GRADUATE RESEARCH CONFERENCE 2012
การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ปีการศึกษา 2555

ณ อาคารรัตนคุณากร มหาวิทยาลัยรังสิต

ร่วมจัดโดย

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยรังสิต

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัย
หอการค้าไทย

สถาบันวิชาการ
ป้องกันประเทศ

หอการค้าไทย

สารจาก
ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์
อธิการบดีมหาวิทยาลัยรังสิต

ในโลกที่มีกระแสการไหลเวียนของความรู้อย่างไร้ขอบเขต และหลากหลายอย่างที่มิเคยมีมาก่อน ด้วยอิทธิพลของเทคโนโลยีสารสนเทศ ต่างฝ่ายต่างตระหนักว่าองค์ความรู้คือ บันไดสู่วิวัฒนาการ และการแข่งขันได้ ในระบบเศรษฐกิจสากลของโลกยุคโลกาภิวัฒน์ มหาวิทยาลัยรังสิตจึงให้ความสำคัญในการหล่อหลอมนักศึกษาให้ใส่ใจในการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ที่มีประโยชน์ แต่มิได้จำกัดเฉพาะด้านเศรษฐกิจ หากครอบคลุมทุกสาขาของหลักสูตร เพื่อความสมดุลของการพัฒนาในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งในปัจจุบันมหาวิทยาลัยรังสิตได้ขยายสาขา ทั้งในกลุ่มวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี และสังคมศาสตร์ ครอบคลุมระดับดุษฎีบัณฑิต และระดับมหาบัณฑิต ส่งเสริมทั้งทางด้านแผนการศึกษาวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์ และแผนการศึกษาค้นคว้าอิสระ

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยรังสิตยังมุ่งสร้างเครือข่ายปัญญาชนคนวิจัย ตั้งแต่อยู่ในมหาวิทยาลัย โดยจัดให้มีเวทีการประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาเป็นประจำทุกปี และเปิดโอกาสให้นักศึกษาระดับบัณฑิตจากสถาบันต่างๆ ทั่วประเทศเข้ามาร่วมนำเสนอผลงานวิจัยด้วย เพื่อสานสัมพันธ์ระหว่างสถาบัน และช่วยให้การถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้รับนำไปประยุกต์ใช้ได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

“ประโยชน์ของความรู้ มิใช่อยู่ในตำรา
ขึ้นหิ้งไม่นำพา หลังค้นคว้ามามากมาย
แลกเปลี่ยนเรียนจากกัน ประโยชน์พลันมีมากหลาย
ต่อยอดผลิพรรณราย สร้างค่าให้ไทยพัฒนา”

(ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์)
อธิการบดี มหาวิทยาลัยรังสิต

สารจาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร.ต. หญิง ดร. วรรณี ศุขสาตร
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต

การจัดการประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ประจำปีการศึกษา 2555 มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือการมีเวทีที่เปิดโอกาสให้เกิดการเผยแพร่ผลงานวิจัย และการแลกเปลี่ยนวิชาการระหว่างนักวิจัย คณาจารย์ และนักศึกษาของหลายสถาบันการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับมาตรการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานของการสำเร็จการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา

การประชุมนำเสนอผลงานในครั้งนี้ได้จัดกลุ่มของสาขาวิชาไว้หลายกลุ่มด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชาบริหาร พาณิชยศาสตร์ การบัญชี และเศรษฐศาสตร์, กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ, กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพและชีวภาพ, กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์, และกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรม วิจิตรศิลป์ และประยุกต์ศิลป์ โดยบทความวิจัยทั้งหมดที่นำเสนอในที่ประชุมและตีพิมพ์ในเอกสารการประชุม ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากคณะกรรมการบัณฑิตวิทยาลัยและผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยรังสิต เพื่อให้บทความวิจัยมีคุณภาพในระดับหนึ่ง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารการประชุมฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมงานประชุมและผู้สนใจทุกท่าน จนนำไปสู่การพัฒนาประเทศได้ในอนาคต และในโอกาสนี้ขอพระคุณวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้เกียรติในการให้ความรู้ในการเสวนาพิเศษเรื่อง “คุณค่างานวิจัย: การเผยแพร่และการประยุกต์ใช้” และขอขอบคุณคณะกรรมการอำนวยการการจัดการประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา และคณะทำงานทุกท่านที่ทำให้การประชุมวิชาการครั้งนี้ ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการจัดงาน

(ผศ.ร.ต.หญิง ดร.วรรณี ศุขสาตร)
18 ตุลาคม 2555

สารจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวณีย์ ไทยรุ่งโรจน์
อธิการบดีมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

การจัดประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา เป็นกิจกรรมทางวิชาการที่มีความสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาและงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ตลอดจนการพัฒนาองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยที่มีคุณภาพ ไปสู่การพัฒนาและประยุกต์ใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อองค์กร สังคมและประเทศชาติ สำหรับการประชุมวิชาการครั้งนี้ เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาได้นำเสนอผลงานวิจัยต่อที่ประชุม เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยสู่สาธารณะชน อันจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักวิจัยในสาขาวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในสถาบันการศึกษาเดียวกันและระหว่างสถาบันการศึกษา และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพงานวิจัยต่อไป

ดิฉันหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นอีกก้าวหนึ่งที่เปิดโอกาสให้กับอาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยต่างๆ ตลอดจนผู้สนใจ ทุกท่านแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเป็นเครือข่ายการสร้างสรรค์งานวิจัย และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริงกับสังคมและประเทศชาติในอนาคต

รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวณีย์ ไทยรุ่งโรจน์
18 ตุลาคม 2555

สารจาก
ดร.ทรรศนะ บุญขวัญ
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

การจัดประชุมผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ครั้งนี้ จัดขึ้นด้วยความตั้งใจให้เป็นเวทีสำคัญที่เปิดโอกาสให้เผยแพร่องค์ความรู้ที่เกิดจากการวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รวมทั้งเป็นเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักศึกษา คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานงานวิจัย ตลอดจนสร้างเสริมประสบการณ์และพัฒนาทักษะการนำเสนอผลงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และสามารถนำไปซึ่งเส้นทางของการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของงานวิจัย ผลงานที่ตีพิมพ์และเผยแพร่ในการประชุมนี้ เป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพและผ่านการประเมินเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารการประชุมฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมงานประชุมและผู้ที่สนใจทุกท่าน ในการนำไปพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องต่อไป

ดร.ทรรศนะ บุญขวัญ
18 ตุลาคม 2555

สารจาก
พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ์
ผู้บัญชาการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

งานวิจัยมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ และเป็นเครื่องมือสำคัญในการชี้นำและขับเคลื่อนประเทศภายใต้การเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ปัญหาของประเทศไทยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา คือ งานวิจัยที่ยังขาดความเข้มข้นและไม่สามารถนำงานวิจัยไปใช้ให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม และต้องนำองค์ความรู้ในแต่ละสาขาวิชามาเชื่อมโยงให้เกิดการบูรณาการกันและพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและสัมฤทธิ์ผล

ทั้งนี้ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (สปท.) ในฐานะหน่วยงานทางวิชาการของกองทัพมีความยินดีที่ได้ร่วมมือทางด้านวิชาการกับมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยและมหาวิทยาลัยรังสิต โดยคาดหวังว่าจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการขยายความร่วมมือทางวิชาการต่อไปในอนาคต ซึ่งปัจจุบัน สปท. มีกรอบความร่วมมือทางด้านวิชาการกับมหาวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศ โดยให้ความสำคัญกับความมั่นคงไม่ตามแบบ (Non-Traditional Threats) อาทิ การก่อการร้ายทางทะเล โจรสลัดและการปล้นเรือ ภัยธรรมชาติ และการกระทำผิดกฎหมายในทะเล เป็นต้น เพื่อแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานอื่นๆ โดยมุ่งที่จะบูรณาการหรือเชื่อมโยงภาพความมั่นคงให้ตรงกัน รวมทั้งมีหลายหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนร่วมกับหน่วยงานภายนอก อาทิ หลักสูตรด้านยุทธศาสตร์ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรการจัดการทรัพยากรเพื่อความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศร่วมกับมหาวิทยาลัยบูรพา หลักสูตรปฏิบัติการจิตวิทยาฝ่ายอำนวยการ ของสถาบันจิตวิทยาความมั่นคงฯ และหลักสูตรนักยุทธศาสตร์ ของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ฯ เป็นต้น

ดังนั้น การร่วมมือกันระหว่าง 3 สถาบัน ในครั้งนี้จึงถือเป็นโครงการริเริ่มและย่างก้าวอันสำคัญของการพัฒนางานวิจัย และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างกันของหน่วยงานวิชาการ อนึ่ง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศเป็นหน่วยวิชาการของกองทัพซึ่งถือเป็นหน่วยงานด้านความมั่นคง จึงถือเป็นโอกาสอันดีในการส่งผ่านองค์ความรู้ด้านความมั่นคงไปยังสถาบันการศึกษาอื่นๆ ด้วย อีกทั้งความร่วมมือระหว่างกันครั้งนี้ ยังถือเป็นก้าวย่างสำคัญในการพัฒนางานวิจัยซึ่งเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศให้เกิดความสมดุลอย่างยั่งยืนต่อไป

พลเอก

(ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ์)

ผู้บัญชาการสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

กำหนดการ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาประจำปีการศึกษา 2555

วันพฤหัสบดีที่ 18 ตุลาคม 2555 ณ มหาวิทยาลัยรังสิต

08:00 – 09:00 น.	ลงทะเบียนเข้าร่วมงาน
09:00 – 09:10 น.	กล่าวรายงาน โดย คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต
09:10 – 09:30 น.	กล่าวต้อนรับ และเปิดการประชุม โดย อธิการบดี มหาวิทยาลัยรังสิต
09:30 – 09:40 น.	พิธีมอบรางวัลวิทยานิพนธ์ดีเด่น ประจำปีการศึกษา 2553 และ ปีการศึกษา 2554 โดย อธิการบดี มหาวิทยาลัยรังสิต
09:40 – 10:40 น.	เสวนา หัวข้อ “คุณค่างานวิจัย: การเผยแพร่และการประยุกต์ใช้งาน” โดย วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ จาก ภาคธุรกิจและภาคการศึกษา - ภาคธุรกิจ คุณทองมา วิจิตรพงศ์พันธุ์ ประธานกรรมการบริหารและกรรมการผู้จัดการ บมจ. พฤกษาเรียลเอสเตท - ภาคการศึกษา ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ กรรมการฝ่ายวิชาการ คณะกรรมการประชุมกรรมการสภามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย และ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธีรศักดิ์ หมากผิน นักวิจัยศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index: TCI) ดำเนินรายการ โดย ดร.ดนุวัศ สาคริก หัวหน้าสาขาวิชาปรัชญา การเมือง และเศรษฐศาสตร์ วิทยาลัยนานาชาติ
10:50 – 11:00 น.	พิธีเปิดการนำเสนอผลงานวิจัยแบบโปสเตอร์
11:00 – 12:00 น.	การนำเสนอผลงานวิจัย แบบ บรรยาย/โปสเตอร์ การเยี่ยมชมการนำเสนอผลงานวิจัยแบบโปสเตอร์
12:00 – 13:00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13:00 – 15:00 น.	การนำเสนอผลงานวิจัยแบบบรรยาย/โปสเตอร์ การเยี่ยมชมการนำเสนอผลงานวิจัยแบบโปสเตอร์
15:00 – 15:15 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
15:15 – 16:30 น.	การนำเสนอผลงานวิจัย แบบบรรยาย/โปสเตอร์ การเยี่ยมชมการนำเสนอผลงานวิจัยแบบโปสเตอร์
16:30 – 16.45 น.	พิธีมอบเกียรติบัตรแก่ผู้นำเสนอผลงาน และปิดการประชุม

ตารางการนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ภาคบรรยาย
การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาประจำปีการศึกษา 2555
วันพฤหัสบดีที่ 18 ตุลาคม 2555 ณ มหาวิทยาลัยรังสิต

ROOM 11-302 – กลุ่มสาขาวิชา บริหารและการจัดการ

เวลานำเสนอ	รหัส – ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้นำเสนอ (สถาบันการศึกษา)
11.00 – 11.15	BA121 - ผลของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อการวิจัยและพัฒนาในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทย	**ชนิดา ปฐวีศรีสุธา** จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
11.15 – 11.30	BA112 – การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดในเขตลุ่มน้ำโขง	**ปฐม ฐิตะปุระ** มหาวิทยาลัยรามคำแหง
11.30 – 11.45	BA116 – การคาดคะเนอุปทานสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทย	**นัทธมน ปินะถา** มหาวิทยาลัยรามคำแหง
11.45 – 12.00	BA122 – การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการในยุคการตลาด 3.0 จากมุมมองของผู้บริโภค: กรณีศึกษาธุรกิจโทรคมนาคม	**จิตสุเรศ อัตตะนันทน์** มหาวิทยาลัยรังสิต
12.00 – 13.00	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
13.00 – 13.15	BA101 - ส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค กรณีศึกษา ธุรกิจเสื้อผ้าบนสื่อสังคมออนไลน์	**ธนพร ธัญญกรรม** มหาวิทยาลัยรังสิต
13.15 – 13.30	BA104 - การตัดสินใจใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการประกอบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	**ณัฐพงษ์ วงศ์กัลปฐิติ** มหาวิทยาลัยรังสิต
13.30 – 13.45	BA113 – บทบาทของประสบการณ์ออนไลน์: การเลือกใช้ช่องทางออนไลน์และความตั้งใจซื้อซ้ำ	**มนัสชนก บริสุทธิญาณี** มหาวิทยาลัยรังสิต
13.45 – 14.00	SO233 - ทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) ในจังหวัดปทุมธานี	**กัญญาณัฐ อินอยู่** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.00 – 14.15	SO201 – การบูรณาการภาพบุคคลกับโครงสร้างรูปอักษรที่เกี่ยวกับการเว้าวอนทางเพศในภาพโฆษณายีนส์	**ชำนาญ หลายเจริญโชคชัย** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.15 – 14.30	SO202 - การสื่อความหมาย และการรับรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมที่สะท้อนผ่านงานโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	**อรรถญา พิกุลพารุ่งโรจน์** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.30 – 14.45	SO203 - การเปิดรับ การรับรู้ และการตัดสินใจใช้บริการสายการบินของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ของ สมาชิก Royal Orchid Plus	**เป็นหนึ่ง สุภารัตนสิทธิ์** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.45 – 15.00	SO204 - ความคิดสร้างสรรค์ วิธีการนำเสนอและการตอบสนองของผู้ชมภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมชุด “สุขภาวะยั่งยืน ด้วยวิถีชีวิตพอเพียง” ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)	**กิติพงษ์ จีนะวงค์** มหาวิทยาลัยรังสิต
15.00 – 15.15	SO205 – การศึกษาบทบาทของการโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมในละครชิทคอมต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้บริโภค	**โศรดา มั่นแน่** มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
15.15 – 15.30	BA107 - ปัจจัยทางด้านผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารสุนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ดของผู้เลี้ยงสุนัขในเขตกรุงเทพมหานคร	**วัชรวรัชญ์ จันทร์จริยากุล** มหาวิทยาลัยรังสิต

ROOM 11-303 – กลุ่มสาขาวิชา บริหารและการจัดการ

เวลานำเสนอ	รหัส – ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้นำเสนอ (สถาบันการศึกษา)
11.00 – 11.15	BA106 - ประสิทธิภาพในการถ่ายโอนความรู้ของกลุ่มการศึกษาในระบบบล็อกโอเคเนชั่น	**อภิญญาภรณ์ โสภา** มหาวิทยาลัยนเรศวร
11.15 – 11.30	BA114 – ทัศนคติและความพึงพอใจของลูกค้าในการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ในเขตจังหวัดนนทบุรี	**พิมประภาพร ต่วนนุช** มหาวิทยาลัยสยาม
11.30 – 11.45	BA115 – ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน	**เดชาพล พันธ์ดี** มหาวิทยาลัยสยาม
11.45 – 12.00	BA117 – รูปแบบความภักดีของลูกค้าไทยต่อการใช้บริการห้างสรรพสินค้า	**ภาวิณี ทองแย้ม** มหาวิทยาลัยสยาม
12.00 – 13.00	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
13.00 – 13.15	BA102 – การตัดสินใจการใช้บริการธุรกิจสปาของบุคคลที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไปในเขตกรุงเทพมหานคร	**สุธาวี ปฏิการ** มหาวิทยาลัยรังสิต
13.15 – 13.30	BA109 – การสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการกองทัพบก ศึกษาเฉพาะกรณีกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 2	**ไพบูลย์ พุ่มพิเชฏฐ์** มหาวิทยาลัยรังสิต
13.30 – 13.45	BA110 – บุคลิกภาพกับการจูงใจในการทำงานของพนักงาน : กรณีศึกษา บริษัท เอ็น เอช เค สปริง (ประเทศไทย) จำกัด	**พิศิษฎ์ พฤกฒานุศาศาสตร์** มหาวิทยาลัยรังสิต
13.45 – 14.00	BA119 – ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรในวิทยาลัยราชพฤกษ์	**เพียงเดือน เกิดอำแพง** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.00 – 14.15	BA103 - ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคา GOLD FUTURES	**พิไลพร กรโสภา** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.15 – 14.30	BA105 - ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทย	**นิลเนตร สาธิตนิมิตชัย** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.30 – 14.45	BA111 – ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่ออราคายางพาราแผ่นรมควันชั้น 3	**สุภนิช พันธ์แก้ว** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.45 – 15.00	BA120 – การกำกับดูแลกิจการและมูลค่าของบริษัท ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	**เบญจพร โมกขะเวส** มหาวิทยาลัยรังสิต
15.00 – 15.15	BA123 – ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนสำหรับผู้ส่งออกไทย	**กิรณา แก้วสุ่น** มหาวิทยาลัยรังสิต

ROOM 11-304 - กลุ่มสาขาวิชา ศึกษาศาสตร์

เวลานำเสนอ	รหัส – ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้นำเสนอ (สถาบันการศึกษา)
11.00 – 11.15	ED201 - การศึกษาพฤติกรรมของครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษา	**เสาวลักษณ์ วีระพันธ์** มหาวิทยาลัยรังสิต
11.15 – 11.30	ED202 - สภาพและปัญหาการบริหารงานบุคลากรภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดลพบุรี	**สุมิตรา ด้วงหิรัญ** มหาวิทยาลัยรังสิต
11.30 – 11.45	ED203 - บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของครู	**วนิดา บุญกว้าง** มหาวิทยาลัยรังสิต
11.45 – 12.00	ED204 - การบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3	**สาหร่าย ศิริลา** มหาวิทยาลัยรังสิต
12.00 – 13.00	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
13.00 – 13.15	ED209 - ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี	**สถาพร ทองน้อย** มหาวิทยาลัยรังสิต
13.15 – 13.30	ED210 - ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์	**วิไลลักษณ์ ปานอินทร์** มหาวิทยาลัยรังสิต
13.30 – 13.45	ED211 – ความต้องการที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2	**นารีรัตน์ หิ่งห้อยทอง** มหาวิทยาลัยรังสิต
13.45 – 14.00	ED213 – บทบาทของครูและผู้ปกครองในการสะท้อนความคิดแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษา	**ประภาพรรณ อิ่มกะดี** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.00 – 14.15	ED214 – บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ในทรรศนะของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา	**รชฎ แก้วเกิด** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.15 – 14.30	ED216 - การใช้ระบบการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	**กัตติกา ศรีมหาวโร** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.30 – 14.45	ED217 - รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3	**วิมล จันทร์แก้ว** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.45 – 15.00	ED219 – ปัจจัยแห่งสัมมาทิฏฐิที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพนักงานดาวเด่นที่มีพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศ บริษัทโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ จำกัด (มหาชน)	**นวชมล สังข์แก้ว** มหาวิทยาลัยรามคำแหง
15.00 – 15.15	ED220 - การสำรวจการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาเอกชน	**ศิริพันธ์ เกตุไชโย** มหาวิทยาลัยรังสิต
15.15 – 15.30	ED246 - การประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาเผยแผ่ คณะพุทธศาสตร์ สถาบันธรรมชัย จ.ปทุมธานี	**นิสากร ชูชาติ** มหาวิทยาลัยรังสิต
15.30 – 15.45	SO231 - ปัจจัยการบริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นผู้บริหารและครูผู้สอนศูนย์เครือข่ายอำเภอบ้านเขว้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิเขต 1 จังหวัดชัยภูมิ	**ณัฏฐธัญญ์ พันธุ์โสภณ** มหาวิทยาลัยรังสิต

ROOM 11-306 – กลุ่มสาขาวิชา ศึกษาศาสตร์

เวลานำเสนอ	รหัส – ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้นำเสนอ (สถาบันการศึกษา)
11.00 – 11.15	ED205 - ความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3	**ณัฐธิดา ปานโยมา** มหาวิทยาลัยรังสิต
11.15 – 11.30	ED206 - พฤติกรรมภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและแบบแลกเปลี่ยนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์	**วันวิสาข์ พันธ์อาทิตย์** มหาวิทยาลัยรังสิต
11.30 – 11.45	ED207 - ความคาดหวังของผู้ประกอบการ ประเภทอุตสาหกรรมบริการที่มีต่อสมรรถนะของนักศึกษาสาขางานยานยนต์ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์	**ดรุณวรรณ แสนสำราญ** มหาวิทยาลัยรังสิต
11.45 – 12.00	ED208 - บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3	**อัมพร จันทรางกูล** มหาวิทยาลัยรังสิต
12.00 – 13.00	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
13.00 – 13.15	ED240 - การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	**ปราณีต เชื้อทอง** มหาวิทยาลัยนเรศวร
13.15 – 13.30	ED241 - การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนผ่องสุวรรณวิทยา สายไหม กรุงเทพมหานคร โดยใช้การบูรณาการการเรียนการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนภาษาแบบองค์รวม	**สาวิตรี ฉลองสิริสุข** มหาวิทยาลัยรังสิต
13.30 – 13.45	ED242 – ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้วิธีการสอนแบบ 4 MAT และวิธีการสอนแบบ 5E	**สุวชิรา กัณหา** มหาวิทยาลัยรังสิต
13.45 – 14.00	ED248 - การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การใช้พืชสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดศัตรูพืช ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพญาวัง	**กรกฤต ศรีไทย** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.00 – 14.15	ED249 - การศึกษาแนวคิดวิทยาศาสตร์ที่คลาดเคลื่อนสาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	**สุพัตรา ตรีศูนย์** มหาวิทยาลัยนเรศวร
14.15 – 14.30	ED250 – การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กรณีศึกษา: โรงเรียนที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1	**ดวงแก้ว สุหลง** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.30 – 14.45	ED251 – การศึกษาเชิงทดลองกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิภารัตน์ จังหวัดปทุมธานี	**สันติ กิจลือเกียรติ** มหาวิทยาลัยรังสิต

เวลานำเสนอ	รหัส – ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้นำเสนอ (สถาบันการศึกษา)
14.45 – 15.00	ED252 – ผลการใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนประจิมพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	**นิตยา ไพรสันต์** มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
15.00 – 15.15	ED253 – ผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การดำรงชีวิตของสัตว์ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน วัดไทร (สินศึกษาลัย) จังหวัดนครปฐม	**อรนภา ปักกะสัง** มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
15.15 – 15.30	ED254 – ผลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนมติ วิชาวิทยาศาสตร์เคมีพื้นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางด้านการคิดวิเคราะห์ และความสามารถทางด้านการคิดสังเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโกสัมพีวิทยา จังหวัดกำแพงเพชร	**ทัศนา ขุนไกร** มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
15.30 – 15.45	ED281 - การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษโดยการแสดงละครของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนสุนทรวิทยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	**ปณิธาน บุญประสิทธิ์** มหาวิทยาลัยรังสิต

ROOM 11-305 – กลุ่มสาขาวิชา ศึกษาศาสตร์

เวลานำเสนอ	รหัส – ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้นำเสนอ (สถาบันการศึกษา)
11.00 – 11.15	ED261 - AN ANALYTICAL STUDY OF THE IMPLEMENTATION OF GROSS NATIONAL HAPPINESS VALUES IN PRIMARY SCHOOLS IN SAMTSE DISTRICT, BHUTAN	**Babita Bhujel** Rangsit University
11.15 – 11.30	ED262 - The Learning Achievement in Mathematics on Fractions Using Multimedia Technology of Grade Eighth Students at Sarpang Lower Secondary School, Sarpang, Bhutan	**Gopal Thapa** Rangsit University
11.30 – 11.45	ED263 - THE EFFECTS OF INQUIRY METHOD ON LEARNING ACHIEVEMENT IN CHEMISTRY OF THE TENTH GRADE STUDENTS AT DAMPHU HIGHER SECONDARY SCHOOL, TSIRANG BHUTAN	**Karma Dupchu** Rangsit University
11.45 – 12.00	ED264 - THE EFFECTS OF USING MULTIMEDIA TECHNOLOGY ON THE SIXTH GRADE STUDENTS'LEARNING IN SCIENCE ON LIVING AND GROWING AT DOTENG LOWER SECONDARY SCHOOL, PARO, BHUTAN	**Lhamo Dukpa** Rangsit University
12.00 – 13.00	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
13.00 – 13.15	ED265 - The Development of Authentic Assessment Tools for the Seventh Grade Science Lab-Based Learning at Khasadrupchu M.S.S, Thimphu, Bhutan	**Rinchen Choden** Rangsit University
13.15 – 13.30	ED266 - EVALUATION OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT TRAINING OF MASTER TEACHERS IN BEACON SCHOOLS IN PARO, BHUTAN	**Sushma Dahal** Rangsit University
13.30 – 13.45	ED267 - A STUDY OF FACTORS AFFECTING THE LEARNING HISTORY OF GRADE TEN STUDENTS IN SCHOOLS IN PARO DISTRICT, BHUTAN	**Tandin** Rangsit University
13.45 – 14.00	ED268 - THE EFFECT OF THE PROJECT-BASED LEARNING ON LEARNING ACHIEVEMENT AND INTEREST IN READING ENGLISH SHORT STORY, GRADE EIGHT AT PELRITHANG MIDDLE SECONDARY SCHOOL, SARPANG DISTRICT, BHUTAN	**Tenzin Choden** Rangsit University
14.00 – 14.15	ED269 - THE EFFECTS OF INTEGRATING MULTIMEDIA TECHNOLOGY IN SOCIAL STUDIES ON LEARNING ACHIEVEMENT OF SIXTH GRADE STUDENTS AT KHASADRAPCHU MIDDLE SECONDARY SCHOOL, THIMPHU	**Tshering Dekar** Rangsit University
14.15 – 14.30	ED270 - THE EFFECT OF USING COOPERATIVE LEARNING METHOD ON LEARNING ACHIEVEMENT AND OPINION TOWARDS SCIENCE SUBJECT OF THE SEVENTH GRADE STUDENTS AT SAMTSE LOWER SECONDARY SCHOOL, SAMTSE DISTRICT-BHUTAN	**Tshewang Rabgay** Rangsit University
14.30 – 14.45	ED271 - A CASE STUDY OF THE EFFECT OF USING MULTIMEDIA TECH-NOLOGY ON THE SIXTH GRADE VISUALLY IMPAIRED STUDENTS' LEARNING IN SCIENCE SUBJECT AT THE NATIONAL INSTITUTE FOR THE VISUALLY IMPAIRED, TRASHIGANG, BHUTAN	**Wangchuk** Rangsit University
14.45 – 15.00	ED272 - THE LEARNING ACHIEVEMENT IN ENGLISH VOCABULARY OF THE PRE- PRIMARY PUPILS USING PRESENTATIONAL MULTIMEDIA AT DECHENCHOLING MIDDLE SECONDARY SCHOOL IN THIMPHU, BHUTAN	**Bal Bahadur Powrel** Rangsit University

ROOM 11-403 – กลุ่มสาขาวิชา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์

เวลานำเสนอ	รหัส – ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้นำเสนอ (สถาบันการศึกษา)
11.00 – 11.15	SO211 - การศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่น ตำบลท่าก๊อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย	**ซือฟาง แซ่ลี้** มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
11.15 – 11.30	SO215 – การเปรียบเทียบพฤติกรรมนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่ ในการท่องเที่ยวในประเทศไทยและการท่องเที่ยวในต่างประเทศ	**ปภาวี โรจน์หิรัญเศรษฐ์** มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
11.30 – 11.45	SO216 – ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมของกิจการรีสอร์ท	**จักรพงษ์ สุขเจริญ** มหาวิทยาลัยมหิดล
11.45 – 12.00	SO237 - กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่นานาชาติของวัดป่านานาชาติ จังหวัดอุบลราชธานี	**ณัฏฐพร สิงห์คำ** มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
12.00 – 13.00	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
13.00 – 13.15	SO221 - การวิเคราะห์การสอดแทรกของภาษาแม่ในการเขียนของนักเรียนไทย	**วีรภา พงษ์พานิช** มหาวิทยาลัยรังสิต
13.15 – 13.30	SO222 - การศึกษาโวหารภาพพจน์ในบทละครเพลงเรื่อง “เดอะ แฟนทั่ม ออฟ ดิ โอเปร่า”	**พัชรภาภรณ์ สาวาโย** มหาวิทยาลัยรังสิต
13.30 – 13.45	SO223 - การศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความสุขในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2	**ภาวิดา จันทร์จุฬา** มหาวิทยาลัยรังสิต
13.45 – 14.00	SO224 - การวิเคราะห์โครงสร้างไวยากรณ์ในพาดหัวข่าวธุรกิจ ในหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ	**อัญชิสา โสธรศักดิ์** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.00 – 14.15	SO225 - การวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่อง “โจรสลัดแห่งตะรุเตา”	**สุชานันท์ สระบัว** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.15 – 14.30	SO226 - การศึกษาเชิงวิเคราะห์ การปรับบทแปล และกลวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “หลุม”	**ภาสกร ทอนมณี** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.30 – 14.45	SO227 - การวิเคราะห์การปรับบทแปลและปัญหาในการแปลนวนิยายเรื่อง “ปาฏิหาริย์บันทึกรัก”	**พจนันท์ เกตุประเสริฐ** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.45 – 15.00	SO228 – การศึกษาเชิงวิเคราะห์ การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลวรรณกรรมเรื่อง“เทราบิเทีย สะพานมหัศจรรย์”	**ธิบดี ทรัพย์อนันต์** มหาวิทยาลัยรังสิต
15.00 - 15.15	SO229 - กรณีศึกษากลวิธีการแปลบทบรรยายใต้ภาพของภาพยนตร์เรื่อง “ออโมส เฟมัส อีกนิดก็ดังแล้ว”	**ธนัช คงเกรียงไกร** มหาวิทยาลัยรังสิต

ROOM 11-402 – กลุ่มสาขาวิชา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์

เวลานำเสนอ	รหัส – ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้นำเสนอ (สถาบันการศึกษา)
11.00 – 11.15	SO232 - บทบาทของผู้นำทางการทหารในการสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติ	**น.อ.หญิง พัชชา เข็มเพชร** มหาวิทยาลัยรังสิต
11.15 – 11.30	SO234 - คุณภาพชีวิตสตรีมุสลิมในชุมชนตำบลคลองตะเคียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	**ว่าที่ร้อยตรีหญิงคณิตา ขันธชัย** สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
11.30 – 11.45	SO238 - ปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างแรงงานไทยในระบบการจ้างแรงงานต่างชาติ (EPS) ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตขนาดเล็กและขนาดกลางของเกาหลีใต้	**ประไพ พาหา** จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
11.45 – 12.00	SO272 - คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางในยุคเศรษฐกิจถดถอย : ศึกษากรณีจังหวัดสุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช	**กุสุมา โกศล** สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
12.00 – 13.00	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
13.00 – 13.15	PS501 - LOW CARBON POLICE PATROLLING OPTIONS FOR CRIME PREVENTION IN BANGKOK METROPOLITAN AREA	**Jaturawit Boonpitak** Mahidol University
13.15 – 13.30	SO262 - การนำนโยบายการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาคดีอาญาไปสู่การปฏิบัติ: ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการตำรวจกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี	**ร.ต.อ. กานต์กนิษฐ์ จงประเสริฐ** มหาวิทยาลัยรังสิต
13.30 – 13.45	SO297 – ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดนกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 23 ในเขตตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม	**ดาบตำรวจพิชญานันท์ เดชป้องหา**
13.45 – 14.00	SO241 - รูปแบบการกระทำความผิดในคดีละเมิดลิขสิทธิ์ ประเภทวีซีดี	**ด.ต.นันทพงศ์ อินทอง** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.00 – 14.15	SO251 - มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของผู้ใช้แรงงานนอกระบบ : ศึกษาเฉพาะกรณีแรงงานทำงานบ้านในประเทศไทย	**ชนิกานต์ นุ่มบัว** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.15 – 14.30	SO252 - มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย	**มิ่งแมน ฤทธวีจีรภัทร์** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.30 – 14.45	SO253 - มาตรการทางกฎหมายสิทธิมนุษยชนต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย	**อสิต วิทยาเวช** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.45 – 15.00	SO254 - มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการได้สิทธิในโฉนดที่ดินและที่ดินมือเปล่า	**พรเทพ พานิชวัฒนา** มหาวิทยาลัยรังสิต
15.00 – 15.15	SO255 - การรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานในคดีอาญา	**นิฐพล พรหมสิทธิ์** มหาวิทยาลัยรังสิต
15.15 – 15.30	SO256 - มาตราทางกฎหมายในการจัดสรรที่ดินของรัฐให้กับประชาชน	**ธัญญรัตน์ กรวยสวัสดิ์** มหาวิทยาลัยรังสิต
15.30 – 15.45	SO257 - มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของบุคคลรักร่วมเพศชายในประเทศไทย	**ณัฐนภา ไชยวรรณ** มหาวิทยาลัยรังสิต

ROOM 11-406 – กลุ่มสาขาวิชา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์

เวลานำเสนอ	รหัส – ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้นำเสนอ (สถาบันการศึกษา)
11.00 – 11.15	SO261 - การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย รูปแบบ และกลยุทธ์การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค : กรณีศึกษา โครงการ “ปลูกหญ้าทะเลเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล”	**วรรณี เกบุตร** มหาวิทยาลัยศิลปากร
11.15 – 11.30	SO273 - การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคำพี้ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม	**ยุทธ มะลิรส** มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
11.30 – 11.45	SO276 - สภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร	**สุวรัตน์ แม้นพยัคฆ์** มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
11.45 – 12.00	SO278 - ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร	**ยิ่งลักษณ์ ทิพย์สิงห์** มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
12.00 – 13.00	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
13.00 – 13.15	SO288 – ความคาดหวังของผู้รับบริการต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน	**จินตนา สืบศรี** มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
13.15 – 13.30	SO289 – ความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร	**ชนากานต์ กุลอัก** มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
13.30 – 13.45	SO290 – ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงครามจังหวัดนครพนม	**ธงทิพย์ แห่สถิตย์** มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
13.45 – 14.00	SO291 – แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร	**จตุรภัทร สุวรรณวิเศษ** มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
14.00 – 14.15	SO292 – คุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม	**ชัชวาล ภูดีทิพย์** มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
14.15 – 14.30	SO293 – ทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร	**นิภา ศิริสานต์** มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
14.30 – 14.45	SO294 – ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร	**เยาวลักษณ์ ไชยยา** มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
14.45 – 15.00	SO295 – การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร	**อนุพงศ์ หอมจันทร์** มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
15.00 – 15.15	SO296 – แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร	**อัษฎายุธ กิณเรศ** มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
15.15 – 15.30	SO302 – การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองลาด อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร	**ฑิฆัมพร อ้วนอินทร์** มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เวลานำเสนอ	รหัส – ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้นำเสนอ (สถาบันการศึกษา)
15.30 – 15.45	SO303 – ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถปรับตัวในการทำงานกับประสิทธิผลการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดสกลนคร	**สุภาคม แสนหูม** มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
15.45 – 16.00	SO309 – ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร	**ภรภัทร ดาวศรี** มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ROOM 11-404 – กลุ่มสาขาวิชา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ (เช้า) และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (บ่าย)

เวลานำเสนอ	รหัส – ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้นำเสนอ (สถาบันการศึกษา)
11.00 – 11.15	SO279 - ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม	**กนกพร เขจรศาสตร์** มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
11.15 – 11.30	SO280 - ความเข้าใจของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร	**นิฤบล รูปเรี่ยม** มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
11.30 – 11.45	SO285 - ทัศนคติของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่นของเทศบาลตำบลร่มเกล้า อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร	**ไพรินทร์ ขำคม** มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
11.45 – 12.00	SO287 – การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร	**กัลยา เสถียร** มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
12.00 – 13.00	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
13.00 – 13.15	BA118 – อิทธิพลของความผูกพันในงานที่มีผลต่อผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์ โรงพยาบาลกรุงเทพ	**ธนพร ดำรงสุกิจ** มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
13.15 – 13.30	BA108 - ความต้องการปรับย้ายและลาออกของพยาบาลกองทัพบก โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า	**ร.ท.หญิง น้ำพอง นาคก้อน** มหาวิทยาลัยรังสิต
13.30 – 13.45	SO235 - การตีตราและประสบการณ์ชีวิตของผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวี	**ศุภลักษณ์ พลพิทักษ์** มหาวิทยาลัยมหิดล
13.45 – 14.00	SO236 - ประสบการณ์ของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังจากการจัดการทางการแพทย์ ในหน่วยไตเทียม	**วลัญช์รัชต์ ภัทรสิทธินันท์** มหาวิทยาลัยมหิดล
14.00 – 14.15	SO239 - ปรากฏการณ์และมิติทางวัฒนธรรมของการตายในห้องดับจิต: งานศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณาในโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	**เอกภพ สิทธิวรรณธนะ** มหาวิทยาลัยมหิดล
14.15 – 14.30	HS642 - ผลการให้ข้อมูลร่วมกับการสนับสนุนของครอบครัวต่อความทุกข์ทรมาน ในผู้ป่วยที่คาท่อช่วยหายใจทางปาก	**อรุณี ศรีนวล** มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
14.30 – 14.40	HS643 – การพัฒนาและประเมินผลการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อส่งเสริมการนอนหลับของผู้ป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤต	**อารยา โกมล** มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
14.40 – 15.00	HS641 - ความเป็นไปได้และการยอมรับของโปรแกรมการจัดการดูแลตนเองในผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ในคลินิกเอกชนปฐมภูมิแห่งหนึ่ง	**ปัทมา ภักดีวัน** มหาวิทยาลัยรังสิต
15.00 – 15.15	HS644 - ผลของโยคะต่อองศาการเคลื่อนไหวของข้อไหล่ในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัดแบบถอนรากชนิดดัดแปลง	**รัชนีกร สุขประเสริฐ** มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ROOM 11-401 – กลุ่มสาขาวิชา วิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี

เวลานำเสนอ	รหัส – ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้นำเสนอ (สถาบันการศึกษา)
11.00 – 11.15	ET401 – การศึกษาผลกระทำการอบคืนตัวรอยเชื่อมกระบวนการเชื่อม GMAW เหล็กกล้าไร้สนิม ออสเทนิติกส์ (AISI 304)	**ยุทธนา แสนกันคำ** มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
11.15 – 11.30	ET402 – การศึกษาอิทธิพลของพารามิเตอร์การเชื่อมความต้านทานแบบจุด 3 ชั้น ต่อสมบัติการเชื่อมอลูมิเนียมผสม (A 5052)	**มานพ นิยุตรานนท์** มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
11.30 – 11.45	ET407 – อิทธิพลน้ำหนักมวลโมเลกุลของไคโตซานในการเตรียมตัวเร่งปฏิกิริยาสำหรับเซลล์เชื้อเพลิงชนิดเมมเบรนแลกเปลี่ยนโปรตอน	**กิติพัฒน์ โสดาภักดิ์** มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
11.45 – 12.00	ET408 – ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้ระบบจัดเก็บค่าผ่านทางอัตโนมัติของผู้ใช้ทางพิเศษ	**อัมพร สอสุวงศ์** จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
12.00 – 13.00	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
13.00 – 13.15	ET409 – ระบบทะเบียนประวัติพระภิกษุสามเณร	**พระศักดิ์ชัย สอนแสง** มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
13.15 – 13.30	ET404 – AN ANALYSIS OF AIRFREIGHT TRANSSHIPMENT CONNECTIVITY AT SUVARNABHUMI INTERNATIONAL AIRPORT	**NATTAPONG JANTACHALOBON** University of the Thai Chamber of Commerce
13.30 – 13.45	ET405 – การศึกษาเปรียบเทียบการใช้ระบบบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศระดับอุดมศึกษา	**เขมขนิษฐ์ แสนยะนันท์ธนะ** มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
13.45 – 14.00	ET406 – การประเมินศักยภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในระบบห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย	**เขมขนิษฐ์ แสนยะนันท์ธนะ** มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
14.00 – 14.15	ET421 – การรับรู้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย	**วิจิตรา พีรกิตติกุล** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.15 – 14.30	ET422 – แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการความรู้และการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรังสิต	**ธงชัย บุญเกิด** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.30 – 14.45	ET423 – การพัฒนาเว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต	**อดิสร สิริสี** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.45 – 15.00	ET424 – แผนยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนระบบการจัดการความรู้ ของธนาคาร ABC	**กิตติคม ปล้องนิราศ** มหาวิทยาลัยรังสิต
15.00 – 15.15	ET425 – การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร	**ทวีศิลป์ ไชยชนะ** มหาวิทยาลัยรังสิต
15.15 – 15.30	ET426 – การพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกสำหรับมหาวิทยาลัยรังสิต	**ตามพงศ์ สเลลานนท์** มหาวิทยาลัยรังสิต

ROOM 11-301 – กลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรม วิจิตรศิลป์ และประยุกต์ศิลป์

เวลานำเสนอ	รหัส – ชื่อเรื่อง	ชื่อผู้นำเสนอ (สถาบันการศึกษา)
11.00 – 11.15	FA741 - การออกแบบแอนิเมชั่น ศึกษากรณีการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข	**ภัทรวินท์ รัศมิแพทย์** มหาวิทยาลัยรังสิต
11.15 – 11.30	FA742 - การออกแบบแอนิเมชั่นเพื่อส่งเสริมและสืบทอดประเพณีท้องถิ่นตานก๋วยสลาก	**พงศธร ศรีธรานนท์** มหาวิทยาลัยรังสิต
11.30 – 11.45	FA743 - การออกแบบสื่อภาพเคลื่อนไหวเพื่อให้เยาวชนสนใจในนาฏศิลป์ไทย (โขน)	**เวชวรรณ หงส์โต** มหาวิทยาลัยรังสิต
11.45 – 12.00	FA744 – โครงการออกแบบโฆษณาประชาสัมพันธ์กีฬาประเภทผาดโผน กรณีศึกษา: กีฬาบันจี้จัมพ์ในประเทศไทย	**ศิรภัสสร โรจนเดชานนท์** มหาวิทยาลัยรังสิต
12.00 – 13.00	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
13.00 – 13.15	FA702 - เฟอร์นิเจอร์ที่เปิดกว้างสำหรับผู้ใช้งาน	**ชูพร รัตนสุวรรณ์** มหาวิทยาลัยรังสิต
13.15 – 13.30	FA703 - การออกแบบของใช้ตกแต่งภายในบ้านจากแนวคิดตุ๊กตากระดาษ	**แซมบุปผา เทพภิบาล** มหาวิทยาลัยรังสิต
13.30 – 13.45	FA704 - การออกแบบสิ่งของเพื่อเริ่มต้นการฝึกสมาธิ	**ณภัทร กาฬแก้ว** มหาวิทยาลัยรังสิต
13.45 – 14.00	FA705 - การออกแบบอุปกรณ์สำหรับการให้นมเด็ก ที่มีความเป็นส่วนตัวในพื้นที่สาธารณะ	**นุชนารถ สีแสนตอ** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.00 – 14.15	FA706 - การออกแบบเครื่องมือประจำวัน	**ปกรณ์ สมบูรณ์ยิ่ง** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.15 – 14.30	FA707 - การออกแบบเครื่องประดับกระดาษโดยได้แรงบันดาลใจจากศิลปวัฒนธรรมไทย	**มนัสนันท์ นิ่มพิศาล** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.30 – 14.45	FA708 - ความแตกต่างของร่างกาย วัตถุและรูปทรง	**ศุทธิรัตน์ จตุรงค์มโนพร** มหาวิทยาลัยรังสิต
14.45 – 15.00	FA709 - การออกแบบแสงเพื่อสื่อความเป็นตัวตนของบุคคล	**ปุรเชษฐ์ เหว่าสำเนียง** มหาวิทยาลัยรังสิต
15.00 – 15.15	FA710 - การออกแบบเรขศิลป์เชิงทดลองเพื่อให้ผู้ใช้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงสถานะสิ่งของ	**เจษฎา วีสุวรรณ** มหาวิทยาลัยรังสิต
15.15 – 15.30	FA711 - การออกแบบเครื่องครัวสมัยใหม่จากวัตถุดิบเก่าผ่านกรรมวิธีดั้งเดิม	**ณรงค์พล บุญสาใจ** มหาวิทยาลัยรังสิต
15.30 – 15.45	FA712 – โครงการออกแบบชุบชีวิตใหม่ให้กับของเหลือใช้	**ประสพสุข ไชยรัตน์** มหาวิทยาลัยรังสิต

รายชื่อการนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ภาคโปสเตอร์
ชั้น 14 อาคารรัตนคุณากร

ED : กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (7 เรื่อง)			
ลำดับ	รหัสบทความ	ชื่อ - สถาบันผู้นำเสนอผลงาน	ชื่อเรื่อง
1	ED212	**คมศักดิ์ ชมภูวงษ์** มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์
2	ED223	**อุไรลักษณ์ วิบูลย์ธนมาศ** มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7
3	ED224	**กรกฤช เทียมเทศ** มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่องของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
4	ED243	**สุชาดา ชัยมงคล** มหาวิทยาลัยรังสิต	การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโกศลวิทยา กรุงเทพมหานคร โดยใช้สื่อประสม
5	ED244	**สมาพร อยู่สุขดี** มหาวิทยาลัยรังสิต	การศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในศูนย์พัฒนาวิชาการท่าด้วง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์
6	ED245	**เนตรหทัย เรืองสุข** มหาวิทยาลัยรังสิต	การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนโชคเพชรพิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33
7	ED247	**กฤษฎา สอนแก้ว** มหาวิทยาลัยรังสิต	การศึกษาการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

รายชื่อการนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ภาคโปสเตอร์
ชั้น 14 อาคารรัตนคุณากร

SO : กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ (23 เรื่อง)			
ลำดับ	รหัสบทความ	ชื่อ - สถาบันผู้นำเสนอผลงาน	ชื่อเรื่อง
1	SO212	**อัมพิกา คำแหง** มหาวิทยาลัยแม่โจ้	การยอมรับแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ประมงพานโดยสมาชิก
2	SO213	**ภาคภูมิ มีสุข** มหาวิทยาลัยแม่โจ้	การมีส่วนร่วมของเกษตรกรต่อกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัย ในโครงการพัฒนาการเกษตรแบบครบวงจร จังหวัดพะเยา
3	SO214	**คธาวุฒิ ยอดสุรินทร์** มหาวิทยาลัยแม่โจ้	ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจอมทอง จำกัด จังหวัดเชียงใหม่
4	SO263	**จันทร์เพ็ญ สุริเทศ** มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานเทศบาลตำบลกระหวัน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
5	SO264	**ภัทรพร แจ้งไพศาล** มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
6	SO265	**วรพงษ์ วรกิจ** มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะแทด ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์
7	SO266	**ณัฐวดี ภักดีแก้ว** มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
8	SO267	**จตุเทพ คลังกูล** มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์
9	SO268	**ดวงฤดี วัฒนกูล** มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ความผูกพันต่อองค์การของผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์
10	SO269	**สุนันทา แฉล้มไธสง** มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหินโคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์
11	SO274	**สุพจน์ ขวัญตา** มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	พฤติกรรมของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์
12	SO275	**สหวัฒน์ วิมูลชาติ** มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเพื่อการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชนของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

SO : กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ (23 เรื่อง)			
ลำดับ	รหัสบทความ	ชื่อ - สถาบันผู้นำเสนอผลงาน	ชื่อเรื่อง
13	SO277	**ณัฐหทัย เดโชพัฒน์ชญานิน** มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
14	SO281	**ภานุรุจ เดชวารี** มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์
15	SO282	**สมพงษ์ สุขสังข์** มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
16	SO283	**ราช การเพียร** มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
17	SO284	**ลักขณา ร่องบุตรศรี** มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
18	SO286	**วธิดา เพ็งจันทร์** มหาวิทยาลัยขอนแก่น	การเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี
19	SO304	**ปรัชมิญช์ เหลาคำ** มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้องอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
20	SO305	**พิพัฒน์ รอดชมพู** มหาวิทยาลัยขอนแก่น	การบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี
21	SO307	**อนันท์ บัตรประโคน** มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ความผูกพันต่อองค์การของพนักงานเทศบาลตำบลโคกม้า อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
22	SO308	**กานต์ ทองมาลัย** มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์
23	SO310	**ว่าที่ร้อยตรีวิทวัส ชาติมนตรี** มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่มีต่อการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

รายชื่อการนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ภาคโปสเตอร์
ชั้น 14 อาคารรัตนคุณากร

HS : กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (15 เรื่อง)			
ลำดับ	รหัสบทความ	ชื่อ - สถาบันผู้นำเสนอผลงาน	ชื่อเรื่อง
1	HS681	**อรอนงค์ อันประสิทธิ์** มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ เทศบาลตำบลปะทิว อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร
2	HS682	**นิภาพร อินทรินทร์** มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	ความวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชุมชนประชานิคม อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร
3	HS683	**สุชาดา แสงทอง** มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	ประสบการณ์การดูแลรักษาตนเองของผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลังช่วงเอว L3 หมอนกระดูกหลังเคลื่อนกดทับเส้นประสาท ด้วยการแพทย์แผนไทยในคลินิกแพทย์แผนไทย โรงพยาบาลท่าแซะ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร
4	HS684	**จรวย อารีราษฎร์** มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพภายใต้โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของประชาชนในจังหวัดชุมพร
5	HS685	**จรูญลักษณ์ โคนาบุตร** มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	รูปแบบการสร้างแกนนำสุขภาพคนไทยพลัดถิ่น พื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านร้านตัดผม ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร
6	HS686	**จีรวรรณ โอฬาร์กิจ** มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กรณีศึกษาอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร
7	HS687	**นันทนา ทาระการ** มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	การไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 35-60 ปี ในพื้นที่ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร
8	HS688	**พัชรกร เกตุนวล** มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	ผลของรูปแบบการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเสี่ยงเบาหวานในเขตโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลหงษ์เจริญ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร
9	HS689	**เรไร สูงยิ่ง** มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	ผลของโปรแกรมส่งเสริมการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกโดยใช้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพในตำบลบ่อนอก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
10	HS690	**วิสันต์ สมตน** มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชิงรุก อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

HS : กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (15 เรื่อง)			
ลำดับ	รหัสบทความ	ชื่อ - สถาบันผู้นำเสนอผลงาน	ชื่อเรื่อง
11	HS691	**ศิริมา ทับทอง** มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	การศึกษารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานในประชากรกลุ่มเสี่ยง เขตโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดอนซอ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
12	HS692	**อภิชาติ ศรีวงค์** มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	ปัจจัยเงื่อนไขของการสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพของผู้ใหญ่ตอนกลางในตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
13	HS693	**ณัฐกาญจน์ เพ็งคล้าย** มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	การกลับเข้ามารับการรักษาซ้ำของผู้ป่วยเบาหวาน: กรณีศึกษาแผนกผู้ป่วยในโรงพยาบาลท่าแซะ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร
14	HS694	**สมชัย ชูชาติ** มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	การบริหารจัดการในการพัฒนาตลาดสดเทศบาลตำบลปะทิว อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร
15	HS695	**ศราวุฒิ หมุดเจริญ** มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	ระบบบริการด้านการแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยทรายขาว ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

สารบัญ

หน้า

สารจากอธิการบดี มหาวิทยาลัยรังสิต ก
สารจากอธิการบดี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ข
สารจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต ค
สารจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ง
สารจากผู้บัญชาการสถาบันป้องกันประเทศ จ
กำหนดการการประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ประจำปีการศึกษา 2555 ฉ
ตารางการนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ภาคบรรยาย ช
รายชื่อการนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ภาคโปสเตอร์ ท
สารบัญ ผ

บทความวิจัย กลุ่มสาขาวิชาบริหารและการจัดการ

BA101 ส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค กรณีศึกษา ธุรกิจเสื้อผ้าบนสื่อสังคมออนไลน์ 1
ธนพร ธัญญกรรม และ ดร.ธีระ เตชะมณีสถิตย์

BA102 การตัดสินใจการใช้บริการธุรกิจสปาของบุคคลที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไปในเขตกรุงเทพมหานคร 11
สุธาวี ปฏิการ และ ดร.ณกมล จันทร์สม

BA103 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคา GOLD FUTURES 21
พิไลพร กรโสภา และ ดร.ณกมล จันทร์สม

BA104 การตัดสินใจใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการประกอบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ 27
ณัฐพงษ์ วงศ์กัลปฐิติ และ ดร.ณกมล จันทร์สม

BA105 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทย 34
นิลเนตร สาธิตนิมิตชัย ดร.ไกรชิต สุตะเมือง และ ดร.กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ

BA106 ประสิทธิภาพในการถ่ายโอนความรู้ของกลุ่มการศึกษาในระบบบล็อกโอเคเนชั่น 43
อภิญญาภรณ์ โสภา ผศ.ดร.วศิน เหลี่ยมปรีชา และ ผศ.ดร.ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ

BA107 ปัจจัยทางด้านผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารสุนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ดของผู้เลี้ยงสุนัขในเขตกรุงเทพมหานคร 51
วัชรวรัชญ์ จันทร์จริยากุล และ ดร.วุธพงศ์ ลาภเจริญ

BA108 ความต้องการปรับย้ายและลาออกของพยาบาลกองทัพบก โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า 55
ร.ท.หญิง น้ำพอง นาคก้อน และ ดร.เฉลิมพร เย็นเยือก

BA109 การสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการกองทัพบก ศึกษาเฉพาะกรณีกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 2 62
ไพบูลย์ พุ่มพิเชฏฐ์ และ ดร.เฉลิมพร เย็นเยือก

หน้า

BA110 บุคลิกภาพกับการจูงใจในการทำงานของพนักงาน: กรณีศึกษา บริษัท เอ็น เอช เค สปริง (ประเทศไทย) จำกัด 67
พิศิษฎ์ พฤกฒานุศาศาสตร์ ดร.ธีระ เตชะมณีสถิตย์ และ ชนะเกียรติ สมานบุตร

BA111 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อราคายางพาราแผ่นรมควันชั้น 3 74
สุภนิช พันธ์แก้ว และ ดร.ณกมล จันทร์สม

BA112 การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดในเขตลุ่มน้ำโขง 78
ปฐม ฐิตะปุระ รศ.สุกัญญา ตันธนวัฒน์ รศ.อติ ไทยานันท์ และ รศ.อสัมภินพงษ์ ฉัตราคม

BA113 บทบาทของประสบการณ์ออนไลน์: การเลือกใช้ช่องทางออนไลน์และความตั้งใจซื้อซ้ำ 86
มนัสชนก บริสุทธิญาณี

BA114 ทัศนคติและความพึงพอใจของลูกค้าในการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ในเขตจังหวัดนนทบุรี 92
พิมประภาพร ต่วนนุช และ ดร.วิจิตร สุพินิจ

BA115 ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน 102
เดชาพล พันธ์ดี และ ดร.วิจิตร สุพินิจ

BA116 การคาดคะเนอุปทานสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทย 113
นัทธมน ปินะถา รศ.อติ ไทยานันท์ รศ.สุกัญญา ตันธนวัฒน์ และรศ.อสัมภินพงศ์ ฉัตราคม

BA117 รูปแบบความภักดีของลูกค้าไทยที่มีผลต่อการใช้บริการห้างสรรพสินค้า 118
ภาวิณี ทองแย้ม

BA118 อิทธิพลของความผูกพันในงานที่มีผลต่อผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์ โรงพยาบาลกรุงเทพ 127
ธนพร ดำรงสุกิจ รศ.อำนาจ ธีระวนิช และ รศ.ทองฟู ศิริวงศ์

BA119 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรในวิทยาลัยราชพฤกษ์ 133
เพียงเดือน เกิดอำแพง

BA120 การกำกับดูแลกิจการและมูลค่าของบริษัท ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 140
เบญจพร โมกขะเวส

BA121 ผลของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อการวิจัยและพัฒนาในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทย 148
ชนิดา ปฐวีศรีสุธา

BA122 การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการในยุคการตลาด 3.0 จากมุมมองของผู้บริโภค: กรณีศึกษาธุรกิจโทรคมนาคม 155
จิตสุเรศ อัตตะนันทน์ และ ดร.ธีระ เตชะมณีสถิตย์

หน้า

BA123 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนสำหรับผู้ส่งออกไทย 160
กิรณา แก้วสุ่น

BA124 การประเมินมูลค่าพุทออปชันแบบอเมริกันด้วยแบบจำลองไบโนเมียลและแบบจำลองไตรโนเมียล 167
พิทย์สุดา มากดี และ สมพร ปั่นโภชา

BA125 ผลกระทบจากการประกาศจ่ายเงินปันผลที่มีต่อราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 178
วรวิทย์ ดิสเสถียร และ ณัฐวุฒิ เจนวิทยาโรจน์

BA126 การศึกษาความเป็นไปได้ในการทำโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทย 188
วิไลรัตน์ หิรัญศุภโชติ

BA127 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลประกอบการของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว 197
นริศา ตั้งเจิดจรัส และ สิริวรรณ โฉมจำรูญ

BA128 การตอบสนองของราคาหลักทรัพย์จากการประกาศจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาด 207
หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (เปรียบเทียบธุรกิจขนาดใหญ่กับธุรกิจครอบครัวในกลุ่ม SET100)
สุขใจ วิรุฬมาส และ สิริวรรณ โฉมจำรูญ

BA129 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อราคาใบสำคัญแสดงสิทธิ 213
ชยคริษฐ์ ชยุตม์วรกานต์ และ สิริวรรณ โฉมจำรูญ

BA130 ปัจจัยที่มีผลต่อรายได้สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย 223
วิลาสินี ศุขะพันธุ์ และ ประสิทธิ์ มะหะหมัด

BA131 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวและบริษัทที่ไม่เป็น 229
ธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจ
ยานยนต์
เวฉิกา สำอางค์ และ สุกัญญา ภู่สุวรรณัตน์

BA132 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวกับบริษัทที่ไม่เป็น 239
ธุรกิจครอบครัว ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรม
เทคโนโลยีและการสื่อสาร
อุมารินทร์ อินทเทพ และ สุกัญญา ภู่สุวรรณรัตน์

BA133 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในทองคำแท่ง และอัตรา 247
ผลตอบแทนจากการลงทุนในสัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้า
วรางคณา ภาภิรมย์ และ สิริวรรณ โฉมจำรูญ

BA134 การศึกษาเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการลดต้นทุนการผลิต กรณีศึกษา บริษัท เอส เค เครื่องชั่ง จำกัด 255
ปิยาภัส เสถียรอินทร์ และ ณัฐพันธ์ บัววราภรณ์

BA135 การศึกษาปัญหาและกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อเพิ่มความสามารถในการจัดจำหน่าย 261
กรณีศึกษาบริษัท ITDC จำกัด
อัญชลี ปราศราคี และ เยาวลักษณ์ จิตต์วโรดม

		หน้า
BA136	กลยุทธ์การตลาดและการจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจผลิตจำหน่ายน้ำผลไม้พร้อมดื่มต่ำกว่า 25% กรณีศึกษา บริษัท ทิปโก้ เอฟ แอนด์ บี จำกัด จุฑาทิพย์ หะทัยธรรม และ อัญชลี เทพรัตน์	268
BA137	กลยุทธ์การตลาด และการจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจสถาบันการเงิน : กรณีศึกษาการสร้างแบรนด์ ธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) เชษฐา อัจฉริยะเวโรจน และ ยุพิน พิทยาวัฒนชัย	278
BA138	ปัญหาและการจัดการกลยุทธ์เพื่อเพิ่มผลประกอบการของธุรกิจการท่องเที่ยวและสันทนาการ กรณีศึกษา บริษัทภูเก็ตแฟนตาซี จำกัด (มหาชน) ทิพย์พิรุณ พุมดวง และอุทัย รัตน์วิจิตต์เวช	288
BA139	การศึกษาปัญหา กลยุทธ์ธุรกิจ และกลยุทธ์ตลาดเพื่อเพิ่มความได้เปรียบทางการแข่งขันในธุรกิจธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ กรณีศึกษา บมจ.ทหารไทย ธนวัฒน์ สุวรรณ และ ยุพิน พิทยาวัฒนุชัย	298
BA140	พฤติกรรมผู้บริโภค กลยุทธ์การตลาดและการจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจธนาคาร หลังการจำกัดจำนวนเงินคุ้มครองเงินฝาก ตามพระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก 2551 : กรณีศึกษาธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) บัลลังก์ สันทัด และ ดร.สวรส ศรีสุตโต	308
BA141	กลยุทธ์ธุรกิจ กลยุทธ์การตลาดและปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการตัดสินใจซื้อประกันภัยประเภทรถยนต์ของบริษัทไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) ปาณิสรา บุญมาก และอัญชลี เทพรัตน์	315
BA142	การศึกษาปัญหาของธุรกิจผลิตจำหน่ายอาหาร – กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์เบอร์เกอร์แบบ Chilled แบรนด์ CPF ปิยวรรณ พ่วงกลัด และ เยาวลักษณ์ จิตต์วโรดม	324
BA143	กลยุทธ์ธุรกิจ และกลยุทธ์ตลาดในธุรกิจสถาบันการเงิน: กรณีศึกษาบริษัทหลักทรัพย์ คันทรี่ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) พงศกร แจงตระกูล และ ยุพิน พิทยาวัฒนชัย	335
BA144	การศึกษาความพึงพอใจและพฤติกรรมของการใช้บริการกลยุทธ์การตลาด และการจัดการเชิงกลยุทธ์ ของธุรกิจการให้บริการในปั๊มน้ำมันเขตลาดพร้าว: กรณีศึกษา บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) พัลลภา เนตรสุทัศน์ และ จินต์จุฑา อิสริยภัทร์	346
BA145	กลยุทธ์ระดับองค์กร กลยุทธ์การตลาด และปัจจัยในการสร้างมูลค่าตราสินค้าที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อ : กรณีศึกษาน้ำอัดลมบรรจุขวดพลาสติก “เป๊ปซี่” บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) พีรภาส สุทธิเนตร์ และ ดร.สวรส ศรีสุตโต	352

หน้า

BA146 ปัญหาและความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ True Move เพื่อกำหนดกลยุทธ์ธุรกิจและกลยุทธ์การตลาดเพื่อเพิ่มผลประกอบการองค์กร กรณีศึกษา บริษัท ทรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) 361
ภาวิณี มะโนวงค์ และ ประทานพร โสภาจิตต์วัฒนะ

BA147 กลยุทธ์ธุรกิจ และกลยุทธ์การตลาดเพื่อรักษาความเป็นผู้นำของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ประเภทคอนโดมิเนียมในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาโครงการลุมพินี วิลล์ แจ้งวัฒนะ - ปากเกร็ด โดยบริษัท แอล เอ็น พี ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน) 374
ภูริดา เลาฉัตติกุล และ ประทานพร โสภาจิตต์วัฒนะ

BA148 การศึกษากลยุทธ์การตลาดและการจัดการเชิง กลยุทธ์ของธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่ กรณีศึกษาแรงจูงใจที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อสินค้า HOUSE BRAND ของบริษัท บิ๊กซีซุปเปอร์เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) 391
วาสนา พวงบุบผา และ ฐานิตา ม้องฤกษ์

BA149 การศึกษากลยุทธ์ทางธุรกิจ และ กลยุทธ์การตลาดของผลิตภัณฑ์ปูนซีเมนต์ กรณีศึกษาปูนซีเมนต์ตราช้าง บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) 397
ศุภวรรณ นครน้อย และ ดร.สวรส ศรีสุตโต

BA150 พฤติกรรมการยกเลิกใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบเติมเงิน (Prepaid) กลยุทธ์การตลาดและการจัดการเชิงกลยุทธ์กรณีศึกษา บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) 409
อัมพิกา ศตะเมฆ และ จินต์จุฑา อิสริยภัทร์

BA151 การศึกษาปัญหา กลยุทธ์ธุรกิจ และกลยุทธ์ตลาดในธุรกิจผลิตจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภค กรณีศึกษา บริษัท ไลอ้อน (ประเทศไทย) จำกัด : ผงซักฟอกเปา 416
อิสรนันท์ ไพรีพ่ายฤทธิ์ และ อุทัย รัตน์วิจิตต์เวช

BA152 ผลกระทบจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน ที่มีต่องบการเงินของบริษัท ปตท เคมิคอล จำกัด (มหาชน) 427
สุวพัชร อิงอุดมนุกูล และ กฤติยา ดาบเพชร

BA153 การศึกษาปัญหา และการบริหารการลดต้นทุนโลจิสติกส์ กรณีศึกษาบริษัท เอสซีลอร์ ดิสทริบิวชั่น ประเทศไทย 436
กัลนิกา อินโต และ รวินกานต์ ศรีนนท์

BA154 การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาเชิงกลยุทธ์ในการจัดซื้ออะไหล่เครื่องจักร กรณีศึกษาบริษัท เอบีซี เคมีคอล จำกัด 443
ธนพร นนทสูตร และ รจนาฎ ไกรปัญญาพงศ์

BA155 การศึกษาถึงปัญหาและกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาระบบซับพลายเชนของบริษัท JR ผ้าไทย จำกัด 452
ภูมิพัฒน์ ตั้งกาญจนศรี และวัชรวี จันทรประกายกุล

BA156 การศึกษาถึงปัญหาและกำหนดกลยุทธ์เพื่อลดต้นทุนคลังสินค้าและขนส่งกรณีศึกษา ABA Co., Ltd. 460
วิทยา บังคมเนตร และ รจนาฎ ไกรปัญญาพงศ์

หน้า

BA157 การประยุกต์ใช้แนวคิดลีนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพคลังสินค้าวัตถุดิบ 469
สันติ จีนกลาง และ วัชรวี จันทรประกายกุล

BA158 การศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดส่งอาหารปิ่นโตให้ลูกค้าในเขตฝั่งธนบุรี 478
สุนันทา นันทวุฒิกุล และ รจนาฎ ไกรปัญญาพงศ์

BA159 การศึกษาความเหมาะสมของที่ตั้งศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาค กรณีศึกษา บริษัท ABC 484
อัญญารัตน์ สลาม และ วัชรวี จันทรประกายกุล

BA160 การเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการและแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการกำลังคนให้เหมาะสมกับปริมาณงาน กรณีศึกษา แผนกเอกซเรย์ โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง 493
อารี ประเสริฐ และ รวินกานต์ ศรีนนท์

บทความวิจัย กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ 500

ED201 การศึกษาพฤติกรรมของครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษา 501
เสาวลักษณ์ วีระพันธ์ และ ดร.ปรีชา บุญคมรัตน์

ED202 สภาพและปัญหาการบริหารงานบุคลากรภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดลพบุรี 507
สุมิตรา ด้วงหิรัญ ดร.ปรีชา บุญคมรัตน์ และ รศ.คมคาย หมื่นสาย

ED203 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของครู 512
วนิดา บุญกว้าง และ ดร.ปรีชา บุญคมรัตน์

ED204 การบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 519
สาหร่าย ศิริลา และ ดร.ปรีชา บุญคมรัตน์

ED205 ความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 524
ณัฐธิดา ปานโยมา รศ.ทิพวรรณ จันทรสถิตย์ และ ดร.แขก มูลเดช

ED206 พฤติกรรมภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและแบบแลกเปลี่ยนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ 529
วันวิสาข์ พันธ์อาทิตย์ รศ.ทิพวรรณ จันทรสถิตย์ และ ดร.แขก มูลเดช

ED207 ความคาดหวังของผู้ประกอบการ ประเภทอุตสาหกรรมบริการ ที่มีต่อสมรรถนะของนักศึกษาสาขางานยานยนต์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ 535
ดรุณวรรณ แสนสำราญ และ รศ.ประทุม แป้นสุวรรณ์

หน้า

ED208 บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 541
อัมพร จันทรางกูล รศ.ทิพวรรณ จันทรสถิตย์ และ ดร.แขก มูลเดช

ED209 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี 545
สถาพร ทองน้อย รศ.ประทุม แป้นสุวรรณ และ ดร.นพวรรณ เชาว์ดำรงสกุล

ED210 ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ 550
วิไลลักษณ์ ปานอินทร์ รศ.ทิพวรรณ จันทรสถิตย์ และ ดร.แขก มูลเดช

ED211 ความต้องการที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 554
นารีรัตน์ หิ่งห้อยทอง รศ.ประทุม แป้นสุวรรณ และ ดร.นพวรรณ เชาว์ดำรงสกุล

ED212 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ 558
คมศักดิ์ ชมภูวงษ์

ED213 บทบาทของครูและผู้ปกครองในการสะท้อนความคิดแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษา 566
ประภาพรรณ อิ่มกะดี และ ผศ.ดร.อุบล สรรพัชญพงษ์

ED214 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ในทรรศนะของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา 573
รชฎ แก้วเกิด ดร.ปรีชา บุญคมรัตน์ และรศ.คมคาย หมื่นสาย

ED215 ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจชลบุรี 581
ณิชากร บำรุงนอก

ED216 การใช้ระบบการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 587
กัตติกา ศรีมหาวโร และ ดร.มานิต บุญประเสริฐ

ED217 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 594
วิมล จันทร์แก้ว และ ดร.สุพัตรา ประดับพงศ์

หน้า

ED218 ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยวิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ 601
ดาวัลย์ แดงวิสุทธิ์

ED219 ปัจจัยแห่งสัมมาทิฏฐิที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพนักงานดาวเด่นที่มีพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศ บริษัท โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ จำกัด (มหาชน) 607
นวชมล สังข์แก้ว รศ.มุกดา ศรียงค์ และ ดร.นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล

ED220 การสำรวจการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาเอกชน 613
ศิริพันธ์ เกตุไชโย และ ดร.มานิต บุญประเสริฐ

ED221 ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ 619
ประสพ สิทธิเลิศ

ED222 การศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 626
ชาญสิทธ์ คำเทศ

ED223 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 633
อุไรลักษณ์ วิบูลย์ธนมาศ ดร.กระพัน ศรีงาน และ ดร.โกวิท วัชรินทรางกูร

ED224 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่องของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 640
กรกฤช เทียมเทศ และ รองศาสตราจารย์สุเทพ ลิ่มอรุณ

ED225 ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ 654
จิตินันท์ อิสโม

ED226 การศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในเครือไทย-เทค 662
อมรพรรณ จันทร์เพ็ง

ED240 การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 669
ปราณีต เชื้อทอง ดร.จตุรงค์ สุภาพพร้อม และ ผศ.ดร.สิรินภา กิจเกื้อกูล

ED241 การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนผ่องสุวรรณวิทยา สายไหม กรุงเทพมหานคร โดยใช้การบูรณาการการเรียนการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนภาษาแบบองค์รวม 677
สาวิตรี ฉลองสิริสุข และ ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด

		หน้า
ED242	ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้วิธีการสอนแบบ 4 MAT และวิธีการสอนแบบ 5E สุวชิรา กัณหา ผศ.ดร.สมชนก ภู่อำไพ และ ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด	684
ED243	การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโกศลวิทยา กรุงเทพมหานคร โดยใช้สื่อประสม สุชาดา ชัยมงคล และ ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด	691
ED244	การศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในศูนย์พัฒนาวิชาการท่าด้วง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ สมาพร อยู่สุขดี และ ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด	696
ED245	การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนโชคเพชรพิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 เนตรหทัย เรืองสุข และ ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด	701
ED246	การประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาเผยแผ่ คณะพุทธศาสตร์ สถาบันธรรมชัย จังหวัดปทุมธานี นิสากร ชูชาติ รศ.ดร.สมชนก ภู่อำไพ และ ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด	710
ED247	การศึกษาการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 กฤษฎา สอนแก้ว และ ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด	717
ED248	การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการใช้พืชสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดศัตรูพืช ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพญาวัง กรกฤต ศรีไทย และ ดร.วราวรรณ สุวรรณผาติ	724
ED249	การศึกษาแนวคิดวิทยาศาสตร์ที่คลาดเคลื่อนสาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สุพัตรา ตรีศูนย์ ผศ.จตุรงค์ สุภาพพร้อม และ ผศ.ดร.สิรินภา กิจเกื้อกูล	732
ED250	การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กรณีศึกษา: โรงเรียนที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ดวงแก้ว สุหลง ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด และ ดร.มานิต บุญประเสริฐ	740
ED251	การศึกษาเชิงทดลองกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิภารัตน์ จังหวัดปทุมธานี สันติ กิจลือเกียรติ และ ดร.สุพัตรา ประดับพงศ์	745

หน้า

ED252 ผลการใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิต ประจำวัน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนประจิมพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 752

นิตยา ไพรสันต์ รศ.ดร.นวลจิตต์ เชาวกีรติพงศ์ และ ดร.สุทธิดา จำรัส

ED253 ผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การดำรงชีวิตของสัตว์ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดไทร (สินศึกษาลัย) จังหวัดนครปฐม 760

อรนภา ปักกะสัง ดร.จุฬารัตน์ ธรรมประทีป และ รศ.ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์

ED254 ผลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนมติ วิชาวิทยาศาสตร์เคมีพื้นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางด้านการคิดวิเคราะห์ และความสามารถทางด้านการคิดสังเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโกสัมพีวิทยา จังหวัดกำแพงเพชร 767

ทัศนา ขุนไกร รศ.ดร.นวลจิตต์ เชาวกีรติพงศ์ และ ดร.สุทธิดา จำรัส

ED261 AN ANALYTICAL STUDY OF THE IMPLEMENTATION OF GROSS NATIONAL HAPPINESS VALUES IN PRIMARY SCHOOLS IN SAMTSE DISTRICT, BHUTAN 774

Babita Bhujel and Dr.Manit Boonprasert

ED262 THE LEARNING ACHIEVEMENT IN MATHEMATICS ON FRACTIONS USING MULTIMEDIA TECHNOLOGY OF GRADE EIGHTH STUDENTS AT SARPANG LOWER SECONDARY SCHOOL, SARPANG, BHUTAN 781

Gopal Thapa and Dr.Somchanok Phuampai

ED263 THE EFFECTS OF INQUIRY METHOD ON LEARNING ACHIEVEMENT IN CHEMISTRY OF THE TENTH GRADE STUDENTS AT DAMPHU HIGHER SECONDARY SCHOOL, TSIRANG BHUTAN 787

Karma Dupchu and Dr.Manit Boonprasert

ED264 THE EFFECTS OF USING MULTIMEDIA TECHNOLOGY ON THE SIXTH GRADE STUDENTS' LEARNING IN SCIENCE ON LIVING AND GROWING AT DOTENG LOWER SECONDARY SCHOOL, PARO, BHUTAN 794

Lhamo Dukpa and Dr.Somchanok Phuampai

ED265 THE DEVELOPMENT OF AUTHENTIC ASSESSMENT TOOLS FOR THE SEVENTH GRADE SCIENCE LAB-BASED LEARNING AT KHASADRUPCHU M.S.S, THIMPHU, BHUTAN 800

Rinchen Choden and Dr.Manit Boonprasert

ED266 EVALUATION OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT TRAINING OF MASTER TEACHERS IN BEACON SCHOOLS IN PARO, BHUTAN 812

Sushma Dahal and Dr.Manit Boonprasert

หน้า

ED267 A STUDY OF FACTORS AFFECTING THE LEARNING HISTORY OF GRADE TEN STUDENTS IN SCHOOLS IN PARO DISTRICT, BHUTAN 818
Tandin and Dr.Manit Boonprasert

ED268 THE EFFECT OF THE PROJECT-BASED LEARNING ON LEARNING ACHIEVEMENT AND INTEREST IN READING ENGLISH SHORT STORY, GRADE EIGHT AT PELRITHANG MIDDLE SECONDARY SCHOOL, SARPANG DISTRICT, BHUTAN 826
Tenzin Choden and Dr.Somchanok Phuampai

ED269 THE EFFECTS OF INTEGRATING MULTIMEDIA TECHNOLOGY IN SOCIAL STUDIES ON LEARNING ACHIEVEMENT OF SIXTH GRADE STUDENTS AT KHASADRAPCHU MIDDLE SECONDARY SCHOOL, THIMPHU, 833
Tshering Dekar and Dr.Somchanok Phuampai

ED270 THE EFFECT OF USING COOPERATIVE LEARNING METHOD ON LEARNING ACHIEVEMENT AND OPINION TOWARDS SCIENCE SUBJECT OF THE SEVENTH GRADE STUDENTS AT SAMTSE LOWER SECONDARY SCHOOL, SAMTSE DISTRICT-BHUTAN 842
Tshewang Rabgay and Dr.Manit Boonprasert

ED271 A CASE STUDY OF THE EFFECT OF USING MULTIMEDIA TECH-NOLOGY ON THE SIXTH GRADE VISUALLY IMPAIRED STUDENTS' LEARNING IN SCIENCE SUBJECT AT THE NATIONAL INSTITUTE FOR THE VISUALLY IMPAIRED, TRASHIGANG, BHUTAN 851
Wangchuk and Dr.Manit Boonprasert

ED272 THE LEARNING ACHIEVEMENT IN ENGLISH VOCABULARY OF THE PRE- PRIMARY PUPILS USING PRESENTATIONAL MULTIMEDIA AT DECHENCHOLING MIDDLE SECONDARY SCHOOL IN THIMPHU, BHUTAN 858
Bal Bahadur Powrel Dr.Boonsri Cheevakumjorn and Dr. Prapatpong Senarith

ED281 การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษโดยการแสดงละครของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนสุนทรวิทยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 867
ปณิธาน บุญประสิทธิ์ และ ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด

บทความวิจัย กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 873

SO201 การบูรณาการภาพบุคคลกับโครงสร้างรูปอักษรที่เกี่ยวกับการเว้าวอนทางเพศในภาพโฆษณายีนส์ 874
ชำนาญ หลายเจริญโชคชัย และ กฤษณ์ ทองเลิศ

SO202 การสื่อความหมาย และการรับรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมที่สะท้อนผ่านงานโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 883
อรรถญา พิกุลพารุ่งโรจน์ และ กฤษณ์ ทองเลิศ

		หน้า
SO203	การเปิดรับ การรับรู้ และการตัดสินใจใช้บริการสายการบิน ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ของสมาชิก Royal Orchid Plus เป็นหนึ่ง สุภารัตนสิทธิ์ และ ดวงทิพย์ เจริญรุกข์ เผื่อนโชติ	891
SO204	ความคิดสร้างสรรค์ วิธีการนำเสนอและการตอบสนองของผู้ชมภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมชุด“สุขภาวะยั่งยืน ด้วยวิถีชีวิตพอเพียง” ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ .สสส)) กิติพงษ์ จีนะวงค์ รศ.ดร.พนม คลี่ฉายา และ ผศ.ดร.กฤษดา เกิดดี	899
SO205	การศึกษาบทบาทของการโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมในละครซิทคอม ต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้บริโภค โศรดา มั่นแน่ และ ผศ.จันทิมา เขียวแก้ว	908
SO211	การศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่น ตำบลท่าก๊อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ซือฟาง แซ่ลี้ ดร.บังอรฉัตรรุ่งเรือง และ รศ.อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว	916
SO212	การยอมรับแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ประมงพานโดยสมาชิก อัมพิกา คำแหง ดร.สายสกุล ฟองมูล รศ.นคเรศ รังควัต และ ดร.กังสดาล กนกหงส์	923
SO213	การมีส่วนร่วมของเกษตรกรต่อกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัย ในโครงการพัฒนาการเกษตรแบบครบวงจร จังหวัดพะเยา ภาคภูมิ มีสุข ผศ.ดร.สุรชัย กังวล ผศ.ดร.พหล ศักดิ์คะทัศน์ และ ดร.สายสกุล ฟองมูล	928
SO214	ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจอมทอง จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ คธาวุฒิ ยอดสุรินทร์ ดร.สายสกุล ฟองมูล ผศ.ดร.พหล ศักดิ์คะทัศน์ และ รศ.ดร.นคเรศ รังควัติ	934
SO215	การเปรียบเทียบพฤติกรรมนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่ ในการท่องเที่ยวในประเทศไทยและการท่องเที่ยวในต่างประเทศ ปภาวี โรจน์หิรัญเศรษฐ์	939
SO216	ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมของกิจการรีสอร์ท จักรพงษ์ สุขเจริญ ดร.พิจักษณ์ หิญชีระนันทน์ และ รศ.สยาม อรุณศรีมรกต	946
SO221	การวิเคราะห์การสอดแทรกของภาษาแม่ในการเขียนของนักเรียนไทย วีรภา พงษ์พานิช ดร.ฐิตาภา สินธุรัตน์ ดร.นครเทพ ทิพยศุภราษฎร์	951
SO222	การศึกษาโวหารภาพพจน์ในบทละครเพลงเรื่อง “เดอะ แฟนทั่ม ออฟ ดิ โอเปร่า” พัชรภาภรณ์ สาวาโย	955

		หน้า
SO223	การศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความสุขในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 ภาวิดา จันทร์จุฬา และ ดร.ฐิตาภา สินธุรัตน์	962
SO224	การวิเคราะห์โครงสร้างไวยากรณ์ในพาดหัวข่าวธุรกิจ ในหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ อัญชิสา โสธรศักดิ์ ดร.ฐิตาภา สินธุรัตน์ และ ดร.นครเทพ ทิพยศุภราษฎร์	966
SO225	การวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่อง “โจรสลัดแห่งตะรุเตา” สุชานันท์ สระบัว และ ดร.นครเทพ ทิพยศุภราษฎร์	970
SO226	การศึกษาเชิงวิเคราะห์ การปรับบทแปล และกลวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “หลุม” ภาสกร ทอนมณี	978
SO227	การวิเคราะห์การปรับบทแปลและปัญหาในการแปลนวนิยายเรื่อง “ปาฏิหาริย์บันทึกรัก” พจนันท์ เกตุประเสริฐ	984
SO228	การศึกษาเชิงวิเคราะห์ การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลวรรณกรรมเรื่อง “เทราบิเทีย สะพานมหัศจรรย์” ธิบดี ทรัพย์อนันต์	991
SO229	กรณีศึกษากลวิธีการแปลบทบรรยายใต้ภาพของภาพยนตร์เรื่อง “ออโมส เฟมัส อีกนิดก็ดังแล้ว” ธนัช คงเกรียงไกร	1000
SO231	ปัจจัยการบริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นผู้บริหารและครูผู้สอน ศูนย์เครือข่ายอำเภอบ้านเขว้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิเขต 1 จังหวัดชัยภูมิ ณัฏฐธัญญ์ พันธุ์โสภณ และ ดร.อาจยุทธ เนติธนากูล	1009
SO232	บทบาทของผู้นำทางการทหารในการสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติ น.อ.หญิง พัชชา เข็มเพชร และ ผศ.ดร.มาณวิภา อินทรทัต	1017
SO233	ทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) ในจังหวัดปทุมธานี กัญญาณัฐ อินอยู่ และ ดร.อาจยุทธ เนติธนากุล	1023
SO234	คุณภาพชีวิตสตรีมุสลิมในชุมชนตำบลคลองตะเคียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ว่าที่ร้อยตรีหญิงคณิตา ขันธชัย รศ.ดร.สุรสิทธิ์ วชิรขจร รศ.ดร.พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต ผศ.ดร.อาแว มะแส และ รศ.ดร.สมศักดิ์ สามัคคีธรรม	1032
SO235	การตีตราและประสบการณ์ชีวิตของผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวี ศุภลักษณ์ พลพิทักษ์ และ ผศ.ดร.เพ็ญจันทร์ เชอร์เรอร์	1038
SO236	ประสบการณ์ของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังจากการจัดการทางการแพทย์ ในหน่วยไตเทียม วลัญช์รัชต์ ภัทรสิทธินันท์ รศ.ดร.มัลลิกา มัติโก ผศ.ดร.วีณา ศิริสุข และ ผศ.ดร.เพ็ญจันทร์ เชอร์เรอร์	1045

		หน้า
SO237	กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่นานาชาติของวัดป่านานาชาติ จังหวัดอุบลราชธานี ณัฏฐพร สิงห์คำ	1052
SO238	ปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างแรงงานไทยในระบบการจ้างแรงงานต่างชาติ (EPS) ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตขนาดเล็กและขนาดกลางของเกาหลีใต้ ประไพ พาหา และ ศ.ดร.ไชยวัฒน์ ค้ำชู	1057
SO239	ปรากฏการณ์และมิติทางวัฒนธรรมของการตายในห้องดับจิต: งานศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณาในโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เอกภพ สิทธิวรรณธนะ	1062
SO241	รูปแบบการกระทำความผิดในคดีละเมิดลิขสิทธิ์ ประเภทวีซีดี นันทพงศ์ อินทอง และ ดร.สัญญพงษ์ ลิ่มประเสริฐ	1070
SO251	มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของผู้ใช้แรงงานนอกระบบ : ศึกษาเฉพาะกรณีแรงงานทำงานบ้านในประเทศไทย ชนิกานต์ นุ่มบัว น.อ.หญิง ดร.ศิรภา จำปาทอง ร.น. ศ.ดร.สมปอง สุจริตกุล และ ดร.สุรพล ศรีวิทยา	1078
SO252	มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย มิ่งแมน ฤทธวีจีรภัทร์ และ ดร.สุรพล ศรีวิทยา	1084
SO253	มาตรการทางกฎหมายสิทธิมนุษยชนต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย อสิต วิทยาเวช และ ดร.สุรพล ศรีวิทยา	1089
SO254	มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการได้สิทธิในโฉนดที่ดินและที่ดินมือเปล่า พรเทพ พานิชวัฒนา และ ดร.สุรพล ศรีวิทยา	1093
SO255	การรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานในคดีอาญา นิฐพล พรหมสิทธิ์	1098
SO256	มาตรการทางกฎหมายในการจัดสรรที่ดินของรัฐแก่ประชาชน ธัญญรัตน์ กรวยสวัสดิ์ และ น.อ.หญิง ดร.ศิรภา จำปาทอง	1102
SO257	มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของบุคคลรักร่วมเพศชายในประเทศไทย ณัฐนภา ไชยวรรณ และ ดร.สุรพล ศรีวิทยา	1109
SO261	การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย รูปแบบ และกลยุทธ์ การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค: กรณีศึกษา โครงการ “ปลูกหญ้าทะเลเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล” วรรณี เกบุตร และ ผศ.ดร.พิทักษ์ ศิริวงศ์	1114

หน้า

SO262 การนำนโยบายการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาคดีอาญาไปสู่การปฏิบัติ: ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการตำรวจ กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี 1122
ร.ต.อ.กานต์กนิษฐ์ จงประเสริฐ

SO263 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานเทศบาลตำบลกระหวัน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ 1128
จันทร์เพ็ญ สุริเทศ ประชัน คะเนวัน และ สมศักดิ์ ปะติตังโข

SO264 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 1133
ภัทรพร แจ้งไพศาล รศ.ประชัน คะเนวัน และ รศ.ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์

SO265 การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะแทด ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโสก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ 1139
วรพงษ์ วรกิจ รศ.ประชัน คะเนวัน และ ผศ.วุฒินันท์ รามฤทธิ์

SO266 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 1145
ณัฐวดี ภักดีแก้ว ประชัน คะเนวัน และ ประกิจ จันตะเคียน

SO267 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ 1150
จตุเทพ คลังกูล รศ.ประชัน คะเนวัน และ ดร.ผดุงชาติ ยังดี

SO268 ความผูกพันต่อองค์การของผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ 1155
ดวงฤดี วัฒนกู รศ.ประชัน คะเนวัน และ ดร.คำภีรภาพ อินทะนู

SO269 ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลหินโคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ 1161
สุนันทา แฉล้มไธสง รศ.ประชัน คะเนวัน และ ดร.คำภีรภาพ อินทะนู

SO272 คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางในยุคเศรษฐกิจถดถอย : ศึกษากรณีจังหวัดสุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราช 1169
กุสุมา โกศล

SO273 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคำพี้ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม 1177
ยุทธ มะลิรส และ ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง

SO274 พฤติกรรมของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ 1181
สุพจน์ ขวัญตา และ รศ.ประชัน คะเนวัน

		หน้า
SO275	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเพื่อการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชนของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม สหวัฒน์ วิมูลชาติ ดร.พิษณุ เฉลิมวัฒน์ และดร.บุษราคัม สิงห์ชัย	1187
SO276	สภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร สุวรัตน์ แม้นพยัคฆ์ และ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล	1198
SO277	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ณัฐหทัย เดโชพัฒน์ชญานิน และ รังสรรค์ อินทน์จันทน์	1202
SO278	ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมายอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ยิ่งลักษณ์ ทิพย์สิงห์ และ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล	1212
SO279	ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม กนกพร เขจรศาสตร์ และ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล	1218
SO280	ความเข้าใจของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร นิฤบล รูปเรี่ยม และ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล	1223
SO281	ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ภานุรุจ เดชวารี รศ.ประชัน คะเนวัน และ ผศ.ดร.สมหมาย ปะติตังโข	1228
SO282	ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ สมพงษ์ สุขสังข์ รศ.ประชัน คะเนวัน และ ผศ. วุฒินันท์ รามฤทธิ์	1234
SO283	ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีกอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ราช การเพียร รศ.ประชัน คะเนวัน และ ผศ.วุฒินันท์ รามฤทธิ์	1242
SO284	ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ดอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ลักขณา ร่องบุตรศรี รศ.ประชัน คะเนวัน และ ผศ.วุฒินันท์ รามฤทธิ์	1249

		หน้า
SO285	ทัศนคติของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่นของเทศบาลตำบลร่มเกล้า อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ไพรินทร์ ขำคม และ สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไชสง	1256
SO286	การเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี วธิดา เพ็งจันทร์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชัญญา อภิปาลกุล	1262
SO287	การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคม-คำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร กัลยา เสถียร และ จิตติ กิตติเลิศไพศาล	1267
SO288	ความคาดหวังของผู้รับบริการต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน จินตนา สืบศรี และ จิตติ กิตติเลิศไพศาล	1272
SO289	ความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ชนากานต์ กุลอัก และ จิตติ กิตติเลิศไพศาล	*1278*
SO290	ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงครามจังหวัดนครพนม ธงทิพย์ แห่สถิตย์ และ จิตติ กิตติเลิศไพศาล	1284
SO291	แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จตุรภัทร สุวรรณวิเศษ และ จิตติ กิตติเลิศไพศาล	1291
SO292	คุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม ชัชวาล ภูดีทิพย์ และ จิตติ กิตติเลิศไพศาล	1298
SO293	ทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร นิภา ศิริสานต์ และ จิตติ กิตติเลิศไพศาล	1303
SO294	ความผูกพันต่อองค์การ ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร เยาวลักษณ์ ไชยยา และ จิตติ กิตติเลิศไพศาล	1309
SO295	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร อนุพงศ์ หอมจันทร์ และ จิตติ กิตติเลิศไพศาล	1315

		หน้า
SO296	แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร อัษฎายุธ กิณเรศ และ จิตติ กิตติเลิศไพศาล	1319
SO297	ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดนกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 23 ในเขตตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ดาบตำรวจพิชญานันท์ เดชป้องหา และ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล	1323
SO302	การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองลาด อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ฑิฆัมพร อ้วนอินทร์	1329
SO303	ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถปรับตัวในการทำงานกับประสิทธิผลการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดสกลนคร สุภาคม แสนหูม และ ดร.โสภัชย์ วรวิวัฒน์	1335
SO304	ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ปรัชมิญช์ เหลาคำ รศ.ประชัน คะแนวัน และ ผศ.ประกิจ จันตะเคียน	1340
SO305	การบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี พิพัฒน์ รอดชมพู และ ดร.สถาพร มงคลศรีสวัสดิ์	1348
SO307	ความผูกพันต่อองค์การของพนักงานเทศบาลตำบลโคกม้า อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ อนันท์ บัตรประโคน รองศาสตราจารย์ประชัน คะเนวัน และ ดร.ผดุงชาติ ยังดี	1358
SO308	การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ กานต์ ทองมาลัย รศ.ประชัน คะเนวัน และ ดร.คำภีรภาพ อินทะนู	1362
SO309	ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร ภรภัทร ดาวศรี และ ดร.โสภัชย์ วรวิวัฒน์	1369
SO310	ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่มีต่อการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ วิทวัส ชาติมนตรี และ รศ.ประชัน คะเนวัน	1374

หน้า

บทความวิจัย กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี 1381

ET401 การศึกษาผลกระทำการอบคืนตัวรอยเชื่อมกระบวนการเชื่อม GMAW เหล็กกล้าไร้สนิม ออสเทนิติกส์ (AISI 304) 1382
ยุทธนา แสนกันคำ และ รศ.สันติรัฐ นันสะอาง

ET402 การศึกษาอิทธิพลของพารามิเตอร์การเชื่อมความต้านทานแบบ จุด 3 ชั้น ต่อสมบัติการเชื่อมอลูมิเนียมผสม (A 5052) 1390
มานพ นิยุตรานนท์ รศ.สันติรัฐ นันสะอาง และ รศ.ดร.สิทธิชัย แก้วเกื้อกูล

ET404 AN ANALYSIS OF AIRFREIGHT TRANSSHIPMENT CONNECTIVITY AT SUVARNABHUMI INTERNATIONAL AIRPORT 1398
Nattapong Jantachalobon and Dr. Pongtana Vanichkobchinda

ET405 การศึกษาเปรียบเทียบการใช้ระบบบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศระดับอุดมศึกษา 1408
เขมขนิษฐ์ แสนยะนันท์ธนะ

ET406 การประเมินศักยภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในระบบห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย 1415
เขมขนิษฐ์ แสนยะนันท์ธนะ นันทิ สุทธิการนฤนัย และ วันชัย รัตนวงษ์

ET407 อิทธิพลน้ำหนักมวลโมเลกุลของไคโตซานในการเตรียมตัวเร่งปฏิกิริยาสำหรับเซลล์เชื้อเพลิงชนิดเมมเบรนแลกเปลี่ยนโปรตอน 1427
กิติพัฒน์ โสดาภักดิ์ และ นันทิยา หาญศุภลักษณ์

ET408 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้ระบบจัดเก็บค่าผ่านทางอัตโนมัติของผู้ใช้ทางพิเศษ 1434
อัมพร สอสุวงศ์ และ รศ.ดร.เกษม ชูจารุกุล

ET409 ระบบทะเบียนประวัติพระภิกษุสามเณร 1442
พระศักดิ์ชัย สอนแสง รศ.ดร.จันทร์บูรณ์ สถิตวิริยวงศ์ และ ผศ. สุรเดช บุญลือ

ET412 การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยการใช้ LEAN MANAGEMENT SYSTEM ในอุตสาหกรรมแปรรูปท่อทองแดง 1450
วิลาสินี พันธ์พวง และ มณิสรา บารมีชัย

ET413 การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการภายในองค์กร กรณีศึกษา อุตสาหกรรมผลิตยาและอาหารเสริม บริษัท ABC จำกัด 1456
นัคเรศร์ โฆษิตนิธิกุล และ ศุภฤกษ์ มานิตพรสุทธ์

ET414 การบริหารจัดการปริมาณความต้องการวัตถุดิบ และทรัพยากรในกระบวนการผลิตด้วยโปรแกรม Microsoft Excel 1464
พิชาติ ยาพันธ์ และ กาญจนา กาญจนสุนทร

หน้า

ET421 การรับรู้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย 1470
วิจิตรา พีรกิตติกุล และ ดร.จิรัชฌา วิเชียรปัญญา

ET422 แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการความรู้และการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรังสิต 1478
ธงชัย บุญเกิด และ ดร.จิรัชฌา วิเชียรปัญญา

ET423 ผลของการใช้เว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต 1489
อดิศร สิรีสี และ ดร.จิรัชฌา วิเชียรปัญญา

ET424 แผนยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนระบบการจัดการความรู้ ของธนาคาร ABC 1498
กิตติคม ปล้องนิราศ และ ดร.จิรัชฌา วิเชียรปัญญา

ET425 การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร 1508
ทวีศิลป์ ไชยชนะ และ ดร.จิรัชฌา วิเชียรปัญญา

ET426 การพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกสำหรับมหาวิทยาลัยรังสิต 1519
ตามพงศ์ สเลลานนท์ และ ดร.จิรัชฌา วิเชียรปัญญา

ET431 สำรวจคุณสมบัติที่ต้องการของเครื่องเล่นเกมพกพาในอนาคต 1528
ณรงค์ศักดิ์ เปาอินทร์ และ ดร.ยอดธง รอดแก้ว

ET432 การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนหลักเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ กรณีศึกษา สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม 1534
อิสริยาภรณ์ บูรณ์โภคา และ ผศ.ดร.ธนกรณ์ แน่นหนา

บทความวิจัย กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ 1542

PS501 LOW CARBON POLICE PATROLLING OPTIONS FOR CRIME PREVENTION IN BANGKOK METROPOLITAN AREA 1543
Jaturawit Boonpitak, Chirapol Sintunawa,Sansanee Keeratiwiriyaporn, and Kraiwoot Watanasin

บทความวิจัย กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ 1553

HS641 ความเป็นไปได้และการยอมรับของโปรแกรมการจัดการดูแลตนเองในผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ในคลินิกเอกชนปฐมภูมิแห่งหนึ่ง 1554
ปัทมา ภักดีวัน

HS642 ผลการให้ข้อมูลร่วมกับการสนับสนุนของครอบครัวต่อความทุกข์ทรมาน ในผู้ป่วยที่คาท่อช่วยหายใจทางปาก 1563
อรุณี ศรีนวล ผศ.ดร.เพลินพิศ ฐานิวัฒนานนท์ และ ดร.จารุวรรณ กฤตย์ประชา

		หน้า
HS643	การพัฒนาและประเมินผลการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อส่งเสริมการนอนหลับของผู้ป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤต อารยา โกมล ผศ.ดร.เพลินพิศ ฐานิวัฒนานนท์ และ ผศ.ดร.วิภา แซ่เซี้ย	1572
HS644	ผลของโยคะต่ออาการเคลื่อนไหวของข้อไหล่ในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัดแบบถอนรากชนิดดัดแปลง รัชนีกร สุขประเสริฐ ผศ.ดร.เพลินพิศ ฐานิวัฒนานนท์ และ ผศ.ดร.หทัยรัตน์ แสงจันทร์	1580
HS681	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ เทศบาลตำบลปะทิว อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร อรอนงค์ อันประสิทธิ์ ดร.บุษราคัม ทรัพย์อุดมผล และ ดร.บัวตั๋น เธียรอารมณ์	1586
HS682	ความวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนชุมชนประชานิคม อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร นิภาพร อินทรินทร์ บุษราคัม สิงห์ชัย และ บัวตั๋น เธียรอารมณ์	1594
HS683	ประสบการณ์การดูแลรักษาตนเองของผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลังช่วง L3 หมอนกระดูกหลังเคลื่อนกดทับเส้นประสาทด้วยการแพทย์แผนไทยในคลินิกแพทย์แผนไทยโรงพยาบาลท่าแซะ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร สุชาดา แสงทอง ดร. บัวตั๋น เธียรอารมณ์ และ ดร. บุษราคัม สิงห์ชัย	1599
HS684	ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพภายใต้โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของประชาชนในจังหวัดชุมพร จรวย อารีราษฎร์ บุษราคัม สิงห์ชัย และบัวตั๋น เธียรอารมณ์	1605
HS685	รูปแบบการสร้างแกนนำสุขภาพคนไทยพลัดถิ่น พื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลบ้านร้านตัดผม ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จรูญลักษณ์ โคนาบุตร บุษราคัม สิงห์ชัย และ บัวตั๋น เธียรอารมณ์	1612
HS686	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน : กรณีศึกษาอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จีรวรรณ โอฬาร์กิจ บุษราคัม สิงห์ชัย และ บัวตั๋น เธียรอารมณ์	1618
HS687	การไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 35-60 ปี ในพื้นที่ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร นันทนา ทาระการ บุษราคัม สิงห์ชัย และ บัวตั๋น เธียรอารมณ์	1625
HS688	ผลของรูปแบบการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเสี่ยงเบาหวานในเขตโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหงษ์เจริญ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร พัชรกร เกตุนวล บุษราคัม สิงห์ชัย และ บัวตั๋น เธียรอารมณ์	1635
HS689	ผลของโปรแกรมส่งเสริมการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกโดยใช้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพในตำบลบ่อนอก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เรไร สูงยิ่ง บุษราคัม สิงห์ชัย และ บัวตั๋น เธียรอารมณ์	1642

หน้า

HS690 ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชิงรุก อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร 1651
วิสันต์ สมตน บุษราคัม สิงห์ชัย และ บัวตั๋น เธียรอารมณ์

HS691 การศึกษารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน ในประชากรกลุ่มเสี่ยง เขตโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดอนซอ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 1658
ศิริมา ทับทอง บุษราคัม สิงห์ชัย และ บัวตั๋น เธียรอารมณ์

HS692 ปัจจัยเงื่อนไขของการสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพของผู้ใหญ่ตอนกลางในตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 1664
อภิชาติ ศรีวงค์ บุษราคัม สิงห์ชัย และ บัวตั๋น เธียรอารมณ์

HS693 การกลับเข้ามารับการรักษาซ้ำของผู้ป่วยเบาหวาน: กรณีศึกษาแผนกผู้ป่วยในโรงพยาบาลท่าแซะ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร 1674
ณัฐกาญจน์ เพ็งคล้าย ดร.บัวตั๋น เธียรอารมณ์ และ ดร.บุษราคัม สิงห์ชัย

HS694 การบริหารจัดการในการพัฒนาตลาดสดเทศบาลตำบลปะทิว อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร 1680
สมชัย ชูชาติ ดร.บัวตั๋น เธียรอารมณ์ และ ดร.บุษราคัม ทรัพย์อุดมผล

HS695 ระบบบริการด้านการแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยทรายขาว ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร 1687
ศราวุฒิ หมุดเจริญ ดร.บัวตั๋น เธียรอารมณ์ และ ดร.บุษราคัม สิงห์ชัย

บทความวิจัย กลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรม วิจิตรศิลป์ และประยุกต์ศิลป์ 1693

FA702 เฟอร์นิเจอร์ที่เปิดกว้างสำหรับผู้ใช้งาน 1694
ชูพร รัตนสุวรรณ์ รศ.ไพจิตร อิ่งศิริวัฒน์ และ เดวิด มาร์ช เชเฟอร์

FA703 การออกแบบของใช้ตกแต่งภายในบ้านจากแนวคิดตุ๊กตากระดาษ 1701
แซมบุปผา เทพภิบาล รศ.ไพจิตรอิ่งศิริวัฒน์ และ อ.อรพรรณ สาระศาริน เชเฟอร์

FA704 การออกแบบสิ่งของเพื่อเริ่มต้นการฝึกสมาธิ 1717
ณภัทร กาฬแก้ว รศ.สุวิทย์ รัตนานันท์ และ อ.ธีรนพ หวังศิลปคุณ

FA705 การออกแบบอุปกรณ์สำหรับการให้นมเด็ก ที่มีความเป็นส่วนตัว ในพื้นที่สาธารณะ 1724
นุชนารถ สีแสนตอ รศ.สุวิทย์ รัตนานันท์ และ อาจารย์ธีรนพ หวังศิลปคุณ

FA706 การออกแบบเครื่องมือประจำวัน 1732
ปกรณ์ สมบูรณ์ยิ่ง รศ.ไพรจิตร อิ่งศิริวัฒน์ และ อ.อรพรรณ สาระศาลิน

FA707 การออกแบบเครื่องประดับกระดาษโดยได้แรงบันดาลใจจากศิลปวัฒนธรรมไทย 1740
มนัสนันท์ นิ่มพิศาล รศ.สุวิทย์ รัตนานันท์ และ อาจารย์เพิ่มศักดิ์ สุวรรณทัต

หน้า

FA708 ความแตกต่างของร่างกาย วัตถุและรูปทรง 1745
ศุทธิรัตน์ จตุรงค์มโนพร รศ.สุวิทย์ รัตนานันท์ และ เดวิด เชฟเฟอร์

FA709 การออกแบบแสงเพื่อสื่อความเป็นตัวตนของบุคคล 1753
ปุรเชษฐ์ เหว่าสำเนียง รศ.สุวิทย์ รัตนานันท์ และ อ.อรพรรณ สาระศาริน เชเฟอร์

FA710 การออกแบบเรขศิลป์เชิงทดลองเพื่อให้ผู้ใช้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงสถานะสิ่งของ 1759
เจษฎา วีสุวรรณ รศ.สุวิทย์ รัตนานันท์ และ อ.ธีรนพ หวังศิลปะคุณ

FA711 การออกแบบเครื่องครัวสมัยใหม่จากวัตถุดิบเก่าผ่านกรรมวิธีดั้งเดิม 1767
ณรงค์พล บุญสาใจ ร.ศ.สุวิทย์ รัตนานันท์ และ อ.อรพรรณ Marc Schafer

FA712 โครงการออกแบบชุบชีวิตใหม่ให้กับของเหลือใช้ 1775
ประสพสุข ไชยรัตน์ ร.ศ.ไพจิตร อึ่งศิริวัฒน์ และ DEVID SCHAFER

FA741 การออกแบบแอนิเมชั่น ศึกษากรณีการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข 1785
ภัทรวินท์ รัศมิแพทย์ รศ.พิศประไพ สาระศาลิน และ อาจารย์ชัยพร พานิชรุทติวงศ์

FA742 การออกแบบแอนิเมชั่น เพื่อส่งเสริมและสืบทอดประเพณีท้องถิ่น ตานก๋วยสลาก 1798
พงศธร ศรีธรานนท์ รศ. พรรณเพ็ญ ฉายปรีชา และ อ.ชัยพร พานิชรุทติวงศ์

FA743 การออกแบบสื่อภาพเคลื่อนไหวเพื่อให้เยาวชนสนใจในนาฏศิลป์ไทย (โขน) 1813
เวชวรรณ หงษ์โต

FA744 โครงการออกแบบโฆษณาประชาสัมพันธ์กีฬาประเภทผาดโผน กรณีศึกษา: กีฬาบันจี้จัมพ์ใน ประเทศไทย 1819
ศิรภัสสร โรจนเดชานนท์ รศ.พิศประไพ สาระศาลิน และ อาจารย์ชัยพร พานิชรุติวงศ์

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินผลบทความ 1830

คำสั่งมหาวิทยาลัยรังสิต เรื่อง 1834
แต่งตั้งคณะกรรมการการจัดการประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ประจำปีการศึกษา 2555

กองบรรณาธิการ 1838

เอกสารประกอบการประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ประจำปีการศึกษา 2555

กลุ่มสาขาวิชาบริหารและการจัดการ

ส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค กรณีศึกษา ธุรกิจเสื้อผ้าบนสื่อสังคมออนไลน์

FACTORS OF MARKETING COMPOSITION INFLUENCING ON CUSTOMERS' BUYING DECISION: CASE STUDY OF COSTUME BUSINESS ON SOCIAL MEDIA

ธนพร ธัญญกรรม[1] และ ดร.ธีระ เตชะมณีสถิตย์[2]

[1]นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยรังสิต

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค กรณีศึกษาธุรกิจเสื้อผ้าบนสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าของผู้บริโภคบนสื่อออนไลน์ (2) เพื่อศึกษาการประกอบธุรกิจและแนวทางการพัฒนาธุรกิจของผู้ประกอบการบนสื่อออนไลน์

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบเชิงคุณภาพ โดยทำการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายเสื้อผ้าบนสื่อสังคมออนไลน์และผู้บริโภคผ่านเว็บไซต์เฟสบุ๊คของหน้าร้าน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เกี่ยวกับทางด้านการตลาดและเทคโนโลยี ได้แก่ ดร.ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว ดร.ภิเษก ชัยนิรันดร์ คุณวีระ เจียรนัยพาณิชย์และคุณภาวุธ พงษ์วิทยาภานุ ผลการศึกษาพบว่า

การเลือกซื้อเสื้อผ้าบนสื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคส่วนใหญ่มีอิทธิพลมาจากส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์และช่องทางการจัดจำหน่ายที่เป็นหน้าร้านบนหน้าเพจเฟสบุ๊คของร้านค้านั้น ได้แก่ ร้าน Onni-Onni Shop ร้าน Chitar Shop ร้าน bgislshop ร้าน 99shoppingcenter และร้าน YesYesYes Shop เป็นต้น โดยด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการมีการนำเสนอแบบเสื้อผ้า ให้ลูกค้าได้เห็นอย่างชัดเจน ทั้งด้านหน้า ด้านหลังของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการบอกรายละเอียดความกว้าง ความยาว ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ประกอบการจะนำแบบที่มีพรีเซ็นเตอร์เป็นดารา นักร้อง พิธีทั้งคนไทยและต่างประเทศ เช่น ร้าน Onni-Onni Shop นำเสนอแบบเสื้อผ้าที่ชมพู อารียา สวมใส่ในละครและตามหนังสือนิตยสาร ร้าน Chitar Shop ลงรูปแบบเสื้อผ้าที่นักร้องเกาหลีสวม เป็นต้น ปัญหาที่พบของด้านผลิตภัณฑ์ ส่วนใหญ่สีเพี้ยนจากตัวอย่าง ทั้งนี้น่าจะมาจากการถ่ายภาพ ส่วนด้านคุณภาพของสินค้าไม่แตกต่างจากสินค้าที่วางขายตามร้าน รองลงมาเป็นด้านราคา ซึ่งมีการระบุราคาอย่างชัดเจนและมีราคาใกล้เคียงกับร้านขายเสื้อผ้าทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่ผู้บริโภคจะซื้อสินค้าโดยเฉลี่ยราคา 250 – 1,000 บาท สุดท้ายเป็นการส่งเสริมการตลาด โดยการให้ส่วนลดต่างๆ เหตุผลสำคัญของการเลือกซื้อสินค้าบนสื่อสังคมออนไลน์เนื่องจากมีรูปแบบทันสมัยตามแฟชั่นที่กำลังนิยมและได้รับความสะดวกไม่ต้องเดินทาง แต่ก็มีปัญหาการได้รับสินค้าล่าช้าและสินค้าชำรุดจากการขนส่ง ซึ่งทำให้เสียเวลาบ้าง

แนวทางสำหรับการพัฒนาการประกอบธุรกิจบนสื่อออนไลน์ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะว่าสิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือการนำเสนอสินค้าและรายละเอียดสินค้า เพื่อให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อได้รวดเร็ว ซึ่งการทำตลาดบนสื่อสังคมออนไลน์สามารถโฆษณาสินค้าได้ง่ายและเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้โดยตรง จึงสามารถสร้างพื้นที่ให้กับผู้ที่มีความภักดีต่อตราสินค้าได้แนะนำสินค้าต่อให้กับบุคคลอื่น โดยการใช้ Social Plugins เช่น Like Comments เป็นต้น ดังนั้นผู้ประกอบการจำเป็นต้อง

สร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า ได้แก่ การสร้างความเชื่อมั่นในการซื้อสินค้าผ่านสื่อออนไลน์ เช่น ความหลากหลายของสินค้า ได้แก่ การนำเสนอสินค้าเป็นหมวดหมู่ เช่น ชุดทำงาน ชุดลำลอง ชุดราตรี รวมทั้งเพิ่มประเภทของสินค้า เช่น รองเท้า กระเป๋า เข็มขัด นาฬิกา เป็นต้น ความทันสมัยของสินค้า ราคา คุณภาพของสินค้า การจัดส่งสินค้า เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้ประกอบการต้องหมั่นใช้ Application บนสื่อออนไลน์ เช่น Fan Page บน facebook ของร้านให้มีความน่าสนใจอยู่เสมอ ดังนั้นการปรับแต่งหน้า Page ของร้าน ให้มีความสวยงาม น่าสนใจ และทันสมัยอยู่เสมอจึงเป็นสิ่งจำเป็น รวมทั้งการวางแผนการกระจายข้อมูล โดยการสร้าง Link ให้ลูกค้ากลับมาที่หน้าร้านบนสื่อออนไลน์ของตนเองให้มากที่สุด เป็นต้น

คำสำคัญ : ส่วนประสมทางการตลาด, การตัดสินใจซื้อ, สื่อออนไลน์

Abstract

The purpose of the research on "Factors of Marketing Composition Influencing on Customers' Buying Decision: Case study of Costume Business on Social Media" is to (1) investigate factors of marketing composition that have influences on customers' buying decision on social media and to (2) examine the business and business development guideline of the entrepreneur conducted business on social media.

This research is a qualitative research. The author interviewed entrepreneurs selling costumes on social media and customers shopping costumes via online shop on Facebook. The author had received comments from experts in marketing and technology which are Dr. Krairit Pinkaew, Dr. Pisek Chainirund, Mr. Weera Chiaranaipanich, and Mr. Phawut Phongwittayaphanu. The result of the study shows that behavior of purchasing costume from social media of customers dominantly comes from marketing composition of products and distribution channels via Facebook which are Onni-Onni Shop, Chitar Shop, bgislshop, 99shoppingcenter and YesYesYes Shop. In terms of products, entrepreneurs display the design of the costumes clearly both the front and the back side of the products including details of width and length. Mostly, entrepreneurs will use the design with presenters who are stars, singers, or MCs of both Thai and international. Onni-Onni Shop, for instance, presents clothes that Chompoo Areeya was wearing in the soap opera and in the magazine. Chitar Shop displays the picture of Korean singer wearing the dress. The problems that consumers often face regarding products are the color of the products is different from the sample which occurs during photographing time. As for quality of the products, there is no difference from products from street vendors. The price is clearly stated and the price is quite similar to general clothing stores. Customers mostly buy the products with the average price from 250 to 1,000 Baht. The last factor is for marketing promotion by providing discounts. The main reason of shopping via social media is that the design of the clothes is trendy and shopping can be done conveniently without commuting. However, there are problems of late delivery and defects of products during delivery causing the waste of time.

As for guideline for developing business on social media, the experts advise that the major concern should be product display and product detail so that customers can make buying decision quickly. Due to easy marketing of the product and direct reaching of targeted customers it enables the space for brand loyalty to spread words of mouth to others using Social Plug-ins such as Like or Comments. Entrepreneurs thus have to build relations with customers such as

by building trust in online shopping, by emphasizing variety of product, by presenting products in categories such as clothes for work, clothes for daily usage, clothes for night party. Entrepreneurs need to increase types of products such as shoes, belts, watches. They need to emphasize on product update, price, quality of clothes, delivery. In addition, they have to regularly use online application such as Facebook Fanpage and make it interesting at all times. Thus, the customization of the homepage of online shop to be attractive and eye-catching is necessary. This includes the planning in distributing information by creating links for customers to revisit online shop.

KEYWORDS: Factors of Marketing, Buying Decision, Social Media

1. บทนำ

ปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสารที่เรียกว่า อินเทอร์เน็ต (Internet) ทำให้มนุษย์สามารถติดต่อกันได้ง่าย และเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในชีวิตประจำวัน จะเห็นได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านเว็บบอร์ด (Web Board) จนก่อให้เกิดเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ที่ไม่มีการแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา กลายเป็นสังคมเสมือนจริง ซึ่งเปิดโอกาสให้เข้าไปเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัว บทความ รูปภาพ ผลงาน พบปะ แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความสนใจร่วมกันและกิจกรรมอื่นๆ รวมไปถึงเป็นแหล่งข้อมูลจำนวนมากที่ผู้ใช้สามารถช่วยกันสร้างเนื้อหาขึ้นได้ตามความสนใจของแต่ละบุคคล จึงเป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่ระบบการค้าโลกเปลี่ยนแปลงจากเดิม ทำให้ภาครัฐและองค์กรธุรกิจหันมาใช้การสื่อสารบนโลกอินเทอร์เน็ตมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากมีความรวดเร็ว ไม่ต้องเสียเวลาประหยัดค่าใช้จ่าย สามารถติดตามสถานการณ์ต่างๆ เพื่อประเมินหรือวิเคราะห์เหตุผลต่างๆ ปัจจุบันสื่อออนไลน์ที่ได้รับความนิยมและมีจำนวนสมาชิกสูงสุดคือ www.facebook.com เป็นสื่อออนไลน์ที่มีจุดเด่น คือการใช้ชื่อจริง อีเมล์จริง และรูปจริงๆ ของคนนั้นๆ เพื่อใช้ในการสมัคร แม้แต่ความพยายามจะใช้ชื่อเล่น นามแฝง หรือว่าต้องการสมัครทิ้งเอาไว้เฉยๆ เพื่อหลอกคนอื่น เมื่อมีการจับได้จะถูกลบ และปัจจุบันก็ถูกลบไปเกือบหมด เพราะฉะนั้นคำจำกัดความของ Facebook ที่ดีที่สุดคือ “สังคมจริง ของคนจริงๆ” การที่ผู้บริโภคยอมรับว่าสื่อออนไลน์มีความสำคัญในการหาข้อมูลเพื่อการตัดสินใจซื้อสินค้า เนื่องจากมีความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของสินค้านั้นได้ทันที ทำให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า สามารถค้นหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าและบริการต่างๆ ได้ก่อนการตัดสินใจซื้อ รวมทั้งยังสามารถสั่งซื้อสินค้าและบริการนั้นๆ ผ่านสื่อออนไลน์ได้ทันทีด้วย จนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินธุรกิจเช่นกัน แต่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ก็ยังมีความกังวลเกี่ยวกับการซื้อสินค้านั้นโดยเฉพาะในเรื่องความปลอดภัยในการสั่งซื้อสินค้าและบริการซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคไม่สามารถควบคุมหรือจัดการเกี่ยวกับความเสี่ยงเหล่านั้นได้ ดังนั้นการเลือกซื้อสินค้าของผู้บริโภคบนสื่อสังคมออนไลน์ ขณะนี้จึงมุ่งไปที่ www.facebook.com ซึ่งเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่น่าสนใจ ในการศึกษาถึงความต้องการสินค้า การเลือกซื้อ ความชอบความสนใจ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ รวมทั้งปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการเลือกซื้อสินค้าของผู้บริโภคบนสื่อสังคมออนไลน์เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้บริโภคโดยตรง ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบธุรกิจบนสื่อออนไลน์โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่คนที่ใช้งานอินเตอร์เน็ต ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา พนักงานบริษัท ผู้ใช้อินเตอร์เน็ตทั่วไป เป็นต้น ในการปรับปรุงคุณภาพและวางแผนกลยุทธ์เพื่อสนับสนุนการเจริญเติบโตให้กับธุรกิจได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2. แนวคิดและทฤษฎีในการศึกษา

ส่วนประสมทางการตลาด

ฟิลิปส์ คอทเลอร์ (Philip Kotler, 2003: 16) ส่วนประสมการตลาด เป็นตัวแปรที่สามารถควบคุมได้ทางการตลาด หมายถึง การสนองความต้องการเป็นตัวแปรที่สามารถควบคุม และสนองความต้องการของลูกค้าให้พึงพอใจ

สุดาดวง เรืองรุจิระ (2543: 29) กล่าวว่า ส่วนประสมการตลาด หมายถึง องค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินงานการตลาดเป็นปัจจัยที่กิจการสามารถควบคุมได้ กิจการธุรกิจจะต้องสร้างส่วนประสมการตลาดที่เหมาะสมในการวางกลยุทธ์ทางการตลาด

กุลวดี คูหะโรจนานนท์ (2545:16) กล่าวสรุปไว้ว่า ส่วนประสมทางการตลาดเป็นปัจจัยที่สามารถควบคุมได้ และสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงให้เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อม เพื่อทำให้กิจการอยู่รอดหรืออาจเรียกได้ว่าส่วนประสมทางการตลาดเป็นเครื่องมือทางการตลาดที่ถูกใช้เพื่อสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้ าหมาย ทำให้ลูกค้ากลุ่มเป้ าหมายพอใจและมีความสุขได้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2546) สรุปว่า ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) หมายถึง ตัวแปรทางการตลาดที่สามารถควบคุมได้ที่องค์กรจะต้องนำมาใช้ร่วมกัน เพื่อสนองความพึงพอใจของตลาดเป้าหมายด้วยเครื่องมือต่อไปนี้

การพัฒนาส่วนประสมทางการตลาดเป็นส่วนสำคัญในการตลาดมาก เพราะการที่จะเลือกใช้กลยุทธ์การตลาดให้ตรงกับตลาดเป้ าหมายได้ถูกต้องนั้น จะต้องสร้างสรรค์ส่วนประสมทางการตลาดขึ้นมาในอัตราส่วนที่พอเหมาะกัน ซึ่งในการกำหนดส่วนประสมทางการตลาด(Marketing Mix) หรือ (4P's) นั้น ประกอบด้วยเครื่องมือต่อไปนี้

1. ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สิ่งที่เสนอเพื่อขายโดยธุรกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการของกค้าให้เกิดความพึงพอใจ ผลิตภัณฑ์ที่เสนอขายอาจจะมีตัวตนหรือไม่มีตัวตนก็ได้ผลิตภัณฑ์จึงประกอบด้วย สินค้า บริการ ความคิด สถานที่ องค์กรหรือบุคคล โดยผลิตภัณฑ์ต้องมีอรรถประโยชน์ (Utility) มีคุณค่า (Value) ในสายตาของลูกค้าจึงจะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์ขายได้

2. ราคา (Price) จำนวนเงินที่ต้องชำระเพื่อให้ได้สินค้าหรือบริการ หรือมีสิ่งที่มีค่าอื่นๆที่ผู้บริโภคต้องนำไปแลกเปลี่ยนกับประโยชน์ที่ได้รับ จากการมีหรือได้ใช้สินค้าหรือบริการ (Kotler, 2003: 169) หรือเป็นสิ่งที่กำหนดมูลค่าของผลิตภัณฑ์ออกมาในรูปของเงินตราผู้บริโภคจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่า (Value) ผลิตภัณฑ์ และราคา (Price) ผลิตภัณฑ์นั้น โดยถ้าคุณค่าสูงกว่าราคาเขาจะตัดสินใจซื้อ

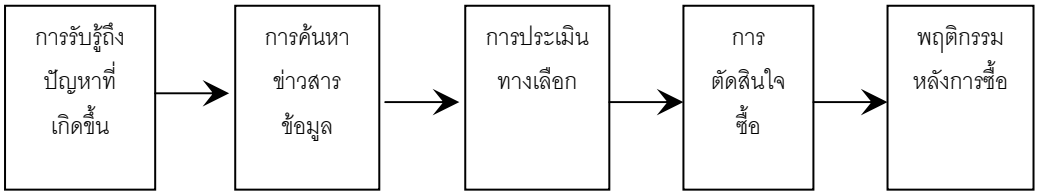
3. ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place or Distribution Channel) หมายถึง เส้นทางที่ผลิตภัณฑ์และกรรมสิทธ์ที่ผลิตภัณฑ์ถูกเปลี่ยนมือไปยังตลาด ในระบบช่องทางการจัดจำหน่ายจึงประกอบด้วยผู้ผลิตคนกลาง ผู้บริโภคคนสุดท้าย หรือผู้ใช้ทางอุตสาหกรรม โดยมีกิจกรรมซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยกระจายสินค้า ประกอบด้วย (1) การขนส่ง (Transportation) (2) การเก็บรักษาสินค้าคงคลัง (Storage) และการคลังสินค้า (Warehousing) และ (3) การบริการสินค้าคงเหลือ (Inventory Management)

4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นเครื่องมือการสื่อสารเพื่อสร้างความพึงพอใจต่อตราสินค้าหรือบริการหรือความคิด หรือต่อบุคคล เพื่อจูงใจให้เกิดความต้องการ เพื่อเตือนความทรงจำ (Remind) ในผลิตภัณฑ์ โดยคาดว่าจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึก ความเชื่อ และพฤติกรรมการซื้อของผู้ซื้อหรือเป็นการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อ เพื่อสร้างทัศนคติและพฤติกรรมการซื้อการติดต่อสื่อสารอาจใช้พนักงานขาย ทำการขาย และการติดต่อสื่อสารโดยไม่ใช้คน ซึ่งเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารมีหลายประการ อาจเลือกใช้หนึ่งหรือหลายเครื่องมือ ซึ่งต้องใช้หลักการเลือกใช้

เครื่องมือการสื่อสารการตลาดแบบประสมประสาน (Integrated Marketing Communication: IMC.) โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมกับลูกค้า ผลิตภัณฑ์ คู่แข่งขัน โดยบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันได้ เครื่องมือการส่งเสริมการตลาดที่สำคัญประกอบด้วย การโฆษณา(Advertising) การขายโดยใช้พนักงานขาย (Personal selling) การส่งเสริมการขาย (Sales promotion) การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ (Publicity and Public Relations: PR) และการตลาดทางตรง (Direct marketing) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2546)

ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจซื้อ (The Stages of the Buying Decision Process)

ฟิลิป คอตเลอร์ (Philip Kotler. 2003:178-183) ได้สรุปขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคไว้ทั้งหมด 5 ขั้นตอน ดังแสดงในภาพ

รูปที่ 1 ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจซื้อ

1. การรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น (Problem Recognition) กระบวนการซื้อจะเกิดขึ้นเมื่อผู้ซื้อมีความต้องการ หรือมีปัญหาที่ต้องการแก้ไข ความต้องการอาจเกิดขึ้นได้โดยมีแรงกระตุ้นจากภายในหรือภายนอก ซึ่งแรงกระตุ้นภายในจะเกิดจากความหิวกระหาย ความต้องการทางเพศ ซึ่งเกิดขึ้นจากภายในตัวบุคคลเอง ส่วนแรงกระตุ้นภายนอกจะมาจากสิ่งเร้าใจภายนอก ตัวอย่างเช่น กลิ่นหอมของขนมปังอบกระตุ้นให้เกิดความหิว รถยนต์คันใหม่ที่เพื่อนบ้านซื้อมามีผลทำให้มีความต้องการรถยนต์คันใหม่ หรือโฆษณาทางโทรทัศน์กระตุ้นให้มีความต้องการไปท่องเที่ยวที่มาเลเซีย เป็นต้น

2. การค้นหาข่าวสาร / ข้อมูล (Information Search) ผู้บริโภคซึ่งถูกแรงกระตุ้นให้เกิดความต้องการจะรวบรวมข้อมูล / ข่าวสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจจะเป็นข้อมูลที่มีอยู่ทั่วไป หรืออาจจะต้องใช้ความพยายามในการเก็บข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งแหล่งข้อมูลหลัก ๆ ของผู้บริโภคนั้นมี 4 ประเภท คือ

2.1 แหล่งข้อมูลส่วนตัว (Personal Sources) ได้แก่ ครอบครัว เพื่อน เพื่อนบ้าน คนคุ้นเคย เป็นต้น

2.2 แหล่งข้อมูลทางธุรกิจ (Business Sources) ได้แก่ โฆษณา พนักงานขาย ผู้แทนขาย ฉลากสินค้า เป็นต้น

2.3 แหล่งข้อมูลที่เปิดเผยทั่วไป (Public Sources) ได้แก่ สื่อโฆษณา (Mass Media) องค์กรที่จัดลำดับสำหรับผู้บริโภค (Consumer-Rating Organizations) เป็นต้น

2.4 แหล่งข้อมูลจากประสบการณ์ (Experiential Sources) ได้แก่ การตรวจสอบสินค้า การใช้สินค้า เป็นต้น

ระดับความเกี่ยวข้อง และอิทธิพลของแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จะแตกต่างกันไปตามชนิดของสินค้า / บริการ และลักษณะของผู้ซื้อ โดยทั่วไปแล้วข้อมูลส่วนใหญ่ที่ผู้ซื้อได้รับจะมาจากแหล่งธุรกิจ แต่แหล่งข้อมูลที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ แหล่งข้อมูลส่วนตัว ซึ่งแต่ละแหล่งข้อมูลมีหน้าที่เฉพาะตัวที่แตกต่างกันซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ซื้อ

การเก็บข้อมูลทำให้ผู้ซื้อทราบถึงตราสินค้าที่แข่งขันกันในตลาด รวมทั้งทราบถึงลักษณะของสินค้าทั้งหมด (Total Set) จากนั้นผู้บริโภคแต่ละรายจะรับรู้ถึงตราสินค้าในกลุ่มย่อย (Awareness Set) และจะมีเฉพาะสินค้าบางตัวที่ตรงกับ

เกณฑ์ขั้นต่ำที่ผู้ซื้อตั้งไว้ (Consideration Set) หลังจากผู้ซื้อได้รวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมแล้วก็จะเลือกสินค้า 2-3 ตัว ที่ผู้ซื้อยอมรับได้ (Choice Set) สุดท้ายผู้ซื้อจะตัดสินใจเลือกสินค้าที่ตรงกับความต้องการ

3. การประเมินทางเลือก ผู้บริโภคประมวลข้อมูลเกี่ยวกับตราสินค้าเชิงแข่งขันและทำการตัดสินมูลค่าของตราสินค้านั้นๆ ในขั้นตอนสุดท้ายอย่างไร ความจริงก็คือกระบวนการประเมินผลข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจซื้อนั้นไม่ใช่เรื่องที่ง่ายหรือเป็นกระบวนการเพียงกระบวนการเดียวจะมีกระบวนการประเมินเพื่อการตัดสินใจหลายกระบวนการด้วยกัน และแบบการประเมินผลของผู้บริโภคส่วนใหญ่มีพื้นฐานอยู่บนทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งมองว่าผู้บริโภคทำการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์โดยขึ้นอยู่กับจิตสำนึกและมีเหตุผล

ซึ่งแนวคิดพื้นฐานบางอย่างที่ช่วยให้เราเข้าใจกระบวนการประเมินผลของผู้บริโภคได้อันดับแรก ผู้บริโภคพยายามสร้างความพึงพอใจตามความต้องการอันดับหนึ่งของตน อันดับสองผู้บริโภคกำลังมองหาผลประโยชน์บางอย่างจากผลิตภัณฑ์ อันดับสาม ผู้บริโภคเห็นว่าผลิตภัณฑ์แต่ละตัวนั้นเป็นเสมือนชุดของคุณสมบัติที่มีความสามารถอันหลากหลายในการส่งมอบผลประโยชน์ที่ตนได้มองหา เพื่อความพึงพอใจตามความต้องการ โดยที่คุณสมบัติตามความสนใจที่มีกับผู้ซื้อนั้นจะมีความหลากหลายกันไปในประเภทผลิตภัณฑ์

4. การตัดสินใจซื้อ ในขั้นตอนการประเมินผลทางเลือกนี้ผู้บริโภคจะสร้างรูปแบบความชอบในระหว่างตราสินค้าต่างๆ ที่มีอยู่ในชุดทางเลือกเดียวกัน นอกจากนี้ผู้บริโภคอาจจะสร้างรูปแบบความตั้งใจในการซื้อไว้ที่ตราสินค้าที่ชอบมากที่สุดแต่อาจมีปัจจัย 2 ประการ ที่เข้ามาแทรกแซงความตั้งใจและการตัดสินใจในการซื้อ

ปัจจัยตัวแรก คือ ทัศนคติของผู้อื่น ปัญหาที่ว่าทัศนคติของผู้อื่นจะมีผลต่อทางเลือกที่ชอบมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสองสิ่งคือ 1. ความรุนแรงของทัศนคติในแง่ลบของผู้อื่นที่มีต่อทางเลือกที่พึงพอใจของผู้บริโภค 2. แรงจูงใจของผู้บริโภคที่จะคล้อยตามความต้องการของผู้อื่นจะยิ่งเพิ่มมากขึ้นในตัวผู้บริโภค หากบุคคลนั้นมีความใกล้ชิดกับตัวผู้บริโภคมากจะยิ่งทำให้ผู้บริโภคปรับเปลี่ยนความตั้งใจซื้อของตนมากตามไปด้วย แต่ในความเป็นจริงที่กลับกันความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อตราสินค้าหนึ่งๆ จะเพิ่มขึ้นในกรณีที่ใครบางคนเขาหรือเธอชื่นชอบในตราสินค้าเดียวกันอย่างมาก

ปัจจัยตัวที่สอง คือ ปัจจัยด้านสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดการณ์ล่วงหน้า สิ่งต่างๆเหล่านี้อาจจะเป็นตัวปะทุให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในความตั้งใจซื้อได้

5. พฤติกรรมภายหลังการซื้อ หลังจากซื้อผลิตภัณฑ์มาแล้ว ผู้บริโภคจะมีประสบการณ์ตามระดับของความพอใจหรือไม่พอใจในระดับใดระดับหนึ่ง ซึ่งงานของนักการตลาดมิใช่ว่าจะจบลงเมื่อผลิตภัณฑ์ได้ถูกจำหน่ายออกไป แต่ยังคงดำเนินต่อไปในระยะเวลาหลังการซื้ออีกด้วย โดยที่นักการตลาดต้องจับตาดูความพอใจหลังการซื้อ กิจกรรมหลังการซื้อการใช้และการจัดการหลังการซื้อ กระบวนการตัดสินใจ (Decision Processes) แบ่งเป็น 5 ขั้นตอนที่สำคัญ ๆ คือ

1. การเล็งเห็นปัญหาหรือตระหนักถึงความต้องการ เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการตัดสินใจซึ่งเกิดจากการที่บุคคลรู้สึกถึงความแตกต่างของสิ่งที่ปรารถนาต้องการจะซื้อ นักการตลาดจะกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดการตื่นตัวและเกิดความอยากได้ มีความต้องการ เช่น การมีรูปร่างสวยงาม มีสุขภาพดี มีภาพลักษณ์ของการเป็นผู้นำแฟชั่น ทันสมัย ฯลฯ

2. การเสาะแสวงหาข่าวสาร/ข้อมูล ของผู้บริโภคซึ่งจะหาข่าวสารจากแหล่งภายในก่อน อันจะประกอบด้วยลักษณะของสินค้าที่ตรงตามความต้องการหรือไม่ ถ้าข่าวสาร/ข้อมูล ไม่เพียงพอก็จะไปแสวงหาจากภายนอกมาเพิ่มเติมอีก

3. การประเมินค่าทางเลือกก่อนซื้อ ผู้บริโภคอาจจะต้องพิจารณาเปรียบเทียบระหว่าง มาตรฐานกับสเปค (Specification) ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากกับความต้องการที่ผู้บริโภคได้ให้ความมุ่งหมายไว้

4. การตัดสินใจซื้อ สินค้าบางประเภทผู้บริโภคต้องการ ได้รับการแนะนำจากผู้ขายที่มีความชำนาญสูง เพื่อรับทราบถึงรายละเอียดของสินค้าว่าตรงตามความต้องการหรือไม่ แต่สินค้าบางประเภทที่ใช้อยู่ทั่วไปผู้บริโภคก็สามารถตัดสินใจซื้อได้ด้วยตนเอง

5. พฤติกรรมหลังการซื้อ ความพอใจในการอุปโภคและการประเมินหลังการซื้อ มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ถ้าการบริโภคสินค้าให้ผลตามที่ผู้ซื้อคาดหวัง ผู้ซื้อก็จะมีความพอใจในการซื้อสินค้าและบริการนั้น ๆ แต่ถ้าไม่มีความพอใจการซื้อซ้ำในสินค้านั้นๆ จะไม่เกิดขึ้นอีก

สรุปได้ว่า กระบวนการตัดสินใจเป็นกระบวนการที่สำคัญเพราะหลังจากเราได้พิจารณาทางเลือกต่าง ๆ แล้ว ก็จะต้องตัดสินใจเลือก วิธีการปฏิบัติจากทางเลือก ประกอบด้วย การเล็งเห็นปัญหาหรือตระหนักถึงความต้องการ เสาะแสวงหาข่าวของผู้บริโภค การประเมินค่าทางเลือกก่อนซื้อ การซื้อ ความพอใจในการอุปโภคและการประเมินหลังการซื้อ จุดมุ่งหมายของการตัดสินใจจะอยู่ที่การเลือกจากหลาย ๆ ทางที่ได้มีการกลั่นกรองแล้วว่าดีที่สุด เพื่อให้ได้ทางเลือกทางหนึ่งที่ก่อให้เกิดผลตามที่ต้องการได้มากที่สุด โดยในขณะเดียวกันก็จะต้องสามารถป้องกันผลเสียที่ไม่พึงปรารถนาให้มีน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

3. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจเสื้อผ้าบน www.facebook.com ได้แก่ www.facebook.com/ onnionnishop, www.facebook.com/ chitarshop, www.facebook.com/ bgirl shop, www.facebook.com/99shoppingcenter, www.facebook.com/yesyesyesshop เป็นต้น ผู้บริโภคที่ซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปบน www.facebook.com และผู้เชี่ยวชาญทางด้านธุรกิจและระบบสารสนเทศ ได้แก่ ดร.ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว, ดร.ภิเษก ชัยนิรันดร์, คุณวีระ เจียรนัยพานิชย์, คุณภาวุธ พงษ์วิทยภานุ เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาเองจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

การตรวจสอบคุณภาพข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ด้านวิธีการ ด้านแหล่งข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงคุณภาพ โดยการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview: IDI) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) นำมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และสังเคราะห์เนื้อหา (Synthesis) ด้วยการจัดเรียงข้อมูล การตีความสร้างข้อสรุป (Induction) นำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ เพื่อหาความคล้ายคลึงและแตกต่างของข้อมูล ตามประเด็นที่ค้นหา (Topic inquiry) แล้วนำเสนอเชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

4. ผลการวิเคราะห์/ผลการวิจัยและการอภิปราย

จากการศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าบนสื่อออนไลน์ พบว่า

ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักเรียน นักศึกษา อายุตั้งแต่ 17 – 20 ปี กลุ่มพนักงานบริษัท พนักงานธนาคาร ข้าราชการ อายุตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป ให้ความสำคัญกับด้านผลิตภัณฑ์ เนื่องจากผู้ประกอบการได้นำเสนอแบบเสื้อผ้าต่างๆ ผ่านดารา นักร้อง พิธีกร เช่น ชมพู อารียา นักร้องเกาหลี นักแสดงในละครต่างๆ เป็นต้น การแสดงรายละเอียดของเสื้อผ้า ได้แก่ แสดงแบบให้ลูกค้าได้เห็นทั้งด้านหน้า ด้านหลัง ความกว้าง ความยาว ขนาดของสินค้า เป็นต้น

ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายของผู้ประกอบการเสื้อผ้าบนสื่อออนไลน์ บนหน้าเพจของ www.facebook.com และหน้าเพจของเว็บไซต์ร้านค้าเอง แต่ส่วนใหญ่ก็ Link กับ facebook ด้วย เนื่องจากสามารถคุยโต้ตอบกับลูกค้าได้สะดวกกว่าและประหยัดค่าใช้จ่ายมากกว่าการทำร้านค้าเอง

ด้านราคา มีการแจ้งรายละเอียดราคาอย่างชัดเจน กำหนดการสั่งซื้อสินค้า การส่ง – รับสินค้า ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีการซื้อในแต่ละครั้งจะอยู่ที่ตัวละ 250 – 1,000 บาท ขึ้นอยู่กับแบบของเสื้อผ้าเป็นหลัก

ด้านช่องทางจัดจำหน่าย การตกแต่งหน้า Page ของร้านแต่ละร้านมีรายละเอียดเหมือนกันแตกต่างด้านเทคนิค ในการจัดรูปภาพให้สวยงามและการค้นหา

ด้านการส่งเสริมการตลาด ส่วนใหญ่เป็นส่วนลด และบริการค่าจัดส่งครึ่งหนึ่งเท่านั้น

ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีการแนะนำให้กับเพื่อนๆ ด้วย และเลือกซื้อสินค้าบนสื่อออนไลน์ เนื่องจากความสะดวกในการสั่งซื้อและได้สินค้าที่ถูกใจ แต่บางครั้งมีปัญหาสีและเนื้อผ้าไม่ได้ตามที่คาดหวัง

ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านให้ความคิดเห็นซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจบนสื่อออนไลน์ ดังนี้

ดร.ภิเษก ชัยนิรันดร์ ให้ข้อเสนอแนะว่า สำหรับการจัดทำร้านค้าในสื่อออนไลน์นั้นไม่ใช่เรื่องยาก เพราะมีผู้ให้บริการหลายรายได้จัดทำ Application เพื่อสร้างร้านค้าขึ้นมา โดยสามารถใส่สินค้าได้อย่างไม่จำกัดจำนวน มีการชำระเงินผ่านทางบัตรเครดิตหรือ Paypal สะดวกและปลอดภัย และเมื่อทำการจัดตั้งร้านค้าแล้ว จะปรากฏ Tab ใหม่เกิดขึ้นนั่นคือ Shop Now ฝังอยู่ในหน้าแรกของ Page (นอกจากนี้ยังมีบริการหน้าร้านบน Facebook จากผู้ให้บริการรายอื่นๆ อีก เช่น Vendor, Shoptab หรือ Ecwid เป็นต้น) นั่นหมายความว่า ร้านค้าออนไลน์ นั้นได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของ Community ไปโดยทันที ทำให้ไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป ที่จะต้องทำร้านค้าออนไลน์แห่งหนึ่ง และสร้าง Facebook Page ไว้อีกแห่งหนึ่ง ทำให้ร้านค้าใช้พลังของ Facebook ได้ทรงประสิทธิภาพมากกว่า เพราะเมื่อสร้าง Community แล้ว ก็สามารถเข้าเลือก Shop กันได้เลย อีกทั้งการที่มีบทสนทนาและกิจกรรมต่างๆ คล้ายเครื่องมือ ทำ Customer Relationship Management (เช่นการสะสมแต้มแลกของ หรือการเล่นเกมชิงรางวัล) ที่ Facebook ยังมี Application ให้เล่นอีกมากมาย ซึ่งการสร้าง Fan Page ทำให้กลุ่มลูกค้าเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เนื่องจากการโพสต์ข่าวสารข้อมูลในหน้า Fan Page หรือการที่สมาชิกมีการโต้ตอบกับคุณ ก็จะปรากฏบนหน้าอัพเดทของทั้งคุณและสมาชิกนั้นๆด้วย ซึ่งช่วยเพิ่มโอกาสให้มีคนมาเป็นสมาชิกหน้า Fan Page มากขึ้นนั่นเอง เป็นการโฆษณาร้านไปในขณะเดียวกัน ดังนั้นการพัฒนาและปรับปรุง Page รวมทั้งมีกิจกรรมกับสมาชิกของเราอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น ทำให้เราสามารถเอาชนะคู่แข่งได้

คุณวีระ เจียรนัยพาณิชย์ ให้ข้อคิดว่า ปัจจุบันธุรกิจขายเสื้อผ้าผ่าน facebook เป็นธุรกิจที่มีผู้ประกอบการรายใหม่เกิดขึ้นจำนวนมาก เนื่องจากการเข้ามาในธุรกิจสามารถทำได้ง่าย ใช้เงินลงทุนไม่สูงและมีราคาให้เลือกที่หลากหลายตั้งแต่ราคาถูกจนถึงราคาแพงขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ความเชื่อมั่นในการซื้อสินค้าผ่านสื่อออนไลน์มีมากขึ้น จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยี การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้ภาวะการแข่งขันของธุรกิจดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น หากผู้ประกอบการไม่สามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันก็ยากที่จะประสบผลสำเร็จ ดังนั้นผู้ประกอบการควรต้องคำนึงถึงด้านจุดแข็ง ได้แก่ ความหลากหลายของสินค้า ราคาจำหน่ายต่อหน่วย การเปิดร้านมีต้นทุนต่ำ แหล่งซื้อสินค้ามาจำหน่ายต่อ ด้านจุดอ่อน ได้แก่ พฤติกรรมความต้องการและรสนิยมของผู้บริโภค สินค้าเสื้อผ้าแฟชั่นเป็นสินค้าลอกเลียนแบบง่าย ข้อจำกัดด้านกลุ่มลูกค้า ซึ่งอาจขายได้เฉพาะกลุ่มวัยรุ่น คนทำงาน เป็นต้น การขาดความรู้ของผู้ประกอบการในการทำธุรกิจผ่านสื่อออนไลน์ ด้านโอกาส เนื่องจากความเร่งรีบในชีวิตประจำวันและเวลาที่จำกัด แนวโน้มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตและความนิยมใช้สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต เช่น Iphone Ipad Galaxy 3s การขยายการให้บริการของโครงข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สายความเร็วสูง เป็นต้น ความเชื่อมั่นในการซื้อสินค้าผ่าน

ช่องทางออนไลน์ นอกจากนี้ผู้ประกอบการยังสามารถขยายธุรกิจไปยังลูกค้าต่างประเทศได้ง่าย และด้านอุปสรรค ได้แก่ สินค้าไม่สามารถจับต้องได้ ระบบการทำงานของสื่อออนไลน์ หากมีปัญหาการเข้าถึงไม่ได้ อาจทำให้ลูกค้าเบื่อหน่าย มีการแข่งขันรุนแรงมากขึ้น ทั้งนี้ก่อนตัดสินใจลงทุนและวางแผนธุรกิจในระยะยาว จึงควรเตรียมความพร้อมดังนี้ (1) เตรียมความพร้อมด้านข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ศึกษากระแสแฟชั่นอยู่เสมอ ทำความเข้าใจระบบธุรกิจออนไลน์ (2) เตรียมความพร้อมเกี่ยวกับร้านค้าออนไลน์ ได้แก่ การเลือกเว็บไซต์สำหรับเปิดร้าน การตั้งชื่อโดเมนของร้านค้า เพื่อให้เกิดการจดจำ การจดทะเบียนการค้า บัญชีเงินฝากสำหรับลูกค้าโอนเงิน และการเตรียมข้อมูลสินค้า เช่น ภาพถ่ายทุกมุมของสินค้า รายละเอียดของวัสดุ รูปแบบเสื้อผ้า ขนาด ไซส์ จำนวนที่จำหน่าย นอกจากนี้หมั่นอัพเดทความเคลื่อนไหวของร้านค้า การประชาสัมพันธ์ร้านค้า บริการหลังการขาย ซึ่งอาจขึ้นได้จากการส่งสินค้า และการติดตามข่าวสารของธุรกิจเพื่อคาดการณ์อนาคต

คุณภาวุธ พงษ์วิทยาภานุ ได้เสนอแนะเทคนิคการเพิ่มยอดขายด้วย facebook เพื่อสร้างกลยุทธ์การตลาดออนไลน์ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นของการทำธุรกิจบนสื่อออนไลน์ ด้วยการวางแผนให้เกิดการแชร์และกระจายข้อมูลของร้านค้าออกไปมากที่สุด เช่น การติดตั้งเครื่องมือ Share, Like, Comment, Retweet และ Link เป็นต้น เพื่อทำให้หน้า Page ของ facebook ร้านค้าของเราสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายมากที่สุด นอกจากนี้เรายังสามารถใช้ศึกษาคู่แข่งขัน และวัดผลการสื่อสารระหว่างธุรกิจกับสมาชิกใน facebook ได้อีกด้วย ดังนั้นเทคนิคการเพิ่มยอดขายด้วย facebook จึงได้แก่ การพูดคุยกับลูกค้าอย่างสม่ำเสมอผ่านเฟสบุ๊ค การกระตุ้นให้สมาชิกพูดถึงสินค้าในทางที่ดี เช่น การสร้างกิจกรรมเล่มเกมส์ผ่านเฟสบุ๊ค การเชื่อมโยงของหน้าร้านกับเฟสบุ๊ค การลงโฆษณาผ่าน แถบโฆษณา การวัดผลการสื่อสารโดยการติดตั้งระบบเก็บสถิติและข้อมูล

ดังนั้น หากผู้ประกอบการไม่สามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ก็อาจจะไม่ใช่เรื่องง่ายนักที่จะทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ แต่หากผู้ประกอบการสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน สามารถตอบสนองกลุ่มผู้บริโภคได้ ก็เชื่อว่า การสร้างรายได้จากการทำธุรกิจขายเสื้อผ้าบนสื่อออนไลน์ผ่าน facebook ยังมีโอกาสให้ผู้ประกอบการเข้ามาแย่งชิงส่วนแบ่งตลาดได้อีกมาก

5. สรุป

จากการศึกษาส่วนประสมทางการตลาดและกระบวนการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าบนสื่อออนไลน์แสดงให้เห็นถึงวิธีการดำเนินธุรกิจและพฤติกรรมของผู้บริโภค ดังนี้

1. ส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าของผู้บริโภคบนสื่อออนไลน์ สำหรับผู้บริโภคแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป จากการพัฒนาของเทคโนโลยี การเกิดสังคมออนไลน์ ทำให้ผู้บริโภคสามารถประหยัดเวลาในการเลือกซื้อสินค้า และลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางมากขึ้น โดยมีส่วนประสมทางด้านผลิตภัณฑ์และช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ ซึ่งผู้บริโภคสามารถเลือกแบบเสื้อผ้าได้ตรงกับความต้องการ มีช่องทางการเลือกซื้อที่สะดวกผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ สามารถชำระเงินผ่านธนาคารได้ทันที คุณภาพสินค้าและราคาของสินค้าใกล้เคียงกับร้านค้าทั่วไป หากผู้บริโภคมีการสั่งซื้อในปริมาณและเวลาที่กำหนด ยังได้รับส่วนลดอีกด้วย

2. การประกอบธุรกิจและแนวทางการพัฒนาธุรกิจของผู้ประกอบการบนสื่อออนไลน์ สำหรับผู้ประกอบการการดำเนินธุรกิจบนสื่อออนไลน์เป็นการลดต้นทุนในการเปิดกิจการ เช่น สถานที่ตั้ง การเก็บสินค้าคงคลัง การจ้างพนักงาน ได้เป็นอย่างมาก เป็นต้น รวมทั้งสามารถสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าได้ง่ายกว่าการดำเนินธุรกิจแบบอื่นๆ

การแข่งขันทางธุรกิจ เน้นไปทางการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า เพื่อรักษาลูกค้าไว้ให้มากที่สุด

ดังนั้นแนวทางการพัฒนาธุรกิจบนสื่อออนไลน์ จึงจำเป็นต้องมีความปลอดภัยในการสั่งซื้อสินค้า การสร้างความไว้วางใจให้กับลูกค้า ได้แก่ คุณภาพของสินค้า การส่งสินค้า การแจ้งปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้กับลูกค้าทราบอย่างทันท่วงที เป็นต้น และการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาลูกค้าเก่าและเพิ่มลูกค้าใหม่ให้มากที่สุด

6. กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค กรณีศึกษา ธุรกิจเสื้อผ้าบนสื่อสังคมออนไลน์ สำเร็จไปได้ด้วยดี ผู้ศึกษาขอขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลต่างๆ และขอให้ประโยชน์ที่เกิดจากการวิจัยครั้งนี้ มอบให้แด่บิดาและมารดาของข้าพเจ้า

เอกสารอ้างอิง

กุลวดี คูหะโรจนานนท์. **หลักการตลาด.** ปทุมธานี : สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์, 2545.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. *หลักการตลาด.* กรุงเทพฯ : ธีระฟิลม์ และไซเท็กซ์, 2546.

สุดาดวง เรืองรุจิระ. **หลักการตลาด.** กรุงเทพมหานคร : สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพมหานคร, 2543.

Phillip Kotler. *Marketing Management***.** Englewood cliffs. Prentice-Hall, Inc, 2003.

การตัดสินใจการใช้บริการธุรกิจสปาของบุคคลที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไปในเขตกรุงเทพมหานคร

THE DECISION MAKING TO USE THE SPA SERVICE OF MIDDLE AGE PEOPLE IN BANGKOK

สุธาวี ปฏิการ[1] และ ดร.ณกมล จันทร์สม[2]

[1]นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2]อาจารย์ประจำ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปที่เกี่ยวกับการตัดสินใจใช้สปาของบุคคลที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไปในเขตกรุงเทพมหานคร และเพื่อสำรวจความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps และพฤติกรรมการเลือกใช้บริการที่มีต่อการใช้บริการในธุรกิจสปาของบุคคลที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป ตลอดจนเพื่อนำเสนอแนวทางในการตัดสินใจใช้สปาภายใต้กลยุทธ์ 7Ps และพฤติกรรมการเลือกใช้บริการสปาของบุคคลที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป ซึ่งเป็นการสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป (อายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป) ในที่นี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น จำนวนทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) t-test, f-test และ Multiple Regression Analysis (MRA) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ และสถานภาพ ส่งผลต่อความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ต่อการใช้บริการสปาของผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป นอกจากนั้นความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ยังส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้สปาของผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไปอีกด้วย

คำสำคัญ : การตัดสินใจ, ธุรกิจสปา, บุคคลที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป

Abstract

This research is a quantitative research. This research aims to study the general conditions related to the decision of middle age people on spa selection in order to survey the expectation according to 7P's Marketing Mix strategy, propose the guideline upon spa selection under7P's Marketing Mix strategy and the behavior of middle age people on selecting the service of spa business and completed by 400 samples of middle age people in Bangkok only. Statistics used in colleting data is descriptive statistics including percentage, mean, standard deviation , t-test, f-test and Multiple Regression Analysis (MRA) The results show that of analyzing and comparing personal factors classified by gender, age, Monthly income, occupation, and status on the opinion towards the expectation according to 7P's Marketing Mix strategy of current spa usage of middle age people. And the expectation according to 7 P's Marketing Mix strategy affects behavior of middle age people on selecting the service of spa business.

KEYWORDS: DECISION, SPA, MIDDIE AGE PEOPLE

1. บทนำ

ประเทศไทยถือว่าเป็นประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social transition) ในหลายๆ ด้านท่ามกลางกระแสโลกานุวัฒน์ (Globalizations) โดยเริ่มเห็นความชัดเจนตั้งแต่ประเทศได้มีการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรก พ.ศ. 2504 จนกระทั่งปัจจุบันมีการใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 โดยการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการบริหารจัดการของภาครัฐบาลในช่วงระยะเวลากว่า 4 ทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้โครงสร้างทางสังคมและวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยเปลี่ยนแปลงไป อาทิ ภาคการผลิตที่มุ่งเข้าสู่อุตสาหกรรม สังคมเริ่มมีความเป็นเมืองมากขึ้น ประเทศมีพัฒนาการทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การศึกษาและการสาธารณสุข อีกทั้งยังมีพัฒนาการด้านการจัดการระบบความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รวมถึงมีการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางประชากรของประเทศที่มุ่งเข้าสู่สังคมผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป เป็นต้น สิ่งหนึ่งท่ามกลางสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โครงสร้างพัฒนาการทางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมและประเพณีอย่างรวดเร็ว โดยเริ่มมีการรับเอาวัฒนธรรมแบบอย่างชาติพัฒนาทางตะวันตกเข้ามาปรับใช้ในวิถีชีวิตอย่างมากมาย และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางสังคมที่มีความหลากหลาย มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งกลายเป็นปัจจัยและแรงผลักดันทางสังคมที่สำคัญที่สำไปสู่การเสริมสร้างความสามารถและศักยภาพในการแข่งขันระดับนานาอารยประเทศ

ประชากรในประเทศกำลังมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเข้าสู่สังคมเมืองมากขึ้น ซึ่งทำให้เกิดปัญหาทางสังคมมากมาย โครงสร้างประชากรของประเทศ ที่มีแนวโน้มการเปลี่ยนผ่าน (Transition) เข้าสู่สังคมผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป (ช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป) หรือสังคมไทยในอนาคตเผชิญกับวิกฤตผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป (Old age crisis) ในขณะเดียวกันกลุ่มประกรวัยเด็ก (ช่วงอายุแรกเกิด – 14 ปี) มีแนวโน้มลดลง ซึ่งย่อมส่งผลต่อจำนวนของกลุ่มประชากรวัยทำงาน (ช่วงอายุ 15 – 59 ปี) มีแนวโน้มลดลงเช่นกัน โดยจากข้อมูลการคาดประมาณประชากรของประเทศ ปี 2543 – 2568 ของวิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า สัดส่วนของกลุ่มประชากรวัยชรามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11 ในปี 2550 มาที่ร้อยละ 20 ในปี 2568 สำหรับกลุ่มประชากรวัยเด็กมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 22 ในปี 2550 มาที่ร้อยละ 18 ในปี 2568 ในขณะที่กลุ่มประชากรวัยทำงานก็มีแนวโน้มลดลงจากเช่นกันจากร้อยละ 67 ในปี 2550 มาที่ร้อยละ 62 ในปี 2568 ทั้งนี้จากแนวโน้มโครงสร้างประชากรไทยที่เปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป อาจจะนำไปสู่ปัญหาทางการพึ่งพิงทางสังคม (Social Dependency) ที่สูงขึ้น ในระยะยาวย่อมเป็นภาระทางสังคมหรือรัฐบาลต้องรับภาระอันหนักมากขึ้นในการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้เป็นสวัสดิการสำหรับประเทศในอนาคต (เข้าถึงข้อมูลได้โดย www2.ipsr.mahidol.ac.th /ConferenceVII)

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของประเทศเริ่มกลายเป็นปัจจัยที่สำคัญ ที่ผลักดันให้ภาคธุรกิจต้องปรับกลยุทธ์และช่องทางในการดำเนินธุรกิจอย่างกว้างขวาง ธุรกิจเริ่มเผชิญกับภาวการณ์แข่งขันที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น รวมถึงช่องทางการเข้าสู่ตลาดของธุรกิจรายใหม่ต้องพิจารณาถึงโครงสร้างการเปลี่ยนแปลงทางประชากรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอนาคตอีกไม่ถึง 2 ทศวรรษสังคมไทยจะเผชิญกับภาวะผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป สำหรับในภาคธุรกิจมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งปรับกลยุทธ์ทางการตลาดให้สอดรับกับความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป หากพิจารณาสถานการณ์โดยทั่วไปแล้วพบว่าธุรกิจที่เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ (Healthy) จะได้รับความสนใจจากผู้บริโภคในอนาคต โดยพื้นฐานแนวคิดดังกล่าวมาจากสาเหตุที่ผู้บริโภคในสังคมเมืองเริ่มมีความสนใจและใส่ใจในภาวะสุขภาพมากขึ้น อันเนื่องมาจากภาวการณ์ทำงานที่เมื่อยล้า การเผชิญกับมลภาวะที่บั่นทอนสุขภาพต่างๆ อีกทั้งความก้าวหน้าทางวิทยาการทางการแพทย์ ความรู้ของผู้บริโภครวมถึงความสามารถในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศทางด้านสุขภาพต่างๆ ทำให้

ประชาชนมีความรู้และรักษาสุขภาพมากขึ้น และที่สำคัญธุรกิจดังกล่าวได้รับความสนใจอย่างแพร่หลายจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

ธุรกิจสปาเข้ามาในประเทศไทยเมื่อประมาณ 10 ปีที่แล้ว ช่วงนั้นสปาเป็นเพียงธุรกิจที่แฝงตัวอยู่ภายในโรงแรมหรู เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นหลัก ปัจจุบันนอกจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่แสวงหาบริการด้านสปาแล้ว คนไทยเองก็ให้ความสนใจไม่แพ้กัน ส่งผลให้ธุรกิจสปามีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ธุรกิจสปาในประเทศไทยจึงมีผู้ประกอบการที่เป็นชาวไทย และผู้ประกอบการชาวไทยที่ร่วมลงทุนกับชาวต่างชาติ โดยเลือกลงทุนให้บริการสปาในโรงแรม รีสอร์ท หรือตามแหล่งท่องเที่ยวทั่วประเทศ กระแสการให้ความสำคัญต่อสุขภาพอย่างจริงจังของคนไทย ทำให้ธุรกิจสปาเริ่มขยับตัวออกจากโรงแรม และขยายตัวอย่างรวดเร็วในย่านธุรกิจและแหล่งท่องเที่ยว ภายใต้แนวคิดการให้บริการที่หลากหลายรูปแบบ และเป็นที่จับตากันว่าธุรกิจสปาจะเป็นหนึ่งในกลุ่มธุรกิจบริการด้านสุขภาพที่มีศักยภาพการเติบโตสูงต่อไป จากที่เคยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 20-30 ต่อปี ธุรกิจสปาสามารถดึงรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ไม่ต่ำกว่า 24,000 ล้านบาท และธุรกิจสปาขนาดเล็กที่เป็นตลาดของคนไทยมีกำลังบริโภคประมาณ 2,000 ล้านบาทต่อปี คาดว่ารายได้จากธุรกิจสปาในตลาดท่องเที่ยวต่างประเทศในส่วนนี้น่าจะขยายตัวได้อีก เนื่องจากความต้องการมีโอกาสเติบโตตามอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ภาครัฐให้การส่งเสริมและสนับสนุนมาโดยตลอด ทั้งยังเป็นหนึ่งในธุรกิจบริการด้านสุขภาพ ที่ภาครัฐกำหนดเป้าหมายให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพของเอเชีย ปี 2546-2554 และนำรายได้เข้าประเทศไม่น้อยกว่า 100,000 ล้านบาทแนวโน้มเกี่ยวกับความสนใจในการดูแลสุขภาพที่เพิ่มสูงขึ้นของคนไทยในกลุ่มชนชั้นกลาง ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่หรือร้อยละ 70 ของประชากรไทยทั้งหมด เป็นโอกาสให้ธุรกิจสปาขยายตัวสู่ตลาดระดับกลางซึ่งมีลูกค้ากลุ่มเป้าหมายทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่พำนักอยู่ในประเทศไทย รวมถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีกำลังซื้อระดับปานกลางขึ้นไป โดยผู้ประกอบการธุรกิจสปาส่วนใหญ่จะเป็นคนไทย เปิดดำเนินธุรกิจอยู่ในเมืองใหญ่ ประกอบกับปัจจุบันประเทศไทยสร้างความเชื่อมั่นด้านชื่อเสียงของสปาอันดับ 1 ในเอเชียมาแล้วระยะหนึ่ง รวมถึงการพัฒนาในอุตสาหกรรมทั้งในด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ และสินค้าสำหรับสปาที่มีการเติบโตและขยายธุรกิจสู่การส่งออกไปยังต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง (เข้าถึงข้อมูลได้โดย www2.ipsr.mahidol.ac.th/ ConferenceVII)

ท่ามกลางกระแสแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรของประเทศไทยนับจากนี้ ธุรกิจสปามีความจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินธุรกิจให้รองรับกับโครงสร้างของผู้บริโภคในอนาคตที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยกลางคน(อายุ 40 ปีขึ้นไป) ก็เป็นที่น่ากังวลเกี่ยวกับขีดความสามารถและศักยภาพในการรองรับการให้บริการในประเด็นการดำเนินธุรกิจที่เหมาะสม เพื่อรองรับการขยายตัวทางธุรกิจ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่ทำศึกษาแนวทางการจัดการธุรกิจสปาของบุคคลที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป ซึ่งเป็นวัยที่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมของร่างกายที่จะเข้าสู่วัยผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไปที่นับวันจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยธุรกิจประเภทนี้สามารถสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่แรงงานซึ่งส่วนใหญ่มาจากประชาชนในท้องถิ่น นับว่าเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน รวมถึงการกระตุ้นเศรษฐกิจในท้องถิ่นที่จะนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและพัฒนาศักยภาพการแข่งขันในเชิงธุรกิจได้

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการตัดสินใจใช้สปาของบุคคลที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป โดยมุ่งสำรวจความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ต่อการใช้บริการในสปาของบุคคลที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) สถานที่ (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) กระบวนการ (Process) พนักงาน (People) และ ลักษณะทางกายภาพ (Physical) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ได้แก่ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป (อายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป) ในที่นี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายของการวิจัยในครั้งนี้ เนื่องจากเป็นประชากรที่ไม่สามารถนับจำนวนได้ (Infinite Population) ซึ่งผู้วิจัยต้องการสุ่มตัวอย่างเป็น 50% หรือ .05 จากประชากรทั้งหมด ต้องการระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างได้ 5% หรือ .05 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจะคำนวณได้จากสูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ W.G.cochran

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เรื่องการตัดสินใจใช้สปาของวัยกลางคนขึ้นไป ในลักษณะการแสดงความคาดหวังของธุรกิจ สปาภายใต้ กลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) สถานที่ (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) กระบวนการ (Process) พนักงาน (People) และ ลักษณะทางกายภาพ (Physical) โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่มีผู้ดำเนินการไว้แล้ว เอกสารตำราวิชาการที่เกี่ยวข้อง บทความทางวิชาการ

1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสอบถามจากประชากรที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ผ่านขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามมีดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายถึงลักษณะกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1.1) หาค่าความถี่ (Frequency) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ส่วนที่ 1 คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และส่วนที่ 2 คือ ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นโดยทั่วไปที่มีต่อการใช้บริการสปา

1.2 ค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามส่วนที่ 1 คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และส่วนที่ 2 คือ ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นโดยทั่วไปที่มีต่อการใช้บริการสปา

2. การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานดังนี้

2.1 สมมติฐานข้อที่ 1 บุคคลที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไปที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับรายได้ ระดับการศึกษา แตกต่างกันมีความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ต่อการใช้บริการในธุรกิจสปาของผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) สถานที่ (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) กระบวนการ (Process) พนักงาน (People) และ ลักษณะทางกายภาพ (Physical) แตกต่างกัน จะทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Independent t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มสำหรับตัวแปรด้านเพศ และใช้สถิติ F-test แบบ One-Way Analysis of Variance เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่มสำหรับตัวแปรด้าน อายุ ระดับการศึกษา รายได้สวนตัวต่อเดือน ที่มาของรายได้ อาชีพ และสถานภาพ

2.2 สมมติฐานข้อที่ 2 ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้สปาของบุคคลที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป จะทำการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Regression Analysis วิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามเกือบทั้งหมดเป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 40-45 ปี มีศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีรายได้ส่วนตัว 30,000 บาทขึ้นไป มีรายได้จากค่าจ้างเงินเดือน ส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีสถานภาพสมรส

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นโดยทั่วไปที่มีต่อการใช้บริการสปา พบว่า บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการสปาประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือเพื่อนร่วมงาน สื่อที่มีอิทธิพลในการใช้บริการสปาคือเป็นการบอกต่อ ประเภทของสปาที่เข้าใช้บริการคือ Day Spa: ลักษณะผู้ใช้บริการจะเป็นระยะสั้นๆประมาณ 1-2 ชั่วโมง วัตถุประสงค์ในการมาใช้บริการคือเพื่อผ่อนคลาย ชนิดของสปาที่มาใช้บริการคือนวดตัว (นวดไทย นวดน้ำมันหอมระเหย นวดสมุนไพรและลูกประคบ) ค่าบริการโดยเฉลี่ยที่มาใช้ต่อครั้งคือ ค่าบริการโดยเฉลี่ยที่มาใช้ต่อครั้ง โปรโมชั่นที่ให้ความสนใจมากที่สุดคือเปอร์เซ็นต์ส่วนลด ช่วงเวลาที่ใช้บริการสปาเกือบทั้งหมดเห็นว่าเวลาไม่แน่นอน วันที่มาใช้บริการสปาคือ ไม่มีวันที่แน่นอน

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ของการใช้บริการในธุรกิจสปาของผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ของการใช้บริการในธุรกิจสปาของผู้สูง ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการ ด้านบุคคล และด้านกายภาพ ที่มีเพศที่แตกต่างกันมีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ของการใช้บริการในธุรกิจสปาของผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ของการใช้บริการในธุรกิจสปาของผู้สูง ด้านสถานที่ และด้านบุคคล อายุแตกต่างกันมีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ของการใช้บริการในธุรกิจสปาของผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไปความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ของการใช้บริการในธุรกิจสปาของผู้สูงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ของการใช้บริการในธุรกิจสปาของผู้สูง ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการ และด้านกายภาพ ที่มีอายุแตกต่างกันมีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ของการใช้บริการในธุรกิจสปาของผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไปไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ของการใช้บริการในธุรกิจสปาของผู้สูง ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านสถานที่ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการ ด้านบุคคล และด้านกายภาพ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ของการใช้บริการในธุรกิจสปาของผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ของการใช้บริการในธุรกิจสปาของผู้สูง ด้านราคา ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ของการใช้บริการในธุรกิจสปาของผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไปไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ของการใช้บริการในธุรกิจสปาของผู้สูง ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการ ด้านบุคคล และด้านกายภาพ ที่มีรายได้

ตัวตัวต่อเดือนแตกต่างกันมีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ของการใช้บริการในธุรกิจสปาของผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ของการใช้บริการในธุรกิจสปาของผู้สูงด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการ ด้านบุคคล และด้านกายภาพ ที่มีที่มาของรายได้แตกต่างกันมีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ของการใช้บริการในธุรกิจสปาของผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ของการใช้บริการในธุรกิจสปาของผู้สูงด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการ ด้านบุคคล และด้านกายภาพ ที่มีอาชีพแตกต่างกันมีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ของการใช้บริการในธุรกิจ สปาของผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ของการใช้บริการในธุรกิจสปาของผู้สูงด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการ ด้านบุคคล และด้านกายภาพ ที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังตามกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 7Ps ของการใช้บริการในธุรกิจสปาของผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 2 ส่วนประสมทางการตลาด 7Ps มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้สปาของบุคคลที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป ผลการวิจัยพบว่า ด้านแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการปรึกษา โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (X_1) ด้านกายภาพ (X_3) และด้านการส่งเสริมการตลาด (X_2) ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัวนี้สามารถร่วมกันทำนายส่วนประสมทางการตลาด 7Ps มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้สปาของบุคคลที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป ด้านแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการปรึกษา (Y_1) ได้ร้อยละ 54.7 (Adjusted R^2 = .547) โดยมีค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนายเท่ากับ .967

ด้านแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการรับฟังข่าวสาร โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (X_1) ด้านบุคคล (X_5) ด้านกระบวนการ (X_4) ด้านกายภาพ (X_6) ด้านสถานที่ (X_3) และด้านราคา (X_2) ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้ง 6 ตัวนี้สามารถร่วมกันทำนายส่วนประสมทางการตลาด 7Ps มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้สปาของบุคคลที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป ด้านแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการรับฟังข่าวสาร (Y_2) ได้ร้อยละ 58.4 (Adjusted R^2 = .584) โดยมีค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนายเท่ากับ .804

ด้านประเภทของสปา โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (X_1) ด้านราคา (X_2) และด้านกายภาพ (X_3) ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้ง 3 ตัวนี้สามารถร่วมกันทำนายส่วนประสมทางการตลาด 7Ps มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้สปาของบุคคลที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป ด้านประเภทของสปา (Y_3) ได้ร้อยละ 56.9 (Adjusted R^2 = .569) โดยมีค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนายเท่ากับ 1.182

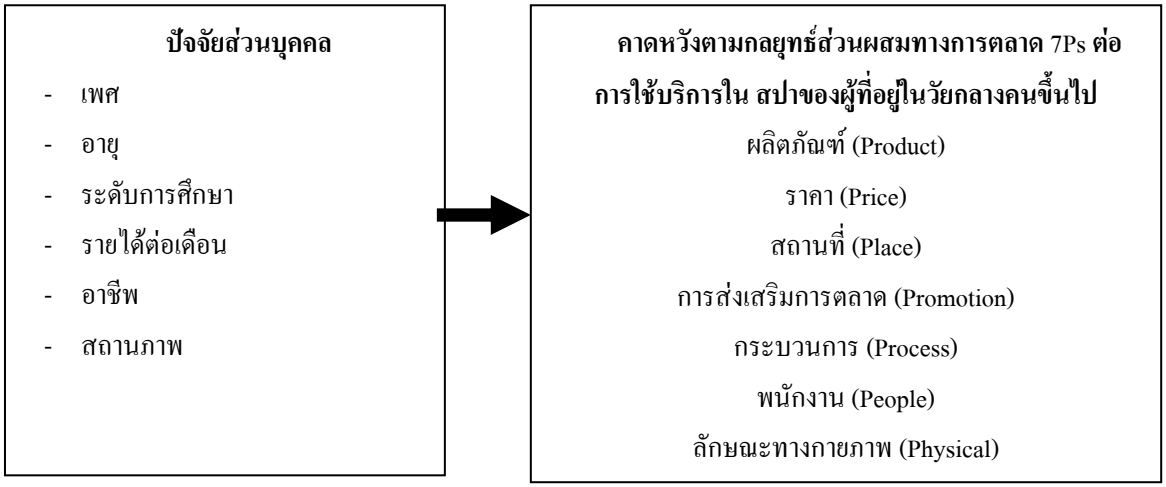
ด้านชนิดของสปา โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (X_1) และด้านสถานที่ (X_2) ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้ง 2 ตัวนี้สามารถร่วมกันทำนายส่วนประสมทางการตลาด 7Ps มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้สปาของบุคคลที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป ด้านชนิดของสปา (Y_4) ได้ร้อยละ 29.2 (Adjusted R^2 = .292) โดยมีค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนายเท่ากับ 3.034

ด้านวัตถุประสงค์ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสถานที่ (X_3) ด้านราคา (X_2) ด้านผลิตภัณฑ์ (X_1) และด้านกายภาพ (X_4) ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้ง 4 ตัวนี้สามารถร่วมกันทำนายส่วนประสมทางการตลาด 7Ps มีผลต่อการตัดสินใจ

เลือกใช้สปาของบุคคลที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป ด้านวัตถุประสงค์ (Y_5) ได้ร้อยละ 72.7 (Adjusted R^2 = .727) โดยมีค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนายเท่ากับ .887

4. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้างต้นสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดที่ได้จากผลการวิจัย ดังรูป

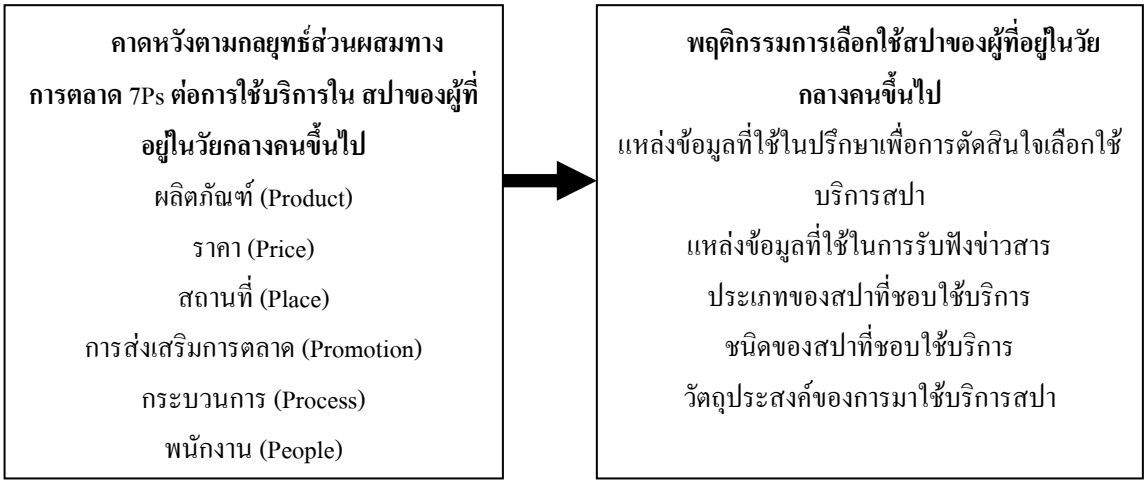
จากกรอบแนวคิดที่ได้จากผลการวิจัยข้างต้นสามารถอธิบายได้ว่าปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ที่ใช้บริการสปาที่แตกต่างกันนั้นมีผลต่อความคาดหวังในการใช้บริการสปาในด้าน 7Ps ที่อาจแตกต่างกันในบางประเด็น โดยจากผลการวิจัย พบว่าในกรณีที่มีเพศแตกต่างกันนั้นส่งผลให้ความคาดหวังในการใช้บริการสปาในด้าน 7Ps แตกต่างกันทุกประเด็น ดังนั้นผู้ที่จะประกอบธุรกิจสปาจะต้องทำการเจาะกลุ่มเป้าหมายให้มากขึ้นโดยมีการให้บริการที่เหมาะสมในแต่ละเพศ เนื่องจากเพศชายและเพศหญิงมีความคาดหวังในการใช้บริการที่แตกต่างกัน

สำหรับในกรณีที่มีอายุที่แตกต่างกันพบว่ามีความแตกต่างกันในบางประเด็นเท่านั้น ซึ่งได้แก่ในด้านสถานที่และด้านบุคคล ซึ่งในที่นี้ชี้ให้เห็นว่าบุคคลที่มีอายุที่แตกต่างกันมีความคาดหวังในการใช้บริการที่มีการอำนวยความสะดวกในด้านของสถานที่และการที่มีบุคลากรในการให้บริการที่แตกต่างกัน ฉะนั้นผู้ประกอบธุรกิจจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องของการมีสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ที่ให้บริการซึ่งสปาผู้สูงอายุจะต้องมีการอำนวยความสะดวกที่มากกว่าสปาทั่วไป เนื่องจากผู้ที่มีอายุมากขึ้นจะต้องการบริการที่ค่อนข้างจะพิเศษขึ้นกว่าบุคคลหนุ่มสาวที่ต้องการใช้บริการสปาทั่วไป อีกทั้งอาจจะต้องมีการให้บริการโดยเป็นบุคคลกรที่มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางเพราะร่างกายของผู้สูงอายุนั้น ค่อนข้างจะมีความอ่อนแอมากว่า

ในขณะที่เมื่อคำนึงถึงในเรื่องของระดับการศึกษากับการคาดหวังในการใช้บริการสปาในด้าน 7Ps พบว่าจะมีความคาดหวังที่แตกต่างกันในเกือบทุกด้านยกเว้นด้านราคา ดังนั้นจึงสามารถบอกได้ว่าการที่บุคคลมีระดับการศึกษาแตกต่างกันย่อมมีความคาดหวังที่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นจะมีความคาดหวังที่สูงขึ้นตามไปด้วย

และหากพิจารณาถึงด้านของรายได้ พบว่า ผู้ที่มีรายได้แตกต่างกันมีความต้องการในการใช้สปาที่แตกต่างกันทุกประเด็น ดังนั้นชี้ให้เห็นว่าผู้ที่มีรายได้ต่างกันนั้นมีความคาดหวังในการใช้บริการที่แตกต่างกัน อาทิ ผู้ที่มีรายได้สูงอาจจะไม่สนใจเรื่องของการส่งเสริมการขายสักเท่าไร เพียงแค่ต้องการการบริการที่ดีมีมาตรฐาน ถึงไม่มีโปรโมชั่นที่จูงใจก็จะตัดสินใจใช้บริการหากเป็นบริการที่ดี แต่ผู้ที่มีรายได้น้อยจะสนใจในเรื่องของการส่งเสริมการขาย และส่วนใหญ่เลือกที่จะใช้บริการสปาในช่วงที่มีโปรโมชั่นลดราคา

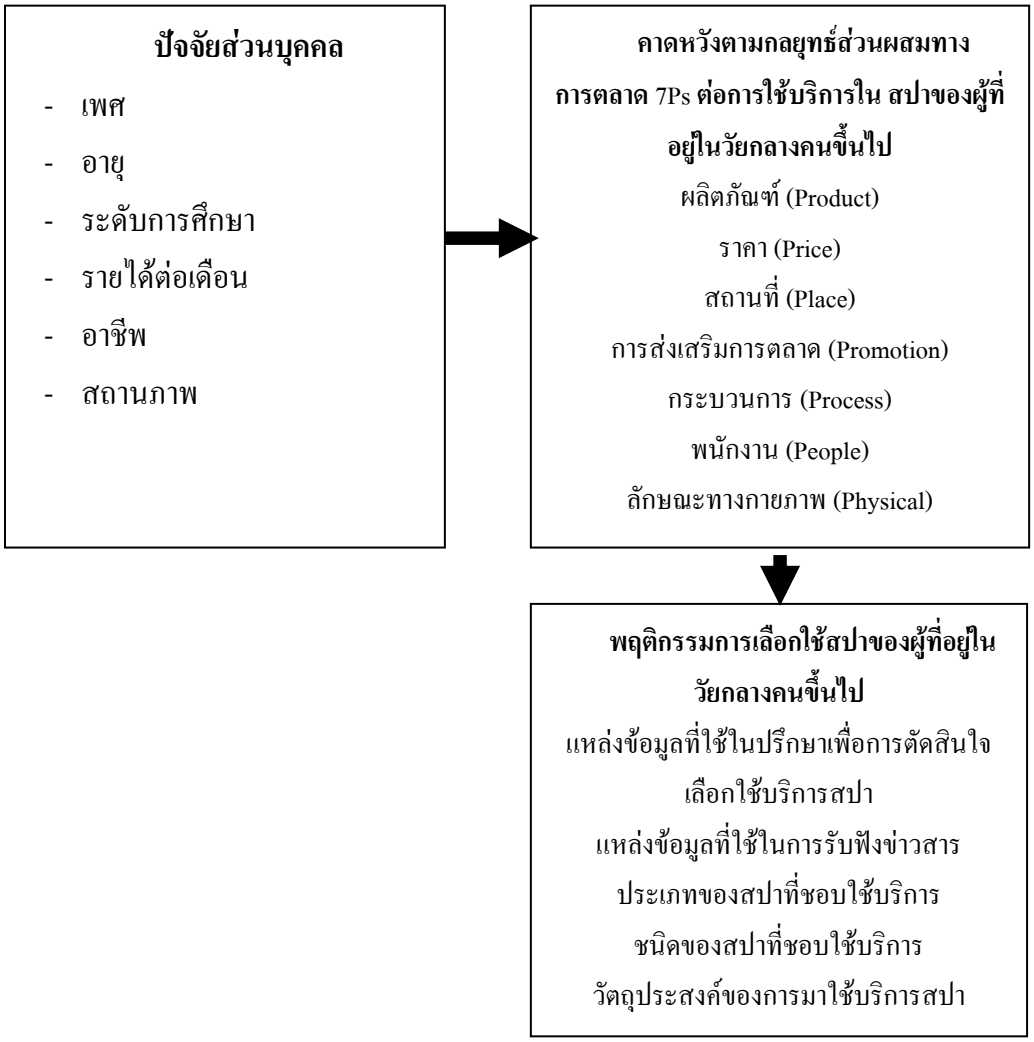
ตลอดจนหากพิจารณาถึงด้านของอาชีพและสถานภาพ พบว่า ผู้ที่มีอาชีพและสถานภาพที่แตกต่างกันมีความคาดหวังในการใช้สปาที่แตกต่างกันทุกประเด็น ดังนั้นชี้ให้เห็นว่าผู้ที่มีอาชีพและสถานภาพที่ต่างกันนั้นมีความคาดหวังในการใช้บริการที่แตกต่างกัน อาทิ ผู้ที่มีอาชีพที่ต้องทำงานใช้สมองมากๆ และผู้ที่ใช้แรงกายทำงานมากๆ มีลักษณะของการเลือกใช้ประเภทของการบริการที่แตกต่างกัน

จากกรอบแนวคิดข้างต้นเป็นกรอบแนวคิดที่แสดงถึงการทดสอบความคาดหวังต่อการใช้บริการสปาว่ามีผลต่อพฤติกรรมในการเลือกใช้สปาหรือไม่ ซึ่งจากการศึกษาในด้านของความคาดหวังในด้าน 7 Ps กับพฤติกรรมการเลือกใช้สปาในเรื่องของแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการปรึกษาเพื่อทำการตัดสินใจเลือกใช้บริการสปานั้น พบว่า ส่วนประสมทางการตลาด 7 Ps มีอยู่ 3 ด้านด้วยกันที่มีผลต่อการตัดสินใจ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์และด้านกายภาพซึ่งจะส่งผลในทางบวก กล่าว คือ หากมีการกระตุ้นผู้บริโภคด้วยการนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ดีและประกอบกันมีสภาพแวดล้อมในการอำนวยความสะดวกที่ดีจะส่งผลให้มีผู้มาใช้บริการเพิ่มขึ้น ในขณะที่ตัวแปรอีกหนึ่งด้านก็คือด้านการส่งเสริมการตลาดจะมีผลทางลบกับการตัดสินใจซื้อ เนื่องจากพบว่า บุคคลที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไปไม่ได้ให้ความสนใจกับการส่งเสริมการตลาดมากเท่าที่ควรแต่ต้องการผลิตภัณฑ์และบริการที่ดีเพื่อใช้ประกอบเป็นแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการปรึกษาเพื่อตัดสินใจเลือกใช้บริการสปา

สำหรับในด้านแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการรับฟังข่าวสาร พบว่า ความคาดหวังในด้าน 7 Ps ที่มีผลต่อแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการรับฟังข่าวสารพบว่า ส่วนประสมทางการตลาด 7 Ps มีอยู่ 6 ด้านด้วยกันที่มีผลต่อการตัดสินใจ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านบุคคล ด้านกระบวนการ และด้านกายภาพซึ่งจะส่งผลในทางบวก ในขณะที่ตัวแปรอีกหนึ่งด้านก็คือด้านสถานที่ และด้านราคา จะมีผลทางลบกับการตัดสินใจซื้อ อีกทั้งในด้านประเภทของสปาที่ชอบใช้บริการ พบว่า ความคาดหวังในด้าน 7 Ps ที่มีผลต่อประเภทของสปาที่ชอบใช้บริการ พบว่า ส่วนประสมทางการตลาด 7 Ps มีอยู่ 3 ด้านด้วยกันที่มีผลต่อการตัดสินใจ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านราคาซึ่งจะส่งผลในทางบวก ในขณะที่ตัวแปรอีกหนึ่งด้านก็คือด้านกายภาพ จะมีผลทางลบกับการตัดสินใจซื้อ และหากพิจารณาในด้านชนิดของสปาที่ชอบใช้บริการ พบว่า ความคาดหวังในด้าน 7 Ps ที่มีผลต่อชนิดของสปาที่ชอบใช้บริการ พบว่า ส่วนประสมทางการตลาด 7 Ps มีอยู่ 2 ด้านด้วยกันที่มีผลต่อการตัดสินใจ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านสถานที่ซึ่งจะส่งผลในทางบวก ตลอดจนในด้านวัตถุประสงค์ของการมาใช้บริการสมา พบว่า ความคาดหวังในด้าน 7 Ps ที่มีผลต่อวัตถุประสงค์ของการมาใช้บริการสมา พบว่า ส่วนประสมทางการตลาด 7 Ps มีอยู่ 4 ด้านด้วยกันที่มีผลต่อการตัดสินใจ ได้แก่ ด้านสถานที่ ด้านราคา ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านกายภาพซึ่งจะส่งผลในทางบวกต่อการตัดสินใจใช้บริการสปาใดเรื่องของวัตถุประสงค์ของการมาใช้บริการสปา

จากการอธิปรายผลเบื้องต้นสามารถสรุปผลเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

เอกสารอ้างอิง

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS.* พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : บริษัท วี. อินเตอร์พริ้นท์ จำกัด, 2549

ปวารณา อัจริยบุตร. *มาตรฐานของสถานประกอบการสปาในจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่.* กรุงเทพฯ:สำนักงานประสานงานการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน, 2547

ศิริชัย พงษ์วิชัย. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์เน้นสำหรับงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. *พฤติกรรมผู้บริโภค ฉบับพื้น 5 ฐาน.* กรุงงเทพฯ: พัฒนาศึกษา, 2538

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. *การบริหารการตลาดยุคใหม่.*กรุงเทพฯ: ธรรมสาร จำกัด, 2546

ศรีสุดา ชัยชะนะ. *กระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการสปา ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.* บริหารธุรกิจ . บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546

โสมนัสสา โสมนัส. *พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการเลือกใช้บริการนวดแผนไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.* การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2549

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคา GOLD FUTURES

FACTORS INFLUENCING ON GOLD FUTURES PRICE

พิไลพร กรโสภา[1] ดร.ณกมล จันทร์สม[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยรังสิต

[2] ผู้อำนวยการหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคา GOLD FUTURES” มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อราคา Gold Futures ในประเทศไทย ได้แก่ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ ราคา London Gold AM Fixing ดัชนีราคาผู้บริโภค ดัชนีเงินดอลลาร์สหรัฐ ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก และปริมาณทองคำสำรองระหว่างประเทศ (2) เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยมาใช้ประโยชน์ ต่อผู้ลงทุนในตราสารอนุพันธ์ “Gold Futures” ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลาในการศึกษาตั้งแต่ กุมภาพันธ์ 2552 ถึงเดือนธันวาคม 2554 จำนวน 35 เดือน ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลรายเดือน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคา GOLD FUTURES อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ ราคา London Gold AM Fixing ดัชนีเงินดอลลาร์สหรัฐ ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับราคา Gold Futures ในประเทศไทย นักลงทุนสามารถนำความสัมพันธ์ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ไปใช้ในการพิจารณาวางแผนการลงทุนใน Gold Futures เพื่อเพิ่มผลตอบแทนจากการลงทุน โดยพิจารณาจากปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับราคา Gold Futures ในประเทศไทย

คำสำคัญ : GOLD FUTURES, ตลาดตราสารอนุพันธ์

Abstracts

This research is to study the factors influencing on gold price in the future. The purpose of this research is to (1) study the relationship between the factors and the result which affected on Gold price in Thailand such as the foreign exchange rate, London Gold AM Fixing, Consumer Price Index, US dollar index, Oil price, Reserving gold volume (2) be useful for the investors who invest in derivatives “Gold Futures” at the present and future. This study is the literature review from February, 2009 to December, 2011 with the period of 35 months. The study is to analyze the relationship between independent and dependent variables by using Multiple Linear Regression Method.

The result of this research indicated that there is significantly relationship among Foreign exchange rate, London Gold AM Fixing, US Dollar Index, oil price which affected on gold price future in Thailand. This research is useful for the investors who plan to gain the returns in Gold Future’s project.

KEYWORDS: GOLD FUTURES, TFEX

1. บทนำ

ปัจจุบันทั่วโลก นักลงทุนได้ใช้ “ตราสารอนุพันธ์ (Derivatives)” เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการบริหารความเสี่ยง โดยมีจุดมุ่งหมายหลักของการลงทุนคือต้องการผลตอบแทนหรือกำไรให้ได้มากที่สุด ตราสารอนุพันธ์กำลังได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น ทำให้ตลาดทางการเงินมีการลงทุนที่คึกคักมากขึ้น ซึ่งนักลงทุนสามารถซื้อตราสารอนุพันธ์ที่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ หลักๆ ของโลก (Organized Derivatives Markets) เช่น Chicago Board of Trade หรือ New York Mercantile Exchange หรือจะเป็นการทำสัญญาตราสารอนุพันธ์ระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขายโดยตรงก็ได้ (Private Contracts) ซึ่งเป็นตลาดที่มีการซื้อขายตราสาร ที่มีมูลค่าผูกพันกับตราสารทางการเงินหรือสินทรัพย์อื่น เช่น อัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน ราคาหุ้น และราคาสินค้าโภคภัณฑ์

สำหรับการลงทุนในตลาดตราสารอนุพันธ์โกลด์ฟิวเจอร์สในประเทศไทยนั้น นักลงทุนได้ให้ความสนใจในการลงทุนโกลด์ฟิวเจอร์ หลังจากที่ราคาทองคำได้มีการผันผวน และมีการเคลื่อนไหวขึ้นลงอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากการลงทุนในตราสารอนุพันธ์ประเภทนี้ ต้องใช้เวลาติดตามความเคลื่อนไหวตลอดเวลา และต้องมีความรู้เรื่องการวิเคราะห์ทางเทคนิค นักลงทุนจึงต้องมีความระมัดระวังในการลงทุนเป็นอย่างมาก เนื่องจากการประเมินจากการซื้อขายตราสารอนุพันธ์นั้นคำนวณได้ยาก เพราะขึ้นอยู่กับการเคลื่อนไหวของสินทรัพย์อ้างอิง (Underlying Assets) จึงเป็นการยากต่อการคำนวณผลลัพธ์

จากความผันผวนของราคาสินทรัพย์อ้างอิง (Underlying Assets) ที่จะส่งผลให้เกิดความเสี่ยงใน “ตราสารอนุพันธ์ (Derivatives)” งานวิจัยเรื่องนี้จึงได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคา Gold Futures เพื่อให้ผู้ที่จะลงทุนในตราสารอนุพันธ์ หรือนักลงทุนหน้าใหม่สามารถนำงานวิจัยนี้ไปวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงในการซื้อขายตราสารอนุพันธ์ได้

2. แนวความคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคา Gold Futures ผู้วิจัยจะขอเสนอแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

- แนวคิดเกี่ยวกับทองคำ
  - ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับทองคำ
  - ความหมายและความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโกลด์ฟิวเจอร์ส (Gold Futures)
- แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
  - แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการลงทุน
  - แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเสี่ยง
  - แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผลตอบแทน
  - แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนักลงทุน
  - แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเก็งกำไร
- ความหมายและความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคา Gold Futures
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวแปรเพื่อใช้ในการทำงานวิจัยจากการทบทวนวรรณกรรม โดยวรรณกรรมดังกล่าวเป็นตัวสนับสนุนว่าตัวแปรที่ได้คัดเลือกมานั้น ได้ผ่านการวิจัย และมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งจะมีงานวิจัยดังต่อไปนี้

พจนา คำจริง (2552) ศึกษางานวิจัยสารนิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยกำหนดราคาทองคำแท่งภายในประเทศไทย" ผลการวิจัยสรุป ดังนี้ ราคาทองคำในตลาดโลก อัตราแลกเปลี่ยน ดัชนีราคาผู้บริโภค และปริมาณทองคำสำรองระหว่างประเทศ โดยปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับราคาทองคำแท่งภายในประเทศ

กิติวัจน์ ตุลสงวน (2552) ศึกษางานวิจัยค้นคว้าแบบอิสระ เรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อราคาทองคำภายในประเทศไทย" ผลการวิจัยสรุป ดังนี้ ดัชนีราคาผู้บริโภคเปรียบเทียบระหว่างไทยกับสหรัฐฯ (CPI), อัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ (FX), อัตราดอกเบี้ยนโยบายเปรียบเทียบระหว่างไทยกับสหรัฐฯ (INT), ราคาน้ำมันดิบในตลาด NYMEX (OIL) กับตัวแปรตามที่เป็นราคาทองคำภายในประเทศไทย (GP) มีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาว

อรรถพร เลี้ยวรุ่งโรจน์ (2551) ศึกษางานวิจัยการค้นคว้าอิสระเรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาทองคำในประเทศไทย" ผลการวิจัยสรุป ดังนี้ ราคาทองคำในประเทศกับราคาทองคำในตลาดโลก มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันโดยมีนัยว่า อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ราคาทองคำในประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันหรือตรงข้ามกันกับราคาตลาดโลก

เจษฎา วงศ์แสนสุขเจริญ (2552) ศึกษางานวิจัยค้นคว้าแบบอิสระเรื่อง "ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อการซื้อขาย Gold Futures" ผลการวิจัยสรุป ดังนี้ ราคา London Gold AM Fixing, US Dollar Index และราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก NYMEX Crude Oil มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันราคา Gold Futures

กิตติพงษ์ สรรเพชุดาญาณ (2551) ศึกษางานวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยกำหนดราคาทองคำแท่งในประเทศไทย" ผลการวิจัยสรุป ดังนี้ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และดัชนีราคาผู้บริโภคมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับราคาทองคำแท่งขายในประเทศ ส่วนอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงในช่วงเวลาก่อนหน้า และราคาน้ำมันดิบดูไบ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับราคาทองคำแท่งขายในประเทศ

ปิยะวิทย์ หมดมลทิน (2549) ได้ศึกษางานวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อราคาทองรูปพรรณ" ผลการวิจัยสรุป ดังนี้

- ช่วงก่อนวิกฤติเศรษฐกิจ ราคาทองคำแท่งในตลาดโลก ราคาน้ำมัน ปริมาณเงินในมือประชาชน และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ ตัวแปรแต่ละตัวสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของราคาทองรูปพรรณในเขตกรุงเทพฯ
- ช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ ราคาทองคำแท่งในตลาดโลก และราคาเฉลี่ยทองรูปพรรณในเขตกรุงเทพฯ ย้อนหลัง 3 เดือน สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของราคาทองรูปพรรณในเขตกรุงเทพฯ ได้ดี
- ในช่วงหลังวิกฤติเศรษฐกิจ ราคาทองคำแท่งในตลาดโลก อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ และราคาเฉลี่ยทองรูปพรรณในเขตกรุงเทพฯ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของราคาทองรูปพรรณในเขตกรุงเทพฯ ได้ดี

จิตประพันธ์ ยืนสง่ามั่นคง (2549) ศึกษางานวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคาทองคำในประเทศไทย และการพยากรณ์ราคาทองคำ ด้วยแบบจำลองของบ๊อกซ์และเจนกินส์” ผลการวิจัยสรุป ดังนี้ ราคาทองคำในตลาดโลก ดัชนีราคาผู้บริโภค อัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทยต่อดอลล่าร์สหรัฐ และเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมในประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 โดยทั้ง 4 ปัจจัยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับราคาทองคำในประเทศไทย

รพีพรรณ ธัญญสาธุกล (2551) ศึกษางานวิจัยเฉพาะเรื่อง เรื่อง “การซื้อขายทองคำแท่งในประเทศไทย (ช่วงปี พ.ศ. 2543 – 2549)” ผลการวิจัยสรุป ดังนี้ อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาทองคำในตลาดโลก และอัตราการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยน (บาท/ดอลลาร์สหรัฐฯ) สามารถนำมาใช้ อธิบายอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาทองคำในประเทศไทย

จิรพงษ์ ชูเชื้อ (2551) ศึกษางานสารนิพนธ์ “ความเสี่ยงจากการลงทุนตราสารอนุพันธ์” ผลการวิจัยสรุป ดังนี้ หากนักลงทุนลงทุนในตราสารอนุพันธ์ประเภทสัญญาซื้อขายล่วงหน้า นักลงทุนจะต้องเผชิญกับความเสี่ยงจากการลงทุนที่มีมูลค่าสูงสุด แต่หากลงทุนในตราสารอนุพันธ์ประเภท Put Option นักลงทุนจะเผชิญกับความเสี่ยงจากการลงทุนน้อยที่สุด

เกษมะณี การินทร์ (2554) ศึกษางานวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง“ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจลงทุนในตราสารอนุพันธ์โกลด์ฟิวเจอร์สของนักลงทุนในกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยสรุป ดังนี้ รายได้ ความเสี่ยงในการลงทุนการกระจายการลงทุน และข้อมูลข่าวสารมีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจลงทุนและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการตัดสินใจลงทุนในโกลด์ฟิวเจอร์ส และความตั้งใจลงทุนมีอิทธิพลทางตรงต่อการแสดงออกของพฤติกรรม

3. ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคา GOLD FUTURES” มีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการศึกษาดังนี้

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลอนุกรมเวลา (Times Series) ซึ่งเป็นค่าสถิติที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ โดยประเภทของข้อมูลที่ใช้ในประกอบการศึกษา คือ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งประกอบด้วย

1. การศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับ Gold Futures จากหนังสือ บทความทางวิชาการ และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีแหล่งข้อมูลจาก ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย บมจ.หลักทรัพย์ บัวหลวง บริษัท หลักทรัพย์ โกลเบล็ก จำกัด และบริษัท ตลาดอนุพันธ์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) และสมาคมผู้ค้าทองแห่งประเทศไทย

2. การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐบาล และภาคเอกชน เพื่อนำมาใช้ในการอ้างอิง และสนับสนุนผลการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ ราคา London Gold AM Fixing ดัชนีราคาผู้บริโภค ดัชนีเงินดอลลาร์สหรัฐ ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก และปริมาณทองคำสำรองระหว่างประเทศ โดยกลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2552 ถึงเดือนธันวาคม 2554 จำนวน 35 เดือน โดย

ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลรายเดือน (สัญญาซื้อขาย Gold Futures ได้เปิดให้บริการซื้อขายในประเทศไทย เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2552 ข้อมูลที่ได้นำมาใช้ในงานวิจัย จึงได้เก็บรวบรวมตั้งแต่เริ่มมีการซื้อขายสัญญา Gold Futures)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคา Gold Futures มีระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2552 ถึงเดือนธันวาคม 2554 จำนวน 35 เดือน ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลรายเดือนโดยการหาค่าความสัมพันธ์จะใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งใช้การพยากรณ์ที่มีตัวแปรอิสระหลายตัว

การประมวลผล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ราคา Gold Futures ในประเทศไทย โดยทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) โดยมีแบบจำลองดังนี้

$$GOLD\ FUTURES = a + B_1 ER + B_2 LG(AM) + B_3 CPI + B_4 USDX + B_5 NYMEX + B_6 GV$$

โดยที่ a หมายถึง ค่าคงที่ของสมการถดถอย

B หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ

ER หมายถึง อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ

LG (AM) หมายถึง ราคา London Gold AM Fixing

CPI หมายถึง ดัชนีราคาผู้บริโภค

USDX หมายถึง ดัชนีเงินดอลลาร์สหรัฐ

NYMEX หมายถึง ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก

GV หมายถึง ปริมาณทองคำสำรองระหว่างประเทศ

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอนุกรมเวลา (Time series) ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2552 ถึงเดือนธันวาคม 2554 จำนวน 35 เดือน ได้นำตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อตัวแปรตามมาเข้าสู่สมการ จึงได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบบ Modified Model ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร สามารถอธิบายปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคา Gold Futures ในประเทศไทยได้ 99.8% (R Square = 0.998) ซึ่งมีค่า Sig = 0.000 และ F = 4,705.99 โดยอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ (Exchange Rate) ราคา London Gold AM Fixing ดัชนีเงินดอลลาร์สหรัฐ (US Dollar Index) และราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก (NYMEX Crude Oil) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับราคา Gold Futures ในประเทศไทย (Sig = 0.017 , Sig = 0.001 และ Sig = 0.00 ตามลำดับ ซึ่ง Sig < 0.050)

5. สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอนุกรมเวลา (Time Series) รายเดือนตั้งแต่ กุมภาพันธ์ 2552 ถึงธันวาคม 2554 จำนวน 35 เดือน สรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ ราคา London Gold AM Fixing ดัชนีเงินดอลลาร์สหรัฐและน้ำมันดิบในตลาดโลก มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับราคา Gold Futures ในประเทศไทย โดยตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร สามารถอธิบายราคา Gold Futures ในประเทศไทยได้ 99.8% (R Square = 0.998) ซึ่งมีค่า Sig = 0.000 และ F = 4,705.99 โดยมีสมการดังนี้

GOLD FUTURES = 20,160.363 + 559.206ER + 14.712LG(AM) + 21.019USDX +12.795NYMEX

โดยที่	ER	หมายถึง	อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ
	LG (AM)	หมายถึง	ราคา London Gold AM Fixing
	USDX	หมายถึง	ดัชนีเงินดอลลาร์สหรัฐ
	NYMEX	หมายถึง	ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก

6. เอกสารอ้างอิง

กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ, ไกรชิต สุตะเมือง, เฉลิมพร เย็นเยือก, และเรวดี อันนับนับ. ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ : เพียร์สันเอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า, 2552.

กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. การจัดการความเสี่ยงและตราสารอนุพันธ์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ : เพียร์สันเอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า, 2552.

ธิติ ธาราสุข. Gold Futures ฉบับนักเก็งกำไร. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย, 2552.

บริษัท ตลาดอนุพันธ์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน). “Gold Futures.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : http://www.tfex.co.th/th/products/gold-spec.html, 10 พฤษภาคม 2554.

การตัดสินใจใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการประกอบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

DECISION TO USE SOCIAL MEDIA TOOLS FOR E-COMMERCE

ณัฐพงษ์ วงศ์กัลปฐิติ[1] และ ดร.ณกมล จันทร์สม[2]

[1]นักศึกษาปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจ สาขาการเป็นผู้ประกอบการ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2]อาจารย์ที่ปรึกษา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยารังสิต

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตัดสินใจใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการประกอบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบการธุรกิจ SME ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่รายการ “SME ตีแตก” โดยประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจ SME ทั้งหมด 10ท่านที่ประสบความสำเร็จในการใช้สื่อสังคมออนไลน์เชิงธุรกิจ โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกตามจำนวนสมาชิกในสื่อสังคมออนไลน์ของแต่ละธุรกิจที่ต้องมีมากกว่า 1,000คนขึ้นไป จากนั้นจึงได้ทำการติดต่อขอนัดเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจ SME ทุกท่านมีความรู้ ความเข้าใจในการใช้สื่อพื้นฐานในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเป็นอย่างดี และเป็นผู้ที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์แบบส่วนตัวเป็นประจำทุกวัน จึงเห็นถึงประโยชน์และลองปรับใช้ให้เข้ากับรูปแบบธุรกิจ โดยสื่อสังคมออนไลน์สามารถตอบสนองตรงตามความต้องการของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายและองค์กรได้เป็นอย่างดี โดยผู้ประกอบการสามารถเป็นเจ้าของสื่อที่มีอิสระในการสื่อสาร จึงสามารถส่งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ทั้งที่เกี่ยวกับสินค้าและบริการขององค์กรตรงไปถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นสื่อกลางเพื่อพูดคุย ตอบคำถาม ข้อสงสัยที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจแก่กลุ่มลูกค้าได้อย่างทันท่วงที และด้วยความที่สื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อที่ประหยัด ไม่เสียค่าใช้จ่าย จึงมีความคุ้มค่าและพอใจอย่างยิ่งในการนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อก่อประโยชน์ในเชิงธุรกิจ

โดยรวมของผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการในปัจจุบันควรตื่นตัวและให้ความสำคัญกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ตั้งแต่วันนี้ เพื่อให้เกิดความชำนาญ เพื่อเป็นรากฐานที่มั่นคงในการสร้างช่องทางสื่อสารขององค์กรอย่างเป็นระบบ ช่วยให้การบริหารธุรกิจเป็นไปในรูปแบบทันโลก ครบวงจร ครอบคลุมทุกด้าน โดยผู้ประกอบการควรเลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างมีเหตุผล ให้ตรงตามกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ใช้อย่างพอดี ไม่จำเป็นต้องใช้ทุกประเภท เพื่อเกิดประสิทธิผลสูงสุด

คำสำคัญ : สื่อสังคมออนไลน์, พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

1. บทนำ

สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสารที่มีบทบาทสำคัญในยุคข้อมูลข่าวสาร (Information Age) โดยมีวิวัฒนาการและพัฒนามาจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการส่งข้อมูลข่าวสารของสื่อสิ่งพิมพ์ที่จับต้องได้มาสู่ยุคดิจิตอล

โดยเริ่มในปี 1971 ที่มีการส่งข้อมูลถึงกันผ่านระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรืออีเมล์ (e-mail) และในปี 1978 เริ่มมีการใช้ระบบโทรคมนาคม ประเภทโทรศัพท์ รวมทั้งการใช้ระบบอินเตอร์เน็ต (Internet) ผ่านเว็บเบราส์เซอร์ (Web Browser) เป็นครั้งแรก ซึ่งรูปแบบทั้งหมดที่กล่าวมาล้วนการส่งข้อมูล ข่าวสารถึงกันผ่านทางสัญญาณสายไฟ สายเคเบิ้ล ซึ่งเป็นสิ่งที่เราไม่สามารถจับต้องได้ รวมทั้งการพัฒนาระบบโทรศัพท์มือถือ ที่สามารถส่งข้อมูลข่าวสารถึงกันผ่านความถี่ในอากาศ จึงแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการติดต่อสื่อสารนั้นเปลี่ยนไปอย่างชัดเจนตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป

ปัจจุบันนี้เป็นยุคข้อมูลข่าวสาร (Information Age) ที่ผู้คนมีการติดต่อสื่อสารกันมากกว่ายุคก่อนหน้านี้อย่างมาก เป็นยุคที่ทุกคนต้องเรียนรู้ ปรับตัว พัฒนากลยุทธ์ และแสวงหาโอกาสในการดำเนินธุรกิจ นอกจากจะต้องทำความเข้าใจกับเทคโนโลยี นวัตกรรมที่ผ่านเข้ามา ยังต้องรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการสื่อสารของผู้คนอีกด้วย ซึ่งพฤติกรรมที่น่าสนใจยิ่งอย่างหนึ่งคือ การเข้าสู่เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ที่ทำให้ผู้คนสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับผู้คนทั่วโลกกว่า 500 ล้านคน เพียงปลายนิ้วสัมผัส โดยการเข้าสู่โลกไร้พรมแดนของการสื่อสารนี้เป็นการกระจายข่าวสารรอบตัวแบบ 360 องศา ซึ่งก่อประโยชน์หลายแง่มุมทั้งต่อบุคคล กลุ่มบุคคลและธุรกิจที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ และอยู่ร่วมกันในเครือข่ายสังคมออนไลน์

สื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีอิทธิพลและบทบาทอย่างมากทางด้านการสื่อสาร เป็นเครื่องมือที่ทำให้ทุกคนสามารถเป็นเจ้าของสื่อ ที่มีอิสระทางการสื่อสาร มีอำนาจในการควบคุมข่าวสารด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาสื่อกระแสหลัก อีกทั้งเป็นเครื่องมือที่ประหยัดต่อค่าใช้จ่ายและสามารถส่งข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพที่ทำให้ผู้ใช้เกิดการยอมรับและความพึงพอใจ จึงเป็นที่นิยมใช้งานกันอย่างแพร่หลายในทุกสังคมทั่วโลก

ทางด้านสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน มีการแข่งขันเพิ่มมากขึ้นเพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงแข่งขัน เพื่อครองส่วนแบ่งทางการตลาด เพื่อสร้างศักยภาพขององค์กร เพื่อให้ธุรกิจเจริญเติบโตอย่างมั่นคง กลยุทธ์ทางการตลาดจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการแข่งขัน ซึ่งผู้ประกอบการที่ตัดสินใจใช้กลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาด (Marketing Communication Strategy) ร่วมกับการสื่อสังคมออนไลน์ในการประกอบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นทางเลือกที่น่าสนใจ เพราะถือเป็นการปรับใช้ความรู้ด้านเทคโนโลยีการสื่อสารให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ เริ่มมีการตัดสินใจใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการประกอบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้นทุกวัน เพื่อช่วยเพิ่มโอกาสในการส่งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับสินค้าและบริการของธุรกิจไปสู่ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายได้มากยิ่งขึ้น สามารถกระตุ้น สร้างแรงจูงใจแก่ผู้บริโภคให้เกิดกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการของธุรกิจได้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ขั้นตอนการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการตัดสินใจใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการประกอบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประเภทการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) และวิธีเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ (Interview Method) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดในเรื่องการกำหนดประชากร การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดทำ และการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

ข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยให้ความสนใจที่จะศึกษากลุ่มผู้ประกอบธุรกิจ SME ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมรายการ “SME ตีแตก” ทั้งปีที่ 1 และปีที่ 2 โดยผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากการค้นหาผ่านเอกสาร และระบบอินเตอร์เน็ตในเว็บไซต์ต่างๆ กระทั่งตัดสินใจใช้ข้อมูลอ้างอิงจากเว็บไซต์ Wikipedia

(http://th.wikipedia.org/wiki/SME_ตีแตก) เมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ.2555 ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยด้วยวิธีการสัมภาษณ์จำนวน 10 ธุรกิจ

ประชากรที่ใช้ศึกษาในการวิจัยนี้ คือ ผู้ประกอบการธุรกิจ SME ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมรายการ “SME ตีแตก” ทั้งปีที่ 1 และปีที่ 2 รวมทั้งหมด 85 ธุรกิจ จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการกำหนดเงื่อนไขเพื่อใช้ในการคัดเลือกธุรกิจที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการประกอบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ด้วยการกำหนดให้ ธุรกิจที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภท Facebook Pages ต้องมีสมาชิกมากกว่า 1,000 คน และ/หรือ ประเภท Twitter ต้องมีผู้ติดตามมากกว่า 500 คน โดยธุรกิจที่ใช้เฉพาะเว็บไซต์ไม่จัดอยู่ในกลุ่มที่นำมาพิจารณา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการคัดเลือกล้วนประสบความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ และใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการประกอบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์อย่างแท้จริง จึงเป็นกลุ่มที่สามารถวัดผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. Madame Flamingo (รองเท้าส้นสูงที่ออกแบบเองได้)	สมาชิก 42,793 คน
2. Agrilife (น้ำมันมะพร้าวธรรมชาติบริสุทธิ์)	สมาชิก 17,619 คน
3. หมูทอดเจ๊จง (ข้าวหมูทอด)	สมาชิก 13,313 คน
4. Icedea (ไอศกรีมมีไอเดีย)	สมาชิก 12,025 คน
5. ฮิกาซึน (Bookazine สุดแนวขวัญใจวัยรุ่น)	สมาชิก 9,674 คน
6. เจ๊กเม้ง (ก๋วยเตี๋ยวเนื้อต้นตำรับเมืองเพชรบุรี)	สมาชิก 9,508 คน
7. BE Magazine (นิตยสารเพื่อช่วยเหลือสังคม)	สมาชิก 7,664 คน
8. The Remaker (ธุรกิจรีไซเคิลสิ่งของเหลือใช้)	สมาชิก 3,640 คน
9. Pet Paradise Park (โรงแรมสัตว์เลี้ยง)	สมาชิก 2,341 คน
10. ร้านพี่อ้อ เพชรบุรี ซอย 5 (ก๋วยเตี๋ยวต้มยำกุ้งน้ำข้น)	สมาชิก 1,690 คน

3. ผลการศึกษาวิจัย และการอภิปรายผล

หลังจากผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายเสร็จเรียบร้อย จึงได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ตามหลักแนวคิด และทฤษฎีที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยจะได้รายงานผลการศึกษาวิจัยในหัวข้อ “การตัดสินใจใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการประกอบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์” ดังนี้

3.1 รูปแบบการดำเนินการก่อนใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการประกอบธุรกิจ

จากการศึกษานักธุรกิจ SME ที่ได้เข้าร่วมรายการ “SME ตีแตก” ที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์จำนวน 10 คน พบว่าโดยผู้ประกอบการทุกท่านให้ข้อมูลตรงกันเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินกิจการก่อนใช้สื่อสังคมออนไลน์ว่า ในช่วงเริ่มต้นของธุรกิจ การจะใช้สื่อพื้นฐาน อาทิ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสารเพื่อทำการโฆษณาประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสินค้าและบริการขององค์กรนั้นมีประโยชน์ และอิทธิพลอย่างมากต่อการสร้างการรับรู้ให้แก่กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย แต่ช่องทางเหล่านี้ล้วนมีค่าใช้จ่ายที่สูงจึงไม่พิจารณาลงทุนผ่านช่องทางเหล่านี้ และมุ่งเน้นช่องทางที่มีค่าใช้จ่ายน้อย ประหยัดต้นทุน อาทิ เว็บไซต์ ใบปลิว โบร์ชัวร์ การออกบูธ การเข้าร่วมงานอีเวนต์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจมากกว่า

ผู้ประกอบการทุกท่านยอมรับว่า การได้ออกรายการ “SME ตีแตก” ผ่านโทรทัศน์ ททบ.5 ส่งผลและมีอิทธิพลอย่างมากต่อรูปแบบการดำเนินธุรกิจในเวลาต่อมา ทำให้แบรนด์เป็นที่รู้จักได้อย่างรวดเร็ว สามารถทำให้กลุ่มลูกค้าเดิมเกิดความเชื่อมั่น ความภักดีในแบรนด์ได้มากยิ่งขึ้น

โดยก่อนหน้าที่ผู้ประกอบการจะได้ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้ประกอบการหลายท่านเลือกใช้การสื่อสารผ่านทางเว็บไซต์เป็นหลัก ซึ่งเป็นช่องทางที่มีพื้นฐานในรูปแบบเทคโนโลยีและมีความใกล้เคียงกับสื่อสังคมออนไลน์

โดยผู้ประกอบการหลายท่านล้วนมีความรู้ ทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ส่วนบุคคลเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ก่อนที่จะนำมาพัฒนาและปรับใช้ในรูปแบบธุรกิจ

3.2 ขั้นตอนการตัดสินใจในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการประกอบธุรกิจ

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ให้ความเห็นในการตัดสินใจใช้สื่อสังคมออนไลน์ไปในทิศทางเดียวกันว่า สื่อสังคมออนไลน์สามารถตอบสนองตรงตามความต้องการของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายและองค์กรได้เป็นอย่างดี โดยผู้ประกอบการสามารถเป็นเจ้าของสื่อที่มีอิสระในการสื่อสาร จึงสามารถส่งข้อมูล ข่าวสารที่เป็นมีประโยชน์ทั้งที่เกี่ยวกับสินค้าและบริการขององค์กรตรงไปถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นสื่อกลางเพื่อพูดคุย ตอบคำถาม ข้อสงสัยที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจแก่กลุ่มลูกค้าได้อย่างทันท่วงที และด้วยความที่สื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อที่ประหยัด ไม่เสียค่าใช้จ่าย จึงมีความคุ้มค่าอย่างยิ่งในการนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อก่อประโยชน์ในเชิงธุรกิจ

สื่อสังคมออนไลน์สามารถวัดผลตอบรับ การตอบสนองจากกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้อย่างชัดเจน ทั้งในด้านประชากรศาสตร์ (เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ) สามารถวัดปริมาณ การเข้าใช้งานของกลุ่มลูกค้าที่สนใจสินค้าได้ทุกขณะ อีกทั้งยังให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เข้าใจง่าย และสามารถนำไปปรับใช้เพื่อพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดให้ตรงตามลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้

สื่อสังคมออนไลน์ช่วยเพิ่มคุณภาพการบริการของแบรนด์ โดยช่วยจดจำรายละเอียดการซื้อ รสนิยม ความต้องการของลูกค้าได้ดี จึงสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาพัฒนาระบบ CRM (Customer Relationship Management) รวมทั้งทำให้ผู้ประกอบการสามารถใช้ข้อมูลเหล่านั้น เพื่อวางแผนการใช้สื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างเป็นระบบ ทั้งเวลาการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ว่าควรเป็นช่วงวันเวลาใด อย่างไร ที่เหมาะสมและทำให้เกิดการรับรู้ได้มากที่สุด ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จได้

สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางหนึ่งที่ช่วยให้องค์กรมีความแข็งแรง (Strong Corporate) ช่วยให้ลูกค้าเกิดความเชื่อถือในภาพลักษณ์ตราสินค้า (Brand Image) ช่วยเพิ่มความภักดีต่อตราสินค้า (Brand Loyalty) และสามารถสร้างประสบการณ์ร่วมระหว่างองค์กรและกลุ่มลูกค้า (Brand Engagement) ได้

กิจกรรมหลักที่ผู้ประกอบการนิยมทำผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้แก่ การแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าและบริการ ความเป็นมาและเรื่องราวขององค์กร ทั้งในรูปแบบข้อความและรูปภาพ การพูดคุย อย่างเป็นกันเองกับกลุ่มลูกค้า การจูงใจจากการส่งเสริมการขาย (Promotion) การช่วยให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อด้วยการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า การช่วยเตือนความจำจากการแจ้งวันเวลาที่ออกบูธ ออกงานอีเวนต์ ออกสินค้าใหม่ บริการใหม่ การเล่นเกมส์ และการทำกิจกรรมเพื่อสังคมร่วมกันระหว่างกลุ่มลูกค้าและองค์กร

ผู้ประกอบทุกท่านรู้สึกพอใจในผลลัพธ์ที่ได้จากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพราะสื่อสังคมออนไลน์สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการได้ถูกต้องตามจุดประสงค์ในการใช้งาน และทำให้ธุรกิจสามารถเพิ่มฐานลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้กว้างยิ่งขึ้น และเห็นแนวโน้มการเติบโตที่ดีของธุรกิจอย่างต่อเนื่อง โดยผู้ประกอบการบางท่านได้เสริมว่าหากเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับผลลัพธ์ที่ได้ สื่อสังคมออนไลน์ให้ความคุ้มค่ามากกว่าสื่อพื้นฐานเดิมๆ ทั้งหนังสือพิมพ์ รายการโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือ นิตยสาร อย่างเห็นได้ชัด อีกทั้งยังสามารถระบุตัวตนของกลุ่มลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการกับทางแบรนด์ได้ว่า ลูกค้าท่านนั้นเป็นใคร ประกอบอาชีพอะไร อยู่ที่ไหน มีพฤติกรรมอย่างไรได้

ในด้านของข้อจำกัดในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ผู้ประกอบการทุกท่านพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า การส่งผ่านข้อมูลข่าวสารในสื่อสังคมออนไลน์มีความรวดเร็ว ยากต่อการกลั่นกรอง และง่ายต่อการถูกโจมตีจากกลุ่มบุคคลไม่พึงประสงค์ ไม่ว่าจะเป็นลูกค้าหรือคู่แข่ง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือ และภาพลักษณ์ของตราสินค้า (Brand Image)

อย่างไรก็ตาม ข้อความที่ไม่พึงประสงค์เหล่านั้นไม่ได้สะท้อนถึงผลลัพธ์ในแง่ร้ายเพียงด้านเดียว เพราะมีผู้ประกอบการอีกหลายท่านให้ความเห็นว่า ข้อความไม่พึงประสงค์ที่เกี่ยวกับข้อติจากลูกค้าทั้งในด้านสินค้า และบริการเป็นการติเพื่อก่อ และมองว่าเป็นข้อความที่ช่วยตรวจวัดคุณภาพของสินค้าและบริการของแบรนด์ได้เป็นอย่างดี เพราะข้อความเหล่านั้นเป็นเสียงสะท้อนจากกลุ่มลูกค้าเป้าหมายโดยตรง อีกทั้งทางแบรนด์สามารถใช้เหตุผลตอบรับ และปรับปรุงแก้ไขได้อย่างทันท่วงที

สื่อสังคมออนไลน์เชิงธุรกิจที่นิยมใช้ในปัจจุบัน ได้แก่ Facebook, Twitter, Instagram, YouTube, FourSquare, Path, Social Cam, Pinterest ซึ่งผู้ประกอบการไม่จำเป็นต้องใช้ทุกตัว ทุกประเภท แต่ควรศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงข้อดี ข้อเสีย จุดแข็งจุดอ่อนของสื่อสังคมออนไลน์แต่ละประเภท เพื่อนำมาปรับใช้ให้เข้ากับรูปแบบธุรกิจได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้โดยตรง

3.3 แนวโน้ม และความคิดเห็นในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการประกอบธุรกิจในอนาคต

ผู้ประกอบการทุกท่านมีความเชื่อตรงกันว่า สื่อสังคมออนไลน์จะเติบโตและพัฒนาไปในทิศทางที่ดี มีแนวโน้มของผู้ที่เข้ามาใช้งานเพิ่มมากขึ้น มีวิวัฒนาการใหม่ที่ช่วยให้วิธีการใช้งานมีความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น และประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าในปัจจุบันนี้

ผู้ประกอบการให้ความคิดเห็นตรงกันว่า องค์กรจะยังใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อประโยชน์ขององค์กรและผู้บริโภคต่อไป โดยหากมีสื่อสังคมออนไลน์ตัวใหม่ๆ ในอนาคต และยังได้รับความนิยมจากกลุ่มลูกค้าเป้าหมายอย่างแพร่หลาย ทุกองค์กรจะตัดสินใจใช้อย่างแน่นอน เพื่อเป็นช่องทางหนึ่งในการส่งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ไปยังกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

4. สรุปผลการศึกษาวิจัย

ในการตัดสินใจใช้สื่อสังคมออนไลน์จะสามารถทำให้ผู้ประกอบสามารถเป็นเจ้าของสื่อที่มีอิสระต่อการส่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าและบริการที่เป็นประโยชน์ไปสู่กลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้โดยตรง สะดวกและรวดเร็ว อีกทั้งยังสามารถตอบปัญหาข้อสงสัยต่างๆจากกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้ตลอดเวลาทำให้องค์กรเป็นที่รู้จักยอมรับ และเกิดความเชื่อถือได้ ซึ่งด้วยปัจจัยเหล่านี้สามารถแสดงออกได้ว่า สื่อสังคมออนไลน์มีประโยชน์และมีประสิทธิภาพอย่างมากในการช่วยแก้ปัญหาทางด้านผู้บริโภค และทางด้านการซื้อ รวมทั้งยังสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับผู้ประกอบการในหลายด้าน

4.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัยครั้งนี้

ผู้ประกอบการในปัจจุบัน ควรตื่นตัวและให้ความสำคัญกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ตั้งแต่วันนี้ เพื่อให้เกิดความชำนาญ เพื่อเป็นรากฐานที่มั่นคงในการสร้างช่องทางสื่อสารขององค์กรอย่างเป็นระบบ ช่วยให้การบริหารธุรกิจเป็นไปในรูปแบบทันโลก ครบวงจร ครอบคลุมทุกด้านโดยผู้ประกอบการควรเลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างมีเหตุผล ให้ตรงตามกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ใช้อย่างพอดี ไม่จำเป็นต้องใช้ทุกประเภทเพื่อให้ได้ผลลัพธ์มีประสิทธิภาพ

4.2 ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยในหัวข้อนี้ ได้มุ่งเน้นที่จะศึกษากลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจ SME ที่ได้เข้าร่วมรายการ “SME ตีแตก” ที่ประสบความสำเร็จในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการประกอบธุรกิจ

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป อาจมีการมุ่งศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการไม่ตัดสินใจใช้สื่อสังคมออนไลน์ ว่าเป็นเพราะสาเหตุใด ผู้ประกอบเหล่านั้นมีความคิดเห็นอย่างไร มีแรงผลัก แรงดึงที่ทำให้พวกเขาไม่ตัดสินใจใช้นั้นเกิดจากอะไร ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่สามารถนำมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยในชิ้นนี้ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งสามารถทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ถ้วนทุกฝ่าย ได้รับประโยชน์จากผลการวิจัย

1. ผู้ศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปอาจจะศึกษากลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจประเภทอื่นที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการประกอบธุรกิจ ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจ SME ที่มาจากแหล่งอื่นๆ หรือสมาคมอื่นๆ กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ SME ย่านสยาม แสควร์ กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ SME ตลาดนัดสวนจตุจักร กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ OTOP กลุ่มผู้ประกอบการด้านสื่อโฆษณา เอเจนซี่ที่ดูแลรับผิดชอบจัดทำแคมเปญสื่อสังคมออนไลน์ให้กับตราสินค้าชื่อดัง รวมทั้งกลุ่มนักเรียน กลุ่มนักศึกษา กลุ่มวัยทำงานที่ทำธุรกิจหารายได้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ขณะอยู่ในวัยเรียน วัยทำงาน เป็นต้น

2. รูปแบบการศึกษาวิจัยสำหรับผู้ศึกษาวิจัยครั้งต่อไป สามารถเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามได้ ซึ่งรูปแบบข้อมูลที่ได้จะมีความเที่ยงตรง แม่นยำ และให้มุมมอง แนวคิดที่แตกต่างออกไปจากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

5. กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์ผู้มีพระคุณหลายท่านโดยเฉพาะ ดร. ณกมล จันทร์สม และ ผศ. ดร. รุจาภา แพ่งเกษร ผู้ซึ่งได้สละเวลาอันมีค่ายิ่งในการให้คำปรึกษา ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นที่ดีอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานศึกษาวิจัยนี้ร่วมกันกระทั่งสำเร็จลุล่วงได้อย่างน่าภาคภูมิใจ รวมทั้งผู้ประกอบการธุรกิจ SME ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่รายการ “SME ตีแตก” ที่ได้ให้เกียรติมาให้ข้อมูลอันมีค่าและเป็นประโยชน์สำหรับการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยรู้สึกปิติยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้รับโอกาสและขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยมีความรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่ง หากงานศึกษาวิจัยชิ้นนี้สามารถเป็นประโยชน์แก่สังคม ผู้วิจัยขอให้สารประโยชน์ที่มีอยู่ได้มีส่วนช่วยเป็นข้อมูลสนับสนุนการพัฒนาการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการประกอบธุรกิจในรูปแบบต่างๆ ให้มีประสิทธิผลที่ดีต่อองค์กร และผู้บริโภคต่อไปในอนาคต และหากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับและขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

ณรงค์ โพธิ์พฤกษานันท์. ระเบียบวิธีวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพลส (1989), 2551.

ธีรพล ภูรัต. การโฆษณาเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลดา คอมพิวกราฟฟิคการพิมพ์, 2542.

ศุภร เสรีรัตน์. พฤติกรรมผู้บริโภค. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า, 2540.

เสรี วงษ์มณฑา. การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: Diamond in business World, 2542.

เสรี วงษ์มณฑา. สื่อประชาสัมพันธ์. กรุงเทพฯ: ธนธัชการพิมพ์, 2546.

นพวรรณ เตชมงคลกุล. พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไทย ตลาดออนไลน์ บนเว็บไซต์พันทิปมาร์เก็ตดอทคอม. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจผ่านอิเล็กทรอนิกส์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต, 2548.

นราศรี ไววนิชกุล และชูศักดิ์ อุดมศรี. ระเบียบวิธีวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

ปิ่นเพชร แก้วกำพล. อิทธิพลของเครือข่ายสังคมออนไลน์ เฟสบุ๊ค และทวิตเตอร์ ที่ส่งผลต่อระดับความสัมพันธ์ระหว่างลูกค้าและธนาคารพาณิชย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจผ่านอิเล็กทรอนิกส์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต, 2551.

วารินทร ยุ้งจัตุรัส. การสร้างชุมชนออนไลน์บนอินเตอร์เน็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจผ่านอิเล็กทรอนิกส์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต, 2550.

สมศักดิ์ เสถียรวาณิช. ผลกระทบจากการใช้สื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการการตลาด บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น, 2552.

ณกมล จันทร์สม. Business Research. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรังสิต, 2554.

วิลาส ฉ่ำเลิศรัตน์, สุธีรพันธ์ สักรวัตร, รณพงศ์ คำนวณทิพย์, นิวัฒน์ ชาตะวิทยากูล, สุธาทร สุทธิสนธิ์, บัญญพนต์ พูลสวัสดิ์, วรวิสุทธิ์ ภิญโญยาง, อภิศิลป์ ตรุงกานนท์, อาทิตย์ เลิศรักษ์มงคล, ปภาดา อมรนุรัตน์กุล, ชุตินธรา วัฒนกุล, จิรัสย์ พิพัฒน์วศิน. iMarketing 10.0 (10 กลยุทธ์การตลาดออนไลน์เขย่าโลก). กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี, 2554.

Marketing Management and Consumer Behavior PPS Philip Kotler [online]. [Accessed on March 10, 2012] available form: http://www.ctp.bilkent.edu.tr/~meltem/MMANDCBCHAPTERS.htm

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทย

FACTORS AFFECTING THE EXPORT QUANTITY OF THE THAI HOM MALI RICE

นิลเนตร สาธิตนิมิตชัย[1] ดร.กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ[2] และ ดร.ไกรชิต สุตะเมือง[3]

[1]นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยรังสิต

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

[3]ผู้อำนวยการและอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทย เพื่อศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและอิทธิพลของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิของประเทศไทย ได้แก่ ปริมาณผลผลิตข้าวหอมมะลิไทย ราคาส่งออกข้าวหอมมะลิไทย อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ ดัชนีราคาผู้บริโภค อัตราเงินเฟ้อ และราคาข้าวนานาชาติ ที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทย ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลรายปี (Annual Data) ตั้งแต่ พ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ. 2554 จำนวน 19 ปีและประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทำการทดสอบสมมุติฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลแบบการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ อัตราเงินเฟ้อ และราคาข้าวนานาชาติ มีอิทธิพลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทย และมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีอิทธิพลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทยที่ 81.1% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรมีระดับความสัมพันธ์กันมาก ดังนั้นความสัมพันธ์จึงไปในทิศทางเดียวกัน

คำสำคัญ : ปริมาณการส่งออก, ข้าวหอมมะลิไทย

Abstract

The studies on the Factors affecting the export quantity of the thai hom mali rice. The objective of the study is to find relationship of the export quantity of the thai hom mali rice (The Quantitative Export, The Quantitative Yield, The Export Price, Exchange Rate, Consumer Price Index , Inflation rate and International rice prices) influencing The export quantity of the thai hom mali rice. This study is based on the Quantitative Yield, The Export Price, Exchange Rate, Consumer Price Index , Inflation rate and International rice prices) influencing The export quantity of the thai hom mali rice. This study is based on secondary data of annual time series from 1993 to 2011 , 19 years. The analysis is conducted using the Multiple Regression Analysis to study the relationships between independent and dependent variables. The results of this study indicates factor affecting the export quantity of the thai hom mali rice that The Quantitative Yield,

The Export Price, Exchange Rate, Consumer Price Index , Inflation rate and International rice prices are determined to be correlated the export quantity of the thai hom mali rice at a statistically significantly level. Moreover, exchange rate Inflation rate and International rice prices have been positive relationship with the export quantity of the thai hom mali rice.

KEYWORDS: THE EXPORT QUANTITY, THAI HOM MALI RICE

1. บทนำ

ภายใต้สถานการณ์การแข่งขันที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน เศรษฐกิจโลกมีการพัฒนาขยายการเจริญเติบโตทางด้านการผลิตและมีการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การค้าระหว่างประเทศก็จะมีทั้งการส่งสินค้าออกไปขายยังต่างประเทศและการซื้อสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาใช้ในประเทศ ถ้าประเทศใดมีการส่งออกมากกว่านำเข้า ประเทศนั้นก็จะสามารถได้เปรียบดุลการค้า โดยเฉพาะประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพื้นฐานทางการเกษตรกรรม จึงต้องมีการส่งออกสินค้าที่เป็นสินค้าเกษตรซึ่งมีต้นทุนในการผลิตต่ำกว่าสินค้าอุตสาหกรรม ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีอาชีพทางการเกษตร ผลิตผลเกษตรที่ผลิตได้ในแต่ละปีนั้น นอกจากจะใช้บริโภคภายในประเทศแล้ว ยังเป็นสินค้าออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศอีกด้วย

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญมากที่สุดของประเทศไทย ทั้งนี้เพราะการเกษตรส่วนใหญ่ของประเทศปลูกข้าวเป็นพืชหลัก ข้าวจึงถือเป็นอาหารพื้นฐานของคนไทย ในปัจจุบันประชากรของโลกนับวันจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แต่การผลิตอาหารสำหรับการบริโภคนั้นมีเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ซึ่งตรงกันข้ามกับความต้องการของประชากรโลก ที่กว่าครึ่งหนึ่งของประชากรโลกบริโภคข้าวเป็นอาหารหลัก และกว่า 60% ของประชากรในแถบเอเชียที่มีความต้องการในการบริโภคข้าวเป็นอาหารหลักทุกวันโดยเฉพาะประเทศไทยแล้วนิยมบริโภคข้าวมากกว่าประเทศอื่นๆ ในโลก หรืออาจกล่าวได้ว่าประชากรของโลกบริโภคข้าวเฉลี่ย 118 กก.ต่อคนต่อปี ส่วนคนไทยบริโภคข้าวเฉลี่ย 335 กก. ต่อคนต่อปี ปัญหาจึงมีอยู่ว่าต่อไปประชากรของโลกจะมีข้าวไม่เพียงพอต่อการบริโภค เพราะการเพิ่มของประชากรปีๆ หนึ่งมีมากกว่าการเพิ่มผลผลิตของข้าวในแต่ละปี ซึ่งไม่สมดุลกับการเพิ่มขึ้นของประชากรที่จำเป็นต้องบริโภคข้าวเป็นอาหารในแต่ละวัน ทั้งนี้เนื่องมาจากพื้นที่การผลิตมีอยู่จำกัด ไม่เพียงพอต่อการผลิตผลิตผลทางเกษตร เนื่องมาจากความต้องการบริโภคข้าวของประชากรโลกมีสูงขึ้นในทุกปี แต่พื้นที่ในการผลิตข้าวกลับมีจำนวนจำกัด ทำให้ข้าวกลายเป็นพืชที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศและของโลกด้วย กล่าวคือ ถ้าประเทศไทยผลิตข้าวได้เป็นจำนวนมาก ก็จะทำให้มีข้าวเหลือเพื่อการส่งออกจำหน่าย ทำรายได้เข้าประเทศเป็นอย่างมาก และสินค้าเกษตรส่งออกที่สำคัญของไทย กำลังได้รับการท้าทายจากประเทศคู่แข่งขันในตลาดโลก ถ้าไทยไม่เร่งแก้ปัญหาต่างๆ ที่เผชิญอยู่ในประเทศและเร่งปรับตัวเพื่อหนีการแข่งขันจะทำให้สินค้าเกษตรส่งออกของไทยหลายประเภทจะตกอันดับการส่งออก โดยที่คู่แข่งสำคัญอย่างเวียดนามและจีนจะก้าวขึ้นมาแทนที่ ทั้งนี้ ข้าวหอมมะลิของเวียดนามเริ่มเป็นที่รู้จักในตลาดโลกมากขึ้น และเริ่มเข้ามามีส่วนแบ่งทางการตลาดแทนที่ข้าวไทยในบางตลาด เช่น ฮ่องกง เป็นต้น เนื่องจากสินค้าเกษตรที่ส่งออกนั้นมีคู่ค้าเดียวกัน ในขณะที่ลักษณะของสินค้าค่อนข้างใกล้เคียงกัน ไม่แตกต่างในชั้นคุณภาพเดียวกัน ดังนั้นตลาดสินค้าเกษตรจึงเป็นตลาดของผู้ซื้อที่จะเลือกสินค้าที่มีคุณภาพดี แต่ราคาถูก การแข่งขันระหว่างผู้ส่งออกจึงเป็นไปอย่างดุเดือดเพื่อแย่งชิงตลาดที่มีอยู่

จากการกำหนดให้ข้าวหอมมะลิไทยเป็นสินค้ามาตรฐานโดยสินค้าข้าวหอมมะลิส่งออก ต้องมีสัดส่วนของข้าวหอมมะลิ 105 หรือ กข. 15 รวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 92 นั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญสำหรับการส่งออกข้าวของไทย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นมาตรการที่ใช้ยกระดับคุณภาพของข้าวหอมมะลิไทยให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งในตลาดต่างประเทศสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพให้กับผู้ซื้อแต่ในทางปฏิบัติเมื่อนำเอามาตรการดังกล่าวมากำหนดใช้ส่งผลเป็นอุปสรรคในการส่งออกข้าวหอมมะลิชนิดรองลงมาซึ่งมีสัดส่วนข้าวหอมมะลิผสมต่ำกว่ามาตรฐานที่ทางการกำหนด ทั้งนี้การผสมข้าวหอมมะลิในสัดส่วนใดจะขึ้นอยู่กับความประสงค์ของผู้ซื้อเป็นสำคัญ การกำหนดมาตรฐานดังกล่าวจึงไม่เอื้อต่อการส่งออกข้าวหอมมะลิ โดยภาพรวม ทำให้ไทยสูญเสียตลาดส่งออกข้าวคุณภาพรอง เป็นผลให้ประเทศที่สั่งซื้อข้าวหอมมะลิจากไทยแล้วนำไปบรรจุใหม่เพื่อจำหน่ายต่อ เช่นประเทศสิงคโปร์มีโอกาสทำตลาดข้าวหอมมะลิแข่งกับไทย รวมทั้งจะทำให้ผู้นำเข้าข้าว บางรายเกิดความสับสนถึงคุณภาพข้าวหอมมะลิที่แท้จริงของไทย ปัญหาดังกล่าวมิได้ส่งผลกระทบแต่เพียงผู้นำเข้าข้าวเท่านั้น ยังส่งผลกระทบต่อหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจส่งออกมีความเห็นที่ขัดแย้งในการกำหนดมาตรฐานดังกล่าวของภาครัฐ หน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบและควบคุมคุณภาพข้าว ตลอดจนถึงชาวนาผู้ผลิตข้าวต่างก็ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.1 ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทย ทำให้ทราบถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและอิทธิพลของปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกของข้าวหอมมะลิไทย ซึ่งนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์การแข่งขันที่เหมาะสมต่อไป

1.2 การวิจัยในครั้งนี้ เป็นประโยชน์สำหรับภาครัฐ โดยเป็นทางเลือกหนึ่งในการนำไปสนับสนุนการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับข้าวหอมมะลิไทย เพื่อเพิ่มปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทย และเพิ่มความได้เปรียบในการแข่งขันของข้าวหอมมะลิไทยในตลาดโลก อันเป็นรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลดีต่อภาคเศรษฐกิจไทยโดยรวม

1.3 สำหรับภาคเอกชน การวิจัยในครั้งนี้ เป็นประโยชน์ในการกำหนดยุทธศาสตร์ทางการตลาด และทราบถึงแนวโน้มของปัจจัยทางเศรษฐกิจ และสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์แนวโน้มปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิในประเทศไทย เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในตลาดโลกได้ เนื่องจากภาคเอกชนจะได้รับข้อมูลมากขึ้นจากการศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการตลาดและพฤติกรรมการซื้อขายข้าวหอมมะลิไทยในภาพรวม

1.4 สำหรับวงการวิชาการด้านวิจัย ถึงแม้ว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปริมาณการส่งออกข้าว และราคาส่งออกข้าว ได้ทำวิจัยมาเป็นจำนวนมากและเป็นเวลานานแล้ว แต่ปัจจุบันสภาพแวดล้อมและปัจจัยทางการตลาดต่างๆ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผลกระทบของปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ต่อปริมาณการส่งออกและราคาส่งออก จึงแตกต่างจากอดีต ดังนั้นงานวิจัยในครั้งนี้ จึงเป็นพื้นฐานในการวิจัยต่อไปในอนาคต ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้าวหอมมะลิไทย ซึ่งเป็นข้าวที่มีศักยภาพ สามารถนำเงินเข้าสู่ประเทศได้เป็นจำนวนมาก

2. แนวความคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทย ผู้วิจัยจะนำเสนอหลักการและทฤษฎีที่มีส่วนเกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

2.1 การปลูกข้าวของไทย

กรมการข้าว อธิบายไว้ว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีการปลูกข้าว 2 ฤดูกาล ได้แก่

ข้าวนาปี ปลูกในช่วงฤดูฝนของทุกปี (ประมาณเดือนกรกฎาคม – เดือนกันยายน) และเก็บเกี่ยวในช่วงฤดูหนาว (ประมาณเดือนพฤศจิกายน – เดือนมกราคม ในปีถัดไป) ซึ่งถือเป็นผลผลิตหลักของประเทศไทย

ข้าวนาปรัง ปลูกนอกช่วงฤดูฝน สามารถปลูกได้ตลอดทั้งปีโดยนิยมปลูกในเขตชลประทานที่มีน้ำใช้พอเพียง ดังนั้น การทำนาปรังจึงสามารถปลูกได้ 2-3 ครั้ง (crop) ต่อปี

การทำนา หมายถึง การปลูกข้าวและการดูแลรักษาต้นข้าวในนา ตั้งแต่ปลูกไปจนถึงเก็บเกี่ยว การปลูกข้าวในแต่ละท้องถิ่นจะแตกต่างกันไปตามสภาพของดินฟ้าอากาศและสังคมของท้องถิ่นนั้น ๆ ในแหล่งที่ต้องอาศัยน้ำจนเพียงอย่างเดียว ก็ต้องกะระยะเวลา การปลูกข้าวให้เหมาะสมกับช่วงที่มีฝนตกสม่ำเสมอ และเก็บเกี่ยวในช่วงที่ฤดูฝนหมดพอดี เนื่องจากแต่ละท้องถิ่นมีสภาพดินฟ้าอากาศที่แตกต่างกัน

กระบวนการปลูกข้าวเปลือกแบ่งได้เป็น 5 ขั้นตอนใหญ่ๆ คือ การเตรียมดิน การปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว และการนวดข้าว หลังจากนั้นแล้วข้าวจะถูกนำไปกักเก็บหรือนำไปสี หรือเข้าสู่วิถีการตลาดต่อไป ทั้งนี้ก่อนที่จะถึงฤดูการปลูกข้าว เกษตรกรจะต้องมีการเตรียมพันธุ์ข้าวที่จะปลูกไว้ก่อน แยกเป็นที่นาในเขตน้ำฝน ที่จะอาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียวในการทำนา ไม่มีคลองชลประทานส่งน้ำ พันธุ์ข้าวที่ใช้จะเป็นพันธุ์ที่มีความทนทานต่อช่วงแล้ง หรือช่วงฝนทิ้งช่วง และเป็นพันธุ์ที่ไวต่อแสง ส่วนพันธุ์ข้าวที่จะใช้ปลูกในเขตชลประทาน ซึ่งเป็นเขตที่ทำนาได้ตลอดทั้งปี ทั้งนาปีและนาปรัง ไม่มีปัญหาการขาดแคลนน้ำ พันธุ์ข้าวที่จะใช้ปลูกเป็นพันธุ์ที่ไม่ไวต่อแสง ซึ่งตอบสนองต่อปุ๋ยเคมีและให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์ข้าวไวแสง

2.2 ข้าวหอมมะลิไทย

2.2.1 ความหมายและความสำคัญของข้าวหอมมะลิไทย

ข้าวหอมมะลิ (Thai Hom Mali Rice) : ข้อมูลจาก ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย อธิบายว่า เป็นสายพันธุ์ข้าวที่มีถิ่นกำเนิดในประเทศไทย จัดเป็นข้าวนาปี ปลูกได้เพียงปีละ 1 ครั้ง ลักษณะข้าวเปลือกเรียวยาว เมื่อสีเป็นข้าวสารจะได้ข้าวเมล็ดเรียว ยาว ขาวใสเป็นเงา แกร่ง มีท้องไข่น้อย มีกลิ่นหอมคล้ายใบเตย เป็นพันธุ์ข้าวที่นิยมบริโภคอย่างแพร่หลายทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเป็นพันธุ์ข้าวที่สร้างชื่อเสียงให้ข้าวไทยเป็นที่รู้จักทั่วโลก

เมื่อปี พ.ศ. 2497 นายสุนทร สีหเนิน พนักงานข้าว จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้รวบรวมพันธุ์ข้าวหอมในเขตอำเภอบางคล้า ได้จำนวน 199 รวง แล้ว ดร.ครุย บุณยสิงห์ (ผู้อำนวยการกองบำรุงพันธุ์ข้าวในขณะนั้น)ได้ส่งไปปลูกคัดพันธุ์บริสุทธิ์และเปรียบเทียบพันธุ์ที่ สถานีทดลองข้าวโคกสำโรง (ขณะนี้เป็นสถานีข้าวลพบุรี) ดำเนินการคัดพันธุ์โดยนักวิชาการเกษตรชื่อนายมังกร จูมทอง ภายใต้การดูแลของนายโอภาส พลศิลป์ หัวหน้าสถานีทดลองข้าวโคกสำโรง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2502 ได้พันธุ์บริสุทธิ์ข้าวขาวดอกมะลิ 4-2-105 และคณะกรรมการพิจารณาพันธุ์ ข้าวได้อนุมัติให้เป็นพันธุ์ส่งเสริมแก่เกษตรกร เมื่อ วันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2502 โดยเกษตรกรทั่วไปเรียกว่า [ขาวดอกมะลิ 105] ต่อมาได้มีการปรับปรุงพันธุ์ข้าว [ขาวดอกมะลิ 105] จนได้ข้าวพันธุ์ [กข 15] ซึ่งกระทรวงพาณิชย์ประกาศให้ ข้าวทั้ง 2 พันธุ์เป็นข้าวหอมมะลิไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กาญจนา หัฏพานิชย์ (2552) ศึกษาเรื่อง *การส่งออกข้าวหอมมะลิไทยไปจีน* มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งออกข้าวหอมมะลิไทยไปจีน โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิรายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 พ.ศ.2545 – ไตรมาสที่ 4 พ.ศ. 2549 ทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square-OLS)

ผลการวิเคราะห์ พบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออกข้าวหอมมะลิไทยไปจีน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นต่อคนของประเทศจีน ราคาส่งออกข้าวหอมมะลิไทย อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทไทยต่อดอลล่าร์สหรัฐฯ และดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศจีน ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99, ร้อยละ 90, ร้อยละ 99 และร้อยละ 99 ตามลำดับ

ดังนั้น รัฐบาลควรสนับสนุนให้มีหน่วยงานที่คอยติดตามความเคลื่อนไหวภาวะเศรษฐกิจภาวะทางเศรษฐกิจและดัชนีชี้นำต่างๆ ของประเทศจีนอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากประเทศจีนเป็นประเทศผู้รับซื้อข้าวหอมมะลิรายใหญ่ของไทย เพื่อให้สามารถวางแผนรับมือได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต ตลอดจนส่งเสริมด้านการแปรรูปข้าวหอมมะลิเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ข้าวหอมมะลิไทยให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย และการพัฒนาวิจัยสายพันธุ์ข้าวอย่างต่อเนื่อง

ชลธิชา พนมหอม (2546) ศึกษาเรื่อง *อุปสงค์การส่งออกข้าวของประเทศไทย* โดยศึกษาใน 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547 กับผลการศึกษาในเรื่องเดียวกันในช่วงเวลาก่อนหน้า คือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519-2533 ของ Warr and Wollmer ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลประเภทอนุกรมเวลา และเป็นข้อมูลรายไตรมาส เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยวิธีทางเศรษฐมิติ ซึ่งมีขั้นตอนวิเคราะห์ 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรก ทดสอบความเป็น Stationary ของข้อมูลอนุกรมเวลาด้วยการทดสอบ Unit Root โดยวิธี Phillips Perron tests ขั้นตอนสอง เป็นการทอสอบความสัมพันธ์ของดุลยภาพระยะยาวของตัวแปร (cointegration relationship) และหากตัวแปรมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาวที่สามารถหาลักษณะการปรับตัวในระยะสั้นได้ โดยการประมาณค่า Error – Correction Model (ECM)

ผลการศึกษาที่ได้รับทั้งสองครั้งมีความแตกต่างกันในสองประเด็น คือ ประเด็นที่หนึ่ง ตัวแปรปริมาณการส่งออกข้าวของประเทศไทยของการศึกษาครั้งนี้มีนัยสำคัญทางสถิติในสมการระดับราคาส่งออกข้าวของประเทศไทย และสมการระดับราคาโดยเปรียบเทียบ ประเด็นที่สอง คือ ค่าความยืดหยุ่นของตัวแปรระดับรายได้มีค่าเพิ่มมากขึ้น

เมื่อพิจารณาบทสรุปทั้งสองประเด็นดังกล่าวร่วมกันกับผลการประมาณค่าทางสถิติในทั้ง 2 ช่วงเวลาเปรียบเทียบกัน พบว่า ในช่วงเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519-2533 อันเป็นช่วงเวลาที่ Warr and wollmer ใช้ในการศึกษาอุปสงค์การส่งออกข้าวของ เมื่อพิจารณาจากค่าความยืดหยุ่นที่ได้รับจะเป็นว่า ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์การส่งออกข้าวของประเทศไทยในช่วงเวลานี้ คือ ปัจจัยทางด้านราคา โดยค่าความยืดหยุ่นของระดับราคาส่งออกข้าวของประเทศไทยและระดับราคา โดยเปรียบเทียบของช่วงเวลานี้ (พ.ศ. 2519-2533) มีค่ามากกว่าค่าความยืดหยุ่นของระดับราคาส่งออกข้าวของประเทศไทยและระดับราคาโดยเปรียบเทียบของช่วงเวลาต่อมา (พ.ศ. 2533-2547) ค่อนข้างมาก ในขณะที่ผลการศึกษาของช่วงเวลาต่อมา คือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2547 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผลการศึกษาที่ได้รับกลับแตกต่างไปจากเดิม คือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์การส่งออกข้าวของประเทศไทยในช่วงเวลานี้ กลับเป็นปัจจัยทางด้านรายได้ โดยค่าความยืดหยุ่นของระดับรายได้ในช่วงเวลานี้ (พ.ศ. 2533-2547) มีค่ามากกว่าค่าความยืดหยุ่นของระดับรายได้ในช่วงเวลาก่อนหน้านี้ (พ.ศ. 2519-2533) อย่างเห็นได้ชัดแสดงให้เห็นว่ามีการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างอุปสงค์การส่งออกข้าวของประเทศไทย

3. การประมวลผล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการ

ส่งออกข้าวหอมมะลิไทย โดยทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) โดยมีแบบจำลองดังนี้

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

$$QE = a_0 + b_1 QY - b_2 EP + b_3 ER - b_4 CPI + b_5 IR + b_6 Inter\ price$$

โดยที่

a_0	หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ของค่าคงที่
$b_1, b_2, b_3, b_4, b_5, b_6$	หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ
QY	หมายถึง ปริมาณผลผลิตข้าวหอมมะลิไทย (Rice Quantitative Yield)
EP	หมายถึง ราคาส่งออกข้าวหอมมะลิไทย (Rice Export Price)
ER	หมายถึง อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ (Exchange Rate)
CPI	หมายถึง ดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index)
IR	หมายถึง อัตราเงินเฟ้อ (Inflation Rate)
Inter Price	หมายถึง ราคาข้าวนานาชาติ (International Rice prices)

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอนุกรมเวลา (time series) รายปีตั้งแต่ พ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ. 2545 เป็นเวลา 19 ปี ได้นำตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อตัวแปรตามมาเข้าสู่สมการ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรอิสระ 6 ตัวแปร คือ ปริมาณผลผลิตข้าวหอมมะลิไทย, ราคาส่งออกข้าวหอมมะลิไทย, อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ, ดัชนีราคาผู้บริโภค, อัตราเงินเฟ้อ, ราคาข้าวนานาชาติ

ตารางที่ 4.1: สถิติพรรณนา

	N	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
QE	19	4700	10500	7370.5263	1844.72363
QY	19	16400	20260	18312.6316	1142.73960
Price	19	306	1054	585.9547	233.91978
ER	19	24.92	44.48	34.9132	6.53286
CPI	19	63.23	143.79	91.0663	24.18499
IR	19	93.20	102.40	98.6211	2.48922
Inter Price	19	135.38	507.65	245.0611	106.74812

จากข้อมูลในตารางการผลการวิจัยตารางที่ 4.1 สถิติพรรณนา สามารถบรรยายได้ดังนี้

ปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทย (QE) มีค่าเฉลี่ยที่ 7370.5263 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1844.72363 โดยมีค่าต่ำสุด 4700 และค่าสูงสุด 10500 จากจำนวนที่ใช้ศึกษาทั้งสิ้น 19 ข้อมูล

ปริมาณผลผลิตข้าวหอมมะลิไทย (QY) มีค่าเฉลี่ยที่ 18312.6316 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน1142.73960 โดยมีค่าต่ำสุด 16400 และค่าสูงสุด 20260 จากจำนวนที่ใช้ศึกษาทั้งสิ้น 19 ข้อมูล

ราคาส่งออกข้าวหอมมะลิไทย (Price) มีค่าเฉลี่ยที่ 585.9547 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 233.91978โดยมีค่าต่ำสุด 360 และค่าสูงสุด 1054 จากจำนวนที่ใช้ศึกษาทั้งสิ้น 19 ข้อมูล

อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ (ER) มีค่าเฉลี่ยที่ 34.9132 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.53286 โดยมีค่าต่ำสุด 24.92 และค่าสูงสุด 44.48 จากจำนวนที่ใช้ศึกษาทั้งสิ้น 19 ข้อมูล

ดัชนีราคาผู้บริโภค (CPI) มีค่าเฉลี่ยที่ 91.0663 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 24.18499 โดยมีค่าต่ำสุด 63.23 และค่าสูงสุด 143.79 จากจำนวนที่ใช้ศึกษาทั้งสิ้น 19 ข้อมูล

อัตราเงินเฟ้อ (IR) มีค่าเฉลี่ยที่ 98.6211 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.48922 โดยมีค่าต่ำสุด 93.20 และค่าสูงสุด 102.40 จากจำนวนที่ใช้ศึกษาทั้งสิ้น 19 ข้อมูล

ราคาข้าวนานาชาติ (Inter Price) มีค่าเฉลี่ยที่ 245.0611 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 106.74812 โดยมีค่าต่ำสุด 135.38 และค่าสูงสุด 507.65 จากจำนวนที่ใช้ศึกษาทั้งสิ้น 19 ข้อมูล

ตารางที่ 4.2: Modified Model

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error			Tolerance	VIF
ค่าคงที่	-21526.513	8408.577	-2.560	0.022		
ER	176.385	33.708	5.233	0.000	0.884	1.131
IR	196.129	84.547	2.320	0.035	0.968	1.033
Inter Price	13.859	2.089	6.633	0.000	0.862	1.161
R = 0.901 R^2 = 0.811 SEE = 878.32643 F = 21.467 Sig = 0.000						

จากตาราง 4.2 สามารถแสดงเป็นสมการได้ดังนี้

QE = -21526.513 + 176.385 ER + 196.129 IR + 13.859 Inter Price

จากการสำรวจพบว่า อย่างน้อยมี 1 ปัจจัยที่ได้มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม โดยอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ อัตราเงินเฟ้อ และราคาข้าวนานาชาติ มีอิทธิพลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทย และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทยอย่างมีนัยสำคัญ โดยอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ อัตราเงินเฟ้อ และราคาข้าวนานาชาติ ได้มีอิทธิพลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทยที่ 81.1%

5. บทสรุป

ข้าว นับเป็นพืชที่มีความสำคัญต่อภาคเศรษฐกิจของไทยเนื่องจากคนไทยบริโภคข้าวเป็นอาหารหลัก ข้าวจึงถือเป็นอาหารพื้นฐานของคนไทยทุกคน ปัจจุบันการปลูกข้าวในประเทศไทย โดยส่วนใหญ่จะปลูกข้าวหอมมะลิ 105 ซึ่งเป็นข้าวคุณภาพดีที่สุดของโลก นอกจากนี้ข้าวยังเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ เพราะผลผลิตข้าวในแต่ละปียังเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยอีกชนิดหนึ่ง ทุกวันนี้ไทยเป็นแหล่งปลูกข้าวที่ผลิตออกสู่ตลาดมากที่สุด และเป็นศูนย์กลางของการศึกษาวิจัยพันธุ์ข้าว ประเทศที่ผลิตข้าวส่วนใหญ่รวมทั้งประเทศไทย ผลิตข้าวเพื่อบริโภคภายในประเทศ และจะส่งออกเฉพาะข้าวส่วนที่เหลือจากการบริโภค หรือนำเข้าข้าวในกรณีที่ข้าวขาดแคลนและไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชากรภายในประเทศ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาค้นคว้าเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการเพิ่มผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่ให้สูงขึ้น และรัฐบาลต้องพยายามที่จะเข้ามามีบทบาทส่งเสริม ทั้งด้านการผลิตและการตลาดเพื่อให้ชาวนาสามารถขายข้าวเปลือกได้ในราคาที่เป็นธรรม โดยไม่ทำให้ผู้บริโภคได้รับความเดือดร้อนจากราคาจากราคาข้าวสารที่สูงเกินไป จึงทำให้การศึกษาในครั้งนี้มุ่งแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทยนั้น จะทำให้ทราบถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบกับปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทย ซึ่งข้อมูลที่ได้สามารถนำการกำหนดนโยบายเพื่อทำให้การส่งออกข้าวหอมมะลิไทยมีปริมาณมากขึ้น

จากการศึกษาวิจัยใช้ข้อมูลในอดีต (Secondary Data) โดยใช้ข้อมูลรายปี ตั้งแต่พ.ศ. 2536 – พ.ศ.2554 เป็นเวลา 19 ปี มาเป็นข้อมูลในการศึกษาหาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทยและได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ในการช่วยวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Regressions) เพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามด้วยตัวแปรอิสระตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป โดยมีรูปแบบของสมการ ดังนี้

$$QE = -21526.513 + 176.385\ ER + 196.129\ IR + 13.859\ Inter\ Price$$

เมื่อทำการพินิจวิเคราะห์พบว่า อย่างน้อยมี 1 ปัจจัยที่ได้มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม โดยอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ อัตราเงินเฟ้อ และราคาข้าวนานาชาติ มีอิทธิพลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทย และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทยอย่างมีนัยสำคัญ โดยอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ อัตราเงินเฟ้อ และราคาข้าวนานาชาติ ได้มีอิทธิพลต่อปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทยที่ 81.1% และค่า VIF ของตัวแปรอิสระก็มีค่าไม่เกิน 10

ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณส่งออกข้าวหอมมะลิไทยกับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ

จากการที่ทำการวิเคราะห์ทดสอบความสัมพันธ์ดังกล่าวปรากฏว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือถ้ากำหนดปัจจัยอื่นไว้คงที่ เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 โดยกำหนดปัจจัยอื่นๆ คงที่ จะทำให้ปริมาณส่งออกข้าวหอมมะลิไทย เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นไปในทิศทางเดียวกันร้อยละ 176.385 หรือถ้าอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ เปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 1 โดยกำหนดปัจจัยอื่นๆ คงที่ จะทำให้ปริมาณส่งออกข้าวหอมมะลิไทย เปลี่ยนแปลงลดลงไปในทิศทางเดียวกันร้อยละ 176.385

ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณส่งออกข้าวหอมมะลิไทยกับอัตราเงินเฟ้อ

จากการที่ทำการวิเคราะห์ทดสอบความสัมพันธ์ดังกล่าวปรากฏว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือถ้ากำหนดปัจจัยอื่นไว้คงที่ เมื่ออัตราเงินเฟ้อ เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นไปร้อยละ 1 โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ จะส่งผลให้ปริมาณส่งออกข้าวหอมมะลิไทย เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นไปในทิศทางเดียวกันร้อย

ละ 196.129 หรือถ้าอัตราเงินเฟ้อ เปลี่ยนแปลงลดลงไปร้อยละ 1 โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ จะส่งผลให้ปริมาณส่งออกข้าวหอมมะลิไทยเปลี่ยนแปลงลดลงไปในทิศทางเดียวกันร้อยละ 196.129

ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณส่งออกข้าวหอมมะลิไทยกับราคาข้าวนานาชาติ

จากการที่ทำการวิเคราะห์จากการที่ทำการวิเคราะห์ทดสอบความสัมพันธ์ดังกล่าวปรากฏว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือถ้ากำหนดปัจจัยอื่นไว้คงที่ เมื่อราคาข้าวนานาชาติ เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ปริมาณส่งออกข้าวหอมมะลิไทยเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นไปในทิศทางเดียวกันร้อยละ 13.859 เนื่องจากราคาข้าวนานาชาติแพงขึ้น ทำให้ปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทยถูกส่งออกมากขึ้น หรือถ้าราคาข้าวนานาชาติ เปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 1 จะทำให้ปริมาณส่งออกข้าวหอมมะลิไทยเปลี่ยนแปลงลดลงไปในทิศทางเดียวกันร้อยละ 13.859 เพราะว่าราคาข้าวนานาชาติราคาถูกลง ประเทศผู้นำเข้าก็ซื้อข้าวของต่างประเทศ ทำให้ปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิไทยถูกส่งออกลดลง

6. เอกสารอ้างอิง

กรมการข้าว. “องค์ความรู้เรื่องข้าว.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: http://www.brrd.in.th/rkb/varieties/index.php.htm, 1 พฤษภาคม 2555.

กาญจนา หัฏพานิชย์. “การส่งออกข้าวหอมมะลิไทยไปจีน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2552.

ชลธิชา พนมหอม. “อุปสงค์การส่งออกข้าวของประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549.

ตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย, “ข้าวหอมมะลิ.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: http://www.afet.or.th/v081/thai/product/bhmr/, 1 พฤษภาคม 2555.

ประสิทธิภาพในการถ่ายโอนความรู้ของกลุ่มการศึกษาในระบบบล็อกโอเคเนชั่น

THE PERFORMANCE OF KNOWLEDGE TRANSFER: A STUDY OF OKNATION EDUCATION WEBLOG

อภิญญาภรณ์ โสภา[1] ผศ.ดร.วศิน เหลี่ยมปรีชา[2] และ ผศ.ดร.ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ[2]

[1] นิสิตปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทคัดย่อ

ปัจจุบันองค์กรต่างๆอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่มีการแข่งขันอย่างรุนแรง องค์กรเหล่านี้จึงมีแนวโน้มในการให้ความสำคัญกับความรู้ในฐานะที่เป็นสินทรัพย์สำคัญขององค์กรซึ่งภายในองค์กรนั้นต้องมีการถ่ายโอนความรู้ไปมาระหว่างบุคคลกับองค์กรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนให้เกิดการถ่ายโอนความรู้ระหว่างกันมากขึ้นคือ เทคโนโลยีอย่างหนึ่งที่เรียกว่า บล็อก การวิจัยนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะการถ่ายโอนความรู้จากบล็อกที่สามารถเป็นสื่อกลางความรู้ได้อย่างแท้จริง ตลอดจนศึกษาเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของความรู้เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ในองค์กรต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือ บล็อกเกอร์ในกลุ่มการศึกษาของบล็อกโอเคเนชั่น จำนวน 308 ราย โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถามออนไลน์ และได้รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิโดยศึกษาค้นคว้าเอกสารและบทความทางวิชาการ งานวิจัย และทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า มีปัจจัยด้านการถ่ายโอนความรู้หลายๆปัจจัย ที่มีผลต่อประสิทธิภาพบุคคลและทีมทั้งในด้านปัจจัยที่เกี่ยวกับความรู้ภายในบล็อก ปัจจัยที่เป็นกระบวนการในการถ่ายโอนความรู้ทั้งผู้ส่งและผู้รับ พร้อมทั้งปัจจัยการใช้บริบทร่วมกันเพื่อสนับสนุนให้การถ่ายโอนความรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และปัจจัยการเรียนรู้ที่ผู้รับความรู้สามารถนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป ซึ่งสามารถสรุปได้จากผลการศึกษาว่าปัจจัยต่างๆเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกและส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพบุคคลและทีม

คำสำคัญ การถ่ายโอนความรู้, ประสิทธิภาพ, บล็อก

Abstract

In the present organizations are under intense competitive environment. These organization tend to focus on knowledge as a key asset of the organization, the organization must have the knowledge transfer between individuals and organizations. An effective and important tool to support the transfer of knowledge the technology is called Blog this research is intended to study the transfer of knowledge from the blog with an intermediate knowledge of the real a study on the reliability and validity of knowledge as a tool to bring that knowledge to good use in the next.

This research is a quantitative study. The target group is blogger in a study for 308 respondents. The research tool is an online questionnaire and collected secondary information by research papers and articles, academic research and theory associated with them, the descriptive analysis. The results of the researching that there are several factors of knowledge transfer affecting to the individual performance and team performance with the knowledge in Blog. Factor is

the processes of knowledge transfer both the source and the receiver. Including the factor of share context for supporting to the knowledge transfer is more effective. And the people who get the knowledge can apply their knowledge for the advantage in the future. The conclusion of this researching that the factors are positive related and affected to effective for individual performance and team performance.

KEYWORDS: KNOWLEDGE TRANSFER, PERFORMANCE, BLOG

บทนำ (Introduction)

การถ่ายโอนความรู้ (Knowledge transfer) เป็นขั้นตอนหนึ่งของการจัดการความรู้ (knowledge management) ซึ่งหมายความถึง การแบ่งปันความรู้ภายในองค์กรที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลและกลุ่มต่าง ๆ องค์กรทุกองค์กรต้องมีการถ่ายโอนความรู้ไปมาระหว่างบุคคลกับองค์กรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

ในด้านของเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นเป็นเครื่องมือที่สามารถช่วยให้กระบวนการจัดการความรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่ช่วยให้การแสวงหาความรู้ การกระจายความรู้ การถ่ายโอนความรู้ สามารถดำเนินการได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (สมชาย นำประเสริฐชัย, ออนไลน์) และหนึ่งในเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการถ่ายโอนความรู้ที่เน้นการบันทึกเรื่องเล่าแห่งความสำเร็จตามกระบวนการจัดการความรู้ คือ ระบบคอมพิวเตอร์แบบหนึ่งที่ทำงานผ่านเครือข่ายอินเตอร์เน็ต เรียกระบบนี้ว่า บล็อก ซึ่งกระแสของบล็อกนั้นมีบทบาทอย่างมากในการใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารที่สำคัญภายในองค์กร ระหว่างองค์กร และในโลกออนไลน์ที่ทุกคนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านทางบล็อกได้ (ประเสริฐ เนียมแก้ว, 2554)

นอกจากนี้ ประเสริฐ เนียมแก้ว (2554) ยังกล่าวเพิ่มเติมว่า การถ่ายโอนความรู้ที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับกระบวนการจัดการความรู้เนื่องจากผลที่ได้จากการถ่ายโอนที่มีประสิทธิภาพนั้นเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาอีกทั้งยังช่วยสนับสนุนการตัดสินใจในการทำงานและคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆให้กับองค์กร ซึ่งผลการดำเนินงานของการจัดการความรู้สามารถวัดได้โดยตัวชี้วัดประสิทธิภาพของบุคคลและทีม อย่างไรก็ตามตัวชี้วัดประสิทธิภาพของการทำงานในการจัดการความรู้เป็นสิ่งที่ท้าทายตั้งแต่หลักเกณฑ์การวัดอาจจะไม่ถูกต้อง ทำให้ผู้ใช้ความรู้ไม่มั่นใจในคุณภาพของความรู้ที่ถูกส่งมอบหรือได้รับจากระบบการจัดการความรู้ในองค์กร

จากการที่คณะผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรม พบว่ายังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายโอนความรู้ในประเทศไทยโดยตรง กอปรกับยังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายโอนความรู้ผ่านเว็บบล็อก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้คณะผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการถ่ายโอนความรู้ของระบบบล็อก ในฐานะที่มีบทบาทในการเป็นแหล่งความรู้รวมของไทย อีกทั้งยังเป็นพื้นที่เสมือนให้สมาชิกสาขาอาชีพต่างๆ มารวมตัวกันเพื่อถ่ายโอนความรู้และประสบการณ์ลงในระบบบล็อก โดยสามารถถ่ายโอนความรู้ซึ่งกันและกัน พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้เป็นอย่างมาก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของความรู้จากบล็อก การถ่ายโอนความรู้ บริบทร่วม และการเรียนรู้ที่ส่งผลทำให้เกิดประสิทธิภาพบุคคลและทีมของบล็อกเกอร์ในบล็อกโอเคเนชั่น

ขอบเขตของงานวิจัย

ในการศึกษาวิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ Blogger Oknation.net ในกลุ่มของการศึกษา จำนวน 3,000 ราย (www.oknation.net/blog/)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การถ่ายโอนความรู้กับบล็อก

การถ่ายโอนความรู้เกิดขึ้นเมื่อประสบการณ์หรือชุดความรู้ของบุคคลหนึ่งถูกส่งไปยังบุคคลอื่น หรือจากหน่วยหนึ่งขององค์กรไปยังหน่วยอื่นหรือทั่วทั้งองค์กร การถ่ายโอนความรู้ปรากฏให้เห็นได้อย่างชัดเจนเมื่อมีการสื่อสารกันระหว่างผู้เป็นต้นกำเนิดหรือแหล่งความรู้หรือผู้ให้ความรู้ (Source) กับผู้รับความรู้ (recipient) (Argote และ Ingram , 2000) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุภาพร โกเฮงกุล (2550) ที่อธิบายว่าความรู้ที่ถ่ายโอนไปให้นั้นจะทำให้ผู้รับได้รับความรู้มากขึ้น ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในองค์กรและบุคคลในองค์กร

บล็อกเป็นเว็บไซต์ที่ผู้ใช้สร้างขึ้นโดยแสดงรายการบันทึกในรูปแบบของการเรียงลำดับย้อนหลัง ซึ่งในรูปแบบเหล่านี้จะทำให้ผู้ใช้ตั้งค่าได้ง่ายขึ้นในการบำรุงรักษาและการสนับสนุนโดยเครือข่ายบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างอิสระ บล็อกถูกนำมาใช้เป็นสื่อสร้างสรรค์ส่วนตัว แต่เมื่อเร็ว ๆ นี้ได้มีรับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการถ่ายโอนความรู้จาก ผู้ปฏิบัติงานที่มีการศึกษาความรู้ในบล็อกพร้อมกับได้มีการนำบล็อกไปประยุกต์ใช้แล้วในอุตสาหกรรมอื่น ๆ ตัวอย่างเช่นไอบีเอ็มช่วยพนักงานของตนใน 30 สาขาทั่วโลกเพื่อให้หารือกระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์และกลยุทธ์ทางธุรกิจในบล็อกของตน (Lee et al. 2005)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Wasin Liampreecha (2010) ได้ศึกษาเรื่อง Managing Knowledge Work and Performance: An Empirical Study of Higher Education in Thailand โดยมุ่งเน้นเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลในบริบทของชุมชนนักปฏิบัติและความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการความรู้ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพบุคคล ทีมงาน และองค์กร ผลของการวิเคราะห์ที่สนับสนุนสมมติฐานว่าความพยายามกับความรู้ความเข้าใจและข้อมูลส่งผลกระทบต่อการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีเกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการความรู้ของบุคคล

Pan และ Ming Wang (2010) ได้ศึกษาเรื่อง Knowledge transfer via personnel mobility: the effect of Knowledge about the distribution of information เพื่อศึกษาผลของการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการกระจายตัวของข้อมูลในการถ่ายโอนความรู้ ซึ่งพบว่า การกระจายข้อมูลมีความสัมพันธ์กับบริบทที่ใช้ร่วมกันและมีผลต่อการถ่ายโอนความรู้ทำให้เกิดการใช้ความรู้ร่วมกัน ซึ่งจะมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับประสิทธิภาพของกลุ่ม

จากการศึกษางานวิจัย แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายโอนความรู้ คณะผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวความคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1 และตั้งสมมติฐานของการวิจัยดังต่อไปนี้

1). บริบทที่ใช้ร่วมกันจะดูแลความสัมพันธ์ระหว่างความรู้จากระบบบล็อกกับการถ่ายโอนความรู้ (H1)

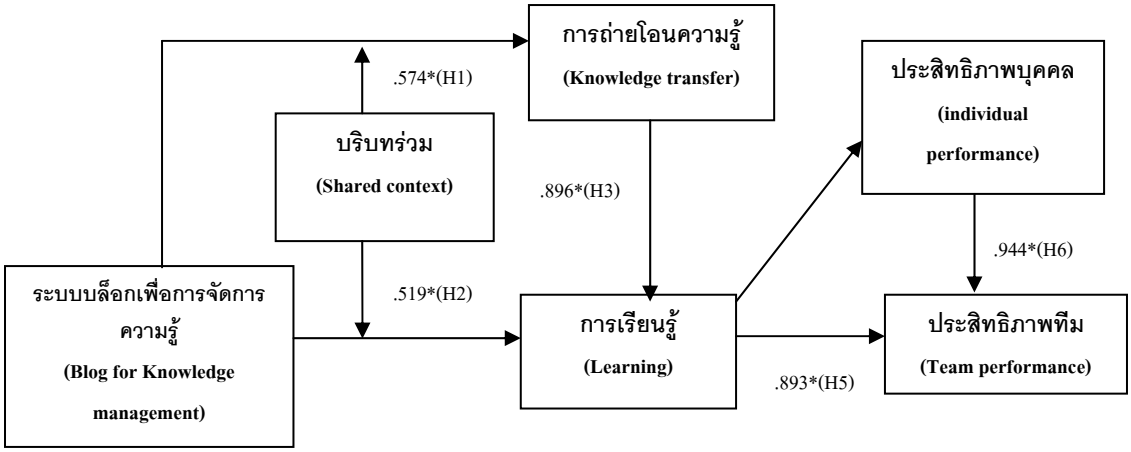
2). บริบทที่ใช้ร่วมกันจะดูแลความสัมพันธ์ระหว่างความรู้จากระบบบล็อกกับการเรียนรู้ (H2)

3). การถ่ายโอนความรู้จากบล็อกส่งผลทำให้เกิดการเรียนรู้ (H3)

4). การเรียนรู้ความรู้จากบล็อกส่งผลทำให้เกิดประสิทธิภาพบุคคล (H4)

5). การเรียนรู้ความรู้จากบล็อกส่งผลทำให้เกิดประสิทธิภาพทีม (H5)

6). ประสิทธิภาพบุคคลส่งผลทำให้เกิดประสิทธิภาพทีม (H6)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา ปรับปรุงจาก Pan และ Ming Wang (2010)

วิธีดำเนินการ (Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) การสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถาม

1. ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ ได้แก่ บล็อกเกอร์ของ Oknation.net ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ทั้งหมด 79,313 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ บล็อกเกอร์ของ Oknation.net โดยกำหนดตัวอย่างจากกลุ่มบล็อกเกอร์ของ Oknation.net ในกลุ่มเรื่องการศึกษาจำนวน 3,000 ราย เหตุผลที่คณะผู้วิจัยได้เลือกบล็อกเกอร์ในกลุ่มเรื่องการศึกษานั้นเนื่องจากบล็อกเกอร์ในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการได้แก่ อาจารย์ ผู้บริหารซึ่งข้อมูลที่ใช้แลกเปลี่ยนกันจะเกี่ยวข้องกับข้อมูลที่เป็นวิชาการ โดยข้อมูลเหล่านี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้ แบบสอบถาม โดยโครงสร้างแบบสอบถามได้โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของบล็อกเกอร์ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะในการถ่ายโอนความรู้ในด้านต่างๆ ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพบุคคล ตอนที่ 4 ประสิทธิภาพทีม โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมานค่า (Rating Scale) 6 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 37 ข้อ ส่วนตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-Ended questions) โดยคณะผู้วิจัยวิเคราะห์ความตรงของเนื้อหา ได้ค่า IOC: Index of item objective congruence เท่ากับ 0.6-1.0 และวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยวิธีทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.94

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย บทความทางวิชาการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2. ข้อมูลปฐมภูมิเป็นการแจกแบบสอบถามออนไลน์ไปยังบล็อกเกอร์ของ OKnation.net จำนวน 3,000 ชุด

5. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ความถี่ในการปรับปรุงข้อมูลในบล็อก และระยะเวลาในการศึกษาหาความรู้ในบล็อกโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ตัวแปรแต่ละตัว ซึ่งได้แก่ ความรู้จากบล็อก การถ่ายโอนความรู้ บริบทร่วม การเรียนรู้ ประสิทธิภาพบุคคล และประสิทธิภาพทีมโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความรู้จากบล็อก การถ่ายโอนความรู้ บริบทร่วม และการเรียนรู้ ที่ส่งผลทำให้เกิดประสิทธิภาพบุคคลและทีม โดยทำการทดสอบสมมุติฐานทั้ง 6 ข้อ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ตัวแปรกลาง (Mediating affect) และการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย (Sample Regression Analysis)

ผลการศึกษา (Results)

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามออนไลน์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 51.6 ที่เหลือเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 48.40 เมื่อจำแนกตามอายุพบว่าผู้ตอบแบบส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.6 รองลงมาได้แก่อายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.5 และช่วงอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.0 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 43.8 รองลงมาคือระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 43.2 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามอาชีพพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพครู/อาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 35.4 รองลงมาคือ อาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 18.5 ตามลำดับ สำหรับในด้านของความถี่ในการปรับปรุงข้อมูลในบล็อกส่วนใหญ่จะปรับปรุง 3-4 วันต่อสัปดาห์ มากที่สุด รองลงมาคือ 1-2 วันต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 35.1 และ 24.0 ตามลำดับ และในด้านระยะเวลาในการศึกษาหาความรู้ในบล็อก ซึ่งส่วนใหญ่บล็อกเกอร์ใช้เวลา 45 นาที- 60 นาที มากที่สุด รองลงมาคือ 30 นาที- 44 นาที คิดเป็นร้อยละ 42.9 และ 42.2 ตามลำดับ

การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมุติฐานในข้อ H3, H4, H5 และ H6 คณะผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) เพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากการถ่ายโอนความรู้และการเรียนรู้ที่ส่งผลทำให้เกิดประสิทธิภาพบุคคลและทีม ซึ่งผลดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย

สมมติฐาน	N = 308, df = 1				
	R^2	F-value	β	t-value	Result
H3	.803	1249.801	.896*	35.353	.000*
H4	.866	1970.426	.930*	44.389	.000*
H5	.798	1210.365	.893*	34.790	.000*
H6	.891	2488.839	.944*	49.888	.000*

หมายเหตุ: นัยสำคัญที่ระดับ *p < 0.001

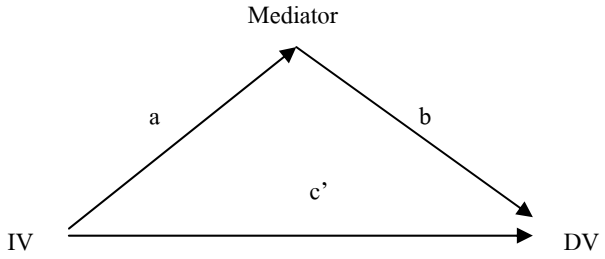
จากตาราง 1 ผลการวิจัย พบว่า การถ่ายโอนความรู้นั้นส่งผลทำให้เกิดการเรียนรู้อยู่ที่ ($\beta = 0.896, p < 0.001$) และเมื่อมีการเรียนรู้เกิดขึ้นก็จะส่งผลทำให้เกิดประสิทธิภาพบุคคลซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ ($\beta = 0.930, p < 0.001$) ในขณะเดียวกันก็ส่งผลทำให้เกิดประสิทธิภาพทีมมีค่าอยู่ที่ ($\beta = 0.893, p < 0.001$) ซึ่งส่งผลน้อยกว่าการเรียนรู้กับประสิทธิภาพบุคคล จึงสรุปได้ว่าในการเรียนรู้นั้นจะต้องส่งผลทำให้เกิดประสิทธิภาพบุคคลก่อนจึงจะเกิดประสิทธิภาพ

ของทีมได้ดังเช่นความสัมพันธ์ของปัจจัยตัวสุดท้ายคือ ประสิทธิภาพบุคคลส่งผลทำให้เกิดประสิทธิภาพของทีมมีค่าอยู่ที่ ($\beta = 0.944$, $p < 0.001$)

การวิเคราะห์ตัวแปรกลาง (Mediating affect)

คณะผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ที่เรียกว่า Mediating affect ในการทดสอบสมมุติฐานข้อ H1 กับ H2 เป็นการวิเคราะห์ที่นำตัวแปรกลางเข้ามาคำนวณ สามารถประมาณค่าได้โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple regression) โดยใช้วิธีการของ Baron และ Kenny (1986) ซึ่งการวิเคราะห์มี 3 วิธีดังนี้

1. วิเคราะห์ตัวแปรคนกลางกับตัวแปรต้น
2. วิเคราะห์ตัวแปรตามกับตัวแปรต้น
3. วิเคราะห์ตัวแปรตาม (ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่ได้) กับทั้งตัวแปรคนกลางและตัวแปรต้น ดังภาพที่ 2

ภาพ 2 Mediated Models

จากภาพ 2 เส้นทาง c' จะเรียกว่า ผลทางตรง (Direct Effect) ส่วนตัวแปร Mediator จะถูกเรียกว่าตัวแปรคนกลาง (Intervening) หรือบางทีก็เรียกว่า Process Variable ตัวแปร DV ไม่ได้รับอิทธิพลทั้งหมดจากตัวแปร IV เพราะจะมีตัวแปร Mediator เข้ามามีผลต่อตัวแปร DV ด้วย ในกรณีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบแยกส่วน (Partial Correlation) ซึ่งจะกำหนดให้เส้นทาง c' เป็น 0 เพื่อที่จะคำนวณค่าของตัวแปรคนกลาง M เพียงเส้นทางเดียวที่มีผลต่อตัวแปร DV (Kenny, 2008)

ดังนั้นค่าสัมประสิทธิ์ควรแยกต่างหากสำหรับแต่ละสมการที่จะประมาณและทดสอบ (Baron & Kenny 1986) ซึ่งผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ Mediating affect

	การถ่ายโอนความรู้	การเรียนรู้
ความรู้จากบล็อก	**.401***	**.433***
บริบทร่วม	**.574***	**.519***

หมายเหตุ: นัยสำคัญที่ระดับ *p < 0.001

จากตาราง 3 ผลการวิจัย พบว่า ความรู้จากบล็อกส่งผลต่อการถ่ายโอนความรู้อยู่ที่ ($\beta = 0.401$, $p < 0.001$) แต่เมื่อมีการนำบริบทร่วมเข้ามาใช้นั้นส่งผลทำให้เกิดการถ่ายโอนความรู้อยู่ที่ ($\beta = 0.574$, $p < 0.001$) ซึ่งมากกว่าการที่ไม่นำบริบทร่วมมาใช้ จึงสรุปได้ว่า เมื่อมีบริบทร่วม (shared context) เข้ามาสนับสนุนการถ่ายโอนความรู้จากบล็อกจะทำให้เกิดการถ่ายโอนความรู้กันมากขึ้น และความรู้จากบล็อกมีผลต่อการเรียนรู้อยู่ที่ ($\beta = 0.433$, $p < 0.001$) แต่เมื่อมีการนำบริบทร่วมเข้ามาใช้นั้นส่งผลทำให้เกิดการเรียนรู้อยู่ที่ ($\beta = 0.519$, $p < 0.001$) ซึ่งมากกว่าการที่ไม่นำบริบทร่วมมาใช้ จึงสรุปได้ว่า เมื่อมีบริบทร่วม (shared context) เข้ามาสนับสนุนจะทำให้การเรียนรู้ของบุคคลมีมากขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

บริบทที่ใช้ร่วมกันมีผลเชิงบวกต่อความสัมพันธ์ระหว่างความรู้จากบล็อกกับการถ่ายโอนความรู้ ดังนั้นเมื่อมีบริบทร่วม (Shared context) เข้ามาสนับสนุนการถ่ายโอนความรู้จากบล็อกจะทำให้เกิดการถ่ายโอนความรู้กันมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Pan และ Ming Wang (2010) ที่มีการชี้ให้เห็นว่าการใช้บริบทร่วมกันนั้นจะช่วยลดโอกาสที่จะเกิดความเข้าใจผิดและลดวิธีการแตกต่างที่จะเกิดขึ้นซึ่งเป็นปัจจัยที่สามารถอำนวยความสะดวกในการแบ่งปันความรู้ความเชี่ยวชาญที่หลากหลายได้

บริบทที่ใช้ร่วมกันมีผลเชิงบวกต่อความสัมพันธ์ระหว่างความรู้จากบล็อกกับการเรียนรู้ ดังนั้นเมื่อมีบริบทร่วม (shared context) เข้ามาสนับสนุนจะทำให้การเรียนรู้ของบุคคลมีมากขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hinds และ Mortensen (2005) ที่กล่าวว่าบริบทที่ใช้ร่วมกันนั้นจะช่วยควบคุมบริบทที่แตกต่างกัน พร้อมทั้งช่วยกันร่วมปรับทิศทางไปยังวัตถุหรือวิธีการโดยเฉพาะเป็นการพัฒนาความเข้าใจซึ่งกันและกัน

การถ่ายโอนความรู้จากบล็อกมีผลเชิงบวกกับการเรียนรู้ โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Nordtvedt, Kedia, Datta และ Rasheed (2008) ชี้ให้เห็นว่าลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และถ่ายโอนความรู้จะขึ้นอยู่กับเจตนาการเรียนรู้ของผู้รับและความน่าดึงดูดใจของแหล่งที่มา

การเรียนรู้ความรู้จากบล็อกมีผลเชิงบวกกับประสิทธิภาพบุคคล ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Teigland and Wasko (2003) ซึ่งพบว่าการเรียนรู้นั้นมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญในเชิงบวกกับความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคลและประสิทธิภาพการทำงานทั่วไป

การเรียนรู้ความรู้จากบล็อกมีผลเชิงบวกกับประสิทธิภาพทีม ซึ่งแตกต่างกับ Davanport and Prusak (2000) ที่ได้มีความคิดเห็นที่แตกต่างออกไป โดยเขาเชื่อว่าความรู้ที่เรียนรู้มานั้นจะไม่มีความหมายเลยถ้าเราไม่นำความรู้นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อทีมและองค์กรของตนเอง

ประสิทธิภาพบุคคลมีผลเชิงบวกกับประสิทธิภาพทีม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Madjar, Oldham และ Pratt (2002) ที่กล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์ในตัวบุคคลคือการกำหนดแนวความคิดในการผลิตผลิตภัณฑ์และวิธีการที่แปลกใหม่และเป็นประโยชน์กับทีม

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้จากบล็อก การถ่ายโอนความรู้ บริบทร่วม และการเรียนรู้ ส่งผลทำให้เกิดประสิทธิภาพบุคคลและทีม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยการใช้กรอบแนวคิดของ Pan และ Ming Wang (2010) มาปรับปรุงและวิเคราะห์ ซึ่งกรอบแนวคิดนี้แสดงถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยแต่ละตัวที่ส่งผลทำให้เกิดประสิทธิภาพบุคคลและทีม ดังนั้นผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำไปเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการถ่ายโอนความรู้และการจัดการความรู้บนพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศได้ พร้อมทั้งกรอบแนวคิดนี้สามารถนำไปศึกษาถึงประสิทธิภาพการถ่ายโอนความรู้ในบริบทอื่นๆ เช่นในองค์กร หรือชุมชนต่างๆ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาที่มุ่งศึกษาแต่เฉพาะบล็อกในกลุ่มการศึกษา หากได้ศึกษาจากบล็อกในกลุ่มสาขาอาชีพอื่นๆ เช่นกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรม ก็จะทำให้ทราบข้อมูลและนำไปพัฒนาวงการวิชาชีพอื่นในประเทศได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ประเสริฐ เนียมแก้ว. (2554). บล็อก: เครื่องมือเพื่อการจัดการความรู้ (ฉบับชวนปรับปรุง).สืบค้นจาก blog_as_a_km_tool_(rfc).pdf.

สมชาย นำประเสริฐชัย. (ออนไลน์). เทคโนโลยีกับการจัดการความรู้.เข้าถึงได้จาก. http://assess.vet.cmu.ac.th/km/document/Tech_KM.pdf.

สุภาพร โกเฮงกุล. (2550). อิทธิพลของกลยุทธ์ การแลกเปลี่ยนความรู้ และการถ่ายโอนความรู้ที่มีต่อความสำเร็จของการร่วมมือรวมพลังระหว่างมหาวิทยาลัยและโรงเรียน ด้านการวิจัยและพัฒนา. คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Argote, L.,& Ingram, P. (2000). Knowledge transfer: A basis for competitive advantage in firm. Organizational Behavior and Human Decision Processes.82, (1):150-169.

Baron,R and Kenny,D.(1986). The moderator-mediator variable distinction in social psychological research: conceptual, strategic, and statistical consideration. Journal of Personality and Social Psychology. vol. 15, no. 6, pp. 1173-1182.

Davenport, T & Prusak, L, (2000). Working knowledge how organizations manage what they know, Harvard Business School Press, Boston.

Edmondson, A. (1999). Psychological safety and learning behavior in work teams. Administrative Science Quaterly. vol.44, no.2, pp.350-383.

Gopalakrishnan, S., Santoro, M.D. (2004). Distinguishing Between Knowledge Transfer and Technology Transfer Activities. Transactions on Engineering Management. Vol. 51, No. 1.

Hinds, P & Mortensen, M. (2005). Understanding Conflict in Geographically Distributed Teams: The Moderating Effects of Shared Identity, Shared Context, and Spontaneous Communication. Organization Science. vol16,no.3, pp.290-307.

Kenny, D. A. (2008). Mediation. [Online]. Available URL : http://davidakenny.net/cm/mediate.htm#WIM.

Lee, J., Kang H., Jung T., Seo J. (2005). The Business Management in the Blog Age. Samsung Economic Research Institute, issue 526.

Liampreecha, W. (2010). Managing Knowledge Work and Work Performance: An Empirical Study of Higher Education in Thailand. Thesis, PhD, Central Queensland University, Queensland, pp.30.

Liliana Pérez-Nordtvedt, Ben L. Kedia, Deepak K. Datta and Abdul A. Rasheed. (2008). Effectiveness and Efficiency of Cross-Border Knowledge Transfer: An Empirical Examination. Journal of Management Studies. 45:4.

Madjar, N, Oldham, G & Pratt, M. (2002). There's no place like home? The contributions of work and nonwork creativity to employees'creative performance. Academy of Management Journal, vol.45, no.4,pp.757-768.

Pan, L & Ming Wang, Z. (2010). Knowledge transfer via Personnel mobility: The effect of knowledge about the distribution of information. Social Behavior and Personality. Vol 38,no.10,pp. 1391-1400.

Teigland, R and Wasko, M (2003). Integrating knowledge through information trading: examining the relationship between boundary spanning communication and individual performance. Decision Sciences.vol. 34, No. 2, pp. 261-284.

ปัจจัยทางด้านผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารสุนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ด ของผู้เลี้ยงสุนัขในเขตกรุงเทพมหานคร

A STUDY OF PRODUCT FACTOR TO INFLUENCE BUYING DECISION OF DOG PELLET FOOD OF BANGKOK DOG OWNER

วัชรวรัชญ์ จันทร์จริยากุล[1] และดร.วุธพงศ์ ลาภเจริญ[2]

[1]นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีเรื่องวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารสุนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ดของผู้เลี้ยงสุนัขในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้กรอกแบบสอบถามให้ความสำคัญมากที่สุดด้านคุณประโยชน์จากอาหารสุนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ด และให้ความสำคัญมากด้านบรรจุภัณฑ์, ด้านคุณสมบัติของอาหาร, และด้านชนิดของอาหารสุนัขสำเร็จรูปชนนิดเม็ด ปัจจัยส่วนบุคคลอันได้แก่ เพศ, อายุ, อาชีพ, ระดับการศึกษา, และรายได้ กับอิทธิพลของปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ อันได้แก่ บรรจุภัณฑ์, คุณสมบัติของอาหารสุนัข, ชนิดของอาหารสุนัข, และคุณประโยชน์จากอาหารสุนัข มีผลต่อการตัดสินใจซื้อมีความสัมพันธ์กันอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ยกเว้น เพศกับบรรจุภัณฑ์แบบถุง, ขนาดของบรรจุภัณฑ์, ความจำเพาะของอาหารสุนัขต่อสุขภาพของสุนัข, ความจำเพาะของอาหารต่อสุนัขในแต่ละช่วงอายุ, มีผู้เชี่ยวชาญด้านสัตว์เลี้ยงให้คำแนะนำ, ความสะดวกสบายในการให้อาหารสุนัข, และอาชีพกับรายละเอียดของอาหารสุนัขบนบรรจุภัณฑ์ไม่มีความสัมพันธ์กัน

คำสำคัญ : การตัดสินใจซื้อ, อาหารสุนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ด, ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์

Abstract

The purposes of this research were to study Product Factor to Influence Buying Decisionof Dog Pellet Food ofBangkok Dog Owner and the relative importance of product factors influencing the decision to buy dog pellet food for dogs in Bangkok. The results showed that dog owner focused on the benefits of dog pellet food was the most important. The packaging of dog pellet food, the properties of the dog pellet food, and the type of dog pellet food are important. Personal factors such as gender, age, occupation, education, and income, with the influence of product factors such as packaging dog pellet food, property of dog pellet food, types of dog food, and benefits of dog food that influence purchasing decisions are related to the level of significance at the 0.05. Except gender with packaging bag, size of the package, the specificity of dog food for the health of the dog, the specificity of food per dog in each period of age, Pet experts' advice, comfortable to feeding the dog, and occupation with the details of the package are not related.

KEYWORDS: BUYING DECISION,DOG PELLET FOOD, THE PRODUCT FACTOR

1. บทนำ

สุนัข ถือได้ว่าเป็นสัตว์เลี้ยงที่เป็นที่นิยมในหลายๆครัวเรือน เนื่องด้วยคุณลักษณะเฉพาะตัวของสุนัขที่มีความน่ารัก ซื่อสัตย์ ไม่ทำอันตรายเจ้าของ และความสามารถในการจดจำที่ดี อีกทั้งยังมีความสามารถต่างๆมากมายที่เราสามารถฝึกได้ โดยสุนัขมีหลากหลายสายพันธุ์ทั้งพันธุ์ต่างประเทศ พันธุ์ไทย และพันธุ์ผสม ซึ่งต้องการเลี้ยงดูที่แตกต่างกันไป และผู้เลี้ยงก็ควรมีความรู้ความเข้าถึงพื้นฐานต่างๆในการเลี้ยงดู การดูแลสุขภาพ การป้องกันโรคและการรักษา อาหารก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญสำหรับสุนัข เพราะสุนัขต้องการอาหารทุกวันและในปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการขั้นพื้นฐาน และเพื่อกิจกรรมต่างๆที่ดำเนินไปในแต่ละวัน ผู้เลี้ยงมีพฤติกรรมการให้อาหารที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของบุคคล ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ส่วนสุนัขก็สามารถบริโภคอาหารได้หลากหลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นอาหารในแบบที่ปรุงขึ้นเอง อาหารสำเร็จที่เป็นแบบ Home Made บรรจุกระป๋อง หรืออาจเป็นอาหารสำเร็จรูปชนิดเม็ด ซึ่งมีอยู่หลากหลายตราสินค้าในตลาด จากผลการสำรวจประชากรสุนัขโดยสำนักงานพัฒนาระบบสาธารณสุข ในปี พ.ศ. 2553 พบว่ามีสุนัขบ้านหรือสุนัขที่มีเจ้าของ (Pet's Household) มีประชากรประมาณ 600,000 ตัวในกรุงเทพมหานคร มีมูลค่าทางการตลาดของอาหารสุนัขอยู่ที่ 3,500 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2552 (สยามธุรกิจฉบับที่ 1045 ประจำวันที่ 31-10-2552 ถึง 3-11-2552) และพบว่า ธุรกิจอาหารสุนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ดนั้นมีการเติบโตในประเทศไทยถึง 12% ในปี พ.ศ.2553 และเติบโตเพิ่มขึ้น 17% ในไตรมาสแรกของปี พ.ศ.2554 (Euromonitor International 2011) แสดงให้เห็นถึงการเติบโตของธุรกิจอาหารสุนัข และอาจเกี่ยวพันถึงการปรับเปลี่ยนวิธีการเลือกอาหารให้แก่สุนัขให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของผู้เลี้ยง ความสะดวกสบายรวมถึงการที่ผู้เลี้ยงมีความรู้ความเข้าใจที่มากขึ้นในเรื่องโภชนะของสุนัข อาหารสุนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ดเองก็มีความหลากหลายแบบและหลากหลายตราสินค้าที่ทำการแข่งขันกันอยู่ภายในตลาด และมีการทำสื่อสารทางการตลาดในหลากหลายรูปแบบ โดยมุ่งให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องโภชนศาสตร์ของสุนัข ทำให้เกิดการรับรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการให้อาหารสุนัขที่ตนเลี้ยง แม้ผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังเลือกใช้อาหารปรุงเองสำหรับสุนัข แต่แนวโน้มที่ผู้บริโภคจะเปลี่ยนมาใช้อาหารสำเร็จรูปก็สูงขึ้น จึงถือว่าเป็นโอกาสที่ธุรกิจอาหารสุนัขสำเร็จรูปจะเจริญเติบโตไปได้อีกมาก ทำให้มีผู้ประกอบการรายใหม่ๆเข้ามาแข่งขันในตลาดมากขึ้น สิ่งที่ตามมาคือ ผู้บริโภคมีทางเลือกที่หลากหลายทำให้ความภักดีต่อตราสินค้าลดลง ผู้ประกอบการแต่ละรายจึงต้องพยายามศึกษาพฤติกรรม และปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้ออาหารสำเร็จรูปสำหรับสุนัขชนิดเม็ด เพื่อสร้างกลุ่มลูกค้าที่มีความภักดีต่อตราสินค้าให้กับตราสินค้าของตนเอง เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนในการวางแผนทางธุรกิจ และการนำเสนออาหารสุนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ดให้ตรงตามความต้องการของผู้เลี้ยงสุนัขให้มากที่สุด ดังนั้นจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการทำการศึกษาปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ และพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารสุนัขสำเร็จรูปชนิดของผู้เลี้ยงสุนัข

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากรในการศึกษาคือ กลุ่มผู้เลี้ยงสุนัขที่ใช้อาหารสุนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ดในเขตกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่เลี้ยงสุนัขที่ใช้อาหารสุนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ดในเขตกรุงเทพมหานครที่เข้ารับบริการจากโรงพยาบาลสัตว์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และโรงพยาบาลสัตว์ คณะสัตวแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมีอำนาจในการตัดสินใจซื้ออาหารสุนัขเท่านั้น โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามวิธีของ W.G. Cochran (ผศ.เบญจวรรณ อุชุพงศ์อมร, 2553: 95) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เลือกให้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ชุด โดยเลือกกลุ่มเป้าหมายจากการหาค่าเฉลี่ยณระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนั้นจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาโดยเผื่อความผิดพลาดไว้แล้วคือ 400 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลพฤติกรรมของผู้บริโภคปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการซื้ออาหารสำเร็จรูปสำหรับสุนัขซึ่งรายละเอียดของแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วนดังนี้ส่วนที่ 1 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นการสอบถามปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการซื้ออาหารสุนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ดของผู้เลี้ยงสุนัข โดยเป็นคำถามที่ใช้มาตราวัดแบบอันตรภาค หรือช่วง (Interval scale) แบบLikert scale 5 ระดับ (ธานินทร์ศิลป์จารุ, 2549:76) เกี่ยวกับปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ มีทั้งหมด 4 กลุ่มโดยแบ่งออกเป็นคำถามด้านบรรจุภัณฑ์ ด้านคุณสมบัติของอาหารสุนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ด ชนิดของอาหารสุนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ด และคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้อาหารสุนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ด ส่วนที่ 3 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลในด้านพฤติกรรมในการเลือกซื้อ และส่วนที่ 4 ความคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะเป็นคำถามปลายเปิด

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

สรุปลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้าน เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, และรายได้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 231 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 57.75 อายุ ระหว่าง 20-30 ปี มีจำนวน 209 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 52.25 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 252 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 63.0 ทำธุรกิจส่วนตัว จำนวน 161 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 40.25 และมีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-30,000 บาท จำนวน 218 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 54.5

ค่าเฉลี่ยและการให้ความสำคัญในปัจจัยทางด้านผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ ซึ่งจากการศึกษาสรุปผลได้ว่าผู้กรอกแบบสอบถามให้ความสำคัญมากที่สุดด้านคุณประโยชน์จากอาหารสุนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ดค่าเฉลี่ย 4.30, ให้ความสำคัญมากในด้านชนิดของอาหารสุนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ด ค่าเฉลี่ย 4.13, ด้านคุณสมบัติของอาหารสุนัข มีค่าเฉลี่ย 4.05, ด้านบรรจุภัณฑ์ ค่าเฉลี่ย 3.84

พฤติกรรมการซื้ออาหารสุนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ด ซึ่งจากการศึกษาสรุปผลได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ความถี่ในการซื้ออาหารสุนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ดเดือนละ 1 ครั้ง จำนวน 200 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 50.0, เลือกซื้ออาหารสุนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ดทุกๆสัปดาห์ที่ 1 ของเดือน จำนวน 154 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 38.5, เลือกซื้อขนาดบรรจุของอาหารสุนัขขนาด 15 กิโลกรัมขึ้นไป จำนวน 126 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 31.5, เหตุผลที่สำคัญในการเลือกซื้ออาหารสุนัขขนาดบรรจุภัณฑ์นั้นมากที่สุด คือ พอเหมาะกับจำนวนสุนัขที่เลี้ยงอยู่ จำนวน 205 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 51.25, ชนิดของบรรจุภัณฑ์ที่เลือกซื้อใหญ่เลือกแบบถุงที่มีซิปล็อก จำนวน 242 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 60.5, เหตุผลในการเลือกซื้อบรรจุภัณฑ์นั้น คือ ดูแลและเก็บรักษาง่าย จำนวน 168 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 42.0, สัตวแพทย์เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้ออาหารสุนัข จำนวน 114 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 28.5, โรเยลคานิน (Royal Canin) เป็นตราสินค้าของอาหารสุนัขที่เลือกซื้อมากที่สุด จำนวน 143 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 35.75, เหตุผลในการเลือกตราสินค้าของอาหารสุนัขคือ สุนัขกินแล้วร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ จำนวน 141 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 35.3, รสชาติของอาหารชื้อบ่อยที่สุดคือ รสปลา จำนวน 132 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 33.0, เปอร์เซ็นต์โปรตีนที่เป็นส่วนประกอบในอาหารสุนัขที่เลือกมากที่สุดคือ 19 – 22 เปอร์เซ็นต์ จำนวน 157 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 39.25, เลือกซื้ออาหารสุนัขสำเร็จรูปที่มีลักษณะรูปร่างของเม็ดแบบกลมมากที่สุด จำนวน 248 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 62.0

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศมีความสัมพันธ์กับอิทธิพลของปัจจัยทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ชนิดของบรรจุภัณฑ์แบบกล่อง, รายละเอียดของอาหารสุนัขบนบรรจุภัณฑ์ของอาหารสนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ด, การเก็บรักษาและการดูแลง่าย, กลิ่นและรสของอาหารสนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ด, สารอาหารครบตามความต้องการของสุนัข, เปอร์เซ็นต์โปรตีนในอาหารสุนัข, ขนาดของเม็ดอาหารสุนัขสำเร็จรูป, รูปร่างของเม็ดอาหารสุนัข, ตราสินค้าของอาหารส

นัขสำเร็จรูปชนิดเม็ด, ชื่อเสียงของผู้ผลิตอาหารสุนัข, ความจำเพาะของอาหารสำหรับสุนัขในแต่ละสายพันธุ์, มีส่วนช่วยในการขัดฟันและลดกลิ่นปากของสุนัข, สุนัขกินง่ายไม่ยุ่งยาก, สุนัขเติบโตตามวัยอย่างเหมาะสม, อุจจาระมีกลิ่นน้อย, และอุจจาระมีลักษณะเป็นก้อน ที่มีต่อการตัดสินใจซื้ออย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่ความสัมพันธ์ในเรื่องบรรจุภัณฑ์ของอาหารสุนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ดแบบถุง, ขนาดของบรรจุภัณฑ์ของอาหารสุนัขสำเร็จรูป, ความจำเพาะของอาหารสุนัขต่อสุขภาพของสุนัข, ความจำเพาะของอาหารต่อสุนัขในแต่ละช่วงอายุ, มีผู้เชี่ยวชาญแนะนำ, และความสะดวกสบายในการให้อาหารสุนัข ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อ

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ, ด้านระดับการศึกษา, และด้านรายได้ มีความสัมพันธ์กับอิทธิพลของปัจจัยทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ชนิดบรรจุภัณฑ์ของอาหารสุนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ดแบบถุง, ชนิดของบรรจุภัณฑ์อาหารสุนัขแบบกล่อง, รายละเอียดของอาหารสุนัขบนบรรจุภัณฑ์ของอาหารสนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ด, การเก็บรักษาและการดูแลง่าย, ขนาดของบรรจุภัณฑ์ของอาหารสุนัขสำเร็จรูป, กลิ่นและรสของอาหารสนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ด, สารอาหารครบตามความต้องการของสุนัข, เปอร์เซ็นต์โปรตีนในอาหารสุนัข, ขนาดของเม็ดอาหารสุนัขสำเร็จรูป, รูปร่างของเม็ดอาหารสุนัข, ตราสินค้าของอาหารสนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ด, ชื่อเสียงของผู้ผลิตอาหารสุนัข, ความจำเพาะของอาหารสำหรับสุนัขในแต่ละสายพันธุ์, ความจำเพาะของอาหารสุนัขต่อสุขภาพของสุนัข, ความจำเพาะของอาหารต่อสุนัขในแต่ละช่วงอายุ, มีผู้เชี่ยวชาญแนะนำ, สุนัขกินง่ายไม่ยุ่งยาก, มีส่วนช่วยในการขัดฟันและลดกลิ่นปากของสุนัข, สุนัขเติบโตตามวัยอย่างเหมาะสม, อุจจาระมีกลิ่นน้อย, อุจจาระมีลักษณะเป็นก้อน, และความสะดวกสบายในการให้อาหารสุนัข ที่มีต่อการตัดสินใจซื้ออย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ มีความสัมพันธ์กับอิทธิพลของปัจจัยทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ได้แก่ บรรจุภัณฑ์ของอาหารสุนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ดแบบถุง, ชนิดของบรรจุภัณฑ์แบบกล่อง, ขนาดของบรรจุภัณฑ์ของอาหารสุนัขสำเร็จรูป, การเก็บรักษาและการดูแลง่าย, กลิ่นและรสของอาหารสนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ด, สารอาหารครบตามความต้องการของสุนัข, เปอร์เซ็นต์โปรตีนในอาหารสุนัข, ขนาดของเม็ดอาหารสุนัขสำเร็จรูป, รูปร่างของเม็ดอาหารสุนัข, ตราสินค้าของอาหารสนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ด, ชื่อเสียงของผู้ผลิตอาหารสุนัข, ความจำเพาะของอาหารสำหรับสุนัขในแต่ละสายพันธุ์, ความจำเพาะของอาหารสุนัขต่อสุขภาพของสุนัข, ความจำเพาะของอาหารต่อสุนัขในแต่ละช่วงอายุ, มีผู้เชี่ยวชาญแนะนำ, มีส่วนช่วยในการขัดฟันและลดกลิ่นปากของสุนัข, สุนัขกินง่ายไม่ยุ่งยาก, สุนัขเติบโตตามวัยอย่างเหมาะสม, อุจจาระมีกลิ่นน้อย, อุจจาระมีลักษณะเป็นก้อน, และความสะดวกสบายในการให้อาหารสุนัข ที่มีต่อการตัดสินใจซื้ออย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่ความสัมพันธ์ในเรื่อง รายละเอียดของอาหารสุนัขบนบรรจุภัณฑ์ของอาหารสนัขสำเร็จรูปชนิดเม็ด

4. เอกสารอ้างอิง

ธานินทร์ศิลป์จารุ. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสิติด้วยคอมพิวเตอร์ด้วย SPSS. ครั้งที่ 5. กรุงเทพ: วีอินเตอร์พริ้นท์จำกัด, 2549.

เบญจวรรณ อุชุพงศ์อมร. การวิจัยการตลาด. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2553.

เปิดแนวรบอาหารสุนัข 4,300 ล้าน. กรุงเทพฯ.สยามธุรกิจฉบับที่1045 ประจำวันที่ 31-10-2009 ถึง 3-11-2009, 2009

Euromonitor International. “Dog Food in Thailand” http://www.marketresearch.com/Euromonitor-International-v746/Dog-Food-Thailand-6614930/

ความต้องการปรับย้ายและลาออกของพยาบาลกองทัพบก โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

TRANSFER AND RESIGNATION DESIRES OF ROYAL THAI ARMY NURSES IN PHRAMONGKUTKLAO HOSPITAL

ร.ท.หญิง น้ำพอง นาคก้อน[1] และ ดร.เฉลิมพร เย็นเยือก[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] หัวหน้าสาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนกับความต้องการปรับย้ายและลาออกของพยาบาลกองทัพบก โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า กลุ่มตัวอย่างคือ พยาบาลกองทัพบก โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า จำนวน 210 คน ได้จากการสุ่มแบบโควต้าตามแผนกพยาบาล โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 11 ระดับเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ ANOVA F-test และ Multiple Regression Analysis

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการปรับย้ายและลาออกอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการปรับย้ายและลาออกประกอบด้วย 3 ปัจจัยคือ (1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ด้านสถานที่ปฏิบัติงานมีผลต่อความต้องการปรับย้ายและลาออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (2) ปัจจัยจูงใจ ได้แก่ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานและด้านความก้าวหน้ามีความสัมพันธ์กับความต้องการปรับย้ายและลาออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (3) ปัจจัยค้ำจุน ได้แก่ ด้านค่าตอบแทน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัวและด้านวิธีการปกครองบังคับบัญชามีความสัมพันธ์กับความต้องการปรับย้ายและลาออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ความต้องการปรับย้ายและลาออก, ปัจจัยจูงใจ, ปัจจัยค้ำจุน, พยาบาลกองทัพบก

Abstract

The purposes of this thesis were to study the attitude about working, including the relation between the motivation and supportive factors with the transfer and resignation desires of Royal Thai Army Nurses in Phramongkutklao hospital. The sample group was 210 Royal Thai Army Nurses in Phramongkutklao hospital randomly selected through quota sampling according to the operational department. The tool used was the rating scale questionnaire. Statistics used to analyze the data were Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, ANOVA F-test and Multiple Regression Analysis.

The result showed that the sample group had the attitude of the transfer and resignation desires at the moderate level. In this study, the factors that affected to transfer and resignation desires consist of three factors: (1) Personal factor

such as work place (2) Motivation factors such as recognition, characteristics of work, and career advancement (3) Supportive factors such as income, working environment, personal life, and administration. Among three factors affected the transfer and resignation desires at the significant level of 0.05.

KEYWORDS : TRANSFER AND RESIGNATION DESIRES, MOTIVATION FACTORS, SUPPORTIVE FACTORS, ROYAL THAI ARMY NURSES

1. บทนำ

ปัจจุบันสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาและเทคโนโลยี ส่งผลให้มีการแข่งขันกันมากขึ้น โดยเฉพาะการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจไม่ว่าจะเป็นธุรกิจด้านการผลิตสินค้าหรือธุรกิจการให้บริการ การให้บริการทางด้านสุขภาพ ซึ่งถือเป็นธุรกิจการให้บริการประเภทหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไปด้วย อีกทั้งยังมีการขยายตัวของบริการสุขภาพทั้งในภาครัฐและเอกชนเพิ่มมากขึ้น กอรปกับความต้องการทางด้านสุขภาพของประชาชนที่มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้บุคลากรที่เป็นผู้ให้บริการต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในวิชาชีพอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะพยาบาล ซึ่งถือเป็นบุคลากรทางด้านสุขภาพที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดูแลและให้บริการทางด้านสุขภาพแก่ประชาชน ในปัจจุบันพบว่า ความต้องการพยาบาลเพิ่มมากขึ้น การผลิตพยาบาลจึงเพิ่มขึ้นตามไปด้วย แต่อย่างไรก็ตามกลับพบว่า การลาออกจากวิชาชีพพยาบาลก็มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ เช่นเดียวกัน ส่งผลให้เกิดภาวะความขาดแคลนพยาบาล โดยสาเหตุที่ทำให้เกิดการลาออกจากวิชาชีพที่สำคัญอาจเกิดจากหลายประการ เช่น ด้านค่าตอบแทน, ภาระงานที่หนักและอื่นๆ เป็นต้น

โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าเป็นสถานบริการด้านสุขภาพที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในกองทัพบก สามารถรองรับผู้ป่วยในจำนวน 1,000 เตียง และสามารถขยายได้เป็น 1,600 เตียง (กองการพยาบาลโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า, 2554 : 16) ในปีงบประมาณ 2552 และ 2553 ที่ผ่านมา มีพยาบาลลาออก, ลาออกตามโครงการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดเฉลี่ยปีละ 26 คนจากจำนวนพยาบาลเฉลี่ยทั้งหมด 620 คน โดยยังไม่ได้นับรวมถึงการปรับย้ายออกนอกกองทัพบกและปรับย้ายออกนอกวิชาชีพพยาบาล (กองกำลังพลกรมแพทย์ทหารบก, 2553 : 3) ทำให้โรงพยาบาลต้องสูญเสียบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และมีความชำนาญเฉพาะทางไปยังหน่วยงานอื่น ประกอบกับปัญหาการเลื่อนยศ ตำแหน่ง และการพิจารณาบำเหน็จที่จำกัด ทำให้พยาบาลปรับย้ายออกนอกสายวิชาชีพ เพื่อความเจริญก้าวหน้า

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติหน้าที่วิชาชีพพยาบาลจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการปรับย้ายและลาออกของพยาบาลกองทัพบก โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปวางแผน แก้ไขปรับปรุง พัฒนาระบบการบริหารงานพยาบาลให้มีศักยภาพ สามารถตอบสนองความต้องการ สร้างความพึงพอใจในระดับที่เป็นไปได้ทั้งผู้ให้และผู้รับบริการ อันจะนำไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาโรงพยาบาลให้มุ่งสู่ความเป็นเลิศในระดับสากลต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พยาบาลกองทัพบก โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ซึ่งปัจจุบันยังปฏิบัติงานด้านการรักษาพยาบาลภายในหอผู้ป่วย รวมทั้งสิ้น 440 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane (อ้างถึงในกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติและคณะ, 2552 : 74) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คนและใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควต้าตามแผนกพยาบาลทั้งหมด 11 แผนก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ประเภทปลายปิด (Closed Form) ที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 11 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาเองโดยวัดในเชิงปริมาณ ซึ่งได้ศึกษาตามกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) และได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการปรับย้ายและลาออก นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลและเนื้อหา ประมวลความคิดเห็นกับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อกำหนดข้อคำถามให้ครอบคลุมตัวแปรตามกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 11 ระดับ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาให้เหมาะสมและนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.93 – 1.0 จากนั้นนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปทดลองใช้ (try out) กับพยาบาลกองทัพบก โรงพยาบาลอานันทมหิดล จังหวัดลพบุรี จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha-Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาร์ค (Cronbatch)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ ANOVA F-test และ Multiple Regression Analysis (MRA)

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 20-30 ปี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 สถานภาพโสดมากที่สุด จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 72.4 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 81.9 ชั้นยศร้อยเอก จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 มีอายุการปฏิบัติงาน 1-5 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 41.4 รายได้ต่อเดือน 15,001-20,000 บาท จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 36.2 และปฏิบัติงานแผนกพยาบาลอายุรกรรม จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจ เมื่อพิจารณาปัจจัยจูงใจแต่ละด้านพบว่า

<u>ด้านความรับผิดชอบ</u> พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 8.54 โดยมีความคิดเห็นมากที่สุดว่า งานของตนเองเป็นงานที่ต้องมีความรับผิดชอบสูง ค่าเฉลี่ย 9.23 และมีความคิดเห็นน้อยที่สุดว่า ตนเองภูมิใจที่ได้รับผิดชอบการทำงานในหน้าที่ปัจจุบัน ค่าเฉลี่ย 8.17

<u>ด้านความสำเร็จ</u> พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 8.35โดยมีความคิดเห็นมากที่สุดว่า การได้ทำงาน ทำให้ตนเองรู้สึกมีคุณค่าในชีวิต ค่าเฉลี่ย 8.65 และมีความคิดเห็นน้อยที่สุดว่า ตนเองมีเป้าหมายในการปฏิบัติงาน ประเมินความสำเร็จของงานได้ตามวัตถุประสงค์ ค่าเฉลี่ย 8.11

<u>ด้านการยอมรับนับถือ</u> พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 7.96 โดยมีความคิดเห็นมากที่สุดว่า บุคคลในหน่วยงานให้การยอมรับในความคิดเห็นของตนเอง ค่าเฉลี่ย 8.07 และมีความคิดเห็นน้อยที่สุดว่า ผู้บังคับบัญชายอมรับในความรู้ความสามารถของตนเอง ค่าเฉลี่ย 7.78

ด้านลักษณะงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 7.71 โดยมีความคิดเห็นมากที่สุดว่า เมื่อปฏิบัติงานด้านการพยาบาลมากขึ้น ทักษะในการทำงานของท่านจะเพิ่มขึ้น ค่าเฉลี่ย 8.39 และมีความคิดเห็นน้อยที่สุดว่า ลักษณะงานที่ตนเองทำมีรูปแบบที่หลากหลาย ค่าเฉลี่ย 7.29

ด้านความก้าวหน้า พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 6.51 โดยมีความคิดเห็นมากที่สุดว่า ผู้บังคับบัญชาสนับสนุนให้ตนเองได้รับการฝึกอบรมและดูงาน เพื่อเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงานค่าเฉลี่ย 6.88 และมีความคิดเห็นน้อยที่สุดว่า พอใจกับความก้าวหน้าที่ได้รับจากการทำงานในปัจจุบัน ค่าเฉลี่ย 6.20

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยค้ำจุน เมื่อพิจารณาปัจจัยค้ำจุนแต่ละด้านพบว่า

ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 8.28 โดยมีความคิดเห็นมากที่สุดว่า ผู้บังคับบัญชามีสัมพันธภาพที่ดีกับตนเอง ค่าเฉลี่ย 8.91 และมีความคิดเห็นน้อยที่สุดว่า ตนเองได้รับความช่วยเหลือและร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ร่วมงาน ค่าเฉลี่ย 7.79

ด้านสถานะทางอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 7.89 โดยมีความคิดเห็นมากที่สุดว่า อาชีพพยาบาลเป็นอาชีพที่มีประโยชน์ต่อสังคมและการดำเนินชีวิตของครอบครัว ค่าเฉลี่ย 8.48 และมีความคิดเห็นน้อยที่สุดว่า งานที่ทำอยู่ ทำให้รู้สึกมีเกียรติยศชื่อเสียง ค่าเฉลี่ย 7.51

ด้านความมั่นคงในการทำงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 7.77 โดยมีความคิดเห็นมากที่สุดว่า งานที่ทำเป็นงานที่มั่นคง ไม่ต้องกลัวว่าจะถูกไล่ออก หากไม่ได้กระทำความผิด ค่าเฉลี่ย 8.37 และมีความคิดเห็นน้อยที่สุดว่า ตนเองมีความมั่นใจในตำแหน่งหน้าที่การงานที่ทำอยู่ ค่าเฉลี่ย 7.24

ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 7.62 โดยมีความคิดเห็นมากที่สุดว่า สถานที่ทำงานของท่านมีแสงสว่างเพียงพอ ค่าเฉลี่ย 7.62 และมีความคิดเห็นน้อยที่สุดว่า หน่วยงานของตนเองมีการจัดสถานที่สำหรับพักผ่อนในช่วงเวลาพักให้ท่าน ค่าเฉลี่ย 7.10

ด้านวิธีการปกครองบังคับบัญชา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 7.18 โดยมีความคิดเห็นมากที่สุดว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน ค่าเฉลี่ย 7.40 และมีความคิดเห็นน้อยที่สุดว่า หน่วยงานของตนเองมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างยุติธรรม ค่าเฉลี่ย 4.01

ด้านนโยบายและการบริหาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 6.99 โดยมีความคิดเห็นมากที่สุดว่า โรงพยาบาลของตนเองมีระบบการพัฒนาคุณภาพ (Hospital Accreditation) อย่างต่อเนื่อง ค่าเฉลี่ย 7.72 และมีความคิดเห็นน้อยที่สุดว่า ตนเองมีความพอใจในนโยบายการบริหารงานของโรงพยาบาล ค่าเฉลี่ย 6.51

ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 7.89 โดยมีความคิดเห็นมากที่สุดว่า อาชีพพยาบาลเป็นอาชีพที่มีประโยชน์ต่อสังคมและการดำเนินชีวิตของครอบครัว ค่าเฉลี่ย 8.84 และมีความคิดเห็นน้อยที่สุดว่า งานที่ทำอยู่ ทำให้ตนเองรู้สึกมีเกียรติยศชื่อเสียง ค่าเฉลี่ย 7.51

ด้านค่าตอบแทน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 3.72 โดยมีความคิดเห็นมากที่สุดว่า เงินเดือนที่ตนเองได้รับเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตนเอง ค่าเฉลี่ย 4.31 และมีความคิดเห็นน้อยที่สุดว่า เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนร่วมอาชีพในหน่วยงานอื่น เงินเดือนและค่าตอบแทนที่ได้รับมีความทัดเทียมกัน ค่าเฉลี่ย 3.04

ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการปรับย้ายและลาออก พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.88 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นมากที่สุดว่า รู้สึกผูกพันกับหน่วยงานที่ทำงานในปัจจุบัน ค่าเฉลี่ย 6.96 และมีความคิดเห็นน้อยที่สุดว่า รู้สึกว่าไม่มีงานใดเหมาะสมเท่ากับงานที่ทำอยู่ ค่าเฉลี่ย 3.96

ผลการทดสอบสมมติฐาน มีดังต่อไปนี้

การทดสอบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลโดยใช้ ANOVA F-Test พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลในด้านสถานที่ปฏิบัติงานที่แตกต่างกันมีผลต่อความต้องการปรับย้ายและลาออกของพยาบาลกองทัพบก โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอุไรรัตน์ สุบรรณวิลาศ (2551) ที่ได้ศึกษาการลาออกของพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาล ศึกษากรณีโรงพยาบาลศิริราช พบว่า พยาบาลและผู้ช่วยพยาบาลที่ลาออกส่วนใหญ่สังกัดงานการพยาบาลอายุรศาสตร์ ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของกุลธิดา สุดจิตร์ (2549) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจที่จะลาออกจากงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร พบว่า หน่วยงานที่ปฏิบัติงานไม่มีผลต่อความตั้งใจที่จะลาออกจากงานของพยาบาลวิชาชีพ

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อความต้องการปรับย้ายและลาออกของพยาบาลกองทัพบก โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าโดยใช้ Multiple Regression Analysis พบว่า ปัจจัยด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานและด้านความก้าวหน้า มีความสัมพันธ์กับความต้องการปรับย้ายและลาออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (อ้างถึงในจิดาภา นากา, 2552 : 16) ที่กล่าวว่า บุคคลต้องการที่จะเป็นที่ยอมรับ ได้รับการยกย่องและได้รับการเคารพจากบุคคลอื่น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสินีนาฏ ชาวตระการ (2552) ที่ได้ทำการศึกษาความตั้งใจที่จะลาออกจากงานของเจ้าหน้าที่ ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์ประสานความร่วมมือระหว่างไทย ออสเตรเลีย เนเธอร์แลนด์ พบว่า ปัจจัยความพึงพอใจในงานด้านความก้าวหน้ามีความสัมพันธ์ทางลบกับความตั้งใจที่จะลาออกจากงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานฯ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของทิพย์สุดา เมธีพลกุล (2549) ที่ได้ศึกษาการรับรู้บรรยากาศองค์การ การประเมินสุขภาพตนเอง และความตั้งใจลาออกของพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการ กรณีศึกษาโรงพยาบาลเฉพาะทางด้านระบบประสาทของรัฐแห่งหนึ่ง พบว่า การรับรู้บรรยากาศองค์การด้านลักษณะงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับความตั้งใจลาออก ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุปราณี พัฒนจิตวิไล (2549) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวโน้มของการตัดสินใจลาออกของพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยจูงใจด้านลักษณะงานไม่ส่งผลต่อแนวโน้มของการตัดสินใจลาออก

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของปัจจัยค้ำจุนที่มีผลต่อความต้องการปรับย้ายและลาออกของพยาบาลกองทัพบก โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าโดยใช้ Multiple Regression Analysis พบว่า ปัจจัยด้านค่าตอบแทน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัวและด้านวิธีการปกครองบังคับบัญชา มีความสัมพันธ์กับความต้องการปรับย้ายและลาออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับแนวคิดของลอว์เลอร์ (Lawler, 1971 อ้างถึงในธวัชชัย บุญเพิ่มราศรี, 2552 : 15) ที่กล่าวว่า การไม่พอใจในการจ่ายค่าตอบแทน มักก่อให้เกิดการขาดงานและการลาออกจากงานเป็นลำดับต่อมา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของทิพย์สุดา เมธีพลกุล (2549) ที่ได้ศึกษาการรับรู้บรรยากาศองค์การ การประเมินสุขภาพตนเอง และความตั้งใจลาออกของพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการ กรณีศึกษาโรงพยาบาลเฉพาะทางด้านระบบประสาทของรัฐแห่งหนึ่ง พบว่า การรับรู้บรรยากาศองค์การด้านการบริหารงานของผู้บังคับบัญชามีความสัมพันธ์ทางลบกับความตั้งใจลาออก และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของธัญพร กฤษณา (2550) ที่ได้ศึกษาปัจจัยคัดสรรกับความตั้งใจลาออกของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยคัดสรรด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความตั้งใจลาออก ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสินีนาฏ ชาวตระการ (2552) ที่ได้ศึกษาความตั้งใจที่จะลาออกจากงานของเจ้าหน้าที่ ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์ประสานความร่วมมือระหว่างไทย ออสเตรเลีย เนเธอร์แลนด์ พบว่า ปัจจัยความพึงพอใจในงานด้านสภาพการทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจที่จะลาออกจากงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานฯ

4. บทสรุป / สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 20-30 ปี สถานภาพโสด จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นยศร้อยเอก มีอายุการปฏิบัติงาน 1-5 ปี รายได้ต่อเดือน 15,001-20,000 บาท และปฏิบัติงานแผนกพยาบาลอายุรกรรม ซึ่งปัจจัยมีผลต่อความต้องการปรับย้ายและลาออก มีดังต่อไปนี้

- ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถานที่ปฏิบัติงาน
- ปัจจัยจูงใจ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานและด้านความก้าวหน้า
- ปัจจัยค้ำจุน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านค่าตอบแทน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัวและด้านวิธีการปกครองบังคับบัญชา

ดังนั้นหากผู้บริหารหรือองค์การตระหนักและให้ความสำคัญกับพยาบาล ซึ่งเป็นวิชาชีพที่ต้องใช้ความชำนาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติงาน โดยเปิดโอกาสให้พยาบาลได้แสดงความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงการทำงานขององค์การ มีการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน มีการเสริมปัจจัยที่เพิ่มแรงจูงใจในการทำงาน ตลอดจนมีการพิจารณาปรับปรุงระบบการจัดการกำลังพลให้ชัดเจน มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ จะส่งผลให้สามารถธำรงรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพให้อยู่กับองค์การได้อย่างยาวนาน ก่อให้เกิดการพัฒนาองค์การที่ยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเปรียบเทียบสภาพปัญหาและปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อความต้องการปรับย้ายและลาออกของพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อนำผลที่ได้มาประยุกต์ใช้ในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม

2. ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพในด้านปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการปรับย้ายและลาออกของพยาบาลกองทัพบก โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า และนำเสนอผลการวิจัยดังกล่าวต่อผู้บริหาร เพื่อให้ผู้บริหารได้รับรู้ถึงปัญหาต่างๆ ของพยาบาลปฏิบัติการและนำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหา

3. ควรมีการเก็บข้อมูลการปรับย้ายและการลาออกของพยาบาลอย่างต่อเนื่อง เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบหรือพยากรณ์แนวโน้มการลาออกในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งจะสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลของผู้บริหารในการกำหนดนโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กองการพยาบาลโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า. *คู่มือปฐมนิเทศบุคลากรทางการพยาบาล*. กรุงเทพฯ : โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า, 2554.

กองกำลังพลกรมแพทย์ทหารบก. *แนวทางการรับราชการในสายงานวิชาชีพพยาบาลของโรงพยาบาลสังกัดกองทัพบก*. กรุงเทพฯ: กรมแพทย์ทหารบก, 2553.

กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. *ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ*. กรุงเทพฯ : เพียร์สัน, 2552.

กุลธิดา สุดจิตร์. *"ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจที่จะลาออกจากงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร."* วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

จิดาภา นากา. *"ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในองค์การของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์อินเตอร์เนชันแนล."* วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารโรงพยาบาล คณะสาธารณสุขศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2552.

ทิพย์สุดา เมธีพลกุล. *"การรับรู้บรรยากาศองค์การ การประเมินสุขภาพตนเองและความตั้งใจลาออกของพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการ กรณีศึกษาโรงพยาบาลเฉพาะทางด้านระบบประสาทของรัฐแห่งหนึ่ง."* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาตร์, 2549.

ธวัชชัย บุญเพิ่มราศรี. *"ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีผลต่อการตั้งใจลาออกจากงานของบุคลากร : ศึกษาเฉพาะกรณีบุคลากร สาย ค ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์."* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ คณะคณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2552.

ธัญพร กฤษณา. *"ปัจจัยคัดสรรกับความตั้งใจลาออกของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่."* วิทยานิพนธ์พยาบาลศาตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550.

สิรินาฏ ชาวตระการ, *"ความตั้งใจที่จะลาออกจากงานของเจ้าหน้าที่ ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์ประสานความร่วมมือระหว่างไทย ออสเตรเลีย เนเธอร์แลนด์."* วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2552.

สุปราณี พัฒนจิตวิไล. *"ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวโน้มของการตัดสินใจลาออกของพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา."* วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการพัฒนาสุขภาพชุมชน คณะสาธารณสุขศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2549.

อุไรรัตน์ สุบรรณวิลาศ. *"การลาออกของพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาล กรณีศึกษา โรงพยาบาลศิริราช."* วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารจัดการสาธารณะ คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

การสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการกองทัพบก ศึกษาเฉพาะกรณีกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 2

MORALE ENHANCEMENT AND ENCOURAGEMENT FOR PERSONEL THE ROYAL THAI ARMY IN 2nd ANTI AIRCRAFT ARTILLERY REGIMENT

ไพบูลย์ พุ่มพิเชฏฐ์[1] ดร.เฉลิมพร เย็นเยือก[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สำหรับผู้บริหาร มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] หัวหน้าสาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การสร้างขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ กองทัพบก ศึกษาเฉพาะกรณีกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 2 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็น ของข้าราชการกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 2 มีผลต่อขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงาน 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทน สภาพแวดล้อม ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน กับการสร้างขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการที่สังกัด กรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 2 จำนวน 4 หน่วยงาน รวมทั้งสิ้น 603 นาย ตั้งแต่ชั้นยศ สิบตรี จนถึง พันเอก ซึ่งมีตัวแปรอิสระคือลักษณะส่วนบุคคล ผลตอบแทน สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงานโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับขวัญและกำลังใจอยู่ในระดับสูง สำหรับในเรื่องของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญและกำลังใจนั้นพบว่า ลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีผลทำให้ขวัญและกำลังใจในการทำงานแตกต่างกันและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่2 เรียงตามลำดับ คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน ด้านผลตอบแทน และด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ : การสร้างขวัญและกำลังใจ,ข้าราชการกองทัพบก,กรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่2

Abstract

This research involves the moral support and encouragement of the military personnel in the Royal Thai Army. In this case, the army personnel of the 2nd Regiment of the Anti-Aircraft Artillery, the Royal Thai Army, will be studied and explored. The objectives of this research will be stated as follows:1) To study opinion on the morale and performance of the 2nd Regiment of the Anti-Aircraft Artillery 2)To study effects of the relation of performance reward and recognition, working environment, and personnel collaboration on the morale and performance of the 2nd Regiment of the Anti-Aircraft Artillery.The population of this research is the army personnel working at the 2nd Regiment of the Anti-Aircraft Artillery, consisting of 4 operational units with the total of 603 personnel whose military ranks are from

corporals to colonels. Independent Variables are personal characteristics, performance reward and recognition, working environment, and personnel collaboration. The research surveys will be conducted for data and information collection and statistically analyzed with effective commercial off-the-shelf (COTS) software.

The result of this research indicates that the sample of this research population has the high value of morale and performance. There are various factors influencing the morale and performance differently: Different personal characteristics have effect on the morale and performance in a different way, and the personnel morale and performance of the 2nd Regiment of the Anti-Aircraft are caused by the relation of personnel collaboration, performance reward and recognition, and working environment.

KEYWORDS: MORALE ENHANCEMENT AND ENCOURAGEMENT, PERSONEL THE ROYAL THAI ARMY, 2nd ANTI AIRCRAFT ARTILLERY REGIMENT

1.บทนำ

กรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 2 เป็นหน่วยงานหนึ่งของกองทัพบกมีภารกิจหลักในด้านการป้องกันภัยทางอากาศ และภารกิจอื่นๆ ตามที่หน่วยเหนือมอบหมาย ครอบคลุมภารกิจทั้ง 5 ประการของกองทัพบก มีหน่วยขึ้นตรง 4 หน่วย คือ กองร้อยกองบังคับการ กรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 2 กองพันทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1 รักษาพระองค์ กองพันทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 2 และกองพันทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 4 (อัตราการจัดและยุทโธปกรณ์ หมายเลข 44-12) โดยกำลังพลสังกัดกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 2 ได้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อสนับสนุนให้ภารกิจหลัก ของกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 2 บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามจากการปฏิบัติงานที่ผ่านมาใน กรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 2 ซึ่งเป็นสถานที่ทำงานของผู้วิจัยจะประสบปัญหาในการทำงานต่าง ๆ หลายครั้ง อาทิเช่น กำลังพลเริ่มเหนื่อยล้ากับการทำงานที่ไม่มีเวลาพักผ่อนเนื่องจากได้รับมอบภารกิจที่เพิ่มมากขึ้น อัตราการลาหรือขาดราชการเพิ่มสูงขึ้น เริ่มมีความไม่เข้าใจกันกับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ผลงานที่ปฏิบัติมักเกิดความล่าช้า และผลงานบางอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จนทำให้ผู้บังคับบัญชาตำหนิผู้ใต้บังคับบัญชาบ่อยครั้ง ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้อาจสรุปได้ว่าเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของกำลังพลทั้งสิ้นดังนั้นหากผู้บังคับบัญชาทุกระดับได้มีการพัฒนา และบำรุงขวัญและกำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นอย่างดีและต่อเนื่องแล้วจะสามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีขวัญและกำลังใจที่ดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลทำให้มีความตั้งใจและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มขีดความสามารถของแต่ละคน และจะทำให้ผลงานที่ปฏิบัติมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อทางราชการ ต่อประเทศชาติและต่อประชาชนจนสามารถช่วยแก้ปัญหาวิกฤตต่าง ๆ ของประเทศชาติในภาพรวมได้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะศึกษาถึงปัจจัยหรือสาเหตุต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลและทำให้ขวัญและกำลังใจของข้าราชการ ในกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 2 สูงขึ้นเพื่อที่ผู้บังคับบัญชาจะได้นำผลการวิจัยไปพัฒนาและรักษาขวัญและกำลังใจของผู้ใต้บังคับบัญชา ให้มีและคงอยู่ในตัวตนของข้าราชการกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่2 อย่างต่อเนื่องตลอดไป

2.ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการที่สังกัด กรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 2 ใน 2 พื้นที่ ได้แก่ ในเขตกรุงเทพมหานคร และ จ.นครราชสีมา

จำนวน 4 หน่วยงาน รวมทั้งสิ้น 603 นาย ตั้งแต่ชั้นยศ สิบตรี จนถึง พันเอก ซึ่งวิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้สูตรคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (1967) (อ้างถึงใน กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ และ คณะ , 2552) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และ ระดับความคลาดเคลื่อน ± 5 % ($\alpha = 0.05$) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 240 นาย

ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจมาเป็นองค์ประกอบในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม (questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน รวม 60 ข้อโดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการให้คะแนนตามความเห็นด้วยจากน้อยไปหามาก 0-10 คะแนน

การหาคุณภาพเครื่องมือ ทดสอบความเที่ยงตรง (validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหา(content validity) และภาษาที่ใช้ของข้อคำถามในแต่ละข้อ เพื่อพิจารณาตัดสินว่าแบบสอบถามนั้นมีความเที่ยงตรงมากน้อยเพียงใด โดยผลการทดสอบพบว่าแบบสอบถามในแต่ละหัวข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence : IOC) 1.00

ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับข้าราชการกองพันทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 5 จำนวน 30 ราย และนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha-Coefficient)ตามวิธีการของครอนบาร์ค (Cronbatch) (อ้างถึงในวรรณภรณ์ ไตรทิพย์สมบัติ,2554:108)

จากนั้นแจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยทำการบันทึกข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระที่เป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ และตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ANOVA F-test การทดสอบสมมุติฐานเพื่อการพยากรณ์ หาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3.ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างคืออายุ ชั้นยศ เงินเดือน วุฒิการศึกษา สถานภาพการสมรส พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 30 ปีลงมา มีจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 27.9 มีชั้นยศ จ่าสิบตรีถึงจ่าสิบเอก จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 54.6 มีเงินเดือน 10,001-20,000 บาท จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 35.8 มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 65.0

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านผลตอบแทนสรุปผลได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากซึ่งแจกแจงข้อมูลได้ดังนี้ มีความภาคภูมิใจที่ได้รับราชการทหารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 8.56 การที่ได้รับสวัสดิการเงินช่วยเหลือต่าง ๆ เช่น ค่ารักษาพยาบาล, ค่าเล่าเรียนบุตร, ทุนการศึกษา, ค่าเช่าบ้าน, เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ 7.99 ความภาคภูมิใจที่ได้รับการชมเชยจากผู้บังคับบัญชา 7.69 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การที่ได้รับเงินเดือน, เบี้ยเลี้ยง, เงินเพิ่มพิเศษต่าง ๆ เหมาะสมกับการปฏิบัติงานและสอดคล้องกับค่าครองชีพ 7.60

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน สรุปผลได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งแจกแจงข้อมูลได้ดังนี้ การที่ปฏิบัติงานในที่ตั้งปกติหรือที่ตั้งของหน่วยงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 8.13 สถานที่ทำงานมีความเป็นระเบียบสะอาดเรียบร้อย 8.05 สถานที่ทำงานมีระบบสารสนเทศ และอุปกรณ์ในการติดต่อสื่อสารที่เพียงพอ 7.67 สถานที่ทำงานมีความสงบไม่มีเสียงรบกวนเวลาปฏิบัติงาน 7.64 หน่วยงานมีหน่วยตรวจโรคที่มีมาตรฐาน 7.36 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการปฏิบัติงานในสนามหรือนอกที่ตั้งของหน่วยงาน 7.26

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานสรุปผลได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งแจกแจงข้อมูลได้ดังนี้ การที่เพื่อนร่วมงานของท่านให้ความช่วยเหลือและร่วมมือในการทำงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 8.15 การที่ผู้บังคับบัญชาไม่ตำหนิต่อหน้าสาธารณชนให้อับอาย แต่จะใช้วิธีพูดจาเป็นการส่วนตัว 8.09 การที่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานให้เสร็จตามกำหนด 8.09 การที่ผู้บังคับบัญชาของท่านไม่ละเลยข้อร้องทุกข์ และรีบดำเนินการแก้ไขปัญหาทันทีที่รับทราบ 7.90 การที่ผู้ใต้บังคับบัญชาขอคำปรึกษาเมื่อเกิดปัญหาในการทำงาน 7.90และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการที่เพื่อนร่วมงานของท่านมีความสนิทสนม ความจริงใจ และมีความเป็นกันเอง 7.77

การวิจัยในครั้งนี้โดยรวมพบว่า ปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุ เงินเดือนและวุฒิการศึกษา ไม่มีผลต่อระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีด้านชั้นยศและสถานภาพการสมรส ที่มีผลต่อระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การวิจัยในครั้งนี้โดยภาพรวมพบว่า ปัจจัยทางด้านผลตอบแทนได้แก่ ผลตอบแทนภายนอกและผลตอบแทนภายในนั้น ในด้านผลตอบแทนภายนอก ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ด้านผลตอบแทนภายในมีผลต่อระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การวิจัยในครั้งนี้โดยภาพรวมพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานได้แก่ สถานที่ตั้งของที่ทำงาน สิ่งอำนวยความสะดวกและสุขลักษณะ มีความสัมพันธ์กับขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การวิจัยในครั้งนี้โดยภาพรวมพบว่า ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงานได้แก่ ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา ในด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานไม่มีความสัมพันธ์กับขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา และความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชามีความสัมพันธ์กับขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

4.บทสรุป/สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงานของข้าราชการกองทัพบกศึกษาเฉพาะกรณี:กรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่2”สามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยในภาพรวมได้ว่าหากผู้บังคับบัญชา ให้ความสำคัญกับการมอบหมายงานให้สอดคล้องกับลักษณะส่วนบุคคล คุณลักษณะพฤติกรรม รวมถึงมีการกระตุ้นและจูงใจให้กำลังพลทุกคนในหน่วยงานเกิดความกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้ แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการทำงานซึ่งกันและกัน ในทุกระดับ ทุกตำแหน่ง และให้ความใส่ใจกับการพิจารณาเลื่อนยศ เลื่อนตำแหน่ง รวมถึงสวัสดิการต่างๆด้วยความยุติธรรม มีการเสริมสร้างให้เกิดความรัก ความสามัคคีในหมู่ผู้ร่วมงาน อีกทั้งสถานที่ทำงานก็มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย มีอุปกรณ์เครื่องมือที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานและมีระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย หรือเหมาะสมกับการปฏิบัติงานก็จะส่งผลและผลักดันให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับส่วนราชการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น กรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1 ที่มีกลุ่มตัวอย่างใกล้เคียงกับกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 2 หรือศึกษาเปรียบเทียบกับส่วนราชการอื่นที่มีลักษณะแตกต่างจากกรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 2 เพื่อให้ผลการวิจัยมีความเด่นชัดขึ้น อีกทั้งควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพใน

ด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญและกำลังใจด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ได้คำตอบเพิ่มเติมในประเด็นที่การศึกษาเชิงปริมาณไม่สามารถทำได้ชัดเจน เช่น ความรู้สึกทางด้านจิตใจ เป็นต้น

6.เอกสารอ้างอิง

กิตติพันธ์ คงสวัสดิเกียรติ และคณะ. *ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: เพียร์สันเอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า, 2552.

วรรณภรณ์ ไตรทิพย์สมบัติ. “ *ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ของพนักงาน ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร*” วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต, 2554.

อัตราการจัดและยุทโธปกรณ์ หมายเลข 44-12 กองทัพบก, 2522.

บุคลิกภาพกับการจูงใจในการทำงานของพนักงาน : กรณีศึกษา บริษัท เอ็น เอช เค สปริง (ประเทศไทย) จำกัด

THE WORKER'S PERSONALITY AND INCENTIVES IN WORKPLACE CASE STUDY OF NHK SPRING (THAILAND) CO., LTD.

พิศิษฎ์ พฤกฒมานุศาศาสตร์[1] ดร.ธีระ เตชะมณีสถิตย์[2] และชนะเกียรติ สมานบุตร[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการธุรกิจผ่านอิเล็กทรอนิคส์ มหาวิทยาลัยรังสิต

[3]อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงบุคลิกภาพกับการจูงใจในการทำงานของพนักงาน กรณีศึกษา บริษัท เอ็น เอช เค สปริง (ประเทศไทย) จำกัด วิธีการศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างพนักงานระดับปฏิบัติการ บริษัท เอ็น เอช เค สปริง (ประเทศไทย) จำกัด จำนวน 400 ตัวอย่าง จากโรงงานใน 3 จังหวัด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การตรวจสอบเครื่องมือที่วิจัยโดยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และหาค่าความเที่ยงที่เป็นที่ยอมรับ โดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach's Alpha) โดยการแจกแบบสอบถาม โดยเก็บตัวอย่างจำนวน 30 ชุด ใช้การประมวลผลข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความถี่และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ คือ independent t-test, Analysis of Variance (ANOVA) และสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation) ผลการวิจัยพบว่า (1) บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวมีความสัมพันธ์กับสิ่งจูงใจในด้านวันหยุดพักผ่อนอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และมีความสัมพันธ์กับสวัสดิการอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 (2) บุคลิกภาพด้านการแสดงออกมีความสัมพันธ์กับสิ่งจูงใจในด้านการยกย่องชมเชยอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (3) บุคลิกภาพด้านการเปิดกว้างมีความสัมพันธ์กับสิ่งจูงใจในด้านการยอมรับนับถืออย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 (4) บุคลิกภาพด้านการยอมรับผู้อื่นไม่มีความสัมพันธ์กับสิ่งจูงใจในทุกด้าน (5) บุคลิกภาพด้านความมีสติมีความสัมพันธ์กับสิ่งจูงใจในด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพและด้านการได้รับความยอมรับนับถืออย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : บุคลิกภาพ, สิ่งจูงใจ

Abstract

The purpose of this research was to study The Worker's Personality and Incentive in Workplace, Case study of NHK Spring (Thailand) Co.,Ltd. The study was conducted by using questionnaires to collect 400 sample populations of workers who are working in the plant of the company in 3 provinces. The responders were asked to personal factors, the personality test and the rank of motivating factors in term of financial incentives and non-financial incentives. Methods of

the data analysis are percentage, mean, frequency and standard deviation. The hypothesis method by independent t-test, the Analysis of Variance (ANOVA) and the correlation is measured by Pearson's Product Moment Correlation.

Research results are (1) The Neuroticism is the correlation with the holidays, the significant statistic level at 0.05 and correlation with the fringe benefit, the significant statistic level at 0.01. (2) The Extraversion is the correlation with the esteem, the significant statistic level at 0.05. (3) The Openness to Experience is the correlation with the social acceptance, the significant statistic level at 0.01. (4) The Agreeableness is not the correlation with every factor. (5) The Conscientiousness is the correlation with the physical environment and the esteem, the significant statistic level at 0.01.

KEYWORDS : PERSONALITY, INCENTIVES

1. บทนำ

ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องอาศัยการลงทุนและเทคโนโลยีระดับสูง ส่วนใหญ่จึงเป็นการร่วมลงทุนระหว่างผู้ประกอบการไทยและต่างชาติ โดยไทยจะมีบทบาทในฐานะผู้รับจ้างผลิต ซึ่งไทยมีจุดแข็งอยู่ที่ความสามารถในการผลิตสินค้าที่มีขนาดเล็กและแม่นยำสูง สอดคล้องกับแนวโน้มของอุตสาหกรรมที่จะเน้นการพัฒนาไปสู่กระบวนการผลิตชิ้นงานที่เล็กลง มีความแม่นยำเป็นพิเศษและมีความเที่ยงตรงสูง (Precision Manufacturing) มีการขยายการผลิตไปสู่ผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ต้องอาศัยกระบวนการผลิตที่มีความเที่ยงตรงสูงเช่นกัน จุดแข็งของประเทศไทยจุดนี้จึงเป็นที่เชื่อถือสำหรับการลงทุนของบริษัทข้ามชาติระดับโลก (กระทรวงอุตสาหกรรม , 2554 : ก.41) แต่ในปัจจุบันอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยกำลังประสบปัญหา คือ การขาดแคลนแรงงานในสายการผลิตทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ปริญญาวิชาชีพ (ปวช.) และระดับปฏิบัติการ อีกทั้งแรงงานมีอัตราการเข้าออกสูง ทำให้ขาดความเชี่ยวชาญ ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายในการฝึกฝนและอบรมเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นสิ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ คือ การจูงใจพนักงาน ซึ่งการจูงใจพนักงานที่มุ่งตอบสนองต่อความต้องการของพนักงานแต่ละบุคคลนั้น จะส่งผลให้เกิดความอยากร่วมงานกับองค์กรต่อไปและมีผลการปฏิบัติงานสูง (Gibson, Ivancevich and Donnelly, 1991 : 80) แต่ถ้าไม่ได้รับการตอบสนอง ผลที่ตามมา คือ พนักงานอาจเกิดความเบื่อหน่าย สิ้นหวัง หมดกำลังใจในการทำงานและขาดความพึงพอใจต่อองค์กรของตน ซึ่งอาจเป็นผลร้ายต่อการทำงานและทำให้การดำเนินงานในองค์กรไม่ราบลื่นและล้มเหลวได้ แต่การจูงใจก็มีข้อจำกัด คือ องค์กรไม่อาจตอบสนองต่อความต้องการของพนักงานได้ทุกคน ฉะนั้นเพื่อให้การจูงใจได้ผลสัมฤทธิ์สูงสุด จึงจำเป็นต้องมีการคัดเลือกวิธีการจูงใจให้เหมาะสมกับพนักงานแต่ละกลุ่ม ซึ่งการแบ่งพนักงานออกเป็นกลุ่มนั้นจะต้องมีเกณฑ์การแบ่งที่เป็นเหตุเป็นผล หนึ่งในวิธีการแบ่งกลุ่มพนักงาน คือ การแบ่งกลุ่มพนักงานตามลักษณะบุคลิกภาพ ซึ่งลักษณะทางบุคลิกภาพนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการตัดสินพฤติกรรมการทำงานของพนักงาน และการประเมินบุคลิกภาพมีบทบาทสำคัญในการคัดเลือกบุคลากร การปรับขึ้นเงินเดือนและผลตอบแทน การให้ตำแหน่งและการพัฒนาอาชีพ (ทนงค์ เกษทรัพย์ 2544 : 3)

2. ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ

ทฤษฎีบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบของ Costa และ McCrae ประกอบไปด้วย 1) บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวในอารมณ์ (Neuroticism) 2) ด้านการแสดงออก (Extraversion) 3) ด้านการเปิดรับประสบการณ์ (Openness to Experience) 4) ด้านการประนีประนอม (Agreeableness) 5) ด้านการมีสติ (Conscientiousness)

องค์ประกอบห้าประการของบุคลิกภาพ	การเปิดรับประสบการณ์ (O)
N : ความหวั่นไหวในอารมณ์ (Neuroticism) E : การแสดงออก (Extraversion) O : การเปิดรับประสบการณ์ (Openness to Experience) A : การประนีประนอม (Agreeableness) C : การมีสติ (Conscientiousness)	O1 : มีความเพ้อฝัน (Fantasy) O2 : ความมีสุนทรียภาพ (Aesthetics) O3 : มีอารมณ์และความรู้สึก (Feelings) O4 : การปฏิบัติจริง (Actions) O5 : มีความคิดสร้างสรรค์ (Ideas) O6 : ค่านิยม (Values)
ความหวั่นไหวในอารมณ์ (N) N1 : ความวิตกกังวล (Anxiety) N2 : โกรธง่าย (Angry Hostility) N3 : ความซึมเศร้า หดหู่ (Depression) N4 : ความประหม่า (Self-Consciousness) N5 : การขาดความยับยั้งในจิตใจ (Impulsiveness) N6 : ความไม่มั่นคงในจิตใจ (Vulnerability)	การประนีประนอม (A) A1 : ความไว้วางใจ (Trust) A2 : ความตรงไปตรงมา (Straightforwardness) A3 : ความไม่เห็นแก่ตัว (Altruism) A4 : การยอมตาม (Compliance) A5 : ความสุภาพ ถ่อมตัว (Modesty) A6 : ความอ่อนโยน (Tender-Mindedness)
การแสดงออก (E) E1 : ความมีมิตรไมตรีจิต อบอุ่น (Warmth) E2 : การชอบเข้าสังคม (Gregariousness) E3 : การแสดงออกอย่างมั่นใจ (Assertiveness) E4 : ความกระฉับกระเฉง (Activity) E5 : แสวงหาความตื่นเต้น (Excitement-Seeking) E6 : การมีอารมณ์ดี (Positive Emotions)	การมีสติ (C) C1 : ความสามารถ (Competence) C2 : ความมีระเบียบ (Order) C3 : ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (Dutifulness) C4 : ความพยายามถึงผลสัมฤทธิ์ (Achievement Striving) C5 : ความมีวินัยในตนเอง (Self-Discipline) C6 : ความรอบคอบ (Deliberation)

ที่มา : Costa and McCrae (1995 : 16)

จากตารางจะเห็นว่า บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ มีลักษณะเฉพาะ (specific facet) เพื่อใช้ระบุถึงลักษณะขององค์ประกอบหลักของแต่ละบุคลิกภาพ โดยลักษณะเฉพาะที่อยู่ในองค์ประกอบเดียวกันจะมีความสัมพันธ์กัน ในแต่ละองค์ประกอบจะมีลักษณะเฉพาะ 6 กลุ่ม ซึ่งหมายความว่าจะมีลักษณะเฉพาะรวมทั้งหมด 30 กลุ่ม

ทฤษฎีบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ถูกจัดอยู่ในกลุ่มทฤษฎีบุคลิกภาพที่เกี่ยวกับลักษณะนิสัย ลักษณะร่วมของทฤษฎีในกลุ่มนี้ คือ การรวบรวมและจัดระบบลักษณะนิสัยที่ประกอบเป็นบุคลิกภาพออกเป็นมิติต่างๆ และทำการประเมินโดยใช้มิติที่ได้รับการจัดระบบแล้วเป็นเกณฑ์

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจูงใจ

การจูงใจด้วยวิธีการเสริมแรง (Reinforcement Theory) มีแนวคิดที่ว่า สิ่งที่กำหนดพฤติกรรมล้วนมาจากสภาพแวดล้อมและสิ่งเร้า (stimulus) ทั้งสิ้น บางครั้งสิ่งเร้าไม่ได้มีเพียงหนึ่ง สิ่งเร้าอื่นที่เพิ่มเข้ามาอาจจะก่อให้เกิดพฤติกรรมได้เช่นกัน ถ้ามีการวางเงื่อนไขที่ถูกต้อง

การจะเข้าใจและควบคุมพฤติกรรมบุคคลได้ จำเป็นต้องเข้าใจเงื่อนไขของการเสริมแรง (reinforcement contingency) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิ่งเสริมแรงในเชิงบวก (positive reinforcers) อันได้แก่ สิ่งเร้า (stimulus) ซึ่งเป็นตัวเสริมให้เกิดแนวโน้มการตอบสนองในเชิงบวก (positive consequences) และมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก ดังนั้น วิธีการจูงใจบุคคลจึงควรเลือกสิ่งเสริมแรง (reinforcers) ที่มีพลังส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งพฤติกรรมที่ต้องการ เช่น การพิจารณาขึ้นเงินเดือนและความดีความชอบอย่างเป็นธรรม การยกย่อง ชมเชย เป็นต้น ดังนั้นหากมีความเข้าใจในเงื่อนไขการเสริมแรงก็จะสามารถจูงใจบุคคลได้

สิ่งจูงใจที่ใช้ในกระบวนการจูงใจออกเป็น 2 ประเภท (Ballentine A. และคณะ, 2011 : 1) คือ 1) สิ่งจูงใจที่เป็นเงิน (monetary incentives) มีวัตถุประสงค์เพื่อเชื่อมโยงรางวัลกับสมรรถนะการทำงานที่ยอดเยี่ยมผ่านทางตัวเงิน เช่น การขึ้นเงินเดือน การแบ่งผลกำไร การโบนัสตามกำหนด เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะช่วยรักษาระดับแรงจูงใจทางบวกไว้ 2) สิ่งจูงใจที่ไม่ใช่เงิน (non-monetary incentives) มีวัตถุประสงค์เพื่อเชื่อมโยงรางวัลกับสมรรถนะการทำงานที่ยอดเยี่ยมผ่านทางโอกาส เช่น การเลื่อนตำแหน่ง การยกย่อง ชมเชย เป็นต้น

2.3 ข้อมูลของบริษัทกรณีศึกษา

ปีที่ก่อตั้ง	พ.ศ. 2506
ประเภทอุตสาหกรรม	อุตสาหกรรมชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิคส์และชิ้นส่วนรถยนต์
จำนวนพนักงาน	7,594 คน
นโยบายการบริหาร	สร้างความเชื่อมั่นต่อสถานที่ทำงาน บริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ทบทวนระบบต่างๆ ที่มีอยู่และปรับปรุงให้เหมาะสม และการสร้างคนเป็นเจตนารมณ์ของทุกหน่วยงาน

บริษัทเอ็น เอช เค สปริง (ประเทศไทย) จำกัด ผลิตชิ้นส่วนในระบบกันสะเทือน (Suspension) ในอุตสาหกรรมยานยนต์ รถยนต์ส่วนใหญ่ที่ประกอบในประเทศไทย ณ ปัจจุบันได้ใช้ชิ้นส่วนกันสะเทือนที่ผลิตจากบริษัทฯ ซึ่งทุกชิ้นส่วนจะถูกผลิตด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย นอกจากนั้นบริษัทฯ ต้องการสนองตอบความต้องการที่มากขึ้นของลูกค้า จึงได้ตัดสินใจผลิตสินค้าที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ครบวงจร เช่น ชิ้นส่วน HDD, DDS หรือ ดิสก์ไดรฟ์ซัสเปนชั่น และในระบบคุณภาพบริษัทฯ ได้รับการรับรองระบบมาตรฐานคุณภาพ ISO/TS 16949, ISO-9000 : 2000 และได้รับการรับรองมาตรฐาน ISO 14001 ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

3. ขั้นตอนการศึกษาและวิธีการวิจัย

ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาถึงคุณสมบัติส่วนบุคคลของพนักงาน บุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบและสิ่งจูงใจที่มีผลต่อการทำงานของพนักงาน จากนั้นนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาสังเคราะห์เพื่อสร้างกรอบแนวคิดและกำหนดตัวแปรที่เกี่ยงข้อง ซึ่งจะใช้แนวทางในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผลต่อไป

ประชากร ได้แก่ พนักงานระดับบังคับบัญชาและพนักงานระดับปฏิบัติการของบริษัท เอ็น เอช เค สปริง (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในโรงงานทั้ง 3 แห่งของบริษัท ได้แก่ (1) พนักงานในโรงงาน จ.สมุทรปราการ จำนวน 91 คน (2) พนักงานในโรงงาน จ.ฉะเชิงเทรา จำนวน 286 คน (3) พนักงานในโรงงาน จ.ระยอง จำนวน 23 คน รวมประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 400 คน ซึ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างถูกคำนวณจากสูตรการคำนวณโดยทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของ Taro Yamane (Yamane, 1967 : 886) โดยกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้ถูกแบ่งตามโควตา (Quota Sampling) โดยใช้วิธีการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ตามสัดส่วนของจำนวนประชากรในแต่ละโรงงาน จากนั้นจึงใช้วิธีการเก็บตัวอย่างแบบสุ่ม (Random Sampling) ในแต่ละโรงงานนั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถาม (Questionnaire) ประเภทปลายปิด (Closed Form) ลักษณะคำถามเป็นแบบ Likert's scales ซึ่งมี 5 ระดับ โดยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีอื่นๆ ประมวลเข้าด้วยกัน และได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษามาประกอบใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ โดยแบบสอบถามของงานวิจัยฉบับนี้ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ (1) คำถามที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติส่วนบุคคลของพนักงาน จำนวน 8 ข้อ (2) แบบวัดบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ จำนวน 30 ข้อ (3) คำถามที่เกี่ยวข้องกับสิ่งจูงใจ จำนวน 10 ข้อ

ในการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับขอบเขตและวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Pilot Test) กับพนักงานฝ่ายปฏิบัติการของบริษัท เอ็น เอช เค สปริง (ประเทศไทย) จำกัด จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามวิธีของครอนบาค (อ้างถึงใน ยุทธ ไกยวรรณ์, 2551 : 134) ซึ่งได้ค่า α = 0.90 จึงสรุปได้ว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูง

เมื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครบ 400 ชุดแล้ว จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพของพนักงานกับสิ่งจูงใจในการทำงานด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation)

4. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

สรุปลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในด้าน เพศ อายุ สถานภาพทางการสมรส ระดับการศึกษา อายุงานในองค์กร แผนกงานที่สังกัด ระดับการบังคับบัญชาและระดับเงินเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.2 มีช่วงอายุระหว่าง 20 - 35 ปี จำนวน 357 คน คิดเป็นร้อยละ 89.2 สถานภาพโสด จำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 66.2 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 64.2 อายุงานในบริษัทอยู่ระหว่าง 1 – 5 ปี จำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 65 สังกัดส่วนงานสายการผลิต จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 58.8 ระดับปฏิบัติการ จำนวน 299 คน คิดเป็นร้อยละ 74.8 และมีระดับเงินเดือนอยู่ระหว่าง 8,001 – 15,000 บาท จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.2

สำหรับค่าเฉลี่ยของลักษณะทางบุคลิกภาพของพนักงาน เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้วพบว่า คะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถแจกแจงข้อมูลได้ดังนี้ พนักงานมีบุคลิกภาพด้านการมีสติ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.56 ด้านการประนีประนอม ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.42 ด้านการเปิดรับประสบการณ์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.34 ด้านความหวั่นไหวในอารมณ์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.33 และด้านการแสดงออก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.15

ค่าเฉลี่ยของสิ่งจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงาน เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้วพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถแจกแจงข้อมูลได้ดังนี้ ปัจจัยด้านโบนัส ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.61 ปัจจัยด้านเงินเดือน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.51 ปัจจัยด้านวันหยุดพักผ่อน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.47 ปัจจัยด้านสวัสดิการ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.44 ปัจจัยด้านความมั่นคงในงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.43 ปัจจัยด้านตำแหน่งงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.39 ปัจจัยด้านการศึกษาและฝึกอบรม ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.36 ปัจจัยด้านการยกย่อง ชมเชย ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.34 ปัจจัยด้านการได้รับการยอมรับ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.30 และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.27

จากการวิจัยในครั้งนี้โดยภาพรวมพบว่า คุณสมบัติส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุงานการสังกัดหน่วยงานและระดับการบังคับบัญชาที่แตกต่างกัน มีความต้องการสิ่งจูงใจในการทำงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่าคุณสมบัติส่วนบุคคลด้านระดับเงินเดือนที่แตกต่างกัน มีความต้องการสิ่งจูงใจในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อนำผลที่ได้ไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน(Multiple Comparison) โดยใช้การทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) พบว่า กลุ่มพนักงานที่มีระดับเงินเดือน 8,001 - 15,000 บาท แตกต่างจากกลุ่มที่มีระดับเงินเดือนต่ำกว่า 8,000 บาท กลุ่มพนักงานที่มีระดับเงินเดือน 8,001 – 15,000 บาท แตกต่างจากกลุ่มที่มีระดับเงินเดือนมากกว่า 20,000 บาท และกลุ่มพนักงานที่มีระดับเงินเดือน 15,001 - 20,000 บาท แตกต่างจากกลุ่มที่มีระดับเงินเดือน 8,001 – 15,000 บาท ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการวิจัยโดยภาพรวมในการหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบกับสิ่งจูงใจในการทำงาน พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพด้านการแสดงออก (Extraversion) ด้านการประนีประนอม (Agreeableness) และด้านการมีสติ (Conscientiousness) กับสิ่งจูงใจในการทำงาน ในขณะที่บุคลิกภาพของพนักงานด้านความหวั่นไหวในอารมณ์ (Neuroticism) และด้านการเปิดรับประสบการณ์ (Openness to Experience) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสิ่งจูงใจในการทำงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

เมื่อศึกษาในรายละเอียดของแต่ละบุคลิกภาพกับสิ่งจูงใจพบว่า บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวในอารมณ์ (Neuroticism) มีความสัมพันธ์กับสิ่งจูงใจในด้านวันหยุดพักผ่อนอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และมีความสัมพันธ์กับสวัสดิการอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ในส่วนของบุคลิกภาพด้านการแสดงออก (Extraversion) มีความสัมพันธ์กับสิ่งจูงใจในด้านการยกย่องชมเชยอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในส่วนของบุคลิกภาพด้านการเปิดรับประสบการณ์ (Openness to Experience) มีความสัมพันธ์กับสิ่งจูงใจในด้านการได้รับการยอมรับนับถืออย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ในส่วนของบุคลิกภาพด้านการประนีประนอม (Agreeableness) ไม่มีความสัมพันธ์กับสิ่งจูงใจในทุกด้าน และในส่วนของบุคลิกภาพด้านการมีสติ (Conscientiousness) มีความสัมพันธ์กับสิ่งจูงใจในด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพและด้านการได้รับความยอมรับนับถืออย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

สรุปงานวิจัยนี้ (1) พนักงานที่มีระดับเงินเดือนแตกต่างกัน จะมีความต้องการสิ่งจูงใจแตกต่างกัน ดังนั้นการที่องค์กรจะจูงใจพนักงาน จำเป็นต้องดูระดับเงินเดือนเป็นสำคัญและไม่อาจใช้นโยบายการจูงใจแบบเดียวกันได้กับพนักงานที่มีรายได้ไม่เท่ากันทุกกลุ่ม ถ้าต้องการกำหนดนโยบายที่ใช้จูงใจพนักงานส่วนใหญ่ ให้กำหนดสิ่งจูงใจที่พนักงานจำนวนมากที่มีระดับเงินเดือนเดียวกันต้องการ การจูงใจพนักงานที่มีรายได้ต่างกัน ต้องใช้สิ่งจูงใจต่างกัน (2) เมื่อพิจารณาถึงบุคลิกภาพของพนักงานในภาพรวมแล้ว สิ่งจูงใจที่ควรนำมาใช้ในการจูงใจพนักงานระดับปฏิบัติการ บริษัท เอ็น เอช เค สปริง (ประเทศไทย) จำกัด ประกอบด้วยสิ่งจูงใจที่เป็นเงิน คือ วันหยุดพักผ่อนและสวัสดิการ กับสิ่งจูงใจที่ไม่ใช่เงิน คือ การยกย่องชมเชย การได้รับการยอมรับนับถือและสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ซึ่งผลการวิจัยที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Saleem (2011) ที่ว่า การเพิ่มสิ่งจูงใจที่เป็นตัวเงิน จะ ช่วยให้ความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงานสูงขึ้น ประสิทธิภาพการทำงานเพิ่มขึ้นและอัตราการลาออกลดลง ผู้ปฏิบัติงานจะภักดีต่อองค์กรก็ต่อเมื่อความต้องการของผู้ปฏิบัติงานนั้นได้รับการตอบสนองจากองค์กรจนเป็นที่พอใจแล้ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nyhus E. K. และ E. Pons (2005) ที่พบว่า บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวในอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางลบกับค่าแรงทั้งในเพศชายและเพศหญิง บุคลิกภาพด้านการประนีประนอมมีความสัมพันธ์กับค่าแรงสำหรับเพศหญิง บุคลิกภาพด้านการเปิดรับประสบการณ์ในเพศชายและบุคลิกภาพด้านการมีสติมีความสัมพันธ์กับการให้รางวัล

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงอุตสาหกรรม. “แผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย พ.ศ.2555-2574”. 2554.

ทนงค์ เกษทรัพย์. “ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบกับผลการปฏิบัติงานของพนักงานสินเชื่อธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)”. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.

ยุทธ์ ไกยวรรณ์. *วิธีวิจัยทางธุรกิจ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2551.

Ballentine, A., N. McKenzie, A. Wysocki and K. Kepner. “The Role of Monetary and Non-Monetary Incentives in the Workplace as Influenced by Career Stage”. Florida : University of Florida., 2011. (Online) Available at : http://www.worldcat.org/title/role-of-monetary-and-non-monetary-incentives-in-the-workplace-as-influenced- by-career-stage/oclc/052905308, (2012, April 31)

Ballentine, A., N. McKenzie, A. Wysocki and K. Kepner. “The Role of Monetary and Non- Monetary Incentives in the Workplace as Influenced by Career Stage”. Florida : University of Florida., 2011. (Online) Available at : http://www.worldcat.org/title/role-of-monetary-and-non-monetary-incentives-in-the-workplace-as-influenced-by-career-stage/oclc/052905308, (2012, April 31)

Costa, P. T., Jr. and R. R. McCrae. *Revised NEO Personality Inventory (NEO PI-R) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI)*. Florida : Psychology Assessment Resources, Inc., 1995.

Gibson, J. L., J. M. Ivancevich and J. H. Donnelly. *Organizations : Behavior, structure, process.* 7th ed. Boston : Richard D. Irwing Inc., 1991.

Nyhus, E. K. and E. Pons. “The Effects of Personality on Earnings”. *Journal of Economic Psychology*. 26., 2005: 363–384.

Saleem, S. “The Impact of Financial Incentives on Employees Commitment”. *European Journal of Business and Management*. Vol. 3, No. 4, 2011 : 258 – 266.

Yamane, T. *Statistics ; An Introductory Analysis.* New York : Harper and Row., 1967.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อราคายางพาราแผ่นรมควันชั้น 3

FACTORS INFLUENCING ON RIBBED SMOKED SHEET NUMBER 3

สุภนิช พันธ์แก้ว[1] ดร.ณกมล จันทร์สม[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แขนงวิชาการเงินและการลงทุน มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] หัวหน้าหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเป็นผู้ประกอบการ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อราคายางพาราแผ่นรมควันชั้น 3 โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) แบบอนุกรมเวลารายเดือนเริ่มตั้งแต่ เดือนมกราคมปี พ.ศ. 2550 ถึงเดือนธันวาคม ปีพ.ศ. 2554 รวบรวมจากส่วนราชการและส่วนที่เกี่ยวข้องต่างๆ แล้วนำมาวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้วิธีสร้างสมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรสองตัวขึ้นไป แล้วทำการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ มูลค่าการส่งออกยางพาราของประเทศไทย อัตราเงินเฟ้อของสาธารณรัฐประชาชนจีน ราคายางพาราในตลาดสินค้าล่วงหน้าเซี่ยงไฮ้และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในสาธารณรัฐประชาชนจีน จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อราคายางพาราแผ่นรมควันชั้น 3 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ราคายางพาราในตลาดสินค้าล่วงหน้าเซี่ยงไฮ้ และผลิตภัณฑ์มวลรวมของสาธารณรัฐประชาชนจีน สามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตาม คือ ราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 นั้นมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน โดยทั้งสามปัจจัยนี้เป็นปัจจัยที่มีค่า Sig $\leq$ 0.05อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนมูลค่าการส่งออกยางพาราของประเทศไทยและอัตราเงินเฟ้อของสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้นมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้าม และทั้งสองปัจจัยเป็นปัจจัยที่มีค่า Sig $\leq$ 0.05 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: ยางพาราแผ่นรมควันชั้น 3

Abstract

The objectives of this thesis were to study the factors that influencing on a price of Ribbed Smoked Sheet Number 3 by using secondary data monthly time series data from January year 2007 to December year 2012 gathered from various government agencies and related sources. The factors are included exchange rate 1USD, Rubber Export of Thailand, Inflation Rate of China, Price of rubber futures contacts in Shanghai Future Exchange and Gross Domestic Product of China. The Multiple Regression Analysis was used for inference statistic. The result of the study showed that exchange rate 1of USD, price of rubber futures contacts in Shanghai Future Exchange and Gross Domestic Product were directly correlated with price of Ribbed Smoked Sheet Number 3 at the 0.05 level of significance. However, Inflation of China and Rubber export of Thailand were inversely correlated with price of Ribbed Smoked Sheet Number 3 at the 0.05 level of Significance.

KEYWORDS: RIBBED SMOKED SHEET NUMBER 3

1. บทนำ

ประเทศไทยถือเป็นประเทศเกษตรกรรม คือมีรายได้หลักมาจากการทำเกษตรกรรม สืบเนื่องมาจากสภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศที่เหมาะแก่การเพาะปลูก โดยยางพารานั้นถือเป็นหนึ่งในพืชเศรษฐกิจที่สำคัญและทำรายได้หลักของประเทศไทย ประเทศไทยมีการส่งออกยางพาราเป็นอันดับหนึ่งของโลก โดยยางพารานั้นมีความสำคัญต่อประเทศในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านอุตสาหกรรมยางพาราและไม้ยางพารา จากความสำคัญดังกล่าว ทำให้มีผู้คนสนใจการปลูกยางพารามากขึ้น ซึ่งแต่เดิมมีเฉพาะภาคใต้ แต่ปัจจุบันมีการเพาะปลูกยางพาราในแถบภาคอีสานกันอย่างแพร่หลายอีกด้วย แต่ถึงแม้ประเทศไทยนั้นเป็นประเทศที่มีการผลิตและส่งออกวัตถุดิบจากยางพารามากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งแล้วนั้น ประเทศไทยยังคงไม่สามารถเป็นผู้กำหนดราคายางพาราเองได้ เนื่องจากประเทศไทยนั้นอ้างอิงราคายางพาราจากประเทศคู่ค้าเป็นหลัก ผู้ประกอบการยางพาราของประเทศไทยยังคงประสบกับปัญหาด้านราคายางพาราที่มีความผันผวนอยู่ตลอดทำให้หลายครั้งผู้ประกอบการต้องประสบกับภาวะขาดทุนเมื่อราคายางพาราตกต่ำลง ดังนั้นผู้ประกอบการจึงต้องมีการศึกษาถึงความเสี่ยงให้ดีเพื่อความมั่นคงและเจริญเติบโตทางธุรกิจและความมั่นคงทางรายได้ต่อเกษตรกรชาวสวนยางไทย การศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อราคายางพารานั้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในการวางแผนและเข้าใจถึงปัญหาของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อราคายางพารา ทั้งนี้เพื่อให้เตรียมพร้อมรับมือกับปัญหาและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจได้ดี

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วยตัวแปรตามคือ ราคายางพาราแผ่นรมควันชั้น 3 และตัวแปรอิสระที่เลือกมาใช้ในการศึกษามีทั้งหมด 6 ปัจจัยดังนี้ 1. อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ 2. มูลค่าการส่งออกยางพาราของประเทศไทย 3. อัตราเงินเฟ้อของสาธารณรัฐประชาชนจีน 4. ราคายางในตลาดล่วงหน้าเซี่ยงไฮ้ 5. ผลิตภัณฑ์มวลรวมของสาธารณรัฐประชาชนจีน 6. ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก โดยกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจะใช้ข้อมูลรายเดือน ซึ่งจะมีระยะเวลาในการศึกษาระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2550 ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2554 เป็นจำนวนทั้งหมด 60 ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์ต่อราคายางพาราแผ่นรมควันชั้น 3 โดยการหาค่าความสัมพันธ์นั้น จะใช้วิธีสร้างสมการถดถอยเชิงซ้อน Multiple Regression Analysis (MRA) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรสองตัวขึ้นไป กล่าวคือ มีตัวแปรตามหนึ่งตัวและตัวแปรอิสระอย่างน้อยสองตัวแปรขึ้นไป โดยความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามเป็นลักษณะเชิงเส้นตรง โดยแบบจำลองการวิเคราะห์มีโครงสร้างดังนี้

$$RSS3 = C + \beta_1 Exrate + \beta_2 EXPORTth + \beta_3 INFLATIONcn + \beta_4 SHFE + \beta_5 GDP + \beta_6 NYMEX$$

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

ผลการวิเคราะห์จากตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายได้ดังนี้

ปัจจัยด้านอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ มีค่าเฉลี่ยที่ 33.0290 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 1.81617 โดยมีค่าต่ำสุด ที่ 30.02 และค่าสูงสุดอยู่ที่ 36.10 ปัจจัยด้านอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐนั้นมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับราคายางพาราแผ่นรมควันชั้น 3 ตามที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ และเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้ราคายางพาราแผ่นรมควันชั้น 3 มีค่าอยู่ที่ .000 และหากอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ เปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 1 ราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 จะยังคงมีค่าที่ .000 ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ วาสนา วงศ์ศิริ (2547) ที่ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงราคายางแผ่นดิบชั้น 3 โดยพบว่าอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯนั้นมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ปัจจัยด้านมูลค่าการส่งออกยางพาราของไทย มีค่าเฉลี่ยที่ 4.96E+09 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 2.005E+09 โดยมีค่าต่ำสุดอยู่ที่ 1538456286 และค่าสูงสุดอยู่ที่ 11355182726 โดยปัจจัยด้านมูลค่าการส่งออกยางพาราของประเทศไทยนั้นมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับราคายางพาราแผ่นรมควันชั้น 3 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อมูลค่าการส่งออกยางพาราของไทยมีค่าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้ราคายางพาราแผ่นรมควันชั้น 3 มีค่าลดลงร้อยละ 6.742 และหากมูลค่าการส่งออกยางพาราของไทยเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 1 จะส่งผลให้ราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 มีค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.742 ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ ณิชกุล จันทร์มณี (2551) ที่ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่ทำให้เกิดความผันผวนของราคายางพาราภายในประเทศไทย ที่วิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ต่อปัจจัยที่มีผลกระทบและพบว่ามูลค่าการส่งออกยางพาราของประเทศไทยมีความสัมพันธ์ไปทิศทางเดียวกันกับราคายางภายในประเทศไทย

ปัจจัยด้านอัตราเงินเฟ้อของสาธารณรัฐประชาชนจีน มีค่าเฉลี่ยที่ 3.7532 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 2.89101 มีค่าต่ำสุดที่ -1.86E+00 และค่าสูงสุดที่ 8.76 โดยที่ปัจจัยด้านอัตราเงินเฟ้อของสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้นมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับราคายางพาราแผ่นรมควันชั้น 3 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ และเมื่ออัตราเงินเฟ้อของสาธารณรัฐประชาชนจีนมีค่าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้ยางพาราแผ่นรมควันชั้น 3 มีค่าลดลงร้อยละ 1.320 และหากอัตราเงินเฟ้อของสาธารณรัฐประชาชนจีนมีค่าเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 1 จะส่งผลให้ราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 มีค่าเพิ่มขึ้นที่ร้อยละ 1.320 งานวิจัยของพัตเนตร รามางกูร (2544) ศึกษาถึงการวิเคราะห์แนวโน้มของการสร้างปริมาณการค้าและการหันเหทิศทางการค้าจากการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน(กรณีศึกษา : ประเทศไทย) พบว่าอัตราเงินเฟ้อของประเทศไทยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับมูลค่าการนำเข้าสินค้าหลายชนิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยด้านราคายางในตลาดล่วงหน้าเซี่ยงไฮ้ มีค่าเฉลี่ยที่ 24255.5000 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 2.89101 โดยมีค่าต่ำสุดที่ 1.2425.00 และค่าสูงสุดที่ 39890.00 โดยปัจจัยด้านราคายางในตลาดล่วงหน้าเซี่ยงไฮ้นั้นมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับราคายางพาราแผ่นรมควันชั้น 3 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ และเมื่อราคายางตลาดสินค้าล่วงหน้าเซี่ยงไฮ้มีค่าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้ยางพาราแผ่นรมควันชั้น 3 มีค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.003 และหากราคายางตลาดสินค้าล่วงหน้าเซี่ยงไฮ้มีค่าเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 1 จะส่งผลให้ราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 มีค่าลดลงที่ร้อยละ 0.003 โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของนุชรา รักการดี (2546) ที่วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาส่งออกยางแผ่นรมควันของประเทศไทยพบว่าผู้ส่งออกยางพาราของประเทศไทยใช้ราคาจากตลาดโลกโดยอ้างอิงราคายางจากต่างประเทศเป็นหลัก

ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในสาธารณรัฐประชาชนจีน มีค่าเฉลี่ยที่ 208147.4750 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 116097.03084 โดยมีค่าต่ำสุดที่ 54756.00 และค่าสูงสุดที่ 471563.70 โดยปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์มวลภายในสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้นมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับราคายางพาราแผ่นรมควันชั้น 3 ตามที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ และเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของสาธารณรัฐประชาชนจีน มีค่าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้ยางพาราแผ่นรมควันชั้น 3 มีค่าอยู่ที่ 0.000 และหากผลิตภัณฑ์มวลรวมของสาธารณรัฐประชาชนจีน มีค่าเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 1 จะส่งผลให้ราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 นั้นยังคงมีค่าอยู่ที่ 0.000 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพลพจน์ กิจชัยสวัสดิ์ (2549) ที่วิจัยเรื่องอุปสงค์การส่งออกยางธรรมชาติของไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน ผลจากการศึกษาพบว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายประเทศจีนมีผลกระทบต่อราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 โดยมีรูปแบบสมการดังนี้

RSS3 = 244.320 -6.135Exrate+0.000EXPORTth -2.140INFLATIONcn + .003SHFE + 0.000GDPcn + .193NYMEX

เอกสารอ้างอิง

ภัทรียา นันตโลหิต. “*การวิเคราะห์เชิงสถิติของราคายางพารา*.” สารนิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สถิติประยุกต์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545.

นุชรา รักการดี. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาส่งออกยางพาราแผ่นรมควันของประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์ ธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2546

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดในเขตลุ่มน้ำโขง

THE ECONOMIC GROWTH OF MEKONG RIVER BASIN PROVINCES

ปฐม จิตะปุระ[1] ร.ศ.อติ ไทยานันท์[2] ร.ศ.สุกัญญา ตันธนวัฒน์[3] และ ร.ศ.อสัมภินพงศ์ ฉัตราคม[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

[1] อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์ประจำหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

[3] อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์และอาจารย์ประจำหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดในเขตลุ่มน้ำโขง ประกอบด้วยจังหวัดเลย หนองคาย นครพนม มุกดาหาร และอุบลราชธานี โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิรายปี ระหว่างปี พ.ศ. 2539-2553 สร้างแบบจำลองทางเศรษฐมิติ และทำการวิเคราะห์ในรูปสมการถดถอยเชิงซ้อนหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (ordinary least square) ปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาคือ ราคายางพาราแผ่นดิบชั้น 3 รายจ่ายภาครัฐบาล ผู้มีงานทำ สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ และมูลค่าการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว ผลการวิจัยพบว่า ราคายางพาราแผ่นดิบชั้น 3 และสินเชื่อธนาคารพาณิชย์ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดในเขตลุ่มน้ำโขง ส่วนรายจ่ายภาครัฐบาล และผู้มีงานทำ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดอุบลราชธานี ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และร้อยละ 99 ตามลำดับ และมูลค่าการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดเลย และนครพนม ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

คำสำคัญ: การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ, ลุ่มน้ำโขง

Abstract

The objectives of this research are to investigate factors affecting the economic growth of provinces in Mekong basin; the provinces are Loei, Nong Khai, Nakhon Phanom, Mukdahan and Ubon Ratchathani. The factors considered are the price of the third grade of raw rubber, government expenditures, employment, commercial bank loans and Thai-Laos border trading value. In analyzing the annual secondary data from the period 1996 and 2010 were collected, the researcher utilized an econometric linear regression model and the ordinary least squares (OLS) method in order to determine the relationships between dependent and independent variables. Findings are as follows: the price of the third grade of raw rubber and commercial bank loans, were factors affecting the economic growth of the aforementioned provinces. Government expenditures and employment were positively correlated with the economic growth of Ubon Ratchathani at the statistically significant level of reliability of 95 percent and 99 percent consecutively. This finding was congruent with the set hypothesis posited for this investigation. Finally, Thai-Laos border trading value was positively

correlated with the economic growth of Loei and Nakhon Phanom at the statistically significant level of reliability of 95 percent.

KEYWORDS: Economic Growth, Mekong Basin

1. บทนำ

เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ คือ ระบบเศรษฐกิจดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในประเทศได้มากที่สุด และเป็นไปอย่างมีเสถียรภาพ ด้วยเหตุนี้จะส่งผลต่อการเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจโดยรวม ซึ่งรัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องวางแผนในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้อง การดำเนินงานของรัฐบาลรัฐบาลจำเป็นต้องมีบทบาทในการตัดสินใจจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างภาครัฐบาลและภาคเอกชน และระหว่างภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ของประเทศให้สามารถกระตุ้นให้เศรษฐกิจเจริญก้าวหน้าได้มากที่สุด และมีการกระจายความเป็นธรรมในสังคม ซึ่งภาครัฐบาลก็ให้ความสำคัญกับปัญหาเหล่านี้มาตลอดจึงได้มีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติขึ้นเพื่อวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างเป็นระบบ ประเทศไทยได้วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเมื่อปี พ.ศ. 2504 โดยได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เป็นต้นมา จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ประเทศได้นำทรัพยากรธรรมชาติและความได้เปรียบของค่าจ้างแรงงานของประเทศมาสนับสนุนการพัฒนาและขยายฐานการผลิต และกระจายการผลิตภาคเกษตรสู่พืชเศรษฐกิจหลักจำนวนมาก การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า และนำไปสู่การผลิตเพื่อการส่งออก ทำให้ระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัวเรื่อยมา

เศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือขยายตัวต่อเนื่องจากแรงสนับสนุนของการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนที่เพิ่มขึ้นจากอำนาจซื้อของผู้บริโภค จากราคาพืชเศรษฐกิจสำคัญที่ปรับตัวสูงขึ้น การได้รับเงินชดเชยจากโครงการประกันรายได้ การใช้จ่ายของภาครัฐที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากงบประมาณภายใต้โครงการปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง ซึ่งกระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ประกอบธุรกิจ ขยายการลงทุน และสินเชื่อของสถาบันการเงินที่ขยายตัวสูงขึ้น มูลค่าการค้าชายแดนขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยจังหวัดในเขตลุ่มน้ำโขง ได้แก่ เลย หนองคาย นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี พบว่ามีผลิตภัณฑ์จังหวัด (gross provincial product--GPP) รวมกันประมาณร้อยละ 20 หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณ 1 ใน 5 ของผลิตภัณฑ์ภาค ประกอบกับจังหวัดเหล่านี้มีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ซึ่งเป็นประเทศหนึ่งในกลุ่มประเทศอินโดจีน และกลุ่มอาเซียนที่มีความน่าสนใจในการลงทุนจากต่างประเทศ ด้วยปัจจัยดังกล่าว ทำให้มีความต้องการสินค้าจากประเทศไทยเพิ่มขึ้น เนื่องจาก สปป.ลาว มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ค่าแรงงานไม่แพง และเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการนำเข้าสินค้าทุนจากไทย นอกจากนี้มีความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง 6 ประเทศ คือ กัมพูชา พม่า ไทย ลาว เวียดนาม และจีน ทำให้เกิดความร่วมมือในแผนงานต่าง ๆ เช่น ความร่วมมือในกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS (The Ayeyawady-Chao Pharaya-Mekong Economics Cooperation Strategy) เป็นต้น

ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้มีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดในเขตลุ่มน้ำโขง เพื่อนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ตัวแปรทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของจังหวัดดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางประกอบในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อส่งเสริมให้เศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้

ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีการบริโภคสินค้าและบริการเพิ่มมากขึ้น มีการลงทุนเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนการส่งเสริมสาขาเศรษฐกิจต่าง ๆ ให้เหมาะสม และสอดคล้องตามลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดในเขตลุ่มน้ำโขง

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ทฤษฎีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของนีโอคลาสสิก Harrod-Domar (อ้างถึงใน สุนทร ราชวงศ์ศึก, 2533, หน้า 240-246) นักเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิกได้ให้อัตราส่วนของทุนต่อผลผลิตผันแปรได้ตลอดเวลา โดยมีอัตราดอกเบี้ยและค่าจ้างเป็นตัวปรับให้เกิดดุลยภาพได้ และเทคนิคการผลิตก็จะไม่คงที่เหมือนเดิม เช่น เมื่อมีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น ทำให้อัตราส่วนของผลผลิตต่อแรงงาน (output-labour ratio) ลดลงเพราะประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานลดลง ในทางกลับกัน ถ้าการจ้างงานลดลง อัตราส่วนของผลผลิตต่อแรงงานจะเพิ่มขึ้นเนื่องจากประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานเพิ่มขึ้น โดยนัยเช่นนี้ค่าจ้างที่แท้จริงจะเป็นกลไกปรับให้อุปทานของแรงงานเท่ากับอุปสงค์ของแรงงานได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ นักเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิกจะสมมติให้ระบบเศรษฐกิจได้นำปัจจัยการผลิต (ทุนและแรงงาน) ที่มีอยู่มาทำการผลิตอย่างเต็มที่ อัตราการเจริญเติบโตจึงเป็นเป้าหมายหรือเจริญเติบโตตามแนวโน้มในทัศนะของนักเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิก อัตราการเจริญเติบโตที่เป็นไปได้ อัตราการเจริญเติบโตที่แท้จริง และอัตราการเจริญเติบโตตามธรรมชาติจะไม่แตกต่างกัน กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการเจริญเติบโตในอัตราเดียวกัน

ทฤษฎีการใช้จ่ายภาครัฐบาลของ Keynes (อ้างถึงใน นคร ยิ้มศิริวัฒนะ, 2548, หน้า 73-75) ได้ระบุไว้ว่าภาครัฐบาลมีความสำคัญในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ โดยใช้มาตรการทางด้านนโยบายการคลัง โดยผ่านเครื่องมือด้านรายรับรายจ่าย เฉพาะการใช้นโยบายการคลังด้านรายจ่ายมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากการใช้จ่ายของภาครัฐบาลเป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายมวลรวม (Aggregate Demand--AD) หากมีการเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายภาครัฐบาลจะส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงในรายได้ประชาชาติ ถ้าภาครัฐบาลใช้จ่ายเพิ่มขึ้นจะมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้ประชาชาติโดยผ่านการทำงานของตัวทวี ซึ่งหมายถึงอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นด้วย

ทฤษฎีการว่าจ้างทำงานของคลาสสิค (อ้างถึงใน รัตนา สายคณิต, 2541, หน้า 180) นักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกมีความเห็นว่า ระดับการว่าจ้างทำงานถูกกำหนดโดยอุปสงค์แรงงาน (demand for labor) และอุปทานของแรงงาน (supply for labor) และระดับการว่าจ้างทำงานมีความสัมพันธ์โดยตรงกับผลผลิต กล่าวคือ ถ้าระดับการว่าจ้างทำงานเพิ่มสูงขึ้น ผลผลิตจะเพิ่มสูงขึ้นด้วย หรือถ้าระดับการว่าจ้างทำงานคงที่ผลผลิตจะคงที่ด้วย นั่นคือ ในทรรศนะของนักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกระดับของผลผลิตขึ้นอยู่กับการว่าจ้างทำงานเท่านั้น

ข้อมูลที่นำมาศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ที่เก็บรวบรวมจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จังหวัดได้จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ราคายางพาราแผ่นดิบชั้น 3 ได้จากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร รายจ่ายภาครัฐบาล ได้จากสำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี ผู้มีงานทำ ได้จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ และมูลค่าการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว ได้จากธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อศึกษาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดในเขตลุ่มน้ำโขง ได้แก่ เลย หนองคาย นครพนม มุกดาหาร และอุบลราชธานี โดยหาความสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์จังหวัดแต่ละจังหวัดในเขตลุ่มน้ำโขงกับราคายางพาราแผ่นดิบชั้น 3 รายจ่ายภาครัฐบาล ผู้มีงานทำ สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ และมูลค่าการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว แล้วนำมาสร้างแบบจำลองโดยวิธีการทางเศรษฐมิติในรูปแบบสมการถดถอยเชิงซ้อน (multiple regression) และทำการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (ordinary least square--OLS) โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ระหว่างปี พ.ศ. 2539-2553 รวม 15 ปี โดยมีแบบจำลองที่ศึกษาดังนี้

$Log(GPP) = a_0 + a_1Log(PRUB) + a_2Log(BUDT) + a_3Log(EMPT) + a_4Log(CRDT) + a_5Log(BTRD)$

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

จังหวัดเลย

$Log(GPP) = 6.7518 - 0.0010Log(BUDT) - 0.0376Log(EMPT) + 0.3145Log(CRDT) + 0.0391Log(BTRD)$

$(-0.0457)^{ns}$ $(-0.01051)^{ns}$ (2.9162)** (2.1641)**

$R^2 = 0.8916$ Adjusted $R^2 = 0.8483$

D.W. statistic = 1.527 F statistic = 20.576

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t statistic

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการศึกษาพบว่า รายจ่ายภาครัฐบาล ผู้มีงานทำ สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ และมูลค่าการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว สามารถอธิบาย ผลิตภัณฑ์จังหวัดเลยได้ร้อยละ 89.16 ค่า Durbin-Watson Statistic (D.W.) เท่ากับ 1.527 แสดงว่า สมการสรุปไม่ได้ว่าเกิดปัญหาอัตตสหสัมพันธ์ (autocorrelation) ผลการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์จังหวัดเป็นดังนี้

สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ และมูลค่าการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์จังหวัด ซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แสดงว่าถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อสินเชื่อธนาคารพาณิชย์ และมูลค่าการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว เปลี่ยนแปลงไป

ร้อยละ 1 จะทำให้ผลิตภัณฑ์จังหวัดเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 0.3145 และร้อยละ 0.0391 ตามลำดับ ในทิศทางเดียวกันซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

รายจ่ายภาครัฐบาล และผู้มีงานทำของจังหวัดเลย มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับผลิตภัณฑ์จังหวัดไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติหรือมีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์จังหวัดน้อยมาก

จังหวัดหนองคาย

$Log(GPP) = 6.8701 + 0.1497Log(PRUB) + 0.0025Log(BUDT) - 0.2282Log(EMPT) + 0.5233Log(CRDT)$

(3.0161)** $(0.1023)^{ns}$ $(-0.6594)^{ns}$ (2.4864)**

$+ 0.0358Log(BTRD)$

$(0.8135)^{ns}$

$R^2 = 0.9229$ Adjusted $R^2 = 0.8801$

D.W. statistic = 2.706 F statistic = 21.566

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t statistic

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการศึกษาพบว่า ราคายางพาราแผ่นดิบชั้น 3 รายจ่ายภาครัฐบาล ผู้มีงานทำ สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ และมูลค่าการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว สามารถอธิบาย ผลิตภัณฑ์จังหวัดหนองคายได้ร้อยละ 92.29 ค่า Durbin-Watson Statistic (D.W.) เท่ากับ 2.706 แสดงว่า สมการนี้สรุปไม่ได้ว่าเกิดปัญหาอัตตสหสัมพันธ์ (autocorrelation) ผลการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์จังหวัดเป็นดังนี้

ราคายางพาราแผ่นดิบชั้น 3 และสินเชื่อธนาคารพาณิชย์มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์จังหวัดอย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.1497 และ0.5233 ตามลำดับ แสดงว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคายางพาราแผ่นดิบชั้น 3 และสินเชื่อธนาคารพาณิชย์เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้ผลิตภัณฑ์จังหวัดเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 0.1497 และร้อยละ 0.5233 ตามลำดับ ในทิศทางเดียวกันซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้มีงานทำ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับผลิตภัณฑ์จังหวัด แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนรายจ่ายภาครัฐบาล และมูลค่าการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์จังหวัดซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติหรือมีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์จังหวัดน้อยมาก

จังหวัดนครพนม

$$Log(GPP) = 4.1539 - 0.0066Log(BUDT) + 0.1836Log(EMPT) + 0.2464Log(CRDT) + 0.0702Log(BTRD)$$
$$(-0.2552)^{ns} \quad (1.1965)^{ns} \quad (1.7802)^{*} \quad (2.2436)^{**}$$

$R^2 = 0.7234$ Adjusted $R^2 = 0.6127$

D.W. statistic = 2.198 F statistic = 6.538

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t statistic

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการศึกษาพบว่า รายจ่ายภาครัฐบาล ผู้มีงานทำ สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ และมูลค่าการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว สามารถอธิบาย ผลิตภัณฑ์จังหวัดนครพนมได้ร้อยละ 72.34 ค่า Durbin-Watson Statistic (D.W.) เท่ากับ 2.198 แสดงว่า สมการไม่เกิดปัญหาอัตตสหสัมพันธ์ (autocorrelation) ผลการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์จังหวัดเป็นดังนี้

ผู้มีงานทำ สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ และมูลค่าการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์จังหวัด ซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยที่ผู้มีงานทำไม่มีนัยสำคัญทางสถิติหรือมีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์จังหวัดน้อยมาก ส่วนสินเชื่อธนาคารพาณิชย์ และมูลค่าการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 และร้อยละ 95 ตามลำดับ รายจ่ายภาครัฐบาล มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับผลิตภัณฑ์จังหวัดและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จังหวัดมุกดาหาร

$$Log(GPP) = 9.0051 + 0.2171Log(PRUB) + 0.0442Log(BUDT) - 0.2748Log(EMPT) + 0.1783Log(CRDT)$$
$$(3.4265)^{***} \quad (1.2482)^{ns} \quad (-1.0084)^{ns} \quad (1.8970)^{*}$$
$$+ 0.0345Log(BTRD)$$
$$(1.0687)^{ns}$$

R^2 = 0.8610 Adjusted R^2 = 0.7837

D.W. statistic = 1.491 F statistic = 11.150

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t statistic

*** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการศึกษาพบว่า ราคายางพาราแผ่นดิบชั้น 3 รายจ่ายภาครัฐบาล ผู้มีงานทำ สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ และมูลค่าการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว สามารถอธิบาย ผลิตภัณฑ์จังหวัดมุกดาหารได้ร้อยละ 86.10 ค่า Durbin-Watson Statistic (D.W.) เท่ากับ 1.491 แสดงว่า สมการนี้สรุปไม่ได้ว่าเกิดปัญหาอัตตสหสัมพันธ์ (autocorrelation) ผลการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์จังหวัดเป็นดังนี้

ราคายางพาราแผ่นดิบชั้น 3 และสินเชื่อธนาคารพาณิชย์มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์จังหวัดอย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และร้อยละ 90 ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.2171 และ0.1783 ตามลำดับ แสดงว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคายางพาราแผ่นดิบชั้น 3 และสินเชื่อธนาคารพาณิชย์เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้ผลิตภัณฑ์จังหวัดเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 0.2171 และร้อยละ 0.1783 ตามลำดับในทิศทางเดียวกันซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้มีงานทำมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับผลิตภัณฑ์จังหวัด แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ รายจ่ายภาครัฐบาล และมูลค่าการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์จังหวัดซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จังหวัดอุบลราชธานี

$$\begin{aligned}\text{Log(GPP)} = {} & 1.8723 + 0.1124\text{Log(PRUB)} + 0.0299\text{Log(BUDT)} + 0.4671\text{Log(EMPT)} \\ & \quad (2.3163)^{**} \qquad (2.3524)^{**} \qquad (3.7932)^{***} \\ & + 0.0980\text{Log(CRDT)} + 0.0473\text{Log(BTRD)} \\ & \quad (1.7867)^{*} \qquad (1.4494)^{ns}\end{aligned}$$

R^2 = 0.9661 Adjusted R^2 = 0.9473

D.W. statistic = 1.854 F statistic = 51.392

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t statistic

*** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการศึกษาพบว่า ราคายางพาราแผ่นดิบชั้น 3 รายจ่ายภาครัฐบาล ผู้มีงานทำ สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ และมูลค่าการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว สามารถอธิบาย ผลิตภัณฑ์จังหวัดอุบลราชธานีได้ร้อยละ 96.61 ค่า Durbin-Watson Statistic (D.W.) เท่ากับ 1.854 แสดงว่า สมการไม่เกิดปัญหาอัตตสหสัมพันธ์ (autocorrelation) ผลการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์จังหวัดเป็นดังนี้

ผู้มีงานทำ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์จังหวัดอย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.4671 ตามลำดับ แสดงว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ เมื่อผู้มีงานทำเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้ผลิตภัณฑ์จังหวัดเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 0.4671 ในทิศทางเดียวกันซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ราคายางพาราแผ่นดิบชั้น 3 และรายจ่ายภาครัฐบาล มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์จังหวัดอย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.1124 และ 0.0299 ตามลำดับ แสดงว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคายางพาราแผ่นดิบชั้น 3 และรายจ่ายภาครัฐบาลเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้ผลิตภัณฑ์จังหวัดเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 0.1124 และร้อยละ 0.0299 ตามลำดับ ในทิศทางเดียวกันซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สินเชื่อธนาคารพาณิชย์มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์จังหวัดอย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.0980 แสดงว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อสินเชื่อธนาคารพาณิชย์เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้ผลิตภัณฑ์จังหวัดเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 0.0980 ในทิศทางเดียวกันซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนมูลค่าการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์จังหวัดซึ่งตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติหรือมีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์จังหวัดน้อยมาก

4. บทสรุป

จากผลการศึกษาโดยรวมพบว่า ราคายางพาราแผ่นดิบชั้น 3 และสินเชื่อธนาคารพาณิชย์ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดในเขตลุ่มน้ำโขง ส่วนรายจ่ายภาครัฐบาล และผู้มีงานทำ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดอุบลราชธานี ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และร้อยละ 99 ตามลำดับ และมูลค่าการค้าชายแดนไทย-สปป.ลาว เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดเลย และนครพนม ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

เอกสารอ้างอิง

ธนาคารแห่งประเทศไทย. *สรุปภาวะเศรษฐกิจและการเงินภาคตะวันออกเฉียงเหนือปี 2553 และแนวโน้มปี 2554*. กรุงเทพฯ : ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2553.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. *สรุปภาวะเศรษฐกิจและการเงินภาคตะวันออกเฉียงเหนือปี 2554*. กรุงเทพฯ : ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2555.

ธรรมนูญ โสภารัตน์. *เศรษฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธิวอลลี่, 2538.

นคร ยิ้มศิริวัฒนะ. *การคลังรัฐบาล*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548.

รัตนา สายคณิต. *มหเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2541.

สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ธนาคารแห่งประเทศไทย. *รายงานสถานการณ์สินค้าเกษตรสำคัญปี 2553*. ขอนแก่น : ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2554.

สุนทร ราชวงศ์ศึก. *การคลังประเทศกำลังพัฒนา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2533.

บทบาทของประสบการณ์ออนไลน์: การเลือกใช้ช่องทางออนไลน์และความตั้งใจซื้อซ้ำ

THE ROLE OF ONLINE EXPERIENCE: ONLINE CHANNEL CHOICE AND REPURCHASE INTENTIONS

มนัสชนก บริสุทธิญาณี

นักศึกษาปริญญาเอก คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

ประสบการณ์ลูกค้าถือเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความผูกพันระหว่างลูกค้ากับองค์กรธุรกิจหรือตราสินค้า การบริหารประสบการณ์ลูกค้าจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ผู้ประกอบธุรกิจนำมาใช้ เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าและทำให้ลูกค้าเกิดความภักดีต่อธุรกิจ การวิจัยครั้งนี้เป็นการทดสอบเบื้องต้น ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 30 คน เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ซื้อสินค้าออนไลน์ครั้งก่อนกับการเลือกใช้ช่องทางออนไลน์ และความตั้งใจซื้อซ้ำ รวมถึงระบุประเภทของประสบการณ์ที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการเลือกใช้ช่องทางออนไลน์ซื้อสินค้า ผลการวิจัยพบว่าประสบการณ์ออนไลน์ทั้งมิติที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าด้านผลประโยชน์และมิติที่เกี่ยวข้องกับความเพลิดเพลินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเลือกใช้ช่องทางออนไลน์ซื้อสินค้าและความตั้งใจซื้อซ้ำในอนาคต

คำสำคัญ : ประสบการณ์ลูกค้า/ประสบการณ์ออนไลน์/ช่องทางออนไลน์/ความตั้งใจซื้อซ้ำ

Abstract

Customer experience is key important point to build a relationship between the customer and the business or brand. Customer experience management is a tool that the businesses use to build customer relationships and strengthen customer loyalty. This study is a pilot test by collecting data from 30 samples to study the relationship between prior online shopping experiences, online channel choice and repurchase intentions as well as to identify the type of experience that is important to use online channel. The results found that the utilitarian value dimension and the hedonic value dimension that are positively correlated with online channel choice and positively correlated with the repurchase intention in the future.

KEYWORDS: CUSTOMER EXPERIENCE/ONLINE EXPERIENCE/ONLINE CHANNEL/REPURCHASE INTENSION

1. บทนำ

สภาพแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจและพฤติกรรมของผู้บริโภคมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ในปัจจุบันเป็นยุคที่สินค้ามีการแข่งขันกันมากและมีความแตกต่างกันในเรื่องรูปแบบ คุณสมบัติ และคุณภาพน้อยมาก โดยเฉพาะธุรกิจค้าปลีกที่นอกจากจะมีการแข่งขันกันในเรื่องสินค้าแล้วยังมีการแข่งขันกันในเรื่องช่องทางการจัดจำหน่าย มีวิธีทำการตลาด

หลากหลายช่องทาง ทั้งการขายผ่านร้านค้า ขายผ่านเว็บไซต์ หรือขายผ่านทั้งสองช่องทางร่วมกัน ทำให้ลูกค้ามีทางเลือกในการซื้อสินค้าเพิ่มมากขึ้น ความจงรักภักดีต่อธุรกิจหรือตราสินค้าลดลง ลูกค้าพร้อมที่จะเปลี่ยนไปซื้อหรือภักดีต่อผู้ขายรายอื่นตลอดเวลา การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ (customer relationship management) จึงไม่เพียงพอที่จะรักษาลูกค้าให้อยู่กับธุรกิจได้นาน จึงได้มีการพัฒนาเครื่องมือที่เรียกว่า การบริหารประสบการณ์ลูกค้า (customer experiential management) มาใช้

ประสบการณ์ลูกค้าถือเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความผูกพันระหว่างลูกค้ากับองค์กรธุรกิจหรือตราสินค้า ลูกค้าจะสะสมความประทับใจจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ขายจนเกิดเป็นประสบการณ์รวม ซึ่งสามารถใช้ทำนายพฤติกรรมการซื้อของลูกค้าในอนาคตได้ รวมถึงเป็นเครื่องมือในการตัดสินความแข็งแกร่งของความผูกพันที่ลูกค้ามีกับองค์กรธุรกิจหรือตราสินค้า และต่อต้านแรงดึงดูดจากคู่แข่งขัน

ดังนั้นการบริหารประสบการณ์ลูกค้า จึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ผู้ประกอบธุรกิจนำมาใช้ เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าและทำให้ลูกค้าเกิดความภักดีต่อธุรกิจ ซึ่งถือเป็นหัวใจของการดำเนินธุรกิจและการเติบโตอย่างต่อเนื่องในระยะยาว ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ซื้อสินค้าออนไลน์ครั้งก่อนกับการเลือกใช้ช่องทางออนไลน์ และความตั้งใจซื้อซ้ำ รวมถึงระบุประเภทของประสบการณ์ที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการเลือกใช้ช่องทางออนไลน์ซื้อสินค้า

2. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าเชิงปริมาณ (quantitative research) ในรูปแบบการทดสอบเบื้องต้น (pilot test) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์ซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิตโดยใช้แบบสอบถามแบบประเมินค่า (rating scale) ประเภทแบบเปรียบเทียบเฉพาะคำถาม (non-comparative rating scale) (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2553: 164-173) มี 7 ระดับ และประยุกต์ใช้งานวิจัยของ Mathwick et al (2001, 49) และ Oh, Sujin (2008, 91-94) มาเป็นหลักเกณฑ์ในการออกแบบสอบถาม มีคำถามจำนวน 34 คำถาม ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ (1) แบบสอบถามด้านการซื้อสินค้าจากเว็บไซต์ จำนวน 4 ข้อ (2) แบบสอบถามด้านประสบการณ์ที่ได้รับจากการซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์ จำนวน 19 ข้อ (3) แบบสอบถามด้านการเลือกใช้ช่องทางออนไลน์ จำนวน 3 ข้อ (4) แบบสอบถามด้านความตั้งใจซื้อซ้ำในช่องทางที่ใช้ซื้อสินค้า จำนวน 4 ข้อ และ (5) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัด ทำการตรวจสอบความตรง (validity) โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่รอบรู้เฉพาะเรื่อง พิจารณาความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเนื้อหา และทำการตรวจสอบความเที่ยง (reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (องอาจ นัยพัฒน์, 2551 : 147-152) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา 0.87

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ช่องทางออนไลน์และความตั้งใจซื้อซ้ำในช่องทางเดิม ด้วยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (correlation analysis) ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยจัดส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 15-25 สิงหาคม 2555

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล / การอภิปรายผล

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จำแนกเป็นเพศชายจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 และเพศหญิงจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.3 ช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 90 รองลงมามีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 10 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 86.7 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนจำนวน 10,000-20,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.3

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พบว่าประสบการณ์ซื้อสินค้าออนไลน์ครั้งก่อนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเลือกใช้ช่องทางออนไลน์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และ 0.01 และการเลือกใช้ช่องทางออนไลน์เพราะประสบการณ์ครั้งก่อนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตั้งใจซื้อซ้ำ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยมีรายละเอียดการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การเลือกใช้ช่องทางออนไลน์มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ซื้อสินค้าออนไลน์ในมิติที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าด้านผลประโยชน์

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกใช้ช่องทางออนไลน์กับประสบการณ์ซื้อสินค้าออนไลน์จำแนกตามประสบการณ์ที่ได้รับด้านวิธีที่มีประสิทธิภาพ

Correlations

		การชอปปิ้งจากเว็บไซต์เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ	เลือกช่องทางออนไลน์เพราะชอบด้านประโยชน์
การชอปปิ้งจากเว็บไซต์เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ	Pearson Correlation	1	.495**
	Sig. (2-tailed)		.005
	N	30	30
เลือกช่องทางออนไลน์เพราะชอบด้านประโยชน์	Pearson Correlation	.495**	1
	Sig. (2-tailed)	.005	
	N	30	30

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ พบว่าประสบการณ์ออนไลน์ที่ลูกค้าได้รับด้านประสิทธิภาพในการใช้งานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเลือกใช้ช่องทางออนไลน์ซื้อสินค้า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.495 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกใช้ช่องทางออนไลน์กับประสบการณ์ซื้อสินค้าออนไลน์จำแนกตามประสบการณ์ที่ได้รับด้านราคาสินค้า

Correlations

		ผู้ใช้งานมีความสุขกับราคาสินค้า	เลือกช่องทางออนไลน์เพราะชอบด้านประโยชน์
ผู้ใช้งานมีความสุขกับราคาสินค้า	Pearson Correlation	1	.548**
	Sig. (2-tailed)		.002
	N	30	30
เลือกช่องทางออนไลน์เพราะชอบด้านประโยชน์	Pearson Correlation	.548**	1
	Sig. (2-tailed)	.002	
	N	30	30

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ พบว่าประสบการณ์ออนไลน์ที่ลูกค้าได้รับด้านราคาสินค้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเลือกใช้ช่องทางออนไลน์ซื้อสินค้า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.548 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกใช้ช่องทางออนไลน์กับประสบการณ์ซื้อสินค้าออนไลน์จำแนกตามประสบการณ์ที่ได้รับด้านคุณภาพของสินค้า

Correlations

		สินค้าที่ซื้อจากเว็บไซต์มีคุณภาพ	เลือกช่องทางออนไลน์เพราะชอบด้านประโยชน์
สินค้าที่ซื้อจากเว็บไซต์มีคุณภาพ	Pearson Correlation	1	.412*
	Sig. (2-tailed)		.024
	N	30	30
เลือกช่องทางออนไลน์เพราะชอบด้านประโยชน์	Pearson Correlation	.412*	1
	Sig. (2-tailed)	.024	
	N	30	30

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ พบว่าประสบการณ์ออนไลน์ที่ลูกค้าได้รับด้านคุณภาพของสินค้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเลือกใช้ช่องทางออนไลน์ซื้อสินค้า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.412 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกใช้ช่องทางออนไลน์กับประสบการณ์ซื้อสินค้าออนไลน์จำแนกตามประสบการณ์ที่ได้รับด้านความเชี่ยวชาญในสินค้าที่นำเสนอ

Correlations

		เว็บไซต์เชี่ยวชาญในเรื่องสินค้าที่นำเสนอ	เลือกช่องทางออนไลน์เพราะชอบด้านประโยชน์
เว็บไซต์เชี่ยวชาญในเรื่องสินค้าที่นำเสนอ	Pearson Correlation	1	.519**
	Sig. (2-tailed)		.003
	N	30	30
เลือกช่องทางออนไลน์เพราะชอบด้านประโยชน์	Pearson Correlation	.519**	1
	Sig. (2-tailed)	.003	
	N	30	30

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ พบว่าประสบการณ์ออนไลน์ที่ลูกค้าได้รับด้านความเชี่ยวชาญในการนำเสนอสินค้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเลือกใช้ช่องทางออนไลน์ซื้อสินค้า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.519 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

สมมติฐานที่ 2 การเลือกใช้ช่องทางออนไลน์มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ซื้อสินค้าออนไลน์ในมิติที่เกี่ยวข้องกับความเพลิดเพลิน

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกใช้ช่องทางออนไลน์กับประสบการณ์ซื้อสินค้าออนไลน์จำแนกตามประสบการณ์ที่ได้รับด้านการหลีกหนีจากความจำเจ

Correlations

		ผู้ใช้งานหลีกหนีจากความจำเจ	เลือกช่องทางออนไลน์เพราะชอบด้านความเพลิดเพลิน
ผู้ใช้งานหลีกหนีจากความจำเจ	Pearson Correlation	1	.369*
	Sig. (2-tailed)		.045
	N	30	30
เลือกช่องทางออนไลน์เพราะชอบด้านความเพลิดเพลิน	Pearson Correlation	.369*	1
	Sig. (2-tailed)	.045	
	N	30	30

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ พบว่าประสบการณ์ออนไลน์ที่ลูกค้าได้รับด้านการหลีกหนีจากความจำเจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเลือกใช้ช่องทางออนไลน์ซื้อสินค้า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.369 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐานที่ 3 การเลือกใช้ช่องทางออนไลน์มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ซื้อสินค้าออนไลน์

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ พบว่าประสบการณ์ออนไลน์ทั้งมิติที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าด้านผลประโยชน์และมิติที่เกี่ยวข้องกับความเพลิดเพลินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเลือกใช้ช่องทางออนไลน์ซื้อสินค้า ซึ่งประสบการณ์ในมิติที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าด้านผลประโยชน์ ได้แก่ การมีความสุขกับราคาสินค้า คุณภาพของสินค้า และความเชี่ยวชาญในสินค้าที่นำเสนอ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.477, 0.407 และ 0.718 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01, 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ และประสบการณ์ในมิติที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าด้านความเพลิดเพลิน ได้แก่ วิธีการนำเสนอสินค้าดึงดูดใจ ความสวยงามของเว็บไซต์ รูปแบบของเว็บไซต์ การให้ความสนุกสนานแก่ผู้ใช้งาน การทำให้ผู้ใช้งานเหมือนอยู่อีกโลกหนึ่ง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.542, 0.427, 0.576, 0.372 และ 0.422 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01, 0.05, 0.01, 0.05 และ 0.05 ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 4 ความตั้งใจซื้อซ้ำมีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้ช่องทางออนไลน์

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ พบว่าการเลือกใช้ช่องทางออนไลน์เพราะได้รับประสบการณ์ออนไลน์ทั้งมิติที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าด้านผลประโยชน์และมิติที่เกี่ยวข้องกับความเพลิดเพลินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตั้งใจซื้อซ้ำ ในแง่ของการนึกถึงเว็บไซต์เป็นสถานที่แรกเมื่อต้องการซื้อสินค้า การคาดว่าจะใช้เว็บไซต์เดิมในอนาคตการคาดว่าจะซื้อสินค้าจากเว็บไซต์เดิม และการตั้งใจซื้อซ้ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.593, 0.572, 0.660 และ 0.634 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ทั้งหมด

จากการทดสอบเบื้องต้น (pilot test) โดยภาพรวมพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ซื้อสินค้าออนไลน์มาก่อน มีความเห็นว่าประสบการณ์ในมิติที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าด้านผลประโยชน์มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ช่องทางออนไลน์ซื้อสินค้ามากกว่าประสบการณ์ในมิติที่เกี่ยวข้องกับความเพลิดเพลิน และประสบการณ์ออนไลน์ทั้ง 2 มิติมีผลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำในอนาคต

4. สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ในปัจจุบันผู้ประกอบธุรกิจใช้เว็บไซต์เป็นช่องทางจัดจำหน่ายสินค้าและทำการสื่อสารการตลาดกับลูกค้า เว็บไซต์จึงทำหน้าที่ติดต่อกับลูกค้าโดยตรง ผู้ประกอบธุรกิจจึงต้องมีการบริหารประสบการณ์ของลูกค้าในทุกๆ จุดที่เว็บไซต์มีปฏิสัมพันธ์กับลูกค้า เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าที่มาใช้บริการ และทำให้ลูกค้ามีความตั้งใจที่จะซื้อซ้ำในช่องทางเดิม การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการสำรวจทัศนคติของผู้บริโภคที่เคยซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อศึกษาประเภทของประสบการณ์ลูกค้าที่ส่งผลต่อการเลือกใช้ช่องทางออนไลน์และความตั้งใจซื้อซ้ำในอนาคต ผลการวิจัยจากการทดสอบเบื้องต้น พบว่ามีความสอดคล้องกับการวิจัยของ Oh, Sujin (2008) ในเรื่องของประสบการณ์ทั้ง 2 มิติ มีความสำคัญต่อความตั้งใจซื้อซ้ำในอนาคตของลูกค้า และได้ค้นพบว่าประสบการณ์ซื้อสินค้าออนไลน์ครั้งก่อนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกช่องทางที่ใช้ซื้อสินค้า นอกเหนือจากปัจจัยด้านหมวดหมู่สินค้า ราคา และเพศ

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งต่อไปผู้วิจัยควรทำการศึกษาเพิ่มเติมในหัวข้อต่อไปนี้

1. ควรทำการสำรวจประสบการณ์ของผู้บริโภคที่เคยซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่กว่าเดิม เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถสรุปอ้างอิงไปสู่ประชากรที่ทำการศึกษาได้

2. ควรทำการศึกษาประสบการณ์ในมิติอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อวิเคราะห์หาตัววัดประสบการณ์ใหม่ๆ

3. การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยทำการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง การศึกษาครั้งต่อไปควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น อินเทอร์เน็ตและอีเมลล์ มาช่วยเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครอบคลุมทั้งในแต่ละภูมิภาคหรือทั่วทั้งประเทศ

เอกสารอ้างอิง

Alhassan and Muhmin 2011. “Repeat Purchase Intensions in Online Shopping: The Role of Satisfaction, Attitude, and Online Retailer’s Performance”, 23: 5-20

Elliott, T. and Speck Surgi 2005. “Factor That Affect Attitude toward a Retail Web Site”, 40-51

Janda and Ybarra 2005. “Do Product and Consumer Characteristics Affect the Relationship Between Online Experience and Customer Satisfaction?”, 4: 133-151

Jeong Won S et al 2009. “The Role of Experiential Value in Online Shopping: The Impacts of Product Presentation on Consumer Responses towards an Apparel Web Site”, 19: 105-124

Ling Choon et al 2010. “The Effects of Shopping Orientations, Online Trust and Prior Online Purchase Experience toward Customer’s Online Purchase Intention ”, 3: 63-76

Mathwick et al 2001. “Experiential Value: Conceptualization, Measurement and Application in the Catalog and Internet Shopping Environment”, 77: 39-56

Oh, Sujin 2008. “The Dimensions of Customer Experience and the Effect of Customers’ Channel Choice on Customer Experience”, 6-70

ทัศนคติและความพึงพอใจของลูกค้าในการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ในเขตจังหวัดนนทบุรี

ATTITUDES AND SATISFACTION OF CUSTOMERS USING INTERNET SERVICES OF TOT CORPORATION PUBLIC COMPANY LIMITED IN NONTHABURI

พิมประภาพร ต่วนนุช[1] ดร.วิจิตร สุพินิจ[2]

[1]นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด/การจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยสยาม

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทัศนคติและความพึงพอใจของลูกค้าในการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ในเขตจังหวัดนนทบุรีในด้านต่างๆ ดังนี้ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) การบริการ (Service) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตในเขตจังหวัดนนทบุรี การศึกษาครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 251 คน ด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของครอนบัคเท่ากับ0.88 และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติไคว์สแควร์เพื่อใช้ทดสอบความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่าง ค่าสถิติ F-test เพื่อใช้ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่าสองกลุ่มแล้วทดสอบความแตกต่างระหว่างสองกลุ่ม โดยการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ใช้วิธีการของ Fisher's Least Significant Different (LSD) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษา พบว่า

1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดย มีอายุระหว่าง 26 – 35 ปี ประกอบอาชีพส่วนตัว โดยมีรายได้ระหว่าง 10,000 บาท – 20,000 บาท และการศึกษาระดับปริญญาตรีส่วนพฤติกรรมในการใช้บริการของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งส่วนใหญ่ใช้บริการอินเทอร์เน็ตที่ทำงาน และที่บ้าน โดยเฉลี่ยใน 1 สัปดาห์ใช้อินเทอร์เน็ต มากกว่า 10 ชั่วโมงขึ้นไป ผลการวิจัยพบว่าใช้อินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยมากกว่า 10 ชั่วโมงขึ้นไป การใช้บริการแบบเหมาจ่ายรายเดือน ผลงานวิจัยยังพบอีกว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ผู้ที่ใช้บริการอินเทอร์เน็ตของ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) และใช้บริการ Hi-Net ประเภท Standard

2) เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ต พบว่าผู้ใช้บริการที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 กล่าวได้ว่า สถานภาพส่วนบุคคลดังกล่าวมีผลต่อการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ต ส่วนเพศ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษาของผู้ใช้บริการที่มีความแตกต่างกันไม่มีผลต่อการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ต

3) ในภาพรวมปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตในเขตจังหวัดนนทบุรี ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ต จัดอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากมาก ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ (x = 4.21) ด้านการบริการ (x= 3.88) ด้านอัตราค่าบริการ (x= 3.61) ด้านการส่งเสริมการตลาด (x = 3.54) และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (x = 3.47)

4) อัตราค่าบริการ ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด และการบริการสามารถทำนายการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตในเขตจังหวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยถ้าปัจจัยดังกล่าวข้างต้นมากขึ้นจะส่งผลให้การเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ต

Abstract

The purpose of this research was to study the factors affecting the selection by customer on ADSL Services in Cental Region by 4 p's marketing mix and service (product, price,place and promotion). Sampling groups were using internet services of TOT Corporation Public Company Limited in Nonthaburi and the member of Pichit Chamber database of 48 persons, totally 251persons. An instrument used for data collection was a questionnaire with 5 rating scales. Thereliability of the instrument calculated by cronbach alpha coefficient was 0.88. Data wasstatistically analyzed by using percentage, mean, standard deviation, chi-square test, F-test forcorrelation of sampling groups and F-test for differences among sampling groups by comparing inpairs of Fisher's LSD and Multiple Regression.

The results of the study were as follows:

1) Most respondents were male, aged 26 – 35 years, having a private business, having the salary of 10,000 baht – 20,000 baht per month and holding bachelor's degree.

2) When analyzing between respondent' s personal with ADSL service selection, it was found that there was significant difference of customer selection between age at 0.05 level except sex, occupation, revenue, and education.

3) Overall factors affecting the selection by customer on ADSL service in Nonthaburi, classified generally by mean (x) ranking high to low values respectively as follows : Product (x = 4.21), Service (x= 3.88), Price (x = 3.61), Promotion (x = 3.54), and Place (x = 3.47)

4) Analysis of factors affecting to predict the selection by customer on ADSL service of classified by Multiple Regression Analysis to set the equation as follow.

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การใช้อินเทอร์เน็ตอย่างมีคุณภาพเกิดประโยชน์สูงสุดนั้นจำเป็นต้องสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจที่จะให้อินเทอร์เน็ตรวมไปถึงการพัฒนารูปแบบการใช้อินเทอร์เน็ตในอนาคตแนวโน้มการเติบโตของจำนวนผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตเป็นเช่นนี้คาดหมายว่าอาจจะเพิ่มขึ้นถึงกว่า 16 ล้านรายได้ภายในปี 2554 เนื่องจากผู้ใช้บริการมีความต้องการใช้งานในรูปแบบการส่งข้อมูลทั้งภาพ เสียง และวิดีโออย่างไรก็ตามจากในการปฏิบัติงานในด้านการตลาดและการ

ให้บริการของพบว่าการให้บริการอินเทอร์เน็ต ADSL ของ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ในเขตจังหวัดนนทบุรียังได้รับการร้องเรียนจากผู้ใช้บริการในหลายประเด็น สามารถสรุปปัญหาต่างๆ ทัศนคติและความพึงพอใจของลูกค้าในการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ในเขตจังหวัดนนทบุรี ได้ดังนี้

1. การครอบคลุมพื้นที่ให้บริการ พบว่ามีปัญหาในเรื่องความไม่เพียงพอของชุมสายในการให้บริการ และไม่มีคู่สายไปยังผู้ใช้บริการโดยตรง ส่งผลให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้

2. ปัญหาในการรับและส่งสัญญาณมีคุณภาพต่ำกว่ามาตราฐานในบางพื้นที่ อาจเกิดได้จากระยะทางที่ยาวของสายสัญญาณ จากต้นทางชุมสายถึงปลายทางของผู้ใช้บริการ และสภาพแวดล้อมของสายสัญญาณที่ชำรุดหรือมีสิ่งรบกวนทำให้เกิดอาการสัญญาณหลุดบ่อส่งผลทำให้เกิดสัญญาณไม่คงที่

3. เวลาในการตรวจซ่อม หรือแก้ไขล่าช้า พบว่าบางครั้งการแก้ไขปัญหาในการตรวจซ่อมใช้เวลานาน ทำให้ผู้ใช้บริการไม่สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อการดำเนินธุรกิจ

4. ความรู้ความสามารถของพนักงานที่ให้บริการ พบว่าในบางครั้งพนักงานที่ให้บริการไม่สามารถตอบข้อสงสัยในกรณีที่เกิดปัญหาได้อย่างชัดเจนจากความสำคัญและปัญหาของการให้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ของบริษัทต่างๆ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ใช้บริการอินเทอร์เน็ตของบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ในเขตจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจในส่วนที่เกี่ยวข้องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ในเขตจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ในเขตจังหวัดนนทบุรี
4. เพื่อศึกษาแนวโน้มในการใช้งานอินเทอร์เน็ตของลูกค้าบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ในเขตจังหวัดนนทบุรี

สมมติฐานการวิจัย

1. พฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกันมีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความพึงพอใจในการตัดสินใจใช้บริการ
2. สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการที่แตกต่างกันมีผลต่อการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของ บริษัท ทีโอทีจำกัด (มหาชน) ในเขตภาคจังหวัดนนทบุรี
3. ส่วนประสมทางการตลาดเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้บริการในเขตจังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรทั่วไปในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ที่มีการใช้บริการระบบอินเทอร์เน็ตของ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนทั่วไปในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี โดยคำนวณหาโดยการคำนวณหาขนาดของตัวอย่างที่เหมาะสมจากประชากรทั้งหมดจำนวน 411 คน ที่มีการใช้บริการอินเทอร์เน็ตโดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง จากสูตรของ Taro Yamane ซึ่งเป็นวิธีการกำหนดขนาดของตัวอย่างที่นิยมใช้กับข้อมูลระดับช่วงมาตรา (Interval Scale) และเพื่อทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน (Finite Population) ซึ่งในการนี้ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ร้อยละ 5

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ แบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและคำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บริการอินเทอร์เน็ต

ส่วนที่ 3 ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความพึงพอใจในการตัดสินใจเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตโดยจะศึกษาในแต่ละปัจจัย ได้แก่ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านสถานที่ และช่องทางจัดจำหน่าย ปัจจัยด้านการส่งเสริมด้านการตลาด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการนำแบบสอบถามไปแจกให้กับประชาชนทั่วไปในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 411 ราย เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วจะนำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ตามโปรแกรมทางสถิติต่อไป
2. ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของเวลาเพื่อให้ได้เวลาที่เหมาะสมโดยเริ่มทำการเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 15 กันยายน 2554 ถึงวันที่ 15 ตุลาคม 2554 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเป็นเวลา 1 เดือน โดยใช้แบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ 6 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในส่วนนี้จะพิจารณาถึงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้ ประกอบไปด้วย เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 แสดงข้อมูลพฤติกรรมการเลือกใช้บริการระบบอินเทอร์เน็ตของบริษัททีโอที จำกัด (มหาชน) ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ประกอบไปด้วย สถานที่ที่ท่านใช้เป็นประจำ ความถี่ในการใช้บริการ ประเภทของบริการที่เลือกใช้ เหตุผลที่เลือกใช้บริการ ช่วงเวลาที่ใช้บริการ ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการในแต่ละครั้งแพคเกจ โดยประมาณ ปัญหาจากการเลือกใช้บริการในแต่แพคเกจที่เลือกใช้และบริการเสริมต่างๆ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความพึงพอใจในการตัดสินใจเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์(Product) ปัจจัยด้านราคา (Price) ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (place) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)

ส่วนที่ 4 ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา

ส่วนที่ 5 ผลการเปรียบเทียบองค์ประกอบเชิงประเมินค่าด้านพฤติกรรม ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความพึงพอใจการตัดสินใจเลือกใช้บริการระบบอินเทอร์เน็ตของบริษัททีโอที จำกัด (มหาชน) ในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ร้อยละ 72.11 มีอายุระหว่าง 26 – 35 ปี ร้อยละ 40.24 มีรายได้ระหว่าง 10,000 บาท – 20,000 บาท ร้อยละ 34.66 ระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี ร้อยละ 56.57

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ต ADSL สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้บริการในเขตจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้ใช้บริการให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน และระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เรียงตามลำดับ คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการบริการ ด้านอัตราค่าบริการ และด้านการส่งเสริมการตลาด ส่วนด้านที่ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย

2.1 ด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้บริการในเขตจังหวัดนนทบุรี ด้านผลิตภัณฑ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ใช้บริการให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3ลำดับแรก คือ อัตราความเร็วในการรับข้อมูล ความสามารถในการใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง และความรวดเร็วในการเชื่อมต่อเข้าระบบ ตามลำดับ

2.2 ด้านอัตราค่าบริการ ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตในเขตจังหวัดนนทบุรี ด้านอัตราค่าบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ใช้บริการให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และปานกลาง 1 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ค่าใช้จ่ายรายเดือน ค่าบริการแรกเข้า และโอกาสในการตรวจสอบความถูกต้องของค่าริการ ตามลำดับ

2.3 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้บริการในเขตจังหวัดนนทบุรี ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ใช้บริการให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ และปานกลาง 3 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ความสะดวกในการเดินทางมาติดต่อ การให้บริการผ่านสำนักงานบริการลูกค้า และการให้บริการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับ

2.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้บริการในเขตจังหวัดนนทบุรี ด้านการส่งเสริมการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ใช้บริการให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก 2 ข้อและปานกลาง 3 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ความมีชื่อเสียงและภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร การจัดอุปกรณ์โมเด็มให้กับลูกค้าโดยไม่คิดค่าบริการ และการประชาสัมพันธ์ข่าวสารบริการแก่ลูกค้าตามลำดับ

2.5 ด้านการบริการ ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ต ของผู้ใช้บริการในเขตจังหวัดนนทบุรี ด้านการบริการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ใช้บริการให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากทั้ง 10 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ การให้บริการตามลำดับก่อน-หลัง ความตรงต่อเวลาในการให้บริการ และการติดตามการให้บริการแก่ลูกค้า ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและความพึงพอใจของลูกค้าในการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ในเขตจังหวัดนนทบุรี

ข้อที่	ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและความพึงพอใจในการเลือกใช้อินเทอร์เน็ต	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1 ด้านผลิตภัณฑ์				
1.	อัตราความเร็วในการรับข้อมูล	4.34	0.72	**มาก**
2.	อัตราความเร็วในการส่งข้อมูล	4.15	0.74	มาก
3.	ความสามารถในการใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง	4.30	0.71	มาก
4.	ความรวดเร็วในการเชื่อมต่อเข้าระบบ	4.24	0.68	มาก
5.	ความมีเสถียรภาพของสัญญาณความเร็ว	4.02	0.86	มาก
	ความพึงพอใจรวมด้านผลิตภัณฑ์	**4.21**	**0.61**	**มาก**
2 ด้านอัตราค่าบริการ				
1.	ค่าบริการแรกเข้า	3.69	0.90	**มาก**
2.	ค่าใช้จ่ายรายเดือน	3.80	0.85	มาก
3.	ค่าเช่าอุปกรณ์โมเด็ม	3.37	0.95	ปานกลาง
4.	โอกาสในการตรวจสอบความถูกต้องของค่าบริการ	3.59	0.80	มาก
	ความพึงพอใจรวมด้านอัตราค่าบริการ	**3.61**	**0.66**	**มาก**

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและความพึงพอใจของลูกค้าในการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ในเขตจังหวัดนนทบุรี

ข้อที่	ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและความพึงพอใจในการเลือกใช้อินเทอร์เน็ต	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
3 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย				
1. ความสะดวกในการเดินทางมาติดต่อ		3.69	0.72	มาก
2. การให้บริการผ่านตัวแทนจำหน่าย		3.24	1.00	ปานกลาง
3. การให้บริการผ่านสำนักงานบริการลูกค้า		3.49	0.77	ปานกลาง
4. การให้บริการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์		3.46	0.88	ปานกลาง
ความพึงพอใจรวมด้านช่องทางการจัดจำหน่าย		**3.47**	**0.61**	**ปานกลาง**
4 ด้านการส่งเสริมการตลาด				
1. การนำเสนอบริการในรูปแบบต่างๆ		3.43	0.96	**ปานกลาง**
2. การประชาสัมพันธ์ข่าวสารบริการแก่ลูกค้า		3.44	0.90	ปานกลาง
3. การจัดสัมมนาเทคโนโลยีใหม่ๆ แก่ลูกค้า		3.25	1.02	ปานกลาง
4. การจัดอุปกรณ์โมเด็มให้กับลูกค้าโดยไม่คิดค่าบริการ		3.71	1.02	มาก
5. ความมีชื่อเสียงและภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร		3.89	0.77	มาก
ความพึงพอใจรวมด้านการส่งเสริมการตลาด		**3.54**	**0.72**	**มาก**
ระดับความคิดเห็นรวมทุกด้าน		**3.70**	**0.65**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและความพึงพอใจของลูกค้าในการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ในเขตจังหวัดนนทบุรี โดยรวมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.21($\overline{X}$ = 4.21, S.D. = 0.61) รองลงมาคือด้านอัตราค่าบริการมีค่าเฉลี่ย = 3.61 ($\overline{X}$ = 3.61, S.D. = 0.66) ด้านการส่งเสริมการตลาดมีค่าเฉลี่ย = 3.54 ($\overline{X}$ = 3..54, S.D. = 0.72) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ย = 3.47 ($\overline{X}$ = 3.47, S.D. = 0.61) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 72.11 มีอายุระหว่าง 26 – 35 ปี ร้อยละ 40.24 มีรายได้ระหว่าง 10,000 บาท – 20,000 บาท ร้อยละ 34.66 ระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี ร้อยละ 56.57

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ต ADSL สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้บริการในเขตจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้ใช้บริการให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน และระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เรียงตามลำดับ คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการบริการ ด้านอัตราค่าบริการ และด้านการส่งเสริมการตลาด ส่วนด้านที่ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย

3. ด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้บริการในเขตจังหวัดนนทบุรี ด้านผลิตภัณฑ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ใช้บริการให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ อัตราความเร็วในการรับข้อมูล ความสามารถในการใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง และความรวดเร็วในการเชื่อมต่อเข้าระบบ ตามลำดับ ทั้งนี้น่าจะเป็นเพราะความสามารถหลักของบริการอินเทอร์เน็ต คือ ต้องมีอัตราความเร็วในการรับ-ส่งข้อมูล มีความรวดเร็วในการเชื่อมต่อเข้าระบบ ความมีเสถียรภาพของสัญญาณความเร็ว และความสามารถในการใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งหมายถึง อินเทอร์เน็ตสามารถเชื่อมต่อได้อย่างรวดเร็ว และสัญญาณอินเทอร์เน็ตต้องไม่หลุดนั้น สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตซึ่งมีพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมยศ ตั้งสมบัติวิสิทธิ์(2544:บทคัดย่อ) พบว่าการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อความบันเทิง เล่นเกมส์ ดูหนัง ฟังเพลง เพื่อการค้นหาข้อมูลข่าวสาร วิชาการ มีการใช้สนทนา (Chat) เพื่อความสนุกสนานคลายเครียด ซื้อสินค้าผ่านทางอินเทอร์เน็ต อีเมลล์ ติดต่อลดภาระค่าโทรศัพท์ทางไกล ซึ่งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้กิจกรรมต่าง ๆ กระทำได้อย่างสะดวกและรวดเร็วขึ้น ดังนั้นจึงเป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้บริการในเขตจังหวัดนนทบุรี

4.ด้านอัตราค่าบริการ ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตในเขตจังหวัดนนทบุรี ด้านอัตราค่าบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ใช้บริการให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และปานกลาง 1 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ค่าใช้จ่ายรายเดือน ค่าบริการแรกเข้า และโอกาสในการตรวจสอบความถูกต้องของค่าริการ ตามลำดับทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าปัจจัยด้านราคานั้น เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้บริโภคใช้ประกอบในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์/บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒนาปัทมดิษฐ์ (2544:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการธุรกิจให้บริการอินเทอร์เน็ต ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยค่าบริการ ความเร็วของระบบการทำโปรโมชั่น ความสะดวกและง่ายต่อการใช้งาน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากต่อการตัดสินใจประกอบกับปัจจุบันมีผู้ประกอบการหลายรายด้วยกัน ส่งผลให้เกิดการแข่งขันกันสูงขึ้น และเทคโนโลยีส่วนใหญ่ใกล้เคียงกันมาก ราคาจึงกลายเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ซึ่งสอดคล้องกับผลที่ได้จากงานวิจัยซึ่งพบว่าเหตุผลสำคัญที่ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของบริษัททีโอที จำกัด (มหาชน) เนื่องจากความเหมาะสมของอัตราค่าบริการ

5.ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้บริการในเขตจังหวัดนนทบุรี ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ใช้บริการให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ และปานกลาง 3 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ความสะดวกในการเดินทางมาติดต่อ การให้บริการผ่านสำนักงานบริการลูกค้า และการให้บริการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับเหตุผลเพราะการมีช่องทางการจัดจำหน่ายได้ครอบคลุมทำให้ผู้ใช้บริการสะดวกในการติดต่อ มีช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำนักงานบริการลูกค้ากระจายอยู่ทั่วทุกแห่ง พนักงานขายตรงและมีการออกบูธ จัดงานประชาสัมพันธ์ ทำให้ลูกค้าสามารถขอใช้บริการได้ง่ายขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการขอเปิดใช้บริการ และการชำระค่าบริการถือเป็นอีกปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (บัณฑิต ผ่องฉาย, 2543:บทคัดย่อ) เรื่องพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ผู้ให้บริการต้องมีโครงสร้างพื้นฐานและโครงสร้างขององค์กรซึ่งประกอบไปด้วยแผนกการขาย การตลาด และแผนกดูแลลูกค้า ซึ่งหมายถึงความสะดวกในการรับบริการของลูกค้ามีผลต่อการเลือกผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต

6. ด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้บริการในเขตจังหวัดนนทบุรี ด้านการส่งเสริมการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ใช้บริการให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก 2 ข้อและปานกลาง 3 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ความมีชื่อเสียงและภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร การจัดอุปกรณ์โมเด็มให้กับลูกค้าโดยไม่คิดค่าบริการ และการประชาสัมพันธ์ข่าวสารบริการแก่ลูกค้าตามลำดับ ได้แก่ การให้บริการตามลำดับก่อน–หลังความ ตรงต่อเวลาในการให้บริการ ความรู้ความสามารถของพนักงานและความกระตือรือร้นในการให้บริการ อาจจะเป็นเพราะการให้บริการที่ดีจะเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้ที่ติดต่อกับองค์กรธุรกิจเกิดความเชื่อถือศรัทธา และสร้างภาพลักษณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริการ (ชัยสมพลชาวประเสริฐ, 2548:18 ; วีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์, 2539:6) กล่าวว่าการบริการเป็นกระบวนการของการปฏิบัติตนเพื่อผู้อื่น ดังนั้นผู้ที่จะให้การบริการจึงควรมีคุณสมบัติที่สามารถจะอำนวยความสะดวก และทำตนเพื่อผู้อื่นอย่างมีความรับผิดชอบและมีความสุข การให้บริการที่ดีที่มีคุณภาพจากตัวบุคคลซึ่งต้องอาศัยเทคนิคกลยุทธ์ ทักษะและความแนบเนียนต่าง ๆ ที่จะทำให้ชนะใจของลูกค้าผู้ที่ติดต่อธุรกิจหรือบุคคลทั่วไปที่มาใช้บริการ จึงถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้การให้บริการสามารถกระทำได้ ทั้งก่อนการติดต่อ ในระหว่างการติดต่อหรือภายหลังการติดต่อโดยได้รับการบริการจากตัวบุคคลทุกระดับในองค์กร รวมทั้งผู้บริหารขององค์กรนั้น

7. ด้านการบริการ ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ต ของผู้ใช้บริการในเขตจังหวัดนนทบุรี ด้านการบริการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ใช้บริการให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากทั้ง 10 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ การให้บริการตามลำดับก่อน-หลัง ความตรงต่อเวลาในการให้บริการ และการติดตามการให้บริการแก่ลูกค้า ตามลำดับ

จากผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านอัตราค่าบริการ และปัจจัยด้านการตลาด เป็นปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการเลือกใช้บริการอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้บริการในเขตจังหวัดนนทบุรี

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เพิ่มเติมเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาบริการได้อย่างถูกต้องตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการและควรขยายขอบการศึกษาไปยังด้านอื่นๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปตัดสินใจในการวางแผนให้ครอบคลุมทุกด้านจะทำให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) รูปแบบการใช้งาน TOT . สืบค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2550,

พงศธร ไชยพฤกษ์ (2547) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเช่าใช้บริการวงจรส่วนบุคคลภายในประเทศของบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)

สมยศ ตั้งสมบัติวิสิทธิ์ (2544 บทคัดย่อ) พฤติกรรมและทัศนคติของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตที่มีต่อลักษณะการใช้งานของบริการอินเตอร์เน็ต

ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน

FACTORS INFLUENCING THE DECISION TO USE SIAM PARAGON

เดชาพล พันธ์ดี[1] ดร.วิจิตร สุพินิจ[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด/การจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยสยาม

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอนของลูกค้า จาแนกตามลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าและทาวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้บริโภคที่มาใช้บริการหรือเคยใช้บริการที่ศูนย์การค้าสยามพารากอน จานวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนามาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสาเร็จรูปทางสังคมศาสตร์สาหรับคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแตกต่างโดยการทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ถ้าพบความแตกต่างรายคู่ใช้วิธีใช้การทดสอบรายคู่โดยใช้สูตรตาวิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD) ได้ผลการวิจัยดังนี้

1) พบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 21-30 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้ต่อเดือน มากกว่า 40,000 บาท ขึ้นไป

2) ผู้บริโภคให้ความสาคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอนโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยในรายด้าน ส่วนใหญ่ผู้บริโภคให้ความสาคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน ในด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ด้านช่องทางจัดจาหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านคุณลักษณะศูนย์การค้า อยู่ในระดับมาก

3) ผู้บริโภคที่มีเพศแตกต่างกันมีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน ด้านผลิตภัณฑ์และบริการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสาคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) ผู้บริโภคที่มีอายุแตกต่างกันมีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอนด้านช่องทางการจัดจาหน่ายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสาคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ ด้านการส่งเสริมการตลาดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสาคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5) ผู้บริโภคที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน ด้านช่องทางการจัดจาหน่าย และ ด้านการส่งเสริมการตลาดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสาคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

6) ผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

7) ผู้บริโภคที่มีอาชีพแตกต่างกันมีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน ด้านช่องทางการจัดจาหน่ายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสาคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ ด้านการส่งเสริมการตลาดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสาคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

8) ผู้บริโภคที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ และ ด้านการส่งเสริมการตลาด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสาคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสาคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ABSTRACT

The purpose of research was to study marketing mix factors influencing decision to use services at Siam Paragon Shopping Center and to compare the effects of various demographic factors which are gender, age, marital status, educational level, occupation, and average income per month, on those factors.

The sample groups for this research were 400 consumers who had bought products and services from *Siam Paragon Shopping Center*. The sampling method was convenient sampling to collect the data. The tools used in this research were questionnaires. Data analysis was done by SPSS. The statistical techniques used were percentage, mean, standard deviation, independent sample t-test, One-way Analysis of Variance (ANOVA), and pair-differences were analyzed by Fisher's Least Significant Difference (LSD) method.

The results of this research were as follow:

1) The majority of consumers were female, 21-30 years old, single status, educational level of bachelor degree, working as private organization employees with an average income of over 40,000 baht per month.

2) The consumers considered overall marketing mix factors as highly influence. For each specific factors consumers considered the product and service, sale distribution, promotion, quality of services, and the feature of Shopping Center as highly influence.

3) The consumers with different gender, considered product and service factors differently at 0.05 statistically significant level.

4) The consumers with different age considered sale distribution factor differently at 0.05 statistically significant level; and considered promotion factors differently at 0.01 statistically significant level.

5) The consumers with different marital status considered sale distribution factors; and considered promotion factor differently at 0.01 statistically significant level.

6) The consumers with different educational level considered overall factors indifferently at 0.05 statistically significant level.

7) The consumers with different in occupation considered sale distribution factors differently at 0.05 statistically significant level; and considered promotion factor at 0.01 statistically significant level.

8) The consumers with different average income per month considered product and service factor; and considered promotion factor at 0.05 statistically significant level.

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริการเป็นสิ่งที่มีคุณค่าเป็นพิเศษในงานด้านต่างๆ เพราะบริการคือ การให้ความช่วยเหลือหรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นไม่มีการดำเนินงานใดๆ ที่ปราศจากบริการทั้ง ในภาคราชการและภาคธุรกิจเอกชน การขายสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ใดๆ ก็ต้องมีการบริการรวมอยู่ ด้วยเสมอ ยิ่งเป็นธุรกิจบริการ ตัวบริการนั่นเอง คือ สินค้า การขายจะประสบความสำเร็จได้ต้องมี บริการที่ดี ธุรกิจการค้าจะอยู่ได้ต้องทำให้เกิดการ “ขายซ้ำ” คือ ต้องรักษาลูกค้าเดิมและเพิ่มลูกค้าใหม่ การบริการที่ดีจะช่วยรักษาลูกค้าเดิมไว้ได้ทำให้เกิดการขายซ้ำแล้วซ้ำอีกและชักนำให้มีลูกค้าใหม่ๆ ตามมาเป็นความจริงว่า “ เราสามารถพัฒนาคุณภาพสินค้าทีละตัวได้ แต่การพัฒนาคุณภาพบริการต้องทำพร้อมกันทั้งองค์กร” การพัฒนาคุณภาพของการบริการเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนในองค์การจะต้องถือเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน มิฉะนั้นจะเสียโอกาสแก่คู่แข่งหรือสูญเสียลูกค้าไปศูนย์การค้าเป็นการให้บริการของการค้าปลีกรูปแบบหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของผู้บริโภค เนื่องจากรูปแบบของศูนย์การค้าในปัจจุบันจะมีลักษณะการให้บริการแบบครบวงจร กล่าวคือ เป็นที่รวบรวมของสินค้านานาชนิดซึ่งผู้บริโภคสามารถหาซื้อสินค้าและเข้ารับบริการต่างๆ ได้ครอบคลุมทุกด้าน ประหยัดเวลาในการจับจ่ายใช้สอย นอกจากนี้ยังมีสถานบันเทิงและมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆอย่างครบครันรวมทั้งมีการตกแต่งสถานที่ให้สวยงามมีเครื่องปรับอากาศเย็นสบาย การจัดเรียงสินค้าหลากหลายชนิดอย่างเป็นระเบียบเพื่อให้ผู้บริโภคเลือกซื้อได้เองตามความพอใจหรือที่รู้จักกันในศัพท์ self service ซึ่งเป็นการบริการตนเอง นอกจากนี้ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ยังตั้งอยู่ในทำเลที่การเดินทางไปมาสะดวกและที่สำคัญคือ มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้บริหารพื้นที่ขายและสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเรียกความสนใจจากลูกค้าให้มาจับจ่ายซื้อสินค้าแทนการซื้อสินค้าจากตลาดสดและร้านค้าปลีกขนาดเล็กทั่วไป การขยายตัวของศูนย์การค้าและห้างสรรพสินค้าในปัจจุบันทำให้เกิดการแข่งขันกันอย่างรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นผู้บริหารศูนย์การค้าแต่ละแห่งพยายามหาแนวทางและดึงเอากลวิธีต่างๆ มากมายมาใช้ในการบริหารและจัดการทั้งทางด้านการบริหารการตลาดประกอบกับการวางแผน ด้านอื่นๆ ควบคู่กันไปเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด เนื่องจากการบริหารการตลาดนั้น เป็นกระบวนการในการวางแผนและการบริหารการจัดจำหน่าย การสร้างความคิดด้านสินค้าและบริการ เพื่อสร้างให้เกิดการแลกเปลี่ยนโดยสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การหรือธุรกิจและเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคที่มีลักษณะแตกต่างหลากหลายอย่างสูงสุด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่ อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอนของลูกค้าจำแนกตามลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
3. เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อสร้างความได้เปรียบทางธุรกิจ ทั้งด้านการเพิ่มจำนวนผู้บริโภคที่มาใช้บริการรายใหม่ๆ และรักษาฐานของผู้มาใช้บริการเดิมให้มาใช้บริการด้วยความพึงพอใจอย่างต่อเนื่อง

4. เพื่อนำผลการศึกษาไปปรับปรุงการบริการให้สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตและความต้องการ ของผู้บริโภคที่มาใช้บริการ เพื่อให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริโภคที่มีเพศแตกต่างกันมีปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอนที่แตกต่างกัน
2. ผู้บริโภคที่มีอายุแตกต่างกันมีปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอนที่แตกต่างกัน
3. ผู้บริโภคที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอนที่แตกต่างกัน
4. ผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอนที่แตกต่างกัน
5. ผู้บริโภคที่มีอาชีพแตกต่างกันมีปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอนที่แตกต่างกัน
6. ผู้บริโภคที่มีรายได้แตกต่างกันมีปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอนที่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ได้ทำการวิจัยในครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้บริโภคที่มาใช้บริการหรือเคยใช้บริการที่ ศูนย์การค้าสยามพารากอน ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่มาใช้บริการหรือเคยใช้บริการที่ศูนย์การค้าสยามพารากอน เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากร ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) โดยใช้สูตรการคำนวณประชากรกลุ่มตัวอย่างแบบที่ไม่ทราบจำนวนประชากรดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเท่ากับ 384.16 หรือ ประมาณ 385 ตัวอย่าง โดยกำหนดความผิดพลาดไม่เกิน 5% ด้วยความเชื่อมัน 95% ได้ขนาดตัวอย่าง 385 ตัวอย่าง ผู้วิจัยขอสำรองไว้ 4% หรือเท่ากับ 15 ตัวอย่าง รวมเป็น 400 ตัวอย่างและใช้เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความสะดวก (Convenience Sampling) เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่เตรียมไว้ จำนวน 400 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูล (Source of data) การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory research) โดยมุ่งศึกษา "ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน" ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เพื่อนำมาวิเคราะห์จาก 2 แหล่ง ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลทุติภูมิ (Secondary data) ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากข้อมูลที่มีผู้รวบรวมไว้ ดังนี้

1.1. หนังสือพิมพ์ธุรกิจ วารสารต่างๆ

1.2. หนังสือทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.3. ข้อมูลจากทางอินเตอร์เน็ต

2. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้จากการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยมีขั้นตอนในการดาเนินงานดังนี้

2.1 ผู้วิจัยจัดเตรียมแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) การแจกแจงความถี่ (Frequency) และนำเสนอเป็นค่าร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 1 และ 2

2. การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D) ในการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 2

3. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงอนุมาน (Inferential analysis) เพื่อการทดสอบสมมติ ฐานดังนี้

3.1 การทดสอบสมมติฐานทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน โดยที่ตัวแปรอิสระเป็นข้อมูลเชิงกลุ่มที่มี 2 กลุ่มย่อยและตัวแปรตามเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติทดสอบ t-test (Independent Sample t-test)

3.2 การทดสอบสมมติฐานในการความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างโดยที่ตัวแปรอิสระเป็นข้อมูลเชิงกลุ่มที่มีมากกว่า 2 กลุ่มย่อยและตัวแปรตามเป็นข้อมูลเชิงปริมาณใช้วิเคราะห์ความแปรปวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) โดยดูค่าความแปรปวนจากตาราง Homogeneity of Variances และจะใช้สถิติวิเคราะห์จากค่า ANOVA (F) หรือ ค่า Brown-Forsythe (B) (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2548: 240) และถ้าผลการทดสอบมีความแตกต่างอย่างมีนัยสา คัญทางสถิติแล้ว ต้องทา การทดสอบเป็นรายคู่ต่อไป เพื่อดูว่ามีคู่ใดบ้างที่แตกต่างกันโดยใช้วิธี Fisher Least Significant Difference (LSD) หรือ Dunnett T3

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน สามารถสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภคที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ พบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 21-30 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้ต่อเดือน มากกว่า 40,000 บาท ขึ้นไป

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 400 คน พบว่า ปัจจัยทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอนโดยรวม อยู่ในระดับมาก สามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอนโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน อยู่ในระดับมาก คือ ชื่อเสียงของศูนย์การค้า ความหลากหลายของสินค้าและบริการในศูนย์การค้า มีสินค้าที่นำเข้าจากต่างประเทศให้เลือกหลากหลาย ความโดดเด่นและทันสมัยของสินค้าที่วางจำหน่ายในศูนย์การค้า ภาพลักษณ์โดยรวมของศูนย์การค้า การจัดให้มีสินค้าหรือบริการครบสำหรับทุกคนในครอบครัว ตามลำดับ

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอนโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ตำแหน่งที่ตั้งสะดวกต่อการเดินทาง ข้อที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน อยู่ในระดับมาก คือ มีบริการขนส่งสาธารณะให้เลือกมากมาย ความสะดวกสบายในการเดินเลือกซื้อสินค้าและใช้บริการ เวลาเปิด-ปิด ของศูนย์การค้า ใกล้สถานที่พักอาศัย ที่ทำงาน การจัดผังร้านค้าเป็นหมวดหมู่ สามารถหาได้ง่าย มีป้ายบอกชัดเจน ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริมการตลาด มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอนโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน อยู่ในระดับมาก คือ การจัดกิจกรรมพิเศษในช่วงเทศกาลต่างๆ เช่น เทศกาลปีใหม่ วาเลนไทน์ เป็นต้น การลดราคาในช่วงเทศกาลต่างๆ การส่งเสริมการขายร่วมกับบริษัทต่างๆ ความน่าสนใจของสินค้าหรือบริการที่นำมาลดราคา การโฆษณาประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อต่างๆ มีความดึงดูดในการเข้ามาใช้บริการ สิทธิพิเศษสำหรับการทำบัตรสมาชิก การจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายต่างๆ ได้แก่ การจับคูปองชิงโชค การแลกซื้อ ตามลำดับ

ด้านคุณภาพการให้บริการ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอนโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน อยู่ในระดับมาก คือ ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ที่จอดรถ ตู้เอทีเอ็ม ลิฟท์ การพูดจา กิริยา มารยาทของพนักงานประชาสัมพันธ์ ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ความรวดเร็วในการให้บริการด้านข้อมูลของพนักงานประชาสัมพันธ์ การอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่บริเวณที่จอดรถ ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่บริการจราจรบริเวณที่จอดรถ ตามลำดับ

ด้านคุณลักษณะศูนย์การค้า มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอนโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน อยู่ในระดับมาก คือ ความทันสมัยของศูนย์การค้าสยามพารากอน ความสวยงามของการตกแต่งภายในและภายนอกอาคารของศูนย์การค้า ความสะอาดของพื้นที่ภายในศูนย์การค้า บรรยากาศภายในศูนย์การค้า ความสว่างของพื้นที่ภายในศูนย์การค้า มีระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี เช่น อุปกรณ์ดับเพลิง ระดับอุณหภูมิภายในศูนย์การค้า ตามลำดับ

ตาราง แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ ศูนย์การค้าสยามพารากอนในภาพรวม

ข้อที่	อิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ ศูนย์การค้าสยามพารากอน	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ				
-	ภาพลักษณ์โดยรวมของศูนย์การค้า	4.05	0.766	มาก
-	ชื่อเสียงของศูนย์การค้า	4.17	0.805	มาก
-	ความหลากหลายของสินค้าและบริการในศูนย์การค้า	4.16	0.838	มาก
-	ความโดดเด่นและทันสมัยของสินค้าที่วางจำหน่าย	4.06	0.863	มาก
-	มีสินค้าที่นาเข้าจากต่างประเทศให้เลือกหลากหลาย	4.14	0.883	มาก
-	การจัดให้มีสินค้าหรือบริการครบสำหรับทุกคนในครอบครัว	3.90	0.724	มาก
ด้านผลิตภัณฑ์และบริการโดยรวม		**4.08**	**0.538**	**มาก**
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย				
-	ตำแหน่งที่ตั้งสะดวกต่อการเดินทาง	4.25	0.830	มากที่สุด
-	มีบริการขนส่งสาธารณะให้เลือกมากมาย	4.10	1.014	มาก
-	เวลาเปิด-ปิด ของศูนย์การค้า	3.57	1.124	มาก
-	ใกล้สถานที่พักอาศัยที่ทำงาน	3.56	1.102	มาก
-	การจัดผังร้านค้าเป็นหมวดหมู่สามารถหาได้ ง่ายมีป้ายบอกชัดเจน	3.50	0.876	มาก
-	ความสะดวกสบายในการเดินเลือกซื้อสินค้าและ ใช้บริการ	3.81	0.819	มาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายโดยรวม		**3.80**	**0.548**	**มาก**
ด้านการส่งเสริมการตลาด				
-	การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อต่างๆ	3.54	0.822	มาก
-	การลดราคาในช่วงเทศกาลต่างๆ	3.80	0.889	มาก
-	การส่งเสริมการขายร่วมกับบริษัทต่างๆ	3.68	0.866	มาก
-	การจัดกิจกรรมพิเศษในช่วงเทศกาลต่างๆ	3.94	0.892	มาก
-	สิทธิพิเศษสำหรับการทำบัตรสมาชิก	3.47	0.858	มาก
-	การจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายต่างๆ	3.35	0.796	ปานกลาง
-	ความน่าสนใจของสินค้าหรือบริการที่นำมาลดราคา	3.60	0.940	มาก
ด้านการส่งเสริมการตลาดโดยรวม		**3.62**	**0.499**	**มาก**

ข้อที่	อิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น
ด้านคุณภาพการให้บริการ				
	- ความรวดเร็วในการให้บริการด้านข้อมูลของพนักงานประชาสัมพันธ์	3.55	0.731	มาก
	- การพูดจา กิริยา มารยาทของพนักงาน ประชาสัมพันธ์	3.64	0.798	มาก
	- ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่บริการจราจร บริเวณที่จอดรถ	3.43	0.887	มาก
	- การอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่บริเวณที่จอดรถ	3.51	0.823	มาก
	- ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	3.55	0.806	มาก
	- ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น เอทีเอ็ม ห้องน้ำ ฯ	3.77	0.863	มาก
	ด้านคุณภาพการให้บริการโดยรวม	**3.57**	**0.541**	**มาก**
ด้านคุณลักษณะศูนย์การค้า				
	- ความทันสมัยของศูนย์การค้าสยามพารากอน	4.19	0.746	มาก
	- ความสวยงามของการตกแต่งภายในและ ภายนอกศูนย์การค้า	4.16	0.726	มาก
	- ความสะอาดของพื้นที่ภายในศูนย์การค้า	4.13	0.725	มาก
	- มีระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี เช่น อุปกรณ์ ดับเพลิง	3.79	0.768	มาก
	- บรรยากาศภายในศูนย์การค้า	4.12	0.676	มาก
	- ระดับอุณหภูมิภายในศูนย์การค้า	3.77	0.822	มาก
	- ความสว่างของพื้นที่ภายในศูนย์การค้า	3.91	0.749	มาก
	ด้านการส่งเสริมการตลาดโดยรวม	**4.01**	**0.520**	**มาก**
	ด้านการส่งเสริมการตลาดโดยรวม	**3.81**	**0.529**	**มาก**

จากตารางพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอนในภาพรวมโดยรวมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านผลิตภัณฑ์และบริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ($\overline{X}$ = 4.08, S.D. = 0.538) รองลงมาคือด้านคุณลักษณะศูนย์การค้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01($\overline{X}$ = 4.01, S.D. = 0.520) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80($\overline{X}$ = 3.80, S.D. = 0.548) ด้านการส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 ($\overline{X}$ = 3.62, S.D. = 0.499) ด้านคุณภาพการให้บริการ3.57 ($\overline{X}$ = 3.57, S.D. = 0.541) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

ผลจากการศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่องปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน ทำให้ทราบถึงปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยทางการตลาดต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภคที่มาใช้บริการ ซึ่งสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าวิจัยในครั้งนี้ และนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลจากการศึกษาด้านลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ผู้บริโภคที่มาใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 21-30 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้ต่อเดือนมากกว่า 40,000 บาทขึ้นไป ผู้บริโภคส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกมาใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน เนื่องมาจากตำแหน่งที่ตั้งสะดวกต่อการเดินทางซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนางสาวฤดีวรรณ แหวกวารี (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องทัศนคติและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อการซื้อสินค้าในศูนย์การค้าสยามพารากอน พบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุระหว่าง 26-35 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัท มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 35,000-50,000 บาท

เพศ ผลการเก็บข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ทำให้ทราบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่ที่ใช้บริการเป็น เพศหญิง มากกว่าเพศชาย เนื่องจากเพศหญิงส่วนใหญ่ชอบช้อปปิ้งมากกกว่าเพศชาย ผู้บริโภคที่นิยมใช้บริการห้างสรรพสินค้าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

อายุ ผลการเก็บข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ทำให้ทราบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่ที่มาใช้บริการมีช่วงอายุระหว่าง 21-30 ปี ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ด้วยวัยดังกล่าวเป็นช่วงวัยทำงานที่ชอบเดินห้างสรรพสินค้าหรือศูนย์การค้า หลังเลิกงานหรือช่วงวันหยุด นอกจากนี้แล้ว อาจเนื่องมาจากวัยนี้มีภาระความรับผิดชอบเรื่องครอบครัวยังไม่มาก จึงไม่จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงปัจจัยในด้านต่างๆมากนัก

สถานภาพ ผลการเก็บข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ทำให้ทราบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่ที่มาใช้บริการมีสถานภาพโสด เนื่องจากผู้ที่มีสถานภาพโสด สามารถใช้เวลาว่างหลังเลิกงาน หรือช่วงวันหยุดมาศูนย์การค้าได้มากกว่าผู้ที่สมรสหรือมีครอบครัวแล้ว

รายได้ ผลการเก็บข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ทำให้ทราบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่ที่มาใช้บริการมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 40,000 บาท ขึ้นไป เนื่องจากผู้ที่มีรายได้สูงจะมีความคล่องตัวในการใช้จ่ายมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย ผู้บริโภคกลุ่มที่มีรายได้มากกว่าจะมีการใช้จ่ายซื้อสินค้ามากกว่ากลุ่มที่มีรายได้น้อยกว่า

2. ผลจากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ ศูนย์การค้าสยามพารากอน เป็นดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ เป็นปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะความหลาหลายของสินค้าและบริการซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างดี

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เป็นปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมาก เนื่องจากปัจจัยด้านตำแหน่งที่ตั้งที่สะดวกต่อการเดินทาง และบริการขนส่งสาธารณะที่มีให้เลือกมากมาย จึงทำให้ผู้บริโภคมีความสะดวกในการเดินทางไป

ด้านการส่งเสริมการตลาด เป็นปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการจัดกิจกรรมพิเศษและการลดราคาในช่วงเทศกาลต่างๆได้รับความสนใจจากผู้บริโภคเป็นจำนวนมากจึงทำให้ผู้บริโภคเลือกตัดสินใจเลือกมาใช้บริการ

ด้านคุณภาพการให้บริการ เป็นปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมาก เนื่องจากศูนย์การค้าสยามพารากอนมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างเพียงพอ อีกทั้งการพูดจา กิริยา มารยาทของพนักงานประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่บริการจราจร เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย รวมทั้งความรวดเร็วของบริการในการสนองตอบความต้องการของผู้บริโภค

ด้านคุณลักษณะศูนย์การค้า เป็นปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการออกแบบตกแต่งทาให้ร้านค้าปลีกมีเอกลักษณ์และแตกต่างจากร้านอื่น จะสามารถจูงใจให้ผู้บริโภคมาซื้อสินค้าและบริการได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

จากผลการวิจัยปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน ผู้วิจัยมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

เมื่อทราบกลุ่มเป้าหมายแล้วก็ทำให้เราสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปปรับปรุงการดำเนินการ และกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อนำไปใช้ปฏิบัติต่อให้เหมาะสมหรือใกล้เคียงกับพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภค โดยมีการโฆษณา และจัดทำโปรโมชั่นให้เหมาะแก่กลุ่มผู้บริโภค เพื่อเป็นการเพิ่มฐานลูกค้าให้มากยิ่งขึ้นและเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน เนื่องจากผลิตภัณฑ์และบริการมีความหลากหลาย ความมีชื่อเสียงของศูนย์การค้า มีตราสินค้าเจาะจงซื้อที่มีชื่อเสียง โดยผูกขาดการจัดจำหน่ายแต่เพียงผู้เดียมีการเปลี่ยนแปลงสินค้าและบริการให้น่าสนใจและทันสมัยอยู่เสมอ ดังนั้นศูนย์การค้าควรที่จะมุ่งเน้นที่จะเสนอผลิตภัณฑ์และการบริการที่ใหม่ๆ ที่เน้นแบบเฉพาะเจาะกลุ่ม เจาะไลฟ์สไตล์ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งเป็นการสร้างความแตกต่างในด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ทำให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ บริการศูนย์การค้าสยามพารากอนเพราะลูกค้าสามารถเดินทางสะดวกสบาย มีบริการขนส่งสาธารณะให้เลือกมากควรที่จะมีสิ่งอานวยความสะดวกในการใช้บริการในด้านต่างๆ สำหรับผู้บริโภคให้เพียงพอ เพื่อที่จะเป็นการเพิ่มจำนวนลูกค้าให้เลือกมาใช้บริการศูนย์การค้าสยามพารากอน

ด้านการส่งเสริมทางการตลาดศูนย์การค้าควรมีการวางแผนการส่งเสริมการตลาด ด้วยวิธีการติดต่อสื่อสารการตลาดแบบครบเครื่องเพื่อส่งเสริมการตลาดโดยใช้ทุกเครื่องมือของการจูงใจที่เหมาะสม เพื่อให้ลูกค้าได้ข่าวสารและภาพพจน์ที่สอดคล้องกันและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ด้านคุณภาพการให้บริการ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ บริการศูนย์การค้า สยามพารากอน เพราะในปัจจุบัน ธุรกิจมีการแข่งขันเพิ่มสูงขึ้นต่างฝ่ายต่างงัดเอายุทธวิธีทางการตลาดขึ้นมาใช้ไม่ว่าจะเป็นการลดแลกแจกแถม การคิดค้นสร้างสรรค์สินค้าใหม่ๆ แต่สิ่งหนึ่งที่ทุกธุรกิจจะขาดเสียไม่ได้ คือ กลยุทธ์ของการบริการ ซึ่งหมายถึงวิธีชนะใจลูกค้าด้วยการบริการเบื้องหลังความสำเร็จทางธุรกิจ เรามักพบว่างานบริการเป็นเครื่องมือสนับสนุนงานด้านต่างๆ เช่น งาน

ประชาสัมพันธ์ งานต้อนรับ งานฝ่ายการตลาด เป็นต้นเพราะถ้าบริการดี ลูกค้าเกิดความประทับใจยอดขายก็จะเพิ่มขึ้น อีกทั้งการบริการยังถือเป็นหน้าเป็นตาของศูนย์การค้า

ด้านคุณลักษณะของศูนย์การค้า ภาพลักษณ์ที่ดูหรูหรา สวยงาม สะอาด บรรยากาศศูนย์การค้าทั้งภายในภายนอก เป็นลักษณะทางกายภาพของศูนย์การค้าสยามพารากอนที่สามารถตอกย้ำความทรงจำดังนั้นทางศูนย์การค้าควรที่จะรักษาคุณลักษณะเด่นนี้ไว้ เพราะการตกแต่ง ประดับ ปรับเปลี่ยน รูปแบบศูนย์การค้า บรรยากาศภายในของศูนย์การค้าตลอดเวลา อาจถือได้ว่าเป็นบริการที่ให้แก่ผู้บริโภคเพราะสามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้บริโภคได้ทั้งในด้านสุนทรียภาพ ความสวยงาม และน่าสนใจ ความสะดวกสบาย เพื่อให้ลูกค้าประทับใจและจดจำในคุณลักษณะด้านนี้ อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มแรงจูงใจให้ผู้บริโภคตัดสินใจมาเลือกใช้บริการศูนย์การค้าได้อีกทางหนึ่งด้วย

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2545). *การวิเคราะห์สถิติ : สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย.*

กุลธน ธนาพงศธร. (2530). *คุณภาพในงานบริการ*. กรุงเทพฯ: ประชาชน.

เกศินี กลั่นบุศย์. (2540). *คุณภาพในงานบริการ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชุลีวันท์ ซึมสุวรรณ. (2536). *ทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อห้างสรรพสินค้าในเขตกรุงเทพมหานคร*.

ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท และ สุนี เลิศแสวงกิจ. (2538). *การบริหารธุรกิจขนาดย่อม*. กรุงเทพฯ: วังอักษร

ทรงพันธ์ ปานนิลวงศ์ (2546) *พฤติกรรมและความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการในห้าง*

การคาดคะเนอุปทานสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทย

PROJECTION FOR CREDIT SUPPLY AT KASIKORN THAI BANK

นัทธมน ปินะถา[1] รศ.อติ ไทยานันท์[2] รศ.สุกัญญา ตันธนวัฒน์[3] และรศ.อสัมภินพงศ์ ฉัตราคม[3]

[1]นักศึกษาปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

[2]ตำแหน่งอาจารย์ที่ปรึกษาหลักวิทยานิพนธ์

[3]ตำแหน่งอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์

บทคัดย่อ

จากภาวะเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้การครองชีพของประชาชนเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย นั่นคือ รายได้และเงินออมไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายให้กินดีอยู่ดี สินเชื่อจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาเหล่านี้ เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์และสร้างความเจริญให้กับสังคม ธนาคารกสิกรไทยได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จากการระดมเงินออม และเงินให้กู้ยืมจากแหล่งต่างๆ แล้วกระจายออกไปในรูปของสินเชื่อสู่ภาคเศรษฐกิจต่างๆ การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อคาดคะเนอุปทานสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในอนาคต โดยใช้วิธีทางเศรษฐมิติวิเคราะห์สมการด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิประเภทอนุกรมเวลารายไตรมาส ผลการคาดคะเนพบว่า ปัจจัยที่ผลต่อการเปลี่ยนแปลงอุปทานสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยที่สำคัญ ได้แก่ ปริมาณเงินฝาก เงินกองทุน อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม และปริมาณเงินกู้ยืม

คำสำคัญ : การคาดคะเนอุปทานสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทย

Abstract

Incessantly changing economic conditions bring about concomitant changes in the living conditions of the populace. This means that income and savings may well prove insufficient for the provisions of the requisites for “decent” living conditions. Under circumstances such as these, credit can play an indispensable role in solving economic problems encountered by any number of members of society. Furthermore, not only does the extension of credit respond to individual human needs, it is also an engine of economic growth in the society at large. As such,

Kasikorn Bank has contributed to socio-economic development in the country through mobilizing savings and other monies for purposes of tendering loans and extending credit to various economic sectors in the country. In this thesis, therefore, the researcher considers the problem of the projection of the credit supply of Kasikorn Thai Bank. In carrying out this task, the researcher collected relevant quarterly secondary time series data. The data were subsequently analyzed through applying the ordinary least squares (OLS) method in order to determine the relationships between variables.

Accordingly, the researcher found that the major factors affecting changes in the credit supply of Kasikorn Thai Bank were the amount of deposits, bank assets, the loan rate, and the amount of loans tendered.

KEYWORDS : PROJECTION FOR CREDIT SUPPLY AT KASIKORN THAI B**ANK**

1. บทนำ

จากการที่สังคมและภาวะเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้การครองชีพของประชาชนเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย นั่นคือ รายได้และเงินออมไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายให้กินดีอยู่ดี หรือมีการศึกษาในระดับที่สูง และความต้องการในสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่คนๆ นั้นต้องการได้ สินเชื่อจึงได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาเหล่านี้ เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์และสร้างความเจริญให้กับสังคม การที่จะมีสินเชื่อได้นั้นจะต้องมีผู้ออมเงินในระบบเศรษฐกิจควบคู่กันไป ธนาคารกสิกรไทยได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยการระดมเงินออม และเงินให้กู้ยืมจากแหล่งต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศมาเป็นเงินทุน แล้วกระจายออกไปในรูปของสินเชื่อ สู่ภาคเศรษฐกิจต่างๆ จึงทำให้สินเชื่อเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจและประเทศ เนื่องจากเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการลงทุนและการอุปโภคบริโภค ส่งผลต่อเนื่องให้เกิดการจ้างงาน ดังนั้นในการพิจารณาการให้สินเชื่อจึงต้องมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จากการที่จะพิจารณาโดยอาศัยความคุ้นเคยหรือคุณสมบัติอย่างกว้างๆ ย่อมไม่เพียงพอ ธนาคารกสิกรไทยจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการวิเคราะห์สินเชื่อตามหลักการสมัยใหม่เข้ามาช่วย เช่น การวิเคราะห์งบการเงิน (financial statement analysis) การพิจารณาคุณค่าทางเครดิต (credit worthiness) เพื่อป้องกันความเสี่ยงจากหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (non performing loan - -NPL) ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของธนาคาร ที่ทำให้เกิดหนี้สูญ และส่งผลต่อรายได้ในที่สุด ดังนั้นหากทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่ออุปทานสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยแล้ว สามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการให้สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาในครั้งนี้ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการคาดคะเนอุปทานสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในอนาคต เพื่อให้ทราบถึงความสามารถในการให้สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทย และปัจจัยที่มีผลต่ออุปทานสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทย แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยของคลาสสิก

(Hains อ้างถึงใน วเรศ อุปปาติก, 2544, หน้า 95-96) อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพถูกกำหนดโดยอุปทานของเงินทุน ได้แก่ อุปทานของเงินออมในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ยโดยตรง กล่าวคือเมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น อุปทานของเงินออมจะมากขึ้น และถ้าอัตราดอกเบี้ยลดลง อุปทานของเงินทุนก็จะลดลง และทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ (Culberson อ้างถึงใน วเรศ อุปปาติก, 2544, หน้า 96-98) อัตราดอกเบี้ยโดยแท้จริงแล้วไม่ได้จ่ายเพื่อการออม แต่เป็นการจ่ายสำหรับการให้กู้ไม่ว่าแหล่งเงินกู้นั้นจะมาจากไหน และกู้ไปเพื่อจุดประสงค์อะไร ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยจึงถูกกำหนดโดยอุปทานของเงินให้กู้ (supply of loanable fund) กับอุปสงค์ของเงินขอกู้ (demand for loanable fund)

2.ขั้นตอนการศึกษา/ อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ขอบเขตการศึกษา

ธนาคารกสิกรไทยทุกสาขาทั้งในและต่างประเทศ และดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ในการวิเคราะห์การให้สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทย โดยใช้ข้อมูลรายไตรมาสตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ 2545 ถึงไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ 2555 รวม 41 ไตรมาส

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ประเภทอนุกรมเวลา (Time Series Data) รายไตรมาสตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปีพ.ศ 2545 ถึงไตรมาสที่ 1 ปีพ.ศ 2555 ซึ่งได้จากการเก็บรวบรวมค้นคว้าจากรายงานกิจการ งบดุล งบกำไรขาดทุน ของธนาคารกสิกรไทย สถิติเศรษฐกิจและการเงินรายไตรมาส อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ (MRR) ของธนาคารกสิกรไทย จากธนาคารแห่งประเทศไทย เอกสาร บทความ ทางวิชาการต่างๆ ตลอดจนการสืบค้นทาง Intermet

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์การคาดคะเนอุปทานสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยแบ่งเป็น 2 ประเภทดังนี้

การศึกษาเชิงพรรณา (descriptive method) เป็นการวิเคราะห์การดำเนินงานของธนาคารกสิกรไทยในการให้สินเชื่อ ประเภทของสินเชื่อ โครงสร้างของสินเชื่อ และนโยบายที่เกี่ยวกับการให้สินเชื่อ เพื่อให้ทราบถึงตัวแปรที่มีผลต่อการให้สินเชื่อ

การศึกษาเชิงปริมาณ (quantitative method) เป็นการนำตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทย มาสร้างแบบจำลองและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามโดยวิธีการทางเศรษฐมิติ (econometric) โดยการนำสมการเชิงเส้น

(regression line) มาเป็นเครื่องมือและประมาณค่าสัมประสิทธิ์ต่าง ๆ โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares - - OLS) โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (coefficient of determination - - R^2) ค่า F- statistic และ ค่า Durbin-Watson ซึ่งมีสมการดังนี้

สมการอุปทานสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทย

$$Q = \beta_0 + \beta_1 DEP + \beta_2 CAP + \beta_3 MRR + \beta_4 BOR \quad \ldots(1)$$

3.ผลการวิเคราะห์/ผลการวิจัยและการอภิปราย

Q = -88928178 + 0.6352DEP + 2.8398CAP + 3702979MRR

(-2.3365)** (13.9547)*** (12.6346)*** (0.7535)

+ 0.3071BOR

(1.8225)*

R- squared = 0.9922 F-statistic = 1149.334

D.W. = 2.1423

กำหนดให้ t-statistic คือค่าในวงเล็บ

*มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อร้อยละ 90

**มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อร้อยละ 95

***มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อร้อยละ 99

ค่าสถิติที่คำนวณได้จากการประมาณค่าสมการอุปทานสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทย สรุปได้ว่ากลุ่มตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรอุปทานสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยได้ร้อยละ 99.22 พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (coefficient of determination -- R^2) และให้ค่า

Durbin-Watson เท่ากับ 2.1423 ซึ่งอยู่ในช่วงไม่เกิดปัญหาอัตสหสัมพันธ์ (Autocorrelation) และค่า F-statistic เท่ากับ 1149.334 สามารถอธิบายผลการประมาณค่าของตัวแปรแต่ละตัวได้ดังนี้

ปริมาณเงินฝากของธนาคารกสิกรไทย (DEP) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทย ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ ถ้าปริมาณเงินฝากเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาทจะทำให้ปริมาณปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยเปลี่ยนแปลง 0.6352 ล้านบาท

เงินกองทุน (CAP) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทย ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ ถ้าปริมาณเงินกองทุนเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาท จะทำให้ปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยเปลี่ยนแปลง 2.8398 ล้านบาท

อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม (MRR)ในการศึกษาเลือกใช้อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมลูกค้ารายย่อยชั้นดี พบว่าอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทย ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ปริมาณเงินกู้ยืม (BOR) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทย ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อร้อยละ 90 กล่าวคือ เมื่อปริมาณเงินกู้ยืมเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาท จะทำให้ปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยเปลี่ยนแปลง 0.3071 ล้านบาท

การคาดคะเนอุปทานสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในอนาคตระหว่างไตรมาสที่ 2 ถึงไตรมาสที่ 4 ปีพ.ศ.2555 เป็นดังนี้

จากสมการ $Q = DEP + CAP + MRR + BOR$

กำหนดให้ Q = ปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทย

หาค่าของตัวแปร DEP CAP MRR และ **BOR** ในแต่ละไตรมาสโดยใช้โปรแกรม Eviews แล้วแทนค่าในสมการข้างต้น ได้ผลการคาดคะเนอุปทานสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยไตรมาสที่ 2 ถึงไตรมาสที่ 4 ปีพ.ศ. 2555 ดังนี้

$$Q_{2012q2} = 910.5176DEP_{2012q2} + 222.9970CAP_{2012q2} + 390.9021MRR_{2012q2} + 287.0735\ BOR_{2012q2}$$

$$= 1{,}811.4902 \text{ ล้านบาท}$$

$$Q_{2012q3} = 932.1966DEP_{2012q3} + 228.3064CAP_{2012q3} + 400.2093MRR_{2012q3} + 293.9086BOR_{2012q3}$$

$$= 1{,}854.6209 \text{ ล้านบาท}$$

$$Q_{2012q4} = 953.8756DEP_{2012q4} + 233.6158CAP_{2012q4} + 409.5165MRR_{2012q4} + 300.7436BOR_{2012q4}$$

$$= 1{,}897.7515 \text{ ล้านบาท}$$

ผลจากการคาดคะเนอุปทานสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยพบว่า ปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยมีปริมาณเพิ่มขึ้นจาก 1,811.4902 ล้านบาทในไตรมาสที่ 2 ปีพ.ศ. 2555 เป็น 1,854.6209 ล้านบาทในไตรมาสที่ 3 ปีพ.ศ. 2555 และ 1,897.7515 ล้านบาทในไตรมาสที่ 4

ปีพ.ศ. 2555 ปริมาณเงินให้สินเชื่อเพิ่มขึ้นในแต่ละไตรมาสเท่ากับ 43.1307 ล้านบาทในไตรมาสที่ 3 และ 43.1306 ล้านบาทในไตรมาสที่ 4

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาในครั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายการให้สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยต่อไป และจากการวิเคราะห์อุปทานสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทย ได้แก่ ปริมาณเงินฝาก เงินกองทุน อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม และปริมาณเงินกู้ยืม และผลจากการคาดคะเนอุปทานสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในอนาคต พบว่า ปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาการให้สินเชื่อ โดยพิจารณาถึงปัจจัยข้างต้นมาประกอบการกำหนดนโยบายการให้สินเชื่อที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มปริมาณการให้สินเชื่อ และพัฒนาประสิทธิภาพด้านสินเชื่อให้ดียิ่งขึ้น

เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาด้านอุปทานสินเชื่อ ทำให้ข้อมูลที่ได้เน้นไปทางด้านอุปทานของสินเชื่อ ในการศึกษาครั้งต่อไปน่าจะมีความสนใจในด้านอุปสงค์ของสินเชื่อด้วย เพื่อให้การศึกษาด้านสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านอุปสงค์และอุปทานของสินเชื่อต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ธนาคารกสิกรไทย (จำกัด) มหาชน.(2554). *ข้อมูลและรายงานทางการเงิน*.
จาก http://www.kasikornbank.com/th/investors/finaninforeports/pages/financialinformationreports.aspx

ธนาคารกสิกรไทย (จำกัด) (มหาชน). (2554).*งบการเงิน*. จาก http://www.kasikornbank.com/th/
investors/finaninforeports/financialreportQuartery_1Q10_audited_th.pdf

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2554).*อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้*. จาก http://www.bot.or.th/Thai/statistics/
FinancialMarkets/Interestrate/_laouts/appication/interest_rate/IN_Rate.aspx

รูปแบบความภักดีของลูกค้าไทยที่มีผลต่อการใช้บริการห้างสรรพสินค้า

THAI CUSTOMER LOYALTY MODEL TOWARD THE SHOPPING MALL

ภาวิณี ทองแย้ม

นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบความภักดีของลูกค้าไทยที่มีผลต่อการใช้บริการห้างสรรพสินค้า ได้แก่ การตระหนักรู้ต่อห้างสรรพสินค้า ภาพลักษณ์ของห้างสรรพสินค้า ความเหมาะสมกับบุคลิกภาพของลูกค้า ความผูกพันกับห้างสรรพสินค้า วัฒนธรรมกับห้างสรรพสินค้าเพื่อสร้างความภักดีของลูกค้าที่ใช้บริการห้างสรรพสินค้าในกรุงเทพมหานคร 2) ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อรูปแบบความภักดีของลูกค้าไทยที่มีผลต่อการใช้บริการห้างสรรพสินค้า เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากลูกค้าผู้ใช้บริการห้างสรรพสินค้าในกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 1,410 คน การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS Version 16.0 และ AMOS Version 6.0 พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อรูปแบบความภักดีของห้างสรรพสินค้า คือ การตระหนักรู้ต่อห้างสรรพสินค้า ภาพลักษณ์ของห้างสรรพสินค้า ความเหมาะสมกับบุคลิกภาพของลูกค้า ความผูกพันกับห้างสรรพสินค้า วัฒนธรรมกับห้างสรรพสินค้า นอกจากนี้รูปแบบความภักดีของลูกค้าไทยที่มีผลต่อการใช้บริการห้างสรรพสินค้า ที่กำหนดมีความสอดคล้องเชิงประจักษ์คิดเป็นร้อยละ 82.3 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ : ความผูกพันกับห้างสรรพสินค้า, วัฒนธรรมกับห้างสรรพสินค้า, ความภักดีของลูกค้า

ABSTRACT

The research aimed to study the Thai customer loyalty model toward shopping mall factors study such as awareness, image, self-congruity, commitment and cultures of shopping mall effecting customer loyalty and the researcher analyzes the casual relationship toward Thai customer loyalty on the Shopping Mall. This study was a survey research in the study which collected from Thai customer in shopping mall and also Thai customer in Bangkok for 1,410 persons. The data analysis of SPSS Version 16.0 and AMOS Version 6.0. It was found that the casual relationship in the Thai customer loyalty model such as awareness, image, self-congruity, commitment and cultures of shopping mall effecting Thai customer loyalty In addition, was statistically significant of .05. The designated model correlated with the empirical data at *82.3.*

KEYWORDS: COMMITMENT, CULTURE, LOYALTY

1. บทนำ

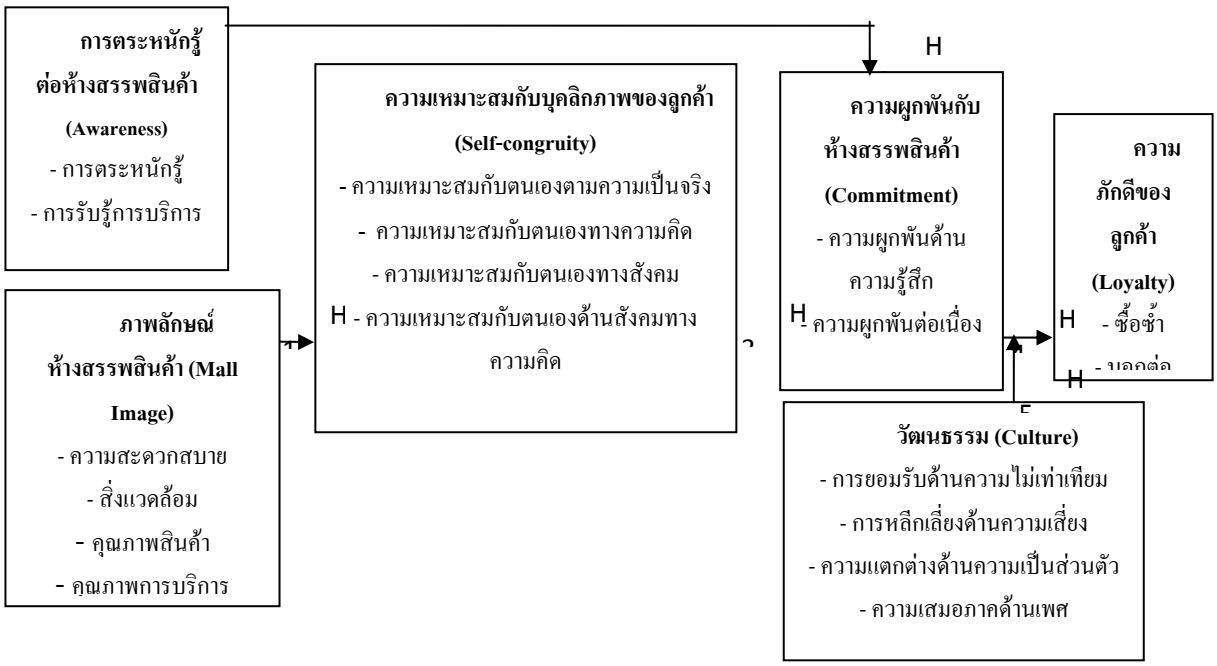
ห้างสรรพสินค้าเป็นศูนย์กลางของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Robert, 2005) ดังนั้นห้างสรรพสินค้ามีรูปแบบเป็นการให้บริการของการค้าปลีกรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของลูกค้า เนื่องจากรูปแบบของห้างสรรพสินค้าในปัจจุบันมีลักษณะการให้บริการแบบครบวงจรเป็นศูนย์กลางรวบรวมสินค้าหลากหลายชนิด โดยลูกค้าสามารถซื้อสินค้าและได้รับบริการครอบคลุมทุกด้าน มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบถ้วนเพื่อให้ลูกค้าเลือกซื้อสินค้าตามความพึงพอใจ (สลิลญา นิยมศิลป์ชัย, 2552)

El Hedhli & Chebat (2008) ได้เสนอแนวความคิดคุณสมบัติของห้างสรรพสินค้าที่ส่งต่อลูกค้า ซึ่งจุดมุ่งหมายของแนวความคิดนี้แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของห้างสรรพสินค้าประกอบด้วยการตระหนักรู้และภาพลักษณ์เกิดจากความรู้ความเข้าใจที่ลูกค้ามีเกี่ยวกับห้างสรรพสินค้า ซึ่งบทบาทและศักยภาพของแนวคิดดังกล่าวสามารถสร้างความภักดีของลูกค้าที่มีต่อห้างสรรพสินค้า โดยมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาความภักดีของลูกค้ามีต่อห้างสรรพสินค้า

นอกจากนี้มีการศึกษาองค์ประกอบห้างสรรพสินค้าด้านความเหมาะสมกับบุคลิกภาพของลูกค้า พบว่าลูกค้ามีแนวโน้มที่จะซื้อสินค้าที่ห้างสรรพสินค้าที่มีลักษณะคล้ายกับบุคลิกภาพของตนเอง(Adams & Jones, 1997)

แนวคิดของความผูกพันกับห้างสรรพสินค้ามีการศึกษาโดยนักวิจัยจากสาขาวิชาที่แตกต่าง เช่น จิตวิทยา สังคมวิทยา พฤติกรรมองค์กร การตลาดเชิงสัมพันธ์และพฤติกรรมของผู้บริโภค ความผูกพันกับห้างสรรพสินค้ามีการกำหนดไว้โดยมีผลผูกพันกับบุคคลที่กระทำพฤติกรรมต่อห้างสรรพสินค้า(Kiesler & Sakumura, 1966)ๆด้าน*มิติวัฒนธรรมของ Hofstede นับว่ามีคุณประโยชน์ต่อการประยุกต์ใช้ในการวิจัยเรื่องความภักดีของลูกค้าต่อห้างสรรพสินค้า* งานวิจัยศึกษาวัฒนธรรมเป็นแนวทางหนึ่งที่สะท้อนมุมมองทางวัฒนธรรมในหลายมิติ คือ การศึกษามิติทางวัฒนธรรมของ Hofstede (Hofstede & Hofstede, 2005) ซึ่งเป็นแนวคิดที่สามารถอธิบายพฤติกรรมและการสื่อสารของผู้คนในสังคมวัฒนธรรมที่แตกต่างกันและการศึกษามิติทางวัฒนธรรมของ Hofstede ต่อมามีผู้นำแนวคิดทางวัฒนธรรมมาศึกษาวิจัยอย่างแพร่หลาย (Reisinger, 2009) วัฒนธรรมกับห้างสรรพสินค้ามีผลต่อรูปแบบการตัดสินใจและพฤติกรรมการซื้อของลูกค้าและส่งผลต่อความภักดีของลูกค้า (Herbig, 1998) ในทศวรรษที่ผ่านมาความภักดีของห้างสรรพสินค้าได้กลายเป็นงานวิจัยอย่างกว้างขวาง (Pan & Zinkhan, 2006)

2. กรอบแนวคิดในการวิจัย

<u>าพที่ 1</u> กรอบแนวคิดการวิจัย

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษารูปแบบความภักดีของลูกค้าที่มีต่อการใช้บริการห้างสรรพสินค้า ได้แก่ การตระหนักรู้ต่อห้างสรรพสินค้า ภาพลักษณ์ของห้างสรรพสินค้า ความเหมาะสมกับบุคลิกภาพของลูกค้า ความผูกพันกับห้างสรรพสินค้า วัฒนธรรมกับห้างสรรพสินค้า

2. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อรูปแบบความภักดีของลูกค้าไทยที่มีผลต่อการใช้บริการห้างสรรพสินค้า

4. ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดในงานวิจัยนี้พัฒนามาจากแนวคิดคุณสมบัติของห้างสรรพสินค้าที่ส่งผลต่อลูกค้า ประกอบด้วยการตระหนักรู้และภาพลักษณ์ (El Hedhi & Chebat, 2008) เป้าหมายของแนวคิดนี้ คือ การเข้าถึงการรับรู้คุณค่าของลูกค้าที่มีต่อห้างสรรพสินค้า ซึ่งกำหนดจากมุมมองของลูกค้าในการสร้างความภักดีของลูกค้าที่มีต่อห้างสรรพสินค้า

ทฤษฎีความผูกพัน Morgan & Hunt (1994) ศึกษาความสัมพันธ์ด้านการตลาดพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันกับห้างสรรพสินค้าและความผูกพันที่เป็นโครงสร้างซึ่งนำไปสู่ความภักดีต่อห้างสรรพสินค้า

แนวคิดความเหมาะสมกับบุคลิกภาพของลูกค้า แสดงถึงการที่ลูกค้าคิดว่าตนเป็นลูกค้าประเภทใดที่เหมาะสมกับห้างสรรพสินค้านั้นๆ มีการวิจัยการค้าปลีกระหว่างความสัมพันธ์กับความเหมาะสมกับบุคลิกภาพของลูกค้าโดยSamli & Sirgy (1981)

วัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญกับตราสินค้าเพื่อสร้างความภักดี จากแนวคิดวัฒนธรรมของ Hofstede มีการศึกษามิติทางวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การยอมรับด้านความไม่เท่าเทียม การหลีกเลี่ยงด้านความเสี่ยง ความแตกต่างด้านความเป็นส่วนตัวและความเสมอภาคด้านเพศ ซึ่งแนวคิดทางวัฒนธรรมนี้มีศึกษาวิจัยแพร่หลายและพบว่าวัฒนธรรมส่งผลต่อความภักดีของห้างสรรพสินค้า (Reisinger, 2009)

4. วิธีการดำเนินวิจัย

โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่าแบบ ไลเกิร์ท (Likert scale) 5 ระดับ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากลูกค้าผู้ใช้บริการห้าง*สรรพสินค้าในกรุงเทพมหานคร* จำนวนทั้งสิ้น 1,410 คน การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ด้วยค่าทางสถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และการวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential statistics) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัย (Factor analysis) และวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างตัวแปร (Path analysis) เพื่อพิสูจน์สมมติฐานที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ด้วยโปรแกรม SPSS/PC+ Version 16.0 และ AMOS Version 6.0 เพื่อวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) และเพื่อทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์มาตรฐานดังนี้ P-Value > 0.05, GFI ≥ 0.9, AGFI ≥ 0.9, CFI ≥ 0.94, RMR < 0.1 และ RMSEA < 0.07,Chi Square < 3 (Kline, 1998)

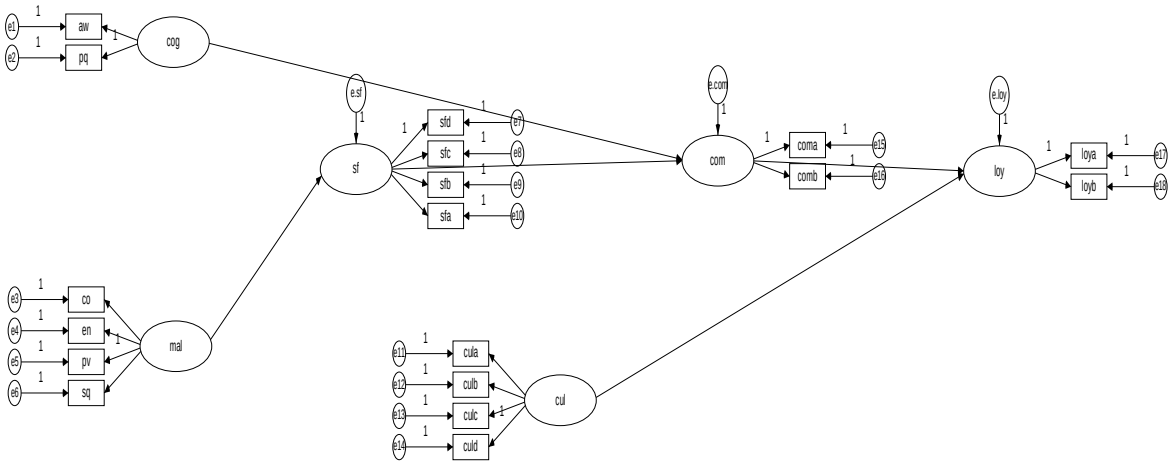
5. ผลการวิจัย

1.ทดสอบ*ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อความภักดีของลูกค้าที่ใช้บริการห้างสรรพสินค้าในกรุงเทพมหานคร*

ตารางที่ 1 การทดสอบสภาวะ Multicollinearity โดยการทำ Correlation Matrix ของตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัย

	cog			mal			sf				com		cul			
ตัวแปร	aw	pq	co	en	pv	sq	sfd	sfc	sfb	sfa	coma	comb	cula	culb	culc	culd
อิสระ	ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันโพรดักซ์โมเมน (Pearson Product Moment Correlation: r)															
aw	1.000	0.572	0.486	0.542	0.502	0.473	0.383	0.394	0.297	0.275	0.567	0.425	0.563	0.463	0.541	0.535
pq		1.000	0.535	0.472	0.455	0.482	0.296	0.290	0.231	0.183	0.422	0.329	0.495	0.337	0.413	0.421
co			1.000	0.664	0.655	0.561	0.387	0.408	0.327	0.214	0.442	0.305	0.509	0.372	0.370	0.445
en				1.000	0.660	0.495	0.435	0.522	0.285	0.253	0.457	0.370	0.511	0.362	0.392	0.441
pv					1.000	0.692	0.428	0.446	0.280	0.291	0.489	0.434	0.600	0.550	0.476	0.403
sq						1.000	0.432	0.422	0.303	0.363	0.459	0.359	0.537	0.465	0.444	0.386
sfd							1.000	0.516	0.509	0.419	0.403	0.420	0.513	0.483	0.382	0.308
sfc								1.000	0.526	0.394	0.439	0.497	0.402	0.362	0.334	0.369
sfb									1.000	0.475	0.404	0.497	0.383	0.263	0.240	0.150
sfa										1.000	0.456	0.386	0.357	0.309	0.331	0.136
coma											1.000	0.666	0.655	0.538	0.463	0.464
comb												1.000	0.552	0.539	0.429	0.342
cula													1.000	0.590	0.535	0.478
culb														1.000	0.614	0.528
culc															1.000	0.514
culd																1.000

2. วิเคราะห์โมเดลรูปแบบความภักดีของลูกค้าไทยที่มีผลต่อการใช้บริการห้างสรรพสินค้าที่ได้จากกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังภาพที่ 2

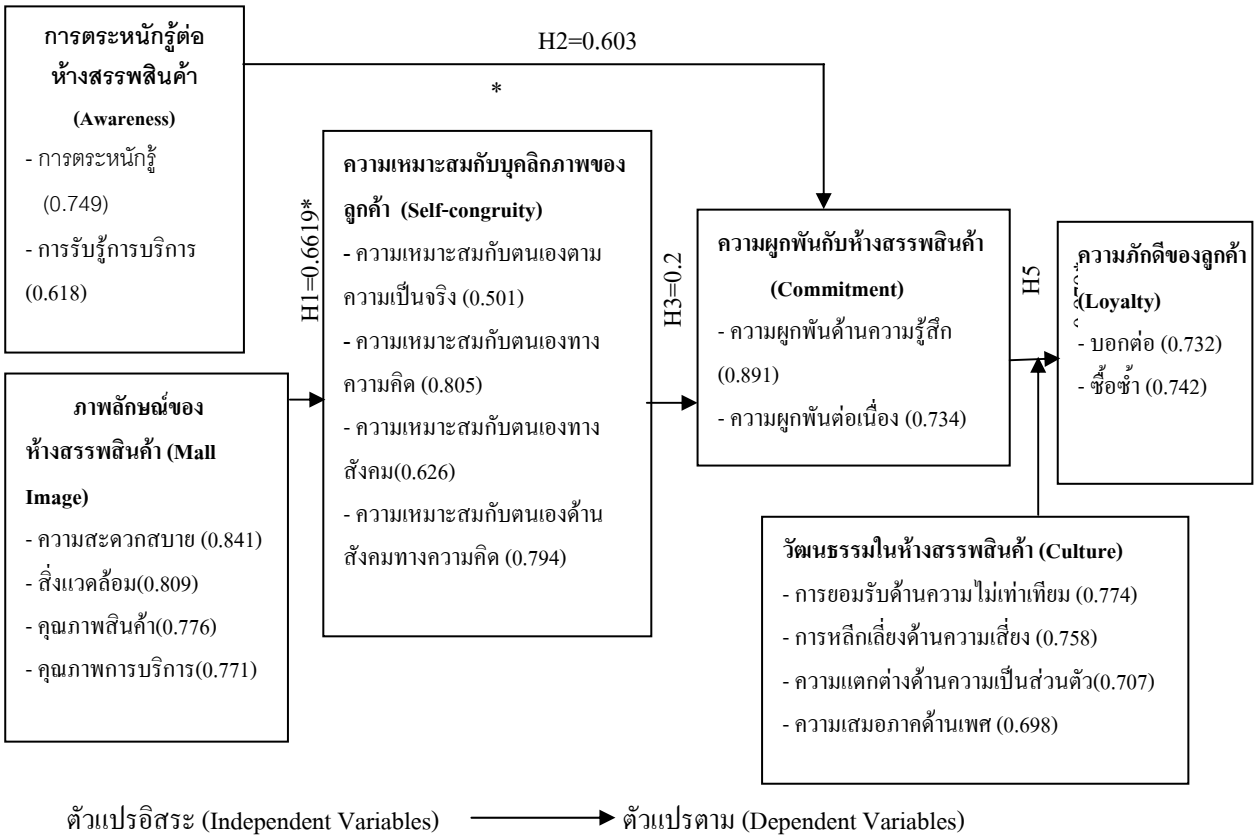
ภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์มเดลรูปแบบความภักดีของลูกค้าไทยที่มีผลต่อการใช้บริการห้างสรรพสินค้าที่ได้จากกรอบแนวคิดในการวิจัย

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุภายในโมเดล

ตัวแปรผล	*อิทธิพล*	*ตัวแปรเหตุ*				
		การตระหนักรู้ต่อห้างสรรพสินค้า	*ภาพลักษณ์ห้างสรรพสินค้า*	*ความเหมาะสมกับบุคลิกภาพลูกค้า*	*ความผูกพันกับห้างสรรพสินค้า*	*วัฒนธรรมกับห้างสรรพสินค้า*
ความเหมาะสมกับบุคลิกภาพของลูกค้า	DE	-	0.669*	-	-	-
	IE	-	-	-	-	-
	TE	-	0.669*	-	-	.-
	R^2	0.448				
ความผูกพันกับห้างสรรพสินค้า	DE	0.603*	-	0.280*	-	-
	IE	-	0.187*	-	-	-
	TE	0.603*	0.187*	0.280*	-	-
	R^2	0.631				
ความภักดีของลูกค้าต่อห้างสรรพสินค้า	DE	-	-	-	0.198*	0.979*
	IE	0.059*	0.018*	0.027*	-	-
	TE	0.059*	0.018*	0.027*	0.198*	0.979*
	R^2	0.823				

*p<0.05

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อรูปแบบความภักดีของลูกค้าไทยที่มีผลต่อการใช้บริการห้างสรรพสินค้า

ภาพที่ 3 รูปแบบความภักดีของลูกค้าไทยที่มีผลต่อการใช้บริการห้างสรรพสินค้าที่พัฒนาขึ้นอย่างเหมาะสมจากกรอบแนวคิดในการวิจัยที่พัฒนาขึ้น

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์รูปแบบความภักดีของลูกค้าไทยที่มีผลต่อการใช้บริการห้างสรรพสินค้าสามารถเขียนในรูปสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ได้ดังนี้

ความเหมาะสมกับบุคลิกภาพของลูกค้า = 0.669* ภาพลักษณ์ห้างสรรพสินค้า; $R^2 = 0.448$

ความผูกพันกับห้างสรรพสินค้า = 0.603* การตระหนักรู้ต่อห้างสรรพสินค้า + 0.280* ความเหมาะสมกับบุคลิกภาพของลูกค้า; $R^2 = 0.631$

ความภักดีของลูกค้าต่อห้างสรรพสินค้า = 0.198* ความผูกพันกับห้างสรรพสินค้า + 0.979* วัฒนธรรมกับห้างสรรพสินค้า; $R^2 = 0.823$

7.อภิปรายผล

การศึกษานี้ พบว่า การตระหนักรู้ต่อห้างสรรพสินค้า ภาพลักษณ์ของห้างสรรพสินค้า ความเหมาะสมกับบุคลิกภาพของลูกค้า ความผูกพันกับห้างสรรพสินค้า วัฒนธรรมกับห้างสรรพสินค้าต่างมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อรูปแบบความภักดีของลูกค้าไทยที่มีผลต่อการใช้บริการห้างสรรพสินค้า การศึกษารูปแบบความภักดีของลูกค้าไทยที่มีผลต่อการใช้บริการห้างสรรพสินค้า พบว่า การตระหนักรู้ต่อห้างสรรพสินค้าและภาพลักษณ์ของห้างสรรพสินค้าลูกค้าสามารถจะรับรู้ในเชิงบวกต่อห้างสรรพสินค้า สามารถจดจำลักษณะของห้างสรรพสินค้าและสามารถแยกลักษณะภาพลักษณ์ของ

ห้างสรรพสินค้าแต่ละแห่งได้โดยเฉพาะห้างสรรพสินค้าของคู่แข่งขัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ El Hedhli & Chebat (2008) สามารถอธิบายถึงความเหมาะสมกับบุคลิกภาพของลูกค้าส่งผลต่อความภักดีกับห้างสรรพสินค้าซึ่งถ้าลูกค้าพบความเหมาะสมระหว่างภาพลักษณ์ของห้างสรรพสินค้าและภาพลักษณ์ของลูกค้าจะสามารถสร้างความประทับใจต่อห้างสรรพสินค้า ภาพลักษณ์ของห้างสรรพสินค้า ประกอบด้วย ความสะดวกสบาย สิ่งแวดล้อม คุณภาพสินค้า คุณภาพการบริการเป็นภาพในความคิดของลูกค้าเกี่ยวกับห้างสรรพสินค้าซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากแต่ไม่สามารถอธิบายลักษณะนิสัยลูกค้าได้ทั้งหมดซึ่งตรงกับงานวิจัยของ El Hedhli & Chebat (2008) ความเหมาะสมกับบุคลิกภาพของลูกค้า ประกอบด้วย ความเหมาะสมกับตนเองตามความเป็นจริง ความเหมาะสมกับตนเองทางความคิด ความเหมาะสมกับตนเองทางสังคม ความเหมาะสมกับตนเองด้านสังคมทางความคิด พบว่า ความเหมาะสมกับบุคลิกภาพของลูกค้าสร้างขึ้นเพราะลูกค้ามีความเข้าใจเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของลูกค้าบนพื้นฐานของแนวความคิดภาพลักษณ์ห้างสรรพสินค้า ได้แก่ ความสะดวกสบาย สภาพแวดล้อมของห้างสรรพสินค้า คุณภาพของสินค้าและบริการของห้างสรรพสินค้า อธิบายได้ว่าลูกค้ามักจะซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าที่มีภาพลักษณ์คล้ายกับตนเองสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sirgy et al. (2000) ความเหมาะสมกับบุคลิกภาพของลูกค้าจะส่งผลด้านบวกกับความผูกพันกับห้างสรรพสินค้า ดังงานวิจัยที่สอดคล้องกับความผูกพันกับห้างสรรพสินค้าคืองานวิจัยของ Crosby & Taylor, (1983) และ Pritchard et al., (1999)

ความผูกพันกับห้างสรรพสินค้า ประกอบด้วย ความผูกพันด้านความรู้สึก ความผูกพันต่อเนื่อง พบว่าการเลือกห้างสรรพสินค้าของลูกค้าและความภักดีลูกค้าเป็นผลมาจากความเหมาะสมกับบุคลิกของลูกค้า ปันสิ่งสำคัญในการตัดสินใจเลือกห้างสรรพสินค้ามากกว่าภาพลักษณ์จริง ความผูกพันและความภักดีต่อห้างสรรพสินค้าส่งผลต่อความภักดีในทางบวกสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bandyopadhyay & Martell (2007)

มิติวัฒนธรรมของ Hofstede จากการวิจัยนี้ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าลักษณะทางวัฒนธรรมกับห้างสรรพสินค้าประกอบด้วย การยอมรับด้านความไม่เท่าเทียม การหลีกเลี่ยงด้านความเสี่ยง ความแตกต่างด้านความเป็นส่วนตัว ความเสมอภาคด้านเพศเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวกต่อความภักดีของลูกค้าที่ใช้บริการห้างสรรพสินค้า (Herbig, 1998)

8. ข้อเสนอแนะ

การค้นคว้านี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อห้างสรรพสินค้า ซึ่งผู้บริหารห้างสรรพสินค้าสามารถนำมาปรับใช้ในหลายด้าน คือ เพิ่มเครื่องมือวัดองค์ประกอบของห้างสรรพสินค้า ทำให้สามารถพัฒนาในส่วนที่บกพร่องของห้างสรรพสินค้าและผู้บริหารห้างสรรพสินค้าสามารถประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมทางการตลาด ดังนั้นผู้บริหารห้างสรรพสินค้าจะสามารถจัดสรรนโยบายที่เหมาะสมแก่ห้างสรรพสินค้าเพื่อสร้างความภักดีของลูกค้าที่มาใช้บริการห้างสรรพสินค้า

งานวิจัยเพิ่มเติม ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมปัจจัยอื่น เช่น ปัจจัยที่จะมีผลกระทบต่อความภักดีของลูกค้า ควรทำการศึกษาห้างสรรพสินค้าประเภทอื่น (เช่น ห้างสรรพสินค้าต่างจังหวัด) ควรมีการศึกษาครอบคลุมเรื่องอื่นให้มากขึ้น ตัวอย่างเช่น ควรศึกษาลูกค้าในชนบท มีการตรวจสอบถึงองค์ประกอบอื่นๆ เช่น ฐานะทางสังคม ลักษณะและพฤติกรรมของการเลือกซื้อสินค้าของลูกค้าใช้บริการห้างสรรพสินค้า

บรรณานุกรม

สลิลญา นิยมศิลป์ชัย. ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจใช้บริการซ้ำของลูกค้าศูนย์การค้าแห่งหนึ่ง ย่านราชประสงค์. *สารนิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549*

Adams, J., & Jones, W. (1997). The conceptualization of marital commitment: An integrative analysis. Journal of Personality and Social Psychology. *72(5), 1177-1196.*

Babin, B.J., & Attaway, J.S. (2000). Atmospheric affect as a tool for creating value and gaining share of customer. *Journal of Business Research*. 49 (2), 91–100.

Bandyopadhyay, S., Martell, & M. (2007). Does attitudinal loyalty influence behavioral loyalty? A the oretical and empirical study. *Journal of Retailing and Consumer Services*.14(1), 35-44.

Crosby, L.A., & Taylor, J.R. (1983). Psychological commitment and its effects on post- decision evaluation and preference stability among voters. *Journal of Consumer Research***.** 9 (3), 413–431.

Hedhli, K.E., & Chebat, J.C. (2008). "Developing and validating a psychometric shopper-based mall equity measure*." Journal of Business Research*. 62(6), 581-587.

Herbig P. (1998). Handbook for Cross Cultural Marketing. The International Business Press, Binghamton, N.Y. Consumer-Based Mall Equity Measure. *Journal of Business Research*. 62(6), 581-587.

Herbig, P. A. (1998). *Hand book of cross-cultural marketing*. Binghamton, NY: International Business Press.

Hofstede, G. & Hofstede, G.J. (2005). *Cultures and Organizations. Software of the Mind* (2nd edn). New York: McGraw-Hill.

Gale, Bradley. (1992). Monitoring Customer Satisfaction and Market-Perceived Quality. *Worth Repeating Series*, No. 922CSO1. Chicago, American Marketing Association.

Jacoby, J. & Chestnut, R. W. (1978). *Brand Loyalty: Measurement and Management*. New York: John Wiley.

Keller, K.L. (1993). Conceptualizing, measuring and managing customer-based brand equity. *Journal of Marketing* .57 (1), 1–22.

Kiesler, C, & Sakumura, J. (1966). A test of a model of commitment. *Journal of Personality and Social Psychology*. 3, 349-353.

Kline, R. B. (1998). *Principles and practices of structural equation modeling.* New York: Guilford.

Millar, M.G., Tessar, A. (1986). Thought-induced attitude change: the effects of schema structure and commitment**."** *Journal of Personality and Social Psychology*. 51 (2), 259–269

Morgan ,R., & Hunt. S. (1994). The commitment-trust theory of relationship marketing. *Journal of Marketing*.58 (7), 20-38.

Pan, Y., & Zinkhan, G.M. (2006). Determinants of retail patronage: a meta-analytical perspective. *Journal of Retailing* 82 (3), 229–243.

Pearce, R.D. (1997). *Global competition and technology basingstoke.* London: Macmillan.

Pritchard, M.P., Havitz, M.E., Howard, D.R. 1999. Analyzing the commitment–loyalty link in service contexts. *Journal of the Academy of Marketing Science*. 27 (3), 333–348.

Reisinger, Y. (2009). Cultural Influences on Intercultural Communication. *International Tourism:Cultures*

and Behaviour, Butterworth-Heinemann, Jordan Hill, Oxford, United Kingdom, Chapter 7, pp. 165-198.

Robert S.,& Patrick M. (2005). *The Nordstrom Way to Customer Service Excellence:A Handbook for Implementing Great Service in Your Organization.* Published by John Wiley & Sons, Inc., Hoboken,New Jersey.

Samli, A.C., & Sirgy, M.J. (1981). A multidimensional approach to analyzing store loyalty: A predictive model. In K. Bernhardt & B. Kehoe (Eds.), *The changing marketing Environment: New theories and applications.* (p. 113-116). Chicago, IL: American Marketing Association.

Saris, W. E. and H. Stronkhorst. (1984). *Causal Modelling in Nonexperimental Research: An Introduction to the Lisrel Approach.* Dissertation Abstract International. 47(7), 2261-A.

Sirgy, M.J. (2000). Self-concept in consumer behavior: a critical review. *Journal of Consumer Research 9* (3), 287–300.

อิทธิพลของความผูกพันในงานที่มีผลต่อผลการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพ

JOB ENGAGEMENT ANTECEDENTS AND EFFECTS ON JOB PERFORMANCE IN BANGKOK HOSPITAL MEDICAL CENTER

ธนพร ดำรงสุกิจ[1] รศ.อำนาจ ธีระวนิช[2] และ รศ.ทองฟู ศิริวงศ์[3]

[1] นิสิตปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

[3] อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.) ศึกษาระดับความผูกพันในงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพ 2.) ศึกษาระดับผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพ 3.) ศึกษาอิทธิพลของความผูกพันในงานที่มีผลต่อผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพ วิธีการศึกษาได้เก็บรวมรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างพนักงานของศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพจำนวน 342 ตัวอย่าง จาก 15 โรงพยาบาลเครือข่ายทั่วประเทศ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test แบบ Independent การวิเคราะห์ One-Way ANOVA และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product moment Correlation)

ผลการวิจัยพบว่า 1.) เจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะงานอยู่ในระดับปานกลาง 2.) เจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันในงานอยู่ในระดับสูง 3.) เจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานงานอยู่ในระดับสูง 4.) คุณลักษณะงานมีความสัมพันธ์ปานกลาง และเป็นเชิงบวกกับผลการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5.) ความผูกพันในงานมีความสัมพันธ์สูง และเป็นเชิงบวกกับผลการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความผูกพันในงาน, ผลการปฏิบัติงาน, ศูนย์การแพทย์โรงยาบาลกรุงเทพ

Abstract

The objectives of this study were 1.)To study the level of job engagement in Bangkok Hospital Medical Center employees 2.)To study the level of job performance in Bangkok Hospital Medical Center employees 3.)To study the relation of job engagement to the job performance of Bangkok Hospital Medical Center employees. The populations of

this study were 342 employees form 13 hospitals in Bangkok hospital Medical Center group. The statistical tools used for analysis such as percentage, means, standard deviation, t-test (Independent type), One-Way ANOWA and Pearson's Product moment Correlation.

The result of this study indicated that 1.)Job characteristic level was medium. 2.)Job engagement level was high 3.)Job Performance level was high. 4.)The job characteristic had medium and positive correlation to the job performance at alpha = .05 5.)The Job engagement had high and positive correlation to the job performance at alpha = .05

KEYWORDS: JOB ENGAGEMENT, JOB PERFORMANCE, BANGKOK HOSPITAL MEDICAL CENTER

1. บทนำ

จากสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันสูงทำให้องค์การหลายแห่งต้องปรับตัวให้พร้อมสำหรับการแข่งขัน โดยปัจจัยที่มีความสำคัญลำดับต้นๆ และเป็นเสมือนจุดแข็งหลักขององค์การ คือ ทรัพยากรมนุษย์

ปัจจุบันศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพ ได้ขยายเครือข่ายรวม 13 สาขา ประกอบด้วย 15 โรงพยาบาลในเครือ คือ โรงพยาบาลกรุงเทพ โรงพยาบาลวัฒโนสถ โรงพยาบาลหัวใจกรุงเทพ โรงพยาบาลกรุงเทพพระประแดง โรงพยาบาลกรุงเทพหัวหิน โรงพยาบาลกรุงเทพจันทบุรี โรงพยาบาลกรุงเทพระยอง โรงพยาบาลกรุงเทพตราด โรงพยาบาลกรุงเทพพัทยา โรงพยาบาลกรุงเทพราชสีมา โรงพยาบาลกรุงเทพปากช่อง โรงพยาบาลกรุงเทพอุดร โรงพยาบาลกรุงเทพหาดใหญ่ โรงพยาบาลกรุงเทพสมุย และโรงพยาบาลกรุงเทพภูเก็ต ครอบคลุมพื้นที่ให้บริการแทบทุกภูมิภาคของไทย โดยเฉพาะในเมืองใหญ่และแหล่งท่องเที่ยว ด้วยทีมแพทย์เฉพาะทาง บุคลากรมืออาชีพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ทันสมัย ประสิทธิภาพสูง เพรียบพร้อมด้วยบริการฉุกเฉินและบริการพิเศษเหนือระดับ สิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน เพื่อสนองตอบทุกความต้องการของผู้ใช้บริการทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยมุ่งเน้นให้บริการอย่างทั่วถึง และเกิดความพึงพอใจแก่ผู้มารับบริการ จากลักษณะงานที่เป็นการให้บริการทำให้เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลต้อง รับรู้ถึงหัวใจของการบริการและสร้างความผูกพันที่เหนียวแน่นกับผู้มารับบริการและงานที่ทำ การทำงานหรือการให้บริการที่มาจากใจ นอกจากจะสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการแล้ว ยังสร้างทัศนคติที่ดีในการทำงาน ทำให้ตนเองรู้สึกผูกพันกับงานและองค์การมากขึ้น พนักงานที่มีความผูกพันกับงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะเขาเหล่านั้นจะตั้งใจ ทุ่มเท เวลาและความสามารถที่ตนเองมีให้กับการทำงาน และมีผลโดยตรงกับผลการปฏิบัติงาน

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ เจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพ ทั้ง 13 โรงพยาบาลเครือข่าย ทั้งที่เป็นลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว จำนวนทั้งหมด 342 ราย โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามวิธีของ Taro Yamane เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถาม (Questionnaire) ประเภทปลายปิด (Close Form) ที่เป็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item – Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (IOC=92.36)

นำแบบสอบถามมาทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 ฉบับ (Try out) และนำมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามวิธีของครอนบาด (Lee Cronbach, Phychometrika, 1951) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9184

จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามแจกกับกลุ่มตัวยอย่างจริง ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เก็บรวบรวมคืนมาได้จำนวน 342 ฉบับ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบ t-test แบบ Independent การวิเคราะห์ One-Way ANOVA และค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product moment Correlation)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลทั่วไป จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วยคำถามแบบตรวจรายการ (Check List) จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานในปัจจุบัน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ส่วนที่2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะงาน ลักษณะคำถามแบบอันตรภาค (Interval Scale) คำถามวัดระดับความคิดเห็น โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนคุณลักษณะงานของตนเอง จำนวน 15 ข้อ ซึ่งแบ่งคุณลักษณะงานเป็น 5 ปัจจัย คือ 1) ความหลากหลายของทักษะ มีข้อคำถามจำนวน 3 ข้อ 2) ความมีเอกลักษณ์ของงาน มีข้อคำถามจำนวน 3 ข้อ 3) ความสำคัญของงาน มีข้อคำถามจำนวน 3 ข้อ 4) ความมีอิสระในการทำงาน มีข้อคำถามจำนวน 3 ข้อ 5) ผลป้อนกลับของงาน มีข้อคำถามจำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันในงาน ลักษณะคำถามแบบอันตรภาค (Interval Scale) คำถามวัดระดับความคิดเห็น โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความผูกพันในงานของตนเอง จำนวน 9 ข้อ ซึ่งแบ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันในงานเป็น 4 ปัจจัย คือ 1) ด้านความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน มีข้อคำถามจำนวน 3 ข้อ 2) ด้านการอุทิศตนในการทำงาน มีข้อคำถามจำนวน 3 ข้อ 3) ด้านการให้เวลากับงาน มีข้อคำถามจำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่4 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน ลักษณะคำถามแบบอันตรภาค (Interval Scale) คำถามวัดระดับความคิดเห็น โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนผลการปฏิบัติงานของตนเอง จำนวน 27 ข้อ ซึ่งแบ่งองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลการปฏิบัติงานเป็น 9 องค์ประกอบคือ ด้านคุณภาพของงาน ด้านการประหยัดหรือความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการบริการที่ดี ด้านจริยธรรม ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมองภาพองค์รวม ด้านศิลปะการสื่อสารและจูงใจ และ ด้านการสืบเสาะหาข้อมูล

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

ผลการวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับอิทธิพลของความผูกพันในงานที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพ จำแนกตามตัวแปรได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่1 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อ คุณลักษณะงาน ความผูกพันในงาน และผลการปฏิบัติงาน

ตัวแปร	Mean	S.D.	ระดับ	ลำดับ
คุณลักษณะงาน				
1) ความหลากหลายของทักษะ	3.45	.622	ปานกลาง	4
2) ความมีเอกลักษณ์ของงาน	3.81	.536	สูง	1
3) ความสำคัญของงาน	3.58	.548	สูง	3
4) ความมีอิสระในการทำงาน	3.69	.735	สูง	2
5) ผลป้อนกลับของงาน	2.82	.755	ปานกลาง	5
รวม	**3.49**	**.639**	**ปานกลาง**	
ความผูกพันในงาน				
1) ความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน	4.36	.547	สูง	1
2) การอุทิศตนในการทำงาน	3.94	.635	สูง	2
3) การให้เวลากับงาน	3.68	.828	สูง	3
รวม	**3.993333**	**.670**	**สูง**	
ผลการปฏิบัติงาน				
1) คุณภาพงาน	3.87	.536	สูง	6
2) การประหยัดหรือความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร	4.05	.610	สูง	3
3) การมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.01	.573	สูง	4
4) การบริการที่ดี	4.21	.554	สูง	2
5) จริยธรรม	4.22	.602	สูง	1
6) การทำงานเป็นทีม	3.99	.588	สูง	5
7) การมองภาพองค์รวม	3.78	.659	สูง	9
8) ศิลปะการสื่อสารและแรงจูงใจ	3.82	.618	สูง	8
9) การสืบเสาะหาข้อมูล	3.85	.812	สูง	7
รวม	**3.98**	**.617**	**สูง**	

ผลการวิจัยข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ความผูกพันในงาน มีความสัมพันธ์ และทิศทางความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพ ดังตารางที่ 2

ตารางที่2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ระหว่างความผูกพันในงาน กับผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพ

ตัวแปร	ผลการปฏิบัติงาน			
	r	p	ระดับ	ลำดับ
คุณลักษณะงาน				
1) ความหลากหลายของทักษะ	.478	.000*	ปานกลาง	4
2) ความมีเอกลักษณ์ของงาน	.712	.000*	สูง	1
3) ความสำคัญของงาน	.523	.000*	ปานกลาง	3
4) ความมีอิสระในการทำงาน	.646	.000*	สูง	2
5) ผลป้อนกลับของงาน	.426	.000*	ปานกลาง	5
รวม	**.557**	**.000***	**ปานกลาง**	
ความผูกพันในงาน				
1) ความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน	.824	.000*	สูงมาก	1
2) การอุทิศตนในการทำงาน	.667	.000*	สูง	2
3) การให้เวลากับงาน	.523	.000*	ปานกลาง	3
รวม	.671	.000*	สูง	

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องอิทธิพลของความผูกพันในงานที่มีผลต่อกผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะงาน ในความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพ โดยใช้สถิติคือ ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อวิเคราะห์ระดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อดูค่าการกระจายตัวของข้อมูล พบว่าเจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะงานอยู่ในระดับปานกลาง และสูง โดยมีปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลางคือ ความหลากหลายของทักษะ และ ผลป้อนกลับของงาน และปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยระดับสูง คือ ความมีเอกลักษณ์ของงาน ความมีอิสระในการทำงาน และความสำคัญของงาน ตามลำดับ

2. จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันในงาน ในความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพ โดยใช้สถิติคือ ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อวิเคราะห์ระดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อดูค่าการกระจายตัวของข้อมูล พบว่าเจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันในงานอยู่ในระดับสูงทั้ง 3 ปัจจัย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพ มีความผูกพันในงานสูง

3. จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน ในความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพ โดยใช้สถิติคือ ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อวิเคราะห์ระดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อดูค่าการ

กระจายตัวของข้อมูล พบว่าเจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงทั้ง 9 ปัจจัย

4. คุณลักษณะงาน ในความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพ ในด้านความมีนัยสำคัญของงาน ความหลากหลายของทักษะ และผลป้อนกลับของงาน มีความสัมพันธ์ปานกลาง และทิศทางความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงาน และคุณลักษณะงาน ในด้านความมีเอกลักษณ์ของงาน และความมีอิสระในการทำงาน มีความสัมพันธ์สูง และทิศทางความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพจะมีผลการปฏิบัติงานที่ดี เมื่อมีปัจจัยกระตุ้นด้านคุณลักษณะของงาน โดยเฉพาะด้านความมีเอกลักษณ์ของงาน ได้แก่ เจ้าหน้าที่มีความสามารถเฉพาะทาง มีการกำหนดรูปแบบกระบวนการ และวิธีการทำงานที่ชัดเจน ด้านความมีอิสระในการทำงาน ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตามดุลยพินิจของตนเอง มีอิสระในการตัดสินใจ และมีการกำหนดเวลา และระเบียบวิธีปฏิบัติงาน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้สำเร็จงานด้วยตนเอง

5. ความผูกพันในงาน ในความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพ มีความสัมพันธ์สูง และทิศทางตวามสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงาน ทั้งสามด้านคือ ด้านความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน ด้านการอุทิศตนในการทำงาน และด้านการให้เวลากับงาน ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เนว่าเจ้าหน้าที่ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพ จะมีผลการปฏิบัติงานที่ได้ เมื่อมีปัจจัยกระตุ้นด้านความผูกพันในงาน ได้แก่ เจ้าหน้าที่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญในงาน มมีการกำหนดเป้าหมายของงานที่ชัดเจน มีความภูมิในงานที่ทำ และมีความท้าทายในงาน

เอกสารอ้างอิง

Lee J. Cronbach. “Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests.” *Phychometrika.* Vol.16 No.3 (September 1951) : 297-334

โรงพยาบาลกรุงเทพ. “ประวัติโรงพยาบาลกรุงเทพ.” http://www.bangkokhospital.com/about, n.d.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าทำงาน ของบุคลากรในวิทยาลัยราชพฤกษ์

SERVICE MARKETING MIX FACTORS TOWARDS THE DECISION MAKING OF STAFF CHOOSING TO WORK AT RATCHAPHRUEK COLLEGE

เพียงเดือน เกิดอำแพง

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยราชพฤกษ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจของประชากร บุคลากรของวิทยาลัยราชพฤกษ์ จำนวน 179 คน มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าทำงาน (2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าทำงาน ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัยคือ ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากร และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านบุคลากร ด้านภาพลักษณ์ทางกายภาพ ตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากร ในวิทยาลัยราชพฤกษ์ ประกอบด้วย 2 ด้านหลัก คือ ปัจจัยค้ำจุน และปัจจัยจูงใจ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบ t-test และ F-test และการทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัย โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

จากผลการศึกษาพบว่า เพศชายมีค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรในวิทยาลัยราชพฤกษ์ด้านปัจจัยจูงใจ มากกว่า เพศหญิง ปัจจัยด้านอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรในวิทยาลัยราชพฤกษ์ด้านปัจจัยค้ำจุน ปัจจัยจูงใจ และภาพรวมของการตัดสินใจแตกต่างกัน บุคลากรให้ระดับความสำคัญโดยรวมของส่วนประสมทางการตลาดอยู่ในระดับความสำคัญปานกลาง เมื่อพิจารณาระดับความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาดแต่ละด้าน ซึ่งบุคลากรให้ความสำคัญในระดับสำคัญมากกับ ภาพรวมปัจจัยด้านบุคลากร และปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ในด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรในวิทยาลัยราชพฤกษ์พบว่า ภาพรวมค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรในวิทยาลัยราชพฤกษ์อยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ : ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ, การตัดสินใจเลือกเข้าทำงาน

Abstract

This research was a survey research. The population was staff at Ratchaphruek College for 179 staffs. The purposes were (1) to study demographic factors towards the decision choosing to work, and (2) to study on service marketing mix factors towards the decision of choosing to work. Independent variables in this research were staff's demographic factors and service marketing mix factors, which consisted of 7 factors, such as, product, price, place, promotion, process, personnel, and physical evidence. Dependent variables were motivation factor and maintenance factor. The instrument in this research was a questionnaire. A data was analyzed by using mean, standard deviation, t-test, and F-test. There was testing the relationship of service marketing mix towards the decision of staff choosing to work at Ratchaphruek College by using Pearson co-efficiencies.

The results of this study were found that male had higher mean score about the decision of staff choosing to work at Ratchaphruek College than female. The difference of age, marriage status, educational level, and income had positively difference of mean score on decision making of staff choosing to work at Ratchaphruek College in maintenance factor, motivation factors, and overall decision making. Staff was given the overall importance level of marketing mix at medium level. Considering for each factor of the importance level, it found that staff was given the importance level at high level on personnel and product factor. For service marketing mix factors towards decision making of staff choosing to work at Ratchaphruek College, it was found that the overall mean score of decision making of staff choosing to work at Ratchaphruek College was at medium level

KEYWORDS: MARKETING MIX OF SERVICE MARKETING, DECISION CHOOSING TO WORK

1. บทนำ

วิทยาลัยราชพฤกษ์ เปิดสอนในระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนของบุคลากรเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ตามการขยายตัวของวิทยาลัยที่มีการปรับปรุงพัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่ง โดยเฉพาะในอนาคตข้างหน้าวิทยาลัยราชพฤกษ์จะเปลี่ยนสถานะเป็นมหาวิทยาลัย จึงต้องมีการรองรับการเพิ่มขึ้นของทั้งจำนวนนักศึกษาและบุคลากรทั้งหมดในทุกๆด้าน ในการขยายตัวของวิทยาลัยราชพฤกษ์นี้อาจเป็นเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของบุคลากร ไม่ว่าจะเป็นการลาออกและการเข้าใหม่ของบุคลากร อีกทั้งปัจจุบันตลาดแรงงานของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาเริ่มหนาแน่น จำนวนของสถาบันอาจไม่เพียงพอต่อจำนวนของบุคลากร ด้วยเหตุนี้การเลือกที่จะมาทำงานในสถาบันใดๆต้องมีมูลเหตุจูงใจจากหลายๆปัจจัยที่จะทำให้บุคคลภายนอกให้ความสนใจ และอยากที่จะเข้ามาทำงานกับสถาบัน ภาพลักษณ์ขององค์กรจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการตัดสินใจเข้าทำงาน

สิ่งสำคัญที่จะเป็นปัจจัยในตัดสินใจเลือกเข้าทำงานอาจจะมาจากปัจจัยค้ำจุนในด้านเงินเดือน ความมั่นคงในการทำงาน เงื่อนไขและสภาพการทำงาน สถานะขององค์กร นโยบายและการบริหาร ส่วนปัจจัยจูงใจ อาจมีในด้านความสำเร็จในงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง ด้านลักษณะของงาน และด้านโอกาสในความเจริญก้าวหน้าในอนาคต ซึ่งบุคคลที่จะตัดสินใจเลือกอาชีพ จะต้องรู้จักตัวเองในด้านความสนใจ ความสามารถ และความถนัดเป็นอย่างดี

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาถึงเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากร ในวิทยาลัยราชพฤกษ์ เพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะของกลุ่มประชากร และอิทธิพลของส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีต่อผลการตัดสินใจเลือกเข้าทำงาน เพื่อนำไปใช้สำหรับการกำหนดแผนกลยุทธ์ในการรับบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งทางผู้บริหารสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปพัฒนาสถาบันให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มบุคลากรได้ดียิ่งขึ้น

2. ขั้นตอนการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการเก็บแบบสอบถาม (Questionnaire) ประชากร คือจำนวนของบุคลากรของวิทยาลัยราชพฤกษ์ ในปี 2553 มีทั้งสิ้น 268 คน ประกอบไปด้วยอาจารย์ 195 คน และเจ้าหน้าที่ 73 คน เป็นจำนวนประชากรในการเก็บข้อมูลทั้ง 100 %

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1ศึกษาเอกสาร ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีการตัดสินใจ ทฤษฎีปัจจัยทางการตลาดบริการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2กำหนดขอบเขตหรือนิยามตัวแปรเกี่ยวกับปัจจัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาตามขอบเขตการวิจัยที่กำหนด

ขั้นที่ 3การสร้างแบบสอบถามโดยใช้กรอบแนวคิดการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้น จะมีลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด (Close-ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและเสนอแนะแก้ไขแบบสอบถาม

การเก็บรวมรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. เก็บข้อมูลทุติยภูมิจากหนังสือ บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากห้องสมุดของหลายสถาบัน และสืบค้นข้อมูลผ่านทางอินเตอร์เน็ต
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปสอบถามกลุ่มประชากรในวิทยาลัยราชพฤกษ์ โดยแจกแบบสอบ ถามและรอรับแบบสอบถามคืนทันที
3. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาทั้งหมด
4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถามจนครบจำนวน
5. บันทึกข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ

การเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยส่วน ประสมทางการตลาดบริการ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากร ในวิทยาลัยราชพฤกษ์

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อคำนวณค่าเฉลี่ยของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเข้าทำงานของบุคลากร และการวัดความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากร ในวิทยาลัยราชพฤกษ์ ใช้มาตรวัดของลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale) ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามให้เลือกตอบ 5 ระดับ คือ สำคัญมากที่สุด สำคัญมาก สำคัญปานกลาง สำคัญน้อย และสำคัญน้อยที่สุดการกำหนดช่วงของค่าเฉลี่ยเพื่อวิเคราะห์ผลการแปลความหมายของระดับคะแนน

3. การทดสอบสมมติฐานใช้

3.1 T- test ใช้ทดสอบสมมติฐาน เกี่ยวกับค่าเฉลี่ย กรณีประชากรจำแนกเป็น 2 กลุ่ม

3.2 F- test ใช้ทดสอบสมมติฐาน เกี่ยวกับค่าเฉลี่ย กรณีประชากรมากกว่า 2 กลุ่ม

4. สถิติทดสอบความสัมพันธ์ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากร ในวิทยาลัยราชพฤกษ์ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Correlation Coefficient)

3. สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรในวิทยาลัยราชพฤกษ์ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรในวิทยาลัยราชพฤกษ์ตามปัจจัยส่วนบุคคล (2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการและการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรในวิทยาลัยราชพฤกษ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรของวิทยาลัยราชพฤกษ์ที่ปฏิบัติงานในปี 2553 มีจำนวนทั้งสิ้น 268 คน ประกอบไปด้วย อาจารย์ 195 คน และเจ้าหน้าที่ 73 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรในวิทยาลัยราชพฤกษ์

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบ T-test และ F-test และการทดสอบความสัมพันธ์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรในวิทยาลัยราชพฤกษ์ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยมีผลสรุปงานวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 30 – 39 ปี เกินครึ่งหนึ่งมีสถานภาพสมรสเป็นโสด มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท ปฏิบัติงานในส่วนของคณะบริหารธุรกิจ มีอายุเวลาการทำงาน 1 – 3 ปี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท

ระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ

ระดับความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรในวิทยาลัยราชพฤกษ์ พบว่า บุคลากรให้ระดับความสำคัญโดยรวมของส่วนประสมทางการตลาดอยู่ในระดับความสำคัญปานกลาง เมื่อ

พิจารณาระดับความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาดแต่ละด้าน ซึ่งบุคลากรให้ความสำคัญในระดับสำคัญมากกับภาพรวมปัจจัยด้านบุคลากร และปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์

ระดับความสำคัญของการตัดสินใจเข้าทำงานของบุคลากร

ข้อค้นพบของการศึกษา พบว่า ระดับการตัดสินใจเข้าทำงานของบุคลากรในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 ซึ่งถือว่าตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยจูงใจมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปัจจัยค้ำจุน (ค่าเฉลี่ย 3.45 เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย 3.21) โดยสามารถแยกรายละเอียดในแต่ละปัจจัยได้ดังนี้

ปัจจัยค้ำจุน

1. มีค่าตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญของการตัดสินใจเข้าทำงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.93)

2. มีความมั่นคงในการทำงาน พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญของการตัดสินใจเข้าทำงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.21)

3. สภาพการทำงานที่มีอิทธิพลต่อการทำงาน เช่น สภาพแวดล้อมเพื่อนร่วมงาน และผู้บังคับบัญชา เป็นต้น พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญของการตัดสินใจเข้าทำงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.25)

4. สถานะขององค์กรที่มั่นคง พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญของการตัดสินใจเข้าทำงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.34)

5. นโยบายและการบริหารงานชัดเจนและมีคุณภาพ พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญของการตัดสินใจเข้าทำงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.34)

ปัจจัยจูงใจ

1. ด้านความสำเร็จในงาน พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญของการตัดสินใจเข้าทำงานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.58)

2. ด้านการยอมรับนับถือ พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญของการตัดสินใจเข้าทำงานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.47)

3. ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญของการตัดสินใจเข้าทำงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.30)

4. ด้านลักษณะของงาน พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญของการตัดสินใจเข้าทำงานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.49)

5. ด้านโอกาสในความเจริญก้าวหน้าในอนาคต พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญของการตัดสินใจเข้าทำงานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43)

การทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคล ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากร ในวิทยาลัยราชพฤกษ์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สามารถสรุปได้ดังนี้

เพศ : เพศชายมีค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรในวิทยาลัยราชพฤกษ์ด้านปัจจัยจูงใจมากกว่า เพศหญิง

อายุ : ผู้ที่มีอายุแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรในวิทยาลัยราชพฤกษ์ด้านปัจจัยจูงใจ และภาพรวมของการตัดสินใจแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยการ

ตัดสินใจเลือกเข้าทำงานในภาพรวม และด้านปัจจัยจูงใจมากกว่าผู้ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 30 - 39 ปี

สถานภาพสมรส : ผู้ที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยภาพรวมเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรในวิทยาลัยราชพฤกษ์แตกต่างกัน โดยผู้ที่มีสถานภาพสมสมมีค่าเฉลี่ยการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานในภาพรวม และด้านปัจจัยค้ำจุนมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรสเป็นเคยสมรส

ระดับการศึกษา : ผู้ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรในวิทยาลัยราชพฤกษ์ด้านปัจจัยค้ำจุน ปัจจัยจูงใจ และภาพรวมของการตัดสินใจแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาเอกมีค่าเฉลี่ยการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานในภาพรวม ด้านปัจจัยจูงใจ และด้านปัจจัยค้ำจุนมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาอื่น ๆ (ป.บัณฑิต)

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน : ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรในวิทยาลัยราชพฤกษ์ด้านปัจจัยค้ำจุน ปัจจัยจูงใจ และภาพรวมของการตัดสินใจแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีรายได้ 40001 บาทขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานในภาพรวม ด้านปัจจัยค้ำจุน และด้านปัจจัยจูงใจมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 15000 บาท และผู้ที่มีรายได้ 15001 – 20000 บาท

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการมีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากร ในวิทยาลัยราชพฤกษ์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 สามารถสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ : ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปัจจัยการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรทั้งในภาพรวม ปัจจัยค้ำจุน และปัจจัยจูงใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ปัจจัยด้านราคา : ปัจจัยด้านราคามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปัจจัยการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรทั้งในภาพรวม ปัจจัยค้ำจุน และปัจจัยจูงใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ปัจจัยด้านสถานที่ : ปัจจัยด้านสถานที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปัจจัยการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรทั้งในภาพรวม ปัจจัยค้ำจุน และปัจจัยจูงใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด : ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปัจจัยการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรทั้งในภาพรวม ปัจจัยค้ำจุน และปัจจัยจูงใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ : ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปัจจัยการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรทั้งในภาพรวม ปัจจัยค้ำจุน และปัจจัยจูงใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ปัจจัยด้านบุคลากร : ปัจจัยด้านบุคลากรมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปัจจัยการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรทั้งในภาพรวม ปัจจัยค้ำจุน และปัจจัยจูงใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ทางกายภาพ : ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ทางกายภาพมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปัจจัยการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรทั้งในภาพรวม ปัจจัยค้ำจุน และปัจจัยจูงใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรในวิทยาลัยราชพฤกษ์พบว่า ภาพรวมค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรในวิทยาลัยราชพฤกษ์อยู่ในระดับปาน

กลาง ($\bar{X}$ = 3.33) โดยปัจจัยด้านจูงใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 3.45) แสดงว่า ปัจจัยนี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานโดยตรง เพราะเป็นสิ่งที่จูงใจให้คนชอบและรักงานที่ปฏิบัติ เป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิดความพึงพอใจให้แก่บุคคลในองค์การให้ปฏิบัติงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะเป็นปัจจัยที่สามารถตอบสนองความต้องการภายในของบุคคลได้ด้วย

นอกจากนั้นการวิจัยนี้ยังพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการยังมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก หรือมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับกับปัจจัยการตัดสินใจเลือกเข้าทำงาน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก กลยุทธ์การบริหารการตลาดได้รับความนิยมมาหลายทศวรรษ เนื่องจากเป็นแนวคิดหลักที่ใช้ในการพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญในการตอบสนองต่อตลาดได้อย่างเหมาะสม สำหรับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีความสัมพันธ์สูงสุดกับปัจจัยการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของโยธิน อนุชิตานุกูล (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อผู้บริโภคในการเลือกโรงเรียนสอนทำเบเกอรี่ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านบุคลากร และสอดคล้องกับการศึกษาของวิริยะ ฤาชัยพาณิชย์ (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนมัธยมตอนปลายในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนมัธยมตอนปลายในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่มากที่สุดคือ ด้านบุคลากร ดังนั้นวิทยาลัยควรให้ความสำคัญหรือกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับบุคลากรในลำดับแรก เพื่อนำไปสู่การทำงานอย่างเต็มศักยภาพของบุคคล

สำหรับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากรในวิทยาลัยราชพฤกษ์ พบว่า 1) เพศที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจ 2) อายุที่แตกต่างกันผลต่อการตัดสินใจ 3) สถานภาพสมรสที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจ 4) ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจ และ 5) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจ ทั้งนี้เนื่องจากรายได้เป็นสิ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของการดำเนินชีวิตของบุคคล

4. กิติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าทำงานของบุคลากร ในวิทยาลัยราชพฤกษ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างดี โดยได้รับการสนับสนุนจากวิทยาลัยราชพฤกษ์ ในการให้ทุนอุดหนุนการทำวิจัยจึงขอขอบพระคุณผู้บริหารวิทยาลัยเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบคุณคณะกรรมการวิจัยของวิทยาลัยที่ให้คำแนะนำในการปรับแบบเสนอโครงการและสนับสนุนพร้อมทั้งให้ความสะดวกในระหว่างการทำวิจัย ผู้วิจัยขอขอบคุณ อาจารย์จุฑามาศ ชูจินดา อาจารย์นิตยา สุภาภรณ์ และดร.ประภัสสร กิตติมโนรม ที่กรุณาให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำ ตั้งแต่เริ่มโครงการจนงานวิจัยสำเร็จ รวมทั้งบุคลากรของวิทยาลัยราชพฤกษ์ที่ให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ ในการพัฒนาวิทยาลัยราชพฤกษ์ต่อไป

5. เอกสารอ้างอิง

กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ, ไกรชิต สุตะเมือง, เฉลิมพร เย็นเยือก, และ เรวดี อันนันนับ. (2552) ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า

ฉัตรยาพร เสมอใจ. (2549). การจัดการและการตลาดบริการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

เบญจพร พงษ์จิตต์ภักดิ์.(2547). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อบุคลากรและนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในการใช้บริการฝึกอบรมของสถานบริการเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ภาคนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

การกำกับดูแลกิจการและมูลค่าของบริษัท ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

CORPORATE GOVERNANCE AND FIRM'S VALUE OF THE LISTED COMPANIES ON THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

เบญจพร โมกขะเวส
นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการจากช่วงคะแนนการกำกับดูแลกิจการกับมูลค่าของบริษัท ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย วิธีการศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานผลสำรวจการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย (CGR) และผลการดำเนินงานของบริษัทซึ่งเป็นเครื่องมือวัดมูลค่าของบริษัทได้จากค่าอัตราส่วนทางการเงิน ได้แก่ อัตราส่วนกำไรสุทธิ (Net Profit Margin) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA), อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และได้จากค่า Tobin's Q กลุ่มตัวอย่าง เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่มีความต่อเนื่องในการได้รับช่วงคะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการอยู่ในระดับ "ดีเลิศ" ระหว่างปี พ.ศ. 2552–2554 ทำการประมวลผลข้อมูลโดยการทดสอบความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการจากช่วงคะแนนการกำกับดูแลกิจการในระดับ "ดีเลิศ" ซึ่งได้จากค่าอัตราส่วนทางการเงินและค่า Tobin's Q กับมูลค่าของบริษัทโดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ผลการวิจัยพบว่า การกำกับดูแลกิจการจากช่วงคะแนนที่ได้รับจากการประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย (CGR) ซึ่งได้จากค่าอัตราส่วนทางการเงินและค่า Tobin's Q มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมูลค่าของบริษัทอย่างมีระดับนัยสำคัญ นั่นคือ ถ้าบริษัทจัดให้มีการกำกับดูแลกิจการอยู่ในระดับที่สูงก็จะส่งผลให้มูลค่าของบริษัทสูงตามไปด้วย ผลการวิจัยครั้งนี้จะส่งเสริมความเชื่อมั่นในการลงทุน สร้างเสถียรภาพทางการเงินให้กับธุรกิจ และตลาดทุนของประเทศไทย

คำสำคัญ : การกำกับดูแลกิจการ, ช่วงคะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการ(CGR) , อัตราส่วนทางการเงิน, Tobin's Q, มูลค่าของบริษัท

Abstract

The main purpose of this study is to examine the relationship of the corporate governance from corporate governance score rating and firm's value of the listed companies on the stock exchange of Thailand. The study is to conduct by using on data from the corporate governance report of Thai listed companies (CGR) and firm performance so that firm value measurement such as : net profit margin, return on total asset (ROA), return on equity (ROE) and Tobin's Q. The sample of the listed companies of the stock exchange of Thailand has to corporate governance score rating on excellent level continue between 2009-2011. Using panel methodology to test of the evaluate by the correlation coefficient to find the relationship of the corporate governance from corporate governance score rating on excellent level

so that financial ratio and Tobin's Q. The result provide evidence of a positive of significance. If the company has to the corporate governance high-level will be cause firm's value added. The study to promote confidence in the investment, financial stability of the business and capital market of Thailand.

KEYWORDS : CORPORATE GOVERNANCE, CORPORATE GOVERNANCE SCORE RATING, FINANCIAL RATIO, TOBIN'S Q, FIRM'S VALUE

1. บทนำ

ปัจจุบันคำว่า การกำกับดูแลกิจการ หรือ Corporate Governance: CG กำลังเป็นประเด็นที่ได้รับความสำคัญมากขึ้น ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน ไม่เฉพาะแต่เพียงในประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย แต่รวมไปถึงประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่องของการทุจริต การคอรัปชั่น การจงใจบิดเบือนข้อมูลข่าวสารเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือการบริหารจัดการที่ผิดพลาดของบริษัทขนาดใหญ่ที่เกิดขึ้นซึ่งได้รับการเปิดเผยออกมาเป็นระยะๆ อีกทั้งยังไม่มีสิ่งที่สามารถบ่งบอกได้ว่าเหตุการณ์ในลักษณะดังกล่าวจะไม่เกิดขึ้นอีกในอนาคตอันใกล้ จึงยิ่งเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นความสำคัญของการกำกับดูแลกิจการมากขึ้น ทั้งนี้ การกำกับดูแลกิจการได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นในระดับสากลนับตั้งแต่เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินในเอเชียและกรณีการล่มสลายของบริษัท Enron และ WorldCom เป็นต้นมา ส่งผลให้เกิดการล้มละลายของธุรกิจคิดเป็นมูลค่ามหาศาล ทำให้ทั่วโลกตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างการกำกับดูแลกิจการมากขึ้น ซึ่งวิกฤตการณ์ทางการเงินที่เกิดขึ้นล้วนแต่มีสาเหตุมาจากการที่องค์กรขาดการกำกับดูแลกิจการที่ดี ดังนั้น การที่องค์กรจัดให้มีการกำกับดูแลกิจการจึงเป็นมาตรการสำคัญต่อเศรษฐกิจในประเทศ ที่จะช่วยยกระดับประสิทธิภาพและการเจริญเติบโตให้แก่องค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากตลาดทุนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเป็นแหล่งระดมทุนด้วยแล้ว การมีการกำกับดูแลกิจการจะช่วยให้บริษัทมีเสถียรภาพและลดโอกาสในการเกิดวิกฤตในอนาคตให้แก่องค์กรได้

สำหรับในประเทศไทย วิกฤตเศรษฐกิจช่วงปี พ.ศ. 2540 สร้างความสูญเสียทางเศรษฐกิจและความเสียหายทางด้านการเงินของประเทศ ยิ่งเป็นสิ่งสะท้อนที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นเพราะเป็นผลมาจากการกำกับดูแลกิจการที่ไม่มีประสิทธิภาพ จึงก่อให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจและสร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเป็นมูลค่ามหาศาล จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนต่างให้ความสำคัญต่อการกำกับดูแลกิจการ โดยมุ่งหวังว่าการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะช่วยยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการของไทยให้เทียบเคียงกับประเทศอื่นที่มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจที่สูงกว่า เพื่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดการค้าโลก ทั้งนี้ ได้มีความร่วมมือกันของหน่วยงานภายในประเทศ ภายใต้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2542 เพื่อพัฒนาระบบการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนให้เป็นไปตามหลักการที่ดี มีการปรับปรุงให้เทียบเคียงกับหลักการกำกับดูแลกิจการขององค์กรความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการพัฒนา (The Organization for Economic Co-Operation and Development : OECD) และข้อเสนอแนะของธนาคารโลกจากการเข้าร่วมโครงการ Corporate Governance - Reports on the Observance of Standards and Codes (CG-ROSC) นอกจากนี้ยังมีการติดตามผลการพัฒนาระบบการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทยโดยจัดให้มีการสำรวจการกำกับของดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย (CGR) นับตั้งแต่ปี 2544 หลักเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาได้มีการทบทวนและพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาศัยหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของกลุ่ม OECD (OECD Principles of Corporate Governance) เป็นหลักการสากลที่ได้รับการยอมรับและถูกนำไปใช้เป็นกรอบในการ

พัฒนาหลักการกำกับดูแลกิจการของหลายประเทศ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนไทยมีการพัฒนาระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดีภายในองค์กรอย่างต่อเนื่อง

แนวคิดด้านการบริหารสมัยใหม่ ซึ่งได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในวงการธุรกิจและด้านวิชาการก็คือ กลไกการกำกับดูแลกิจการที่สามารถเชื่อมโยงกับการสร้างมูลค่าของบริษัทได้ มูลค่าบริษัทที่สูงขึ้นถือได้ว่าเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญในวัดความสำเร็จของธุรกิจ ซึ่งการวัดมูลค่าบริษัทอยู่บนพื้นฐานที่ว่าความมั่งคั่งขององค์กรและผู้ถือหุ้นจะเกิดขึ้นต่อเมื่อมีกลไกในการสร้างมูลค่าเพิ่ม หรือการที่ผู้บริหารสามารถสร้างผลตอบแทนจากการดำเนินงานได้เหนือกว่าต้นทุนของเงินทุนทั้งหมดนั่นเอง โดยอิงกับผลดำเนินงานซึ่งใช้ตัววัด (Performance Measurement) อาทิเช่น อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio), สัดส่วนมูลค่าทางการตลาด (Q Ratio), มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ (EVA: Economic Value Added) เป็นต้น

การกำกับดูแลกิจการเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและได้รับความสนใจจากสาธารณชน หน่วยงานกำกับดูแลและผู้บริหารกิจการ เนื่องจากการกำกับดูแลกิจการที่ดีไม่เพียงแต่ช่วยยกระดับคุณภาพด้านการบริหารจัดการแต่ยังเป็นเครื่องมือเพิ่มขีดความสามารถด้านการแข่งขันอันก่อให้เกิดมูลค่าของบริษัท แต่การที่บริษัทมีความเข้มข้นในการจัดให้มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีจนได้รับผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย (CGR) อยู่ในระดับสูงจะส่งผลให้มูลค่าของบริษัทสูงตามไปด้วยหรือไม่นั้น สำหรับประเทศไทยยังไม่มีหลักฐานยืนยันที่ชัดเจน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการจากการที่บริษัทได้รับช่วงคะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการอยู่ในระดับ “ดีเลิศ” กับมูลค่าของบริษัท เพื่อเป็นเครื่องมือยืนยันและกระตุ้นให้บริษัทตระหนักถึงความสำคัญ เล็งเห็นถึงประโยชน์ของการกำกับดูแลกิจการที่ดีและนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติอย่างจริงจังอันจะส่งเสริมความเชื่อมั่นในการลงทุน สร้างเสถียรภาพทางการเงินให้กับธุรกิจและตลาดทุนของประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการจากช่วงคะแนนที่ได้รับจากการประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย (CGR) ในระดับ “ดีเลิศ” ซึ่งได้จากค่าอัตราส่วนทางการเงิน กับ มูลค่าของบริษัท
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการจากช่วงคะแนนที่ได้รับจากการประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย (CGR) ในระดับ “ดีเลิศ” ซึ่งได้จากค่า Tobin’s Q กับ มูลค่าของบริษัท
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการจากช่วงคะแนนที่ได้รับจากการประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย (CGR) ในระดับ “ดีเลิศ” ซึ่งได้จากค่าอัตราส่วนทางการเงิน และ ค่า Tobin’s Q กับมูลค่าของบริษัท ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานการวิจัย

H1 : ค่าอัตราส่วนทางการเงิน ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีการกำกับดูแลกิจการจากช่วงคะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการ(CGR)ในระดับ “ดีเลิศ” มีความสัมพันธ์กับมูลค่าของบริษัท

H2 : ค่า Tobin’s Q ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีการกำกับดูแลกิจการจากช่วงคะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการ (CGR) ในระดับ “ดีเลิศ” มีความสัมพันธ์ กับมูลค่าของบริษัท

H3 : ค่าอัตราส่วนทางการเงิน และ ค่า Tobin’s Q ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีการกำกับดูแลกิจการจากช่วงคะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการ (CGR) ในระดับ “ดีเลิศ” มีความ สัมพันธ์ กับมูลค่าของบริษัท

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance) "เป็นระบบที่จัดให้มีกระบวนการและโครงสร้างของภาวะผู้นำ และการควบคุมของกิจการให้มีความรับผิดชอบตามหน้าที่ด้วยความโปร่งใส และสร้างความสามารถในการแข่งขัน เพื่อรักษาเงินลงทุนและเพิ่มคุณค่าให้กับผู้ถือหุ้นในระยะยาวภายใต้กรอบการมีจริยธรรมที่ดี โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียอื่นและสังคมโดยรวมประกอบ" สำหรับประเทศไทยได้มีความร่วมมือของหน่วยงานในประเทศภายใต้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) ซึ่งได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2542 เพื่อพัฒนาระบบการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนให้เป็นไปตามหลักการที่ดี ล่าสุดได้การปรับปรุงหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนตั้งแต่ปี 2549 เป็นการนำข้อพึงปฏิบัติจากหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี 15 ข้อ ที่ได้มีการประกาศใช้เมื่อเดือนมีนาคม 2545 มาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้เทียบเคียงกับหลักการกำกับดูแลกิจการขององค์กรความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการพัฒนา (The Organization for Economic Co-Operation and Development : OECD Principles of Corporate Governance ปี 2004) และข้อเสนอแนะของธนาคารโลกจากการเข้าร่วมโครงการ Corporate Governance - Reports on the Observance of Standards and Codes (CG-ROSC) โดยมีหลักการและแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการแต่ไม่รวมถึงเรื่องที่กฎหมายกำหนดให้ปฏิบัติไว้ชัดเจนแล้วเนื้อหาแบ่งเป็น 5 หมวด ประกอบด้วย 1) สิทธิของผู้ถือหุ้น, 2) การปฏิบัติที่เท่าเทียมกันต่อผู้ถือหุ้น, 3) บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย, 4) การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส และ 5) ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2549) ทั้งนี้ หลักฐานเชิงประจักษ์จากการสำรวจของ Mckinsey (2001) (อ้างถึงใน ดวงมน จึงเสถียรทรัพย์, 2552) พบความสัมพันธ์ระหว่างการมีบรรษัทภิบาลหรือการกำกับดูแลกิจการกับผลประกอบการของกิจการจำนวน 90% ของบริษัทในกลุ่มชั้นนำในดัชนี Standard and Poors'500 พบว่า บริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการจะมีความสม่ำเสมอของอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชีสูงกว่า มีผลตอบแทนจากการลงทุนสูงกว่า และมีความผันผวนในเรื่องของราคาน้อยกว่า และเมื่อมีการทดสอบความสัมพันธ์แบบเดียวกันกับกิจการ 216 แห่งในเอเชีย ก็ได้ผลลัพธ์ที่แสดงความสัมพันธ์ในเรื่องดังกล่าวที่ชัดเจนกว่าอีกด้วย

นอกจากนี้ยังมีการติดตามผลการพัฒนาระบบการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย โดยจัดให้มีการสำรวจเพื่อประเมินการกำกับของดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย (CGR) นับตั้งแต่ปี 2544 หลักเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาประเมินได้มีการทบทวนและพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง อาศัยหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของกลุ่ม OECD (OECD Principles of Corporate Governance) เป็นหลักการสากลที่ได้รับการยอมรับและนำไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักการกำกับดูแลกิจการของหลายประเทศ มีการรายงานถึงผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย (CGR) โดยการเปิดเผยและประกาศรายชื่อบริษัทที่มีช่วงคะแนนการประเมินในระดับ "ดี" ขึ้นไป คือ "ดีเลิศ" (ช่วงคะแนน 90-100), "ดีมาก" (ช่วงคะแนน 80-89) และ "ดี" (ช่วงคะแนน 70-79) เพื่อเป็นการส่งเสริมและกระตุ้นให้บริษัทจดทะเบียนไทย มีการพัฒนาระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดีภายในองค์กรอย่างต่อเนื่องและจริงจัง (สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย, 2554)

สำหรับแนวคิด Tobin's Q เป็นแนวคิดที่นำเสนอโดย Prof. James T. Tobin ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัย Yale ซึ่งได้รับรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ในปี ค.ศ. 1981 Tobin's Q เป็นตัววัดที่ได้รับการยอมรับจากนักวิจัยในงานวิจัยทั้งด้านบัญชี และด้านการเงินสำหรับการประเมินผลการปฏิบัติงานและ/หรือมูลค่าขององค์กร เป็นตัววัดผลการปฏิบัติงานที่เกิดจากแนวคิดการผสมผสานข้อมูลจากงบการเงินและมูลค่าทางการตลาด ซึ่งคำนวณโดยการหารราคาตลาด (Market Value) ของสินทรัพย์ขององค์กรด้วยราคาเปลี่ยนแทน (Replacement Cost) ของสินทรัพย์นั้น ซึ่งราคาตลาดของสินทรัพย์จะ

วัดจากมูลค่าทางการตลาดของหุ้นที่อยู่ในมือผู้ถือหุ้นและหนี้สิน แนวทางในการคำนวณค่า Tobin's Q มีอยู่หลากหลายแนวทาง ทั้งนี้ Chung และ Pruitt (1994) (อ้างถึงใน มนวิกา ผดุงสิทธิ์, 2548) มีการปรับสูตรให้ง่ายขึ้นในการคำนวณ โดยคำนวณมูลค่าทางการตลาดขององค์กรจากผลรวมของมูลค่าทางการตลาดของหุ้นสามัญ (ผลคูณของราคาตลาดของหุ้นสามัญกับจำนวนหุ้นที่อยู่ในมือผู้ถือหุ้น) มูลค่าทางการตลาดของหุ้นบุริมสิทธิ (มูลค่าไถ่ถอนของหุ้นบุริมสิทธิ) และมูลค่าทางการตลาดของหนี้สิน (มูลค่าตามบัญชีของหนี้สินหมุนเวียนสุทธิจากสินทรัพย์หมุนเวียน และมูลค่าตามบัญชีของหนี้สินระยะยาว) และใช้มูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์แทนราคาเปลี่ยนแทนของสินทรัพย์ โดยองค์กรที่มีค่า Tobin's Q มากกว่า 1 จะจัดเป็นองค์กรที่สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่มูลค่าขององค์กร ในทางตรงกันข้ามองค์กรที่มี Tobin's Q น้อยกว่า 1 จะจัดเป็นองค์กรที่ไม่สามารถใช้สินทรัพย์ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดมูลค่าแก่องค์กร

Clarke (2004) ได้กล่าวว่าทฤษฎีตัวแทนว่า เป็นทฤษฎีที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถือหุ้นกับตัวแทน ซึ่งก็คือ คณะกรรมการ ผู้บริหารหรือผู้จัดการ ทฤษฎีนี้เชื่อว่าเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้นไม่สามารถบริหารงานได้เพียงผู้เดียวจึงจำเป็นต้องมีการว่าจ้างบุคคลภายนอกเข้ามาปฏิบัติหน้าที่แทน ทฤษฎีตัวแทนจะอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย คือ 1. ฝ่ายมอบอำนาจ (เจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้น) นั่นคือ "ตัวการ" และอีกฝ่ายหนึ่งคือ 2. ฝ่ายรับมอบอำนาจ (คณะกรรมการ) นั่นคือ "ตัวแทน" อีกทั้ง Jensen and Meckling (1976) ได้กล่าวว่า ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของกิจการ (ตัวการ: Principals) ก็คาดหวังว่าคณะกรรมการ (ตัวแทน : Agents) จะดำเนินการในการตัดสินใจทางธุรกิจเพื่อประโยชน์สูงสุดและสร้างผลตอบแทนสูงสุดแก่ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของกิจการ ในทางตรงกันข้าม ตัวแทน อาจไม่จำเป็นต้องตัดสินใจเพื่อผลประโยชน์ที่ดีที่สุดแก่ผู้ถือหุ้นเป็นหลักก็ได้ ซึ่งหากผลประโยชน์และวัตถุประสงค์ของผู้ถือหุ้นกับคณะกรรมการไม่สอดคล้องกัน จะทำให้เกิดปัญหาตัวแทน (Agency Problem) จึงส่งผลทำให้เจ้าของได้รับผลตอบแทนน้อยลง และเป็นที่มาของการทำให้มูลค่าของกิจการลดลงในระดับที่ควรจะเป็น

3. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีความต่อเนื่องในการได้รับช่วงคะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย (CGR) ในระดับ "ดีเลิศ" ติดต่อกันระหว่างปี 2552-2554 มีทั้งสิ้นจำนวน 29 บริษัท ทั้งนี้ ไม่รวมบริษัทที่แจ้งว่าไม่ประสงค์จะให้เปิดเผยข้อมูลและบริษัทที่ไม่ความสมบูรณ์ของข้อมูลหรือมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับผลการดำเนินงานระหว่างปี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการวัดมูลค่าของบริษัท โดยการหาความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการ จากช่วงคะแนนที่ได้รับจากการประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย (CGR) ซึ่งได้จากค่าอัตราส่วนทางการเงินและค่า Tobin's Q กับมูลค่าของบริษัท ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ถ้าค่าอัตราส่วนทางการเงินขององค์กรมีค่าเฉลี่ยเป็นบวกแสดงว่าองค์กรมีประสิทธิภาพและมีแนวโน้มผลการดำเนินงานที่ดีอันนำไปสู่มูลค่าของบริษัท ในทางตรงกันข้าม หากค่าอัตราส่วนทางการเงินมีค่าเฉลี่ยเป็นลบแสดงว่าองค์กรไม่มีประสิทธิภาพและมีแนวโน้มผลการดำเนินงานที่ไม่ดีซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดมูลค่าของบริษัท ส่วนค่า Tobin's Q วัดค่าโดยองค์กรที่มีค่า Tobin's Q มากกว่า 1 จะจัดเป็นองค์กรที่สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่มูลค่าขององค์กร ในทางตรงกันข้าม องค์กรที่มี Tobin's Q น้อยกว่า 1 จะจัดเป็นองค์กรที่ไม่สามารถใช้สินทรัพย์ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดมูลค่าแก่องค์กร

ขั้นตอนการศึกษา งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าและมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย ตัวแปรอิสระ คือ การกำกับดูแลกิจการจากช่วงคะแนนการกำกับดูแลกิจการโดยได้มารายงานผลสำรวจการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย (CGR) ระหว่างปี 2552-2554 ซึ่งได้จากค่าอัตราส่วนทางการเงินและค่า Tobin' Q ทำการศึกษาค้นคว้าจากงบการเงิน ข้อมูลจากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่มีการเปิดเผยต่อสาธารณชนระหว่างปี 2551-2553 (รายงานผลสำรวจฯในปี 2554 จะมาจากผลการดำเนินงานของปี 2553) จากห้องสมุดและเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ส่วน ตัวแปรตาม คือ มูลค่าของบริษัท ได้มาจากการวัดค่าอัตราส่วนทางการเงินและค่า Tobin's Q รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง เอกสารที่มีสถาบันหรือนักวิจัยอื่นได้ศึกษาไว้ก่อนหน้านี้ มุ่งเน้นศึกษาข้อมูลที่มาของหลักวิชาการ บทความ แนวคิด งานวิจัยต่างๆ หนังสือ ตำราเรียนที่เกี่ยวข้อง ที่มีความแน่นอนเชื่อถือได้ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อศึกษาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จำนวนความถี่ (Frequency) และจำนวนร้อยละ (Percentage) ของค่าอัตราส่วนทางการเงิน และค่า Tobin's Q ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีความต่อเนื่องในการได้รับช่วงคะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการในระดับ "ดีเลิศ" และใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบหาความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการจากช่วงคะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการในระดับ "ดีเลิศ" ซึ่งได้จากค่าอัตราส่วนทางการเงินและTobin's Q กับมูลค่าของบริษัทของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

4. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง ของอัตราส่วนทางการเงิน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนกำไรสุทธิ (Net Profit Margin), อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA), อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) โดยที่ค่าอัตราส่วนกำไรสุทธิ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.90 ค่าอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.35 และค่าอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.27 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับค่า Tobin's Q คือค่า Q Ratio โดยที่ค่า Q Ratio มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.01

ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการ จากช่วงคะแนนที่ได้รับจากการประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย (CGR) ในระดับ "ดีเลิศ" ซึ่งได้จากอัตราส่วนทางการเงิน และค่า Tobin's Q กับมูลค่าของบริษัท ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ 0.01 โดยใช้วิธีการทดสอบทางสถิติโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) โดยที่ผลการทดสอบมีดังนี้ :

1. ความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการซึ่งได้จากอัตราส่วนทางการเงินกับมูลค่าของบริษัทมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการกำกับดูแลกิจการจากช่วงคะแนนที่ได้รับจากการประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย ซึ่งได้จากอัตราส่วนทางการเงิน กับมูลค่าของบริษัทมีความสัมพันธ์กัน โดยที่ผลการทดสอบมีดังนี้ :

1.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างค่าอัตราส่วนกำไรสุทธิ กับมูลค่าของบริษัท มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.432 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

1.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างค่าอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม กับมูลค่าของบริษัท มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.785 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

1.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างค่าอัตราผลตอบแทนต่อส่วนผู้ถือหุ้น กับมูลค่าของบริษัท มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.713 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

2. ความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งจากค่า Tobin's Q กับมูลค่าของบริษัท มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.792 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 แสดงให้เห็นว่า การกำกับดูแลกิจการจากช่วงคะแนนที่ได้รับจากการประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทยซึ่งได้จากค่า Tobin's Q กับมูลค่าของบริษัท มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก

3. ความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งได้จากอัตราส่วนทางการเงินและค่า Tobin's Q กับมูลค่าของบริษัท เมื่อพิจารณาทั้ง 2 ประเด็นจะพบว่ามีความสัมพันธ์กันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (ตามผลการทดสอบข้อ 1 และ 2) แสดงให้เห็นว่า การกำกับดูแลกิจการซึ่งได้จากอัตราส่วนทางการเงินและค่า Tobin's Q กับมูลค่าของบริษัท มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีระดับนัยสำคัญ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

5. บทสรุป / สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า การกำกับดูแลกิจการจากช่วงคะแนนที่ได้รับจากการประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย (CGR) ซึ่งได้จากค่าอัตราส่วนทางการเงิน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนกำไรสุทธิ (Net Profit Margin), อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) กับมูลค่าของบริษัท มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีระดับนัยสำคัญ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า การกำกับดูแลกิจการจากช่วงคะแนนที่ได้รับจากการประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย (CGR) ซึ่งได้จากค่า Tobin's Q วัดค่าโดยใช้ค่า Q Ratio กับมูลค่าของบริษัท มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีระดับนัยสำคัญ

ผลการวิจัยในครั้งนี้โดยภาพรวม พบว่า การกำกับดูแลกิจการจากช่วงคะแนนที่ได้รับจากการประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย (CGR) ในระดับ "ดีเลิศ" ซึ่งได้จากอัตราส่วนทางการเงินและค่า Tobin's Q กับมูลค่าของบริษัท มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีระดับนัยสำคัญ นั่นคือ บริษัทที่ได้รับช่วงคะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย (CGR) ในระดับ "ดีเลิศ" คือการจัดให้มีการกำกับดูแลกิจการในระดับที่สูงมีแนวโน้มผลการดำเนินงานที่ดีและสะท้อนให้เห็นว่ามูลค่าของบริษัทสูงตามไปด้วย

6. ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งต่อไปผู้วิจัยควรทำการศึกษาเพิ่มเติม และขยายผลของงานวิจัยไปยังบริษัทที่ได้รับช่วงคะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย (CGR) ในระดับ "ดีมาก" (ช่างคะแนน 80-89) และระดับ "ดี" (ช่วงคะแนน 70-79) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของมูลค่าของบริษัทที่ได้รับช่วงคะแนนในแต่ละระดับและเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทที่ได้รับช่วงคะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนไทย กับมูลค่าของบริษัทได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

7. เอกสารอ้างอิง

ดวงมน จึงเสถียรทรัพย์. *"ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิของนโยบายบรรษัทภิบาล : กรณีบริษัทจดทะเบียน."* ดุษฎีนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, คณะรัฐประศาสนศาสตร์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2552.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียน.* http://www.set.or.th/. 2549.

นวลนภา อัครพุทธิพร และศิลปพร ศรีจั่นเพชร. “คะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์กับมูลค่าของกิจการหรือไม่.” *วารสารวิชาชีพบัญชี*. 3 (เมษายน 2550) : 95-106.

ไพบูลย์ เสรีวิวัฒนา และเอกชัย นิตยาเกษตรวัฒน์. “รายงานการจัดอันดับ MVA ของบริษัทจดทะเบียนประจำปี 2550.” *วารสารบริหารธุรกิจนิด้า*. 4 (พฤศจิกายน 2551) : 48-81.

มนวิกา ผดุงสิทธิ์. “การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแนวคิด Tobin-Tobin’s Q.” *วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. 28 (เมษายน-มิถุนายน 2548) : 13-22.

ศรายุทธ เรืองสุวรรณและคณะ. “ระดับของบรรษัทภิบาลมีผลต่อมูลค่าของบริษัทหรือไม่.” *วารสารวิชาชีพบัญชี*. 5 (เมษายน 2552) : 68-83.

สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย. *ผลสำรวจการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน*.http://www.thai-iod.com/. 2554.

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. *การกำกับดูแลกิจการ*. http://www.sec.or.th. 2549.

อัญญา ขันธวิทย์ และคณะ. *การกำกับดูแลเพื่อสร้างมูลค่ากิจการ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนพับลิชชิ่ง จำกัด, 2552.

Brown, L.D., and M.L. Caylor. “Corporate Governance and Firm Performance.” Working Paper, Georgia State University. 2004.

Clark, T. “Theories of Corporate Governance : The Philosophical Foundations of Corporate Governance.” London and New York : Routledge. 2004.

Gompers Paul A et al. “Corporate Governance and Equity Prices.” *Quarterly Journal of Economics*. 118 (2003) : 107-155.

Gordon, James. 2002. “The Macroeconomic Benefit of Good Corporate Governance”. Retrieved August 29, 2011 from http://www.perjacobsson.org/external/country/IND/rr/2002/pdf/011602.pdf.

Ibrahim Qadir et al. “Role of Corporate Governance in Firm Performance : A Comparative Study between Chemical and Pharmaceutical Sectors of Pakistan.” *International Research Journal of Finance and Economics*. 50 (2010) : 7-16.

Jamaluddin Adibah et. al. “Corporate Governance Reform and the Value Relevance of Equity Book Value and Earnings in Malaysia.” *Journal of Financial Reporting & Accounting*. 7 (2009) : 41-59.

Jensen, M.C., and Meckling, W. “Theory Of The Firm : Managerial Behavior, Agency Costs And Ownership Structure.” *Journal of Financial Economics*. 3 (1976) : 305-360.

Khan Khurram et al. “Impact of Corporate Governance on Firm Performance Evidence from the Tobacco Industry of Pakistan.” *International Research Journal of Finance and Economics*. 61 (2011) : 7-14.

Kim P.K. and Rasiah Devinge. “Relationship between Corporate Governance and Bank Performance in Malaysia during the Pre and Post Asian Financial Crisis.” *European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences*. 21 (2010) : 39-63.

Klapper, L.F., and I. Love. “Corporate Governance, Investor Protection, and Performance in Emerging Markets.” Working Paper No. 2818, World Bank Policy Research. 2004.

Ming Cheng Wu et al. “*The Effects of Corporate Governance on Firm Performance.”* National Changhua University of Education Access information by: http://120.107.180.177/1832/9901/099-2-06p.pdf. 2009.

Sunday O Kajola. “Corporate Governance and Firm Performance : The Case of Nigerian Listed Firms.” *European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences*.

ผลของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อการวิจัยและพัฒนาในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทย

IMPACT OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT ON R&D ACTIVITIES IN THAI MANUFACTURING SECTORS

ชนิดา ปฐวีศรีสุธา

นิสิตปริญญาโท คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

งานศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อการวิจัยและพัฒนาในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลแบบ Panel Data ระดับหน่วยบริษัท จากแบบสำรวจโรงงานประจำปี (รง.9) ประจำปี พ.ศ. 2550-2552 และใช้แบบจำลอง Heckman Two Step Model (Heckman, 1979) ในประมาณการผลการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาความอคติของข้อมูล (selection bias) ซึ่งประกอบด้วย 2 สมการ คือ สมการตัดสินใจในการทำวิจัยและพัฒนา และสมการค่าใช้จ่ายในการทำวิจัยและพัฒนา

โดยผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของบริษัท พบว่า ขนาดของบริษัท ความเข้มข้นของการส่งออก และทรัพยากรมนุษย์ส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจในการทำวิจัยและพัฒนา ส่วนสภาวะหนี้สินของบริษัท พบว่ามีผลทางลบต่อการตัดสินใจในการทำวิจัยและพัฒนา นอกจากนี้ การนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรายอุตสาหกรรม และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรายบริษัทไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อการตัดสินใจในการวิจัยและพัฒนา

ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา จากการประมาณการพบว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรายบริษัท ขนาดของบริษัท ความเข้มข้นของการส่งออก และทรัพยากรมนุษย์มีผลในทิศทางเดียวกันกับการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา ในขณะที่สภาวะหนี้สินมีอิทธิพลในการลงทุนทำการวิจัยและพัฒนาในทิศทางตรงกันข้าม

คำสำคัญ : การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ, การวิจัยและพัฒนา

Abstract

The purpose of this study was to investigate the impact of foreign direct investment (FDI) on research and development (R&D) industry in Thailand. Using Panel Data with the company from Annual survey of plants (Rg. 9) in 2007 - 2009 and Heckman Two Step Model (Heckman 1979) in the estimation results. To solve the problem of selection bias which consists of two equations is that the decision to do research and development equation and the outcome equation.

The results showed that the factors influencing the decision to invest in research and development found that the size of the firm, concentration of exports and human resources to make a positive decision to invest in research and development(R&D). The liability of the state has a negative effect on the decision to invest in research and development. In addition, import raw materials from abroad, foreign direct investment by industry. Foreign direct investment by firm have no significant influence decision-making in research and development.

Factors influencing investment in research and development. Of the estimates found that foreign direct investment by firm, the size of the firm, concentration of exports and human resources are in line have positive impacted in research and development. While the state debt influences investment in research and development in the opposite direction.

KEYWORDS : FOREIGN DIRECT INVESTMENT, RESEARCH AND DEVELOPMENT

1. บทนำ

การวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) หมายถึง งานที่มีลักษณะสร้างสรรค์ซึ่งกระทำอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มพูนความรู้และใช้ความรู้เหล่านั้นเพื่อค้นพบวิธีการใช้ประโยชน์ใหม่ ๆ โดยการวิจัยและพัฒนานั้นจะแตกต่างจากกิจกรรมอื่น ๆ ตรงที่มีความแปลกใหม่ และใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมในกระบวนการผลิตและผลิตภัณฑ์ รวมทั้งยังก่อให้เกิดการสะสมทุนความรู้ในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งทุนความรู้นี้มีส่วนในการผลักดันให้ประเทศประสบความสำเร็จในเวทีโลก และช่วยให้หน่วยธุรกิจสามารถปรับตัวเข้ากับภาวะเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้ จึงอาจกล่าวได้ว่าการวิจัยและพัฒนาจะนำไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว (Long run economic growth)

ทั้งนี้ การวิจัยและพัฒนาเพื่อให้ได้ความรู้และเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่นั้นเป็นสิ่งที่สะสมมาเรื่อย ๆ ทั้งจากการลองผิดลองถูกและ/หรือได้รับจากแหล่งความรู้จากภายนอก โดยเฉพาะความรู้และเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าจากต่างประเทศ ซึ่งอาศัยการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีผ่านกิจกรรมระหว่างประเทศ ซึ่งก็คือ การลงทุนโดยตรงจากประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ทั้งนี้เนื่องจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจะแตกต่างจากทุนประเภทอื่น ๆ ที่ไหลเข้าประเทศ กล่าวคือ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศนั้นจะมีการถ่ายโอนทรัพยากร ทุน ทักษะการจัดการและเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสู่ประเทศผู้รับการลงทุน (Host Country) ซึ่งส่งผลให้ประเทศผู้รับการลงทุนมีการพัฒนาแรงงาน รวมถึงการทำวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) เพื่อรองรับเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมจากประเทศผู้ลงทุน ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศกับการลงทุนในด้านการวิจัยและพัฒนานั้น ได้มีนักเศรษฐศาสตร์หลายท่านได้เสนอมุมมองความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและการลงทุนในด้านการวิจัยและพัฒนาแบ่งเป็นสองลักษณะ กล่าวคือ

1) การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา (Complementarity of FDI and R&D) คือ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันหรือช่วยส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา ซึ่งอาจเกิดจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ การที่บริษัทข้ามชาติ (Transnational Coporations: TNCs) ได้เข้ามาในประเทศแล้วลงทุนในด้านการวิจัยและพัฒนาโดยตรง เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับบริษัทภายในประเทศ (Domestic Firms) *รวมถึง*การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศยังได้นำเทคโนโลยีในการผลิตที่ทันสมัยหรือขั้นสูงกว่าจากประเทศที่พัฒนาแล้วสู่ประเทศที่กำลังพัฒนา และมีการแพร่กระจายเทคโนโลยีเหล่านี้สู่ประเทศผู้รับทุน (Technology Spillover) ภายใต้เงื่อนไขว่าประเทศผู้รับทุนจะสามารถดูดซับการถ่ายโอนเทคโนโลยีจากการลงทุนโดยจากต่างประเทศได้ บริษัทภายในประเทศจะต้องยกระดับเทคโนโลยีหรือความรู้ของตนเองให้สูงขึ้น เพื่อสามารถดูดซับการถ่ายโอนเทคโนโลยีจากบริษัทข้ามชาติ ซึ่งในการยกระดับเทคโนโลยีหรือความรู้นั้นสามารถทำได้โดยการลงทุนในทำวิจัยและพัฒนา (Lall, 1983) *นอกจากนี้* เมื่อพิจารณาในเรื่องการแข่งขันระหว่างบริษัทข้ามชาติและบริษัทภายในประเทศ บริษัทข้ามชาติส่วนมากจะมีเทคโนโลยีและความรู้ในการผลิตสูงกว่าบริษัทภายในประเทศซึ่งก่อให้เกิดภาวะแข่งขันขึ้นระหว่างบริษัทต่างชาติกับบริษัทภายในประเทศดังนั้น จึงทำให้

เกิดแรงจูงใจให้บริษัทภายในประเทศทำการวิจัยและพัฒนาเพิ่มมากขึ้นเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับบริษัทต่างชาติ (Kathuria (2008), Sasidharan and Kathurai (2011)) ซึ่งปรากฏการณ์แบบนี้เรียกว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา (Complementarity of FDI and R&D)

2) การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศทดแทนการวิจัยและพัฒนา(Substitution of FDI and R&D) คือ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามหรือทดแทนการวิจัยและพัฒนา ซึ่งอาจเกิดจากสาเหตุมาจากบริษัทต่างชาติเหล่านี้ได้นำเทคโนโลยีมาจากบริษัทแม่ในต่างประเทศหรือจากสาขาบริษัทอื่น ๆ โดยตรง และอาศัยประเทศผู้รับทุนเป็นฐานการผลิต ทำให้ไม่เกิดการลงทุนในด้านการวิจัยและพัฒนาในประเทศผู้รับทุนการลงทุน (Fan and Hu (2007), Annique and Cuervo-Cazurra (2008)) อีกทั้งการลงทุนในด้านการวิจัยและพัฒนาจะมีความเสี่ยงและใช้ระยะเวลานานที่จะประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ในการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเป็นการลงทุนที่ใช้ทุนสูง ดังนั้นในภาวะการแข่งขันระหว่างบริษัทข้ามชาติและบริษัทภายในประเทศ บริษัทภายในประเทศจึงสั่งซื้อเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมจากภายนอกเข้ามาแทนการลงทุนทำวิจัยและพัฒนา โดยที่การปรับเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่นำเข้าโดยประเทศกำลังพัฒนานั้นไม่จำเป็นต้องอาศัยการวิจัยและพัฒนา (Fan and Hu (2007), Sasidharan and Kathurai(2011)) จึงเรียกปรากฏการณ์นี้ว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศทดแทนการวิจัยและพัฒนา (Substitition of FDI and R&D)

ดังที่กล่าวมาทั้งหมด จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะศึกษาว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศไทยนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและการลงทุนในด้านการวิจัยและพัฒนาในภาคอุตสาหกรรมการผลิตของประเทศไทยนั้น มีความสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะการส่งเสริม (Complementarity of FDI and R&D) หรือการทดแทนกัน (Substitition of FDI and R&D)

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- เพื่อศึกษาผลการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อการวิจัยและพัฒนาในภาคอุตสาหกรรมการผลิตของประเทศไทย
- เพื่อศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนด้านทำวิจัยและพัฒนา

3. ขอบเขตในการศึกษา

ในการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของภาคอุตสาหกรรมในประเทศไทย ใช้ข้อมูลแบบ Panel ระดับบริษัท จากแบบสำรวจโรงงานประจำปี (รง.9) ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2550-2552 ประกอบด้วยกลุ่มอุตสาหกรรม 23 กลุ่มอุตสาหกรรม ตั้งแต่ ISIC 15-3

4. วิธีการศึกษา

การศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและการลงทุนในด้านการวิจัยและพัฒนา อาจเกิดปัญหาความมีอคติของข้อมูล เนื่องจากข้อมูลของการวิจัยและพัฒนาจะสามารถสังเกตได้ก็ต่อเมื่อบริษัทลงทุนทำการวิจัยและพัฒนาแล้วเท่านั้น ซึ่งปัญหาความอคติของข้อมูลส่งผลให้การประมาณค่าสมการปัจจัยกำหนดการทำวิจัยและพัฒนาไม่สามารถใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square)ได้ ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาความอคติของข้อมูลจึงใช้

แบบจำลอง Heckman Two Step Model (Heckman, 1979) ซึ่งสามารถประมาณค่าแบบจำลองโดยรวมอิทธิพลของข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้ ซึ่งประกอบด้วย 2 สมการ กล่าวคือ

สมการแรก คือ สมการทางเลือกแสดงการตัดสินใจของบริษัทในลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา โดยเป็นแบบจำลองโพรบิท (Probit Model) ประมาณการด้วยวิธี Maximum Likelihood ซึ่งจะได้ค่า Inverse Mills ratio (λ_{it}) นำไปใช้ในสมการที่สอง เพื่อการแก้ปัญหาความมีอคติของข้อมูล

สมการที่สอง คือ สมการค่าใช้จ่ายแสดงถึงความเข้มข้นในการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา ประมาณการด้วยวิธีด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด

สำหรับตัวแปรอธิบายที่เลือกใช้ได้พิจารณาจากวรรณกรรมปริทัศน์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ SIZE คือ ขนาดของบริษัท EXPORT คือ ความเข้มข้นของการส่งออก IMPRM คือ ความเข้มข้นของการนำเข้าวัตถุดิบ AGE คือ อายุของเครื่องจักร DEBT คือ สภาวะหนี้สิน HUMAN คือ ทรัยากรมนุษย์ FDIsector คือ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในกลุ่มอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ และ FDIfirm คือ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในแต่ละบริษัท

โดยแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีดังต่อไปนี้

สมการแรก: สมการการตัดสินใจในการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา

$$P_{it} = P(DRD_{it} = 1 | z_{it}) = \Phi(z_{it})$$

โดยที่

$$z_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 lnSIZE_{it} + \alpha_2 EXPINT_{it} + \alpha_3 IMPR_{jt} + \alpha_4 AGE_{it} + \alpha_5 DEBT_{it} + \alpha_6 HUMAN_{it} + \alpha_7 lnFDIsector_{jt} + \alpha_8 FDIfirm_{it} + \mu_{it}$$

สมการที่สอง : สมการค่าใช้จ่ายในการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา

$$\ln(RD_{it}) = \beta_0 + \beta_1 lnSIZE_{it} + \beta_2 EXPINT_{it} + \beta_3 IMPR_{jt} + \beta_4 DEBT_{it} + \beta_5 HUMAN_{it} + \beta_6 lnFDIsector_{jt} + \beta_7 FDIfirm_{it} + \beta_8 FDIsector_{jt} * FDIfirm_{it} + \beta_9 \lambda_{it} + \varepsilon_{it}$$

โดยที่ i แสดงถึง บริษัทที่ i และ j แสดงถึง อุตสาหกรรมที่ j

DRD	คือ	ตัวแปรหุ่นแสดงการลงทุนในด้านการวิจัยและพัฒนา โดย มีค่าเป็น 0 เมื่อ บริษัทไม่มีการลงทุนในด้านการวิจัยและพัฒนา และ มีค่าเป็น 1 เมื่อ บริษัทมีการลงทุนในด้านการวิจัยและพัฒนา
RD	คือ	ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาในรูปของลอการิทึม
SIZE (+)	คือ	ขนาดของบริษัท วัดจากยอดขายทั้งหมดของบริษัท
EXPINT (+)	คือ	ความเข้มข้นของการส่งออก วัดจากร้อยละการส่งออกทั้งหมดต่อยอดขายทั้งหมดของบริษัท
IMPR(+)	คือ	ความเข้มข้นของการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ วัดจากมูลค่าการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศต่อยอดขายทั้งหมดของบริษัท
AGE (+)	คือ	อายุเครื่องจักร วัดจาก อายุเฉลี่ยของเครื่องจักรในบริษัท
DEBT (-)	คือ	สภาวะหนี้สิน วัดจากหนี้สินหมุนเวียนและหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้น
HUMAN (+)	คือ	ทรัพยากรมนุษย์ วัดจากจำนวนแรงงานวิชาชีพต่อจำนวนแรงงานทั้งหมด
FDIfirm(?)	คือ	การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรายบริษัท วัดจาก สัดส่วนผู้ถือหุ้นโดยชาวต่างชาติคูณด้วยทุนจดทะเบียนของบริษัท

FDIsector (?) คือ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรายอุตสาหกรรม วัดจากมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรายอุตสาหกรรมในรูปลอการิทึม

FDIsector*FDIfirm(?) คือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง FDI รายบริษัทและFDI รายอุตสาหกรรม

หมายเหตุ: +, -, ? คือ สมมติฐานของการศึกษา

5. ผลการศึกษา

ผลการประมาณค่าสมการตัดสินใจในการวิจัยและพัฒนา และสมการค่าใช้จ่ายในการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา สามารถแสดงในรูปสมการได้ดังต่อไปนี้

5.1 ผลการประมาณค่าสมการตัดสินใจในการวิจัยและพัฒนา สามารถแสดงเป็นสมการได้ดังต่อไปนี้

$$R_{it} = P(DRD_{it} = 1|z_{it}) = \Phi(z_{it})$$

$$z_{it} = -4.555396^{***} + 0.1490289^{***} lnSIZE_{it} + 0.061287^{***} EXPINT_{it}$$
$$+0.0026985\, IMPR_{jt} - 0.0200338\, AGE_{it} - 0.1230277\, DEBT_{it} + 0.0059516^{**} HUMAN_{it}$$
$$+0.0242500\, lnFDIsector_{jt} - 1.07e^{-07} FDIfirm_{it}$$

5.2 ผลการประมาณค่าสมการค่าใช้จ่ายในการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา

$$\ln(RD_{it}) = -25.57257^{***} + 1.344976^{***} lnSIZE_{it} + 0.0380371^{***} EXPINT_{it} + 0.0160833^{***} IMPR_{jt}$$
$$- 0.0639031^{***} DEBT_{it} + 0.0392590^{***} HUMAN_{it} - 0.0332460 lnFDIsector_{jt}$$
$$+ 0.0000153^{*} FDIfirm_{it} - 04.44e^{-10} FDIsector_{jt} * FDIfirm_{it} + 6.883668^{***} \lambda_{it}$$

หมายเหตุ: *, **, *** คือ มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 90, 95, 99 ตามลำดับ

ผลการประมาณค่าสมการการตัดสินใจการวิจัยและพัฒนา พบว่า ขนาดของบริษัท ความเข้มข้นของการส่งออก และทรัพยากรมนุษย์ มีประสัมประสิทธิ์เป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งหมายความว่า ขนาดของบริษัท ความเข้มข้นของการส่งออกและทรัพยากรมนุษย์ส่งผลทางบวกหรือมีทิศทางเดียวกันต่อความน่าจะเป็นหรือตัดสินใจในการทำวิจัยและพัฒนา ส่วนสภาวะหนี้สิน พบว่า มีสัมประสิทธิ์เป็นลบอย่างมีนัยสำคัญ หมายความว่า สภาวะหนี้สินของบริษัทมีผลทางลบหรือทิศทางตรงกันข้ามต่อความน่าจะเป็นหรือตัดสินใจในการทำวิจัยและพัฒนา นอกจากนี้พบว่า การนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในกลุ่มอุตสาหกรรม และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในแต่ละบริษัทไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า การนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในกลุ่มอุตสาหกรรมและการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในแต่ละบริษัทไม่มีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจในการวิจัยและพัฒนา

ส่วนผลการประมาณค่าสมการค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา พบว่า

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

ตัวแปรอธิบายที่เกี่ยวกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในสมการค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนามี 3 ตัวแปร กล่าวคือ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรายบริษัท การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในรายอุตสาหกรรม และตัวแปรปฏิสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรายบริษัทและการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรายอุตสาหกรรม ซึ่งมีผลต่อการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา ดังต่อไปนี้

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรายบริษัทพบว่า มีอิทธิพลต่อการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา โดยมีสัมประสิทธิ์เป็นบวกซึ่งเท่ากับ 0.000153 หมายความว่า เมื่อให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ หากบริษัทมีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายด้านการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.0153 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ ส่วนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรายอุตสาหกรรม และปฏิสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรายบริษัทและการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรายอุตสาหกรรม พบว่า ไม่มีอิทธิพลต่อการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของบริษัท

ขนาดของบริษัท

ขนาดของบริษัท มีอิทธิพลต่อการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา โดยมีสัมประสิทธิ์เป็นบวกซึ่งเท่ากับ 1.344976 หมายความว่า เมื่อให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ หากบริษัทมีขนาดบริษัทหรือยอดขายทั้งหมดเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายด้านการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นร้อยละ 134.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้ เนื่องจากบริษัทที่มีขนาดใหญ่จะได้รับผลการประหยัดต่อขนาดในการทำวิจัยและพัฒนา

ความเข้มข้นของการส่งออก

ความเข้มข้นของการส่งออก มีอิทธิพลต่อการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา โดยมีสัมประสิทธิ์เป็นบวกซึ่งเท่ากับ 0.0380373 หมายความว่า เมื่อให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ หากบริษัทมีการส่งออกต่อยอดขายทั้งหมดเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายด้านการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้เนื่องจากบริษัทที่มีการผลิตเพื่อการส่งออกจะเผชิญกับการแข่งขันที่สูงในตลาดโลกจะส่งผลให้บริษัทส่งเสริมในการทำการวิจัยและพัฒนา

ความเข้มข้นของการนำเข้าวัตถุดิบ

ความเข้มข้นของการนำเข้าวัตถุดิบ มีอิทธิพลต่อการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา โดยมีสัมประสิทธิ์เป็นบวกซึ่งเท่ากับ 0.0160833 หมายความว่า เมื่อให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ หากบริษัทมีการนำเข้าวัตถุดิบต่อมูลค่าวัตถุดิบทั้งหมดเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายด้านการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.61 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซ็นต์

สภาวะหนี้สิน

สภาวะหนี้สินของบริษัท มีอิทธิพลต่อการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา โดยมีสัมประสิทธิ์เป็นลบซึ่งเท่ากับ 0.8639031 หมายความว่า เมื่อให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ หากบริษัทมีสัดส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายด้านการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาลดลงร้อยละ 86.39 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้เป็นเพราะบริษัทที่มีภาวะหนี้สินน้อยกว่าจะมีโอกาสในการสนับสนุนในการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาได้ดีกว่าบริษัทที่มีภาวะหนี้สินสูง

ทรัพยากรมนุษย์

ทรัพยากรมนุษย์ มีอิทธิพลต่อการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา โดยมีสัมประสิทธิ์เป็นบวกซึ่งเท่ากับ 0.0392598 หมายความว่า เมื่อให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ หากบริษัทมีแรงงานวิชาชีพต่อแรงงานทั้งหมดเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายด้านการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.93 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากบริษัทที่มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะสูงจะเพิ่มศักยภาพของบริษัทในการทำการวิจัยและพัฒนา

จากการประมาณการเพื่อหาผลของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาจะเห็นได้ว่าข้อมูลที่ใช้ในการศึกษามีการเกิดปัญหา selection Bias ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากค่า invest mill ratio มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซ็นต์ และจากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในรายอุตสาหกรรมและตัวแปรปฏิสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรายอุตสาหกรรมและการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรายบริษัท ไม่มีอิทธิพลต่อการทำวิจัยและพัฒนาของบริษัท ในขณะที่การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในรายบริษัทมีอิทธิพลในทิศทางเดียวกันต่อการทำวิจัยและพัฒนา แสดงว่าการที่บริษัทมีสัดส่วนผู้ถือหุ้นโดยชาวต่างชาติในสัดส่วนที่สูงจะได้รับการส่งเสริมในการทำวิจัยและพัฒนา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บริษัทต่างชาติอาจนำเทคโนโลยีที่สูงกว่าจากต่างประเทศเข้ามาในบริษัท จึงทำให้บริษัทต้องมีการทำวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มระดับความสามารถในการดูดซับเทคโนโลยี (Absorptive Capacity) นั่นเอง

6. เอกสารอ้างอิง

ธนพนธ์ตั้งตระกูล. "ปัจจัยที่ผลต่อการตัดสินใจในการวิจัยและพัฒนาและความสัมพันธ์ต่อผลิตภาพการผลิตในภาคอุตสาหกรรมของไทย." วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.

Beneito, P. “Choosing among alternative technological strategies: an empirical analysis of formal sources of innovation.” *Research Policy*. Vol. 32, 2003, p. 693-713.

Canto, Jesus Galende Del and Gonzalez, Isabel Suarez. “A resource-based analysis of the factors determining a firms’ R&D activities.” *Research Policy*.Vol.28, 1999, pp.891-905.

Chuang.Y. C.,& Lin. C. M. (1999). "Foreign direct investment, R&D and spillover efficiency: Evidence from Taiwan’s manufacturing firms." *Journal of Development Studies*, 35(4), 117-137.

Cohen, W. M. and Levin, R.C. “Empirical studies of innovation and market structure.” In Schmalensee, R. and Willig, R.D. (eds.), Handbook of industrial organization, Elsevier Science, Amsterdam, 1989, pp. 1059-1077.

_____ (1990). “Absorptive capacity: a new perspective on learning and innovation.” Administ*rative Science Quarterly* 35, 128-152.

Fan, C. S., & Hu, Y. (2007). "Foreign direct investment and indigenous technological efforts: Evidence from China." *Economics Letters*, 96(2), 253–258.

Heckman, J.J., “Sample Selection Bias as a Specification Error.”*Econometrica*. Vol. 47, No.1, January 1979, p. 153-161.

Kathuria, V. (2008). "The impact of FDI inflows on R&D investment by medium- and high-tech firms in India in the post-reform period." *Transnational Corporations*, 17(2), 45–66.

Sasidharan.S.,&Kathuria.V. (2011). Foreign Direct Investment and R&D: Substitutes or Complements—ACase of Indian Manufacturing after 1991 Reforms. *World Development* 39(7), 1226–1239.

การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการในยุคการตลาด 3.0 จากมุมมองของผู้บริโภค: กรณีศึกษาธุรกิจโทรคมนาคม

INTEGRATED MARKETING COMMUNICATIONS IN MARKETING 3.0
IN CUSTOMER'S PERSPECTIVE: CASE STUDY TELECOMMUNICATIONS

จิตสุเรศ อัตตะนันทน์[1], ดร.ธีระ เตชะมณีสถิต[2]

[1] นักศึกษาปริญญาเอก คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] ผ.ช.คณบดี/หัวหน้าหลักสูตร MBA/หัวหน้าหลักสูตร DBA

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะเปรียบเทียบสื่อหรือช่องทางการตลาด (marketing channel) ที่มีอิทธิพลในการเข้าถึงผู้บริโภควัยทำงาน ในยุคการตลาด 3.0 ในมุมมองผู้บริโภค

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้แบบสอบถามกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (focus group) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่อยู่ในวัยทำงานจำนวน 10 คน การนำเสนอข้อมูลจะเป็นแบบวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) โดยจะทำการแบ่งข้อมูลในประเด็นต่างๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมกับการวิเคราะห์ของผู้วิจัยที่อ้างอิงมาจากหนังสือ เอกสาร บทความ รวมทั้งแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยสำหรับการนำเสนอข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการเขียนในรูปแบบของการพรรณนา (descriptive method) เพื่อทำการอธิบายผลการวิจัยตามประเด็นต่างๆ

ผลจากการศึกษาพบว่าผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ใช้เครื่องมือสื่อสารการตลาดในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งสื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อดิจิตอล โปรโมชั่นต่างๆ รวมไปถึงสื่อบุคคลแบบปากต่อปาก (word of mouth) แต่เครื่องมือสื่อสารการตลาดที่มีอิทธิพลกับผู้บริโภคมากที่สุดคือ สื่ออินเตอร์เน็ต และโซเชียลเน็ตเวิร์ค ค่านิยมของการแชร์และการแบ่งปันจากอิทธิพลของสื่ออินเตอร์เน็ต และโซเชียลเน็ตเวิร์ค เปรียบเสมือนหัวใจหลักของการขับเคลื่อนการตลาด 3.0 ในยุคปัจจุบัน การเติมเต็มทางความคิด (mind) จิตใจ (heart) และจิตวิญญาณ (spirit) ทั้งหมดเพื่อช่วยให้ผู้บริโภคเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบในมุมมองของการตลาด 3.0

ผู้ประกอบการต้องคิดหาวิธีที่จะทำให้ผู้บริโภครู้จักสินค้าและบริการของตน และคิดว่าควรจะใช้วิธีการอย่างไรเพื่อที่จะโน้มน้าวจิตใจผู้บริโภคให้ตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการของตนแทนที่จะไปซื้อจากคู่แข่ง ธุรกิจที่ยั่งยืนต้องคำนึงถึงผลในระยะยาวดังนั้นการเลือกใช้เครื่องมือสื่อสารการตลาดต่างๆมาใช้ในการโฆษณาหรือประชาสัมภาษณ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมาก ผลของงานวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการวางแผนการตลาดให้เข้ากับธุรกิจตามความเหมาะสม

คำสำคัญ: การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ, ยุคการตลาด 3.0, ผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่

1.บทนำ

Kotler P, Kartajaya H and Setiawan I. (2010) โลกในปัจจุบันเต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในหลายๆด้านทั้งด้านวิกฤติการณ์การเงินที่ทำให้ภาวะความยากจนและการว่างงานสูงขึ้น ด้านสภาพภูมิอากาศและมลพิษที่เพิ่มมากขึ้นจากปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่เป็นปัญหาที่หลายๆประเทศกำลังเผชิญอยู่ และสุดท้ายคือเรื่องเทคโนโลยีที่เปลี่ยนให้โลกแห่งจักรกลมาเป็นโลกแห่งดิจิทัล เช่น อินเตอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ และโซเชียลมีเดีย ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบทั้งต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค

ตลอดระยะเวลา 60 ปีที่ผ่านมา การตลาดได้เปลี่ยนจากจากยึดตัวผลิตภัณฑ์เป็นศูนย์กลาง (การตลาด 1.0) มาเป็นการให้ความสำคัญกับผู้บริโภค (การตลาด 2.0) แต่ปัจจุบันเราจะเห็นได้ว่าการตลาดกำลังปรับตัวอีกครั้งตามแรงขับเคลื่อนใหม่ๆที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมรอบตัวของเรา เราจะเห็นบริษัทต่างๆเริ่มให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้นนอกเหนือจากตัวผลิตภัณฑ์ การตลาด 3.0 คือขั้นตอนที่บริษัทเปลี่ยนความคิดจากการยึดผู้บริโภคเป็นศูนย์กลาง (consumer-centricity) มาเป็นการให้ความสำคัญต่อมนุษย์ (human-centricity) ซึ่งกำไรที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของบริษัทต้องมีความสมดุลกับความรับผิดชอบที่มีต่อสังคม

แนวความคิดเรื่องการตลาด 3.0 เกิดขึ้นครั้งแรกในเอเชียเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2005 โดยกลุ่มที่ปรึกษาทางธุรกิจของ MarkPlus ซึ่งเป็นบริษัทที่ให้บริการทางด้านการตลาดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีคุณเฮรมาวัน การตะจายา เป็นผู้ก่อตั้งและซีอีโอ ฟิลิป คอตเลอร์ และ เฮรมาวัน การตะจายา ได้ทำงานร่วมกันเพื่อช่วยกันขยายแนวความคิดนี้

ในยุคที่อุตสาหกรรมมีเครื่องจักรกลเป็นเทคโนโลยีหลัก การตลาดทำหน้าที่ในการขายสินค้าที่ถูกผลิตมาจากโรงงาน และกระตุ้นให้ผู้บริโภคมีความต้องการในสินค้าเหล่านั้น โดยสินค้าส่วนใหญ่เป็นสิค้าที่มีลักษณะทั่วไปที่ผลิตออกมาเพื่อขายคนในจำนวนมากในตลาด หรือที่เรียกว่า “ตลาดแมส” (mass market) โดยมีเป้าหมายที่สำคัญที่สุดคือ ผลิตสินค้าในมาตรฐานเดียวกันในจำนวนมากเพื่อให้ต้นทุนในการผลิตต่ำที่สุด และตั้งราคาขายให้ถูกเพื่อให้ลูกค้าจำนวนมากสามารถซื้อหามาใช้ได้ นี่คือยุคการตลาด 1.0 หรือเรียกว่ายุคที่การตลาดยึดตัวสินค้าเป็นหลักสำคัญ (the product-centric era)

การตลาด 2.0 เกิดขึ้นในยุคสารสนเทศ (the information age) ซึ่งมีเทคโนโลยีเป็นแรงขับเคลื่อนเหมือนอย่างปัจจุบัน ผู้บริโภคมีคามรอบรู้, ความสามารถในการประเมินและกำหนดคุณค่าของสินค้า นักการตลาดจึงแบ่งตลาดของเป็นส่วนๆ และพัฒนาสินค้าให้มีคุณสมบัติและข้อเสนอที่ดีขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม นักการตลาดยุคนี้พยายามเข้าถึงความคิด (mind) และจิตใจ (heart) ของผู้บริโภคซึ่งคือแนวคิดการตลาด 2.0 หรือเป็นยุคที่การตลาดเน้นความสำคัญของผู้บริโภค (the customer-oriented era)

ปัจจุบันเรากำลังเข้าสู่ยุคการตลาด 3.0 หรือยุคที่การตลาดขับเคลื่อนด้วยค่านิยม (the values-driven era) แทนที่จะมองกลุ่มเป้าหมายเป็นเพียงผู้บริโภคธรรมดา นักการตลาดมองผู้บริโภคเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ที่ประกอบด้วยความคิด (mind) จิตใจ (heart) และจิตวิญญาณ (spirit) ผู้บริโภคมองหาบริษัทที่มีพันธกิจ (mission) วิสัยทัศน์ (vision) และค่านิยม (values) ที่เข้าใจและตอบสนองความต้องการสูงสุดทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมได้ ผู้บริโภคไม่ได้เพียงต้องการสินค้าที่สามารถทำหน้าที่ได้ตามข้อกำหนดและให้ความพึงพอใจในทางอารมณ์เท่านั้น แต่ต้องการเติมเต็มความต้องการทางด้านจิตวิญญาณ (human spirit fulfillment) จากสินค้าและบริการที่เลือกอีกด้วย

รศ.ดารา ทีปะปาล และ ธนวัฒน์ ทีปะปาล (2553) การตลาดในโลกปัจจุบันนับตั้งแต่โลกก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมา การแข่งขันเพื่อแย่งชิงลูกค้าซึ่งกันและกันมีความเปลี่ยนแปลงและทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นกว่าอดีต เหตุผลที่สำคัญเรื่องหนึ่งคือผู้ประกอบการในยุคปัจจุบันสามารถผลิตสินค้าและบริการที่มีประสิทธิภาพสูงเข้าสู่ตลาดได้โดยมี

เทคโนโลยีเป็นปัจจัยหลักในการผลิต ซึ่งส่งผลให้ปริมาณสินค้าและบริการที่ผลิตออกมาสู่ตลาดมีมากเกินความต้องการของตลาดในเกือบทุกอุตสาหกรรม

ยุพิน พึ่งภิญโญ.(2551) แนวความคิดการสื่อสารการตลาดคือกระบวนการบริหารความสัมพันธ์ลูกค้าโดยการประสานงานของฝ่ายต่างๆร่วมกันโดยผ่านช่องทางการสื่อสารที่มีอย่างหลากหลายได้อย่างเหมาสมและมีส่วนช่วยจูงใจให้ผู้บริโภคเกิดการเปลี่ยนพฤติกรรม ทัศนคติ ซึ่งจะส่งผลดีต่อผลิตภัณฑ์และองค์กร

วรวิสาข์ โปตระนันทน์.(2550) ในปัจจุบัน สภาพสังคมและเศรษฐกิจถูกเปลี่ยนแปลงไปมาก มีการพัฒนาทางเทคโนโลยีใหม่ๆ เกิดการแข่งขันทางธุรกิจอย่างรุนแรง ทำให้ผู้บริโภคมีหลายทางเลือกที่คัดสรรในสิ่งที่สามารถตอบสนองความพึงพอใจได้มากที่สุด ในขณะที่ภาวะเศรษฐกิจทั่วโลกอยู่ในวงจรที่ถดถอยลง ผู้ผลิต และ ธุรกิจหลายรายต่างพยายามที่จะประคองตนให้อยู่รอด โดยการปรับลดขนาดขององค์กร หรือปรับเปลี่ยนการบริหารงานองค์กรใหม่ รวมทั้งมุ่งหาวิธีที่จะสร้างกำไรจากการลงทุนในธุรกิจให้มากที่สุด ธุรกิจที่มีตราสินค้าที่แข็งแกร่งเท่านั้นที่จะสามารถอยู่รอดได้ นักการตลาดจึงพยายามที่จะสร้างคุณค่าตราสินค้า (Brand Equity) ของตนและสื่อสารไปยังกลุ่มผู้บริโภคผ่านทางการสื่อสารต่าง ๆ

สถานการณ์ดังกล่าวจึงเป็นเหตุให้ฝ่ายการตลาดหรือผู้ประกอบการต่างๆต้องคิดหาวิธีที่จะทำให้ผู้บริโภครู้จักสินค้าและบริการของตน และคิดว่าควรจะใช้วิธีการอย่างไรเพื่อที่จะโน้มน้าวจิตใจผู้บริโภคให้ตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการแทนที่จะไปซื้อจากคู่แข่ง

2.ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการในยุคการตลาด 3.0 จากมุมมองของผู้บริโภค: กรณีศึกษาธุรกิจโทรคมนาคม เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ซึ่งค้นคว้าและศึกษาเปรียบเทียบสื่อหรือช่องทางการตลาด (marketing channel) ที่มีอิทธิพลในการเข้าถึงผู้บริโภควัยทำงาน ในยุคการตลาด 3.0 ในมุมมองผู้บริโภค โดยใช้แบบสอบถามกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม ซึ่งมีรายละเอียดการวิจัยดังต่อไปนี้

การศึกษาครั้งนี้ทำการวิจัยกับกลุ่มผู้ใช้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่จำนวน 1 กลุ่ม
กลุ่มละ 10 คน โดยคัดเลือกจากกลุ่มผู้ใช้บริการที่อยู่ในวัยทำงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi structure interview) ในการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (focus group) กับกลุ่มผู้ใช้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยผู้วิจัยได้ค้นคว้าและศึกษาข้อมูลจากเอกสารอ้างอิงต่างๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสร้างเป็นคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ให้ตรงตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย

1.ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (focus group) ของกลุ่มผู้ใช้บริการของระบบเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่

2.ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ค้นคว้าและศึกษาผลจากการวิจัยเอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (documentary research)

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยมีขั้นตอนและหลักการในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1.วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยการถอดบทสัมภาษณ์จากเครื่องบันทึกเสียงแล้วเลือกข้อความในแต่ละประเด็นเพื่อนำมาตีความหมายและวิเคราะห์ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสื่อออนไลน์ต่างๆมาวิเคราะห์ เพื่อหาความคล้ายคลึงหรือความแตกต่างของทฤษฎีและสื่อชนิดต่างๆที่ใช้ในการสื่อสารการตลาดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

การนำเสนอข้อมูลจะเป็นแบบวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) โดยจะทำการแบ่งข้อมูลในประเด็นต่างๆที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมกับการวิเคราะห์ของผู้วิจัยที่อ้างอิงมาจากหนังสือ เอกสาร บทความ รวมทั้งแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยสำหรับการนำเสนอข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการเขียนในรูปแบบของการพรรณนา (descriptive method) เพื่อทำการอธิบายผลการวิจัยตามประเด็นต่างๆ

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

ผลการศึกษาพบว่าผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ใช้เครื่องมือสื่อสารการตลาดในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งสื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อดิจิตอล โปรโมชั่นต่างๆ รวมไปถึงสื่อบุคคลแบบปากต่อปาก (word of mouth) แต่เครื่องมือสื่อสารการตลาดที่มีอิทธิพลกับผู้บริโภคมากที่สุดคือ สื่ออินเตอร์เน็ต และโซเชียลเน็ตเวิร์ค

4.บทสรุปงานวิจัย

ผู้ประกอบการต้องคิดหาวิธีที่จะทำให้ผู้บริโภครู้จักสินค้าและบริการของตน และคิดว่าควรจะใช้วิธีการอย่างไรเพื่อที่จะโน้มน้าวจิตใจผู้บริโภคให้ตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการของตนแทนที่จะไปซื้อจากคู่แข่ง ธุรกิจที่ยั่งยืนต้องคำนึงถึงผลในระยะยาวดังนั้นการเลือกใช้เครื่องมือสื่อสารการตลาดต่างๆมาใช้ในการโฆษณาหรือประชาสัมภาษณ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมาก การตลาด 3.0 เป็นยุคของการแชร์และการแบ่งปันซึ่งอยู่บนพื้นฐานของการเติมเต็มความต้องการทางด้านจิตวิญญาณ (human spirit fulfillment) จากสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคเลือก ดังนั้นสื่อที่เหมาะสมกับการตลาดในยุค 3.0 คงหนีไม่พ้นสื่ออินเตอร์เน็ต และโซเชียลเน็ตเวิร์ค เพราะเป็นสื่อที่เข้าถึงผู้บริโภคได้ง่ายและรวดเร็ว ด้วยความเอื้ออำนวยของเทคโนโลยีในปัจจุบันที่พัฒนาก้าวไปไกลมาก ด้วยคุณภาพที่ดีขึ้นและราคาที่ถูกลงทำให้คนส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดังกล่าวได้อย่างง่ายดาย สื่ออินเตอร์เน็ต และโซเชียลเน็ตเวิร์ค จึงเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในกลุ่มของผู้บริโภคในยุคปัจจุบัน

ค่านิยมของการแชร์และการแบ่งปันจากอิทธิพลของสื่ออินเตอร์เน็ต และโซเชียลเน็ตเวิร์ค เปรียบเสมือนหัวใจหลักของการขับเคลื่อนการตลาด 3.0 ในยุคปัจจุบัน การเติมเต็มทางความคิด (mind) จิตใจ (heart) และจิตวิญญาณ (spirit) ทั้งหมดเพื่อช่วยให้ผู้บริโภคเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบในมุมมองของการตลาด 3.0

ผลของงานวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการวางแผนการตลาดให้เข้ากับธุรกิจตามความเหมาะสม

ในส่วนของข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยแนะนำว่าควรวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการบนพื้นฐานการตลาด 3.0” เพื่อศึกษาว่าอะไรคือปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้บริโภคเลือกใช้บริการในมุมมองการตลาดแบบ 3.0

เอกสารอ้างอิง

ดารา ทีปะปาล และ ธนวัฒน์ ทีปะปาล.“การสื่อสารการตลาด”: อมรการพิมพ์, 2553.

ยุพิน พึ่งภิญโญ. “การสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานของร้านอาหารไทยในกรุงโตเกียว” วิทยานิพนธ์ปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

วรวิสาข์ โปตระนันทน์. “ศึกษาเครื่องมือสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการของห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.

Kotler P, Kartajaya H and Setiawan I. (2010). Marketing 3.0: From products to customers to the human spirit. Hoboken, NJ: Wiley

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนสำหรับผู้ส่งออกไทย

INFLUENCE FACTORS OF EXCHANGE RATE RISK MANAGEMENT FOR THAI EXPORTER

กิรณา แก้วสุ่น

นักศึกษาปริญญาเอก คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของผู้ส่งออกไทย วิธีการศึกษาได้รวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ โดยการเชื่อมโยงแบบการวิจัยแบบสามเส้า (triangulations) จาก (1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งออก รวมถึงการกำหนดนโยบายจากกรมส่งเสริมการส่งออกกระทรวงพาณิชย์ (2) ผู้ให้บริการทางการเงินจากสถาบันการเงิน ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย และ (3) ผู้ส่งออกไทย โดยการวิจัยเป็นเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก นำข้อมูลที่ได้มาประกอบการวิเคราะห์ จากรูปแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนนั้น สามารถแบ่งออกได้ คือ (1) สภาพแวดล้อมภายนอก (external environment) ประกอบไปด้วย สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจทั้งภายในและต่างประเทศที่ไม่สามารถควบคุมได้ อาทิ ข่าวลือ การเก็งกำไร (speculative) เสถียรภาพทางการเมือง และนโยบายทางการเงิน การคลัง (2) สภาพแวดล้อมภายใน (internal environment) ประกอบไปด้วย นโยบายและกลยุทธ์ บทบาทของผู้นำองค์การ พฤติกรรมทางความเสี่ยง เช่น เชื่อว่าความเสี่ยงสูงผลตอบแทนยอมสูงตาม และงบประมาณในการจัดการความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน ดังนั้น บริษัทส่งออกต้องมีความพร้อมทางด้านบุคลากรที่มีทักษะความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนและวางแผนงบประมาณในการจัดการความเสี่ยง เพื่อป้องกันความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งต้องมีการคาดการณ์โอกาสความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น รวมถึงประเมินผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น เพื่อนำข้อมูลสนับสนุนดังกล่าว มาวางแผนกลยุทธ์ในการเลือกใช้ (3) กลยุทธ์ป้องกันความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนจากการดำเนินงาน (operation hedging strategy) และเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน (financial hedging instrument) จากสถาบันการเงิน เพื่อให้เหมาะสมกับแนวโน้มความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนที่จะเกิดขึ้นจากการชำระเงินซึ่งปัจจุบันที่นิยมใช้วิธีเปิดบัญชีขายเชื่อ (open account) ที่มีอัตราความเสี่ยงสูง โดยเฉพาะช่วงเวลาที่อัตราแลกเปลี่ยนไม่แน่นอน ดังนั้น เพื่อลดและป้องกันความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนจากการชำระเงิน จึงได้มีการจัดการความเสี่ยงด้วยเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนจากสถาบันการเงิน เช่น สัญญาซื้อขายล่วงหน้า (forward contract) ซึ่งในปัจจุบันยังมีต้นทุนที่สูงและยังไม่ได้รับการพัฒนาจนกระทั่งสามารถช่วยลดความเสี่ยงจากการทำธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ผลจากการวิจัยนั้น ชี้ให้เห็นถึงพฤติกรรมทางความเสี่ยงของผู้มีอำนาจตัดสินใจ ที่ส่งผลต่อการเลือกกลยุทธ์การจัดการความเสี่ยงและการเลือกเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งมีการดำเนินงานที่แตกต่างกันระหว่างเจ้าของกิจการที่ต้องการเสี่ยงเพื่อแสวงโอกาสในการทำกำไรมากกว่าและหลีกเลี่ยงต้นทุนจากเครื่องมือป้องกันความเสี่ยง แต่ผู้นำองค์การที่ได้รับมอบหมายมักเลือกกลยุทธ์ป้องกันความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนทั้งหมด เพราะเน้นผลตอบแทนจากธุรกิจหลักเท่านั้น

คำสำคัญ : ความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน, สภาพแวดล้อมภายนอก, สภาพแวดล้อมภายใน, เครื่องมือป้องกันความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน, พฤติกรรมป้องกันความเสี่ยง, สัญญาซื้อขายล่วงหน้า

Abstract

The main objective of this paper is to investigate the impact of exchange rate volatility influence factors on exchange rate risk management for Thai exporters. The study drew on data via in-depth interviews connected to a triangle consisting of (1) expert policy makers from the Export Promotion Department of Thailand; (2) financial services institutions from the Export-Import Bank of Thailand and (3) Thai exporters of machinery. These sources were used in the interests of authenticity. This paper constitutes an instance of qualitative research with structured interviews. The conclusion of the paper is that exchange rate volatility is affected by: (1) the external environment: economic crises, speculation, rumours, political instability which evades control and financial & treasury policy; (2) the internal environment: policy & strategy, leadership roles, risky behaviour (such as a belief in "high risk: high return") and risk management budgets. Thus risk management requires people, knowledge & skills and budgets to prevent or minimise the exchange rate risk. All previous supporting data are deployed to expedite the prediction of exchange rate volatility trends to manage and control their impact via financial hedging instruments from financial institutes with positive results in any unstable situation. To reduce and prevent exchange rate risk by risk management under such Hedging Instruments as advanced contracts which don't address the needs because of high costs and imperfect efficiency. Finally, there will be a need for regular continuous reporting in unstable situations to ensure readiness for appropriate planning and strategy adjustments at appropriate times. The result of this paper indicates about risk behavior of decision maker. There are relate to risk management strategy and financial hedging instrument which different operation between ownership who looking for opportunity to increase more benefit and save cost for financial instrument. But the management or CEO will be prevented all exchange rate risk to concentrate only business core.

KEYWORDS : EXCHANGE RATE RISK, EXTERNAL ENVIRONMENT, INTERNAL ENVIRONMENT, HEDGING STRUMENT, RISK BEHAVIOR, FORWARD CONTRACT

1. บทนำ

ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกอยู่อันดับที่ 19 ของโลกในปี ค.ศ. 2009 ต่อมามีการลดอันดับลงมาสู่อันดับที่ 26 ด้วยมูลค่าการส่งออกไทย 64% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (CIA Factbook, 2011) ผลกระทบทางการเงินต่อการส่งออก เช่น อัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน สภาพคล่อง การชำระเงิน ความสามารถในการชำระหนี้ และความน่าเชื่อถือทางการเงิน แต่ผลกระทบต่อยอดการส่งออกมากที่สุด คือ ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน วิวัฒนาการของระบบการเงินระหว่างประเทศของไทย ช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 คือ ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ผูกค่าไว้กับเงินปอนด์สเตอริง ช่วง พ.ศ. 2490-2498 คือระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ แต่ใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตรา (multiple exchange rate) ต่อมา 2 กรกฎาคม 2540 – ปัจจุบัน คือ ระบบลอยตัวแบบจัดการ (manage float) (EXIM bank, 2010) โดยมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราแลกเปลี่ยนสามารถแยกออกได้ คือ (1) สภาพแวดล้อมภายนอก ประกอบไปด้วย สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ เช่น เงินเฟ้อ เงินลงทุน ตลาดหุ้น, จิตวิทยาการตลาด เช่น ความเชื่อว่าค่าเงินบาทจะแข็ง, ด้านอุปสงค์และอุปทาน เช่น สัดส่วนการนำเข้า/ส่งออกของไทย, ข่าวลือเพื่อการเก็งกำไร การเมืองและเสถียรภาพของประเทศ, ปัจจัยทางเทคนิค และนโยบาย

การเงิน-การคลัง (ธนาคารกสิกรไทย, 2554) (2) สภาพแวดล้อมภายในองค์การ ประกอบไปด้วย นโยบายและกลยุทธ์ โครงสร้างการบริหารความเสี่ยง บทบาทของผู้นำองค์การ (ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย , 2553) พฤติกรรมทางความเสี่ยงของผู้รับผิดชอบ เสถียรภาพองค์การ และงบประมาณในการจัดการความเสี่ยง เมื่อมีข้อมูลสนับสนุนเกี่ยวกับผลกระทบต่ออัตราแลกเปลี่ยนทางการเงิน เพื่อเป็นแนวทางในการจำกัดและลดความเสี่ยง ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ "Enterprises' Foreign Exchange Risk Management In Floating Exchange Risk Era" (Shen & Wang, 2007) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออัตราแลกเปลี่ยนที่มีผลต่อการคาดการณ์ และ "Exchange Rate Exposure and Real Export" (Mehmet Nihat Solakoglu, 2010) และ "Exchange Rate Risk Measurement and Management: Issued and Approaches For Firm" (Mechael G. Papaioannou, Phd. 2006) (3.1) การจัดการความเสี่ยงจากการชำระเงินที่มีตกลงระหว่างคู่ค้าจากประเภทการชำระเงินสากลของการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งในปัจจุบันคู่ค้าให้ความสำคัญกับลูกค้ามาก จึงมักมีการตกลงรูปแบบการชำระเงินแบบการชำระเงินด้วยวิธีการเปิดบัญชีขายเชื่อ (open account or o/a) นอกเสียจากว่าสินค้านั้นมีผู้เสนอขายน้อยรายหรือเป็นสินค้าเฉพาะ จึงจะได้ข้อเสนอแบบการชำระเงินด้วยเงินสด หรือชำระล่วงหน้า (cash with order or advance payment) ที่มีความเสี่ยงน้อยมากจนถึงไร้ความเสี่ยง (3.2) โดยมีเครื่องมือจัดการความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนด้วยเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนผันผวน ประกอบไปด้วย (a.) การทำสัญญาซื้อ-ขายอัตราแลกเปลี่ยนล่วงหน้า (forward contract) (b.) การใช้บริการสินเชื่อ เป็นสกุลเงินต่างประเทศ (PSF : pre-shipment financing) (c.) การใช้บัญชีเงินฝากเงินตราต่างประเทศ (FCD: foreign currency deposit account) จากการวิจัย เพื่อนำผลการการวิจัยดังกล่าว มาเป็นข้อมูลสนับสนุนในการคาดการณ์ทิศทางความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน ให้ผู้ส่งออกเตรียมความพร้อมและสามารถวางแผนการจำกัดความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนให้เหมาะสมกับเครื่องมือในแต่ละสถานการณ์ และคุ้มค่ากับงบประมาณให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

2. ขั้นตอนในการศึกษา/ อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ออกแบบเพื่อยืนยันความชัดเจนของข้อมูล จึงทำการเชื่อมโยงแบบการวิจัยแบบสามเส้า (triangulations) เพื่อตรวจสอบความวางใจ (creditability) พร้อมตรวจสอบข้อมูลให้น่าเชื่อถือมากที่สุด (1) จากผู้ชำนาญการ คือ ผู้เชี่ยวชาญรวมถึงผู้ออกนโยบายด้านการส่งออก กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ (2) ผู้ให้บริการทางการเงินและเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนจากธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยและ (3) ผู้ประกอบการเกี่ยวกับส่งออกเครื่องจักร จากทั้งสามส่วนงานนั้น แต่ละหน่วยงานๆ ละ 1 ท่าน เน้นการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล โดยมีผู้สัมภาษณ์เพียงคนเดียว ผู้วิจัยได้จัดทำการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (depth interview) มีวิธีการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้า (face to face) แบบมีโครงสร้างในการสร้างคำถาม (structure interview) โดยใช้เครื่องมือชี้เฉพาะด้านความเสี่ยงในการส่งออก ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยเฉพาะความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน (exchange rate risks) ได้ศึกษาตามทฤษฎีและกรอบแนวคิดอื่นๆ ประมวลเข้าด้วยกัน ศึกษาและสังเคราะห์ถึงปัจจัยขั้นต้นที่มีผลกระทบต่ออัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักที่มีผลกระทบต่อการส่งออกของประเทศไทย เพื่อกำหนดตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนและความสัมพันธ์ต่อการจัดการความเสี่ยง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เหมาะสมโดยพิจารณา ให้ครอบคลุมเนื้อหาของแต่ละด้านให้เหมาะสมและดีที่สุด โดยกำหนดมาจากกรอบแนวคิดเพื่อสร้างคำถามให้ครอบคลุมถึงปัจจัยที่มีผลต่อการคาดคะเนความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน การวางแผนกลยุทธ์เพื่อจัดการความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน

ขอบเขตและข้อจำกัดในการวิจัย ในแต่ละอุตสาหกรรมอาจส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะกิจการที่มีทั้งส่งออกและนำเข้าจะมีความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนน้อยกว่าส่งออกด้านเดียว แต่เนื่องจากเวลาที่จำกัดจึงได้เสนอเพียงอุตสาหกรรมเครื่องจักรส่งออกเพียงองค์การเดียวเท่านั้น

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

สรุปลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่อิทธิพลต่อการจัดการความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจส่งออก จึงได้ผลประกอบการศึกษาจากการสัมภาษณ์ดังนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญนั้น ให้ความสนใจเกี่ยวกับความเสี่ยงการส่งออก คือ ข้อตกลงการชำระเงินและคู่ค้าที่ทำธุรกรรมร่วมด้วย ผู้ประกอบมักให้เครดิตกับลูกค้า โดยการชำระเงินเป็นวิธีเปิดบัญชีขายเชื่อ (open account/ O/A) และเลตเตอร์ออฟเครดิต (documentary letter of credit or L/C)ที่ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อการรับชำระเงินและอัตราแลกเปลี่ยนที่ไม่แน่นอนจากความแตกต่างของเวลา มีสาเหตุที่ส่งผลต่ออัตราแลกเปลี่ยน คือ ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก วิกฤติเศรษฐกิจยุโรป เสถียรภาพทางการเมืองที่มาจากภายในและภายนอกประเทศ สำหรับความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศต้องติดตามข่าวสารผ่านทางธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่มีความชำนาญและมีเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนและบริการรับประกันความเสี่ยงจากการรับชำระเงิน แต่จุดอ่อนการจัดการความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนของผู้ประกอบการ คือ ความรู้และประสบการณ์ที่ไม่เพียงพอในการจัดการความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน

ผู้ให้บริการทางการเงินจากธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย กล่าวถึงความเสี่ยงของการส่งออก คือการขนส่งและการรับชำระเงิน การชำระเงินที่มีความเสี่ยงแตกต่างกันออกไปนั้น ส่งผลกระทบหลักต่ออัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งปัจจุบันเป็นแบบเปิดบัญชีขายเชื่อ เนื่องจากสถานการณ์การแข่งขันที่สูง ผลกระทบต่ออัตราแลกเปลี่ยนมาจากปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก เศรษฐกิจ นโยบายทางการเงินการคลัง เสถียรภาพทางการเมือง อัตราเงินเฟ้อ อัตราการเติบโตของประเทศ และปัจจัยสำคัญที่มีผลต่ออัตราแลกเปลี่ยน คือ สภาพแวดล้อมภายใน โดยเฉพาะผู้มีอำนาจตัดสินใจว่ามีพฤติกรรมความเสี่ยงประเภทใด สำหรับผู้ประกอบการที่ไม่ชอบความเสี่ยงจะทำการป้องกันความเที่ยงทั้งหมดหรือทำการจับคู่ระหว่างนำเข้าและส่งออกให้อยู่ในปริมาณที่ใกล้เคียงกันเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการใช้บริการเครื่องมือทางการเงิน แต่ผู้ประกอบที่เลือกไม่ใช้บริการเครื่องมือป้องกันความเสี่ยง เพราะต้องการกำไรส่วนต่างที่อาจได้มาจากอัตราแลกเปลี่ยนที่ผันผวน หรือบางส่วนที่ไม่มีข้อมูลหรือความรู้เพียงพอในการจัดการความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน ทางธนาคารจะมีบริการป้องกันความเสี่ยงทั้งเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงด้านการเงินและการรับประกันการชำระเงินไว้แล้ว รวมถึงการให้บริการบัญชีเงินฝากเงินตราต่างประเทศ (FCD: foreign currency deposit account)

ผู้ประกอบการ ให้สัมภาษณ์ว่า ความเสี่ยงด้านการส่งออกที่สำคัญ คือ ค่าเงิน อัตราแลกเปลี่ยนที่ผันผวน เพราะทำให้ยากต่อการคำนวณราคาเสนอต่อลูกค้า ที่ต้องมีการคาดการณ์ในวันรับชำระเงินที่อาจมีส่วนต่างที่เกิดจากอัตราแลกเปลี่ยนที่ไม่แน่นอน ส่งผลให้ขาดทุนในการทำธุรกรรมนั้น ถ้าไม่ได้ทำป้องกันความเสี่ยงไว้ อีกความเสี่ยงด้านการส่งออก คือ สภาพคล่องของเงินสดในมือ เนื่องจากต้องสำรองจ่ายค่าสินค้าแล้วยังต้องรอการชำระเงินแบบเปิดบัญชีเชื่อตามข้อตกลง การชำระเงินมีหลากหลายรูปแบบทั้งการโอนเงินล่วงหน้า เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต การขายตั๋ว และการให้เครดิต ขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างคู่ค้าของแต่ละราย สำหรับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออัตราแลกเปลี่ยน คือ นโยบายรัฐบาล เสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจทั้งภายในและต่างประเทศ มีการจัดการความเสี่ยงจากการดำเนินการด้วย คือ จับคู่ระหว่างมูลค่าการส่งออกและนำเข้าที่มีมูลค่าใกล้เคียงกันที่เรียกว่า Natural hedge รวมถึงการใช้เครื่องมือป้องกันความเสี่ยงด้วย การซื้อขาย

ล่วงหน้า แต่ในกรณีที่คาดการณ์ทิศทางได้ล่วงหน้า อาจจะมีบางส่วนแบ่งไว้ลุ้นตามอัตราแลกเปลี่ยนของตลาด และสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายจากการซื้อเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องของบริษัท

จากการวิจัยครั้งนี้โดยภาพรวม ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา วเรศ อุปปาติก, 2540 สภาพแวดล้อมภายนอก ประกอบไปด้วย (1) การเปลี่ยนแปลงในอัตราเงินเฟ้อเปรียบเทียบ (relative inflation rate) (2) การเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยเปรียบเทียบ (relative interest rate) (3) การเปลี่ยนแปลงในระดับรายได้เปรียบเทียบ (relative income levels) (4) การควบคุมของรัฐบาล (government controls) (5) ความคาดหวัง (expectations) (6) การปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ (interaction of factors) สำหรับอีกปัจจัยสำคัญ คือ สภาพแวดล้อมภายในขององค์การที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจจัดการความเสี่ยงที่มีลักษณะแตกต่างกันไปตามลักษณะพฤติกรรมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) ที่พบว่าการควบคุมภายในมีบทบาทต่อการป้องกันทุจริตในองค์การ จากการสำรวจปัจจัยความเสี่ยง (Narudomkul, Rodwanna and Wonglimpiyarat, 2010) โดยเฉพาะระบบการจัดการภายในที่เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการความเสี่ยงทางการเงิน (Nachailit, Ngamtampong and Paralit, 2011) สำหรับการคาดการณ์ของความผันผวนอัตราแลกเปลี่ยน สามารถดูได้จากสิ่งแวดล้อมภายนอก ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ จากภาวะเศรษฐกิจโลก เช่น วิกฤติยุโรป ความต้องการซื้อลดลง เกิดปัญหาการชำระเงินจากประเทศที่ประสบปัญหา และเสถียรภาพทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่ออัตราแลกเปลี่ยน รวมถึงนโยบายการเงิน การคลังเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ

จากการวิจัยครั้งนี้โดยภาพรวม ปัจจัยการจัดการความเสี่ยงจากการชำระเงินสามารถเลือกตกลงระหว่างคู่ค้าได้ตามรูปแบบสากลที่เกี่ยวข้อง คือ (1) การชำระเงินด้วยเงินสด หรือชำระล่วงหน้า (cash with order or advance payment) (2) การชำระเงินด้วยวิธีการเปิดบัญชีขายเชื่อ (open account or o/a) (3) การชำระเงินโดยใช้เอกสารเรียกเก็บผ่านธนาคาร (bill of collection or b/c) (4) การชำระเงินโดยเลตเตอร์ออฟเครดิต (documentary letter of credit or L/C) และมีเครื่องมือจัดการความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนด้วยเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนผันผวน ประกอบไปด้วย (1) การทำสัญญาซื้อ-ขายอัตราแลกเปลี่ยนล่วงหน้า (forward contract) (2) การใช้บริการสินเชื่อ เป็นสกุลเงินต่างประเทศ (PSF : pre-shipment financing) (3) การใช้บัญชีเงินฝากเงินตราต่างประเทศ (FCD: foreign currency deposit account) การจัดการความเสี่ยงเป็นความได้เปรียบในการแข่งขัน ซึ่งต้องมีเครื่องมือจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ (Nachailit, Ngamtampong and Paralit, 2011) โดยการป้องกัน (Hedging) ในตลาดอนาคต แต่ผู้ส่งออกที่ไม่ชอบความเสี่ยงจะคิดว่าเป็นการเพิ่มต้นทุน (Hway-Boon Ong, 2009)

การวางแผนหรือกลยุทธ์ เพื่อเตรียมความพร้อมต่อความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน ขึ้นอยู่พฤติกรรมความเสี่ยงของผู้รับผิดชอบ นโยบายขององค์การและงบประมาณที่ต้องเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน โดยมากบริษัทขนาดใหญ่จะมีการวางแผนและกลยุทธ์ป้องกันความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนทั้งหมด เพราะมีนโยบายว่าไม่หวังผลกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยน บริษัทขนาดใหญ่กิจการมั่นคง มีทักษะความรู้ ประสบการณ์ยาวนาน และงบประมาณที่เพียงพอสำหรับการจัดการความเสี่ยง รวมถึงกลยุทธ์ที่มีการปรับตัวเพื่อลดต้นทุน และกลยุทธ์การจัดการความเสี่ยงแบบธรรมชาติ สร้างสมดุลระหว่างปริมาณส่งออกและนำเข้า เพื่อลดความแตกต่างของมูลค่าความเสี่ยงลงโดยให้เหลือน้อยที่สุด สำหรับเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน มักใช้สัญญาซื้อขายล่วงหน้า ที่ต้องนำสัญญาการซื้อขายมาเป็นหลักฐานในการจองแต่ละครั้ง แต่มีหลายเหตุผลที่บริษัททั่วไปไม่ให้ความสนใจต่อการป้องกันความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน คือ มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ผลลัพธ์ไม่เป็นไปในทิศทางที่คาดการณ์ไว้ เสียโอกาสเพราะมีผู้ประกอบการยินดีเสี่ยงเพื่อหวังผลกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยน และขาดความรู้และข้อมูลสนับสนุนในการตัดสินใจ จากการวิจัยครั้งนี้โดยภาพรวม พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน เกี่ยวกับทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มีจำนวนมากที่

พยายามพยากรณ์การเปลี่ยนแปลงของค่าเงิน และระบบอัตราแลกเปลี่ยน ผ่านความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยน อัตราดอกเบี้ย และอัตราเงินเฟ้อ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงอัตราแลกเปลี่ยนส่งมอบทันที (spot rate) เช่น ทฤษฎีอำนาจซื้อเสมอภาค (theory of purchasing power parity) อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยน และราคาสินค้าในแต่ละประเทศ ซึ่งผู้ที่ทำให้ทฤษฎีนี้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป คือ Gustav Cassel ทฤษฎีได้ถูกพัฒนาขึ้นมาตั้งแต่ ค.ศ.1920 โดยมีพื้นฐานจากกฎของสินค้าราคาเดียว (The Law of one price) (ดร. อนุสรณ์ ธรรมใจ, กรุงเทพธุรกิจ (3 ธันวาคม 2547))

เมื่อได้ทราบถึงส่วนประกอบต่างๆ รวมถึงการวางแผนกลยุทธ์เพื่อจัดการความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน จึงนำมาสู่การจัดการความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน (exchange risk management) เพื่อลดและป้องกันความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน จากสถานการณ์ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนในการค้าระหว่างประเทศที่มีโอกาสเกิดได้ตลอดเวลาขึ้นอยู่กับปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก ส่งผลกระทบตามระดับความรุนแรงการผันผวนสถานการณ์ หลังจากประเมินความเสี่ยงจึงมีการตอบสนองความเสี่ยงด้วยการแบ่งความเสี่ยงให้กับสถาบันการเงิน ในการใช้เครื่องมือป้องกันความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน เช่น สัญญาซื้อขายล่วงหน้า และควบคุมทุกกิจกรรมที่เกี่ยวความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนด้วยการจัดทำรายงาน เพื่อติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด

การวิจัยครั้งนี้ พบว่าสภาพแวดล้อมภายนอก เกี่ยวกับเศรษฐกิจทั้งภายในและนอกประเทศ และเสถียรภาพทางการเมืองและนโยบายทางการเงิน การคลังมีผลต่อความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ที่นำข้อมูลมาคาดการณ์แนวโน้มของอัตราแลกเปลี่ยนซึ่งเห็นพ้องกับงานของ วเรศ อุปปาติก, 2540 เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา” ด้านปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในที่สนับสนุนกับงานวิจัย “การสำรวจปัจจัยความเสี่ยง” (Narudomkul, Rodwanna and Wonglimpiyarat, 2010) และเห็นพ้องกับงานวิจัยเรื่อง “ความสำคัญของการจัดการภายในที่เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการความเสี่ยง” (Nachailit, Ngamtamping and Paralit, 2011) ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนกลยุทธ์ต่อความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนที่สนับสนุนผลงานวิจัย เรื่อง “The Role of Foreign Exchange Risk Management in Malaysia” (Ahmad Shukri Yazid and Mohd Shaladdin Muda) และงานวิจัยเรื่อง “The Management of Foreign Exchange Risk” (Ian H. Giddey and Gunter Dufey) บริษัทขนาดใหญ่มักจัดการความเสี่ยงทั้งหมดที่เห็นด้วยกับการวางกลยุทธ์ป้องกันความเสี่ยง ในขณะเดียวกันผู้ประกอบการรายย่อยอาจรู้สึกว่าเสียโอกาสสำหรับผู้รักความเสี่ยงหรือลังเล เพราะต้นทุนค่าใช้จ่ายที่สูงกระบวนการทั้งหมด ต้องขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้ประกอบการทั้งทักษะ ความรู้และเงินทุน ซึ่งต้องมีการติดตามสถานการณ์โดยการทำรายงานตลอดเวลา รวมถึงพฤติกรรมความเสี่ยง (Risk Behavior) ของผู้นำองค์การที่อยู่ในสถานะที่แตกต่างกันระหว่างเจ้าของกิจการที่มักมีพฤติกรรมเสี่ยงเพื่อแสวงหาผลกำไรเพิ่มและลดต้นทุนจากเครื่องมือป้องกันความเสี่ยง และผู้บริหารที่ได้รับมอบหมายให้บริหารจัดการที่มักเลือกป้องกันความเสี่ยงทั้งหมด เพราะเน้นเฉพาะธุรกิจหลัก

เอกสารอ้างอิง

วรนาถ สว่างศิริพรชัย “การบริหารความเสี่ยงเรื่องอัตราแลกเปลี่ยน” ธนาคารกสิกรไทย 2554

สุทธิชัย ธีรภาณุมาศกุล “เครื่องมือช่วยป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนผันผวน” การอบรมหลักสูตรการบริหารความเสี่ยงด้านการส่งออกสำหรับ SMEs ห้องอัญชัน ชั้น 24 ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย ในวันที่ 28-29 กรกฎาคม 2553

ดร. อนุสรณ์ ธรรมใจ, “ทฤษฎีและแนวคิดการจัดการอัตราแลกเปลี่ยน” กรุงเทพธุรกิจ, 3 ธันวาคม 2547

Mehmet Nihat Solakoglu “Exchange Rate Exposure and Real Export” Applied Economics Letter, 2010, 17, 457-462

Michael G. Papaioannou, Phd, "Exchange Rate Risk Measurement and Management: Issued and Approaches For Firm" ASECU South-Eastern Europe Journal of Economics 2 (2006) 129-146

SHEN Hong-bo and WANG Bu-yi, "Enterprises' Foreign Exchange Risk Management In Floating Exchange Risk Era" Journal of Modern Accounting and Auditing, Apr 2007, VoL13, No.4 (Serial No.23)

การประเมินมูลค่าพุทออปชันแบบอเมริกันด้วยแบบจำลองไบโนเมียลและแบบจำลองไตรโนเมียล

PRICING AMERICAN PUT OPTION WITH BINOMIAL AND TRINOMIAL MODELS

พิทย์สุดา มากดี และ สมพร ปั่นโภชา

สาขาวิชาวิศวกรรมการเงิน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงวิธีการคำนวณหาราคาของพุทออปชันแบบอเมริกัน (American Put Options) ที่จะทำให้เกิดการตั้งราคาของออปชันที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดโอกาสการทำกำไรโดยปราศจากความเสี่ยง (Arbitrage) และเพื่อศึกษาถึงทฤษฎีการประเมินมูลค่าของออปชันโดยใช้แบบจำลองไบโนเมียลและแบบจำลองไตรโนเมียลว่าแบบจำลองใดมีความเที่ยงตรงและแม่นยำใกล้เคียงกับค่าจริงมากกว่ากัน ซึ่งใช้ข้อมูลราคาปิดของใบสำคัญแสดงสิทธิอนุพันธ์ ADVA01PA ตั้งแต่วันที่ 13 ตุลาคม 2554 ถึงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2555 และ BANP01PA ตั้งแต่วันที่ 5 กรกฎาคม 2554 ถึงวันที่ 26 ธันวาคม 2554

จากการศึกษาพบว่าแบบจำลองไตรโนเมียลมีความเที่ยงตรงและแม่นยำใกล้เคียงกับค่าจริงมากกว่าแบบจำลองไบโนเมียล และได้ศึกษาการวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านราคาของออปชัน ของ ADVA01PA และ BANP01PA ด้วยเดลต้าและแกมม่า

คำสำคัญ ราคาพุทออปชันแบบอเมริกัน, แบบจำลองไบโนเมียล, แบบจำลองไตรโนเมียล

Abstract

This paper aims to investigate the appropriate pricing model for American Put Option. Firstly, we check whether the arbitrage opportunity occurs. Secondly, we evaluate of the option values with Binomial and Trinomial Models. The data in this study is two derivative warrants (DW) ; 1) ADVA01PA is collected between Oct 13, 2011 and Feb 17, 2012 and 2) BANP01PA is collected between July 5, 2011 and Dec 26, 2011.

The results of this study indicate that the Trinomial model is more accurate than Binomial model. Furthermore, we investigate the price sensitivity in terms of delta and gamma both ADVA01PA and BANP01PA.

KEYWORDS PRICING AMERICAN PUT OPTION, BINOMIAL MODELS, TRINOMIAL MODELS

1. บทนำ

เนื่องจากนักลงทุนส่วนใหญ่ที่ลงทุนในตราสารอนุพันธ์ ยังขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินมูลค่าออปชัน อย่างแท้จริง ทั้งยังวิธีการคำนวณมีความยุ่งยากและซับซ้อน และเนื่องจากมีปัจจัยหลายปัจจัยที่เป็นผลกระทบต่อราคาออปชัน จึงทำให้ไม่สามารถใช้วิธีการเดาสุ่ม หรือใช้ประสบการณ์ในอดีตเพียงอย่างเดียวมาประเมินมูลค่าของออปชันได้ ส่งผลให้หน่วยธุรกิจหรือสถาบันการเงินที่จะไปลงทุนในออปชันไม่สามารถทราบว่าค่าพรีเมียมที่จะต้องจ่ายให้แก่สถาบันการเงินผู้ออกออปชันนั้นคุ้มค่ากับผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการบริหารความเสี่ยงหรือไม่ และจะมีวิธีการคำนวณ

เชิงตัวเลขด้วยแบบจำลองใด สะดวกและรวดเร็ว ง่ายต่อการใช้งาน และที่ให้ผลการประมาณค่าใกล้เคียงกับค่าจริง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจที่จะใช้ตราสารอนุพันธ์ผประเภทออปชันเป็นเครื่องมือในการป้องกันความเสี่ยงในการลงทุน งานวิจัยมากมายที่หาราคาของออปชันแบบอเมริกันด้วยวิธีการของ Tree ในรูปแบบต่างๆ เช่น Leisen, O.P. (1998) ได้ใช้แบบจำลองไบโนเมียล ประเมินมูลค่าของพุทออปชันแบบอเมริกันและพบว่าได้ผลลัพธ์คล้ายคลึงกับการคำนวณด้วยวิธีการ CCR tree (Cox-Ross-Rubinstein) ของ Cox et al. (1979) และ JR Tree (Jarrow – Rudd Tree) ของ Jarrow และ Rudd (1993) และยังพบว่าถ้าใช้จำนวน รอบ (n Time-step)ในการคำนวณมากๆจะได้ผลลัพธ์ ที่ถูกต้องแม่นยำมากขึ้น ทำนองเดียวกับ Jichao Zhao et al. (2007) ได้ใช้แบบจำลองของไตรโนเมียล จำนวน รอบ (Time-step) 20,000 รอบ แทนมูลค่าที่แท้จริงของอเมริกันออปชันเพื่อนำมาเปรียบเทียบหาค่าความคาดเคลื่อนกับค่าประมาณที่ได้จากการคำนวณในแบบจำลองอื่นๆ Matt Jaemin Ahn, M. S. (2007) ได้ใช้แบบจำลองของไตโนเมียล ประเมินมูลค่าของออปชันแบบอเมริกันและแบบยูโรเปียน Jichao Zhao M. S. (2007) ได้ศึกษาวิธีการประเมินมูลค่าของออปชันแบบอเมริกันแบบใหม่ด้วยวิธีผลต่างอันตะแบบกระฉับ (Compact Finite Difference Method) ซึ่งเป็นวิธีที่สะดวกและมีความรวดเร็วแม่นยำมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการคำนวณหามูลค่าของออปชันด้วยวิธีการของ แบบจำลองไบโนเมียล แบบจำลองไตรโนเมียล แบบจำลองมอลติคาโล และวิธีการผลต่างอันตะ

ในการศึกษานี้เราได้ศึกษาการประเมินมูลค่าของพุทออปชันแบบอเมริกัน โดยใช้ข้อมูล ใบสำคัญแสดงสิทธิอนุพันธ์ ADVA01PA และ BANP01PA ที่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และเพื่อให้ทราบถึงวิธีการประเมินมูลค่าออปชันแบบอเมริกัน โดยใช้แบบจำลองไบโนเมียล (Binomial Model) และแบบจำลองไตรโนเมียล (Trinomial Model) เนื่องจากวิธีการประเมินมูลค่าออปชันแบบอเมริกัน โดยใช้แบบจำลองแบล็ค-โชลส์ (Black-Scholes) มีความยุ่งยากมากกว่าการประเมินมูลค่าออปชันแบบยูโรเปียนมาก สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่า ออปชันแบบอเมริกันสามารถใช้สิทธิก่อนถึงวันหมดอายุได้ (Early Exercise) คือมีเงื่อนไขค่าขอบอิสระ (Free boundary) ซึ่งทำให้ไม่สามารถใช้รูปแบบทั่วไปของแบบจำลองแบล็ค-โชลส์แบบยูโรเปียนได้ จึงต้องมีการปรับปรุงโดยให้คำนึงถึงผลจากการใช้สิทธิก่อนถึงวันหมดอายุ ซึ่งรูปแบบสมการเชิงอนุพันธ์ที่ได้ของการประเมินมูลค่าออปชันแบบอเมริกันมีความยุ่งยากและซับซ้อนสำซึ่งตรงกันข้ามกับการใช้แบบจำลองไบโนเมียล และแบบจำลองไตโนเมียล ที่ทำได้ง่ายเช่นเดียวกับการประเมินมูลค่าออปชันแบบยูโรเปียน

2. วิธีการศึกษา

2.1 คำนวณหาราคาของพุทออปชันแบบอเมริกันโดยใช้แบบจำลองไบโนเมียลและแบบจำลองไตรโนเมียล จำนวน $n=100$ รอบ ซึ่งได้ทดสอบกับราคาปิดของใบสำคัญแสดงสิทธิอนุพันธ์ ADVA01PA และ BANP01PA โดยการคำนวณหาค่าความผันผวนย้อนหลัง(Historical Volatility) เป็นเวลา 1 เดือน 3 เดือน และ 1 ปี ย้อนหลังตลอดอายุของหลักทรัพย์ ADVANC และ BANPU ดังแสดงตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าความผันผวนย้อนหลัง เป็นเวลา 1 เดือน 3 เดือน และ 1 ปี ย้อนหลังตลอดอายุของหลักทรัพย์

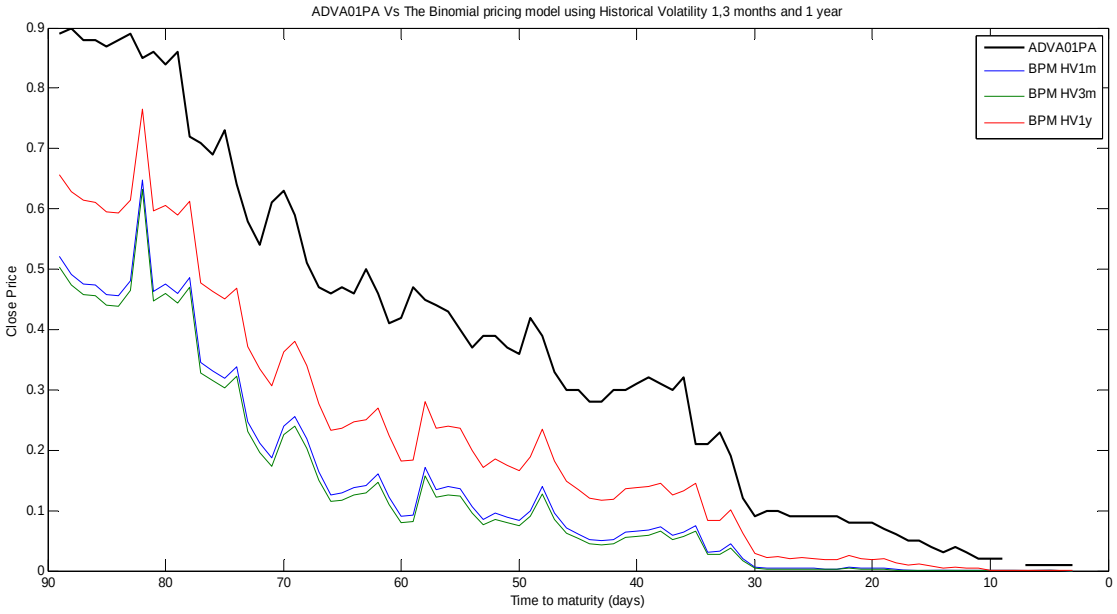
	Historical Volatility		
	1 เดือน	3 เดือน	1 ปี
ADVANC	0.2703	0.2585	0.3649
BANPU	0.4010	0.4560	0.5966

2.2 เปรียบเทียบความแม่นยำโดยใช้ Root Mean Square Error (RMSE) ระหว่างแบบจำลองไบโนเมียลและแบบจำลองไตรโนเมียล โดยนำราคาออปชันที่ได้จากการคำนวณด้วยแบบจำลองทั้งสองมาเปรียบเทียบกับค่าจริงซึ่งในที่นี้สมมุติให้ ค่าที่ได้จากการคำนวณโดยใช้แบบจำลองไตรโนเมียลจำนวน n-time step เท่ากับ 20,000 รอบ เป็นค่าจริง เหมือนกับ งานวิจัยของ Jichao Zhao et al. (2007)

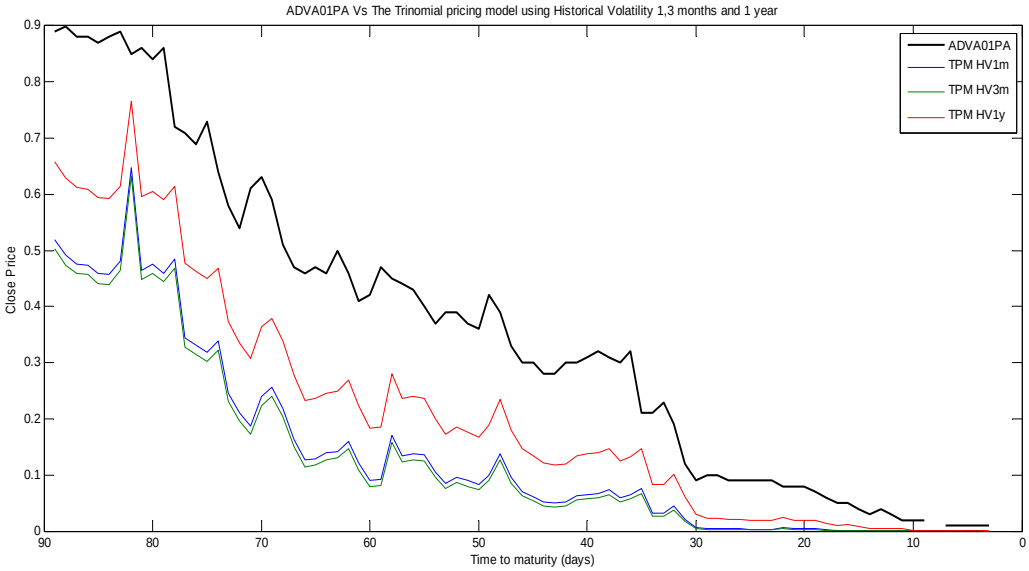
2.3 วิเคราะห์ความเสี่ยงด้านราคาของออปชัน โดยการหาค่าเดลต้าและแกมม่าที่ได้มาจากการคำนวณโดยใช้แบบจำลองไบโนเมียลของหลักทรัพย์ ADVANC และ BANPU โดยที่ค่าเดลต้าของออปชันที่แสดงการเปลี่ยนแปลงของราคาออปชันเมื่อเปรียบเทียบกับการเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้นอ้างอิง หรือเป็นค่าความชันของกราฟที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างราคาออปชันและราคาหุ้นอ้างอิง สำหรับค่าแกมม่าของออปชันแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของค่าเดลต้าของออปชันเมื่อเปรียบเทียบกับการเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้นอ้างอิง

3. ผลการคำนวณเชิงตัวเลข

3.1 หลักทรัพย์ ADVANC ราคาออปชันที่ได้จากการคำนวณโดยใช้แบบจำลองไบโนเมียลและไตรโนเมียล ซึ่งใช้ Historical Volatility ราย 1 ปี ย้อนหลัง จะมีราคาใกล้เคียงกับราคาปิด ADVA01PA มากที่สุด ได้ดังรูปที่ 1 และ 2 ตามลำดับ

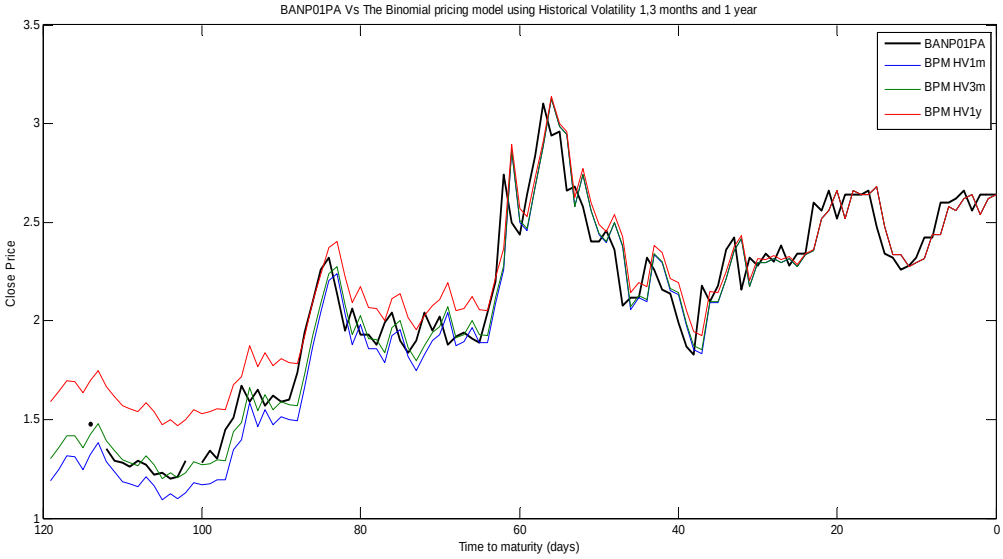

รูปที่ 1 เปรียบเทียบราคาปิด ADVA01PA และราคาที่ได้จากแบบจำลองไบโนเมียล โดยใช้ Historical Volatility 1 เดือน 3 เดือน และ 1 ปี ย้อนหลังตลอดอายุ ADVANC

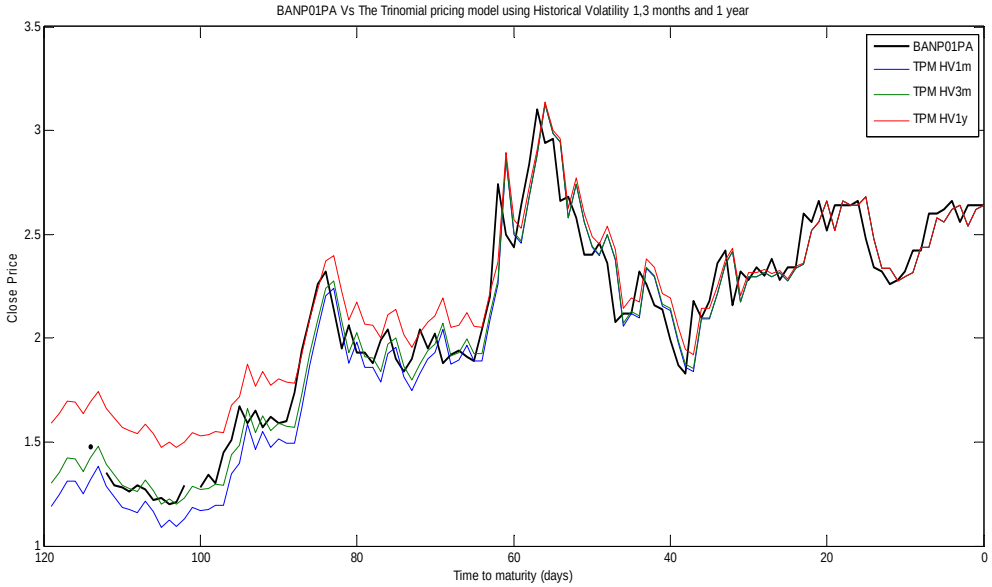

รูปที่ 2 เปรียบเทียบราคาปิด ADVA01PA และราคาที่ได้จากแบบจำลองไตรโนเมียล โดยใช้ Historical Volatility 1 เดือน 3 เดือน และ 1 ปี ย้อนหลังตลอดอายุ ADVANC

สำหรับหลักทรัพย์ BANPU ราคาออปชันที่ได้จากการคำนวณโดยใช้แบบจำลองไบโนเมียลและไตรโนเมียล ซึ่งใช้ Historical Volatility ราย 3 เดือน ย้อนหลัง จะมีราคาใกล้เคียงกับราคาปิด BANP01PA มากที่สุด ดังรูปที่ 3 และ 4 ตามลำดับ

รูปที่ 3 เปรียบเทียบราคาปิด BANP01PA และราคาที่ได้จากแบบจำลองไบโนเมียล โดยใช้ Historical Volatility ราย 1 , 3 เดือน , 1 ปี ย้อนหลังตลอดอายุ BANPU

รูปที่ 4 เปรียบเทียบราคาปิด BANP01PA และราคาที่ได้จากแบบจำลองไตรโนเมียล โดยใช้ Historical Volatility 1 เดือน 3 เดือน และ 1 ปี ย้อนหลังตลอดอายุ BANPU

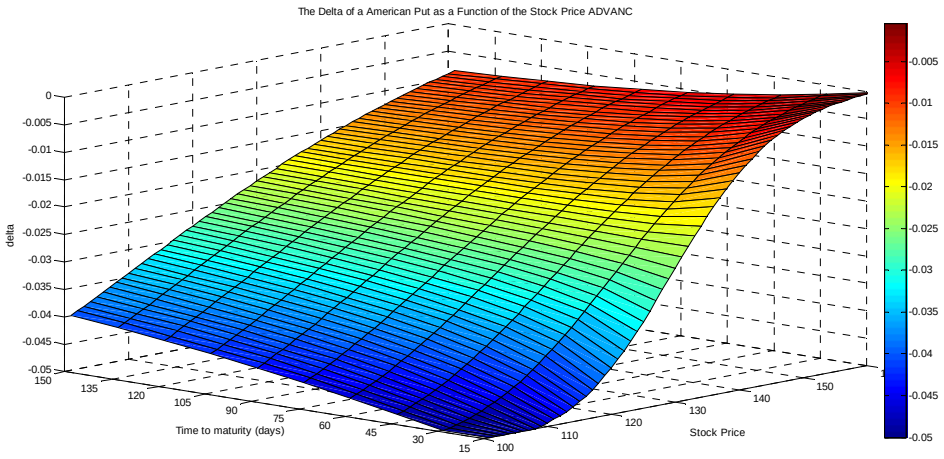
3.2 ในการเปรียบเทียบความแม่นยำโดยใช้ Root Mean Square Error (RMSE) ได้นำราคาที่ได้จากการคำนวณโดยใช้แบบจำลองไบโนเมียลและไตรโนเมียลมาเปรียบเทียบกับค่าจริง โดยที่ ADVA01PA จะใช้ Historical Volatility 1 ปี ย้อนหลัง และ BANP01PA จะใช้ Historical Volatility 3 เดือน ย้อนหลัง จะได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแม่นยำโดยใช้ Root Mean Square Error (RMSE) ระหว่างแบบจำลองไบโนเมียลและแบบจำลองไตรโนเมียล ของ ADVA01PA และ BANP01PA

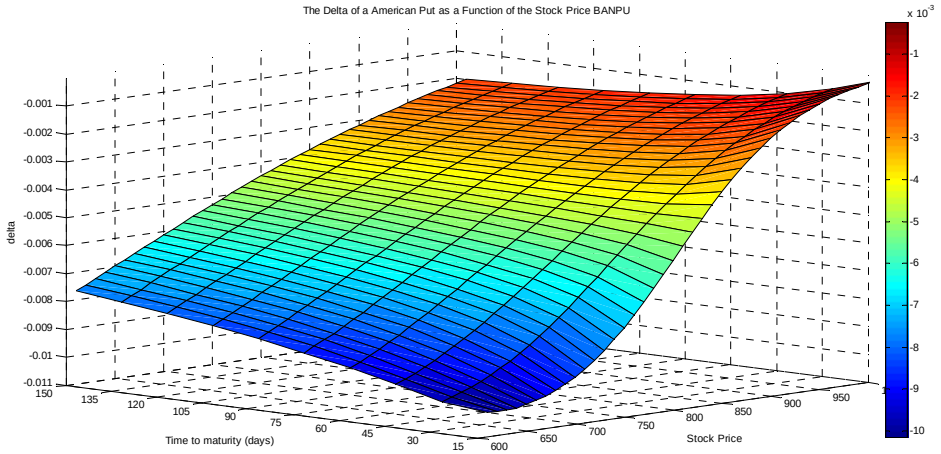
	RMSE	
	Binomial models	Trinomial Models
ADVA01PA	0.0005	0.0003
BANP01PA	0.0008	0.0004

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าค่า RMSE ของแบบจำลองไตรโนเมียลทั้ง ของ ADVA01PA และ BANP01PA มีค่าน้อยกว่า แบบจำลองไบโนเมียล แสดงว่า แบบจำลองไตรโนเมียลมีความเที่ยงตรงและแม่นยำมากกว่าแบบจำลองไบโนเมียล

3.3 ค่าเดลต้าของหลักทรัพย์ ADVANC และ BANPU ที่ได้มาจากการคำนวณราคาออปชันโดยใช้แบบจำลองไบโนเมียล แสดงดังรูปที่ 3 และ 4 ตามลำดับ

รูปที่ 3 กราฟสามมิติแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าเดลต้า ราคาหุ้นอ้างอิง และอายุคงเหลือของออปชัน(วัน) ของหลักทรัพย์ ADVANC

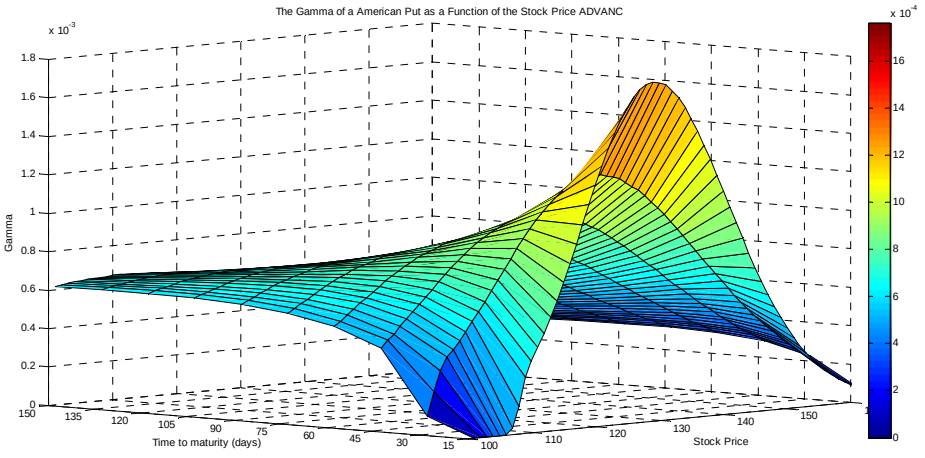
รูปที่ 4 กราฟสามมิติแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าเดลต้า ราคาหุ้นอ้างอิง และอายุคงเหลือของออปชัน(วัน) ของหลักทรัพย์ BANPU

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าเดลต้า (Δ) ราคาหุ้นอ้างอิงและอายุคงเหลือของออปชัน(วัน) ของหลักทรัพย์ ADVANC และ BANPU ตามลำดับ

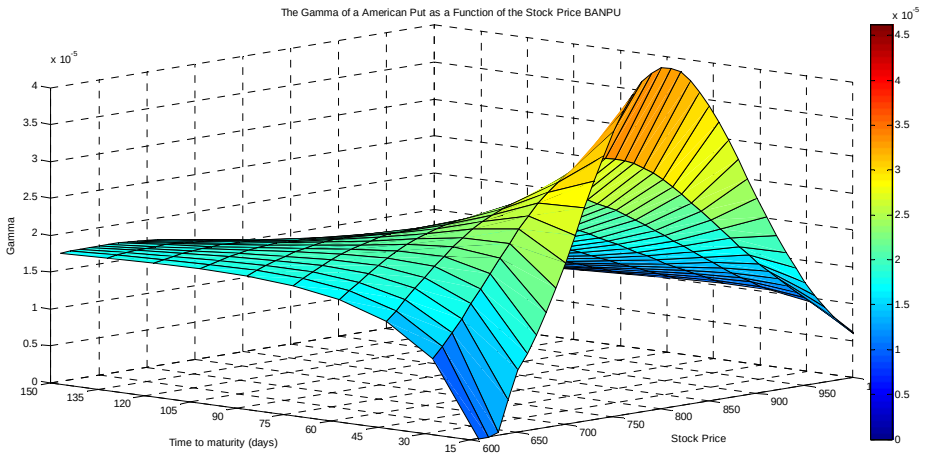
Stock	Stock Price	Delta (Δ) Time to maturity (days)									
		15	30	45	60	75	90	105	120	135	150
ADVANC	100	-0.0500	-0.0500	-0.0485	-0.0469	-0.0454	-0.0441	-0.0429	-0.0418	-0.0409	-0.0400
	105	-0.0500	-0.0482	-0.0460	-0.0440	-0.0423	-0.0409	-0.0396	-0.0386	-0.0377	-0.0369
	110	-0.0489	-0.0453	-0.0425	-0.0403	-0.0387	-0.0373	-0.0362	-0.0352	-0.0344	-0.0337
	115	-0.0457	-0.0411	-0.0382	-0.0362	-0.0347	-0.0335	-0.0326	-0.0317	-0.0310	-0.0304
	120	-0.0402	-0.0357	-0.0333	-0.0317	-0.0306	-0.0297	-0.0289	-0.0283	-0.0277	-0.0273
	125	-0.0325	-0.0296	-0.0281	-0.0271	-0.0264	-0.0258	-0.0254	-0.0249	-0.0246	-0.0242
	130	-0.0238	-0.0233	-0.0230	-0.0227	-0.0224	-0.0222	-0.0220	-0.0218	-0.0216	-0.0214
	135	-0.0157	-0.0175	-0.0182	-0.0185	-0.0186	-0.0187	-0.0188	-0.0188	-0.0187	-0.0187
	140	-0.0092	-0.0124	-0.0139	-0.0147	-0.0153	-0.0156	-0.0159	-0.0161	-0.0162	-0.0163
	145	-0.0049	-0.0085	-0.0104	-0.0115	-0.0123	-0.0129	-0.0133	-0.0136	-0.0138	-0.0140
	150	-0.0023	-0.0055	-0.0075	-0.0088	-0.0098	-0.0105	-0.0110	-0.0114	-0.0118	-0.0121
	155	-0.0010	-0.0034	-0.0053	-0.0066	-0.0076	-0.0084	-0.0090	-0.0096	-0.0100	-0.0103
	160	-0.0004	-0.0020	-0.0036	-0.0049	-0.0059	-0.0067	-0.0074	-0.0079	-0.0084	-0.0088
BANPU	600	-0.0101	-0.0100	-0.0095	-0.0092	-0.0088	-0.0085	-0.0083	-0.0081	-0.0079	-0.0077
	650	-0.0100	-0.0093	-0.0087	-0.0082	-0.0079	-0.0076	-0.0074	-0.0071	-0.0070	-0.0068
	700	-0.0091	-0.0081	-0.0075	-0.0071	-0.0068	-0.0066	-0.0064	-0.0062	-0.0061	-0.0059
	750	-0.0074	-0.0066	-0.0062	-0.0059	-0.0057	-0.0055	-0.0054	-0.0053	-0.0052	-0.0051
	800	-0.0052	-0.0049	-0.0048	-0.0047	-0.0046	-0.0046	-0.0045	-0.0044	-0.0044	-0.0043
	808.211	-0.0048	-0.0047	-0.0046	-0.0045	-0.0045	-0.0044	-0.0044	-0.0043	-0.0043	-0.0042
	810	-0.0047	-0.0046	-0.0046	-0.0045	-0.0044	-0.0044	-0.0043	-0.0043	-0.0042	-0.0042
	850	-0.0030	-0.0034	-0.0036	-0.0036	-0.0037	-0.0037	-0.0037	-0.0037	-0.0037	-0.0037
	900	-0.0015	-0.0022	-0.0025	-0.0027	-0.0028	-0.0029	-0.0030	-0.0030	-0.0030	-0.0031
	950	-0.0006	-0.0013	-0.0017	-0.0020	-0.0021	-0.0023	-0.0024	-0.0024	-0.0025	-0.0025
	1000	-0.0002	-0.0007	-0.0011	-0.0014	-0.0016	-0.0017	-0.0018	-0.0019	-0.0020	-0.0021

จากรูปที่ 3 และ รูปที่ 4 และตารางที่ 3 จะพบว่าค่าเดลต้าของพุทออปชันจะมีค่าเป็นลบเสมอ โดยมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง -1 และในสภาวะ In-the money (ITM) อเมริกันพุทออปชันจะมีค่าต่ำกว่าในสภาวะ Out-of-the money (OTM) ในกรณีที่อายุออปชันคงเหลือมาก ตั้งแต่ 60 วัน ถึง 150 วัน จะเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงของค่าเดลต้าค่อนข้างต่ำและคงที่ ส่วนในกรณีที่ออปชันมีอายุคงเหลือลดลงตั้งแต่ 45 วัน ถึง 15 วัน ค่าเดลต้ามีค่าลดลงมากขึ้น ค่าเดลต้าจะมีความผันผวนสูงเมื่ออยู่ในสภาวะ At-the money (ATM) ที่ระดับราคาหุ้นอ้างอิงใกล้เคียงกับราคาใช้สิทธิ ในที่นี้ราคาใช้สิทธิของ ADVANC เท่ากับ 130 บาท และ ราคาใช้สิทธิของ BANPU เท่ากับ 808.211 บาท และ จากตารางที่ 3 พบว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคา ADVA01PA ต่อราคาปิด ADVANC มีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงมากกว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคา BANP01PA ต่อราคาปิด BANPU

ค่าแกมม่า (Γ) ของหลักทรัพย์ ADVANC และ BANPU ที่ได้มาจากการคำนวณโดยใช้แบบจำลองไบโนเมียล แสดงดังรูปที่ 5 และ รูปที่ 6 ตามลำดับ

รูปที่ 5 กราฟสามมิติแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าแกมม่า ราคาหุ้นอ้างอิง และอายุคงเหลือของออปชัน(วัน) ของหลักทรัพย์ ADVANC

รูปที่ 6 กราฟสามมิติแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าแกมม่า ราคาหุ้นอ้างอิง และอายุคงเหลือของออปชัน(วัน) ของหลักทรัพย์ BANPU

ตารางที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าแกมม่า ราคาหุ้นอ้างอิงและอายุคงเหลือของออปชัน(วัน) ของหลักทรัพย์ ADVANC และ BANPU ตามลำดับ

Stock	Stock Price	Gamma (Γ) Time to maturity (days)									
		15	30	45	60	75	90	105	120	135	150
ADVANC	100	0.00000	0.00010	0.00043	0.00052	0.00057	0.00060	0.00061	0.00062	0.00062	0.00061
	105	0.00000	0.00047	0.00060	0.00066	0.00068	0.00068	0.00067	0.00066	0.00065	0.00064
	110	0.00044	0.00072	0.00078	0.00078	0.00076	0.00074	0.00071	0.00069	0.00067	0.00065
	115	0.00086	0.00097	0.00093	0.00087	0.00082	0.00077	0.00073	0.00070	0.00067	0.00064
	120	0.00135	0.00117	0.00102	0.00092	0.00084	0.00078	0.00073	0.00068	0.00065	0.00062
	125	0.00170	0.00126	0.00105	0.00092	0.00083	0.00076	0.00070	0.00066	0.00062	0.00059
	130	0.00174	0.00124	0.00101	0.00088	0.00078	0.00072	0.00066	0.00062	0.00059	0.00056
	135	0.00149	0.00110	0.00091	0.00080	0.00072	0.00066	0.00061	0.00057	0.00054	0.00051
	140	0.00108	0.00091	0.00078	0.00070	0.00064	0.00059	0.00055	0.00052	0.00049	0.00047
	145	0.00067	0.00070	0.00064	0.00060	0.00055	0.00052	0.00049	0.00046	0.00044	0.00042
	150	0.00037	0.00050	0.00051	0.00049	0.00047	0.00044	0.00043	0.00041	0.00039	0.00038
	155	0.00018	0.00034	0.00038	0.00039	0.00039	0.00038	0.00036	0.00035	0.00034	0.00033
	160	0.00008	0.00022	0.00028	0.00030	0.00031	0.00031	0.00031	0.00030	0.00030	0.00029
BANPU	600	0.00000	0.00001	0.00001	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002
	650	0.00001	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002
	700	0.00003	0.00003	0.00003	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002
	750	0.00004	0.00003	0.00003	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002
	800	0.00005	0.00003	0.00003	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00001
	808.211	0.00005	0.00003	0.00003	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00001
	810	0.00005	0.00003	0.00003	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00001
	850	0.00004	0.00003	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00001	0.00001	0.00001
	900	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00002	0.00001	0.00001	0.00001	0.00001	0.00001
	950	0.00001	0.00001	0.00001	0.00001	0.00001	0.00001	0.00001	0.00001	0.00001	0.00001
	1000	0.00001	0.00001	0.00001	0.00001	0.00001	0.00001	0.00001	0.00001	0.00001	0.00001

จากรูปที่ 5 รูปที่ 6 และตารางที่ 4 จะพบว่าค่าแกมม่าของพุทออปชันจะมีค่าเป็นบวก ซึ่งจะเห็นได้ว่าในกรณีที่อายุของออปชันเหลือมากค่าแกมม่าของออปชันจะต่ำและไม่แตกต่างกันมากนัก แต่เมื่อใกล้วันครบกำหนดอายุของออปชันค่าแกมม่าของออปชันในสภาวะ ATM จะเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ในขณะที่ค่าแกมม่าของออปชันในสภาวะ ITM และ OTM จะมีค่าลดต่ำลงเข้าใกล้ศูนย์ และการที่ค่าแกมม่าของออปชันในสภาวะ ATM ที่มีอายุคงเหลือน้อยมีค่าสูงทำให้ค่าเดลต้าและมูลค่าของออปชันดังกล่าวนี้มีความไวต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้นอ้างอิงเป็นอย่างมาก

4.สรุปผล

ในการคำนวณหาราคาของพุทออปชันแบบอเมริกันโดยใช้แบบจำลองไบโนเมียลและแบบจำลองไตรโนเมียล ซึ่งได้ทดสอบกับราคาปิดของใบสำคัญแสดงสิทธิอนุพันธ์ ADVA01PA และ BANP01PA พบว่า ราคาที่ได้จากการคำนวณโดยใช้แบบจำลองไตรโนเมียลมีค่าใกล้เคียงกับราคาปิดของใบสำคัญแสดงสิทธิอนุพันธ์ ADVA01PA และ BANP01PA มากกว่าราคาที่ได้จากการคำนวณโดยใช้แบบจำลองไบโนเมียล และเมื่อนำแบบจำลองทั้งสองมาทดสอบหาค่าความแม่นยำ พบว่าแบบจำลองไตรโนเมียลมีความเที่ยงตรงและแม่นยำใกล้เคียงกับค่าจริงมากกว่าแบบจำลองไบโนเมียล และพบว่าแบบจำลองทั้งสองจะมีความแม่นยำมากขึ้นเมื่ออายุออปชันคงเหลือน้อย

ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านราคาของออปชัน จากการคำนวณเชิงตัวเลข พบว่า เมื่อนำ ADVA01PA และ BANP01PA มาเปรียบเทียบค่าเดลต้าและค่าแกมม่า ณ วันที่ 13 ตุลาคม 2554 พบว่า ค่าเดลต้าของ ADVA01PA มีค่าลดลงมากกว่าค่าเดลต้าของ BANP01PA ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากราคาปิดของ ADVANC ในช่วงก่อนวันที่ 13 ตุลาคม 2554 มีราคาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ราคา ADVA01PA มีราคาลดลงจนเหลือ 0.01 บาท (ข้อมูลจากตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย) และจะพบว่าในช่วงนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงของราคาออปชันต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้นอ้างอิงน้อย ซึ่งตรงกับค่าเดลต้าที่คำนวณได้นั้นมีค่าต่ำ และเราจะสังเกตได้ ว่า ณ วันที่ 13 ตุลาคม 2554 ADVA01PA มีอายุคงเหลือ 90 วัน มากกว่า BANP01PA ที่มีอายุคงเหลือ 45 วัน จึงทำให้ค่าเดลต้าของ ADVA01PA มีค่าน้อยกว่าค่าเดลต้าของ BAP01PA ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีของการประเมินมูลค่าของออปชัน ส่วน ค่าแกมม่าของ ADVA01PA ที่ได้มีค่ามากกว่าค่าแกมม่าของ BANP01PA แสดงว่าการเปลี่ยนแปลงค่าเดลต้า ADVA01PA ต่อราคาปิด ADVANC มีค่ามากกว่าการเปลี่ยนแปลงค่าเดลต้าของ BANP01PA ต่อราคาปิด BANPU

เอกสารอ้างอิง

เกรียงไกร ไชยศิริวงศ์สุข. 2542. “การศึกษาการประเมินมูลค่าตราสารสิทธิ โดยใช้ทฤษฎี Black-Scholes และ Binomial model.” ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน. 2548. “การวิเคราะห์ตราสารอนุพันธ์.” หน้า 86-97.

นภาพร ทองไทย. 2553. “การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการใช้แบบจำลองแบล็ค-โชลส์ แบบจำลองไบโนเมียล และแบบจำลองโครงข่ายประสาทเทียม เพื่อคำนวณราคาออปชัน ในประเทศไทย ญี่ปุ่น และฮ่องกง.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อัญญา ขันธวิทย์ และณัฐชัย บุณยประภัศร. 2553. “วิธีมอนติคาโลซิมูเลชัน เพื่อกำหนดราคา และวัดความเสี่ยงของออปชันพิสดาร.” ใน อัญญา ขันธวิทย์(บรรณาธิการ). วิศวกรรมการเงินในตลาดการเงินไทย : ๗๒ ปี บัญชี

ธรรมศาสตร์ ๓๖ ปี เอ็มเอฟซี. หน้า 99-176. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Horasanli, M. 2007. A comparison of lattice based option pricing model on the rate of convergence. Applied Mathematics and Computation 184, pp. 649-658.

Jaemin Ahn, M. S. 2007. Convergence of the trinomial tree method for pricing European/American options. Applied Mathematics and Computation 189, pp. 575-582.

Jichao Zhao, M. D. 2007. Compactfinite difference method for American option pricing. Journal of Computation 206, pp. 306-321.

John C. Hull. 2009. OPTIONS, FUTURES, AND OTHER DERIVATIVES. 7th ed. Hamilton Printing Company. Pearson Prentice Hall

Leisen, D. P. 1998. Pricing the American put option: A detailed convergence analysis for binomial models. Journal of Economic Dynamics and Control 22, pp. 1419-1444.

ผลกระทบจากการประกาศจ่ายเงินปันผลที่มีต่อราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

THE IMPACT OF THE ANNOUNCEMENT OF A DIVIDEND ON STOCK PRICES OF THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

วรวิทย์ ดิสเสถียร และ ณัฐวุฒิ เจนวิทยาโรจน์
สาขาวิชาวิศวกรรมการเงิน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “ผลกระทบจากการประกาศจ่ายเงินปันผลที่มีต่อราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลตอบแทนเกินปกติของหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อมีข่าวการประกาศจ่ายเงินปันผล ข้อมูลที่นำมาศึกษา คือ ราคาปิดรายวันของหุ้นสามัญรายหลักทรัพย์ของบริษัทที่ได้รับคัดเลือก ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2550 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2553 ทำการทดสอบสมมติฐานว่า ข่าวการประกาศจ่ายเงินปันผลไม่มีผลต่อราคาของหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ข่าวการประกาศจ่ายเงินปันผล มีผลต่อราคาของหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่ระดับนัยสำคัญ 99 %

คำสำคัญ Stock Dividend / Abnormal Return / Stock Price / การประกาศจ่ายเงินปันผล

Abstract

The objective of this study on “The impact of the announcement of a dividend on stock prices of The Stock Exchange of Thailand” examines the abnormal return of stocks listed on The Stock Exchange of Thailand caused by the announcement of dividend. The data is the daily closing price of each common stock listed on the SET since 1st January 2007 to 31th December 2010. We tested the hypothesis that the announcement of dividend has an effect on stock return. The results indicate that the announcement of a dividend has a statistically significant effect on stock return.

1.บทนำ

ปัจจุบันประชาชนทั่วไปสนใจนำเงินมาลงทุนในหลักทรัพย์เพิ่มมากขึ้น ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นแหล่งระดมเงินทุนในการทำธุรกิจที่สำคัญแหล่งหนึ่ง ผู้ประกอบการที่ต้องการระดมเงินทุนจะจำหน่ายหลักทรัพย์ให้กับประชาชนทั่วไปในตลาดแรก (primary market) และเพื่อให้นักลงทุนสามารถเปลี่ยนมือความเป็นเจ้าของของหลักทรัพย์ได้ง่าย จึงมีการจัดตั้งตลาดรอง (secondary market) ขึ้นมาโดยทำหน้าที่เป็นแหล่งซื้อขายกลาง เพื่อเพิ่มสภาพคล่องให้แก่หลักทรัพย์ที่ผ่านการจองซื้อในตลาดแรก และช่วยสร้างความมั่นใจแก่ผู้ขายหลักทรัพย์ว่าสามารถขายหลักทรัพย์นั้น เพื่อเปลี่ยนกลับคืนเป็นเงินสดได้ทันที การติดตามข่าวสารของหลักทรัพย์ที่สนใจ เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้นักลงทุนได้รับผลตอบแทนสูงขึ้น ข่าวสารของหลักทรัพย์ ได้แก่ ข่าวเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน ข่าวการประกาศจ่ายปันผล ข่าวเศรษฐกิจ เป็นต้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงสนใจศึกษาผลกระทบจากข่าวการประกาศจ่ายเงินปันผลที่มีต่อราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางแสวงหาโอกาสการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2.วิธีการศึกษา

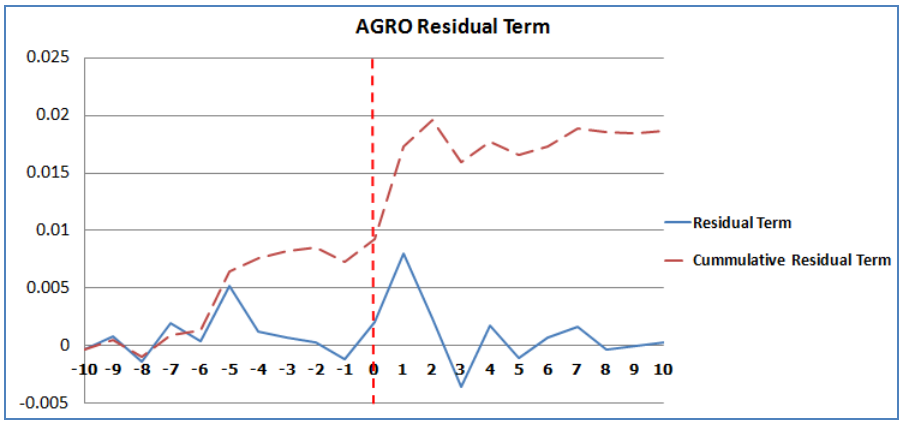
ทำการศึกษาโดยใช้ข้อมูลหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และมีการจ่ายเงินปันผลในปี 2550 ถึงปี 2553 ไม่ว่าจะเป็นการจ่ายเงินปันผลปีละครั้ง ปีละ 2 ครั้งหรือมากกว่านั้น จากนั้นตัดข้อมูลที่มีระยะเวลาห่างกันของวันที่ประกาศจ่ายเงินปันผลกับวันขึ้นเครื่องหมาย XD น้อยกว่า 10 วันทำการ เพื่อไม่ให้ผลของการขึ้นเครื่องหมาย XD มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาในช่วงระยะเวลาที่ทำการวิเคราะห์ และตัดข้อมูลที่มีข่าวการเพิ่มทุนในช่วงระยะเวลาที่ทำการวิเคราะห์ เพื่อไม่ให้มีผลของการเพิ่มทุนเข้ามามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาในช่วงระยะเวลาที่ทำการวิเคราะห์

3.ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

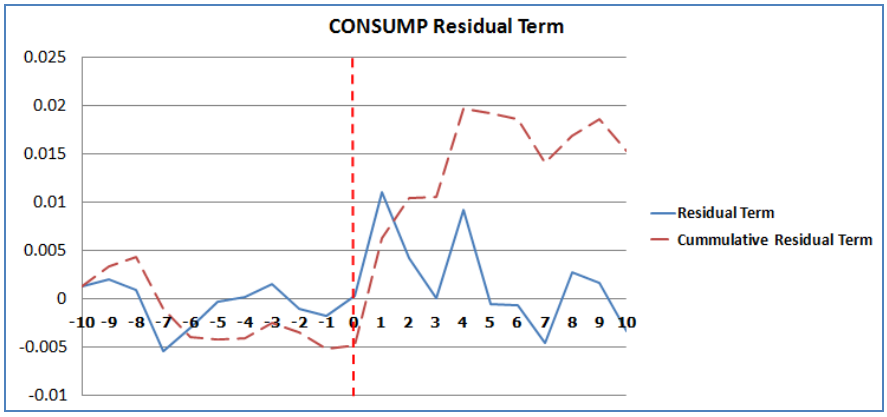
เมื่อคำนวณค่าเฉลี่ย Residual term และผลรวมสะสมของค่าเฉลี่ย Residual term ของหลักทรัพย์ต่างๆในแต่ละกลุ่มหลักทรัพย์ได้แล้วจึงทดสอบข่าวการประกาศจ่ายเงินปันผลมีผลต่อราคาหลักทรัพย์ที่ทำการศึกษาหรือไม่ โดยผลของการศึกษาจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกจะเป็นผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยแผนภูมิเส้น และส่วนที่สองจะเป็นผลการทดสอบทางสถิติ T-distribution ณ ระดับความเชื่อมั่น 99%

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยแผนภูมิเส้น

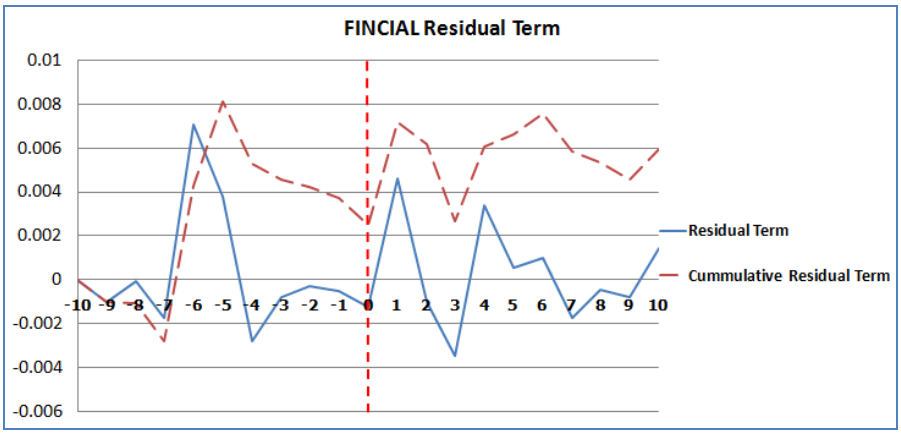
การวิเคราะห์ด้วยแผนภูมิเส้นนี้เป็นความสัมพันธ์ระหว่างค่าเฉลี่ย Residual term ของแต่ละกลุ่มหลักทรัพย์กับระยะเวลาก่อนการประกาศจ่ายเงินปันผล 10 วัน จนถึงวันหลังจากการประกาศจ่ายเงินปันผล 10 วัน ในปี 2550 - 2553 เพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างข่าวการประกาศจ่ายเงินปันผลกับการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ว่ามีแนวโน้มอย่างไร โดยแผนภูมิเส้นดังกล่าวจะแสดงเป็นรายกลุ่มอุตสาหกรรม จำนวน 8 กลุ่ม และแผนภูมิเส้นรวมทุกกลุ่มอุตสาหกรรมจำนวน 1 กลุ่ม รวมแผนภูมิเส้นจำนวน 9 แผนภูมิ ดังนี้

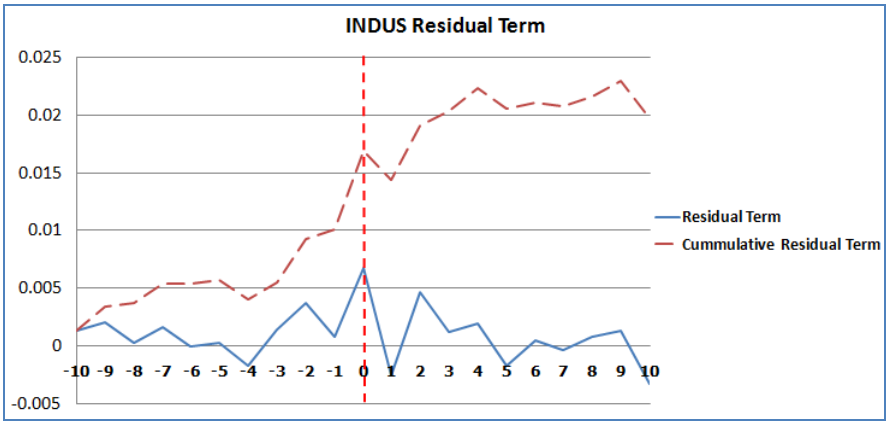
แผนภูมิที่ 1 การเคลื่อนไหวของค่าเฉลี่ย Residual term ของหลักทรัพย์กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (AGRO) ที่มีการประกาศจ่ายเงินปันผลตั้งแต่ปี 2550 – 2553

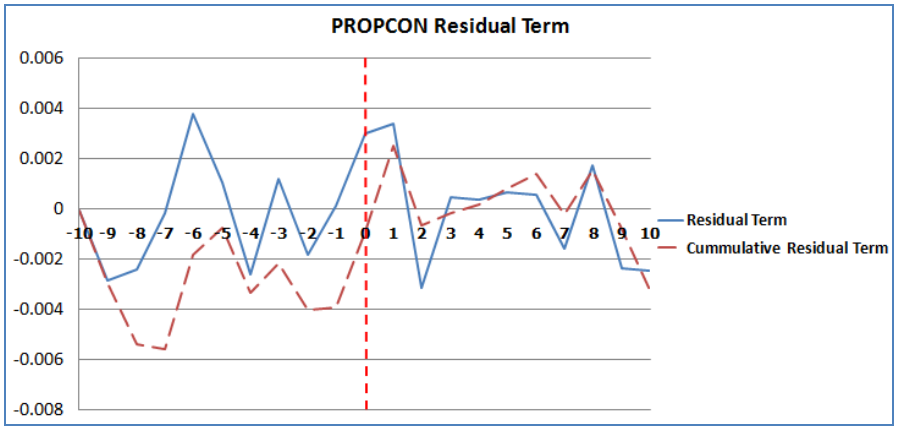
แผนภูมิที่ 2 การเคลื่อนไหวของค่าเฉลี่ย Residual term ของหลักทรัพย์กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค (CONSUMP) ที่มีการประกาศจ่ายเงินปันผลตั้งแต่ปี 2550 – 2553

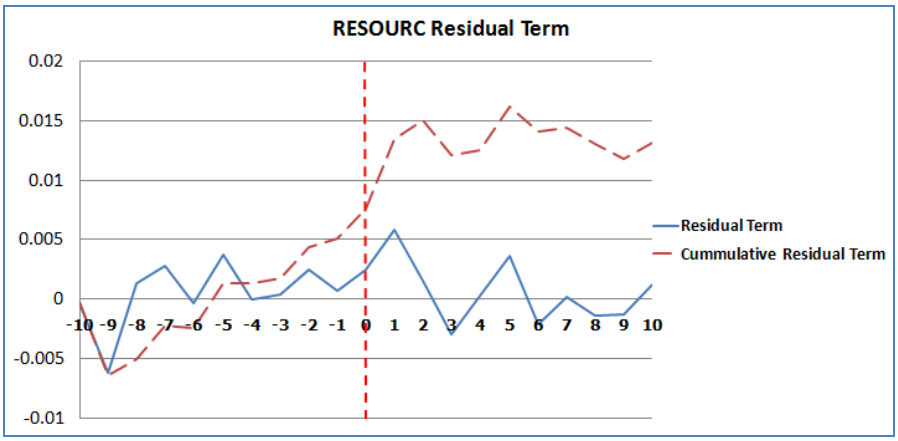
แผนภูมิที่ 3 การเคลื่อนไหวของค่าเฉลี่ย Residual term ของหลักทรัพย์กลุ่มธุรกิจการเงิน (FINCIAL) ที่มีการประกาศจ่ายเงินปันผลตั้งแต่ปี 2550 – 2553

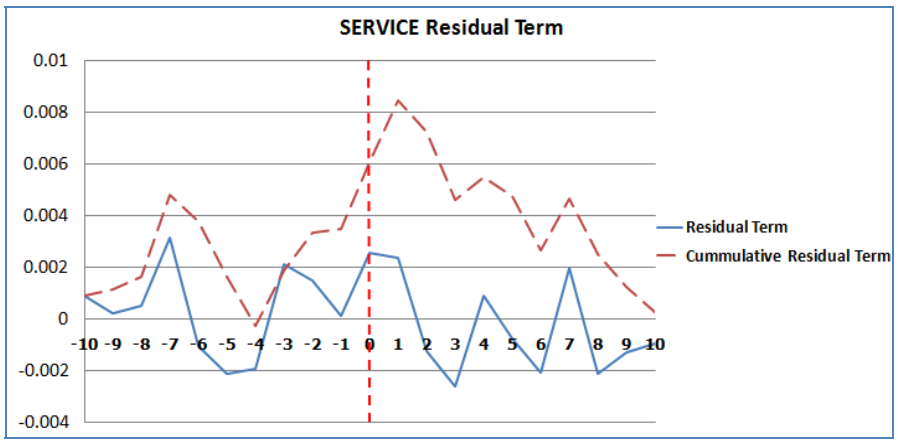
แผนภูมิที่ 4 การเคลื่อนไหวของค่าเฉลี่ย Residual term ของหลักทรัพย์กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม (INDUS) ที่มีการประกาศจ่ายเงินปันผลตั้งแต่ปี 2550 – 2553

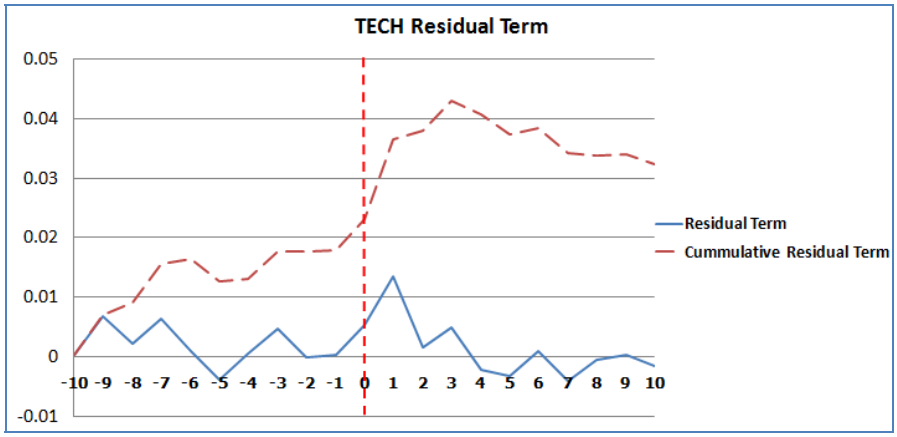
แผนภูมิที่ 5 การเคลื่อนไหวของค่าเฉลี่ย Residual term ของหลักทรัพย์กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON) ที่มีการประกาศจ่ายเงินปันผลตั้งแต่ปี 2550 – 2553

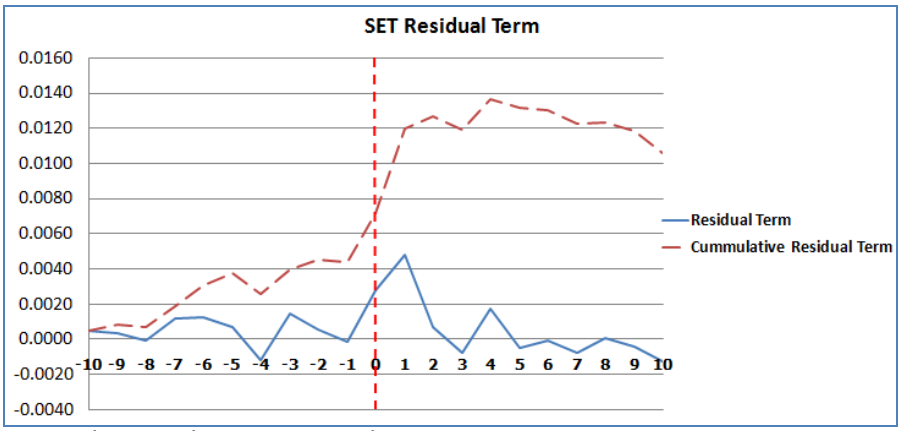
แผนภูมิที่ 6 การเคลื่อนไหวของค่าเฉลี่ย Residual term ของหลักทรัพย์กลุ่มทรัพยากร (RESOURC) ที่มีการประกาศจ่ายเงินปันผลตั้งแต่ปี 2550 – 2553

แผนภูมิที่ 7 การเคลื่อนไหวของค่าเฉลี่ย Residual term ของหลักทรัพย์กลุ่มบริการ (SERVICE) ที่มีการประกาศจ่ายเงินปันผลตั้งแต่ปี 2550 – 2553

แผนภูมิที่ 8 การเคลื่อนไหวของค่าเฉลี่ย Residual term ของหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี (TECH) ที่มีการประกาศจ่ายเงินปันผลตั้งแต่ปี 2550 – 2553

แผนภูมิที่ 9 การเคลื่อนไหวของค่าเฉลี่ย Residual term ของหลักทรัพย์ทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ที่มีการประกาศจ่ายเงินปันผลตั้งแต่ปี 2550 - 2553

หมายเหตุ: วันที่ -10 ถึงวันที่ -1 คือ ช่วงเวลา 10 วันก่อนการประกาศจ่ายเงินปันผล
วันที่ 0 คือ วันประกาศจ่ายเงินปันผล
วันที่ 1 ถึงวันที่ 10 คือ ช่วงเวลา 10 วันหลังการประกาศจ่ายเงินปันผล

<u>การวิเคราะห์ด้วยแผนภูมิเส้น ปี 2550 - 2553</u>

1. <u>ช่วงเวลา 10 วันก่อนวันประกาศจ่ายเงินปันผล</u>

1.1 กลุ่มหลักทรัพย์ที่มีการเคลื่อนไหวของค่าเฉลี่ย Residual term เพิ่มขึ้นในช่วงเวลา 10 วันก่อนวันประกาศจ่ายเงินปันผล ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มธุรกิจการเงิน กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ กลุ่มเทคโนโลยี และกลุ่มรวมทุกอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.2 ไม่มีกลุ่มหลักทรัพย์ที่มีการเคลื่อนไหวของค่าเฉลี่ย Residual term ไม่เปลี่ยนแปลงในช่วงเวลา 10 วันก่อนวันประกาศจ่ายเงินปันผล

1.3 กลุ่มหลักทรัพย์ที่มีการเคลื่อนไหวของค่าเฉลี่ย Residual term ลดลงในช่วงเวลา 10 วันก่อนวันประกาศจ่ายเงินปันผล ได้แก่ กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง

2.วันประกาศจ่ายเงินปันผล

2.1 กลุ่มหลักทรัพย์ที่มีการเคลื่อนไหวของค่าเฉลี่ย Residual term เพิ่มขึ้นในวันประกาศจ่ายเงินปันผล ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ กลุ่มเทคโนโลยี และกลุ่มรวมทุกอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2.2 กลุ่มหลักทรัพย์ที่มีการเคลื่อนไหวของค่าเฉลี่ย Residual term ไม่เปลี่ยนแปลงในวันประกาศจ่ายเงินปันผล ได้แก่ กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค

2.3 กลุ่มหลักทรัพย์ที่มีการเคลื่อนไหวของค่าเฉลี่ย Residual term ลดลงในวันประกาศจ่ายเงินปันผล ได้แก่ กลุ่มธุรกิจการเงิน

3.ช่วงเวลา 10 วันหลังวันประกาศจ่ายเงินปันผล

3.1 กลุ่มหลักทรัพย์ที่มีการเคลื่อนไหวของค่าเฉลี่ย Residual term เพิ่มขึ้นในช่วงเวลา 10 วันหลังวันประกาศจ่ายเงินปันผล ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มธุรกิจการเงิน กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มทรัพยากร กลุ่มเทคโนโลยี และกลุ่มรวมทุกอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3.2 ไม่มีกลุ่มหลักทรัพย์ที่มีการเคลื่อนไหวของค่าเฉลี่ย Residual term ไม่เปลี่ยนแปลงในช่วงเวลา 10 วันหลังวันประกาศจ่ายเงินปันผล

3.3 กลุ่มหลักทรัพย์ที่มีการเคลื่อนไหวของค่าเฉลี่ย Residual term ลดลงในช่วงเวลา 10 วันหลังวันประกาศจ่ายเงินปันผล ได้แก่ กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง และกลุ่มบริการ

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ด้วยสถิติ

การวิเคราะห์ด้วยสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 99% เป็นการทดสอบว่าข่าวการประกาศจ่ายเงินปันผลมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือไม่

H_0; $\mu_{\bar{e}_t} = 0$, สมมติฐานหลักเพื่อทดสอบว่า ข่าวการประกาศจ่ายเงินปันผลไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

H_1; $\mu_{\bar{e}_t} \neq 0$, สมมติฐานรองเพื่อสรุปว่า ข่าวการประกาศจ่ายเงินปันผลมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ในการทดสอบสมมติฐานดังกล่าว ต้องใช้ค่าเฉลี่ย Residual term ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าอัลฟ่า ของแต่ละกลุ่มหลักทรัพย์ในช่วงก่อนวันประกาศจ่ายเงินปันผล 10 วัน, วันประกาศจ่ายเงินปันผล และ 10 วัน หลังวันประกาศจ่ายเงินปันผล ซึ่งค่าต่างๆ เหล่านี้ได้ใช้โปรแกรม Microsoft Excel ช่วยในการคำนวณค่าดังกล่าว จากนั้นก็นำค่า t ที่คำนวณได้ (t-cal) ไปเทียบกับค่า t ที่ได้จากการเปิดตาราง (t-table) ว่าจะยอมรับหรือปฏิเสธสมมติฐาน และได้สรุปการทดสอบดังกล่าวออกมาเป็นตารางแยกตามกลุ่มหลักทรัพย์ ดังนี้

จำนวนวันที่ข่าวการประกาศจ่ายเงินปันผลไม่มีผลและมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร (AGRO)			
ยอมรับ/ไม่ยอมรับสมมติฐาน	10 วันก่อนประกาศจ่ายเงินปันผล	วันประกาศจ่ายเงินปันผล	10 วันหลังประกาศจ่ายเงินปันผล
Accept H0	8	0	5
Reject H0	2	1	5

จำนวนวันที่ข่าวการประกาศจ่ายเงินปันผลไม่มีผลและมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค (CONSUMP)			
ยอมรับ/ไม่ยอมรับสมมติฐาน	10 วันก่อนประกาศจ่ายเงินปันผล	วันประกาศจ่ายเงินปันผล	10 วันหลังประกาศจ่ายเงินปันผล
Accept H0	8	1	4
Reject H0	2	0	6

จำนวนวันที่ข่าวการประกาศจ่ายเงินปันผลไม่มีผลและมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์กลุ่มธุรกิจการเงิน (FINCIAL)			
ยอมรับ/ไม่ยอมรับสมมติฐาน	10 วันก่อนประกาศจ่ายเงินปันผล	วันประกาศจ่ายเงินปันผล	10 วันหลังประกาศจ่ายเงินปันผล
Accept H0	6	1	6
Reject H0	4	0	4

จำนวนวันที่ข่าวการประกาศจ่ายเงินปันผลไม่มีผลและมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม (INDUS)			
ยอมรับ/ไม่ยอมรับสมมติฐาน	10 วันก่อนประกาศจ่ายเงินปันผล	วันประกาศจ่ายเงินปันผล	10 วันหลังประกาศจ่ายเงินปันผล
Accept H0	5	0	5
Reject H0	5	1	5

จำนวนวันที่ข่าวการประกาศจ่ายเงินปันผลไม่มีผลและมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPCON)			
ยอมรับ/ไม่ยอมรับสมมติฐาน	10 วันก่อนประกาศจ่ายเงินปันผล	วันประกาศจ่ายเงินปันผล	10 วันหลังประกาศจ่ายเงินปันผล
Accept H0	5	0	4

Reject H0	5	1	6

จำนวนวันที่ข่าวการประกาศจ่ายเงินปันผลไม่มีผลและมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์กลุ่มทรัพยากร (RESOURC)			
ยอมรับ/ไม่ยอมรับสมมติฐาน	10 วันก่อนประกาศจ่ายเงินปันผล	วันประกาศจ่ายเงินปันผล	10 วันหลังประกาศจ่ายเงินปันผล
Accept H0	6	0	6
Reject H0	4	1	4

จำนวนวันที่ข่าวการประกาศจ่ายเงินปันผลไม่มีผลและมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์กลุ่มบริการ (SERVICE)			
ยอมรับ/ไม่ยอมรับสมมติฐาน	10 วันก่อนประกาศจ่ายเงินปันผล	วันประกาศจ่ายเงินปันผล	10 วันหลังประกาศจ่ายเงินปันผล
Accept H0	5	0	3
Reject H0	5	1	7

จำนวนวันที่ข่าวการประกาศจ่ายเงินปันผลไม่มีผลและมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี (TECH)			
ยอมรับ/ไม่ยอมรับสมมติฐาน	10 วันก่อนประกาศจ่ายเงินปันผล	วันประกาศจ่ายเงินปันผล	10 วันหลังประกาศจ่ายเงินปันผล
Accept H0	6	0	6
Reject H0	4	1	4

จำนวนวันที่ข่าวการประกาศจ่ายเงินปันผลไม่มีผลและมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์กลุ่มรวมทุกอุตสาหกรรม			
ยอมรับ/ไม่ยอมรับสมมติฐาน	10 วันก่อนประกาศจ่ายเงินปันผล	วันประกาศจ่ายเงินปันผล	10 วันหลังประกาศจ่ายเงินปันผล
Accept H0	6	0	7
Reject H0	4	1	3

การประกาศจ่ายเงินปันผลมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มหลักทรัพย์ในช่วงเวลาต่างๆ ดังนี้			
การประกาศจ่ายเงินปันผลมีผลต่อการเปลี่ยนแปลง	10 วันก่อนประกาศจ่ายเงินปันผล	วันประกาศจ่ายเงินปันผล	10 วันหลังประกาศจ่ายเงินปันผล
ไม่มีผล	AGRO, CONSUMP, FINCIAL, RESOURC, TECH, SET	CONSUMP, FINCIAL	FINCIAL, RESOURC, TECH, SET
มีผล		AGRO, INDUS, PROPCON, RESOURC, SERVICE, TECH, SET	CONSUMP, PROPCON, SERVICE
ไม่สามารถสรุปได้	INDUS, PROPCON, SERVICE		AGRO, INDUS

สรุปการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ

จากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ พบว่า ในวันประกาศจ่ายเงินปันผลหลักทรัพย์ส่วนใหญ่มีการปฏิเสธสมมติฐาน หมายความว่า การประกาศจ่ายเงินปันผลมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ ณ ระดับความเชื่อมั่น 99%

4.สรุปผล

จากวิเคราะห์ด้วยแผนภูมิเส้น พบว่า กลุ่มหลักทรัพย์ส่วนใหญ่ปรับตัวเพิ่มขึ้น ในวันที่มีการประกาศจ่ายเงินปันผล และเมื่อวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 99% ก็พบว่า ข่าวการประกาศจ่ายเงินปันผลส่งผลต่อราคาของหลักทรัพย์ส่วนใหญ่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จึงสามารถสรุปได้ว่า เมื่อมีข่าวการประกาศจ่ายเงินปันผล ราคาของหลักทรัพย์ส่วนใหญ่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะปรับตัวเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่าการจ่ายเงินปันผลสูงมีผลทำให้ มูลค่าหุ้นเพิ่มสูงขึ้น (High Dividends Increase Stock Value หรือ Bird-in-the-hand Theory) ของ John Lintner และ Myron J. Gordon และ ทฤษฎีที่ว่าการจ่ายเงินปันผลต่ำมีผลทำให้ราคาหุ้นสูงขึ้น (Low Dividends Increase Stock Value หรือ Tax Preference Theory) ของ Robert H. Litzenberger และ Krisna Kamaswany จากการสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจในการนำมาอภิปราย ดังนี้

1.ผลการวิจัยที่ได้ ข่าวการประกาศจ่ายเงินปันผลมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่น 99%

2.ผลที่ได้จากการวิจัยไม่สอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่านโยบายจ่ายเงินปันผลไม่มีผลต่อราคาหลักทรัพย์ (Dividend Irrelevance Theory) ของ Merton H. Miller และ Franco Modigliani

หลังจากที่ผู้วิจัยได้การศึกษาเรื่องดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแก่นักวิจัยท่านอื่นๆ ที่จะทำการวิจัยในอนาคต คือ ผู้วิจัยควรกำหนดให้วันประกาศจ่ายเงินปันผลเป็นวันที่ 0 สอดคล้องกับข้อมูลทางปฏิบัติจริง เช่น ถ้ามีการประชุมลงมติประกาศจ่ายเงินปันผลในภาคบ่าย ของวันที่ 0 บริษัทสามารถแจ้งผลการลงมติประกาศจ่ายเงินปันผลไปยังตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในภาคเช้าของวันซื้อขายถัดไป ซึ่งทำให้นักลงทุนทั่วไปได้รับทราบข่าวการประกาศ

จ่ายเงินปันผลในวันที่ 1 ของการวิเคราะห์ ทำให้ผลการวิเคราะห์มีโอกาสไม่ตรงกับความเป็นจริง ในกรณีเช่นนี้นักวิจัยควรกำหนดให้วันที่ 1 เป็นวันประกาศจ่ายเงินปันผลที่แท้จริง

เอกสารอ้างอิง

นภาพร ศรีนิล. 2548. “การศึกษาการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อมีการประกาศจ่ายเงินปันผล.” ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

เพชรี ขุมทรัพย์. 2544. หลักการลงทุน. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2548.

การเงินธุรกิจ. กรุงเทพฯ : ฝ่ายสื่อสิ่งพิมพ์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2548.

การลงทุนในตราสารทุน. กรุงเทพฯ : ฝ่ายสื่อสิ่งพิมพ์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2548

ทฤษฎีตลาดทุน. กรุงเทพฯ : ฝ่ายสื่อสิ่งพิมพ์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

สราวุธ มาสะพันธ์. 2539. “ความสัมพันธ์ระหว่างการขึ้นเครื่องหมาย XD กับการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อนุวัฒน์ จงยินดี. 2529. “ความสัมพันธ์ระหว่างการประกาศจ่ายเงินปันผลกับการเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.”วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงินการธนาคาร คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การศึกษาความเป็นไปได้ในการทำโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทย

วิไลรัตน์ หิรัญศุภโชติ
นักศึกษา ปริญญาโท มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ในการทำโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Advertising) ในประเทศไทย เป็นการศึกษาเพื่อทราบถึงโอกาสในการทำโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทยโดยศึกษารูปแบบของ Mobile Advertising และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลในการยอมรับ Mobile Advertising ตลอดจนแนวทางที่เป็นไปได้ในการทำ Mobile Advertising ให้เป็นที่แพร่หลายในประเทศไทย โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจซึ่งได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัย คือ ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มีผลต่อระดับความยินดีในการรับข้อความโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่

1. บทนำ

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า สื่อโฆษณามีอิทธิพลกับผู้บริโภคเป็นอย่างมาก ธุรกิจจึงได้นำสื่อโฆษณามาใช้ในการทำตลาด เพื่อให้บุคคลทั่วไป รู้จักผลิตภัณฑ์ สินค้า และบริการ รวมไปถึงยังสามารถชักชวนให้สนใจ หันมาซื้อผลิตภัณฑ์สินค้าหรือบริการนั้นๆ มาใช้อีกด้วย ทำให้ในตลาดต่างๆ เกิดการแข่งขันกันอย่างรุนแรง ทั้งยังก่อให้เกิดความคิดในการสร้างสรรค์วิธีการโฆษณาในรูปแบบใหม่ๆ มากมายอีกด้วย โดยในอดีตที่ผ่านมา สื่อในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ จะมุ่งเน้นผ่านทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หรือป้ายโฆษณาตามสถานที่ต่างๆ แต่ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารในปัจจุบันมีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น อุปกรณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร มีความสำคัญ และตลาดมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว คือ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่ 5 ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ทุกคน มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วจากเดิมที่เป็นเพียงอุปกรณ์สื่อสารทางเสียง ปัจจุบันสามารถส่งข้อความ ภาพและเสียง, รับ-ส่งอีเมล์ ออนไลน์เพื่อใช้งานอินเตอร์เน็ตในการหาข้อมูลที่ต้องการได้อีกด้วย ดังนั้นสื่อในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ จึงมีพัฒนารูปแบบการโฆษณาผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ด้วย หรือที่เรียกว่า “Mobile Advertising” นับว่าเป็นก้าวที่สำคัญในการโฆษณาในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีความรวดเร็ว ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และเข้าถึงได้ทุกคนทุกสถานที่ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดบนโลก โดยมีการส่งทั้งภาพและเสียงทำให้ผู้รับสามารถเข้าใจได้ง่ายในระยะเวลาอันสั้น แต่ในทางตรงกันข้ามอาจทำให้ผู้รับโฆษณาเหล่านั้นเกิดความไม่พอใจ ถ้าข้อมูลเหล่านั้นไม่ตรงกับความต้องการ ในปัจจุบันการตลาดผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ยังคงเติบโตต่อเนื่อง ซึ่งโทรศัพท์เคลื่อนที่จะเป็นมากกว่าการเป็นช่องทางการสื่อสารเพียงช่องทางเดียว และบางครั้งได้กลายเป็นกลยุทธ์ที่ค่อนข้างแข็งแกร่ง ในการนำไปใช้ขยายขนาดของบริษัท ขยายฐานกลุ่มลูกค้า หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เข้าไปสู่ช่องทางการตลาดใหม่ๆ โดยสื่อโฆษณาทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้ขยายเข้าสู่กลุ่มลูกค้าในทุกๆ ที่และทุกๆเวลา จากการศึกษาพบว่า มีผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนเป็นจำนวนมากที่ยอมรับการโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศต่างๆ เช่น ในประเทศสเปนมี 75% , ประเทศฝรั่งเศส 62%, ประเทศญี่ปุ่น 44% ของจำนวนผู้ใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น แต่สำหรับในประเทศไทย พบว่า ปัจจุบันการโฆษณาผ่านทาง SMS หรือ MMS ซึ่งเป็นหนึ่งในรูปแบบของ Mobile Advertising ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

โดยสิ่งที่ควรคำนึงถึงนอกจากความสนใจส่วนตัวของแต่ละบุคคลแล้ว ยังขึ้นอยู่กับเวลาและสถานที่ด้วย ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้จึงมุ่งเน้นไปถึงความเป็นไปได้ในการโฆษณาผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Advertising) ในประเทศไทย

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษารูปแบบของ Mobile Advertising และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลในการยอมรับ Mobile Advertising ตลอดจนแนวทางที่เป็นไปได้ในการทำ Mobile Advertising ให้เป็นที่แพร่หลายในประเทศไทย

3. แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

3.1 นิยามของ Mobile Advertising

คำว่า Mobile Advertising ประกอบด้วยคำหลัก 2 คำ คือ Mobile และ Advertising โดยคำว่า Mobile คือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการพกพา ทำงานได้เหมือนกับเครื่องคอมพิวเตอร์ เนื่องจากเป็นอุปกรณ์ที่พกพาได้ จึงมีคุณสมบัติเด่น คือ ขนาดเล็ก น้ำหนักเบา ใช้พลังงานค่อนข้างน้อย มักใช้ทำหน้าที่ได้หลายอย่าง ติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารกับคอมพิวเตอร์ได้ และที่สำคัญคือ สามารถเพิ่มหน้าที่การทำงานได้ โดยอาศัย Software Mobile ซึ่งอุปกรณ์ที่คนส่วนใหญ่ใช้ในการพกพา ในที่นี้ก็คือ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ส่วนคำว่า Advertising คือ การโฆษณา เป็นการเสนอขายสินค้า บริการ หรือความคิด โดยการใช้สื่อเพื่อให้เข้าถึงลูกค้าจำนวนมากได้ในเวลาอันรวดเร็ว ดังนั้น Mobile Advertising จึงหมายถึง การโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งการโฆษณาแบบนี้เกิดขึ้นแล้วและมีการแพร่หลายอยู่ทั่วโลก

3.2 ระบบนิเวศของ Mobile Advertising

ระบบนิเวศของการโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Advertising Ecosystem) เริ่มจากกลุ่มผู้เล่นเพียงไม่กี่ราย และกระจายตัวไปยัง Segment ต่างๆ จนไปสู่ผู้บริโภคหรือลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย

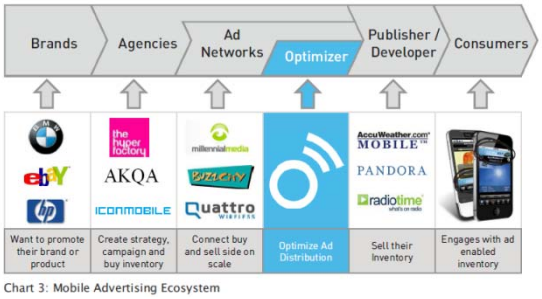

Chart 3: Mobile Advertising Ecosystem

ภาพที่ 1 แสดงระบบนิเวศของ Mobile Advertising[1]

3.3 การเปรียบเทียบสื่อโฆษณาชนิดต่างๆ

แบ่งตามลักษณะต่างๆ ดังตารางที่ 1

	Magazine/ Newspaper	TV	WWW	Mobile
Display	Colour/greyscale Static	Colour Animated	Colour	Colour
Mode	Visual/haptic	Audio/visual	Audio/visual	Audio/visual/ haptic
Presentation type	Pull	Push	Pull(banner)	Push(MMS/SMS) Pull(banner)
Involvement	High	Low	Relatively high	High
Environment	Mostly focused	Diverse	Focused	Usually distracted
Information	Detailed	Limited	Detailed	Very limited
Targeting	Medium	Hard	Easy	Easy
Advertisement Type	Exposure	Exposure	Interactive/ exposure	Interactive/ exposure

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบสื่อโฆษณาชนิดต่าง ๆ

3.4 ประเภทของ Mobile Advertising

*ประเภทที่ 1 SMS Advertising*เป็นการส่งข้อความ ข่าวสาร ความเคลื่อนไหว ตลอดจนสิทธิพิเศษต่างๆ ในรูปแบบตัวอักษรผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่

*ประเภทที่ 2 MMS Advertising*เป็นการส่งข้อความ ข่าวสาร ความเคลื่อนไหว ตลอดจนสิทธิพิเศษต่างๆ ในรูปแบบตัวอักษร เสียง คลิป หรือภาพเคลื่อนไหว ผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่

*ประเภทที่ 3 Cell Broadcasting*เป็นนวัตกรรมของรูปแบบการส่งข้อมูลแบบใหม่ ที่เป็นการส่งหรือ Broadcast ข้อความจากสถานีฐานโดยตรงมายังโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งอยู่ในพื้นที่ครอบคลุมของสถานีฐานนั้นๆ ดังนั้นจะสามารถส่งข้อความไปยังโทรศัพท์เคลื่อนที่หลายๆเครื่องพร้อมกันในพื้นที่ที่กำหนด

*ประเภทที่ 4 Mobile TV/Video*เป็นบริการ Mobile Entertainment ที่มาครบทั้งภาพเคลื่อนไหวและเสียง โดยจะมีลักษณะการให้บริการได้สองรูปแบบก็คือ การดาวน์โหลดและการให้บริการแบบสตรีมมิ่ง (Streaming) หรืออาจจะแบ่งลักษณะการให้บริการในอีกลักษณะก็คือ ในรูปแบบของการบรอดคาสต์ (Broadcast) หรือการให้บริการแบบวีดีโอออนดีมานด์(Video on demand) ผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่

*ประเภทที่ 5 Mobile Application Advertising*เป็นการสร้าง Application เพื่อให้ผู้ใช้งานอุปกรณ์ต่างๆ สามารถเข้าถึงข้อมูลและบริการต่างๆ ได้ นอกเหนือจากการใช้งานผ่านหน้าจอ Web Browser ทั่วๆ ไป ผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่

3.5 จุดเด่นของ Mobile Advertising

การโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่มีจุดเด่นที่สำคัญ 3 ประการดังนี้

1) การเข้าถึง(Reach) เป็นการวัดจำนวนผู้ที่เห็นโฆษณาอย่างน้อย 1 ครั้งในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งอัตราการเติบโตของผู้ใช้สมาร์ทโฟน ปริมาณการใช้งานข้อมูล(Data)ผ่านอินเตอร์เน็ตบนโทรศัพท์มือถือยังอยู่ในอัตราที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยขยายฐานของการเข้าถึงให้เติบโตมากขึ้น

2) ความเกี่ยวข้อง(Relevancy) การโฆษณาสินค้าและบริการไปยังกลุ่มเป้าหมายที่น่าจะมีความสนใจและมีความเกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการนั้นๆ ย่อมเพิ่มโอกาสในการขายให้สูงมากขึ้น

3) ความฉับไว (Immediacy) นับว่าเป็นจุดเด่นที่สำคัญของ Mobile Advertising เนื่องจากโทรศัพท์เคลื่อนที่เป็นเครื่องมือสื่อสารที่เหมาะสำหรับการโต้ตอบกันไปมาระหว่างกลุ่มเป้าหมายและแบรนด์สินค้า

3.6 ข้อจำกัดของ Mobile Advertising

ถึงแม้ว่าการโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่จะมีประสิทธิภาพรวมทั้งมีประโยชน์อย่างมากมาย แต่ยังมีข้อจำกัดหลายอย่างซึ่งอาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับอุปกรณ์และประเภทของการโฆษณาที่ใช้สื่อด้วย โดยปัญหาที่อาจจะพบ อาทิ ขนาดของหน้าจอ (Screen Size) ที่มีหลากหลาย, การเปิด Windows (หน้าต่าง) ได้หน้าเดียว, Speed (ความเร็ว)ต่ำ, ระบบปฏิบัติการของโทรศัพท์ที่แตกต่างกัน, ความไม่ยืนหยุ่นในการเปลี่ยนทิศทาง, รุ่นของเครื่องโทรศัพท์ที่ไม่เหมือนกัน, ขนาดของข้อความที่ยาวเกินไป เป็นต้น

4. ผลการศึกษา

4.1 วิธีการศึกษาและการรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบของการศึกษาวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

4.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำงานวิจัยเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการทำโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทยในครั้งนี้เป็น แบบสอบถาม(Questionnaire) โดยแบ่งเป็น 4 ส่วน รวม 34 ข้อ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับแนวโน้มในการรับโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่ในปัจจุบัน เพื่อศึกษาพฤติกรรมและดูแนวโน้มในการรับโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความสนใจของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเกี่ยวกับความสนใจข้อมูลต่างๆ การรับข้อมูลประชาสัมพันธ์ตลอดจนความรู้สึกและทัศนคติที่มีต่อการโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบตามความรู้สึก

ส่วนที่ 4ข้อมูลด้านการเสนอแนะ เป็นคำถามที่มีลักษณะปลายเปิด สามารถให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงข้อเสนอแนะตลอดจนข้อคิดเห็นต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำโฆษณาผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่

4.3 การกำหนดประชากรและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ประชากรคือ ประชาชนไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane สำหรับการศึกษาในครั้งนี้จะกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 92 คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำสุด 157 คนเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งหมดที่อยู่ในประเทศไทย

(ข้อมูลจำนวนประชากรไทย สิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2553 คือ 63,878,267 คน ประกาศโดยกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามออนไลน์แล้วส่งทาง E-mail และทาง Web board ต่างๆ เพื่อให้บุคคลทั่วไปเข้าร่วมตอบแบบสอบถาม

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาตรวจสอบข้อมูล(Editing) เพื่อดูความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำข้อมูลที่ตรวจสอบแล้วในแต่ละข้อมาลงรหัส (Coding) แทนค่าตัวแปรตามที่กำหนดไว้เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS (Statistical Package for the Social Science) ดังนี้

1) ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการทางสถิติ ค่าร้อยละ (Percentage)

2) ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลการใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

3) ส่วนที่ 3 เป็นข้อมูลความสนใจ หรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการรับโฆษณาผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม

5.สรุปผลการวิจัย

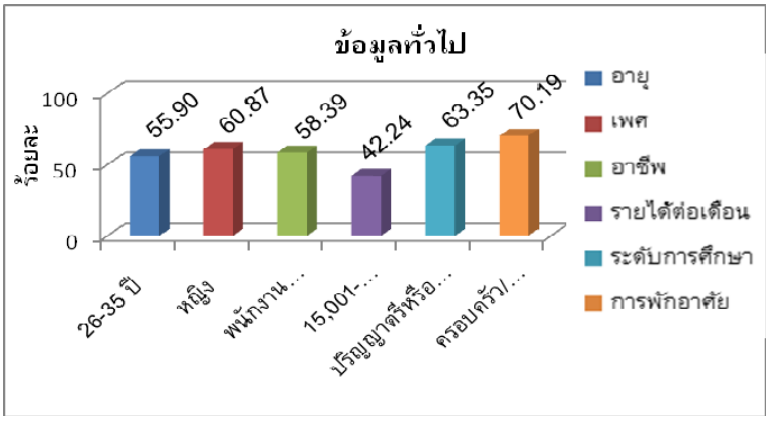
งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปรูปแบบการทำโฆษณาผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ ได้ 5 รูปแบบ ดังตารางที่ 2

Category	Communication type	Message type	Business Puspose
SMS	Push	Pure advertisement	Direct purchase
MMS	Push	Pure advertisement	Direct purchase
Cell Broadcasting	Push	Pure advertisement	Direct purchase
Mobile TV/Video	Interactive	Attached advertisement	Information, Branding imaging
Mobile Application & Mobile Web	Interactive & Pull	Attached advertisement	Transfer, Brandingimaging, Coupon/Promotion

ตารางที่ 2 แสดง Mobile Advertising รูปแบบต่างๆ

จากการศึกษาข้อมูลพบว่า เทคโนโลยีในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เช่น อุปกรณ์ ตลอดจนระบบโครงข่ายต่างๆ ล้วนแต่มีส่วนสำคัญในการโฆษณาในรูปแบบ Mobile TV/Video และ Mobile Application & Mobile Web อย่างมาก โดยสำหรับในประเทศไทยยังมีข้อจำกัดเทคโนโลยีในส่วนนี้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้จัดทำแบบสอบถามเน้นไปในการศึกษารูปแบบ SMS, MMS และ Cell Broadcasting

เมื่อผู้ศึกษาวิจัยได้ศึกษาความเป็นไปได้ในการทำโฆษณาผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทย จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 161 คนนั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.87 มีอายุระหว่าง 26-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.90 จบการการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 63.35 อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/หน่วยงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 58.39 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.24 พักอาศัยอยู่กับครอบครัว/ญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 70.19 ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง

โดยกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีโทรศัพท์เคลื่อนที่อย่างน้อย 1 เครื่อง คิดเป็นร้อยละ 100 โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ใช้ประจำเป็นแบบสมาร์ทโฟน : ระบบปฏิบัติการ iOS (iPhone) คิดเป็นร้อยละ 27.95 และมีแนวโน้มในอนาคตที่จะเลือกโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ทโฟน : ระบบปฏิบัติการ iOS (iPhone) คิดเป็นร้อยละ 66.46

เมื่อพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับการโฆษณาโทรศัพท์เคลื่อนที่รูปแบบต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 161 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยรับ SMS ประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 91.30 โดยปัจจุบันยังมีการรับ SMS ประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 59.63 ซึ่ง SMS ประชาสัมพันธ์ที่รับเป็นข้อมูลจากผู้ให้บริการเครือข่าย (เช่น AIS, DTAC, TRUE) คิดเป็นร้อยละ 64.58 รองลงมาเป็นข้อมูลทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 43.75 เคยรับข้อความ Cell Broadcasting ทั่วไปคิดเป้นร้อยละ 55.28 มีความสนใจ/ยินดีรับข้อความ Cell Broadcasting คิดเป็นร้อยละ 78.88 ซึ่งข้อความ Cell Broadcasting ที่สนใจเป็นข้อมูลเตือนภัยพิบัติ/ภัยธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 93.70 รองลงมาเป็นข้อมูลโปรโมชั่นพิเศษประจำวัน คิดเป็นร้อยละ 75.59 ปริมาณการรับ SMS/MMS จากองค์กร/บริษัททั้งรู้จักและไม่รู้จักที่เหมาะสม คือ จำนวน 1 ข้อความต่อ 1 วัน คิดเป็นร้อยละ 42.24 ปัจจัยที่ทำให้ยินดีรับข้อความโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่คือเพื่อรับสิทธิซื้อของราคาพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 78.26 แต่ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ยินดีรับข้อความโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่เป็นส่วนลดค่าโทรศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 47.20

เปรียบเทียบเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ยินดีรับข้อความโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 161 คน พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ยินดีรับข้อความโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่คือเพื่อรับสิทธิซื้อของราคาพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 78.26 โดยกลุ่มตัวอย่างที่เลือกคำตอบนี้เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.52 อายุระหว่าง 26-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.41 จบการการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 61.90 อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/หน่วยงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 57.94 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.86 พักอาศัยอยู่กับครอบครัว/ญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 69.84

เปรียบเทียบปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ยินดีรับข้อความโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 161 พบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ยินดีรับข้อความโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่เป็นส่วนลดค่าโทรศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 47.20 โดยกลุ่มตัวอย่างที่เลือกคำตอบนี้เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 31.06 อายุระหว่าง 26-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.81 บการการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 68.42 อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/หน่วยงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 46.05 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.42 พักอาศัยอยู่กับครอบครัว/ญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 72.37

ผลการทดสอบสมมติฐานของกลุ่มตัวอย่างประชากรในการรับข้อความโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ สรุปผลทางสถิติได้ดังนี้

1) ปัจจัยในการยินดีรับข้อความโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ขึ้นอยู่กับอายุ (ไม่เป็นอิสระต่อกัน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ปัจจัยในการยินดีรับข้อความโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ไม่ขึ้นอยู่กับเพศ (เป็นอิสระต่อกัน)

3) ปัจจัยในการยินดีรับข้อความโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ไม่ขึ้นอยู่กับอาชีพ (เป็นอิสระต่อกัน)

4) ปัจจัยในการยินดีรับข้อความโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ไม่ขึ้นอยู่กับรายได้ต่อเดือน (เป็นอิสระต่อกัน)

5) ปัจจัยในการยินดีรับข้อความโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา(ไม่เป็นอิสระต่อกัน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6) ปัจจัยในการยินดีรับข้อความโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ไม่ขึ้นอยู่กับการพักอาศัย (เป็นอิสระต่อกัน)

7) การรับข้อความ SMS ประชาสัมพันธ์ในปัจจุบันไม่ขึ้นอยู่กับอายุ (เป็นอิสระต่อกัน)

8) การรับข้อความ SMS ประชาสัมพันธ์ในปัจจุบันไม่ขึ้นอยู่กับเพศ (เป็นอิสระต่อกัน)

9) การรับข้อความ SMS ประชาสัมพันธ์ในปัจจุบันไม่ขึ้นอยู่กับอาชีพ (เป็นอิสระต่อกัน)

10) การรับข้อความ SMS ประชาสัมพันธ์ในปัจจุบันไม่ขึ้นอยู่กับรายได้ต่อเดือน (เป็นอิสระต่อกัน)

11) การรับข้อความ SMS ประชาสัมพันธ์ในปัจจุบันไม่ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา (เป็นอิสระต่อกัน)

12) การรับข้อความ SMS ประชาสัมพันธ์ในปัจจุบันขึ้นอยู่กับการพักอาศัย (ไม่เป็นอิสระต่อกัน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

13) อายุ มีผลต่อระดับความยินดีในการรับข้อความประชาสัมพันธ์รูปแบบ SMS ไม่แตกต่างกัน แต่มีอย่างน้อย2กลุ่ม อายุ มีผลต่อระดับความยินดีในการรับข้อความประชาสัมพันธ์รูปแบบ Cell Broadcasting แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

14) เพศ มีผลต่อระดับความยินดีในการรับข้อความประชาสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ ไม่แตกต่างกัน

15) อาชีพ มีผลต่อระดับความยินดีในการรับข้อความประชาสัมพันธ์รูปแบบ SMS ไม่แตกต่างกัน แต่มีอย่างน้อย 2 กลุ่มอาชีพ ที่มีผลต่อระดับความยินดีในการรับข้อความประชาสัมพันธ์รูปแบบ Cell Broadcasting แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

16) รายได้ต่อเดือน มีผลต่อระดับความยินดีในการรับข้อความประชาสัมพันธ์รูปแบบ SMS ไม่แตกต่างกัน แต่มีอย่างน้อย 2 กลุ่มรายได้ ที่มีผลต่อระดับความยินดีในการรับข้อความประชาสัมพันธ์รูปแบบ Cell Broadcasting แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

17) ระดับการศึกษามีผลต่อระดับความยินดีในการรับข้อความประชาสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

18) การพักอาศัย มีผลต่อระดับความยินดีในการรับข้อความประชาสัมพันธ์รูปแบบ Cell Broadcasting ไม่แตกต่างกัน แต่มีอย่างน้อย 2 กลุ่มพักอาศัย ที่มีผลต่อระดับความยินดีในการรับข้อความประชาสัมพันธ์รูปแบบ SMS แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาความเป็นไปได้ในการทำโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทยของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความยินดีรับข้อความผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้ว ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างมีความยินดีรับข้อความประชาสัมพันธ์แบบ Cell Broadcasting อยู่ในระดับปานกลาง และยินดีรับข้อความประชาสัมพันธ์แบบ SMS อยู่ในระดับน้อย แต่หากเป็นข้อความจากบริษัท/องค์กรที่เคยซื้อสินค้า/บริการ ส่ง SMS/MMS เสนอส่วนลดพิเศษมาให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความยินดีในระดับปานกลาง โดยปริมาณที่เหมาะสมคือจำนวน 1 ข้อความต่อวัน และยินดีตอบคำถาม SMS/MMS ประชาสัมพันธ์เพื่อได้สิทธิ์ส่ง SMS/MMS โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่ายินดีรับข้อความผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่คือการได้รับสิทธิ์ซื้อของราคาพิเศษ แต่ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยินดีรับข้อความผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่คือการได้รับส่วนลดค่าโทรศัพท์ ซึ่งสอดคล้องกับกรณีศึกษา Blykที่เสนอบริการ Mobile Advertising โดยเป็นการแลกการชมโฆษณาเพื่อที่จะได้รับสิทธิ์ส่งข้อความฟรี และโทรฟรีจำนวนหนึ่งทุกเดือน โดยลูกค้า Blykจะต้องตอบคำถามเล็กน้อย เพื่อเป็นการพิสูจน์ว่าได้ชมโฆษณาจริง มองอีกมุมหนึ่งได้ว่า Blykนำรายได้จากค่าโฆษณาไปจ่ายให้กับข้อความฟรีและโทรฟรีแก่ลูกค้า

5.2 ข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ 1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่จะเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากเมื่อเทียบกับช่องทางอื่นๆ ในด้านการเข้าถึงบุคคล หากนำไปใช้ในทางธุรกิจควรจะพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ ตามความเหมาะสมด้วย นอกจากนี้สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงคือ การอนุญาต (Permission) จากลูกค้า โดยการทำโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ควรจะอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจในการรับข้อความของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย โดยนอกจากจะสามารถสมัครบริการรับข้อความโฆษณาสินค้า/บริการต่างๆ ได้โดยสะดวกแล้ว ยังควรจะคำนึงถึงการที่ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายสามารถยกเลิกบริการรับข้อความโฆษณาสินค้า/บริการนั้นๆ ได้ง่ายด้วยเพราะหากแม้ว่าโฆษณาที่ส่งไปจะมีโปรโมชั่นสินค้า/บริการดีเพียงใดแต่เมื่อลูกค้ากลุ่มเป้าหมายไม่สนใจ โฆษณาเหล่านั้นจะกลายเป็นเหมือน Spam ซึ่งอาจสร้างความไม่พอใจและส่งผลกระทบต่อธุรกิจนั้นๆ ได้

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1) ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความยินดีรับโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่เท่านั้น จึงควรทำศึกษาการโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อสินค้า/บริการ ของลูกค้าบริษัท/องค์กรต่างๆ หรือไม่ เพื่อสามารถนำผลวิจัยไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในด้านการตลาดของบริษัท/องค์กรต่างๆ ต่อไป

2) ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่รับโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่กับกลุ่มที่รับโฆษณาผ่านช่องทางอื่นๆ ว่า มีระดับการตัดสินใจในการเลือกซื้อสินค้า/บริการชนิดเดียวกันนั้นแตกต่างกันหรือไม่ โดยพิจารณาถึงความแตกต่างและควรนำเอาจุดเด่นที่ลูกค้าสนใจมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกช่องทางทำโฆษณาให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการลูกค้า

3) ควรทำการศึกษาแนวทางหรือรูปแบบโมเดลทางธุรกิจของการโฆษณาผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เหมาะสมกับประเทศไทย

6. กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ของการศึกษาในหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยซึ่งผู้เขียนขอขอบพระคุณดร.ชนะกัญจน์ ศรีรัตนบัลล์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้คอยคำแนะนำ และคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิทยาการความรู้ทั้งมวลให้กับผู้ศึกษาตลอดจนเจ้าหน้าที่หน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้มีส่วนช่วยให้งานศึกษาวิจัยดังกล่าวนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

7.เอกสารอ้างอิง

ฉลองสีแก้วสิ่ว. 2553. การเรียนรู้เกี่ยวกับสถิติเชิงประยุกต์[ออนไลน์].23 ตุลาคม 2554. เข้าถึงได้จาก:
http://www.statsitics.ob.tc/index.htm

บุญชัย ศรีพลแผ้ว. 2552. “บริการที่น่าสนใจบน 3G ตอน Mobile Music”. Telecom Journal [Online].เข้าถึงได้จาก:
http://www.telecomjournal.net/index.php?option=com_content&task=view&id=2352&Itemid=45

วรวิสุทธิ์ ภิญโญยาง. 2554. “ก้าวผ่านการตลาดไร้ขอบเขตกับ Mobile Marketing”. 10 กลยุทธ์ออนไลน์เขย่าโลก.
กรุงเทพมหานคร: บริษัท โปรวิชั่น จำกัด.

Blyk. 2011. [Online]. Available: http://www.blyk.com

Khan, Imran. 2010. Mobile Advertising: An In Depth Look at the Future of Mobile Advertising [Online]. Available: https://mm.jpmorgan.com/stp/t/c.do?i=E8283-B8&u=a_p*d_423260.pdf*h_2tvncakf

Lockhorn, Jeremy. 2009. Mobile Advertising : Four Categories to Consider [Online]. Available: http://www.razonrfishhealth.com/pdfs/Mobile%20Advertising-4_Categories_to_Consider.pdf

MOBILE MARKETING ASSOCIATION. 2011. Mobile Advertising Guidelines [Online]. Available: http://mmaglobal.com/mobileadvertising.pdf

Park, Taezoon, Shenoy, Rashami, and Salvendy, Gavriel. 2008. "Effective advertising on mobile phones: a literature review and presentation of results from 53 case studies." Behavior & Information Technology 27, 5 : 355-373

Sharma, Chetan, Herzog, and Melfi, Victor. 2008. Mobile Advertising: Supercharge Your Brand in the Exploding Wireless Market. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.

Smaato. 2010. Mobile Advertising Ecosystem [Online]. Available :http://www.smaato.com/media/Smaato_White_Paper_Ecosystem.pdf

Snellman, Kalle. 2009. MOBILE CONTENT SERVICES MARKET IN FINLAND 2009-2014 [Online]. Available: http://www.idean.com/wp-content/uploads/2009/06/mobile_content_services_market_in_finland_2009-2014.pdf

_____. 2008. "Classic Guide to Mobile Advertising". Mobile Marketer [Online]. Available: http://www.mobilemarketer.com/cms/lib/1718.pdf

_____. 2011. Mobile advertising [Online]. Available : http://en.wikipedia.org/wiki/Mobile_advertising

_____. 2011. Mobile Web [Online]. Available : http://en.wikipedia.org/wiki/Mobile_web

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลประกอบการของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว

นริศา ตั้งเจิดจรัส, สิริวรรณ โฉมจำรูญ
สาขาวิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อผลประกอบการของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว” วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว ที่มีนโยบายการลงทุนในตราสารแห่งทุนไม่เกิน 70% และตราสารแห่งหนี้ 30% โดยทำการศึกษา จำนวน 5 กองทุน ได้แก่ กองทุนเปิดไทยพาณิชย์หุ้นระยะยาวปันผล 70/30 (SCB) กองทุนเปิดเค 70:30 หุ้นระยะยาวปันผล (KBANK) กองทุนเปิดกรุงไทยหุ้นระยะยาวอิควิตี้ 70 ปันผล (KTAM) กองทุนเปิดกรุงศรีหุ้นระยะยาวอิควิตี้ 70 ปันผล (AYF) กองทุนเปิดซีไอเอ็มบี-พรินซิเพิล ไลฟ์ 70 หุ้นระยะยาวปันผล (CIMB) โดยใช้ข้อมูลรายสัปดาห์ ตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2550 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2554 ปัจจัยที่นำมาศึกษาทั้งหมด 5 ปัจจัย ได้แก่ อัตราแลกเปลี่ยนค่าเงินบาทเทียบกับเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ ราคาน้ำมันดิบไนเมกซ์ ปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ ดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลอายุ 5 ปี ดัชนีราคาดาวโจนส์ ใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares) เพื่อประมาณค่าสัมประสิทธิ์ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่มีผลต่อตัวแปรตาม

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อผลประกอบการของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและตรงตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ได้แก่ อัตราการเปลี่ยนแปลงของ อัตราแลกเปลี่ยนค่าเงินบาทเทียบกับเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐ ดัชนีราคาดาวโจนส์ และ ปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลได้แก่อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมันดิบไนแมกซ์และอัตราดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาล

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

กองทุนรวมหุ้นระยะยาว หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “LTF” ย่อมาจาก Long Term Equity Fund เป็นกองทุนรวมแบบพิเศษที่รัฐบาลอนุมัติให้มีการจัดตั้งเพื่อส่งเสริมให้ตลาดทุนไทยมีเสถียรภาพโดยให้สิทธิผู้ลงทุนนำเงินลงทุนในแต่ละปีมาใช้ลดหย่อนภาษีได้ กองทุนรวมหุ้นระยะยาวมีที่มาจากแผนพัฒนาตลาดทุนไทย ที่มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มจำนวนผู้ลงทุนสถาบันในประเทศ เพราะเชื่อว่าหากต้องการให้ตลาดหุ้นของไทยมีเสถียรภาพมากขึ้นจำเป็นต้องมีสัดส่วนผู้ลงทุนสถาบันในประเทศที่มีคุณภาพมากกว่าปัจจุบัน จึงจะทำให้ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ไทยไม่ผันผวนตามแรงซื้อขายของนักลงทุนต่างประเทศและนักลงทุนรายย่อยมากจนเกินไป และทำให้เกิดเสถียรภาพในระบบตลาดทุนไทยในที่สุด ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและภาคเอกชน ได้แก่ สมาคมบริษัทหลักทรัพย์ สมาคมบริษัทจัดการลงทุน สมาคมนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ สมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทย และสมาคมบริษัทจดทะเบียน ร่วมกันจัดตั้ง “สภาธุรกิจตลาดทุนไทย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตลาดทุนไทยให้เติบโตอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ ดังนั้นเพื่อเป็นการสนับสนุนการเพิ่มขึ้นของผู้ลงทุน สมาชิกที่เป็นบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน จึงได้ร่วมกันออกตราสารชนิดหน่วยลงทุน (UNIT TRUSTS) ประเภทกองทุนเปิด (OPEN-END FUND) ได้แก่กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RETIREMENT MUTUAL FUND: RMF) ที่มีวัตถุประสงค์ในการระดมทุนเพื่อส่งเสริมการออมอย่างสม่ำเสมอของประชาชน และกองทุนรวมตราสารแห่งทุนระยะยาว (LONG TERM EQUITY FUND: LTF) ที่ต้องการส่งเสริมการลงทุนระยะยาวแทนการเก็งกำไรระยะสั้นของผู้ลงทุนที่เป็น

บุคคลธรรมดา การนำเงินไปลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว ผู้ลงทุนจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี โดยเมื่อลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวไม่ต่ำกว่า 5 ปีปฏิทิน โดยที่กองทุนหุ้นระยะยาวไม่มีการผูกมัดให้ผู้ลงทุนต้องลงทุนอย่างต่อเนื่องทุกๆปี อีกทั้งผู้ลงทุนยังได้รับสิทธิพิเศษ เพราะเงินลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวสามารถนำมาลดหย่อนภาษีได้สูงสุดเป็นจำนวนเงินเท่ากับ 15% ของเงินได้ หรือ 500,000 บาท (จำนวนที่ต่ำกว่า) โดยสิทธิประโยชน์นี้เป็นส่วนเพิ่มเติมจากเงินลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF), เงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และกบข.กำไรจากการขายคืนหน่วยลงทุนเมื่อลงทุนครบ 5 ปีปฏิทินจะได้รับการยกเว้นภาษี ด้วยเหตุนี้จึงเน้นศึกษาถึงบทบาทและผลการดำเนินงานของกองทุนรวมหุ้นระยะยาวเพื่อให้นักลงทุนสามารถใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวที่มีอัตราผลตอบแทนที่ดีรวมทั้งได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีจากการลงทุน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาวที่มีการลงทุนในตราสารแห่งทุนไม่เกิน 70% และตราสารแห่งหนี้ 30%

สมมติฐานของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีสมมติฐานการศึกษาว่ามีปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อัตราแลกเปลี่ยนค่าเงินบาทเทียบกับเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ ราคาน้ำมันดิบไนเมกซ์ อัตราดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลอายุ 5 ปี ดัชนีดาวโจนส์ ปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ อย่างน้อยหนึ่งปัจจัยที่มีผลต่อผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาวที่มีการลงทุนในตราสารแห่งทุนไม่เกิน 70% และตราสารแห่งหนี้ 30%

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) ประเภทกองทุนเปิด โดยคัดเลือกกองทุนที่มีนโยบายการลงทุนในตราสารแห่งทุนไม่เกิน 70% และตราสารแห่งหนี้ 30% ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มาแล้วไม่น้อยกว่า 4 ปี การศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลเป็นรายสัปดาห์ เพื่อความละเอียดข้อมูล และสามารถเปรียบเทียบกันได้ ซึ่งแต่ละกองทุนจะมีระดับผลตอบแทนแตกต่างกัน ตามการจัดเก็บข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ โดยเก็บรวบรวมผลการดำเนินงานทุกวันศุกร์ของสัปดาห์ ตั้งแต่สัปดาห์แรกของเดือน กันยายน 2550 – สัปดาห์สุดท้ายของเดือน กันยายน 2554 รวม 213 สัปดาห์ ประกอบด้วย 5 กองทุน ได้แก่

1.กองทุนเปิดไทยพาณิชย์หุ้นระยะยาวปันผล 70/30 (SCB Dividend Stock 70/30 Long Term Equity Fund)

2.กองทุนเปิดเค 70:30 หุ้นระยะยาวปันผล (K Equity 70:30 LTF)

3.กองทุนเปิดกรุงไทยหุ้นระยะยาว 70/30 (The Krung Thai Long-Term Equity Fund 70/30)

4.กองทุนเปิดกรุงศรีหุ้นระยะยาวอิควิตี้ 70 ปันผล (Krungsri Equity Dividend 70/30 LTF)

5.กองทุนเปิดซีไอเอ็มบี-พรินซิเพิล ไลฟ์ 70 หุ้นระยะยาวปันผล (CIMB-Principal LIFE 70 Long Term Equity Dividend Fund)

คำนิยามศัพท์

กองทุนรวมหุ้นระยะยาว (Long Term Equity Fund : LTF) คือ กองทุนรวมตราสารแห่งทุนที่นำเงินที่ได้จากการจำหน่ายหน่วยลงทุนไปลงทุนในหรือมีไว้ซึ่งหุ้นสามัญของบริษัทจดทะเบียนไม่ต่ำกว่าผู้ลงทุนสถาบันดังกล่าวจะช่วยให้ตลาดทุนไทยมีเสถียรภาพมากขึ้น

มูลค่าทรัพย์สินสุทธิของกองทุน (NAV) คือ ทรัพย์สินสุทธิของกองทุนรวมตามราคาตลาดในขณะใดขณะหนึ่งหักด้วยหนี้สินของกองทุนรวมนั้น สำหรับมูลค่าสินทรัพย์สุทธิต่อหน่วยลงทุนหมายถึงมูลค่าสินทรัพย์สุทธิหารด้วยจำนวนหน่วยลงทุนทั้งหมดของกองทุนรวมนั้น มูลค่าสินทรัพย์สุทธิต่อหน่วยลงทุนถือเป็นมูลค่าจริงของหน่วยลงทุน ณ วันที่ทำการคำนวณ การคำนวณดังกล่าวจะต้องได้รับการตรวจสอบและให้ความเห็นชอบโดยผู้ดูแลผลประโยชน์ของกองทุนรวม

มูลค่าต่อหน่วยลงทุน (NAV per Unit) คือ มูลค่าทรัพย์สินสุทธิของกองทุนรวมหารด้วยจำนวนหน่วยลงทุนที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของกองทุนรวมโดยมูลค่าต่อหน่วย ณ วันประกาศเป็นมูลค่าของหน่วยลงทุนในวันทำการก่อนหน้า

อัตราดอกเบี้ยพันธบัตร (Yield) คือ ผลตอบแทนของตราสารแห่งหนี้ระยะยาวซึ่งผู้ออกมีข้อผูกพันตามกฎหมายที่จะชำระดอกเบี้ยและเงินต้นแก่ผู้ซื้อตามเวลาที่กำหนด ในต่างประเทศจะใช้คำว่า Bond สำหรับตราสารหนี้ที่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน (Secured Bond) และจะใช้คำว่า Debenture สำหรับตราสารหนี้ที่ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน (Unsecured Bond) สำหรับในประเทศไทยนิยมใช้ Bond หรือพันธบัตรในการเรียกตราสารหนี้ภาครัฐ และใช้ Debenture หรือหุ้นกู้ในการเรียกตราสารหนี้ภาคเอกชน

ดัชนีดาวโจนส์ (Dow Jones Index) คือ ดัชนีที่คิดคำนวณจากเฉพาะหุ้นบลูชิพ 30 ตัวสำคัญที่ซื้อขายกันในตลาดของสหรัฐฯอเมริกาซึ่งเป็นบริษัทใหญ่ๆรวมมูลค่าแล้วเท่ากับ 1 ใน 4 ของมูลค่าทั้งตลาด เป็นดัชนีที่สะท้อนภาพของตลาด

ปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ (Volume) คือ ปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ของนักลงทุนสถาบัน บริษัทหลักทรัพย์ นักลงทุนต่างประเทศ และนักลงทุนภายในประเทศ ทำให้เกิดสภาพคล่องในตลาดหลักทรัพย์

อัตราการแลกเปลี่ยนค่าเงินบาท (Exchange Rate) คือ ค่าของเงินสกุลบาทเมื่อเปรียบเทียบกับค่าของเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอัตราค่าเงินบาทจะส่งผลกับค่าเงินให้แข็งค่าหรืออ่อนค่าลง โดยอัตราแลกเปลี่ยนจะมีผลต่อการลงทุน กล่าวคือ หากปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจมีมากขึ้นก็จะทำให้เกิดการลงทุน และส่งผลให้ดัชนีตลาดหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น ซึ่งอัตราผลตอบแทนก็จะปรับตัวสูงขึ้นด้วย

ราคาน้ำมันดิบตลาดไนเมกซ์ (NYMEX) คือ น้ำมันที่เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเป็นวัตถุดิบที่สำคัญในอุตสาหกรรมต่างๆ การกำหนดราคาน้ำมันภายในประเทศต้องมีการอิงราคาน้ำมันในตลาดโลก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาวที่มีนโยบายการลงทุนในตราสารแห่งทุนไม่เกิน 70% และตราสารแห่งหนี้ 30% เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาตัดสินใจเลือกลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนักลงทุนในอนาคต

แนวคิด และ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีพฤติกรรมการเลือกลงทุนโดยพิจารณาผลตอบแทนจากราคาหลักทรัพย์เป็นหลัก (Momentum Investing)

ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการเลือกลงทุนโดยใช้การพิจารณาผลตอบแทนจากราคาหลักทรัพย์เป็นหลัก (Momentum Investing) และพฤติกรรมในการซื้อหลักทรัพย์ตัวเดียวกันในระยะเวลาเดียวกัน (Herding Behavior) ของ

กองทุนรวมในตลาดหลักทรัพย์สหรัฐฯฯ เป็นการศึกษาเพื่อนำมาใช้พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับตลาดที่ไม่สมเหตุสมผล (Irrational Markets) ซึ่งเป็นแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์อีกกลุ่มหนึ่งซึ่งตรงกันข้ามกับแนวคิดของทฤษฎีความเป็นเหตุเป็นผลระหว่างความเสี่ยงและผลตอบแทนภายใต้สมมติฐานของตลาดที่มีประสิทธิภาพ

แนวความคิดในการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน (ที่มา: www.tsi-thailand.org)

แนวคิดในการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน เป็นแนวความคิดการวิเคราะห์หลักทรัพย์ที่ใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจซื้อขายหลักทรัพย์ เน้นการหามูลค่าที่แท้จริง (Intrinsic value) เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับราคาหลักทรัพย์ที่ซื้อขายหรือราคาตลาด (market price) ก่อนตัดสินใจว่า จะซื้อ หรือ ขายหลักทรัพย์ โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ มีขั้นตอนดังนี้

1.การวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจ และภาวะตลาดหุ้น

2. การวิเคราะห์อุตสาหกรรม

3. การวิเคราะห์บริษัท

แนวคิดการลงทุน

ทฤษฎีนี้มีแนวคิดว่า การที่เราใช้จ่ายเงินสดรูปแบบหนึ่งในปัจจุบัน โดยมุ่งหวังจะได้รับผลตอบแทนจากการใช้จ่ายนั้นในอนาคต ซึ่งผู้ลงทุนเชื่อว่าเงินสดหรือผลตอบแทนส่วนเพิ่มที่จะได้รับคืนนั้น จะสามารถชดเชยระยะเวลา อัตราเงินเฟ้อ และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างคุ้มค่า การออมเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนที่มากขึ้น ซึ่งเราจะต้องยอมรับความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน การตัดสินใจนำเงินออมมาลงทุน เราจึงต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ และศึกษาหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนตามที่คาดหวังไว้ ดังนี้

1.ความปลอดภัยของเงินทุน (Security of principle)

2.เสถียรภาพของรายได้ (Stability of income)

3.ความงอกเงยของเงินลงทุน (Capital growth)

4.ความคล่องตัวในการซื้อขาย (Marketability)

5.ความสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ทันที (Liquidity)

ระเบียบวิธีการศึกษา และ ผลการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การประชากรในการศึกษาครั้งนี้ จะทำการศึกษาในงานวิจัยนี้ใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ อัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) จำนวนกองทุนรวมหุ้นระยะยาวทั้งหมด ณ วันที่ 30 กันยายน 2554 เท่ากับ 52 กองทุน โดยเลือกตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 5 กองทุน แบ่งตามนโยบายการลงทุนในหุ้นสามัญไม่เกิน 70% และตราสารหนี้ 30% โดยศึกษาเป็นรายสัปดาห์ ตั้งแต่สัปดาห์แรกของเดือนกันยายน 2550 – สัปดาห์สุดท้ายของเดือน กันยายน 2554 รวมทั้งสิ้น 213 สัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาจะสร้างจากความสัมพันธ์ของปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อผลประกอบการของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว ด้วยวิธีการสร้างสมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Analysis) โดยมีแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

$$R_{HT_t} = C + \beta_1 US_t + \beta_2 OIL_t + \beta_3 VOL_t + \beta_4 YIELD_t + \beta_5 DJIA_t$$

R_{HT_t} = อัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (ร้อยละ)

US_t = อัตราการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนค่าเงินบาทเทียบกับเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ (ร้อยละ)

OIL_t = อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมันดิบตลาดไนเมกซ์ (ร้อยละ)

VOL_t = อัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ (ร้อยละ)

$YIELD_t$ = อัตราการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลอายุ 5 ปี (ร้อยละ)

$DJIA_t$ = อัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาดาวโจนส์ (ร้อยละ)

β_0 = ค่าคงที่ (Constant) ของสมการถดถอย

$\beta_1, \beta_2, \beta_3, \ldots\ldots, \beta_5$ = ค่าสัมประสิทธิ์สมการถดถอย (Regression Coefficient)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

กองทุนเปิดไทยพาณิชย์หุ้นระยะยาวปันผล 70/30 (SCBLT1 : SCB)

ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน

Rscb,t = -0.000685-.069691(US)+0.060029(OIL)+0.007407(VOL)+0.038398(YIELD)+0.330067(DJIA)

(-0.534349) (-4.473893)*** (1.341474) (2.383099)** (1.129589) (6.114824)***

-0.173117(AR1)

(-2.463724)

*** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 99

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

โดยมีค่า R^2 = 0.350278

Adjusted R^2 = 0.331262

F-statistic = 18.41996 (Sig = 0.000000)

Durbin-Watson = 1.992124

จากสมการถดถอยเชิงซ้อน อธิบายได้ดังนี้

จากสมการ ค่าF-statistic ในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของทั้งสมการ ผลการคำนวณจะได้ค่า F-statistic เท่ากับ 18.41996 และได้ค่านัยสำคัญ เท่ากับ 0.0000 ซึ่งค่านัยสำคัญที่คำนวณได้นั้น น้อยกว่า 0.05 จึงส่งผลให้ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 กล่าวคือ มีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนเปิดไทยพาณิชย์หุ้นระยะยาวปันผล 70/30 อย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 เปอร์เซ็นต์ จากค่า R^2 เท่ากับ 0.350278 กล่าวได้ว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวสามารถอธิบายถึงตัวแปรตามได้โดยเฉลี่ย ร้อยละ 35.03 โดยมีตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์ต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญและเป็นไปตามสมมติฐาน

กองทุนรวมหุ้นระยะยาวของกองทุนเปิดเค 70:30 หุ้นระยะยาวปันผล (K70LTF : KBANK)

ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน

Rkbank,t = -0.000353-1.081710(US)+0.055709(OIL)+0.007932(VOL)+0.029622(YIELD)+0.363478(DJIA)

(-0.260604) (-4.243343)*** (1.160475) (2.369566)** (0.815288) (6.250832)***

-0.194746(AR1)

(-2.776406)

หมายเหตุ ค่าในวงเล็บ หมายถึง ค่าของสถิติ T-Statistic

*** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 99

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

โดยมีค่า R^2 = 0.345707

Adjusted R^2 = 0.326557

F-statistic = 18.05258 (Sig = 0.000000)

Durbin-Watson = 1.995999

ผลการคำนวณจะได้ค่า F-statistic เท่ากับ 18.05258 และได้ค่านัยสำคัญ เท่ากับ 0.0000 ซึ่งค่านัยสำคัญที่คำนวณได้นั้น น้อยกว่า 0.05 จึงส่งผลให้ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 กล่าวคือ มีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนเปิดเค 70:30 หุ้นระยะยาวปันผล อย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 เปอร์เซ็นต์ จากค่า R^2 เท่ากับ 0.345707 กล่าวได้ว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวสามารถอธิบายถึงตัวแปรตามได้โดยเฉลี่ย ร้อยละ 34.57 โดยมีตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์ต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญและเป็นไปตามสมมติฐาน

กองทุนเปิดกรุงไทยหุ้นระยะยาว 70/30 (KTLF70/30 : KTAM)

ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน

Rktam,t = 0.001169-1.093508(US)+0.063009(OIL)+0.009875(VOL)+0.038733(YIELD)+0.354896(DJIA)

(0.800112) (-4.114903)*** (1.298361) (2.988001)*** (1.044110) (6.126386)***

-0.105423(AR1)

(-1.477112)

หมายเหตุ ค่าในวงเล็บ หมายถึง ค่าของสถิติ T-Statistic

*** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 99

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

โดยมีค่า R^2 = 0.349967

Adjusted R^2 = 0.330941

F-statistic = 18.39473 (Sig = 0.000000)

Durbin-Watson = 1.987179

ผลการคำนวณจะได้ค่า F-statistic เท่ากับ 18.39473 และได้ค่านัยสำคัญ เท่ากับ 0.0000 ซึ่งค่านัยสำคัญที่คำนวณได้นั้น น้อยกว่า 0.05 จึงส่งผลให้ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 กล่าวคือ มีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนเปิดกรุงไทยหุ้นระยะยาว 70/30 อย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 เปอร์เซ็นต์ จากค่า R^2 เท่ากับ 0.349967 กล่าวได้ว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวสามารถอธิบายถึงตัวแปรตามได้โดยเฉลี่ย ร้อยละ 35 โดยมีตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์ต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญและเป็นไปตามสมมติฐาน

กองทุนเปิดกรุงศรีหุ้นระยะยาวอิควิตี้ 70 ปันผล (KFLTFEQ70D : AYF)

ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน

Rayf,t = -9.210005-1.074625(US)+0.052284(OIL)+0.005394(VOL)+0.056040(YIELD)+0.300285(DJIA)

(-0.071108) (-4.419574)*** (1.145529) (1.699283) (1.621245) (5.439800)***

-0.186259(AR1)

(-2.652154)

หมายเหตุ ค่าในวงเล็บ หมายถึง ค่าของสถิติ T-Statistic

*** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 99

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

โดยมีค่า R^2 = 0.310551

Adjusted R^2 = 0.290372

F-statistic = 15.38980 (Sig = 0.000000)

Durbin-Watson = 1.987848

ผลการคำนวณจะได้ค่า F-statistic เท่ากับ 15.38980 และได้ค่านัยสำคัญ เท่ากับ 0.0000 ซึ่งค่านัยสำคัญที่คำนวณได้นั้น น้อยกว่า 0.05 จึงส่งผลให้ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 กล่าวคือ มีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ที่มีผลต่อผลตอบแทนของกองทุนเปิดกรุงศรีหุ้นระยะยาวอิควิตี้ 70 ปันผล อย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 เปอร์เซ็นต์ จากค่า R^2 เท่ากับ 0.310551 กล่าวได้ว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวสามารถอธิบายถึงตัวแปรตามได้โดยเฉลี่ย ร้อยละ 31.06 โดยมีตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์ต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญและเป็นไปตามสมมติฐาน

กองทุนเปิดซีไอเอ็มบี-พรินซิเพิล ไลฟ์ 70 หุ้นระยะยาวปันผล (CIMBP70LTFD : CIMB)

ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน

Rcimb,t = -0.001406-1.247000(US)+0.016278(OIL)+0.008563(VOL)+0.033481(YIELD)+0.414978(DJIA)

(-0.934759) (-4.372715)*** (0.300936) (2.250677)** (0.819782) (6.278208)***

-0.221583(AR1)

(-3.195503)

หมายเหตุ ค่าในวงเล็บ หมายถึง ค่าของสถิติ T-Statistic

*** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 99

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

โดยมีค่า R^2 = 0.345109

Adjusted R^2 = 0.325941

F-statistic = 18.00486 (Sig = 0.000000)

Durbin-Watson = 2.023625

ผลการคำนวณจะได้ค่า F-statistic เท่ากับ 18.00486 และได้ค่านัยสำคัญ เท่ากับ 0.0000 ซึ่งค่านัยสำคัญที่คำนวณได้นั้น น้อยกว่า 0.05 จึงส่งผลให้ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 กล่าวคือ มีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนเปิดซีไอเอ็มบี-พรินซิเพิล ไลฟ์ 70 หุ้นระยะยาวปันผล อย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95

เปอร์เซ็นต์ จากค่า R^2 เท่ากับ 0.345109 กล่าวได้ว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวสามารถอธิบายถึงตัวแปรตามได้โดยเฉลี่ย ร้อยละ 34.51 โดยมีตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์ต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญและเป็นไปตามสมมติฐาน

บทสรุป และ ข้อเสนอแนะ

อภิปรายผล

1.อัตราการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนค่าเงินบาทเทียบกับเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ (US) มีผลต่อผลประกอบการของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว เนื่องจากกองทุนรวมหุ้นระยะยาวสามารถลงทุนในตราสารได้ทุกประเภท ผู้จัดการกองทุนสามารถแสวงหาโอกาสในการลงทุนที่ดีกว่าได้ทั้งในตลาดตราสารทุนและตลาดตราสารหนี้ แต่จะเป็นการจัดสรรเงินลงทุนประเภทสมดุล เพราะมีข้อกำหนดในการลงทุนในตราสารทุน กองทุนรวมหุ้นระยะยาวเหมาะสำหรับผู้ลงทุนที่ยอมรับความเสี่ยงได้ปานกลาง การที่ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯอ่อนค่า อาจดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศได้ และถ้าพิจารณาในอีกด้านจะพบว่าการที่ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯแข็งค่า แสดงว่าสภาวะเศรษฐกิจของประเทศกำลังชะลอตัวหรืออาจอยู่ในขั้นถดถอย ทำให้นักลงทุนไม่กล้าเสี่ยงลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ราคาหลักทรัพย์ลดลง

2.อัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาดาวโจนส์ (DJIA) ของประเทศสหรัฐฯอเมริกา มีผลต่อผลประกอบการของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว เนื่องจากภาวะการซื้อขายหลักทรัพย์ในประเทศไทยยังคงได้รับอิทธิพลจากดัชนีราคาหุ้นต่างประเทศอยู่ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของดัชนีในแต่ละประเทศยังคงสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มเศรษฐกิจของประเทศด้วย ถ้าหากดัชนีตลาดหุ้นในประเทศสหรัฐฯอเมริกาสูงขึ้นสะท้อนให้เห็นว่าเศรษฐกิจของประเทศนั้นดีขึ้น ประชาชนมีความอยู่ดีกินดี มีรายได้มากขึ้น ทำให้ผู้ลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ราคาหลักทรัพย์สูงขึ้น และดัชนีราคาหุ้นตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้น

3.อัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ (VOL) มีผลต่อผลประกอบการของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว เนื่องจากปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นทำให้เกิดสภาพคล่องในตลาด การเพิ่มขึ้นของเงินจะทำให้เกิดสภาวะเงินเฟ้อ ส่งผลให้ผลตอบแทนจากหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น และทำให้อัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาวปรับตัวเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

4.อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมันดิบตลาดไนเมกซ์ (OIL) ไม่มีผลต่อผลประกอบการของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากราคาน้ำมันดิบถือเป็นต้นทุนหลักของธุรกิจ หากราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกสูงขึ้นจะส่งผลให้ต้นทุนในการดำเนินงานสูงขึ้นด้วย จากช่วงที่ทำการศึกษาราคาน้ำมันมีความผันผวนจากภาวะเศรษฐกิจ ถ้าราคาน้ำมันขึ้นจะส่งผลต่อเศรษฐกิจในทางลบเพราะทำให้บริษัทมีต้นทุนที่เพิ่มขึ้น แต่จากการที่รัฐบาลไทยได้เข้าไปแทรกแซงควบคุมราคาน้ำมันทำให้ราคาน้ำมันไม่ได้สะท้อนราคาน้ำมันดิบที่แท้จริง ประกอบกับกองทุนที่ศึกษาเป็นกองทุนรวมหุ้นระยะยาวที่มีนโยบายลงทุนในตราสารแห่งทุนไม่เกิน 70% และตราสารหนี้ 30% จึงส่งผลให้ราคาน้ำมันไม่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว

5.อัตราการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลอายุ 5 ปี (YIELD) ไม่มีผลต่อผลประกอบการของกองทุนรวมหุ้นระยะยาว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากอัตราผลตอบแทนของพันธบัตรรัฐบาลมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าทรัพย์สินสุทธิของกองทุนรวม ถ้าเศรษฐกิจขยายตัว อัตราผลตอบแทนของพันธบัตรเพิ่มสูงขึ้นจะมีผลทำให้มูลค่าทรัพย์สินสุทธิของกองทุนรวมลดลง เมื่อมูลค่าทรัพย์สินสุทธิของกองทุนรวมลดลงย่อมส่งผลให้อัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากกองทุนนั้นๆ ลดลงด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออัตราผลประกอบการของกองทุนรวมหุ้นระยะยาวที่มีนโยบายการลงทุนในตราสารแห่งทุนไม่เกิน 70% และตราสารแห่งหนี้ 30% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ อัตราการเปลี่ยนแปลงอัตราการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนค่าเงินบาทเทียบกับเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ (US) อัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ (VOL) อัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาดาวโจนส์ (DJIA) และสามารถใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกลงทุนในกองทุนหุ้นระยะยาวได้อย่างชัดเจน

จากการศึกษาสรุปได้ว่าอัตราผลตอบแทนของกองทุนเปิดไทยพาณิชย์หุ้นระยะยาวปันผล 70/30 (SCBLT1) กองทุนเปิดเค 70:30 หุ้นระยะยาวปันผล (K70LTF) กองทุนเปิดกรุงไทยหุ้นระยะยาว 70/30 (KTLF70/30) กองทุนเปิดกรุงศรีหุ้นระยะยาวอิควิตี้ 70 ปันผล (KFLTFEQ70D) และกองทุนเปิดซีไอเอ็มบี-พรินซิเพิล ไลฟ์ 70 หุ้นระยะยาวปันผล (CIMBP 70LTFD) เป็นกองทุนรวมหุ้นระยะยาวสำหรับนักลงทุนและผู้ที่สนใจลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวสามารถใช้แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่างๆ ประกอบการตัดสินใจในการลงทุนได้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ระยะเวลาในการศึกษาฉบับนี้อยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2550 – 2554 ซึ่งในช่วงเวลาที่ศึกษาได้เกิดเหตุการณ์ Sub-prime Crisis ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบไปทั่วโลก โดยบริษัทส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบจนทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในการลงทุน ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรคำนึงถึงตัวแปรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง เช่น ปัจจัยการเมือง และปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ชะลอตัว ที่เกี่ยวข้อง
2. ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลเป็นรายสัปดาห์ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรจะทำการศึกษาเป็นรายเดือน เพื่อที่จะทำให้ข้อมูลที่นำมาทำการศึกษามีมากขึ้น
3. ในปัจจุบันบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน (บลจ.) ได้มีการออกโครงการลงทุนรูปแบบใหม่ๆที่มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น กองทุนเปิดทริกเกอร์ฟันด์ (Trigger Fund)
   ซึ่งเป็นกองทุนที่ระบุระยะเวลาครบกำหนด เมื่อได้ผลตอบแทนตามที่ตั้งไว้ สามารถปิดกองทุนได้ก่อนระยะเวลาครบกำหนด นโยบายการลงทุนคล้ายกองตราสารทุนอื่น เช่นกองทุนรวมหุ้นระยะยาวและกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ โดยเริ่มได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ซึ่งน่าจะเป็นแนวทางที่น่าสนใจในการศึกษาครั้งต่อไป

บรรณานุกรม

โครงการให้เงินทำงานผ่านกองทุนรวม สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2548. ความเป็นมา [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.thaimutualfund.com/AIMC/aimc_about.jsp

โครงการให้เงินทำงานผ่านกองทุนรวม สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2554. ข้อมูลโดยสังเขปของกองทุนรวม [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.thaimutualfund.com/AIMC/aimc_fundProfile2.jsp

โครงการให้เงินทำงานผ่านกองทุนรวม สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2554. ข้อมูลมูลค่าหน่วยลงทุน [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.thaimutualfund.com/AIMC/aimc_navCenter.jsp

โครงการให้เงินทำงานผ่านกองทุนรวม สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2554. ระบบเผยแพร่ข้อมูลหนังสือชี้ชวนและรายงานกองทุนรวม [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://capital.sec.or.th/webapp/mrap/index.php

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 22 ตุลาคม 2554. รู้จักกับ LTF [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.set.or.th/ltf/education/whatisltf.html

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2552. แหล่งความรู้เพื่อการลงทุน [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.tsi-thailand.org/index.php?option=com_content&task=view&id

นัทธมน อะมะตะ. 2553. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลตอบแทนของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพและกองทุนรวมหุ้นระยะยาว. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการเงิน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

ภาชลิต เถาว์ชาลี. 2550. การประเมินผลการดำเนินงานและศึกษาปัจจัยที่กำหนดผลตอบแทนของกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ และกองทุนรวมหุ้นระยะยาว. ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิภาวี อุบลฉาย. 2546. ปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์มหภาคที่มีอิทธิพลต่อดัชนีกลุ่ม 50 หลักทรัพย์ ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศศิระ โชตะศิริ. 2547. ปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อความผันผวนของดัชนีหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สมาคมบริษัทจัดการลงทุน. 2554. มูลค่าทรัพย์สินสุทธิกองทุนรวม RMF และกองทุนรวม LTF ปี 2545 – กรกฎาคม 2554 [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.aimc.or.th/21_infostats_rmfltffif.php

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 6 กรกฎาคม 2547. การซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้งและจัดการกองทุนรวม [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://capital.sec.or.th/webapp/nrs/nrs_search.php?chk_frm=1&ref_id=126

อลงกต คำชั่ง. 2552. ปัจจัยที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนของกองทุนรวมผสมระหว่างตราสารทุน กับ ตราสารหนี้. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงินมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

อนุศักดิ์ พลรบ. 2550. ผลกระทบของปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์มหภาคซึ่งมีผลต่อผลตอบแทนของกองทุนรวมตราสารทุน. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

การตอบสนองของราคาหลักทรัพย์จากการประกาศจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (เปรียบเทียบธุรกิจขนาดใหญ่ กับ ธุรกิจครอบครัว ในกลุ่ม SET100)

สุขใจ วิรุฬหมาส, สิริวรรณ โฉมจำรูญ
สาขาวิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาการตอบสนองของราคาหลักทรัพย์จากการประกาศจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (เปรียบเทียบธุรกิจขนาดใหญ่กับธุรกิจครอบครัว ในกลุ่ม SET100) โดยใช้ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจากบริษัทจดทะเบียนที่มีรายชื่ออยู่ในกลุ่ม SET 100 ต่อเนื่องกัน 3 ปี ตั้งแต่ปี 2551-2553 และมีการประกาศจ่ายเงินปันผลในช่วงเวลาดังกล่าว จำนวน 56 บริษัท แบ่งเป็น กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่จำนวน 33 บริษัท และธุรกิจครอบครัว จำนวน 23 บริษัท วัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบการตอบสนองของราคาหลักทรัพย์ ระหว่างบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มธุรกิจครอบครัว กับ กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ จากการประกาศจ่ายเงินปันผล ใน 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงประมาณการ 30 วันก่อนการประกาศจ่ายเงินปันผล ช่วงเกิดเหตุการณ์ 15 วันก่อนการประกาศจ่ายเงินปันผล และช่วงเกิดเหตุการณ์ 15 วันหลังการประกาศจ่ายเงินปันผล จากนั้นเปรียบเทียบความแปรปรวนโดยใช้ ANOVA Test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 ผลการศึกษาพบว่า ธุรกิจขนาดใหญ่มีความแปรปรวนของราคาหลักทรัพย์ จำนวน 4 หลักทรัพย์ ได้แก่ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) บริษัท แอล พี เอ็น ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน) บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (PTT) และบริษัท.ปตท.เคมีคัล จำกัด (มหาชน) ในขณะที่ในกลุ่มธุรกิจครอบครัวการประกาศจ่ายเงินปันผลในช่วงเวลาดังกล่าวไม่มีผลต่อราคาหลักทรัพย์

ความสำคัญของปัญหา

การลงทุนในตลาดทุนหรือการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนั้นผู้ลงทุนจะได้รับผลตอบ แทน 2 ส่วน ด้วยกันคือ เงินปันผล (Dividend) และกำไรจากส่วนต่างของราคาหุ้น (Capital Gain) ซึ่งตามทฤษฎี Dividend Irrelevance Theory ที่เสนอโดย Miller และ Modigliani (1961) กล่าวว่า การจ่ายเงินปันผลไม่มีผลต่อราคาหลักทรัพย์ แต่ Gordon (1963) และ Linter (1962) มีความเห็นที่ตรงกันข้ามว่านโยบายเงินปันผลมีความสำคัญต่อมูลค่าของกิจการ ตามทฤษฎี The Bird in the hand Theory ที่เสนอว่าผู้ถือหุ้นมีความพอใจที่จะรับเงินปันผลในขณะนี้มากกว่ากำไรจากราคาหุ้นสามัญที่จะเพิ่ม ขึ้นในอนาคต เพราะเงินปันผลในปัจจุบันมีความแน่นอนมากกว่าผลตอบแทนที่ผู้ถือหุ้นจะได้รับกลับมาในอนาคต เนื่องจากการทำกำไรจากส่วนต่างของราคาหุ้น (Capital Gain) จะทำได้น้อย โดยเฉพาะในช่วงที่ตลาดผันผวน

นิยามศัพท์

กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ หมายถึง กลุ่มบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ผ่านคุณสมบัติและได้รับการคัดเลือกให้อยู่ในกลุ่ม SET 100 Index และเป็นบริษัทที่ไม่ตรงตามนิยามธุรกิจครอบครัว

กลุ่มธุรกิจครอบครัว หมายถึง กลุ่มบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ผ่านคุณสมบัติและได้รับการคัดเลือกให้อยู่ในกลุ่ม SET 100 Index และเป็นบริษัทที่ตรงตามนิยามของธุรกิจครอบครัว

ดัชนี SET 100 Index หมายถึง ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ที่จำแนกตามขนาดของบริษัท ประกอบด้วยบริษัทใหญ่สุด 100 อันดับแรก โดยพิจารณาจากมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด สภาพคล่องในการซื้อขาย และการกระจายหุ้น

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย(SET) หมายถึง นิติบุคคลที่จัดตั้งภายใต้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางและทางเลือกหลักของ

ผู้ลงทุนและผู้ระดมทุนเพื่อสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ด้วยการจัดให้มีตราสารและบริการทางการเงินครบวงจร และมีระบบที่น่าเชื่อถือและเข้าถึงได้ง่าย

ผลตอบแทนที่เกินปกติของหลักทรัพย์ หมายถึง ผลต่างระหว่างผลตอบแทนที่แท้จริงของหลักทรัพย์ กับผลตอบแทนที่แท้จริงของตลาดหลักทรัพย์

ผลตอบแทนที่เกินปกติสะสมของหลักทรัพย์ หมายถึง ผลรวมของผลตอบแทนที่เกินปกติของหลักทรัพย์ในช่วงเหตุการณ์ประกาศจ่ายเงินปันผล

วันที่มีการประกาศจ่ายเงินปันผล หมายถึง วันที่มีการขึ้นเครื่องหมาย XD (Record Date) ซึ่งแสดงว่านักลงทุนในหลักทรัพย์ในวันนั้นจะไม่มีสิทธิได้รับเงินปันผลที่บริษัทประกาศจ่ายในงวดนั้น

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการตอบสนองของราคาหลักทรัพย์ต่อการประกาศจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีแนวคิด ทฤษฎี และผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องในการศึกษาครั้งนี้ คือ

1. แนวคิดธุรกิจครอบครัว ธุรกิจครอบครัว หมายถึง ธุรกิจที่เป็นกิจการใดๆ ที่มีครอบครัวถือครองความเป็นเจ้าของส่วนใหญ่ไว้ หรือถือครองอำนาจการควบคุมและบริหารกิจการนั้น โดยมีสมาชิกของครอบครัวมากกว่าสองคนมีส่วนร่วมโดยตรงกับการดำเนินงานของกิจการ กล่าวคือธุรกิจครอบครัวคือระบบร่วมระหว่างความเป็นครอบครัวและความเป็นธุรกิจ อีกนัยหนึ่งสมาชิกของครอบครัวที่เป็นเจ้าของนั้น จะมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ กลยุทธ์ ขององค์กรเสมอ รูปแบบธุรกิจที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการมั่นคงทางการเงินของครอบครัว โดย “ธุรกิจ” เป็นเครื่องมือช่วยส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดี มีงานทำ และหาเลี้ยงตัวเองได้ กล่าวโดยสรุปแล้ว ลักษณะเฉพาะของธุรกิจครอบครัวคือธุรกิจที่หุ้นของกิจการมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเจ้าของโดยสมาชิกของครอบครัวใดครอบครัวหนึ่ง หรือธุรกิจที่มีการสืบทอดมาสู่ลูกหลานอีกรุ่นหนึ่ง หรือระบบธุรกิจที่มีครอบครัวเป็นเจ้าของและบริหารจัดการโดยบุคคลในครอบครัวเป็นหลัก

2. ทฤษฎีตลาดที่มีประสิทธิภาพ (Efficient Market) ในการวิเคราะห์การลงทุน ผู้ลงทุนต้องตระหนักถึงภาวะประสิทธิภาพของตลาด เพื่อความเข้าใจในกลไกการปรับตัวของราคาหลักทรัพย์ต่อข่าวสารข้อมูลของหลักทรัพย์นั้น ในตลาดที่มีประสิทธิภาพ ราคาหลักทรัพย์จะสะท้อนถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆอย่างรวดเร็ว โดยตลาดที่มีประสิทธิภาพระดับต่ำข้อมูลที่เผยแพร่ไปยังผู้ลงทุนอย่างรวดเร็วและทั่วถึงได้แก่ข้อมูลตลาด ส่วนตลาดที่มีประสิทธิภาพระดับกลางข้อมูลที่เผยแพร่ไปยังผู้ลงทุนอย่างรวดเร็วและทั่วถึงนอกจากข้อมูลตลาดแล้วยังมีข้อมูลสาธารณะอื่นๆ ทั้งข้อมูลในอดีต ปัจจุบัน รวมถึงข้อมูลที่คาดไว้ ส่วนตลาดที่มีประสิทธิภาพระดับสูง ข้อมูลที่เผยแพร่ไปยังผู้ลงทุนอย่างรวดเร็วและทั่วถึงได้แก่ข้อมูลทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลสาธารณะ หรือข้อมูลภายใน ดังนั้นในประสิทธิภาพระดับนี้จึงไม่มีใครสามารถทำกำไรส่วนเกินได้

3. การทดสอบความผิดปกติในระหว่างปีปฏิทิน การศึกษาหลายๆ ชิ้นพยายามที่จะศึกษาว่า มีผลตอบแทนเกินปกติเกิดขึ้นในช่วงเวลาใดในระหว่างปีหรือไม่ (Calendar effect) ซึ่งทำให้ผู้ลงทุนสามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์ผลตอบแทนของหุ้นได้ การศึกษาดังกล่าวนั้น ได้แก่ การศึกษาความผิดปกติที่เกิดขึ้นในระหว่างวัน (Intraday effect) การศึกษาความผิดปกติที่เกิดขึ้นในวันจันทร์ (Monday effect) การศึกษาความผิดปกติที่เกิดขึ้นในวันใดวันหนึ่งในสัปดาห์

(Day-of-the-week) การศึกษาความผิดปกติที่เกิดขึ้นในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ (Weekend effect) การศึกษาความผิดปกติที่เกิดขึ้นในเดือนใด ๆ (Monthly effect) และการศึกษาความผิดปกติที่เกิดขึ้นในเดือนมกราคม (The January effect) เป็นต้น ผลการศึกษาความผิดปกติที่เกิดขึ้นในระหว่างปีปฏิทินตามช่วงเวลาต่างๆเหล่านั้นพบว่ามีความผิดปกติเกิดขึ้นที่ทำให้ได้ผลคัดค้านสมมติฐานความมีประสิทธิภาพของตลาด

2. **การทดสอบผลกระทบในเรื่องขนาด** ผู้วิจัยหลาย ๆ รายนำผลกระทบในเรื่องขนาด (The size effect) มาใช้ในการศึกษาโดยทำการทดสอบผลกระทบของขนาดที่มีต่ออัตราผลตอบแทนรับรู้ความเสี่ยงผลการวิจัยพบว่า ผลตอบแทนรับรู้ความเสี่ยงในช่วงที่ทำการศึกษาคือ ช่วงเวลา 20-35 ปี ของธุรกิจขนาดเล็กมีสูงกว่าขนาดใหญ่อย่างเห็นได้ชัด นอกจากนั้น การศึกษาโดยใช้ข้อมูลค่าใช้จ่ายในการซื้อขายหุ้นก็ยืนยันว่ามีผลกระทบในเรื่องของขนาดเกิดขึ้นจริง ดังนั้น จากผลการศึกษาส่วนใหญ่ ทำให้สรุปได้ว่า ขนาดธุรกิจเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดความผิดปกติของสมมติฐานตลาดมีประสิทธิภาพและตัวแปรสำคัญที่ทำให้เกิดความผิดปกติได้แก่ ความเสี่ยง ค่าใช้จ่ายในการซื้อขาย นอกจากนั้น ผลสรุปยังชี้ให้เห็นว่าผลกระทบในเรื่องขนาดควรจะต้องนำมาพิจารณาทุกครั้งที่ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนกับเหตุการณ์สำคัญอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้น

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงนำการศึกษาผลกระทบในเรื่องกลุ่มธุรกิจมาใช้เพื่อศึกษาผลกระทบจากการประกาศจ่ายเงินปันผลว่า การจ่ายปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ ในกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่และธุรกิจครอบครัวต่างกันหรือไม่

3. **ทฤษฎีการส่งสัญญาณ (Signaling Theory)** เป็นทฤษฎีที่ศึกษาถึงพฤติกรรมที่บริษัทหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ส่งสัญญาณให้กับผู้ถือหุ้นรายย่อย ซึ่งอาจจะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของราคาหุ้นได้ กล่าวคือ ราคาหุ้น มีแนวโน้มที่จะปรับตัวลดลง สำหรับบริษัทที่มีการจ่ายเงินปันผลลดลงจากปีก่อน (Decreasing Dividend Payout Ratio) จากการศึกษาพบว่าราคาหุ้นจะปรับลดลงก่อนวันที่บริษัทจะประกาศจ่ายเงินปันผลจริง และจะปรับตัวลดลงต่ำที่สุดในวันที่มีการประกาศจ่ายเงินปันผลที่ลดลง จากนั้นราคาหุ้นมีแนวโน้มจะปรับตัวขึ้นทันที นักลงทุนที่ชอบการเก็งกำไรสามารถที่จะซื้อหุ้นลักษณะนี้เพื่อการเก็งกำไรในวันที่บริษัทประกาศลดการจ่ายเงินปันผล เพื่อหวังราคาหุ้นปรับตัวขึ้น ในทางกลับกัน ราคาหุ้นมีแนวโน้มจะปรับตัวสูงขึ้นถ้าบริษัทจ่ายเงินปันผลเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า (Increasing Dividend Payout Ratio) และจากการศึกษาพบว่า ราคาหุ้นจะปรับตัวเพิ่มขึ้นก่อนวันที่ประกาศจริง และจะปรับตัวเพิ่มขึ้นถึงจุดสูงสุดในวันที่ประกาศเพิ่มการจ่ายเงินปันผล หลังจากนั้นราคาจะปรับตัวลดลงทันที นักลงทุนที่ชาญฉลาดอาจจะถือจังหวะนี้ ขายทำกำไรได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุดธิดา ตรีตรง (2553) ศึกษาผลกระทบจากการประกาศจ่ายเงินปันผลที่มีผลต่อราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความมีประสิทธิภาพของตลาดในระดับปานกลางของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยทำการศึกษาเหตุการณ์ประกาศจ่ายเงินปันผล ของบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในดัชนี SET 100 ในช่วงปี 2548-2551 จำนวน 530 ตัวอย่าง แบ่งเหตุการณ์ตามลักษณะการจ่ายเงินปันผล และแบ่งตามหมวดอุตสาหกรรม วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ทฤษฎีแบบจำลองตลาดเพื่อหาผลตอบแทนเกินปกติ อัตราผลตอบแทนเกินปกติสะสมในช่วงก่อนการประกาศ ระหว่างการประกาศ และหลังการประกาศจ่ายเงินปันผลตามลำดับ จากนั้นเปรียบเทียบค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่มโดยใช้ ANOVA Test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการศึกษาพบว่า เกิดผลตอบแทนเกินปกติเฉลี่ยสะสมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสามช่วง แสดงว่ามีนักลงทุนได้ผลตอบแทนเกินปกติในทุกช่วงของการประกาศจ่ายเงินปันผล ดังนั้นถึงแม้ว่าจะเกิดผลตอบแทนเกินปกติช่วงประกาศจ่ายเงินปันผลผลตอบแทนเกินปกติดังกล่าวยังคงเกิดขึ้น อย่างต่อเนื่อง

อภิญญา อารมณ์ชื่น (2550) ศึกษาการตอบสนองของราคาหลักทรัพย์จากการประกาศจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์จากการจ่ายเงินปันผล การศึกษาดังกล่าวใช้แบบจำลองตลาดในการศึกษาเหตุการณ์โดยทำการศึกษาการประกาศจ่ายเงินปันผลสำหรับรอบระยะเวลาบัญชี 6 เดือน ระหว่างปี พ.ศ 2546-2548 โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 กรณี กรณีที่1 ตามจำนวนเงินปันผลที่ประกาศจ่าย โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1.กลุ่มบริษัทที่จ่ายเงินปันผลลดลง 2.กลุ่มบริษัทที่จ่ายเงินปันผลเท่าเดิม 3.กลุ่มบริษัทที่มีการจ่ายเงินปันผลเพิ่มขึ้น กรณีที่ 2 แบ่งประชากรตามขนาดบริษัท ซึ่งแบ่งประชากรออกเป็น 2 กลุ่มคือ 1.กลุ่มบริษัทขนาดเล็ก 2.กลุ่มบริษัทขนาดใหญ่ ผลการศึกษาพบว่ากรณีแรกการประกาศจ่ายเงินปันผลมีผลต่อราคาหลักทรัพย์ โดยส่งผลให้มีผลตอบแทนที่เกินปกติเกิดขึ้นในหลักทรัพย์ทั้ง 3 กลุ่ม โดยข่าวประกาศจ่ายเงินปันผลเป็นข่าวร้ายที่ทำให้ราคาหลักทรัพย์ลดลง สะท้อนให้เห็นว่าตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยไม่จัดอยู่ในกลุ่มตลาดที่มีประสิทธิภาพระดับกลาง เนื่องจากราคาหลักทรัพย์ในตลาดยังไม่สะท้อนข้อมูลเงินปันผลของหลักทรัพย์ กรณีที่2 พบว่าการประกาศจ่ายเงินปันผลของธุรกิจที่มีขนาดแตกต่างกันจะส่งผลกระทบได้แตกต่างกัน คือ ธุรกิจขนาดเล็กจะมีผลตอบแทนที่เกินปกติสูงกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ โดยผลตอบแทนที่เกินปกติของทั้ง 2 กลุ่มส่งผลให้ราคาหลักทรัพย์ลดลง

นนทวัชร์ อนุสรณ์พาณิช (2548) ศึกษาการตอบสนองของตลาดจากการประกาศเงินปันผลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลกระทบจากการประกาศจ่ายเงินปันผล ที่มีต่อผลตอบแทน ของหลักทรัพย์ ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยโดยทำการศึกษาการประกาศจ่ายเงินปันผลสำหรับรอบระยะเวลาบัญชี 12 เดือน ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2547 โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1.กลุ่มที่มีการจ่ายเงินปันผลเพิ่มขึ้น 2.กลุ่มที่จ่ายเงินปันผลลดลง 3.กลุ่มที่จ่ายเงินปันผลคงที่จากนั้นใช้แบบจำลองตลาดเพื่อหาผลตอบแทนเกินปกติโดยทำการเปรียบเทียบระหว่างช่วงก่อนประกาศเงินปันผล ช่วงระหว่างประกาศเงินปันผล และช่วงหลังประกาศเงินปันผล การศึกษาพบว่าบริษัทที่มีการประกาศจ่ายเงินปันผลเพิ่มขึ้นมีผลตอบแทนเกินปกติในช่วงประกาศจ่ายเงินปันผลโดยราคาหุ้นมีการตอบสนองที่เป็นบวกในช่วงวันประกาศตรงข้ามกับกรณีการประกาศจ่ายเงินปันผลลดลงพบว่ามีผลตอบแทนเกินปกติ ในช่วงประกาศจ่ายเงินปันผลเช่นเดียวกันแต่เป็นด้านลบ และสำหรับกรณีที่มีการประกาศจ่ายเงินปันผลคงที่ ผลการศึกษาไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ดังกล่าวได้

ระเบียบวิธีการศึกษาและผลการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องการตอบสนองของราคาหลักทรัพย์จากการประกาศจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (เปรียบเทียบธุรกิจขนาดใหญ่ กับ ธุรกิจครอบครัว ในกลุ่ม SET100) ผู้วิจัยได้มีการดำเนินการศึกษา บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มดัชนี SET100 โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การจัดกลุ่มประชากร ในการศึกษาครั้งนี้มีบริษัทจำนวน 56 บริษัท ที่มีการประกาศจ่ายเงินปันผลสม่ำเสมอสำหรับรอบระยะเวลาบัญชี 6 เดือนระหว่างปี พ.ศ. 2551 - พ.ศ. 2553 โดยแบ่งการศึกษาเป็น 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

- กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ จำนวน 33 บริษัท
- กลุ่มธุรกิจครอบครัว จำนวน 23 บริษัท

2 การคำนวณผลตอบแทนของหลักทรัพย์ การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบเหตุการณ์ที่สนใจ (Event Study) โดยกำหนดให้วันประกาศจ่ายเงินปันผลเป็นวันที่ 0 กำหนดช่วงระหว่างเกิดเหตุการณ์ 3 ช่วงเวลา คือ

ช่วงที่ 1 ช่วงประมาณการ คือช่วง 30 วัน ก่อนวันแจ้งมติการจ่ายเงินปันผล

ช่วงที่ 2 ช่วงเกิดเหตุการณ์ 15 วัน ก่อนประกาศจ่ายเงินปันผล

ช่วงที่ 3 ช่วงเกิดเหตุการณ์ 15 วัน หลังประกาศจ่ายเงินปันผล

โดยทำการเก็บรวบรวมราคาปิดรายวันของหลักทรัพย์ ใน 3 ช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อใช้ในการคำนวณอัตราผลตอบแทนของ หลักทรัพย์

3 **ประมวลผลทางสถิติด้วยการทดสอบความแปรปรวน ANOVA Test** ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 ซึ่งมีขั้นตอนการทดสอบดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มธุรกิจครอบครัว

จากการทดสอบค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป จากหลักทรัพย์จำนวน 23 บริษัท ที่มีการประกาศจ่ายเงินปันผล โดยใช้อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ของกลุ่มธุรกิจครอบครัว ในช่วง 30 วันก่อนการประกาศจ่ายเงินปันผล เปรียบเทียบกับ ช่วงเกิดเหตุการณ์ 15 วันก่อนการประกาศจ่ายเงินปันผล ช่วง 30 วันก่อนการประกาศจ่ายเงินปันผล เปรียบเทียบกับช่วงเกิดเหตุการณ์ 15 วันหลังการประกาศจ่ายเงินปันผล และในช่วงเกิดเหตุการณ์ 15 วันก่อนการประกาศจ่ายเงินปันผล เปรียบเทียบกับ ช่วงเกิดเหตุการณ์ 15 วันหลังการประกาศจ่ายเงินปันล โดยการทดสอบ ANOVA:TWO Factor without Replication ผลจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าการตอบสนองของราคาหลักทรัพย์จากการประกาศจ่ายเงินปันผลในช่วงประมาณการ 30 วัน และช่วงเกิดเหตุการณ์ 15 วันของการประกาศจ่ายปันผล และช่วงเกิดเหตุการณ์ 15 วัน หลังประกาศจ่ายเงินปันผลไม่มีผลต่อราคาหุ้นของธุรกิจครอบครัว

กลุ่มที่ 2 กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่

จากการทดสอบค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป จากหลักทรัพย์จำนวน 33 บริษัท ที่มีการประกาศจ่ายเงินปันผล การทดสอบโดยใช้อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ของกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ ในช่วง 30 วันก่อนการประกาศจ่ายเงินปันผล เปรียบเทียบกับ ช่วงเกิดเหตุการณ์ 15 วันก่อนการประกาศจ่ายเงินปันผล ในช่วง 30 วันก่อนการประกาศจ่ายเงินปันผล เปรียบเทียบกับ ช่วงเกิดเหตุการณ์ 15 วันหลังการประกาศจ่ายเงินปันผล และช่วงเกิดเหตุการณ์ 15 วันก่อนการประกาศจ่ายเงินปันผล เปรียบเทียบกับ ช่วงเกิดเหตุการณ์ 15 วันหลังการประกาศจ่ายเงินปันผล โดยการทดสอบ ANOVA:TWO Factor without Replication ผลจากการทดสอบ สรุปได้ว่าการตอบสนองของราคาหลักทรัพย์จากการประกาศจ่ายเงินปันผลในช่วงประมาณการ 30 วัน และช่วงเกิดเหตุการณ์ก่อนและหลัง15วันของการประกาศจ่ายเงินปันผลมีผลต่อราคาหุ้นของธุรกิจขนาดใหญ่ เนื่องจากการทดสอบสมมติฐานพบว่ามีความแตกต่างกันในการประกาศจ่ายเงินปันผลในกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference) ซึ่งอยู่ในคำสั่ง Post Hoc ว่าคู่ใดมีความแตกต่างกัน ซึ่งจากการทดสอบเป็นรายคู่ ในกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ จำนวน 33 บริษัท มีจำนวน 4 บริษัท ได้แก่

1. บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (PTT) สรุปผลได้ว่า ช่วงเวลา 30 วันก่อนการประกาศจ่ายเงินปันผล อัตราผลตอบแทนของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) แตกต่างจากช่วง 15 วันก่อนประกาศจ่ายปันผล
2. บริษัท.ปตท.เคมีคัล จำกัด (มหาชน) (PTTCH) สรุปผลได้ว่า ช่วงเวลา 30 วันก่อนการประกาศจ่ายเงินปันผล อัตราผลตอบแทนของบริษัท.ปตท.เคมีคัล จำกัด (มหาชน) แตกต่างจากช่วง 15 วันหลังประกาศจ่ายปันผล
3. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) (BAY) สรุปผลได้ว่า ช่วงเวลา 15 วันก่อนการประกาศจ่ายเงินปันผล อัตราผลตอบแทนของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) แตกต่างจากช่วง 15 วันหลังประกาศจ่ายปันผล
4. บริษัท แอล พี เอ็น ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน) (LPN) สรุปผลได้ว่า ช่วงเวลา 30 วันก่อนการประกาศจ่ายเงินปันผล อัตราผลตอบแทนของบริษัท แอล พี เอ็น ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน) แตกต่างจากช่วง 15 วันก่อนประกาศจ่ายปันผล

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า การตอบสนองของราคาหลักทรัพย์จากการประกาศจ่ายเงินปันผลโดยการเปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ ในกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่กับธุรกิจครอบครัว พบว่าราคาหลักทรัพย์ของกลุ่มธุรกิจครอบครัวไม่ตอบสนองต่อการประกาศจ่ายเงินปันผล ในขณะที่กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่นั้นราคาหลักทรัพย์ได้ตอบสนองต่อการประกาศจ่ายเงินปันผล

จากผลการทดสอบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการประกาศจ่ายเงินปันผล ไม่ทำให้ราคาหุ้นเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญในธุรกิจครอบครัว ตามแนวคิดธุรกิจครอบครัว ที่กล่าวไว้ว่าธุรกิจครอบครัวนั้นหมายถึง ธุรกิจที่หุ้นของกิจการมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นของเจ้าของอยู่แล้วและผู้ถือหุ้นจึงจำเป็นต้องรักษาสัดส่วนการถือหุ้นเอาไว้เพื่อให้มีอำนาจในการบริหาร ทำให้หุ้นในกลุ่มนี้ มีสภาพคล่องต่ำ ในขณะที่บริษัทขนาดใหญ่นั้นมีสภาพคล่องสูง และมีช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้กับนักลงทุนหลายช่องทางทำให้นักลงทุนส่วนใหญ่จะรับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง ทำให้ราคาหุ้นมีการตอบสนองต่อข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้น เนื่องจากนักลงทุนจะทำกำไรจากส่วนต่างของราคาหุ้นได้ โดยเข้ามาเก็งกำไรในช่วงเวลาประกาศจ่ายปันผลเพื่อสร้างผลกำไรจากส่วนต่างของราคาหุ้น และผลตอบแทนจากเงินปันผล

จากผลการทดสอบของธุรกิจขนาดใหญ่แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่นักลงทุนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในการลงทุน โดยไม่ใช้ข้อมูลสาธารณะทั้งหมดในการพิจารณาประกอบการตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์ ตามหลักของทฤษฎีตลาดที่มีประสิทธิภาพ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ยังเป็นตลาดที่อ่อนไหวต่อข้อมูลข่าวสาร ทำให้นักลงทุนยังทำกำไรเกินปกติจากการลงทุนได้ โดยไม่ได้ใช้ข้อมูลสาธารณะทั้งหมดประกอบการตัดสินใจลงทุน ดังนั้นนักลงทุนควรใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจลงทุนในช่วงที่มีการประกาศจ่ายเงินปันผล รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหาแนวทางพัฒนาความรู้ของนักลงทุน เพื่อไม่ให้นักลงทุนกลุ่มใดได้รับผลประโยชน์จากการลงทุนเหนือกลุ่มอื่น

บรรณานุกรม

จิรัตน์ สังข์แก้ว. 2545. *การลงทุน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 11.กรุงเทพมหานคร: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี, 2553

ภูษิต วงศ์หล่อสายชล และ วรรณรพี บานชื่นวิจิตร. 2551. ธุรกิจครอบครัวของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, วารสารวิชาการ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ปีที่ 28 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม – กันยายน 2551.

นนทวัชร์ อนุสรณ์พาณิชย์. 2548. การตอบสนองของราคาหลักทรัพย์เมื่อมีการประกาศจ่ายเงินปันผล. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นวพร เนียมพลอย. 2548. ผลกระทบของการประกาศจ่ายเงินปันผลที่มีต่ออัตราผล ตอบแทนของหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบัญชี, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เริงรัก จำปาเงิน. 2544. การจัดการการเงิน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คเน็ต

สุดธิดา ตรีตรง 2553. ศึกษาผลกระทบจากการประกาศจ่ายเงินปันผลที่มีผลต่อราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อภิญญา อารมณ์ชื่น. 2550: การตอบสนองของราคาหลักทรัพย์จากการประกาศจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต สาขาบัญชี ภาควิชาบัญชี, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อราคาใบสำคัญแสดงสิทธิ

ชยคริษฐ์ ชยุตม์วรกานต์,สิริวรรณ โฉมจำรูญ
สาขาวิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ,มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อราคาใบสำคัญแสดงสิทธิ” วัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อราคาใบสำคัญแสดงสิทธิ โดยทำการคัดเลือกใบสำคัญแสดงสิทธิที่ออกในปี พ.ศ. 2547 และหมดอายุในปี พ.ศ. 2550 จำนวน 6 ใบสำคัญแสดงสิทธิ และใช้ข้อมูลรายสัปดาห์ โดยมีปัจจัยต่างๆที่นำมาศึกษามีทั้งหมด 5 ตัวแปร ได้แก่ ราคาหุ้นสามัญ (CURRENT STOCK PRICE) ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ (SET INDEX) ระยะเวลาในการใช้สิทธิ (TIME TO EXPIRATION) อัตราผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลอายุ 4 ปี(YIELD) และค่าความเสี่ยงของหลักทรัพย์เทียบกับตลาดหลักทรัพย์ (BETA) ซึ่งใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square Method: OLS) เพื่อประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแต่ละแบบจำลอง

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าตัวแปรอิสระที่มีผลต่อราคาใบสำคัญแสดงสิทธิอย่างมีระดับนัยสำคัญและมีทิศทางตรงตามสมมติ ฐานที่ตั้งไว้ ได้แก่ราคาหุ้นสามัญ (CURRENT STOCK PRICE) ระยะเวลาในการใช้สิทธิ (TIME TO EXPIRATION) และดัชนีตลาดหลักทรัพย์ (SET INDEX) และตัวแปรอิสระที่มีผลต่อราคาใบสำคัญแสดงสิทธิแต่ไม่ตรงตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ได้แก่อัตราผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลอายุ 4 ปี(YIELD) ตัวแปรอิสระที่ไม่มีผลต่อราคาใบสำคัญแสดงสิทธิ คือ ค่าความเสี่ยงของหลักทรัพย์เทียบกับตลาดหลักทรัพย์ (BETA)

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เริ่มเปิดทำการซื้อขายครั้งแรกเมื่อ 30 เมษายน พ.ศ. 2518 เพื่อจัดให้มีแหล่งกลางในการซื้อขายหลักทรัพย์ เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ และการระดมเงินทุนในประเทศ และหลังจากที่มีการออกพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 บริษัทเอกชนสามารถออกตราสารระดมทุนจากประชาชนได้โดยตรง ทำให้มีการออกตราสารทางการเงินมากขึ้น เช่น หุ้นสามัญ หุ้นกู้ ใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นกู้ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น (Warrant) เป็นต้น ทำให้ประชาชนมีทางเลือกในการลงทุนมากขึ้น บริษัทที่ออกใบสำคัญแสดงสิทธิจะได้รับประโยชน์ จากการออกใบสำคัญแสดงสิทธิ คือ ทำให้บริษัทสามารถสามารถระดมทุนสำหรับดำเนินธุรกิจเพิ่มขึ้นโดยไม่ต้องจ่ายเงินปันผลแก่ผู้ถือใบสำคัญแสดงสิทธิและไม่ต้องออกหุ้นเพิ่มทุนในทันที และในการการออกขายใบสำคัญแสดงสิทธิไม่มีผลให้บริษัทเพิ่มจำนวนหุ้น ถ้ายังไม่มีการใช้สิทธิดังกล่าว ดังนั้นการออกขายใบสำคัญแสดงสิทธิจึงไม่มีผลกระทบกับกำไรเฉลี่ยต่อหุ้น (Dilution Effect) ทำให้บริษัทผู้ออกใบสำคัญแสดงสิทธิสามารถวางแผนการดำเนินกิจการระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ที่ผู้ถือใบสำคัญแสดงสิทธิ คือ ทำให้ผู้ลงทุนมีทางเลือกในการลงทุนเพิ่มขึ้นซึ่งผู้ลงทุนที่มีเงินทุนจำกัดสามารถซื้อหุ้นที่ต้องการได้ โดยซื้อใบสำคัญแสดงสิทธิไว้ก่อน แล้วใช้สิทธิซื้อหุ้นสามัญเมื่อถึงเวลาใช้สิทธิ อีกทั้งผู้ลงทุนสามารถทำกำไรได้จากส่วนต่างของราคาเสนอซื้อ เสนอขาย (Capital Gain) และใบสำคัญแสดงสิทธิเป็นอีกหนึ่งทางเลือกสำหรับใช้ป้องกันความเสี่ยงได้ ใบสำคัญแสดงสิทธิฉบับแรกออกมาในปี พ.ศ. 2533 โดย ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยการใช้ชื่อว่า BBC-W เป็นใบสำคัญแสดงสิทธิแบบยุโรป ซึ่งมีการใช้สิทธิได้เพียงครั้งเดียว ณ วันหมดอายุ มีอายุทั้งสิน 3 ปี โดย

กำหนดให้ใช้สิทธิระหว่างวันที่ 8 – 28 เมษายน พ.ศ. 2535 ที่ราคาใช้สิทธิ 10 บาท และได้ปรับลดลงเหลือ 9.89 บาท จนกระทั่งปัจจุบัน (เดือน สิงหาคม 2554) มีจำนวนใบสำคัญแสดงสิทธิที่ซื้อขายกันอยู่ในตลาดหลักทรัพย์จำนวน 63 หลักทรัพย์ ซึ่งจำนวนของใบสำคัญแสดงสิทธิมีปริมาณที่เพิ่ม แสดงได้จากภาพที่1 แสดงจำนวนใบสำคัญแสดงสิทธิตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 – 2553 เป็นที่น่าสนใจว่าจำนวนใบสำคัญแสดงสิทธิในปี พ.ศ. 2547 – 2550 จำนวนใบสำคัญแสดงสิทธิมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้น คือ 79 , 82 , 79 และ 71 ใบ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณามูลค่าการซื้อขายใบสำคัญแสดงสิทธิพบว่าในปี พ.ศ. 2547 - 2550 มีปริมาณมูลค่าการซื้อขายใบสำคัญแสดงสิทธิอยู่ในระดับที่สูงคือ 212,810.61 ล้านบาท แสดงในภาพที่ 2 แสดงมูลค่าซื้อขายใบสำคัญแสดงสิทธิ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 - 2553

จากการที่ใบสำคัญแสดงสิทธิมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และมีมูลค่าการซื้อขายหมุนเวียนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2547 - 2550 ที่มีจำนวนใบสำคัญแสดงสิทธิ และมีมูลค่าซื้อขายใบสำคัญแสดงสิทธิที่สูงที่สุด ดังนั้นจึงเป็นช่วงเวลาที่น่าสนใจศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาใบสำคัญแสดงสิทธิ ซึ่งถ้าผู้ลงทุน มีความเข้าใจถึงกลไกและลักษณะการทำงานของใบสำคัญแสดงสิทธิ ก็จะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกระจายการลงทุน และป้องกันความเสี่ยงจากการลงทุนได้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อราคาของใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหุ้นสามัญ

สมมติฐานของการศึกษา

การศึกษานี้ได้กำหนดสมมุติฐานตามปัจจัยที่กำหนดดังนี้

1. ราคาหุ้นสามัญ
2. ระยะเวลาในการใช้สิทธิ
3. ความเสี่ยงของหลักทรัพย์ที่เทียบกับตลาดหลักทรัพย์ (Beta)
4. อัตราดอกเบี้ยที่ไม่มีความเสี่ยง
5. อัตราผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลอายุ 4 ปี (Yield)

จากปัจจัยดังกล่าวมีอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อราคาของใบสำคัญแสดงสิทธิ

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ ใช้ข้อมูลราคาตลาดของใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหุ้นสามัญ ข้อมูลเป็นรายสัปดาห์ ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2547 – 2550 โดยทำการคัดเลือกใบสำคัญแสดงสิทธิที่จดทะเบียนในปี พ.ศ. 2547 และ หมดอายุในปี พ.ศ. 2550 ซึ่งมีดังต่อไปนี้

1. BTC-W1 ออกโดย บริษัท บางปะกง เทอร์มินอล จำกัด (มหาชน)
2. CK-W1 ออกโดย บริษัท ช.การช่าง จำกัด (มหาชน)
3. EASTW-W1 ออกโดย บริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน)
4. MAJOR-W1 ออกโดย บริษัท เมเจอร์ ซีนีเพล็กซ์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
5. MODERN-W ออกโดย บริษัท โมเดอร์นฟอร์มกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
6. PATKL-W1 ออกโดย บริษัท บริษัท พัฒน์กล จำกัด (มหาชน)

คำนิยามศัพท์

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Stock Exchange of Thailand - SET) หมายถึง ศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์ของประเทศไทย ทำหน้าที่เป็นตลาดรองเพื่อซื้อขายหลักทรัพย์

หลักทรัพย์ (Securities) หมายถึง ตราสารหรือหลักฐานแสดงสิทธิ์ในทรัพย์สิน เช่นตั๋วเงินคลัง พันธบัตร ตั๋วเงิน หุ้น หุ้นกู้ ใบสำคัญแสดงสิทธิ

ผลตอบแทน (Return) หมายถึง ผลประโยชน์ที่ผู้ลงทุนได้รับจากการลงทุนในหลักทรัพย์นั้นๆ ซึ่งอาจเป็นดอกเบี้ย เงินปันผล หรือกำไรจากการขายหลักทรัพย์

ความเสี่ยง (Risk) หมายถึง โอกาสที่จะไม่ได้รับผลตอบแทนที่คาดเอาไว้ หรือ โอกาสที่จะสูญเสียผลตอบแทนและเงินลงทุนจากการลงทุนในหลักทรัพย์

ใบสำคัญแสดงสิทธิ (Warrant) หมายถึง ตราสารทางการเงินหรือหลักทรัพย์ประเภทหนึ่งที่ให้สิทธิ์แก่ผู้ถือในการที่จะซื้อหุ้นสามัญหรือหุ้นบุริมสิทธิ์ของบริษัทผู้ออกใบสำคัญแสดงสิทธิ ในจำนวนและราคาที่กำหนดไว้

สัมประสิทธิ์ค่าเบต้า (β) หมายถึง ตัววัดความเสี่ยงที่แสดงถึงการเปรียบเทียบระหว่างผลตอบแทนของหลักทรัพย์กับผลตอบแทนของตลาด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษานี้จะเป็นแนวทางต่อผู้ลงทุนในการตัดสินใจในการลงทุนในใบสำคัญแสดงสิทธิ ซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งในการกระจายความเสี่ยง

แนวคิด และ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีอุปสงค์ และอุปทาน (Demand and Supply) (www.nkc.kku.ac.th)

อุปสงค์ (Demand)

อุปสงค์ หมายถึง ความต้องการสำหรับสินค้า และบริการชนิดใดชนิดหนึ่ง โดยทั่วๆ ไปแล้วเราสามารถที่จะแบ่งประเภทของอุปสงค์ได้ดังต่อไปนี้

1. อุปสงค์ต่อราคา (Price Demand)
2. อุปสงค์ต่อรายได้ (Income Demand)
3. อุปสงค์ต่อราคาสินค้าอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่กำลังพิจารณาอยู่ (Cross Demand)

อุปทาน (Supply)

อุปทาน คือ จำนวนต่างๆ ของสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งที่ผู้ผลิตพร้อมที่จะผลิตออกขาย ณ ระดับราคาต่างๆ ภายในระยะเวลาที่กำหนด สำหรับประเภทของอุปทานนั้นจะมีอยู่เพียงแค่ชนิดเดียวก็คืออุปทานต่อราคา (Price Supply)

ทฤษฎีการกำหนดราคาสินทรัพย์ทุน (Capital Asset Pricing Model : CAPM)

ได้มีการนำเอาแนวคิดการกระจายการลงทุนในหลักทรัพย์ของ Markowitz ไปศึกษาและพัฒนาขึ้นมาเป็นแนวคิดที่เรียกว่า ทฤษฎีการกำหนดราคาสินทรัพย์ทุน (Capital Asset Pricing Model : CAPM) ใจความสำคัญของทฤษฎี CAPM พูดถึงความเสี่ยงที่ขจัดได้ของ Markowitz ว่าเป็นความเสี่ยงไม่เป็นระบบนั่นเอง ซึ่งเป็นความเสี่ยงเฉพาะตัวของหลักทรัพย์อันเกิดมาจากการดำเนินงานของธุรกิจกับความเสี่ยงที่เป็นระบบซึ่งไม่สามารถขจัดได้เป็นความเสี่ยงของตลาดที่มีผลกระทบต่อทุกๆหลักทรัพย์เกิดจากปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้

ทฤษฎี CAPM ในแนวทางของ William F. Sharpe

จากแนวคิดข้างต้น Sharpe ได้พัฒนาตัวแบบดัชนีตลาด (Market Model) แสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์กับอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยรวมทั้งตลาด แทนการหาความสัมพันธ์ระหว่างหลักทรัพย์ใดๆ เพื่อให้อยู่ในฐานการเปรียบเทียบเดียวกันและได้สมการ Characteristic Line คือ

$$Ri = \alpha i + \beta i\, Rm + ei$$

บริษัทที่นำมาศึกษา

1. บริษัท บางปะกง เทอร์มินอล จำกัด (มหาชน)
2. บริษัท ช.การช่าง จำกัด (มหาชน)
3. บริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน)
4. บริษัท เมเจอร์ ซีนีเพล็กซ์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
5. บริษัท โมเดอร์นฟอร์มกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
6. บริษัท บริษัท พัฒน์กล จำกัด (มหาชน)

ระเบียบวิธีการศึกษา และ ผลการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การประชากรในการศึกษาครั้งนี้ จะทำการศึกษาใบสำคัญแสดงสิทธิที่จดทะเบียนในปี พ.ศ. 2547 และหมดอายุในปี พ.ศ. 2550

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาในครั้งนี้ มีทั้งหมด 6 บริษัท เนื่องจากมี 6 บริษัท ที่จดทะเบียนในปี พ.ศ. 2547 – และหมดอายุในปี พ.ศ. 2550 ในการศึกษามีการเก็บข้อมูลเป็นรายสัปดาห์ ดังตารางแสดงใบสำคัญแสดงสิทธิ์ที่จดทะเบียน พ.ศ. 2547 และหมดอายุ พ.ศ. 2550

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบจำลองที่ใช้ในการค้นคว้าวิจัยจะสร้างความสัมพันธ์ของ ปัจจัยที่มีผลต่อราคาใบสำคัญแสดงสิทธิ ทำการศึกษาโดยการประมวลผล จากมีปัจจัยต่าง ๆ ทั้งหมด 6 ปัจจัย ที่เลือกมาเพื่อเป็น ตัวแปรอิสระ โดยการหาค่าความสัมพันธ์นั้นจะใช้วิธีการสร้างสมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regressions) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares) โดยมีแบบจำลองดังต่อไปนี้

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

$$W_{,t} = \alpha + \beta_1 S_t + \beta_2 INDEX_t + \beta_3 TIME_t - \beta_4 YIELD_t + \beta_5 BETA_t$$

โดยที่	W	หมายถึง	ราคาใบสำคัญแสดงสิทธิ
	t	หมายถึง	ระยะเวลาที่เก็บข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 , 2548 , 2549 , 2550
	α	หมายถึง	ค่าคงที่
	S	หมายถึง	ราคาหุ้นสามัญ โดยใช้ข้อมูลทุกวันศุกร์ถ้าสัปดาห์ไหน วันศุกร์เป็นวันหยุด เปลี่ยนเป็นราคาหุ้นสามัญสุดท้ายของสัปดาห์ (หน่วย: บาท)
	INDEX	หมายถึง	ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ Set Index (หน่วย : จุด)
	TIME	หมายถึง	ระยะเวลาที่เหลือของใบสำคัญแสดงสิทธิ (หน่วย: วัน)

YIELD	หมายถึง	อัตราดอกผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลอายุ 4 ปี (หน่วย: จุด)
BETA	หมายถึง	ความเสี่ยงของหลักทรัพย์เปรียบเทียบกับตลาดหลักทรัพย์ (หน่วย: จุด)
$\beta_1 \ldots B_5$	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ใบสำคัญแสดงสิทธิที่ออกโดยบริษัท บางปะกงเทอร์มินอล จำกัด (มหาชน)

ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน

BTC_W = -0.320454+0.496022(BTC_S)+0.000291 (INDEX)+0.000706 (TIME)

t (-0.507559) (7.890931)** (0.454799) (1.936683)

-0.022109 (YIELD)+0.007052(BETA)+ 0.881654(AR1)

(-0.292670) (1.290953)

** หมายถึง ระดับนัยสำคัญ 95%

โดยมีค่า R^2 = 0.981218

Adjusted R^2 = 0.980413

F-statistic = 1218.971 (Sig = 0.000000)

Durbin-Watson = 2.216888

จากสมการถดถอยเชิงซ้อน อธิบายได้ดังนี้

จากสมการ ค่าสัมประสิทธิ์ของราคาหุ้นสามัญมีค่าเท่ากับ 0.496022 และค่า t-Statistic มีค่าเท่ากับ 7.890931 (ค่า Prob. เท่ากับ 0.0000) สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าราคาหุ้นสามัญเปลี่ยนแปลงไป 1 บาท ส่งผลให้ราคาใบสำคัญแสดงสิทธิเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉลี่ย 0.49 บาท ในทิศทางเดียวกัน ณ ระดับนัยสำคัญ 95 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ใบสำคัญแสดงสิทธิที่ออกโดยบริษัท ช.การช่าง จำกัด(มหาชน)

ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน

CK_W = - 4.090347+0.752816(CK_S)+ 0.002007 (INDEX)+ 0.001221 (TIME)

t (-0.507559) (7.890931)** (0.454799) (1.936683)**

+0.046753 (YIELD) +0.003928 (BETA)+ 0.698075(AR1)

(-0.292670) (1.290953)

** หมายถึง ระดับนัยสำคัญ 95%

โดยมีค่า R^2 = 0.989655

Adjusted R^2 = 0.989209

F-statistic = 2216.256 (Sig = 0.000000)

Durbin-Watson = 2.011058

จากสมการถดถอยเชิงซ้อน อธิบายได้ดังนี้

1. ราคาหุ้นสามัญ (Current Stock Price)จากสมการ ค่าสัมประสิทธิ์ของราคาหุ้นสามัญมีค่าเท่ากับ 0.752816 และค่าt-Statistic มีค่าเท่ากับ 7.890931(ค่า Prob. เท่ากับ 0.0000) สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าราคาหุ้นสามัญเปลี่ยนแปลงไป 1

บาท ส่งผลให้ราคาใบสำคัญแสดงสิทธิเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉลี่ย 0.75 บาท ในทิศทางเดียวกัน ณ ระดับนัยสำคัญ 95 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2. ระยะเวลาในการใช้สิทธิ (Time to Expiration)จากสมการ ค่าสัมประสิทธิ์ของราคาหุ้นสามัญมีค่าเท่ากับ 0.752816 และค่า t-Statistic มีค่าเท่ากับ 0.001221 (ค่า Prob. เท่ากับ 0.0002) สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าระยะเวลาในการใช้สิทธิเปลี่ยนแปลงไป 1 วัน ส่งผลให้ราคาใบสำคัญแสดงสิทธิเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉลี่ย 0.75 บาท ในทิศทางเดียวกัน ณ ระดับนัยสำคัญ 95 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ใบสำคัญแสดงสิทธิที่ออกโดย บริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน)

ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน

EAST_W = - 0.402855+0.131029(EAST_S)+ 0.000291(INDEX) - 0.000528(TIME)

t (-0.612937) (31.11631)** (0.411256) (-2.485769)**

+ 0.179518(YIELD) - 0.003345 (BETA)+ 0.738666(AR1)

(2.731989)** (-0.267942)

** หมายถึง ระดับนัยสำคัญ 95%

โดยมีค่า R^2 = 0.985125

Adjusted R^2 = 0.984505

F-statistic = 1589.427 (Sig = 0.000000)

Durbin-Watson= 2.148522

จากสมการถดถอยเชิงซ้อน อธิบายได้ดังนี้

1. ราคาหุ้นสามัญ (Current Stock Price)จากสมการ ค่าสัมประสิทธิ์ของราคาหุ้นสามัญมีค่าเท่ากับ 0.131029 และค่า t-Statistic มีค่าเท่ากับ 31.11631 (ค่า Prob. เท่ากับ 0.0000) สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าราคาหุ้นสามัญเปลี่ยนแปลงไป 1 บาท ส่งผลให้ราคาใบสำคัญแสดงสิทธิเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉลี่ย 0.13 บาท ในทิศทางเดียวกัน ณ ระดับนัยสำคัญ 95 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2. ระยะเวลาในการใช้สิทธิ (Time to Expiration)จากสมการ ค่าสัมประสิทธิ์ของราคาหุ้นสามัญมีค่าเท่ากับ -0.000528 และค่า t-Statistic มีค่าเท่ากับ -2.485769 (ค่า Prob. เท่ากับ 0.0141) สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าระยะเวลาในการใช้สิทธิเปลี่ยนแปลงไป 1 วัน ส่งผลให้ราคาใบสำคัญแสดงสิทธิเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉลี่ย 0.0005 บาท ในทิศทางตรงกันข้าม ณ ระดับนัยสำคัญ 95 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นไม่ไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3. อัตราผลตอบแทนของพันธบัตรรัฐบาลอายุ 4 ปี (YIELD)จากสมการ ค่าสัมประสิทธิ์ของราคาหุ้นสามัญมีค่าเท่ากับ 0.179518 และค่า t-Statistic มีค่าเท่ากับ 2.731989(ค่า Prob. เท่ากับ 0.0071) สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าอัตราผลตอบแทนของพันธบัตรรัฐบาลเปลี่ยนแปลงไป 1 เปอร์เซ็นต์ ส่งผลให้ราคาใบสำคัญแสดงสิทธิเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉลี่ย 0.18 บาท ในทิศทางเดียวกัน ณ ระดับนัยสำคัญ 95 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นไม่ไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ใบสำคัญแสดงสิทธิที่ออกโดยบริษัท เมเจอร์ ซีนีเพล็กซ์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน

MAJOR_W = -5.30539+0.431179(MAJOR_S)+0.001957(INDEX)+0.001107(TIME)

t (-5.609138) (14.61549)** (1.979797)** (2.771422)**

+0.035853 (YIELD)+0.012219 (BETA)+ 0.782623 (AR1)

(0.336367) (1.202597)

** หมายถึง ระดับนัยสำคัญ 95%

โดยมีค่า R^2 = 0.946842

Adjusted R^2 = 0.944580

F-statistic = 418.5752 (Sig = 0.000000)

Durbin-Watson = 2.085143

1. ราคาหุ้นสามัญ (Current Stock Price) จากสมการ ค่าสัมประสิทธิ์ของราคาหุ้นสามัญมีค่าเท่ากับ 0.431179 และค่า t-Statistic มีค่าเท่ากับ 14.61549(ค่า Prob. เท่ากับ 0.0000) สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าราคาหุ้นสามัญเปลี่ยนแปลงไป 1 บาท ส่งผลให้ราคาใบสำคัญแสดงสิทธิเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉลี่ย 0.43 บาท ในทิศทางเดียวกัน ณ ระดับนัยสำคัญ 95 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2. ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ (INDEX)จากสมการ ค่าสัมประสิทธิ์ของดัชนีตลาดหลักทรัพย์มีค่าเท่ากับ 0.001957 และ ค่า t-Statistic มีค่าเท่ากับ 1.979797 (ค่า Prob. เท่ากับ 0.0497) สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าดัชนีตลาดหลักทรัพย์เปลี่ยนแปลงไป 1 จุด ส่งผลให้ราคาใบสำคัญแสดงสิทธิเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉลี่ย 0.001 บาท ในทิศทางเดียวกัน ณ ระดับนัยสำคัญ 95 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3. ระยะเวลาในการใช้สิทธิ (Time to Expiration)จากสมการ ค่าสัมประสิทธิ์ของราคาหุ้นสามัญมีค่าเท่ากับ 0.001107 และค่า t-Statistic มีค่าเท่ากับ 2.771422 (ค่า Prob. เท่ากับ 0.0063) สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าระยะเวลาในการใช้สิทธิเปลี่ยนแปลงไป 1 วัน ส่งผลให้ราคาใบสำคัญแสดงสิทธิเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉลี่ย 0.001 บาท ในทิศทางเดียวกัน ณ ระดับนัยสำคัญ 95 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ใบสำคัญแสดงสิทธิที่ออกโดยบริษัท โมเดอร์นฟอร์มกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

MODERN_W = -5.081847+0.134500(MODERN_S)+0.000757(INDEX)+0.003480(TIME)

t (-3.967440) (5.296625)** (0.573393) (5.117934)**

+0.003692(YIELD) +0.007463 (BETA) + 0.891640(AR1)

(0.058923) (0.473743)

** หมายถึง ระดับนัยสำคัญ 95%

โดยมีค่า R^2 = 0.922514

Adjusted R^2 = 0.919240

F-statistic = 281.7657 (Sig = 0.000000)

Durbin-Watson= 1.830307

1. ราคาหุ้นสามัญ (Current Stock Price) จากสมการ ค่าสัมประสิทธิ์ของราคาหุ้นสามัญมีค่าเท่ากับ 0.134500 และค่า t-Statistic มีค่าเท่ากับ 5.296625(ค่า Prob. เท่ากับ 0.0000) สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าราคาหุ้นสามัญเปลี่ยนแปลงไป 1

บาท ส่งผลให้ราคาใบสำคัญแสดงสิทธิเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉลี่ย 0.13 บาท ในทิศทางเดียวกัน ณ ระดับนัยสำคัญ 95 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2. ระยะเวลาในการใช้สิทธิ (Time to Expiration)จากสมการ ค่าสัมประสิทธิ์ของราคาหุ้นสามัญมีค่าเท่ากับ 0.003480และค่า t-Statistic มีค่าเท่ากับ 5.117934 (ค่า Prob. เท่ากับ 0.0000) สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าระยะเวลาในการใช้สิทธิเปลี่ยนแปลงไป 1 วัน ส่งผลให้ราคาใบสำคัญแสดงสิทธิเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉลี่ย 0.003 บาท ในทิศทางเดียวกัน ณ ระดับนัยสำคัญ 95 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ใบสำคัญแสดงสิทธิที่ออกโดยบริษัท พัฒน์กล จำกัด (มหาชน)

PATKL_W = -0.661714+0.504165(PATKL_S) -0.000584(INDEX)+ 0.000542(TIME)

t (-1.454424) (7.716898)** (-1.325786) (1.781137)

+ 0.010112(YIELD) +0.004619(BETA) +0.916471(AR1)

(0.176667) (1.745668)

** หมายถึง ระดับนัยสำคัญ 95%

โดยมีค่า R^2 = 0.952592

Adjusted R^2 = 0.950617

F-statistic = 482.2421 (Sig = 0.000000)

Durbin-Watson= 2.062420

1. ราคาหุ้นสามัญ (Current Stock Price) จากสมการ ค่าสัมประสิทธิ์ของราคาหุ้นสามัญมีค่าเท่ากับ 0.504165 และค่า t-Statistic มีค่าเท่ากับ 7.716898 (ค่า Prob. เท่ากับ 0.0000) สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าราคาหุ้นสามัญเปลี่ยนแปลงไป 1 บาท ส่งผลให้ราคาใบสำคัญแสดงสิทธิเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉลี่ย 0.50 บาท ในทิศทางเดียวกัน ณ ระดับนัยสำคัญ 95 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

บทสรุป และ ข้อเสนอแนะ

อภิปรายผล

ราคาหุ้นสามัญ (Current Stock Price) ราคาหุ้นสามัญเป็นปัจจัยที่มีผลต่อราคาใบสำคัญแสดงสิทธิทุกใบสำคัญแสดงสิทธิที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ และมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับราคาใบสำคัญแสดงสิทธิ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากเมื่อผู้ลงทุนซื้อใบสำคัญแสดงสิทธิที่มีหุ้นสามัญเป็นหลักทรัพย์อ้างอิงนั้นถ้าราคาหุ้นสามัญราคาปรับเพิ่มขึ้นจะทำให้ผู้ลงทุนในใบสำคัญแสดงสิทธิมีโอกาสทำกำไรจากการใช้สิทธิได้มากขึ้น ส่งผลให้มีความต้องการในใบสำคัญแสดงสิทธิเพิ่มขึ้น แต่จำนวนใบสำคัญแสดงสิทธิมีจำนวนจำกัดตามที่แต่ละบริษัทออกใบสำคัญแสดงสิทธิมาขาย จึงส่งผลถึงราคาใบสำคัญแสดงสิทธิปรับราคาเพิ่มขึ้นตามปริมาณความต้องการในใบสำคัญแสดงสิทธิ แต่ถ้าราคาหุ้นสามัญราคาปรับลดลงจะทำให้ผู้ลงทุนในใบสำคัญแสดงสิทธิมีโอกาสทำกำไรจากการใช้สิทธิลดลงหรือขาดทุนจากการใช้สิทธิได้ ส่งผลให้ความต้องในใบสำคัญแสดงสิทธิลดลง จึงส่งผลถึงราคาใบสำคัญแสดงสิทธิมีราคาลดลง ความต้องการในใบสำคัญแสดงสิทธิจึงลดลงตามกัน จากปริมาณความต้องการในใบสำคัญแสดงสิทธิกับปริมาณใบสำคัญแสดงสิทธินั้น ทั้งนี้เป็นไปตามทฤษฎีอุปสงค์และอุปทาน(Demand and Supply) ตามกฎของอุปสงค์ที่กล่าวว่าปริมาณความต้องการจะแปรผกผันกับราคา และจากผลการทดสอบปัจจัยราคาหุ้นสามัญมีผลต่อราคาใบสำคัญแสดงสิทธิ

ระยะเวลาในการใช้สิทธิ (Time to Expiration) ระยะเวลาในการใช้สิทธิเป็นปัจจัยที่มีผลต่อราคาใบสำคัญแสดงสิทธิที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ โดยมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับราคาใบสำคัญแสดงสิทธิ เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ จำนวน 3 ใบสำคัญแสดงสิทธิ แต่มี 1 ใบสำคัญแสดงสิทธิที่ระยะเวลาในการใช้สิทธิมีความสัมพันธ์ทิศทางตรงกันข้าม เนื่องจากว่าในการออกใบสำคัญแสดงสิทธินั้นจะระบุระยะเวลาในการใช้สิทธิไว้ซึ่งระยะเวลาใช้สิทธินี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ผู้ลงทุนเห็นว่าเป็นโอกาสที่ราคาหุ้นสามัญจะปรับตัวเพิ่มขึ้นมากกว่าราคาใช้สิทธิซึ่งทำให้ผู้ลงทุนทำกำไรจากการใช้สิทธิได้ ซึ่งจากหลักการมูลค่าตามเวลา(Time Value) ที่คำนวณได้จากราคาตลาดของใบสำคัญแสดงสิทธิหักด้วยราคามูลค่าตามทฤษฎี (Intrinsic Value) โดยถ้าราคาตลาดของใบสำคัญแสดงสิทธิสูงกว่าราคามูลค่าตามทฤษฎีจะทำให้ใบสำคัญแสดงสิทธิมีมูลค่าตามเวลาหรือผู้ลงทุนมีได้กำไรจากการลงทุน ซึ่งถ้าใบสำคัญแสดงสิทธินั้นยังคงมีอายุยาวนานก็จะเปิดโอกาสให้ผู้ถือทำกำไรได้มากขึ้น ส่งผลถึงราคาใบสำคัญแสดงสิทธิมีราคาสูงขึ้น แต่เมื่ออายุของใบสำคัญแสดงสิทธิมีระยะเวลาลดลงทำให้โอกาสราคาหุ้นสามัญจะปรับเพิ่มสูงกว่าราคาใช้สิทธิ จะน้อยลงส่งผลให้ราคาใบสำคัญแสดงสิทธิมีราคาที่ลดลง

ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ (SET) ดัชนีตลาดหลักทรัพย์เป็นปัจจัยที่มีผลต่อราคาใบสำคัญแสดงสิทธิที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ โดยมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกันกับราคาใบสำคัญแสดงสิทธิ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ จำนวน 1 บริษัท คือ บมจ.เมเจอร์ซีนีเพล็ก กรุ๊ป ซึ่งราคาหุ้นสามัญของบมจ.เมเจอร์ซีนีเพล็ก กรุ๊ป มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันกับดัชนีตลาดหลักทรัพย์ และส่งผลให้ราคาใบสำคัญแสดงสิทธิมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกัน

อัตราผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลอายุ 4 ปี (YIELD) อัตราผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลอายุ 4 ปี เป็นปัจจัยที่มีผลต่อราคาใบสำคัญแสดงสิทธิของ บมจ.จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก ซึ่งเมื่อวิเคราะห์แล้วพบว่าอัตราผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลอายุ 4 ปี เปลี่ยนแปลงไป ราคาใบสำคัญแสดงสิทธิก็เปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน แต่ไม่ตรงกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ค่าความเสี่ยงของหลักทรัพย์เมื่อเปรียบเทียบกับตลาดหลักทรัพย์ (BETA) อาจมาจากบริษัทที่ทำการคัดเลือกมานั้น ค่า Beta โดยเฉลี่ยมีค่าน้อยกว่า 1 หมายความว่าจะให้ผลตอบแทนน้อยกว่าตลาด อีกทั้งนักลงทุนจะสามารถทำกำไรจากการส่วนต่างของราคาเสนอซื้อ เสนอขาย ของใบสำคัญแสดงสิทธิได้ การตัดสินใจลงทุนในใบสำคัญแสดงสิทธิ นักลงทุนไม่ได้พิจารณาจากค่า Beta หรือความเสี่ยงของหลักทรัพย์นั้นๆแต่อย่างใด

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

ในการลงทุนในใบสำคัญแสดงสิทธิ ผู้ลงทุนควรที่จะศึกษาปัจจัยพื้นฐานของบริษัทที่ออกใบสำคัญแสดงสิทธิ เพราะเนื่องจากราคาหุ้นสามัญเป็นปัจจัยทีมีผลต่อราคาใบสำคัญแสดงสิทธิ ซึ่งปัจจัยพื้นฐานของบริษัทดี ก็ทำให้ผู้ลงทุนมีโอกาสในการทำกำไรจากการใช้สิทธิได้ หรือ ทำกำไรจากส่วนต่างราคาเสนอซื้อ ราคาเสนอขายได้ อีกทั้งการลงทุนในใบสำคัญแสดงสิทธินี้เป็นทางเลือกหนึ่งในการป้องกันความเสี่ยงจากการลงทุนของราคาหลักทรัพย์ได้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้ใช้ข้อมูลเป็นรายสัปดาห์ โดยใช้ราคาวันสุดท้ายของสัปดาห์ ซึ่งอาจทำให้ข้อมูลช่วงระหว่างวันภายในสัปดาห์ไม่ได้นำมาประมวลผล ถ้าในระหว่างสัปดาห์มีความผันผวนของตลาดสูงก็จะส่งผลให้การใช้ข้อมูล ณ วันสิ้นสุดสัปดาห์มีความผิดพลาดได้สูง ดังนั้นหากต้องการให้ผลการศึกษาชัดเจนและถูกต้องมากขึ้น การศึกษาครั้งต่อไปควรเก็บข้อมูลเป็นรายวัน เพื่อความสมบูรณ์ของชุดข้อมูล อีกทั้งการศึกษาครั้งนี้ไม่ได้นำการจ่ายเงินปันผลมาเป็นข้อมูลในการศึกษาเพราะการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่ผู้ลงทุนถือใบสำคัญแสดงสิทธิอยู่ ผู้ลงทุนจะมีค่าเสียโอกาส(Opportunity costs) เนื่องจากผู้ถือใบสำคัญแสดงสิทธิจะไม่ได้รับเงินปันผล ซึ่งอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ราคาใบสำคัญแสดงสิทธิลดราเพราะความต้องการใบสำคัญแสดงสิทธิลดลง

บรรณานุกรม

ธนาคารแห่งประเทศไทย เข้าถึงได้จาก www.bot.co.th

นภาพรรณ ลาภวรกิจัชย. 2538. “ การเปรียบเทียบผลตอบแทนระหว่างความเสี่ยง Warrant และ Underlying Stock โดยใช้วิธี CAPM.“ .สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

เพชรี ขุมทรัพย์.2540 “หลักการลงทุน” (พิมพ์ครั้งที่11). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ :หน้า 204 - 213

มหาวิทยาลัยขอนแก่น เข้าถึงได้จาก www.nkc.kku.ac.th

รัชชานนท อรุโนทัยสันติกุล.2548. “การศึกษาผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์หลังจากการประกาศออกใบสำคัญแสดงสิทธิ (WARRANT)” สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์

วาทินี เหลืองวัชราภรณ์. 2539. “ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางเศรษฐกิจกับราคาใบสำคัญแสดงสิทธิ “ . มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สันติ ถิรพัฒน์. “พฤติกรรมของราคาวอร์แรนท์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” วารสารเศรษฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์ ปีที่ 5 , ฉบับที่1 (มกราคม 1993) :หน้า 3 – 33

สุรชัย คงประพันธ์. 2548. “ ปัจจัยที่มีผลต่อราคาและความเสี่ยงจากการลงทุนใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหุ้นสามัญ “ . มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หลักสูตรความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับตลาดเงินและตลาดทุน” สถาบันพัฒนาบุคคลกรธุรกิจหลักทรัพย์ (TSI) ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Fact Book.2007. เข้าถึงได้จาก ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย :www.set.or.th

Fact Book.2006. เข้าถึงได้จาก ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย :www.set.or.th

Fact Book. 2005. เข้าถึงได้จาก ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย :www.set.or.th

Fact Book.2004. เข้าถึงได้จาก ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย :www.set.or.th

Bodies .Z, A.Kane and A.J.Marcus. 1993.” Opion Valuation “ pp 666 – 696. Investments. (2d ed.). United State of America :RR.Donnely & Sons company

DAN GALAI และ MIER L. SCHNELLER. 1978.” Price of Warrant and the Value of Firm” The Journal of Finance vol.33.no.5 (December) :1339 – 1342

ปัจจัยที่มีผลต่อรายได้สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

วิลาสินี ศุขะพันธุ์, ประสิทธิ์ มะหะหมัด
บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณรายได้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย และสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าปัจจัยใดที่ส่งผลต่อปริมาณรายได้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์แต่ละกลุ่ม

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณรายได้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทยมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละกลุ่มธนาคาร กล่าวคือ ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณรายได้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อัตราแลกเปลี่ยน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 12 เดือนเฉลี่ย และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลูกค้าชั้นดี

ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณรายได้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อัตราแลกเปลี่ยน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 12 เดือนเฉลี่ย และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลูกค้าชั้นดี

ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณรายได้สินเชื่อของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อัตราแลกเปลี่ยน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 12 เดือนเฉลี่ย อัตราส่วนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญกับเงินให้สินเชื่อและปริมาณเงินฝาก

บทนำ

นับจากวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ต่อธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ในรูปแบบต่างๆกัน ทั้งเลิกกิจการ เช่น ธนาคารกรุงเทพพาณิชยการ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ปรับปรุงระบบบริหารและกระบวนทัศน์ในการเติบโต อย่างธนาคารกสิกรไทย แม้กระทั่งเกิดสถาบันการเงินใหม่ๆ ในประเทศไทย เช่น L&H Bank, Tisco, Islamic bank, Kiatnakin Bank ธ.ไทยเครดิต เป็นต้น ผลกระทบนั้นได้ส่งมาจนถึงปัจจุบันซึ่งผ่านมากว่าทศวรรษ พบว่าธนาคารพาณิชย์หลายแห่งได้มีการร่วมลงทุนกับธนาคารใหญ่จากต่างประเทศ เพื่อความอยู่รอด เช่น ธนาคารยูโอบี ธนาคารธนชาติ ธนาคารซีไอเอ็มบี ไทย ธนาคารไอซีบีซี เป็นต้น ซึ่งหนึ่งในสาเหตุของปัญหาของสถาบันการเงินเหล่านั้นคือ การบริหารสินเชื่อที่ไม่มีคุณภาพ

สินเชื่อเป็นสินทรัพย์หลักในการหารายได้ของสถาบันการเงิน โดยทั่วไป กว่า 50% ของรายได้ทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ได้รับรายได้จากเงินให้สินเชื่อ ดังนั้น ประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อที่ดี ย่อมหมายถึงความมั่นคง ผลประกอบการที่ดีและการเติบโตของสถาบันการเงินนั้นๆ จึงเป็นเหตุให้ธนาคารพาณิชย์มีมาตรการต่าง ๆ ในการปล่อยสินเชื่อออกมาเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับ ภาครัฐ เอกชน ประชาชนทั่วไป และกลุ่มผู้ถือหุ้น เพื่อเป็นการยืนยันว่าธนาคารพาณิชย์แห่งนั้นนำเงินของผู้ฝากเงิน และผู้ถือหุ้นไปใช้อย่างรอบคอบ ภายใต้กระบวนการพิจารณากลั่นกรองที่รอบคอบและมีการบริหารจัดการที่ดี และทันสมัย ซึ่งจะส่งผลถึงการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับธนาคารพาณิชย์เองอีกด้วย

ธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบันมี 32 ธนาคาร โดยแบ่งเป็นธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย 17 ธนาคาร และสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ 15 ธนาคาร ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อรายได้

จากสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ การศึกษานี้จะแยกการศึกษาออกเป็นสามกรณี คือ กรณีที่หนึ่ง การศึกษาธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ กรณีที่สอง การศึกษาเฉพาะกลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย และกรณีที่สาม การศึกษากลุ่มสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในประเทศไทย

นิยามศัพท์

ธนาคารพาณิชย์ หมายถึง ธนาคารที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งขึ้นเพื่อประกอบการธนาคารพาณิชย์ และมีความหมายรวมถึงสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบการธนาคารพาณิชย์ในราชอาณาจักรไทยได้

สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ หมายถึง สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

การให้สินเชื่อ หมายถึง การให้กู้ยืมเงิน หรือ ซื้อลด หรือรับช่วงซื้อลดตั๋วเงิน เป็นเจ้าหนี้เนื่องจากได้จ่าย หรือสั่งจ่ายเงินเพื่อประโยชน์ของลูกค้า หรือได้เป็นเจ้าหนี้เนื่องจากได้จ่ายเงินตามภาระผูกพันตามเล็ตเตอร์ออฟเครดิตหรือภาระผูกพันอื่น

ปริมาณเงินฝาก หมายถึง ปริมาณเงินที่ธนาคารพาณิชย์รับฝากจากประชาชนทั่วไป นิติบุคคล รวมถึงสถาบันการเงินต่างๆ

ปริมาณเงินให้สินเชื่อ หมายถึง ปริมาณเงินที่ธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อ โดยแบ่งเป็นประเภทของสินเชื่อ ระยะเวลาของสินเชื่อ ภายใต้การกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทย

ดอกเบี้ยเงินฝาก หมายถึง อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำระยะเวลา 1 ปีเฉลี่ย โดยอ้างอิงจากธนาคารแห่งประเทศไทย

ดอกเบี้ยเงินกู้ หมายถึง อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลูกค้าชั้นดีเฉลี่ย โดยอ้างอิงจากธนาคารแห่งประเทศไทย **อัตราแลกเปลี่ยน** หมายถึง อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทอ้างอิงเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ

อัตราดอกเบี้ย LIBOR (London interbank offered rate): อัตราดอกเบี้ย LIBOR เป็นอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยของการกู้ยืมเงินระยะสั้นโดยไม่มีหลักประกัน ระหว่างธนาคารที่มีชื่อเสียง มีขนาดใหญ่ในตลาดเงินลอนดอนซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าเงินที่สำคัญของโลก การกู้ยืมเงินสกุลหลักๆ เช่น เงินสกุลดอลล่าห์สหรัฐฯ ระยะสั้นอาจมีระยะเวลาตั้งแต่ ชั่วข้ามคืน ไปจนถึงไม่เกิน 1 ปี อัตราดอกเบี้ยนี้จะเคลื่อนไหวไปตามแนวโน้มของอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินของสหรัฐอเมริกา และส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ

หนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ NPL (**Non Performing Loan**) หมายถึง สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ เป็นเงินให้สินเชื่อจัดชั้นต่ำกว่ามาตราฐาน ตามหลักเกณฑ์การจัดชั้นในประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ หมายถึง จำนวนเงินที่กันไว้สำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเก็บเงินไม่ได้ เป็นบัญชีเพื่อการปรับมูลค่าของลูกหนี้ โดยนำไปหักออกจากบัญชีลูกหนี้ในงบดุล เพื่อให้ยอดลูกหนี้คงเหลือสุทธิใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่คาดว่าจะเก็บเงินได้

ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ GDP (Gross Domestic Product) หมายถึง มูลค่าการผลิตสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ถูกผลิตภายในประเทศในช่วงเวลาหนึ่งๆ สามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้ถึงมาตราฐานคุณภาพชีวิตของประชากรในประเทศนั้น ๆ

รายได้สินเชื่อ หมายถึง รายได้ที่ธนาคารพาณิชย์ได้รับจากการให้สินเชื่อทุกประเภท โดยยึดถือจากข้อมูลที่เปิดเผยโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ระบบการเงินไทย

ในระบบเศรษฐกิจ ระบบการเงินมีหน้าที่หลักในการจัดสรรทรัพยากรจากผู้ที่มีเงินออมไปสู่ผู้ที่ต้องการเงินทุน เพื่อให้เกิดความคล่องไหวในระบบ โดยมีหน้าที่โดยสรุป ดังนี้

1.1. ระดมเงินทุนและจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจ

1.2. ชำระราคาสินค้า และบริการ

1.3. บริหารความเสี่ยง

1.4. ประมวลผลข้อมูลและการกำหนดราคาหลักทรัพย์

2. องค์ประกอบของระบบการเงิน

2.1. สถาบันการเงิน สถาบันการเงินเป็นผู้รับความเสี่ยงในการปล่อยกู้ หรือลงทุนให้กับผู้ฝากเงินและมีภาระต้องคืนเงินฝากตามเงื่อนไขที่กำหนด สถาบันการเงินในประเทศไทย ประกอบด้วย ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ สถาบันการเงินประเภทให้สินเชื่อรายย่อย สถาบันการเงินเฉพาะกิจ

2.2. ตลาดตราสารหนี้ และตลาดตราสารหุ้น ทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างผู้ต้องการระดมทุนระยะยาวในตลาดทุนกับผู้ต้องการลงทุนในหลักทรัพย์และตราสารต่าง ๆ โดยไม่ผ่านสถาบันการเงิน (Disintermediation) ซึ่งผู้ลงทุน จะรับความเสี่ยงในการลงทุนและหากไม่ต้องการถือตราสารจนครบกำหนด ก็สามารถซื้อ/ขายผ่านตลาดรองได้ คือ ตลาดหลักทรัพย์ และตลาดตราสารหนี้ ทำให้เกิดความคล่องตัวในการเปลี่ยนมือสิทธิเหนือตราสารดังกล่าว โดยอาศัยผู้ให้บริการทางการเงิน ได้แก่ บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม และธนาคารพาณิชย์ทำหน้าที่เป็นผู้ค้าและจัดจำหน่ายตราสารหนี้ และที่ปรึกษาทางการเงิน (Underwriter, Dealer, Financial Advisor) เพื่อความสะดวกและเสริมสภาพคล่องในตลาด

2.3. ธุรกิจประกันภัย และประกันชีวิต อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (ค.ป.ภ.) ทำหน้าที่ประกันความเสี่ยงที่ตีค่าหรือชดใช้เป็นจำนวนเงินได้ โดยเป็นการโอนความเสี่ยงระหว่างกลุ่มที่ไม่ต้องการความเสี่ยงกับกลุ่มที่มีความต้องการหรือสามารถรองรับความเสี่ยงนั้น โดยมีผลตอบแทนในรูปของค่าเบี้ยประกัน และสามารถนำเงินที่ระดมในรูปของเบี้ยประกันนี้ไปให้กู้หรือลงทุนระยะยาวเพื่อผลตอบแทนที่สูงขึ้น

2.4. ตลาดการเงินและตลาดอัตราแลกเปลี่ยน ทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างสถาบันการเงินที่ต้องการระดมทุนลงทุน หรือปรับฐานะความเสี่ยงทางการเงินระยะสั้น ตลาดเงินในประเทศไทย ประกอบด้วย Interbank Market และตลาดซื้อคืนภาคเอกชน (Private Repo Market) เป็นต้น ส่วนตลาดซื้อขายเงินตราต่างประเทศมีทั้งตลาดทันที (Spot) และตลาดล่วงหน้า (Forward) ตลอดจนตลาดสวอป (FX Swap) โดยปัจจุบันธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินหลักที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจค้าเงินตราต่างประเทศ ทั้งนี้สถาบันการเงินที่ให้กู้หรือลงทุนจะเป็นผู้รับความเสี่ยงเอง

2.5. ตลาดตราสารทางการเงินอื่นๆ ทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างผู้ออมกับผู้ต้องการเงินทุนหรือผู้ที่ต้องการป้องกันความเสี่ยง เช่น ตลาดตราสารอนุพันธ์ (Derivatives Market) ซึ่งมีผู้ให้บริการทางการเงินทำหน้าที่เป็นนายหน้าหรือผู้ค้า และที่ปรึกษาทางการเงิน (Underwriter Dealer/ Broker Financial Advisor) เพื่ออำนวย ความสะดวกและเสริมสภาพคล่องในตลาด

2.6. Non-banks เป็นธุรกิจที่ไม่รับฝากเงินจากประชาชน แต่ปล่อยกู้ให้กับผู้ที่ต้องการเงินทุน ในปัจจุบันกระทรวงการคลังและ ธปท. กำกับดูแลธุรกรรมที่ปล่อยกู้บางประเภทให้กับผู้บริโภค เช่น บัตรเครดิต และสินเชื่อส่วนบุคคล เป็นต้น เพื่อดูแลให้ผู้ใช้บริการได้รับบริการอย่างเป็นธรรม

3 นโยบายสินเชื่อของสถาบันการเงิน ควรประกอบด้วยสาระ ต่อไปนี้

3.1 อำนาจการอนุมัติ

3.2 การกำหนดกระบวนการสินเชื่อ

3.3 การวางเงื่อนไข

3.4 การกำหนดประเภทของสินเชื่อที่ควรส่งเสริม และไม่ควรส่งเสริม

3.5 การกำหนดอัตราดอกเบี้ย

3.6 การกำหนดหลักประกัน

3.7 การกำหนดระบบงานการให้สินเชื่อ 6

3.8 การกำหนดนโยบายติดตามหนี้

3.9 การกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาลูกหนี้ที่มีปัญหา

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธันยกร จันทร์สาส์น (2553) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการทำงานของธนาคารพาณิชย์จำนวน 27 ธนาคาร ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ไทย จำนวน 14 ธนาคาร และสาขาของธนาคารต่างประเทศจำนวน 13 ธนาคาร ระหว่างปี 2550 – 2551 พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยมีประสิทธิภาพการดำเนินงานในระดับสูงนอกจากนี้ โดยเฉลี่ยแล้วสาขาของธนาคารต่างประเทศมีคะแนนประสิทธิภาพการดำเนินงานสูงกว่าและมีเสถียรภาพมากกว่าธนาคารพาณิชย์ไทย

วิมล จินดาเงิน (2551) ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ 4 ธนาคาร พบว่า มีเพียงปริมาณเงินฝากเท่านั้น ที่ให้ผลในทิศทางเดียวกับปริมาณการให้สินเชื่อทั้งสี่ธนาคาร

กิติพงศ์ เกรียงพันธุ์ (2551) ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการให้สินเชื่อของกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยและกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละขนาด ในช่วงปี 2546 – 2550 พบว่า ปัจจัยที่ให้ผลกระทบต่อการให้สินเชื่อของกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทย และกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดเล็ก ได้แก่ ปริมาณเงินฝาก ปริมาณเงินกู้ยืม และปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่อง สำหรับปัจจัยที่กระทบกับธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ และขนาดกลาง ได้แก่ ปริมาณเงินฝาก ปริมาณเงินกู้ยืม ดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชน และปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่อง ในขณะที่ส่วนต่างระหว่าง อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ไม่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการให้สินเชื่อ

วัลลภา โรจน์พจนรัตน์ (2545) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการให้สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ไทย ในช่วงปี 2540 – 2544 พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ ได้แก่ สัดส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องต่อสินทรัพย์รวมของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดกลาง ได้แก่ ปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดกลาง สัดส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องต่อสินทรัพย์รวมของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดกลาง และสัดส่วนดอกเบี้ยค้างรับต่อสินทรัพย์รวมของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดกลาง สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดเล็ก ได้แก่ ปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดเล็ก สัดส่วน

ดอกเบี้ยค้างรับต่อสินทรัพย์รวมของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดเล็ก และผลต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดเล็ก 7

ระเบียบวิธีศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้รูปแบบ สมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Linear Regression) จากข้อมูลทุติยภูมิเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามคือ รายได้สินเชื่อ (IC) กับปัจจัยซึ่งเป็นตัวแปรอิสระจำนวน 11 ปัจจัย ได้แก่ ปริมาณเงินให้สินเชื่อ (CR) ปริมาณเงินฝาก (DEP) อัตราแลกเปลี่ยนกลาง (EXC) อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 1 ปีเฉลี่ย (FDR) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้รายย่อยชั้นดีเฉลี่ย (MLR) ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) อัตราดอกเบี้ย LIBOR (LIB) อัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยค้างรับต่อปริมาณเงินให้สินเชื่อ (AIRCR) อัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยค้างรับต่อสินทรัพย์ (AIRTA) ปริมาณหนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ธนาคารพาณิชย์ (NPL) และ อัตราส่วนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อปริมาณเงินให้สินเชื่อ (PLLCR)

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สามารถสรุปผลการศึกษาโดยแบ่งการสรุปผลการศึกษาออกเป็น 3 กลุ่มการศึกษา ได้แก่ กลุ่มธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ กลุ่มธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศไทย และกลุ่มสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในประเทศไทย ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. กลุ่มธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ

พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อรายได้สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ ได้แก่ อัตราแลกเปลี่ยน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 12 เดือนเฉลี่ย และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลูกค้าชั้นดี โดยตัวแปรทั้งสามมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายได้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ส่วนตัวแปรอิสระอื่นๆ ที่สนใจศึกษา ได้แก่ ปริมาณเงินให้สินเชื่อ ปริมาณเงินฝาก ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ อัตราส่วนดอกเบี้ยค้างรับต่อเงินให้สินเชื่อ อัตราส่วนดอกเบี้ยค้างรับต่อสินทรัพย์ อัตราดอกเบี้ย LIBOR และอัตราส่วนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อเงินให้สินเชื่อ พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อรายได้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ

2. ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย

จากผลการทดสอบความสัมพันธ์กลุ่มธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย พบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อรายได้สินเชื่อ ได้แก่ อัตราแลกเปลี่ยน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 12 เดือนเฉลี่ย และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลูกค้าชั้นดี โดยตัวแปรทั้งสามมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายได้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ส่วนตัวแปรอิสระอื่นๆ ที่สนใจศึกษา ได้แก่ ปริมาณเงินให้สินเชื่อ ปริมาณเงินฝาก ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ อัตราส่วนดอกเบี้ยค้างรับต่อเงินให้สินเชื่อ อัตราส่วนดอกเบี้ยค้างรับต่อสินทรัพย์ อัตราดอกเบี้ย LIBOR และอัตราส่วนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อเงินให้สินเชื่อ พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อรายได้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย

3. กลุ่มสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในประเทศไทย

จากผลการทดสอบ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อรายได้สินเชื่อของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในประเทศไทย ได้แก่ อัตราแลกเปลี่ยน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำระยะเวลา 1 ปีเฉลี่ย อัตราส่วนหนี้สงสัยจะสูญต่อเงินให้สินเชื่อ ปริมาณเงินฝาก และหนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในประเทศไทย โดยที่ตัวแปรอิสระมี

ความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับตัวแปรตามเกือบทุกตัว ยกเว้น หนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในประเทศไทย ที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม

บรรณานุกรม

กิติพงศ์ เกรียงพันธุ์. 2551. การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการให้สินเชื่อของกลุ่ม ธนาคารพาณิชย์ไทย และธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละขนาดในช่วงปี 2546 – 2550. เอกสารการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สาขาวิชาการเงิน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย หอการค้าไทย.

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจ. เข้าถึง ได้จาก http://www.nesdb.go.th

พระราชบัญญัติ ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.2551.

พิชญา บุญรัตน์. 2551. ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อการให้สินเชื่อส่วนบุคคล ภายใต้การกากับ. เอกสารค้นคว้าด้วยตนเอง สาขาวิชาการเงิน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

พิมพร ยิ่งยง. 2545. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารสินเชื่อของกลุ่มธนาคาร พาณิชย์ไทย. สาขาวิชาการบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

วัลลภา โรจน์พจนรัตน์. 2546. การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการให้สินเชื่อธนาคาร พาณิชย์ไทยในช่วงปี 2540 – 2544. เอกสารวิจัยสาขาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

วิมล จินดาเงิน. 2551. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารกสิกร ไทย จากัด(มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จากัด(มหาชน) ธนาคารกรุงเทพ จากัด (มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จากัด(มหาชน). เอกสารการศึกษาค้นคว้าด้วย ตนเอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

สุธิรัตน์ นาคนคร. 2546. พฤติกรรมการใช้สินเชื่อและปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการ ใช้สินเชื่อธนาคารไทยพาณิชย์. เอกสารวิจัย สาขาวิชาการเงิน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

แห่งประเทศไทย, ธนาคาร. สถิติสถาบันการเงิน. เข้าถึงได้จาก www.bot.or.th 10

อฐพล แก้วเพ็ชร์. 2553. ปัจจัยที่มีผลกระทบการให้สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ไทยขนาด กลาง. เอกสารการศึกษาด้วยตนเอง สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

อาภาพร ม่วงมณี. 2552. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณสินเชื่อไทยในช่วงปี 2542 – 2552 . เอกสารการศึกษาด้วยตนเอง สาขาวิชาการเงิน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย หอการค้าไทย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวและบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์

เวณิกา สำอางค์, สุกัญญา ภู่สุวรรณรัตน์
สาขาวิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ,มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัว และบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์ วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ คือ การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัว และบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์ โดยทำการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน คืออัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio) ของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์ ปี พ.ศ. 2549 ถึงปี พ.ศ. 2553 เป็นรายบริษัท และปัจจัยภายนอก คือ ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI) และดัชนีผู้บริโภคทั่วไป (CPI) อีกทั้งศึกษาถึงขนาดความสัมพันธ์และทิศทางความสัมพันธ์ โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาทำการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต้นแต่ละตัวโดยการใช้ (Multiple Regression) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares)

จากผลการศึกษาพบว่า บริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกซึ่งประกอบไปด้วย อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (CUR) อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DEB) อัตราการหมุนของสินทรัพย์รวม (TA) ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI) และ ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป (CPI) สามารถอธิบายกำไรสุทธิต่อหุ้นได้ร้อยละ 28.73 ส่วนที่เหลือร้อยละ 71.27 เกิดจากอิทธิพลของปัจจัยอื่นๆ และบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จัดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกซึ่งประกอบไปด้วย อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (CUR) อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DEB) อัตราการหมุนของสินทรัพย์รวม (TA) ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI) และ ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป (CPI) สามารถอธิบายกำไรสุทธิต่อหุ้นได้ร้อยละ 33.91 ส่วนที่เหลือร้อยละ 66.09 เกิดจากอิทธิพลของปัจจัยอื่น ๆ โดยมีปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์ อย่างมีนัย สำคัญและมีทิศทางตรงตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ได้แก่ อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (CUR) และอัตราการหมุนของสินทรัพย์รวม (TA) ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์ ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DEB) ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI) ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป (CPI) และปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์อย่างมีนัยสำคัญและมีทิศทางตรงตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DEB) ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์ ได้แก่ อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (CUR) อัตราการหมุนของสินทรัพย์รวม (TA) ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI) และ ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป (CPI)

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Stock Exchange of Thailand) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการซื้อขายหลักทรัพย์ ควบคุมกำกับดูแลการซื้อขายหลักทรัพย์ ให้ดำเนินไปอย่างเป็นระบบระเบียบยุติธรรมเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ลงทุน และส่งเสริมให้เกิดการระดมเงินออมจากประชาชนไปลงทุนในธุรกิจต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวม ปัจจุบันการซื้อขายหลักทรัพย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักทรัพย์ประเภทหุ้นสามัญถือเป็นทางเลือกหนึ่งของนักลงทุนที่ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นส่วนหนึ่งเนื่องจากนโยบายการค้ำประกันเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม 2554 ธนาคารพาณิชย์จะค้ำประกันเงินฝากอยู่ที่ 50 ล้านบาทต่อบัญชี และในเดือนตุลาคม 2555 การค้ำประกันเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ลดลงเหลือเพียง 1 ล้านบาทต่อบัญชี ทำให้มีเม็ดเงินจำนวนหนึ่งเคลื่อนออกจากระบบเงินของธนาคารพาณิชย์ไปลงทุนประเภทอื่นๆ เช่น พันธบัตรรัฐบาล หุ้นกู้ กองทุนรวม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเห็นได้จากปี 2553 ดัชนีราคาหลักทรัพย์ (SET Index) ปิดที่ 1,032.7 จุด เพิ่มขึ้น 40.60% จากปี 2552 ซึ่งสูงเป็นอันดับ 2 ในกลุ่มตลาดหลักทรัพย์ในภูมิภาคเอเชียเป็นรองเฉพาะประเทศอินโดนีเซียที่ปรับเพิ่มขึ้น 46.13% และจากปัญหาการชุมนุมทางการเมืองที่ยืดเยื้อแต่ด้วยสภาพคล่องที่ดีในตลาดเงิน ประกอบกับพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจไทยอยู่ในเกณฑ์ดี จึงนับเป็นปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนให้นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศในด้านความเชื่อมั่น และกลับเข้ามาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างต่อเนื่องในช่วงครึ่งหลังของปี 2553 โดยมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดรวมของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) มีมูลค่าสูงสุดนับตั้งแต่ตลาดหลักทรัพย์ฯ เปิดทำการโดยมีมูลค่า 8,568,395 ล้านบาท ในวันที่ 8 พฤศจิกายน 2553 ตามดัชนีหลักทรัพย์ที่ปรับสูงขึ้น ทำให้สัดส่วนมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เพิ่มขึ้นเป็น 86.48% จาก 65.40% ในช่วงปลายปี 2552 โดย ณ สิ้นปี 2553 มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด SETอยู่ที่ 8,334,684 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 41.91% จากปี 2552 สำหรับอัตราส่วนราคาหลักทรัพย์ต่อกำไรสุทธิคาดการณ์ต่อหุ้น (Forward P/E Ratio) ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ สิ้นปี 2553 ปรับเพิ่มขึ้นเป็น 14.55 เท่าเทียบกับ 12.79 เท่า ณ สิ้นปี 2552 โดย SET Indexได้ปรับเพิ่มขึ้นในระดับสูงส่งผลให้อัตราเงินปันผลตอบแทน (Dividend Yield) ของไทยอยู่ในระดับสูงสุดในภูมิภาค ณ ระดับ 3.56% ทั้งนี้ความผันผวนในราคาหลักทรัพย์มีปัจจัยที่ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญไม่ว่าจะเป็นเรื่องปัญหาทางการเมืองภายในประเทศรวมทั้งวิกฤตเศรษฐกิจ Subprime Crisis ที่เกิดในประเทศสหรัฐอเมริกา และกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป โดยดัชนีสูงสุดของ SET Index อยู่ที่ 886.57 จุด เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2551 และได้ลดลงมาอยู่ที่ 380.05 จุด เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2551 ส่งผลให้ดัชนีปรับลดลงมาร้อยละ 57.13 ซึ่งวิกฤตหนี้สาธารณะในประเทศสหรัฐอเมริกา และกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปมีแนวโน้มในการอ่อนค่าเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ ดัชนีสูงสุดของ SET Index อยู่ที่ 1,148.28 จุด เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2554 ส่งผลกระทบให้ SET Index ลดลงมาอยู่ที่ 867.86 จุดเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2554 ดัชนีปรับลดลงมาร้อยละ 24.42 ทำให้นักลงทุนมีโอกาสในการเข้ามาทำกำไรในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้มากยิ่งขึ้น (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : ตลท., 2553)

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้สร้างดัชนีกลุ่มอุตสาหกรรม และหมวดอุตสาหกรรม ซึ่งคำนวณจากราคาหุ้นสามัญทั้งหมดที่อยู่ในแต่ละกลุ่มและหมวดอุตสาหกรรม ซึ่งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยประกอบไปด้วยอุตสาหกรรม 8 อุตสาหกรรม และ 27 หมวดอุตสาหกรรม ในการศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมหมวดธุรกิจยานยนต์ เนื่องจากมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศสามารถนำเงินตราเข้าประเทศเป็นอันดับ 2 เป็นรองจากอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิคส์และชิ้นส่วน สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ภาคอุตสาหกรรมไทยสูงถึง 210 พันล้านบาทต่อปีคิดเป็นร้อยละ 12 ของภาคอุตสาหกรรม โดยส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 32 ปัจจุบันประเทศไทยเป็นผู้ผลิตรถยนต์เป็นอันดับที่ 14 ของโลก สำหรับในด้านของการจ้างงานก่อให้เกิดการจ้างงานจำนวน 2.3 แสนคน นอกจากนี้ยังสามารถสร้างผู้ประกอบการ

SMEs อีกประมาณ 1,000 กว่าราย ซึ่งเป็นผู้ผลิตชิ้นส่วนสนับสนุนบริษัทรถยนต์ต่างชาติ ทั้ง forward linkage และ backward linkage อีกด้วย

ในการดำเนินงานภายในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมยานยนต์ยังประกอบไปด้วยบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวและบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัว ซึ่งธุรกิจครอบครัวเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น โดยสังเกตจากจำนวนบริษัทที่เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ส่วนมากจะเป็นบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวมากกว่าบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัว ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะทำการศึกษาว่ามีปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้น (Earnings per share) ของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวและบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์ โดยการศึกษาปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในที่ศึกษา คือ อัตราส่วนทุนหมุนเวียน อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม ส่วนปัจจัยภายนอกที่ศึกษา คือ ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมและดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป ผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการบริหารการลงทุน และใช้เป็นแนวทางในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัว และบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัว และบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์

สมมติฐานของการศึกษา

การศึกษานี้มีสมมติฐานว่ามีปัจจัยดังต่อไปนี้ คือ อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (CUR) อัตรา ส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DEB) อัตราส่วนการหมุนของสินทรัพย์รวม (TA) ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI) และดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป (CPI) โดยมีอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัว และบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์ ช่วงปี พ.ศ. 2549 ถึงปี พ.ศ. 2553

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาจะพิจารณาถึงบริษัทหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยโดยศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์ จำนวนทั้งสิ้น 18 บริษัท ซึ่งจำแนกออกเป็น บริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวจำนวน 13 บริษัท และบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวจำนวน 5 บริษัท การศึกษาใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการใช้ข้อมูลรายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2549 ถึงไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2553 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (CUR) อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DEB) อัตราส่วนการหมุนของสินทรัพย์รวม (TA) ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI) และดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป (CPI)

คำนิยามศัพท์

หุ้น หมายถึง หลักทรัพย์ประเภทหนึ่งซึ่งแสดงถึงกรรมสิทธิ์ในการเป็นเจ้าของหรือเจ้าหนี้บริษัท แบ่งออกเป็นหลายประเภท เช่น หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ์ หุ้นกู้ เป็นต้น

อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio Analysis) หมายถึง การนำตัวเลขที่อยู่ในงบการเงิน เพื่อมาหาอัตราส่วนโดยใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินงานของกิจการกับกิจการอื่น หรือเปรียบเทียบผลการดำเนินงานในอดีตเป็นการประเมินผลการดำเนินงานของกิจการสามารถนำมาวิเคราะห์แนวโน้มและความเสี่ยงของกิจการได้ดียิ่งขึ้น

บริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัว หมายถึง บริษัทที่ไม่เข้าตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้ประกอบการได้ทราบถึงปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัว และบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจต่อไป

2. นักลงทุนสามารถนำรายละเอียดต่างๆ ไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์และตัดสินใจในการลงทุนและได้รับความรู้ความเข้าใจต่อหลักทรัพย์ที่จะลงทุนอย่างละเอียดถี่ถ้วนมากยิ่งขึ้นก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการลงทุน และเกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อตัวนักลงทุนได้มากยิ่งขึ้น

3. ผู้วิจัยและนักวิชาการสามารถนำผลที่ได้รับจากการศึกษานำไปประยุกต์ใช้ในงานงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบ ครัว และบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัว

แนวคิด และ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ธุรกิจครอบครัว เริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นโดยสังเกตจากจำนวนบริษัทที่เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยส่วนใหญ่ จะเป็นบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวมากกว่าบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัว โดยนักวิชาการหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นหลากหลายเกี่ยวกับความสำคัญของธุรกิจครอบครัว

ธุรกิจครอบครัว ถือเป็นตัวจักรสำคัญตัวหนึ่งในเศรษฐกิจโลกในยุคปัจจุบันธุรกิจครอบครัวคิดเป็น 80-90% ของนักธุรกิจทั้งหมดในโลกเสรี 37% ของบริษัทใน Fortune 500 เป็นธุรกิจครอบครัวโดยในประเทศสหรัฐอเมริกา ธุรกิจครอบครัวได้สร้างรายได้คิดเป็น 49% ของGDP และธุรกิจครอบครัวสร้างรายได้ไม่ต่ำกว่า 75% ของ GDP ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก และสุดท้ายธุรกิจครอบครัวว่าจ้างแรงงานไม่ต่ำกว่า 85% ของแรงงานทั่วโลก (ทรรศนะ, 2550:16) ลักษณะเฉพาะของธุรกิจไทยหรือกลุ่มทุนหลักของไทย โดยดูที่โครงสร้างการถือหุ้นและข้อมูลจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ข้อสรุปสำคัญคือ ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจเอกชน ธุรกิจของรัฐบรรษัทข้ามชาติหรือสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (Investment of Arms) ล้วนมีลักษณะเป็นธุรกิจครอบครัว (เนตรนภา, 2549) จุดเริ่มต้นของธุรกิจขนาดใหญ่ทั่วโลกที่ประสบความสำเร็จ และสามารถขยายกิจการเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ได้นั้นไม่สามารถปฏิเสธได้ว่ามีรากฐานมาจากธุรกิจครอบครัวเป็นหลักในการดำเนินธุรกิจขนาดใหญ่ที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นส่วนใหญ่มีรากฐานสำคัญมาจากธุรกิจครอบครัวและในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับธุรกิจครอบครัวในประเทศไทยมีน้อยทำให้ยากต่อการสืบทอด และพัฒนาธุรกิจในขณะที่ต่างประเทศ เช่น ทวีปยุโรปและประเทศสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญในการศึกษาในหัวข้อเกี่ยวกับธุรกิจครอบครัว เช่น ความสามารถในการแข่งขันรวม ถึงกลยุทธ์ต่างๆในการดำเนินงานแนวทางในการสืบทอดกิจกรรมการพัฒนาธุรกิจครอบครัวการจำแนกประเภทของธุรกิจจะแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของธุรกิจครอบครัวในประเทศไทยและมูลค่าของบริษัทจดทะเบียนที่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์สามารถนำไป ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจครอบครัวภายในประเทศโดยสามารถจำแนกประเภทของธุรกิจครอบครัวในประเทศไทยเป็น 4 นิยาม

โดยนิยามที่ 1 นิยามที่ 2 เน้นด้านความเป็นเจ้าของ โดยพิจารณาจากสัดส่วนหรือร้อยละของการครอบครองหุ้น นิยามที่ 3 นิยามที่ 4 พิจารณาจากการดำรงตำแหน่งผู้บริหารบริษัท (ภูษิตและวรรณรพี, 2551)

กำไรสุทธิต่อหุ้น (Earnings per Share) หมายถึง อัตราส่วนที่แสดงให้เห็นว่าธุรกิจสร้างกำไรจากเงินทุนที่รวบรวมได้มากน้อยเพียงใดถ้าค่าที่คำนวณได้มีค่ายิ่งสูงก็จะยิ่งดีโดยต้องนำไปเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของธุรกิจในอุตสาหกรรมเดียวกัน

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratio) หมายถึง อัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นเป็นการเปรียบเทียนระหว่างสินทรัพย์หมุนเวียนกับหนี้สินหมุนเวียนซึ่งเป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดฐานะทางการเงินหรือสภาพคล่องในระยะสั้นของกิจการ ถ้าค่าที่คำนวณได้ยิ่งสูงก็ยิ่งดี แสดงให้เห็นว่ากิจการมีสภาพคล่องที่ดี ก่อให้เกิดความคล่องตัวในการชำระหนี้ระยะสั้นเป็นอย่างมาก

อัตราการหมุนของสินทรัพย์รวม (Total Assets Turnover) หมายถึง อัตรา ส่วนที่แสดงถึงประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์รวมของกิจการ เป็นการเปรียบเทียบระหว่างยอดขายสุทธิกับสินทรัพย์รวม ถ้าอัตราส่วนนี้มีค่าต่ำแสดงว่าบริษัทมีสินทรัพย์มากเกินความต้องการ

อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt Equity Ratio) หมายถึง อัตราส่วนที่แสดงถึงความเสี่ยงในด้านเจ้าหนี้และเจ้าของกิจการ ถ้าอัตราส่วนนี้สูงแสดงว่ากิจการมีความเสี่ยงจากการกู้ยืมเงินมาใช้ในการดำเนินกิจการสูง

ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI) หมายถึง ดัชนีชี้วัดภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินภาวะเศรษฐกิจ และในการดำเนินนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย ในการส่งเสริมเศรษฐกิจภายในประเทศให้เติบโตโดยดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมก็จะเป็นตัวกำหนดทิศทางการเคลื่อนไหวและวัฏจักรของการเปลี่ยนแปลงการขยายตัวภาคอุตสาหกรรม

ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป (CPI) หมายถึง ดัชนีวัดการเปลี่ยนแปลงทางด้านราคาสินค้าและบริการที่ใช้ในการบริโภคเป็นดัชนีที่ชี้ให้เห็นภาวะอัตราเงินเฟ้อว่าเพิ่มหรือลดจากเดือนที่ผ่านมาหรือค่าครองชีพ (Cost Of Living) สูงหรือต่ำกว่าเดือนที่ผ่านมา

บริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัว หมายถึง ธุรกิจครอบครัวที่แสดงถึงความเป็นเจ้าของ ของธุรกิจครอบครัวหรือการควบคุมโดยเจ้าของหรือสัดส่วนการถือครองหุ้น

ธุรกิจที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) ระบบการเงินหรือตลาดการเงินมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นตัวกลางหรือเป็นช่องทางการส่งผ่านเงินทุนจากผู้มีเงินออมไปยังผู้ที่ต้องการเงินทุนหรือระดมทุนเพื่อนำไปใช้เป็นเงินหมุนเวียน การขยายกิจการ ฯลฯ ดังนั้นตลาดการเงินจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ รัฐจะดำเนินการกำกับและดูแลตลาดการเงินโดยผ่านหน่วยงานต่างๆ เช่น กระทรวงการคลัง และสำหรับบริษัทที่ต้องการระดมเงินทุนโดยผ่านช่องทางดังกล่าว จะต้องผ่านหลักเกณฑ์ในการเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และบริษัทจดทะเบียนสามารถเข้าไประดมทุนระยะยาว โดยการออกตราสารการเงินประเภทต่างๆจำหน่าย บริษัทที่เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จะต้องมีการเปิดเผยข้อมูลในการดำเนินงานต่อสารธารณะชนเพื่อเป็นการกระตุ้นผู้บริหารให้มีความรับผิดชอบในการบริหารงานมากขึ้น นอกจากบริษัทที่เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะได้รับประโยชน์ดังกล่าวแล้วยังเป็นการเพิ่มสภาพคล่องในการซื้อขายหุ้นให้กับผู้ถือหุ้น

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (พจนีย์, 2546) การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio Analysis) สามารถนำมาพิจารณาให้เกิดประโยชน์ได้ในหลายด้าน เช่น การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของกิจการ การวิเคราะห์สภาพคล่องภายในกิจการ การวิเคราะห์ความเสี่ยง และ การวิเคราะห์การเจริญเติบโต เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ที่ต้องการใช้ข้อมูล โดยส่วนใหญ่จะเป็นผู้บริหาร ในด้านของนักลงทุนสามารถใช้การวิเคราะห์เพื่อประเมินมูลค่าหุ้นสามัญ แนวโน้มของความสามารถในการทำกำไรของกิจการ ด้านเจ้าหนี้การค้าสามารถใช้การวิเคราะห์เพื่อประเมินความสามารถในการชำระหนี้ของกิจการ เป็นต้น การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินฐานะทางการเงิน ประสิทธิภาพ

บริษัทที่ศึกษา

บริษัท อาปิโก ไฮเทค จำกัด (มหาชน) (AH), บริษัท ไทยสโตเรจ แบตเตอรี่ จำกัด (มหาชน) (BAT-3K), บริษัท ชัยวัฒนา แทนเนอรี่ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) (CWT), บริษัท อีซึ่น เพ้นท์ จำกัด (มหาชน) (EASON), บริษัท กู๊ดเยียร์(ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) (GYT), บริษัท ฮั้วฟง รับเบอร์ (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน) (HFT), บริษัท อินเตอร์ไฮด์ จำกัด (มหาชน) (IHL), บริษัท อิโนเว รับเบอร์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) (IRC), บริษัท คาร์มาร์ท จำกัด (มหาชน) (KAMART), บริษัท สมบูรณ์ แอ๊ดวานซ์ เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน) (SAT), บริษัท เอสเอ็มซี พาวเวอร์ จำกัด (มหาชน) (SMC), บริษัท สยามภัณฑ์กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) (SPG), บริษัท ไทยสแตนเลย์การไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) (STANLY), บริษัท ที.กรุงไทยอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน) (TKT), บริษัท ไทยนามพลาสติกส์ จำกัด (มหาชน) (TNPC), บริษัท ไทยรุ่งยูเนียน คาร์ จำกัด (มหาชน) (TRU), บริษัท ไทยสตีลเคเบิล จำกัด (มหาชน) (TSC), และบริษัท ยานภัณฑ์ จำกัด (มหาชน) (YNP)

ระเบียบวิธีการศึกษา และ ผลการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ บริษัทที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์ จำนวน 19 บริษัท แต่เนื่องจากบริษัทเอส.อี.ซี.ซี. ออโต้เซลส์แอนด์เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) (SECC) ถูกขึ้นเครื่องหมาย NC (Non-Compliance) ดังนั้นข้อมูลในการศึกษาในกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์จะมีจำนวนลดลงเป็น 18 บริษัท

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

มีปัจจัยทั้งหมด 5 ปัจจัย เพื่อมาเป็นตัวแปรอิสระ โดยการนำมาหาค่าความสัมพันธ์ จะใช้วิธีการสร้างสมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regressions) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares) โดยจะพิจารณาจากค่า ตามแบบจำลองต่อไปนี้

$$EPS = C + b_1CUR + b_2DEB + b_3TA + b_4MPI + b_5CPI$$

โดยที่

EPS	หมายถึง กำไรสุทธิต่อหุ้น มีหน่วยเป็นบาทต่อหุ้น
b_1, b_2, b_3, b_4, b_5	หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ
C	หมายถึง ค่าคงที่
CUR	หมายถึง อัตราส่วนทุนหมุนเวียน มีหน่วยเป็นเปอร์เซ็นต์

DEB หมายถึง อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีหน่วยเป็นเปอร์เซ็นต์

TA หมายถึงอัตราส่วนการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวมมีหน่วยเป็นเปอร์เซ็นต์

MPI หมายถึง ดัชนีอุตสาหกรรมยานยายนต์หน่วยเป็นจุด

CPI หมายถึง ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป มีหน่วยเป็นจุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์

ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน

EPS(F)= -7.2339 + 0.2094CUR – 0.0057 + 1.7734TA – 0.0038MPI + 0.0665CPI

(2.340005)** (-0.209168) (3.875782)*** (-1.266778) (1.788897)

F-statistic	=	16.8638
R-squared	=	0.2873
Adjusted R-squared	=	0.2703
N	=	260
Durbin-Watson	=	2.0590

หมายเหตุ ค่าในวงเล็บ หมายถึงค่า t-Statistic

** หมายถึงมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ร้อยละ 95

*** หมายถึงมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ร้อยละ 99

จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า F-statistic มีค่าเท่ากับ 16.8638, Prob(F-statistic) มีค่าเท่ากับ 0.000000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 ผลคือปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 : ไม่มีปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์ แต่จะยอมรับสมมติฐานรอง H_1 : มีอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์ อย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 99% ได้แก่ TA มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 1.7734 และที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ได้แก่ CUR มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.2094 จากการคำนวณค่า R-squared สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัย 5 ปัจจัย ได้แก่ CUR, DEB, TA, MPI, CPI สามารถอธิบายกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวได้ร้อยละ 28.73 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 71.27 เกิดจากอิทธิพลของปัจจัยอื่นๆ

บริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์

EPS(NF) = 1.8759 + 0.1195 CUR – 2.5988DEB – 3.5398TA + 0.0268MPI – 0.0137CPI

(0.1061) (-2.3834)** (-1.5706) (1.3801) (-0.063)

F-statistic	=	6.5954
R-squared	=	0.3391
Adjusted R-squared	=	0.2876
N	=	100
Durbin-Watson	=	1.9166

จากสมการข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการคำนวณค่า F-statistic เท่ากับ 6.5954 มีค่า Prob (F-statistic) เท่ากับ 0.000003 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 ผลคือปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 : ไม่มีปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์ แต่จะยอมรับสมมติฐานรอง H_1 : มีอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์ อย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ได้แก่ DEB มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ - 2.5988 จากการคำนวณค่า R-squared สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัย 5 ปัจจัย ได้แก่ CUR, DEB, TA, MPI, CPI สามารถอธิบายกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวได้ร้อยละ 33.91 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 66.09 เกิดจากอิทธิพลของปัจจัยอื่นๆ

บทสรุป และ ข้อเสนอแนะ

อภิปรายผล

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (CUR) มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัว ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจารุวัต เอี่ยมนพคุณ (2545) ที่ผลการศึกษาพบว่า อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (CUR) มีความสัมพันธ์กับกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) ในทิศทางเดียวกัน **อัตราการหมุนของสินทรัพย์รวม (TA)** มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับกำไรสุทธิต่อหุ้น ของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรมหมวดธุรกิจยานยนต์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยบริษัทและผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจารุวัต เอี่ยมนพคุณ (2545) ที่ผลการศึกษาพบว่า อัตราการหมุนของสินทรัพย์รวม (TA) มีความสัมพันธ์กับกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) ในทิศทางเดียวกัน

อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (DEB) มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ถ้าอัตราส่วนนี้สูงกิจการก็จะมีความเสี่ยงทางการเงินที่สูง อาจมีผลต่อระดับความน่าเชื่อถือของกิจการรวมทั้งภาระในการชำระคืนดอกเบี้ยเงินกู้ และจากนโยบายการบริหารงานของกลุ่มบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครอบก็มีสัดส่วนของการกู้ที่ต่ำ ในขณะที่บางบริษัท เช่น บริษัท กู๊ดเยียร์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) (GYT) ไม่มีนโยบายการกู้เงินจากสถาบันการเงินรวมทั้งนโยบายการจ่ายคืนกู้เงินระยะยาวของกลุ่มบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัว ก็ยังส่งผลให้อัตราหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นอยู่ในเกณฑ์ที่ยังต่ำ และจากการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจารุวัต เอี่ยมนพคุณ (2545) ที่ผลการศึกษาพบว่าอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (DEB) มีความสัมพันธ์กับกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) ในทิศทางตรงกันข้าม

ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมยานยนต์ (MPI) ไม่มีความสัมพันธ์กับกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัว และบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจยานยนต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมยานยนต์ (MPI) มีความเปลี่ยนแปลงไปไม่ว่าจะเป็นไปในทิศทางบวกหรือลบ จะไม่มีผลใดๆ ต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวและบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์ เนื่องจากกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจยานยนต์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยไม่ว่าจะดำเนินธุรกิจในรูปแบบที่เป็นธุรกิจครอบครัว หรือไม่เป็นธุรกิจครอบครัวก็ตาม จะมีลักษณะเป็นการผลิตชิ้นส่วน อุปกรณ์ และอะไหล่

ต่างๆของรถยนต์ที่จะต้องทำการสำรองสินค้าสำเร็จรูปเพื่อจำหน่าย และไม่ได้ทำการจำหน่ายสินค้าออกไปหรือต้องมีการรอคำสั่งซื้อจากลูกค้า การให้เครดิตรวมถึงการรอระยะเวลาในการเรียกเก็บเงินจากลูกค้า จึงทำให้ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมยานยนต์ (MPI) มีการปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น แต่กำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัว และบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์ยังไม่มีการปรับตัวเพิ่มขึ้นตาม

ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป (CPI) ไม่มีความสัมพันธ์กับกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัว และบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป (CPI) มีความเปลี่ยนแปลงไปไม่ว่าจะเป็นไปในทิศทางบวกหรือลบจะไม่มีผลใด ๆ ต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวและบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์ เนื่องจากกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยไม่ว่าจะดำเนินธุรกิจในรูปแบบที่เป็นธุรกิจครอบครัว หรือไม่เป็นธุรกิจครอบครัวก็ตาม จะมีลักษณะเป็นการผลิตชิ้นส่วน อุปกรณ์ และอะไหล่ต่างๆ ของรถยนต์เพื่อการส่งออกไปให้ประเทศอื่นๆ ทำการผลิตรถยนต์ที่สำเร็จรูป เพื่อการนำเข้าสินค้าที่เป็นรถยนต์มาขายในเมืองไทยอีกลำดับหนึ่ง ดังนั้นจึงมีความเหลื่อมล้ำทางด้านเวลาเกิดขึ้น จึงเป็นเหตุให้ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงผลกำไรสุทธิต่อหุ้น ณ เวลานั้นๆ ที่ตรงกันได้ เนื่องจากเมื่อธุรกิจได้ทำการผลิตชิ้นส่วน อุปกรณ์ และอะไหล่ต่างๆ ของรถยนต์ ส่งออกเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ธุรกิจจะสามารถทำการเรียกเก็บเงิน และมีการรับรู้เป็นระบบไปจนถึงขั้นตอนกำไรสุทธิต่อหุ้น ณ ช่วงเวลานั้นเลย แต่ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปยังไม่มีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจาก ณ เวลานั้นเองยังไม่ได้มีการนำเข้าและจำหน่ายรถยนต์ที่มีชิ้นส่วนอันประกอบจากการส่งออกของธุรกิจเหล่านั้นสู่ผู้บริโภค จึงทำให้ ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป (CPI) ไม่มีความสัมพันธ์อย่างเด่นชัดกับกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัว และบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาในครั้งนี้

จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นครอบครัวและบริษัทที่ไม่เป็นครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (CUR), อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DEB) อัตราการหมุนของสินทรัพย์รวม (TA) สามารถอธิบายถึงปัจจัยภายในที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นได้อย่างชัดเจน ส่วนปัจจัยภายนอกจากการศึกษาครั้งนี้ ไม่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวและบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัว ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพราะหลักทรัพย์ในกลุ่มดังกล่าว จะไม่ได้รับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจมากนัก

ข้อเสนอแนะของการศึกษาในครั้งต่อไป

ในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาครั้งนี้เป็นช่วงที่เกิดวิกฤตทางการเงินของทวีปยุโรป และในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสภาวะเศรษฐกิจทั่วโลกรวมไปถึงสภาวะเศรษฐกิจและการเงินของประเทศไทย อีกทั้งปัญหาทางการเมืองภายในประเทศไทยก็ยังส่งผลต่อภาคธุรกิจและความเชื่อมั่นของผู้บริโภค และนักลงทุนต่างชาติ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรแบ่งช่วงเวลาในการศึกษาเป็น 2 ช่วง คือ การศึกษาก่อนการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจหรือปัญหาทางการเมืองซึ่งจะช่วยให้ผลการศึกษา มีความน่าเชื่อถือมากขึ้นนอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่ไม่ได้ทำการศึกษาซึ่งอาจจะมีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัว และบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่ง

ประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจยานยนต์ ได้แก่ ปัจจัยภายใน เช่น อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร อัตราส่วนเกี่ยวกับการวัดมูลค่าตลาด และปัจจัยภายนอก เช่น อัตราเงินเฟ้อ และดัชนีการลงทุนภาคเอกชน เป็นต้น

บรรณานุกรม

กองแก้ว คำต้น. 2545. “การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการทำกำไรระหว่างพาณิชย์ของ สปป.ลาวกับธนาคารต่างประเทศในสปป. ลาว.” หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

จารุวัต เอี่ยมนพคุณ. 2545. “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ กับอัตราส่วนทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกรณีกลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์และกลุ่มพลังงาน.” หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

จิตทิพย์ โอชวิช. 2551. “การเปรียบเทียบผลการดำเนินของบริษัทในกลุ่มธุรกิจประกันวินาศภัย.” หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

เฉิดฉาย เกิดศรี. 2549. “การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย.” หลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ดวงรัตน์ เกียรติ์หิรัญเลิศ. 2551. “การศึกษาผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่โดยใช้อัตราส่วนทางการเงินระหว่าง พ.ศ. 2546 ถึง พ.ศ. 2550. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. เข้าถึงได้จาก: http://www.set.or.th/th/index.html

ทรรศนะ บุญขวัญ. 2550. ธุรกิจครอบครัว (Family Business) ความรู้สู่โลกกว้าง. ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ปีที่ 13 ฉบับที่ 138 เดือนเมษายน 2550

ธนาคารกสิกรไทย. เข้าถึงได้จาก: http: //www.kasikornresearch.com/th/

เนาวรัตน์ สุภาพ. 2542. “การวิเคราะห์ปัจจัยบ่งชี้อัตราส่วนราคาต่อกำไรสุทธิต่อหุ้น.”หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

เนตรนภา ไวย์วิทย์ศักดิ์. 2549. งานวิจัย ”กลุ่มและธุรกิจครอบครัวไทย ก่อนและหลังวิกฤตปี2540.” ตุลาคม 2554

พจนีย์ ธนวรานิช. 2546. “การบัญชี การประมวลผลข้อมูล และการลงทุนของธุรกิจประกัน วินาศภัยในเอกสารการสอนชุดวิชาการประกันวินาศภัย” 1 หน่วยที่ 8-15. มหาวิทยาสุโขทัยธิราชพิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร.

ภูษิต วงศ์หล่อสายชล และวรรณรพี บานชื่นวิจิตร. 2551 “ธุรกิจครอบครัวของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย”

สำนักงานดัชนีเศรษฐกิจการค้า :http://www.price.moc.go.th/

สำนักวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สศอ. : http://www.azooga.co

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวกับบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัว ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและการสื่อสาร

อุมารินทร์ อินทเทพ, สุกัญญา ภู่สุวรรณรัตน์
สาขาวิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัว กับบริษัทที่ไม่ใช่ธุรกิจครอบครัว ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและการสื่อสาร โดยทำการศึกษาหลักทรัพย์จำนวน 21 หลักทรัพย์ และใช้ข้อมูลรายไตรมาส ตั้งแต่เดือนมกราคม 2549 ไตรมาส 1 ถึง เดือนธันวาคม 2553 ไตรมาส 4 รวมทั้งหมด 20 ไตรมาส โดยมีปัจจัยต่างๆที่นำมาศึกษามีทั้งหมด 5 ตัวแปร ได้แก่ อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (CUR) อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DEB) อัตราส่วนการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (TATO) อัตราแลกเปลี่ยนเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐต่อเงินบาท (EXR) ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII) ซึ่งใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square Method: OLS) เพื่อประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแต่ละแบบจำลอง

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสาร ได้ก่อให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างกว้างขวาง อีกทั้งยังมีอิทธิพลต่อการพัฒนา เช่น เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต การบริหารจัดการตลอดจนการส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ หรือเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคมที่ก่อให้เกิดกิจกรรมและมูลค่าทางเศรษฐกิจ ทำให้ประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยเองใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างกว้างขวางเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ประเทศไทยได้เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข่าวสารและสารสนเทศต่างๆอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้และทักษะความสามารถในด้านต่างๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างรวดเร็ว และแข่งขันกับต่างประเทศได้ ซึ่งเห็นได้ว่าในปัจจุบันภาครัฐได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีและการสื่อสารมาปรับใช้

เนื่องด้วยปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าเป็นยุคแห่งการสื่อสาร เป็นยุคของการติดต่อสื่อสารที่มีความรวดเร็ว ก้าวหน้าและทันสมัย เทคโนโลยีการสื่อสรจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อมนุษย์ในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก หรืออาจกล่าวได้ว่ามนุษย์เองยากที่จะแยกตัวเองออกจากเทคโนโลยีทางด้านการสื่อสารในยุคปัจจุบันได้ ในขณะเดียวกันเองเทคโนโลยีทางด้านการส่อสารก็ได้มีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศชาติด้วยเช่นกัน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทจดทะเบียนที่เป็นธุรกิจครอบครัวกับบริษัทจดทะเบียนที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมวดอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและการสื่อสาร

สมมติฐานของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีสมมติฐานการศึกษาคือ

1. อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (CUR), อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DEB), อัตราส่วนการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (TATO), อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินดอลลาร์สหรัฐ (EXC) และ ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII) อย่างน้อย 1 ปัจจัยที่มีผลต่อ กำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวของหมวดเทคโนโลยีและการสื่อสาร

2. อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (CUR), อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DEB), อัตราส่วนการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (TATO), อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินดอลลาร์สหรัฐ (EXC) และ ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII) อย่างน้อย 1 ปัจจัยที่มีผลต่อ กำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวของหมวดเทคโนโลยีและการสื่อสาร

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาบริษัท ในกลุ่มอุตสาหกรรมหมวดเทคโนโลยีและการสื่อสาร จำนวน 21 บริษัท โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่เดือนมกราคม 2549 ไตรมาส 1 ถึงเดือนธันวาคม 2553 ไตรมาส 4 เป็นจำนวน 20 ไตรมาส

คำนิยามศัพท์

กำไรสุทธิต่อหุ้น (Earning Per Share หรือ EPS) หมายถึง จำนวนเงินกำไรสำหรับงวดบัญชีหนึ่งๆ ซึ่งเป็นของผู้ถือหุ้นสามัญหนึ่งหุ้น การคำนวณกำไรต่อหุ้นจะแสดงเฉพาะของผลตอบแทนที่เป็นของหุ้นสามัญเท่านั้น จำนวนเงินที่คำนวณได้จะเป็นเครื่องวัดผลการดำเนินงาน เพื่อให้ทราบว่าในงวดเวลานั้นๆ ผู้ถือหุ้นสามัญจะได้ผลตอบแทนเท่าไร อัตรากำไรต่อหุ้นจะมีผลต่อราคาซื้อขายหุ้น และจะให้เป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจตลอดจนใช้ในการประเมินประสิทธิภาพ การทำงานของฝ่ายบริหาร

อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio) หมายถึง การที่เอาตัวเลขที่อยู่ในงบการเงินตั้งแต่สองรายการขึ้นไปมาเปรียบเทียบกัน เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายการนั้นๆ ซึ่งผลลัพธ์อาจออกมาในรูปของอัตราส่วน หรือในรูปของอัตราร้อยละ

ผลการดำเนินงาน หมายถึง การศึกษาอัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการชำระหนี้ ลักษณะการใช้เงินทุนจากการกู้ยืม ความสามารถในการดำเนินงาน และความสามารถในการทำกำไร

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน หมายถึง อัตราส่วนระหว่าง สินทรัพย์หมุนเวียน และ หนี้สินหมุนเวียน ซึ่งบ่งบอกถึงสภาพคล่องของกิจการในการที่จะชำระหนี้ระยะสั้น หากอัตราส่วนนี้มีค่าน้อยกว่า 1 หมายความว่ากิจการมีหนี้สินหมุนเวียนมากกว่าสินทรัพย์หมุนเวียนทำให้อาจมีปัญหาในการชำระหนี้ระยะสั้นได้ หากอัตราส่วนนี้มากกว่า 1 แสดงว่ากิจการมีสินทรัพย์หมุนเวียนมากพอที่จะชำระหนี้ระยะสั้น แต่หากมีค่าสูงกว่า 1 มาก ๆ อาจหมายถึงประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ของกิจการไม่ดีพอ อย่างไรก็ตามสินทรัพย์หมุนเวียนบางประเภท เช่น สินค้าคงเหลือ อาจมีมูลค่าลดลงหากต้องรีบขายเพื่อนำไปชำระหนี้ ทำให้บางทีเราอาจใช้อัตราส่วนที่ไม่นำสินค้าคงเหลือมาคิดด้วย หรือเรียกว่า อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว(Quick ratio)

อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น หมายถึงอัตราส่วนนี้ แสดงว่า เงินทุนที่กิจการได้มาจากแหล่งภายนอก คือ เจ้าหนี้เป็นอัตราส่วนเท่าไรเมื่อ เทียบกับเงินทุนที่ได้จากแหล่งภายใน คือ ผู้ถือหุ้น กิจการโดยทั่วไป ต้องการให้อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าต่ำ เพราะแสดงว่า กิจการมีความเสี่ยงทางการเงินต่ำด้วย ถ้าอัตราส่วนนี้มีค่าสูง แสดงว่ากิจการใช้เงินทุนจากเจ้าหนี้มากกว่าเงินทุนจากเจ้าของ ทำให้กิจการมีภาระผูกพันเกี่ยวกับดอกเบี้ยจ่ายที่สูงด้วย ซึ่งมีผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรของกิจการ กิจการก็จะมีความเสี่ยงทางการเงินสูง โอกาสที่จะจัดหาเงินทุนเพิ่มจากเจ้าหนี้ก็ลดลง

บริษัทจดที่เป็นธุรกิจครอบครัว หมายถึงบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และเข้าตามนิยามที่ผู้ศึกษากำหนดไว้ 4 ประการ ดังนี้ 1.คณะกรรมการบริษัทมีนามสกุลเดียวกันอย่างน้อย 2 คน 2. ผู้ถือหุ้นที่มีนามสกุลเดียวกันถือหุ้นรวมเกิน 20%(นับเฉพาะผู้ถือหุ้นที่ถือหุ้นเกิน 0.5% ณ วันปิดสมุดทะเบียน ปี 2550) 3.จำนวนชื่อที่มีนามสกุลเดียวกันอย่างน้อย 3 ชื่อที่ปรากฏในทะเบียนบัญชีผู้ถือหุ้นและ/หรือคณะกรรมการบริษัท 4. ประธานกรรมการบริหารมีนามสกุลตรงกับนามสกุลของรายชื่อที่ปรากฏในคณะกรรมการบริษัท หรือทะเบียนบัญชีผู้ถือหุ้นอย่างน้อย 2 รายชื่อ

บริษัทจดที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัว หมายถึงบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และไม่เข้าตามนิยามที่ผู้ศึกษากำหนดไว้ 4 ประการ ดังนี้ 1. คณะกรรมการบริษัทมีนามสกุลเดียวกันอย่างน้อย 2 คน 2.ผู้ถือหุ้นที่มีนามสกุลเดียวกันถือหุ้นรวมเกิน 20% (นับเฉพาะผู้ถือหุ้นที่ถือหุ้นเกิน 0.5% ณ วันปิดสมุดทะเบียน ปี 2550) 3. จำนวนชื่อที่มีนามสกุลเดียวกันอย่างน้อย 3 ชื่อที่ปรากฏในทะเบียนบัญชีผู้ถือหุ้นและ/หรือคณะกรรมการบริษัท 4. ประธานกรรมการบริหารมีนามสกุลตรงกับนามสกุลของรายชื่อที่ปรากฏในคณะกรรมการบริษัท หรือทะเบียนบัญชีผู้ถือหุ้นอย่างน้อย 2 รายชื่อ

อัตราแลกเปลี่ยนค่าเงินบาทต่อเงินดอลล่าสหรัฐ หมายถึง อัตราแลกเปลี่ยนรายไตรมาส จากประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อที่ใช้นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบมีการจัดการ ค่าเงินบาทจะเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปตามภาวะตลาดซึ่งสะท้อนความต้องการและอุปทานของเงินบาทเทียบกับเงินตราต่างประเทศ ทั้งนี้ในการดำเนินนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบมีการจัดการนั้น ธปท. (1) จะไม่กำหนดระดับอัตราแลกเปลี่ยน ณ ค่าใดค่าหนึ่ง (2) จะดูแลไม่ให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวผันผวนมากเกินไป โดยเฉพาะการเคลื่อนไหวจากเงินทุนไหลเข้าเพื่อเก็งกำไร โดยการดูแลอัตราแลกเปลี่ยนต้องไม่ขัดกับนโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ ในบางขณะความต้องการระหว่างอุปสงค์และอุปทานมิได้พอดีกัน ทำให้ค่าเงินบาทแกว่งขึ้นลงตลอดเวลา โดย ธปท. มีนโยบายให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวตามภาวะตลาดภายใต้เงื่อนไขดังนี้ (1) ดูแลความผันผวน (volatility) ของค่าเงินให้อยู่ในระดับที่เศรษฐกิจรับได้ (2) รักษาความสามารถในการแข่งขันโดยพิจารณาจาก Nominal effective exchange rate (NEER) เป็นหลัก ซึ่งประกอบด้วยสกุลเงินของคู่ค้าและ คู่แข่งที่สำคัญในตลาดที่สาม ไม่ใช่เฉพาะ ดอลลาร์ สรอ. (3) ไม่ฝืนแนวโน้มที่สอดคล้องกับปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เพราะจะนำไปสู่การสะสมความไม่สมดุล (Imbalances)

ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII) เป็นดัชนีชี้ทิศทางการลงทุนภาคเอกชน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ พื้นที่รับอนุญาตก่อสร้างในเขตเทศบาล ปริมาณจำหน่ายปูนซีเมนต์ในประเทศ มูลค่าการนำเข้าสินค้าทุน ณ ราคาคงที่ ปริมาณจำหน่ายรถยนต์เชิงพาณิชย์ มูลค่าการจำหน่ายเครื่องจักรและอุปกรณ์ในประเทศ ณ ราคาคงที่ แต่ละองค์ประกอบจะใช้ข้อมูลที่ปรับฤดูกาลและเฉลี่ยเคลื่อนที่ 3 เดือน ยกเว้นพื้นที่รับอนุญาตก่อสร้างซึ่งเฉลี่ยเคลื่อนที่ 12 เดือน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้น ของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัว กับบริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัว ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและการสื่อสาร ซึ่งจะสามารถนำไปเป็นแนวทางการประกอบธุรกิจต่อไป และเป็นแนวทางสำหรับนักลงทุนใช้ประกอบการตัดสินใจในการเลือกลงทุน

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธุรกิจครอบครัว (family businesses) ถือเป็นรูปแบบธุรกิจพื้นฐานขนาดเล็กในระดับรากหญ้าของระบบเศรษฐกิจในทุกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามวัฒนธรรมของประเทศแถบเอเชีย หรือแม้แต่ในประเทศแถบตะวันตก ยุโรป ธุรกิจครอบครัวจึงเป็นรูปแบบธุรกิจที่มีอยู่ทั่วโลก(Montgomery and Sinclair, 2000)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจครอบครัว

ทฤษฎีระบบ (The Systems Theory) Gersick,Lansberg,Davis and McCollum (1997:46) และคณะได้อธิบายไว้ในหนังสือGeneration to Generation ว่า ทฤษฎีที่นำมาอธิบายธุรกิจครอบครัวได้ดีที่สุดและเป็นที่นิยมกันอย่างสูง

ในการทบทวนวรรณกรรมเรื่องธุรกิจครอบครัว คือ ทฤษฎีระบบ(the systems theory) ทฤษฎีระบบเป็นทฤษฎีที่นำมาใช้ในการอธิบายธุรกิจครอบครัว ธุรกิจครอบครัวประกอบด้วยองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กับครอบครัว(family), การจัดการ(management) และความเป็นเจ้าของ(ownership)องค์ประกอบทั้งสามส่วนรวมกันขึ้นเป็นระบบ แต่ละองค์ประกอบเป็นระบบย่อยของระบบใหญ่ ธุรกิจและครอบครัวจึงดำเนินไปเพื่อองค์ประกอบที่ถือเป็นระบบย่อยของระบบใหญ่คือธุรกิจครอบครัว(family business) นั่นเอง

แนวคิดในการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (สุพาตา สิริกุดตา,2545 : 364)

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio Analysis) เป็นเครื่องมือที่ใช้ประเมินฐานะทางการเงินประสิทธิภาพ และสามารถนำไปวิเคราะห์หากำไรของธุรกิจ เพื่อที่จะสะท้อนเห็นผลการดำเนินงานของบริษัท การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายประการ เช่น การวิเคราะห์เพื่อหาข้อดีข้อเสีย ของธุรกิจ การวิเคราะห์เพื่อประกอบการสินใจการลงทุน โดยการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินมีหลายวิธี ดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพคล่องทางการเงิน (Liquidity Ratio)
2. อัตราส่วนด้านประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ (Asset Management Ratios)
3. อัตราส่วนด้านสัดส่วนการบริหารหนี้สิน (Debt Management Ratio)
4. อัตราด้านความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratio)
5. อัตราส่วนด้านการแสดงมูลค่าทางการตลาด (Market Value Ratios)

บริษัทที่ศึกษา

1. บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) : ADVANC
2. บริษัท แอดวานซ์ อินฟอร์เมชั่น เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน) : AIT
3. บริษัท บสิล-เทล จำกัด (มหาชน) : BLISS
4. บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน) : CSL
5. บริษัท อินเตอร์แนชั่นเนิลเอนจิเนียริง จำกัด (มหาชน) :IEC
6. บริษัท อินทเตอร์เน็ทประเทศไทย จำกัด (มหาชน) : INET
7. บริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) : INTUCH
8. บริษัท จัสมิน อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) : JAS
9. บริษัท เอ็ม เอฟ อี ซี จำกัด (มหาชน) : MFEC
10. บริษัท เอ็ม ลิ้งค์ เอซีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) : MLINK
11. บริษัท เมโทรซิสเต็มส์คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) : MSC
12. บริษัท ฟรีเมียร์ เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน) :PT

13. บริษัท สามารถคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) : SAMART
14. บริษัท สามารถเทลคอม จำกัด (มหาชน) : SAMTEL
15. บริษัท สามารถ ไอ-โมบาย จำกัด (มหาชน) : SIM
16. บริษัท เอสไอเอส ดิสทริบิวชั่น (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) : SIS
17. บริษัท เอสวีโอเอ จำกัด (มหาชน) : SVOA
18. บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน) : THCOM
19. บริษัท ทรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) :TRUE
20. บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) : TT&T
21. บริษัท ทีดับบลิวแซด คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) : TWZ

ระเบียบวิธีการศึกษาและผลการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งเป็นการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทจดทะเบียนที่เป็นธุรกิจครอบครัวกับบริษัทจดทะเบียนที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมวดอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและการสื่อสาร อีกทั้งจะศึกษาถึงขนาดความสัมพันธ์ของผลกระทบและทิศทางความสัมพันธ์ โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาทำการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต้นแต่ละตัวแล้วนำผลลัพธ์ที่ได้มาสรุปและอธิบายถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นกับกำไรต่อหุ้นของบริษัทจดทะเบียนที่เป็นธุรกิจครอบครัวกับบริษัทจดทะเบียนที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมวดอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและการสื่อสาร โดยใช้ Multiple Regression

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาจะสร้างจากความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทจดทะเบียนที่เป็นธุรกิจครอบครัวกับบริษัทจดทะเบียนที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมวดอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและการสื่อสาร ด้วยวิธีการสร้างสมการเชิงถดถอย (Multiple Linear Regressions) โดยมีแบบจำลองดังนี้

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

$$YEPS = C + b_1CUR + b_2DEB + b_3TATO + b_4EXR + b_5\ PII$$

โดยที่

EPS	หมายถึง	อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อหุ้น
C	หมายถึง	ค่าคงที่
b	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ
CUR	หมายถึง	อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน
DEB	หมายถึง	อัตราส่วนหนี้สินต่อสัดส่วนผู้ถือหุ้น
TATO	หมายถึง	อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม
EXR	หมายถึง	อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐ
PII	หมายถึง	ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน

ผลการวิเคราะห์ศึกษา

บริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมวดอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและการสื่อสาร

EPS=-0.758651 + 0.63817CUR - 0.001116 DEB - 0.056606 TATO +0.010145 EXR+ 0.001503 PII

(4.288978)** (-0.44725) (-1.337865) (0.544876) (1.012493)

โดยมีค่า : F-statistic = 7.168558 (sig.= 0.000003)

R-Squared = 0.3185

Adjust R-Squared = 0.2741

N = 100

Durbin-Watson = 1.917115

หมายเหตุ ค่าในวงเล็บ หมายถึงค่า t-Statistic

** หมายถึงมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ร้อยละ 95

จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า การใช้สถิติทดสอบ F-Stat ในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของทั้งสมการ ผลการคำนวณจะได้ค่า F = 7.168558 และได้ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.000003 ซึ่งค่านัยสำคัญทางสถิติที่คำนวณได้นั้นน้อยกว่า 0.05 ผลคือปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 : ไม่มีปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหมวดอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและการสื่อสาร แต่จะยอมรับสมมติฐานรอง H_1 : มีอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหมวดอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและการสื่อสาร อย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ได้แก่ CUR มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.63817 จากการคำนวณค่า R-squared สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัย 5 ปัจจัย ได้แก่ CUR, DEB, TATO, EXR, PII สามารถอธิบายกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวได้ร้อยละ 31.85 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 68.15 เกิดจากอิทธิพลของปัจจัยอื่นๆ

บริษัทที่ไม่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมวดอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและการสื่อสาร

ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน

EPS = -2.342576 + 0.052052 CUR - 0.050441 DEB + 0.029018 TATO+ 0.074835 EXR - 0.001057 PII

(0.375710) (-1.004649) (0.294828) (1.956219) (-0.429610)

โดยมีค่า : F-statistic = 1.8230264 (= 0.092750)

R-Squared = 0.0340

Adjust R-Squared = 0.0154

N = 320

Durbin-Watson = 1.943397

หมายเหตุ ค่าในวงเล็บ หมายถึงค่า t-Statistic

** หมายถึงมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ร้อยละ 95

จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า การใช้สถิติทดสอบ F-Stat ในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของทั้งสมการ ผลการคำนวณจะได้ค่า F = 1.8230264 และได้ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.092750 ซึ่งค่านัยสำคัญทางสถิติที่คำนวณได้นั้นมากกว่า 0.05 ผลคือยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 : ไม่มีปัจจัยที่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัวที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมวดอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและการสื่อสาร

บทสรุป และ ข้อเสนอแนะ

อภิปรายผล

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratio) ของบริษัทจดทะเบียนที่เป็นธุรกิจครอบครัวหมวดอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและการสื่อสาร ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับกำไรสุทธิต่อหุ้นหมวดอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและการสื่อสาร ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การที่อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratio)ของบริษัทจดทะเบียนที่เป็นธุรกิจครอบครัวหมวดอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและการสื่อสาร ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นไปในทิศทางบวกย่อมแสดงให้เห็นว่ากำไรต่อหุ้น (Earning Per Share หรือ EPS) หรือ ผลตอบแทนที่ได้รับจะมีเพิ่มสูงขึ้นด้วยส่งผลให้เป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจตลอดจนใช้ในการประเมินประสิทธิภาพ การทำงานของฝ่ายบริหาร

การดำเนินงานและการจัดการของธุรกิจที่เป็นครอบครัวนั้น ระบบการตัดสินใจที่ไม่เป็นทางการ และการมีโครงสร้างองค์กรที่น้อยกว่าและคล่องตัวกว่า มีประสิทธิภาพในการตัดสินใจที่รวดเร็วและมีความยืดหยุ่นในด้านการบริหารจัดการที่ดีกว่า คนงานและพนักงานมีความจงรักภักดีสูงสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างรวดเร็ว ธุรกิจครอบรัวสามารถฟื้นตัวจากผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็ว และมีการนำสมาชิกของครอบครัวเข้าเรียนรู้และเก็บเกี่ยวประสบการณ์ในธุรกิจครอบครัวตั้งแต่เยาว์วัย เพื่อฝึกทักษะและสั่งสมประสบการณ์ในธุรกิจครอบครัว และจากทฤษฎีระบบ(the systems theory) ทฤษฎีระบบเป็นทฤษฎีที่นำมาใช้ในการอธิบายธุรกิจครอบครัว ธุรกิจครอบครัวประกอบด้วยองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กับครอบครัว(family), การจัดการ(management) และความเป็นเจ้าของ(ownership)องค์ประกอบทั้งสามส่วนรวมกันขึ้นเป็นระบบ แต่ละองค์ประกอบเป็นระบบย่อยของระบบใหญ่ ธุรกิจและครอบครัวจึงดำเนินไปเพื่อองค์ประกอบที่ถือเป็นระบบย่อยของระบบใหญ่คือธุรกิจครอบครัว(family business)ทฤษฎีระบบ ได้กล่าวไว้ว่าสำหรับธุรกิจครอบครัว การที่จะบรรลุเป้าหมายความสำเร็จได้จำเป็นต้องประสมประสานระบบย่อยทั้งสามเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม ความเป็นครอบครัว การจัดการและความเป็นเจ้าของ หากขาดอย่างใดอย่างหนึ่ง ธุรกิจครอบครัวก็ไม่สามารถประสบความสำเร็จได้กล่าวคือ ครอบครัวย่อมรู้ดีและเข้าใจดีที่สุดว่าระบบของสังคมมีความสลับซับซ้อนและมีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา(dynamic social system) ครอบครัวจะปรับตัวเข้ากับระบบสังคมดังกล่าวได้อย่างไร แต่ขณะเดียวกันความเป็นครอบครัวอาจกระทบกับความเป็นเจ้าของและการจัดการ ระบบย่อยระบบหนึ่งไม่สามารถดำรงอยู่ได้เพียงลำพัง แต่จะต้องอยู่ร่วมกันอย่างสอดคล้องกันและมีความสมดุลกันจึงจะทำให้ระบบใหญ่ที่ประกอบกันขึ้นเป็นธุรกิจครอบครัวอยู่รอดและเติบโตต่อไปได้อย่างยั่งยืน

ผลการศึกษาพบว่าความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจครอบครัว วัฒนธรรมของธุรกิจครอบครัว ภาวะผู้นำของธุรกิจครอบครัว การจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจครอบครัว และคณะกรรมการการบริหารและคณะกรรมการครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเติบโตที่ยั่งยืนของธุรกิจครอบครัว

อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (DEB) การศึกษาพบว่าอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมไม่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นหมวดเทคโนโลยีและการสื่อสาร การลงทุนในสินทรัพย์ของกิจการส่วนใหญ่จัดหามาจากการกู้ยืม การกู้มาสะท้อนถึง

ภาระผูกพันที่ต้องจ่ายให้เจ้าหนี้ในอนาคตมีมาก เนื่องจากบางบริษัทอาจต้องทำการกู้ยืมหรือระดมเงินทุนให้มากเพื่อรองรับการลงทุนในโครงใหญ่ๆ และอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและการสื่อสารนั้นต้นทุนส่วนใหญ่ต้องลงทุนสูงในช่วงแรก

อัตราส่วนการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (TATO) การศึกษาพบว่าอัตราส่วนการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวมไม่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เนื่องจากผู้ประกอบการใช้กลยุทธ์การแข่งขันทางด้านราคาโดยคิดค่าใช้บริการในระดับต่ำหรือคิดค่าบริการเป็นต่อครั้ง เพื่อจูงใจผู้ใช้บริการรายใหม่ๆ จากกลยุทธ์การแข่งขันดังกล่าวส่งผลให้กำไรของผู้ประกอบการลดลง และเปลี่ยนไปให้ความสนใจในการแข่งขันทางด้านคุณภาพการให้บริการและบริการเสริมมากขึ้น

อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐ (EXR) จากการศึกษาพบว่าอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินดอลลาร์สหรัฐ ไม่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นหมวดเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เนื่องจากบริษัทจะเห็นว่าจากการนำเข้าอุปกรณ์มีอัตราที่ต่ำ อัตราแลกเปลี่ยนที่อาจเกิดขึ้นจากการซื้อสินค้าหรืออุปกรณ์จากต่างประเทศ ช่วงปี 2549-2553 มีการชะลอลงเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจถดถอย รวมถึงการให้บริการ 3G ที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ จึงเป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโตของธุรกิจนี้

ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII) จากการศึกษาพบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีการลงทุนภาคเอกชน ไม่มีผลต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นหมวดเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เนื่องจากช่วงเวลาที่ทำการศึกษาปัจจัยทางกด้านจิตวิทยาเกี่ยวกับปัญหาการเมือง อีกทั้งความไม่แน่นอนในเรื่องสัมปทานซึ่งยังไม่ชัดเจนทำให้แต่ละบริษัทยังไม่กล้าที่จะลงทุนเพิ่มเนื่องจากต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในกรณีที่หมดอายุสัมปทานลง ซึ่งส่งผลกระทบกับความเชื่อมั่นของนักลงทุนมากกว่าซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอัญชลี วิจิตราวัฒนานนท์ (2543) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์ไทย ซึ่งผลการศึกษาพบว่าดัชนีการลงทุนภาคเอกชนไม่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาหลักทรัพย์ไทยได้อย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดในเรื่องของปริมาณข้อมูล เนื่องจากข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์มีจำนวนน้อย ถ้าเพิ่มจำนวนชุดข้อมูลการศึกษาอาจเห็นภาพชัดเจนมากกว่านี้นอกจากนี้การถามถึงผลประกอบการ มักเป็นคำถามที่ผู้ประกอบการมักไม่เปิดเผยข้อมูลมากนัก เนื่องจากเห็นว่าเป็นเรื่องความลับของธุรกิจ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

สำหรับการศึกษาครั้งต่อไป หากมีการนำตัวแปรอิสระตัวแปรอื่นที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม เช่น อัตราดอกเบี้ยภายในประเทศ และอัตราดอกเบี้ยภายนอกประเทศ รวมทั้งการกำหนดนโยบายจากทางภาครัฐและภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศและภายนอกประเทศ จะทำให้เห็นและเปรียบเทียบถึงผลการศึกษาที่อาจเหมือนหรือแตกต่างจากการใช้ข้อมูลดังกล่าว

การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในทองคำแท่ง และอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในสัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้า

วรางคณา ภาภิรมย์, สิริวรรณ โฉมจำรูญ
สาขาวิชาการเงิน มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

จากการศึกษาเรื่อง "การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนจากการลงทุนใน ทองคำแท่งและอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในสัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้า" มี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนจากการลงทุนใน ทองคำแท่งและอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในสัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้า โดยพิจารณา ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาทองคำในตลาดโลก (RSPOT),อัตราการ เปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมันดิบ Nymex (ROIL),อัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคา หลักทรัพย์ SET Index(RSET),อัตราการเปลี่ยนแปลงของโลหะเงิน Silver (RSIL),อัตราการ เปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลอายุ 2 ปี Yield (RYIELD) ในช่วงเดือนพฤษจิกายน พ.ศ. 2522 ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ.2554 โดยใช้ข้อมูลรายสัปดาห์ การวิเคราะห์เป็นการนำ ข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการสร้างสมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares)

ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรอิสระที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในทองคำแท่ง และการลงทุนในสัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้าอย่างมีระดับนัยสำคัญและมีทิศทางตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้ ได้แก่ อัตราการเปลี่ยนแปลงราคาทองคำในตลาดโลก, อัตราการเปลี่ยนแปลง อัตราดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลอายุ2ปีและอัตราการเปลี่ยนแปลงราคาโลหะเงิน

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

แนวโน้มราคาทองคำในตลาดโลกปรับตัวสูงขึ้น จึงทำให้มีผู้สนใจจำนวนมากเข้ามา แสวงหาผลกำไรจากการซื้อขายทองคำ ซึ่งทองคำเป็นสินทรัพย์ที่เหมาะสมกับการลงทุนเพราะ นอกจากจะมีมูลค่าสูงแล้วยังมีสภาพคล่องในการซื้อขายด้วย อีกทั้งการลงทุนในทองทำคำเป็น การกระจายความเสี่ยงในการถือเงินสดหรือลงทุนในสินทรัพย์ทรัพย์อย่างอื่น แต่อย่างไรก็ดีจาก การที่ทองคำเป็นสินทรัพย์ที่มีราคาสูงทำให้เม็ดเงินลงทุนที่นักลงทุนต้องใช้ในการลงทุนต้องใช้ เงินทุนสูงตามไปด้วย นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงของราคาทองคำในตลาดทั่วโลก ราคา ทองคำยังมีความผันผวนในระหว่างวันสูงมาก ดังนั้นผู้ลงทุนควรมีข้อมูลที่ถูกต้องและเข้าใจถึง ผลตอบแทนและความเสี่ยงที่มาพร้อมกับการลงทุนนั้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เปรียบเทียบปัจจัยที่มีต่ออัตราผลตอบแทนจาการลงทุนในทองคำแท่งและอัตรา ผลตอบแทนจากการลงทุนในสัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้า

สมมุติฐานของการศึกษา

การศึกษานี้ได้กำหนดสมมุติฐานตามปัจจัยที่กำหนดดังนี้

อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาทองคำในตลาดโลก (RSPOT) อัตราการเปลี่ยนแปลง ของราคาน้ำมันดิบ Nymex (ROIL),อัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาหลักทรัพย์ Set Index (RSET),อัตราการเปลี่ยนแปลงของโลหะเงิน Silver (RSIL),อัตราการเปลี่ยนแปลงอัตรา ผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลระยะเลา 2 ปี Yield (RYIELD) จากปัจจัยดังกล่าวมีอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตราผลตอบแทนจาการลงทุนในทองคำแท่งและอัตราผลตอบแทนจากการ ลงทุนในสัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้า

ขอบเขตของการศึกษา

1. ปัจจัยที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนจากการลงทุนราคาทองคำแท่งในประเทศไทยและ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ได้แก่ อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคา ทองคำในตลาดโลก (RSPOT),อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมันดิบNymex (ROIL),อัตรา การเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาหลักทรัพย์ Set Index (RSET),อัตราการเปลี่ยนแปลงของโลหะ

2. อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาทองคำแท่งและอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคา สัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้า ระยะเวลา นับตั้งแต่ 6 พ.ย. 2552 จนถึง17 มิ.ย. 2554 เป็น ข้อมูลรายสัปดาห์ รวม 85 สัปดาห์ อย่างไรก็ดีงานวิจัยนี้จะพิจาณาจำกัดการเทรด 50 บาท Gold Futures และเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากธนาคารแห่งประเทศไทย, สมาคมค้าทองคำ

นิยามศัพท์

1. ทองคำแท่ง (gold bullion) หมายถึง ทองคำที่หลอมขึ้นมาเป็นรูปทองคำแท่ง มีการ ประดับหมายเลยลำดับทองคำมีเนื้อโลหะทองคำบริสุทธิ์หลายระดับเช่น 99.99%,96.5%,90% เป็นต้น ส่วนที่เหลือเป็นโลหะชนิดอื่น นิยมซื้อขายกันระหว่างประเทศ หรือนิยมสะสมเป็นทุน สำรองระหว่างประเทศ

2. สัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้า หรือ โกลด์ฟิวเจอร์ส (Gold Futures) เป็นตราสารอนุพันธ์ หรือเครื่องมือทางการเงินชนิดหนึ่งที่ผู้ลงทุนสามารถใช้เก็งกำไรจากการผันผวนของ ราคาทองคำ ทั้งในภาวะขาขึ้นและภาวะขาลงของราคาทองคำ คุณลักษณะเด่นของตราสาร อนุพันธ์ชนิดนี้คือ เป็นตราสารที่สามารถซื้อก่อนขายหรือขายก่อนซื้อก็ได้

3. ผลตอบแทน (Return) หมายถึง ผลประโยชน์ที่ผู้ลงทุนได้รับจากการลงทุนใน หลักทรัพย์นั้นๆ ซึ่งอาจเป็นดอกเบี้ย เงินปันผล หรือกำไรจากการขายหลักทรัพย์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษาในครั้งนี้ จะสามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณาและศึกษาข้อมูลเพื่อ นำไปปรับกลยุทธ์การลงทุนในทองคำแท่งหรือ การลงทุนในสัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้าได้ นอกจากนี้ลักษณะการปรับตัวหรือเทคนิคการปรับตัวต่างๆ อาจจะมีผลต่อการตัดสินใจในการ ลงทุน

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีอัตราผลตอบแทน

ผลตอบแทนจาการลงทุนประเภทต่างๆ มันแสดงในรูปร้อยละ โดยเปรียบเทียบกับเงิน ลงทุนต้นงวดและมักคิดต่อระยะเวลา 1 ปี โดยเรียกรวมๆว่า “อัตราผลตอบแทน” ซึ่งเป็นตัวบ่ง บอกถึงผลตอบแทนที่ผู้ลงทุนจะได้รับหรือจะได้รับ

ในหนึ่งงวดจากการลงทุนประเภทนั้นๆ (ศุภมาศ สกุลวงษ์, 2547 อ้างอิงใน จิรัตน์,2543 : หน้า 144) ผู้ลงทุนแต่ละคนกำหนดอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนที่แตกต่างกัน ซึ่งมีปัจจัยที่เป็น องค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ 2 ประการ (นรเศรษฐ, 2551: หน้า 14)

1. อัตราผลตอบแทนที่แท้จริงหรืออัตราผลตอบแทนที่ไม่มีความเสี่ยง (The risk free rate) หมายถึง อัตราผลตอบแทนที่ผู้ลงทุนต้องการภายใต้ภาวะกรรีที่สมมุติว่าไม่มีความเสี่ยง ดังนั้นผู้ลงทุนทราบว่าจะได้รับผลตอบแทนอย่างแน่นอนและจะได้รับเมื่อใด อัตราผลตอบแทน ดังกล่าวอาจเทียบเคียงได้ว่าเป็นอัตราที่ผู้ลงทุนต้องการเพื่อแลกเปลี่ยนจากความพึงพอใจจาก การบริโภคจากเงินออมในปัจจุบันและในอนาคต

2. อัตราผลตอบแทนที่ชดเชยความเสี่ยงการลงทุน (Risk premium) เป็นอัตราที่ผู้ ลงทุนเรียกร้องเพิ่มขึ้น เพื่อชดเชยความเสี่ยงที่ต้องรับภาระเพิ่มขึ้นจากอัตราผลตอบแทน ภายใต้ภาวการณ์ที่ไม่มีความเสี่ยง

2. ทฤษฎีความต้องการถือครองสินทรัพย์ (The theory of asset demand)

ทฤษฎีความต้องการถือครองสินทรัพย์ (Miskin,2003) กล่าวว่าการที่ผู้ลงทุนจะเลือก ลงทุนในสินทรัพย์ใดสินทรัพย์หนึ่งนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้

สินทรัพย์เป็นส่วนหนึ่งของสินทรัพย์ที่ทำหน้าที่ในการรักษามูลค่า เช่น เงิน, พันธบัตร รัฐบาล,หุ้น,ที่ดิน,บ้าน เป็นต้น ฉะนั้นการที่จะซื้อหรือถือครองสินทรัพย์อะไร ควรที่จะต้อง พิจารณาคุณสมบัติ ดังนี้

1. ความมั่งคั่งของสินทรัพย์นั้น (Wealth) เช่น ที่ดินที่ซื้อมามีมูลค่าสูงขึ้น หุ้นที่ซื้อมามี มูลค่าสูงขึ้น แสดงว่า สินทรัพย์นั้นมั่งคั่งขึ้น สรุปคือ ความต้องการในการถือครองสินทรัพย์ชนิด หนึ่งจะมากขึ้นถ้าความมั่งคั่งในสินทรัพย์ชนิดนั้นสูงขึ้นขณะที่ความมั่งคั่งในสินทรัพย์อื่นไม่ เปลี่ยนแปลง

2. อัตราผลตอบแทนคาดหวัง(Expected Return) สามารถคำนวณได้จากผลตอบแทนที่ เพิ่มขึ้น ซึ่งอัตราผลตอบแทนในการลงทุนใดๆ

ทฤษฎีการกำหนดราคาสินทรัพย์ทุน (Capital Asset Pricing Model : CAPM)

ทฤษฎีการกำหนดราคาสินทรัพย์ทุน (Capital Asset Pricing Model : CAPM) ใจความ สำคัญของทฤษฎี CAPM พูดถึงความเสี่ยงที่ขจัดได้ของ Markowitz ว่าเป็นความเสี่ยงไม่เป็น ระบบนั่นเอง ซึ่งเป็นความเสี่ยงเฉพาะตัวของหลักทรัพย์อันเกิดมาจากการดำเนินงานของธุรกิจ กับความเสี่ยงที่เป็นระบบซึ่งไม่สามารถขจัดได้เป็นความเสี่ยงของตลาดที่มีผลกระทบต่อทุกๆ หลักทรัพย์เกิดจากปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ มีผู้ทำการศึกษาในทฤษฎี CAPM หลายท่าน แต่ที่สำคัญ คือ

ทฤษฎี CAPM ในแนวทางของ William F. Sharpe

จากแนวคิดข้างต้น Sharpe ได้พัฒนาตัวแบบดัชนีตลาด (Market Model) แสดงการ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์กับอัตราผลตอบแทนเฉลี่ย รวมทั้งตลาด แทนการหาความสัมพันธ์ระหว่างหลักทรัพย์ใดๆ เพื่อให้อยู่ในฐานการเปรียบเทียบ เดียวกันและได้สมการ Characteristic Line คือ

$$Ri = \alpha i + \beta i\, Rm + ei$$

ค่า βi เป็นดัชนีชี้ความเสี่ยงที่เป็นระบบของแต่ละหลักทรัพย์ บอกความสัมพันธ์ว่า อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยรวมทั้งตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย อัตราผลตอบแทนของ หลักทรัพย์จะเปลี่ยนแปลงไปเท่าไรซึ่งก็คือ

ค่า $\beta_i > 1$ แสดงว่าหลักทรัพย์นั้นๆมีการเปลี่ยนแปลงของอัตราผลตอบแทน มากกว่าอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยรวมทั้งตลาด นั่นคือ มีความเสี่ยงสูงกว่าตลาด เช่น ถ้าอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยรวมทั้งตลาด (Rm) เพิ่มขึ้น 1% อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ (Ri) จะเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากกว่า 1% และถ้าอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยรวมทั้งตลาด (Rm) ลดลง 1% อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ (Ri) จะเปลี่ยนแปลงลดลงมากกว่า 1% คือเป็นหลักทรัพย์ ที่มีความหวือหวามากกว่าตลาด เรียกว่าหลักทรัพย์ที่ปรับตัวเร็ว (Aggressive Stock) ถ้าค่า ßi < 1 แสดงว่าหลักทรัพย์นั้นๆมีการเปลี่ยนแปลงของอัตราผลตอบแทนน้อยกว่าอัตรา ผลตอบแทนเฉลี่ยรวมทั้งทั้งตลาด นั่นคือ มีความเสี่ยงต่ำกว่าตลาด

ระเบียบวิธีการศึกษาและผลการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลเฉลี่ยรายสัปดาห์ของ ราคาทองคำแท่ง ณ ตลาด กรุงเทพฯ เป็นข้อมูลรายสัปดาห์ของราคาปิดสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (Gold Future) ในช่วง เดือน ต.ค. 2552 – ส.ค. 2554 รวมทั้งสิ้น 85 ข้อมูล
แบ่งเป็น ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ

ประชากร 1. การเคลื่อนไหวราคาทองคำแท่ง
2. การเคลื่อนไหวราคาสัญญาซื้อขายล่วงทองคำหน้า (Gold Future) 10 บาท , 50 บาท

กลุ่มตัวอย่าง 1. ราคาทองคำแท่ง ณ ตลาดกรุงเทพฯ
2. การเคลื่อนไหวราคาสัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้า (Gold Future) 50 บาท

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้จะใช้ข้อมูลรายสัปดาห์ของราคาทองคำและราคาสัญญาซื้อขายทองคำ ล่วงหน้า (Gold Futures) ในการคำนวณหาอัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาทองคำและจากการ เปลี่ยนแปลงราคาปิดทองคำรายสัปดาห์ โดยทำการศึกษาโดยการประมวลผลจากปัจจัยต่าง ๆ ทั้งหมด 5 ปัจจัย ที่เลือกมาเพื่อเป็นตัวแปรอิสระ โดยการหาค่าความสัมพันธ์นั้นจะใช้วิธีการ สร้างสมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regressions) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares)
แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

$$RG,RGF = \alpha - \beta_1 ROIL_{i,t} + \beta_2 RSET_{i,t} + \beta_3 RSIL_{i,t} + \beta_4 RSPOT_{,t} - \beta_5 RYIELD_{i,t}$$

โดยที่ RG หมายถึง อัตราการเปลี่ยนแปลงจาการลงทุนในทองคำแท่ง
RGF หมายถึง อัตราการเปลี่ยนแปลงจากการลงทุนในสัญญาซื้อขาย ทองคำล่วงหน้า
t หมายถึง ระยะเวลาที่เก็บข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552,2554
α หมายถึง ค่าคงที่
$ROIL_{i,t}$ หมายถึง อัตราการเปลี่ยนแปลงราคาน้ำมันดิบ NYME (ROIL) $RSET_{i,t}$ หมายถึง อัตราการเปลี่ยนแปลงดัชนีตลาดหลักทรัพย์ประเทศ ไทย Set index (RSET)
$RSIL_{i,t}$ หมายถึง อัตราการเปลี่ยนแปลงอัตราผลตอบแทนพันธบัตร รัฐบาล 2 ปี Yield (RYIELD)
$RSPOT_{i,t}$ หมายถึง อัตราการเปลี่ยนแปลงราคาทองคำในตลาดโลก (RSPOT)
$RYIELD_{i,t}$ หมายถึง อัตราการเปลี่ยนแปลงอัตราผลตอบแทนพันธบัตร รัฐบาล 2 ปี Yield (RYIELD)
$\beta_1 \ldots B_5$ หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในทองคำแท่งในประเทศไทย(RG)

ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน

RG = 0.000218 - 0.000938(ROIL) + 0.010587(RSET) + 0.121088(RSIL)

t 0.178006 (-0.034964) (0.254520) (4.274360)**

- 0.037762(RYIELD) + 0.413918(RSPOT)

(- 2.506322)** (4.241553)**

หมายเหตุ ค่าในวงเล็บ หมายถึง ค่า T-Statistic

**หมายถึง ระดับนัยสำคัญ 95%

โดยมีค่า R2 = 0.588606

Adjusted R2 = 0.562569

F-statistic = 22.60605 (Sig = 0.000000)

Durbin-Watson = 2.390540

จากข้อมูลสามารถสรุปได้ว่า การใช้สถิติทดสอบ F-statistic ในการตรวจสอบความ น่าเชื่อถือของทั้งสมการผลการคำนวณจะได้ค่า F-statistic เท่ากับ 22.060605 และได้ค่า นัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.000000 ซึ่งค่านัยสำคัญทางสถิติที่คำนวณได้นั้น น้อยกว่า 0.05 จึง ส่งผลให้ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H0 = มีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนจากการลนทุนในทองคำแท่งในประเทศไทย ณ ระดับนัยสำคัญที่ 95 เปอร์เซ็นต์

ค่า R2 เป็นค่าที่สามารถอธิบายได้ว่าตัวแปรอิสระมีผลต่อตัวแปรตามได้มากน้อย เพียงใด ซึ่งจากค่าR2 เท่ากับ 0.588606 กล่าวได้ว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวสามารถอธิบายถึงตัวแปร ตามได้โดยเฉลี่ย ร้อยละ 58.86 สรุปได้ว่าตัวแปรอิสระทุกตัวในสมการมีผลต่ออัตราผลตอบแทน จากการลนทุนในทองคำแท่งในประเทศไทยโดยเฉลี่ย ร้อยละ 58.86 โดยมีตัวแปรอิสระที่มี ความสัมพันธ์ต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญและเป็นไปตามสมมติฐาน หลังจากนั้นจะใช้ t- Statistic ในการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระทีละคู่ โดยตัวแปรตาม คือ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในทองคำแท่งในประเทศไทย (RG)

อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในสัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้า Gold Futures (RGF)

ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน

RGF = 0.001346 - 0.028090(ROIL) - 0.083959(RSET) + 0.120275(RSIL)

t 1.044149 (-0.922904) (-1.714142) (5.023867)**

-0.047442(RYIELD) + 0.374351(RSPOT)

(-3.387152)** (5.456713)**

หมายเหตุ ค่าในวงเล็บ หมายถึง ค่า T-Statistic

** หมายถึง ระดับนัยสำคัญ 95%

โดยมีค่า R2 = 0.672286

Adjusted R2 = 0.651545

F-statistic = 32.41281 (Sig = 0.000000)

Durbin-Watson = 1.936571

จากข้อมูลสามารถสรุปได้ว่า การใช้สถิติทดสอบ F-statistic ในการตรวจสอบความ น่าเชื่อถือของทั้งสมการผล การคำนวณจะได้ค่า F-statistic เท่ากับ 32.41281 และได้ค่า นัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.000000 ซึ่งค่านัยสำคัญทางสถิติที่คำนวณได้นั้น น้อยกว่า 0.05 จึง ส่งผลให้ปฏิเสธสมมติฐานหลัก H0 = มีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในสัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้า ณ ระดับนัยสำคัญที่ 95 เปอร์เซ็นต์

ค่า R2 เป็นค่าที่สามารถอธิบายได้ว่าตัวแปรอิสระมีผลต่อตัวแปรตามได้มากน้อย เพียงใด ซึ่งจากค่า R2 เท่ากับ 0.672286 กล่าวได้ว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวสามารถอธิบายถึงตัว แปรตามได้โดยเฉลี่ย ร้อยละ 67.22 สรุปได้ว่าตัวแปรอิสระทุกตัวในสมการมีผลต่ออัตรา ผลตอบแทนจากการลงทุนในสัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้า โดยเฉลี่ย ร้อยละ 67.22 โดยมีตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์ต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญและเป็นไปตามสมมติฐาน หลังจาก นั้นจะใช้ t-Statistic ในการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระทีละคู่ โดยตัว แปรตามคืออัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในสัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้า

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

อภิปรายผล

ปัจจัยที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในทองคำแท่งและอัตราผลตอบแทน จากการลงทุนในสัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้า Gold Futures

1. อัตราการเปลี่ยนแปลงราคาทองคำในตลาดโลก มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงราคาทองคำในตลาดโลก ส่งผลต่อ อัตราผลตอบแทนจากการลนทุนในทองคำแท่งในประเทศไทยและอัตราผลตอบแทนจากการ ลงทุนในสัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้า มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

2. อัตราการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลอายุ 2 ปี มีค่าสัมประสิทธิ์ เป็นลบ แสดงให้เห็นว่าอัตราผลตอบแทนจากการลนทุนในทองคำแท่งในประเทศไทยและอัตรา ผลตอบแทนจากการลงทุนในสัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้า มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้าม กับอัตราการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลอายุ 2 ปี และมีระดับความสัมพันธ์ ระหว่างอัตราการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลอายุ 2 ปีกับอัตราผลตอบแทนจาก การลงทุนในทองคำแท่งในประเทศไทยและการเปลี่ยนแปลงอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนใน สัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้า อย่างมีนัยสำคัญเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถอธิบาย ได้ว่า การขึ้นอัตราดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลอายุ 2 ปี ในแต่ละครั้งจะส่งผลต่ออัตราผลตอบแทน จากการลงทุนในทองคำแท่งในประเทศไทยและอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในสัญญาซื้อ ขายทองคำล่วงหน้า เนื่องจากการขึ้นหรือลดอัตราดอกเบี้ย ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือก ลงทุนของนักลงทุนว่าจะเลือกลงทุนในตลาดทองคำ หรือจะลงทุนในพันธบัตรรัฐบาล ดังกราฟ แสดงความสัมพันธ์ราคาทองคำแท่ง,สัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้า,อัตราผลตอบแทนพันธบัตร รัฐบาล (ภาคผนวก ข กราฟที่1ข) ราคาสัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้าและทองคำแท่ง เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันแต่อัตราผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลเปลี่ยนแปลงไปในทิศ ทางตรงข้ามซึ่งได้ขัดแย้งกับงานวิจัยกิตติพงษ์ สรรเพชุดาญาณ (2551) ศึกษาเรื่องปัจจัย กำหนดราคาทองคำแท่งในประเทศไทย ซึ่งผลการศึกษาพบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงอัตรา ดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาลมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงราคาทองคำใน ประเทศไทย

3. อัตราการเปลี่ยนแปลงราคาโลหะเงิน มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวกแสดงให้เห็นว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงราคาโลหะเงิน มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน

ปัจจัยที่ไม่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในทองคำแท่งและอัตราผลตอบแทน จากการลงทุนในสัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้า Gold Futures

1. อัตราการเปลี่ยนแปลงราคาน้ำมันดิบ Nymex มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบ แสดงว่า ความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงราคาน้ำมันดิบ Nymex ต่ออัตราผลตอบแทนจากการลงทุน ในทองคำแท่งในประเทศไทยและอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในสัญญาซื้อขายทองคำ ล่วงหน้ามีทิศทางตรงกันข้าม เนื่องจากช่วงเวลาที่ศึกษา ราคาน้ำมันไม่ได้เปลี่ยนแปลงตาม ราคาทองคำ ดังกราฟแสดงความสัมพันธ์ราคาทองคำ,สัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้ากับราคา ราคาน้ำมันดิบ (ภาคผนวก ข กราฟที่ 2ข) เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัย ของ ศิรประภา แก้วมณี (2549) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างราคาน้ำมันกับ ราคาทองคำ ซึ่งผลการศึกษาพบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงราคาน้ำมันดิบ Nymex มี ความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงราคาทองคำ และขัดแย้งกับงายวิจัยของ ปริญญา ธีรภาพไพบูลย์ (2549) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ทำให้ราคาทองเพิ่มสูงขึ้น และผลการเก็ง กำไรในราคาทองคำที่แฝงอยู่ในช่วงปี 1999-2005 ซึ่งผลการศึกษาพบว่าการเปลี่ยนแปลงราคา น้ำมันดิบ Nymex มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงราคาทองคำ

2. อัตราการเปลี่ยนแปลงดัชนีตลาดหลักทรัพย์ มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก ระดับ ความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงอัตราผลตอบแทนดัชนีตลาดหลักทรัพย์ ต่อการเปลี่ยนแปลง อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในทองคำแท่งในประเทศไทยในทิศทางตรงข้าม และมี ความสัมพันธ์ต่ออัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในสัญญาซื้อขายทองคำล่วงหน้าในทิศทางตรง ข้ามกัน แต่เนื่องจากผลทดสอบทางสถิติไม่มีนัยสำคัญ เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า การเปลี่ยนแปลงอัตราผลตอบแทนดัชนีตลาดหลักทรัพย์ไม่ส่งผลต่ออัตราผลตอบแทนจากการ ลงทุนในทองคำแท่งในประเทศไทยและอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในสัญญาซื้อขายทองคำ ล่วงหน้าโดยตรง

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

ปัจจัยที่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในทองคำแท่งในประเทศไทยและอัตรา ผลตอบแทนจากการลงทุนในสัญญาซื้อขายทองคำ ล่วงหน้า มากที่สุด คือ อัตราการ เปลี่ยนแปลงราคาทองคำในตลาดโลก รองลงมาคืออัตราการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ย พันธบัตรรัฐบาลอายุ 2 ปี อัตราการเปลี่ยนแปลงราคาโลหะเงิน ซึ่งผู้ลงทุนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และตัดสินใจลงทุนในทองคำแท่งและการลงทุนในสัญญาซื้อขายทองคำ ล่วงหน้า

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. สำหรับผู้ที่สนใจที่จะทำการศึกษาต่อในเรื่องทองคำ ควรจะทำการศึกษาในทางลึก เกี่ยวกับปัจจัยอื่นๆที่มีผลต่อความต้องการเปลี่ยนแปลงของราคาทองคำในตลาดโลก เช่น พฤติกรรมการลงทุนเพื่อเก็งกำไรในทองคำแท่ง และควรมีการแยกแยะประเภทของนักลงทุน ตามลักษณะการป้องกันความเสี่ยงของนักลงทุน เป็นต้น

2. ควรนำข้อมูลปิดรายวัน (daily data) หรือรายเดือน(monthly data) มาศึกษาเพิ่มเติมซึ่ง อาจทำให้ได้ผลการศึกษาที่มีความละเอียดมากขึ้น และอาจทำให้ได้ข้อสังเกตุอื่นที่เป็นประโยชน์

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการเคลื่อนไหวราคาทองคำที่ไม่ใช่ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ความ ต้องการบริโภคทองคำทางวัฒนธรรมในประเทศจีน อินเดีย ส่งผลต่อความเคลื่อนไหวราคา ทองคำ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรให้ความสำคัญปัจจัยเหล่านี้ ทั้งในเรื่องของช่วงเวลา ความต้องการใช้ทองคำและปริมารความต้องการใช้ทองคำ

บรรณานุกรม

กิติวัจน์ ตุลสงวน.(2552). “ปัจจัยที่มีผลต่อราคาทองคำ ภายในประเทศ ไทย.” วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชัชวัฏ ภู่พันธาภักดิ์. (2549). “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคาทองในประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,คณะเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต,คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์.

ปริญญา ธีรภาพไพบูลย์. (2549). “ปัจจัยที่ทำให้ราคาทองคำเพิ่มสูงขึ้นและผล การเก็งกำไรในราคาทองคำที่แฝงอยู่ ช่วงปี 1999-2005.” งานวิจัยเฉพาะตามหลักสูตร เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต,คณะเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

แพรวพรรณ ออเรืองเอก. (2549). “ การวิเคราะห์ความเสี่ยงและผลตอบแทน ของการลงทุนทองคำในประเทศไทย.” ภาคนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,คณะเศรษฐศาสตร์ มหาบัณฑิต,คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์.

ศิรประภา แก้วมณี. (2549). “ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างราคาน้ำมันกับ ราคาทอง.” ” วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิตเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

การศึกษาเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการลดต้นทุนการผลิต กรณีศึกษา บริษัท เอส.เค. เครื่องชั่ง จำกัด

ปิยาภัส เสถียรอินทร์, ณัฐพันธ์ บัววราภรณ์
สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

จากการศึกษา บริษัท เอส.เค. เครื่องชั่ง จำกัด พบว่าในปัจจุบันบริษัทฯ มีต้นทุนการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้ไม่สามารถแข่งขันในเรื่องของราคาสินค้าได้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบจากงบการเงินของบริษัทฯ และคู่แข่งทางธุรกิจ ในปี พ.ศ. 2553 นั้น ต้นทุนการผลิตโดยเฉลี่ยของบริษัทคู่แข่งจะอยู่ที่ 64.40% แต่ต้นทุนการผลิตของบริษัทฯจะอยู่ที่ 86.99% นอกจากนั้นปัญหาที่พบภายในบริษัทฯ คือ เกิดการรอคอยในกระบวนการผลิตส่งผลให้ต้องขยายระยะเวลาการทำงานออกไปจากที่วางแผนไว้ ส่งผลให้การส่งงานล่าช้าไม่ทันตามกำหนดที่ได้ตกลงกับลูกค้าไว้ จึงต้องเสียค่าปรับและมีต้นทุนในการผลิตเพิ่มสูงขึ้น และส่งผลต่อความเชื่อถือของลูกค้าที่มีต่อบริษัทฯลดลง การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานของบริษัท และนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาหาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งมอบสินค้า รวมถึงผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต 2. เพื่อศึกษากลยุทธ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมต้นทุน และ เพิ่มประสิทธิภาพในการส่งมอบงานให้ทันตามกำหนดที่ได้ตกลงกับลูกค้าไว้ 3. เพื่อนำกลยุทธ์ที่ได้มาพัฒนาเพื่อความได้เปรียบในการแข่งขัน

บทนำ

บริษัท เอส.เค.เครื่องชั่ง จำกัด เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2546 โดยทางบริษัทฯ ประกอบกิจการด้านการผลิต ออกแบบ จัดจำหน่าย พร้อมทั้งติดตั้ง และให้บริการ ในด้านเครื่องชั่งรถบรรทุก และ เครื่องชั่งบรรจุ ฯลฯ ซึ่งมีลักษณะเป็นงานสั่งทำ ออกแบบตามความต้องการของลูกค้า กลุ่มลูกค้าหลักของบริษัทฯจะประกอบไปด้วย

1.กลุ่มลูกค้าอุตสาหกรรม เช่น กลุ่มอุตสาหกรรมแป้ง น้ำตาล ข้าวสาร เหล็ก และกลุ่มอุตสาหกรรมปุ๋ย, เคมีต่างๆ

2.กลุ่มลูกค้าทั่วไป ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มธุรกิจขนาดย่อม เช่น โรงสี โรงงานรับซื้อปาล์ม ยางพารา ในเขตภาคใต้ และกลุ่มเกษตรกรที่รับซื้อพืชไร่ เช่น รับซื้อมันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพด ข้าวเปลือก เป็นต้น

ปัญหา และลักษณะปัญหาที่เกิดขึ้นภายในองค์กร ประกอบด้วย

1. ส่งงานล่าช้าไม่ทันตามกำหนดที่ได้ตกลงกับลูกค้าไว้ เกิดการรอคอยในกระบวนการผลิต ทำให้ต้องขยายระยะเวลาการทำงานออกไปจากที่วางแผนไว้ ส่งผลให้ไม่สามารถส่งงานได้ทันตามที่กำหนด ต้องเสียค่าปรับและมีต้นทุนในการผลิตเพิ่มสูงขึ้น ความเชื่อถือของลูกค้าที่มีต่อบริษัทฯลดลง

1.1 ไม่มีการจัดทำสต็อกขั้นต่ำ ทำให้ไม่รู้ว่ามีของหรือไม่มี

1.2 การจัดเก็บสินค้าในคลังไม่เป็นระเบียบ ทำให้เสียเวลาในการหา เสียเวลาในการรอคอย รวมถึงเมื่อไม่มีสินค้าต้องเสียเวลาในการสั่งซื้อ

1.3 ไม่มีการตรวจเช็คสต็อกที่เป็นปัจจุบัน ทำให้ทุกอย่างไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าสต็อกที่มีมีเท่าไร ใช้ได้หรือไม่ เสียหรือไม่อย่างไร อยู่ในรับประกันหรือไม่

1.4 สินค้าที่ส่งมาผิดสเปค ทำให้เสียเวลาในการเปลี่ยนคืนสินค้า

1.5 ขาดการควบคุมกระบวนการ เนื่องจากการทำงานในองค์กรเป็นการทำงานแบบเดิมๆ (ตามที่เคยทำมา) คือของหมดก็เดินมาเบิก ไม่มีการวางแผน และ ควบคุมแผนให้เป็นไปตามที่กำหนด

1.6 ขาดการติดตามงานต่างๆ เช่น งานที่สั่งซื้อ หรือ งานที่สั่งขึ้นรูป ต่างๆ ที่ได้สั่งทำไปแล้ว แต่ไม่มีการติดตามงาน และ ควบคุมแผนให้ได้ตามกำหนดที่ได้กำหนดไว้

1.7 พนักงานที่เข้ามายังขาดความชำนาญ ในงานที่ทำ หรือ ยังไม่เข้าใจระบบ ทำให้เกิดความล่าช้าในการทำงาน

2. ชิ้นงานเสียหายและมีเศษวัสดุ ประมาณ 18% ต่อปริมาณวัสดุที่ใช้ทั้งหมดใน ปี 2554

1.1 เกิดความสูญเสียเนื่องจากการตัดวัสดุ กล่าวคือ ไม่มีการวางแผนในการตัดวัสดุ เลือกใช้แต่วัสดุใหม่ ที่ตนเองสามารถนำมาใช้ได้ง่าย โดยไม่นำวัสดุที่ตัดเหลือและสามารถนำมาใช้ได้ มาใช้ก่อน จึงทำให้มีเศษวัสดุจากการตัดเพิ่มขึ้น

1.2 ไม่มีการตรวจเช็คสต็อกคงเหลือ ทำให้มีการสั่งซื้อวัสดุซ้ำ และไม่มีการนำของเก่าไปใช้ก่อน มีของค้างสต็อกมาก

1.3 ชิ้นงานเสียหายและไม่ตรงตามแบบ เนื่องจากพนักงานขาดความรู้ความชำนาญในงานที่ทำ ขาดการฝึกอบรม ขาดความเอาใจใส่กับงานที่รับผิดชอบ ทำให้ชิ้นงานเกิดความผิดพลาด และต้องแก้ไขชิ้นงานอยู่เสมอทำให้องค์กรต้องมีค่าใช้จ่ายในเรื่องของวัตถุดิบและค่าแรงงานในการแก้ไขงานที่เพิ่มขึ้น

1.4 แบบผิด เนื่องจากพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ที่ออกแบบไม่มีความรู้ความชำนาญ หรือ ขาดการฝึกอบรม ในเครื่องที่ทำการออกแบบนั้นๆ ทำให้เมื่อทำชิ้นงานขึ้นมาไม่สามารถใช้งานได้ ต้องมาแก้ไขแบบ และ ทำชิ้นงานขึ้นมาใหม่

3. ในช่วงที่ผ่านมามีพนักงานลาออกและหยุดงานเป็นจำนวนมาก ทำให้องค์กรต้องเสียค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เป็นจำนวนมาก เพื่อสรรหาพนักงานใหม่ และ เสียค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมพนักงานใหม่

นิยามศัพท์

“โหลดเซลล์ (Load Cell)” หมายถึง เซนเซอร์ที่สามารถแปลงค่าแรงกด หรือแรงดึง เป็นสัญญาณทางไฟฟ้าได้ เหมาะสำหรับการทดสอบคุณสมบัติทางกลของชิ้นงาน (Mechanical Properties of Parts) โหลดเซลล์ถูกนำไปใช้ในอุตสาหกรรมหลากหลายประเภท ได้แก่ การชั่งน้ำหนัก การทดสอบแรงกดของชิ้นงาน การทดสอบความแข็งแรงของชิ้นงาน การทดสอบการเข้ารูปชิ้นงาน (Press fit) ใช้สำหรับงานทางด้านวัสดุ โลหะ ทดสอบโลหะ ชิ้นส่วนรถยนต์ วิศวกรรมโยธา ทดสอบคอนกรีต ทดสอบไม้ ฯลฯ

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการควบคุมต้นทุนการผลิต กรณีศึกษา บริษัท เอส.เค เครื่องชั่ง จำกัด ได้นำแนวคิดทฤษฎีและองค์ความรู้ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดกลยุทธ์ในการควบคุมต้นทุนการผลิตมาประกอบ ซึ่งแนวความคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้มีดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหาโดยใช้แผนผังสาเหตุและผล (Cause and Effect Diagram)

แผนผังสาเหตุและผลเป็นแผนผังที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัญหา (Problem) กับสาเหตุทั้งหมดที่เป็นไปได้ที่อาจก่อให้เกิดปัญหานั้น (Problem Cause) ในปี ค.ศ. 1943 ศาสตราจารย์ คาโอรุ อิชิกาว่า ชาวญี่ปุ่นได้คิดแผนผังอิชิกาว่า (Ishikawa Diagram) หรือที่รู้จักกันในชื่อผังก้างปลา (Fish Bone Diagram) มีรูปร่างหน้าตาแผนผังคล้ายปลาที่มีแต่ก้าง เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการวิเคราะห์หาสาเหตุหรือปัจจัยที่แท้จริงที่ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาหนึ่งปัญหา

2. แนวคิดการจัดการคุณภาพแบบองค์รวม (Total Quality Management)

TQM (Total Quality Management) หมายถึง ระบบการทำงานที่เป็นวัฒนธรรมขององค์กรที่สมาชิกทุกคนต่างให้ความสำคัญ และมีส่วนร่วม ในการพัฒนาการดำเนินงานขององค์กรอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งที่จะตอบสนองความต้องการ และสร้างความพอใจให้แก่ลูกค้า ซึ่งจะสร้างโอกาสทางธุรกิจ ความได้เปรียบในการแข่งขันและพัฒนาองค์กรให้ยั่งยืน

องค์ประกอบที่สำคัญของ TQM มี 3 ประการ คือ

1. การมุ่งเน้นคุณภาพ (Quality Oriented) TQM จะต้องยึดหลัก คุณภาพ เป็นแกนหลักในการบริหารจัดการ เน้นคุณภาพของสินค้าหรือบริการที่สร้างความพอใจให้แก่ลูกค้าได้หรือเป็นไปตามที่ลูกค้าต้องการ เน้นการให้ความสำคัญกับลูกค้า (Customer Oriented) ลูกค้าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ธุรกิจอยู่รอดเพราะความมุ่งหมายของธุรกิจ คือการสร้างและรักษาลูกค้า

2. การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) การพัฒนาอย่างต่อเนื่องจะก่อให้เกิดอำนาจการขับเคลื่อน (Momentum) ซึ่งจะก่อให้การก้าวไปข้างหน้า สะดวก คล่องตัว และมีประสิทธิภาพสามารถแก้ปัญหาและพัฒนาระบบงานที่ซับซ้อนและครอบคลุมทั้งองค์กร โดยองค์กรที่ทำ TQM จะต้องกล้าตัดสินใจ แก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และประเมินผลงานอย่างเป็นระบบ

3. ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วม (Total involvement) ผู้บริหารและพนักงานทุกระดับมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงสู่ องค์กรคุณภาพ การเปิดโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วม(Employee involvement) จะทำให้รู้ปัญหาและสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ดีที่สุด

3. แนวคิดการปรับรื้อระบบ (Reengineering)

รีเอ็นจิเนียริ่ง หมายถึง การสร้างวิธีการทำงานใหม่โดยวิธีนวัตกรรม (innovation) หรือโดยวิธีการออกแบบใหม่ซึ่งแตกต่างไปจากวิธีการเดิมอย่างขุดรากถอนโคน ในเรื่องขบวนการทำงาน กิจกรรม โครงสร้างองค์กร ระบบการจัดการทรัพยากร วัฒนธรรมความเชื่อ ค่านิยม เป็นการดิ้นรนแสวงหาระดับการปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด หลุดพ้นจากความคิดเดิม ๆ และข้อกำหนดของหน่วยงานต่าง ๆ โดยมองให้กว้างถึงความสัมพันธ์ของงานที่มีต่อกันอีกทั้งต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อระบบงานใหม่ มีวิธีการ 3 วิธี คือ การปรับคน การปรับเทคโนโลยี การปรับกระบวนการ

4. แนวคิดการผลิตที่ลดความสูญเสีย (Lean Production System)

แนวคิดแบบลีน (Lean) เป็นปรัชญาการผลิตที่มุ่งลดความสูญเปล่า (Waste) ในระบบการผลิตอย่างต่อเนื่อง จุดสำคัญของแนวคิดแบบลีน คือ การกำจัดทุกสิ่งทุกอย่างที่ไม่สร้างคุณค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่ขั้นวัตถุดิบจนกลายเป็นผลิตภัณฑ์ และตั้งแต่การออกแบบผลิตภัณฑ์จนถึงการบริการลูกค้า ผลของการนำแนวคิดแบบลีนมาใช้จะช่วยกำจัดความสูญเปล่าที่เกิดขึ้น ส่งผลให้สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างคุ้มค่า เกิดการทำงานที่สะดวกรวดเร็ว

สามารถลดต้นทุนการดำเนินงานลงได้ สามารถลดเวลาการทำงานที่ไม่จำเป็น รวมทั้งสามารถเพิ่มคุณภาพในระบบการผลิตได้จากการลดการเกิดของเสียจากการทำงานลงได้

ระเบียบวิธีการศึกษาและผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการลดต้นทุนการผลิต กรณีศึกษา บริษัท เอส.เค. เครื่องชั่ง จำกัด โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน เป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลด้านทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจาก บริษัท เอส.เค. เครื่องชั่ง จำกัดรวมถึงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการลดต้นทุนการผลิต และผู้ศึกษายังได้ทำการศึกษา รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร สัมภาษณ์ผู้จัดการโรงงาน ผู้จัดการฝ่ายผลิต ผู้จัดการฝ่ายขาย หัวหน้าแผนกออกแบบ หัวหน้าแผนกไฟฟ้า พนักงานคลังสินค้า เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลเชิงลึก แนวโน้มทางการตลาด สภาวะการแข่งขัน อัตราการเติบโต รวมถึงปัญหาและอุปสรรค

จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว ผู้ศึกษาได้นำมาวิเคราะห์เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ของบริษัท เอส.เค. เครื่องชั่ง จำกัด

1. การวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหาโดยใช้แผนผังสาเหตุและผล (Cause and Effect Diagram) จากการรวบรวมข้อมูลทั้งการขอข้อมูลของโรงงาน การสัมภาษณ์ และการสังเกตุการณ์ของผู้ศึกษาทำให้ได้รับข้อมูลปัญหา และสาเหตุของบริษัท เอส.เค. เครื่องชั่ง จำกัด และ แจกแจงข้อมูลดังกล่าวให้ชัดเจนยิ่งขึ้นเพื่อทำการวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้เกิดปัญหาโดยใช้แผนภูมิก้างปลา (Fishbone Diagram)

1.1 สาเหตุหลักจากตัวบุคคล ซึ่งมีสาเหตุรองดังนี้

- พนักงานไม่เพียงพอ ต่อปริมาณงานที่ทำ ซึ่งมีสาเหตุย่อย เกิดจากการลาออกของพนักงานเป็นจำนวนมาก ขาด ลา และติดงานจุดอื่น
- พนักงานขาดประสบการณ์ในการทำงาน ขาดความรอบคอบ ทำให้ต้องแก้ไขชิ้นงาน และเสียเวลาในการแก้ไข

1.2 สาเหตุหลักจากวิธีการ ซึ่งมีสาเหตุรองดังนี้

- กระบวนการผลิตไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีสาเหตุย่อย คือ ขาดการวางแผนที่ดี เกิดความล่าช้าในกระบวนการผลิต ซึ่งเกิดจาก การรอคอยวัตถุดิบ ขาดการวางแผนในการสั่งซื้อวัตถุดิบ ไม่ทราบจำนวนสินค้าที่แท้จริงในสต็อกทำให้เสียเวลาในการตรวจสอบ และ การรอแบบที่ออกแบบล่าช้า

1.3 สาเหตุหลักจากวัตถุดิบ ซึ่งมีสาเหตุรองดังนี้

- จัดเก็บไม่เป็นระเบียบ สินค้าไม่มีการจัดหมวดหมู่ทำให้ไม่มีความเป็นระเบียบ และค้นหาได้ยาก
- ไม่มีการจัดทำสต็อกขั้นต่ำ ทำให้บ่อยครั้งที่เกิดสินค้าขาดสต็อก ทำการสั่งซื้อไม่ทันตามที่กำหนด
- ไม่มีการตรวจเช็คสต็อก ทำให้ไม่ทราบจำนวนสินค้าที่แท้จริง
- สินค้าส่งผิดสเปค สินค้าที่ส่งมาผิดจากที่สั่งซื้อ ทำให้เสียเวลาในการดำเนินการเปลี่ยน

1.4 สาเหตุหลักจากเครื่องจักร โดยมีสาเหตุรองดังนี้

- เครื่องจักรไม่เพียงพอต่อความต้องการที่จะใช้ในการผลิต
- เครื่องจักรเสียบ่อย ซึ่งมีสาเหตุย่อย เกิดจาก การใช้งานที่ผิดประเภท และขาดการดูแลรักษา ทำให้บางครั้งต้องหยุดการผลิต

2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการแข่งขันในอุตสาหกรรม (Five-Forces Model)

เครื่องชั่งบรรจุ ในการที่จะเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิต และจำหน่ายเครื่องชั่งบรรจุนั้น ต้องใช้เงินลงทุนค่อนข้างสูง ทั้งการสร้างโรงงาน การซื้อเครื่องจักรสำหรับใช้ในการผลิต พร้อมทั้งยังต้องมีความรู้ความและประสบการณ์ในเรื่องของการออกแบบและการผลิต ที่ต้องออกแบบและผลิตให้เหมาะสมต่อลักษณะการใช้งานของสินค้าแต่ละชนิด รวมถึงช่องทางการจัดจำหน่าย ซึ่งบริษัทที่มีอยู่แล้วในปัจจุบันได้มีช่องทางการจัดจำหน่ายอยู่แล้วทั่วประเทศ ซึ่งถ้าคู่แข่งขันที่จะเข้ามาใหม่นั้นจำเป็นต้องสร้างช่องทางการจัดจำหน่ายของตนเองให้ทัน ซึ่งเป็นการยากที่จะทัดเทียมกับผู้ประกอบการเดิมที่สร้างไว้แล้วอย่างมากมาย ส่งผลให้ผู้ประกอบการรายใหม่เข้ามาได้ยาก ในด้านความเสี่ยงหรือภัยคุกคามจากสินค้าทดแทนในอุตสาหกรรมของเครื่องชั่งบรรจุและเครื่องชั่งรถบรรทุกไม่สามารถทดแทนได้ เนื่องจากเป็นสินค้าที่ใช้เฉพาะธุรกิจ สินค้าของบริษัทฯเป็นสินค้าที่สั่งทำ ตามลักษณะการใช้งานที่เฉพาะและมีผู้ผลิตไม่มาก ส่งผลให้อำนาจการต่อรองของผู้ซื้อมีไม่มาก จำนวนซัพพลายเออร์ในประเทศไทยมีจำนวนมาก และวัตถุดิบที่บริษัทฯใช้ในการผลิตเป็นวัตถุดิบที่มีอยู่ทั่วไปตามท้องตลาด และมีการสั่งซื้อเป็นจำนวนมากต่อปี ส่งผลทำให้อำนาจการต่อรองของซัพพลายเออร์มีไม่มาก เพราะบริษัทฯสามารถนำเข้าหรือเปลี่ยนซัพพลายเออร์ใหม่ ที่มีราคาถูกและคุณภาพดีกว่าได้

3. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) บริษัทมีการออกแบบและพัฒนาสินค้าอย่างต่อเนื่อง เน้นการให้บริการที่รวดเร็วและฉับไว และคุณภาพของสินค้าที่ดี ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าที่มีความต้องการหลายหลาก มีสินค้าและบริการที่หลากหลาย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย มีเครื่องจักรที่มีประสิทธิภาพจำนวนมาก สำหรับการผลิตที่รองรับการขยายตัวของ ธุรกิจในอนาคต

4. การกำหนดกลยุทธ์

4.1 กลยุทธ์ระดับบริษัท บริษัทเลือกกลยุทธ์รีเอ็นจิเนียริ่ง ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนวิธีคิด วิธีทำงานใหม่ ที่ไม่สนใจการทำงานแบบเดิมที่ผ่านมา การออกแบบกระบวนการทางธุรกิจใหม่แล้วนำกระบวนการใหม่ไปปฏิบัติให้เกิดผล เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ เพิ่มผลผลิต ลดเวลา ลดขั้นตอน ลดเอกสาร โดยมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่การลดต้นทุนการดำเนินงานของธุรกิจนั้น โดยมุ่งเน้นที่คุณภาพ พร้อมทั้งเพิ่มศักยภาพการบริการ และความรวดเร็ว ให้กับธุรกิจ

ขั้นตอนการรีเอ็นจิเนียริ่งกระบวนการทางธุรกิจ (Re-engineering) มีตามด้านล่างนี้

1.ระบุกระบวนการที่จะออกแบบสร้างขึ้นใหม่ โดยเน้นความแม่นยำและความรวดเร็วในการทำงาน คณะผู้บริหารจึงมีความเห็นร่วมกันที่จะออกแบบสร้างใหม่ ตั้งแต่ระบบการขายจนถึงเก็บเงินลูกค้า

2.จัดองค์กรบริหารโครงการและแต่งตั้งทีมรีเอ็นจิเนียริ่ง

3.ระบุเหตุผลความจำเป็นและกำหนดวิสัยทัศน์

4.ทำการจัดประชุมเพื่อกำหนดเหตุผลและความจำเป็น ที่ต้องมีการออกกแบบสร้างกระบวนการธุรกิจขึ้นใหม่ เช่น กระบวนการทำงานซ้ำซ้อน เกิดความผิดพลาดในการทำงานมาก ไม่ทราบจำนวนสินค้าที่แน่นอนในสต็อก ต้นทุนการดำเนินงานสูง รอบเวลาของกระบวนการนานกว่าคู่แข่ง

5.วิเคราะห์และวินิจฉัยปัญหาในกระบวนการเดิมจัดทำผังกระบวนการทางธุรกิจของบริษัททั้งกระบวนการ เพื่อเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ปัญหาในกระบวนการเดิม หลังจากนั้นมาระดมสมอง เพื่อช่วยกันระบุประเด็นปัญหาในขั้นตอนการทำงานต่างๆ โดยละเอียด พร้อมทั้งช่วยเสนอแนะความคิดเห็นและแนวทางที่จะปรับปรุง

6.กำหนดขอบเขตของกระบวนการที่จะออกแบบใหม่นำเอาประเด็นปัญหาและความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการ มาพิจารณาและกำหนดขอบเขตของแต่ละกระบวนการ

7.ออกแบบกระบวนการใหม่

8.พัฒนาระบบสารสนเทศสนับสนุนการปฏิบัติงาน

4.2 กลยุทธ์ระดับธุรกิจ บริษัทเลือกใช้กลยุทธ์การบริหารคุณภาพองค์รวม (Total Quality Management) การบริหารคุณภาพองค์รวม (TQM) เป็นแนวทางในการบริหารขององค์กรที่มุ่งเน้นคุณภาพ และพัฒนาระบบการทำงาน พร้อมการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยทุกคนภายในองค์กรต้องมีส่วนร่วมและมีจุดมุ่งหมายในแนวทางเดียวกัน ทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อหาทางลดต้นทุนและเพิ่มคุณภาพ ให้องค์สามารถอยู่รอดและสร้างความเจริญก้าวหน้า

4.3 กลยุทธ์ระดับหน้าที่ บริษัทเลือกใช้กลยุทธ์การผลิตที่ลดความสูญเสีย (Lean Production System) เป็นการผลิตสินค้า หรือ ชิ้นส่วนที่จำเป็น ตามเวลาที่ต้องการ ภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยมุ่งขจัดความสูญเปล่าและคงคุณภาพให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

1. การผลิตมากเกินจำเป็น (Over Production)
2. การมีสินค้าคงคลังมากเกินความจำเป็น (Excess Inventory)
3. การมีของเสีย(Defects)
4. การมีกระบวนการที่ไม่จำเป็น (Unnecessary Processing)
5. การรอคอย (Waiting)
6. การเคลื่อนไหวร่างกายที่ไม่จำเป็น(Unnecessary Motion)
7. การขนย้ายที่ไม่จำเป็น (Unnecessary Transportation)

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ปัญหาหลักของบริษัทฯที่ต้องทำการแก้ไขอันดับแรก คือ การส่งมอบสินค้าล่าช้าไม่ทันกำหนด ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจาก ความล่าช้าในกระบวนการทำงาน ความล่าช้าในการจัดซื้อวัตถุดิบ กำหนดกลยุทธ์เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาและสาเหตุที่เกิดขึ้น ซึ่งได้กำหนดกลยุทธ์ทั้งหมด 3 กลยุทธ์ คือ 1. กลยุทธ์การบริหารคุณภาพองค์รวม (Total Quality Management) 2. กลยุทธ์การปรับรื้อระบบ (Reengineering) 3. กลยุทธ์การผลิตที่ลดความสูญเสีย (Lean Production System) เมื่อได้กลยุทธ์มาแล้วจะทำแนวทางเลือกทั้ง 3 กลยุทธ์ โดยให้ผู้บริหารและพนักงานร่วมกันให้คะแนนและให้ผู้บริหารตัดสินใจทางเลือกที่คิดว่าเหมาะสมที่สุด ซึ่งผู้บริหารได้เลือกกลยุทธ์การปรับรื้อระบบ (Reengineering) ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ขั้นตอนการปรับรื้อระบบ (Re-engineering) มีดังนี้ การคิดค้นทบทวนใหม่ (Rethink) การออกแบบกระบวนการทำงานใหม่ (Redesign) การเสริมเทคโนโลยี (Retool) การฝึกอบรมบุคลากร (Retrain)

บรรณานุกรม

ชุมพล ศฤงคารศิริ. 2548. การวางแผนและควบคุมการผลิต. สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) ส.ส.ท.

ภูษิต วงศ์หล่อสายชล. เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาการจัดการคุณภาพองค์รวมเพื่อความสามารถในการแข่งขัน. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

มัลลิกา ต้นสอน. 2543. กลยุทธ์ธุรกิจ. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็กซเปอร์เน็ท จำกัด

วันรัตน์ จันทกิจ. 2549. 17 เครื่องมือนักคิด (ฉบับปรับปรุงใหม่) จำนวน :2000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 6. สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ซีโน ดีไซน์.

สุพานี สฤษฎ์วานิช. 2547. การบริหารเชิงกลยุทธ์แนวคิดและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)

การศึกษาปัญหาและกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อเพิ่มความสามารถในการจัดจำหน่าย กรณีศึกษาบริษัท ITDC จำกัด

อัญชลี ปราศราคี, เยาวลักษณ์ จิตต์วโรดม
สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาปัญหาและกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อเพิ่มความสามารถในการจัดจำหน่าย กรณีศึกษาบริษัท ITDC จำกัด เป็นการศึกษาถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อธุรกิจโดยตรง ซึ่งการดำเนินธุรกิจของทางบริษัทเป็นในรูปแบบของตัวแทนการจัดจำหน่าย (Distribution) โดยเลือกเฉพาะตราสินค้าที่เป็นที่นิยมของตลาดในระดับโลกและเน้นเฉพาะการทำตลาดสินค้าประเภทสำหรับองค์กร (Professional / Enterprise Products) แต่เพียงอย่างเดียว

วัตถุประสงค์ในการศึกษา เพื่อทำการศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาและสาเหตุที่ทำให้รายได้ของบริษัทลดลง และเพื่อศึกษาแนวทางและกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด เพิ่มยอดขายให้กับทางบริษัทและขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิ ข้อมูลปฐมภูมิได้จากการสัมภาษณ์ผู้จัดการฝ่ายขายและพนักงานขายของบริษัท ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการแข่งขันในตลาด ปัญหาที่แท้จริงที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอก นอกจากนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ กำหนดกลยุทธ์ และนำไปใช้ในการแก้ปัญหาเชิงกลยุทธ์ของบริษัท ข้อมูลทุติยภูมิโดยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาวะอุตสาหกรรม การเติบโตของอุตสาหกรรม สภาพการแข่งขันของบริษัทฯ และคู่แข่ง จากสื่อสิ่งพิมพ์ เอกสารทางวิชาการ งานวิจัยและบทความ

บทนำ

บริษัท ไอที ดิสทริบิวชั่น จำกัด (ITDC) ดำเนินธุรกิจจัดจำหน่ายสินค้าทางด้านไอทีโดยเป็นตัวแทนจำหน่าย (Distribution) สินค้าระดับองค์กร (Enterprise Product) โดยเลือกสินค้าที่มีจุดเด่นและจุดขายในตัวเอง และเป็นสินค้าที่เอื้อการทำงานร่วมกันและต่อกันในการนำเสนอเป็นโซลูชั่นให้ลูกค้า บริษัทฯ มีนโยบายในการดำเนินธุรกิจที่ชัดเจนที่จะสร้างความแตกต่างในเรื่องการให้บริการและให้คำปรึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตัวสินค้า

กลุ่มลูกค้าหลักแบ่งตาม Product Line ของบริษัท ดังนี้

1. Data Comm: Enterasys (Enterprise Network Security Solution), Systimax (Cabling), Aruba Wireless, Azalea
2. IT Security: Fortinet (Antivirus Firewall), Panda Antivirus
3. Network Performance Improvement and Management: Citrix NetScaler (Application Delivery System), Citrix Xen App, Xen Destop

ปัญหาและลักษณะปัญหาที่เกิดขึ้นภายในองค์กร ประกอบด้วย

1. เงื่อนไขการต่ออายุสัญญา คือ

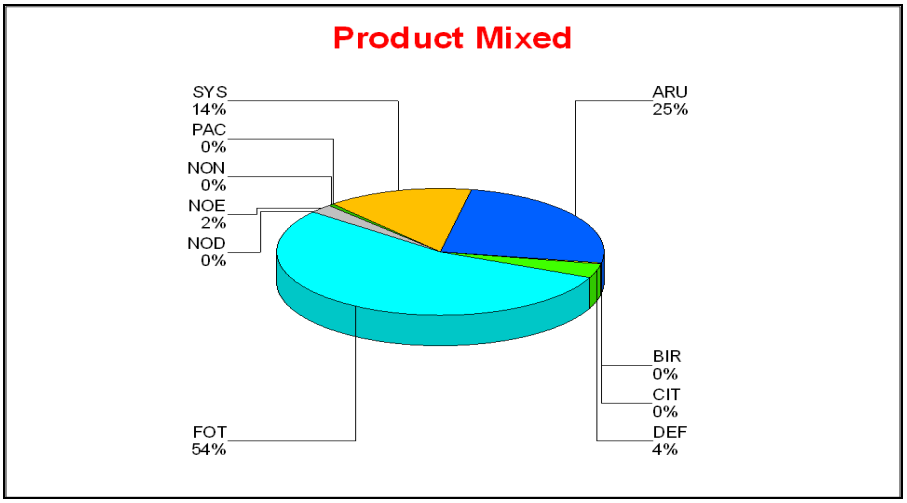
บริษัท ไอที ดิสทริบิวชั่น จำกัด เป็นธุรกิจประเภทซื้อมาขายไป “ตัวแทนจัดจำหน่ายสินค้า” โดยสินค้าที่จัดจำหน่ายส่วนใหญ่เป็นสินค้าทางด้านไอทีที่มีชื่อเสียงเป็นจำนวนมากทั้งประเภทที่เป็นตัวแทนในการจัดจำหน่ายเพียงรายเดียวในประเทศไทย (Sole Distributor) และการเป็นตัวแทนในการจัดจำหน่ายหลัก (Main Distributor) โดยทั่วไปอายุของสัญญาแต่งตั้งตัวแทนจะมีระยะเวลาหนึ่งปีและจะมีการพิจารณาต่อสัญญาให้ทุกๆ ปี ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติตามข้อตกลงและเงื่อนไขของบริษัทกับเจ้าของผลิตภัณฑ์ ดังนั้นหากบริษัทไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวได้ อาจเป็นสาเหตุให้มีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขหรือหยุดต่อสัญญาจากเจ้าของผลิตภัณฑ์ได้

หน่วย : พันบาท

บริษัท	ประเภทรายได้	2549		2550		2551		2552		2553	
		รายได้	ร้อยละ	รายได้	ร้อยละ	รายได้	ร้อยละ	รายได้	ร้อยละ	รายได้	ร้อยละ
ITDC	รายได้จากการขาย	421,316	29.88	215,706	19.1	157,060	24.08	148,397	22.51	188,596	22.69

2. ปัญหาทางด้านการตลาด คือ

บริษัทฯ ไม่สามารถจัดจำหน่ายสินค้าบางตัวที่รับเป็นตัวแทนจำหน่ายในขณะนี้ เช่น PAC, NON, CIT และBIR ทำให้บริษัทต้องหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและเพิ่มกลยุทธ์ทางการตลาด

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดกลยุทธ์ มีดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาด
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์

เฟรดอาร์ เดวิด (Fred R. David) เห็นว่าในการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) ขององค์การนั้นจะประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ

1. ขั้นการกำหนดกลยุทธ์ (Strategic Formulation)
2. ขั้นการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategic Implementation)
3. ขั้นการประเมินผลกลยุทธ์ (Strategic Evaluation)

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาด

กลยุทธ์ทางการตลาดนำส่วนผสมทางการตลาด(Marketing Mix) หรือ 7P'sมาใช้ ซึ่งประกอบด้วยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ (IMC) คือ นักการตลาดจำเป็นต้องใช้การติดต่อสื่อสารทุกรูปแบบที่เหมาะสมกับลูกค้า ประกอบด้วย

1.1 กลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ (Product Strategy)

1.2 กลยุทธ์ราคา (Price Strategy)

1.3 กลยุทธ์การจัดจำหน่าย (Place Strategy)

1.4 กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategy)

1.5 กลยุทธ์การบรรจุภัณฑ์ (Packaging Strategy)

1.6 กลยุทธ์การใช้พนักงานขาย (Personal Strategy)

1.7 กลยุทธ์การให้ข่าวสาร (Public Relation Strategy)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทศพนธ์ นรทัศน์ (2552) ศึกษาเรื่อง*ความเป็นไปได้ที่ตลาด IT Outsourcing ของประเทศไทยจะก้าวสู่ World's Top 3* พบว่า ตลาดบริการด้านคอมพิวเตอร์ (Computer Services) มีมูลค่าตลาดบริการด้านคอมพิวเตอร์ ปี 2551 ของประเทศไทย มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นจากปี 2550 ร้อยละ 16.6 ซึ่งมีอัตราการเติบโตที่น้อยกว่า ถ้าเปรียบเทียบกับอัตราการเติบโตในปี 2550

อรฉัตร เลียงพิบูลย์ และคณะ (2551) สรุปผลสำรวจตลาดเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทย และประมาณการปี 2552 รูปแบบทางธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ธุรกิจต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินธุรกิจ จากเดิมที่ต้องดำเนินธุรกิจเองทุกอย่าง ไปสู่การเรียกใช้บริการ (Service) หรือการส่งมอบงานไปให้หน่วยงานภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญเป็นผู้ดำเนินการแทน (Outsourcing) เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โดยธุรกิจจะมุ่งไปทำในสิ่งที่ตนเองมีความเชี่ยวชาญและทำได้ดีที่สุด (Core Business) ทำให้ตลาดด้าน IT Service และ IT Outsourcing ในประเทศไทยมีทิศทางการเติบโตที่ดีและอัตราการขยายตัวสูงขึ้น

ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (2554)สรุปภาวะเศรษฐกิจคาดการณ์ไตรมาสที่ 3 ตลอดทั้งปี 3 ตลอดทั้งปี 2554 และปี 2555 ภาวะเศรษฐกิจในประเทศที่ฟื้นตัวส่งผลให้การบริโภคปรับตัวในทิศทางที่ดีขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจในภาพรวมปี 2554 สามารถขยายตัวได้ในระดับที่ดีและคาดว่าในปี 2555 ภาวะเศรษฐกิจในภาพรวมน่าจะขยายตัวที่ระดับประมาณร้อยละ 4.3

ระเบียบวิธีการศึกษา และผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาประกอบในการวิเคราะห์ แนวทางการแก้ไขปัญหา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูล 2 แหล่ง ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทเช่น ข้อมูลยอดขายสินค้า บทความเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลหรือรายละเอียดที่มาจากเอกสารงานวิจัย ทฤษฎีและแนวคิด จากแหล่งอื่นๆ ภายนอกเช่น นิตยสารการตลาด ข้อมูลจากเว็บไซต์ เป็นต้น

2. การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยทำการสัมภาษณ์ ผู้จัดการฝ่ายขายและพนักงานให้ได้มาซึ่งรายละเอียดเชิงลึก โดยผู้ศึกษาเลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์ รวบรวมข้อมูลนำไปวิเคราะห์และประมวลผล ใช้ในการกำหนดและแก้ปัญหาเชิงกลยุทธ์

จากการวิเคราะห์ โดยใช้นโยบายของผู้บริหารและการกำหนดวัตถุประสงค์ทางการตลาดโดยใช้เครื่องมือแบบจำลองเครื่องมือในการวิเคราะห์ TOWS Matrix ทำให้ได้ข้อสรุปเพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา (Strategic Alternative) โดยมีทางเลือกดังนี้

แนวทางเลือกที่ 1: กลยุทธ์คือ *มุ่งเน้นความเชี่ยวชาญ ทางด้านการให้บริการก่อน-หลังการขาย (Concentration Growth Strategy)*

ข้อดี 1. สร้างความเชื่อมั่นในเรื่องสินค้าและบริการ
2. สามารถสร้างจุดแข็งของธุรกิจในการแข่งขัน เพราะมีความชำนาญและเป็นที่ยอมรับของลูกค้า
3. เพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการของบริษัท

ข้อเสีย 1. ต้นทุนเพิ่มในการจ้างพนักงานและค่าใช้จ่ายในการทำคู่มือ
2. ค่าใช้จ่ายในการ Stock สินค้า

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

บริษัทสามารถเข้าใกล้กลุ่มลูกค้าได้มากขึ้น และรักษาฐานลูกค้ากลุ่มเก่า โดยที่ ลูกค้าเกิดความเชื่อมั่น มีทัศนคติที่ดีและผูกพันกับบริษัท (Brand Loyalty) นอกจากฐานลูกค้าเก่าที่มั่นคงแล้ว ยังอาจแนะนำหรือเพิ่มลูกค้าให้มากขึ้นโดยการแนะนำต่อ ซึ่งสามารถช่วยเพิ่มยอดขายและส่วนแบ่งการตลาดได้ ทำให้องค์การเกิดการพัฒนาและเติบโต

แนวทางเลือกที่ 2: กลยุทธ์คือ *การตลาดเชิงกิจกรรม (Event Marketing)* คือ บริษัทมีการจัดกิจกรรมระหว่างผู้ร่วมค้าและลูกค้า เช่น การจัดสัมมนา การฉลองยอดขาย เป็นการสร้างสัมพันธ์ระหว่างกัน เพิ่ม value และช่วยกระตุ้นยอดขายสินค้าอีกด้วย

ข้อดี 1. เข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย
2. กระตุ้นยอดขายและสร้างกระแสให้เกิดขึ้น
3. เพิ่มโอกาสในการขายมากขึ้น

ข้อเสีย 1. ค่าใช้จ่ายในการจัดทำโปรโมชั่น
2. ส่วนต่างของกำไรลดลง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งขันได้และเป็นการเพิ่มยอดขายและส่วนแบ่งตลาดของบริษัทฯ

แนวทางเลือกที่ 3: กลยุทธ์คือ การสร้างพันธมิตร (Business Partner Strategy) _คือ บริษัทคู่แข่งก็มีการนำเสนอและทำการตลาดสินค้าใหม่ๆ มาแข่งขัน ดังนั้นบริษัทจึงมีนโยบายในการหาพันธมิตรใหม่ๆ เช่น การนำสินค้าตัวใหม่มาจำหน่าย เพื่อขยายช่องทางและฐานลูกค้า

ข้อดี 1. เป็นการขยายตลาด เพิ่มฐานลูกค้าใหม่ ๆ โดยสร้างพันธมิตรกับบริษัทผู้ผลิตหรือเจ้าของสินค้าใหม่ ๆ

2. ลดความเสี่ยงลง เนื่องจากธุรกิจไม่ได้มีการพึ่งพาสินค้าและบริการเพียงประเภทเดียว

3. เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับคู่แข่งขัน

ข้อเสีย 1. เพิ่มค่าใช้จ่ายในเรื่องของต้นทุนสินค้า การทำตลาดและการฝึกอบรมพนักงาน

2. ระยะเวลาในการทำตลาด

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

รายได้ของบริษัทและส่วนแบ่งทางการตลาดไม่ผูกติดกับสินค้าประเภทเดียวและลดความเสี่ยงลง

สำหรับการประเมินและตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ผู้ศึกษาได้พิจารณาจากปัจจัย ดังนี้

ปัจจัย / ทางเลือก	ถ่วงน้ำหนัก	ทางเลือกที่ 1 กลยุทธ์มุ่งเน้นความเชี่ยวชาญ ทางด้านการให้บริการก่อน-หลังการขาย (Concentration Growth Strategy)		ทางเลือกที่ 2 กลยุทธ์การตลาดเชิงกิจกรรม (Event Marketing)		ทางเลือกที่ 3 กลยุทธ์การสร้างพันธมิตร (Business Partner Strategy)	
		Rating (1-10)	คะแนน	Rating (1-10)	คะแนน	Rating (1-10)	คะแนน
ความเสี่ยงในการดำเนินงาน	0.2	4	0.8	6	1.2	8	1.6
ความเป็นไปได้ในการก้ปัญหา	0.2	8	1.6	7	1.4	4	0.8
ระยะเวลาในการดำเนินงาน	0.1	4	0.4	4	0.4	5	0.5
ผลตอบแทนที่ได้รับ	0.2	7	1.4	6	1.2	5	1.0
การขยายฐานลูกค้า	0.3	6	1.8	7	2.1	6	1.8
รวม	**1.00**		**6**		**6.3**		**5.7**

จากการให้คะแนนสรุปได้ว่าควรตัดสินใจเลือกแนวทางเลือกที่ 2 คือ กลยุทธ์การตลาดเชิงกิจกรรม (Event Marketing) มีคะแนนสูงที่สุด คือ 6.3 คะแนนเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหา เพราะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย

การดำเนินงาน

การนำกลยุทธ์การตลาดเชิงกิจกรรม (Event Marketing) มาดำเนินงานในการเพิ่ม value ให้กับสินค้าและบริการของทางบริษัท อีกทั้งยังเป็นการเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างบริษัท บริษัทผู้ค้าร่วมและบริษัทที่รับไปสินค้าของบริษัทไปจัดจำหน่าย ดังนี้

1. กำหนดแนวทางและรูปแบบการตลาดเชิงกิจกรรม ผู้บริหารและฝ่ายการตลาดมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกำหนดทิศทางและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ฝ่ายการตลาด ทำหน้าที่คิดและจัดกิจกรรม เพื่อสร้างสัมพันธ์ระหว่างบริษัทกับบริษัทร่วมค้า และบริษัทดีลเลอร์ และกระตุ้นยอดขาย เช่น กิจกรรมการฉลองยอดขายให้กับบริษัทร่วมค้าและบริษัทดีลเลอร์ การสัมมนา เพื่อแนะนำสินค้าใหม่และสร้างกระแสให้กับสินค้า

3. ติดตามการดำเนินงานและแก้ไข บริหารมีการติดตามการทำกิจกรรมต่างๆ ของฝ่ายและบุคคลที่รับผิดชอบ โดยการจัดทำรายงาน เพื่อสรุปผลการดำเนินงานและประโยชน์ที่ทางบริษัทได้รับจากการดำเนินงาน

4. รายงานผลการดำเนินงาน ในรายงานผลการดำเนินงานผู้ที่รับผิดชอบต้องลงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้ทราบถึงผลที่ได้รับว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ หากไม่เป็นตามวัตถุประสงค์การดำเนินงาน ทางฝ่ายที่รับผิดชอบจะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหารายได้ของบริษัทลดลงจากปี 2552 ถึงปี 2553 ร้อยละ 7.19 อีกทั้งบริษัทยังมียอดการจำหน่ายสูงสุดจากสินค้าเพียงรายเดียว ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงจากผู้ผลิตสินค้ายกเลิกสัญญา ส่งสินค้าล่าช้าหรือสินค้าไม่เพียงพอ ส่งผลต่อรายได้และชื่อเสียงของบริษัท ทางผู้ศึกษาได้มีการนำข้อมูลที่เกี่ยวกับปัญหาเหล่านี้มารวบรวม วิเคราะห์และกำหนดกลยุทธ์ในระดับต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว สรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัญหาจากข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ เพื่อนำมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบความได้เปรียบทางธุรกิจ สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อยอดขายรวมถึงจำนวนคู่แข่งขันเพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการสร้างโอกาสทางธุรกิจ

2. ผลจาการที่ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ทำให้ทราบถึงจุดแข็งและโอกาสของธุรกิจ คือ ปัจจุบันสินค้าทางด้านไอทีมีการเติบโตสูงและเป็นที่ต้องการของลูกค้า ทางบริษัทมีความได้เปรียบกว่าคู่แข่งตรงที่เป็นบริษัทที่ได้รับความไว้วางใจจากลูกค้าในเรื่องการบริการก่อนและหลังการขาย

3. แนวทางในการแก้ไขปัญหา ผู้ศึกษาได้เลือกแนวทางในการแก้ปัญหาโดยใช้การตลาดเชิงกิจกรรม (Event Marketing) กลยุทธ์ที่เกี่ยวกับทำโฆษณาและจัดโปรโมชั่น เพื่อเพิ่มยอดขายและขยายฐานลูกค้า

บรรณานุกรม

ธนวรรณ แสงสุวรรณ, อดิลล่า พงศ์ยี่หล้า, อุไรวรรณ แย้มนิยม, ยุทธนา ธรรมเจริญ, ยุทธนา ธรรมเจริญและยงยุทธ ฟูพงศ์ศิริพัทธ์ ผู้แปล. การจัดการการตลาด. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพ: บริษัท เอช เอ็นกรุ๊ป จำกัด.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สุภร เสรีรัตน์, ปณิศา มีจินดา และอรทัย เลิศวรรณวิทย์. 2552. กลยุทธ์การตลาดและการบริหารเชิงกลยุทธ์ โดยมุ่งที่ตลาด. กรุงเทพ: บริษัทธนธัชการพิมพ์ จำกัด.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน)SIPA สรุปผลการสำรวจตลาดเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของประเทศไทยประจำปี 2552 และประมาณการปี 2552 และสำนักพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

วันรัตน์ จันทกิจ. 2553. 17 เครื่องมือนักคิด (ฉบับปรับปรุงใหม่) พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพ:บริษัท ซีโน พับลิชชิ่ง (ประเทศไทย) จำกัด

อินเตอร์เนชั่นแนล รีเสริช คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) รายงานประจำปี 2007-2010ไอที ดิสทริบิวชั่น บริษัทจำกัด
รายงานยอดขายผลิตภัณฑ์ปี 2553

Kotler, Philip., Keller and Kevin Lane. Marketing Management 13th Edition

Porter, Michael E.. 1985. Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. New York.

กลยุทธ์การตลาดและการจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจผลิตจำหน่ายน้ำผลไม้พร้อมดื่มต่ำกว่า 25% กรณีศึกษา บริษัท ทิปโก้ เอฟ แอนด์ บี จำกัด

จุฑาทิพย์ หะทัยธรรม, อัญชลี เทพรัตน์
สาขาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับบริษัททิปโก้ เอฟ แอนด์ บี จำกัด เพื่อเสนอแนะแนวทางและกำหนดแผนกลยุทธ์การตลาดและการจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจผลิตจำหน่ายน้ำผลไม้พร้อมดื่มต่ำกว่า 25% กรณีศึกษา บริษัททิปโก้ เอฟ แอนด์ บี จำกัด ศึกษาในผลิตภัณฑ์ “ออเร้นจ์ เช็ค” ซึ่งในภาวการณ์แข่งขันที่รุนแรง และความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงอีกทั้งลูกค้ามีความหลากหลายและมีการใช้ชีวิตรูปแบบที่แตกต่างกัน ดังนั้นหากบริษัทจะทำการแข่งขันจึงต้องตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ตามที่ลูกค้าต้องการ และขยายฐานลูกค้าเพื่อเพิ่มยอดขายแก่องค์กร จึงจำเป็นที่ธุรกิจต้องศึกษาถึงปัญหาและแนวทางเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานตามกรอบกระบวนการการจัดการเชิงกลยุทธ์ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาโดยเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งแบ่งการศึกษาเป็น 2 แนวทาง คือ การเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 100 คน และจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ตำรา และบทสัมภาษณ์จากผู้บริหาร รวมถึงศึกษาสถานการณ์และแนวโน้มทางด้านการตลาดในอนาคต เพื่อมาเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อศึกษาถึงปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์น้ำผลไม้ต่ำกว่า 25% ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล และเพื่อเสนอแนะแนวทางและกำหนดแผนกลยุทธ์เพื่อเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดสินค้าของน้ำผลไม้ต่ำกว่า 25% ทิปโก้ “ออเร้นจ์ เช็ค”

บทนำ

บริษัท ทิปโก้ฟูดส์ จำกัด (มหาชน) ก่อตั้งเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2519 โดยมีทุนจดทะเบียน 10 ล้านบาท ปัจจุบันมีทุนจดทะเบียน 500 ล้านบาท มีทุนชำระแล้ว 482.6 ล้านบาท สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่อาคารทิปโก้ เลขที่ 1/118 ถนนพระราม 6 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร โรงงานตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การดำเนินงานของบริษัท ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำหรับกิจการผลิตสับปะรดกระป๋อง น้ำสับปะรดเข้มข้น สับปะรดบดละเอียด และน้ำสับปะรดกระป๋องเพื่อการส่งออก บริษัทได้จดทะเบียนเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี 2532 โครงสร้างผู้ถือหุ้นจึงมีการเปลี่ยนแปลง โดยมีการกระจายหุ้นสู่ประชาชนทั่วไป กลุ่มผู้ถือหุ้นใหญ่ของบริษัทยังคงเป็นกลุ่มบุคคลเดิม แต่สัดส่วนการถือครองหุ้นลดลง

ธุรกิจหลักของทิปโก้

1. ธุรกิจเครื่องดื่ม
2. ธุรกิจส่งออก
3. ธุรกิจร้านค้าปลีกและฟูดส์เซอร์วิส

1. **ธุรกิจเครื่องดื่ม (Beverage Business)** ตลาดน้ำผักและผลไม้พร้อมดื่มในประเทศไทยมีมูลค่าทั้งหมด 9,843 ล้านบาท ในปี 2553 สามารถจำแนกตามคุณลักษณะของสินค้าออกเป็น 4 ประเภท
   - ตลาดน้ำผักและผลไม้ 100% (Premium Market) โดยในปี 2552 มีมูลค่าการตลาดอยู่ 35%
   - ตลาดน้ำผักและผลไม้ 40% (Medium Market) โดยในปี 2552 มีมูลค่าการตลาดอยู่ 6%
   - ตลาดน้ำผักและผลไม้ 25% (Economy Market) โดยมีมูลค่าการตลาดอยู่ 35%
   - ตลาดน้ำผักและผลไม้ต่ำกว่า 25% (Super Economy Market) โดยมีมูลค่าการตลาดอยู่ 24%

2. **ธุรกิจส่งออก** ผลิตภัณฑ์หลักของธุรกิจส่งออก คือ สับปะรดกระป๋อง และน้ำสับปะรดเข้มข้น โดยคิดเป็นรายได้ประมาณร้อยละ 37.08 ของยอดขายรวม ในปี 2553 นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์อื่นๆที่สำคัญ ได้แก่ ผลไม้รวมบรรจุกระป๋อง ว่านหางจรเข้บรรจุกระป๋อง สับปะรดบดละเอียดและว่านหางจรเข้บดละเอียดบรรจุถุงปลอดเชื้อ เป็นต้น

3. **ธุรกิจร้านค้าปลีกและฟูดส์เซอร์วิส**

ทิปโก้ ก้าวเข้าสู่ธุรกิจ retail เปิดตัวด้วยธุรกิจ Juice Bar ภายใต้แบรนด์ Squeeze by Tipco ปัจจุบันบริษัทฯ ได้กลายเป็นผู้นำในธุรกิจ Juice Bar ในประเทศไทย ด้วยจำนวนสาขามากกว่า 40 สาขา และบริษัทฯ จะรุกในการเปิดสาขาในพื้นที่และช่องทางที่ดีต่าง ๆ มากยิ่งขึ้นทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด อีกทั้งจะพัฒนาเมนูสินค้าเพื่อสุขภาพใหม่ ๆ เข้าสู่ตลาดตลอดเวลาเพื่อตอบสนองความต้องการลูกค้าให้ดียิ่งขึ้น

ปัญหาและลักษณะปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร

ปัญหาระดับองค์กร คือ ตลาดน้ำผักผลไม้ที่มีความเข้มข้นต่ำกว่ากว่า 25% ถือเป็นตลาดน้ำผักผลไม้ที่น่าจับตามองและคาดว่าจะเป็นอีกกลุ่มตลาดที่ผลักดันให้ตลาดในประเทศมีแนวโน้มขยายตัว เนื่องจากมูลค่าตลาดน้ำผักผลไม้เข้มข้นต่ำกว่า 25% มีการเติบโตในอัตราที่สูงอย่างต่อเนื่องเมื่อเทียบกับน้ำผลไม้ประเภทอื่นๆ ด้วยอัตราการขยายตัวที่เพิ่มสูงขึ้นชัดเจนอย่างต่อเนื่อง ได้ดึงดูดให้บรรดาผู้ประกอบการเครื่องดื่มประเภทต่างๆ อาทิ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ น้ำอัดลม และเครื่องดื่มชูกำลัง เข้ามาในตลาดเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพมากขึ้นและเริ่มหันมาขยายการผลิตในส่วนของเครื่องดื่มน้ำผักผลไม้เข้มข้นต่ำกว่ากว่า 25%

ปัญหาระดับธุรกิจ คือ ในตลาดน้ำผลไม้ต่ำกว่า 25% มีคู่แข่งรายใหญ่ที่สำคัญ เช่น บริษัท โคคา-โคลา (ประเทศไทย) จำกัด ได้แก่ สแปช มินิเมด, พัลพิ บริษัท เป๊ปซี่-โคล่า (ไทย) เทรดดิ้ง จำกัด ได้แก่ ทรอปิคาน่า ซึ่งคู่แข่งดังกล่าวมีจำนวนส่วนแบ่งทางการตลาดที่สูง

ปัญหาระดับหน้าที่ เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจในปลายปี 54 ที่ผ่านมาส่งผลให้การ lunch product และแผนการตลาดต่างๆ ต้องเลื่อนออกไป ทำให้บริษัทต้องคิดกลยุทธ์ในการชิงส่วนแบ่งทางการตลาด อีกทั้ง “ออเร้นจ์ เช็ค” ยังไม่มีการทำการตลาดอย่างจริงจัง

ความสำคัญและผลกระทบของปัญหาที่เกิดขึ้นกับองค์กร

เป้าหมายของทิปโก้คือ มียอดขาย 10,000 ล้านบาทในปี 2555 สามารถแข่งขันและเติบโตในธุรกิจที่ลงทุน มีผลประกอบการที่ดีอย่างต่อเนื่อง ให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าแก่ผู้มีส่วนได้เสียในธุรกิจ พัฒนาความพร้อมของบุคลากร และมีการบริหารจัดการที่ดี”

การเพิ่มยอดขายต้องอาศัยพนักงานขายในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ ต้องหาวิธีและกลยุทธ์เพื่อให้แนวทางแก่พนักงานในการทำยอดขายที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งต้องให้พนักงานขายมีขวัญและกำลังใจในการทำงานเพื่อที่จะได้สร้างยอดขายได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากบริษัทไม่ให้ความสำคัญในการเพิ่มยอดขายกับสินค้า จะทำให้บริษัทมียอดขายที่ลดลงและมีกำไรที่ลดลงซึ่งจะทำให้บริษัทสูญเสียความสามารถในการแข่งขันในการทำธุรกิจและจะทำให้พนักงานสูญเสียกำลังใจในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อหลายๆแผนกในบริษัท ฉะนั้นบริษัทจึงต้องคิดหากลยุทธ์ช่องทางใหม่ๆในการเพิ่มยอดขายให้กับบริษัท

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทาง ในการวางแผนทางการตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดของน้ำผลไม้ต่ำกว่า 25% ตราทิปโก้ เพื่อเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดให้กับบริษัทฯ
2. ทำให้ทราบถึงภาพรวมของธุรกิจน้ำผลไม้ในประเทศไทย สภาพตลาด การแข่งขันของธุรกิจ ทิศทางการเจริญเติบโต และกลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลกระทบต่อการบริโภคน้ำผลไม้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการตลาดต่อไปในอนาคต

ทฤษฎีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT)

<u>จุดแข็ง (Strengths)</u>

- ตำแหน่งและภาพพจน์ของผลิตภัณฑ์ของน้ำผลไม้ ตราทิปโก้ มีความชัดเจนและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ทั้งในด้านคุณภาพและรสชาติของสินค้า
- บริษัท สับปะรดไทย จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทแม่ มีการดำเนินธุรกิจทางด้านผลไม้กระป๋องมายาวนาน มีการพัฒนากระบวนการผลิต คุณภาพ และราคาอย่างต่อเนื่อง มีความชำนาญในการจัดหาแหล่งวัตถุดิบที่มีคุณภาพและมีต้นทุนที่เหมาะสม สามารถนำข้อได้เปรียบจุดนี้มาใช้กับธุรกิจน้ำผลไม้ ของบริษัททิปโก้ฟูดส์ (ที่มา : รายงานการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมของบริษัทที่ออกหุ้น บริษัทสับปะรดไทย จำกัด (มหาชน), 2550)
- บริษัทมีโรงงานที่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบและมีการใช้ระบบ Contract Farming ทำให้มีวัตถุดิบป้อนโรงงานอย่างเพียงพอ ต้นทุนการขนส่งที่ต่ำและสามารถควบคุมคุณภาพวัตถุดิบได้ (ที่มา : รายงานการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมของบริษัทที่ออกหุ้น บริษัทสับปะรดไทย จำกัด (มหาชน) , 2550)

<u>จุดอ่อน (Weakness)</u>

- จุดอ่อนเรื่องการกระจายสินค้าสู่ผู้บริโภคยังไม่ทั่วถึง ในช่องทางจำหน่ายที่เป็นโมเดิร์นเทรดทั้งหลาย
- ทิปโก้ จัดจำหน่ายผ่านบริษัท ดีธแฮล์ม จำกัด ขณะที่คู่แข่งขันหลักจัดจำหน่ายผ่านบริษัทในเครือ ดังนั้นต้นทุนการกระจายสินค้าของทิปโก้ จึงสูงกว่าคู่แข่ง

<u>โอกาส (Opportunities)</u>

- พฤติกรรมผู้บริโภคในปัจจุบันที่ตื่นตัวต่อกระแสห่วงใยสุขภาพและต้องการเพิ่มความสดชื่นเนื่องจากสภาพอากาศประเทศไทยเป็นเมืองร้อน ส่งผลให้ตลาดน้ำผลไม้ต่ำกว่า 25%โตขึ้นมาก เพราะจุดขายของน้ำผลไม้คือ

"เพื่อเพิ่มความสดชื่นแก่ร่างกาย" ซึ่งมีผลต่อแรงจูงใจของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากอัตราการเติบโตโดยรวมของเครื่องดื่มคาร์บอเนตประเภทน้ำอัดลมซึ่งเป็นเครื่องดื่มที่ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกายมีเปอร์เซนต์ที่ลดลง ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีในการขยายตลาด

- ปริมาณการบริโภค น้ำผลไม้ของคนไทยในปัจจุบันที่อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ คือ ปริมาณ 2.2 ลิตรต่อคนต่อปี เมื่อเทียบกับประเทศแถบยุโรป ซึ่งมีการบริโภคน้ำผลไม้ 20-30 ลิตรต่อคนต่อปีจึงมีโอกาสที่ตลาดน้ำผลไม้จะสามารถขยายตัวได้อีก (ที่มา : รายงานการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมของบริษัทที่ออกหุ้น บริษัทสับปะรดไทย จำกัด (มหาชน) , 2550)
- ภาวะความเร่งรีบของวิถีชีวิตในปัจจุบัน ทำให้ไม่สะดวกในการรับประทานผักผลไม้สดหรือน้ำผลไม้ที่คั้นสดเอง น้ำผลไม้พร้อมดื่มจึงเป็นทางเลือกใหม่ที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค รวมไปถึงการปรับปรุงกระบวนการผลิต การพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้มีการเก็บรักษาคุณค่าทางสารอาหาร และรสชาติที่ใกล้เคียงกับธรรมชาติ ทำให้น้ำผลไม้กลายเป็นเครื่องดื่มที่ผู้บริโภคให้ความสนใจมากกว่าเดิม

<u>อุปสรรค (Threats)</u>

- ปริมาณผลผลิตและราคาของวัตถุดิบไม่สามารถคาดการณ์ได้แน่นอน เนื่องจากวัตถุดิบส่วนใหญ่เป็นผลผลิตจากภาคเกษตรกรรม ซึ่งเป็นสินค้าที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยฤดูกาล สภาวะแวดล้อม และอุปสงค์อุปทานของสินค้า เพราะเกษตรกรมักจะหันมาปลูกพืชผลที่มีราคาดีพร้อม ๆ กัน ทำให้ผลผลิตออกมามากและราคาตกลง และในปีต่อ ๆ ไปก็จะหันไปปลูกพืชผลชนิดอื่นทำให้ผลผลิตออกมาน้อยและราคาสูงขึ้นอีก เป็นวงจรหมุนเวียนเช่นนี้อยู่เรื่อยไป จึงทำให้มีผลกระทบต่อความเพียงพอของสินค้าในบางช่วง และอัตราการทำกำไรขั้นต้น และ คุณภาพของวัตถุดิบไม่สามารถควบคุมให้สม่ำเสมอได้ 100% ทั้งนี้เพราะผลไม้ที่นำมาทำเป็นวัตถุดิบมีแหล่งผลิตที่แตกต่างกัน จึงทำให้เกิดความยากลำบากในการควบคุมรสชาติของน้ำผลไม้ที่ผลิต นอกจากนี้การผลิตน้ำผลไม้หลายประเภทยังพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบในรูปของน้ำผลไม้เข้มข้น รวมถึงการนำเข้าบรรจุภัณฑ์ ทำให้มีความเสี่ยงในเรื่องอัตราแลกเปลี่ยน และราคา
- สินค้าทดแทนมีราคาต่ำกว่า เช่น น้ำเปล่าบรรจุขวด ชาเขียว นมสดและนมเปรี้ยว เครื่องดื่มบำรุงกำลัง ฯลฯ รวมไปถึงประเทศไทยที่มีผัก-ผลไม้สดหลากหลายชนิด และราคาถูก ทำให้ผู้บริโภคไม่นิยมดื่มน้ำผลไม้ต่ำกว่า 25%
- ผลไม้บางชนิดให้ผลผลิตในช่วงเวลาสั้น ๆ ทำให้ต้องมีการผลิตล่วงหน้า ส่งผลให้มีการเก็บสต็อกน้ำผลไม้เข้มข้นเป็นจำนวนมาก จะทำให้เกิดปัญหาสินค้าหมดอายุและมีต้นทุนในการเก็บรักษาสินค้าที่เพิ่มมากขึ้น
- เนื่องจากตลาดน้ำผลไม้มีการขยายตัวของตลาดสูงมาก จึงทำให้ผู้ประกอบการรายอื่นผันตัวเองเข้ามาสู่การทำธุรกิจน้ำผลไม้เป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประกอบการที่เคยทำธุรกิจทางด้านอาหารและเครื่องดื่มมาก่อนแล้ว เช่น บริษัทไทยน้ำทิพย์ บริษัทเสริมสุข ซึ่งบริษัทเหล่านี้ มีช่องทางในการจำหน่ายที่จะมีผลให้ภาวะการแข่งขันในตลาดน้ำผลไม้รุนแรงขึ้นเป็นลำดับ
- เป็นที่คาดกันว่าเศรษฐกิจของประเทศ โดยรวมจะแย่ลง และรวมถึงความไม่มั่นคงทางการเมือง ซึ่งอาจจะมีผลทำให้ตลาดน้ำผลไม้ขยายตัวต่ำกว่าที่คาด ทำให้น้ำผลไม้ถูกมองเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย และมีราคาแพง

ทฤษฎีการวิเคราะห์การแข่งขันภายในอุตสาหกรรม ด้วยแบบจำลอง Five Forces

1. อุปสรรคจากคู่แข่งภายในธุรกิจเดียวกัน (Threat of intense segment)

ตลาดน้ำผลไม้เป็นธุรกิจที่มีการแข่งขันค่อนข้างรุนแรง เห็นได้จากผู้ผลิตน้ำผลไม้ในประเทศไทยที่มีมากกว่า 100 ราย และการเข้ามาของผู้ผลิตเครื่องดื่มชนิดอื่น ๆ ที่เข้ามาในตลาดน้ำผลไม้ทำได้ง่าย โดยสินค้าแต่ละชนิดจะมีความแตกต่างกันน้อยมาก การแข่งขันจึงต้องพยายามสร้างความแตกต่างในด้านอื่น ๆ เช่น บรรจุภัณฑ์ ความหลากหลายของชนิดผลิตภัณฑ์ ฯลฯ นอกจากนี้ค่าใช้จ่ายในการ Switching Cost ในการเปลี่ยนตราสินค้าต่ำ ทำให้ผู้บริโภคสามารถทดลองเปลี่ยนสินค้าได้ง่าย ดังนั้นการแข่งขันระหว่างธุรกิจในอุตสาหกรรมนี้จึงมี การแข่งขันที่สูง

2. อิทธิพลจากคู่แข่งรายใหม่ (Threat of news entrants)

แม้ว่าตลาดน้ำผลไม้เข้มข้นต่ำกว่า 25% จะมีการแนวโน้มอัตราการเติบโตที่สูง แต่ก็ประกอบด้วยผู้ผลิตรายใหญ่เพียงไม่กี่รายที่ครองส่วนแบ่งการตลาด และมีความชำนาญด้านการจัดหาวัตถุดิบ แต่ผู้แข่งขันที่เข้ามาใหม่ จะต้องมียอดขายที่สูงพอกับต้นทุนที่ลงทุนไป เพื่อที่จะให้ได้ Economy of Scale ของต้นทุนประกอบการ

3. อิทธิพลจากสินค้าทดแทน (Threat of substitute products)

น้ำผลไม้เข้มข้นต่ำกว่า 25 % มีสินค้าทดแทนหลายชนิด ไม่ว่าจะเป็นน้ำผลไม้ที่มีความเข้มข้น 100% น้ำเปล่าบรรจุขวด ชาเขียว นมสดและนมเปรี้ยว เครื่องดื่มบำรุงกำลัง หรือเครื่องดื่มประเภทอื่น ๆ ซึ่งหาซื้อได้ง่าย รวมไปถึงผัก-ผลไม้สด อีกทั้งสินค้าทดแทนเหล่านี้ยังมีราคาต่ำกว่าหรือเท่ากัน แม้ว่าจะมีกระแสเทรนด์ผู้บริโภคหันมาให้ความสำคัญด้านสุขภาพมากขึ้น ดังนั้นภัยคุกคามจากสินค้าทดแทนจึงมีโอกาสมาก

4. อิทธิพลจากการเพิ่มอำนาจต่อรองของผู้ซื้อ (Threat of buyer's growing bargaining power)

เนื่องจากผู้ผลิตน้ำผลไม้มีอยู่จำนวนมากทั้งชนิดบรรจุกล่องและขวดสำเร็จรูปหรือน้ำผลไม้คั้นสดซึ่งสามารถหาซื้อได้ทั่วไป อีกทั้งผลิตภัณฑ์มีความหลากหลายทั้ง รสชาติ ความเข้มข้น รูปแบบไม่แตกต่างกันมากนักรวมถึงสินค้าทดแทนอื่น ๆ ซึ่งผู้ผลิตต้องให้ความสนใจกับการสร้างความน่าเชื่อถือในตัวสินค้า โดยเน้นการรักษาระดับคุณภาพและรสชาติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความเชื่อถือและมีความจงรักภักดีต่อตราสินค้าอันเป็นการสร้างอำนาจในการต่อรองให้สูงขึ้น

5. อิทธิพลจากการเพิ่มอำนาจต่อรองของคู่ค้า (Threat of suppliers' growing bargaining power)

อำนาจการต่อรองขึ้นอยู่กับปริมาณผลไม้สดในท้องตลาด กล่าวคือ ถ้าผลไม้สดล้นตลาด ราคาผลไม้ จะมีราคาค่อนข้างต่ำ โรงงานจะมีอำนาจในการต่อรองสูง ในทางกลับกันหากผลไม้สดเกิดขาดตลาด โดยที่อุปสงค์ (ความต้องการซื้อผลไม้สด) มีมากกว่าอุปทาน (ความต้องการขาย) ราคาผลไม้สดก็จะปรับตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปแล้ววัตถุดิบที่เป็นผลผลิตทางการเกษตร คุณภาพและปริมาณจะขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่สามารถควบคุมได้ทั้งหมดและส่งผลกระทบต่อราคาของวัตถุดิบตลอดจนปริมาณที่อาจขาดแคลน การป้องกันปัญหาดังกล่าวทำได้โดยการผลิตและเก็บสินค้าคงคลังไว้ก่อน แม้ว่าจะทำให้มีต้นทุนการเก็บรักษาสูงและอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพของสินค้าได้ แต่โดยทั่วไปแล้วประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตผลไม้เมืองร้อนที่สำคัญ และมีผลไม้มากมายหลายชนิด วัตถุดิบในการผลิต จึงมีความหลากหลาย ทำให้ผู้ประกอบการมีอำนาจต่อรองราคารับซื้อวัตถุดิบค่อนข้างสูง

ทฤษฎี PEST Analysis

- **Political and Legal (ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย)**

สภาพความไม่มั่นคงทางการเมืองในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นการก่อการร้ายใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ การแบ่งพรรคแบ่งพวกระหว่างประชาชนและความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาลที่มาจากหลังการเลือกตั้ง ทำให้การคาดการณ์ทิศทางเศรษฐกิจ และการเมืองในอนาคตไม่ชัดเจน ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในสายตาของนักลงทุนชาวต่างชาติและสภาพจิตใจของประชาชนทั่วประเทศ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังอุตสาหกรรมและธุรกิจต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีผลกระทบไปยังพฤติกรรมการใช้จ่ายของผู้บริโภคที่มีอัตราการใช้จ่ายน้อยลง มีการใช้เวลาในตัดสินใจซื้อสินค้ามากขึ้น สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยลบ ซึ่งส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมน้ำผลไม้โดยรวม

- **Economic (ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ)**

ในปี 2554 แม้ว่าโดยภาพรวม ตลาดจะคาดการว่า ค่าเงินบาทจะแข็งค่าตามภูมิภาคเนื่องจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกายังไม่ชัดเจน แต่จากสถานการณ์ความวุ่นวายทางการเมืองทั้งในและต่างประเทศ ทำให้ค่าเงินจะมีความผันผวนมาก การบริหารความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยนเป็นหัวใจสำคัญนอกเหนือไปจากนโยบายการซื้อขายอัตราแลกเปลี่ยนล่วงหน้า บริษัทได้ทำการศึกษาและประเมินเครื่องมืออื่นๆ เพื่อเพิ่มเสริมประสิทธิภาพในการบริหารอัตราแลกเปลี่ยนให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนั้นจากสภาพเศรษฐกิจที่เริ่มฟื้นตัว อัตราเงินเฟ้อจะสูงขึ้น อัตราดอกเบี้ยจึงค่อยๆ ทยอยปรับตัวขึ้นตั้งแต่ไตรมาสที่ 3 ของปี 2553 ซึ่งเป็นอีกปัจจัยที่จะกระทบบริษัท เนื่องจากเงินกู้ระยะยาวทั้งหมดของบริษัทในปัจจุบันใช้อัตราดอกเบี้ยแบบลอยตัว จึงเป็นความเสี่ยงที่บริษัทต้องทำการประเมิน และหาเครื่องมือทางการเงินที่เหมาะสมเพื่อลดความเสี่ยงนี้ต่อไป

- **Sociological (ปัจจัยด้านสังคม)**

จากวิถีชีวิตของคนไทยที่เร่งรีบมากยิ่งขึ้นในแต่ละวัน มีเวลาน้อยลง ทำให้ต้องการสินค้าที่มีความสะดวกสบายในการบริโภค ใช้เวลาน้อยในการเตรียม บวกกับสภาพอากาศที่ประเทศไทยเป็นเมืองร้อนทำให้คนไทยหันมาให้ความสนใจกับผลิตภัณฑ์น้ำผลไม้ที่สามารถเพิ่มความสดชื่น โดยเฉพาะประชากรในวัยรุ่นหนุ่ม – สาว นักเรียนและนักศึกษา รวมไปถึงกระแสความนิยมของตะวันตกที่ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อคนไทยมากยิ่งขึ้น เช่น การรับประทานน้ำผลไม้ในอาหารมื้อเช้าหรือเป็นอาหารระหว่างมื้อ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ดีต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมน้ำผลไม้

- **Technology (ปัจจัยด้านเทคโนโลยี)**

เทคโนโลยีในการเก็บรักษาอาหารในปัจจุบันมีการพัฒนาได้ดีขึ้น สามารถเก็บรักษาให้คงรสชาติและคุณภาพไว้ให้นานขึ้น และเป็นการช่วยลดต้นทุนวัตถุดิบในส่วนของของเสีย เนื่องจากเทรนด์ของผู้บริโภคที่มองหาเครื่องดื่มจากธรรมชาติ ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมน้ำผลไม้ จึงต้องหาเทคโนโลยีที่ทำให้ได้สินค้ามีรสชาติ คุณค่าใกล้เคียงธรรมชาติมากที่สุด ในด้านเทคโนโลยีการผลิตและบรรจุภัณฑ์ ปัจจุบันมีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ทำให้สามารถพัฒนาระบบการผลิตและบรรจุภัณฑ์ที่ช่วยในการเก็บรักษาน้ำผลไม้ให้มีอายุยาวนาน และไม่เสียคุณค่าทางอาหารและรสชาติ

สรุปผลการศึกษาตามกระบวนการกำหนดกลยุทธ์ระดับองค์กร

ระดับกลยุทธ์	ทางเลือกกลยุทธ์	ข้อดี	ข้อเสีย	กลยุทธ์ที่ดีที่สุด
Corporate Level Strategy	**1.Growth Strategy**	1. สร้างพันธมิตรกับธุรกิจอื่นๆเพื่อกระจายสินค้าให้ได้เร็วขึ้น 2. ทำให้กระจายสินค้าได้ทั่วถึงและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น	1.ต้องใช้เงินลงทุนค่อนข้างสูงในการขยายธุรกิจหรือประชาสัมพันธ์	**Growth Strategy** เจาะกลุ่มเป้าหมายเพิ่ม เพื่อเพิ่มการขยายฐานลูกค้า โดยเพิ่มกลุ่มวัยทำงานที่ต้องการความสดชื่นและดับกระหาย โดยเน้นช่องทางการจัดจำหน่าย ไปยังสถานที่ทำงานต่างๆ เช่น สีลม สุขุมวิท ฯลฯ เพื่อกระตุ้นยอดขายและเพื่อชิงส่วนแบ่งทางการตลาด
	2.Stability Strategy	1.สามารถสร้างยอดขายเพิ่มขึ้น มีส่วนแบ่งทางการตลาดมากขึ้น 2.สามารถสร้างกลุ่มลูกค้าหรือขยายฐานลูกค้าให้เกิดความสนใจในผลิตภัณฑ์	1.หากไม่เกิดการขยายตัวจะทำให้บริษัทคู่แข่งแย่งส่วนแบ่งทางการตลาดไปได้ 2.ไม่มีจุดเด่นในการแข่งขัน ทำให้ยอดขายลดลง	
	3.Retrench Strategy	1.ลดต้นทุนการทำงานและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรในองค์กร	1.เมื่อตลาดมีการเจริญเติบโตจะทำให้คู่แข่งพัฒนาจนไม่สามารถแข่งขันได้ 2.การลดจำนวนบุคลากรจะส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ขององค์กรลดลง	

สรุปผลการศึกษาตามกระบวนการกำหนดกลยุทธ์ระดับธุรกิจ

ระดับกลยุทธ์	ทางเลือกกลยุทธ์	ข้อดี	ข้อเสีย	กลยุทธ์ที่ดีที่สุด
Business Level Strategy	**1.Cost Leadership Strategy**	1.ลดต้นทุนที่ไม่จำเป็นออกไป ก่อให้เกิดกำไรมากขึ้น	1.การเข้ามาของคู่แข่งขันรายใหม่ ต้องหากลยุทธ์การลดต้นทุน	**Differentiation Strategy** เนื่องจากมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจปัจจุบันที่ผู้บริโภคจะเป็นผู้มีอิทธิพลทางการตลาดมากที่สุด เพราะฉะนั้นทางบริษัทจึงต้องปรับตัวเข้าหาผู้บริโภค โดยพยามให้ตอบสนองความต้องการให้ได้มากที่สุด และต้องสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งขันเพื่อให้เป็นเอกลักษณ์และเกิดการเลียนแบบยาก เช่น การสร้างความแตกต่างด้านบรรจุภัณฑ์
	2.Differentiation Strategy	1.สร้างภาพลักษณ์และเอกลักษณ์ของบริษัท 2.ทำให้ลูกค้าเกิดความภักดีต่อบริษัท 3.ทำให้บริษัทเกิดความชำนาญด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและผลิตภัณฑ์	1.ต้องใช้เงินลงทุนในการสร้างความแตกต่างสูง 2.คู่แข่งขันสามารถลอกเลียนแบบได้ง่าย	
	3.Focus Strategy	1.สามารถตอบสนองความเปลี่ยนแปลงที่ลูกค้าต้องการได้ 2.สามารถตอบสนองความต้องการลูกค้าได้ตรงจุด	1.ทำให้ลูกค้าเกิดการ switch brand 2.ลูกค้าอาจเปลี่ยนแปลงความต้องการ	

สรุปผลการศึกษาตามกระบวนการกำหนดกลยุทธ์ระดับหน้าที่

ระดับกลยุทธ์	ทางเลือกกลยุทธ์	ข้อดี	ข้อเสีย	กลยุทธ์ที่ดีที่สุด
Function Level Strategy	**1.กลยุทธ์การสื่อสารการตลาด**	1.ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร 2.สามารถสื่อสารได้จำนวนมากๆในระยะเวลาอันสั้น	1.มีค่าใช้จ่ายในการสื่อสารการตลาดที่สูง	**กลยุทธ์การสื่อสารการตลาด** ผลิตภัณฑ์ น้ำผลไม้ 25% Tipco “Orange Shake” เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ดังนั้นในช่วงระยะเวลาปีแรก บริษัท ฯ จะมุ่งเน้นไปที่การสื่อสารทางการตลาดเพื่อเป็นการสร้าง Brand Awareness และการทดลองใช้สินค้าให้มากขึ้น รวมไปจนถึงการเพิ่มฐานลูกค้าเดิมให้บริโภคในปริมาณมากยิ่งขึ้น
	2.กลยุทธ์ช่องทางการจัดจำหน่าย	1.สามารถจัดแสดงสินค้าได้เพื่อดึงดูดลูกค้าให้เข้ามาชมสินค้า 2.ลูกค้าซื้อสินค้าได้สะดวกทำให้เพิ่มยอดขายได้ 3.สร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่องค์กร	1.มีค่าใช้จ่ายสูงในการลงทุน	
	3.กลยุทธ์การส่งเสริมการขาย	1.ส่งผลดีต่อยอดขายสร้างความน่าเชื่อถือต่อผลิตภัณฑ์ 2.ลูกค้าได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดให้	1.สามารถลอกเลียนแบบกลยุทธ์การส่งเสริมการขายได้ 2.ถ้ากลยุทธ์ไม่น่าสนใจลูกค้าอาจไม่เข้าร่วมกิจกรรม	
	4.กลยุทธ์ด้านสินค้า	1.ทำให้สินค้ามีภาพลักษณ์ในทางที่ดี 2.ทำให้สินค้ามีความแตกต่างจากคู่แข่ง	1.สามารถลอกเลียนแบบสินค้าได้ง่าย 2.ใช้ต้นทุนในการสร้างความแตกต่างสูง	
	5.กลยุทธ์ด้านราคา	1.ราคาสามารถสร้างยอดขายให้บริษัทได้ 2.ราคาสามารถดึงดูดลูกค้าได้	1.ถ้าราคาถูกเกินไปจะทำให้เกิดภาพไม่ดีต่อสินค้าแต่ถ้าหากแพงเกินไปจะทำให้สินค้าขายไม่ได้	
	6.กลยุทธ์ด้านพนักงาน	1.ให้ข้อมูลแก่ลูกค้าได้ 2.สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อลูกค้าในระยะยาว 3.สามารถทราบถึงความต้องการของลูกค้าได้	1.ถ้าลูกค้าเกิดความไม่พึงพอใจ อาจส่งผลเสียต่อองค์กรและภาพลักษณ์องค์กร	
	7.กลยุทธ์ด้านกระบวนการ	1.ลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนลงได้	1.หากจัดการกระบวนการไม่ดี ทำให้เกิดความผิดพลาดได้	
	8.กลยุทธ์ด้านวิจัยและพัฒนา	1.ทำให้เกิดการพัฒนาสินค้าใหม่ๆออกสู่ตลาดและทำให้สินค้ามีจุดเด่นที่แตกต่างจากคู่แข่ง 2.ช่วยสร้างยอดขายให้กับองค์กร	1.ใช้เงินลงทุนสูงในการวิจัยและพัฒนา	

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ปัจจุบันกระแสการบริโภคเพื่อเพิ่มความสดชื่นและการออกกำลังกายนั้นกำลังเป็นที่นิยม เนื่องจากประเทศไทยมีสภาพภูมิอากาศที่ร้อนอบอ้าวเกือบตลอดทั้งปี ทำให้อุตสาหกรรมน้ำผลไม้ต่ำกว่า 25% มีอัตราการขยายตัวที่สูง โดยในตลาดน้ำผลไม้ต่ำกว่า 25% นั้น บริษัททิปโก้ ฟูดส์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นผู้ผลิตน้ำผลไม้ตราทิปโก้นั้นเป็นผู้นำตลาดมาโดยตลอด ตามมาด้วยยูนิฟ มาลีและตราสินค้าอื่น ๆ แต่จากสภาพตลาดปัจจุบันที่สภาพการแข่งขันในตลาดน้ำผลไม้มีการแข่งขันที่สูงมากจากคู่แข่งขันหลายราย สินค้าเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพทดแทน พฤติกรรมผู้บริโภคที่มีความภักดีต่อสินค้าที่ลดลง รวมไปถึง การเปิดโรงงานสายการผลิตเครื่องดื่มใหม่ของบริษัททิปโก้ ส่งผลให้บริษัท ฯ จำเป็นต้องมีการปรับตัวต่อสถานการณ์ ให้สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและมียอดขายน้ำผลไม้ที่เพิ่มขึ้นสอดคล้องกับกำลังการผลิตของโรงงาน

ในด้านพฤติกรรมและปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำผลไม้ของผู้บริโภคจากการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอัตราการบริโภคอยู่ในอัตราวันละ 1 ครั้ง โดยเพศหญิงจะมีอัตราการบริโภคน้ำผลไม้ถี่กว่าเพศชาย นิยมบริโภคน้ำผลไม้ 25% ในรูปแบบกล่องกระดาษขนาดบรรจุ 200-330 มิลลิลิตร มากที่สุด รองลงมาคือ ขนาด 500 มิลลิลิตร โดยรสชาติที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ น้ำส้ม รองลงมาคือน้ำผัก-ผลไม้ ยี่ห้อที่นิยมคือสแปลชและมินิเมด พัลพิ ตามลำดับ ช่วงเวลาที่นิยมบริโภคมากที่สุดคือช่วง 10.01-14.00 น. และช่วง 14.01-18.00 น. สถานที่ที่กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามนิยมซื้อมากที่สุดคือ ร้านค้าสะดวกซื้อ ในด้านข่าวสารหรือสื่อโฆษณา จะรับสื่อโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ รองลงมา ในกรณีที่ไม่ดื่มน้ำผลไม้ ผู้ตอบแบบสอบถามนิยมดื่มชาเขียวเป็นเครื่องดื่มทดแทนมากที่สุด และให้เหตุผลในการไม่ดื่มน้ำผลไม้ 25% ว่าทำให้อ้วน รองลงมาคือไม่เห็นประโยชน์และความจำเป็นเพราะทานผักผลไม้สดอยู่แล้ว

สำหรับการศึกษาและวิจัย พฤติกรรมและปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำผลไม้ศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ซึ่งอาจจะไม่ใช่ตัวแทนของประชากรทั้งหมด ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปจะต้องมีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากทั่วประเทศ เพื่อสามารถใช้เป็นตัวแทนประชากรทั้งหมดได้ดียิ่งขึ้น

การศึกษาโครงการนี้วิจัยและวิเคราะห์ตลาดผลิตภัณฑ์น้ำผลไม้ 25% เป็นหลัก เพื่อนำมาวางแผนกลยุทธ์การตลาดสำหรับน้ำผลไม้ 25% ทิปโก้ แต่ยังไม่ได้มีการวิจัยและวิเคราะห์ตลาดน้ำผลไม้ 40% และ 100% ซึ่งถ้าหากมีการศึกษาในตลาดดังกล่าว จะทำให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาทำการวางแผนกลยุทธ์เพื่อเพิ่มส่วนแบ่งตลาดน้ำผลไม้ความเข้มข้นต่ำที่ทางบริษัท ฯ ยังมีส่วนแบ่งทางการตลาดน้อยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กลยุทธ์การตลาด และการจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจสถาบันการเงิน: กรณีศึกษาการสร้างแบรนด์ ธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน)

เชษฐา อัจฉริยะเวโรจน์, ยุพิน พิทยาวัฒนชัย
สาขาวิชาการตลาด, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การตลาด และการจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจสถาบันการเงิน: กรณีศึกษาการสร้างแบรนด์ ธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาของผู้บริโภคกับการใช้บริการทางการเงิน และการยอมรับในแบรนด์ธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) และกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับองค์กร ระดับหน่วยธุรกิจ และระดับหน้าที่ด้านการตลาด และเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาทั้งในระดับองค์กร ระดับหน่วยธุรกิจ และระดับหน้าที่ด้านการตลาดของธนาคาร รวมทั้งแนวทางการปฏิบัติตามกลยุทธ์ และควบคุมประเมินผล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากลูกค้าของธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน)และที่ไม่ใช่ลูกค้าของธนาคารทิสโก้ จำนวน 100 คน โดยใช้แบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้จัดการสาขา จำนวน 1 คน และหัวหน้าศูนย์การอบรมและเรียนรู้ จำนวน 1 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากการศึกษาพบว่า กลยุทธ์ของธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) ที่เหมาะสมดังนี้

กลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Strategy) ใช้กลยุทธ์การเจริญเติบโตที่มุ่งเน้นด้านความเชี่ยวชาญ ทางด้านการให้บริการด้านธุรกิจที่เกี่ยวกับการบริการทางการเงิน และการยอมรับในแบรนด์ธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) โดยเน้นกลยุทธ์การเจริญเติบโตตามแนวนอน (Horizontal Integration Strategy) เป็นการสร้างการเติบโตด้วยการเพิ่มผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆให้สอดคล้องกับของเดิม และการขยายสาขาไปตามพื้นที่ต่างๆ ทั่วทั้งประเทศ มีการทำการตลาดอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นด้านการสร้างตราสินค้าของธนาคารทิสโก้ให้เป็นที่รู้จักและยอมรับอย่างแพร่หลาย และมีการขยายตลาดไปยังกลุ่มเป้าหมายใหม่ ๆ

กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy) เลือกกลยุทธ์การมุ่งเน้น (Focus Strategy) เป็นกลยุทธ์การแข่งขันสร้างคุณค่าด้วยการผสมผสานการมุ่งเน้นกับความแตกต่าง (Focused Differentiation Strategy) ของหน่วยธุรกิจ Banking Operation คือ มุ่งที่ความต้องการของลูกค้าในตลาดย่อย โดยการสร้างผลิตภัณฑ์ และบริการที่มีความเฉพาะเจาะจงมีความแตกต่างมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดเฉพาะได้ ซึ่งการสร้างความแตกต่างนี้จะเป็นการสร้างความจงรักภักดีในตราสินค้าของลูกค้าในตลาดย่อย และสามารถสร้างผลกำไรสูงให้แก่บริษัทฯ ทั้งในระยะสั้น และระยะยาว เนื่องจากบริษัทฯ จะได้รับความน่าเชื่อถือ และความพึงพอใจในการใช้บริการจากลูกค้า

กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy) เลือกกลยุทธ์การมุ่งเน้นการสร้างผลิตภัณฑ์ และบริการ โดยการให้ความสำคัญกับการพัฒนา และปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน ทั้งด้านการพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญ และด้านการบริการ ที่จะตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าในปัจจุบัน และอนาคต เพื่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดในระยะยาวต่อไป

คำสำคัญ: กลยุทธ์การตลาด, การจัดการเชิงกลยุทธ์, การสร้างแบรนด์

บทนำ

ธนาคารทิสโก้เป็นธนาคารขนาดเล็กได้รับอนุมัติให้ยกสถานะเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบและเปิดให้บริการธนาคารในปี 2548 ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2553 ธนาคารมีสาขาที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครและภูมิภาคทั้งสิ้น 44 แห่ง และเงินฝากของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย มียอดคงค้างทั้งสิ้น 6,830,773 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.0 เมื่อเทียบกับสิ้นปี 2552 เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยเงินฝากในตลาดมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการแข่งขันด้านการระดมเงินฝากเพิ่มมากสูงเพื่อรักษาต้นทุนเงินทุนในภาวะอัตราดอกเบี้ยขาขึ้น จะเห็นได้ว่า ณ สิ้นปี 2553 อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือนเฉลี่ยของ 5 ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ปรับเพิ่มมาอยู่ที่ร้อยละ 1.13 จากร้อยละ 0.71 ณ สิ้นปี 2552 เป็นผลจากการปรับเพิ่มอัตราดอกเบี้ยนโยบายอย่างต่อเนื่องของธนาคารแห่งประเทศไทยตามภาวะเศรษฐกิจและอัตราเงินเฟ้อที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

ปัจจุบันธุรกิจธนาคารพาณิชย์ไทยขยายตัวอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ การใช้บริการเงินฝากกับธนาคารของผู้บริโภค มีทางเลือกที่หลากหลาย ซึ่งผู้บริโภคสามารถเลือกใช้บริการได้หลายธนาคาร เกิดขึ้นจากปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจในการใช้บริการเงินฝากกับธนาคารนั้นๆ และจากสภาวะการแข่งขันที่รุนแรงเรื่องอัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้นของธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ เพื่อรักษาฐานลูกค้าเงินฝากไว้ ดังนั้นการสร้างภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นต่อธนาคารทิสโก้ถือว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักและยอมรับอย่างแพร่หลาย

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2553 มีจำนวนธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบจำนวน 32 แห่ง แบ่งเป็นธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทยจำนวน 17 แห่ง และสาขาธนาคารต่างประเทศจำนวน 15 แห่ง ธนาคารทิสโก้มีส่วนแบ่งการตลาดอยู่ในอันดับที่ 11 ในระบบธนาคารพาณิชย์ โดยมีส่วนแบ่งการตลาดเงินฝากร้อยละ 0.7 ของยอดเงินฝากรวมทุกธนาคาร

ปัญหา และความสำคัญของปัญหา

ตารางแสดงแหล่งที่มาของเงินทุน

(หน่วย: ล้านบาท)

แหล่งเงินทุน	ปี 2551	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	ปี 2552	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	ปี 2553
เงินฝาก	**58,823**	**-3.42**	**56,808**	**-14.43**	**48,609**
เงินกู้ยืมระยะสั้น	41,768		53,699		75,313
เงินกู้ยืมระยะยาว	4,899		5,430		15,460
รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน	5,728		6,380		10,843
หนี้สินอื่น	3,419		3,968		6,398
รวมแหล่งเงินทุนจากหนี้สิน	114,637		126,286		156,550
เงินกองทุน	11,536		12,519		14,857
รวมแหล่งเงินทุน	**126,173**		**138,804**		**171,408**

ที่มา: สมาคมบริษัทจัดการกองทุน (ข้อมูลปี 2553), 2553

ภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นต่อตราสินค้าหรือแบรนด์ระดับองค์กรของธนาคารทิสโก้ยังไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ซึ่งส่งผลทำให้เสียส่วนแบ่งทางการตลาดในด้านเงินฝากโดยรวม

เงินฝากที่ลดลงตามลำดับในทุกๆปี ตั้งแต่ปี 2551-2553 อาจจะส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องของเงินทุนหมุนเวียน หรืออาจส่งผลต่อเงินทุนที่จะนำไปปล่อยกู้ให้สินเชื่อประเภทต่างๆภายในธนาคารทิสโก้เอง และยังเสียโอกาสที่จะนำไปลงทุนสร้างกำไรในหุ้นต่างๆได้อีกด้วย

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ศึกษามาประยุกต์ใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ ดังนี้

1. การจัดการเชิงกลยุทธ์

- การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Analysis)
- การกำหนดกลยุทธ์ (Strategic Formulation)
- การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation)
- การประเมินผล และการควบคุมกลยุทธ์ (Strategic Implementation & Control)

2. การจัดการและกลยุทธ์การตลาด

- การวิเคราะห์ SWOT, Five Force Model
- ทฤษฎีการบริการ
- การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ (Customer Relationship Management)
- การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ (IMC: Integrated Marketing Communication)
- กลยุทธ์การสร้างแบรนด์ ภาพลักษณ์ (Brand Building)
- กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจบริการ 7'Ps (Marketing Mix Strategy)

ระเบียบวิธีการศึกษา

ผู้ศึกษาได้ทำการออกแบบการวิจัย (Research Design) เป็นแบบผสมผสานการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดย จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งสองแบบมาทำการวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีการจัดการเชิงกลยุทธ์ กลยุทธ์การบริหารการตลาดบริการ การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจบริการ 7Ps และกลยุทธ์การสร้างแบรนด์ ภาพลักษณ์

- การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Research) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลขององค์กร ที่แสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ ลักษณะการดำเนินงานขององค์กร รวมถึงรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากเอกสารงานวิจัยต่างๆ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลของคู่แข่งขัน ตำรา บทความ วารสาร หนังสือพิมพ์และข้อมูลจากเวปไซค์ต่างๆที่เป็นประโยชน์

- การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Research)

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม โดยใช้เวลาการเก็บระหว่างวันที่ 30 มกราคม ถึง วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2555 จากผู้ที่ใช้บริการกับธนาคารทิสโก้และผู้ที่ใช้บริการกับธนาคารพาณิชย์อื่นๆ รวม 100 ชุด

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) สัมภาษณ์เชิงลึกผู้จัดการสาขา และHead of training and learn center (TLC) โดยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 คน

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 100 ฉบับ ประกอบด้วย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพสมรส และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการให้บริการของธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.0 และเพศชาย ร้อยละ 42.0 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25-34 ปี ร้อยละ 65.0 รองลงมามีอายุระหว่าง 15-24 ปี ร้อยละ 16.0 และมีอายุระหว่าง 45-54 ปี ร้อยละ 11.0 ตามลำดับ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 74.0 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า ร้อยละ 10.0 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. หรือเทียบเท่า ร้อยละ 7.0 ตามลำดับ ประกอบอาชีพหลักเป็น พนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุด ร้อยละ 69.0 รองลงมาเป็นเจ้าของกิจการ/ ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 14.0 และเป็นข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 6.0 ตามลำดับ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท เป็นจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 43.0 รองลงมาคือ 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 28.0 และไม่เกิน 10,000 บาท ร้อยละ 14.0 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสดร้อยละ 60.0 รองลงมาคือสมรสแล้ว ร้อยละ 39.0 และหย่า/ หม้าย ร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

2. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการให้บริการของธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 49.0 ไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารการให้บริการของธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) จากวิทยุเลย รองลงมารับรู้ข่าวสารการให้บริการ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 29.0 และรับรู้ข่าวสารการให้บริการ 4 ครั้งขึ้นไปต่อสัปดาห์ ร้อยละ 14.0 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารการให้บริการของธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) จากโทรทัศน์ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 38.0 รองลงมารับรู้ข่าวสารการให้บริการ 4 ครั้งขึ้นไปต่อสัปดาห์ ร้อยละ 36.0 และไม่ได้รับรู้ข่าวสารการให้บริการจากโทรทัศน์เลย ร้อยละ 15.0 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56.0 ไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารการให้บริการของธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) จากหนังสือพิมพ์เลย รองลงมารับรู้ข่าวสารการให้บริการ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 17.0 และรับรู้ข่าวสารการให้บริการ 4 ครั้งขึ้นไปต่อสัปดาห์ ร้อยละ 14.0 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 47.0 ไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารการให้บริการของธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) จากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ตเลย รองลงมารับรู้ข่าวสารการให้บริการ 4 ครั้งขึ้นไปต่อสัปดาห์ ร้อยละ 27.0 และ รับรู้ข่าวสารการให้บริการ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 14.0 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารการให้บริการของธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) จากป้ายประชาสัมพันธ์หน้าธนาคาร 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 32.0 รองลงมารับรู้ข่าวสารการให้บริการ 4 ครั้งขึ้นไปต่อสัปดาห์ ร้อยละ 36.0 และไม่ได้รับรู้ข่าวสารการให้บริการจากโทรทัศน์เลย ร้อยละ 15.0 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารการให้บริการของธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) จากเอกสาร/ แผ่นพับ/ โปสเตอร์ของธนาคารเลย ร้อยละ 48.0 รองลงมารับรู้ข่าวสารการให้บริการ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 26.0 และรับรู้ข่าวสารการให้บริการ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 16.0 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารการให้บริการของธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) จากพนักงานธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) 4 ครั้งขึ้นไปต่อสัปดาห์ ร้อยละ 32.0 รองลงมาไม่ได้รับรู้ข่าวสารการให้บริการจากโทรทัศน์เลย ร้อยละ 28.0 และรับรู้ข่าวสารการให้บริการ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 24.0 ตามลำดับ ก ลุ่ ม

ตัวอย่างไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารการให้บริการของธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) จากคนรู้จักกันเลย ร้อยละ 46.0 รองลงมารับรู้ข่าวสารการให้บริการ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 20.0 และรับรู้ข่าวสารการให้บริการ 4 ครั้งขึ้นไปต่อสัปดาห์ และ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 17.0 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 69.0 ไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารการให้บริการของธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) จากงานแสดงสินค้า เช่น งานมอเตอร์โชว์เลย ร้อยละ 69.0 รองลงมารับรู้ข่าวสารการให้บริการ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 16.0 และรับรู้ข่าวสารการให้บริการ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 9.0 ตามลำดับ

3. ความคิดเห็นของลูกค้าที่มีต่อภาพลักษณ์ของธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน)

ความคิดเห็นของลูกค้าที่มีต่อภาพลักษณ์ของธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการรับรู้ในตราสินค้า (brand awareness) ด้านการสร้างความชอบที่มากกว่า (brand preference) และด้านการสร้างความภักดีในตราสินค้า (brand loyalty) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ลูกค้ามีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ของธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) ด้านการรับรู้ในตราสินค้าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ลูกค้ามีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ของธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) เรื่องธนาคารมีความมั่นคงปลอดภัยและน่าเชื่อถือ และเรื่องธนาคารมีความเชี่ยวชาญทางด้านการเงิน และการลงทุน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.76 และ 3.95 ตามลำดับ) ส่วนเรื่องธนาคารเป็นที่รู้จักและยอมรับของคนทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.99)

ลูกค้ามีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ของธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) ด้านการสร้างความชอบที่มากกว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.03) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจากมากไปน้อยดังนี้ เรื่องธนาคารมีบริการทางการเงินที่หลากหลายให้เลือกใช้บริการ เรื่องธนาคารมีอัตราดอกเบี้ยเงินฝากสูงน่าสนใจ และเรื่องธนาคารมีเทคโนโลยีการธนาคารที่ทันสมัย เช่น ตู้ ATM ใช้ตรวจสอบรายการเดินบัญชีเงินฝากและสินเชื่อเช่าซื้อได้อย่างสะดวกสบาย ($\overline{X}$ = 3.27, 3.10 และ 2.72 ตามลำดับ)

ลูกค้ามีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ของธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) ด้านการสร้างความภักดีในตราสินค้าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.23) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจากมากไปน้อยดังนี้ เรื่องธนาคารติดต่อสื่อสารให้ข้อมูลความรู้ทางด้านการเงินและการลงทุนอย่างต่อเนื่อง เรื่องธนาคารสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าอย่างต่อเนื่อง และเรื่องธนาคารให้การดูแลและใส่ใจลูกค้าอย่างต่อเนื่อง ($\overline{X}$ = 3.34, 3.20 และ 3.15 ตามลำดับ)

4. ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) ของลูกค้า แบ่งเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์/ บริการ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย/ สถานที่ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านคน/ บุคลากร ด้านสิ่งนำเสนอทางกายภาพ และด้านกระบวนการ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์/ บริการมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) ของลูกค้า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.99) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เรื่องธนาคารให้บริการสินเชื่อด้านต่างๆ หลากหลาย เช่น เช่าซื้อรถยนต์ สินเชื่อธุรกิจ SME อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.80) เรื่องธนาคารมีบริการฝากเงินที่หลากหลาย เช่น เงินฝากซุปเปอร์ออมทรัพย์ เงินฝากออมทรัพย์พิเศษ อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.04) และเรื่องธนาคารมีเครื่อง ATM เครื่อง ETM เปิดให้บริการหลายจุด อยู่ในระดับน้อย ($\overline{X}$ = 2.12)

ปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านราคามีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) ของลูกค้า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจากมากไปน้อยดังนี้ เรื่องค่าธรรมเนียมบริการทางการเงินต่าง ๆ อยู่ในอัตราที่เหมาะสม เช่น ค่าธรรมเนียมบริการโอนเงิน เรื่องมีเงื่อนไขด้านอัตราดอกเบี้ยเงินฝากสูง และเรื่องมีเงื่อนไขอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อต่างๆ ค่อนข้างต่ำ ($\overline{X}$ = 2.85, 2.83 และ 2.75 ตามลำดับ)

ปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านการจัดจำหน่าย/ สถานที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) ของลูกค้า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.90) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจากมากไปน้อยดังนี้ เรื่องที่ตั้งของธนาคารอยู่ภายในห้างสรรพสินค้า เรื่องที่ตั้งของธนาคารอยู่บนถนนที่มีการคมนาคมสะดวก และเรื่องที่ตั้งของธนาคารอยู่ใกล้กับสถานที่ทำงานหรือบ้าน ($\overline{X}$ = 3.03, 2.96 และ 2.72 ตามลำดับ)

ปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) ของลูกค้า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.90) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจากมากไปน้อยดังนี้ เรื่องมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับภาพลักษณ์ และความน่าเชื่อถือของธนาคาร เช่น การได้รับรางวัลจากสถาบันต่าง ๆ เรื่องมีการโฆษณาผ่านเว็บไซต์ ลูกค้าสามารถสื่อสารกับธนาคารได้ และเรื่องมีการโฆษณาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการของธนาคารอย่างต่อเนื่อง ($\overline{X}$ = 3.01, 2.92 และ 2.70 ตามลำดับ)

ปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านคน/ บุคลากรมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) ของลูกค้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจากมากไปน้อยดังนี้ เรื่องพนักงานมีมนุษย์สัมพันธ์ดี มีความกระตือรือร้น มีใจรักงานบริการ เรื่องพนักงานมีความรู้น่าเชื่อถือ และเรื่องพนักงานสามารถแนะนำและช่วยเหลือลูกค้าทุกปัญหา เช่น การชี้แจ้งแนะนำเงื่อนไขสินเชื่อต่าง ๆ ของธนาคาร ($\overline{X}$ = 3.58, 3.56 และ 3.55 ตามลำดับ)

ปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านสิ่งนำเสนอทางกายภาพมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) ของลูกค้า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจากมากไปน้อยดังนี้ เรื่องมีการตกแต่งสถานที่ให้ดูทันสมัยหรูหรา เรื่องมีที่นั่งพักรอรับบริการเพียงพอสะดวกสบาย และเรื่องที่ตั้งมีที่จอดรถสะดวกปลอดภัยและเพียงพอ ($\overline{X}$ = 3.27, 3.14 และ 3.08 ตามลำดับ)

ปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านกระบวนการมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) ของลูกค้า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.17) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นจากมากไปน้อยดังนี้ เรื่องมีขั้นตอนการฝาก-ถอนอย่างเป็นระบบ เรื่องพนักงานมีการทักทายต้อนรับเสมอ และเรื่องมีการให้บริการที่รวดเร็วและมีความถูกต้อง ($\overline{X}$ = 3.29, 3.15 และ 3.08 ตามลำดับ)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้จัดการสาขาอาคารภคินท์ และHead of training and learn center (TLC) สรุปผลการสัมภาษณ์

- ธนาคารพาณิชย์ต่างๆมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านRateและเงื่อนไขที่Flexibility เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของ ส่วนของทิสโก้จะเน้นจับกลุ่มระดับกลางถึงระดับสูง ปัจจุบันทิสโก้เน้นการโฆษณาทางโทรทัศน์ทางด้านการสร้างแบรนด์มากกว่า เริ่มจากการให้คนทั่วไปรู้จักทิสโก้ก่อน

- ธนาคารทิสโก้มีจุดแข็งคือก่อตั้งเป็นบริษัทเงินทุนแห่งแรกในประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2512 เป็นระยะเวลา 43 ปี ถือว่ามีความมั่นคงมากพอสมควร และได้รับรางวัลต่างๆมากมาย

- ธนาคารทิสโก้มีจุดอ่อน เรื่องสาขาของทิสโก้ยังน้อยอยู่ อาจจะเข้าถึงลูกค้าได้ยาก แต่ก็มีนโยบายในการเร่งขยายสาขาเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ

- รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนรถคันแรกและบ้านหลังแรก จะได้รับหักลดหย่อนภาษี ก็มีส่วนช่วยในการกระตุ้นกลุ่มลูกค้าให้ใช้บริการสินเชื่อธนาคารได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย ส่วนอุปสรรคคือคู่แข่งขันทางด้านธุรกิจนี้มีค่อนข้างมาก

- นโยบายหลักๆของทิสโก้ คือกลยุทธ์ IMC ทิสโก้เน้นการสร้างแบรนด์ให้เป็นที่รู้จัก จึงได้เริ่มมีการใช้เครื่องมือทางด้านการโฆษณาทางสื่อต่างๆเข้ามาช่วย เช่น โทรทัศน์ วิทยุ ป้ายโฆษณา ต่างๆ เพื่อให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป และเน้นการทำ CSR กับลูกค้า

- ทิสโก้เน้นเจาะกลุ่มลูกค้าเฉพาะกลุ่มของแต่ละ product ซึ่งเราจะมีการกำหนดกลุ่มลูกค้าที่ชัดเจน ไม่ได้เหมือนกับคู่แข่งโดยทั่วไปที่อาจจะต้องการเจาะในทุกระดับ ก็ทำให้ได้ลูกค้าที่ไม่มีอัตราไม่ตรงกลุ่มเป้าหมายมากกว่า

- กลุ่มเป้าหมายของตลาดเงินฝาก ทิสโก้เน้นเจาะตลาดระดับกลางถึงระดับบนเป็นหลัก

- ปริมาณเงินฝากของทิสโก้อยู่ในระดับหนึ่ง แต่จะเน้นการทำการตลาดและเจาะตลาดกับสินเชื่อรถยนต์ หรือทางด้านกองทุนต่างๆมากว่า แต่ทางด้านเงินฝากก็ต้องเพิ่มขึ้นที่สามารถอยู่ในธุรกิจได้ เนื่องจากมีการเพิ่มขึ้นของสาขามากขึ้นเรื่อยๆ

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

จากรายงานการศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์การตลาด และการจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจสถาบันการเงิน: กรณีศึกษาการสร้างแบรนด์ ธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน)” เพื่อทำการจัดการเชิงกลยุทธ์ในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและการเพิ่มขึ้นของผลประกอบการเพื่อสร้างโอกาสในการเติบโตของธุรกิจอย่างต่อเนื่องระยะยาวของธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) เป็นการศึกษาเป็นการศึกษาผสมผสานระหว่างเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ ตามกรอบแนวทางของกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ และกลยุทธ์การตลาด โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าหน้าที่ของธนาคาร และทำการเก็บแบบสอบถามกับผู้ใช้บริการกับธนาคารทิสโก้ และผู้ที่ใช้บริการกับธนาคารพาณิชย์อื่นๆ ร่วมกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของบริษัทฯ จากการศึกษาสาเหตุของปัญหา คือการยอดเงินฝากลดลงทุกปี ตั้งแต่ปี 2551-2553 และการสร้างแบรนด์ของธนาคารทิสโก้ยังไม่เป็นที่รู้จักและยอมรับอย่างแพร่หลาย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารการให้บริการของธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) จากวิทยุ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ เอกสารประชาสัมพันธ์ของธนาคาร คนรู้จักกัน และงานแสดงสินค้าเลย แต่ส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากพนักงานธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) 4 ครั้งขึ้นไปต่อสัปดาห์ และรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์ และป้ายประชาสัมพันธ์หน้าธนาคาร 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์

โดยภาพรวม ลูกค้ามีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ของธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) ด้านการรับรู้ในตราสินค้าอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการสร้างความชอบที่มากกว่า และด้านการสร้างความภักดีในตราสินค้าอยู่ในระดับปานกลาง

ปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านคน/ บุคลากร มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) ของลูกค้าในระดับมาก ส่วนปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์/ บริการ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย/ สถานที่ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านสิ่งนำเสนอทางกายภาพ และด้านกระบวนการ มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) ของลูกค้าในระดับปานกลาง

ผลการศึกษาและวิเคราะห์ตามขั้นตอนการจัดการเชิงกลยุทธ์ของธนาคารทิสโก้ ที่มีการวางแผนกลยุทธ์มุ่งที่ขยายสาขาและการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ให้เป็นที่รู้จักและยอมรับ พบว่าธนาคารทิสโก้มีจุดแข็งและมีโอกาส ทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันในอุตสาหกรรม สามารถสรุปผลของการศึกษา และข้อเสนอแนะจากการศึกษาดังนี้

กลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Strategy) ใช้กลยุทธ์การเจริญเติบโตที่มุ่งเน้นด้านความเชี่ยวชาญ ทางด้านการให้บริการด้านธุรกิจที่เกี่ยวกับการบริการทางการเงิน และการยอมรับในแบรนด์ธนาคารทิสโก้ จำกัด (มหาชน) โดยเน้นกลยุทธ์การเจริญเติบโตตามแนวนอน (Horizontal Integration Strategy) เป็นการสร้างการเติบโตด้วยการเพิ่มผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆให้สอดคล้องกับของเดิม และการขยายสาขาไปตามพื้นที่ต่างๆ ทั่วทั้งประเทศ มีการทำการตลาดอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการสร้างแบรนด์มให้เป็นที่รู้จักและยอมรับอย่างแพร่หลาย และมีการขยายตลาดไปยังกลุ่มเป้าหมายใหม่ ๆ

กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy) เลือกกลยุทธ์การมุ่งเน้น (Focus Strategy) เป็นกลยุทธ์การแข่งขันสร้างคุณค่าด้วยการผสมผสานการมุ่งเน้นกับความแตกต่าง(Focused Differentiation Strategy) ของหน่วยธุรกิจ Banking Operation คือ มุ่งที่ความต้องการของลูกค้าในตลาดย่อย โดยการสร้างผลิตภัณฑ์ และบริการที่มีความเฉพาะเจาะจงมีความแตกต่างมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดเฉพาะได้ ซึ่งการสร้างความแตกต่างนี้จะเป็นการสร้างความจงรักภักดีในตราสินค้าของลูกค้าในตลาดย่อย และสามารถสร้างผลกำไรสูงให้แก่บริษัทฯ ทั้งในระยะสั้น และระยะยาว เนื่องจากบริษัทฯ จะได้รับความเชื่อถือ และความพึงพอใจในการใช้บริการจากลูกค้า

กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy) ของผลิตภัณฑ์เงินฝากประเภทซุปเปอร์ออมทรัพย์โดยเลือกกลยุทธ์การมุ่งเน้นการสร้างผลิตภัณฑ์ และบริการ โดยการให้ความสำคัญกับการพัฒนา และปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน ทั้งด้านการพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญ และด้านการบริการ ที่จะตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าในปัจจุบัน และอนาคต เพื่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดในระยะยาวต่อไป

ด้านการตลาด มุ่งเน้นการพัฒนาตลาด (Market Development) ได้เลือกเอาการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานทางการตลาด (Marketing Strategy) มาใช้ เพื่อให้องค์กรสามารถแข่งขันในตลาด และสามารถเติบโตได้อย่างต่อเนื่องและมั่นคงในอนาคต โดยการเพิ่มส่วนแบ่งตลาดด้านเงินฝากซุปเปอร์ออมทรัพย์ให้มากขึ้น และการนำเอากลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) มาใช้ในการแก้ปัญหา เพื่อสร้างแบรนด์ให้เป็นที่รู้จัก และเพื่อเป็นการสื่อ ถึงแบรนด์ของธนาคารทิสโก้ด้านความมั่นคงและความเชี่ยวชาญด้านการบริหารทางการเงิน

มุ่งเน้นพัฒนาด้านบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ ประกอบกับการใช้กลยุทธ์ IMC (Integrated Marketing Communication) เพื่อเพิ่มช่องทางให้มีความหลากหลายในการตลาด และมุ่งเน้นการรักษาฐานลูกค้าเก่าไว้ โดยใช้กลยุทธ์ CRM (Customer Relationship Management) เพื่อติดต่อสื่อสารกับลูกค้าให้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจนเกิดความจงรักภักดีต่อองค์กร

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ยุพิน พิทยาวัฒนชัย อาจารย์ที่ปรึกษา รวมถึงคณะอาจารย์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด ทุกท่าน ที่ให้ความกรุณาแนะนำตรวจตราแก้ไขเนื้อหา ตลอดจนให้กำลังใจในการศึกษาค้นคว้าอิสระ รวมทั้งอาจารย์ ดร.พีรพงษ์ ฟูศิริ และอาจารย์ ดร.ประเสริฐ ศิริเสรี

วรรณ ที่กรุณารับเป็นประธานกรรมการ และกรรมการในการสอบรายงานการค้นคว้านี้ และคอยให้ความช่วยเหลือและแนะนำทุกอย่างด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณครอบครัว เพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ในชั้นเรียนทุกคนของข้าพเจ้า ที่ได้คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจเสมอมา ขอขอบพระคุณทุกคนที่เสียสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถาม อันนำมาซึ่งข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้

บรรณานุกรม

กานดา พูนลาภทวี. 2530. สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์จิตตินันท์ เดชะคุปต์. 2540. “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจิตวิทยาบริการ” เอกสารการสอนชุด วิชาจิตวิทยาการบริการ เล่มที่ 1 หน่วยที่1-7 นนทบุรี สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ฉัตยาพร เสมอใจ. การตลาดธุรกิจบริการ .พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ เอ็กซเปอร์เน็ท, 2545

ชัยสมพล ชาวประเสริฐ. 2548. การตลาดบริการ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ส.เอเชียเพรส (1989).

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ข้อมูลบริษัท ธนาคารทิสโก้ จำกัด มหาชน (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.set.or.th

ทรรศนะ บุญขวัญ และเอกชัย อภิศักดิ์กุล. 2550. การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร: เซนกิจ เลินนิ่ง (ประเทศไทย) จำกัด.

รัตนาวดี ใจจะโปะ. 2553. กลยุทธ์ธุรกิจ และกลยุทธ์ตลาดเพื่อเพิ่มผลประกอบการของธุรกิจค้าปลีกวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างและตกแต่งบ้าน: กรณีศึกษา บริษัท โฮมโปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน). ปริญญานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ภาควิชาการตลาด บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

ลลิลภรณ์ ปัทมดิลก. 2553. กลยุทธ์ธุรกิจและกลยุทธ์การตลาดของธุรกิจออกกำลังกาย กรณีศึกษา บริษัท ABC Fitness Center. ปริญญานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ภาควิชาการตลาด บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

วีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. คุณภาพในงานบริการ. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย - ญี่ปุ่น), 2539.

วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์, กฤษณา สุวรรณภักดี, พรพรรณ ปริญญาธนกุล, วลีพร ธนาธิคม และพรทิพย์ นุกูลวุฒิโอภาส การวางแผนกลยุทธ์: ศิลปะการกำหนดแผนองค์กรสู่ความเป็นเลิศ. สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2546

พิศูจน์ ส้มเตี้ย. 2548. ภาพพจน์และพฤติกรรมของผู้ใช้บริการธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขาในห้างสรรพสินค้า (In-store branch) ในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์, ศุภร เสรีรัตน์, ปณิศา มีจินดา, และอรทัย เลิศวรรณวิทย์. 2550. กลยุทธ์การตลาดและการบริหารเชิงกลยุทธ์โดยมุ่งที่ตลาด.กรุงเทพฯ: ธนธัชการพิมพ์.

สุรีรัตน์ วรรณทอง. 2550. ภาพลักษณ์ใหม่และคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อพฤติกรรมในการตัดสินใจใช้บริการของลูกค้าธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่. กรุงเทพฯ:สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เสรี วงษ์มณฑา. 2540. ครบเครื่องการสื่อสารการตลาด. กรุงเทพฯ: วิสิทธิ์พัฒนา.

โสภาพรรณ สัญญาณเสนาะ. 2544. การสร้างตราสินค้าของเครื่องดื่ม Red Bull Extra. สารนิพนธ์ปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์การตลาด บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

เอกชัย บุญยาทิษฐาน. 2553. คู่มือวิเคราะห์ SWOT อย่างมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปัญญาชน.

Michael A. Hitt, R.Duane Ireland and Robert E. Hoskisson. การจัดการเชิงกลยุทธ์. ผู้แปลและเรียบเรียง ดร.เอกชัย อภิศักดิ์กุล และ ดร.ทรรศนะ บุญขวัญ. สำนักพิมพ์ McGraw Hill. 2552.

Philip Kotler. การจัดการการตลาด. ผู้แปลและเรียบเรียง ธนวรรณ แสงสุวรรณ, อดิลล่า พงศ์ยี่หล้า, อุไรวรรณ แย้มนิยม, ยุทธนา ธรรมเจริญ และยงยุทธ ฟูพงศ์ศิริพันธ์. เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า, 2552

_____ . 7 ธันวาคม 2554. ข้อมูลบริษัท ธนาคารทิสโก้ จำกัด มหาชน (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.tisco.co.th

_____ . 16 ธันวาคม 2554. IMC:Product Placement (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.e-bizthailand.com

_____ . 16 ธันวาคม 2554. ทฤษฎีเกี่ยวกับการตลาดบริการ (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://servicearts.wordpress.com

_____ . 16 ธันวาคม 2554. กลยุทธ์การสร้างแบรนด์(Brand Building) (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.thaismeboard.com/index.php?topic=122.0

_____ . 20 ธันวาคม 2554. ขั้นตอนในการสร้างแบรนด์ให้ประสบความสำเร็จ (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://drwarat.blogspot.com/2011/01/brand.html

_____ . 20 ธันวาคม 2554. Brand Equity คุณค่าตราสินค้า (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.docstoc.com/docs/38623841/32712_20Summary

Kotler, P. 1997. Marketing Management : Analysis, Planning, Implemetation and Control.

Kotler, P. 2009. Principles of Marketing. Pearson Education.

Kotler, P.and G. Armstrong. 1996. Principles of Marketing. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.

Porter, Michael E. 1985. Competitive advantage : creating and sustaining superior performance. New York : Free Press.

ปัญหาและการจัดการกลยุทธ์เพื่อเพิ่มผลประกอบการของธุรกิจการท่องเที่ยวและสันทนาการ กรณีศึกษา บริษัทภูเก็ตแฟนตาซี จำกัด (มหาชน)

ทิพย์พิรุณ พุมดวง, อุทัย รัตน์วิจิตต์เวช
สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง ปัญหาและการจัดการกลยุทธ์เพื่อเพิ่มผลประกอบการของธุรกิจการท่องเที่ยวและสันทนาการ กรณีศึกษา : บริษัทภูเก็ตแฟนตาซี จำกัด (มหาชน) ซึ่งปัญหาของบริษัทคือ การดำเนินงานมีผลกำไรในปี 2553 ลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2552 และปี 2551 วัตถุประสงค์ในการศึกษา 1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งศึกษายืนยันปัญหาที่เกิดขึ้นภายในบริษัท ภูเก็ตแฟนตาซี จำกัด (มหาชน) 2. เพื่อศึกษาแนวทางการกำหนดกลยุทธ์ในการเพิ่มรายได้รวมถึงเพิ่มผลกำไรให้กับบริษัท ภูเก็ตแฟนตาซี จำกัด (มหาชน) 3. เพื่อศึกษาแนวทางการกำหนดกลยุทธ์ในเพิ่มและรักษาฐานลูกค้าให้กับบริษัท ภูเก็ตแฟนตาซี จำกัด (มหาชน)

โดยได้ทำการแบ่งวิธีการศึกษาออกเป็น2ส่วน คือ การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Study) โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและสันทนาการ จากเอกสารงานวิจัยต่างๆ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลของคู่แข่งขัน และข้อมูลจากเวปไซด์ หนังสือพิมพ์ บทความต่างๆที่เป็นประโยชน์ และการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Study) โดยจัดทำแบบสอบถามเรื่อง ทัศนคติของนักเที่ยวที่มีต่อการตัดสินใจมาเที่ยวที่ภูเก็ตแฟนตาซี โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 ชุด และทำการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารของบริษัทภูเก็ตแฟนตาซี จำกัด (มหาชน)จำนวน1ท่าน และสัมภาษณ์ตัวแทนจำหน่าย จำนวน10ท่าน โดยกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ตามแนวคิดการจัดการเชิงกลยุทธ์ทางธุรกิจ และกลยุทธ์การตลาดและได้มาประมวลผลการวิเคราะห์ตามทฤษฎี SWOT, Five forces, PEST และ TOWS

ผลของการศึกษาพบว่าสาเหตุของปัญหาคือหนี้สินที่ยังไม่สามารถชำระคืนได้ทำให้ขาดสภาพคล่องทางการเงิน นอกจากนี้สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและการเมืองยังส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวทำให้เดินทางมาเที่ยวน้อยลง รวมถึงลูกค้ารายเดิมที่เคยเดินทางมาเที่ยวแล้วไม่กลับมาเที่ยวอีก เนื่องจากความหลากหลายของผลิตภัณฑ์มีน้อย อย่างไรก็ตามพบว่าธุรกิจยังมีโอกาสเติบโตเนื่องจากความโดดเด่นในด้านความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ที่ไม่เหมือนใคร ดังนั้นเพื่อการเติบโตขององค์กรในการเพิ่มผลกำไรและเพิ่มจำนวนลูกค้ารายใหม่รวมถึงรักษาฐานลูกค้าเก่า จากการศึกษาจึงพบแนวทางดังนี้ กลยุทธ์ระดับองค์กร คือ กลยุทธ์การเติบโต (Growth Strategy) ด้วยการพัฒนาตลาด (Market development strategy) และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product development strategy) กลยุทธ์ระดับธุรกิจ คือ กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง (Differentiation Strategy) กลยุทธ์ระดับหน้าที่ คือ กลยุทธ์การแบ่งส่วนตลาด (STP Strategy), กลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix Strategy) และกลยุทธ์การบริการลูกค้าสัมพันธ์ (Customer Relationship Management: CRM)

อย่างไรก็ดีการศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัด คือ ระยะเวลาในการศึกษามีจำกัด การรวบรวมข้อมูลจากคู่แข่งทำได้ยาก และไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลบางส่วนจากบริษัทได้อย่างครบถ้วน เนื่องจากข้อมูลบางประเภทบริษัทที่ทำการศึกษาไม่เปิดเผย

ในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษากลยุทธ์ด้านทรัพยากรบุคคลเพื่อสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพและสมรรถนะสูง เนื่องจากเป็นธุรกิจที่ใช้ทรัพยากรคนจำนวนมากเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของบริษัทในระยะยาว รวมถึงศึกษากลยุทธ์ด้านจิตวิทยาการขายเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสมาชิกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและลดปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในองค์กรและจากลูกค้า

บทนำ

บริษัท ภูเก็ตแฟนตาซี จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของบริษัทซาฟารีเวิลด์ จำกัด(มหาชน) ได้ดำเนินธุรกิจเป็นแหล่งบันเทิงขนาดใหญ่ที่ได้ มาตรฐานระดับสากล ณ หาดกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพสูงในการที่จะชักจูง นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศให้เดินทางไปท่องเที่ยว เพราะจังหวัดภูเก็ตได้รักษาสภาพของชายหาด เกาะ และแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติไว้เป็นอย่างดี และจากสถิติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จำนวนนักท่องเที่ยวที่ เดินทางเข้าสู่ภูเก็ตได้เพิ่มอย่างรวดเร็วมาโดยตลอด นอกจากแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติแล้ว จังหวัดภูเก็ตไม่มีแหล่ง ท่องเที่ยวเพื่อความบันเทิงอื่นที่จะสามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นได้ ซาฟารีเวิลด์จึงได้จดทะเบียนก่อตั้ง บริษัท ภูเก็ตแฟนตาซี จำกัด ขึ้นเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2539 เพื่อดำเนินธุรกิจความบันเทิงในด้านการแสดง โดยมีแนวทางในการดำเนินงานที่จะเสนอบริการความบันเทิงในเวลากลางคืนควบคู่ไปกับบริการอาหารเย็น เช่นเดียว กับที่ปรากฏตามเมืองใหญ่ๆ ในต่างประเทศ และเพื่อให้เป็นแหล่งบันเทิงที่มีเอกลักษณ์เฉพาะและได้มาตรฐานสากล ที่นักท่องเที่ยวทุกเพศ ทุกวัย สามารถจะเข้าชมได้ ภูเก็ตแฟนตาซีจึงได้นำเอาศิลปะและวัฒนธรรมไทยมาประยุกต์กับเทคโนโลยีของแสง สี เสียง และเทคนิคการแสดงอันทันสมัย ตลอดจนได้นำเอาช้างซึ่งถือว่าเป็นสัตว์ที่เป็นสัญลักษณ์ของประเทศและสัตว์อื่นๆ เช่น เสือ และนก เป็นต้น มาประกอบในการแสดง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้าชมมีความตื่นเต้นและประทับใจกับความตระการตาของฉากและการแสดงที่ยิ่งใหญ่ มีความสุข และสนุกสนานที่ได้มาท่องเที่ยวในสถานที่ ที่ได้จัดสร้างตามมาตรฐานระดับสากล

ปัญหาและลักษณะปัญหาที่เกิดขึ้นภายในองค์กร

1. ปัญหาระดับองค์กร: บริษัทภูเก็ตแฟนตาซี จำกัด (มหาชน)

   เมื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของบริษัท ภูเก็ตแฟนตาซี จำกัด (มหาชน) ในปี2553 กับปี2552แล้วพบว่ามีผลกำไรในปี2553 ลดลงจากปี2552 จำนวน20.97 ล้านบาท

2. ปัญหาระดับธุรกิจ: การจำหน่ายบัตรเข้าชม

   รายได้จากการขายบัตรเข้าชมของบริษัทภูเก็ตแฟนตาซี จำกัด (มหาชน) มีรายได้จากการขายบัตรเข้าชมในปี2553 มีแนวโน้มลดลง

3. ปัญหาระดับหน้าที่: การจำหน่ายบัตรเข้าชมผ่านตัวแทนจำหน่าย

   จำนวนนักท่องเที่ยวที่ซื้อบัตรเข้าชมผ่านทางตัวแทนจำหน่ายในปี2553 มีแนวโน้มลดลง

แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องปัญหาและการจัดการกลยุทธ์เพื่อเพิ่มผลประกอบการของธุรกิจการท่องเที่ยว และสันทนาการกรณีศึกษา : บริษัทภูเก็ตแฟนตาซี จำกัด (มหาชน) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าความรู้และได้ดำเนินการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวคิดประกอบการวิจัย ดังนี้

2.1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์

2.1.1การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Analysis)

2.1.2การกำหนดกลยุทธ์ (Strategic Formulation)

2.1.3การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation)

2.1.4การประเมินผล และการควบคุมกลยุทธ์ (Strategic Implementation & Control)

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการและกลยุทธ์การตลาด

2.2.1กลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix)

2.2.2ทฤษฎีการตลาดแบบครบวงจร (Integrated Marketing Communication: IMC)

2.2.3ทฤษฎีการแบ่งส่วนตลาด (STP Marketing)

2.2.4ทฤษฎีการบริการ

2.2.5ทฤษฎีด้านการท่องเที่ยว

2.2.6ทฤษฎีการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ (Customer Relationship Management)

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.ระเบียบวิธีการศึกษาและผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องปัญหาและการจัดการกลยุทธ์เพื่อเพิ่มผลประกอบการของธุรกิจการท่องเที่ยวและสันทนาการกรณีศึกษา: บริษัทภูเก็ตแฟนตาซี จำกัด (มหาชน)ผู้ศึกษาได้มีวิธีการ ขั้นตอน และรายละเอียดของการศึกษาดังนี้

3.1 การออกแบบงานวิจัย

3.2 การศึกษาวิจัยและเก็บข้อมูล

3.2.1 การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ

3.2.2 การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ

3.2.2.1 การเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณโดยการวิจัยเชิงสำรวจ

3.2.2.2 การเก็บข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์เชิงลึก

3.3 การวิเคราะห์ สรุป ประมวลผลข้อมูล

3.3.1 การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์

-ข้อมูลทุติยภูมิ

-ข้อมูลปฐมภูมิ

3.3.2 การสรุปประมวลข้อมูลเพื่อกำหนดกลยุทธ์

-การกำหนดกลยุทธ์ระดับองค์กร

-การกำหนดกลยุทธ์ระดับหน่วยธุรกิจ

-การกำหนดกลยุทธ์ระดับหน้าที่

ตารางที่1 แสดงการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์เพื่อแก้ปัญหา (Strategic Choice)

ระดับกลยุทธ์	ทางเลือกกลยุทธ์	ข้อดี	ข้อเสีย	กลยุทธ์ที่เหมาะสม
กลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Level Strategy)	**กลยุทธ์การเติบโต (Growth Strategy)** 1.กลยุทธ์การพัฒนาตลาด(Market development strategy)	1.สร้างการรับรู้ในตราสินค้าได้กว้างขวางขึ้น 2.ลูกค้ามีทางเลือกเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากช่องทางการจัดจำหน่ายที่เพิ่มขึ้น 3.เป็นการกระตุ้นยอดขายและกำไรให้กับบริษัท 4.เพิ่มโอกาสทางการตลาดในการเติบโตของบริษัท 5.ขยายฐานลูกค้าใหม่เพิ่มขึ้น	1.ค่าใช้จ่ายในการขยายช่องทางการจัดจำหน่าย 2.คู่แข่งขันอาจมีการใช้กลยุทธ์เดียวกันในการแข่งขัน	**กลยุทธ์การเติบโต (Growth Strategy)** 1.กลยุทธ์การพัฒนาตลาด(Market development strategy) 2.กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product development strategy)
	2.กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product development strategy)	1.การปรับปรุงพัฒนาผลิตภัณฑ์นั้น สามารถทำให้สอดคล้องกับการตอบสนองความต้องการของลูกค้า 2.เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน 3.เพื่อโอกาสทางการตลาดของบริษัทมากขึ้น 4.ทำให้ผลิตภัณฑ์และบริการมีความหลากหลาย 5.สร้างการรับรู้ต่อตราสินค้า 6.เพิ่มยอดขายและกำไรให้กับบริษัท 7.เป็นการดึงดูดลูกค้าให้มีการซื้อสินค้า	1.ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงพัฒนาผลิตภัณฑ์สูง 2.คู่แข่งขันสามารถลอกเลียนแบบได้ง่าย	
	กลยุทธ์คงตัว (Stability Strategy)	1.ป้องกันความเสี่ยงจากผลกระทบทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม 2.ป้องกันการประสบปัญหาค่าใช้จ่ายในการลงทุนสูงกว่าผลตอบแทน	1.ความไม่แน่นอนจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม 2.อาจพลาดโอกาสในการสร้างการเติบโตให้กับบริษัท	

ระดับกลยุทธ์	ทางเลือกกลยุทธ์	ข้อดี	ข้อเสีย	กลยุทธ์ที่เหมาะสม
		3.เพื่อรักษาสภาพเดิมในปัจจุบันไว้	3.ยอดขายและผลประกอบการไม่เพิ่มขึ้นหรืออาจจะลดลง 4.การส่งเสริมทางการตลาดด้อยกว่าคู่แข่งที่มีการขยายกลยุทธ์อย่างต่อเนื่อง	
	<u>กลยุทธ์การตัดทอน (Retrenchment strategy)</u>	1.สามารถนำเงินที่ได้จากการขายกิจการมาทำนุบำรุงสร้างความแข็งแกร่งกับธุรกิจอื่นๆที่ยังมีศักยภาพสูงอยู่ของกิจการ 2.อาจนำเงินที่ได้จากการขายกิจการไปลงทุนกิจการใหม่ที่มองเห็นโอกาสเติบโต	1.บริษัทสูญเสียรายได้จากกิจการที่ขายไป	
กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Level)	**<u>กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง (Differentiation Strategy)</u>**	1.สร้างคุณค่าและภาพลักษณ์ให้ตราสินค้า 2.กระตุ้นยอดขายและกำไรให้บริษัท 3.สร้างความแตกต่างในตัวผลิตภัณฑ์และบริการ 4.รักษาฐานลูกค้าเดิมและสร้างฐานลูกค้าที่เพิ่มขึ้น	1.คู่แข่งขันอาจลอกเลียนแบบได้ 2.ต้นทุนสูง 3.ลูกค้ามีความต้องการและความชื่นชอบที่แตกต่างกันไป	**กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง (Differentiation Strategy)**
กลยุทธ์ระดับหน้า (Functional Level)	**<u>กลยุทธ์การแบ่งส่วนตลาด (STP Strategy)</u>**	1.การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายสามารถทำได้ง่าย 2.ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ตรงจุด 3.เพิ่มโอกาสทางการตลาดของผลิตภัณฑ์	1.ค่าใช้จ่ายทางการตลาดสูง	**1.กลยุทธ์การแบ่งส่วนตลา(STP Strategy)** **2.กลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix Strategy)** **3.กลยุทธ์การบริการลูกค้าสัมพันธ์**
	<u>กลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด</u>	1.เพื่อสร้างการรับรู้ในตราสินค้าให้กับกลุ่มลูกค้า	1.ค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรม	

ระดับกลยุทธ์	ทางเลือกกลยุทธ์	ข้อดี	ข้อเสีย	กลยุทธ์ที่เหมาะสม
	(Marketing Mix Strategy) -Produce -Price -Place -Promotion -People -Process - Physical	เป้าหมายผ่านทางตัวแทนจำหน่าย 2.เพื่อกระตุ้นให้เกิดการซื้อซ้ำของกลุ่มลูกค้าเก่าและเกิดยอดซื้อจากกลุ่มลูกค้าใหม่ผ่านตัวแทนจำหน่าย 3.เพื่อสร้างรายได้และผลกำไรที่มากขึ้นจากการขายบัตรผ่านทางตัวแทนจำหน่าย	ส่งเสริมการตลาดเพิ่มขึ้น	**(Customer Relationship Management :CRM)**
	กลยุทธ์การบริการลูกค้าสัมพันธ์) Customer Relationship Management :CRM(	1.สร้างควแทนจำหน่ายามจงรักภักดีต่อตราสินค้า 2.กระตุ้นยอดขาย,รักษาลูกค้าเดิม,เพิ่มลูกค้าใหม่ 3.มีdata base เกี่ยวกับข้อมูลของลูกค้าและตั	เกิดต้นทุนในการวางระบบจัดการdata base	

4.สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปการดำเนินการศึกษา และผลการศึกษา

จากการศึกษาทฤษฎีเชิงกลยุทธ์และทฤษฎีด้านการตลาด โดยการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้วยเครื่องมือต่างๆ สามารถทราบถึงปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อผลกำไรของบริษัท รวมทั้งสามารถวิเคราะห์กลยุทธ์เพื่อแก้ไขปัญหาให้แก่บริษัท โดยทำการกำหนดกลยุทธ์ทางธุรกิจให้แก่บริษัทภูเก็ตแฟนตาซี จำกัด (มหาชน) ดังนี้

กลยุทธ์ระดับองค์กร คือ

กลยุทธ์การเติบโต(Growth Strategy)

- โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนาตลาด(Market development strategy)
- โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Development Strategy)

กลยุทธ์รดับธุรกิจ คือ กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง(Differentiation Strategy)

กลยุทธ์ระดับหน้าที่ คือ

กลยุทธ์การแบ่งส่วนตลาด (STP Strategy)

กลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix Strategy)

กลยุทธ์การบริการลูกค้าสัมพันธ์)(Customer Relationship Management: CRM)

4.2 ข้อจำกัดในการศึกษา

1. ระยะเวลาในการศึกษามีจำกัด ทำให้เก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆเพื่อนำมาศึกษา เพื่อวิเคราะห์ปัญหานั้นยังไม่เพียงพอ
2. ไม่สามารถเก้บรวบรวมข้อมูลบางอย่างได้อย่างครบถ้วน เนื่องจากข้อมูลบางประเภทบริษัทไม่สามารถเปิดเผยได้
3. ไม่สามารถศึกษาข้อมูลเชิงลึก จากบริษัทคู่แข่งที่จะนำมาทำการวิเคราะห์กลยุทธ์ได้

.43 ข้อเสนอแนะ

4.3.1. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษากลยุทธ์ด้านทรัพยากรบุคคลเพื่อสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพและสมรรถนะสูง เนื่องจากเป็นธุรกิจที่ใช้ทรัพยากรคนจำนวนมากเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของบริษัทในระยะยาว
2. ควรทำการศึกษากลยุทธ์ด้านจิตวิทยาการขาย เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสมาชิกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและลดปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในองค์กรและจากลูกค้า

4.3.2. ข้อเสนอแนะสำหรับธุรกิจ

4.3.2.1กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดที่ควรเพิ่ม ได้แก่

Product

1. เนื่องจากสภาพการแข่งขันภายในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวค่อนข้างสูงเพราะเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีขนาดตลาดค่อนข้างใหญ่และเป็นอุตสาหกรรมที่หลายประเทศให้ความสนใจ ดังนั้นทางภูเก็ตแฟนตาซี จึงควรเน้นในเรื่องการนำเสนอความแตกต่างของผลิตภัณฑ์และบริการที่งดงามอย่างไทย และใช้นวัตกรรมด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยสร้างสีสรรค์และความแปลกใหม่ให้กับการแสดงโชว์ในโรงละคร
2. เนื่องจากทางบริษัทยังมีปัญหาในด้านหนี้สิน ในการเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ในผลิตภัณฑ์หลัก คือการแสดงโชว์นั้นมีต้นทุนค่อนข้างสูง ในแผนการระยะสั้นจึงยังไม่ควรทำ แต่ภูเก็ตแฟนตาซีมีความพร้อมในด้านสถานที่และทรัพยากรบุคคลที่มีความสามารถ ดังนั้นการเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์จึงควรทำจากทรัพยากรที่มีอยู่เดิม เพื่อไม่ให้เกิดการลงทุนที่สูงเกินไปและสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้นให้แก่บริษัท เช่น การให้เช่าพื้นที่เพื่อจัดงานสัมนา,งานอีเว้นท์ต่างๆ เป็นต้น
3. จากการศึกษาผลิตภัณฑ์ของบริษัท ภูเก็ตแฟนตาซี จำกัด (มหาชน) ที่มีจำหน่ายผ่านตัวแทนจำหน่าย พบว่าในด้านผลิตภัณฑ์นั้น กลยุทธ์ที่ทางภูเก็ตแฟนตาซีใช้ดีอยู่แล้ว และสามารถทำให้ภูเก็ตแฟนตาซีมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลก แต่พบว่าภูเก็ตแฟนตาซีมีความหลากหลายของผลิตภัณฑ์น้อยทำให้ลูกค้ารายเก่าไม่เกิดการซื้อซ้ำ และเพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีมากขึ้น พร้อมกับกระแสการท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ (MICE) ที่กำลังเป็นที่ต้องการในตลาด ผู้ศึกษาจึงเน้นด้านการพัฒนาด้านความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ แต่เนื่องจากการจะเพิ่มความหลากหลายให้กับผลิตภัณฑ์หลัก คือการแสดงโชว์ภายในโรงละครนั้นใช้เงินลงทุนค่อนข้างสูง ประกอบกับทางบริษัทยังมีปัญหาในด้านหนี้สิน ผู้ศึกษาจึงเน้นการพัฒนาความหลากหลายของผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรที่มีอยู่เดิม เพื่อไม่ให้เกิดการลงทุนที่สูงเกินไปและสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้นให้แก่บริษัทจึงเกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ดังนี้

   3.1การให้เช่าพื้นที่ภายในภูเก็ตแฟนตาซี เพื่อจัดงานต่างๆ

   พื้นที่ภายในของภูเก็ตซึ่งแฟนตาซีนั้น ใหญ่โตโอ่อ่าและถูกจัดไว้อย่างสวยงาม ทางผู้ศึกษาจึงมองเห็นว่านอกจากการใช้พื้นที่เหล่านั้นในการดำเนินธุรกิจในปัจจุบัน ทางภูเก็ตแฟนตาซียังสามารถใช้พื้นที่ ที่มีอยู่ในการสร้างรายได้ ได้อีกจำนวนมหาศาล ด้วยการเปิดให้เช่าพื้นที่เพื่อจัดงานต่างๆ เช่น จัดงานอีเว้นท์, งานประชุมสัมนา, งานเลี้ยงสังสรรค์, งานแต่งงาน เป็นต้น

3.2การรับจัดงานเลี้ยงทั้งภายใน-ภายนอกสถานที่

ด้วยชื่อเสียงที่มีในระดับโลกของภูเก็ตแฟนตาซี และมีทรัพยากรบุคคลที่มีความพร้อมและความสามารถในการดำเนินอยู่แล้ว รวมถึงอุปกรณ์ต่างๆก็มีอย่างครบครัน ผู้ศึกษาจึงมองเห็นว่าแนวทางนี้จะช่วยเพิ่มรายได้ให้กับภูเก็ตแฟนตาซีได้อีกมาก

3.3การจัดเทศกาลอาหาร

โดยในแต่ละเดือนจะมีธีมที่แตกต่างกันเพื่อสร้างความแปลกใหม่ให้กับลูกค้า เช่น เทศกาลอาหารเจ, เทศกาลอาหารทะเล, เทศกาลอาหารฮาลาล เป็นต้น โดยจะเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้ามาจองพื้นที่เพื่อทำการค้าได้

3.4การจำหน่ายบัตรเข้าชมสถานที่

ในปัจจุบันลูกค้าที่จะเข้าไปเที่ยวชมในภูเก็ตแฟนตาซี คือลูกค้าที่ซื้อบัตรชมโชว์หรือบัตรรับประทานอาหารเท่านั้น ผู้ศึกษามองว่ายังมีกลุ่มลูกค้าที่ต้องการเพียงเข้าชมสถานที่ อาจจะเพื่อถ่ายรูป เดินเล่น จึงมองเห็นโอกาสจากความต้องการดังกล่าว เนื่องจากสถานที่ภายในภูเก็ตแฟนตาซีสวยงามอยู่แล้ว อาจมีการเพิ่มมุมถ่ายรูป โดยอาจจัดเป็นธีมต่างๆหมุนเวียนไป เพื่อดึงดูดลูกค้ากลุ่มนี้ ลูกค้ากลุ่มดังกล่าวจะเป็นตัวกลางในการทำให้เกิดViral Marketing ขึ้นเมื่อมีการแบ่งปันรูปถ่าย หรือประสบการณ์ต่างๆผ่านSocial Network สร้างการรับรู้ให้แก่กลุ่มสังคมในSocial Network ต่อไปเป็นทอดๆ

โดยผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มขึ้นมาทั้ง4 ข้อข้างต้นนั้น นอกจากทางภูเก็ตแฟนตาซีจะเป็นผู้นำเสนอผลิตภัณฑ์ให้กับลูกค้าโดยตรงแล้ว ยังสามารถให้ตัวแทนจำหน่ายเป็นตัวกลางในการติดต่อ แนะนำผลิตภัณฑ์ให้กับลูกค้า โดยจะมีเปอร์เซ็นแบ่งให้กับตัวแทนจำหน่ายรายนั้นๆ

Price

ควรมีราคามาตราฐาน สำหรับตัวแทนจำหน่ายทุกที่ให้ใช้มาตาราฐานราคาเดียวกัน

Place

กำหนดแผนงานในการจัดจำหน่ายบัตรผ่านทางตัวแทนจำหน่าย โดยใช้ทั้ง Pull และ Push Strategies เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ทราบถึงผลิตภัณฑ์และการให้บริการที่ภูเก็ตแฟนตาซีได้จัดทำขึ้น แผนงานในการจัดจำหน่ายบัตรผ่านทางตัวแทนจำหน่าย ประกอบด้วย

1. ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโฆษณาต่างๆ เพื่อให้มีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายเกิดการรับรู้ในผลิตภัณฑ์และการให้บริการ
2. ร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในการออกRoad show แต่ในการออกRoad show นั้นทางภูเก็ตแฟนตาซีจะให้สิทธิ์แก่ตัวแทนจำหน่ายที่ผ่านการพิจารณาในความเหมาะสมเป็นตัวแทนในการประชาสัมพันธ์และจำหน่ายบัตร ณ งานRoad showนั้นๆ
3. เพิ่มจำนวนช่องทางการจัดจำหน่ายโดยหาพันธมิตรทางธุรกิจกับบรรดาโรงแรม,บริษัททัวร์ ,สายการบินทั่วโลก

Promotion

ในส่วนของโปรโมชั่น จะเป็นการใช้การสื่อสารการตลาดแบบครบวงจร: IMC มาใช้ในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการขาย เพื่อสร้างการรับรู้)Brand Awareness(และสร้างภาพลักษณ์)Brand Imageโดยใช้เครื่องมือต่างๆดังนี ้(

1. Advertising

- การลงโฆษณาในนิตยสารและหนังสือการท่องเที่ยว

-การลงโฆษณาในเว็บไซด์การท่องเที่ยว

-การจัดทำแผ่นซีดีแนะนำภูเก็ตแฟนตาซีเพื่อมอบไว้ให้แก่ตัวแทนจำหน่ายในการใช้แนะนำลูกค้า

2. Public Relation

เพื่อสร้าง Brand Awareness

-การออก Road Showหรืองานแฟร์ต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศ ในการออกRoad show นั้นทางภูเก็ตแฟนตาซีจะให้สิทธิ์แก่ตัวแทนจำหน่ายที่ผ่านการพิจารณาในความเหมาะสมเป็นตัวแทนในการประชาสัมพันธ์

-การจัดกิจกรรมพิเศษ)Special event) ในช่วงเทศกาลต่างๆ เช่น เทศกาลกินเจซึ่งเป็นเทศกาลที่มีชื่อเสียงของจังหวัดภูเก็ต เปิดให้มีออกบูธจำหน่ายอาหารเจ เป็นต้น

เพื่อสร้างภาพลักษณ์)Brand Image(

-การกุศล โดยจัดโครงการแฟนตาซีคิดดีเพื่อมอบทุนการศึกษาเพื่อตอบแทนสู่สังคมทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างภาพลักษรณ์ที่ดีให้กับองค์กร

-ชุมชนสัมพันธ์)Community relations(เช่น โครงการ Big Cleaning Day ตามชายหาดต่างๆ เป็นการสนับสนุนกิจกรรมของหน่วยงานราชการและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในท้องถิ่น

3. Viral Marketing

การตลาดแบบไวรัส โดยอาศัยSocial Networks ในการทำให้ภูเก็ตแฟนตาซีเป็นที่รู้จักมากขึ้น ผ่านผลิตภัณฑ์ที่สร้างขึ้นมาใหม่ คือ บัตรเข้าชมสถานที่เพียงอย่างเดียว

People

พนักงานเป็นปัจจัยสำคัญของบริษัทฯ เพราะพนักงานทุกๆ คน มีส่วนร่วมในการพัฒนาความก้าวหน้าทางด้านธุรกิจกับบริษัทฯ และพร้อมก้าวไปสู่ความเจริญเติบโตร่วมกับบริษัทฯ ทั้งทางตรง และทางอ้อม ดังนั้น ภูเก็ตแฟนตาซี จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรของบริษัทฯ ทุกระดับชั้น และการให้ความรู้ในหลายๆ แขนงวิชา ไม่ว่าจะเป็นความรู้เกี่ยวกับบริษัทฯ ความรู้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน สุขภาพ ความปลอดภัย ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

Process

บริษัทฯควรคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการเพิ่มมาตรฐานความปลอดภัยในชีวิตและป้องกันการสูญเสีย ทั้งในส่วนของลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ และพนักงานของบริษัทฯ ทุกคน มากกว่าการรักษาทรัพย์สินของบริษัทฯ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระด้วยตัวเองฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากท่านอาจารย์อุทัย รัตต์วิจิตต์เวช อาจารย์ที่ปรึกษา รวมถึงคณะอาจารย์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาดทุกท่าน ที่ให้ความกรุณาแนะนำ ตรวจตรา แก้ไขเนื้อหา ตลอดจนให้กำลังใจในการทำสารนิพนธ์ รวมทั้งดร.ประเสริฐ ศิริเสรีวรรณ และดร.สุธาวรรณ จีระพันธุ์ ที่กรุณารับเป็นประธานกรรมการและกรรมการในการสอบรายงานการค้นคว้าอิสระนี้ และท่านอาจารย์ในสาขาการตลาดคอยให้ความช่วยเหลือและแนะนำทุกอย่างด้วยดีเสมอมา ดังนั้นทางผู้จัดทำขอขอบพระคุณท่านต่างๆเหล่านี้เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ-คุณแม่ ที่ให้การสนับสนุนในการมาศึกษาต่อระดับปริญญาโท และขอบคุณเพื่อนๆรวมถึงพี่ๆน้องๆ ในชั้นเรียนทุกคนของข้าพเจ้าที่ได้ให้กำลังใจเสมอมาตลอดระยะเวลาในการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระด้วยตัวเองฉบับนี้

สุดท้ายนี้ทางผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาค้นคว้าอิสระด้วยตัวเองฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับท่านที่สนใจเพื่อนำไปใช้ในการประกอบความรู้ในอนาคต

บรรณานุกรม

Philip Kotler. การจัดการการตลาด. ผู้แปลและเรียบเรียง ธนวรรณ แสงสุวรรณ,อดิลล่า พงศ์ยี่หล้า, อุไรวรรณ แย้มนิยม, ยุทธนา ธรรมเจริญ และยงยุทธ ฟูพงศ์ศิริพันธ์. เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า, 2552

Michael A. Hitt, R.Duane Ireland and Robert E. Hoskisson. การจัดการเชิงกลยุทธ์. ผู้แปลและเรียบเรียง ดร.เอกชัย อภิศักดิ์กุล และ ดร.ทรรศนะ บุญขวัญ. สำนักพิมพ์ McGraw Hill. 2552.

รศ.ดร.วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์, กฤษณา สุวรรณภักดี, พรพรรณ ปริญญาธนกุล, วลีพร ธนาธิคม และพรทิพย์ นุกูลวุฒิโอภาส การวางแผนกลยุทธ์: ศิลปะการกำหนดแผนองค์กรสู่ความเป็นเลิศ. สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2546

ฉัตยาพร เสมอใจ. การตลาดธุรกิจบริการ พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ เอ็กซเปอร์เน็ท, 2545

การศึกษาปัญหา กลยุทธ์ธุรกิจ และกลยุทธ์ตลาดเพื่อเพิ่มความได้เปรียบทางการแข่งขัน ในธุรกิจธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ กรณีศึกษา บมจ.ทหารไทย

ธนวัฒน์ สุวรรณ ยุพิน พิทยาวัฒนุชัย
สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง การศึกษาปัญหากลยุทธ์ธุรกิจและกลยุทธ์ตลาดเพื่อเพิ่มความได้เปรียบทางการแข่งขันในธุรกิจธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ กรณีศึกษา บมจ .ธนาคารทหารไทย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษายืนยันปัญหากล (1 รกิจ และกลยุทธ์ตลาด ในระดับองค์กร ธุรกิจยุทธ์ธุและหน้าที่ ของธนาคารทหารไทย 2) เพื่อวิเคราะห์และกำหนดแนวทางในการเพิ่มช่องทางการให้บริการผ่านระบบโมบายแบงก์กิ้ง โดยได้ออกแบบการวิจัยเป็นแบบบูรณาการวิธีการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) มีระเบียบวิธีการศึกษาวิจัยค้นว้า คือ ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผู้ที่ใช้มือถือไอโฟน และใช้บริการระบบอิเล็กทรอนิกส์โมบายแบงก์กิ้ง โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 100 ชุด และสัมภาษณ์เชิงลึก)In-dept Interviewการพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์โมผู้บริหารของธนาคารทหารไทยถึง นโยบาย และกลยุทธ์ต่างๆ ใน (บายแบงก์กิ้ง รวมถึงสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านธนาคารระบบอิเล็กทรอนิกส์ จากการศึกษาพบว่า กลยุทธ์ระดับองค์กร ควรใช้กลยุทธ์เติบโต (Growth Strategy) เพื่อขยายการเติบโตทางธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์โมบายแบงก์กิ้ง โดยมีเป้าหมายที่จะเป็นผู้นำในกลุ่มธนาคารที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปกลยุทธ์ระดับหน่วยธุรกิจควรใช้กลยุทธ์สร้างความแตกต่าง)Differentiation Strategy(เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์โมบายแบงก์กิ้ง ด้วยการสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ โดยมุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ และนำเทคโนโลยีการทำธุรกรรมผ่านแอพลิเคชั่นของโทรศัพท์ไอโฟน เข้ามาผสมผสานในการออกแบบฟังก์ชั่นการใช้งานในการทำธุรกรรมธนาคารผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์โมบายแบงก์กิ้ง และเป็นการขยายฐานกลุ่มลูกค้าที่เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ ที่จะสามารถตอบสนองไลฟ์สไตล์ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ในการทำธุรกรรมทางการเงินได้เป็นอย่างดี กลยุทธ์ระดับหน้าที่การตลาด มีข้อเสนอแนะควรใช้ กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด)Marketing Mix Strategy(เพื่อสร้างการรับรู้ และเพิ่มยอดผู้ใช้บริการ ให้ผู้บริโภครับทราบถึงคุณภาพของบริการอิเล็กทรอนิกส์โมบายแบงก์กิ้ง และผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ของธนาคาร เพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งของลูกค้าในการตัดสินใจเลือกสมัครใช้บริการ และการใช้กลยุทธ์ Benchmarking เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างธนาคารทหารไทย กับธนาคารคู่แข่งในธุรกิจ และมุ่งเน้นการรักษาสมาชิกและลูกค้าเก่าไว้ โดยใช้กลยุทธ์ การบริหารลูกค้าสัมพันธ์

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปี 2553ธนาคารอิเล็กทรอนิกส์สามารถที่จะรายได้ให้แก่ธนาคารค่อนข้างมาก เพื่อรองรับไลฟ์สไตลของผู้คนในปัจจุบันที่จะเป็นยุคดิจิตอลมากยิ่งขึ้น ต้องหาวิธีในการตอบสนองความต้องการให้รวดเร็ว และตรงกับความต้องการของลูกค้า เพื่อเป็นการรักษาลูกค้าเก่า และขยายฐานลูกค้าใหม่ให้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งการแข่งขันที่รุนแรงมากยิ่งขึ้นใน

ธุรกิจธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ และการเพิ่มขึ้นของคู่แข่งจะส่งผลกระทบต่อรายได้ และกลุ่มลูกค้าทั่วไปของธนาคารอย่างมาก จึงต้องศึกษาเกี่ยวกับแนวทางเชิงกลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการสร้างความได้เปรียบ และแก้ไขจากปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถสรุปได้ดังนี้

- ผลกระทบระยะสั้น ส่วนแบ่งทางการตลาดและยอดขายลดลง อาจมีผลกระทบไม่รุนแรงมากนัก เนื่องจากกลยุทธ์ด้านการส่งเสริมทางการตลาดของธนาคารยังพอที่จะรักษาฐานลูกค้าเดิมไว้ได้
- ผลกระทบระยะยาว ประสิทธิภาพในการแข่งขันของธนาคารจะลดลง และทำให้ธนาคารอื่นๆ แย่งชิงส่วนแบ่งทางการตลาดที่มีอยู่ เนื่องจากมีการพัฒนาระบบ และช่องทางการทำธุรกรรมน้อยกว่าคู่แข่ง ซึ่งทำให้ไม่สามารถตอบสนองลูกค้ากลุ่มเดิม และไม่สามารถเพิ่มลูกค้ากลุ่มใหม่ได้ ทำให้ธนาคารม่สามารถรักษาฐานลูกค้าเดิม และการขยายฐานลูกค้าใหม่ได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

ระบบ Electronic Banking Services หมายถึง ธนาคารที่ให้บริการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ที่เป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์อำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่ให้ผู้ใช้บริการสามารถทำธุรกรรมทางการเงินกับธนาคารได้ด้วยตนเอง ซึ่งบริการทางการเงินผ่านระบบ Electronic Banking Services ของธนาคารทหารไทย มีดังนี้

TMB M Banking หมายถึง การทำธุรกรรมทางการเงินส่วนบุคคลผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่

TMB Internet Banking หมายถึงการทำธุรกรรมทางการเงินส่วนบุคคล ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตเป็นการให้บริการที่มีต้นทุนต่ำและสามารถโต้ตอบได้ทันที

ไอโฟน) iPhone) หมายถึง เป็นโทรศัพท์มือถือที่มีความสามารถใช้งานอินเทอร์เน็ตและมัลติมีเดีย ผลิตและจำหน่ายโดยบริษัทแอปเปิล โดยการทำงานของไอโฟนสามารถใช้งานส่งอีเมล ใช้เป็นโทรศัพท์เคลื่อนที่ ส่งเอสเอมเอส ท่องอินเทอร์เน็ตผ่านทางซอฟต์แวร์ซาฟารี ค้นหาแผนที่ ฟังเพลง และความสามารถอื่น โดยการทำงานทั้งหมดจะทำงานผ่านหน้าจอโดยการสัมผัสมัลติทัชผ่านคำสั่งต่างๆ โดยมีระบบปฏิบัติการหลัก iOS

โปรแกรมประยุกต์ หรือ **ซอฟต์แวร์แอพลิเคชั่น** ในบางครั้งเรียกย่อว่า **แอพลิเคชั่น** คือซอฟต์แวร์ประเภทหนึ่งสำหรับใช้งานสำหรับงานเฉพาะทาง

เว็บเบราว์เซอร์)web browser ว์เซอร์เบรา (คือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่ผู้ใช้สามารถดูข้อมูลและโต้ตอบกับข้อมูลสารสนเทศที่จัดเก็บในหน้าเวบที่สร้างด้วยภาษาเฉพาะ

อินเทอร์เน็ต)Internet (หมายถึง เครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ ที่มีการเชื่อมต่อระหว่างเครือข่ายหลายๆ เครือข่ายทั่วโลก โดยใช้ภาษาที่ใช้สื่อสารกันระหว่างคอมพิวเตอร์ที่เรียกว่า โพรโทคอล)Protocol)

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวคิดประกอบการวิจัย ดังนี้

2. 1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์

2. 2 การจัดการการตลาดและกลยุทธ์การตลาด

2. 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั่วไป (Environment Analysis)

การวางแผนกลยุทธ์จะใช้ PEST Analysis ในการวิเคราะห์ภาพรวมในอนาคตในด้าน P-olitical, E-conomic, S-ocial, T-echnology ของธุรกิจ แนวโน้มด้านการตลาด ปัจจัยที่จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ในโลกธุรกิจในอนาคต

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางอุตสาหกรรม (Porter's Five Forces Model)

มีปัจจัยที่สำคัญที่จะต้องนำมาวิเคราะห์ 5 ปัจจัย ได้แก่

(1) สภาพการณ์ของการแข่งขัน (Rivalry) โดยการวิเคราะห์เกี่ยวกับคู่แข่งขันทั้งหมดที่มีอยู่ในธุรกิจเดียวกันโดยอาจต้องวิเคราะห์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(2) อำนาจการต่อรองของผู้บริโภค (Bargaining Power of Customers) โดยการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบอำนาจการต่อรองของผู้บริโภคว่ามีมากน้อยเพียงใด

(3) อำนาจการต่อรองของผู้ผลิต (Bargaining Power of Suppliers) เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับ ผู้ผลิตที่ขายวัตถุดิบต่าง ๆ ให้แก่บริษัทเรา

(4) การเข้ามาของผู้ประกอบการรายใหม่ (Threat of new Entrants) โดยการวิเคราะห์ว่ามีความยากง่ายในการเข้ามาของผู้ประกอบการรายใหม่มากน้อยเพียงใด

(5) การมีสินค้าและบริการอื่นทดแทน (Threat of Substitute) โดยการวิเคราะห์ว่าสินค้าและบริการที่บริษัทมีอยู่นั้น มีโอกาสหรือไม่ที่จะมีสินค้าและบริการอื่นเข้ามาทดแทนหรือไม่

การประเมินองค์การและสภาพแวดล้อมภายใน (SWOT Analysis)

องค์กรจะกำหนดกลยุทธ์ได้ต้องรู้สถานภาพขององค์กรของตนเสียก่อน SWOT ซึ่งเป็นคำย่อจาก

Strengths คือ จุดแข็ง หมายถึง ความสามารถและสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นบวก

Weaknesses คือ จุดอ่อน หมายถึง สถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นลบและด้อยความสามารถ

Opportunities คือ โอกาส หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่เอื้ออำนวยให้การทำงาน

Threats คืออุปสรรค หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่ขัดขวางการทำงานขององค์กร

การวิเคราะห์เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ TOWS Matrix

หลังจากที่มีการประเมินสภาพแวดล้อมโดยการวิเคราะห์ ก็จะนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ในรูปแบบความสัมพันธ์แบบแมตริกซ์โดยใช้ตารางที่เรียกว่า TOWS Matrix

การจัดการการตลาดและกลยุทธ์การตลาด

โดยทั้งผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากภายนอก และสิ่งแวดล้อมจากภายใน องค์กรสามารถที่จะนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์ ซึ่งรูปแบบกลยุทธ์แบ่งออกได้ทั้งสิ้น 3 ระดับ ดังนี้

กลยุทธ์ระดับองค์กร หรือ ระดับบริษัท)Corporate Strategy)

การดำเนินกลยุทธ์ระดับบริษัท จะพิจารณาถึงขอบเขตการดำเนินธุรกิจโดยรวมขององค์กรว่า องค์กรจะดำเนินธุรกิจใดบ้าง หรือเข้าไปแข่งขันในอุตสาหกรรมใด

กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy)

เป็นการกำหนดกลยุทธ์ในระดับที่ย่อยลงไป จะมุ่งปรับปรุงฐานะการแข่งขันขององค์การ

กับคู่แข่ง และระบุถึงวิธีการที่องค์การจะใช้ในการแข่งขัน กลยุทธ์ระดับธุรกิจของ SBU นี้จะมุ่งการเพิ่มกำไร (Improving Profitability) และขยายการเติบโต (Growth) ให้มากขึ้น

กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy)

เป็นการกำหนดกลยุทธ์ที่ครอบคลุมวิธีการในการแข่งขัน แก่ผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงาน (Function) ต่าง ๆ มุ่งเน้นให้แผนกงานตามหน้าที่พัฒนากลยุทธ์ขึ้นมา โดยอยู่ภายใต้กรอบของกลยุทธ์ระดับองค์การและกลยุทธ์ระดับธุรกิจ

แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาด

ทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix :7Ps)

ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix : 7Ps) หมายถึง เครื่องมือการตลาดที่บริษัทควบคุมได้ซึ่งใช้ร่วมกันเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของตลาดกลุ่มเป้าหมาย

ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สิ่งที่นำเสนอกับผู้บริโภค

ราคา (Price) เป็นสิ่งที่กำหนดมูลค่าของผลิตภัณฑ์ในรูปของเงินตรา ดังนั้นราคาจึงเป็นปัจจัยที่ผู้บริโภคใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจซื้อ

สถานที่ (Place) หมายถึง โครงสร้างของช่องทางจากองค์การหรือผู้ผลิตไปยังตลาด

การส่งเสริมการตลาด (Promotion) หมายถึง การติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อ เพื่อสร้างทัศนคติและพฤติกรรมการซื้อ

บุคคล)People หรือ พนักงาน ((Employees) ซึ่งต้องอาศัยการฝึกอบรม)Training) การจูงใจ (Motivation) เพื่อให้สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้แตกต่างเหนือคู่แข่งขัน

การสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ)Physical evidence and presentation) โดยพยายามสร้างคุณภาพโดยรวม [Total Quality Management (TQM)]

กระบวนการ (Process) เพื่อส่งมอบคุณภาพในการให้บริการกับลูกค้าได้รวดเร็วและสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า (Customer satisfaction)

การตลาดตามเป้าหมาย (Target marketing หรือ STP marketing)

1) การแบ่งส่วนตลาด (Market Segmenting)

2) การกำหนดตลาดเป้าหมาย (Market Targeting)

3) การกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ (Market Positioning)

การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ (Customer Relationship Management)

กลยุทธ์ CRM ในการรักษาลูกค้าปัจจุบัน หาลูกค้าใหม่ ดึงลูกค้าเก่า การใช้ CRM รักษาลูกค้าปัจจุบัน หลักการสำคัญคือการสร้างคุณค่าเพิ่ม (Value Added) ให้แก่ลูกค้า

เบ็นช์มาร์คกิ้ง (Benchmarking)

Benchmarking จึงเป็นเส้นทางลัดสู่ความเป็นเลิศอย่างก้าวกระโดด ผลที่ได้รับจากการทำ Benchmarking คือทำให้รู้ว่าใครหรือองค์กรใดเป็นผู้ปฏิบัติได้ดีที่สุดและมีวิธีปฏิบัติอย่างไร เพื่อองค์กรอื่นจะนำมาปรับปรุงผลการดำเนินงานของตน

ระบบสารสนเทศกับการธำรงรักษาความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจ

แนวทางในการธำรงรักษาความได้เปรียบในการแข่งขัน 4 วิธี ดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการก่อน)First Mover) ธุรกิจสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันจากการผลิตสินค้า หรือให้บริการใหม่ แก่ลูกค้าก่อนคู่แข่ง

2. ผู้นำด้านเทคโนโลยี (Technological Leadership) ปัจจุบันเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจ ในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันธุรกิจ

3. เสริมสร้างนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง)Continuous Innovation) ซึ่งจะทำให้ลูกค้าเกิดความพอใจ นอกจากนี้พัฒนาการที่ต่อเนื่องยังทำให้คู่แข่งไม่สามารถลอกเลียนแบบได้

4. สร้างต้นทุนที่สูงในการเปลี่ยนแปลง)Create High Switching Cost) บางครั้งธุรกิจอาจพยายามสร้างความไม่สะดวกสบายหรือค่าใช้จ่าย ที่สูงแก่ลูกค่า

Mobile Banking

Mobile Banking หรือธนาคารบนมือถือ ก็เปรียบเสมือนมีตู้ ATM ติดตัวไปตลอดเวลา สามารถทำทุกอย่างได้เหมือนตู้ ATM ยกเว้นแค่ไม่สามารถกดเงินสดออกมาจากโทรศัพท์มือถือได้แค่อย่างเดียว ปัจจุบันธนาคารมีการแข่งขันที่รุนแรง และผู้บริโภคในปัจจุบันมีความเป็นปัจเจกบุคคล)Individuality) สูง ทุกธนาคารก็พยายามที่จะเข้าถึงตัวลูกค้าให้มากที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พรพรรณ ช้างงาเนียม (2553) ได้ศึกษาเรื่องลักษณะบุคคล ความพึงพอใจและพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking) ของลูกค้าธนาคารในกรุงเทพมหานครธนาคารผู้ให้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking) ควรรักษามาตรฐานความพึงพอใจในการใช้บริการธุรกรรมทางการเงิน ผ่านโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking) ด้านบริการในส่วนของคุณค่าที่ลูกค้าได้รับ และด้านระบบในส่วนของความปลอดภัย เนื่องจาก ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจส่วนดังกล่าวในระดับมากที่สุดดังนั้น ธนาคารผู้ให้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking) ควรพัฒนาการให้บริการทางการเงินให้มีความหลากหลายมากขึ้น มีความแม่นยำ ถูกต้องของข้อมูล และการแจ้งข้อมูลกลับอย่างความรวดเร็วหลังจากการทำข้อมูลเสร็จ

ระเบียบวิธีการศึกษาและผลการศึกษา

การออกแบบงานวิจัย

ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้ทำการออกแบบการวิจัย (Research Design) เป็นแบบบูรณาการวิธีการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งสองแบบมาทำการวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีการจัดการเชิงกลยุทธ์ ต่างๆ มาใช้

การเก็บข้อมูลปฐมภูมิการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการเก็บแบบสอบถาม)Survey)

โดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ผู้บริโภค จำนวน 100 คน และผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

<u>ส่วนที่ 1</u> ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย จำนวน 53คน และเป็นเพศหญิงจำนวน 47 คน มีอายุระหว่าง 30-40 ปี มีจำนวนมากที่สุด รองลงมามีอายุ 20-29 ปี ระดับการศึกษาปริญญาโท มีจำนวนมากที่สุดคือ 48 คน การศึษาปริญญาตรี มีจำนวน 46 คน อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีจำนวนมากที่สุดคือ 68 คน กลุ่มตัวอย่างมีระดับรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 40,001 บาท มีจำนวนมากที่สุดคือ 38 คน รองลงมาคือระดับรายได้ต่อเดือน 30,0014 - 0,000 บาท มีจำนวน 21 คน

<u>ส่วนที่ 2</u> พฤติกรรมการใช้โมบายแบงค์กิ้งผ่านทางโทรศัพท์มือถือไอโฟน

กลุ่มตัวอย่างมีช่วงเวลาในการทำธุรกรรมผ่านโทรศัพท์มือถือไอโฟน ส่วนใหญ่เป็นเวลานอกทำการของธนาคาร จำนวน 62 คน ระยะเวลาในด้านการใช้งานระบบโมบายแบงค์กิ้งผ่านโทรศัพท์มือถือไอโฟน มากที่สุดคือ น้อยกว่า 6 เดือน จำนวน 40 คน ความถี่การใช้งานโมบายแบงค์กิ้ง (ต่อเดือน) มากที่สุดคือประมาณ 3-5 ครั้งต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างสมัครใช้ระบบโมบายแบงค์กิ้งของธนาคารทหารไทย มากที่สุด คือ จำนวน 59 คน มีธุรกรรมที่ทำผ่านโมบายแบงค์กิ้งบ่อยที่สุดคือ โอนเงินมีจำนวนมากที่สุดคือ 45 คน รองลงมาคือ ถามยอดบัญชี กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจในการใช้โมบายแบงค์กิ้งผ่านแอพลิเคชั่นของไอโฟน จำนวน 92 คน กลุ่มตัวอย่างมีการเลือกใช้โมบายแบงค์กิ้งผ่านแอพลิเคชั่น TMB M-Banking ของไอโฟนมีจำนวนมากที่สุดคือ 71 คน

<u>ส่วนที่ 3</u> การประเมินความต้องการบริการของผู้บริโภคในการใช้งานโมบายแบงค์กิ้ง

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความต้องการเกี่ยวกับฟังก์ชั่นพื้นฐานในการให้บริการโมบายแบงก์กิ้งอยู่ใน เกณฑ์มาก)4)มีจำนวนเยอะที่สุด รองลงมาเป็นเกณฑ์ มากที่สุด (5 (และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับระดับความต้องการเกี่ยวกับฟังก์ชั่นใหม่ๆ ในการให้บริการโมบายแบงค์กิ้งที่แตกต่างไปจากฟังก์ชั่นการให้บริการโมบายแบงค์กิ้งพื้นฐานอยู่ใน เกณฑ์มากที่สุด มีจำนวนเยอะที่สุด รองลงมาเป็นเกณฑ์ (5) มาก (4)

จากผลการการวิจัยเชิงปริมาณโดยการ Survey สามารถนำมาสรุปเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในระดับหน้าที่)Functional Strategyที่มีความเหมา (ะสมที่จะนำมาใช้แก้ปัญหาได้

การเก็บข้อมูลปฐมภูมิการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก)Depth Interview(

ศึกษาระบบการดำเนินการในสายงานเทคโนโลยี และสายงานการตลาดช่องทางบริการ อิเล็กทรอนิกส์ โมบายแบงก์กิ้งโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ ฝ่ายอิเล็กทรอนิกส์แบงค์กิ้ง ได้แก่ การศึกษาถึงกลยุทธ์ทางธุรกิจ กลยุทธ์ทางการตลาด และกลยุทธ์องค์กรโดยสัมภาษณ์ผู้บริหาร 1 ท่าน และเจ้าหน้าที่ 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศจากภายนอก ท่าน 1

บทสรุป จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารด้านเทคโนโลยี

สัมภาษณ์ผู้อำนวยการสายงานเทคโนโลยี คุณวรทิพย์ ตันติวิทยากร เจ้าหน้าที่บริหารระบบงานธุรกรรมทางการเงินและช่องทางบริการ กลยุทธ์ในการดำเนินงานด้านเทคโนโลยี จะใช้กลยุทธ์ในด้าน Product Development โดยการพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์โมบายแบงก์กิ้ง ให้แยกออกมาจากระบบอินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้งเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบและเพิ่มประสิทธิภาพของการให้บริการ มีนโยบายที่จะก้าวไปเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีในธุรกิจธนาคาร พัฒนาช่องทางการให้บริการของโมบายแบงค์กิ้งผ่านแอพลิเคชั่นของโทรศัพท์ไอโฟน ก่อน แล้วจึงพัฒนาให้สามารถรองรับโทรศัพท์มือถือได้ทุก Device **จุดแข็ง** ทางด้านเทคโนโลยีของธนาคาร คือ ธนาคารมีความพร้อม และความรู้ความสามารถทางทางด้านเทคโนโลยีที่แข็งแกร่ง **จุดอ่อน** การที่ธนาคารไม่ใช่ธนาคารที่มีฐานลูกค้ามาก เหมือนคู่แข่งที่เป็นธนาคารชั้นนำ **โอกาส**

ความพร้อมในด้านการให้บริการ ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่มีความแปลกแตกต่าง และน่าสนใจ **อุปสรรค** หากเกิดการเปลี่ยนแปลงของผู้ถือหุ้น อาจเกิดความล่าช้าของโครงการ

กำหนดกลยุทธ์ในระดับองค์กร)Corporate Strategy(จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารของธนาคาร ธนาคารได้มีการวางกลยุทธ์ในระดับองค์กรโดยใช้กลยุทธ์ Growth Strategy โดยการวางกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์)Product Development เพื่อสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของธนาคารในปัจจุบันที่มุ่งเน้นการสร้างความแตกต่าง และการเป็น (ransactional Banking

กำหนดกลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy) จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร พนักงาน และผู้เชี่ยวชาญด้านอิเล็กทรอนิกส์แบงก์กิ้ง สามารถสรุปถึงกลยุทธ์ โดยการวางกลยุทธ์มุ่งเน้นการสร้างความแตกต่าง)Differentiation Strategyผสมผสานกับ (กลยุทธ์การมุ่งเน้นเฉพาะกลุ่ม)Focus Strategy(

การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Research) เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล รวมถึงรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนดังนี้

การที่ธนาคารทหารไทยวางกลยุทธ์ Make the Different และวาง Position สำหรับธนาคารทหารไทยว่าเป็น Transactional Banking ในปี จึงได้มี 2555การวางแผนกลยุทธ์ที่จะเพิ่มช่องทางให้กับลูกค้าของธนาคาร และเพิ่มทางเลือกในการทำธุรกรรมให้หลากหลายมากยิ่งขึ้นครอบคลุมความต้องการ และไลฟ์สไตล์ของกลุ่มลูกค้ามากยิ่งขึ้น โดยในปี 2555 นี้ เป็นการขยายฐานการตลาดออกไปยังกลุ่มลูกค้าใหม่ๆ ส่วนกลยุทธ์ที่โดดเด่นเพื่อเจาะกลุ่มลูกค้าบุคคลของธนาคาร นั่นก็คือการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์ รวมถึงการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ด้าน Mobile Banking ก็เป็นทางเลือกที่ตอบรับกับไลฟ์สไตล์คนรุ่นใหม่

การวิเคราะห์ สรุป ประมวลผลข้อมูล (Data Analysis)

การสรุปประมวลข้อมูลเพื่อกำหนดกลยุทธ์ (Strategic Formulation) ทั้ง ระดับ 3

กลยุทธ์ระดับองค์กร เมื่อเปรียบเทียบกัน ระหว่างกลยุทธ์ที่ได้ศึกษา พบว่ากลยุทธ์เติบโตมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธะกิจของธนาคาร ที่มุ่งเน้นที่จะขยายฐานลูกค้า และก้าวขึ้นเป็นธนาคารไทยชั้นนำมาตราฐานระดับโลก ซึ่งการใช้กลยุทธ์การเจริญเติบโต แบบ Product Development ผสมผสานกับ Market Penetration นั้น เหมาะสมที่สุด

กลยุทธ์ระดับธุรกิจ โดยพบว่า กลยุทธ์ทางด้านความแตกต่าง น่าจะมีความเหมาะสมมากที่สุด และสอดคล้องกับ และสอดคล้องกับสโลแกน Make the Different ของธนาคาร เพราะกลยุทธ์ทางด้านความแตกต่าง เพื่อเพิ่มคุณค่าของผลิตภัณฑ์ให้มากขึ้น และนำมาผสมผสานกับกลยุทธ์การมุ่งเน้นเฉพาะกลุ่ม เพื่อเจาะกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่เป็นคนรุ่นใหม่ เพื่อสอดรับกับไลฟ์สไตล์ของกลุ่มลูกค้า

กลยุทธ์ระดับหน้าที่ ด้วยกลยุทธ์ STP ,กลยุทธ์ 7Ps ,กลยุทธ์ลูกค้าสัมพันธ์ (CRM) และกลยุทธ์ Benchmarking เมื่อนำมาเปรียบเทียบในรายละเอียดของแต่ละกลยุทธ์ ทำให้ทราบว่า กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ ประชาสัมพันธ์ และโปรโมชั่นผสมผสานกับกลยุทธ์ลูกค้าสัมพันธ์ (CRM) นำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาและวิเคราะห์ตามขั้นตอนการจัดการเชิงกลยุทธ์ของธนาคารทหารไทยจำกัด (มหาชน)สามารถสรุปผล และข้อเสนอแนะจากการศึกษาดังนี้

กลยุทธ์ที่ระดับองค์กร กลยุทธ์การเจริญเติบโตแบบแนวราบ (Growth Strategy) จากแนวโน้มจะมียอดผู้ใช้บริการระบบอิเล็กทรอนิกส์โมบายแบงก์กิ้ง ในปี 2012เพิ่มมากยิ่งขึ้น และธนาคารทหารไทย มีความแข็งแกร่งทางธุรกิจ และเป้าหมายที่จะเป็นผู้นำในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์โมบายแบงก์กิ้ง โดยมุ่งไปที่การขยายตลาดกลุ่มเดิมที่มีอยู่ด้วยการพัฒนารูปแบบการให้บริการอย่างต่อเนื่องตามความต้องการของลูกค้า และมุ่งไปยังตลาดกลุ่มใหม่ ที่มีคู่แข่งน้อยรายและมีกำไรสูง

กลยุทธ์ระดับหน่วยธุรกิจ จะให้ความสำคัญกับความพึงพอใจของลูกค้าทั้งในด้านสินค้าและบริการที่ดี ในระดับธุรกิจจึงใช้กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง) Differentiation Strategy (เพื่อเป็นการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยมุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ในการออกแบบฟังก์ชั่นการใช้งานในการทำธุรกรรม และมุ่งจะขยายในกลุ่มลูกค้าทั้งรายใหญ่ เนื่องจากวิถีการดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบันที่มีความเร่งรีบ และไม่ต้องการเสียเวลาในการทำธุรกิจ และได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างมากของผลิตภัณฑ์ในบริษัทแอปเปิล อย่างโทรศัพท์มือถือไอโฟน จึงเป็นโอกาสที่จะสร้างกลุ่มลูกค้าเพิ่มมากขึ้น

กลยุทธ์ระดับหน้าที่

ด้านการตลาด มุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้เลือกเอาการเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่ช่องทางการให้บริการ และพัฒนาผลิตภัณฑ์มาใช้ โดยการเพิ่มส่วนแบ่งตลาดให้มากขึ้น การนำเอากลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) มาใช้ในการแก้ปัญหา เพื่อสร้างสินค้าให้เป็นที่รู้จัก และเพื่อเป็นการสื่อสารให้ผู้บริโภครับทราบถึงคุณภาพของบริการอิเล็กทรอนิกส์โมบายแบงก์กิ้งของธนาคาร และการใช้กลยุทธ์ Benchmarking เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างธนาคารทหารไทย กับธนาคารคู่แข่งในธุรกิจ และมุ่งเน้นการรักษาสมาชิกและลูกค้าเก่าไว้ โดยใช้กลยุทธ์ลูกค้าสัมพันธ์ (Customer Relationship Management) เพื่อเข้าใจถึงความต้องการของผู้บริโภคให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับความพึงพอใจและพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking) ของลูกค้าธนาคารในกรุงเทพมหานคร ธนาคารผู้ให้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking) ควรพัฒนาการให้บริการทางการเงินให้มีความหลากหลายมากขึ้น มีความแม่นยำ ถูกต้องของข้อมูล และต้องมีการสร้างความมั่นใจในระบบป้องกันการขโมยอย่างสม่ำเสมอ

ธนาคารผู้ให้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking) ควรพัฒนาทักษะ และความรู้ความสามารถของพนักงานผู้รับสมัครใช้บริการและศูนย์ลูกค้าสัมพันธ์

(Call Center) ให้สามารถตอบปัญหา และให้ความช่วยเหลือในการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking) ได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง และการทำโฆษณาแต่ละครั้งมุ่งไปที่การให้ลูกค้าเกิดการรับรู้ว่ามี ยี่ห้อนี้ เกิดขึ้นและตอกย้ำเพื่อให้ลูกค้าจดจำและเกิดการซื้อ ซึ่งยังไม่ได้มีการเชื่อมโยงไปยังการทำ CSR

กลยุทธ์ระดับ Corporate Level Strategy ใช้กลยุทธ์การเจริญเติบโต แบบ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Development) ให้มีศักยภาพการบริการทัดเทียมกับผู้นำในธุรกิจนี้

กลยุทธ์ระดับ Business Level Strategy คือ กลยุทธ์สร้างความแตก (Differentiation) การสร้าง ความแตกต่างในผลิตภัณฑ์ เพื่อนำเสนอสินค้าที่ยังไม่มีในตลาดมาก่อนทำให้ได้เปรียบในการ แข่งขันในเชิงธุรกิจ เพื่อให้สอดคล้องกับ

สโลแกนหลักของธนาคารทหารไทยในปัจจุบัน คือ "TMB Make the Different" ผสมผสานกับกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นเฉพาะกลุ่ม เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่มีไลฟ์สไตล์ตรงกับลักษณะของผลิตภัณฑ์

กลยุทธ์ระดับ Functional Level คือกลยุทธ์ Marketing Mix ผสมผสานกับ กลยุทธ์ลูกค้าสัมพันธ์)Customer Relationship Management(นำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังเช่นปัจจุบันที่ธนาคาร มีการออกสื่อ โฆษณา ME BYTMB ออกไปทำให้ เกิดภาพลักษณ์ ทั้งในสังคมทั่วไปผ่านทางโทรทัศน์ วิทยุ ลูกค้าที่ได้รับชม มีความรู้สึกถึงความแปลกใหม่และทันสมัยของธนาคาร เป็นการปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ธนาคาร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษากลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีของโทรศัพท์มือถือเพิ่มเติม เพื่อที่จะประยุกต์และเพิ่มฟังก์ชั่นการทำงานต่างๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของระบบ TMB Mobile Banking และเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของบริษัทในระยะยาว

.2 ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของการสำรวจพฤติกรรมและทัศนคติของผู้บริโภค ที่มีต่อระบบ TMB Mobile Banking ในปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการระบบให้สามารถตอบสนองความต้องการของผูบริโภคได้สูงสุด

ข้อเสนอแนะสำหรับบริษัท

1. ในการดำเนินธุรกิจควรจะต้องศึกษากระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ทั้งใน ระดับองค์กร ระดับหน่วยธุรกิจ และหน่วยปฏิบัติงาน โดยมีการนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของธนาคารในการที่จะเป็นผู้นำในธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์แบงค์กิ้ง

2. การสร้าง Brand โดยทำกิจกรรม CRM กับกลุ่มลูกค้าควรจะดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถรักษาฐานลูกค้าเดิมไว้ให้อยู่กับบริษัทอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

กฤชติน ศิริตันตราภรณ์ และคณะ (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติต่อการใช้ธนาคารทางอินเตอร์เน็ตของคนกรุงเทพ

กิติยาวดี โคกหงส์, เขมิสรา อัศวพฤฒิพงศ์ และพรชนก วงศ์สนิท. 2552. การบริหารสินค้าคงคลังเพื่อเพิ่มผลการดำเนินงานของร้านนิวสตาร์ 4x4 โปรชอป.รายงานสัมมนาการจัดการ สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การเปิดให้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านระบบธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ 2553. เข้าถึงได้จาก :
http://www.idis.ru.ac.th/report/index.php?topic=6146.0

เกษม พิพัฒน์เสรีธรรม (2553) กลยุทธ์ CRM ในการรักษาลูกค้าปัจจุบัน หาลูกค้าใหม่ ดึงลูกค้าเก่า

แก้วตา จินดาวัฒน์)2548) ความคิดเห็นในการเปิดให้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านระบบธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ของธนาคารอาคารสงเคราะห์. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ข้อมูลธนาคารทหารไทย 2553. เข้าถึงได้จาก : www.tmbbank.com

ฉัตยาพร เสมอใจ การตลาดธุรกิจบริการ พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ เอ็กซเปอร์เน็ท, 2545

ฉัตยาพร เสมอใจ (2550:39) การแบ่งส่วนตลาด (Market Segmenting หรือ Segmenting)

ธันวรัฐ ธีระวิทย์ (2550) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

พรพรรณ ช้างงาเนียม (2553) ลักษณะบุคคล ความพึงพอใจและพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking) ของลูกค้าธนาคารในกรุงเทพมหานคร สารนิพนธ์ บธ.ม.(การตลาด) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ไพเราะ คณะพูล (2553) เครื่องมือการพัฒนาองค์กรตามแนวทางการจัดการสมัยใหม่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ทิพย์รัตน์ (2553) “Porter’s Five Competition Forces Model” ที่พัฒนาขึ้นมาโดยพอร์ตเตอร์ (Porter) เพื่อนำมาใช้ในประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2546:42) ทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix :4Ps)

ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ (2548: 54-55) (2548: 55-58) การกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ (Market Positioning)

อภิชาติ เทศสวัสดิ์วงศ์ (2553) ทัศนคติและพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินบนมือถือของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ บธ.ม. (การตลาด). กรุงเทพฯ:

เอกกมล เอี่ยมศรี (2553) การวิเคราะห์ด้วย PEST Analysis

อังครักษ์ มีวรรณสุขกุล : ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจใช้ธุรกรรมการเงินผ่านนวัตกรรม 3G ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. (FACTORS INFLUENCING THE INTENTION TO USE 3G MOBILE BANKING OF CONSUMERS IN BANGKOK) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: ภูษิต วงศ์หล่อสายชล, D.B.A. 2553.

Alvin Toffler (,1990) กล่าวในหนังสือ "อำนาจใหม่ (Power Shift)"

Michael A. Hitt, R.Duane Ireland and Robert E. Hoskisson. การจัดการเชิงกลยุทธ์. ผู้แปลและเรียบเรียง ดร.เอกชัย อภิศักดิ์กุล และ ดร.ทรรศนะ บุญขวัญ สำนักพิมพ์ McGraw Hill 2552

Philip Kotler การจัดการการตลาด. ผู้แปลและเรียบเรียง ธนวรรณ แสงสุวรรณ,อดิลล่า พงศ์ยี่หล้า, อุไรวรรณ แย้มนิยม, ยุทธนา ธรรมเจริญ และยงยุทธ ฟูพงศ์ศิริพันธ์ เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า, 2552

Mobile Banking WePlan Money Buddy - bloggang.com 2553. เข้าถึงได้จาก : http://guru.thaibizcenter.com/articledetail.asp?kid=3263

WePlan Money Buddy - bloggang.com (2554) Mobile Banking

Ferrell, Robert. Marketing Strategies. Dryden Press. 2008.Kotler, Philip. Marketing management. Pearson Prentice Hall. 2009.

Phillip Kotler.1997. “Marketing Management. 9th ed. New Jersey: Prentice Hall International.

Phillip Kotler. 2000. “Marketing : An Introduction. 3rd Edition. Englewood Chiffs, NJ : Prentice- Hall, Inc.

พฤติกรรมผู้บริโภค กลยุทธ์การตลาดและการจัดการเชิงกลยุทธ์ ของธุรกิจธนาคาร หลังการจำกัดจำนวนเงินคุ้มครองเงินฝาก ตามพระราชบัญญัติ สถาบันคุ้มครองเงินฝาก 2551 : กรณีศึกษา ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด(มหาชน)

บัลลังก์ สันทัด, ดร.สวรส ศรีสุตโต
สาขาวิชาการตลาด, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง พฤติกรรมผู้บริโภค กลยุทธ์การตลาด และ การจัดการเชิงกลยุทธ์ ของธุรกิจธนาคาร หลังการจำกัดจำนวนเงินคุ้มครองเงินฝากตามพระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก 2551: กรณีศึกษา ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการรับรู้ถึงปัจจัยทางการตลาด และพระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก 2551 กับพฤติกรรมของผู้บริโภคในการใช้บริการด้านเงินฝาก ของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ภายหลัง พระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก 2551 เริ่มจำกัดจำนวนเงินคุ้มครอง 2) เพื่อศึกษา ยืนยันปัญหา วิเคราะห์และหาแนวทางวางกลยุทธ์ให้กับ องค์กรทั้งระดับองค์กร ระดับธุรกิจ และระดับหน้าที่ โดยได้ออกแบบการวิจัยเป็นแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคยังมีการรับรู้น้อยเกี่ยวกับ พระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก 2551 และหากพระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก 2551 มีผลบังคับใช้ ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความเห็นว่าจะเปลี่ยนพฤติกรรมโดยการกระจายเงินฝากไปหลากหลายธนาคาร, ลงทุนในกองทุนรวม เช่น LTF / RMF, ฝากเงินกับธนาคารของรัฐบาล, และ ซื้อประกันชีวิต เช่น แบบออมทรัพย์ ตามลำดับ ดังนั้น ธนาคารควรใช้กลยุทธ์ใน 3 ระดับ ดังนี้ กลยุทธ์ระดับองค์กร คือ กลยุทธ์การเจริญเติบโต แนวราบ แบบเจาะตลาด และ กลยุทธ์การตัดทอนแบบเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ กลยุทธ์ระดับธุรกิจ คือ กลยุทธ์ด้านการสื่อสารการตลาด โดยเน้นการสร้างภาพลักษณ์ และ กลยุทธ์สินค้ามีความแตกต่างเฉพาะกลุ่ม กลยุทธ์ระดับหน้าที่ทางการตลาด คือ กลยุทธ์การตลาดตามเป้าหมาย กลยุทธ์ส่วนผสมการตลาดบริการ โดยเน้นกลยุทธ์ด้านการสื่อสารการตลาด กระตุ้นยอดขาย

คำสำคัญ : ธนาคารไทยพาณิชย์, การจัดการเชิงกลยุทธ์, พระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก 2551

1.บทนำ

ปัจจุบัน ระบบธนาคารพาณิชย์ไทย ซึ่งรวมถึงธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ได้เพิ่มศักยภาพในการมุ่งเน้นการเพิ่มรายได้ทั้งจากรายได้ค่าธรรมเนียมและรายได้ดอกเบี้ย เนื่องจากระบบธนาคารพาณิชย์ไทยอาจต้องเผชิญกับการแข่งขันด้านเงินฝากอย่างรุนแรง เป็นผลมาจากความต้องการสินเชื่อในด้านระดับสูง และ ด้าน พ.ร.บ.สถาบันคุ้มครองเงินฝาก 2551 ที่กำหนดให้ วันที่ 11 ส.ค.2554 เป็นวันแรกที่กำหนดการคุ้มครองเงินฝากตามจำนวนที่ฝากไว้ รวมถึงดอกเบี้ยคงค้างจากเงินฝากดังกล่าวในวงเงินรวมไม่เกิน 50 ล้านบาทต่อราย กล่าวคือไม่ว่าจะมีเงินฝากเท่าไร หากสถาบันการเงินมี

ปัญหาถึงขั้นปิดกิจการ ผู้ฝากเงินจะได้รับความคุ้มครองในวงเงินรวมไม่เกิน 50 ล้านบาท เท่านั้นและถัดจากนี้ไปอีก 1ปี หรือในวันที่ 11 ส.ค.55 เป็นต้นไป จะได้รับความคุ้มครองเงินฝากวงเงินไม่เกิน 1 ล้านบาทต่อรายดังรายละเอียดต่อไปนี้

ปีที่ 1 (11 ส.ค.51 - 10 ส.ค.52) คุ้มครองเต็มจำนวน

ปีที่ 2 (11 ส.ค.52 - 10 ส.ค.53) คุ้มครอง 100 ล้านบาท

ปีที 3 (11 ส.ค.53 - 10 ส.ค.54) คุ้มครอง 50 ล้านบาท

ปีที่ 4 (11 ส.ค.54 - 10 ส.ค.55) คุ้มครอง 10 ล้านบาท

ปีที่ 5 (11 ส.ค.55 เป็นต้นไป) คุ้มครอง 1 ล้านบาท

อย่างไรก็ตาม กฎหมายนี้ไม่ครอบคลุมถึง ธนาคารที่รัฐถือหุ้นเช่นธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร กับธนาคารอื่นที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น เช่น ธนาคารอิสลาม นั่นหมายความว่าผู้ที่ฝากเงินกับสถาบันการเงินของรัฐเหล่านี้จะได้รับการคุ้มครองเงินฝากเต็มจำนวน และคาดการณ์ได้ว่าจะมีเงินฝากไหลเข้าธนาคารของรัฐหลายแสนล้านบาท เนื่องจากมีการคุ้มครองเงินฝากเต็มทั้งจำนวน

2.ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้มีการรวบรวมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการศึกษาเพื่อ กำหนดกลยุทธ์โดยคาดหวังกลยุทธ์แนวทางในการแก้ไขปัญหาจะส่งผลให้องค์กรสามารถอยู่รอดในอุตสาหกรรมได้และเติบโตขึ้น โดยพยายามสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันดังนี้

-ทฤษฎีการวิเคราะห์คู่แข่งขันภายในอุตสาหกรรม

โมเดลการวิเคราะห์คู่แข่งขันของ Michael E. Porter ได้กล่าวไว้ว่า สภาพแวดล้อมทางอุตสาหกรรมมีผลโดยตรงต่อกลยุทธ์การแข่งขัน และการได้รับผลตอบแทนสูงกว่าค่าเฉลี่ย ซึ่งการวิเคราะห์สภาวะการแข่งขันในอุตสาหกรรมประกอบด้วย 5 ปัจจัยสำคัญ ได้แก่ การคุกคามจากคู่แข่งขันใหม่ , อำนาจการต่อรองของ Suppliers , อำนาจการต่อรองของผู้ซื้อ , การคุกคามจากสินค้าที่ทดแทนกันได้ , ความรุนแรงของการแข่งขันภายในอุตสาหกรรม (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2541)

- ทฤษฎีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

การจัดแยกประเด็นปัญหาภายในองค์กร คือ จุดแข็ง จุดอ่อน (Strengths and Weaknesses) และประเด็นปัญหานอกองค์กร คือ โอกาส และอุปสรรค (Opportunities and Threats) พิจารณาได้ว่า มีข้อมูลอะไรบ้างที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ที่จะช่วยให้บริษัทบรรลุวัตถุประสงค์ และในขณะเดียวกันก็จะพิจารณาได้ว่ามีข้อมูลอะไรบ้างที่จะก่อให้เกิดอุปสรรค หรือข้อจำกัดที่จะต้องเอาชนะ หรือทำให้มีผลกระทบต่อบริษัทน้อยที่สุด (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2546)

- ทฤษฎีการจัดการเชิงกลยุทธ์ทั้งสามระดับ

กลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate-Level Strategy) ประกอบด้วย 1. กลยุทธ์การเจริญเติบโต (Growth strategy), 2. กลยุทธ์ความคงที่ (Stability strategy), และ 3. กลยุทธ์การตัดทอนให้น้อยลง (Retrenchment strategy)

กลยุทธ์ทางธุรกิจ (Business-Level Strategy) ประกอบด้วย 1. กลยุทธ์ความเป็นผู้นำทางด้านต้นทุน (Cost Leadership Strategy), 2. กลยุทธ์ความแตกต่าง (Differentiation Strategy), และ 3.กลยุทธ์เน้นกลุ่มลูกค้า (Focus Strategy) อาจเรียกว่า ตลาดเฉพาะกลุ่ม (Market Niche Strategy) , กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy) เป็น กลยุทธ์ระดับฝ่ายงานหรือหน่วยงานทางธุรกิจขององค์การในด้านต่างๆ เช่น ด้านการผลิตและดำเนินงาน ด้านการตลาด ด้านการเงิน ด้านการจัดทรัพยากรมนุษย์และด้านการวิจัยและพัฒนา เป็นต้น (เอกชัย อภิศักดิ์กุล และ ทรรศนะ บุญขวัญ, 2551)

- กลยุทธ์การตลาดตามเป้าหมาย

องค์กรของเราย่อมไม่อาจตอบสนองความต้องการในทุกส่วนตลาดหรือทุกตลาดได้ดีทั้งหมด จึงจำเป็นต้องเลือกแข่งขันในตลาดเป้าหมายที่องค์กรมีความชำนาญหลัก ปัจจัยที่นักการตลาดจะต้องพิจารณาอยู่ 3 ด้านหลัก ได้แก่ การแบ่งส่วนตลาด การกำหนดตลาดเป้าหมาย และการวางตำแหน่งทางการตลาด ซึ่งการกำหนดกลยุทธ์ทั้ง 3 ด้านนี้เรียกว่า

กลยุทธ์การตลาดเป้าหมาย (STP strategy) (วารุณี ตันติวงศ์วาณิช, 2545)

- ทฤษฎีเกี่ยวกับการตลาดบริการ

การบริการไม่ใช่สิ่งที่มีตัวตนแต่เป็นกระบวนการหรือกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ต้องการใช้บริการ กับผู้ให้บริการ ในอันที่จะตอบสนองความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งให้บรรลุผลสำเร็จความแตกต่างระหว่างสินค้าและการบริการต่างก็ก่อให้เกิดประโยชน์และความพึงพอใจแก่ลูกค้าที่มาซื้อโดยที่ธุรกิจบริการจะมุ่งเน้นการกระทำ ที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าอันนำไปสู่ความพึงพอใจที่ได้รับบริการนั้น (ฉัตยาพร เสมอใจ, 2549)

- ทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาดบริการ

ส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ (Marketing Mix) หรือ 7P's ซึ่งประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา สถานที่ การส่งเสริมการตลาด บุคคลหรือพนักงาน ลักษณะทางกายภาพ และกระบวนการให้บริการ (สมยศ นาวีการ, 2541)

- แนวคิดด้านผู้บริโภค และทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

พฤติกรรมผู้บริโภคหมายถึงปฏิกิริยาของบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการได้รับและใช้สินค้าและบริการทางเศรษฐกิจรวมทั้งกระบวนการต่างๆของการตัดสินใจซึ่งเกิดก่อนและเป็นตัวกำหนดปฏิกิริยาต่างๆเหล่านั้น โดยเป็นพฤติกรรมซึ่งบุคคลทำการค้นหา การซื้อ การใช้ การประเมินผล และการใช้จ่ายในผลิตภัณฑ์และบริการโดยคาดว่าจะตอบสนองความต้องการของเขา (Kotler and Gary, 2001)

- แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้

ขั้นตอนของการรับรู้ (Perception Process) สามารถแบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอนคือ การเปิดรับข้อมูลที่ได้เลือกสรร (Selective Exposure) เกิดขึ้นเมื่อผู้บริโภคเปิดโอกาสให้ข้อมูลเข้ามาสู่ตัวเองเช่นการชมโฆษณาโดยไม่เปลี่ยนไปชมช่องอื่นเป็นต้น , การตั้งใจรับข้อมูลที่ได้เลือกสรร (Selective Attention) เกิดขึ้นเมื่อผู้บริโภคเลือกที่จะตั้งใจรับสิ่งกระตุ้นอย่างใดอย่างหนึ่ง , ความเข้าใจในข้อมูลที่ได้เลือกสรร (Selective Comprehension) แม้ว่าผู้บริโภคจะตั้งใจรับข่าวสารแต่มิได้หมายความว่าข่าวสารนั้นถูกตีความไปในทางที่ถูกต้อง การตีความขึ้นอยู่กับทัศนคติความเชื่อมั่นและประสบการณ์ , การเก็บรักษาข้อมูลที่ได้รับเลือกสรร (Selective Retention) หมายถึงการที่ผู้บริโภคจดจำข้อมูลบางส่วนที่ได้เห็นได้อ่านได้ยินหลังจากเกิดการเปิดรับข้อมูลและเกิดความเข้าใจแล้ว (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2545)

3. วิธีการศึกษา

การออกแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณแบบสำรวจจากแบบสอบถามผสมผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพแบบการวิจัยเอกสารที่เป็นบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

การวิจัยเชิงปริมาณ แบบสำรวจจากแบบสอบถาม (Survey Research) ได้ทำการสำรวจเพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมผู้บริโภค ของกลุ่มลูกค้าที่ใช้บริการเงินฝากธนาคารไทยพาณิชย์ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการวิเคราะห์จากเนื้อหา การสัมภาษณ์ผู้บริหารธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) บทความเกี่ยวกับพระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก 2551 และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

วิธีสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจะใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ หรือการเลือกตัวอย่างแบบใช้ความสะดวก (Accidental sampling or Convenience sampling) โดยเลือกที่จะใช้แบบสอบถามกับ ผู้ใช้บริการเงินฝากธนาคารไทยพาณิชย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเก็บจาก ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด(มหาชน)ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ เลขที่ 9 ถนนรัชดาภิเษก แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900 ในช่วงวันที่ 10 มกราคม ถึง 30 มกราคม พ.ศ. 2555

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้เครื่องมือคือ แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ลักษณะการฝากเงิน

ส่วนที่ 3 การรับรู้ถึงพระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก 2551

ส่วนที่ 4 การรับรู้ถึงปัจจัยทางการตลาด ธนาคารไทยพาณิชย์

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการใช้บริการด้านเงินฝาก ธนาคารไทยพาณิชย์

ส่วนการวัดระดับการรับรู้ของปัจจัยต่างๆ ใช้มาตรา Likert Scale ซึ่งคำถามมีลักษณะให้ตอบ 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ข้อมูลทุติยภูมิ (Collection of Secondary Data) ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการค้นคว้าข้อมูลของบริษัทและรายละเอียดต่างๆ จากศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย รายงานประจำปี (แบบฟอร์ม 56-1) เว็บไซต์ของธนาคาร เอกสารบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)และ รายละเอียดของพระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก 2551

4. ผลการศึกษา

1. ผู้บริโภคส่วนมากไม่ค่อยมีการตระหนักรู้ถึง พระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก พ.ศ. 2551

2.ผู้บริโภคขาดความจงรักภักดีต่อตราสินค้า (Lack Of Brand Loyalty) กล่าวคือ หากพระราชบัญญัตินี้ มีผลบังคับใช้ ผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะฝากเงินกับธนาคารของรัฐบาลแทน

3.การรับรู้ปัจจัยส่วนผสมการตลาด ได้แก่

การรับรู้ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ที่มากที่สุดได้แก่ มีประเภทเงินฝากเป็นที่น่าพอใจ มีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้ที่ 3.89 และที่น้อยที่สุด ได้แก่ บริการของบัตร เอทีเอ็มหรือบัตร เดบิต เช่นใช้จ่ายแทนเงินสด หรือ จ่ายค่ารักษาพยาบาล ได้เป็นที่พอใจ มีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้ที่ 3.38

การรับรู้ปัจจัยด้านราคา (Price) ที่มากที่สุดได้แก่ ค่าธรรมเนียมในการจัดทำบัตรเอทีเอ็มเป็นที่พอใจ มีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้ที่ 3.22 และที่น้อยที่สุด ได้แก่ ค่าธรรมเนียมการโอนเงินเป็นที่พอใจ มีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้ที่ 2.92

การรับรู้ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ที่มากที่สุดได้แก่ มีความสะดวกในการฝากเงินเพราะธนาคารมีสาขาทั่วประเทศ มีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้ที่ 4.22 และที่น้อยที่สุด ได้แก่ บริเวณที่จอดรถมีเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้ที่ 3.41

การรับรู้ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ที่มากที่สุดได้แก่ การติดต่อสอบถามหรือทำธุรกรรมทางโทรศัพท์ หรือทางอินเทอร์เน็ต ได้สะดวก มีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้ที่ 3.54 และที่น้อยที่สุด ได้แก่ มีการโฆษณาตามสื่อต่างๆ เป็นที่รู้จัก และจดจำ มีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้ที่ 3.37

ปัจจัย ส่วนผสมการตลาดที่เพิ่มเติมเนื่องจาก เป็นตลาดบริการ ปัจจัยการรับรู้ที่มากที่สุดคือ ด้านการให้บริการของพนักงาน (People) คือพนักงานมีอัธยาศัยดี เป็นที่พอใจ และ กระบวนการการให้บริการ (Process) คือ การให้บริการในธนาคารที่รวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 3.71 ปัจจัยการรับรู้ที่น้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ ด้าน “มีสิ่งอำนวยความสะดวกในธนาคารเช่น มี หนังสือพิมพ์หรือ โทรทัศน์ให้ดู ระหว่างรอและมีที่นั่งรอในธนาคารเพียงพอ” มีค่าเฉลี่ยที่ 3.03

4. ผู้บริโภคมีพฤติกรรมการบริหารเงินออมที่เป็นอุปสรรคต่อหน้าที่ทางการตลาด ของผลิตภัณฑ์เงินฝาก และ ส่งผลกระทบต่อกำไรสุทธิของธนาคาร ไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) หลังเกิด พ.ร.บ.สถาบันคุ้มครองเงินฝากจำกัดความคุ้มครอง

โดยพฤติกรรมดังกล่าว คือ กระจายเงินฝากไปหลากหลายธนาคาร, ลงทุนในกองทุนรวม เช่น LTF / RMF, ฝากเงินกับธนาคารของรัฐบาล, และ ซื้อประกันชีวิต เช่น แบบออมทรัพย์ ตามลำดับ ซึ่งพฤติกรรมทั้งหมดดังกล่าวนี้มีค่าเฉลี่ยการรับรู้ที่มากกว่า ด้าน“ฝากเงินที่ธนาคารไทยพาณิชย์ต่อไป”

จากการศึกษาพบว่ากลยุทธ์ที่เหมาะสมของธนาคารไทยพาณิชย์ ในสถานการณ์ปัจจุบัน หลังจากพระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝากจำกัดความคุ้มครอง สามารถแบ่งได้ดังนี้

กลยุทธ์ระดับองค์กร คือ กลยุทธ์การเจริญเติบโต แนวราบ แบบเจาะตลาด และ กลยุทธ์การตัดทอนแบบเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ โดยกระตุ้นการใช้บริการด้านเงินฝากและด้านสินเชื่อ ให้สามารถครอบคลุมอุปสรรค ด้านต้นทุนที่ต้องจ่ายให้เงิน สถาบันคุ้มครองเงินฝาก โดยใช้การสื่อสารสร้างภาพลักษณ์ความเชื่อมั่น และมั่นคงให้ผู้บริโภคเป็นตัวช่วย และ นำเงินที่ได้จากการปรับลดภาษีนิติบุคคลจาก 30% เหลือ 23% ส่วนนี้มาส่งมอบให้สถาบันคุ้มครองเงินฝาก เพื่อไม่ให้กระทบกับรายได้ส่วนอื่น

กลยุทธ์ระดับธุรกิจ กลยุทธ์ด้านการสื่อสารการตลาด และกลยุทธ์สินค้ามีความแตกต่างเฉพาะกลุ่ม โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายโดยใช้อุปกรณ์สื่อสารออนไลน์เป็นรางวัล อาทิ ไอโฟน 4 หรือ ไอแพด 2 เป็นต้น , จัดให้มีส่วนลดในร้านค้าที่ร่วมรายการเมื่อใช้บัตรเดบิต เช่น ร้านอาหารต่างๆ และจัดสะสมแต้มเพื่อนำแต้มมาแลกของรางวัลต่างๆที่สาขาธนาคาร ทั่วประเทศ ใช้บัตรเดบิตสะสมแต้ม เป็นส่วนลดค่าใช้จ่ายในการทำประกันภัยน้ำท่วม เป็นต้น

กลยุทธ์ระดับหน้าที่ กลยุทธ์การตลาดตามเป้าหมาย กลยุทธ์ส่วนประสมการตลาดบริการ โดยเน้นกลยุทธ์ด้านการสื่อสารการตลาด กระตุ้นยอดขาย กลยุทธ์ด้านกระบวนการภายใน โดยรักษาและพัฒนากระบวนการจัดการภายใน เพราะธนาคารมีกระบวนการเปลี่ยนเงินฝากเป็นสินเชื่อ และกำไร จากดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมได้ดีที่สุด และจัดกิจกรรมสื่อสารการตลาดส่งเสริมการขายและประชาสัมพันธ์ให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับความคุ้มครองเงินฝาก เพื่อสร้างความมั่นใจในการฝากเงินที่จะได้รับความคุ้มครอง เต็มวงเงิน 1 ล้านบาท

6. ข้อจำกัดในการศึกษา

1. การศึกษาในครั้งนี้ไม่สามารถทำการสัมภาษณ์กับผู้บริหารของธนาคารได้ ดังนั้นข้อมูลที่ได้สำหรับการวิเคราะห์จึงมีจำกัด

2. การศึกษาครั้งนี้มีเวลาจำกัด จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับมีเพียง 200 คน

7.ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1. งานวิจัยนี้ไม่ได้สัมภาษณ์ผู้บริหารธนาคารไทยพาณิชย์ การศึกษาครั้งหน้าจึงควรทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ทั้ง 3 ระดับ ทั้งระดับองค์กร ระดับธุรกิจ และระดับหน้าที่ เพื่อได้นำคำตอบจากการสัมภาษณ์มาเปรียบเทียบ วิเคราะห์ ได้ละเอียดมากขึ้น

2. เนื่องจากในงานวิจัยนี้มีเวลาจำกัด จึงทำให้เก็บกลุ่มตัวอย่างได้ 200 คน ในงานวิจัยครั้งต่อไป จึงเสนอให้นักวิจัยเก็บ กลุ่มตัวอย่างมากขึ้นคืออย่างต่ำ 385 คน เพื่อให้ผลวิจัยมีความเชื่อมั่นมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

1. ในการดำเนินธุรกิจควรจะต้องศึกษากระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ทั้งในระดับองค์กร ระดับกลุ่มธุรกิจ และระดับหน้าที่ปฏิบัติงาน โดยมีการนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของธนาคารในการที่จะเป็นผู้นำในอุตสาหกรรมธนาคารพาณิชย์

2. การศึกษาข้อมูลสำหรับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ควรจะดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถนำมาปรับกลยุทธ์ของบริษัทให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาดังที่กล่าวไว้

3. หลังจากพระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก พ.ศ.2551 เริ่มจำกัดจำนวนเงินคุ้มครอง แล้วกลยุทธ์ระดับองค์กรของธนาคารไทยพาณิชย์ ควรเน้น กลยุทธ์การเติบโตแนวราบ แบบเจาะตลาด เนื่องจากพิจารณาจาก BCG Growth-Share Matrix แล้วยอดขาย หรือยอดเงินฝาก ยังคงอยู่ในช่วง “ดาวรุ่ง” ซึ่งหมายถึงยังต้องลงทุนในผลิตภัณฑ์เงินฝากสูงอยู่ และกลยุทธ์ระดับกลุ่มธุรกิจ ควรเน้นกลยุทธ์สินค้ามีความแตกต่างเฉพาะกลุ่ม คือเปิดตัวผลิตภัณฑ์เงินฝากออมทรัพย์ใช้บัตรเดบิตสะสมแต้ม สามารถนำแต้มมาเป็นส่วนลดค่าใช้จ่าย ในการทำประกันภัยน้ำท่วมจากอุทกภัยครอบคลุมทุกพื้นที่เสี่ยงภัยทั่วประเทศ และสามารถดึงเงินเพิ่มสภาพคล่องให้ธนาคารได้ โดยเฉพาะสถานการณ์ที่ดอกเบี้ยเงินฝากเริ่มต่ำ และในอนาคตกระแสเงินของภาคประชาชนมีแนวโน้มจะไหลไปสู่ธนาคารเฉพาะกิจของรัฐบาล มากกว่า ส่วนกลยุทธ์ระดับหน้าที่ ควรเน้นหน้าที่ทางการตลาด ด้าน กลยุทธ์การสื่อสารการตลาด โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมสื่อสารการตลาดเสนอภาพความ เชื่อมั่น ยิ่งใหญ่และมั่นคงของธนาคาร และอาจเน้น กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ (พัฒนาผลิตภัณฑ์) ร่วมด้วยคือ เปิดให้มีบริการทำบัตรเดบิต ให้เป็นเสมือนบัตรเครดิตในโลกออนไลน์ โดยให้มีการซื้อ ขาย หรือ รับ จ่ายเงิน ผ่าน บัตรเดบิตธรรมดา ได้ทั่วโลก (ซึ่งปกติจะต้องใช้บัตรเครดิตเท่านั้น) เป็นการกระตุ้นให้เกิดการใช้บริการเงินฝาก โดยเฉพาะผู้นิยมซื้อขาย ทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ แต่ยังไม่มีหรือไม่สามารถทำบัตรเครดิตได้ เช่น การซื้อ ขาย ของผ่าน ระบบเว็บไซต์ Paypal.com ของ Ebay.com เป็นต้น

4. การนำกลยุทธ์ไปใช้ผู้บริหารระดับสูงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ในการกำหนดนโยบายในการปฏิบัติ การตรวจสอบและประเมินผลที่เกิดขึ้น และควรมีการกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของพนักงานในทุกระดับชั้นอย่างชัดเจน

5. เนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ค่อยรับรู้ในรายละเอียดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก 2551 ธนาคารไทยพาณิชย์ควรประชาสัมพันธ์ให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับรายละเอียดเรื่องความคุ้มครองเงินฝาก แก่ลูกค้า

เป้าหมายเพื่อสร้างความมั่นใจ ในการคุ้มครองเงินฝากเต็มจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะเป็นผลดีต่อธนาคารไทยพาณิชย์ โดยใช้กลยุทธ์ ด้านผลิตภัณฑ์ (พัฒนาผลิตภัณฑ์) เป็นเครื่องมือช่วยรักษาลูกค้าเก่า และการใช้บัตรเดบิตสะสมแต้มสามารถมาเป็นส่วนลดค่าใช้จ่าย ในการทำประกันภัยน้ำท่วมจากอุทกภัย และสิทธิ์ในการชิงรางวัลอุปกรณ์สื่อสารออนไลน์ เป็นเครื่องมือช่วยหาลูกค้าใหม่ ภายหลังเกิดพระราชบัญญัติสถาบันคุ้มครองเงินฝาก 2551 เริ่มจำกัดความคุ้มครอง เพียง 1ล้านบาท ในปีพ.ศ. 2555

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากท่าน อาจารย์ ดร.สวรส ศรีสุตโต อาจารย์ที่ปรึกษา รวมถึงคณะอาจารย์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาดทุกท่าน ที่ให้ความกรุณาแนะนำ ตรวจตราแก้ไขเนื้อหา ตลอดจนให้กำลังใจในการทำสารนิพนธ์รวมทั้ง ดร.ประเสริฐ ศิริเสรีวรรณ และดร.พีรพงษ์ ฟูศิริ ที่กรุณารับเป็นประธานกรรมการและกรรมการในการสอบรายงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และคอยให้ความช่วยเหลือและแนะนำทุกอย่างด้วยดีเสมอมา ดังนั้นทางผู้จัดทำขอขอบพระคุณท่านต่างๆเหล่านี้เป็นอย่างสูง ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้การสนับสนุนในการมาศึกษาต่อระดับปริญญาโท และขอบคุณเพื่อนๆรวมถึงพี่ๆน้องๆ ในชั้นเรียนทุกคนของข้าพเจ้าที่ได้ให้กำลังใจเสมอมาตลอดระยะเวลาในการทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สุดท้ายนี้ทางผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับท่านที่สนใจเพื่อนำไปใช้ในการประกอบความรู้ในอนาคต

บรรณานุกรม

ฉัตยาพร เสมอใจ. 2549. การจัดการและการตลาดบริการ. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2541. กลยุทธ์การตลาด การบริหารการตลาด และกรณีศึกษา. กรุงเทพมหานาคร: ธีระฟิล์ม และไซเท็กซ์.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. และคณะ. 2545. การบริหารการตลาดยุคใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนำพิมพ์Diamond in Business World.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2546. การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพมหานาคร: ธีระฟิล์ม และไซเท็กซ์.

สมยศ นาวีการ. การบริหารเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักพิมพ์บรรณกิจ. กรุงเทพมหานคร: 2541.

เอกชัย อภิศักดิ์กุล และ ทรรศนะ บุญขวัญ. 2551. การจัดการเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่3. กรุงเทพมหานาคร: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Kotler Philip., and Gary Armstrong. 2001. Principles of Marketing. 9th ed. New Jersey : Prentice-Hall, Inc.

กลยุทธ์ธุรกิจ กลยุทธ์การตลาดและปัจจัยส่วนประสมการตลาด ในการตัดสินใจซื้อประกันภัยประเภทรถยนต์ของบริษัทไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน)

ปาณิสรา บุญมาก, อัญชลี เทพรัตน์
สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง“กลยุทธ์ธุรกิจ กลยุทธ์การตลาดและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อประกันภัยประเภทรถยนต์ของบริษัทไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้คือ 1.) เพื่อศึกษาปัญหา/สาเหตุที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ธุรกิจ กลยุทธ์การตลาดในการตัดสินใจซื้อประกันภัยประเภทรถยนต์ของบริษัทไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) 2.) เพื่อศึกษาการกำหนดกลยุทธ์ธุรกิจ กลยุทธ์การตลาดและปัจจัยส่วนประสมการตลาดประกันภัยประเภทรถยนต์ ของบริษัทไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) ในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา โดยมีการวางระเบียบวิธีการศึกษาเป็นเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ประชากรในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้บริหารฝ่ายนโยบายและกลยุทธ์ จำนวน 2 ท่าน และผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัยประเภทรถยนต์ ที่ใช้บริการที่สำนักงานใหญ่ จำนวน 300 ท่าน โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า

1) บริษัทได้กำหนดกลยุทธ์ธุรกิจ กลยุทธ์การตลาด โดยใช้กลยุทธ์การสื่อสารการตลาด โดยใช้วิธีการโฆษณา สร้างความรู้จัก สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่บริษัท สร้างความน่าเชื่อถือ กำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ให้ชัดเจน และการเลือกใช้สื่อโฆษณา เช่นโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ส่วนสาเหตุของปัญหาการกำหนดกลยุทธ์ธุรกิจ ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง การแข่งขันในอุตสาหกรรมทั้งในด้านตลาดและด้านบุคคล พฤติกรรมของผู้บริโภค การเปลี่ยนแปลงทางสภาพอากาศของโลกจนส่งผลต่อการเกิดของมหันภัยต่าง ๆ จึงเป็นปัจจัยส่งผลต่อการกำหนด กลยุทธ์ธุรกิจ กลยุทธ์การตลาด ให้บรรลุเป้าหมายของบริษัท ตามที่ตั้งไว้ กลยุทธ์การตลาด ในปัจจุบันบริษัท ไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) ได้กำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด 5 ด้าน คือ 1. ด้านผลิตภัณฑ์ บริษัทได้มีการสำรวจและประเมิลผลการให้บริการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาสินค้าและบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจและสังคม มีพัฒนาการปรับปรุงกรมธรรม์เดิมอย่างต่อเนื่อง 2. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีการจัดกิจกรรมทางการตลาดร่วมกับธนาคาร รวมทั้งจำหน่ายทาง Telemarketing 3. ด้านส่งเสริมการตลาด บริษัทฯ มีเป้าหมายในการขยายฐานลูกค้าในกลุ่มลูกค้ารายบุคคล (personal Line) และกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ (Commercial Line) โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นรายย่อยและธุรกิจขนาดกลาง (Retails & Line) กระจายผ่านช่องทางการจำหน่ายต่างๆ 4. ด้านกระบวนการให้บริการ บริษัทฯ มีนโยบายปรับปรุงนโยบายการรับประกันภัย ขั้นตอนการรับประกันภัย และเพิ่มพูนความรู้ด้านการรับประกันภัยแก่บุคลากรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรับประกันภัยให้มากขึ้น 5. ด้านบุคลากร บริษัทฯ ได้มีการอบรมพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มความรู้ พัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญทั้งด้านหลักวิชาเกี่ยวกับการประกันภัยและด้านการให้บริการต่าง ๆ ต่อเนื่องหลังการขาย

2) ผู้ถือกรมธรรม์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 25,001 บาทขึ้นไป มีระยะเวลาในการเป็นลูกค้าระหว่าง 5 – 10 ปี 3)ปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการตัดสินใจซื้อประกันภัยประเภทรถยนต์ของบริษัทไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการให้บริการอยู่ในระดับมาก

บทนำ

บริษัท ไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) ถือกำเนิดขึ้นจากพระราชดำริ ของ สมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า สมเด็จย่า ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ด้วยทรงเล็งเห็นว่า ควรจัดตั้งบริษัทประกันภัยของคนไทยขึ้น เพื่อให้ความช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่คนไทย และเพื่อให้เงินทองหมุนเวียนสร้างประโยชน์ให้แก่คนไทยอย่างเต็มที่ บริษัทฯ จึงได้เริ่มเปิดดำเนินการในวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2481 ดำเนินธุรกิจรับประกันวินาศภัยทุกชนิด นับเป็นบริษัทประกันภัยของคนไทยบริษัทแรกที่ใหญ่ที่สุดในขณะนั้น และได้รับพระราชทานตราตั้งจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

ในปี พ.ศ. 2519 บริษัทฯ ได้เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้ชื่อย่อ TIC นับเป็นบริษัทประกันภัยบริษัทแรกที่เข้าเป็นบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และได้แปรสภาพเป็นบริษัทมหาชน เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2536

ในปี พ.ศ. 2546 บริษัทฯ ได้รับรางวัล Best Corporate Governance Report Award จาก SET Award 2003 ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ปัจจุบัน บริษัทฯ มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่ อาคารไทยประกันภัย เลขที่ 34/3 ซอยหลังสวน ถนนเพลินจิต เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร และมีสาขา 8 แห่งในจังหวัด ระยอง ชลบุรี ขอนแก่น นครราชสีมา เชียงใหม่ พิษณุโลก นครปฐม และเชียงราย ปัจจุบัน บริษัทฯ มีทุนจดทะเบียน 290,000,000.00 บาท และมีจำนวนพนักงาน 270 คน

บริษัทฯ ประกอบธุรกิจ รับประกันวินาศภัยครบทั้ง 4 ประเภท อยู่ภายใต้โครงสร้างการบริหารจัดการของกลุ่มธุรกิจและกลุ่มลูกค้ารายย่อย ซึ่งแบ่งได้ 4 ประเภทดังนี้

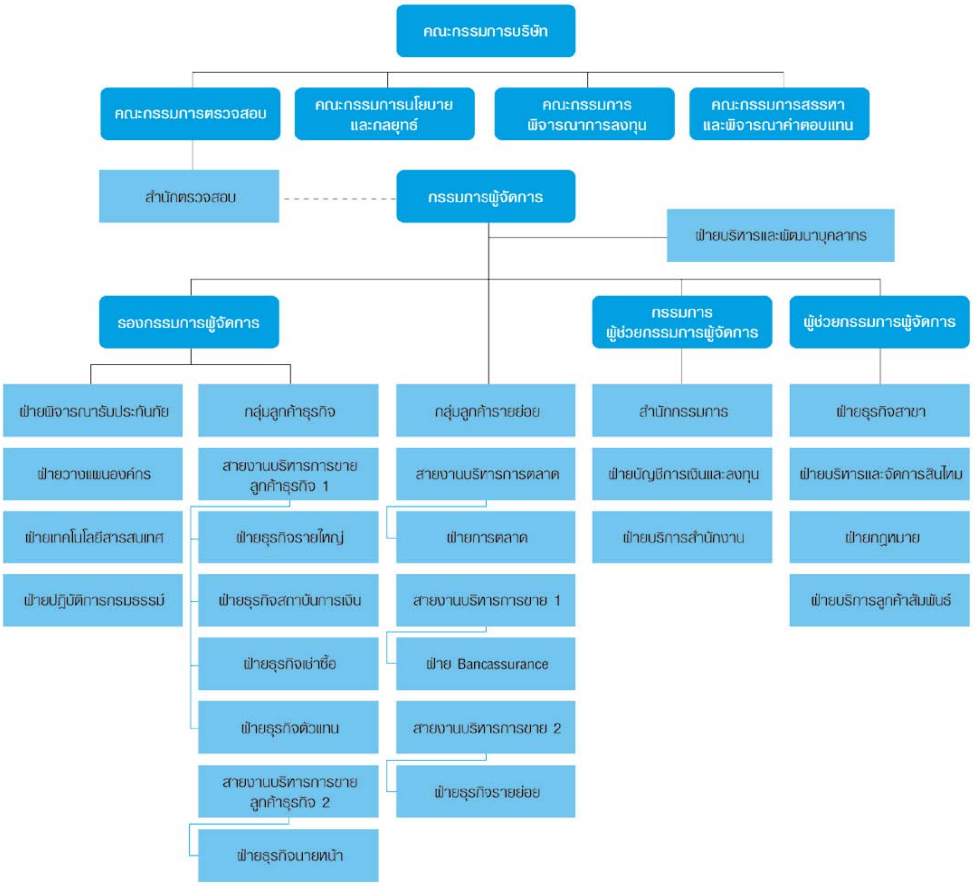
1. การประกันอัคคีภัย บริษัทฯ รับประกันที่อยู่อาศัย ตัวอาคาร โรงงาน เฟอร์นิเจอร์ สต็อกสินค้า ฯลฯ โดยให้ ความคุ้มครองจากไฟไหม้ ฟ้าผ่า การระเบิด และยังสามารถขยายความคุ้มครองพิเศษเพิ่มเติมได้ เช่น ภัยลมพายุ น้ำท่วม แผ่นดินไหว และภัยเนื่องจากไฟฟ้า ฯลฯ

2. การประกันภัยทางทะเลและขนส่ง บริษัทฯ ให้ความคุ้มครองความสูญเสียหรือเสียหายของสินค้าต่างๆ ทั้งที่นำเข้าในประเทศและส่งออกต่างประเทศที่เกิดความเสียหายจากภัยทางทะเล ความเสียหายจากภัยธรรมชาติต่างๆ และยังให้ความคุ้มครองพิเศษอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น การลักขโมย ภัยสงคราม จลาจล นัดหยุดงาน เป็นต้น นอกจากนั้น บริษัทฯ ยังรับประกันการขนส่งสินค้าภายในประเทศอีกด้วย

3. การประกันภัยรถยนต์ บริษัทฯ ให้ความคุ้มครองการสูญหายและความเสียหายของตัวรถ อุปกรณ์ประจำรถ ถูกลักขโมย ความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้ขับขี่และผู้โดยสารในรถ ความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลภายนอก รวมถึงความคุ้มครองพิเศษอื่นๆ เช่น การประกันตัวคนขับในคดีอาญา โดยรับประกันภัยทั้งภาคสมัครใจและ ภาคบังคับ (**หมายเหตุ** : เลือกประเภทการประกันภัยรถยนต์ใช้ในการศึกษาครั้งนี้)

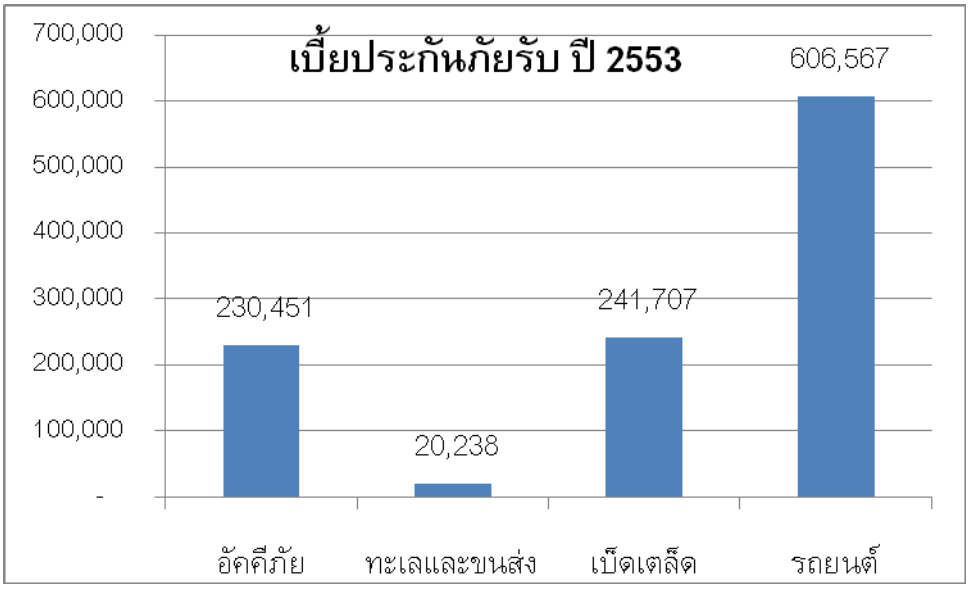
4. การประกันภัยเบ็ดเตล็ด บริษัทฯ รับประกันภัยประเภทอื่นๆ นอกเหนือจากการประกันภัย 3 ประเภทข้างต้น อาทิ

เช่น ประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล อุบัติเหตุการเดินทาง ประกันการเสี่ยงภัยทุกชนิด (All Risks) ประกันการโจรกรรม ประกันการติดตั้งเครื่องจักร ประกันความซื่อสัตย์ของพนักงาน ประกันเงิน ประกันภัยงานระหว่างก่อสร้าง ประกันกระจก ประกันป้ายโฆษณา ประกันเครื่องคอมพิวเตอร์ ประกันธุรกิจหยุดชะงัก (Business Interruption) ประกันผู้เล่นกอล์ฟและ อุปกรณ์กอล์ฟ และ ประกันความรับผิดต่อบุคคลภายนอก เป็นต้น

รูปภาพที่ 1 แสดงโครงสร้างของบริษัทไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน)

(หน่วย :พันบาท)

รูปภาพที่ 2 กราฟแสดงเบี้ยประกันภัยรับ ปี 2553

ปัญหาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเรื่องกลยุทธ์ธุรกิจ กลยุทธ์การตลาดและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ของบริษัทไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน)" ประเภทประกันภัยที่ทำให้ธุรกิจมีรายได้และก่อให้เกิดผลกำไรจากการดำเนินงานมากที่สุด คือ ประเภทประกันภัยรถ โดยมีแนวโน้มการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี 2552 คิดเป็นร้อยละ 0.88 ซึ่งเป็นแนวโน้มการขยายตัวที่ไม่คงที่ และลดลงจากปี 2551 ถึงร้อยละ 6.06

ตารางที่ 3 โครงสร้างรายได้ ที่มา: รายงานประจำปี 2553 (หน่วย :พันบาท)

ประเภทการรับประกัน	เบี้ยประกันรับ					
	2553	%	2552	%	2551	%
อัคคีภัย	230,451	20.97%	230,413	21.47%	242,595	18.61%
ทะเลและขนส่ง	20,238	1.84%	21,077	1.96%	21,077	1.87%
เบ็ดเตล็ด	241,707	21.99%	238,912	22.26%	238,317	18.28%
รถยนต์	606,567	55.19%	582,982	54.31%	798,448	61.25%
รวมทั้งสิ้น	1,098,964	100.00%	1,073,387	100.00	1,303,690	100.00

จากสถิติโครงสร้างรายได้จากผลประกอบการโดยรวมของธุรกิจและแต่ละประเภทค่อนข้างต่ำมาก มีส่วนแบ่งทางการตลาดที่ค่อนข้างน้อยจากธุรกิจประกันภัยโดยรวม จึงส่งผลต่อภาพรวมขององค์กรในด้านต่าง ๆ โดยแยกเป็นประเด็นดังนี้

1. ปัญหาไม่ติดอันดับต้นๆ ในการรักษาส่วนแบ่งทางการตลาด เบี้ยประกันภัยรวมรับโดยตรง คิดเป็นร้อยละ 0.95 หรืออยู่ในอันดับ 30 ของธุรกิจประกันภัย จึงทำให้บริษัทประกันภัย จำกัด (มหาชน)มีคู่แข่งขันของธุรกิจจำนวนมาก

2. ปัญหารายรับตลาดรวมสูงขึ้นแต่บริษัท ไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) มีรายรับลดลง

จากปัญหาข้างต้นทำให้บริษัท ไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) มีส่วนแบ่งทางการตลาดน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งขันที่ติดอันดับต้นๆ ซึ่งทำให้บริษัทไม่ค่อยเป็นที่รู้จักและไม่มีชื่อเสียงในธุรกิจประกันภัย จึงส่งผลให้รายรับของบริษัทฯลดลง เป็นจำนวนมาก บริษัทไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) จึงมีการขับเคลื่อนของธุรกิจที่ช้าลงและมีอัตราการขยายตัวน้อยลง และลูกค้าส่วนใหญ่หันไปนิยมธุรกิจประกันภัยที่มีชื่อเสียงมากกว่า ดังตารางที่ 4 แสดงถึงยอดรายรับตลาดรวมในปี 2551 ปี2552 และ ปี 2553 ดังนี้

ตารางที่ 4 ยอดเบี้ยประกันภัยรับตลาดรวม ปี 2551 – 2553 (ที่มา:สำนักงาน คปภ.) หน่วย :พันบาท)

ประเภทการรับประกัน	เบี้ยประกันรับ					
	2553	%	2552	%	2551	%
อัคคีภัย	7,867,146	6.29	7,749,677	7.04	7,502,319	7.06
ทะเลและขนส่ง	4,326,080	3.46	3,633,838	3.30	4,195,816	3.95
เบ็ดเตล็ด	38,279,127	30.60	33,191,437	30.17	30,408,060	28.62
รถยนต์	74,614,209	59.65	65,429,527	59.48	64,132,354	60.37
รวมทั้งสิ้น	125,086,562	100.00%	110,004,479	100.00	106,238,549	100.00

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์ธุรกิจ กลยุทธ์การตลาดและปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยของบริษัท ไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) แนวคิดและทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแบบอย่างในการสร้างแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูล และแนวความคิดมาใช้ศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับกับการจัดการเชิงยุทธ์

2.2 แนวคิดและทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัยประเภทรถยนต์ บริษัทไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้ถือกรมธรรม์ประกันภัยประเภทรถยนต์

เพศ ผู้ถือกรมธรรม์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 65.33 และเพศหญิง จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 34.67 ตามลำดับ

อายุ ผู้ถือกรมธรรม์ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 32.67 รองลงมามีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 31 อายุระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 17 อายุระหว่าง 21 – 30 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ14.67 และอายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.67 ตามลำดับ

สถานภาพสมรส ผู้ถือกรมธรรม์ส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรส จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือ สถานภาพโสด จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 38 และ หม้าย/หย่าร้าง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 12 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา ผู้ถือกรมธรรม์ส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 39.67 รองลงมาคือ อนุปริญญา/ปวส. จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 16 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 28 คนคิดเป็นร้อยละ 9.33 และมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ตามลำดับ

อาชีพ ผู้ถือกรมธรรม์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 45.33 รองลงมาคือพนักงานบริษัท จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 28.67 อาชีพรับจ้าง จำนวน 40 คนคิดเป็นร้อยละ 13.33 และข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 12.67 ตามลำดับ

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผู้ถือกรมธรรม์ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 25,001 บาทขึ้นไป จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมามีรายได้ระหว่าง 21,001 – 25,000 บาท จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 29 มีรายได้ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 63 คนคิดเป็นร้อยละ 21 มีรายได้ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 8.67 และ มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 6.33 ตามลำดับ

ระยะเวลาในการเป็นลูกค้า ผู้ถือกรมธรรมส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการเป็นลูกค้าระหว่าง 5 – 10 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 36 รองลงมาคือระหว่าง 1 – 5 ปี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 19.33 และ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 11.34 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อประกันภัยประเภทรถยนต์ของบริษัทไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน)

ปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการตัดสินใจซื้อประกันภัยประเภทรถยนต์ของบริษัทไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) โดยรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 3.91 รองลงมาคือ ด้านบุคคล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 ด้านราคา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 และด้านส่งเสริมการขาย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.45 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1. ด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อประกันภัยประเภทรถยนต์ของบริษัทไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) ด้านผลิตภัณฑ์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ได้รับจำนวนทุนประกันภัยที่เต็มวงเงินเมื่อเกิดอุบัติเหตุ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.27 รองลงมาคือ มีประเภทประกันภัยที่หลากหลายสามารถเลือกได้ตามความต้องการของลูกค้า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 ข้อที่มีความน่าเชื่อถือ มีชื่อเสียงและความมั่นคงของบริษัท อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ข้อที่มีเงื่อนไขความคุ้มครองของกรมธรรม์ที่ชัดเจน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ข้อที่มีอู่ในเครือบริษัทฯที่มีมาตรฐาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 และข้อมีบริการรับแจ้งเหตุตลอด 24 ชั่วโมง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 3.64 ตามลำดับ

2. ด้านราคา ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อประกันภัยประเภทรถยนต์ของบริษัทไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) ด้านราคา โดยรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มี

ส่วนลดอัตราค่าเบี้ยประกันเมื่อชำระตรงกำหนด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 3.71 รองลงมาคือข้อที่สามารถนำอัตราการใช้งานของรถมาคำนวณอัตราค่าเบี้ยประกันได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 ข้อที่ มีการชำระเบี้ยประกันภัยด้วยบัตรเครดิต อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 ข้อที่อัตราค่าเบี้ยประกันที่เหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับเงื่อนไขความคุ้มครอง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 และข้อที่สามารถผ่อนชำระค่าเบี้ยประกันภัยได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.61 ตามลำดับ

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อประกันภัยประเภทรถยนต์ของบริษัทไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อสาขาและสำนักงานใหญ่มีสถานที่จอดรถเพียงพอต่อจำนวนลูกค้า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 3.61 รองลงมาคือข้อ มีช่องทางในการชำระเบี้ยที่หลากหลาย เช่น เงินสด เอทีเอ็ม หักบัญชี เช็ค/ดร๊าฟ และอื่นๆ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 ข้อที่สามารถซื้อประกันภัยโดยตรงกับบริษัทฯโดยไม่ต้องผ่านตัวแทน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 ข้อที่ตั้งสาขาสำนักใหญ่มีความสะอาดในการเดินทาง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 และข้อที่จำนวนสาขาในการให้บริการครอบคลุมการให้บริการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.56

4. ด้านส่งเสริมการตลาด ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อประกันภัยประเภทรถยนต์ของบริษัทไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) ด้านส่งเสริมการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประกันภัยที่เป็นประโยชน์ให้ลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.75 รองลงมาคือข้อที่มีการแจกของสมนาคุณให้แก่ลูกค้าในเทศกาลต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 ข้อที่มีการบริการหลังการขายประกันภัยแก่ลูกค้า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 ข้อที่มีพนักงานแนะนำเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประกันภัยประเภทรถยนต์ อยู่ในระดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 ข้อที่มีการจัดรายการลดเบี้ยประกันภัยแก่ลูกค้าใหม่ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 ข้อที่มีการโฆษราผ่านสื่อรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น เว็บไซต์ของบริษัทฯ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 และข้อที่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายในรูปแบบต่าง เช่น ออกบูทตามงานแฟร์ต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.28 ตามลำดับ

5. ด้านบุคคล ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อประกันภัยประเภทรถยนต์ของบริษัทไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) ด้านบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่พนักงานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประกันภัยประเภทรถยนต์เป็นอย่างดี อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.93 รองลงมาคือข้อที่มีพนักงานบริการพูดจาสุภาพ อ่อนน้อม และเป็นกันเอง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ข้อที่มีพนักงานบริการลูกค้ารวดเร็ว ต่อเนื่อง และเข้าใจในความต้องการของลูกค้า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 ข้อที่มีพนักงานบริการมีมนุษยสัมพันธ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 และข้อที่มีการแต่งกายของพนักงานบริการสะอาดเรียบร้อยในแบบฟอร์มของบริษัทฯ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.36

6. ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อประกันภัยประเภทรถยนต์ของบริษัทไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 เมื่อพิจาณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีห้องรับรองลูกค้าและห้องน้ำเพียงพอต่อการบริการลูกค้า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 3.70 ข้อที่สำนักงานใหญ่และสาขามีสิ่งอำนวยความสะดวกจัดไว้ให้บริการ เช่น โทรศัพท์ น้ำดื่ม กาแฟ วารสาร หนังสือพิมพ์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 ข้อที่สำนักงานใหญ่และสาขามีการใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 และข้อที่สำนักงานใหญ่และสาขามีอากาศถ่ายเท

และมีแสงสว่างเพียงพอ และข้อที่สำนักงานใหญ่และสาขาบริการมีความสะอาด บรรยากาศร่มรื่น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.59 ตามลำดับ

7. ด้านกระบวนการให้บริการ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อประกันภัยประเภทรถยนต์ของบริษัทไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) ด้านกระบวนการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่รับเงินตรงตามใบเสร็จที่ออกให้ลูกค้า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.92 รองลงมาคือข้อที่พนักงานทำงานอย่างเป็นระบบ ออกใบเสร็จตามเบี้ยประกันภัยประเภทรถยนต์ทุกครั้ง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 ข้อที่บริษัทฯมีเวลาเปิด-ปิดที่แน่นอน สะดวกต่อการเลือกใช้บริการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ข้อที่มีกระบวนการทำงานมีความรวดเร็วในทุกขั้นตอนในการรับบริการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 และข้อที่มีพนักงานบริการอย่างต่อเนื่อง ไม่เสียเวลาในการรอรับบริการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.53

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ของบริษัทไทยประกันภัย ประเภทรถยนต์ของบริษัทไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวน อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า 1.) ด้านผลิตภัณฑ์ บริษัทได้จ่ายจำนวนทุนประกันภัยที่เต็มวงเงินเมื่อเกิดอุบัติเหตุ บริษัทมีความน่าเชื่อถือมีชื่อเสียงและมั่นคง มีประเภทประกันภัยรถยนต์หลายประเภท ได้แก่ ประเภทที่ 1 ประเภทที่ 2 ประเภทที่ 3 ตามความต้องการของลงค้า 2.) ด้านราคา บริษัทฯ ได้กำหนดอัตราค่าเบี้ยประกันภัยที่เหมาะสมกับเงื่อนไขและความคุ้มครอง มีส่วนลดอัตราค่าเบี้ยประกันเมื่อชำระตรงกำหนด และสามารถนำอัตราการใช้งานของรถมาคำนวณอัตราเบี้ยประกันได้ 3.) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย บริษัทมีช่องทางในการชำระเบี้ยที่หลากหลาย เช่น เงินสด เอทีเอ็ม หักบัญชี เช็ค/ดร๊าฟ และอื่น ๆ และสามารถให้ลูกค้าซื้อประกันภัยโดยตรงกับบริษัทฯโดยไม่ต้องผ่านตัวแทน 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด บริษัทฯได้มีการโฆษณาผ่านสื่อรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น เว็บไซต์ของบริษัท หนังสือพิมพ์ วารสาร โทรทัศน์ เป็นต้น มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประกันภัยที่เป็นประโยชน์ให้ลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ 5.)ด้านบุคคล เพราะบริษัทได้อบรมพนักงานให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประกันภัยประเภทรถยนต์เป็นอย่างดี มีการบริการที่ดีพูดจาสุภาพ อ่อนน้อม และเป็นกันเอง 6.) ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากบริษัทได้มีสิ่งอำนวยความสะดวกจัดไว้ให้บริการ เช่น โทรศัพท์ น้ำดื่ม กาแฟ วารสาร หนังสือพิมพ์ มีห้องรับรองลูกค้าและห้องน้ำเพียงพอต่อการบริการลูกค้า 7)ด้านกระบวนการ เพราะบริษัทได้กำหนดเวลาเปิด-ปิดที่แน่นอน ลูกค้าจึงมีความสะดวกสบาย และมีกระบวนการทำงานมีความรวดเร็วในทุกขั้นต้อนในการรับบริการ พนักงานทำงานอย่างเป็นระบบ ออกใบเสร็จตรงตามเบี้ยประกันภัยประเภทรถยนต์ทุกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Chen (2005 : Abstract) ศึกษาเรื่องข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และกลยุทธ์การตลาด พบว่า การใช้กลยุทธ์การตลาดทางด้านราคาจะไม่เกิดประโยชน์เลยถ้าหากผู้บริโภคไม่ได้รับรู้เกี่ยวกับข้อมูลของผลิตภัณฑ์ในระดับที่เท่าเทียมกัน โดยควรใช้กลยุทธ์การโฆษณาให้เน้นหนักถึงตราสินค้าที่มีชื่อเสียงจะดีกว่า ซึ่งจะต้องมีการศึกษาถึงความถี่และช่วงจังหวะเวลาของการใช้กลยุทธ์การโฆษณาให้สอดคล้องกัน และสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้บริหาร คุณพณิตา ตู้จินดา ตำแหน่งกรรมการนโยบายและกลยุทธ์ บริษัทไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน)กล่าวว่า บริษัทฯมีเป้าหมายในการกำหนดกลยุทธ์ ธุรกิจการตลาดของธุรกิจประกันภัยไว้เป็นอย่างดี แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง การแข่งขันในอุตสาหกรรมทั้งในด้านตลาดและด้านบุคคล พฤติกรรมของ

ผู้บริโภค การเปลี่ยนแปลงทางสภาพอากาศของโลก จนส่งผลต่อการเกิดของมหันภัยต่าง ๆ จึงเป็นปัจจัยส่งผลต่อการกำหนด กลยุทธ์ธุรกิจ กลยุทธ์การตลาด ให้บรรลุเป้าหมายของบริษัท ตามที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านผลิตภัณฑ์เรื่อง เรื่องมาตรฐานของอู่ในเครือบริษัท ฯ ควรมีการปรับปรุงให้มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น โดยครอบคลุมพื้นที่การให้บริการของลูกค้ามากยิ่งขึ้น และควรปรับปรุงเกี่ยวกับการรับแจ้งเหตุของบริษัท ให้มีพนักงานเพียงพอต่อความต้องการของลูกค้าตลอด 24 ชั่วโมง

2. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย บริษัทควรมีการขยายสาขาการให้บริการให้มากยิ่งขึ้นเพื่อให้ครอบคลุมการให้บริการกับลูกค้า เนื่องจากในปัจจุบันในประเทศไทยมีเพียง 8 สาขาทั่วประเทศเท่านั้น

3. ด้านส่งเสริมการตลาด บริษัทควรมีนโยบายให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายในรูปแบบต่าง เช่น ออกบูทตามงานแฟร์ต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ลูกค้าได้มีโอกาสได้รู้จัก และได้สอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประกันภัยของบริษัทมากยิ่งขึ้น

การศึกษาปัญหาของธุรกิจผลิตจำหน่ายอาหาร – กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์เบอร์เกอร์แบบ Chilled แบรนด์ CPF

ปิยวรรณ พ่วงกลัด, เยาวลักษณ์ จิตต์วโรดม
สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมในการบริโภคเบอร์เกอร์ความคิดเห็น และการรับรู้คุณค่าในตราสินค้า รวมไปถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เบอร์เกอร์แบบ Chilled แบรนด์ CPF โดยมีประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริโภคทั้งชายและหญิงที่เข้ามาใช้บริการที่ร้าน 7-Eleven เฉพาะสาขาที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครทั้งหมด จำนวน 200 คน ในพื้นที่ 2 เขต ได้แก่ เขตบางรัก (สีลม) และเขตบางกะปิ โดยในการศึกษาครั้งนี้ จะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ที่มีอายุในช่วง 20 – 29 ปี เป็นโสด จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท หากทราบว่ามีเบอร์เกอร์แบบ Chilled - CPF วางจำหน่ายในร้าน 7-Eleven พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จะตัดสินใจซื้อ สำหรับผู้ที่จะไม่ซื้อสาเหตุเพราะไม่ชอบรับประทานเบอร์เกอร์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นิยมบริโภคเบอร์เกอร์หมู ที่มีรสชาติใดก็ได้ และมองว่าราคาปัจจุบัน (แพ็คละ 29 บาท) เป็นระดับราคาที่สูงเกินไป ในส่วนของการรับรู้คุณค่าในตราสินค้าเบอร์เกอร์แบบ Chilled - CPF ในปัจจุบันยังอยู่ในระดับที่ต่ำ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเบอร์เกอร์แบบ Chilled - CPF โดยรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับพฤติกรรมในการบริโภค เบอร์เกอร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะรับประทานเบอร์เกอร์ยี่ห้อแมคโดนัลด์ที่มีระดับราคาในช่วง 21 - 40 บาท โดยจะรับประทานน้อยกว่าเดือนละ 1 ครั้ง และมักจะรับประทานช่วงวันหยุด (เสาร์-อาทิตย์) ในช่วง 16.01 - 19.00 น. รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับเบอร์เกอร์จากสื่อทางโทรทัศน์ และโดยส่วนใหญ่เห็นว่า การลดราคา จากราคาปกติ เป็นรายการส่งเสริมการขายที่มีความน่าสนใจมากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับสินค้าเบอร์เกอร์ Chilled แบรนด์ CPF และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นของผู้บริโภค , การรับรู้คุณค่าในตราสินค้าผลิตภัณฑ์เบอร์เกอร์แบบ Chilled - CPF ในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อผลิตภัณฑ์ เบอร์เกอร์แบบ Chilled แบรนด์ CPF, ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ศึกษาถึงพฤติกรรมในการบริโภคเบอร์เกอร์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อกำหนดกลยุทธ์ระดับองค์กร ระดับหน่วยธุรกิจ และระดับหน้าที่ด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์เบอร์เกอร์ Chilled แบรนด์ CPF

บทนำ

บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) : CPF ดำเนินธุรกิจเกษตรอุตสาหกรรม ด้านการเลี้ยงสัตว์และผลิตอาหารจากเนื้อสัตว์ทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ ส่วนใหญ่อยู่ในประเทศไทย และดำเนินธุรกิจเกษตรอุตสาหกรรมครบวงจร ซึ่งดำเนินการโดยซีพีเอฟ และบริษัทย่อยในประเทศไทยนั้น เป็นธุรกิจที่เริ่มต้นตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิตอาหารสัตว์ การเพาะพันธุ์สัตว์ การเลี้ยงสัตว์ในเชิงพาณิชย์ การแปรรูปเนื้อสัตว์ จนกระทั่งถึงการผลิตอาหารสำเร็จรูป

การดำเนินธุรกิจเกษตรอุตสาหกรรมครบวงจรในประเทศไทย ซึ่งดำเนินการโดยซีพีเอฟ และบริษัทย่อยในประเทศไทยนั้น เป็นธุรกิจที่เริ่มต้นตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิตอาหารสัตว์ การเพาะพันธุ์สัตว์ การเลี้ยงสัตว์ในเชิงพาณิชย์ การแปรรูปเนื้อสัตว์ จนกระทั่งถึงการผลิตอาหารสำเร็จรูป 2 ธุรกิจหลัก ได้แก่

1. ธุรกิจสัตว์บก ดำเนินธุรกิจแบบครบวงจร ตั้งแต่อาหารสัตว์ สำหรับเลี้ยงไก่เนื้อ ไก่ไข่ สุกร เป็ด, พันธุ์สัตว์,ไปจนถึงการเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้าและผลิตภัณฑ์อาหารปรุงสุก
2. ธุรกิจสัตว์น้ำ ดำเนินธุรกิจแบบครบวงจร ตั้งแต่อาหารสัตว์ สำหรับเลี้ยงกุ้งและปลา, พันธุ์สัตว์น้ำ, ไปจนถึงการเลี้ยงกุ้ง และปลาเพื่อการค้าและผลิตภัณฑ์อาหารปรุงสุก

ปัญหาและลักษณะปัญหาที่สำคัญของบริษัท

ปัญหาระดับองค์กร

องค์กรมีนโยบายที่จะผลิตและจำหน่ายสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่มี Life Style ที่เร่งรีบ และลด yield ในการผลิตเนื้อไก่ ดังนั้น ปัญหายอดขายไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ส่งผลถึงความเชื่อมั่นในนโยบายขององค์กร ว่าสามารถตอบสนองกลุ่มเป้าหมายได้มากน้อยแค่ไหน ลูกค้ามี Life Style ที่เร่งรีบและมีความต้องการบริโภคสินค้าเอบร์เกอร์หรือไม่ และมีผลต่อปริมาณ yield ในการผลิตเนื้อไก่ที่เกิดขึ้น

ปัญหาระดับธุรกิจ (ระบุ)

เบอร์เกอร์ CP Brand ไม่สามารถครองส่วนแบ่งในตลาดเบอร์เกอร์ในประเทศไทยได้

ปัญหาระดับหน้าที่ / ผลิตภัณฑ์ (ระบุ)

ยอดขายเบอร์เกอร์ Chilled – CPF ไม่เป็นที่นิยมในตลาด ซึ่งส่งผลต่อการออกสินค้าเบอร์เกอร์ Chilled รสชาติใหม่ โดยผลประกอบการระดับผลิตภัณฑ์เพื่อแสดงถึงปัญหา

ผลิตภัณฑ์ทั้งหมดมี 2 SKUs ได้แก่ เบอร์เกอร์สเต๊กไก่เทอริยากิ CP และเบอร์เกอร์สเต๊กไก่นิวออร์ลีน CP

รายวัน เป้าหมายในการขาย : เบอร์เกอร์สเต๊กไก่เทอริยากิ CP 2 แพ็คต่อร้านต่อวัน
เบอร์เกอร์สเต๊กไก่นิวออร์ลีน CP 2 แพ็คต่อร้านต่อวัน

รายวัน ยอดขายที่เกิดขึ้นจริง : เบอร์เกอร์สเต๊กไก่เทอริยากิ CP 1.5 แพ็คต่อร้านต่อวัน
เบอร์เกอร์สเต๊กไก่นิวออร์ลีน CP 1.4 แพ็คต่อร้านต่อวัน

นิยามศัพท์

1. ผลิตภัณฑ์เบอร์เกอร์แบบ Chilled หมายถึง ผลิตภัณฑ์เบอร์เกอร์ที่ถูกผลิตโดยผ่านกระบวนการที่ทำให้เนื้อสุก และนำมาประกอบกับขนมปัง จากนั้นนำเบอร์เกอร์มาลดอุณหภูมิให้เย็นลงอยู่ที่ 2-6 องศาเซลเซียส โดยจะควบคุมอุณหภูมิให้อยู่ที่ 2-6 องศาเซลเซียสตั้งแต่สิ้นสุดการผลิต บรรจุห่อ จัดเก็บ ขนส่ง ตลอดจนถึงวางจำหน่ายที่ Shelf ในตู้แช่เย็นที่ร้าน 7-Eleven และในการอุ่นร้อนสินค้า ทำได้ง่ายๆ เพียงตัดมุมซองเล็กน้อย แล้วนำไปอุ่นร้อนด้วยไมโครเวฟ ที่อุณหภูมิตามที่กำหนดบน packaging จากนั้นลูกค้าก็สามารถรับประทานได้ทันที

2. ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร หมายถึง ผู้บริโภคทั้งชายและหญิงที่เข้ามาใช้บริการที่ร้าน 7-Eleven เฉพาะสาขาที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. SWOT Analysis :

S มาจาก Strengths หมายถึง จุดเด่นหรือจุดแข็ง ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน เป็นข้อดีที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในบริษัท เช่น จุดแข็งด้านส่วนประสม จุดแข็งด้านการเงิน จุดแข็งด้านการผลิต จุดแข็งด้านทรัพยากรบุคคล บริษัทจะต้องใช้ประโยชน์จากจุดแข็งในการกำหนดกลยุทธ์การตลาด

W มาจาก Weaknesses หมายถึง จุดด้อยหรือจุดอ่อน ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน เป็นปัญหา หรือข้อบกพร่องที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในต่างๆ ของบริษัท ซึ่งบริษัทจะต้องหาวิธีในการแก้ปัญหานั้น

O มาจาก Opportunities หมายถึง โอกาส ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก เป็นผลจากการที่สภาพแวดล้อมภายนอกของบริษัท เอื้อประโยชน์หรือส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กร โอกาสแตกต่างจากจุดแข็งตรงที่โอกาสนั้น เป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายนอก แต่จุดแข็งนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายใน นักการตลาดที่ดีจะต้องเสาะแสวงหาโอกาสอยู่เสมอ และใช้ประโยชน์จากโอกาสนั้น

T มาจาก Threats หมายถึง อุปสรรค ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก เป็นข้อจำกัดที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งธุรกิจจำเป็นจะต้องปรับกลยุทธ์การตลาดให้สอดคล้อง และพยายามขจัดอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้ได้จริง

2. Five Forces Model Analysis :

บุญเกียรติ ชีวะตระกูลกิจ (2547: 67) กล่าวว่า การวิเคราะห์ Five Force Analysis หรือการวิเคราะห์อุตสาหกรรม โดยมีแรงบีบ 5 ประการ ซึ่งเป็นแนวความคิดของ Michael E. Porter ซึ่งอธิบายถึง สภาพแวดล้อมการแข่งขันที่มีผลต่อธุรกิจที่อยู่ในอุตสาหกรรม

1. ภัยคุกคามจากผู้เข้ามาใหม่ (Threat of New Entrants) ผู้เข้ามาใหม่ในอุตสาหกรรมจะนำกำลังการผลิตเข้ามา มีความต้องการที่จะได้รับส่วนแบ่งตลาด (Market Share) ความรุนแรงของการคุกคามของผู้เข้ามาใหม่ ขึ้นอยู่กับอุปสรรคขวางกั้น และการตอบโต้จากคู่แข่งขันที่มีอยู่เดิม ซึ่งผู้เข้ามาใหม่สามารถคาดการณ์ได้

2. อำนาจต่อรองของผู้ขาย (Bargaining Power of Suppliers) ผู้ขายสามารถใช้อำนาจต่อรองกับผู้มีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมได้ โดยการขึ้นราคาหรือลดคุณภาพของสินค้าและบริการ ด้วยเหตุนี้อำนาจต่อรองของผู้ขายจึงมีผลต่อความสามารถในการทำกำไรของอุตสาหกรรม ซึ่งจะทำให้ต้นทุนของสินค้าเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ธุรกิจในอุตสาหกรรมต้องมีการเพิ่มราคาสินค้าเพื่อให้ครอบคลุมต้นทุนที่เพิ่มขึ้น

3. อำนาจต่อรองของผู้ซื้อ (Bargaining Power of Buyers) ลูกค้าสามารถกดดันให้ราคาสินค้าลดลงได้ ให้มีคุณภาพที่สูงขึ้นหรือบริการที่มากขึ้น ถ้าในอุตสาหกรรมมีผู้ขายหลายราย ที่ขายสินค้าหรือบริการเหมือนๆ กัน ซึ่งส่งผลให้ลูกค้ามีทางเลือกมากมาย

4. ภัยคุกคามจากสินค้าทดแทน (Threat of Substitute Products or Services) สินค้าทดแทนอาจสร้างแรงกดดันให้กับผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมได้ทุกเมื่อ โดยเฉพาะในกรณีที่สินค้ามีราคาที่ต่ำกว่า และมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับสินค้าหลักในอุตสาหกรรม

5. การเพิ่มขึ้นของการแข่งขันในอุตสาหกรรมที่มีความรุนแรงมากขึ้น (Rivalry among Existing Competitors) การต่อสู้ในอุตสาหกรรมจะรุนแรงเพียงใดขึ้นอยู่หลายปัจจัย เช่น จำนวนคู่แข่งขัน อัตราการเติบโตของอุตสาหกรรม ลักษณะของสินค้าหรือบริการ เป็นต้น

3. TOWS Matrix :

TOWS Matrix เป็นตารางการวิเคราะห์ที่นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ขององค์กรมาทำการกำหนดกลยุทธ์ประเภทต่างๆ แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

ปัจจัยภายใน / ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (S) 1. 2. 3	จุดอ่อน (W) 1. 2. 3
โอกาส (O) 1. 2. 3	SO กลยุทธ์เชิงรุก ใช้จุดแข็งเกาะกุมโอกาส	WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข เอาชนะจุดอ่อนโดยอาศัยโอกาส
อุปสรรค 1. 2. 3	ST กลยุทธ์เชิงป้องกัน ใช้จุดแข็งหลีกเลี่ยงอุปสรรค	WT กลยุทธ์เชิงรับ ลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงอุปสรรค

1. กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินสภาพ แวดล้อมที่เป็นจุดแข็ง (Strength) และโอกาส (Opportunities) มาพิจารณาร่วมกัน เพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์ในเชิงรุก

2. กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินสภาพ แวดล้อมที่เป็นจุดแข็ง (Strength) และอุปสรรค (Threats) มาพิจารณาร่วมกัน เพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์ในเชิงป้องกัน

3. กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินสภาพ แวดล้อมที่เป็นจุดอ่อน (Weaknesses) และโอกาส (Opportunities) มาพิจารณาร่วมกัน เพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์ในเชิงแก้ไข

4. กลยุทธ์เชิงตั้งรับ (WT Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินสภาพ แวดล้อมที่เป็นจุดอ่อน (Weaknesses) และอุปสรรค (Threats) มาพิจารณาร่วมกัน เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในเชิงตั้งรับ

4. Porter's Strategies

1. กลยุทธ์ต้นทุนต่ำ Lower cost Strategy คือ ความสามารถของธุรกิจในการผลิตและจัดจำหน่ายสินค้า และบริการที่มีต้นทุนต่ำกว่าคู่แข่งขัน และได้รับผลตอบแทนสูงกว่าบริษัท อื่น ๆ

2. กลยุทธ์สร้างความแตกต่าง Differentiation Strategy คือ ความสามารถในการจัดหาสินค้าและบริการที่มีความแตกต่างจากคู่แข่งขัน และให้คุณค่ามากกว่าในแง่คุณภาพ บริการหลังการขาย และคุณลักษณะพิเศษ เช่น เทคโนโลยีที่โดดเด่น เช่น รถ Audi หรือ BMW, การบริการที่ดี เช่น 7-eleven เปิดตลอด 24 ชม. เป็นต้น

3. กลยุทธ์มุ่งเน้นลูกค้าเฉพาะกลุ่ม Focus Strategy โดยการให้ความสำคัญกับลูกค้าหลักของตลาด สร้างความสัมพันธ์อันดี และตอบสนองความต้องการของลูกค้าหลักที่สำคัญไว้เป็นอย่างดี

ระเบียบวิธีการศึกษา และผลการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง "ปัญหาของธุรกิจผลิตจำหน่ายอาหาร – กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์เบอร์เกอร์แบบ Chilled แบรนด์ CPF" ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) ในรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมี

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาถึง พฤติกรรมในการบริโภคเบอร์เกอร์ ความคิดเห็น และการรับรู้คุณค่าในตราสินค้า รวมไปถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เบอร์เกอร์แบบ Chilled - CPF ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้บริโภคทั้งชายและหญิงที่เข้ามาใช้บริการที่ร้าน 7-Eleven เฉพาะสาขาที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 200 คน และการสัมภาษณ์ผู้บริหารสินค้าเบอร์เกอร์ Chilled – CPF

ผลการศึกษาจากการเก็บข้อมูลเชิงประมาณ *ส่วนแบบสอบถาม 200 ชุด :*

ส่วนที่ 1 : สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพ มหานคร

กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคทั้งชายและหญิงที่เข้ามาใช้บริการที่ร้าน 7-Eleven เฉพาะสาขา ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ที่มีอายุในช่วง 20 – 29 ปี มีสถานภาพโสด จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน อยู่ในช่วง 10,001 - 20,000 บาท

ส่วนที่ 2 : สรุปผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อผลิตภัณฑ์เบอร์เกอร์แบบ Chilled แบรนด์ CPF

1. กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่ จะตัดสินใจซื้อเบอร์เกอร์แบบ Chilled - CPF สำหรับผู้ที่ตัดสินใจว่าจะไม่ซื้อ สาเหตุที่จะไม่ซื้อโดยส่วนใหญ่ ให้เหตุผลว่า เป็นเพราะไม่ชอบรับประทานอาหารประเภทเบอร์เกอร์
2. คนที่จะตัดสินใจซื้อเบอร์เกอร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่นิยมบริโภคเบอร์เกอร์ประเภท “เบอร์เกอร์หมู”
3. คนที่จะตัดสินใจซื้อเบอร์เกอร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่ได้เจาะจงว่าผลิตภัณฑ์เบอร์เกอร์แบบ Chilled - CPF จะต้องเป็นรสชาติแบบใด นั่นก็คือ จะเป็นรสชาติลักษณะใดก็ได้ ทั้งรสชาติแบบตะวันออก และรสชาติแบบตะวันตก
4. ด้านระดับราคา กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่ คิดว่ายังมีระดับราคา 29 บาท/แพ็ค เป็นราคาที่สูงเกินไป

ส่วนที่ 3 : สรุปผลการวิเคราะห์การรับรู้คุณค่าในตราสินค้าผลิตภัณฑ์เบอร์เกอร์แบบ Chilled - CPF ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนี้

เมื่อวิเคราะห์ภาพรวมในส่วนที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคทั้งชายและหญิงที่เข้ามาใช้บริการที่ร้าน 7-Eleven เฉพาะสาขาที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับที่ *"ไม่แน่ใจ"* ต่อผลิตภัณฑ์เบอร์เกอร์แบบ Chilled - CPF ซึ่งจากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า การรับรู้คุณค่าในตราสินค้าผลิตภัณฑ์เบอร์เกอร์แบบ Chilled - CPF ของผู้บริโภคในปัจจุบันยังอยู่ในระดับที่ต่ำ และพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับที่เห็นด้วย จะมีเพียง 2 ข้อ คือ

1. กลุ่มตัวอย่างรู้สึกเชื่อมั่นในคุณภาพของผลิตภัณฑ์เบอร์เกอร์แบบ "Chilled" - CPF
2. กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าเบอร์เกอร์แบบ "Chilled" - CPF มีความแตกต่างจากเบอร์เกอร์ยี่ห้ออื่นๆ

ส่วนที่ 4 : สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เบอร์เกอร์ Chilled - CPF ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

เมื่อวิเคราะห์ภาพรวมในส่วนที่ 4 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออยู่ในระดับมาก สูงที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่

1. ด้านอยากลองผลิตภัณฑ์ที่มีรูปแบบใหม่ๆ
2. ด้านความเชื่อมั่นในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่มีแบรนด์ CPF
3. ด้านความสดใหม่ของผลิตภัณฑ์
4. ด้านการจัดวางผลิตภัณฑ์ในตำแหน่งที่เหมาะสมสามารถมองเห็นได้ง่าย
5. ด้านรสชาติที่อร่อยถูกปาก

ส่วนที่ 5 : สรุปผลการวิเคราะห์พฤติกรรมในการบริโภคเบอร์เกอร์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะรับประทานเบอร์เกอร์ ยี่ห้อแมคโดนัลด์
2. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะรับประทานเบอร์เกอร์น้อยกว่าเดือนละ 1 ครั้ง
3. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มักจะรับประทานเบอร์เกอร์ในช่วงวันหยุด (เสาร์-อาทิตย์)
4. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มักจะรับประทานเบอร์เกอร์ในช่วงเวลา 16.01-19.00 น.
5. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ รับประทานเบอร์เกอร์ที่ระดับราคาอยู่ในช่วง 21-40 บาท
6. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับเบอร์เกอร์จากสื่อทางโทรทัศน์เป็นจำนวนมากที่สุด
7. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่า การลดราคา จากราคาปกติ เป็นรายการส่งเสริมการขายที่มีความน่าสนใจมากที่สุด

ผลการศึกษาจากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ *ส่วนการสัมภาษณ์ :*

ผู้บริหารมีความมั่นใจในทิศทางและนโยบายขององค์กรที่มุ่งเน้นการเป็นครัวของโลก ผู้บริหารชี้ให้เห็นว่า สินค้าอาหารแปรรูปโดยเฉพาะกลุ่มอาหารทานเล่นจะไปได้ดีในร้านสะดวกซื้อ ซึ่งสอดคล้องและตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่มี Life Style เร่งรีบ ทานอาหารด่วน ผู้บริหารเน้นการใช้กลยุทธ์ 4P'S ส่วน Product และ Promotion เนื่องจาก เน้นการส่งมอบสินค้าที่มีคุณภาพ สะอาด ปลอดภัย และอร่อยต่อลูกค้า และเน้นการส่งเสริมการตลาดและการขาย โดยเน้นการโฆษณาช่องทางต่างๆ และการจัดรายการโปรโมชั่น แต่ไม่ได้กล่าวถึงกลยุทธ์การเติบโต กลยุทธ์การสรางความแตกต่าง หรือกลยุทธ์การทำ Branding ให้เห็นแบบเด่นชัด

อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

(1) การกำหนดกลยุทธ์ระดับองค์กร

TOWs Matrix ระดับองค์กร

ปัจจัยภายใน / ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง : (S1) แบรนด์ CPF เป็นที่รู้จัก มีความน่าเชื่อถือในคุณภาพสินค้า ว่าสะอาด ได้มาตรฐาน (S2) CPF มี Technology ที่ทันสมัย (S3) CPF มีการจัดโครงสร้างองค์กรที่ดี มีการกระจายอำนาจในระดับที่เหมาะสม	จุดอ่อน : (W1) CPF มีชื่อเสียงในด้านที่ไม่ดีในเรื่องของราคาสินค้าที่แพงกว่าราคาตลาด
โอกาส : (O1) รัฐบาลให้การสนับสนุนด้านการส่งออก (O2) ผู้บริโภคเปิดกว้างเรื่องอาหารเวฟมากขึ้น (O3) ตลาดร้านสะดวกซื้อและตลาดต่างประเทศเติบโตสูงขึ้นทุกปี	**SO** **กลยุทธ์เชิงรุก ใช้จุดแข็งเกาะกุมโอกาส**	**WO** **กลยุทธ์เชิงแก้ไข เอาชนะจุดอ่อนโดยอาศัยโอกาส**
อุปสรรค : (T1) ด้านการเมืองยังไม่มีความแน่นอน (T2) ค่าครองชีพของประชาชนสูงขึ้น (T3) เศรษฐกิจขยายตัวในระดับต่ำ	**ST** **กลยุทธ์เชิงป้องกัน ใช้จุดแข็งหลีกเลี่ยงอุปสรรค**	**WT** **กลยุทธ์เชิงรับ ลดจุดอ่อนและปลีกเลี่ยงอุปสรรค**

จากการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง '
แบบ Chilled-CPF" และการวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือ TOWs Matrix เลือกใช้ (O1) (S2) โดยสามารถนำมากำหนดกลยุทธ์องค์กรได้ดังนี้

(2) การกำหนดกลยุทธ์ระดับธุรกิจ

TOWs Matrix ระดับธุรกิจ

ปัจจัยภายใน / ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง : (S1) แบรนด์ CPF เป็นที่รู้จัก มีความน่าเชื่อถือในคุณภาพสินค้า ว่าสะอาด ได้มาตรฐาน (S2) CPF มี Raw Material หลักๆ เอง (S3) CPF มีความชำนาญการผลิตและจำหน่ายอาหาร	จุดอ่อน : (W1) CPF ไม่มีชื่อเสียงในกลุ่มสินค้าอาหารว่าง (W2) กลุ่มสินค้าอาหารว่างมีความหลากหลายน้อย
โอกาส : (O1) ตลาดอาหารว่างขยายตัว (O2) มีช่องทางการจัดจำหน่ายเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะร้านแบบ outlet (O3) มีช่องว่างในตลาดร้านสะดวกซื้อ	SO กลยุทธ์เชิงรุก ใช้จุดแข็งเกาะกุมโอกาส	WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข เอาชนะจุดอ่อนโดยอาศัยโอกาส
อุปสรรค : (T1) คู่แข่งมีมากราย และแข่งขันสูง โดยเฉพาะร้าน 7-11 มีการผลิตและจำหน่ายสินค้ากลุ่มอาหารว่างเอง	ST กลยุทธ์เชิงป้องกัน ใช้จุดแข็งหลีกเลี่ยงอุปสรรค	WT กลยุทธ์เชิงรับ ลดจุดอ่อนและปลีกเลี่ยงอุปสรรค

จาก TOWS Matrix จะเห็นได้ว่า CPF ควรดำเนินธุรกิจจำหน่ายสินค้าเบอร์เกอร์Chilled ด้วยกลยุทธ์เชิงรุก (SO) แบบ (O1) (S3) เนื่องจาก เนื่องจากตลาดอาหารว่างเติบโตสูงขึ้น ทำให้เกิดโอกาสทางการตลาดที่ทาง CPF จะนำเสนอสินค้ากลุ่มใหม่นี้ให้กับผู้บริโภคได้ทาน ประกอบกับ CPF มีความชำนาญในด้านการผลิตและจำหน่ายอาหารจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้มีความสามารถในการแข่งขันเพิ่มมากขึ้น

กำหนดกลยุทธ์ระดับธุรกิจของ CPF โดยใช้*กลยุทธ์การแข่งขันของ Porter (Porter's Competitive Strategies)* คือ

1) กลยุทธ์ผู้นำด้านต้นทุน (Cost Leadership Strategy)
2) กลยุทธ์ด้านความชำนาญ (Focus Strategy)
3) กลยุทธ์ความแตกต่าง (Differentiation Strategy)

(3) การกำหนดกลยุทธ์ระดับหน้าที่

TOWs Matrix ระดับองค์กร

ปัจจัยภายใน / ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง : (S1) แบรนด์ CPF เป็นที่รู้จัก มีความน่าเชื่อถือในคุณภาพสินค้า ว่าสะอาด ได้มาตรฐาน (S2) CPF มี Raw Material หลักๆ เอง (S3) CPF มีความพร้อมในการผลิต และกำลังการผลิต	จุดอ่อน : (W1) CPF ไม่มีชื่อเสียงในกลุ่มสินค้าอาหารว่าง (W2) กลุ่มสินค้าอาหารว่างยังไม่ความหลากหลายน้อย (W3) เบอร์กูเอร์ CPF ยังไม่เป็นที่รู้จักของผู้บริโภค
โอกาส : (O1) ผู้บริโภครู้จักเบอร์กูเอร์มากขึ้น (O2) ตลาดเบอร์กูเอร์ขยายตัวเพิ่มขึ้น (O3) มีช่องว่างในตลาดเบอร์กูเอร์ในร้านสะดวกซื้อ	SO กลยุทธ์เชิงรุก ใช้จุดแข็งเกาะกุมโอกาส	WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข เอาชนะจุดอ่อนโดยอาศัยโอกาส
อุปสรรค : (T1) คู่แข่งมีมากราย และแข่งขันสูง ร้าน 7-11 เองก็มีเบอร์กูเอร์ของ 7-11 เองจำหน่าย (T2) ลูกค้าร้าน 7-11 มีความชื่อในการทานเบอร์กูเอร์อยู่ในระดับต่ำ	ST กลยุทธ์เชิงป้องกัน ใช้จุดแข็งหลีกเลี่ยงอุปสรรค	WT กลยุทธ์เชิงรับ ลดจุดอ่อนและปลีกเลี่ยงอุปสรรค

จาก TOWS Matrix จะเห็นได้ว่า CPF ควรดำเนินธุรกิจจำหน่ายสินค้าเบอร์เกอร์Chilled ด้วยกลยุทธ์เชิงรุกแบบ (O2) (S1) เนื่องจากตลาดเบอร์เกอร์ขยายตัวเพิ่มขึ้น ดังนั้น CPF สามารถใช้ความแข็งแกร่งของแบรนด์มาช่วยในการแข่งขันในตลาด โดยสร้างการเรียนรู้กับผู้บริโภคด้วยเครื่องมือทางการตลาด เช่น Marketing Mix , STP Strategy, Branding เป็นต้น

สรุป กลยุทธ์ทั้ง 3 ระดับ ดังนี้

ระดับกลยุทธ์	ทางเลือกกลยุทธ์	ข้อดี	ข้อเสีย	กลยุทธ์ที่เหมาะสม
ระดับ Corporate Level Strategy	**กลยุทธ์เชิงรุก 1.กลยุทธ์การเติบโต (Growth Strategy)**	1.องค์กรสามารถขยายธุรกิจไปยังธุรกิจใหม่ที่เอื้อต่อธุรกิจเดิม 2.องค์กรสามารถเข้าสู่ตลาดใหม่เพื่อการเติบโตขององค์กร 3.องค์กรได้ใช้กำลังการผลิตที่เหลือเพื่อก่อให้เกิดกำไร 4.องค์กรสามารถลด Yield จากการผลิตได้ 5.องค์กรได้ใช้ประโยชย์จากทรัพยากรที่มีอยู่	1.คนในองค์กรอาจจะยังไม่พร้อมต่อการเริ่มธุรกิจใหม่ 2.อาจจะเกิดความขัดแย้งทางความคิดเมื่อองค์กรเกิดการเปลี่ยนแปลง	**กลยุทธ์การเติบโต (Growth Strategy) และ กลยุทธ์ด้านการปกครอง(Corporate Parenting Strategy) :** เน้นการทำการตลาดแบบเจาะตลาด , กลยุทธ์ขยายตลาด และรวมถึงกลยุทธ์ธุรกิจใหม่ที่มีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจเดิม (อาหาร)

ระดับกลยุทธ์	ทางเลือกกลยุทธ์	ข้อดี	ข้อเสีย	กลยุทธ์ที่เหมาะสม
	2.กลยุทธ์ด้านการปกครอง (Corporate Parenting Strategy)	1.แต่ละหน่วยงานในองค์กรสามารถทำงานร่วมกันได้ด้วยความราบรื่น 2.สามารถเพิ่มความน่าเชื่อถือ และเสริมภาพลักษณ์ให้กับองค์กร 3.สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของหน่วยงานในองค์กร 4.ง่ายต่อการปกครองบุคลากรขององค์กร	1.คนในองค์กรอาจจะไม่ชอบที่จะเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเสริมความสัมพันธ์ระหว่างแผนก	
ระดับ Business Level	**1.กลยุทธ์ผู้นำด้านต้นทุน (Cost Leadership Strategy)**	1.สามารถจำหน่ายสินค้าในราคาที่ต่ำกว่าตลาดได้ 2.เพิ่มกำไรให้กับธุรกิจ	1.ง่ายต่อการที่คู่แข่งในตลาดจะเลียนแบบ 2.เมื่อการแข่งขันรุนแรง กำไรของธุรกิจจะลดลง 3.สามารถเปลี่ยนภาพลักษณ์ของสินค้าไปในทิศทางที่ธุรกิจไม่ต้องการ	**กลยุทธ์ผู้นำด้านต้นทุน (Cost Leadership Strategy) :** เนื่องจาก Raw Material ส่วนใหญ่ CPF สามารถผลิตได้เอง **ผสมผสานกับกลยุทธ์ด้านความชำนาญ (Focus Strategy) :** เนื่องจาก CPF มีความชำนาญด้านอาหารต้องแต่วัตถุดิบ (ต้นน้ำ) ไปจนถึงอาหารสำเร็จรูป
	2.กลยุทธ์ด้านความชำนาญ (Focus Strategy)	1.สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับธุรกิจ 2.ธุรกิจได้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์มากขึ้น 3.ง่ายต่อการทำ Branding 4.เป็นที่รู้จักในตลาด	1.ยากต่อการขยายไปธุรกิจไปยังสินค้าใหม่ที่แตกต่างจากสินค้าเดิม	
	3.กลยุทธ์ความแตกต่าง (Differentiation Strategy)	1.สามารถสร้างตลาดใหม่ได้ 2.สามารถสร้างกำไรได้เพิ่มขึ้น 3.สามารถเพิ่มคุณค่าให้กับสินค้าได้มากขึ้น 4.ง่ายต่อการทำ Branding	1.บางกรณีคู่แข่งก็สามารถเลียนแบบได้ในเวลาอันสั้น	**และ กลยุทธ์ความแตกต่าง (Differentiation Strategy)**
ระดับ Functional Level	**1.กลยุทธ์การตลาดตามเป้าหมาย (STP Strategy)**	1.สามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายและตลาดได้ชัดเจน 2.ทำการตลาดกับกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายและชัดเจนขึ้น	1.หากกำหนดกลุ่มเป้าหมายไม่ถูกต้องจะทำให้เกิดความเสียหาย	**ทั้งหมดผสมผสานกันโดยให้น้ำหนัก STP, Product, Promotion, Branding**

ระดับกลยุทธ์	ทางเลือกกลยุทธ์	ข้อดี	ข้อเสีย	กลยุทธ์ที่เหมาะสม
	2.กลยุทธ์ด้านการตลาด 4p's			
	Product	1.สามารถนำเสนอสินค้าที่ดีมีคุณภาพ และ Customer Value เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน	1.Customer value สร้างให้ลูกค้ารู้สึกได้ยาก	
	Price	1.ราคาสามารถสะท้อน Image และ Positioning ของสินค้าได้ชัดเจนขึ้น		
	Place	1.ช่องทางการจัดจำหน่ายมากขึ้น ช่วยเพิ่มรายได้ กำไร และ Market Share		
	Promotion	1.ช่วยให้ลูกค้าเกิดการรับรู้และเรียนรู้ในสินค้า 2.ช่วยเพิ่มยอดขาย 3.เสริมสร้างภาพลักษณ์ให้กับสินค้า		
	People	1.งานราบรื่นขึ้นเนื่องจากบุคลากรที่ถูกคดสรรอย่างดี 2.คนในองค์กรมีความรู้เพิ่มขึ้น		
	Process	1.สามารถคาดการณ์เวลาที่งานจะสำเร็จได้ 2.ไม่มีการก้าวก่ายงานระหว่างแผนก 3.เพิ่มภาพลักษณ์ให้กับองค์กร		
	3.กลยุทธ์ด้าน Branding	1.ทำให้สินค้าเป็นที่รู้จักภายใต้ชื่อแบรนด์ 2.เพิ่มยอดขาย กำไรเมื่อแบรนด์ มีชื่อเสียง 3.ง่ายต่อการทำการส่งเสริมการตลาดอื่นๆ		

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษา

1. สำหรับผู้ศึกษาครั้งต่อไปควรเก็บกลุ่มตัวอย่างจากการวิจัยเชิงประมาณจำนวน 400 คนตามทฤษฎี TARO
2. ผู้ศึกษาคนต่อไปควรเก็บข้อมูลจากพื้นที่หลายๆพื้นที่ในกรุงเทพฯ

ข้อเสนอแนะสำหรับธุรกิจ

1. ในการดำเนินธุรกิจควรจะต้องศึกษากระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ทั้งใน ระดับองค์กร ระดับหน่วยธุรกิจ และหน่วยปฏิบัติงาน โดยมีการนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของบริษัทในการที่จะเป็นผู้นำในอุตสาหกรรมขายตรง
2. การศึกษาข้อมูลสำหรับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ควรจะดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถนำมาปรับกลยุทธ์ของบริษัทให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
3. การนำกลยุทธ์ไปใช้ผู้บริหารระดับสูงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ในการกำหนดนโยบายในการปฏิบัติ การตรวจสอบ และประเมินผลที่เกิดขึ้น มีการกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของพนักงานในทุกระดับชั้นอย่างชัดเจน

บรรณานุกรม

กุณฑลี เวชสาร. การวิจัยการตลาด. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

กัลยา วานิชย์บัญชา. หลักสถิติ (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544

กัลยา วานิชย์บัญชา. การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่6). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

พิบูล ทีปะปาล. 2546. การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร: อมรการพิมพ์,

พิบูล ทีปะปาล . 2543. การบริหารการตลาดยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์,

ธีรพันธ์ โล่ห์ทองคำ. สิงหาคม 2544. Strategic IMC กลยุทธ์สื่อสารการตลาดแบบครบวงจร : Tipping Point Press.

นลินี เสาวภาคย์. 2539. อิทธิพลของการสื่อสารทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารจานด่วน [Fast food] ประเภทแฮมเบอร์เกอร์ของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต.กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สนเทศและหอสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

ประดิษฐ์ ภิญโญภาสกุล . 2546 แผนกลยุทธ์ กุญแจสู่ความสำเร็จในการบริหารงานและธุรกิจ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. กลยุทธ์การตลาด การบริหารการตลาดและกรณีศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร, 2552.

ศุภร เสรีรัตน์, ศิริวรรณ เสรีรัตน์, ปริญ ลักษิตานนท์, และ องอาจ ปทะวานิช. 2546. การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธรรมสาร จำกัด.

สุปัญญา ไชยชาญ. (2543). พิมพ์ครั้งที่ 2.หลักการตลาด. กรุงเทพมหานคร

สมชัย ศรีสุทธิยากร สิงหาคม 2547 การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อัญชลี พงษ์ตันกุล. (2549). พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้บริโภคต่ออาหารประเภทฟาสต์ฟู้ดในเขตกรุงเทพมหานคร: ศึกษากรณีเปรียบเทียบธุรกิจเบอร์เกอร์ ของแมคโดนัลด์และเบเกอร์คิงส์ในย่านสีลม. สารนิพนธ์ บธ.ม. (การตลาด).กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

กลยุทธ์ธุรกิจ และกลยุทธ์ตลาดในธุรกิจสถาบันการเงิน: กรณีศึกษาบริษัทหลักทรัพย์ คันทรี่ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

พงศกร แจงตระกูล, ยุพิน พิทยาวัฒนชัย
สาขาวิชาการตลาด, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง กลยุทธ์ธุรกิจและกลยุทธ์การตลาดในธุรกิจสถาบันการเงิน กรณีศึกษา บริษัทหลักทรัพย์ คันทรี่กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา สภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน และศึกษากลยุทธ์ระดับองค์กร ระดับธุรกิจ ระดับหน้าที่ และกลยุทธ์ทางด้านการตลาดของบริษัทหลักทรัพย์ คันทรี่กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) เพื่อนำเสนอเป็นกลยุทธ์ของธุรกิจนายหน้าซื้อ-ขายหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

จากผลการศึกษาพบว่าความสำคัญของปัจจัยที่ใช้พิจารณาการเลือกใช้บริการบริษัทหลักทรัพย์ คันทรี่ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ด้านที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านคนหรือบุคลากร และด้านการจัดจำหน่าย/สถานที่ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ รองลงมา ได้แก่ ด้านกระบวนการ ด้านสิ่งนำเสนอทางกายภาพ และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านราคา

กลยุทธ์ของบริษัทหลักทรัพย์ คันทรี่กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ควรเป็นดังนี้

กลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Strategy) เน้นกลยุทธ์มุ่งเน้นการเติบโต (Growth Strategy) โดยเลือกกลยุทธ์การเจริญเติบโตตามแนวนอน (Horizontal Growth Strategy) โดยการขยายสาขาเพิ่มขึ้นไปยังเขตพื้นที่ต่างๆ ในประเทศเพื่อรองรับความต้องการใช้บริการ ครอบคลุมกลุ่มลูกค้าเป็นบริเวณกว้าง และมุ่งเน้นการส่งเสริมการขาย และการบริหารจัดการในกระบวนการดำเนินงานทางด้านเรื่องบริการต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยคำนึงถึงความพึงพอใจในการรับบริการของลูกค้าเป็นหลัก

กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy) เน้นที่กลยุทธ์การมุ่งที่ความแตกต่าง (Focus Differentiation Strategy) คือ มุ่งที่ความต้องการของลูกค้าในตลาดย่อยที่มีความแตกต่างจากตลาดรวมเป็นหลัก โดยการสร้างบริการที่มีเฉพาะเจาะจงมีความแตกต่างมากขึ้น เพื่อสามารถสนองตอบความต้องการของตลาดเฉพาะได้ เช่น การเจาะตลาดกลุ่มนักศึกษา การสร้างความแตกต่างนี้จะเป็นการสร้างความจงรักภักดีในตราสินค้าของลูกค้าในตลาดย่อยได้ และจะสามารถสร้างผลกำไรสูงให้แก่บริษัทฯ ทั้งในระยะสั้น และระยะยาว เนื่องจากบริษัทฯ จะได้รับความเชื่อถือ และความพึงพอใจในการใช้บริการจากลูกค้า

กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy) ควรให้ความสำคัญกับการบรรลุเป้าหมายทางธุรกิจของบริษัทฯ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน ในด้านการบริการ ที่จะตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าในปัจจุบัน และอนาคต การดำเนินกิจกรรมทางการตลาดต่าง ๆ เพื่อให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งขันได้ โดยสามารถนำเสนอกลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสมได้แก่ กลยุทธ์การแบ่งส่วนตลาด (STP Marketing) กลยุทธ์ส่วนประสมทาง

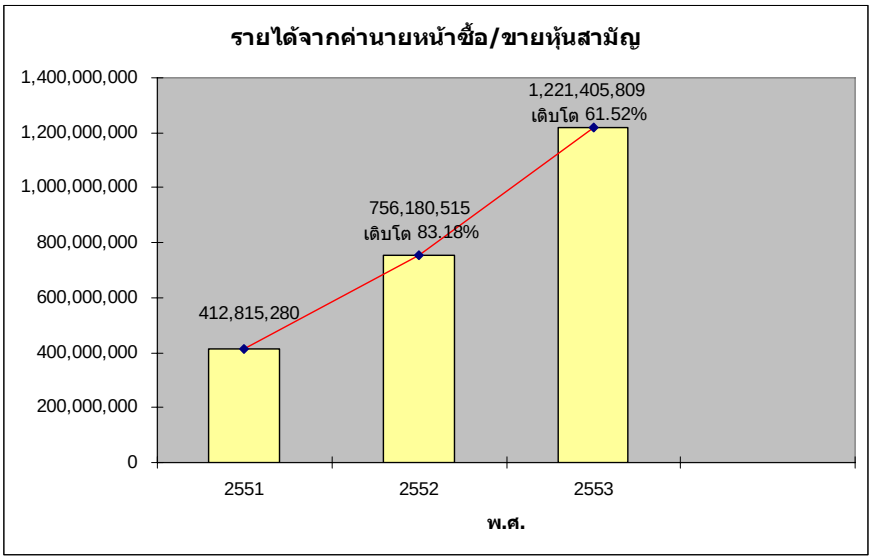
การตลาด 7 P's (Marketing Mix Strategy) กลยุทธ์การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ (CRM Strategy) และกลยุทธ์การสร้างแบรนด์ (Brand Building)

บทนำ

บริษัทหลักทรัพย์คันทรี่ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทหลักทรัพย์ ชั้นนำบริษัทหนึ่งในประเทศไทย เราเปิดดำเนินการธุรกิจหลักทรัพย์มากกว่า 30 ปี เราได้ให้บริการในด้านการลงทุนที่ทันสมัยและสร้างคุณค่าให้กับนักลงทุนแต่ละราย เรามีบริการแบบครบวงจรในด้านตลาดทุน ทั้งสำหรับลูกค้ารายย่อยและลูกค้าสถาบันการเงิน มีบทวิเคราะห์และฝ่ายการลงทุนที่มีคุณภาพ เรามีความตั้งใจที่จะทำให้การลงทุนเป็นเรื่องง่ายต่อการเข้าใจ ประหยัด เข้าถึงได้ง่าย และเป็นไปตามมาตรฐานที่สามารถแข่งขันได้และมีจริยธรรมในปีพ.ศ. 2549 นี้เป็นปีแห่งการปรับโครงสร้างองค์กร ได้มีการรวมบริษัทหลักทรัพย์ เอเพ็กซ์ จำกัด และบริษัทหลักทรัพย์คันทรี่ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) เข้าด้วยกัน ได้มีการเปลี่ยนคณะกรรมการบริษัทฯ และผู้บริหารระดับสูงของบริษัทฯ การปรับเปลี่ยนนี้ทำให้เราสามารถเข้าถึงตลาดใหม่ที่ไม่เคยเข้าถึงมาก่อน ประกอบกับบริการที่ถูกออกแบบอย่างทันสมัย และสินค้าทางการเงินที่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจโลกความตั้งใจในการดำเนินธุรกิจหลักทรัพย์ของเราแสดงให้เห็นถึงธรรมาภิบาลที่เป็นมาตรฐาน ความซื่อสัตย์เป็นวัฒนธรรมของบริษัทฯ เราได้ฝึกให้เจ้าหน้าที่ของบริษัทฯ ดูแลลูกค้าอย่างดีที่สุด และให้ลูกค้ามั่นใจได้ว่าการซื้อขายหลักทรัพย์แต่ละครั้งนั้น ถูกจังหวะเวลา ประสิทธิภาพ และได้รับการตัดสินใจจากลูกค้าทุกครั้ง การเป็นมืออาชีพถือเป็นเรื่องพื้นฐานที่เรามี และเรามีเป้าหมายที่จะบริการลูกค้าให้สูงกว่ามาตรฐานทั่วไปและมีความเป็นมืออาชีพ ปัจจุบันบริษัทหลักทรัพย์คันทรี่ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) มีทุนจดทะเบียน 1,866.37 ล้านบาท

ปัญหา และความสำคัญของปัญหา

: ล้านบาท

แผนภูมิที่ 1 แสดงถึงรายได้จากค่านายหน้าจากการซื้อขายหลักทรัพย์ตั้งแต่ปี พ.ศ.2551-2553 ของบริษัทหลักทรัพย์ คันทรี่กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

ตารางที่ 1 แสดงถึงความแตกต่างของส่วนแบ่งทางการตลาดหุ้นสามัญระหว่างบริษัทหลักทรัพย์กิมเอ็ง จำกัด (มหาชน)

กับ บริษัทหลักทรัพย์คันทรี่กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) : ล้านบาท

บริษัทหลักทรัพย์	ส่วนแบ่งทางการตลาด ปี2552	ส่วนแบ่งทางการตลาดปี2553
กิมเอ็ง	899,677	1,549,183
คันทรี่กรุ๊ป	401,784	713,531
ร้อยละ (ความแตกต่าง)	123.92	117.12

สรุปปัญหา

ปัญหาระดับ Corporate Level - ด้านภาพลักษณ์ และชื่อเสียงขององค์กร เนื่องจากเคยมีการเปลี่ยนชื่อแบรนด์ จาก บริษัทหลักทรัพย์ แอ๊ดคิดชัน จำกัด (มหาชน) เป็น บริษัทหลักทรัพย์ คันทรี่กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

ปัญหาระดับ Business Level - ปัญหาด้านส่วนแบ่งทางการตลาดจากการซื้อ-ขายหลักทรัพย์ ระหว่างบริษัทหลักทรัพย์กิมเอ็งจำกัด(มหาชน)กับ บริษัทหลักทรัพย์คันทรี่กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) นั้นมากถึงร้อยละ 117.12

ปัญหาระดับ Function Level - พบปัญหาด้านรายได้จากการซื้อ-ขายหลักทรัพย์ (หุ้นสามัญ) เพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเชิงกลยุทธ์

1.1 การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Analysis)

- การวิเคราะห์สภาพการแข่งขัน (The five forces model)
- การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis)
- แมททริกซ์ อุปสรรค – โอกาส – จุดอ่อน – จุดแข็ง (TOWS Matrix)

1.2 การกำหนดกลยุทธ์ (Strategic Formulation)

- กลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Strategies)
  1. มุ่งเน้นการเติบโต (Growth Strategy)
  2. การคงที่หรืออยู่กับที่ (Stable Strategy)
  3. การหดตัว (Retrench Strategy)
- กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy)
  1. กลยุทธ์ผู้นำด้านต้นทุน (Cost Leadership Strategy)
  2. กลยุทธ์ผู้นำด้านความแตกต่าง (Differentiation Strategy)
  3. กลยุทธ์ขายความแตกต่าง (Differentiation focus strategy)
- กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Level)

2. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การตลาด

2.1 กลยุทธ์การแบ่งส่วนตลาด (STP Marketing Strategy)

2.2 กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix Strategy)

2.3 กลยุทธ์การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ (CRM Strategy)

2.4 กลยุทธ์การสร้างแบรนด์ (Brand Building)

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลที่เป็นการผสมผสานระหว่าง การศึกษาเชิงคุณภาพ (Depth Interview) และ การศึกษาเชิงปริมาณ (Survey Research)ซึ่งเป็นการศึกษาในเรื่องของกลยุทธ์ธุรกิจและกลยุทธ์ตลาดในธุรกิจสถาบันการเงินของผู้รับบริการธุรกิจนายหน้าซื้อ-ขายหลักทรัพย์ ของบริษัทหลักทรัพย์ คันทรี่กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชากรที่เป็นลูกค้า/ผู้ใช้บริการในบริษัทหลักทรัพย์ คันทรี่กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ จำนวน 97 ราย ซึ่งทำการเก็บแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

- เก็บข้อมูลจากตัวแทนกลุ่มลูกค้า หรือผู้รับบริการของบริษัทหลักทรัพย์คันทรี่กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่โดยการออกแบบสอบถาม (Questionnaire)เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยทางการตลาด และสภาพปัญหาในการใช้บริการของบริษัทจำนวน 97 ชุด

- เก็บข้อมูลเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์ คุณ กฤศณสรรค์ ธีรพรอมรรัตน์ ผู้อำนวยการอาวุโสฝ่ายการตลาด B1/1 , B1/7 คุณ พิภพ พึ่งทรงธรรม ผู้จัดการทีมB1/1 และคุณ ธรรมวิทย์ ไต่วัลย์ รองผู้จัดการทีม B1/1 โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ทราบข้อมูลเชิงลึก (In depth Interview) เกี่ยวกับ แนวโน้มตลาด สภาวะการแข่งขัน อัตราการเติบโต รวมถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบกับบริษัทหลักทรัพย์คันทรี่กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

โดยค้นคว้าจากแหล่งต่างๆ ทั้งในส่วนของข้อมูลบริษัท ข่าวสารข้อมูล สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก คู่แข่ง ลูกค้า และเว็บไซต์ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจนายหน้าซื้อ-ขายหลักทรัพย์

ผลการศึกษา

จากการศึกษา เรื่อง ปัญหา กลยุทธ์ธุรกิจ และกลยุทธ์ตลาดในธุรกิจสถาบันการเงิน : กรณีศึกษา บริษัทหลักทรัพย์ คันทรี่กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) เป็นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ ซึ่งประกอบด้วยการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Analysis) การกำหนดทางเลือกกลยุทธ์ (Strategic Formulation) การประเมินผล และการควบคุมกลยุทธ์ (Strategic Implementation & Control) ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาขอนำเสนอผลการศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มากที่สุดมีอายุ 35-39 ปี รองลงมามีอายุ 40-44 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้ว/อยู่ด้วยกัน มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มากที่สุดมีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว/แม่บ้าน รองลงมามีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน, ห้างร้าน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,001 - 70,000 บาท รองลงมามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 - 50,000 บาท

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะการลงทุน

กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดมีประสบการณ์เล่นหุ้นสามัญ 1-5 ปี และ 6-10 ปี รองลงมามีประสบการณ์เล่นหุ้นสามัญมากกว่า 10 ปี ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์การเล่นหุ้นสามัญเพื่อเงินปันผล และกำไรจากส่วนต่าง มากที่สุดมีระยะเวลาการลงทุนหุ้นสามัญระยะยาว (6 เดือนขึ้นไป) รองลงมา ลงทุนระยะกลาง (3-6 เดือน) จะซื้อหุ้นสามัญในกรณีเมื่อมีการจ่ายปันผล รองลงมา เมื่อราคาต่ำกว่ามาตรฐาน มีลักษณะหุ้นที่จะซื้อโดยส่วนใหญ่ เป็นหุ้นที่มีเงินปันผลสูง

รองลงมา หุ้นที่มีปัจจัยพื้นฐานดี มีช่องทางการซื้อ/ขาย หุ้นสามัญที่เลือกใช้ ทั้งเจ้าหน้าที่การตลาด และ Internet/มือถือ รองลงมา เฉพาะเจ้าหน้าที่การตลาด มีความถี่เฉลี่ยที่ลงทุนในหุ้นสามัญ 2-3 วัน / สัปดาห์ รองลงมามีความถี่เฉลี่ยที่ลงทุน 1 วัน / สัปดาห์

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ใช้พิจารณาการเลือกใช้บริการบริษัทหลักทรัพย์ คันทรี่ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

ความสำคัญของปัจจัยที่ใช้พิจารณาการเลือกใช้บริการบริษัทหลักทรัพย์ คันทรี่ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ด้านที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านคนหรือบุคลากร และด้านการจัดจำหน่าย/สถานที่ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ รองลงมา ได้แก่ ด้านกระบวนการ ด้านสิ่งนำเสนอทางกายภาพ และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านราคา

ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์/บริการ พบว่า ข้อที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ชื่อเสียงของบริษัท รองลงมา ได้แก่ ความมั่นคง ฐานะทางการเงินของบริษัท และบทวิเคราะห์มีคุณภาพ ส่วนข้อที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ บริษัทมีการดำเนินงานที่โปร่งใส น่าเชื่อถือ รองลงมา ได้แก่ ทางเลือกในการลงทุนหลากหลาย เช่น หุ้นสามัญ กองทุน ทองคำ เป็นต้น

ปัจจัยด้านราคา (ค่าคอมมิชชั่น ค่าบริการนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ต่ำกว่าที่อื่น) ที่ใช้พิจารณาการเลือกใช้บริการบริษัทหลักทรัพย์ คันทรี่ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) อยู่ในระดับน้อย

ปัจจัยด้านการจัดจำหน่าย/สถานที่ พบว่า ข้อที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ สถานที่ตั้งของบริษัทอยู่ในแหล่งธุรกิจ รองลงมา ได้แก่ มีช่องทางการลงทุนที่หลากหลาย เช่น ซื้อ/ขาย ผ่านได้ทั้งทาง Marketing และทาง Internet เป็นต้น ส่วนข้อที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ สถานที่ตั้งของบริษัทสะดวกต่อการเดินทาง รองลงมา ได้แก่ มีสาขาเปิดให้บริการครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ

ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า ข้อที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ บริษัทมีการจัดอีเวนท์ ออกบูธ ตามงานต่างๆ เช่น Set in the city , Money Expo เป็นต้น รองลงมา ได้แก่ บริษัทมีการแจกของแถม เช่น การเปิดบัญชีใหม่ของลูกค้า, บริษัทมีการโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ, บริษัทมีการจัดอบรมและงานสัมมนาต่างๆ ให้ลูกค้า และบริษัทมีการแจกของขวัญตามเทศกาลต่างๆ ตามลำดับ

ปัจจัยด้านคนหรือบุคลากร พบว่า ข้อที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มารยาทของพนักงานต่อลูกค้ามีความเหมาะสม รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารมีชื่อเสียง มีความน่าเชื่อถือ, ชื่อเสียงของนักวิเคราะห์ และพนักงานมีคำแนะนำในการลงทุนที่ดี ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ พนักงานมีมนุษย์สัมพันธ์ดีมีใจรักงานบริการ รองลงมา ได้แก่ พนักงานสามารถดูแลลูกค้าได้ทั่วถึง และพนักงานมีความรู้ ความสามารถ ตามลำดับ

ปัจจัยด้านสิ่งนำเสนอทางกายภาพ พบว่า ข้อที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ อุปกรณ์ที่ให้บริการลูกค้ามีความทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ ส่วนข้อที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ที่ตั้งมีที่จอดรถสะดวก ปลอดภัย และเพียงพอ รองลงมา ได้แก่ บริษัทมีพื้นที่กว้างขวางเพียงพอ ไม่อึดอัด, บริษัทมีการตกแต่งสถานที่ให้ดูทันสมัย หรูหรา สะอาด และบริษัทมีเครื่องดื่ม/ของว่าง สำหรับบริการลูกค้า ตามลำดับ

ปัจจัยด้านกระบวนการ พบว่า ข้อที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มีขั้นตอนการบริการ อย่างเป็นระบบ ส่วนข้อที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการแนะนำ และนำเสนอบริการที่เหมาะสมกับลูกค้าแต่ละราย

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ กับลักษณะตัดสินใจลงทุนในหุ้นสามัญ

ปัจจัยด้านอายุมีผลต่อลักษณะตัดสินใจลงทุนในหุ้นสามัญในด้านประสบการณ์เล่นหุ้นสามัญ และช่องทางการซื้อ/ขาย หุ้นสามัญที่เลือกใช้ ปัจจัยด้านสถานภาพมีผลต่อลักษณะตัดสินใจลงทุนในหุ้นสามัญในด้านช่องทางการซื้อ/ขาย หุ้นสามัญที่เลือกใช้ ปัจจัยด้านอาชีพมีผลต่อลักษณะตัดสินใจลงทุนในหุ้นสามัญในด้านประสบการณ์เล่นหุ้นสามัญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่ไม่มีผลต่อลักษณะตัดสินใจลงทุนในด้านอื่นๆ ส่วนปัจจัยด้านเพศ ระดับการศึกษา และรายได้ไม่มีผลต่อลักษณะตัดสินใจลงทุนในหุ้นสามัญในทุกด้าน

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการไม่มีผลต่อลักษณะตัดสินใจลงทุนในหุ้นสามัญในทุกด้าน และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์/บริการ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย/สถานที่ ด้านราคา ด้านสิ่งนำเสนอทางกายภาพ และด้านกระบวนการไม่มีผลต่อลักษณะตัดสินใจลงทุนในหุ้นสามัญในทุกด้าน ส่วนปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดมีผลต่อลักษณะตัดสินใจลงทุนในหุ้นสามัญในด้านความถี่เฉลี่ยที่ลงทุนในหุ้นสามัญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และปัจจัยด้านคนหรือบุคลากรมีผลต่อลักษณะตัดสินใจลงทุนในหุ้นสามัญในด้านช่องทางการซื้อ/ขาย หุ้นสามัญที่เลือกใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่ไม่มีผลต่อลักษณะตัดสินใจลงทุนในด้านอื่น

ส่วนที่ 5 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวโน้มตลาด สภาวะการแข่งขัน อัตราการเติบโต ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบกับธุรกิจนายหน้าค้าหลักทรัพย์ของบริษัทหลักทรัพย์ คันทรี่กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก คุณ กฤศณสรรค์ ธีรพรอมรรัตน์ ผู้อำนวยการอาวุโสฝ่ายการตลาด B1/1 , B1/7 คุณ พิภพ พึ่งทรงธรรม ผู้จัดการทีมB1/1และคุณธรรมวิทย์ ไต่วัลย์ รองผู้จัดการทีม B1/1 ในประเด็นเกี่ยวกับแนวโน้มตลาดสภาวะการแข่งขัน อัตราการเติบโต รวมถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจฯนายหน้าค้าหลักทรัพย์ของบริษัทฯ ผู้ศึกษาสรุปผลได้ดังนี้

5.1 ข้อมูลทั่วไปของบริษัท และสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจ และสภาพการแข่งขัน

ธุรกิจของบริษัทเป็นธุรกิจที่มีบริการที่หลากหลาย ส่วนใหญ่ลูกค้าที่มาใช้บริการจะมีหลากหลายกลุ่มอาชีพ และหลายวัย เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มวัยกลางคน แต่กลุ่มที่เป็นลูกค้าประจำที่มาใช้บริการส่วนใหญ่จะเป็นคนในกลุ่มวัยกลางคน ทั้งหญิงและชาย ที่มีฐานะดี มีอายุตั้งแต่อายุ 20 กว่าๆถึง 70 ปีขึ้นไป การแข่งขันในเขตพื้นที่ที่ตั้งอยู่ในสำนักงานใหญ่ อาคารสินธรซึ่งมีคู่แข่งมากมาย และในปัจจุบันกฎระเบียบต่างๆของตลาดหลักทรัพย์ และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) มีความเข้มงวดมากยากต่อการปฏิบัติงานจริง จึงมีความเสี่ยงในการทำงานสูง โดยเราแข่งขัน โดยให้พนักงานการกระตุ้นต่อนักลงทุนทั้งที่เป็นลูกค้าและไม่ใช่ลูกค้า เช่น โทรศัพท์ไปรายงานบทวิเคราะห์หรือส่ง E-mail ไปให้ลูกค้าทุกวันเพื่อเป็นการกระตุ้นการซื้อ/ขายหุ้นสามัญของลูกค้า และนอกจากนี้เรายังได้ออกบูธไปยังพื้นที่ต่างๆ เพื่อขยายฐานลูกค้าให้มากขึ้น

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจถือว่าสำคัญที่สุด ถ้าเศรษฐกิจดีความต้องการลงทุนในหุ้นสามัญก็จะเพิ่มมากขึ้นไปด้วยและก็ต้องคำนึงถึงแนวโน้มอัตราดอกเบี้ยเพราะถ้าแนวโน้มอัตราดอกเบี้ยขึ้นนักลงทุนส่วนใหญ่จะซื้อ/ขายหุ้นสามัญลดลง รองลงมาคือปัจจัยทางด้านการเมืองเพราะถ้าการเมืองมีความมั่นคงจะสามารถเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนทั้งไทยและต่างประเทศได้

ด้านคู่แข่งขันของเรามีมากมายเนื่องจากมีบริษัทหลักทรัพย์เยอะรวมถึงพวกกองทุน ซื้อ/ขายสินค้าการเกษตรล่วงหน้า และรวมถึงดอกเบี้ยเงินฝากจากธนาคาร พวกนี้ถือว่าเป็นคู่แข่งที่ส่งผลกระทบกับบริษัทของเราทั้งนั้น

5.2 ข้อมูลสำหรับการกำหนดทิศทาง ปัจจัยแห่งความสำเร็จ เป้าหมายขององค์กร

เราต้องคอยดูแลรักษาลูกค้าเดิมคอยติดต่อกับลูกค้าให้มีการซื้อ/ขายหุ้นสามัญอย่างสม่ำเสมอ และระวังไม่ให้ใครมาแย่งลูกค้าไป และนอกจากนี้ต้องหาลูกค้ารายใหม่ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มลูกค้ารายใหญ่ที่มีมูลค่าการซื้อขายสูงและมีประสบการณ์ในการลงทุนที่ดี โดยใช้จุดแข็งของเราคือการมีทีม Marketing ที่มีคุณภาพมีประสบการณ์ทำงานเป็นทีมในการบริการลูกค้าประกอบกับการมีนักวิเคราะห์ที่มีชื่อเสียงและห้องค้าที่ทันสมัย ซึ่งสามารถสรุปออกมาเป็นกลยุทธ์ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แผนกลยุทธ์การตลาดจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร

กลยุทธ์/ แผนการตลาด		แผนดำเนินการ	ระยะเวลา	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1	maintain ลูกค้าเก่าติดต่อและให้บริการที่ดีที่สุด	บริการความสะดวกสบาย รวมถึงการติดต่อลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ	ต่อเนื่อง ทั้งปี	ลูกค้าประทับใจ ไม่ย้ายไปไหนและมีบัญชี activeตลอดเวลา
2	เจาะกลุ่มลูกค้ารายใหญ่	เข้าร่วมกิจกรรมสานความสัมพันธ์กับลูกค้าเพื่อขยายฐานลูกค้าให้กว้างขึ้น	ต่อเนื่อง ทั้งปี	สร้าง volume ให้ทีมงาน และเพื่อบริษัท
3	อบรมพนักงานให้มีจรรยาบรรณ และให้บริการที่ดีต่อลูกค้าและองค์กร	ส่งอบรมตามหลักสูตรของ TSIและตามแผนของบริษัท	ตามแผนบริษัท	พนักงานมีความเป็นมืออาชีพมีความรู้ และจรรยาบรรณที่ดีทำให้บริษัทมีชื่อเสียงที่ดีในระยะยาว
4	เตรียมความพร้อมทีมงานในการรองรับกับตลาดตราสารใหม่ที่จะมีการซื้อขายได้ในอนาคตโดยการอบรมพนักงาน	ให้ความร่วมมือกับบริษัทเต็มที่ในการส่งบุคลากรเข้าอบรม เพื่อพัฒนาองค์กรไปพร้อมๆกัน	ตามแผนบริษัท	พนักงานมีความพร้อมที่จะร่วมพัฒนาบริษัทให้แข่งขันกับภายนอก อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกของ บริษัทหลักทรัพย์ คันทรี่กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) เริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลภาพรวมเศรษฐกิจ แนวโน้มอุตสาหกรรมของธุรกิจ รวมทั้งการเก็บข้อมูลปฐมภูมิโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการเก็บแบบสอบถามจากผู้ที่มาใช้บริการ เพื่อนำมาวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับองค์กร สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ความสำคัญของปัจจัยที่ใช้พิจารณาการเลือกใช้บริการบริษัทหลักทรัพย์ คันทรี่ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ด้านที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านคนหรือบุคลากร และด้านการจัดจำหน่าย/สถานที่ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ รองลงมา ได้แก่ ด้านกระบวนการ ด้านสิ่งนำเสนอทางกายภาพ และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านราคา

ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์/บริการ พบว่า ข้อที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ชื่อเสียงของบริษัท รองลงมา ได้แก่ ความมั่นคง ฐานะทางการเงินของบริษัท และบทวิเคราะห์มีคุณภาพ ส่วนข้อที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ บริษัทมีการดำเนินงานที่โปร่งใส น่าเชื่อถือ รองลงมา ได้แก่ ทางเลือกในการลงทุนหลากหลาย เช่น หุ้นสามัญ กองทุน ทองคำ เป็นต้น

ปัจจัยด้านราคา (ค่าคอมมิชชั่น ค่าบริการนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ต่ำกว่าที่อื่น) ที่ใช้พิจารณาการเลือกใช้บริการบริษัทหลักทรัพย์ คันทรี่ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) อยู่ในระดับน้อย

ปัจจัยด้านการจัดจำหน่าย/สถานที่ พบว่า ข้อที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ สถานที่ตั้งของบริษัทอยู่ในแหล่งธุรกิจ รองลงมา ได้แก่ มีช่องทางการลงทุนที่หลากหลาย เช่น ซื้อ/ขาย ผ่านได้ทั้งทาง Marketing และทาง Internet เป็นต้น ส่วนข้อที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ สถานที่ตั้งของบริษัทสะดวกต่อการเดินทาง รองลงมา ได้แก่ มีสาขาเปิดให้บริการครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ

ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า ข้อที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ บริษัทมีการจัดอีเวนท์ ออกบูธ ตามงานต่างๆ เช่น Set in the city , Money Expo เป็นต้น รองลงมา ได้แก่ บริษัทมีการแจกของแถม เช่น การเปิดบัญชีใหม่ของลูกค้า, บริษัทมีการโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ, บริษัทมีการจัดอบรมและงานสัมมนาต่างๆ ให้ลูกค้า และบริษัทมีการแจกของขวัญตามเทศกาลต่างๆ ตามลำดับ

ปัจจัยด้านคนหรือบุคลากร พบว่า ข้อที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มารยาทของพนักงานต่อลูกค้ามีความเหมาะสม รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารมีชื่อเสียง มีความน่าเชื่อถือ, ชื่อเสียงของนักวิเคราะห์ และพนักงานมีคำแนะนำในการลงทุนที่ดี ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ พนักงานมีมนุษย์สัมพันธ์ดีมีใจรักงานบริการ รองลงมา ได้แก่ พนักงานสามารถดูแลลูกค้าได้ทั่วถึง และพนักงานมีความรู้ ความสามารถ ตามลำดับ

ปัจจัยด้านสิ่งนำเสนอทางกายภาพ พบว่า ข้อที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ อุปกรณ์ที่ให้บริการลูกค้ามีความทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ ส่วนข้อที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ที่ตั้งมีที่จอดรถสะดวก ปลอดภัย และเพียงพอ รองลงมา ได้แก่ บริษัทมีพื้นที่กว้างขวางเพียงพอ ไม่อึดอัด, บริษัทมีการตกแต่งสถานที่ให้ดูทันสมัย หรูหรา สะอาด และบริษัทมีเครื่องดื่ม/ของว่าง สำหรับบริการลูกค้า ตามลำดับ

ปัจจัยด้านกระบวนการ พบว่า ข้อที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มีขั้นตอนการบริการ อย่างเป็นระบบ ส่วนข้อที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการแนะนำ และนำเสนอบริการที่เหมาะสมกับลูกค้าแต่ละราย

ดังนั้นจากการศึกษาผลการวิเคราะห์ที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดในข้างต้นนั้น ทั้งปัจจัยภายใน และภายนอกของบริษัทหลักทรัพย์ คันทรี่กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลภาพรวมเศรษฐกิจ แนวโน้มอุตสาหกรรมของธุรกิจ รวมทั้งการเก็บข้อมูลปฐมภูมิโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการเก็บแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับองค์กร ผู้ศึกษาจึงขอสรุปแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ของบริษัทหลักทรัพย์ คันทรี่กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ได้ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Strategy)

กลยุทธ์มุ่งเน้นการเติบโต (Growth Strategy) โดยเลือกกลยุทธ์การเจริญเติบโตตามแนวนอน (Horizontal Growth Strategy) โดยการขยายสาขาเพิ่มขึ้นไปยังเขตพื้นที่ต่างๆ ในประเทศเพื่อรองรับความต้องการใช้บริการ ครอบคลุมกลุ่มลูกค้าเป็นบริเวณกว้าง และมุ่งเน้นการส่งเสริมการขาย

การขยายสาขาทำให้ต้องสั่งสินค้าจำพวกอุปกรณ์สำนักงาน รวมถึง อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดการประหยัดต่อขนาด (Economy of scale) ต้นทุนในการสั่งสินค้าลดลง และการขยายสาขาอย่างต่อเนื่องยังมีผลต่อส่วนแบ่งทางการตลาดที่เพิ่มสูงขึ้นและยังคงรักษาส่วนแบ่งทางการตลาดไว้ได้ทำให้บริษัทมีความแข็งแกร่งเหนือคู่แข่งขันในระยะยาวและต้องมีการทำการตลาดอย่างต่อเนื่อง และมีการขยายตลาดไปยังกลุ่มเป้าหมายใหม่ ๆ รวมทั้งยังมีการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะ ให้มีคุณภาพและมาตรฐานในสินค้าและบริการ ที่แตกต่างจากบริษัทหลักทรัพย์อื่นๆ เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่มีอำนาจในการใช้จ่ายมากขึ้นได้อย่างแท้จริง รวมถึงพัฒนาระบบการบริหารจัดการโครงสร้างภายในองค์กรให้มีการบริหารจัดการในเรื่องกระบวนการดำเนินงานทางด้านการบริการต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยคำนึงถึงความพึงพอใจในการรับบริการของลูกค้าเป็นหลัก

กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy)

กลยุทธ์การมุ่งที่ความแตกต่าง (Focus Differentiation Strategy) คือ มุ่งที่ความต้องการของลูกค้าในตลาดย่อยที่มีความแตกต่างจากตลาดรวมเป็นหลัก โดยการสร้างบริการที่มีเฉพาะเจาะจงมีความแตกต่างมากขึ้น เพื่อสามารถสนองตอบความต้องการของตลาดเฉพาะได้ เช่น การเจาะตลาดกลุ่มนักศึกษา การสร้างความแตกต่างนี้จะเป็นการสร้างความจงรักภักดีในตราสินค้าของลูกค้าในตลาดย่อยได้ และจะสามารถสร้างผลกำไรสูงให้แก่บริษัทฯ ทั้งในระยะสั้น และระยะยาว เนื่องจากบริษัทฯ จะได้รับความเชื่อถือ และความพึงพอใจในการใช้บริการจากลูกค้า

กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy)

ให้ความสำคัญกับการบรรลุเป้าหมายทางธุรกิจของบริษัทฯ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน ในด้านการบริการ ที่จะตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าในปัจจุบัน และอนาคต การดำเนินกิจกรรมทางการตลาดต่าง ๆ เพื่อให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งขันได้ โดยสามารถนำเสนอกลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสมได้แก่

-กลยุทธ์การแบ่งส่วนตลาด (STP Marketing)

-กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด 7 P's (Marketing Mix Strategy)

-กลยุทธ์การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ (CRM Strategy)

-กลยุทธ์การสร้างแบรนด์ (Brand Building)

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากท่าน อาจารย์ยุพิน พิทยาวัฒนชัย อาจารย์ที่ปรึกษา รวมถึงคณะอาจารย์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด ทุกท่าน ที่ให้ความกรุณาแนะนำ ตรวจตราแก้ไข

เนื้อหา ตลอดจนให้กำลังใจในการทำสารนิพนธ์ รวมทั้ง อาจารย์ ดร.ประเสริฐ ศิริเสรีวรรณ และ อาจารย์ ดร.พีรพงษ์ ฟูศิริ ที่กรุณารับเป็นประธานกรรมการและกรรมการในการสอบรายงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองนี้และคอยให้ความช่วยเหลือแนะนำทุกอย่างด้วยดีเสมอมา ดังนั้นทางผู้จัดทำขอขอบพระคุณท่านต่างๆ เหล่านี้เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ-คุณแม่ ที่ให้การสนับสนุนในการมาศึกษาต่อระดับปริญญาโทและขอบคุณเพื่อนๆ รวมถึงพี่ๆ น้องๆ ในชั้นเรียนทุกคนของข้าพเจ้า และคุณ กฤศณสรรค์ ธีรพรอมรรัตน์ ที่ได้ให้ความสนับสนุน ช่วยเหลือ ตลอดระยะเวลาในการทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้

ขอขอบพระคุณผู้ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามทำให้ได้ข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์

สุดท้ายนี้ ทางผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับท่านที่สนใจเพื่อนำไปใช้ในการประกอบความรู้ในอนาคต

บรรณานุกรม

กฤศณสรรค์ ธีรพรอมรรัตน์. 15 มกราคม 2555. ผู้อำนวยการอาวุโสฝ่ายการตลาด B1/1 , B1/7 บริษัทหลักทรัพย์ คันทรี่กรุ๊ป จำกัด (มหาชน). สัมภาษณ์

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ข้อมูลบริษัท หลักทรัพย์ คันทรี่กรุ๊ป จำกัด มหาชน (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.set.or.th

ทรรศนะ บุญขวัญ และเอกชัย อภิศักดิ์กุล. 2550. การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร: เซนกิจ เลินนิ่ง (ประเทศไทย) จำกัด.

ธรรมวิทย์ ไต่วัลย์. 24 กุมภาพันธ์ 2555. รองผู้จัดการทีม B1/1 บริษัทหลักทรัพย์ คันทรี่กรุ๊ป จำกัด (มหาชน). สัมภาษณ์

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2551. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.

ปิติพจน์ แซ่เล็ก. 2552. ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของบริษัทหลักทรัพย์ แอ๊ดคินซัน จำกัด (มหาชน) สาขาศรีสะเกษ

พิภพ พึ่งทรงธรรม. 20 กุมภาพันธ์ 2555. ผู้จัดการทีมB1/1 บริษัทหลักทรัพย์ คันทรี่กรุ๊ป จำกัด (มหาชน). สัมภาษณ์

เพียงใจ สุยะดุก. 2543. พฤติกรรมของนักลงทุนในการเลือกโบรกเกอร์และการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ ห้องค้า จังหวัดเชียงใหม่

วิสาขา ลายชื่น. 2548. ความพึงพอใจของลูกค้าต่อคุณภาพการบริการของบริษัทหลักทรัพย์ไทยในจังหวัดเชียงใหม่

สุเทพ เจริญวรรณ. 2539. การศึกษาพฤติกรรมการลงทุนของนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ จังหวัดขอนแก่น

เอกชัย บุญยาทิษฐาน. 2553. คู่มือวิเคราะห์ SWOT อย่างมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปัญญาชน.

Allen and Faulhaber. (1989 : Abstract). การกำหนดราคาหุ้นใหม่ที่ต่ำเกินจริงว่าเกิดจากการส่งสัญญาณของบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์

Dang, Weimin., (2008 : Abstract). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนในหุ้นในประเทศจีน

Finn and Higham. (1988 : Abstract). พฤติกรรมของหุ้นสามัญในประเทศออสเตรเลีย ในช่วงเดือนกรกฎาคม 1996 ถึงเดือนมิถุนายน 1978

Kotler, P. 1997. Marketing Management : Analysis, Planning, Implementation and Control.

Kotler, P. 2009. Principles of Marketing. Pearson Education.

Kotler,P. and Keller K. L. (2009), Marketing Management, thirteen edition, Englewood Cliffs, NJ: The Prentice- Hall

Kurniawan. (2004 : Abstract). กระบวนการในการตัดสินใจซื้อและองค์ประกอบในการเลือกซื้อสินค้า

Porter, Michael E. 1985. Competitive advantage : creating and sustaining superior performance. New York : Free Press.

การศึกษาความพึงพอใจและพฤติกรรมของการใช้บริการ กลยุทธ์การตลาด และการจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจการให้บริการในปั๊มน้ำมันเขตลาดพร้าว : กรณีศึกษา บริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน)

พัลลภา เนตรสุทัศน์ และ จินต์จุฑา อิสริยภัทร์
บัณฑิตวิทยาลัย สาขาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง การศึกษาความพึงพอใจและ พฤติกรรมของการใช้บริการ กลยุทธ์การตลาด และ การจัดการเชิงกลยุทธ์ ของธุรกิจการให้บริการในปั๊มน้ำมันเขตลาดพร้าวกรณีศึกษา บริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) วัตถุประสงค์ของการศึกษา 1) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการให้บริการของสถานีน้ำมัน ศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลและพฤติกรรมการใช้บริการ 2) เพื่อมายืนยันปัญหาที่เกิดขึ้นว่าเกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไรบ้าง 3) เพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์การตลาด และการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ทำให้เพิ่มความสามารถทางการแข่งขันได้

ภาพรวมขององค์กร

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เริ่มแปรรูปเป็นบริษัทจดทะเบียนจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ตุลาคม พ.ศ. 2544 มีทุนจดทะเบียนเริ่มแรก 2 หมื่นล้านบาท แบ่งเป็นหุ้นสามัญจำนวน 2 พันล้านหุ้น โดยมี กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ เป็นบริษัทด้านพลังงานของไทยที่แปรรูปมาจาก การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ซึ่งมาจากการรวมกิจการพลังงานของรัฐทั้ง 2 องค์กร คือองค์การเชื้อเพลิงและองค์การก๊าซธรรมชาติแห่งประเทศไทย ประกอบธุรกิจก๊าซธรรมชาติและน้ำมันปิโตรเลียมครบวงจร และธุรกิจปิโตรเคมีที่เน้นการใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นหลัก รวมทั้งธุรกิจต่อเนื่อง เป็นบริษัทที่ดำเนินธุรกิจด้านพลังงาน แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 4 กลุ่ม ธุรกิจ ดังนี้

1. กลุ่มธุรกิจก๊าซธรรมชาติ เป็นผู้ประกอบธุรกิจก๊าซธรรมชาติอย่างครบวงจรเพียงรายเดียวในประเทศ โดยครอบคลุมตั้งแต่การสำรวจและผลิต การจัดหา การขนส่งก๊าซธรรมชาติทางท่อ การแยกก๊าซธรรมชาติ และการจัดจำหน่าย โดย ปตท. เป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการโครงข่ายระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติ (Transmission Network) ทั้งบนบกและในทะเล และเป็นผู้ดำเนินการจัดหา ขนส่งก๊าซธรรมชาติทางท่อ จัดจำหน่ายก๊าซธรรมชาติ และดำเนินธุรกิจแยกก๊าซธรรมชาติรายใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

2. กลุ่มธุรกิจปิโตรเคมีและการกลั่น ปตท. ลงทุนในธุรกิจปิโตรเคมีแบบครบวงจรผ่านบริษัทในกลุ่ม ปตท. 8 แห่ง โดยเริ่มตั้งแต่การผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีขั้นต้น ขั้นกลางและขั้นปลาย ทั้งสายโอเลฟินส์และอะโรเมติกส์ จนปัจจุบันกลุ่ม ปตท. กลายเป็นหนึ่งในกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีรายใหญ่ของประเทศ และเป็นอันดับต้น ๆ ในภูมิภาคเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

3. กลุ่มธุรกิจน้ำมัน

การตลาดค้าปลีก (Retail Marketing) จัดจำหน่ายเชื้อเพลิงผ่านเครือข่ายสถานีบริการน้ำมันของ ปตท. ซึ่งมีอยู่ทั่วประเทศกว่า 1,146 แห่ง (ไม่รวมสถานีบริการน้ำมัน ปตท. ที่ดำเนินงานภายใต้บริษัท ปตท. บริหารธุรกิจค้าปลีก จำกัด) โดยพัฒนาสถานีบริการภาพลักษณ์ใหม่ครบวงจรในรูปแบบ PTT Park พร้อมขยายธุรกิจ ค้าปลีกในสถานีบริการ อีกทั้งเป็นผู้นำ

การค้นคว้าและพัฒนาพลังงานทดแทนพร้อมจำหน่ายเป็นรายแรกของ ประเทศ ทั้ง"น้ำมัน แก๊สโซฮอล์" "น้ำมันดีเซล-ปาล์มบริสุทธิ์" และ "น้ำมันไบโอดีเซล" โดยล่าสุด ปตท. ได้พัฒนา "น้ำมันแก๊สโซฮอล์ E85" เพื่อเพิ่มผลิตภัณฑ์ทางเลือกให้แก่ผู้บริโภค และเป็นการสนับสนุนภาคการเกษตรอีกทางหนึ่ง ทั้งนี้ ปตท. ได้ทำหน้าที่รักษาระดับราคาน้ำมันมิให้ผู้บริโภคได้รับความเดือดร้อนในขณะ ที่ราคา น้ำมันในตลาดโลกสูงขึ้น ด้วยการชะลอการปรับขึ้นราคาน้ำมันขายปลีกช้ากว่าผู้ค้าน้ำมันรายอื่นเพื่อ รับภาระแทนผู้บริโภค ทำให้ ปตท. ครองใจผู้บริโภคโดยมีส่วนแบ่งการตลาดในระดับสูงสุดเป็นอันดับหนึ่งอย่างต่อ เนื่องนับตั้งแต่ปี 2536 เป็นต้นมา

4. กลุ่มการค้าระหว่างประเทศ ประกอบธุรกิจด้านการจัดหา การนำเข้า การส่งออกและการค้าระหว่างประเทศครอบคลุมน้ำมันดิบ คอนเดนเสท ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม ปิโตรเคมี รวมถึงผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมพิเศษอื่นๆที่เกี่ยวข้องตลอดจนการทำการค้าระหว่างประเทศ เพื่อสนับสนุนการดำเนินธุรกิจของ ปตท. และกลุ่ม ปตท. ให้มีศักยภาพในการแข่งขันและทำกำไรจากการค้าผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและ ผลิตภัณฑ์อื่นๆ รวมทั้งเพิ่มมูลค่าทางการค้าให้แก่กลุ่ม

<u>ปัญหาและลักษณะปัญหาที่เกิดขึ้นภายในองค์กร</u>

ปัญหาระดับองค์กร

เนื่องจากว่า ปตท. เป็นธุรกิจขนาดใหญ่ระยะเวลาก่อตั้งมานาน และในธุรกิจมีปั๊มน้ำมันเป็นของตนเอง มีบทบาทสำคัญในเรื่องของน้ำมัน ส่วนแบ่งทางการตลาดในแต่ละปีดีขึ้นเรื่อยๆมาตลอด ดังนั้นการรักษาส่วนแบ่งทางการตลาด และ ปตท. จึงเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจาก ปตท. ได้กำหนดไว้ว่าจะขึ้นเป็น Top 100 Global Brands ภายในปี 2020 ซึ่งปัจจุบันอยู่ในอันดับที่ 155 โดยการจัดอันดับโดย Global Fortune 2011 ปัญหาในระดับองค์กรตอนนี้จะอยู่ที่จะทำอย่างไรให้องค์กรพัฒนาไปในระดับโลกได้ ไม่ใช่อยู่แต่ในประเทศเท่านั้น

ปัญหาระดับธุรกิจ (ธุรกิจน้ำมัน)

จากผลประกอบการถือว่าประสบผลสำเร็จจากการขยายสถานีบริการน้ำมันของ ปตท. แต่การขยายสถานีบริการน้ำมัน ต้องควบคู่ไปกับการวางกลยุทธ์และการวางแผนด้านธุรกิจ อาจยังบริหารได้ไม่สมบูรณ์ทำให้การแข่งขันในด้านบุคลการยังสู้กับคู่แข่งอื่นไม่ได้ ส่วนสถานีบริการน้ำมัน ปัจจุบันคู่แข่งได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อม ทำให้ ปตท. ต้องสร้างความแตกต่างในเรื่องเทคโนโลยี การพัฒนาคน และยังต้องสรรหาพื้นที่เพื่อขยายโรงงานไปยังประเทศในอาเซียนด้วย

ปัญหาระดับหน้าที่ (ผลิตภัณฑ์การบริการขั้นพื้นฐานในสถานีบริการน้ำมัน)

จากรายงานประจำปีของ ปตท. พบว่าในปี 2553 ปัญหาระดับปฏิบัติการ ที่เกิดขึ้นของ ปตท. ทั้งหมด 6 เรื่องด้วยกัน ได้แก่ ร้านค้าในสถานีบริการน้ำมัน คุณภาพน้ำมัน อุปกรณ์ในสถานีบริการ ราคาน้ำมัน สถานีบริการ และการบริการของพนักงานเติมน้ำมัน ถึงแม้ว่าปัญหาเหล่านี้จะไม่กระทบกับส่วนแบ่งทางการตลาดของ ปตท. ในปีนี้ แต่ในระยะยาวจะทำให้ความเชื่อมั่นในชื่อเสียงลดลง ส่งผลถึงส่วนแบ่งทางการตลาดลดลงด้วย ในระยะสั้น ปตท. จะถูกแย่งผู้ใช้บริการไป ทำให้รายได้ของธุรกิจและร้านค้าที่อยู่ในสถานีบริการลดลง

ปัญหาสำหรับกรณีนี้ จึงมุ่งศึกษา ปัญหาการบริการของพนักงานเติมน้ำมัน 30% และปัญหาสถานีบริการน้ำมัน 26% เพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์การตลาดและการจัดการกลยุทธ์ต่อไป

ระเบียบวิธีการศึกษา

การออกแบบวิจัย (Research Design)

ในการศึกษาเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจและพฤติกรรมของการใช้บริการ กลยุทธ์การตลาด และ การจัดการเชิงกลยุทธ์ ของธุรกิจการให้บริการในปั๊มน้ำมันเขตลาดพร้าว : กรณีศึกษา บริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีศึกษาทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งสองมาทำการวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management Process) ในการสรุปประมวลผลโดยใช้เครื่องมือต่างๆ ในการวิเคราะห์ประมวลผลเพื่อสรุปเลือกกลยุทธ์ทั้งสามระดับ คือ กลยุทธ์ระดับองค์กร กลยุทธ์ระดับธุรกิจ และกลยุทธ์ระดับหน้าที่

การเก็บข้อมูล (Data Collection)

การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Collection of Secondary Data)

ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการค้นคว้าข้อมูลของบริษัทและรายละเอียดต่างๆ จากทาง Annual report, แบบฟอร์ม 56-1, เว็บไซต์ของบริษัท และเอกสารงานวิจัย

การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Collection of Primary Data)

จัดทำ 2 รูปแบบ คือ การวิจัยเชิงปริมาณ โดยการทำ Survey จากกลุ่มผู้ใช้บริการสถานีบริการปั๊มน้ำมัน จำนวน 230 ชุดโดยทำการออกแบบ แบบสอบถาม ตามแนวคิดและทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค การวัดคุณภาพความพึงพอใจในการใช้บริการ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดย การสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) การสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการสถานีบริการปั๊มน้ำมัน สาขาลาดปลาเค้า ซึ่งอยู่ในเขตลาดพร้าว จำนวน 1 ท่าน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากผลการทำแบบสอบถาม สามารถนำมากำหนดกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด โดยจากผลการทำแบบสอบถามจะใช้ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อความสำคัญในการใช้บริการ ที่มีระดับปานกลางนำมากำหนดกลยุทธ์ก่อนเป็นอันดับแรก ส่วนในระดับมากจะทำไปขั้นที่สองตามลำดับ ดังนี้

1. กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategy) ซึ่งผู้ใช้บริการให้ระดับความสำคัญปานกลาง จะใช้กลยุทธ์การโฆษณาผ่านสื่อโทรทัศน์ ณ ขณะนี้ จะเน้นไปทางรักสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการตลาดผ่านทางสื่อโทรทัศน์ ก็จะให้เห็นว่าเป็นปั๊มที่ทำให้ผู้ใช้บริการรู้สึกว่ามาเติมน้ำมันที่ ปตท. แล้วคุณได้รักษาโลกไว้ด้วย

การทำโปรโมชั่นกับห้างชั้นนำในประเทศเป็นคูปองส่วนลด หรือบัตรเติมน้ำมันฟรี เมื่อซื้อสินค้าครบจำนวนที่กำหนด และกิจกรรมชิงรางวัล บัตรเติมน้ำมันฟรี 500 บาทเมื่อมีการส่งข้อความหรือรูปภาพที่เกี่ยวกับ ปตท. หรือสิ่งแวดล้อมเข้ามาชิงรางวัล

การทำโปรโมชั่นร่วมกับร้านค้าในสถานีบริการปั๊มน้ำมัน จะทำการสลับกันทำโปรโมชั่นร่วม เช่น

Café amazon สะสมแต้มจากการเติมน้ำมันครบ 10 ดวง เมื่อเติมน้ำมันครบ 800 บาท เพื่อรับกาแฟพร้อมแก้ว Café amazon ฟรี 1 แก้ว

7 – Eleven เมื่อเติมน้ำมันครบ 800 บาท สามารถนำไปแลกขนมขบเคี้ยวได้ตามที่กำหนด

การทำโปรโมชั่นกับโรงแรมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ สะสมยอดการเติมน้ำมันเพื่อนำไปเป็นส่วนลดค่าโรงแรมที่พัก โดยทาง ปตท.และโรงแรมจะต้องกำหนดเปอร์เซ็นต์ของเงินในการเติมน้ำมันเป็นลำดับๆ เช่น เติม 1,000 บาท สามารถลดค่าที่พักได้ 10% จากราคาปกติ

2. กลยุทธ์บุคคลากร (People Strategy) ซึ่งผู้ใช้บริการให้ระดับความสำคัญปานกลาง

คุณภาพการบริการซึ่งถือเป็นหัวใจของการดำเนินธุรกิจ ควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาพนักงานต่อเนื่อง เพื่อคุณภาพในการบริการที่ดีของพนักงาน ควรมีสิ่งกระตุ้นที่เป็นรางวัลเพื่อจูงใจและตอบแทนให้พนักงาน เพื่อรักษาคุณภาพในการให้บริการ และควรมีทั้งการให้รางวัลสำหรับพนักงานที่บริการถึงเกณฑ์และบทลงโทษสำหรับพนักงานที่มีคุณภาพการให้บริการที่ไม่ถึงเกณฑ์ เพื่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ และชื่อเสียงของ ปตท.

3. กลยุทธ์ด้านกระบวนการ (Process Strategy) ซึ่งผู้ใช้บริการให้ระดับความสำคัญปานกลาง

การให้บริการอย่างถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นจากความแม่นยำของหัวจ่าย ความรวดเร็วของพนักงาน และการแจ้งเวลาเปิด-ปิด หรือกล่าวคำทักทายกับผู้ใช้บริการ เพื่อทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความประทับใจ

4. กลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ (Product) ซึ่งผู้ใช้บริการให้ระดับความสำคัญมาก

จะต้องพัฒนาภายในสถานีบริการปั๊มน้ำมันของ ปตท. ให้ดีอยู่ตลอด ภายในสถานีบริการปั๊มน้ำมันมีผลิตภัณฑ์และการบริการที่มากมายอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็น น้ำมันที่มีหลากหลายชนิด ด้านน้ำมันจะต้องพัฒนาคุณภาพน้ำมันให้ดีขึ้นเรื่อยๆแต่ฐานราคายังต้องอยู่ที่เท่าเดิม อุปกรณ์หัวจ่ายต่างๆจะต้องมีความแม่นยำ ดังนั้นควรจะมีการติดตามปรับปรุง วัดมาตราฐานของหัวจ่ายอยู่ตลอด เพื่อยกระดับสถานีบริการฯ และเพิ่มความพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการ และในอนาคตมากกว่า 10 ปีข้างหน้าการพัฒนาของเทคโนโลยีจะทำให้ภายในปั๊มน้ำมันมีหัวจ่ายแบบหยอดเหรียญเกิดขึ้น ซึ่งจะมีความแม่นยำมากของหัวจ่าย

5. กลยุทธ์ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place Strategy) ซึ่งผู้ใช้บริการให้ระดับความสำคัญมาก

ปกติ ปตท. จะมีสถานีบริการฯ ตามถนนหลักๆอยู่แล้ว แต่ควรเพิ่มช่องทางในการให้บริการสถานีบริการฯให้มากขึ้นตามถนนเล็กๆ ด้วย โดยทำสถานีบริการขนาดเล็กลงจากถนนหลัก อาจจะให้บริการน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ เป็นต้น พร้อมทั้งปรับปรุงสถานีบริการปั๊มน้ำมันที่คิดว่า สิ่งแวดล้อมภายในสถานีบริการฯดูไม่สะอาด ไม่สดชื่น ไม่กว้างขวาง ให้แลดูสะอาดตาขึ้น

6. กลยุทธ์หลักฐานทางกายภาพ (Physical Evidence) ซึ่งผู้ใช้บริการให้ระดับความสำคัญมาก

จะต้องสร้างคุณภาพโดยรวม ไม่ว่าจะเป็นด้านการแต่งกายสะอาด การตกแต่งที่สวยงาม การอำนวยความสะดวกที่จอดรถ ป้ายโลโก้ การพูดจาต้องสุภาพอ่อนโยน และการให้บริการที่รวดเร็ว หรือผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ลูกค้าควรได้รับ

สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

1 <u>กลยุทธ์องค์กร (Corporate Level Strategy)</u>

ปัญหาระดับองค์กรที่พบ คือ ปตท. ให้ความสำคัญไปที่การขึ้นเป็น Top 100 Global Brands จะเห็นว่าปัญหาในระดับองค์กรตอนนี้จะอยู่ที่จะทำอย่างไรให้องค์กรพัฒนาไปในระดับโลกได้ ไม่ใช่อยู่แต่ในประเทศเท่านั้น ดังนั้นกลยุทธ์ระดับองค์กรที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา คือ กลยุทธ์ปรับเปลี่ยนเพื่อทำให้ธุรกิจมีประสิทธิภาพมากขึ้น คือการจะนำองค์กรให้อยู่ในอันดับ Top 100 Global Brands ให้ได้

1. การจะขยายองค์กรไปยังต่างประเทศ ทำให้ ปตท. ยังไม่ใช้องค์กรพลังงานที่ใหญ่ที่สุดในโลก ดังนั้น ปตท. ต้องมีพันธมิตรทางธุรกิจเพื่อเพิ่มความแข็งแกร่ง และส่วนหนึ่งที่จะเพิ่มความแข็งแกร่งของ ปตท. ในส่วนของระบบภายในองค์กรของ ปตท. จะต้องดีด้วย ในเรื่องของ เทคโนโลยี บุคคล เพื่อการเติบโตไปพร้อมกับการเติบโตอย่างต่อเนื่องของอุตสาหกรรมพลังงาน

2. การขยายธุรกิจไปยังต่างประเทศ ปตท. ทำธุรกิจพลังงาน คือ การทำธุรกิจบนฐานของทรัพยากรธรรมชาติ ที่ใช้แล้วหมดไป ฉะนั้น ปตท. จะต้องเพิ่มฐานขององค์ความรู้เข้าไปในองค์กร ต้องทำองค์กรให้เป็นสีเขียว และจะต้องเป็นองค์กรที่คิดค้นเทคโนโลยีใหม่ๆขึ้นมาเพื่อทดแทนทรัพยากรธรรมชาติที่ได้ใช้ไปให้กลับคืนมา

กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Level Strategy)

ปัญหาระดับธุรกิจ (ธุรกิจน้ำมัน) ที่พบ คือ การแข่งขันในด้านบุคลากร และเทคโนโลยี ทำให้ ปตท. ต้องสร้างความแตกต่างในเรื่องเทคโนโลยี พัฒนาบุคลากร และการสรรหาพื้นที่ขยายโรงงานการผลิตไปยังประเทศในอาเซียน

ดังนั้นกลยุทธ์ระดับธุรกิจที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา คือ กลยุทธ์การเตรียมวางแผนในเรื่อง การตลาด การปฏิบัติการไอที และการพัฒนาองค์กร

1. กิจกรรมในธุรกิจของ ปตท. จะใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในส่วนที่สามารถช่วยได้ เพื่อป้องกันการผิดพลาดในระบบที่จะเกิดขึ้น แต่ทั้งนี้เครื่องจักรที่ใช้เทคโนโลยีก็ต้องมีคนเข้ามาช่วย ฉะนั้นคนก็จะต้องมีความรู้ความสามารถ การควบคุมคนจะต้องควบคุมด้วยจรรยาบรรณและหน้าที่ของคนๆนั้น สุดท้ายถ้าคนปฏิบัติงานได้ดีก็จะได้รับรางวัลในการปฏิบัติงาน

2. การที่จะขยายโรงงานไปยังประเทศเพื่อนบ้านเป็นเรื่องยาก เพราะเราจะต้องใช้ทรัพยากรในประเทศนั้นๆ ซึ่งประชาชนของประเทศนั้นอาจจะไม่ยอม ธุรกิจจึงต้องทำ CSR เพื่อให้ประชาชนเข้าใจก่อน ว่าสิ่งที่กำลังจะทำเป็นเรื่องที่ดี

กลยุทธ์ระดับผลิตภัณฑ์ (Function Level Strategy)

ปัญหาระดับผลิตภัณฑ์ (การบริการขั้นพื้นฐาน) ที่พบ คือ ปัญหาสำหรับกรณีนี้ ซึ่งผู้ศึกษามุ่งประเด็นศึกษาคือปัญหาการบริการของพนักงานเติมน้ำมัน 30%และปัญหาสถานีบริการน้ำมัน 26% ดังนั้นกลยุทธ์ระดับหน้าที่ที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา มีดังนี้

1. กลยุทธ์ด้านการวิจัยและพัฒนา วิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคอยู่ตลอด เพื่อมาปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมภายในของปั๊มน้ำมัน การบริการ ให้ทันต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งที่บกพร่องในสถานีบริการและพนักงานในสถานีบริการปั๊มน้ำมันให้ดีขึ้น

2. กลยุทธ์ส่วนประสมการตลาด (7 P's)

- กลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ (Product)

ภายในสถานีบริการปั๊มน้ำมันของ ปตท. มีผลิตภัณฑ์และการบริการที่มากมายอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็น น้ำมันที่มีหลากหลายชนิด ด้านน้ำมันจะต้องพัฒนาคุณภาพน้ำมันให้ดีขึ้นเรื่อยๆแต่ฐานราคายังต้องอยู่ที่เท่าเดิม อุปกรณ์หัวจ่ายต่างๆจะต้องมีความแม่นยำ ดังนั้นควรจะมีการติดตามปรับปรุง วัดมาตราฐานของหัวจ่ายอยู่ตลอด เพื่อยกระดับสถานีบริการฯและเพิ่มความพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการ และในอนาคตมากกว่า 10 ปีข้างหน้าการพัฒนาของเทคโนโลยีจะทำให้ภายในปั๊มน้ำมันมีหัวจ่ายแบบหยอดเหรียญเกิดขึ้น ซึ่งจะมีความแม่นยำมากของหัวจ่าย

- กลยุทธ์ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place Strategy)

ปกติ ปตท. จะมีสถานีบริการฯ ตามถนนหลักๆอยู่แล้ว แต่ควรเพิ่มช่องทางในการให้บริการสถานีบริการฯให้มากขึ้นตามถนนเล็กๆ ด้วย โดยทำสถานีบริการขนาดเล็กลงจากถนนหลัก อาจจะให้บริการน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ เป็นต้น พร้อม

ทั้งปรับปรุงสถานีบริการปั๊มน้ำมันที่คิดว่า สิ่งแวดล้อมภายในสถานีบริการฯดูไม่สะอาด ไม่สดชื่น ไม่กว้างขวาง ให้แลดูสะอาดตาขึ้น

- กลยุทธ์บุคคลากร (People Strategy)

คุณภาพการบริการซึ่งถือเป็นหัวใจของการดำเนินธุรกิจ ควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาพนักงานต่อเนื่อง เพื่อคุณภาพในการบริการที่ดีของพนักงาน ควรมีสิ่งกระตุ้นที่เป็นรางวัลเพื่อจูงใจและตอบแทนให้พนักงาน เพื่อรักษาคุณภาพในการให้บริการ และควรมีทั้งการให้รางวัลสำหรับพนักงานที่บริการถึงเกณฑ์และบทลงโทษสำหรับพนักงานที่มีคุณภาพการให้บริการที่ไม่ถึงเกณฑ์ เพื่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ และชื่อเสียงของ ปตท.

- กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategy)

การโฆษณาผ่านสื่อโทรทัศน์ ณ ขณะนี้ จะเน้นไปทางรักสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการตลาดผ่านทางสื่อโทรทัศน์ก็จะให้เห็นว่าเป็นปั๊มที่ทำให้ผู้ใช้บริการรู้สึกว่ามาเติมน้ำมันที่ ปตท. แล้วคุณได้รักษาโลกไว้ด้วย

การทำโปรโมชั่นกับห้างชั้นนำในประเทศเป็นคูปองส่วนลด หรือบัตรเติมน้ำมันฟรี เมื่อซื้อสินค้าครบจำนวนที่กำหนด และกิจกรรมชิงราลวัล บัตรเติมน้ำมันฟรี 500 บาทเมื่อมีการส่งข้อความหรือรูปภาพที่เกี่ยวกับ ปตท. หรือสิ่งแวดล้อมเข้ามาชิงรางวัล

การทำโปรโมชั่นร่วมกับร้านค้าในสถานีบริการปั๊มน้ำมัน จะทำการสลับกันทำโปรโมชั่นร่วม เช่น

Café amazon สะสมแต้มจากการเติมน้ำมันครบ 10 ดวง เมื่อเติมน้ำมันครบ 800 บาท เพื่อรับกาแฟพร้อมแก้ว Café amazon ฟรี 1 แก้ว

7 – Eleven เมื่อเติมน้ำมันครบ 800 บาท สามารถนำไปแลกขนมขบเคี้ยวได้ตามที่กำหนด

การทำโปรโมชั่นกับโรงแรมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ สะสมยอดการเติมน้ำมันเพื่อนำไปเป็นส่วนลดค่าโรงแรมที่พัก โดยทาง ปตท.และโรงแรมจะต้องกำหนดเปอร์เซ็นต์ของเงินในการเติมน้ำมันเป็นลำดับๆ เช่น เติม 1,000 บาท สามารถลดค่าที่พักได้ 10% จากราคาปกติ

กลยุทธ์ระดับองค์กร กลยุทธ์การตลาด และปัจจัยในการสร้างมูลค่าตราสินค้าที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อ : กรณีศึกษาน้ำอัดลมบรรจุขวดพลาสติก “เป๊ปซี่”บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน)

พีรภาส สุทธิเนตร์, ดร.สวรส ศรีสุตโต
ภาควิชาการตลาด, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง การสร้างมูลค่าตราสินค้าที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อ : กรณีศึกษาน้ำอัดลมบรรจุขวดพลาสติก “เป๊ปซี่” บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) นี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องมูลค่าตรายี่ห้อของบริษัทฯ รวมทั้งปัญหาที่เกี่ยวข้องในระดับองค์กร ระดับหน่วยธุรกิจ และระดับหน้าที่ด้านการตลาดของบริษัทฯ 2. เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาทั้งในระดับองค์กร ระดับหน่วยธุรกิจ และระดับหน้าที่ด้านการตลาดของน้ำอัดลมตรา “เป๊ปซี่” รวมทั้งแนวทางการปฏิบัติตามกลยุทธ์ และควบคุมประเมินผล โดยได้ออกแบบการวิจัยเป็นการศึกษาเรื่อง ปัญหาการจัดการเชิงกลยุทธ์และกลยุทธ์ตลาด ผู้ศึกษาได้ออกแบบการวิจัยแบบบูรณาการเป็นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ วิธีการศึกษามีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสองแหล่งคือข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิ จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งสองส่วนมาทำการวิเคราะห์และประมวลผลเพื่อเสนอแนะกลยุทธ์ทั้งสามระดับ คือ กลยุทธ์ระดับองค์กร กลยุทธ์ระดับหน่วยธุรกิจ และ กลยุทธ์ระดับหน้าที่

โดยสรุปนั้นปัจจัยของความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจน้ำอัดลม ได้แก่ การมีสินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน, การให้บริการที่ดีและการตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว ในส่วนของโอกาสสำหรับการดำเนินธุรกิจเครื่องดื่มนั้นจะขึ้นอยู่กับการมีช่องทางการจำหน่ายเพื่อเข้าถึงผู้บริโภคเพิ่มขึ้น การขยายตัวทางธุรกิจของลูกค้า อันได้แก่ ห้างตลาดค้าส่งค้าปลีกขนาดใหญ่, ซุปเปอร์มาร์เก็ต ร้านค้าสะดวกซื้อ ร้านอาหารฟาส์ตฟู้ด เป็นต้น อัตราเจริญเติบโตของธุรกิจดังกล่าวขึ้นอยู่กับ ปัจจัยพื้นฐานของเศรษฐกิจภายในประเทศเป็นสำคัญ แนวโน้มการเจริญเติบโต และการพัฒนาของอุตสาหกรรมน้ำอัดลม เป็นผลจากการส่งเสริมและขยายกิจกรรมทางด้านการตลาดเป็นเกณฑ์โดยรวมถึง การโฆษณา, การจัดการส่งเสริมการขาย,การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ใหม่ๆหรือการแนะนำสินค้ารสชาติใหม่เพื่อดึงดูดใจผู้บริโภคเป็นผลให้การขยายตัวของอุตสาหกรรมมีอยู่อย่างต่อเนื่อง

ผลการสำรวจพบว่ามูลค่าตราสินค้า (Brand Equity) ของ “เป๊ปซี่” นั้นอยู่ในเกณฑ์สูงทั้งหมด ยกเว้นในส่วนของเกณฑ์ด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้า (Brand Loyalty) นั้นมีเกณฑ์ที่ต่ำกว่าด้านอื่น ผู้บริโภคจะหันมาบริโภคสินค้าทดแทนทันทีถ้าตราสินค้า “เป๊ปซี่” หมด หรือไม่มี ในด้านของกลยุทธ์ ระดับองค์กร จากการวิเคราะห์สรุปคือ กลยุทธ์การเติบโต (Growth Strategy) เนื่องจากองค์กรเป็นองค์กรขนาดใหญ่และได้รับความเชื่อถือจากผู้ประกอบการ และผู้บริโภคอย่างแพร่หลาย ดังนั้นจึงเป็นโอกาสดีที่องค์กรจะขยายธุรกิจ เพื่อจะตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และเป็นการสร้างรายได้ สร้างความมั่นคงให้กับธุรกิจ ประกอบกับโอกาสในการต่อยอดธุรกิจเครื่องดื่ม ดังนั้นการที่บริษัทจะดำเนินการขยายธุรกิจจึงเป็นการดีที่จะเพิ่มการลงทุนในรูปแบบใหม่ๆ เพื่อตอกย้ำภาพลักษณ์ ความแข็งแกร่ง และสามารถทำให้องค์กรสามารถเติบโตได้อย่างต่อเนื่องในระยะยาว ตลอดจนส่งผลให้ธุรกิจใหม่ๆขององค์กรได้รับความเชื่อถือและความไว้วางใจ ส่วนกลยุทธ์ระดับธุรกิจคือ กลยุทธ์สร้างความแตกต่าง โดยจากจุดแข็งของบริษัทฯ คือการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ และการ

สนับสนุนตราสินค้า โดยการสร้าง (Product Differentiation) ออกมาอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบโจทย์ของลูกค้าที่มีความต้องการทีเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน

นอกจากนี้แล้ว ในด้านของกลยุทธ์ระดับหน้าที่ องค์กรควรเน้นกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix Strategy) เป็นกลยุทธ์ที่ใช้ในการสร้างยอดขายและใช้ในการแก้ไขปัญหาในระดับ Function ร่วมกับกลยุทธ์เพิ่มเติม คือกลยุทธ์การจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้า CRM เพื่อให้บริษัทดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: กลยุทธ์องค์กร, กลยุทธ์การตลาด, มูลค่าตรายี่ห้อ, น้ำอัดลม, บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน)

1. บทนำ

บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) ได้ก่อตั้งโรงงานขนาดย่อมแห่งแรกขึ้นบนเนื้อที่ประมาณ 4 ไร่ ณ ถนนสีลม และเริ่มเปิดดำเนินการครั้งแรกเมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2496 เครื่องดื่ม (น้ำอัดลม) “เป๊ปซี่” ได้เริ่มทยอยออกสู่ตลาดในประเทศไทยไทยเป็นครั้งแรก ด้วยขวดขนาด 10 ออนซ์ ภายใต้คำขวัญโฆษณา “ดีมาก มากดี” (Quality Quantity) ปัจจุบัน “เสริมสุข” คือบริษัท ผู้ผลิตและจำหน่ายเครื่องดื่มที่นำความสดชื่นครบวงจร มาสู่ชาวไทยทั่วประเทศ และครองความเป็นผู้นำในตลาดน้ำอัดลมมาถึง 5 ทศวรรษ นับตั้งแต่วันแรกที่ "เป๊ปซี่" ขวดแรกได้ผลิตออกสู่ตลาดจากโรงงานสีลม โดยมีกำลังการผลิต เพียงวันละ 20,000 ขวด จนถึงวันนี้ที่ เป๊ปซี่, มิรินด้า, เซเว่นอัพ และเครื่องดื่มแห่งความสดชื่นอีกมากมาย ถูกผลิตออกจากโรงงานของเสริมสุข 5 แห่ง สู่คลังสินค้าในจังหวัดใหญ่ๆมากมาย เพื่อกระจายไปยังร้านค้าทุกระดับทั่วประเทศกว่า 300,000 แห่ง (บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน))

ส่วนแบ่งทางการตลาดน้ำอัดลม ปี พ.ศ. 2553 โดยมูลค่ารวมทั้งหมดที่ 36,000 ล้านบาท ทั้งนี้ได้แบ่งประเภทของน้ำอัดลมได้ดังนี้ น้ำดำ (โคล่า) มีส่วนแบ่งทางการตลาดอยู่ที่ร้อยละ 60 จากมูลค่าทั้งหมด คิดเป็นมูลค่า 21,600 ล้านบาท, น้ำสี (น้ำอัดลมสี) มีส่วนแบ่งทางการตลาดอยู่ที่ร้อยละ 25 จากมูลค่าทั้งหมด คิดเป็น มูลค่า 9,000 ล้านบาท, น้ำขาว (เลมอนไลม์) มีส่วนแบ่งทางการตลาดอยู่ที่ร้อยละ 15 จากมูลค่าทั้งหมด คิดเป็นมูลค่า 5,400 ล้านบาท(นิตยสาร Marketeer)

การศึกษานี้จะทำการศึกษาในส่วนของส่วนแบ่งทางการตลาดน้ำดำ เนื่องจากมูลค่าเฉพาะน้ำอัดลมสีดำ (โคล่า) หรือตลาดน้ำดำนั้นมีมูลค่าสูงที่สุด อีกทั้งในปัจจุบันมีการแข่งขันที่สูง โดยส่วนแบ่งทางการตลาดน้ำดำ ปี พ.ศ. 2553 มีมูลค่ารวมทั้งหมดที่ 21,600 ล้านบาท แบ่งเป็น เจ้าหลัก ได้แก่ ตราสินค้า เป๊ปซี่, โค้ก, บิ๊กโคล่า และอื่นๆ เช่น อาร์ซี โดยตราสินค้า “เป๊ปซี่” นั้นเป็นสินค้าของ บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) มี ส่วนแบ่งทางการตลาดมากที่สุดมาเป็นอับดับที่ 1 ถึงร้อยละ 40 คิดเป็นมูลค่าประมาณ 8,640 ล้านบาท, ตราสินค้า “โค้ก” นั้นเป็นสินค้าของ บริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด (มหาชน) มีส่วนแบ่งทางการตลาดเป็นอันดับ 2 ร้อยละ 35 คิดเป็นมูลค่าประมาณ 7,560 ล้านบาท, ตราสินค้า “บิ๊กโคล่า” นั้นเป็นสินค้าของบริษัท อาเจไทย จำกัด มีส่วนแบ่งทางการตลาดเป็นอันดับ 3 ร้อยละ 22 คิดเป็นมูลค่าประมาณ 4,752 ล้านบาท (นิตยสาร Positioning)

ในสภาวะการแข่งขันในตลาดน้ำอัดลมที่รุนแรงนั้น ปัจจุบันไม่ได้มีเพียงแค่สองบริษัทหลักอีกต่อไป แต่ยังมีคู่แข่งรายใหม่ที่มีศักยภาพสูงมาแบ่งส่วนแบ่งทางการตลาดได้อย่างรวดเร็วและตั้งเป้าหมายว่าจะเป็นเจ้าตลาดใหม่ภายในช่วงเวลาไม่นาน ด้วยคู่แข่งรายเก่าและรายใหม่จะส่งผลกระทบต่อยอดขายและส่วนแบ่งทางการตลาดของบริษัทตลอดจนสร้างปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจต่อไป โดยผู้ประกอบการรายใหม่ที่ใช้ตราสินค้า “บิ๊กโคล่า” แม้จะทำตลาดในไทยเพียง 5 ปี แต่มีอัตราเติบโตของยอดขายที่สูง บริษัท อาเจไทย จำกัด เข้าสู่ตลาดด้วยการผลิตและจำหน่ายน้ำอัดลมไม่มีคาเฟอีน ภายใต้ยี่ห้อ “บิ๊กโคล่า (Big Cola)” เข้าสู่ตลาดในปี พ.ศ. 2549 โดยเริ่มจากปีแรกที่ อาเจ กรุ๊ป (AJE GROUP)

เจ้าของน้ำดำตราสินค้า “บิ๊กโคล่า (Big Cola)” เข้ามาแบ่งส่วนแบ่งทางการตลาด ในขณะนั้น มีส่วนแบ่งทางการตลาดประมาณ 10-15% เท่านั้น แต่ในระยะ 5 ปีผ่านมา และภายในปี พ.ศ. 2552 ถึงปี พ.ศ. 2553 ส่วนแบ่งทางการตลาดของของ “บิ๊กโคล่า” ขยับขึ้นมากจาก 15% ภายในปี พ.ศ. 2552 เป็น 22% ในปี พ.ศ. 2553 ทั้งนี้ยังแบ่งส่วนแบ่งทางการตลาดของ “โค้ก” และ “เป๊ปซี่”

การเสียส่วนแบ่งทางการตลาดให้กับคู่แข่งรายใหม่ในตลาดอย่างต่อเนื่อง ด้วยการสูญเสียดังกล่าวจะส่งผลกระทบไปถึงอัตราการเจริญเติบโตของบริษัท กระทบไปถึงยอดขาย และรายได้ของบริษัท ตลอดจนกำไรขององค์กรที่ลดลง หมายรวมไปถึงเงินปันผลที่จะปันให้ผู้ถือหุ้น มูลค่าหุ้นที่ตกลง อีกทั้งมีโอกาสที่จะเสียตำแหน่งผู้นำตลาดในอนาคต

2. ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้ มีลักษณะของปัญหาทั้งในระดับองค์กร ระดับธุรกิจและระดับผลิตภัณฑ์หรือหน้าที่ทางธุรกิจ ดังนั้นผู้ศึกษาได้หาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาทำการวิเคราะห์และวิจัยปัญหาเพื่อให้ทราบถึงลักษณะของปัญหาอย่างมีหลักการและหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาบริษัทฯ ให้ดำรงอยู่ต่อไปได้ โดยใช้แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาครั้งนี้

2.1 แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเชิงกลยุทธ์

กลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Strategy)

กลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Strategy) หมายถึงทิศทางรวมของธุรกิจซึ่งเป็นทิศทางที่ใช้อธิบายแนวทางร่วมกันในการพัฒนา ธุรกิจบนพื้นฐานความหลากหลายของสายผลิตภัณฑ์และอุตสาหกรรม หรือเป็นการกำหนดทิศทางที่เป็นเอกภาพของธุรกิจโดยรวมของบริษัทโดยกำหนดว่า องค์กรจะมีการแข่งขันที่ดำเนินไปในทิศทางใด เป็นวิสัยทัศน์ (Vision) ที่ผู้บริหารใช้ในการกำหนดทิศทางขององค์กร อาจจะมีการกำหนดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรที่เป็นทางการหรือไม่ก็ได้ แต่สามารถสื่อวิสัยทัศน์ ไปในแนวทางขององค์กรที่ให้บุคลากรภายในและบุคลากรภายนอกสามารถรับรู้ได้

กลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Strategy) เป็นกลยุทธ์รวมขององค์กรที่จะแสดงถึงแนวทางการดำเนินธุรกิจทุกอย่างในอนาคตขององค์กรได้ และสามารถแยกได้เป็น 4 แนวทางตามลักษณะของการดำเนินธุรกิจ

1. Growth Strategies โดยทั่วไปทุกองค์กรนิยมที่จะเลือกกลยุทธ์นี้ในการดำเนินธุรกิจ เพื่อที่จะให้ธุรกิจมีการขยายตัวหรือมีส่วนแบ่งทางการตลาดมากขึ้น อาจเป็นการหาตลาดใหม่หรือกลุ่มเป้าหมายที่วางไว้ กล่าวคือกลยุทธ์ที่องค์กรสามารถปรับและจัดสรรทรัพยากรภายในที่มีอยู่ให้สามารถฉกฉวยโอกาสจากสถานการณ์ภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อก่อให้เกิดยอดขายที่เพิ่มขึ้นหรือการตลาดที่มากขึ้น

2. Stability Strategies เป็นกลยุทธ์ที่ตลาดและสินค้าไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง ไม่มีการ ลงทุนเพิ่มเติม และยังคงโครงสร้างบริหารไว้ดังเดิม กล่าวโดยสรุปกลยุทธ์ที่องค์กรไม่สามารถปรับหรือจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อแสวงหาโอกาสจากภายนอกได้ หรือสถานการณ์ภายนอกไม่เอื้ออำนวยต่อการเติบโตขององค์กร

3. Retrenchment Strategies เป็นกลยุทธ์การหดตัวที่เกิดจากแรงกดดันจากสิ่งแวดล้อม ภายในและสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่นเทคโนโลยีที่ตายแล้วย่อมจะต้องมีความต้องการในตลาดลดลง ดังนั้นควรจะพิจารณาว่าควรดำเนินงานต่อไปได้หรือไม่

4. Combination Strategies เป็นการผสมผสานกลยุทธ์ตามแนวทางทั้งสามข้างต้น มีการ ใช้กลยุทธ์ที่คู่ขนานกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับองค์กรที่มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายต้องมีการผสมผสานกัน

กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy)

กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy) หมายถึง แนวทางหรือกลยุทธ์ที่ใช้ในการบรรลุแผนทิศทางรวมของบริษัท กล่าวคือกลยุทธ์ธุรกิจเป็นกลยุทธ์ที่องค์กรใช้ในการแข่งขันในแต่ละอุตสาหกรรมในระดับนี้ กลยุทธ์ที่ใช้อาจหมายถึงกลยุทธ์ในการขยายการตลาด (Market Expansion) กลยุทธ์ในการขยายส่วนแบ่งทางการตลาด (Market Penetration) กลยุทธ์ในการพัฒนาการตลาด (Market Development) กลยุทธ์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Development) และกลยุทธ์ในการขยายไปสู่ธุรกิจอื่น (Diversification) เป็นการคัดเลือกกลยุทธ์ทางธุรกิจที่จะเหมาะสมเพื่อกำหนดว่าจะทำอย่างไรในระดับกลยุทธ์นี้ ซึ่งจะถือว่าเป็น (Mission) ที่สำคัญขององค์กรแสดงถึงขอบเขตของการดำเนินกิจการ

กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy) เป็นกลยุทธ์ระดับที่สองขององค์กรซึ่งสามารถที่จะแยกพิจารณาได้ 3 แนวทาง

2.1 กลยุทธ์การเป็นผู้นำด้านต้นทุน (Cost-Leadership Strategies)

2.2 กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง (Differentiation Strategies) เป็นการใช้ความแตกต่าง ของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เป็นกลยุทธ์ในการแข่งขัน โดยสามารถสนองตอบต่อความต้องการของผู้บริโภคได้ในรูปแบบที่คู่แข่งไม่สามารถทำได้

2.3 กลยุทธ์การมุ่งเน้นลูกค้าเฉพาะกลุ่ม (Focus Strategy) เป็นการมุ่งตอบสนองลูกค้า เฉพาะกลุ่มในจำนวนจำกัด โดยอาจจะเป็นเฉพาะภูมิภาค สามารถที่จะตอบสนองลูกค้าในกลุ่มได้ดีกว่าผู้อื่น

Cost Focus เป็นการมุ่งเน้นการทำต้นทุนต่ำแต่มุ่งเจาะกลุ่มลูกค้าเฉพาะสถานที่โดยไม่สนลูกค้ากลุ่มอื่นเลย

Differentiation Focus เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นเฉพาะกลุ่มหรือสินค้าเฉพาะอย่าง และมีการเสนอสินค้าหรือบริการที่แตกต่างจากคู่แข่ง

กลยุทธ์ระดับสายงาน (Functional Strategy)

กลยุทธ์ระดับสายงาน (Functional Strategy) หมายถึงแนวนโยบายตามสายการแบ่งงาน เป็นการนำกลยุทธ์มาใช้ในระดับปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุได้ซึ่งวัตถุประสงค์ (Objective) ขององค์กรที่สามารถประเมินค่าออกมาได้อย่างชัดเจน และจะเป็นกลยุทธ์ที่จะต้องครอบคลุมทุกหน่วยงานภายในองค์กรให้มีการสอดประสานกันเพื่อความสำเร็จของกลยุทธ์ระดับธุรกิจและระดับองค์กร โดยมุ่งเน้นไปที่หน่วยปฏิบัติงาน เช่น ด้านการผลิต การตลาด การเงิน การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การวิจัยและการพัฒนา เป็นต้น

2.2 แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการตลาด และกลยุทธ์การตลาด

ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สิ่งที่นำเสนอแก่ตลาดเพื่อให้เกิดความสนใจ การซื้อ การใช้ หรือการบริโภค ซึ่งสามารถตอบสนองความจำเป็นและความต้องการได้ องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย 5 ระดับ ได้แก่

ผลิตภัณฑ์หลัก คือ ประโยชน์พื้นฐานสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคจะได้รับจากการซื้อสินค้านั้นโดยตรง

รูปลักษณ์ผลิตภัณฑ์ คือ ลักษณะทางกายภาพที่ผู้บริโภคสามารถสัมผัสหรือรับรู้ได้ ประกอบด้วย ระดับของคุณภาพ รูปร่างลักษณะ การออกแบบ บรรจุภัณฑ์ ชื่อตราสินค้า

ผลิตภัณฑ์ที่คาดหวัง คือ คุณสมบัติหรือเงื่อนไขที่ผู้ซื้อคาดหวังว่าจะได้รับจากการซื้อสินค้า หรือเป็นข้อตกลงในการซื้อสินค้า

ผลิตภัณฑ์ควบ คือ ผลประโยชน์เพิ่มเติมที่ผู้ซื้อจะได้รับควบคู่ไปกับการซื้อสินค้านั้นๆ ตัวอย่างเช่น การให้บริการติดตั้ง การขนส่ง การรับประกัน การให้สินเชื่อ

ศักยภาพเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ คือ ส่วนของผลิตภัณฑ์ควบที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาไป เพื่อสนองความต้องการของลูกค้าในอนาคต

ราคา (Price) หมายถึง จำนวนเงินที่ต้องจ่ายไปเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการ หรือ หมายถึง ผลรวมของมูลค่าที่ผู้บริโภคใช้แลกเปลี่ยน เพื่อผลประโยชน์ในการมีหรือการใช้สินค้าหรือบริการ กลยุทธ์การตั้งราคาประกอบด้วย

การตั้งราคาตามแนวภูมิศาสตร์ เช่น การตั้งราคาสินค้าแบบสินค้าที่จัดส่งหน้าโรงงาน การตั้งราคาส่งมอบราคาเดียว (การตั้งราคาแบบแสตมป์ไปรษณีย์) การตั้งราคาตามเขต การตั้งราคาแบบผู้ขายรับภาระค่าขนส่ง การตั้งราคาจากจุดฐานที่กำหนด

นโยบายการให้ส่วนลดและส่วนยอมให้ เช่น ส่วนลดปริมาณส่วนลดการค้าหรือส่วนลดตามหน้าที่ ส่วนลดเงินสด ส่วนลดตามฤดูกาล ส่วนยอมให้จากการนำ สินค้าเก่ามาแลก ส่วนยอมให้สำหรับการส่งเสริมการตลาด ส่วนยอมให้จากการผลักดันสินค้า

การตั้งราคาเพื่อการส่งเสริมการตลาด เช่น การตั้งราคาล่อใจการตั้งราคาเหยื่อล่อ การตั้งราคาในเทศกาลพิเศษ การขายเชื่อแบบคิดดอกเบี้ยต่ำ สัญญาการรับประกันและการให้บริการ การลดราคาเพื่อ ส่งเสริมการขาย การคืนเงิน

การตั้งราคาให้แตกต่างกัน เช่นการตั้งราคาตามกลุ่มลูกค้าการตั้งราคาตามรูปแบบผลิตภัณฑ์ การตั้งราคาตามภาพลักษณ์ การตั้งราคาตามเวลา การตั้งราคาตามคู่แข่ง

การตั้งราคาตามหลักจิตวิทยา เช่น การตั้งราคาตามความเคยชินการตั้งราคาเลขคี่และเลขคู่ การตั้งราคาสินค้าที่มีชื่อเสียง

การตั้งราคาสำหรับสินค้าใหม่ เช่น การตั้งราคาระดับสูงการตั้งราคาต่ำหรือการตั้งราคาเพื่อเจาะตลาด

ช่องทางการจัดจำหน่าย (Channel) หมายถึง กลุ่มของบุคคลหรือองค์กรธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการเคลื่อนย้ายกรรมสิทธิ์ในตัวสินค้าหรือบริการ จากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภคคนสุดท้าย หรือผู้ใช้ทางอุตสาหกรรม ประเภทของช่องทางการจัดจำหน่ายประกอบด้วย

ช่องทางการตลาดทางตรง หมายถึง การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภค หรือผู้ใช้ทางอุตสาหกรรม โดยไม่ผ่านคนกลาง

ช่องทางการตลาดทางอ้อม หมายถึง การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภค หรือผู้ใช้ทางอุตสาหกรรม ที่ต้องผ่านคนกลางหนึ่งรายหรือมากกว่าหนึ่งราย

การส่งเสริมการขาย (Promotion) หมายถึงกระบวนการทางด้านการติดต่อสื่อสารทางการตลาด ระหว่างผู้ซื้อ ผู้ขายและผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการซื้อ เพื่อเป็นการให้ข้อมูลชักจูงใจหรือตอกย้ำเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และตรายี่ห้อ รวมทั้งเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงความเชื่อทัศนคติ ความรู้สึก และพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย การโฆษณา การส่งเสริมการขายพนักงานขาย และ การประชาสัมพันธ์ ในอดีตแต่ละกิจกรรมต่างคน ต่างทำ คนทำโฆษณา ก็ทำไปคนที่คิดจะส่งเสริมการขาย ก็ทำไป คนที่จะอบรมพนักงานขายก็ทำไป และคนที่ทำประชาสัมพันธ์ก็ทำไป โดยที่แต่ละคนหรือแต่ละส่วนไม่เคยมีการประสานงานหรือพูดคุยกันเท่าไหร่ หลังจากที่โลกได้วิวัฒนาการด้านคอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะด้าน Internet ทำให้ระบบการสื่อสารในโลกนี้ ปรับเปลี่ยนไปอย่างหน้ามือเป็นหลังมือ ธุรกิจต่างๆ ได้เปลี่ยนโฉมหน้าไปในทันที ใครที่อยู่ในกระแส และได้ปรับตัวนำเอาเทคโนโลยีของ Internet มาใช้ก่อน ก็ได้เปรียบก่อน เพราะมันช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายด้านการสื่อสารไปได้อย่างมหาศาล (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2541 ข: 197 – 200)

2.3 แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างมูลค่าตราสินค้า

มูลค่าตราสินค้า (Brand Equity) หมายถึง ตราหรือยี่ห้อของสินค้าที่ผู้บริโภคมองเห็นว่ามีคุณค่า เป็นตราที่ผู้บริโภคมีทัศนคติที่ดีต่อคุณสมบัติของสินค้า และชื่นชอบตราสินค้านั้น การสร้างตราสินค้าให้มีคุณค่าทำได้โดยสร้างความประทับใจในตราสินค้า ซึ่ง Aaker (1991) ได้แนะนำองค์ประกอบของมูลค่าตราสินค้าไว้ 5 ประการคือ ความภักดีต่อตราสินค้า (Brand loyalty) d\การตระหนักถึงตราสินค้า (Brand awareness) คุณภาพ (Perceived quality) ความสัมพันธ์ของตราสินค้า (Brand associations) และอื่นๆ เช่น ข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน

3. วิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง กลยุทธ์ระดับองค์กร กลยุทธ์การตลาด และปัจจัยในการสร้างมูลค่าตราสินค้าที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อ : กรณีศึกษาน้ำอัดลมบรรจุขวดพลาสติก “เป๊ปซี่” ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษา โดยการวิเคราะห์ สถานการณ์ปัจจัยสิ่งแวดล้อมและกำหนดปัญหา โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อศึกษาแนวทางแก้ปัญหา, การจัดการเชิงกลยุทธ์ รวมถึงกำหนดกลยุทธ์ธุรกิจ, กลยุทธ์การตลาด, บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) โดยที่กระบวนการ และระเบียบวิธีศึกษา ได้ดำเนินการตามขั้นตอนกระบวนการวิจัย ดังรายละเอียดของรายงานเรียงลำดับตามประเด็นต่างๆ ดังนี้ การเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งข้อมูลต่างๆเช่น ตำรา เอกสารบทความต่างๆที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจน้ำอัดลม ข้อมูลจากเว็บไซต์ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอุตสาหกรรม รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้บริโภค เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์น้ำอัดลม ตลอดจนพฤติกรรมการบริโภคน้ำอัดลม, การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ จากการเก็บข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการสัมภาษณ์ผู้ควบคุมสาขา บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) จำนวน 1 คน และใช้แบบสอบถามกับลูกค้าอีก 120 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นลูกค้าที่ดื่มน้ำอัดลมในเขตกรุงเทพมหานคร

4. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

4.1 พฤติกรรมผู้บริโภคน้ำอัดลม

กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่า ปัจจัยในการซื้อน้ำอัดลม คือ รสชาติ ความน่าเชื่อถือของตราสินค้า ราคา และขนาดบรรจุภัณฑ์ ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ บริโภคน้ำอัดลม 1-2 วันต่อสัปดาห์ รองลงมาคือ 3-4 วัน, ทุกวัน, และ 5-6 วัน ต่อสัปดาห์ ซึ่งส่วนใหญ่เลือกดื่มขนาด 1.25/1.5 ลิตร รองลงมาคือต่ำกว่า 500 มิลลิลิตร และขนาดระหว่าง 501 มิลลิลิตร – 1 ลิตรและส่วนใหญ่นิยมดื่มเป๊ปซี่ โค๊ก บิ๊กโคล่า และ อาร์ซี ตามลำดับ ในส่วนของเป๊ปซี่นั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นิยมดื่ม เป๊ปซี่ ปกติ รองลงมาคือ เป๊ปซี่แม็กซ์ และเป๊ปซี่ทวิสต์

4.2 ภาพลักษณ์ตราสินค้า เป๊ปซี่

มีภาพลักษณ์ที่ดี คือ เป็นน้ำอัดลมที่มีมานาน เป็นผู้นำในตลาด มีสัญลักษณ์ทันสมัย มีชื่อเสียง มีการจัดกิจกรรมดนตรี กีฬามากที่สุด มีคุณภาพน่าเชื่อถือ และมีบรรจุภัณฑ์หลายขนาดมากที่สุด

4.3 ความจงรักภักดีในตรา เป๊ปซี่

กลุ่มตัวอย่างมีความจงรักภักดีต่อเป๊ปซี่อยู่ในระดับมาก เพราะ มีความเชื่อมั่นในตราสินค้า มีความพึงพอใจเมื่อได้ดื่มน้ำอัดลมตรานี้ เมื่อนึกถึงน้ำอัดลม จะนึกถึงเป๊ปซี่เป็นอันดับแรก และมีแนวโน้มในการดื่มเป๊ปซี่อีกในอนาคต จะดื่มตรานี้เป็นประจำและจะแนะนำผู้อื่นให้ดื่ม

4.4 การรับรู้คุณภาพ

รสชาติมีมาตรฐานทุกบรรจุภัณฑ์ รองลงมาคือ เชื่อมั่นในคุณภาพว่ารสชาติดีที่สุด และ บรรจุภัณฑ์สะอาด

4.5 ด้านกลยุทธ์

อุตสาหกรรมน้ำอัดลมเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทยทั้งในแง่ของการจ้างงานโดยตรง และเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมเชื่อมโยงอื่นๆ ปัจจุบันอุตสาหกรรมน้ำอัดลมมีแนวโน้มชะลอตัวลง เนื่องจากปัญหาด้านต้นทุนการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้น การบริโภคที่ซบเซาลงจากปัญหาเศรษฐกิจและการเมืองในประเทศ ตลาดมีการแข่งขันรุนแรงทั้งจากผู้ประกอบการที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน รวมทั้งอุตสาหกรรมเครื่องดื่มประเภทอื่นๆ โดยเฉพาะเครื่องดื่มที่เน้นจุดขายทางด้านสุขภาพ ซึ่งตลอดช่วง 5 ปีที่ผ่านมา การผลิตน้ำอัดลมของไทยค่อนข้างผันผวน ปริมาณการผลิตต่อปีอยู่ในช่วง 2,000-2,300 ล้านลิตร ยอดขายภายในประเทศในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมาขยายตัวในอัตราที่ลดลง ในปี 2553 มีมูลค่าตลาดรวมประมาณ 36,000 ล้านบาท อัตราขยายตัวร้อยละ 2.0 ปัจจุบันอุตสาหกรรมน้ำอัดลมเป็นอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่ การส่งออกเริ่มมีอัตราขยายตัวดีแต่ยังมีสัดส่วนน้อยมากเพียงไม่ถึง 1% ของยอดการผลิต

การรับรู้คุณภาพในตราสินค้าน้ำอัดลมตรา “เป๊ปซี่” รสชาติของน้ำอัดลมตรา “เป๊ปซี่” มีความเป็นมาตรฐานทุก บรรจุภัณฑ์ รองลงมา คือ น้ำอัดลมตรา “เป๊ปซี่” และ รสชาติดีที่สุดบรรจุภัณฑ์น้ำอัดลมตรา “เป๊ปซี่” ทุกประเภทสะอาด, ปลอดภัย

อุตสาหกรรมน้ำอัดลมในประเทศไทยมีลักษณะเป็นตลาดผู้ขายน้อยราย (Oligopoly) ประกอบไปด้วยโรงงานผู้ผลิตประมาณ 17 โรง มีการจ้างงานประมาณ 10,000 คน แต่มีผู้ผลิตรายใหญ่เพียง 2 รายเท่านั้น ที่ผลิตสินค้าภายใต้เครื่องหมายการค้าชื่อดังจากต่างประเทศ โดยในช่วงที่ผ่านมามีผู้ประกอบการรายใหม่เกิดขึ้นไม่มาก เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องลงทุนสูง สินค้าในตลาดมีลักษณะไม่ต่างกันทำให้เกิดการทดแทนกันได้ง่ายในมุมมองของผู้บริโภค น้ำอัดลมโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ พวกที่ไม่มีการผสมน้ำหวาน เรียกว่า โซดา ส่วนอีกประเภทมีการผสมน้ำหวาน ปรุงแต่งกลิ่นสีและรสชาติ ได้แก่ น้ำดำ (Cola) มีมูลค่าตลาดประมาณร้อยละ 75 ของตลาดน้ำอัดลมโดยรวม และที่เหลือประมาณร้อยละ 25 คือ น้ำอัดลมประเภทน้ำสี เช่น น้ำส้ม น้ำแดง น้ำเขียว และน้ำอัดลมที่มีสีขาว (Lemonade/lime) เป็นต้น

ในแต่ละปีผู้ประกอบการมักนำกลยุทธ์การผลิตสินค้าตัวใหม่ออกสู่ตลาดอยู่เสมอ เพื่อครองส่วนแบ่งการตลาดและกระตุ้นการบริโภคน้ำอัดลมให้กลับมาคึกคัก โดยน้ำอัดลมประเภทน้ำสีมักนิยมออกผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อกระตุ้นยอดขายอยู่เป็น ระยะโดยเฉพาะช่วงหน้าร้อนซึ่งเป็น High season ของตลาดน้ำอัดลม โดยการนำเสนอน้ำอัดลมที่มีกลิ่นและรสชาติใหม่ๆ คล้ายกลิ่นผลไม้ เช่น กลิ่นสับปะรด มะนาว องุ่น บลูเบอร์รี่ เป็นต้น เพิ่มเติมจากน้ำส้ม น้ำแดง น้ำเขียว และน้ำขาว ซึ่งเป็นสินค้ารสชาติดั้งเดิมที่มีประจำอยู่ในท้องตลาด ขณะที่กลุ่มน้ำอัดลมประเภทน้ำดำใช้กลยุทธ์ในการปรับเปลี่ยนไปผลิตน้ำอัดลม ที่ปราศจากน้ำตาล หรือมีแคลลอรี่ต่ำ (No sugar / Zero sugar / Low calories) มาเป็นจุดขายมากขึ้น เพื่อแข่งขันกับเครื่องดื่มสุขภาพโดยเฉพาะ ตลอดจนเป็นทางเลือกให้กับผู้รักสุขภาพและยังคงชื่นชอบการดื่มน้ำอัดลมอีก ด้วย

แนวโน้มอุตสาหกรรมน้ำอัดลมในปีน 2555 คาดว่าจะไม่ขยายตัวไปมากกว่าปีก่อน เนื่องจากได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจภายในประเทศ การเพิ่มขึ้นของค่าจ้างแรงงาน ต้นทุนบรรจุภัณฑ์ ราคาน้ำตาลและสารให้ความหวาน ส่งผลทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น ผู้ประกอบการต้องแข่งขันกันมากขึ้นเพื่อแย่งชิงส่วนแบ่งทางการตลาด อีกทั้งยังต้องรักษาฐานลูกค้ากลุ่มเดิมไม่ให้เปลี่ยนไปบริโภคเครื่องดื่มสุขภาพ โดยปัจจุบันกระแสสุขภาพทำให้คนหันมาดูแลสุขภาพกันมากขึ้น และลดการบริโภคอาหารและเครื่องดื่มที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ จึงทำให้อุตสาหกรรมน้ำอัดลมที่ถูกมองว่าไม่มีประโยชน์ต่อสุขภาพได้รับผลกระทบไปด้วย และที่สำคัญขณะนี้กรมสรรพสามิตอยู่ระหว่างการพิจารณาปรับโครงสร้างภาษีทั้งระบบ โดยน้ำอัดลมเป็นหนึ่งในบัญชีสินค้าที่คาดว่าจะถูกปรับภาษีสรรพสามิตเพิ่มขึ้นด้วย

ด้วยปัจจุบันบริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน) นั้นสูญเสียส่วนแบ่งทางการตลาดอย่างต่อเนื่อง การศึกษาในครั้งนี้เพื่อนำไปใช้แก้ไขปัญหาที่ทำให้ส่วนแบ่งทางการตลาดลดลงตลอดจนแนวโน้มยอดขายต่ำลง ไม่เป็นไปตามที่คาดหมาย และการสร้างมูลค่าตราสินค้า เพื่อให้เกิดความจงรักภักดีแก่ลูกค้า (Channel Customer) และผู้บริโภค (End User) โดยผู้ศึกษาได้วิเคราะห์พร้อมทั้งนำมาสรุปกลยุทธ์เพื่อนำไปแก้ไขปัญหาดังนี้

กลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Strategies) จากการวิเคราะห์สรุปคือ กลยุทธ์การเติบโต (Growth Strategy) เนื่องจากองค์กรเป็นองค์กรขนาดใหญ่และได้รับความเชื่อถือจากผู้ประกอบการ และผู้บริโภคอย่างแพร่หลาย ดังนั้นจึงเป็นโอกาสดีที่องค์กรจะขยายธุรกิจ เพื่อจะตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และเป็นการสร้างรายได้ สร้างความมั่นคงให้กับธุรกิจ ประกอบกับโอกาสในการต่อยอดธุรกิจเครื่องดื่ม โดยองค์กรมีความถนัดในหลายด้านอยู่แล้ว ดังนั้นการที่บริษัทจะดำเนินการขยายธุรกิจจึงเป็นการดีที่จะเพิ่มการลงทุนในรูปแบบใหม่ๆ เพื่อตอกย้ำภาพลักษณ์ ความแข็งแกร่ง และสามารถทำให้องค์กรสามารถเติบโตได้อย่างต่อเนื่องในระยะยาว ตลอดจนส่งผลให้ธุรกิจใหม่ๆขององค์กรได้รับความเชื่อถือและความไว้วางใจ

กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Level Strategies) การศึกษาในครั้งนี้เลือกศึกษาธุรกิจสายการผลิตและจัดจำหน่ายน้ำอัดลม “เป๊ปซี่” ได้แก่กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง (Differentiation Strategies) มีจุดมุ่งหมายที่จะมุ่งเน้นที่การสร้างความแตกต่างในระดับธุรกิจ ในด้านผลิตภัณฑ์ และกระบวนการทำงาน ที่สามารถทำให้นักธุรกิจหรือตัวแทนสามารถทำงานได้ง่ายขึ้น และที่สำคัญทำให้ธุรกิจสามารถแยกและจดจำจุดเด่นจนกลายเป็นแข็งของธุรกิจ และเลือกที่จะทำธุรกิจร่วมกับองค์กรได้

กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategies) มุ่งเน้นการพัฒนาส่วนผสมทางการตลาด และพัฒนาความสัมพันธ์ลูกค้าต่อไป

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. เนื่องจากเวลาที่มีจำกัด จึงทำให้การเก็บข้อมูลในบางส่วนเท่านั้นไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ผู้บริหาร การเก็บแบบสอบถาม จึงเป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างส่วนน้อยเท่านั้น
2. ข้อมูลบางส่วนเป็นความลับของบริษัทจึงไม่สามารถที่จะเปิดเผยได้ จึงทำให้ข้อมูลไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร
3. การศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาไม่ได้เก็บข้อมูลของคู่แข่งเชิงลึกของคู่แข่งในอุตสาหกรรม อาจมีผลทำให้การวิเคราะห์บางส่วนมีความคลาดเคลื่อน

ข้อเสนอแนะสำหรับนักวิจัย

1. ควรมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติม โดยเฉพาะการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้บริหาร เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนของข้อมูล รวมไปถึงการทำแบบสอบถามกับผู้บริโภคเพื่อความแม่นยำของข้อมูล
2. ควรมีการศึกษาข้อมูลของคู่แข่งในอุตสาหกรรมเดียวกัน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ และกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร

บรรณานุกรม

นิตยสาร Marketeer. มูลค่าตลาดน้ำอัดลม ปี พ.ศ. 2553. เข้าถึงได้จาก www.marketeer.co.th

นิตยสาร Positioning. มูลค่าตลาดน้ำอัดลม ปี พ.ศ. 2553. เข้าถึงได้จาก www. positioning.com

บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน). รายงานประจำปี. เข้าถึงได้จาก www.sermsukplc.com

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541). กลยุทธ์การตลาดและการบริหารการตลาด. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.

Porter, M.E. (1980). Porter's Five Force Model of Competition "Competitive Strategy. New York : The Free Press.

Aaker, A. D. (1991). Managing Brand Equity: Capitalizing on the Value of a Brand Name. New York : The Free Press.

Kotler, P. (2004) Marketing Management. Englewood-cliff, N.J.: Prentice-Hall

ปัญหาและความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ True Move เพื่อกำหนดกลยุทธ์ธุรกิจและกลยุทธ์การตลาดเพื่อเพิ่มผลประกอบการองค์กร กรณีศึกษา บริษัท ทรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

ภาวิณี มะโนวงค์ และ ประทานพร โสภาจิตต์วัฒนะ
บัณฑิตวิทยาลัย สาขาการตลาด, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง “ศึกษาปัญหาและความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ True Move เพื่อกำหนดกลยุทธ์ธุรกิจ และกลยุทธ์การตลาดเพื่อเพิ่มผลประกอบการองค์กร กรณีศึกษา บริษัท ทรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เนื่องด้วยธุรกิจอุตสาหกรรมโทรศัพท์เคลื่อนที่นั้น มีการแข่งขันที่ค่อนข้างรุนแรงมากขึ้น ดังนั้นจำเป็นที่ต้องศึกษาถึงปัญหาและกำหนดกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหา ผ่านกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาโดยเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิ รวมถึงสภาพแวดล้อมทางการตลาด เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้ เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุที่ทำให้รายได้ของกลุ่มธุรกิจ TrueMove ลดลง เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ True Move และเพื่อกำหนดกลยุทธ์ธุรกิจ และกลยุทธ์การตลาดเพื่อเพิ่มผลประกอบการขององค์กร ระดับธุรกิจ และระดับหน้าที่

ภาพรวมขององค์กร

บมจ. ทรู คอร์ปอเรชั่น เป็นหนึ่งในแบรนด์ที่แข็งแกร่งและได้รับการยอมรับมากที่สุดในประเทศ โดยเป็นผู้ให้บริการสื่อสารโทรคมนาคมครบวงจร ด้วยจำนวนผู้ใช้บริการกว่า 23 ล้านรายทั่วประเทศ ความแข็ง แกร่งของทรู เป็นผลจากยุทธศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์ที่สามารถมอบความคุ้มค่าและสิทธิประโยชน์แก่ผู้ใช้บริการ ด้วยการผสมผสานประสิทธิภาพของโครงข่าย ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์และบริการต่างๆ ภายในกลุ่ม ทั้งนี้ ธุรกิจหลัก 5 ธุรกิจของทรู ประกอบด้วย

- ทรูมูฟ ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่รายใหญ่อันดับที่สามของประเทศ ซึ่งยังคงสามารถรักษาสถานภาพที่แข็งแกร่งในตลาดบริการโมบาย อินเทอร์เน็ต จากการเป็นผู้ให้บริการที่มีเครือข่าย Wi-Fi ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ
- ทรูออนไลน์ ผู้ให้บริการบรอดแบนด์และโทรศัพท์พื้นฐานรายใหญ่ที่สุดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล นอกจากนี้ ยังเป็นผู้นำบริการโครงข่ายข้อมูลของประเทศ
- ทรูวิชั่นส์ ผู้ให้บริการโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกทั่วประเทศรายเดียวของประเทศ
- ทรูมันนี่ ผู้ให้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านระบบออนไลน์ ประกอบด้วย บริการชำระค่าสินค้า รวมทั้งบริการจอง-จ่ายสินค้าและบริการต่างๆ อย่างหลากหลาย
- ทรูไลฟ์ ผู้ให้บริการดิจิตอลคอนเทนต์ และบริการอื่นๆ ตอบสนองไลฟ์สไตล์ผู้บริโภค รวมทั้ง ธุรกิจทรูคอฟฟี่ ซึ่งเป็นเครือข่ายร้านกาแฟของทรู และแหล่งรวมสินค้าและบริการคอนเวอร์เจนซ์ของกลุ่ม

สรุปปัญหา

1. ปัญหาระดับองค์กร รายได้รวม-สุทธิ ลดลงในปี ตั้งแต่ปี 2551-2553
2. ปัญหาระดับหน่วยธุรกิจ รายได้TrueMove ลดลง ในไตรมาสที่ 2 ปี 54
3. ปัญหาระดับหน้าที่ รายได้ TrueMove – เติมเงิน ลดลงในไตรมาสที่ 2 ปี 54

ผลกระทบของปัญหาที่เกิดขึ้นกับองค์กร

รายได้จากบริการระบบเติมเงิน ได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่องจากการแข่งขันใน โปรโมชั่นโทรภายในโครงข่าย ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่กลางปี 2553 ทั้งนี้ รายได้บริการระบบเติมเงินลดลงร้อยละ 3.0 เมื่อเทียบกับไตรมาสก่อนหน้า การลดลงอย่างต่อเนื่องของบริการระบบเติมเงิน ซึ่งเป็นรายได้หลักของทรูมูฟ ทั้งที่มียอดผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้น 261,000 ราย แต่ยังมีรายได้ลดลง (มีการเพิ่มของผู้ใช้บริการระบบรายเดือน 215,000 ราย ผู้ใช้บริการระบบเติมเงิน 46,000 ราย รายงานไตรมาส 2 ปี 2553)

หลัก แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และองค์ความรู้ หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management)

- ทฤษฎีการวิเคราะห์สภาวะการแข่งขัน (Five Force Model)
- ทฤษฎีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis)
- ทฤษฎี TOWS Matrix
- กลยุทธ์ระดับองค์กร กลยุทธ์ระดับธุรกิจ และกลยุทธ์ระดับหน้าที่

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการทางการตลาด (Marketing Management)

- กลยุทธ์การแบ่งส่วนตลาด (STP)
- กลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาดบริการ (Service Marketing 7 P's)
- กลยุทธ์การบริหารลูกค้าสัมพันธ์กับลูกค้า (CRM)
- แนวคิดด้านผู้บริโภค และทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

บทความวิจัย วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

- เกษมพิชญ์ สุวรรณวัฒน์ (2550):ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความภักดีต่อตราสินค้าสำหรับธุรกิจที่ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ เอไอเอส, ดีแทค และ ทรูมูฟ
- ชาตรี คุ้มอนุวงศ์. (2553). ความพึงพอใจที่มีผลต่อแนวโน้มพฤติกรรมการใช้บริการคงสิทธิเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนทีของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์

การออกแบบวิจัย (Research Design)

ในการศึกษานี้ผู้ศึกษาใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Method) โดยใช้วิธีศึกษาทั้ง การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งสองมาทำการวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management Process) ในการสรุประมวลผลโดยใช้

เครื่องมือต่างๆ ในการวิเคราะห์ประมวลผลเพื่อสรุปเลือกกลยุทธ์ทั้งสามระดับ คือ กลยุทธ์ระดับองค์กร กลยุทธ์ระดับธุรกิจ และกลยุทธ์ระดับหน้าที่

การเก็บข้อมูล (Data Collection)

การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Collection of Secondary Data)

โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากการค้นคว้าข้อมูลของบริษัทและรายละเอียดต่างๆ ได้แก่ รายงานประจำปี 2550-2553, แบบฟอร์ม 56-1, Quarterly Factsheet 2Q11, Thailand ICT (TTID), Financial Result Quarter 2010-2011, บทวิเคราะห์สำหรับผู้บริหาร บริษัท TrueMove, รายงานสภาพตลาดโทรคมนาคมปี 2549-2553และรายงานอัตราค่าบริการโทรคมนาคมปี 2008-2010 จากสานักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ งานวิจัย ทฤษฎี ข้อมูลคู่แข่ง อุตสาหกรรมธุรกิจโทรคมนาคม เว็บไซด์บริษัท ทรู ครอปอเรชั่น และคู่แข่ง ข้อมูลข่าวสารอื่นๆที่เกี่ยวข้องจาก บทความ หนังสือ เว็บไซด์ เป็นต้น

ข้อมูลปฐมภูมิ (Collection of Primary Data) ได้ทำการ ออกแบบสำรวจ (Survey) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มลูกค้าที่ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ TrueMove โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งจะเก็บแบบสอบถามทั้งสิ้น 210 ชุด และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารและพนักงาน

การวิเคราะห์ สรุป ประมวลผลข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิโดยวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางสังคม, Five Force Model, กลยุทธ์การแบ่งส่วนตลาด (STP) ,ส่วนผสมทางการตลาดบริการ7P และบริหารลูกค้าสัมพันธ์กับลูกค้า (CRM)

วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางสังคม (Analysis the societal environment)

1. ปัจจัยตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจ (Economic variables)

การเปิดการค้าเสรี AEC ถือเป็นโอกาสต่อบริษัท และการขึ้นอัตราแรงงานขั้นต่ำทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้น ผู้บริโภคจึงระมัดระวังในใช้จ่ายมากขึ้น จึงเป็นอุปสรรคต่อบริษัท

2. ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี (Technological variables)

กระแสความนิยมของผู้บริโภคที่ติดต่อสื่อสารกันผ่านสังคมออนไลน์ และมีการพัฒนาเทคโนโลยี 3G, 4G, WiMax จึงถือเป็นโอกาสต่อบริษัท

3. ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย (Political-legal variables)

ด้านการเมืองผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าสถานการณ์ทางการเมืองจะมีแนวโน้มที่ดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภค จึงถือเป็นโอกาสต่อบริษัท

ด้านกฎหมาย การจัดให้มีบริการคงสิทธิเลขหมายโดยทำให้การเปลี่ยนโครงข่ายนั้นง่ายขึ้นและค่าธรรมเนียมถูกลงจึงเป็นอุปสรรต่อบริษัท

4. ปัจจัยตัวแปรทางด้านสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural variables)

รูปแบบการดำเนินชีวิตค่อนข้างเร่งรีบ ต้องทำงานแข่งขันกับเวลา การติดต่อสื่อสารจึงเป็นเรื่องที่ขาดไม่ได้เลยทีเดียว ด้วยรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไปจะได้เห็นว่า การใช้Mobile internet และ อินเตอร์เน็ตความเร็วสูงมีเพิ่มขึ้น **จึง** ถือเป็นโอกาสต่อบริษัท

การวิเคราะห์ Five Forces Model ของอุตสาหกรรม

1. การคุกคามจากคู่แข่งขันใหม่ (Threat of New Entrants)

การแข่งขันในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมต่ำ เนื่องจากมีการแข่งขันกัน 3 เครือข่าย การเข้ามาของคู่แข่งขันจะต้อง**มาวางโครงข่ายสัญญาณที่จะต้องครอบคลุมทุกพื้นที่ ต้องใช้เวลานานจึงทำให้ อุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดของคู่แข่งรายใหม่สูงขึ้น**

2. อำนาจการต่อรองของซัพพลายเออร์ (Bargaining Power of Suppliers)

บริษัทฯเลือกใช้อุปกรณ์เครือข่ายโดยสั่งซื้อโดยตรงจากผู้ผลิตอุปกรณ์โทรคมนาคมชั้นนำจากทั่วโลก ที่เหมาะสมมาติดตั้งเพื่อคุณภาพและประโยชนของเครือข่าย ในส่วนคอนเทนต์ จะมีผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเนื้อหาคอนเทนต์เป็นผู้ผลิตให้จึงทำให้อำนาจต่อรองของซัพพลายเออร์ต่ำ

3. อำนาจการต่อรองของผู้ซื้อ (Bargaining Power of Buyers)

การจัดให้มีบริการคงสิทธิเลขหมายจึงทำให้อำนาจการต่อรองของผู้ใช้บริการสูง

อุตสาหกรรมโทรคมนาคมมีผู้ให้บริการรายใหญ่อยู่ 3 เครือข่าย การจัดให้มีบริการคงสิทธิเลขหมาย โดยเปลี่ยนจากเบอร์เดิมไปใช้บริการของผู้ให้บริการรายใดก็ได้ และพฤติกรรมการใช้สื่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้ให้บริการจะต้องออกบริการต่างๆเพื่อให้ทันสมัยทันต่อความต้องการของผู้บริการที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเพื่อคงรักษาฐานลูกค้า สรุปแล้วอำนาจการต่อรองของผู้ใช้บริการสูง

4. การคุกคามจากสินค้าที่ทดแทนกันได้ (Threat of Substitute Products or Service)

การสื่อสารที่สามารถทดแทนการใช้โทรศัพท์มือถือในการพูดคุยได้ ก็ถือว่าเป็นภัยคุกคามอย่างหนึ่ง จึงทำให้**การ**คุกคามจากสินค้าทดแทนสูงขึ้น

5. ความรุนแรงของการแข่งขันภายในอุตสาหกรรม (Rivalry Among Existing Competitors)

ธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่ของไทยมีการแข่งขันด้านราคา เป็นไปอย่างสมเหตุสมผลมากขึ้น นับตั้งแต่ปี 2550 ทั้งนี้เนื่องจากการเข้าสู่ระบบค่าเชื่อมต่อโครงข่าย (Interconnection Charge หรือ IC) ทำให้ผู้ประกอบการมีภาระต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการเชื่อมต่อไปยังโครงข่ายอื่น (ในอัตราโดยเฉลี่ย 1 บาทต่อนาที) ซึ่งเป็นเสมือนราคาขั้นต่ำของผู้ประกอบการ จึงทำให้ความรุนแรงของการแข่งขันภายในอุตสาหกรรมมีแน้วโน้มสูงขึ้น

สรุปประเด็นที่สำคัญจากการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 210 คนจำแนกได้ดังนี้

1. รูปแบบของการใช้บริการ ผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้บริการเป็นแบบจดทะเบียนเติมเงิน ร้อยละ 61.00 และใช้บริการแบบรายเดือน ร้อยละ 39.00 ตามลำดับ
2. ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เลือกใช้ TrueMove เนื่องจากค่าบริการถูก ร้อยละ 26.50 รองลงมาเนื่องจากเป็น Convergence เช่น ลงทะเบียนคู่กับ True Vision, True Online หรือซื้อเครื่องพร้อม Iphone ร้อยละ 22.80 รองลงมาใช้เนื่องจากโปรโมชั่นดีน่าเชื่อถือ ร้อยละ 19.00 รองลงมาเนื่องจากสัญญาณครอบคลุม และบริการ 3G มีคุณภาพ ร้อยละ 16.60 และคนในครอบครัว แฟน และเพื่อนใช้ ทำให้โทรในเครือข่ายราคาถูก ร้อยละ 16.00
3. ลักษณะการใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่อันดับ 1 ผู้ใช้มีลักษณะการใช้งาน โทรเพื่อพูด-คุย ร้อยละ 39.6 รองลงมามีการใช้งาน Blackberry หรือ Social Network อื่นๆ ร้อยละ 23.8 รองลงมาคือใช้บริการ 3G, Wifi ร้อยละ 19.0

รองลงมาใช้บริการส่ง SMS, MMS คิดเป็นร้อยละ 10.0 รองลงมาใช้เพื่อเล่นเกมส์, ฟังเพลง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2 และใช้โหลดเพลง, เสียงรอสาย ร้อยละ 1.4

4. ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นด้านผลิตภัณฑ์โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริโภคคุณภาพของสัญญาณอยู่ในระดับปานกลาง ความครอบคลุมของสัญญาณ และ บริการเสริมนอกเหนือจากการโทร มีความน่าสนใจปานกลาง
5. ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นด้านพนักงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากพนักงานให้ข้อมูลไม่ชัดเจนและมีความล่าช้าในการให้บริการ ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นด้านกระบวนการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากช่องทางการติดต่อมีเพียงแค่ Call Center ช่องทาง ทำให้ในกรณีที่ลูกค้ามีปัญหาเร่งด่วน ลูกค้าต้องรอสายนานและไม่ได้รับความสะดวกสบาย

ตารางแสดงการวิเคราะห์ SWOT ระดับองค์กร (Corporate Level)

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
1. เป็นผู้นำการให้บริการสื่อสารแบบครบวงจร และเป็นหนึ่งในแบรนด์ที่มีความแข็งแกร่งที่สุดในประเทศไทย 2. แข็งแกร่งด้วยยุทธศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์: เหนือกว่าด้วยโครงข่าย ผลิตภัณฑ์ คอนเทนต์ และบริการที่หลากหลาย ส่งผลให้แบรนด์มีความแข็งแกร่ง และมีความหลากหลายของธุรกิจ จึงทำให้สามารถรักษารายได้ให้ได้ดีกว่าคู่แข่ง 3. มีสัมพันธ์อันดีกับรัฐบาล และเป็นพันธมิตรกับ กสท โทรคมนาคม 4. เข้าถือหุ้นบริษัท Hutch ทำให้ได้สัญญาต่อจนถึงปี 2568 5. ได้รับการสนับสนุนจากเครือเจริญโภคภัณฑ์ทำให้มีทุนสูง	1. คุณภาพของโครงข่ายสัญญาณยังด้อยกว่าคู่แข่งโดยเฉพาะในต่างจังหวัด 2. ภาระหนี้สูง ปี 2553 เนื่องจากกู้เงินเพื่อซื้อหุ้น Hutch ในระหว่างปี 2554-2555 มีภาระหนี้ที่ถึงกำหนดชำระปีละ 5,800-5,900 ล้านบาท 3. รายได้ที่เติบโตช้า ช่วงปี 2550-2553 รายได้อยู่ที่ปีละ 60,000-65,000 ล้านบาท แทบไม่ได้เพิ่มขึ้น 4. ระบบการทำงานที่มีหลายขั้นตอนทำให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาให้ลูกค้าล่าช้า
โอกาส (Opportunities)	**อุปสรรค (Threats)**
1. โมบายอินเทอร์เน็ตมีแนวโน้มเติบโตจึงทำให้ ตลาด Smartphone ได้รับความนิยม และคาดว่าจะเติบโตได้มากในอนาคต 2. วัดได้จากดัชนีความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองปรับตัวสูงขึ้น จาก 60.8 มาอยู่ที่ 68.3 การเมืองเข้าสู่สภาวะปกติ และมีแนวโน้มในทางที่ดีขึ้น 3. ความนิยมในการใช้บริการโครงข่ายทางสังคม (Social Network) เพิ่มขึ้น 4. การใช้โทรศัพท์มีช่วงอายุที่ลดลง เด็กอายุน้อยๆก็ใช้บริการแล้ว 5. พฤติกรรมผู้ใช้บริการมีมากกว่า 1 หมายเลข	1. เทคโนโลยีมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้มีสินค้าทดแทนได้มากขึ้น เช่น Tablet สื่อสารกันโดยใช้ application 2. ภัยธรรมชาติ ทำให้เกิดการเสียหายเสาสัญญาณ 3. กฎการคงสิทธิหมายเลข (MNP) 4. ต้นทุนในการโทรข้ามโครงข่าย(IC) ที่มีการเรียกเก็บจาก กสทช. (นาทีละ 1 บาท) 5. การเปิดเสรีกิจการโทรคมนาคมนั้น สามารถทำให้เข้าสู่ตลาดการให้บริการโทรคมนาคมได้เสรีมากขึ้น

ตาราง การกำหนดกลยุทธ์ TOWS ระดับองค์กร

	Strengths S1. เป็นผู้นำการให้บริการสื่อสารแบบครบวงจร และเป็นหนึ่งในแบรนด์ที่มีความแข็งแกร่งที่สุดในประเทศไทย S2. แข็งแกร่งด้วยยุทธศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์ และมีความหลากหลายของธุรกิจในเครือ ได้แก่ True vision,True online จึงทำให้สามารถรักษารายได้ให้ได้ดีกว่าคู่แข่ง S3. ได้รับการสนับสนุนจากเครือเจริญโภคภัณฑ์ทำให้มีทุนสูง S5. มีสัมพันธ์อันดีกับรัฐบาล และเป็นพันธมิตรกับ กสท โทรคมนาคม S6. เข้าถือหุ้นบริษัท Hutchทำให้ได้สัญญากับกสท. จนถึงปี 2568 สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน	**Weaknesses** W1. ภาระหนี้สูง ปี 2553 เนื่องจากกู้เงินเพื่อซื้อหุ้น Hutch ในระหว่างปี 2554-2555 มีภาระหนี้ที่ถึงกำหนดชำระปีละ 5,800-5,900 ล้านบาท W2. รายได้ที่เติบโตช้า ช่วงปี 2550-2553 รายได้อยู่ที่ปีละ 60,000-65,000 ล้านบาท แทบไม่ได้เพิ่มขึ้น W3. คุณภาพของโครงข่ายสัญญาณยังด้อยกว่าคู่แข่ง โดยเฉพาะในต่างจังหวัด W4.ระบบการทำงานที่มีหลายขั้นตอนทำให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาให้ลูกค้าล่าช้า
Opportunities O1.โมบายอินเทอร์เน็ตมีแนวโน้มเติบโตขึ้น ทำให้ ตลาด Smartphone ได้รับความนิยม และคาดว่าจะเติบโตได้มากในอนาคต O2.การเมืองเข้าสู่สภาวะปกติ และมีแนวโน้มในทางที่ดีขึ้น O3. ความนิยมในการใช้บริการโครงข่ายทางสังคม (Social Network) เพิ่มขึ้น O4.การใช้โทรศัพท์มีช่วงอายุที่ลดลง เด็กอายุน้อยๆก็ใช้บริการแล้ว O5.ธุรกิจคมนาคมมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ O6.พฤติกรรมผู้ใช้บริการมีมากกว่า 1 หมายเลข O7. การเปิด AEC ทำให้อาจมีรายได้เพิ่มจากการใช้โทรศัพท์ระหว่างประเทศ	**SO ใช้จุดแข็งเพื่อใช้ประโยชน์จากโอกาส : กลยุทธ์เติบโต** (S1+S4+O1+O3 +O6) กลยุทธ์เจาะตลาดเนื่องจากกลุ่มมีความแข็งแกร่ง และเป็นผู้นำการสื่อสารแบบครบวงจร และตลาด Smartphone และความนิยมของกระแส Social Network (S2+O4+O7) พฤติกรรมของผู้ใช้อาจมีมากกว่า 1 หมายเลข ฉะนั้นการที่กลุ่มทรูมีความเป็น Convergence จึงทำให้สามารถขยายตลาดโดยการออกโปรโมชั่นร่วมกับบริษัทในเครือได้ (S3+S5+S6+O2+O5)การร่วมมือกับพันธมิตรเพื่อรองรับการเติบโตของสื่ออินเตอร์เน็ต เข้าถือหุ้น Hutch ทำให้ขยายสัญญาเป็นปี 2568 และได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มทรู จึงทำให้มีเงินลงทุนมากขึ้นเพื่อนำไปพัฒนาโครงข่าย	**WO : กลยุทธ์การพัฒนาตลาด** (W1+W3+O1+O2+O3+O5+O6) จุดอ่อนในเรื่องหนี้ จะใช้โอกาสช่วงที่การเติบโตของ Smartphone คาดว่าจะเติมโตได้มากในอนาคต รวมทั้งสภาวะการเมืองเข้าสู่สภาวะปกติ และพฤติกรรมลูกค้าอาจใช้มากกว่า 1 หมายเลข และควรขยายตลาดไปยังกลุ่มลูกค้าที่อยู่ในเครือบริษัท (W2+W4+O4+O7) รายได้เติบโตช้า แต่โอกาสที่มีมากขึ้นการเปิด AEC อาจทำให้เพิ่มโอกาสในการทำรายได้จากการโทรระหว่างประเทศ และจากที่อายุของผู้ใช้ง่ายโทรศัพท์มีน้อยลงทุกปี ควรมีคอนเทนต์ไว้เพื่อดึงดูดลูกค้ากลุ่มนี้
Threats T1. เทคโนโลยีมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้มีสินค้าทดแทนได้มากขึ้น Tablet สื่อสารกันโดยใช้ application T2. ภัยธรรมชาติ ทำให้เกิดการเสียหายของเสาสัญญาณ T3. กฎการคงสิทธิหมายเลข (MNP) T4. ต้นทุนในการโทรข้ามโครงข่าย (IC) ที่มีการเรียกเก็บจาก กทช.(ในอัตราโดยเฉลี่ย 1 บาทต่อนาที) T5. การเปิดเสรีกิจการโทรคมนาคมนั้น สามารถทำให้เข้าสู่ตลาดการให้บริการโทรคมนาคมได้เสรีมากขึ้น	**ST: กลยุทธ์คงที่** (S1+S2+S4+T1+T3)การบริการคงสิทธิเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ ทำให้ เกิดการยกเลิกออกจากระบบของลูกค้า กับการเมืองส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์องค์กร จึงจะใช้จุดแข็งของบริษัทที่มีต้นทุนในการลงทุน กับมีพันธมิตร หุ้นส่วน คู่ค้าทางธุรกิจที่มีศักยภาพโดยการออกแคมเปญ คอนเทนต์ต่างๆที่มีความแตกต่างน่าสนใจแก่ลูกค้า (S3+S5+S6+T2+T4) ภัยธรรมชาติ และมีต้นทุนในการโทรข้ามโครงข่าย (IC)จึงทำให้ต้องใช้เงินเพิ่มขึ้น แต่มีความสัมพันธ์อันดีกับรัฐบาล และมีผู้สนับสนุนเป็น CP	**WT: กลยุทธ์การขยายตัวด้านอื่นจากจุดศูนย์กลาง** (W1+W2+T1+T2+T3+T4) เนื่องจากคุณภาพของโครงข่ายสัญญาณยังด้อยกว่าคู่แข่ง โดยเฉพาะในต่างจังหวัด จึงมุ่งพัฒนาด้านการฝึกอบรมพนักงานให้มีความรู้ มากขึ้นและรองรับ Smartphone ที่จะเติบโตได้มากในอนาคต และการเปิดเสรีด้านกิจการโทรคมนาคมทำให้อาจเกิดคู่แข่งรายใหม่ในอนาคต การพัฒนาทางด้านบริการจึงเป็นส่วนสำคัญอย่างมากของบริษัท และแยกขั้นตอนของการทำงานแต่ละหน่วยธุรกิจเพื่อง่ายต่อการบริการลูกค้า

สรุปทางเลือกยุทธ์ระดับธุรกิจ

สรุป เลือก กลยุทธ์การเจาะตลาด เป็นกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหาเรื่องรายได้ลดลง เนื่องจากความเป็นผู้นำด้านการสื่อสารครบวงจร ซึ่งหมายถึงการสร้างความเติบโตให้กับองค์กรโดยที่ไม่ต้องไปลงทุนเปลี่ยนแปลงตัวสินค้า และกลุ่มลูกค้าที่ซื้อก็ยังคงเป็นลูกค้าเป้าหมายเดิม แต่ใช้กิจกรรมการเจาะตลาดโดยหาช่องทางการจำหน่ายใหม่ให้เพิ่มขึ้น การลดราคาเพื่อกระตุ้นยอดขาย หรือแม้กระทั่งการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสื่อสารการตลาด หรือการหาการส่งเสริมการขายรูปแบบต่างเพื่อกระตุ้นยอดขายระยะสั้น

ดังนั้นกลยุทธ์การเจาะตลาดรูปแบบที่น่าสนใจคือ การกระตุ้นให้ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายเดิมได้เห็นความสำคัญของสินค้า และให้ปริมาณการใช้ในแต่ละครั้งให้มากขึ้น ดังเช่น เพิ่มคอนเทนต์ต่างที่มีความเกี่ยงข้องกับการใช้ Smartphone ที่ได้รับความนิยมอยู่ในขณะนี้

และ กลยุทธ์พัฒนาตลาดควรขยายตลาดไปยังกลุ่มลูกค้าที่อยู่ในเครือบริษัท ได้แก่ True vision, True online โดยการออก campaign รวมกับทั้ง 2 ธุรกิจ เช่น เปิดคู่เบอร์ TrueMove จะได้ส่วนลดในการชำระค่าบริการ เพื่อจะดึงกลุ่มลูกค้าที่ใช้บริการอื่นๆในบริษัทมาใช้คู่กับ TrueMove

ตาราง การวิเคราะห์ SWOT ระดับธุรกิจ TrueMove

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
1. มีพนักงานเชี่ยวชาญด้าน Smartphone มากกว่า 300 คน ประจำอยู่ทุก True Shop 2. มีความแข็งแกร่งในตลาด Mobile Internet และ Wifi ครอบคลุมมากที่สุด 3. ราคาค่าบริการต่ำกว่าคู่แข่ง 4. เข้าถือหุ้น Hutch ทำให้ขยายสัญญาไปถึงปี 2568 5. แข็งแกร่งด้วยยุทธศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์ และมีความหลากหลายของธุรกิจในเครือ ได้แก่ Truevision, Trueonline	1. กระบวนการทำงานล่าช้า และลูกค้าได้รับการดูแลไม่ทั่วถึง 2. ทรูมูฟ จะหมดสัญญาปี 2556 3. ในมุมมองของลูกค้าการบริการพนักงานยังด้อยกว่าคู่แข่ง 4. โครงข่ายสัญญาณด้อบกว่าคู่แข่ง
โอกาส (Opportunities)	**อุปสรรค (Threats)**
1. ราคามือถือ Smartphone มีเกณฑ์ลดลง ทำให้มีผู้ใช้เพิ่มมากขึ้นคาดว่าในปี 2558 ตลาดสมาร์ทโฟนในประเทศไทยจะมีสัดส่วนสูงถึง 60-65 เปอร์เซ็นต์ของตลาดโทรศัพท์มือถือรวม คาดการณ์ว่า ตลาดสมาร์ทโฟนปีนี้จะอยู่ที่ 1.7 ล้านเครื่อง 2. สื่อสังคมออนไลน์มีผลต่อการตัดสินใจ (Social network) 3. การพัฒนาอย่างต่อเนื่องของเทคโนโลยี 3G-4G , WiMax ทำให้เป็นโอกาสของบริษัทในการพัฒนา	1. สัญญาณความถี่ของคู่แข่งมีมากกว่า ทำให้สัญญาณโทรศัพท์ชัดเจนมากกว่า 2. เทคโนโลยีการสื่อสารมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตลอดจนความต้องการของลูกค้าก็เปลี่ยนแปลงไปตามวิวัฒนาการในผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ 3. การแข่งขันด้านสงครามราคายังมีต่อเนื่องจากการเติบโตของ Smartphone

ตาราง การกำหนดกลยุทธ์ TOWS ระดับธุรกิจ TrueMove

	Strengths S1. เข้าถือหุ้น Hutch ทำให้ขยายสัญญากับ กสท.ไปถึงปี 2568 S2. มีพนักงานเชี่ยวชาญด้าน Smartphone มากกว่า 300 S3. แข็งแกร่งด้วยยุทธศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์ และมีความหลากหลายของธุรกิจในเครือ ได้แก่ True vision,True online ประจำอยู่ทุก True Shop S4. แข็งแกร่งในตลาด Mobile Internet และ Wifi ครอบคลุมมากที่สุด S5. ราคาค่าบริการต่ำกว่าคู่แข่ง	**Weaknesses** W1. โครงข่ายสัญญาณด้อยกว่า กระบวนการทำงานล่าช้า และลูกค้าได้รับการดูแลไม่ทั่วถึง W2. ทรูมูฟ จะหมดสัญญาปี 2556 W3. ในมุมมองของลูกค้าการบริการและพนักงานยังด้อยกว่าคู่แข่ง W4. ศูนย์บริการน้อยกว่าคู่แข่ง
Opportunities O1. ราคามือถือ Smartphone มีเกณฑ์ลดลงจากอดีต และคาดการณ์ว่าในปี 2558 ตลาดสมาร์ทโฟนในประเทศไทยจะมีสัดส่วนสูงถึง 60-65 เปอร์เซ็นต์ของตลาดโทรศัพท์มือถือรวม คาดการณ์ว่า ตลาดสมาร์ทโฟนปีนี้จะอยู่ที่ 1.7 ล้านเครื่อง O2. สื่อสังคมออนไลน์มีผลต่อการตัดสินใจ O3. การพัฒนาเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง 3G-4G และ WiMax O4.พฤติกรรมของลูกค้าอาจมีมากกว่า1เบอร์	**SO ใช้จุดแข็งเพื่อใช้ประโยชน์จากโอกาส :กลยุทธ์สร้างความแตกต่าง** S2+S3+O1 สร้างความแตกต่างด้านคอนเวอร์เจนซ์ เพื่อเพิ่ม value โดยการออก campaign ร่วมกับบริษัทในเครือ เพื่อให้ลูกค้ามองว่า TrueMove มีคุณภาพ S1+S4+03 การขยายธุรกิจจาก TrueMove เป็น TrueMove H โดยให้บริการ 3G อย่างเต็มตัว เพื่อรองรับเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง การจัดโปรโมชั่นเพื่อตอบสนองการโตของตลาด Smartphone S5+O2+O4 ออก campaign ให้ลูกค้าสนใจเปิดใช้บริการโดยเบอร์ที่จดทะเบียนโดยลูกค้าเดิมเป็นแพ็คเกจเสริมเพื่อเล่นกับ Tablet หรือสมาร์ทโฟน	**WO : กลยุทธ์สร้างความแตกต่าง** W1+W3+O1+O3 เนื่องจากบริษัทมีปัญหาเรื่องสัญญาณด้อยกว่าคู่แข่ง แต่ในปัจจุบันการใช้โทรศัพท์เพื่อโทรหรือพูดคุยลดลง ตลาดการบริการไม่ใช้เสียงโตขึ้นจึงเน้นไปที่กลุ่มลูกค้าสมาร์ทโฟน และลูกค้าที่เล่นอินเตอร์เน็ตมากกว่า และควรมีการเพิ่มเสาสัญญาณให้ครอบคลุมพื้นที่ต่างจังหวัดมากขึ้น W2+W4+O2+O4 การส่งเสริมการตลาดให้ลูกค้าได้รับรู้ถึงบริการที่มีคุณภาพ การบริการของพนักงาน ทำให้เกิดจุดขายที่เป็นเอกลักษณ์แบรนด์ เช่น พนักงานมีความกระตือรือร้นในการให้บริการลูกค้า และบริการด้วยความเต็มใจ มีการวัดระดับความพึงพอใจ นำไปพัฒนาบริการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทรูมูฟเริ่มช้ากว่าคู่แข่งรายอื่น
Threats T1. สัญญาณความถี่ของคู่แข่งมีมากกว่า T2. มีเทคโนโลยีใหม่ๆ มาแทนที่มือถือทำให้คนใช้น้อยลง T3. กทช. ประกาศกำหนดการบริการคงสิทธิเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ (MNP) T4. ผู้ใช้บริการมองว่าในแง่ลบเรื่องสัญญาณโทรศัพท์	**ST:กลยุทธ์ความเป็นผู้นำทางด้านต้นทุน** เนื่องจากผู้บริโภคเริ่มหันไปติดต่อสื่อสารกันผ่านช่องทางอื่นๆเพิ่มมากขึ้น และมีแนวโน้มการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ลดลง เพราะช่องทางอื่นมีต้นทุนต่ำกว่า ฉะนั้นการ การออกโปรโมชั่นใหม่เพื่อดึงดูดความสนใจลูกค้าเก่าจะมีต้นทุนไม่มากนัก เช่น การออกโปรโมชั่น ซิมการ์ดเสริมที่เล่น อินเตอร์เน็ตไม่อั้น สำหรับใช้กับ Tablet หากลูกค้ามียอดการใช้มือถือน้อยแต่เราสามารถเพิ่มได้จากซิมเสริม	**WT :กลยุทธ์เน้นกลุ่มลูกค้า** เนื่องจากโครงข่ายสัญญาณด้อยกว่าคู่แข่งจึงเน้นในเรื่องพัฒนาอบรมพนักงานให้ทำงานให้มีมาตรฐานมากขึ้น มีความเอาใจใส่และดูแลลูกค้า โดยเฉพาะกลุ่มลูกค้าชั้นดีหรือกลุ่มที่มียอดซื้อสูงในแต่ละเดือน การบริการโดยทำให้เกิดความรวกเร็วในการบริการ เป็นผลดีต่อลูกค้า

สรุปทางเลือกกลยุทธ์และการประเมินกลยุทธ์ระดับธุรกิจ

สรุป เลือก กลยุทธ์เน้นกลุ่มลูกค้า (Focus Strategy) กลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหาระดับธุรกิจ เพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ระดับองค์ซึ่งมีความแข็งแกร่งด้านการให้บริการด้าน Convergence จะเน้นกลุ่มลูกค้าที่ใช้ Smartphone ตามแนวคิดทฤษฎี 20:80 วิลเฟรโด พาเรโต โดยจากการคาดการณ์ว่าตลาดสมาร์ทโฟนปีนี้จะอยู่ที่ 1.7 ล้านเครื่อง จึงถือเป็นโอกาสหากบริษัทเน้นกลุ่มลูกค้า Smartphone เนื่องจากยอดการใช้จ่ายของกลุ่ม Smartphone ถือว่าอยู่ในระดับที่สูงกว่าค่าบริการปกติ โดยเน้นการให้บริการในส่วนของ Non-Voice เพื่อลดต้นทุนในเรื่องของการจ่ายค่า IC ที่มีการเรียกเก็บจาก กสทช. และการเน้นกลุ่มลูกค้าทำให้ดูแลลูกค้าได้อย่างทั่วถึง และบริการได้อย่างเต็มที่

และกลยุทธ์สร้างความแตกต่าง กลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหาระดับธุรกิจ เพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ระดับองค์ซึ่งมีความแข็งแกร่งด้านการให้บริการด้าน Convergence จากการทำวิจัยลักษณะการใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่อันดับแรกผู้ใช้มีลักษณะการใช้งาน โทรเพื่อพูด-คุยในระหว่างวัน จำนวน 83 คน รองลงมามีการใช้งาน Blackberry หรือ Social Network อื่นๆ จำนวน 50 คน และรองลงมาคือใช้บริการ 3G, Wifi จำนวน 40 คน จะเห็นได้ว่าเป็นการใช้ผ่านโมบายอินเตอร์เน็ตในทั้ง 2 อันดับ ออกคอนเทนต์ร่วมกับธุรกิจในเครือทรู คอร์ปอเรชั่น และเน้นการโทรภายในเครือข่ายเพื่อลดต้นทุนที่ต้องจ่ายค่าเชื่อมโยงผ่านโครงข่ายให้กับ กสทช และสร้างความแตกต่างด้านคอนเวอร์เจนซ์ เพื่อเพิ่ม value โดยการออก campaign ร่วมกับบริษัทในเครือ เช่น True Online, True Vision โดยจัดให้มีการนำค่าบริการของทั้งสองบริษัทมาเป็นค่าโทรฟรี ต้องสมัครลงทะเบียนในเว็บไซต์ เพื่อเพิ่มอัตราการโทรของลูกค้าที่ลดน้อยลง และบริการซิมเสริมโดยมี campaign ให้ลูกค้าสนใจเปิดใช้บริการโดยเบอร์ที่จดทะเบียนโดยลูกค้าเดิมเป็นแพ็คเกจเสริมเพื่อเล่นกับ Tablet หรือสมาร์ทโฟนในอัตราที่ถูกกว่าเบอร์หลัก

ตาราง วิเคราะห์ SWOT ระดับหน้าที่, ระบบเติมเงิน สำหรับลูกค้ารายใหม่ แพ็คเกจ “โทรฟรี ยกก้วน”

จุดแข็ง (Strengths)	**จุดอ่อน (Weaknesses)**
- โปรโมชั่นมีหลากหลาย และคอนเทนต์ที่หลากหลาย เช่น ร่วมกับ True AF ทุกซีซั่น กระตุ้นยอดการใช้โทรศัพท์ในการโหวต - เข้าถือหุ้นบริษัท Hutch ทำให้ได้สัญญาต่อจนถึงปี 2568 - ค่าบริการถูกกว่าคู่แข่ง - มีพนักงานให้คำปรึกษาการใช้งาน Smartphone มากกว่า 300 คน	- พนักงาน Call Center ไม่เพียงพอต่อความต้องการ - ลูกค้าในระบบเติมเงินไม่มีความภักดีต่อตราสินค้า - Switching Cost ต่ำ - การทำ CRM น้อยกว่าคู่แข่ง - ศูนย์บริการน้อยกว่า - โปรโมชั่นระบบเติมเงินน้อยกว่าคู่แข่ง
โอกาส (Opportunities)	**อุปสรรค (Threats)**
- การใช้โทรศัพท์มีช่วงอายุที่ลดลง เด็กอายุน้อยๆก็ใช้บริการแล้ว - ลูกค้ามักเลือกใช้เครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ ตามคนในครอบครัว - พฤติกรรมผู้ใช้อาจมีมากกว่า 1 หมายเลข - กระแสความนิยมของ Smartphone	- การแข่งขันในตลาดสูงขึ้นจากการที่ กสทช. ออกกฎว่าด้วย การคงสิทธิหมายเลข - โฆษณาของคู่แข่งมีความน่าเชื่อถือมากกว่า - ผู้ใช้บริการของโครงข่ายอื่น มีความทัศนคติว่า TrueMove สัญญาณไม่มีคุณภาพ และค่านิยมที่คิดว่าผู้ใช้ TrueMove เป็นผู้ที่มีรายได้ต่ำ

ตาราง การกำหนดกลยุทธ์ TOWS ระดับหน้าที่, ระบบเติมเงิน **แพ็คเกจ "โทรฟรี ยกก้วน"**

	Strengths S1. โปรโมชั่นมีหลากหลาย และคอนเทนต์ที่หลากหลาย เช่น ร่วมกับ True AF ทุกซีซั่น กระตุ้นยอดการใช้โทรศัพท์ในการโหวต S2. มีพนักงานให้คำปรึกษาการใช้งาน Smartphone มากกว่า 300 คน S3. ค่าบริการถูกกว่าคู่แข่ง S4. เข้าถือหุ้นบริษัท Hutch ทำให้ได้สัญญาต่อจนถึงปี 2568	**Weaknesses** W1. ลูกค้าในระบบเติมเงินไม่มีความภักดีต่อตราสินค้า Switching Cost ต่ำ W2. การทำ CRM น้อยกว่าคู่แข่ง W3. ลูกค้ามองว่าสัญญาณไม่ดี W4. จากการหาข้อมูล โปรโมชั่นแบบเติมเงินมีน้อยกว่าคู่แข่งทั้ง 2 ข่าย W5. ศูนย์บริการน้อยกว่า
Opportunities O1. การใช้โทรศัพท์มีช่วงอายุที่ลดลง เด็กอายุน้อยๆก็ใช้บริการแล้ว O2. พฤติกรรมผู้ใช้อาจมีมากกว่า 1 หมายเลข O3. กระแสความนิยมของ Smartphone O4. ลูกค้ามักเลือกใช้เครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ ตามคนในครอบครัว	S1+O1 **กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด**เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคโดยตรงที่เป็นกลุ่มติดตาม Reality show ที่ส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่น S2+O3 **กลยุทธ์บุคลากร** จากจุดแข็งเรื่องพนักงานและจากโอกาสที่มีกระแสนิยม Smartphone มากขึ้นจึงควรมีการฝึกอบรมให้พนักงานมีความเพิ่มมากขึ้น S3+S4+O2+O4 **กลยุทธ์ผลิตภัณฑ์และบริการ**ค่าบริการถูกกว่าคู่แข่ง และเป็นโอกาสจากที่พฤติกรรมของลูกค้าอาจมีมากกว่า1 หมายเลข และลูกค้ามักใช้หมายเลขตามตนใกล้ชิด	**กลยุทธ์การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ (CRM)** เสนอให้จัดลำดับความสำคัญของลูกค้าใหม่ และใช้โอกาสจากกระแสความนิยมของ Smartphone นำเสนอสิทธิพิเศษให้ตรงตาม Life Style ของลูกค้า และทำแคมเปญสะสมนาทีการโทรเฉพาะในเครือข่าย เพื่อเป็นการรักษาความสัมพันธ์ในระยะยาว **กลยุทธ์ผลิตภัณฑ์และบริการ (Product and Service Strategy)** เสนอ Package "โทรฟรีภายในครอบครัว" โดยกำหนดเงื่อนไขต้องมีนามสกุลเดียวกัน ไม่จำกัดเบอร์โทรฟรี
Threats T1. การแข่งขันในตลาดสูงขึ้นจากการที่ กสทช. ออกกฎว่าด้วย การคงสิทธิหมายเลข T2. โฆษณาของคู่แข่งมีความน่าเชื่อถือมากกว่า T3. ผู้ใช้บริการของโครงข่ายอื่นมีความทัศนคติว่า TrueMove สัญญาณไม่มีคุณภาพ และค่านิยมที่คิดว่าผู้ใช้ TrueMove เป็นผู้ที่มีรายได้ต่ำ	**WO : กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด** W1+O1+O2+O4 ออกโปรโมชั่นสำหรับภายในครอบครัวโดยแจกซิมฟรี และโทรฟรีในเบอร์ที่จดทะเบียนพร้อมกัน 4 เบอร์ W2+W3+O3 จากกระแสนิยมสมาร์ทโฟนเราจะใช้โอกาสนี้ในการลดจุดอ่อนโดยการเพิ่มสิทธิพิเศษให้เหนือคู่แข่ง เช่น ฟรี Wifi , 3G	**WT : กลยุทธ์บุคคลากร (People Strategy)** จากการสอบถามความคิดเห็นของลูกค้าเกี่ยวกับพนักงาน มีความเห็นว่าพนักงานให้ข้อมูลไม่ชัดเจน และบริการหลังการขายยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ เพราะฉะนั้นการพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญอย่างมากต่อธุรกิจบริการเพื่อให้ลูกค้าเห็นถึงความเอาใจใส่และดูแลด้วยความเต็มใจ เพื่อเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อบริษัทที่ให้ดีขึ้น และเนื่องจากการบริการมีค่า Switching cost ต่ำ และกฎของ กสทช.ให้มีการคงสิทธิหมายเลข พนักงานจึงมีส่วนสำคัญในการบริการ (W1+W2+W3+W4+T1+T2+T3)

สรุปทางเลือกกลยุทธ์และการประเมินกลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Function Level) ผลิตภัณฑ์ แพ็คเกจ "โทรฟรี ยกก้วน"

สรุป ผสมผสานทุกๆ ทางเลือกเข้าด้วยกัน เนื่องจากในแต่ละทางเลือกเป็นกลยุทธ์ที่อยู่ในส่วนประสมการตลาดบริการ (7 P's) ซึ่งจะช่วยทำให้การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ของบริษัทนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อเพิ่มยอดขายที่เกิดจากการบริการขึ้น เมื่อทำการ benchmarking ระหว่าง AIS Dtac และTrueMove ในเรื่องการบริการ และสิทธิพิเศษ ส่งผลให้เห็นว่าทรูมูฟอยู่ในระดับต่ำสุด และเนื่องจากทรูมูฟจะหมดสัญญากับกสท.ในปี 2556 บริษัทจะอัพลูกค้าจากลกค้าชั้นดีที่ชำระเงินตามเวลาที่กำหนดนาน 6 เดือน หรือลูกค้าที่มีค้าบริการ 1000 บาทขึ้นไปเป็นเวลา 6 เดือนขึ้นไป จะทำการอัพเกรดให้เป็น TrueMove H 3G+ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เพื่อรักษากลุ่มลูกค้าเดิม โดยจะทำการแจ้ง campaign นี้ไปทาง SMS

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป และอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาปัญหาและความคิดเห็นของผู้ใช้ TrueMove เพื่อกำหนดกลยุทธ์ธุรกิจ และกลยุทธ์การตลาดเพื่อเพิ่มผลประกอบการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ TrueMove รวมทั้งศึกษาสาเหตุที่ทำให้ผลประกอบการลดลงจากการศึกษาปฐมภูมิจากการทำการสัมภาษณ์เชิงลึก และการเก็บแบบสอบถาม การศึกษาขั้นทุติยภูมิโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลรายงานประจำปี และงบการเงินของบริษัทย้อนหลัง 3 ปี (2551-2553)

พบว่ารายได้รวมสุทธิลดลงจากธุรกิจหลักอย่าง TrueMove สาเหตุจากการใช้งานในรูปแบบบริการไม่ใช่เสียง (Non-vioce) เพิ่มขึ้น และการใช้รูปแบบบริการเสียงลดลงเนื่องจากมีการทดแทนจากการเล่น Social Network หรือการสนทนาผ่าน Blackberry และความคิดเห็นของผู้ใช้บริการเครือข่าย TrueMove มีความคิดเห็นเรื่องสัญญาณโทรศัพท์โทรติดโทรง่ายแค่ในระดับปานกลาง ควรสื่อสารทางการตลาดออกไปว่าสามารถโทรติดง่ายไม่ว่าอยู่ที่ไหน โดยการออกโฆษณาควรออกต่อเนื่อง และครอบคลุมทุกสื่อ หรือมีการการันตรีว่าโทรไม่ติดตรงบริเวณไหนให้ส่ง sms ว่าสถานที่คือที่ไหนแจ้งกลับทางศูนย์โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และจากที่ได้สัมภาษณ์เชิงลึกพนักงาน จึงทราบว่าพนักงานต้องการให้มีการจัดอบรมเรื่องการบริการหลังการขายเพิ่ม และค่าตอบแทนนอกเวลางานเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์ระดับองค์กร กลยุทธ์การเจาะตลาด เป็นกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหาเรื่องรายได้ลดลงเนื่องจากความเป็นผู้นำด้านการสื่อสารครบวงจร ซึ่งหมายถึงการสร้างความเติบโตให้กับองค์กรโดยที่ไม่ต้องไปลงทุนเปลี่ยนแปลงตัวสินค้า และกลุ่มลูกค้าที่ซื้อก็ยังคงเป็นลูกค้าเป้าหมายเดิม แต่ใช้กิจกรรมการเจาะตลาดโดยหาช่องทางการจำหน่ายใหม่ให้เพิ่มขึ้น การลดราคาเพื่อกระตุ้นยอดขาย หรือแม้กระทั่งการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสื่อสารการตลาด หรือการหาการส่งเสริมการขายรูปแบบต่างเพื่อกระตุ้นยอดขายระยะสั้นดังนั้นกลยุทธ์การเจาะตลาดรูปแบบที่น่าสนใจคือ การกระตุ้นให้ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายเดิมได้เห็นความสำคัญของสินค้า และให้ปริมาณการใช้ในแต่ละครั้งให้มากขึ้น ดังเช่น เพิ่มคอนเทนต์ต่างที่มีความเกี่ยงข้องกับการใช้ Smartphone ที่ได้รับความนิยมอยู่ในขณะนี้ **และกลยุทธ์พัฒนาตลาด**ควรขยายตลาดไปยังกลุ่มลูกค้าที่อยู่ในเครือบริษัท ได้แก่ True vision, True online โดยการออก campaign รวมกับทั้ง 2 ธุรกิจ เช่น เปิดคู่เบอร์ TrueMove จะได้ส่วนลดในการชำระค่าบริการ เพื่อจะดึงกลุ่มลูกค้าที่ใช้บริการอื่นๆในบริษัทมาใช้คู่กับ TrueMove

กลยุทธ์ระดับธุรกิจ กลยุทธ์เน้นกลุ่มลูกค้า (Focus Strategy) กลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหาระดับธุรกิจ เพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ระดับองค์ซึ่งมีความแข็งแกร่งด้านการให้บริการด้าน Convergence จะเน้นกลุ่มลูกค้าที่ใช้ Smartphone ตามแนวคิดทฤษฎี 20:80 วิลเฟรโด พาเรโต โดยจากการคาดการณ์ว่าตลาดสมาร์ทโฟนปีนี้จะอยู่ที่ 1.7 ล้านเครื่อง จึงถือเป็นโอกาสหากบริษัทเน้นกลุ่มลูกค้า Smartphone เนื่องจากยอดการใช้จ่ายของกลุ่ม Smartphone ถือว่าอยู่ในระดับที่สูงกว่าค่าบริการปกติ โดยเน้นการให้บริการในส่วนของ Non-Voice เพื่อลดต้นทุนในเรื่องของการจ่ายค่า IC ที่มีการ

เรียกเก็บจาก กสทช. และการเน้นกลุ่มลูกค้าทำให้ดูแลลูกค้าได้อย่างทั่วถึง และบริการได้อย่างเต็มที่ **และกลยุทธ์สร้างความแตกต่าง** กลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหาระดับธุรกิจ เพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ระดับองค์ซึ่งมีความแข็งแกร่งด้านการให้บริการด้าน Convergence จากการทำวิจัยลักษณะการใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่อันดับแรกผู้ใช้มีลักษณะการใช้งาน โทรเพื่อพูด-คุยในระหว่างวัน จำนวน 83 คน รองลงมามีการใช้งาน Blackberry หรือ Social Network อื่นๆ จำนวน 50 คน และรองลงมาคือใช้บริการ 3G, Wifi จำนวน 40 คน จะเห็นได้ว่าเป็นการใช้ผ่านโมบายอินเตอร์เน็ตในทั้ง 2 อันดับ ออกคอนเทนต์ร่วมกับธุรกิจในเครือทรู คอร์ปอเรชั่น และเน้นการโทรภายในเครือข่ายเพื่อลดต้นทุนที่ต้องจ่ายค่าเชื่อมโยงผ่านโครงข่ายให้กับ กสทช และสร้างความแตกต่างด้านคอนเวอร์เจนซ์ เพื่อเพิ่ม value โดยการออก campaign ร่วมกับบริษัทในเครือ เช่น True Online, True Vision โดยจัดให้มีการนำค่าบริการของทั้งสองบริษัทมาเป็นค่าโทรฟรี ต้องสมัครลงทะเบียนในเว็บไซต์ เพื่อเพิ่มอัตราการโทรของลูกค้าที่ลดน้อยลง และบริการซิมเสริมโดยมีcampaign ให้ลูกค้าสนใจเปิดใช้บริการโดยเบอร์ที่จดทะเบียนโดยลูกค้าเดิมเป็นแพ็คเกจเสริมเพื่อเล่นกับ Tablet หรือสมาร์ทโฟนในอัตราที่ถูกกว่าเบอร์หลัก

กลยุทธ์ระดับหน้าที่ผสมผสานทุกๆทางเลือกเข้าด้วยกัน เนื่องจากในแต่ละทางเลือกเป็นกลยุทธ์ที่อยู่ในส่วนประสมการตลาดบริการ (7 P's) ซึ่งจะช่วยทำให้การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ของบริษัทนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อเพิ่มยอดขายที่เกิดจากการบริการขึ้น จะใช้โอกาสจากการที่ลูกค้ามักเลือกใช้เครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ ตามคนในครอบครัวหรือคนสนิท เพื่อเสนอ Package "โทรคุ้ม คุยนาน" โปรโมชั่นสำหรับคนชอบเม้าท์เฉพาะภายในเครือข่าย เฉพาะผู้ที่ใช้งานเกิน 6 เดือนจะได้สิทธิในการเล่น internet แบบไม่จำกัดชั่วโมง วัตถุประสงค์ในการตั้งราคาเพื่อสร้างผลกำไรสูงสุด โดยจะเลือกวิธีการตั้งราคาแบบ Going-rate Pricing คือตั้งราคาต่ำกว่าคู่แข่งเล็กน้อย เนื่องจากในปัจจุบันมีการแข่งขันค่อนข้างสูง ในขั้นตอนของการตัดสินใจเลือกราคาขั้นสุดท้าย จะนำเอาหลักจิตวิทยาเข้ามาใช้ เช่นเลข 9, 99 และเพื่อรักษาให้พนักงานมีคุณภาพในการบริการที่ดีอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสามารถทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจและรู้สึกดี ในทุกๆจุดติดต่อได้ จึงควรให้สิ่งกระตุ้นเป็นรางวัลเพื่อจูงใจและตอบแทนให้พนักงานทุกคน เพื่อรักษาคุณภาพในการให้บริการไว้ เพราะพนักงานที่มีความสุขจึงจะสามารถบริการลูกค้าให้มีความสุขได้ และเพื่อเป็นการบริหารความสมดุล จึงควรมีทั้งการให้รางวัลและบทลงโทษสำหรับพนักงานที่มีคุณภาพการให้บริการที่แย่ เมื่อบริษัทสามารถรักษาและพัฒนาคุณภาพการให้บริการได้ จะสามารถยกระดับความพึงพอใจและความภักดีต่อตราสินค้าให้สูงขึ้นได้ เช่น การติดป้ายพนักงานดีเด่นในแต่ละศูนย์บริการ คะแนนจะเก็บจากทั้งลูกที่รับบริการ และเพื่อนร่วมงาน เนื่องจากทรูมูฟจะหมดสัญญากับกสท.ในปี 2556 บริษัทจะอัพเกรดลูกค้าจากกลุ่มลูกค้าชั้นดีที่ชำระเงินตามเวลาที่กำหนดนาน 6 เดือนขึ้นไป หรือลูกค้าที่มีค้าบริการ 1000 บาทขึ้นไปเป็นเวลา 6 เดือนขึ้นไป จะทำการอัพเกรดให้เป็น TrueMove H 3G+ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เพื่อรักษากลุ่มลูกค้าเดิม โดยจะทำการแจ้ง campaign นี้ไปทาง SMS

ข้อจำกัดทางการศึกษา

1. ระยะเวลาในการศึกษา ค้นคว้ามีจำกัด และช่วงของการศึกษาอยู่ในวิกฤตอุทกกระภัย
2. การข้อสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร ไม่ได้รับการอนุมัติ และบริษัทให้สามารถให้ข้อมูลบางส่วนได้เนื่องจากเป็นความลับ

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ TrueMove ในเขตกรุงเทพมหานคร จึงควรมีการศึกษาในด้านความพึงพอใจ และทัศนคติของผู้ใช้บริการ TrueMove ในการศึกษาในครั้งต่อไป
2. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมและสาเหตุการเปลี่ยนเครือข่ายของผู้ใช้บริการแบบเติมเงินอย่างละเอียดเพื่อหาทางป้องกัน

3. ผู้ทำการศึกษาครั้งนี้ มีระยะเวลาในการทำเพียง 3 เดือนเท่านั้น เนื่องจากประสบสถานการณ์น้ำท่วม จึงควรมีระยะเวลาในการศึกษาที่มากกว่านี้ เพื่อคุณภาพของผลการศึกษาที่ดีขึ้น เพราะระยะเวลาเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของผลงานวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับบริษัท

1. บริษัทควรให้ความสำคัญในการฝึกอบรมพนักงานมากกว่านี้เนื่องจากพนักงานเป็นฝ่ายที่ต้องติดต่อกับลูกค้าตลอดเวลา หากเกิดเรื่องผิดพลาดนั้นพนักงานจะต้องเป็นผู้แก้ปัญหาในขั้นต้นก่อนที่จะดำเนินการต่อในส่วนอื่นๆ
2. ควรมีการทำ CRM มากกว่านี้เพื่อการรักษาลูกค้าชั้นดีและการทำ CRM ยังส่งผลให้เกิดการบอกต่อของลูกค้าปัจจุบันไปสู่ลูกค้ารายอื่นๆได้
3. จัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาด เช่นส่วนลดตามร้านค้าต่างๆ โดยการโชว์ SMS ปัจจุบันเป็นการปริ้นท์ E-Coupon ไม่ได้รับความนิยม และเกิดความยุ่งยากในการใช้งาน
4. กระแสความนิยมของ Smartphone เป็นโอกาสที่ดีในการศึกษาพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ของลูกค้าเป็นอย่างดี
5. การ Promotion โดยการสื่อให้ผู้บริโภคเห็นถึงคุณภาพของโครงข่าย เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ผู้บริโภคมองว่าเป็นเครือข่ายที่ไม่มีคุณภาพ

กลยุทธ์ธุรกิจ และกลยุทธ์การตลาดเพื่อรักษาความเป็นผู้นำของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ประเภทคอนโดมิเนียมในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาโครงการลุมพินี วิลล์ แจ้งวัฒนะ - ปากเกร็ด โดยบริษัท แอล.พี.เอ็น. ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน)

ภูริดา เลาฉัตติกุล, ประทานพร โสภาจิตต์วัฒนะ
บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง “กลยุทธ์ธุรกิจ และกลยุทธ์การตลาดเพื่อรักษาความเป็นผู้นำของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ประเภทคอนโดมิเนียมในเขตกรุงเทพมหาคร: กรณีศึกษาโครงการลุมพินี วิลล์ แจ้งวัฒนะ – ปากเกร็ด โดยบริษัท แอล.พี.เอ็น ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน)” มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษา และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจทั้งภายในและภายนอกของบริษัท แอล.พี.เอ็น.ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน) 2) เพื่อศึกษาปัญหาระดับองค์กร, ระดับธุรกิจและระดับหน้าที่ และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ และความต้องการใหม่ๆของผู้บริโภค 3) เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาระดับองค์กร ระดับธุรกิจและระดับหน้าที่ และกำหนดกลยุทธ์ธุรกิจและกลยุทธ์การตลาดเพื่อรักษาความเป็นผู้นำของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ประเภทคอนโดมิเนียมในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาโครงการลุมพินี วิลล์ แจ้งวัฒนะ – ปากเกร็ด โดยบริษัท แอล.พี.เอ็น. ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน)

การออกแบบงานวิจัยผสมเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) ผู้บริหาร, พนักงาน และการวิจัยเชิงปริมาณโดยการออกแบบสำรวจ (Survey) ลูกค้า พบว่าปัญหาที่เป็นอุปสรรคคือ ถึงแม้ว่าบริษัท แอล.พี.เอ็น.ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน) จะมีอัตราการเติบโตของยอดขายในระดับที่สูง แต่เนื่องจากปัจจุบันมีคู่แข่งเข้ามาสนใจในอุตสาหกรรมนี้มากขึ้น ทำให้ต้องเผชิญกับสภาวะการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น อีกทั้งความต้องการของผู้บริโภคมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

นอกจากนี้ยังทำการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์จากข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิ เพื่อศึกษาถึงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและปัจจัยอื่นๆที่ส่งผลกระทบ รวมทั้งนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค นำไปสู่การกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา และกำหนดกลยุทธ์เพื่อรักษาความเป็นผู้นำของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ประเภทคอนโดมิเนียม โดยสามารถสรุปกลยุทธ์ที่เลือกใช้ในแต่ละลำดับขั้น คือ 1. กลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Level Strategy) เลือกกลยุทธ์การเติบโต (Growth Strategy) ใน 3 ลักษณะคือ 1. กลยุทธ์การขยายตัวแบบพัฒนาตลาด: โดยการขยายโครงการไปยังพื้นที่ใหม่ๆ ซึ่งเป็นการช่วยเพิ่มยอดขายจากผลิตภัณฑ์ในปัจจุบัน 2. กลยุทธ์การขยายตัวแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์: เช่น การสร้างโครงการเฉพาะกิจ เช่น LPN Green condo โดยเน้นในเรื่องของธรรมชาติ มีการนำน้ำเสียมาบำบัดเพื่อใช้ในการดูแลรักษาต้นไม้ เพื่อเป็นการประหยัดค่าส่วนกลางในการดูแลรักษา ซึ่งเป็นการพัฒนาให้เข้ากับสภาวะของโลกในยุคปัจจุบัน รวมถึงปรับเปลี่ยนการดีไซน์ห้องให้มีลักษณะโมเดิร์นที่ดูเรียบหรูให้มากขึ้น สร้างพื้นที่แต่ละชั้นให้มีความแตกต่างเพื่อเป็นทางเลือกให้ลูกค้า 3.กลยุทธ์การขยายตัวแบบกระจายธุรกิจ: โดยการเพิ่มประเภทบ้านหรือทาวน์เฮ้าส์ภายใต้ชื่อของ LPN เพื่อตอบสนองลูกค้ากลุ่มใหม่และสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในอนาคต

2. กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Level Strategy) เลือกใช้กลยุทธ์ที่ผสมผสานระหว่างกลยุทธ์ผู้นำด้านต้นทุน (Cost Leadership Strategy) และกลยุทธ์การสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งขัน (Differentiation Strategy) โดยเน้นการให้บริการและความช่วยเหลือจากพนักงานอย่างเป็นมิตร เน้นการสร้างนวัตกรรมทางด้านผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) อย่างต่อเนื่องและการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพสูงสุด

3. กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Function Level Strategy) ในส่วนของการวางกลยุทธ์ทางด้านการตลาด ใช้กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7P's) กับลูกค้ากลุ่มเป้าหมายผู้ที่ต้องการที่พักอาศัยในทำเลที่มีความหนาแน่น สะดวก โดยมีระดับรายได้ปานกลางถึงกลาง-ล่างหรือประมาณ 15,000-50,000 บาทต่อครอบครัว ที่ต้องการคอนโดมิเนียมที่มีการบริการที่ครบวงจร ในระดับราคาที่ย่อมเยา ซึ่งในส่วนของพนักงาน กระบวนการ และสิ่งแวดล้อมในการให้บริการภายใต้บรรยากาศการตกแต่งโครงการเพื่อสร้าง Emotional Touch นอกจากนี้ยังผสมผสาน กลยุทธ์การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ (Customer Relationship Management; CRM) เพื่อสร้างจุดแข็งทางการตลาด และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน

คำสำคัญ : คอนโดมิเนียม กลยุทธ์การเติบโต สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ ความต้องการของผู้บริโภค

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษา และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจทั้งภายในและภายนอกของบริษัท แอล.พี.เอ็น.ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน)
2. เพื่อศึกษาปัญหาระดับองค์กร, ระดับธุรกิจและระดับหน้าที่ และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ และความต้องการใหม่ๆของผู้บริโภค
3. เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาระดับองค์กร ระดับธุรกิจและระดับหน้าที่และกำหนด กลยุทธ์ธุรกิจและกลยุทธ์การตลาดเพื่อรักษาความเป็นผู้นำของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ประเภทคอนโดมิเนียมในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาโครงการลุมพินีลุมพินี วิลล์ แจ้งวัฒนะ-ปากเกร็ด โดยบริษัท แอล.พี.เอ็น. ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน)

บทนำ

บริษัท แอล.พี.เอ็น.ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน) ก่อตั้งเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2532 โดยเริ่มจากการรวมกลุ่มของผู้ก่อตั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนายธีรชัย ปัญจทรัพย์ กลุ่มนายสุเมธ เตชะไกรศรี และกลุ่มนายศิริชัย เจริญศักดิ์วัฒนา ด้วยทุนจดทะเบียน 50 ล้านบาท เพื่อพัฒนาโครงการอาคารชุดสำนักงานแห่งแรกบน ถนนพระราม 4 ได้แก่ "อาคาร ลุมพินี ทาวเวอร์" ความสูง 38 ชั้น ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของบริษัท และได้จดทะเบียนแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2537 ปัจจุบันบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์โดยมุ่งเน้นการพัฒนาอาคารชุดพักอาศัยสำหรับกลุ่มลูกค้าที่มีรายได้ระดับกลางถึงกลาง-ล่าง โดยเริ่มจากการหาทำเลที่เหมาะสมตามกลยุทธ์ของบริษัท แล้วจึงกำหนดรูปแบบการพัฒนาในด้านต่างๆ รวมถึงการบริหารการขายและการตลาด การบริหารงานก่อสร้างภายใต้การดำเนินงานของ บริษัท ลุมพินี โปรเจค มาเนจเมนท์ เซอร์วิส จำกัด และการบริหารชุมชนภายหลังการส่งมอบโดย บริษัท ลุมพินี พรอพเพอร์ตี้ มาเนจเมนท์ จำกัด โดยบริษัทอาศัย *"ค่านิยมองค์กร" (Core Values) เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนเพื่อก่อให้เกิดความได้เปรียบในเชิงการแข่งขัน สำหรับโครงการอาคารชุดพักอาศัยในเบื้องต้นตามพระราชบัญญัติอาคารชุดกำหนดให้เจ้าของโครงการเป็นผู้ดำเนินการในการบริหารอาคาร ในระยะแรกบริษัทจึงได้จัดตั้งบริษัท ลุมพินี พรอพเพอร์ตี้ มาเนจเมนท์ จำกัด ขึ้นให้เป็น

ผู้รับผิดชอบงาน “บริหารอาคาร” ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงนโยบายการให้ความสำคัญต่อการบริการหลังการขาย และความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ปัจจุบันแนวคิดดังกล่าวได้มีพัฒนาการจากการ “บริหารอาคาร” โดยปรับเปลี่ยนเป็น “บริหารชุมชน” เพื่อก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมต่อผู้อยู่อาศัยภายใต้แนวคิด “ชุมชนน่าอยู่” อันเป็นตัวตนที่แท้จริงซึ่งส่งผลต่อความเชื่อมั่นที่มีต่อแบรนด์ “ลุมพินี”

วิสัยทัศน์ (Vision)

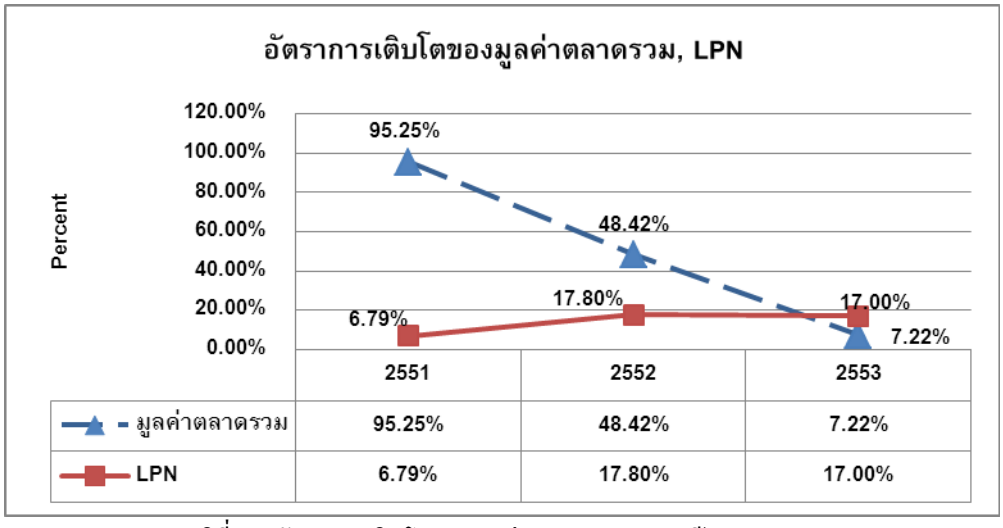
เป็นผู้นำในการพัฒนาที่พักอาศัยในเมืองด้วยการสร้างสรรค์ และส่งมอบคุณค่าแบบบูรณาการ แก่ผู้มีส่วนได้เสียในการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา และการเติบโตอย่างยั่งยืน

กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย

บริษัท แอล.พี.เอ็น.ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน)กำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมายของบริษัท คือเป็นผู้ที่ต้องการที่พักอาศัยในทำเลที่มีความหนาแน่น อยู่ไม่ไกลจากระบบขนส่งมวลชน หรือทางด่วนซึ่งง่ายต่อการเดินทาง เพียบพร้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวก โดยมีระดับรายได้ปานกลางถึงกลาง-ล่างหรือประมาณ 15,000-50,000 บาทต่อครอบครัว มีอายุอยู่ระหว่าง 25-45 ปี ซึ่งครอบคลุมประชากรส่วนใหญ่ที่เป็นกำลังซื้อหลัก และปัจจุบันพักอาศัยอยู่ในบ้านเช่า หอพัก อพาร์ทเมนต์ หรือพักอาศัยอยู่กับบิดามารดา โดยมีความต้องการที่จะแยกตัวออกมาเพื่อสร้างครอบครัวใหม่ตามวิถีชีวิตปัจจุบันของคนเมือง

ปัญหา และลักษณะปัญหา

ปัญหาระดับองค์กร

แผนภูมิที่ 1.5 อัตราการเติบโตของมูลค่าตลาดรวม, LPN ปีพ.ศ.2551- 2553

ที่มา : ฝ่ายวิจัยธุรกิจ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า อัตราการเติบโตของมูลค่าตลาดอาคารชุดจากปี 2551-2553 มีอัตราการเติบโตที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง และอัตราการเติบโตของบริษัท แอล.พี.เอ็น.ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน) จากปี2550 มีมูลค่า 6.79%, ปี 2552 มีมูลค่าการเติบโตจากปี2551 เพิ่มขึ้นเป็น17.80% และในปี2553 มีอัตราการเติบโตที่ลดลงเหลือ17% ซึ่งหากยังมีแนวโน้มอัตราการเติบโตที่ลดลง อาจส่งผลให้บริษัท แอล.พี.เอ็น.ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน) สูญเสียความเป็นผู้นำได้

ปัญหาระดับธุรกิจ

ตารางที่1.6 แสดงการเปรียบเทียบโครงการที่มีปัญหา

Projects	Project Value	No. of Units	Sold	Transferred	Launch (Quarter / Year)	Realized (Quarter / Year)
ลุมพินี วิลล์ ลาซาล-แบริ่ง	900	1,032	100%	-	1/11	1/12
ลุมพินี วิลล์ พิบูลสงคราม -ริเวอร์วิว	900	768	100%		1/11	3/12
ลุมพินี วิลล์ แจ้งวัฒนะ-ปากเกร็ด	1,850	1,622	31%	-	1/11	3/12

ที่มา : บริษัท แอล.พี.เอ็น. ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน)

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารบริษัท แอล.พี.เอ็น. ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน)ทำให้ทราบว่าโครงการที่มีปัญหาคือโครงการลุมพินี วิลล์ แจ้งวัฒนะ-ปากเกร็ด เพราะสามารถขายได้ช้า และจากการศึกษาข้อมูลก็พบว่ามีโครงการ 3 โครงการที่เปิดตัวในช่วงเดียวกัน อันได้แก่ ลุมพินี วิลล์ ลาซาล-แบริ่ง, ลุมพินี วิลล์ พิบูลสงคราม -ริเวอร์วิว และลุมพินี วิลล์ แจ้งวัฒนะ-ปากเกร็ดนั้น มีเพียง 2 โครงการที่สามารถขายได้หมด 100% แต่มีเพียงลุมพินี วิลล์ แจ้งวัฒนะ-ปากเกร็ด ที่สามารถขายโครงการได้เพียง 31% เท่านั้น ดังนั้นอาจส่งผลให้เกิดการขาดทุนได้

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาปัญหาและความคิดเห็นของบริษัท แอล.พี.เอ็น.ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน)เพื่อรักษาความเป็นผู้นำของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ประเภทคอนโดมิเนียมในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาโครงการลุมพินี วิลล์ แจ้งวัฒนะ-ปากเกร็ดนั้น ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการสนับสนุนผลการศึกษา และประกอบการนำเสนอผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ได้กำหนดไว้
โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management)

- การวิเคราะห์ภาพรวมในอนาคตของธุรกิจ(PEST Analysis)
- การวิเคราะห์สภาวะการแข่งขัน (Five Force Model)
- การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis)
- การวิเคราะห์ TOWS Matrix
- กลยุทธ์ระดับองค์กร กลยุทธ์ระดับธุรกิจ และกลยุทธ์ระดับหน้าที่

2. **แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการทางการตลาด (Marketing Management)**

- กลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาดบริการ (Service Marketing 7 P's)
- แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค (Customer Behavior)
- แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริการและคุณภาพการบริการ
- การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ (Customer Relationship Management: CRM)

แนวคิดหลักในงานวิจัยฉบับนี้มาจากความต้องการทราบถึงกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของบริษัท ที่ทำให้บริษัทสามารถเพิ่มยอดขายได้อย่างต่อเนื่องแม้ว่าบริษัทประสบปัญหาทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของบริษัท โดยจะใช้ทฤษฎีต่างๆ ดังต่อไปนี้เพื่อหาคำตอบ

ระเบียบวิธีการศึกษา

ออกแบบการวิจัยผสมเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยออกแบบสำรวจ (Survey) ลูกค้า และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Dept Interview) ผู้บริหารระดับสูงของบริษัท แอล.พี.เอ็น.ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน)

จากนั้นจะทำการสรุปและประมวลผลข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิ ด้วยการวิเคราะห์สถานการณ์ (Situational Analysis: SWOT) และจะทำการกำหนดกลยุทธ์ทางเลือกในการแก้ปัญหา (Strategic Alternative) และการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์เพื่อแก้ไขปัญหา (Strategic Choice) ทั้งระดับ

องค์กร ระดับธุรกิจ และระดับหน้าที่ โดยใช้ TOWS Matrix เป็นเครื่องมือในการกำหนดกลยุทธ์ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

สรุปผลการ SURVEY

ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีอายุประมาณ 25-35 ปี มีสถานภาพโสด มีการศึกษาอยู่ระดับปริญญา มีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน 35,000 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่ พักอาศัยอยู่ 1-2 และเป็นคนต่างจังหวัด ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความต้องการซื้อคอนโดมิเนียมในระดับราคา 1,000,001 - 2,000,000 ล้านบาท และมีความต้องการซื้อคอนโดมิเนียม 1 ห้องนอน ซึ่งมีขนาด36-45 ตารางเมตร และซื้อไว้เพื่อเป็นบ้านหลังที่สอง โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อคือทำเลที่ตั้ง เช่น ใกล้รถไฟฟ้า ใกล้ห้างสรรพสินค้า ใกล้ที่ทำงานและระบบการรักษาความ ผู้บริโภคจะค้นหาข้อมูลจากเว็บไซต์ ผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในด้านคุณภาพและความปลอดภัยของโครงการ โดยลูกค้าจะให้ความสำคัญด้านวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างได้มาตรฐานความแข็งแรงคงทนของอาคาร ซึ่งทำให้ลูกค้ารู้สึกมั่นใจในคุณภาพ

บทสรุปจากการสัมภาษณ์ผู้จัดการฝ่ายการตลาด

บริษัทพยายามหนีไปสู่ Blue ocean เพื่อไปเปิดตลาดใหม่ บริษัทมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายระดับกลางถึงกลาง-ล่าง ที่ต้องการที่พักอาศัยที่มีคุณภาพในเมือง อยู่ไม่ไกลจากระบบขนส่งมวลชน เพียบพร้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นกลุ่มวัยทำงานที่เริ่มสร้างครอบครัว หรือผู้ที่ต้องการบ้านหลังที่สองใกล้ที่ทำงานหรือสถานศึกษาราคาขายไม่เกิน 1 ล้านบาท มีอายุอยู่ระหว่าง 25-45 ปี มีการบริหารต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ที่ทำให้สามารถกำหนดราคาขายที่สอดรับกับความสามารถในการผ่อนชำระในอนาคตของลูกค้า การสร้างความแตกต่างทั้งทางในส่วนของผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะในรูปแบบของ LPN Design และบริการทั้งก่อนและหลังการขาย โดยเฉพาะการบริหารอาคารชุด ซึ่งถือเป็นจุดแข็งของบริษัท แอล.พี.เอ็น.ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน) ตลอดมา

การวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอก

ตารางที่1 แสดงการวิเคราะห์ SWOT ระดับองค์กร (Corporate Level) - บริษัท แอล.พี.เอ็น.ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน)

จุดแข็ง (STRENGHT)	จุดอ่อน (WEAKNESS)
S1 = แบรนด์ “LPN” เป็นที่รู้จักและยอมรับในตลาด S2 = องค์กรมีศักยภาพทางด้านการเงิน มีการบริหารต้นทุนต่ำ S3 = มีประสบการณ์ในด้านคอนโดมิเนียมมานานและเชี่ยวชาญเป็นอย่างดี ทั้งในด้านการหาทำเล รวมถึงความเชี่ยวชาญในการบริหารการผลิตและการตลาดสำหรับสินค้าประเภทนี้ S4 = การมีฐานลูกค้าและข้อมูลลูกค้าอยู่แล้ว ย่อมได้เปรียบคู่แข่งรายอื่นๆ S5 = การมีพันธมิตรด้านธุรกิจต่างๆที่เอื้ออำนวยต่อการแข่งขันในตลาด S6 = มีแนวคิดขององค์กรที่ชัดเจน “ชุมชนน่าอยู่” S7 = มีการบริหารชุมชนที่มุ่งเน้นการสร้างสังคม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตที่ดี S8 = มีการก่อสร้างที่รวดเร็ว S9 = มีบริการหลังการขายที่ดี	W1 = เนื่องจากแต่ละโครงการของ LPN มีผู้อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จึงยากที่จะควบคุมระดับความพอใจของลูกค้าได้อย่างทั่วถึง W2 = คนมักจะรู้จัก LPN ใน Brand ของ Low End เริ่มต้นไม่เกินล้านบาท จึงทำให้ภาพลักษณะเป็นสินค้าที่ไม่ค่อยมีคุณภาพ
โอกาส (OPPORTUNITIES)	**อุปสรรค (THREATS)**
O1 = ขนาดครอบครัวเล็กลง การแยกออกเป็นครอบครัวเดี่ยว O2 = ราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้น ผู้คนจึงหันมาหาที่อยู่อาศัยกลางเมืองเพื่อง่ายต่อการเดินทางไปทำงาน O3 = การเคลื่อนย้ายแรงงานจากต่างจังหวัดเข้ามาในเมือง O4 = ทำเลในแหล่งเศรษฐกิจ, การคมนาคมที่สะดวก ยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการเลือกซื้อที่อยู่อาศัยของลูกค้า O5 = ความชัดเจนของภาครัฐในการสร้างเส้นทางรถไฟฟ้า ทำให้โอกาสเกิดโครงการอสังหาริมทรัพย์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นและมีผลให้ผู้ที่คิดจะซื้อที่อยู่อาศัยตัดสินใจได้เร็วขึ้น O6 = อุกภัยที่เกิดขึ้นอาจส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคให้เปลี่ยนมาสนใจอสังหาฯประเภทคอนโดมากขึ้น O7 = การสนับสนุนจากรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายบ้านหลังแรก O8 = ความต้องการบ้านหลังที่สอง	T1 = ความเสี่ยงเรื่องความผันผวนของราคาวัสดุก่อสร้าง T2 = ปัญหาด้านซัพพลายที่ล้นตลาดเป็นตัวขับดันให้ผู้ประกอบการต้องเร่งปรับตัว เนื่องจากจำนวนคอนโดฯมีเพิ่มมากขึ้นแต่ความต้องการชะลอตัวอย่างเห็นได้ชัด T3 = ในด้านกฎหมายที่เข้มงวดด้านสินเชื่อเงินกู้และการวางโซนก่อสร้างในเขตกรุงเทพฯ T4 = ปัจจัยภายนอกที่ควบคุมไม่ได้ เช่นอัตราดอกเบี้ย ภาวะเศรษฐกิจ การเมือง ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยของผู้บริโภค T5 = ความเสี่ยงในการจัดซื้อที่ดินเพื่อพัฒนาโครงการในบริเวณใจกลางเมือง T6 = คู่แข่งที่หันมาทำตลาดระดับล่าง เช่น ศุภาลัย แสนสิริ

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ SWOT ระดับธุรกิจ (Business Level) – โครงการลุมพินี วิลล์ แจ้งวัฒนะ-ปากเกร็ด

จุดแข็ง (STRENGHT)	จุดอ่อน (WEAKNESS)
S1 = แบรนด์ “LPN” เป็นที่รู้จักและยอมรับในตลาด S3 = มีประสบการณ์ในด้านคอนโดมิเนียมมานานและเชี่ยวชาญเป็นอย่างดี ทั้งในด้านการหาทำเล รวมถึงความเชี่ยวชาญในการบริหารการผลิตและการตลาดสำหรับสินค้าประเภทนี้ S4 = มีการก่อสร้างที่รวดเร็ว S5 = ตั้งอยู่บริเวณแหล่งชุมชน ติดถนนใหญ่แจ้งวัฒนะ S6 = ราคาขายที่ต่ำกว่าคู่แข่งในตลาด S7 = ระยะเวลาส่งมอบเร็ว S8 = มีการบริการหลังการขายที่ดี S9 = มีโปรโมชั่นฟรีเงินทำสัญญา	W1 = โครงการลุมพินี วิลล์ แจ้งวัฒนะ-ปากเกร็ด มียอดการเปิดขายในระดับที่น้อยที่สุด W2 = พื้นที่โครงการตั้งอยู่ในโซนน้ำท่วม W3 = ไม่มีการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคในพื้นที่ก่อนลงโครงการ W4 = ไม่มีการนำเสนอความเชื่อมั่นหลังเกิดภาวะน้ำท่วม
โอกาส (OPPORTUNITIES)	**อุปสรรค (THREATS)**
O1 = ขนาดครอบครัวเล็กลง มีความต้องการความเป็นส่วนตัวที่สูง การแยกออกเป็นครอบครัวเดี่ยวหรือต้องการอาศัยอยู่คนเดียวมีมากขึ้น O2 = ราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้น ผู้คนจึงหันมาหาที่อยู่อาศัยกลางเมืองเพื่อง่ายต่อการเดินทางไปทำงานแทนที่จะอาศัยอยู่บ้านเดี่ยวชานเมือง O3 = การเข้ามาทำงานของต่างจังหวัดยังมีความต้องการที่อยู่อาศัย O4 = ทำเลในแหล่งเศรษฐกิจ, การคมนาคมที่สะดวก ยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการเลือกซื้อที่อยู่อาศัยของลูกค้า O5 = ความชัดเจนของภาครัฐในการสร้างเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีชมพู เชื่อมแคราย– สุวินทวงศ์ (มีนบุรี) ทำให้โอกาสเกิดโครงการอสังหาริมทรัพย์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นและมีผลให้ผู้ที่คิดจะซื้อที่อยู่อาศัยตัดสินใจได้เร็วขึ้น O6 = อุกภัยที่เกิดขึ้นอาจส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคให้เปลี่ยนมาสนใจอสังหาฯประเภทคอนโดมากขึ้น O7 = การสนับสนุนจากรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายบ้านหลังแรก	T1 = ความเสี่ยงเรื่องความผันผวนของราคาวัสดุก่อสร้าง T2 = ปัญหาด้านซัพพลายที่ล้นตลาดเป็นตัวขับดันให้ผู้ประกอบการต้องเร่งปรับตัว เนื่องจากจำนวนคอนโดฯมีเพิ่มมากขึ้นแต่ความต้องการชะลอตัวอย่างเห็นได้ชัด T3 = ในด้านกฎหมายที่เข้มงวดด้านสินเชื่อเงินกู้และการวางโซนก่อสร้างในเขตกรุงเทพฯ T4 = ปัจจัยภายนอกที่ควบคุมไม่ได้ เช่นอัตราดอกเบี้ย ภาวะเศรษฐกิจ การเมือง ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยของผู้บริโภค T5= ความเสี่ยงในการจัดซื้อที่ดินเพื่อพัฒนาโครงการในบริเวณใจกลางเมือง T6 = ผู้บริโภคมีความวิตกกังวลเพราะอยู่ในบริเวณน้ำท่วม T7 = คู่แข่งใน zone เช่น astro และtheforest มีความหรูหรากว่า แต่ราคาก็สูงกว่าเช่นกัน

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกกลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Level) -บมจ.แอล.พี.เอ็น.ดีเวลลอปเมนท์ โดยใช้ TOWS Matrix

	Strength (S)	**Weakness (W)**
	S1 = แบรนด์ "LPN" เป็นที่รู้จักและยอมรับในตลาด S2 = องค์กรมีศักยภาพทางด้านการเงิน มีการบริหารต้นทุนต่ำ S3 = มีประสบการณ์ในด้านคอนโดมิเนียมมานานและเชี่ยวชาญเป็นอย่างดี ทั้งในด้านการหาทำเลรวมถึงความเชี่ยวชาญในการบริหารการผลิตและการตลาดสำหรับสินค้าประเภทนี้ S4 = การมีฐานลูกค้าและข้อมูลลูกค้าอยู่แล้ว ย่อมได้เปรียบคู่แข่งรายอื่นๆ S5 = การมีพันธมิตรด้านธุรกิจต่างๆที่เอื้ออำนวยต่อการแข่งขันในตลาด S6 = มีแนวคิดขององค์กรที่ชัดเจน "ชุมชนน่าอยู่" S7 = มีการบริหารชุมชนที่มุ่งเน้นการสร้างสังคม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตที่ดี S8 = มีการก่อสร้างที่รวดเร็ว S9 = มีบริการหลังการขายที่ดี	W1 = เนื่องจากแต่ละโครงการของ LPN มีผู้อาศัยอยู่เป็นจำนวนมากจึงยากที่จะควบคุมระดับความพอใจของลูกค้าได้อย่างทั่วถึง W2 = คนมักจะรู้จัก LPN ใน Brand ของ Low End เริ่มต้นไม่เกินล้านบาท จึงทำให้ภาพลักษณะเป็นสินค้าที่ไม่ค่อยมีคุณภาพ
Opportunities (O) O1 = ขนาดครอบครัวเล็กลง การแยกออกเป็นครอบครัวเดี่ยว O2 = ราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้น ผู้คนจึงหันมาหาที่อยู่อาศัยกลางเมืองเพื่อง่ายต่อการเดินทางไปทำงาน O3 = การเคลื่อนย้ายแรงงานจากต่างจังหวัดเข้ามาในเมือง O4 = ทำเลในแหล่งเศรษฐกิจ, การคมนาคมที่สะดวก ยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการเลือกซื้อที่อยู่อาศัยของลูกค้า O5 = ความชัดเจนของภาครัฐในการสร้างเส้นทางรถไฟฟ้า ทำให้โอกาสเกิดโครงการอสังหาริมทรัพย์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นและมีผลให้ผู้ที่คิดจะซื้อที่อยู่อาศัยตัดสินใจได้เร็วขึ้น O6 = อุกภัยที่เกิดขึ้นอาจส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคให้เปลี่ยนมาสนใจอสังหาฯประเภทคอนโดมากขึ้น O7 = การสนับสนุนจากรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายบ้านหลังแรก O8 = ความต้องการบ้านหลังที่สอง	**SO-Strategies** **ใช้จุดแข็งเพื่อใช้ประโยชน์จากโอกาส :** **กลยุทธ์เติบโต โดยผสมผสานระหว่างกยุทธ์พัฒนาตลาด** SO1 = ขยายโครงการไปยังชานเมืองและจังหวัดต่างๆเพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้ และฐานลูกค้าที่เพิ่มขึ้น (S1+S2+S3+S4+S5+O1+O2+O4+O5+O7) **กลยุทธ์พัฒนาผลิตภัณฑ์** SO2 = พัฒนา New Product เพื่อขยาย Demand ลักษณะใหม่ๆ เช่นการทำโครงการเฉพาะกิจ เช่น LPN Green Condo การดีไซน์ให้เข้ากับConcept (S1+S2+S3+S4+S6+S7+S9+O1+O2+O3+O4+O7) **กลยุทธ์กระจายธุรกิจ** SO3 = การเพิ่มประเภทธุรกิจไปยังอสังหาฯรูปแบบอื่น เช่นการทำทาวน์เฮ้าส์ ทาวน์โฮม และบ้าน (S1+S2+S3+S4+S6+S7+S9+O2+O4+O5+O7)	**WO-Strategies** **ใช้ประโยชน์จากโอกาสโดยลดจุดอ่อน :** **กลยุทธ์เติบโต แบบพัฒนาผลิตภัณฑ์** WO1= พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าให้ได้มากที่สุด การออกแบบห้องให้เหมาะสมกับผู้อยู่อาศัย (W3+O1+O2+O3+O4+O7+O8)

Threats (T)	ST-Strategies	WT-Strategies
T1 = ความเสี่ยงเรื่องความผันผวนของราคาวัสดุก่อสร้าง T2 = ปัญหาด้านซัพพลายที่ล้นตลาดเป็นตัวขับดันให้ผู้ประกอบการต้องเร่งปรับตัว เนื่องจากจำนวนคอนโดฯมีเพิ่มมากขึ้นแต่ความต้องการชะลอตัวอย่างเห็นได้ชัด T3 = ในด้านกฎหมายที่เข้มงวดด้านสินเชื่อเงินกู้และการวางโซนก่อสร้างในเขตกรุงเทพฯ T4 = ปัจจัยภายนอกที่ควบคุมไม่ได้ เช่นอัตราดอกเบี้ย ภาวะเศรษฐกิจ การเมือง ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยของผู้บริโภค T5 = ความเสี่ยงในการจัดซื้อที่ดินเพื่อพัฒนาโครงการในบริเวณใจกลางเมือง T6 = คู่แข่งที่หันมาทำตลาดระดับล่าง เช่น ศุภาลัย แสนสิริ	**ใช้จุดแข็งเพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรค : กลยุทธ์เติบโต แบบพัฒนาตลาด** ST2= การเปิดโครงการในทำเลใหม่ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ red ocean (S1+S2+S3+S4+S5+S6+S7+S9+T2+T5+T6)	**ลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงอุปสรรค : กลยุทธ์เติบโต แบบพัฒนาผลิตภัณฑ์** WT1= พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ในทำเลใหม่และหลีกเลี่ยงการที่จะเข้าไปปะทะกับคู่แข่ง เพราะจะทำให้เกิดการเปรียบเทียบและจะเกิดการกดราคา ทำให้สูญเสียรายได้ (W1+W3+T1+T2+T5+T6)

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกกลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Level) - โครงการลุมพินีวิลล์ แจ้งวัฒนะ-ปากเกร็ด โดยใช้ TOWS Matrix

	Strength (S)	Weakness (W)
	S1 = แบรนด์ “LPN” เป็นที่รู้จักและยอมรับในตลาด S3 = มีประสบการณ์ในด้านคอนโดมิเนียมมานานและเชี่ยวชาญเป็นอย่างดี ทั้งในด้านการหาทำเลรวมถึงความเชี่ยวชาญในการบริหารการผลิตและการตลาดสำหรับสินค้าประเภทนี้ S4 = มีการก่อสร้างที่รวดเร็ว S5 = ตั้งอยู่บริเวณแหล่งชุมชน ติดถนนใหญ่แจ้งวัฒนะ S6 = ราคาขายที่ต่ำกว่าคู่แข่งในตลาด S7 = ระยะเวลาส่งมอบเร็ว S8 = มีการบริการหลังการขายที่ดี S9 = มีโปรโมชั่นฟรีเงินทำสัญญา	W1 = โครงการลุมพินี วิลล์ แจ้งวัฒนะ-ปากเกร็ด มียอดการเปิดขายในระดับที่น้อยที่สุด W2 = พื้นที่โครงการตั้งอยู่ในโซนน้ำท่วม W3 = ไม่มีการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคในพื้นที่ก่อนลงโครงการ W4 = ไม่มีการนำเสนอความเชื่อมั่นหลังเกิดภาวะน้ำท่วม
Opportunities (O)	**SO-Strategies**	**WO-Strategies**
O1 = ขนาดครอบครัวเล็กลง มีความต้องการความเป็นส่วนตัวที่สูง การแยกออกเป็นครอบครัวเดี่ยวหรือต้องการอาศัยอยู่คนเดียวมีมากขึ้น O2 = ราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้น ผู้คนจึงหันมาหาที่อยู่อาศัยกลางเมืองเพื่อง่ายต่อการเดินทางไปทำงานแทนที่จะอาศัยอยู่บ้านเดี่ยวชานเมือง O3 = การเข้ามาทำงานของต่างจังหวัดยังมีความต้องการที่อยู่อาศัย O4 = ทำเลในแหล่งเศรษฐกิจ, การคมนาคมที่สะดวก ยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการเลือก	**ใช้จุดแข็งเพื่อใช้ประโยชน์จากโอกาส : กลยุทธ์ผู้นำด้านต้นทุน** SO1 = การเข้ามาใช้ชีวิตในเมืองของผู้บริโภคมากขึ้น ควรใช้จุดแข็งในด้านประสบการณ์การสร้างคอนโดมิเนียมมานานและเชี่ยวชาญเป็นอย่างดี ทั้งในด้านการหาทำเล รวมถึงความเชี่ยวชาญในการบริหารการผลิตและการตลาดสำหรับสินค้า และการสร้างที่รวดเร็วเพื่อลดต้นทุนในการก่อสร้าง (S2+S3+S5+O1+O2+O3+O4+O5)	**ใช้ประโยชน์จากโอกาสโดยลดจุดอ่อน : กลยุทธ์สร้างความแตกต่าง** WO1= ทำการส่งเสริมการตลาดให้ลูกค้าเกิดการรับรู้ให้มากขึ้น และนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับความปลอดภัยจากอุกภัย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้า (W2+W3++W4+O4+O6)

ซื้อที่อยู่อาศัยของลูกค้า O5 = ความชัดเจนของภาครัฐในการสร้างเส้นทางรถไฟฟ้าสายสีชมพู เชื่อมแคราย– สุวินทวงศ์ (มีนบุรี) ทำให้โอกาสเกิดโครงการอสังหาริมทรัพย์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นและมีผลให้ผู้ที่คิดจะซื้อที่อยู่อาศัยตัดสินใจได้เร็วขึ้น O6 = อุทกภัยที่เกิดขึ้นอาจส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคให้เปลี่ยนมาสนใจอสังหาฯ ประเภทคอนโดมากขึ้น O7 = การสนับสนุนจากรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายบ้านหลังแรก	**กลยุทธ์สร้างความแตกต่าง** SO2 = การใช้จุดแข็งในด้านการบริการหลังการขายมาพัฒนาให้เกิดเป็นจุดเด่นให้กับองค์กร เพื่อนสร้างความประทับใจให้กับลูกค้า เช่นการอบรมพนักงานให้ดูแลลูกค้าอย่างเป็นมิตร ช่วยเหลือลูกค้า การคัดเลือกพนักงานที่มีคุณภาพ เป็นต้น (S1+S7+S8+O3+O6)	
Threats (T) T1 = ความเสี่ยงเรื่องความผันผวนของราคาวัสดุก่อสร้าง T2 = ปัญหาด้านซัพพลายที่ล้นตลาดเป็นตัวขับดันให้ผู้ประกอบการต้องเร่งปรับตัว เนื่องจากจำนวนคอนโดฯมีเพิ่มมากขึ้นแต่ความต้องการชะลอตัวอย่างเห็นได้ชัด T3 = ในด้านกฎหมายที่เข้มงวดด้านสินเชื่อเงินกู้และการวางโซนก่อสร้างในเขตกรุงเทพฯ T4 = ปัจจัยภายนอกที่ควบคุมไม่ได้ เช่นอัตราดอกเบี้ย ภาวะเศรษฐกิจ การเมือง ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยของผู้บริโภค T5= ความเสี่ยงในการจัดซื้อที่ดินเพื่อพัฒนาโครงการในบริเวณใจกลางเมือง T6 = ผู้บริโภคมีความวิตกกังวลเพราะอยู่ในบริเวณน้ำท่วม T7 = คู่แข่งใน zone เช่น astro และtheforest มีความหรูหรากว่า แต่ราคาก็สูงกว่าเช่นกัน	**ST-Strategies** **ใช้จุดแข็งเพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรค :** **กลยุทธ์สร้างความแตกต่าง** ST1 =ด้วยทีมงานที่มีความชำนาญในเรื่องของคอนโดมิเนียมและการบริการที่ดี จึงควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า เพื่อสร้างความประทับใจและสร้างความแตกต่างให้กับตัวผลิตภัณฑ์เพื่อรักษาความเป็นผู้นำและสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน (S2+S3+S4+S5+S6+S7+S8+T2+T4)	**WT-Strategies** **ลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงอุปสรรค:** **กลยุทธ์มุ่งเน้น** WT1 = ควรทำการศึกษาพฤติกรรมของคนในพื้นที่ว่าเขามีพฤติกรรมการอยู่อาศัยแบบใด หรือสร้างการรับรู้ให้แก่ลูกค้าให้ลูกค้าเกิดความสนใจ เช่นการทำโปรชั่น ลด แลก แจก แถม ให้กับลูกค้า (W2+W3+W4+T2+T4+T6)

สรุปผลการศึกษาตามกระบวนการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์

จากกระบวนการศึกษาตามหลักการจัดการเชิงกลยุทธ์ โดยใช้กรอบแนวคิดตามแนวทางของกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management Process) สามารถกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา (Strategic Alternative) และการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์เพื่อแก้ไขปัญหา (Strategic Choice) ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Level Strategy)

ตารางที่ 5 สรุปทางเลือกกลยุทธ์ และการประเมินกลยุทธ์ระดับองค์กร

กลยุทธ์	ข้อดี	ข้อเสีย	กลยุทธ์ที่เหมาะสม
กลยุทธ์การขยายตัวแบบพัฒนาตลาด (Market development strategy)	- บริษัทสามารถขยายตลาด และเพิ่มจำนวนลูกค้าได้มากขึ้น เป็นการสร้างโอกาสในการทำรายได้ให้กับบริษัท - ส่งผลให้มีโอกาสในการเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาด - การเพิ่มหรือขยายขนาดของธุรกิจสามารถช่วยลดต้นทุนในการบริหารจัดการ	- ใช้เงินลงทุนในการดำเนินงานสูง	**กลยุทธ์มุ่งที่การเติบโต (Growth Strategy)**
กลยุทธ์การขยายตัวแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product development strategy)	- เป็นการสร้างลูกค้ากลุ่มใหม่ให้กับบริษัทแอล.พี.เอ็น.ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน) - เป็นการสร้างภาพลักษณ์ของตราสินค้าและแสดงถึงศักยภาพของผู้นำตลาด	- อาจใช้เวลาในการวิจัยและเงินลงทุนในระดับสูง	
กลยุทธ์การขยายตัวแบบกระจายธุรกิจ (Diversification growth strategy)	- เป็นการสร้างภาพลักษณ์ของตราสินค้าและแสดงศักยภาพของผู้นำตลาด - ธุรกิจอาจสามารถดำเนินกลยุทธ์เพื่อให้ช่วยเสริมแรงซึ่งกันและกัน	- ใช้เงินลงทุนสูง - ใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานค่อนข้างมาก	
กลยุทธ์ความคงที่ (Stability Strategy)	- เป็นกลยุทธ์แบบอนุรักษ์นิยม (conservative) ความเสี่ยงต่ำ - การบริหารจัดการทำได้ง่าย เนื่องจากไม่เน้นการปรับตัวตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของตลาดมากนัก	- มักไม่สามารถปรับตัวเพื่อสร้างผลประโยชน์ให้กับธุรกิจได้ทันเมื่อมีโอกาสจากตลาด อาจสร้างพฤติกรรมการทำงานแบบขาดความคิดสร้างสรรค์ภายในองค์กร	

กลยุทธ์ระดับบริษัท (Business Level Strategy)

ตารางที่ 6 สรุปทางเลือกกลยุทธ์ และการประเมินกลยุทธ์ระดับบริษัท

กลยุทธ์	ข้อดี	ข้อเสีย	กลยุทธ์ที่เหมาะสม
กลยุทธ์ผู้นำด้านต้นทุน (Cost Leadership Strategy)	1. การมีต้นทุนที่ต่ำกว่าคู่แข่งขันจะสามารถดำเนินกลยุทธ์ทางด้านราคากดดันคู่แข่งจนคู่แข่งอาจไม่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ทำให้สามารถเอาชนะคู่แข่งในระยะสั้นได้ 2. บริษัทมีกำไรเพิ่มขึ้นเนื่องจากต้นทุน และค่าใช้จ่ายต่างๆ ลดลง ลดต้นทุนการผลิตได้ 3. สร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า เพราะลูกค้าจะได้รับผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพภายใต้ราคาที่ยอมรับได้	- การที่คู่แข่งพยายามขายสินค้าที่ราคาถูกกว่าเพื่อดึงดูดลูกค้าอาจก่อให้สงครามราคา - การผลิตต้องใช้ความชำนาญและเวลาที่รวดเร็วถึงจะสามารถลดต้นทุนในการก่อสร้างได้ - การมุ่งเน้นกลยุทธ์ราคาอาจส่งผลต่อโอกาสในการพัฒนาความได้เปรียบทางการแข่งขันทางด้านอื่นๆที่อาจสร้างประโยชน์มากกว่ากลยุทธ์ต้นทุนต่ำได้	**ผสมผสาน กลยุทธ์ผู้นำด้านต้นทุน (Cost Leadership Strategy) + กลยุทธ์การสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งขัน (Differentiation Strategy)**
กลยุทธ์มุ่งสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งขัน (Differentiation Strategy)	- สามารถดึงดูดลูกค้ากลุ่มใหม่และรักษาลูกค้ากลุ่มเดิมด้วยสินค้าและบริการ ที่แตกต่างจากคู่แข่งขัน เพิ่มความสามารถทางการแข่งขัน - การสร้างความแตกต่างอย่างต่อเนื่องจะเป็นการหลีกเลี่ยงการแข่งขันและเป็นการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในระยะยาว - เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อตราสินค้า	- การใช้เงินลงทุนด้านการสื่อสารการตลาดที่ค่อนข้างสูง - การที่ต้องทำการวิจัย และพัฒนาสินค้า (R&D) บ่อยครั้ง และเป็นจำนวนมากเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้	
กลยุทธ์จำกัดเขต หรือมุ่งเน้น (Focus Strategy)	- การสื่อสารจะแบ่งกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดอย่างชัดเจนและสามารถเลือกการสื่อสารที่มีความเหมาะสมเฉพาะกลุ่มได้ - ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ทุกกลุ่ม และทุกระดับที่เหนือกว่าคู่แข่งขัน - การให้ความสำคัญกับลูกค้าทุกระดับ ทำให้ลูกค้าเกิดความภักดีต่อตราสินค้า - เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับลูกค้า	- การต้องกำหนดกลยุทธ์หรือกิจกรรมทางการตลาดที่หลากหลายและต้องควบคุมดูแลอย่างทั่วถึง - ขนาดของตลาดอาจมีขอบเขต - คู่แข่งรายใหญ่อาจเข้ามาแข่งขันในตลาดเฉพาะส่วนเดียวกับเรา	

กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Function Level Strategy)

Segmentation Targeting & Positioning Lumpini Ville Chaengwatthana-Pakkret

Segmentation (การแบ่งส่วนส่วนตลาด)

เกณฑ์ในการแบ่งส่วนตลาด จะทำการแบ่งโดยการใช้เกณฑ์ภูมิศาสตร์ จิตวิทยา และพฤติกรรมศาสตร์โดยแบ่งเป็น

- ภูมิศาสตร์: แบ่งตามลักษณะพื้นที่ในชุมชนเมือง ใกล้สถานที่ราชการ กลุ่มชานเมือง
- จิตวิทยา: แบ่งเกณฑ์ตามแนวทางการดำเนินชีวิต (Life Style: AIO)
-พฤติกรรมศาสตร์: บริษัทฯได้แบ่งผู้บริโภคตามเกณฑ์ลักษณะการตอบสนองต่อผลประโยชน์ที่ได้จากตัวสินค้า

Targeting (กลุ่มเป้าหมาย)

ผู้ที่ต้องการที่พักอาศัยในทำเลที่มีความหนาแน่น อยู่ไม่ไกลจากระบบขนส่งมวลชน หรือทางด่วนซึ่งง่ายต่อการเดินทาง เพียบพร้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวก โดยมีระดับรายได้ปานกลางถึงกลาง-ล่างหรือประมาณ 15,000-35,000 บาทต่อครอบครัว มีอายุอยู่ระหว่าง 25-45 ปี

Product Positioning (ตำแหน่งผลิตภัณฑ์)

“คอนโดมิเนียมที่มุ่งสร้างคุณค่าที่แตกต่างเพื่อตอบสนอง Life Style และสร้างความพึงพอใจอย่างสูงสุดในราคาที่ย่อมเยา”

Perceptual Map

ตารางที่ 7 สรุปทางเลือกกลยุทธ์ และการประเมินกลยุทธ์ระดับหน้าที่

กลยุทธ์	ข้อดี	ข้อเสีย	กลยุทธ์ที่เหมาะสม
Product	- การออกแบบดีไซน์ห้องให้มีความแปลกใหม่ - ผลิตภัณฑ์ หรือบริการที่มีคุณภาพ สามารถสร้างความจงรักภักดีต่อตราสินค้า - ตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้ครอบคลุม	- บริษัทต้องใช้เงินทุนในการพัฒนาสูงในการสร้างความแตกต่าง	**ผสมผสาน Marketing Mix Strategy (7P's) + CRM สร้างจุดแข็งทางการตลาด และช่วยพัฒนา/สร้างคุณค่าใหม่ให้แก่ลูกค้า เพื่อเพิ่มความสามารถทางการแข่งขัน และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน**
Price	- กำหนดราคาให้เหมาะสมตามพื้นที่นั้นๆ	- เนื่องจากการเลือกบริโภคนั้นเป็นความพึงพอใจส่วนบุคคล ไม่ใช่ลักษณะการใช้แบบกลุ่ม และด้วยสินค้ามีมากมาย หลายแบบ ทำให้ความภักดีต่อตราสินค้าต่ำ ทำให้ผู้ซื้อมีอำนาจการต่อรองมากขึ้น ราคาที่ใกล้เคียงกันในแต่ละแบรนด์ ส่งผลให้ลูกค้าพิจารณาเลือกใช้บริการจากคู่แข่ง	
Place	- สร้างแรงจูงใจให้ลูกค้าสนใจ - การเพิ่มจำนวนโครงการ ทำให้บริษัทสามารถขยายช่องทางให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากยิ่งขึ้น - ช่วยเพิ่มโอกาสทางการตลาดให้กับบริษัท	- การเปิดโครงการใหม่ หากเลือกทำเลที่ไม่เหมาะสม ก็อาจก่อให้เกิดการไม่คุ้มทุน หรือไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้	
Promotion	- เพื่อตอกย้ำให้เกิดการรับรู้ และจดจำ รวมทั้งสร้างการรับรู้ที่ดีต่อตราสินค้า - ดึงดูดความสนใจของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย	- มีความเสี่ยงในการลงทุนในการทำการส่งเสริมการตลาด - หากออกโปรแกรมไม่ดี อาจมีผลกระทบต่อกำไรและภาพลักษณ์ของบริษัท - การใช้การส่งเสริมการขายมากเกินไป อาจทำให้คุณค่าในสายตาของลูกค้าลดลง	
People	- การให้บริการเป็นหัวใจหลักของการดำเนินธุรกิจบริษัท โดยเน้นการให้บริการแก่ลูกค้าด้วยการสร้างความประทับใจ เพื่อสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับลูกค้า และทำให้เกิดการบอกต่อ รวมทั้งสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน - การสื่อสารกับลูกค้าด้วยการบริการที่ดีของพนักงาน จะช่วยรักษาลูกค้ารายเก่า และสร้างความประทับใจแก่ลูกค้ารายใหม่ - ส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของบริษัท	- มีค่าใช้จ่ายสูงด้านการจัดโปรแกรมฝึกอบรม - การ Turn Over ของพนักงานในสาขาค่อนข้างสูง	
กลยุทธ์	**ข้อดี**	**ข้อเสีย**	
Process	- กระบวนการในการให้บริการแบบกระตือรือร้น การให้บริการที่เกินความคาดหวังของลูกค้า - เป็นการปรับปรุงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน ให้สามารถตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้าได้ดีขึ้น	- ต้องใช้ต้นทุนในการดำเนินการสูง	
Physical Evidence	- การสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับลูกค้า โดยผ่านพนักงาน และปรับปรุงโครงการ เพื่อสร้าง Emotional Touch - เป็นภาพลักษณ์ที่ดีให้กับบริษัท	- มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเพิ่มขึ้น - หากไม่มีการควบคุม อาจทำให้การปรับปรุงไม่สอดคล้องกับการวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ของบริษัท	

CRM	- การบริหารลูกค้าสัมพันธ์เพื่อสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับลูกค้า และทำให้เกิดการบอกต่อ รวมทั้งสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน - การสื่อสารกับลูกค้า จะช่วยรักษาลูกค้ารายเก่าและสร้างความประทับใจแก่ลูกค้ารายใหม่ - ก่อให้เกิดความจงรักภักดีต่อตราสินค้า - เป็นภาพลักษณ์ที่ดีให้กับบริษัท	- ต้องใช้ต้นทุนในการดำเนินการสูง - อาจโดนคู่แข่งลอกเลียนแบบ	

สรุปผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกนั้นธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ประเภทคอนโดของบริษัท แอล.พี.เอ็น. ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน) ยังคงมีอัตราการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น จึงต้องมีการพัฒนาให้เติบโตไปพร้อมกับอัตราการขยายตัวที่มากขึ้นด้วย โดยการเน้นขยายโครงการเพื่อให้ครอบคลุมและเข้าถึงลูกค้าให้ได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งการใช้กลยุทธ์การเจริญเติบโตแบบประหยัดรอบคอบ ภายใต้สภาพเศรษฐกิจที่มีความแปรปรวน และการสร้างความแตกต่างให้กับสินค้าและบริการ การมีนวัตกรรมด้านอสังหาริมทรัพย์รวมถึงการค้นหาช่องทางการจัดจำหน่ายใหม่ๆ เพื่อเพิ่มโอกาสในการขาย

การปรับปรุงและพัฒนาในทุกด้านอย่างไม่หยุดนิ่งเพื่อมุ่งที่จะตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับผู้บริโภค นำมาซึ่งการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยสามารถสรุปกลยุทธ์ที่เลือกใช้ในแต่ละลำดับขั้นของกลยุทธ์ได้ดังนี้

กลยุทธ์ระดับองค์กร: กลยุทธ์การเติบโตใน 3 รูปแบบ โดยมุ่งเน้นไปที่การผสมผสานกลยุทธ์การเติบโตต่างๆ กล่าวคือ กลยุทธ์การขยายตัวแบบพัฒนาตลาด (Market development strategy) จะเป็นกลยุทธ์หลัก โดยการขยายโครงการต่างๆไปยังพื้นที่ที่มีศักยภาพ เช่นจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ พัทยา หัวหิน ภูเก็ต เป็นต้น โดยมีกลยุทธ์การขยายตัวแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product development strategy) เช่น การสร้างโครงการเฉพาะกิจ เช่น LPN Green condo โดยเน้นในเรื่องของธรรมชาติ มีการนำน้ำเสียมาบำบัด เพื่อใช้ในการดูแลรักษาต้นไม้ เพื่อเป็นการประหยัดค่าส่วนกลางในการดูแลรักษา ซึ่งเป็นการพัฒนาให้เข้ากับโลกในยุคปัจจุบัน และกลยุทธ์การขยายตัวแบบกระจายธุรกิจ (Diversification growth strategy) โดยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ยกตัวอย่าง เช่น การสร้างบ้านหรือทาวน์เฮ้าส์ภายใต้ชื่อของ LPN เพื่อตอบสนองลูกค้ากลุ่มใหม่ เป็นส่วนสนับสนุน เนื่องจากบริษัทฯมีศักยภาพเอื้ออำนวยต่อการเติบโตในสถานการณ์ของตลาดในปัจจุบัน กลยุทธ์การเติบโตใน 3 รูปแบบดังกล่าวข้างต้นจึงเน้นกลยุทธ์ที่ตอบโจทย์และน่าจะเป็นกลยุทธ์ที่สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในระยะยาวทั้งจากคู่แข่งขันทางตรงในอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์ประเภทคอนโดมิเนียมหรือจากสินค้าทดแทนในตลาดอื่นๆ

กลยุทธ์ระดับธุรกิจ: กลยุทธ์ที่จะทำให้ได้เปรียบเหนือคู่แข่งขัน กลยุทธ์ที่ผสมผสานระหว่างกลยุทธ์ผู้นำด้านต้นทุน (Cost Leadership Strategy) โดยใช้จุดแข็งในด้านของความชำนาญ ความรวดเร็วในการก่อสร้าง การควบคุมค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆในทุกกระบวนการอย่างเข้มงวด เพื่อให้มีต้นทุนต่ำที่สุด และกลยุทธ์การสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งขัน (Differentiation Strategy) โดยการนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น พนักงานดูแลลูกค้าอย่างเป็นมิตร เหมือนคนในครอบครัว ยิ้มแย้มแจ่มใส คอยทักทายและช่วยเหลือ และการดีไซน์ห้องที่ถูกปรับขนาดห้องให้เล็กลงเพื่อรักษาระดับราคานั่น ช่วยทำให้ลูกค้าไม่รู้สึกถึงความแตกต่าง แต่ต้องอยู่ภายใต้การคำนึงถึงปัจจัยที่ผู้บริโภคต้องการ

กลยุทธ์ระดับหน้าที่: ในส่วนของการวางกลยุทธ์ทางด้านการตลาด ใช้กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดบริการ 7 P's สามารถกำหนดกลยุทธ์ของแต่ละส่วนประสมได้ดังนี้

- Product: การสร้างนวัตกรรมทางด้านผลิตภัณฑ์ให้มีความแปลกใหม่อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการมุ่งสร้างความแตกต่างให้กับสินค้า และการบริการที่ประทับใจ จะช่วยสร้างประสบการณ์ที่ดี และความพึงพอใจสูงสุดให้กับลูกค้า ช่วยก่อให้เกิดการบอกต่อ รวมทั้งเพิ่มความสามารถทางการแข่งขัน
- Price: จะใช้การตั้งราคาอย่างสมเหตุสมผล เนื่องจากแต่ละโครงการมีความแตกต่างในตัวสินค้า
- Place: การขยายโครงการเพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่เป้าหมาย
- Promotion: รูปแบบการส่งเสริมการตลาด มีการปรับให้เหมาะสมกับความต้องการของลูกค้า และสภาพแวดล้อมทางธุรกิจด้วย
- People: พนักงานต้องมีความเป็นเลิศในทุกด้าน ทั้งด้านการให้บริการ การบริหารจัดการงานที่รับผิดชอบ การสร้างความประทับใจ เพื่อสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับ เพื่อเป็นการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน
- Process: กระบวนการในการให้บริการแบบกระตือรือร้น การให้บริการที่เกินความคาดหวังของลูกค้า
- Physical Evidence: การสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับลูกค้า โดยผ่านพนักงาน และการตกแต่งสภาพแวดล้อมภายในโครงการ เพื่อสร้าง Emotional Touch

นอกจากนี้ยังผสมผสานกลยุทธ์การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ (Customer Relationship) เพื่อสร้างจุดแข็งทางการตลาด และช่วยพัฒนาสร้างคุณค่าใหม่ให้แก่ลูกค้า เพื่อเพิ่มความสามารถทางการแข่งขัน และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน การกำหนดกลยุทธ์ทั้งหมดที่กล่าวมาเพื่อมุ่งหวังที่จะสร้าง Value Added ให้กับลูกค้า และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างสูงสุดอีกด้วย เพื่อให้ลูกค้าเกิด Brand Experience และ Brand Loyalty

ข้อจำกัดในการศึกษาครั้งนี้

1. ข้อมูลที่นำมาประกอบการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาอาจทำการศึกษาได้ไม่ครอบคลุมในหลายประเด็น อันเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านข้อมูลบางอย่างที่ไม่สามารถเปิดเผยได้
2. ข้อจำกัดของระยะเวลาในการทำการศึกษา อาจทำให้เกิดความบกพร่องในการวิเคราะห์กลยุทธ์

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้เป็นการศึกษาถึง กลยุทธ์ธุรกิจ และกลยุทธ์การตลาดเพื่อรักษาความเป็นผู้นำของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ประเภทคอนโดมิเนียมในเขตกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาโครงการลุมพินี วิลล์ แจ้งวัฒนะ - ปากเกร็ด โดยบริษัท แอล.พี.เอ็น. ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน)การศึกษาส่วนใหญ่จึงมุ่งเน้นไปในเรื่องของการกำหนดกลยุทธ์ในแต่ระดับไม่ว่าจะเป็น ระดับองค์กร ระดับบริษัท และระดับหน้าที่ ซึ่งต้องกำหนดให้สอดคล้องกัน ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับโครงการลุมพินี วิลล์ แจ้งวัฒนะ - ปากเกร็ดในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้ศึกษาขอแนะนำให้ศึกษาในแนวทางของการเปรียบเทียบกับคู่แข่งขันในภาพกว้างมากยิ่งขึ้น และควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ ทัศนคติและความพึงพอใจของผู้บริโภคที่อยู่อาศัยคอนโดมิเนียม เปรียบเทียบกับที่อยู่อาศัยประเภทอื่นๆ เช่น บ้านเดี่ยว ทาวน์เฮ้าส์ เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบกลยุทธ์และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้

ข้อเสนอแนะสำหรับโครงการลุมพินี วิลล์ แจ้งวัฒนะ – ปากเกร็ด

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภคที่ได้จากการ Survey สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือวางแผนการตลาดกลุ่มเป้าหมายได้ต่อไป

2. ควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์และออกแบบให้มีความทันสมัยและตรงตามความ ต้องการของลูกค้า มีการเลือกใช้วัสดุในการก่อสร้างให้มีความแข็งแรงทนทาน ผู้ประกอบการควรที่จะพัฒนาความมีชื่อเสียงของบริษัท หรือ ความมีชื่อเสียงของคอนโดมิเนียม ให้มีอุปกรณ์ ครบครันและมีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการสร้างความแตกต่างให้กับผู้บริโภค

3. ควรมีการตั้งราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคจะได้รับ เพื่อว่าเป็นการกระตุ้นความต้องการซื้อ ซึ่งทำให้ผู้บริโภคเกิดการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ ควรกำหนดเงื่อนไข และระยะเวลาในการชำระเงินในหลายรูปแบบ เช่น ดอกเบี้ย 0% ดาวน์ต่ำหรือ ผ่อนนาน ดอกเบี้ยต่ำ เป็นต้น เพื่อให้ผู้บริโภคมีทางเลือกที่หลากหลาย เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภค

4. ควรเน้นการใช้เครื่องมือในการสื่อสารแบบ Below the line marketing มากขึ้นเพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายด้านการตลาด และแนวโน้มปัจจุบันผู้บริโภคให้ความสนใจในและเปิดรับเครื่องมือเหล่านี้มากขึ้น

บรรณานุกรม

ชื่นจิตต์ แจ้งเจนกิจ. 2546. การบริหารลูกค้าสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. ทิปปิ้ง พอยท์.

พิบูล ทีปะปาล. 2545. หลักการตลาดยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. 2546. การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์ม และไซเท็กซ์.

สุดาดวง เรืองจิระ. 2546. หลักการตลาด. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ประกายพรึก.

เสรี วงษ์มณฑา. 2546. กลยุทธ์การวางแผนการตลาด. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อดุลย์ จาตุรงคกุล. 2546. การบริหารการตลาด กลยุทธ์และยุทธวิธี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เอกชัย อภิศักดิ์กุล และ ทรรศนะ 2551. การจัดการเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. เจเอสทีพับลิชชิ่ง.

อัจจิมา เศรษฐบุตร, สายสวรรค์ วัฒนพานิช. 2544. การบริหารการตลาด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศาสตราจารย์ ดร.เขมมารี รักษ์ชูชีพ. 2537. การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Kotler, Philip. 1997. Marketing management : analysis, planning, implementation and control. 9 th ed. New Jersy : A Simom & Schuster Company.

Kotler, Philip. 2000. Marketing Management. 10th ed. New Jersy: Prentice Hall.

Nilson Torsten H. 1998. Competitive Branding. England : John Wiley & Sons Ltd.

Scott,Davis M. 2000. Brand Asset Management.San Francisco : Jossey-Bass Inc.

Upshow, Lynn B. 1995. Building Brand Identity. New

การศึกษากลยุทธ์การตลาดและการจัดการเชิง กลยุทธ์ของธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่ กรณีศึกษาแรงจูงใจที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อสินค้า HOUSE BRAND ของบริษัท บิ๊กซีซุปเปอร์เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)

วาสนา พวงบุบผา, ฐานิตา ฆ้องฤกษ์
บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษากลยุทธ์การตลาดและการจัดการเชิง กลยุทธ์ของธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่ กรณีศึกษาแรงจูงใจที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อ สินค้า HOUSE BRAND ของบริษัท บิ๊กซีซุปเปอร์เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการในประเทศไทยโดยดำเนินธุรกิจในรูปแบบของ“ไฮเปอร์มาร์เก็ต”หรือ “ซูเปอร์เซ็นเตอร์” ซึ่งเป็นธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ภายใต้ชื่อ “บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์” กระจายอยู่ทั่วไปในเขตชุมชนเมืองในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่ ด้วยส่วนแบ่งตลาดถึง 38% เทศโก้ โลตัส 44% แม็คโคร 18% แต่ปัจจุบัน เนื่องจากการดำเนินงานของบิ๊กซีเป็นธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่ กลยุทธ์ที่ใช้นั้นก็คือการขยายธุรกิจเพื่อช่วงชิงส่วนแบ่งการตลาด ซึ่งต้องใช้เงินทุนเป็นจำนวนมากแต่ก็ยังเป็นอันดับ 2 และประกอบกับความไม่แตกต่างของกลยุทธ์ของธุรกิจค้าปลีกที่ใช้เฮ้าส์แบรนด์เหมือนกัน ซึ่งปัจจุบันการแข่งขันค่อนข้างรุนแรง แต่ยังต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อไป ซึ่งจำเป็นที่ธุรกิจต้องศึกษาถึงปัญหาและแนวทางเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานตามกรอบกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ ผู้ศึกษาได้ออกแบบการวิจัยแบบบูรณาการเป็นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในเชิงคุณภาพ วิธีการศึกษามีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสองแหล่งคือข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิ จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งสองส่วนมาทำการวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ในการสรุปและประมวลผล โดยมีการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ได้แก่ Five Forces Model , SWOT Analysis, TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมในทั้งสามระดับ วัตถุประสงค์ คือ 1.เพื่อศึกษาปัญหาและแรงจูงใจที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าเฮาส์แบรนด์ของบิ๊กซี ซุปเปอร์เซ็นเตอร์ สาขาเพชรเกษม ในเขตกรุงเทพมหานคร 2.เพื่อศึกษากลยุทธ์การตลาดและการจัดการเชิงกลยุทธ์ในปัจจุบันของธุรกิจปลีกขนาดใหญ่ ของ บิ๊กซี ซุปเปอร์เซ็นเตอร์ 3.เพื่อศึกษากลยุทธ์ในระดับองค์กร ระดับหน่วยธุรกิจ และระดับหน้าที่ทางด้านการตลาดของบิ๊กซี ซุปเปอร์เซ็นเตอร์

บทนำ

บิ๊กซี ซูเปอร์มาร์เก็ต ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2536 เป็นผู้ประกอบการค้าปลีกสินค้าเพื่อผู้บริโภคชั้นนำแห่งหนึ่งของประเทศไทย บริษัทจำหน่ายสินค้าคุณภาพดีราคาถูกหลากหลายประเภทในร้านค้าปลีกสมัยใหม่ ในการดำเนินธุรกิจภายใต้สโลแกน “เราให้คุณมากกว่าคำว่าราคาถูก” บิ๊กซีมุ่งมั่นที่จะมอบคุณค่าสูงสุดแก่ลูกค้าของเราผ่านราคาที่ถูก สินค้าและบริการที่มีให้เลือกสรรมากมาย บรรยากาศที่มีความสะอาดและเอื้ออำนวยความสะดวกในการเลือกซื้อสินค้า ตลอดจนบริการที่โดดเด่น

บิ๊กซีมีพนักงานมากกว่า 16,079 คน ปฏิบัติงานอยู่ในทุกภูมิภาคทั่วในช่วงปลายปี 2553 บิ๊กซีได้เข้าซื้อกิจการของคาร์ฟูร์ในช่วงปลายปี ปัจจุบันผลทำให้บิ๊กซี กลายเป็นผู้นำด้านค้าปลีกในส่วนของไฮเปอร์มาร์เก็ตใกล้เคียงเทสโก้โลตัสในปี 2554 โดยส่งผลให้บิ๊กซีมีจำนวนสาขาของไฮเปอร์ มาร์เก็ตรวมทั้งสิ้น 105 สาขา (บิ๊กซี 71 สาขา และคาร์ฟูร์ 34 สาขา)

หลักการสำคัญประการหนึ่งของบริษัทคือการเป็นองค์กรธุรกิจที่เป็นพลเมืองดีของประเทศ ซึ่งสร้างคุณประโยชน์แก่สังคม ในขณะเดียวกันก็มอบคุณประโยชน์ต่างๆ แก่ลูกค้า พนักงาน และผู้ถือหุ้นของเรา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้ บิ๊กซีจึงสนับสนุนกิจกรรมการกุศลและกิจกรรมเพื่อชุมชนที่จัดขึ้นในพื้นที่ที่เราดำเนินธุรกิจและได้ดำเนินการผ่านมูลนิธิบิ๊กซีด้วย

ธุรกิจซูเปอร์เซ็นเตอร์

- บิ๊กซี ทั้ง 73 สาขา ตั้งอยู่ในทำเลที่เดินทางได้สะดวก จัดสรรพื้นที่ส่วนใหญ่ของห้างให้เป็นพื้นที่สำหรับการจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคคุณภาพเยี่ยมในราคายุติธรรม ปัจจุบันบิ๊กซีมีสินค้าให้เลือกซื้อกว่า 100,000 รายการเพื่อสนองตอบทุกความต้องการของลูกค้า พร้อมจัดทำรายการส่งเสริมการขายต่างๆ เพื่อให้ลูกค้าได้ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า
- สินค้าของ บิ๊กซี แบ่งออกเป็นห้าประเภทหลัก ดังนี้
  - อาหารสด ประเภทเนื้อสัตว์ อาหารทะเล ผลไม้และผักสด (อาหารพร้อมปรุง และอาหารพร้อมรับประทาน) อาหารแช่แข็ง อาหารอบ รวมถึงสมุนไพรและเครื่องเทศต่างๆ
  - สินค้าอุปโภคและบริโภค ได้แก่ เครื่องปรุงรส และเครื่องประกอบอาหาร เครื่องดื่มต่างๆ อาทิ น้ำอัดลม และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ขนมขบเคี้ยว ของใช้ส่วนตัว ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด อาหารและของใช้สำหรับสัตว์เลี้ยง
  - เสื้อผ้าและเครื่องประดับ สุภาพบุรุษ สตรี เด็ก และทารก รวมถึงรองเท้าและเครื่องสำอาง
  - เครื่องใช้ไฟฟ้า ได้แก่ อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้านานาชนิด เช่น เครื่องปรับอากาศ ตู้เย็นฯลฯ อุปกรณ์เครื่องใช้ในครัว อุปกรณ์เพื่อความบันเทิงภายในบ้าน เทป ซีดี อุปกรณ์ประดับยนต์ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือซ่อมแซมบำรุงรักษาบ้าน
  - อุปกรณ์ตกแต่ง และของใช้ภายในบ้าน ได้แก่ เฟอร์นิเจอร์ เครื่องครัว บรรจุภัณฑ์ และเครื่องใช้พลาสติก อุปกรณ์กีฬา และของเด็กเล่น

ธุรกิจทาวน์เซ็นเตอร์

บิ๊กซี ทาวน์ เซ็นเตอร์ ให้บริการเช่าพื้นที่ภายใน และภายนอก ของ บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ กับผู้ทำธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่แตกต่าง และไม่เป็นคู่แข่งกับ บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ ซึ่งจะทำให้ บิ๊กซี มีสินค้าและบริการที่หลากหลายยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมาย คือการมอบประสบการณ์การจับจ่ายแบบครบวงจร (one-stop-shopping) ให้แก่ลูกค้า

ปัญหา และลักษณะปัญหาที่สำคัญของบริษัท ประกอบด้วย

ปัญหาระดับองค์กร เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 บิ๊กซีได้ทำการประมูลซื้อกิจการ คาร์ฟูร์ ประเทศไทย คือ สาขาไฮเปอร์มาร์เก็ตรวมทั้งสิ้น 105 สาขา (บิ๊กซี 71 สาขา และ คาร์ฟูร์ 34 สาขา) แต่เมื่อมารวมตัวกันแล้วก็ยังไม่สามารถเป็นอันดับ1 ของตลาดค้าปลีกตามได้ โดยใช้กลยุทธ์แบบHorizontalในการควบกิจการหรือขยายตัวเข้าไปในธุรกิจเดิม

ปัญหาระดับธุรกิจ ความไม่แตกต่างในผลิตภัณฑ์ที่มุ่งที่การผลิตสินค้าที่มีมาตรฐาน(Standardized products)ด้วยต้นทุนต่อหน่วยที่ต่ำ ซึ่งเทียบกับคู่แข่งโดยที่ใช้กลยุทธ์เดียวกัน คือสินค้าเฮ้าส์แบรนด์

ปัญหาระดับหน้าที่ / ผลิตภัณฑ์ กลยุทธิ์ในการสร้างยอดขายของบิ๊กซีนั้นคือการผลิตสินค้าเฮ้าส์แบรนด์ทางบิ๊กซีซึ่งผ่านการเรียนรู้ลองผิดลองถูกกับสินค้าเฮ้าส์แบรนด์มาระยะหนึ่ง ความท้าทายต่อไปของบิ๊กซีจึงอยู่ที่การพัฒนาสินค้าเฮ้าส์แบรนด์ เนื่องจากทางเทสโก้มีรายการของสินค้ากว่า 10,000 และส่วนแบ่งทางการตลาดมีถึง 50%ของกลุ่มธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่ แต่บิ๊กซีมีเพียง 1,505 รายการ ในปัจจุบัน ซึ่งพิจารณาแล้วสินค้าประเภทเฮ้าส์แบรนด์ของบิ๊กซีเมื่อเทียบเปอร์เซ็นต์ดังนี้

สรุปปัญหา เนื่องจากการดำเนินงานของบิ๊กซีเป็นธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่ กลยุทธ์ที่ใช้นั้นก็คือการขยายธุรกิจเพื่อช่วงชิงส่วนแบ่งการตลาด ซึ่งต้องใช้เงินทุนเป็นจำนวนมากแต่ก็ยังเป็นอันดับ 2 และประกอบกับความไม่แตกต่างของกลยุทธ์ของธุรกิจค้าปลีกที่ใช้เฮ้าส์แบรนด์เหมือนกัน ซึ่งปัจจุบันการแข่งขันค่อนข้างรุนแรง แต่ยังต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อไป ซึ่งปัญหาทั้งสามระดับ จำเป็นต้องศึกษาเพิ่มเติมเพื่อวิเคราะห์ ยืนยันรายละเอียดปัญหา และวิจัยค้นหาแนวทางแก้ปัญหาและกำหนดกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 ระดับ

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ปัญหา และการจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเพิ่มผลประกอบการของธุรกิจผลิตบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป กรณีศึกษาบริษัท ไทยเพรซิเดนท์ฟูดส์ จำกัด(มหาชน) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าความรู้และได้ดำเนินการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ข้อใหญ่ คือ

1. การจัดการเชิงกลยุทธ์

โดยมีการใช้ความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กรเป็นตัวกำหนดกลยุทธ์ ทั้งนี้มีการคำนึงถึงระดับที่แตกต่างกันของกลยุทธ์ซึ่งระดับของกลยุทธ์นั้นประกอบไปด้วย 3 ระดับดังนี้ คือ กลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Level Strategy), กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Level Strategy)และกลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Level Strategy)

มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในอุตสาหกรรม (Five Forces Model) เพื่อให้ทราบถึงสภาพคู่แข่งหน้าใหม่ ทราบความต้องการลูกค้า สินค้าทดแทน ผู้จัดจำหน่ายวัตถุดิบ และสามารถทราบถึงการแข่งขันในอุตสาหกรรมเดียวกัน โดยแบบการวิเคราะห์อุปสรรคกีดขวางการเข้าสู่อุตสาหกรรม, แรงผลักดันจากผู้ผลิตหรือคู่แข่งที่มีในอุตสาหกรรม อำนาจต่อรองของผู้ขาย, อำนาจการต่อรองของกลุ่มผู้ซื้อหรือลูกค้า และแรงผลักดันซึ่งเกิดจากสินค้าอื่นๆซึ่งสามารถใช้ทดแทนได้

รวมถึงเครื่องมือในการวิเคราะห์ และพิจารณาความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมภายใน ในส่วนของจุดแข็ง และจุดอ่อน และการวิเคราะห์สถานการณ์ภายนอกในส่วนของโอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) รวมทั้ง TOWS Matrix เป็นตารางการวิเคราะห์ที่นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดออกมาเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ประเภทต่างๆ

2.การจัดการการตลาด และกลยุทธ์การตลาด

ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing mix) เป็นเครื่องมือพื้นฐานทางการตลาดที่สำคัญ ที่นักการตลาดนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกัน เพื่อให้สามารถตอบสนองความพึงพอใจแก่กลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้ ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการตลาด (Promotion) รวมทั้งการวิเคราะห์วงจรผลิตภัณฑ์ และแผนผัง BCGเพื่อสามารถกำหนดและประเมินผลิตภัณฑ์ของตน และแนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ (CRM)

เพื่อช่วยให้องค์กรสามารถจัดการกระบวนการต่างๆภายในองค์กรให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้เพื่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดต่อองค์กร

ระเบียบวิธีการศึกษาและผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาตามกรอบกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ ผู้ศึกษาได้ออกแบบการวิจัยแบบบูรณาการ เป็นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ วิธีการศึกษามีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสองแหล่งคือข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิ จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งสองส่วนมาทำการวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ในการสรุปและประมวลผล โดยมีการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการวิเคราะห์เพื่อสรุปเลือกใช้กลยุทธ์ทั้งสามระดับ คือ กลยุทธ์ระดับองค์กร กลยุทธ์ระดับหน่วยธุรกิจ และ กลยุทธ์ระดับหน้าที่

ส่วนที่ 1 การวิจัยปฐมภูมิ แบบเชิงปริมาณ โดยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผลการวิเคราะห์พฤติกรรมกรณีศึกษาแรงจูงใจที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อสินค้าHOUSE BRAND กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้บริโภคในห้างบิ๊กซี ซุปเปอร์เซ็นเตอร์ สาขาเพชรเกษม เขตบางแค กรุงเทพฯจำนวน 100 คน ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษานั้น ผู้ศึกษาแบ่งการนำเสนอเป็นส่วนต่างๆดังนี้

สรุปกลุ่มตัวอย่างมีระดับของแรงจูงใจที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าเฮ้าส์แบรนด์ บิ๊กซี ซุปเปอร์เซ็นเตอร์ ด้านเหตุผล ต่อสินค้าตรา "บิ๊กซี" และ แรงจูงใจที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าเฮ้าส์แบรนด์ บิ๊กซีซุปเปอร์เซ็นเตอร์ สาขาเพชรเกษม ด้านเหตุผล ต่อสินค้าตรา "บิ๊กซี" การตัดสินใจซื้อสินค้าโดยคำนึงถึงคุณภาพของสินค้าว่าเหมาะสมกับราคา

ส่วนที่ 2 การวิจัยปฐมภูมิ แบบเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) บทสัมภาษณ์**นายกุฎาธาร นาควิโรจน์ ผู้อำนวยการฝ่ายองค์กรสัมพันธ์** บริษัท บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) ผู้บริหารห้างค้าปลีก บิ๊กซี เปิดเผยกับ "ฐานเศรษฐกิจ" ว่า ปีนี้การแข่งขันดุเดือดแน่ เพราะเราเป็นผู้นำด้านราคา และต้องรักษาความเป็นผู้นำต่อไป กลยุทธ์การทำตลาดจึงต้องเต็มที่ และเน้นความครบครันทั้งเรื่องราคา โปรโมชั่น ซีอาร์เอ็ม ซึ่งทั้งหมดจะคำนึงถึงความต้องการของผู้บริโภคเป็นหลัก เช่น แคมเปญล่าสุดที่ร่วมกับซิตี้ แบงก์ จัดทำบัตรเครดิตซิตี้ แบงก์-บิ๊กซี แพลตตินั่มขึ้น เพื่อมอบสิทธิพิเศษให้กับผู้ถือบัตร และหากเป็นสมาชิกบัตรบิ๊ก คาร์ด ก็จะได้สิทธิพิเศษที่เพิ่มขึ้นไปอีก "นโยบายของบริษัท ยังให้ความสำคัญเรื่องของราคา เป็นกลยุทธ์หลักในการกำหนดแผนทางการตลาดในปีนี้ เพราะบริษัทมุ่งสร้างและสื่อสารไปยังผู้บริโภคต่อเนื่องมายาวนาน ขณะเดียวกันก็จะเพิ่มแคมเปญ เพื่อตอกย้ำความเป็นผู้นำด้านสินค้าราคาถูก การจัดโปรโมชันเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า การกระตุ้นบรรยากาศการจับจ่ายซื้อสินค้าภายในศูนย์ รวมทั้งการกระตุ้นการซื้อสินค้าของสมาชิก ที่ถือบัตรบิ๊ก คาร์ด ซึ่งมีอยู่กว่า 6 ล้านคน ให้มีการจับจ่ายที่เพิ่มขึ้น และมีผู้มาสมัครมากขึ้น" การดำเนินธุรกิจในปีนี้ บริษัทยังคงใช้กลยุทธ์ในเรื่องของความคุ้มค่า คุ้มราคา และจำหน่ายสินค้าราคาถูก เนื่องจากบริษัทมีการติดตามราคาสินค้าในตลาด เพื่อให้ถูกชัวร์อย่างต่อเนื่อง จากกรณีที่มีกระแสข่าวออกมาว่า คู่แข่งในตลาดจะเปิดตัวแคมเปญขายสินค้าราคาถูกกว่าบริษัท 1 บาทนั้น บริษัทไม่มีความกังวลในเรื่องดังกล่าว เพราะบริษัทขายสินค้าราคาถูกอยู่แล้ว สำหรับภาพรวมกำลังซื้อในช่วงเดือนมกราคมนี้ เริ่มมีแนวโน้มที่ดีขึ้น ภายหลังจากช่วงหลังน้ำท่วมที่ผ่านมา กำลังซื้อของผู้บริโภคปรับตัวลดลงไปส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะการซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าว ผู้บริโภคจะเน้นการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นเท่านั้น โดยใช้สินค้าเฮ้าส์แบรนด์มาเป็นตัวเลือกให้ผู้บริโภค แต่ตอนนี้เริ่มเห็นผู้บริโภคออกมาจับจ่ายซื้อสินค้าในกลุ่ม ครื่องใช้ไฟฟ้าและสินค้าอื่น ๆ มากขึ้น อย่างไรก็ดี หลังจากเข้าซื้อกิจการของคาร์ฟูร์ในเมืองไทย ทำให้บิ๊กซี มีจำนวนสาขาเพิ่มขึ้นเป็น 170 สาขา ใน 6 รูปแบบ ประกอบด้วย บิ๊กซี เอ็กซ์ตร้า ,บิ๊กซี ซูเปอร์มาร์เก็ต,บิ๊กซี มาร์เก็ต ,มินิ บิ๊กซี ,บิ๊กซี จัมโบ้ และร้าน

เพียว กระจายอยู่ทั่วประเทศทำให้สามารถให้บริการลูกค้าได้ทั่วถึงมากขึ้น และปีนี้บริษัทมีแผนที่จะขยายสาขาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีจำนวนสาขาใกล้เคียงกับเทสโก้ โลตัสและแผนการจัดการในอนาคต ก็คือ จะเป็นผู้นำทางด้านของธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่การมีส่วนแบ่งทางการตลาดที่เพิ่มขึ้น ,โดยต้องการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์และตอบสนองความต้องการกับทุกกลุ่มเป้าหมาย

ส่วนที่ 3 การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมภายในสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร แนวคิดการตลาดและกลยุทธ์การตลาด โดยใช้กรอบของกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น รายงานประจำปีย้อนหลัง 3 ปีตั้งแต่ปี 2551 – 2553, บทความและข่าวเกี่ยวกับตลาดบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปในประเทศไทย รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ในการวิเคราะห์ SWOT , Five Forces , STP, 4P และ TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในแต่ละระดับต่อไป

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

กลยุทธ์การเติบโต (Growth Strategy)

โดยอาศัยจุดเด่นของบริษัท ที่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญในเรื่องธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่ (Concentration Growth Strategy) และมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและยอมรับมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน โดยสามารถนำจุดเด่นนี้ไปดำเนินกลยุทธ์การเจริญเติบโตตามแนวนอน(Horizontal Growth Strategy เป็นการขยายธุรกิจไปสู่ตลาดใหม่โดยใช้ผลิตภัณฑ์เดิมซึ่งเรามีความชำนาญและได้รับการยอมรับ จะทำให้การเปิดตลาดใหม่มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จได้ไม่ยากนักและเรายังสามารถจัดหาสินค้าจากที่อื่นโดยอาจเป็นการพัฒนาสินค้าเฮาน์แบรนด์ที่เรียกว่า “กลยุทธ์การรวมธุรกิจไปข้างหลัง” (Backward Integration Strategy) ทำให้มีความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น และยังทำให้บริษัทฯสามารถขยายตลาด เพิ่มส่วนแบ่งครองตลาดได้อีกด้วย

กลยุทธ์ในระดับธุรกิจ (Business Strategy)

แนวทางเลือกกลยุทธ์ในระดับธุรกิจ มี 4 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์สร้างความแตกต่าง(Differentiation Strategy) กลยุทธ์มุ่งเน้นธุรกิจที่เชี่ยวชาญ (Focused Different Strategy) กลยุทธ์ผู้นำต้นทุนต่ำ (Cost Leadership Strategy) กลยุทธ์มุ่งเน้นลดต้นทุน (Cost Focus Strategy)Differentiation Strategy กลยุทธ์การสร้างความแตกต่างนี้ที่เลือกใช้เพราะจะทำให้เพิ่มความสามารถในการแข่งขันขององค์กรที่มีตลาดกว้างโดยการสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ทำให้องค์กรมีกำไรสูงขึ้น และสามารถอยู่รอดได้ในสถานการณ์ที่มีการแข่งขันที่รุนแรง โดยบริษัทจะทำการพัฒนาเทคโนโลยีในการนำเสนอข้อมูลสินค้าและการให้บริการทำให้สามารถอยู่เหนือคู่แข่งได้ และเป็นการกีดกันการเข้าสู่อุตสาหกรรมของผู้เข้าตลาดรายใหม่ได้ด้วย การสร้างมูลค่าต่างๆ ให้โดดเด่นเหนือคู่แข่ง เช่น คุณภาพของสินค้า เทคโนโลยีที่ช่วยในการให้ข้อมูลของสินค้าและการบริหารงาน รวมไปถึงการให้บริการ เป็นต้น กลยุทธ์ในระดับธุรกิจที่เลือกคือกลยุทธ์สร้างความแตกต่าง (Differentiation Strategy) กลยุทธ์การสร้างความแตกต่างนี้ที่เลือกใช้เพราะจะทำให้เพิ่มความสามารถในการแข่งขันขององค์กรที่มีตลาดกว้างโดยการสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ทำให้องค์กรมีกำไรสูงขึ้นและสามารถอยู่รอดได้ในสถานการณ์ที่มีการแข่งขันที่รุนแรง โดยบริษัทจะทำการพัฒนาเทคโนโลยีในการนำเสนอข้อมูลสินค้าและการให้บริการทำให้สามารถอยู่เหนือคู่แข่งได้ และเป็นการกีดกันการเข้าสู่อุตสาหกรรมของผู้เข้าตลาดรายใหม่ได้ด้วย การสร้างมูลค่าต่างๆ ให้โดดเด่นเหนือคู่แข่ง เช่นคุณภาพของสินค้า เทคโนโลยีที่ช่วยในการให้ข้อมูลของสินค้าและการบริหารงาน รวมไปถึงการให้บริการ เป็นต้น

กลยุทธ์ในระดับหน้าที่ (Functional Strategy)

จากการวิเคราะห์ประเมิลผลสรุปจากแบบสอบถามจากแบบสอบถามมาช่วยในการวิเคราะห์แรงจูงใจที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในเขตบางแค สาขาเพชรเกษม เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกเครื่องมือในการออกแบบMarketing Offer ให้กับผู้บริโภคได้นั้น จากการประเมินแรงจูงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการในการตัดสินใจซื้อสินค้าเฮ้าส์แบรนด์ ที่ส่งผลมากที่สุดคือทางด้านเหตุผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการตัดสินใจซื้อสินค้าโดยคำนึงถึงคุณภาพของสินค้าว่าเหมาะสมกับราคา กลยุทธ์การส่งเสริมการขาย (Sales Promotion) ขายโดยใช้พนักงาน (Personal selling) เป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งอาจจะรวมไปถึงการให้บริการในการขาย เมื่อสินค้านั้นเหมาะสมกับการขายโดยใช้พนักงาน เมื่อลักษณะสินค้าต้องมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ (Product Knowledge)

บรรณานุกรม

ธีรดา ตันธรรศกุล. 2542. ได้ศึกษาถึงความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการซื้อสินค้าเฮ้าส์แบรนด์ของกลุ่มผู้หญิงในเขตกรุงเทพมหานคร

อารีรัตน์ อ่อนอำไพ. 2550. พฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า เฮ้าส์แบรนด์ จากธุรกิจดิสเคานท์สโตร์ กรณีศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

นฤมล ปฐมศิริกุล. 2553. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าเฮ้าส์แบรนด์ "คาร์ฟูร์"

ทศพร ศิริสัมพันธ์. 2539. การบริหารรัฐกิจเชิงกลยุทธ์. (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

ศุธิกานต์ ช่อมะกอก.2552. การศึกษากลยุทธ์การตลาดบูรณาการซึ่งสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาบริษัท บิ๊กซี ซุปเปอร์เซนเตอร์(มหาชน)

บริษัทศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด. 2545. สินค้าเฮ้าส์แบรนด์ของผู้ประกอบการค้าปลีก

แบรนด์บรรษัท. 2553. ปีที่ 61 ฉบับที่ 21049

ฐานเศรษฐกิจ. 22 มกราคม 2555 กอง บก.ฐานเศรษฐกิจ ข่าวหน้า1

Greenley, Gordone L. 1989 Strategic Management. (London : Prentice-Hall)

http://www.bigc.co.th

http://www.carrefour.co.th

http://www.siammakro.co.th

http://www.tescolotus.net

http://incquity.com/articles/marketing-boost/8p-marketing

การศึกษากลยุทธ์ทางธุรกิจ และ กลยุทธ์การตลาดของผลิตภัณฑ์ปูนซีเมนต์ กรณีศึกษา ปูนซีเมนต์ตราช้าง บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

ศุภวรรณ นครน้อย ดร. สวรส ศรีสุตโต
สาขาวิชาการตลาด, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองเรื่อง กลยุทธ์ทางธุรกิจ และ แผนการตลาดของผลิตภัณฑ์ปูนซีเมนต์ - กรณีศึกษาปูนซีเมนต์ตราช้าง บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ตามวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อวิเคราะห์ /ยืนยันปัญหา และผลกระทบของธุรกิจปูนซีเมนต์ หลังจากรัฐบาลประกาศให้ลดราคาปูนซีเมนต์ลง 2) เพื่อศึกษาแนวทางกำหนดกลยุทธ์ธุรกิจ /กลยุทธ์การตลาด เพื่อให้ธุรกิจเพิ่มยอดขาย เพิ่มกำไร และรักษาส่วนครองตลาด ในส่วนของ ผลิตภัณฑ์ปูนซีเมนต์ ตราช้าง โดยผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาโดยเก็บข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ จากแหล่งข้อมูลต่างๆ

จากการศึกษาพบว่า หลังจากรัฐบาลประกาศให้ลดราคาปูนซีเมนต์ลง มีผลทำให้กำไรสุทธิของบริษัทลดลง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการทำการตลาด เพื่อรักษาส่วนครองตลาด และยอดขายให้มีกำไรมากขึ้น บริษัทควรทำกลยุทธ์การพัฒนาตลาด (Market Development Strategy) ซึ่งบริษัทมีข้อได้เปรียบจากการที่บริษัท ได้รับความเชื่อมั่นในตราสินค้า ชื่อเสียงบริษัท และมีส่วนครองตลาดเป็นอันดับหนึ่ง นอกเหนือจากนั้นบริษัทยังมีพันธมิตรทางธุรกิจที่เหนียวแน่น นอกจากนี้แล้วบริษัทควรกำหนดกลยุทธ์ระดับหน่วยธุรกิจ บริษัทใช้กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง (Differentiation Strategy) โดยการสร้างความแตกต่างผลิตภัณฑ์ในด้านคู่แข่งขันการผลิตปูนซีเมนต์ที่มี เจาะจง เหมาะสมกับงาน เช่น ช้างทนน้ำเค็ม ดินเค็ม หรือ ช้างทนน้ำทะเล และมีการสร้างความแตกต่างด้านการผลิตที่บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ได้มีการจัดทำโครงการหรือขั้นตอนการผลิตเป็นการประหยัดพลังงาน และรักษาสิ่งแวดล้อม
การกำหนดกลยุทธ์ระดับผลิตภัณฑ์ (ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ประเภท 1) จากการวิเคราะห์พบว่าบริษัทใช้กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์เดิม ตลาดเดิม (Market Penetration) ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่แล้ว แต่ต้องเน้นการทำการตลาดให้เป็นที่สนใจของกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น

คำสำคัญ : กลยุทธ์ทางธุรกิจ, กลยุทธ์การตลาด, ปูนซีเมนต์, บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

1. บทนำ

บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ในปัจจุบันมีชื่อเรียกทั้งกลุ่มธุรกิจว่า "เอสซีจี" (Siam Cement Group) เริ่มดำเนินการครั้งแรกเป็นผู้ผลิตปูนซีเมนต์ และต่อมาได้มีการขยายกิจการไปสู่ผลิตภัณฑ์อื่นๆ อีกมากมาย อาทิเช่น ผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง กระดาษ โลหะ เครื่องจักรกล ปิโตรเคมี ธุรกิจจัดจำหน่าย เป็นต้น มีสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ประมาณ 30% ที่เหลืออีก 70% ถือหุ้นโดยนักลงทุนทั่วไป และนักลงทุนสถาบัน ธุรกิจหลักๆ ที่บริษัทลงทุนประกอบด้วย

1. กลุ่มธุรกิจซีเมนต์ หรือ SCG Cement
2. ธุรกิจผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง หรือ SCG Building Materials
3. กลุ่มธุรกิจจัดจำหน่าย หรือ SCG Distribution
4. กลุ่มธุรกิจกระดาษ หรือ SCG Paper
5. กลุ่มธุรกิจเคมีคอลส์ หรือ SCG Chemicals
6. ธุรกิจการลงทุน หรือ SCG Investment

โดย บริษัท เอสซีจี ซิเมนต์ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทในเครือของบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย ที่มีส่วนครองตลาดเป็นอันดับหนึ่ง ในผลิตภัณฑ์ปูนซีเมนต์ แต่รายได้ของบริษัทส่วนใหญ่ไม่ได้มาจากการขายปูนซีเมนต์ และการขายผลิตภัณฑ์มากขึ้น แต่กำไรสุทธิของผลิตภัณฑ์กลับลดลง จึงถือว่าเป็นปัญหาที่ควรให้ความสำคัญ

2. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้ ได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ โดยแบ่งเป็นกลุ่ม ได้แก่

2.1 หลัก แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์

งานวิจัยชิ้นนี้จะใช้หลักทฤษฎีในการบริการกลยุทธ์ 3 ระดับ ได้แก่ กลยุทธ์ระดับองค์กร กลยุทธ์ระดับธุรกิจ และกลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ โดยมีการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์เพื่อประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกบริษัท โดยมใช้ทฤษฎีดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Analysis)

เป็นการกลั่นกรองและการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในขององค์กร ซึ่งประกอบด้วยการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ที่จะมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานในปัจจุบันและอนาคตของบริษัท หรือเรียกว่าการวิเคราะห์ SWOT โดยขั้นตอนในการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ประกอบด้วย

2.1.1 กลยุทธ์ระดับองค์กร (Business Strategy)

2.1.1.1 จุดมุ่งหมาย (Purpose) หมายถึง สิ่งที่องค์กรต้องการในอนาคต จุดมุ่งหมายสามารถกำหนดได้ 4 รูปแบบ คือ วิสัยทัศน์ (Vision) ภารกิจ (Mission) เป้าหมาย (Goals) และวัตถุประสงค์ (Objectives)

2.1.1.2 การวิเคราะห์การแข่งขันในอุตสาหกรรม (Five Forces Analysis) Porter's Five Competition Forces Model ที่พัฒนาขึ้นมาโดยพอร์ตเตอร์ (Porter) เพื่อนำมาใช้ในประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งพอร์ตเตอร์เห็นว่ามีปัจจัยที่สำคัญที่จะต้องนำมาวิเคราะห์ 5 ปัจจัย ได้แก่ 1.สภาพการณ์ของการแข่งขัน (Rivalry) 2.อำนาจการต่อรองของผู้บริโภค (Bargaining Power of Customers) 3.อำนาจการต่อรองของผู้ผลิต (Bargaining Power of Suppliers) 4.การเข้ามาของผู้ประกอบการรายใหม่ (Threat of new Entrants) 5.การมีสินค้าและบริการอื่นทดแทน (Threat of Substitute)

2.1.1.3 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของอุตสาหกรรม (PEST Analysis) เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ 1.สภาพแวดล้อมทางกฎหมายและการเมือง (Political and Regulating Forces) 2. สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ (Economic Forces) 3.สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social force) 4.สภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี (Technological Force)

2.1.1.4 วิเคราะห์กลยุทธ์โดยใช้ TOWS Matrix Model ขั้นตอนการจัดทากลยุทธ์ ในการนาเทคนิคที่เรียกว่า TOWS Matrix มาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในระดับองค์กร มีขั้นตอนการดาเนินการที่สำคัญ 2 ขั้นตอน ดังนี้

2.1.1.4.1. การระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจากัด

2.1.1.4.2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจุดแข็งกับโอกาส จุดแข็งกับข้อจากัด จุดอ่อนกับโอกาส และจุดอ่อนกับข้อจากัด ซึ่งผลของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในข้อมูลแต่ละคู่ดังกล่าว ทาให้เกิดยุทธ์ศาสตร์หรือกลยุทธ์สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

- กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy)
- กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategy)
- กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategy)
- กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategy)

2.1.1.5 BCG Growth-Share Matrix เป็นแมททริกซ์ความเจริญเติบโต กลยุทธ์นี้จะช่วยผู้บริหารในการจัดประเภทหน่วยธุรกิจ (SBU) ภายในองค์กรตามอัตราการเจริญเติบโตของตลาดและส่วนครองตลาดเปรียบเทียบ โดยแมททริกซ์บีซีจีนี้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการตัดสินใจด้านการจัดสรรทรัพยากร โดยพิจารณาจากส่วนครองตลาดเปรียบเทียบและอัตราเจริญเติบโตของแต่ละหน่วยธุรกิจหรือแต่ละผลิตภัณฑ์

2.1.1.5.1 ผลิตภัณฑ์ที่มีปัญหา (Question marks)

- กลยุทธ์การเจริญเติบโต (Growth strategy)
- กลยุทธ์การตัดทอน (Retrenchment strategy)

2.1.1.5.2 ผลิตภัณฑ์ที่เป็นดาวเด่น (Stars)

- กลยุทธ์การเจริญเติบโต (Growth strategy)
- กลยุทธ์การขยายตัว (Build strategy)

2.1.1.5.3 ผลิตภัณฑ์ที่ทำเงิน (Cash cows)

- กลยุทธ์ความคงที่ (Stability)
- การเจริญเติบโตในระดับปานกลาง (Modest growth)

2.1.1.5.4 ผลิตภัณฑ์ที่ตกต่ำ (Dogs)

- การไม่ลงทุน (Divestiture)
- การเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ (Harvest)
- การปรับเปลี่ยน (Turnaround)

2.1.2 กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy)

วิเคราะห์จากกลยุทธ์การแข่งขัน (Competitive Strategy) ที่บริษัทใช้ โดยใช้ Porter's Competitive Strategies คือ

2.1.2.1) การเป็นผู้นำทางต้นทุน (Overall Cost Leadership) กลยุทธ์นี้จะมุ่งการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดที่มีประสิทธิภาพ การลดต้นทุนจากประสบการณ์ การควบคุมต้นทุนอย่างเข้มงวด การหลีกเลี่ยงลูกค้าไม่ดี และการลดค่าใช้จ่ายให้ต่ำที่สุด รวมไปถึงการรวมธุรกิจไปทางหลังซึ่งสามารถสร้างฐานะทางต้นทุนต่ำแก่บริษัทได้

2.1.2.2) การสร้างความแตกต่าง (Differentiation Strategy) กลยุทธ์นี้มุ่งสร้างผลิตภัณฑ์ที่รับรู้ทั่วทั้งอุตสาหกรรมว่าแตกต่าง โดยความแตกต่างนี้สามารถสร้างขึ้นมาได้โดยภาพพจน์ตรายี่ห้อ เทคโนโลยี รูปร่าง เครือข่ายผู้จัดจำหน่าย หรือ

การบริกาลูกค้า การสร้างความแตกต่างนี้จะทำให้หน่วยธุรกิจมีกำไรสูงกว่าโดยเฉลี่ยเพราะว่าความจงรักภักดีต่อตรายี่ห้อจะลดความรู้สึกไวต่อราคาลูกค้าลง

2.1.2.3) การจำกัดขอบเขต (Focus Strategy) กลยุทธ์นี้จะมุ่งกลุ่มลูกค้า ส่วนของตลาดและพื้นที่ที่เฉพาะเจาะจง บริษัทเชื่อว่าการมุ่งไปที่จุดเดียวจะทำให้พวกเขาบรรลุเป้าหมายที่แคบกว่าได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงกว่า แต่ว่าการจำกัดขอบเขตจะต้องเป็นการแลกเปลี่ยนระหว่างการทำกำไรและส่วนแบ่งตลาด

2.1.3 กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Operational Strategy)

การกำหนดกลยุทธ์ระดับหน้าที่คือ การใช้ทรัพยากรต่างๆ ของแต่ละหน้าที่/หน่วยงาน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของบริษัทและธุรกิจที่ดำเนินการอยู่ การกำหนดกลยุทธ์ระดับหน้าที่หากเป็นไปในรูปของบริษัทในเครือบริษัทก็จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ของบริษัทแม่ เพื่อให้เกิดข้อได้เปรียบในด้านการแข่งขัน

การกำหนดกลยุทธ์ระดับหน้าที่นั้น ธุรกิจจะต้องทราบว่าอะไรคือสิ่งที่ตนทำได้ดีเกิดคาด ซึ่งถือว่าเป็นกุญแจสำคัญในการแข่งขัน ซึ่งเป็นความสามารถที่เป็นจุดเติบโต/พิเศษ เหนือคนอื่นๆ หรือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน การที่จะเป็นเอกลักษณะเฉพาะตนได้นั้น จำต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

2.1.3.1) ให้คุณค่าเกิดกับลูกค้า (Customer Value) และลูกค้าเองก็ยอมรับว่าสิ่งนี้ธุรกิจได้ให้แก่ตน

2.1.3.2) มีเอกลักษณะเหนือคู่แข่งขัน (Competitor Unique) ซึ่งคู่แข่งขันไม่สามารถเทียบเคียงได้

2.1.3.3) สามารถนำมาใช้พัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง (Extendibility) ซึ่งธุรกิจสามารถนำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการตนเพื่อที่จะเข้าสู่ตลาดใหม่ๆ ต่อไป

2.2 หลัก แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการการตลาด และกลยุทธ์การตลาด

กลยุทธ์การตลาด จะใช้การแบ่งส่วนตลาด (STP Marketing) และ ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix, 4Ps) มาวิเคราะห์แผนการตลาดของบริษัท โดยใช้ทฤษฎีดังนี้

2.2.1 กลยุทธ์การตลาดเป้าหมาย (STP Marketing) เป็นการแบ่งส่วนตลาด การกำหนดลูกค้าเป้าหมายและการวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ โดย S หมายถึง Market Segmentation เป็นการแบ่งส่วนตลาด เพื่อนำมาพัฒนาจัดการโปรแกรมทางการตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ถ้าขนาดของตลาดกว้างเกินไปนักการตลาดจะไม่สามารถจัดหาสินค้าหรือบริการให้เป็นที่ต้องการของลูกค้าทุกคนได้ โดยแบ่งได้ตามเกณฑ์ภูมิศาสตร์ ประชากรศาสตร์รวมไปถึงหลักเกณฑ์ทางจิตวิทยาและพฤติกรรม ในด้าน T หมายถึง Market Targeting เป็นกำหนดกลยุทธ์โดยมี 3 แบบคือ กลยุทธ์ตลาดรวม กลยุทธ์ตลาดหลายส่วนและกลยุทธ์ตลาดส่วนเดียว ส่วน P หมายถึงMarket Positioning เป็นการวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ที่ผู้ขายต้องการ เช่น การกำหนดตามราคาและคุณภาพ การกำหนดตามระดับชั้นผลิตภัณฑ์ การกำหนดตามคุณสมบัติและผลประโยชน์ เป็นต้น

2.2.2 ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix, 4Ps) ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541 : 21) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) หมายถึง กลุ่มของเครื่องมือทางการตลาดซึ่งธุรกิจใช้ร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาดในตลาดเป้าหมาย หรือการตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้า องค์ประกอบมีดังนี้ 1.ผลิตภัณฑ์ (Product) 2.ราคา (Price) 3.สถานที่ (Place) 4.การส่งเสริมการตลาด (Promotion)

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นางสาวปิยนาฎ ยอดรัก (2551), ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อปูนซีเมนต์ฉาบของร้านค้าปลีกและผู้รับเหมารายย่อยในจังหวัดพิษณุโลก, ทำการศึกษาปัจจัยที่ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกซื้อปูนซีเมนต์ฉาบจากผู้ผลิตปูนซีเมนต์ โดยการ

วิเคราะห์ระดับจุลภาค โดยใช้ SWOT Analysis พบว่าจุดแข็ง คือ มีผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพจากมาตรฐานการผลิตสูง มีความได้เปรียบในการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร จุดอ่อน คือ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ไม่ต่อเนื่อง โอกาส คือ มีการขยายตัวของธุรกิจก่อสร้างจากโครงการพัฒนาของรัฐบาลในบริเวณสี่แยกอินโดจีน อุปสรรค คือ ผลจากการขาดเสถียรภาพทางการเมืองการปรับตัวขึ้นอย่างต่อเนื่องของน้ำมันเชื้อเพลิง และปัญหาราคาผลผลิตทางการเกษตรลดลง ส่งผลถึงกำลังซื้อและความต้องการซื้อ ในภาคอสังหาริมทรัพย์ การศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคในการวิเคราะห์ระดับจุลภาค ของกลุ่มร้านค้าปลีก พบว่าปัจจัยหลักในการสั่งซื้อปูนซีเมนต์ฉาบกับร้านตัวแทนจำหน่าย คือ ราคาถูก และมีวงเงินเครดิตกับร้านตัวแทนจำหน่าย การได้กำไรต่อหน่วยสูงเป็นปัจจัยที่ทำให้การขายประสบความสำเร็จ การลดราคาขายเป็นการส่งเสริมการขายที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อมากที่สุด และข้อมูลที่ร้านค้าปลีกต้องการจากบริษัทผู้ผลิตเพื่อช่วยในการขายคือ จุดเด่นของผลิตภัณฑ์เมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งขันและรายชื่อโครงการที่เคยใช้ผลิตภัณฑ์เพื่อใช้อ้างอิงกับผู้ซื้อการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคในการวิเคราะห์ระดับจุลภาค ของกลุ่มผู้รับเหมารายย่อย พบว่าเหตุผลหลักในการใช้ปูนซีเมนต์ฉาบ คือ ได้เครดิตจากร้านค้า และหาซื้อง่าย ในเรื่องความเชื่อมั่นต่อคุณภาพผู้รับเหมารายย่อยจะรู้สึกมั่นใจในคุณภาพปูนซีเมนต์ฉาบโดยวัดจากการที่ใช้งานได้ดีและไม่มีปัญหาต้องแก้ไข ส่วนหลักเกณฑ์ในการตัดสินเรื่องราคาของปูนซีเมนต์ฉาบ คือ ดูที่ราคาขายต่อถุงที่ถูกที่สุด ในขณะที่โปรแกรมการส่งเสริมการขายไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกยี่ห้อของปูนซีเมนต์ฉาบ

3. ระเบียบวิธีการศึกษา

3.1 การออกแบบวิจัย (Research Design)

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาตามกรอบของกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ เพื่อให้ได้ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Independent Study) โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนคือ เป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลด้านทุติยภูมิ (Secondary Data) ด้านข้อมูลภาวะเศรษฐกิจ การเมือง แนวโน้มของธุรกิจวัสดุก่อสร้าง วิเคราะห์สภาพการตลาดและการแข่งขันของธุรกิจจากบทความ สิ่งตีพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง และผู้ศึกษาจะทำการศึกษารวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารด้านการตลาดของบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) เพื่อให้ทราบข้อมูล แนวโน้มของตลาด สภาวะการแข่งขัน อัตราการเติบโต รวมถึงปัญหาและอุปสรรคของบริษัทจากผลของการที่รัฐบาลประกาศให้ปูนซีเมนต์ปรับราคาลงและสำรวจความคิดเห็นของผู้รับเหมาก่อสร้างในการเลือกซื้อปูนซีเมนต์

3.2 การวิจัยปฐมภูมิ แบบเชิงปริมาณ

3.2.1 การวิจัยเชิงสำรวจ (Research Design) ทำการ Survey เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อปูนซีเมนต์ ปอร์ตแลนด์ ประเภท 1 โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนในการออกแบบแบบสอบถาม จะนำแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดและปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ เป็นหลักในการออกแบบโดยมีรายละเอียดขั้นตอนการวิจัยดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลต่อการตัดสินใจซื้อปูนซีเมนต์ ปอร์ตแลนด์ ประเภท 1 ตราช้าง โดยใช้ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้รับเหมาก่อสร้าง/ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ ประเภท 1 ของปูนซีเมนต์ ตราช้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งหมด 210 ราย มีระเบียบวิธีการศึกษาโดยแบ่งขั้นตอนเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบ (Checklist) หรือเติมข้อความตามความจริง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ปูนซีเมนต์ ของผู้รับเหมา โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบ (Checklist) หรือเติมข้อความตามความจริง

ส่วนที่ 3 ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อปูนซีเมนต์ ปอร์ตแลนด์ ประเภท 1 ตราช้าง ของผู้รับเหมา โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า (Rating scale) เป็นมาตรวัดซึ่งจัดอยู่ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale)

3.3 การวิจัยข้อมูลทุติยภูมิ

3.3.1 บทสัมภาษณ์ผู้บริหาร คุณกานต์ ตระกูลฮุน ผู้จัดการใหญ่ บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

จากการที่ SCG มีวันนี้ได้ก็เพราะยุทธศาสตร์ของ SCG ที่ยังคงแน่วแน่เหมือนเดิม แต่ความเพียรของเขายังไม่หยุดนิ่ง เพราะกำลังจะเป็นพลังเพื่อขับเคลื่อนองค์กรสู่การเป็นผู้นำตลาดอาเซียน ถ้าสรุปกลยุทธ์ของ SCG ทั้งหมด จริงๆแล้วก็มีแค่ 2 อย่าง 1. Growth 2. Innovation แต่ถ้าจะพูดถึง SCG มีโอกาส Growth มากก็คงจะเป็นในอาเซียน เน้นเฉพาะธุรกิจที่บริษัทมีความเชี่ยวชาญ คือ ขยาย Geographic Area นี่คือแนวทางแรก อีกแนวทางนั้นคือ Higher value added ของบริษัท ซึ่งกลยุทธ์ที่ผ่านมานั้นเป็นกลยุทธ์ที่ SCG ใช้มาตลอด แต่ในปัจจุบันนี้ ยุทธศาสตร์สำคัญของทั้งเครือ ก็ยังมีอยู่เพียง 2 ประการ ได้แก่ 1.Go Regional และ 2. Higher value added ซึ่งก็คือนัยเดียวกันกับที่บริษัทบอกไว้ตั้งแต่วันแรกๆ แต่ที่จริงจัง ดูเป็นรูปธรรม และเป็นพันธสัญญา นั้นก็คือ วิสัยทัศน์องค์กรที่ประกาศไว้อยู่แล้ว การนำ SCG สู่องค์กรผู้นำอย่างยั่งยืนในอาเซียน ถือว่าเป็นเป้าหมายอันยิ่งใหญ่ขององค์กร

นายปราโมทย์ เตชะสุพัฒน์กุล กรรมการผู้จัดการใหญ่ เอสซีจี ซิเมนต์

เอสซีจี ซิเมนต์ มีการชูกลยุทธ์สร้างความแตกต่าง และการยอมรับในกลุ่มลูกค้าปูนช้าง ด้วยการเปิดตัว “ปูนช้าง แฟนคลับ” สนับสนุนกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์และตอบแทน ความเชื่อมั่นให้ลูกค้าที่ได้ไว้วางใจในปูนตราช้าง 100% มาอย่างต่อเนื่อง สามารถตอกย้ำความเป็นผู้นำในอุตสาหกรรมและเสริมภาพความเป็นหนึ่ง “รวมพลัง ONE ตราช้าง” ให้เข้มแข็ง เอสซีจี ซิเมนต์ ตั้งมั่นในหลักการดำเนินธุรกิจเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ได้ให้ความสำคัญกับลูกค้าเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการวิจัยพัฒนาสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการทุกการใช้งาน ปูนตราช้าง ปูนซีเมนต์แห่งความภาคภูมิใจของ SCG ในฐานะผลิตภัณฑ์แรกของ SCG และเพื่อเป็นการขอบคุณ ลูกค้าปูนตราช้าง กิจกรรม “ปูนช้าง Fan club” จึงถูกจัดขึ้น เพื่อตอบแทนในความไว้วางใจที่ทุกท่านมีเสมอมา อันเพียบพร้อมด้วยรูปแบบกิจกรรมที่ตอบสนองทุกความต้องการและ Lifestyle ที่หลากหลาย “5 รูปแบบกิจกรรม” คือ ปูนช้าง Fan club explorer, ปูนช้าง Fan club knowledge, ปูนช้าง Fan club sport, ปูนช้าง Fan club entertainment, และ ปูนช้าง Fan club health (บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน))

3.4 การสรุปประมวลผล การวิจัย

การกำหนดกลยุทธ์ระดับ Corporate Level โดยใช้ TOWS Matrix

ปัจจัยภายใน / ปัจจัยภายนอก	Strengths	Weaknesses
	S1. มีการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับวัตถุดิบและวัตถุดิบทดแทน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง S2. มุ่งเน้นระบบบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (TQM) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กร S3. บริษัทมีสถานะทางการเงินที่มั่นคง S4. มีชื่อเสียง และได้รับความเชื่อถือมานาน S5. มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ โดยนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เข้ามาใช้ทั้งในด้านการผลิต และการขาย S6. ถือหุ้นใหญ่โดยสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ S7. มี SCG Experience Center (ศูนย์นวัตกรรม) S8. ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสูง	W1. บริษัทมีค่าใช้จ่ายในการดูแลบุคลากรสูง W2. ต้นทุนการผลิตและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสูง W3. ความสามารถในการทำกำไรต่ำ W4. องค์กรใหญ่เกินไป ทำให้มีการปรับปรุงยาก
Opportunities O1. อัตราการเจริญเติบโตเศรษฐกิจภายในประเทศสูง O2. มีการขยายตัวของธุรกิจส่งออกสูง O3. นโยบายของรัฐบาลในการใช้สิทธิพิเศษด้านต่างๆ O4. ภัยทางธรรมชาติมีมากขึ้น O5. ในปี 2558 จะเกิด AEC ทำให้ตลาดใหญ่ขึ้น O6. โรงงานการผลิตที่มาบตาพุด กลับมาเดินเครื่องการผลิตได้อีกครั้ง หลังจากมีการถูกสั่งระงับ	**SO** **กลยุทธ์การเติบโต (Growth Strategy) โดยมุ่งเน้นกลยุทธ์การเจาะตลาด (Market penetration strategy)** นำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการให้ตรงกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย (S4, S5, O1, O2, O5)	**WO** **กลยุทธ์คงตัว (Stable Strategy)** แม้กำไรที่ได้จะต่ำ แต่ถ้าขายในปริมาณมากๆ ก็จะได้กำไรที่มากไปด้วย (W3,O1,O2,O5)
Threats T1. ผลกระทบจากข้อตกลงทางการค้าด้านการส่งออกมีมาก T2. ค่าเงินบาทที่แข็งค่าขึ้น ทำให้สินค้ามีราคาแพงขึ้น ในสายตาของคนต่างชาติ T3. เศรษฐกิจโลกถดถอย T4. สินค้าที่ขายเป็นสินค้าโภคภัณฑ์ มีราคาผันผวนโดยอิงกับราคาตลาดโลก T5. ค่าเงินบาทผันผวน	**ST** **กลยุทธ์คงตัว (Stable Strategy) โดยมุ่งเน้นกลยุทธ์การรอและเฝ้าสังเกต (Wait & See)** ภาวะตลาดเนื่องจากบริษัทมีฐานะทางการเงินที่ดี ความผันผวนทำให้ราคาหรือเศรษฐกิจ ไม่น่าทำให้บริษัทขาดสภาพคล่อง (S3,T3,T4,T5)	**WT** **กลยุทธ์ถดถอย (Retrenchment Strategy)** เนื่องจากกำไรต่ำ ถ้าราคาสินค้าผันผวนแล้วควบคุมราคาต้นทุนไม่ได้ ก็จะทำให้บริษัทขาดทุน (W1,W2,W3,T2,T3,T4,T5)

การกำหนดกลยุทธ์ระดับ Business Level โดยใช้ TOWS Matrix

ปัจจัยภายใน / ปัจจัยภายนอก	**Strengths** S1. มีการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับวัตถุดิบและวัตถุดิบทดแทน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง S2. มีเอสซีจี เทรดดิ้ง เป็นผู้จัดจำหน่ายสินค้า ทำให้บริษัทไม่ขายสินค้าเอง S3. มีกำลังการผลิตมากที่สุดในประเทศ	**Weaknesses** W1. ต้นทุนการผลิตและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสูง W2. มีการแข่งขันของธุรกิจเพิ่มสูงขึ้น W3. สินค้าที่ขายเป็นสินค้าโภคภัณฑ์ ราคาผันผวนโดยอิงกับราคาตลาดโลก W4. ค่าเงินบาทผันผวน
Opportunities O1. ความต้องการใช้ปูนซีเมนต์มีจำนวนมากขึ้น	**SO** **กลยุทธ์สร้างความแตกต่าง (Competitive Differentiation)**ให้มีการพัฒนาปูนซีเมนต์ให้มีความหลายหลายเพื่อตอบสนองความต้องการ (S1,S3,O1)	**WO** **กลยุทธ์การมุ่งเน้น (Focuses Strategy)** ให้บริษัทมีการหาตลาดเฉพาะ ที่มีการแข่งขันเรื่องราคาน้อยกว่าตลาดปัจจุบัน (W2,O1)
Threats T1. มีการทำสัมปทานภูเขาหินปูนกับภาครัฐ ถ้าโดยเพิกถอนใบอนุญาตจะส่งผลร้ายแรงกับบริษัท T2. ต้นทุนพลังงานและค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาเครื่องจักรเพิ่มสูงขึ้น	**ST** **กลยุทธ์ด้านต้นทุน (Cost Leadership) เน้นการมีต้นทุนต่ำ (Low-cost Leadership)** ให้มีการวิจัยหาวิธีการลดใช้พลังงาน และวิธีการบำรุงรักษาเครื่องจักรแบบใหม่ (S1,T2)	**WT** **กลยุทธ์ด้านต้นทุน (Cost Leadership) เน้นการมีต้นทุนต่ำ (Low-cost Leadership)** ให้หาวิธีการบำรุงรักษาเครื่องจักร ให้มีการเสื่อมสภาพน้อยลง หรือมีการสั่งเครื่องจักรใหม่ๆเข้ามาใช้ (W1,T2)

การกำหนดกลยุทธ์ระดับ Function Level โดยใช้ TOWS Matrix

ปัจจัยภายใน / ปัจจัยภายนอก	**Strengths** S1. มีเอสซีจี เทรดดิ้ง เป็นผู้จัดจำหน่ายสินค้า ทำให้บริษัทไม่ขายสินค้าเอง S2. คุณภาพเป็นที่ยอมรับ S3. ขายปูนผสมสำเร็จผ่าน CPAC S4. มีผลิตภัณฑ์ต่อเนื่อง อาทิ กระเบื้องหลังคา	**Weaknesses** W1. อัตรากำไรต่ำ W2. Logistics ยังสู้คู่แข่งไม่ได้
Opportunities O1. อัตราการเจริญเติบโตเศรษฐกิจภายในประเทศสูง O2. ความต้องการใช้ปูนซีเมนต์มีจำนวนมากขึ้น	**SO** **กลยุทธ์การเติบโต (Growth Strategy) โดยเน้นการออกสินค้าใหม่เพื่อขายแก่ตลาดใหม่ (Market Diversification)** ควรมีการขายสินค้า ทั้งปูนสำเร็จรูป และปูนผง ตามความต้องการของตลาด (S2,S3,O1,O2)	**WO** **กลยุทธ์ด้านการตลาด(Marketing Strategy) ใช้กลยุทธ์ส่วนประสมการตลาด (marketing mix strategy)** โดยมุ่งเน้นช่องทางจัดจำหน่าย เพราะถ้ามีการจัดส่งผลิตภัณฑ์ไม่ทัน กลุ่มลูกค้าอาจหันไปสนใจผลิตภัณฑ์ของคู่แข่งแทน (W2,O2)
Threats T1. ปูนซีเมนต์เป็นสินค้าควบคุมราคาโดยรัฐบาล T2. แหล่งวัตถุดิบหายากขึ้น T3. อำนาจในการต่อรองของลูกค้ามีสูง T4. ต้นทุนพลังงานและค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาเครื่องจักรเพิ่มสูงขึ้น	**ST** **กลยุทธ์ด้านการตลาด(Marketing Strategy) ใช้กลยุทธ์ส่วนประสมการตลาด (marketing mix strategy)** โดยมุ่งเน้นเรื่องผลิตภัณฑ์เพราะการขายปูนสำเร็จรูปก็จะทำให้อำนาจการต่อรองน้อยลงและถ้าราคาสูงเกินกว่าราคาที่รัฐบาลกำหนด ก็ควรมุ่งเน้นไปที่ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปชนิดอื่น (S3,S4,T1,T3)	**WT** **กลยุทธ์ด้านการตลาด(Marketing Strategy) ใช้กลยุทธ์ส่วนประสมการตลาด (marketing mix strategy)** โดยมุ่งเน้นเรื่องราคา บริษัทควรหาวิธีลดต้นทุน ในด้านพลังงาน การบำรุงรักษา เพื่อทำให้ต้นทุนลดลง และควรสร้างความแตกต่างทางนวัตกรรม เพื่อทำให้อำนาจในการต่อรองของผู้บริโภคลดลง (W1,T1,T2,T3,T4)

ส่วนประสมทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ปูนซีเมนต์ ปอร์ตแลนด์ ประเภท 1

การวิเคราะห์ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) ของผลิตภัณฑ์ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ ประเภท 1 ตามทฤษฎี 4Ps ได้ดังนี้

Product

ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ และลูกค้าเชื่อมั่นในตราสินค้าของ “ช้าง” ที่มีชื่อเสียมานาน แต่ลูกค้าไม่ค่อยให้ความสำคัญกับป้ายบอกส่วนผสม วิธีใช้ ข้อห้าม/ระวังใช้ ซึ่งบริษัทต้องมีการประชาสัมพันธ์ เพื่อไม่ให้มีการผสมปูนซีเมนต์ที่ผิดสูตรอันจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์

Price

การตั้งราคานั้นมีเพดานราคาของกระทรวงพาณิชย์ ทำให้บริษัทต้องเน้นลดต้นทุน โดยการขายจะให้ส่วนลดทางการค้า และมีเงื่อนไขส่วนลดเงินสด เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ลูกค้าชำระเงินไวขึ้น

Place

บริษัทต้องมีสถานีกระจายสินค้า และมีตัวแทนจำหน่ายครอบคลุมตัวเมืองใหญ่ๆ และต้องมีสถานที่ที่เหมาะสม มีที่จอดรถของลูกค้า และการจัดส่งสินค้า ต้องรวดเร็ว โดยพนักงานขายอาจจะไม่จำเป็น ที่จะต้องอธิบายรายละเอียดผลิตภัณฑ์มากนัก

Promotion

บริษัทใช้การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ (Integrated Marketing Communication: IMC) ในการทำโปรโมชั่นผ่านเครื่องมือ 2 เครื่องมือในการทำ คือ เครื่องมือในการทำโฆษณา (Advertising Tools) ได้แก่

- Advertising Tools ใช้สื่อสิ่งพิมพ์และหนังสือพิมพ์ โดยบริษัทมีการเชิญนักข่าวมาทำการสัมภาษณ์ซึ่งบริษัทจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทและผลิตภัณฑ์อย่างละเอียด รวมทั้งมีการซื้อพื้นที่เพื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังใช้ป้ายบิลบอร์ด โดยบริษัทมีการเช่าป้ายบิลบอร์ดตามพื้นที่ต่างๆ โดยเฉพาะพื้นที่ที่ใกล้กับบริษัทและตามถนนใหญ่ที่มีการจราจรหนาแน่น มีการใช้ Internet Marketing ในการทำโฆษณาผ่านทางเว็บไซต์ เพื่อเป็นการโฆษณาประชาสัมพันธ์กิจกรรม Corporate Social Responsibility (CSR) และ Customer Relationship Management (CRM) ของบริษัทให้แก่บุคลทั่วไปได้รับทราบ

- Advertising Tools ใช้บิลบอร์ด - โฆษณาหน้าร้านโฮมมาร์ท เพื่อสร้าง Brand Awareness
  - โฆษณาผ่านหนังสือพิมพ์ หนังสือนิตยสาร เกี่ยวกับบ้าน เพื่อสร้าง Brand Awareness
- Sales Promotions - ส่วนลดทางการค้า และส่วนลดเงินสด
  - แจกเสื้อ ตรา “ช้าง” สำหรับลูกค้าที่ซื้อครบตามจำนวนที่กำหนด
  - จัดส่งฟรี เมื่อซื้อตามจำนวนขั้นต่ำตามที่กำหนด

3.5 การกำหนดกลยุทธ์

3.5.1 การกำหนดกลยุทธ์ระดับองค์กร

จากการวิเคราะห์ พบว่าบริษัทมีข้อได้เปรียบจากการที่บริษัท ได้รับความเชื่อมั่นในตราสินค้า ชื่อเสียงบริษัท และมีส่วนครองตลาดเป็นอันดับหนึ่ง นอกเหนือจากนั้นบริษัทยังมีพันธมิตรทางธุรกิจที่เหนียวแน่น ดังนั้นจึงสามารถกำหนดกลยุทธ์ คือกลยุทธ์การพัฒนาตลาด (Market Development Strategy)

3.5.2 การกำหนดกลยุทธ์ระดับหน่วยธุรกิจ

บริษัทใช้กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง (Differentiation Strategy) โดยการสร้างความแตกต่างด้านตราผลิตภัณฑ์ คือ สินค้าทุกอย่าง ขององค์กรมีตราผลิตภัณฑ์ที่เหมือนกันทุกผลิตภัณฑ์ รวมไปถึงการผลิตปูนซีเมนต์ที่มี เฉพาะ เจาะจง ที่เหมาะสมกับงาน เช่น ช้างทนน้ำเค็ม ดินเค็ม หรือ ช้างทนน้ำทะเล และมีการสร้างความแตกต่างด้านการผลิตที่บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ได้มีการจัดทำโครงการหรือขั้นตอนการผลิตเป็นการประหยัดพลังงาน และรักษาสิ่งแวดล้อม หรือเรียกอีกอย่างว่า ECO Value จึงอาจทำให้เป็นการทำให้ต้นทุนต่ำ และ บริษัทฯ ยังมีการจัดจำหน่ายผ่าน Home Mart ที่เป็นร้านของบริษัทเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์เอง

3.5.3 การกำหนดกลยุทธ์ระดับผลิตภัณฑ์ (ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์ประเภท 1)

จากการวิเคราะห์พบว่าบริษัทใช้กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์เดิม ตลาดเดิม (Market Penetration) ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่แล้ว แต่ต้องเน้นการทำการตลาดให้เป็นที่สนใจของกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น

3.6 ทางเลือกในการแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหา

จากการศึกษาพบว่าบริษัทมีจุดแข็งที่โดดเด่น แต่มีความเสี่ยงจากภัยคุกคามจากภายนอก โดยการวิเคราะห์ TOWS Matrix ของบริษัทพบว่าควรมีลงทุนเพิ่มขึ้นก็ยิ่งจะทำให้บริษัทขายสินค้าได้มากขึ้น เพราะเนื่องจากมีกำลังการผลิตมากขึ้น และควรมีระบบการจัดการสารสนเทศที่ดี ทำให้การวิเคราะห์ข้อมูล ถูกต้องสามารถทำการตลาดแบบหนึ่งต่อหนึ่งได้อย่างแม่นยำ ถึงแม้จะเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่าย ทำให้บริษัทได้กำไรลดลง แต่ถ้าขายในปริมาณมากๆ บริษัทจะได้ส่วนแบ่งตลาดมากขึ้น และจะได้กำไรมากขึ้นตามมาด้วย แต่สิ่งที่บริษัทควรป้องกันคือ การที่บริษัทมีฐานะทางการเงินที่ดีอยู่แล้ว ความผันผวนของค่าเงิน ราคา วัตถุดิบหรือเชื้อเพลิงต่างๆ อาจทำให้สภาพคล่องของบริษัทลดลง เพราะสิ่งเหล่านี้ไม่สามารถควบคุมได้

สำหรับหน่วยธุรกิจปูนซีเมนต์บริษัทควรจะให้มีการพัฒนาปูนซีเมนต์ให้มีความหลากหลายเพื่อที่จะตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้า เพราะเนื่องจากแบรนด์เป็นที่เชื่อมั่นของตลาดอยู่แล้ว บริษัทจึงควรมีการหาตลาดเฉพาะ ที่มีการแข่งขันเรื่องราคาให้น้อยกว่าตลาดปัจจุบัน แต่บริษัทควรมีการจัดทีมงานวิจัย เพื่อจะนำทีมนี้มาจัดทำการวิจัยวิธีการลดใช้พลังงาน และวิธีการบำรุงรักษาเครื่องจักรแบบใหม่ ให้ประหยัดงบประมาณมากที่สุด และควรหลีกเลี่ยงเครื่องจักรที่เสื่อมสภาพ เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุง

ในส่วนของผลิตภัณฑ์ ปูนซีเมนต์ ปอร์ตแลนด์ ประเภท 1 ตราช้าง เป็นสินค้าที่ได้รับความนิยม เพราะทุกการก่อสร้างจะต้องมีรากการฐาน เพื่อยึดโครงสร้างเพราะฉะนั้นบริษัทควรมีการผลิตปูนสำเร็จรูป และปูนชนิดผง ตามความต้องการของตลาด เพราะถ้ามีการผลิตปูนสำเร็จรูปออกมาขายก็จะทำให้อำนาจการต่อรองของตลาดน้อยลง แต่ถ้าเกิดการแทรกแซงราคาด้วยรัฐบาล ก็ควรมีการป้องกัน และควรมีการจัดตั้งทีมเพื่อมาคอยดูแลการจัดส่งผลิตภัณฑ์ หรือการตั้งคลังสินค้าที่สำคัญไว้หลายๆแห่ง เพราะถ้าหากเกิดการจัดส่งสินค้าล่าช้า กลุ่มลูกค้าอาจจะหันไปใช้ผลิตภัณฑ์ของคู่แข่งแทน

4. สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองเรื่อง กลยุทธ์ทางธุรกิจ และ กลยุทธ์การตลาดของผลิตภัณฑ์ปูนซีเมนต์ - กรณีศึกษาปูนซิเมนต์ตราช้าง บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ คือ 1. เพื่อวิเคราะห์ /ยืนยันปัญหาและผลกระทบของธุรกิจปูนซีเมนต์ หลังจากรัฐบาลประกาศให้ลดราคาปูนซีเมนต์ลง 2. เพื่อศึกษาแนวทางกำหนดกลยุทธ์ธุรกิจ /กลยุทธ์การตลาด เพื่อให้ธุรกิจเพิ่มยอดขาย เพิ่มกำไร และรักษาส่วนครองตลาด โดยผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาโดยเก็บข้อมูลปฐมภูมิ จากการสำรวจชุดนี้ เนื่องจากไม่สามารถสัมภาษณ์ผู้บริหารได้ จึงจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลทุติภูมิเกี่ยวกับกลยุทธ์องค์กร กลยุทธ์ธุรกิจ และกลยุทธ์ด้านการตลาดแทน จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังนี้

จากการวิเคราะห์พบว่าบริษัทมีข้อได้เปรียบจากการที่บริษัท ได้รับความเชื่อมั่นในตราสินค้า ชื่อเสียงบริษัท และมีส่วนครองตลาดเป็นอันดับหนึ่ง นอกเหนือจากนั้นบริษัทยังมีพันธมิตรทางธุรกิจที่เหนียวแน่น ดังนั้นจึงสามารถกำหนดกลยุทธ์ คือกลยุทธ์การพัฒนาตลาด (Market Development Strategy)

การกำหนดกลยุทธ์ระดับหน่วยธุรกิจ บริษัทใช้กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง (Differentiation Strategy) โดยการสร้างความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์ คือการผลิตปูนซีเมนต์ที่มี เฉพาะ เจาะจง ที่เหมาะสมกับงาน เช่น ช้างทนน้ำเค็ม ดินเค็ม หรือ ช้างทนน้ำทะเล และการผลิตที่เน้นการประหยัดพลังงานและการรักษาสิ่งแวดล้อม หรือเรียกอีกอย่างว่า ECO Value การกำหนดกลยุทธ์ระดับผลิตภัณฑ์ (ปูนซีเมนต์**ปอร์ตแลนด์ประเภท 1**บริษัทควรใช้กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์เดิม ตลาดเดิม (Market Penetration)

กลยุทธ์การตลาด ใช้กลยุทธ์ STP และส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) โดยทำการวางแผนกำหนดส่วนตลาด กำหนดกลุ่มเป้าหมาย การวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ของบริษัท และได้ใช้กลยุทธ์การสื่อสารแบบครบวงจร (Integrated Marketing Communication) เข้ามาช่วยเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

4.2 ข้อจำกัดของการศึกษา

1. ข้อมูลบางอย่างเป็นความลับของบริษัท ไม่สามารถเปิดเผยได้ อาจจะทำให้ผลการวิเคราะห์ ไม่ถูกต้อง สมบูรณ์

2. การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกในอนาคต อาจส่งผลให้ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เปลี่ยนแปลงไป และอาจจะทำให้บางกลยุทธ์ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากมีเวลาที่จำกัดทำให้ไม่สามารถเก็บแบบสอบถามได้ครบจำนวนอาจทำให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลอาจมีความคาดเคลื่อน จากความเป็นจริง

4. ผู้สัมภาษณ์ไม่สามารถให้ข้อมูลได้เนื่องจากกลยุทธ์นั้นเป็นความลับขององค์กรและส่งผลกระผลกระทบต่ออาชีพของผู้ที่ให้การสัมภาษณ์

4.3 ข้อเสนอแนะการศึกษา

4.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับบริษัท

4.3.1.1. บริษัทควรมีการเจาะตลาด เพื่อให้ได้กลุ่มลูกค้าที่ยังไม่เข้าใจ และกลุ่มลูกค้าบริษัทยังเข้าไปไม่ถึง เพราะจะทำให้บริษัทมีการขายผลิตภัณฑ์ได้เพิ่มมากขึ้น แต่ก็อาจจะเกิดการเพิ่มของต้นทุนด้วย

4.3.1.2 บริษัทควรสร้างความแตกต่างของสินค้าเพื่อให้ธุรกิจมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว หรืออาจเป็นการประชาสัมพันธ์ให้โดดเด่น เป็นที่สนใจ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายจดจำผลิตภัณฑ์ของบริษัทได้

4.3.1.3 บริษัทควรทำการตลาด เพื่อให้กลุ่มลูกค้ามีความหลากหลายมากขึ้น เนื่องจากบริษัทมีความชำนาญอยู่แล้วจึงทำได้ไม่ยาก

4.3.1.4 บริษัทควรจัดสร้างสาขาของ Home Mart ให้มากขึ้น และเพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

บริษัทควรทำการใช้เครื่องมือประชาสัมพันธ์อยู่ตลอดเวลาผ่านสื่อที่ใช้งบประมาณต่ำ (Below-the-Line) เช่น บิลบอร์ด เฟซบุ๊ค กิจกรรมหรือข่าวสารต่างๆผ่านเว็บไซต์ ควบคู่ไปกับการทำ Public Relation เพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ของบริษัทที่เกิดขึ้นทุกเดือน โดยอาจทำจดหมายข่าวส่งไปยังกลุ่มเป้าหมายทุกครั้ง รวมทั้งการทำ CRM กิจกรรม “รวมพลัง ONE ตราช้าง” และการลงข่าวเกี่ยวกับกิจกรรม CRM ที่จัดขึ้น เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายที่สนใจ ได้เข้าร่วมเพื่อสร้างความสัมพันธ์

บรรณานุกรม

ปิยนาฏ ยอดรัก. 2551. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อปูนซีเมนต์ฉาบของร้านค้าปลีกและผู้รับเหมารายย่อยในจังหวัดพิษณุโลก. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน), 2550. รายงานประจำปี 2549. กรุงเทพมหานคร

บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน), 2551. รายงานประจำปี 2550. กรุงเทพมหานคร

บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน), 2552. รายงานประจำปี 2551. กรุงเทพมหานคร

บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน), 2553. รายงานประจำปี 2552. กรุงเทพมหานคร

บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน), 2554. รายงานประจำปี 2553. กรุงเทพมหานคร

บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน), 2554. แบบรายงาน 56-1 [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก:http://www.set.or.th/set/companyprofile.do?symbol=SCC&language=th&country=TH

ศิริวรรณ เสรีรัจน์ และคณะ, 2541. กลยุทธ์การตลาดและการบริหารเชิงกลยุทธ์โดยมุ่งที่ตลาด.กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร.

พฤติกรรมการยกเลิกใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบเติมเงิน (Prepaid) กลยุทธ์การตลาดและการจัดการเชิงกลยุทธ์กรณีศึกษา บริษัทแอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)

อัมพิกา ศตะเมฆ, จินต์จุฑา อิสริยภัทร์

สาขาการตลาด, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง พฤติกรรมการยกเลิกใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบเติมเงิน (Prepaid) กลยุทธ์การตลาดและการจัดการเชิงกลยุทธ์ กรณีศึกษา บริษัทแอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) เนื่องด้วยธุรกิจอุตสาหกรรมโทรศัพท์เคลื่อนที่นั้น มีการแข่งขันที่ค่อนข้างรุนแรงมากขึ้น ดังนั้นจำเป็นที่ต้องศึกษาถึงปัญหาและกำหนดกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหา ผ่านกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาโดยเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิ รวมถึงสภาพแวดล้อมทางการตลาด เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจ วัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อยืนยันปัญหาและสาเหตุที่ลูกค้าที่ยกเลิกใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบเติมเงิน เพื่อการรักษาความเป็นผู้นำในตลาด รักษาลูกค้าเก่า และป้องกันหรือลดไม่ให้ลูกค้ายกเลิกออกจากระบบมากขึ้น และเพื่อวิเคราะห์และนำกลยุทธ์การตลาด การจัดการเชิงกลยุทธ์ไปวางแผนให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้ และตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพรวมขององค์กร

บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) หรือ เอไอเอส เป็นผู้นำในธุรกิจด้านการสื่อสารโทรคมนาคมแบบ ไร้สายดำเนินงานกว่า 20 ปี บริษัทฯ ยังคง นำเสนอบริการที่ดีให้กับสังคมไทยด้วยเครือข่าย สื่อสารไร้สายที่มั่นคงและครอบคลุมถึงกว่า 97% ของพื้นที่ ในปี 2553 บริษัทฯ มีส่วนแบ่งทางการตลาดในเชิงรายได้ ประมาณร้อยละ 54 มีจำนวนผู้ใช้บริการรวมกว่า 31.2 ล้าน เลขหมาย หรือ ร้อยละ 45 ของจำนวนผู้ใช้บริการในประเทศไทย

เอไอเอส และบริษัทในเครือให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ บนคลื่นความถี่ย่าน 900 เมกะเฮิรตซ์ และ 1800 เมกะเฮิรตซ์ ด้วยเทคโนโลยี GSM ในปี 2533 เอไอเอสได้ทำสัญญาร่วมการงานอายุ 25 ปีแบบสร้าง-โอน กรรมสิทธิ์-ดำเนินงาน กับบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) โดยให้บริการโทรศัพท์ เคลื่อนที่บนคลื่นความถี่ 900 เมกะเฮิรตซ์ ซึ่งสัญญาดังกล่าว กำหนดให้เอไอเอสเป็นผู้ลงทุนสร้างเครือข่ายเซลลูลาร์ รับผิดชอบในการหาเงินลงทุนและค่าใช้จ่ายอื่นทั้งหมด และ โอนกรรมสิทธิ์ในเครือข่ายให้ทีโอที รวมถึงเอไอเอสจะต้องจ่ายผลตอบแทนในรูปแบบของส่วนแบ่งรายได้จากการบริการให้แก่ทีโอที ซึ่งปัจจุบันอยู่ที่ร้อยละ 30 ของรายได้ สำหรับบริการแบบชำระค่าบริการหลังการใช้ (Postpaid) และร้อยละ 20

ปัญหาและลักษณะปัญหาที่เกิดขึ้นภายในองค์กร

เนื่องจากในปัจจุบันการที่ กสทช. นั้นมีบริการให้ลูกค้าสามารถเปลี่ยนเครือข่าย ยังคงใช้เบอร์เดิมได้นั้น เรียกว่า กฎการคงสิทธิเลขหมาย เพราะเนื่องจากที่ผ่านมา ผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ เมื่อใช้หมายเลขโทรศัพท์จากเครือข่ายใดแล้วจะต้องใช้เครือข่ายนั้นตลอด แม้บริการจะไม่มีบริการต่างๆตามที่ลูกค้าต้องการก็ตาม หากจะเปลี่ยนผู้ให้บริการก็ต้องทำการ

เปลี่ยนเลขหมายที่ใช้ด้วย ซึ่งเป็นปัญหาต่อลูกค้าที่ใช้บริการที่ต้องการเปลี่ยนผู้ให้บริการ แต่ไม่ต้องการเปลี่ยนหมายเลขที่ใช้อยู่เดิม ดังนั้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการ จึงเพิ่มบริการให้ลูกค้าสามารถใช้เบอร์โทรศัพท์เบอร์เดิมได้และสามารถเปลี่ยนเครือข่ายได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ลูกค้า

ปัญหาระดับองค์กร

Market Share ของบริษัทโทรคมนาคมหลักทั้งสามเครือข่ายคือ AIS, DTAC และ TRUEจากกรณีดังกล่าวจะเห็นได้ว่า Market share ของ AIS มีแนวโน้มลดลงใน 4 ปี Market share ของ DTAC นั่นมีแนวโน้มที่เท่าเดิมลดลงเล็กน้อย และ Market share ของ TRUEMOVE มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นใน 4 ปี

ปัญหาระดับธุรกิจ

รายได้บริษัทมาจาก 3 แหล่ง คือรายได้จากการให้บริการ, การเช่าอุปกรณ์และจากการขาย เห็นได้ชัดเจนว่ารายได้จากการขายมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น ซึ่งอัตราการยกเลิกการใช้บริการ (เลิกใช้บริการ) ที่มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆจะสัมพันธ์กับรายได้จากการขาย นั่นก็คือ SIM เบอร์โทรนั่นเอง อีกปัญหาคือแผนกบริการความสัมพันธ์กับลูกค้า เนื่องจากบริษัทให้ความสำคัญกับลูกค้าพิเศษ (เฉพาะกลุ่มเท่านั้น) ไม่ได้ให้ความสำคัญกลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่ของบริษัทเท่าที่ควร จึงเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อทั้งรายได้ไม่ว่ามาจากการให้บริการ, ให้เช่าอุปกรณ์และการขาย

ปัญหาระดับผลิตภัณฑ์ (เฉพาะระบบเติมเงินหรือ Prepaid)

ส่วนแบ่งตลาดบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบ Prepaid มีแนวโน้มลดลงใน 4 ปี ลดไป 5.49 % ในขณะที่คู่แข่งอย่าง DTAC นั่นมีแนวโน้มที่เท่าเดิมเพิ่มขึ้นเล็กน้อย เพิ่ม 0.61% และ TRUEMOVE มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นใน 4 ปี เพิ่ม 4.31 % และปัญหามาจากการที่ลูกค้ามีการอัตราการยกเลิกใช้บริการ(Churn rate) สูงขึ้น พบว่าอัตราการยกเลิกใช้บริการในระบบ Prepaid มีแนวโน้มการยกเลิกเพิ่มขึ้นเร็วกว่าการเพิ่มของลูกค้าใหม่และสิทธิพิเศษที่ลูกค้าได้รับมีเงื่อนไขที่ยากและสิทธิพิเศษน้อย

ระเบียบวิธีการศึกษา

การออกแบบวิจัย (Research Design)

ในการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมผู้บริโภค กลยุทธ์การตลาด และ การจัดการเชิงกลยุทธ์ ของธุรกิจบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบเติมเงิน (Pre-Paid) บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีศึกษาทั้ง การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งสองมาทำการวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management Process) ในการสรุประมวลผลโดยใช้เครื่องมือต่างๆ ในการวิเคราะห์ประมวลผล เพื่อสรุปเลือกกลยุทธ์ทั้งสามระดับ คือ กลยุทธ์ระดับองค์กร กลยุทธ์ระดับธุรกิจ และกลยุทธ์ระดับหน้าที่

การเก็บข้อมูล (Data Collection)

การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Collection of Secondary Data)

โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากการค้นคว้าข้อมูลของบริษัทและรายละเอียดต่างๆ ได้แก่ รายงานประจำปี 2550-2553, แบบฟอร์ม 56-1, Quarterly Factsheet 2Q11, Thailand ICT (TTID), Financial Result Quarter 2010-2011, บทวิเคราะห์สำหรับผู้บริหาร บริษัท AIS, รายงานสภาพตลาดโทรคมนาคมปี 2549-2553และรายงานอัตราค่าบริการโทรคมนาคมปี 2008-2010 จากสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ งานวิจัย

ทฤษฎี ข้อมูลคู่แข่ง อุตสาหกรรมธุรกิจโทรคมนาคม เว็บไซด์บริษัท บมจ.แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส และคู่แข่ง ข้อมูลข่าวสารอื่นๆที่เกี่ยวข้องจาก บทความ หนังสือ เว็บไซด์ เป็นต้น

การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Collection of Primary Data)

จัดทำ 2 รูปแบบ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสำรวจ การสัมภาษณ์เชิงลึกสัมภาษณ์ทั้งผู้บริหารบริษัท และพนักงานบริษัท บมจ. แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส และสำรวจโดยใช้แบบสอบถามบนอินเทอร์เน็ตโดยการทำ survey ด้วย Google Doc

- สัมภาษณ์ ผู้บริหาร คุณ นลิน ชนาฐิติกุล ตำแหน่ง Teen & Emerging Marketing Management manager และ Act. Prepaid channel Management manager ของสายงาน Prepaid บริษัท AISและพนักงาน คุณอุมาพร เทวบุญ ตำแหน่ง Customer solution specialist และลูกค้าประเภทระบบเติมเงิน (Pre-paid) จำนวน 5 ท่าน
- ทำการ Survey เพื่อศึกษาถึงผู้ยกเลิกใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบเติมเงินของบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งจะใช้การเข้าถึงลูกค้าด้วย การวางลิงค์แบบสอบถามตามเว็บไซต์ต่างๆ เช่น facebook,twitter เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ลูกค้าประเภทระบบเติมเงินที่ยกเลิกใช้บริษัทของทางบริษัทไปแล้วส่วนใหญ่เครือข่ายใช้บริการ ณ ปัจจุบัน ใช้เครือข่าย DTAC มากกว่า TRUEMOVE ใช้ระบบโทรศัพท์ PREPAID มากกว่า POSTPAID เหตุที่เลือกใช้บริการเครือข่าย DTAC เพราะค่าบริการ โปรโมชั่นดี คุ้มค่าเหมาะกับการใช้บริการ เหตุที่เลือกใช้บริการเครือข่ายTRUEMOVE เพราะ Internet ครอบคลุม สัญญานแรง/สัญญานดี ชัดเจน ครอบคุมหลายพื้นที่ แสดงให้เห็นความต้องการของลูกค้า บริษัทจึงควรให้ความสำคัญถึงสาเหตุดังกล่าวเพราะเหตุผลหลักๆที่ลูกค้านั้นยกเลิกใช้บริการ จึงออกโปรโปรโมชั่นต่างๆให้มีความหลากหลาย
2. ยอดค่าใช้บริการเฉลี่ยส่วนใหญ่ ระหว่าง 501-1,500 บาทต่อเดือน และพฤติกรรมการพูดคุยโทรศัพท์เฉลี่ยต่ำกว่า 10 นาที และพฤติกรรมการโทรเฉลี่ยต่ำกว่า 10 ครั้ง ซึ่งระยะเวลาที่ใช้บริการเป็นระยะเวลา 1-3 ปี แต่การชำระค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จะชำระด้วยตนเอง แสดงให้เห็นผลิตภัณฑ์ หรือ SIM ยังไม่มีออกมาเป็นทางเลือกๆหนึ่งให้กับกลุ่มลูกค้านี้จึงควรออกผลิตภัณฑ์ใหม่ๆให้ตรงตามพฤติกรรมการใช้ของลูกค้า
3. ลูกค้าประเภทระบบเติมเงินที่ยกเลิกใช้บริษัทของทางบริษัทไปแล้วส่วนใหญ่ไม่เคยรู้บริการที่บริษัทมีให้แก่ลูกค้าระบบเติมเงินและมีความชอบบริการในหมวด Dining 34 รายการ ส่วนลดร้านอาหารที่ร่วมรายการของ AIS Plus ซึ่งตอนใช้บริการเคยรู้บริการพิเศษที่บริษัทให้กับลูกค้า Serenade โดยลูกค้าส่วนใหญ่อยากให้เพิ่มบริการส่วนลดร้านค้า อาหาร ที่ท่องเที่ยวและการเดินทางให้กับลูกค้าในระบบเติมเงิน แสดงให้เห็นว่าควรจะทำการออกสิทธิพิเศษต่างๆให้เพิ่มมากขึ้น ตัดสิทธิพิเศษที่ไม่ได้รับความนิยมออกไป และลดเงื่อนไขในการใช้บริการลงเพื่อลูกค้าสามารถที่จะมีสิทธิพิเศษใช้บริการตามที่สมควร
4. ลูกค้าประเภทระบบเติมเงินที่ยกเลิกใช้บริษัทของทางบริษัทไปแล้วส่วนใหญ่ ถ้าหากเครือข่าย AIS มีราคาที่สูงขึ้น อาจจะไม่ใช้บริการ และยังมีพฤติกรรมในการบอกต่อให้ผู้อื่นมาใช้บริการ ไม่มากเท่าที่ควร และถ้าหากถ้าหากโปรโมชั่นของโทรศัพท์ระบบ AIS ที่ท่านใช้อยู่หมดไป ก็มีโอกาสที่จะยกเลิกการใช้บริการ และมีบุคคลอื่นมาแนะนำให้เปลี่ยนก็ตามมีโอกาสที่จะเลิกใช้โทรศัพท์ระบบ AIS จะเห็นได้ว่าผู้ใช้บริการยังมีความจงรักภักดีต่อตราสินค้า AIS ไม่มากนัก จึงอาจเปลี่ยนเครือข่ายโทรศัพท์มือถือ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไปใช้เครือข่ายอื่น แสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันควรให้ความสำคัญและรีบพัฒนาความจงรักภักดีต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการ เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืน

5. สาเหตุใดที่ลูกค้าทำการตัดสินใจยกเลิกใช้บริการ AIS ค่าบริการด้านค่าโทรและบริการเสริมมีราคาสูงกับไม่มีโปรโมชั่นที่ตรงกับความต้องการไม่หลากหลาย ซึ่งเป็นจุดอ่อนของบริษัทที่เสียเปรียบคู่แข่งขัน แสดงให้เห็นว่าจะต้องออกบริการใหม่ๆเสมอ และให้ความสำคัญกับการดูแลลูกค้าให้มากยิ่งขึ้นโดยให้ความสำคัญกับ CRM

สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

กลยุทธ์ระดับองค์กร

ปัญหาระดับองค์กรที่พบคือ Market Share ของบริษัทโทรคมนาคมหลักทั้งสามเครือข่ายคือ AIS, DTAC และ TRUEจากกรณีดังกล่าวจะเห็นได้ว่า Market share AIS มีแนวโน้มลดลงใน 4 ปี Market share DTAC นั่นมีแนวโน้มที่เท่าเดิมลดลงเล็กน้อย และ Market share TRUEMOVE มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นใน 4 ปี

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลและกระบวนการในการบริหารจัดการ ข้อดี ข้อเสียที่เกิดขึ้นในแต่ละทางเลือกพบว่าแนวทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดและเป็นแนวทางเลือกที่ควรใช้ ในระดับองค์กร คือ กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product development strategy) เนื่องจากได้วิเคราะห์แล้วพบว่ายังมีโอกาสในการเติบโตของธุรกิจโทรคมนาคมอีกมากเพราะปัจจุบันเทคโนโลยีด้านการสื่อสารมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง บริษัทจึงควรปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆอยู่เสมอ เพื่อรองรับการเติบโตของตลาดโทรศัพท์มือถือที่มีการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นการเติบโตไปพร้อมๆกับอุตสาหกรรม เพื่อยังคงรักษา Market shareให้เป็นผู้นำ ซึ่งวางแผนกลยุทธ์ล่วงหน้า เช่น ร่วมมือกับพันธมิตรเพื่อรองรับการเติบโตของตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่มีการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง กับแนวโน้มการใช้สื่ออินเตอร์เน็ตที่มีการใช้บริการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และช่วงอายุของลูกค้าที่มีช่วงอายุที่ขยายกว้างขึ้นการใช้บริการทุกช่วงอายุ บริษัทจึงควรคิดค้น พัฒนาสินค้าและบริการในรูปแบบใหม่ๆ ให้มีคุณภาพสัญญาณและบริการที่ดีแก่ลูกค้าโดยใช้นวัตกรรมใหม่ๆ เช่น บริการระบบ 3G และบริการเสริมต่างๆ ที่ผ่านระบบ 3G และโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับระบบ 4G ที่เริ่มบริษัทเริ่มทำการประชาสัมพันธ์ออกมาใช้ลูกค้าได้ใช้บริการก่อนคู่แข่ง ด้วยการออกมาก่อนคู่แข่งเพื่อเป็นทางเลือกและเพิ่มรายได้แก่ธุรกิจ

กลยุทธ์ระดับธุรกิจ

ปัญหาระดับธุรกิจที่พบคือ รายได้จากการให้บริการ, การเช่าอุปกรณ์และรายได้จากการขายจะเห็นว่ารายได้จากการขายมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น ซึ่งอัตราการยกเลิกการใช้บริการ (เลิกใช้บริการ) มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆย่อมส่งผลต่อรายได้จากการขาย นั่นก็คือ SIM เบอร์โทรนั่นเองและรายได้จากการให้บริการและให้เช่าอุปกรณ์ ส่วนประกอบหนึ่งก็คือ แผนกบริการความสัมพันธ์กับลูกค้า ที่บริษัทให้ความสำคัญกับลูกค้าพิเศษ (เฉพาะกลุ่มเท่านั้น) ไม่ได้ให้ความสำคัญกลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่ของบริษัทเท่าที่ควร จึงเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อทั้งรายได้จากการให้บริการ, ให้เช่าอุปกรณ์และการขาย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลกลยุทธ์ระดับธุรกิจที่เลือก คือ กลยุทธ์ความแตกต่าง (Differentiation Strategy) เนื่องจากบริษัทไปให้ความสำคัญกับการขายมากกว่าการบริการ เนื่องจากความนิยมใน Smartphone เพื่อเพิ่มยอดขาย กำไรจึงไปเน้นการออกกลยุทธ์เกี่ยวกับการขาย Smartphone เป็นหลักเพื่อทันกับกระแสนิยมและไม่เสียเปรียบคู่แข่ง ซึ่งในปัจจุบันปัญหาที่พบก็คือแนวโน้มรายได้จากบริการมีโอกาสลดลง ซึ่งกลยุทธ์ที่บริษัทควรดูแลคือการบริการต่างๆของบริษัทที่มอบแก่ลูกค้าลดลง บริษัททำการ FOCUS เพียงกลุ่มลูกค้าชั้นดี แม้ว่ากลุ่มหลักของบริษัทจะไม่ใช่กลุ่มลูกค้าชั้นดีแต่ควรที่จะให้ความสำคัญเพิ่มขึ้น ควรเพิ่มบริการสิทธิพิเศษต่างๆมากขึ้นเพื่อรักษาฐานลูกค้าเก่าและเพิ่มกลุ่มลูกค้าใหม่ ซึ่งการบริการสิทธิพิเศษแก่ลูกค้า เป็นการสร้างความแตกต่างในด้านบริการ เพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจและตอบรับพฤติกรรมลูกค้าที่เปลี่ยนไป เพื่อสร้างความจงรักภักดีจากลูกค้า และตรงตามความต้องการของลูกค้า

กลยุทธ์ระดับผลิตภัณฑ์

ปัญหาระดับผลิตภัณฑ์ (เฉพาะระบบเติมเงินหรือ Prepaid)ส่วนแบ่งตลาดบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบ Prepaid มีแนวโน้มลดลงใน 4 ปี ลดไป 5.49 % ในขณะที่คู่แข่งอย่าง DTAC นั่นมีแนวโน้มที่เท่าเดิมเพิ่มขึ้นเล็กน้อย เพิ่ม 0.61% และ TRUEMOVE มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นใน 4 ปี เพิ่ม 4.31 % และ ปัญหามาจากการที่ลูกค้ามีการอัตราการยกเลิกใช้บริการหรือ Churn rate % สูงขึ้น พบว่าอัตราการยกเลิกใช้บริการ Churn rate (%) ในระบบ Prepaid มีแนวโน้มการยกเลิกจะเพิ่มขึ้นเร็วก่อนการหาลูกค้าใหม่และสิทธิพิเศษที่ลูกค้าได้รับมีเงื่อนไขที่สูงและสิทธิพิเศษน้อย

กลยุทธ์ระดับผลิตภัณฑ์นั้นต้องมีความสอดคล้องกับกลยุทธ์ระดับองค์กรที่ทำให้องค์กรมีการเติบโตขึ้น สามารถเพิ่มส่วนแบ่งตลาดและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งในระยะสั้นและระยะยาวได้ ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลกลยุทธ์ระดับผลิตภัณฑ์ที่เลือก คือ กลยุทธ์ผสมผสานกัน โดยเอากลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7 P's) มาใช้ในการแก้ปัญหา ซึ่งจะช่วยทำให้การบริการลูกค้าสัมพันธ์ของบริษัทนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มระดับความภักดีของลูกค้าที่มีต่อบริการของบริษัท ทำให้บริษัทมีฐานลูกค้าที่มั่นคง

กลยุทธ์ระดับผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา คือ กลยุทธ์การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ (CRM) กับกลยุทธ์ส่วนประสมการตลาด (7 P's) สามารถอธิบายได้ ดังนี้

- กลยุทธ์การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ (CRM) มอบประสบการณ์ที่ดีให้กับลูกค้าด้วยสิทธิพิเศษที่หลากหลายมากขึ้นและเงื่อนไขการใช้สิทธิพิเศษที่สามารถร่วมได้ ที่ครอบคลุมกับลูกค้าในแต่ละกลุ่มเดิม โดยจะออกสิทธิพิเศษที่ใกล้เคียงของ Serenade มากที่สุด เพราะจะเหมือนคงเป็นไปไม่ได้ จากการสัมภาษณ์ลูกค้าพบว่า ชอบสิทธิพิเศษเกี่ยวกับ Dinner มากที่สุด และสิทธิพิเศษลูกค้าธรรมดามักไม่มีสิทธิใช้บริการทั้งๆที่ลูกค้าบางท่านใช้มานานแล้วก็ตามแต่ด้วยไม่ตรงตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้จึงไม่อาจใช้ได้ จึงจะออกสิทธิพิเศษที่มอบแก่ลูกค้ากลุ่มนี้โดยเฉพาะด้วยเงื่อนไขที่ลดลงจากเดิม จากเดิมที่ต้องใช้บริการ 1,500-2,999 รวม vat 6 เดือนติดต่อกัน ก็จะลดเงื่อนไขลงที่ 500-1,000 บาทรวม vat 6 เดือนติดต่อกัน โดยจะมอบสิทธิพิเศษใกล้เคียงกัน เช่น serenade ลดอาหาร 15% ลูกค้ากลุ่มนั้ก็สามารถใช้ลดอาหารได้ 5 % เป็นต้น และจะออกสิทธิพิเศษอยู่ตลอด มีร่วมสนุกรางวัลและจัดอีเว้นต์เพื่อให้ลูกค้าร่วมสนุก

- กลยุทธ์ผลิตภัณฑ์และบริการ (Product and Service Strategy) จากการที่ลูกค้ามองว่า ไม่มีความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ จึงจะออกเพิ่มProduct ที่หลากหลาย ประเภท SIM ให้หลากหลาย โดยจะออก product ที่ลูกค้าต้องการ จากการสำรวจจะพบว่าลูกค้ามีความถี่ในการโทร แต่จำนวนนาทีที่โทรจะน้อย นั่นคือ การน้อยแต่โทรบ่อย จึงจะออก SIM มาตอบรับกลุ่มลูกค้ากลุ่มนี้ และสามารถร่วมกับโปรโมชั่นอื่นๆได้ เช่น SIM +WIFI เพื่อเพิ่มยอดการใช้จ่าย

- กลยุทธ์ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place Strategy) การใช้บริการผ่านช่องทางต่างๆมีให้เลือกหลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าทุกเพศทุกวัยและบัตรเติมเงินก็สามารถนำไปใช้บริการอย่างอื่นได้นอกจากการเติมค่าโทรศัพท์ เพราะช่วงอายุที่น้อยลงจึงเพิ่มการบริการร้านอื่นๆเข้าไป เช่น เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายให้มากขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกให้กับลูกค้า และเพิ่มช่องทางอัตโนมัติ ระบบออนไลน์ เพื่อลดต้นทุนการผลิตบัตรเติมเงิน เป็นการลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและที่สำคัญสามารถใช้บริการผ่านทาง Internet ได้ เพื่อเพิ่มความสะดวกสบายให้กับลูกค้า และลดความหนาแน่นของผู้ใช้บริการ ในการซื้อผลิตภัณฑ์ไม่ว่าจะเป็น โทรศัพท์ WIFI หรือ SIM

- กลยุทธ์บุคคลากร (People Strategy) +กระบวนการ (Process)

เพิ่มบุคลากรและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองการบริการผ่านช่องทางอื่นๆเพราะจะเน้นให้บริการผ่าน Social Media มากขึ้นเพื่อลดขั้นตอนในการทำงานและง่ายต่อการพูดคุยและแก้ไขปัญหาต่างๆและตรงตามความต้องการมากที่สุด และมอบรางวัลแก่พนักงานเพื่อจูงใจและตอบแทนให้พนักงานทุกคน เพื่อรักษาคุณภาพในการให้บริการไว้

- กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategy)

จะเน้นการบริการที่เหนือกว่าคู่แข่งกับการมอบประสบการณ์ที่ดีให้กับลูกค้า ได้แก่ การจัดงานอีเว้นซ์ต่างๆเพื่อให้ลูกค้าสามารถร่วมสนุกและได้ของรางวัลมากมาย เพื่อเป็นการรักษาลูกค้าเก่าและเพิ่มลูกค้าใหม่ เป็นการประชาสัมพันธ์การสร้างภาพลักษณ์ของบริษัทไปในตัว และจะทำการประชาสัมพันธ์สิทธิพิเศษผ่าน Social Media ให้มากขึ้นไปอีก

จากการสำรวจจึงทราบถึงความคิดเห็นที่มีต่อสิทธิพิเศษต่างๆที่มอบแก่ลูกค้าว่าชอบในบริการหรือไม่ จึงออกแคมเปญต่างๆที่ตรงตามความต้องการหลักคือ ใช้ไม่มากเท่าเงื่อนไขแต่อยากได้รับการดูแลและสิทธิพิเศษ จึงออกแคมเปญ “อุ่นใจมอบให้” ใช้ชื่อของ Mascot ของบริษัทมาเป็นจุดดึงดูด โดยจะได้รับสิทธิพิเศษ แม้ว่าจะใช้บริการน้อยก็ตาม ด้วยเงื่อนไขที่ลดลง แต่สิทธิที่ได้ โดยจะมอบสิทธิพิเศษๆให้ ถ้าชักชวนเพื่อนมาใช้บริการ เพิ่มค่าโทร เพิ่มวันใช้งาน หรือสิทธิพิเศษที่มอบให้เป็นพิเศษ

อภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาบริษัทได้ในความสัมพันธ์กับการบริหารลูกค้าสัมพันธ์กับลูกค้าอย่างมากซึ่งคู่แข่งนั่นไม่สามารถทำได้เพราะบริษัทไม่ได้เน้นเพียงการขายและบริการอย่างเดียวแต่ให้ความสัมพันธ์การบริการหลังการขายและการที่ต้องการให้ลูกค้ารู้สึกว่าบริษัทให้ความสำคัญโดยการทำการพัฒนาบริการหรือการออกสิทธิพิเศษมากมาย เพื่อสร้างสัมพันธ์กับลูกค้าในการทำ CRM นั้นข้อมูลลูกค้าต้องมีความชัดเจน และแม่นยำ ตอบสนองทุกความต้องการ แต่บางครั้งบริษัทก็ไม่ได้เข้าถึงลูกค้าอย่างแท้จริง การที่ปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยีที่สามารถนำเอามาใช้ช่วยในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยอัตราการยกเลิกออกจากระบบของลูกค้าเติมเงินนั้นก็มีหลายปัจจัยแต่ปัจจัยหลักๆก็คือ ราคา โปรโมชั่นและสิทธิพิเศษ ด้วยเงื่อนไขที่บริษัทตั้งไว้นั้นลูกค้าไม่สามารถที่จะใช้สิทธิพิเศษเท่านั้นได้ เงื่อนไขการใช้ 1,500 - 2,999 บาทต่อเดือนแม้ลูกค้าจะใช้บริการจริงแต่โปรโมชั่นที่ออกมานั้นทำให้ไม่ถึงเงื่อนไขที่กำหนด เป็นข้อเสียเปรียบที่คู่แข่งนั้นเริ่มมีการเข้ามาทำ CRM แต่ด้วยเงื่อนไขที่ง่ายๆ เช่น DTAC แค่ใช้ 99 บาทต่อเดือนก็สามารถรับสิทธิพิเศษมากมาย การทำ CRM นั้นแม้จะให้ความสำคัญกับลูกค้าชั้นดีที่สร้างรายได้แต่กลุ่มลูกค้าหลักขององค์กรถึง 90.37% บริษัทควรไปทำความเข้ากลุ่มลูกค้ากลุ่มนี้ให้มากขึ้นแล้วจะเป็นโอกาสที่จะลดอัตราการยกเลิกออกจากระบบให้ลดน้อยลง จากข้อมูลก็ทำให้ทราบว่าลูกค้าใหม่ที่เข้ามานั้นมีจำนวนมาก ซึ่งถ้าสามารถที่จะรักษากลุ่มลูกค้าเดิมไว้ได้ ย่อมเพิ่มความได้เปรียบและบริษัทจะมีการเติบโตที่ยั่งยืน ทั้งนี้จากการไปศึกษาความเห็นของลูกค้านั้นบริษัทยังไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร บริษัทยังไม่เข้าใจความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มลูกค้าเหล่านี้ให้มากขึ้นเพื่อทำให้องค์กรอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนและสร้างให้ลูกค้ามความจงรักภักดีต่อบริษัทอย่างมั่นคง ส่วนแนวคิดทฤษฎีนั่นเห็นว่าบริษัทได้นำทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ การบริหารจัดการทางการตลาดมาใช้ในการบริหารองค์กรแต่ยังไม่คลอบคลุมทั้งหมด โดยเน้นกลยุทธ์การบริหารลูกค้าสัมพันธ์กับลูกค้า (CRM)และแนวคิดเกี่ยวกับ Brand Loyalty เป็นหลัก

ข้อจำกัดในการศึกษา

1. การเข้าถึงกลุ่มลูกค้าที่ยกเลิกใช้บริการของบริษัทนั้นยากต่อการทำ Survey เพราะไม่สามารถรู้ได้ว่าใครคือกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้
2. ข้อมูลบางอย่างเป็นความลับของบริษัท ไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลได้ เพราะอาจเกิดความเสียหายกับบริษัท และส่งผลกระทบกรณีคู่แข่งล่วงรู้นี้
3. ข้อมูลคู่แข่งขันมีเพียงข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะ นำมาวิเคราะห์ ไม่สามารถหาข้อมูลเจาะลึกได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับบริษัท

1. การเป็นผู้นำในธุรกิจเป็นเรื่องที่ส่งผลดีในหลายๆด้านแก่องค์กรแต่ยากที่จะรักษา คู่แข่งต้องการที่ขึ้นมาเป็นผู้นำแทนที่เสมอ
2. ในภาพรวมขององค์กรมีแต่รายได้เพิ่มลูกค้าเพิ่มโดยรวมทุกอย่างมีอัตราดีขึ้นแต่จากการย้อนกลับไปศึกษาในหลายๆปีมาเปรียบเทียบกับปัจจุบันทำให้ทราบว่า % ทั้ง Market share ระดับองค์กรโดยรวมลดลง แม้จะยังคงรักษาความเป็นผู้นำอยู่ก็ตาม
3. ส่วนผลิตภัณฑ์อัตราการยกเลิกออกจากระบบก็มีแนวโน้มจะที่จะสูงขึ้นซึ่งส่งผลก็รายได้โดยรวมขององค์กรอย่างแน่นอน ภาพลักษณ์ในสายตาผู้ที่จะมาลงทุนก็ทำให้ต้องพิจารณามากยิ่งขึ้น
4. บริษัทจะต้องมีการเตรียมความพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นทั้งในด้านดีและด้านลบ ควรพัฒนาและเตรียมความพร้อมอยู่เสมอ ทั้งทางด้านระบบ ด้านการทำงาน ด้านการดำเนินงานให้มีความรวดเร็ว เพื่อลดปัญหาที่จะเกิดขึ้น
5. มีการมอบบริการที่ดีที่สุดให้กับลูกค้าเพื่อสร้างความประทับใจ ทำให้ลูกค้ายอมรับในความเป็นมืออาชีพ หากเป็นที่ยอมรับของลูกค้า หากทำได้ก็จะส่งผลดีต่อบริษัท ทั้งการเจริญเติบโตของบริษัท ผลกำไรที่มากขึ้น รักษาความเป็นผู้นำ ลดอัตราการยกเลิกใช้บริการ รวมทั้งยังรักษาฐานลูกค้าเก่าและสร้างกลุ่มลูกค้าใหม่ไปพร้อมๆกัน จะทำให้เกิดผลดีกับองค์กรและการได้ความจงรักภักดีจากลูกค้า

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาปัจจัยภายนอกด้านต่างๆเป็นสิ่งสำคัญและข้อมูลเกี่ยวกับสภาวะของอุตสาหกรรมโทรคมนาคมอย่างละเอียดเพราะปัจจัยภายนอกเหล่านี้จะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งเป็นข้อมูลในการตัดสินใจทำกลยุทธ์ต่างๆ เช่น เรื่องภาวะเศรษฐกิจ อัตราการใช้โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

การศึกษาปัญหา กลยุทธ์ธุรกิจ และกลยุทธ์ตลาดในธุรกิจผลิตจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภค กรณีศึกษา บริษัท ไลอ้อน (ประเทศไทย) จำกัด : ผงซักฟอกเปา

อิสรนันท์ ไพรีพ่ายฤทธิ์, อุทัย รัตน์วิจิตต์เวช
บัณฑิตวิทยาลัย สาขาการตลาดคณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง ปัญหา กลยุทธ์ธุรกิจ และกลยุทธ์ตลาดในธุรกิจผลิตจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภค กรณีศึกษา บริษัท ไลอ้อน (ประเทศไทย) จำกัด : ผงซักฟอกเปานี้ มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มส่วนแบ่งการตลาดผงซักฟอกและการรักษาฐานผู้บริโภคเดิม และเพื่อศึกษาแนวทางการกำหนดกลยุทธ์ธุรกิจและการตลาดเพื่อเพิ่มส่วนแบ่งการตลาดผงซักฟอกและรักษาฐานลูกค้าเดิมโดยได้ออกแบบการวิจัยเป็น 2 ส่วน คือ การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary study) โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมผงซักฟอก จากเอกสารตำราต่างๆ หนังสือพิมพ์ นิตรยสาร บทความ เว็บไซต์ รวมถึงงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ ฝ่ายการตลาด บริษัท ไลอ้อน (ประเทศไทย) จำกัด และเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณโดยการวิจัยเชิงสำรวจโดยการจัดทำแบบสอบถามเรื่อง พฤติกรรมผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อผงซักฟอกเปา จำนวน 100 ชุด และได้มาประมวลผลการวิเคราะห์ตามทฤษฎี SWOT, Five forces, PEST และ TOWS

ผลของการศึกษาพบว่าสาเหตุของปัญหา คือ การเพิ่มขึ้นของคู่แข่งรายใหม่ การแข่งขันทางด้านราคาและสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ตนเอง ทำให้ผู้บริโภคมีทางเลือกมากขึ้น Brand Rloyalty น้อยลง แนวโน้มอัตราการเติบโตของยอดขายและส่วนแบ่งตลาดในปี 2553 ลดลง รวมถึงสภาพแวดล้อมภายนอก เช่นการผันผวนทางเศรษฐกิจและการเมืองในประเทศ พฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ต้องมีการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์อยู่ตลอดเวลา เพื่อสร้างศักยภาพในการแข่งขันและรักษาตำแหน่งทางการตลาดเดิมไว้ได้จากการศึกษาพบว่ามีกลยุทธ์ที่เหมาะสมทั้ง 3 ระดับ มีดังนี้ กลยุทธ์ระดับองค์กร คือ กลยุทธ์การเติบโต กลยุทธ์ระดับหน่วยธุรกิจ คือ กลยุทธ์สร้างความแตกต่างโดยเน้นเรื่องนวัตกรรมของสินค้าใหม่ กลยุทธ์ระดับหน้าที่ที่เหมาะสมกับลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย คือ การผสมผสานกลยุทธ์ STP (Segmentation, Targeting, Positioning) และส่วนผสมทางการตลาด (4Ps)

อย่างไรก็ดีการศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัด คือ ระยะเวลาในการศึกษามีจำกัด การรวบรวมข้อมูลจากคู่แข่งทำได้ยาก และไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลบางส่วนจากบริษัทได้อย่างครบถ้วน เนื่องจากข้อมูลบางประเภทบริษัทที่ทำการศึกษาไม่เปิดเผย

ดังนั้นขั้นตอนการศึกษาครั้งต่อไป ควรทำการศึกษากลยุทธ์ด้านวิจัยและพัฒนา การวางตำแหน่งสินค้า เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่างจากคู่แข่ง และมีนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของบริษัทในระยะยาว และศึกษากลยุทธ์ด้านจิตวิทยาการขายเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสมาชิกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและลดปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในองค์กรและจากลูกค้า พร้อมทั้งขยายระยะเวลาการศึกษาให้พอเพียงอีกด้วย

คำสำคัญ : ผงซักฟอก, กลยุทธ์

1. บทนำ

บริษัท ไลอ้อน (ประเทศไทย) จำกัด มีชื่อเดิมว่าบริษัท ไลอ้อนแฟทแอนด์ออย จำกัด ก่อตั้งเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2510 จากปณิธานของนายห้างเทียม โชควัฒนา ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นผู้จัดการบริษัท สหพัฒน์พิบูล จำกัด ซึ่งได้สั่งสินค้าจากต่างประเทศ โดยเฉพาะจากญี่ปุ่นเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยหลายชนิด เช่น แชมพูผง สบู่ ยาสีฟัน และผงซักฟอก เป็นต้น

เมื่อสินค้าเหล่านี้ได้รับความนิยมและได้รับการต้อนรับจากคนไทยเป็นอย่างดี จึงทำให้ประธานฯ เกิดความคิดว่าควรส่งเสริมให้มีการผลิตเองในปรเทศ ประกอบกับขณะนั้นรัฐบาลได้สนับสนุนให้มีการลงทุนด้านอุตสาหกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประธานจึงได้มีการร่วมทุนกันระหว่างบริษัท สหพัฒนาอินเวสเมนท์ จำกัด กับ บริษัท ไลอ้อน (ประเทศญี่ปุ่น) จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทยักษ์ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของญี่ปุ่นในด้านสินค้าอุปโภคบริโภค ด้วยทุนจดทะเบียน 4 ล้านบาท และได้เลือกสถานที่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งสะดวกในการขนส่งทั้งทางน้ำและทางบกเป็นที่ตั้ง บริษัทไลอ้อนแฟทแอนด์ออย เริ่มเปิดดำเนินการการเมื่อ 5 มีนาคม 2512 และ

ต่อมาเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2524 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น บริษัท ไลอ้อน (ประเทศไทย) จำกัด ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับบริษัทแม่ที่ญี่ปุ่น ปัจจุบันมีโรงงานทั้งหมด 3 แห่ง ดังนี้

1. โรงงานจำพวกผงเช่นผงซักฟอกเป็นต้น
2. โรงงานจำพวกของเหลวละลายน้ำเช่นน้ำยาล้างจานเป็นต้น
3. โรงงานทีผลิตเกียวกับ Body Care เช่นสบู่ยาสระผมเป็นต้น

ผลิตภัณฑ์ของบริษัท ไลอ้อน (ประเทศไทย) จำกัด สามามารแบ่งออกเป็นกลุ่มได้ 5 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มถนอมผ้า ได้แก่ ผงซักฟอก น้ำยาซักผ้า น้ำยาขจัดคราบไคล น้ำยาปรับผ้านุ่ม : PAO, PRO, Essence, Fight, Hi-class, Softfran
2. กลุ่มทำความสะอาดครัวเรือน ได้แก่ น้ำยาล้างจาน น้ำยาล้างผัก น้ำยาเช็ดกระจก น้ำยาล้างห้องครัว น้ำยาล้างห้องน้ำ : Lipon-F, Lipon, Lemon, PRO, Look St.andrews
3. กลุ่มส่วนบุคคล ได้แก่ สบู่เหลว ครีมอาบน้ำ แชมพู ครีมนวดผม โฟมล้างหน้า เซ่รุ่มบำรุงเส้นผม : Shokubutsu, Monogatari, Q'Lean, Flore, Marine, Fresh, Free&Free
4. กลุ่มดูแลช่องปาก ได้แก่ ยาสีฟัน แปรงสีฟัน : Salt, Systema
5. กลุ่มผลิตภัณฑ์สำหรับเด็ก ได้แก่ Kodomo

ปัญหา และลักษณะปัญหาที่เกิดขึ้นภายในองค์กร

ตารางงบการเงินรวมแสดงในส่วนของรายได้ บริษัท ไลอ้อน (ประเทศไทย) จำกัด ปี 2551-2553

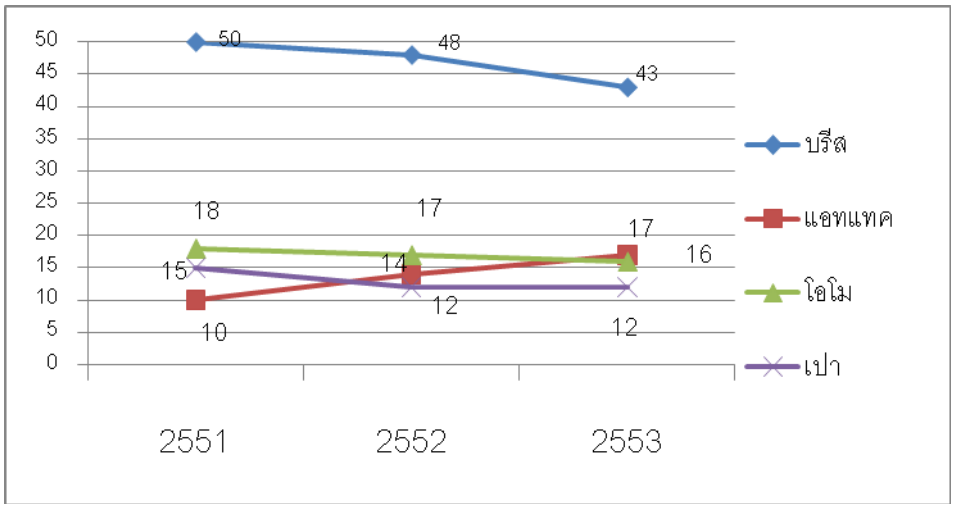
	งบการเงินรวม		
	2553	2552	2551
รายได้			
รายได้จากการขาย - บริษัทร่วม			
บจ. ซันร้อยแปด	127.21	84.33	66.42
รายได้จากการขาย - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน			
บมจ. ไอ. ซี. ซี. อินเตอร์เนชั่นแนล	47.73	20.52	19.96
รายได้อื่น - บริษัทร่วม			
บจ. ซันร้อยแปด	12.26	7.38	6.60
บจ. แคร์ไทย	0.00	0.18	1.24
บจ. ทิพย์วาริน วัฒนา	7.08	3.29	2.66
รายได้อื่น - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน		1.86%	9.7%
บมจ. ไอ. ซี. ซี. อินเตอร์เนชั่นแนล			
บจ. นิวซิตี้			
บมจ. เอส แอนด์ เจ อินเตอร์เนชั่นแนล	0.00	0.87	0.67
บจ.ไลอ้อน (ประเทศไทย)	**8.75**	**8.59**	**7.83**
บจ. วิจัยและพัฒนาสหโอซูก้า เอเชีย	0.30	0.28	0.17
บจ. อาราวัณสิ่งทอ	0.00	0.36	0.63

ที่มา: รายงานประจำปี 2553 บริษัท สหพัฒนพิบูล จำกัด (มหาชน)

จากตารางรายได้ของบริษัท ไลอ้อน (ประเทศไทย) จำกัด พบว่าในช่วงเวลา 3 ปีที่ผ่านมา มีแนวโน้มของยอดขายเพิ่มขึ้น แต่เมื่อพิจารณาถึงอัตราการเติบโตของยอดขายในปี 2553 พบว่ามีอัตราการเติบโตเพียง 1.86% ซึ่งน้อยกว่าปี 2552 ที่มีอัตราการเติบโตถึง 9.7%

ระดับหน่วยธุรกิจ

กราฟเปรียบเทียบส่วนแบ่งการตลาดผงซักฟอก ปี 2551-2553

จากตลาดผงซักฟอกของมีมูลค่าใกล้เคียง 16,000 ล้านบาท ส่วนแบ่งตลาดของผงซักฟอกในปี 2553 ที่ผ่านมานั้น ผู้นำตลาดยังคงเป็นของค่ายยูนิลีเวอร์ ที่มีส่วนแบ่งมากถึง 59% แบ่งเป็นบรีส 43 % โอโม 16 % ส่วนแบรนด์แอทแทคของค่ายคาโอ คอมเมอร์เชียลมีส่วนแบ่ง 17 % และเปา ของค่ายไลอ้อน ในเครือสหพัฒน์ 12 % และอื่นๆ 12%และตลาดผงซักฟอกมีแนวโน้มขยายตัวได้ต่อเนื่องเนื่องจากผลิตภัณฑ์ผงซักฟอกนั้นเป็นสินค้าที่มีการควบคุมราคาโดยภาครัฐดังนั้น การแข่งขันของผู้ผลิตจึงเลี่ยงที่จะทำการแข่งขันกันในด้านราคาหากแต่หันมาเน้นการแข่งขันทางด้านนวัตกรรมเป็นหลัก ซึ่งผงซักฟอกเปาที่ผ่านมามักจะเป็นผู้นำในด้านนวัตกรรมใหม่อยู่เสมอ เช่น สูตรซิลเวอร์นาโนที่ไว้สำหรับการซักกลางคืน

เพื่อลดกลิ่นอับ แต่อย่างไรก็ตามจาก*กราฟเปรียบเทียบส่วนแบ่งการตลาดผงซักฟอกปี 2551-2553* แสดงให้เห็นว่าผงซักฟอกเปาก็คงมีส่วนแบ่งในตลาดเพียงแค่ 12% ในปี 2552-2553 ในขณะที่บรีสเป็นผู้นำตลาดถึง 43%

ระดับหน้าที่

บริษัท ไลอ้อน (ประเทศไทย) จำกัด ไม่สามารถเพิ่มส่วนแบ่งการตลาดผงซักฟอกอีก 5% ในปี 2553 เมื่อส่งผลิตภัณฑ์ผงซักฟอกเปา ซิลเวอร์ นาโน ที่จัดอยู่ในเซกเม้นขจัดกลิ่นอับเข้าสู่ตลาดได้ ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยที่ส่วนแบ่งตลาดผงซักฟอกเปาคงที่ที่ 12% ในปี 2552 และ 2553

2. แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาที่ศึกษามาประยุกต์ใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ ดังนี้

1. การจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management)
    - 1.1 การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Analysis)
    - 1.2 การกำหนดกลยุทธ์ (Strategic Formulation)
    - 1.3 การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation)
    - 1.4 การประเมินผลและการควบคุมกลยุทธ์ (Strategic Implementation & Control)
2. การจัดการการตลาด และกลยุทธ์การตลาด
    - 2.1 ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior)
    - 2.2 การวิเคราะห์ SWOT
    - 2.3 Five Force Model
    - 2.4 TOWS matrix
    - 2.5 ทฤษฎีการสื่อสารการตลาด (Integrated Marketing Communication, IMC)
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. ระเบียบวิธีการศึกษา

ผู้วิจัยมีระเบียบวิธีการศึกษาตามกรอบแนวคิดของกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 แบบ คือ ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลขององค์กรรวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากเอกสารงานวิจัยต่างๆทฤษฎีที่เกี่ยวข้องข้อมูลของคู่แข่งขันและข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์ เวปไซค์ต่างๆที่เป็นประโยชน์ และข้อมูลปฐมภูมิ โดยการจัดทำแบบสอบถามเรื่อง พฤติกรรมผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อผงซักฟอกเปาโดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 ชุด และการเก็บข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์เชิงลึก เจ้าหน้าที่ ฝ่ายการตลาด บริษัท ไลอ้อน (ประเทศไทย) จำกัด และจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสรุปประมวลข้อมูลเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในระดับองค์กร ระดับหน่วยธุรกิจ และระดับหน้าที่

4. ผลการวิเคราะห์

ผู้ศึกษาได้นำผลสำรวจและการวิเคราะห์มาพิจารณาว่าเป็นจุดแข็งจุดอ่อนโอกาสและอุปสรรคเพื่อมาช่วยกำหนดกลยุทธ์ที่จะใช้ในการดำเนินงานได้โดยใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์ด้วย TOWS Matrix ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การกำหนดกลยุทธ์ระดับองค์กร

ตาราง วิเคราะห์ Tows Matrix ระดับองค์กร

ปัจจัยภายใน / ปัจจัยภายนอก	S – จุดแข็ง - ความหลากหลายของสายผลิตภัณฑ์ (S1) - มีการใช้เทคโนโลยี RFID มาใช้ในการบริหารคลังแบบ Real time (S2) - มีการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง (S3) - เป็นบริษัทในเครือของบริษัทสหพัฒนพิบูลจำกัด (มหาชน) (S4) - เปาซิลเวอร์ นาโน มีคุณสมบัติยับยั้งแบคทีเรียได้ถึง 99.99% (S5)	W – จุดอ่อน - ช่องทางการจำหน่ายไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ (W1) - คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ไม่แตกต่างจากคู่แข่งมากนัก (W2) - ภาพลักษณ์ตราสินค้าไม่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายของเปาซิลเวอร์นาโน (W3) - ราคาเปาซิลเวอร์นาโนสูงกว่าผลิตภัณฑ์ตัวอื่น (W4)
O – โอกาส - กระแสการอนุรักษณ์สิ่งแวดล้อม (O1) - พฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนไป (O2) - อัตราการเติบโตของการใช้เครื่องซักผ้าเพิ่มขึ้น (O3) - แนวโน้มโลกในการพัฒนาของเทคโนโลยีการผลิต การบริหารที่มีสรรมถนะเพิ่มขึ้นและต้นทุนลดลง (O4)	S1-S3-O1-O2-O3-O4พัฒนาและผลิตผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคอย่างทันท่วงที ขณะที่พฤติกรรมของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปและกระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกำลังเป็นที่นิยม S2- O2การใช้เทคโนยีบริหารแบบ Realtime มาสร้างศักยาภาพในการดำเนินงาน เพื่อให้ตอบสนองกับพฤติกรรมผู้บริโภคที่เร่งรีบมากขึ้น S3-S4-O4ความแข็งแกร่งทางด้านการเงิน ทรัพยากรบุคคล R&Dและอื่นๆอีกมากมายจากการเป็นส่วนหนึ่งของบริษัทสหพัฒนพิบูลจำกัด (มหาชน) ทำให้มีศักยภาพเพียงพอในการพัฒนาเทคโนโลยีได้ทันต่อแนวโน้มโลก	W2-O4มุ่งเน้นพัฒนาสร้างความแตกต่างให้แก่ผลิตภัณฑ์ ในขณะเทคโนโลยีมีความก้าวหน้ามากขึ้น
T- อุปสรรค - เปิดการค้าเสรีอาเซียน (T1) - อุตสาหกรรมผงซักฟอกในประเทศเริ่มอิ่มตัว (T2) - การแข่งขันจากสินค้า House brand (T3) - ภาวะเศรษฐกิจที่ผันผวน ราคาต้นทุนสินค้าเพิ่มขึ้น อำนาจซื้อผู้บริโภคลดลง (T4) - นโยบายของภาครัฐในการควบคุมราคาสินค้า (T5)	S4-T1-T3-T4-T5สร้างความแข็งแกร่งให้ตราสินค้าและเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากคู่แข่งประกอบกับมีความได้เปรียบในการแข่งขันด้านต่างๆ ของบริษัทสหพัฒนพิบูลจำกัด (มหาชน)	W2-T1-T3สร้างความแข็งแกร่งให้ตราสินค้าและเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากคู่แข่ง W1-W2-T4-T5ในภาวะเศรษฐกิจผันผวน จึงครวรักษายอดขายและส่วนแบ่งตลาดเดิมไว้ให้ได้

บริษัท ไลอ้อน (ประเทศไทย) จำกัด จัดอยู่ในอุตสาหกรรมผลิตและจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภค ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่การแข่งขันรุนแรง มีจำนวนผู้เล่นมาก ดังนั้นจากการวิเคราะห์ TOWSMatrix ระดับองค์กรแล้วพบว่ากลยุทธ์ระดับองค์กรที่คาดว่าจะมีความเป็นได้ คือ กลยุทธ์การเติบโตและ กลยุทธ์แบบคงที่

การกำหนดกลยุทธ์ระดับหน่วยธุรกิจ : ผงซักฟอกเปา

ตารางวิเคราะห์ TOWS Matrix ระดับหน่วยธุรกิจ : ผงซักฟอกเปา

ปัจจัยภายใน / ปัจจัยภายนอก	S – จุดแข็ง - ความหลากหลายของสายผลิตภัณฑ์ (S1) - มีการใช้เทคโนโลยี RFID มาใช้ในการบริหารคลังแบบ Real time (S2) - มีการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง (S3) - เป็นบริษัทในเครือของบริษัทสหพัฒนพิบูลจำกัด (มหาชน) (S4) -เปาซิลเวอร์ นาโน มีคุณสมบัติยับยั้งแบคทีเรียได้ถึง 99.99% (S5)	W – จุดอ่อน - ช่องทางการจำหน่ายไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ (W1) - คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ไม่แตกต่างจากคู่แข่งมากนัก (W2) - ภาพลักษณ์ตราสินค้าไม่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายของเปาซิลเวอร์นาโน (W3) - ราคาเปาซิลเวอร์นาโนสูงกว่าผลิตภัณฑ์ตัวอื่น (W4) - การบริการของพนักงานขายยังไม่เป็นที่พอใจของลูกค้า(W5) - มีการประชาสัมพันธ์น้อย (W6)
O – โอกาส - กระแสการอนุรักษณ์สิ่งแวดล้อม (O1) - พฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนไป (O2) - อัตราการเติบโตของการใช้เครื่องซักผ้าเพิ่มขึ้น (O3) - แนวโน้มโลกในการพัฒนาของเทคโนโลยีการผลิต การบริหารที่มีสรรมถนะเพิ่มขึ้นและต้นทุนลดลง (O4)	S1- S3- O1-O2-O3พัฒนาผลิตภัณฑ์โดยเน้นความแตกต่าง โดยใช้นวัตกรรมที่มุ่งเน้นไปที่ความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปหรือเพื่อเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างคุณค่าให้แก่ตราสินค้าและ Brand loyalty แก่ผู้บริโภค	W1-W2-O4คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ไม่แตกต่างจากคู่แข่ง จึงควรจะสร้างความแตกต่างด้วยการนำนวัตกรรมใหม่ๆ เข้ามาใช้ เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีมีการพัฒนาและก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว W5-W6-O2 ด้วยพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปทำให้การบริการของพนักงานและการประชาสัมพันธ์ต้องเข้าถึงและปรับให้ทันกับความต้องการของผู้บริโภคอยู่ตลอดเวลา
T- อุปสรรค - เปิดการค้าเสรีอาเซียน (T1) - อุตสาหกรรมผงซักฟอกในประเทศเริ่มอิ่มตัว (T2) - การแข่งขันจากสินค้า House brand (T3) - ภาวะเศรษฐกิจที่ผันผวน ราคาต้นทุนสินค้าเพิ่มขึ้น อำนาจซื้อผู้บริโภคลดลง (T4) - นโยบายของภาครัฐในการควบคุมราคาสินค้า (T5)	S1-S3-T1-T2 การแข่งขันที่รุนแรงจากคู่แข่งขันรายเดิมและรายใหม่ ซึ่งต่างใช้กลยุทธ์แข่งขันที่คล้ายคลึงกัน เช่น ลดราคา ดังนั้นบริษัทฯ จึงควรจะสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ในสายตาผู้บริโภค เพื่อสร้างคุณค่าให้แก่ตราสินค้าและ Brand loyalty แก่ผู้บริโภค	W1-W2-T4มุ่งเน้นสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์และความแข็งแกร่งของช่องทางการจำหน่ายในพื้นที่ที่มี

จากข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์ ทำให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ของบริษัทฯที่อยู่ในอุตสาหกรรมการแข่งขันที่รุนแรงการกำหนดกลยุทธ์เพื่อสร้างการแข่งขัน เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายนั้นจึงสามารถกำหนดกลยุทธ์ในระดับธุรกิจได้ คือ กลยุทธ์สร้างความแตกต่างและกลยุทธ์การมุ่งเฉพาะกลุ่ม

การกำหนดกลยุทธ์ระดับหน้าที่

ตารางวิเคราะห์ TOWS Matrix ระดับหน้าที่ : ผงซักฟอกเปาซิลเวอร์ นาโน

ปัจจัยภายใน / ปัจจัยภายนอก	S – จุดแข็ง - ความหลากหลายของสายผลิตภัณฑ์ (S1) - มีการใช้เทคโนโลยี RFID มาใช้ในการบริหารคลังแบบ Real time (S2) - มีการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง (S3) - เป็นบริษัทในเครือของบริษัทสหพัฒนพิบูลจำกัด (มหาชน) (S4) - เปาซิลเวอร์ นาโน มีคุณสมบัติยับยั้งแบคทีเรียได้ถึง 99.99% (S5)	W – จุดอ่อน - ช่องทางการจำหน่ายไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ (W1) - คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ไม่แตกต่างจากคู่แข่งมากนัก (W2) - กลุ่มเป้าหมายของตราสินค้าเปาไม่สอดคล้องกับภาพลักษณ์ตราสินค้าเปาซิลเวอร์นาโน (W3) - ราคาเปาซิลเวอร์นาโนสูงกว่าผลิตภัณฑ์ตัวอื่น (W4) - การบริการของพนักงานขายยังไม่เป็นที่พอใจของลูกค้า(W5) มีการประชาสัมพันธ์น้อย (W6)
O – โอกาส - กระแสการอนุรักษณ์สิ่งแวดล้อม (O1) - พฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนไป (O2) - อัตราการเติบโตของการใช้เครื่องซักผ้าเพิ่มขึ้น (O3) - แนวโน้มโลกในการพัฒนาของเทคโนโลยีการผลิต การบริหารที่มีสรรมถนะเพิ่มขึ้นและต้นทุนลดลง (O4)	S3-S5-O2 คุณสมบัติของเปาซิลเวอร์นาโนตอบรับความต้องการและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปได้เป็นอย่างดี	W3- O2-O3ควรมีการทบทวน แก้ไข การวางตำแหน่งของผลิตภัณฑ์เปาซิลเวอร์นาโนให้สอดคล้องกับตราสินค้าเปา W5-W6-O2 ด้วยพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปทำให้การบริการของพนักงานและการประชาสัมพันธ์ต้องเข้าถึงและปรับให้ทันกับความต้องการของผู้บริโภคอยู่ตลอดเวลา
T- อุปสรรค - เปิดการค้าเสรีอาเซียน (T1) - อุตสาหกรรมผงซักฟอกในประเทศเริ่มอิ่มตัว (T2) - การแข่งขันจากสินค้า House brand (T3) - ภาวะเศรษฐกิจที่ผันผวน ราคาต้นทุนสินค้าเพิ่มขึ้น อำนาจซื้อผู้บริโภคลดลง (T4) - นโยบายของภาครัฐในการควบคุมราคาสินค้า (T5)	S5-T1-T2-T3-T4 เปาซิลเวอร์นาโนมีจุดเด่นและความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ที่สามารถยับยั้งแบคทีเรียได้ถึง 99.99% ขจัดกลิ่นอับแม้ตากในที่ร่มหรือช่วงกลางคืน	W1-W3-T4 มุ่งเน้นสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์และความแข็งแกร่งของช่องทางการจำหน่ายในพื้นที่ที่มี W4-T4ราคาควรมีความเหมาะสมตามภาวะเศรษฐกิจและสามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้โดยที่ราคาไม่สูงเกินไป

สามารถนำมากำหนดกลยุทธ์ได้ คือ กลยุทธ์ STP และกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด

สรุป กลยุทธ์ทั้ง 3 ระดับ

ตารางสรุปกลยุทธ์ทั้ง 3 ระดับของบริษัท ไลอ้อน (ประเทศไทย) จำกัด

ระดับกลยุทธ์	ทางเลือกกลยุทธ์	ข้อดี	ข้อเสีย	กลยุทธ์ที่เหมาะสม
ระดับองค์กร	1. กลยุทธ์การเติบโต	-เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน -เพิ่มยอดขายและกำไร -เพิ่มโอกาสทางส่วนแบ่งตลาด -ผลิตภัณฑ์สามารถตอบสนองตรงกับความต้องการผู้บริโภค -เพิ่มความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ให้ต่างจากคู่แข่ง	-ค่าใช้จ่ายในการทำกลยุทธ์สูง เช่น ค่าพัฒนาผลิตภัณฑ์ -ผลตอบแทนที่ได้รับอาจจะไม่เท่ากับค่าใช้จ่ายที่เสียไป -ขนาดของตลาดอาจจะยังมีขอบเขตจำกัด	1.กลยุทธ์การเติบโต
	2. กลยุทธ์แบบคงที่	-ป้องกันความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม -รักษายอดขายและส่วนแบ่งตลาดเดิมไว้	-คู่แข่งขันอาจมีกลยุทธ์ใหม่ๆ หรือแย่งส่วนแบ่งตลาดไปได้ -ความไม่แน่นอนจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม	
ระดับหน่วยธุรกิจ : ผงซักฟอก	1.กลยุทธ์สร้างความแตกต่าง	-สร้างคุณค่าและภาพลักษณ์ให้กับตราสินค้า -เพิ่มทางเลือกให้แก่ลูกค้าด้วยผลิตภัณฑ์ใหม่ -เพิ่มยอดขายและกำไร -สร้างเอกลักษณ์และความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์	-สามารถลอกเลียนแบบได้ -ต้นทุนการวิจัยและพัฒนาสูง -เสี่ยงต่อการไม่ตอบสนองความต้องการผู้บริโภค	1.กลยุทธ์สร้างความแตกต่าง
	2. กลยุทธ์การมุ่งเฉพาะกลุ่ม	-ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ตรงกลุ่มเป้าหมาย -ผู้บริโภคมีความจงรักภักดีต่อตราสินค้าได้ง่าย	-ขนาดของตลาดมีขอบเขตจำกัด -กระทบต่อการเพิ่มส่วนแบ่งตลาดเพราะมีจำกัด	
ระดับผลิตภัณฑ์ : เปาซิล เวอร์นาโน	1. กลยุทธ์ STP	-เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่าย -ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ตรงจุด -สามารถกำหนดตำแหน่งของผลิตภัณฑ์ได้ชัดเจน	-อาจกำหนดกลุ่มเป้าหมาย วางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ผิด	ผสมผสานทั้งกลยุทธ์ STP และส่วนผสมทางการตลาด
	2.กลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด	-สามารถกำหนดช่องทางจำหน่ายครอบคลุม -มีการสื่อสารแบบบูรณาการอย่างครบถ้วน -ผลิตภัณฑ์และราคามีความสอดคล้องกัน -สร้างการรู้จักและรู้ถึงประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ให้กับผู้บริโภค	-ค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดสูง	

กลยุทธ์ที่เหมาะสมในระดับองค์กร ได้แก่ กลยุทธ์การเติบโต เพราะว่าเมื่อวิเคราะห์ TOWS matrix แล้วพบว่าโอกาสและจุดแข็งของบริษัทฯ มีความเหมาะสมและสนับสนุนกันเป็นอย่างดี และกลยุทธ์การเติบโตนี้ยังเหมาะสมกับการแก้ปัญหาขององค์กร เพราะจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ยอดขายหรือกำไร และโอกาสทางส่วนแบ่งตลาดด้วย

ส่วนกลยุทธ์ที่เหมาะสมในระดับธุรกิจ ได้แก่ กลยุทธ์สร้างความแตกต่าง เพราะการแข่งขันในอุตสาหกรรมผงซักฟอกปัจจุบัน จะเป็นการแข่งขันด้วยนวัตกรรมใหม่ๆ ซึ่งต่างจากอดีตที่แข่งขันกันด้วยราคา ดังนั้นกลยุทธ์สร้างความแตกต่างนี้จะช่วยให้ผงซักฟอกเปาสร้างเอกลักษณ์และความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์

และในระดับผลิตภัณฑ์ ควรใช้กลยุทธ์ STP และกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาดผสมผสานซึ่งกันและกัน ซึ่งการวิเคราะห์ STP จะทำให้สามารถกำหนดกลุ่มเป้าได้ชัดเจน และจำเป็นจะต้องสอดคล้องกับคุณสมบัติ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และโปรโมชั่นของผลิตภัณฑ์ด้วย

5. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

จากรายงานการศึกษาค้นคว้าเรื่อง ปัญหา กลยุทธ์ธุรกิจ และกลยุทธ์ตลาดในธุรกิจผลิตจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภค กรณีศึกษา บริษัท ไลอ้อน (ประเทศไทย) จำกัด : ผงซักฟอกเปาเพื่อทำการจัดการเชิงกลยุทธ์ในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและการเพิ่มขึ้นของผลประกอบการเพื่อสร้างโอกาสในการเติบโตของธุรกิจอย่างต่อเนื่องระยะยาวของบริษัท ไลอ้อน (ประเทศไทย)จำกัดเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Independent Study) ของกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ทางธุรกิจ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิในสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ที่เกี่ยวข้องและเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณโดยการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาแนวทางในการใช้กลยุทธ์ในการบริหารบริษัท ไลอ้อน (ประเทศไทย) จำกัด ในอนาคต จากการศึกษาสาเหตุของปัญหา คือ การเพิ่มขึ้นของคู่แข่งรายใหม่ การแข่งขันทางด้านราคาและสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ตนเอง ทำให้ผู้บริโภคมีทางเลือกมากขึ้น Brand loyalty น้อยลง แนวโน้มอัตราการเติบโตของยอดขายและส่วนแบ่งตลาดในปี 2553 ลดลง รวมถึงสภาพแวดล้อมภายนอก เช่นการผันผวนทางเศรษฐกิจและการเมืองในประเทศ พฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ต้องมีการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์อยู่ตลอดเวลา เพื่อสร้างศักยภาพในการแข่งขันและรักษาตำแหน่งทางการตลาดเดิมไว้ได้

ผลการศึกษาและวิเคราะห์ตามขั้นตอนการจัดการเชิงกลยุทธ์ของบริษัท ไลอ้อน (ประเทศไทย)จำกัดที่มีการวางแผนกลยุทธ์มุ่งที่เพิ่มยอดขายและส่วนแบ่งทางการตลาดโดยการพัฒนาและขยายผลิตภัณฑ์ไปยังลูกค้าใหม่จากการวิเคราะห์ในรูป TOWS พบว่าบริษัท ไลอ้อน (ประเทศไทย)จำกัดมีจุดแข็งและมีโอกาส ทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันในอุตสาหกรรมดังนั้นผู้ศึกษาจึงเลือกกลยุทธ์ในระดับต่างๆ ดังนี้

กลยุทธ์ในระดับองค์กร คือ การเติบโตเป็น เพราะบริษัท ไลอ้อน (ประเทศไทย) จำกัด เป็นบริษัทที่ร่วมลงทุนระหว่างกลุ่มสหพัฒน์ที่เป็นบริษัทขนาดใหญ่ มีความพร้อมในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเงิน ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านการจัดการ เป็นต้น ประกอบกับ บจ.ไลอ้อน เองมีมีการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาร่วมในการบริหารจัดการ ทำให้ผลิตภัณฑ์มีความหลากหลายและคุณภาพสูงปัจจัยเหล่านี้ทำให้บริษัทฯ มีข้อได้เปรียบ มีความพร้อม ในการปรับปรุงหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ศักยภาพในการแข่งขันที่สูงขึ้น

กลยุทธ์ระดับหน่วยธุรกิจ คือ กลยุทธ์สร้างความแตกต่างด้วยการชูนวัตกรรมใหม่ เพราะเพราะผู้แข่งขันรายใหม่จากการเปิดการค้าเสรีอาเซียนและสินค้า House brand ทำให้อุตสาหกรรมผงซักฟอกมีการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น ในขณะที่อุตสาหกรรมก็เริ่มอิ่มตัวแล้ว ซึ่งคู่แข่งรายใหม่นี้ส่วนใหญ่จะใช้กลยุทธ์ด้านราคาเข้ามาแข่งขัน โดยจะตั้งราคาให้ต่ำกว่าใน

ท้องตลาด หรือใช้กลยุทธ์เดิมๆ เช่น จัดทำโปรโมชั่นลด แลก แจก แถม การสร้างความแตกต่างให้แก่ผลิตภัณฑ์จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำผลิตภัณฑ์มีมูลค่าในตราสินค้าเพิ่มขึ้นและเป็นการสร้าง Brand loyalty แก่ผู้บริโภคซึ่งการสร้างความแตกต่างนี้นอกจากจะใช้นวัตกรรมในการสร้างคุณสมบัติของตัวผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคแล้ว ด้านบรรจุภัณฑ์เองก็ควรเป็นไปในทิศทางของการประหยัดพลังงาน รักษาสิ่งแวดล้อม ลดต้นทุนการใช้ทรัพยากร โดยมีแนวโน้มเน้นไปในการใช้บรรจุภัณฑ์ในรูปถุงมากขึ้น

และกลยุทธ์ระดับหน้าที่ คือ มุ่งเน้นด้านการตลาดด้วยการผสมผสานกลยุทธ์ STP และส่วนผสมทางการตลาดเพื่อให้องค์กรสามารถแข่งขันในตลาด และสามารถเติบโตได้อย่างต่อเนื่องและมั่นคงในอนาคต โดยการเพิ่มยอดขายผลิตภัณฑ์ เพิ่มส่วนแบ่งตลาด ทั้งนี้การผสมผสานระหว่างสองกลยุทธ์จะทำให้วางสามารถตำแหน่งผลิตภัณฑ์และกำหนดกลุ่มเป้าหมายได้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับการกำหนดตัวผลิตภัณ์ ราคา ช่องทางการจำหน่าย และกิจกรรมส่งเสริมการขายได้อย่างเหมาะสม

โดยภายหลังการศึกษาผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการศึกษานี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีความสนใจที่จะต่อยอดจากการศึกษาหรือการนำการศึกษาที่ได้นี้ไปใช้ประโยชน์คือ

1 ควรทำการศึกษากลยุทธ์ด้านวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่างจากคู่แข่ง และมีนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของบริษัทในระยะยาว

2 ควรทำการศึกษากลยุทธ์ด้านจิตวิทยาการขาย เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสมาชิกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและลดปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในองค์กรและจากลูกค้า

3 การเก็บข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์เชิงลึกควรทำการสัมภาษณ์กับผู้บริหารหรือหัวหน้าฝ่ายงานนั้นๆ 2-3 คน

4 การเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณโดยการวิจัยเชิงสำรวจด้วยแบบสอบถาม ควรจะเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างและพื้นที่ในการจัดเก็บ พร้อมทั้งการนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยโปรแกรม SPSS เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ต่างๆ

บรรณานุกรม

พิบูลทีปะปาล. (2545). การโฆษณาและการส่งเสริมการขาย.กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟฟิก.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และ ศุภร เสรีรัตน์ (2550) กลยุทธ์การตลาดและการบริหารเชิงกลยุทธ์โดยมุ่งที่ตลาด พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ บริษัท ธนธัชการพิมพ์ จำกัด

ธีรพันธ์โล่ห์ทองคำ. (2544). Strategic IMC: กลยุทธ์สื่อสารการตลาดแบบครบวงจร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ออฟเซ็ทครีเอชั่น.

ประชาชาติธุรกิจคอลัมน์ จับกระแสตลาด “ผงซักฟอกราคาถูกเดือด คู่แข่ง "ตลาดล่าง" เปิดฉากตีกัน ยูนิลีเวอร์"(ออนไลน์) : http://www.prachachat.net/view_news.php?newsid=02mar01120853&sectionid=0207&day=2010-08-12

ศูนย์วิจัยกสิการไทย“ผงซักฟอกปี’48 : ตลาดในอิ่มตัว…ตลาดนอกพุ่งกว่าร้อยละ 50” ปีที่11 ฉบับที่ 1692 วันที่ 26 กันยายน 2548

ศูนย์วิจัยกสิการไทย “ผงซักฟอก’53 เน้นชูนวัตกรรมกระตุ้นยอดขาย :คาดตลาดโตมากกว่าร้อยละ 6” ปีที่ 16 ฉบับที่ 2736 วันที่ 20 มกราคม 2553

Brand Age “เปาวินวอชเพิ่ม Valued เอาใจประชาชนคนคอนโดฯ” (ออนไลน์) http://www.brandage.com/Modules/DesktopModules/Article/ArticleDetail.aspx?tabID=2&ArticleID=2244&ModuleID=21&GroupID=784

MarketeerMagazine: ตลาดผงซักฟอก “ฟองเดือด” :พีแอนด์จี-คาโอคืนเวทีถล่มบรีส. (ออนไลน์) :http://www.marketeer.co.th/inside_detail.php?inside_id=4670

Marketeer Magazine ศึกผงซักฟอก 2 อิน 1 :แอทแทค ปะทะ บรีสเอกเซล(ออนไลน์) :http://www.marketeer.co.th/inside_detail.php?inside_id=5316

Positioning Magazine “ผงซักฟอก’53 เน้นชูนวัตกรรมกระตุ้นยอดขาย : คาดตลาดโตมากกว่าร้อยละ 6” (ออนไลน์) : http://www.positioningmag.com/prnews/prnews.aspx?id=84693

ThaiPR.net “ชิงดำ: สมรภูมิผงซักฟอกสบายกระเป๋า” (ออนไลน์) http://www.ryt9.com/s/tpd/938663

อรรถสิทธิ์ เหมือนมาตย์Positioning Magazine “ใครว่าตลาดผงซักฟอกอิ่มตัว” (ออนไลน์): http://www.positioningmag.com/magazine/details.aspx?id=88

ผลกระทบจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน ที่มีต่องบการเงินของบริษัท ปตท.เคมิคอล จำกัด (มหาชน)

สุวพัชร อิงอุดมนุกูล, กฤติยา ดาบเพชร
สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลกระทบจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน ที่มีต่องบการเงินของบริษัท ปตท.เคมิคอล จำกัด (มหาชน) เพื่อเป็นข้อมูลให้บริษัทและผู้บริหารใช้วางแผนทางการเงินในอนาคต ซึ่งกิจการเลือกวิธีปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งได้จากการเก็บรวบรวมรายการทางบัญชีของบริษัท งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ งบแสดงฐานะการเงิน และหมายเหตุประกอบงบการเงิน และใช้อัตราส่วนทางการเงินเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ผลกระทบที่มีต่องบการเงินของบริษัท

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลกระทบจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน ที่มีต่องบการเงินของบริษัท ปตท.เคมิคอล จำกัด (มหาชน) ดังนี้

1. ความแตกต่างที่มีสาระสำคัญระหว่างมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 กับนโยบายการบัญชีของบริษัทปี 2553
2. ผลกระทบจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 ต่อการรับรู้รายการบัญชี งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2553 และงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2553
3. ผลกระทบจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 ต่ออัตราส่วนทางการเงินปี 2553

บทนำ

บริษัท ปตท.เคมิคอล จำกัด(มหาชน) เริ่มก่อตั้งจากการควบกันระหว่างบริษัท ปิโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด (มหาชน) หรือ เอ็นพีซี และบริษัท ไทยโอเลฟินส์ จำกัด (มหาชน) หรือทีโอซี สองบริษัทใหญ่ในอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ซึ่งได้ควบบริษัทตามนโยบายของผู้ถือหุ้นใหญ่ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เพื่อให้ ปตท.เคมิคอลเป็นแกนนำในธุรกิจสายโอเลฟินส์ของ ปตท. ที่มีแนวทางขยายธุรกิจและการเติบโตอย่างชัดเจน เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและยกระดับอุตสาหกรรมปิโตรเคมีไทยให้ก้าวไกลสู่ระดับสากล โดยได้เริ่มจดทะเบียนบริษัท และเปิดดำเนินการอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2548 ปัจจุบันบริษัทมีทุนจดทะเบียนจำนวน 15,191,153,000 บาท โดยแบ่งเป็นหุ้นสามัญจำนวนทั้งสิ้น 1,519,115,300 หุ้น มูลค่าตราไว้หุ้นละ 10 บาท และมีทุนชำระแล้วเป็นจำนวน 15,158,208,000 บาท บริษัทมีจำนวนพนักงานรวมทั้งสิ้น 1,647 คน

ปัญหาและความสำคัญของปัญหา

ตามที่สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ได้กำหนดให้บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน (Thai Financial Reporting Standards : TFRSs) ซึ่งได้ประกาศให้มีผล

บังคับใช้สำหรับงบการเงินที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2554 เป็นต้นไป โดยมาตรฐานการบัญชีที่ปรับปรุงใหม่นี้ได้อ้างอิงจากมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (International Financial Reporting Standards : IFRSs) จึงทำให้บริษัท ปตท.เคมิคอล จำกัด (มหาชน) ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน และเพื่อให้งบการเงินสำหรับปี 2553 และปี 2554 สามารถเปรียบเทียบกันได้ บริษัทจึงเลือกวิธีปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังสำหรับปี 2553 โดยการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน ทำให้บริษัทต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการรับรู้ค่าใช้จ่ายผลประโยชน์พนักงานและบันทึกหนี้สินที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งต้องวัดมูลค่าตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย ซึ่งจะส่งผลต่องบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ งบแสดงฐานะการเงิน และการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง ผลกระทบจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน ที่มีต่องบการเงินของบริษัท ปตท.เคมิคอล จำกัด (มหาชน) ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสารตลอดจนงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องดังต่อนี้

1. มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดวิธีการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลของผลประโยชน์ของพนักงาน ซึ่งกำหนดให้กิจการต้องรับรู้มูลค่า หนี้สิน เมื่อพนักงานได้ให้บริการเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ของพนักงานที่บริษัทจะจ่ายในอนาคต และรับรู้ค่าใช้จ่าย เมื่อกิจการได้รับผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่เกิดจากการให้บริการของพนักงานเป็นการแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ของพนักงาน

ผลประโยชน์ของพนักงานตามมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ สามารถจำแนกออกได้เป็น 4 ประเภทดังนี้

1. ผลประโยชน์ระยะสั้นของพนักงาน
2. ผลประโยชน์หลังออกจากงาน
3. ผลประโยชน์ระยะยาวอื่นๆ
4. ผลประโยชน์เมื่อเลิกจ้าง

โดยต้องมีการประมาณการค่าใช้จ่ายพนักงานที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตจากข้อมูลพนักงานในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักทางคณิตศาสตร์ประกันภัยเข้ามาเป็นเครื่องมือในการคำนวณค่าใช้จ่ายดังกล่าว ดังนั้นมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้จึงส่งผลต่องบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จของบริษัททำให้เกิดค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลกระทบต่องบแสดงฐานะการเงินทำให้มีหนี้สินเพิ่มขึ้น

2. มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 39 เรื่อง การรับรู้และการวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงิน โดยแบ่งตราสารทางการเงินเป็น 4 ประเภทคือ

1. สินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินที่แสดงด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านงบกำไรขาดทุน
2. เงินลงทุนที่ถือจนครบกำหนด
3. เงินให้สินเชื่อและลูกหนี้
4. สินทรัพย์ทางการเงินเผื่อขาย

3. มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 32 เรื่อง การแสดงรายการสำหรับเครื่องมือทางการเงิน เป็นการกำหนดวิธีการแสดงรายการเครื่องมือทางการเงิน เช่น หนี้สินหรือส่วนของเจ้าของ และการหักกลบกันของรายการ

สินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน โดยมาตรฐานการบัญชีดังกล่าวกำหนดให้ต้องแยกรับรู้และแยกจัดประเภทรายการเป็น หนี้สินทางการเงิน สินทรัพย์ทางการเงิน และส่วนของเจ้าของ

4. อัตราส่วนทางการเงิน เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์งบการเงินโดยการนำตัวเลขในงบการเงินมาเทียบอัตราส่วนเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างสินทรัพย์ หนี้สิน ทุน รายได้ และค่าใช้จ่ายว่าเหมาะสมหรือไม่ แบ่งเป็น

1. อัตราส่วนที่ใช้วัดสภาพคล่อง (Liquidity Ratios)
   1.1 อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (Current Ratio)
   1.2 อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว (Quick Ratio or Acid Test Ratio)
2. อัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratios)
   2.1 อัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin)
   2.2 อัตรากำไรจากการดำเนินงาน (Operating Profit Margin)
   2.3 อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin)
   2.4 อัตราผลตอบแทนของส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity)
   2.5 กำไรสุทธิต่อหุ้น (Earning per Share)
3. อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Efficiency Ratios)
   3.1 อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม (Return on Asset)
   3.2 อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ถาวร (Return on Fixed Asset)
   4.อัตราส่วนวิเคราะห์นโยบายทางการเงิน (Leverage Ratio or Financial Ratios)
   4.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt/Equity Ratio)
   4.2 อัตราการจ่ายเงินปันผล (Dividend Payout Ratio)
   4.3 อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (Interest Coverage Ratio)

ระเบียบวิธีการศึกษาและผลการศึกษา

1. ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวทางปฏิบัติทางการบัญชีของมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน ที่มีผลกระทบต่องบการเงินของบริษัท

2. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ จากงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2553 งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2553 และหมายเหตุประกอบงบการเงิน

3. เปรียบเทียบและสรุปความแตกต่างที่มีสาระสำคัญระหว่างมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 กับนโยบายการบัญชีของบริษัทปี 2553 ดังนี้

รายละเอียด	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19	นโยบายบัญชีของบริษัท ปี 2553
1.รายการผลประโยชน์ระยะสั้น	กำหนดให้กิจการต้องรับรู้รายการผลประโยชน์ระยะสั้นเมื่อได้ให้ประโยชน์นั้นแก่พนักงาน เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง กิจการต้องรับรู้รายการค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุนเมื่อได้มีการจ่ายผลประโยชน์ให้กับพนักงาน แต่สำหรับวันลาพักผ่อนประจำปีที่สามารถสะสมไปใช้ในปีถัดไปได้นั้น กิจการต้องรับรู้มูลค่าวันลาสะสมที่ยกไปของงวดปัจจุบันที่คาดว่าพนักงานจะใช้ประโยชน์นั้นในอนาคตเป็นหนี้สินและค่าใช้จ่ายในงวดปัจจุบัน เนื่องจากพนักงานนั้นได้รับผลประโยชน์จากการให้บริการในปัจจุบัน แต่กลับนำผลประโยชน์จากการให้บริการในปัจจุบันไปใช้ในอนาคต ดังนั้นกิจการควรรับรู้ต้นทุนของผลประโยชน์ดังกล่าวในงวดปัจจุบัน เสมือนว่าพนักงานได้นำบริการที่จะต้องให้ในอนาคตมาให้บริการในปัจจุบันและนำผลประโยชน์ที่ได้รับในงวดปัจจุบันไปใช้ในอนาคตแทน	กิจการจะรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายเมื่อมีการจ่ายผลประโยชน์ดังกล่าวเช่นเดียวกับแนวปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 ยกเว้นรายการวันลาพักผ่อนประจำปี หลักการบัญชีในปัจจุบันไม่ได้คำนึงถึงว่าวันลาพักผ่อนประจำปีจะสะสมได้หรือไม่ ดังนั้นกิจการจะรับรู้ต้นทุนของวันลาพักผ่อนประจำปีในงวดที่พนักงานได้ให้บริการเสร็จสิ้นโดยไม่คำนึงว่าพนักงานจะใช้ประโยชน์จากการให้บริการเมื่อใด
2.รายการผลประโยชน์หลังออกจากงาน	กำหนดให้กิจการต้องรับรู้ภาระหนี้สินของรายการดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเป็นค่าใช้จ่ายในงวดปัจจุบันตามสัดส่วนระยะเวลาที่พนักงานได้ให้บริการ ซึ่งผลประโยชน์หลังออกจากงานแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ โครงการเงินสมทบ และโครงการผลประโยชน์ สำหรับโครงการเงินสมทบ มาตรฐานการบัญชีกำหนดให้กิจการต้องรับรู้เงินสมทบที่ต้องจ่ายเข้ากองทุนเป็นหนี้สินหรือค่าใช้จ่ายค้างจ่ายเมื่อจำนวนเงินสมทบที่ครบกำหนดจ่ายก่อนวันสิ้นงวดสูงกว่าเงินสมทบที่ได้จ่ายไปแล้ว และให้รับรู้เป็นสินทรัพย์หรือค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้าเมื่อจำนวนเงินสมทบที่ครบกำหนดจ่ายก่อนวันสิ้นงวดต่ำกว่าเงินสมทบที่จ่ายได้แล้ว สำหรับเงินสมทบที่จ่ายแล้วให้รับรู้เป็นค่าใช้จ่าย และสำหรับโครงการผลประโยชน์ กิจการต้องใช้สมมติฐานตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยในการประมาณการภาระผูกพันของรายการดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และรับรู้ภาระผูกพันนั้นเป็นค่าใช้จ่ายในงวดปัจจุบันตามสัดส่วนระยะเวลาที่พนักงานได้ให้บริการแก่กิจการ	กิจการจะรับรู้รายการโครงการเงินสมทบเป็นค่าใช้จ่ายเมื่อครบกำหนดจ่ายเงินสมทบในแต่ละงวด แต่สำหรับรายการโครงการผลประโยชน์กิจการจะรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายเมื่อมีการจ่ายผลประโยชน์นั้นให้กับพนักงานเมื่อเกษียณอายุหรือเมื่อพนักงานใช้สิทธิประโยชน์นั้น

รายละเอียด	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19	นโยบายบัญชีของบริษัท ปี 2553
3.รายการผลประโยชน์ระยะยาวอื่น	กำหนดให้กิจการต้องใช้สมมติฐานตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยในการประมาณการภาระผูกพันที่ต้องจ่ายให้แก่พนักงานในอนาคต และรับรู้ภาระผูกพันดังกล่าวเป็นค่าใช้จ่ายในงวดปัจจุบันตามสัดส่วนระยะเวลาที่พนักงานได้ให้บริการแก่กิจการ	กิจการจะรับรู้รายการเป็นค่าใช้จ่ายเมื่อมีการจ่ายผลประโยชน์ดังกล่าวให้แก่พนักงาน
4.รายการผลประโยชน์เมื่อเลิกจ้าง	กำหนดให้กิจการต้องรับรู้รายการดังกล่าวเป็นค่าใช้จ่ายเมื่อกิจการมีนโยบายและแผนงานดังกล่าวอย่างชัดเจนและสามารถประมาณการค่าใช้จ่ายได้อย่างน่าเชื่อถือ โดยต้องสามารถระบุช่วงเวลา อัตราผลประโยชน์ และจำนวนพนักงานในแต่ละระดับหรือแต่ละหน่วยงานโดยประมาณได้	กิจการจะรับรู้รายการเป็นค่าใช้จ่ายเมื่อมีการจ่ายผลประโยชน์ดังกล่าวให้แก่พนักงาน

4. สรุปผลกระทบจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 ต่อการรับรู้รายการบัญชี งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2553 และงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2553 ดังนี้

ผลประโยชน์พนักงาน	การรับรู้รายการบัญชี	งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ	งบแสดงฐานะการเงิน
1. ผลประโยชน์ระยะสั้น			
1.1 ค่าจ้าง เงินเดือน ประกันสังคม ส่วนแบ่งกำไรและโบนัส ค่ารักษาพยาบาล ค่าที่พัก ยานพาหนะ	ไม่มีผลกระทบ	ไม่มีผลกระทบ	ไม่มีผลกระทบ
1.2 สิทธิการลาที่ยังได้ค่าตอบแทน ลาพักร้อนประจำปี, ลาป่วย			
- ชนิดสะสมได้	เดบิต ค่าใช้จ่าย เดบิต กำไรสะสมต้นงวด เครดิต ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น	หนี้สินเพิ่มขึ้น และ กำไรสะสมต้นงวดลดลง
- ชนิดสะสมไม่ได้	-	-	-
2. ผลประโยชน์หลังออกจากงาน			
2.1 โครงการเงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	ไม่มีผลกระทบ	ไม่มีผลกระทบ	ไม่มีผลกระทบ
2.2 โครงการผลประโยชน์บำนาญ การประกันชีวิต เงินชดเชยตามกฎหมาย	เดบิต ค่าใช้จ่าย เดบิต กำไรสะสมต้นงวด เครดิต ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น	หนี้สินเพิ่มขึ้น และกำไรสะสมต้นงวดลดลง
กำไรหรือขาดทุนจากส่วนต่าง ของประมาณการทางคณิตศาสตร์	ไม่มีผลกระทบ	ไม่มีผลกระทบ	ไม่มีผลกระทบ

ผลประโยชน์พนักงาน	การรับรู้รายการบัญชี	งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ	งบแสดงฐานะการเงิน
3. ผลประโยชน์ระยะยาวอื่น ผลประโยชน์อื่นที่ไม่ได้จ่ายให้พนักงานภายใน 12 เดือน	เดบิต ค่าใช้จ่าย เดบิต กำไรสะสมต้นงวด เครดิต ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น	หนี้สินเพิ่มขึ้น และไรสะสมต้นงวดลดลง
กำไรหรือขาดทุน จากส่วนต่างของประมาณการทางคณิตศาสตร์	ไม่มีผลกระทบ	ไม่มีผลกระทบ	ไม่มีผลกระทบ
4. ผลประโยชน์เมื่อเลิกจ้าง ค่าชดเชยตามกฎหมายแรงงาน ค่าชดเชยอื่นตามนโยบายของกิจการ	ไม่มีผลกระทบ	ไม่มีผลกระทบ	ไม่มีผลกระทบ

5.สรุปผลกระทบต่องบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2553

งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2553 หน่วย : ล้านบาท

รายการ	ก่อนปรับปรุง	หลังปรับปรุง	เพิ่มขึ้น / (ลดลง)	ร้อยละ
รายได้จากการขายและบริการ	58,439	58,439	-	-
รายได้อื่น	8,333	8,333	-	-
รวมรายได้	66,772	66,772	-	-
ต้นทุนขายและบริการ	51,395	51,422	27	0.05
กำไรขั้นต้น	15,377	15,350	(27)	(0.18)
ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร	3,097	3,120	23	0.74
กำไรจากการดำเนินงาน	12,280	12,230	(50)	(0.41)
ดอกเบี้ยจ่ายและค่าใช้จ่ายทางการเงิน	2,119	2,119	-	-
ภาษีเงินได้	1,155	1,141	(14)	(1.21)
กำไรสุทธิ	9,006	8,970	(36)	(0.40)

6. สรุปผลกระทบต่องบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2553

งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2553 หน่วย : ล้านบาท				
รายการ	**ก่อนปรับปรุง**	**หลังปรับปรุง**	**เพิ่มขึ้น / (ลดลง)**	**ร้อยละ**
สินทรัพย์				
สินทรัพย์หมุนเวียน				
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	11,634	11,634	-	-
ลูกหนี้การค้าและตั๋วเงินรับ	5,894	5,894	-	-
สินค้าคงเหลือ	4,462	4,462	-	-
ตราสารอนุพันธ์	-	-	-	-
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	19,725	19,725	-	-
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	**41,715**	**41,715**	**-**	**-**
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน				
เงินลงทุน	50,050	50,050	-	-
เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	20,681	20,681	-	-
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	39,876	39,876	-	-
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	728	728	-	-
ตราสารอนุพันธ์	-	-	-	-
สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี	5	144	139	NA
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	1,127	1,127	-	-
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	**112,467**	**112,606**	**139**	**0.12**
รวมสินทรัพย์	**154,182**	**154,321**	**139**	**0.09**
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น				
หนี้สินหมุนเวียน				
เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	6,496	6,496	-	-
เงินกู้ยืมระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	1,983	1,983	-	-
ภาษีเงินได้นิติบุคคลค้างจ่าย	309	309	-	-
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	897	924	27	3.04
รวมหนี้สินหมุนเวียน	**9,685**	**9,712**	**27**	**0.28**

งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2553 หน่วย : ล้านบาท				
รายการ	**ก่อนปรับปรุง**	**หลังปรับปรุง**	**เพิ่มขึ้น / (ลดลง)**	**ร้อยละ**
หนี้สินไม่หมุนเวียน				
เงินกู้ยืมระยะยาว	10,708	10,708	-	-
หุ้นกู้	29,444	29,444	-	-
หนี้สินภาษีเงินได้รอตัดบัญชี	886	886	-	-
ภาระผูกพันผลประโยชน์พนักงาน	-	460	460	100
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	404	404	-	-
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน	**41,442**	**41,902**	**460**	**1.11**
รวมหนี้สิน	**51,127**	**51,614**	**487**	**0.95**
ส่วนของผู้ถือหุ้น				
ทุนเรือนหุ้นและส่วนเกินทุน	46,886	46,886	-	-
กำไรสะสม				
จัดสรรแล้ว	8,260	8,260	-	-
ยังไม่ได้จัดสรร	47,909	47,561	(348)	(0.73)
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	**103,055**	**102,707**	**(348)**	**(0.34)**
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	**154,182**	**154,321**	**139**	**0.09**

7. สรุปผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงิน ปี 2553

อัตราส่วนทางการเงิน	ก่อนปรับปรุง	หลังปรับปรุง	เพิ่มขึ้น/(ลดลง)
1. อัตราส่วนที่ใช้วัดสภาพคล่อง			
1.1 อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน	4.31	4.30	(0.01)
1.2 อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว	3.85	3.84	(0.01)
2. อัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการทำกำไร			
2.1 อัตรากำไรขั้นต้น	23.03%	22.99%	(0.04%)
2.2 อัตรากำไรจากการดำเนินงาน	18.39%	18.32%	(0.07%)
2.3 อัตรากำไรสุทธิ	13.49%	13.43%	(0.06%)
2.4 อัตราผลตอบแทนของส่วนของผู้ถือหุ้น	8.74%	8.73%	(0.01%)
2.5 กำไรสุทธิต่อหุ้น	5.94 บาท/หุ้น	5.92 บาท/หุ้น	(0.02)

อัตราส่วนทางการเงิน	ก่อนปรับปรุง	หลังปรับปรุง	เพิ่มขึ้น/(ลดลง)
3. อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน			
3.1 อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม	5.84%	5.81%	(0.03%)
3.2 อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ถาวร	22.59%	22.50%	(0.09%)
4. อัตราส่วนวิเคราะห์นโยบายทางการเงิน			
4.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	0.50	0.50	-
4.2 อัตราการจ่ายเงินปันผล	0.52	0.52	-
4.3 ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย	5.80	5.77	(0.03)

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา สามารถสรุปผลกระทบจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 ได้ว่าทำให้บริษัทมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น 487 ล้านบาท กำไรสะสมต้นงวดลดลง 437 ล้านบาท และมีค่าใช้จ่ายสำหรับปี 2553 เพิ่มขึ้น 50 ล้านบาท เนื่องจากต้องรับรู้ค่าใช้จ่ายและหนี้สินผลประโยชน์พนักงานที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตเป็นค่าใช้จ่ายในงวดปัจจุบันตามสัดส่วน การให้บริการของพนักงาน และจากการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน พบว่าไม่มีผลกระทบที่มีสาระสำคัญต่ออัตราส่วนทางการเงิน ทั้งในกลุ่มของอัตราส่วนที่ใช้วัดสภาพคล่อง อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และอัตราส่วนวิเคราะห์นโยบายทางการเงิน เนื่องจากบริษัทมีมูลค่าหนี้สิน ส่วนของผู้ถือหุ้น และค่าใช้จ่ายก่อนปรับปรุงเป็นจำนวนมาก คือ 51,127 ล้านบาท 103,055 ล้านบาท และ 54,492 ล้านบาท ตามลำดับ ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าของผลกระทบที่เกิดขึ้น จึงพบว่าสัดส่วนของการเปลี่ยนแปลงไม่มีสาระสำคัญ

การศึกษาปัญหา และการบริหารการลดต้นทุนโลจิสติกส์ กรณีศึกษาบริษัท เอสซีลอร์ ดิสทริบิวชั่น ประเทศไทย

กัลนิกา อินโต[1], รวินกานต์ ศรีนนท์[2]

[1] สาขาการจัดการโลจิสติกส์ คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

[2]สาขาวิศวกรรมโลจิสติกส์, คณะวิศวกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

เอสซีลอร์ แมนูแฟ็คเจอริ่ง (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งจัดจำหน่ายโดย ดิสทริบิวชั่น ประเทศไทย คือ ผู้นำในการพัฒนาเลนส์ยุคใหม่ การออกแบบเลนส์ซึ่งเป็นหนึ่งในนวัตกรรมที่ช่วยให้ผู้สวมใส่ มองเห็นได้อย่างเป็นธรรมชาติ และมีความสบายตาสูงสุดเลนส์แว่นตา ผู้บริหารได้เล็งเห็นความสำคัญของกิจการรมทางโลจิสติกส์ ดังนั้นจึงทำการศึกษาการบริหาร และแนวทางในการลดต้นทุนในกระบวนการของโลจิสติกส์ โดยพิจารณาผลกระทบต่อองค์กรที่ต้องการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ที่ทำเกิดจากค่าใช้จ่ายในกระบวนการ รวมถึงศึกษาและกำหนดกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหา ของการกระบวนการรับคำสั่งซื้อจนถึงกระบวนการนำสินค้าส่งถึงมือลูกค้า โดยใช้กลยุทธ์ทางด้าน ระบบต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity Based Coting : ABC) เพื่อเป็นการพัฒนาธุรกิจให้สามารถแข่งขันและการเติบโตได้อย่างยั่งยืน จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า สาเหตุที่ทำให้ต้นทุนทางด้านโลจิสติกส์สูงขึ้นมาจากความผิดพลาดในการทำงานของกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากระบบการทำงานซ้ำซ้อนกันผนวกกับปริมาณที่มีเข้ามามาก และขาดการวางระบบสำหรับการรองรับงาน จนเป็นสาเหตุของการส่งสินค้าผิดพลาด ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์และหาทางแก้ไขปัญหาพบว่า สามารถแก้ไขได้ด้วยการปรับปรุงระบบการทำงานใหม่โดยนำหลักการของ Line Balancing เข้ามาประยุกต์ใช้ปรับปรุงกระบวนการทำให้ความผิดพลาดในการรับคำสั่งซื้อลดลง 55.71% การหยิบและแพ็คผิดพลาดลดลง 55.75% และ กระบวนการส่งสินค้าผิดลดลง 79.80% ซึ่งส่งผลฝห้ต้นทุนเฉลี่ยลดลง 18,611.16 บาท และยังส่งผลให้สามารถสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ถูกต้องมาก ซึ่งทำให้เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและส่วนแบ่งการตลาดที่มากขึ้น

บทนำ

เอสซีลอร์ แมนูแฟ็คเจอริ่ง (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งจัดจำหน่ายโดย ดิสทริบิวชั่น ประเทศไทย คือ ผู้นำในการพัฒนาเลนส์ยุคใหม่ การออกแบบเลนส์ซึ่งเป็นหนึ่งในนวัตกรรมที่ช่วยให้ผู้สวมใส่ มองเห็นได้อย่างเป็นธรรมชาติ และมีความสบายตาสูงสุดเลนส์แว่นตา คือ สิ่งมหัศจรรย์จากวิทยาศาสตร์ มันประกอบขึ้นจากวัสดุที่มีความสมบูรณ์แบบ ใส กระจ่าง น้ำหนักเบา และมีโครงสร้างที่เป็นหนึ่งเดียวกัน ผสานรวมกับเทคโนโลยีที่ก้าวล้ำยุค และยังต้องผลิตด้วยความแม่นยำสูงสุด เลนส์ยังจะต้องสามารถปกป้องรังสี UV แม้ว่าจะไม่ได้ย้อมสีใด ๆ เพื่อไม่ให้เกิดอุปสรรคต่อการมองเห็นสายตาผู้สูงวัยเป็นเรื่องธรรมชาติที่มาพร้อมกับอายุของคนในโลกปัจจุบันนี้ เลนส์แว่นตาที่ให้การมองเห็นอย่างเป็นธรรมชาติในแว่นเพียงอันเดียว (สำหรับผู้มีสายตาผู้สูงวัย) ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นมากกว่าเลนส์ในการแก้ไขสายตา สำหรับการมองในระยะไกล กับใกล้ มันให้มองเห็นภาพตั้งแต่ระยะไกลชัดเจนต่อเนื่องใกล้เข้ามาจนถึงระยะใกล้สุด อย่างชนิดไร้

รอยต่อ ด้วยความสามารถในการแก้ไขสายตาในทุก ๆ ระยะที่ต้องการจะมอง เลนส์แว่นตาเอสซีลอร์จึงมีการเปลี่ยนแปลงค่าสายตาอย่างนุ่มนวล ต่อเนื่อง ซึ่งหมายความว่าจะสามารถมองส่วนบนของเลนส์เพื่อมองภาพระยะไกล ๆ กลอกตาต่ำลงนิดหน่อยเพื่อจะมองดูจอคอมพิวเตอร์ในระยะกลาง และก้มลงอ่านหนังสือด้วยการมองผ่านส่วนล่างของเลนส์พร้อมกันไปในเลนส์แว่นตาคู่เดียวนี้เอง

เอสซีลอร์ ผู้นำการพัฒนาและผลิตเลนส์สายตาระดับโลก ก่อตั้งในปี 1972 เลนส์แว่นตาคุณภาพสูง เป็นผลผลิตจากการวิจัยพัฒนาที่ต่อเนื่องมากกว่า 150 ปีแล้ว ผู้นำที่แท้จริงในด้านนวัตกรรม เอสซีลอร์ปฏิวัติวงการเลนส์สายตาในปี 1959 ด้วยเลนส์โปรเกรสซีฟรุ่นแรกของโลกวารีลักซ์เลนส์ นำเสนอต่อผู้บริโภคและผู้เชี่ยวชาญ ด้านสายตา ด้วยเลนส์สายตาคุณภาพเยี่ยม,เครื่องมือตรวจวัดสายตาบริการ และการสนับสนุนต่างๆในธุรกิจ เอสซีลอร์เปิดสาขาในกว่า 30 ประเทศทั่วโลก และจัดจำหน่ายเลนส์ไปแล้วกว่า 100 ประเทศ ทั่วทุกทวีปไม่ว่าจะเป็นยุโรปอเมริกาเหนืออเมริกากลางและเอเชีย

การบริหารต้นทุนที่ดีถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรที่มีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมการผลิตที่มีคู่แข่งขันเป็นจำนวนมากอย่างอุตสาหกรรมเลนส์แว่นตา อีกทั้งมีผู้ประกอบการรายใหม่ ๆ พร้อมจะเข้ามาแข่งขันในอุตสาหกรรมตลอดเวลา การสร้างมูลค่าเพิ่มจากสิ่งที่มีอยู่โดยไม่ต้องลงทุนในทรัพยากรเพิ่มเติม ถือเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น

จากการวิเคราะห์ต้นทุนรายของกิจกรรมที่เกิดขึ้นขององค์กรในการนำทฤษฎีต้นทุนฐานกิจกรรมมาใช้ และนำมาต่อยอดและนำผลลัพธ์ที่ได้ มาหาแนวทางลดต้นทุนที่เกิดจากกิจกรรมโลจิสติกส์ โดยนำวิธีการจัดกระบวนกระจายสินค้า (Routing Dispatch) มาประยุกต์ใช้ในการหาวิธีที่จะกระจายสินค้าให้ลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและในต้นทุนที่เหมาะสมที่สุด

ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การกำหนดต้นทุนโลจิสติกส์ มีจุดเริ่มต้นจากการนำแนวคิดด้านการตลาด ที่กล่าวว่า “ความสำเร็จขององค์กรขึ้นอยู่กับการประเมินความจำเป็นและความต้องการของตลาดเป้าหมาย รวมทั้งส่งมอบความพึงพอใจเหล่านั้นอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เหนือคู่แข่ง” (Lambert และ Ellram, 1998) มาใช้กับหลายองค์กร จนทำให้องค์กรเหล่านั้นสามารถให้บริการลูกค้าได้อย่างโดดเด่น ซึ่งการตอบสนองที่เกิดขึ้นดังกล่าวก่อให้เกิดความหลากหลายโดยขึ้นอยู่กับลักษณะของผลิตภัณฑ์และการบริการส่งผลให้ต้นทุนในการตอบสนองลูกค้า (Cost to Serve) แตกต่างกันไปด้วย

ส่วนประกอบของต้นทุนโลจิสติกส์สามารถแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 4 ประเภท

1) ต้นทุนการขนส่ง (Transportation Cost) ต้นทุนที่เกิดจากกิจกรรมการขนส่งและบริการ ซึ่งต้นทุนเหล่านี้ยังผันแปรไปตามปริมาณการขนส่ง น้ำหนัก ระยะทาง จุดหมายปลายทาง รวมไปถึงวิธีการขนส่งที่ก่อให้เกิดต้นทุนที่แตกต่างกัน
2) ต้นทุนคลังสินค้า (Warehousing Costs) ต้นทุนที่เกิดจากกิจกรรมภายในคลังสินค้าและการจัดเก็บสินค้า การถ่ายโอนข้อมูลในคลังสินค้า การเลือกสถานที่ตั้ง เช่น โรงงาน คลังสินค้า ซึ่งจะแปรผันไปตามชนิดและปริมาณของสินค้า
3) ต้นทุนในการเก็บรักษาสินค้าคงคลัง (Inventory Carrying Cost) ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรักษาสินค้าคงคลัง ซึ่งจะผันแปรไปกับปริมาณของสินค้าคงคลังและทำให้เกิดต้นทุนด้านต่าง ๆ อีก เช่น ต้นทุนเงินทุน (Capital Cost) และต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) ต้นทุนในการดูแลสินค้า ได้แก่ ค่าประกันภัย และภาษี

ต้นทุนพื้นที่การจัดเก็บสินค้า ได้แก่ ต้นทุนด้านสถานที่ซึ่งสัมพันธ์กับปริมาณของสินค้า ต้นทุนความเสี่ยงในการจัดเก็บสินค้า ได้แก่ ความล้าสมัย การลักขโมย

4) ต้นทุนการบริหาร (Administration Cost) เกิดจากกิจกรรมหลัก 3 ประเภท คือ

1. ระดับการให้บริการ (Customer Service Level) เป็นเงินที่จ่ายไปเพื่อสนับสนุนการบริการลูกค้า เช่น ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการทำให้คำสั่งซื้อสมบูรณ์

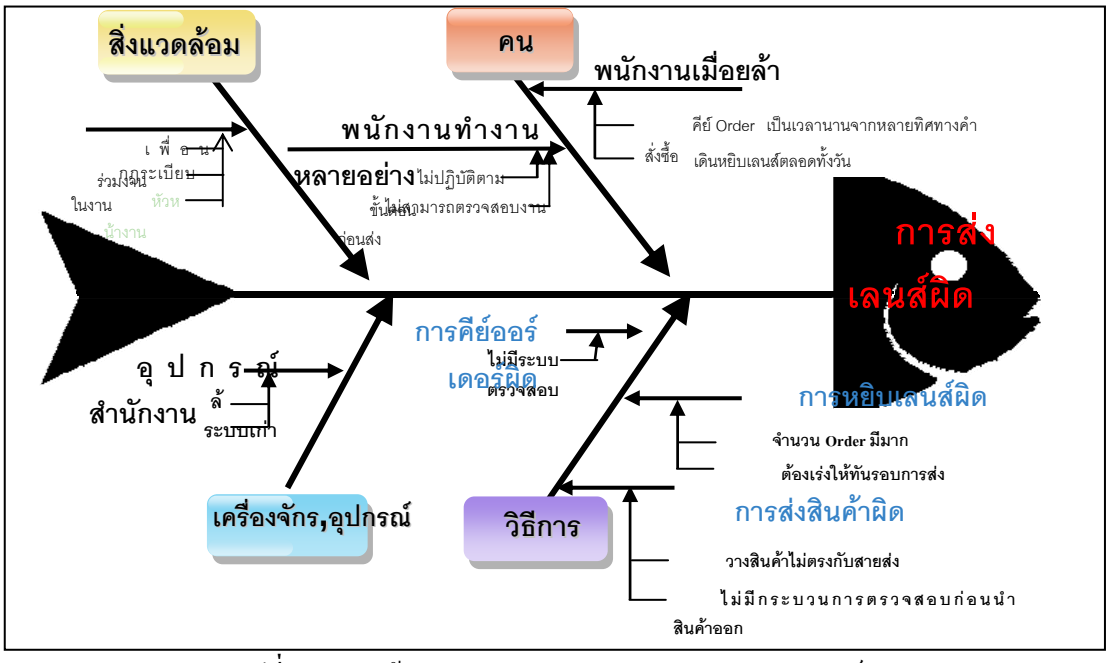
2. ต้นทุนกระบวนการสั่งซื้อและระบบสารสนเทศ (Order Processing and Information Costs) ได้แก่ ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสั่งซื้อ การกระจาย การติดต่อสื่อสาร และการพยากรณ์อุปสงค์

3. ต้นทุนปริมาณ (Lot Quantity Cost) ซึ่งโดยหลักการแล้วจะขึ้นอยู่กับปริมาณสินค้าที่จัดซื้อจัดหาและผลิต

วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไข

การศึกษาต้นทุนกิจกรรมโลจิสติกส์ขององค์กรกรณีศึกษานี้ มุ่งเน้นไปที่การรวบรวมข้อมูลที่ได้มาจัดทำและวิเคราะห์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการงานทางด้านโลจิสติกส์ขององค์กรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น เพราะตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา องค์กรใช้การคำนวณต้นทุนในแบบดั้งเดิมเท่านั้น (Traditional Costing) ดังนั้นเพื่อให้เห็นต้นทุนที่แท้จริงในส่วนของกิจกรรมโลจิสติกส์ในองค์กร กรณีศึกษาผู้วิจัยจึงทำการศึกษาต้นทุนในส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับโลจิสติกส์เท่านั้นโดยได้นำเอาระบบต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity-Based Costing) เข้ามาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งองค์กรสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เพื่อหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนางานให้สอดคล้องกับการดำเนินการธุรกิจในโลกแห่งความเร็วและการแข่งขันสูงต่อไป

วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาที่แท้จริงโดยใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ที่เรียกว่า แผนผังก้างปลา Cause-and Effect Diagrams ดังแสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 แผนภูมิก้างปลาแสดงสาเหตุของปัญหาและการวิเคราะห์ปัญหา

การวิธีเคราะห์สาเหตุของปัญหาตามหลักของ Cause and Effect หรือแผนภูมิก้างปลาสามารถวิเคราะห์ปัญหาได้ดังนี้

1. สาเหตุปัญหาด้านกำลังพล (Man)

พนักงานเกิดความเมื่อยล้าจากการทำงาน: จากปริมาณงานที่มีมากกับจำนวนพนักงานและการทำงานที่ขาดระบบทำให้พนักงานต้องทำงานมากขึ้น จากการทำงานในกระบวนการต่าง ๆ ส่งผลให้เป็นสาเหตุของปัญหาความผิดพลาดเกิดขึ้น และส่งผลเสียต่อองค์กร

2. สาเหตุปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในสถานที่ทำงาน (Environment)

เพื่อนร่วมงานในต่างแผนกมีพฤติกรรมการทำงานแบบต่างคนต่างทำงานในส่วนของตนเองที่ได้รับผิดชอบเพียงแผนกของตนเองเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงแผนกอื่น ๆ ว่าจะสามารถทำงานต่อได้อย่างไรทำให้การทำงานเป็นแบบต่างคนต่างทำโดยไม่สนใจกระบวนถัดไป โดยคำนึงและรับผิดชอบแต่งานของตัวเองโดยขาดการตรวจสอบก่อนส่งมอบงานไปยังแผนกต่อไป

3. สาเหตุปัญหาเรื่องเครื่องจักร –อุปกรณ์ (Machine)

3.1 วัสดุ-อุปกรณ์ไม่เอื้ออำนวยในการทำงาน

- อินเตอร์เน็ต
- เครือข่ายมีปัญหาบ่อย
- การเชื่อมต่อของเครือข่ายไม่สมบูรณ์
- กระบวนการในการแก้ไขปัญหาล่าช้า

3.2 คอมพิวเตอร์

- เครื่องคอมพิวเตอร์มีสภาพเก่าล้าสมัยชำรุดบ่อยครั้ง
- การแก้ไขปัญหากรณีคอมพิวเตอร์ชำรุดล่าช้าเนื่องจากเจ้าหน้าที่ ที่ดูแลระบบคอมพิวเตอร์มีเพียง 1 คน
- จำนวนเครื่องมือ – อุปกรณ์ที่ใช้การได้อย่างมีประสิทธิภาพมีน้อยเมื่อเทียบกับปริมาณงาน

4. สาเหตุปัญหาเกี่ยวกับวิธีการทำงาน (Processing)

ในบางครั้งพนักงานของบริษัทฯ ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามขั้นตอนการทำงานที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐานในการทำงานสำหรับการปฏิบัติงานที่ต้องดำเนินการ คัดแยกสินค้าและตรวจสอบเพื่อส่งต่อไปยังร้านค้าโดยจะทำให้การจัดส่งสินค้าต่าง ๆ แต่ด้วยกระบวนการทำงานที่มีความยุ่งยากและมีรายละเอียดมากทำให้พนักงานไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนการทำงานจนทำให้เกิดปัญหา สินค้าสูญหาย พลัดหลง สลับเส้นทาง และความล่าช้าซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของบริษัทฯ และความพึงพอใจของลูกค้า

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การประยุกต์ใช้วิธีการคำนวณต้นทุนฐานกิจกรรม

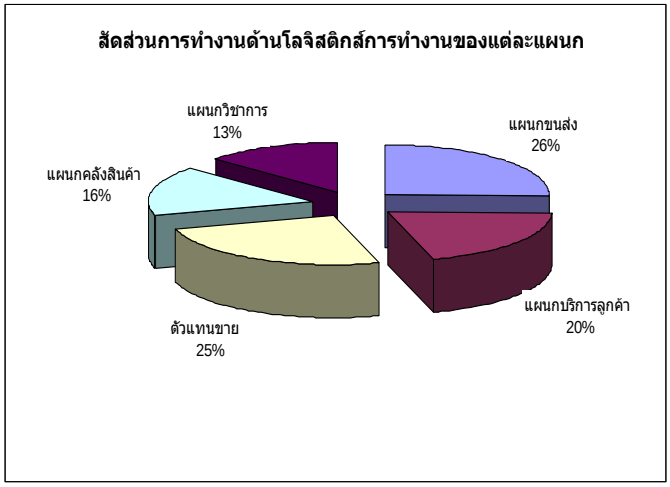
สำหรับการวิเคราะห์รายละเอียดของแต่ละกิจกรรมหลัก จะมีการวิเคราะห์เป็นลำดับขั้นของกิจกรรม (Activity Hierarchy) และการวิเคราะห์ตัวผลักดันต้นทุนกิจกรรม (Activity Drivers) ที่เกิดขึ้นในกิจกรรมโลจิสติกส์ขององค์กรกรณีศึกษา

การวิเคราะห์ทรัพยากรและระบุทรัพยากร

ขั้นตอนนี้ ถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญเพื่อให้ได้มาซึ่งต้นทุนของกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ประกอบไปด้วยทรัพยากรต่าง ๆ ที่ถูกใช้ไปในแต่ละกิจกรรม โดยข้อมูลต่าง ๆ ได้มาจากฝ่ายบัญชีและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้ทำการแยกหมวดหมู่ตามการจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในกิจกรรม โลจิสติกส์ ซึ่งได้แก่ ทรัพยากรบุคคล อาคารและพื้นที่ เครื่องจักรและอุปกรณ์ และวัสดุใช้งานสิ้นเปลือง

1. ทรัพยากรบุคคล (Manpower)

การเก็บข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลภายในระยะเวลา 3 เดือน โดยกำหนดให้ 1 เดือนมีวันทำงาน 24 วัน และทำงานวันละ 8 ชั่วโมง ดังนั้นภายใน 1 เดือน พนักงานมีชั่วโมงในการทำงานทั้งสิ้น 192 ชั่วโมง/คน และนำชั่วโมงในการทำงานที่ใช้ในแต่ละกิจกรรมโลจิสติกส์มาเป็นเกณฑ์ เพื่อหาสัดส่วนการทำงานที่ถูกใช้ไปในแต่ละกิจกรรมโลจิสติกส์ โดยแสดงทรัพยากรบุคคลที่ใช้ในกิจกรรมโลจิสติกส์ ในรูปที่ 2

รูปที่ 2 แสดงสัดส่วนการทำงานด้านโลจิสติกส์ของแต่ละแผนก

ต้นทุนทรัพยากรบุคคล การคำนวณต้นทุนทรัพยากรบุคคลมีสูตรในการคำนวณดังนี้

ต้นทุนต่อเดือนของพนักงาน =เงินเดือนพนักงาน× a%

หมายเหตุ a% = สัดส่วนที่พนักงานปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมโลจิสติกส์จากเวลาทำงานทั้งหมดต้นทุนทรัพยากรในแต่ละกิจกรรมโลจิสติกส์ที่ได้ คำนวณจากเงินเดือนพนักงานแต่ละคนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรม และอัตราส่วนการทำงาน พบว่าองค์กรมีค่าใช้จ่ายด้านทรัพยากรบุคคลที่ปฏิบัติงานโลจิสติกส์รวมทั้งสิ้น 598,000 บาท/เดือน

2. อาคารและพื้นที่ (Space)

ค่าใช้จ่ายด้านอาคารและพื้นที่ ด้านค่าเช่าอาคารและพื้นที่จึงเกี่ยวข้องกับค่าไฟฟ้าและค่าน้ำ ซึ่งจะนำมาเป็นข้อมูลใช้ในการปันส่วนกิจกรรมต่อไป

ต้นทุนอาคารและพื้นที่ : ค่าไฟฟ้าและน้ำประปาในส่วนของอาคารสำนักงาน ค่าไฟต่อเดือนของแต่ละแผนกคำนวณได้โดยใช้จำนวนพนักงานในแผนกเป็นเกณฑ์ในการปันส่วนการใช้ไฟฟ้าและน้ำประปา

- ค่าน้ำที่เกิดจากกิจกรรมโลจิสติกส์ 2,430.46 บาท/เดือน

- ค่าไฟฟ้าที่เกิดจากกิจกรรมโลจิสติกส์ 20,945.51 บาท/เดือน โดยค่าใช้จ่ายด้านอาคารและพื้นที่ทางด้านกิจกรรมโลจิสติกส์รวมทั้งสิ้น 23,375.97 บาท/เดือน

3. อุปกรณ์และเครื่องใช้สำนักงาน

ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดจากการใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์เพื่อปฏิบัติงานด้านโลจิสติกส์ โดยมีการคำนวณต้นทุนที่แตกต่างจากการคำนวณต้นทุนวัสดุใช้งานและวัสดุสิ้นเปลือง ซึ่งมีค่าเสื่อมราคาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

ต้นทุนอุปกรณ์และเครื่องใช้สำนักงาน : เนื่องจากค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์มีความหลากหลาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้แยกออกเป็นประเภทตามค่าใช้จ่าย ดังนี้

1) ค่าเสื่อมราคา ปกติอายุการใช้งานของเครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ จะกำหนดไว้ที่ 5 ปี โดยบริษัทกรณีศึกษาได้มี การคิดค่าเสื่อมราคากำหนดไว้ ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่ 20% , สินทรัพย์อื่น ๆ 20% วิธีการคำนวณค่าเสื่อมราคา ผู้วิจัยได้เลือกใช้ “วิธีเส้นตรง” (Straight Line Method) ซึ่งเป็นการกำหนดอัตราคงที่ใช้สำหรับสินทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนสม่ำเสมอเท่า ๆ กันตลอดอายุการใช้งาน โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

ค่าเสื่อมราคา = ราคาทุน – ราคาซาก / อายุการใช้งาน

จากการเก็บข้อมูลของผู้วิจัยพบว่า เครื่องจักรและอุปกรณ์ในองค์กรแห่งนี้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมโลจิสติกส์ได้แก่ เครื่องใช้สำนักงานในองค์กรบางรายการที่ยังต้องนำค่าเสื่อมราคาเข้ามาคำนวณ ได้แก่เครื่องคอมพิวเตอร์และพริ้นเตอร์ของแผนกบริการลูกค้าและแผนกจัดซื้อ

2) ค่าบำรุงรักษา ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ พริ้นเตอร์ และสแกนเนอร์ , In-house Application (Software) ค่าใช้บริการรายเดือน ได้แก่ ค่าโทรศัพท์และโทรสาร ค่าอินเตอร์เน็ต ค่าโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการใช้อุปกรณ์ทั้งหมดในการปฏิบัติงานด้านโลจิสติกส์ รวมทั้งสิ้น 133,500 บาท/เดือน

4. วัสดุใช้งานและวัสดุสิ้นเปลือง

การรวบรวมข้อมูลต้นทุนของวัสดุใช้งานและวัสดุสิ้นเปลืองที่ใช้ในกิจกรรมด้านโลจิสติกส์ ซึ่งในบริษัทกรณีศึกษามีทรัพยากรที่นำมาใช้ในกิจกรรมโลจิสติกส์ ได้แก่ กระดาษต่อเนื่อง และกระดาษเอกสาร ต้นทุนวัสดุใช้งานและวัสดุสิ้นเปลือง วัสดุใช้งานและวัสดุสิ้นเปลืองภายในองค์กร ได้แก่ กระดาษต่อเนื่อง และกระดาษ (A4) ซึ่งการปันส่วนค่าใช้จ่ายในส่วนของกระดาษเอกสารต่าง ๆ นี้ จะคำนวณจากการเบิกใช้จริง โดยค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการใช้งานวัสดุใช้งานและวัสดุสิ้นเปลืองสำหรับปฏิบัติงานด้านโลจิสติกส์ รวมทั้งสิ้น 15,000 บาท/เดือน

จากการศึกษาในเรื่องต้นทุนกิจกรรมโลจิสติกส์ขององค์กรกรณีศึกษา พบว่ามีต้นทุนจากค่าใช้จ่ายในกิจกรรมโลจิสติกส์ขององค์กรกรณีศึกษารวมทั้งสิ้น 769,875.97 บาท/เดือน ซึ่งการบริการลูกค้ายิ่งมากทำให้อัตราต้นทุนการบริการจัดการขึ้นตามสัดส่วนของการใช้บริการในแต่ละเดือน จากพนักงานที่ทำงานในส่วนของโลจิสติกส์ทั้งสิ้น 51 คน ผู้วิจัยจึงได้เริ่มศึกษาจากการสอบถามและสัมภาษณ์เชิงลึกถึงลักษณะการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ ในการสัมภาษณ์พบว่า มีการทำงานตามความชำนาญเป็นสำคัญ โดยพนักงานส่งสินค้าขับรถมอร์เตอร์ไซค์ทั้งหมด 19 คน ล้วนแต่ทำงานกับบริษัทเป็นระยะนานไม่ต่ำกว่า 4 ปี มีความชำนาญในเส้นทางบนถนนและคุ้นเคยกับตำแหน่งของบริษัทลูกค้าเป็นอย่างดี โดยเฉพาะหัวหน้าแผนกขนส่งที่ทำงานในงานจัดเส้นทางมาแล้วมากกว่า 20 ปี ทำให้แผนกขนส่งไม่พบว่ามีปัญหายุ่งยากแต่ประการใด ยกเว้นคำสั่งซื้อด่วนที่กระทบกับการจัดเส้นทางในวันนั้น ๆ จึงเป็นคำตอบของพนักงานในแผนกว่า การที่ค่าค่าใช้จ่ายที่ผันแปรไปตามการวิ่งของรถขนส่งสินค้าเพื่อตอบสนองตามความต้องการของลูกค้า และอัตราการใช้บริการจากภายนอกคิดเป็นมูลค่าเงินใกล้เคียงกันทุกเดือนผันแปรตามปริมาณความต้องการสินค้าในเดือนนั้น ๆ การวิ่งรถเพื่อขนส่งสินค้ามีการจัดเส้นทางการวิ่งเป็นวงกลมตามตำแหน่งของบริษัทลูกค้า

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจะมีการบันทึกการใช้ทรัพยากรทุกประเภทตามจริง รวมถึงเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละกิจกรรม เพื่อนำมาใช้ในการคำนวณได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ ทำให้สามารถนำมาวางแผนจัดการต้นทุนได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น และควรปรับปรุงฐานข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ

2. รูปแบบในการหยิบแบบเป็นกลุ่ม (Batch Picking) ให้ผลในความถูกต้องต่ำกว่ารูปแบบอื่น ๆ เช่น แบบโซน (Zone Picking) หรือแบบคลื่น (Wave Picking) ดังนั้นควรมีการตรวจสอบ (Order Checking) สินค้าที่จุดพักสินค้าก่อนขึ้นของส่ง เพื่อลดความผิดพลาดในการหยิบสินค้าผิด ซึ่งถือว่าเป็นความผิดพลาดมากที่สุดในการหยิบสินค้า

3. การหยิบสินค้าจากที่จัดเก็บมักขึ้นอยู่กับวิธีการจัดวางสินค้าบนชั้นวางตั้งแต่แรกว่าต้องการให้มีรูปแบบการหยิบอย่างไร โดยในการปรับปรุงกระบวนการนั้น เราสามารถออกแบบให้พื้นที่ในการหยิบเล็กลงโดยการจัดคลังสินค้าเป็นส่วน ๆ จะทำให้การหยิบสินค้าเป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น

4. องค์กรควรมีการอบรมพนักงานให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการโลจิสติกส์ และความสำคัญของการลดต้นทุน เพื่อที่จะได้สร้างให้พนักงานมีจุดมุ่งหมายในการทำงานทั้งระบบเหมือนกัน

บรรณานุกรม

จารุต คงโต. 2551. การศึกษาถึงปัญหาและกำหนดกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการ. กรณีศึกษา WFS LOGISTICS(THAILAND) CO.,LTD. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สาขาการจัดการโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

ชานนท์ ตระกูลเลิศยศ. 2552. การเพิ่มขีดความสามารถการจัดการสินค้าคงคลัง. กรณีศึกษา บริษัท สิน เบฟเวอเรจ จำกัด. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ชาคริยา ธาระรูป. การวิเคราะห์ต้นทุนและการลดต้นทุนโลจิสติกส์. กรณีศึกษาบริษัทกาวอุตสาหกรรม. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยตนเอง สาขาการจัดการโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

พรทิพย์ วีรผาติวัฒน์. 2551. การศึกษาปัญหาและกำหนดกลยุทธ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการขนส่งสินค้า. กรณีอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ บริษัท เอซีโฮม จำกัด. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สาขาการจัดการโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาเชิงกลยุทธ์ในการจัดซื้ออะไหล่เครื่องจักร กรณีศึกษา บริษัท เอบีซี เคมีคอล จำกัด

ธนพร นนทสูตร[1], รจนาฎ ไกรปัญญาพงศ์[2]

[1]สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ คณะบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

[2]คณะวิศวกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาเชิงกลยุทธ์ในการจัดซื้ออะไหล่เครื่องจักร กรณีศึกษา บริษัท เอบีซี เคมีคอล จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการสั่งซื้ออะไหล่เครื่องจักร พร้อมทั้งศึกษาถึงกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาในกระบวนการ และแก้ไขปัญหาภายในองค์กร จากปัญหาสำคัญที่พบข้อร้องเรียนของผู้ใช้งานเกี่ยวกับอะไหล่ที่ต้องการใช้มีไม่เพียงพอ ไม่ทันเวลาสาหรับการใช้งาน ส่งผลกระทบโดยตรงให้แผนการซ่อมบำรุงคลาดเคลื่อน หรือเครื่องจักรสูญเสียกำลังการผลิต ดังนั้นผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมสถิติในขั้นตอนการทำงาน ระยะเวลาในกระบวนการจัดซื้ออะไหล่เครื่องจักร ตั้งแต่ผู้ใช้งานจนถึงผู้จัดส่งสินค้า พบสาเหตุที่ทำให้เกิดการล่าช้าในกระบวนการสั่งซื้ออะไหล่เครื่องจักรมาจากระยะเวลาการคัดเลือกผู้ขายเพราะไม่มีการจัดเก็บประวัติการซื้อของผู้ขาย ข้อมูลพื้นฐานไม่สมบูรณ์จากผู้ใช้งานเกิดจากให้ข้อมูลพื้นฐานไม่ครบถ้วน และพนักงานจัดซื้อการขาดการติดตามงาน ซึ่งมีระยะเวลาในกระบวนการ 15-17.5 วัน จากทั้งหมด 12 ขั้นตอนตั้งแต่ผู้ใช้งาน จนถึงวันที่อะไหล่เครื่องจักรส่งถึงการรับสินค้า ดังนั้นงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาหาแนวทางการแก้ไขไว้ 3 แนวทาง ดังนี้ แนวทางแรกรวบรวมผู้ขาย (Vendor Pool) ตามกลุ่มอะไหล่เครื่องจักร เพื่อกำหนดลงบัญชีผู้ขาย แนวทางที่สองกำหนดข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในแบบฟอร์มใบสอบถามราคา และแนวทางสุดท้ายตั้ง KPI โดยวัดผลประสิทธิภาพการตอบกลับของพนักงานแผนกจัดซื้อ นำไปทดลองและปรับปรุงผล ผลที่ได้คือ ในสาเหตุการคัดลือกผู้ขายเดิมใช้ระยะเวลา 0.5-1 วัน ลดระยะเวลาทำงานเหลือ 0.38 วัน การให้ข้อมูลพื้นฐานไม่ครบถ้วนของผู้ใช้งาน 0.5-1 วัน ลดระยะเวลาเหลือ 0.46 วัน และการตั้ง KPI จากเดิม 5 วัน ลดเหลือเพียง 3 วัน ซึ่งหลังจากการปรับกรุงและกำหนดแนวทางในการแก้ไขแล้ว สามารถลดระยะเวลาในการปฏิบัติงานจากเดิมคือ 15-17.5 วัน เหลือเพียง 12.87 วัน มีความรวดเร็วขึ้น 2.13 วัน ทั้งนี้ จากการลดระยะเวลาในกระบวนการที่เร็วขึ้นนั้น ทำให้แผนกจัดซื้ออะไหล่เครื่องจักรมีรอบการสั่งซื้อสั้นลง ส่งผลให้ต้นทุนการจัดเก็บลดลงก่อนการปรับปรุงจากเดิม 74,733,936 บาท สำหรับอะไหล่เครื่องจักร ในกลุ่ม A โดยแบ่งตามเกณฑ์ปริมาณการเบิกใช้ต่อปี ลดลงเหลือ 74,672,377 บาท

1.บทนำ

บริษัท เอบีซี เคมีคอล จำกัด เป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่ ด้วยเงินลงทุนกว่าพันล้านบาทเป็นผู้ผลิตเคมีพื้นฐานมากกว่า 40 ปี ตลอดระยะเวลาได้ดำเนินธุรกิจและพัฒนาให้มีความก้าวหน้ามาเป็นลำดับมีความเชี่ยวชาญ มีเทคโนโลยีในการผลิตสูงสามารถขยายสายการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์เพิ่มจากเดิมมีเพียงแค่โซดาโฟ จนสามารถคลอรีน และกรดเกลือ จนถือได้ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ขั้นพื้นฐาน Basic Chemicals ให้หลาย ๆ อุตสาหกรรม

จากสภาวะการแข่งขันของโลกธุรกิจรุนแรงขึ้น ทำองค์กรต้องปรับตัวแม้จะสามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูง ด้วยเทคโนโลยี เครื่องจักร หรือบุคคากรที่มีคุณภาพ ทำให้ตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้มีความพึงพอใจสูงสุดส่งให้ได้กำไรสูงที่มากขึ้นด้วย ทั้งนี้ยังต้องเพิ่มศักยภาพสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันด้วยการบริหารต้นทุนให้ต่ำ ซึ่งฝ่ายจัดซื้อนั้นถูกมองว่าเป็นหน่วยงานที่ใช้เงินจึงจำเป็นต้องบริหารต้นทุนด้วย ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการบริหารต้นทุนของบริษัท

แผนกจัดซื้ออะไหล่เครื่องจักรได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดซื้อโดย คือ 1) เพื่อวางแผนการและดำเนินการจัดซื้อจัดหาวัตถุดิบหลักตลอดจนอะไหล่เครื่องจักรให้เป็นไปตามความต้องการของหน่วยงาน ด้วยราคาและงบประมาณที่เหมาะสม 2) เพื่อให้เพียงพอต่อการความต้องการ ทันเวลาต่อการใช้งาน ควบคุมการเบิกจ่ายรวมไปถึงการดูแลตรวจสอบการสำรองในคลังพัสดุให้มีปริมาณที่เหมาะสมด้วย ซึ่งปัญหาที่พบเป็นข้อร้องเรียนของผู้ใช้งานที่ไม่มีอะไหล่เครื่องจักรใช้งานตามเวลา สาเหตุจากความล่าช้าในกระบวนการจัดซื้อในปี 2554 (1 ม.ค. - 31 ธ.ค.) มีจำนวนใบสั่งซื้อ 3,282 ใบ มีใบสั่งซื้อล่าช้าจำนวน 1,578 ใบ คิดเป็น 48% ของใบสั่งซื้อในแผนกจัดซื้ออะไหล่เครื่องจักร ซึ่งสาเหตุหลักที่ล่าช้ามาจากการคัดเลือกผู้ขายใช้เวลานาน เกิดจากที่ต้องการค้นหาแหล่งซื้อในระบบ หรือจากในอินเตอร์เน็ต จำนวนใบสั่งซื้อ 441 ใบ คิดเป็น 27.95% การให้ข้อมูลพื้นฐานในการสั่งซื้อไม่ครบถ้วน (Master Data) เช่นไม่มีรายละเอียดสินค้า ไม่มีตัวอย่างสินค้า จำนวนใบสั่งซื้อ 305 ใบ คิดเป็น 19.33% พนักงานจัดซื้อขาดการติดตามงาน ไม่ติดตามใบเสนอราคา จำนวนใบสั่งซื้อ 167 ใบ คิดเป็น 10.58% ซึ่งสาเหตุต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดปัญหากระบวนการจัดซื้อล่าช้านั้นจะส่งผลกระทบโดยตรงให้แผนการซ่อมบำรุงคลาดเคลื่อน เครื่องจักรสูญเสียกำลังการผลิต และมีค่าใช้จ่ายในการเดินเครื่องจักรใหม่ด้วย ซึ่งแผนกจัดซื้ออะไหล่จึงจำเป็นต้องพัฒนา และปรับปรุงการทำงานเพื่อสนับสนุนแผนการซ่อมบำรุง และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานให้ได้ทันเวลา ด้วยเหตุนี้เองผู้วิจัยจึงให้ความสนใจทำการศึกษาของกระบวนการจัดซื้ออะไหล่เครื่องจักร เพื่อแก้ไขปัญหาและหาแนวทาง รวมทั้งกำหนดกลยุทธ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับองค์กร

2. ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ได้นำแผนผังสาเหตุและผลโดยศาสตร์จารย์คาโอรุ อิชิกาวามาใช้ในการหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น และแผนพังพาเรโต (Pareto Diagram) นำมาใช้เพื่อแสดงถึงผลการทบจากสาเหตุแสดงให้เห็นถึงปัญหา ด้วยหลักการ 80-20 โดยพาเรโต นักเศรษฐศาสตร์ชาวอิตาเลียน จากนั้นได้ศึกษาทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหา ซึ่งได้แก่

การจัดซื้อและการบริหารสินค้าคงคลังนำมาช่วยในให้เข้าใจในระบบจัดซื้อมากขึ้น ซึ่งการจัดซื้อ เป็นการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุดิบ วัสดุ และสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จำเป็นโดยมีคุณสมบัติ ปริมาณ ราคา ช่วงเวลาแหล่งขาย และการนำส่ง ณ สถานที่ถูกต้อง (ปราณี ตันประยูรม 25837 หน้า 137) ซึ่งนอกจากการทำความเข้าใจในการจัดซื้อแล้ว จะต้องรู้ถึงกลยุทธ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับจัดซื้อด้วย เพื่อสร้างความได้เปรียบหรือทำให้มีอำนาจในการต่อรองราคาเพิ่มขึ้น เช่น การกระจายการจัดซื้อ การสร้างแหล่งซื้อเพิ่มเติม เป็นต้น ต้องรู้ถึงความรับผิดชอบและวิธีการปฏิบัติของแผนกจัดซื้อ ควรรู้ถึงรายละเอียดของคุณลักษณะเฉพาะของสินค้า เพื่อใช้ในการตรวจสอบความต้องการของผู้ใช้งานก่อนส่งใบสอบถามราคาให้ผู้ขาย ส่วนการบริหารสินค้าคงคลังนั้น จะอยู่ในการวางแผนการผลิต ซึ่งจะมีส่วนหนึ่งเกี่ยวข้องกับสินค้าคงคลัง และต้นทุนสินค้าคงคลังด้วย การสั่งสินค้าคงคลังจะต้องหาปริมาณสั่งซื้อที่เหมาะสม (EOQ) เพื่อหาจุดสั่งซื้อที่เหมาะสม สินค้ามีความเพียงพอกับความต้องการใช้ และทราบถึงจุดสั่งซื้อใหม่ (ROP) ตลอดจนรู้ว่าสินค้าใหม่จะได้รับเมื่อไหร่ (LT)

การจัดกลุ่มอะไหล่เครื่องจักร โดยใช้ ABC Classification เป็นหลักเกณฑ์การแบ่งประเภทสินค้าคงคลัง ด้วยแนวคิดการบริหารสินค้าคงคลังที่เหมาะสมกับกิจการที่มีสินค้าคงมากชนิด ซึ่งแต่ละชนิดมีปริมาณการใช้และต้นทุนต่อหน่วยแตกต่างกัน จะแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่ม A กลุ่ม B และกลุ่ม C โดยที่จะเป็นสินค้าคงคลังที่มีการหมุนเวียนมากปานกลาง และน้อยตามลำดับ ซึ่งได้มีงานวิจัย (จิรายุทธ คิ้วเที่ยง, 2551) นำใช้เทคนิคการวิเคราะห์ ABC ในการแบ่งกลุ่มอะไหล่ 260 รายการของแผนกโซดา-น้ำดื่ม ได้เป็นกลุ่ม A จำนวน 44 รายการ กลุ่ม B จำนวน 69 รายการ และกลุ่ม C จำนวน 147 รายการ โดยนำเสนอนโยบายที่เหมาะสมในการบริหารในอะไหล่กลุ่ม A ทั้ง 44 รายการก่อน เพื่อเลือกใช้หลักทฤษฎีการพยากรณ์การสำรองอะไหล่ มาคำนวณหาปริมาณการสั่งซื้อและจุดสั่งซื้อที่เหมาะสมที่สุดในการสั่งซื้อแต่ละครั้ง ผลลัพธ์ที่ได้คือสามารถที่จะลดต้นทุนการสั่งซื้ออะไหล่ และต้นทุนในการเก็บรักษาอะไหล่ทำให้ต้นทุนรวมลดลง

การบริหารผู้ส่งมอบ เป็นการพัฒนาจากทฤษฎีการบริหารจัดการโซ่อุปทาน โดยเล่งเห็นถึงความสำคัญของการบริหารผู้ส่งมอบที่มีต่อโซ่อุปทาน ซึ่งผู้ส่งมอบเป็นตัวแปรหลักที่ส่งผลด้านต้นทุนและความสามารถในการตอบสนองลูกค้า ดังนั้นจากงานวิจัยจึงทำการคัดเลือกผู้ขาย/ผู้ส่งมอบ ด้วยการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ส่งมอบ Approve Vondor List/AVL

การสร้างความสัมพันธกับผู้ขาย ทำการประเมินผู้ขายที่ส่งมอบล่าช้า เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการจัดส่งทันเวลามากขึ้นการที่จะทำการจัดซื้อจัดหาสินค้าหรือวัตถุดิบชนิดใดชนิดหนึ่งนั้น กลยุทธ์หนึ่งในการสร้างความได้เปรียบก็คือการสร้างและการพัฒนาผู้ส่งมอบ ซึ่งรูปแบบของการพัฒนาผู้ส่งมอบมาหลายรูปแบบ (โดย รุธีร์ พนมยงค์ และคณะ, 2550) ได้กล่าวถึง การแบ่งประเภทของผู้ส่งมอบโดยสมาคมการบริหารการจัดซื้อแห่งชาต(NAPM) แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ ผู้ส่งมอบที่ผ่านการคัดเลือก, ผู้ส่งมอบในลำดับต้น, ผู้ส่งมอบที่ได้รับการยกย่อง และผู้ส่งมอบที่อยู่ในฐานหุ้นส่วน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เบญจาภา สุวรรณประทีป, (2548) ศึกษากลยุทธ์ในการจัดการสินค้าคงคลังให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสม โดยใช้นำเกณฑ์การวิเคราะห์ ABC Analysis มาทำการจัดกลุ่มสินค้า และหาค่าพยากรณ์ด้วยวิธีการ Moving Average นำผลที่ได้มาคำนวณหาค่า EOQ และ ROP หลังการทดลองใช้ในสินค้ากลุ่ม A ได้ถึง 10% สามารถลดต้นทุนในการสั่งซื้อ และการเก็บสินค้าคงคลังให้บริษัทได้

ลินดา ไชยนิรมิตกุล, (2549) ศึกษาการจัดซื้อล่าช้าของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ใช้ระบบ e-Procurement นำ Awesim 3.0 มาทำการจำลองสถานการณ์ สามารถลดขั้นตอนการทำงานจาก 7 ขั้นตอน เหลือ 6 ขั้นตอน

สุภัทรา วัลลีพงษ์ม (2550) ศึกษาการจัดการคลังสินค้านำการจัดการด้วย ABC นำทฤษฎีการพยากรณ์ต่าง ๆ และคำนวณหาจุดสั่งซื้อใหม่ เพื่อทำการกำหนดกลยุทธ์ในการควบคุมปริมาณสินค้าคงคลังให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสม

นุชจเรศ เหมวรรณกร, (2550) ศึกษาปัญหาและกำหนดกลยุทธ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดซื้ออะไหล่ กรณีการจัดซื้ออะไหล่ล่าช้าไม่ทันต่อการใช้งาน นำ VMI เข้ามาลดขั้นตอนจัดซื้อลงจากได้ 3 ขั้นตอน คือขั้นตอนในการค้นหา/เลือกร้านค้า สอบถามราคา และการเปรียบเทียบราคา และนำ e-Catalog มาใช้ในการจัดซื้อตามผู้ใช้งาน ลดขั้นตอนลงจากเดิม 7 ขั้นตอน ลดระยะเวลาจาก 3 วัน เหลือเพียง 1 วัน

3.วิธีดำเนินงานวิจัย

ในการดำเนินงานวิจัย เริ่มจากการศึกษาขั้นตอนการดำเนินงานของแผนกจัดซื้ออะไหล่เครื่องจักรประกอบไปด้วย 12 ขั้นตอน มีระยะเวลาการทำงานประมาณ 15 – 17.5 วัน ดังนี้

ขั้นตอนการจัดซื้อ	ระยะเวลา (วัน)	ผู้รับผิดชอบ
1. ออกใบความต้องการ	0.5	ผู้ใช้งาน
2. ตรวจสอบข้อมูลความต้องการพื้นฐาน	0.5 - 1	ฝ่ายจัดซื้อ
3. คัดเลือกผู้ขายและขอใบเสนอราคา	0.5 - 1	ฝ่ายจัดซื้อ
4. การรอใบเสนอราคา	5	ผู้ขาย
5. รวบรวมใบเสนอราคาจัดทำใบเปรียบราคา	0.5	ฝ่ายจัดซื้อ
6. เลือกผู้ขายเพื่อจัดทำใบสรุปซื้อ	1	ผู้ใช้งาน
7. การอนุมัติใบสรุปซื้อ	3	ผู้ใช้งาน
8. ต่อรองราคากับผู้ขายที่ถูกคัดเลือก	1	ฝ่ายจัดซื้อ
9. จัดทำและอนุมัติใบสั่งซื้อ	2	ฝ่ายจัดซื้อ
10. ยืนยันใบสั่งซื้อแจ้งกำหนดการส่งสินค้า	1	ผู้ขาย
11. จัดส่งสินค้าตามการส่งมอบ	ระยะเวลาส่งสินค้า	ผู้ขาย
12. การรับสินค้า	0.5	คลังพัสดุ
ระยะเวลารวม	**15 – 17.5 วัน**	

ซึ่งในแต่ละขั้นตอนนั้นมีสาเหตุของความล่าช้าโดยผู้วิจัยให้ความสนใจสาเหตุที่มีเปอร์เซ็นต์สูงสุดจำนวน 3 อันดับแรกของสาเหตุปัญหา ได้แก่ การคัดเลือกผู้ขายใช้ระยะเวลานาน การตรวจสอบข้อมูลพื้นฐานที่มีข้อมูลไม่เพียง และพนักงานแผนกจัดซื้อขาดการติดตามงานต่าง ๆ แสดงข้อมูลดังนี้

1. ขั้นตอนการคัดเลือกผู้ขาย แสดงความล่าช้ากว่าเวลาที่กำหนด 0.5 – 1 วัน คิดเป็น 33% ของใบสอบถามราคาทั้งหมด
2. ขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลความต้องการพื้นฐาน Master Data
   แสดงความล่าช้ากว่าเวลาที่กำหนด 0.5 - 1 วัน คิดเป็น 22 % ของใบสอบถามราคาทั้งหมด
3. ขั้นตอนการรอใบเสนอราคาจากผู้ขายแสดงความล่าช้ากว่าเวลาที่กำหนด 5 วัน คิดเป็น 20% ของใบสอบถามราคาทั้งหมด

มาศึกษาแนวทางการแก้ไข ได้ดังนี้

1. รวบรวมผู้ขาย (Vendor Pool) ตามกลุ่มอะไหล่เครื่องจักร เพื่อกำหนดลงบัญชีผู้ขายจากจำนวนอะไหล่เครื่องจักรที่ซื้อในปี 2554 ทั้งสิ้น 2,975 รายการ (จากมีจำนวนใบสั่งซื้อ 3,282 ใบ) คิดเป็นมูลค่ารวม 78,590,313.18 บาท นำมาจัดกลุ่มตามประเภทของอะไหล่เครื่องจักรได้ 7 กลุ่ม มีผู้ขายรวม 400 ราย

ลำดับที่	ประเภทสินค้าที่สั่งซื้อ	จำนวนผู้ขาย (ราย)	มูลค่า (บาท)
1	Tools & Equipment	192	18,780,321.99
2	Electrical Parts	102	19,160,251.88
3	Pump & Valve	28	16,396,435.20
4	Mechanical Parts	21	4,514,526.86
5	Steel Pipe & Fitting Parts	20	3,657,609.53
6	PVC Pipe & Fitting Parts	15	14,875,500.68
7	Other	23	1,205,667.04
	รวม	**400**	**78,590,313.18**

และผู้ขายที่ได้รวบรวมตามกลุ่มอะไหล่เครื่องจักรเรียบร้อยแล้วนั้น มาพิจารณาตามหลักเกณฑ์ในการประเมิน 5 ด้าน คือ ด้านคุณภาพ ด้านราคา ด้านส่งมอบ ด้านการบริการ/ปฏิบัติ และด้านเอกสาร แล้ววัดผลการประเมินตามคะแนนรวมสูงสุด จากตัวอย่างผู้ขายในกลุ่ม Tools & Equipments ที่ได้ทำการประเมินไปแล้วนั้น ที่มีผู้ขาย 26 รายนั้น ได้ผ่านการวัดผลการประเมินสูงสุดเฉพาะ A และ B จำนวน 11 ราย นำมาจัดทำเป็นบัญชีผู้ขาย (Approval Vendor list)

ลำดับที่	ชื่อผู้ขาย	มูลค่าการสั่งซื้อ (บาท)	ความถี่ (ใบ/ปี)	เกณฑ์การประเมิน					% รวม	เกรด
				(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
1	AAA	1,543,033.00	38	86.67	80.00	73.33	83.33	80.00	81.33	B
2	AAB	1,495,406.00	30	86.67	80.00	86.67	73.33	100.0	82.67	B
3	AAC	1,483,760.45	14	86.67	80.00	73.33	86.67	70.00	81.33	B
4	AAD	1,323,529.18	483	86.67	80.00	80.00	86.67	80.00	84	B
5	AAE	1,270,000.00	1	66.67	80.00	53.33	86.67	70.00	73.33	D
6	ABA	880,000.00	1	73.33	60.00	66.67	96.67	80.00	81.33	B
7	ABB	527,000.00	5	73.33	60.00	73.33	96.67	80.00	82.67	B
8	ABC	520,706.00	28	93.33	80.00	80.00	90.00	100.0	89.33	B
9	ABD	517,011.40	17	80.00	80.00	100.0	100.00	100.0	94.67	A
10	ABE	473,550.00	4	80.00	100.0	93.33	86.67	80.00	86.67	B
11	ACA	378,885.83	70	100.0	80.00	80.00	86.67	100.0	89.33	B
12	ACB	357,600.00	6	86.67	100.0	83.33	86.67	100.0	86.67	B
13	ACC	352,300.00	2	86.67	80.00	80.00	93.33	70.00	85.33	B
14	ACD	340,961.10	87	66.67	80.00	100.0	90.00	80.00	85.33	B

ลำดับที่	ชื่อผู้ขาย	มูลค่าการสั่งซื้อ (บาท)	ความถี่ (ใบ/ปี)	เกณฑ์การประเมิน					% รวม	เกรด
				(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
15	ACE	282,000.00	1	86.67	80.00	93.33	93.33	80.00	89.33	B
16	ADA	279,000.00	1	73.33	60.00	80.00	96.67	80.00	84.00	B
17	ADB	272,694.00	10	100.0	100.0	86.67	90.00	100.0	93.33	A
18	ADC	240,824.00	16	93.33	100.0	86.67	86.67	100.0	90.67	A
19	ADD	223,500.00	1	86.67	80.00	86.67	93.33	90.00	89.33	B
20	ADE	210,000.00	1	80.00	80.00	100.0	93.33	90.00	90.67	A
21	AEA	205,333.33	8	80.00	60.00	93.33	86.67	70.00	82.67	B
22	AEB	201,495.00	3	80.00	80.00	73.33	93.33	90.00	85.33	B
23	AEC	198,800.00	5	86.67	60.00	80.00	93.33	80.00	85.33	B
24	AED	179,340.00	7	86.67	100.0	80.00	93.33	100.0	90.67	A
25	AEE	172,500.00	5	86.67	100.0	73.33	93.33	100.0	89.33	B
26	BAA	169,758.00	4	93.33	60.00	93.33	86.67	70.00	83.33	B

2. กำหนดข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในแบบฟอร์มใบสอบถามราคา ผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดคุณสมบัติเฉพาะของอะไหล่เครื่องจักรของกลุ่ม Tools & Equipments ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่าสิ่งที่ควรต้องระบุในใบสอบถามราคา คือ

1. ชื่อของสินค้า (Equipment Name)
2. ยี่ห้อหรือตราสินค้า (Brand)
3. รุ่นของสินค้า (Model)
4. ชนิดหรือประเภทของสินค้า (Type)
5. รหัสสินค้าจากผู้ผลิต (Serial No. / Part No.)
6. ขนาดของสินค้า (Size)
7. ปริมาณความต้องการสินค้า (Quantity)
8. หน่วยสินค้า (Sale Unit)
9. รายละเอียด หรือตัวอย่างสินค้า (Description / Sample)

Enquiry Form			
Enquiry No.	EN.MS.061/2011	**Department**	STORE UNIT
Side ID	01-MTN-WH	**Group Part**	TOOLS & EQUIPMENTS
Equipment Name	INVERTER IGBT WELDING MACHINE		
Brand	Item 1 - "FACON" Item 2- "WELPRO"	**Model**	MDL : MAX ARC 160IGBT MDL : WEL ARC 140IGBT
Type	- -	**Serial No. / Part No.**	MINI 160 IEWPMARC140IGBT
Size	170 x 290 x 224 mm. 115 x 195 x 285 mm.	**Maker**	OPEN
Quantity	Item : 1 = 1 Item : 2 = 1	**Sale Unit**	SET SET
Description / Sample	 		
Drawing No.	-		
User	N.Pradung	**Date**	22/3/2011

3. ทำการตั้ง KPI โดยวัดผลประสิทธิภาพการตอบกลับของพนักงานแผนกจัดซื้อ จากสาเหตุที่พบว่าพนักงานจัดซื้อขาดการติดตามงาน ทำให้เกิดระยะเวลาในการอใบเสนอราคานั้นเกินกว่า 5 วัน คิดเป็น 10.58% ของใบสั่งซื้อที่ล่าช้า ดังนั้นจึงกำหนดตัวชี้วัดประสิทธิภาพ (KPI) เพื่อวัดประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานจัดซื้อโดยตั้งเป้าหมายการติดตามใบเสนอราคาไว้ที่ 3 วัน และมีเปอร์เซ็นต์ประสิทธิภาพที่ 98% โดยมีวิธีการคำนวณดังนี้

$$\text{KPI การตอบกลับ} = \frac{\text{จำนวนใบเสนอราคาที่ติดตามภายในเวลาตามที่กำหนด}}{\text{จำนวนใบเสนอราคาทั้งหมด}} \times 100$$

4. ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาที่ได้ปรับปรุงขั้นตอนการทำงานของแผนกจัดซื้ออะไหล่เครื่องจักร ของทั้ง 3 แนวทาง คือ

1. รวบรวมผู้ขาย (Vendor Pool) ตามกลุ่มอะไหล่เครื่องจักรเพื่อกำหนดลงบัญชีผู้ขาย นั้น สามารถลดระยะเวลาในขั้นตอนการคัดเลือกผู้ขายนานเกิน 1 วัน จากข้อมูลในเดือนธันวาคม 2554 ได้นำจำนวนใบสอบถามราคาอะไหล่เครื่องจักร กลุ่ม Tools & Equipments ทั้ง 7 ใบ มีรายการอะไหล่ทั้ง 12 รายการ ซึ่งมีเวลาเฉลี่ยอยู่ที่ 3 วัน เหลือเพียง 0.38 วัน หรือคิดเป็น ประมาณ 3 ชั่วโมง (ชั่วโมงการทำงานเท่ากับ 8 ชั่วโมง)

2. กำหนดข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในแบบฟอร์มใบสอบถามราคา เมื่อออกแบบฟอร์มใบสอบถามราคาใหม่เรียบร้อยแล้ว การสร้างให้เป็นมาตรฐานให้ผู้ใช้งานทำได้นำไปสื่อสารอธิบายให้กับผู้ใช้งานในแผนกคลังพัสดุ ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานที่ต้องระบุในแบบฟอร์มใบสอบถามราคาใหม่ก่อนส่งให้แผนกจัดซื้อ โดยนำใบสอบถามราคาของอะไหล่เครื่องจักร กลุ่ม Tools & Equipments ในเดือนธันวาคมปี 2554 มาเปรียบเทียบการสอบถามราคาโดยใช้แบบฟอร์มเดิม และแบบฟอร์มใหม่ ในช่วงระยะเวลาเดียวกันพบว่า สามารถลดระยะเวลาในการจัดซื้อได้จากเดิมที่มีความล่าช้าการรอข้อมูลตอบกลับจากผู้ใช้งาน ในขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลความต้องการพื้นฐานเกิน 0.5 – 1 วัน จากข้อมูลมีทั้งสิ้น 12 รายการ โดยมีเวลาเฉลี่ยอยู่ที่ 2.75 วัน เหลือเพียง 0.46 วัน หรือคิดเป็น ประมาณ 4 ชั่วโมงการทำงาน (ชั่วโมงการทำงานเท่ากับ 8 ชั่วโมง)

3. ทำการตั้ง KPI โดยวัดผลประสิทธิภาพการตอบกลับของพนักงานแผนกจัดซื้อ

สามารถลดระยะเวลาในจัดซื้ออะไหล่เครื่องจักรที่ล่าช้าได้ดังสรุปแสดงดังนี้

ขั้นตอนการทำงาน	ระยะเวลาก่อนการปรับปรุง	ระยะเวลาหลังการปรับปรุง
1.ออกใบความต้องการ	0.5	0.5
2. ตรวจสอบข้อมูลพื้นฐาน	0.5 - 1	0.46
3. คัดเลือกผู้ขายและขอใบเสนอราคา	0.5 -1	0.38
4. การรอใบเสนอราคา	5	3
5. รวบรวมใบเสนอราคาจัดทำใบ RFQ	0.5	0.5
6. เลือกผู้ขายเพื่อจัดทำใบสรุปซื้อ	1	1
7. การอนุมัติใบสรุปซื้อ	3	3
8. ต่อรองราคากับผู้ขายที่ถูกคัดเลือก	1	1
9. จัดทำและอนุมัติใบสั่งซื้อ	2	2
10. ยืนยันใบสั่งซื้อแจ้งกำหนดวันส่ง	0.5	0.5
11. จัดส่งสินค้า	ตามระยะเวลาส่งสินค้า	ตามระยะเวลาส่งสินค้า
12. การรับสินค้า	0.5	0.5
รวมระยะเวลา	**15-17.5 วัน**	**12.87 วัน**

จากตารางด้านบน แสดงการลดระยะเวลาเปรียบเทียบระหว่างก่อน มีระยะเวลาการทำงานทั้งกระบวนการจัดซื้อรวมระยะเวลา 15 – 17.5 วัน เมื่อทำการปรับปรุงต่าง ๆ เช่น ขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลความต้องการพื้นฐาน ขั้นตอนการคัดเลือกผู้ขาย และการกำหนดเป้าหมายใน KPI ของพนักงานจัดซื้อในการติดตามใบเสนอราคา สามารถลดระยะเวลาการทำงานลงเหลือ 12.87 วัน

5. สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาของ 3 แนวทางการแก้ไข คือ รวบรวมผู้ขาย (Vendor Pool) ตามกลุ่มอะไหล่เครื่องจักรเพื่อกำหนดลงบัญชีผู้ขาย กำหนดข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในแบบฟอร์มใบสอบถามราคา และการตั้ง KPI โดยวัดผลประสิทธิภาพการตอบกลับของพนักงานแผนกจัดซื้อเพื่อแก้ไขสาเหตุต่าง ๆ จากกระบวนการจัดซื้ออะไหล่เครื่องจักรที่ล่าช้า โดยจากสาเหตุแรกการคัดเลือกผู้ขายที่ต้องทำการค้นหาตามรายการอะไหล่ทุกรายการจากระบบการจัดซื้อภายใน

และอินเตอร์เน็ตนั้น พบในขั้นตอนการคัดเลือกผู้ขายที่มีระยะเวลาในการทำงาน 0.5 – 1 วัน สามารถลดระยะเวลาการทำงานเหลือเพียง 0.38 วัน หรือคิดเป็น 3 ชั่วโมงการทำงาน ส่วนสาเหตุของใบสอบถามราคามีข้อมูลไม่เพียงพอต่อการสอบถามราคากับผู้ขาย พบในขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลพื้นฐาน มีระยะเวลาในการทำงาน 0.5 – 1 วัน หลังดำเนินการแก้ไขสามารถลดระยะเวลาการทำงานลงเหลือ 0.46 วัน หรือคิดเป็น 4 ชั่วโมงการทำงาน รวมทั้งการกำหนด KPI โดยตั้งเป้าหมายในการติดตามใบเสนอราคากรณีที่พนักงานจัดซื้อขาดการติดตามงาน พบในขั้นการรอใบเสนอราคาจากผู้ขาย มีระยะเวลาการทำงาน 5 วัน กำหนดให้ติดตามใบเสนอราคาให้ได้ภายใน 3 วัน สรุปได้ว่าจากระยะเวลารวมในกระบวนการจัดซื้อนั้นมี 15 – 17-5 วัน เมื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขแล้วสามารถลดระยะเวลารวมได้เหลือเพียง 12.87 วัน มีความรวดเร็วขึ้นถึง 2.13 วัน

หลังจากปรับปรุงกระบวนการจัดซื้ออะไหล่เครื่องจักรแล้ว จะทำให้ผู้ใช้งานได้รับประโยชน์ในการทำงาน โดยสามารถใส่รายละเอียดของข้อมูลพื้นฐานในการสั่งซื้อได้ถูกต้อง ครบถ้วน ไม่ต้องเสียเวลาหาข้อมูลเพิ่มเติม และสร้างความพึงพอใจเพิ่มมากขึ้น เพราะสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานได้เร็วกว่าเวลาที่กำหนดอีกด้วย อีกทั้งผู้ขายก็ยังได้รับประโยชน์ คือสามารถเสนอราคาที่ถูกต้องรวดเร็ว รวมไปถึงส่งมอบสินค้าทันเวลา ส่วนพนักงานแผนกจัดซื้ออะไหล่เครื่องจักรได้รับประโยชน์หลังจากการปรับปรุงกระบวนการ โดยสามารถลดระยะเวลาในการทำงานต่าง ๆ รวบรวบผู้ขายเป็นหมวดหมู่ รวมไปถึงการลดต้นทุนมีต้นทุน และพนักงานมีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้นจากการกำหนดเป้ามายในการทำงาน ตลอดจนสามารถต่อยอดด้านการทำงานให้มีความเป็นนักจัดซื้อมืออาชีพ โดยกำหนดกลยุทธ์ในกระบวนการจัดซื้ออะไหล่เครื่องจักร เช่น SRM เพื่อสามารถแก้ไขปัญหาภายในองค์กรได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ จากการลดระยะเวลาในกระบวนการเร็วขึ้น ถึง 2.13 วัน นั้น ทำให้แผนกจัดซื้ออะไหล่เครื่องจักรมีรอบการสั่งซื้อสั้นลง ส่งผลให้ต้นทุนการจัดเก็บลดลงด้วย

บรรณานุกรม

จิรายุทธ คิ้วเที่ยง และอังกูร ลาภธเนศ. 2551. การบริหารสินค้าคงคลังประเภทอะไหล่ซ่อมบำรุง กรณีศึกษา บริษัท ผลิตเครื่องดื่ม ประเภทขวดแก้ว SG จำกัด. การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองสาขาการจัดการโลจิสติกส์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จังหวัดกรุงเทพฯ.

เบญจาภา สุวรรณประทีป และชนะ เยี่ยงกมลสิงห์. 2549. การศึกษาเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการจัดการสินค้าคงคลังให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสม กรณีศึกษา : บริษัท C จำหน่ายอุปกรณ์ไฟฟ้า. การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองสาขาการจัดการโลจิสติกส์ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย หอการค้าไทย. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จังหวัดกรุงเทพฯ.

นุชจเรศ เหมวรรณกร. 2549. การศึกษาปัญหาและกำหนดกลยุทธ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดซื้ออะไหล่ (Spare Parts) ของบริษัท ผลิตไฟฟ้า A Electrics Supply จำกัด. การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองสาขาการจัดการโลจิสติกส์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. จังหวัดกรุงเทพฯ

ลินดา ไชยนิรมิตกุล. 2548. การศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงกลยุทธ์ในการจัดซื้อของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสาขาการจัดการโลจิสติกส์ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย หอการค้าไทย. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. จังหวัดกรุงเทพฯ.

สุภัทรา วัลลีพงษ์ และสถาพร อมรสวัสดิ์วัฒนา. 2550. การศึกษาปัญหาและกำหนดกลยุทธ์ใน การควบคุมปริมาณสินค้าคงคลังให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสม กรณีศึกษา บริษัท รักษ์ สัตว์ จำกัด. การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองสาขาการจัดการโลจิสติกส์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จังหวัดกรุงเทพฯ.

การศึกษาถึงปัญหาและกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาระบบซับพลายเชนของบริษัท JR ผ้าไทย จำกัด

ภูมิพัฒน์ ตั้งกาญจนศรี[1], วัชรวี จันทรประกายกุล[2]

[1]บัญฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

[2]คณะวิศวกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพระบบซัพพลายเชนของ บริษัท JR ผ้าไทย จำกัด เกี่ยวเนื่องมาจากปัญหาของลักษณะความต้องการของสินค้าที่เป็นสินค้าตามฤดูกาลทำให้ต้องเก็บตุนสินค้าก่อนช่วงฤดูกาลในการขายเป็นผลให้เกิดปัญหาสินค้าล้นคลัง และรายได้ขององค์กรจะอยู่ในช่วง 2-3 เดือน แต่ช่วงอื่นมียอดขายต่ำจึงต้องกำหนดกลยุทธ์การวางแผนการผลิตที่เหมาะสม และสร้างกลยุทธ์ในการเพิ่มยอดขายในช่วงนอกฤดูกาล การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ ศึกษาการวางกลยุทธ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการวางแผนการผลิต ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาสินค้าล้นคลัง ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารคลังสินค้า และศึกษาการวางกลยุทธ์เพื่อเพิ่มรายได้ในช่วงนอกฤดูกาล

ผลของการศึกษาทำให้เกิดการวางกลยุทธ์ในการผลิต คือ การใช้ทฤษฎี Purchasing Portfolio ในการปรับเปลี่ยนซัพพลายเออร์ให้เหมาะสมกับกลุ่มสินค้าที่มีอยู่ ทางด้านปัญหาสินค้าล้นคลังได้ใช้การวางแผนผังคลังสินค้ารวมทั้งนำอุปกรณ์ช่วยในการวางสินค้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรวมทั้งเวลาในการทำงานที่ลดลง ทางด้านการเพิ่มยอดขายนอกฤดูกาลได้หาลูกค้ารายใหม่คือกลุ่มลูกค้าโรงเรียนโดยใช้สินค้าเดิมมาปรับเปลี่ยนให้ตรงกับความต้องการของลูกค้ามากขึ้น การศึกษาในครั้งนี้นอกจากเป็นการลดต้นทุนแล้วยังเพิ่มแนวทางในการลดต้นทุนจากการสร้างกลุ่มลูกค้าใหม่ให้กับองค์กร

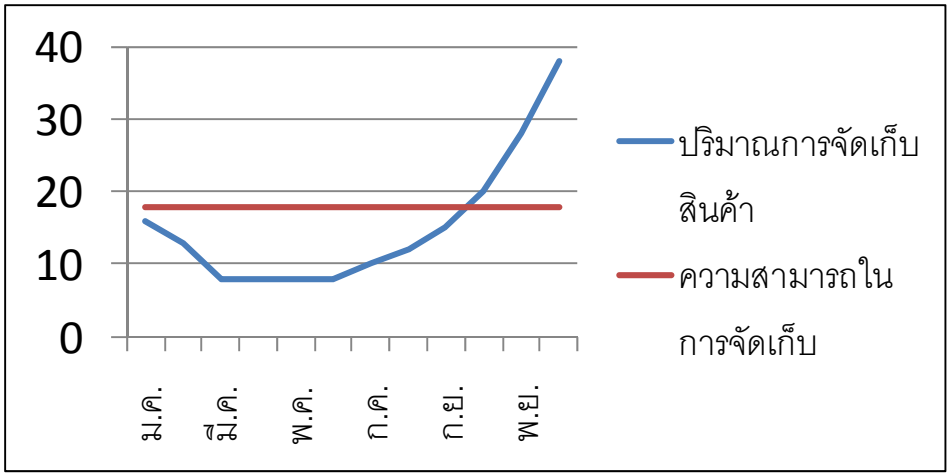
บทนำ

ในปัจจุบันการแข่งขันทางการค้าในธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูปมีความรุนแรงมาก แต่ยังมีช่องว่างทางการตลาดอยู่บ้าง ในกรณีของบริษัท JR ผ้าไทย จำกัด ได้ทำการจำหน่ายชุดไทยสำเร็จรูปซึ่งยังมีการแข่งขันที่ไม่รุนแรงและมีคู่แข่งอยู่จำนวนไม่มาก เนื่องจากเป็นตลาดเฉพาะกลุ่มยังไม่มีรายใหญ่เข้ามาแข่งขันอย่างชัดเจน ถือว่าตลาดชุดไทยสำเร็จรูปเป็นตลาดที่มีการเติบโตค่อนข้างสูงโดยที่คนส่วนมากมองข้ามไป

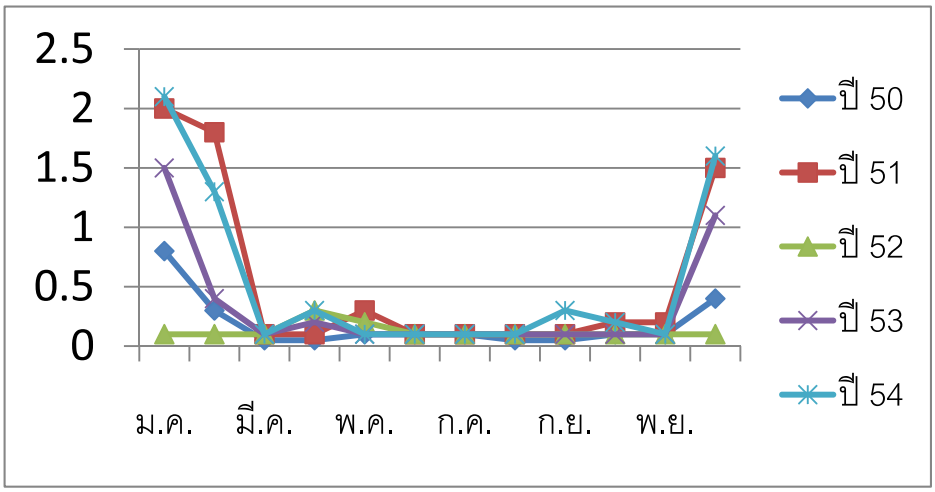
บริษัท JR ผ้าไทย จำกัด เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2510 โดยเริ่มแรกจำหน่ายเสื้อผ้าสำเร็จรูปทั่วไปรวมทั้งผ้าลายไทยต่างๆ ต่อมาได้มีการรณรงค์การแต่งชุดไทยในจังหวัดลพบุรีเมื่อปี พ.ศ.2524 ชาวจังหวัดลพบุรีจึงได้มีการแต่งชุดไทยเพิ่มขึ้นตามลำดับในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี โดยระยะแรกเป็นการซื้อสินค้ามาเพื่อจำหน่าย แต่หลังจากปีพ.ศ.2540 ได้เกิดวิกฤติเศรษฐกิจขึ้นสินค้าหลักๆที่เคยมียอดขายดีนั้นได้ตกลงมาก เนื่องจากกำลังซื้อของลูกค้าต่ำและคู่แข่งทางการค้ามากขึ้น แต่ยังมีสินค้าชุดไทยสำเร็จรูปที่ยังมียอดขายที่สูงอยู่ ทางบริษัทจึงเห็นความสำคัญของโอกาสในการจำหน่ายสินค้า โดยหันมาทำการผลิตด้วยตัวเองเพื่อลดต้นทุนและเพื่อเพิ่มยอดขายโดยปรับปรุงสินค้าให้ตรงต่อความต้องการของลูกค้ามาก โดยในแต่ละปีปริมาณการผลิตไม่สามารถตอบสนองปริมาณความต้องการสินค้าของลูกค้าได้

ปัญหาและความสำคัญของปัญหา

กระบวนการผลิตของธุรกิจเป็นการใช้แรงงานคน รวมทั้งยังไม่มีการวางแผนกลยุทธ์ในการผลิตอย่างชัดเจน ทำให้การวางแผนการผลิตผลิตตามที่องค์กรสามารถผลิตได้โดยไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ และเนื่องจากความต้องการสินค้าเป็นช่วงฤดูกาลจึงต้องมีการผลิตสินค้าล่วงหน้าเป็นจำนวนมากทำให้เกิดปัญหาสินค้าล้นคลัง ทำให้เกิดผลกระทบตามมาคือ การใช้เวลามากในการจัดเก็บและการเคลื่อนย้ายสินค้า ซึ่งทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่ายขึ้นจากทางเดินที่คับแคบ ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1 ที่ปริมาณการจัดเก็บสินค้ามีปริมาณต่ำในเดือนมีนาคม และเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงฤดูกาลในการขายสินค้า และนอกจากนั้น จากแผนภูมิที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ยอดขายกระจุกตัวในช่วงเดือนเดือนธันวาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ทำให้เกิดความเสี่ยงในการทำธุรกิจขึ้นถ้าเกิดผลกระทบกับยอดขายในฤดูกาลที่ให้รายได้ยอดขายต่อปีลดลงมากกว่าผลกระทบจากยอดขายนอกฤดูกาล

แผนภูมิที่1 แสดงถึงช่วงเวลาที่มีปัญหาในการจัดเก็บสินค้าเนื่องจากต้องจัดเก็บสินค้าล่วงหน้าเพื่อขายในช่วงเทศกาล

แผนภูมิที่ 2 รายได้ของแต่ละเดือนในช่วง 5 ปี

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. **การจัดการคลังสินค้า (Warehouse Management)** เป็นการจัดการในการรับ การจัดเก็บ หมายถึง การจัดส่งสินค้าให้ผู้รับเพื่อกิจกรรมการขาย เป้าหมายหลักในการบริหาร ดำเนินธุรกิจ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคลังสินค้าก็เพื่อให้เกิดการดำเนินการเป็นระบบให้คุ้มกับการ ลงทุน การควบคุมคุณภาพของการเก็บ การหยิบสินค้า การป้องกัน ลดการสูญเสียจากการ ดำเนินงานเพื่อให้ต้นทุนการดำเนินงานต่ำที่สุด และการใช้ประโยชน์เต็มที่จากพื้นที่

2. มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐศาสตร์ (Economics Value Added (EVA)) EVA ชื่อย่อของ Economic Value Added เรียกเป็นไทยว่ามูลค่าเพิ่มทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์นำมาตร EVA มาเป็นเครื่องมือวัดผลงานนานกว่า 20 ปีแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม EVA เริ่มมีความโด่งดังหลังการปฏิวัติแนวทางเศรษฐศาสตร์การเงิน เมื่อประมาณ 25 ปีมานี้จากการวิจัยของนักเศรษฐศาสตร์ผู้มี ชื่อเสียงสองท่านคือ Joel M.Stern และ Bennett Stewart III นักเศรษฐศาสตร์มีแนวความคิด ในการสร้างมูลค่าเพิ่มนั้นองค์กรจะต้องสร้างกำไรให้ได้มากกว่าแค่ การชำระต้นทุนการดำเนินงานแต่ต้องเพียงพอที่จะชำระต้นทุนเงินของผู้ถือหุ้น ในองค์กรอีกด้วย EVA คำนวณ โดยใช้กำไรจากการดำเนินงานหลังหักภาษี ลบด้วยต้นทุนเงินทุน ที่ใช้ไปเพื่อสร้างกำไรนั้น ๆ

มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ = กำไรจากการดำเนินงานหลังหักภาษี – ต้นทุนเชิงทุน

ค่า EVA ที่เป็นบวกชี้ให้เห็นว่าองค์กรกำลังสร้างมูลค่าเพิ่ม ในขณะที่ค่า EVA ที่เป็นลบเปรียบเสมือนสัญญาณเตือนภัยซึ่งองค์กรควรตรวจสอบว่าค่า EVA ในอนาคตจะยังเป็นลบหรือไม่ หากเป็นเช่นนั้นแล้ว หมายความว่าองค์กรกำลังลดมูลค่าของตัวเองลง หากเหตุการณ์เช่นนี้ดำเนินการต่อไป (ค่า EVA ติดลบมากยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง) ในที่สุดองค์กรจะหมดความหมายและสาบสูญจากสังคมไปนอกจากนั้น การคำนวณ EVA ยังแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของการใช้เงินทุนในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนและช่วยให้องค์กรตัดสินใจใช้เงินทุนได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นในแนวความคิดของ EVA จึงเป็นแนวความคิดในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร หากองค์กรบริหารจัดการเงินทุนอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึงการให้ผลตอบแทนต่อเศรษฐกิจน้อยกว่าทรัพยากรที่ตนใช้ไป ซึ่งเป็นการทำลายความมั่งคั่งของสังคมโดยรวม (สังคมในภาพรวมได้รับความเสียหาย) EVA แก้ไขข้อผิดพลาดนี้ด้วยการยอมรับว่า เมื่อใช้เงินทุนองค์กรจะต้องจ่ายต้นทุนของเงินทุนเช่นเดียวกับ ที่จ่ายต้นทุนให้กับแรงงาน (ของบุคลากร เช่น คนงาน ลูกจ้าง พนักงาน ผู้บริหารเป็นต้น) การที่ EVA คิดต้นทุนเงินทุนทั้งหมด ทำให้สามารถแสดงมูลค่าที่องค์กรได้เสริมสร้าง หรือล้างผลาญเป็นจำนวนเงินอย่างชัดเจนในแต่ละช่วงระยะเวลาของการรายงานผล ประกอบการ

3. Process Flow Chart

ผังงาน (Flowchart) คือ รูปภาพ (Image) หรือสัญลักษณ์(Symbol) ที่ใช้เขียนแทนขั้นตอน คำอธิบาย ข้อความ หรือคำพูด ที่ใช้ในอัลกอริทึม (Algorithm) เพราะการนำเสนอขั้นตอนของงานให้เข้าใจตรงกัน ระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ด้วยคำพูดหรือข้อความทำได้ยากกว่า โดยสามารถแบ่งผังออกเป็นสองประเภทคือ

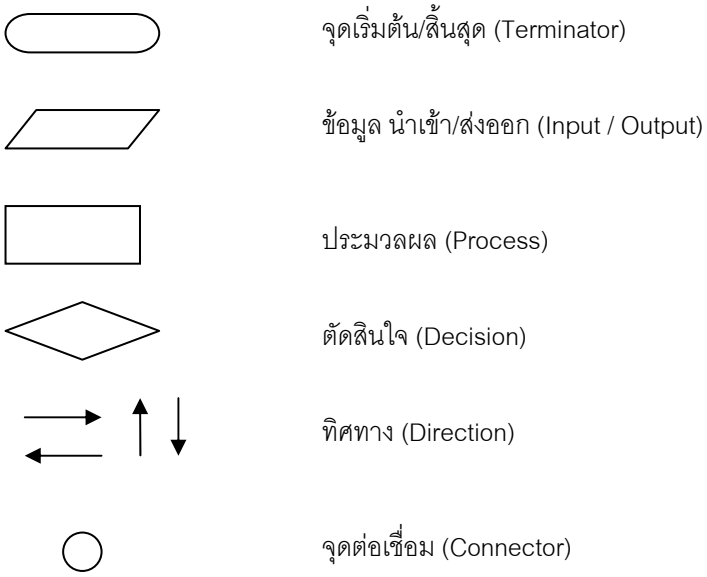
1. ผังงานระบบ (System Flowchart)
   คือ ผังงานที่แสดงขั้นตอนการทำงานในระบบอย่างกว้าง ๆ แต่ไม่เจาะลงในระบบงานย่อย
2. ผังงานโปรแกรม (Program Flowchart)
   คือ ผังงานที่แสดงถึงขั้นตอนในการทำงานของโปรแกรม ตั้งแต่รับข้อมูล คำนวณ จนถึงแสดงผลลัพธ์

ประโยชน์ของผังงาน

1.ทำให้เข้าใจ และแยกแยะปัญหาได้ง่าย (Problem Define)

2. แสดงลำดับการทำงาน (Step Flowing)
3. หาข้อผิดพลาดได้ง่าย (Easy to Debug)
4. ทำความเข้าใจโปรแกรมได้ง่าย (Easy to Read)
5. ไม่ขึ้นกับภาษาใดภาษาหนึ่ง (Flexible Language)

การเขียน Flowchart เบื้องต้นเราจะใช้สัญลักษณ์ดังต่อไปนี้คือ

จุดเริ่มต้น/สิ้นสุด (Terminator)

ข้อมูล นำเข้า/ส่งออก (Input / Output)

ประมวลผล (Process)

ตัดสินใจ (Decision)

ทิศทาง (Direction)

จุดต่อเชื่อม (Connector)

ระเบียบวิธีการศึกษาและผลการศึกษา

ลักษณะของการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในรูปแบบการศึกษาปฐมภูมิ เช่น ข้อมูลการไหลของสินค้า ปริมาณการจัดเก็บสินค้า การจับเวลาการทำงาน ยอดขายรายเดือนในแต่ละปี เป็นต้น และรูปแบบการศึกษาทุติยภูมิเป็นการศึกษาข้อมูลภายในบริษัท ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถวิเคราะห์และประมวลเข้าด้วยกันเพื่อให้การศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยแบ่งแนวทางผลการศึกษาประกอบด้วย 3 ส่วน คือ การศึกษาเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการวางแผนการผลิต การจัดการคลังสินค้า และการเพิ่มรายได้จากช่วงนอกฤดูกาลการขาย

การศึกษาการวางกลยุทธ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการวางแผนการผลิต

ภาพที่ 1 Portfolio purchasing model

การวิเคราะห์ข้อมูลใน ภาพที่ 1 สามารถนำมาวิเคราะห์ในการวางกลยุทธ์ต่อแต่ละกลุ่มสินค้า ได้ดังนี้

สินค้าประเภทที่ 1 อยู่ในกลุ่ม Non-critical items มีซัพพลายเออร์ B และ C ผลิตสินค้า ในกลุ่มนี้ควรใช้กลยุทธ์ในการหาซัพพลายเออร์รายใหม่แบบ Multiple Sourcing โดยการหาซัพพลายเออร์เข้าใหม่มาช่วยผลิตสินค้าโดยมีแนวทางดังต่อไปนี้

- เปรียบเทียบอัตราส่วนของปริมาณความต้องการสินค้าของกลุ่มลูกค้าที่ต้องการความยืดหยุ่นต่ำและกลุ่มลูกค้าที่ต้องการความยืดหยุ่นสูง โดยกลุ่มลูกค้าที่ที่ต้องการความยืดหยุ่นต่ำคือ กลุ่มลูกค้าB2B เป็นกลุ่มลูกค้าที่ซื้อส่งไปขายปลีก โดยกลุ่มนี้จะซื้อปริมาณมาก แต่ว่าจะซื้อในช่วงก่อนฤดูกาลขายสินค้า มีช่วงเวลาการซื้อที่แน่นอน และกลุ่มลูกค้าที่ต้องการความยืดหยุ่นสูง คือ กลุ่ม B2C คือกลุ่มที่สั่งซื้อสินค้าเป็นล็อตเล็กๆ และกลุ่มลูกค้าซื้อปลีก โดยกลุ่มนี้จะซื้อสินค้าทั้งปี จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถแบ่งอัตราส่วนปริมาณความต้องการสินค้าของกลุ่มลูกค้าที่ต้องการความยืดหยุ่นต่ำต่อปริมาณความต้องการสินค้าของกลุ่มลูกค้าที่ต้องการความยืดหยุ่นสูงเท่ากับ 85:15
- แบ่งแยกการการผลิตโดยให้ซัพพลายเออร์ C ผลิตสินค้าในกลุ่มลูกค้าที่ต้องการความยืดหยุ่นสูง และหาซัพพลายเออร์รายใหม่ เพื่อผลิตสินค้าในส่วนของกลุ่มลูกค้าที่ต้องการความยืดหยุ่นต่ำ จากการค้นหาซัพพลายเออร์รายใหม่ สินค้าประเภทที่ 2 อยู่ในกลุ่ม Strategic items มีซัพพลายเออร์ A และ B ผลิตสินค้า จากการวางกลยุทธ์ในสินค้าประเภทที่ 1 พบว่ายังไม่ได้วางกลยุทธ์ให้กับซัพพลายเออร์ B เนื่องจากจะโยกกำลังผลิตสินค้าประเภทที่ 1 มาผลิตสินค้าประเภทที่ 2 ทั้งหมดเนื่องจากมีผลตอบแทนและกำไรสูงกว่า และผลที่ตามมาจะทำให้ supply risk ลดลงเนื่องจากมีกำลังผลิตที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้มากขึ้น สินค้าประเภทที่ 3 อยู่ในกลุ่ม Strategic items มีซัพพลายเออร์ A และ D ผลิตสินค้า สามารถวางกลยุทธ์โดยการเพิ่มความร่วมมือระหว่างกันเท่านั้น เนื่องจากว่ากำลังการผลิตเต็มที่อยู่แล้วและการหาซัพพลายเออร์เจ้าอื่นมาเพิ่มทำได้ลำบาก

การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาสินค้าล้นคลังและการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารคลังสินค้า

ผลจากการวิเคราะห์พบว่าควรแก้ปัญหาในระยะสั้นและระยะยาว ดังนี้คือ

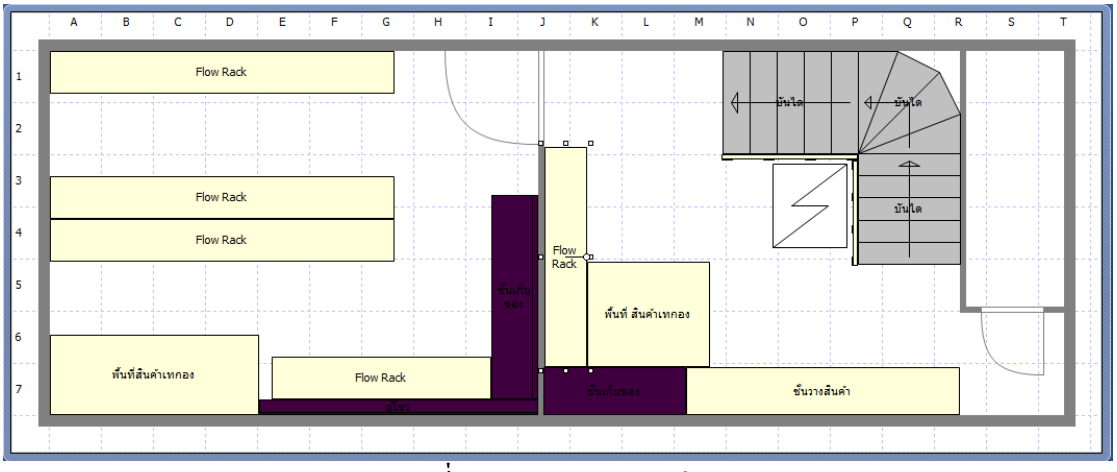
- การแก้ไขปัญหาระยะสั้น โดยใช้อุปกรณ์ในการจัดเก็บสินค้า วางแผนผังที่เก็บสินค้าใหม่

การเลือกหาอุปกรณ์ในการจัดเก็บ คือ ชั้นวางสินค้า จากการศึกษาชั้นวางสินค้าที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับที่ต้องการมีอยู่สองชนิด คือ pipe flow rack และ mini rack โดยทำการคัดเลือกชั้นวางสินค้าโดยวิธี เปรียบเทียบประสิทธิภาพของชั้นวางสินค้า ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบการประสิทธิภาพของชั้นวางสินค้ากับคุณสมบัติที่ต้องการ

	การรับน้ำหนักต่อชั้น	การเคลื่อนย้าย	ความทนทาน	ราคา(บาท)
Pipe flow rack	500 ✔	ง่าย ✔	ปานกลาง ✔	60,000 ✔
Mini Rack	300 ✔	ค่อนข้างยาก	ค่อนข้างมาก ✔	40,000 ✔
คุณสมบัติที่ต้องการ	200	ง่าย	ปานกลาง	ไม่เกิน 70,000

หลังจากได้เลือกชั้นวางสินค้าแล้วได้ทำการศึกษาการวางแผนผังที่เก็บสินค้าชั้น 2 ใหม่ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงการวางแผนผังใหม่

หลังจากกำหนดการวางแผนผังที่เก็บสินค้าใหม่แล้ว ได้ทำการศึกษาการจัดเรียงสินค้าใหม่ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แสดงการแสดงการเรียงสินค้าแบบเติมเต็ม

จากการศึกษาการจำลองการเวลาการค้นหาสินค้าต่อชิ้น ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลรวมเวลาการค้นหาสินค้าต่อวันแบบเติมเต็ม

สินค้า	ยอดขาย (ชิ้น/วัน)	เวลาในการหยิบสินค้าต่อรอบ(วินาที)	ปริมาณหยิบสินค้าเฉลี่ยต่อรอบ	รอบในการหยิบสินค้าเฉลี่ย	ใช้เวลา (วินาที)
1	800	330	44	18	6000
2	300	260	25	12	3120
3	200	280	32	6.25	1750
4	20	60	4	5	300
อื่นๆ	10	240	1.1	9	2182
รวม					13352

การศึกษาการวางกลยุทธ์เพื่อเพิ่มรายได้ในช่วงนอกฤดูกาล

ผลจากการวิเคราะห์ จึงมีแนวคิดที่จะเพิ่มยอดขายในช่วงเดือน มี.ค.-พ.ย. โดยการใช้กลยุทธ์ในระดับต่างๆดังนี้ ศึกษาการใช้ Growth Strategy โดยการเพิ่มช่องทางขายและหาตลาดใหม่ๆให้มากขึ้น โดยการใช้ข้อมูลจำนวนนักเรียนละประชากรในแต่ละจังหวัดเป้าหมาย จะมีช่วงเวลาที่ต่างกัน ในกรณีที่สำเร็จ จะช่วยให้ยอดขายในส่วน 9เดือนที่ต่ำสูงขึ้นได้ การหาตลาดใหม่โดยการใช้ Ansoff Matrix ในการการอธิบาย จากรูปการดำเนินกลยุทธ์จะเน้นไปที่ตลาดใหม่แต่ใช้สินค้าเดิม วิธีแบบ Market Development ใช้ Focus Strategy โดยจะเน้นไปที่กลุ่มลูกค้าชุดไทยโดยจะโฟกัสไปที่สินค้าชนิดที่ 1 ส่วนเป้าหมายทางการตลาดคือ สถานศึกษาในจังหวัดลพบุรีและจังหวัดใกล้เคียง โดยมีแนวทางศึกษาดังนี้คือ การเลือกกลุ่มเป้าหมายใหม่คือ กลุ่มลูกค้าโรงเรียน โดนผลิตภัณฑ์จะเป็นเสื้อพละและสินค้าใกล้เคียงเนื่องจากมีความถนัดในการผลิตโดยผู้ผลิตสินค้าประเภทที่ 1 สามารถดัดแปลงเพื่อให้เข้ากับความต้องการของลูกค้าได้ โดยวิธีการเลือกลูกค้าจะมีดังนี้คือ

1. เลือกลูกค้าโรงเรียนในรัศมี 100 กิโลเมตรจากอำเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี เนื่องจากระยะทางและเวลาที่ใช้ไม่มากนัก
2. โดยปริมาณนักเรียนในแต่ละอำเภอจะใช้วิธีคิดจาก

$$\text{จำนวนนักเรียนในอำเภอ} = \text{จำนวนนักเรียนในจังหวัด} \times \frac{\text{จำนวนประชากรในอำเภอ}}{\text{จำนวนประชากรในจังหวัด}}$$

โดยการกำหนดเป้าหมายใช้วิธีคิดแบบ Specific โดยกำหนดยอดขายอยู่ที่ 5% ของจำนวนนักเรียนในพื้นที่ที่กำหนด โดยคิดรายได้เฉลี่ยต่อหัวอยู่ที่ 90 บาทต่อหัว ผลของการศึกษาได้นำมาคำนวณในรูปแบบของ EVA จะ อธิบายในทางเศรษฐศาสตร์ได้ว่า ในทางเศรษฐศาสตร์กิจการสามารถดำเนินงานให้มีมูลค่าเพิ่มสูงกว่าต้นทุนของเงินทุนเท่ากับ 2,255,802.7752 บาท

ข้อจำกัดทางการศึกษา

เวลาในการศึกษาน้อยเกินไป โดยในส่วนของการวางกลยุทธ์การผลิตกลุ่ม Non-critical item สินค้าประเภทที่ 1 อยู่ในขั้นตอนของการเจรจายังไม่ได้มีการส่งมอบจริงจึงทำให้ข้อมูลมีจำกัด การประเมินหรือการวางกลยุทธ์อาจไม่ทำได้เต็มที่

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ตลาดชุดไทยสำเร็จรูปยังมีโอกาสที่จะเติบโตได้อีกมากเนื่องจากธุรกิจจำหน่ายในท้องถิ่นเป็นส่วนมากยังมีช่องว่างทางตลาดอีกมากในการเข้าสู่ตลาดใหม่ๆดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรพัฒนาความสัมพันธ์ซัพพลายเออร์ในกลุ่ม Strategic item อย่างใกล้ชิดรวมทั้งใช้ความพยายามยามในการพัฒนาศักยภาพรายใหม่ขึ้นมาเพื่อผลิตสินค้าในกลุ่ม Strategic item

2. ควรหาที่จัดเก็บสินค้าใหม่ในระยะยาว เนื่องจากแนวโน้มธุรกิจที่เติบโตขึ้นทำให้ความสามารถในการรองรับของที่เก่าไม่เพียงพอ และการแก้ไขปัญหาสินค้าล้นคลังที่ได้นำเสนอไปมีผลในระยะสั้นเท่านั้น ในระยะยาวปัญหาเก่าก็จะกลับมาเหมือนเดิม

3. ควรหาตลาดที่มีความต้องการชุดไทยใหม่เนื่องจากในระยะยาว ตลาดท้องถิ่นจะอิ่มตัวและการแข่งขันในตลาดท้องถิ่นจะรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ

4. ควรเพิ่มช่องทางการขายสินค้า เช่น internet, facebook, งานเทศกาลต่างๆในประเทศไทย, งานแสดงละคร และอื่นๆ

การศึกษาถึงปัญหาและกำหนดกลยุทธ์เพื่อลดต้นทุนคลังสินค้าและขนส่งกรณีศึกษา ABA Co.,Ltd.

วิทยา บังคมเนตร, รจนาฎ ไกรปัญญาพงศ์

บัณฑิตวิทยาลัย สาขาการจัดการโลจิสติกส์ คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

สาขาวิศวกรรมโลจิสติกส์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาถึงปัญหาและการกำหนดกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการลดต้นทุนคลังสินค้าและขนส่งบริษัท ABA Co.,Ltd. เป็นการศึกษาถึงปัญหาต้นทุนกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในคลังสินค้าจากการดำเนินงานของ Outsource ซึ่งปัจจุบันมีต้นทุนในการดำเนินงานเท่ากับ 6,179,066.57 บาทต่อเดือน เปรียบเทียบกับการลงทุนดำเนินการเอง เพื่อเป็นการศึกษาถึงแนวทางในการหาวิธีลดต้นทุนกิจกรรมภายในคลังสินค้าที่แท้จริงทางด้านการดำเนินงานภายในคลังสินค้า และศึกษาถึงปัญหาในเรื่องของทำเลที่ตั้งในการขยายคลังสินค้าเพื่อหาแนวทางหรือวิธีการในการลดต้นทุนการขนส่ง ซึ่งในปัจจุบันต้นทุนการขนส่งของบริษัทเท่ากับ 5,025,676 บาทต่อเดือน ทั้งนี้เพื่อหาทางเลือกในการลดต้นทุนการขนส่งให้กับบริษัทและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

แนวทางการศึกษาเพื่อสร้างความได้เปรียบทางด้านต้นทุนและการแข่งขันขององค์กรโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารระดับสูงของ ABA Co.,Ltd และจากการศึกษาข้อมูลทางด้านปัจจัยแวดล้อมภายในและปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกของบริษัทเพื่อใช้ในกำหนดแนวทางแก้ไขในเชิงกลยุทธ์

ผลการศึกษาพบว่าปัญหาต้นทุนกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในคลังสินค้าและต้นทุนการขนส่งที่สูงเกิดมาจากสาเหตุหลักๆคือการดำเนินงานทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นการดำเนินกิจกรรมภายในคลังสินค้าและการขนส่งสินค้าให้กับลูกค้าทางบริษัทจะใช้ Outsource ในการดำเนินการทั้งหมดแนวทางแก้ไขปัญหาคือการ

ที่กำหนดกลยุทธ์โดยการลดต้นทุนในการดำเนินงานกิจกรรมภายในคลังสินค้าโดยการลงทุนทำเองและเพิ่มช่องทางที่จะใช้เครื่องจักรให้เต็มประสิทธิภาพเพื่อที่จะสร้างกำไรสูงสุดให้กับบริษัทฯ ส่วนปัญหาต้นทุนการขนส่งที่สูงนั้นสาเหตุมาจากคลังสินค้าสำหรับกระจายสินค้าให้กับลูกค้ามีอยู่แห่งเดียว ทำให้มีต้นทุนในการจัดส่งสินค้าให้กับลูกค้าที่อยู่ในแต่ละรายสูง

ผู้วิจัยจึงกำหนดกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาแนวทางการแก้ไขคือการวิเคราะห์หาวิธีในการขยายทำเลที่ตั้งคลังสินค้าเพิ่มเพื่อลดต้นทุนการขนส่ง โดยการคำนวณหาจุดศูนย์กลางของที่ตั้งคลังสินค้าที่ทำให้ต้นทุนการขนส่งต่ำที่สุดและเหมาะสมกับการกระจายสินค้าให้กับลูกค้า และทางผู้จัดทำได้วางแนวทางแผนกลยุทธ์ระยะยาวไว้ คือ การขยายธุรกิจโดยการตั้งโรงงานผลิตขวดที่ประเทศเคนย่าเพื่อใช้ข้อได้เปรียบทางด้านต้นทุนการผลิตที่ต่ำเนื่องจากอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบและสามารถใช้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในการที่จะเจาะตลาดในการกระจายสินค้าเข้าไปยังประเทศอเมริกาและทวีปยุโรป เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันและเพิ่มผลกำไรให้กับทางบริษัทฯในอนาคต

บทนำ

บริษัท ABA Co.,Ltd. ดำเนินธุรกิจเป็นเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์เคมีอุตสาหกรรม (โซดาแอส) นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 โดยนำเข้าจากบริษัท มากาดี้ โซดา ประเทศเคนยา ซึ่งเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ที่สุดในทวีปแอฟริกา กลุ่มลูกค้าหลัก ได้แก่ กลุ่มลูกค้าภายในประเทศ ที่ผลิตและจัดจำหน่ายสินค้าแก้วและขวดแก้ว

ปัญหาและลักษณะปัญหาที่สำคัญขององค์กร

การแข่งขันเพื่อความอยู่รอดขององค์กรธุรกิจการค้ายุคใหม่นอกจากจะเป็นการแข่งขันทางด้านคุณภาพความแตกต่างราคาของสินค้าและการสร้างความประทับใจให้กับลูกค้าแล้วการลดต้นทุนถือได้ว่ามีส่วนสำคัญในการดารงอยู่ของกิจการธุรกิจการค้าจึงจำเป็นต้องมีการลดต้นทุนจากการดำเนินงาน

การบริหารจัดการคลังสินค้าและขนส่งจึงเป็นเรื่องที่ผู้บริหารจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญสาเหตุก็เนื่องมาจากการจัดการคลังสินค้าและขนส่งนั้นถือได้ว่าเป็นต้นทุนของการดำเนินงานที่มีมูลค่าสูงเมื่อเทียบกับส่วนอื่นแล้วแม้ปัญหาเล็กๆในระบบการจัดการคลังสินค้าก็อาจเป็นสาเหตุหนึ่งของการล้มเหลวของธุรกิจได้ข้อดีของการจัดการคลังสินค้าและขนส่งคือช่วยลดต้นทุนและเพิ่มผลกำไรให้กับธุรกิจ

ปัญหาที่เกิดขึ้นในกิจการ คือ ต้นทุนในการบริหารจัดการคลังสินค้าในส่วนของการดำเนินงานในด้านการปฏิบัติงานภายในคลังสินค้าและการขนส่ง เนื่องจากปัจจุบันทางกิจการได้มีการจัดจ้างผู้รับเหมาภายนอกเข้ามาดำเนินการในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆภายในคลังสินค้า ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการปฏิบัติงานในการตรวจรับสินค้านำเข้า การโหลดสินค้าส่งออกเพื่อส่งออก การบรรจุภัณฑ์ การผ่าบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น และในส่วนของการขนส่งก็จัดจ้างบบริษัทขนส่งจากภายนอกเข้ามาดำเนินการ ซึ่งการบริหารจัดการดังกล่าวถือว่าเป็นต้นทุนที่ค่อนข้างสูงของกิจการ ทำให้กิจการต้องแบกรับภาระในส่วนของการดำเนินงานในการปฏิบัติงานภายในคลังสินค้าและขนส่ง จึงทาให้การบริหารจัดการคลังสินค้าของกิจการขาดประสิทธิภาพและก่อให้เกิดความเสียหายซึ่งเป็นการเพิ่มต้นทุน

ทางผู้จัดทำจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการที่จะศึกษาและหาแนวทางแก้ไขในเรื่องของการบริหารจัดการคลังสินค้าและขนส่งเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อบริษัท ABA Co.Ltd. สูงสุด

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยในคลังนี้ทางผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าโดยมุ่งศึกษา 2 เรื่อง คือ

1. ต้นทุนคลังสินค้าและกิจกรรมภายในคลังสินค้า ซึ่งเริ่มศึกษาโดยละเอียดเกี่ยวกับความหมายของคลังสินค้าและกิจกรรมภายในคลังสินค้า โดย (สุขใจ ประสิทธิ์พุทธพร และวันชัย รัตนวงษ์, 2550) ได้ให้ความหมายของคลังสินค้าและกิจกรรมภายในคลังสินค้า ดังนี้

คลังสินค้า (warehouse) หมายถึง พื้นที่ที่ได้วางแผนแล้วเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้สอยและการเคลื่อน ย้ายสินค้าและวัตถุดิบ โดยคลังสินค้าทำหน้าที่ ในการเก็บสินค้าระหว่างกระบวนการเคลื่อนย้าย เพื่อสนับสนุนการผลิตและการกระจายสินค้ากิจกรรมภายในคลังสินค้า

1. การรับสินค้าและการชี้บ่งสถานะของสินค้ากระบวนการรับสินค้าเข้าคลังซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสินค้า (ตรวจปริมาณ)

2. การเคลื่อนย้ายภายในคลังสินค้าการเคลื่อนย้ายสินค้าภายในคลังรวมถึงการเคลื่อนย้ายทุกประเภทซึ่งต้องใช้อุปกรณ์ขนถ่ายต่างๆ

3. การจัดเก็บการจัดเก็บสินค้าภายในคลังเป็นเรื่องเกี่ยวการนำสินค้าเข้าจัดเก็บซึ่งต้องไม่ทำให้สินค้าเสื่อมสภาพหรือแตกหักเสียหาย

4. การหยิบสินค้า การหยิบสินค้า มีหลักการ 3 ประการคือผู้หยิบเดินไปยังตำแหน่งของสินค้าผู้หยิบขับขี่ไปยังตำแหน่งของสินค้าและสินค้าเคลื่อนที่มายังตำแหน่งของผู้หยิบ

5. การบรรจุและหีบห่อสินค้าจะได้รับการบรรจุเพื่อป้องกันการชำรุดระหว่างการเคลื่อนย้ายซึ่งบรรจุภัณฑ์

6. การขนส่งการขนส่งที่ดีเพื่อให้ลูกค้าได้รับสินค้าที่ถูกต้องและตรงตามเวลา

7. การชั่งตวงวัดและการตรวจนับการชั่งตวงวัดและการตรวจนับซึ่งอาจจะทำเป็นการตรวจนับประจำปีหรือการตรวจนับทุก 6 เดือน

8. การจัดเก็บและส่งถ่ายข้อมูลงานเอกสารและการเก็บบันทึกของกิจกรรมทั้งหมดของคลังสินค้า

จากการที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งความรู้หรือตำราที่หลากหลาย จึงพอให้คำจำกัดความของคลังสินค้าและกิจกรรมภายในคลังสินค้า ได้ดังนี้ คลังสินค้า คือ ที่จัดเก็บวัตถุดิบ,ชิ้นส่วนประกอบ,สินค้าสำเร็จรูป เพื่อที่จะรอส่งมอบหรือกระจายสินค้า ส่วนต้นทุนคลังสินค้าที่เกิดจากกิจกรรมภายในคลังสินค้า ประกอบด้วยต้นทุน 3 อย่างด้วยกัน คือ 1. ต้นทุนในการรับ 2.ต้นทุนในการจัดเก็บ 3.ต้นทุนในการจัดส่ง ซึ่งต้นทุนดังกล่าวหากสามารถองค์กรสามารถบริหารจัดการลดต้นทุนลงได้ ก็จะทำให้เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันให้กับองค์กรนั้น

2. การเลือกและขยายคลังสินค้า ซึ่งมีจุดประสงค์ในการลดต้นทุนการขนส่งและสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดได้อย่างรวดเร็วทำให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งกันให้กับองค์กร ซึ่ง (ธนิตา เจริญยิ่ง. 2551) ได้กล่าวถึงกลยุทธ์ในการเลือกทำเลที่ตั้ง ดังนี้กลยุทธ์ในการเลือกทำเลที่ตั้ง

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกทำเลที่ตั้ง การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายต่ำที่สุดซึ่งเกณฑ์การพิจารณาเบื้องต้นนั้นจะต้องคำนึงถึงที่ดินการขนส่งแหล่งวัตถุดิบและตลาดจำหน่ายแรงงานโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคสิ่งแวดล้อมระบบภาษีและกฎหมาย เป็นต้น

1.1 ผลผลิตจากแรงงานหรือกำลังการเพิ่มผลผลิตของแรงงาน โดยทำการเปรียบเทียบระหว่างผลผลิตที่ได้กับค่าจ้างที่ต้องเสียไปฝ่ายบริหาร

1.2 อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราและความเสี่ยงกับอัตราการแลกเปลี่ยนเงินตรา

1.3. ต้นทุน (Costs)

1.4. ความอยู่ใกล้ตลาด (Proximity to markets)

1.5 ความอยู่ใกล้ผู้ขายปัจจัยการผลิต (Proximity to supplier)

1.6 ความอยู่ใกล้คู่แข่งขัน [Proximity to competitors (Clustering)]

1.7 ความอยู่ใกล้ตลาด (Proximity to markets)

1.8 ความอยู่ใกล้ผู้ขายปัจจัยการผลิต (Proximity to supplier)

1.9 ความอยู่ใกล้คู่แข่งขัน [Proximity to competitors (Clustering)]

2. วิธีประเมินทางเลือกทำเลที่ตั้งสถานประกอบการ

2.1 วิธีประเมินปัจจัย (Factor-rating method) เป็นวิธีแนวทางเพื่อประเมินค่าการตัดสินใจของทำเลที่ตั้ง

2.2 วิธีการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน (Break-even analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างปริมาณการผลิตกับต้นทุนค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายไปโดยพิจารณาต้นทุนคงที่ (Fixed cost) และต้นทุนผันแปร (Variable cost)

2.3 วิธีการหาจุดศูนย์กลาง (Center of gravity method) เป็นเทคนิคทางคณิตศาสตร์ใช้เพื่อหาทำเลที่ตั้งที่ดีที่สุดสำหรับการกระจายสินค้า

2.4 วิธีตัวแบบการขนส่ง (Transportation model) การหาต้นทุนค่าใช้จ่ายการขนส่งรวมที่ต่ำที่สุดระหว่างแหล่งวัตถุดิบไปยังโรงงานผลิตหรือจากโรงงานผลิตไปยังตลาด

ในวิธีการประเมินทางเลือกในการใช้เลือกทำเลที่ตั้งหรือขยายคลังสินค้าทางผู้ศึกษาได้ใช้ วิธีการหาจุดศูนย์กลาง (Center of gravity method) เพื่อทำการเลือกทำเลที่ตั้งในการขยายคลังสินค้า รวมถึงใช้ วิธีประเมินปัจจัย (Factor-rating method) เพื่อให้ผลการศึกษาออกมามีความน่าเชื่อถือและสามารถเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

ระเบียบวิธีการศึกษาและผลการศึกษา

ระเบียบวิธีการศึกษา

1. วิเคราะห์หาสาเหตุปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาในเชิงกลยุทธ์
2. วิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนคลังสินค้าของบริษัท
3. ศึกษาต้นทุนกิจกรรมการปฏิบัติงานของบริษัท โดยการใช้ Out Source (ก่อนปรับปรุง)
4. ศึกษาถึงต้นทุนกิจกรรมการปฏิบัติงานของบริษัท โดยการทำเอง
5. ศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนกิจกรรมการปฏิบัติงานต่างๆ ของบริษัท ระหว่างการใช้ Out Source กับ ทำเอง
6. ศึกษาวิเคราะห์ทำเลที่ตั้งของคลังสินค้า ณ ปัจจุบัน และต้นทุนการขนส่งสินค้าในการ จัดส่งสินค้าให้กับลูกค้าของบริษัท (ก่อนการปรับปรุง)
7. ศึกษาวิเคราะห์การขยายทำเลที่ตั้งคลังสินค้า และต้นทุนการขนส่งสินค้าในการจัดส่ง สินค้าให้กับลูกค้าของบริษัท
8. ศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนการขนส่งสินค้าในการจัดส่งสินค้าให้กับลูกค้าของบริษัทระหว่างต้นทุนการขนส่งก่อนการขยายคลังสินค้า กับ ต้นทุนการขนส่งหลังการขยายคลังสินค้าในการกระจายสินค้า
9. ศึกษากลยุทธ์ในการขยายธุรกิจ เพื่อเพิ่มผลกำไรให้กับทางบริษัท

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายปฏิบัติการ บริษัท ABA Co.,Ltd. เกี่ยวกับกลยุทธ์ เทคนิควิธีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเชิงกลยุทธ์
2. เข้าสัมภาษณ์หัวหน้าหัวหน้าแผนกซ่อมบำรุงของบริษัท BBB จำกัด เกี่ยวกับ ความรู้เรื่องราคารถตักรวมถึงคุณสมบัติของรถตักแต่ละประเภท อะไหล่ที่เปลี่ยนบ่อย การบำรุงรักษา

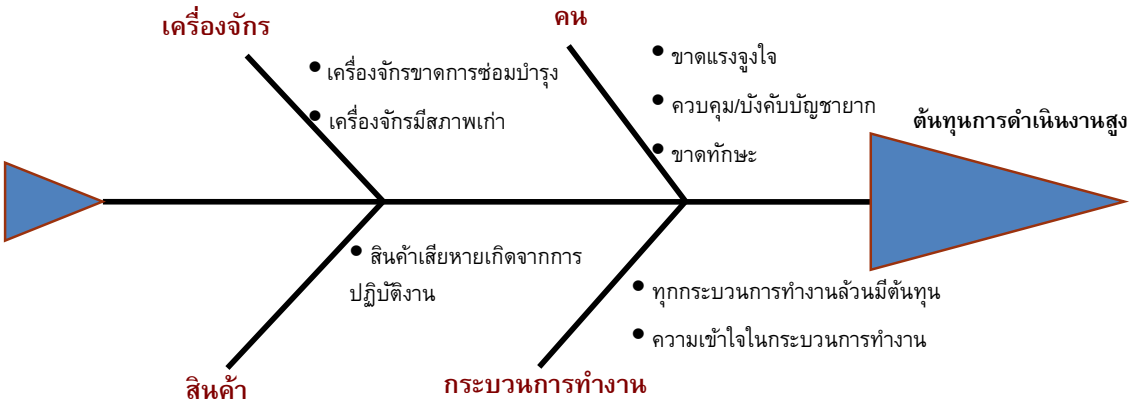
ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ช่วยในการสนับสนุนการศึกษาอีกทางหนึ่งนอกเหนือจากข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้ค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูลจากรายงานต่างๆ ของบริษัท หนังสือ ตำรา และเว็ปไซต์ต่าง ๆ โดยการศึกษานี้ข้อมูลส่วนใหญ่มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลภายในบริษัท ABA Co.,Ltd มีรายละเอียดดังนี้

1.ยอดขายรายปีย้อนหลัง 5 ปี
2. ค่าแรงทางตรง
3. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน
4. ค่าขนส่งสินค้า

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป และอภิปรายผลการศึกษา

1. ปัญหาต้นทุนกิจกรรมการดำเนินงานภายในคลังสินค้าสูง โดยมีสาเหตุหลักๆ มาจากการใช้ Outsource ในการดำเนินงานทั้งหมดจึงส่งผลทำให้ต้นทุนในการดำเนินงานของบริษัทสูง ทำให้ส่งผลให้กำไรต่อหน่วยในการจำหน่ายสินค้าให้กับลูกค้าลดลง โดยที่บริษัทได้ทำการปรับปรุงแก้ไขเพื่อลดต้นทุนกิจกรรมภายในคลังสินค้า โดยใช้ทฤษฎี Make or Buy มาช่วยในการวิเคราะห์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบต้นทุนการดำเนินงานภายในคลังสินค้าระหว่างต้นทุนการดำเนินงานในปัจจุบันและต้นทุนการดำเนินงานจากการลงทุนทำเอง โดยเริ่มจาก การวิเคราะห์ปัญหาต้นทุนการดำเนินงานในปัจจุบัน

รูปที่ 1.1 การวิเคราะห์ปัญหาต้นทุนการดำเนินงานในคลังสินค้า

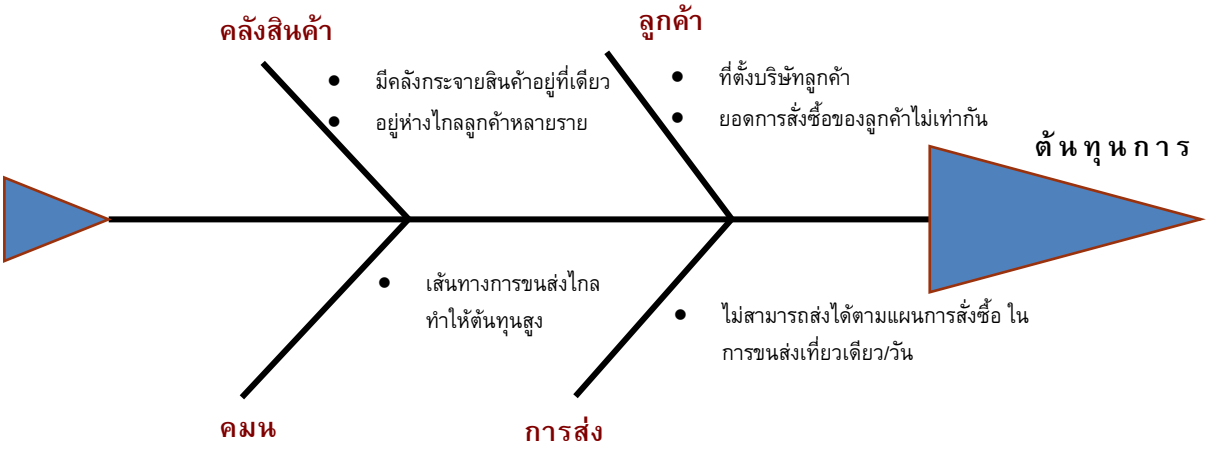
เมื่อทำการวิเคราะห์ปัญหาและได้สาเหตุของปัญหาที่ทำให้เกิดต้นทุนการดำเนินงาน ทางผู้วิจัย ได้ทำการเก็บข้อมูลต้นทุนในปัจจุบันและทำการเปรียบเทียบกับต้นทุนการดำเนินการทำเอง ซึ่งได้ผลดังนี้

ตารางที่ 1.1 เปรียบเทียบต้นทุนคลังสินค้าระหว่างทำเองกับจัดจ้าง ต่อปี

		Make	Buy
ค่าใช้จ่ายคงที่ (Fixed Costs)			
1	ค่าเช่าคลังสินค้า	4,406,400.00	4,406,400.00
2	ค่าน้ำ ค่าไฟ ในสำนักงาน	12,558.90	12,558.90
3	ค่าโทรศัพท์	14,400.00	14,400.00
4	ชุดยูนิฟอร์มพนักงาน	18,000.00	-
5	เงินเดือนพนักงาน	1,718,400.00	870,000.00
7	เครื่องจักร รถตัก	2,016,000.00	
รวม		8,185,758.90	5,303,358.90
ค่าใช้จ่ายแปรผัน (Variable costs)			
1	ค่าใช้จ่ายในการขนส่ง	60,466,560.00	60,466,560.00
2	ค่าชั่ง	459,288.00	459,288.00
3	ค่าน้ำ ค่าไฟ ในคลังสินค้า	36,671.99	36,671.99
4	ค่าแรงงาน	-	7,882,920.00
5	ค่าเชื้อเพลิง	768,000.00	-
รวม		61,730,519.99	68,845,439.99
ต้นทุนรวม		69,916,278.89	74,148,798.89

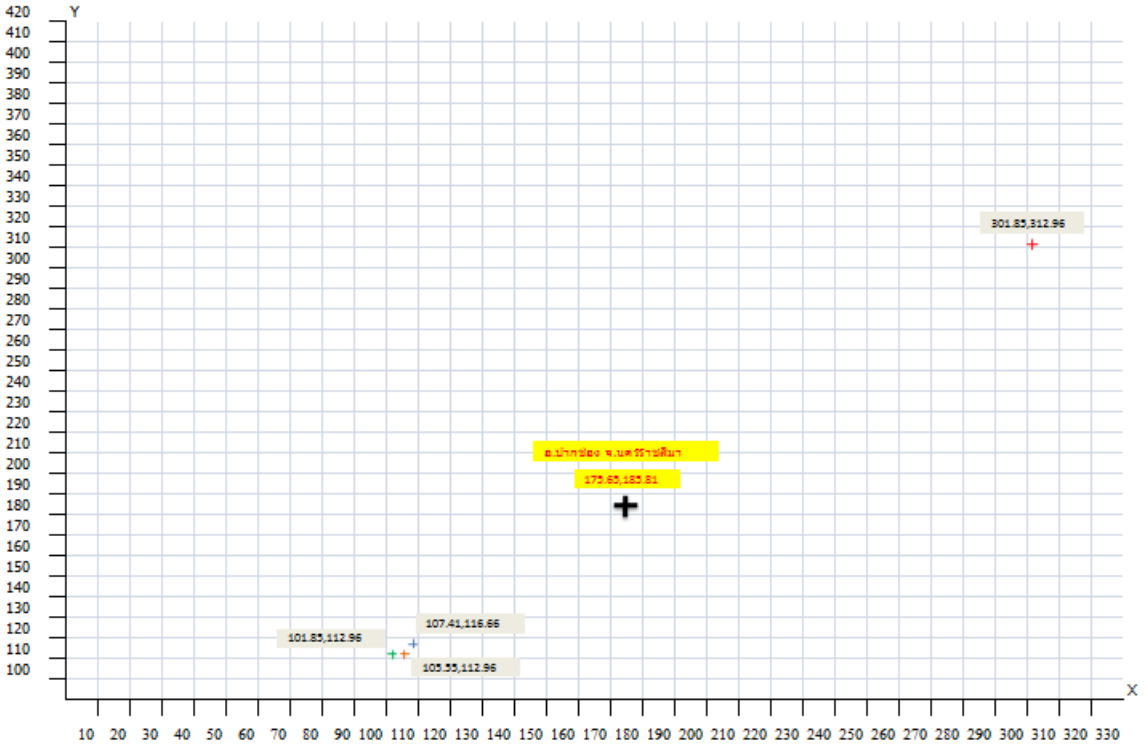
การศึกษาพบว่า ด้านต้นทุนกิจกรรมการดำเนินงานภายในคลังสินค้า จากต้นทุนการดำเนินงานแบบเดิมจะมีต้นทุนเท่ากับ 69,916,278.89 บาท ต่อปี หลังจากมีการบริหารจัดการในการลงทุนทำเองต้นทุนต่อเดือนเท่ากับ 74,148,798.89 บาท ทำให้สามารถประหยัดต้นทุนจากการดำเนินงานได้ 4,232,520 บาท ต่อปี

2. ปัญหาต่อมาคือ ปัญหาต้นทุนการขนส่งสูงทั้งต้นทุนการขนส่งสินค้าให้กับลูกค้าแต่ละรายและการขนส่งสินค้าจากลาดเก็บตู้คอนเทนเนอร์เข้าสู่คลังสินค้า ปัญหาเกิดจากคลังสินค้ามีแห่งเดียวแต่มีลูกค้าที่มีทำเลที่ตั้งโรงงานที่กระจายอยู่ในแต่ละแห่งรวมถึงลูกค้าบางรายได้ย้ายฐานการผลิตทำให้ยอดการสั่งซื้อสินค้าแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มอย่างชัดเจน ทางผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและหาทางเลือกในการแก้ไขปัญหาโดยการขยายคลังสินค้าเพิ่มอีก 1 แห่ง โดยใช้วิธีการหาจุดศูนย์กลาง (Center of gravity method)

ภาพที่ 2.1 การวิเคราะห์ปัญหาต้นทุนค่าขนส่ง

เมื่อทำการวิเคราะห์ปัญหาและได้สาเหตุของปัญหาที่ทำให้เกิดต้นทุนการดำเนินงาน ทางผู้วิจัย ได้ทำการเก็บข้อมูลและใช้ข้อมูลดังกล่าวในการคำนวณหาที่ตั้งคลังสินค้าแห่งใหม่ โดยใช้ทฤษฎี วิธีการหาจุดศูนย์กลาง (Center of gravity method) ซึ่งได้ผลดังนี้

ภาพที่ 2.2 การวิเคราะห์หาจุดศูนย์กลางที่ตั้งคลังสินค้า ทฤษฎี Center of Gravity Method

จากการหาพิกัดที่ตั้งคลังสินค้าใหม่ได้ข้อสรุปคือ พิกัดของที่ตั้งคลังสินค้าใหม่อยู่ที่ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีพิกัด ละติจูดที่ 14 องศา 13 ลิปดา 49.59 ฟิลิปดา และลองติจูดที่100 องศา 42 ลิปดา 51.90 ฟิลิปดา ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดตั้งคลังสินค้าที่ อ. ปากช่อง ว่ามีปัจจัยหรือสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการตั้งคลังสินค้าหรือไม่ จึงได้ทำการเลือกทำเลที่ตั้งหรือหาพื้นที่ใกล้เคียงกับ อ. ปากช่อง จ.นครราชสีมา ซึ่งทางผู้วิจัยได้เลือก อ.หนองแค จ.สระบุรี มาทำการเปรียบเทียบปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดตั้งคลังสินค้าแห่งใหม่

ตารางที่ 2.1 การให้คะแนนในการวิเคราะห์ปัจจัยเลือกทำเลที่ตั้งระหว่าง อ.ปากช่อง กับ อ.หนองแค

ปัจจัยการเลือกทำเลที่ตั้ง	น้ำหนัก	คะแนนจาก 0 ถึง 100	
		ทำเลที่ อ.ปากช่อง	ทำเลที่ อ.หนองแค
การหาแรงงานได้ง่าย	0.20	70	90
การอยู่ใกล้กับ LCD	0.10	65	80
อัตราค่าจ้างแรงงาน	0.15	80	70
สภาพแวดล้อมทางสังคม	0.15	75	80
การอยู่ใกล้กับลูกค้า	0.30	60	100
ความหลากหลายของวิธีขนส่ง	0.05	75	80
การบริการจากสาธารณูปโภค	0.05	50	90

โดยที่จะเน้นให้ความสำคัญกับคะแนนในปัจจัยที่มีที่ตั้งคลังสินค้าอยู่ใกล้กับลูกค้ามากที่สุด เนื่องจากทางบริษัทต้องการที่จะลดและประหยัดต้นทุนในการขนส่งสินค้าให้กับทางลูกค้า จึงได้ให้คะแนนถ่วงน้ำหนักคะแนนไว้มากที่สุดคือ 0.30 เมื่อทำการประเมินคะแนนเปรียบเทียบปัจจัยและสภาพแวดล้อมแล้ว จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการประเมินมาคูณกับคะแนนถ่วงน้ำหนักที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละปัจจัยการเลือกทำเลที่ตั้ง ซึ่งจะได้ผลดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 การให้คะแนนถ่วงน้ำหนักในการวิเคราะห์ปัจจัยเลือกทำเลที่ตั้งระหว่างอ.ปากช่องกับ อ.หนองแค

ปัจจัยการเลือกทำเลที่ตั้ง	คะแนนจาก 0 ถึง 100	
	ทำเลที่ อ.ปากช่อง	ทำเลที่ อ.หนองแค
การหาแรงงานได้ง่าย	14.00	18.00
การอยู่ใกล้กับ LCD	6.50	8.00
อัตราค่าจ้างแรงงาน	12.00	10.50
สภาพแวดล้อมทางสังคม	11.25	12.00
การอยู่ใกล้กับลูกค้า	18.00	30.00
ความหลากหลายของวิธีขนส่ง	3.75	4.00
การบริการจากสาธารณูปโภค	2.50	4.50
รวม	68.00	87.00

ตารางที่ 2.2 ผลคะแนนถ่วงน้ำหนักจากที่ตั้งคลังสินค้าพบว่า พื้นที่ที่เหมาะสมกับการตั้งคลังสินค้าใหม่ที่ดีที่สุดคือ ที่ อ.หนองแค จ.สระบุรี ได้คะแนนจากการถ่วงน้ำหนัก 87 คะแนน ดังนั้นทางผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษากลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางในการลดต้นทุนการขนส่ง โดยที่ได้คำนวณต้นทุนการขนส่งออกมาเป็น 3 วิธีด้วยกัน ซึ่งวิธีที่สามารถลดต้นทุนการขนส่งได้ดีที่สุด คือวิธีที่ 2 ซึ่งปัจจุบันต้นทุนการขนส่งทั้งในส่วนของตนทุนการขนส่งสินค้าเข้าสู่คลังสินค้าและต้นทุนการจัดส่งสินค้าให้กับลูกค้า เท่ากับ 5,025.676 บาท ต่อเดือน โดยเมื่อทำการขยายคลังสินค้าและใช้แนวทางการขนส่งสินค้าตามวิธีที่ 2 ได้ผลดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 ตารางเปรียบเทียบต้นทุนหลังทำการขยายคลังสินค้า วิธีที่ 2

	จาก	ถึง	ลูกค้า	ระยะทาง	เวลาขนส่ง	ยอดจัดส่ง	ราคาขนส่ง	รวม
WH.1	อ.พระประแดง	อ.บางพลี	บริษัท อุตสาหกรรมทำเครื่องแก้วไทย จำกัด	55	1 ชั่วโมง 30 นาที	4,200	244	1,024,800
	อ.พระประแดง	อ.พระประแดง	บริษัท สยามกลัาส จำกัด	20	30 นาที	162	142	23,004
	อ.พระประแดง	อ.บางประกง	บริษัท กระจกสยาม จำกัด	75	1 ชั่วโมง 30 นาที	480	207	99,360
	อ.พระประแดง	อ.หนองแค	บริษัท แบรนนแท็ก อินกรีเดียน จำกัด	45	1 ชั่วโมง 20 นาที	80	172	13,760
	อ.พระประแดง	เขตสวนหลวง	บริษัท ไทยโบรอน จำกัด	40	1 ชั่วโมง 15 นาที	80	166	13,280
						5,002		1,174,204
	LCD สหไทย	อ.พระประแดง	คลังสินค้าเก่า	50	1 ชั่วโมง 30 นาที	200	3,900	780,000
								1,954,204

	จาก	ถึง	ลูกค้า	ระยะทาง	เวลาขนส่ง	ยอดจัดส่ง	ราคาขนส่ง	รวม
WH.2	อ.หนองแค	อ.บ้านไผ่	บริษัท ขอนแก่นกลัาส จำกัด	365	5 ชั่วโมง 30 นาที	1,620	490	793,800
	อ.หนองแค	อ.วังน้อย	บริษัท โอสถสภา จำกัด	25	30 นาที	160	138	22,080
	อ.หนองแค	อ.ธัญบุรี	บริษัท บางกอกกลัาส จำกัด	55	1 ชั่วโมง	784	173	135,632
	อ.หนองแค	อ.หนองแค	บริษัท ไทยมาลายากลัาส จำกัด	10	20 นาที	1,984	110	218,240
						4,548		1,169,752
	LCD ลาดกระบัง	อ.หนองแค	คลังสินค้าใหม่	95	2 ชั่วโมง 30 นาที	200	7,000	1,400,000
								2,569,752
								4,523,956

สรุปจากแนวทางการแก้ไขวิธีที่ 2 สามารถลดต้นทุนค่าขนส่งรวมเท่ากับ 501,720 บาทต่อเดือน ทั้งปีสามารถลดต้นทุนการขนส่งเท่ากับ 6,020,640 บาท ต่อปี

ข้อเสนอแนะการศึกษา

เพื่อการเติบโตทางด้านธุรกิจของบริษัท ควรมีการศึกษาในการขยายการลงทุนทำธุรกิจในการตั้งโรงงานผลิตขวดแก้วที่ประเทศเคนย่า ซึ่งเป็นแหล่งวัตถุดิบ รวมถึงใช้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศระหว่างประเทศเคนย่ากับอเมริกา และประเทศเคนย่ากับกลุ่มประเทศสมาชิกในยุโรป ซึ่งกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ทางประเทศเคนย่าได้รับจากอเมริกากับกลุ่มประเทศสมาชิกในยุโรปคือ สิทธิพิเศษทางด้านภาษี ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ 4.3.1. สิทธิพิเศษทางการค้าจากสหรัฐฯ ภายใต้รัฐบัญญัติ African Growth and Opportunity Act (AGOA)

4.3.1. สิทธิพิเศษทางการค้าจากยุโรปภายใต้ความตกลง Continuo (Continuo Agreement)

ซึ่งทั้ง 2 กรอบความร่วมมืออยู่ภายใต้กรอบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (The Generalized System of Preferences: GSP) ซึ่งจากการศึกษากลุ่มสินค้าประเภทแก้วและเครื่องแก้วจะอยู่ในพิกัดศุลกากรในการยกเว้นภาษีนำเข้า GSP โดยมีพิกัดภาษีลำดับที่ 70 ทำให้บริษัท สามารถใช้ช่องทางการยกเว้นภาษีการนำเข้าสินค้า เพื่อที่จะใช้เป็นช่องทางในการเจาะตลาดและกระจายสินค้าเข้าไปจัดจำหน่ายยังประเทศอเมริกาและประเทศกลุ่มสมาชิกยุโรป

เพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงการเข้าไปลงทุนในโรงงานลูกค้าเกี่ยวกับการสร้างไซโลในการจัดเก็บสินค้า เพื่อที่ศึกษาความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการโดยไม่มีคลังกระจายสินค้าและลดต้นทุนการจัดจ้างพนักงานปฏิบัติงาน

2. ศึกษาถึงการขยายตลาดไปยังประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงศึกษากรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจและต้นทุนที่ใช้ในการลงทุนทั้งระบบ

บรรณานุกรม

ธนิตา เจริญยิ่ง. 2551. การศึกษาและกำหนดกลยุทธ์การลดต้นทุนการขนส่งเพื่อสร้าง ความได้เปรียบในการแข่งขันของบริษัท พีเคเอส ทรานสปอร์ต จำกัด. การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง สาขาการจัดการโลจิสติกส์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จังหวัดกรุงเทพฯ.

สุขใจ ประสิทธิ์พุทธพร และวันชัย รัตนวงษ์, 2550. การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการ กรณีศึกษา บริษัท S&A Inland จำกัด การศึกษาด้วยตนเอง สาขาการจัดการโลจิสติกส์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย หอการค้าไทย

เอกชัย อภิศักดิ์กุล และ ทรรศนะ บุญขวัญ . 2549 . การจัดการเชิงกลยุทธ์ . กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การประยุกต์ใช้แนวคิดลีนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพคลังสินค้าวัตถุดิบ

สันติ จีนกลาง[1], วัชรวี จันทรประกายกุล[2]

[1]บัญฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

[2]คณะวิศวกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิตกล้องดิจิตอล เนื่องจากพบปัญหาการจัดส่งวัตถุดิบไม่ทันเวลา ทำให้สายการผลิตหยุดชะงัก ทำให้เกิดต้นทุนเพิ่มขึ้น จึงหาแนวทางในการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพ วิเคราะห์ขั้นตอนการจัดส่งวัตถุดิบเข้าสายการผลิต ด้วยแผนผังแสดงกระบวนการทำงานและจำแนกกิจกรรมออกเป็น กิจกรรมก่อให้เกิดคุณค่า และกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดคุณค่า เพื่อค้นหาความสูญเสียทั้ง 7 ประการที่เกิดขึ้น ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้เพื่อลดความสูญเปล่าทั้ง 7 ประการ และทำการปรับปรุงระบบการจัดการคลังสินค้าและออกแบบแผนผังคลังสินค้าใหม่ โดยจากการศึกษาพบว่า ปัญหาของการจัดส่งชิ้นไม่ทันเวลาของคลังสินค้าวัตถุดิบ ที่ทำให้บริษัทมีต้นทุนที่เพิ่มขึ้นขึ้น สาเหตุของปัญหามาจาก ลักษณะการวางผังคลังสินค้าไม่เหมาะสม ดังนั้นในการศึกษาครั้งได้นำเสนอแผนผังของคลังสินค้าขึ้นใหม่ และการนำเครื่องมือลีนมาใช้ในการแก้ไขปัญหา ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พื้นที่เพิ่มขึ้น 233%

คำสำคัญ: คลังสินค้า การผลิตแบบลีน การเพิ่มคุณค่า

Abstract

This aim of this study is to improve production efficiency in the digital camera manufacturing process. The current problem that the organization is facing is the delay of raw material preparation to the production line. With this problem, it causes the stop of production line and consequently raises the manufacturing cost up. To improve the production efficiency, lean techniques are selected to firstly classify value added and non-value added activities in the process of raw material preparation. Then, reducing all seven wastes comes along with the new layout. The researchers propose new warehouse layout in two types: type 1 and type 2. Type 1 is the layout with stay the same operations but apply lean tools such as visual control on tracking boards and distance reduction. In contrast, type 2 is the layout which supports just-in-time operations for the certain parts approved by the coordination with its suppliers. The results show that the layout type 2 provides the lowest cost and the efficiency of area use increases 233%.

Keywords: Warehouse, Lean Manufacturing, Value-Added

บทนำ

ปัจจุบันแนวคิดการผลิตแบบลีน เป็นเสมือนอาวุธสำหรับการแข่งขันที่สำคัญโดยมุ่งเป้าหมายเพื่อการปรับปรุง เช่น การลดระยะเวลาการผลิต การลดต้นทุน การเพิ่มความสามารถในการทำกำไร และการปรับปรุงคุณภาพ ดังนั้น การผลิตแบบลีน จึงมุ่งขจัดความสูญเปล่าในทุกพื้นที่ของสายการผลิต (Waste Elimination) ซึ่งใช้แนวความคิดในเรื่องคุณค่าของงานที่กระทำ (Value Added) โดยผลที่คาดหวัง คือ การลดต้นทุนให้ต่ำลง และการที่พนักงานทุกคนมีส่วนร่วม(Employee Empowerment) นอกจากนี้แนวคิดการผลิตแบบลีน ยังมุ่งปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานด้วยการสร้างให้เกิดการไหลของงาน ตลอดทั้งกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเหล่านี้จะต้องระบุจำแนกความสูญเปล่าที่เกิดขึ้นในสายการผลิต ซึ่งความสูญเปล่าอาจรวมถึง กิจกรรม ขั้นตอน หรือกระบวนการที่ไม่สร้างคุณค่าเพิ่มให้กับลูกค้า (Non-Value Added) โดยมุ่งเน้นตอบสนองความต้องการของลูกค้าเป็นสำคัญ (Customer-focused) ด้วยคุณภาพสูงสุด ต้นทุนต่ำสุด และใช้เวลาน้อยที่สุด

ปัญหาและความสำคัญของปัญหา

บริษัท AAA จำกัด เป็นบริษัทหนึ่งที่ให้ความสำคัญกับระบบการผลิตแบบลีน ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตกล้องดิจิตอล ในงานการจัดส่งชิ้นงานเข้าสู่สายผลิต จากการศึกษาพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นคือ การจัดส่งชิ้นงานไม่ทันเวลาที่กำหนด การจัดส่งชิ้นงานผิดรุ่น และการจัดส่งชิ้นงานขาดหรือเกิน ซึ่งทั้ง 3 ปัญหาส่งผลกระทบต่อสายการผลิตโดยตรง ทำให้เกิดต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ซึ่งผู้ศึกษาได้ศึกษาผลกระทบและต้นทุนที่เกิดขึ้นเพื่อจัดระดับความสำคัญของปัญหา พบว่า การจัดส่งชิ้นงานเข้าสู่สายการผลิตไม่ทันเวลาที่กำหนด ส่งผลกระทบโดยตรงต่อสายการผลิต ทำให้สายการผลิตหยุดชะงัก ไม่สามารถผลิตสินค้าได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดต้นทุนเพิ่มขึ้น 2,514,500 บาท (ข้อมูลเดือนมกราคม – สิงหาคม 2554) ซึ่งเป็นปัญหาที่ทำให้เกิดต้นทุนสูงสุด จึงได้นำมาศึกษาและหาแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้สูงขึ้น

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.ทฤษฎี Lean Manufacturing System

LEAN คือการออกแบบและการจัดการกระบวนการ, ระบบ, ทรัพยากร และมาตรการต่างๆ อย่างเหมาะสม ทำให้สามารถส่งมอบผลิตภัณฑ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมในครั้งแรกที่ดำเนินการ โดยพยายามให้เกิดความสูญเสียน้อยที่สุด (Minimum Waste) หรือมีส่วนเกินที่ไม่จำเป็นน้อยที่สุด โดยความสูญเสียดังกล่าวนั้นไม่ได้ประเมินจากผลลัพธ์ขั้นสุดท้าย (Final Products) เพียงอย่างเดียว แต่จะประเมินจากกิจกรรมหรือกระบวนการทั้งหมดที่ใช้ทรัพยากรโดยไม่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม (Non-value added) ในการผลิต เช่น ความผิดพลาดในการอ่านแบบ,การขาดการสื่อสาร, การทำงานนอกเหนือขั้นตอนกระบวนการที่กำหนดกิจกรรมที่มีความซ้ำซ้อนโดยไม่จำเป็น,การป้อนทรัพยากรเข้ากระบวนการผลิตช้าหรือเร็วเกินความจำเป็น, การสั่งซื้อวัสดุที่ไม่ได้คุณลักษณะเข้ามาใช้งาน, การทำงานเสร็จก่อนกำหนดมากเกินไปและผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ไม่ตรงกับความต้องการของลูกค้าเป็นต้น หลักการ LEAN จะเน้นไปที่การจัดหาผลิตภัณฑ์หรือการบริการที่ลูกค้าต้องการ โดยการทำความเข้าใจในกระบวนการผลิต และบ่งชี้ความสูญเสียภายในกระบวนการเหล่านั้น และกำจัดความสูญเสียเหล่านั้นทีละขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง

หลักการทั่วไปของLEAN

1. คุณค่า (Value) หมายถึง การกำหนดคุณค่าของผลิตภัณฑ์หรือบริการจากมุมมองของลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ เพื่อให้มั่นใจว่าจะได้รับความพึงพอใจสูงสุด ทำให้เกิดความสูญเสียน้อยที่สุดหรือกำจัดส่วนเกินที่ไม่จำเป็นออกไปให้มากที่สุด ยกตัวอย่าง เช่น หากลูกค้าต้องการซื้อปากกาสัก 1 ด้าม ลูกค้าต้องเลือกซื้อโดยพิจารณารูปทรง สีสัน ราคา ความทนทาน ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้คือคุณค่าจองปากกาที่ลูกค้าต้องการ หาผู้ผลิตรายใดสามารถตอบสนองคุณค่าเหล่านี้ได้มากที่สุด ลูกค้าก็จะซื้อปากกาจากผู้ผลิตรายนั้น

2. สายธารคุณค่า (Value Stream) หมายถึง การวาดสายธารคุณค่าของแต่ละผลิตภัณฑ์ เป็นการแสดงขั้นตอนที่สำคัญๆ ในการดำเนินงานเพื่อสร้างคุณค่าตามที่ลูกค้าต้องการ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีคุณภาพ รวมถึงแสดงขั้นตอนต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความสูญเปล่าด้วยการทำความเข้าใจในคุณลักษณะและคุณค่าของผลิตภัณฑ์ในมุมมองของลูกค้ าโดยตรงและผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ให้ชัดเจน สายธารคุณค่าแสดงให้เห็นถึงการไหลของวัสดุ (Material Flow) และการไหลของข้อมูลข่าวสาร(Information Flow) ที่ช่วยให้เราเห็นภาพการไหลของคุณค่า เสมือนกับมองโรงงานทั้งโรงงานหรือทั้งห่วงโซ่คุณค่าจากความสูง 30,000 ฟุตทำให้เราสามารถบ่งชี้พื้นที่ที่มีความสูญเปล่าและเห็นถึงโอกาสในการปรับปรุงให้ดีขึ้นได้

3. การไหล (Flow) หมายถึง การทำให้คุณค่าไหลไปโดยไม่ติดขัด เป็นการกำจัดหรือลดขั้นตอนการไหลของงานที่อาจก่อให้เกิดการติดขัด ลดการย้อนกลับของงานและการแก้ไขชิ้นงาน ความล่าช้า หรือก่อให้เกิดของเสียโดยที่การลดขั้นตอนเหล่านี้ต้องไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อคุณค่าของผลิตภัณฑ์ การไหลที่ดีจะช่วยลดต้นทุน เพิ่มคุณภาพให้ดีขึ้น และตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดีกว่า การให้กระบวนการที่ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มให้สามารถดำเนินการ (Flow) ได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยเน้นที่การประสานงานตรงจุดต่อ (Interfaces) ระหว่างกระบวนการต่างๆ

การดึง(Pull) หมายถึงการให้ลูกค้าเป็นผู้ดึงคุณค่าจากผลิตภัณฑ์ ผู้ผลิตมีหน้าที่ส่งมอบผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของลูกค้า และ จะผลิตเมื่อมีการดึงงานจากลูกค้า หลักการคือ “ผลิตเฉพาะสิ่งที่ลูกค้าต้องการ ในปริมาณที่พอดีกับความต้องการในเวลาที่ลูกค้าต้องการเท่านั้น” ซึ่งจะทำให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและไม่สูญเปล่า อย่าผลิตอะไรที่ยังไม่เป็นที่ต้องการจนกว่าจะมีความต้องการจากลูกค้า(Customer Pull) และเมื่อจะผลิตต้องทำให้เร็วที่สุดความสมบูรณ์แบบ (Perfection) หมายถึง การมุ่งสู่ความสมบูรณ์แบบตลอดเวลา โดยทำการปรับปรุงเพื่อลดความสูญเปล่าอย่างต่อเนื่อง มุ่งสู่ความสมบูรณ์แบบ โดยการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) เมื่อเรานำระบบการผลิตของลีนไปใช้ในโรงงาน ตัววัดสมถรรนะในการผลิตต่างๆ จะได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น ประโยนช์ที่เราจะได้รับหลักๆ ได้แก่ เวลานำลดลง 80 - 90% ผลิตภาพเพิ่มขึ้น 5 - 50% ราคาจัดซื้อลดลง 20 – 60% สินค้าคงคลังลดลง เช่น WIP ลดลง 30 – 90% FGI ลดลง 50 – 90%

2. ทฤษฎีการจัดการคลังสินค้า (Warehouse Management)

คลังสินค้า (Warehouse) หมายถึง พื้นที่ที่ได้วางแผนแล้วเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้สอยและการเคลื่อนย้ายสินค้าและวัตถุดิบ โดยคลังสินค้าทำหน้าที่ ในการเก็บสินค้าระหว่างกระบวนการเคลื่อนย้าย เพื่อสนับสนุนการผลิตและการกระจายสินค้า ซึ่งสินค้าที่เก็บในคลังสินค้า (warehouse) สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. วัตถุดิบ (Material) ซึ่งอยู่ในรูป วัตถุดิบ ส่วนประกอบและชิ้นส่วนต่างๆ
2. สินค้าสำเร็จรูปหรือสินค้า จะนับรวมไปถึงงานระหว่างการผลิต ตลอดจนสินค้าที่ต้องการทิ้งและวัสดุที่นำมาใช้ใหม่

การจัดการคลังสินค้า (Warehouse Management) เป็นการจัดการในการรับ การจัดเก็บ หมายถึง การจัดส่งสินค้าให้ผู้รับเพื่อกิจกรรมการขาย เป้าหมายหลักในการบริหาร ดำเนินธุรกิจ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคลังสินค้าก็เพื่อให้เกิดการ

ดำเนินการเป็นระบบให้คุ้มกับการ ลงทุน การควบคุมคุณภาพของการเก็บ การหยิบสินค้า การป้องกัน ลดการสูญเสียจากการ ดำเนินงานเพื่อให้ต้นทุนการดำเนินงานต่ำที่สุด และการใช้ประโยชน์เต็มที่จากพื้นที่

ระเบียบวิธีการศึกษา

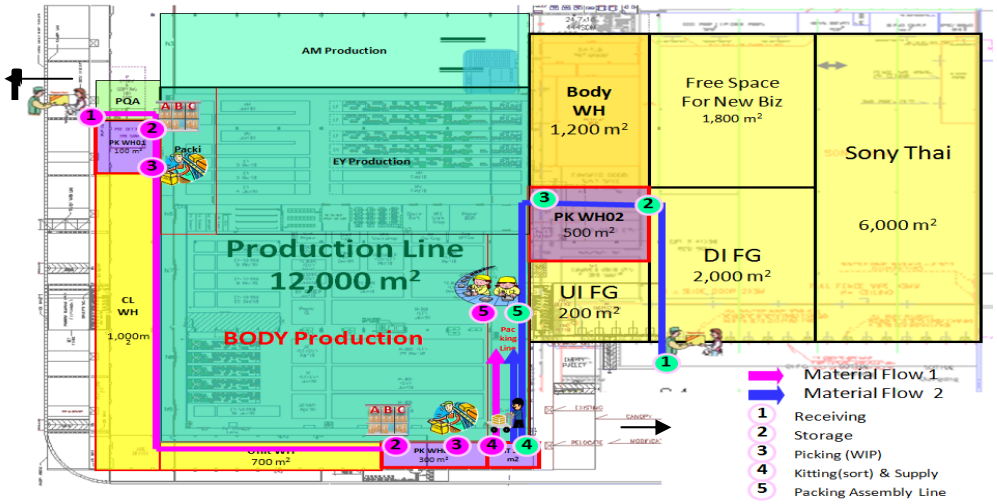
ระเบียบวิธีการศึกษานั้นได้แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในคลังสินค้าส่วนจ่ายวัตุดิบของกระบวนการผลิตกล้องดิจิตอลภายในบริษัท AAA จำกัด
2) ศึกษาขั้นตอนการทำงานการรับสินค้า การจัดเก็บสินค้า การจัดเตรียมชิ้นงานและการส่งมอบชิ้นงานเข้าสู่สายการผลิตเพื่อค้นหาความสูญเปล่าที่เกิดขึ้น
3) ศึกษาแนวคิดลีนเพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
4) วัดผลออกมาเป็นเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานแยกออกมาในแต่ละขั้นตอน
5) เลือกแนวทางที่ดีที่สุดและเหมาะสมกับการปฏิบัติงานจริงโดยจะมีการประเมินผลด้านประสิทธิภาพการทำงานและผลกระทบที่ที่เกิดขึ้น

ผลการศึกษา

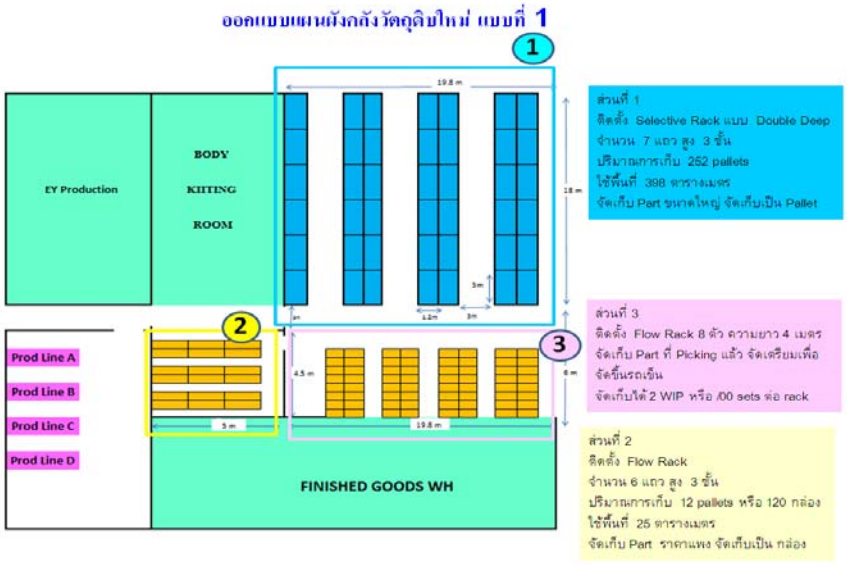
จากการวิเคราะห์ในแผนผังแบบเดิมพบว่า แสดงในภาพที่ 1 พื้นที่ในการทำงานในส่วนของคลังสินค้าฝ่ายจัดเตรียมวัตถุดิบไม่เชื่อมต่อกัน พื้นที่ในการทำกิจกรรมอยู่ห่างกัน มีเส้นทางการไหลของวัตถุดิบ 2 เส้นทาง ทำให้เกิดระยะทางในการขนส่งหรือเคลื่อนย้ายวัตถุดิบภายในโรงงานมาก และส่งผลต่อ เวลานำ (Lead time) ของกระบวนการผลิต ทำให้เกิดความล่าช้าในการจัดส่งวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการผลิต สายการผลิตหยุดชะงัก รวมทั้งใช้พนักงานในการปฏิบัติงานมาก เกิดต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มีความสูญเปล่าทั้ง 7 ประการเกิดขึ้นในกระบวนการทำงานในแผนผังแบบเดิม ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลต่อการจัดส่งวัตถุดิบไม่ทันเวลา ดังนั้นจึงนำผลการวิเคราะห์มาวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาและลดความสูญเปล่าทั้ง 7 ประการ ด้วยการออกแบบแผนผังคลังสินค้าใหม่ เพื่อลดระยะทางในการขนส่งให้สั้นลง ลดเวลานำในการจัดส่งชิ้นงานเข้าสู่สายการผลิต และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการคลังสินค้า

จากนั้นได้วิเคราะห์การออกแบบแผนผังคลังวัตถุดิบใหม่ในแบบที่ 1 ขึ้น ตามแผนภาพที่ 2 เพื่อลดจำนวนสินค้าคงคลัง ลดระยะทางในการขนส่งวัตถุดิบภายในโรงงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บ โดย จะมีลักษณะของการไหลของสินค้าด้านเดียว ลักษณะของพื้นที่ในการจัดเก็บสินค้าจะถูกนำมารวมกัน (ก่อนหน้านี้มี WH01,WH02,WH03 ซึ่งที่ตั้งอยู่ห่างกัน ทำให้เวลาในการทำงานมากเพราะต้องเคลื่อนย้ายสินค้ามาจากหลายที่) เพื่อให้ง่ายต่อการบริหารจัดการสินค้า โดยลักษณะการจัดเก็บจะแบ่งตามประเภทเหมือนเดิม แต่เพิ่มในส่วนการลงทุน Selective rack เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บสินค้า โดยการทำการ FIFO จากบนลงล่าง พื้นที่ชั้นล่างของ selective Rack ใช้ในการจ่ายสินค้า เพื่อทำให้เหิดความคล่องตัวในการจัดสินค้าได้อย่างรวดเร็ว เพราะมีเวลาจำกัดรวมจำจะต้องทำการจัดเรียงสินค้าโดยนำหลัก ABC Analysis มาใช้เพื่อนำระบบ Visual Control มาช่วยในการจัดเก็บเพื่อลดข้อผิดพลาดจากการทำงาน

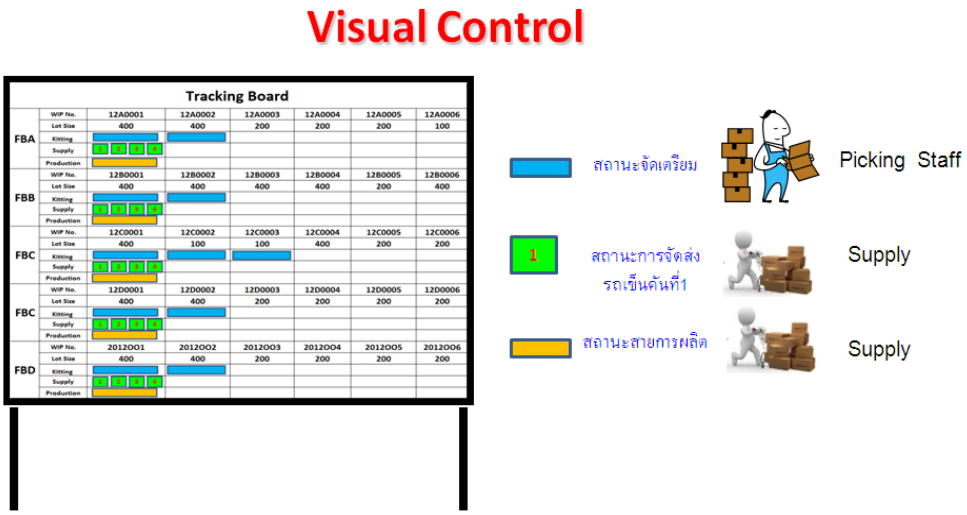

ภาพที่ 1 แผนผังโรงงานและเส้นทางการไหลของวัตถุดิบของสายการผลิตในส่วน Packing Line

ในรูปแบบการดำเนินงานนี้นำระบบมองเห็นด้วยตาเปล่า (Visual Control) มาใช้เป็นเครื่องมือในการช่วยแก้ไขปัญหา ในการจัดส่งไม่ทันเวลากำหนด โดยจัดทำ Tracking Board (แผนภาพที่ 3) และมอบหมายให้พนักงาน Picking และพนักงาน Supply ทำการ Update สถานะของการผลิตและสถานะของการจัดเตรียมวัตถุดิบตลอดเวลา ซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารสถานะการทำงานของ ส่วนงานทั้ง 3 ส่วนที่ทำงานเกี่ยวข้องกัน เพื่อประสานงานงานกันและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ไม่ส่งผลกระทบต่อสายการผลิต รวมทั้งหัวหน้างานสามารถตรวจสอบ วางแผนงานในเรื่องจัดสรรปริมาณงานให้เหมาะสมกับพนักงานในแต่ละคน (Line Balancing)

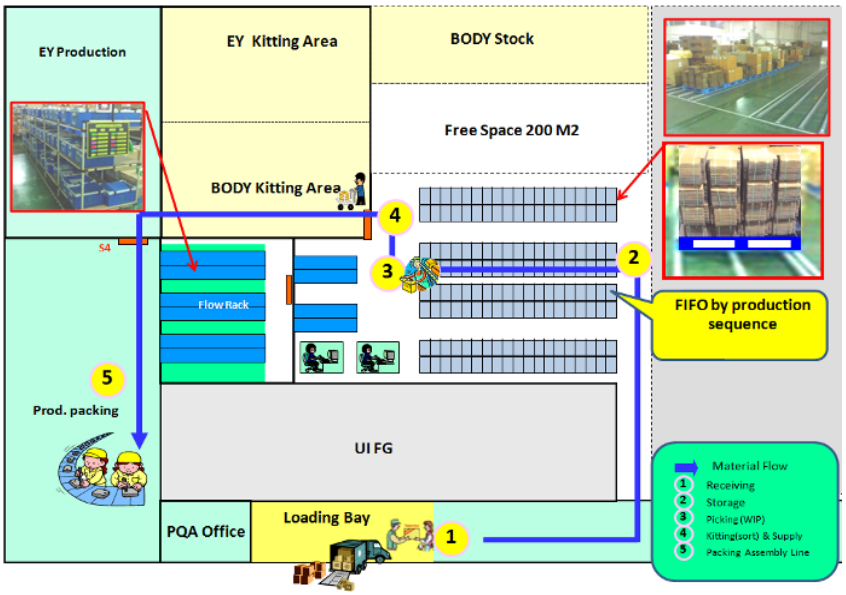

ภาพที่ 2 การออกแบบแผนผังคลังวัตถุดิบใหม่ แบบที่ 1

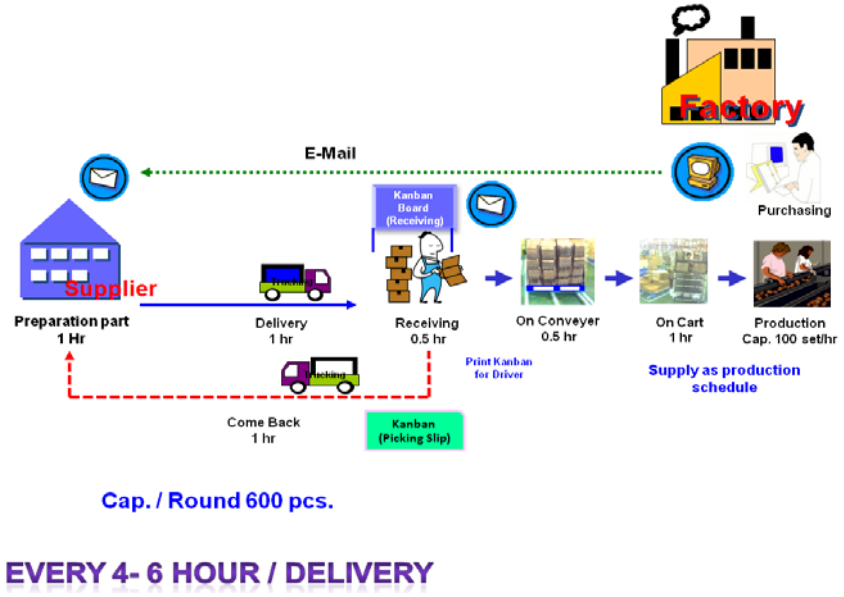

ภาพที่ 3 Tracking Board

ผู้ศึกษาได้ศึกษาทางเลือกด้วยการออกแบบแผนผังคลังวัตถุดิบใหม่ในแบบที่ 2 ขึ้นตามแผนภาพที่ 4 โดยใช้หลักทฤษฎีของลีนมาประยุกต์ใช้ โดยเริ่มต้นด้วยวิเคราะห์ชิ้นส่วนที่สามารถทำตามระบบ Just In Time ได้ จากนั้นออกแบบระบบ Kanban Flow ขึ้นสำหรับชิ้นส่วนที่จะดำเนินการแบบระบบ Just In Time

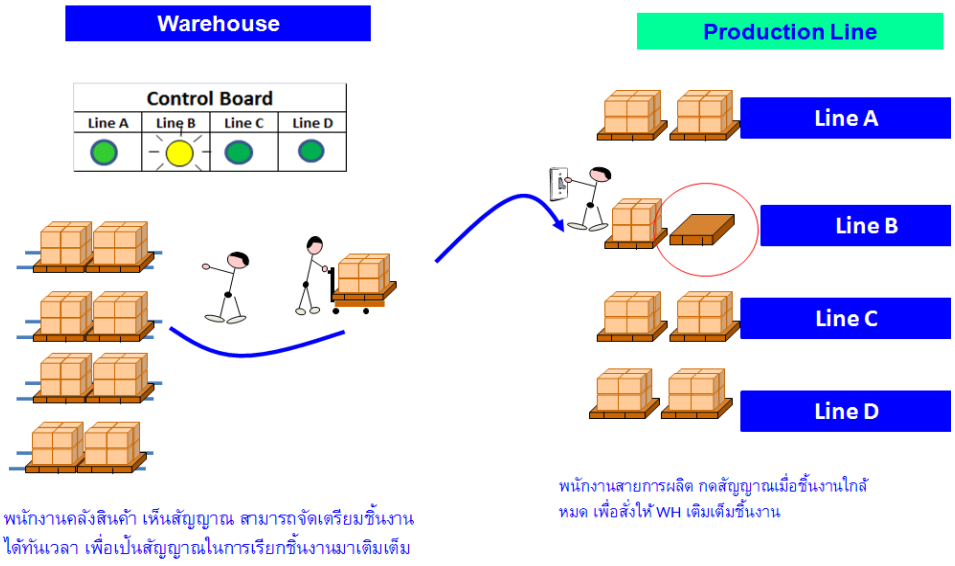

ภาพที่ 4 แสดงแผนผังคลังสินค้าใหม่ แบบที่ 2

ภาพที่ 5 Kanban Flow System

แผนผังคลังวัตถุดิบแบบที่ 2 เป็นประยุกต์ระบบ Just in Time เข้ามาช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพคลังสินค้า โดยการเจรจาต่อรองกับ supplier เพื่อนำระบบ just in time มาใช้ โดยให้ Supplier จัดเตรียมชิ้นงานไว้ที่คลังสินค้าของ supplier ทางส่วนงานโลจิสติกส์จะจัดรถ milk run ไปรับชิ้นงานเข้ามาเป็น WIP ทุกๆ 4 – 6 ชั่วโมง เมื่อชิ้นงานมาถึงโรงงาน พนักงานคลังสินค้าตรวจเช็คจำนวน และเคลื่อนย้ายไปสู่ Conveyor ประจำสายการผลิต เพื่อFIFOตามแผนการผลิต หลังจากนั้น พนักงานPart Supply จะทำการ Kitting จัดเรียง part ขึ้นรถเข็นและจัดส่งเข้า Production Line ต่อไป ซึ่งจะช่วยลดเวลาในการทำงาน ลดปริมาณสินค้าคงคลังและลดพื้นที่ในการจัดเก็บงานระหว่างผลิต Work in Process นำ Undon มาประยุกต์ใช้ในการเรียก Part มาเติมเต็มสายการผลิต ดังในภาพที่ 6 และการไหลการทำงานแสดงในตารางที่ 1

ภาพที่ 6 แสดงลักษณะของ Undon

ตารางที่ 1 แผนภูมิกระบวนการไหล (Flow Process Chart) แบบที่ 2

หน่วยสิ่งของ	หน่วย	สัญญาลักษ์	รายละเอียด	(เมตร)	เวลา(นาที)	(คน)	หมายเหตุ
พาเลต	1		1.รับสินค้า		5	1	
พาเลต	1		2.นำสินค้ามาวางบนพาเลท	1	10	2	
พาเลต	1		3.ตรวจสอบสินค้า		5		
พาเลต	1		4.ขนย้ายไปพื้นที่คัดแยกและตรวจสอบ(ราง	35	5	4	Handlift
รถเข็น	1		5.ตรวจสอบชิ้นงานก่อนส่ง		5	2	
รถเข็น	1		6.ขนย้ายไปพื้นที่เตรียมส่ง	10	5		
รถเข็น	1		7.จัดเรียงชิ้นงานขึ้นรถเข็นเพื่อส่งสายการผลิ	4	10	4	
รถเข็น	1		8.จัดส่งเข้าสายการผลิต	5	5	8	
รถเข็น	1		9.นำรถเข็นเปล่ากลับมา	15	5		
รวม				70	50	20	

ผลการศึกษา พบว่าออกแบบวางผังคลังสินค้าโดยการประยุกต์ใช้ระบบทันเวลาพอดี (Just in Time) หรือแนวทางที่ 2 เป็นทางเลือกที่ดีที่สุด เมื่อเทียบกับแผนผังแบบเก่าและแบบที่ 1 จากผลสรุปในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการดำเนินงานจากแผนผังเดิม แผนผังใหม่แบบที่ 1 และแบบที่ 2

รายละเอียด	แบบเก่า	แนวทางที่ 1	แนวทางที่ 2
1.ระยะทาง(เมตร)	285	125	70
2.เวลา (นาที)	115	85	50
3.คนงาน (คน)	30	27	20
4.พื้นที่ (ตารางเมตร)	1,000	500	300
5.ต้นทุน (บาท)	1,404,500	1,554,000	978,500

แนวทางที่ 2 แผนผังแบบ Just in Time ใช้ระยะทางที่สั้นที่สุด ระยะทางต่อ WIP 70 เมตร ใช้เวลาในการทำงานต่อ WIP 50 นาที เป็นเวลาที่ดีที่สุด ซึ่งจะให้สามารถลดปัญหาการจัดส่งชิ้นงานไม่ตรงเวลาได้ เพราะสามารถลดเวลานำการจัดส่งชิ้นงานเข้าสายการผลิตได้ เมื่อวิเคราะห์เรื่องของประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด การวางผังคลังสินค้าแบบที่ 2 จะมีการใช้แรงงานที่ลดลง จากแบบเดิมใช้แรงงานต่อเดือน จำนวน 30 คน เมื่อทำการปรับปรุงแล้วสามารถช่วยลดจำนวนแรงงานได้ 10 คน ใช้แรงงานในการปฏิบัติงานเพียง 20 คนเท่านั้น

สำหรับมุมมองของการบริหารจัดการคลังสินค้าตัวชี้วัดที่สำคัญคือ การใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งแนวทางที่ 2 สามารถลดพื้นที่ได้ถึง 700 ตารางเมตร/เดือน เพราะมีการนำแนวคิดลีนเข้ามาใช้ คือ ระบบ Just in Time ซึ่งนำมาใช้เพื่อบริหารจัดการปริมาณสินค้าคงคลังให้เหมาะสม เพื่อลดต้นทุนด้านการเก็บรักษาและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตให้สูงขึ้น

สำหรับตัวชี้วัดที่สำคัญที่สุดขององค์กร คือ ต้นทุน ซึ่งจากแนวทางการออกแบบผังคลังสินค้าแบบที่ 2 จะทำให้บริษัทประหยัดต้นทุน จากแบบเดิม 1,404,500 บาทต่อเดือน ลดลงมาเหลือเพียง 978,500 บาทต่อเดือน หรือสามารถลดต้นทุนได้ถึง 426,000 บาท/เดือน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 33.33 ของต้นทุนของผังคลังสินค้าแบบเดิม ซึ่งการลดต้นทุนจะช่วย

สนับสนุนกลยุทธ์ในระยะยาวขององค์กร Cost Leader Ship เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันกับคู่แข่งและสร้างผลกำไรในระยะยาวในอนาคตต่อไป

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากกรณีศึกษาการประยุกต์ใช้แนวคิดลีนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพคลังสินค้าวัตถุดิบ ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุปัญหาของการจัดส่งชิ้นไม่ทันเวลา เกิดจากลักษณะการวางผังคลังสินค้าไม่เหมาะสม ทำให้เกิดความสูญเปล่าทั้ง 7 ประการในกระบวนการทำงาน ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์และเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยการออกแบบผังคลังสินค้าใหม่เป็น 2 แนวทาง ซึ่งทางเลือกที่ผู้ศึกษาเลือกมาใช้ในการแก้ไขปัญหา คือ แนวทางที่ 2 ซึ่งเป็นการออกแบบแผนผังคลังวัตถุดิบโดยการประยุกต์แนวคิดลีนเข้ามาใช้ คือ ระบบ Just in Time ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบแผนผังแบบเดิมกับแบบ Just in Time ได้ผลดังนี้ ประสิทธิภาพด้านแรงงาน เพิ่มขึ้น 50% (เทียบกับกำลังการผลิต ณ ปัจจุบัน) ประสิทธิภาพในการใช้พื้นที่ 233 % (เทียบกับกำลังการผลิต ณ ปัจจุบัน)

อย่างไรก็ตามการศึกษานี้มีข้อจำกัดของการศึกษาด้วยข้อมูลของบริษัทบางส่วนเป็นความลับ ไม่สามารถเปิดเผยได้ และยังไม่มีระบบสารสนเทศเข้ามาช่วยในการจัดเก็บข้อมูล

การศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดส่งอาหารปิ่นโตให้ลูกค้าในเขตฝั่งธนบุรี

สุนันทา นันทวุฒิกุล[1], รจนาฏ ไกรปัญญาพงศ์[2]

[1]บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

[2]สาขาวิศวกรรมอุตสาหการ, คณะวิศวกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

การศึกษาเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดส่งอาหารให้ปิ่นโตให้ลูกค้าในเขตฝั่งธนบุรีเป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลทำให้ลูกค้ายกเลิกการสั่งสินค้ากับทางร้าน ซึ่งจากการสุ่มสัมภาษณ์คนที่เคยใช้บริการอาหารปิ่นโต พบว่าปัจจัยหลัก คือปัญหาเรื่องการจัดส่งสินค้าล่าช้า ไม่ตรงต่อเวลา เนื่องจากการจัดเส้นทางในปัจจุบันที่ทางร้านใช้อยู่เป็นการจัดเส้นทางแบบ Sweep (วนตามเข็มนาฬิกา) จึงทำการศึกษาเพื่อปรับปรุงพัฒนาเส้นทางการเดินรถให้มีประสิทธิภาพในการจัดส่งสินค้าให้ดีมากขึ้น โดยใช้การจัดเส้นทางใหม่ตามแนวคิด Dijkstra's algorithm ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ที่ใช้ในการหาระยะทางที่สั้นที่สุดที่เป็นไปได้ นอกจากนั้นปัจจุบันเนื่องจากลูกค้าที่ใช้บริหารอาหารปิ่นโตจะเป็นลูกค้าที่อาศัยอยู่ตามบ้านและไม่สะดวกในการเดินทางออกจากบ้านเพื่อซื้ออาหารรับประทานเป็นหลัก การขยายฐานลูกค้าเพื่อหาลูกค้าใหม่ทำให้สามารถเพิ่มยอดขายได้และสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับทางร้านได้ โดยทำการหากลุ่มลูกค้าใหม่โดยใช้ Strategy of Canvas เพื่อหากลุ่มลูกค้าใหม่ ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของการศึกษาหลักประกอบด้วยการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางด้านโลจิสติกส์ให้ดีขึ้น โดยการจัดเส้นทางใหม่ และการกำหนดกลยุทธ์เพื่อเพิ่มประสทธิภาพในการดำเนินงานของทางร้านและสามารถแข่งขันได้ในตลาดปัจจุบัน

จากการศึกษาพบว่า ภายหลังจากการจัดเส้นทางใหม่ในแต่ละเส้นทางจะสามารถลดระยะทางได้ โดยเส้นทางที่1 ระยะทางใหม่ 48.80 กม. เทียบกับระยะทางเดิม 62.50 กม. ลดลง 21.92% เส้นทางที่2 ระยะทางใหม่ 48.75 กม. เทียบกับระยะทางเดิม 66.35 กม. ลดลง 26.53% เส้นทางที่3 ระยะทางใหม่ 17.40 กม. เทียบกับระยะทางเดิม 21.20 กม. ลดลง 17.92% ภายหลังจากการปรับปรุงเส้นทางยังสามารถขยายฐานตลาดในกลุ่มลูกค้าใหม่ที่เป็นกลุ่มนักเรียนที่ศึกษาในสถาบันต่างๆได้

บทนำ

เนื่องจากทางร้านดำเนินธุระกิจโดยเป็นร้านที่มีขนาดเล็กปรุงอาหารในครัวเรือนที่มีจำนวนพนักงานที่ทำงานอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นจำนวนไม่มาก แต่ละคนมีหน้าที่รับผิดชอบที่แตกต่างกันไป และการบริหารงานจะเป็นลักษณะการตัดสินใจขึ้นอยู่กับเจ้าของร้านเป็นหลัก โครงสร้างขององค์กรไม่ซับซ้อน โดย เจ้าของร้านมีความรักในการทำอาหาร จึงลงครัวปรุงอาหารด้วยตัวเอง และมีลูกมือที่ช่วยอยู่อีก 1 คน ส่วนด้านการจัดส่งสินค้า จะมีผู้จัดการชายที่เป็นเจ้าของร้านคอยกำกับดูแลการจัดเส้นทางการขนส่งรวมทั้งแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้างานที่เกิดขึ้น เช่น รถชน รถเสีย ส่งอาหารไม่ทัน ส่งอาหารล่าช้า และอื่นๆ ทางร้านได้ทำเมนูให้หลากหลายรูปแบบโดยจะประกอบไปด้วย 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

1.2.1. อาหารกล่อง ราคาเริ่มต้น อาหารกล่องเพียงกล่องละ 79 บาท Minimum Order : 35 กล่อง (ไม่รวมค่าจัดส่งและต้องทำการสั่งล่วงหน้า 2 วัน)

1.2.2. อาหารปิ่นโต จัดส่งขั้นต่ำ 15 วันต่อ 1 เดือน เป็นเวลาอย่างน้อย 3 เดือน เริ่มตั้งแต่ที่ราคา 220 บาทขึ้นไป จัดส่งฟรีในพื้นที่ให้บริการ (บริเวณฝั่งธนบุรีและพื้นที่ใกล้เคียง) ส่วนที่นำมาศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองจะทำเฉพาะขอบเขตของอาหารปิ่นโต กรณีพื้นที่นอกโซนบริการ จะมีการคิดค่าจัดส่งเพิ่มตามระยะทาง

1.2.3. อาหารสำหรับการจัดเลี้ยง บุฟเฟต์ คอฟฟี่เบรค งานปาร์ตี้ งานเลี้ยงขนาดต่างๆ จะมีราคาขายและข้อกำหนดที่เป็นเงื่อนไขต่างๆ รวมทั้งราคาไม่เท่ากัน ซึ่งปรกติจะขึ้นกับลักษณะของงานและจำนวนของอาหารที่ทางเจ้าภาพต้องการให้ทางร้านจัดให้ โดยผู้ที่สนใจควรติดต่อมาทางร้านเพื่อให้ทางร้านสามารถประเมินราคาและแจ้งให้ลูกค้าได้ทราบต่อไป

การดำเนินการของทางร้าน มีกลยุทธ์ในการดำเนินการดังต่อไปนี้

จุดอ่อน

- ยังไม่เป็นที่รู้จักของกลุ่มลูกค้า ส่วนใหญ่ลูกค้าที่ทางร้านมีอยู่ ณ ปัจจุบัน จะเป็นลูกค้าที่เกิดจากการบอกต่อปากต่อปากหรือค้นพบเจอใน Website
- แม่ครัวที่คอยปรุงอาหารมีอยู่แค่ 1 คน หากแม่ครัวไม่สบายหรือติดธุระเร่งด่วนที่ทำให้ต้องลาหยุดงานจะทำให้รสชาติอาหารเปลี่ยนไปและเกิดความล่าช้าในการจัดส่งเพราะผู้ช่วยไม่ค่อยมีทักษะในการปรุงอาหารเท่าแม่ครัว จึงต้องใช้เวลาในการปรุงอาหารนานกว่า
- ยังไม่มีการตลาดที่ดี เนื่องจากแผนกลยุทธ์ที่ใช้จะเป็นการลดต้นทุนและยังไม่มีแผนการตลาดที่ดีมารองรับเพื่อยอดขาย

โอกาส

- ค่านิยมของผู้บริโภคหันมาให้ความสนใจกับอาหารที่ทานเข้าไปมากขึ้น โดยมักคำนึงถึงความสะอาด และคุณภาพของอาหารมากขึ้น
- วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปของประชาชน ความรีบเร่ง รักสะดวกสบาย ทานง่าย ไม่ต้องปรุงเอง ไม่ยุ่งยาก

อุปสรรค

- ความผันผวนของสภาวะเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อรายได้ของประชาชน ทำให้ กำลังซื้อเปลี่ยนแปลงง่าย
- สินค้าทดแทนมีจำนวนมาก การสร้างความแตกต่างจึงมีความจำเป็น
- คู่แข่งทางตรงและทางอ้อมมีจำนวนมากคู่แข่งใหม่เข้าตลาดได้ง่าย
- ความผันผวนของราคาน้ำมันมีผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่ง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดส่งสินค้า ทำให้ทราบถึงปัญหาการจัดเส้นทางยานพาหนะมีปัจจัยเกี่ยวข้องอยู่หลายอย่าง เช่น จำนวนยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งสินค้า ขีดจำกัดด้านความจุของยานพาหนะ การจำกัดระยะทางในแต่ละเส้นทาง เป็นต้น จากการศึกษาผลงานวิจัยของอุบลรัตน์ เธียรธนาคม(2551) ได้ใช้วิธีเชิงฮิวริสติกส์ เป็น

เทคนิคที่ใช้เพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการค้นหาโดยใช้รูปแบบที่วัดค่าได้อย่างง่าย เพื่อแก้ปัญหาการจัดเส้นทาง ทำให้สามารถลดระยะเวลาในการขนส่งได้ นอกจากนั้นพัฒนพงษ์ สุหญ้านาง (2552)และจตุรวิทย์ ศศิธรานนท์พร้อมคณะ(2550) ก็มีการนำวิธีเชิงฮิวริสติกส์มาใช้ในงานวิจัยเพื่อจัดเส้นทางการขนส่งให้มีประสิทธิภาพเช่นกัน ผลการศึกษาของทั้งสามคนเป็นอีกหนึ่งวิธีที่จะใช้ในการจัดเส้นทางการขนส่งสินค้าเพื่อลดระยะทางลงในการขนส่งลง นอกจากวิธีการแบบฮิวริสติกส์แล้วยังมีอีกหลายวิธีในการจัดเส้นทางการเดินรถ เช่น จากการศึกษาผลงานของสุธีระ ตรังคิณีนาถ (2551) ได้ใช้เอคแซคท์อะโพรชสร้างโปรแกรมแบบง่ายเพื่อใช้จัดเส้นทางการเดินรถและสามารถลดระยะทางการขนส่งลงโดยสามารถต้นทุนลง 15%ของต้นทุนเดิม การเพิ่มประสิทธิภาพในการขนส่งอีกวิธีอาจนำแบบจำลองโปรแกรม Awesim มาใช้เพื่อปรับลดคอขวดจาก supplier บทบาทของแต่ละหน่วยงานและขั้นตอนการทำงานจึงมีความสำคัญกับธุรกิจค่อนข้างมาก การทำความเข้าใจถึงกิจกรรมต่างๆและปรับลดกิจกรรมที่ไม่จำเป็นหรือการปรับขั้นตอนการทำงานบางขั้นตอน ก็สามารถทำให้ลดปัญหาการจัดส่งสินค้าล่าช้าลงได้

จากผลงานวิจัยที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเส้นทางโดยใช้อีกหนึ่งวิธี คือ Dijkstra's algorithm ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ที่ใช้ในการหาระยะทางที่สั้นที่สุดที่เป็นไปได้มาประยุกต์ใช้ และมีการขยายฐานลูกค้าเพื่อเพิ่มยอดขายให้ดีขึ้น จากการศึกษาพบว่าสามารถลดเส้นทางของการขนส่งได้ 17-21% ตามเส้นทางต่างๆที่ทางร้านได้แบ่งประเภทลูกค้าไว้

ปัญหาและและลักษณะปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร

ปัญหาที่ทางร้านพบบ่อยคือความล่าช้าในการขนส่งอาหารไปถึงมือลูกค้าแต่ละรายโดยปัญหาส่วนใหญ่เกิด จากหลายๆปัจจัย มีทั้งควบคุมได้ เช่น บุคลากร การจัดเส้นทางการขนส่ง และบางปัจจัยก็เป็นปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น สภาพอากาศ โดยเฉพาะช่วงฤดูฝน หรือแม้แต่การจราจรติดขัด สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุให้เกิดความล่าช้าในการจัดส่งขึ้น นอกจากนั้นปัญหาความล่าช้าที่ลูกค้าพบบ่อย อาจจะทำให้ลูกค้าไม่พึงพอใจและยกเลิกการใช้บริการได้

จากการสุ่มสัมภาษณ์ ลูกค้าที่เคยรับประทานอาหารปิ่นโตแบบจัดส่งถึงสถานที่ที่ลูกค้าต้องการมา 25 คน เพื่อหาสาเหตุที่น่าจะทำให้ลูกค้ายกเลิกการสั่งซื้อหรือใช้บริการอาหารปิ่นโต

สาเหตุที่น่าจะทำให้ลูกค้ายกเลิกการสั่งซื้อ	จำนวนคน	Percentage	Cumulative percentage
1.ส่งสินค้าไม่ตรงเวลา	11	44%	44%
2.เมนูอาหาร (ไม่มีโอกาสได้เลือกสิ่งที่อยากทาน)	9	36%	80%
3.การบริการของพนักงานส่งอาหาร	3	12%	92%
4.ราคาอาหาร	2	8%	100%

หากสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพการส่งสินค้าได้จะสามารถลดปัญหาด้านการจัดส่งสินค้าล่าช้า ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่า ลูกค้าให้ความสำคัญค่อนข้างมากถึง 44% ในการจัดส่งสินค้าตรงตามเวลา

ระเบียบวิธีการศึกษาของปัญหา

1. ศึกษาถึงขั้นตอนการทำงานทั้งหมด และระบุปัญหาหลักที่มีความสำคัญต้องรีบทำการแก้ไข
2. ศึกษาเส้นทางในปัจจุบันการเดินรถในปัจจุบัน
3. ค้นคว้าและวิเคราะห์หาการจัดเส้นทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. จัดทำแบบสอบถามเพื่อศึกษาถึงความต้องการของฐานลูกค้าใหม่
5. กำหนดกลยุทธ์เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับบริษัท
6. กำหนดส่วนประสมทางการตลาดของฐานลูกค้าใหม่ในตลาดสถาบันกวดวิชา

การวิเคราะห์ปัญหา

จากการวิเคราะห์และหาสาเหตุของปัญหาด้วยการใช้แผนผังก้างปลา และ Pareto Chart จากปัญหาด้านการส่งสินค้าล่าช้า เราสามารถวิเคราะห์ข้อมูลสาเหตุของปัญหาได้ดังนี้

รายละเอียดสาเหตุของปัญหา

A.) การจากคน

1. คนลาหยุดงานกระทันหัน
2. การสื่อสารผิดพลาด เช่น
   - การสอบถามทางกับลูกค้าแล้วไม่เข้าใจ ทำให้ขับเลยต้องเสียเวลาวนรถกลับมาใหม่ เพื่อกลับมาให้ถึงบ้านลูกค้า
   - ไม่พบบ้านลูกค้าเพราะเข้าใจเส้นทางผิดโดยพนักงานขับรถกลับมาอีกทางหนึ่ง
   - เอกสารที่ Fax มาจาง ทำให้อ่านแผนที่ไม่ชัดเจน
3. การ Load สินค้าผิดเส้นทางซึ่งนานๆจะพบสักครั้ง ทำให้ต้องเดินทางกลับมาเอาใหม่ หรือรับจ้างจักรยานยนต์ให้ไปจัดส่งสินต้าเฉพาะครั้งที่เกิดความผิดพลาด เกิดต้นทุนที่เพิ่มมากขึ้นโดยไม่จำเป็น
4. การขับรถผิดกฎจราจร ฝ่าสัญญาณไฟ ทำให้โดนตำรวจจับ และต้องเสียค่าปรับพร้อมลงบันทึกซึ่งเป็นอีกสาเหตุหนึ่งของความล่าช้าที่เกิดขึ้น
5. ลืมให้ลูกค้าเซ็น Delivery Note เพื่อรับของ จึงต้องวนรถกลับมาใหม่เพื่อให้ลูกค้าเซ็นอีกครั้ง

B.) วัตถุดิบบางชนิดที่นำมาใช้ในการปรุงอาหาร

เนื่องจากวัตถุดิบบ้างชนิดที่นำมาใช้ในการปรุงอาหารจะเสียได้ง่าย เมื่อเจอสภาพอากาศร้อน เช่น กะทิ แกงต่างๆที่ทำจากกะทิ จึงควรหลีเลี่ยงที่จะนำมาใช้ในการปรุงอาหารในช่วงฤดูร้อน เพราะหากลูกค้าพบว่าอาหารบูดเสีย พนักงานก็ต้องอยู่เคลียร์ปัญหาให้กับลูกค้าจนเสร็จ นอกจากนั้นการทำให้ลูกค้าไม่พึงพอใจอาจทำให้ลูกค้าตัดสินใจยกเลิกการสั่งซื้อสินค้าครั้งต่อๆไปได้ ดังนั้น หากพบอาหารบูดทางร้านจะรีบปรุงไปใหม่และจ้างรถจักรยานยนต์รับจ้างไปส่ง ซึ่งทำให้เกิดต้นทุนที่เพิ่มขึ้น

C.) กระบวนการและวิธีการ

1. การจัดเส้นทางที่ไม่เหมาะสม หากทำการศึกษาและจัดเส้นทางให้ดีจะทำให้สามารถส่งสินค้าในระยะทางที่สั้นที่สุดและลดความล่าช้าลงได้

D.) อุปกรณ์ต่างๆ

1. รถเสีย เนื่องจากขาดการตรวจเช็ค บำรุงรักษา ทำให้อุปกรณ์ชำรุดทรุดโทรมและมีโอกาสที่จะเสียระหว่างเดินทางได้
2. อุบัติเหตุจากยางรั่ว หรือแตกเนื่องจากขับรถไปเหยียบโดนตะปู ทำให้ต้องเปลี่ยนยางและใช้เวลานานกว่าจะสามารถขับต่อไปได้

ขาดอุปกรณ์ทันสมัยติดตามตัว ส่วนใหญ่เมื่อใกล้ถึงเวลาแต่ยังไม่มีวี่แววของพนักงานขับรถ ลูกค้าก็จะเริ่มทำการโทรตรวจสอบ ซึ่งหากพนักงานขับรถอยู่ก็ต้องหาที่จอดเพื่อคุยโทรศัพท์กับลูกค้า

แนวทางการแก้ปัญหา

เมื่อสามารถวิเคราะห์และหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นได้แล้ว จึงได้นำข้อมูลที่ได้การศึกษาและค้นคว้ามาใช้ในการหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ดังนี้

จากสาเหตุของปัญหาการจัดส่งล่าช้า ทางร้านสามารถปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดส่งอาหารให้ปิ่นโตให้ลูกค้าในเขตฝั่งธนบุรี โดยนำเสนอวิธีการปรับปรุงเส้นทางการเดินรถโดยการจัดเส้นทางใหม่ตามแนวคิด Dijkstra's algorithm ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ที่ใช้ในการหาระยะทางที่สั้นที่สุดที่เป็นไปได้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดส่งสินค้า นอกจากนั้นการขยายฐานลูกค้าเพื่อหาลูกค้าใหม่ทำให้สามารถเพิ่มยอดขายได้ โดยทำการหากลุ่มลูกค้าใหม่โดยใช้ Strategy of Canvas เพื่อหากลุ่มลูกค้าใหม่ ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของการศึกษาหลัก คือการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางด้านโลจิสติกส์ให้ดีขึ้น โดยการจัดเส้นทางใหม่ และการกำหนดกลยุทธ์เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับบริษัทเพื่อเพิ่มประสทธิภาพในการดำเนินงานของทางร้านและสามารถแข่งขันได้ในตลาดปัจจุบัน

ผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ภายหลังจากการจัดเส้นทางใหม่ในแต่ละเส้นทางจะสามารถลดระยะทางได้ โดยเส้นทางที่1 ระยะทางใหม่ 48.80 กม. เทียบกับระยะทางเดิม 62.50 กม. ลดลง 21.92% เส้นทางที่2 ระยะทางใหม่ 48.75 กม. เทียบกับระยะทางเดิม 66.35 กม. ลดลง 26.53% เส้นทางที่3 ระยะทางใหม่ 17.40 กม. เทียบกับระยะทางเดิม 21.20 กม. ลดลง 17.92% ภายหลังจากการปรับปรุงเส้นทางยังสามารถขยายฐานตลาดกลุ่มนักเรียนที่ศึกษาในสถาบัน

หลังจากที่มีการจัดเส้นทางใหม่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นแล้ว การขยายฐานตลาดไปยังลูกค้าใหม่ก็เป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่สามารถนำมาปรับใช้เพื่อให้มียอดขายที่เพิ่มขึ้น โดยระยะสั้นจะเริ่มต้นที่สถาบันกวดวิชาที่ใกล้กับเส้นทางหลักและในระยะยาวจะขยายไปยังสาขาต่างๆของสถาบันกวดวิชาและสถาบันอื่นที่อยู่ไกลออกไป

ข้อเสนอแนะ

นอกเหนือจากแนวทางแก้ไขปัญหาที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ทางผู้ศึกษาได้มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีรายละเอียดโดยสังเขป ดังต่อไปนี้

จากขั้นตอนในการดำเนินงานพบว่าเงื่อนไขที่ทางร้านกำหนดให้ลูกค้าสั่งอาหารล่วงหน้า 2 วันควรมีการปรับปรุงให้เร็วขึ้น เพื่อลดการสูญเสียโอกาส และสามารถแข่งขันกับคู่แข่งขันได้ดีขึ้น เนื่องจากในปัจจุบัน ก่อนที่จะทำรายการให้พนักงานไปจัดซื้อสินค้า ต้องมีการรวบรวมเมนูและนำมาคำนวณหาปริมาณวัตถุดิบที่จะต้องสั่งซื้อซึ่งใช้เวลานานและต้อง

รอคอยคำสั่งซื้อซึ่งค่อนข้างกระชั้น และเนื่องจากจำนวนพนักงานมีจำกัด จึงต้องมีการกำหนดระยะเวลาในการสั่งซื้ออาหารไว้ให้สั่งอาหารล่วงหน้า 2 วันก่อนวันจัดส่ง เพื่อรวบรวมจำนวนลูกค้าทั้งหมดและส่งรายการวัตถุดิบเพื่อให้พนักงานจัดซื้อวัตถุดิบได้ในทุกเช้าที่มีการปรุงอาหารและจัดส่งสินค้าถึงมือลูกค้าตามกำหนด

บรรณานุกรม

จตุรวิทย์ ศศิธรานนท์และธราธร กูลภัทรนิรันดร์ (2550). “การประยุกต์วิธีเชิงพันธุกรรมสำหรับการแก้ปัญหาการจัดการการขนส่งสินค้า กรณี มีข้อจำกัดด้านเวลา”. สาขาเทคโนโลยีโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร กรุงเทพ.

พัฒนพงษ์ สุหญ้านาง (2552). “การจัดเส้นทางการขนส่งสินค้าที่เหมาะสมในระบบมิลค์รัน”. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ กรุงเทพ.

สุธีระ ตรังคิณีนาถ (2551). “โปรแกรมช่วยตัดสินใจการจัดรถขนส่งสินค้าในโรงงานผลิตอะไหล่รถยนต์”.จากการประชุมเชิงวิชาการประจำปีด้านการจัดการโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ ครั้งที่ 8.

อุบลรัตน์ เธียรธนาคม (2551). “การใช้วิธีเชิงฮิวริสติกส์เพื่อแก้ปัญหาการจัดเส้นทางยานพาหนะที่มีคลังสินค้าหลายแห่ง”. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การศึกษาความเหมาะสมของที่ตั้งศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาค กรณีศึกษา บริษัท ABC

อัญญารัตน์ สลาม[1], วัชรวี จันทรประกายกุล[2]

[1]บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์

[2]คณะวิศวกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยฯ

บทคัดย่อ

การขยายสาขาเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนธุรกิจเพื่อให้บริษัทสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันกับคู่แข่งได้ ซึ่งการขยายสาขานั้นบริษัทได้ทำทั้งในส่วนที่กรุงเทพและต่างจังหวัด โดยปัจจัยในการพิจารณาการเปิดสาขา ได้แก่ ปริมาณประชากร รายได้โดยเฉลี่ยต่อประชากร ความสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายหลักได้ง่าย เป็นต้น ซึ่งสำหรับสาขาที่จะเปิดในต่างจังหวัดนี้จะส่งผลกระทบโดยตรงต่อค่าขนส่ง ค่าการจัดเก็บสินค้า ระดับการให้บริการต่อลูกค้า การศึกษานี้ได้ทำการศึกษาความเหมาะสมของที่ตั้งศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาค ในเขตภาคต่าง ๆ ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้ โดยใช้การศึกษาทางเชิงปริมาณด้วยวิธี Center of Gravity ประกอบกับการประเมินการเงินของโครงการด้วย NPV, IRR และ Pay Back Period ของศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาคต่างๆ โดยการศึกษาเริ่มต้นด้วยการใช้ทฤษฎี Center of Gravity หาตำแหน่งที่เกิดต้นทุนต่ำที่สุด จากนั้นได้ศึกษาความเป็นไปได้ของที่ตั้งในบริเวณดังกล่าวจนได้สถานที่ตั้ง 2 จุด จากนั้นทำการศึกษาโดยวิธี Factor Rating ซึ่งพิจารณาจากปัจจัย 4 ด้าน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านต้นทุน ปัจจัยด้านโลจิสติกส์ ปัจจัยด้านกายภาพ และปัจจัยด้านสังคม และการประเมินการเงินของโครงการของแต่ละภูมิภาค จากการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบ NPV, IRR และ PB ของแต่ละศูนย์กระจายส่วนภูมิภาคแล้ว พบว่าการตั้งศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาคที่ภาคตะวันออก และภาคใต้ มีความเหมาะสมที่จะตั้งศูนย์กระจายสินค้า เนื่องจากมีค่า NPV มากกว่าศูนย์ และ IRR มีค่ามากกว่าศูนย์เช่นกัน และเมื่อเปรียบเทียบในด้านของปีที่คุ้มทุน จะพบว่าศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาคที่ภาคใต้ใช้ระยะเวลาการคุ้มทุนเร็วกว่าศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาคที่ภาคตะวันออก คือ 3 ปี และ 2 ปีตามลำดับ

คำสำคัญ: การวิเคราะห์สถานที่ตั้ง, ศูนย์กระจายสินค้า, อาหารสด

Abstract

In retail business, expanding retail branch both in metropolitan or sub-urban areas is one of the key drivers to gain competitive advantage for the business. The factors to decide a location for new branch include number of populations, average income, customer penetration and etc. However, the branch expansion gives impact to transportation cost, carrying cost and service level to the organization. Therefore, the aim of this study is to select an appropriate location of distribution center in each regions of Thailand which provide optimum benefits to the organization. The methodology of this research includes the techniques of center of gravity, factor rating and financial methods. The first step of this study is to apply center of gravity theory to find the most suitable location in terms of cost in each region. Then, the possible

locations around that area are considered for two points. Factor rating technique is applied consequently to management level into 4 perspectives: cost, logistics, geographic and society. The last step is to use financial tools such as NPV, IRR and payback period to calculate for finding the most suitable location that provide the optimum benefits to the organization. The results show that the organization should open a new distribution center in South region that has only two years for payback period.

1. บทนำ

บริษัท ABC เป็นธุรกิจค้าปลีก (Retail) ดำเนินกิจการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 ซึ่งมีบริษัทในเครือหลายบริษัท ซึ่งร้านสาขาจะตั้งอยู่ภายใต้ห้างสรรพสินค้า และตั้งอยู่อย่างอิสระในพื้นที่ของแต่ละชุมชน เพื่อตอบสนองให้ตรงความต้องการของลูกค้ามากที่สุด บริษัท ABC จึงได้กำหนดรูปแบบของร้านค้าปลีกออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ มินิซุปเปอร์ สะดวก สดใหม่ใกล้บ้าน ซุปเปอร์มาร์เก็ตสำหรับลูกค้าฉลาดช้อป ซุปเปอร์มาร์เก็ตมาตรฐานสากล จนถึง สุดยอดฟู้ดสโตร์ในเอเชีย ปัจจุบันบริษัท ABC ให้บริการ ผ่านร้านสาขากว่า 200 สาขา ทั่วประเทศ แบ่งเป็นกรุงเทพฯ 96 สาขา และต่างจังหวัด 117 สาขา

บริษัท ABC เป็นบริษัทธุรกิจค้าปลีกในประเทศไทย ทำการจำหน่าย สินค้าอุปโภคและบริโภค โดยมีสาขาที่ให้บริการลูกค้าทั้งในกรุงเทพและต่างจังหวัด อีกทั้งทางบริษัทมีนโยบายมุ่งเน้นความหลากหลายของสินค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศให้กับลูกค้า จากการประกอบกิจการที่ผ่านมาทางบริษัทได้รับการยกย่องในระดับนานาชาติ อาทิเช่น การจัดอันดับ "1 ใน 10 บริษัทค้าปลีกด้านอาหารชั้นนำระดับโลกที่น่าจับตามอง" โดย สถาบัน IGD ประเทศอังกฤษ การได้รับคะแนนนิยมจากผู้อ่านนิตยสาร รีดเดอร์ส ไดเจสท์ ให้เป็น "Trusted Brand" ติดต่อกัน 3 ปีซ้อน (2006-2008) ซึ่งเป็นส่วนส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งของ Brand ของบริษัท เป็นบริษัทแรกที่นำ Customer Relationship Management เข้ามาใช้ เพื่อวิเคราะห์ความต้องการของลูกค้าและตอบสนองได้ถูกต้องตามความต้องการของลูกค้า รวมถึงเป็นบริษัทผู้ค้าปลีกในประเทศไทยรายแรกที่มีศูนย์กระจายสินค้า

2. ปัญหาและความสำคัญของปัญหา

การขยายสาขาเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนธุรกิจ เพื่อให้บริษัทสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันกับคู่แข่งได้ ซึ่งการขยายสาขานั้นควรทำทั้งในส่วนที่กรุงเทพและต่างจังหวัด ซึ่งจะมีปัจจัยในการพิจารณาเปิดสาขาหลายปัจจัย เช่น ปริมาณประชากร รายได้โดยเฉลี่ยต่อประชากร ตำแหน่งในการตั้งสาขาซึ่งเป็นพื้นที่ที่กลุ่มลูกค้าเป้าหมายหลักสามารถเข้าถึงได้ง่าย เป็นต้น ซึ่งสำหรับสาขาที่จะเปิดในต่างจังหวัดนี้จะส่งผลกระทบโดยตรงต่อค่าขนส่งและระดับการให้บริการ (Service Level) ต่อลูกค้าซึ่งมีโอกาสที่จะได้ ระดับการให้บริการในระดับที่ไม่สูง ประกอบกับตำแหน่งในการตั้งสาขาโดยส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ของห้างสรรพสินค้า หรือพื้นที่เช่ารวมซึ่งเป็นพื้นที่ที่กลุ่มลูกค้าเป้าหมายหลักสามารถเข้าถึงได้ง่าย ซึ่งทำให้การจัดส่งให้สาขาจะทำให้ต้นทุนโลจิสติกส์มีค่าสูง เนื่องจากไม่สามารถใช้วิธีการประหยัดต่อขนาด (Economy of Scale) ได้

สาเหตุที่ทำให้ต้นทุนโลจิสติกส์มีค่าสูงขึ้นเนื่องจากแนวโน้มของธุรกิจร้านค้าปลีก หันมามุ่งเน้นที่ความสะดวกในการเข้าถึงทำให้ลักษณะของธุรกิจจะมีการเพิ่มปริมาณสาขาที่มีขนาดเล็กในรูปแบบร้านสะดวกให้สูงขึ้นเพื่อให้การเข้าถึงลูกค้าสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่เนื่องจากลักษณะของร้านที่มีขนาดเล็กลงทำให้ไม่สามารถเก็บสินค้าคงคลังที่ร้านได้ในปริมาณมากแต่จะต้องทำการรักษาระดับการให้บริการกับลูกค้า (service level) ไว้ทำให้ต้องมีการเพิ่มความถี่ในการจัดส่งให้มากขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ต้นทุนทางด้านโลจิสติกส์เพิ่มสูงขึ้น ตามไปด้วย ดังนั้นเพื่อให้สามารถบริหาร

ต้นทุนทางด้านโลจิสติกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการเปิดช่องทางให้สามารถขยายสาขาในภูมิภาคได้อย่างต่อเนื่อง ทางผู้ศึกษาจึงทำการศึกษาหาแนวทางในการหารูปแบบ,ตำแหน่งและระยะเวลาที่เหมาะสมในการตั้งศูนย์กระจายสินค้าในภูมิภาค โดยทำการเปรียบเทียบระหว่างการจัดส่งสินค้าตรงหน้าร้าน เปรียบเทียบกับการใช้ RDC; Regional Distribution Center ในการรับและกระจายสินค้าให้กับสาขาต่างๆ ในภูมิภาค

3. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าปัญหาและแนวทางแก้ไขเพื่อกำหนดกลยุทธ์ของบริษัท ABC ได้มุ่งศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ การหาทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมของศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาค ด้วยวิธีการ Center of Gravity, Factor Rating และการประเมินการเงินของโครงการด้วย NPV, IRR และ Pay Back Period ของศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาคต่าง ๆ รวมถึงกลยุทธ์ของธุรกิจค้าปลีก เพื่อช่วยลดต้นทุน และเพิ่มความรวดเร็วในการตอบสนองความต้องการสินค้าของลูกค้าได้เร็วขึ้น
ในการประเมิน ตำแน่งที่ตั้งที่เหมาะสมจะทำการประมาณในลักษณะเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการประมาณ คือ

- การประเมินเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการ Factor Rating เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการตัดสินใจเลือกตำแหน่งที่ตั้งที่เหมาะสมในการตั้งศูนย์กระจายสินค้า
- การประเมินเชิงปริมาณ ใช้วิธีการ Center of Gravity เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการตัดสินใจเลือกตำแหน่งที่ตั้งที่เหมาะสมในการตั้งศูนย์กระจายสินค้า

บทบาทหน้าที่สำคัญของผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกคือการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าหรือบริการเพื่อสร้างผลกำไรให้กับธุรกิจหน้าที่ของพ่อค้าปลีกคือการจัดซื้อสินค้าจากหลากหลายแหล่งที่มาเพื่อจำหน่าย (Providing Assortment) การบริหารคลัง สินค้าและการจัดเก็บสต๊อกสินค้า (Holding Inventory) การแยกย่อยสินค้าที่ซื้อมาเพื่อขายปลีกให้กับลูกค้าแต่ละราย (Breaking Bulk) และการให้บริการแก่ลูกค้าต่างๆ (Customer Services) เพื่อสร้างความพึงพอใจและสร้างความสัมพันธ์ระยะยาวกับลูกค้าแต่ละราย กลยุทธ์ค้าปลีก (Retail Strategy) อันประกอบด้วย (1) ทำเลที่ตั้ง (Location) (2) ความหลากหลายของประเภทสินค้า (Merchandise Assortments) (3) นโยบายราคา (Pricing Policy) (4) ส่วนประสมการสื่อสารการตลาด (Communication Mix) (5) การออกแบบร้านและการจัดวางสินค้า (Store Design and Display) และ (6) การบริการลูกค้า (Customer Services)

ปวีณา เสนาเก่า และ วันชัย รัตนวงษ์ (2552) การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่องการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการกระจายสินค้าระหว่างการขนส่งผ่านศูนย์กระจายสินค้ากับเอเย่นต์ เพื่อวางแผนการเพิ่มประสิทธิภาพ กรณีศึกษานี้ได้นำเสนอการตั้งศูนย์กระจายสินค้า เมื่อได้ทำการศึกษาโดยการนำเทคนิคการหาระยะทางร่วมกับค่าขนส่ง (Load-distance Technique) มาใช้ในการตัดสินใจเลือกทำเลและสถานที่ตั้งศูนย์กระจายสินค้าและเรื่องการปรับปรุงระบบการขนส่ง ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การตั้งศูนย์กระจายสินค้าและการจัดการเรื่องการขนส่งโดยวิธี Outsource สามารถรถต้นทุนในการขนส่งได้ถึง 54,871.45 บาทต่อเดือน และ 658,457.40 บาทต่อปี

วรินทร์ วงษ์มณี และ วันชัย รัตนวงษ์ (2549) ศึกษาที่ตั้งศูนย์กลางการขนส่งสินค้า และผู้โดยสารของภูมิภาค เพื่อรองรับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ ได้จัดทำโครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งและออกแบบศูนย์กระจายสินค้า เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของพื้นที่สี่แยกอินโดจีนจากการวิเคราะห์ด้วยวิธีหาค่าถ่วงน้ำหนักของแต่ละพื้นที่ จะเห็นว่าพื้นที่บริเวณตำบลบึงพระมีค่าน้ำหนักรวม 75.2% มากกว่าบริเวณตำบลหัวรอที่มีค่าน้ำหนักรวม 67.8% โดยพื้นที่บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 12 ของทางหลวงหมายเลข 12 เป็นบริเวณที่เหมาะสมในการจัดตั้งศูนย์

กระจายสินค้าของจังหวัดพิษณุโลกเนื่องจากมีความได้เปรียบทางปัจจัยด้านกายภาพถึง 38.3% ขณะที่บริเวณตำบลหัวรอมี 29.1% และเป็นพื้นที่ที่มีความสามารถในการเข้าถึงได้ทั้ง 3 โหมดการขนส่งทั้งทางถนน ทางราง และทางอากาศ

พิพัฒน์ คมคาย และคณะ (2551) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หาจำนวนศูนย์กระจายสินค้าปูนซีเมนต์ที่เหมาะสม โดยประยุกต์ใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหาการตัดสินใจ โดยที่ตัวแปรการตัดสินใจมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทั้งหมด งานวิจัยนี้พิจารณาทางเลือกที่เป็นไปได้ของวิธีการกระจายสินค้าของบริษัทปูนซีเมนต์ ABC ออกเป็น 9 รูปแบบ ซึ่งระบบการกระจายสินค้าประกอบด้วย โรงงานผลิต 1 แห่ง ส่งสินค้าปูนซีเมนต์ชนิดผงผ่านศูนย์กระจายสินค้าที่มีอยู่แล้ว 3 แห่ง ให้กับลูกค้า 17 จังหวัดในภาคเหนือของประเทศไทยรูปแบบทางเลือกที่ดีที่สุดจะพิจารณาจากทางเลือกที่ให้ผลลัพธ์ของต้นทุนทั้งระบบที่ต่ำที่สุด โดยต้นทุนที่พิจารณาประกอบด้วยต้นทุนสินค้าคงคลัง ต้นทุนการขนส่ง และต้นทุนการให้บริการลูกค้าผลการวิจัยจากแบบจำลองจากกำหนดการเชิงเส้น พบว่าการมีศูนย์กระจายสินค้า 3 แห่งเพื่อกระจายสินค้าตามเดิมสำหรับการเก็บสินค้าเผื่อขาดที่ระดับ 85 % มีความเหมาะสมในเรื่องของต้นทุนทั้งระบบต่ำที่สุดเมื่อทำการออฟติไมเซชัน

4. ระเบียบวิธีการศึกษาและผลการศึกษา

ลักษณะของการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในรูปแบบการศึกษาปฐมภูมิ เช่น ปริมาณสินค้าที่จัดส่งให้สาขา แต่ละสาขา และรูปแบบการศึกษาทุติยภูมิเป็นการศึกษาข้อมูลภายในบริษัท ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถวิเคราะห์และประมวลเข้าด้วยกันเพื่อให้การศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยแบ่งแนวทางผลการศึกษา ดังนี้

1. การวิเคราะห์เพื่อหาตำแหน่งที่เหมาะสมด้วยวิธีการ Center of Gravity ซึ่งคำนวณจากปริมาณสินค้า และที่ตั้งของสาขาจากตำแหน่งของจุดที่เหมาะสมเพื่อตั้งศูนย์กระจายสินค้า โดยทำการขยายขอบเขตของพื้นที่ออกไปอีก 50-100 กิโลเมตร จากตำแหน่งที่ได้จากวิธีการคำนวณสถานที่ตั้งของ Center of Gravity จากขอบเขตข้างต้นผู้ศึกษาได้ทำการกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมในเบื้องต้น โดยพิจารณาจากลักษณะของโครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก เช่น ระบบโครงข่ายถนน และระบบโครงข่ายรถไฟเป็นหลัก
2. การวิเคราะห์เพื่อประเมินสถานที่ตั้งของแต่ละจุดโดยใช้วิธีประเมินด้วย Factor Rating ซึ่งมีปัจจัยหลักในการพิจารณาดังนี้
    a) ปัจจัยด้านต้นทุน ซึ่งประกอบด้วย
        - ต้นทุนด้านการขนส่ง
        - ต้นทุนด้านคลังสินค้า
    b) ปัจจัยด้าน โลจิสติกส์ ซึ่งประกอบด้วย
        - ระบบคมนาคมทางถนน
        - การสร้างความร่วมมือกับ Supplier
    c) ปัจจัยด้านกายภาพ ซึ่งประกอบด้วย
        - ลักษณะของคลังสินค้า
        - ความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค
    d) ปัจจัยด้านสังคม ซึ่งประกอบด้วย
        - ข้อจำกัดทางด้านกฎหมาย

- ข้อจำกัดทางด้านสิ่งแวดล้อม
- ปัญหาด้านอาชญกร

ตารางที่ 1 แสดงการให้น้ำหนักของปัจจัยต่าง ๆ ในการเลือกที่ตั้งที่เหมาะสมของศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาค

ปัจจัย	General Manager (Fresh Distribution)	Goods Receiving Manager	Operation (Sorting) Manager	Operation (Transportation) Manager	Inventory Manager	Average
1. ปัจจัยด้านต้นทุน						
1.1 ต้นทุนด้านขนส่ง	25.00%	15.00%	10.00%	20.00%	20.00%	18.00%
1.2 ต้นทุนด้านคลังสินค้า	25.00%	15.00%	10.00%	10.00%	10.00%	14.00%
2. ปัจจัยด้านLogistics						
2.1 ระบบการขนส่งทางถนน						
- มีทางหลวงสายหลักตัดผ่าน	5.00%	5.00%	5.00%	5.00%	5.00%	5.00%
- ความคับคั่งของการจราจรในพื้นที่และรอบพื้นที่	5.00%	5.00%	5.00%	5.00%	5.00%	5.00%
- การลงทุนของระบบโครงข่ายถนนในอนาคต	0.00%	0.00%	5.00%	5.00%	5.00%	3.00%
2.2 การสร้างความร่วมมือกับSupplier						
- มีโรงงานของ Supplier ในพื้นที่	0.00%	10.00%	10.00%	5.00%	5.00%	6.00%
- Supplier มีแนวโน้มในการเข้ามาใช้งานคลังสินค้า	5.00%	5.00%	10.00%	5.00%	5.00%	6.00%
- Supplier มีแนวโน้มในการเข้ามาใช้งานการขนส่งเที่ยวกลับ	5.00%	5.00%	10.00%	10.00%	5.00%	7.00%
3 . ปัจจัยด้านกายภาพ						
3.1 ลักษณะคลังสินค้า						
- คลังให้เช่า	5.00%	5.00%	5.00%	5.00%	10.00%	6.00%
- ลงทุนคลังเอง	0.00%	5.00%	0.00%	0.00%	5.00%	2.00%
3.2 ความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค						
- ความพร้อมของระบบไฟฟ้าในพื้นที่	5.00%	5.00%	5.00%	5.00%	5.00%	5.00%
- ความพร้อมของระบบประปาในพื้นที่	5.00%	5.00%	5.00%	5.00%	5.00%	5.00%
- ความพร้อมของระบบสื่อสารในพื้นที่	5.00%	5.00%	5.00%	5.00%	5.00%	5.00%
4. ปัจจัยด้านสังคม						
4.1 ข้อจำกัดด้านกฎหมาย	3.00%	5.00%	5.00%	5.00%	3.00%	4.20%
4.2 ข้อจำกัดด้านสิ่งแวดล้อม	3.00%	5.00%	5.00%	5.00%	3.00%	4.20%
4.3 ปัญหาด้านอาชญากร	4.00%	5.00%	5.00%	5.00%	4.00%	4.60%
Total	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

3. การประเมินการตัดสินใจการลงทุนของศูนย์กระจายสินค้าแต่ละภูมิภาคซึ่งทางผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาถึง Free Cash Flow (กระแสเงินสด) รวมถึง NPV และ IRR ของการตั้งศูนย์กระจายสินค้าแต่ละภูมิภาค เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจการตั้งศูนย์กระจายสินค้าแต่ละภาค

ตารางที่ 2 แสดง NPV และ IRR ของศูนย์กระจายสินค้าแต่ละภาค

ภูมิภาค (RDC)	IRR	NPV	ปีที่คุ้มทุน (PB)
Free Cash Flow, RDC1, เหนือ	3.05%	(7,922,475)	10
Free Cash Flow, RDC2, เหนือ	1.71%	(13,160,816)	10
Free Cash Flow, RDC1, ตะวันออก	122.70%	323,058,748	3
Free Cash Flow, RDC2, ตะวันออก	133.19%	314,368,470	3
Free Cash Flow, RDC1, ใต้	80.11%	118,286,281	2
Free Cash Flow, RDC2, ใต้	87.04%	115,812,978	2

ภาคเหนือ ตำแหน่ง RDC 1 คือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นตำแหน่งที่เหมาะสมที่สุด เนื่องจากได้คะแนนจาก Factor Rating มากที่สุดคือ 9.04 คะแนน และเป็นตำแหน่งที่มีค่า NPV คือ -7,922,475 บาท ค่า IRR เท่ากับ 3.05% และ Pay Back Period ที่ปีที่ 10 สำหรับตำแหน่ง RDC 2 เป็นตำแหน่งที่ให้ค่า NPV เท่ากับ -13,160,816 บาท ค่า IRR เท่ากับ 1.71% และ Pay Back Period ที่ปีที่ 10

ภาคตะวันออก ตำแหน่ง RDC 1 คือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เป็นตำแหน่งที่เหมาะสมที่สุด เนื่องจากได้คะแนน Factor Rating มากที่สุดคือ 8.91 คะแนน และเป็นตำแหน่งที่มีค่า NPV คือ 222,890,558 บาท ค่า IRR เท่ากับ 89.26% และ Pay Back Period ที่ปีที่ 3 สำหรับตำแหน่ง RDC 2 เป็นตำแหน่งที่มีค่า NPV เท่ากับ 217,220,385 บาท ค่า IRR เท่ากับ 93.34% และ Pay Back Period ที่ปีที่ 3

ภาคใต้ ตำแหน่ง RDC 1 คือ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นตำแหน่งที่เหมาะสมที่สุด เนื่องจากได้คะแนน Factor Rating มากที่สุด คือ 8.46 คะแนน และเป็นตำแหน่งที่มีค่า NPV คือ 118,286,281 บาท ค่า IRR เท่ากับ 80.11% และ Pay Back Period ที่ปีที่ 2 สำหรับตำแหน่ง RDC 2 เป็นตำแหน่งที่มีค่า NPV เท่ากับ 115,812,978 บาท ค่า IRR เท่ากับ 87.04% และ Pay Back Period ที่ปีที่ 2

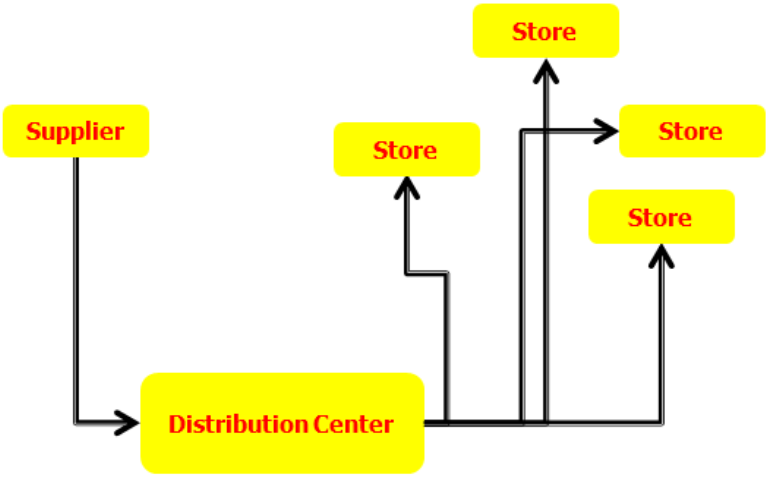
จากการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบ NPV, IRR และ PB ของแต่ละศูนย์กระจายส่วนภูมิภาคแล้ว พบว่าการตั้งศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาคที่ภาคตะวันออก และภาคใต้ มีความเหมาะสมที่จะตั้งศูนย์กระจายสินค้า เนื่องจากมีค่า NPV มากกว่าศูนย์ และ IRR มีค่ามากกว่าศูนย์เช่นกัน และเมื่อเปรียบเทียบในด้านของปีที่คุ้มทุน จะพบว่าศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาคที่ภาคใต้ใช้ระยะเวลาการคุ้มทุนเร็วกว่าศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาคที่ภาคตะวันออก คือ 3 ปี และ 2 ปีตามลำดับ

4. จากนั้นได้มีการศึกษาความเป็นไปได้ของร้านค้าที่สามารถใช้ประโยชน์จากการใช้รถขนส่งเที่ยวเปล่า (ขากลับ) พบว่าจำนวนร้านค้าที่สามารถส่งสินค้าที่ศูนย์กระจายสินค้าแต่ละภูมิภาคตามตารางด้านล่าง

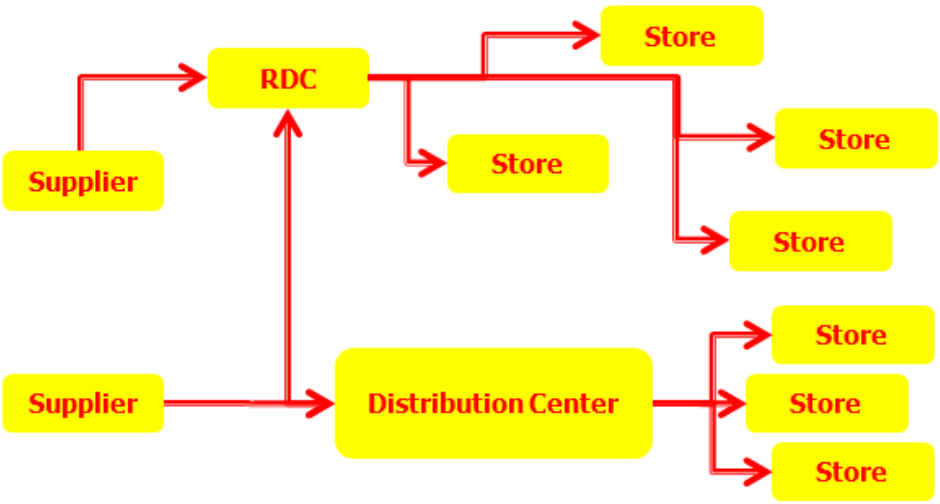
ตารางที่ 3 แสดงจำนวนร้านค้า และจำนวน Case ของแต่ละภูมิภาค

ภาค	จำนวนร้านค้า	จำนวน Case
ภาคเหนือ	40	401,723
ภาคใต้	10	27,279
ภาคตะวันออก	14	62,651
Grand Total	64	491,652

- เมื่อมีการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาค ทำให้รูปแบบการจัดการการรับสินค้าส่วนภูมิภาค และการกระจายสินค้าให้สาขาเปลี่ยนไป ซึ่งเดิมผู้ผลิตหรือร้านค้าต้องวิ่งตรงมาส่งที่ศูนย์กระจายสินค้า และศูนย์กระจายสินค้า จะดำเนินการกระจายสินค้าต่อให้กับสาขา เมื่อมีการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าแล้ว ผู้ผลิตหรือร้านค้า สามารถจัดส่งสินค้าไปที่ศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาคที่ใกล้กับผู้ผลิต ซึ่งทำให้ระยะทางการจัดส่งสินค้าลดลง และศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาค จะดำเนินการจัดส่งสินค้าไปที่ศูนย์กระจายสินค้าโดยใช้รถเที่ยวเปล่า (ขากลับ) เพื่อกระจายสินค้าให้กับสาขาอื่น ๆ ต่อไป

ภาพที่ 1 แสดงการการจัดการการกระจายสินค้าของศูนย์กระจายสินค้า กรณีไม่มีการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาค

ภาพที่ 2 แสดงการการจัดการการกระจายสินค้าของศูนย์กระจายสินค้า กรณีมีการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาค

- ซึ่งการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาค ส่งผลให้ระยะเวลาในการจัดส่งสินค้าให้สาขาในภูมิภาคนั้น ๆ ลดลง ในกรณีที่มีการสั่งซื้อสินค้าเพิ่มเติมจากลูกค้า จากระยะเวลาการจัดส่งสินค้าที่ลดลง ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้เร็วขึ้น

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนเปรียบเทียบชั่วโมงที่ใช้ในการจัดส่งสินค้ากรณีไม่มีศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาคกับกรณีมีศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาค

ภูมิภาค	ระยะเวลาการจัดส่งสินค้า จาก DC ไปที่สาขา (ชั่วโมง)	ระยะเวลาการจัดส่งสินค้า จาก RDC ไปที่สาขา (ชั่วโมง)
ภาคเหนือ	18	3
ภาคตะวันออก	16	3
ภาคใต้	3	2

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบ NPV, IRR และ PB ของแต่ละศูนย์กระจายส่วนภูมิภาคแล้ว พบว่าการตั้งศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาคที่ภาคตะวันออก และภาคใต้ มีความเป็นไปได้ เนื่องจากมีค่า NPV มากกว่าศูนย์ และ IRR มีค่ามากกว่าศูนย์เช่นกัน และเมื่อเปรียบเทียบในด้านของปีที่คุ้มทุน จะพบว่าศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาคที่ภาคใต้ใช้ระยะเวลาการคุ้มทุนเร็วกว่าศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาคที่ภาคตะวันออก คือ 3 ปี และ 2 ปีตามลำดับ

ประโยชน์ของการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาค

1. จากการตั้งศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาคขึ้น ทำให้ผู้ผลิตหรือร้านค้าสามารถจัดส่งสินค้า ต้นทุนขนส่งของร้านค้าในแต่ละภูมิภาคมาที่ศูนย์กระจายสินค้าลดลง จากการใช้ประโยชน์ของการใช้รถเที่ยวเปล่า โดยขนส่งสินค้าของร้านค้าจากศูนย์กระจายสินค้าแต่ละภูมิภาคกลับมาที่ศูนย์กระจายสินค้า
2. การสร้างความร่วมมือกับผู้ผลิตหรือร้านค้าเพิ่มขึ้น จากการใช้ประโยชน์จากรถเที่ยวกลับ รวมถึงการช่วยให้ผู้ผลิตหรือร้านค้ารายย่อยในภูมิภาคนั้น สามารถขายสินค้าให้บริษัทต้นทุนต่ำลงในด้านการขนส่ง ซึ่งมีผลให้ราคาขายสินค้าลดลง
3. จำนวนเวลาในการจัดส่งสินค้าจาก RDC ไปที่สาขาในภูมิภาคลดลง
4. ความสามารถในการแข่งขันด้านราคาเพิ่มขึ้น เนื่องจากต้นทุนการขนส่งของผู้ผลิตหรือร้านค้าลดลง ส่งผลให้ราคาสินค้าที่ขายให้กับบริษัทลดลง
5. ความสามารถในการแข่งขันด้านคุณภาพสินค้าเพิ่มขึ้น เนื่องจากระยะเวลาการส่งสินค้าให้สาขาลดลง ดังนั้น ลูกค้าจะได้รับสินค้าที่มีความสดใหม่เพิ่มขึ้น
6. ความสามารถในการแข่งขันด้านการตอบสนองความต้องการลูกค้าเร็วขึ้น เนื่องจากระยะเวลาการสินค้าให้สาขาลดลง

ข้อเสนอแนะเพื่อทำการศึกษาเพิ่มเติม ในการศึกษาการศึกษาความเหมาะสมของที่ตั้งศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาค กรณีศึกษา บริษัท ABC

- จากการศึกษาผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาโดยคิดต้นทุนการศึกษาจากรถขนส่ง 6 ล้อ ซึ่งมีความสะดวกในการเข้าถึงสาขาไม่มาก ดังนั้น ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องการใช้ประโยชน์จากรถเล็ก 4 ล้อ เพื่อจัดส่งสินค้าให้กับสาขาในด้านของต้นทุน และระยะเวลาในการเข้าถึงสาขา
- ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดส่งสินค้าของศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาคให้กับศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาคอื่น ๆ โดยพิจารณาถึงต้นทุนทางโลจิสติกส์ ทั้งคลังสินค้า และค่ากระจายสินค้า
- ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดส่งสินค้าของศูนย์กระจายสินค้าส่วนภูมิภาคให้กับสาขาที่อยู่ในภูมิภาคอื่น ๆ โดยพิจารณาถึงต้นทุนทางโลจิสติกส์ คลังสินค้า และค่ากระจายสินค้า
- สามารถศึกษาการเลือกทำเลที่ตั้งจากเครื่องมือหรือวิธีการอื่นๆ เปรียบเทียบจากผลที่ได้ศึกษามา

บรรณานุกรม

ปวีณา เสนาเก่า และวันชัย รัตนวงษ์. การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการกระจายสินค้าระหว่างการขนส่งผ่าน ศูนย์กระจายสินค้ากับเอเย่นต์เพื่อวางแผนการเพิ่มประสิทธิภาพ กรณีศึกษาร้านหนังสือ บริษัท วันวัน ออลล์ จากัด (มหาชน). บัณฑิตวิทยาลัย สาขาการจัดการ โลจิสติกส์ คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

พิพัฒน์ คมคาย และคณะ. 2551. การวิเคราะห์หาจานวนศูนย์กระจายสินค้าปูนซีเมนต์ที่เหมาะสมจากกาหนดการเชิงเส้น. การประชุมสัมมนาเชิงวิชาการประจาปี 2551 การจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน ครั้งที่ 8.

วรินทร์ วงษ์มณี และวันชัย รัตนวงษ์. 2549. การศึกษาความเหมาะสมของสถานที่ตั้ง ศูนย์กระจายสินค้าสี่แยกอินโดจีน. จังหวัดพิษณุโลก : การประชุมสัมมนาเชิงวิชาการประจาปี 2549 การจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน ครั้งที่ 6.

การเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ และแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการกำลังคนให้เหมาะสมกับปริมาณงาน กรณีศึกษา แผนกเอกซเรย์ โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง

อารี ประเสริฐ[1], รวินกานต์ ศรีนนท์[2]

[1]บัณฑิตวิทยาลัย สาขาการจัดการโลจิสติกส์ คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

[2]สาขาวิศวกรรมโลจิสติกส์, คณะวิศวกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

โรงพยาบาลมีนโยบายในการยกเลิกให้บริการผู้ป่วยประกันสังคมในปี 2555 โรงพยาบาลจึงต้องการลดจำนวนพนักงานแผนกเอกซเรย์ลงโดยอิงจากการคำนวณ Utilization แต่เนื่องจากสูตรที่โรงพยาบาลใช้คำนวณหาค่า Utilization ไม่สอดคล้องกับสภาพการทำงานที่แท้จริง ทำให้การกำหนดอัตรากำลังคนที่ทำงานไม่เหมาะสม ซึ่งทำให้จำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอส่งผลให้ระยะเวลาการรอทำเอกซเรย์ของผู้รับบริการนานขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ ซึ่งสะท้อนมาจากผลการสำรวจของโรงพยาบาล ผู้ศึกษาได้ทำการหาวิธีการคำนวณหาค่า Utilization ที่ถูกต้องเหมาะสมกับการประเมินการทำงาน ซึ่งทำให้สามารถกำหนดหรือหาอัตรากำลังคนที่เพียงพอต่อการให้บริการของแผนกเอกซเรย์และวางแผนการจัดตารางการทำงานโดยคำนึงถึงปริมาณคนไข้ที่มากน้อยในแต่ละช่วงเวลา ตามสมมุติฐานทางเลือกที่ดีที่สุด ในการเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ 2 คน คือนักรังสีเทคนิคผู้หญิง 1 คน และผู้ช่วยนักรังสีอีก 1 คนทำให้เวลารอทำเอกซเรย์นานน้อยที่สุดแบบเดิม คือ 269.454 นาที เหลือ 231.000 นาที คือ ลดลง 14% ซึ่งยังผลให้ผู้รับบริการจะได้รับบริการที่มีเร็วขึ้นทำให้เกิดความพึงพอใจมากขึ้น และได้วางแผนกลยุทธ์ให้กับหน่วยงานโดยใช้กลยุทธ์เติบโตเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพธุรกิจอนาคตที่กำลังจะเกิดขึ้นจากนโยบายของรัฐที่จะทำให้ไทยเป็น Medical hub และจากการเปิดเสรีทางการค้าของ AEC ที่จะเกิดขึ้นในปี 2558

บทนำ

แผนกเอกซเรย์ของโรงพยาบาลนี้มีเครื่องมือที่มีคุณภาพมาตรฐานและอุปกรณ์เทคโนโลยีอันทันสมัย อาทิ เครื่องเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ความเร็วสูง สามารถตรวจหาความผิดปกติของร่างกายได้อย่างละเอียดครบทุกระบบ เพื่อให้ผลการตรวจวิเคราะห์ถูกต้องแม่นยำ ตรงกับความเป็นจริงในตัวผู้ป่วย และสามารถรายงานผลได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งมีการให้บริการตรวจทางรังสีด้านต่างๆ ดังนี้

1. การตรวจพิเศษทางรังสี (Special x-ray)
2. การตรวจด้วยเครื่องอัลตราซาวด์ (Ultrasoud)
3. การตรวจด้วยเครื่องเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ (Computed Tomography)
4. การตรวจด้วยเครื่องเอกซเรย์แมมโมแกรม (Mammography)
5. การตรวจด้วยเครื่องถ่ายภาพเอกซเรย์ทั่วไป (General X-RAY)
6. การตรวจด้วยเครื่องเอกซเรย์ Portable x-ray
7. การตรวจด้วยเครื่องเอกซเรย์รถ Mobile x-ray
8. การตรวจด้วยเครื่องเอกซเรย์ Fluoroscopy C-arm

แผนกเอกซเรย์เปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมง มีเจ้าที่ 4 คนประกอบ ด้วย นักรังสีเทคนิค 3 คน ผู้ช่วยนักรังสี 1 คน เสมียน 1 คน เฉลี่ยผู้รับบริการ 71 procedures/day กลุ่มลูกค้าของแผนกเอกซเรย์ (มกราคม 2554-สิงหาคม 2554)

แบ่งตามสัดส่วน Procedure ได้ดังนี้

1) Plain Film 50%

2) Special Procedures 21%

3) Mobile X-Ray 29%

แบ่งตามสิทธิ์ในการรับบริการได้ดังนี้

1) จ่ายเงินเอง และประกันชีวิต 63%

2) ประกันสังคม 37%

ในปี 2554 ฝ่ายบริหารของโรงพยาบาลได้มีนโยบายในการลดจำนวนเจ้าหน้าที่ลงแผนกละ 2-3 คน เนื่องจาก ปี 2555 โรงพยาบาลจะทำการประกาศยกเลิกการให้บริการผู้ป่วยสิทธิ์ประกันสังคม มีการเปลี่ยนระบบการทำงานที่ทำให้เวลาในการทำงานลดลง และ ค่า Utilization ของแผนกเอกซเรย์อยู่ในเกณฑ์ปกติ คือ 90%-120% ทำให้แผนกเอกซเรย์ไม่สามารถจัดเจ้าหน้าที่ขึ้นทำงานได้เพียงพอต่อปริมาณงานในแต่ละวัน ทำให้เจ้าหน้าที่มีภาระงานเพิ่มขึ้น ผู้รับบริการจึงรอทำเอกซเรย์นานขึ้น และเกิดความไม่พึงพอใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีปัญหามาจาก

1. วิธีคิดค่า Utilization ของแผนกเอกซเรย์ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง
2. การจัดอัตรากำลังคน

จากปัญหาการลดลงของจำนวนเจ้าหน้าที่แผนกเอกซเรย์ ส่งผลกระทบกับแผนกเอกซเรย์ดังนี้

1. ด้านลูกค้า ความพึงพอใจของผู้รับบริการลดลง
2. ด้านความปลอดภัย ประสิทธิภาพการทำงานลดลง อาจส่งผลด้านความปลอดภัยต่อชีวิตผู้ป่วยได้
3. ด้านชื่อเสียงของโรงพยาบาล อาจเกิดความผิดพลาดจากการทำงานเสี่ยงต่อการถูกฟ้องร้อง และสูญเสียความน่าเชื่อถือจากผู้รับบริการ
4. ด้านขวัญ และกำลังใจของเจ้าหน้าที่ เนื่องจากภาระงานที่เพิ่มขึ้น
5. ด้านผลกำไร สูญเสียความสามารถในการแข่งขัน

ในที่นี้เมื่อกล่าวถึง Special procedures คือ การทำเอกซเรย์พิเศษที่ประกอบด้วย CT scan, Ultrasound, Mammography และ Fluoroscopy ส่วน Plain Film คือ General x-ray และ Portable x-ray

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องปัญหา และแนวทางเพื่อกำหนดกลยุทธ์ด้านกำลังคนของแผนกเอกซเรย์ของโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง ได้มุ่งศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการหาค่า Utilization และการหาอัตรากำลังคนที่เหมาะสมกับปริมาณงาน ซึ่งแบ่งการพิจารณาโดยสังเขปได้เป็น 3 ข้อใหญ่ คือ

1. **Productivity in Nursing** คือ ผลิตภาพทางการพยาบาลProductivity จัดเป็นเกณฑ์ชี้วัดคุณภาพการพยาบาลด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่สำคัญตัวหนึ่งของหอผู้ป่วย/หน่วยงานในโรงพยาบาล ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการคิดต้นทุนต่อหน่วย และยังช่วยในการจัดสรรบุคลากรทางการพยาบาลขึ้นปฏิบัติงานว่าเป็นไปตาม เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพทางการพยาบาลหรือไม่ (กองการพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2545)

การวิเคราะห์ผลิตภาพทางการพยาบาล

Productivity มีสูตรคำนวณ ดังนี้

Productivity = จำนวนชั่วโมงที่ผู้รับบริการต้องการดูแล X 100
จำนวนชั่วโมงที่พยาบาลให้การดูแลได้จริง

2. **การบริหารอัตรากำลังคน** การบริหารอัตรากำลัง เป็นการจัดการกำหนดความต้องการบุคคล สำหรับทำงานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้สามารถทำงานบรรลุเป้าหมาย (ผลงาน และเวลา) อย่างมีแบบแผนเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพความสำคัญของการบริหารอัตราคน (สารา วงษ์เจริญ,สำนักการพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข,ม.ป.ป.)

1. ด้านประสิทธิผล
2. ด้านคุณภาพการให้บริการ
3. ด้านประสิทธิภาพของการให้บริการ
4. ด้านการพัฒนาองค์กร

การจัดอัตรากำลังที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง การมีอัตรากำลัง ดังนี้

1. จำนวนพอเหมาะ/สมดุลกับปริมาณภาระงาน
2. ศักยภาพเหมาะสมกับลักษณะงาน
3. สามารถผลิตผลงาน/ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ
4. ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีคุณภาพชีวิตที่ดีในการทำงาน
5. ถูกต้องตามระเบียบ

คุณภาพบริการพยาบาล

ปริมาณ ภาระงาน+คน : ปริมาณ คุณภาพ = ผู้ใช้บริการและพยาบาลพึงพอใจ

การจัดอัตรากำลังที่มีประสิทธิภาพ ⟺ วิเคราะห์ปริมาณภาระงาน (Workload Analysis/Workforce Assessment)

การศึกษาวิเคราะห์ปริมาณงานในหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถจัดอัตรากำลังได้

1. เหมาะสมกับขอบเขตหน้าที่รับผิดชอบ
2. สมดุลกับปริมาณงาน (ภาระงาน)
3. สอดคล้องกับความต้องการบริการพยาบาลของผู้ใช้บริการ
4. ได้ผลลัพธ์ของงาน ตรงตามความมุ่งหวัง/เป้าหมาย

หลักการสำคัญของการจัดอัตรากำลัง

1. แบบแผนการจัดอัตรากำลัง และการจัดบริการพยาบาล ไม่ขึ้นกับประเภท หรือ กลไกการจ่ายเงินค่ารักษาพยาบาล
2. การจัดอัตรากำลังต้องอยู่บนพื้นฐานของการมุ่งผลสัมฤทธิ์
   - 2.1 ประสิทธิผล สอดคล้องกับพันธกิจ และผลลัพธ์ที่องค์กรมุ่งหวัง
   - 2.2 ประสิทธิภาพ และ ความคุ้มค่า
   - 2.3 คุณภาพการดูแล
3. การประเมินผลการจัดอัตรากำลังต้องประเมิน 2 ด้าน
   - 3.1 คุณภาพการดูแล (Quality of Care)
   - 3.2 คุณภาพชีวิตการทำงาน(Quality of work life)

3. **ภาระความรับผิดชอบงาน** หมายถึง ธุระที่หนัก การงานที่หนักหรือหน้าที่ที่ต้องรับเอง ส่วนความรับผิดชอบหมายถึงการยอมตามผลที่ดีหรือไม่ดีในกิจการที่ได้กระทำไป (ราชบัณฑิตยสถาน 2525 : 459) ปริมาณภาระงาน (Workload) คือ ปริมาณชิ้นงาน/ผลงานที่เกิดขึ้นหรือผลิต ได้ ซึ่งอาจจะเป็นผลงานของบุคคลหรือ ขององค์กร ผลผลิต ผลลัพธ์ ของหน่วยงานเป็นผลงาน ที่ได้มาจากการดำเนินการตามกิจกรรมหลัก/ ภารกิจหลักขององค์กรนั้น ๆ การตรวจสอบผลงาน ตรวจสอบว่าผลลัพธ์มีค่าเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กรหรือไม่ หนึ่งองค์กรอาจมีหลายผลิตภัณฑ์/ สินค้า/บริการ หรืออาจมีเพียงผลิตภัณฑ์/ สินค้า/บริการเดียว สิ่งเหล่านี้ขึ้นอยู่กับ ทิศทางและเป้าหมายขององค์กร และความต้องการของผู้ใช้บริการ (Purchaser)

การพิจารณาทบทวนผลงานการพยาบาลแต่ละผลงานภายในหน่วยงาน

1. มีกิจกรรมอะไรบ้าง ที่ให้บริการแก่ผู้ป่วย และหรือผู้ใช้บริการแต่ละราย
2. มีขั้นตอนรายละเอียดในการปฏิบัติกิจกรรมเหล่านั้นอย่างไรบ้าง
3. ใช้เวลาทั้งหมดเท่าไร
4. มีใคร จำนวนกี่คน ที่ร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น

ข้อมูลสำคัญ: ที่ต้องมีในการจัดอัตรากำลังตามภาระงาน

1. Average Daily Census (ADC) จำนวนผู้ป่วยในแต่ละวัน จำแนกประเภท
2. Nursing Care hour per Unit of Service จำนวนชั่วโมงการพยาบาล (Standard time) ที่ต้องใช้ดูแลผู้ป่วยแต่ละประเภท หรือแต่ละหัตถการ
3. Productive hour จำนวนชั่วโมงที่ได้งาน
4. Distribution of workload การกระจายภาระงาน

Nursing Activities (Uroden & Roode,1997)

1. Direct care activity การพยาบาลโดยตรง: ให้การดูแลช่วยเหลือ
2. Indirect care activity การพยาบาลโดยอ้อม: กิจกรรมสนับสนุน
3. Unit related activity กิจกรรมการดำเนินงานทั่วไป ไม่ได้กระทำโดยตรงต่อผู้ป่วย เช่น กิจกรรมการบริหาร การสอนงาน การฝึกอบรม (On the job training)
4. Personal activity กิจกรรมส่วนบุคคลของพยาบาล ในช่วงเวลางาน เช่น พักรับประทานอาหาร ฯลฯ
5. Documentation การบันทึกเอกสาร ทุกๆรายการที่เกี่ยวข้องการจัดอัตรากำลังบุคลากรทางการพยาบาลควรดำเนินการดังนี้

1. การคำนวณหาอัตรากำลังที่ต้องการ
2. การผสมผสานอัตรากำลัง(Staff mixed & Staff allocation)
3. การแบ่งสัดส่วนอัตรากำลังในแต่ละเวรตามปริมาณภาระงาน

การคำนวณหาอัตรากำลังที่ต้องการ

$$= \frac{\text{ADC X HPPD X 1.4 X 1.13(Benefit FTE)}}{\text{Hour of Work in 1 Worked day}}$$

ระเบียบวิธีการศึกษาและผลการศึกษา

วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา หาแนวทางการแก้ไขปัญหาในเชิงกลยุทธ์ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลขั้นตอน การรับบริการ และเวลาการตรวจทางรังสี ของแผนกเอกซเรย์ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่า Utilization ที่ถูกต้อง เพื่อกำหนดอัตราคนที่เหมาะสมกับปริมาณงาน แล้วใช้โปรแกรมแบบจำลอง Awesim สร้างแบบจำลองเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการวางแผนปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน จัดตารางการทำงานใหม่ และวางแผนกลยุทธ์ด้านกำลังคนให้สอดคล้องกับแผนของโรงพยาบาลปี 2555

เก็บรวบรวมข้อมูล ปฐมภูมิ (Primary Data) จากการสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสังเกต และข้อมูลทุติยภูมิ (Second Data) เป็นข้อมูลต่างๆ ที่มีผู้เก็บหรือรวบรวมไว้ก่อนแล้ว ผลคือ ความพึงพอใจของผู้รับบริการลดลง จากระยะเวลารอทำเอกซเรย์นาน ซึ่งสาเหตุของปัญหาระยะเวลารอทำเอกซเรย์นาน คือ เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ โดยเก็บข้อมูลในเดือนสิงหาคม 2554 เพราะมีค่า Utilization สูงเกินเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่า Utilization ที่ถูกต้อง จากการที่ผู้รับบริการในช่วงเช้ามีปริมาณมากกว่าช่วงเวลาอื่นและจากการลาออกของเจ้าหน้าที่ ผลการคำนวณได้ค่า Utilization 83% ผู้วิจัยนำข้อมูลมาคำนวณค่า Utilization ใหม่ ภายใต้เงื่อนไข ของสมาคมนักรังสีเทคนิคแห่งประเทศไทย ซึ่งค่า Utilization ของแผนกเอกซเรย์ตามวิธีคิดแบบใหม่มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ตลอดซึ่งหมายความว่าเจ้าหน้าทำงานหนักกว่าเกณฑ์ เมื่อได้ค่า Utilization ที่ถูกต้อง จึงหาอัตราคนที่เหมาะสม กับปริมาณงาน ภายใต้นโยบายของโรงพยาบาลปี 2555 มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การหาจำนวนผู้ป่วยแต่ละประเภทการตรวจทางรังสี เฉลี่ยต่อวัน

รวมผู้ป่วยเฉลี่ย / วัน = 57 procedures /day

ขั้นที่ 2 คำนวณหาจำนวนชั่วโมง การให้บริการเฉลี่ยต่อราย

จำนวนชั่วโมงการให้บริการ = 0.58 Hr/patient

ขั้นที่ 3 หาอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่ต้องการ (Utilization FTE)

$$= \frac{\text{จำนวนผู้ป่วยเฉลี่ยต่อวัน x ชั่วโมงการให้บริการเฉลี่ยต่อราย x 1.4 x 1.13}}{\text{8 (ชั่วโมงทำงานของบุคลากร / คน)}}$$

คือ ค่าคงที่อัตรากำลังทดแทนการทำงานวันหยุดสุดสัปดาห์

1 สัปดาห์ = 7 วัน แต่เจ้าหน้าที่ทำงานสัปดาห์ละ 5 วัน = 7 / 5 = 1.4

1.13 คือ อัตรากำลังทดแทนชั่วโมงที่ไม่ได้งาน

$$= \frac{\text{ชั่วโมงที่ต้องจ้างงานทั้งหมด เพื่อทดแทนชั่วโมงที่ไม่ได้งาน}}{\text{ชั่วโมงที่จ้างงานของเจ้าหน้าที่ 1 คน / ปี}}$$

$$= \frac{2080 + 264}{2080} = 1.13 \text{ FTE}$$

ดังนั้นอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่ต้องการอยู่ที่ประมาณ 7 คน

ขั้นที่ 4 คำนวณหาจำนวนเจ้าหน้าที่ต่อวัน (8 ชม.) ในการให้บริการประมาณ 5 คนต่อวัน

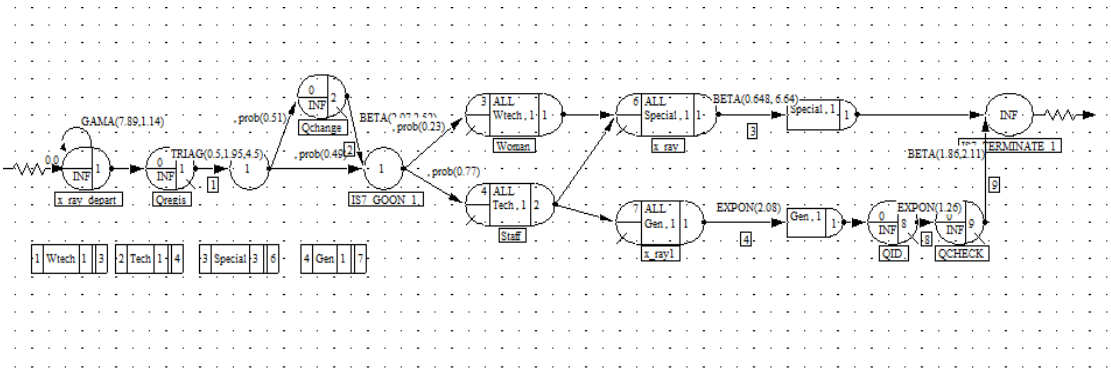
ขั้นที่ 5 หาการกระจายอัตรากำลัง ดังแสดงในตารางที่ 1

ซึ่งในตารางนี้อัตราการกระจายกำลังตามประเภท แต่ละช่วงเวลาเช้า / บ่าย /ดึก หลัง ผู้รับบริการลดลง 37% โดยจัดเจ้าหน้าที่เวรบ่ายทำงานต่อในเวรดึก

ตารางที่ 1 ตารางการจัดกำลังคนให้เหมาะสมกับงาน

ประเภท	ร้อยละสัดส่วนการผสม	จำนวนเจ้าหน้าที่ในแต่ละเวร			รวม	หยุด	จำนวนเจ้าหน้าที่ทั้งหมด
		เช้า	บ่าย	ดึก			
Tech	75%	2	1	1*	3	1	4
Ass.Tech	25%	1	-	-	1	1	2
รวม	100%	64%	24%	12%	4	2	6

เมื่อจัดเจ้าหน้าที่ 4 คน/วัน นำมาประเมินค่า Utilization ได้เป็น 103.31% ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด และผู้วิจัยได้สร้างแบบจำลองการทำงาน เพื่อทดสอบการเพิ่มประสิทธิภาพจากการเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 Awesim แสดงการทำงานของแผนกเอกซเรย์

จากนั้นทำการปรับปรุง ตามสมมุติฐานทางเลือกที่ดีที่สุด ในการเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ 2 คน คือนักรังสีเทคนิคผู้หญิง 1 คน และผู้ช่วยนักรังสีอีก 1 คนทำให้เวลารอทำเอกซเรย์นานน้อยที่สุดแบบเดิม คือ 269.454 นาที เหลือ 231.000 นาที คือลดลง 14% = 8 นาที คิวยาวที่สุด 45 คิว เหลือ 28 คิวนำอัตรากำลังคนที่ได้มาจัดตารางการทำงาน โดยคำนึงถึงปริมาณงานในแต่ละช่วงเวลาและค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด คือ 492,000 บาท จากนั้นจึงกลยุทธ์ด้านกำลังคนเพื่อการเติบโตขององค์กร จากการท่องเที่ยวด้านบริการสุขภาพ (Medical Tourism) ที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ความพึงพอใจของผู้ป่วย เป็นตัวชี้วัดที่ดีที่สุดสำหรับการจะประสบความสำเร็จในอนาคต Boston-based Bain Consulting รายงานไว้ว่าการปรับปรุงลำดับความพอใจของผู้ป่วยเพียง 5% สามารถทำกำไรเพิ่มให้กับบริษัทได้ถึง 25% ซึ่งถ้าจัดอัตรากำลังคนไม่เพียงพอต่องานนอกจากส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการแล้ว ยังส่งผลในด้านของความปลอดภัยด้วย

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า การคิดค่า Utilization ที่ถูกต้องสามารถนำไปใช้กำหนดอัตรากำลังคนที่เหมาะสมกับงานได้ โดยเกิดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานน้อยที่สุดและมีประสิทธิภาพมากที่สุดจากการทดสอบใน Awesim ซึ่งคาดว่า

จะทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจมากขึ้น และมีความปลอดภัยในการรับบริการซึ่งเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับองค์กร โดยจะสร้างผลกำไรขององค์กรให้เพิ่มขึ้น และการกำหนดกลยุทธ์ด้านกำลังคนเพื่อให้เกิดการพัฒนาความพร้อมของบุคลากร เพื่อสร้างความแตกต่าง และความสามารถในการแข่งขัน เพื่อการเติบโตขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. บุคลากรเป็นสิ่งสำคัญในการแข่งขันทางธุรกิจด้านการบริการ การลงทุนแข่งขันด้านเครื่องมือเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการเติบโตทางธุรกิจที่มีการแข่งขันสูง

2. วางกลยุทธ์ในระยะยาว เนื่องจากบุคลากรทางการแพทย์เป็นบุคลากรที่ขาดแคลน ต้องอาศัยประสบการณ์การทำงานสูง และเสี่ยงต่อการถูกฟ้องร้อง การลดจำนวนพนักงานเพื่อประโยชน์ในระยะสั้น จะทำให้เกิดผลกระทบในระยะยาวตามมาได้ เนื่องจากธุรกิจโรงพยาบาลเป็นธุรกิจที่อยู่ในช่วงเติบโต จึงควรสร้างกลยุทธ์การตลาดเพื่อเพิ่มลูกค้ามากกว่าการลดขนาดของกิจการ

3. ผู้รับบริการที่มารับบริการกับโรงพยาบาลเอกชน มีความคาดหวังในเรื่องความรวดเร็ว ความสะดวก สบาย และการบริการที่ดี เรื่องของราคาจะเป็นเรื่องที่ผู้รับบริการให้ความสำคัญน้อยกว่าความคาดหวังที่ผู้รับบริการต้องการได้รับ

4. เรื่องของมารยาท ควรจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับ การสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ การสร้างความประทับใจในการบริการ มารยาทในการสื่อสารกับผู้รับบริการ โดยให้ตระหนักถึงลูกค้าเป็นคนสำคัญอันดับแรก แผนกเอกซเรย์ต้องสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการมากที่สุด เพราะโรงพยาบาลเป็นธุรกิจแบบบริการ

5. ควรจัดแบบประเมินผลการทำงาน นแต่ละหน่อยงานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

6. ควรจัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับผู้รับบริการมากกว่าการสอบถามทุก ๆ 4 เดือน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้รับบริการได้รวดเร็วขึ้น และหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขเพื่อเพิ่มเติมประสิทธิภาพในการทำงาน

7. สร้างแรงจูงใจให้กับพนักงานให้เกิดความความกระตือรือร้นในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง และมีความภักดีต่อองค์กรให้มากขึ้น

8. โรงพยาบาล ควรประเมินหลังมีการใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานเพราะเป็นการลงทุนที่มีค่าใช้จ่ายสูง ซึ่งหากไม่ได้มีการใช้งานอย่างเต็มประสิทธิภาพ จะเกิดเป็นการลงทุนที่สูญเปล่า แล้วยังไม่เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานอีกด้วย

กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

การศึกษาพฤติกรรมของครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษา

A STUDY OF SENIOR PROFESSIONAL TEACHER BEHAVIOR AS A TEACHER'S PROFESSIONAL STANDARD IN PRIMARY SCHOOL UNDER THE OFFICE OF PHETCHABUN PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 3 AS PERCEIVED BY THE TEACHERS AND SCHOOL ADMINISTRATORS

เสาวลักษณ์ วีระพันธ์[1] ดร.ปรีชา บุญคมรัตน์[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

.....

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความคิดเห็น เปรียบเทียบความคิดเห็น และศึกษาข้อเสนอแนะของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อพฤติกรรมของครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครูผู้สอน 267 คน และผู้บริหารสถานศึกษา 87 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของ ลิเคอร์ท (Likert) ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .99 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานและทดสอบค่า Z-test แบบเป็นอิสระต่อกัน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows และกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า (1) ความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมของครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมของครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษในภาพรวมพบว่า ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีค่าความถี่สูงสุดสามลำดับแรก คือ ครูควรยึดมั่นในระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด ครูควรยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต และครูควรจัดทำผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ : พฤติกรรมของครู, การปฏิบัติงานของครู, ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

Abstract

The purposes of the research were to study and compare the opinions and to study the suggestions of the teachers and school administrators towards senior professional teachers' behaviors. The samples consisted of 267 teachers and 87 school administrators. The instrument was a five-point Likert rating scales questionnaire with reliability 0.99. Data analysis was done by 'Statistical Package for the Social Sciences' (SPSS) with basic statistics and Z-test (independent) at .05 level of significance. The research results have been found that (1) the overall and aspects of the opinions of the teachers and school administrators towards to the senior professional teacher's behavior were at high level, (2) The opinion comparisons of the teachers and school administrators towards to the senior professional teacher's behavior were difference at .05 level of significance, and (3) The top three suggestions at high frequency were teacher should adhere to a strict discipline, teachers should adhere to the principle of sufficiency economy to life and teachers should always make pre-test and post-test.

KEYWORDS : TEACHER BEHAVIOR, TEACHER PERFORMANCE, SENIOR PROFESSIONAL TEACHER

1. บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาชีวิตบุคคลและสังคมให้มีคุณภาพ มีความเจริญงอกงาม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ ความสำคัญของการศึกษาดังกล่าว ครูและความสามารถของครูเป็นตัวแปรสำคัญที่จะนำไปสู่การคาดหมายคุณภาพของผู้เรียนได้โดยตรง ดังนั้นครูจึงต้องมีการพัฒนาคุณภาพและระดับฝีมือ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู (ประวัติ พื้นผาสุข, 2549: 19) การให้ครูได้รับการเลื่อนวิทยฐานะจึงเป็นกระบวนการหนึ่ง ในการปฏิรูปวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง เพราะนอกจากจะช่วยสร้างขวัญ กำลังใจ และความภาคภูมิใจให้แก่ครูแล้ว ยังเป็นการช่วยส่งเสริม สนับสนุนคนดี คนเก่ง และสร้างครูให้เป็นผู้นำการปฏิรูปการเรียนรู้ ดังผลงานวิจัยของ อัฐพล อินต๊ะเสนา (2552: บทคัดย่อ) ที่พบว่า เมื่อครูเลื่อนวิทยฐานะเป็นครูชำนาญการพิเศษแล้ว ครูจะมีการพัฒนาตนเองในการแสวงหาความรู้ เพื่อเพิ่มพูนทักษะความรู้ ความสามารถของตนเองให้มากยิ่งขึ้น และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุญช่วย ภักดี (2552: บทคัดย่อ) ที่พบว่าคุณภาพการสอนของครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ด้านความสามารถทางวิชาการ ด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และด้านบุคลิกภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเลื่อนตำแหน่ง จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมของครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ในด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านผลการปฏิบัติงาน เพื่อจะได้ทราบระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อพฤติกรรมของครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ อีกทั้งเป็นแนวทางในการเสนอขอตำแหน่งครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษของครูที่ยังไม่มีตำแหน่งนี้ และเป็นแนวทางสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาในการปรับปรุงและพัฒนาพฤติกรรมของครูให้ดียิ่งขึ้น

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนที่ไม่มีตำแหน่งวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ และผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนที่มีครูตำแหน่งวิทยฐานะชำนาญการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 982 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเทียบตารางสำเร็จรูปของ เครซี่และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จากนั้นดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละอำเภอด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยการจับสลาก (Lottery Method) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน จำนวน 267 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 87 คน รวมทั้งสิ้น 354 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นกำหนดเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมของครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อพฤติกรรมของครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-End)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ศึกษาค้นคว้าข้อมูล หลักการ แนวคิดทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของครู บทบาทหน้าที่ครูและเกณฑ์การประเมินครู และสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นโดยกำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดในการทำวิจัย และดำเนินการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านผลการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การหาคุณภาพของเครื่องมือ ดำเนินการโดยการขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับขอบเขตที่กำหนดไว้ และดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบก่อนเบื้องต้น และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง ความครอบคลุม และความสมบูรณ์ของเนื้อหา จากนั้นหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา โดยข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 – 1.00

การนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) ดำเนินการโดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 จำนวน 30 คน โดยจำแนกตามตำแหน่งในสถานศึกษา เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง จึงได้จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย (1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) (2) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันนั้นใช้ค่า Z-test

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 354 คน เป็นครูผู้สอนจำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 75.40 และผู้บริหารสถานศึกษามีจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 24.60

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อพฤติกรรมของครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูพบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อพฤติกรรมของครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.08, S.D = 0.63) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำได้ดังนี้ พฤติกรรมด้านวินัย คุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.25, S.D. = 0.61) รองลงมา คือ พฤติกรรมด้านผลการปฏิบัติงาน ($\bar{X}$ = 4.02, S.D. = 0.68) และพฤติกรรมด้านความรู้ความสามารถ ($\bar{X}$ = 3.94, S.D. = 0.71) เป็นอันดับสุดท้าย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมของครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ความสามารถและด้านผลการปฏิบัติงาน ส่วนด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามที่เสนอข้อเสนอแนะจำนวน 87 คน จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 354 คน โดยพบว่า ด้านการมีวินัยมีผู้เสนอข้อเสนอแนะมากที่สุด (f = 87) รองลงมา คือ ด้านการประพฤติปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดี (f = 84) ด้านความรับผิดชอบในวิชาชีพ (f = 82) ด้านการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม (f = 80) ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพ (f = 77) ด้านผลงานทางวิชาการ (f = 75) ด้านผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (f = 73) ด้านการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะ (f = 70) และด้านการเป็นผู้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน (f = 69) ตามลำดับ

4. บทสรุป / สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาพฤติกรรมของครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยพฤติกรรมด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพมีค่าเฉลี่ยของระดับพฤติกรรมสูงที่สุด สอดคล้องกับข้อบังคับของคุรุสภาว่าด้วยแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพ พ.ศ. 2550 ที่กำหนดให้ครูผู้สอนต้องมีจรรยาบรรณของวิชาชีพครู 5 ส่วน ได้แก่ 1) จรรยาบรรณต่อตนเอง คือ ครูต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ 2) จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ คือ ครูต้องรักศรัทธาซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ 3) จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ คือ ครูต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจศิษย์และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า ครูต้องส่งเสริม ให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ 4) จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ คือ ครูควรพึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรมและสร้างความ

สามัคคีในหมู่คณะ และ 5) จรรยาบรรณต่อสังคม คือ ครูควรพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พัชรินทร์ มีพัฒน์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ครูมีสภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในระดับมาก และ คนึงใจ กฤษณา (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูตามความเห็นของผู้บริหารและครูอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อพฤติกรรมของครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานในโรงเรียนมีการกำหนดตำแหน่งบุคลากรในโรงเรียนออกเป็นสองตำแหน่ง คือ ตำแหน่งครูผู้สอนและตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งทั้งสองตำแหน่งจะมีบทบาทหน้าที่ภายในโรงเรียนต่างกัน คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการเพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญ คือ การวางแผนการจัดการองค์การ การนำและการควบคุม (สิริภูมิ แสงพลาย, www.kroobannok.com/7677, 15 ตุลาคม 2554) ส่วนครูผู้สอนมีบทบาทหน้าที่หลักในด้านการอบรมสั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะและนิสัยที่ดีงามให้แก่นักเรียน รวมถึงการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน ทุกด้าน (วิไล ตั้งจิตสมคิด: 142) รวมทั้งความแตกต่างของเกณฑ์การประเมินเพื่อเลื่อนวิทยฐานะของครูสายผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา ในการประเมินด้านสมรรถนะประจำสายงาน ตามกำหนดของสำนักงาน ก.ค.ศ.,(2553: 3, 9) ที่แตกต่างกันอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ครูผู้สอนและผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูแตกต่างกันได้ เนื่องจากสายงานผู้สอนจะเน้นการประเมินด้าน การออกแบบการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการชั้นเรียน ส่วนสายงานผู้บริหารเน้นด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ด้านการสื่อสารและการจูงใจ ด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร และด้านการมีวิสัยทัศน์ นอกจากนี้ความคาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษที่มีมากกว่าความคาดหวังที่ครูผู้สอนมีต่อครูผู้สอนด้วยกัน อาจเป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ทำให้ความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา มีความเห็นแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามจากผลงานวิจัยของ อัฐพล อินต๊ะเสนา (2552: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า เมื่อครูได้รับการเลื่อนวิทยฐานะครูชำนาญการ วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ และวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ ทำให้ครูมีการพัฒนาตนเอง พัฒนาผู้เรียน และพัฒนาวิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก และยังพบว่าเมื่อครูได้เลื่อนวิทยฐานะจะมีการพัฒนาตนเองในการหาความรู้เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ความสามารถของตนเองให้มากยิ่งขึ้น ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู การเลื่อนวิทยฐานะของครู ทำให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติ และเป็นที่ยอมรับของสังคมมากขึ้นเมื่อเทียบกับวิชาชีพอื่นๆ และยังส่งผลไปยังภาพลักษณ์ต่อความน่าเชื่อถือของสังคมอีกด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนจึงมีความเข้าใจและรับรู้ถึงพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูผู้สอนที่ได้รับวิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษได้มากกว่าผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คนึงใจ กฤษณา (2547: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยจำแนกตามสถานภาพนั้นมีความเห็นแตกต่างกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผล

ทำให้ความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมของครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 แตกต่างกัน

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาพฤติกรรมของครูดังนี้ ด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ (1) ครูควรยึดมั่นในระเบียบวินัยและควรปฏิบัติตามระเบียบราชการอย่างเคร่งครัด (2) ครูควรมีความขยัน อดทน อุตสาหะ มุ่งมั่นในการทำงานและควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ต่อนักเรียนและเพื่อนร่วมวิชาชีพ (3) ครูควรยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีพ และควรวางแผนการใช้เงิน (4) ครูควรมีความสุข พึงพอใจในวิชาชีพ และควรรักษาชื่อเสียงของอาชีพครู (5) ครูควรจัดทำแผนการสอนให้ครบ ทุกกลุ่มสาระวิชาและควรปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถ ด้านความรู้ความสามารถ (1) ครูควรมีความสามารถในการผลิตสื่อ นวัตกรรม ที่สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และควรมีศักยภาพในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย (2) ครูควรมีความตื่นตัวในการพัฒนาตนเองและมีการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ความสามารถอย่างสม่ำเสมอ และด้านผลการปฏิบัติงาน (1) ครูควรจัดทำผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนอย่างสม่ำเสมอ และควรพัฒนาผู้เรียนให้มีระดับคะแนน O-Net ระดับดีมาก (2) ครูควรพัฒนาผลงานและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการด้านการเรียนการสอนที่สามารถนำไปใช้ ได้จริง และควรจัดทำผลงานด้วยความรู้ความสามารถของตนอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.), สำนักงาน. *คู่มือการประเมินข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2553. (อัดสำเนา)

คนึงใจ กฤษณา. “การศึกษาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดฉะเชิงเทรา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, 2547.

บุญช่วย ภักดี. “การวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนและหลังการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ ตามการรับรู้ของผู้เกี่ยวข้อง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

ประวัติ พื้นผาสุข. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาความเป็นครู. เชียงใหม่: คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2549.

พัชรินทร์ มีพัฒน์. “สภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์, 2545.

วิไล ตั้งจิตสมคิด. *ความเป็นครู*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2554.

สิริภูมิ แสงพลาย. “บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษา.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: http://www.kroobannok.com/7677, 15 ตุลาคม 2554.

อัฐพล อินต๊ะเสนา. “การศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

สภาพและปัญหาการบริหารงานบุคลากรภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดลพบุรี

CURRENT STATE AND PROBLEMS OF ADMINISTRATION AS THE ADMINISTRATORS AND TEACHERS OPINIONS AT SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 5, LOPBURI

สุมิตรา ด้วงหิรัญ[1] **ดร.ปรีชา บุญคมรัตน์**[2] **และ รศ.คมคาย หมื่นสาย**[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคลากรภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษาและอายุราชการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือผู้บริหารและครูในสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดลพบุรี ปี 2554 จำนวน 341 คนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าซี (Z-test) ค่าเอฟ (F-test) และทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (scheff 'test) ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานบุคลากรภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานบุคลากร จำแนกตามตำแหน่งโดยรวมไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามเพศโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจำแนกตามอายุราชการโดยรวมไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานบุคลากรและข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุดคือด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งมีดังนี้ 1) การประเมินผลงานไม่เปิดเผยให้ผู้ถูกประเมินรับทราบในการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาตนเองและพัฒนางาน 2) การประเมินบ่อยเกินไปทำให้ครูทำแต่ผลงานการประเมิน 3) การประเมินผลงานเกิดอคติและเลือกปฏิบัติ 4)ไม่มีคู่มือตัวอย่างการประเมิน

คำสำคัญ : สภาพ, ปัญหา, การบริหารงานบุคลากรภายในสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to study and to compare the states and problems of personnel administration based on the school administrators opinions as classified by position, sex, educational qualification, and years of work at the secondary education service area office 5, Lop Buri. The samples were drawn from 341 administrators and teachers. The instrument used was a questionnaire with five rating scales and open-ended questions.

The statistics used in data analysis were basic statistics, Z-test, F-test, and pair test using the Scheffe's test. The results revealed that the states of the personnel administration based on the administrators' opinions were rated at a high level in overall. The comparison of the states of personnel administration showed no significantly difference. In overall and in each aspect, the comparison of the states of personnel administration as classified by sex was significantly different at the level of .05, as classified by educational qualification showed no significantly difference, and as classified by years of work also showed no significantly difference. The opinions regarding the problems of personnel administration and suggestions with the highest frequency were the evaluation of working performance including 1) the evaluation of working performance was kept secret, unable to inform the evaluated person to improve his/her work, 2) the frequent of evaluation made the teachers only focus on the work to be evaluated, 3) the evaluation was based on prejudice and bias, and 4) there was no sample or manual for evaluation.

KEYWORDS : CURRENT STATE, PROBLEMS, ADMINISTRATION

1. บทนำ

การพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญยิ่งขึ้นไปนั้น ย่อมต้องพัฒนาบุคคลก่อนเพราะถ้าบุคคลอันเป็นองค์ประกอบของส่วนรวมไม่ได้รับการพัฒนาแล้วส่วนรวมจะเจริญและมั่นคงได้ยากยิ่ง การที่บุคคลจะพัฒนาได้ก็ด้วยปัจจัยประการเดียวคือการศึกษา การศึกษานั้นแบ่งเป็นสองส่วนคือการศึกษาด้านวิชาการส่วนหนึ่งกับการอบรมบ่มนิสัยให้เป็นผู้มีจิตใจใฝ่ดีใฝ่เจริญ มีปกติ ละอายชั่วกลัวบาป ส่วนหนึ่ง การพัฒนาบุคคลจะต้องพัฒนาให้ครบถ้วนทั้งสองส่วน เพื่อให้บุคคลได้มีความรู้ไว้ใช้ประกอบการ และมีความดีไว้เกื้อหนุนการประพฤติปฏิบัติทุกอย่างให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควรและอำนวยผลเป็นประโยชน์ที่พึงประสงค์ (พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วันศุกร์ที่ 24 มกราคม 2540 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2551: 115) คนเป็นผู้ที่ใช้ปัจจัยในการบริหารอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเงิน วัสดุสิ่งของและวิธีการปฏิบัติงาน หากหน่วยงาน มีการบริหารงานบุคลากรที่ดี ก็จะสามารถดึงดูดผู้มีความรู้ความสามารถให้อยู่ปฏิบัติงานในหน่วยงานได้นาน หน่วยงานมีความเจริญก้าวหน้าดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ขั้นตอนการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ประชากรได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาในปีการศึกษา 2554 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดลพบุรี จำนวน 25 โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารจำนวน 56 คน ครูผู้ปฏิบัติการสอนจำนวน 285 คน รวมทั้งสิ้น 341 คน โดยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ R.V. Krejie และ D.W. Morgan

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารบุคลากรภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดลพบุรี ใน 5 ด้าน คือ การสรรหาบุคลากร การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน การพัฒนาบุคลากร การธำรงรักษาบุคลากร และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ

ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 4 ข้อ โดยถามเกี่ยวกับ ตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา และอายุราชการ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาการบริหารงานบุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคอร์ท (Likert) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ถามถึงปัญหาการบริหารงานบุคลากรทั้ง 5 ด้านคือการสรรหาบุคลากร, การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน, การพัฒนาบุคลากร,การธำรงรักษาบุคลากร และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นในการหาคุณภาพของเครื่องมือขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้เพื่อพิจารณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับขอบเขตที่กำหนดไว้

การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบ สอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบก่อนเบื้องต้น และมีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงและครอบคลุมความสมบูรณ์ของเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งทุกข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้อง 0.6 – 1.0 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามวิธีของครอนบาด (cronbach, 1990: 202-204) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบทางสถิติของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มโดยใช้การทดสอบ ซี (Z-test) สถิติทดสอบสมมติฐาน การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบ เอฟ (F-test : Analysis of Variance) และสถิติทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ด้วยวิธีการทดสอบรายคู่ของเชฟเฟ่ (Scheffe' s test)

3. ผลการวิเคราะห์

สรุปลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารจำนวน 56 คนส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 76.79 รองลงมาคือเพศหญิงจำนวน 13 คนคิดเป็นร้อยละ 23.21 ผู้บริหารมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 56 คนคิดเป็นร้อยละ 100 ผู้บริหารมีอายุราชการ 5-10 ปีมากที่สุดจำนวน 26 คนคิดเป็นร้อยละ 46.43 รองลงมาอายุราชการมากกว่า 10 ปีขึ้นไปจำนวน 18 คนคิดเป็นร้อยละ 32.14 น้อยที่สุดคือผู้บริหารที่มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 12 คนคิดเป็นร้อยละ 21.43 ส่วนกลุ่มตัวอย่างครูผู้ปฏิบัติการสอนจำนวน 285 คน เพศหญิงมีมากที่สุดจำนวน 172 คนคิดเป็นร้อยละ 60.36 รองลงมาครูผู้ปฏิบัติการสอนเพศชายจำนวน 113 คนคิดเป็นร้อยละ 39.64 ครูผู้ปฏิบัติการสอนมีวุฒิปริญญาตรีมากที่สุดจำนวน 201 คนคิดเป็นร้อยละ 70.00 รองลงมาครูผู้ปฏิบัติการสอนมีวุฒิสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 87 คนคิดเป็นร้อยละ 30.00 ครูผู้ปฏิบัติการสอนมีอาราชการ 5 – 10 ปี มากที่สุดจำนวน 168 คนคิดเป็นร้อยละ 58.95 รองลงมาครูผู้ปฏิบัติการสอนมีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปีจำนวน 85 คนคิดเป็นร้อยละ 29.82 น้อยที่สุดคือครูผู้ปฏิบัติการสอนมีอายุราชการมากกว่า 10 ปีขึ้นไปจำนวน 32 คนคิดเป็นร้อยละ 11.23

ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารบุคลากรภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดลพบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุด และรองลงไปตามลำดับมีดังนี้ ด้านการสรรหาบุคลากร ($\bar{X}$=3.85) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ($\bar{X}$=3.60) และด้านการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน ($\bar{X}$=3.58) ส่วนด้านการพัฒนาบุคลากร ($\bar{X}$=3.47) และด้านการธำรงรักษาบุคลากร ($\bar{X}$=3.32) อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารบุคลากรภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวมพบว่าผู้บริหารและครูในสถานศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านจำแนกตามตำแหน่งพบว่าผู้บริหารและครูในสถานศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 จำนวน 1 ด้านคือด้านการสรรหาบุคลากร ส่วนด้านการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการธำรงรักษาบุคลากรและด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ผู้บริหาร และครูในสถานศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานบุคลากรภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดลพบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมพบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่ามีจำนวน 2 ด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการสรรหาบุคลากร และด้านการธำรงรักษาบุคลากร ส่วนด้านการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรนั้นมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานบุคลากรภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดลพบุรี จำแนกตามอายุราชการโดยรวมพบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันแต่เมื่อพิจารณารายด้านจำแนกตามอายุราชการพบว่า มีจำนวน 3 ด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการธำรงรักษาบุคลากร และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ส่วนด้านสรรหาบุคลากร และด้านการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการธำรงรักษาบุคลากร และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อหาความแตกต่างกันโดยการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's test)

ผลปรากฏว่าด้านการพัฒนาบุคลากร จำแนกตามอายุราชการเมื่อนำมาเปรียบเทียบเป็นรายคู่พบว่าอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี ($\bar{X}$=3.52) กับอายุราชการ 5 – 10 ปี ($\bar{X}$=3.44) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนความคิดเห็นผู้ตอบแบบสอบถามอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี ($\bar{X}$=3.52) กับอายุราชการมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ($\bar{X}$=3.48) และระหว่างอายุราชการ 5 – 10 ปี ($\bar{X}$=3.44) กับอายุราชการมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ($\bar{X}$=3.48) ไม่แตกต่างกัน

ด้านการธำรงรักษาบุคลากร จำแนกตามอายุราชการ เมื่อนำมาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่าอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี ($\bar{X}$=3.33) กับอายุราชการมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ($\bar{X}$=3.45) และอายุราชการ5 – 10 ปี ($\bar{X}$=3.30) กับอายุราชการมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ($\bar{X}$=3.45) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี ($\bar{X}$=3.33) กับอายุราชการ 5 – 10 ปี ($\bar{X}$=3.30 ไม่แตกต่างกัน)

ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร จำแนกตามอายุราชการ เมื่อนำมาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่าอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี ($\bar{X}$=3.60) กับอายุราชการมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ($\bar{X}$=3.52) และอายุราชการ 5 – 10 ปี ($\bar{X}$=3.61) กับอายุราชการมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ($\bar{X}$=3.52) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี ($\bar{X}$=3.60) กับอายุราชการ 5 – 10 ปี ($\bar{X}$=3.61) ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคลากรภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดลพบุรี พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 97 คนจากกลุ่มตัวอย่าง 341 คนที่เสนอความ

คิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาบริหารงานบุคลากรภายในสถานศึกษาได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านปัญหาการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอยู่ในอันดับมากที่สุด

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารบุคลากรภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมพบว่าผู้บริหารและครูในสถานศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารบุคลากรภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดลพบุรี จำแนกตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านจำแนกตามเพศ พบว่า มีจำนวน 4 ด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการสรรหาบุคลากร ด้านการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการธำรงรักษาบุคลากร ส่วนด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรนั้น มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานบุคลากรภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดลพบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมพบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานบุคลากรภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดลพบุรี จำแนกตามอายุราชการโดยรวมพบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคลากรภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดลพบุรีมีดังนี้ 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรดำเนินการให้รวดเร็วกว่านี้ในการจัดสรรอัตรากำลังเนื่องจากสถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก และขนาดกลางเมื่อมีการสับเปลี่ยนโยกย้ายบุคลากรอัตรากำลังที่จะได้คืนมาค่อนข้างล่าช้าทำให้เป็นปัญหาในระบบการเรียนการสอน 2. ผู้บริหารและคณะกรรมการที่ถูกแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการการประเมินบุคลากรควรประเมินเชิงประจักษ์ในการทำงานมากกว่าการพิจารณาในความชอบส่วนบุคคล 3. ผู้บริหารควรมีนโยบายฝึกบุคลากรก่อนเข้าปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และเข้าใจในการทำงานที่บุคลากรต้องรับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1. ควรมีการศึกษาปัญหาการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาในการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่มีผลต่อการพัฒนาระดับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอนในสถานศึกษา และส่งผลต่อระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนระดับชาติ (O-NET) 2. ควรมีการศึกษาปัญหาการประเมินผลงานของบุคลากรในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. *พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการส่งเสริมความซื่อสัตย์สุจริต*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, 2551.

Cronbach, L.J. *"Essentials of psychological testing."* New York: Harpercollins, 1990.

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของครู

THE ROLE OF SCHOOL ADMINISTRATORS RELATED TO INTERNAL SUPERVISION IN PRIMARY SCHOOL UNDER THE OFFICE OF PHETCHABUN PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 3 AS PERCEIVED BY THE TEACHERS

วนิดา บุญกว้าง[1] ดร.ปรีชา บุญคมรัตน์

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เปรียบเทียบ และศึกษาข้อเสนอแนะ ตามความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาคือ ครูผู้สอนจำนวน 248 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแจกแจงความถี่ ทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยทดสอบค่าซี (Z-test) ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และวิธีทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's method) ผลการวิจัยพบว่า (1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) ผลการเปรียบเทียบระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ข้อเสนอแนะ มีดังนี้ คือ ผู้บริหารควรมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ควรมอบหมายงานและแบ่งงานตามความสามารถและความถนัด ควรให้ขวัญและกำลังใจเสมอภาคและเท่าเทียมกันทุกคน ควรมีการประเมินอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และควรมองโลกในแง่ดี

คำสำคัญ : บทบาท, ผู้บริหารสถานศึกษา, การนิเทศภายในโรงเรียน

Abstract

The purposes of the research were (1) to study the roles of school administrators related to internal supervision in primary school under the office of Phetchabun primary education service area 3 as perceived by the teachers, (2) to compare opinions of the teachers by sex, levels of education and work experiences, and (3) to study the suggestions and guidance to improve the roles of school administrators related to internal supervision in primary school. The samples were drawn from 248 teachers. The instruments was a 5-level rating scales questionnaire. The reliability was

0.94. The Statistics used for analyzing the data were mean, percentage, standard deviation, frequency, Z-test, One-way ANOVA and the Scheffe's method. The research results were found as follows; (1) the overall and specifically roles of school administrators related to the internal supervision in primary school were at high level. (2) The comparisons of the roles of school administrators related to the internal supervision in primary school were not difference as classified by sex and work experience. However, the perceptions of the teachers classified by levels of education were difference at a 0.05 significant level. (3) The suggestions were that the school administrators should be academic leaders, should assign jobs according to ability and aptitude, should boost the morale equally to all people, should do work evaluation consistently and should be optimistic.

KEYWORDS : ROLE, SCHOOL ADMINISTRATORS, INTERNAL SUPERVISION IN PRIMARY SCHOOL

1. บทนำ

การศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันมุ่งให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และมีพัฒนาการทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิต และมีความสุข (กรมวิชาการ, 2544: 1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 22 กำหนดแนวทางในการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญ โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ สร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น บุคลากรสำคัญที่จะเป็นผู้ปฏิบัติภารกิจหลักนี้ให้บรรลุผล คือ ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรวมพลังของครูที่มีความแตกต่างกันนี้ให้สามารถปฏิบัติภารกิจของตน คือ การสอนจนประสบความสำเร็จ การนิเทศ ภายในโรงเรียนโดยความร่วมมือของครูทุกคนในโรงเรียน จึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541: 2) การพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษานั้น เครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่งคือ การนิเทศการศึกษา เพราะการนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ให้แนวคิดไว้ว่า คุณภาพทางการศึกษาจะเกิดขึ้นได้ และมีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยกระบวนการสำคัญ 3 ประการ คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการใดๆ ที่ทำให้ครูมีความพึงพอใจ และมีกำลังใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาการดำเนินงานใดๆ ของโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานของโรงเรียน (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, ม.ป.ป.: 41-44) ด้วยเหตุดังกล่าว การนิเทศภายในโรงเรียน จึงเป็นภารกิจสำคัญอย่างหนึ่งของโรงเรียนและผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปฏิบัติ ซึ่งในปัจจุบันการนิเทศภายในได้ถูกละเลยไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของครู

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร คือ ครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 จำนวน 104 โรงเรียน ทั้งหมด 696 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูผู้สอนจำนวน 248 คน โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์ ทำการแบ่งแบบชั้นภูมิ โดยดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละอำเภอ แล้วจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำเป็นแบบสอบถาม จำนวน 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสำรวจรายการ (Check List) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 5 ด้าน ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางปรับปรุงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอน 2. ด้านการจัดการบริหารงานบุคคล 3. ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ 4. ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานการสอน 5. ด้านมนุษยสัมพันธ์

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นสร้างแบบสอบถามโดยการกำหนดประเด็นให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้เพื่อพิจารณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับขอบเขตที่กำหนดไว้

การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบก่อนเบื้องต้น และมีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ที่รอบรู้เฉพาะเรื่อง (Subject Matter Specialist) จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงและครอบคลุมความสมบูรณ์ของเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ ซึ่งทุกข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้อง 0.6 – 1.0

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามวิธีของครอนบาช

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for windows (Statistical Package for Social Science) โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามเพศ โดยใช้การทดสอบค่าซี (Z-test) เปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's method)และวิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิดโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา โดยแยกเป็นประเด็นและสรุปตามความถี่ (Frequency)

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 66.10 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 33.90 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับ

ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 81.10 รองลงมาคือสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 16.90 ต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 2.00 ตามลำดับ และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป

คิดเป็นร้อยละ 76.60 รองลงมาคือ 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.10 และ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.30 ตามลำดับ

จากการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ครูผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียน โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.08 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงบทบาทด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านการเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอนและด้านมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.15 รองลงมาคือ ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ มีค่าเฉลี่ย 4.05 ด้านการจัดการบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ย 4.04 และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานการสอน มีค่าเฉลี่ย 4.03 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน พบว่า (1) ด้านการเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.15 เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่า บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 4.39 (2) ด้านการจัดการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.04 เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่า บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อปฏิบัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.27 (3) ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.05 เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่า บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ แสดงความยินดีกับความสำเร็จต่อเพื่อนร่วมงาน มีค่าเฉลี่ย 4.28 (4) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.03 เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่า บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูรู้จักประเมินผลงานของตนเอง มีค่าเฉลี่ย 4.17 (5) ด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.15 เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่า บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีกิริยามารยาทที่ดี น่านับถือและใช้วาจาที่เหมาะสมกับบุคคล มีค่าเฉลี่ย 4.25

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน

ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่า เพศชายหรือเพศหญิงเป็นมนุษย์มีทุกอย่างเหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นสมอง ร่างกาย และความคิดเห็นสอดคล้องกับสันต์ สุขสีทอง (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการนิเทศภายในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า

มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน คือด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานการสอน ส่วนด้านการเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดการบริหารงานบุคคล และด้านมนุษยสัมพันธ์ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อหาความแตกต่างกันเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's method) ได้ผลดังนี้ คือ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามวุฒิการศึกษา ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ โดยการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี กับครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามวุฒิการศึกษา ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานการสอน โดยการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี กับครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงาน คือ 0 – 5 ปี 6 – 10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่า การแสดงความคิดเห็นมักใช้ประสบการณ์ในปัจจุบันที่เป็นอยู่ มากกว่าประสบการณ์ในอดีต ดังนั้น ประสบการณ์ในการทำงาน จึงไม่ใช่ตัวแปรสำคัญในการแสดงความคิดเห็น สอดคล้องกับกมลเทพ ลำเหลือ (2552: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาทักษะการนิเทศของผู้ที่ทำหน้าที่การนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการนิเทศของผู้นิเทศ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางปรับปรุงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 (1) ด้านการเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอน พบว่า อันดับ 1 คือ ควรมีความเป็นผู้นำทางวิชาการและแนะนำเพิ่มพูนความรู้ให้แก่คณะครู อันดับ 2 คือ ควรเป็นที่ปรึกษาให้แก่คณะครูในการจัดการเรียนการสอน และแก้ปัญหาร่วมกัน อันดับ 3 คือ ควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน (2) ด้านการจัดการบริหารงานบุคคล พบว่า อันดับ 1 คือ ควรมอบหมายงานและแบ่งงานตามความสามารถและความถนัด อันดับ 2 คือ ควรมอบหมายงานอย่างชัดเจน อันดับ 3 คือ ควรมีการวางแผนอัตราครูให้เพียงพอต่อการสอน (3) ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ พบว่า อันดับ 1 คือ ควรให้ขวัญและกำลังใจเสมอภาคและเท่าเทียมกันทุกคน อันดับ 2 คือ ควรยกย่อง ชมเชยเมื่อทำความดีทั้งในโรงเรียนและชุมชน อันดับ 3 คือ ควรให้กำลังใจในการทำงานและเสริมแรงเป็นประจำ (4) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานการสอน พบว่า อันดับ 1 คือ ควรมีการประเมินอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ อันดับ 2 คือ ควรประเมินผลการทำงานด้วยความยุติธรรมและเป็นมาตรฐานเดียวกัน อันดับ 3 คือ ควรมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน (5) ด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า อันดับ 1 คือ ควรมองโลกในแง่ดี เห็นอกเห็นใจและห่วงใยเพื่อนร่วมงาน อันดับ 2 คือ ควรมีความเป็นกันเองกับทุกคน อันดับ 3 คือ ควรมีความยิ้มแย้ม แจ่มใสกับทุกคน

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อ

พิจารณารายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ปฏิบัติบทบาทด้านการเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอนและด้านมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา

โดยภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน คือด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานการสอน

ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ผลการวิจัยพบว่า ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งได้จากครูผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ด้าน ดังนี้

ด้านการเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะที่ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอมากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเป็นผู้นำทางวิชาการและแนะนำเพิ่มพูน ความรู้ให้แก่คณะครู รองลงมา คือ ควรเป็นที่ปรึกษาให้แก่คณะครูในการจัดการเรียนการสอน และแก้ปัญหาร่วมกัน

ด้านการบริหารจัดการงานบุคคล ข้อเสนอแนะที่ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอมากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายงานและแบ่งงานตามความสามารถและความถนัด รองลงมา คือ ควรมอบหมายงานอย่างชัดเจน

ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ ข้อเสนอแนะที่ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอมากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ขวัญและกำลังใจเสมอภาคและเท่าเทียมกันทุกคน รองลงมา คือ ควรยกย่อง ชมเชยเมื่อทำความดีทั้งในโรงเรียนและชุมชน

ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานการสอน ข้อเสนอแนะที่ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอมากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประเมินอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ รองลงมา คือ ควรประเมินผลการทำงานด้วยความยุติธรรมและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

ด้านมนุษยสัมพันธ์ ข้อเสนอแนะที่ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอมากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมองโลกในแง่ดี เห็นอกเห็นใจและห่วงใยเพื่อนร่วมงาน รองลงมา คือ ควรมีความเป็นกันเองกับทุกคน

เอกสารอ้างอิง

กมลเทพ ลำเหลือ. “การศึกษาทักษะการนิเทศของผู้ที่ทำหน้าที่การนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2552.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2544.

สันต์ สุขสีทอง. “การนิเทศภายในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2548.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. *การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างเป็นระบบ*. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ , 2541.

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. *เอกสารชุดการประกันคุณภาพการศึกษา เล่ม 1-4*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาพลาดพร้าว, 2542.

การบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

THE INTERNAL QUALITY ASSURANCE SYSTEM MANAGEMENT UNDER THE OFFICE OF PHETCHABUN PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 3

สาหร่าย ศิริลา[1] ดร.ปรีชา บุญคมรัตน์[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 (2) เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงานในสถานศึกษาและขนาดของสถานศึกษา และ (3) ศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 132 คนและครูผู้สอน จำนวน 317 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าซี (Z-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's method) ผลการวิจัยพบว่า (1) การบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตาม ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงานในสถานศึกษาและขนาดของสถานศึกษาไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ (3) ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรมีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 2) สถานศึกษาควรจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกัน 3) บุคลากรในสถานศึกษาควรได้รับการสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมและศึกษาดูงานด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ควรมีการปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ และ 5) ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ, ระบบประกันคุณภาพภายใน

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the internal quality assurance system management under the office of Phetchabun primary education service area 3, (2) to compare opinions about the internal quality assurance system

management classified by operational status in school and size of school, and (3) to study suggestions of the internal quality assurance system management. The samples used in the research were 132 administrators and 317 teachers. The research instrument was a questionnaire with reliability coefficient 0.93. The statistics used in the research were frequency, percentage, mean, standard deviation, Z-test, F-test and the Scheffe's method. The research results indicated that (1) the internal quality assurance system management according to the opinions of school administrators and teachers at the overall and aspects were at high level. (2) There is no significant difference on the comparisons of opinions about the internal quality assurance system management classified by operational status in school and size of school. (3) The top five high frequency suggestions were 1) the administrators to monitor the educational quality continually, 2) the school should make the operation plan and the education development plan to be conformed, 3) the school personnel should be supported in training and in studying the educational quality development, 4) the projects' operations or activities should be carried out according to the plan, and 5) the stakeholders should participate in the specification of the educational standards.

KEYWORDS: MANAGEMENT, INTERNAL QUALITY ASSURANCE SYSTEM

1. บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554: 1) กำหนดไว้ว่า "มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา" เป็นภารกิจสำคัญหมวดหนึ่งที่สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการ อันนำไปสู่การจัดทำกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 โดยใน ปีพ.ศ.2552–2561 กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554: 7) ได้กำหนดเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ไว้ 3 ประเด็นหลัก คือ 1) การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และมาตรฐานการเรียนรู้ของคนไทย 2) การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และ 3) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในหมวดที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 หมวด 2 ข้อ 14 เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพได้พัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก, 2553: 17)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จากสถานศึกษาของรัฐ จำนวน 196 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2554 โดยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (R.V.Krejcie and D.W. Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 449 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 132 คน และครูผู้สอน จำนวน 317 คน โดยดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละอำเภอ ด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น แบ่งเป็น 3 ตอน คือตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูล หลักการ แนวคิดทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น โดยกำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดในการทำวิจัย และดำเนินการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้ขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องกับขอบเขตที่กำหนดไว้ และดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา โดยข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 – 1.00

การทดลองใช้ (Try out) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 2 จำนวน 30 คน โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient Method) ของครอนบาค (Cronbach) (เกียรติสุดา ศรีสุข, 2552: 144) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.93 ซึ่งมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง จึงจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าซี (Z-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's method)

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 449 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 29.40 และครูผู้สอน จำนวน 317 คน คิดเป็นร้อยละ 70.60 แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจากสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 34.74 สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 38.98 และสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 26.68

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.23 – 4.03 โดยด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.23, S.D. =

0.45) ลำดับต่อมา คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 0.47) ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ($\bar{X}$ = 4.13, S.D. = 0.49) ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ($\bar{X}$ = 4.12, S.D. = 0.45) ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X}$= 4.11, S.D. = 0.47) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.07, S.D. = 0.45) ส่วนลำดับสุดท้ายมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากันจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}$= 4.03, S.D. = 0.47)

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 จำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงานในสถานศึกษา โดยรวมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบหาความแตกต่างโดยการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method) พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ และระหว่างสถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความคิดเห็นผู้ตอบแบบสอบถามระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็ก กับสถานศึกษาขนาดกลาง ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 97 คนได้เสนอข้อเสนอแนะ โดยเรียงลำดับตามจำนวนความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถามจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ มีผู้ให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 97 คน ข้อเสนอแนะที่มีผู้เสนอมากที่สุด คือ บุคลากรควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีผู้ให้ข้อเสนอแนะจำนวน 93 คน ข้อเสนอแนะที่มีผู้เสนอมากที่สุด คือ ผู้บริหารควรมีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามีผู้ให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 92 คน ข้อเสนอแนะที่มีผู้เสนอมากที่สุด คือ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา มีผู้ให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 89 คน ข้อเสนอแนะที่มีผู้เสนอมากที่สุด คือ สถานศึกษาควรจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกัน ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีผู้ให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 85 คน ข้อเสนอแนะที่มีผู้เสนอมากที่สุด คือ การดำเนินงานในโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ควรปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน มีผู้ให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 85 คน ข้อเสนอแนะที่มีผู้เสนอมากที่สุด คือ ผู้บริหารควรให้บุคลากรทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานประจำปี ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีผู้ให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 76 คน ข้อเสนอแนะที่มีผู้เสนอมากที่สุด คือ บุคลากรในสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการประเมินคุณภาพภายใน และด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพ

การศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีผู้ให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 72 คน ข้อเสนอแนะที่มีผู้เสนอมากที่สุด คือ บุคลากรในสถานศึกษาควรได้รับการสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมและศึกษาดูงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4. บทสรุป / สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาการบริหารจัดการระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงานในสถานศึกษาและจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัย ทำให้ค้นพบข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กล่าวคือ สถานศึกษาควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกๆ ฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วมในดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและชัดเจน ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกันเพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมต่างๆ เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ มีการส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรในสถานศึกษาให้เข้ารับการอบรม ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และศึกษาดูงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจและพัฒนาศักยภาพความสามารถในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รวมถึงการพัฒนาความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาระบบบริหารและสารสนเทศ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรมีกระบวนการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยควรนำเทคนิควิธีและกระบวนการบริหารที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา มาใช้ในการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพการอย่างต่อเนื่อง และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรเข้ามาดูแลช่วยเหลือและกำกับติดตามสถานศึกษาในการดำเนินการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

เกียรติสุดา ศรีสุข. *ระเบียบวิธีวิจัย*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์ครองช่าง, 2552.

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก, สำนักงาน. *รายงานผลการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยใช้การนิเทศแบบสอนแนะ (Coaching)*. นครนายก: ม.ป.ท., 2553.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนัก. *แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2554.

ความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

TEACHER'S SELF-DEVELOPMENT NEEDS IN PRIMARY SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF PHETCHABUN PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 3

ณัฐธิดา ปานโยมา[1] รศ.ทิพวรรณ จันทรสถิตย์[2] และ ดร.แขก มูลเดช[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

[3] คณบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 เพื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ ครู จำนวน 318 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตรส่วนประมาณค่าสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้ค่า F-test

ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ การสร้างผลงานทางวิชาการ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การประชุมสัมมนา และการศึกษาต่อ (2) การเปรียบเทียบระดับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครู จำแนกตามอายุและประสบการณ์การทำงานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามระดับการศึกษาครูมีความต้องการไม่แตกต่างกัน (3) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาตนเองของครู คือการฝึกอบรมด้านการเรียนการสอนและเนื้อหาที่มีคุณภาพมากที่สุด

คำสำคัญ : ความต้องการ, การพัฒนาตนเอง, ครู

Abstract

The objectives of the research were to study the level of teachers' self-development needs in primary schools under the Office of Phetchabun Primary Education Service Area Office 3, to the compare the level of self-development needs of teachers and to study the suggestions on self-development of teacher needs. The sample were drawn from 318 teachers. The instrument was a rating scales questionnaire. The Statistics for analyzing the data were percent, mean, standard deviation, and F-test of hypothesis.

The results showed that. (1) The level of teachers' self-development needs in primary schools under the Office of Phetchabun Primary Education Service Area Office 3 in overall and in 5 aspects were at high level, which were ranked

as follows; academic works creating, training, field trip studying, seminar attending and continue studying. (2)The level of teacher self-development needs according to age and experience were significantly different at statistical level of .05, but there is no different in the levels of education. (3)The suggestions for self-development of teachers were the best quality of trainings on teaching, learning, and contents.

KEYWORDS: NEEDS, PERSONAL DEVELOPMENT, TEACHER

1. บทนำ

คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและสังคมไทยจึงให้ความสำคัญลำดับสูงกับการพัฒนาคุณภาพคนเนื่องจาก คน เป็นทั้งเป้าหมายสุดท้ายที่รับผลประโยชน์และผลกระทบ ขณะเดียวกันก็เป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุล ในทาง เดียวกันการจัดการศึกษาจะมีคุณภาพบังเกิดผลตามแนวทางที่วางไว้นั้น ต้องอาศัยครูเป็นกำลังสำคัญ เพราะครูเป็นตัวจักรในการกำกับกระบวนการเรียนการสอน เพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาคนให้มีความสอดคล้องกับแนวโน้มของสังคมและประเทศชาติที่กำลังเปลี่ยนแปลง และการดำเนินงานของโรงเรียนจะสัมฤทธิ์ผลได้ด้วยดี จำเป็นต้องมีครูที่มีความรู้ ความสามารถด้านต่างๆ ช่วยปฏิบัติงานในโรงเรียนให้ได้ผลตามเป้าหมายที่วางไว้

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนาครูที่ต่อเนื่องและมีความหลากหลายด้วยวิธีการต่างๆ จะมีส่วนสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของงาน และเพิ่มศักยภาพของครู ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ซึ่งทำให้ทราบความคิดเห็นและความต้องการของครูที่มีต่อการพัฒนาครูของโรงเรียนประถม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 และเป็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาครูต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 4 อำเภอ รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,790 คน โดยกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ใน การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

ครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 ที่กำหนดขนาดขึ้นโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน(Krejcie and Morgan, 1970 : 608-609)ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 318 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับระดับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 103) และ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษาต่อ ด้านการฝึกอบรม ด้านการประชุมสัมมนา ด้านการศึกษาดูงาน และด้านการสร้างผลงานทางวิชาการ โดยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิดและแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรประมวลเข้าด้วยกัน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ศึกษาและสังเคราะห์ในขั้นต้นของความต้องการในการพัฒนาตนเองของครู เพื่อกำหนดตัวแปรและข้อรายการ นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและสังเคราะห์ในขั้นต้นความต้องการในการพัฒนาตนเองของครู นำมาวิเคราะห์ข้อมูลและเนื้อหา และสังเคราะห์ประมวลความคิดเห็นกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ได้ข้อรายการที่เหมาะสม โดยพิจารณา ให้ครอบคลุมเนื้อหาของแต่ละด้านให้เหมาะสมและดีที่สุด โดยกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อสร้างคำถามให้ครอบคลุมถึงความต้องการในการพัฒนาตนเอง เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้เพื่อพิจารณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับขอบเขตที่กำหนดไว้

การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบ สอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบก่อนเบื้องต้น และมีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงและครอบคลุมความสมบูรณ์ของเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งทุกข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้อง 0.60 -1.0

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามวิธีของครอนบาค (L S. Cronbatch) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.94

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์ระดับความต้องการทั้งหมด ที่มีผลต่อความต้องการในการพัฒนาตนเองของครู โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้ LSD (Fisher's Least Significant Difference)

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

สรุปลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 67.90 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 83.30 และประสบการณ์การทำงานอยู่ในช่วง 21 ปีขึ้นไป จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 56.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมระดับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การสร้างผลงานทางวิชาการ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การประชุมสัมมนา และ การศึกษาต่อ

ผลการเปรียบเทียบระดับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 จำแนกตาม อายุ โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า มีจำนวน 4 ด้าน ที่มีระดับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการศึกษาต่อ ด้านการฝึกอบรม ด้านการประชุมสัมมนา และด้านการศึกษาดูงาน ส่วนด้านการสร้างผลงานทางวิชาการที่ระดับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูระหว่างช่วงอายุ 22-30 ปี 31-35 ปี และ 36-40 ปี มีความต้องการในการพัฒนาตนเองมากกว่าผู้ที่มีช่วงอายุ 41ปีขึ้นไป

ผลการเปรียบเทียบระดับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 จำแนกตาม ระดับการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ในแต่ละด้านมีระดับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบระดับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ระดับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูช่วงอายุประสบการณ์ระหว่าง 11-15 ปี และ 16-20 ปี มีความต้องการในการพัฒนาตนเองมากกว่าผู้ที่มีช่วงอายุประสบการณ์ระหว่าง 21 ปีขึ้นไป

ข้อเสนอแนะ ครูมีความต้องการด้านการฝึกอบรมมากที่สุด รองลงมาคือ การศึกษาดูงานด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

อภิปรายผล จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังต่อไปนี้ (1) ระดับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 โดยรวมมีระดับความต้องการในการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก รวมถึงรายด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เช่นเดียวกัน การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าครูมีจิตสำนักที่ดีต่ออาชีพของตน ต้องการจะพัฒนาตนเองให้เป็นครูมืออาชีพมากกว่าการมีอาชีพเป็นครูเพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานการทำงานของตนเองให้เหมาะสม เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพครู เมื่อมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาทำให้เกิดความชำนาญในงานที่ทำมีการพัฒนางานอยู่ตลอดเป็นผลดีต่อตนเอง ในด้านการสร้างผลงานทางวิชาการทำให้ได้รับวิทยฐานะส่งผลต่อความก้าวหน้าในหน้าที่ที่สูงขึ้นและยังได้ค่าตอบแทนเพิ่มขึ้นทำให้มีรายได้ในแต่ละเดือนเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คนึงนิจ สีดา (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มปลวกแดงพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนโดยรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านปรากฏว่ามีความต้องการในการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากทุกด้าน (2) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 เมื่อจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า อายุและประสบการณ์การทำงานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณิการ์ วิขัมภประหาร (2539 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการในการพัฒนาตนเองของข้าราชการในมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างคือ ข้าราชการในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการมีความต้องการในการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก และข้าราชการที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความต้องการในการพัฒนาตนเองแตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาไม่มีความแตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันแต่มีความต้องการในการพัฒนาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพเหมือนกัน และลักษณะของความรู้ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานเหมือนกัน ดังนั้นครูในทุกระดับการศึกษา จึงมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง เพื่อยกระดับมาตรฐานตนเองให้เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เชาวฤทธิ์ ขำเหลิ่ง (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 345 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีการพัฒนาตนเองด้านความรู้ด้านวิชาชีพและเจตคติไม่แตกต่างกัน (3) ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม พบว่า ข้อเสนอแนะด้านการฝึกอบรมมีมากที่สุด โดยเน้นการฝึกอบรมด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีระยะเวลาและคุณภาพของเนื้อหาการอบรมข้อเสนอแนะ อันดับรองลงมา คือ ข้อเสนอแนะด้านการศึกษาดูงานโดยเฉพาะการศึกษาดูงานด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีที่มีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและการดำรงชีวิต และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านการสร้างผลงานทางวิชาการมีการเสนอแนะน้อยที่สุด ซึ่งมีความเท่ากันกับด้านการประชุมสัมมนา แสดงให้เห็นว่าการสร้างผลงานทางวิชาการ ซึ่งหมายรวมถึงการสร้างผลงานทางวิชาการเพื่อมีหรือเลื่อนวิทยฐานะ มีความสัมพันธ์เท่ากับการประชุมสัมมนา และเมื่อพิจารณาความถี่ของแต่ละข้อเสนอแนะมีความใกล้เคียงกัน

สรุปได้ว่า ความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน จะเห็นว่าผู้ที่มีระดับอายุและประสบการณ์น้อยย่อมมีความต้องการในการพัฒนาตนเองสูงกว่ากลุ่มที่มีอายุและประสบการณ์มาก เมื่อจำแนกตามอายุและประสบการณ์การทำงานจึงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ .05 และเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง ความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 มีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการพัฒนาตนเองของครู ศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูกลุ่มที่มีอายุและประสบการณ์สูง เพื่อเป็นการพัฒนาครูต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรรณิการ์ วิขัมภประหาร. “การศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของข้าราชการในมหาวิทยาลัยขอนแก่น”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2539.

คนึงนิจ สีดา. “ความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มปลวกแดงพัฒนาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554.

เชาวฤทธิ์ ขำเหล็ง. “การพัฒนาตนเองของครูประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.

บุญชม ศรีสะอาด. *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.

Krejcie, Robert V., & Morgan, Earyle W. “ Educational and psychological measurement.” Minisota : Minisota University, 1970 : 608-609.

พฤติกรรมภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและแบบแลกเปลี่ยน ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์

BEHAVIOR OF TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP AND TRASACTIONAL LEADERSHIP OF PRIVATE SCHOOLS ADMINISTRATORS IN PHETCHABUN PROVINCE.

วันวิสาข์ พันธ์อาทิตย์[1] รศ.ทิพวรรณ จันทรสถิตย์[2] และ ดร.แขก มูลเดช[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

[3] คณบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมและเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและแบบแลกเปลี่ยนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ 48 โรงเรียน ๆ ละ 2 คน รวมจำนวน 96 คน แบ่งเป็น ผู้รับใบอนุญาต 48 คน และผู้อำนวยการ 48 คน เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้มี 1 ฉบับ เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและแบบแลกเปลี่ยนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน โดยดัดแปลงมาจากแบบทดสอบ MLQ-6S (Multifactor Leadership Questionnaire) ของ Bass and Avolio

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ มีพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนอยู่ในระดับมาก (2) จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้รับใบอนุญาตและผู้อำนวยการพบว่าระดับความคิดเห็นของผู้อำนวยการและผู้รับใบอนุญาตโดยรวมมีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ : พฤติกรรม, ภาวะผู้นำ, แบบเปลี่ยนสภาพ, แบบแลกเปลี่ยน

Abstract

The purpose of this research is to study and compare the level of opinion leadership behavior change and exchange of private schools in Phetchabun Province. Population used in this study Director in Phetchabun Province 48 students each, two people, including 96 who is a licensee 48 and director of the 48 subjects used in this study is a guide to the behavior, leadership changes and Share of Private School Administrators is adapted from the MLQ-6S (Multifactor Leadership Questionnaire) of Bass and Avolio.

The results showed that (1) A private school in Phetchabun Province behavior change in leadership at a highlevel (2) A comparative analysis of opinion between the licensee and the director of the opinion of the director and the licensee.

KEYWORDS : BEHAVIOR, LEADERSHIP, AND CHANGE, EXCHANGE

1. บทนำ

ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ด้านภาวะผู้นำเสียใหม่ จากภาวะผู้นำแบบเก่าที่เน้นการใช้คำสั่งและการกำกับควบคุม ผู้นำ มักบริหารงานเดิมซ้ำแล้วซ้ำอีก จนกระทั่งกลายเป็นงานประจำและพยายามรักษาสภาพเดิมที่ดีอยู่แล้วเอาไว้ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างถูกต้อง โดยจะมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การเท่านั้น ปรับเปลี่ยนสู่ภาวะผู้นำแบบใหม่ ที่มุ่งเน้นผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ มีมุมมองที่กว้างไกล ทันโลกทันเหตุการณ์ มีความยืดหยุ่น และพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงในอนาคต นอกจากนี้ ผู้นำยังจะต้องเป็นผู้ที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องในองค์การ เพื่อนำองค์การไปสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ในอนาคต สำหรับโรงเรียนเอกชนเป็นองค์การทางสังคมองค์การหนึ่ง ที่มีภาวะหน้าที่ให้บริการทางการศึกษา ซึ่งควรจะต้องรับผิดชอบทั้งด้านคุณภาพและประสิทธิภาพของบริการดังกล่าวที่ตนจัด เพราะการศึกษาถือกันว่าเป็นการบริการและเป็นสินค้าสาธารณะ (Public Goods) ที่มีผล ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อผู้บริการและสังคมโดยรวม ดังนั้นโรงเรียนเอกชนที่ดีควรเป็นโรงเรียนที่สามารถให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ คุณภาพของโรงเรียนควรครอบคลุมภารกิจของโรงเรียนทุกด้านที่สามารถทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ หรือคุณสมบัติตามที่หลักสูตรของการศึกษานั้น ๆ กำหนดไว้ รวมทั้งมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม พอสรุปได้ว่าปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงานย่อมขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้บริหาร โรงเรียนเป็นสำคัญ (อมรชัย ตันติเมธ , 2532 : 16) และภาวะผู้นำที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ตามในการที่จะทำให้ผู้ตามมีความเต็มใจและมีความกระตือรือร้นที่จะทำงานให้บรรลุผล คือ ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (Transactional Leadership) และภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ (Transformational Leadership) ของบาส (Bass , 1990 : 67) ซึ่งมีแนวคิดว่าผู้นำจะต้องเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของผู้ตามให้เกิดความพยายามที่เกินเป้าหมาย ที่กำหนด ต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อ แรงจูงใจ และคุณธรรมของผู้ตามให้สูงขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิผลขององค์การให้บรรลุผลสำเร็จ โดยการชักชวนชี้นำให้ผู้ร่วมงานมีความยินดี เต็มใจ ให้ความร่วมมือ และขณะเดียวกันก็ต้องพัฒนา ยกระดับทัศนคติ ความเชื่อ และคุณธรรมของผู้ร่วมงานให้มีวุฒิภาวะสูงขึ้น อีกทั้งทฤษฎีภาวะผู้นำของ Bass มุ่งเน้นให้ผู้บริหารตระหนักถึงความจำเป็นขององค์การที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยน เพื่อให้องค์การสามารถอยู่รอดในสังคมที่มีการพัฒนาด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการแข่งขันนอกจากนี้งานวิจัยของ(กมลวรรณ ชัยวาณิชศิริ , 2536 : 23) ที่ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน พบว่า ทฤษฎีภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน และแบบเปลี่ยนสภาพของ Bass สามารถทำนายประสิทธิผลของเอกชนได้และ (อภิวรรณา แก้วเล็ก ,2542 : 54) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สักกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 1 พบว่า ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการที่จะพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลที่สำคัญบุคคลหนึ่ง ที่จะทำให้การบริหารโรงเรียนประสบความสำเร็จ ผู้บริหาร หรือ ผู้นำสถานศึกษาถือว่าเป็นผู้นำของบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งผู้นำหรือผู้บริหารนั้นจะต้องใช้ความพยายาม ความสามารถทางด้านการบริหารการศึกษาและ การบริหารด้านต่าง ๆ ตลอดจนใช้การเป็นผู้นำเป็นอย่างมากในการปฏิบัติหน้าที่ในการประสานงาน ประสานความคิด การสร้างขวัญกำลังใจ การสร้างแรงจูงใจให้กับทีมงานหรือครูผู้ร่วมงานให้มีความร่วมมือร่วมใจ มีความพึงพอใจและมีความรักใคร่สามัคคีในหมู่คณะในการปฏิบัติงานทุกอย่าง เพื่อไปสู่จุดหมายการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 96 คน จาก 48 โรงเรียน ๆ ละ 2 คน แบ่งเป็นผู้รับใบอนุญาต 48 คน และผู้อำนวยการโรงเรียน 48 คนของปีการศึกษา 2554

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ในการศึกษาครั้งนี้เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสอบถามพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและแบบแลกเปลี่ยนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน จำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือตอนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 4 ข้อตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Ratting Scale) 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมลักษณะการใช้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและแบบแลกเปลี่ยนวิธีการสร้างแบบสอบถามและการสร้างเครื่องมือแบบมาตรส่วนประมาณค่าเพื่อใช้ในการวิจัยจากเอกสารต่างๆสร้างแบบสอบถามโดยกำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมตามขอบเขตพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและแบบแลกเปลี่ยนโดยคำนึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความชัดเจน ความถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบ สอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบก่อนเบื้องต้น และมีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงและครอบคลุมความสมบูรณ์ของเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งทุกข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้อง 0.50 -1.0

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจากผู้บริหารโรงเรียนที่มิใช่กลุ่มประชากรจำนวน 30 คนและวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficeint) ของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 99) ปรากฏว่า แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

สรุปลักษณะทั่วไปของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ตำแหน่ง เป็นผู้รับใบอนุญาตและผู้อำนวยการเท่ากับ คือ ร้อยละ 50 จำแนกตามอายุ ร้อยละ 51.10 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป รองลงมาคืออายุตั้งแต่ 41-50 ปี จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน ร้อยละ 48 ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน 20 ปีขึ้นไป รองลงมาคือ ต่ำกว่า 11 ปี ลงมาร้อยละ 32.70 และวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ มีพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนอยู่ในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบระดับจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้รับใบอนุญาตและผู้อำนวยการพบว่าระดับความคิดเห็นของผู้อำนวยการและผู้รับใบอนุญาตโดยรวมมีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนควรประเมินภาวะผู้นำของตนเองตามความเป็นจริงอยู่เสมอโดยอาจสังเกตจากผลการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษาว่าบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใดและสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลปรับปรุงพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและแบบแลกเปลี่ยน ผู้บริหารควร

ตระหนักและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและแบบแลกเปลี่ยน เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผู้บริหารควรเปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานอย่างมีเหตุผล เนื่องจากผู้ร่วมงาน คือ กระจกสะท้อนถึงการมีภาวะผู้นำของผู้บริหารได้ดีที่สุด

จากผลการวิจัยที่พบว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและแบบแลกเปลี่ยนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้ (1) จากพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและแบบแลกเปลี่ยนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ มีพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพสูงสุดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์มีความตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่เกิดขึ้น จากการปฏิรูปการศึกษาที่เปิดโอกาสให้เอกชนจัดการศึกษามาขึ้น ทำให้เกิดการขยายตัวแข่งขันในการให้บริการในการจัดการศึกษารวมทั้งการจัดการการศึกษาที่มุ่งเน้นในเรื่องของคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งจะเห็นได้จากมีการประกันคุณภาพการศึกษา ที่ดำเนินการโดยสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และรวมทั้งโรงเรียนเอกชนยังต้องจัดการศึกษาแข่งขันกับโรงเรียนรัฐบาลที่ได้เปรียบทั้งในด้านงบประมาณและคุณภาพของครูผู้สอน ซึ่งในการในความเสียเปรียบดังกล่าวทั้งด้านงบประมาณและคุณภาพของครูผู้สอนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนต้องใช้สภาวะผู้นำที่สามารถทำครูในโรงเรียนเกิดความรักและความผูกพันต่อโรงเรียน มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ขึ้นต่อโรงเรียนที่ตอบสนองต่อความต้องการด้านคุณภาพของการศึกษาและการแข่งขันที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และในขณะเดียวกันครูในโรงเรียนก็เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานถึงแม้ว่าเงินเดือนหรือค่าตอบแทนจะไม่เทียบเท่ากับครูในโรงเรียนรัฐบาล ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจึงต้องมีพฤติกรรมผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและแบบแลกเปลี่ยนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ ที่ได้รับการยอมรับว่ามีความสอดคล้องกับสถานการณ์ของโลกในยุคที่มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ว่าบทบาทของผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ขึ้นในองค์การ และผู้นำกับผู้ตามจะผูกพันต่อกันอย่างมั่นคงโดยจะมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมกันระหว่างผู้นำและผู้ตามให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นภายในองค์การโดยการกระตุ้นให้ผู้ตามพัฒนาจากการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนตน มาเป็นการทำงานเพื่อผลประโยชน์ขององค์การโดยรวม (สุเทพ พงค์ศรีวัฒน์ 2544 : ก) และสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ที่มีพื้นฐานจากทฤษฎี แลกเปลี่ยนทางสังคมโดยการเน้นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ผู้นำและผู้ตามมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ต่างพึ่งพาซึ่งกันและกันเพื่อแลกเปลี่ยนผลประโยชน์บางอย่าง ต่างฝ่ายต่างอำนวยความสะดวกซึ่งกันและกัน และต่างฝ่ายต่างก็ได้ผลประโยชน์ตอบแทน ผู้นำแบบแลกเปลี่ยนนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานที่สัญญาว่าจะให้รางวัลหรือสิ่งตอบแทนถ้าหากผู้ตามยินยอมทำตามข้อเสนอของผู้นำ ผู้นำแบบแลกเปลี่ยนจะให้บางสิ่งบางอย่างที่ผู้ตามต้องการเพื่อแลกเปลี่ยนกับสิ่งที่ผู้นำต้องการนั้นคือ “ผู้นำจะให้อะไรบ้างเพื่อที่จะได้รับอะไรบางอย่างเป็นการตอบแทน” ในสภาพเช่นนี้ผู้นำจะมีอิทธิพลมากเพราะผู้ตามมักจะสนใจแต่ในสิ่งที่ผู้นำต้องการ (Huhnert and Lewis 1987) ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ จึงมีสภาพภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและสภาพภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับ สุเทพ พงค์ศรีวัฒน์(2544) ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนจะช่วยเสริมซึ่งกันและกัน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การที่ผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพจะประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยทักษะภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนเป็นพื้นฐานด้วย นั่นคือหากจะเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลอย่างแท้จริงแล้ว จะต้องเป็นทั้งผู้นำแบบแลกเปลี่ยน(Transactional Leader) และผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ (Transformational Leader) ควบคู่กันไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับเอนดริก (Endrick 1988) ที่ศึกษาลักษณะ

ภาวะผู้นำที่มีผลต่อการพัฒนาโรงเรียนมัธยมในเมืองให้มีประสิทธิผลโดยวิจัย เชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่าผู้อำนวยการใช้ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนในระยะแรกเริ่ม และต่อมาใช้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพในการดำเนินงานจนสามารถปรับปรุงโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผล (2) สภาพสภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมากกว่าสภาพสภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน อภิปรายเป็นรายองค์ประกอบที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ องค์ประกอบที่ 4 การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายคน ต้องการให้ครูในโรงเรียนทำงานอย่างเต็มความสามารถ เต็มสติปัญญา และด้วยความท้าทายต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ได้รับผลตอบแทนที่เหมาะสมต่อผลงานที่ได้ปฏิบัติให้ต่อโรงเรียนของตน ซึ่งในเรื่องนี้สอดคล้องกับแบสและอะโวลิโอ (Bass & Avolio 1992) ที่ได้อธิบายไว้ว่าการมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายคน เป็นพฤติกรรมของผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ ที่มุ่งเน้นความสำคัญในการส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานที่ดี ด้วยการใส่ใจรับรู้และพยายามตอบสนองต่อความต้องการเป็นรายบุคคลของผู้ตาม ผู้นำจะแสดงบทบาทเป็นครู พี่เลี้ยงและที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการช่วยเหลือผู้ตามให้พัฒนาระดับความต้องการของตนสู่ระดับสูงขึ้น องค์ประกอบที่ 2 ความเสน่หา เป็นพฤติกรรมของผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพแสดงออกด้วยแบบตัวอย่างบทบาทที่เข้มแข็งให้ผู้ตามมองเห็น เมื่อผู้ตามรับรู้พฤติกรรมดังกล่าวของผู้นำ ก็จะเกิดการลอกเลียนแบบพฤติกรรมเกิดขึ้น ซึ่งปกติ ผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพจะมีการประพฤติปฏิบัติที่มีมาตรฐานทางศีลธรรม และจริยธรรมสูงจนเกิดการยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ดังนั้นจึงได้รับการนับถืออย่างลึกซึ้งจากผู้ตาม พร้อมทั้งได้รับความไว้วางใจอย่างสูงอีกด้วย ผู้นำจึงสามารถจะทำหน้าที่ให้วิสัยทัศน์และสร้างความเข้าใจต่อเป้าหมายของพันธกิจแก่ผู้ตามโดยสาระแล้ว องค์ประกอบด้านความเสน่หาบ่งบอกถึงการมีความพิเศษสามารถของบุคคลซึ่งจะส่งผลให้ผู้อื่นเต็มใจที่จะปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ที่บุคคลนั้นกำหนดไว้ (3) สภาพสภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 5 การให้รางวัลตามสถานการณ์การให้รางวัลตามสถานการณ์ เป็นการวัดระดับที่ผู้นำแจ้งให้ผู้ตามทราบถึงเงื่อนไขของการทำงานกับผลตอบแทนที่จะได้รับ โดยย้ำความคาดหวังที่ท่านมีต่อเขา และพฤติกรรมที่ท่านแสดงการยอมรับในผลงาน องค์ประกอบที่ 6 การบริหารแบบวางเฉย (เชิงรุก-เชิงรับ) เป็นการประเมินว่าผู้นำได้บอกเงื่อนไขของการทำงานแก่ผู้ตามหรือไม่ บอกมาตรฐานของงานที่พอใจ และการมีทัศนะหรือความเชื่อของผู้นำทำนอง “ถ้ายังไม่พัง ก็ยังไม่ซ่อม” เป็นต้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ต้องการให้ครูเข้าใจถึงสภาพของผู้บริหารให้ทัศนะว่าผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ใช้การให้รางวัลเพื่อแลกเปลี่ยนกับการยินยอมปฏิบัติตาม ผู้ตามให้ความไว้วางใจมีความรู้สึกที่ชื่นชม ให้ความจงรักภักดี และความเคารพนับถือต่อผู้นำ จนสามารถส่งผลให้เกิดแรงจูงใจต่อผู้ตามโดยทำให้พวกเขาตระหนักในความสำคัญของผลงานตลอดจนโน้มน้าวจิตใจของผู้ตามให้เปลี่ยนจากการเห็นแก่ผลประโยชน์ของตนเองมา เป็นการเห็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและหมู่คณะแทน อีกทั้งยังกระตุ้นให้ผู้ตามยกระดับของความต้องการที่สูงขึ้นกว่าเดิมในขณะที่การบริหารแบบวางเฉย (เชิงรุก-เชิงรับ) เป็นพฤติกรรมผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ที่ใช้วิธีการทำงานแบบเดิมและปล่อยให้เป็นไปตามสถานภาพเดิมตราบเท่าที่วิธีการทำงานแบบเก่ายังใช้ได้ผล แต่จะเข้าไปแทรกแซงก็ต่อเมื่อมีสิ่งผิดพลาดเกิดขึ้นหรือทำงานได้ต่ำกว่ามาตรฐาน โดยผู้นำที่จัดการแบบมีข้อยกเว้นเชิงรุก (Active Form) จะแสดงออกทางพฤติกรรมเข้าไปกำกับตรวจสอบลูกน้องอย่างใกล้ชิดว่าได้ทำผิดหรือฝ่าฝืนระเบียบกฎเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ หากตรวจสอบพบผู้นำก็จะใช้มาตรการเข้าแก้โดยทันที ซึ่งพฤติกรรมของผู้นำมักจะมีลักษณะของการเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) แก่ผู้ตามและการให้รางวัลตามสถานการณ์ เป็นการวัดระดับที่ผู้นำแจ้งให้ผู้ตามทราบถึงเงื่อนไขของการทำงานกับผลตอบแทนที่จะได้รับ โดยย้ำความคาดหวังที่ท่านมีต่อเขา และพฤติกรรมที่ท่านแสดงการยอมรับในผลงาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2536) ซึ่งได้นำแบบสอบถามภาวะผู้นำพหุปัจจัย (Multifactor Leadership Questionnaire : MLQ) ไปทดลองใช้กับผู้อำนวยการ โรงเรียนมัธยมศึกษาของภาครัฐและภาคเอกชนจำนวน 56 คน โดยเป็นผู้บริหารโรงเรียนรัฐบาล 37 คน และ

โรงเรียนมัธยม 19 คน พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาของภาครัฐและภาคเอกชนมีภาวะผู้นำ การให้รางวัลตามสถานการณ์ (0.70) การบริหารแบบวางเฉย (0.69)และการบริหารแบบปล่อยตามสบาย (0.68) อยู่ในระดับมากตามลำดับ

สรุปได้ว่า ระดับความคิดเห็นผู้รับใบอนุญาตและผู้อำนวยการต่อพฤติกรรมของผู้บริหารแบบเปลี่ยนสภาพองค์ประกอบที่ 2 การดลใจ แตกต่างกันส่วนองค์ประกอบที่ 1,3 และ4 ไม่แตกต่างกัน และความคิดเห็นของพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบไม่แตกต่างกันทั้ง 3 องค์ประกอบซึ่งหมายถึงผู้อำนวยการมีความใกล้ชิดในเรื่องของภาวะผู้นำซึ่งต้องใช้กับบุคลากรในสถานศึกษาและงานการจัดการศึกษาย่อมมีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพบริบทสังคม เศรษฐกิจและเป้าหมายของการศึกษาของชาติเรียกว่าเป็นผู้ปฏิบัติงานโดยตรงจึงมีระดับความคิดเห็นมากกว่าผู้รับใบอนุญาต

เอกสารอ้างอิง

กวี วงศ์พุฒ. ภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพบัญชี, 2542.

กิติ ตยัคคานนท์. เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บัตเตอร์ฟลาย, 2537.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542

_____. แนวทางการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนเพื่อขอรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา. หน่วยศึกษานิเทศก์กระทรวงศึกษาธิการ, 2544.

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและปฏิบัติ. เชียงราย : สถาบันราชภัฏเชียงราย, 2544.

Bass and Avolio. Multifactor Leadership Questionnaire Palo Alto, CA : Consulting Psychologist press, 1990.

Kuhnert, KW and Lewis, P. “Transactional and Transformational Leadership: A Constructive / /Developmental Analysis”. Academy of Management Review, 14(6) 192-205, 1987.

ความคาดหวังของผู้ประกอบการ ประเภทอุตสาหกรรมบริการที่มีต่อสมรรถนะของนักศึกษา สาขางานยานยนต์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์

EXPECTATION OF INDUSTRIAL SERVICE ENTREPRENERS TOWARD STUDENTS' COMPETANCIES IN AUTOMOTIVE FIELD IN VOCATIONAL INSTITUTES, PETCHABUN PROVICE

ดรุณวรรณ แสนสำราญ[1] รศ.ประทุม แป้นสุวรรณ์[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคาดหวังของประกอบการ ประเภทอุตสาหกรรมบริการ ที่มีต่อสมรรถนะของนักศึกษา สาขางานยานยนต์ และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษา ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ ในด้านพฤตินิสัยที่พึงปรารถนา ด้านความรู้ และด้านทักษะ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้ประกอบการหรือ ผู้จัดการในสถานประกอบการ ประเภทศูนย์บริการ หัวหน้าช่าง และช่างเทคนิคที่บริการซ่อมเครื่องยนต์ จำนวนสถานประกอบการ 69 แห่ง รวม 226 ฉบับ ซึ่งเป็นประเภทศูนย์บริการภาคอุตสาหกรรมบริการซ่อมเครื่องยนต์อยู่ในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยครอบคลุมสมรรถนะ 3 ด้าน คือ ด้านพฤตินิสัยที่พึงปรารถนา ด้านความรู้ และด้านทักษะ ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติภาคบรรยาย

ผลการวิจัยพบว่า

ภาพรวม ผู้บริหาร หัวหน้าช่าง หัวหน้าแผนกและช่างยนต์หรือช่างซ่อมบำรุง มีความคาดหวังต่อองค์ประกอบต้นแบบสมรรถนะด้านพฤตินิสัยที่พึงปรารถนา ด้านความรู้ และด้านทักษะของนักศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 3.80$) ทุกองค์ประกอบ โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมาไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านพฤตินิสัยที่พึงปรารถนา ($\overline{X} = 4.17$) ด้านทักษะ ($\overline{X} = 3.66$) และด้านความรู้ ($\overline{X} = 3.58$)

ด้านพฤตินิสัยที่พึงปรารถนา พบว่า ผู้บริหาร หัวหน้าช่าง หัวหน้าแผนกและช่างยนต์หรือช่างซ่อมบำรุง มีความคาดหวังต่อองค์ประกอบต้นแบบสมรรถนะด้านพฤตินิสัยที่พึงปรารถนาของนักศึกษา สาขางานยานยนต์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 4.17$) ทุกองค์ประกอบ โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกในแต่ละด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบ ($\overline{X} = 4.25$) ด้านการปฏิบัติงาน ($\overline{X} = 4.18$) และด้านนักบริการ ($\overline{X} = 4.17$)

ด้านความรู้ (ทฤษฎี) ที่พึงปรารถนา พบว่า ผู้บริหาร หัวหน้าช่าง หัวหน้าแผนกและช่างยนต์หรือช่างซ่อมบำรุง มีความคาดหวังต่อองค์ประกอบต้นแบบสมรรถนะด้านความรู้ (ทฤษฎี) ที่พึงปรารถนาต่อการปฏิบัติงานของนักศึกษา สาขางานยานยนต์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X} = 3.58$) ทุกองค์ประกอบ โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกในแต่ละด้าน คือ ความรู้ด้านเบรกและช่วงล่าง ($\overline{X} = 3.88$) ความรู้ด้านเครื่องยนต์ ($\overline{X} = 3.73$) และด้านเคาะ ปะผุ ตัวถัง ($\overline{X} = 3.66$)

ด้านทักษะที่พึงประสงค์ พบว่า ผู้บริหาร หัวหน้าช่าง หัวหน้าแผนกและช่างยนต์หรือช่างซ่อมบำรุง มีความคาดหวังต่อองค์ประกอบต้นแบบสมรรถนะด้านทักษะที่พึงประสงค์ต่อการปฏิบัติงานของนักศึกษา สาขางานยานยนต์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.64) ทุกองค์ประกอบ โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ความรู้ด้านเบรกและช่วงล่าง($\overline{X}$ = 3.89) ความรู้ด้านเครื่องยนต์ ($\overline{X}$ = 3.76) และด้านเคาะ ปะผุ ตัวถัง ($\overline{X}$ = 3.71)

คำสำคัญ : ความคาดหวัง, ผู้ประกอบการประเภทอุตสาหกรรมบริการ, สมรรถนะ,

Abstract

This researching is the survey and it's pointing to study in expectation of industrial service entreprenrs toward students' competancies in automotive fiele in vocational institutes,petchabun provice. for knowledge, skill and desirable habit nature.

The group of example is consist of the employers, the Manager of the workplaces , service centers, the head of workers and technicians. Technicians. There are 69 workplaces and included 226 editions that have been service centers to fit the engines in Phetchabun area.

About the equipments to use for research were the questionnaires would be 3 scales that skill, and the desirable of habit nature, knowledge and would be 5 scales estimations by data analysis with descriptive statistics.

The result of study shown that , the Administrator , the Head of Mechanic and the Engineman have the expectation to consist of desirable and capability all of knowledge and skill of students. The best level is average of 3.80 every factor, from maximum to minimum, desirable of habit nature for average 4.17, skill for 3.66 and knowledge for 3.58.

About desirable of habit nature shown that the Administrator, the head of Automotive Department or Engineman would be efficiency expectation for desirable of habit nature of Phetchabun Automotive Students. All of the average is 4.17 of every factor, by from maximum to minimum for 3 levels. The first is responsible is average 4.25. The second is operation is 4.18 and the third is service man = 4.17.

About the desirable knowledge (theory) shown that , the Administrator, the Head of Automotive Department or the Engineman would be efficiency expectation for desirable of habit nature of Phetchabun Automotive Students. All of the the average is 3.58 every factor, by maximum to minimum, and 3 levels, At the first is break and wheel housing, average is 3.88, the motor is 3.73 and body repairing is 3.66

About skill desirable shown that The Administrator, the head of Automotive and Auto or the Engineman would have the Efficiency of Expectation and skill desirable to the operation of Phetchabun Automotive Students. The most of average is 3.64 every factor and from maximum to minimum. The first of level is break and wheel housing is 3.89, motor knowledge is 3.76 and body repairing is 3.71.

KEYWORDS : EXPECTATION, INDUSTRIAL SERVICE ENTREPRENERS, COMPETANCIES

1. บทนำ

ปัจจุบันการพัฒนาคนให้ตรงตามสมรรถนะวิชาชีพถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากคนเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการประกอบธุรกิจและเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารธุรกิจ

ประเทศไทยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะอาชีพ ซึ่งเห็นได้จากการอาชีวศึกษาได้จัดกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อเข้าสู่ชีวิตการทำงานหรือประกอบอาชีพเป็นการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน สามารถตอบสนองตามความต้องการและความคาดหวังของตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพอิสระสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมตลอดจนความก้าวหน้า ทั้งทางด้านเทคโนโลยี ดังนั้นจึงพบว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาประเภทอาชีวศึกษาจึงเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ

อาชีวศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะ มีฝีมือที่จะประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตัวเองได้ในอนาคต ตลอดจนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้น เพื่อให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่สามารถปฏิบัติงานได้ในสถานประกอบการและเป็นที่ยอมรับของสถานประกอบการนั้นๆ สถานศึกษาอาชีวศึกษาจึงควรเป็นส่วนหนึ่งในการสำรวจถึงความคาดหวังของผู้ประกอบการต่อสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียนในสถานศึกษา

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความคาดหวังของผู้ประกอบการ ประเภทอุตสาหกรรมบริการที่มีต่อสมรรถนะของนักศึกษา สาขางานยานยนต์ และข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษา ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อนำผลวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการเข้าสู่การประกอบอาชีพของนักศึกษา สาขางานยานยนต์ก่อนที่จะสำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงนั้น การเรียนการสอนจะต้องเพิ่มสมรรถนะที่ตรงตามความคาดหวังของผู้ประกอบการและสอดคล้องกับความคาดหวังและความต้องการของตลาดแรงงานในจังหวัดเพชรบูรณ์ด้วย

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

1) ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการสาขางานยานยนต์ที่ปฏิบัติงานในสถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรมบริการ ซึ่งจดทะเบียนกับสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ ในปี 2555 จำนวนทั้งสิ้นรวม 545 คน ซึ่งสามารถจำแนกตามตำแหน่งงานได้แก่ผู้บริหาร จำนวน 85 คน หัวหน้าช่างหรือหัวหน้าแผนกงานยานยนต์ จำนวน 138 คน และช่างยนต์ หรือช่างซ่อมบำรุง จำนวน 322 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการสาขางานยานยนต์ที่ปฏิบัติงานในสถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรมบริการ ซึ่งจดทะเบียนกับสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ ในปี 2555 โดยใช้เกณฑ์การกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie and Morgan (1970 :608-609) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำแนกตามตำแหน่งงาน จำนวนทั้งสิ้น 226 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 69 คน หัวหน้าช่างหรือหัวหน้าแผนกงานยานยนต์ จำนวน 69 คน และช่างยนต์หรือช่างซ่อมบำรุง จำนวน 88 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาความคาดหวังของผู้ประกอบการต่อสมรรถนะวิชาชีพของนักศึกษา สาขางานยานยนต์ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ประกอบการ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร หัวหน้าช่างหรือหัวหน้าแผนก และช่างยนต์หรือช่างซ่อมบำรุง จากสถานประกอบการ 69 แห่ง จำนวนชุดแบบสอบถาม 226 ชุด แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (Check List) มุ่งสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ชื่อสถานประกอบการ ที่ตั้ง ตำแหน่ง วุฒิการศึกษาและ ประสบการณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ มุ่งสอบถามความคาดหวังที่มีต่อพฤตินิสัยที่พึงประสงค์ ความรู้ (ทฤษฎี) และทักษะ (การปฏิบัติงาน) ตามความคาดหวังของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อนักศึกษาสาขางานยานยนต์

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของผู้ประกอบการต่อสมรรถนะ นักศึกษา สาขางานยานยนต์ และแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนภาคอุตสาหกรรมบริการในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในข้อที่ 1 มาเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ประกอบการต่อสมรรถนะ นักศึกษา สาขางานยานยนต์ และแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนภาคอุตสาหกรรมบริการในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย

3. สร้างแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ประกอบการต่อสมรรถนะ นักศึกษา สาขางานยานยนต์ และแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนภาคอุตสาหกรรมบริการในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแบบสอบถามและนำมาปรับปรุงแก้ไข

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าผู้ประกอบการสาขางานยานยนต์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ดำเนินกิจการในภาคอุตสาหกรรมบริการโดยส่วนใหญ่ มีวุฒิการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และการดำเนินกิจการด้านบำรุงรักษาเครื่องยนต์ ซ่อมเครื่องยนต์ ด้วยความชำนาญในงานที่ได้กระทำ ซึ่งความชำนาญในงานดังกล่าวจะเกิดจากการมีประสบการณ์ในการทำงานที่มีมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป

ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ มีดังนี้

1. ความคาดหวังของผู้ประกอบการ ประเภทอุตสาหกรรมบริการ ที่มีต่อสมรรถนะของนักศึกษา สาขางานยานยนต์ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวม มีความคาดหวังในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความคาดหวังระดับมากทุกด้าน

2. การเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ประกอบการ ประเภทอุตสาหกรรมบริการ ที่มีต่อสมรรถนะของนักศึกษา สาขางานยานยนต์ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสามารถอธิบายค่าความแตกต่างกันเป็นรายคู่ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านพฤตินิสัยที่พึงปรารถนา องค์ประกอบความขยันอดทน ความคาดหวังของ ผู้ประกอบการประเภทอุตสาหกรรมบริการ ที่มีประสบการณ์ช่วงเวลา ต่ำกว่า 5 ปีและมากกว่า 10 ปี มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ไม่แตกต่างกัน

2.2 ด้านพฤตินิสัยที่พึงปรารถนา องค์ประกอบความรับผิดชอบ ความคาดหวังของ ผู้ประกอบการประเภทอุตสาหกรรมบริการ ที่มีประสบการณ์ช่วงเวลา ต่ำกว่า 5 ปี ระหว่าง 5 – 10 ปีและมากกว่า 10 ปี มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ไม่แตกต่างกัน

2.3 ด้านพฤตินิสัยที่พึงปรารถนา องค์ประกอบการเป็นนักบริการ ความคาดหวังของ ผู้ประกอบการประเภทอุตสาหกรรมบริการ ที่มีประสบการณ์ช่วงเวลา ต่ำกว่า 5 ปี ระหว่าง 5 – 10 ปีและมากกว่า 10 ปี มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ไม่แตกต่างกัน

2.4 ด้านความรู้ องค์ประกอบความรู้เกี่ยวกับงานเรื่องงานเบรกครัช ช่วงล่าง ความคาดหวังของผู้ประกอบการ ประเภทอุตสาหกรรมบริการ ที่มีประสบการณ์ช่วงเวลา ต่ำกว่า 5 ปี ระหว่าง 5 – 10 ปีและมากกว่า 10 ปี มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ไม่แตกต่างกัน

2.5 ด้านความรู้ องค์ประกอบความรู้เกี่ยวกับงานงานเรื่องงานเคาะ ปะ ผุ ความคาดหวังของผู้ประกอบการ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานช่วงเวลา ต่ำกว่า 5 ปี ระหว่าง 5 – 10 ปี และมากกว่า 10 ปีมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ไม่แตกต่างกัน

2.6 ด้านความรู้ องค์ประกอบความรู้เกี่ยวกับเครื่องยนต์ ความคาดหวังของผู้ประกอบการ ประเภทอุตสาหกรรมบริการ ที่มีประสบการณ์ช่วงเวลา ต่ำกว่า 5 ปี ระหว่าง 5 – 10 ปีและมากกว่า 10 ปี มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ของผู้ประกอบการ ประเภทอุตสาหกรรมบริการ จังหวัดเพชรบูรณ์ สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านพฤตินิสัยที่พึงปรารถนา ผู้ประกอบการ ประเภทอุตสาหกรรมบริการเสนอแนวทางให้สถานศึกษาอาชีวศึกษา ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพิ่มเติมหลักสูตรการเรียนการสอน โดยเพิ่มเติมการเรียนการสอนในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการปฏิบัติงาน และด้านนักบริการ

3.2 ด้านความรู้ ผู้ประกอบการประเภทอุตสาหกรรมบริการเสนอแนวทางให้สถานศึกษาอาชีวศึกษา ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพิ่มเติมหลักสูตรการเรียนการสอน โดยเพิ่มเติมการเรียนการสอนในแต่ละด้าน ดังนี้ ความรู้ด้านเบรกและช่วงล่าง ความรู้ด้านเครื่องยนต์ และด้านเคาะ ปะผุ ตัวถัง

3.3 ด้านทักษะ ประเภทอุตสาหกรรมบริการ เสนอแนวทางให้สถานศึกษาอาชีวศึกษา ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพิ่มเติมหลักสูตรการเรียนการสอน โดยเพิ่มเติมการเรียนการสอนในแต่ละด้าน ดังนี้ ทักษะด้านเบรกและช่วงล่าง ทักษะด้านเครื่องยนต์ และทักษะด้านเคาะ ปะผุ ตัวถัง

อภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าสมรรถนะตามความคาดหวังของผู้ประกอบการ ประเภทอุตสาหกรรมบริการที่มีต่อสมรรถนะของนักศึกษา สาขางานยานยนต์ ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังในทุกข้อ อยู่ระดับมาก เมื่อทำการพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า ผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรมบริการมีความคาดหวังให้สถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ มุ่งพัฒนาและผลิตกำลัง แรงงานในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านพฤตินิสัย ทักษะหรือแม้กระทั่งความรู้ในเรื่องของการเรียนรู้เกี่ยวกับงานต่าง ๆ ทั้งนี้เนื่องจากสถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรมนั้นมีความคาดหวังว่าเมื่อนักศึกษาจบหลักสูตรแล้วนักศึกษาจะต้องมีพฤตินิสัยที่ดีเกี่ยวกับการรับผิดชอบต่อหน้าที่ เป็นคนซื่อสัตย์ไม่หยิบฉวยสิ่งของของคนอื่น รู้หน้าที่ ทำงานเป็นทีม มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าวได้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มังกร หริรักษ์ (2550) ที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จอาชีวศึกษา ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมตามความต้องการของสถานประกอบการ ผลการวิจัยดังกล่าว พบว่า สถานประกอบการทั้ง 3 ขนาดมีความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 5 ด้านตรงกัน คือ 1)

ความรับผิดชอบ 2) ความมีวินัยในตนเอง 3) ความผูกพัน 4) การมีมนุษย์สัมพันธ์ และข้อที่ 5 คือ ความรู้และทักษะวิชาชีพ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของคณะกรรมการดำเนินการวิจัยสถาบันการอาชีวภาคตะวันออก 2 (2548) ซึ่งได้ทำการวิจัยดำเนินการเกี่ยวกับเรื่อง การศึกษาความต้องการกำลังคนของสถานประกอบการในเขตชายฝั่งทะเลตะวันออก ผลการวิจัยดังกล่าวพบว่า สถานประพกอบการมีความต้องการคุณลักษณะของผู้จบหลักสูตร ซึ่งเน้นเรื่องด้านคนดีโดยมีค่าเฉลี่ย 4.49 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65 และคุณลักษณะด้านคนเก่งมีค่าเฉลี่ยที่ 4.17 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75 ในคุณลักษณะด้านคนดี พบว่า ความต้องการและคาดหวังในระดับมากที่สุด คือ ไม่ทุจริตต่อหน้าที่เพื่อผลประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น ที่ค่าเฉลี่ย 4.48 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน0.38 รองลงมาคือการรักษาเวลาและการให้ความสำคัญของเวลาในการปฏิบัติงาน ในด้านคนเก่ง คือ การที่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรอบคอบ ในด้านการจัดการเรียนการสอนจะพบว่า ผลการวิจัยดังกล่าวนั้น สถานศึกษาจะต้องมีการพัฒนาครูให้มีความรู้และมีทักษะที่ดี มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักศึกษาได้ดีตามไปด้วย

กล่าวโดยสรุป พบว่าสถานศึกษาอาชีวศึกษาควรมีการพัฒนาการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทั้งนี้เพราะปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีด้านยานยนต์มาก เหตุนี้จึงเป็นผลให้สถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรมบริการ จึงมีความต้องการ ช่างที่มีความรู้และชำนาญงานสายอาชีพ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงานเพื่อทำการฝึกฝนงานให้ทันตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีใหม่ๆ

เอกสารอ้างอิง

กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.(2539). แผนพัฒนาอาชีวศึกษาฉบับที่ 8 . กรุงเทพฯ: กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์. (2539). แนวคิดการพัฒนาอาชีวศึกษาเอกชนเพื่อการรับรองมาตรฐานคุณภาพ. พัฒนาเทคนิคศึกษา.8.20 (ต.ค. – ธ.ค. 2539). กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

คณะกรรมการดำเนินการวิจัยสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออก 2.(2548). การศึกษาความต้องการกำลังคนของสถานประกอบการในเขตชายฝั่งทะเลตะวันออก.ชลบุรี: วิทยาลัยสารพัดช่างชลบุรี

จันทร์ยงยุทธ บุญทอง. 2547. “การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมประสิทธิภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ของ อาจารย์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากรุงเทพ.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

Blackbum,S.P.(1975).Relationship of selected vocational to occupational and educational aspirations and expectations of female high school seniors.Dissertation Abstracts International,75(5),4152.

Cronbach, L.J.(1990).Essentials of psychological testing (5 th ed.) . New York: Harper Collins.

Dale,E. (1969)Audio visual method in teaching. New York:Holt Rainehart and Winston.

Ginzberg,E.R.(1974).Vocational values of children as they relate to economic community.Grade level,sex and parental occupational level. Dissertation Abstracts International, 12(2), 965.

บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

THE ROLE OF ADMINISTRATOR IN PROMOTION LOCAL WISDOM FOR LEARNING - TEACHING MANAGEMENT IN ADMINISTRATOR AND TEACHER OPINIONS UNDER PHETCHABUN PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 3

อัมพร จันทรางกูล[1] รศ.ทิพวรรณ จันทรสถิตย์[2] และ ดร.แขก มูลเดช[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

[3] คณบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

บทคัดย่อ

ความมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 320 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า (1) บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาสู่โรงเรียนมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการนำนักเรียนออกไปสู่แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านการบริหารจัดการของโรงเรียนตามลำดับ (2) การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและครู โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : บทบาทผู้บริหาร, การส่งเสริม, ภูมิปัญญาท้องถิ่น

Abstract

The aim of this research were to study and to compare the roles of administrators in the application of the local wisdom to the instructional management of Phetchabun Primary Education Service Area Office 3. The samples used in this study were 320 principals and teachers and the instrument to collect data was the rating scale questionnaire, with the reliability of 0.97. Data was analyzed using mean, standard deviation and t-test.

The results showed that (1)the roles of administrators in application of the local wisdom in instructional management in the opinions of school principals and teachers of Phetchabun Primary Education Service Area Office 3, considering in the overall were at high level as well as in each aspect were also at high level, ranking from bringing the local wisdom into the school, the introduction of students to the local wisdom resources and the school management, respectively. (2)There is no significant in comparative analysis of the roles of administrators in application of the local wisdom in the opinions of school principals and teachers at Phetchabun Primary Education Service Area Office 3, both in overall and in each aspect.

KEYWORDS: ADMINISTRATOR, PROMOTION, LOCAL WISDOM

1. บทนำ

ในระบบการศึกษามีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษามีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดอื่นๆ เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาเป็นตัวกลางที่จะเชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดในระดับชาติ ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณลักษณะของสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติจึงมีความจำเป็นที่สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นให้มากที่สุด

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยจัดการเรียนการสอนโรงเรียนต้องมีการบริหารจัดการที่ดี ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ซึ่งทำให้ทราบว่า ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 มีบทบาทในการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2554 รวมทั้งสิ้นจำนวน 2,000 คน แบ่งเป็นผู้บริหาร 210 คน ครู 1,790 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 ปีการศึกษา 2554 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางการสุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน(Krejcie and Morgan, 1970:608-609) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 320 คน แบ่งเป็นผู้บริหาร จำนวน 30 คน และครูผู้สอน จำนวน 290 คน โดยดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 ใน 3 ด้านคือ ด้านการบริหารจัดการโรงเรียน ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่โรงเรียน

และด้านการนำนักเรียนออกไปสู่แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 103)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ศึกษาและสังเคราะห์ในขั้นต้นของบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อกำหนดตัวแปรและข้อรายการ นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและสังเคราะห์ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาและสังเคราะห์ประมวลความคิดเห็นกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ได้ข้อรายการที่เหมาะสมโดยพิจารณา ให้ครอบคลุมเนื้อหาของแต่ละด้านให้เหมาะสมและดีที่สุด โดยกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อสร้างคำถามให้ครอบคลุมถึงบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้เพื่อพิจารณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับขอบเขตที่กำหนดไว้

การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบ สอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบก่อนเบื้องต้น และมีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงและครอบคลุมความสมบูรณ์ของเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งทุกข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้อง 0.60 -1.0

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbatch) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยทดสอบความแตกต่าง ค่าอำนาจจำแนก (t-test)

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

สรุปลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน เป็นผู้บริหาร 30 คิดเป็นร้อยละ 9.38 เป็นครู 290 คน คิดเป็นร้อยละ 90.62

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยความคิดเห็นรายด้านค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาสู่โรงเรียน รองลงมาคือ ด้านการนำนักเรียนออกไปสู่แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ

ด้านการบริหารจัดการของโรงเรียน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและครูต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 เมื่อพิจารณาในภาพรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและครูต่อบทบาทในการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้บริหาร ด้านการบริหารจัดการโรงเรียน เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมและรายข้อ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและครูต่อบทบาทในการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้บริหาร ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่โรงเรียน เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ 13 โรงเรียนสามารถนำวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยจัดการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย และข้อที่ 14 การจัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นในโอกาสสำคัญต่างๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ส่วนข้ออื่นๆ อีก 12 ข้อ ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและครูต่อบทบาทในการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้บริหาร การนำนักเรียนออกไปสู่แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมและรายข้อ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3 สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังต่อไปนี้ (1) ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ยในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน (2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ในภาพรวมและรายด้านจำแนกตามตำแหน่งไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่า บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน จะเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 มีการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. “การอ้างอิงประชากรเพื่อใช้เครื่องมือแบบมาตราส่วนประเมินค่ากับกลุ่มตัวอย่าง” *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม,* 2545.

Cronbach, L.J. *Essentials of psychological testing (5th ed.).* New York: McGrew-Hill, 1990.

Krejcie, R. V., & Morgan, D.W. Dctermining sample size for rescarch activities. *Journal of Education and Psychological Measurement, 30(3),: 608-609*, 1970.

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี

SATISFACTION WITH THE PERFORMANCE OF CHILD DEVELOPMENT CENTER UNDER THE GOVERNMENT OF PATHUMTHANI PROVINCE

สถาพร ทองน้อย[1] รศ.ประทุม แป้นสุวรรณ[2] และ ดร.นพวรรณ เชาว์ดำรงสกุล[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$ =3.72, S.D.=.52) (2) การเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี ทั้ง 10 ด้าน จำแนกตามเพศต่างกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีไม่แตกต่างกัน จำแนกตามตำแหน่ง มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษา มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The results showed that (1) Level of satisfaction with the care of Child Development Center under the government the Pathumthani province were at a high level. The mean value ($\overline{X}$ = 3.72, SD = .52) (2). To compare satisfaction with the performance of Child Development Center under the government the Pathumthani province of the 10. Differ by sex of satisfaction in the performance of Child Development Center under the jurisdiction of local governments in different locations. By the administrator is satisfied with the performance of Child Development Center affiliated organizations in different locations. By different levels of satisfaction with the performance of Child Development Center affiliated organizations in different locations. Classification of work experience and satisfaction with the care of Child Development Center affiliated organizations in different locations.

1. บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนให้ดำเนินไปได้มีส่วนช่วยสนับสนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุกๆด้านของประเทศ (สำนักพัฒนาการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2, 2554 : 1) ซึ่งที่ผ่านมาการจัดการศึกษาของรัฐมาจากส่วนกลาง ทำให้ขาดความหลากหลายและความเป็นองค์รวมของความรู้บทบาทและความสำคัญลง กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของชุมชนและผลสืบเนื่องจากประเทศไทยประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ที่เกี่ยวพันกันได้ ผู้คนในสังคมเริ่มตระหนักและมีความเห็นร่วมกันว่า ปัญหาทั้งหมดมีผลมาจากการศึกษาที่ผิดพลาดก่อให้เกิดกระแสการคืนการศึกษาไปสู่ชุมชนเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารและจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ในขณะเดียวกันเป็นการตอบสนองความต้องการของสังคมท้องถิ่นมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546, : 23) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาของไทยมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ด้วยผลของกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งมีสาระบัญญัติรองรับเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่ท้องถิ่นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพตามความเหมาะสม ความต้องการของท้องถิ่นและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐแต่ต้องไม่ขัดต่อมาตรา 43 และมาตรา 81 ทั้งนี้ตามกฎกระทรวงทั้งมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการวางหลักเกณฑ์เพื่อประเมินความพร้อมและสนับสนุน ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจัดการศึกษาให้สอดคล้องและนโยบายและมาตรฐานการศึกษา การเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ขั้นตอนการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี รวมทั้งสิ้น 97 แห่ง จำนวน 397 คน

กลุ่มตัวอย่าง สุ่มจากประชากร กำหนดวิธีการสุ่มแบบ แบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยกำหนดตามตำแหน่งของผู้ดูแลเด็ก และตามสังกัดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอแกน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 175 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ ตำแหน่งของผู้ดูแลเด็ก ระดับการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามที่วัดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนอนุบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบปลายเปิดเพื่อแสดงความคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานและข้อเสนอแนะการแก้ไขให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ผลการวิเคราะห์/ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีในครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีในครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี โดยรวม (n=175)

ในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	$\overline{X}$	S.D.	ความพึงพอใจ	อันดับ
1. ด้านความมั่นคงปลอดภัย	3.85	.55	มาก	2
2. ด้านโอกาสก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน	3.77	.64	มาก	5
3. ด้านสถานที่ทำงานและดำเนินงาน	3.92	.58	มาก	1
4. ด้านค่าจ้างหรือผลตอบแทน	3.39	.98	มาก	10
5. ด้านลักษณะงานที่ทำ	3.67	.56	มาก	8
6. ด้านการบังคับบัญชาหรือการนิเทศงาน	3.73	.69	มาก	6
7. ด้านลักษณะทางสังคม	3.84	.64	มาก	3
8. ด้านการติดต่อสื่อสาร	3.70	.76	มาก	7
9. ด้านสภาพการทำงาน	3.77	.68	มาก	4
10. ด้านประโยชน์เกื้อกูล	3.60	.79	มาก	9
รวม	**3.72**	**.52**	**มาก**	

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีจำแนกตามเพศ

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน	ชาย		หญิง		t	Sig.
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. ด้านความมั่นคงปลอดภัย	3.93	.57	3.82	.54	1.164	.560
2. ด้านโอกาสก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน	3.98	.063	3.70	.63	2.559	.860
3. ด้านสถานที่ทำงานและดำเนินงาน	4.00	.65	3.89	.55	1.132	.582
4. ด้านค่าจ้างหรือผลตอบแทน	3.70	.85	3.28	1.00	2.507	.194
5. ด้านลักษณะงานที่ทำ	3.85	.54	3.61	.55	2.515	.769
6. ด้านการบังคับบัญชาหรือการนิเทศงาน	3.87	.67	3.68	.69	1.585	.882
7. ด้านลักษณะทางสังคม	3.94	.76	3.81	.59	1.187	.090
8. ด้านการติดต่อสื่อสาร	3.75	.83	3.68	.73	.496	.098
9. ด้านสภาพการทำงาน	3.93	.73	3.71	.66	1.826	.496
10. ด้านประโยชน์เกื้อกูล	3.72	.69	3.56	.82	1.135	.374
รวม	3.87	.54	3.67	.54	2.147	.358

ตารางที่ 3 สรุปการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	สรุปผล ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05
1. พนักงานที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
2. พนักงานที่มีตำแหน่งการดูแลแตกต่างกันมีระดับมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน	เป็นไปตามสมมติฐาน
3. พนักงานที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีระดับมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน	เป็นไปตามสมมติฐาน
4. พนักงานที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน	เป็นไปตามสมมติฐาน

จากวิเคราะห์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนา เด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติพล เดื่อไพร (2546 : 11) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ส่วนมากมีความพึงพอใจ ด้านสถานที่ทำงานและดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 รองลงมาคือ ด้านความมั่นคงปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 และด้านลักษณะทางสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84

4. บทสรุป

จากการแจกแจงแบบสอบถาม จำนวน 175 ตัวอย่าง พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งผู้ดูแล ส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างโครงการ มีระดับการศึกษาปริญญา มีประสบการณ์ทำงาน 1-2 ปี ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีในครั้งนี้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และการเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี พบว่า เพศต่างกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีไม่แตกต่างกัน ตำแหน่งดูแล มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน ระดับการศึกษา ต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน ประสบการณ์ในการทำงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีแตกต่างกัน การวิจัยครั้งนี้ได้ประโยชน์คือมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และมีความมั่นคงปลอดภัยมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กิติมา ปรีดีดิลก. ทฤษฎีการบริหารองค์การ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธนการพิมพ์, 2539.

เกียรติพล เดื่อไพร. การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ ครูโรงเรียนประภัสสรวิทยา จังหวัดชลบุรี. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2546.

จอมพล พิเศษกุล. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจและลูกจ้างกองพลาธิการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537.

จีรนันท์ กัณฑวงศ์. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู อาจารย์ ในโรงเรียนทหารช่าง กรมการทหารช่าง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ, 2545.

จีระนันท์ เมืองจันทร์. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนครพนม, 2552.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. การสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย. [ม.ป.ท. : ม.ป.พ.].

ชารี มณีศรี. การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โสภณการพิมพ์, 2539.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การวัดและประเมินความพร้อมในการเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539.

ฐานปนา ฉิ่นไพศาล. การบริหารโครงการและการศึกษาความเป็นไปได้. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์, 2554.

ณัฏฐ์พันธ์ เขจรนันทน์. พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์, 2551.

ทิพย์พาพร มหาสินไพศาล. การวิจัยการสื่อสารเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : แผนกตำราและคำสอน มหาวิทยาลัย, 2546.

ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

SATISFACTION OF PARENTS ON ENROLLING THEIR CHILDREN TO THE CHILD DEVELOPMENT CENTER OF LOCAL GOVERNMENT BUNGSAMPHAN DISTRICT PHETCHABUN PROVINCE

วิไลลักษณ์ ปานอินทร์[1] รศ.ทิพวรรณ จันทรสถิตย์[2] และ ดร.แขก มูลเดช[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

[3] คณบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์และเพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำนวน 254 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91 ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้ค่า F-test

ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามอายุ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ, ผู้ปกครอง, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

The purposes the research were (1) to study the satisfaction of parents on enrolling their children to the child development center of local government bungsamphan district phetchabun province, and (2) to the comparative of the satisfaction of parents on enrolling their children to the child development center of local government bungsamphan district phetchabun province for the study group of 254 students using a questionnaire with a confidence equal to 0.91 percent, mean and standard deviation. Test the hypothesis using the f-test.

The results showed that. (1) satisfaction of parents on enrolling their children to the child development center of local government bungsamphan district phetchabun province and in the hold 6 topics where the high level. (2) the satisfaction of parents on enrolling their children to the child development center of local government bungsamphan district phetchabun province by age differences are statistically significant at the .05 level of occupation, income and education differences were not statistically significant at .05

KEYWORDS: SATISFACTION, PARENTS, CHILD DEVELOPMENT CENTER

1. บทนำ

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าของโลก ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว การพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้านั้นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะต้องพัฒนาคือ ทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์คือการให้การศึกษา การศึกษาเป็นเครื่องมือหรือกระบวนการสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถ รวมทั้งเจตคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล ตั้งแต่ก้าวแรกของชีวิตไปทุกช่วงของอายุที่ต่อเนื่องกันตลอดชีวิต คุณสมบัติของบุคคลที่ถูกหล่อหลอมโดยกระบวนการดังกล่าวจะเป็นปัจจัยและพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ตลอดจนการพัฒนาสังคม ให้บรรลุเป้าหมายตามแผนที่กำหนดไว้จึงจำเป็นต้องพัฒนาการศึกษาให้มีมาตรฐานด้านคุณภาพพอที่จะพัฒนาคนในประเทศให้ก้าวหน้า เพราะคุณภาพการศึกษาของคนในประเทศเป็นสิ่งที่จะชี้นำการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจและการเมืองในอนาคต และในยุคที่ประเทศชาติมีการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้าน ยิ่งมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการศึกษาให้ทันและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ การศึกษาจึงเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเจริญก้าวหน้าในส่วนของตนเองและประเทศชาติ และการที่ผู้ปกครองตัดสินใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนนั้นย่อมอยากให้บุตรหลานได้รับการศึกษาที่ดีที่สุด แต่เนื่องจากพื้นฐานของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนนั้นมีความต้องการที่แตกต่างกัน ผู้ปกครองบางกลุ่มอยากให้จัดการเรียนการสอนแบบเตรียมความพร้อม ในขณะที่บางกลุ่มอยากให้เด็กสามารถอ่านออก เขียนได้ เพื่อให้เด็กได้ไปสอบแข่งขันเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงต่อไป

ผู้วิจัยในฐานะที่ทำงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย จึงสนใจศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและสอดคล้องกับความพึงพอใจของผู้ปกครอง รวมทั้งเป็นข้อมูลให้แก่สถาบันอื่นๆ ที่จัดการศึกษาปฐมวัยและส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ มี 22 ศูนย์ จำนวน 770 คน ในปีการศึกษา 2554 โดยกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างซึ่งใช้ตารางสำเร็จรูปของแครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 303) ได้กลุ่มขนาดตัวอย่าง 254 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัย ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครอง

ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีรูปแบบการตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) (อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 103)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ศึกษาและสังเคราะห์ข้างต้นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครอง เพื่อกำหนดตัวแปรและข้อรายการ นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและสังเคราะห์ในขั้นต้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและเนื้อหา และสังเคราะห์ประมวลความคิดเห็นกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ได้ข้อรายการที่เหมาะสมโดยพิจารณา ให้ครอบคลุมเนื้อหาของแต่ละด้านให้เหมาะสมและดีที่สุด โดยกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อสร้างคำถามให้ครอบคลุม แบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้เพื่อพิจารณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับขอบเขตที่กำหนดไว้

การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบ สอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบก่อนเบื้องต้น และมีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงและครอบคลุมความสมบูรณ์ของเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งทุกข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้อง 0.6 – 1.0

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 126) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.91

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครอง โดยใช้สถิติ F – test และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's test)

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

สรุปลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุ 30—39 ปี จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 33.5 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 มีอาชีพอื่นๆ จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 48.4 มีรายได้ 10,0001-20,000 บาท จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 48.0

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ งานวิชาการ งานบุคลากร งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานกิจการนักเรียน งานความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์ งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ช่วงอายุของผู้ปกครองมีผลต่อระดับความพึงพอใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามสถานภาพด้านอายุเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มอายุต่างๆ ที่มีความพึงพอใจในการส่งบุตรหลาน

เข้าเรียนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 3 คู่ ได้แก่ กลุ่มอายุ 20-29 ปี, 30-39 ปี, 40-49 ปี และมีความพึงพอใจมากกว่ากลุ่มอายุ น้อยกว่า 20 ปี, 50-59 ปี และ60 ปีขึ้นไป

ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันมีระดับความพึงพอใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกันมีระดับความพึงพอใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีระดับความพึงพอใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังต่อไปนี้ (1) ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน (2) ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ เมื่อจำแนกตาม อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา พบว่าด้านอายุมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อจำแนกด้านอาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน จะเห็นว่าด้านอายุมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ด้านอาชีพ รายได้ และระดับการศึกษามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.

บุญชม ศรีสะอาด. *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.

ความต้องการที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

TEACHERS'S NEED TOWARD LEARNING ENVIRONMENT MANAGEMENT FOR STUDENTS IN PRIVATE SCHOOLS UNDER PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE OFFICE AREA 2

นารีรัตน์ หิ่งห้อยทอง[1] รศ.ประทุม แป้นสุวรรณ[2] และ ดร.นพวรรณ เชาว์ดำรงสกุล[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับความต้องการของครูผู้สอนที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ปทุมธานีเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\overline{X}$ =3.92, S.D.=.63) (2) การเปรียบเทียบระดับระดับความต้องการที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ในโรงเรียนเอกชน ทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามระดับชั้นที่สอนต่างกัน จะมีความต้องการใน การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ความต้องการ, การจัดการสภาพแวดล้อม, ครูโรงเรียนเอกชน

Abstract

The results showed that (1) The needs of teachers towards the learning environment of students in private schools. Metropolitan areas of the two locations were at a high level. The mean value ($\overline{X}$ = 3.92, SD = .63). (2) To compare the level of demand on the environment. Learning in schools by the third grade. Classes are taught by the same will be required in the learning environment is different. Statistically significant at the 0.05 level.

KEYWORDS: TEACHERS NEED, LEARNING ENVIRONMENT MANAGEMENT

1. บทนำ

สิ่งแวดล้อมมีบทบาทและความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากสิ่งแวดล้อมเป็นแหล่งกำเนิดแห่งปัจจัยสี่ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ อันได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรคและที่อยู่อาศัย แต่ที่ผ่านมาปรากฏว่ามนุษย์ได้กระทำต่อสิ่งแวดล้อมต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง ทั้งด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์และด้วยความตั้งใจ โดยไม่นึกถึงว่าองค์ประกอบทุกชนิดของธรรมชาติที่เป็นสิ่งแวดล้อมของมนุษย์นั้นมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกันอย่างผสมผสานด้วยระบบต่อระบบ ประกอบกับมนุษย์มิได้ตระหนักว่าสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะอยู่ส่วนใดของโลก ต่างส่งผลกระทบกันอย่างต่อเนื่อง การกระทำดังกล่าวนั้นเท่ากับว่ามนุษย์ได้สร้างเงื่อนไขในการทำลายตนเอง ด้วยผลแห่งการ

เสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมดังจะเห็นได้ว่าในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมามนุษย์ประสบปัญหาและได้รับอันตรายจากผลกระทบจากความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง เช่น ปัญหามลพิษทางอากาศ ปัญหาอุทกภัย ปัญหาความแห้งแล้งที่เป็นผลมาจากการตัดไม้ทำลายป่า จากสภาพปัญหาครูในโรงเรียน ผู้วิจัยจึงตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องของความต้องการที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนเอกชน เนื่องจากครูเป็นตัวแปรสำคัญในการจัดการสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนของตน เมื่อเด็กได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี จะส่งผลให้เด็กมีความพร้อมในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังสามารถนำผลการวิจัยมาใช้หาข้อค้นพบว่าความต้องการที่แท้จริงของครูว่ามีความต้องการอย่างไรบ้างกับการจัดสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาในเรื่องนี้

2. ขั้นตอนการศึกษา

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวนทั้งสิ้น 1,501 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 306 คน โดยแบ่งตามอำเภอของโรงเรียน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของเครซี่ และมอร์แกน (krejcie and Morgan) เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามตารางสัดส่วนแล้ว ในส่วนของครูใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Proportionate Stratified sampling)

เครื่องมือที่ใช้การวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มี 3 ตอน

ตอนที่ 1 สภาพของครู ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนตัวได้แก่ ระดับชั้นที่สอน ประสบการณ์สอน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับความต้องการที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี 3 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านวิชาการ และด้าน การบริหารจัดการ ลักษณะของแบบสอบถามตอนนี้ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิดสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2

3. ผลการวิเคราะห์/ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ความต้องการที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 โดยรวม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 โดยรวม (n=306)

ความต้องการที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนเอกชน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความต้องการ	อันดับ
1. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ	3.77	.54	มาก	3
2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางด้านวิชาการ	4.03	.51	มาก	2
3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ	4.04	.57	มาก	1
รวม	**3.92**	**.63**	**มาก**	**-**

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับความต้องการที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนเอกชนจำแนกตามระดับชั้นที่สอน

ความต้องการที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนเอกชน	เตรียมอนุบาล		อนุบาล		ประถมศึกษา		F	Sig.
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ	3.78	.452	3.87	.572	3.67	.490	4.32	0.14
2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ	4.05	.478	4.11	.567	3.96	.496	2.46	0.08
3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ	4.07	.496	4.15	.610	3.91	.589	5.05	0.07
รวม	**3.96**	**.475**	**4.04**	**.583**	**3.84**	**.525**	**4.02**	**0.19**

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของครูที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนเอกชนที่ประสบการณ์สอนต่างกันจะมีความต้องการในการจัดสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน

ความต้องการที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนเอกชน	ต่ำกว่า 5 ปี		5-10 ปี		11 ปีขึ้นไป		F	Sig.
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ	3.77	.562	3.73	.517	3.80	.502	.491	.61
2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ	3.96	.526	4.06	.571	4.05	.463	.941	.39
3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ	4.01	.561	4.03	.691	4.06	.474	.111	.88
รวม	**3.91**	**.549**	**3.94**	**.593**	**3.97**	**.479**	**.205**	**.62**

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากวิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนเอกชนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 พบว่า ความต้องการที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนเอกชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04

4. บทสรุป

จากการแจกแจงแบบสอบถาม จำนวน 306 ตัวอย่าง พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีระดับชั้นระถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 38.6 มีประสบการณ์สอน 11 ปีขึ้นไป ผลการทดสอบสมมติฐาน ความต้องการที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของครู ในโรงเรียนเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 และความต้องการที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อม

การเรียนรู้ ของครูในโรงเรียนเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ที่ปฏิบัติงาน ในปีการศึกษา 2553 ผลการวิจัยที่เป็นข้อมูลให้ทราบถึงแนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 2 และจะเป็นแนวทางสำหรับนักเรียนที่จะสร้างความตะหนัก และให้ความสำคัญของการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อันจะส่งผลให้ นักเรียนมีการพัฒนาในด้านการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. *แนวปฏิบัติงานแนะแนว : ตามแผนพัฒนาการแนะ แนวระทรวงศึกษาธิการระยะที่2 (พ.ศ. 2540 - 2544).* กรุงเทพฯ : คุรุสภา, 2540.

จิรภรณ์ โภคสวัสดิ์. “การศึกษาเปรียบเทียบความรู้และบทบาทการส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของครูที่มีบทบาทโดยตรง และครูที่มีบทบาทโดยทางอ้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา,สถาบันราชภัฏร้อยเอ็ด, 2546.

ชัยวัฒน์ สกุณา. “การศึกษาสภาพสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2540.

วิเชียร กระพี้แดง. “สภาพปัจจุบัน ปัญหา แนวการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดขอนแก่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547.

ดำรง อ่อนน่วม. *บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา.* กรุงเทพฯ: อักษรไทย, 2545.

ดวงพร หัวเมืองแก้ว. “การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

นพดล กาญจนกุล. “การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินการการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อม ของสถานศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, สถาบันราชภัฏมหาสารคาม, 2546.

เบญจา แสงมะลิ. *สานปฏิรูป คอลัมน์ ผลึกของเวลา (ยุคปฏิรูป).* กรุงเทพฯ :โอเดียนสโตร์, 2539.

ปิยะนุช โพธิ์มี. “สภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน.” .(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540.

พรรัก อินทามระ. *ชุดกิจกรรมการส่งเสริมพหุปัญญาสำหรับเด็กปฐมวัย.* กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2550.

พิเศก ศรีทองใบ. “การศึกษาสภาพสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาวิทยาศาสตร์,

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์

THE DESIRABLE CHARACTERISTICS OF NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION ADMINISTRATORS IN BURIRAM PROVINCE

คมศักดิ์ ชมภูวงษ์[1] ดร. สาธิต ผลเจริญ[2] และ ผศ.ดร.ปิยาภรณ์ ศิริภานุมาศ[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[2] อาจารย์ที่ปรึกษาหลักวิทยานิพนธ์

[3] อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย 1) ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามความคิดเห็นของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนและครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล จังหวัดบุรีรัมย์ และ 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามความคิดเห็นของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนและครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล จังหวัดบุรีรัมย์ โดยจำแนกตามตำแหน่ง เพศ และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 260 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที (Independent Samples t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน 5 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ความสามารถ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความเป็นผู้นำ อยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ใน 5 ด้าน ตามความคิดเห็นของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนและครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า

2.1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามความคิดเห็นของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน และครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามตำแหน่งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามความคิดเห็นของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน และครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามความคิดเห็นของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน และครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : คุณลักษณะอันพึงประสงค์, ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, ผู้บริหาร

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the desirable characteristics of non-formal and informal education administrators as perceived by non-formal education volunteer teachers and sub-district non-formal education teachers in Buriram province 2) to compare the desirable characteristics of non-formal education and informal education administrators as perceived by non-formal education volunteer teachers and sub-district non-formal education teachers in Buriram province, classified by positions, gender and working experiences. The samples were 260 teachers, selected through the Table of Krejcie and Morgan. The research instrument used for collecting the data was a questionnaire with its reliability at 0.98. The statistics used to analyze the collected data were percentage, mean and standard deviation. The hypotheses were tested by independent samples t-test. The results of this research were as follows:

1. The desirable characteristics of non-formal and informal education administrators as perceived by non-formal education volunteer teachers and sub-district non-formal education teachers as a whole were at a high level. Also, when considering each aspect, namely personality, morality, capability, human relation, and leadership, it was found that they were at a high level.

2. The comparison of the desirable characteristics of non-formal and informal education administrators as perceived by non-formal education volunteer teachers and sub-district non-formal education teachers in Buriram province were :

2.1 The desirable characteristics of non-formal and informal education administrators as perceived by non-formal education volunteer teachers and sub-district non-formal education teachers in Buriram province, classified by positions both as a whole and each aspect were not different.

2.2 The desirable characteristics of non-formal and informal education administrators as perceived by non-formal education volunteer teachers and sub-district non-formal education teachers in Buriram province, classified by gender both as a whole and each aspect were not different.

2.3 The desirable characteristics of non-formal and informal education administrators as perceived by non-formal education volunteer teachers and sub-district non-formal education teachers in Buriram province, classified by working experiences both as a whole and each aspect were not different.

KEYWORDS : DESIRABLE CHARACTERISTICS, NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION CENTRE, ADMINISTRATORS

1. บทนำ

ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ มีทั้งหมด 23 คน มีบทบาทหน้าที่ในการกำกับ ติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของครูในจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยมีรูปแบบการจัดการศึกษา ได้แก่ การศึกษานอกโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน และการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับบุคคลทั่วไป ตามนโยบายของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์. 2553) แต่คุณภาพการศึกษาของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จะเป็นเช่นไร ก็มีปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาหลายประการ เช่น ระบบบริหารจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง แต่ที่สำคัญที่สุดก็คือพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา การปฏิรูปการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สังคมได้ฝากความหวังไว้กับผู้บริหารมาก เพราะผู้บริหารจะเป็นผู้นำ ซึ่งงานวิจัยทั้งหลายได้ชี้ชัดว่า ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละแห่งกว่าร้อยละ 50 เป็นผลเนื่องมาจากผู้บริหาร แปลว่าผู้บริหารเป็นผู้นำที่ดี สถานศึกษาก็พัฒนาไปได้ดี แต่ถ้าผู้บริหารไม่เอาไหนชักนำสถานศึกษาไปในทางไม่ดีก็ไม่ได้รับการพัฒนา ครู 10 คน 20 คน ช่วยดึงได้ประมาณร้อยละ 50 แต่ผู้บริหารดึงได้ประมาณร้อยละ 50 (พนม พงษ์ไพบูลย์.2544 : 10) จึงจำเป็นที่ผู้บริหารต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ความสามารถ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความเป็นผู้นำ ซึ่งลักษณะของผู้นำดังกล่าว ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ต้องใช้ในการบริหารงาน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจต่อครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการบริหาร เพราะความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเป็นความรู้สึกที่ดีต่อการทำงาน เกิดความตั้งใจในการทำงาน เต็มใจอุทิศเวลา แรงกาย ความคิด เพื่อตอบสนองความต้องการของหน่วยงาน โดยที่ความพึงพอใจนั้นเป็นความรู้สึกมีต่อการปฏิบัติงานในทางบวก ทำให้เกิดความสุขในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดผลเป็นที่พึงพอใจที่ทำให้บุคคลเกิดความกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญและกำลังใจ สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน รวมทั้ง ส่งผลต่อความสำเร็จและเป็นเป้าหมายของศูนย์การการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล จึงสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหาร และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองของผู้บริหารซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการบริหารสถานศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามความคิดเห็นของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนและครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล จังหวัดบุรีรัมย์

2. วิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 58 คน และครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล จำนวน 435 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1. ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ศึกษาประชากร

ทั้งหมด จำนวน 58 คน 2. ครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148-149) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 202 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 260 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามแบบสำรวจรายการ (Check List) ที่เกี่ยวกับตำแหน่ง เพศ และประสบการณ์ในการทำงาน และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามความคิดเห็นของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน และครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ความสามารถ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความเป็นผู้นำ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรส่วนประมาณค่าแบ่งเป็น 5 ระดับ โดยเรียงจากน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

วิธีการสร้างเครื่องมือ ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องแนวคิด ทฤษฎี การบริหารและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารจากเอกสารและตำราต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถาม นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาหลักและที่ปรึกษาร่วม ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหาโครงสร้างและภาษา เพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุม ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ตามคำแนะนำของที่อาจารย์ปรึกษาหลักและที่ปรึกษาร่วม แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาในแต่ละด้านและความตรงเชิงโครงสร้าง การใช้ภาษาและอื่นๆ จำนวน 3 ท่าน นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาหลักและที่ปรึกษาร่วม เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเป็นลำดับสุดท้าย นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนี้ ไปทดลองใช้กับครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน และครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลในจังหวัดสุรินทร์ (ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) ประกอบด้วยครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 5 คน และครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล จำนวน 25 รวม 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้ t-test และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficent) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 และสร้างเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับโดยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแต่ละข้อ กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ นำแบบสอบถามมาประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ศึกษาสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง ศึกษาระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามความคิดเห็นของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน และครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามตำแหน่ง เพศ และประสบการณ์ในการทำงาน โดยวิเคราะห์ด้วย Independent Samples t-test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ .05

3. ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

สรุปลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 77.70 เป็นเพศหญิง จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 54.20 และมีประสบการณ์ในการทำงานประสบการณ์ในการทำงาน 1-8 ปี จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 76.50

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามความคิดเห็นของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน และครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความเป็นผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรมจริยธรรม ตามลำดับ ส่วนด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านมนุษยสัมพันธ์

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามความคิดเห็นของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน และครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล จำแนกตามตำแหน่ง เพศ และประสบการณ์ในการทำงานไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความเป็นผู้นำ รองลงมา คือ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ และด้านมนุษย์สัมพันธ์ ตามลำดับ

1.1 ด้านบุคลิกภาพ ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากบุคคลทุกคนย่อมมีพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าแตกต่างกันไป แบบแผนพฤติกรรมเป็นสิ่งนำไปสู่บุคลิกภาพ แบบแผนพฤติกรรมของบุคคลที่คนโดยทั่วไปรับรู้แล้วเรียกว่า “บุคลิกภาพ” บุคลิกภาพเป็นเหมือนผลที่เกิดจากการรับรู้ที่บุคคลอื่นรับรู้แล้วมีปฏิกิริยาตอบสนอง ทำให้เจ้าของบุคลิกภาพ ได้ตระหนักในบุคลิกภาพของตนเอง อีกทั้งผู้บริหารเป็นผู้ที่ต้องฝึกฝนตนเองอยู่อย่างสม่ำเสมอ บุคลิกภาพจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารทุกคนให้ความใส่ใจและมีการพัฒนาโดยการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพิ่มศักดิ์ เพิ่มประยูร (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจาก คุณธรรมจริยธรรม คือ การที่ผู้บริหารเป็นผู้มีความอดทน อดกลั้นและอดออม มีความเพียรมุ่งมั่นและตั้งใจปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี มีความเอื้อเฟื้อ เสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ดำรงชีพอย่างเรียบง่าย เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา มีคุณธรรมสูง มีเมตตากรุณา เอื้ออาทรต่อความเดือดร้อนของผู้อื่น สร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความยุติธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของวราภรณ์ ดำรงวัฒนกุล (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านความรู้ความสามารถ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้ที่จะเข้ามาเป็นผู้บริหารได้นั้นจะต้องผ่านการคัดเลือกคุณสมบัติต่างๆ ทำให้ผู้บริหารมีศักยภาพและความสามารถเต็มเปี่ยม มีความพร้อมในการบริหาร

ได้อย่างดี สอดคล้องกับธวัชชัย กลิ่นดี (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าด้านความรู้ความสามารถในการบริหารอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ อภิวัฒน์ ภูไชยแสง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่พึงประสงค์ตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าครูผู้สอนมีทัศนะต่อคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่พึงประสงค์ด้านความรู้ความสามรถอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารเป็นคนที่ต้องมีการปะทะสังสรรค์ทางสังคมตลอดเวลา ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นที่เชื่อถือของทุกคน แก้ไขปัญหาของผู้อื่นได้ มีความซื่อสัตย์ รู้ปัญหาของผู้อื่น สนใจในกิจกรรมของสังคม มีความอดทน เป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย มีน้ำใจในการบริการแก่สังคม มีความจริงใจเข้าใจความสามารถและความฉลาดของบุคคลอื่น และอุทิศตนเพื่องานของสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ หงส์สาคร (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงและคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของหัวหน้าหมวดวิชา และครูผู้สอนในโรงเรียน ร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 พบว่าคุณลักษณะที่เป็นจริงและคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของหัวหน้าหมวดวิชา และครูผู้สอนในโรงเรียน ประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ด้าน คือ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านวิชาการ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความสามารถในการบริหารงาน ซึ่งคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหาร 4 ด้าน ตามทัศนะของหัวหน้าหมวดวิชา อยู่ในระดับปานกลาง

1.5 ด้านความเป็นผู้นำ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารมีความสามารถในการพูด ความรอบรู้ ความสามารถในการวินิจฉัย ความสามารถทางสติปัญญา ความสามารถในการทำงาน ความสำเร็จและความรับผิดชอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของมงคล จันทนะ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่าพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับวิชัย ศรีเสน่ห์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารดีเด่นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามตำแหน่ง เพศ และประสบการณ์ในการทำงาน

2.1 ครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหาร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนและครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล คิดว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยนั้น มีความจำเป็นและสำคัญในการบริหารจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยต้องให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารต้องรู้จักวางแผน กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนและครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติ บรรณ โศภิษฐ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์กลุ่มภาคใต้ สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษากรม

อาชีวศึกษา พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษา ที่มีตำแหน่งทางราชการที่ต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากประสบการณ์และการอยู่ร่วมกันในการปฏิบัติงานในหน่วยงานเดียวกันนั้น เป้าหมายและจุดประสงค์ทางด้านพัฒนาการศึกษา ทุกคนมีเป้าหมายอันเดียวกันจึงทำให้ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับประสงค์ ปาสิงห์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ตามทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดลำปาง พบว่าคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ตามทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามเพศไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากการพัฒนาการบริหารกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูง ผู้บริหารทุกคนจึงบริหารงาน โดยยึดกฎระเบียบข้อบังคับในการทำงาน เพื่อให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ สัมพันธ์กับงานวิจัยของกัลยานี ปานงาน (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารตามทรรศนะของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสระแก้ว พบว่าความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารตามทรรศนะของครู ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน พบว่าไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับวราภรณ์ ดำรงวัฒนกุล (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครู จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารต้องมีความกระตือรือร้นในการทำงาน แต่งกายดูดีน่าเชื่อถือ และมีความกล้าหาญในการตัดสินใจในปัญหาที่ยุ่งยาก

1.2 ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารต้องมีความรับผิดชอบ เป็นที่รักใคร่ของเพื่อนร่วมงาน ปฏิบัติโดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมมาก่อนเสมอและมีระเบียบวินัยในตนเอง และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา

1.3 ด้านความรู้ความสามารถ ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์แผนงาน โครงการ มีความรอบรู้ในบทบาทหน้าที่ และการปฏิบัติงานในสถานศึกษาด้านงานวิชาการและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

1.4 ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารควรมีการจูงใจผู้ปฏิบัติงานสามารถทำงานได้เต็มศักยภาพ ใส่ใจในเรื่องหน้าที่การทำงานของเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา และยิ้มแย้มแจ่มใส

1.5 ด้านความเป็นผู้นำ ผู้บริหารต้องมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ มีการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ สร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความรู้ความสามารถ มีการบริหารงานโดยใช้ศาสตร์และศิลป์ได้เหมาะสม และมอบหมายงานที่สำคัญให้ผู้มีความสามารถรับผิดชอบ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามความคิดเห็นของบุคลากรอื่นๆ เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการศูนย์การเรียนชุมชน นักศึกษา ผู้นำชุมชน

2.2 ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบตัวแปรอื่นๆ เช่น อายุ วุฒิการศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในสภาพที่เป็นจริงและคาดหวัง

6. เอกสารอ้างอิง

กัลยาณี ปานงาน. (2553). การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระแก้ว วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

กิตติ บรรณโศภิษฐ์.(2546). การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์กลุ่มภาคใต้ สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครศรีธรรมราช: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. บุรีรัมย์ : สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.

พนม พงษ์ไพบูลย์. (2544). “หัวใจการปฏิรูปการศึกษา”, วารสารข้าราชการครู, 21 (4), 11-14.

เพิ่มศักดิ์ เพิ่มประยูร. (2554). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ลพบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

มงคล จันทนะ. (2546). ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

วราภรณ์ ดำรงวัฒนกุล. (2550). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

อภิวัฒน์ ภูไชยแสง. (2542). คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย. รายงานการค้น กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บทบาทของครูและผู้ปกครองในการสะท้อนความคิดแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ROLES OF TEACHERS AND PARENTS IN INTEGRATED REFLECTIVE METHODS TO ENHANCE PRIMARY SCHOOL STUDENTS' SELF-DISCIPLINE ACTIVITIES IN RESPONSIBILITY

ประภาพรรณ อิ่มกะดี[1] และ ผศ.ดร.อุบล สรรพัชญพงษ์[2]

[1] นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์และอาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาบทบาทของครูและผู้ปกครอง ในการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยมีจุดประสงค์ในการหาวิธีแก้ปัญหาการขาดความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีต่อตนเองและต่อส่วนรวม ในช่วงที่นักเรียนยังอายุน้อยและมีโอกาสที่จะปรับตัว เรียนรู้หน้าที่และตระหนักบทบาทของตน โดยเริ่มต้นจากสังคมหน่วยเล็ก ๆ คือ บ้านและโรงเรียน เพื่อเป็นการปลูกฝังระเบียบวินัยให้เยาวชนได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต

ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และประยุกต์ทฤษฎีการวิจัยในชั้นเรียน (action research) ของ Kemmis & McTaggart (1982) มาทำการประชากรในการวิจัยมี 3 กลุ่มคือ ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ข้อมูลการวิจัยเพื่อศึกษาบทบาทของครูและผู้ปกครอง ได้แก่ ข้อมูลจากครู คือ 1) บันทึกของครู 2) แบบประเมิน 3) แบบสังเกต และ 4) แบบสัมภาษณ์ ส่วนข้อมูลจากผู้ปกครอง ประกอบด้วย 1) แบบบันทึกพฤติกรรม และ 2) แบบประเมินพฤติกรรมของนักเรียน ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดนี้มาประสานกัน (triangulate) เพื่อวิเคราะห์บทบาทของครูและผู้ปกครอง ในการดูแลให้การศึกษาและแก้ปัญหาแก่นักเรียนกลุ่มนี้ โดยใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์ข้อมูลของ Strauss and Corbin (1998) งานวิจัยนี้ยืนยันว่า ครูและผู้ปกครอง นอกจากจะต้องทำหน้าที่หลักของตนเองแล้ว ยังมีบทบาทที่สำคัญ คือ 1) เป็นผู้ให้การสนับสนุน 2) เป็นที่ปรึกษา 3) เป็นผู้ดูแล และ 4) เป็นผู้ควบคุมให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัย ครูและผู้ปกครองต้องร่วมมือกันอย่างแข็งขัน เอาใจใส่และติดตามสังเกตพฤติกรรมของเด็กอย่างสม่ำเสมอ ต้องมีเวลาที่จะพบปะพูดคุยกัน มีจิตวิทยาและให้โอกาสเด็ก เพื่อแก้ปัญหาของเด็กตั้งแต่ต้น ซึ่งจะแก้ไขได้ง่ายและความปรารถนาดีของทั้งสองฝ่าย ยังมีผลให้ผู้ปกครองและครูได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีความเข้าใจเด็ก และนโยบายของโรงเรียนทำให้เกิดความใกล้ชิด ความไว้วางใจ รวมทั้งการประสานงานที่ได้ผลดี งานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ปกครองและครูต่างต้องการสร้างสิ่งดี ๆ ให้กับเด็ก การพยายามแก้ปัญหาให้เขา โดยสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน จึงเป็นบทบาทสำคัญที่ครูและผู้ปกครองต้องไม่ละเลย

คำสำคัญ : บทบาทของครู, บทบาทผู้ปกครอง, การสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน, วินัยด้านความรับผิดชอบ, นักเรียนประถมศึกษา

Abstract

The case of grade 6 primary students' undesirable behaviors in terms of responsibilities toward themselves and their society took place at a school where the researcher works for. It is, thus, crucial for the researcher to find ways to solve these problems. Based on the mentioned happening, the researcher conducts research focusing on parents' and teachers' integrated reflective methods in solving the students' discipline problems. At this conference, the researcher wants to discusses roles of parents and teachers in enhancing these students' responsibilities with the belief that it is crucial to boost students' disciplines while they are young and dependent so that they would realize their roles and be able to put things right and that they would grow up to be refined family members and citizens.

The research approach employed in this study is a qualitative method where 'action research' is applied in the process. Four data from teachers include: 1) teachers' notes on students' behaviors, 2) teachers' evaluations on students' behaviors development, 3) teachers' observations on students' participations with designed activities, and 4) interviews with students are collected. On the part of parents, two data: 1) parents' notes on students' behaviors and 2) evaluations on students' behaviors development are garnered. Then these data are triangulated using Strauss and Corbin's (1998) grounded theory to get parents' and teachers' role in this research project, which reveals the integrated reflective methods between parents and teachers make these two parties take four more roles seriously: 1) supporters, 2) counselors, 3) mentors, and 4) controllers. Likewise, it is obvious that parents and teachers' understanding, kindness, and care not only assist students to get through their behavioral problems but also make them realize how important disciplines are to make a person. In addition, integrated reflective methods encourage understanding and mutual relationship between parents and teachers as well.

KEYWORDS : TEACHERS' ROLES, PARENTS' ROLES, INTEGRATED REFLECTIVE METHODS, STUDENTS' RESPONSIBILITY, PRIMARY SCHOOL STUDENTS

1. บทนำ

โรงเรียนรังสิตอนุสรณ์ เป็นหน่วยงานซึ่งผู้วิจัยทำงานอยู่ ได้ดำเนินนโยบายการเสริมสร้างวินัยในตนเองให้นักเรียนมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง เพราะต้องการปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนดี มีคุณภาพและเติบโตเป็นบุคลากรที่เป็นกำลังสำคัญของชาติ นอกจากนี้ยังตอบสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งเน้นให้โรงเรียนสร้างคนดี คนเก่ง เห็นคุณค่าของตนเอง และมีวินัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 46) อย่างไรก็ดี โรงเรียนรังสิตอนุสรณ์ก็เหมือนโรงเรียนเอกชนทั่วไป ที่มีข้อจำกัดและไม่สามารถคัดสรรเด็กที่มีคุณภาพสูง หรือมีความพร้อมทั้งวุฒิภาวะและครอบครัวมาเรียนได้ทั้งหมด จึงยังคงมีปัญหาหลายด้าน เช่น การขาดบุคลากรและปัญหาวินัยของนักเรียน ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียน ตระหนักในเรื่องนี้ ประกอบกับเหตุผลที่ว่า ตั้งแต่ก่อตั้งโรงเรียนมา ยังไม่เคยมีการวิจัยเรื่องวินัยของนักเรียนเพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาพฤติกรรมของเขา เมื่อได้มาเรียนระดับปริญญาเอก จึงสนใจทำวิจัยเรื่องดังกล่าว โดยเน้นประเด็นความรับผิดชอบเป็นหลัก

วินัยเป็นวัฒนธรรมของสังคม ซึ่งเด็กควรได้เรียนรู้พฤติกรรมที่สังคมยอมรับ เพื่อเด็กจะได้พัฒนาตนเองไปเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถควบคุมตนเองได้ มีคุณธรรม จริยธรรม มโนธรรมและมีความมั่นคงทางอารมณ์ (Ausubel, 1968 : 59-60) ด้วยเหตุนี้ การปลูกฝังวินัย ควรเริ่มต้นที่เด็ก วินัยที่ดีต้องมีลักษณะที่เกิดจากแรงผลักดันภายในตัวเองมากกว่าแรงผลักดันภายนอก และไม่มีความขัดแย้งในตัวเอง จุดมุ่งหมายในการที่จะอบรมเด็กให้มีวินัย ต้องชี้ให้เด็กเห็นว่า ตนสามารถควบคุมตนเองให้ทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ (ศิริรัตน์ เหล่าวัฒนพงศ์, 2545 : 177-179) ความสำคัญของวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน จะส่งผลต่อทั้งโรงเรียนและสังคมส่วนรวมในอนาคต (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551 : 93) ประเด็นดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะ ค้นคว้าวิจัยเพื่อหาคำตอบในการแก้ปัญหา และส่งเสริมการสร้างวินัยต่อตนเองด้านความรับผิดชอบแก่นักเรียน ในโรงเรียน โดยรวบรวมความคิดแบบผสมผสานระหว่าง ครูและผู้ปกครอง แล้วนำผลการวิจัยมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในโรงเรียนต่อไป

โรงเรียนรังสิตอนุสรณ์ มีนโยบายส่งเสริมนักเรียนให้มีวินัย ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน เห็นความสำคัญของการมีความรับผิดชอบ โดยมีครูประจำชั้นและครูประจำวิชาเป็นผู้ดูแล เช่นการอบรมในชั้นเรียน การสอดแทรกเนื้อหาในวิชาสังคมศึกษาและการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนโดยมีการปฐมนิเทศนักเรียน การจัดโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมและโครงการอบรมผู้นำนักเรียน เป็นอาทิ โดยคาดหวังว่าโครงการต่าง ๆ เหล่านี้จะปลูกฝังระเบียบวินัยให้นักเรียน อย่างไรก็ดี จากรายงานประจำปีของโรงเรียนในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2551 - 2553) ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครอง ต่างเห็นพ้องกันว่าปัญหาที่เด่นชัดคือนักเรียนจำนวนมาก (ประมาณร้อยละ 10) ยังขาดวินัยด้านความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและส่วนรวม ปัญหาด้านรับผิดชอบต่อตนเองได้แก่ แต่งกายผิดระเบียบ ไม่ทำการบ้าน หรือทำรายงานไม่ทันตามกำหนด ไม่สนใจเรียน ไม่เตรียมบทเรียนล่วงหน้า ส่วนปัญหาด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ได้แก่ ไม่ดูแลรักษาความสะอาดในโรงเรียน ไม่รักษาทรัพย์สมบัติของโรงเรียน ไม่เข้าร่วมกิจกรรม ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยของโรงเรียน เป็นต้น ลักษณะของพฤติกรรมดังกล่าว เป็นปัญหาปัจจุบันของนักเรียน และจะเป็นปัญหาสังคมในอนาคต (รายงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนรังสิตอนุสรณ์, 2553 : 6) หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพของประชากรไทยอย่างแน่นอน (ประพิมพร สันวงศ์, 2551 : 2)

ในส่วนของครู การส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากครูและโรงเรียนได้เน้นให้ครูทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องนี้ เนื่องจากครูเป็นผู้ใกล้ชิดและมีหน้าที่หลักในการอบรมสั่งสอนทั้งวิชาการและจริยธรรม ดังที่ นฤมล เนียมหอม (2549) ได้กล่าวสนับสนุนแนวคิดนี้ว่า *"การเสริมสร้างวินัยในตนเองให้แก่นักเรียนจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ ขึ้นอยู่กับศักยภาพในการดูแลของครูเป็นสำคัญ"* (หน้า 3)

ในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา ได้กำหนดมาตรฐานของครูประจำการ ไว้ว่า ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการคิดเพื่อการเรียนรู้ ดังนั้น ทักษะอย่างหนึ่งที่ครูควรพัฒนาคือ การสะท้อนความคิดหรือ Reflective Thinking (Rodger, 2000: 246) ซึ่งหมายความว่า ครูควรมีโอกาสประชุมเพื่อร่วมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบได้อย่างเป็นระบบ และเรียนรู้จากประสบการณ์ของตน การสะท้อนความคิดเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้ครูเข้าใจนักเรียนและสามารถดูแลนักเรียนได้ทั้งด้านความประพฤติและวิชาการ (Henniger, 2004 : 366)

การสะท้อนความคิดมีความเกี่ยวข้องกับการสืบสอบ (Inquiry) และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) (Peters, 1991 : 89-90) และงานวิจัยของ นฤมล เนียมหอม (2549 : 137) พบว่า การเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมกันถกปัญหา ร่วมแสดงความคิดเกี่ยวกับความมีวินัยของนักเรียน ไม่ว่าจะโดยผ่านการสนทนา การเล่าเรื่อง หรือเขียนบันทึก จะทำให้ครูเพื่อนร่วมงานและผู้ปกครองเข้าใจเด็ก เห็นการพัฒนาของเด็ก ๆ และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการพัฒนาเขาให้เป็นคน

ดีและมีคุณภาพ เป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้บริหารควรสนใจและให้ความสำคัญเพราะจะช่วยให้ครูได้พัฒนาโรงเรียนได้ถูกทางและประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาด้านวินัยของนักเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า การผสมผสานความคิดเห็นจากบุคคลหลายฝ่าย เพื่อแก้ปัญหาการสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนเป็นแนวทางการแก้ปัญหาที่น่าจะประสบผลสำเร็จ สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนที่มีปัญหาด้านวินัย ให้สามารถเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้

ในส่วนของผู้ปกครองซึ่งใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด การให้ความร่วมมือในการดูแลนักเรียนร่วมกับโรงเรียน จะช่วยให้การแก้ปัญหาตรงจุดและรวดเร็วขึ้น เพราะผู้ปกครองในสังคมไทย เช่น พ่อแม่ ปู่ย่าตายาย ย่อมรักลูกหลานและหวังดีอยากให้เขาเป็นคนดีและเก่ง (ว.วชิรเมธี, 2553 : 169) และ Hedge (2000) ได้กล่าวว่า ผู้ปกครองเป็น Stakeholder หรือเป็นผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดูแลนักเรียน จึงควรมีบทบาทในการสะท้อนความคิดเห็น รับผิดชอบการเรียนและการใช้ชีวิตในวัยเยาว์ของเด็ก

จากความสำคัญของประเด็นดังกล่าว และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของโรงเรียนรังสิตอนุสรณ์ ที่เน้นส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์และความมีวินัยของนักเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรมีการร่วมมือกัน โดยนำวิธีการสะท้อนความคิดระหว่าง นักเรียน ผู้ปกครอง และครู มาผสมผสาน เพื่อช่วยกันประคับประคอง แก้ปัญหา และกำหนดแนวทางส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยในตนเองได้อย่างเหมาะสม และยังเป็นแนวทางตอบสนองในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา ที่เน้นให้นักเรียนสนใจหน้าที่ของตนเอง ตั้งใจเรียนและฝึกฝนตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัย รู้จักแยกผิดชอบชั่วดี มีจิตใจงดงาม ซึ่งจะสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนได้อีกโสดหนึ่งด้วย (ว.วชิรเมธี, 2553 : 169-170)

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research method) โดยผู้วิจัยปรับการวิจัยในชั้นเรียน(action research) มาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยในตนเอง ที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัย ได้แก่ แนวคิดบุตรธิดา คือกระจกเงาของพ่อแม่ ของ ว.วชิรเมธี (2553 : 169-170) ที่กล่าวถึง การมีจิตใจที่งดงาม การเป็นคนดี การเป็นคนมีจิตสำนึกสาธารณะ การเป็นคนอารมณ์ดี การเป็นคนรักความสงบ การเป็นปัญญาชน การเป็นคนไม่ยึดติดกับวัตถุนิยม การไม่เป็นคนมักง่าย การไม่เป็นอันธพาล และการมีจิตใจโอบอ้อมอารี ผนวกกับแนวคิดเกี่ยวกับการสะท้อนความคิด ได้แก่ แนวคิด 7 มหัศจรรย์แห่งชีวิต และ 7 หลักคิดของ ว.วชิรเมธี (2553 : 180) ที่กล่าวถึง ความคิดดีเป็นที่มาแห่งความสุข ปัญญาดีย่อมมีความสุข เป็นคนดีก็มีความสุข ปฏิสัมพันธ์ดีก็มีความสุข ทำงานดีก็มีความสุข มองโลกในแง่ดีก็มีความสุข ครอบครัวดีทวีความสุข

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 3 คน 2) ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ห้องเรียนละ 5 คน รวมจำนวนผู้ปกครองนักเรียน 15 คน 3) นักเรียนของโรงเรียนรังสิตอนุสรณ์ห้องเรียนละ 5 คน รวมจำนวนนักเรียน 15 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยเลือกมาจากนักเรียนที่มีปัญหาด้านวินัยในตนเอง จากการเก็บข้อมูลของครูประจำชั้น และรายงานประจำปีของโรงเรียน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ส่วนได้แก่ ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ข้อมูลการวิจัยเพื่อศึกษาบทบาทของครู และผู้ปกครองได้แก่ ข้อมูลจากครูคือ 1) บันทึกของครู 2) แบบประเมิน 3) แบบสังเกต และ 4) แบบสัมภาษณ์ ส่วนข้อมูลจากผู้ปกครองประกอบด้วย 1) แบบบันทึกพฤติกรรม และ 2) แบบประเมินพฤติกรรมของนักเรียน

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ติดต่อขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดำเนินการจัดการสนทนากลุ่มเพื่อสร้างความเข้าใจและความชัดเจนของประเด็นปัญหากับกลุ่ม จากนั้นร่วมกันกำหนดแผนการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ แล้วดำเนินการตามแผนพัฒนาการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ และบันทึก

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้แนวทางของ Strauss and Corbin (1998 : 266) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในการวิจัยทางการศึกษา ผู้วิจัยเน้นขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรวบรวมข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม มารวบรวมข้อมูลให้เป็นกลุ่มที่มีความหมาย 2) การจัดกระทำข้อมูล เป็นการนำข้อมูลมากระทำ/ปฏิสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดรูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุผลหรือแผนภาพของทฤษฎี 3) การเลือกนำเสนอข้อมูล และ 4) การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุผลหรือแผนภาพเชิงทฤษฎีให้มีความชัดเจน นำไปสู่ข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามในการวิจัย

3. ผลการวิจัยและการอภิปราย

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิจัยและการอภิปรายดังต่อไปนี้

1. ผลการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน

1.1 ผลการดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูม นักเรียนส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ไปในทางที่ดี ในด้านการตรงต่อเวลาเกี่ยวกับการมาเข้าแถวเคารพธงชาติ การเข้าเรียน การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน การดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบ

1.2 ผลการดำเนินการจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในเรื่องการมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ โดยมีพัฒนาการที่เป็นไปตามธรรมชาติและจิตสำนึกที่ถูกซึมซับได้จากหลักแนวคิดทางพระพุทธศาสนา และแง่คิดของผู้วิจัย และครูประจำชั้นกระตุ้นเพิ่มเติม ทำให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีการแต่งกายที่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนมากขึ้น ตรงต่อเวลา รู้จักกาลเทศะ ตลอดจนร่วมกันดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบร่วมกัน

1.3 ผลการดำเนินการจัดกิจกรรมพี่ต้นแบบ เป็นการเสริมแรงทางบวกและเสริมแรงทางลบ เกิดการเรียนรู้ส่งผลให้นักเรียนหันมาประพฤติปฏิบัติตน ให้มีวินัยด้านความรับผิดชอบ เป็นผลดีทั้งต่อตนเอง ชั้นเรียนและสังคมต่อไป

1.4 ผลการดำเนินการจัดกิจกรรมรักษ์สะอาด นักเรียนเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม และเรียนรู้ที่จะดูแลรักษา หรืออนุรักษ์ไว้ได้อย่างดี

2. ผลการประเมินพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ

2.1 ผลการประเมินพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ โดยครูประจำชั้นประเมินนักเรียน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง และพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน โดยพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง การตรงต่อเวลาเช่น เมื่อถึงชั่วโมงเรียน เข้าเรียนตามเวลา รองลงมาคือ ขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ และพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง ทิ้งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้ รองลงมาคือ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบ ของโรงเรียน ที่เห็นได้ชัดคือการเดินแถวเมื่อไปยังสถานที่ต่าง ๆ นักเรียนเดินเป็นระเบียบไม่แตกแถวเหมือนที่ผ่าน ๆ มา

2.2 ผลการประเมินพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้านความรับผิดชอบ โดยผู้ปกครองเป็นผู้ประเมินนักเรียน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง อยู่ในระดับสูง และพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม อยู่ในระดับสูง เช่นเดียวกัน โดยพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง แต่งกายสะอาดถูกต้องตามระเบียบวินัยของโรงเรียน รองลงมาคือ มาโรงเรียนทันเวลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือให้ของ สำหรับพฤติกรรมการมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบ ของโรงเรียน ในเรื่องของการเดินแถวเมื่อไปยังสถานที่ต่าง ๆ รองลงมาคือ มีมารยาทในการเข้าประชุม

3. บทบาทของผู้ปกครองและครูในการสร้างวินัยในตนเองให้แก่นักเรียน

ผู้ปกครองและครูต่างมีบทบาทที่สำคัญต่อการสร้างวินัยในตนเองของเด็กกลุ่มนี้เป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ผู้ปกครองซึ่งใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด มีบทบาทที่ต้องดูแลเอาใจใส่ติดตามสังเกตพฤติกรรมของเด็กอย่างสม่ำเสมอ และมีเวลาที่จะพบปะพูดคุยกับครูประจำชั้นของเด็ก เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาและให้กำลังใจแก่เด็ก ในส่วนของครู ครูมีบทบาทในการส่งเสริมนักเรียนให้มีวินัย เนื่องจากครูเป็นผู้ใกล้ชิดและมีหน้าที่หลักในการอบรมสั่งสอน ทั้งวิชาการและจริยธรรม ครูต้องดูแลให้คำปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ มีจิตวิทยาในการแก้ปัญหา ให้โอกาสเด็ก และเมื่อเกิดปัญหา ครูก็ปรึกษากับผู้ปกครองทันที หรือติดต่อให้ผู้ปกครองทราบและนัดหมายให้เวลาผู้ปกครองมาปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาของเด็กร่วมกัน ครูใช้เหตุผลในการให้คำปรึกษาหรือตักเตือนเด็ก ในการที่ครูและผู้ปกครองทำงานร่วมมือกัน จะทำให้รู้ปัญหาของเด็กตั้งแต่ต้น ซึ่งจะแก้ไขได้ง่าย และจะทำให้ผู้ปกครองเข้าใจเด็ก ครู และนโยบายของโรงเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดความใกล้ชิดและความไว้วางใจระหว่างทั้งสองฝ่าย

ดังนั้นบทบาทของครูและผู้ปกครองในการใช้วิธีสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาได้พัฒนาเด็กให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ได้ ซึ่งครูต้องมีความอดทนและดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด เช่นเดียวกับบทบาทของผู้ปกครอง พ่อแม่ที่แนะนำลูกด้วยความรักและใส่ใจย่อมมีความเข้าใจเขา เด็ก ๆ ก็จะเติบโตอย่างมีคุณภาพ การสะท้อนความคิดเห็นแบบผสมผสานระหว่างครูและผู้ปกครองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน จึงต้องอาศัยความร่วมมือกันที่จะเสริมสร้างให้เป็นไปตามที่คาดหวัง และส่งผล ให้นักเรียนมีพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบดีขึ้น เป็นผู้มีวินัยในการศึกษาเล่าเรียนส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น ผู้ปกครองนักเรียนมีความเชื่อถือการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนซึ่งสร้างความศรัทธาให้กับโรงเรียนอีกทางหนึ่งและครู ผู้ปกครองนักเรียน ได้ร่วมมือกันแสดงบทบาทของตนเองที่มีส่วนช่วยแก้ปัญหาการขาดวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนและช่วยให้นักเรียนเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ

จากงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยสอดแทรกอยู่ในทุกกิจกรรมของโรงเรียน และในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนทุกวัน รวมถึงส่งเสริมสนับสนุนการร่วมมือกันระหว่างบ้านกับโรงเรียน โดยเฉพาะผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต้องเข้าใจสภาพการมีวินัยในตนเองของบุตรหลาน และยินดีให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน ในการร่วมกันแก้ไขปัญหาพฤติกรรมนักเรียนด้านความรับผิดชอบ นอกจากนี้ควรนำผลการวิจัยไปศึกษาวิจัยในโรงเรียนที่มีบริบทแตกต่างกัน โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนหรือนำไปศึกษาต่อถึงประโยชน์ของงานวิจัยในประเด็นความเป็นไปได้ในการร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียน ที่จะพัฒนาพฤติกรรมการของนักเรียนในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการคิดวิเคราะห์ การเรียนแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551.

นฤมล เนียมหอม. "*การพัฒนากระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมของครูในการสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็กปฐมวัยโดยใช้แนวคิดสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงภายใน*". วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

ประพิมพร สันวงศ์. "*การใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างระเบียบวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*". วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.

โรงเรียนรังสิตอนุสรณ์. *รายงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี โรงเรียนรังสิตอนุสรณ์ ปีการศึกษา 2551-2553*.ปทุมธานี : โรงเรียนรังสิตอนุสรณ์.

ว. วิชรเมธี. *ความทุกข์มาโปรด ความสุขโปรยปราย*. กรุงเทพฯ : ปราณ พับลิชชิ่ง, 2553.

ศิริรัตน์ เหล่าวัฒนพงศ์. *"การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีปัญหาทางวินัยโรงเรียนพระหฤทัย คอนแวนต์ เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร"*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.

Ausubel, D.P. *Educational Psychology a Cognitive View*. New York : Holt –Rinehart and Winston,1968.

Hedge, M., Powers, P., Hendrickx, L. and Vinson, J. "Competence, Continuing Education, and Computer". *The Journal of Continuing Education in Nursing*, 33(1) : 24-32, 2002.

Henniger, M. L. *The Teaching Experience : An Introduction to Reflective Practice*. New Jersey: Pearson Education, 2004.

Peters, J. M. "Strategies for Reflective Practice." In Brockett, R.G., *Professional Development for Education of Adults*. San Francisco: Josser-Bass, (1991) : 89-96.

Rodger, C. R. "Defining Reflection: Another Look at John Dewey and Reflective Thinking." *Teacher College Record*, 2000. (June, 2000) : 842-846.

Strauss, A. & Corbin, J. *Basics of Qualitative Research Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. 2nd ed. Thousand Oaks, CA : Sage, 1998. Retrieved March 10, 2011, from: http://drsunti.mulyiply.com/Journal

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ในทรรศนะของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา

OPINION OF TEACHERS AND ADMINISTRATIONS ON ROLE OF SCHOOL ADMINISTRATIONS ON TEACHER DEVELOPMENT IN SCHOOL UNDER THE OFFECE OF SCHOOL DISTRICT 40

รชฎ แก้วเกิด[1] ดร.ปรีชา บุญคมรัตน์[2] และ รศ.คมคาย หมื่นสาย[3]

[1]นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำ หลักสูตรวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

[3]ผู้อำนวยการศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์

.....

บทคัดย่อ

ผลการวิจัยพบว่า

(1) บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาครูในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

(2) การเปรียบเทียบทรรศนะครูและของผู้บริหารในการพัฒนาครูในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 โดยตามสถานภาพการปฏิบัติงานในโรงเรียน พบว่าสถานภาพด้านตำแหน่ง มีทรรศนะเรื่องการศึกษาต่อมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และพบว่าสถานภาพด้านเพศ สถานภาพด้านอายุ สถานภาพด้านระดับการศึกษา และสถานภาพด้านประสบการณ์ ไม่มีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ : บทบาท, การพัฒนา

Abstract

The finding of this research was that (1) have a role of school administrations on teacher development in school under the office of school district 40 in the 5 hold were the high level (2) the comparative of opinion of teachers and administrations on the role of school administrations on teacher development in school under the office of school district 40 with the different were the Position and permission to leave study, and the significant else states were accept .05, and finding of sex, age, level of educations, and experience were non-different.

KEYWORDS: ROLE, DEVELOPMENT

1. บทนำ

การศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทย จึงต้องดำเนินการให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สิปปนนท์ เกตุทัต. 2542: 5) ซึ่งรากฐานสำคัญของการพัฒนา คือ การเสริมสร้างขีดความสามารถ ศักยภาพและความเข้มแข็งในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชนเป็นพื้นฐานสังคมไทยในอนาคต พึงเป็นสังคมที่ประกอบด้วยชุมชนเมืองและชุมชนชนบทที่ประชาชนมีความสามารถในการไตร่ตรองแก้ปัญหา และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการรู้เท่าทันในความสัมพันธ์ กับสังคมภายนอกทั้งในระดับชาติและนานาชาติผู้บริหารในฐานะที่เป็นผู้นำจะต้องมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาครูในด้านต่างๆ เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาการเรียนการสอนสามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียนให้ผู้เรียนสามารถใช้ชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุขสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในการพัฒนาครูโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นการศึกษามัธยมศึกษา เขต 40

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยในลักษณะเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ในทรรศนะของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีของโรเบิร์ต วี เครจซี่ และ เอียร์ไรล์ ดับบลิว มอร์แกน (Robert V. Krejcie and Earyle W. Morgan, 1970 : 608-609) สุ่มตัวอย่างได้ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 39 คนครูผู้สอน จำนวน 261 คน

ด้วยการใช้เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบ 3 ตอน ทำการหาค่าความเที่ยงตรงผ่านผู้เชี่ยวชาญ และค่าความเชื่อมั่นด้วยการ try out จำนวน 30 ฉบับ พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นในระดับที่รับได้ คือ 0.84 และได้ดำเนินการเก็บข้อมูลและทำการวิเคราะห์ค่าทางสถิติด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ยมัชฌิมคณิต ค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า Z-test และค่า F-test

1. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าพบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 300 คน เป็นผู้บริหารจำนวน 39 คน (ร้อยละ 13) เป็นครูจำนวน 261 คน (ร้อยละ 87) ส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 153 คนคิดเป็นร้อยละ 51 เพศชายจำนวน 147 คนคิดเป็นร้อยละ 49 อายุต่ำกว่า 31 ปีจำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 23.7 อายุ 31 – 40 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7 อายุ 41 – 50 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 สำหรับอายุ 51 ปีขึ้นไปมีมากที่สุด จำนวน85คน คิดเป็นร้อยละ 28.3

เมื่อพิจารณาระดับการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีการศึกษาระดับปริญญาโท 151 คน คิดเป็นร้อยละ 50.3 รองลงมาปริญญาตรี 128 คน คิดเป็นร้อยละ 42.7 มีอื่น ๆ เพียง21 คน คิดเป็นร้อยละ 21.0 และไม่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี

นอกจากนี้ ด้านประสบการณ์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์11 ปีขึ้นไป จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 42.3 รองลงมามีประสบการณ์ 7 - 10 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 และมีประสบการณ์ 4 – 6 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7 ส่วนที่เหลือมีประสบการณ์ไม่เกิน 3 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 ตามลำดับ

ตารางวิเคราะห์สภาพการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาพรวมและรายด้าน

		n = 300			
	บทบาทผู้บริหาร	$\bar{X}$	SD	อันดับ	ระดับ
1	ด้านการอบรม	3.81	0.51	4	มาก
2	ด้านการศึกษาดูงาน	4.02	0.60	1	มาก
3	ด้านการลาศึกษาต่อ	3.54	0.71	5	มาก
4	ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.95	0.71	3	มาก
5	ด้านการนิเทศภายใน	3.98	0.59	2	มาก
	รวม	**3.81**	**0.51**	**-**	**มาก**

จากตารางที่ 2 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 40 ตามทรรศนะของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.81, S.D=0.51) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการดำเนินการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ($\bar{X}$=4.10, S.D=0.58) รองลงมา คือ จัดหางบประมาณเพื่อสนับสนุนการอบรมอย่างเพียงพอ ($\bar{X}$=3.98, S.D=0.12) และสนับสนุนให้บุคลากรนำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาขยายผลเพื่อพัฒนางาน($\bar{X}$=3.98, S.D=0.59) และกำหนดปฏิทินแผนการอบรมประจำปีของบุคลากรในโรงเรียน ($\bar{X}$=3.93, S.D=0.71)ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่จะให้บุคลากรเข้ารับการอบรมชัดเจน ($\bar{X}$=3.43, S.D=0.49) และมีการจัดส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมตามลักษณะงานที่บุคลากรปฏิบัติ($\bar{X}$=3.43, S.D=0.49)

ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทของ ผู้บริหารในการพัฒนา ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ในทรรศนะของ ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตำแหน่ง

บทบาท	**ผู้บริหาร**		**ครู**		Z	p
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
การฝึกอบรม	3.79	.19	3.81	.18	-.74	.475
การศึกษาดูงาน	3.95	.25	4.03	.26	-1.84	.066
การลาศึกษาต่อ	3.63	.21	3.52	.18	3.01	.003*
การทำวิจัยในชั้นเรียน	3.95	.22	3.96	.21	-.14	.876
การนิเทศภายใน	3.99	.25	3.98	.24	.08	.930
รวมเฉลี่ย	3.86	.22	3.86	.21	.07	.581

จากตาราง พบว่า สถานภาพตำแหน่งต่างกัน มีทรรศนะต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน ด้านลาศึกษาต่อแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ในทรรศนะของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกเพศ

บทบาท	ชาย		หญิง		Z	p
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
การฝึกอบรม	3.82	.18	3.80	.18	1.14	.262
การศึกษาดูงาน	4.04	.25	4.00	.26	1.77	.074
การลาศึกษาต่อ	3.54	.19	3.54	.19	-.15	.882
การทำวิจัยในชั้นเรียน	3.96	.20	3.99	.25	.23	.824
การนิเทศภายใน	3.99	.25	3.99	.23	-.08	.936
รวมเฉลี่ย	3.87	.21	3.86	.22	.58	.594

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตาราง พบว่าสถานภาพเพศต่างกัน มีทรรศนะต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

ตาราง แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบความแตกต่าง บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ในทรรศนะของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกอายุ

บทบาท	< 31ปี		31-40 ปี		41-50 ปี		51 ปีขึ้นไป		F	P
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
การฝึกอบรม	3.82	.18	3.83	.17	3.80	.20	3.79	.18	.809	.492
การศึกษาดูงาน	4.06	.20	3.99	.36	4.00	.25	4.03	.21	1.06	.374
การลาศึกษาต่อ	3.52	.16	3.53	.19	3.54	.22	3.56	.18	.67	.586
การทำวิจัยในชั้นเรียน	3.93	.29	3.96	.16	3.95	.17	3.98	.19	.82	.483
การนิเทศภายใน	3.99	.27	3.94	.29	4.00	.23	4.00	.19	.95	.424
รวมเฉลี่ย	3.86	.22	3.85	.23	3.86	.21	3.87	.19	.86	.467

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตาราง พบว่า สถานภาพอายุต่างกัน มีทรรศนะต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

ตาราง แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบความแตกต่าง บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 40 ในทรรศนะของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกระดับการศึกษา

บทบาท	ต่ำกว่าปริญญาตรี		ปริญญาตรี		ปริญญาโท		สูงกว่าปริญญาโท		F	p
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
การฝึกอบรม	-	-	3.80	.21	3.81	.17	3.84	.15	.400	.665
การศึกษาดูงาน	-	-	4.03	.24	4.03	.28	3.98	.20	.320	.731
การลาศึกษาต่อ	-	-	3.52	.20	3.56	.18	3.60	.22	2.364	.102
การทำวิจัยในชั้นเรียน	-	-	3.94	.23	3.97	.19	3.91	.24	1.133	.324
การนิเทศภายใน	-	-	3.99	.24	3.99	.25	4.00	.21	.034	.973
รวมเฉลี่ย			3.86	.22	3.87	.21	3.87	.20	3.86	.221

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตาราง พบว่าสถานภาพระดับการศึกษาต่างกัน มีทรรศนะต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

ตาราง แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบความแตกต่าง บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนา ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 40 ในทรรศนะของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกประสบการณ์

บทบาท	≤ 3 ปี		4-6 ปี		7-10 ปี		11 ปีขึ้นไป		F	P
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
การฝึกอบรม	3.80	.23	3.83	.15	3.82	.18	3.80	.19	.493	.694
การศึกษาดูงาน	4.07	.26	4.00	.29	4.06	.24	3.99	.24	2.000	.113
การลาศึกษาต่อ	3.50	.22	3.54	.17	3.53	.18	3.56	.20	1.171	.322
การทำวิจัยในชั้นเรียน	3.93	.18	3.98	.17	3.94	.25	3.96	.22	.778	.514
การนิเทศภายใน	3.99	.25	3.98	.24	3.96	.26	4.00	.23	.668	.572
รวมเฉลี่ย	3.86	.23	3.87	.20	3.86	.22	3.86	.22	3.86	.231

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตาราง พบว่า สถานภาพประสบการณ์ต่างกัน มีทรรศนะต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

4. บทสรุป / ผลการสรุปการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 จำนวนทั้งสิ้น 300 คน

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ด้านการฝึกอบรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นรายข้อพบว่า

1.1 ทรรศนะของครูและผู้บริหารด้านการฝึกอบรมที่มากที่สุด คือ มีการดำเนินการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รองลงมา คือ จัดหางบประมาณเพื่อสนับสนุนการอบรมอย่างเพียงพอ และสนับสนุนให้บุคลากรนำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาขยายผลเพื่อพัฒนางานและกำหนดปฏิทินแผนการอบรมประจำปีของบุคลากรในโรงเรียน

1.2 ด้านการศึกษาดูงานบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ตามทรรศนะของครูและผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือให้บุคคลสรุปและประเมินผลการศึกษาดูงาน รองลงมา คือ ส่งเสริมให้บุคลากรไปศึกษาดูงานในโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่น โรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนนำร่อง โรงเรียนแกนนำ

1.3 ด้านการลาศึกษาต่อ พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 40 ตามทรรศนะของครูและผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.4 ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 40 ตามทรรศนะของครูและผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.5 ด้านการนิเทศภายใน พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ตามทรรศนะของครูและผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 พบว่า

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างตามจำแนกสถานภาพตามตำแหน่ง พบว่า สถานภาพตำแหน่งต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน ด้านลาศึกษาต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างจำแนกสถานภาพตามเพศ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทุกด้าน โดยพบว่าเพศชายมีทัศนะต่อบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาครูในโรงเรียนสูงกว่าทัศนะของเพศหญิงเล็กน้อย

แสดงให้เห็นว่าสถานภาพตำแหน่งและเพศ ไม่มีผลต่อทัศนะในบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน หรือมีผลน้อยมาก ซึ่งอาจเป็นความจริงในเรื่องการพัฒนาบุคลากรที่ต้องได้รับการพัฒนาทุกคน และตลอดชีวิต

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างจำแนกสถานภาพตามอายุ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทุกด้าน โดยช่วงอายุน้อยกว่า 51 ปีขึ้นไป มีทัศนะต่อบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาครูในโรงเรียนสูงที่สุด

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างจำแนกสถานภาพตามระดับการศึกษา พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน โดยผู้บริหารและครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาโท และสูงกว่าปริญญาโทมีทัศนะต่อบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาครูในโรงเรียนมากที่สุด ซึ่งน่าจะเป็นข้อเท็จจริงที่กล่าวได้ว่าผู้รับการศึกษาสูงย่อมมองเห็นความสำคัญของการพัฒนาอย่างมาก

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างจำแนกสถานภาพตามประสบการณ์ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันทุกด้าน โดยผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ 4- 6 ปี มีทัศนะต่อบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาครูในโรงเรียนมากที่สุด

สรุปได้ว่า สถานภาพทั้ง 5 ได้แก่ ตำแหน่ง เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ มีผลต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียนน้อยมาก ซึ่งบทบาทสำคัญหลักของผู้บริหารในเรื่องของงานบริหารบุคคลตามกฎกระทรวงว่าด้วย การบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ได้กำหนดให้เป็นภารกิจและหน้าที่สำคัญหนึ่ง ที่ต้องส่งเสริมให้การสนับสนุนในการพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาของตน และการพัฒนาบุคลากร เป็นความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาให้ทันยุคทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 พบว่า

ปัญหาในด้านการฝึกอบรมนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาในส่วนที่บุคลากรผู้ที่เข้ารับการอบรมไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับจากอบรมมาใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ โรงเรียนขาดการดำเนินการฝึกอบรมให้บุคลากรในการปฏิบัติงาน บุคลากรที่เข้ารับการฝึกอบรม ไม่มีการรายงานผลการฝึกอบรมทุกครั้งต่อหัวหน้าหน่วยงานที่สังกัด และโรงเรียนไม่มีการจัดส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมตามลักษณะงานที่บุคลากรปฏิบัติ หรือตามความรู้ความสามารถ ปัญหาในด้านการส่งบุคลากรไปศึกษาฝึกอบรมหรือดูงาน พบว่า บุคลากรที่ได้รับการไปศึกษา หรือดูงานขาดการสรุปและประเมินผลการศึกษา ฝึกอบรม หรือดูงาน โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารไปศึกษา ฝึกอบรม หรือดูงานให้บุคลากรได้รับทราบ และไม่มีงบประมาณเพียงพอ ในการส่งบุคลากรของโรงเรียนเข้ารับการศึกษา ฝึกอบรม หรือดูงาน ปัญหาในด้านกระบวนการปฏิบัติงาน พบว่า ครูเสียเวลากับเอกสารมากเกินไป และโรงเรียนไม่มีการประชุมชี้แจงให้ข้อมูลข่าวสาร และให้ความรู้ความเข้าใจในนโยบายการปฏิบัติงานของโรงเรียน ส่วนปัญหาด้านการพัฒนาตนเอง พบว่า บุคลากรขาดการวางแผนในการทำงาน และขาดการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่วนปัญหาในด้านกระบวนการบริหาร พบว่า บุคลากรในโรงเรียนขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงาน และโรงเรียนไม่มีการแบ่งงานกันอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนา พบว่า ในด้านการฝึกอบรม ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้โรงเรียนควรให้บุคลากรที่เข้ารับการอบรมนำความรู้ที่ได้รับจากอบรมมาขยายผล เพื่อพัฒนางานของตนเองโรงเรียนควรจัดการดำเนินการฝึกอบรมให้แก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง บุคลากรที่เข้ารับการฝึกอบรม ควรมีการรายงานผลการฝึกอบรมต่อหัวหน้าหน่วยงานที่สังกัดทุกครั้งและโรงเรียนควรมีการจัดส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมตามลักษณะงาน หรือตามความรู้ความสามารถที่บุคลากรปฏิบัติในด้านการส่งบุคลากรไปศึกษา ฝึกอบรมหรือดูงาน พบว่า โรงเรียนควรให้บุคลากรมีการสรุปและประเมินผลการศึกษาฝึกอบรมหรือดูงานทุกครั้งมีการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารการไปศึกษา ฝึกอบรม หรือดูงานให้บุคลากรได้รับทราบอย่างทั่วถึงและควรแสวงหาทุนจากหน่วยงานอื่น เพื่อส่งบุคลากรของโรงเรียนเข้ารับการศึกษาฝึกอบรม หรือการศึกษาดูงาน ในด้านกระบวนการปฏิบัติงาน พบว่า โรงเรียนควรส่งเสริมจัดแบ่งหน้าที่ตามความเหมาะสม ลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนให้แก่บุคลากร และมีการประชุมชี้แจงให้ข้อมูลข่าวสาร และให้ความรู้ความเข้าใจในนโยบายการปฏิบัติงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องในด้านการพัฒนาตนเอง พบว่า โรงเรียนควรมีการกำหนดหรือมอบหมายงานให้

บุคลากร ได้มีการพัฒนาตนเองตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และควรมีการส่งเสริมให้บุคลากร นำผลงานวิจัยในชั้นเรียนมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ และในด้านกระบวนการบริหาร พบว่า โรงเรียนควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงาน และควรมีการแบ่งงาน อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบตามลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

สิปปนนท์ เกตุทัต. *วิสัยทัศน์ผู้นำ*. กรุงเทพฯ : มติชน, 2542.

Krejcie, R. V., & Morgan, D.W. *Education and Psychological Measurement.* 608-609, 1970.

ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจชลบุรี

THE FACTORS MOTIVATED TO STUDENT'S DECISION MAKING FOR STUDYING AT THAIBENJA BUSINESS ADMINISTRATION TECHNOLOGICAL COLLEGE CHONBURI

ณิชากร บำรุงนอก

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจในการเลือกในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจ ชลบุรี และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจ ชลบุรี จำแนกตามสถานภาพของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจ ชลบุรี ทั้งระดับ ปวช. และ ปวส. ในปีการศึกษา 2554 จำนวน 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจชลบุรี รวม 7 ด้าน มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.5-1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ 0.967

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษา ระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจชลบุรี จำแนกตามปัจจัยด้าน ต่าง ๆ จำนวน 7 ด้าน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านความตั้งใจส่วนตัวเป็นปัจจัยจูงใจระดับปานกลาง และผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจชลบุรี ทั้งในภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : วิทยาลัยเอกชน, ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this study were to find the factors motivated to student's decision making for studying at Thaibenja Business Administration Technological College Chonburi and to compare these factors when the samples different in status, 240 students in 2011 academic year served as the samples. The questionnaire used in this study were 7 aspects which had IOC between 0.5-1.00 and the α- coefficient for reliability was 0.967.

The results found that most aspects were highly effected to student's decision making for studying in this institution, except the personal intention was moderate level and there was no significantly different when compared the student's decision making for the one differed in status.

KEYWORDS: Private college, The Factors Motivated To Student's Decision Making For Studying

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้เจริญก้าวหน้านั้น มีปัจจัยสำคัญหลายประการ ที่ทำให้การพัฒนาประเทศประสบผลสำเร็จ แต่ปัจจัยสำคัญที่สุดก็คือ "ประชากรที่มีคุณภาพ" ทั้งนี้เพราะประชากรเป็นปัจจัยในการพัฒนาโดยตรง และเป็นทั้งผู้ประสานปัจจัยอื่นๆ เข้าด้วยกัน ประชากรที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพต้องอาศัย "การศึกษา" และการที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองได้นั้นจะต้องมีการพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านอื่นๆ การพัฒนาการด้านการศึกษานั้นนับเป็นสิ่งทีสำคัญ สถาบันการศึกษาทุกระดับย่อมมีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาทั้งสิ้น (ภาวิช ทองโรจน์,2552,หน้า 6) การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาการศึกษา (Improve Education)ในสาขาต่างๆ จึงเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ในการวางแผนเศรษฐกิจในประเทศที่กำลังพัฒนา เพราะเมื่อประชากรมีการศึกษาที่เพิ่มขึ้นย่อมก่อให้เกิดความรู้ ความสามารถ ประชากรมีคุณภาพเป็นการใช้ทุนอย่างมีประสิทธิภาพ ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาอย่างมากเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวดที่ 5 ที่ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษา มาตรา 31 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและกำกับมาตรฐานการศึกษา จึงเห็นได้ว่าภารกิจของการศึกษา จึงเห็นได้ว่าภารกิจของการจัดการศึกษา และผู้จัดการศึกษา คือ การพัฒนาคนให้เป็นคนเก่ง ดี และมีความสุขนั่นเอง ประเทศไทยจึงจำเป็นจะต้องพัฒนาบุคคลในชาติให้มีการศึกษาที่เพิ่มขึ้นในทุกระดับ ในสภาพปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วิทยาการและเทคโนโลยี ทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นสิ่งสำคัญและเป็นหน้าที่หลักของระบบการศึกษาเพราะการศึกษาทำหน้าที่ช่วยเร่งรัดส่งเสริม พัฒนา เสริมสร้างให้คนมีคุณภาพ (พจน์ สะเพียรชัย,2528,หน้า 11)ตลอดจนพัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรทางปัญญาที่มีค่าของสังคมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ.(2550-2554) เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพของคนไทยทุกคนให้ได้รับการพัฒนาให้มีพร้อมทั้งด้านร่างกายสติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม อารมณ์ มีความสามารถในการแก้ปัญหา ทักษะในการประกอบอาชีพ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขโดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งที่สามารถจะทำการพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมและเป็นการสร้างภูมิปัญญาให้กับสังคม การศึกษาจึงเป็นรากฐานและเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ของประเทศ ดังนั้นผลผลิตของการศึกษาในอนาคตจึงต้องเป็นพลเมืองของประเทศที่สามารถปรับตัวและแก้ไขปัญหาที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ในสภาพที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว และสามารถริเริ่มการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน ตลอดจนประเทศชาติให้พัฒนาและก้าวหน้าไปได้อย่างมีหลักการบนพื้นฐานของความเข้าใจในเหตุและผลความถูกต้อง ความดีงามและความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ซึ่งจุดมุ่งหมายของการศึกษาก็เป็นที่ทราบกันว่าเพื่อพัฒนาพลเมืองของประเทศในด้านคุณสมบัติของความเป็นมนุษย์ที่มีปัญญา มีคุณธรรม มีความสามารถ มีศักยภาพที่จะ

พัฒนาตนเองและสังคม และในด้านความสามารถในการประกอบอาชีพ หรือเป็นกำลังแรงงานสำหรับพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต

การจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา เป็นการดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้แบ่งการศึกษาระดับนี้ออกเป็นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและระดับปริญญาตรี โดยมีหลักการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านวิชาชีพ ในสาขาต่างๆ ที่กำหนดในหลักสูตร ไม่ว่าจะเป็นสาขาพณิชยการที่มุ่งเน้นผู้เรียนเกี่ยวกับงานสำนักงาน งานด้านการให้พัฒนาธุรกิจ และงานสาขาช่างต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีวิชาชีพทางด้านสาขาช่างแต่ละแขนงเพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพในเขตพื้นที่อุตสาหกรรม หรือในพื้นที่ของตนเอง หรือได้พัฒนากิจกรรมของตนเอง โดยปัจจุบันการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษานี้ ได้รับการพัฒนาและกระตุ้นให้นักเรียนที่จะจบในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้ความสนใจเข้าศึกษาต่อและจะเป็นการช่วยเสริมสร้างรายได้จากการมีงานทำภายหลังจบการศึกษามากขึ้น ซึ่งเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพและระบบเศรษฐกิจได้ดีอีกทางหนึ่งอันเกิดจากกลไกทางด้านงานวิชาชีพด้วย

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่จูงใจกับความต้องการที่จะเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจชลบุรี โดยผลการวิจัยครั้งนี้ ได้ทราบถึงปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อของนักเรียนนักศึกษา ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม และความต้องการของผู้เรียน ตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจชลบุรี

2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจชลบุรี ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน

3.ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำการวิจัยได้ทบทวนทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาปรับใช้กับการกำหนดกรอบแนวคิด และการสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิจัย โดยได้แบ่งเป็นทฤษฎหรือแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจูงใจ ซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ทฤษฎีการจูงใจ ERG ของ Alderferทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคคลีแลนด์(McClelland) และ ทฤษฎีสองปัจจัยของเฮอร์ซเบอร์ก

นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภานอกประเทศซึ่ง ศิริวรรณ สุวินทร์ (2548 บทคัดย่อ) ได้ศึกษา"องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี" อารมณ์ เพชรชื่น (2547) ได้ศึกษา "ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน" กัญกมล เถื่อนเหมือน (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา "ปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาของนักศึกษาในมหาลัยศรีปทุม" Eaddy (อ้างถึงในจิราลักษณ์ ฤทธิเดชโยธิน. 2545, หน้า 47) ได้ศึกษา"องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนเกษตรกรรมของในรัฐหลุยเซียนา" ชวอร์ทซเบอร์ก และบอลลิงเจอร์ (Schwartzberg & Bollinge, 2001, abstract) ได้ "วิเคราะห์ภาวะที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังทางการศึกษาต่อ

ระดับอุดมศึกษา" Dennard (อ้างถึงใน ชูเกียรติ ผุดพรมราช. 2550, หน้า 89) ได้ศึกษาเรื่อง"อิทธิพลที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกวิทยาลัย ที่สัมพันธ์กันกับความพึงพอใจของนักศึกษาในวิทยาลัย" วินเซนท์ (Vincent,2000, abstract) ได้ศึกษาเรื่อง" ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับอาจารย์ในเกณฑ์มาตรฐานสำหรับจำแนกองค์ประกอบที่สำคัญเชิงการสอนของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเมน" Johnston (อ้างถึงใน ฐิติพร ลินิฐฎา. 2547, หน้า 108-109) ได้วิเคราะห์"องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังทางการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของประชากร 2 กลุ่มคือ นักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลและชาวเวอร์มองต์ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป"

4.ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจชลบุรี ปีการศึกษา 2554 ทุกระดับชั้นใน 5 สาขาวิชา จำนวน 1,100 คน (วิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจชลบุรี, 2554,หน้า 2)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจชลบุรี ปีการศึกษา 2554 ทุกระดับชั้นและ 5 สาขาวิชา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาผู้วิจัยใช้สูตรตารางเครซี่และมอร์แกน (Robert V. Krejcie and Earyle W. Morgan อ้างใน มารยาท โยทองยศ, 2553,หน้า 4) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และมีความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 240 คน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. จัดเตรียมเครื่องมือให้ครบตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจชลบุรี พร้อมทำรหัสในแบบสอบถามให้ตรงกับกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มไว้แล้ว เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบ

2. ผู้วิจัยทำบันทึกเสนอต่อวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ เพื่อขอเอกสารขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ต่อผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจชลบุรี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ลงรหัส และศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่ (frequency) และแสดงจำนวนร้อยละ (percentage)

2.วิเคราะห์ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจชลบุรี คือ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) แบ่งเป็นรายด้าน แปลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยยึดเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00 หมายความว่า มีปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายความว่า มีปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายความว่า มีปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายความว่า มีปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49 หมายความว่า มีปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อในระดับน้อยที่สุด

ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มไม่เท่ากัน ตามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการทดสอบค่าที (t - test)

ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มขึ้นไป ตามปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อใน 7 ด้าน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one–way ANOVA) โดยการทดสอบค่าเอฟ (f-test) เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้สูตรการทดสอบของเชฟเฟ่ (Scheffe's test)

5. ผลการศึกษา

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่าข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 170 คน มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.01 ขึ้นไปจำนวน 212 คน อาชีพของบิดามารดาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง/ลูกจ้างภาคเอกชน จำนวน 195 คน และภูมิลำเนาเดิมของนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออก จำนวน 198 คน

1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจ ชลบุรี พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจ ชลบุรีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านความตั้งใจส่วนตัวมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจ ชลบุรี จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง และภูมิลำเนาเดิมพบว่า ค่า t ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่าความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษา ต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจ ชลบุรี ในภาพรวมและรายด้านจำแนกตามเพศชาย เพศหญิง ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ก็พบว่าทุกด้านนิสิตเพศชาย และเพศหญิงก็มีความคิดเห็นต่อปัจจัยไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน

6. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของ นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจชลบุรี ซึ่งผู้ศึกษาพบประเด็นสำคัญในด้านต่างๆ ที่เห็นว่าควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า นักศึกษาที่ เข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจชลบุรี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สอดคล้องกับผลการศึกษาของอารมณ์ เพรชชื่น (2547) ศึกษาปัจจัยจูงใจในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เช่นเดียวกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ นักเรียนเกรดเฉลี่ยก่อนเข้าศึกษาอยู่ในระดับดี วิทยาลัยวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจชลบุรี ได้มีการสอบทดสอบนักศึกษาทุกคนที่เข้าศึกษาต่อในสายวิชาชีพผลการเรียนของนักศึกษาจึงอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับ ภัทรา นิคมานนท์(2538, หน้า 281) ได้ให้ทรรศนะว่า เกรดเฉลี่ยก่อนเข้าเรียนเป็นพื้นฐานทางการศึกษาเดิมของนักศึกษา ซึ่งมีผลในการใช้ศึกษาต่อ อาชีพของบิดามารดา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับจ้าง ส่วนภูมิลำเนาเดิมของนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออก นักศึกษามีความคิดเห็นปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับ

อาชีวศึกษาของ วิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจชลบุรี อยู่ในระดับมากทุกปัจจัย ยกเว้นปัจจัยด้านความตั้งใจส่วนตัวซึ่งนักศึกษามีค่าความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยพบข้อสังเกตว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นในตนเองน้อยในการเลือกเรียนสาขาที่ตนเองถนัด ส่วนใหญ่แล้วจะตามเพื่อนก่อน และสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นปัจจัยด้านความตั้งใจส่วนตัว มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาอยู่ในระดับปานกลางเมื่อเทียบกับปัจจัยด้านอื่น

2. เมื่อศึกษาปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของ วิทยาลัย เทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจชลบุรีปีการศึกษา 2554 ในแต่ละด้านพบว่า ปัจจัยด้านเพศ อาชีพของบิดามารดา และภูมลำเนาของนักศึกษา พบว่ามีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักศึกษาในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ผลงานวิจัยในครั้งนี้ยังตรงกับผลงานวิจัยของ ภัทรา นิคมานนท์(2538, หน้า 281) ที่เปรียบเทียบแรงจูงใจในการศึกษาต่อเนื่องจากข้าราชการสาย ข และสาย ค.ว่าไม่แตกต่างกัน

3. หากพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน จะพบว่านักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจ ชลบุรี ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านความตั้งใจส่วนตัวมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษา ต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยเบญจบริหารธุรกิจ ชลบุรี ด้านเจตคติต่อวิชาชีพ อยู่ในระดับมากคือ สาขาที่เลือกเรียนเป็นสาขาที่ทันสมัย สาขาที่เลือกเรียนเป็นสาขาที่เหมาะต่อการนำไปศึกษาต่อ สาขาที่เลือกเรียนเป็นสาขาที่สามารถไปประกอบอาชีพได้ สาขาที่เลือกเรียนเป็นวิชาชีพที่เป็นที่ยอมรับในวงการศึกษา และ สาขาที่เลือกเรียนเป็นวิชาชีพที่เป็นที่ยอมรับในวงการศึกษา

รายการอ้างอิง

กัญกมญ เถื่อนเหมือน. (2550). ปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยศรีปทุม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา.

จิราลักษณ์ ฤทธิเดชโยธิน. (2544). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชูเกียรติ ผุดพรมราช. (2550). สถิติวิเคราะห์การตัดสินใจเรียนต่อระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ในเขตกรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัยคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ฐิติพร ลินิฐฎา. (2547). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) สาขาคณิตศาสตร์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ บัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พจน์ สะเพียรชัย. (ม.ป.ป.). เครื่องมือการวัดผล. เอกสารประกอบการบรรยาย. (อัดสำเนา)

ภาวิช ทองโรจน์. (2552). สภาสถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนาอุดมศึกษา. อนุสารอุดมศึกษา, ปีที่ 35 (375), หน้า 6.

ภัทรา นิคมานนท์. (2538). การประเมินผลการเรียน. กรุงเทพฯ. ทิพย์สุทธิ์การพิมพ์.

ศิริวรรณ สุวินท์. (2548) องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสิงบุรี จังหวัดสิงห์บุรี.

อารมณ์ เพชรชื่น. (2547). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน. วิจัยสถาบัน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

การใช้ระบบการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

THE USE OF KNOWLEDGE MANAGEMENT SYSTEM TO INCREASE ACADEMIC MANAGEMENT EFFICIENCY OF EXTENDED OPPORTUNITY SCHOOL

กัตติกา ศรีมหาวโร[1] และ ดร.มานิต บุญประเสริฐ[2]

[1] นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา

[2] อาจารย์ที่ปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาใช้กรอบแนวคิดเชิงระบบ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อใช้ระบบการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา (2) เพื่อศึกษาผลการใช้ระบบการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้ระบบการจัดการความรู้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยประกอบด้วย ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสระบัว จำนวน 12 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 5 ชุด ได้แก่ 1) แบบสอบถามความต้องการการใช้ระบบการจัดการความรู้ของครู 2) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ระบบการจัดการความรู้ของครู 3) แบบสอบถามความความพึงพอใจการดำเนินงานบริหารการใช้ระบบการจัดการความรู้ 4) แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม และ 5) แบบบันทึกรายงานการประชุม

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างระบบการจัดการความรู้โดยใช้กรอบแนวคิด IPO คือปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และ ผลผลิต และการประเมินผล ความรู้ที่ใช้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ คือ แนวคิด ทฤษฎีหลักการการจัดการความรู้ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การบริหารการเปลี่ยนแปลง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แผนพัฒนา แผนปฏิบัติการประจำปี บริบทของโรงเรียน กระบวนการใช้ระบบการจัดการความรู้ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ซึ่งเรียกว่าระบบ 7Ts ได้แก่ 1) T(TEAM) หมายถึงการสร้างทีมงาน การเตรียมบุคลากร 2) T(TOPIC) หมายถึง การระบุความรู้ของงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับ 8 กลุ่มสาระและระบุชนิดของความรู้ที่องค์กรต้องการ 3) T(TOOL) หมายถึง การสร้างขุมความรู้ แสวงหา/จัดหาความรู้ ประมวล กลั่นกรอง รวบรวมความรู้มาจัดเก็บให้เป็นระบบ ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 4) T(TECHNOLOGY) หมายถึง การจัดหาและใช้เทคโนโลยี เทคนิค วิธีการ และวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ 5) T(TEACHING) หมายถึง การใช้ความรู้ โดยการให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการจัดการความรู้ของครู 6) T(TRACKING) หมายถึงการประเมินผลการใช้ขุมความรู้ที่สร้างขึ้นใน 8 กลุ่มสาระที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและครู และ7) T (TRUTH) หมายถึง การสรุปผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและครูในภาพรวมขององค์กร หลังจากการใช้ระบบการจัดการความรู้ และนำระบบไปใช้ในช่วงเดือนตุลาคม 2554 - มีนาคม 2555

ผลการวิจัย พบว่า ผลการใช้ระบบ ในส่วนของผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนจากการใช้ระบบการจัดการความรู้ของครู พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวม (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ มัธยมศึกษาปีที่ 3 ปี

การศึกษา 2554 เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยปีการศึกษา 2553 เพิ่มขึ้น 3.63 และ 2.55 ตามลำดับ และในส่วนของ ผลที่เกิดขึ้นกับครู พบว่า ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของครูเพิ่มขึ้น ผลการทดสอบก่อนและหลังการใช้ระบบการจัดการความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ ยังพบว่า ผลที่เกิดขึ้นกับครูจากการใช้ระบบการจัดการความรู้ทำให้ครูสร้างสารสนเทศ/เอกสารความรู้ บทเรียน นวัตกรรม เพิ่มมากขึ้นและหลากหลายเมื่อเทียบกับการปฏิบัติงานในปีก่อน ๆ

ในด้านความพึงพอใจของครู พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อการใช้ระบบการจัดการความรู้โดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านบทบาทหน้าที่ของผู้อำนวยการสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผลผลิตและผลลัพธ์ของการใช้ระบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ (= 4.46, S.D. = 0.78) และด้านบทบาทหน้าที่ของสมาชิกมี่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (= 4.40, S.D. = 0.72) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระบบการจัดการความรู้ทำให้เกิดการประสานงานระหว่างสมาชิกภายในและภายนอกโรงเรียนมากที่สุด มีการส่งเสริมการแก้ปัญหานักเรียนโดยผ่านกระบวนการใช้ระบบการจัดการความรู้มากที่สุด ศึกษาค้นคว้าข้อมูลผ่านระบบการใช้การจัดการความรู้มากที่สุด และกระตุ้นให้ครูใช้วิธีการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนผ่านกระบวนการใช้ระบบการจัดการความรู้

คำสำคัญ : การจัดการความรู้, โรงเรียนขยายโอกาส, ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ

Abstract

This study aimed (1) to create knowledge management system to improve academic management efficiency of the extended opportunity school: a case study of Bansrabua School, and (2) to study the result of the use of knowledge management system to improve academic management efficiency of the extended opportunity school: a case study of Bansrabua School regarding teachers' satisfaction in the use of knowledge management system and academic achievement of students. Samples were 12 teachers of Bansrabua School. The sampling method was purposive selection of Grade 6 and Grade 9 teachers. The 5 research instruments used in conducting the data were 1) the questionnaire about the teachers' need for knowledge management system, 2) the test about the teachers' knowledge and understanding of knowledge management system, 3) the questionnaire about satisfaction of teachers on knowledge management system, 4) the participant observation form, 5) the minutes of meetings.

The researcher first constructed the knowledge management system by using system model together with theoretical knowledge of principles of knowledge management, participative management, change management, school-based management, Concept and Theory, Development plan ,Annual Action Plan ,School context as frame of reference. The developed knowledge management system comprised 7 steps called 7Ts that are 1) T(TEAM) means team building and preparation of personnel, 2) T(TOPIC) means identifying of academic affairs's knowledge related to the 8 groups learning and determine the type of knowledge that organizations need, 3) T(TOOL) means building of the accumulation of knowledge, acquiring/providind, codifying, screening, and compiling and keeping the knowledge systematically in the 8 groups learning, 4) T(TECHNOLOGY) means determining of format, providing of technologies, techniques, procedures, and materials, 5) T(TEACHING) means using of knowledge that students can learn from teachers'

knowledge management, 6) T(TRACKING) means evaluation of the accumulation of knowledge created in the 8 groups learning with students and teachers, and 7) T (TRUTH) means a summary of the development of the students and teachers in an overview of the organization after the implementation of knowledge management. The 7Ts was implemented in the school during October 2011 – March 2012.

The results of study found that the result of system building in the part of the development result of the student from the implementation of the teacher's knowledge management system found that the overall achievement (O-NET) of P.6 and M.3 students in academic year 2011 compare with 2010 increased by 3.63 and 2.55 respectively. In the part of the development result of the teachers found that the knowledge and understanding were increased, and the result of test before and after using of knowledge management system were significant different at level .01. Besides, the study found that the knowledge management system urged the teachers create information, documents, lessons, and innovations more and various when compared with the previous years.

For the teachers' satisfaction, the study found that the teachers' satisfaction towards knowledge management system in overall was at high level. When considering in each side, found that the role of the Director of Education side has the highest average, followed by the output and the results of using of knowledge management systems to improve the efficiency of academic administration side (= 4.46, S.D. = 0.78), and the role of members has the least average (= 4.40, S.D. = 0.72). When considering in each item, found that the knowledge management systems resulted in the coordination between members within and outside the school mostly, support in solving of the students' problems mostly, study and search for the information via the knowledge management system mostly, and encourage the teachers to solve problems and develop students through the use of knowledge management systems. .

KEYWORDS: KNOWLEDGE MANAGEMENT, EXTENDED SCHOOL, ACADEMIC MANAGEMENT EFFICIENCY

1.บทนำ

งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานวิชาการ โดยเฉพาะเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545) การพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนในสภาพความเป็นจริง พบว่ายังประสบปัญหาอยู่มาก และผลการสอบ ONET ซึ่งเป็นผลสอบระดับชาติของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมารวมทั้งโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อยู่ระดับต่ำ (จรัญ แสงบุญ, 2552, หวน พินธุพันธ์, 2549) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษา กรณีของโรงเรียนบ้านสระบัว ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4 ก็เช่นเดียวกัน เปิดขยายระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 ด้วยเหตุผล เป็นโรงเรียนอยู่ในชนบทตำบล ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีอาชีพประมง รับจ้างทำกรงนก นักเรียนนับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 95 ปัจจุบันพบว่าแม้ว่าได้มีความพยายามใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทุกโครงการและทุกกิจกรรมใช้กระบวนการ บริหารคุณภาพ (PDCA) เน้นคุณภาพแบบองค์รวม ก็ประสบผลสำเร็จเฉพาะด้านการบริหารงานทั่วไป คือปีการศึกษา 2552 ได้รับรางวัล สถานศึกษาพอเพียง ของกระทรวงศึกษาธิการ แต่การดำเนินงาน

วิชาการในสถานศึกษาพบว่ายังประสบปัญหาอยู่มาก โดยเฉพาะด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ จากสถิติผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ปีการศึกษา 2551, 2552, 2553 ปรากฏผลทดสอบเฉลี่ยแปดกลุ่มสาระของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ที่ 42.48, 32.89, 33.75 ตามลำดับ และของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ที่ 30.46, 32.41, 25.52 ตามลำดับ (งานวัดผลประเมินผล กลุ่มบริหารงานวิชาการ โรงเรียนบ้านสระบัว.พศ.2553)

การเปลี่ยนแปลงองค์การให้มีประสิทธิภาพและอยู่รอดในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปโดยเฉพาะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ จะต้องเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในองค์การ โดยอาศัยการเรียนรู้เป็นเครื่องมือที่สำคัญ และปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้องค์กรสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิผลมากขึ้นคือ การจัดการความรู้ เป็นเครื่องมือให้บรรลุเป้าหมายอย่างน้อย 4 ประการ คือ 1) บรรลุเป้าหมายของงาน 2) บรรลุเป้าหมายของการพัฒนา 3) บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาองค์การให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ 4) บรรลุความเป็นชุมชน การเป็นหมู่คณะ (วิจารณ์ พานิช, 2548)

Leitch and Rosen (2001) และ Collison and Parcell (2004) ได้ศึกษาถึงผลความสำเร็จของการจัดการความรู้ พบว่าต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ ซึ่งเกิดจากการผสมผสานการทำงานระหว่างของคน (People) กระบวนการ (Process) และเทคโนโลยี (Technology) โดยองค์ประกอบทั้งสามจะมีส่วนของความสำเร็จร่วมกันอย่างไม่สามารถแยกจากกันได้ คือ 1) ด้านคน (People) การจัดการความรู้จะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้หากขาดคน 2) ด้านกระบวนการ (Business Process) ประกอบด้วยแนวทางและขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ โดยต้องระบุประเภทของสารสนเทศที่ต้องการ โดยจะต้องเข้าใจวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนขององค์การว่า ต้องการให้บรรลุเป้าหมายอะไร มี 3 ขั้นตอน คือ(1) การจัดหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ (Knowledge Acquisition) (2) การแบ่งปันหรือการแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing)(3) การใช้หรือเผยแพร่ความรู้ (Knowledge Utilization)แล 3)ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Technology) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของความรู้ในองค์การให้เป็นความรู้ที่เกิดประโยชน์ต่อบุคคลในเวลาและรูปแบบที่เหมาะสมที่บุคคลนั้นต้องการ การจัดการความรู้จะประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยทั้งคนและเทคโนโลยี ผู้วิจัยจึงสนใจการใช้ระบบการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

2.ขั้นตอนศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

สถานที่ทำการวิจัยคือโรงเรียนขยายโอกาสได้แก่ โรงเรียนบ้านสระบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูโรงเรียนบ้านสระบัวชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 และตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบระบบการจัดการความรู้

ผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นจากการใช้ระบบการจัดการความรู้กับนักเรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนป.6 และ ม.3

ผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นจากการใช้ระบบการจัดการความรู้กับครูผู้สอนด้านความรู้ความเข้าใจการใช้ระบบการจัดการความรู้ นวัตกรรม และความพึงพอใจ เนื้อหา 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ 1.) กลุ่มสาระภาษาไทย 2.) กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ 3.) กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 4.) กลุ่มสาระ วิทยาศาสตร์ 5.) กลุ่มสาระภาษาอังกฤษ 6.) กลุ่มสาระศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ 7.) กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีและ 8.) กลุ่มสาระสุขศึกษา พลศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย คือคู่มือการใช้ระบบการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการที่สร้างขึ้น และเครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามเรื่องการศึกษาความต้องการใช้ระบบการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนบ้าน

สระบัว 2) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ระบบการจัดการความรู้ของครูก่อนและหลังดำเนินการ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจการดำเนินงานบริหารการใช้ระบบการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนบ้านสระบัว 4) แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมการดำเนินงานของการใช้ระบบการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ 5) แบบรายงานการประชุมการใช้ระบบการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ

สถิติในการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาร์คและดัชนีความเที่ยงใช้ IOC การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพใช้สถิติเชิงพรรณนา และ t-test

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

สรุปลักษณะทั่วไปของครูที่ต้องการใช้ระบบการจัดการความรู้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิด เป็นร้อยละ 77.78 มีอายุ 51-60 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.56 มีอายุราชการ 20-30 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.56 มีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 94.44 ระดับชั้นที่สอน ช่วงชั้นที่ 3 (ม. 1 - ม.3) สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาคือ ช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4 – ป.6) คิดเป็น ร้อยละ 27.78 ประสบการณ์การใช้ระบบการจัดการความรู้ เคยใช้ระบบการจัดการความรู้มาแล้ว 1 กลุ่มสาระสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 94.44 และความร่วมมือในการใช้ระบบการจัดการความรู้ใช้ระบบการจัดการความรู้เป็นคณะ สูงสุด คิดเป็นร้อยละ72.22

ระบบการจัดการความรู้ที่สร้างขึ้นใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย 1) TEAM 2) TOPIC 3) TOOL 4) TECHNOLOGY 5) TEACHING 6) TRACKING 7) TRUTH เรียกว่า 7 T ได้นำไปใช้ในสภาพจริง และมีการประเมินผลการใช้ระบบการจัดการความรู้ของครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาพิจารณาวิเคราะห์ ปรับปรุงพัฒนาการใช้ระบบให้ดีขึ้น เพื่อให้ครูสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนานักเรียนตามที่วางแผนไว้ โดยผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานร่วมกันนิเทศติดตาม ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่บุคลากรทุกคนต้องการการยอมรับ และมีเป้าหมายร่วมกันจะทำให้ผลการดำเนินงานดีขึ้น จึงควรมีการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับบริบทและจำนวนบุคลากรที่ขาดแคลนเพื่อนำไปแก้ปัญหาการขาดความรู้เฉพาะในโรงเรียนและการขาดแคลนความรู้ที่อยู่ในเอกสารเพื่อช่วยเป็นสื่อในการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

ผลการบริหารการใช้ระบบการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาของนักเรียน คือผลการสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสระบัว ปีการศึกษา 2553 และ 2554 ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในภาพรวม ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 มีผลการเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 3.63 และเมื่อเรียงลำดับผลการเรียนเฉลี่ยตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น จากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ อันดับที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มีผลการเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 15.69 อันดับที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีผลการเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 7.88 และอันดับที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา มีผลการเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 5.41 ในส่วนผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลการเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 2.55 และเมื่อเรียงลำดับผลการเรียนเฉลี่ยตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น จากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ อันดับที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มีผลการเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 15.21 อันดับที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีผลการเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 9.24 และอันดับที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีผลการเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 8.77 ซึ่งเป็นการ ดำเนินการที่มีขั้นตอนที่ชัดเจน ให้ครูได้รับความรู้และใช้ความสามารถของตนผ่านกระบวนการพัฒนา การจัดการความรู้แบบ 7Ts หากครูหรือคณะครูเล็งเห็นความสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้วยการวิจัยและพัฒนา หากครูมีความเข้มแข็ง มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความใฝ่รู้และรักที่จะเรียนรู้และพัฒนางาน

ต้องการให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด มีความรักในวิชาชีพครูและเห็นคุณค่าของวิชาชีพครู ครูเหล่านั้นนับเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า ควรได้รับการสนับสนุนให้รวมพลังผลักดันการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยตนเอง เพราะจะเป็นฐานที่มั่นคงให้โรงเรียนมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ผลการพัฒนาทักษะของครู โดยการทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของครูก่อนและหลังการดำเนินงานบริหารระบบการจัดการความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับข้อเขียนของวิจารณ์ พานิช (2547) ที่ว่าการจัดการความรู้ เน้นการพัฒนาคนผ่านการทำงาน คือ พัฒนาคน–พัฒนางาน ไปพร้อม ๆ กัน คนที่เกิดการพัฒนาจะเป็น “บุคคลเรียนรู้ คนที่มีทักษะสร้างความรู้จากการทำงาน มีทักษะในการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการปฏิบัติงาน”

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจการดำเนินงานบริหารการใช้ระบบการจัดการ ความรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านบทบาทหน้าที่ของผู้อำนวยการสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผลผลิตและผลลัพธ์ของการใช้ระบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ($\overline{X}$ = 4.46, S.D. =0.78) และด้านบทบาทหน้าที่ของสมาชิกมี่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\overline{X}$ = 4.40,S.D. =0.72) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิโรจน์ สารรัตนะ (2542: 189-195) ที่กล่าวว่ากลุ่มครูเป็น “ผู้เรียนรู้ที่เป็นผู้ใหญ่” จึงต้องศึกษาเกี่ยวกับจิตวิทยาในการเรียนรู้ เช่น ผู้ใหญ่ต้องการโอกาสในการกำหนดแผนงานและรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง สิ่งที่พัฒนาควรสอดคล้องกับประสบการณ์การเรียนรู้ ควรเน้นปัญหาเป็นศูนย์กลางมากกว่าเนื้อหา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้ให้ครูเป็นผู้กำหนดปัญหาที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ของแต่ละกลุ่มสาขาวิชา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาในบริบทของโรงเรียนบ้านสระบัว หากผู้บริหารหรือผู้สนใจจะนำระบบการจัดการความรู้โดยเฉพาะกระบวนการ 7Ts ไปใช้ควรปรับให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนเพื่อพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน

คู่มือการใช้ระบบการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการเป็นสิ่งจำเป็น เป็นเครื่องมือสื่อสารให้สมาชิกในกลุ่มมีความเข้าใจตรงกัน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการทำงานเพื่อให้รู้เป้าหมายที่ชัดเจน วิธีดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ในการทำงาน ที่สามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม มีการปรับปรุง พัฒนากระบวนการทำงานร่วมกัน คู่มือก็ต้องมีการปรับไปตามวงจรของการพัฒนา

ภาวะผู้นำของผู้บริหาร เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จการนำกลยุทธ์ ไปใช้เพราะต้องมีความเข้าใจ ความศรัทธา ความมุ่งมั่นในการใช้ระบบการจัดการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลและพัฒนางานให้บรรลุเป้าหมาย และในที่สุดเป็นการพัฒนาองค์กรโดยรวม

ขั้นตอนการสร้างนวัตกรรม (TOOL) เป็นขั้นตอนที่ใช้เวลาในการพัฒนาและบางครั้งต้องเชิญผู้รู้ในเรื่องที่เป็นความรู้ใหม่ เช่น บทเรียน E-Learning มาให้ความรู้แก่ครู นอกจากแนะนำกันเองระหว่างครูด้วยกัน

สำหรับข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไปนั้น เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นกรณีศึกษาของการใช้ระบบการจัดการความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสการศึกษาในโรงเรียนขนาดกลางทุกกลุ่มสาระของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนั้น ในการวิจัยในอนาคตอาจทดลองกับโรงเรียน ประเภทอื่น ขนาดอื่นๆ เพื่อเป้าหมายที่แตกต่างออกไป นอกจากนี้ ปัจจุบันโรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทย มีมากกว่า 13,000 แห่ง และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี จึงควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมการใช้ระบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาครูในโรงเรียนขนาดเล็กของโรงเรียนเครือข่ายที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

จรัญ แสงบุญ. *"การจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่."* การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.

ฉลองรัฐ อินทรีย์. *"การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี."* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.

ประพนธ์ ผาสุกยืด. *การจัดการความรู้ : ฉบับมือใหม่หัดขับ.* กรุงเทพฯ : ใยไหม, 2547.

โรงเรียนบ้านสระบัว. *งานวัดผลประเมินผล กลุ่มบริหารงานวิชาการ,* 2553.

วิจารณ์ พานิช. *การจัดการความรู้ : ฉบับมือใหม่หัดขับ. กรุงเทพฯ : ใยไหม, 2547.อะไร ไม่ทำ-ไม่รู้.* วารสารกองการพยาบาล ปีที่ 31 ฉบับที่ 2(พ.ค.-ส.ค. 2547) หน้า 57-72, 2547.

วิจารณ์ พานิช. *การจัดการความรู้ : ฉบับนักปฏิบัติ.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ, 2548.

วิโรจน์ สารรัตนะ. *การบริหารโรงเรียนแบบกระจายอำนาจ (DSM: Decentralized School Management).* กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ์, 2542.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.

หวน พินธุพันธ์. *นักบริหารมืออาชีพ.* พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : พินธุพันธ์การพิมพ์, 2549.

Collison, C. and Parcell, G. *Learning to fly : practical knowledge management from some of the world's leading learning organizations.* Oxford : Capstone, 2004.

Leitch, M. and Rosen. *"Knowledge Management, CKO, and CKM : The Key to Competitive Advantage"*, The Manchester Review:6(2-3).Retrieved from http:// users.anet.com/~smcnulty/docs/Manchester.pdf,2001.

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

A CREATIVE LEADERSHIP DEVELOPMENT MODEL FOR THE SCHOOL DIRECTORS OF SURAT THANI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 3

วิมล จันทร์แก้ว[1] ดร.สุพัตรา ประดับพงศ์ [2]

[1] นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 และ 2) ประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ฯ กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย คือผู้บริหารสถานศึกษา 36 คน ครูผู้สอน 248 คน และนักเรียน 230 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสนทนากลุ่ม แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ คู่มือและหน่วยการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่า t การหาค่า IOC และการหาค่าประสิทธิภาพเครื่องมือ E1/E2 ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้ 1) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1.1) การวิเคราะห์สังเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการพัฒนา 1.2) การสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการสร้างคู่มือและหน่วยการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และประเมินประสิทธิภาพของเครื่องมือ 1.3) การทดลองรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานสถานศึกษาต้นแบบ และการฝึกปฏิบัติงานในสถานศึกษาของตน 1.4) การพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการประเมินคุณภาพของคู่มือและหน่วยการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่ผ่านการพัฒนาและนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้มีความสมบูรณ์ และ 1.5) การประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยประเมินจากการใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิบัติงานจริง ผลจากการใช้และความพึงพอใจของครูและนักเรียนที่มีต่อการใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 2) การประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ปรากฏผลดังนี้ 2.1) ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไปใช้ในการปฏิบัติงานจริงใน 4 กลุ่มงาน ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มบริหารทั่วไป กลุ่มบริหารวิชาการ กลุ่มบริหารงบประมาณ และกลุ่มบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับ มาก($\bar{X}$ = 3.55) 2.2) ผลที่เกิดจากการใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และผลจากการใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ทำให้งานและโครงการต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จ เช่น โครงการห้องเรียนสวยโรงเรียนงาม โครงการพัฒนาวิชาการสู่ความเป็นเลิศ

โครงการส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า โครงการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารและการสอน เป็นต้น และ 2.3) ความพึงพอใจของครูผู้สอนและนักเรียนที่มีต่อการใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ผ่านการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33)

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, รูปแบบการพัฒนา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

Abstract

This study aimed to 1) develop a creative leadership development model for the school directors of Surathani Primary Education Service Area Office 3 and 2) evaluate the creative leadership development model. The subjects consisted of 36 school directors, 248 teachers and 230 students. The research instruments were a questionnaire, focus group discussions, an interview form, tests, a creative leadership development manual and training units. Frequency, percentage, means, standard deviation, t-test, IOC, and E1/E2 were used for data analysis.

The important findings of this study revealed that 1) the creative leadership development model for the school directors of Surat Thani Primary Education Service Area Office 3 consisted of 5 stages: 1.1) Analysis and Synthesis of Creative Leadership: The creative leadership characteristics needed by the school directors were examined; 1.2) Creating Creative Leadership Model: Manual and training units for creating creative leadership were constructed and evaluated for effectiveness, 1.3) Implementing the Model: A workshop, school visits, and on the job training were organized based on the manual and training units; 1.4) Developing the Model: The manual and training units were evaluated by the trained school directors, and their suggestions were used to make the model complete; and 1.5) Evaluating the Model: The model was evaluated in terms of its implementation, results and the satisfaction of teachers and students towards the school directors' use of their creative leadership. 2) The evaluation of the creative leadership development model revealed that 2.1) the trained school directors used their creative leadership when performing the four task groups, consisting of general administration, academic affair administration, budgeting administration, and personnel administration, at a high level. ($\bar{X}$ = 3.55) 2.2) The average scores showing the results of the tasks performed by the school directors after training were significantly different from those before training at the level of .01. The examples of successfully completed tasks and projects included "Hong Rean Suay Rohng Rean Ngaam" Project, Academic Excellence Project, Efficient Use of Natural Resources Project, and Use of ICT for Instruction and Administration Project. 2.3) Satisfaction of the participating teachers and students towards the school directors' use of their creative leadership for their task performing was at a high level.($\bar{X}$ =4.33)

KEYWORDS: CREATIVE LEADERSHIP, DEVELOPMENT MODEL, PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE

1. บทนำ

ผู้นำเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถสร้างพลังขับเคลื่อนองค์กรและสังคมสู่การเปลี่ยนแปลงในอนาคต สังคมโลกยุคใหม่มีลักษณะเป็นพลวัตที่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อม กระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นสิ่งที่ทุกองค์กรต้องเผชิญ จึงจำเป็นต้องมีผู้นำที่มีศักยภาพสูง มีคุณลักษณะที่เหมาะสมและมีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553 : 2) ปัจจัยแห่งความสำเร็จประการหนึ่งของภาวะผู้นำ คือ มีความริเริ่มสร้างสรรค์และกล้าที่จะเผชิญกับความท้าทาย และมีความสามารถในการนำผู้อื่นด้วยวิธีการใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่อย่างสร้างสรรค์เพราะการนำอย่างสร้างสรรค์สามารถเปลี่ยนแปลงองค์กรสู่อนาคตได้ (Kotter,1979 : 19) ดังนั้นการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาองค์กรให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและรุนแรงในสังคมโลกยุคใหม่

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำที่ผ่านมา พบว่า มีการการศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำไว้หลายรูปแบบ แต่ยังไม่มีรูปแบบใดที่ชัดเจนอันจะนำไปสู่กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นผู้นำสำคัญในการวางรากฐานการศึกษาให้แก่เยาวชนของชาติ นอกจากนั้นสถานศึกษาในปัจจุบันยังประสบปัญหาทั้งด้านการบริหารทั่วไป การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคลและคุณภาพการศึกษา ดังที่จะเห็นได้จากผลการประเมินมาตรฐานผู้บริหารสถานศึกษาทั่วประเทศของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำอยู่ในระดับต้องปรับปรุง คือ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ50 และการประเมินผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) (2553 : 88) ยังพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีภาวะผู้นำอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คือ ร้อยละ 54.43 ซึ่งผลการประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นปัญหาที่สำคัญของการบริหารการศึกษาที่ต้องนำมาพิจารณาเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารการศึกษาในระดับเขตพื้นที่ซึ่งมีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาและดูแลส่งเสริมการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของจังหวัดต่างๆ ทางภาคใต้รวมทั้งสุราษฎร์ธานี เขต 3 เห็นความจำเป็นที่จะต้องศึกษาประเด็นปัญหาภาวะผู้นำดังกล่าว ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาอันจะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

2. วิธีการวิจัย/ขั้นตอนการศึกษา

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 และ 2) ประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ฯ

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

ประชากร : ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 162 คน ครูผู้สอนในสถานศึกษา 36 แห่ง รวม 656 คน และนักเรียนซึ่งเป็นกรรมการสภานักเรียนใน 36 โรงเรียน รวม 504 คน

กลุ่มตัวอย่าง : ผู้วิจัยใช้ตาราง Yamane คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาและใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 36 คน ครูผู้สอนใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย จำนวน 248 คน และ นักเรียนซึ่งเป็นกรรมการสภานักเรียนใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย จำนวน 248 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย : ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสนทนากลุ่ม คู่มือและหน่วยการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ แบบทดสอบ และแบบสัมภาษณ์ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่า t การหาค่า IOC และการหาค่าประสิทธิภาพเครื่องมือ E1/E2

ขั้นตอนการศึกษา

การพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) การวิเคราะห์สังเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการพัฒนา โดยใช้แบบสอบถามและแบบสนทนากลุ่ม

2) การสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยสร้างคู่มือและหน่วยการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 5 หน่วย แล้วนำไปหาค่าความสอดคล้อง IOC และประสิทธิภาพของเครื่องมือ E1/E2

3) การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานสถานศึกษาต้นแบบ และการฝึกปฏิบัติงานในสถานศึกษาของตน ตามรายละเอียดที่ระบุไว้ในคู่มือและหน่วยการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

4) การพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำข้อมูลย้อนกลับและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับการพัฒนาไปปรับปรุงคู่มือและหน่วยการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีความสมบูรณ์

5) การประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ประเมิน 3 ด้าน คือ การใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานทั้ง 4 กลุ่มงานในสถานศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา และความพึงพอใจของครู ผู้สอนและนักเรียนที่มีต่อการใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

3. ผลการวิเคราะห์/ผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่สำคัญ พบว่า

1) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1.1) การวิเคราะห์สังเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการพัฒนา พบว่า มี 5 คุณลักษณะ คือ การเป็นผู้นำการเรียนรู้แบบทีม ผู้นำของผู้นำ ผู้นำที่สร้างความคิดสร้างสรรค์ ผู้นำการบริหารความเสี่ยง และผู้นำที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน 1.2) การสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการจัดทำคู่มือและหน่วยการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แล้วนำมาประเมินประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 81.67/80.97 สูงกว่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 1.3) การ

ทดลองรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยการจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานสถานศึกษาต้นแบบ และการปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษา ดังมีรายละเอียดระบุไว้ในคู่มือและหน่วยการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 1.4) การพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยการประเมินคู่มือและหน่วยการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ พบว่า คุณภาพของคู่มือและหน่วยการพัฒนา ฯ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 1.5) การประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยประเมินจากการนำรูปแบบไปใช้จริง ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบ และความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อการใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิบัติงาน ดังมีผลการประเมินแสดงไว้ ในข้อ 2) และ 3)

2) การประเมินรูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ปรากฏผลดังนี้ 2.1) ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานทั้ง 4 กลุ่มงานซึ่งประกอบด้วย กลุ่มบริหารทั่วไป กลุ่มบริหารวิชาการ กลุ่มบริหารงบประมาณ และกลุ่มบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.55) 2.2) ผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลจากการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ทำให้งาน กิจกรรม และโครงการต่างๆ ประสบผลสำเร็จ เช่น โครงการห้องเรียนสวยโรงเรียนงาม โครงการพัฒนาวิชาการสู่ความเป็นเลิศ โครงการส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า โครงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการสอน เป็นต้น และ 2.3) ความพึงพอใจของครูผู้สอนและนักเรียนต่อการใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา หลังจากผู้บริหารสถานศึกษาผ่านการพัฒนาและปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.33)

4. อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์สังเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยพบว่า มี 5 คุณลักษณะที่ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ต้องการพัฒนา คือ การเป็นผู้นำการเรียนรู้แบบทีม ผู้นำของผู้นำ ผู้นำที่สร้างความคิดสร้างสรรค์ ผู้นำการบริหารความเสี่ยง และผู้นำที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Ash และ Parsell (1999 : 19) ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นพฤติกรรมผู้นำที่ควรพัฒนาอย่างกว้างขวางเพราะเป็นการปรับกระบวนทัศน์ใหม่ของการเป็นผู้นำเชิงคุณภาพ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Mungkasem (2001 : 45) ที่พบว่า การทำงานเป็นทีม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสามารถสร้างสรรค์ผลงานร่วมกับผู้อื่น เป็นคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และสุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2549 : 3) ได้ให้แนวคิดว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทั้งในสถานการณ์ปกติและในสถานการณ์ที่เสี่ยงและมุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการจัดการศึกษา ทิพาวดี เมฆสวรรค์ (2543 : 144) กล่าวว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้การทำงานประสบผลสำเร็จคือความรับผิดชอบและการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

จากการค้นพบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ที่ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าน่าจะเป็นรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมกับบริบท สอดคล้องกับภารกิจสภาพปัญหา และตอบสนองความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือและหน่วยการพัฒนาโดยผ่านกระบวนการสำรวจปัญหา ความต้องการพัฒนา และผ่านการวิเคราะห์สังเคราะห์ที่มีประสิทธิภาพและนำไปพัฒนาตามกระบวนการที่กำหนด มีการฝึกปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษาและมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง วิธีการสร้างรูปแบบการพัฒนานี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รัตติกรณ์ จงวิศาล (2543 : 101-106) ชัญญา อภิปาลกุล และคณะ (2545 : 15) สมศรี ดุสิต

(2551 : 9) และวินัย ดอนโคตรจันทร์ (2542 : 13) ที่ค้นพบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลนั้น ได้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการที่มีการฝึกอบรมอย่างเข้ม มีหลักสูตร และคู่มือที่มีเนื้อหา กระบวนการจัดกิจกรรมและการวัดผลที่ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีการศึกษาด้วยตนเอง ลงมือปฏิบัติงานจริง ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีการศึกษาดูงานสถานศึกษาต้นแบบและการสัมมนาหลังการอบรม ซึ่งจะทำให้สามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเองให้ปฏิบัติงานจนบังเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความพึงพอใจ และก่อให้เกิดการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

5. ข้อเสนอแนะสำหรับวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านการเป็นผู้นำการเรียนรู้แบบทีม ผู้นำของผู้นำ ผู้นำที่สร้างความคิดสร้างสรรค์ผู้นำการบริหารความเสี่ยง และผู้นำที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ให้ลึกซึ้งในแต่ละองค์ประกอบ เพื่อส่งเสริมและสร้างภาวะผู้นำแก่ผู้บริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

2) ควรพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แก่ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3) ควรศึกษาและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน

เอกสารอ้างอิง

ชัญญา อภิปาลกุล และคณะ. *"รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารและจัดการศึกษาภายใต้โครงการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา : กรณีศึกษาของสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น."* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545.

ทิพาวดี เมฆสวรรค์. *กล้าคิด กล้าทำ กล้านำ กล้าเปลี่ยน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เอ็กซเปอร์เน็ท, 2545.

รัตติกรณ์ จงวิศาล. *ผลการฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.* ปริญญานิพนธ์ วท.ด. (พฤติกรรมศาสตร์). สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์, 2543.

วินัย ดอนโคตรจันทร์. *ศึกษาความต้องการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษาสังกัดสำนักงาน ประถมศึกษาอุดรธานี*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.

สมศรี ดุสิต. *การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1*. ศรีสะเกษ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1, 2551.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. *รายงานการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประจำปี*. สุราษฎร์ธานี, 2553.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *มาตรฐานการบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2553.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). *การประเมินมาตรฐานการศึกษา : คุณภาพที่ประเทศมุ่งหวัง*. กรุงเทพฯ : พริ้นส์เตอร์, 2553.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. *ปาฐกถาพิเศษเรื่อง"ทศวรรษที่สองของการปฏิรูปการศึกษา : ปัญหาและทางออก*". สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552.

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. *"ภาวะผู้นำแบบสร้างสรรค์"* [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: http://suthep.ricr.ac.th, 21 สิงหาคม 2553.

Ash, R. & Persall, M. "*The New Work of Formative Leadership*."Samford University Birmingham, Alabama. U.S.A., 1999.

Kotter, J.P. "On What Leaders, Really Do." *Havard Business Review Book*. Boston: Harvard Business School, 1999.

Mugkasem, U. *"The Experimental Study of The Creative Leadership Training on Creative Leadership Quality of Education Chief Executive Officers."* Dissertation Presented to the Graduate School, Technical University of the Philippines, 2001.

ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัย วิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ

THE FACTORS MOTIVATED TO STUDENT'S DECISION MAKING FOR STUDYING AT THAKSINA BUSINESS TECHNOLOGICAL COLLEGE

ดาวัลย์ แดงวิสุทธิ์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ และเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจที่มีสถานภาพแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ ปีการศึกษา 2554 จำนวน 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ รวม 7 ด้าน มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาIOC อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.00 และค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าได้ความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.978

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจจำแนกตามปัจจัยด้านต่าง ๆ จำนวน 7 ด้าน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านและผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ ทั้งในภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : วิทยาลัยเอกชน, ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this study were to find the factors motivated to student's decision making for studying at Thaksina Business Technological College and to compare these factors when the samples different in status, 310 students in 2011 academic year served as the samples. The questionnaire used in this study were 7 aspects which had IOC between 0.6-1.00 and the α- coefficient for reliability was 0.978.

The results found that most aspects were highly effected to student's decision making for studying in this institution, and there was no significantly different when compared the student's decision making for the one differed in status.

KEYWORDS: PRIVATE COLLEGES, THE FACTORS MOTIVATED TO STUDENT'S DECISION MAKING FOR STUDYING

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการเจริญก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลาย ๆ ด้าน ปัจจุบันสภาพของสังคมและเศรษฐกิจได้เติบโตและพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว คุณภาพของคนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่ออนาคตของชาติ การศึกษานับเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงตนและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้ให้หลักการไว้ว่า เพื่อเป็นการศึกษาตลอดชีวิตทั้งให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมีการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ดังนั้นกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ การจัดกระบวนการเรียนรู้จึงต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา กระบวนการดังกล่าวผู้สอน และผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนรู้และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 26)

การจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา เป็นการดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้แบ่งการศึกษาระดับนี้ออกเป็นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและระดับปริญญาตรี โดยมีหลักการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านวิชาชีพ ในสาขาต่างๆ ที่กำหนดในหลักสูตร

วิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ (Thaksina Business Technological College) เป็นหนึ่งวิทยาลัยในกลุ่มโรงเรียนในเครือไทย-เทค ตั้งอยู่เลขที่ 850 ถนนรามอินทรา แขวง คันนายาว เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร 10230 เดิมเป็นโรงเรียนช่างอุตสาหกรรมไทยสุริยะ ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2510 โดย ดร.สุข พุคยาช่างภรณ์

ปัจจุบันวิทยาลัยได้เปิดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกรมอาชีวศึกษากระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรที่เปิดสอนมี 2 หลักสูตรคือ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ.2546)ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพณิชยกรรมและหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2546 ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่จูงใจในการเลือกเข้าศึกษาของต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจโดยผลการวิจัยครั้งนี้ จะช่วยให้วิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม และความต้องการของผู้เรียน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน

3.ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำการวิจัยได้ทบทวนทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาปรับใช้กับการกำหนดกรอบแนวคิด และการสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิจัย โดยได้แบ่งเป็นทฤษฎหรือแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจูงใจ ซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์

นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกประเทศซึ่งประกอบด้วย ชูเกียรติ ผุดพรหมราช (2550,บทคัดย่อ) ได้ศึกษา “สถิติวิเคราะห์การตัดสินใจเรียนต่อระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ในเขตกรุงเทพมหานคร” อารมณ์ เพชรชื่น (2547) ได้ศึกษา “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน” Eaddy (อ้างถึงในจิราลักษณ์ ฤทธิเดชโยธิน. 2545, หน้า 47) ได้ศึกษา”องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนเกษตรกรรมของในรัฐหลุยเซียนา”

4.ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ ปีการศึกษา 2554 ทุกระดับชั้นใน 4 สาขาวิชา จำนวน 1,596 คน (วิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ, 2554,หน้า 1)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ ปีการศึกษา 2554 ทุกระดับชั้นและ 4 สาขาวิชา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาผู้วิจัยใช้สูตรตารางเครซี่และมอร์แกน (Robert V. Krejcie and Earyle W. Morgan อ้างใน ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543,หน้า 4) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และมีความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 310 คน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.จัดเตรียมเครื่องมือให้ครบตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในวิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ พร้อมทำรหัสในแบบสอบถามให้ตรงกับกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มไว้แล้ว เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบ

2. ผู้วิจัยทำบันทึกเสนอต่อวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการมหาวิทยาลัศรีปทุม เพื่อขอเอกสารขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคือมาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ลงรหัสและศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่ (frequency) และแสดงจำนวนร้อยละ (percentage)

2. วิเคราะห์ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ คือ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) แบ่งเป็นรายด้าน แปลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยยึดเกณฑ์ดังนี้ (ประคอง กรรณสูต, 2542, หน้า 108)

ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มไม่เท่ากัน ตามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการทดสอบค่าที (t - test)

ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มขึ้นไป ตามปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อใน 7 ด้าน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one–way ANOVA) โดยการทดสอบค่าเอฟ (f-test) เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้สูตรการทดสอบของเชฟเฟ่ (Scheffe's test)

5. ผลการศึกษา

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่าจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 310 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.01-3.00 จำนวน 167 คน ร้อยละ 53.9 รองลงมาคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอาชีพอื่น ๆ คือ รับจ้างค้าขาย และธุรกิจส่วนตัว ภูมิลำเนาเดิมของนักศึกษาอยู่กรุงเทพ ฯ

1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ

1.2.1 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96)ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ ด้านชื่อเสียงของวิทยาลัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01)

1.2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษา ต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ ด้านสถานที่ตั้ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99

1.2.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษา ต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทักิณาบริหารธุรกิจ ด้านความคาดหวังของนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98)

1.2.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษา ต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00)

1.2.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษา ต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ ด้านความตั้งใจส่วนตัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02)

1.2.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษา ต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ยมีค่า 3.93) เ

1.2.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษา ต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ยมีค่า 3.80)

1.3 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกวิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง และภูมิลำเนาเดิม

1.3.1 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษา ต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ ในภาพรวมและรายด้านจำแนกตามเพศ พบว่า ค่า t ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ นักศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิง ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่า พบว่านักศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิงก็มีความคิดเห็นต่อปัจจัยไม่แตกต่างเช่นเดียวกัน

1.3.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษา ต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามภูมิลำเนาเดิมของนักศึกษาพบว่า ค่า t ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ จำแนกตามภูมิลำเนาเดิม ของนักศึกษาทั้งกรุงเทพ ฯและต่างจังหวัดในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พบว่าภูมิลำเนาเดิมของนักศึกษาทั้งกรุงเทพ ฯ และต่างจังหวัดก็มีความคิดเห็นต่อปัจจัยไม่แตกต่างเช่นเดียวกัน

1.3.3 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษา ต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ ในภาพรวมและรายด้านจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า ค่า F ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

1.3.4 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษา ต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามอาชีพของบิดามารดาพบว่า ค่า F ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ จำแนกตามอาชีพบิดามารดาในภาพรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

6. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของ นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ ซึ่งผู้ศึกษาพบประเด็นสำคัญในด้านต่างๆ ที่เห็นว่าควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สอดคล้องกับพรทิพย์ พรสุริยา (2554) ได้ศึกษาตัวชี้วัดที่มีผลต่อการเลือก เข้าศึกษาต่อในคณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษาทุกชั้นปีของเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 273 คน ซึ่งได้รับการสุ่มแบบบังเอิญ ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาเพศชาย

2. ผลการศึกษาผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครสอดคล้องกับพรทิพย์ พรสุริยา (2554) ได้ศึกษาตัวชี้วัดที่มีผลต่อการเลือก เข้าศึกษาต่อในคณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษาทุกชั้นปีของเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 273 คน ซึ่งได้รับการสุ่มแบบบังเอิญ ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาเพศชาย โดยมีภูมิสำเนาอยู่เขตกรุงเทพมหานครมากที่สุด

3.ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านเป็นเพราะ วิทยาลัยมุ่งมั่นที่จะพัฒนาและสร้างคนให้มีคุณภาพจัดการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษา เลือกเรียนได้ตามเวลา ตามความถนัด ตามความสามารถ และตามสภาวะเศรษฐกิจนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาต้องเป็นคนดี เป็นคนเก่งและมีความสุขและประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ

4. ความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ นักศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิง ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พบว่านักศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิงก็มีความคิดเห็นต่อปัจจัยไม่แตกต่างเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับหลักทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement Theory)ของ สกินเนอร์ (1938) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

----------. (2551). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2พ.ศ. 2550. กรุงเทพ ฯ : รุ่งเรืองการพิมพ์.

จิราลักษณ์ ฤทธิเดชโยธิน. (2544). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธีรวุฒิ เอกกะกุล. (2543). หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพ ฯ : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.

ประคอง กรรณสูต. (2542). การประเมินและการวิจัย. กรุงเทพ ฯ : บริษัทเซนเตอร์ดีสคัพเวอรี่.

พรทิพย์ พรสุริยา. (2554). ตัวชี้วัดที่มีผลต่อการเลือก เข้าศึกษาต่อในคณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก.เอกสารประกอบการวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิทยาลัยทักษิณาบริหารธุรกิจ. (2553) .แนะนำวิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ.กรุงเทพ ฯ : สำนักงานส่งเสริมการศึกษา.

อารมณ์ เพชรชื่น .(2553). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเลือกตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ อาชีวศึกษาเอกชน. เอกสารวิจัยภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปัจจัยแห่งสัมมาทิฏฐิที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพนักงานดาวเด่นที่มีพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศ บริษัท โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ จำกัด (มหาชน)

SAMMADITTHI-PACCAYA RELATED TO BEING THE STAR EMPLOYEES WITH SERVICE EXCELLENCE BEHAVIOR IN BUMRUNGRAD HOSPITAL PUBLIC CO., LTD.

นวชมล สังข์แก้ว[1] รศ. มุกดา ศรียงค์[2] และ ดร.นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตร วิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ ภาควิชา จิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

[3] อาจารย์ประจำหลักสูตร สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบการมีปัจจัยแห่งสัมมาทิฏฐิ (การมีวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการและการมีเพื่อนร่วมงานที่เป็นกัลยาณมิตร) ระหว่างพนักงานดาวเด่นที่มีพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศกับพนักงานทั่วไป 2) ศึกษาอิทธิพลของการมีวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการที่มีต่อการเป็นพนักงานดาวเด่นที่มีพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศ 3) ศึกษาอิทธิพลของการมีเพื่อนร่วมงานที่เป็นกัลยาณมิตรที่มีต่อการเป็นพนักงานดาวเด่นที่มีพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศ 4) ศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างการมีวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการและการมีเพื่อนร่วมงานที่เป็นกัลยาณมิตร ที่มีต่อการเป็นพนักงานดาวเด่นที่มีพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศ และ 5) ศึกษาอำนาจในการทำนายการเป็นพนักงานดาวเด่นที่มีพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศ ประชากร (population) ในการวิจัย คือพนักงานประจำชาวไทย ระดับปฏิบัติการที่ปฏิบัติงานอยู่ในบริษัท โรงพยาบาล บำรุงราษฎร์ จำกัด (มหาชน) จำนวน 3,284 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2554) สำหรับกลุ่มตัวอย่าง (samples) มีจำนวน 360 คน โดยใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นหรือตามลำดับชั้น (stratified random sampling) แบ่งออก เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มพนักงานดาวเด่น ประจำปี พ.ศ. 2552 จำนวน 180 คน และ 2) กลุ่มพนักงานทั่วไป จำนวน 180 คน (เนื่องจากเป็นการศึกษาแบบเปรียบเทียบจากพนักงานดาวเด่นที่มีจำนวน 180 คน จึงใช้จำนวนพนักงานทั่วไปในจำนวนที่เท่ากันคือ 180 คน) โดยใช้ปัจจัยส่วนบุคคล (ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, สถานภาพการสมรส และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน) ที่มีความใกล้เคียงกับพนักงานดาวเด่นมากที่สุด มีหน้าที่และปฏิบัติงานอยู่ในแผนกเดียวกันกับพนักงานดาวเด่น แต่ไม่เคยได้รับรางวัลเข็มดาวเด่นหรือบัตรคำชมใด ๆ จากลูกค้าภายในหรือลูกค้าภายนอก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปร และการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติค ผลการวิจัยพบว่า 1) พนักงานดาวเด่นที่มีพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศ มีปัจจัยแห่งสัมมาทิฏฐิ (การมีวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการและการมีเพื่อนร่วมงานที่เป็นกัลยาณมิตร) สูงกว่าพนักงานทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) พนักงานดาวเด่นที่มีพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศ มีวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการสูงกว่าพนักงานทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) พนักงานดาวเด่นที่มีพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศ มีเพื่อนร่วมงานที่เป็นกัลยาณมิตรสูงกว่าพนักงานทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ไม่พบผลปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างการมีวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการและการ

มีเพื่อนร่วมงานที่เป็นกัลยาณมิตรที่มีต่อการเป็นพนักงานดาวเด่นที่มีพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศ และ 5) การมีวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการและการมีเพื่อนร่วมงานที่เป็นกัลยาณมิตร สามารถ

ทำนายการเป็นพนักงานดาวเด่นที่มีพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศของพนักงานได้ โดยวิธีคิดแบบสามัญลักษณ์และวิธีคิดแบบคุณค่าแท้คุณค่าเทียม และคุณลักษณะอดทนต่อถ้อยคำ และคุณลักษณะไม่ชักนำในอฐาน สามารถทำนายการเป็นพนักงานดาวเด่นที่มีพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศได้ ทั้งกับพนักงานดาวเด่นและพนักงานทั่วไป โดยมีอำนาจในการทำนายที่เท่ากันคือ ร้อยละ 97.2

คำสำคัญ : ปัจจัยแห่งสัมมาทิฏฐิ, โยนิโสมนสิการ, กัลยาณมิตร, พฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศ

Abstract

The purpose of this research is 1) Contract an essential element of the Sammahditthi-paccaya (right views, mode of thinking by ingenious consideration) or Pali language is Yonisomanasikara and (had a bosom friend companion) Pali language is Kalyanamittata among the star employees with service excellence behavior, and the general employees. 2) Study an effect to the mode of thinking by Yonisomanasikara over on the star employees with service excellence behavior 3) study an effect by Kalyanamittata which they are bosom friends to the star employees with service excellence behavior. 4) Study the result about on unconnection between Yonisomanasikara and Kalyanamittata to the star employees with service excellence behavior. 5) Study a forecasting is able to the star employees with service excellence behavior by used variables of Yonisomanasikara and Kalyanamittata. The populations of this research are Thai employee's operation levels that work in Bumrungrad International 3,284 persons. (Data on 1 October, 2011) For sampling size 360 persons by stratified random sampling. Divide to 2 groups such as 1) 2009' year star employee 180 persons and 2) General employees 180 persons (due to comparative study so used same amount of sampling each group equal 180 persons) Used personal factors such as gender, age, education levels, marriage status and task experience be similar to star employees and have job description be similar and work in same place to star employees but never receive any star pin or praise card from internal or external customer. The statistics being used analyze included frequency, percentage; mean, standard division, correlation coefficient. Hypotheses test by multivariate analysis of variance (MANOVA) and logistic regression. The result of studies can show that: 1) The star employees with service excellence behavior had Sammaditthi-paccaya (Yonisomanasikara and Kalyanamittata) were higher than general employees of the statistic at the .05 level. 2) The star employees with service excellence behavior had Yonisomanasikara higher than the general employees of the statistic at the .05 level. 3) The star employees with service excellence behavior had Kalyanamittata higher than the general employees of the statistic at .05 levels. 4) Not find out the result of unconnection between Yonisomanasikara and Kalyanamittata to be the star employees with service excellence behavior. and 5) The Sammaditthi-paccaya (Yonisomanasikara and Kalyanamittata) can forecast to the star employees with service excellence behavior for the general employees that is the thinking by knowing the common characteristics and the reflecting on the true and false value, and that is being patient listener and not leading or spurring on to a useless end can forecast to be the star

employees with service excellence behavior with the star employees and the general employees, can be able to forecast equalize at 97.2 percent.

KEYWORDS: SAMMADITTHI-PACCAYA, YONISOMANASIKARA, KALYANAMITTA, SERVICE EXCELLENCE BEHAVIOR

1 บทนำ

ในปัจจุบันทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจำเป็นจะต้องก้าวไปสู่ความเป็นสากล (internationalization) เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารและการคมนาคมได้เจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว การได้พบได้เห็นหรือได้รับการบริการในประเทศต่าง ๆ ทำให้เกิดการประเมินเชิงเปรียบเทียบ (benchmarking) การแข่งขันกันในการให้บริการจึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และจากนี้ต่อไป การให้บริการของหน่วยงานต่าง ๆ จะต้องสามารถแข่งขันได้ในระดับโลก (world class competitiveness) มิฉะนั้นก็จะถูกจัดอยู่ในระดับบริการที่ด้อยคุณภาพ ดังนั้นธุรกิจในการให้บริการประเภทต่าง ๆ ในประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ (สมิต สัชฌุกร, 2550ก, หน้า 11) จากการศึกษาของ วนิดา แพร่ภาษา (2551, หน้า 3) เรื่องการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลเพื่อการรับรองคุณภาพโรงพยาบาลระดับสากลพบว่า มูลค่าธุรกิจทางด้านโรงพยาบาลเอกชนของไทยมีแนวโน้มที่จะมีอัตราสูงขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากชาวต่างชาตินิยมเลือกใช้บริการการรักษาพยาบาลในประเทศไทยมากขึ้น ด้วยปัจจัยเกื้อหนุนด้านราคาค่าบริการที่ต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ เมื่อเทียบกับคุณภาพการบริการ หากมองธุรกิจในเชิงพุทธ การร่วมมือจะมาแทนที่การแข่งขัน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การจัดตั้งสมาคมโรงพยาบาลเอกชนในเรื่องของการส่งเสริมและสร้างความร่วมมืออันดีระหว่างกัน (สมาคมโรงพยาบาลเอกชน, 2553, หน้า 1) นำมาซึ่งการร่วมกันศึกษาคุณลักษณะที่โดดเด่นของต้นแบบการบริการที่เป็นเลิศและนำคุณลักษณะของต้นแบบ มาผสมผสานกับวัฒนธรรมองค์การหรือความโดดเด่นในด้านอื่น ๆ ของแต่ละโรงพยาบาลจนสามารถกำหนดเป็นรูปแบบการให้ บริการที่เป็นเลิศอย่าง เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้มารับบริการทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ และยังมีความ สอดคล้องกับนโยบายการเป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพ (medical hub) ของรัฐบาลไทยที่ผลักดันให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านสุขภาพ โดยให้ชาวต่างชาติเดินทางเข้ามารับบริการด้านสุขภาพในประเทศไทยให้มากขึ้น ถือเป็นการเพิ่มช่องทางของรายได้เข้าที่สู่ประเทศอีกหนึ่งช่องทาง รวมถึงธุรกิจด้านสุขภาพ ยังสามารถช่วยขับเคลื่อนธุรกิจด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดีอีกด้วย (วนิดา แพร่ภาษา, 2551, หน้า 16)

การเล็งเห็นถึงความสำคัญของการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานจึงเป็นที่มาของโครงการดาวเด่น (Star of bumrungrad) ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการแรงงานสัมพันธ์ แผนกบริหารทรัพยากรบุคคล บริษัทโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งดำเนินการโครงการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2538 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจและเชิดชูเกียรติพนักงานในการบริการที่เป็นเลิศจนได้รับการชื่นชมจากลูกค้าภายในหรือลูกค้าภายนอก โดยผ่านการพิจารณาของคณะ กรรมการดาวเด่นตามหลักเกณฑ์วิถีแห่งบำรุงราษฎร์ รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับพนักงานคนอื่น ๆ ในโรงพยาบาลต่อไป

การที่พนักงานจะสามารถแสดงออกถึงพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศได้นั้นจะต้องประกอบไปด้วย วิธีการคิดของตัวพนักงาน รวมถึงการสนับสนุนของคนรอบข้าง สอดคล้องกับวิธีคิดตามหลักพุทธธรรมโดย พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺ-โต) (2537, หน้า 15-18) ซึ่งสรุปว่า ปัจจัยแห่งสัมมาทิฏฐิ เป็นแกน เป็นต้นทาง และเป็นตัวยืนของกระบวนการแห่งการศึกษาและเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย 1) ปรโตโฆสะ แปลว่า เสียงจากที่อื่นหรือการกระตุ้นชักจูงจากภายนอก

ได้แก่ คำสั่งสอน แนะนำ การถ่ายทอด เป็นต้น แหล่งสำคัญของการเรียนรู้ประเภทนี้ เช่น พ่อแม่ ครู อาจารย์ เพื่อน คนแวดล้อมใกล้ชิด ผู้ร่วมงาน หรืออาจเรียกว่า ปัจจัยทางสังคม บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม สามารถทำหน้าที่เป็นปรโตโฆสะที่ดีมีคุณภาพ มีคำเรียกเฉพาะว่า กัลยาณมิตร และ 2) โยนิโสมนสิการ แปลว่า การทำในใจโดยแยบคายหรือคิดถูกวิธี หรือ ความรู้จักคิด หรือคิดเป็น หมายถึง การคิดอย่างมีระเบียบหรือคิดตามแนวของปัญญา โดยสัมมาทิฏฐินี้ ถือเป็นแกนนำของชีวิตที่ดีงามทั้งหมด และการพัฒนาสัมมาทิฏฐิคือ สาระสำคัญของการพัฒนาปัญญา ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาและการศึกษาอย่างยั่งยืนโดยยึดเรื่องของระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2545, หน้า 29) โดยระบบแกน กลางที่สำคัญคือ ระบบการพัฒนาคน ซึ่งเป็นการพัฒนาระบบการดำเนินชีวิตทั้งสามด้าน คือ พฤติกรรม จิตใจ และปัญญา ส่วนในแง่ของการทำงานนั้น พระพุทธศาสนาถือเป็นการทำเพื่อสนองความต้องการคุณภาพชีวิต จะทำให้เกิดความพึงพอใจได้ตลอดเวลา และทำให้คนทำงานด้วยความสุข พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2539, หน้า 195-196)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงศึกษาปัจจัยแห่งสัมมาทิฏฐิ (การมีวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการและการมีเพื่อนร่วมงานที่เป็นกัลยาณมิตร) ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพนักงานดาวเด่นที่มีพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศของบริษัท โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ จำกัด (มหาชน) เพื่อผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมและพัฒนาวิธีคิดของพนักงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการสนับสนุนให้เพื่อนร่วมงานมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน เพื่อให้องค์การเต็มไปด้วยพนักงานดาวเด่นที่มีพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และหลักการปฏิบัติขององค์การ ส่งผลต่อการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมจากการร่วมมือของพนักงาน ซึ่งถือเป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงสุด เพื่อให้องค์การมีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนสืบไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์ และ วิธีการวิจัย

ประชากร ในการวิจัย คือพนักงานประจำชาวไทย ระดับปฏิบัติการ ที่ปฏิบัติ งานอยู่ในบริษัท โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ จำกัด (มหาชน) จำนวน 3,284 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2554) สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 360 คน โดยใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นหรือตามลำดับชั้น แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มพนักงานดาวเด่น ประจำปี พ.ศ. 2552 จำนวน 180 คน และ 2) กลุ่มพนักงานทั่วไป จำนวน 180 คน โดยใช้ปัจจัยส่วนบุคคล (ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, สถานภาพการสมรส และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน) ที่มีความใกล้เคียงกับพนักงานดาว-เด่นมากที่สุด มีหน้าที่และปฏิบัติงานอยู่ในแผนกเดียวกันกับพนักงานดาวเด่น แต่ไม่เคยได้รับรางวัลเข็มดาวเด่นหรือบัตร คำชมใด ๆ จากลูกค้าภายในหรือลูกค้าภายนอก

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ถูกสร้างและพัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) แบบสอบถาม เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เป็นผู้ได้รับรางวัลรางวัลเข็มดาวเด่นประจำปี 2552 เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ การสมรส และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน จำนวน 6 ข้อ 2) แบบสอบถามการมีวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ จำนวน 50 ข้อ แบ่งเป็นคำถามเชิงบวกจำนวน 40 ข้อ และคำถามเชิงลบจำนวน 10 ข้อ และ 3) แบบสอบถามการมีเพื่อนร่วมงานที่เป็นกัลยาณมิตร จำนวน 35 ข้อ แบ่งเป็นคำถามเชิงบวกจำนวน 28 ข้อ และคำถามเชิงลบ จำนวน 7 ข้อ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย (1) สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การหาความถี่ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และ 2) สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ประกอบด้วย สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปร MANOVA) และสถิติวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติค (logistic regression)

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัย และการอภิปราย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

1.1 กลุ่มพนักงานดาวเด่น จำนวน 180 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.8 อายุ 25-35 ปี ร้อยละ 59.4 ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 67.2 สถานภาพสมรส ร้อยละ 49.4 และมีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 7 ปีขึ้นไป ร้อยละ 48.3

1.2 กลุ่มพนักงานทั่วไป จำนวน 180 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.3 อายุ 25-35 ปี ร้อยละ 60.6 ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 72.8 สถานภาพโสด ร้อยละ 63.9 และมีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 4-7 ปี ร้อยละ 33.0

2. การมีวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการกับการมีเพื่อนร่วมงานที่เป็นกัลยาณมิตรมีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง (.72) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเป็นความสัมพันธ์ทางบวกคือ มีทิศทางไปทางเดียวกัน

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน แสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 *ผลการทดสอบสมมติฐาน*

ข้อ	สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
1	พนักงานดาวเด่นที่มีพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศ มีปัจจัยแห่งสัมมาทิฏฐิ (การมีวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการและการมีเพื่อนร่วม งานที่เป็นกัลยาณามิตร) สูงกว่าพนักงานทั่วไป	สนับสนุนสมมติฐาน
2	พนักงานดาวเด่นที่มีพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศ มีวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการสูงกว่าพนักงานทั่วไป	สนับสนุนสมมติฐาน
3	พนักงานดาวเด่นที่มีพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศ มีเพื่อนร่วมงานที่เป็นกัลยาณมิตรสูงกว่าพนักงานทั่วไป	สนับสนุนสมมติฐาน
4	การมีวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการและการมีเพื่อนร่วมงานที่เป็นกัลยาณมิตร มีผลปฏิสัมพันธ์ร่วมกันต่อการเป็นพนักงานดาวเด่นที่มีพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศ	ไม่สนับสนุนสมมติฐาน
5	การมีวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการและการมีเพื่อนร่วมงานที่เป็นกัลยาณมิตร สามารถทำนายการเป็นพนักงานดาวเด่นที่มีพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศของพนักงานได้	สนับสนุนสมมติฐาน

ตัวแปรรายด้านของการมีวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ที่มีอำนาจในการทำนายการเป็นพนักงานดาวเด่นที่มีพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศสูงสุดคือ วิธีคิดแบบคุณค่าแท้คุณค่าเทียม (ค่าอัตราส่วน odd = 588.69) รองลงมาคือ วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ (ค่าอัตราส่วน odd = 41.68) และตัวแปรรายด้านของการมีเพื่อนร่วมงานที่เป็นกัลยาณมิตร ที่มีอำนาจในการทำนายการเป็นพนักงาน ดาวเด่นที่มีพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศสูงสุดคือ คุณลักษณะอดทนต่ออ้อยคำ (ค่าอัตราส่วน odd = 17.61) รองลงมาคือ คุณลักษณะไม่ชักนำในอฐาน (ค่าอัตราส่วน odd = 5.18) โดยตัวแปรรายด้านทั้งหมดสามารถทำนายการเป็นพนักงานดาวเด่นที่มีพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศได้ ทั้งกับพนักงานดาวเด่นและพนักงานทั่วไป โดยมีอำนาจในการทำนายที่เท่ากันคือ ร้อยละ 97.2

จากผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีอำนาจในการทำนายพฤติกรรมการบริการที่เป็นเลิศได้ คือ วิธีคิดแบบคุณค่าแท้/คุณค่าเทียม มีความ สัมพันธ์กับคุณลักษณะไม่ชักนำในอฐาน กล่าวคือ เมื่อพนักงานเป็นผู้ที่

ใช้ปัญญาในการดำรงชีวิต ก็จะสามารถแยกแยะได้ระหว่างคุณค่าที่ดีงามและคุณค่าที่สนองตัณหา และจะประพฤติปฏิบัติตัวในทางที่ดีงาม และเมื่อต้องให้คำแนะนำกับพนักงานคนอื่น ก็จะให้คำแนะนำแต่ในทางที่เป็นประโยชน์ เป็นสิ่งดีงามเสมอ ส่วนวิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะอดทนต่อถ้อยคำ กล่าวคือ เมื่อพนักงานใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา อีกทั้งยังต้องมีสภาวะจิตที่รู้เท่าทันของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นว่าไม่มีสิ่งใดยั่งยืน เมื่อคิดได้เช่นนี้แล้ว ไม่ว่าจะต้องอยู่ในสถานการณ์ใด พนักงานก็จะสามารถใช้ปัญญาแก้ปัญหาและใช้ปัญญาในการทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวได้เป็นอย่างดี ทำให้มีคุณ ลักษณะของการอดทนอดกลั้นต่อสิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจได้ ด้วยปัญญาที่เข้าใจถึงความไม่ยั่งยืนของสิ่งต่าง ๆ ที่มีเกิด ก็ย่อมมีดับ เป็นไปตามธรรมชาติ ด้วยจิตที่เป็นอิสระต่อพันธนาการจากการปรุงแต่งทั้งปวง

เอกสารอ้างอิง

วนิดา แพร่ภายา. (2551). *การพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลเพื่อการรับรองคุณภาพโรงพยาบาลระดับสากล*.วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2539). *การพัฒนาที่ยั่งยืน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สหธรรมมิก.

----------. (2543). *ความคิด แหล่งสำคัญของการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สหธรรมมิก.

----------. (2545). *เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เม็ดทราย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2552). *พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงขยายความ*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราช วิทยาลัย.

พระเทพเวที. (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2537). *วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปัญญา.

สมาคมโรงพยาบาลเอกชน. (2553). *ประวัติความเป็นมา*. ค้นเมื่อ 4 สิงหาคม 2553, จาก http://www.thaiph.org/body/purpose.html

สมิต สัชฌุกร. (2550ก). *การต้อนรับและบริการที่เป็นเลิศ*. (พิมพ์ครั้งที่ 5, ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือน-ตุลา.

การสำรวจการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาเอกชน

A SURVEY OF THE USE OF GOOD GOVERNANCE IN PRIVATE PRIMARY SCHOOL ADMINISTRATION

ศิริพันธ์ เกตุไชโย[1] ดร.มานิต บุญประเสริฐ[2]

[1]นักศึกษาหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2]อาจารย์ที่ปรึกษา, ผู้อำนวยการหลักสูตรสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาเอกชน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 28 โรงเรียน ได้แก่ ผู้จัดการหรือผู้รับใบอนุญาต ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 28 คน ครูผู้สอนจำนวน 52 คน รวมทั้งสิ้น 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายจากแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการปฏิบัติงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนใน 6 หลัก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก หลักที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักความโปร่งใส และหลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ย 4.54 อยู่ที่ระดับเห็นด้วยมากที่สุด รองลงมาคือระดับเห็นด้วยมาก ได้แก่ หลักความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ย 4.06 หลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 3.88 หลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.86 และ หลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.56 และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลัก หลักที่มีความสำคัญกับการบริหารสถานศึกษามากที่สุดและเป็นสิ่งที่ดีกับสถานศึกษา คือ หลักความโปร่งใส และหลักความคุ้มค่า ในส่วนของหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วมและหลักความรับผิดชอบจะมีความสำคัญรองลงมา โดยภาพรวมของข้อมูลที่เป็นการสำรวจ และการสัมภาษณ์ผู้บริหาร แสดงให้เห็นว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลมีความสำคัญกับสถานศึกษาระดับมาก และหลักที่มีความสำคัญกับการบริหารสถานศึกษาประถมศึกษาเอกชนระดับมากที่สุด คือ หลักความโปร่งใส และหลักความคุ้มค่า

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา, หลักธรรมาภิบาล, โรงเรียนประถมศึกษาเอกชน

Abstract

The study aimed at investigating the use of good governance principles to support the development of management model in private primary school. The purposive sampling method was used in selecting samples which

included administrators and teachers from 28 private primary schools under Pathumthani Local Educational Service Area 1. The total samples were 80, i.e. 28 school managers or directors, head masters, assistant head masters, and 52 teachers. The instruments used in collecting data were questionnaire and interview questions. Average mean was used in analyzing data from the questionnaire and descriptive analysis was used to analyze information from the interview.

The results of data analysis regarding the use of good governance in management of private primary schools on the 6 principles revealed that the overall opinion of respondents was at high level. The highest level of opinions was on transparency and efficiency principles with an average mean of 4.54, followed by principles of responsibility (4.06), participation (3.88) , integrity (3.86), and rule of law (3.56). And the data obtained from interviewing school administrators on the use of 6 good governance principles showed that transparency and efficacy principles were the most important factors in managing the private primary school.

KEYWORDS: Good Governance principles, private primary school.

1.บทนำ

การบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันมีการใช้หลักการบริหารหลายรูปแบบ ตั้งแต่การใช้ หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Base-Management: SBM) ได้แก่ 1) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) 2) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) 3) หลักการคืนอำนาจการศึกษาให้ประชาชน (Return Power to People) 4) หลักการบริหารตนเอง (Self-managing) และ 5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) ซึ่งผลที่เกิดขึ้น คือ เกิดการกระจายอำนาจภายในโรงเรียน ตัวแทนของผู้มีผลประโยชน์ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เกิดการพัฒนาระบบสารสนเทศและระบบฐานข้อมูล มีการจัดโครงสร้างองค์กรให้เป็น ระบบครบวงจรมีเป้าหมายและแผนงานที่ชัดเจน มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน บุคลากรในโรงเรียนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ดุลลาภ ตาเล๊ะ, 2555) ในการบริหารสถานศึกษาที่ว่าด้วยหลักการบริหารความเปลี่ยนแปลง โดยการบริหารองค์กรเพื่อความอยู่รอดและความเจริญก้าวหน้าในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและรุนแรงในด้านการแข่งขัน (ปัณรส มาลากุล ณ อยุธยา, 2555) หลักการบริหารองค์กรอีกประการ คือ การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ที่ประกอบด้วย 6 หลัก ได้แก่ (1) หลักนิติธรรม (2) หลักคุณธรรม (3) หลักความโปร่งใส (4) หลักความมีส่วนร่วม (5) หลักความรับผิดชอบ และ (6) หลักความคุ้มค่า โดยหลักการธรรมาภิบาลจะมีองค์ประกอบที่เหมาะสมกับการบริหารองค์กรที่เป็นสถานศึกษาเอกชน

การปฏิรูปการศึกษาเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องจัดระบบการบริหารงานทั้งงานวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคลและบริหารงานทั่วไปให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงมีบทบาทอย่างมากในการบริหารโรงเรียน เป็นศูนย์รวมพลังร่วมของบุคลากรในองค์กร ผู้บริหารจะต้องมีการวางแผนการจัดองค์กร การสื่อสาร และการควบคุม ตลอดจนการใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จตามความมุ่งหมายขององค์กรที่กำหนดไว้ จุดเริ่มต้นในการพัฒนาการศึกษาจึงขึ้นอยู่ที่ผู้บริหารเพราะผู้บริหารเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารจึงต้องเป็นนักวางแผนที่ดี กำหนดนโยบายที่ชัดเจน กำหนดขั้นตอนการทำงาน ร่วมมือประสานกันทุกฝ่าย การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลนั้นมีการมองในหลายๆ ด้านไม่ว่าด้านความมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม ภาวะผู้นำ ที่

ต้องมีในตัวผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้การดำเนินงานสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยรวมถึงการเผยแพร่ผลงานที่สถานศึกษาพัฒนาขึ้นสู่สังคมให้ทราบถึงความก้าวหน้า และยังเป็นการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่มาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งเมื่อทำการศึกษางานวิจัยพบว่า การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้สนับสนุนการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล (ปาริชาติ คุณปลื้ม, 2548; นิกร นวโชติรส, 2550; K.C. Roy and C.A. Tisdell;1998) การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลนั้นมีขั้นตอนที่ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการบริหารจัดการ และปัจจัยนำออกหรือผลลัพธ์ โดยมีกระบวนการดำเนินการอย่างชัดเจนและมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ (อภิญญา แก้วชื่น, 2550; Grewlich, K. W. 1999) คุณธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาโรงเรียนและเป็นแรงผลักดันให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการปฏิบัติงานและทุ่มเทกำลังกายกำลังใจในการปฏิบัติงานให้โรงเรียน การมีคุณธรรมของผู้บริหารยังเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเป็นแบบอย่างในการทำงาน (สุชาติ น้ำประสานไทย, 2542)

ผู้วิจัยเป็นผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นโรงเรียนขนาดกลาง มาเป็นเวลา 7 ปี มีภารกิจสำคัญ คือ ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน ประกอบด้วยการบริหารงานวิชาการ บริหารงานบุคคล บริหารงบประมาณและการบริหารทั่วไป กระบวนการบริหารจัดการ ถ้าผู้บริหารสถานศึกษานำหลักธรรมาภิบาลมาดำเนินการบริหารงานอย่างจริงจัง ความสำเร็จของงานก็จะมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลได้ตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ตั้งไว้ และสามารถแข่งขันกับสถานศึกษาของรัฐและนานาประเทศได้ ทั้งนี้ในการบริหารงานของโรงเรียนครูและเจ้าหน้าที่จะไม่ทราบข้อมูลในการดำเนินการในแต่ละด้าน รวมถึงนโยบายของสถานศึกษาทำให้การบริหารงานเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและความคุ้มค่าเป็นไปได้ยาก เพราะผู้บริหารจะไม่ได้รับความไว้วางใจจากครูและเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยจึงสนใจเป็นพิเศษในเรื่องการที่จะศึกษาว่าผู้บริหารและครูผู้สอนแต่ละโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน เขตปทุมธานี มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลหรือไม่ และหลักธรรมาภิบาลในหลักใดที่มีความสำคัญกับการบริหารสถานศึกษา

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

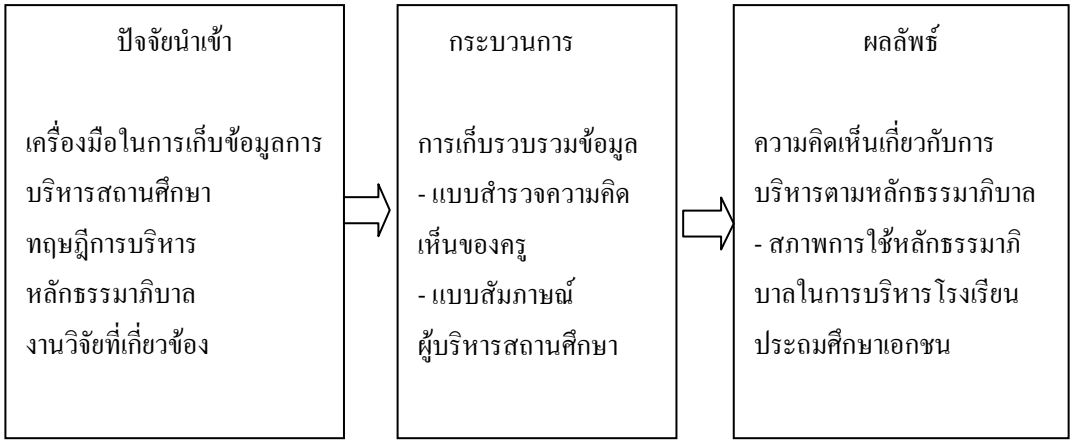
2.1 จุดประสงค์

เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน

2.2 กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งอ้างอิงกับกรอบแนวคิดความต่อเนื่องงานวิจัยของ (บรรจง เจริญสุข, 2552) สรุปได้ว่าในการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน โดยในแต่ละด้านมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร เช่น ด้านวิชาการ มีการกำหนดหลักเกณฑ์และการประเมินผลงานทางวิชาการของครูอย่างชัดเจน การบริหารงบประมาณ มีการสร้างวัฒนธรรมการทำงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและยึดประโยชน์ส่วนร่วม การบริหารบุคคล เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารบุคคลและมีการเปิดเผยประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกขั้นตอน และการบริหารทั่วไป เปิดเผยขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติในการรับนักเรียนทุกขั้นตอนอย่างตรงไปตรงมา โดยจากการที่ได้กรอบแนวคิดดังกล่าวมาทำการสำรวจการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาเอกชน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ คือ ในการบริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 4 ด้าน และมีการบริหารงานที่ต้องการให้ครูและเจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมในการบริหารงานในทุกด้าน มีการบริหารงานอย่าง

เปิดเผยโดยการนำหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก คือ (1) หลักนิติธรรม (2) หลักคุณธรรม (3) หลักความโปร่งใส (4) หลักการมีส่วนร่วม (5) หลักความรับผิดชอบ และ (6) หลักความคุ้มค่า มาใช้ในการบริหารงานในโรงเรียน จากกรอบแนวคิดข้างต้นทำให้ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาเอกชน โดยมีขั้นตอนด้วยกัน 3ขั้นตอน ที่ประกอบด้วย ตัวป้อนเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และ ผลลัพธ์ (Output) ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการสำรวจการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา

2.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 28 คน หัวหน้าฝ่าย และครู จำนวน 52 คนรวมทั้งสิ้นจำนวน 80 คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยคัดเลือกจากโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา จำนวน 28 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา คือ ผู้จัดการ ผู้รับใบอนุญาต ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา จำนวน 28 คนหัวหน้าฝ่าย ครูผู้สอนที่ถูกเลือกจำนวน 52 คนรวมทั้งสิ้น 80 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive selection)

2.4 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย

1) แบบสอบถาม

2) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหา แบบตรวจรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบสอบถาม ตอนที่ 2 สำรวจความคิดเห็นด้านสภาพปัจจุบันและปัญหาของการดำเนินงานในการใช้หลักธรรมา ภิบาลในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน และหัวหน้าฝ่าย ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ โดยเกณฑ์ของการแปลความหมายของคะแนน วัดระดับความคิดเห็นของครู ใช้ช่วงค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนเป็นตัวชี้วัด ดังนี้

4.51-5.00 แปลความหมายว่า มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 แปลความหมายว่า มีความคิดเห็นในระดับมาก

2.51-3.50 แปลความหมายว่า มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

1.51-2.50 แปลความหมายว่า มีความคิดเห็นในระดับน้อย

1.00-1.50 แปลความหมายว่า มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ใช้สำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหา เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) โดยแบ่งการสัมภาษณ์เป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้รับการสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 รายการสัมภาษณ์ ใช้กับผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 28 โรงเรียน การวิเคราะห์เนื้อหาด้วยการบรรยายสรุป

การตรวจสอบเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1) เครื่องมือที่สร้างขึ้นผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญในด้านการศึกษาเอกชน ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 3 คน

2) ปรับแก้ไขเครื่องมือตามคำเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน

3) นำเครื่องมือที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาข้อบกพร่องและทำการปรับปรุง

4) นำเครื่องมือที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นเชิงปริมาณจากแบบสอบถามของหัวหน้าฝ่าย และครู และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นเชิงคุณภาพที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน พบว่า ระดับความคิดเห็นของครูและหัวหน้าฝ่ายในภาพรวมอยู่ระดับมาก หลักที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักความโปร่งใส และหลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ย 4.54 อยู่ที่ระดับ เห็นด้วยมากที่สุด ระดับความคิดเห็นมากได้แก่ หลักความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ย 4.06 หลักความมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 3.88 หลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.86 และ หลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.56 โดยหลักที่มีความสำคัญกับการบริหารมากที่สุด คือ หลักความโปร่งใส และหลักความคุ้มค่า

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลัก พบว่า หลักที่มีความสำคัญกับการบริหารสถานศึกษามากที่สุดและเป็นสิ่งที่ดีกับสถานศึกษา คือหลักความโปร่งใส และหลักความคุ้มค่า การใช้หลักความโปร่งใส่ คือ การบริหารสถานศึกษาปัจจุบันยุคโลกาภิวัตน์ การดำเนินงานขั้นตอนต่าง ๆต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ครู ผู้ปกครองทราบ และมีส่วนร่วมในการบริหาร รวมถึงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารความก้าวหน้าของสถานศึกษา และในส่วนของหลักความคุ้มค่าในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนนั้น มีความสำคัญมากที่สุดอีกหลักหนึ่ง โดยยึดหลักความคุ้มค่าของ 4 M คือ ความคุ้มค่าด้านการใช้คน (Man) ความคุ้มค่าในด้านการใช้เงิน (Money) ความคุ้มค่าในการใช้เครื่องจักร (Materials) และความคุ้มค่าในการบริหารจัดการ (Management)

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสำรวจการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาเอกชน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

การใช้หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน จากแบบสอบถามหัวหน้าฝ่าย ครู มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ระดับมาก การปฏิบัติงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลทำให้คุณภาพของการปฏิบัติงานมีระบบและชัดเจน และมีคุณภาพและ

ประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น โดยหลักความโปร่งใส และหลักความคุ้มค่ามีระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด และการสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา โดยแบบสัมภาษณ์ตาม ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ผลปรากฏว่าหลักที่มีความสำคัญกับการบริหารสถานศึกษามากที่สุด และเป็นสิ่งที่สำคัญกับการบริหารสถานศึกษา คือ หลักความโปร่งใส และหลักความคุ้มค่า

เอกสารอ้างอิง

ดุลลาภ ตาเล๊ะ, 2555, “หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM).” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: http://www.thaigoodview.com/node/78472, 2 พฤษภาคม 2555.

นิกร นวโชติรส. “การบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น.” รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.

บรรจง เจริญสุข. “การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน.” ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2552.

ปัณรส มาลากุล ณ อยุธยา. “การบริหารการเปลี่ยนแปลง (Management of Change).” [ออนไลน์]: เข้าถึงได้จาก: http://www.opdc.go.th/oldweb/Mission/File_download/22_12_47/ChangeManagement.pdf, 2 พฤษภาคม 2555.

ปาริชาติ คุณปลื้ม. “การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548.

สุชาติ น้ำประสานไทย. “การศึกษาวิสัยทัศน์ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542.

อภิญญา แก้วชื่น. “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลและการพัฒนาที่ยั่งยืน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2550.

Grewlich, K. W. Good governance in the age of cyberspace. Journal of Public, Regulation and Strategy for Telecommunication, 264-270,1999.

Roy, K.C.&Tisdell,. Good governance is sustainable development : the impact of institutions. C.A: Emerald Group Publishing. 25 (6), 1310-1325, 1998.

ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษา โรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ

THE FACTORS MOTIVATED TO STUDENT'S DECISION MAKING FOR STUDYING AT PATTANAWIT BUSINESS ADMINISTRATION SCHOOL

ประสพ สิทธิเลิศ

หลักสูตรศึกษาศาสตรหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษา จำแนกตามเพศของนักศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของบิดามารดา และภูมิลำเนาเดิมของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับ ปวช. 3 ชั้นปี ในปีการศึกษา 2554 รวมทั้งสิ้น 169 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ รวม 7 ด้าน มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้แก่ IOC อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.00 และ ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ 0.933

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษา ระดับ อาชีวศึกษา ของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ จำแนกตามปัจจัยด้านต่าง ๆ จำนวน 7 ด้าน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านชื่อเสียงของโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับปานกลาง และผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ จำแนกตามเพศ อาชีพของบิดามารดา และภูมิลำเนาเดิมของนักศึกษาพบว่ามีระดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักศึกษาในการเลือกศึกษาต่อในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่นักศึกษาหญิง เห็นว่า ด้านสถานที่ตั้งของโรงเรียนก็เป็นปัจจัยที่ส่งผลมากกว่าชาย

คำสำคัญ ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา

ABSTRACT

The purposes of the study were to find the factors motivated to student's decision making for studying at Pattanawit Business Administration School and to compare these factors when the samples different in status , 169 students in 2011 academic year served as the samples. The questionnaire used in this study were 7 aspects which had IOC between 0.6-1.00 and the α- coefficient for reliability was 0.933.

The results found that most aspects were highly effected to student's decision making for studying in this school, except the school's reputation, teaching and learning management and school facilities were moderate level. There was no significantly different when compare the student's decision making for the one differed in status, except there was significantly different when compare the female student's decision making to the male student's decision making for studying at Pattanawit Business Administration School in the school location aspect.

KEYWORDS : THE FACTORS MOTIVATED TO STUDENT'S DECISION MAKING FOR STUDYING

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการรวบรวมสถิติจำนวนผู้เข้าศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดนนทบุรี ระหว่าง 3 ปีการศึกษาที่ผ่านมา ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้คือ

จากสภาพและปัญหามีจำนวนนักเรียนเข้าศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาลดน้อยลงดังที่กล่าวมาแล้วทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยการศึกษาปัจจัยจูงใจในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม) ปีการศึกษา 2553 ในจังหวัด นนทบุรี เพื่อที่จะได้ทราบถึงผลกระทบและแรงจูงใจในแต่ละด้าน ซึ่งจะเกิดขึ้นกับนักเรียนที่จะจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่สัมพันธ์กับการเลือกเข้าศึกษาของนักศึกษา โดยผลการวิจัยครั้งนี้ จะช่วยให้โรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ ได้ทราบถึงปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาของนักศึกษา ซึ่งข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม และความต้องการของผู้เรียน

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.เพื่อการศึกษาปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษาโรงเรียน พัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ

2.เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาโรงเรียน พัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน

3. ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำการวิจัยได้ทบทวนทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาปรับใช้กับการกำหนดกรอบแนวคิด และการสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิจัย โดยได้แบ่งเป็น ทฤษฎีหรือแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วย ทฤษฎีของการจูงใจต่อพฤติกรรม ของบุคคลในแต่ละสถานการณ์ และทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow hierarchy of needs theory)

4. ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษา โรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ ปีการศึกษา 2553 ทุกระดับชั้น ใน 2 สาขาวิชา จำนวน 300 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาผู้วิจัยใช้สูตรตารางเครซี่และมอร์แกน (Robert V. Krejcie and Earyle W. Morgan) อ้างถึง จุฑามาศ ตันติรัตนโอภาส,2548,บทคัดย่อ) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และมีความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 169 คน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. จัดเตรียมเครื่องมือให้ครบตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่างใน โรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ พร้อมทำรหัสในแบบสอบถามให้ตรงกับกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มไว้แล้ว เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบ

2. ผู้วิจัยทำบันทึกเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม ขอออกหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บข้อมูลผู้วิจัยจะกระทำตามขั้นตอน กล่าวคือ

3.1 ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม ถึงโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 169 คน

3.2 จัดส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างโดยส่งด้วยตนเอง จำนวนรวมทั้งสิ้น 169 ฉบับและติดต่อขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3.3 ตรวจสอบจำนวนของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้รับกลับคือมาจากกลุ่มตัวอย่าง ทำการตรวจนับ และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคือมาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ลงรหัส และศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่ (frequency) และแสดงจำนวนร้อยละ (percentage)

2. วิเคราะห์ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษา โรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ คือ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) แบ่งเป็นรายด้าน แปลความหมายของค่าเฉลี่ย (กัญกมล เถื่อนเหมือน,2550)โดยยึดเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00 หมายความว่า มีปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายความว่า มีปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายความว่า มีปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายความว่า มีปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49 หมายความว่า มีปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อในระดับน้อยที่สุด

ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มไม่เท่ากัน ตามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการทดสอบค่าที (t - test)

ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มขึ้นไป ตามปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อใน 7 ด้าน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one–way ANOVA) โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้สูตรการทดสอบของเชฟเฟ่ (Scheffe's test)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง โดยตารางเครซี่และมอร์แกน (Robert V. Krejcie and Earyle W. Morgan อ้างใน เกียรติศักดิ์ แสงจันทร์,2549)

2. การหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือลักษณะ เฉพาะกลุ่มพฤติกรรม โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหา (5 ท่าน) แล้วนำคะแนนมาแทนค่าในสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือลักษณะพฤติกรรม

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมดในแต่ละข้อคำถาม

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อ้างถึง คฑายุทธ์ มิตรสูงเนิน, 2542)

5. ผลการศึกษา

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาทั้ง 7 ด้าน ของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ พบว่า ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์ บริหารธุรกิจ ที่มีระดับมากได้แก่ ด้านสถานที่ตั้ง,ความคาดหวังของนักเรียน,ความตั้งใจส่วนตัว และ ส่วนที่เหลือเป็นปัจจัยกลุ่มตัวอย่างเลือกศึกษาต่อระดับปานกลาง

1.2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ โดยจำแนกตามปัจจัยด้านชื่อเสียงของโรงเรียน พบว่าปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ ด้านชื่อเสียงของโรงเรียน มีอยู่ในระดับมากได้แก่ เป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงทางด้านการบริหารกิจการนักศึกษา และเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงด้านการไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เมื่อนักเรียนเรียนจบ ส่วนข้ออื่น ๆเป็นปัจจัยจูงใจระดับปานกลาง

1.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือก ศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจโดยจำแนกตามปัจจัยด้านสถานที่ตั้ง พบว่า โดยจำแนกตามปัจจัยด้านสถานที่ตั้งของโรงเรียน ที่มีระดับมากได้แก่ โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ดีเหมาะต่อการเข้าศึกษา, ระดับปานกลาง

1.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจโดยจำแนกตามปัจจัยด้านความคาดหวังของนักเรียน ในภาครวมอยู่ในระดับมาก ส่วนอีก 2 ด้านอยู่ในระดับ ปานกลาง คือ นักเรียนสามารถมีสิทธิในการบริหารโรงเรียนได้ และใช้สิทธิ์ต่างๆในโรงเรียนได้

1.5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ โดยจำแนกตามปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการจัดการเรียนการสอนที่ถูกต้องมีประสิทธิภาพและ มีการพบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรึกษาด้านการเรียน ส่วนข้ออื่น ๆ เป็นปัจจัยจูงใจปานกลาง

1.6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ โดยจำแนกตามปัจจัยด้านความตั้งใจส่วนตัว พบว่า ที่มีระดับมาก ได้แก่ 4 หัวข้อ และสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพส่วนตัวได้ ส่วนด้าน ศึกษาตามสาขาที่มีความต้องการของตนเอง, แสดงออกในด้านกิจกรรมต่างๆและร้องขอในการพัฒนาตนเองด้านการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

1.7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ โดยจำแนกตามปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ที่มีระดับมากได้แก่ โรงเรียนมีแหล่งสบค้นข้อมูล ,ระบบสารสนเทศ, มีเอกสารตำราเรียนทุกรายวิชา, มีการเรียนรู้ผ่านระบบอินเตอร์เน็ต, มีการบริการด้านการตรวจสอบผลการเรียนมีห้องสมุดที่ทันสมัยน่าเข้ามาศึกษาและมีห้องเรียนในการเรียนเหมาะสมเพียงพอ ส่วน อีก 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

1.8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจใน การเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ โดยจำแนกตาม ด้านเจตคติต่ออวิชาชีพ พบว่า อยู่ในระดับดีทั้ง 5 หัวข้อ คือ สาขาที่เลือกเรียนเป็นวิชาชีพที่เป็นที่ยอมรับ, เป็นสาขาที่สามารถไปประกอบอาชีพได้, สาขาที่ทันสมัย, เป็นวิชาที่ถนัดและเข้าใจได้ง่าย และ สาขาที่เหมาะต่อการนำไปศึกษาต่อ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน เพื่อทดสอบสมมุติฐาน

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับ อาชีวศึกษาของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธ์ทางการเรียน อาชีพของบิดามารดา และภูมิลำเนาของนักศึกษา ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นในด้านต่างๆ เกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อของนักศึกษาพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธ์ทางการเรียน ด้วยสถิติ t-test ส่วนอาชีพของบิดามารดา และภูมิลำเนาเดิมของนักศึกษา ใช้สถิติ One – Way – ANOVA

2.1 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับ อาชีวศึกษา ของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ โดยภาครวมและรายด้าน จำแนกตามเพศพบว่า ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า เฉพาะด้านสถานที่ตั้ง โดยกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง เห็นว่าสถานที่ตั้งของโรงเรียนเป็นสิ่งจูงใจให้เข้าศึกษาต่อ แต่ด้านอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างทั้งชายและหญิง เห็นว่าเป็นปัจจัยเข้าศึกษาต่อได้ไม่ต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ค่า t ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของ กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่แตกต่าง

2.3 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ จำแนกตามอาชีพของบิดามารดา พบว่าค่า F ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของ กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพของบิดามารดา ไม่แตกต่างกัน

2.4 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ จำแนกตาม ภูมิลำเนาเดิมของนักศึกษาพบว่า ค่า F ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ จำแนกตามภูมิลำเนาเดิมของนักศึกษา ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะของนักศึกษา การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ พบว่า ข้อเสนอแนะด้านชื่อเสียงของโรงเรียนให้มีการติดป้ายโฆษณาให้ใหญ่ขึ้น

6. อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ ซึ่งผู้ศึกษาพบประเด็นที่สำคัญในด้านต่างๆ ที่เห็นว่าควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า นักศึกษาที่ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง สอดคล้องกับงานวิจัยของพิสมัย เพียรเจริญ (บทคัดย่อ, 2554)

2. เมื่อศึกษาปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ ปีการศึกษา 2554 ในแต่ละด้าน พบว่า ปัจจัยด้าน อาชีพของ บิดา มารดา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และภูมิลำเนาของนักศึกษา พบว่ามีระดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักศึกษาในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แต่นักศึกษาเกี่ยวกับเพศ เห็นว่า ด้านสถานที่ตั้งเป็นปัจจัยในการเข้าศึกษาต่อ โดยผลการวิจัยครั้งนี้ทั้งสอดคล้องและตรงกันข้ามสมมติฐานของผู้วิจัยที่บอกว่าปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาโรงเรียนพัฒนวิทย์บริหารธุรกิจ จำแนกตามเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของผู้ปกครอง และภูมิลำเนาเดิมของนักศึกษาแตกต่างกัน อีกทั้งผลการวิจัยครั้งนี้ยังตรงข้ามกับผลงานวิจัยของปาริชาติ ทองอยู่ (2542:บทคัดย่อ) ที่เปรียบเทียบแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อเนื่องจากข้าราชการสาย ข และสาย ค ว่าไม่แตกต่างกัน

3. หากพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน จะพบว่าเป็นประเด็จที่เป็นปัจจัยที่นักศึกษาให้ความสนใจ มีดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านชื่อเสียงของโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

3.2 ปัจจัยด้านสถานที่ตั้ง นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3.3 ปัจจัยด้านความคาดหวังของนักศึกษา นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3.4 ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

3.5 ปัจจัยด้านความตั้งใจส่วนตัว นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3.6 ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

3.7 ปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาชีพ นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก

บรรณานุกรม

กัญกมล เถื่อนเหมือน. (2550). *ปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยศรีปทุม*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา

เกียรติศักดิ์ แสงจันทร์. (2549). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐ*

ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา.

คทายุทธิ์ มิตรสูงเนิน. (2542). *การพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. นครราชสีมา. ศูนย์นิเทศอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

จุฑามาศ ตันติรัตนโอภาส. (2548). *การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์จิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พิสมัย เพียรชัย. (2554). ลักษณะของนักศึกษาและเหตุผลที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. *วารสารวิทยบริการ, ปีที่ 22 (1)*.

ปาริชาติ ทองอยู่. (2542). *ศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อเนื่องของข้าราชการสาย ข และสาย ค* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

การศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1

A STUDY OF PARENTS DECISION MAKING FACTORS FOR ENROLLING GHILDREN TO PRIVATE BASIC SCHOOLS NONTHABURI AREA 1

ชาญสิทธ์ คำเทศ

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาจำแนกตามสถานภาพ ของผู้ปกครองในด้านอายุและรายได้กลุ่มตัวอย่างเลือกมา โดยวิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน เป็นผู้ปกครองนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน จำนวน 150 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน จากโรงเรียนจำนวน 5 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราวัดประมาณ 5 ระดับจำนวน 50 ข้อมีค่าความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.64 -1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ระหว่าง 0.97

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 1 คือคุณลักษณะของผู้บริหารและครู อยู่ในระดับมากที่สุดเพียงปัจจัยเดียว และผู้ปกครองที่มีสถานภาพต่างกันทั้งในด้านต่างๆด้านมีการตัดสินใจ ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา คล้ายกัน

ABSTRACT

This research aimed to study of parentsdecision making factors for Enrolling children to private basic schools and to compare parents decision Making factors according to age ,education and income. 150 private basic schools Served as sample. The tool used in this research wasa questionnaire asking Decision making factors for enrolling to private basic schools by using Likert Scale with 8 factors. The content validity by IOC (Index of objective congruecy) Was between 0.64 - 1.00. The reliability by α - coeffient was 0.97.

The research found that the factor which was parents decisions making. For cnrolling children to private basic schools was the characteristic of principals and Teachers in the highest level. Parents with different in age, educationai backgrounds and income had no different for decision making in entering stdents to private basic schools

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษา มุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาให้มีความสมดุลโดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุดทุกคนมีความ สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพให้ความ สำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคมรวมทั้งความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข การศึกษาในระบบมีสองระดับ คือการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยการศึกษาซึ่งจัดไม่น้อย กว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ช่วงชั้น ช่วงชั้นที่ 1 ระหว่างประถมศึกษาปีที่ 1- 6 ช่วงชั้นที่ 2 ระหว่างมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 และ ระดับ อุดมศึกษา แบ่ง เป็นสองระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญาตรี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ, 2545, หน้า10-1)ต่อมาในปี พ.ศ.2551 ได้มีการปรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยมีเงื่อนไข และระยะเวลาการใช้หลักสูตร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลาน เข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา นนทบุรี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบ การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตร หลาน เข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาจำแนกตามสถานภาพของผู้ปกครอง ในด้านอายุ ระดับการศึกษาและรายได้

3. ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ทำการวิจัยได้ทบทวนทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาปรับใช้กับการกำหนดกรอบแนวคิด และการสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิจัย โดยได้แบ่งเป็นทฤษฎีหรือแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจูงใจซึ่งประกอบ ด้วยทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังได้ทำการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภานอกประเทศซึ่งประกอบ ด้วย พรรณเพ็ญแข อดุลยพันธ์ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลาน เข้าเรียนในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พัชราภรณ์ รุ่งวิทยา (2541) ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวังของผู้ปกครอง ในการส่งบุตร หลาน เข้าเรียน ในโรงเรียนเอกชน

4. ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 จำนวน 5 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้โดยวิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน(Multistage Randomn Sampling) ได้แก่ ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานอยู่ในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต1ปีการศึกษา 2554 โดยเลือกจำนวน150 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 5 โรงเรียน ได้แก่โรงเรียน

สันติวัน, โรงเรียนการัญศึกษา,โรงเรียนธัมมสิริศึกษ ,โรงเรียนเทพประทานพร และโรงเรียนเล็กโกเมศฯ ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan,1970,pp.607- 610)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. จัดเตรียมเครื่องมือ ให้ครบตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ การศึกษา นนทบุรี เขต 1 แล้วทำรหัสในแบบสอบถามให้ตรงกับกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มไว้แล้ว เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบ
2. ผู้วิจัยทำบันทึกเสนอต่อวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการเพื่อขอเอกสารขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 1 ได้แก่ โรงเรียนสันติวัน,โรงเรียนการัญศึกษา, โรงเรียนธัมมสิริศึกษา , ประทานพร, โรงเรียนเล็กโกเมศอนุสรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคือมาแล้วพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบ สอบถามลงรหัสและศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานโดยคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยพิจารณาว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม อยู่ช่วงใด ก็แสดงว่าปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียน เข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาอยู่ในระดับนั้น ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best , 1970 , p185 - 190

ทดสอบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มไม่เท่ากันตามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการทดสอบค่าที (t - test)

ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มขึ้นไป ตามปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อใน 7 ด้าน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบทางเดียว (one – way ANOVA) โดยการทดสอบค่าเอฟ (f-test) เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้สูตรการทดสอบของเชฟเฟ่

5. ผลการศึกษา

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่าข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง คือผู้ปกครอง เป็นเพศชาย จำนวน 72 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 78 คน มีอายุ20 - 30 ปี จำนวน 6 คนอายุ 31 - 41 ปี จำนวน 64 คน อายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 80 คนระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 107 คน ปริญญาตรีจำนวน 34 คน สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 9 คน รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 37 คน รายได้ 10,001 - 30,000 บาท จำนวน 90 คน รายได้ มากกว่า 30,000 บาท จำนวน 23 คน จำนวนบุตรหลานในการปกครอง1 คน จำนวน 115 คน จำนวนบุตรหลานในการปกครอง 2 คน จำนวน 26 คน จำนวนบุตรหลานในการปกครอง 3 คน จำนวน 9 คน

1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน เกี่ยวกับปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียนข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี

1.2.1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา โดยรวมทั้ง 8 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านคุณลักษณะของผู้บริหารและครูอยู่ในระดับมากที่สุดเพียงปัจจัยเดียว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97) ส่วนปัจจัยอื่นๆอยู่ในระดับมาก

1.2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาด้านวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับในการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก

1.2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ด้านอาคารสถานที่และการจัดการ สภาพแวดล้อมโดยภาพรวมอยู่ ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยว กับในการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียนเข้าเรียน ในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาด้านอาคารสถานที่และการจัดการ สภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมาก

1.2.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารและครู โดยภาพรวม อยู่ใน ระดับมากที่สุด
(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารและครูอยู่ในระดับมากที่สุด

1.2.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัย ในการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ด้านค่าธรรมเนียมการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาด้านค่าธรรมเนียม การเรียน อยู่ในระดับมาก

1.2.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัย ในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาด้านด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.88) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับในการตัดสินใจ ของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการอยู่ในระดับมาก

1.2.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยในการตัดสินใจ ของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียนเข้าเรียน ในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียน ในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ด้านความ สัมพันธ์ ระหว่างผู้ปกครอง กับโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

1.2.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ด้านระยะทางระหว่างบ้านกับโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ3.70)เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ด้านระยะทางระหว่างบ้านกับโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

1.2.9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการตัดสินใจ ของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ด้านชื่อเสียงของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการ ส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ด้านชื่อเสียงของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

1.3 ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจ ของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียน ในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา จำแนกตามสถานภาพของผู้ปกครองใน ด้านอายุระดับการศึกษา และรายได้

1.3.1 ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษารายด้านจำแนกตามอายุ แล้วค่า F มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้านแสดงว่าผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีการตัดสินใจที่ต่างกัน

1.3.2 ผลการเปรียบเทียบการทดสอบความแตกต่าง รายคู่ ระหว่างค่าเฉลี่ยปัจจัย ที่ผู้ปกครองใช้ตัดสินใจ ส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา จำแนกตามอายุได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยจำแนกตามอายุ ในปัจจัยทั้ง 8 ด้าน พบว่า รายคู่ทุกคู่ ไม่แตกต่างกัน

1.3.3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัย ที่ผู้ปกครองตัดสินใจส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา จำแนกตาม ระดับการศึกษา ปรากฏว่าค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 แสดงว่าผู้ปกครองที่มี ระดับวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการตัดสินใจในการส่งนักเรียนเข้าเรียน ในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและในทุกปัจจัย

1.3.4 ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา จำแนกตามรายได้ พบว่า เมื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา จำแนกตามรายได้ ของผู้ปกครอง แล้วค่า F มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 7 ด้าน ส่วนด้านอาคารสถานที่และการจัดสภาพแวดล้อมผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกัน มีการตัดสินใจไม่ต่างกัน

1.3.5 ผลการเปรียบเทียบการทดสอบความแตกต่างรายคู่ ระหว่างค่าเฉลี่ยปัจจัยที่ผู้ปกครองใช้ตัดสินใจ ส่งนักเรียน เข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา จำแนกตามรายได้ ได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ย จำแนก ตามรายได้ในปัจจัยทั้ง 7 ด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยรายคู่ทุกคู่ ไม่แตกต่างกัน

6. อภิปรายผล

จากผลการศึกษา ในครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาของโรงเรียน ในเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 ซึ่งผู้ศึกษาพบประเด็นสำคัญในด้านต่างๆ ที่เห็นว่าควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ผลการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านคุณลักษณะ ของผู้บริหาร และครูอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณเพ็ญแข อดุลยพันธ์(2545)ได้ศึกษาเรื่องการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา เขตบางกอกน้อยกรุงเทพฯ

1.1 ปัจจัย ด้านงานวิชาการ พบว่าเป็นปัจจัยที่ผู้ปกครองตัดสินใจ เลือกส่งนักเรียนเข้าเรียน ในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาอยู่ในระดับมากโดยผู้ปกครองพิจารณาโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรม ที่มุ่งส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม และการอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความเป็นไทย มีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการในทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญามีการวัดผลประเมินผลการเรียนเป็นระยะด้วยวิธีที่เหมาะสม อย่างเป็นระบบและจัดกิจกรรม ให้นักเรียนรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นรู้จักการเสียสละ เพื่อส่วนรวม และการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ดังนั้นโรงเรียนควรจัดกิจกรรม ที่เน้นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม และการฝึกปฏิบัติจริงจัดหลักสูตรและรายวิชาให้เหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 โดยต้องทำการประกันคุณภาพ

การศึกษา ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัย ของยืนยง จิรัฏฐิติกาล (2538) ที่ได้ศึกษา เรื่องความคาดหวังของผู้ปกครอง ในการนำบุตรหลานเข้าโรงเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชนเอกชน จังหวัดลพบุรี

1.2 ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และการจัดการสภาพแวดล้อม พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ เลือกโรงเรียนที่มีอาคารเรียนเรียน มีความแข็งแรง มั่นคง สะอาด และปลอดภัย ห้องเรียน มีขนาดได้มาตรฐานมีความสะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีระบบป้องกันเพลิงไหม้มีอุปกรณ์ดับเพลิงและมีแผนปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุ โรงเรียนมีบรรยากาศแห่งความอบอุ่นปลอดภัย จัดครู เวร รับ- ส่ง นักเรียนเข้า - ออก โรงเรียน ทำเลที่ตั้งของโรงเรียนมีสภาพ แวดล้อมที่ดี อากาศถ่ายเทได้สะดวก ไม่มีมลพิษทางเสียง กลิ่น รบกวนโรงอาหาร มีความสะอาด และอากาศถ่ายเทได้ดี ถูกสุขลักษณะห้องสุขา ห้องน้ำ สะอาดถูกสุขลักษณะ และมีจำนวนเพียงพอ มีห้องประกอบพร้อม เช่น ห้องดนตรี ห้องทดลองวิทยาศาสตร์ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องนาฏศิลป์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิโรจน์ มูฮำหมัด (2542) ที่ได้ศึกษา เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนกรุงเทพ คริสเตียน

1.3 ปัจจัย ด้านคุณลักษณะ ของผู้บริหารและครู พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่จะเลือกโรงเรียนที่มีผู้บริหารมีความรู้ความสามารถมีบุคลิก และอัธยาศัยดี มีวิสัยทัศน์มุ่งมั่นต่อความสำเร็จ ในการพัฒนาโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้หมั่นศึกษาหาความรู้ในด้านต่างๆที่จำเป็นต่อการพัฒนาโรงเรียนผู้บริหาร โรงเรียนเอกชน ควรมีบุคลิกที่ดี มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีมนุษยสัมพันธ์ และโรงเรียนควรจัดนิเทศภายใน เพื่อพัฒนาครู และบุคลากรให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในด้านวิชาการ และคุณธรรม จริยธรรม ทั้งต้องเป็นผู้ที่อ่อนโยน และพูดจาสุภาพ ครูควรดูแลเอาใจใส่นักเรียนดีให้ความสนใจเด็กทุกคน และมีอัธยาศัยดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรสิทธิ์ แก้วใจ (2542) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ ในการส่งบุตรหลาน เข้าเรียน ในโรงเรียนเอกชน

1.4 ปัจจัยด้านค่าธรรมเนียมการเรียน พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่เลือกโรงเรียนที่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียน และค่าธรรมเนียมอื่นๆไม่แพงเมื่อเทียบกับโรงเรียนอื่น เนื่องจากผู้ปกครองโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา มีรายได้ปานกลาง จึงเลือกโรงเรียนเอกชนที่มีปัจจัยต่างๆ ด้าน การศึกษาของบุตรหลาน ที่สอดคล้องกับความประสงค์ ของผู้ปกครองและเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนและค่าธรรมเนียมอื่นๆอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของพรรณเพ็ญแข อดุลยพันธ์ (2545) ที่ได้ศึกษา เรื่องการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

1.5 ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ พบว่า มีส่วนสัมพันธ์ กับการตัดสินใจ ของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับมากและในรายข้อ ผู้ปกครองเลือกโรงเรียนที่มีการจัดบริการอาหารกลางวัน ที่มีคุณค่าทางโภชนาการแก่นักเรียนจัดให้ มีการประกันอุบัติเหตุแก่นักเรียน และจัดระบบรักษาความปลอดภัย ด้วยวิธีทำบัตรหรือใบรับนักเรียนจะเห็น ได้ว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ ให้ความใส่ใจ ด้านอาหารการกิน ของบุตรหลาน อย่างมาก เนื่องจากนักเรียนวัยนี้ เป็นวัยที่กำลังเติบโต ดังนั้นโรงเรียนควรส่งเสริมการสุขาภิบาลอาหาร โดยการบริหารจัดการควบคุมสิ่งแวดล้อม และรวมทั้งบุคลากร ที่เกี่ยวข้องกับอาหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชราภรณ์ รุ่งวิทยา (2541) ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวังของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนเอกชน

1.6 ปัจจัย ด้านความสัมพันธ์ ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน พบว่ามี ส่วนสัมพันธ์กับการ ตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียน ในโรงเรียนเอกชน ระดับมาก และในรายข้อ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ เลือกโรงเรียนที่ เปิดโอกาสให้ ผู้ปกครองนำเด็กมาสร้างความคุ้นเคยก่อนเข้าโรงเรียน ผู้ปกครองสามารถเยี่ยมบุตรหลาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชราภรณ์ รุ่งวิทยา (2541) ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวังของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลาน เข้าศึกษาในโรงเรียนเอกชน

1.7 ปัจจัยด้านระยะ ทางระหว่าง บ้านกับโรงเรียน พบว่ามีส่วนสัมพันธ์กับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาระดับมากและในรายข้อผู้ปกครองส่วนใหญ่เลือก โรงเรียนที่ตั้งอยู่ใกล้บ้าน เนื่องจากการจราจรในปัจจุบันติดขัดเป็นอย่างมากการที่ผู้ปกครองเลือก โรงเรียนใกล้บ้านจะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลาในการรับส่งนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนารัฐติ ไกรกุล (2541) ที่ได้ศึกษา เรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบ ต่อความนิยมของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียน เข้าเรียนระดับประถมศึกษา

1.8 ปัจจัยด้านชื่อเสียงของโรงเรียนโรงเรียน พบว่ามีส่วนสัมพันธ์กับการตัดสินใจ ของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ระดับมาก และในรายข้อ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ เลือกโรงเรียนที่เมื่อนักเรียนจบการศึกษาแล้วสามารถเข้าเรียนต่อในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียง ซึ่งสอดคล้องกับบทความ ของพนม พงษ์ไพบูลย์ (2536,หน้า 96)ได้กล่าวว่าการพิจารณาว่าโรงเรียนจะบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด นั้นสามารถประเมินจากตัวบ่งชี้ ที่สำคัญ คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังนั้นผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นจัดเป็นผลผลิต

2. การเปรียบเทียบ การตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียนเข้าเรียน ในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา จำแนกตามสถานภาพของผู้ปกครอง ในด้านอายุ ระดับการศึกษา และรายได้ พบว่าผู้ปกครองที่มีความแตกต่างกันตามสถานภาพดังกล่าว ตัดสินใจส่งนักเรียนเข้าเรียนด้วยปัจจัยทั้ง 8 ด้านไม่แตกต่างกัน

7. รายการอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กรุงเทพมหานคร:วัฒนาพาณิช.

กาญจนารัติ ไกรกุล. (2541). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความนิยมของผู้ปกครองในการส่ง บุตรหลานเข้าเรียน ระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์เจริญผล

พรรณเพ็ญแข อดุลยพันธ์. (2545). การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

พัชราภรณ์ รุ่งวิทยา. (2541). ความคาดหวังของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ยืนยง จิรัฏฐิติกาล. (2538). ความคาดหวังของผู้ปกครองในการนำบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาของเอกชน จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ริ้นติ้งเฮาส์

วิโรจน์ มูฮำหมัด. (2542). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุรสิทธิ์ แก้วใจ. (2542). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

THE ROLES OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN PROMOTING STUDENT-BASED LEARNING PROVISION IN SCHOOLS UNDER NAKHONRACHASIMA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 7

อุไรลักษณ์ วิบูลย์ธนมาศ[1] ดร.กระพัน ศรีงาน[2] และ ดร.โกวิท วัชรินทรางกูร[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 144 คน และครูจำนวน 335 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 479 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะคือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบปลายเปิด มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.71 ถึง 8.39 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การทดสอบค่าทีแบบ Independent Sample t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา, ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

Abstract

The purposes of this research were to study and compare the roles of school administrators in promoting student-based learning provision in schools under Nakhonrachasima Primary Educational Service Area Office 7, classified by positions, educational level, and working experiences. The samples were 144 school administrators, and 355 teachers in a total of 479, selected by using the multi-stage random sampling. The instrument used in this study was a 3-part questionnaire including check list, 5-rating scale, and open-ended form with the discrimination index between 2.71-8.39, and reliability at 0.94. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, and standard deviation. The hypotheses were tested by t-test and one-way ANOVA, The statistically significant difference was set at the level of .05. The findings were as follows: 1. The opinions of the school administrators, and teachers towards the roles of school administrators in promoting student-based learning provision in schools under Nakhonrachasima Primary Educational Service Area Office 7 both as a whole and at each aspect were at "high" levels. The learning-teaching provision was reported as the highest mean score, follows by learning-teaching measurement and evaluation; whereas, the learning-teaching media was reported as the lowest mean score. 2. The comparison of the roles of school administrators in promoting student-based learning provision in schools under Nakhonrachasima Primary Educational Service Area Office 7, classified by positions both as a whole and at each aspect was statistically significant difference at .05 level. 3. The comparison of the roles of school administrators in promoting student-based learning provision in schools under Nakhonrachasima Primary Educational Service Area Office 7, classified by educational level both as a whole and at each aspect was statistically significant difference at .05 level. 4. The comparison of the roles of school administrators in promoting student-based learning provision in schools under Nakhonrachasima Primary Educational Service Area Office 7, classified by working experiences both as a whole and at each aspect was statistically significant difference at .01 level.

KEYWORDS : COMPARE THE ROLES OF SCHOOL ADMINISTRATORS, PROMOTING STUDENT-BASED LEARNING PROVISION

1. บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ในหมวด 4 ว่าด้วย แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้จะต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบแต่ละปัจจัยต่างๆ หลายประการ องค์ประกอบที่สำคัญคือ ผู้บริหารหรือผู้นำหรือผู้จัดองค์การ หรือหัวหน้างานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานเล็กหรือหน่วยงานใหญ่ก็ตาม ย่อมมีบทบาทที่เป็นผลต่อการสำเร็จหรือประสิทธิภาพของงาน

เป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นผู้บริหารควรมีคุณลักษณะและคุณสมบัติที่เหมาะสมต่อการเป็นผู้นำองค์การเพราะความสำเร็จขององค์การขึ้นอยู่กับผู้บริหาร การเป็นผู้บริหารที่ดีควรเป็นผู้ที่กล้าที่จะตัดสินใจหรือในการแก้ปัญหาต่างๆ เพื่อให้งานนั้นเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารนั้นควรที่จะประกอบด้วยเรื่องที่สำคัญ ได้แก่ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ คุณลักษณะด้านความรู้ทางวิชาการ และคุณลักษณะด้านความสามารถในการบริหารงาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 : 7)

การบริหารและการจัดการเป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารเป็นตัวจักรสำคัญที่สุดเพราะผู้บริหารเป็นผู้กำหนดทิศทางในการทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550 : 5) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพทั้งหลาย เป็นผู้ที่มีความเป็นผู้นำทางวิชาการสูง มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์รอบรู้ เป็นที่พึ่งพาทางวิชาการแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ เช่น ส่งเสริมให้มีการจัดหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรม การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความสมบูรณ์รอบด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ท้าทายความสามารถของผู้บริหาร

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ทั้ง 5 ด้าน เพื่อที่ผู้เกี่ยวข้องจะได้พิจารณานำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้ง 5 ด้าน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 2,794 คน แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 230 คน และครูจำนวน 2,564 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 144 คน และครู จำนวน 335 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 479 คน แล้วทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

3. ตัวแปรต้น ได้แก่ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. ตัวแปรตาม บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

5. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ใน 5 ด้าน (ทิศนา แขมมณี. 2542 : 23-25)

5.1 ด้านการเตรียมการเรียนการสอน

5.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

5.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน

5.4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

5.5 ด้านการนิเทศการเรียนการสอน

6. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ตลอดปีการศึกษา 2554

7. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยเป็นแบบสอบถามที่ผู้ทำวิจัยพัฒนาขึ้นมา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklists)

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา และครูในการส่งเสริมการจัด การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open From) เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา และครูในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ทั้ง 5 ด้าน เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูได้แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่นๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว

7. การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

7.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการส่งแบบสอบถามไปถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครู

7.2 ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

7.3 ผลปรากฏว่าแบบสอบถามจำนวน 479 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้จำนวน 479 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 สรุปผลได้ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัด การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านสื่อการเรียนการสอน

2. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

4. เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปราย

จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 มีประเด็นที่ค้นพบ ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายและให้ข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการศึกษายุคปัจจุบันที่เป็นยุคของการปฏิรูปการศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการศึกษาประสบความสำเร็จ ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนไทยที่สมบูรณ์ อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้การจัด การเรียนให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขให้รู้จัก คิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกรายวิชา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวิทย์ พูลสวัสดิ์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรพงษ์ จันทร์พราหมณ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เชวง เพชรภา (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีบทบาทหน้าที่ต่างกัน ส่งผลต่อการดำเนินการต่างๆ ย่อมแตกต่างกันด้วย ผู้บริหารซึ่งเป็นบุคคลที่ต้องบริหารจัดการในทุกเรื่องของกิจการในโรงเรียน เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรม มีเหตุผล มีความรู้ทางการศึกษา เป็นผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความสามารถทางการบริหาร มีการวางแผน กลยุทธ์ มีความสามารถในการระดมทรัพยากรและบริหารทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ ส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข อีกทั้งยังต้องดำเนินงานตามนโยบายและงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย สนับสนุนแนวคิดของผู้บังคับบัญชา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ แบ่งทิศ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น ผู้บริหารและครูผู้สอนมีทรรศนะต่อบทบาทของผู้บริหารในการจัดการเรียนการสอนที่เน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เชวง เพชรภา (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า วุฒิการศึกษาเป็นสิ่งที่แสดงถึงการมีระดับความรู้สูงสุดของแต่ละบุคคล เป็นคุณสมบัติเฉพาะของการทำหน้าที่ในตำแหน่งต่างๆ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาทางการบริหารเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาทางด้านบริหารเพื่อให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพ สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในภาวการณ์เปลี่ยนแปลงที่ค่อนข้างจะเป็นไปอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ แบ่งทิศ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีทรรศนะต่อบทบาทของผู้บริหารในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดม ธาระณะ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางการบริหาร พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความเชื่อว่าการกระทำหรือปฏิบัติอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดความรู้ ความชำนาญอย่างมีคุณภาพมากกว่า น่าจะเป็นผลให้ผู้มีประสบการณ์ในเรื่องใดๆ มากกว่าย่อมจะเป็นโอกาสและความสามารถที่ดีกว่าในการปฏิบัติงาน ยิ่งในปัจจุบันนี้สังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยนไป การศึกษาทำให้มีความคิดมากขึ้นในมุมของการได้สัมผัสใกล้ชิดในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครู ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป เป็นผู้ที่มีสมรรถนะ มีการรับรู้และเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี ผู้บริหารจะมีการใช้ประสบการณ์ผู้นำในการแก้ปัญหาโดยอาศัยข้อมูลจากประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนและใช้ข้อมูลจำนวนมากเพื่อให้ได้คำตอบที่ดีที่สุดในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา ซึ่งต่างจากผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 -10 ปี และต่ำกว่า 5 ปี ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่าและยังต้องพัฒนาสมรรถนะในการบริหารงานโรงเรียนให้มากขึ้น ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5 -10 ปี และต่ำกว่า 5 ปี ยังเป็นช่วงของการปรับตัวและการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ ฉัตรสุภางค์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). การจัดการเรียนรู้ของครูนักปฏิรูป. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์กรรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางปฏิบัติงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษานิติบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ.

เชวง เพชรภา. (2553). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

ทิศนา แขมมณี. (2542, พฤษภาคม). “การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง :โมเดล ซิปปา (CIPPA MODEL),” วารสารวิชาการ. 2(5) : 15.

ประวิทย์ พูลสวัสดิ์. (2548). บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2.วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สระแก้ว : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

สรพงษ์ จันทร์พราหมณ์. (2550). การส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุวิทย์ แบ่งทิศ. (2545). การศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามทรรศนะของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา). กำแพงเพชร : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร.

อุดม ธาระณะ. (2553). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขา การบริหารการศึกษา). กำแพงเพชร : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร.

อุไรวรรณ ฉัตรสุภางค์. (2550). บทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดสมุทรปราการ.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่องของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

THE RELATIONSHIP BETWEEN ADMINISTRATION ACCORDING TO THE GOOD GOVERNMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND CONTINUOUS EDUCATION EFFECTIVENESS OF DISTRICT NON-FORMALAND INFORMAL EDUCATION CENTER, PRACHUAB KHIRI KHAN PROVINCE

กรกฤช เทียมเทศ[1] รองศาสตราจารย์สุเทพ ลิ่มอรุณ[2]

[1]นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[2]อาจารย์ประจำภาควิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่องของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 180 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตรส่วน 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หลักคุณธรรมอยู่ในระดับสูงสุด และหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับต่ำสุด 2) ประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่องโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า งานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับสูงสุด และงานจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตอยู่ในระดับต่ำสุด 3)ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ข้อค้นพบจากการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความคุ้มค่าให้มากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันต้องส่งเสริมงานจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาพัฒนาทักษะชีวิต เพื่อให้การจัดการศึกษาต่อเนื่องมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

Abstract

The purposes of this research were to study: 1) administration according to the good government of school administrators , 2) the continuous education effectiveness , and 3) the relationship between administration according to the good government of school administrators and the continuous education effectiveness of district non-formal and informal education center, Prachuabkhirikhan province . The samples used in the research were 180 informants consisting of teachers and education personnel . The research instrument used for data collection was a 5-scale questionnaire. Data were analyzed through percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation coefficient.

The research results were as follows : 1)The administration according to the good government of school administrators was at a high level as a whole ; considering in each aspect: the aspect of moral was at the highest level, and the aspect of worthiness was at the lowest level. 2)The continuous education effectiveness was at a high level as a whole ; considering in each aspect: the aspect of primary educational process was at the highest level, and the aspect of life skill development was at the lowest level. 3)The relationship between the administration according to the good government of school administrators and the continuous education effectiveness of district non-formal and informal education center, Prachuabkhirikhan province was highly positive level at the .01 of significance. Based on the research results: the school administrators of district non-formal and informal education center, Prachuabkhirikhan province should develop the administration according to the good government on the aspect of worthiness as well as, promoting the aspect of life skill development for getting in highly the continuous education effectiveness .

KEYWORDS: ADMINISTRATION ACCORDING TO THE GOOD GOVERNMENT ,DISTRICT NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION CENTER

1.บทนำ

การพัฒนาประเทศในปัจจุบันท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเกินกว่าจะคาดการณ์ได้แน่นอนทั้งภาคเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคม และวัฒนธรรม ล้วนส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งมวล ประเทศต่าง ๆ พยายามที่จะปฏิรูปหรือปรับเปลี่ยนระบบหรือกลไกทางสังคมต่าง ๆ เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัฒน์ให้นำพาสังคมไปสู่ความมั่นคง ยั่งยืน สำหรับประเทศไทย การพัฒนาประเทศทุกขั้นตอน ดังนั้น การศึกษาซึ่งเป็นเครื่องมือ และกระบวนการพัฒนาคนได้เต็มศักยภาพและมีคุณภาพเพื่อให้การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพดำเนินไปอย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของกระแส โลกาภิวัฒน์ การศึกษาจึงเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง การสร้างสรรค์ ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและค่านิยมที่ดีและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตรกำหนด มีความสมดุลทั้งสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ และสังคมในลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้และขัดเกลาเชิงสังคม โดยพัฒนาคนและสังคมที่ดีมีคุณภาพ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาคนให้มีความรู้ควบคู่คุณธรรมและจริยธรรม เตรียมความพร้อมให้สอดคล้องการพัฒนาประเทศในทุกด้านและการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การศึกษานอกระบบจึงเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งที่เหมาะสมกับ

ประชาชนทุกเพศทุกวัยที่อยู่นอกระบบโรงเรียนเพื่อขยายโอกาสสร้างทางเลือกให้จัดกิจกรรมให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายเสริมคุณภาพการศึกษาในระบบสนับสนุนการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อสร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชาชน เพื่อความเสมอภาคในโอกาสเข้ารับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ และเสริมการศึกษาต่อเนื่องในโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีประสิทธิภาพ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551 : 1) ความนำหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายมอบหมายให้ทุกสถานศึกษาใช้หลักการบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดีมาใช้ในการบริหารงานสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสนับสนุนให้ส่วนราชการต่าง ๆ ได้ปรับปรุงระบบและพัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลัก ธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใส เป็นธรรม และมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ ของหน่วยงานจึงมีแนวทางการบริหารจัดการที่ดี (good governance) ที่ประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่ามาเป็นแนวของผู้บริหารสถานศึกษา

สภาพปัญหาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ประกอบด้วย 4 งาน ดังนี้ การปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาต่อเนื่องของหน่วยงานสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คือ 1) งานจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าการให้บริการไม่มีความเสมอภาคและเป็นธรรมเนื่องจากขาดรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย ในเรื่องหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนไม่สามารถตอบสนองต่อวิถีชีวิต ความต้องการ และสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนกลุ่มเป้าหมายไม่สามารถบริการการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างทั่วถึง ตลอดจนผู้เรียนขาดคุณธรรมจริยธรรม ไม่ค่อยมาพบกลุ่มส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ เนื่องจากครูขาดการนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้และขาดการสนับสนุนสื่อแบบเรียนที่เพียงพอ 2) งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ พบว่า ผลกระทบวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้อัตราการว่างงานสูงขึ้น กลุ่มเป้าหมายขาดความรู้ทักษะฝีมืออาชีพที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เนื่องจากขาดการประสานงานวิทยากรภาคีเครือข่ายมามีส่วนร่วมในการจัดฝึกอาชีพในระดับพื้นที่เครื่องมือวัสดุฝึกค่อนข้างน้อย ไม่เพียงพอกับกลุ่มผู้เรียน และการจัดฝึกอบรมวิชาชีพเป็นไปตามความต้องการของวิทยากร ซึ่งไม่ได้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน 3) งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต พบว่า ไม่ตอบสนองผู้รับบริการได้เนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านหลักสูตรทักษะชีวิตยังไม่หลากหลาย และเวลาที่จัดการเรียนรู้การมีส่วนร่วมน้อย จึงส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ 4) งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน พบว่า ขาดการนำหลักมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนที่ยั่งยืน ต่อเนื่องตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของตนเองและชุมชน โดยไม่ใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมยังขาดการได้รับการสนับสนุนจากทุนทางสังคมและอื่น ๆ มาใช้ในการดำเนินงาน จึงทำให้การเกิดชุมชนที่เข้มแข็งได้ค่อนข้างน้อย และไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้จริง (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, 2548 : 3 – 4)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ควรมีการเชื่อมโยงกับการจัดการศึกษาต่อเนื่องนำไปสู่การนำหลักบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในการบริหารจัดการที่มีคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนและเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาในฐานะ ที่เป็นนิติบุคคลในการบริหารราชการ ซึ่งประกอบด้วยการบริหารงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ได้แก่การ

บริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป เพราะฉะนั้นในความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาการบริหารจัดการจะเป็นไปด้วยดีมีประสิทธิผล และมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องอาศัยหลักธรรมาภิบาล

ปัจจุบันสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอทุกอำเภอ ประกาศเรื่องมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมจรรยาบรรณของบุคลากรในสังกัดพึงปฏิบัติและผู้เรียน ผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์เน้นให้ความสำคัญไปที่ให้พึงปฏิบัติ โดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและค่านิยมสร้างสรรค์ภาครัฐ ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ได้นำหลักการบริหารบ้านเมืองที่ดีมาใช้ในการปฏิบัติราชการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายมุ่งเกิดผล คือ 1) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน 2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ 3) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ 4) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น 5) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ 6) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ 7) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอขาดหน้าอะไร สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน, 2549 : 9)

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ มีสถานภาพเป็นสถานศึกษา มีหน้าที่บริการและสร้างโอกาสทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับประชาชนที่ด้อย ขาด และพลาดโอกาสทางการศึกษาเกิดความเสมอภาคทางการศึกษา ได้เข้ารับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงอย่างมีคุณภาพเพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยพัฒนาคนให้มีความรู้ควบคู่คุณธรรมและจริยธรรมและทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพที่สุจริตและมีคุณธรรมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต สามารถพึ่งพาตนเองได้ และปฏิบัติตนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ตลอดจนมีการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องทั้ง 4 งาน ได้แก่ งานการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และงานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน ได้ตอบสนองความต้องการและความสนใจของประชาชนและชุมชนผู้รับบริการ สามารถสำเร็จหลักสูตรได้อย่างภาคภูมิใจและตนเองเป็นที่ยอมรับของสังคม ด้วยการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและสำเร็จตามหลักสูตรได้อย่างมั่นใจ และมีศักดิ์ศรีความเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินงานโครงการต่าง ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการให้เกิดความรวดเร็ว และผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต เพียบพร้อมไปด้วยคุณธรรม มีการบริหารด้วยการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายและเกิดประโยชน์สูงสุด งานเกิดผลสัมฤทธิ์ผลทุกประการ สังคมเกิดการชื่นชม และยอมรับ ที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่องานการศึกษาต่อเนื่องมีการพัฒนาและ จัดกิจกรรมให้เกิดประโยชน์สูงสุดและการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่องของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ว่าอยู่ในระดับใด และความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่องเป็นอย่างไร เพื่อจักได้นำเสนอข้อมูลให้กับหน่วยงานต้นสังกัดไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพต่อไป

2.ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับ

ประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่องของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล 5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรที่เป็นข้าราชการครู บรรณารักษ์ และบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย ข้าราชการครูจำนวน 6 คน ข้าราชการพลเรือนจำนวน 5 คน ลูกจ้างประจำจำนวน 14 คน ครูอาสาสมัครฯจำนวน 18 คน ครู กศน. ตำบลจำนวน 83 คน ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนจำนวน 9 คน ครูประจำกลุ่มจำนวน 91 คน และอัตราจ้างจำนวน 14 คน ของแต่ละศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 8 แห่ง รวมจำนวน 240 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยใช้ตารางสำหรับพิจารณาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามทรรศนะของเคร็คกีและมอร์แกน Krejcie และ Morgan (Krejcie and Morgan, 1970 : 607) พบว่า ขนาดของการวิจัย จำนวน 180 คน ได้แก่ ข้าราชการครู จำนวน 3 คน บรรณารักษ์จำนวน 10 คน ครูอาสาสมัครฯจำนวน 21 คน ครู กศน. ตำบลจำนวน 50 คน ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชนจำนวน 10 คน ครูประจำกลุ่มจำนวน 86 คน ของแต่ละศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 8 แห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลด้านผลผลิตของการจัดการศึกษาต่อเนื่องของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นแบบสอบถามเพื่อสำรวจ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check List) สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกเป็น 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า

ตอนที่ 3 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่องได้แก่ งานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และงานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน

การสร้างเครื่องมือดำเนินการโดย ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการ และการบริหารแหล่งเรียนรู้ จากหนังสือ ตำรา เอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จัดทำโครงร่างเครื่องมือโดย ดร.ชลทิตย์ เอี่ยมสำอาง ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร รศ.ดร.พิภพ วชังเงิน อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยแสตมป์ฟอร์ด อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และดร.ไพรัช มณีโชติ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข

สำนวนภาษาที่ใช้ ตลอดจนเนื้อหาให้สอดคล้องกับลักษณะการปฏิบัติงาน รวบรวมข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความตรง จากนั้นนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการบรรณารักษ์ บุคลากรทางการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดเพชรบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอความร่วมมือผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยทำหนังสือนำส่งไปที่ศูนย์ กศน. อำเภอทุกอำเภอเพื่อขอความอนุเคราะห์ข้าราชการครูบรรณารักษ์ และบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย ครูอาสาสมัครฯ ครู กศน. ตำบล และครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน และครูประจำกลุ่มกลุ่มซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยครั้งนี้ตอบแบบสอบถามเพื่อแล้วเสร็จให้ส่งกลับไปยังผู้วิจัยเพื่อดำเนินการต่อไป

2. รับแบบสอบถามคืนจากผู้ตอบแบบสอบถามได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 180 ชุด

3. ตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์ ของแบบสอบถามเพื่อดำเนินการต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจนับแบบสอบถาม พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา

2. การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ กำหนดให้ข้าราชการครู บรรณารักษ์ และบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน. ตำบล ครูประจำ ศูนย์การเรียนชุมชน และ ครูประจำกลุ่ม เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคำนวณค่าสถิติ

3.ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่องของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ผลการศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แปลความหมายข้อมูลตามแนวคิดของเบสท์และจัดลำดับที่ ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมายข้อมูลและลำดับที่ของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม (X_{tot})

การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	$\overline{X}$	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
1. หลักนิติธรรม (X_1)	4.23	0.50	มาก	3
2. หลักคุณธรรม (X_2)	4.29	0.52	มาก	1
3. หลักความโปร่งใส (X_3)	4.26	0.60	มาก	2
4. หลักความรับผิดชอบ (X_4)	4.16	0.52	มาก	5
5. หลักความมีส่วนร่วม (X_5)	4.21	0.54	มาก	4
6. หลักความคุ้มค่า (X_6)	4.15	0.63	มาก	6
เฉลี่ย	4.21	0.55	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.21 , S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ หลักคุณธรรม (X_2) ($\overline{X}$ = 4.29 , S.D. = 0.52) รองลงมาคือ หลักความโปร่งใส (X_3) ($\overline{X}$ = 4.26 , S.D. = 0.60) หลักนิติธรรม (X_1) ($\overline{X}$ = 4.23 , S.D. = 0.50) หลักความมีส่วนร่วม (X_5) ($\overline{X}$ = 4.21 ,S.D.= 0.54) หลักความรับผิดชอบ (X_4) ($\overline{X}$ = 4.16 , S.D. = 0.52) และหลักความคุ้มค่า (X_6) ($\overline{X}$ = 4.15 , S.D. = 0.55) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลด้านผลผลิตการจัดการศึกษาต่อเนื่องของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมายข้อมูลและลำดับที่ของประสิทธิผลด้านผลผลิตการจัดการศึกษาต่อเนื่องต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม (Y_{tot})

ประสิทธิผลด้านผลผลิตการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	$\overline{X}$	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
1. งานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.20	0.51	มาก	1
2. งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ	4.15	0.53	มาก	3
3. งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต	4.15	0.57	มาก	4
4. งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน	4.19	0.53	มาก	2
เฉลี่ย	4.17	0.53	มาก	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิผลด้านผลผลิตการจัดการศึกษาต่อเนื่องกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.17 , S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ งานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Y_1)

($\overline{X}$ = 4.20 , S.D. = 0.51) รองลงมาคือ งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน (Y_4) ($\overline{X}$ = 4.19 , S.D. = 0.53) งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต(Y_3) ($\overline{X}$ = 4.15 , S.D. = 0.57) และงานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ (Y_2) ($\overline{X}$ = 4.15 , S.D. = 0.53) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่องทุกงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอสังกัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่องทุกงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่อง				
	งานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ	งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต	งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน	รวม
หลักนิติธรรม	.759	.742	.667	.687	**.785****
หลักคุณธรรม	.721	.712	.570**	.721	**.748****
หลักความโปร่งใส	.710	.668*	.600	.627	**.716**
หลักการมีส่วนร่วม	.681	.744	.676	.702	**.772**
หลักความรับผิดชอบ	.743	.743	.660	.730	**.791**
หลักความคุ้มค่า	.779	.749	.696	.698	**.804**
รวม	**.805**	**.797**	**.709**	**.761**	**.845**

**** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01**

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางบวกอยู่ในระดับสูง (r = .845) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านงานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (r = .805) เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านงานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ (r = .797) และด้านงานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน (r = .761) ตามลำดับ สำหรับด้านที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านงานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต (r = .709) เป็นอันดับสุดท้าย

4.บทสรุป / สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษากับประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่องของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ประกอบด้วย 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าตามแนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษาต่อเนื่องของสำนักงาน กศน. ซึ่งประกอบด้วยประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน 4 งาน ได้แก่ งานการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และงานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ กลุ่มข้าราชการครู บรรณารักษ์ และบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน. ตำบล ครูประจำศูนย์การเรียนชุมชน และครูประจำกลุ่ม โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของเคร็คกีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607) รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการวิจัยระดับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้ดังนี้

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้งหลัก 6 หลัก โดยภาพรวมมีการบริหารทุกหลักอยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์พิจารณาเป็นรายหลักพบว่า หลักคุณธรรมมีการบริหารอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือหลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ โดยหลักความคุ้มค่ามีการบริหารอยู่ในระดับต่ำสุด

2. ประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่องทั้ง 4 งาน ได้แก่ งานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และงานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน โดยภาพรวมทุกงานมีการบริหารระดับประสิทธิผลทุกงานอยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์พิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า งานการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานมีการบริหารประสิทธิผลอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือ งานจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ และงานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตามลำดับ และมีการบริหารประสิทธิผลด้านงานการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตมีการบริหารที่เกิดประสิทธิผลอยู่ในระดับต่ำสุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งด้านหลัก 6 หลัก กับประสิทธิผล การจัดการศึกษาต่อเนื่อง ทั้ง 4 งาน พบว่า มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอยู่ในระดับสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.845 และ มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01

การอภิปรายผล

ในการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่องของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรยศ เอี่ยมกลม (2549 : 58) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมใช้หลักการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกหลักของ 6 หลัก เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 และเมื่อพิจารณาเป็นรายหลักพบว่า หลักคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาหลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่าตามลำดับ และหลักความคุ้มค่าที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด สำหรับหลักคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญของการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ควบคู่กับการปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 โดยนำเป้าหมายของหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และได้ให้ความสำคัญในการนำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในการบริหารมาโดยตลอด ส่งผลให้งานประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายของทางราชการ สอดคล้องกับสถาบันพระปกเกล้า (2551 : 32 – 33) เรื่องธรรมาภิบาลกับการบริหารการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเกิดผลสัมฤทธิ์คือ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน งานมีประสิทธิภาพเกิดความคุ้มค่าและงานเกิดผลสัมฤทธิ์ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานการให้บริการและมีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายของการบริหารราชการในทุก ๆ ด้าน อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสถาบันการศึกษาและพัฒนาต่อเนื่อง สิรินธร (2551 : 67) เอกสารประกอบการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษานอกโรงเรียน เรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลจึงได้นำเรื่องดังกล่าวไปใช้ในการบริหารราชการให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพ และเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ไม่มีขั้นตอนในการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อเหตุการณ์ ประชาชนได้รับการบริการที่รวดเร็วอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ เพื่อให้การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.1 หลักคุณธรรม พบว่า โดยรวมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากและอยู่ในระดับสูงสุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำมีสมรรถนะในการบริหาร มีคุณธรรมและปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มีมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมมาใช้ปฏิบัติงาน การนำหลัก ธรรมาภิบาลและค่านิยมสร้างสรรค์ภาครัฐ มีจิตสาธารณะและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้ร่วมงานได้ ตลอดจนยึดมั่นในความถูกต้อง ความดีงาม และให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมตามมาตรฐานคุณธรรมของสำนักงาน กศน. กำหนด (สำนักบริหารงานการศึกษา นอกโรงเรียน, 2549 : ค) ประกาศเรื่องมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรมของบุคลากรในสังกัดได้ถือปฏิบัติการสร้างข้าราชการใสสะอาดโดยให้ถือปฏิบัติหน้าที่ยึดมั่นในหลักวิชา จรรยาวิชาชีพและคุณธรรมตามตำแหน่งหน้าที่ และยึดหลักเกณฑ์ วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี และค่านิยม

สร้างสรรค์ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาตนเองทำงานด้วยความขยัน อดทน มีความซื่อสัตย์ และประกอบอาชีพที่สุจริต และมีวิจัยในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงาน กศน. (2551 : 6 – 7) เรื่องแนวทางการประเมินตามกรอบคุณธรรมของผู้เรียนของหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดไว้ชัดเจนในการพัฒนาตนเองด้วย คุณธรรม ความสะอาด ความสุภาพ ความกตัญญูกตเวที ของผู้เรียนด้านคุณธรรม พัฒนาการทำงานด้วยความขยัน ประหยัด อดทน ซื่อสัตย์และประหยัด ในการประกอบอาชีพ ที่สุจริต และมีคุณธรรมเพื่อพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคม คือ การมีความสามัคคี มีน้ำใจ และการมีวินัยในตนเอง รับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมที่ดีและให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตร ตลอดจนสถานศึกษาส่งเสริมนักศึกษามีการนำคุณธรรมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ นายวัชรินทร์ จำปี (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์การสร้างราชการใสสะอาด : การศึกษากรณีการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบของบุคลากรในสังกัดสำนักงาน กศน. (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน) พบว่า ด้านบุคลากรได้รับการพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้และมีการนำคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ธรรมาภิบาลและค่านิยมสร้างสรรค์ ตลอดจนนำคุณธรรมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 หลักความคุ้มค่า พบว่า โดยรวมการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างมีประสิทธิภาพอย่างประหยัดและคุ้มค่าโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ประกอบกับสถานศึกษามีศักยภาพในการปฏิบัติงาน มีการกำหนดนโยบายแผนงานโครงการ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของการทำงานที่ชัดเจน ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพงานและให้บริการและมีการประเมินผลผู้รับบริการมีความพึงพอใจและมีการบริหารงบประมาณที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมและโครงการของแต่ละแผนงาน มีการใช้งบประมาณอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดสรรงบประมาณที่มุ่งเน้นผลงานของแต่ละโครงการ โดยใช้หลัก ธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ นิรันดร เมืองพระ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดงบประมาณโดยใช้หลักธรรมาภิบาลมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์มีเป้าหมายที่จะทำให้การจัดสรรทรัพยากรของชาติมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน มีการจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการจัดทำงบประมาณที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการจัดทำงบประมาณที่ดีและประหยัดเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของงานและความคุ้มค่ากับการบรรลุเป้าหมายในการดำเนินการจัดกิจกรรมโครงการดำเนินการจัดการศึกษาต่อเนื่องที่สำนักงาน กศน. กำหนด ตลอดจนเป็นไปตามความต้องการของประชาชนมีระบบการจัดการทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ มีระบบรายงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยนำหลักการของ ธรรมาภิบาลมาใช้ในการจัดทำงบประมาณที่ดี เมื่อพิจารณารายหลักพบว่า หลักความคุ้มค่ามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาขาดการส่งเสริมระบบการนิเทศติดตามผลการรายงานผลและการประเมินผลกิจกรรมโครงการและผลสัมฤทธิ์และประสิทธิผลเกี่ยวกับระบบของงานค่อนข้างน้อยและขาดการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนและกำหนดมาตรฐานกลยุทธ์ตัวชี้วัดและเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน ความพึงพอใจของผู้รับบริการและความมีประสิทธิภาพรวมไปถึงประสิทธิผลที่ชัดเจน ควรให้ความสำคัญส่งเสริม ตระหนักถึง ความคุ้มค่าให้มากขึ้นสอดคล้องกับการวิจัยของ กัญช์ อินทนู (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ ทุ่งสง

จังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมาก และควรปรับปรุงในด้านหลักความคุ้มค่าให้มากยิ่งขึ้น

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่องมีงาน 4 งาน ได้แก่ งานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และงานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน พบว่า โดยภาพรวมประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อเนื่องทั้ง 4 งาน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า งานการจัดการศึกษาพื้นฐานมีการบริหารเกิดประสิทธิผลอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมางานจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ และงานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต มีการบริหารประสิทธิผลอยู่ในระดับต่ำสุด

2.1 งานจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยรวมการบริหารด้านประสิทธิผลของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากและมีการบริหารประสิทธิผลอยู่ในระดับสูงสุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพคนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด มีการศึกษาที่ดีมีคุณภาพคนให้มีความรอบรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความเจริญก้าวหน้าในยุค โลกาภิวัตน์ จึงจำเป็นต้องสร้างและขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความเสมอภาคและเท่าเทียมกันในด้านการศึกษาอย่างแท้จริง เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยสถานศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จึงได้จัดหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรองรับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนกลุ่มเป้าหมายวัยแรงงานที่อยู่นอกระบบโรงเรียนที่ด้อย ขาด และพลาดโอกาสทางการศึกษาได้มีโอกาสรับการศึกษา 12 ปี อย่างทั่วถึง มีคุณภาพในระดับการศึกษานอกระบบขั้นพื้นฐานตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนด ดังนั้น ผู้เรียนที่เข้าเรียนตามหลักสูตรเมื่อสำเร็จหลักสูตรจะเกิดผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรระดับประถมศึกษาจะทำให้ผู้เรียนสามารถอ่านออกเขียนได้และในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย เกิดผลสัมฤทธิ์สำเร็จตามหลักสูตรสามารถยกระดับการศึกษาของตนเองที่สูงขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้ในการแสวงหาความรู้ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของวิเชียร โยมา (2551 : 125) ได้ศึกษาการประเมินผลโครงการด้านความรู้และประสบการณ์จากการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของผลผลิต พบว่า ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจประโยชน์การนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเป็นการยกระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ทั้งนี้ สอดคล้องกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำเร็จหลักสูตรในแต่ละระดับดังกล่าวเป็นไปตามระเบียบเงื่อนไข หลักเกณฑ์ และวิธีการตามกรอบระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด ตลอดจนผู้เรียนจะได้รับการส่งเสริมเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีค่านิยมที่ดีงามอย่างสร้างสรรค์ที่มีผลต่อการพัฒนาตนเอง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการนำคุณธรรมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกำหนดและสอดคล้องกับแนวทางการประเมินผลคุณธรรมของผู้เรียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกระบบขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่สำนักงาน กศน. กำหนด ประกอบกับผู้เรียนที่ได้รับการศึกษาในหลักสูตรเกิดด้วยวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจากการพบกลุ่ม โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีการบูรณาการเนื้อหาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและได้รับการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งระหว่างภาคและปลายภาคเรียนเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามโครงสร้างของหลักสูตรและเกิดความพึงพอใจในการรับบริการ ขณะเดียวกันผู้เรียนได้รับการสนับสนุนสื่อแบบเรียนตามความเหมาะสมและเพียงพอเป็นผลให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 งานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต พบว่า โดยรวมการบริหารประสิทธิผลงานจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ของสถานศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการบริหารประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญ เห็นความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อให้มีการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างมีความสุขโดยนำทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับชุมชนและบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการพัฒนาทักษะชีวิตให้กับบุคคลและชุมชนได้มีการนำความรู้และทักษะชีวิต ที่จำเป็นไปใช้ในการพัฒนาและการแก้ปัญหาในระดับพื้นที่ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมีเครือข่ายเข้ามาในทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมและโครงการรูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย การจัดกิจกรรมแบบฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างหลากหลาย โดยจัดรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมี ส่วนร่วมแบบบูรณาการองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน มุ่งหมายในการเสริมสร้างความสามารถให้กับบุคคลเพื่อให้มีการนำทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาเฉพาะด้านที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่และสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ เกสรา สุรพันธ์พิชิต (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการในระยะที่ 1 – 4 แบบมีส่วนร่วมเกิดผลผลิตเพื่อการนำทักษะชีวิตไปใช้ ดังนั้น ผู้รับบริการและชุมชนได้มีการประเมินผลประสิทธิภาพซึ่งเกิดประโยชน์ครอบคลุมมีความพึงพอใจได้รับความรู้ตรงตามมาตรฐานการจัดทักษะชีวิตของสถานศึกษาที่กำหนด ผู้รับบริการและชุมชนเกิดความสัมฤทธิ์ผลความรู้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิตที่จำเป็นสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ การจัดกิจกรรมทักษะชีวิตมีเนื้อหาครอบคลุมหลากหลายโดยจัดกิจกรรมที่มีส่วนร่วมและเป็นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงาน กศน. (2553 : 57) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับการจัดการเรียนของสำนักงาน กศน. ผู้รับบริการและชุมชนได้รับการสนับสนุนในความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายในระดับพื้นมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าภาพ หุ้นส่วนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามโปรแกรมการศึกษานอกโรงเรียน ตามความต้องการและความสนใจของผู้รับบริการเพื่อจักได้นำทักษะชีวิตที่จำเป็นไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันเมื่อสำเร็จหลักสูตรจะได้รับพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย เกี่ยวกับทักษะชีวิตในด้านความคิดสร้างสรรค์ ความคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ ด้านจิตพิสัย มีความตระหนักรู้ในตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น ความภาคภูมิใจในตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านทักษะพิสัย มีการสร้างสัมพันธภาพการสื่อสาร การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การจัดการกับอารมณ์ การจัดการกับความเครียด

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. ควรส่งเสริมและให้ความสำคัญกับหลักความคุ้มค่าที่เป็นจุดด้อยของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่เป็นผลจากการวิจัยครั้งนี้ คือ ควรส่งเสริมระบบการนิเทศติดตามการรายงานผลและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการทุกครั้งเมื่อดำเนินงานสิ้นสุด เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนางานบริหารของสถานศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ควรส่งเสริมให้มีการนำนวัตกรรมและวิธีการ การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต เพื่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมีความสุข และจัดหลักสูตรรองรับที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียนและผู้รับบริการ เพื่อให้การดำเนินการจัดกิจกรรมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถนำผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการจัด

การศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลจากการวิจัยนำไปใช้เป็นแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรจัดให้มีการวิจัยเชิงคุณภาพสำหรับสถานศึกษาในระดับสถาบันภาคเพื่อศึกษาปัจจัยและองค์ประกอบของการดำเนินการจัดการศึกษาต่อเนื่องที่ส่งผลประสบความสำเร็จและให้มีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ

3.2 ควรจัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเรื่องการบริหารการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อปลูกฝังสร้างจิตสำนึกและอุดมการณ์ตามหลักธรรมาภิบาลให้กับกลุ่มครูและบุคลากรทาง การศึกษาของจังหวัดในระดับสถาบันภาค เพื่อให้มีผลต่อการนำไปใช้สู่การปฏิบัติได้จริง

เอกสารอ้างอิง

กรรยา รินสอน. คุณธรรมและจริยธรรมต่อวิชาชีพการบริหาร , กรุงเทพมหานคร , 2546 .

กระทรวงศึกษาธิการ, กรมการศึกษานอกโรงเรียน. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนของหน่วยงานของรัฐ, กรุงเทพมหานคร, 2542.

กัมปนาท บริบูรณ์. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองและวิธีคิดตามแนวคิดเป็นโดยวิธีกระบวนการกลุ่มของนักเรียนโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทราวิโรฒ , กรุงเทพมหานคร, 2550.

กัญช์ อินทนู . การบริหารงานตามหลักธรรมมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช, กรุงเทพมหานคร, 2550 .

จตุพร ศรีแก้ว . การบริหารงานโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า, กรุงเทพมหานคร, 2552.

จิรโรจน์ ธูปเทียนรัตน์ . ประสิทธิผลการบริหารโครงการขยายโอกาสทางการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับทหารกองประจำการในจังหวัดลพบุรี , กรุงเทพมหานคร, 2546.

เฉลิมชัย สมท่า. การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 , กรุงเทพมหานคร, 2547.

อานันท์ ปันยารชุน. ความหมายของธรรมาภิบาล, กรุงเทพมหานคร, 2541.

Cronbach, Lee J. (1970). Essentials of Psychological Testing. New York : Harper and Brother.

Folscher, A; Krachik, W & Shapiro,I (2000). Transparency and participation in the budget process. New York:Mcgraw-Hill.

Kimmet, Philip. (2005). The Politics of Good Governance in the Asean 4. Master Degree, Griffith University.

Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle W. (1970). Determining Sample Size For Research Activities, Educational and Psychological Measurement. 30(3): 607-610.

ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ

THE FACTORS MOTIVATED TO STUDENT'S DECISION MAKING FOR STUDYING AT THAI BUSINESS ADMINISTRATION TECHNOLOGICAL COLLEGE

จิตินันท์ อิสโม

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยี ไทยบริหารธุรกิจ จำแนกตามเพศของนักศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของบิดามารดา และภูมิลำเนาเดิมของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ ทั้งระดับ ปวช. และปวส. ในปีการศึกษา 2554 จำนวน 335 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ รวม 7 ด้าน มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.5 – 1.00 ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ 0.896

ผลการศึกษาปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของ นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ ตามปัจจัยด้าน ต่างๆ รวม 7 ด้าน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และ ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ ในภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : วิทยาลัยเอกชน, ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this study were to find the factors motivated to students' decision making for studying at Thai Business Administration Technological College Bangkok and to compare these factors when the samples different in status, 335 students in 2011 academic year served as the samples. The questionnaire used in this study were 7 aspects which had IOC between 0.5-1.00 and the α- coefficient for reliability was O.890

The results found that most aspects were highly effected to student's decision making for studying in this institution, and there was no significantly different when compared the student's decision making for the one differed in status.

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรืองและมีความมั่นคงนั้นคุณภาพของคนในประเทศมีผลต่อความสำเร็จอย่างสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะคุณภาพของเด็กซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงสุดเหนือทรัพยากรใดๆในโลก กล่าวคือ การพัฒนาเด็กควรได้รับการพัฒนารอบด้านทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางร่างกายอย่างพอเพียง มีความปลอดภัย มีความรักความผูกพัน ความเอื้ออาทร ความอบอุ่น มีการอบรมบ่มนิสัยให้เป็นคนดี มีความรับผิดชอบ มีความมานะบากบั่น ตลอดจนสามารถดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติยามวิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ นั่นคือการเป็นคนดี มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่แข็งแรงมั่นคง (กระทรวงสาธารณสุข, 2552, หน้า 6)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตราที่ 6 กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในมาตราที่ 28 ได้กล่าวถึงหลักสูตรการศึกษา ต้องมีลักษณะที่หลากหลาย มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของแต่ละบุคคลให้เหมาะสมกับวัยตามศักยภาพ และมุ่งพัฒนาคน ให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม ตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ที่เป็นผลผลิตทางการศึกษา โดยมุ่งเน้นที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีลักษณะที่พึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 28)

การจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา เป็นการดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้แบ่งการศึกษาระดับนี้ออกเป็นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและระดับปริญญาตรี โดยมีหลักการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านวิชาชีพ ในสาขาต่างๆ ที่กำหนดในหลักสูตรซึ่งวิทยาลัยในเครือไทย-เทค เป็นกลุ่มสถาบันทางการศึกษาซึ่งมีวิทยาลัยในเครือรวม 12 วิทยาลัย ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ปริมณฑลและต่างจังหวัด เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์เพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนามาตราฐานวิชาชีพและความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ของผู้เรียน ให้สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้

วิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจเป็นวิทยาลัยหนึ่งของกลุ่มวิทยาลัยในเครือไทย-เทค ให้สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมโดยรวมผู้บริหารและบุคลากรทุกคนได้ร่วมมือพัฒนาวิทยาลัยในทุก ๆ ด้านจนทำให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนในด้านคุณภาพของผู้เรียน คุณภาพของการให้บริการที่จัดให้แก่ผู้เรียน และคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งนับว่าเป็นผลงานที่ทุกคนภาคภูมิใจ ซึ่งจากการบริหารงานวิทยาลัยที่ผ่านมาพบว่ามีผู้สมัครเข้ารับการศึกษาเป็นจำนวนมากขึ้นจากสถิติการรับสมัครนักเรียนนักศึกษา 5 ปีย้อนหลัง พบว่ามีเปอร์เซ็นต์การเข้ารับสมัครมากขึ้นร้อยละ 90 ต่อปี

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่จูงใจกับความต้องการที่จะเลือกเข้าศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ โดยผลการวิจัยครั้งนี้ ได้ทราบถึงปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อของนักเรียนนักศึกษา ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม และความต้องการของผู้เรียน ตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ

2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจที่มีสถานภาพแตกต่างกันในด้านเพศ สาขาวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของบิดามารดาและภูมิลำเนาเดิมของนักศึกษา

3.ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำการวิจัยได้ทบทวนทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาปรับใช้กับการกำหนดกรอบแนวคิด และการสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิจัย โดยได้แบ่งเป็นทฤษฎีหรือแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจูงใจ ซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ทฤษฎีการจูงใจ ERG ของ Alderfer ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคคลีแลนด์(McClelland) และ ทฤษฎีสองปัจจัยของเฮอร์ซเบอร์ก

4.ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ ปีการศึกษา 2554 ทุกระดับชั้นใน 4 สาขาวิชา จำนวน 2,450 คน (วิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ, 2554, หน้า 2)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ ปีการศึกษา 2554 ทุกระดับชั้นและ 4 สาขาวิชา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาผู้วิจัยใช้สูตรตารางเครซี่และมอร์แกน (Robert V. Krejcie and Earyle W. Morgan อ้างใน มารยาท โยทองยศ, 2553, หน้า 4) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และมีความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 335 คน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ต่อไปนี้

1. ศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ

2. วิเคราะห์ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ โดยใช้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเข้าศึกษาของนักศึกษาที่แตกต่างกันที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น จำนวน 7 ด้าน คือ 1.ด้านชื่อเสียงของวิทยาลัย 2.ด้านสถานที่ตั้ง 3.ด้านความคาดหวังของนักศึกษา 4.ด้านการจัดการเรียนการสอน 5.ด้านความตั้งใจส่วนตัว 6.ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 7.ด้านเจตคติต่อวิชาชีพ

3. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามข้อเสนอแนะเพิ่มเติมปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ กำหนดให้ครอบคลุมปัจจัย จำนวน 7 ด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ลงรหัส และศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่ (frequency) และแสดงจำนวนร้อยละ (percentage)

2. วิเคราะห์ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจคือ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) แบ่งเป็นรายด้าน แปลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยยึดเกณฑ์ดังนี้ (ประคอง กรรณสูต, 2542, หน้า 108) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00 หมายความว่า มีปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายความว่า มีปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายความว่า มีปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายความว่า มีปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49 หมายความว่า มีปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อในระดับน้อยที่สุด

ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มไม่เท่ากัน ตามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการทดสอบค่าที (t - test)

ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มขึ้นไป ตามปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อใน 7 ด้าน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one–way ANOVA) โดยการทดสอบค่าเอฟ (f-test) เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้สูตรการทดสอบของเชฟเฟ่ (Scheffe's test)

5. ผลการศึกษา

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่าจากผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 335 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 64.18 กำลังศึกษาสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ร้อยละ 36.70 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.01-3.00 ร้อยละ 74.90 อาชีพบิดามารดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 70.44 และมีภูมิลำเนาเดิมของนักศึกษาในเขตกรุงเทพ ฯ ร้อยละ 95.50

1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษา ต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ

1.2.1 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ยมีค่า 3.90) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านด้านความคาดหวังของนักศึกษา ร้อยละ 4.08 ด้านการจัดการเรียนการสอน ร้อยละ 4.06 ด้านชื่อเสียงของวิทยาลัย ร้อยละ 3.97 ด้านสถานที่ตั้ง ร้อยละ 3.94 ด้านความตั้งใจส่วนตัว ร้อยละ 3.83 ด้านเจตคติต่อวิชาชีพ ร้อยละ 3.78 และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ร้อยละ 3.67

1.2.2 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ จำแนกตามปัจจัยด้านชื่อเสียงของวิทยาลัย พบว่า ความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ จำแนกตามปัจจัยด้านชื่อเสียงของวิทยาลัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ยมีค่า 3.97) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจอยู่ในระดับมากทุกข้อ และข้อที่มากที่สุดคือ เป็นวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงด้านการไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เมื่อจบการศึกษา ร้อยละ 4.32 เป็นวิทยาลัยที่มี

ชื่อเสียงด้านศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษา ร้อยละ 4.22 และวิทยาลัยเป็นที่รู้จัก มีการประชาสัมพันธ์ที่ดีอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 4.21

1.2.3 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ จำแนกตามปัจจัยด้านสถานที่ตั้ง พบว่า ความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ จำแนกตามปัจจัยด้านสถานที่ตั้ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ยมีค่า 3.94) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจอยู่ในระดับมากทุกข้อ และข้อที่มากที่สุดคือ วิทยาลัยมีอาคารเรียน สถานที่ที่พร้อมและทันสมัย ร้อยละ 4.21 วิทยาลัยมีโรงอาหารที่สะอาด มีบรรยากาศที่ดี ร้อยละ 4.11 และวิทยาลัยมีสถานที่พักผ่อนที่เหมาะสมและเพียงพอ ร้อยละ 4.02

1.2.4 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ จำแนกตามปัจจัยด้านความคาดหวัง พบว่า ความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ จำแนกตามปัจจัยด้านความคาดหวังของ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ยมีค่า 4.08) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจอยู่ในระดับมากทุกข้อ และข้อที่มากที่สุดคือ มีอาจารย์ที่ปรึกษาที่คอยเอาใจใส่ ดูแล ร้อยละ 4.32 สามารถใช้อาคาร สถานที่เพื่อการเรียนรู้ได้ ร้อยละ 4.21 สามารถร้องเรียนและใช้สิทธิ์ต่าง ๆ ใน วิทยาลัยได้ ร้อยละ 4.19

1.2.5 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ จำแนกตามปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน 6 พบว่า ความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ จำแนกตามปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ยมีค่า 4.06) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจอยู่ในระดับมากทุกข้อ และข้อที่มากที่สุดคือ มีแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติมจากการเรียนภายในห้องเรียน ร้อยละ 4.21 มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับเวลาเรียน ร้อยละ 4.16 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร้อยละ 4.12

1.2.6 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ จำแนกตามปัจจัยด้านความตั้งใจส่วนตัวพบว่าความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ จำแนกตามปัจจัยด้านความตั้งใจส่วนตัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ยมีค่า 3.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจอยู่ในระดับมากทุกข้อ และข้อที่มากที่สุดคือ ต้องการเพิ่มพูนความรู้ด้านคอมพิวเตอร์เพิ่มเติม ร้อยละ 4.02 ต้องการเพิ่มพูนความรู้ด้านภาษาเพิ่มเติม ร้อยละ 4.01 สามารถแสดงออกในด้านกิจกรรมต่าง ๆ ภายใน ร้อยละ4.01

1.2.7 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ จำแนกตามปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพบว่า ความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ จำแนกตามปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ยมีค่า 3.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจอยู่ในระดับมากและข้อที่มาก

ที่สุดคือ วิทยาลัยมีแหล่งสืบข้นข้อมูล และระบบสารสนเทศ ร้อยละ 4.01 วิทยาลัยมีเอกสารตำราเรียนทุกรายวิชา ร้อยละ 3.94 และวิทยาลัยมีการแจกอุปกรณ์การเรียนการสอน ร้อยละ 3.88

1.2.8 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ จำแนกตามปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาชีพพบว่า ความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ จำแนกตามปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ยมีค่า 3.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจอยู่ในระดับมากและข้อที่มากที่สุดคือ สาขาที่เลือกเรียนเป็นสาขาที่เหมาะต่อการนำไปศึกษาต่อ ร้อยละ 4.02 สาขาที่เลือกเรียนเป็นสาขาที่ทันสมัย ร้อยละ 3.98 และสาขาที่เลือกเรียนเป็นวิชาชีพที่เป็นที่ยอมรับในวงการศึกษา ร้อยละ 3.81

1.3 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ จำแนกตามเพศ ภูมิลำเนาเดิมของนักศึกษา ด้วยสถิติ t-test ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพบิดามารดา ใช้สถิติ One-Way ANOVA

1.3.1 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ ในภาพรวมและรายด้านจำแนกตามเพศ พบว่า ค่า t ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ นักศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิง ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พบว่านักศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิงก็มีความคิดเห็นต่อปัจจัยไม่แตกต่างเช่นเดียวกัน

1.3.2 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ ในภาพรวมและรายด้านจำแนกตามภูมิลำเนาเดิมของนักศึกษา พบว่า ค่า t ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีทักษิณาบริหารธุรกิจ จำแนกตามภูมิลำเนาเดิมของนักศึกษา ทั้งกรุงเทพ ฯและต่างจังหวัดในภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พบว่าภูมิลำเนาเดิมของนักศึกษาทั้งกรุงเทพ ฯ และต่างจังหวัดก็มีความคิดเห็นต่อปัจจัยไม่แตกต่างเช่นเดียวกัน

1.3.3 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ ในภาพรวมและรายด้านจำแนกตามสาขาวิชาพบว่า ค่า F ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ จำแนกตามสาขาวิชาในภาพรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

1.3.4 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ ในภาพรวมและรายด้านจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า ค่า F ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

1.3.5 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ ในภาพรวมและรายด้านจำแนกตามอาชีพบิดามารดาพบว่า ค่า F ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ จำแนกตามอาชีพบิดามารดาในภาพรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

6. อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษาวิทยาลัยทักษิณาบริหารธุรกิจ ซึ่งผู้ศึกษาพบประเด็นที่สำคัญในด้านต่าง ๆ ที่เห็นว่าควรนำไปอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สอดคล้องสิรินิตย์ ถิรมงคล (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนวิชาเอก คหกรรมศาสตร์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษาสาขาวิชาเอกคหกรรมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงตั้งแต่ปีการศึกษา2553-2554 จำนวน 315 คน ในปัจจัยด้านต่างๆ ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นเพศหญิง มีอายุน้อยกว่า 25 ปี และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีความสนใจในกิจกรรมทางคหกรรมศาสตร์และนักศึกษาจำนวนมากครึ่งมีเจตคติต่อวิชาคหกรรมศาสตร์ในเชิงบวกสำหรับค่านิยมในการทำงานของนักศึกษาพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีลักษณะเด่นชัดหรือให้ความสำคัญกับค่านิยมในด้านการจัดการและความมีอิสระในการทำงานในระดับมากถึงที่สุด ปัจจัยด้านครอบครัว พบว่าบิดามาดาของนักศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและมีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่ำกว่า20,000 บาทต่อเดือน ปัจจัยด้านสังคม พบว่านักศึกษาจำนวนมากกว่าครึ่งเห็น

2. ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจโดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 7 ด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านเป็นเพราะ วิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจ เป็นสถานศึกษาแห่งหนึ่งของกลุ่มวิทยาลัยในเครือไทย-เทค ซึ่งมีวิทยาลัยในเครือทั้งหมดรวม 10 วิทยาลัย ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ปริมณฑลและต่างจังหวัด เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา ปัจจุบันวิทยาลัยไทยบริหารธุรกิจและพณิชยกรรม มีนักเรียน นักศึกษาทั้งระดับ ปวช.และปวส. จำนวนมากกว่า 4,500 คน เป็นวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนขนาดใหญ่พิเศษที่มีวิสัยทัศน์คือ “เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนามาตาฐานวิชาชีพและความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ของผู้เรียน ให้สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมโดยรวม” ผู้บริหารและบุคลากรทุกคนได้ร่วมมือพัฒนาวิทยาลัยในทุก ๆ ด้านจนทำให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนในด้านคุณภาพของผู้เรียน คุณภาพของการให้บริการที่จัดให้แก่ผู้เรียน และคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งนับว่าเป็นผลงานที่ทุกคนภาคภูมิใจ และสอดคล้องกับกมลจันทร์ สุวรรณราช (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาลัยราชภัฏจันทรเกษม ตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษานักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาลัยราชภัฏจันทรเกษม การศึกษา 2549 รวม 255 คน พบว่า ปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาลัย ราชภัฏจันทรเกษม มีความคิดเห็นต่อปัจจัยทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับมาก ตามลำดับคือ ความตั้งใจส่วนตัว ความคาดหวังด้านอาชีพ ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยสถานที่ตั้ง ความคาดหวังของนักศึกษา การจัดการเรียนการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวก

3. ความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา ของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีไทยบริหารธุรกิจนักศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิง ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พบว่านักศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิงก็มีความคิดเห็นต่อปัจจัยไม่แตกต่างเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับหลักทฤษฎีการจูงใจของ ERG ของ Alderfer ซึ่งเป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์

รายการอ้างอิง

คุรุสภา. (2551). มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5.กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

ณรงค์ ศิลารัตน์. (2544). แนวทางการวิจัยเบื้องต้น.กรุงเทพ ฯ: บริษัท แอล.ที.เพรส จำกัด.

ทัศนัย สุคันธา. (2549). การแนะแนวการวิจัย.พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพ ฯ : โอเดียนสโตร์.

ธีรวุฒิ เอกกะกุล. (2543). หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพ ฯ : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.

สมชาย ดำริเจริญ. (2552). การจัดการองค์กรยุคใหม่เน้นคุณภาพ.กรุงเทพ ฯ:ไทยวัฒนาพานิช.

สมบัติ มีเมืองชู. (2550). หลักกระบวนสร้างแรงจูงใจ.กรุงเทพ ฯ: อิมเมจ พับลิชชิ่ง.

สุวรีย์ ศิริโภคาภิรมย์. (2546). การวิจัยทางการศึกษา.ลพบุรี :ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี.

การศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในเครือไทย – เทค

A STUDY OF PARENTS DECISION MAKING FACTORS FOR ENROLLING GHILDREN TO PRIVATE BASIC SCHOOLS THAI - TECH GROUP

อมรพรรณ จันทร์เพ็ง

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการศึกษา ปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาของโรงเรียน ในเครือไทย - เทค เพื่อเปรียบเทียบ การตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียนเข้าเรียน ในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา จำแนกตามสถานภาพของผู้ปกครอง ในด้านอายุ และรายได้ กลุ่มตัวอย่างเลือกมา โดยวิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน เป็น ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนในเครือไทย - เทค จำนวน 100 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตาราง ของเครจซี่ และมอร์แกน จาก โรงเรียน 3 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครอง เกี่ยวกับปัจจัยในการตัดสินใจ ของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในเครือไทย-เทค มีลักษณะเป็นมาตราวัดประมาณ 5 ระดับจำนวน 50 ข้อ มีค่าความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.61-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ระหว่าง 0.95

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัย ในการตัดสินใจ ของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลาน เข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในเครือไทย - เทค คือคุณลักษณะของผู้บริหาร และครู อยู่ในระดับมากที่สุดเพียงปัจจัยเดียว และผู้ปกครองที่มีสถานภาพต่างกันทั้งในด้านต่างๆ ได้มีการตัดสินใจส่งบุตรหลาน เข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาคล้ายกัน

ABSTRACT

This research aimed to study of parentsdecision making factors for Enrolling children to private basic schools and to compare parents decision Making factors according to age , education and income.150 private basic schools Served as sample. The tool used in this research was a questionnaire asking Decision making factors for enrolling to private basic schools by using Likert Scale with 8 factors. The content validity by IOC (Index of objective congruecy) Was between 0.61 - 1.00. The reliability by α - coeffient was 0.95.

The research found that the factor which was parents decisions making. For cnrolling children to private basic schools was the characteristic of principals and Teachers in the highest leve. Parents with different in age, educationai backgrounds and inconme had no different for decision making in entering stdents to private basic schools

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษา มุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และ ความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนา ให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียน สำคัญที่สุด ทุกคนมีความ สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพให้ความ สำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคมรวมทั้งความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข การศึกษาในระบบมีสองระดับคือการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยการศึกษาซึ่งจัดไม่น้อย กว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ช่วงชั้น ช่วงชั้นที่ 1 ระหว่างประถมศึกษาปีที่ 1- 6 ช่วงชั้นที่ 2 ระหว่างมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 และ ระดับ อุดมศึกษา แบ่ง เป็นสองระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญาตรี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,2545,หน้า10-1)ต่อมาในปีพ.ศ. 2551 ได้มีการ ปรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช2551โดยมีเงื่อนไข และระยะเวลาการใช้หลักสูตร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อ ศึกษาปัจจัย ในการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลาน เข้าเรียน ในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนในเครือ ไทย - เทค
2. เพื่อ เปรียบเทียบ การตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งบุตร หลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา จำแนกตามสถานภาพของผู้ปกครอง ในด้านอายุ ระดับการศึกษาและรายได้

3. ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ทำการวิจัยได้ทบทวนทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาปรับใช้ กับการกำหนดกรอบแนวคิด และการสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิจัย โดยได้แบ่งเป็นทฤษฎีหรือแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจูงใจ ซึ่งประกอบด้วยทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษาผลงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายใน และภานอกประเทศ ซึ่งประกอบ ด้วย พรรณเพ็ญแขอดุลยพันธ์ (2545)ได้ศึกษาเรื่องการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลาน เข้าเรียนในสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พัชราภรณ์ รุ่งวิทยา (2541) ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวังของผู้ปกครองในการส่งบุตร หลาน เข้าเรียน ในโรงเรียนเอกชน

4. ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนเอกชน ระดับ ประถมศึกษาของโรงเรียนในเครือไทย-เทค จำนวน 3 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้โดยวิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ได้แก่ ผู้ปกครอง ที่มีบุตรหลาน อยู่ในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ของโรงเรียน ในเครือไทย - เทค ปีการศึกษา 2554 โดยเลือก จำนวน 100 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 3 โรงเรียนได้แก่ โรงเรียนพัฒนวิทย์ โรงเรียนสุขฤทัย และโรงเรียนสิริวัฒนา ตามตาราง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan,1970, pp.607-610

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. จัดเตรียมเครื่องมือ ให้ครบตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง ของโรงเรียนในเครือไทย - เทคแล้วทำ รหัสในแบบสอบถามให้ตรงกับกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มไว้แล้ว เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบ

2. ผู้วิจัยทำบันทึกเสนอต่อวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาานการจัดการ เพื่อขอเอกสารขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อผู้อำนวยการโรงเรียนของในเครือไทย - เทค ได้แก่โรงเรียนพัฒนวิทย์ ,โรงเรียน สุขฤทัยและโรงเรียนสิริวัฒนา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคือมาแล้วพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบ สอบถามลงรหัสและศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

วิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐาน โดยคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)โดยพิจารณาว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากผู้ปกครองที่ตอบแบบ สอบถาม อยู่ช่วงใดก็แสดงว่า ปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียน เข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาอยู่ในระดับนั้น ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ ตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best , 1970 , p185 – 190)

ทดสอบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มไม่เท่ากันตามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการทดสอบค่าที (t - test)

ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มขึ้นไป ตามปัจจัยจูงใจในการเลือกศึกษาต่อใน 7 ด้าน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบทางเดียว (one – way ANOVA) โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้สูตรการทดสอบของเชฟเฟ่

5. ผลการศึกษา

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่าข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง คือผู้ปกครอง เป็นเพศชาย จำนวน 50 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 50 คนมีอายุ20-30 ปี จำนวน 4 คน อายุ 31 - 41 ปี จำนวน 42 คน อายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 54 คน ระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 71 คน ปริญญาตรี จำนวน 23 คน สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 6 คน รายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า10,000 บาท จำนวน 26 คน รายได้ 10,001 - 30,000 บาท จำนวน 57 คน รายได้ มากกว่า 30,000 บาท จำนวน 17 คน จำนวนบุตรหลานในการปกครอง 1 คน จำนวน 76 คน จำนวนบุตรหลานในการปกครอง 2 คน จำนวน 17 คน จำนวนบุตรหลานในการปกครอง 3 คน จำนวน 7 คน

1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับ ปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในเครือไทย-เทค

1.2.1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียน เข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา โดยรวมทั้ง 8 ด้าน เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่าด้านคุณลักษณะของผู้บริหารและครูอยู่ในระดับมากที่สุดเพียงปัจจัยเดียว(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97) ส่วนปัจจัยอื่นๆอยู่ในระดับมาก

1.2.2 ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ปัจจัยในการตัดสินใจ ของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียน เข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ด้านวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก

1.2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยใน การตัดสินใจ ของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียน เข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ด้านอาคารสถานที่และการจัดการ สภาพแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยว กับในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาด้านอาคารสถานที่ และการจัดการ สภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมาก

1.2.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยในการตัดสินใจ ของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียน เข้าเรียน ในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารและครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การตัดสินใจ ของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถม ศึกษาด้านคุณลักษณะของผู้บริหารและครู อยู่ใน ระดับมากที่สุด

1.2.5 ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ปัจจัยในการตัดสินใจ ของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียน เข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ด้านค่าธรรมเนียมการเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาด้านค่าธรรมเนียม การเรียน อยู่ในระดับมาก

1.2.6 ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียน เข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาด้านด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการอยู่ในระดับมาก

1.2.7 ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ปัจจัยในการตัดสินใจ ของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียน เข้าเรียน ในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับ โรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับ โรงเรียนอยู่ในระดับมาก

1.2.8 ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ปัจจัยในการตัดสินใจ ของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียน เข้าเรียน ในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ด้านระยะทางระหว่างบ้านกับโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ด้านระยะทางระหว่างบ้าน กับโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

1.2.9 ความคิดเห็น เกี่ยวกับ ปัจจัย ในการตัดสินใจ ของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียน เข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ด้านชื่อเสียงของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับในการตัดสินใจ ของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียน เข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ด้านชื่อเสียง ของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

1.3 ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจ ของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียน ในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา จำแนกตามสถานภาพของผู้ปกครองใน ด้านอายุระดับการศึกษา และรายได้

1.3.1 ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียน ในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษารายด้านจำแนกตามอายุ แล้วค่า F มีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้านแสดงว่าผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีการตัดสินใจที่ต่างกัน

1.3.2 ผลการเปรียบเทียบ การทดสอบความแตกต่าง รายคู่ ระหว่างค่าเฉลี่ย ปัจจัยที่ผู้ปกครองใช้ตัดสินใจส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา จำแนกตามอายุ ได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ย จำแนกตามอายุ ในปัจจัยทั้ง 8 ด้านพบว่า รายคู่ทุกคู่ ไม่แตกต่างกัน

1.3.3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัย ที่ผู้ปกครองตัดสินใจส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา จำแนกตาม ระดับการศึกษา ปรากฏว่าค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 แสดงว่าผู้ปกครองที่มี ระดับวุฒิการศึกษา ต่างกัน มีการตัดสินใจในการส่งนักเรียนเข้าเรียน ในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ไม่แตกต่างกัน ทั้ง ในภาพรวม และในทุกปัจจัย

1.3.4 ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา จำแนกตามรายได้ พบว่า เมื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาจำแนกตามรายได้ของผู้ปกครอง แล้วค่า F มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 7 ด้าน ส่วนด้านอาคารสถานที่และการจัดสภาพแวดล้อมผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกัน มีการตัดสินใจไม่ต่างกัน

1.3.5 ผลการเปรียบเทียบ การทดสอบ ความแตกต่าง รายคู่ ระหว่างค่าเฉลี่ย ปัจจัยที่ผู้ปกครองใช้ตัดสินใจส่งนักเรียน เข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา จำแนกตามรายได้ได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ย จำแนก ตามรายได้ในปัจจัยทั้ง 7 ด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยรายคู่ทุกคู่ ไม่แตกต่างกัน

6. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการ ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาของโรงเรียน ในเครือไทย- เทค ซึ่งผู้ศึกษาพบประเด็นสำคัญในด้านต่างๆ ที่เห็นว่าควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ปัจจัย ในการตัดสินใจ ของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียน เข้าเรียน ในโรงเรียน เอกชน ระดับ ประถมศึกษา ผลการศึกษาในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณลักษณะ ของผู้บริหารและครูอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของพรรณเพ็ญแข อดุลยพันธ์(2545)ได้ศึกษาเรื่องการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียน เอกชน ระดับประถมศึกษา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

1.1 ปัจจัยด้านงานวิชาการพบว่าเป็นปัจจัยที่ผู้ปกครองตัดสินใจเลือกส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียน เอกชน ระดับประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยผู้ปกครองพิจารณาโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม มีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์สังคมและสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยืนยง จิรัฏฐิติกาล (2538) ที่ได้ศึกษา เรื่องความคาดหวังของผู้ปกครอง ในการนำบุตรหลานเข้าโรงเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชนเอกชน จังหวัดลพบุรี

1.2 ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และการจัดการสภาพแวดล้อม พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ เลือกโรงเรียนที่มีอาคารเรียนเรียน มีความแข็งแรงมั่นคง สะอาด และปลอดภัย ห้องเรียน มีขนาดได้มาตรฐาน มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีระบบป้องกันเพลิงไหม้มีอุปกรณ์ดับเพลิงและมีแผนปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุ โรงเรียนมีบรรยากาศแห่งความอบอุ่นปลอดภัย จัดครู เวร รับ- ส่ง นักเรียนเข้า - ออก โรงเรียน ทำเลที่ตั้งของโรงเรียนมีสภาพ แวดล้อมที่ดี อากาศถ่ายเทได้

สะดวก ไม่มีมลพิษทางเสียง กลิ่น รบกวนโรงอาหารมีความสะอาด และอากาศถ่ายเทได้ดีถูกสุขลักษณะห้องสุขา ห้องน้ำสะอาดถูกสุขลักษณะ และมีจำนวนเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิโรจน์ มูฮำหมัด (2542) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนกรุงเทพ คริสเตียน

1.3 ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้บริหารและครูพบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่จะเลือกโรงเรียนที่มีผู้บริหาร มีความรู้ความสามารถ มีบุคลิกและอัธยาศัยดี มีวิสัยทัศน์ มุ่งมั่น ต่อความสำเร็จ ในการพัฒนาโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนควรมีบุคลิกที่ดี มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีมนุษยสัมพันธ์ และโรงเรียนควรจัดนิเทศภายใน เพื่อพัฒนาครู และบุคลากรให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านวิชาการ และคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรสิทธิ์ แก้วใจ (2542) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ ในการส่งบุตรหลาน เข้าเรียน ในโรงเรียนเอกชน

1.4 ปัจจัยด้านค่าธรรมเนียมการเรียน พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่เลือกโรงเรียนที่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียน และค่าธรรมเนียมอื่นๆ ไม่แพงเมื่อเทียบกับโรงเรียนอื่น เนื่องจากผู้ปกครองโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา มีรายได้ปานกลาง จึงเลือกโรงเรียนเอกชนที่มีปัจจัยต่างๆ ด้าน การศึกษาของบุตรหลาน ที่สอดคล้อง กับความประสงค์ของผู้ปกครองและเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน และค่าธรรมเนียมอื่นๆ อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของพรรณเพ็ญแข อดุลยพันธ์ (2545) ที่ได้ศึกษา เรื่องการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ

1.5 ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการ พบว่า มีส่วนสัมพันธ์ กับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับมากและในรายข้อ ผู้ปกครองเลือกโรงเรียนที่
มีการจัดบริการอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการแก่นักเรียนจัดให้ มีการประกันอุบัติเหตุแก่นักเรียน และจัดระบบรักษาความปลอดภัย ด้วยวิธีการทำบัตรรับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชราภรณ์ รุ่งวิทยา (2541) ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวังของผู้ปกครอง ในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนเอกชน

1.6 ปัจจัย ด้านความสัมพันธ์ ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน พบว่ามี ส่วนสัมพันธ์กับการ ตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียน ในโรงเรียนเอกชน ระดับมาก และในรายข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชราภรณ์ รุ่งวิทยา (2541) ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวังของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลาน เข้าศึกษาในโรงเรียนเอกชน

1.7 ปัจจัยด้านระยะทางระหว่าง บ้านกับโรงเรียนพบว่ามีส่วนสัมพันธ์กับการตัดสินใจของผู้ปกครองใน การส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาระดับมากและในรายข้อผู้ปกครองส่วนใหญ่ เลือก โรงเรียนที่ตั้งอยู่ใกล้บ้าน เนื่องจากการจราจรในปัจจุบันติดขัดเป็นอย่างมากการที่ผู้ปกครองเลือก โรงเรียนใกล้บ้านจะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลาในการรับส่งนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนารัฐติ ไกรกุล (2541) ที่ได้ศึกษา เรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบ ต่อความนิยมของผู้ปกครอง ในการส่งนักเรียน เข้าเรียนระดับประถมศึกษา

1.8 ปัจจัยด้านชื่อเสียงของโรงเรียนโรงเรียน พบว่ามีส่วนสัมพันธ์กับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ระดับมาก และในรายข้อ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ เลือกโรงเรียนที่เมื่อนักเรียนจบการศึกษาแล้วสามารถเข้าเรียนต่อในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงซึ่งสอดคล้องกับบทความ ของพนม พงษ์ไพบูลย์ (2536,หน้า 96) ได้กล่าวว่าการพิจารณาว่าโรงเรียนจะบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด นั้นสามารถประเมินจากตัวบ่งชี้ ที่สำคัญ คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน ดังนั้นผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นจัดเป็นผลผลิต

2. การเปรียบเทียบ การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งนักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับ ประถมศึกษา จำแนกตามสถานภาพของผู้ปกครอง ในด้านอายุ ระดับการศึกษาและรายได้ พบว่าผู้ปกครองที่มีความแตกต่างกันตามสถานภาพดังกล่าว ตัดสินใจส่งนักเรียนเข้าเรียนด้วยปัจจัยทั้ง 8 ด้านไม่แตกต่างกัน

รายการอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กรุงเทพมหานคร:วัฒนาพาณิช.

กาญจนารัติ ไกรกุล. (2541). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความนิยมของผู้ปกครองในการส่ง บุตรหลานเข้าเรียน ระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์เจริญผล

พรรณเพ็ญแข อดุลยพันธ์. (2545). การตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

พัชราภรณ์ รุ่งวิทยา. (2541). ความคาดหวังของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ยืนยง จิรัฏฐิติกาล. (2538). ความคาดหวังของผู้ปกครองในการนำบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาของเอกชน จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ริ้นติ้งเฮาส์

วิโรจน์ มูฮำหมัด. (2542). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุรสิทธิ์ แก้วใจ. (2542). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACTIVITY PACKAGES BY USING PROBLEM – BASED LEARNING IN UNIT SOLID LIQUID GAS TO PROMOTE PROBLEM SOLVING ABILITY FOR HIGH SCHOOL STUDENTS GRADE 11

ปราณีต เชื้อทอง[1] ดร.จตุรงค์ สุภาพพร้อม[2] และ ผศ.ดร.สิรินภา กิจเกื้อกูล[3]

[1]นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

[2] อาจารย์ประจำภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยนเรศวร

[3]อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และเพื่อเปรียบเทียบผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างก่อนและหลังการใช้ที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนาเฉลียงพิทยาคม อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 30 คน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 ชุด แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาแบบบันทึกภาคสนาม และแบบประเมินพฤติกรรมในการแก้ปัญหาของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา การหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ t-test Dependent

ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพความเหมาะสมในระดับเหมาะสมมาก และส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน โดยนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยชุดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น นักเรียนมีความสามัคคีในการทำงานกลุ่ม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ปัญหาที่ได้พบ

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน, ความสามารถในการแก้ปัญหา

Abstract

The purposes of this research were to develop the Learning Activity Package by using the problem - based in unit Solid Liquid Gas to promote the problem solving ability for high school, grade 11. To compare the results before and after that affect the problem solving ability of students.

The sample group was 30 students, grade 11 of Nachaliangpittayakom school Nongphai district Phetchabun province. The instrument used in the study was set of Learning Activity Package by using the problem - based in unit Solid Liquid Gas to promote the problem solving ability for high school, grade 11. Three series- test measures the ability to solve problems, the field note and behavior assessment of students in problem solving. Analyze data using analysis relate to average percent standard deviation, and statistical significance t-test dependent.

The results showed that developed Learning Activity Package of teaching quality. Problem solving ability and promote the integration of students with scores is higher than before the Learning Activity Package with statistical significant of .01 level. The students have knowledge of understanding about process of solving in problem situation met.

KEYWORDS : THE LEARNING ACTIVITY PACKAGE BY USING THE PROBLEM – BASED, PROBLEM SOLVING ABILITY

1. บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 1) วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคตเพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและการงานอาชีพต่าง ๆ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (knowledge – based society) ดังนั้นทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 2 พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 7) ในหมวด 4 มาตรา 23(2) ระบุว่าการจัดการศึกษาเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ โดยเฉพาะความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และได้กำหนดในหลักสูตรว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้และการแก้ปัญหาที่หลากหลาย วิชาเคมีเป็นสาขาวิชาหนึ่งของรายวิชาวิทยาศาสตร์ที่สำคัญมากในการพัฒนาประเทศและได้จัดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ อย่างไรก็ตามพบว่าการจัดการศึกษาวิชาเคมีในระยะเวลาที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรโดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ และจากข้อมูลการประเมินผลการทดสอบมาตรฐานระดับชาติในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า วิชาเคมีมีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าร้อยละ 50 และมีแนวโน้มลดลงอีก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 163) นอกจากนี้ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์นานาชาติตามโครงการ TIMSS – 2007 พบว่านักเรียนไทยมีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยนานาชาติในทุกรายวิชาโดยเฉพาะวิชาเคมี พบว่านักเรียนไทยมีความรู้คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับหัวข้อการจำแนกประเภทของการเปลี่ยนรูปทางเคมีที่คุ้นเคยในการคายหรือดูดความร้อน (ปรีชาญ เดชศรี และปริชาติ เบ็ญจวรรณ์, 2552 : 21-22) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส ที่เป็นความรู้พื้นฐานที่สำคัญในการศึกษาเคมีในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่ยังเป็นนามธรรมและยากต่อการทำความเข้าใจอีกทั้งยังต้องอาศัยทักษะการคำนวณเพื่ออธิบายเกี่ยวกับทฤษฎีความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้นักเรียนไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ จากปัญหาดังกล่าวครูจึงมีบทบาทสำคัญมากต่อการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนให้สูงขึ้น โดยต้องมีการปรับการจัดการเรียน การสอนที่เน้นให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้สู่ชีวิตประจำวัน

ได้ เป็นการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาคิดแก้ปัญหาที่พบในชีวิตจริง ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง อย่างอิสระ โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มและมีการร่วมกันคิดแก้ปัญหา เพื่อแสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผลซึ่งกันและกันจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการคิด และทำให้นักเรียนมีประสบการณ์มากขึ้นในการนำความรู้ที่ได้เรียนมาใช้แก้ปัญหาที่พบ ซึ่งแนวการเรียนการสอนดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับแนวการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จากปัญหาและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมี เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการแก้ปัญหา มีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้น

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ที่เรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์เพิ่มเติม เคมี ว 30223 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ที่กำลังเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์เพิ่มเติม เคมี ว30223 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนนาเฉลียงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 30 คน ได้จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้เนื้อหาเรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส ในวิชาเคมีเพิ่มเติม รหัสวิชา ว30223 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร และสาระที่ 8 ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส ในการทดลองครั้งนี้ใช้เวลาทั้งหมด 4 สัปดาห์ จัดการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับนักเรียนสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง ดำเนินการทดลองและเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม 2555 ถึง มิถุนายน 2555 ดำเนินแผนการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบศึกษากลุ่มเดียววัดก่อน – หลังการทดลอง One Group Pretest-Posttest Design (Fitz-Gibbon, 1987: 113 อ้างถึงใน นัจญ์มีย์ สะอะ, 2551 : 74)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 ชุด 2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบเขียนตอบ จำนวน 15 ข้อ และมีเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) 3. แบบประเมินพฤติกรรมในการแก้ปัญหาของนักเรียนรายกลุ่ม ใช้ร่วมกับแบบบันทึกภาคสนาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และวิเคราะห์ผล สรุปผล และอภิปรายผลในเวลา 10 สัปดาห์ โดยประมาณ ดังนี้

1. ก่อนเริ่มกิจกรรมการเรียนรู้โดยการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส ผู้วิจัยได้แนะนำวิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยครอบคลุมความเป็นมาความหมาย

ลักษณะที่สำคัญ ขั้นตอนในการเรียนรู้ และบทบาทของนักเรียนในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ใช้เวลา 1 ชั่วโมง ในสัปดาห์ที่ 1

2. ทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนเรียนด้วยชุดกิจกรรมด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส ก่อนเรียน จำนวน 15 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง ในสัปดาห์ที่ 1

3. ดำเนินการทดลองจัดการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ในช่วงสัปดาห์ที่ 2 – 5 จนครบทั้ง 3 ชุด ใช้เวลา 12 ชั่วโมง ระหว่างการจัด การเรียนรู้ผู้วิจัยได้ประเมินพฤติกรรมความสามารถในการแก้ปัญหารายกลุ่ม พร้อมทำบันทึกภาคสนามเพื่อบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

4. ประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานครบทั้ง 3 ชุดในสัปดาห์ที่ 6 จำนวน 15 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง การทดลองนี้ใช้เวลาในการสอนรวมทั้งหมด 15 ชั่วโมง

5. นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากเครื่องมือทั้ง 3 ชนิด มาตรวจสอบและสรุปผลการวิจัยในช่วงสัปดาห์ที่ 4 – 7 ทำการสรุปและอภิปรายผลการวิจัย เขียนรายงานการวิจัยในช่วงสัปดาห์ที่ 8 – 10

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ทำการวิเคราะห์ ดังนี้ 1. วิเคราะห์จากแบบประเมินพฤติกรรมในการแก้ปัญหาของนักเรียนรายกลุ่ม ใช้ร่วมกับแบบบันทึกภาคสนาม (Field notes) ผู้วิจัยทำการจดบันทึกครอบคลุมหัวข้อต่อไปนี้ คือสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ปัญหาที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมระหว่าง การเรียนการสอนเกี่ยวกับตัวนักเรียน ตัวครู และอุปกรณ์ต่าง ๆ และการสรุปข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นระยะ ๆ 2. วิเคราะห์จากผลงานของนักเรียน ได้แก่ ใบงานประจำหน่วยการเรียนรู้ แบบบันทึกวิธีการแก้ปัญหารายกลุ่ม ซึ่งเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน การปฏิบัติตามขั้นตอนการแก้ปัญหาในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูสร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลจากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยของคะแนน ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ t-test Dependent ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1. ผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากการประเมินแบบประเมินพฤติกรรมในการแก้ปัญหาของนักเรียนรายกลุ่ม โดยใช้ร่วมกับแบบบันทึกภาคสนาม พบว่านักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊สเพราะสถานการณ์ปัญหาที่นักเรียนพบเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงและพบได้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน ทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงนำทฤษฎีความรู้ที่นักเรียนได้เรียนมาเกี่ยวกับเรื่องของแข็ง ของเหลว แก๊ส มาใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของกลุ่มได้อย่างมีเหตุผล โดยผ่านการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานซึ่งออกแบบให้มีขั้นตอนการเรียนรู้ทั้งหมด 7 ขั้นตอน ซึ่งขั้นตอนที่แต่ละกลุ่มให้ความสนใจเป็นพิเศษคือ ขั้นตอนการนำเสนอผลงานหรือปฏิบัติตามทางเลือกการแก้ปัญหาของแต่ ละกลุ่มซึ่งนักเรียนแต่ละกลุ่มจะให้ความสนใจวิธีการนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาของเพื่อนกลุ่มอื่นเป็น อย่างมาก เช่น การแก้ปัญหาเรื่อง อันตรายจากโรงงานผลิตผงคาร์บอน ปัญหาขยะพลาสติก ปัญหาน้ำกระด้างและน้ำเสียในโรงเรียน และปัญหามลพิษทางอากาศที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน นักเรียนมีความสามัคคีกันในกลุ่ม และให้ความร่วมมือกันทำงานกลุ่มเป็นอย่างดีซึ่งสังเกตได้จากพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

นักเรียนสามารถอธิบายและอภิปรายผลการทดลองในกิจกรรมการทดลองในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่าง มีเหตุผล 2. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งประกอบไปด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการนำเสนอปัญหา นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาได้อย่างหลากหลาย และปัญญานั้นมีความสำคัญต่อการแก้ปัญหา นอกจากนี้นักเรียนยังสามารถอธิบายปัญหาได้อย่างชัดเจน ทุกคนในกลุ่มเข้าใจปัญหาได้ดีขึ้น แต่บางกลุ่มครูต้องกระตุ้นหรือต้องคอยให้คำแนะนำกับนักเรียน

2. ขั้นการวิเคราะห์ปัญหา นักเรียนสามารถกำหนดสิ่งที่ต้องเรียนรู้เพิ่มเติมได้เพียงพอกับการได้ข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาในสถานการณ์ปัญหาที่ครูกำหนดให้ และนักเรียนสามารถกำหนดวิธีการศึกษาค้นคว้าและกำหนดแหล่งข้อมูลได้ชัดเจน นอกจากนี้นักเรียนแต่ละกลุ่มยังแสดงถึงความร่วมมือกันในการทำงานกลุ่มอีกด้วย

3. ขั้นการกำหนดแนวทางที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหา นักเรียนสามารถกำหนดแนวทางที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหาได้ดี ซึ่งมีความสัมพันธ์กับปัญหาแต่ละปัญหาที่พบในสถานการณ์ปัญหา

4. ขั้นการศึกษาปัญหา นักเรียนสามารถแสดงถึงการดำเนินการศึกษา ค้นคว้าตามแผนที่กำหนดไว้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และทำการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดเสนอสิ่งที่ตนเองศึกษามาให้กลุ่มรับทราบเป็นระยะ ๆ และแสดงถึงการแบ่งงานกันทำอย่างเป็นระบบ รวมทั้งการสื่อสารและมีความร่วมมือกันในการทำงานและแสดงถึงความกระตือรือร้นที่จะศึกษาด้วย

5. การสังเคราะห์ข้อมูล และตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหา นักเรียนสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสังเคราะห์และเชื่อมโยงสู่ปัญหาได้ สามารถนำข้อมูลที่หามาใช้แก้ปัญหาได้อย่างสมเหตุสมผล นักเรียนในกลุ่มมีความเข้าใจในข้อมูลที่ได้ศึกษามา ซึ่งสมาชิกในกลุ่มแสดงถึงการใช้ทักษะ การวิเคราะห์ข้อมูล การสื่อสาร และมีความร่วมมือกันในการทำงาน

6. ขั้นการนำเสนอผลงานหรือปฏิบัติตามทางเลือก นักเรียนในกลุ่มแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานผลการศึกษาได้อย่างเข้าใจสามารถแสดงถึงการดำเนินการเรียนรู้ของกลุ่มได้อย่างชัดเจน อธิบายความรู้หรือข้อมูลที่ค้นคว้าได้อย่างเข้าใจ และมีความพร้อมในการรายงาน ซึ่งในขั้นตอนนี้แต่ละกลุ่มจะให้ความสนใจการนำเสนอของเพื่อนกลุ่มอื่นเป็นอย่างมาก

7. ขั้นการสรุปผล นักเรียนสามารถสรุปผลการเรียนรู้ อภิปรายผลร่วมกับกลุ่มอื่นได้ และแสดงประเด็นที่ตนเองสนใจศึกษาต่ออย่างหลากหลาย

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้ 1. ผลการสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊สเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้ง 3 ชุด มีคุณภาพและประสิทธิภาพจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิทยาศาสตร์ และด้านวัดผลประเมินผลจำนวน 3 ท่าน มีความเหมาะสมในด้านคำชี้แจงอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.00) ด้านลักษณะทั่วไปของชุดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.26) ด้านแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.72) ด้านเนื้อหาและกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.78) และด้านภาพรวมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.67) และโดยเฉลี่ยทุก ๆ ด้านอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.89) 2. ผลการเปรียบเทียบผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหา เมื่อใช้สถิติ t-test พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ของแข็ง

ของเหลว แก๊ส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส

คะแนน	จำนวนนักเรียน	คะแนนเฉลี่ย $\overline{X}$	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ค่าที (t)
คะแนนก่อนเรียน	30	8.80	22.00	2.14	2.91
คะแนนหลังเรียน	30	23.00	57.50	2.22	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการการวิจัยจากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งผลการทดลองเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อใช้สถิติ t-test พบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ นัจญ์มีย์ สะอะ (2550) ที่ทำการวิจัยกึ่งทดลองเพื่อศึกษาผลของการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ เฉลิมพล ตามเมืองปัก (2551) ซึ่งทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้7 ขั้น (7E) กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 2 แบบ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 และสามารถนำไปใช้สอนเพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ สูงขึ้น นอกจากนี้และยังสอดคล้องกับปราณี หีบแก้ว (2552) ที่ทำการศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานซึ่งเป็นปัญหาในท้องถิ่น เป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้อยากเห็น กระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล ทดลอง และลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน สรุปนำเสนอผลงานได้ด้วยตนเองส่งผลให้นักเรียนมีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก ซึ่งนักเรียนร้อยละ 80.95 ของทั้งหมดได้คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

4. บทสรุป / สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยได้ว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่สร้างและพัฒนาขึ้นนั้นมีส่วนช่วยส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนให้สูงขึ้น เพราะภายในชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดเพื่อแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน และเน้นให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการทดลองเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาปัญหาและนำไปสู่ความรู้พื้นฐานในการกำหนดแนวทางเพื่อแก้ปัญหาในสถานการณ์ปัญหา ที่นักเรียนได้พบ โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานนั้นสภาพปัญหาควรเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ วิชาที่สอน เป็นสถานการณ์ปัญหาที่นักเรียนสามารถนำเอาผลการเรียนไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันของตนเองหรือแนะนำคนรอบข้างของนักเรียนได้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกครั้งครูต้องสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน และให้อิสระต่อการแสดงความคิดเห็นในการเรียนรู้หรือการอภิปรายร่วมกันของนักเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความมั่นใจ กล้าคิด กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม แต่ควรอยู่ในแนวทางที่ครูเห็นว่าเหมาะสมและภายใต้การแนะนำให้คำปรึกษาของครูผู้สอน

5. กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ดร. จาตุรงค์ สุภาพพร้อม และ ผศ.ดร. สิรินภา กิจเกื้อกูล ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ อ่านและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในงานวิจัย ของผู้วิจัยด้วยความเอาใจใส่อย่างดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ดร. ปัฐมาภรณ์ พิมพ์ทอง ดร. พรสวรรค์ อุดมศักดิ์ชัย และอาจารย์ เพ็ญประภา นาราศี ที่ช่วยให้คำแนะนำการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย อันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อ การปรับปรุงการวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนนาเฉลียงพิทยาคม คณะครู นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ขอขอบคุณ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) และมหาวิทยาลัยนเรศวรเป็นอย่างสูงที่กรุณามอบทุนสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณทุกคนในครอบครัวที่ให้กำลังใจในการทำงานวิจัยครั้งนี้ให้ลุล่วงไปด้วยดี ขอบพระคุณ

6. เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร : ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.

เฉลิมพล ตามเมืองปัก. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E) กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL).” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.

นัจญ์มีย์ สะอะ. “ผลของการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์,มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2551.

ปราณี หีบแก้ว. “การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning : PBL).” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552.

ปรีชาญ เดชศรี และปริชาติ เบ็ญจวรรณ์. *การศึกษาแนวโน้มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์นานาชาติ (Trends in International Science Study 2007)*. กรุงเทพมหานคร : สหมิตรติ้งแอนด์พับลิสชิ่ง, 2552.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (*ราชกิจจานุเบกษา*). ม.ป.ท., 2545.

การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนผ่องสุวรรณวิทยา สายไหม กรุงเทพมหานคร โดยใช้การบูรณาการการเรียนการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนภาษาแบบองค์รวม

THE DEVELOPMENT OF ENGLISH READING ABILITIES OF GRADE 5 STUDENTS PONGSUWANWITTAYA SAIMAI SCHOOL IN BANGKOK BY USING INTEGRATION OF PHONICS AND WHOLE LANGUAGE PPROACHES

สาวิตรี ฉลองสิริสุข[1] ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยารังสิต

[2] อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านออกเสียงและความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนก่อนและหลังได้รับการสอนภาษาอังกฤษแบบบูรณาการการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนแบบองค์รวม และเพื่อศึกษาพัฒนาการในการอ่านออกเสียงและอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนหลังได้รับการสอนแบบบูรณาการการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนแบบองค์รวม ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนผ่องสุวรรณวิทยา สายไหม กรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการสอนที่บูรณาการการเรียนการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนแบบองค์รวม จำนวน 4 แผน แผนละ 5 คาบ คาบละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบความสามารถในการอ่านออกเสียงก่อนและหลังการทดลอง แบบทดสอบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบการอ่านออกเสียงและความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t- test แบบ Dependent Samples และเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการการสอบก่อนและหลังเรียนโดยใช้สูตรหาค่าคะแนนเพิ่มสัมพัทธ์

ผลการวิจัย พบว่า (1) ความสามารถในการอ่านออกเสียงและการอ่านทำความเข้าใจ หลังได้รับการสอนแบบบูรณาการการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนภาษาแบบองค์รวมสูงกว่าก่อนได้รับการสอน อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ 0.01 (2) คะแนนพัฒนาการในการอ่านออกเสียงและอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนหลังได้รับการสอนแบบบูรณาการการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนแบบองค์รวม โดยรวม พบว่า นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการที่สูงขึ้น

คำสำคัญ : ความสามารถในการอ่าน, การบูรณาการการเรียนการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนแบบองค์รวม

ABSTRACT

The purposes of this research were to compare and to study the development of students' English oral reading ability and reading comprehension before and after being taught through an integration of phonics and whole language approaches. The population was 30 grade-5 students in the first semester of the academic year 2012 at Pongsuwanwittaya school, Saimai, Bangkok. The research instruments consisted of 4 lesson plans using the integration of phonics and whole language approaches and an English oral reading and a reading comprehension tests, which were used before and after being taught through the lesson plans. The data obtained was analyzed using mean, standard deviation, t-test of dependent samples, and relative gain score.

The findings revealed that the students increased their oral reading and reading comprehension abilities after being taught through the integration of phonics and whole language approaches at the 0.05 level of significance. Moreover, the students' growth score of oral reading and reading comprehension were also increased.

KEYWORDS: READING ABILITY, INTEGRATION OF PHONICS AND WHOLE LANGUAGE APPROACHES

1. บทนำ

ในปัจจุบันการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีความสำคัญมาก ดังจะสังเกตได้จากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นถึงความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแก่นักเรียน จึงได้มีการจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้ภาษาอังกฤษอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันประสบกับอุปสรรคปัญหาในด้านต่างๆ เช่นปัญหาทางด้านการอ่านทำความเข้าใจ และปัญหาด้านการอ่านออกเสียง มีผู้เรียนภาษาต่างประเทศจำนวนไม่มากที่สามารถออกเสียงได้เหมือนเจ้าของภาษา และเสียงในภาษาอังกฤษบางเสียงก็ยังคงเป็นปัญหาในการออกเสียงสำหรับคนไทย รวมถึงเสียงของภาษาอังกฤษในบางเสียงไม่มีในภาษาไทย ดังนั้นการที่จะให้ผู้เรียนสามารถออกเสียงได้ถูกต้องใกล้เคียงกับเจ้าของภาษาและป้องกันมิให้ผู้เรียนออกเสียงผิด จึงควรสร้างพื้นฐานและปลูกฝังลักษณะนิสัยในการออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจนตั้งแต่เด็กในระดับเริ่มต้นหรือประถมศึกษา ปัญหาที่พบอีกด้านคือเรื่องของการอ่านเพื่อทำความเข้าใจ การอ่านที่ดีมีประสิทธิภาพจะต้องอ่านแล้วจับใจความได้ สรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ แต่การสำรวจการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน พบว่า ปัญหาที่สำคัญในการอ่านของผู้เรียนคือ อ่านแล้วจับใจความสำคัญไม่ได้ ไม่สามารถสรุปประเด็นได้ ไม่สามารถแยกความรู้ ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ไม่สามารถแยกใจความสำคัญกับใจความรองได้ ทำให้ไม่ได้รับประโยชน์จากการอ่านเท่าที่ควร ทั้งยังเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการเรียนรู้ และการศึกษาวิชาต่างๆ ด้วย แนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษแล้วยังส่งเสริมการอ่านเพื่อทำความเข้าใจคือการใช้การบูรณาการการเรียนการสอนแบบโฟนิกส์และการเรียนการสอนภาษาแบบองค์รวม

เนื่องจากการสอนแบบโฟนิกส์ (Phonic) เป็นการนำหลักการทางภาษาศาสตร์มาใช้ในการสอนอ่าน วิธีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแบบโฟนิกส์ (Phonics Instruction) เป็นแนวทางหนึ่งในการสอนการอ่าน โดยเน้นความสัมพันธ์

ระหว่างเสียงและสัญลักษณ์ของเสียงมักใช้ในการสอนระดับเบื้องต้นหรือประถมศึกษา (จารุวรรณ สายสิงห์, 2547) รวมถึง John M. Hughes (1972 : 2) ได้กล่าวว่า การสอนแบบโฟนิกส์นั้น เป็นการสอนการอ่านตั้งอยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์ของเสียงและตัวอักษร เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างตัวอักษรต่างๆ และเสียงอ่านที่เกิดจากตัวอักษรนั้นๆ เมื่อนำมาผสมผสานกับการสอนภาษาแบบองค์รวม ซึ่งเป็นวิธีการสอนภาษาที่เป็นไปตามธรรมชาติ เน้นสื่อที่มีความหมาย ผู้เรียนสามารถใช้ประสบการณ์เดิมช่วยทำให้เข้าใจสื่อที่อ่านได้รวดเร็วขึ้น การสอนจะไม่แยกสอนส่วนย่อยของภาษาทีละส่วนแต่เน้นให้เข้าใจในภาพรวมก่อน แล้วจึงเรียนรู้ด้านโครงสร้างภาษาภายหลัง ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ภาษาของตนเองอย่างอิสระ การสอนภาษาแบบองค์รวมจะเน้นการนำรวมวรรณกรรมต่าง ๆ ที่ดีมาเป็นสื่อการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ภาษาที่หลากหลาย สามารถนำไปเป็นแบบอย่างการใช้ภาษาของตนเองและใช้ได้ในสังคมอย่างมี ประสิทธิภาพ (บุษบง ตันติวงศ์, 2536)

ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบปัญหาในการสอนอ่านภาษาอังกฤษให้กับนักเรียน จึงมีความเห็นว่าควรใช้การบูรณาการการเรียนการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนภาษาแบบองค์รวมด้วยกันเพื่อเป็นแนวการจัดการเรียนรู้แบบหนึ่งที่อาจช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและอ่านทำความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้นและอาจเป็นพื้นฐานที่ดีให้แก่ผู้เรียนในการเรียนภาษาอังกฤษในระดับสูงต่อไป ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทดลองนำวิธีการเรียนการสอนที่บูรณาการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนภาษาแบบองค์รวม ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนที่ผสมผสานการจัดการเรียนการสอนภาษาของทั้งสองแบบนี้เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนผ่องสุวรรณวิทยา สายไหม โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1)เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านออกเสียงของผู้เรียนก่อนและหลังได้รับการสอนภาษาอังกฤษแบบบูรณาการการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนแบบองค์รวม 2)เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนก่อนและหลังได้รับการสอนแบบบูรณาการการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนแบบองค์รวม 3) เพื่อศึกษาพัฒนาการในการอ่านออกเสียงและอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนหลังได้รับการสอนแบบบูรณาการการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนแบบองค์รวม

2. ขั้นตอนการศึกษา/ อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน ของโรงเรียนผ่องสุวรรณวิทยาสายไหม จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ใช้การวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) แบบแผนการวิจัย one group pretest – posttest experiment

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แผนการสอนภาษาอังกฤษในการทดลอง โดยมีเนื้อหาและกิจกรรมที่บูรณาการการเรียนการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนภาษาแบบองค์รวม จำนวน 4 แผน แต่ละแผนใช้เวลา 5 คาบ คาบละ 50 นาที เนื้อหาที่สอนมีความหลากหลายทางด้านรูปแบบการนำเสนอ คือ รูปแบบของเพลง โคลง กลอน เรื่องสั้นและนิทาน แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านออกเสียง โดยกำหนดให้นักเรียนอ่านออกเสียงคำจำนวน 20 คำ และ แบบทดสอบเพื่อความเข้าใจในการอ่าน จำนวน 30 ข้อ

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนภาษาแบบองค์รวม มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาหลักการทฤษฎี เทคนิควิธีการและสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบโฟนิกส์และการสอนภาษาแบบองค์รวม

2. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนผ่องสุวรรณวิทยา สายไหม พุทธศักราช2554 เพื่อวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา วิเคราะห์ตัวชี้วัดรายปี เพื่อนำมาเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้โดยให้ครอบคลุมพฤติกรรม ทั้งด้านความรู้และทักษะกระบวนการ วิเคราะห์การประเมินผล โดยเลือกใช้วิธีวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้

3. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการเรียนการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนภาษาแบบองค์รวม จากเนื้อหาในเรื่องของสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและสภาพแวดล้อมของผู้เรียน ตนเอง ครอบครัว โรงเรียน อาชีพ สภาพอากาศและสัตว์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 แผน ซึ่งแต่ละแผนประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

3.1 สาระการเรียนรู้

3.2 มาตรฐานการเรียนรู้

3.3 ตัวชี้วัดรายปี

3.4 จุดประสงค์การเรียนรู้

3.5 กิจกรรมการเรียนรู้

3.6 สื่อและแหล่งการเรียนรู้

3.7 การวัดและประเมินผล

4. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางภาษา

5. ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) อยู่ในช่วง 0.67-1.00

ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องความชัดเจนของเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ ในหัวข้อสื่อการเรียนการสอนให้ระบุชนิดของสื่อที่ใช้จัดในกิจกรรมการเรียนการสอนให้ครบ และการวัดผลประเมินผลต้องให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละแผน

6. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย ในการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนผ่องสุวรรณวิทยา สายไหม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบทดสอบความสามารถในการอ่านออกเสียงและอ่านเพื่อความเข้าใจ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ หาค่าสถิติพื้นฐาน คือหาค่าเฉลี่ยและหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบการอ่านออกเสียงและความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t- test แบบ Dependent Samples และหาค่าคะแนนเพิ่มสัมพัทธ์ คือ เปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการการสอบก่อนและหลังเรียน (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2552: 267; อวยพร เรืองตระกูล. 2550: 124; กมลวรรณ ตังธนกานนท์. 2547; อรุณี อ่อนสวัสด์. 2537; วินิจ เทือกทอง. 2537: 22) โดยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ประมาณค่าอัตราส่วนร้อยละระหว่างผลต่างของคะแนนสอบครั้งหลังกับคะแนนสอบครั้งแรก กับผลต่างของคะแนนเต็มกับคะแนนสอบครั้งแรก เขียนสูตรการคำนวณได้ดังนี้

3.ผลการวิเคราะห์/ ผลการวิจัยและการอภิปราย

การทดสอบการอ่านออกเสียงก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนผ่องสุวรรณวิทยา สายไหม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.83คะแนน และ 16.67 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การทดสอบอ่านทำความเข้าใจก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนผ่องสุวรรณวิทยา สายไหม มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 16.77 คะแนน และ 24.83 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการในด้านการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษเฉลี่ยได้ร้อยละ 53.49 ของปริมาณที่ควรพัฒนาได้หลังจากได้รับการเรียนการสอนแบบบูรณาการการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนภาษาแบบองค์รวม

นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการในด้านการอ่านทำความเข้าใจได้เฉลี่ยร้อยละ 61.15 ของปริมาณที่ควรพัฒนาได้หลังจากได้รับการเรียนการสอนแบบบูรณาการการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนภาษาแบบองค์รวม

ผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาสามารถสรุปเป็น 3 ตอน ดังนี้คือ

1. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษโดยการใช้การบูรณาการการเรียนการสอนภาษาแบบโฟนิกส์และการสอนภาษาแบบองค์รวม โดยรวม พบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการอ่านออกเสียงเพิ่มขึ้น

2. ผลการศึกษาความเข้าใจในการอ่านที่ได้รับการบูรณาการการเรียนการสอนภาษาแบบโฟนิกส์และการสอนภาษาแบบองค์รวม โดยรวม พบว่า นักเรียนมีคะแนนความเข้าใจการอ่านเพิ่มขึ้น

3. ผลการศึกษาพัฒนาการในการอ่านออกเสียงและอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนหลังได้รับการสอนแบบบูรณาการการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนแบบองค์รวม โดยรวม พบว่า นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการที่สูงขึ้น

4. บทสรุป/สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาสามารถสรุปเป็น 3 ตอน ดังนี้คือ

1. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษโดยการใช้การบูรณาการการเรียนการสอนภาษาแบบโฟนิกส์และการสอนภาษาแบบองค์รวม โดยรวม พบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการอ่านออกเสียงเพิ่มขึ้น

2. ผลการศึกษาความเข้าใจในการอ่านที่ได้รับการบูรณาการการเรียนการสอนภาษาแบบโฟนิกส์และการสอนภาษาแบบองค์รวม โดยรวม พบว่า นักเรียนมีคะแนนความเข้าใจการอ่านเพิ่มขึ้น

3. ผลการศึกษาพัฒนาการในการอ่านออกเสียงและอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนหลังได้รับการสอนแบบบูรณาการการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนแบบองค์รวม โดยรวม พบว่า นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการที่สูงขึ้น

จากผลการวิจัยที่พบว่าผู้เรียนที่ได้รับการสอนภาษาอังกฤษแบบบูรณาการการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนแบบองค์รวมมีความสามารถในการอ่านออกเสียงและอ่านทำความเข้าใจสูงขึ้นหลังได้รับการสอน และมีคะแนนพัฒนาการด้านการอ่านออกเสียงและการอ่านทำความเข้าใจเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ

1. จารุวรรณ สายสิงห์ (2547) ซึ่งได้ทำการศึกษาความสามารถในการอ่านออกเสียง และความเข้าใจในการอ่านการเขียนสะกดคำ และความคิดเห็นต่อการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการผสมผสานการเรียนการสอนโฟนิกส์และการสอนภาษาโดยรวม ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการอ่านออกเสียงของผู้เรียนสูงขึ้น ความเข้าใจในการอ่านระดับเบื้องต้นของผู้เรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

2. จีรนันท์ เมฆวงษ์ (2547) ซึ่งได้ทำการศึกษาความสามารถในการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบโฟนิกส์ เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ โดยได้ทำการทดลองกับนักเรียน

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านร่มหลวงที่เรียนภาษาอังกฤษ จำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบโฟนิกส์โดยรวมผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

3. กิตติมา บุญยศ (2545) ซึ่งได้ทำการศึกษาผลของการสอนภาษาแบบองค์รวมโดยใช้นิทานที่มีผลต่อความสามารถทางภาษาของเด็กระดับชั้นประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าความสามารถทางภาษาของนักเรียนก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. จิราภรณ์ ปรีชาชน (2544) ได้ศึกษาการสอนโดยใช้วิธีการสอนภาษาแบบองค์รวมโดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ผลพบว่าความสามารถทางด้านการอ่านของนักเรียนตามแนวการสอนภาษาแบบองค์รวมสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

การที่ได้ข้อสรุปเช่นนี้เนื่องมาจาก

1. ด้านความสามารถในการอ่านออกเสียง หลังได้รับการสอนแบบบูรณาการการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนภาษาแบบองค์รวมสูงกว่าก่อนได้รับการสอน

2. ด้านความสามารถในการอ่านทำความเข้าใจ หลังได้รับการสอนแบบบูรณาการการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนภาษาแบบองค์รวมสูงกว่าก่อนได้รับการสอน

3.ด้านคะแนนพัฒนาการในการอ่านออกเสียงและอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนหลังได้รับการสอนแบบบูรณาการการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนแบบองค์รวม โดยรวม พบว่า นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการที่สูงขึ้น

โดยข้อสังเกตทั้ง 3 ประการ สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎี ดังนี้

1. การสอนแบบโฟนิกส์นั้นมีหลักการสอนที่ต้องการเน้นถึงความสัมพันธ์ของเสียงและตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ของเสียง เมื่อผู้เรียนได้รับการสอนให้เรียนรู้เกี่ยวกับเสียงของพยัญชนะและสระเหล่านั้น ก็จะสามารถอ่านออกเสียงคำต่างๆ ได้ง่ายขึ้น ซึ่งเน้นให้นักเรียนสามารถแยกหน่วยเสียงในคำ และบอกว่าตัวอักษรใดแทนเสียงใด

2. การพัฒนาทักษะในการอ่านคำและการพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจ เกิดจากการสอนอ่านโดยใช้วิธีโฟนิกส์อย่างเป็นระบบ เมื่อเปรียบเทียบกับการสอนอ่านโดยไม่ใช้โฟนิกส์ตั้งแต่การสอนให้แก่นักเรียนในวัยอนุบาลจนถึงนักเรียนในระดับวัยรุ่น

3. การสอนอ่านโดยวิธีโฟนิกส์อย่างเป็นระบบ ต้องนำไปบูรณาการกับการสอนอ่านด้วยวิธีอื่นเพื่อสร้างโปรแกรมการอ่านที่ความสมดุลย์ ดังนั้น การสอนอ่านโดยวิธีโฟนิกส์ไม่ใช่เป็นโปรแกรมการสอนอ่านโดยเบ็ดเสร็จเพียงวิธีเดียว

4. การสอนภาษาแบบองค์รวมเกี่ยวข้องกับการบ่มเพาะนิสัยรักการอ่าน การแก้ปัญหาและการคิดวิจารณ์ การร่วมมือกัน ความมีอำนาจ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การสอนแนวนี้ให้ความสำคัญกับผู้เรียนและผู้สอนว่าต่างก็มีส่วนสนับสนุนกัน มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาเคลื่อนไหวตลอดเวลา เพื่อให้ผู้เรียนผู้สอนประสบความสำเร็จในการเรียนการสอน โดยยึดหลักการของการสอนภาษาแบบองค์รวม

โดยสรุปแล้ว ผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การสอนแบบบูรณาการการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนแบบองค์รวม สามารถส่งเสริมความสามารถในการอ่านออกเสียงและความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ รวมทั้งทำให้มีคะแนนพัฒนาการในแต่ละด้านที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะในการอ่านภาษาอังกฤษในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ มีดังนี้ ในการเตรียมเนื้อหาบทเรียน หากมีการสำรวจความต้องการและความสนใจของผู้เรียน จะทำให้ทราบถึงความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง ควรทำการศึกษาการสอนแบบโฟนิกส์ในระยะยาว เนื่องจาก ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนสั้นอาจทำให้ทักษะการอ่านออกเสียงไม่คงทนในระยะยาว และเพื่อเป็นการ

สังเกตพัฒนาการด้านการออกเสียงและเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียง อันจะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการสื่อความอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป เนื้อหาและสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่ควรยากเกินระดับความสามารถของนักเรียนจะรับได้ เพราะอาจส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความอึดอัด และความยากลำบากต่อการอ่านมากเกินไป การสอนโดยใช้ Web-phonics นั้นหากใช้รูปภาพประกอบด้วยจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ความหมายของคำที่สอนและจดจำคำนั้นๆ ได้ง่ายขึ้น

ด้านข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาการสอนแบบบูรณาการการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนแบบองค์รวมตั้งแต่นักเรียนระดับชั้นปฐมวัยโดยปรับเนื้อหาตามระดับชั้นของผู้เรียนหรือตามความเหมาะสมของผู้สอน เนื่องจากการสอนแบบบูรณาการการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนแบบองค์รวมนั้นเหมาะสมที่จะเริ่มใช้กับผู้เรียนที่เริ่มเรียนภาษา และควรทำการศึกษาตัวแปรอื่นๆ เช่น ทักษะด้านการอ่านออกเสียงคำที่มีมากกว่าหนึ่งพยางค์ ทักษะการเขียนสะกดคำ

เอกสารอ้างอิง

กมลวรรณ ตังธนกานนท์. “การพัฒนากระบวนการจัดทาแฟ้มสะสมงานเพื่อประเมินการเรียนรู้ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการเรียนรู้ เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาแบบเต็มรูปในโรงเรียนดรุณสิกขาลัย.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต,สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2547.

กิตติมา บุญยศ. “การสอนภาษาแบบองค์รวมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน.” วิทยานิพนธ์คหกรรมศาสตร์ สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.

จารุวรรณ สายสิงห์.“การผสมผสานการเรียนการสอนแบบโฟนิกส์และการสอนภาษาโดยรวมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านออกเสียง ความเข้าใจในการอ่าน การเขียนสะกดคำและความคิดเห็นต่อการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.

จิราภรณ์ ปรีชาชน. “ความสามารถด้านการอ่าน ความสามารถด้านการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ พฤติกรรมการอ่าน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

จีรนันท์ เมฆวงษ์. “การพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษและความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ด้วยวิธีการสอนแบบโฟนิกส์” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.

บุษบง ตันติวงศ์. *นวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย.* กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2536.

วินิจ เทือกทอง. “การศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการคำนวณคะแนนเพิ่มวิธีต่าง ๆ ด้วยระเบียบวิธีการมอนติคาร์โล.” ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,2537

ศิริชัย กาญจนวาสี. *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม (CLASSICAL TEST THEORY).*พิมพ์ครั้งที่ 6 (ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

อรุณี อ่อนสวัสดิ์. “ การพัฒนาวิธีวัดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

อวยพร เรืองตระกูล. *การวัดและประเมินพัฒนาการของผู้เรียน ในหนังสือชุดปฏิรูปการศึกษา การประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่.* บรรณาธิการโดย สุวิมล ว่องวาณิช กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. หน้า 121-143, 2550.

John M. Hughes. Phonics and the teaching of reading. *London : Evans Brothers, 1972.*

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้วิธีการสอนแบบ 4 MAT และวิธีการสอนแบบ 5E

THE COMPAISON RESULTS OF LEARNING ACHIEVEMENT AND SCIENTIFIC ATTITUDE OF MATTAYOMSUKSA 2nd STUDENTS ON THE TOPIC OF MATTERIAL SEPARATION IN THE AREA OF SCIENCE GROUP BY COMPARISON METHODS BETWEEN 4 MAT AND 5E

สุวชิรา กัณหา[1] ผศ.ดร.สมชนก ภู่อำไพ[2] ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้วิธีการสอนแบบ 4MAT และวิธีการสอนแบบ 5E 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้วิธีการสอนแบบ 4MAT ก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้วิธีการสอนแบบ 5E ก่อนเรียนและหลังเรียน และ 4) เปรียบเทียบเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้วิธีการสอนแบบ 4MAT และวิธีการสอนแบบ 5Eกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชัยบาดาลวิทยา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 80 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบการสอน 4MAT เรื่องการจำแนกสาร 2) แผนการจัดการเรียนรู้ วิธีสอนแบบ 5E เรื่องการจำแนกสาร 3)แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการจำแนกสาร มีค่าความเชื่อมั่น 0.943 และ 4) แบบวัดเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ เรื่องการจำแนก มีค่าความเชื่อมั่น 0.872 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการทดสอบที (t - test) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร โดยวิธีการสอนแบบ 4MAT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร โดยวิธีสอนแบบ 5E หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร โดยวิธีการสอนแบบ 4MAT สูงกว่าวิธีการสอนแบบ 5E อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) เจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร โดยวิธีการสอนแบบ 4MAT สูงกว่า วิธีการสอนแบบ 5E อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, เจตคติต่อวิทยาศาสตร์, วิธีการสอนแบบ 4MAT, วิธีการสอนแบบ 5E

Abstract

The purposes of this study were to 1)compare learning achievement of students in Mattayomsuksa 2nd on the topic of 'Separation of Mixtures' in science subject using 4 MAT and 5E instructions, 2) compare learning achievement (Pre-test and Post-test) of the students with 4 MAT instructions, 3) compare learning achievement (Pre-test and Post-test) of the students with 5E instructions, and 4) compare students' attitude toward science subject between learning with 4 MAT and 5E instructions, all were done using the same topic. The samples were 80 students obtained from random sampling from 2 classes who studying in Mattayomsuksa 2nd, first semester of 2012, Chaibadan School, Lopburi Province. The research instruments were 1) Lesson plan on the topic of 'Separation of Mixtures' by using 4 MAT instruction, 2) lesson plan on the same topic using 5E instruction, 3) the learning achievement test (Pre-test/Post-test) on the topic of 'Separation of Mixtures' with reliability 0.94 and 4) questionnaire on students' attitude toward 'Separation of Mixtures' in science subject with reliability 0.87. The results were analyzed using mean, stand deviation and T-test.

The findings revealed that 1) the post-test achievement of students in Mattayomsuksa 2nd on the topic of 'Separation of Mixtures' in science subject using 4MAT was higher than the pre-test achievement at the 0.05 level of significance. 2) The post-test achievement using 5E was also higher than the pre-test achievement at the 0.05 level of significance. 3) The achievement on the topic of 'Separation of Mixtures' in science subject using 4MAT instructions was higher than 5E instructions at the 0.05 level of significance. 4) The attitude of students in Mattayomsuksa 2nd on the topic of 'Separation of Mixtures' using 4MAT was higher than 5E at the 0.05 level of significance.

1. บทนำ

ปัจจุบันการสอนวิทยาศาสตร์ควรเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ ดังที่ สสวท. (2546) กล่าวว่า การสอนวิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพนั้น จะช่วยพัฒนาให้เกิดจิตวิทยาศาสตร์ในตัวผู้เรียนมีความรู้สึกต่อการคิด การกระทำ และการตัดสินใจในการแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ปรากฏให้เห็นเป็นพฤติกรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะด้านจิตวิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพัฒนาให้เกิดขึ้นในจิตใจของผู้เรียนเป็นเป้าหมายการศึกษาวิทยาศาสตร์ และมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มวิทยาศาสตร์ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) และการจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มวิทยาศาสตร์ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สสวท., 2546) ซึ่งมีผู้รู้หลายท่านกล่าวถึงองค์ประกอบไว้แตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์โดยวิธีการสอนแบบ 4MAT และวิธีการสอนแบบ 5E ในงานวิจัยนี้ด้วย เป็นการพัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น อันจะส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพทั้งด้านความรู้ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ปลูกฝังให้นักเรียนมีเจตคติทางวิทยาศาสตร์ได้นั้น มีรูปแบบการสอนหรือวิธีการสอนหลากหลายรูปแบบที่จะสามารถพัฒนานักเรียนในส่วนนี้ได้ การนำวิธีการสอนแบบ 4MAT และวิธีการสอนแบบ 5E มาใช้ในการสอนนักเรียนในส่วนของมาตรฐาน ว 3.1 เข้าใจสมบัติของสาร ความสัมพันธ์ระหว่างสมบัติของสารกับโครงสร้างและแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาค มีกระบวนการสืบเสาะ หาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เมื่อนักเรียนได้รับการเรียนการสอนแล้วจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์เป็นอย่างไรนั้น

ผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรม การเรียนการสอนของครูผู้สอนอันจะส่งผลต่อการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติทางวิทยาศาสตร์ และความคิดสร้างสรรค์ของ นักเรียนให้สูงขึ้น และเมื่อเรียนแล้วสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตของตนเองและสามารถแนะนำหรือดูแลผู้อื่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชัยบาดาลวิทยา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี เขต 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน จำนวน 11 ห้องเรียน รวม 472 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนรวม 90 คน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย จำนวน 2 ห้องเรียน และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง โดยใช้วิธีจับฉลากออกเป็นกลุ่มทดลอง 4MAT และกลุ่มทดลอง 5E

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ โดยวิธีการสอนแบบ 4MAT แผนการจัดการเรียนรู้ โดยวิธีการสอนแบบ 5E แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการจำแนกสาร เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.30 - 0.80 มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.28 - 0.75 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.943 และแบบวัดเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ เป็นแบบวัดเจตคติแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยการทดสอบค่าที ระหว่าง 4.08 – 8.85 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัดเจตคติต่อวิทยาศาสตร์เท่ากับ 0.872

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการจำแนกสาร พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการสอนโดยวิธีการสอนแบบ 4MAT และการสอนโดยวิธีสอนแบบ 5E ดำเนินการทดลองซึ่งผู้วิจัยทำการสอนนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามวัดเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ และนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบ 4MAT ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน ใช้สถิติทดสอบทีแบบ dependent sample t – test

4.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีสอนแบบ 5E ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน ใช้สถิติทดสอบทีแบบ dependent sample t – test

4.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบ 4MAT และวิธีสอนแบบ 5E ใช้สถิติทดสอบทีแบบ independent sample t - test

4.4 เปรียบเทียบเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบ 4MAT และวิธีสอนแบบ 5E ใช้สถิติทดสอบทีแบบ independent sample t – test

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบ 4MAT ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน ดังตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบ 4MAT ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

การสอบ	จำนวนนักเรียน (n)	$\overline{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	40	11.23	1.99	19.05*
หลังเรียน	40	23.80	3.91	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบ 4MAT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบ 5E ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน ดังตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบ 5E ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

การสอบ	จำนวนนักเรียน (n)	$\overline{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	40	11.85	2.01	17.28*
หลังเรียน	40	21.87	4.36	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบ 5E หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบ 4MAT และวิธีการสอนแบบ 5E ดังตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบ 4MAT และวิธีการสอนแบบ 5E

การสอน	จำนวนนักเรียน (n)	$\overline{X}$	S.D.	t
วิธีการสอน 4MAT	40	23.80	3.91	2.07*
วิธีการสอน 5E	40	21.87	4.36	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบ 4MAT และวิธีการสอนแบบ 5E แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการสอน 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการจำแนกสาร สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ 5E โดยมีค่า $\overline{X}$ = 23.80 และ $\overline{X}$ = 21.87 ตามลำดับ

4. เปรียบเทียบเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบ 4MAT และวิธีการสอนแบบ 5E ตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบ 4MAT และวิธีการสอนแบบ 5E

การสอน	จำนวนนักเรียน(n)	$\overline{X}$	S.D.	t
วิธีการสอน 4MAT	40	78.70	10.13	2.56*
วิธีการสอน 5E	40	73.32	8.57	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่าเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร โดยวิธีการสอนแบบ 4MAT และวิธีสอนแบบ 5E แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการสอน 4 MAT มีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ เรื่องการจำแนกสาร สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ 5E โดยมีค่า $\overline{X}$ = 78.70และ $\overline{X}$ = 73.32 ตามลำดับ

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบ 4MAT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบ 5E หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยวิธีการสอนแบบ 4MAT และวิธีการสอนแบบ 5E แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 เจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบ 4MAT และวิธีการสอนแบบ 5E แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. อภิปรายผล

5.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร โดยวิธีการสอนแบบ 4MAT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอน

4MAT ของแมคคาร์ธี (1997) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ประกอบด้วยขั้นตอนการสอน 8 ขั้นตอน เริ่มจากการคิดโดยใช้สมองซีกขวา-ซ้าย-ขวา-ซ้าย-ซ้าย-ขวา-ซ้าย-ขวา สลับกันไปมาโดยเริ่มจากการให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนและจบด้วยความสุขในการเรียน เป็นรูปแบบการสอนที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ได้ ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอน 4MAT เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยลงมือปฏิบัติด้วยตนเองเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลมีกระบวนการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และเป็นการเรียนรู้ที่คำนึงถึงการพัฒนาสมองซีกซ้ายและซีกขวาของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในด้านการเรียนรู้อย่างสมดุล

5.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร โดยวิธีการสอนแบบ 5E หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าวิธีสอนแบบ 5E ซึ่งเป็นกระบวนการสืบเสาะหาความรู้วิธีหนึ่งนั้นเป็นยุทธวิธีในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีส่วนร่วมและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเองช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น

5.1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร โดยวิธีการสอนแบบ 4MAT และวิธีสอนแบบ 5E แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการจำแนกสาร ของนักเรียนที่เรียนโดยการใช้รูปแบบการสอน 4MAT สูงกว่าวิธีสอนแบบ 5E เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ 4MAT ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญวิธีการหนึ่งที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนแต่ละแบบการเรียนรู้ซึ่งนักเรียนแต่ละคนมีแบบการเรียนรู้เป็นแบบฉบับของตนเองขณะเดียวกันก็เรียนรู้แบบการเรียนจากผู้อื่นด้วย ผู้เรียนที่ถนัดใช้สมองซีกขวาจะเรียนสนุกในเวลาหนึ่ง และต้องใช้ความพยายามในเวลาอีกเวลาหนึ่งทำกิจกรรมที่ตนไม่ค่อยถนัด เช่นเดียวกับผู้ที่ถนัดการใช้สมองซีกซ้ายและผู้ที่มีความถนัดต่างกันได้ทำงานร่วมกัน แต่ละคนมีโอกาสได้แสดงจุดแข็งของตนเองเมื่อกิจกรรมเปลี่ยนไปตามจังหวะในวัฏจักรการเรียนรู้ และขณะเดียวกันก็จะได้พัฒนาจุดอ่อนของตนไปด้วย ทำให้เกิดการแข่งขัน รู้จักเคารพ และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยการที่ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกับเพื่อนด้วยการสื่อสารที่ดี ทำให้สมองได้มีโอกาสขยายกรอบความคิดที่เปิดกว้างขึ้นและเมื่อนักเรียนได้มีโอกาสแสดงได้บ่อยครั้งจะทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการแสดงออกและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่นนำไปสู่การเรียนรู้ของนักเรียนและเพื่อนๆต่อไป

5.2 ด้านเจตคติต่อวิทยาศาสตร์

เจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการจำแนกสาร ระหว่างวิธีการสอนแบบ 4MAT กับวิธีสอนแบบ 5E แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการสอน 4MAT มีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ 5E เพราะวิธีการสอนแบบ 4MAT เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดเวลา และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับครูผู้สอน และการจัดการเรียนรู้โดยการรูปแบบการสอน 4MAT เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย 4 ช่วง โดยให้แต่ละช่วงแทนกิจกรรมการเรียนการสอน 4 ลักษณะ คือ บูรณาการประสบการณ์ให้เป็นส่วนหนึ่งของตนเอง สร้างความคิดรวบยอด ปฏิบัติและพัฒนาแนวคิดออกมาเป็นการกระทำและบูรณาการการประยุกต์ใช้ (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, และไพเราะ พุ่มมั่น, 2543) นอกจากนี้รูปแบบการสอน 4MAT ยังสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายและยืดหยุ่นตอบสนองการพัฒนาศักยภาพทุกด้านของผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แตกต่างกัน (ชาตรี เกิดธรรม, 2542)

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

6.1.1 ควรนำรูปแบบการสอน 4MAT ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในเนื้อหาสาระเรื่องการจำแนกสาร เพื่อให้สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.1.2 ครูผู้สอนสามารถนำวิธีการสอนแบบ 4MAT และ 5E ไปใช้บูรณาการเพื่อจัดการเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อพัฒนาด้านเจตคติได้ เนื่องจากวิธีการสอนแบบ 4MAT มีกิจกรรมที่สำคัญคือการเรียนรู้และบูรณาการด้วยประสบการณ์ซึ่งสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสนใจใฝ่รู้ ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ มุ่งมั่น อดทน และเพียรพยายาม และการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญและต้องการให้เกิดกับผู้เรียน

6.1.3 ครูผู้สอนที่จะจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบ 4MAT และ 5E ต้องศึกษาให้เข้าใจทุกขั้นตอนอย่างละเอียดจนเกิดความชำนาญแล้วนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประโยชน์กับนักเรียนมากที่สุด ซึ่งครูจะต้องวางแผนและเตรียมตัวให้พร้อมก่อนทำการสอน ครูต้องเตรียมการสอนและสื่อการสอนมาอย่างดี และควรกำหนดเวลาให้เพียงพอและพอเหมาะกับการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริง

6.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการทำวิจัยโดยการนำวิธีการสอนแบบ 4MAT และ 5E ไปใช้บูรณาการเพื่อในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในหน่วยการเรียนรู้อื่นๆ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาระดับชั้นอื่นๆ โดยปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียน

6.2.2 ควรศึกษาการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอน 4MAT และ 5E

6.2.3 ควรมีการศึกษาผลที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอน 4MAT และ 5E กับตัวแปรอื่น เช่น เจตคติต่อตนเอง ความคงทนในการเรียนรู้ ทักษะทางสังคม ระดับสติปัญญา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ 2) พ.ศ. 2545.* กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2545.

กระทรวงศึกษาธิการ. *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551

ชาตรี เกิดธรรม. *เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.* กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2545.

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, และไพเราะ พุ่มมั่น. *วัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ ดี เก่ง มีสุข.* พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : SR, 2543.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. *ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. *การอบรมครูด้วยระบบทางไกล สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2553.

Mc Carthy, B. *A Table of Four learner 4 MAT learning Styles.* Eric Accession : NISC Discover Report, 1997.

การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโกศลวิทยา กรุงเทพมหานคร โดยใช้สื่อประสม

THE DEVELOPMENT OF ENGLISH LISTENING SKILL OF GRADE 1 STUDENT AT KOSOLVITHAYA SCHOOL IN BANGKOK BY USING MULTIMEDIA

สุชาดา ชัยมงคล[1] ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ที่ปรึกษา ภาควิชาศึกษาศาสตร์ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการฟัง ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยใช้สื่อประสม และ 2) ศึกษาเจตคติของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อประสม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/3 โรงเรียนโกศลวิทยา กรุงเทพมหานคร จำนวน 29 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อประสม แบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน และแบบวัดเจตคติเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทดสอบนักเรียนก่อนและหลังการทดลองสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบค่าที (t-test for Dependent Sample)

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่เรียนโดยใช้สื่อประสม นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการฟัง อยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 81.03 และระดับดี คิดเป็นร้อยละ 18.96 2) นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนโดยใช้สื่อประสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.65) และ 3) เมื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้สื่อพบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือ .01

คำสำคัญ : พัฒนา, ทักษะการฟัง, ภาษาอังกฤษ, สื่อประสม, ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

Abstract

The objectives of this study were to 1) compare the listening skill between pre-test and post-test by using multimedia of grade 1 student and 2) study the attitude of grade 1 student towards learning English by multimedia. The sample group was 29 students of grade 1/3 from Kosolvithaya School in Bangkok, 1st semester, academic year 2012. The research tools were the lesson plans, multimedia lessons, the objective test on the lessons (pre-test and post-test), and the attitude checklist of students towards learning by using multimedia. Data analyses were conducted on pre-test and post-test by calculating the percentage, mean ($\overline{X}$) and standard deviation (S.D.) and t-test for dependent samples.

The results of the data analysis showed that 1) the achievement of student's learning by using multimedia was very good, accounted for 81.03 %, and good, accounted for 18.96 %, 2) the overall students' attitude towards English by using multimedia was very high with mean 4.65, and 3) when compared between pre-test and post-test, it was found that scores of post-test was higher than pre-test at the 0.01 significance level.

KEYWORDS: DEVELOP, LISTENING SKILL, ENGLISH, MULTIMEDIA, GRADE 1 STUDENT

1. บทนำ

ทักษะการฟังเป็นทักษะเริ่มแรกในการใช้ภาษา การวิจัยในปัจจุบันแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการฝึกให้นักเรียนฟังภาษาอังกฤษระยะเริ่มแรก นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะการฟังอย่างเข้มข้นมาก่อนในระยะเริ่มแรกก่อนที่จะเริ่มเรียน จะมีแนวโน้มที่จะมีความสามารถในการออกเสียงได้ดีกว่า และนักเรียนที่มีความคุ้นเคยต้องเสียงของเจ้าของภาษาและสามารถตอบสนองต่อเสียงภาษาใหม่เร็วกว่าด้วย (บำรุง โตรัตน์, 2544 : 61) สำหรับประเทศไทย ทักษะการฟังยังมีการเรียนการสอนน้อยเมื่อเทียบกับทักษะอื่นๆ เพราะทักษะการฟังเป็นทักษะที่ยากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยที่มีภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง หรือภาษาต่างประเทศ โอกาสที่นักเรียนจะได้ฝึกฟังภาษาอังกฤษในสถานการณ์ การใช้จริงนั้นมีน้อยมากและนักเรียนแทบจะไม่มีโอกาสได้ฟังภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนเลย ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษที่จะทำอย่างไรให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการฟัง ที่จะช่วยสร้างความหลากหลายในวิธีที่ผู้เรียนจะได้พบเป้าหมายทางภาษาให้เป็นแบบอย่างในการออกเสียง ได้เคยชินกับเสียงของเจ้าของภาษาได้มากที่สุด โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้การฟังเกิดประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด (ศิริมา โพธิจักร, 2550 : Web Site)

ในปัจจุบัน เทคโนโลยีการศึกษาประเภทต่างๆ เจริญก้าวหน้ามากขึ้น มีการนำเครื่องมือทางการสื่อสารประเภทต่างๆ เข้ามาใช้เพื่อให้การศึกษาในรูปแบบต่างๆ มากมายจนทำให้เกิดนวัตกรรมทางการศึกษาที่หลากหลาย และมีประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษาในทุกระดับชั้นและในทุกสาขาวิชา ความ สามารถในการประยุกต์ใช้สื่อเพื่อการเรียนการสอนได้มีการพัฒนามาอย่างต่อ เนื่องและก้าวหน้ายิ่งขึ้นในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามสื่อแต่ละประเภทแม้จะมีข้อดีอยู่ในตัวแต่ก็มีข้อด้อยหรือข้อ จำกัดอยู่ด้วยเช่นกัน ดังนั้นนักการศึกษาทั้งหลายจึงได้ริเริ่มนำเอาข้อดีของสื่อตั้งแต่สองอย่าง ขึ้นไปมาใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งเรียกสื่อประเภทนี้ว่า "สื่อประสม" (Multimedia) สื่อประสมเป็นการนำสื่อหลายๆ ประเภทมาใช้ร่วมกันทั้งวัสดุอุปกรณ์และวิธีการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการเรียน การสอน โดยการใช้สื่อแต่ละอย่างตามลำดับขั้นตอนของเนื้อหาและในปัจจุบันมีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ร่วมด้วย เพื่อการผลิตหรือการควบคุมการทำงานของอุปกรณ์ต่างๆ ในการเสนอข้อมูลทั้งตัวอักษร ภาพกราฟิก ภาพถ่ายภาพเคลื่อนไหว แบบวีดีทัศน์ และเสียง (กิดานันท์ มลิทอง 2543 : 267)

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะหาแนวทางในการพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโกศลวิทยา ได้ประเมินทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียน จากปีการศึกษา 2554 ภาคเรียนที่ 2 จากการทดสอบและการสังเกต พบว่า นักเรียนมีผลคะแนนทักษะการฟังร้อยละ 54.54 ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนกำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70 และนักเรียนยังไม่สามารถจับใจความสำคัญของสิ่งที่ฟังได้ ไม่เข้าใจคำ ประโยค หรือ ข้อความที่ได้ฟัง นอกจากนี้ ผู้เรียนขาด ความสนใจในการทำกิจกรรม ส่งผลต่อการพัฒนาทางด้านภาษา เจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ รวมถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา

ภาษาอังกฤษที่อยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะทักษะการฟัง การที่นักเรียนได้รับฟังเสียงจากครูผู้สอนซึ่งไม่ใช่เจ้าของภาษา จึงไม่สามารถดึงดูดความสนใจและสร้างความกระตือรือร้นให้เกิดกับผู้เรียนได้ การเลือกใช้สื่อประสมที่เหมาะสมกับการส่งเสริมทักษะการฟังภาษาอังกฤษ จะสามารถช่วยให้นักเรียนเริ่มต้นทักษะการฟังซึ่งเป็นทักษะแรกที่ควรได้รับการฝึกในการเรียนภาษาให้มีประสิทธิภาพ สร้างความคุ้นเคยกับสำเนียงของเจ้าของภาษา ส่งเสริมให้นักเรียนมีความต้องการและเห็นความสำคัญที่จะเรียนรู้ประสบการณ์ที่ดีในด้านภาษา นอกจากนี้สื่อประสมยังมีความสนุกสนานสามารถถ่ายทอดเรื่องราวเหตุการณ์ได้อย่างสร้างสรรค์ สร้างความเพลิดเพลินให้กับผู้เรียนรวมถึงการเรียนรู้วัฒนธรรมของผู้เป็นเจ้าของภาษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการเรียนเช่นกัน สื่อประสมจึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโกศลวิทยา กรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการฟัง โดยใช้สื่อประสม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนโกศลวิทยา กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 85 คน โดยกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/3 โรงเรียนโกศลวิทยา จำนวน 29 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผนๆแต่ละแผนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ชั่วโมง รวมเวลาทั้งหมด 20 ชั่วโมง สื่อประสม แบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน จำนวน 40 ข้อ แบบวัดเจตคติ ซึ่งเป็นลักษณะแบบวัดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ พุทธศักราช 2551 คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้หนังสือเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ศึกษาเอกสารและการสอนการฟังภาษาอังกฤษ งานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อประสมในห้องเรียน เพื่อทำความเข้าใจ เนื้อหา วิธีสอน การวัดและการประเมินผล คัดเลือกเนื้อหาให้สอดคล้องสัมพันธ์กับทักษะการฟัง ซึ่งมีขอบเขตของเนื้อหา 4 บทเรียน เพื่อนำมาใช้ออกแบบในการสอนการฟัง ดำเนินการสร้างสื่อประสม นำเสนอสื่อประสมต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุม เนื้อหา รูปแบบ หลักการ และการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะแก้ไข ปรับปรุงสื่อประสมตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อดูสื่อประสม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้เพื่อพิจารณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับขอบเขตที่กำหนดไว้

จากนั้นตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือโดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบก่อนเบื้องต้น และมีการปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงและความสมบูรณ์ของเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งทุกข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้อง 0.5 – 1.0

นำสื่อประสมที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/2 จำนวน 10 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อทดสอบด้านเวลา เนื้อหา และความยากง่าย

ปรับปรุงสื่อประสม นำสื่อประสมไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/3 โรงเรียนโกศลวิทยา จำนวน 29 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบค่า t (t-test for Dependent Sample).

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/3 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 26.59 คะแนน และ 32.52 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบ ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการฟังภาษาอังกฤษ พบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้สื่อประสม มีผลการเรียนอยู่ในระดับดีมาก มีผลการเรียนอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 81.03 และระดับดี คิดเป็นร้อยละ 18.96

ผลการวัดเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียน เรื่อง การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ โดยใช้สื่อประสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด $\overline{X}$ = 4.65 โดยเจตคติที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 5 ข้อ คือ ฉันชอบฟังครูพูดภาษาอังกฤษ ฉันชอบเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ฉันชอบฟังเสียงภาษาอังกฤษจากแผ่นซีดี ฉันสนุกมากเมื่อได้เรียนวิชาภาษาอังกฤษ ฉันชอบพูดภาษาอังกฤษผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการฟังภาษาอังกฤษ พบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้สื่อประสม มีผลการเรียนรู้อยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 79.31 และระดับดี คิดเป็นร้อยละ 20.68 แสดงว่านักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถแตกต่างกันแต่ก็ยังเรียนรู้ได้ดี ซึ่งตรงกับงานวิจัย ของ ชาญณรงค์ อินทรประเสริฐ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษทางด้านการฟังเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีการสอนแบบการแบ่งกลุ่มตามสังกัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนกับการสอนทั้งชั้น ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษทางด้านการฟังเพื่อความเข้าใจของกลุ่มที่เรียนโดยวิธีแบ่งกลุ่มตามสังกัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนแบบทั้งชั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการวัดเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียน เรื่อง การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ โดยใช้สื่อประสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเฉลี่ย 4.65 ทั้งนี้เพราะนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโกศลวิทยา ไม่เคยเรียนโดยใช้สื่อประสมมาก่อน ทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนเพิ่มมากขึ้นและบทเรียนสื่อประสมสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนได้ และยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกศึกษาในเรื่องที่ตัวเองสนใจ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ สุภาพ ฐานะวิจิตร (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง งานเกษตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.11/82.25 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย อยู่ในระดับมากที่สุด

4. ข้อเสนอแนะ

4.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโกศลวิทยา กรุงเทพมหานคร โดยใช้สื่อประสม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ก่อนใช้สื่อครูควรศึกษาสื่อให้ชัดเจน อาจจะต้องมีคู่มือการใช้สื่อ
2. เด็กๆ ส่วนใหญ่ชอบสื่อประเภทซีดี เพราะฉะนั้นครูควรทำซีดีสื่อประสมมากๆ
3. ก่อนการใช้สื่อครูควรตรวจเช็คอุปกรณ์ให้เรียบร้อย
4. การใช้สื่อประสมกับเด็กที่เรียนรู้ช้า อาจจะต้องมีการแยกกลุ่มต่างหาก

4.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรใช้สื่อประสมพัฒนาทักษะอื่นๆ เช่น ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน
2. ควรนำสื่อประสมไปทดลองกับวิชาภาษาไทย เพราะมีทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน
3. ควรมีการศึกษาการใช้สื่อประสมในชั้นอื่นๆ
4. ควรมีการศึกษาวิจัยการใช้สื่อประสมกับเด็กกลุ่มเก่ง และกลุ่มอ่อน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เอกสารอ้างอิง

กิดานันท์ มลิทอง. *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม.* กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชาญณรงค์ อินทรประเสริฐ. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษทางด้านการฟัง เพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการสอน แบบการแบ่งกลุ่มตามสังกัดสัมฤทธิผลทางการเรียนกับการสอนทั้งชั้น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการสอนภาษาอังกฤษ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

บำรุง โตรัตน์. *วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ.* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2544.

ศิริมา โพธิจักร. สอนทักษะการฟังภาษาอังกฤษอย่างไรให้สื่อสารเข้าใจ. โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก http://www.lpmp.org/index.php?option> : 2550.

สุภาพ ฐานะวิจิตร. “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง งานเกษตร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 .” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยรังสิต, 2554.

การศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในศูนย์พัฒนาวิชาการท่าด้วง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

THE STUDY OF ACTUALITY AND EXPECTATIONS OF STAKEHOLDERS TOWARDS THE PROVISION OF EARLY CHILDHOOD EDUCATION IN SCHOOLS UNDER THE THADUANG ACADEMIC DEVELOPMENT CENTER, NONGPHAI IN PHETCHABUN PROVINCE

สมาพร อยู่สุขดี ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรหลักสูตรศึกษาศาสตรหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในศูนย์พัฒนาวิชาการท่าด้วง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 5 คน ครู จำนวน 30 คน กรรมการสถานศึกษา 30 คน และผู้ปกครอง จำนวน 126 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 191 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.87 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นต่อสภาพความเป็นจริงของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในศูนย์พัฒนาวิชาการท่าด้วง มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถ มีการจัดทำสื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ มีปัจจัยสนับสนุนเพียงพอต่อการพัฒนาทุกด้าน และมีการประเมินผลพัฒนาการผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอตามสภาพจริง
2. ความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในศูนย์พัฒนาวิชาการท่าด้วง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้อง, โรงเรียนในศูนย์พัฒนาวิชาการท่าด้วง

Abstract

This research was aimed at studying actuality and expectations of stakeholders towards the provision of early childhood education in schools under the Thaduang Academic Development Center, Nongpai in Phetchabun Province. The samples in the study were obtained from stratified random sampling, including 5 administrators, 30 teachers, 30

school committee members and 126 parents. The research instrument was a five-point rating scale survey questionnaire with Cronbach coefficient 0.87. The collected data were analysed using percentage, mean and standard deviation.

The results of the analysis of samples' opinions towards the provision of early childhood education were as follows:

1. The schools organized varieties of learning activities. The teachers were competent, creating learning media to develop pupils' learning. School environments were conducive to learning, with full support to pupils' development in all aspects. There were regular formative authentic assessments of pupils' learning development.

2. The expectations, overall and by components, of stakeholders towards the provision of early childhood education in schools under Thaduang Academic Development Center was high.

KEYWORDS: Expectations of Stakeholders, Schools under the Thaduang Academic Development Center.

1. บทนำ

เนื่องจากผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และยอมรับความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เพราะผลของการจัดการศึกษาส่วนหนึ่งได้มาจากความคิดเห็น ความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย การเข้ามามีส่วนร่วม ส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดการศึกษาของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อให้เกิดผลดีกับตัวเด็กมากที่สุด

ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาวิชาการท่าด้วง เพื่อให้ทราบถึงความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และการจัดการศึกษาในด้านต่างๆเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อีกทั้งเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ อันจะก่อให้เกิดความร่วมมืออันดีระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยและโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

การศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในศูนย์พัฒนาวิชาการท่าด้วง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้า โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในศูนย์พัฒนาวิชาการท่าด้วง จังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปีการศึกษา 2554 จำนวน 273 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random ampling) โดยใช้ผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น การกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากประชากร ใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan,1970, : 607-610) โดยใช้จำนวนผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นเกณฑ์ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 191 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการรวบรวมจากเอกสาร หลักฐาน ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งยึดหลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2.3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด หลักการที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จากเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามของ ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2536, :131-160) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. นำแนวคิด หลักการ และข้อมูลต่างๆที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าทั้งหมดมาสร้างเป็นแบบสอบถามที่มีเนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับความคาดหวัง

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหา

5. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ครอบคลุมเนื้อหา ตลอดจนความชัดเจนและความเหมาะสมในการใช้ภาษา ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

6. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหาร จำนวน 2 คน ครู จำนวน 10 คน กรรมการสถานศึกษา 7 คน และผู้ปกครอง จำนวน 21 คน ของโรงเรียนในศูนย์พัฒนาวิชาการท่าด้วง อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)ของเครื่องมือ ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) โดยการคำนวณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.87

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำแบบสอบถามไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัสให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อ และบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำผลการคำนวณมาวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายและสมมติฐานของการศึกษาวิจัยต่อไป

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามและการแปลความหมายของคะแนนที่กำหนดไว้ โดยแบ่งออก ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโรงเรียนในศูนย์พัฒนาวิชาการท่าด้วง การแปลความหมายของคะแนนเป็นการวิเคราะห์เพื่อทราบระดับความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในศูนย์พัฒนาวิชาการท่าด้วง ว่าอยู่ในระดับใด

2.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติสำหรับการวิเคราะห์ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในศูนย์พัฒนาวิชาการท่าด้วง จังหวัดเพชรบูรณ์ ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

การศึกษาสภาพความเป็นจริงและความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในศูนย์พัฒนาวิชาการท่าด้วง

จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมตามสภาพความเป็นจริง จากกรณีตัวอย่าง ได้ผลดังนี้ ความคิดเห็นต่อสภาพความเป็นจริงของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในศูนย์พัฒนาวิชาการท่าด้วง มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถ มีการจัดทำสื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ มีปัจจัยสนับสนุนเพียงพอต่อการพัฒนาทุกด้าน และมีการประเมินผลพัฒนาการผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอตามสภาพจริง

ความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในศูนย์พัฒนาวิชาการท่าด้วง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (4.15) โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การอำนวยความสะดวกและบริการอื่นๆ การประเมินผล (2.42) ด้านสภาพแวดล้อม (4.16) ด้านครูผู้สอน (4.12) ด้านการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ (4.07)

ความคาดหวังผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก (4.27) ผู้ปกครอง (4.08) ครู (4.05) กรรมการสถานศึกษา (4.03)

ความคาดหวังผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้านครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา (4.23) กรรมการสถานศึกษา (4.17) ผู้ปกครอง (4.11) ครู (4.09)

ความคาดหวังผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้านสื่อการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา (4.18) ผู้ปกครอง (4.11) กรรมการสถานศึกษา (4.10) ครู (4.08)

ความคาดหวังผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้านการจัดสภาพแวดล้อม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กรรมการสถานศึกษา (4.25) ผู้ปกครอง (4.14) ครู (4.13) ผู้บริหารสถานศึกษา (4.07)

ความคาดหวังผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้านการอำนวยความสะดวกและบริการอื่นๆ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กรรมการสถานศึกษา (4.29) ผู้ปกครอง (4.24) ครู (4.21) ผู้บริหารสถานศึกษา (4.16)

ความคาดหวังผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้านการประเมินผล โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครู (4.33) ผู้ปกครอง (4.29) กรรมการสถานศึกษา (4.23) ผู้บริหารสถานศึกษา (4.17)

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. แนวการจัดการระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว. 2534.

_____. *แนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2540.

_____. *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2546*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2547.

กระทรวงศึกษาธิการ. *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2546*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2545.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. *รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา*. กรุงเทพฯ : เอดิสันเนอรสโปรดักส์, 2545.

_____. *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. คณะทำงานจัดทำแนวดำเนินการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา. *รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : เอดิสันเนอรสโปรดักส์. 2536.

จันทรา จันทร์สุขสวัสดิ์. *การศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนอนุบาลจันทรา อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา*. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา. 2546.

ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ. *สถิติวิทยาทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2536.

วารุณี อัศวโยคิน. *ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ส่งเด็กเข้าโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่มุ่งจัดการศึกษาโดยเน้นวิชาการในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปริญญานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศริยา สุขพานิช. *ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อโรงเรียนและการศึกษาของบุตร*. คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2532.

ศศิธร เวียงเหล็ก. *ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2546.

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. *สิ่งแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2545.

Beckly, W.L. *"*Kindergerten Scheduling Option and Effects and student Achiement*". Dissertation Abstracts International,* 47, 1587-1588 A, 1986.

Bell, Nathan. "A study of Relstionship among the Organizational Climate,the Expressed Extent of Parent Participation in school Affairs,and Parent Demographic Variables in Selected Elementary School." *In Dissertation Abstracts*, 40(5), 2366-A., November, 1976.

Best, J, & Kahn, J.V. *Research in education(7 th ed.),* Boston : Allyn and Bacon, 1993.

Buford, J.T. parent's perception of early childhood education. *Dissertation Abstracts International,* 37(3), 5688-A, 1977.

Callard,R.S. A Study of the effect of increasing parental expectation for study academic success. *Dissertation Abstracts International.* (August 1979) : 563-A.

Cronbach, L.J. *Essentials of psychologieal testing (5th ed.).* New York : Harper Collins. 1990.

Day, B. *Early Childhood education.* New York : Macmillan. 1988.

Hendrick. J. The Whole Child Developmental Education for the Early Years. New York : Merrill , Macmillan Publishing Co. 1980.

Gaston, M. *World survey of pre-school education.* New York : Educational Studies and Documents. 1976.

Krejcie. M.R., & Morgan, D.W. Determining sample size for research activitics. *Educational and Phychological Measurement.* : 607-601. 1970

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนโชคเพชรพิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33

THE EVALUATION OF CHOKEPETCHPITTAYA SCHOOL CURRICULUM UNDER THE OFFICE OF THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA ZONE 33

เนตรหทัย เรืองสุข[1] ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนโชคเพชรพิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 โดยใช้รูปแบบการประเมินซิปป์ (CIPP Evaluation Model) มาเป็นแนวทางในการประเมินองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรที่มีต่อหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนโชคเพชรพิทยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 206 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 2 คน ครูผู้สอน 19 คน นักเรียน 88 คน ผู้ปกครอง 88 คน และกรรมการสถานศึกษา 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นจำนวน 5 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการประเมินด้านบริบท ซึ่งได้แก่ จุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษา วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ เป้าหมาย พันธกิจ โครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาและรายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลการประเมินพบว่า ระดับความคิดเห็นโดยเฉลี่ยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้น ซึ่งได้แก่ ศักยภาพของครูผู้สอน สื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ และงบประมาณ ผลการประเมินพบว่าระดับความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ ซึ่งได้แก่ การบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล และการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการประเมินพบว่า ระดับความคิดเห็นโดยเฉลี่ยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

4. ผลการประเมินด้านผลผลิต ซึ่งได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน การอ่านคิด วิเคราะห์และเขียน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ระดับความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

5. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษา พบว่าระดับความคิดเห็นโดยเฉลี่ยมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การประเมินหลักสูตร, การประเมินแบบซิปป์, หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนโชคเพชรพิทยา

Abstract

The purpose of this research was to evaluate Chokepetchpittaya School Curriculum. The model of curriculum evaluation was CIPP Model focusing on aspects of context, basic input, process, product, and the satisfaction of stakeholders. The samples of 206 consisted of 2 administrators, 19 teachers, 88 students, 88 parents, and 9 school committees. The research instruments were 5 papers of the opinion questionnaires. The collected data were analyzed by percentage (%), mean ($\overline{X}$), and standard deviation (S.D.). The findings were as follows:

1. The results of context evaluation regarding school curriculum objectives, visions, the identity, the uniqueness, goal, missions, the curriculum structure, and subjects were considered appropriate at a high level.

2. The results of basic input evaluation regarding teachers potentials, teaching materials, learning resources, and budget were considered appropriate at a high level.

3. The results of process evaluation regarding curriculum administration, learning process management, evaluation and assessment, and local participation were considered appropriate at a high level.

4. The results of production evaluation regarding learning achievement, character education, learners' Key competencies, reading, analytical thinking, writing skills, and student development activities were considered appropriate at a high level.

5. The stakeholder's satisfaction on Chokpetchpittaya School curriculum was considered at a high level.

KEYWORDS: THE EVALUATION OF CURRICULUM, CIPP EVALUATION MODEL, CHOKEPETCHPITTAYA SCHOOL CURRICULUM

1. บทนำ

การศึกษา เป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นผู้มีความรู้ ความคิด ความสามารถ เจตคติ ค่านิยม และคุณธรรม โดยเฉพาะการจัดการศึกษาของประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 8 และ 9 มุ่งให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนและสังคม ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ ม่งพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพ มีความสุขภาพแข็งแรง เป็นคนเก่ง คนดี มีระเบียบวินัย รู้หน้าที่ มีความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2546 : 46-47)

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แทนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ สพฐ. 293/2551 ลว 11 กรกฎาคม 2551 โดยกำหนดเงื่อนไขและระยะเวลาให้โรงเรียนต้นแบบเริ่มใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2552 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 และให้ใช้ครบทุกชั้นเรียนตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 สำหรับโรงเรียนทั่วไป ให้เริ่มใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 และใช้ให้ครบทุกชั้นเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 เป็นต้นไป การพัฒนาหลักสูตรจะกระทำได้ต้องมีการประเมินหลักสูตร โดยใช้ผลจากการวัดในแง่ต่าง ๆ ของสิ่งที่ประเมิน นำมาพิจารณาและสรุปว่าคุณค่าของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพได้ตามความมุ่งหมายที่วางไว้หรือต้องปรับปรุงแก้ไข (วิชัย วงษ์ใหญ่.

2540 : 13) สอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา คุณารักษ์ ที่กล่าวว่าการประเมินหลักสูตรถือได้ว่าเป็นวิธีการที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาหลักสูตร เพราะการประเมินหลักสูตรจะทำให้ทราบถึงข้อบกพร่องและข้อดีของหลักสูตรว่ามีการวางแผนและการดำเนินงานให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ ควรปรับปรุงในส่วนใดเพื่อให้ได้หลักสูตรที่สมบูรณ์ที่สุดและได้ผลตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ซึ่งในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีการประเมินหลักสูตร เพราะการประเมินหลักสูตรจะทำให้ทราบว่าหลักสูตรเหมาะสมกับสภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจและการปกครองของประเทศหรือไม่ (กาญจนา คุณารักษ์. 2540 : 271) ผู้วิจัยได้เลือกใช้รูปแบบซิปป์ (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1969 : 128-136) มาเป็นแนวทางในการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาในครั้งนี้ เพราะ รูปแบบการประเมินแบบซิปป์ เป็นการประเมินทั้งระบบ เป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยมีจุดเน้นที่สำคัญคือ ใช้ควบคู่กับการบริหารโครงการ เพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจ วัตถุประสงค์การประเมินคือ การให้สารสนเทศที่สำคัญ เพื่อการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสม มุ่งประเมิน 4 ด้านคือ การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

โรงเรียนโชคเพชรพิทยา เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 จัดการเรียนการสอนในระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีการบริหารจัดการหลักสูตรโดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และตัวแทนผู้ปกครอง ได้ร่วมกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นจากการศึกษาสภาพต่าง ๆ ที่เป็นปัญหา จุดเด่น เอกลักษณ์ของชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการระดมทรัพยากรทั้งของสถานศึกษา ชุมชน และใช้ศักยภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่ ทั้งในด้านการกำหนดเนื้อหาสาระ เทคนิควิธีการสอนกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน และการวัดผลประเมินผล เพื่อให้ได้หลักสูตรที่ดี มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และตอบสนองความต้องการของสังคมและสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังที่กำหนดไว้ว่าหลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพต้องเป็นหลักสูตรที่พัฒนามาจากข้อมูลของสถานศึกษา และชุมชน โดยมีจุดหมายที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรมมีจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองไทย และพลโลก มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (กรมวิชาการ, 2545: 7) โดยเริ่มใช้หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนโชคเพชรพิทยา ตั้งแต่ปีการศึกษา2552 และในปีการศึกษา 2554 ที่ผ่านมา มีนักเรียนที่จบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งถือว่าเป็นการดำเนินการครบวงจรของการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนโชคเพชรพิทยา โดยยังไม่มีการการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังไม่มีข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรเพื่อได้ผลการประเมินสะท้อนกลับไปสู่แนวทางปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนโชคเพชรพิทยา เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและมีคุณภาพสำหรับสถานศึกษาที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา อุปกรณ์และวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินหลักสูตร มีการดำเนินการดังนี้

2.1 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่จะศึกษาเป็นความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนโชคเพชรพิทยา ที่มีต่อหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนโชคเพชรพิทยา โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ของแดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม (DanailL. Stuffleneam) มาเป็นแนวทางในการประเมินหลักสูตร ซึ่งเป็นการประเมินแบบครบวงจรครอบคลุมทุกองค์ประกอบ อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบและต่อเนื่อง การประเมินจะพิจารณาใน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product)

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ

2.2.1 ประชากร เป็นบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนโชคเพชรพิทยา ได้แก่ ผู้บริหาร 2 คน ครูผู้สอน 19 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 9 คน รวม 30 คน

2.2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 3, 5 และ 6 จำนวน 88 คน และผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 3, 5 และ 6 จำนวน 88 คน ดำเนินการสุ่มตัวอย่าง โดย

1) กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จากตารางสำเร็จรูปของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane. อ้างถึงใน สุวิมล ติรกานันท์, 2544 : 177) ได้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างรวม88 คน

2) คำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยการหาสัดส่วนในแต่ละห้องด้วยสูตร ที่ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95 % ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05

3) สุ่มนักเรียนแต่ละระดับอย่างง่าย ด้วยการจับสลากนักเรียนตามจำนวนที่คำนวณได้

4) กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง ใช้จำนวนจากผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นรวม 88 คน

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาและความพึงพอใจสร้างและหาคุณภาพของข้อรายการแต่ละข้อในแบบประเมินโดยหาค่าความเชื่อมั่นแบบประเมินทั้งฉบับ (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (Alpha Coefficient – α) ของคอนบราค (Conbrach's) (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 96)ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบประเมินฉบับนักเรียนเท่ากับ .96 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูงมาก และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบประเมินฉบับผู้ปกครองนักเรียนเท่ากับ .94 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูงมากผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมินขึ้น จำนวน 5 ฉบับ สำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ละฉบับใช้รูปแบบคำถามและสาระสำคัญตามหลักการประเมินแบบซิปป์ ทำการประเมินใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

การประเมินผลเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert Scale) แบบเลือกตอบ ซึ่งแบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษา

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตร

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended)

จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และคำนวณค่าร้อยละ (Percentage) แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D) ของ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 99-100)และข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้ข้อมูลจากงานทะเบียนและวัดผล นำมา คิดค่าร้อยละของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การผ่านการประเมิน จากระดับผลการเรียน ตั้งแต่ 1 - 4

3. ผลการวิเคราะห์ ผลการวิจัยและอภิปรายผล

3.1 ผลการประเมินด้านบริบท ซึ่งได้แก่ จุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษา วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ เป้าหมาย พันธกิจ โครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาและรายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลการประเมินพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก เป็นผลจากการที่สถานศึกษา ได้กำหนดรูปแบบและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรไว้อย่างเป็นระบบ ภายใต้คณะกรรมการบริหารหลักสูตร หลักสูตรจึงมีความเหมาะสมและความสอดคล้องกับสภาพของผู้เรียน มีความชัดเจน เข้าใจง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง สะท้อนถึงด้านวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ ที่สามารถแสดงลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้ มีความสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนและสภาวะปัจจุบัน มีการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสมกับวัยและระดับชั้นเรียน มีการจัดเวลาเรียนสอดคล้องและครบถ้วนตามโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา และด้านรายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ รายวิชาที่เปิดสอนมีความเหมาะสม ตรงความสนใจและความต้องการของท้องถิ่น สามารถทำให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาได้ มีความเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงดังที่ ทาบา (1974 : 424-425) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน โดยจะครอบคลุมถึงโครงสร้างของหลักสูตรทั้งหมดของหลักสูตร อันประกอบไปด้วยจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร เนื้อหาและประสบการณ์ กระบวนการเรียนการสอน สื่อการเรียน และการประเมินผลผู้เรียน ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดของหลักสูตรจะเป็นกระบวนการก่อให้เกิดความรู้ ความสามารถ และทักษะที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของตนเองในสังคมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ต่อไป และสอดคล้องกับรัชนี นามบัณฑิต (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ประเมินหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น เกี่ยวกับองค์ประกอบด้านบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต พบว่า ด้านบริบทมีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมาย สอดคล้องกันอยู่ในระดับมาก หลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ทั้งด้านวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ การกำหนดโครงสร้าง การจัดทำสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การออกแบบการเรียนรู้ การจัดทำระเบียบการวัดผลประเมินผล และการจัดการบริหารหลักสูตร มีความสอดคล้องในระดับมาก

3.2 ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้น ซึ่งได้แก่ ศักยภาพของครูผู้สอน สื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ และงบประมาณ ผลการประเมินพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ครูมีศักยภาพในการสอน ตั้งใจสอน ตรงเวลาและเอาใจใส่ผู้เรียน สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีสู่การสอน ประเมินผลได้อย่างหลากหลาย ในด้านสื่อการเรียนรู้นั้น สถานศึกษามีสื่อ เอกสาร ตำราที่ใช้ประกอบการสอนอย่างเพียงพอ มีสื่อเทคโนโลยีทีเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอน และสถานศึกษาได้จัดบรรยากาศให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และสถานศึกษาบริหารงบประมาณได้ครอบคลุมกับภารกิจทุกด้านได้อย่างเหมาะสม เพื่อการพัฒนาสื่อแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้โดยได้รับงบประมาณจากเงินอุดหนุนรายหัว เงินปัจจัย -พื้นฐาน และการระดมทรัพยากรจากชุมชนซึ่งสอดคล้องกับแพร็ทต์ (Pratt. 1980 : 409-413)ที่กล่าวว่า คุณลักษณะผู้เรียน การคัดเลือก การกำหนดพื้นความรู้พื้นฐาน การทดสอบเบื้องต้นและการจัดสิ่งทดแทนให้ผู้ที่ไม่สามารถเรียนได้จะเป็นตัวกำหนดหลักสูตรที่ดีและลมัยพร แหล่งหล้า(บทคัดย่อ : 2550)ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้นพบว่าการประเมินด้านครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทั้งในส่วนจำนวนครูผู้สอน ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญในกลุ่มสาระการเรียนรู้ส่วนการประเมินด้านนักเรียนส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทั้งในด้านความรู้พื้นฐานสำหรับการเรียน มีความสนใจแสวงหาความรู้มีความพึงพอใจต่อการเรียนและการพัฒนาตนเอง มีความกระตือรือร้นต่อการเรียนมีความร่วมมือต่อการสร้างสรรค์กิจกรรมเสริมหลักสูตร มี

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีความประพฤติ คุณธรรม จริยธรรมแต่ผลการประเมินด้านนักเรียนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือมีความรู้พื้นฐานสำหรับการเรียนและมีความกระตือรือร้นต่อการเรียนส่วนการประเมินด้านวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนแหล่งค้นคว้าส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3.3 ผลการประเมินด้านกระบวนการ ซึ่งได้แก่ การบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการประเมินพบว่าผลการประเมินด้านกระบวนการพบว่าภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นผลจากการที่สถานศึกษามีการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ชัดเจนและมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องและสร้างความเข้าใจกับครูเกี่ยวกับจุดเน้นการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ด้านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความถนัดและสนใจของผู้เรียน จัดกิจกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้มีการซ่อมเสริมให้ผู้เรียนที่ไม่พร้อมในด้านการเรียน และจัดสอนเสริม พิ่มความสามารถพิเศษตามศักยภาพของผู้เรียนครูใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายในการประเมินและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม ดังที่ธำรง บัวศรี (2542 : 104–105) กล่าวว่า การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ควรคำนึงถึงผลที่เกิดแก่ผู้เรียนให้มีความเจริญเติบโต เป็นเรื่องสหสัมพันธ์กันทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและเชาว์ปัญญา ไม่เน้นด้านใดด้านหนึ่งจนลืมพัฒนาด้านอื่น ๆ ด้านการวัดผลและประเมินผล มีเครื่องมือที่ใช้วัดผลและประเมินผลสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา ใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย มีการวัดและประเมินผลเป็นระยะๆ และมีการรายงานผลการเรียนให้ผู้เรียนและผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอ

3.4 ผลการประเมินด้านผลผลิต ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน การอ่านคิด วิเคราะห์และเขียน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแม้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางก็ตาม แต่ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน พบว่า อยู่ในระดับมากแสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีความรักชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีความใฝ่เรียนรู้ มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความรักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ นอกจากนี้ ผลการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ยังพบว่า นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในระดับมากที่สุด ทำให้ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสงัด อุทรานันท์ (2532 : 211-212) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนคิดเป็น มีความสนใจมีความกระตือรือร้น เป็นคนกล้าแสดงออกในด้านความคิดเห็น การได้รับการยอมรับจากกลุ่มจะเป็นการส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนทุกด้านซึ่งก็หมายรวมถึงด้านวิชาการด้วย สอดคล้องกับวารีรัตน์ แก้วอุไร (2548: บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่าด้านผลผลิต พบว่า คุณภาพผลผลิตหลักสูตรด้านความรู้ความคิดและความสามารถ ด้านคุณธรรมจริยธรรมและ ลักษณะนิสัย และด้านทักษะปฏิบัติบุคลิกภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับนรเชษฐ เบ้าทอง (2550 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า การประเมินด้านผลผลิต พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นว่านักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นหลาย ๆ ด้านตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของโรงเรียนกำหนด เป็นคนกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก

3.5 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมมีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องจากโรงเรียนโชคเพชรพิทยาสามารถบริหารจัดการหลักสูตรและนำหลักสูตรมาใช้ได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชนถึงแม้ว่ามีผู้ให้ความเห็นบางส่วนเกี่ยวกับการเปิดรายวิชาเพิ่มเติมให้หลากหลายกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต้องพัฒนาต่อไป หรือการมีส่วนร่วมของชุมชนที่สถานศึกษาต้องให้

ความสำคัญและจัดกิจกรรมร่วมกันให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ นิภารัตน์ ทิพย์โชติ (2550 : 125) ที่กล่าวว่าผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษามีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องจากโรงเรียนวัดบึงทองหลางเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความพร้อมในทุกด้านค่อนข้างสูงทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มกรรมการสถานศึกษาที่เป็นสมาคมผู้ปกครองและครู ให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในทุกด้านเป็นอย่างดีและสอดคล้องกับนรเชษฐ เบ้าทอง (2550 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีความพึงพอใจต่อการที่ได้ มีโอกาสให้ความเห็นชอบ การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย การส่งเสริมสนับสนุน การนำวิทยากรภายนอกมาร่วมจัดการเรียนรู้ การสืบสานจารีตประเพณี พฤติกรรมและคุณลักษณะนักเรียน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความพึงพอใจของนักเรียนต่อหลักสูตรสถานศึกษา พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจการจัดรายวิชาเพิ่มเติมหลากหลาย การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย มีการใช้สื่ออย่างหลากหลาย นักเรียนพอใจกับการใช้สื่อ มีการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญา การจัดกิจกรรมสอดคล้องกับความถนัด พอใจในการมีส่วนร่วมการจัดการเรียน มีกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม พอใจในการวัดและประเมินผล พอใจในการแนะนำของครู เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นสุข เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และพอใจกับการเรียนรู้ของตนเอง อยู่ในระดับมาก ยกเว้น มีการ แนะแนวหลายรูปแบบ อยู่ในระดับปานกลาง

4. บทสรุป /สรุปผลการวิจัย

4.1 ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนโชคเพชรพิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และในแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

4.1.1 ผลการแสดงความคิดเห็นประเมินด้านบริบทของหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองและกรรมการสถานศึกษา ในภาพรวมเห็นด้วยในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองและกรรมการสถานศึกษา เห็นด้วยมากที่สุด ในเรื่องจุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยพบว่า สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย รองลงมาคือ วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ และเป้าหมายมีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด

4.1.2 ผลการแสดงความคิดเห็นด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองและกรรมการสถานศึกษา ในภาพรวมเห็นด้วยในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองและกรรมการสถานศึกษา เห็นด้วยมากที่สุด ในเรื่องศักยภาพของครูผู้สอน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยพบว่า ครูมีความรู้ในวิชาที่สอน มีความสามารถในการเชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา และมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ รองลงมาคือ งบประมาณ และแหล่งการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด

4.1.3 ผลการแสดงความคิดเห็นด้านกระบวนการของหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองและกรรมการสถานศึกษา ในภาพรวมเห็นด้วยในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองและกรรมการสถานศึกษา เห็นด้วยมากที่สุด ในเรื่องการวัดผลและประเมินผล โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยพบว่า มีการกำหนดแนวทางการบริหารทั่วไป เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ มีการกำหนดแผนปฏิบัติการทำงานของสถานศึกษาชัดเจน ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับความถนัดและสนใจของนักเรียนและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รองลงมาคือ กระบวนการจัดการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชน มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด

4.1.4 ผลการแสดงความคิดเห็นด้านผลผลิต (ผู้เรียน) ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ของงานทะเบียนและวัดผลโรงเรียนโชคเพชร พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การ

ประเมิน (ผลการเรียนระดับ 1-4) มากที่สุด ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การงานอาชีพเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ(อังกฤษ) น้อยที่สุด คือกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมากที่สุดในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม น้อยที่สุด คือกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้านภาพรวม พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา มากที่สุด ผ่านเกณฑ์น้อยที่สุด คือกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และด้านผลผลิตของหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองและกรรมการสถานศึกษา ในภาพรวมเห็นด้วยในระดับมาก เมื่อพิจารณในรายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองและกรรมการสถานศึกษาเห็นด้วยมากที่สุด ในเรื่องกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยพบว่า ผู้เรียนมีการเข้าร่วมกิจกรรมมาก รองลงมาคือ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน น้อยที่สุด

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ควรสร้าง ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนโชคเพชรวพิทยาให้สอดคล้อง เหมาะสมและทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียน กรรมการสถานศึกษาและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

4.2.2 ควรกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และวิธีการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อ เทคโนโลยี โดยการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการศึกษา อบรม จัดกิจกรรมนิเทศ เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาตนเอง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนและพัฒนานักเรียนต่อไป

4.2.3 ควรกำหนดเป้าหมาย ทิศทางและวิธีการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ให้มีคุณภาพทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้และความเป็นมนุษย์

4.2.4 ควรจัดหา สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอสำหรับการเรียนรู้ของครู และนักเรียน โดยทั้งครูและนักเรียนสามารถเข้าถึงได้อย่างกว้างขวาง

4.2.5 ครูควรนำกระบวนการศึกษาวิจัยในชั้นเรียนมาใช้เพื่อพัฒนางาน พัฒนาตนเอง นักเรียนและโรงเรียน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานต่างๆของโรงเรียนให้สูงยิ่งขึ้น

4.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

4.3.1 ควรประเมิน ศึกษาวิจัย เพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนโชคเพชรพิทยาให้ได้หลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน

4.3.2 ควรมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่ม

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ.*หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545.

กาญจนา คุณารักษ์. *หลักสูตรและการพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540.

นรเชษฐ เบ้าทอง. “รายงานการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านปากโดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550.

นิภารัตน์ ทิพย์โชติ. “การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบึงทองหลาง

เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.

ธำรง บัวศรี. *ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและการพัฒนา*.พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ธนธัชการพิมพ์, 2542.

บุญชม ศรีสะอาด. *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.

รัชนี นามบัณฑิต. "การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น." วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์,มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2546.

ลมัยพร แหล่งหล้า. "การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการนำนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้ นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ." ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยสยาม, 2551.

วารีรัตน์ แก้วอุไร. "การพัฒนาหลักสูตรเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา." วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2550.

วิชัย วงษ์ใหญ่. การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาสุโขทัยธรรมาธิราช, 2540.

สุวิมล ติรกานันท์. *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 9, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2544.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก www.nesdb.go.th, 2555.

Pratt, David. *Curriculum Design and Development.* New York : Harcourt Breace Jovanovich, 1980.

Stufflebeam, D. L. "Evaluation as enlightenment for Decision Making." *In A Walcott (ed.) Improving Educational Assessment and an Inventory of Measure of Affective Behavior*. Washington DC. : Association for Supervision and Curriculum Development, 1969.

Taba, Hilda. Curriculum Development : Theory and Practice. New York : Harcourt. Brace and World, 1962.

การประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาเผยแผ่ คณะพุทธศาสตร์ สถาบันธรรมชัย จ.ปทุมธานี

AN EVALUATION OF BACHELOR OF BUDDHISM IN DISSEMINATION DHAMMACHAI INSTITUTE PATHUM THAN

นิสากร ชูชาติ [1] รศ.ดร.สมชนก ภู่อำไพ[2] และ ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาเผยแผ่ คณะพุทธศาสตร์ สถาบันธรรมชัย ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป์ (CIPP Evaluation Model) ตามแนวคิดในการประเมินหลักสูตรของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ประชากรทั้งหมดในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 55 รูป/ คน ประกอบด้วยผู้บริหาร (พระภิกษุ) จำนวน 8 รูป ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร (พระภิกษุ) จำนวน 1 รูป ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร (ฆราวาส) จำนวน 1 คน พระอาจารย์จำนวน 10 รูป อาจารย์ (ฆราวาส) จำนวน 15 คน และพระนิสิตชั้นปีที่ 4 จำนวน 20 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม 3 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 ผู้บริหาร, ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร, ชุดที่ 2 พระอาจารย์/ อาจารย์, ชุดที่ 3 พระนิสิตชั้นปีที่ 4 มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.67-1 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ(%) ค่าเฉลี่ย (Mean : $\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า (1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนส่งเสริมให้พระนิสิตมีความรู้ความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้พระนิสิตมีความรักและดำรงพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนนานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (2)โครงสร้างหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีเรื่องความเหมาะสมของการกำหนดเวลาเรียนโดยเฉลี่ยต่อเทอมนั้นยังอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการปรับปรุงให้เหมาะสม (3) เนื้อหาหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (4) คุณลักษณะของครูผู้สอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (5) คุณลักษณะของผู้เรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนการผ่านโครงการอบรมธรรมทายาทและผ่านการอบรมพระนวกะนั้นมีความเหมาะอยู่ในระดับมากที่สุด (6) สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (7) สถานที่เรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (8) กระบวนการเรียนการสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีการเปิดโอกาสให้พระนิสิตมีส่วนร่วมในการวางเกณฑ์การวัดและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น มีข้อเสนอแนะว่าควรมีการเปิดโอกาสให้พระนิสิตมีส่วนร่วมในการวางเกณฑ์การวัดและประเมินผลด้วย (9) การบริหารหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีการจัดกิจกรรมพัฒนาและประเมินคุณภาพครูผู้สอนอยู่ในระดับปานกลาง ควรปรับปรุงและเพิ่มกิจกรรมการพัฒนาและประเมินคุณภาพ ทางสถาบันควรสนับสนุนงบประมาณให้พระอาจารย์และอาจารย์ได้ฝึกอบรมเทคนิควิธีการสอนแบบใหม่ๆ เพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ หรือให้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในช่วงปิดเทอมในด้านเทคนิคการสอนหรือรูปแบบการสอนในระดับอุดมศึกษาควรศึกษาในเชิงลึกที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ (10) คุณลักษณะและสมรรถนะตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผลสรุปการประเมินความเหมาะสม รายด้าน

ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต โดยผู้บริหาร, ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร, พระอาจารย์, อาจารย์, พระนิสิตชั้นปีที่ 4 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

คำสำคัญ หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต, คณะพุทธศาสตร์ สถาบันธรรมชัย จ.ปทุมธานี

Abstract

The purpose of this study was to evaluate the curriculum of Bachelor of Buddhism in Dissemination, Faculty of Buddhism, Dhammachai Institute. The model of curriculum evaluation was CIPP Model by Stufflebeam focusing on aspects of context, input, process and product. The sample were 55 consisted of 8 administrators(monks), a curriculum instructional specialist(secular), a curriculum instructional specialist(monk), 10 teachers(monks), 15 teachers(seculars) and 20 students who were in the 4th year(monks). The research instruments were 3 sets of questionnaires involving 1.questionnaire for administrators aspects, 2.questionnaire for curriculum instructional specialists, and 3.questionnaire for teachers. The content validity of the questionnaires was 0.67-1 and the value of reliability was 0.88. The collected data were analyzed by percentage, mean ($\overline{X}$) and standard deviation (S.D).

The findings revealed that 1) the curriculum objectives were at a high level including encourage the learners to have knowledge and capacity for Dissemination of Buddhism, and encourage the learners to love and preserve Buddhism sustainably. 2) The curriculum structure was considered appropriate at a high level but an adequacy of learning period in each semester was considered appropriate at a moderate level. Hence, it was suggested that the curriculum should be improved properly. 3) Curriculum contents were considered appropriate at a high level. 4) The attributes of instructors were considered appropriated at a high level. 5) The attributes of learners were considered appropriated at a high level. In addition, learners who have participated in Buddhist camps were considered appropriated at a high level. 6) Learning materials were considered appropriated at a high level. 7) Classrooms were considered appropriated at a high level. 8) Learning Process was considered appropriated at a high level. In fact, the participation of learners in creating assessment rubrics was considered appropriated at a moderate level. It was suggested that students should also be encouraged in making rubrics. 9) Curriculum management was considered appropriated at a high level but the activities in development and assessment of instructors were considered appropriated at a moderate level. It was suggested that the institute should support the budgets to develop teachers' teaching instructions and methods. A workshop should be held at the end of semester relevant the instruction techniques for teaching in the university in-depth that can lead into practical. 10) Attributes and capacity according the curriculum objectives were considered appropriated at a high level. The results of the evaluation in aspects of context, input, process and product by administrators, curriculum instructional specialists, teachers and learners were considered appropriate at a high level.

KEYWORDS: BACHELOR OF BUDDHISM, DISSEMINATION DHAMMACHAI INSTITUT

1. บทนำ

(สถาบันธรรมชัย, 2552: 1-3) จากหนังสือคู่มือนิสิตระดับปริญญาตรีสถาบันธรรมชัย ได้กล่าวไว้ว่า สถาบันธรรมชัยตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2538 เพื่อวางแผนดำเนินการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรวัดพระธรรมกาย หลักสูตรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้คือ หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Buddhism) ซึ่งสถาบันธรรมชัยได้เปิดหลักสูตรสาขาเผยแผ่ คณะพุทธศาสตร์ เป็นหลักสูตรที่มุ่งให้นิสิตเป็นพระที่มีความรู้ความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีการเรียนการสอนวิชาการเขียนหลักสูตร วิชาการเทศน์สอน วิชาการผลิตสื่อเพื่อการเทศน์สอน วิชาการบริหารองค์กรพระพุทธศาสนาเป็นต้น สาขาเผยแผ่ มีขึ้นในปี พ.ศ.2541 โดยภาควิชาเผยแผ่มีหน้าที่รับผิดชอบวิชาที่อยู่ในหมวดที่ใช้ศึกษาเกี่ยวกับการเผยแผ่และดูแลการศึกษาของพระนิสิตผู้ศึกษาในสาขาเผยแผ่ทั้งหมด โดยทำหน้าที่จัดหาพระอาจารย์ อาจารย์ มาถวายความรู้, เป็นที่ปรึกษาของพระนิสิตในสาขาเผยแผ่ และจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับด้านการเผยแผ่ของสถาบัน วัตถุประสงค์ของสาขาวิชาเผยแผ่ 1) เพื่อให้พระนิสิตมีความรู้ความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ 2) เพื่อให้พระนิสิตมีความรู้ความสามารถด้านบริหารจัดการองค์กรที่ตนร่วมทำงานอยู่ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดียิ่งขึ้น 3) เพื่อให้พระนิสิตมีความรักและดำรงพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนนาน

การประเมินหลักสูตรเป็นความสำคัญจำเป็นเพื่อให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน ซึ่งหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สถาบันธรรมชัยได้เปิดสอนตั้งแต่ปี 2541 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งได้ดำเนินการสอนมาแล้วเป็นระยะเวลา 15 ปี มีพระบัณฑิตจบการศึกษาไปแล้ว 11 รุ่น มีการปรับปรุงหลักสูตรมาแล้ว เมื่อปี พ.ศ.2552 ปัจจุบันยังไม่มีการประเมินอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยมีความสนใจในการประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาเผยแผ่ คณะพุทธศาสตร์ สถาบันธรรมชัย เพื่อผู้วิจัยจะได้เสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรนี้ต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / เครื่องมือและวิธีการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาเผยแผ่ คณะพุทธศาสตร์ สถาบันธรรมชัย ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ประชากรที่ใช้ในการวิจัย มีทั้งหมด 55 คน/รูป ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 8 รูป ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร (พระภิกษุ) จำนวน 1 รูป ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร (ฆราวาส) จำนวน 1 คน พระอาจารย์ จำนวน 10 รูป อาจารย์ (ฆราวาส) จำนวน 15 คน พระนิสิตที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 20 รูป ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย (1) เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารและฝ่ายวิชาการ ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาเผยแผ่ คณะพุทธศาสตร์ สถาบันธรรมชัย (2) ทำให้ทราบข้อมูลการประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตของหลักสูตร เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรในโอกาสต่อไป (3) เป็นแนวทางในการประเมินหลักสูตรสาขาอื่นๆ ของสถาบันธรรมชัยต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์เอกสาร แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ชุด ตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง คือ ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร, ผู้เชี่ยวชาญ, ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับพระอาจารย์/อาจารย์, ชุดที่ 3 แบบสอบถามสำหรับพระนิสิต และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured Interview) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient - α) ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการวิเคราะห์ค่า IOC ผลที่ได้ เท่ากับ 0.67 - 1.00 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้กับผู้บริหาร จำนวน 2 รูป อาจารย์ จำนวน 1 คน พระอาจารย์ 1 รูป ตรวจสอบแบบสอบถาม และพระนิสิต

ชั้นปีที่ 3 จำนวน 30 รูป ทดลองใช้ (Try Out) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟ่าของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า มีค่าอยู่ที่ 0.88

3. ผลการวิเคราะห์

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร พระอาจารย์ อาจารย์ที่เป็นฆราวาส นั้น ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 28 รูป/ คน คิดเป็นร้อยละ 80 มีอายุระหว่าง 20-35 ปี จำนวน 22 รูป/ คน คิดเป็นร้อยละ 62.9 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 23 รูป/ คน คิดเป็นร้อยละ 65.7 มีประสบการณ์ทำงาน 1-15 ปี จำนวน 30 รูป/ คน คิดเป็นร้อยละ 85.7 ตำแหน่งผู้บริหาร จำนวน 8 รูป/ คน คิดเป็นร้อยละ 22.8 ตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร 2 รูป/ คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 ตำแหน่งพระอาจารย์ จำนวน 10 รูป คิดเป็นร้อยละ 28.6 ตำแหน่งอาจารย์ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9

ผลสรุปการวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินความเหมาะสม ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาเผยแผ่ คณะพุทธศาสตร์ สถาบันธรรมชัย โดยภาพรวมพบว่า พิจารณาตามกรอบการประเมิน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.02) พิจารณาตามประเด็นการประเมินมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.04) พิจารณาตามผู้ตอบแบบสอบถามโดยผู้บริหาร, ผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.97) พระอาจารย์, อาจารย์ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.11) และพระนิสิตชั้นปีที่ 4 อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.00)

การประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาเผยแผ่ คณะพุทธศาสตร์ สถาบันธรรมชัย จ.ปทุมธานี เมื่อพิจารณาตามกรอบการประเมิน 4 ด้าน พบว่า มีดังนี้ (1) ด้านบริบทของหลักสูตร พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก $\overline{X}$ = 4.12) โดยมีประเด็นการประเมิน ดังนี้ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ($\overline{X}$ = 4.27) โครงสร้างของหลักสูตร ($\overline{X}$ = 3.90) เนื้อหาของหลักสูตร ($\overline{X}$ = 4.19) พิจารณาว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมมาก รองลงมาคือ เนื้อหาของหลักสูตรและโครงสร้างของหลักสูตรตามลำดับ (2) ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.00) โดยมีประเด็นการประเมินดังนี้ คุณลักษณะของครูผู้สอน ($\overline{X}$ = 4.15) คุณลักษณะของผู้เรียน ($\overline{X}$ = 4.12) สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ($\overline{X}$ = 4.05) สถานที่เรียน ($\overline{X}$ = 3.68) พิจารณาว่า คุณลักษณะของครูผู้สอนมีความเหมาะสมมาก รองลงมาคือ คุณลักษณะของผู้เรียน สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน และสถานที่เรียนตามลำดับ (3) ด้านกระบวนการ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.83) โดยมีประเด็นการประเมินดังนี้ กระบวนการเรียนการสอน ($\overline{X}$ = 3.91) การบริหารหลักสูตร ($\overline{X}$ = 3.75) พิจารณาว่า กระบวนการเรียนการสอนมีความเหมาะสมมาก รองลงมาคือ การบริหารหลักสูตรตามลำดับ (4) ด้านผลผลิต พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.24) โดยมีประเด็นการประเมินคือ คุณลักษณะและสมรรถนะตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร $\overline{X}$ = 4.24)

4. ผลการวิจัยและการอภิปราย

ผลการประเมินด้านบริบทของหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาเผยแผ่ คณะพุทธศาสตร์ สถาบันธรรมโดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อได้ดังนี้ (1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร พบว่าผู้บริหาร, ผู้เชี่ยวชาญ, พระอาจารย์/ อาจารย์ ให้ความเห็นว่ามีความเหมาะสมมาก ข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า หลักสูตรมีความชัดเจนและเข้าใจง่ายสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร อีกทั้งมีการส่งเสริมเรื่องต่อไปนี้ คือ ส่งเสริมให้พระนิสิตมีความรู้ความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ส่งเสริมให้พระนิสิตมีความรู้ความสามารถด้านบริหารจัดการองค์กรที่ตนร่วมทำงานอยู่ และส่งเสริมให้พระนิสิตมีความรักและดำรงพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนนาน (2) โครงสร้างของหลักสูตร พบว่า

ผู้บริหาร, ผู้เชี่ยวชาญ, พระอาจารย์/ อาจารย์ ให้ความเห็นว่ามีความเหมาะสมมาก ข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า โครงสร้างของหลักสูตรมีความเหมาะสมของการกำหนดเวลาเรียนโดยเฉลี่ยต่อวัน การกำหนดหน่วยกิตที่ต้องเรียนตลอดหลักสูตร การกำหนดจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาบังคับพื้นฐาน แต่เห็นว่าการกำหนดเวลาเรียนโดยเฉลี่ยต่อเทอมนั้นยังอยู่ระดับปานกลาง ต้องปรับปรุงให้เหมาะสมมากขึ้น มีความเหมาะสมของการกำหนดจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาบังคับพื้นฐาน และในการจัดรายวิชาเพิ่มเติมนั้นสอดคล้องกับความถนัดและความต้องการของผู้เรียน แต่มีข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดว่า ควรปรับเวลาคาบเรียนต่อวันที่ยาวนานเกินไป ทำให้ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ (3) เนื้อหาของหลักสูตร พบว่าผู้บริหาร,ผู้เชี่ยวชาญ,พระอาจารย์/ อาจารย์ ให้ความเห็นว่ามีความเหมาะสมมาก ข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า เนื้อหาวิชากับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความสอดคล้อง แต่ละรายวิชามีจำนวนหน่วยกิตที่เหมาะสม มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีการพัฒนาการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร สาระ,เนื้อหาของหลักสูตรมีความทันสมัยเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันเป็นประโยชน์ต่อพระนิสิต โดยเฉพาะด้านการนำไปใช้ แต่มีข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดว่า ควรเพิ่มวิชาปรัชญาตะวันตกและปรัชญาตะวันออก,วิชาศาสนาพราหมณ์-ฮินดู: ปรัชญาเวทานตะ, วิชาปรัชญาจีน : ปรัชญาเต๋า เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์พุทธธรรมและการตีความแนวคิดต่างๆ ที่ปรากฏร่วมกันอยู่ในพุทธศาสนา เพื่อประโยชน์ในการเผยแผ่ศาสนาและเพื่อความเข้าใจในหลักคำสอนได้ดี นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะว่าหลักสูตรควรเน้นให้วิเคราะห์หลักธรรมในพระไตรปิฎกเน้นการศึกษาด้านภาษา-วัฒนธรรม ให้มากกว่าเดิมเพื่อการนำไปใช้ได้จริง

ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาเผยแผ่ คณะพุทธศาสตร์ สถาบันธรรมโดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อได้ดังนี้ (4) คุณลักษณะของครูผู้สอน พบว่าผู้บริหาร, ผู้เชี่ยวชาญ, พระอาจารย์/ อาจารย์, พระนิสิต ให้ความเห็นว่ามีความเหมาะสมมาก ข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีการเตรียมการสอนที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา เลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี และมีความสามารถในการกระตุ้นให้พระนิสิตคิดวิเคราะห์ค้นคว้าความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ รับฟัง, แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับพระนิสิตด้วยความเสมอภาค แต่มีข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดว่าควรมีอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้นๆ หรือรายวิชานั้นให้มากขึ้น มีการพัฒนาผู้สอนอย่างต่อเนื่อง (5) คุณลักษณะของผู้เรียน พบว่าผู้บริหาร, ผู้เชี่ยวชาญ, พระอาจารย์/ อาจารย์, พระนิสิต ให้ความเห็นว่ามีความเหมาะสมมาก ข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า ในการรับพระนิสิตเข้าศึกษาต้องผ่านโครงการอบรมธรรมทายาทและผ่านการอบรมพระนวกะมีความเหมาะสมอยู่ระดับมากที่สุด มีความรู้พื้นฐานเพียงพอสำหรับการเรียนตามระดับชั้น ทุ่มเทเวลาและตั้งใจในการศึกษาอย่างสม่ำเสมอจนสำเร็จหลักสูตร อีกทั้งมีความมีระเบียบวินัยในตนเอง (6) สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน พบว่าผู้บริหาร, ผู้เชี่ยวชาญ, พระอาจารย์/ อาจารย์, พระนิสิต ให้ความเห็นว่ามีความเหมาะสมมาก ข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนมีคุณภาพ สื่อเทคโนโลยีมีความทันสมัย สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียนมีความสะดวกในการเบิก-ยืม-คืนได้ตามความเหมาะสมและได้รับการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของพระนิสิต (7) สถานที่เรียน พบว่าผู้บริหาร, ผู้เชี่ยวชาญ, พระอาจารย์/ อาจารย์, พระนิสิต ให้ความเห็นว่ามีความเหมาะสมมาก ข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า ขนาดห้องเรียนเหมาะสมกับจำนวนพระนิสิต รูปแบบการจัดห้องเรียนและบรรยากาศในห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ของพระนิสิตรวมถึงสิ่งแวดล้อมบริเวณรอบห้องเรียนด้วย มีการปรับปรุงอาคารสถานที่เรียนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ แต่จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและจากข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิด ควรขยายเพิ่มห้องเรียนให้เพียงพอต่อความต้องการ เนื่องจากมีพระนิสิตเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปีการศึกษา

ผลการประเมินด้านกระบวนการ หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาเผยแผ่ คณะพุทธศาสตร์ สถาบันธรรมโดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อได้ดังนี้ (8) กระบวนการเรียนการสอน พบว่าผู้บริหาร,

ผู้เชี่ยวชาญ, พระอาจารย์/ อาจารย์, พระนิสิต ให้ความเห็นว่ามีความเหมาะสมมาก ข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า มีการชี้แจงแผนการสอน วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน และเกณฑ์การวัดผลอย่างชัดเจน การวัดและประเมินผลมีหลักเกณฑ์ มาตรฐาน กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา เปิดโอกาสให้พระนิสิตมีส่วนร่วมในการวางเกณฑ์การวัดและประเมินผล มีการรายงานและการประเมินผลให้ผู้บริหารทราบเป็นระยะ แต่มีข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดว่า ควรเพิ่มกิจกรรมทัศนศึกษานอกสถานที่ให้เหมาะสมกับรายวิชานั้นๆ มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง และจัดสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาก่อนและหลังการเรียนจบหลักสูตรทางภาษา ต้องมีการเพิ่มการศึกษามิติใหม่ๆ มาทดลองกับการเรียนการสอนแทนการสอนแบบเก่าๆ การเรียนภาษาต่างประเทศยังไม่น่าสนใจเท่าที่ควร (9) การบริหารหลักสูตร พบว่าผู้บริหาร, ผู้เชี่ยวชาญ, พระอาจารย์/ อาจารย์, พระนิสิต ให้ความเห็นว่ามีความเหมาะสมมาก ข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า มีการจัดตารางการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม มีกิจกรรมพัฒนาและประเมินคุณภาพครูผู้สอน มีการประเมินและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม จัดสรรงบประมาณเพื่อบริหารหลักสูตรอย่างเพียงพอ มีเพียงการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการบริการวิชาการแก่พระนิสิตอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น และมีข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดว่าควรมีการพัฒนาหลักสูตรและการพัฒนาด้านการบริหารเพื่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องมากกว่านี้

ผลการประเมินด้านผลผลิต หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาเผยแผ่ คณะพุทธศาสตร์ สถาบันธรรมโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อได้ดังนี้ (10) คุณลักษณะและสมรรถนะตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร พบว่าผู้บริหาร, ผู้เชี่ยวชาญ, พระอาจารย์/ อาจารย์, พระนิสิต ให้ความเห็นว่ามีความเหมาะสมมาก ข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า พระนิสิตมีความรู้ความสามารถในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามากขึ้นมีความตั้งใจที่จะนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแผ่ต่อไป พระนิสิตมีความรู้ความสามารถด้านบริหารจัดการองค์กรที่ตนร่วมทำงานอยู่ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดียิ่งขึ้น สามารถให้คำแนะนำด้านพุทธศาสนาแก่เพื่อนสหธรรมิกและประชาชนทั่วไป เพื่อนำไปแก้ไขปัญหาในชีวิต และพระนิสิตมีความต้องการจรรโลงพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร แต่จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารในการนำไปใช้นั้นมีจุดที่ต้องปรับปรุงเนื่องจากต้องใช้ประสบการณ์ การปรับตัวให้เข้ากับสภาพนั้นๆ และข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดว่าควรเน้นให้พระนิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ได้จริงในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

สรุปว่าการประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาเผยแผ่ คณะพุทธศาสตร์ สถาบันธรรมชัย จ.ปทุมธานี โดยวิธีการประเมินตามแนวคิดของ สตัฟเฟิลบีม หรือ CIPP Model ผลรวมปรากฏว่าหลักสูตรนี้อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

เพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า หลักสูตรควรมีการปรับปรุงในเรื่อง โครงสร้างของหลักสูตร, กระบวนการเรียนการสอน, การบริหารหลักสูตรดังนี้

1. ด้านโครงสร้างของหลักสูตรในการกำหนดเวลาเรียนโดยเฉลี่ยต่อเทอม ควรปรับปรุงให้มีเวลาเรียนมากขึ้น

2. ด้านกระบวนการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้พระนิสิตมีส่วนร่วมในการวางเกณฑ์การวัดและประเมินผลรวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นด้วย

3. ด้านการบริหารหลักสูตรควรเพิ่มการจัดกิจกรรมพัฒนาและประเมินคุณภาพครูผู้สอนโดยทางสถาบันควรสนับสนุนงบประมาณ ให้พระอาจารย์และอาจารย์ได้ฝึกอบรมเทคนิควิธีการสอนแบบใหม่ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ เช่น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในช่วงปิดเทอม เรื่องเทคนิคการสอนหรือรูปแบบการสอนแบบต่างๆ ในระดับอุดมศึกษาสามารถนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรสาขาอื่นๆ คือ สาขาพุทธศาสตร์ สาขาเทคโนโลยีการเผยแผ่ เพื่อจะสามารถเปรียบเทียบระหว่างสาขาและทราบรูปแบบของการเรียนการสอนของพระนิสิตด้วย และยังทราบข้อมูลที่จะเป็นประเด็นในการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

2.ควรมีการวิจัยความพึงพอใจของพระนิสิต และความพึงพอใจของอาจารย์ที่เชิญมาสอนจากภายนอกสถาบัน เพื่อจะได้นำข้อมูลไปปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

3. ควรมีการศึกษารายวิชาที่เหมาะสมกับหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต รายวิชาที่ทันยุคสมัยในสภาพปัจจุบันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของหลักสูตร และเพิ่มประสิทธิภาพของการนำไปใช้ได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

สถาบันธรรมชัย. *คู่มือนิสิต ระดับปริญญาตรี สถาบันธรรมชัย ปีการศึกษา 2552* : กรุงเทพฯ, 2552.

การศึกษาการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

COMPUTER LEARNING MANAGEMENT IN SUBJECT AREA OF CAREER AND TECHNOLOGY GRADE 6 IN PRIMARY SCHOOL UNDER SUPHANBURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

กฤษฎา สอนแก้ว[1] ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยารังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ประชากรที่ศึกษา คือ ครูผู้สอนวิชาคอมพิวเตอร์ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 111 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยปรากฏว่า : การจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ในภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามระดับค่าเฉลี่ย คือ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล และ การเปรียบเทียบการจัดการการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามประสบการณ์การสอนคอมพิวเตอร์ และสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา พบว่า ในภาพรวม และรายด้าน มีระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์, กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี, ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

Abstract

The purposes of this research were to study and compare the computer learning management in subject area of career and technology with grade 6 students in primary school under Suphanburi Primary Educational Service Area Office 2. The population of this research was 111 computer teachers in the primary school under Suphanburi Primary Educational Service Area Office 2. The questionnaire was used as the instrument. The statistics in this research were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one - way Analysis of Variance.

The overall and each aspect performances of the computer learning management in subject area of career and technology of grade 6 students were found to be at the high level, ranking according to the mean as follows; designing of the learning administration, using mass media learning, arrangement of learning activities, and the measurement and evaluation. There was no different in comparisons of the computer learning management in subject area of career and technology classified by computer teaching experiences and the graduated fields, both in the overall and each aspect.

KEYWORDS: COMPUTER LEARNING MANAGEMENT, SUBJECT AREA OF CAREER AND TECHNOLOGY, GRADE 6, SUPHANBURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

1. บทนำ

การใช้คอมพิวเตอร์มีความสำคัญมากในสังคมปัจจุบัน เนื่องจากคอมพิวเตอร์ได้เข้ามามีบทบาทในทุกวงการสังคมรอบๆ ตัวมีคอมพิวเตอร์เข้ามาเกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการใช้บริการด้านต่าง ๆ เช่น ธนาคาร คมนาคม ห้างสรรพสินค้า ประชาชนทุกคนจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานที่จะไปใช้บริการเหล่านั้นโดยมุ่งพัฒนาความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ การใช้คอมพิวเตอร์ในวงการศึกษาพบว่า รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องให้ความรู้พื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อแสวงหาความรู้ ทั้งในเรื่องชีวิตประจำวัน และเรื่องการเรียนซึ่งจะทำให้เป็นคนทันต่อเหตุการณ์ทั่วโลก กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดให้มีการเรียนรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และการใช้คอมพิวเตอร์ในเรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยให้เรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยกำหนดให้เรียนรู้ในกลุ่มสาระที่ 2 และสาระที่3 โดยเฉพาะในสาระที่ 3 หลักสูตรได้กำหนดให้เรียนเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งนับว่าเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับผู้เรียนที่จะเข้าใจและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับโอกาสที่จะเรียนรู้ จากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ความรู้คอมพิวเตอร์แก่นักเรียน พบว่ายังมีปัญหาและอุปสรรค์หลายเรื่อง เช่น ความรู้พื้นฐานของผู้เรียน จำนวนคอมพิวเตอร์ไม่พอเพียง และประสบการณ์ของครูผู้สอน ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนรู้ของนักเรียนไม่เป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนด (ตัวชี้วัดชั้นปีประถมศึกษาปีที่ 6 สาระที่ 3 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์สำหรับประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นชั้นที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาและจะก้าวไปสู่การเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นต่อไป คอมพิวเตอร์จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนและเป็นประโยชน์ในการศึกษาต่อไป ข้อมูลจากการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงรูปแบบและกระบวนการจัดการการเรียนรู้ที่ครูนำมาใช้ อีกทั้งยังเป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อปรับปรุงและพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ ตลอดทั้งปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ทั้งในเรื่องเกี่ยวกับครูผู้สอน ผู้เรียน การใช้สื่ออุปกรณ์ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนสูงสุด

2. ขั้นตอน/อุปกรณ์และวิธีการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ของครูผู้สอนคอมพิวเตอร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ของครูผู้สอนคอมพิวเตอร์ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การสอนคอมพิวเตอร์ และสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูผู้จัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ ในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 111 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 27 คน ปีการศึกษา 2555

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามสำหรับครู 1 ฉบับและแบบสัมภาษณ์สำหรับครู 1 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์สำหรับนักเรียน 1 ฉบับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี และวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดตัวแปร และกำหนดข้อคำถาม สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ ในโรงเรียนประถมศึกษา แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเบื้องต้น และมีการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงและครอบคลุมความสมบูรณ์ของเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งทุกข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้อง 0.6 – 1.0

การทดลองใช้แบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (try out) กับครูที่สอนคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามวิธีของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.948

นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง แล้วพิมพ์ฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับครูผู้สอนคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พร้อมทั้งสัมภาษณ์ครูและนักเรียนในโรงเรียนแกนนำ 3 โรงเรียน จากนั้นเก็บรวบรวมแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

3. สรุปผลการวิจัย

ระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามระดับค่าเฉลี่ย คือ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล

การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามประสบการณ์การสอนคอมพิวเตอร์ และสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา พบว่า ภาพรวม และรายด้าน มีระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. อภิปรายผล

ระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ทุกโรงเรียนให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นสาระหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงได้มีการเตรียมความพร้อมให้กับครูผู้สอน ส่งเสริมความรู้ให้กับครูผู้สอน โดยการจัดอบรม ศึกษาดูงาน เพื่อให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้นและให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เนื่องจากครูที่จะต้องรับผิดชอบในการจัดการเรียนรู้วิชาคอมพิวเตอร์ส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาด้านคอมพิวเตอร์โดยตรง แต่มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์โดยเฉพาะการใช้โปรแกรมพื้นฐานมาช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ จึงได้รับการพิจารณาจากผู้บริหารให้สอนวิชาคอมพิวเตอร์ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้วิชาคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนจึงต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร ดังที่ เสริมศักดิ์ บุตรทอง (2548 : 28) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการทั้งมวลของการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน โดยครูผู้จัดการเรียนรู้ และผู้เรียนร่วมกันจัดกิจกรรมทั้งในห้องและนอกห้องเรียน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพน่าสนใจและผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและลักษณะต่างๆ ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ และวัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 28) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ เป็นสภาพการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายหรือจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่กำหนด มีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ต่างๆ จึงเป็นความสามารถ และทักษะของครูมืออาชีพในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เลอลักษณ์ โอทกานนท์ (2547 : 84) ศึกษาเรื่อง สภาพการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี พบว่า ครูผู้สอนคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี มีการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ โดยภาพรวมในระดับมาก และสอดคล้องกับ ธงชัย ถิตย์ฉาย (2544 : 75) ศึกษาการจัดการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร พบว่า ครูผู้สอนคอมพิวเตอร์พื้นฐาน ในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง โดยรวมมีการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษาโดยรวมและด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก

สำหรับด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสิ่งที่ครูผู้สอนให้ความสำคัญกับการจัดเนื้อหาสาระที่คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนและมีความทันสมัย มีการออกแบบการเรียนรู้ให้ครอบคลุมจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยให้การจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งมีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน และให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ได้จริง สอดคล้องกับ ประทีป ปั้นวงค์ (2551) กล่าวว่า การที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ ครูผู้สอนควรพิจารณาเลือกใช้เทคนิคกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม และในการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ไม่สามารถนำทฤษฎีการจัดการเรียนรู้วิธีใดวิธีหนึ่งมาจัดการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จได้ ครูควรพิจารณาถึงมาตรฐาน ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนการสอนและเนื้อหา และต้องนำเอาทฤษฎีการสอนอย่างหลากหลายมาผสมผสานกันแล้วประยุกต์ใช้กับการสอนของตน โดยคำนึงถึงธรรมชาติของวิชา แล้วให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ หากผู้เรียน

พบปัญหาและมีข้อซักถาม ครูควรอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจทันที อีกทั้งการที่ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนที่เรียนรู้และเข้าใจได้เร็วได้อธิบายให้กับเพื่อนร่วมเรียนได้รู้ได้เข้าใจจะเป็นการช่วยให้นักเรียนคนนั้นได้เกิดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ เลอลักษณ์ โอทกานนท์ (2547 : 84) ศึกษา สภาพการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี พบว่า ครูผู้สอนคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี มีการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จึงได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้อย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการความรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้ ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและนำความรู้ไปใช้ได้จริง โดยการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ที่ดีนั้น ผู้สอนควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนที่เป็นประสบการณ์ตรง การสอนคอมพิวเตอร์ควรสอนทฤษฎีน้อย ฝึกปฏิบัติการมาก เนื่องจากนักเรียนนั่งอยู่หน้าจอคอมพิวเตอร์ย่อมต้องการใช้เครื่องมากกว่าจะฟังคำอธิบายจากครู ถ้าจำเป็นต้องสอนทฤษฎีไม่ควรใช้เวลามาก อธิบายเฉพาะทฤษฎีที่จำเป็นที่ต้องใช้ในครั้งนั้นๆ แล้วจึงลงมือปฏิบัติการ ถ้าผู้เรียนคนใดพบปัญหาและมีข้อซักถาม ผู้สอนควรเข้าไปอธิบายที่เครื่องโดยตรงจะดีกว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาลี สินเสือ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษาเขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูมีการปฏิบัติด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เลอลักษณ์ โอทกานนท์ (2547 : 84) ศึกษา สภาพการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี พบว่า ครูผู้สอนคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ พบว่า ภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก วิชาคอมพิวเตอร์เป็นวิชาที่ต้องใช้สื่อที่มีราคาสูง เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์ และระบบเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ การเรียนแต่ละครั้งต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากเครื่องคอมพิวเตอร์ ครูจึงต้องมีการวางแผนการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นอย่างดี โดยการตรวจสอบประสิทธิภาพการใช้งานของเครื่องคอมพิวเตอร์ทุกเครื่องก่อนใช้งาน จัดผู้เรียนให้ลงปฏิบัติทุกคน และต้องมีการบริหารจัดการใช้สื่อที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า เพราะสื่อการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ผู้สอนนำมาใช้เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยครอบคลุมทั้งวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ วิธีการ และกิจกรรม ซึ่งได้เลือกมาใช้ช่วยในการถ่ายทอดความรู้จากครูไปสู่ผู้เรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเรียนการสอน และสื่อการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนหรือเป็นตัวกลางที่ทำให้การเรียนรู้บรรลุถึงจุดหมายปลายทางอย่างมีประสิทธิภาพ โดยช่วยเร้าความสนใจ ประหยัดเวลา และให้ประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่ผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เลอลักษณ์ โอทกานนท์ (2547 : 84) ศึกษา สภาพการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี พบว่า ครูผู้สอนคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้มีการปฏิบัติระดับมาก

ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า ภาพรวม มีการปฏิบัติระดับมาก เนื่องจาก การวัดและประเมินผล เป็นขั้นตอนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนทุกรายวิชา ที่ทำให้ครูผู้สอนและผู้ปกครองทราบว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด ซึ่งผลที่ได้จากการวัดผลและประเมินผลครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้น โดยในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ครูมีการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้มากที่สุด และใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การบันทึกพฤติกรรมผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดผลและประเมินผล และมีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เลอลักษณ์

โอทกานนท์ (2547 : 84) ศึกษา สภาพการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี พบว่า ครูผู้สอนคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ด้านการวัดผลและประเมินผล ระดับมาก

การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ของครูผู้สอนคอมพิวเตอร์ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การสอนคอมพิวเตอร์ และสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา มีประเด็นอภิปรายผล คือ ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนคอมพิวเตอร์ต่างกัน มีระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน เนื่องจาก ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ ครูผู้สอนต้องทำความเข้าใจรายละเอียดของรายวิชาต่างๆ โดยการศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาสาระของหลักสูตร วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดวิธีการสอน และสื่อการเรียนรู้ รวมถึงหาวิธีการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับหลักสูตรและผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุมาลี พ่วงคำ (2546 : 103) พบว่า ครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1 ที่มีประสบการณ์ทางการสอนต่างกัน มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เลอลักษณ์ โอทกานนท์ (2547 : 84) ศึกษา สภาพการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี พบว่า ครูผู้สอนคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสบการณ์ ต่างกัน มีการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ครูผู้สอนที่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาต่างกัน มีระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน เนื่องจาก ครูผู้สอนในทุกโรงเรียนได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการเข้ารับการอบรมพัฒนาความรู้ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ครูผู้สอนได้มีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองจากการสืบค้นในห้องสมุดและอินเตอร์เน็ตอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เลอลักษณ์ โอทกานนท์ (2547 : 84) ศึกษา สภาพการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี พบว่า ครูผู้สอนคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาต่างกัน มีการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

5. ข้อเสนอแนะ

1) ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรออกแบบการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา เช่น มอบหมายงานให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงจนเกิดความชำนาญ กำหนดชิ้นงานที่นักเรียนได้ประยุกต์ความรู้มาใช้ เป็นต้น

2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีการบูรณาการเนื้อหาสาระกับรายวิชาอื่นๆ

3) ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรหาสื่อที่ช่วยเสริมสร้างความรู้ให้กับผู้เรียน เช่น วิดีทัศน์ การใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน บทเรียนออนไลน์

4) ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้ผลการเรียนรู้ของตนเอง มีการรายงานผลการเรียนรู้นักเรียนให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ และนำผลการประเมินมาพัฒนาให้การเรียนคอมพิวเตอร์มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

ธงชัย ถิตย์ฉาย. “การจัดการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์พื้นฐานในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร.” รายงานการวิจัยในวิชา การศึกษาค้นคว้าอิสระ, หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.

ประทีป ปั้นวงค์. *การออกแบบการจัดการเรียนรู้*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://www.gotoknow.org/blogs/posts/200946, 2551

มาลี สินเสือ. “การจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษาเขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2544.

เลอลักษณ์ โอทกานนท์. “สภาพการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการศึกษาวิทยาศาสตร์ (คอมพิวเตอร์)} สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2547

วัฒนาพร ระงับทุกข์. *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : แอล ที เพรส, 2542.

สุมาลี พ่วงคำ. “การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2546.

เสริมศักดิ์ บุตรทอง. “การจัดการเรียนรู้ของครูสังคมศึกษาเพื่อเสริมสร้างสันติภาพ สำหรับผู้เรียนช่วงชั้นที่ 4 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 และ 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548.

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การใช้พืชสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดศัตรูพืช ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพญาวัง

EVALUATION OF SCHOOL CURRICULUM OF M.1 IN SUBJECT AREA OF OCCUPATIONS AND TECHNOLOGY ABOUT THE USE OF LOCAL HERBS AS PESTICIDES BANPAYAWANG SCHOOL

กรกฤต ศรีไทย[1] ดร.วราวรรณ สุวรรณผาติ[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

[2]อาจารย์ประจำคณะศิลปะและการออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต

.....

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การใช้พืชสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดศัตรูพืช ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพญาวัง ใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป์โดยมุ่งเน้นการประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน 5 คน ครูผู้สอน 5 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 108 คน ผู้ปกครองนักเรียน 108 คน และผู้แทนชุมชน 43 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามโดยหาค่า IOC วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา 4 ด้าน พบว่า ระดับความเหมาะสมของด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น และด้านผลผลิต ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผ่านเกณฑ์การประเมิน ส่วนด้านกระบวนการ พบว่า ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณารายข้อของด้านต่างๆ พบว่า (1) ด้านบริบท ผลการประเมินด้านบริบทในภาพรวม หลักสูตรสถานศึกษามีความเหมาะสม ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมิน จุดที่ควรพัฒนาคือ การปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน (2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นในภาพรวม หลักสูตรสถานศึกษามีความเหมาะสม ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมิน จุดที่ควรพัฒนาคือ ควรมีการจัดหา เลือกพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ ห้องสมุดให้มีความสะดวกในการค้นคว้าหาข้อมูล และการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม (3) ด้านกระบวนการ ผลการประเมินด้านกระบวนการในภาพรวม หลักสูตรสถานศึกษามีความเหมาะสมระดับต่ำ ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน จุดที่ควรพัฒนาคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรควรส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกัน มีการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรม มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดอย่างหลากหลาย มีการวัดและประเมินผลการเรียนโดยใช้เครื่องมือ วิธีการ การกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลให้ชัดเจนและเหมาะสม สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรายวิชา นอกจากนั้นกิจกรรมในหลักสูตรควรส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (4) ด้านผลผลิต ผลการประเมินด้านผลผลิตในภาพรวม หลักสูตรสถานศึกษามีความเหมาะสม ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมิน จุดที่ควรพัฒนาคือ ควรมีการประชาสัมพันธ์ความสำเร็จของนักเรียน นำผลงานของนักเรียนแสดงให้ชุมชน ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบ เพื่อความภาคภูมิใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ : การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา, พืชสมุนไพรท้องถิ่น, การกำจัดศัตรูพืช, กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

Abstract

The purpose of the research was to evaluate school curriculum in subject area of occupations and technology about the use of local herbs as pesticides in M.1 at Banpayawang school by using the CIPP Evaluation Model in 4 aspects: context, input, process, and product. Population and sample of 357 consisted of 5 administrators, 5 teachers, 108 students, 108 parents of students and 43 community representatives. The research instruments were 5 questionnaires which were analyzed using IOC. The collected data were validated using mean and standard deviation. The results of evaluation of the school curriculum: regarding, context, input, and product were considered appropriate at middle level that passed the evaluation criteria, whereas the result of evaluation of the school process was considered appropriate at low level which did not pass the evaluation criteria. In considering the details in each component it was found that (1) The aspect of context evaluation, the content should be updated to suit the changing condition in the present. (2) The aspect of input evaluation, the development regarding the learning sources, libraries and environment conducive to learning should be made and stakeholders should be involved. (3) The aspect of process evaluation, the development was expected about learning activities that students should be encouraged to work together, be ethical, use variety of thinking and processes learning assessment methods must be clearly identified and consistent with learning objectives. In addition, the learning activities should encourage students to seek knowledge from a variety of sources, and students should learn by themselves. (4) The aspect of product evaluation, the school should publicize achievement of students, exhibit students' work to community, parents, and other stakeholders and the success should be shared by all involved.

KEYWORDS : EVALUATION OF SCHOOL CURRICULUM, LOCAL HERBS, PESTICIDES, SUBJECT AREA OF OCCUPATIONS AND TECHNOLOGY

1. บทนำ

ในปัจจุบันปัญหาการควบคุมโรคและแมลงศัตรูพืช เป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในทุกสถานที่ของทุกประเทศ และยิ่งมีการใช้สารเคมีมากขึ้นเท่าใด ก็พบว่ายิ่งทำให้เกิดผลข้างเคียงเกิดขึ้นกับสัตว์และมนุษย์มากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้ผลของสารเคมียังทำให้สภาพแวดล้อมเสียหายไปด้วย จากปัญหาเหล่านี้ทำให้คนเราเริ่มตระหนักถึงความปลอดภัยมากขึ้นและหันมาสนใจกับการควบคุมโรคและแมลงศัตรูพืชโดยวิธีธรรมชาติมากยิ่งขึ้น พืชสมุนไพรจึงเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งที่มนุษย์เราให้ความสำคัญ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีของโรงเรียนบ้านพญาวัง คนเดิมมีการรวบรวมองค์ความรู้ต่างๆ จากภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีความรู้ด้านพืชสมุนไพร มาจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การใช้พืชสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดศัตรูพืช ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพญาวัง เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในโรงเรียนบ้านพญาวัง ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนคนใหม่ได้เข้ามารับผิดชอบในการสอนวิชาดังกล่าวเห็นว่า ในปัจจุบันคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อพัฒนาไปสู่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การใช้พืชสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดศัตรูพืช ชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพญาวัง เพื่อต้องการทราบว่ามี การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานบริหารหลักสูตรในด้านใดบ้าง เพื่อที่จะนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การใช้พืชสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดศัตรูพืช ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพญาวัง ให้มีคุณภาพส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตร

2. ขั้นตอนการศึกษา/ อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ (1) ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาวิชาการวังพิกุล – ศรีมงคล – พญาวัง ปีการศึกษา 2554 จำนวน 5 คน (2) ครูผู้สอน ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาวิชาการวังพิกุล – ศรีมงคล – พญาวัง ปีการศึกษา 2554 จำนวน 5 คน (3) นักเรียน ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาวิชาการวังพิกุล – ศรีมงคล – พญาวัง ปีการศึกษา 2554 จำนวน 152 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan จำนวน 108 คน (4) ผู้ปกครองนักเรียน ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนภายในศูนย์พัฒนาวิชาการวังพิกุล – ศรีมงคล – พญาวัง ปีการศึกษา 2554 ได้มาจากผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 108 คน (5) ผู้แทนชุมชน ได้แก่ กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ตำบลพญาวัง ตำบลศรีมงคล และตำบลวังพิกุล ปีการศึกษา 2554 จำนวน 43 คน

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 5 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และผู้แทนชุมชน

นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ คำนวณหาค่า IOC นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะอีกครั้งหนึ่ง และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ที่อยู่ระหว่าง 0.5 – 1.0 มาจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับใหม่ นำแบบสอบถามฉบับใหม่ไปใช้จริงในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรและ กลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดคะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดค่าระดับความคิดเห็นดังนี้

4.51 - 5.00 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
2.51 - 3.50 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.50 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์/ผลการวิจัยและการอภิปราย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามจาก ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และผู้แทนชุมชน เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การใช้พืชสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดศัตรูพืช ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพญาวัง ใน 4 ด้าน ได้ผลดังนี้

ด้านบริบท

ผลการประเมินด้านบริบทในภาพรวม หลักสูตรสถานศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมิน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ หลักสูตรสถานศึกษามีความเหมาะสมระดับปานกลางถึงมากที่สุด ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และผู้แทนชุมชน มีความคิดเห็นในแนวทางเดียวกันคือ การมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และเนื้อหาของหลักสูตรมุ่งเน้นให้นักเรียนมีพัฒนาการตามศักยภาพ ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมน้อยและน้อยที่สุด ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และผู้แทนชุมชน มีความคิดเห็นในแนวทางเดียวกันคือ ควรมีการปรับปรุงเนื้อหา ให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ควรมีส่วนร่วมในการจัดทำและวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ ถวัลย์ มาศจรัส (2545: 113) หลักสูตรจะต้องสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมเศรษฐกิจและการเปลี่ยนตามธรรมชาติของการศึกษา ผู้สอนจะต้องปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้และประเมินกระบวนการเรียนรู้ของตนเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553 : 16-17) กล่าวถึงลักษณะของหลักสูตรที่ดีว่า หลักสูตรที่ดีควรสำเร็จขึ้นด้วยความร่วมมือของทุกฝ่าย และสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ แสนคม พันธุ (2546) ได้ศึกษาการประเมินหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานระดับประถมศึกษาในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ผลผลิตของหลักสูตรบรรลุจุดมุ่งหมาย โดยผลการประเมินส่วนใหญ่พบว่าผู้สำเร็จการศึกษามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ของความมุ่งหมาย ส่วนที่แตกต่างกันคือ ผลการประเมินบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการเรียนการสอนพบว่า มีทั้งส่วนดีและส่วนบกพร่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไข สาเหตุเพราะหลักสูตรแต่ละหลักสูตรมีลักษณะที่แตกต่างกันตามสภาพของปัญหา สภาพแวดล้อม ลักษณะของหลักสูตรแต่ละสาขาวิชา ตลอดจนความแตกต่างกันของจุดประสงค์ในการประเมินหลักสูตรของผู้วิจัยแต่ละคน อย่างไรก็ตามผลของการประเมินหลักสูตรทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรนั้นๆ ว่ามีข้อดี ข้อบกพร่อง ในแต่ละด้านอย่างไร ทั้งนี้เพื่อจะนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาในแต่ละด้านของหลักสูตร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภา ชมชื่น (2548 : บทคัดย่อ) ประเมินหลักสูตรโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านท่าข้าม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ สามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริงได้ คุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรสาระคณิตศาสตร์ มีความชัดเจนในด้านความรู้ ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น แต่ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร

สรุป คือ ไม่ได้มีการปรับปรุงเนื้อหา ให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน และชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งตามทฤษฎีต้องการให้ชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็น แต่ในความเป็นจริงไม่ค่อยเกิดขึ้น เพราะนึกว่าเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา

ด้านปัจจัยเบื้องต้น

ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นในภาพรวม หลักสูตรสถานศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมิน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ หลักสูตรสถานศึกษามีความเหมาะสมระดับปานกลางถึงระดับมากที่สุด ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และผู้แทนชุมชน มีความคิดเห็นในแนวทางเดียวกันคือ ครูผู้สอนมี

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาและตรงกับวิชาที่สอน ใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย มีการกระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ การมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดหา เลือก พัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมน้อยและน้อยที่สุด ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินควรจัดห้องสมุดให้มีความสะดวกในการค้นคว้าหาข้อมูล และมีส่วนร่วมในการจัดหา เลือก พัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553 : 16-17)กล่าวถึงลักษณะของหลักสูตรที่ดีว่าต้องจัดประสบการณ์และกิจกรรมหลายๆ อย่าง เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กเลือกอย่างเหมาะสม ตามความสนใจ ความต้องการ และความสามารถ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมวิชาการ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ติดตามและประเมินผลการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานปีการศึกษา 2546 พบว่าสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งการเรียนรู้ให้มีการสร้าง/ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี วางแผน การนิเทศ การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนพบว่าครูผู้สอนมากกว่าร้อยละ 97 วางแผนจัดการเรียนรู้โดยศึกษาเอกสารหลักสูตรกำหนดเนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาและกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้วัดผลผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมผู้สอนทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นทรัพยากรและแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพาพร หรเสริฐ (2538 : บทคัดย่อ) การประเมินหลักสูตรวิชาการงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ด้านปัจจัยเบื้องต้น สื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง เพราะยังมีจำนวนน้อยและไม่มีความคงทนเท่าที่ควรเท่าที่ควร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรวพันธ์ จันทร์อัมพร (2540 : บทคัดย่อ)ศึกษาการประเมินหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กลุ่ม การงานและพื้นฐานอาชีพ (งานเลือก) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่าการประเมินปัจจัยเบื้องต้นกลุ่มตัวอย่างบางส่วนไม่แน่ใจว่าห้องสมุดหรือมุมหนังสือสำหรับนักเรียนค้นคว้า และเอกสารประกอบหลักสูตรสำหรับครูอาจารย์จะมีเพียงพอหรือไม่

สรุปคือ ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร แต่โรงเรียนควรจัดหาแหล่งค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเช่น ห้องสมุด สื่อการเรียน และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

ด้านกระบวนการ

ผลการประเมินด้านกระบวนการในภาพรวม หลักสูตรสถานศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ หลักสูตรสถานศึกษามีความเหมาะสมปานกลางถึงมากที่สุด ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน นักเรียน มีความคิดเห็นในแนวทางเดียวกันคือ กิจกรรมในหลักสูตรมีการส่งเสริมให้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมในหลักสูตรส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะและนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนผู้แทนชุมชนมีความคิดเห็นว่า กิจกรรมในหลักสูตรมีการส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกัน และมีการส่งเสริมให้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมน้อยและน้อยที่สุด ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน นักเรียน และผู้แทนชุมชน มีความคิดเห็นในแนวทางเดียวกันคือ กิจกรรมในหลักสูตรควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการคิดอย่างหลากหลาย ควรมีการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมในหลักสูตรควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การวัดและประเมินผลการเรียนควรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรายวิชา กิจกรรมในหลักสูตรควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกัน หลักสูตรควรมีการกำหนดเกณฑ์การวัดผล

และประเมินผลให้ชัดเจน เครื่องมือ วิธีการที่ใช้ในการวัดผลควรมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และการจัดกิจกรรมในหลักสูตรควรส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะและนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับแนวคิดของ บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553 : 16-17)กล่าวถึงลักษณะของหลักสูตรที่ดีว่า ต้องเป็นประสบการณ์ที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันของเด็ก เพื่อให้เด็กมีโอกาสแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิต ส่งเสริมให้เด็กเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติ มีความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินชีวิต และตรงตามลักษณะวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี เอกลักษณ์ของชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศมานันท์ รัฐธนะรัชต์ (2547 : บทคัดย่อ) ประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่2 โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรสถานศึกษามีความเหมาะสมในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกระบวนการ การบริหารหลักสูตร การประกันคุณภาพ การศึกษามีความเหมาะสมมาก แต่ควรปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

สรุปคือ กิจกรรมในหลักสูตรมีการส่งเสริมให้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ แต่ควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีการกำหนดเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลให้ชัดเจน

ด้านผลผลิต

ผลการประเมินด้านผลผลิตในภาพรวม หลักสูตรสถานศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมิน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ หลักสูตรสถานศึกษามีความเหมาะสมปานกลางถึงมากที่สุด ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และผู้แทนชุมชน มีความคิดเห็นในแนวทางเดียวกันคือ นักเรียนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นผู้มีความใฝ่เรียนรู้ เป็นผู้มีความมุ่งมั่นในการทำงาน เป็นผู้มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง เป็นผู้มีจิตสาธารณะ มีความภาคภูมิใจในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้ ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมน้อยและน้อยที่สุด ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และผู้แทนชุมชน มีความคิดเห็นในแนวทางเดียวกันคือ ควรมีการประชาสัมพันธ์ความสำเร็จของนักเรียน และนำผลงานของนักเรียนแสดงให้ชุมชน ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบ สอดคล้องกับแนวคิดของ บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553 : 16-17)กล่าวถึงลักษณะของหลักสูตรที่ดีว่า หลักสูตรที่ดีย่อมมีการประเมินผลอยู่ตลอดเวลา เพื่อทราบข้อบกพร่องในอันที่จะปรับปรุงให้ดียิ่งๆ ขึ้น ต้องวางกฎเกณฑ์ไว้อย่างเหมาะสมแก่การนำไปปฏิบัติและสะดวกแก่การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรวพรรณ จันทร์อัมพร (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการประเมินหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ (งานเลือก) โดยใช้รูปแบบ CIPP Model เป็นแนวทางในการประเมิน ผลการวิจัยพบว่า การประเมินผลผลิต ผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ และกรรมการศึกษาเห็นว่า นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า คุณลักษณะที่ได้จากการเรียนวิชานี้มากที่สุดคือ ทำให้มีความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์เบื้องต้นเกี่ยวกับการทำงานในชีวิตประจำวัน และงานที่เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ การประเมินกระบวนการ ด้านการบริหารหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า กระบวนการบริหารและการให้บริการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับปัจจัยที่มีอยู่ ด้านการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล โดยทั่วไปจัดได้เหมาะสม แต่ควรมีการจัดการนิทรรศการแสดงผลงานนักเรียน และให้ชุมชนได้ประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮัจยา มาลินี (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การประเมินการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการใช้หลักสูตรศาสนาอิสลามในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ในองค์ประกอบด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้าน

ผลผลิต โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลองซิปป์ ประยุกต์ร่วมกับการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal-Attainment)ตามแนวคิดของไทเลอร์ สรุปผลการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้ ด้านบริบท โดยรวมผ่านเกณฑ์ ยกเว้นด้านเกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน ไม่ผ่านเกณฑ์ ด้านผลผลิต โดยรวมผ่านเกณฑ์ ยกเว้นรายการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรเผยแพร่อิสลามศึกษา รายการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมใจ แรงสิงห์ (2552 : บทคัดย่อ) ประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย ในด้านกระบวนการสร้างหลักสูตรการดำเนินการตามหลักสูตรและผลผลิตของหลักสูตร และเพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงหลักสูตร พบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผ่านเกณฑ์การประเมินครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรผู้เรียนและกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากผ่านเกณฑ์การประเมิน ส่วนผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อครูผู้สอนหลักสูตรและกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลการศึกษาแนวทางการปรับปรุงหลักสูตรพบว่าผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา มีความเห็นว่าควรมีการปรับปรุงหลักสูตรในส่วนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินและพัฒนาด้านอื่น ๆให้ดียิ่งขึ้นเพื่อทำให้โรงเรียนและผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

สรุปคือ หลักสูตรสถานศึกษาทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น แต่โรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์ความสำเร็จของนักเรียน และนำผลงานของนักเรียนแสดงให้ชุมชน ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การใช้พืชสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดศัตรูพืช ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1โรงเรียนบ้านพญาวัง ดังนี้

ด้านบริบท ในการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ผลการประเมินส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสม จุดที่ควรพัฒนาคือ การปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

ด้านปัจจัยเบื้องต้น ในการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ผลการประเมินส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสม จุดที่ควรพัฒนาคือ ควรมีการจัดหา เลือก พัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ ห้องสมุดให้มีความสะดวกในการค้นคว้าหาข้อมูล และการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม

ด้านกระบวนการ ในการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ผลการประเมินส่วนใหญ่เห็นว่าไม่เหมาะสม จุดที่ควรพัฒนาคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรควรส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกัน มีการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรม มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดอย่างหลากหลาย มีการวัดและประเมินผลการเรียนโดยใช้เครื่องมือ วิธีการ การกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลให้ชัดเจน และเหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรายcวิชา นอกจากนั้นกิจกรรมในหลักสูตรควรส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ด้านผลผลิต ในการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา อาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การใช้พืชสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดศัตรูพืช ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพญาวัง ผลการประเมินส่วนใหญ่เห็นว่าเหมาะสม จุดที่ควรพัฒนาคือ ควรมีการประชาสัมพันธ์ความสำเร็จของนักเรียน นำผลงานของนักเรียนแสดงให้ชุมชน ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบ เพื่อความภาคภูมิใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1) ควรทำการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การใช้พืชสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดศัตรูพืช อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความต้องการของนักเรียน

2) ควรมีการศึกษาวิจัยประสิทธิผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การใช้พืชสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดศัตรูพืช ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพญาวัง

3) ควรมีการศึกษาวิจัยความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การใช้พืชสมุนไพรท้องถิ่นในการกำจัดศัตรูพืชชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพญาวัง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด, 2544

ถวัลย์ มาศจรัส. *คู่มือการเขียนและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : ธารอักษร, 2545.

บุญชม ศรีสะอาด. *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ :สุวีริยาสาสน์, 2545.

บุญเลี้ยง ทุมทอง. *การพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

แพรวพรรณ จันทร์อัมพร. “การประเมินหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ (งานเลือก) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี.” ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2540.

ยุพาพร หรเสริฐ. “การประเมินหลักสูตรวิชาการงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2538.

ศมานันท์ รัฐธนะรัชต์. “การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ช่วงชั้นที่ 2โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

แสนคม พันธุ. “การประเมินหลักสูตรคอมพิวเตอร์พื้นฐานระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน, สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2546.

โสภา ชมชื่น. “การใช้หลักสูตรโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านท่าข้ามอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548.

สมใจ แรงสิงห์. “การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.

วิชาการ, กรม. *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2544.

อภิชาติ ศรีสอาด. *สมุนไพรไล่แมลงและกำจัดศัตรูพืช*. กรุงเทพฯ : นาคา อินเตอร์มิเดีย, 2551.

ฮัจยา มาลินี. “การประเมินหลักสูตรอิสลามศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสตูล.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวัดผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2546.

การศึกษาแนวคิดวิทยาศาสตร์ที่คลาดเคลื่อนสาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

THE STUDY OF SCIENTIFIC MISCONCEPTIONS STAND 3 : SUBSTANCES AND PROPERTIES OF SUBSTANCES ON PRATOMSUKSA 6.

สุพัตรา ตรีศูนย์[1] ผศ.ดร. สิรินภา กิจเกื้อกูล[2] และ ดร.จตุรงค์ สุภาพพร้อม[3]

[1] นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

[2] อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

[3] อาจารย์ประจำภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดวิทยาศาสตร์ที่คลาดเคลื่อนในสาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 43 คน กลุ่มโรงเรียนเพชรวังโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1 เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบวัดแนวคิดวิทยาศาสตร์ที่คลาดเคลื่อนในสาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร แนวคิดที่ศึกษาคือแนวคิดเรื่องสถานะของสาร การจำแนกสาร การเปลี่ยนแปลงสาร การแยกสาร สารในชีวิตประจำวัน การเลือกใช้สาร และผลของสารต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดกลุ่มแนวคิดของนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่มแนวคิด ได้แก่ กลุ่มแนวคิดถูกต้อง กลุ่มแนวคิดที่ถูกต้องบางส่วน กลุ่มแนวคิดที่คลาดเคลื่อนบางส่วน กลุ่มแนวคิดที่คลาดเคลื่อน และกลุ่มไม่มีแนวคิด จากนั้นคำนวณค่าร้อยละของนักเรียนในแต่ละกลุ่มแนวคิด ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีแนวคิดวิทยาศาสตร์ที่คลาดเคลื่อนเรื่องสถานะของสารจำนวนร้อยละ 8.97 การจำแนกสารจำนวนร้อยละ 17.89 การเปลี่ยนแปลงสารจำนวนร้อยละ 40.30 การแยกสารจำนวนร้อยละ 25.58สารในชีวิตประจำวันจำนวนร้อยละ 27.90 การเลือกใช้สารจำนวนร้อยละ 30.23 และผลของสารต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมจำนวนร้อยละ 32.56 แนวคิดวิทยาศาสตร์ที่คลาดเคลื่อนเหล่านี้เป็นข้อมูลพื้นฐานต่อการเรียนการสอนของครูผู้สอนเพื่อปรับแนวคิดนักเรียนให้ถูกต้องตามแนวคิดวิทยาศาสตร์

คำสำคัญ : แนวคิดวิทยาศาสตร์ที่คลาดเคลื่อน, สาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร

Abstract

The purpose of this research as to study of scientific misconceptions stand 3 : substances and properties of substances on pratomsuksa 6 . The sample consisted of 43 students in pratomsuksa 6, Phetwangpong school group , Phetchabun Primary Education Service Area Office 1. Research tools include test of scientific misconceptions stand 3 : substances and properties of substances on pratomsuksa 6 . The concept of education are substances status, Classification of substances, substance changes ,separation of substance , substance in life ,selection of substance

use, effects of substance to life and the environment. The data analysis by clustering concept of the students conception in 5 groups such as scientific understanding, partial understanding, partial misconception, misconception and without answer. The results revealed that students the sample of misunderstand in science such as substances status 8.97 %, Classification of substances 17.89 %, substance changes 40.30 %,separation of substance 25.58% ,substance in life 27.90 %,selection of substance use 30.23 %, effects of substance to life and the environment 32.56 %. These misconceptions will be a basis for teachers to conduct teaching and learning activities to achieve the correct understanding of science.

KEYWORDS: SCIENTIFIC MISCONCEPTIONS, STAND 3 : SUBSTANCES AND PROPERTIES OF SUBSTANCES

1.บทนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชพระราชทานพระบรมราโชวาทด้านการศึกษาแก่คณะครูและนักเรียน เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2505 ณ ศาลาดุสิดาลัย ว่า " การศึกษาเป็นปัจจัยในการสร้าง และพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคม และบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไป" (กรมวิชาการ, 2542 : 5) โดยการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพของคน และคนเป็นรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งปวง แม้การศึกษาจะเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคน แต่ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพเท่านั้นจึงจะเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพและความสามารถ และการให้การศึกษา คือ บั้นปลายของการพัฒนาทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง หากขาดมิติด้านการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาความคิด จิตใจ การพัฒนาดังกล่าวก็จะไม่ยั่งยืน (วิชัย ตันศิริ, 2539 : 118)

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของทุกคน ความรู้วิทยาศาสตร์ช่วยให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีทำให้คนได้พัฒนาวิธีคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะที่สำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ และมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ (กรมวิชาการ, 2546 : 1-2) ดังนั้นการที่ประเทศไทยจะพึ่งตนเองได้ด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องสร้างจิตสำนึกให้คนในชาติ โดยเฉพาะเยาวชนให้มีความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์ มีทักษะที่สำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ รู้จักคิดใช้เหตุผลแก้ปัญหาต่างๆ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ, 2545 : 3) ดังคำกล่าวของ จุมพล เหมะรินทร์ (2535 : 19) ที่ว่า "วิทยาศาสตร์เป็นเรื่องของตรรกศาสตร์ที่มีกระบวนการคิดค้นหาคำตอบอย่างมีระบบ คือ รู้จักสังเกต ตั้งสมมุติฐาน ทดลองทำแล้วสรุปผลหาคำตอบ ซึ่งการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลแล้วสามารถประยุกต์มาใช้กับการดำเนินชีวิตของคนเราได้" และสอดคล้องกับความคิดเห็นของ เวคิน นพนิตย์ (2532 : 1) ที่ว่า " ประเทศชาติจะเจริญได้อย่างรวดเร็วและรุดหน้า จำต้องใช้วิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐานในการพัฒนาฉะนั้นการเรียนวิทยาศาสตร์ จึงมีความสำคัญทั้งในการพัฒนามนุษย์และการพัฒนาประเทศ" ซึ่งปัจจุบันความรู้ทางวิทยาศาสตร์ได้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทำให้มนุษย์สามารถค้นพบเทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งเข้ามามีบทบาทมากในสังคมโลกปัจจุบัน ทั้งในด้านการดำรงชีวิตประจำวัน และในงานอาชีพต่าง ๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาวิทยาศาสตร์เพื่อให้รู้และเข้าใจโลกตลอดจนเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นซึ่ง การจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักการอย่างมีระบบนั้น องค์ประกอบสำคัญที่จะต้องพิจารณาในการวางแผนจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ลักษณะของวิชา ลักษณะของผู้เรียน

และกระบวนการเรียนการสอน เนื่องจากลักษณะของวิชาวิทยาศาสตร์นั้นจะประกอบด้วยส่วนที่เป็นเนื้อหาของความรู้ ได้แก่ ข้อเท็จจริง มโนมติ สมมติฐาน หลักการ กฎ และทฤษฎี และส่วนที่เป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ ประกอบด้วย วิธีการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ (กิ่งฟ้า สินธุวงษ์, 2537 : 1)

นักการศึกษาหลายท่านพบว่า การสอนที่ช่วยให้นักเรียนได้ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มากที่สุด คือ การสอนให้นักเรียนเกิดแนวคิด (Concept) ทางวิทยาศาสตร์ เพราะแนวคิดช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ในเรื่องวิทยาศาสตร์ระดับสูงสุดได้ และช่วยให้นักเรียนสามารถเกิดการเรียนรู้สิ่งที่เกี่ยวข้องได้รวดเร็วขึ้น (นวลจิตต์ เชาวกีรติพงศ์, 2537 : 56) รวมทั้งเป็นการฝึกกระบวนการคิดของนักเรียน เพื่อพัฒนาต่อไปถึงขั้นการคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรและเป้าหมายการศึกษา (วิชัย วงษ์ใหญ่ , 2532 : 18 อ้างอิงใน ทัศนา ฉันทนาภิธาน, 2540 : 1) สุนีย์ คล้ายนิล (2535 : 3) ยังได้กล่าวสนับสนุนว่า เป้าหมายที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน คือ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสร้างแนวคิด (Concept) และมีความเข้าใจในธรรมชาติของเรื่องการศึกษาอย่างชัดเจน

สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร เป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับ สมบัติและการจำแนกกลุ่มของวัสดุ สถานะของสาร สมบัติของสารและการทำให้สารเกิดการเปลี่ยนแปลงสารในชีวิตประจำวัน การแยกสารอย่างง่าย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2551 : 6) เนื้อหาเรื่องสารและสมบัติของสาร เป็นเนื้อหาที่ผู้เรียนควรจะต้องมีความรู้เพราะในปัจจุบันเราต้องสัมผัสกับสารเคมีตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นสารเคมีที่ใช้ในการอุปโภค บริโภค เช่น สารปรุงแต่งอาหาร ผลิตภัณฑ์ ที่ใช้ภายในบ้าน และ สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ดังนั้นเรื่องนี้จึงสำคัญมากและนักเรียนควรมีแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้องจึงจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปลอดภัยในสังคม

นอกจากนี้ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์นานาชาติตามโครงการ TIMSS – 2007 พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยนานาชาติในทุกรายวิชา โดยเฉพาะวิชาเคมี (สาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร)ได้ 462 คะแนน จากคะแนนเฉลี่ยนานาชาติเท่ากับ 505 คะแนน ในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศไทยมีคะแนนต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์ในทุกวิชา และมีคะแนนวิชาเคมีและฟิสิกส์ต่ำกว่าประเทศมาเลเซีย หัวข้อที่เกี่ยวข้องกับเคมีที่ใช้ในการประเมินมีจำนวน 8 หัวข้อ พบว่านักเรียนไทยมีความรู้คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับหัวข้อ การจำแนกประเภทของการเปลี่ยนรูปทางเคมีที่คุ้นเคยในการคายหรือดูดความร้อนและสารในชีวิตประจำวัน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี [สสวท.], 2552 : 21-22) มีงานวิจัยจำนวนมากที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาความเข้าใจในแนวคิดเรื่องสสารของนักเรียนโดยเฉพาะการศึกษาแนวคิดของนักเรียนในระดับประถมศึกษา มีงานวิจัยจำนวนมากที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาความเข้าใจในแนวคิดเรื่องสสารของนักเรียนโดยเฉพาะการศึกษาแนวคิดของนักเรียนในระดับประถมศึกษา (Johnson, and others, 2000:719) ผลงานวิจัยส่วนใหญ่พบว่านักเรียนในระดับประถมศึกษาส่วนมากมีแนวคิดที่ไม่สอดคล้องกับแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ เช่นนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 อธิบายความหมายของสสารโดยกล่าวถึงการใช้งาน ลักษณะ และตัวอย่างสิ่งของ (Stavy, 1991 : 240) และนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่6 ไม่สามารถจำแนกได้ว่าแก๊สเป็นสสาร แสงและความร้อนไม่ใช่สสาร (Lee,1993 : 249) สำหรับในประเทศไทยนั้นการศึกษาแนวคิดของนักเรียนระดับประถมศึกษาเกี่ยวกับสารและสมบัติของสารยังมีจำนวนน้อย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวคิดวิทยาศาสตร์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียน ในสาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนเพชรวังโป่ง เพราะแนวคิดที่คลาดเคลื่อนจะเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความรู้ความคิดในแนวคิดที่ถูกต้องของนักเรียน เมื่อนักเรียนมีความเชื่อและความเข้าใจผิดเกิดขึ้นแล้วจะกลายเป็นสิ่งที่แก้ไขยากและเป็นผลเสียต่อการเรียนรู้แนวคิดขั้นต่อไป นอกจากนี้ยังสามารถเป็นข้อมูลในการแก้ไขและปรับปรุงแนวคิดที่คลาดเคลื่อนนั้นให้ถูกต้อง

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจมีขอบเขต 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านแหล่งข้อมูล ด้านตัวแปร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1.ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาแนวคิดวิทยาศาสตร์ที่คลาดเคลื่อนในสาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามตัวชี้วัด ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

2.2.ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนอยู่ในกลุ่มโรงเรียนเพชรวังโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 43 คน ที่เรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 กลุ่มโรงเรียนเพชรวังโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีขั้นตอนในการสุ่มดังนี้

2.2.1. จัดกลุ่มโรงเรียนที่อยู่กลุ่มโรงเรียนเพชรวังโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 แบ่งเป็น 3 กลุ่ม เป็นโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก

2.2.2. ทำการสุ่มอย่างง่าย เลือกกลุ่มโรงเรียนที่มี ขนาดใหญ่ กลาง เล็ก กลุ่มละ 1 โรงเรียน และโรงเรียนละ 1 ห้องเรียน ได้จำนวนนักเรียน 43 คน

2.3. ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรที่ศึกษา คือ แนวคิดวิทยาศาสตร์ที่คลาดเคลื่อน สาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ แบบวัดแนวคิดวิทยาศาสตร์สาระที่ 3 สารและสมบัติของสารของนักเรียนใช้ประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การสร้างแบบวัดแนวคิดวิทยาศาสตร์

แบบวัดแนวคิดวิทยาศาสตร์ สาระที่ 3 สารและสมบัติของสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบทดสอบปลายเปิดและแบบเลือกตอบพร้อมอธิบายเหตุผล ใช้วัดแนวคิดวิทยาศาสตร์ในสาระที่ 3 สารและสมบัติของสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีวิธีการดำเนินการสร้างดังนี้

1. ศึกษาสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หนังสือแบบเรียน คู่มือครูวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร เพื่อทำการวิเคราะห์ และกำหนดขอบเขตแนวคิด ที่บรรจุอยู่ในหลักสูตรระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และศึกษาแนวทางในการสร้างแบบวัดแนวคิดวิทยาศาสตร์

2. กำหนดแนวคิดที่ศึกษาในสาระที่ 3 สารและสมบัติของสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่ สถานะของสาร การจำแนกสาร การเปลี่ยนแปลงสาร การแยกสาร สารในชีวิตประจำวัน การเลือกใช้สาร และผลของสารต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งหมด 7 แนวคิดซึ่งครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดในสาระที่ 3 สารและสมบัติของสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. นำแนวคิดที่วิเคราะห์จากตัวชี้วัดในสาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแนวคิดที่ศึกษาโดยกำหนดแนวคิดวิทยาศาสตร์ กับตัวชี้วัดในสาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร

4. นำแนวคิดที่ศึกษาที่นำมาจากตัวชี้วัดในสาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และแนวคิดวิทยาศาสตร์ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญครั้งที่ 1 มาสร้างเป็นข้อคำถามในแบบวัดแนวคิดวิทยาศาสตร์

5. นำแบบวัดแนวคิดวิทยาศาสตร์สาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถาม

6.นำแบบวัดแนวคิดวิทยาศาสตร์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านครั้งที่ 2 เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับแนวคิดวิทยาศาสตร์ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อความถูกต้อง สมบูรณ์ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องที่เหมาะสมคือมีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้น

7. คัดเลือกคำถามที่มี ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ถึงเกณฑ์มาสร้างเป็นแบบวัดแนวคิดวิทยาศาสตร์ที่สมบูรณ์

8. นำแบบวัดแนวคิดวิทยาศาสตร์ สาระที่ 3 สารและสมบัติของสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผ่านการเรียนเนื้อหาในสาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร มาแล้ว จำนวน 9 คนแล้วพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถาม ภาษาที่ใช้ แล้วปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามให้ถูกต้องชัดเจนเข้าใจง่าย

9. ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 43 คน กลุ่มโรงเรียนเพชรวังโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1

10. นำคำตอบของนักเรียนมาจำแนกแล้วแบ่งกลุ่มคำตอบตามแนวคิดของ สิรินภา กิจเกื้อกูล และนฤมล ยุตาคม (2547), อุษา นาคทอง, ธีราพร อนันตะเศรษฐกูล และนฤมล ยุตาคม (2550) โดยตั้งเกณฑ์วิเคราะห์คำตอบเป็นรายข้อโดยยึดคำตอบและเหตุผลประกอบการพิจารณาในการแบ่งกลุ่มคำตอบแล้วนำคำตอบและเหตุผลของนักเรียนมาหาค่าร้อยละ

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. อ่านคำตอบและการอธิบายเหตุผล ของนักเรียนทุกคนในแต่ละคำถามมาตีความหมายแล้ว นำคำตอบของนักเรียนมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์คำตอบ และจำแนกเป็นกลุ่มตามระดับความสอดคล้อง

2. คำตอบของนักเรียนที่จำแนกแนวคิดโดยผู้วิจัยแล้วจะถูกนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นอาจารย์ผู้สอนเคมีคณะวิทยาศาสตร์ในระดับอุดมศึกษา 1 ท่านและอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง โดยผู้วิจัยได้ให้เกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มแนวคิดกับผู้เชี่ยวชาญแล้วนำผลที่ได้จากการจำแนกของผู้เชี่ยวชาญมาแก้ไขจัดกลุ่มใหม่

3. คำนวณความถี่ของคำตอบในแต่ละกลุ่มและเปรียบเทียบค่าเป็นร้อยละของนักเรียนที่มีแนวคิดตามเกณฑ์ เพื่อศึกษาแนวคิดวิทยาศาสตร์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สรุปผลการทดลอง

ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

1. ผลการพิจารณาความเหมาะสมของแบบวัดแนวคิดวิทยาศาสตร์ที่คลาดเคลื่อนสาระที่ 3 สารและสมบัติของสารของนักเรียนใช้ประถมศึกษาปีที่ 6 จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิทยาศาสตร์ และด้านวัดผลประเมินผล จำนวน 5 ท่าน พบว่าในด้านคำชี้แจงอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.90) ด้านลักษณะทั่วไปของแบบวัดแนวคิดในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.00) ด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.80) ด้านเวลาที่ใช้ในการทดสอบอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.8) และด้านภาพรวมของแบบวัดแนวคิดวิทยาศาสตร์ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.88)

2. ผลการพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิทยาศาสตร์ และด้านวัดผลประเมินผลจำนวน 5 ท่าน พบว่าแนวคิดวิทยาศาสตร์ สาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร จำนวน 7 แนวคิดมีค่า IOC 0.5 ขึ้นไปทั้ง 7 แนวคิด และผลการพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดแนวคิดวิทยาศาสตร์ สาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร จำนวน 15 ข้อ พบว่ามีค่า IOC 0.5 ขึ้นไปทั้ง 15 ข้อ

ผลการศึกษาแนวคิดวิทยาศาสตร์ที่คลาดเคลื่อนสาระที่ 3 สารและสมบัติของสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทดลองใช้กับนักเรียน จำนวน 43 คน กลุ่มโรงเรียนเพชรวังโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ประกอบไปด้วย แนวคิดย่อยๆ ดังนี้ สถานะของสาร การจำแนกสาร การเปลี่ยนแปลงสาร การแยกสาร สารในชีวิตประจำวัน การเลือกใช้สาร และผลของสารต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจแนวคิดวิทยาศาสตร์ในแต่ละแนวคิดแตกต่างกันไป ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละของนักเรียนที่ตอบแบ่งตามกลุ่มแนวคิดทั้ง 5 แนวคิด

แนวคิดวิทยาศาสตร์	กลุ่มแนวคิด				
	แนวคิดถูกต้อง (SU)	แนวคิดถูกต้องบางส่วน (PU)	แนวคิดคลาดเคลื่อนบางส่วน (MU)	แนวคิดที่คลาดเคลื่อน (SM)	ไม่มีแนวคิด (NU)
สถานะของสาร	60.13	15.95	13.95	8.97	0.99
การจำแนกสาร	31.78	34.87	9.29	17.83	6.19
การเปลี่ยนแปลงสาร	24.80	22.45	8.52	40.30	3.88
การแยกสาร	34.88	23.26	11.63	25.58	4.65
สารในชีวิตประจำวัน	51.16	9.3	11.63	27.90	0
การเลือกใช้สาร	69.76	0	0	30.23	0
ผลของสารต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม	67.44	0	0	32.56	0
เฉลี่ยรวม	**48.56**	**15.94**	**7.86**	**25.37**	**2.24**

อภิปรายผลการการวิจัย

จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าถึงแม้ว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะได้รับการเรียนการสอน ในเรื่อง สถานะของสาร การจำแนกสาร การเปลี่ยนแปลงสาร การแยกสาร สารในชีวิตประจำวัน การเลือกใช้สาร และผลของสารต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม มาแล้วนักเรียนก็ยังมีแนวคิดวิทยาศาสตร์ที่คลาดเคลื่อนในทุกแนวคิดและยังพบว่าไม่มีนักเรียนคนใดเลยที่มีแนวคิดวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้อง นอกจากนั้นยังพบว่านักเรียนที่มีแนวคิดวิทยาศาสตร์ที่คลาดเคลื่อนมาก คือ การเปลี่ยนแปลงสาร สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วราภรณ์ แย้มจินดา (2547) พบว่ามีนักเรียนเพียง 1 ใน 3 ของนักเรียนทั้งหมดมีแนวคิดที่ถูกต้องเรื่องสถานะของสารและนักเรียนส่วนใหญ่มีแนวคิดเรื่องการเปลี่ยนสถานะของสารไม่ถูกต้อง แม้จะผ่านการเรียนเรื่องการเปลี่ยนแปลงสถานะของสารก็ตามแต่นักเรียนส่วนใหญ่ก็ยังมีแนวคิดไม่ถูกต้อง สอดคล้องกับ

Johnson (2000) พบว่านักเรียนในระดับประถมศึกษาส่วนมากมีแนวคิดที่ไม่สอดคล้องกับแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ เช่น นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 อธิบายความหมายของสสารโดยกล่าวถึงการใช้งาน ลักษณะ และตัวอย่างสิ่งของสอดคล้องกับ Stavy (1991) พบว่านักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่สามารถจำแนกได้ว่าแก๊สเป็นสสาร แสงและความร้อนไม่ใช่สสาร

ดังนั้นผู้วิจัยอภิปรายโดยสรุปได้ว่าแบบวัดแนวคิดวิทยาศาสตร์ที่สร้างและพัฒนาขึ้นนั้นมีส่วนช่วยในการศึกษาแนวคิดวิทยาศาสตร์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนเป็นรายบุคคลและยังเป็นข้อมูลให้แก่ครูเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาให้นักเรียนได้ตรงประเด็นในเรื่องมีแนวคิดคลาดเคลื่อนให้มีแนวคิดวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. *72 พระชนมพรรษา 107 ปีกระทรวงศึกษาธิการ*.พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.

กรมวิชาการ.*เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ : องค์การส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545.

กรมวิชาการ.*การจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.

กระทรวงศึกษาธิการ.*หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.

กิ่งฟ้า สินธุวงษ์. *ประมวลสาระชุดวิชาสารัตถะและวิทยาวิธีทางวิทยาศาสตร์ หน่วยที่ 5 - 7*.นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2536.

จุมพล เหมะรินทร์.*สังคมไทยที่เป็นวิทยาศาสตร์ 20 ปี สสวท.* กรุงเทพฯ : อมรินทร์, 2535.

ทัศนา ฉันทนาภิธาน. “การศึกษาแนวคิดที่คลาดเคลื่อน เรื่อง โมเลกุล ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โปรแกรมวิทยาศาสตร์ กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนกลางกลุ่มที่ 7. ”วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์-การสอน), สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540.

นวลจิตต์ เชาวกีรติพงศ์. “ความคิดรวบยอดกับการเรียนการสอน.” สารพัฒนาหลักสูตร. 14 (ตุลาคม-ธันวาคม 2537) : 55-60

วราภรณ์ แย้มจินดา. “แนวคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลงสถานะของสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.” ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์-การสอน), สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2547.

วิชัย ตันศิริ.*โฉมหน้าไทยในอนาคต : แนวคิดและบทวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

เวคิน นพนิตย์. “ความสำคัญของการเรียนวิทยาศาสตร์.” วิทยาศาสตร์ มศว. 5 (มิถุนายน 2532) : 1-2.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.*การจัดสาระการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2544.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. “การประเมินคุณภาพนักเรียนประถมศึกษาระดับชาติ.” http:// www.ldd.go.th.,10 มีนาคม 2554.

สิรินภา กิจเกื้อกูล และนฤมล ยุตาคม. “การศึกษาแนวคิดเรื่องการสังเคราะห์ด้วยแสงของนักเรียนช่วงชั้นที่4.” วิทยาสารเกษตรศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์. 25(กุมภาพันธ์ 2547) : 139-149.

สุนีย์ คล้ายนิล. “นักเรียนเข้าใจ(เคมี)จริงหรือ : การศึกษาเปรียบเทียบอเมริกัน อังกฤษ ไทย” วารสาร สสวท. 20 (ตุลาคม-ธันวาคม 2535) : 3-10.

อุษา นาคทอง, ธีราพร อนันตะเศรษฐกูล, และนฤมล ยุตาคม. “แนวคิดเรื่องเซลล์และกระบวนการของเซลล์ของ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.” วิทยาสารเกษตรศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์. 28(มกราคม 2548) : 3-10.

Johnson, P. “Children’s Understanding of Substance, Part 1: Recognizing Chemical Change.International.” Journal of Science Education. 22(July 2000) : 719-737.

Lee, O, D. C. Eichinger, C. W. Anderson, G. D. Berkheimer and T. D. Blakeslee. “Changing Middle School Students’ Conceptions of Matter and Molecules”. Science Teaching. 30 (March 1993) : 249-270.

Stavy, R. “Children’s Idea About Matter.” School Science and Mathematics. 91(June 1991) : 240-244.

การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่4 กรณีศึกษา: โรงเรียนที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

LEARNING ENGLISH MANAGEMENT OF GRADE 4 PRIMARY : A CASE STUDY OF GOOD PRACTICES SCHOOLS UNDER PRANAKORNSRIAYUTTHAYA PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1

ดวงแก้ว สุหลง[1] **ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด**[2] **และดร.มานิต บุญประเสริฐ**[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ใน 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 242 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 2 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปของตารางและการบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของครูผู้สอนภาษาอังกฤษด้านปัจจัยนำเข้า ด้านการจัดการ และด้านผลผลิต โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านการจัดการ และด้านผลผลิต โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ, โรงเรียนที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี

Abstract

The research aimed at studying the opinions of English teachers and students toward learning English management of grade 4 of primary education from good practices schools under Pranakornsriayutthaya Primary Education Service Area Office 1 in three subjects, namely, inputs, management and outputs. The samples of the study consisted of 3 English teachers and 242 of grade 4 students. The instruments were two sets of rating scale questionnaires. The data, analyzed by frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, were presented with tables and their descriptions. The results of the study showed that

1. The opinions of English teachers toward inputs, management and outputs were in the highest level.

2. The opinions of grade 4 students toward inputs, management and outputs were in high levels.

KEYWORDS: LEARNING ENGLISH MANAGEMENT, GOOD PRACTICES SCHOOLS.

1. บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีผู้นิยมใช้เพื่อติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างกว้างขวางทั่วโลก สถาบันการศึกษาต่างๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ดังมีผลสำรวจจากองค์การ UNESCO ที่ระบุว่า ใน120 ประเทศทั่วโลก มีเด็กกว่า 50 ล้านคนเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาเสริมตั้งแต่ชั้นประถม และอีกกว่า 80 ล้านคนเรียนในชั้นมัธยม (forlearn.blogspot.com/2007/07/blog-post,ธันวาคม 2554) สำหรับในประเทศไทยกระทรวงศึกษาธิการได้เห็นถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษ จึงได้มีการบรรจุวิชาภาษาอังกฤษไว้ในหลักสูตร โดยให้นักเรียนเริ่มเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 เป็นต้นมา (กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ. 2539 ข : 1,อ้างถึงในศิวาพร ฉายชัยภูมิ,2548 : 1) ในช่วง 12 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้มีการปฏิรูปการศึกษาไปแล้วถึงสองครั้ง โดยครั้งล่าสุดเกิดขึ้นในปี พ.ศ.2552 และจะสิ้นสุดการปฏิรูปในปี พ.ศ. 2561 แต่กลับพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของเด็กไทยยังคงตกต่ำลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเห็นได้จากข้อมูลผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (ONET) ปี พ.ศ.2553 ที่รายงานว่า วิชาที่นักเรียนทุกระดับชั้นทำคะแนนต่ำสุด คือวิชาภาษาอังกฤษ โดยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำคะแนนได้ 20.99 คะแนน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทำคะแนนได้ 16.19 คะแนน และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทำคะแนนได้ 19.22 คะแนน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ,www.niets.or.th, กุมภาพันธ์ 2555) ข้อมูลดังกล่าวนี้ชี้ชัดได้ว่า นักเรียนไทยยังมีความรู้ความเข้าใจในภาษาอังกฤษต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานอยู่มาก จากการที่ผู้วิจัยได้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนแห่งหนึ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ระหว่าง พ.ศ.2553-2554 ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในระดับที่พอใช้ได้เท่านั้น และเมื่อพิจารณาผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (ONET) วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึง 34% ซึ่งเป็นเกณฑ์เฉลี่ยของสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 มีโรงเรียนในสังกัดมากถึง 194 โรงเรียน และมีหลายโรงเรียนที่คะแนนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จากการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (ONET) เกิน 34% ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะการศึกษาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนในสังกัดเหล่านั้นเพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้มา เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหา และพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 657 คน จากโรงเรียนที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต1 ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543) จึงได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 424 คน และกำหนดจำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละโรงเรียนโดยคำนวณเป็นร้อยละ ดังในตาราง 1

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ %
1. โรงเรียนที่ 1	256	94	39.00
2. โรงเรียนที่ 2	351	127	53.50
3. โรงเรียนที่ 3	50	18	7.50
รวม	**657**	**242**	**100**

สำหรับกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4โรงเรียนที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีจำนวน 3 คนได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงจากจำนวนประชากรทั้งหมดที่มี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) 2 ฉบับ ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ โดยให้เลือกตอบและให้เติมข้อมูลลงในช่องว่างที่เว้น เป็นการวัดในเชิงปริมาณและคุณภาพ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ศึกษาหลักการ ทฤษฎี แนวคิดจากตำราเอกสารเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ศึกษาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษซึ่งประกอบด้วยการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล และศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านผลผลิตที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ซึ่งได้แก่ เจตคติในการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อดำเนินการสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมตามเนื้อหาดังกล่าวข้างต้น

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้เพื่อพิจารณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับขอบเขตที่กำหนดไว้

การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบ สอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบก่อนเบื้องต้น และมีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงและครอบคลุมความสมบูรณ์ของเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา พบว่าทุกข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้อง 0.67 – 1.00

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าตามของสูตรคอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามพบว่า มีค่าเฉลี่ย 0.85 ซึ่งค่าเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

สรุปลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าครูผู้สอนทั้งหมดเป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ100 มีอายุมากกว่า50ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 66.66 มีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ100 ส่วนมากสำเร็จการศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ66.66 จบการศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 33.33 ครูทั้งหมดมีตำแหน่งเป็นครูชำนาญการพิเศษ คิดเป็นร้อยละ100 มีประสบการณ์ในการสอนภาษาอังกฤษ11 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ66.66 ครูทั้งหมดสอน 21 คาบขึ้นไปต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 100

ส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 66.66 เคยรับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษคิดเป็นร้อยละ 100 ระยะเวลาที่อบรมหรือสัมมนาโดยเฉลี่ยต่อครั้งมากกว่า 10 วัน คิดเป็นร้อยละ 100 และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 53.03 นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษจากเทอมที่ผ่านมา เป็นเกรด 3 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 53.23 อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 49.76

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษพบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนด้านปัจจัยนำเข้าด้านผู้บริหารในประเด็นคุณลักษณะของผู้บริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.37 และในประเด็นบทบาทหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มสาระภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.51 สำหรับความคิดเห็นของครูผู้สอนด้านปัจจัยนำเข้าด้านครูผู้สอนพบว่า ในประเด็นคุณลักษณะครูภาษาอังกฤษภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.58 ประเด็นการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ซึ่งแบ่งเป็น 3 หัวข้อ คือหัวข้อการเป็นบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.67 หัวข้อการเป็นบุคคลที่สนใจใฝ่รู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.53 และหัวข้อการนำความรู้มาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.53 ในประเด็นการยึดผู้เรียนผู้เรียนเป็นสำคัญภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.61 สำหรับความคิดเห็นของครูผู้สอนด้านปัจจัยนำเข้าด้านผู้เรียนในประเด็นความเชื่อมั่นในตนเองในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.60 ประเด็นแรงจูงใจในการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.77 สำหรับความคิดเห็นของครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้ สามารถแจกแจงข้อมูลได้ดังนี้ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.67 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.77 ด้านการวัดและประเมินผลในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.77 และสำหรับความคิดเห็นของครูผู้สอนด้านผลผลิตพบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับเจตคติต่อการเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.67 และด้านความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.45 สำหรับความคิดเห็นความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ด้านปัจจัยนำเข้าด้านครูผู้สอนในประเด็นคุณลักษณะของครูสอนภาษาอังกฤษ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.30 ประเด็นการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.24 ประเด็นการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.27 สำหรับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้านปัจจัยนำเข้าด้านผู้เรียนในประเด็นความเชื่อมั่นในตนเองพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.98 ประเด็นแรงจูงใจในการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.50 สำหรับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้านการจัดการเรียนรู้ สามารถแจกแจงข้อมูลได้ดังนี้ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.18 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หัวข้อกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.48 ด้านการวัดและประเมินผลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.78 สำหรับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้านผลผลิตพบว่า เจตคติต่อการเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.42 และความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียนพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.19

เอกสารอ้างอิง

"เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา." [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: forlearn.blogspot.com/2007/07/blog-post,ธันวาคม 2554.

ศิวาพร ฉายชัยภูมิ. "การพัฒนาชุดสื่อประสมเพื่อพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6." การค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. "ประกาศผลสอบ: O-NET" [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: www.niets.or.th, กุมภาพันธ์ 2555.

ธีรวุฒิ เอกะกุล. *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.* อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2543.

การศึกษาเชิงทดลองกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิภารัตน์ จังหวัดปทุมธานี

AN EXPERIMENTAL STUDY OF THE LEARNING PROCESS THROUGH THE USE OF GRAPHIC ORGANIZERS FOR ENHANCING CRITICAL THINKING SKILLS OF GRADE 6 STUDENTS AT WIPARAT SCHOOL IN PATHUM THANI PROVINCE

สันติ กิจลือเกียรติ[1] ดร.สุพัตรา ประดับพงศ์ [2]

[1] นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

[2]อาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเชิงทดลองกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก (Learning Process Through the Use of Graphic Organizers) เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิภารัตน์ และ 2) ประเมินประสิทธิผลของกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก กลุ่มประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิภารัตน์จำนวน 27 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ที่ 1- 4 สาระเศรษฐศาสตร์ 2) แบบประเมินประสิทธิผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2.1)แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของหน่วยการเรียนรู้ที่ 1-4 สาระเศรษฐศาสตร์ 2.2) แบบประเมินสรุปผลการเรียนรู้ของนักเรียน และ 3) ผังกราฟิกที่ใช้เสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 /2554 ผลการวิจัยที่สำคัญ พบว่า 1) กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การออกแบบกระบวนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินประสิทธิผลกระบวนการเรียนรู้ 2) ประสิทธิผลของกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกประเมินจาก 2.1) คะแนนเฉลี่ยสาระเศรษฐศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2) นักเรียนประเมินตนเองด้านความพึงพอใจโดยรวมที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกอยู่ในระดับดี และด้านความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2.3) นักเรียนสามารถใช้รูปแบบผังกราฟิกที่เหมาะสมในการเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้ New Word Diagram, Concept Comparing, Cause and Effect, Cluster Diagram, Concept/Event Map/5W1H, Cycle และ Concept Wheel

คำสำคัญ : การคิดอย่างมีวิจารณญาณ, การเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก

Abstract

This study aimed to 1) conduct an experimental study of the learning process through the use of graphic organizers for enhancing critical thinking skills of grade 6 students at Wiparat School and 2) evaluate the effectiveness of the learning process through the use of graphic organizers. The population was 27 grade 6 students at Wiparat School. The research instruments were 1) lesson plans of units 1-4 in economics, 2) learning effectiveness evaluation forms comprising 2.1) pre- and post-tests of units 1-4 in economics, 2.2) student's self assessment form of their learning, and 2.3) graphic organizer patterns used for enhancing students' critical thinking skills.

This study was conducted in the second semester of the academic year 2012. The main results of this study were as follows: 1) The execution of the learning process through the use of graphic organizers consisted of three stages: designing the learning process, implementing the learning process and evaluating the effectiveness of the learning process. 2) The evaluation of the effectiveness of the learning process revealed that 2.1) the average score of the students' achievement in economics after participating in the learning process was significantly higher than before at the 0.05 level. 2.2) Based on the students' self-assessment, their overall level of satisfaction towards the learning process was at a high level, and the average score of their critical thinking skills after participating was significantly higher than before at the 0.05 level. (2.3) Students were able to use appropriate graphic organizer patterns to enhance their critical thinking skills as follows: New Word Diagram, Concept Comparing, Cause and Effect, Cluster Diagram, Concept/ Event Map/ 5W1H, Cycle, and Concept Wheel.

KEYWORDS: CRITICAL THINKING SKILLS, LEARNING THROUGH GRAPHIC ORGANIZERS

1. บทนำ

ปัจจุบันโลกได้เคลื่อนเข้าสู่ยุคสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-Based Economic Society) โดยมีข้อมูลและความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมายมหาศาล อันเป็นผลเนื่องมาจากนวัตกรรมการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญสำหรับการประมวลผล การเก็บรักษา การถ่ายโอน และการสื่อสารข้อมูล ดังนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการสร้าง การกระจาย และการนำความรู้ไปใช้ จึงจำเป็นต้องปรับระบบการศึกษาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถและโอกาสในการเรียนรู้ และมีการพัฒนาคนเพื่อการปรับปรุงทักษะอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาคุณภาพของคนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ดังที่ได้กล่าวถึงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม อารมณ์ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีทักษะในการคิดโดยเฉพาะในด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโลกยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากผลการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบสอง (2549-2553) ของโรงเรียนวิภารัตน์ พบว่า ผลการประเมินในมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับพอใช้ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

2.70 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2551) และจากรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2553 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ค่าสถิติระดับโรงเรียนแยกตามมาตรฐานการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ (มาตรฐาน ส 3.1 และมาตรฐาน ส 3.2) พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของระดับจังหวัด ระดับสังกัดและระดับประเทศ รวมทั้งคะแนนเฉลี่ยของสาระเศรษฐศาสตร์อยู่ในระดับต่ำสุดเมื่อเทียบกับสาระอื่นๆ ในวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระเศรษฐศาสตร์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในโลกศตวรรษที่ 21 ที่อุดมไปด้วยความรู้มากมายมหาศาล ผู้เรียนที่มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจะสามารถจำแนก ตีความ และเชื่อมโยงข้อมูลความรู้ได้อย่างมีเหตุผล และสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลความรู้เหล่านั้น (Bellanca and Brandt, 2010) นอกจากนี้ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณยังเป็นฐานสำหรับการคิดในระดับสูง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิภารัตน์ โดยผ่านสาระเศรษฐศาสตร์

2. ขั้นตอนการศึกษา

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิภารัตน์ จังหวัดปทุมธานี จำนวน 27 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ 1- 4 สาระเศรษฐศาสตร์ 2) แบบประเมินประสิทธิผลของการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก ประกอบด้วย 2.1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของหน่วยการเรียนรู้ 1-4 สาระเศรษฐศาสตร์ 2.2) แบบประเมินสรุปผลการเรียนรู้ของนักเรียน และ 3) ผังกราฟิกที่ใช้ในการประเมินการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ประกอบด้วย

1. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

1.1) ศึกษาหลักสูตรสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และวิเคราะห์เนื้อหาสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.2) ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกองค์ประกอบของทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ American Philosophical Association (Facione, 1990) แบ่งเป็น 5 ด้าน: การตีความ (Interpretation) การวิเคราะห์ (Analysis) การประเมิน (Evaluation) การสรุปความ (Inference) และการอธิบายความ (Explanation)

1.3) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสาระเศรษฐศาสตร์ จำนวน 10 แผนดังนี้ 1.3.1) บทบาทของผู้ผลิต 1.3.2) บทบาทของผู้ผลิตที่มีคุณภาพ 1.3.3) บทบาทของผู้บริโภค 1.3.4) ความหมาย ความจำเป็น ประโยชน์และวิธีการใช้ทรัพยากร 1.3.5) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกการใช้ทรัพยากร 1.3.6) การวางแผนการใช้ทรัพยากร 1.3.7) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค ธนาคาร และรัฐบาล 1.3.8) ความหมาย ความสำคัญของภาษี และหน่วยงานที่จัดเก็บภาษี 1.3.9) สิทธิของผู้บริโภค และ 1.3.10) กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน และกองทุนหมู่บ้าน

แต่ละหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นนำ: การนำเข้าสู่บทเรียน 2) ขั้นการเรียนรู้โดยใช้การรู้ที่เน้นการทำงานกลุ่ม เพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และ 3) ขั้นสรุป โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณทั้ง 5 ด้าน คือ การตีความ (Interpretation) การวิเคราะห์ (Analysis) การประเมิน (Evaluation) การสรุปความ (Inference) และการอธิบายความ

(Explanation) ผังกราฟิกที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย New Word Diagram, Concept Comparing, Cause and Effect, Cluster Diagram, Concept/ Event Map, Cycle และ Concept Wheel

1.4) นำเสนอผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 10 หน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองสอนกับกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนภสร จำนวน 15 คน เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้นำสิ่งที่ต้องปรับปรุงหลังจากการทดลองสอนไปปรับแก้แผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความสมบูรณ์

2. การจัดทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของหน่วยการเรียนรู้ 1-4 สาระเศรษฐศาสตร์

2.1) ศึกษาเนื้อหาสาระเศรษฐศาสตร์ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจากแหล่งต่างๆ

2.2) กำหนดประเด็นและเกณฑ์ในการวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณทั้ง 5 ด้าน

2.3) สร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 4 สาระ ประกอบด้วยหน่วยผู้ผลิตและผู้บริโภค หน่วยการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน หน่วยความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และหน่วยการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในท้องถิ่น หน่วยละ 10 ข้อ รวมแบบทดสอบก่อนเรียน 4 ฉบับ 40 ข้อ และแบบทดสอบหลังเรียน 4 ฉบับ 40 ข้อ ลักษณะของข้อสอบเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก

2.4) หาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน (Curriculum and Instruction Specialist) และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง (Subject Matter Specialist) จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงและครอบคลุมความสมบูรณ์ของเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งทุกข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้อง 0.8 – 1.0 แล้วนำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนภสร จำนวน 15 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าความเชื่อมั่นแบบของ Kuder-Richardson 21 (KR21)ได้เท่ากับ 0.78 แสดงว่าแบบทดสอบที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้มีความเชื่อมั่นสูง (Fraenkel and Wallen, 1993: 149)

3. การจัดทำแบบประเมินสรุปผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมินตนเองหลังจากได้เรียนหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 10 หน่วย โดยมีการประเมิน 5 รายการ คือ 1) นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับใด โดยใช้แบบประเมินค่า 5 ระดับ 2) นักเรียนได้เรียนรู้อะไรจากกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก 3) นักเรียนสามารถนำทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณไปใช้ในรายวิชาใดบ้างและอย่างไร 4) นักเรียนประเมินความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังเรียนสาระเศรษฐศาสตร์ว่าอยู่ในระดับใด โดยใช้แบบประเมินค่า 5 ระดับ และ 5) ผังกราฟิกแบบไหนที่นักเรียนชอบมากที่สุด เพราะอะไร

3. ผลการวิจัยและการอภิปราย

1) กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1.1) การออกแบบกระบวนการเรียนรู้ของสาระเศรษฐศาสตร์ โดยมีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ 1.1.1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 1.1.2) ขั้นการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เพื่อการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 1.1.3) ขั้นสรุป โดยใช้ผังกราฟิกประเภทต่างๆ มาปรับใช้ในการสรุปบทเรียนของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณทั้ง 5 ด้าน คือ การตีความ การวิเคราะห์ การประเมิน การสรุปความและการอธิบายความ 1.2) การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแผนการจัดเรียนรู้ ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์ จำนวน 10 หน่วยการเรียนรู้ โดยแต่ละหน่วยการเรียนรู้ใช้เวลาเรียนในชั้นเรียน 2 คาบและเวลาค้นคว้าข้อมูลนอกห้องเรียนอีก 1 คาบ นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกัน

วางแผนในการค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ นอกห้องเรียนอีก 1 คาบ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียนแล้วสรุปเชื่อมโยงข้อมูลโดยใช้ผังกราฟิกประเภทต่างๆ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณทั้ง 5 ด้าน และ 1.3) การประเมินประสิทธิผลกระบวนการเรียนรู้ โดยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของหน่วยการเรียนรู้ที่ 1-4 สาระเศรษฐศาสตร์ แบบประเมินสรุปผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และผังกราฟิกที่ใช้ในการประเมินการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน

ผลการวิจัยที่ พบว่า กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกในการสรุปเชื่อมโยงสาระสำคัญในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ นี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Bromley, DeVitis and Modlo (1995) ที่กล่าวว่าการใช้ผังกราฟิกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนมุ่งความสนใจไปยังเฉพาะแนวคิดที่สำคัญ และสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของแนวคิดนั้นๆ อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2) การประเมินประสิทธิผลของกระบวนการเรียนรู้ปรากฏผลดังนี้

2.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวิภารัตน์มีคะแนนเฉลี่ยสาระเศรษฐศาสตร์ ภายหลังการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยนี้สนับสนุนผลงานวิจัยที่ผ่านมาที่ค้นพบว่า การเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาต่างๆ ของผู้เรียนสูงขึ้น (วรรณพร ยิ้มงาม, 2551; สุธาทิพย์ คนโทพรมราช, 2552; บุญไทย พลค้อ, 2553; สถิต นาคนาม, 2553; Uesaka et al., 2007; Pantziara et al., 2009; Zaini et al., 2010)

2.2) การประเมินตนเองด้านความพึงพอใจโดยรวมของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี เท่ากับ 4.3 และด้านความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ภายหลังการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3) นักเรียนสามารถใช้ผังกราฟิกในรูปแบบที่เหมาะสมในการเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณทั้ง 5 ด้าน โดยผ่านสาระเศรษฐศาสตร์ ดังนี้

1) New Word Diagram ใช้กับการอธิบายและการตีความคำศัพท์ทางเศรษฐศาสตร์

2) Concept Comparing ใช้กับการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลผู้ผลิตที่เหมือนกันและต่างกัน และประเมินคุณลักษณะของผู้ผลิตที่พึงประสงค์

3) Cause and Effect ใช้กับการวิเคราะห์สาเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น การวางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนจะเกิดผลที่ตามมาอย่างไร

4) Concept Wheel ใช้กับการจำแนกและจัดหมวดหมู่ข้อมูลแบบไม่ซับซ้อน เช่น การจำแนกองค์ประกอบที่สำคัญของกลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน และกลุ่มแม่บ้าน

5) Cluster Diagram ใช้กับการจำแนกและจัดกลุ่มข้อมูลที่มีรายละเอียดหลายชั้น เช่น การจำแนกประเภทและแนวคิดที่สำคัญเรื่องภาษี และเรื่องทรัพยากร

6) Concept/ Event Map/ 5W1H ใช้กับการวิเคราะห์แนวคิดของสิ่งต่างๆ เพื่อนำไปสู่การสรุปความ เช่น การวิเคราะห์แนวคิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า เพื่อนำไปสู่การลดภาวะโลกร้อน

7) Cycle ใช้กับการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ และการสังเคราะห์ข้อมูล เช่น การแสดงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างภาคครัวเรือน ภาคธุรกิจ ภาครัฐบาล และสถาบันการเงิน

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1) กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกในงานวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการที่จะสร้างหรือปรับกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นทักษะทางปัญญาที่สำคัญในโลกยุคใหม่ที่ครูผู้สอนต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนทุกคน

2) ผลงานวิจัยนี้ตอบสนองพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของประเทศที่ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

เอกสารอ้างอิง

ทิศนา แขมมณี. *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ : ด่านสุทธาการพิมพ์, 2553.

บุญไทย พลค้อ. “ผลการจัดการเรียนรู้แบบ เอส คิว โฟร์ อาร์ โดยเน้นเทคนิคผังกราฟิกต่อความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 2553.

วรรณพร ยิ้มงาม. “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกในวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2551.

สถิตย์ นาคนาม. “การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านภาษาไทยเชิงวิเคราะห์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2553.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). *รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบ 2 (พ.ศ.2549-2553) โรงเรียนวิภารัตน์* , 31 ตุลาคม 2551.

สุธาทิพย์ คนโฑพรมราช. “ผลการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้ผังกราฟิกประกอบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการหลักสูตรและการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2552.

Bellanca, James, and Brandt, Ron. 21st Century Skills: Rethinking How Students Learn. Bloomington, IN: Solution Tree, 2010.

Bromley, K., DeVitis, L.I., and Modlo, M. *Graphic Organizers: Visual Strategies for Active Learning*. New York: Scholastic Professional Books, 1995.

Facione, Peter A. “Critical Thinking: A Statement of Expert Consensus for Purposes of Educational Assessment and Instruction (Executive Summary: The Delphi Report).” *The California Academic Press*, 1990: 1-19.

Fraenkel, Jack R., and Wallen, Norman E. *How to Design and Evaluate Research in Education*. New York: Mc Graw Hills, 1993.

Pantziara, M., Gagatsis, A., and Elia, I. “Using Diagram as Tools for the Solution of Non-Routine Mathematics Problems.” *Education Study Math*. 72 (2009): 39-60.

Ueseka, Y., Manalo, E., and Ichikawa, S. “What Kinds of Perceptions and Daily Learning Behaviors Promote Students’ Use of Diagram in Mathematics Problem Solving?.” Learning and Instruction. 17 (2007): 332-335.

Zaini, S.H., Mokhtar, S.Z., and Nawawi, M. “The Effect of Graphic Organizer on Students’ Learning in School.” *Malaysian Journal of Educational Technology*. 10 (June 2010): 17-23.

ผลการใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนประจิมพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

THE USING OF INQUIRY TEACHING WITH LEARNING ACTIVITIES PACKAGE IN SUBSTANCE IN DAILY LIFE TO THE ACHIEVEMENT AND SCIENCE CREATIVITY OF THE STUDENTS IN PRATHOM SUKSA VI STUDENTS AT PRAJIMPATTANA SCHOOL GROUP PHANAKORN SRI AYUTTHAYA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2 IN PHANAKORN SRI AYUTTHAYA PROVINCE

นิตยา ไพรสันต์[1] รองศาสตราจารย์ ดร.นวลจิตต์ เชาวกีรติพงศ์[2] และ ดร.สุทธิดา จำรัส[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

[2] รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

[3] นักวิชาการศึกษา สถาบันวิทยาศาสตร์ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์กับการสอนแบบปกติ (2) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (3) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวันกับการสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดตาลานเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 48 คนได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม แล้วจับฉลากให้ห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และอีกห้องหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุมใช้วิธีสอนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ (1)แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (2) แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (4) แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การทดสอบค่าที (t –test) ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สูงกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 (3) ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สูงกว่าของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้, ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์, ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์

Abstract

This research aimed to (1) compare achievement of Prathom Suksa VI students who were taught by inquiry teaching using Substance in Daily Life Learning Activities Package to those who learned with traditional teaching (2) compare science creativity of the Prathom Suksa VI students before and after learning with inquiry teaching using Substance in Daily Life Learning Activities Package (3) compare of the science creativity of Prathom Suksa VI students who learned with inquiry teaching using Substance in Daily Life Learning Activities Package to those who learned with traditional teaching.Two intact classrooms in Wattalannua School Ayutthaya, Primary Educational Service Area Office 2,were randomly chosen.There were total 48 students from two classes which were used for experimental group and control group. The students in experimental group learned with inquiry teaching using Science Learning Activities Package while the students in control group learned with traditional teaching.The instrument in this research included (1) inquiry teaching lesson plan using Science Learning Activities Package(2)traditional teaching lesson plans (3)science achievement test (4)science creativity test. The research data were analyzed by T-test. Research finding indicated that (1) the achievements of students who were taught by inquiry teaching using Science Learning Activities Package were higher than the students who were taught by traditional teaching,statistically significantly at .01 level(2)The science creativity of students who were taught by inquiry teaching using Science Learning Activities Package were higher than before learning, statistically significantly at .01 level (3) the science creativity of students who were taught by inquiry teaching using Science Learning Activities Package were higher than the students who were taught by traditional Teaching, statistically significantly at .01 level.

KEYWORDS: INQUIRY TEACHING WITH LEARNING, SCIENCE LEARNING ACTIVITIES PACKAGE, SCIENCE CREATIVITY

1. บทนำ

จากการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนประจิมพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2552-2554 ได้คะแนนเฉลี่ย 31.58, 33.76 และ 36.28 ตามลำดับ(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2, 2555: 12) ซึ่งได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศมาโดยตลอดและจากการประเมินผลพฤติกรรมด้านความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์โดยการสังเกตการตอบคำถามและจากการทดสอบภาคปฏิบัติของนักเรียนพบว่า การตอบคำถามของนักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีความหลากหลาย ขาดความแปลกใหม่ การแสดงความคิดเห็นมักจะเหมือนกับคนอื่น ผลงานหรือการทำชิ้นงานมีรูปแบบที่ขาดการพัฒนา ไม่มีความแปลกใหม่หรือน่าสนใจ ขาดความคิดสร้างสรรค์ เมื่อทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนการสอนที่เกิดขึ้น พบว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูไม่ว่าจะเป็นด้านกระบวนการหรือด้านความรู้จะมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ให้ผู้เรียนจดจำเนื้อหา หลักการ ทฤษฎีตามที่ครูสอนมากกว่าการที่จะให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าและปฏิบัติการทดลองเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและในระหว่างเรียนนักเรียนไม่ได้รับการฝึกทักษะกระบวนการทาง

วิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนวิทยาศาสตร์ที่จะช่วยพัฒนาให้นักเรียนเกิดความรู้และความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยของนักการศึกษาหลายท่านเช่น บายบี (Bybee,2006 : 154) ได้กล่าวว่าในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการสอนเพื่อให้เกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นการสอนที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือ(กรมวิชาการ , 2542: 219) ผู้วิจัยพบว่า วิธีการสอนรูปแบบหนึ่งที่สามารถพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้เป็นอย่างดีได้แก่ วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เพราะเป็นรูปแบบการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความหมายด้วยตนเองโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และในแต่ละขั้นตอนควรมีการสอดแทรกกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้กับผู้เรียนจะช่วยทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทั้งความรู้และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับพิลซ์และซันด์ (Pilz & Sund 1974: 1) ได้กล่าวว่า ไม่มีความรู้ของมนุษย์สาขาใดจะมีผลทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้มากกว่าวิชาวิทยาศาสตร์เพราะความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่แฝงอยู่แล้วในกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แสดงให้เห็นว่ากระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นวิธีการที่สำคัญในการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำรูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเลือกเนื้อหาสาระที่นำมาใช้ในการวิจัยได้แก่ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยเหตุผลที่ว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและเป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียนที่สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าการสอนแบบปกติ

2) ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3) ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ

ประชากรได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกลุ่มโรงเรียนประจิมพัฒนา เป็นโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 5 โรงเรียน รวม 127 คน โดยจัดนักเรียนแบบคละความสามารถ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดตาลานเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 24 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มแบบกลุ่มแล้วจับฉลากให้ห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และกลุ่มควบคุมใช้วิธีสอนแบบปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ (1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยชุดกิจกรรม การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องสารในชีวิตประจำวัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (2) แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (3) แบบทดสอบ

วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (4) แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ได้ดำเนินการดังนี้

1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ดำเนินการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 วิเคราะห์เนื้อหาแล้ววางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ วิเคราะห์การฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 11 แผน แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา นำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2) แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 11 แผน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามคู่มือครูของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ สร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระจุดประสงค์การเรียนรู้และพฤติกรรมการเรียนรู้ แล้วสร้างแบบทดสอบให้สอดคล้องกับตารางวิเคราะห์ข้อสอบ จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 45 ข้อ คะแนนเต็ม 45 คะแนน นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และความเหมาะสมของตัวเลือก นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ที่เรียนเรื่องสารในชีวิตประจำวันไปแล้ว จำนวน 30 คน นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายข้อ ได้แบบทดสอบจำนวน 40 ข้อ มีค่าความยากง่าย(P) อยู่ระหว่าง 0.40-0.77 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.53

นำแบบทดสอบไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีของคูเดอร์ริชาร์ดสัน ใช้สูตร KR - 20 ปรากฏว่าแบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

4) แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นข้อสอบอัตนัยแบบเขียนตอบ จำนวน 4 ข้อ โดยครอบคลุมการวัดด้านองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านคือ ความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ นำแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงและความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ นำแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2554 จำนวน 30 คน นำมาหาความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1974 : 161) ปรากฏว่าแบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้

กลุ่มทดลอง

1) ให้นักเรียนทำแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2) ดำเนินการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 11 แผน ใช้เวลาเรียน 25 ชั่วโมง

3) หลังจากดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จสิ้นแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน และแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

กลุ่มควบคุม

1) ดำเนินการสอน เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ จำนวน 11 แผน ใช้เวลาเรียน 25 ชั่วโมง

2) หลังจากดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จสิ้นแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์โดยใช้ชุดเดียวกับกลุ่มทดลอง

3. ผลการวิจัยและการอภิปราย

ผลการวิจัย

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2) ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

1) จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนเรื่องสารในชีวิตประจำวัน ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์กับ การสอนแบบปกติ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สูงกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 1 ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ในกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นสร้างความสนใจ (2) ขั้นสำรวจและค้นหา (3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (4) ขั้นขยายความรู้ (5) ขั้นประเมิน ได้มีการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นชุดกิจกรรมที่ใช้ขั้นตอนของวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ที่เน้นการใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และแก้ปัญหา ได้ลงมือปฏิบัติการทดลองและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง นักเรียนจะได้รับการฝึกทักษะต่างๆซ้ำๆกันหลายครั้ง จนเกิดความชำนาญ นักเรียนสามารถรับรู้ผลการกระทำแต่ละขั้นตอนได้ตลอดการเรียน จึงมีโอกาสได้ฝึกฝนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้มากกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ จึงส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาได้มากกว่า ในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์นั้น ครูผู้สอนจะสร้างสถานการณ์หรือปัญหาหลากหลายรูปแบบเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจหรือเกิดข้อสงสัยในสถานการณ์หรือปัญหาที่พบ นักเรียนจะเกิดความกระตือรือร้นในการคิดหาคำตอบของปัญหาซึ่ง

จะนำไปสู่กระบวนการคิดและลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อค้นพบความจริงและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ ภพ เลาหไพบูลย์(2542:119) ที่กล่าวว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เป็นการสอนที่เน้นกระบวนการแสวงหาความรู้ที่ช่วยให้นักเรียนได้ค้นพบความจริงต่างๆ ด้วยตนเอง ให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้เนื้อหาวิชาในกิจกรรมขั้นสำรวจและค้นหา สอดคล้องกับ ทิศนา แขมมณี (2551: 141) ที่กล่าวว่า การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นการดำเนินการเรียนการสอนโดยครูผู้สอนกระตุ้นให้นักเรียนเกิดคำถาม เกิดความคิดและลงมือแสวงหาความรู้เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง โดยที่ครูผู้สอนช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ให้แก่นักเรียนและสอดคล้องกับแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนของบลูม(Bloom 1976: 72) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามที่ตนต้องการย่อมกระทำกิจกรรมนั้นด้วยความกระตือรือร้นทำให้เกิดความมั่นใจ เกิดการเรียนรู้ได้เร็วและประสบความสำเร็จสูงส่งผลต่อคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์

2) จากการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ พบว่าความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2 ทั้งนี้เป็นเพราะในขั้นตอนการสอนสืบเสาะหาความรู้นั้นจะใช้คำถามที่เน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เช่น การสังเกต การตั้งสมมติฐาน การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ การตีความหมายและลงข้อสรุป เป็นต้น ซึ่งเป็นคำถามที่มีหลายคำตอบไม่มีคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียว ทำให้นักเรียนกล้าคิดและสามารถคิดในสิ่งที่แปลกๆใหม่ๆการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกการคิดอย่างเป็นระบบโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมการอภิปรายภายในกลุ่ม มีการซักถามซึ่งกันและกัน ตลอดจนร่วมกันขบคิดแสดงความคิดเห็นถึงการแก้ปัญหาและสรุปข้อมูลสร้างเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนมีอิสระในการเรียน กล้าแสดงความคิดเห็นและกล้าตัดสินใจ ส่งผลให้ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ภพ เลาหไพบูลย์ (2542: 222) ได้กล่าวว่า การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เพราะการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนต้องฝึกกระบวนคิดซึ่งจะช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้ และสอดคล้องกับพิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544: 60) ได้กล่าวว่า วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้จะเป็นการฝึกให้นักเรียนได้รู้จักวิธีค้นหาความรู้ พัฒนาศักยภาพด้านสติปัญญาและเป็นนักริเริ่มสร้างสรรค์ได้

3) จากการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์กับการสอนแบบปกติ พบว่าความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สูงกว่าความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 3 ทั้งนี้เป็นเพราะในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์นั้นผู้วิจัยได้วางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน โดยมีการสอดแทรกกิจกรรมที่เน้นการฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไว้ในขั้นตอนของการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ทั้ง 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นสร้างความสนใจ มีกิจกรรมที่มีลักษณะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์คือ จัดกิจกรรมหรือสร้างสถานการณ์ที่น่าสนใจเพื่อนำไปสู่ปัญหาที่ต้องการศึกษาและให้นักเรียนตั้งประเด็นคำถามที่สนใจ/ข้อสงสัยที่เกิดขึ้นจากการสังเกตกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ครูจัดขึ้น (2) ขั้นสำรวจและค้นหา มีกิจกรรมที่มีลักษณะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ คือ แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มแล้วร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมตามใบงาน โดยมีการคิดวางแผนและลงมือปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ทำการสำรวจตรวจสอบด้วยกระบวนการที่หลากหลาย เพื่อค้นคว้าหาคำตอบและข้อสรุปของปัญหา ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง โดยใช้ทักษะกระบวนการทาง

วิทยาศาสตร์ (3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป มีกิจกรรมที่มีลักษณะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์คือการใช้คำถามยั่วยุและกระตุ้นให้นักเรียนอธิบายและสรุปผลจากการปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบต่างๆ (4) ขั้นขยายความรู้ มีกิจกรรมที่มีลักษณะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์คือ ใช้คำถามยั่วยุและกระตุ้นให้นักเรียนนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิม หรือแนวคิดที่ได้ค้นคว้าเพิ่มเติม หรือนำข้อสรุปไปอธิบายสถานการณ์เหตุการณ์ต่างๆทำให้เกิดความรู้ที่กว้างขึ้นและมีทักษะที่เพียงพอที่สามารถนำไปใช้ในกิจกรรมเพิ่มเติมอื่นๆ ได้ (5) ขั้นประเมิน มีกิจกรรมที่มีลักษณะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ คือ จัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ วิจารณ์และอภิปรายซักถามซึ่งกันและกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบความเข้าใจด้วย ตนเองได้ และเพื่อให้ครูผู้สอนสามารถประเมินความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียนให้บรรลุตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เป็นการสอนที่สอดแทรกกิจกรรมที่เน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะซ้ำๆกันหลายๆครั้ง เพื่อให้เกิดความชำนาญ และสอดแทรกคำถามเพื่อกระตุ้นให้เกิดความคิดอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรวัต ศุภมั่งมี (2542: 78) ที่พบว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ที่แทรกคำถามให้ฝึกคิดจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่แตกต่างจากวิธีการสอนแบบปกติ เนื่องจากการสอนแบบปกติมีการสอดแทรกกิจกรรมที่เน้นการฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และมีการใช้คำถามที่จะกระตุ้นให้เกิดปัญหาหรือข้อสงสัยค่อนข้างน้อย จากการจัดกิจกรรมการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยเน้นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาความสามารถในการคิด การแก้ปัญหา การแสวงหาความรู้เพื่อค้นพบคำตอบด้วยตนเอง และเกิดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับ ปรียาภรณ์ ทองมาก (2537:14) ที่กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์เป็นความคิดที่แสดงออกมาได้หลากหลายเพื่อให้ได้สิ่งที่แปลกใหม่หรือเปลี่ยนแปลงให้ไม่ซ้ำกับผู้อื่นโดยอาศัยวิธีการและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่มและความคิดละเอียดลออ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวนิดา ชูแก้ว (2546:39) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังเรียนโดยใช้กระบวนการแบบสืบเสาะหาความรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แผนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ที่แทรกกิจกรรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่าความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 สอดคล้องกับปาริสา ผ่องพันธุ์งาม (2550:54) ได้ศึกษาผลการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มคิดเป็นร้อยละ 80

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. *การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านทักษะการคิด.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2542.

ทิศนา แขมมณี. *ศาสตร์การสอน.* พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพฯ: ด่านสุธาการพิมพ์, 2551.

ปรียาภรณ์ ทองมาก. *"การเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เจตคติทางวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เคยและไม่เคยเรียนวิชาเลือกเสรี*

เกี่ยวกับการทำโครงงานวิทยาศาสตร์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2537.

ปาริสา ผ่องพันธุ์งาม. *“ผลการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (INQUIRY CYCLE) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.”* รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์. *การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิดวิธีและเทคนิคการสอน.* กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์แมเนจเม้นท์, 2544.

ภพ เลาหไพบูลย์ . *แนวการสอนวิทยาศาสตร์.* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2542.

เรวัต ศุภมั่งมี. *“ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง สารรอบตัว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ตามแนววงจรการเรียนรู้.”* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย , มหาวิทยาลัยชียงใหม่, 2542.

วนิดา ชูแก้ว. *“ การใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองตะเภา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.”* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 . *เอกสาร สพป.อย.2 ที่ 6 / 2555 การเปรียบเทียบผลการทดสอบระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน(O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552-2554* , 2555. (อัดสำเนา)

Bloom,B.S. *Taxonomy of Educational Objectives:The Classification of Educational Goals,Handbook I Cognitive Domain*. Longman Inc,1976.

Bybee, R.W. et al. *The BSCS 5E Instructional Model : Origins and Effectiveness*. A Report Prepared for the Office of Science Education National Institute of Health, 2006.

Cronbach, Lee J. *Essentials of Psychological Testing.* 3 rd ed. New York : The Free Press, 1974.

Pilz,A and Sund B.R. *Creative Teaching of Science in the Elementary School* Boston Allyn and bacon,1974.

ผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การดำรงชีวิตของสัตว์ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดไทร (สินศึกษาลัย) จังหวัดนครปฐม

THE EFFECTS OF USING COMPUTER ASSISTED INSTRUCTION PROGRAM IN THE TOPIC LIVING PROCESS OF ANIMALS ON CREATIVE THINKING AND SCIENCE LEARNING ACHIEVEMENT OF PRATHOM SUKSA II STUDENTS AT WATSAI(SINSUKSALAI) SCHOOL IN NAKHON PATHOM PROVINCE

อรนภา ปักกะสัง[1] ดร.จุฬารัตน์ ธรรมประทีป[2] และ รศ.ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

[2]อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

[3]รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง การดำรงชีวิตของสัตว์ ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (2) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง การดำรงชีวิตของสัตว์ ที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนวัดไทร (สินศึกษาลัย) จังหวัดนครปฐม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 27 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย (1) แผนการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่แทรกกิจกรรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (2) แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ และ (3) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า ที

ผลการวิจัยพบว่า (1) คะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน, ความคิดสร้างสรรค์, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

The purpose of the research were (1) to compare creative thinking of Prathom Suksa II students in the Topic Process of Animals before and after using Computer Assisted Instruction (2) to compare the development of achievement of Prathom Suksa II students in the Topic Process of Animals for using Computer Assisted Instruction.

The sample cossisted one group of 27 Prathom Suksa II students study in the first semester of the 2012 academic year at Watsai (Sinsuksalai) School in Nakhon Pathom Province who were selected by the cluster random sampling technigue. Research instruments included (1) lesson plans on using Computer Assisted Instruction creative thinking development activities. (2) a test of creative thinking. (3) a test of learning achievement. The data were analyzed using the mean, standard deviation, and t – test

The research findings (1) the posttest learning creative thinking scores of students by using Computer Assisted Instruction were higher than their Pretest Counter part at the .05 level of significance. (2) the posttest of learning achievement of students learning by using Computer Assisted Instruction were higher than their 60% criteria in all aspects score at the .05 level of significance.

KEYWORDS: COMPUTER ASSISTED INSTRUCTION, CREATIVE THINKING, ACHIEVEMENT

1. บทนำ

จุดมุ่งหมายหลักของการจัดการศึกษาทุกระบบ คือ การเตรียมเยาวชนสำหรับอนาคตให้เป็นกำลังคนที่มีศักยภาพในอนาคต การจัดการศึกษาจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด และคิดเป็นเพราะการคิดเป็นปัจจัยสำคัญทำให้เกิดการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ก็เป็นอีกหนึ่งกระบวนการทางสมอง อันนำไปสู่การคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ด้วยการคิดค้นดัดแปลงปรุงแต่งจากความคิดเดิม ผสมผสานกันทำให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ (อารี พันธ์มณี 2543 : 6) โดยบุคคลที่จะมีความคิดสร้างสรรค์จะต้องมีความคิดแปลกใหม่ เป็นผู้มีความคิดคล่อง มีความคิดยืดหยุ่น และสามารถให้รายละเอียดในความคิดนั้น ๆ ได้ ซึ่งลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้จะแสดงให้เห็นว่าบุคคลเหล่านั้นมีความคิดสร้างสรรค์ และถ้ามีการนำเอาความคิดสร้างสรรค์ไปสอนแทรกในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อฝึกพัฒนานักเรียนก็จะทำให้นักเรียนเป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นครูจึงต้องจัดกระบวนการเรียนรู้โดยส่งเสริมให้เด็กรู้จักคิด อันจะเป็นกลไกสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อความตอนหนึ่งในการสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านทักษะการคิด ในโครงการการศึกษาศักยภาพของเด็กไทยว่า “การคิดเป็นทักษะมิใช่พรสวรรค์เพราะสามารถฝึกได้” การส่งเสริมทักษะการคิดเป็นพื้นฐานสำคัญในการปลูกฝังกระบวนการคิดที่ซับซ้อนมากขึ้น และมีเป้าหมายชัดเจนในการนำไปใช้ประโยชน์ และกระบวนดการคิดสร้างสรรค์ใช้เพื่อริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ (กรมวิชาการ 2542:2)

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดไทร (สินศึกษาลัย) ครูยังจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสือเป็นหลัก นักเรียนขาดกระบวนการแสวงหาความรู้ โดยครูยังนิยมใช้หนังสือเรียนสมบูรณ์แบบของสำนักพิมพ์หรือกลุ่มบุคคลจัดทำเป็นรูปเล่มจำหน่าย เพราะวิธีการสอนนี้สะดวกต่อครู เนื่องจากไม่ต้องเตรียมการสอน ครูผู้สอนยังใช้วิธีการสอนแบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ส่วนใหญ่ใช้วิธีการบรรยายหรืออธิบาย สอนโดยเน้นความจำมากกว่าสอนทักษะกระบวนการที่จะให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ ทำให้ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ไม่มีโอกาสที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยตนเอง ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือครูผู้สอนไม่ค่อยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาหรือนวัตกรรมทางการศึกษาเข้าไปช่วยในการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน นักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ได้เน้นให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดอย่างสม่ำเสมอ ส่วนใหญ่มักจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความรู้ในเนื้อหาวิชา ขาดการกระตุ้นการพัฒนาทักษะการคิดโดยเฉพาะทักษะการคิดสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยรวมแล้วยังอยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งเห็น

ได้จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดไทร (สินศึกษาลัย) ประจำปีการศึกษา 2553 ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ พบว่ามีนักเรียนเข้ารับการประเมินจำนวน 47 คน คะแนนเต็ม 30 คะแนน เฉลี่ย 15 คะแนน เฉลี่ยร้อยละ 51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.29 มีจำนวนคนที่ต้องปรับปรุง 14 คน พอใช้ 32 คน ดี 1 คนใน

ฐานะผู้วิจัยเป็นครูสอนวิทยาศาสตร์ มีความสนใจที่จะสร้างสื่อการจัดการเรียนรู้ โดยนำเอาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยนำเอาเนื้อหา เรื่อง การดำรงชีวิตของสัตว์ มาสร้างเป็นบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในด้านต่าง ๆ นักเรียนสามารถสืบเสาะหาความรู้ได้ด้วยตนเอง และเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์โดยบูรณาการสาระความรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกันได้อย่างเหมาะสมโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในรูปแบบต่าง ๆ และเป็นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540: 101-104) ได้วิเคราะห์นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ในวิชาวิทยาศาสตร์สรุปได้ว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นสื่อการเรียนการสอนประเภทหนึ่งที่ใช้ในการเรียนการสอนด้วยตนเองและทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และการจัดทำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน เนื่องจากเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ในชั้นต่อไป โดยครูสามารถฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดในทางสร้างสรรค์ จะช่วยให้นักเรียนที่มีพัฒนาการด้านต่างๆ ดีขึ้น อันจะนำไปสู่ความก้าวหน้าในการคิดสร้างสรรค์ในสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดไทร (สินศึกษาลัย) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 2 ห้องเรียนนักเรียนทั้งสิ้น 55 คน และกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนวัดไทร (สินศึกษาลัย) จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน จำนวน 27 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ (1) เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง การดำรงชีวิตของสัตว์ก่อนและหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (2) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การดำรงชีวิตของสัตว์ ของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 2 ที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

สมมติฐานในการวิจัย คือ (1) นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การดำรงชีวิตของสัตว์ มีความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (2) นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การดำรงชีวิตของสัตว์ มีผลสัมฤทธิ์ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ 60% เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ (1)แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เรื่อง การดำรงชีวิตของสัตว์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (2) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในวิชาวิทยาศาสตร์

(3) แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ (4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้วิจัยได้มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ และดำเนินการดังนี้

1. จัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบสาะหาความรู้ จำนวน 4 หน่วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 8 แผน ใช้เวลา 18 ชั่วโมง แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา นำมา

วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง

2. จัดทำและสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การดำรงชีวิตของสัตว์ กำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้และเนื้อหาย่อยโดยละเอียด กำหนดเมนูต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาตามขั้นตอน คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา แบบฝึกหัด แบบทดสอบ เกมส์ นักเรียนสามารถโต้ตอบกับบทเรียน เลือกที่จะเรียนออกจากบทเรียนได้ตามเหมาะสม สามารถย้อนกลับไปเพื่อทบทวนบทเรียน หลังทำแบบทดสอบจะมีการแสดงผลให้ผู้เรียนทราบทันที แล้วนำไปลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเล็ก (Small Group Test) ได้ค่าประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีค่าเท่ากับ 80.75 / 82.50 แล้วแก้ไขปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำมาทำการทดลองภาคสนาม (Field Testing) ได้ค่าประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีค่าเท่ากับ 81.57/82.22

3. สร้างแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ แบบอัตนัยแบบเขียนตอบ จำนวน 3 ข้อ สร้างเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อพิจารณาคำตอบโดยยึดองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านความคิดคล่องแคล่ว ด้านความคิดยืดหยุ่น ด้านความคิดริเริ่ม นำแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ไปทดลองใช้กับนักเรียน ซึ่งมีระดับผลการเรียนใกล้เคียงกับกลุ่มทดลอง แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation) มีค่าเท่ากับ 0.77

4. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การดำรงชีวิตของสัตว์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ นำไปหาค่าความสอดคล้อง IOC และเลือกแบบทดสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป ทำให้ได้แบบทดสอบทั้งหมด 35 ข้อ นำไปทดสอบกับนักเรียน จำนวน 30 คน แล้วนำไปหาค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.43-0.97 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20-0.59 และค่าความเที่ยงทั้งฉบับ 0.79 เลือกข้อสอบไว้จำนวน 20 ข้อ นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่หาคุณภาพแล้วไปใช้ทดสอบก่อนและหลังเรียนจากที่นักเรียนเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เสร็จสิ้นแล้ว

วิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. วัดความความคิดสร้างสรรค์และวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 27 คน ก่อนใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การดำรงชีวิตของสัตว์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การดำรงชีวิตของสัตว์ โดยแบ่งเนื้อหา เป็น 8 แผนกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้เวลาในการสอนโดยเริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคม – มิถุนายน พ.ศ.2555 สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง วันละ 1 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง

3. เมื่อทดลองสอนเสร็จจึงทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์และนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับก่อนเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

4. ตรวจสอบให้คะแนนการทำแบบทดสอบของกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยวิธีการทางสถิติ โดยใช้ค่า t – test

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองก่อนเรียนและหลังเรียน

กลุ่ม	n	$\overline{X}$	S.D	t
ก่อนเรียน	27	73.04	14.65	22.93 *
หลังเรียน	27	135.56	26.54	

*p < .05

จากตารางที่ 1 พบว่าการทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 73.04 คะแนน และ 135.56 คะแนน ตามลำดับ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 14.65 และ 26.54 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลอง กับเกณฑ์ร้อยละ 60 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลอง กับเกณฑ์ร้อยละ 60

กลุ่ม	คะแนนเต็ม	คะแนนร้อยละ 60	$\overline{X}$	S.D	t
หลังเรียน	27	20	12	14.11	2.29	1.87*

*p < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.11 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 70.55 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ คือ 12 คะแนน หรือร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่ผู้วิจัยขออภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. จากผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 27 คน ที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเป็นไปตามสมมติฐานในข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้คือ นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การดำรงชีวิตของสัตว์ มีความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามรูปแบบการ

สอนแบบสืบสวนสอบสวนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้นจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจในการฝึกความคิดสร้างสรรค์ด้วยสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ทำให้นักเรียนได้ฝึกตั้งสมมติฐาน คาดการณ์ทำการแก้ปัญหา เพราะมีการสอนที่หลากหลาย และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น หรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยครูมีบทบาทแค่แนะแนวทาง และเน้นการให้อิสระแก่นักเรียนได้คิดเอง นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วยตนเองมากขึ้น นักเรียนได้ฝึกคิดในเวลาที่ครูกำหนด รู้จักคิดหาแนวทางในการแก้ปัญหาได้หลากหลายทิศทาง และหลายรูปแบบ รู้จักการจัดกลุ่มหรือแบ่งประเภทตามที่กำหนด และเป็นการฝึกให้นักเรียนได้คิดออกแบบหรือแก้ปัญหาตามสถานการณ์ต่าง ๆ นักเรียนควบคุมบทเรียนด้วยตนเอง มีการรับรู้ การจดจำ และมีส่วนร่วม เพราะบทเรียนเป็นที่น่าสนใจ โดยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นแรงจูงใจที่จะทำให้ผู้เรียนจดจำและทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่และนักเรียนมีจินตนาการในการคิดสร้างสรรค์ได้ จึงทำให้นักเรียนมีระดับความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นหลังจากใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ดังที่ อารี พันธ์มณี (2540: 128) ได้กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้นักเรียนมีทางเลือกแสดงความสามารถได้หลาย ๆ รูปแบบต่างกัน เด็กจะแสดงพฤติกรรมอย่างสร้างสรรค์ และกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจจะกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้น มีรูปแบบของแบบฝึกเกี่ยวกับภาษา รูปภาพ และสัญลักษณ์ ดังที่ อารี พันธ์มณี (2540: 15-16กล่าวว่า ครูควรสนับสนุนให้รางวัลผลงานที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ ให้เด็กมีเสรีภาพในการทำงานมากที่สุด งานที่ให้เด็กควรเหมาะสมกับวัยและมีเวลาเพียงพอ เพื่อให้เด็กแสดงความคิดสร้างสรรค์ของตนเองทั้งด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดริเริ่ม สอดคล้องกับคำกล่าวของ ดิลก ดิลกานนท์ (2534) ที่กล่าวว่าผู้ที่มีโอกาสใช้หรือฝึกทักษะการคิดอยู่เสมอ จะมีโอกาสพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของตนเองได้สูงยิ่งขึ้น

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้มีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2 แสดงให้เห็นว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้นสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนได้ดีขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบเสาะหาความรู้ตามขั้นตอน 5 ขั้นตอน มีการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งมีกิจกรรมการสอนหลายแบบผสมผสานกันอย่างเป็นระบบ นักเรียนรู้สึกตื่นเต้น และมีความต้องการเรียนโดยไม่คิดว่าถูกบังคับ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน มีการทำงานเป็นกลุ่ม กล้าแสดงออกทางความคิดเห็น นักเรียนรู้จักเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนสามารถรับรู้ผลการกระทำในแต่ละขั้นตอนได้ตลอดการเรียน นักเรียนได้ทำการทดลอง นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ใช้สื่อฝึกทักษะการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ฝึกทักษะการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การสังเกต การค้นคว้าหาข้อมูล ทำให้เกิดประสบการณ์ตรงในการเรียนและทำให้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นหลังจากได้เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ดังที่ ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2541) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนว่า คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเกิดจากความพยายามในการที่จะช่วยให้ผู้เรียนที่เรียนอ่อนสามารถใช้เวลานอกเวลาเรียนในการฝึกฝนทักษะและเพิ่มเติมความรู้เพื่อที่ปรับปรุงการเรียนของตนให้ทันผู้เรียนอื่นได้ ดังนั้นผู้สอนจึงสามารถนำคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไปใช้ในการสอนเสริมหรือสอนทบทวนการสอนปกติในชั้นเรียนได้โดยที่ผู้สอนไม่จำเป็นต้องเสียเวลาในการสอนซ้ำกับผู้เรียนที่ตามไม่ทันหรือจัดการสอนเพิ่มเติม อีกทั้งผู้เรียนสามารถนำคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไปใช้ในการเรียนด้วยตนเอง ในเวลาและสถานที่ที่ซึ่งผู้เรียนสะดวกที่สุด เช่น แทนที่จะเดินทางมายังชั้นเรียนตามปกติ ผู้เรียนก็สามารถเรียนด้วยตนเองที่บ้านได้ นอกจากนั้นยังสามารถเรียนในเวลาใดก็ได้ที่ต้องการ สอดคล้องกับ กิดานันท์ มะลิทอง (2536: 174) ได้กล่าวว่า คอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีความสามารถที่จะแสดงข้อมูลได้ทั้งที่เป็นตัวเลข ตัวอักษร ภาพประกอบ เสียงและข้อมูลย้อนกลับโดยทันทีกับนักเรียน ทำให้นักเรียนสามารถเรียนได้ตามความสามารถและ

ความเร็วของตนเองได้ และคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ยังมีความแม่นยำและมีความคงเส้นคงวาในเนื้อหาที่สอนมากกว่าครูผู้สอน เพราะส่วนมากครูจะเอาใจใส่เฉพาะนักเรียนที่เรียนเก่ง แต่จะไม่ให้ความสำคัญกับนักเรียนที่เรียนอ่อน ทำให้นักเรียนที่เรียนอ่อนเกิดความเบื่อหน่ายและสับสนในเนื้อหาที่เรียน และกิดานันท์ มะลิทอง (2531: 173-174) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สรุปได้ว่า คอมพิวเตอร์ช่วยสอนจะให้ความเป็นส่วนตัวกับนักเรียน นักเรียนสามารถศึกษาเนื้อหาได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนที่เรียนอ่อนและเรียนช้าสามารถเรียนได้ โดยไม่ต้องอายเพื่อนร่วมชั้นและครู ดังที่ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545) กล่าวว่า การที่ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้กระทำ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมและกระตือรือร้นที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. *"การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านทักษะการคิด"* กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2542.

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. *"การวิจัยและพัฒนาศักยภาพของเด็กไทย"* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.

กิดานันท์ มะลิทอง. *"เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม"* กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

กิดานันท์ มะลิทอง. *"เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย"* กรุงเทพฯ : เอดิสัน เพรส โพดักส์, 2536.

ดิลก ดิลกานนท์. *"การฝึกทักษะการคิดเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4"* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสาน, 2534.

ถนอมพร เลาหจรัสแสง. *"คอมพิวเตอร์ช่วยสอน"* กรุงเทพฯ : วงกมลโพรดักชัน, 2541.

วัฒนาพร ระงับทุกข์. *"เทคนิคและกิจกรรมการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544"* กรุงเทพฯ : สุวีริยสาส์น, 2545.

อารี พันธ์มณี. *"ความคิดสร้างสรรค์กับการเรียนรู้"* กรุงเทพฯ : คอมแพคท์พริ้นท์, 2540.

อารี พันธ์มณี *"คิดอย่างสร้างสรรค์"* พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ, 2543

Brophy,K.A. *" Is Computer Assisted Instruction Effective in the Science Classroom"* California State University, Dominguez Hills. Available : 1999.

Torrance, Paul E. "Guiding Creative Talent Englewood Cliffs" N.J. : Prentice-Hall. (1972) อ้างถึงใน อารี พันธ์มณี 2546 *"จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน"* กรุงเทพฯ : ใยไหม, 2546.

Whyte,M. *" Individualistic Versus Paired/ Cooppertive Computer Assisted Instruction : Matching Instructional Method with Cognitive Style"* Dissertation Abstracts International. 51 : February. 1991

ผลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาโนมติ วิชาวิทยาศาสตร์เคมีพื้นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางด้านการคิดวิเคราะห์ และความสามารถทางด้านการคิดสังเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโกสัมพีวิทยา จังหวัดกำแพงเพชร

THE EFFECTS OF LEARNING MANAGEMENT TO DEVELOP CONCEPTS IN THE BASIC CHEMISTRY COURSE ON SCIENCE LEARNING ACHIEVEMENT, ANALYTICAL THINKING ABILITY, AND SYNTHETICAL THINKING ABILITY OF MATHAYOM SUKSA IV STUDENTS AT KOSAMPEEWITTHAYA SCHOOL IN KAMPHAENGPHET PROVINCE

ทัศนา ขุนไกร[1] รองศาสตราจารย์ ดร.นวลจิตต์ เชาวกีรติพงศ์ [2] ดร.สุทธิดา จำรัส[3]

[1]นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

[2] รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

[3] นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สถาบันวิทยาศาสตร์ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เคมีพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโกสัมพีวิทยา ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาโนมติกับเกณฑ์ ร้อยละ75 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางด้านการคิดวิเคราะห์ ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาโนมติระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางด้านการคิดสังเคราะห์ ที่เรียนด้วย การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาโนมติระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ประกอบด้วยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 42 คนโดยได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย (1) แผนการจัดการเรียนรู้พัฒนาโนมติ วิชาวิทยาศาสตร์เคมีพื้นฐานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เคมีพื้นฐาน ที่มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.92 ค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.3-0.88 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22–0.67 (3) แบบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ฉบับก่อนเรียนมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.46 และฉบับหลังเรียนมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.97 (4) แบบวัดความสามารถการคิดสังเคราะห์ฉบับก่อนเรียนมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.27 และฉบับหลังเรียนมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.51 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย พบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เคมีพื้นฐานของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้พัฒนาโนมติ มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ75 จำนวนร้อยละ75 (2) ความสามารถทางการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 (3) ความสามารทางการคิดสังเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

คำสำคัญ การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาโนมติวิชาวิทยาศาสตร์เคมีพื้นฐาน

Abstract

The purposes of this research were (1) to compare the learning achievement in the basic Chemistry course on students who were taught by Learning Management to develop Concepts with the criteria at 75 percent. (2) to compare the analytical thinking ability of students who were taught by Learning Management to develop Concepts before and after learning. (3) to compare the ability of Synthetical Thinking of students at who were taught by Learning Management to develop Concepts before and after learning.

The samples of this research were 42 MathayomSuksa IV students at Kosampeewitthaya chosen by cluster sampling. The research instruments consisted of (1) Learning Management to Develop Concepts in the MathayomSuksa IV Basic Chemistry Courselessonplans (2) the basic Chemistry achievement test which had reliability at 0.92. The difficulty indices ranged from 0.3 to 0.88 and The discrimination indices ranged from 0.22 to 0.67 (3) The Analytical Thinking Ability test which had reliability at 0.46 and 0.97 for the pretest and posttest respectively. (4) The Synthetical Thinking Ability which had reliability at 0.27 and 0.51 for the pretest and posttest respectively, The results were analyzed using Statistical Mean, Percentage Standard Deviation and t-test .

The results of this research are concluded as follow:

1. The effects of learning in basic Chemistry course of students who were taught by Learning Management to Develop Concepts achieved the criteria at 75 percent at 75 percent.
2. The analytical thinking ability of students on the posttest were higher than the pretest ,statistically significantly at .01 level

   The synthetical thinking ability of students on the posttest was higher than the pretest, statistically significantly at .01 level

KEYWORDS : LEARNING MANAGEMENT TO DEVELOPMENT CONCEPTS IN THE BEST CHEMISTRY

1. บทนำ

ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และเกิดสมรรถนะสำคัญ โดยเฉพาะสมรรถนะด้านความสามารถในการคิด มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ ความคาดหวังที่จะเห็นคนไทยในอนาคต ก็คือเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีเหตุผลและสิ่งที่จะเป็นเครื่องมือให้คนไทยเรียนรู้ตลอดชีวิต และสามารถสู้กับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปได้นั้นก็คือ การรู้จักคิด คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์

จากสภาพการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน ปัญหาที่พบในขณะนี้ ปรากฏว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ไม่เป็นที่น่าพอใจ ดังจะเห็นได้จาก การวิจัยประเมินคุณภาพการศึกษา การ

ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) องค์กรมหาชน ได้ประเมินผลคุณภาพการศึกษาผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554 ระดับรวมทั้งประเทศ จำนวน 366,74 คน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เท่ากับ 27.90 และจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.39 ระดับจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 3,350 คน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์เท่ากับ 26.26 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.98 สำหรับระดับโรงเรียนโกสัมพีวิทยา จำนวน 60 คน พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์เท่ากับ 23.76 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.74 (สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ : 2554) จะเห็นได้ว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ไม่ถึงร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม

จากการรายงานการประเมินผลคุณภาพการศึกษาผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาวิทยาศาสตร์ พบว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ต่ำ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรมีการเร่งหาแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานมีมโนมติทางด้านเนื้อหาวิชาอย่างเพียงพอ จากการศึกษาการสอนพัฒนามโนมติ ในรูปแบบวิธีการสอนให้เกิดมโนมติ การสอนให้มโนมติล่วงหน้า การสอนแบบอุปนัยและการสอนแบบนิรนัย อ้างถึง (ทิศนา แขมมณี : 2545) ผลที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนพัฒนามโนมติ คือ เกิดความเข้าใจในมโนมติ เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระและข้อมูลของบทเรียนอย่างมีความหมาย ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดและความเข้าใจที่ชัดเจน ส่งเสริมพัฒนาทักษะการใช้เหตุผลโดยอุปนัยช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เพื่อส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนสูงขึ้น และช่วยพัฒนาความสามารถทางด้านการคิดวิเคราะห์ ความสามารถทางด้านการคิดสังเคราะห์

จากเหตุผลข้างต้นที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนมติ วิชาวิทยาศาสตร์เคมีพื้นฐาน ที่จะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เคมีพื้นฐาน และมีความสามารถทางด้านการคิดวิเคราะห์ และความสามารถทางด้านการคิดสังเคราะห์สูงขึ้น เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโกสัมพีวิทยา มีนักเรียน จำนวน 519 คน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มี จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 84 คน โดยจัดนักเรียนแบบคละความสามารถ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง มา 1 ห้อง จำนวน 42 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster sampling) นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนมติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ (1) แผนการจัดการเรียนรู้พัฒนามโนมติ วิชาวิทยาศาสตร์เคมีพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ (3) แบบวัดความสามารถทางด้านการคิดวิเคราะห์ และแบบวัดความสามารถทางด้านการคิดสังเคราะห์

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ได้ดำเนินการดังนี้

1) แผนการจัดการเรียนรู้พัฒนามโนมติ วิชาวิทยาศาสตร์ เคมีพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้ดำเนินการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ

แผนการจัดการเรียนรู้พัฒนามโนมติ ประกอบด้วยวิธีการสอน 4 วิธี ได้แก่ (1) วิธีการสอนให้เกิดมโนมติ (The Concept Attainment Teaching Model) เป็นวิธีสอนที่ใช้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 แผน

(2) วิธีการสอนแบบให้มโนมติหลักล่วงหน้า (Advance Organizer Teaching Method) เป็นวิธีสอนที่ใช้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน (3) วิธีการสอนแบบอุปนัย (Inductive teaching Method) เป็นวิธีสอนที่ใช้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 1 แผน (4) วิธีการสอนแบบนิรนัย (Deductive teaching Method) เป็นวิธีสอนที่ใช้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 แผน รวมแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 11 แผน จำนวน 22 ชั่วโมง

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ คือได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจ ให้ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบความสอดคล้องของกิจกรรมกับขั้นตอนการสอนของในแต่ละวิธี แล้วทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จากนั้นผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมกับขั้นตอนในวิธีการสอน แล้วนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

2) การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด วิชาวิทยาศาสตร์เคมีพื้นฐาน สร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบให้ครอบคลุมเนื้อหา จุดประสงค์ พฤติกรรมการเรียนรู้ แล้วสร้างแบบทดสอบให้สอดคล้องกับตารางวิเคราะห์ข้อสอบ จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 45 ข้อ และตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องความเที่ยงตรงความสมบูรณ์เนื้อหา และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ได้แบบทดสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67 – 1.00 แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนนครไตรตรึงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ที่เคยเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เคมีพื้นฐาน จำนวน 87 คน นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายข้อได้แบบทดสอบ จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.33 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.22 – 0.67 นำแบบทดสอบไปหาค่าความเที่ยง โดยวิธีการของคูเดอร์ริชาร์ดสัน สูตร KR-20 ปรากฏว่า แบบทดสอบมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ 0.92

3) การสร้างแบบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาลักษณะประเภทของ การคิดวิเคราะห์ เพื่อสร้าง /เขียนข้อคำถามให้สอดคล้อง ครอบคลุมลักษณะกับพฤติกรรมที่ต้องการวัดเป็นข้อคำถามแบบความเรียงมีเนื้อหาสาระวิทยาศาสตร์ ทั้ง 2 ฉบับ คือฉบับก่อนเรียนและหลังเรียน จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาได้พิจารณาให้ข้อเสนอแนะตรวจสอบข้อคำถามที่สอดคล้องการคิดวิเคราะห์ และทำการปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบ และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนโกสัมพีวิทยา จำนวน 32 คน จากนั้นนำผลการวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ไปหาค่าความเที่ยง โดยวิธีการของคูเดอร์ริชาร์ดสัน สูตร KR- 20 ปรากฏว่าแบบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ ฉบับก่อนเรียนและหลังเรียน มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ 0.46 และ 0.97 ตามลำดับ

4) การสร้างแบบวัดความสามารถการคิดสังเคราะห์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาลักษณะประเภทของ การการคิดสังเคราะห์ เพื่อสร้าง/ เขียนข้อคำถามให้สอดคล้อง ครอบคลุมลักษณะกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด เป็นข้อคำถามแบบความเรียงที่มีเนื้อหาสาระวิทยาศาสตร์ ทั้ง 2 ฉบับ คือฉบับก่อนเรียนและหลังเรียน จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาได้พิจารณาให้ข้อเสนอแนะตรวจสอบข้อคำถามที่สอดคล้องการคิดสังเคราะห์ และทำการปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบ และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนโกสัมพีวิทยา จำนวน 32 คนจากนั้นนำผลการวัดความสามารถการคิดสังเคราะห์ไปหาค่าความ

เที่ยง โดยวิธีการของคูเดอร์ริชาร์ดสัน สูตร KR- 20 ปรากฏว่าแบบวัดความสามารถการคิดสังเคราะห์ ฉบับก่อนเรียนและหลังเรียน มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ 0.27 และ 0.51 ตามลำดับ

วิธีการวิจัย ได้ดำเนินการ ดังนี้

กลุ่มทดลอง

1) ให้นักเรียนทำแบบวัดความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ และแบบวัดความสามารถทางการคิดสังเคราะห์ เป็นฉบับก่อนเรียน

2) ดำเนินการจัดการเรียนรู้พัฒนาโนมติวิชาวิทยาศาสตร์เคมีพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 11 แผน ใช้เวลาเรียน 22 ชั่วโมง

3) หลังจากดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จสิ้นให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ทำแบบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ และแบบวัดความสามารถการคิดสังเคราะห์ ฉบับหลังเรียน

3.ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่การจัดการเรียนรู้พัฒนาโนมติ ด้วยวิธีการสอน 4 วิธี ในวิชาวิทยาศาสตร์เคมีพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 มีนักเรียนจำนวนร้อยละ 75 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75

2) ความสามารถทางด้านการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พัฒนาโนมติวิชาวิทยาศาสตร์เคมีพื้นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) ความสามารถทางด้านการคิดสังเคราะห์ ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พัฒนาโนมติวิชาวิทยาศาสตร์เคมีพื้นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. สรุปผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

4.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เคมีพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโกสัมพีวิทยา ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาโนมติ กับเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่า นักเรียนจำนวนร้อยละ75 ได้คะแนนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ75 ซึ่งมีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เคมีพื้นฐาน ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาโนมติ เมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้พัฒนาโนมติ ที่ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสอน ประกอบด้วย วิธีให้เกิดมโนมติการสอนให้มโนมติล่วงหน้า การสอนแบบอุปนัย และการสอนแบบนิรนัยเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอนวิธีการของกิจกรรมชัดเจนและเป็นระบบ เหมาะสมกับการเกิดการเรียนรู้ได้ ยังเป็นกิจกรรมที่เน้นนักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติ นักเรียนปฏิบัติได้ด้วยตนเอง เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความรู้เดิมและความรู้ใหม่ที่จะได้รับ เกิดความคิดรวบยอด และสามารถนำความรู้ไปพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ต่อไปได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา แขมมณี (2545: 227-229) ได้เสนอวิธีการสอนสิ่งใหม่สาระความรู้ใหม่ ด้วยการให้มโนมติหลักล่วงหน้า ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระและบทเรียนอย่างมีความหมาย เกิดความคิดรวบยอดในสิ่งที่เรียน และสามารถจัดโครงสร้างความรู้ของตนเอง สามารถพัฒนาทักษะและอุปนิสัยในการคิดและเพิ่มพูนความใฝ่รู้ จอยส์ และเวลล์ (Joye & Weil , 1996 : 161 – 178) ได้เสนอผลของการจัดการเรียนรู้มโนมติ ที่ทำ

ให้ผู้เรียนมีทักษะการสร้างมโนมติ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการทำความเข้าใจมโนมติอื่น ๆ ประภาพรรณ เอี่ยมสุภายิต (2553 : 2-71) ได้เสนอว่า วิธีการสอนอุปนัยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การแก้ปัญหาจากส่วนย่อยไปหาส่วนรวม พิจารณาค้นหาองค์ประกอบที่เหมือนกันหรือคล้ายกัน ให้นำมากำหนดเป็นข้อสรุปหลักการ หรือกฎเกณฑ์การแก้ปัญหานั้นๆได้ ส่วนการสอนวิธีนิรนัย เป็นวิธีการที่ให้ผู้เรียนเข้าใจ หลักการ / กฎ / ข้อสรุป สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆได้ การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนมติจึงส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถของนักเรียน ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นได้

4.2 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางด้านการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโกสัมพีวิทยา ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนมติ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถทางด้านการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนามโนมติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้เพราะการสอนให้ผู้เรียนเกิดมโนมติได้ มีประโยชน์มากสำหรับพื้นฐานทักษะการคิด จอยส์ และ เวลล์.(อ้างถึงใน นวลจิตต์ เชาวกีรติพงศ์ 2545 : 196-197) ที่ได้เสนอลำดับขั้นตอนการสอนให้ผู้เรียนเกิดมโนมติใช้เทคนิคให้ผู้เรียนจะได้ฝึกการใช้กระบวนการคิด การสร้างความรู้ด้วยตนเองด้วยการเชื่อมโยงความรู้ใหม่ที่ได้รับผสมผสานกับความรู้เก่าที่มีอยู่ ของรูปแบบการสอนให้มโนมติหลักล่วงหน้า และการสอนให้เกิดมโนมติ มีขั้นตอนให้ผู้เรียนได้จำแนกข้อมูลตัวอย่างที่ครอบคลุมลักษณะมโนมติที่ต้องการ ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการคิดให้มากขึ้น สร้างความคิดรวบยอดได้ เป็นขั้นตอนของวิธีสอนให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ ทิศนา แขมมณี.(2545 : 223 -224) กล่าวถึง ขั้นตอนการสอนแบบอุปนัย การเสนอตัวอย่างให้ผู้เรียนอย่างครอบคลุม เพื่อให้ค้นหาหลักการที่แฝงในตัวอย่าง สรุปเป็นหลักการ / แนวคิด กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลได้ตามเกณฑ์ ของสิ่งที่วิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ เป็นตัวบ่งชี้เกิดการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน การสอนนิรนัยโดยนำเสนอข้อความรู้ ความเข้าใจ ในทฤษฎี / หลักการ / กฎ ให้ผู้เรียนได้ เกิดความรู้ความเข้าใจ และนำความรู้ความเข้าใจที่ได้ไปแก้ ปัญหา สถานการณ์ใหม่ที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดและความเข้าใจที่ชัดเจน ทิศนา แขมมณี. 2545 : 337-338) กล่าวถึง การสอนพัฒนามโนมติที่เน้นให้นักเรียนมีความเข้าใจเกิดพัฒนากระบวนการคิด ทำให้สามารถแก้ปัญหาและนำความรู้มาพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ต่อไป การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนมติจึงส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความสามารถการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.3 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางด้านการคิดสังเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโกสัมพีวิทยา ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนมติ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถทางด้านการคิดสังเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า ความสามารถทางด้านการคิดสังเคราะห์ของนักเรียน ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนมติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนที่สอดคล้องกับ ชาติ แจ่มนุช (2545) เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) ที่ให้ความสำคัญของการคิดสังเคราะห์ ไพจิตร สะดวกการ (2547:6)กล่าวถึงความสำคัญที่ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถทางด้านการคิดสังเคราะห์ โดยการจัดการเรียนรู้พัฒนามโนมติด้วยวิธีการสอนให้เกิดมโนมติ เทนนิสัน และปาร์ค (Tennyson and Park, 1980: 55-70) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสอนให้เกิดมโนมติที่สามารถพัฒนาความสามารถทางการคิดสังเคราะห์ ด้วยขั้นตอนอธิบายความหมาย หรือนิยามของมโนมติตามลักษณะสำคัญ สามารถพัฒนาความสามารถการคิดสังเคราะห์ ออซูเบล (อ้างถึงใน ภพ เลาหไพบูลย์. 2540 : 77) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับ การสอนที่ช่วยให้นักเรียนแก้ปัญหาได้ เป็นการสอนแบบนิรนัย (Deductive teaching) เป็นวิธีการที่ ส่วนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าเพื่อสรุปออกมาเป็นกฎเกณฑ์ซึ่งเป็น

การสอนแบบอุปมาน (Inductive teaching) ซึ่งเป็นแนวทาง การพัฒนาความสามารถทางด้านการคิดสังเคราะห์ และสอดคล้องกับ สุมาลี พั่วซู (2547) ศรัณยา หนูเงิน (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบวัดความสามารถทางการคิดและพัฒนาการความสามารถในการคิดสังเคราะห์ของผู้เรียน พบว่า การจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถทางด้านการคิดสังเคราะห์นั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ทำให้มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความเข้าใจที่คมชัดเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ สามารถรวบรวมสิ่งที่กระจัดกระจายสรุปได้ข้อมูลที่เป็นมีประโยชน์ สามารถคิดต่อยอดความรู้เพื่อนำไปช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่นำไปสู่การพัฒนาสิ่งใหม่ที่มีประโยชน์ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนามโนมติด้วยวิธีการสอนให้เกิดมโนมติ วิธีการสอนให้มโนมติหลักล่วงหน้า วิธีการสอนแบบอุปนัย และวิธีการสอนแบบนิรนัย จึงส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความสามารถการคิดสังเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546) *การคิดวิเคราะห์ กรงเทพฯ : ซัคซีสมีเดีย*

ชาติ แจ่มนุช. (2545) สอนอย่างไรให้คิดเป็น กรุงเทพฯ: เลี่ยงเชียง .

นวลจิตต์ เชาวกีรติพงศ์. (2545) การเรียนการสอนอาชีวศึกษา ในเอกสารชุดวิชาจริยศาสตร์ หน่วยที่ 4 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ประภาพรรณ เอี่ยมสุภาษิต. (2545) การเรียนรู้กับการเรียนการสอน ประมวลชุดวิชาสัมมนาหลักสูตรและการสอน. 22745 หน่วยที่ 2 หน้า 2-71. นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมธิราช .

ทิศนา แขมมณี (2545) ศาสตร์การสอนองค์ความรู้ เพื่อจัดกระบวนกา เรียนรู้ที่มีประสิทธิ์ภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ไพจิตร สะดวกการ (2553) ทักษะกระบวนการคิดสังเคราะห์. ค้นจาก http:// WWW. Labschoool .net/Cur/Cur4/synthesis

ภพ เลาหไพบูลย์ (2540) แนวการสอนวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สุมาลี พั่วซู. (2547) การศึกษาพัฒนาการความสามารถในการคิดสังเคราะห์และการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สมจิตร สวธนไพบูลย์ (2535) ธรรมชาติวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศรัณยา หนูเงิน.(2549).การสร้างแบบวัดความสามารถทางการคิดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.วารสารวิจัยและวัดผลการศึกษาปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มีนาคม 2549. มหาวิทยาลัยบูรพา .

Ausubei , David P (1963) The psychology of Meaningful Verbal Learning. New Yorke : Grune & Station .

Bruner, Js , Goodnow, J.J and Austin (1956) G.A.A study of Thinking. New York John Wiley & Sons .

Joyce. Bruce , Weil, M.,& Showers (1992) B .Models of Teaching Sydney : Allyn and Bacon.

Lehman ; Carter ; & Kahle., JB (1983:39 October). Concept Mapping Veer Mapping and Achievement : Resultsof a field Study with Black High School Student Joumal Of Research in Science Teaching 22(17): 663-673

Tennyson .R.and D. Park " Teaching of Concept A Review of instructional Desighn Literature." Review of Educational Research" 50 (Sping 1980) : 55

AN ANALYTICAL STUDY OF THE IMPLEMENTATION OF GROSS NATIONAL HAPPINESS VALUES IN PRIMARY SCHOOLS IN SAMTSE DISTRICT, BHUTAN

Babita Bhujel[1] and Dr.Manit Boonprasert[2]

[1]Student of Master of Education in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Rangsit University

[2]Thesis advisor, Course director of Faculty of Education, Rangsit University

---

ABSTRACT

The purpose of this research was to make an analytical study of the implementation of the GNH values and to analyze the opinions of students, teachers and principals towards the implementation of GNH values in the primary schools in Samtse district, Bhutan. The study was carried out using a mixed methodology. The population was selected through random sampling as well as purposive selection. Through random sampling, 317 students, together with 48 teachers and 5 principals were administered survey questionnaire and through purposive selection a group of 30 students, 15 teachers and 5 principals were administered structured interview. Self-administered survey questionnaire using five point Likert scale was used. The reliability of the questionnaires was established using Cronbach's Alpha Coefficient and the results were .851 and .876 for students and teachers respectively and the content validity was carried out using IOC. The data was analyzed using frequency, mean, standard deviation and content analysis.

The result of the study revealed that the overall opinion of the respondents on the implementation of GNH values was high. Among the nine domains, the level of opinion of the three groups of respondents the students, teachers and principals was very high towards cultural diversity. The content analysis from the interview showed that GNH values were implemented successfully through various curricular and co-curricular activities in the school.

KEYWORDS: IMPLEMENTATION OF GNH VALUES, PRIMARY SCHOOL IN BHUTAN

1. Introduction

The term "Gross National Happiness" (GNH) was coined in 1972 by Bhutan's teenage monarch King Jigme Singye Wangchuck, who knew that Gross Domestic Product (GDP) alone cannot give happiness and well-being of the society but believed that happiness is the primary indicator of development. GNH was the profound vision of the Late Third King Jigme Dorji Wangchuck as the goal of development in "making the people prosperous and happy" (Kuensel, 1968*)*

The vision of GNH, first articulated by the Late King was elaborated by the Fourth King. In the first year of his enthronement, the Fourth King declared that "our country's policy is to consolidate our sovereignty to achieve economic

self-reliance, prosperity and happiness for our country and people". (Tourism Council of Bhutan, 2012). While the emphasis is placed on both, prosperity and happiness, the latter is given more significance.

GNH has been in our thinking and developmental route since then but how was it going to be articulated was made explicit by Prime Minister, Lyonchhen Jigmi Y. Thinley when he described the endeavors of GNH as he identified education as the glue that holds the whole enterprise together. This was the core reason that GNH had to be infused with the education. The Prime Minister was considered as the pioneer in inducing the idea of infusing GNH in education. In his words:

> "Infusing GNH into the education system is not adding a new subject but enriching, and improving the process of education. It has to do with creating a content and approach that infuse a GNH consciousness into everything that is learned and taught. This will make the curriculum and learning more enjoyable, more pleasurable, and more relevant" (Ura, K., 2009, p.53).

GNH has come to the system of education since academic year 2010. When GNH was infused in the school curriculum the Ministry of Education had a vision to fully materialize it within 3-year goal. The vision dictated that "Bhutan's school system will have GNH minded teachers and a GNH learning Environment and access to it by all Bhutanese children and youth" (Ura, K. 2009, p.36). The study was carried out with the following objectives:

1. To analyze the implementation of GNH values in the primary schools in Samtse district, Bhutan.
2. To analyze the opinion of principals, teachers and students towards the implementation of GNH values in primary schools.

2. Literature Review

GNH in Bhutan is a development concept that emphasizes spiritual wellbeing and happiness not just economic growth. In the 1970s only, this concept was introduced as a part of the development policies identifying several important areas as essential elements in the overall direction of the developmental process. GNH first got global attention when the fourth King Jigme Singye Wangchuk told the Financial Times,

> "Gross National Happiness is more important than Gross Domestic Product.
> Bhutan needs to ensure that prosperity is shared across society that is balanced
> against preserving cultural traditions, protecting the environment and
> maintaining a responsive government" (Laurence J. Brahm, 2009).

The fourth king, His Majesty King Jigme Singye Wangchuk of Bhutan chose a unique developmental path looking through the lenses of the achievement made by other countries that is in compliance to the social-economic theory of "Philosophy of Sufficiency Economy" a philosophy of King Bhumibol Adulyadej, the King of Thailand. He adopted this philosophy in 1997 when Thailand suffered from economic crisis. Since then, His Majesty advised people to adopt Sufficiency of Economy as a guiding principle (Krongkaew, Medhi. 2003).

In Bhutan value education (VE) did not have prominent status until 1999. The Education Department formally introduced VE as a separate subject to be taught in schools once a week from the pre-primary level to grade twelve.

Remboldt said “Children are lacking the morals and values needed to make good judgments and appropriate decisions that can affect their entire life” (Remboldt, 1998). Therefore VE was felt necessity in the education system. VE earlier was in the forefront while GNH remained in the background but today GNH principles appear to become a stronger drive and a distinct voice in the policy making process including education. “GNH has become more prominent though VE is still the most important component of GNH and can play a significant role in imparting GNH values and principles with a high sense of purpose” (Jamtsho,S. 2012).

This study showed the deeply rooted principles focused into practices through the route of education. Therefore, the researcher would like to find out the opinions of the students, teachers and principals towards the implementation of the GNH values and approaches by which GNH values and principles are transmitted to the students in the schools in Bhutan. It also brings insights to the purpose of infusing GNH values in the Bhutanese schools.

3. Methodology

This study was a documentary and survey research using structured interview questions and survey questionnaire to collect data from students, teachers and principals. The group interview was conducted to students comprising of one member from grade level I-VI and three teachers from each school. The researcher also made an analysis of the available documents on GNH collected from five schools to analyze the result of the implementation of GNH in schools. A self-administered survey questionnaire was used to get the opinions of the students, teachers and principals on the implementation of the GNH values in schools by using Likert scale consisting of 5 options. The items were validated by one expert from Thailand and two experts from Bhutan using IOC. The reliability of the items according to the Cornbach Alpha was .851 and .876 for students and teachers respectively. A content analysis was used to analyze the implementation of the GNH values and a descriptive analysis such as percentage mean and standard deviation were used to analyze the opinions of the students, teachers and principals.

The samples were selected using random sampling and purposive selecting. From Krejcie and Morgan table 317 students and 48 teachers were selected and five principals were selected purposively. 30 students and 15 teachers for interview were also selected purposively. The study was carried out in the primary and lower secondery schools at Samtse district, Bhutan.

4. Result of data analysis

4.1 Interview and documentary analysis

Schools had carried out activities meaningfully as per the guidelines given by the Ministry of Education as well as they had initiated many activities on their own. The students said that the schools encouraged mass participation and opportunities were provided fairly. Since the implementation of GNH values, the students’ behaviors had changed positively and the values and knowledge about conservation of environment and promotion of culture had been instilled. Volunteerism among staff and students had increased for noble causes. Schools had initiated activities whereby the communities and schools worked through cooperation and collaboration. Schools also used collective management and

applied strategies of democratic decision making. Every school organized competitions on traditional games and traditional songs and dances. The schools held awareness programs on litter free and drug free environment. Schools had undergone a lot of transformation positively and the impact was more on the management system.

However, most of the respondents said the concept of GNH was still complex to define. Most of the teachers had not attended GNH workshops so they were not competent enough about how to plan the lessons infusing GNH values and added that a strategic manual would help them in implementing values uniformly.

4.2 Opinions of the respondents towards the implementation of GNH values.

The overall rating of the opinion of students on the implementation of GNH values in primary schools. (n = 317)

Domains	$\bar{x}$	SD	Level of Opinion
Well-being	3.23	0.995	Moderate
Time use	3.65	1.241	High
Education	4.15	1.045	High
Good governance	4.16	1.112	High
Standard of living	4.20	1.161	High
Cultural diversity	4.52	0.864	Very High
Health	4.32	1.039	High
Ecology	4.53	0.835	Very High
Community vitality	4.42	0.871	High

Note: The level of opinion (1.0-1.5) = very low, (1.51-2.50) = low, (2.51-3.50) = moderate, (3.51-4.50) = high and (4.51-5.00) = very high.

The overall rating of opinions towards the implementation of GNH values by teachers in primary schools based on nine domains. (n = 48)

Domains	$\bar{x}$	SD	Level of Opinion
Well-being	4.01	0.850	High
Time use	4.35	0.898	High
Education	4.16	0.800	High
Good governance	4.63	0.526	Very High
Standard of living	4.16	0.800	High
Cultural diversity	4.53	0.702	Very High
Health	4.56	0.550	Very High
Ecology	4.40	0.674	High
Community vitality	4.17	0.718	High

Note: The level of opinion (1.0-1.5) = very low, (1.51-2.50) = low, (2.51-3.50) = moderate, (3.51-4.50) = high and (4.51-5.00) = very high.

The overall rating of the opinion of principals towards the implementation of GNH values in primary schools by teachers. (n = 5)

Domains	Mean	SD	Level of Opinion
Well-being	4.32	.406	High
Time use	4.50	.721	High
Education	4.43	.502	High
Good governance	4.63	.514	Very High
Standard of living	4.27	.562	High
Cultural diversity	4.67	.514	Very high
Health	4.60	.548	Very High
Ecology	4.44	.528	High
Community vitality	4.49	.440	High

Note: The level of opinion (1.0-1.5) = very low, (1.51-2.50) = low, (2.51-3.50) = moderate, (3.51-4.50) = high and (4.51-5.00) = very high.

5. Discussion

The overall result from the opinions of the respondents on the domain of time and well-being was lower than other domains. The students and principals had the lowest level of opinion on the domain of well-being. The analysis showed that the students did not know how to balance the time for study, play, work and leisure meaningfully. In line with information provided by UNESCO_IBE (2012), "the concept of GNH acknowledges that spiritual and emotional development is as important as material wealth and physical comfort", most of the respondents expressed that they spend some time in praying every day as spiritualism is one of the essences of life. As suggested by Haynes, C.C., & Thomas, O., (2002), "formalized character education begins when members of a school, along with the broad involvement of community members, come together to determine the core ethical values that they share and that form the basis for good education in their particular school". The school management was found working very closely with the communities. These were the strategies that became the foundation for all the schools. Most of the principals agreed that there was a significant change in the management system since the inception of GNH.

However, most of the teachers and principals denied that with the implementation of GNH values there was a decrease in disciplinary problems among students so they did not want to completely abolish corporal punishment. The result of the study showed that the teachers and principals had a strong and high opinion on the domain of health and school policies in the promotion of health.

Due to lack of proper training the teachers expressed the complexity of understanding the philosophy of GNH and its implementation in the education system and there existed a gap between the principles and the operation system. Therefore, there was a pressing need for the Ministry of Education to find measures whereby an intensive training exclusively on GNH is offered to them. According to CASEL (2003), "administrators must support the program and

ensure that staffs receive appropriate and effective training before implementation occurs". The schools though came up with innovative activities; it was found that activities were not well monitored for promoting all the domains of GNH. Both teachers and principals proposed that the values and principles could be better defined and described with instructional guidelines or a manual with specified values for a definite lesson and class level. The teachers expressed their preference of having the opportunity of attending the National Based In-service Program (NBIP) as they shared that the major themes got diluted in the process of training

6. Conclusion and Suggestion

The study showed that teachers and principals took a lot of initiatives and worked towards attaining GNH schools. Most of the schools were found adopting a whole school approach to transmit the inherent values and principles of GNH. A vital transformation was visible especially in the pillars of Conservation of Environment and Preservation and Promotion of Culture. Both the principals and teachers stated that value education had seen resurgence in the whole world so it should not be delayed in the Bhutanese education system.

However, the researcher came to the conclusion that there was a vast spectrum of concerns from the teachers and principals as most of them did not understand the concept of GNH well. They were also uncertain whether the current educational policies were effective in maintaining balanced GNH goals or not. Therefore, it was concluded that education system in Bhutan was a mismatch between the implementation of the ideologies and the training for its effective implementation. It was found that the Ministry had not trained the teachers, who are the torch bearers of these values. Moreover, According to the survey result, 25% of the respondents were contract teachers which clearly indicated that they had not undergone training related to GNH. Therefore, without proper training, the expectation on its implementation can be doubted and the practice will be relatively low. So the activities in line with the "Green School Project" were also not carried out successfully.

Therefore, to motivate the teachers and to make the dynamism of values implemented harmoniously, there is a critical need for the Ministry of Education to provide them with sufficient knowledge through effective trainings. The teachers and principals were recommended to act as parent, guide and mentor for the students since students are vulnerable to negative behavior. Teachers must modestly instill GNH values among the students.

References

CASEL: *Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning. Safe and sound: An educational leader's guide to evidence-based social and emotional learning (SEL)Programs*. Chigago: IL, 2003.

Haynes, C.C. & Thomas, O. *Finding common ground: a first amendment Guide to religion and public schools.* Nashville: First amendment center, 2002.

Jamtsho,S. *The foundation for Gross National Happiness*. http://www.educatingforgnh.com/GettingInvolved/Articles/FoundationforGNH.aspx, retrieved on 15 December 2011.

Krongkaew, Medhi. *The Philosophy of Sufficiency of Economy*. October 2003.

http://kyotoreview.cseas.kyoto-u.ac.jp/issue/issue3/article_292.html retrieved on 23 September, 2011.

Kuensel Vol. 2, No. 9 (May 1-15, 1968) p.7.

Laurence J. Brahm. *The Anti-Globalization Breakfast Club: Manifesto for a Peaceful Revolution.* Singapore: John Wiley & Sons, 2009.

Remboldt, C. *Making violence unacceptable. Educational Leadership*, 56:3, 32-38, 1998.

Tourism Council of Bhutan. *Gross National Happiness: Developmental Philosophy of Bhutan*. http://www.tourism.gov.bt/about-bhutan/about-bhutan/gross-national-happiness, 2012 retrieved on 2 February 2012.

Ura, K. A Proposal for GNH Value Education in Schools. Thimphu: The Centre for Bhutan Studies, 2009.

Ura, K. Educating for Gross National happiness. Thimphu: The Centre for Bhutan Studies, 2009.

UNESCO. World Data on Education. IBE/2011/CP/WDE/BT, 2011/2012.

THE LEARNING ACHIEVEMENT IN MATHEMATICS ON FRACTIONS USING MULTIMEDIA TECHNOLOGY OF GRADE EIGHTH STUDENTS AT SARPANG LOWER SECONDARY SCHOOL, SARPANG, BHUTAN

Gopal Thapa[1] and Somchanok Phuampai, Ph.D.[2]

[1]Student of Master of Education in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Rangsit University

[2]Thesis advisor, Assistant Professor of Faculty of Education, Rangsit University

---

ABSTRACT

This experimental research study was carried out with an aim to find out the effectiveness of multimedia technology while teaching mathematics on fractions for grade eighth students of Sarpang Lower Secondary School in Bhutan The total of 70 students of grade eight participated in the study, 35 of them participated for experimental and 35 students for control group. The instruments used in the study were lesson plans, pre and post test questionnaires, learning satisfaction and inventory checklist. The data obtained from the study were analyzed by using frequencies, mean, standard deviation, percentages, and t-test. The achievement level of both the groups during the pretest was statistically not significant. However, during the posttest the level of achievement of experimental was higher with (Mean = 15.17 than the control group (Mean = 12.23 and the mean difference between them = 2.94 with 95% were satisfied with the technology.

Findings from the study revealed that the multimedia technology played vital role in motivating students' performance and raised the significant level of satisfaction for the teaching learning process in mathematics. It was statistically proved.

KEYWORDS: LEARNING ACHIEVEMENT, MATHEMATICS, FRACTIONS, MULTIMEDIA TECHNOLOGY, LEARNING SATISFACTION, STUDENTS' OPINION

1. Introduction

Mathematics as an independent science has its own characteristics, rules and systems. It is also a breadth of knowledge and depth, and considered as an abstract. Initially, mathematics curriculum of Bhutan was borrowed from India. Bhutan was trying to initiate the western form of education and finally adopted Canadian curriculum for english and mathematics in 2008, because they were more of learners' friendly than that of Indian curriculum. Multimedia technology is a new concept in Bhutan and most of the teachers are unaware of this technology. Thus, this study was conducted to determine the use of multimedia technology in teaching mathematics on fractions at Sarpang Lower Secondary, Sarpang, Bhutan.

2. Objectives:

1) To test the students' learning achievement using multimedia technology in learning mathematics on fractions.

2) To find out the children learning satisfaction using multimedia technology in teaching mathematics on fractions.

3. Literature Review

Materials that are visual in nature alter the pacing of a lesson and are thought to garner the interest of learners, thereby boosting their motivation (Swaffar & Vlatten, 1997). Bartsch (2004) concluded from his study that students preferred lectures that were accompanied by power point presentations than those with transparencies. He said "students believed that they learned more from power point presentations. The use of multimedia technology improves teaching learning methodologies which help the students to enjoy learning and retain the concept taught for longer period of time.

As stated by Subba, C. (2011), 'teaching the lessons using multimedia technology is just the beginning in Bhutanese schools' and stated that multimedia can boost the learning achievement in geography lesson.

Learning theories: Learning is a complex activity that can be explained differently depending on one's perspective on how and why people do what they do (Duffy& Judy, 2005). Behaviorism focuses only on the objectively observable aspects of learning. Constructivism views learning as a process in which the learner actively constructs or builds new ideas or concepts. Cognitive theories look beyond behavior to explain brain-based learning.

4. Research Methodology

This research was an experimental type where both quantitative and qualitative methods were used. The study was based on two groups of samples such as experimental and control groups. Experimental research has a unique ability to demonstrate cause and affect relationships, where changes in the independent variables produce resultant changes in the dependent variables, Mertler & Charles (2009). Researcher used four instruments 1) five lesson plans 2) Pre and post tests 3) learning satisfaction 4) Inventory check list. In this study, the achievement test was built to compare the achievement level between two groups before and after the use of multimedia technology. Learning satisfaction questionnaires were tested to experimental group after the treatment was done. The validation of the instruments was carried out by four mathematics experts in Bhutan with following ratings. Lesson plans: 0.87, pre and post test: 0.90, learning satisfaction: 0.95 and inventory Checklist: 0.88 and were considered as good instruments. Reliability test was done in Dekiling lower secondary school for pre and post test questionnaires. The result obtained from the test was processed using Kuder-Richardson (KR-21) reliability test and was found KR-21=0.723 which was accepted as per the scale.

Data obtained from the experiment were processed and results were analyzed using frequencies, mean, standard deviation, percentage and inferential t-test.

5. Findings

5.1 Pre and Post Tests Result

Table 1 Mean and standard deviation of marks obtained from pre and post tests.

Test	Groups	N	Mean	Standar d Deviation
Pre-test	Experimental group	35	8.31	3.094
	Control groups	35	8.37	2.129
Post-test	Experimental group	35	15.17	2.728
	Control group	35	12.23	4.201

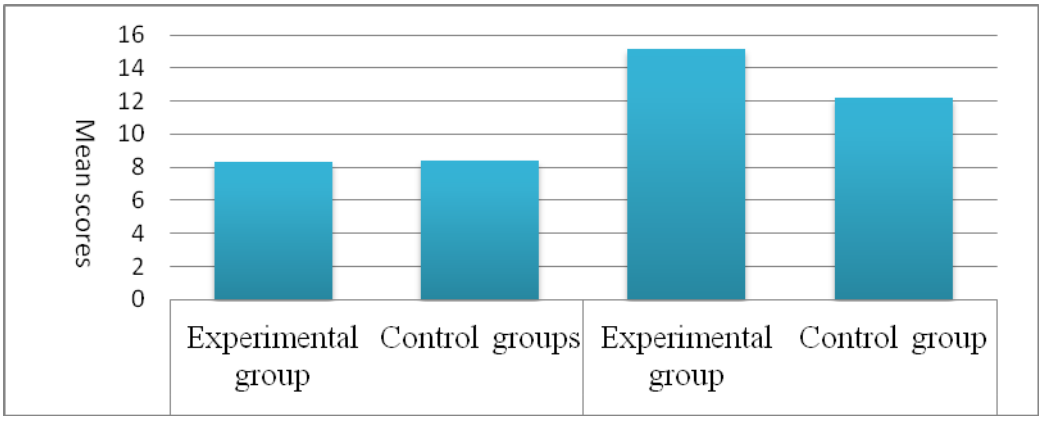

Figure 1 Comparison of means values of pre and post tests

During the pretest, children's performance was statistically not significant (refer table 1)**.** However**,** during the posttest the experimental group had scored higher than the control group (Fig.1). This difference had happened because of the introduction of multimedia technology. Therefore, it is concluded that multimedia played vital role in creating interest, curiosity and motivates learners profoundly. Detailed explanation is shown in table 2

Table 2 Pair Samples Test

Tests	Groups	Mean	SD	t-value	df	p-value
Pretest	Experimental & Control groups	-0.057	4.165	-0.081	34	0.936
Posttest	Experimental & Control groups	2.943	5.145	3.384	34	0.002

Pair samples test was used to analyze results of pre and post tests by using α =0.05 as a base to determine the significant differences. During the pretest, p-value of two groups was 0.936. This accepted the null hypothesis (H^0) because the p-value of both groups was greater than 0.05. (0.936 > α). This proved that both groups were statistically not significant.

After having introduced the multimedia technology to the experimental group, the level of achievement of experimental group was drastically improved than that of control group. The result of the posttest indicated that the p-value was far below than 0.05 (0.002<). This supported H^1 (alternate hypothesis), the performance of two groups was statistically significant, where experimental group scored higher mean that that of control group. The use of multimedia technology made the difference.

5.2 Result of Learning Satisfaction Questionnaires

Learning satisfaction questionnaires were tested to experimental group after the experimental lessons using multimedia technology was done**.** The researcher intended to find out the learning satisfaction of the students with regards to students' learning interest, class participation and learning satisfaction as a result of using multimedia technology in teaching mathematics lessons**.** The result is clearly represented in the table 3 given below

Table 3 Opinion level of students

SI No	variables	No. of ndicators	Samples	$\bar{X}$(5)	SD	Percent	Meaning
1	Children's interest	2	35	4.32	0.547	86.4%	High
2	Class- participation	3	35	4.52	0.511	90.4%	Highest
3	Level of satisfaction	10	35	4.53	0.535	90.6%	Highest
		($\bar{X}$)		4.46	0.531	89.1%	High

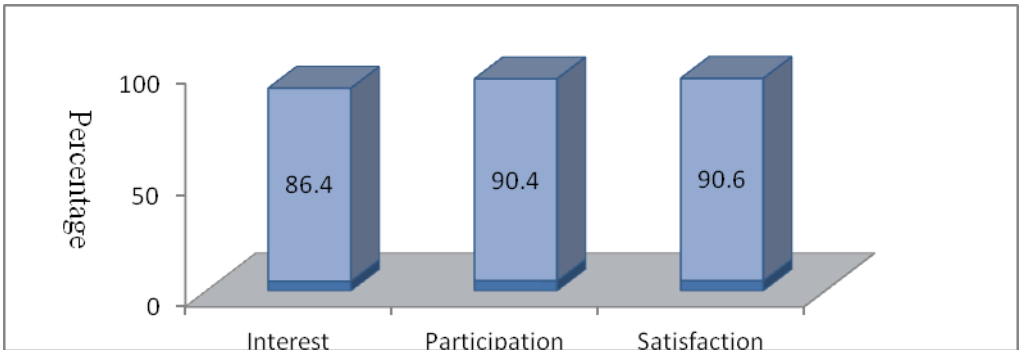

Figure 2 Three areas of learning satisfaction

The overall satisfaction levels of 35 students, after the introduction of multimedia technology were: students' interest =4.32 considered as high, participation = 4.52 considered as the highest and satisfaction=4.53 considered as the highest (refer table 3). This was compared based on using the following rating scale (1.00-1.50 least, 1.51-2.50 low. 2.51-

3.50 moderate, 3.51-4.50 high and 4.51-5.00 highest). This indicated that students were highly satisfied with the use of multimedia technology.

5.3 Learning Satisfaction Inventory Checklist

There were 15 statements under inventory checklist where children had to indicate either '**agree**' or '**disagree**' for every statement. The researcher intended to find out the learning satisfaction of the students with regards to 'agree' and 'disagree' as a result of using multimedia technology in teaching mathematics lessons**.** An agree means satisfy**.** Given below is the summarized result of inventory checklist tested after the use of multimedia technology.

Table 4 Students' opinion for inventory checklist

No of students	Agree	Disagree	Total
35	95%	5%	100%

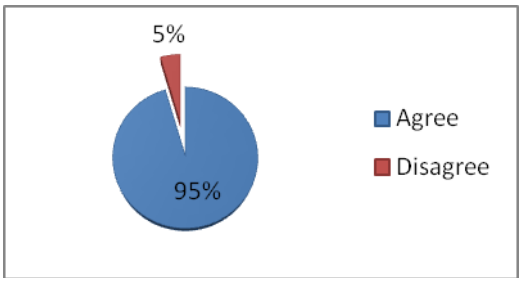

Figure 3 percentage of agree and disagree

The overall opinion of students was displayed by a pie-diagram (figure 3); since 95% of students in this study responded on 'agree' this means that children were highly satisfied with the use of multimedia technology. Therefore, the researcher concluded that multimedia technology played a vital role in raising the level of satisfaction among the students. It was statistically proved.

6. Summary of the Study

Findings from this study revealed that the multimedia technology had great impact in teaching learning of mathematics with regards to fractions. Students were more contended with the change of teaching strategy especially of using new technology. The traditional text -based method of teaching cannot offer the same level of satisfaction and stimulation as the multimedia technology, because majority of the students felt that the multimedia helped them to enjoy, motivate, participate, interact and develop critical thinking. The time and the situation demand that there should be change in teaching style in the present world with more innovative and professional manner. It was statistically proved in this study.

7. Recommendation

Bintiali, and Zaman (2006), on adaptive multimedia mathematics courseware stated that multimedia allows the development of different type of presentations that suit to different type of intelligences. It was also found that,

multimedia technologies have a wide of impact in the mathematics classroom. Thus, based on the study involving multimedia technology on teaching mathematics, the following recommendations made:

1. It is very important for teacher who teaches multimedia to select a suitable media for the topic and test the equipments before it is used, so that teaching learning become not only enjoyable but meaningful too.
2. To bring positive change in students' learning behaviors and attitude, it is essential to enhance with varieties of multimedia technologies such as e-learning, online homework, sending note via emails, and online class etc. need to update with the change of time.
3. To make the study result more accurate, the researches need to be carried out further study for all the topics in grade eighth mathematics and beyond over a longer period of time.
4. It would be worth carrying out such research in other subjects as well and in other educational levels so that impact and the effectiveness of multimedia technology can be perfectly tested so that possibility of infusing of the technology in Bhutanese curriculum is meaningful.

8. Acknowledgement

First of all my heartfelt gratitude to His Majesty the King Jigme Kheser Namgyel Wangchuk and the President Dr. Arthit Ourairat, Rangsit University for sponsoring my studies to pursue Master Degree in Education without which I would not have completed. My profound thank to our course director Dr. Manit Boonprasert for continued support, in terms of academic and administration comments. My immense thanks go my thesis advisor Assistant Professor Dr. Somchanok Phuampai for her invaluable supports and suggestion.

9. References

Bartsch, R.A., *The effectiveness of PowerPoint in the classroom* 2004. *[*On line] Available at: ab&hl=en&site=&source=hp&q, 10 May 2012.

Bintiali, B. and Zaman, H.B., *Adaptive Multimedia Mathematics Courseware*, [Online] available: http://www.google.com/#sclient=psy- 6 April 2012.

Duffy, Judy. Lever, McDonald .Jean B. & Mizell. A., *Teaching and Learning with Technology*. Allyn and Bacon, Permission Department 75 Arlington Street, Boston, MA02116, 2009.

Mertler, C.A. and Charles, C.M., *Introduction to Educational Research. Pearson Education*, Inc-USA, 2005.

Ministry of Education. *National Education Framework: Curricular Perspective 2009.* Ministry of *E*ducation, Bhutan 2009

Popham , W. James., An Impending avalanche of Achievement Testing 2005.[On line] Available at: http://www.google.com /#hl=en&cp=89&gs_id=2c&xhr=t&q=W.James+Popham 2C+achievement+test, 19 may 2012

Subba, C. *Teaching geography lesson using multimedia technology in Woochu* Lower *Secondary,* Bhutan, Rangsit University, Thailand, 2011.

Swaffar and Vlatten. *The Teaching Potential of Video* 1997. *[*On line] Available at: http://www.tesol-taiwan.org/ index.php? Title, 25 May 2011.

THE EFFECTS OF INQUIRY METHOD ON LEARNING ACHIEVEMENT IN CHEMISTRY OF THE TENTH GRADE STUDENTS AT DAMPHU HIGHER SECONDARY SCHOOL, TSIRANG BHUTAN

Karma Dupchu[1] and Manit Boonprasert, Ed.D. [2]

[1]Student of Master of Education in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Rangsit University

[2]Thesis advisor, Course director of Faculty of Education, Rangsit University

---

Abstract

This study was an experimental research, two groups pretest – posttest design. The purpose of this research was to study the effect of inquiry method as a supplementing strategy on the academic achievement of higher secondary school students in chemistry. This study also intended to assess the students' learning satisfaction after using inquiry method in teaching and learning of chemistry. Seventy six students were subjects in the study. They were divided into the experimental and control groups. Data were collected by using self-administered questionnaire and achievement test. Descriptive statistics and independent samples t-test were used to analyze data.

The t-test result showed the significant difference between achievements of the two groups at a significant t-value of 0.05. The experimental group gained higher mean scores than that of the control group. From the self administered questionnaire, result showed that when inquiry method was integrated as a supplementary strategy to teaching chemistry, student displayed the high level of learning satisfaction.

KEYWORDS INQUIRY METHOD, SUPPLEMENTARY STRATEGY, LEARNING ACHIEVEMENT, LEARNING SATISFACTION, LEARNING OF CHEMISTRY

1. Introduction

While students show some evidences of learning and understanding in examination papers, researchers have found evidence of misconceptions, rote learning, and of certain areas of basic chemistry which are still not understood even at degree-level.

So is the situation in the Bhutanese classroom. Officials of the Department of Curriculum and Research Division (DCRD) said that rote learning taught by most teachers in the country was restricting the development of students' intellectual and reasoning ability (kuensel, 17 February, 2006). What is best known as 'chalk and talk' method continues to dominate the major part of teaching methodology (Sherab, K., 2008). Furthermore, Wangchuk, K., (2011) identified that quality of teaching and students' attitude were the major factors resulting in poor performance in sciences by Bhutanese students.

In recent years, the issue of how science is taught to individuals, especially to students, has been more important than it used to be before since the ideas about the nature of scientific knowledge radically changed. The National Science Education Standards (National Research Council, 1996) state, "Teaching must involve students in inquiry-oriented investigations in which they interact with their teachers and peers. Students…engage in problem solving, planning, decision making and group discussions" (p. 20). This active mode of learning appears to be very promising in its abilities to help students attain higher levels of knowledge and understanding (Jones, 2003). The inquiry method foster greater interest, and when students become interested in a subject, learning occurs without much assistance from the instructor (Wurdinger, 2005). The question this thesis seeked to answer was whether an inquiry method helped students and teachers developed an atmosphere where students learned better and fostered better attitudes towards the subject matter than is achieved in classrooms taught using a traditional lecture. The research objectives are (1) to assess and compare the effects of inquiry method and lecture method on the academic achievement of tenth grade students in chemistry. (2) To find students learning satisfaction in chemistry after using inquiry method in teaching and learning.

2. Literature Review

This review covered two very common and influential learning theory, constructivist learning theory and discovery learning that supported the inquiry based learning.

2.1 Constructivist learning theory

This theory of learning dates back to many centuries, but in more recent times the research of John Dewey (1933), Jerome Bruner (1990) and Lev Vygotsky (1978), together with Jean Piaget's (1972) on developmental psychology has resulted in the modern day learning theories. Constructivism is a well accepted theory, which is heavily influenced by cognitive development theory and suggested that as people learn they construct a framework through which they interpret and give meaning to knowledge and information. In constructivism, the key principle is that an individual learner must actively construct knowledge and skills (Bruner, 1990). Constructive teaching is based on the idea that students learn best when they can gain knowledge through exploration and active learning. Due to the emphasis on students as active learners, constructivist strategies are often called student-centered instruction. In a constructivist classroom, learning is:

1. Constructed: integrate new experiences and interpretations with previous knowledge.
2. Active: student creates new understanding for her/himself, the teacher guides.
3. Reflective: create opportunities and activities to question and reflect on their own learning processes, either in individual or in group.
4. Collaborative: among students because students learn about learning from their peers.
5. Inquiry- or Problem-Based: The main activity in a constructivist classroom is solving problems. Students use inquiry methods to ask questions, investigate a topic, and use a variety of resources to find solutions and answers.
6. Evolving: explain new experiences, draw conclusions, and explore further.

2.2 Discovery learning

Discovery Learning is a method of inquiry-based instruction and is considered a constructivist based approach to education. It is supported by the work of learning theorists and psychologists Jean Piaget, Jerome Bruner, and Seymour Papert. Discovery learning encompasses an instructional model and strategies that focus on active, hands-on learning opportunities for students (Dewey, 1916/1997; Piaget, 1954, 1973).

Discovery learning has many advantages, including:

1. encourages active engagement
2. promotes motivation
3. promotes autonomy, responsibility, independence
4. the development of creativity and problem solving skills
5. a tailored learning experience

Bicknell-Holmes and Hoffman (2000) described the three main attributes of discovery learning as:

1. Exploring and problem solving to create, integrate, and generalize knowledge:

   In this attribute, students rather than the teacher drive the learning, students take on an active role to create, integrate, and generalize knowledge.

2. Student driven, interest-based activities in which the student determines the sequence and frequency:

   Encourages students to learn at their own pace and contributes greatly to student motivation, attitude and ownership of their learning.

3. Activities to encourage integration of new knowledge into the learner's existing knowledge base:

   Allow students to build on their existing knowledge by extending what they already know to invent new ideas. Discovery learning is based on the principle of using existing knowledge as a basis to build new knowledge.

2.3 Related research

In the research study by Hartman (2007) on the effect of inquiry- based instruction in a technical classroom: the impact on student learning and attitude, the result showed that there was a difference in student learning and difference in student attitude towards course material related to the use of traditional lecture or inquiry-based instructional methods in technical classes.

In the study conducted by Hsiao-Lin Tuan et al. (2005), they confirmed that inquiry instruction can not only enhance students' motivation than traditional science instruction, but also enhance students with different learning styles their motivation towards science learning.

Khan, M.S. et al. (2011), did the study on Effect of Inquiry Method on Achievement of Students in Chemistry at Secondary Level. The performance of the experimental group was significantly better than that of the control group on posttest.

As per the study of Khan, M. and Iqbal, M.Z. (2011), the results obtained from the statistical analysis showed that significant difference existed between the two groups with respect to post test scores (on self rating scale) in the subject of biology for t-value obtained was statistically significant at 0.05 level.

In the action research of Ulmer, J. and Witt, C. (2010) to identify the impact of using inquiry-based, or constructivist, instruction in a middle school mathematics classroom on student academic achievement. By measuring student growth, using the pre-assessments and post-assessments from each unit, it was evident that the students experienced more growth in the unit taught with constructivist methods as compared to that taught with traditional methods.

3. Methodology

This study was an experimental research, two groups pretest – posttest design. Self administered questionnaire and achievement test were used for the collection of data. The researcher used stratified sampling technique based on the scores of pre-test of all groups to select two sections out of five sections. In order to confirm the selection of the experimental group and control group, the pretest mean score was used in finding out the learning ability among the five sections before assigning two sections as experimental and control group. This was done to find that both the groups selected for the study were of similar academic learning ability in chemistry in order to get the expected result. Out of 180 students in grade 10, researcher selected 76 students for the study, 38 students as the control group and another 38 students as the experimental group. Both groups were of the same learning ability ($\bar{x}$ = 8.45, $\bar{x}$ = 7.49). Researcher used mixed methodology, quantitative and qualitative method to collect data of the study.

At the end of the research study, self administered questionnaire was used with experimental group only to assess the students' learning satisfaction after using inquiry method in teaching and learning of chemistry. Descriptive statistics and independent samples t-test were used to analyze data.

4. Data Analysis

4.1 Achievement test result

The result of the study showed that in the pretest the calculated 2 tailed t-value was 0.201 which was higher than the significant t value 0.05 (t < 0.05) indicating not significant statistically as the mean ($\bar{x}$) difference between the experimental and control group was 0.96. In the post-test, the calculated 2 tailed t-value was 0.00 which was lower than the significant t value of 0.05 (t < 0.05) indicating significant statistically ($\bar{x}$ = 7.02). It was apparent from the data analysis that there was increase in the achievement level of students in experimental group at the end of the research study.

4.2 Students' learning satisfaction

In the result of self administered questionnaire of students' learning satisfaction it was found that students displayed higher level of learning satisfaction ($\bar{x}$ = 4.37) when inquiry method was integrated as a supplementary strategy in teaching and learning of chemistry. Students in the experimental group were motivated, learning interest level ($\bar{x}$ = 4.38) increased, level of class participation ($\bar{x}$ = 4.40) and learning satisfaction ($\bar{x}$ = 4.33) increased.

5. Conclusion, Discussion and Recommendations

5.1 Conclusion

As evident from the result the experimental group after the treatment with inquiry method performed better than the control group which did not receive the treatment. Thus, conclusion could be made that inquiry method helped to increase the learning achievement level in science teaching. In the case of the result analysis on learning satisfaction, it was found that students had higher level of learning satisfaction when inquiry method was integrated as a supplementary strategy to teaching chemistry.

5.2 Discussion

The following table shows paired sampled t-test.

	Pretest			Post-test	
Group	**N**	**Mean ($\bar{X}$)**	**SD**	**Mean($\bar{X}$)**	**SD**
Experimental	38	8.45	3.15	19.26	2.90
Control	38	7.49	3.45	12.24	2.37
Difference		0.96	- 0.30	7.02	0.53
t - value		0.201		0.00	

The major conclusion that was drawn from the study was that the performance in chemistry of both the experimental and control group had increased significantly. As evident from the result the experimental group after the treatment with inquiry method performed better than the control group which did not receive the treatment. The mean score difference in pretest for control group and experimental group was 0.96. In the post-test, mean score difference for control group experimental group was 7.02. Thus, conclusion could be made that inquiry method helped to increase the learning achievement level in science teaching.

The following table shows the overall opinion of students towards learning satisfaction.

Sl No.	**Variables**	**Mean ($\bar{X}$)**	**SD**	**Level of opinion**
1	Interest	4.38	0.66	High
2	Participation	4.40	0.68	High
3	Satisfaction	4.33	0.71	High
	Average Total	4.37	0.68	High

Over all analysis from the questionnaires revealed a positive response with regard to learning satisfaction using inquiry method. The students in the experimental group were satisfied learning chemistry with the integration of inquiry method in teaching - learning process. Inquiry method enhanced classroom interaction among students and between teacher and students. The result demonstrated that the students enjoyed learning and displayed high level of confidence in understanding the learning concepts.

5.3 Recommendations

It is recommended that the teacher should develop positive relationship with students and stress classroom activities which will involve active teaching- learning process and students' participation in the class. In any study of methods, student factors such as internal motivation, interest in topics, prior experiences with instructional methods, and personal learning styles should also be considered to fully understand how they influence the students' academic achievement. The teachers must initiate to integrate inquiry method in their lessons to make it interesting and enjoyable to bring positive change in students' learning behaviors, and to enhance students' learning.

5.3.1 Recommendation for further research

Further studies should examine the correlation between students' interest in science and their understanding of science. To understand the true effect of this instructional method and to get better result further research should be done over an extended time period. It would also be interesting to understand the effect of using this instructional method in conjunction with other techniques intended to promote student ownership for learning.

6. References

Acharya, G. "Educationists question the standard of science education in Bhutan." *Kuenseonline*, 2006.

Bicknell-Holmes, T. and Hoffman, P. S. "Elicit, engage, experience, explore"*: Discovery learning in library instruction*. Reference Services Review. 28(4), 313-322, 2000. [On line] available at: http://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1029&context=library_talks, 22 February 2012.

Bruner, J. S. "Acts of Meaning." Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1990.

Dewey, J. "How We Think": *A restatement of the relation of reflective thinking to the educative process*. Boston: D.C. Heath, 1933.

Dewey, J. "Democracy and education." New York: Simon and Schuster, 1997.

Hartman, I.R. "The effect of inquiry- based instruction in a technical classroom: The impact on student learning and attitude." *Thesis Research*, Brigham Young University, 2007. [On line] available at: http://contentdm.lib.byu.edu/cdm/singleitem/collection/ETD/id/998, 18 February 2012.

Hsiao-Lin Tuan et al. "Investigating the Effectiveness of Inquiry Instruction on the Motivation of Different Learning Styles Students." *International Journal of Science and Mathematics Education* (2005) 3: 541–566 © National Science Council, Taiwan, 2005. [On line] available at: http://www.ntcu.edu.tw/chin/file/31.pdf, 19 February 2012.

Jones, G. M. "Relationship between Inquiry-Based Teaching and Physical Science Standardized Test Scores." *School Science and Mathmatics*. 103(7) p.345-350, 2003.

Khan, M. & Iqbal, M.Z. "Effect of Inquiry Lab Teaching Method on the Development of Scientific Skills Through the Teaching of Biology in Pakistan." *Volume 11: 1 ISSN 1930-2940*, 2011. [On line] available at: http://www.languageinindia.com/jan2011/inquirymethodpakistan.pdf, 19 February 2012.

Khan, M.S. et al. "Effect of Inquiry Method on Achievement of Students in Chemistry at Secondary Level." *International Journal of Academic Research Vol. 3. No. 1, Part III*, Pakistan, 2011.[On line] available at: http://www.ijar.lit.az/pdf/9/2011(1-140).pdf, 19 February 2012.

National Research Council. "National Science Education Standards." Washington, D.C.: National Academy Press, 1996.

Piaget, J. "The Psychology of the Child." New York: Basic Books, 1972.

Piaget, J. "To understand is to invent." New York: Grossman, 1973.

Sherab, K. "Bhutanese Teachers' Pedagogical Orientation in the Primary Classes (PP-VI)": *A Factor on Quality of Education*, 2009.

Ulmer, J. and Witt,. C. "The Impact of Inquiry-Based Learning on the Academic Achievement of Middle School Students": *2010 Western AAAE Research Conference Proceedings.* Texas Tech University, 2010. [On line] available at: http://ttu.academia.edu/ChristyWitt/Papers/742535/The_Impact_of_Inquiry-Based_Learning_on_the_Academic_Achievement_of_Middle_School_Students, 21 February 2012.

Vygotsky, L. S. "Mind in Society." Cambridge, MA: Harvard University Press, 1978.

Wangchuk, K. "Factors effecting the learning of science in lower secondary school, Bhutan", *Thesis research paper*, Rangsit University, 2011.

Wurdinger, S.D. "Using Experiential Learning in the Classroom." Lanham, MD: Scarecrow Education, 2005.

THE EFFECTS OF USING MULTIMEDIA TECHNOLOGY ON THE SIXTH GRADE STUDENTS'LEARNING IN SCIENCE ON LIVING AND GROWING AT DOTENG LOWER SECONDARY SCHOOL, PARO, BHUTAN

Lhamo Dukpa[1] Dr.Somchanok Phuampai[2]

[1]Student of Master of Education in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Rangsit University

[2]Thesis advisor, Assistant Professor of Faculty of Education, Rangsit University

---

Abstract

The main aim of this research was to study the differences in the academic achievement between experimental and control group in sixth grade and to find out learning satisfaction in science using multimedia technology. It was experimental method with 38 students of sixth grade of Doteng Lower Secondary School. Purposive sampling was done to form the experimental and control group. Pre and post test, questionnaires, inventory checklists were used. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and t- test with the significant p value level of 0.05.

The results of the study were as follow; the learning achievement level of students in the experimental group was higher than that of the control group. Post test mean the score of experimental group increased by 6.31 and 2.58 of the control group. Learning satisfaction of the experimental group was at high level with the overall percentage of 96.68 % items of the checklist agreed. Demographic result too indicates that 74% of students are motivated to use internet to find information on concerned subjects. Thus, the researcher concluded that multimedia had great effects in teaching science in sixth grade.

KEYWORDS: TEACHING SCIENCE, MULTIMEDIA, TECHNOLOGY.

1. Introduction

In Bhutan science is an important compulsory discipline in the school curricula. The science at different level focuses on basic scientific ideas and skills of investigation through fair test wherein students control variables and do control experiment. Primary science is concerned with three broad areas: energy and forces, materials and living things which lay the foundations for physics, chemistry and biology respectively. Although these are the broad areas of study, primary science is not just concerned with knowledge, but more particularly with the use of the scientific method and the effect of the method on the individual child. Primary science has three aims: to develop scientific process skills, to foster the acquisition of concepts and to develop particular attitudes. Science is currently one of the three core subjects in the primary curriculum (CAPSD 2007).

The integration of multimedia technology in primary curriculum will motivate children towards science learning and it can improve learning achievement of student. Multimedia technology can play crucial role which can increase the retention power of the students and clear concept delivery. The need analysis study of science education in Bhutan done by UNESCO in collaboration with the CAPSD (2008) found that students' achievement levels in science was relatively lower than those in other subjects like commerce & economics (2008 :p8).Therefore, to advance the learning achievement in science, multimedia technology should be integrated in teaching science. Teachers need more professional development in both areas of pedagogy and the subject knowledge. The combination of lessons with multimedia technology helps student to increase motivation through immediate feedback, multisensory involvement and greater enjoyment of learning. It also increases involvement as more senses and activities are required of the student, thereby increases the retention of content over time. The research objectives of the studies are (1) To study the difference in the academic achievement between the experimental and the control group in grade VI.

(2) To find out learning satisfaction in science using the multimedia technology.

2 Literature review

2.1 Behaviorism

In behaviorist theory of learning, it is believed that the learning is manifested by a change in behavior where the environment shapes behavior and reinforcement is necessary to increase the learning process. For behaviorism, learning is the acquisition of new behavior through conditioning. B. F. Skinner stated that all types of behavior are the result of either classical or operant conditioning, with the larger part of the students" behavior being operant when their age increases." If the consequences are rewarding, the actions will be more likely to be repeated next time in a similar situation. If the consequences are either painful or simply useless, the action will less likely be repeated in future (Thomas, 2000) Behaviorists think reward as reinforcement, if the consequence is positive, the act would increase in future when a similar situation arises. For example, in multimedia lesson if a student share the knowledge from internet on the related topic with the class and if the teacher give positive remarks, the student will be motivated and encouraged to learn more from the internet. As a result of reinforcement other friends will be motivated to use internet to explore further information. (Thomas, 2000).

2.2 Constructivism

The constructivist method emphasizes that knowledge is actively constructed in the minds of learners. According to Good and Brophy (2003), in constructivism learning theory the students produce knowledge and form meaning based upon their past experiences. Two of the key concepts within the constructivism learning theory which create the construction of an individual's new knowledge are accommodation and assimilation. Assimilating causes an individual to incorporate new experiences into the old experiences. Accommodation, on the other hand, is reframing the world and new experiences into the mental capacity already present.

One of the most important principles of educational psychology is that teachers cannot simply give students knowledge. Students must construct knowledge in their own minds. The teachers can facilitate this process by teaching in

ways that make information meaningful and relevant to students, by giving students opportunities to discover or apply ideas themselves, and by teaching students to be aware of and consciously use their own strategies for learning. Teachers can give students ladders that lead to higher understanding, yet the students themselves must climb these ladders. Theories of learning based on these ideas are called constructivist theories of learning. (Slavin, 2009: 231) The role of teachers is very important within the constructivism learning theory. Teacher should be guide or facilitator as children learn by themselves. Teacher should ask them what they are doing. A teacher interacts with the student and draws their own conclusion. Teachers following Piaget's theory of constructivism must challenge the student by making them effective critical thinkers and not being merely a "teacher" but also a mentor, a consultant, and a coach. The constructivism learning theory will let children to learn, at an early age or a late age, develop the skills and confidence to analyze the world around.

2.3 Congnitive

A cognitive theory focused on mental ability. Bruner (2004) stated that learning is an internal process that cannot be observed directly. Learners first see things, remember and then retrieve information from the memory. Thus, Cognitivists emphasize on how the human mind works. They put more emphasis on memory where the learner's brain works internally when they see things. So, integration of interactive effective instructional multimedia is necessary in teaching lesson. Mayer (2003) stated that multimedia narration and graphical images produce verbal and visual mental representations, which integrate with prior knowledge to construct new knowledge.

2.4 Related literature

Sally Murphy (1999) stated that multimedia in the classroom encourages students to work with each other, developing teamwork, skills and learning from their peers. Working with multimedia technology such as power point, you tube; pictures or video involves many different steps in understanding. Integration of multimedia in the lesson provides students with more active roles. While using multimedia, students often think more critically about their own progress and abilities. Students also use more outside resources and feel connected to society at large. Multimedia brings the world into the classroom and appeals to different learning styles, actively engaging students.

Wang (2010) stated the multimedia technology allows students to digest information at their own pace without reliance on a teacher, allows students freedom to access learning materials at their own convenience, experiences combine concrete ideas and abstractions, with images, texts, and audio presentations in sequence to fulfill the three basic aspects of the human learning experience: practice, observation, and thought, can be reached through text, music, pictures, and animation, provides for a dynamic learning environment through hyperlinks that aide students in obtaining further and related information and enhances the interaction in traditional methods in addition to the benefits of multimedia technology.

Subba Chakra (2011) conducted a study and came to the final conclusions that multimedia technology provided higher level of academic achievement and higher level of learning satisfaction of students in Bhutanese class room. Traditional teaching methods with books, chalk and board cannot offer same level of satisfaction and stimulation as the multimedia technology, because majority of the students felt that multimedia helped them to enjoy, participate, interact

and develop critical thinking as an effect of multimedia technology. Concept delivered was clear with high retention power. Thus researcher concluded that multimedia technology was effective in teaching and learning of the lesson.

3. Methodology

3.1 Reserch design

The researcher was determined to use experimental method to find effect of multimedia technology in teaching science. Pretest and posttest design with experimental and control group.

3.2 Population and sample

It was experimental method with 38 students of sixth grade of Doteng Lower Secondary School. Purposive sampling was done to form the experimental and the control group. Pre and post test, demographic questions for both the groups and inventory checklists for experimental groups were used. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and t- test with the significant p value of 0.05.

3.3 Instruments

The researcher developed the following instruments and to use in collecting data from the samples.

I. Lesson planning was done on seven science topics integrating multimedia technology and used with the experimental group. The same lesson was planned without integrating multimedia and was used with the control group.

II. Pre and post test items were developed on seven topics in science. The items were purely based on the topics that were taught. The purpose of pre and post test was to determine the level of learning achievement between the two groups.

III. Learning satisfaction questionnaires were divided into three parts to determine the learning satisfaction of the students

3.4 Data collection

An approval letter was obtained from the Chief Human Resource Officer, Ministry of Education well in advance and asked further approval from the District Education Officer, Paro Bhutan. Necessary arrangements were made in the school after getting the permission from the school administrator. The class teachers and the science teacher of grade 6 were informed about the research type. The researcher used seven detailed lesson plans in teaching science for 50 minutes. The lesson plans were designed integrating multimedia in seven topics for the experimental group, one power point each and a video clips for each lessons. For the control group the same lessons were planned without integrating multimedia in the lessons. The lesson was taught for four weeks. Pre test was administered with both groups and post test in the end. The questionnaires were administered with the experimental group only where as pre and post test was administered with both the groups. Anonymity was maintained by telling. The researcher used the following procedures to analyze the data collected.

3.5 Hypothesis

1. The students' who study with multimedia technology displayed higher level of academic achievement in science lesson.

2. The Students who study with multimedia technology in experimental group displayed higher level of learning satisfaction than the control

3.6 Data analysis

The analytical software called SPSS was used as it can check for the ranges and the consistency of the data. The data obtained were analyzed by descriptive statistics using frequencies, percentage, means, standard deviation and t-test.

4. Analysis of results

The results of the study showed that the learning achievement level of students in the experimental group was higher than that of the control group. Post test mean score of the experimental group increased by 6.31 and 2.58 of the control group. Learning satisfaction of the experimental group was at high level with the overall percentage of 96.68 % items of the checklists agreed. Demographic result too indicates that 74% of students are motivated to use internet to find information on concerned subjects. The result was support by the research study of Subba Chakra, (2011) in Bhutanese classroom and the research study of Wang,(2010) and Zimmer (2003).Thus the researcher concluded that multimedia had great effects in teaching science in grade six.

5. Conclusions and recommendation

The study was carried out in Doteng Lower Secondary School in Paro Bhutan with 38 students of grade six in science subject on living and growing. Data collection was done by using sets of the questionnaires.

Descriptive analysis and pair samples t-test were used to analyze the data. Result analysis indicated that there was significant difference in integration of multimedia technology in teaching science in sixth grade. The pre -test result showed that the mean score of the experimental and control group during the pre-test were 9.63 and 9.78 respectively. Standard deviation of the experimental and control group was 2.96 and 3.34 respectively. The computed t-value being 0.05 has been found out to be insignificant at both the levels of significance indicating that there is no significant difference in the achievement of controlled group and the experimental group on pre-test. The mean score on the experimental and control group on post-test was 15.94 and 12.36 respectively. The Standard Deviation of the experimental group was 4.52 while the control group was 3.21. The computed t-value being 0.007 had been found to be significant at both the confident levels of confidence i.e.0.05 indicating significant difference in the achievement of the experimental group and control group on post-test. Therefore, the researcher concluded that multimedia technology was effective in teaching science in sixth grade as supported by the research study of Wang (2010) and Zimmer (2003).

The result of the present study provided information on the use of multimedia technology and its positive impact in teaching and learning in the classroom. Based on the result the following recommendations are made:

1. The integration of Integration of multimedia technology in the lessons brings positive learning behaviors in students and high academic achievement and learning satisfaction.
2. It increases the retention power and helps in developing critical thinking.

3. Research need to be carried out over a longer period of time for best result.
4. The future researcher were recommended to carry out the research on effectiveness of multimedia technology in relation to learners' attitude and development and evaluation of multimedia technology in other disciplines
5. Research need to be carried on comparative study of multimedia technology and Web Based Instruction.

References

Good & Brophy, Teaching and learning difficulties. [On line] available at: http://scholar.google.com/scholar?hl=en&q=%28Good+%26+Brophy 13 July, 2011, 2003.

Johnson, D., Childs, A., Ramachandran, K. & Tenzin, T. *A needs assessment of science education in Bhutan,* 2008. [On line] available at: http://portal.unesco.org/geography/en/files/11198/12396892105Final_Report.pdf/Final%2BReport.pdf, 2 January 2011.

Ministry of Education. 2007, 5th November 2011.

Mayer, R. Nine Ways to Reduce Cognitive Load in Multimedia Learning. 1999. [Online] available at: zhttp://www.google.com/#sclient=psy- ab&hl=en&rl=1R2SKPT_enTH448&source=hp&q=Mayer, 7th June 2012.

Murphy, Sally.How to introduce business English into the ESL classroom. [online] available at:http:/eslteachersboard.com/cgi-bin/lessons/index.pl.=read4958, 21st April 2012.

Subba Chakra.*The Result of Using Multimedia Technology in Teaching Geography Class VII in Wochu Lower Secondary School.* Paro Bhutan, 2011.

Thomas, R.M. *Comparing Theories of Child Development*. Wadsworth, a division of Thomson Learning, Belmont, USA, 2000**.**

Tenzin Wangpo. *Class VI Science*, Curriculum and Professional Support Division (2007).

Wang, T. J. Educational Benefits of Multimedia. (2010 [Online] available at: http://www.google.com/#sclient=psyab&hl=en&rlz=1R2SKPT_enTH448&source=hp&q=Tsung Juang Wang%2,16th January, 2012.

Zimmer, J. E. Teaching Effectively with Multimedia**,** 2003. [On line] available at: http://www.visionlearning.com/library/module_viewer.php?mid=87,4th March,2012.

THE DEVELOPMENT OF AUTHENTIC ASSESSMENT TOOLS FOR THE SEVENTH GRADE SCIENCE LAB-BASED LEARNING AT KHASADRUPCHU M.S.S, THIMPHU, BHUTAN

Rinchen Choden[1], Manit Boonprasert[1]

[1]Student of Master of Education in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Rangsit University

[2]Thesis advisor, Course director of Faculty of Education, Rangsit University

---

Abstract

This research was done to develop the authentic assessment tools to be used in science lab-based learning. The rubrics for scientific methods, scientific concepts and book keeping were developed which was used by students as self-assessment tools and by teacher to give immediate feedback to the students' state of learning.

The one group pretest-posttest experimental and observation participant case study designs were adopted to study the effectiveness of each rubric and its effect on the learning achievement. The random sample of the study consisted of 30 students of grade seven and 10 students were assigned to each ability group. The achievement test and opinion questionnaire was administered to collect quantitative data and the reflection notes, observations and physical artifacts were used for the collection of qualitative data.

The data were analyzed using mean, t-test and one way ANOVA. Both quantitative and qualitative evidences proved the rubrics were effective. There was similar improvement in learning achievement of different ability groups. It was concluded that the developed assessment tools were effective for assessing and providing immediate feedback for all ability groups in science lab-based learning. The learners had a positive opinion towards learning science and assessment tools after the treatment.

KEYWORDS: AUTHENTIC ASSESSMENT TOOLS, SCIENCE-LAB BASED LEARNING.

1. Introduction

The research on "The Quality of Education; Reality and Opportunities" conducted by Royal Education Counsel, REC (2008) asserted that there was a gap between expected outcome and the present attainment of education in Bhutan, and one of the reasons for the gap was due to the kind of assessment practiced in the classroom. Assessment in the classroom did not close the loop between what was taught and what students learnt. While many assessment formats existed and tests were conducted, they lacked variety and did not provide actionable feedback to students and teachers.

On reviewing the Bhutanese science curriculum for grade seven, the Curriculum and Professional Support Division, CASSPD (2007) aimed at, "developing and training in the 'scientific method', developing 'scientific attitudes' and developing 'scientific skills' relevant in their day to day life" (p.17). Therefore, the Bhutanese curriculum should have an assessment which would assess the learner's scientific skills, scientific attitudes and scientific knowledge. The

revised curriculum for grade seven to eight developed by Department of Curriculum and Research Development, DCRD (2011) also stated the strand one as 'working scientifically' and under that, it was mentioned about investigation and experimentation. This included about designing and planning; obtaining and communication evidences and finally concluding and evaluating.

Both CAPSD and DCRD clearly stated the assessment area in the curriculum for grade seven should assess scientific knowledge, scientific skills and attitudes towards science and gave importance on 'assessment for learning' which would be ongoing and integral part of teaching and learning in science classrooms.

The study was conducted with the following objectives:

1. To develop the authentic assessment tools for the seventh grade science lab- based learning at Khasadrapchu M.S.S.
2. To compare the effect of the authentic assessment tools on learning achievement among different ability groups.
3. To study the opinion of students towards learning science and authentic assessment tools among different ability groups.

2. Review of the literature

The contemporary situation of the world demanded the educationist to adopt and to practice the more authentic form of assessment. Test like multiple choices, fill in the blanks and short question did not reveal how a child could apply the knowledge and skills in the real world context. With the emerging of authentic assessment in the educational practices, now an educator could assess the application, constructing of knowledge and skills if the learning were put in the similar situation of real world context (John Mueller, 2011).

An efficient educator maintained an unrelenting focus on student learning. The learning of the student could be increased by providing the attention to individual child rather than on the high-stakes tests (Grover, 2009). The authentic assessment was assessment which assessed how a child applied a knowledge and skill when they were put into the real world context (Wiggin, 1990). On other hand, a teacher should manipulate the instruction to provide authentic task to practice authentic assessment. Some of the common tools of assessment in this modern world were note book, debate, portfolio, reflection note, presentation and rubrics.

The two types of rubrics were holistic and analytical. The holistic rubrics were those rubrics which provided assessment based upon the single impression of performance on the task while an analytical rubric gave specific feedback on several dimensions. The other two types of rubrics were general and task specific. In the general rubrics, it had a criterion that was general and could be used for various tasks while task specific rubrics were used for particular task only (Y. Malini Reddy, 2007).The steps involved in constructing rubric were as follows:

- Define the learning outcome or objective or concepts or skills to be taught
- Work backwards to define possible criteria or 3-5 evaluation components
- Designing the score grid and range from highest performance to lowest
- Each level should be directly observable and keep the record and provide feedback
- Scores either numerical or qualitative are assigned

- Share with the students on the expected standards (Angela Leonhardt, 2005).

The scientific methods can be taught through lab-based inquiry learning. In it the learners were put into the role of investigator. Such kind of role would lead them to solve a problem scientifically. They were given opportunity to ask and answer the question scientifically, design and perform the experiment, gather the evidences and analyze it and then communicate their findings (NRC, 2000).

3. Methodology

The main approach adopted in this study was the 'Research and Development' design. The rubrics for scientific methods, scientific concepts and book keeping were constructed by applying the rubrics of the 'Performance Assessment in Science' by Dr Lourdes M. Ferrer, University of Guam, U.S.A, 'Lab Report Rubric' of Regina Public Schools, 'Designing Rubrics for K-6 Classroom Assessment' by Debbie Richard and Earl Cheek and 'Scoring Rubrics in the Classroom' by Judith Arther and Jay Mctighe. The rubrics were piloted for one academic year in Serzhong Lower Secondary School, Mongar District, Bhutan. The improvements on description and applicability of rubrics were made to suit the Bhutanese science lab-based teaching. They were also validated by the teams of expert from Rangsit University, Thailand and Ministry of Education of Bhutan.

Then the one group pretest - posttest experimental and case study designs were adopted to study the effectiveness of each rubric, its effect on learning achievement and opinions toward learning science and assessment tools in high, average and low achievers groups. The population in this study consisted of 121 grade seven students in Khasadrapchu Middle Secondary School. The total of 30 students, 10 each for high, average and low achievers group were randomly selected. For the case study design, 9 students, 3 each for different ability groups were selected from the total.

The achievement test to determine the significant difference between the achievement of pre and post test among different ability groups was used to collect data. The observations, reflection notes and practical reports were used to collect evidences on development of scientific skills, learning of science concepts and the questionnaire was administered to collect data on the opinions toward authentic assessment tools and learning science. The Kuder- Richardson reliability coefficient for achievement test was 0.78 and Cronbach's alpha reliability coefficient for opinion questionnaire was 0.981 when it was administered to the group of 29 respondents.

4. Development of rubrics

4.1 Rubric for book keeping

The objectives for book keeping rubric were to:

1. make students to update the information on all scientific concepts and principles
2. to write in-depth information on the scientific concepts and principles
3. make students to draw neat and labeled diagrams
4. make students to write neat, clean and understandable writing

Table 1 Rubric for book keeping

Score	Description of performance
4	-Information on all the scientific concepts and principles were thorough and accurate. -No misunderstanding on the content was evident - Diagrams were neat and labeled accurately -Clean and legible writing.
3	-Information on the most of the scientific concepts and principles were thorough and accurate. -Some misunderstanding was evident. -Diagrams were labeled -legible writing.
2	-Information on few scientific concepts and principles was thorough and accurate. -Information showed understanding of main points but lacked details. -Diagrams were Untidy and some labels were missing. -Illegible writing in some cases.
1	-Information was scanty and showed no significant understanding on the content. -Lacked diagrams -Illegible and incomprehensible writing.
0	-No information was recorded in the book.

Scientific concepts	**Excellent (4)**	**Good (3)**	**Satisfactory (2)**	**Needs Improvement (1)**
Definition of concepts	Defines the concept/ principles correctly With detailed explanation	Defines the concepts/principles correctly	Defines the concepts /principles with some errors	Defines the concepts/ principles wrongly
Use of scientific terminologies	Uses most appropriate scientific terminologies with clear pronunciation and correct spelling	Uses appropriate scientific terminologies with some unclear pronunciation and correct spelling	Uses limited scientific terminologies with wrong pronunciation or few errors in spelling	Uses inappropriate scientific terminologies and wrong spelling
Use of diagram /models and examples	Uses good diagrams /models /examples in explaining the scientific concepts and principles	Uses adequate diagrams /models /examples in explaining the scientific concepts and principles	Uses limited diagrams/models/examples in explaining the scientific concepts and principles with more errors	Uses wrong diagrams/models/ Examples in explaining the scientific concepts and principles
Making connection with real-life situation	Makes connections to real life application with justification	Makes adequate connections to real life application	Makes limited connections to real life application	Makes no connection to real life application

4.2 Rubric for scientific concepts

The objectives of rubric for scientific concepts were: every student can create a relationship between various terms for concept learning by:

1. Defining the concept/principles correctly
2. Using correct scientific terminologies
3. Linking classroom knowledge with real life situation
4. Using diagrams and models for explaining the scientific concepts

Table 2 Rubric for scientific concepts

4.3 Rubric for scientific methods

The objectives for scientific methods were to: recognize the problem, hypothesis and materials; design the procedures and indentify the variables; implement plan and records the data; interpret, communicate results and conclusions.

Table 3 Rubric for scientific methods

Scientific Methods	**Advanced 4**	**Proficient 3**	**Adequate 2**	**Limited 1**	**No attempt 0**
Recognizes the problems, variables, hypothesis and materials	-Generates a correct question based on the variables (scientific knowledge) and hypothesis. -The testable hypothesis is stated with the clear relationship between the variables which is applied in new context. - Materials are most appropriate and listed in neat and organized manner.	-Generates a correct question related to the problem that can be tested. -Describes relevant variables. -Hypothesis is correctly stated with clear relationship between the variables. -Materials are appropriate and listed in an organized manner.	-Writes a question that can be tested with few errors. -Relevant variables are described in unclear manner. -Hypothesis is stated with relationship between variables but not very clear. -Materials are stated but not an organized manner.	-Writes a question with lot of errors and it cannot be tested. -Variables are just stated not described. -Hypothesis is stated inappropriately without showing any relationship between variables. - List of materials is not stated.	Refuses to respond

Scientific Methods	Advanced 4	Proficient 3	Adequate 2	Limited 1	No attempt 0
Designs the procedures and observation methods	-Evaluates, selects, or designs appropriate materials, procedures, or models for obtaining data that investigate the question applied in a new context.	-Evaluates, selects, or designs appropriate materials, procedures, or models for obtaining data that investigate the question.	-Selects or designs materials, procedures, or models for obtaining data that partially address the question.	-Inappropriately selects or designs materials, procedures. Or models for obtaining data.	Refuses to respond
	The data presentation has each step numbered and written in a neat complete sentence with neat and understandable diagrams included to describe the set-up.	-The data presentation has each step numbered and written in the complete sentence with understandable diagrams included to describe the set-up.	-The data presentation has some rough and unclear diagrams included to describe the experimental set - up.	-The data presentation doesn't have diagrams drawn to show the experimental set – up.	
	-Observation formats are designed and variables are stated with the frequency for data collection	-Observation formats are designed and variables are stated with the frequency for data collection.	-Observation formats are designed stating variables only and it does not reflect the frequency of data collection.	-Observation formats are designed reflecting the variables only or sometimes (with) wrong variables. It lacks organization.	
Implements plan by recording and displaying the data	-Follows the plan completely and sequentially in a scientific manner.	-Follows the plan completely and sequentially.	-Follows the plan but without any sequence.	-Does not follow the plan.	Refuses to respond
	-Records the data in observation formats at least three times for the accuracy and average is	-Records the data in observation formats at least three times for the accuracy.	- Records the data in observation format without working for accuracy.	-Writes only few observations without organizing them.	

Scientific Methods	Advanced 4	Proficient 3	Adequate 2	Limited 1	No attempt 0
	taken to reduce the bias. - Data is precise and it accurately illustrates patterns or trends with tables, graphs and statistics in a way that recognizes the possibility of unfairness and correctly highlights the patterns and relationships.	-Data are presented using appropriate tables, graphs and diagrams. It accurately illustrates patterns or trends with tables, graphs and statistics. -Data is precise with 5% difference.	-Data are presented using table/graphs/diagrams without much of clarity. It partially illustrates patterns or trends. -Data is precise with 15% difference.		
Interprets and communicates results and conclusions.	- Accurately analyze the trends/patterns in data with justification and without bias.	-Accurately describes trends/patterns in data.	-Partially describes trends/patterns in data.	-Trends/ patterns are not analyzed, instead describes irrelevant or nonexistent patterns or trends in data	Refuses to respond
	-Gives a conclusion from the information.	-Gives a conclusion from the information.	-Gives the conclusion from raw data or retells what they have done and got.		
	-Question is answered thoroughly and completely with the justification.	-Question is answered thoroughly and completely.	-Answers the question without reasoning.	-Questions are not answered.	
	-Hypothesis is rejected or accepted with the explanation and it is applied the broader context.	-Hypothesis is rejected or accepted with the explanation.	-Hypothesis are simply, rejected or accepted	-Instead of conclusion some general descriptions are drawn without reference to data.	

5. Result of data analysis

The results of data analysis were presented in the following tables. Table 1 indicated the significant result in development of scientific skills in students with the help of rubric for scientific methods with the $\bar{X}$ achievement (3.16) from pretest to post test with P value (0.000< .01). The result for concept learning with the help of rubric for scientific concepts was significant with the $\bar{X}$ achievement (0.46) from pretest to post test with P value (0.008<.01) and the result for book keeping was significant with the $\bar{X}$ achievement (1.30) from pretest to post test with P value (0.000<.01). The insignificant result of ANOVA analysis indicated the rubrics had similar effect on different ability groups and the rubrics were effective in improving learning achievement of different ability groups. The students had a good opinion towards assessment tools and learning science.

Table 4 The mean, t-test and one way ANOVA analysis

		$\bar{X}$ (pre)	$\bar{X}$ (post)	$\bar{X}$ (diff)	Sig. (2-tailed)	ANOVA Sig.
Rubrics	Scientific methods	5.00	8.167	3.167	0.000	0.970
	Scientific concepts	7.1	7.6	0.46	0.008	0.473
	Book keeping	1.73	3.03	1.30	0.000	0.610
	Learning achievement	12.34	15.80	3.46	0.000	0.909
Opinion	Learning science (LS)	**Ability groups**	$\bar{X}$ **(LS)**	**Level of opinion**	$\bar{X}$ **(AT)**	**Level of opinion**
	Assessment tools (AT)	High	3.95	Good	4.10	Good
		Average	3.92	Good	4.25	Good
		Low	3.70	Good	3.97	Good
	Total		**3.86**	Good	**4.1**	Good
	ANOVA (sig.)		**0.621**	Insignificant	**0.601**	Insignificant

Table 5 Reflection notes by teachers and students

Teachers	● Students became clear with the feedback I have provided with the help of assessment rubrics. ● It was easier for me to give score on students' works since rubrics indicated distinct line between each score.
High achievers	● When we are reading rubrics we understand how to do an experiment in science. ● When teacher gives us feedback, it is like explaining the concept again
Average achievers	● Hearing an experiment is boring but doing it is fun. ● Using assessment rubric is easy for us because we can understand the lesson very easily and know the steps.
Low achievers	● When we are reading rubric we understand how to do an experiment in science. ● I like doing group work because our friends have different ideas and we get knowledge.

Table 6 Work samples of the students

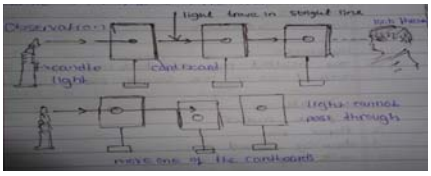
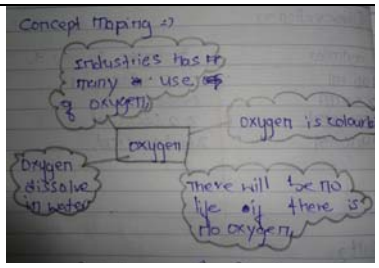
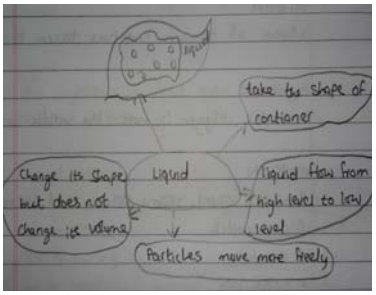
Practical report	Concept mapping
Question Does the light travel in straight line? **Variables**- properties of light **Hypothesis –** Light travels in straight line. **Materials** Three square shape card boards with a hole in the middle. A burning candle Three stands **Procedures** 1. Make a small hole exactly at the centre of each cardboard. 2. Place three cardboard with the help of stands in the same line, so that we can see through the holes that we see through the holes from one to the other. 3. Place the burning candle at one end so that the flame is in line with the holes. **Observation** **Result –**Our hypothesis is correct because light pass through straight line but light cannot pass through when we move one of the cardboard.	 Concept mapping on oxygen Concept mapping on liquid

Table 6 indicated the original work samples of students after using assessment rubrics. The practical reports had all the steps as indicated in the rubric for scientific methods. Students had observation in diagrams accompanied by the words of explanation and they made a conclusion by either rejecting or accepting their hypothesis with the justification. The concept mapping had definitions of the concept, real-life application and examples.

6. Discussion

This study highlighted that the rubrics for scientific method, scientific concept and book keeping were effective in enhancing the learning achievement and developed positive opinion towards assessment tools despite students being into high, average and low achievers groups in their previous grade.

The rubric for scientific methods developed the skills of inquiry, investigation, logical reasoning and problem-solving as prescribed in curriculum (DCRD, 2011). The evidences of students carrying out scientific investigation with lots of thinking process confirmed that the assessment tools helped to deal with the teachers' and learners' awareness on ideas and reasoning (Janet E. Coffey et al., 2011). The rubric had taken care of the students' needs to learn and allowed to demonstrate the ability to apply the knowledge and skills in the learning activity which was simulation of real world task (Jon Mueller, 2011).

The concept mappings and practical reports of the student showed the content and overall concepts rather than small micro facts and specialized skills. They had an opportunity to think, revise and improve thinking process and direct their goal towards quality learning outcome with the help of rubric. The rubric for scientific concepts focused on producing the quality products and performances rather than single right answers and it made students to come up with rich, well-structured knowledge, scientific understanding and reasoning (Tonya R. Moon et al., 2005).

The rubric for book keeping made students to research more information from the related topics to update the concepts they learnt in the book. For the recorded information in the book, the teachers remarked that "I could indicate where my students got mislead information and where they got right in learning any scientific concepts and principles. The note book kept by the students provided rich diagnostic data and allowed to provide timely feedback to the students to enable the learning (Judith A. Morrison, 2005).

Another point highlighted by this study was the development of social skills and intellectual skills when using assessment rubrics in science lab-based learning. The authentic task with assessment tools provided more choices to express intellectual competencies and even allowed to develop social skills through cooperative group learning or problem based ideas (Fook & Sidhu, 2010).

The lab-based activity in the group promoted the social skills in students since they felt different members had different ideas and knowledge. The observation made in the practical report substantiated that with providing little freedom to learn, the student could think to a great extent. They had investigated, disassemble, compared, contrast and examined the each way of caring out their investigation (Janet E. Coffey et al., 2011).

The third theme highlighted by this study was lab-based learning activity and feedback provided by the authentic assessment tools in science lab-based lessons. The authentic assessment tools promoted the lab-based learning activities which not only promised the meaningful assessment but the meaningful learning (Shelley Keyser, 2008).

The feedback helped the learners to improve their learning and it also helped to develop a positive opinion towards learning science and assessment tools itself. The authentic assessment tools provided students with opportunities to revise and improve the quality of their thinking and understanding (John C. Chen et al., 2006). Another advantage of rubric was, when providing the feedback with the help of rubric, the abstract marks in a figure get concretized. The students remarked that "when teacher gives feedback, I learn through my mistakes." The rubrics made the abstract figure into more concrete feedback because it had measuring scale with clear description of learning acheivement. The rubrics helped in creating better communication between teacher and students about strength, weaknesses and expected outcomes.

7. Conclusion

The authentic assessment tools developed for science lab-based learning had improved scientific skills and content knowledge of students despite being into different ability groups in their previous grade. It developed the scientific skills which helped them to learn on their own by discovering the new knowledge and skills in context of authentic situation. The classroom atmosphere too changed from teachers centered to learner centered and from theoretical lecture to more practical activities. Through systematic feedback based on rubric scores, goals were communicated between teachers and learners improving the thinking process and work quality. The rubrics made student to engage in the life beyond school which was simulation of scientist life. Therefore, the emerging themes and statistical data confirmed that the authentic assessment tools in science- lab based learning with immediate feedback in the form of either score or verbal developed the scientific skills, enhanced the content knowledge and built positive opinion towards subject and assessment tools**.**

8. References

Chen, John C et al. "Rapid Assessment for the Improved Student Learning and Satisfaction." *Proceeding on the National STEM Assessment Conferences* (2006): 46-52.

Coffey, Janet E et al. "The Missing Displinary Substance of Formative Assessment." *Educational Research* 48.10 (2011): 1109-1136.

Curriculum and Professional Support Division. Ministry of Education, Bhutan. *Science for Class VII: Learning Science through Environment*, 2007. [Online] available at: www.education.gov.bt, 2nd February 2012.

Department of Curriculum and Research Development. *Science Curriculum Framework Class PP- XII,* 201. [Online] available at: www.education.gov.bt, 2nd February 2012.

Fook, C. Yuen & Sidhu, G. Kuar. "Authentic Assessment and Pedagogical Strategies in Higher Education." *Journal of social sciences* 6.2 (201): 153-161.

Grover, Kathy. J. *Students Assessment: An Exploratory Mixed Methods Study of Teacher's Perceptions and Resulting Practices*. Lindenwood University, 2009, ProQuest LLC:UMI No.3372327

Keyser, Shelly. *The state of Authentic Assessment*. Brigham Young University, n.p., 2008.

Leonhardth, Angela. "Using Rubric as an Assessment Tools in Your Classroom." *Educational Journal* 19.1 (2005): 10

Moon, Tonya R. "Development of Authentic Assessment for Middle School Classroom." *The Journal of Secondary Gifted Education* 2.3 (2005): 119-133.

Morrison, Judith A."Using Science Notebook to Promote Preservice Teachers' Understanding of Formative Assessment." *Issues in Teacher Education* 14.1 (2005): 5-21.

Mueller, Jon. "The Authentic Assessment Toolbox: Enhancing Students Learning Through Online." *Faculty Development, Journal of Online Learning and Teaching* 1.1 (2011). [Online] available at: ifmualler@noctrl.edu, 13th January 2012.

National Research Council. *Inquiry and the National Science Education Standards.* Washtington, DC: National academy press, 2000.

Reddy, Y. Malini. "Effect of Rubrics on Enhancement of Student Learning." *Educational Journal* 7.1 (2001): 3-17.

Royal Education Counsel. "The Quality of Education in Bhutan: Reality and Opportunities. *Center for Educational Research and Development* (2009): 189-192.

Wiggin, Grant. "The Case of Authentic Assessment. Practical Assessment." *Research and Evaluation* 2.2 (1990).

EVALUATION OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT TRAINING OF MASTER TEACHERS IN BEACON SCHOOLS IN PARO, BHUTAN

Sushma Dahal[1] Manit Boonprasert, Ed.D.[2]

[1]Student of Master of Education in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Rangsit University

[2]Thesis advisor, Course director of Faculty of Education, Rangsit University

---

Abstract

This study was conducted in six Beacon Schools of Paro District, Bhutan to assess the impact of professional development program entitled Master Teacher Training. Both qualitative and quantitative methods were used to collect data from Master Teachers, principals, students, Royal Education Council (REC) personnel, lesson plans. Survey data were collected by using questionnaires from 39 trained Master Teachers of 6 Beacon schools. Qualitative data were collected through interviews, observations and document analysis. Descriptive statistics and independent sample t-test were used to analyze data.

One of the significant findings of this study was the strong correlation between teachers' increase of new knowledge and positive impact in instructional practices (r=0.907).The study also identified the features of high quality professional development program which aimed to bring about the desired changes in teaching and learning. From the self administered questionnaire, result showed that there was positive impact on all the four components; knowledge, practice, self-efficacy and students' learning.

KEYWORDS PROFESSIONAL DEVELOPMENT, MASTER TEACHER TRAINING, MASTER TEACHERS, BEACON SCHOOLS

1. Introduction

A report (Maiworm et al., 2010) "*Study of the Impact Comenius In-service Training Activities*" proposes that even initial teacher education of the highest quality cannot provide teachers with the knowledge and skills necessary for a lifetime of teaching. Thus, the education and professional development of teachers and other educational staff has to be seen as a lifelong task. (p.1). Fullan (2006) laid the importance that if teachers are going to help students to develop the skills and competencies of knowledge-creation, teachers need experience themselves in building professional knowledge. Professional development is widely seen as the foundation for continuing school improvement. From this perspective, improvement in student learning is based on the new knowledge and strategies obtained by classroom teachers. Even experienced teachers confront great challenges each year, including changes in subject content, new instructional

methods, advances in technology, changed laws and procedures, and student learning needs. Educators who do not experience effective professional development do not improve their skills, and student learning suffers (Mizell, 2010).

The results of need assessment survey conducted by Royal Education Council (REC) led to conclusion that teachers were in urgent need of professional development to improve teaching learning process. Master Teachers Training was the professional development initiated with the aim to introduce Singapore' best practices in planning and governing schools, leadership and curriculum development and teacher training, under Beacon Project. Professional development is at the heart of education reform and quality so it needs to be evaluated for it accountability and improvement. It is suggested (Guskey & Sparks, 1991) that "Good evaluations provide information that is sound, meaningful, and sufficiently reliable to use in making thoughtful and responsible decisions about professional development processes and effects". This study was carried out to find the impact of professional development training of Master Teachers in Beacon Schools and to find the correlation among teachers' knowledge, practice, self-efficacy and students' learning.

2. Literature Review.

The theoretical framework for this study was based on the Adult Learning Theory which predicted how adults learn and apply what they experienced during professional development training. The study also investigated how teachers change as the result of a professional development training following: A Model of the process of Teacher Change (Guskey, 1986). The evaluator reviewed the characteristics of effective professional development as to identify them to the current training features. Factors affecting professional development were studies in order to explain how the impact of the training depended on them. Self-administered questionnaires were designed based on the four areas selected to evaluate the impact of Master Teachers Training. Questions were adopted from a earlier studied carried by Ingvarson et al,. (2005) "Factors affecting the impact of professional development programs on teachers' knowledge, practice, student outcomes & efficacy". A report in "Reviewing the evidence on how teacher professional development affects student achievement", out of 1,300 studies nine were identified to have directly linked between the two variables (Yoon et al., 2007).

Another study comprehensively reviewed was "Nine Components of Effective Professional Development" by team at the Institute for Advancement of Research in Education (2004); the report discussed the features of effective professional development. No child Left Behind (NCLB) legislation had emphasized that effective professional development should (i) improve teachers' knowledge in their content area; (ii) be ongoing, hands-on, and of high quality; and (iii) give teachers the knowledge and skills to improve their instructional practices such that students achievement will be impacted. Another study related to evaluation was "Evaluation Professional Development Resources: Selection and Development Criteria" (Bamford etal., 2003). This publication helped to assess the quality of resources and material used in professional development. The resources for program may include train-the-trainer modules, how-to-guides, videos documentaries, research reports. The study identified four distinct categories for selecting resource for a quality professional development; Appropriateness of General Content; Appropriateness of Design and Delivery; Quality of

Research Base; and, Ease of Adoption/Adaptation. Each of the categories is further divided into indicators to help select the best resource material for designing professional development.

Study by Torff, Bruce and Sessions, David on Factors Associated with Teachers' Attitudes about Professional Development (2008) included 214 teachers from 20 schools who filled up survey questionnaire regarding their attitudes on professional development. Teachers' belief on the benefits and their own abilities can make a difference on the impact of the professional development.

3. Methodology

Mixed methods were employed for data collection, using both qualitative and quantitative methods. Self-administered questionnaires, interviews and document reviews provided data for analysis and results. Data was analyzed using descriptive statistics as frequency, percentage, mean, standard deviation and independent sample t-test, Pearson Correlation and content analysis.

4. Results of data analysis.

Table 1 Level of opinion of the Master Teachers

Sl. no	components	$\bar{x}$	S.D	Level of opinion
1	Knowledge	4.40	0.67	Good
2	Practice	4.23	0.73	Good
3	Efficacy	4.39	0.64	Good
4	Students' learning	4.2	0.63	Good
Total		**4.31**	**0.67**	**Good**

Note: Level of opinion on the components of the professional development for Master Teachers in the questionnaire (1.00-1.50)-Very Poor; (1.51-2.50)-Poor ;(2.51-3.50)-Average ;(3.51-4.50)-Good; (4.51-5.00)-Very Good.

The overall result from the opinion of the respondents was found positive with mean $(\bar{x})$ of 4.31 and standard deviation 0.675 for the impact of Master Teacher Training in the Beacon Schools.

Table 2. Results of Independent t-test for Master Teachers based on their number of work experience

Components	Year of experience	N	$\bar{x}$	S.D	Sig.(2-tailed)
Knowledge	Less than 10 years	10	4.61	0.50	**0.0486***
	More than 10 years	29	4.26	0.45	
Practice	Less than 10 years	10	4.52	0.54	**0.015***
	More than 10 years	29	4.04	0.50	
Self-efficacy	Less than 10 years	10	4.45	0.55	0.400
	More than 10 years	29	4.27	0.56	
Students learning	Less than 10 years	10	4.38	0.55	0.249
	More than 10 years	29	4.19	0.39	

Teachers with less work experience ($\bar{x}$ =4.611, S.D=0.500) expressed significantly higher gain in knowledge than the teachers with work experience more than 10 years ($\bar{x}$ =4.260, S.D=0.450) with the p-value of 0.048. Similarly, there was statistical significant difference for impact on classroom practices as a result of the professional development training, on teachers of less than 10 years of work experience ($\bar{x}$ =4.520,S.D=0.549) and teachers above 10 years of work experience ($\bar{x}$ =4.041,S.D=0.505) with the p-value of 0.015. Meanwhile, there was no statistical significant difference for self-efficacy of teachers and effect on students' learning.

Table 3. Results of the Pearson's Correlation among the four components

Components	knowledge	Practice	Self-efficacy	Students' learning
Knowledge	1	.907**	.498**	.576**
practice	.907**	1	.463**	.601**
Self-efficacy	.498**	.463**	1	.599**
Students' learning.	.576**	.601**	.599**	1

Note:(a).00-.19-slight, almost negligible correlation, .20-.39-low, quite small correlation,.40-.69-Moderate correlation, .70-.89-high correlation,.90-1.00-very high correlation.

The results illustrated in Table 2 revealed that there was positive correlation among the components of professional development; gain in teachers' knowledge, positive classroom practices, increase in self-efficacy and students' learning. From the results it was clear that the when there was increase in teachers' professional knowledge there was positive impact on the classroom practices, as indicated by correlation value (r=0.907).

Meanwhile the value for correlation was least (r=0.436) between impact in classroom practices with how teachers felt about themselves, self-efficacy.

5. Discussion

5.1 Level of opinion of the Master Teachers

The result was consistent with the study carried out by Ingvarson, L., Meiers, M. & Beavis, (2005) which established that the most important influence on the reported impact on *knowledge* was unsurprisingly the highest. Apart from knowledge the stronger influence was on classroom practices of the respondent. Borko (2004) had suggested educational scholars and policy makers to provide professional development opportunities for teachers as it helped them enhance their *knowledge* and develop new *instructional practices.* In another study conducted by Lowden (2003) on *Evaluating the Impact of Professional Development,* one of the most significant findings was the strong correlation between teachers[1] reported implementation of new knowledge and skills in the classroom and the impact on student learning outcomes.

5.2 Results of Independent t-test for Master Teachers based on their number of work experience:

Contrary to earlier study (Troff et al, 2008) "Factors Associated with Teachers' Attitudes about Professional Development", the results of this study revealed a no significant difference in teachers' efficacy based on years of

experience. Though, teachers with work experience less than ten years expressed higher gain in knowledge through MTT participation.

5.3 Results of the correlation among the four components

The result obtained revealed that, in consistence with the earlier study by Lowden(2003), correlation between teachers' knowledge and students learning was strong(r=0.576).In another study by Ingvarson,L., Meiers, M. & Beavis,A.(2005), impact on self-efficacy was strongly related to the perceived impact of activities on teachers' practice and students learning outcome. Results of this study confirmed the earlier findings; that results indicated positive correlation among all the four components. Present study also supported the study conducted by Bradley (2010) findings which indicated that professional development intervention to experimental group imparted positive instruction practices of four first-grade teachers.

6. Conclusion and Suggestions.

After the completion of analysis of Master Teachers' interview and through review of professional development curriculum, it could be concluded that most participants affirmed the MMT curriculum being relevant and rigorous. This was confirmed by the immediate and frequent implementation of the knowledge and practice in the classroom. Upon reviewing the daily lesson plans of Master Teachers, apparent inclusion of the latest acquired knowledge and pedagogical practices were noted. Teachers' enthusiasm was high and positive after the use of Cooperative Learning Structures. *"Students' engagement and critical thinking were improved ",* Master Teachers expressed.

In consistent to the earlier results in the study conducted by Desimone et al: *What Makes Professional Development Effective?,* participants reflected that the longer duration for the program made a positive impact on their acquisition of new knowledge. Literature reveals that, longer activities are more likely to provide an opportunity for in-depth discussion of content, student conceptions and misconceptions, and pedagogical strategies (Desimone et al, 2001). The participating teachers also shared that the professional development activities extended over time allowed them to try out new practices in the classroom and obtain feedback from monitoring REC personnel facilitators from Singapore. This evaluation study confirmed that teachers who attend a professional development training gain pedagogical knowledge, which in turn improved their instructional practices. Self-efficacy of the Master Teachers increased as a result of participating in the professional development training and this led to progress in students learning. Characteristics of high quality professional development training like collective participation, longer duration, regular feedbacks and relevancy of the training curriculum contributed to the successful implementation of this program.

It is recommended that Ministry of Education and Royal Education should consider variables such as available resources, other initiatives already underway, current practices and organizational culture as they determine what type of activity is best suited to particular school and faculty. The organizers (REC) should ensure that Master Teachers carry out classroom research to further establish the benefits of professional development training to both teachers and students.

REFERENCE

Bamford, Heather. Cohn, Marisa., Dlott, Mike., and Sherman, Renee, Evaluating Professional Development Resources: Selection and Development CriteriaU. S. Department of Education, Division of Adult Education and Literacy, 2003.

Bradley, Nancy. Practices and Perspectives of Primary Language Arts Teachers: A Formative Design Experiment Analyzing the Use of Professional Development to Enhance Vocabulary Instructional Practices,2010.

Broko, H. Professional Development and Teacher Learning: Mapping the Terrain. American Educational Research Association, 2004.

Desimone, L. M., Porter, A. C., Garet, M. S., Yoon, K. S., & Birman, B. F. Effects of Professional Development on Teachers'Instruction: Results from a Three – Year Longitudinal Study. Educational Evaluation and Policy Analysis, Vol. 24, No. 2. , pp. 81 – 112, 2002.

Fullan, Michael. Change Theory: A Force for School Improvement. Center for Strategic Education, Victoria, 2006.

Guskey, T., & Sparks, D. *Complexities in evaluating the effects of staff development programs.* Paper presented at the annual meeting of the American Educational Research Association, Chicago, Illinois, 1991.

Ingvarson, L., Meiers, M. & Beavis, A. The effects of structural and process features of professional development programs on teachers' knowledge, practice and efficacy. Proceedings of the Australian Association for Research in Education Conference, Melbourne, 2005

Lowden, Christine. Evaluating the Effectiviness of Professional Development, Seton Hall University, 2003.

Maiworm et al, Study of the Impact of Comenius In-Service Training Activities, 2010.

Torff, Bruce and Sessions, David, Factors Associated with Teachers' Attitudes about Professional Development. Teacher Education Quarterly, spring 2008.

Yoon, K.S., Duncan, T., Lee, S. W. – Y., Scarloss. B., & Shapley, K. "Reviewing the evidence on how teacher professional development affects student achievement (Issues 7 Answers Report, REL 2007 – No. 033". Washington, DC: U.S Department of Education, Institute of Education Sciences, National Centre for Education Evaluation and Regional Assistance, Regional Educational Laboratory Southwest, 2007.[online] available at: http://ies.ed.gov/ncee/edlabs 23 July, 2012.

A STUDY OF FACTORS AFFECTING THE LEARNING HISTORY OF GRADE TEN STUDENTS IN SCHOOLS IN PARO DISTRICT, BHUTAN

Tandin[1] Dr.Manit Boonprasert[2]

[1]Student of Master of Education in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Rangsit University

[2]Thesis advisor, Course director of Faculty of Education, Rangsit University

---

Abstract

The purpose of the research was to identify the factors affecting the learning history of grade ten students. The study sample consisted of 165 students and 18 history teachers in four secondary schools in Paro District. Both quantitative and qualitative data were collected and analyzed. Questionnaire on a five point Likert scale was used for quantitative data collection. Demographic data was also collected on the students and teachers involved in the study. Group interviews were conducted with six students (three boys and three girls) and three history teachers randomly selected from volunteers in each school.

Quantitative data analysis was done by using means and standard deviation. Regarding the content of group interview, it was transcribed and thematic analysis was conducted on the transcripts.

The results of study through the ratings of both students and teachers revealed that learning history of grade ten was affected the most by school factor: curriculum and teacher & teaching techniques and then by resources. Non-school factor: parental support and learners'' attitude seemed to have less effect in learning history of grade ten students.

KEYWORDS: FACTORS, SCHOOL FACTOR, NON-SCHOOL FACTOR AND HISTORY

Introduction

History provides students with the opportunity to learn and understand how people are influenced by the world around them and it helps them to construct their own knowledge and understanding of the concepts that are an integral part in one's life. Bourgoin, Churchill, Carolan, Fanjoy, Hayden and Leblanc (2001) stated that without a strong foundation of history education, the ability of the citizens to participate and contribute to their culture and society declines and there is a danger of losing one's social identity.

History is a subject that equips students with tools and context needed in order to develop their own knowledge and ideas about how they can contribute to, and participate in, the preservation and improvement of their society. Chazin (1982) states that history is important because it is responsible for helping students to understand their culture, customs and traditions, in the face of rapid social and economic changes in society. Stearns (2008) states history not only helps us understand people and society but also it contributes to moral understanding and good citizenship. David Crabtree (1993)

also finds history very important because it helps us to understand the present and also inculcates values and beliefs in our children. Wehner (2011) finds history important in present democratic world as it teaches younger generations to identify and select the right person in the national political election. Chin (2007) states history education is relevant in developing one's understanding of others and making good judgment in life.

History is considered as an important subject in the national curriculum of Bhutan. Through history education, children come to know the importance of civic responsibility, culture and tradition. The preservation of culture and tradition is one of the pillars of Gross National Happiness (GNH), the development philosophy of Bhutan. The government felt the need to preserve and sustain the age old culture and tradition through history education to children.

The researcher's experience as a history teacher has made it to believe that despite the emphasis placed by the government on history education to develop their own knowledge and ideas about how they can contribute to, and participate in, the preservation and improvement of their society, the amount of interest students have for this particular subject, as well as the level of parental encouragement, do not seem to coincide with the government's objective. This situation results in the low academic achievement of students in history subject in state examination (Appendix E).

Therefore, the researcher felt the need to carry out this research to study the factors that affect the learning history of grade ten students.

2. Review of related literature

2.2 Learning Theories

2.2.1 Meaning of learning

Learning is the lifelong process of transforming information and experience into knowledge, skills, behaviors, and attitudes (Cobb, J. 2009). He further adds that learning does require – in varying degrees, and in varying times and circumstances – activities like practice, reflection, interaction with the environment (in the broadest sense), and social interaction

2.2.2 Behaviorism

Gega, P.C. & Peters, J.M. (1998) supports Skinner's Behaviorism stating that the reward and reinforcement elements of behaviorism, although limited in their ability to provide a deeper understanding of content, are very useful in classroom discipline systems which involve reward and punishment. Behaviorist approaches can also be useful in memorizing facts or very basic information since rewards, such as praise by teacher, can be given when a correct response is achieved. When direct response is used, immediate feedback and reinforcement can often help facilitate the learning process.

2.2.3 Constructivism

One of the most important principles of educational psychology is that teachers cannot simply give students knowledge but let them construct knowledge in their own minds. Teachers can facilitate this process by teaching in ways that make information meaningful and relevant to students, by giving students opportunities to discover or apply ideas themselves, and by teaching students to be aware of and consciously use their own strategies for learning (Slavin, 2009).

2.3 School Factors

2.3.1 Teacher and teaching strategies

Gowan (1990) found that most teachers adopted traditional methods of teaching which alienated students from taking interest in the subject. French et al. (1998) also found that most teachers use traditional methods or an unstructured curriculum, neither of which elicit enthusiasm, promote student participation or initiate critical thinking. Raina and Dhand (2000) found that lecture method had full control over student centered method. Perricelli (2008) found co-operative, role playing, hands on project and audio/visual aids & simulation methods best fit in teaching history or social studies.

2.3.2 Resources

Jekayinfa (n.d) found that schools with adequate teacher quality and material resources in history showed superiority in achievements on the history test over schools without adequate teacher quality and material resources.

2.3.3 History curriculum in Bhutan

Gyamtsho and Dukpa (1998) concluded in their research, curriculum development for primary and secondary education, that the history curriculum envisages a number of additional changes in the future. Chowen (2005) discovered through interviews and surveys that students struggled to implement the skills necessary to demonstrate historical thinking was frustrating because they never understood the content of the curriculum.

2.4 Non-school factor

2.4.1 Students' attitude

Shaughnessy and Haladyna (1985) found that many students tried to skip or avoid history classes. Morrissett and Superka (1980) reported that too many students fail to learn important social studies knowledge, skills and attitudes and did not like or value social studies**.** Fielding (2002) recalls the hundreds of negative reactions from adults about a history teacher. They rated history their worst, most hated & boring subject.

2.4.2 Parental support

Boccanfuso & Whitney (2010) found effective parenting techniques can have positive effects on children's learning. Parent-child involvement in school activities has shown great promise in improving children's academic achievement. Adam (2009) found that parents were not providing enough support in the development of their children's literacy at secondary school level.

3. Research Methodology

3.1 Research Design Mixed method research (survey and focus group interview).

3.2 Population

The targeted population in this study comprised 290 grade ten students, 18 history teachers in four secondary schools in Paro, Bhutan.

3.3 Sample

In this study, the researcher selected the students from four secondary schools using the stratified random sampling. The total population of students in grade ten for the study was 290 students. The estimation of sample size of 165 students was based on Krejcie & Morgan Chart. Due to the less population of history teachers teaching in grade ten, all the teachers were included in the study.

3.4 Data Analysis

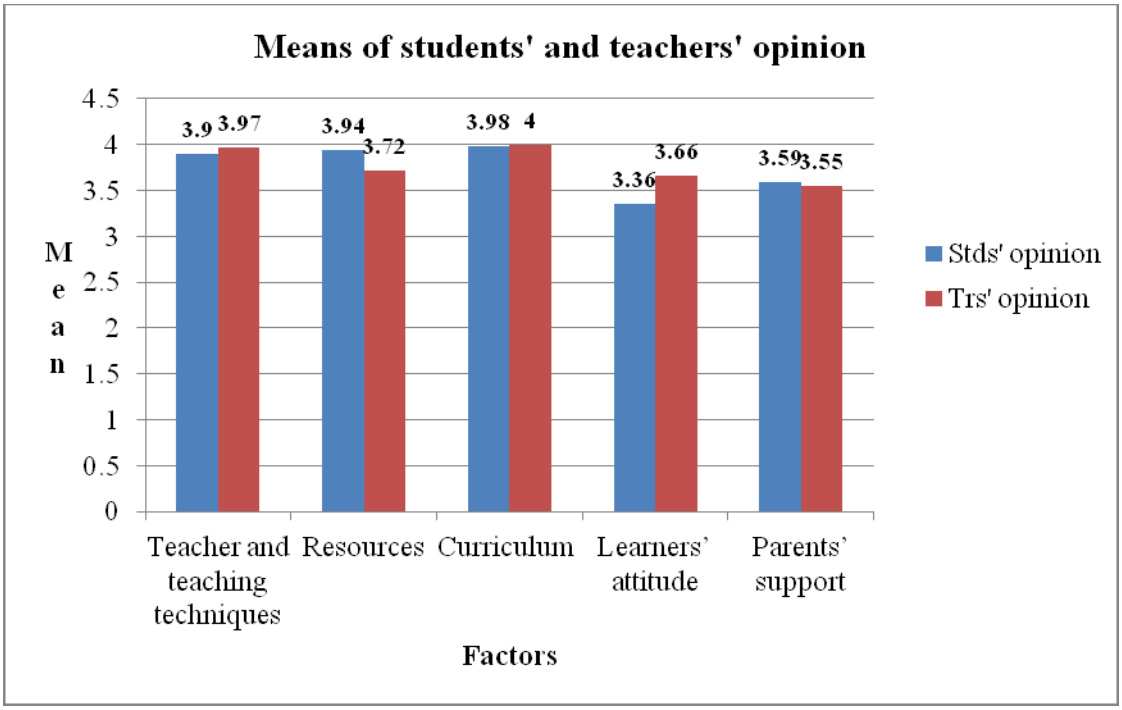
Quantitative data analysis was done by using descriptive statistics such as means and standard deviation to determine the factors affecting learning history. Focus group interview data, was transcribed and thematic analysis was conducted on the transcripts.

4. Result analysis

Table 1 Summary of students' and teachers' opinion

Factors		**Student**			**Teacher**
		$\bar{x}$	**Level of opinion**	$\bar{x}$	**Level of opinion**
School factors	Teacher and teaching techniques	3.90	Disagree	3.97	Disagree
	Resources	3.94	Disagree	3.72	Disagree
	Curriculum	3.98	Disagree	4.00	Disagree
Non-school factors	Learners' attitude	3.36	Moderate	3.66	Disagree
	Parents' support	3.59	Disagree	3.55	Disagree
	Total	**3.75**	**Disagree**	**3.78**	**Disagree**

Table 1 showed the summary of the results of the analysis of students' and teachers' opinion on each factor. (i) 'Teacher and teaching technique' the mean of students' opinion was 3.90 and the mean of teachers was 3.97. (ii) 'Resources' the mean of students' opinion was 3.94 and the mean of teachers was 3.72. (ii) 'Curriculum' the mean of students' opinion was 3.98 and the mean of teachers was 4.00. (iv) 'Learners' attitude' the mean of students was 3.36 and the teachers was 3.66. And (v) 'Parental support' the mean of students' opinion was 3.59 and the mean of teachers was 3.55. This was illustrated in figure1.

5. Discussion, Conclusion and Recommendation

5.1 Discussion

There were important findings that needed to be discussed including school factors such as: teacher and teaching techniques, resources and curriculum and non-school factors such as: learners' attitude and parental support.

5.1.1 Curriculum

The study found that the curriculum was the most influential school factor affecting the learning of history in grade ten with students' mean 3.98 and teachers' mean 4.00. The statistic results showed that the content of textbooks difficult to understand, not much student-centered activities and insufficient teaching periods caused the trend in effective teaching learning history in grade ten.

The focus group analysis revealed that the language used in textbooks was difficult to understand and students and teachers both preferred textbooks to be written in simple language and omitted the irrelevant topics like "Mahatma Gandhi in Indian history" was not required as it did not have any link with Bhutan history.

5.1.2 Teacher and teaching techniques

The result of the study showed that teacher and teaching technique was the second highest school factor affecting the learning of history in grade ten with students mean 3.90 and teachers' mean 3.97 respectively. Data showed that lecture method was commonly used in history classes without any supplementary teaching aids.

The focus group analysis revealed that memorization and lectures were the primary modes of teaching and activities such as field trips and role playing rarely used.

> I don't like history because most of the time our history teacher gives lecture. There are not many activities in the class (Student A).
>
> We always feel sleepy during history periods because teachers keep on lecturing and giving notes rather than using different teaching methods (Student B).
>
> We don't like lecture method because it never gives opportunities for students to speak in the class. Sometimes teachers should use other methods like role-play, field trips, project work and different teaching aids like video clips, overhead projector etc. (Student C).

5.1.3 Resources

The study found that resources were the third influential school factor affecting the learning of history in grade ten with students' mean 3.94 and teachers' mean 3.72. Statistic analysis showed that there were not much history teaching learning resources such as references, journals, articles and audio-visual aids in library and also the students were not accessed to computer and internet facilities in schools.

The focus group analysis also revealed that sufficient history teaching learning resources in library would help both students and teachers to carry out effective teaching learning of history in grade ten. But in their case they did not get sufficient history learning materials in library and that made them frustrated in understanding the concepts in history

> The school should give internet facilities to students because during the free time we can explore and collect information needed in their history class for discussion (Student C).
>
> We do not find references related to our curriculum in the library (Student D).
>
> History will be more interesting and understandable if teachers sometimes use video clips like for example, world history and Indian history parts (Student E).

Focus group analysis showed that teachers had not found enough history teaching learning resources in schools and the resources school that school had was not much relevant in learning history. They needed latest history references, journals, articles and audio-visual aids in library and comp

5.1.4 Parental support

The study found that the parental support was the second least non-school factor affecting learning of history of grade ten. Data showed that parents never visited often to enquire about their child's progress in history nor they failed to

The focus group results showed that parents seemed to fail in their responsibility in supporting their child's education especially in learning history because they never enquire about their child's progress in history nor encourage them to study history.

5.1.5 Learners' attitude

The study found that learners' attitude was the least non-school factor affecting the learning of history in grade ten with students' mean 3.36 and teachers' mean 3.66. The statistic results showed that students and teachers had moderate opinion or disagree to statements indicating that students' attitude had minimum effect in learning history of grade ten.

The focus group analysis revealed that learners' attitude was affected by teacher and teaching techniques, resources, curriculum and parental support and it had less influence in learning history of grade ten.

For example:

Teacher talks too much in history class and I feel sleepy (Student A).

I don't like reading and remembering long answers in history (Student B).

I find history as a story telling lesson without much activity (Student C).

5.2 Conclusion

According to the results of the data analysis and focus group analysis school factors, i.e., teacher and teaching techniques, resources and curriculum seemed to have affected learning of history the most compared to non-school factors, i.e., learners' attitude and parental support.

The study found that the most influential school factors affecting learning of history in grade ten were curriculum and teacher and teaching technique and the least was parental support under non-school factor.

5.3 Recommendation

1. In teaching history, teachers should use diverse activities such as role-playing, field trips, project work, co-operative learning and discovery learning to improve students' interest and learning achievement in history.

2. History textbooks should be reviewed and revised in clear and simple language.

3. History can be used as a vehicle to inculcate GNH values and to enhance the third pillar of GNH, preservation and promotion of culture.

4. School library should have relevant history references, journals, articles and audio-visual aids.

Reference

Adam (Miss Zibi). Kubusie Combined School, P.O. Box 5. Stutterheim4930, 18 May 2009.

Bourgoin, R., Churchill, M., Carolan, T. D., Fanjoy, J., Hayden, H., & Leblanc, P. *The importance of social studies in the public school curriculum.* Paper presented in class at University of Brunnswick, Course No. ED 4620, (2001).

Chazin, C. D. *The effectiveness of suggested instructional films in conveying understanding of fourth grade social studies in selected public schools in New York City.* New York University, School of Education, (1997).

Chin., J. T. What is the Importance of History? (July 02 2007). Retrieved 5.3.2012, from http://ezinearticles.com/?What-Is-The-Importance-Of-History?&id=630047

Chowen Brent W. The University of Texas at Austin. Teaching Historical Thinking: "What Happened in a Secondary School World History Classroom". 1810

White Oak Loop, Round Rock, Texas, (2005): 78681. Retrieved 6.3.2012, from http://repositories.lib.utexas.edu/bitstream/handle/2152/1887/chowenb10800.pdf?sequence=2

Cobb, J., A definition of learning, 2009. Retrieved on 20th March, 2012 from http://www.missiontolearn.com/2009/05/definition-of-learning/

Crabtree, D. The Importance of History. Gutenberg College, 1993. Retrieved 6.3.2012, from http://msc.gutenberg.edu/2001/02/the-importance-of-history

Fielding J. Engaging Students in Learning History. Canadian social studies, 2005.

Gowan, T. M. Instructional elements influencing elementary student attitude. *Theory and Research in Social Education, 18 (1), (1990): 37-52.*

Gyamtso D. C. & Dukpa N. Curriculum development for primary and secondary education.UNESCO statistical year book, Paris, 1998.

Morrissett, L., Hawke, S., & Superka, D.P. Six problems for social studies in the 1980s. *Social Education, 44, (1980): 561-569.*

Perricelli, D. Social studies and motivating factors: views of fourth grade elementary students. A Master research paper presented to the Faculty of the College of Education, Ohio University, (2008).

Raina, V. K., & Dhand H. Reflection on teaching history in developing world: An Indian experience. *The Social Studies, 92(2), (2000): 84-85.*

Slavin R.E. Educational Psychology: Theory and Practice (9th Ed.). Pearson Education, Inc. Upper Saddle River, New York: USA, 2009.

Stearns P. N. Why study History, (2008, July 14). Retrieved 6.3.2012, from http://www.historians.org/pubs/free/WhyStudyHistory.htm

THE EFFECT OF THE PROJECT-BASED LEARNING ON LEARNING ACHIEVEMENT AND INTEREST IN READING ENGLISH SHORT STORY, GRADE EIGHT AT PELRITHANG MIDDLE SECONDARY SCHOOL, SARPANG DISTRICT, BHUTAN

Tenzin Choden[1], Somchanok Phuampai Ed.D.[2]

[1]Student of Master of Education in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Rangsit University

[2]Thesis advisor, Assistant Professor of Faculty of Education, Rangsit University

---

ABSTRACT

The purpose of the study was to compare the students' learning achievement and students' interest in reading English short story in grade eight through project-based learning. A total of 54 students in the 8th grade of Pelrithang Middle Secondary school participated in this study. The study was an experimental research and pretest-posttest, control and experimental group was adopted. The instruments used for the data collection were learning achievement test and teacher's observation form. The data obtained in the study were analyzed by the computer program SPSS 16.0.

Descriptive statistic and paired sample t-test was used to get the means, standard deviation, frequency and percentage and significant value. The significance level for the achievement test was taken as 0.05 in the research. The mean difference was much higher for the experimental group and it was significant statistically ($\bar{x} - 5.04$). On the other hand it was also found that students' taught through project-based learning took more interest in reading. The overall level of opinion for the students' interest in reading in the experimental group was "very good" ($\bar{x}$ = 4.74) and for the control group it indicated a "satisfactory" level of opinion ($\bar{x}$ = 3.00).

KEYWORDS: EFFECT, PROJECT-BASED LEARNING, LEARNING ACHIEVEMENT, INTEREST IN READING, ENGLISH SHORT STORY

1. Introduction

In the new Bhutanese English curriculum syllabus a wide range of literature materials (short stories, poems, essays, and articles) have been selected to help develop in students reading skills as well as practice the skills of writing, listening and speaking and language. The curriculum also calls for shift in the teaching and learning practices. A study was commenced by CAPSD in 2003 and the observers of the class, especially in classes VII-XII, found English teachers talking and explaining the texts while the students sat and passively made notes on what the teachers were saying. As a result students were not taught to practice Speaking and Writing, nor were they being taught how to read at the higher levels required of an adult reader. The changes in the test items used in the NEA called for students to manipulate texts at

both the knowledge and inferential levels. Teachers will have to plan for practice in that kind of reading and writing if the students are to be able to meet the expectations raised by this program of testing. Analyzing the above quotation and recommendation by Ministry of Education (MOE) it is suggestive to use Project based learning as it is student- driven, teacher facilitated approach to learning. According to Nastu (2010) project based learning encourages a deeper level of thinking by involving student in answering questions for themselves, making connections and using analytical skills. It helps students retain information they learn which is not really possible in lecture approaches. Unlike in the traditional classroom teaching the teacher's job is not just merely to lecture and provide information but is to give support and guidance and learn along with the students. Since there needs to be shift in the way students are taught, requesting a movement away from the teacher-centered classroom to more of student or learner-centered approach to classroom instruction the researcher intends to carry out this research to extend the confirmation on the effect of using project-based learning.

1.1 Objectives

The two objectives proposed in this study were as follows:

1. To compare the students' learning achievement in reading English short story of the experimental and the control group.

2. To compare the students' interest in reading English short story of the experimental and the control group.

2. Literature Review

2.1 Project-based learning

Project-based learning has been defined in many ways. For this reason there exists no single definition. Project-based learning has been referred to as "model", "approach" or a "technique", or as "learning" or "teaching". However the Buck Institute for Education (BIE, n.d.) defines project-based learning as "a systematic teaching method that engages students' in learning essential knowledge and life-enhancing skills through an extended, student-influenced inquiry process structured around complex, authentic questions and carefully designed products and tasks." Project-based learning uses authentic learning activities to engage student interest and motivation. Students collaborate, problem-solve, make decisions along their journey, create something new, and present their work (Ryshke, 2012).

2.2 Theories underlying project-based learning

2.2.1 Constructivism

According to Buck Institute of Education (2007) project-based learning is based on the constructivist learning theory, which finds that learning is deeper and more meaningful when the students are involved in constructing their own knowledge. Students are given the opportunity to select topic that interest them within the required content framework and they are responsible for creating their project plan. The role of a teacher is that of an academic advisor, mentor, facilitator, task master and evaluator. With project based learning very little time is devoted to teacher-directed seatwork or whole –class discussion. Students spend the majority of their time working on their own or in small groups

and try to find their own sources, conduct their own research and secure their own feedback (Mergendoller & Thomas, 2000).

2.2.2 Multiple intelligences

This theory views each learner as having different strengths; hence, different teaching approaches and the opportunities for students' to respond to their learning styles are needed. As a result students' are likely to succeed in their learning (Pritchard, 2005). Students in PBL have the opportunity to fully develop their skills and abilities by drawing on their intelligences in in-depth studies on challenging topics, allowing them to take charge of their learning, pursue their achievement and develop meaningful ideas (Hargrave, 2003; Brown & Liepolt, 2004). The theory of multiple intelligences supports PBL as students' are given more choices to demonstrate the various ways of understanding their learning.

2.2.3 Cooperative learning

According to features of cooperative learning, PBL is seen as an pedagogical practice that is structured around cooperative learning (Stroller, 2006). In PBL, students' learning is normally organized in small groups where each member of the group is a center of learning and is not only responsible for learning but also helping other members to learn and give support. Learners work through the project with support and feedback from the teacher and peers throughout the projects (Newell, 2003).

2.3 Project-based learning vs. Traditional instruction

Project-based learning transforms traditional classrooms into professional environments. Students work together to tackle relevant problems while learning subject-area content. Project-based learning is one of the most effective strategies we have today that can actually help us teach and assess the 4Cs (critical thinking, communication, collaboration and creativity) in today's classrooms (Kay, 2011).

2.4 Related Literature

In a study conducted by Ozdemir (2006) on *"The effects of project-based learning on students' achievement and attitude towards geometry*", the researcher examined the grade 7 students' achievement and attitude towards geometry. The results from the achievement test and attitude scale test indicated that project-based learning increased students' achievement and attitude towards geometry.

Similarly Bas (2011) also conducted a study on *The Effect of Project-Based Learning on Students' Academic Achievement and Attitude towards English lesson*. The result of the research showed a significant difference between the attitude scores of the experimental group and control group. On the other hand, it was also found that project-based learning was more effective in positive development of the students' academic achievement level.

Walsh (2010) study *Motivating Students to Read through Project Based Learning* examined how PBL motivated students' to read content area texts. Through the data collected it showed that students were not only motivated to read content area texts but they used variety of literacy skills such as comprehension and discussion trough out the process of creating projects.

Agustina (2012) studied on "*Improving Reading and Speaking Skills through Project-Based Learning for EFL in the form of Student-Made Magazine*". The result of the study showed that project-based learning strategy in the form of students'-made newsmagazine improved the reading and speaking ability of the students' as they were involved in their own learning and it trained them to become independent, critical thinkers and life-long learners.

3. Research Methodology

3.1 Research Design

The research was a pre and posttest experimental design where random assignment of experimental and control groups was employed to see the effects of the study.

3.2 Population and Sample

The population in this study comprised of 121 grade eight students studying in Pelrithang Middle Secondary school, Sarpang district, Bhutan for the academic year 2012. The subject of the study consisted of 54 students; one group (8-A) was randomly assigned as the experimental group (n=27) while the other (8-B) formed the control group (n= 27) of the study.

3.3 Instruments

In order to collect data related to the study the following instruments were developed by the researcher and administered on the subjects.

i. There was five detailed lesson plans designed based on the features of the project-based learning for the experimental group. For the control group the same lessons were taught based on the activities in the curriculum guide for teachers. Both the experimental and the control group were taught by the researcher and all the students' in both the groups were exposed to the same content for duration of two weeks.

ii. An achievement test questions were developed by the researcher and the test was used to measure the students' learning achievement in reading English short story. There were 20 questions in the test and the item and test statistics of the achievement test were computed for validity and reliability. Three expertises from Thailand and Bhutan validated the items using IOC (Item Objective Congruence Index) and the result was 0.95. The reliability of the achievement test was done by using the Cronbach's Alpha analysis and the reliability value was found as .748 which indicates acceptable internal consistency of the items in the scale.

iii. An observation form was developed for the language teacher by the researcher to find out the students' interest in reading English short story. The five points Likert type scale (used to differentiate orientation from 1- very poor, 2- poor, 3- satisfactory, 4 -good and 5-very good) validity and reliability of which had been made by IOC and Cronbach's Alpha analysis including 20 items that measured the students' interest in reading. The value of the validity on observation scale was found as 1 and the reliability value was .823 which indicated good internal consistency and was reliable to be used in the current research.

3.4 Data collection

In order to collect data and to conduct the study the researcher got prior approval from the Ministry of Education and permission from the principal and subject teacher of the school. The students' in the experimental and control group were taught the same topic for two weeks. Pretest was administered at the beginning before the treatment and after two weeks of teaching posttest was administered. During the two weeks teaching two teachers were asked to observe lessons taught in both the groups.

4. Data analysis

In comparing the learning achievement of the two groups mean, standard deviation and p-value using paired sample t-test was used to analyze the data. The data collected through the observation form on reading interest was analyzed by descriptive statistic frequency, percentage, mean and standard deviation.

4.1 Analysis of the learning achievement test

Pre and post test was administered with the two groups of students. The result of the pretest mean of the experimental group (8.30) and control group (8.04) showed that both the groups pre-learning level at the beginning before the treatment were equal to one another. But the result of the posttest mean of the experimental group (15.78) was significantly higher compared to the control group (10.74).

4.2 Analysis of the reading interest observation form

The observation was carried out by two teachers for both the groups. The overall mean of 4.74 and standard deviation of 0.36 indicated "very good" for the students' interest in reading the English short story for the experimental group through the use of project-based learning. In case of the control group it indicated a "satisfactory" level of opinion with an average mean of 3.00 with 0.23 of standard deviation.

5. Conclusion and Recommendation

The first conclusion that was drawn from the study was project-based learning increased the learning achievement of the eighth grade students reading English short story. The positive contribution of project-based learning on students learning achievement in this study supported the findings of Bas (2011). In his findings he stated that project-based learning was found to be more effective on students' academic achievement levels and attitude towards the course than the activities instruction based on students textbooks. Furthermore Sola and Ojo (2007) in the analysis and result of their study also found that the project method brings about a significant difference in the achievement of the experiments of the subjects in the experimental groups when compared with those exposed to inquiry and lecture-demonstration method of teaching.

The second conclusion drawn from the study was, students' taught through project-based learning showed higher interest in reading English short story. The result finding was consistent with the findings of Walsh (2010) and Bruce (2008). Their findings revealed that project-based learning not only taught students the content but valuable literacy and organizational skills. Furthermore when the students were motivated, they read text that were given to them and even

found more text to read to give them more information on their topic. It was also consistent with the finding of Bruce (2008) who found that project based learning motivated the students in his study to read because they were engaged in creating their own multimedia project to demonstrate their understanding of the text.

From the results and findings obtained from the study it was observed that project-based learning transforms dull and mundane learning process of passive learning to one where students' actively engage with the materials resulting in deeper learning. In other words the students' have a bigger role than the teacher, therefore while carrying out project-based learning more time should be provided since some projects often take longer than anticipated. Seminars and courses should be organized as to train teachers to use this method effectively in their classrooms so that they can create a more positive classroom atmosphere. Furthermore similar research could be carried out in other lessons and grade level and in other subjects (Science, History, and Math) to make the study result more reliable and significant.

6. References

Agustina, L. Improving Reading and Speaking skills Through Project-Based Learning for EFL Students in the form of Student-Made Magazine. March 13, 2012. [On line] Available at: http://jlt.transbahasa.com/?p=85, 2 May, 2012.

Bas, G. Investigating the Effects of Project-Based learning on Students' Academic Achievement and Attitudes towards English Lesson, 2011. [On line] Available at: http://www.tojned.net/volume/volume01-issue04.pdf#page=8, 8 February, 2012.

Bell, S. Project Based Learning for the 21st Century: Skills for the Future, 2010. [On line] Available at: http://www.teacherscollegesj.org/resources/publications/PBL%20for%20the%2021%20Century.pdf, 3 February 2012.

Brown, J., & Liepolt, W. What is the theory of multiple intelligences (M.I)? 2004.[On line] Available at: http://www.thirteen.org/edonline/concept2class/mi/index.html, 23 July, 2012.

Bruce, D.L. Visualizing Literacy: Building Bridges with Media, 2008. [On line] Available at: http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/search/detailmini.jsp?_nfpb=true&_&ERICExtSearch_SearchValue_0=EJ799344&ERICExtSearch_SearchType_0=no&accno=EJ799344, 25 July, 2012.

Buck Institute for Education. Project-based learning partnership, (n.d). [On line] Available at: http://www.pbl-online.org/About/whatisPBL.html, 25 March, 2012

Buck Institute for Education. Project-Based Learning handbook, 2007. [On line] Available at: http://www.bie.org/index.php/site/PBL/pbl_handbook_downloads/, 3 March,2012.

Kay, K. 21st Century Education and inside the PBL, 2011. [On line] Available at: http://biepbl.blogspot.com/2011/01/21st-century-education-and-pbl.html, 3 February, 2012.

Mergendoller, J. R. & Thomas, J. W. Managing Project Based Learning: Principles from the Field, 2000. [On line] Available at: http://www.bie.org/images/uploads/general/f6d0b4a5d9e37c0e0317acb7942d27b0.pdf, 5 February, 2012.

Nastu, J. Project-based learning engages students, garners result, 2009. [On line] Available at: http://21st-century-skills.wikispaces.com/file/view/eSN-Project- Based%20Learning0109.pdf, 10 February, 2012.

Newell. R. J. Passion for Learning: How Project-Based Learning Meets the Needs of 21st Century students, 2003. Lanham, MD: Scarecrow press.

Ozdemir, E. An Investigation on the Efffects of Project-Based Learning on Students' Achievemnt in and Attitude towards Geometry, 2006. [On line] Available at: http://etd.lib.metu.edu.tr/upload/3/12607166/index.pdf, 12 March, 2012.

Pritchard, A. Ways of Learning: Learning Theories and Learning Styles in the Classroom, 2005. London: Davis Fulton.

Ryshke, R. Project-based learning: Should traditional schooling make a shift in pedagogy? 2012. [On line] Available at: http://rryshke.wordpress.com/2012/01/08/project-based-learning-should-traditional-schooling-make-a-shift-in-pedagogy/, 10 April, 2012.

Sola, O.A. & Ojo, E.O. Effects of project, inquiry and lecture-demonstration teaching methods on senior secondary students' achievement in separation of mixtures practical test, 2007.[On line] Available at: http://peoplelearn.homestead.com/MEdHOME2/RESEARCHScienceEd/ Article4. pdf, 15 March 2012.

Stoller, F. Establishing a theoretical foundation for project-based learning in second and foreign language context, 2006. USA: Information Age Publishing.

Walsh, K. Motivating Students to Read through Project Based Learning, 2010. [On line] Available at: http://reflectivepractitioner.pbworks.com/f/Walsh+Captsone.pdf, 9 February, 2012.

THE EFFECTS OF INTEGRATING MULTIMEDIA TECHNOLOGY IN SOCIAL STUDIES ON LEARNING ACHIEVEMENT OF SIXTH GRADE STUDENTS AT KHASADRAPCHU MIDDLE SECONDARY SCHOOL, THIMPHU

Tshering Dekar[1] Dr.Somchanok Phuampai [2]

[1]Student of Master of Education in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Rangsit University

[2]Thesis advisor, Assistant Professor of Faculty of Education, Rangsit University

---

Abstract

The aim of this study was to find the effects of integrating multimedia technology on learning achievement of sixth grades students studying social studies and to study the opinion of students of the experimental group towards integration of multimedia technology in learning Social Studies after the experimentation.

Samples for the study consisted of 48 students of grade six at Khasadrapchu Middle Secondary School, Thimphu, Bhutan who were randomly selected to form the experimental and control groups of 24 students each. The study was carried out based on true experimental methodology and instruments used were the pre and post achievement tests and students opinion questionnaire using five points Likert scale.

The reliability of the pre and posttest using KR 21 was .755 for achievement test, and .856 for student's opinion questionnaire using Cronbach's Alpha Coefficient. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and independent samples t-test with the significant P value level of 0.05.The findings of this study were: Students' achievement level was higher with the integration of multimedia technology in teaching-learning Social Studies in grade six; and Students had high level of opinion (agreed) towards integration of multimedia in teaching social studies.

KEYWORDS: INTEGRATING, MULTIMEDIA, TECHNOLOGY, LEARNING ACHIEVEMEN

1. Introduction

In the cyber era, the use of multimedia in teaching and learning is beyond doubt a necessity and it is becoming an additional tool for a competent teacher. Use of a suitable media in teaching is increasingly important for ensuring better teaching learning process (Sala.2004).

The first telecommunication (analog) network in the country started in the early 1960s when the first Five Year Plan. The analog telecommunication system was replaced by integrated digital telecommunication networks in 1980s and 1990s. Computers were introduced in the country in the early 1980s. The real emphasis on Information Communication Technology (ICT) first gained momentum when Internet and television were introduced in 1999 (Tobgay and Wangmo, 2008). Since then many other forms of ICT were introduced in Bhutan and as it gains momentum, different corners of the country continues to enjoy the advantages immensely. One of the notable changes seen in the

country with the introduction of ICT was the supply of computers by the Ministry of Education to schools across the country. As per the tenth five year plan of Bhutan (2008-2013), introduction of ICT literacy in all schools as a tool is one of the main objectives for achieving the Education Sector objectives (Gross National Happiness Commission Secretariat, 2009). However, due to its hilly terrain and scattered settlement certain sections of the population are still inaccessible to ICT facilities.

In Bhutan, there is a general concern over the deteriorating quality of education, many have attributed the problem to teaching pedagogy that is growing old and has not kept abreast of the development taking place and therefore the need to update teaching techniques. (Choden S. 2012). Moreover, in Bhutan, the use of multimedia technology in classroom teaching is still in its infancy. In the face of deteriorating quality of education it is important that teachers try out various teaching approaches to improve the quality of education. Moreover, integrating multimedia in teaching has proved to be an effective tool in teaching. (Choden S. 2012).

Of the many goals in Social Studies education, one major goal is to provide citizenship education through which Bhutan expects to produce citizens who are dedicated and committed to the country (CAPSD, 2003). Enhancing the quality of Social Study education in Bhutan has become even more important today with Bhutan's recent transition from absolute monarchy to democratic constitutional monarchy which demands for citizens with critical thinking and decision making skills to function effectively in a democratic society.

Objectives of the study:

1. To find the difference in learning achievement of the experimental and control group before and after the experimentation.

2. To study the opinion of students of the experimental group towards integrating multimedia technology in learning social study after the experimental

2. Literature Review

2.1 Learning theories

Multimedia learning theory argues that efficient learning occurs when learners are able to select and organize key visual and verbal information and systematically incorporate it in their memory.

Dual coding theory has been applied to the use of multimedia presentations because it requires both spatial and verbal working memory. Multimedia learning occurs when students use information presented in two or more formats such as a visually presented animation and verbally presented narration to construct knowledge. Individuals who dually code information presented are more likely to recall the information when tested at a later date (Brunye, Taylor, and Rapp, 2008).

Behaviorist learning theories emphasize changes in behavior that result from stimulus-response associations made by the learner (Parkay & Hass, 2000). Behaviorism is primarily concerned with observable and measurable aspects of human behavior. Cognitivist believe that better learning occurs if students are made to learn using visual and sound effect of multimedia then by listening or remembering what they have been told by the teacher.

2.2 Significance of multimedia technology

According to Zimmer (2003), multimedia technology allows students to take more active role in learning; they can watch experiments in action. Further, Finnis (2004) stated that a significant benefit of learning technology is that it has the potential to reach larger audiences, keep the learners in control of the learning experience, and serve the needs of every learner. Further, Kocoglu and Koymen (2003) said that use of multimedia has the potential for encouraging student-centered learning, allowing students to be active learners who construct knowledge rather than passively receive information.

The use of multimedia in education opens a new area of knowledge and offers a tool that has a potential to change some of traditional and ineffective educational methods (Asan, 2003). Bao & Zhao (2008), stated that Multimedia is helpful in expanding teaching capacity and improving teaching efficiency, allows students to digest information at their own pace without reliance on teachers, understand in depth, provides comprehensive information with vocal, video, pictorial and literal effects and keep students attention longer and will have higher enthusiasm for learning.

2.3 Social Studies education in Bhutan

By 1990s the contents of social sciences and humanities were included according to different levels. (CAPSD 1992). From grades PP – III, children studied this as Environmental Studies (EVS), IV – VI, as Social Studies. From VII – VIII, students studied as history, civics and geography and IX – X as history, civics, geography and Economics. For grades XI – XII, these subjects are offered as electives which contrives till date.

2.4 Related Research

In the research, integrating multimedia into the Malaysian classroom by Neo & Neo (2002), found out that 88.7% of the students (with a mean of 4.3) liked the use of multimedia technology in explaining concepts.

According to Perricelli (2008) who studied on Social Studies and motivating factors views of fourth grade elementary students concluded that ninety-five percent of the students liked the use of audio/visual aids and equipment lesson. The majority of students, or 65%, indicated they did not like the lesson involving lecture method. The combination of audio/visual aids and simulation was a close second as 95% of the students suggested that this combination was both motivating and interesting when learning social studies.

Puteh & Shukor (2009) did research on "The Integration of Multimedia Elements in Classroom Teaching among TESL Teacher-Trainees." He found out that the students were motivated to learn when they incorporate multimedia in the lesson. In addition, through the integration of multimedia elements such as video, animation, graphic, text and audio the lessons become more interactive and appealing to students, participated actively, aid their comprehension of the lesson, retain the information presented because the integration of multimedia will activate and stimulate the memory process. Besides, students also were able to answer the exercises given easily.

In the study conducted by Sullivan (2010), on project based learning in teaching geography Primary curriculum using internet, the students who used the internet as a learning aid performed better than the control group who learnt

through traditional teaching methods and found that internet produced a higher level of motivation amongst the study group and held their attention for longer period of time.

Singh,Y. (2010), who studied on the effectiveness of multimedia programme in teaching Biology, Students who learnt through multimedia programme were better than the students who learnt through traditional method of teaching. He also concluded that multimedia program helped the students to score more marks in the posttest.

The research study done by Seth (2009), on Instructional Media, a tool for ensuring quality teaching and learning for Pupils in the Junior High Schools in Ghana, concluded that 87.5% of the respondents felt that the use of instructional multimedia make teaching and learning easier. He concluded that the lessons with instructional multimedia promote participation and motivation amongst the learners.

According to the research paper on using multimedia to motivate English For Foreign Langauge (EFL) Students' interest in English language learning by Fancy (2010), many students who were uninspired with the traditional method of teaching are interested in the new style of learning and enjoy the vivid pictures, appealing video and well-done graphs.

Joel & Thangarajathi (2011) conducted a study on Influence on Multimedia in Enhancing Attitudes towards computer science at higher secondary level. The experimental design used in this study was the randomized pretest posttest design with experimental and control group. It was concluded that experimental group students had better attitude towards computer science than control group. It is observed that method of teaching with modern tools matters in developing attitude among students.

Subba (2011) conducted a study on "the result of using multimedia technology in teaching Geography in grade seven He found that learning achievement level of students in the experimental group was higher than that of the control group.

3. Methodology

3.1 Research design

The mixed mode of experimental and descriptive survey approach was adopted.

3.1.1 True Experimental design

The experimental design employed in this study was the randomized pretest posttest design. The true experimental research design was used since the experimental research design investigates the cause-effect relationship between the independent and dependent variables. The independent variable (multimedia) was manipulated to see its effect on the dependent variables (academic achievement and attitude developed) when all other confounding variables like teaching style, age were controlled.

3.1.2 Descriptive research method

The Likert scale questionnaire after the treatment was used to study the opinion of students towards the integration of multimedia technology in learning social studies.

3.2 Population and sample

The target population of this study comprised of grade six students in Khasadrapchu Middle Secondary School, Thimphu for the academic year 2012. Further the sample is calculated using the formula of Krejcie and Morgan in

determining the number of sample in each group. Samples for the study consisted of 48 students of grade six who were randomly selected to form the experimental and control groups of 24 students each.

3.4. Instruments

Pretest and posttest were developed based on the topics (syllabus) taught during this study and students opinion questionnaires based on Likert scale were developed based on the literature review and research questions, appropriately covering all components and target groups keeping the items simple and straight forward. The questionnaires were finalized on consultation from four experts in Thailand and Bhutan. A pretest for validation of the questionnaires was conducted with 60 students at the Changbangdu Lower Secondary School, Thimphu. Furthermore, KR 21 and Cronbach's alpha (α) reliability were calculated to measure the internal consistency reliability of the items (pre and post achievement test =.755 and students' opinion questionnaire =.856).

3.5. Data collection

The researcher taught eight social studies lessons of 50 minutes each, integrating multimedia technology to the experimental group and another eight lessons(same topic) of 50 minutes each to the control group without integrating multimedia (conventional method). The duration of the teaching was for five weeks. The pretest was administered before the treatment and posttest was conducted after the treatment in both the groups. The opinion questionnaire was administered with the experimental group only whereas pretest and posttest were administered with both the groups.

3.6. Hypotheses

5.1The learning achievement of experimental group will be better than the control group after the integration of multimedia technology in social studies in grade six.

5.2The students of experimental group will strongly agree with the integration of multimedia technology in learning social studies.

3.7. Data analysis

The analytical software called SPSS was used as it can check for ranges and consistency of the data. The data obtained were analyzed by independent t-test and descriptive statistics using frequencies, percentage, means and standard deviation.

4. Analysis result and conclusion

Table 1 Summary of paired t-test between the two groups.

	Pre-test		**Post-test**		
Group	$\bar{x}$	S.D	$\bar{x}$	S.D	Samples
Experimental	5.54	2.41	16.25	3.74	24
Control	5.46	2.87	12.08	4.02	24
Difference	0.08	-0.46	4.17	-0.28	
2 tailed p- value	0.914		0.001		

4.1 Achievement test result

The result of the study showed that in the pretest, the calculated 2 tailed t-value was 0.914 which was higher than the significant p value 0.05 ($p< 0.05$) with the mean ($\bar{x}$) difference between the experimental and control group of 0.08which is statistically not significant. In the posttest, the calculated 2 tailed t-value was 0.01 which was lower than the significant p value of 0.05 ($p< 0.05$) which is significant statistically ($\bar{x}$ = 4.17). With the increase in the achievement level of students in experimental group at the end of the research study, the study confirmed that integration of multimedia technology in teaching Social Studies in grade six is indeed positively effective.

Table 2 Students' overall level of opinion on integration of multimedia in teaching social studies

Sl.No	Components	Mean $\bar{x}$	S.D	Level of opinion
1	Interest	4.62	0.84	Strongly agree
2	Motivation	4.53	0.77	Strongly agree
3	Learning satisfaction.	4.37	0.86	Agree
4	Participation	4.27	1.06	Agree
5	Understanding	4.25	0.99	Agree
Total Average		4.41	0.90	Agree

4.2. Students' opinion questionnaire result

The overall students' opinion mean scores of the experimental group (Mean = 4.41) indicating the high level of opinion towards integration of multimedia technology in learning Social Studies.

5. Discussion

The result revealed that the students in the experimental group achieved better test scores than the students in the control group thereby proving that integration of multimedia technology in teaching Social Studies is effective on learning achievement of students. Thus, the result accepted the hypothesis "The learning achievement of experimental group will be better than the control group after the integration of multimedia technology in social studies in grade six." Through the integration of multimedia elements such as video, animation, graphic, text and audio, the lesson became more interactive and appealing to students. This indirectly attracted students' attention and at the same time it provided them the skills to comprehend the lesson taught in a better way. It was also found out that the students participated with much zeal and enthusiasm in the classroom because the multimedia activities reduced their anxiety level and occupied them better. The multimedia technologies like internets, video, power points generate a higher level of motivation amongst the experimental group and could hold their attention for longer period of time compared to that of conventional methods. (Sullivan, 2010 and Subba, 2011).

This proved that the integration of multimedia in classroom teaching supports the learners by many folds in understanding, comprehending and retaining the information which ultimately leads to higher test score performance.

The other possible reasons accounted to high test score in post-test by experimental group could be because their memory and aspect of cognitive development was enhanced with integration of multimedia technology. This finding is supported by the cognitive theory. Further, multimedia increases students learning achievement as supported by the theory of multimedia, which argues that efficient learning occurs when learners are able to select and organize key visual and verbal information and systematically incorporate it in their memory.

The students in the experimental group agreed with the integration of multimedia technology in teaching/ learning social studies. Majority of the students expressed their opinions about the integration of multimedia technology in teaching/ learning social studies as very interesting and easy to understand the concept through seeing. One of the students who did not use internet said, "I live in the village without internet facilities but I am going to grab the opportunity when I go to town during my summer break." The reason for the above problems was that the school is located in semi-urban area with most of the students coming from villages without internet facilities. Mills (2001) agreed that teaching methods help in motivating students and as observed that method of teaching with modern tools matters to develop attitude among students. Further, the study result matched with the findings of findings of Fancy (2010) that students who were uninspired with traditional methods were motivated and inspired with new styles of teaching learning. Moreover Subba (2011), Singh (2010) and Sullivan (2010) stated that students leant better through multimedia technology than through conventional methods of teaching.

Although, the test results of most students showed significant improvement after using multimedia assisted instruction, some difficulties were encountered during the learning process, such as too much of content(information) in the multimedia teaching materials was not necessarily helpful, the some students felt that accent in the multimedia assisted instruction was problem to understand at once and students would be influenced and distracted by other information from the Internet when assigned with homework if the students had weak initiative and will power.

5.2 Conclusion

Conclusion was drawn that integration of multimedia helped to increase the learning achievement level in social studies teaching and students agreed with the opinion of integrating multimedia in learning of social studies.

5.3 Recommendation

There are limitations of the study such as students come from different socio background since the school is located in semi urban area. Due to short duration of time for experimentation and data collection, the true effect of this instructional method may be affected. Therefore, to get better result, further research should be done over an extended time period with larger sample. It is recommended that the teacher should develop positive attitude towards integration of multimedia technology in teaching and be skillful to use it in the classroom. Teachers must initiate to integrate multimedia technology in teaching lessons.

References

Asan, A. Computer technology awareness by elementary school teachers: A case study from Turkey. *Journal of Information Technology Education* 2 (2003): 153-162.

Bao, F. and Zhao, F. Application and Research of Multimedia Technology in Modern Teaching. *Asian Social Science* 4.7 (2008)

Becker, B.W. E. Quantitative research on teaching methods in tertiary education. Ed. W. B. Becker and M. Andrews. *The Scholarship of Teaching and Learning in Higher Education.* Bloomington: Indiana University Press, 200.

Brunye, T. T. Taylor, H. A. and Rapp, D. N. *Repetition and dual coding in procedural multimedia presentations. Applied Cognitive Psychology*, 2008.

CAPSD. The Purpose of School Education: *Curriculum Handbook for Schools,* Ministry of Education, Bhutan, 2003.

Choden, S. "*Churning out 21st century teachers for 21st century learners*." Kuensel newspaper. (March 12, 2012.)

Fancy, F. L. *Using Multimedia to Motivate EFL students' "Interest in English Language Learning."* 2010. [Online] available at: http://www.google.com/#sclient=psy-ab&hl=en&rlz=1R2SKPT_enTH448&source=hp&q=Zhou. : April May 1, 2012.

Finnis, J. A. Learning technology: The myths and facts. *International Journal of Instructional Technology and Distance Learning* 1.5 (2004).

Grimus, M. ICT and multimedia in primary school. Paper presented at the 16th Conference on educational use of information and communication Technology,Beijing,China. (2000), 21-25 Aug.

Gross National happiness Commission Secretariat. *Tenth Five Year Plan (2008-2013).* Royal government of Bhutan. 2009.

Joel, T. E & Thangarajathi, S. Influence of Multimedia in Enhancing Attitudes Towards computer Science at Higher Secondary Level: Vol - I , ISSUE - IV May 2011 : Educational Technology, Bharathiar University, Coimbatore, 2011

Parkay, F.W. and Hass, G. *Curriculum Planning*. 7th ed. Needham Heights: Allyn & Bacon, 2000.

Puteh, F. and Shukor, S. S. *The Integration of Multimedia Elements in Classroom Teaching Among TESL Teacher-Trainees*. Fakulti Pendidikan, University Teknologi Malaysia, 2009.

Mills, R. Elementary teachers' views of the role of social studies education at the elementary level. Social Studies Education 109.1 (2001): 82-86.

Neo, T. K. and Neo, M. *The Turkish Online Journal of Educational Technology Integrating multimedia into the Malaysian classroom: Engaging students in interactive learning–Article 4*.Multimedia University, Malaysia, 2002.

Perricelli. D. Spring. *Social Studies and motivating factors: views of Fourth grade elementary students.* A Master's Research Paper Presented to The Faculty of the College of Education, Ohio University, 2008.

Sala, N. (2004). Web Based Teaching and Learning: Two Swiss Example.

Proceedings of the2004 IRMA International Conference, USA

Seth, Owusu. K. *Instructional Media as a Tool for ensuring quality Teaching and Learning for Pupils in Junior High Schools*. 2009. [Online] available at: http://www.google.com/#sclient=psy- April 3, 2012.

Singh, Y. G. *International Research Journal. A study of Effectiveness of Multimedia Program in Teaching Biology*. [Online] available at: http://www.google.com/#sclient=psyab&hl=en&rlz=1R2SKPT_enTH448&source, April10, 2012.

Subba, C. *The Result of Using Multimedia technology in Teaching Geography in Grade 7 at Woochu Lower Secondary School Paro Bhutan*. Faculty of Education, Graduate school, Rangsit University: Thailand. (2011).

Sullivan, F. O. The Internet as a Learning Tool for effective Project Based Learning in the teaching of the Geography Primary Curriculum. [Online] available at: www.google.com/#sclient=psy- ab&hl=en&site =&source=hp&q=Fiona April 11, 2012.

Tobgay, S. and Wangmo, K. Can ICT (Internet) overcome the natural geographical barriers of Bhutan in developing the Nation? International Journal of Education and Development Using ICT (IJEDICT), 2008, Vol. 4, Issue 4, pp148-158.

Wong, H. *How to be an effective teacher: The first days of school*. Mountain View, CA: Harry K. Wong Publications, Inc., 2004.

Zhao, Y. Social studies teachers' perspectives of technology integration. *Journal of Technology and Teacher Education 15.3* (2007): 311-333.

Zimmer, J. E. Teaching Effectively with Multimedia,2003. [Online] available at: http://www.visionlearning.com/library/module_viewer.php?mid=87June 4,2012.

THE EFFECT OF USING COOPERATIVE LEARNING METHOD ON LEARNING ACHIEVEMENT AND OPINION TOWARDS SCIENCE SUBJECT OF THE SEVENTH GRADE STUDENTS AT SAMTSE LOWER SECONDARY SCHOOL, SAMTSE DISTRICT-BHUTAN

Tshewang Rabgay[1], Manit Boonprasert, Ed.D.[2]

[1]Student of Master of Education in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Rangsit University

[2]Thesis advisor, Course director of Faculty of Education, Rangsit University

---

ABSTRACT

The purpose of the study was to find out the effect of using cooperative learning method on learning achievement and opinion towards science subject of the seventh grade students at Samtse Lower Secondary School in Bhutan. The subjects of the study comprised 82 seventh grade students. The study was an experimental research and pretest-posttest using control and experimental group was adopted. The research instruments were achievement test, opinion questionnaire, observation form and lesson plans. Data from test scores, students' opinion and lesson observations were analyzed by calculating mean, standard deviation and p-value using paired samples t-test.

The results of test score analysis showed that the pretest means of the two groups were not different but the posttest mean of the experimental group (11.27) was significantly higher than that of control group (16.01). Students' opinion analysis results showed that the means of interest (2.92), understanding (2.99) and satisfaction (2.81) in the pre-survey increased to high level of opinion on post-survey (interest 3.83, understanding 3.84, and satisfaction 3.78). The level of difficulty of the subject decreased from high in the pre-survey (3.87) to low in the post survey (2.45). The results suggested that there was positive change in opinion as a result of inclusion of cooperative learning.

KEYWORDS: COOPERATIVE LEARNING METHOD, SCIENCE LEARNING ACHIEVEMENT, EDUCATION, BHUTAN

1. Introduction

In spite of the emerging innovative teaching methods, traditional teaching is a dominant teaching method in teaching science in Bhutan (Sherab, 2008). The drawbacks of teacher centered learning has led to poor understanding of concepts and has resulted in poor learning achievements in science tests (Tenzin, et al, 2009). Besides, students have negative opinion towards learning science. They have low level of interest, understanding, satisfaction and perceive science as a difficult subject.

Over the past decades cooperative learning method has emerged as a leading new approach to classroom instruction. Researchers have revealed that students learning through cooperative groups have higher academic test

scores, higher self esteem, greater number of positive social skills and greater comprehension of content and skills they study (Johnson and Johnson, 1994). So, cooperative learning method would be an alternative to traditional teaching in Bhutan. However, not many studies have been done to determine the effect of cooperative learning method in Bhutanese teaching-learning context. Therefore, the objectives of this study were: 1. To study the effect of cooperative learning method on the learning achievement of seventh grade students studying science. 2. To study the effect of cooperative learning method on students' opinion towards seventh grade science.

3. Literature Review

3.1 Cooperative learning

Cooperative learning is the instructional use of small groups so that students work together to maximize their own and each other's learning (Johnson and Johnson, 1994). Kagan (1989), defined cooperative learning as a teaching arrangement that refers to small, heterogeneous groups of students working together to achieve a common goal.

3.2 Theories underlying cooperative learning

(i) The Vygotskian Perspective

The Vygotskian perspective related to cooperative leaning is Zone of proximal development and it formed the theoretical bases for cooperative learning (Doolittle, 1995). Vygotsky believed that the process of the cognitive development is dependent on social interaction and that social learning actually led to cognitive development. This phenomenon was called the Zone of Proximal Development.

(ii) The Piagetian Perspective

Piaget believed the cognitive performance in children is directly associated with the cognitive development stage they were in. Piaget believed that learning involve the participation of the learner. Knowledge was not merely transmitted verbally but must be constructed and reconstructed by the learner (Sigel, 1977).

(iii) Bandura's social learning theory

The social learning theory of Bandura (1977) emphasized the importance of observing and modeling the behaviors, attitudes, and emotional reactions of others. Social learning theory explained human behavior in terms of continuous reciprocal interaction between cognitive, behavioral, and environmental influences.

(iv) Constructivism

Being student-centered by nature, cooperative learning owed much credit to Constructivism (Liang, 2002). Constructivism is a philosophy of learning that was founded on the premise that learning was an active, contextualized process of constructing knowledge rather than acquiring it (Piaget, 1973 and Papert, 1980).

(v) Dale's cone of learning

According to Edger Dale (1946), retention rates arw the highest with teamwork which included (a) discussion groups: 50%, (b) practice by doing: 75% and (c) teaching others/immediate use of learning: 90%. As a sharp contrast, the retention rate of the traditional ways of individual and passive learning like lecturing (5%), reading (10%), and demonstration (30%) lasted no more than 30 percent.

3.3 Principles of cooperative learning

According to Johnson and Johnson (1994) there are five principles of cooperative learning (i) Positive interdependence (ii) Face-to-Face promotive interaction (iii) Individual accountability (iv) Interpersonal and small group skills (v) Group processing.

(i) Positive interdependence

Johnson and Johnson (1987) stated that the heart of cooperative learning is positive interdependence. Students in cooperative group depend on each other for ideas, resources and moral support for the success of the group. They work on a common goal and they must think that they are linked to each other (Johnson and Johnson, 1989).

(ii) Face-to-face promotive interaction

It requires children to discuss, share ideas, views and materials, providing and getting feedbacks, encourage to keep one another highly motivated to complete that task they are assigned (Johnson and Johnson, 1987).

(iii) Individual accountability

Students in cooperative learning are responsible for their own and group's learning. Having small sized group enhances group accountability because each member will be accountable for learning (Johnson and Johnson, 1989).

(iv) Interpersonal and small group skills

Students in cooperative groups practice and develop teamwork skills like leadership, decision making, trust-building, communication and conflict management (Johnson and Johnson, 1989).

(v) Group processing

Students in cooperative groups discuss how well they have achieved the goal, describe what member actions are helpful and unhelpful and make decision about how to continue or change (Johnson & Johnson, 1989).

3.4 Related research

Several studies have examined the effects of cooperative learning methods on student learning. Humphreys, Johnson, and Johnson (1982) compared cooperative, competitive, and individualistic strategies in science classes and found that students who were taught by cooperative methods learned and retained significantly more information than students taught by the other two methods. Sherman and Thomas (1986) found similar results in a study involving high school general mathematics classes taught by cooperative and individualistic methods. Wodarski, Adelson, Todd, and Wodarski (1980) found significant gains between the pretest and posttest scores in teaching nutrition.

Johnson and Ahlgren (1976) examined the relationships between students' attitudes toward cooperation, competition, and their attitudes toward education. The.results of the study indicated that student cooperativeness, and not competitiveness, was positively related to being motivated to learn. Humphreys, Johnson, and Johnson (1982) also found that students studying physical science in a cooperative learning treatment group rated their learning experience more positively than did students in competitive and individualistic treatment groups. Tjosvold, Marine, and Johnson (1977) found that cooperative learning strategies promoted positive attitudes toward both didactic and inquiry methods of

teaching science, and students taught by cooperative strategies believed they had learned more from the lesson than did students taught by competitive strategies.

4. Research Methodology

Research design: The study was an experimental research and pretest-posttest design using two groups was adopted.

Subjects of the study: Subjects of the study comprised 82 seventh grade students of Samtse Lower Secondary School. They were divided into two groups-control and experimental.

Research instruments: Four research instruments were used:1. Achievement test 2. Opinion questionnaire 3. Lesson observation form and 4. Lesson plans.

Validity and reliability: A panel of experts assessed the instruments for validity. They were pilot tested for reliability. The Chronbach's alpha reliability coefficient for the questionnaire was 0.83 and for the test the KR-21 coefficient was 0.75.

Experiment procedure: Pretest was administered to the two groups. To study the opinion, a pre-survey questionnaire was administered to the experimental group. The two groups were then taught the same topic 'Sunlight' using seven lessons. The control group was taught with traditional or lecture method while the experimental group was taught using cooperative learning techniques i.e. jigsaw, STAD, roundtable, team-pair-solo and group investigation. Two science teachers observed the lesson in the experimental group to study the extent to which the lessons were characterized by cooperative learning environment. At the end a post test was administered to both groups and the post-survey opinion questionnaire was administered to the experimental group.

5. Data Analysis and Findings

The data was analyzed in three parts 1. Test score analysis, by comparing the scores of the two groups in terms of mean, standard deviation and p-value using paired samples t-test. 2. Opinion analysis, by comparing the opinion of two groups in terms of mean, standard deviation and p-value using paired samples t-test. 3. Lesson observation analysis using mean and standard deviation.

The results of test score analysis showed that the pretest means of the control group (8.63) and experimental group (8.70) were not different but on posttest the mean of the experimental group (11.27) was significantly higher than that of control group (16.01).

Students' opinion analysis results showed that the pre-survey means of interest (2.92), understanding (2.99) and satisfaction (2.81) in learning science increased to high level of opinion (interest 3.83, understanding 3.83, and satisfaction 3.78). The level of difficulty of the subject decreased from high in the pre-survey (3.87) to low in the post survey (2.45). The results indicated that students' level of interest, understanding, satisfaction increased and perceived learning science as a less difficult subject as a result of inclusion of cooperative learning.

The results of lesson observation analysis showed that teacher observers strongly agreed that cooperative groups were characterized by positive interdependence (mean 4.6: strongly agree) and individual accountability (4.52: strongly agree). Teachers agreed that students showed face to face interaction (4.14: agree), interpersonal and small group skills and group processing (3.77: agree) during cooperative group activities. In sum, it indicated that the lessons were carried out in cooperative learning environment.

6. Conclusion

The study drew two major conclusions:

1. Cooperative learning increased the learning achievement of seventh grade science students.

2. Students' level of interest, understanding, satisfaction increased and students perceived learning science as a less difficult subject as a result of cooperative learning**.**

7. Discussion

The study had two major findings. The first was that cooperative learning method increased seventh grade students' learning achievement. The second was that students' level of interest, understanding, satisfaction increased and perceived learning science as less difficult subject as a result of cooperative learning.

The first finding was consistent with the findings of Humphrey, Johnson and Johnson (1982) that students studying physical science by cooperative learning method learned, retained and scored better than students taught by competitive and individualistic methods. The finding was also congruent with Wodarski, Adelson, Todd, and Wodarski's (1980) findings that there were significant gains between the pretest and posttest scores in teaching nutrition using cooperative learning method.

A possible reason to account for such significant gain could be because of the socially oriented lessons taught and learned through small group interactions (Vygotsky, 1978). As students interacted, they shared their ideas and point of views, give and receive support from each member and help each other dig below the superficial level of understanding of the material they were learning (Johnson and Johnson, 1990). Teacher observers noted these behaviors during the lesson and commented:

> "...The classroom environment was completely different. Normally, students hardly talk but this time we have seen even the quietest student in the class actively interacting with the group members...." (Teacher B)

Such interaction among group members could have lead to clear understanding of concepts and retain them in memory. According to Dale (1946) student retain 50% of what they learn through discussions and 90% of what they learn by teaching their peers. This mechanism of cooperative learning could have led to gain in test scores.

Another reason to account for the gain in test score could be due to the less threatening classroom environment. Students in the experimental group experienced more freedom to express their ideas and enjoy the lesson than did control group where teacher dominated the class. Teacher observer noted the change in learning atmosphere and commented:

> "...The teacher did not impose any hard rules that would intimidate the students. He was rather approachable, friendly and caring. In such less threatening class, students seemed to learn better and enjoy the learning experience..." (Teacher A)

According to Johnson and Johnson (1990), when students interact, shared ideas and point of views, give and receive support from each member and help each other, it enables them dig below the superficial level of understanding of the material they are learning.

Other reasons to account for such gains could be because of the equal opportunity for success in cooperative learning. Students in a group learnt in the spirit of 'Sink or swim together (Johnson and Johnson, 1990) and they made sure that each member has understood the material they were learning. This was evident as teacher observers agreed to statements such as 'Students made sure that all members in the group had learnt'.

Moreover, several learning theories also account for the high learning achievement. Since cooperative leaning has its root in theories of child-centered learning, theories such as Vygotsky's (1978) theory of social learning which contends that student learning depend on social interaction; constructivism which states that student construct their own knowledge and their learning increases depending on their involvement; and Edger Dale's (1948) learning theory which states that student retain information better when they learn through group discussion and teaching peers, support the finding.

The second finding of the study that students' level of interest, understanding, satisfaction increased and perceived learning science as a less difficult subject, was consistent with the findings of Humphreys, Johnson, and Johnson (1982) who found that students studying physical science in a cooperative learning treatment group rated their learning experience more positively than did students in competitive and individualistic treatment groups. It was also consistent with the study of Tjosvold, Marine, and Johnson (1977) who found that students taught by cooperative strategies believed they had learned more enjoyably than did students taught by competitive strategies.

Some possible reasons to account for such change in opinion could be due to the less threatening and enjoyable learning environment where students could freely express their ideas and point of views, give and receive support from each member and help each other dig below the superficial level of understanding of the material they were learning. According to Slavin (1995), such learning environment ultimately helps students in psychological wellbeing and increases the level of interest.

Another reason to account for such positive change in opinion could be due to the pleasure and satisfaction students derived from having understood the concepts they learnt. It was evident from students' high ratings to statements

such as 'I learn science concepts by understanding not by memorization', 'I am satisfied with what I learn in science class', 'Each science class makes me happier'.

The fun and enjoyable learning atmosphere can also be attributed to students' increased level of interest and satisfaction. The researcher planned quizzes, tests and games at the end of each group activity to make the lesson interesting. For example, in a lesson using STAD, students first learned a concept in group and a test was done but without seeking help from peers. The individual scores were added up and the total points scored became the score for the group. The group securing the highest point was rewarded. Students found this activity of cooperative learning so interesting that even the next lesson had to be conducted using STAD. It indicated that among the five techniques, children liked STAD the most.

Besides the two findings, a notable point in the observation analysis was that the mean of fourth principle of cooperative learning, interpersonal and small group skills, was lower than that of other principles. The possible reason for such low mean could be because students were not experienced in working in cooperative groups. Although group exercises were conducted before the treatment to make the students familiar among themselves and socialize with each other, the short period of time the researcher used for this session might not have been enough for them to be familiar enough and work with interpersonal and small group skills.

Currently cooperative learning has been found effective in many countries like Australia, Russia, Singapore, New Guinea, Ireland and Lebanon, The U.S.A, Canada, Germany, England, Saudi Arabia, New Zealand, Turkey, Panama, Singapore, Hungary, etc. Since this study also found cooperative to be effective in teaching grade seven science in Bhutan, it can be claimed that cooperative learning is not culture bound and it can well be used in Bhutan as an alternative to traditional teaching.

However, some limitations of the study may be noted. Firstly, the subjects of the study were only two classes of the seventh grade students. Secondly the experiment was conducted within a very short period of time, just over a month and only 14 lessons were used. Thirdly, the study was conducted in a semi-urban school and the results might not be generalized to urban and rural schools where teaching-learning context is quite different. These factors limit the generalizability of the findings.

7. Recommendations

Recommendation for practice: The study recommended teachers in Bhutan to use cooperative learning method as an alternative teaching method to teach science.

Recommendation for further research: 1. To study the effectiveness of cooperative learning method in other subjects and other levels of education**.** 2. This study used variety of cooperative learning structures like team jigsaw, STAD, group investigation, roundtable method, team pair solo, etc. Researches may be conducted to study the effectiveness of each of these techniques**.**

REFERENCES

Bandura, A. Social Learning Theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1977.

Dale, E. Audio-Visual Methods in Teaching. New York: The Dryden Press, 1946.

Eggen, P.D., and Kauchak, P.D. Strategies and Models for Teaching. U.S.A: Pearson, 2006.

Doolittle, P.E. Understanding Cooperative Learning Through Vygotsky's Zone of Proximal Development. Southeastern Louisiana University, Colombia, 1995.

Humphreys, B., Johnson, R.T., and Johnson, D.W. Effects of Cooperative, Competitive, and Individualistic Learning on Students' Achievement in Science Class. Journal of Research in Science Teaching, 351-356, 1982.

Johnson, D., and Johnson, R. Learning Together and Alone, Cooperative, Competitive and Individualistic Learning, 1994. Needham Heights, MA: Prentice-Hall.

Johnson, D.W., Johnson, R.T., and Holubec,E. J. Structuring Cooperative Learning: Lesson Plans for Teachers. Edina, MN: Interaction Book, 1987.

Johnson, D.W., and Ahlgren, A. Relationship Between Student Attitudes About Cooperation and Competition and Attitudes Towards Schooling. Journal of Educational Psychology, 1976.

Johnson, D.W., and Johnson, R.T. Leading the Cooperative School. Edina, MN: Interaction, 1989.

Johnson, D.W. and Johnson, R.T. Social Skills for Successful Group Work. Educational Leadership, 47 (4), 29-33, 1990.

Kagan, S. Cooperative Learning Resources for Teachers. San Juan Capistrano, CA: Resources for Teacher, 1989.

Liang, T. Implementing Cooperative Learning in EFL Teaching: Process and Effects.. Unpublished doctoral thesis, National Taiwan Normal University, 2002.

Papert, S. Mindstorm, Children, Computers and Powerful Ideas. New York: Basic books, 1980.

Piaget, Jean. To Understand is to Invent. New York: Grossman, 1973.

Sigel, I. E., and Cocking R. R. *Cognitive Development from Childhood to Adolescence: A Constructivist Perspective.* New York: Holt, Rinehart and Winston, 1977.

Sherab, K. Bhutanese Teachers' Pedagogical Orientation in the Primary Classes (PP-VI): A Factor on Quality of Education. P.11-30, 2009. [Online] Available at: http://www.pce.edu.bt/cerd/Quality%20of%20Education%20II.pdf, 21 March 2012.

Sherman, L.W., and Thomas, M. Mathematics Achievement in Cooperative Goal-Structured High School Classrooms. Journal of Educational Research, 1986.

Slavin, R. Cooperative Learning: Theory, Research and Practice (2nd ed.). Boston: Allyn and Bacon, 1995.

Tenzin, W., Johnson, D. and Ramachandran, K. A Needs Assessment of Science Education in Bhutan. 2008. [Online] Available at: http://portal.unesco.org/geography/en/files/11198/12396892105Final_Report.pdf/Final%2BReport.pdf, 14 March 2012.

Tjosvold, D., Marine, P., and Johnson, D.W. The Effect of Cooperation and Competition on Students Reactions to Inquiry and Didactic Science Teaching, 1977. Journal of Research in Science Teaching, 11(4), 281-288.

Vygotsky, L. S. Mind in society: The Development of Higher Psychological Processes. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1978.

Wodarski, L.A., Adelson, C.L., Todd, M.T., and Wodarski, J.S. Teaching Nutrition by Teams-Games-Tournaments. Journal of Nutrition Education, 1980.

A CASE STUDY OF THE EFFECT OF USING MULTIMEDIA TECH-NOLOGY ON THE SIXTH GRADE VISUALLY IMPAIRED STUDENTS' LEARNING IN SCIENCE SUBJECT AT THE NATIONAL INSTITUTE FOR THE VISUALLY IMPAIRED, TRASHIGANG, BHUTAN

Wangchuk[1] and Dr.Manit Boonprasert[2]

[1]Student of Master of Education in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Rangsit University

[2]Thesis advisor, Course director of Faculty of Education, Rangsit University

---

ABSTRACT

The objective of this study was to find out the effect of using multimedia technology on the sixth grade visually impaired students' learning in science at the National Institute for the Visually Impaired in Bhutan. The design was exploratory case study employing mixed methods. 5 students (2 males and 3 females) in the sixth grade and 11 teachers including science teacher were selected purposively as subjects of the study. Achievement test, daily performance record, questionnaires and inventory checklist were used to collect data. The comparison between learning achievements of the students in this study with their fifth and fourth grade academic achievements was made using descriptive statistics as percentage and means.

The results of the study were as follows: student A and C achieved significantly higher than their achievements of fifth and fourth grades in science. Student B and E achieved in the range of studying without multimedia technology. Student D achieved quite low compared to the achievements made in the fifth and fourth grades. The learning with multimedia technology provided moderate to high level of satisfaction of students. In terms of learning interests, students showed moderate to high interest in learning with multimedia technology. It could be concluded in this study that multimedia technology had effects on the sixth grade visually impaired students' learning in science. The teachers' opinions also supported the use of multimedia technology in teaching the visually impaired in Bhutan.

KEYWORDS: LEARNING SCIENCE, MULTIMEDIA, TECHNOLOGY.

1. Introduction

As for the special education for the visually impaired students, the Braille was first introduced by Frenchman Louis Braille in 1825, who went blind following a childhood accident. The National Institute for the Visually Impaired in Bhutan (NIVI) was established in 1973 with only 3 students. It observed increase in the rate of enrolment over the decades. Currently there are 65 visually impaired students including those integrated in mainstream schools (NIVI Student Statistics, 2012). The curriculum practiced in NIVI was based on the sight oriented learners and it needed some reformations to suit the visually impaired students. The institute has visually impaired students of varying degree of vision severity. The traditional method of teaching and learning predominated in the institute. There was always a need to

improve and redesign the teaching of science lessons with appropriate methods of teaching. It was important to incorporate the upcoming new multimedia technology in the curriculum and instruction.

Students enjoyed experiential based learning and it helped retain the concept learned for longer duration in science. As Wangchuk, K (2011) stated that quality of teaching and students' attitude were the major factors contributing to the low performance of Bhutanese students in science subjects.

Objectives

1. To study the effect of using multimedia technology in teaching science on the achievement of the sixth grade visually impaired students.
2. To investigate the visually impaired students' learning satisfaction with the use of multimedia technology in science learning.
3. To investigate the opinions of the teachers about using multimedia technology.

2. Literature review

In Mayer's (2001) cognitive theory of multimedia learning, the "modality principle" referred to one of several design principles for multimedia instruction. According to Paul Ginns (2005), the modality principle stated that materials which presented both verbal and graphical information should present the verbal information in an auditory format (and not as written text).

According to Zimmer (2003), multimedia technology allowed students to take a more active role in learning. Marsh, D (2012) and Zimmer (2003) said students responded to information differently. An advantage of multimedia was to convey information quickly and effectively to all students and keep them interested and engaged in learning (Savage and Vogel, 1996).

2.1 Related Research

The learners achieved better with multimedia technology than the control group students (Laura Gabriela Yamauchi, 2008 and Chakra Subba, 2011). Shirley B. Evans (2009) found out that, though the blind learners performed relatively poorer than the sighted group, both the groups enjoyed satisfaction with little longer time taken by the blind.

3. Methodology

3.1 Research design

It was an exploratory case design incorporating qualitative and quantitative mixed method. Yin (1984), stated exploratory case studies set to explore any phenomenon in the data which serves as a point of interest to the researcher

3.2 Subjects of the case study

Five visually impaired students of the sixth grade of NIVI and eleven teachers including science teacher were selected purposively as the subjects of the study.

3.3 Instruments

The researcher developed the following instruments and was used in data collection. Eight lessons were prepared using incorporating multimedia. Student's individual need was attended while lesson was being taught. Achievement test was administered based on the 8 lessons taught for the study to find out the achievement gain. Daily performance record was assessed using a rubric based on six areas i.e, attention, activity participation, interaction with teacher, discipline, listening skills and lesson journal. Learning satisfaction questionnaires were divided into three parts: Learning satisfaction and learning interest to determine the satisfaction of the students and to investigate if multimedia technology boosted their interests. Teachers' questionnaire was aimed at seeking opinions/perceptions about use of multimedia in teaching. The content validity and reliability of the instrument was examined by penal of experts from Rangsit University and experts from Bhutan.

3.4 Data collection

The data collection was done by implementing eight lessons incorporating multimedia technology after seeking approval from the Ministry of Education and other authorities in Bhutan.

3.5 Data analysis

Since the figure was less, Microsoft excel sheet was used for data analysis. Data collected from questionnaires was analyzed using descriptive statistics as percentage, means and the comparison between achievements in this study with the past two years, fifth and fourth grade academic achievements of each student. Content analysis was used for anecdotal record of each student's daily performance.

4. Results

The results of the study revealed that student A and C achieved significantly higher than the achievements of fifth and fourth grades with student A scoring 93.93% and B scoring 80%. Student B and E achieved in the range of studying without multimedia with 66.67% each. Student D scored 53.33% which was quite low compared to the achievements of previous grades. Multimedia technology provided highest level of satisfaction for student B and C. Student D showed moderate satisfaction, and Student A and E showed high level of satisfaction. In terms of learning interests, students A, C and E were rated highly interested. Student B showed high interest and student D had moderate level of interest. The result was supported by the research findings of Laura Gabriela Yamauchi, (2008), Chakra Subba, (2011) and Shirley B. Evans (2009)

Thus the researcher concluded that multimedia technology had effect on sixth grade visually impaired students' learning in science at NIVI.

5. Conclusion and recommendation

Table 5.1 Achievement comparison.

Student Id	Gender	Age	Vision category	% Achievement in this study	Science Achievement in %	
					2010	2011
Student A	Male	17	Blind	93.33	70.00	69.00
Student B	Male	24	Blind	66.67	72.00	65.00
Student C	Female	14	Low vision	80.00	56.00	51.00
Student D	Female	17	Blind	53.33	59.00	64.00
Student E	Female	15	Low vision	66.67	58.00	74.00

The results of the study showed student A and C achieved significantly higher than the achievements of fifth and fourth grades with student A scoring 93.93% and B scoring 80% (Table 5.1). Student B and E achieved in the range of studying without multimedia. Bothe B and E scored 66.67%. Student D scored 53.33% which was quite lower than the achievements in fifth and fourth grades. This could be credited to individual learning style as claimed by Marsh, D (2012) and Zimmer (2003), stating that children learn in different ways according to their personal learning styles. These may differ, even a great deal, from person to person. The time student D needed to adjust to multimedia learning was apparently too less.

All the students showed gradual improvement in their daily performance over the eight lessons. Students showed moderate to highest level in learning satisfaction as well as learning interest. Therefore, the researcher concluded that multimedia technology was effective in teaching science in sixth grade visually impaired students which was supported by the research findings of Laura Gabriela Yamauchi, (2008), Chakra Subba, (2011) and Shirley B. Evans (2009).

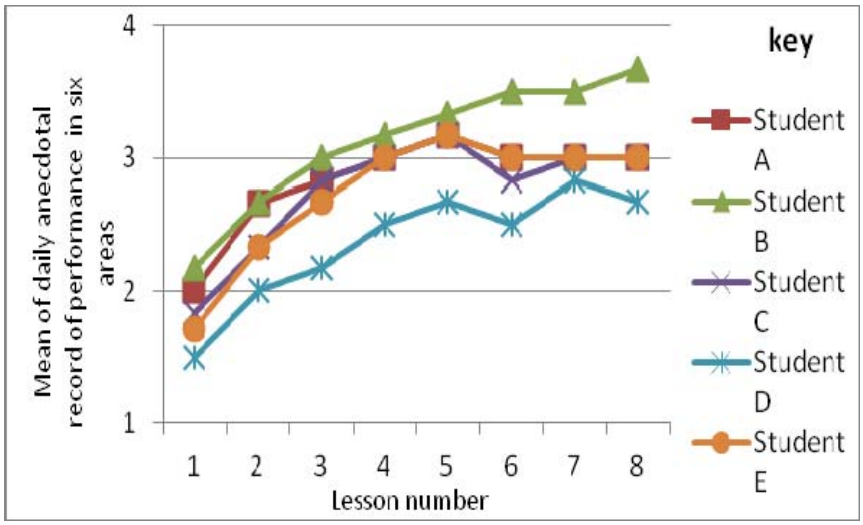

Figure 5.1 Mean of daily performance progress chart.

The Fig. 5.1 showed the students' progress in daily learning. All the students showed gradual improvement over the eight lessons. It was assessed in the areas of attention, activity participation, interaction with teacher, discipline, listening skills and lesson journal using a rubric with minimum of 1 point and maximum of 4 points.

Table 5.2: Learning satisfaction and interest.

Std. Id	Mean of learning satisfaction out of 5	Level of satisfaction	Mean of learning interest out of 1	Level of interest
A	4.20	High satisfaction	1.00	Highly interest
B	4.80	Highest satisfaction	0.73	High interest
C	4.80	Highest satisfaction	1.00	Highly interest
D	3.33	Moderate satisfaction	0.47	Moderate interest
E	4.40	High satisfaction	1.00	Highly interest

Note: Key 1 (learning satisfaction): 1.00-1.50: least satisfaction, 1.51-2.50: low satisfaction, 2.51-3.50: moderate satisfaction 3.51-4.50: high satisfaction 4.51-5.00: highest satisfaction

Key 2 (learning interest): 0.10 -0.25: low interest, 0.26-0.50: moderate interest, 0.51-0.75: high interest 0.76-1.00: highly interest

The multimedia technology provided moderate to highest level of satisfaction. (Table 5.2). In terms of learning interests, students showed moderate to high interest in learning with multimedia.

Student A stated that,

> "Learning with multimedia was important for students because he could easily understand and through multimedia he learned fast without error. As a result i understood better by using multimedia than teacher teaching. Through multimedia students can easily understand better than teachers teaching. If the multimedia is relevant to all the subjects then it will be more useful while learning through multimedia."

Thus, the researcher concluded that multimedia had effect on the sixth grade visually impaired students' learning in science. The teachers' opinions also supported the use of multimedia technology in teaching the visually impaired in Bhutan. The science teacher's words of observation are quoted below,

> "It is useful any one including Low-vision and total-blind. It was easy to understand and getting RIGHT concept about topic. It is more useful if more practical are added with for the total-blind. While using

multimedia if we use simple language for small children it is worthwhile, otherwise, there is every chances of failure in the lesson with using multimedia. I found multimedia with practical are more beneficial for all kinds of visually impaired students; and of course it is not possible in all topics. Where ever it is possible we have to use it. Besides with this experiment if we conduct field trips, it is more impact not only on students but also on teachers and staff."

The teachers' perception was 89% in favour of using multimedia to teach the visually impaired students.

5.2 Recommendation

The findings of this study provided information on the use of multimedia technology and its general positive impact on teaching-learning in the visually impaired students' classroom in Bhutan. Based on the findings the following recommendations were made:

1. The teachers of the Institute should try to incorporate multimedia technology in subjects teaching wherever possible. It will make lessons become enjoyable for the students to learn with interest which would develop positive learning behaviors in students.
2. Similar research case study in other subjects would be enriching including various levels of education in Bhutanese Education System.
3. National Institute for the Visually Impaired should establish a well equipped Multimedia Production Unit to build productive multimedia resources.
4. Teachers in the Institute should be provided a special training for the use of multimedia effectively.

REFERENCES

Evans, S.B. *E-learning and blindness: evaluating the quality of the learning experience to inform policy and practice.* New York: University of Birmingham, Research Archive, 2009.

Marsh, D. "*Using languages to learn and learning to use language." 2012.* [Online] Available at: http://archive.ecml.at/mtp2/clilmatrix/pdf/1UK.pdf, 15th August 2012.

Savage & Vogel. "*Effective Teaching with the Use of Technology*." 1996. [Online] Available at: http://cpnhs.com/smf/index.php?, 19th May 2011.

Subba, C. *The Result of using multimedia technology in teaching geography in grade 7at Woochu Lower Secondary school, Paro, Bhutan.* Thailand, Rangsit University: Graduate School, 2011.

Wangchuk, K. *The factors affecting the learning of science in lower secondary schools in Bhutan*. Thailand, Rangsit University: Graduate School, 2011.

Marsh, D. "*Using languages to learn and learning to use language." 2012.* [Online] Available at: http://archive.ecml.at/mtp2/clilmatrix/pdf/1UK.pdf, 15th August 2012.

Mayer, R. "*Cognitive Theory of Multimedia Learning."* 2001. [Online] Available at: http://www.google.com/#hl=en&cp=100&gs_id=3&xhr=t&q= According to Mayer (2001), 17 May 2011.

National Institute for the Visually Impaired. *"NIVI Student Statistics 2012."* [Online] Available at: http://nivi.edu.bt/Academic/Document/students2012.htm, 30th August 2012.

Paul Ginns. *Meta-analysis of the modality effect.* Australia, Sydney:University of Sydney, 2005.

Yamauchi, L.G. *Effects of multimedia instructional material on students' learning and their perceptions of the instruction*. Ames, Iowa: Iowa State University, 2001.

Yin, R.K. *Case Study Research: Design and Methods*. Beverly Hills, California: Sage Publications, 1984.

Zimmer, J. E. "*Teaching Effectively with Multimedia*." 2003. [Online] Available at: http://www.visionlearning.com/library/module_viewer.php?mid=87, 4th June 2011.

THE LEARNING ACHIEVEMENT IN ENGLISH VOCABULARY OF THE PRE- PRIMARY PUPILS USING PRESENTATIONAL MULTIMEDIA AT DECHENCHOLING MIDDLE SECONDARY SCHOOL IN THIMPHU, BHUTAN

Bal Bahadur Powrel[1] Boonsri Cheevakumjorn, Ph.D.[2] Prapatpong Senarith Ph.D.

[1]Student of Master of Education in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Rangsit University

[2]Thesis advisor, Assistant Professor of Faculty of Education, Rangsit University

---

ABSTRACT

The objective of this study was to compare the learning achievement in English vocabulary of the pre-primary pupils using presentational multimedia and normal media instructions at Dechencholing Middle Secondary School in Thimphu, Bhutan. This experimental research study used posttest-only control group design, on English vocabulary learning among pre-primary (PP) pupils. Randomized experimental group consisted of 51 pupils and the control group consisted of 51 pupils. The English vocabulary test on alphabet and phonics details was used for comparing the English vocabulary skills. The classroom engagement walk-through checklist was used for comparing the engagement of the pupils during the lesson presentations.

The t-test results from the two research instruments supported the earlier findings that the learning achievement in English vocabulary was significant. First, the English vocabulary posttest results showed significant difference (p=0.04) between the experimental and the control groups on English vocabulary Independent samples t-test scores. Second, classroom engagement walk-through checklist scores t-test results of the two groups of pre-primary pupils showed significant differences (p=0.003). The use of presentational multimedia in teaching English vocabulary helped pre-primary pupils achieve higher scores in the learning achievement in English vocabulary.

In the light of the findings of this study, it was recommended that the use of multimedia in teaching English vocabulary and phonic details to pre-primary (PP) pupils in Dechencholing Middle Secondary School was safe, meaningful and engaging.

KEYWORDS: LEARNING ACHIEVEMENT, PRESENTATIONAL MULTIMEDIA, ENGLISH VOCABULARY, ENGAGEMENT, PRE-PRIMARY, DECHENCHOLING, BHUTAN

1. Introduction

The world is going through a period of fast and challenging times demanding a compatible changes in the current educational environment. Technology and 21st century educational tools had become an imperative force in articulating the theory of change. The enormous influence of 21st century advancement in technology had impacted education and brought forward an ensemble of exciting educational opportunities. Farsighted technological interventions

in educational arena could provide visible impetus in academic performance, provided the teachers insightfully evolve their teaching methods, media and content. On account of swift changes in global society, economy and technology, educational innovations should have compatible agendas to face the change boldly. The issue of teaching second language vocabulary had also become an area of research interest in the last few decades. Different approaches to teaching vocabulary stemming from the plethora of language teaching methodologies, the use of multimedia in vocabulary instruction has begun fairly recently (Erdemir, 2008).

Computers delivered multimedia presentations for entertainment, advertising, or education. Edutainment was the term used to refer to the applications which incorporate multimedia entertainment with educational objectives. Multimedia incorporates text, audio, graphics, animations, or real video into English lessons (Parveen,2011).

Facing the challenges and complexities of today's education called on developed societies to change the methods they adopted in teaching kids in kindergartens by means of using new approaches that were expected to discard traditional teaching. This entailed the introduction of modernized curricula that implements the methodology of integrated technology, especially at this critical stage of children's education (Shawareb,2011). Pre-primary teachers in Bhutan were sometimes unable to achieve the desired goals, as a result of the insufficiency of and shortages in modernized and multimedia enhanced instructional curricula and other supportive educational activities to meet pupils' needs.

Studies showed that pre-school stage was very important in the evolution and development of children, as it helped in the formation of their personality and ensuring their lifelong learning. Since childhood was the most fruitful stage which prepared children and enabled them to acquire various concepts and skills, it was advisable that educationalists and teachers worked together and cooperated to develop modernized and multimedia enhanced instructional curricula from the earliest stage, taking into account the advantage of using modern computer applications and software as an amusing and didactic tool. These sorts of tools would indeed help in managing and exploiting children's energy and potential to satisfy their desires and attitudes, rather than wasting efforts in trivialities. Modern technology became a necessary means to keep pace with the era of knowledge and development. In the case of children, it helped them to develop positive attitudes towards learning, and prepared them for future life in the age of information and concepts. Being aware of children teaching methods, educationalists and teachers were obliged to invest technology to achieve this goal. Children learned through methods that satisfied their curiosity, playing and doing various activities that encouraged them to use their senses, experimentation and positive social interaction with their peers and the adults around them (Shawareb, 2011).

As the use of multimedia in teaching vocabulary was a developing topic, this study considered it important to experiment on the Bhutanese pupils who were geographically and culturally different.

Thus, the objective of the study was to compare the learning achievement in English vocabulary of the pre-primary pupils using presentational multimedia and normal media instructions at Dechencholing Middle Secondary School in Thimphu, Bhutan.

2. Research Methodology

2.1 Research Design

This study used experimental, posttest-only control group design for the experimental and control groups. It was presented in the table below.

Table1 **Posttest-only control group design**

STEPS	P R O CE D U R E		AIM
Step 1	Random assignment for Control Group	Random assignment for Experimental Group	To control subject characteristics threat to internal validity
Step 2	Normal treatment	Multimedia Treatment	To observe any possible change on dependent variable
Step 3	Posttest	Posttest	To measure the degree of change

2.2 Population and sample

The population was from Dechencholing Middle Secondary School in Thimphu, Bhutan. And the samples were from pre-primary level pupils of that school. It was as presented in the figure below.

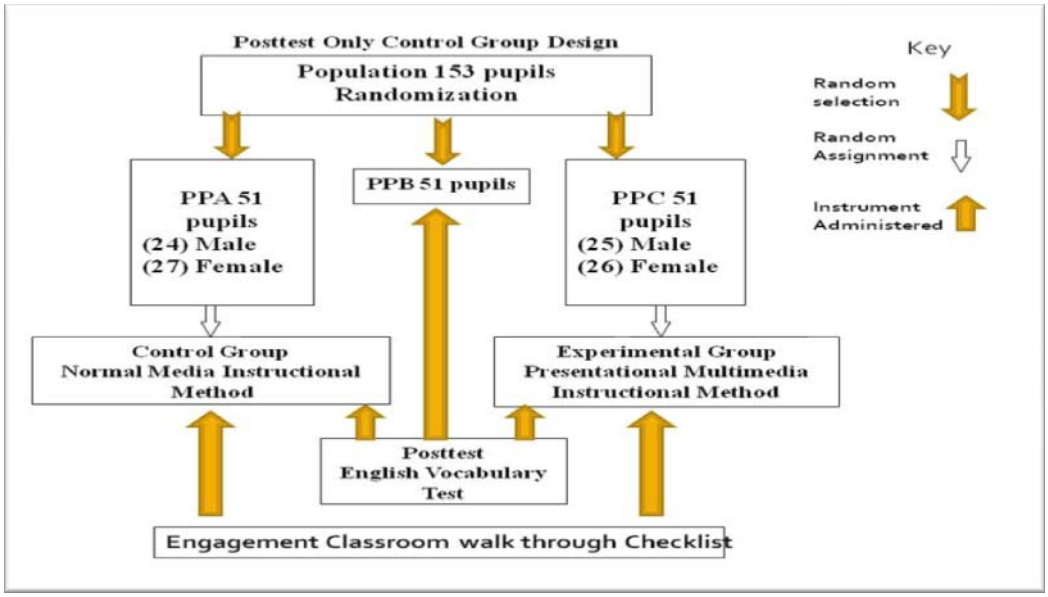

Figure 1.1 **Posttest-only control group design with research instruments**

1. Two out of three class teachers of the class PP are purposively selected.
2. Other English teachers who are interested to observe the lessons will be given the walk-through check list.

2.3 Data Collection

While in the data collection the following ethical procedures were carried out.

1. Got the permission from the Ministry and the Dzongkhag to go to the school the researcher is interested to carry out with.

2. Got into the school as a teacher. Request the class PP classes for the duration of four weeks for the experiment.

3. Requested Principal for the permission to use IT room and equipment.

4. Requested two English teachers to accept engagement checklist.

5. Every day one teacher was requested to observe the researcher's teaching.

2.4 Hypotheses

1. Hypothesis 1 There was no difference between the learning achievement of two treatment groups of pre-primary pupils in English vocabulary achievement post tests scores and media engagement walkthrough scores.
2. Hypothesis 2 There was a difference between the learning achievement of two treatment groups of pre-primary pupils in English vocabulary achievement post tests scores and media engagement walkthrough scores.

2.5 Data Analysis

The Statistical Package for Social Science (SPSS16) was used for the initial screening data and the subsequent analysis. Data were analyzed using descriptive statistics (means, standard deviations). Independent T-test and analysis of variance (ANOVA) and Microsoft excel program were as follows:

1. Frequency, percentage and ANOVA were used in describing and analyzing the demographic profile and variables; and computed as test of significance of age and gender between and within the group and between- group correlations of the demographic variables. These tests were used to find out if gender, age and experience difference between the groups existed and they are correlated between the groups.
2. Independent samples t-test was utilized to compare the achievement post-test scores and descriptive and t-test statistics were utilized for engagement classroom walk through scores of the experimental and the control group observed by six teachers.

3. Result of data analysis and Discussions

3.1 Descriptive Analysis

Table 4.1 & 4.2 showed that the pupils' demographic variables i.e., age, gender and experience are not significantly different to pose threat to the data analysis.

Table 3.1 Test of significance for groups' age and gender distribution

	Comparison	Sum of Squares	df	F	Sig.
Age * Groups	Between Groups (Combined)	.01	1	.15	.70*
	Within Groups	6.51	100		
Gender * Groups	Between Groups (Combined)	.039	1	.15	.69*
	Within Groups	25.45	100		

Note: * p>0.05

Table 3.2 Correlations of demographic data and posttest between the groups

Control Variables			Experience	Age	Gender
Between Groups	Experience	Correlation	1.000*	.282	.118
		df	0	99	99
	Age	Correlation	.282	1.000*	.032
		df	99	0	99
	Gender	Correlation	.118	.032	1.000*
		df	99	99	0

Note: * is the correlation of the variables and posttest between the groups and df is the degree of freedom.

According to the table 4.2, the correlation for the control variables i.e., experience, age, and gender between the two groups was 1.00 at df 99. The data showed that there was no difference in the age and gender distribution between the group and within the groups. The age and the gender of pupils in the groups were equally distributed. This meant that the control variables which may confound the result were fairly controlled.

3.2 Post test results of the experimental and the control groups

As shown in Table 3.3, for sig. (2-tailed) the p= 0.04, i.e. smaller than 0.05 it was concluded that there was a difference between the means of the two groups. Since the retrieved t-value of 2.030 was smaller than the critical value of 2.66, at df 99.9 was significant at p=0.001.

Table 3.3 Independent samples t-test for vocabulary achievement posttest

Posttest	n	$\bar{x}$	SD
Experimental Group (PMM)	51	51.82	24.48
Control Group (NM)	51	41.86	25.06
Difference		9.96	0.58
Degree of freedom (df)		99.94	
t value		2.03	
p sig (2-tailed)		**.04**	

Note: p<0.05 n is number of samples, PMM is presentational multimedia, NM is normal media, SD is the average difference of all the actual scores of the subjects from the mean or average of all the scores and $\bar{x}$ is the mean of the scores.

The Table 3.3 showed that the SD within the group was (24.48 &25.06). This meant that if the sample had high standard deviation, it followed that sample also had high sampling process error; this would lead to the great variation in the sample types and would represent the diverse population.

The SD between the group (0.58), technically, was the average difference of all the actual scores of the subjects from the mean or average of all the scores and this was greater than 0.05. This meant that the two variances were not significantly different; i.e., the two variances were approximately equal. . This was due to the fact that most of the pupils in each group already had had experience of the current content in the pre-school learning, it could also be attributed to more number of test items (70 items) and it would also mean that the population variability was reduced. Every researcher must seek to establish a sample that is free from bias and is representative of the entire population. In this case, the researcher was able to minimize or eliminate sampling error between the groups to establish that the difference in their scores showed the effect of the treatment.

As shown in Table 4.2, for sig. (2-tailed) the p= 0.04, i.e. smaller than 0.05 it was concluded that there was a difference between the means of the two groups.

Since the retrieved t-value of 2.030 was smaller than the critical value of 2.66, at df 99.9 was significant at p=0.001.

3.3 Classroom engagement walk-through checklist result

The results of the independent samples t-test for engagement classroom walk-through checklist were as follows (Table 3.4 & 3.5)

Table 3.4 Group statistics for engagement scores of the two groups

	Group	n	$\bar{x}$	SD	Std. Error Mean
Scores	Presentational Media	9	4.2	.51	.17
	Normal Method	9	3.3	.50	.16

Note: n was number of observations,$\bar{x}$ is the mean, SD was the standard deviation-the average difference of all the actual scores of the subjects from the mean or average.

Table 3.5 **Independent samples test for engagement checklist scores**

		Levene's Test for equality of variances		t-test for equality of means				
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	$\bar{x}$ Difference	Std. Error Difference
Scores	Equal variances assumed	.189	.67	3.53	16	.003	.848	.240
	Equal variances not assumed			3.53	15.99	.003	.848	.240

Note: $p<.05$, $\bar{x}$ is the mean of the scores.

The Levene's test for equality of variances showed (Sig 0.67. was greater than .05), the two variances were not significantly different; i.e., the two variances were approximately equal. The treatment variables other than the presentational multimedia, were synonymous to each other, thus the variance were not significantly different because "matching on some variables establishes equivalence on others".

The results of the independent samples t-test for engagement classroom walk-through checklist (Table 3.4 & 3.5) showed that there was a difference between the engagement levels of the group taught by using presentational multimedia (experimental) and taught by using normal media (control). Since the p = 0.003, i.e. smaller than 0.05 it was concluded that there was a difference between the means of the two instructional methods (two groups). Since the retrieved t-value of 3.53 was smaller than the critical value of 4.02 at df 16 (sig. 2-tailed) was significant at p=0.001.Therefore, it was concluded that the pupils not only had better understanding of the target vocabulary from the presentational multimedia lessons, but also found that the presentational multimedia lessons significantly useful than the normal media instructions.

4. Conclusion and recommendations

4.1 Conclusion

The evidence of this research showed that when properly implemented, the use of presentational multimedia in teaching English vocabulary had a significant positive effect on pupils' learning achievement as measured by test scores of vocabulary posttest and a classroom engagement walk-through checklist with pre-primary pupils. Results were based on the analysis of "between-group differences" because in posttest-only control group design between- group differences were used to determine treatment effects.

The results were significant at p=0.05. Though the results were significant the research design (posttest-only control group) had limitations in scope of the study. Thus, it was concluded that the learning achievement in English of the pre-primary pupils using presentational multimedia instructional method was significantly higher than using normal media instructional method at Dechencholing Middle Secondary School in Thimphu, Bhutan.

4.2 Recommendations

The results were significant at p=0.05. Though the results were significant, whilst this posttest only design did find many uses, it was limited in scope and contained many threats to validity. The main limitation of this research was the absence of the pretest. It was very poor at guarding against assignment bias, because the researcher knew very little about the individual differences within the control group and how they might have affected the outcome. Even with randomization of the initial groups, this failure to address assignment bias meant that the statistical power was weak. The results of such a study always was limited in scope and, resources permitting; thus, it was recommended that the future researchers used a more robust design, of which pretest-posttest designs were one to find the consistent results on the treatment effects. Future researchers may also experiment the use of presentational multimedia to teach English vocabulary in different population groups, samples, places and socio-economic status so that the results obtained would make the generalization broader.

In the light of the findings, the following recommendations are presented:

4.2.1 Recommendations for the future course of action

1) PP teachers could use the presentational multimedia to increase the learning achievement in English vocabulary of PP, provided the media selected meet the selection criteria (APPENDIX F&P).

2) The presentational multimedia could be used to increase the learning achievement in English vocabulary of PP, provided the pupils are new to the content, their age ranges from six to seven, their socio economic status are similar and they are from urban dwellers.

Overall, this study recommended that presentational multimedia could be a tool that could be used continuously as a means to create meaningful and engaging contexts in second language classrooms where focus could be to develop English vocabulary which specifically dealt with phonic details in urban classroom situations.

4.2.2 Recommendations for the future researchers

Whilst this posttest only design did find many uses, it was limited in scope and contained many threats to validity. It was very poor at guarding against assignment bias, because the researcher knew very little about the individual differences within the control group and how they may have affected the outcome. Even with randomization of the initial groups, this failure to address assignment bias meant that the statistical power was weak.

The results of such a study were always been limited in scope and, resources permitting; thus, future researchers used a more robust design, of which pretest-posttest designs were one. More studies could be conducted to further explore the learning achievement in English vocabulary of other class levels and subject areas with samples from diverse socio-economic status and age levels using presentational multimedia.

In nutshell, this study recommended that similar experiment was carried out at different schools where the demography, geography, history and socio-economic status are different.

References

Department of Education. *Education Sector Strategy: Realising the Vision 2020*. Thimphu: Department of Education, n.d.

Chen, Z. *The Effects of Multimedia Annotations on L2 Vocabulary Immediate Recall and Reading Comprehension: A Comparative Study of Text-Picture and Audio-Picture Annotations under Incidental and Intentional Learning Conditions*. ProQuest Information and Learning Company, 2006.

Duffy-lever Judy, Macdonald B. Jean, Ciereszko A. Ana, Mizell P. Al. *Teaching and Learning with Technology*. Third. USA: Pearson Education Inc, 2009. January 2012.

Fadel, Charles. "Technology in Schools:What the research says." *Cisco Systems, Inc* (2006).

Jack, Koumi. *Designing Video and Multimedia for open and flexible learning*. New York: Routledge, 2006.

Kim, Dae-Sang. "Effects of text, audio, and graphic aids in multimedia instruction on the achievement of students in vocabulary learning." 2006. *ProQuest Desertatios and Theses.* 2012.

Mayer, Richard E and Moreno, Roxana. "A Cognitive Theory of Multimedia Learning:Implications for Design Principles." *Cognition* (1996): 1-10.

Miller, Dana L. "Visual Approaches to Vocabulary Instruction: Teacher and Adolescent Learner Perceptions." *ProQuest LLC* (2011): 183.

Pawar, Diane C. "Impact of Words and Pictures on Elementary School." *ProQuest LLC* (2011): 107.

Richard D. Jones. "Classroom Walkthroughs." Education, The International Center for Leadership in. *Student Engagement Teacher Handbook*. U.S.A: International Center for Leadership in Education., 2009. 27-31.

Royal Education Council. "National-Education-Framework-Part-fin." 2012. *www.rec.org.bt.*

Schütz, Ricardo. "Stephen Krashen's Theory of Second Language Acquisition." 2 July 2007. *http://www.sk.com.br/sk-krash.html.* 2012.

Sharon E.Smaldino, James D.Russell,Robert Heinich,Michael Molendo. *Instructional Technology and Media for Learning*. Eighth. Ohio: Pearson, 2005.

Shawareb, Aseel. "The Effects of Computer Use on Creative Thinking Among Kindergarten Children in Jordan." *Journal of Instructional Psychology* (2011): 213-220.

Sherab, Kezang. "Bhutanese Teachers' Pedagogical Orientation in the Primary Classes (PP-VI): A Factor on Quality of Education." *Quality of Education in Bhutan* 2009: 11-37.

Yung, Hsin I. "Effects of an Animated Agent with Instructional Strategies." *ProQuest LLC* (2008).

การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษโดยการแสดงละครของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนสุนทรวิทยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

DEVELOPMENT OF ENGLISH SKILLS BY USING DRAMA
FOR SECONDARY LEVEL STUDENTS AT SOONTHONVITTAYA SCHOOL, AYUTTHAYA

ปณิธาน บุญประสิทธิ์[1] และ ดร.ศรีสมร พุ่มสะอาด[2]

[1]นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษาระบบสองภาษา
[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษาระบบสองภาษา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลการพัฒนาทักษะการฟังและทักษะการพูดก่อนและหลังการแสดงละคร จำแนกตามระดับชั้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 จำแนกตามระดับความสามารถ เก่ง ปานกลาง พอใช้ และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับคะแนนของนักเรียน และ 2) ศึกษาความซาบซึ้งและความตระหนักรู้ในการใช้ภาษาต่อการแสดงละครของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6

ประชากรที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 16 คน และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9 คน รวม 33 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บทละครภาษาอังกฤษ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบทักษะการฟัง แบบประเมินทักษะการพูด และแบบประเมินความซาบซึ้งและตระหนักรู้ในการใช้ภาษาต่อการแสดงละคร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทักษะการฟังและทักษะการพูดก่อนและหลังการแสดงละครโดยใช้ t-test ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 มีคะแนนทักษะการฟังและทักษะการพูดเพิ่มขึ้นหลังการแสดงละคร มีความซาบซึ้งและตระหนักรู้ในการใช้ภาษาต่อการแสดงละครอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนา, ทักษะภาษาอังกฤษ, การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ, การแสดงละคร

Abstract

The objectives of this research were 1) Study the development of students listening and speaking skills before and after performing the play, separated by classes, abilities, percentages and standard measures of students in Pratom 4, 5 and 6. 2) Study students impression and language realization toward the play script and the performance.

Populations of this study consist of 8 students from Pratom 4, 16 students from Pratom 5, and 9 students frpm Pratom 6, total of 33 students. Research tools are a play script, three lesson plans, one pretest-posttest quiz for listening skill, one speaking skill evaluation, and one students' impression and language realization evaluation. Data

analysis was conducted by percentage, average, standard deviation, and t-test. The results were as follows: Students of Pratom 4, 5 and 6 had better listening and speaking skills after performing the play and their impression and language realization after the performance were high.

KEYWORDS : DEVELOPMENT, ENGLISH SKILLS, ENGLISH SKILLS DEVELOPMENT, ACTING

1. บทนำ

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทุกวันนี้ได้เปิดกว้างและเป็นอิสระมากกว่าที่เคยเป็นในอดีต การพัฒนาของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเช่น e-mail, face book, twitter, Hi5. ทำให้โลกของเรากลายเป็นโลกที่ไร้พรมแดน ด้วยเหตุนี้ผู้คนจึงติดต่อสื่อสารด้วยการใช้ภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาสากลมากขึ้น ภาษาอังกฤษจึงนับเป็นภาษาสื่อกลางที่สำคัญที่ทำให้เราเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมของผู้คนต่างภาษาต่างเชื้อชาติ ปัจจุบัน ภาษาอังกฤษมีความจำเป็นมากโดยเฉพาะในด้านการศึกษาเพราะเมื่อเข้าสู่การศึกษาชั้นสูง หลักสูตรมีเนื้อหาเป็นภาษาอังกฤษ ดังนั้นผู้ที่มีความรู้ในภาษาอังกฤษย่อมได้เปรียบคนที่ไม่รู้ภาษาอังกฤษเพราะเข้าใจในทัศนคติ ความคิด วัฒนธรรมของผู้เขียนตลอดจนรู้เท่าทันโลกในด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี สังคมและอื่นๆได้ แต่ทว่าจากสภาพความเป็นจริงในทุกวันนี้การใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนไม่เป็นที่น่าพอใจนัก จากผลการสอบตกทั่วประเทศไทยของนักเรียนในการสอบโอเน็ต 5 วิชาหลัก อาทิ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา นักเรียนทั้ง 2 ช่วงชั้นคือช่วงชั้นที่ 2 และ 3 ได้คะแนนเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยพบว่า การแสดงละครเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ ช่วยให้ประสิทธิภาพการเรียนภาษาอังกฤษดีขึ้นเพราะละครเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้บุคลิกภาพของตนเองในการเรียนภาษาอังกฤษในชั้นเรียนด้วยการเลียนแบบ การแสดงท่าทาง จินตนาการ และความจำ กิจกรรมละคร สามารถทำให้นักเรียนแสดงและเรียนรู้จากประสบการณ์จากการจัดกิจกรรม นักเรียนสามารถแสดงบทบาทต่างๆเมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่างๆกันได้ เนื่องจากนักเรียนใช้จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ และบทบาทสมมุติที่ช่วยพัฒนาทักษะของผู้เรียนซึ่งจะนำไปสู่การเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง (พิณทิพย์ ทวยเจริญ. 2539 : 6)

จากสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงมั่นใจว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษโดยใช้ละคร เป็นกิจกรรมที่มีความเหมาะสมกับการวิจัย

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากรคือ เด็กนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ของโรงเรียนสุนทรวิทยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งหมด 33 คน เนื้อหาในการวิจัย เป็นคำศัพท์และประโยคเกี่ยวกับการทักทาย แนะนำตัว คำศัพท์ที่ใช้เรียกห้องต่างๆในบ้านและสมาชิกในครอบครัว คำศัพท์ชื่อประเทศต่างๆ การบ่งบอกลักษณะบุคคล และการขอความช่วยเหลือ ซึ่งเป็นทั้งคำศัพท์และประโยคให้นักเรียนได้ฝึกทักษะ การฟัง การพูด จากบทละคร ตัวแปรที่ศึกษา: ตัวแปรต้นคือ การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยการแสดงละคร ตัวแปรตามคือ ผลการพัฒนาทักษะการฟังและทักษะการพูดก่อนและหลังการแสดงละคร ผลความซาบซึ้งและความตระหนักรู้ในการใช้ภาษาต่อการแสดงละครของนักเรียน เวลาในการวิจัย ตั้งแต่ 11 มีนาคม-8 เมษายน พุทธศักราช 2555 สถานที่วิจัยคือโรงเรียนสุนทรวิทยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งหมด 2 ชนิด ประกอบด้วย: 1. เครื่องมือที่ใช้ในการแสดงละคร คือ บทละครภาษาอังกฤษ และ แผนจัดการเรียนรู้ 3 แผน 2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดทักษะการฟัง

จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบปรนัย (Pre-test and Post-test) จำนวน 50 ข้อ แบบประเมินการพูด และแบบวัดความซาบซึ้งและตระหนักรู้ของภาษาต่อการแสดงละคร

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยตามลำดับ ดังนี้ ศึกษาเอกสาร งานวิจัยเกี่ยวกับบทละครและการแสดงละคร ศึกษาหลักสูตรการศึกษาพื้นฐานเพื่อหาสาระเพื่อที่จะเชื่อมโยงในบทละคร ศึกษาทฤษฎีการสร้างบทละคร ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 ช่วงชั้นที่ 2 กำหนดเนื้อเรื่องของบทละครตามมาตรฐานหลักสูตรของช่วงชั้นที่ 2

ผู้วิจัยได้ศึกษาความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาภาษาต่างประเทศ ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และแนวคิดการใช้การแสดงละครเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาต่างประเทศ รวมถึงขั้นตอนการสอนที่ใช้การแสดงละคร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการสอนโดยใช้การแสดงละคร เพื่อสร้างบทละครให้ตรงตามมาตรฐานหลักสูตร

นำบทละครและแผนการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ที่มีความรู้และประสบการณ์เรื่องการสร้างบทละคร การวิจัยและการสอนภาษาต่างประเทศตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา บทสนทนา คำศัพท์ เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มทดลอง ปรากฏค่า IOC (Item-Objective Congruence Index) เท่ากับ 0.80 ซึ่งแสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นเหมาะสมที่จะนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ได้ และมีคำแนะนำเล็กน้อย แก้ไขปรับปรุงบทละครและแผนการเรียนรู้ แบบทดสอบการฟัง แบบประเมินการพูด และแบบประเมินความซาบซึ้งและตระหนักถึงภาษาต่อการแสดงละครตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำบทละครและแผนการเรียนรู้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอความเห็นชอบในการนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 33 คน ในระหว่าง 11 มีนาคม ถึง 8 เมษายน 2555

การสร้างแบบทดสอบศึกษาเอกสารหลักสูตรคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จากสาระและมาตรฐานหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตรและจุดประสงค์ที่ ใช้ ในการสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการฟัง การพูด ซึ่งครอบคลุมทั้งความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติ สร้างแบบทดสอบวัดทักษะภาษาอังกฤษด้านการฟังเป็นแบบทดสอบปรนัย จำนวน 50 ข้อ และแบบประเมินการพูด จำนวน 10 ข้อ

นำแบบทดสอบและแบบประเมินเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องความสอดคล้องของจุดประสงค์ของหลักสูตร ความเหมาะสมของการใช้ภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

นำแบบทดสอบการฟังและแบบประเมินการพูดที่แก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้ เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยมีค่าความสอดคล้อง IOC (Item-Objective Congruence Index)) การให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญกำหนดตามเกณฑ์ ดังนี้

1 = แน่ ใจว่า จุดประสงค์สอดคล้องกับเนื้อหาตามชื่อเรื่อง หรือข้อสอบสอดคล้องกับจุดประสงค์

0 = ไม่แน่ใจว่า จุดประสงค์สอดคล้องกับเนื้อหาตามชื่อเรื่อง หรือข้อสอบสอดคล้องกับจุดประสงค์

-1 = แน่ใจว่า จุดประสงค์ ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาตามชื่อเรื่อง หรือข้อสอบสอดคล้องกับจุดประสงค์

ค่าความสอดคล้องผลการประเมินจากผู้ เชี่ยวชาญ พบว่า ค่าเฉลี่ย I.O.C. เท่ากับ 0.84 ซึ่งแสดงว่า แบบทดสอบการฟังและแบบประเมินการพูดใช้ได้

แบบวัดความซาบซึ้งและตระหนักรู้ของภาษาต่อการแสดงละครสร้างแบบโดยใช้แบบมาตรตราส่วนประมานค่า 5 ระดับ คือ พอใจมากที่สุด พอใจมาก พอใจปานกลาง พอใจน้อย และพอใจน้อยที่สุด

นำแบบวัดความซาบซึ้งและตระหนักรู้ของภาษาต่อการแสดงละครเสนอต่อผู้ เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยมีค่าความสอดคล้อง IOC (Item-Objective Congruence Index)) การให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญกำหนดตามเกณฑ์ ดังนี้

1 = แน่ ใจว่า จุดประสงค์สอดคล้องกับเนื้อหาตามชื่อเรื่อง หรือข้อสอบสอดคล้องกับจุดประสงค์

0 = ไม่แน่ใจว่า จุดประสงค์สอดคล้องกับเนื้อหาตามชื่อเรื่อง หรือข้อสอบสอดคล้องกับจุดประสงค์

-1 = แน่ใจว่า จุดประสงค์ ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาตามชื่อเรื่อง หรือข้อสอบสอดคล้องกับจุดประสงค์

ค่าความสอดคล้องผลการประเมินจากผู้ เชี่ยวชาญ พบว่า ค่าเฉลี่ย I.O.C. เท่ากับ 0.87 ซึ่งแสดงว่า แบบวัดความซาบซึ้งและตระหนักรู้ของภาษาต่อการแสดงละครใช้ได้

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับผลการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษด้านการฟัง การพูดและความซาบซึ้งและตระหนักรู้ของภาษาต่อการแสดงละครของนักเรียนที่มีต่อบทและการแสดงละครของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ดังนี้ ผลการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษด้านการฟังและด้านการพูดโดยใช้การแสดงละครของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ทั้งหมด 33 คน (ร้อยละ 100) มีคะแนนทักษะด้านการฟังและด้านการพูดเพิ่มขึ้นหลังการแสดงละคร

1) ทักษะการฟังจำแนกตามระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 เพิ่มขึ้นหลังการแสดงละคร

2) ทักษะการพูดจำแนกตามระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 เพิ่มขึ้นหลังการแสดงละคร

3) ทักษะการฟังและการพูดจำแนกตามระดับความสามารถ กลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน เพิ่มขึ้นหลังการแสดงละคร

4) ทักษะการฟังและทักษะการพูดเทียบกับคะแนนร้อยละและเปรียบเทียบกับเกณฑ์การให้คะแนนเพิ่มขึ้นหลังการแสดงละคร

5) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) t-test ด้านทักษะการฟังและทักษะการพูด ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 หลังการแสดงละครมากกว่าก่อนการแสดงละคร

6) ผลค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ความซาบซึ้งและตระหนักรู้ของภาษาต่อการแสดงละครของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 อยู่ในเกณฑ์พอใจมาก

อภิปรายผล

จากผลการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษด้านการฟังและด้านการพูดโดยใช้บทและการแสดงละครของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้ ประสิทธิภาพสื่อที่ใช้ในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษด้านการฟังและด้านการพูดโดยใช้บทและการแสดงละครของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 พบว่า

1) มีคะแนนสอบทักษะการฟังและทักษะการพูดหลังการแสดงละครสูงกว่าก่อนการแสดงละคร ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของละครช่วยให้นักเรียนมีความก้าวหน้าในการฟังและพูดภาษาอังกฤษสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษโดยใช้บทละครของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ได้ผ่านขั้นตอนในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ขึ้นอย่างมีระบบ และกิจกรรมการเรียน ทำให้นักเรียนสนุกสนานในการแสดงเนื้อหา สื่อ และการวัดผลประเมินผล มีความเหมาะสมกับเนื้อหา และเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง นักเรียนมี ส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนมากที่สุด โดยผู้ศึกษาค้นคว้าได้คำนึงถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนกล้า

แสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์กับบทละครเอง ซึ่งเครื่องมือต่าง ๆ ได้พัฒนาการตามขั้นตอน ผ่านผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและดำเนินการแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ปรับปรุง แล้วจึงนำมาใช้กับกลุ่มทดลอง สรุปได้ว่า กิจกรรมเทคนิคการแสดงละครมีความเหมาะสมในการใช้ฝึกทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ และส่งผลให้นักเรียนมีระดับความสามารถทางการฟังและการพูดได้สูงขึ้น

2) ผลของการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะภาษาอังกฤษโดยใช้บทละครจำแนกตามระดับความสามารถของกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มพอใช้ พบว่า ผลการวิเคราะห์ ผลคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมด (ร้อยละ 100) สูงขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า หลังจากการเรียนด้วยการแสดงละคร นักเรียนมีทักษะภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนภาษาอังกฤษ โดยใช้การแสดงละครเป็นการจัดกิจกรรมที่นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม นักเรียนกลุ่มเก่งปานกลาง ได้ช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มพอใช้ และมีการแต่งกายที่สมบทบาท เพิ่มความสนุกสนาน เร้าความสนใจนักเรียนกระตือรือร้นในการทำงานร่วมกัน ส่งผลให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออก มีความสุขในการเรียนยิ่งขึ้น

3) ผลของการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะภาษาอังกฤษโดยใช้บทละครเทียบกับคะแนนร้อยละและเปรียบเทียบกับเกณฑ์การให้คะแนน พบว่า ผลการวิเคราะห์ ผลคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมด (ร้อยละ 100) สูงขึ้น

4) ผลของระดับความซาบซึ้งและตระหนักรู้ของภาษาต่อการแสดงละคร พบว่า ความซาบซึ้งและตระหนักรู้ของภาษาต่อการแสดงละครอยู่ในระดับพอใจมาก โดยที่นักเรียนเห็นว่ามีประโยชน์ต่อตนเองทั้งทางด้านวิชาการ ทางด้านสังคม และทางด้านพัฒนาอารมณ์ และความรู้สึกนึกคิด บรรยากาศการเรียนการสอนนั้น มีส่วนสำคัญยิ่งที่ทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะฟัง–พูดได้ดีขึ้น

โดยสรุป การแสดงละครสามารถเป็นสื่อในการพัฒนาทักษะการฟังและทักษะการพูดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ได้เพราะสัมพันธภาพที่ดี มีมิตรภาพอันอบอุ่นที่มีต่อกันระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียน โดยครูยิ้มแย้มแจ่มใส คอยให้กำลังใจนักเรียนตลอดเวลา ส่งเสริมให้นักเรียนเคารพความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม ให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก ซึ่งปัจจัยในข้อนี้ทำให้นักเรียนสบายใจ ได้พักผ่อนไปในตัว และไม่เกิดอาการวิตกกังวลอีกประการหนึ่ง การเรียงลำดับเนื้อหาในบทเรียนที่เป็นไปตามขั้นตอนจากความง่ายไปสู่ความยากขึ้น ประกอบกับการให้รายละเอียดของข้อมูลในบทบาทปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน ทำให้นักเรียนเข้าใจได้เพียงพอที่แสดงละครได้ดี ไม่มีความรู้สึกว่า บทเรียนยากเกินความสามารถของตน และไม่มีความเขินอายที่จะพูดจนพัฒนาการใช้ภาษาฟัง–พูดได้อย่างคล่องแคล่วอย่างเป็นธรรมชาติมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

สุมิตรา อังควัฒนกุล. วิธีสอนภาษาอังกฤษ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. วิธีจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. กรุงเทพฯ :ภาพพิมพ์, 2545

วัชราพงษ์ ทองงาม. การวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมการละครแบบมีบทพูด เพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง–พูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนนาฏศิลป์ชั้นกลาง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยนาฏศิลป์ เชียงใหม่, 2540.

รัตนา ศิริลักษณ์. การพัฒนาบทเรียนที่ใช้กิจกรรมการละครเพื่อส่งเสริมทางการฟัง–พูด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,2539.

บุญชม ศรีสะอาด. การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์, 2537. วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์, 2538. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์, 2535.

บุญชม ศรีสะอาด (2545) การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 6) กรุงเทพฯ : สุวิริยาสาสน์การพิมพ์

ระวีวรรณ วุฒิประสิทธิ์. “ความรู้ เจตคติและประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประชากรศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล,2526.

รัตนา ศิริลักษณ์. การพัฒนาบทเรียนที่ใช้กิจกรรมการละครเพื่อส่งเสริมทางการฟัง–พูด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่ :มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2539.

Chasen, Lee Richard. “Linking Emotional Intelligence and Literacy Development Through Educational Drama for a Group of First and Second Graders,” Dissertation, Abstracts International. 64(08) : 2760-A ; February, 2004.

กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์

การบูรณาการภาพบุคคลกับโครงสร้างรูปอักษรที่เกี่ยวกับการเว้าวอนทางเพศ ในภาพโฆษณายีนส์

THE INTEGRATED OF PORTRAIT PHOTOGRAPH AND ALPHABETICAL STRUCTURE FOR SEX APPEAL IN JEANS ADVERTISEMENT

ชำนาญ หลายเจริญโชคชัย[1] กฤษณ์ ทองเลิศ[2]

[1]นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2]อาจารย์ประจำบัณฑิตศึกษา สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะภาพบุคคลที่บูรณาการร่วมกับโครงสร้างรูปอักษร การใช้รหัสทางการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการเว้าวอนทางเพศ การรับรู้หน่วยประกอบทางการสร้างสรรค์ภาพโฆษณายีนส์ในทัศนะของนักสร้างสรรค์ แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ได้แก่ แนวคิดเรื่องงานภาพถ่ายกับลายลักษณ์อักษร การเว้าวอนทางเพศ การถ่ายภาพบุคคล แนวทางการศึกษาสัญญะวิทยา การวิเคราะห์ภาพ Good eye และการกรองการรับรู้ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ตัวบทภาพงานโฆษณายีนส์ที่ปรากฏในเว็บไซต์ในปีพ.ศ.2555 จำนวน 19 ภาพ และทำการสัมภาษณ์นักสร้างสรรค์งานการสื่อสารด้วยภาพจำนวน 7 คน โดยปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1) ภาพบุคคลที่มีการบูรณาการกับเส้นโครงสร้างรูปอักษรมี 7 รูปอักษรได้แก่ โครงสร้างรูปอักษร X สื่อความหมายถึงความเว้าวอนทางเพศโดยตรง ส่วนอีก 6 รูปอักษรได้แก่ C, K, A, V, J, L เป็นภาพเส้นโครงสร้างรูปอักษรที่สอดคล้องกับชื่อตราสินค้าของยีนส์ Calvin Klein, Armani, Versace Jeans, และ Lee โดยสื่อการยุบรวมความหมายด้านสารสนเทศและอารมณ์พร้อมในขณะเดียวกัน ส่วนรหัสทางการสื่อสารจำแนกได้สองประเภทคือ ก) Presentational code เป็นรหัสที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและแสดงให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแบบโดยผ่านภาษากาย ข) Representation code เป็นรหัสที่ทำหน้าที่อ้างอิงถึงการเว้าวอนทางเพศในเชิงสัญลักษณ์ภาพ 2)การรับรู้หน่วยประกอบทางการสร้างสรรค์ภาพโฆษณายีนส์ที่เกิดจากการบูรณาการภาพบุคคลร่วมกับโครงสร้างรูปอักษร ที่มีพลังในการเว้าวอนทางเพศในทัศนะของนักสร้างสรรค์งานการสื่อสารด้วยภาพพบการรับรู้ 4 ประเด็นได้แก่ ก)การแสดงออกทางสายตาของตัวแบบที่เป็นการเชื่อมต่อของเส้นโครงสร้างรูปอักษร ข)การแสดงสรีระที่โค้งเว้าของตัวแบบ ค) การทรงตัวของตัวแบบไม่มั่นคงให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว ง) การจัดวางท่ามีการสัมผัสและประชิดตัวเข้าหากัน

คำสำคัญ : ภาพบุคคล การเว้าวอนทางเพศ งานโฆษณายีนส์ โครงสร้างรูปอักษร

Abstract

The objectives of this research are to understand the integrated of portrait photographs and alphabetical structure, the uses of codes for sex appeal, and the perception of creative elements in jeans advertisement by visual professional. The theoretical frameworks are based on the concept of photo-text, sex appeal, portrait photography, semiology approach, the good eye image analysis, and repertory grid. The research method consisted of textual analysis from 19 jeans advertisement photos which were purposive selected in 2012 and the interview of 7 visual professionals. The research findings are as follows:

1) The integrated of portrait photographs and alphabetical structures, 7 alphabets were found, consisted of X structure which directly conveyed meaning to sex appeal. Others consisted of C, K, A, V, J, and L alphabetical structures which conveyed meaning to brand; Calvin Klein, Armani, Versace Jeans, and Lee. All photos reflected the idea of implosion of meaning which simultaneously conveyed both information and emotion. The used of codes can be divided into 2 categories; a) presentational code which organized signs to present emotion and interaction between models through body language, and b) representation code which organized signs to present sex appeal by figurative symbols. 2) There are 4 issues in the perception of creative elements in jeans advertisement by visual professionals; a) eye contact between models showed the alphabetical structural line, b) the curve of model's body related to alphabetical structure, c) incline body and imbalance posing of models created movement, and d) the tactile posing and interpenetrating forms communicated alphabetical structure.

KEYWORDS: PORTRAIT PHOTOGRAPH, SEX APPEAL, JEANS ADVERTISMENTS, ALPHABETICAL STRUCTURE

1. บทนำ

ภาพและข้อความบรรยายประกอบภาพเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของงานโฆษณา โดยต่างเป็นรูปสัญญะที่เสริมเกื้อกูลกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการสื่อสาร อย่างไรก็ตามงานโฆษณาจำเป็นต้องมีการสร้างสรรค์รูปแบบของการสื่อสารที่แปลกใหม่อยู่เสมอ เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจของผู้รับสารให้ติดตามเนื้อหาหรือสินค้าที่ปรากฏในงานโฆษณา โดยแนวคิดทางการสร้างสรรค์งานภาพโฆษณารูปแบบหนึ่งที่ผู้วิจัยหยิบยกขึ้นในการศึกษาครั้งนี้คืองานภาพบุคคลที่ได้รับการจัดวางท่า (posing) ในเชิงการบูรณาการร่วมกับโครงสร้างของรูปอักษร โดยมีเป้าหมายเพื่อการสื่อสารสนเทศร่วมกับอารมณ์ของภาพที่ปรากฏในงานโฆษณา

การบูรณาการภาพกับโครงสร้างรูปอักษรถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการสร้างสรรค์งานภาพโฆษณาที่สร้างประสบการณ์ที่แตกต่างจากการใช้ภาพถ่ายหรือคำบรรยายภาพในแบบเดิม McLuhan (1964) ได้กล่าวถึงแนวคิดเรื่องสื่อในฐานะที่เป็นตัวสาร (medium is the message) โดยมีแนวคิดสำคัญว่า ผลที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารในระดับบุคคลและสังคมของสื่อใดๆ ล้วนเป็นผลมาจากเทคโนโลยีใหม่ที่เข้ามาสู่วิถีชีวิต โดยเห็นว่าสื่อเป็นตัวก่อให้เกิดรูปแบบ (shape) ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ รวมทั้งการเกิดความตระหนักรู้ (awareness) และประสบการณ์ของบุคคล McLuhan ยังเสนออีกว่า ไม่มีสื่อใดมีความสมบูรณ์ในตัวเองหรือมีอยู่โดยลำพัง หากแต่เป็นสิ่งที่มีผลต่อกันและกันอย่างสม่ำเสมอกับสื่ออื่นๆ

จากทัศนะดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าทั้งสื่อภาพและรูปอักษรต่างมีจุดเด่นจุดด้อยที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ภาพมีความสามารถสูงในการสื่อสารด้านอารมณ์ ในขณะที่ข้อความมีความสามารถในการสื่อรายละเอียดในเชิงสารสนเทศ แต่เมื่อนำมาใช้ในเชิงการบูรณาการร่วมกันก็จะช่วยให้ความหมายทางการสื่อสารมีความเด่นชัดยิ่งขึ้นควบคู่กับการก่อให้เกิดประสบการณ์ในการรับสารที่แตกต่างจากเดิม

ในกรณีของภาพโฆษณายีนส์ในงานวิจัยนี้ เป็นการแสดงให้เห็นถึงการบูรณาการเป็นหนึ่งเดียวกันระหว่างการออกแบบท่าบุคคลซึ่งเป็นภาษาภาพกับโครงสร้างรูปอักษรซึ่งเป็นสื่อของภาษาเขียน เมื่อเกิดการยุบรวมผสมผสานของโครงสร้างสัญลักษณ์ทั้งสองได้ก่อให้เกิดพลังและการเปลี่ยนแปลงทางความหมาย โดยมิติของความหมายที่งานโฆษณายีนส์นำมาใช้ประการหนึ่งคือความหมายที่เชื่อมโยงกับการเว้าวอนทางเพศ ซึ่งอาจทำได้หลายลักษณะเช่น การใช้ตัวแบบ ที่มีเรือนร่างเว้าวอนทางเพศ การนำเสนอภาพกึ่งเปลือย การแสดงท่าทางที่สื่อถึงกิจกรรมทางเพศ เป็นต้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้ถือเป็นแนวทางที่นักสร้างสรรค์งานโฆษณาได้นำมาใช้ในการสื่อการเว้าวอนทางเพศมาเป็นระยะเวลานาน และสามารถใช้ได้แพร่หลายทั่วโลกเนื่องจากการเว้าวอนทางเพศเป็นภาษาสากลของมนุษย์ที่รับรู้ได้โดยไม่ต้องอาศัยการเรียนรู้ผ่านระบบภาษา ทั้งนี้การบูรณาการภาพบุคคลกับโครงสร้างรูปอักษรที่โดดเด่นของงานโฆษณายีนส์ได้แก่งานภาพโฆษณาของ Calvin Klein Jeans นิยมการจัดวางท่าภาพนางแบบนายแบบโดยอิงโครงสร้างรูปอักษร C และ K ในขณะที่ ยีนส์ Armani นิยมการจัดวางท่าภาพนางแบบนายแบบโดยอิงโครงสร้างรูปอักษร A โดยที่ตราสินค้าดังกล่าวยังคงแนวคิดการเว้าวอนทางเพศร่วมอยู่ด้วย

กาญจนา แก้วเทพ (2542) ได้กล่าวถึงแนวคิดจิตวิเคราะห์ของ Sigmund Freud ว่า มนุษย์นั้นมีสัญชาตญาณอยู่ 2 ประการคือ สัญชาตญาณการอยู่รอด และสัญชาตญาณการสืบพันธุ์ สัญชาตญาณการอยู่รอดนั้น จะแสดงออกมาในรูปแบบของความก้าวร้าวปกป้องตนเอง ส่วนสัญชาตญาณการสืบพันธุ์นั้น มักจะแสดงออกมาในรูปแบบของความรักหรือ ความสนใจเพศตรงข้าม หากไม่มีสัญชาตญาณทางเพศ มนุษย์คงไม่มีแรงผลักดันจะดำเนินชีวิต และสืบเผ่าพันธุ์ได้ เพื่อป้องกันมิให้เผ่าพันธุ์มนุษย์หมดสิ้นไป นอกจากนี้ Sigmund Freud ยังให้ทัศนะว่า เรื่องเพศเป็นเรื่องของความจำเป็นและพฤติกรรมทางเพศของมนุษย์ก็เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมทางสังคม

ในการออกแบบงานโฆษณาโดยใช้จุดจูงใจเกี่ยวกับการเว้าวอนทางเพศ การสื่อสารด้วยภาพนับเป็นสื่อที่มีอิทธิพลอย่างสูงในการเร้าความสนใจของผู้รับสาร โดยสิ่งที่นักสร้างสรรค์งานโฆษณาได้ให้ความสำคัญอย่างมากคือ ระบบของสัญญะและรหัสทางการสื่อสาร ทั้งนี้เพราะการสื่อเรื่องที่เกี่ยวกับการเว้าวอนทางเพศ มีความเกี่ยวข้องกับขอบเขตการยอมรับได้ในแต่ละวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับความหมายทางสังคม ลักษณะของการเว้าวอนทางเพศมักปรากฏเชื่อมโยงกับรูปแบบของฉากหลัง สถานที่ถ่ายภาพ รวมทั้งความหมายแฝงที่เกิดจากรูปแบบและวิธีการนำเสนอภาพโฆษณายีนส์ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นการอธิบายรูปแบบงานโฆษณายีนส์ที่เกิดจากการนำเสนอการจัดวางท่าภาพบุคคลที่บูรณาการร่วมกับโครงสร้างรูปอักษร ตลอดจนรหัสทางการสื่อสารของการโฆษณายีนส์ที่เกี่ยวข้องกับการเว้าวอนทางเพศ นอกจากนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับหน่วยประกอบทางการสร้างสรรค์ภาพโฆษณายีนส์ที่มีพลังในการเว้าวอนทางเพศจากรูปแบบของงานโฆษณาดังกล่าวในทัศนะของนักสร้างสรรค์งานการสื่อสารด้วยภาพอีกด้วย

2. ปัญหานำวิจัย

1. ภาพบุคคลที่บูรณาการร่วมกับโครงสร้างรูปอักษรและวิธีการสื่อความหมายที่เกี่ยวข้องกับการเว้าวอนทางเพศที่ปรากฏในงานภาพโฆษณายีนส์มีลักษณะอย่างไร

2. การรับรู้หน่วยประกอบทางการสร้างสรรค์ภาพโฆษณายีนส์ที่เกิดจากการบูรณาการภาพบุคคลร่วมกับโครงสร้างรูปอักษร ที่มีพลังในการเว้าวอนทางเพศในทัศนะของนักสร้างสรรค์งานการสื่อสารด้วยภาพมีอะไรบ้าง

3. วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยจำแนกระเบียบวิธีวิจัยเป็นสองส่วนคือ 1) การวิเคราะห์ภาพโฆษณายีนส์ทางเว็บไซต์จำนวน 19 ภาพ เพื่อให้เข้าใจถึงการบูรณาการภาพบุคคลร่วมกับโครงสร้างรูปอักษรและวิธีการสื่อความหมายที่เกี่ยวข้องกับการเว้าวอนทางเพศ 2) การสัมภาษณ์นักสร้างสรรค์งานการสื่อสารด้วยภาพจำนวน 7 คนโดยใช้ตารางกรองการรับรู้เป็นเครื่องมือเพื่อให้เข้าใจถึงการรับรู้หน่วยประกอบทางการสร้างสรรค์ภาพโฆษณายีนส์ที่เกิดจากการบูรณาการภาพบุคคลร่วมกับโครงสร้างรูปอักษร

4. สรุปผลการวิจัย

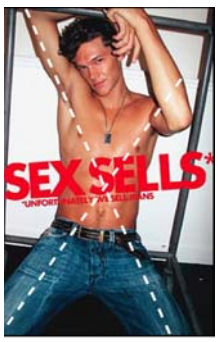
จากปัญหานำวิจัยของการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้สรุปผลการวิจัยตามประเด็นปัญหาการวิจัยเป็นรายข้อดังต่อไปนี้

1. ลักษณะภาพบุคคลที่บูรณาการร่วมกับโครงสร้างรูปอักษรและการใช้รหัสทางการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการเว้าวอนทางเพศที่ปรากฏในงานภาพโฆษณายีนส์ สามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 โครงสร้างภาพบุคคลที่มีการบูรณาการกับเส้นโครงสร้างรูปอักษร

ผลการวิจัยพบว่าภาพบุคคลที่มีการบูรณาการกับเส้นโครงสร้างรูปอักษรมี 7 รูปอักษรได้แก่ โครงสร้างรูปอักษร X ซึ่งพบได้ในภาพโฆษณายีนส์หลายยี่ห้อ ส่วนอีก 6 รูปอักษรได้แก่ C, K, A, V, J, L เป็นภาพเส้นโครงสร้างรูปอักษรที่สอดคล้องกับชื่อตราสินค้าของยีนส์แต่ละยี่ห้อได้แก่ Calvin Klein, Armani, Versace Jeans, และ Lee ทั้งนี้เส้นโครงสร้างของรูปอักษรดังกล่าวเป็นเส้นในจินตนาการที่เกิดจากความรู้สึกเชื่อมโยงจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่ง ทั้งนี้โดยมีลักษณะสำคัญของการสื่อความหมายดังนี้

ก. โครงสร้างอักษร X เป็นนัยของการสื่อสารที่เชื่อมโยงกับเรื่องต้องห้าม การเว้าวอนทางเพศ ความรู้สึกเคลื่อนไหว การจัดวางท่าตามโครงสร้างอักษร X มักเป็นการประกอบเข้าของรูปทรงที่มีการแทรกเข้าหากันของตัวแบบ ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญที่นำไปสู่การยั่วยวนด้วยภาษาท่าทาง ดังตัวอย่าง

ที่มา www.99Fame.com, 11 พฤษภาคม 2555

ข. โครงสร้างอักษร C K โครงสร้างรูปอักษร C เป็นการเน้นความเว้าโค้งของตัวแบบ ทำให้เกิดความรู้สึกเคลื่อนไหวควบคู่ไปกับการจัดวางท่า ในขณะที่โครงสร้างของรูปอักษร K แฝงไว้ถึงความรู้สึกแข็งแรงแต่มักให้ความรู้สึกของความไม่มั่นคงของการจัดวางท่า ทำให้รู้สึกถึงความเคลื่อนไหวอย่างมีชีวิตชีวาโดยมักเชื่อมโยงกับการแสดงออกทางเพศ ดังตัวอย่าง (ตัวอักษรแบบกลับด้าน)

ที่มาwww.denimology.com, 11 พฤษภาคม 2555

ค. โครงสร้างอักษร V เป็นรูปอักษรที่มีองค์ประกอบของเส้นเฉียง ทำให้สื่อถึงความรู้สึกเคลื่อนไหวซึ่งเกิดจากความเอนเอียงและความไม่มั่นคง แต่ให้อารมณ์ถึงความมีชีวิตชีวามากกว่าที่จะสื่อเชื่อมโยงถึงการเว้าวอนทางเพศ โดยโครงสร้างรูป V นี้ทำหน้าที่ในการสื่อเชื่อมโยงกับตราสินค้า Versace jeans ดังตัวอย่าง

ที่มา www.bestfashionsstyle.com 11 พฤษภาคม 2555

ง. โครงสร้างรูปอักษร A และ J เป็นรูปอักษรที่มีองค์ประกอบเป็นเส้นเฉียง ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว เอนเอียง ซึ่งเป็นโครงสร้างเดียวกับอักษร V แต่กลับทิศทางในแนวตั้ง แต่รูปอักษร A เป็นโครงสร้างรูปทรงสามเหลี่ยมซึ่งสื่อความหมายถึง ความสง่า คงทน มีกำลัง ในขณะที่เส้นโครงสร้างรูปอักษร J เป็นเส้นที่เฉียงและโค้ง เมื่อนำมาใช้ร่วมกับรูปอักษร A จึงสามารถสื่อได้ทั้งในแง่ความเข้มแข็งมั่นคงและความอ่อนโยน ซึ่งมักใช้ร่วมกับการประกอบกันเข้าของร่างนายแบบและนางแบบ ดังตัวอย่าง

ที่มา www.onesourcetalent.com, 11 พฤษภาคม 2555

จ. โครงสร้างรูปอักษร L เป็นรูปอักษรที่มีองค์ประกอบของเส้นทั้งในแนวนอนและแนวตั้ง จึงสามารถสื่อความหมายเชื่อมโยงถึงความสงบ และความมั่นคง ซึ่งเป็นรูปโครงสร้างที่ไม่ได้สื่อการเว้าวอนทางเพศหากแต่เชื่อมโยงกับ

ตราสินค้า Lee ดังนั้นการถ่ายทอดอารมณ์ที่เชื่อมโยงกับการเว้าวอนทางเพศจึงแสดงผ่านภาษาท่าทางและอุปกรณ์ประกอบเป็นหลัก ดังตัวอย่าง

ที่มา www. Ttisfashionbiz.com , 11 พฤษภาคม 2555

1.2 การใช้รหัสทางการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการเว้าวอนทางเพศ

รหัสทางการสื่อสารที่พบจากการบูรณาการรูปสัญญะภาพกับโครงสร้างรูปอักษรจำแนกได้สองประเภทคือ ก) Presentational code เป็นรหัสที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและแสดงให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างคู่สื่อสารโดยผ่านภาษากาย ข) Representation code เป็นรหัสที่ทำหน้าที่อ้างอิงถึงสิ่งอื่นนอกเหนือจากตัวของมันเอง ทั้งนี้โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ก. Presentational code จำแนกออกได้ 5 ประเด็นดังนี้

1. การปรากฏตัวของเรือนร่าง

การปรากฏตัวของเรือนร่างที่แสดงสรีระร่างกายในภาพโฆษณาชิ้นนี้พบว่าทั้งนายแบบและนางแบบส่วนใหญ่มีลักษณะเปลือยกายท่อนบน ในกรณีผู้แสดงแบบเป็นชายมักเป็นบุคคลที่มีกล้ามเนื้อชัดเจน แข็งแรง ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงความเป็นชายของนายแบบ ในกรณีนางแบบมักใช้ผู้แสดงแบบที่มีสัดส่วนที่ดี มีส่วนอก เอว สะโพกที่มีความเว้าโค้งของสรีระ

2. การแสดงกิริยาท่าทาง

การแสดงกิริยาท่าทางเป็นการจัดวางท่าของผู้แสดงแบบที่มีความหมายสื่อไปในทางการเว้าวอนทางเพศ โดยปรากฏผ่านท่าทางการยืน นั่ง นอน การทอดตัว หรือท่าทางอื่นใด การแสดงท่าทางนั้นภาพส่วนใหญ่จะเป็นการสัมผัสกันระหว่างผู้แสดงแบบ ซึ่งเป็นการแสดงออกที่สื่อถึงการเว้าวอนทางเพศ โดยท่าทางส่วนใหญ่เป็นการจัดวางท่าที่สอดคล้องกับเส้นโครงสร้างรูปอักษร X ในขณะที่รูปแบบที่สอดคล้องกับเส้นโครงสร้างรูปอักษร C K V A J และ L เป็นกิริยาท่าทางที่สอดคล้องกับชื่อของตราสินค้าควบคู่กับการสื่อสารเพื่อแสดงการเว้าวอนทางเพศ

3. ทิศทางของคู่สื่อสาร

ทิศทางของคู่สื่อสาร เป็นการแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแบบ โดยทิศทางของการใช้สายตา การประสานภาษากายระหว่างตัวแบบมักเป็นทิศทางที่ก่อให้เกิดเป็นเส้นโครงสร้างรูปอักษรได้แก่ ทิศทางในแนวราบ (ฐานอักษร L, K, X) แนวดิ่ง (แกนอักษร L, K, X) แนวเฉียง (V, A, J, X) ทั้งนี้การวิเคราะห์ทิศทางของตัวแบบ จะสะท้อนให้เห็นถึงการเชื่อมโยงกับเส้นโครงสร้างของรูปบุคคลและรูปอักษร

4. การสัมผัสทางร่างกาย

การสัมผัสร่างกายระหว่างกันของตัวแบบอยู่ภายใต้อิทธิพลของโครงสร้างรูปอักษร โดยเป็นตัวกำหนดทิศทางและจุดสัมผัส ทั้งการสัมผัสสรีระร่างกายของตนเองและคู่ของตัวแบบ โดยยังคงเน้นการสื่อสารเกี่ยวกับการเว้าวอนทางเพศ เช่น ภาพที่ใช้โครงสร้างรูปอักษร X การสัมผัสร่างกายจะเป็นการประกอบกันเข้าของเรือนร่างแบบรูปทรงที่ผนึกเข้าด้วยกัน หรือการแทรกเข้าหากัน ส่วนโครงสร้างรูปอักษร A จะเป็นการประกอบกันเข้าของเรือนร่างแบบรูปทรงที่ผนึกเข้าด้วยกัน ในขณะที่รูปโครงสร้างรูปอักษร C K จะเป็นการประกอบกันเข้าของเรือนร่างแบบรูปทรงที่หลากหลายเช่น การผนึกเข้าด้วยกัน การจัดวางเคียงกันและรูปทรงที่ต่อเนื่องกัน เป็นต้น

5. การแสดงสีหน้าและสายตา

การวิเคราะห์ลักษณะการแสดงออกทางสีหน้าในภาพโฆษณายีนส์พบว่าลักษณะการแสดงออกทางสีหน้าที่สื่อถึงการเว้าวอนทางเพศได้แก่ การเผยอและกัดเม้มริมฝีปาก การใช้ลิ้น การเชิดหน้าทำมุม 45 องศาในส่วนของการแสดงออกทางสายตาพบว่าการใช้สายตาของตัวแบบเป็นลักษณะของการจ้องมองมายังผู้ดูภาพและมีการทอดสายตาสู่องค์ประกอบอื่นในภาพเพื่อแสดงการเชื่อมโยงกับเส้นโครงสร้างรูปอักษร

ข. Representation code (รหัสภาพตัวแทน) สามารถจำแนกได้ 3 ลักษณะดังนี้

1. รหัสที่แสดงถึงความเป็นเพศชาย

รหัสภาพตัวแทนที่สื่อถึงความเป็นเพศชายในงานวิจัยครั้งนี้พบว่า รูปสัญญะที่โดดเด่นได้แก่ ราวตากผ้า (นายแบบเกาะราวตากผ้าที่เป็นโลหะกลม) ไอศกรีม (นางแบบเลียไอศกรีม) กุญแจ ทั้งนี้รูปลักษณ์ของวัตถุทั้งสามนี้ มีโครงสร้างคล้ายกับอวัยวะเพศชาย ซึ่งการตีความในเชิงจิตวิเคราะห์อาจกล่าวได้ว่าเป็นวิธีการแสดงออกถึงสัญชาติญาณทางเพศที่หลีกเลี่ยงการสื่อสารในรูปแบบตรงๆ

2. รหัสที่แสดงถึงความเป็นเพศหญิง

ลักษณะความเป็นเพศหญิงที่สะท้อนผ่านรหัสภาพตัวแทนได้แก่รูปสัญญะที่โดดเด่นสองประการคือ โซฟาและตาข่ายเหล็ก โดยรูปโครงสร้างของโซฟามีลักษณะแบน ส่วนตาข่ายเหล็กมีลักษณะแบนและมีรู ซึ่งรูปโครงสร้างดังกล่าวในทัศนะของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ มีความหมายที่แสดงถึงความเป็นเพศหญิง เป็นภาพตัวแทนที่สะท้อนผ่านจิตไร้สำนึก ที่มักใช้สื่อความหมายควบคู่กับความปรารถนาทางเพศ

3. รหัสที่แสดงถึงความสัมพันธ์ทางเพศ

นอกจากรหัสภาพตัวแทนที่แสดงถึงลักษณะความเป็นเพศชายและเพศหญิงแล้วในการสื่อสารเกี่ยวกับการเว้าวอนทางเพศยังพบการใช้รหัสภาพตัวแทนที่สื่อความหมายถึงความสัมพันธ์ทางเพศผ่านรูปสัญญะต่างๆ ได้แก่ 1) คลื่นกระทบโขดหิน เป็นการสื่อถึงอารมณ์ทางเพศที่ใช้การอุปมาจากเหตุการณ์ของการมีเพศสัมพันธ์ 2) สายฝน เป็นภาพตัวแทนที่สื่อถึงอสุจิของเพศชาย 3) ความหมายแฝงจากเส้นโครงสร้าง X ซึ่งรูปอักษร X มีความหมายในเชิงสัญลักษณ์ถึงกามารมณ์การเว้าวอนทางเพศ รวมทั้งการสื่อสารในเรื่องต้องห้าม 4) แสงเงา เป็นรหัสภาพตัวแทนที่มีความหมายแฝงถึงความลึกลับน่าค้นหา ดังปรากฏเป็นภาพเงาดำบนใบหน้าของตัวแบบ 5) สีแดง เป็นรหัสภาพตัวแทนของความหมายแฝงของรูปอักษร X ในงานโฆษณา Calvin Klein X ซึ่งรูปอักษร X ที่ปรากฏในข้อความโฆษณาใช้อักษรสีแดง และมีการตอกย้ำด้วยสีกรอบภาพแดงเช่นกัน จึงเป็นภาพตัวแทนที่สื่อถึง ความร้อนแรง กามารมณ์ และการเชื่อมโยงกับการเว้าวอนทางเพศอย่างเลี่ยงไม่ได้

2. การรับรู้หน่วยประกอบทางการสร้างสรรค์ภาพโฆษณายีนส์ที่เกิดจากการบูรณาการภาพบุคคลร่วมกับโครงสร้างรูปอักษรที่มีพลังในการเว้าวอนทางเพศในทัศนะของนักสร้างสรรค์งานการสื่อสารด้วยภาพ ผลการวิจัยพบว่า

ประเด็นคำตอบสามารถจำแนกได้เป็น 2 ส่วนประกอบด้วย ก) ประเด็นที่เป็นหน่วยประกอบของการเว้าวอนทางเพศโดยที่ไม่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการภาพบุคคลร่วมกับโครงสร้างรูปอักษร ข) หน่วยประกอบทางการสร้างสรรค์ที่เกิดจากการบูรณาการภาพบุคคลร่วมกับโครงสร้างรูปอักษร โดยมีรายละเอียดดังนี้

ก) หน่วยประกอบทางการสร้างสรรค์ภาพโฆษณาเยินส์ที่มีพลังในการเว้าวอนทางเพศโดยที่ไม่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการภาพบุคคลร่วมกับโครงสร้างรูปอักษร มีจำนวน 5 ประเด็นดังนี้

1. การจัดวางท่าของนางแบบมีความเว้าวอนทางเพศโดยที่เชื่อมโยงกับสัญลักษณ์ทางเพศ เช่น ไอศกรีมเป็นสัญลักษณ์แทนเพศชาย น้ำฝน ที่ตกลงบนตัวนางแบบเป็นสัญลักษณ์แทนอสุจิ

2. การแสดงความแข็งแกร่งของร่างกายนายแบบนางแบบผ่านกล้ามเนื้อที่มีความเข้ายวน ลักษณะของตัวแบบมีความแข็งแกร่ง ดูทะมัดทะแมง ซึ่งเชื่อมโยงกับศักยภาพทางเพศ

3. สถานที่โล่งมีความท้าทายต่อสายตาผู้อื่น ให้ความรู้สึกตื่นเต้นเปิดเผย อีกทั้งมีความหมายที่สะท้อนถึงเสรีภาพทางเพศ

4. โทนสีขาวดำแนว low key สื่อไปทางอารมณ์เกี่ยวกับ sex สีโทนมืดทำให้ดูสื่อไปทางเรื่องราวเกี่ยวกับเพศ มีความลึกลับ น่าค้นหา

5. การใช้ฉากสีขาวทำให้ภาพตัวแบบมีความเด่นและทำให้การสื่อเรื่องเซ็กซ์มีความเด่น

จากหน่วยประกอบทางการสร้างสรรค์ภาพโฆษณาเยินส์ทั้ง 5 ประเด็นดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะของหน่วยประกอบที่มีพลังในการอธิบายการออกแบบงานโฆษณาที่มีความเว้าวอนทางเพศได้ ทั้งนี้โดยไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับการบูรณาการภาพบุคคลร่วมกับโครงสร้างรูปอักษร ซึ่งเป็นเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้

ข) หน่วยประกอบทางการสร้างสรรค์ภาพโฆษณาเยินส์ทางการสร้างสรรค์ที่มีพลังการเว้าวอนทางเพศที่เกิดจากการบูรณาการภาพบุคคลร่วมกับโครงสร้างรูปอักษร มีจำนวน 4 ประเด็นดังนี้

1. การแสดงออกผ่านสายตาของตัวแบบสื่อถึงความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก ทั้งนี้ทิศทางการมองของตัวแบบก่อให้เกิดเป็นเส้นโครงสร้าง(structural line) ซึ่งเป็นเส้นในจินตนาการ ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงเป็นเส้นโครงสร้างรูปอักษร โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงสร้างรูปอักษร X ทำให้ผู้ดูภาพเกิดจินตนาการร่วมเกี่ยวกับความเว้าวอนทางเพศ

2. การแสดงสรีระที่โค้งเว้าของตัวแบบก่อให้เกิดเส้นโครงร่างรูปอักษรโดยโครงสร้างสรีระที่โดดเด่นคือโครงสร้างแบบ C curve และ V shape ซึ่งก่อให้เกิดความเว้าวอนทางเพศสูงและเมื่อสรีระดังกล่าวได้รับการจัดวางท่าที่สัมพันธ์กับโครงสร้างรูปอักษร เช่น รูป X, C, K, A, V, J จะทำให้สื่อการเว้าวอนทางเพศควบคู่กับชื่อตราสินค้า เป็นการปรากฏพร้อมระหว่างสารสนเทศของตราสินค้ากับอารมณ์เว้าวอนทางเพศ

3. การทรงตัวของตัวแบบไม่มั่นคงให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว โดยปรากฏผ่านการเอียงตัวไปตามแนวเส้นโครงสร้างรูปอักษร ทำให้ภาพดูมีชีวิตชีวา ไม่หยุดนิ่ง ซึ่งเป็นหน่วยประกอบทางการสร้างสรรค์ที่เกิดจากการจัดวางท่าที่ก่อให้เกิดสมดุลระหว่างเรือนร่างกับการเคลื่อนไหว

4. การจัดวางท่ามีการสัมผัสและประชิดตัวเข้าหากัน ให้ความรู้สึกถึงความใกล้ชิด ผูกพันกันและเว้าวอนทางเพศสูง ในขณะเดียวกันเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงเส้นโครงสร้างรูปอักษรที่ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปอักษร X ซึ่งเป็นการประกอบรูปทรงของตัวแบบที่แทรกเข้าหากัน รวมทั้งการบิดพันระหว่างกันของตัวแบบ (twisting forms) จนเป็นภาพเส้นโครงสร้างเครื่องหมาย infinity ซึ่งมีความหมายแฝงเชื่อมโยงกับความรัก ความสัมพันธ์ การเว้าวอนทางเพศที่ไม่สิ้นสุด

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ. การวิเคราะห์สื่อโดยมีทฤษฎีเป็นเครื่องมือ. กรุงเทพมหานคร : เอดิสัน เพรสโพรดักส์, 2542.

“Armani Jeans” [online] Available at : www.onesourcetalent.com, 11 พฤษภาคม 2555.

“Calvin_klein_jeans” [online] Available at : www.denimology.com, 11 พฤษภาคม 2555.

“Diesel Jeans ” [online] Available at : www.99Fame.com, 11 พฤษภาคม 2555.

“Jeans-ad-lee” [online] Available at : www. Ttisfashionbiz.com, 11 พฤษภาคม 2555.

McLuhan Marshall. Understanding Media the extension of man. New York : McGraw Hill, 1964.

“Versace-jeans” [online] Available at : www.bestfashionsstyle.com, 11 พฤษภาคม 2555

การสื่อความหมาย และการรับรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมที่สะท้อนผ่านงานโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

SIGNIFICATION AND PERCEPTION OF SOCIAL RESPONSIBILITY THROUGH PUBLIC RELATIONS ADVERTISING OF PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTION

อรรถญา พิกุลพารุ่งโรจน์[1] กฤษณ์ ทองเลิศ[2]

[1]นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2]อาจารย์ประจำบัณฑิตศึกษา สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เข้าใจถึงกระบวนการสร้างความหมายของโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ที่สื่อถึงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและการรับรู้ของบุคลากรฝ่ายแนะแนวทางการศึกษา แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นแนวทางการศึกษาประกอบด้วยแนวคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม, บัณฑิตอุดมคติ, การโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์,แนวทางการศึกษาเชิงสัญญะวิทยา การวิเคราะห์ภาพ และตารางกรองการรับรู้ การวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์ตัวบทงานโฆษณาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ระหว่างปีพ.ศ.2550 – 2555 จำนวน 7 ชุด และการสัมภาษณ์บุคลากรฝ่ายแนะแนวทางการศึกษา จำนวน 7 คน โดยใช้ตารางกรองการรับรู้ เป็นเครื่องมือ ผลจากการวิจัยพบว่า การสร้างความหมายของโฆษณาที่สื่อถึงความรับผิดชอบต่อสังคมจำแนกได้ 5 ประเด็น ได้แก่ 1) เนื้อหาเชิงนามธรรม ได้แก่ การให้โอกาสทาง การศึกษากับเยาวชน การเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและสังคมการให้อย่างสร้างสรรค์และการแบ่งปัน และจิตอาสา 2)ความหมายจากจิตวิทยาของสีสื่อถึงความเป็นธรรมชาติ 3)การจัดองค์ประกอบเชิงพื้นที่ใช้การจัดภาพขนาดภาพระยะใกล้ แสดงถึง ความใกล้ชิด 4)ความหมายจากจิตวิทยาของแสง คือ การใช้แสง High Key เพื่อแสดงถึงการได้รับโอกาส และความสุข 5)การแสดงออกของอารมณ์ภาพที่สื่อถึงความปีติ ในส่วนของผลการวิจัยใน การรับรู้ของบุคลากรฝ่ายแนะแนวทางการศึกษาต่อคุณลักษณะเด่นของบัณฑิตมี 7 ข้อ 1) บัณฑิตที่มีความสามัคคี 2)บัณฑิตที่มีความเสียสละ 3) บัณฑิตที่มีการช่วยเหลือพัฒนาบ้านเกิด ชุมชน และสังคม 4) บัณฑิตที่รู้จักการให้และการแบ่งปัน 5) บัณฑิตที่มีความคิดสร้างสรรค์และบูรณาการ 6) บัณฑิตที่มีจิตอาสา และ7) บัณฑิตที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจ

คำสำคัญ : การสื่อความหมาย การรับรู้ ความรับผิดชอบต่อสังคม โฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์

Abstract

This research aims to understand the signification of social responsibility in television public relations advertisement of private higher education institutions, and the perception of educational guidance staffs in school. The concepts and theories were based on social responsibility, undergraduate ideals, public relations advertisement, semiological approach, image analysis and repertory grid. This research was conducted by 7 sets of advertisement textual

analysis which produced by private higher educational institutes during 2007 – 2012 and the interview 7 educational guidance staffs; this stage was conducted together with the repertory grid. The findings are as follows;

The signification of advertisement which conveys social responsibility concept can be divided into 5 issues; 1) abstract contents, which include providing educational opportunities for young people, participating as a part of community and society, giving and sharing creatively, and being volunteer-minded, 2) meanings from psychology of color, which indicate naturalness, 3) managing spatial elements in close-up image setting, which indicates closeness, 4) meanings from psychology of light, which is to use high key as for receiving chances and happiness and 5) expression of image emotions which indicates delightfulness. The research findings reveal that there are 7 remarkable characteristics of the undergraduates; 1) unity, 2) sacrifice, 3) community and society development, 4) giving and sharing, 5) creativity and integration, 6) voluntary mind and 7) determination.

KEYWORDS: SIGNIFICATION, PERCEPTION, SOCIAL RESPONSIBILITY, TELEVISION, PUBLIC RELATIONS ADVERTISING

1. บทนำ

การศึกษามีบทบาทและความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศ ประเทศไทยมีแนวโน้มชัดเจนว่า จะต้องใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ โดยเน้นการพัฒนาระบบบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อเพิ่มพลังและส่งเสริมสมรรถนะของบุคลากรซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่กล่าวว่า การพัฒนาคนคือการยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยมีความเชื่อว่าหากคนได้รับการพัฒนาและได้รับการศึกษาที่ดีที่สุดแล้ว “คน” จะเป็นปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จของการพัฒนาประเทศทุกด้าน

จิราภรณ์ จงเกษกรณ์ (2547) กล่าวว่า บัณฑิตอุดมคติไทย คือ บัณฑิตที่มีคุณลักษณะของความเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขพร้อมเป็นปัจจัยเอื้อต่อการเสริมสร้างสังคมแห่งการอยู่ร่วมกันที่ดีของประเทศและสังคมโลก การสร้างบัณฑิตอุดมคติในสภาวการณ์ปัจจุบันและอนาคตนับเป็นประเด็นที่มีความท้าทายเป็นอย่างยิ่งสำหรับสถาบันอุดมศึกษา นอกจากนี้จรัส เพ็ชรเที่ยง (2542) ได้กล่าวว่า การเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตอุดมคติไทยที่พึงประสงค์เป็นแนวทางในการกล่อมเกลาผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาให้มีความสมบูรณ์ทั้งความรู้และคุณธรรมที่สอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพ การศึกษาเป็นกระบวนการทางสังคมที่สำคัญในการปลูกฝังอุดมการณ์ ถ่ายทอดวัฒนธรรม และพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในเยาวชนคนรุ่นใหม่ ให้มีหลักคิดและหลักยึดในการนำชีวิตประกอบด้วยคุณธรรมและความรู้ เพื่อสร้างสังคมให้มีความเข้มแข็งและคงความเป็นชาติไทย

ในปัจจุบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีการแข่งขันกันค่อนข้างสูง เพราะจำนวนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยนับว่าเป็นส่วนหนึ่งของการตลาดที่จะสร้างให้มหาวิทยาลัยมีความแตกต่างจากคู่แข่งขันในตลาดสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งภาพลักษณ์ที่ดีถือเป็นพื้นฐานสำหรับองค์กรทุกแห่งที่จะต้องให้ความสำคัญ ดังที่วิรัช ลภิรัตนกุล (2546) ได้กล่าวว่า “หน่วยงานหรือองค์การสถาบันใดก็ตามหากมีภาพลักษณ์ที่ดี ภาพที่เกิดขึ้นในจิตใจของประชาชนที่มีต่อหน่วยงาน สถาบันนั้นย่อเป็นภาพที่บรรเจิดงดงาม นั่นคือเป็นภาพของหน่วยงานสถาบันเป็นไปในทางที่ดี มีความน่าเชื่อถือศรัทธา สมควรไว้วางใจ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาย่อมต้องการการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดี

การศึกษา “การสื่อความหมายและการรับรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมที่สะท้อนผ่านงานโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน” เป็นการศึกษาถึงกระบวนการสร้างความหมายของโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ที่สื่อถึงความรับผิดชอบต่อสังคม Corporate social responsibility (CSR) ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อให้เห็นถึงการสร้างความหมายของการประชาสัมพันธ์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในปัจจุบัน ที่ให้ความสำคัญในการแสดงความรับผิดชอบทางสังคม โดยเน้นที่ตัวของบัณฑิตในเรื่องของความรู้ควบคู่จริยธรรม รวมถึงคุณลักษณะเด่นของบัณฑิตที่สะท้อนผ่านโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ที่สื่อถึงความรับผิดชอบต่อสังคม Corporate social responsibility (CSR) ในการรับรู้ของบุคลากรฝ่ายแนะแนวทางการศึกษา เพราะเนื่องจากบุคลากรฝ่ายแนะแนวทางการศึกษาเป็น Opinion leader ผู้นำทางความคิดของนักเรียนที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะครูแนะแนวระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. ปัญหานำวิจัย

1. กระบวนการสร้างความหมายของโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ที่สื่อถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีลักษณะอย่างไร

2. คุณลักษณะเด่นของบัณฑิตที่สะท้อนผ่านโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ที่สื่อถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ในการรับรู้ของบุคลากรฝ่ายแนะแนวทางการศึกษามีลักษณะอย่างไร

3. ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลชิ้นงานโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์โดยการดาวน์โหลดผ่าน www.youtube.com เพื่อหาข้อมูลโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ที่สื่อถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ที่เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างปี 2550-2555 และจากการสัมภาษณ์อาจารย์แนะแนวที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 7 คน เพื่อศึกษาการรับรู้คุณลักษณะเด่นของบัณฑิตที่สะท้อนผ่านโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ที่สื่อถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วยแนวทางการศึกษา 2 แนวทาง ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ตัวบทเพื่อศึกษากระบวนการสร้างความหมายของโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ที่สื่อถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 7 ชุด 2) การสัมภาษณ์บุคลากรฝ่ายแนะแนวทางการศึกษาโดยใช้ตารางกรองการรับรู้(Repertory grid) เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจการรับรู้ต่อคุณลักษณะเด่นของบัณฑิตที่สะท้อนผ่านโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ที่สื่อถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) จำนวน 7 คน

4. บทสรุป / สรุปผลการวิจัย

จากปัญหานำวิจัยของการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้สรุปผลการวิจัยตามประเด็นปัญหาการวิจัยเป็นรายข้อดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ตัวบทเพื่อศึกษากระบวนการสร้างความหมายของโฆษณา เพื่อการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ที่สื่อถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

1.1 เนื้อหาเชิงนามธรรมที่สื่อถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR)

งานโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ได้มีกระบวนการสร้างความหมายที่สื่อถึงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการแสดงออกทางเนื้อหาเชิงนามธรรม ที่สามารถทำให้รับรู้และเข้าใจในตัวของเนื้อหาโฆษณา ทั้งนี้ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาเชิงนามธรรมที่สื่อถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) สามารถจำแนกได้ 4 ประเด็นดังนี้

ก. การให้โอกาสทางการศึกษากับความทุรกันดาร และผู้ประสบภัยพิบัติ

จากการแสดงออกผ่านทางโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ที่สถาบันอุดมศึกษาได้แสดงออกอย่างเด่นชัด ในการให้โอกาสทางการศึกษากับผู้ที่ไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นถิ่นทุรกันดารและ และผู้ประสบภัยพิบัติ โดยการให้โอกาสในการศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการช่วยเหลือและบ้านเกิดของตนเอง ดังเช่น โฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ ชุดหมอม้ง ที่ได้รับโอกาสทางการศึกษาในสายแพทย์ เพราะเนื่องจากชุมชนของเขาขาดหมอในการดูแลรักษาคนในชุมชน เขาจึงต้องการเรียนเพื่อกลับไปช่วยเหลือบ้านเกิดของเขา และชุด สีนามิ แสดงให้เห็นถึงการที่มหาวิทยาลัยรังสิตได้ให้โอกาสแก่ผู้ประสบภัยพิบัติ โดยการให้โอกาสทางการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นการให้ที่ยิ่งใหญ่ ไม่ใช่แค่การให้ความรู้ แต่เป็นการสอนให้เรียนรู้ ในการรักตนเอง รักบ้านเกิด และรักชุมชน นำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง และการสร้างชีวิตใหม่ให้ตนเอง แสดงให้เห็นถึงการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม

ข. การเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและสังคม

การเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและสังคม การเรียนรู้จากประสบการณ์ในห้องเรียน สู่การนำความรู้สู่ชุมชนและสังคม โดยการนำความรู้ร่วมกับสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนมาพัฒนา และสร้างมูลค่า และการช่วยเหลือ เพื่อสร้างความเข้มแข็ง และยั่งยืนให้แก่ชุมชนและสังคม ในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและสังคม ดังเช่น โฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ ชุด Success Together การแสดงถึงการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนโดยการเข้าไปพัฒนาและช่วยเหลือ ด้วยการใช้ความคิดสร้างสรรค์จากนักศึกษาและถ่ายทอดสู่ยังชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การแปรรูปผลิตภัณฑ์ในการเพิ่มมูลค่า และการเพิ่มรายได้จากของที่มีอยู่ในพื้นที่ โดยการแสดงออกถึงการที่มหาวิทยาลัยจะอยู่เคียงข้างชุมชนเพื่อพัฒนาไปด้วยกัน

ค. การให้อย่างสร้างสรรค์และการแบ่งปันสู่สังคม

การให้อย่างสร้างสรรค์ การสร้างสรรค์ความคิดในการให้จากอาชีพของตนเอง โดยการสร้างสรรค์สังคม การนำความรู้ในด้านนิเทศศาสตร์ด้านสื่อสารมวลชน ถ่ายทอดไปยังเยาวชนเพื่อสร้างการเรียนรู้จริงในการทำงานของนิเทศศาสตร์ การคิดสร้างสรรค์ในการเห็นคุณค่าและมูลค่าของทุกสิ่งที่สามารถให้คุณค่าได้เท่าเทียมกับสิ่งที่ต้องใช้ความสิ้นเปลือง การให้อย่างสร้างสรรค์ การถ่ายทอดประสบการณ์การความรู้ทางการศึกษา กับประสบการณ์ทำงานเพื่อถ่ายทอดและให้แก่สังคม การแบ่งปันสังคม การรู้จักให้ รู้จักเสียสละ ให้ด้วยความเต็มใจให้เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น การใช้ความรู้ และวิชาชีพในการศึกษาตอบแทนและช่วยเหลือสังคม การช่วยเหลือผู้ป่วยโดยไม่หวังถึงสิ่งตอบแทน เพราะชีวิตคนมีค่ามากกว่าสิ่งอื่นใด ผลประโยชน์ไม่ใช่สิ่งสำคัญ แต่การให้และการแบ่งปันความรู้ และการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นสิ่งที่ช่วยสร้างสรรค์สังคมได้ดีที่สุด ไม่จำเป็นต้องคิดเหมือนคนอื่น คิดให้แตกต่าง ๆ และร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีให้แก่สังคม ดังเช่น ชุด Creating giving & Sharing Society ที่แสดงออกถึงการให้อย่างสร้างสรรค์และการแบ่งปันสู่สังคม

ง. จิตอาสา

จิตอาสา หรือการแสดงออกถึงความเสียสละ จิตอาสา การที่ผู้คนได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะมากกว่าตนเอง นั่นหมายถึงว่า ทุกคนต้อง มีการให้มากกว่าการรับ เพราะสิ่งเหล่านี้ ถ้าสามารถปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนได้ตระหนัก สังคมย่อมได้รับแต่ความสุขอย่างแน่นอน คำว่า จิตอาสา จึงมีความสำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์โดยส่วนร่วมการปลูกฝังความสำนึกกับบุคคลต่าง ๆ ให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมหรือสาธารณะจะเป็นการสร้าง

คุณธรรม จริยธรรม ให้เกิดขึ้นกับบุคคลโดยทั่วไป โดยเฉพาะ เด็กและเยาวชน รวมทั้ง ประชาชนทั่วไป สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากภายในกายของคน "จิตอาสา" จึงมีความสำคัญใน การปลูกจิตสำนึกให้ผู้คนรู้จัก การเสียสละ การร่วมแรงร่วมใจ ร่วมมือในการทำประโยชน์เพื่อสังคมและส่วนรวม การให้ทั้งเพื่อนมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม ดังเช่น โฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ ชุด Success Together ชุด Creating giving & Sharing และชุด Why sharing Society ที่เป็นการแสดงออกของคุณลักษณะของบัณฑิตที่มีการเสียสละ และคำนึงถึงสังคมส่วนรวม

1.2 ความหมายจากจิตวิทยาของสีที่สื่อถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

ก. ความหมายจากจิตวิทยาของสีของความเป็นธรรมชาติ

สีที่มีผลต่อมนุษย์ในทางจิตวิทยา เนื่องจากการรับรู้ของมนุษย์ที่มีต่อสีต่างๆ นั้นจะได้มาจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันโดยตรง และอีกส่วนจะได้มาจากการอบรมบ่มเพาะทางวัฒนธรรม ทั้งนี้จากการพิจารณาพบว่า โฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ทั้ง 7 ชุด ใช้สีของความเป็นธรรมชาติเป็นพื้นหลังทั้งหมด โดยกำหนดให้เป็นลักษณะของบรรยากาศความเป็นธรรมชาติ สีของต้นไม้ ท้องฟ้า ทะเล แม่น้ำ และภูเขา ผู้สร้างสรรค์ต้องการให้ผู้ชมโฆษณารับรู้ถึงความความเป็นธรรมชาติ เป็นการใช้สีในการแสดงออกทางเรื่องราวของความรับผิดชอบต่อสังคม ความเป็นชนบท ความสดใสสดชื่น ที่สามารถสัมผัสและรับรู้ถึงธรรมชาติได้โดยตรง

1.3 การจัดองค์ประกอบเชิงพื้นที่ที่สื่อถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

ก. การจัดองค์ประกอบเชิงพื้นที่พื้นที่ โดยการใช้การจัดภาพขนาดภาพ Big Close-Up Shot (BCU) แสดงถึงความใกล้ชิด

การจัดองค์ประกอบเชิงพื้นที่ที่สื่อถึงความรับผิดชอบต่อสังคมของโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ทั้ง 7 ชุด ใช้ลักษณะการจัดองค์ประกอบเชิงพื้นที่ โดยการใช้การจัดภาพขนาดภาพ Big Close-Up Shot (BCU) เป็นการใช้ขนาดภาพที่ช่วยตอกย้ำการกำกับความหมายของการแสดงออกทางการสื่อสาร โดยมักเน้นภาพที่แสดงให้เห็นตัวบุคคลตั้งแต่ช่วงไหล่ขึ้นไป ทำให้เกิดความใกล้ชิด ผู้ชมสามารถรับรู้การสื่อความหมายทางอารมณ์ของนักแสดงได้อย่างเด่นชัด ทั้งยังเป็นการเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของสิ่งที่ถ่าย บังคับสายตาให้ผู้ชมสนใจในสิ่งที่ต้องการให้รับรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพของใบหน้าที่แสดงออกถึงความประสบความสำเร็จ ความสุข ที่แสดงออกทางรอยยิ้ม สีหน้าและแววตาของนักแสดง

1.4 ความหมายจากจิตวิทยาของแสงที่สื่อถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

งานโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ได้มีกระบวนการสร้างความหมายที่สื่อถึงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการความหมายจากจิตวิทยาของแสงที่สามารถทำให้รับรู้และเข้าใจในตัวของเนื้อหาโฆษณา ทั้งนี้ผลการวิจัยพบว่า ความหมายจากจิตวิทยาของแสงที่สื่อถึงความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถจำแนกได้ 2 ประเด็นดังนี้

ก. การใช้แสง High Key แสดงถึงการได้รับโอกาส และความสุข

การใช้แสง High Key หมายถึง การใช้แสงสว่างในการแสดงบรรยากาศที่สดชื่น แจ่มใส ความกระตือรือร้นในการให้ และการแบ่งปันอย่างสร้างสรรค์ ร่วมถึงความสุขจากสิ่งที่ได้กระทำในการใช้แสงที่ให้ความสว่างแก่บุคคลและสิ่งที่อยู่ในฉากสว่างทั้งหมด ทำให้เกิดเงาน้อย มุ่งให้เกิดความหวัง การได้รับโอกาส ความสุข ซึ่งในโฆษณาทุกชุดจะใช้แสง High Key ในภาพจบของโฆษณา เพราะจะแสดงถึงความสำเร็จ และความสุข จากการปฏิบัติในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม

ข. การใช้แสง Low Key แสดงถึงความอ้างว้าง เศร้า ความสูญเสีย การรอคอย

การใช้แสง Low Key หมายถึง การให้แสงเฉพาะที่ เน้นบางส่วนของฉากให้มีความสว่างส่วนที่เหลือของฉากจะเป็นเงาเข้ม มุ่งให้เกิดความอ้างว้าง เศร้า ความสูญเสีย การรอคอย และความหวัง เป็นการใช้แสงในการลำดับเรื่องถึง

อุปสรรคในการรอคอยในบ้างสิ่ง เพื่อต้องการแค่ความหวังที่จะได้จากผู้ที่มีน้ำใจ ที่จะสามารถช่วยเหลือตนเอง และบ้านเกิดชุมชนได้ และการใช้แสงในการทำให้รู้สึกถึงความหดหู่ รอเพียงแค่แสงสว่างมาช่วยในการส่องทาง เป็นการเล่าเรื่องเพื่อนำไปสู่การแสดงออกทางการรับผิดชอบต่อสังคม

1.5 การแสดงออกของอารมณ์ภาพที่สื่อถึงความปีติสุข

การแสดงออกของอารมณ์ภาพที่สื่อถึงความปีติ คือ ความสุข ความสำเร็จ ที่ผลสรุปของโฆษณาประชาสัมพันธ์ทุกชุดได้แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการเริ่มต้นจากอารมณ์ความรู้สึกถึงความหวัง การรอคอย และการได้รับโอกาส รวมถึงความภาคภูมิใจการนำโอกาสที่ตนเองได้รับมาช่วยเหลือผู้อื่นต่อไป หรือจากภาพโฆษณาให้อารมณ์ความรู้สึกถึงความสำเร็จ การช่วยเหลือ และการให้ผู้อื่นจากความรู้ลึกทางการศึกษาสู่การปฏิบัติ และการสร้างสรรค์สังคม คิด ทำ และสร้างสรรค์สังคมสู่สำนึกเพื่อสังคม การแสดงอารมณ์ของภาพโฆษณาแต่ละภาพ ภาพที่แสดงถึงความภูมิใจ จากการเรียนรู้ในห้องเรียนสู่การลงพื้นที่ชุมชนเพื่อสัมผัสประสบการณ์จริง การเน้นอารมณ์ความรู้สึกของการให้และการแบ่งปัน การแสดงออกทางความช่วยเหลือ ความคิดดีๆ ให้อารมณ์ความรู้สึกถึงความสำเร็จ การช่วยเหลือ และการให้ผู้อื่น การรู้จักการเสียสละที่จะเป็นผู้ให้มากกว่าการเป็นผู้รับ การให้แก่มนุษย์ การให้กับสิ่งแวดล้อม ร่วมถึงการให้แก่สังคมและส่วนร่วมการให้

2. คุณลักษณะเด่นของบัณฑิตที่สะท้อนผ่านโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ที่สื่อถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ในการรับรู้ของบุคลากรฝ่ายแนะแนวทางการศึกษา

คุณลักษณะเด่นของบัณฑิตที่สะท้อนผ่านโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ที่สื่อถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ที่ดีที่สุดในการรับรู้ของบุคลากรฝ่ายแนะแนวทางการศึกษา มีคุณลักษณะ 7 ข้อ ดังต่อไปนี้

2.1 คุณลักษณะของบัณฑิตที่มีความสามัคคี

คุณลักษณะของบัณฑิตสะท้อนผ่านโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ที่สื่อถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ที่แสดงความสามัคคี เพราะในการทำงานต้องใช้ความสามัคคี ต่างคนต่างที่มา แต่ต้องมาทำงานร่วมกัน ต้องมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ความสามัคคีจะก่อให้เกิดความสำเร็จ และเกิดประโยชน์ต่อสังคม

2.2 คุณลักษณะของบัณฑิตที่มีความเสียสละ

คุณลักษณะของบัณฑิตที่ดีต้องเริ่มจากการเสียสละ การเสียสละตนเองเพื่อนึกถึงสังคมส่วนร่วม การศึกษาเรียนรู้เพื่อนำสิ่งที่ได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองกลับมาช่วยเหลือกับผู้ที่ไม่ได้รับโอกาสในทุกๆ ด้านการเสียสละจะผลักดันให้เกิดสิ่งที่ดีงามขึ้นในสังคม การพัฒนาตนเองเพื่อใครหลายๆคนที่รอการช่วยเหลืออยู่ข้างหลัง การทุ่มเททั้งกายและใจเพื่อส่วนรวม ถือว่าเป็นคุณลักษณะของบัณฑิตต้องเสียสละเพื่อส่วนรวม การทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมโดยไม่คำนึงถึงสิ่งตอบแทน

2.3 คุณลักษณะของบัณฑิตที่มีการช่วยเหลือพัฒนาบ้านเกิด ชุมชน และสังคม

คุณลักษณะของบัณฑิตที่ดีต้องเริ่มจากการรักในความเป็นตนเอง รักบ้านเกิดของตนเอง การคำนึงถึงภูมิลำเนาที่เป็นถิ่นเกิด และคำนึงถึงเป็นอันดับ เริ่มต้นจาการช่วยเหลือจากคนรอบๆและใกล้ตัว เพื่อให้ได้รับโอกาส และความเท่าเทียมในสังคม และนำไปสู่การพัฒนาไปยังชุมชนโดยรอบ และต่อยอดด้วยการพัฒนาสังคม การแสดงออกของสถาบันการศึกษาที่เข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชน เพื่อให้บัณฑิตได้เรียนรู้ และคำนึงถึงสังคมส่วนร่วม

2.4 คุณลักษณะของบัณฑิตที่รู้จักการให้และการแบ่งปัน

การแบ่งปัน ความรู้ ประสบการณ์ และการสร้างอาชีพ ร่วมถึงการสร้างความเข็มแข็งให้แก่ชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน และคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต สร้างให้ชุมชนมีการพัฒนา เรียนรู้ในทุกด้าน

รอบตัว และการแบ่งปันที่ให้ด้วยความเต็มใจ การให้กับเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ถือว่าเป็นการช่วยเหลือสังคมและแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะบัณฑิตของสถาบันอย่างชัดเจน

2.5 คุณลักษณะของบัณฑิตที่มีความคิดสร้างสรรค์และบูรณาการ

การบูรณาการ ทั้งความรู้ ประสบการณ์และการเป็นผู้ให้ มอบให้แก่สังคม สร้างสรรค์ สิ่งที่ดีเพื่อช่วยเหลือสังคม พัฒนาสังคมให้เกิดความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น การนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ร่วมถึงประสบการณ์ในการฝึกฝนและนำไปพัฒนาบ้านเกิดและชุมชน การต่อยอดความรู้เพิ่มมูลค่า การมองไปข้างหน้า เพื่อการพัฒนาในสิ่งที่มีอยู่ในมือให้เกิดมูลค่า และเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน ร่วมถึงการใช้เทคโนโลยีที่ในปัจจุบันที่ทันสมัยมาก ๆ นำมาใช้ให้ถูกวิธี นำมาพัฒนาต่อยอดการเพิ่มมูลค่า การสร้างคุณธรรมให้กับสังคม ร่วมถึงการใช้ในการสื่อสารเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ความคิดที่แตกต่าง ความคิดที่โดดเด่น ที่แสดงออกมาและเป็นความสร้างสรรค์ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม

2.6 คุณลักษณะของบัณฑิตที่มีจิตอาสา

การมีจิตใจที่เผื่อแผ่ให้แก่ผู้อื่น การร่วมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมดีๆ หรือช่วยเหลือสังคม จิตอาสา หรือการแสดงออกถึงความเสียสละ จิตสาธารณะ หรือจิตอาสา การที่ผู้คนได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะมากกว่าตนเอง นั่นหมายถึงว่า ทุกคนต้อง มีการให้มากกว่าการรับ เพราะสิ่งเหล่านี้ ถ้าสามารถปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนได้ตระหนัก สังคมย่อมได้รับแต่ความสุขอย่างแน่นอน คำว่า จิตสาธารณะ จึงมีความสำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์โดยส่วนร่วมการปลูกฝังความสำนึกกับบุคคลต่าง ๆ ให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมหรือสาธารณะจะเป็นการสร้างคุณธรรม จริยธรรม ให้เกิดขึ้นกับบุคคลโดยทั่วไป โดยเฉพาะ เด็กและเยาวชน รวมทั้ง ประชาชนทั่วไป สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากภายในกายของคน "จิตสาธารณะ" มีความสำคัญในการปลูกจิตสำนึกให้ผู้คนรู้จัก การเสียสละ การร่วมแรงร่วมใจ ร่วมมือในการทำประโยชน์เพื่อสังคมและส่วนรวม การให้ทั้งเพื่อนมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม เป็นการแสดงออกของคุณลักษณะของบัณฑิตที่มีการเสียสละ และคำนึงถึงสังคมส่วนรวม โดยเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติกับบัณฑิตในปัจจุบัน

2.7 คุณลักษณะของบัณฑิตที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจ

ความมุ่งมั่นตั้งใจ ในการกระทำในทุกๆสิ่งที่ตั้งใจ และมีเป้าหมายที่ชัดเจน ตั้งใจในการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเองลงสู่การปฏิบัติ ร่วมถึงการตั้งใจในการให้และการช่วยเหลือสังคม ความมุ่งมั่นตั้งในการกระทำในทุกๆ สิ่ง จะก่อให้เกิดความคิดที่สร้างสรรค์และดีงาม และก่อให้เกิดการประสบความสำเร็จ และการพัฒนาสังคม

5. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. นอกจากการศึกษาการับรู้ของบุคลากรฝ่ายแนะแนวทางการศึกษาต่อคุณลักษณะเด่นของบัณฑิตที่สะท้อนผ่านโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ที่สื่อถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ในอนาคตควรมีการสัมภาษณ์ผู้ที่ผลิตโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการบูรณาการองค์ความรู้เข้าด้วยกันในการสร้างสรรค์ผลงาน

2. ควรมีการศึกษาในการใช้แนวคิดหรือกลยุทธ์ใหม่ ๆ ในการสื่อสารผ่านทางสื่อ เพื่อมีบทบาทในการแสดงตัวตนของการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่แสดงต่อคุณลักษณะของบัณฑิตในอนาคต

3. ควรมีการศึกษาในส่วนของผู้รับสารที่มีผลต่อภาพลักษณ์ และการตัดสินใจในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

จิราภรณ์ จงเกษกรณ์. นวัตกรรมการศึกษาชุด บทเรียนแบบโปรแกรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : ธารอักษร, 2547.

จรัส เพ็ชรเที่ยง. การศึกษาความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานในบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง ,2542.

ปิยกุล เลาวัณย์ศิริ. ความรู้ทั่วไปทางภาพยนตร์. กรุงเทพมหานคร: คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.

วิรัช ลภิรัตนกุล. การประชาสัมพันธ์ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2546.

การเปิดรับ การรับรู้ และการตัดสินใจใช้บริการสายการบิน ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ของ สมาชิก Royal Orchid Plus

MEDIA EXPOSURE, PERCEPTION, AND DECISION MAKING OF ROYAL ORCHID PLUS MEMBER TOWARD THAI AIRWAYS INTERNATIONAL PUBLIC COMPANY LIMITED

เป็นหนึ่ง สุภารัตนสิทธิ์ [1] ดวงทิพย์ เจริญรุกข์ เผื่อนโชติ [2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารการให้บริการ การรับรู้ข้อมูลการให้บริการ และการตัดสินใจใช้บริการสายการบินของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ของสมาชิก Royal Orchid Plus ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือกลุ่มสมาชิก Royal Orchid Plus โดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติวิเคราะห์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) พร้อมกับประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมาเป็นเพศหญิง อยู่ในช่วงอายุ 33-37 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาคือปริญญาตรี และมีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 50,000 บาท และมีจุดประสงค์ในการเดินทางคือท่องเที่ยวส่วนตัว ในด้านการเปิดรับ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารการให้บริการ จากสื่อประชาสัมพันธ์ ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เป็นครั้งคราว โดยมีการเปิดรับจาก http://www.thaiairways.com มากที่สุด ในด้านการรับรู้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้ความเข้าใจข้อมูลและรายละเอียดจากสื่อประชาสัมพันธ์ของสายการบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ในประเด็นต่างๆ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และในด้านการตัดสินใจพบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีการตัดสินใจใช้บริการสายการบิน ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การเปิดรับ, การรับรู้, การตัดสินใจ, การบินไทย

Abstract

This quantitative research has been conducted to investigate media exposure, perception and decision making of Royal Orchid Plus members toward THAI Airways International Public Company Limited. Questionnaire is used as a research instrument. 400 Royal Orchid Plus members are purposively investigated as a sampling group at this research.

The statistics methods used as scoring criteria for analyzing data are percentage, mean, and standard deviation. The correlation coefficient of Pearson (Pearson's product moment correlation) is used for examining the hypotheses. The SPSS computer software package is employed for the results evaluation.

The results showed that majority of samples were female and the average age was between 33-37 years old. Most of them graduated at a level of bachelor's degree and have been working as office employees. Their incomes were mainly more than 50,000 baht per month. The main purpose of traveling was personal pleasure. The exposure information result from the public relations media of THAI Airways International Public Company Limited indicated that the group of samples sometimes exposed to public relations media of THAI Airways International Public Company Limited via http://www.thaiairways.com. In the aspect of perception of information, the group of samples showed the medium level of perception from the public relations media of THAI Airways International Public Company Limited. Additionally, the decision making presented with a high level.

KEYWORDS: MEDIA EXPOSURE, PERCEPTION, DECISION, THAI AIRWAYS

1. บทนำ

บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทรัฐวิสาหกิจ ในสังกัดกระทรวงคมนาคม ดำเนินกิจการในด้านการบินพาณิชย์ในประเทศ และระหว่างประเทศ ในฐานะสายการบินแห่งชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นบริษัทรัฐวิสาหกิจของชาติ ที่ดำเนินกิจการแข่งขันกับสายการบินต่างประเทศ ในธุรกิจการบินโลก และเป็นรัฐวิสาหกิจที่สามารถทำกำไรต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในด้านด้านการบริการ ความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัย ตลอดจนเผยแพร่วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และเอกลักษณ์ของประเทศไทย สู่สายตาชาวโลกอย่างต่อเนื่อง โดยบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ได้ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ในหลายรูปแบบ โดยมีจุดประสงค์ให้บุคคลทั่วไปได้รับทราบข้อมูลต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มสมาชิก Royal Orchid Plus ซึ่งเป็นกลุ่มผู้โดยสารที่ให้ความไว้วางใจในการใช้บริการสายการบินของบริษัทอย่างต่อเนื่อง บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) จึงจัดให้มีระบบสมาชิก Royal Orchid Plus ขึ้น เพื่อตอบแทนด้วยสิทธิพิเศษในลักษณะต่างๆ โดยใช้การสะสมไมล์จากการเดินทาง เพื่อนำไปใช้แลกเป็นของรางวัลหรือยกระดับชั้นการเดินทาง ด้วยลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันของสมาชิก Royal Orchid Plus นี้ ทำให้เกิดพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อ การเลือกรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างกัน ซึ่งทั้งการเปิดรับสื่อและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อนี้ มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสายการบินของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) จากการศึกษาทฤษฎีประชากรศาสตร์ของ เบเรลสัน และสไตเนอร์ (อ้างถึงในมณฑกาญจน์ วิจิตรสกลธ์, 2552) พบว่า ความแตกต่างลักษณะทางประชากรศาสตร์นั้น มีผลต่อกระบวนการคิดหรือไตร่ตรองข้อมูลที่จะเปิดรับ เช่น ผู้รับสารที่มีการศึกษาสูงจะมีการคิดวิเคราะห์และมีกระบวนการในการกลั่นกรองข่าวสารที่ตนจะรับมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ จึงมีอิทธิพลต่อผู้รับสาร โดยแต่ละคนมีทัศนคติ ภูมิหลังที่แตกต่างกันออกไป จึงมีการเปิดรับ หรือ รับรู้ สารนั้นๆ แตกต่างกันไปด้วย

การเปิดรับสื่อในด้านต่างๆ ของสมาชิก Royal Orchid Plus นับได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการตัดสินใจใช้บริการกับ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) โดยสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่หลากหลาย ที่บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เลือกใช้เพื่อเป็นช่องทางในการสื่อสารเกี่ยวกับสายการบินไปยังกลุ่มเป้าหมายนั้น ส่งผลให้ผู้รับสารที่เป็น

กลุ่มเป้าหมายได้รับรู้เกี่ยวกับข้อมูลของสายการบินของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ที่แตกต่างกันไป โดยขึ้นอยู่กับช่องทางการเปิดรับสื่อของผู้รับสารว่าข้อมูลข่าวสารที่ได้มานั้นสร้างความเข้าใจหรือเกิดการรับรู้ข้อมูลการให้บริการ กับผู้รับสารมากน้อยเพียงใด ซึ่งตามแนวคิดของ Klapper (อ้างถึงในธีระพล ท้วมชุมพร, 2541) ได้กล่าวว่า มนุษย์มีแนวโน้มที่จะเปิดรับข่าวสารหรือเลือกใช้สื่อบางชนิด ซึ่งมีการเผยแพร่ข่าวสารนั้นๆ ที่ตรงกับทัศนคติของตน ซึ่งมีขั้นตอนในการเลือกเปิดรับข้อมูลข่าวสาร (Selectivity Process) คือ การเลือกเปิดรับ (Selective Exposure) การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention) และ การเลือกรับรู้และตีความหมาย (Selective Perception) ดังนั้นการมุ่งศึกษาความแตกต่างทางประชากรศาสตร์ของสมาชิก Royal Orchid Plus นี้ จึงสามารถนำไปอธิบายปัจจัยด้านการเปิดรับ การรับรู้ และการตัดสินใจใช้บริการสายการบิน ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) สมาชิก Royal Orchid plus

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ในการสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายอินทราเน็ตของพนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ของ นิชดา เตรียมชัยศรี (2542) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารผ่านระบบเครือข่าย Intranet ต่างกันไป ส่งผลให้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจและมุ่งศึกษาเรื่อง การเปิดรับ การรับรู้ และการตัดสินใจใช้บริการสายการบิน ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) สมาชิก Royal Orchid plus เนื่องจากสายการบินของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) มีความแตกต่างจากสายการบินอื่นๆ และยังคงได้รับความนิยม แม้จะมีทางเลือกของการเดินทางด้วยสายการบินต้นทุนต่ำก็ตาม ประกอบกับผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสายการบิน ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) โดยการศึกษาถึงรูปแบบของสื่อที่บริษัทฯ ใช้ในการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย โดยการศึกษาจากความถี่ในการเปิดรับสื่อของผู้รับสารที่เป็นสมาชิก Royal Orchid Plus เพื่อนำมาซึ่งการศึกษาเรื่องการรับรู้ข้อมูลการให้บริการของผู้รับสารที่มีต่อสายการบิน ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) และนำมาสู่ขั้นตอนการตัดสินใจเลือกใช้บริการ โดยข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ซึ่งจะได้ทราบถึงการเปิดรับ การรับรู้ และการตัดสินใจใช้บริการสายการบินของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ของสมาชิก Royal Orchid Plus และสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการบริหารและจัดการสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เข้าถึงเป็นกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

<u>สมมติฐานงานวิจัย</u>

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการให้บริการจากสื่อประชาสัมพันธ์ ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) แตกต่างกัน
2. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีการรับรู้ข้อมูลการให้บริการ จากสื่อประชาสัมพันธ์ ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) แตกต่างกัน
3. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจใช้บริการสายการบิน ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) แตกต่างกัน
4. การเปิดรับมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข้อมูลการใช้บริการของสมาชิก Royal Orchid Plus จากสื่อประชาสัมพันธ์ของบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน)
5. การเปิดรับมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการสายการบิน สมาชิก Royal Orchid Plus จากสื่อประชาสัมพันธ์ของบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน)

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มสมาชิก Royal Orchid Plus ที่มีการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ตั้งแต่เดือน มีนาคม ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2555

2. การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรม การเปิดรับ การรับรู้ และการตัดสินใจใช้บริการสายการบิน ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ของกลุ่มสมาชิก Royal Orchid Plus

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นเป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบทดสอบในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้วไปให้ ดร.ดวงทิพย์ เจริญรุกข์ เผื่อนโชติ อาจารย์ที่ปรึกษา และคุณจิรัชญา ศิริภูล ตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) โดยเป็นการตรวจสอบความชัดเจน เหมาะสม และเที่ยงตรง ในด้านการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาความเชื่อมั่นจากการคำนวณเฉพาะส่วนชุดคำถามที่วัดตัวแปรเป็นค่าคะแนน (ระดับการเปิดรับ ระดับการรับรู้) โดยนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง 20 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม แล้วหาค่าสัมประสิทธิ์แบบแอลฟา (Coefficient of Alpha) ของเครื่องมือวัด เมื่อผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 2 ขั้นตอน และขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข หลังการปรับแก้ จึงนำแบบทดสอบที่มีความสมบูรณ์ไปใช้ในการแจกจริง ซึ่งแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ 1) คำถามทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจุดประสงค์ในการเดินทาง จำนวน 6 ข้อ 2) คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการในเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์สายการบิน ของ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน 18 ข้อ 3) คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับรู้ข้อมูลการให้บริการ และรายละเอียดจากสื่อประชาสัมพันธ์ สายการบิน ของ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) แบ่งเป็น 5 ส่วนย่อย ส่วนละ 10 ข้อ รวมเป็น 50 ข้อ 4) คำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการสายการบิน ของ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน 5 ข้อ และ 5) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ผู้วิจัยใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)โดยเจาะจงไปที่ผู้ใช้บริการที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกของสายการบิน บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างคือกลุ่มสมาชิก Royal Orchid Plus ทุกระดับ (Royal Orchid Plus, Royal Orchid Plus ระดับ Silver, Royal Orchid Plus ระดับ Gold และ Royal Orchid Plus ระดับ Platinum) รวมทั้งสิ้นจำนวน 400 คน จากนั้นกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

สถิติที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ(Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอข้อมูลด้วยตารางเพื่ออธิบายข้อมูล ลักษณะทางประชากรศาสตร์ การเปิดรับสาร การรับรู้ข้อมูลการใช้บริการ และการตัดสินใจใช้บริการของสมาชิก Royal Orchid Plus 2) วิเคราะห์ข้อมูลอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานแต่ละข้อ ในการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1-3 คือการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยวิธี t-test และการ

วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) ส่วนสมมติฐานข้อที่ 4 และ 5 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation)

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

จากการศึกษาสามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์

ด้านประชากรศาสตร์ ผลจากการศึกษาด้านการสำรวจลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงมีจำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 67.3 เพศชาย มีจำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 32.8 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 33 – 37 ปี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุดเป็นจำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 60.8 โดยมีอาชีพส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัท จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 50,001 บาท เป็นจำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.0

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการในเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์สายการบินของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

ด้านการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์สายการบิน ของ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) โดยภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ย 2.61 ซึ่งหมายความว่า มีการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์สายการบินของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เป็นครั้งคราว โดยแบ่งเป็นการเปิดรับข้อมูลข่าวสารการให้บริการจากสื่อบุคคล มีค่าเฉลี่ย 2.78 ในส่วนนี้มีการเปิดรับสื่อฯ จากเพื่อนหรือเพื่อนร่วมงานมากที่สุด การเปิดรับข้อมูลข่าวสารการให้บริการจากสื่อเฉพาะกิจ มีค่าเฉลี่ย 2.66 ในส่วนนี้มีการเปิดรับสื่อฯ จาก http://www.thaiairways.com มากที่สุด การเปิดรับข้อมูลข่าวสารการให้บริการจากสื่อมวลชน มีค่าเฉลี่ย 2.56 ในส่วนนี้มีการเปิดรับสื่อฯ จากหนังสือพิมพ์มากที่สุด และการเปิดรับข้อมูลข่าวสารการให้บริการจากสื่ออินเตอร์เน็ต มีค่าเฉลี่ย 2.41 ในส่วนนี้มีการเปิดรับสื่อฯจากเว็บไซต์สนทนาเฉพาะกลุ่ม เช่น facebook และ twitter มากที่สุด

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการรับรู้ข้อมูลการให้บริการ และรายละเอียดจากสื่อประชาสัมพันธ์สายการบินของ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

ด้านการรับรู้ข้อมูลการให้บริการ และรายละเอียดจากสื่อประชาสัมพันธ์ สายการบิน ของ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้อง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 45.29 โดยแบ่งเป็น 5 ส่วน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับข่าวสารของการบินไทย มีค่าเฉลี่ยรวม 61.0 ในส่วนนี้กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลฯที่ถูกต้องมากที่สุด ว่าบริษัทการบินไทยฯ มีร้านเบเกอรี่ชื่อว่า Puff & Pie จำนวน 376 คน คิดเป็นร้อยละ 94.0 2) ข้อมูลด้านลักษณะการให้บริการ (Product) มีค่าเฉลี่ยรวม 53.12 ในส่วนนี้กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลฯที่ถูกต้องมากที่สุดว่าตราสัญลักษณ์ของบริษัทการบินไทยฯ ประกอบด้วย 3 สี คือ สีทอง สีม่วง และสีชมพู มีลักษณะคล้ายดอกจำปี จำนวน 355 คน คิดเป็นร้อยละ 88.8 3) ข้อมูลด้านราคาการให้บริการ (Price) มีค่าเฉลี่ยรวม 33.88 ในส่วนนี้กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลฯที่ถูกต้องมากที่สุด ว่าผู้โดยสารที่เดินทางกับสายการบินไทยสามารถแจ้งความประสงค์ขออาหารพิเศษได้โดยไม่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม มีจำนวนมากถึง 261 คน คิดเป็นร้อยละ 65.3 4) ข้อมูลด้านสถานที่ให้บริการ (Place) มีค่าเฉลี่ยรวม 39.29 ในส่วนนี้กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลฯ ที่ถูกต้องมากที่สุด ว่าสายการบินของบริษัทการบินไทยมีห้องจำหน่ายบัตรโดยสาร ที่การบินไทยสำนักงานใหญ่ ถนนวิภาวดี จำนวน 339 คน คิดเป็นร้อยละ 84.8 และ 5) ข้อมูลด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion) มีค่าเฉลี่ยรวม 38.91 ในส่วนนี้กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลฯที่ถูกต้องมากที่สุด ว่ามีการจัดโปรโมชั่นบัตรโดยสารราคาพิเศษในเทศกาลต่างๆ ทั้งเส้นทางในประเทศและระหว่างประเทศ มีจำนวน 323 คน คิดเป็นร้อยละ 80.8

ส่วนที่ 4 การตัดสินใจเลือกใช้บริการสายการบิน ของ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

ด้านการการตัดสินใจเลือกใช้บริการสายการบิน ของ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) พบว่าในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการตัดสินใจเลือกใช้บริการสายการบิน ของ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.71 โดยเหตุผลอันดับ 1 ที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจใช้บริการสายการบินของ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) คือ ด้านราคาเหมาะสมกับการบริการและความสะดวกสบายที่ได้รับ มีค่าเฉลี่ย 3.98 อันดับ 2 คือ มีการให้บริการและการอำนวยความสะดวกหลายด้าน มีค่าเฉลี่ย 3.95 อันดับ 3 คือ เป็นสายการบินที่มีมาตรฐาน สากลมีเส้นทางการบินครอบคลุมทุกเส้นทาง มีค่าเฉลี่ย 3.94 อันดับ 4 คือ มีสถานที่จำหน่ายบัตรโดยสาร / จุดจำหน่ายสินค้า / ช่องทางการให้บริการที่สะดวกเหมาะสม และหลากหลาย มีค่าเฉลี่ย 3.53 และอันดับ 5 มีการส่งเสริมการขายที่คุ้มค่า มีค่าเฉลี่ย 3.15

ส่วนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์ ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยในแต่ละเดือน และจุดประสงค์การเดินทางแตกต่างกัน มีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์ ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ส่วนใหญ่แตกต่างกัน แต่ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างในด้านอายุ และจุดประสงค์ในการเดินทางแตกต่างกัน มีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์ ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นกลุ่มสมาชิกจะมีการเปิดรับข้อมูลด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้นเป็นข้อมูลที่ก่อให้ประโยชน์แก่สมาชิกอยู่แล้ว ดังนั้นไม่ว่ากลุ่มเป้าหมายจะมีช่วงอายุหรือจุดประสงค์ในการเดินทางที่แตกต่างกันไป จึงไม่ส่งผลให้มีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีการรับรู้ข้อมูลการให้บริการ จากสื่อประชาสัมพันธ์ ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยในแต่ละเดือน และจุดประสงค์การเดินทางแตกต่างกัน มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์ ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน แต่ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างในด้านรายได้เฉลี่ยในแต่ละเดือน แตกต่างกัน มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์ ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มสมาชิกมีรายได้ต่อเดือนค่อนข้างสูงจึงส่งผลให้เกิดช่องทางในการรับรู้ได้มาก เมื่อเกิดช่องทางในการรับรู้ได้มากกลุ่มเป้าหมายจึงมีทางเลือกมากตามไปด้วย โดยสามารถเลือกที่จะรับรู้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองมากที่สุด หลังจากได้เปรียบเทียบข้อมูลในด้านต่างๆ แล้ว

สมมติฐานที่ 3 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจใช้บริการสายการบิน ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยในแต่ละเดือน และจุดประสงค์การเดินทางแตกต่างกัน มีการตัดสินใจใช้บริการสายการบิน ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ส่วนใหญ่แตกต่างกัน แต่ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างในด้านอายุและระดับการศึกษามีตัดสินใจใช้บริการสายการบิน ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ไม่แตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาคือปริญญาตรี มีช่วงอายุ 33-37 ปี และมีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท แสดงให้เห็นว่า

กลุ่มเป้าหมายไม่ได้เป็นกลุ่มคนที่ทำงานที่เพิ่งจบการศึกษา โดยพิจารณาจากรายได้ต่อเดือนที่ค่อนข้างสูง ดังนั้น อายุและระดับการศึกษา จึงไม่มีผลต่อการตัดสินใจต่อการตัดสินใจใช้บริการ

ตารางที่ 1 ตารางแสดงผลรวมการทดสอบความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรของสมาชิก Royal Orchid Plus กับการเปิดรับ การรับรู้ และการตัดสินใจใช้บริการ สายการบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

ลักษณะทางประชากรของสมาชิก Royal Orchid Plus	การเปิดรับ	การรับรู้	การตัดสินใจ
เพศ	แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน	แตกต่างกัน
อายุ	ไม่แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน
ระดับการศึกษา	แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน
อาชีพ	แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน	แตกต่างกัน
รายได้เฉลี่ยในแต่ละเดือน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน
จุดประสงค์ในการเดินทาง	ไม่แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน	แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 การเปิดรับมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข้อมูลการใช้บริการของสมาชิก Royal Orchid Plus จากสื่อประชาสัมพันธ์ของบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน)

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่า Sig. = 0.000 มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.01 จึงสามารถสรุปได้ว่า ยอมรับสมมติฐานการวิจัย กล่าวคือ พฤติกรรมการเปิดรับกับการรับรู้ ของสมาชิก Royal Orchid Plus จากสื่อประชาสัมพันธ์ของบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) มีความสัมพันธ์กัน หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์ ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) มากเท่าใด จะยิ่งส่งผลต่อการรับรู้ข้อมูลการให้บริการ จากสื่อประชาสัมพันธ์ ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) มากขึ้น ด้วยเหตุผลที่ว่ารายละเอียดของข้อมูลข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์ของบริษัทการบินไทยฯ แต่ละประเภทสามารถดึงดูดความสนใจของสมาชิก Royal Orchid Plus ได้ในระดับหนึ่ง ทั้งนี้เป็นเพราะสื่อประชาสัมพันธ์ของบริษัทการบินไทยฯ มีเป้าหมายในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิก Royal Orchid Plus ซึ่งในสื่อประชาสัมพันธ์ของบริษัทการบินไทยฯ นั้นมีเนื้อหาหลากหลาย และเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อสิทธิประโยชน์ที่สมาชิก Royal Orchid Plus ควรจะได้รับ จึงส่งผลให้สมาชิก Royal Orchid Plus เกิดความพึงพอใจไม่มากก็น้อย (r = 0.363)

สมมติฐานที่ 5 การเปิดรับมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการสายการบิน ของสมาชิก Royal Orchid Plus จากสื่อประชาสัมพันธ์ของบริษัท

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่า Sig. = 0.000 มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.01 จึงสามารถสรุปได้ว่า ยอมรับสมมติฐานการวิจัย กล่าวคือ พฤติกรรมการเปิดรับกับการตัดสินใจ ของสมาชิก Royal Orchid Plus จากสื่อประชาสัมพันธ์ของบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) มีความสัมพันธ์กัน หมายความว่า กลุ่มตัวอย่าง มีพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์ ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) มากเท่าใด จะยิ่งส่งผลในการตัดสินใจใช้บริการสายการบินของบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) มากขึ้น ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า สมาชิก Royal Orchid Plus ได้เปิดรับข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นรายละเอียดที่ตรงกับความต้องการของสมาชิก Royal Orchid Plus ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ของบริษัทการบิน

ไทย จำกัด (มหาชน) จะเกิดการจัดเก็บและเรียบเรียงข้อมูลเอาไว้หากมีข้อมูลใดที่ตรงกับความต้องการหรือวัตถุประสงค์ เช่น มีตั๋วโดยราคาพิเศษในเส้นทางที่ต้องการ ก็จะนำข้อมูลที่ได้สะสมเอาไว้นั้น มาประมวลผลเพื่อตัดสินใจหาทางเลือกที่เหมาะสม โดยการมีสถานภาพเป็นสมาชิกนั้น แม้ว่าจะมีบางข้อมูล เช่น ข้อมูลด้านราคาที่ส่งผลให้ตัวเลือกนั้นเป็นตัวเลือกที่ดีกว่า แต่การเลือกเดินทางด้วยสายการบินซึ่งมีผลตอบแทนในระยะยาวจึงยังคงเป็นทางเลือกที่ทำให้กลุ่มสมาชิกตัดสินใจใช้บริการต่อไป (r = 0.249)

ตารางที่ 2 แสดงผลรวมการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

ความสัมพันธ์ระหว่าง	การรับรู้	การตัดสินใจ
การเปิดรับ	สัมพันธ์กัน	สัมพันธ์กัน

เอกสารอ้างอิง

ธีระพล ท้วมชุมพร. “การเปิดรับข่าวสาร ทัศนคติ และเหตุผลของการตัดสินใจซื้อวิทยุติดตามตัวของเยาวชนที่ศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

นิชดา เตรียมชัยศรี. “การเปิดรับข่าวสาร ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ในการสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายอินทราเน็ตของพนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน).” วิทยานิพนธ์ปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

มณฑกาญจน์ วิจิตรสกลธ์. “ทัศนคติด้านผลิตภัณฑ์ ความพึงพอใจ และแนวโน้มพฤติกรรมการบริโภคนมเปรี้ยวของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร.” สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2552.

ความคิดสร้างสรรค์ วิธีการนำเสนอและการตอบสนองของผู้ชมภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมชุด“สุขภาวะยั่งยืน ด้วยวิถีชีวิตพอเพียง” ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

CREATIVITY, PRESENTATION AND AUDIENCE'S RESPONSES TO PUBLIC SERVICE ADVERTISING SERIES ON "LIVE TOGETHER WITH PORPEANG LIFE" BY THAI HEALTH PROMOTION FOUNDATION

กิติพงษ์ จีนะวงค์[1] รศ.ดร.กฤษดา เกิดดี[2] และ ผศ.ดร.พนม คลี่ฉายา[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

[3] อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงความคิดสร้างสรรค์ วิธีการนำเสนอและการตอบสนองของผู้ชมที่มีต่อภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมชุด “สุขภาวะยั่งยืน ด้วยวิถีชีวิตพอเพียง”ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอนคือ เริ่มจากการวิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์โฆษณาฯ ดังกล่าว จากนั้นศึกษาการตอบสนองของผู้ชมโดยนำผลการวิเคราะห์เนื้อหามาสร้างเป็นแบบสอบถาม เก็บข้อมูลจาก นักเรียนมัธยมต้น นักเรียนมัธยมปลาย นักศึกษา คนทำงาน และผู้เกษียณอายุ กลุ่มละ 30 คน รวม 150 คน โดยให้ตอบแบบสอบถามหลังจากการฉายภาพยนตร์โฆษณาให้ชม ผลการวิจัยพบว่า

ความคิดสร้างสรรค์ที่ปรากฏเด่นชัดในภาพยนตร์ ได้แก่ การบอกลักษณะสินค้าด้วยการบรรยายโวหาร การเสนอภาพสินค้าขณะใช้ ในด้านวิธีการนำเสนอพบการนำเสนอที่เน้นอารมณ์ เรียงลำดับตามเหตุการณ์ และนำเสนอแนวสมจริง ในด้านจุดจูงใจพบว่า มีการใช้แบบผสมผสานเหตุผลและอารมณ์

สำหรับการตอบสนองของผู้ชมพบว่า ภาพยนตร์ที่ใช้การบรรยายโวหารเล่าเรื่อง เปรียบเทียบ โดยนำเสนอเหตุผล การสาธิต มีการใช้แอนนิเมชั่น และใช้จุดจูงใจแบบผสมผสานได้รับการตอบสนองจากผู้ชมในด้านความรู้ที่ได้รับจากภาพยนตร์

ภาพยนตร์ที่ใช้การแบบบรรยายโวหารเล่าเรื่อง นำเสนอแบบเน้นเหตุผล อธิบายด้วยการแสดงจริง และใช้จุดจูงใจแบบผสมผสาน ได้รับการตอบสนองด้านความชอบและการแนะนำต่อ

ภาพยนตร์ที่ใช้การแบบบรรยายโวหารเล่าเรื่อง แสดงปัญหา โดยนำเสนอแบบเน้นอารมณ์ ล้อเลียนด้วยการแสดงจริง และใช้จุดจูงใจแบบผสมผสาน ได้รับการตอบสนองด้านการปฏิบัติตาม

คำสำคัญ : ความคิดสร้างสรรค์, วิธีการนำเสนอ, การตอบสนอง, โฆษณาส่งเสริมสังคม

Abstract

The objective of this research is to explore creativity, presentation and audience's response to public service advertising series "Live together with Porpeang Life" of Thai Health Promotion Foundation. The two-stage of research procedure is used; firstly, a content analysis of advertisement is conducted. Then, the audience responses to the advertisement are studied by collecting data from questionnaire developed from the content analysis. Five sample groups are explored, which comprising of secondary student, high-school student, university students, working people, and retired people. Each group consisted of 30 people, totaling 150 people. The questionnaire is distributed among sample group after they finished watching the advertisement.

The research findings are as follows;

The creativity shows clearly in the advertisement series, such as using functional name, narrative language, and product in use. The presentations are emphasized in emotional style, with vignettes structure and realistic presentation. In addition, the research finds that there is a usage of combination of rational and emotion appeals.

For audience's responses, the research finds that the advertisement, which applying creative presentation using narrative language and comparison by applying rational style and demonstration through animation with combination of appeal, are responded as a more knowledgeable.

The advertisement which applying narrative language, presenting in a rational style, narrating the story through live action and combination of appeal are responded more in fondness and recommendations.

Finally, the advertisement which applying narrative language to indicate problems, with a presentation in emotional style, through satire of live action and combination of appeal are responded as a more behavioral effect.

KEYWORDS: CREATIVITY, PRESENTATION, RESPONSE, PUBLIC SERVICE ADVERTISING

1. บทนำ

ในปีพ.ศ.2550 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ร่วมมือกับเอเจนซี่โฆษณา บริษัทผู้ผลิตโฆษณาและผู้กำกับชั้นนำร่วมเป็นพันธมิตรในการออกแบบพัฒนาและผลิตสื่อเพื่อการรณรงค์ในประเด็นสุขภาวะยั่งยืนด้วยวิถีชีวิตพอเพียงสำหรับออกอากาศทางโทรทัศน์ ภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมชุด "สุขภาวะยั่งยืน ด้วยวิถีชีวิตพอเพียง" มีความน่าสนใจ เพราะเป็นการร่วมมือกันในหลายภาคส่วนเพื่อเฉลิมฉลองเนื่องในวาระโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเจริญพระชนมายุครบ 80 พรรษา โดยได้รับความร่วมมือจากผู้มีชื่อเสียงในวงการโฆษณาและภาพยนตร์เป็นที่ยอมรับทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น

ภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมชุด "สุขภาวะยั่งยืน ด้วยวิถีชีวิตพอเพียง" มีความแตกต่างกับภาพยนตร์โฆษณาเพื่อหวังผลทางธุรกิจทั่วไปแต่เป็นภาพยนตร์โฆษณาเชิงรณรงค์ที่มิได้หวังผลทางธุรกิจแต่หวังในการอธิบายในเชิงสร้างสรรค์และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทัศนคติในทางที่ดีที่จะทำให้ประชาชนชาวไทยซึ่งอยู่ใต้ร่มพระบารมีของพระองค์มีสุขภาพแข็งแรง มีภูมิต้านทานในการเปลี่ยนแปลงได้ ในการจัดทำโครงการดังกล่าวสามารถมุ่งหวังให้ผู้ชมได้เข้าใจในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น มีการตีความและอธิบายความหมายรวมทั้งแนวทางปฏิบัติจากการที่มีหลายคน

คิดว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องเข้าใจยาก แต่คณะผู้จัดทำ ผู้กำกับ ทีมงานรวมทั้งสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้พยายามยุบรวมความหมายวิธีการปฏิบัติจากที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม

จากความโดดเด่นและความน่าสนใจรวมทั้งความสำคัญของภาพยนตร์โฆษณาดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจศึกษาในแนวความคิดสร้างสรรค์ วิธีการนำเสนอภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมชุด “สุขภาวะยั่งยืน ด้วยวิถีชีวิตพอเพียง” ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)รวมทั้งการตอบสนองของผู้ชม เมื่อได้รับชมสื่อโฆษณาส่งเสริมสังคม แล้วมีความเข้าใจในสื่อและเรื่องราวของโฆษณาส่งเสริมสังคมชุด “สุขภาวะยั่งยืน ด้วยวิถีชีวิตพอเพียง”อย่างไรเพื่อนำผลที่ได้เป็นแนวทางในการพัฒนาและเป็นข้อมูลในการผลิตภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมเพื่อสนับสนุนภาคีต่างๆที่มีอยู่มากมายภายใต้หน้าที่ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) รวมทั้งหน่วยงานและองค์กรที่มีโครงการจัดทำสื่อเพื่อสาธารณประโยชน์ต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีการวิจัยแบบ 2 ขั้นตอน โดยเริ่มต้นจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการวิเคราะห์ภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคม 8 เรื่องคือ1) เรื่อง “เกษตรประณีต” 2) เรื่อง “นมแม่” 3) เรื่อง “Happy Workplace” 4) เรื่อง “ชุมชนเป็นสุข” 5) เรื่อง“สมุนไพรไทย” 6) เรื่อง“ยุทธการพอเพียง” 7) เรื่อง“ผักปลอดสารพิษ” 8) เรื่อง“ออกกำลังกาย” โดยมีเครื่องมือในการวิจัยคือ คู่มือในการวิเคราะห์เนื้อหา (Coding Manual) เป็นคู่มือที่อธิบายความหมายและรายละเอียดของประเด็นที่ต้องการวิเคราะห์ แบบลงรหัส (Coding Sheet) สำหรับการวิเคราะห์ตามประเด็นที่ต้องการวิเคราะห์ว่ามีการใช้ความคิดสร้างสรรค์และวิธีการนำเสนออย่างไรในแต่ละเรื่อง แล้วนำผลมาสร้างแบบสอบถามในขั้นตอนการวิเคราะห์ผู้รับสารโดยมีกลุ่มตัวอย่างได้แก่กลุ่มที่ 1 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มที่ 2 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มที่ 3 นิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา กลุ่มที่ 4 วัยทำงานและกลุ่มที่ 5 วัยเกษียณอายุซึ่งมีอายุ 55 ปีขึ้นไป โดยมีเครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถาม (Questionnaire)ใช้คำถามเกี่ยวกับเรื่องในการตอบสนองด้านความรู้ การตอบสนองความชอบ การตอบสนองในด้านแนวโน้มพฤติกรรมที่มีต่อภาพยนตร์โฆษณาในด้านความคิดสร้างสรรค์และวิธีการนำเสนอที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์โฆษณา โดยผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดรูปแบบจำลองการประมวลข้อมูล/ความรู้ (Information processing Model) เป็นโครงร่างแบบสอบถาม

การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างดำเนินการโดยนัดหมายกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มที่ยืนยันในการให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย ณ สถานที่ที่สะดวกได้แก่ ห้องประชุม ห้องเรียนจากนั้นจัดฉายภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมชุด “สุขภาวะยั่งยืน ด้วยวิถีชีวิตพอเพียง” ทีละเรื่องตามลำดับ เมื่อจบ 1 เรื่องจะหยุดเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามและทำตามขั้นตอนแบบนี้จนครบทั้งหมด 8 เรื่อง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) บรรยายคุณลักษณะตัวแปรโดยใช้การหาค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสรุปจากผลการวิจัยความคิดสร้างสรรค์ วิธีการนำเสนอและการตอบสนองของผู้ชมภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมชุด “สุขภาวะยั่งยืน ด้วยวิถีชีวิตพอเพียง” ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความคิดสร้างสรรค์ของภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมชุด "สุขภาวะยั่งยืน ด้วยวิถีชีวิตพอเพียง" ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.)

ความคิดสร้างสรรค์ในการใช้ วัจนภาษา (Verbal Language) พบว่าอันดับที่หนึ่ง ใช้แบบบอกลักษณะเกี่ยวกับสินค้า (Functional Name) มีจำนวนทั้งสิ้น 8 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 100.00 อันดับที่สองได้แก่ แบบบรรยายโวหารหรือแบบเล่าเรื่อง (Narrative Copy) และแบบบอกวิธีทำ (How-to-Copy) มีจำนวนทั้งสิ้นอย่างละ 4 เรื่องเท่าๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 50.00 อันดับที่สามได้แก่คำบรรยายใต้ภาพ (Caption) และแบบสนทนา (Dialogue Copy) มีจำนวนทั้งสิ้นอย่างละ 2 เรื่องเท่าๆ กันคิดเป็นร้อยละ 25.00 อันดับที่สามได้แก่แบบภาพและคำบรรยายใต้ภาพ (Illustration-Caption Copy) แบบมีพยาน (Testimonial Copy) และแบบตลก (Humorous Copy) มีจำนวนอย่างละ 1 เรื่องเท่าๆ กันคิดเป็นร้อยละ 12.50

ความคิดสร้างสรรค์ในการใช้ อวัจนภาษา (Non- Verbal Language) พบว่าอันดับที่หนึ่งใช้เครื่องหมายการค้า (Logo) และเสียงประกอบ (Sound Effects) มีจำนวนทั้งสิ้นอย่างละ 8 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 100.00 อันดับที่สองได้แก่ ตัวอักษร (Typography) และดนตรี (Music) มีจำนวนทั้งสิ้นอย่างละ 7 เรื่องเท่าๆ กันคิดเป็น ร้อยละ 87.50 อันดับที่สามได้แก่ ภาพสินค้าที่กำลังถูกใช้ (Product-in-Use) การแสดงภาพที่เป็นผลของการใช้ (Results) และการแสดงภาพสีหน้าของผู้ใช้ที่มีความพอใจในสินค้า (Users) มีจำนวนทั้งสิ้นอย่างละ 6 เรื่องเท่าๆ กันคิดเป็นร้อยละ 75.00 อันดับที่สี่ได้แก่ภาพของบุคคลที่ใช้สินค้า (Testimonial) จำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 50.00 อันดับที่ห้า ได้แก่การแสดงบางส่วนที่เด่นๆ ของสินค้า (Product Features) และ สี (Color) มีจำนวน 3 เรื่องเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 37.50 อันดับที่หก ได้แก่ภาพที่มีแต่สินค้าอย่างเดียว (Product Alone) ภาพที่แสดงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนการใช้สินค้า (problems) และการจัดภาพ (Layout) มีจำนวน 2 เรื่อง เท่าๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 25.00 อันดับที่เจ็ด ได้แก่ภาพโฆษณาที่นำเอาสินค้าของคู่แข่งมาวางเคียงข้างเพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบ (Side by Side) และ ที่ว่าง (White Space) มีจำนวนอย่างละ 1 เรื่องเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 12.50

จากผลการวิเคราะห์เนื้อหาในด้านความคิดสร้างสรรค์ที่ปรากฏในภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมชุด "สุขภาวะยั่งยืน ด้วยวิถีชีวิตที่พอเพียง" สามารถสรุปเป็นตารางแสดงผลได้ดังนี้

ตารางที่1 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาในด้านความคิดสร้างสรรค์ ที่ปรากฏในภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมชุด "สุขภาวะยั่งยืน ด้วยวิถีชีวิตที่พอเพียง"

ความคิดสร้างสรรค์	ภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมชุด "สุขภาวะยั่งยืน ด้วยวิถีชีวิตที่พอเพียง"							
	เกษตรประณีต	นมแม่	Happy Workplace	ชุมชนเป็นสุข	สมุนไพรไทย	ยุทธการพอเพียง	ผักปลอดสารพิษ	ออกกำลังกาย
แบบวัจนภาษา	การบรรยายโวหารเล่าเรื่อง	การสนทนา	การสนทนา	การบรรยายโวหารเล่าเรื่อง	การบรรยายโวหารเล่าเรื่อง	การสนทนา	การให้เหตุผล	คำบรรยายใต้ภาพ
แบบอวัจนภาษา	ภาพสินค้ามาเปรียบเทียบ	สีหน้าของผู้ใช้ที่มีความพอใจ	สีหน้าของผู้ใช้ที่มีความพอใจ	ภาพสินค้ากำลังถูกใช้	ปัญหาก่อนใช้สินค้า	ภาพปัญหาก่อนใช้สินค้า	แสดงผลของการใช้	ส่วนที่เด่นของสินค้า

ส่วนที่ 2 วิธีการนำเสนอของภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมชุด "สุขภาวะยั่งยืน ด้วยวิถีชีวิตพอเพียง" ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)"

จากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมชุด "สุขภาวะยั่งยืน ด้วยวิถีชีวิตพอเพียง"ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ทั้ง 8 เรื่อง โดยใช้กรอบแนวคิดที่นำเสนอในบทที่ 2 มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ พบว่ามีการใช้วิธีการนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลายสามารถสรุปได้ดังนี้

วิธีการนำเสนอในด้านการใช้ รูปแบบและลีลา (Style and Tone)

พบว่าใช้วิธีการนำเสนอในด้านการใช้ รูปแบบและลีลา (Style and Tone) ที่มากที่สุดคือรูปแบบและลีลา(Style and Tone) แบบเน้นอารมณ์ (Emotion) มีจำนวนทั้งสิ้น 6 เรื่องคิดเป็น ร้อยละ 75.00 อันดับที่สองได้แก่ เกินจริง (Exaggerated) และจินตนาการ (Fantasy) มีจำนวนทั้งสิ้นอย่างละ 4 เรื่องเท่าๆกัน คิดเป็นร้อยละ 50.00และอันดับที่สามได้แก่เน้นเหตุผล(Rational) ความตลกขบขัน (Humorous) และสมจริง (Realistic) มีจำนวนทั้งสิ้นอย่างละ 3 เรื่องเท่าๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 37.50

วิธีการนำเสนอในด้านการใช้ แบบโครงร่าง (Structure)

พบว่าใช้วิธีการนำเสนอแบบโครงร่าง (Structure) แบบชุดภาพเหตุการณ์เรียงต่อกัน (Vignettes) มีจำนวนทั้งสิ้น 6 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 75.00 อันดับที่สองได้แก่เรื่องราวแสดงการเปรียบเทียบ (Comparison) มีจำนวนทั้งสิ้น 2 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 25.00

วิธีการนำเสนอในด้านการใช้ แบบแผนการนำเสนอ (Format)

พบว่าใช้วิธีการนำเสนอในด้านการใช้ แบบแผนการนำเสนอ (Format) ที่พบมากที่สุดคือแบบแผนการนำเสนอ (Format) แบบนำเสนอสินค้าเพียงลำพัง (Product Presentation) การสร้างตัวแทนความคิด (Personification) และการใช้อุปมาอุปไมยและสัญลักษณ์ (Analogy) มีจำนวนทั้งสิ้นอย่างละ 8 เรื่องเท่าๆกัน คิดเป็นร้อยละ 100.00 อันดับที่สองได้แก่การใช้ผู้แสดง(Presenter) มีจำนวนทั้งสิ้น 7 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 87.50 อันดับที่สามได้แก่ การอธิบาย (Explanatory/Product in Use) การทรมานสินค้าหรือการสาธิตเกินจริง (Torture Test/ Dramatization) และเรื่องราว (Story) มีจำนวนทั้งสิ้นอย่างละ 4 เรื่องเท่าๆกัน คิดเป็นร้อยละ 50.00 อันดับที่สี่ได้แก่ความไว้วางใจ(Demonstrator Faith) มีผู้บรรยาย (People/Narration) และเรื่องล้อเลียน (Satire) มีจำนวนอย่างละ 3 เรื่องเท่าๆกัน อันดับที่ห้าได้แก่การสาธิตเชิงเปรียบเทียบ (Side by Side / Comparative) การแสดงปัญหา/ความต้องการ (Show the Problem /Need) การแสดงปัญหาของคนอื่น (Show the Problem With Other)และเสี้ยวหนึ่งของชีวิต (Slice of Life) มีจำนวน อย่างละ 2 เรื่อง เท่าๆกันคิดเป็นร้อยละ 25.00 อันดับที่หกได้แก่แสดงทางเลือกที่ตลกขบขัน(Show the Problem /Need) นำเสนอด้วยเพลง (Musical) และการนำเสนอแบบร้องรำทำเต้น (Production Number) จำนวน อย่างละ 1 เรื่องเท่าๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 12.50

วิธีการนำเสนอในด้านการใช้เทคนิคการผลิต (Production Techniques)

พบว่าใช้วิธีการนำเสนอในด้านการใช้เทคนิคการผลิต (Production Techniques) ที่มากที่สุดคือ เทคนิคพิเศษ (Special Effects) ในด้านมุมมองภาพต่างๆ (Optical and Image) และการตัดต่อ (Editing) มีจำนวนทั้งสิ้นอย่างละ 8 เรื่องเท่าๆกันคิดเป็นร้อยละ 100 อันดับที่สองได้แก่การใช้เทคนิคการแสดงจริง (Live Action)ในแบบแนวสมจริง (Live Look) มีจำนวนทั้งสิ้น 7 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 87.5 อันดับที่สามได้แก่ผสมผสาน(Combination) ในด้านเทคนิคอนิเมชั่น (Animation) มีจำนวนทั้งสิ้น 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 50 อันดับที่สี่ได้แก่เทคนิคพิเศษ(Special Effects)ในด้านภาพลวงตา (Optical Illusions) จำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 37.50 อันดับที่ห้าได้แก่ เทคนิคอนิเมชั่น (Animation) ในด้านตัวอักษร (Typographic) จำนวน 2 เรื่อง เท่ากับเทคนิคคอมพิวเตอร์กราฟฟิก (Computer Graphics) คิดเป็นร้อยละ 25.00

อันดับที่หกได้แก่ เทคนิคการแสดงจริง (Live Action)ในด้านแนวอนาคตหรือย้อนยุค (Futuristic /Historical) เทคนิคอนิเมชั่น (Animation) ในด้านเรื่องราวการ์ตูน (Cartoon Story) การแทนความหมาย (Interpretation) การใช้ภาพนิ่งเคลื่อนไหว (Moving Stills) การใช้วัตถุ 3 มิติ (3-Dimention) และเทคนิคพิเศษ (Special Effects) ในด้านเทคนิคฟิล์ม (Film Speeds and Directions) จำนวนอย่างละ 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12.50

วิธีการนำเสนอในด้านการใช้ จุดจูงใจ (Appeal)

พบว่าใช้วิธีการนำเสนอในด้านการใช้ จุดจูงใจที่ผสมผสานระหว่างการใช้ด้านเหตุผลและอารมณ์ (Combining Rational and Emotional Appeals) รวมทั้งสิ้น 8 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 100.00

จากผลการวิเคราะห์เนื้อหาในด้านวิธีการนำเสนอที่ปรากฏในภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมชุด “สุขภาวะยั่งยืน ด้วยวิถีชีวิตที่พอเพียง” สามารถสรุปเป็นตารางแสดงผลได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาในด้าน วิธีการนำเสนอที่เด่นๆและปรากฏในภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมชุด “สุขภาวะยั่งยืน ด้วยวิถีชีวิตที่พอเพียง”

วิธีการนำเสนอ	ภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมชุด “สุขภาวะยั่งยืน ด้วยวิถีชีวิตที่พอเพียง”							
	เกษตรประณีต	นมแม่	Happy Workplace	ชุมชนเป็นสุข	สมุนไพรไทย	ยุทธการพอเพียง	ผักปลอดสารพิษ	ออกกำลังกาย
รูปแบบลีลา	เน้นเหตุผล	เน้นอารมณ์สมจริง	ตลกขบขัน	เน้นเหตุผล	ตลกขบขัน เน้นเหตุผล	เน้นอารมณ์ ตลกขบขัน	เน้นอารมณ์	เกินจริง
แบบโครงร่าง	เรื่องราวเปรียบเทียบ	เรียงต่อกันจนจบ	เรื่องราวเปรียบเทียบ	เรียงต่อกันจนจบ	เรียงต่อกันจนจบ	เรียงต่อกันจนจบ	เรียงต่อกันจนจบ	เรียงต่อกันจนจบ
แบบแผนการนำเสนอ	สาธิตเปรียบเทียบ	เรื่องล้อเลียน	สาธิตเปรียบเทียบ	การอธิบาย	การอธิบาย เรื่องล้อเลียน	เรื่องล้อเลียน	อุปมาอุปไมย	นำเสนอสินค้าเพียงลำพัง
เทคนิคการผลิต	เล่าเรื่องราวการ์ตูน	แสดงจริง	แสดงจริง, ภาพพลวงตา	แสดงจริง อนิเมชั่น	แสดงจริง	แสดงจริง	แสดงจริง	แสดงจริง
จุดจูงใจ	ผสมผสานเหตุผล+อารมณ์	ผสมผสานเหตุผล+อารมณ์	ผสมผสานเหตุผล+อารมณ์	ผสมผสานเหตุผล+อารมณ์	ผสมผสานเหตุผล+อารมณ์	ผสมผสานเหตุผล+อารมณ์	ผสมผสานเหตุผล+อารมณ์	ผสมผสานเหตุผล+อารมณ์

ส่วนที่ 3 การตอบสนองของผู้ชมภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมชุด “สุขภาวะยั่งยืน ด้วยวิถีชีวิตพอเพียง” ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)”

จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด 5 กลุ่ม จำนวน 150 คนพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพเป็นนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นักศึกษาระดับอุดมศึกษา ผู้ทำงานประจำ และผู้เกษียณอายุ จำนวนกลุ่มละ 30 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ตามที่กำหนด เป็นเพศชายจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 51.33 และเพศหญิงจำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 48.67 มีอายุระหว่าง 10 – 20 ปีมากที่สุดจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00 รองลงมาได้แก่ อายุระหว่าง 21 – 30 ปี อายุ 56 ปีขึ้นไปเท่ากันจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 อายุระหว่าง 31 – 40 ปีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 10.67 และอายุระหว่าง 41 – 55 ปีน้อยที่สุดจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33

จากการศึกษาการตอบสนองในด้านความรู้ ความชอบและแนวโน้มพฤติกรรมหลังจากชมภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมสามารถสรุปเป็นตารางแสดงผลได้ดังนี้

ตารางที่ 3 ตารางแสดงผลการตอบสนองในด้านความรู้ ความชอบและแนวโน้มพฤติกรรมหลังจากชมภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมชุด "สุขภาวะยั่งยืน ด้วยวิถีชีวิตที่พอเพียง"

ภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคม ชุด "สุขภาวะยั่งยืน ด้วยวิถีชีวิตพอเพียง"	ระดับความรู้ (ค่าเฉลี่ย)	ระดับความชอบ (ค่าเฉลี่ย)	แนวโน้มด้านพฤติกรรม	
			ปฏิบัติตามแน่นอน (คน) (ร้อยละ)	การแนะนำต่อ(คน) (ร้อยละ)
1.เรื่อง เกษตรประณีต	มากที่สุด (4.60)	มากที่สุด (3.50)	92 (61.33)	135 (90.00)
2.เรื่อง นมแม่	มากที่สุด (4.07)	มาก (3.14)	80 (53.33)	132 (88.00)
3เรื่อง .Happy Workplace	มากที่สุด (4.47)	มากที่สุด (3.23)	100 (66.67)	137 (91.33)
4.เรื่อง ชุมชนเป็นสุข	มาก (3.85)	มากที่สุด (3.59)	119 (79.33)	144 (96.00)
5.เรื่อง สมุนไพรไทย	มากที่สุด (4.23)	มากที่สุด (3.26)	127 (84.67)	142 (94.67)
6.เรื่อง ยุทธการพอเพียง	มาก (3.93)	มากที่สุด (3.23)	88 (58.67)	129 (86.00)
7.เรื่อง ผักปลอดสารพิษ	มากที่สุด (4.21)	มาก (3.00)	112 (74.67)	142 (94.67)
8.เรื่อง ออกกำลังกาย	มาก (3.31)	มาก (2.91)	109 (72.67)	141 (94.00)

หมายเหตุ : ระดับความรู้ 0-5 คะแนน, ระดับความชอบ 0-4 คะแนน
แนวโน้มพฤติกรรมจากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n) =150

จากผลการวิเคราะห์ความคิดสร้างสรรค์ วิธีการนำเสนอและผลการตอบสนองผู้วิจัยสรุปได้ว่าภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมสังคมชุด "สุขภาวะยั่งยืน ด้วยวิถีชีวิตพอเพียง"ที่มีการตอบสนองในด้านความรู้ ด้านความชอบและด้านแนวโน้มพฤติกรรมอย่างโดดเด่นมีผลจากการใช้ความคิดสร้างสรรค์ และวิธีการนำเสนอสรุปได้ดังนี้

การตอบสนองของผู้ชมพบว่าภาพยนตร์ที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์แบบบรรยายโวหารเล่าเรื่อง ภาพสินค้าเปรียบเทียบ ด้านวิธีการนำเสนอแบบเน้นเหตุผล การสาธิตเรื่องราวเปรียบเทียบ ด้วยเรื่องราวการ์ตูนและจุดจูงใจแบบผสมผสาน ได้รับการตอบสนองในด้านความรู้มากว่าเรื่องอื่น ภาพยนตร์ที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์แบบบรรยายโวหารเล่าเรื่อง ภาพสินค้าที่กำลังถูกใช้ ด้านวิธีการนำเสนอแบบเน้นเหตุผล เรื่องเรียงต่อกันจนจบ ใช้การอธิบาย การแสดงจริงและ

จุดจูงใจแบบผสมผสาน ได้รับการตอบสนองในด้านความชอบและการแนะนำต่อมากว่าเรื่องอื่น ภาพยนตร์ที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์แบบบรรยายโวหารเล่าเรื่อง ภาพแสดงปัญหาก่อนใช้สินค้า ด้านวิธีการนำเสนอแบบเน้นอารมณ์ เรื่องเรียงต่อกันจนจบ เรื่องล้อเลียนด้วยการแสดงจริงและจุดจูงใจแบบผสมผสาน ได้รับการตอบสนองในด้านการปฏิบัติตามมากกว่าเรื่องอื่น

4.อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สามารถพิจารณาในประเด็นต่างๆได้ดังนี้ การใช้วัจนภาษา นิยมใช้การบรรยายลักษณะเด่นๆ เกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้การบรรยายแบบเล่าเรื่องผสมผสานกับการบอกวิธีทำเพื่อให้เข้าใจในแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่นเดียวกับ Baldwin (1989) (อ้างถึงใน เฉลิมพล จันทร์ขจร, 2547:171) กล่าวว่า การนำเสนอที่ตัวสินค้าเป็นการสร้างพลังให้กับภาพยนตร์โฆษณาได้เป็นอย่างดีรวมกับการประกอบกับอีกหลายๆ รูปแบบในการใช้ในภาพยนตร์โฆษณา ส่วนการใช้ อวัจนภาษา หากสังเกตการใช้จะเห็นว่ามีการใช้อย่างหลากหลายรูปแบบมากกว่าเพราะในการใช้ อวัจนภาษา ผู้ผลิตสามารถนำไปใช้ได้อย่างไม่จำกัดซึ่งแล้วแต่ความถนัดของผู้กำกับผนวกกับเนื้อหาของภาพยนตร์โฆษณาด้วย

วิธีการนำเสนอในด้านการใช้รูปแบบและลีลา (Style And Tone) นิยมใช้รูปแบบในด้านรูปแบบเน้นอารมณ์ (Emotion) ที่ใช้มากเป็นอันดับที่หนึ่งเพราะการใช้รูปแบบที่เน้นอารมณ์สามารถทำให้ผู้บริโภคมีความประทับใจได้ง่ายและผลที่ตามมาคือการที่จะสามารถเป็นที่จดจำได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งนักโฆษณาจำเป็นที่จะต้องสร้างความแตกต่างในด้านอารมณ์หรือความรู้สึกโดยผ่านการนำเสนออารมณ์ ความรู้สึก ทั้งของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้บริการให้มีความชัดเจนและแตกต่างจากตราสินค้าอื่นๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค Frazer (1983)(อ้างถึงใน เฉลิมพล จันทร์ขจร, 2547:156)

วิธีการนำเสนอในด้านการใช้ แบบโครงร่าง (Structure) นิยมใช้แบบโครงร่างที่เป็นชุดเหตุการณ์เรียงต่อกัน (Vignettes) เพราะการใช้วิธีการนี้เป็นการนำเสนอที่เป็นรูปแบบที่มีบทสรุปได้ในตอนเดียวสามารถสร้างความเชื่อมั่นได้ดีและเป็นรูปแบบพื้นฐานที่เข้าใจได้ง่าย (Albert C. Book,1996:31)

วิธีการนำเสนอในด้านการใช้ แบบแผนการนำเสนอ (Format) ใช้การนำเสนอและมีแบบแผนการนำเสนออีกหลายรูปแบบเพราะผู้กำกับแต่ละคนมีลักษณะการทำงานที่แตกต่างกัน ดังนั้นการทำงานของผู้กำกับแต่ละคนย่อมได้รับความรู้ที่เป็นแบบฉบับเฉพาะที่มีความลึกซึ้ง (เขมภัทธ์ พัชรวิชญ์,2548:113)

วิธีการนำเสนอในด้านการใช้ เทคนิคการผลิต (Production Techniques) ผู้กำกับส่วนมากใช้เทคนิคการแสดงจริง (Live Action) ในแนวสมจริง (Live Look) ซึ่งมีผลทำให้ผู้ชมได้เห็นภาพเหตุการณ์ที่เหมือนเกิดขึ้นจริงๆ เขมภัทธ์ พัชรวิชญ์ (2548:112) กล่าวว่า การใช้การเล่าเรื่องให้ง่ายและใช้เทคนิคภาพที่ดูง่ายเพื่อที่จะสื่อสารกับคนดูได้ง่าย

วิธีการนำเสนอในด้านการใช้จุดจูงใจ (Appeals) นิยมใช้รูปแบบในด้านการใช้จุดจูงใจนิยมใช้จุดจูงใจที่ผสมผสานระหว่างการใช้ด้านเหตุผลและอารมณ์ (Combining Rational and Emotional Appeal) เพราะสามารถมีผลต่อทัศนคติในทางบวกของผู้ชมได้ดีที่สุด

จากการศึกษาผู้รับสาร พบว่ากลุ่มตัวอย่างเข้าใจและมีความชอบในสารโฆษณาแต่ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ สามารถวิเคราะห์ได้ว่า สารโฆษณาที่ผู้ผลิตมีเนื้อหาที่ครบถ้วนสมบูรณ์ในการสื่อสารทำให้ผู้ชมเกิดความรู้มีความชอบต่อความคิดสร้างสรรค์และวิธีการนำเสนอ ในด้านการตอบสนองที่มีต่อภาพยนตร์นั้น บริบททางสังคมหรือสิ่งแวดล้อมของมีผลต่อแนวโน้มในการปฏิบัติตามของผู้ชมภาพยนตร์โฆษณา ซึ่งอาจมาจาก ความแตกต่างและข้อจำกัดในหลายๆ ด้านดังที่ Hawkins, Best & Coney (1995) อ้างถึงใน (สิปณัฐ สำเริง, 2545 :89) กล่าวว่าความเชื่อของผู้บริโภคนอกจากจะแตกต่างไป

ตามบุคคลและสถานการณ์แล้ว แรงจูงใจ (Motivation) บุคลิกลักษณะ (Personality) กลุ่มอ้างอิง (Reference group) และลักษณะทางกายภาพ (Physical Condition) ล้วนเป็นผลสำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคแต่ละคนถึงแม้จะมีความเชื่อเดียวกันอาจเกิดการตอบสนองทางด้านอารมณ์ที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

เขมพัทธ์ พัชรวิชญ์ . “ศึกษาการนำเสนอภาพยนตร์โฆษณาโทรทัศน์ของผู้กำกับ สุธน เพ็ชร สุวรรณ.”,วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต,สาขาการออกแบบนิเทศศิลป์,ภาควิชาการออกแบบนิเทศศิลป์,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร,2548.

เฉลิมพล จันทร์ขจร. “การวิเคราะห์การสร้างสรรค์ภาพยนตร์โฆษณาของธุรกิจบริการ” วิทยานิพนธ์ปริญญานิเทศศาตรมหาบัณฑิต,สาขาวิชาการโฆษณา,ภาควิชาการประชาสัมพันธ์, คณะนิเทศศาสตร์,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

สิปปณัฐ สำเริง . “กลยุทธ์สาร และ การตอบสนองของผู้บริโภคต่อภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริม” วิทยานิพนธ์ปริญญานิเทศศาตรมหาบัณฑิต,สาขาวิชาการโฆษณา,ภาควิชาการประชาสัมพันธ์, คณะนิเทศศาสตร์,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

Albert C.Book. Norman D.Cary.The Radio& Television Commercial. Second Edition. Lincolnwood(Chicago) U.S.A.:NTC Business Books,1989.

การศึกษาบทบาทของการโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมในละครซิทคอม ต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้บริโภค

THE POTENTIAL ROLE OF ADVERTISING PRODUCTS, SOFT DRINKS IN SITUATION COMEDY CHANGES ATTITUDES IN CONSUMER.

โศรดา มั่นแน่[1] และ ผศ.ดร.จันทิมา เขียวแก้ว[2]

[1]นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชานิเทศศาสตร์การตลาด มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

[2]ผู้อำนวยการหลักสูตรนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

"การโฆษณาแฝง" เป็นเครื่องมือทางการสื่อสารการตลาดที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น รวมถึงสินค้าน้ำอัดลมด้วย แต่ข้อควรระวังของการโฆษณาแฝง คือ รูปแบบหรือวิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงต้องไม่สร้างทัศนคติไม่ดีให้กับผู้บริโภค ดังนั้น ในบทความนี้จึงศึกษาเกี่ยวกับ บทบาทของวิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมที่แตกต่างกัน 3 วิธี คือ การใช้ภาพอย่างเดียว การใช้เสียงอย่างเดียว และการใช้ทั้งภาพและเสียง ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้บริโภคว่าแต่ละวิธีมีบทบาทต่อทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้บริโภคหรือไม่ อย่างไร ซึ่งผลการศึกษา แบ่งได้ 2 ส่วน โดยส่วนแรก คือ ปัจจัยที่มีผลต่อทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจในการคิดขยายรายละเอียดและมีโอกาสในการคิดขยายละเอียดอยู่ในระดับปานกลาง และความสามารถในการคิดขยายรายละเอียดอยู่ในระดับมาก ส่วนการโน้มน้าวในการคิดขยายรายละเอียดอยู่ในระดับปานกลางเหมือนกันจากวิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงทั้ง 3 วิธี ส่วนที่สอง คือ แนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พบว่า วิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงทั้ง 3 วิธีส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติผ่านทางสายหลัก (Central Route) เหมือนกันทั้ง 3 วิธี สำหรับสมมติฐานพบว่า วิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงที่แตกต่างกัน และปัจจัยแรงจูงใจในการคิดขยายรายละเอียด ปัจจัยความสามารถในการคิดขยายรายละเอียด ปัจจัยโอกาสในการคิดขยายรายละเอียด มีผลต่อการโน้มน้าวในการคิดขยายรายละเอียดที่แตกต่างกัน และ พบว่า วิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงที่แตกต่างกันและปัจจัยแรงจูงใจในการคิดขยายรายละเอียด ปัจจัยความสามารถในการคิดขยายรายละเอียด ปัจจัยโอกาสในการคิดขยายรายละเอียด และปัจจัยการโน้มน้าวในการคิดขยายรายละเอียด มีผลต่อแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่แตกต่าง

คำสำคัญ : วิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลม, ปัจจัยที่มีผลต่อทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ, ทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

Abstract

"Product Placement" as a marketing communication tool that has been increasingly popular. These include soft drinks with. But be aware of the potential advertisers format or method of delivery is not a passive attitude is not good for

the consumer, so in this article to learn about. The role of the soft goods delivery latency to different third approach is Visual - Only Placement. Audio - Only Placement. And Visual - Audio Placement. With the changing attitudes of consumers as a way to influence the direction of change in consumer attitudes and how the results of this study can be divided into two parts, the first part is a factor that affects the direction of the change in attitude that sample. Incentives for people to have the opportunity to consider the details and the details are moderate. And the ability to think at a high level to detail. The incline to think the profile is moderately common methods of delivery latency and the third method, the second is likely direction of change in the attitude that the delivery latency of the three methods, the sample is likely. Direction of change in attitudes over the Main (Central Route) the same for all three methods showed that the hypothesis. How different delivery latency. The motivation to consider the details. Factors can be found in the details. The opportunity to consider the details. Affect persuasion to think the details are different, and the delivery latency to different ideas and motivation for the details. Factors can be found in the details. The opportunity to consider the details. And factors that influence the growth profile. Likely to affect the direction of the change in attitude.

KEYWORDS : METHOD PRESENTATION PRODUCT PLACEMENT CATEGORY AERATED SOFT DRINK, FACTORS AFFECTING ATTITUDE CHANGE DIRECTION, THE DIRECTION OF ATTITUDE CHANGE

1. บทนำ

การโฆษณาแฝง (Product Placement) เป็นเครื่องมือทางการสื่อสารการตลาดตัวหนึ่งที่ปัจจุบันผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ รวมถึงเจ้าของสินค้าและบริการนิยมใช้เพิ่มขึ้น เนื่องจากประสิทธิผลที่สามารถสร้างความตระหนักรู้, ความเข้าใจ, ความรู้สึกหรือทัศนคติ และสามารถทำให้เกิดแนวโน้มการเกิดพฤติกรรมการซื้อได้

น้ำอัดลมเป็นสินค้าประเภทหนึ่งที่นิยมใช้การโฆษณาแฝง เพื่อหลีกเลี่ยงข้อจำกัดด้านเวลาการโฆษณาที่รัฐบาลกำหนดและข้อจำกัดด้านการโฆษณาอาหารตามพระราชบัญญัติอาหาร จึงทำให้สินค้าประเภทน้ำอัดลมเลือกโฆษณาผ่านการโฆษณาแฝง อีกทั้ง เพื่อเพิ่มโอกาสในการจดจำรูปลักษณ์ของสินค้า สร้างความคุ้นเคยกับสินค้า และส่งผลด้านการระลึกถึงไปสู่บริโภคเมื่อซื้อสินค้าจริง

แม้ว่าการโฆษณาแฝงสามารถช่วยให้ผู้บริโภคมีทัศนคติที่ดีต่อสินค้า ทำให้ระลึกถึงตราสินค้า และยังส่งผลด้านการระลึกถึงไปสู่ผู้บริโภคเมื่อซื้อสินค้าจริง แต่สิ่งที่ต้องระวัง คือ การนำเสนอโฆษณาแฝงด้วยวิธีต่างๆ ต้องไม่เด่นชัดและน่ารำคาญจนผู้บริโภครู้สึกถูกยัดเยียดหรือเอาเปรียบจากการโฆษณา ซึ่งอาจทำให้ผู้บริโภคเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทิศทางที่ไม่ดี เพราะเมื่อเกิดทัศนคติไม่ดีย่อมทำให้เกิดพฤติกรรมไม่ดีตามมา

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติสามารถเกิดได้จากหลายปัจจัย เช่น ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล หรือสถานการณ์ ซึ่งก่อให้เกิดทัศนคติในตัวบุคคลจากการที่ได้พบเห็น คุ้นเคย หรือทดลอง และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลจากการโฆษณาแฝงทำให้ทราบว่า วิธีการนำเสนอแต่ละวิธีมีประสิทธิผลต่อกลุ่มผู้บริโภคที่ต่างกัน โดยจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อการรับชมโฆษณาแฝงในละครประเภทซิทคอมด้านการจดจำโฆษณาแฝง พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 35.3 จำได้เพราะเห็นภาพและเสียง ร้อยละ 26.3 จำได้เพราะเห็นภาพ ร้อยละ 22.5 จำได้เพราะเห็นเสียง และร้อยละ 16.0 จำได้เพราะเห็นตัวอักษร (สิริวรรณ กะสินธุ์รัมย์, 2551) นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทัศนคติสามารถเกิดขึ้นได้

จากแนวโน้มการคิดขยายรายละเอียดของข้อมูล (Elaboration Likelihood Model) ประกอบด้วย การคิดขยายรายละเอียดผ่านทางสายหลัก (Central Route) หรือผ่านทางรอบนอก (Peripheral Route) โดยปัจจัยที่มีผลต่อทิศทางในการคิดขยายรายละเอียด ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ปัจจัยด้านความสามารถ ปัจจัยด้านโอกาส และปัจจัยการโน้มน้าว ได้อีกด้วย

เมื่อเปรียบเทียบการสร้างและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติแต่ละแบบ พบว่า การเปลี่ยนแปลงทัศนคติผ่านแนวโน้มการคิดขยายรายละเอียดของข้อมูล หรือ จากทฤษฎีแนวโน้มการคิดขยายรายละเอียด (Elaboration Likelihood Model) สามารถหาข้อสรุปเป็นลำดับขั้นได้อย่างชัดเจน (De Pelsmacker and other, 2004) การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงเลือกศึกษาผ่านทฤษฎีนี้เป็นหลัก โดยมุ่งศึกษาการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้บริโภคว่าการโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมด้วยวิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงที่แตกต่างกัน 3 วิธี คือ การใช้ภาพอย่างเดียว (Visual - Only Placement) การใช้เสียงอย่างเดียว (Audio - Only Placement) และ การใช้ภาพและเสียง (Visual - Audio Placement) วิธีการนำเสนอแต่ละวิธีมีบทบาทต่อทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้บริโภคแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

2. อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

<u>รูปแบบการวิจัย</u>

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ประเภทกลุ่มตัวอย่างเดียว (Single - Subject Design) โดยใช้การทดลองในรูปแบบ A - B - A Design เนื่องจากผู้วิจัยแบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงก่อนกลุ่มตัวอย่างได้รับตัวแปรทดลอง (สิ่งทดลอง) เรียกว่าช่วง “Baseline Period” และช่วงที่ให้ตัวแปรทดลอง (สิ่งทดลอง) เรียกว่าช่วง “Treatment Period” (ประยุกต์จากปริวัตร เขื่อนแก้ว, 2554: 18) ดังรูปที่ 1

$O_{1+2\,(1)}$	$X_1\ O_{1+2\,(2)}\ X_2\ O_{1+2\,(2)}\ X_3\ O_{1+2\,(2)}$
Baseline Period	Treatment Period
A	B

รูปที่ 1 แสดงการทดลองในรูปแบบ A - B - A Design

จากรูปที่ 1 โดย **X** คือ ตัวแปรทดลอง (สิ่งทดลอง) การวิจัยครั้งนี้ คือ X_1 - วิธีการนำเสนอด้วยการใช้ภาพอย่างเดียว X_2 - วิธีการนำเสนอด้วยการใช้เสียงอย่างเดียว X_3 - วิธีการนำเสนอด้วยการใช้ภาพและเสียง และ **O** คือ ทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

<u>ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง</u>

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร เคยดูละครซิทคอมและมีอายุระหว่าง 15-19 ปี ซึ่งช่วงอายุดังกล่าว ตรงกับกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3-6 รวมทั้งหมด 209,337 คน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) จากจำนวนของประชากรทั้งหมดได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการใช้ตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นในการเลือกตัวอย่างร้อยละ 95 ที่ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ดังนั้น ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน

<u>วิธีการสุ่มตัวอย่าง</u>

ผู้วิจัยมีวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่มหลายขั้นตอน (Multistage Cluster Sampling) ดังนี้

1. ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) และทำการสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากเพื่อเลือกเขตที่จะเข้าไปเก็บข้อมูลจากเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพจากทั้งหมด 50 เขตให้เหลือจำนวน 4 เขต ได้แก่ เขตบางกอกน้อย เขตบางพลัด เขตดินแดง และเขตจตุจักร

2. ทำการสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากแบบสุ่มเลือกแล้วไม่ใส่คืน (Sampling without Replacement) จากเขตทั้ง 4 เขต เพื่อเลือกโรงเรียนที่จะเข้าไปเก็บข้อมูล ได้แก่ โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม โรงเรียนทิวไผ่งาม โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี และโรงเรียนเซนต์จอห์น

3. ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยให้แต่ละโรงเรียนมีกลุ่มตัวอย่างรวมโรงเรียนละ 100-110 คน แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง 35-40 คนต่อกลุ่มและต่อการทดลอง 1 ครั้ง

<u>การสร้างและการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย</u>

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างสิ่งทดลองเพื่อใช้ในการศึกษา ได้แก่ วิดีทัศน์การโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมด้วยวิธีการนำเสนอที่ต่างกัน 3 วิธี และสร้างเครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างสิ่งทดลองเพื่อใช้ในการศึกษา ได้แก่ วิดีทัศน์การโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมด้วยวิธีการนำเสนอที่ต่างกัน 3 วิธี คือ วิธีการใช้ภาพอย่างเดียว วิธีการใช้เสียงอย่างเดียว และวิธีการใช้ภาพและเสียง โดยผู้วิจัยคัดเลือกการโฆษณาแฝงจากละครซิทคอมที่ออกอากาศระหว่างเดือน มกราคม ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2554 มีจำนวน 14 เรื่อง จากนั้นคัดเลือกการโฆษณาแฝงจากละครซิทคอมเรื่องบางรักซอย 9 เนื่องจากพบการโฆษณาแฝงมากที่สุด และออกอากาศช่วงเวลา 18.00-19.00 น.ซึ่งเป็นช่วงที่พบว่ามีผู้ชมมากที่สุด ทำการคัดเลือกให้เหลือเพียง 3 ตอน เพื่อแทนวิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงน้ำอัดลมทั้ง 3 วิธี

2. การสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด (Close - Ended Questionnaire) ประกอบด้วยคำถาม 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ และรายได้

ส่วนที่ 2 : ปัจจัยที่มีผลต่อแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (ก่อนรับสิ่งทดลอง)

ส่วนที่ 3 : ปัจจัยที่มีผลต่อแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (หลังรับสิ่งทดลอง)

เมื่อได้สิ่งทดลอง คือ วิดีทัศน์การโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมด้วยวิธีการนำเสนอที่ต่างกัน 3 วิธีผู้วิจัยทำการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของวีดิทัศน์ โดยพิจารณาขั้นต้นจากคำนิยามศัพท์ จากนั้นผู้วิจัยนำไปให้กับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาว่าสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้หรือ

ไม่ สำหรับการทดสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการทดสอบความตรงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปให้กับอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาเพื่อตรวจสอบแก้ไขก่อนที่จะนำไปเก็บข้อมูลจริง และทำการทดสอบความเที่ยง (Reliability) จากการทดสอบก่อนเก็บข้อมูลจริง (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน จากนั้นนำมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าแอลฟ่า ครอนบาค (Alpha Cronbatch) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

<u>ขั้นตอนการเก็บข้อมูล</u>

1. การเก็บรวบรวมขั้นต้น ผู้วิจัยจัดทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการใช้สถานที่ ได้แก่ ห้องและอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อใช้สำหรับเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง 80-100 คน การเก็บข้อมูลมีผู้ช่วยในการเก็บข้อมูล 1-2 ท่าน โดยผู้ช่วยจะได้รับการฝึกสอนและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่ทำการเก็บข้อมูลจากผู้วิจัยก่อน

2. ผู้วิจัยกล่าวนำ หลังจากนั้นผู้วิจัย และหรือผู้ช่วยแจกแบบสอบถามชุดที่ 1 ให้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างกรอกข้อมูลในแบบสอบถามชุดที่ 1 เมื่อทำแบบสอบถามชุดที่ 1 เสร็จทุกคน จึงเก็บแบบสอบถามชุดที่ 1

3. ผู้วิจัยเปิดวิดีทัศน์การนำเสนอโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมวิธีแรกให้กลุ่มตัวอย่างดู เมื่อดูวิดีทัศน์จบ แจกแบบสอบถามชุดที่ 2 ให้กลุ่มตัวอย่าง เมื่อกลุ่มตัวอย่างกรอกข้อมูลเสร็จครบทุกคน ทำการเก็บแบบสอบ

ถามชุดที่ 2 หลังจากเก็บจนครบ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมที่ได้ชมเป็นเวลา 5-10 นาที หลังจากนั้นแจกแบบสอบถามชุดที่ 2 ส่วนที่ 3 ความเห็นชอบจากกลุ่ม (หลังถามความคิดเห็น) ให้กลุ่มตัว เมื่อกรอกข้อมูลเสร็จจึงเก็บแบบสอบถาม แล้วเริ่มเปิดวิดีทัศน์การนำเสนอโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมด้วยวิธีต่อไป ทำตามขั้นตอนที่ 3 จนครบทั้ง 3 วิธี

<u>การวิเคราะห์ข้อมูล</u>

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows 11.5 เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้อธิบายข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ และรายได้ โดยใช้ตารางแจกแจงความถี่แสดงจำนวน (Frequency) และร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายข้อมูลส่วนนี้

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (ก่อนรับสิ่งทดลอง) ได้แก่ ปัจจัยแรงจูงใจในการคิดขยายรายละเอียด ปัจจัยความสามารถในการคิดขยายรายละเอียด และปัจจัยโอกาสในการคิดขยายรายละเอียด

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (หลังรับสิ่งทดลอง) ได้แก่ ปัจจัยการโน้มน้าวในการคิดขยายรายละเอียด

ในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ผู้วิจัยใช้การวัดในระดับอันตรภาค (Interval Measurement) ใช้มาตราวัดแบบ Likert Scale แบ่งออกเป็น 5 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนนมากที่สุดเท่ากับ 5 คะแนน ถึงน้อยที่สุดเท่ากับ 1 คะแนน โดยใช้ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลส่วนนี้

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ในการทดสอบสมมติฐานต่างๆ โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

<u>สมมติฐานที่ 1</u> วิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมที่แตกต่างกันและแรงจูงใจในการคิดขยายรายละเอียด มีผลต่อระดับการโน้มน้าวในการคิดขยายรายละเอียดที่แตกต่างกัน

<u>สมมติฐานที่ 2</u> วิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมที่แตกต่างกันและความสามารถในการคิดขยายรายละเอียด มีผลต่อระดับการโน้มน้าวในการคิดขยายรายละเอียดที่แตกต่างกัน

<u>สมมติฐานที่ 3</u> วิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมที่แตกต่างกันและโอกาสในการคิดขยายรายละเอียด มีผลต่อระดับการโน้มน้าวในการคิดขยายรายละเอียดที่แตกต่างกัน

<u>สมมติฐานที่ 4</u> วิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมที่แตกต่างกันและแรงจูงใจในการคิดขยายรายละเอียด มีผลต่อแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่แตกต่าง

<u>สมมติฐานที่ 5</u> วิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมที่แตกต่างกันและความสามารถในการคิดขยายรายละเอียด มีผลต่อแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่แตกต่าง

<u>สมมติฐานที่ 6</u> วิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมที่แตกต่างกันและโอกาสในการคิดขยายรายละเอียด มีผลต่อแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่แตกต่าง

<u>สมมติฐานที่ 7</u> วิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมที่แตกต่างกันและการโน้มน้าวในการคิดขยายรายละเอียด มีผลต่อแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่แตกต่าง

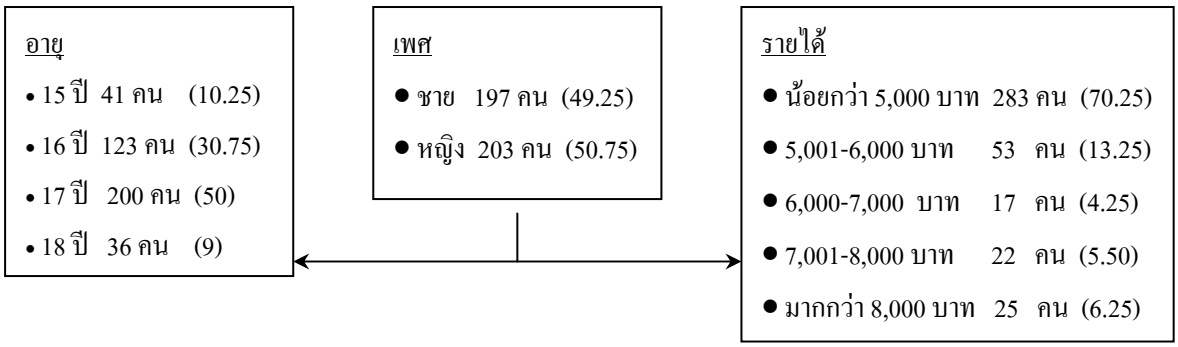
ซึ่งสมมติฐานทั้ง 7 ข้อใช้สถิติ Two - way ANOVA ในการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างด้วยตัวแปรต้น 2 ตัวแปร

3. ผลการวิเคราะห์

ผลการวิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

3.1 ลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

รูปที่ 2 แสดงจำนวน และร้อยละของลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

จากรูปที่ 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 400 คน เป็นเพศหญิงจำนวน 203 คน ส่วนใหญ่อายุ 17 ปี จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และมีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาทมากที่สุดจำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 70.75

3.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยที่ส่งผลต่อทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

ปัจจัยที่มีผลต่อแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ	**วิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลม**		
	$\overline{X}$	**S.D.**	**แปลผล**
1. ปัจจัยแรงจูงใจในการคิดขยายรายละเอียด	3.42	1.00	ปานกลาง
2. ปัจจัยความสามารถในการคิดขยายรายละเอียด	3.75	0.88	มาก
3. ปัจจัยโอกาสในการคิดขยายรายละเอียด	2.82	1.07	ปานกลาง

ปัจจัยที่มีผลต่อแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ	**วิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลม**								
	การใช้ภาพอย่างเดียว			**การใช้เสียงอย่างเดียว**			**การใช้ภาพและเสียง**		
	$\overline{X}$	**S.D.**	**แปลผล**	$\overline{X}$	**S.D.**	**แปลผล**	$\overline{X}$	**S.D.**	**แปลผล**
4. ปัจจัยการโน้มน้าวในการคิดขยายรายละเอียด	3.34	1.20	ปานกลาง	3.34	1.01	ปานกลาง	3.35	1.03	ปานกลาง
แนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ	**3.33**	**1.04**	**ผ่านทางสายหลัก**	**3.33**	**0.99**	**ผ่านทางสายหลัก**	**3.33**	**0.99**	**ผ่านทางสายหลัก**

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจในการคิดขยายรายละเอียดระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.42) มีความสามารถในการคิดขยายรายละเอียดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.75) มีโอกาสในการคิดขยายรายละเอียดระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.82) และมีการโน้มน้าวจากวิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมระดับปานกลางจากทั้ง 3 วิธี คือ วิธีการใช้ภาพอย่างเดียว (ค่าเฉลี่ย 3.34) วิธีการใช้เสียงอย่างเดียว (ค่าเฉลี่ย 3.34) และวิธีการใช้ภาพและเสียง (ค่าเฉลี่ย 3.35) สำหรับแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พบว่า วิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมทั้ง 3 วิธี ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติผ่านทางสายหลัก (Central Route) เหมือนกันทั้ง 3 วิธี

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

3.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบ
1. วิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมที่แตกต่างกันและแรงจูงใจในการคิดขยายรายละเอียด มีผลต่อระดับการโน้มน้าวในการคิดขยายรายละเอียดที่แตกต่างกัน	ยอมรับ
2. วิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมที่แตกต่างกันและความสามารถในการคิดขยายรายละเอียด มีผลต่อระดับการโน้มน้าวในการคิดขยายรายละเอียดที่แตกต่างกัน	ยอมรับ
3. วิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมที่แตกต่างกันและโอกาสในการคิดขยายรายละเอียด มีผลต่อระดับการโน้มน้าวในการคิดขยายรายละเอียดที่แตกต่างกัน	ยอมรับ
4. วิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมที่แตกต่างกันและแรงจูงใจในการคิดขยายรายละเอียด มีผลต่อแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่แตกต่าง	ยอมรับ
5. วิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมที่แตกต่างกันและความสามารถในการคิดขยายรายละเอียด มีผลต่อแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่แตกต่าง	ยอมรับ
6. วิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมที่แตกต่างกันและโอกาสในการคิดขยายรายละเอียด มีผลต่อแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่แตกต่าง	ยอมรับ
7. วิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมที่แตกต่างกันและการโน้มน้าวในการคิดขยายรายละเอียด มีผลต่อแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่แตกต่าง	ยอมรับ

จากตารางที่ 2 ผลทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างด้วยตัวแปรต้น 2 ตัวแปร พบว่า ยอมรับสมมติฐานการวิจัยทุกสมมติฐาน กล่าวคือ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทุกสมมติฐาน

4. สรุปผลการวิจัย

จากผลการทดลอง พบว่า วิธีการนำเสนอโฆษณาแฝงสินค้าประเภทน้ำอัดลมทั้ง 3 วิธี ได้แก่ วิธีการนำเสนอด้วยการใช้ภาพอย่างเดียว วิธีการนำเสนอด้วยการใช้เสียงอย่างเดียว และ วิธีการนำเสนอด้วยการใช้ภาพและเสียง ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติผ่านทางสายหลัก (Central Route) เหมือนกันทั้ง 3 วิธี กล่าวคือ ผู้บริโภค

จะพิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมาอย่างละเอียด อาจนำไปเปรียบเทียบกับความรู้สึกเดิมที่ตนเองมีอยู่ และพิจารณาตัดสินใจโดยดูจากเนื้อหาของข่าวสารที่สื่อออกมาเป็นหลัก (พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช, 2546) ดังนั้น ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ เจ้าของสินค้าหรือบริการ จึงควรกำหนดเหตุจูงใจในเนื้อหาในโฆษณาแฝงให้เหมาะสมกับผู้บริโภค คือ การใช้เหตุจูงใจด้านเหตุผล (Information Appeal) เพราะการจูงใจลักษณะนี้ เป็นการจูงใจให้ผู้บริโภคใช้ความคิดด้านเหตุผลในการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการ ซึ่งตรงกับบุคลิกลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัยที่มีผลต่อแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พบว่า ปัจจัยที่มีผลให้เกิดแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติผ่านทางสายหลัก ได้แก่ แรงจูงใจในการคิดขยายรายละเอียด ความสามารถในการคิดขยายรายละเอียด และโอกาสในการคิดขยายรายละเอียด ซึ่ง 2 ปัจจัยแรกต้องเกิดควบคู่กันเสมอโดยมีโอกาสในการคิดขยายรายละเอียดเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติผ่านทางสายหลัก (พรทิพย์

สัมปัตตะวนิช, 2546) จากผลการทดลองพบว่า กลุ่มตัวอย่ามีระดับของแรงจูงใจในการคิดขยายรายละเอียดและความสามารถในการคิดขยายรายละเอียดไปในทิศทางเดียวกัน คือ ปานกลางและมาก ส่วนโอกาสในการคิดขยายรายละเอียดอยู่ระดับปานกลาง สำหรับปัจจัยที่มีผลให้เกิดแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทัศนคติผ่านทางรอบนอก ได้แก่ การโน้มน้าวในการคิดขยายรายละเอียดมีระดับปานกลาง

เอกสารอ้างอิง

สิริวรรณ กะสินธุ์รัมย์. “ความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อการรับชมโฆษณาแฝงในละครประเภทซิทคอม.” ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะศิลปะศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2551.

Patrick De Pelsmacker, Maggie Geuens and Joeri Van den Bergh. *Marketing Communications : A European Perspective.* 2nd ed. England : Prentice Hall, 2004

ปริวัตร เขื่อนแก้ว. “การวิจัยเชิงทดลอง : ปริวัตร เขื่อนแก้ว.” http://www.gurunoom.net/images/pdffile/Exper_03.pdf

กระทรวงศึกษาธิการ. “ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ.” http://www.moe.go.th/data_stat/

พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช. *แรงจูงใจกับการโฆษณา.* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.

การศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่น ตำบลท่าก๊อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

A STUDY OF THE POTENTIALITY AND THE DEVELOPMENT GUIDELINES FOR TRIBE CULTURAL TOURISM BASED ON COMMUNITY PARTICIPATION IN BAANHUAYNAMKHUN COMMUNITY, THAKOR SUB–DISTRICT, MAESUAY DISTRICT, CHIANG RAI PROVINCE.

ซือฟาง แซ่ลี้ ดร.บังอร ฉัตรรุ่งเรือง รองศาสตราจารย์ อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว

[1] นักศึกษาปริญญาโท สาขาการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

[2] อาจารย์ประจำสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

[3] อาจารย์ประจำสาขาวิชาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่า โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่น ตำบลท่าก๊อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพผสมสผานกับวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ คือ ประชาชนของทั้ง 4 ชนเผ่าในพื้นที่ชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่น ทั้งหมดจำนวน 242 คน คือ ชนเผ่าจีนยูนนาน(จีนฮ่อ) จำนวน 65 คน ชนเผ่าอาข่า(อีก้อ) จำนวน 65 คน ชนเผ่าลาหู่(มูเซอ) 65 และชนเผ่าอาเข่ออีก 47 คน เจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ จำนวน 11 คน กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 32 คน โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แบบสอบถามความคิดเห็น การสำรวจสภาพความเป็นจริงของชุมชนและการจัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย พบว่าชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่น มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยชุมชนมีวัฒนธรรมของชนเผ่าจีนยูนาน ชนเผ่าอาข่า ชนเผ่าลาหู่และชนเผ่าอาเข่อที่มีคุณค่าดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทำให้ชุมชนมีความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวในเบื้องต้นได้ แต่ชุมชนยังขาดความพร้อมในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานและบุคลากรในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน ชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่นได้มีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่า คือ แนวทางการจัดรายการนำเที่ยวของชุมชน

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่า การมีส่วนร่วมของชุมชน ชนเผ่า จีนยูนนาน อาข่า ลาหู่ อาเข่อ

Abstract

The objectives of this research are to study of the potentiality and the development guidelines for tribe Culture Tourism based on community participation in baanhuaynamkhun community. A Study includes qualitative research and quantitative research. The samples involved in this study comprises of 242 people; 65 from the Yunnan Tribe, 65 from the Akha Tribe, 65 from the Lahu Tribe, 47 from the Akhe Tribe, 11 local state officials and 32 community leaders. The

research instruments for the data collection were an open-ended structured interview, the assessment form for cultural tourism site quality standard, an opinion questionnaire, an actual community survey, and the focus groups. The research found that this village has medium cultural tourism potential, due to the Yunnan Tribe, Akha Tribe, Lahu Tribe, and the Akhe Tribe culture that can support tourists. However, the community is lacking management. Four methods to improve tourism in baanhuaynamkhun community presented: planning a tour package to attract tourists.

The analysis results reveal that the potential to develop the community as a cultural tourism site is at a medium level. The distinct aspect of the community as a tourist attraction is the cultural diversity of the hill tribes. However, the community lacks the understanding and the knowledge in tourism management. The community is able to organize various traditional and cultural activities, but still lacks basic standardized facilities to accommodate tourists. The community is also not ready for tourism management due to the lack of experienced personnel, knowledge and understanding of tourism because there has not been any concrete tourism-related management in the community.

KEYWORDS: TRIBE CULTURAL TOURISM, COMMUNITY PARTICIPATION, TRIBE , YUNNAN, AKHA , LAHU , AKHE

1. บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สร้างรายได้มหาศาลให้กับประเทศชาติ เพราะธุรกิจในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นการเชื่อมโยงธุรกิจหลายๆสาขาร่วมกัน อาทิ อุตสาหกรรมภาคการขนส่ง ภาคการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค ภาคการเกษตร ภาคการบริการที่พัก โรงแรม โรงพยาบาล ร้านอาหาร การรักษาความปลอดภัยและอื่นๆ ดังนั้น การท่องเที่ยวจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของชาติ นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างสรรค์ความเจริญทางสังคม วัฒนธรรม และการเมือง การปกครองของประเทศ เนื่องจากประเทศไทยมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย อาทิ โบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งประวัติศาสตร์ สถานที่สำคัญทางศาสนา งานศิลปกรรม สถาปัตยกรรม นาฏศิลป์ ดุริยางคศิลปะ เทศกาลประเพณี งานศิลปหัตถกรรม และสินค้าของที่ระลึกในรูปแบบต่างๆ อีกทั้งประเทศไทยยังมีวัฒนธรรมชนเผ่าที่หลากหลายที่น่าสนใจ เป็นสิ่งที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและต่างประเทศได้ดี หนึ่งในสิ่งดึงดูดใจที่น่าสนใจของประเทศไทยคือ คือความหลากหลายทางชาติพันธุ์และชนเผ่า ที่อาศัยอยู่ตามภูมิภาคต่างๆของประเทศ โดยเฉพาะภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย มีกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าต่างๆอาศัยอยู่ตามบนดอย และพื้นที่ราบสูงตามแนวชายแดนของประเทศ ที่มักถูกเรียกว่า “ชาวเขา” (สายสุนีย์ สิงหทัศน์, 2543:36)

ชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่น มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมาย อาทิ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ภูเขา ป่าไม้ ทิวทัศน์ และภูมิอากาศ รวมไปถึงทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น คือ ชุมชน บ้านเรือนการประกอบอาชีพ ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชนเผ่าทั้ง 4 ชนเผ่า คือ ชนเผ่าจีนยูนนาน ชนเผ่าลาหู่ ชนเผ่าอาข่าและชนเผ่าอาเข่อ ซึ่งสามารถเป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดีในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่า เพราะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่า จะนำมาซึ่งการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และสามารถเผยแพร่ประเพณี วัฒนธรรมของชนเผ่าที่หลากหลายในชุมชนนี้สู่สังคมภายนอกได้ ขณะเดียวกันการท่องเที่ยวยังนำมาซึ่งรายได้ที่เพิ่มขึ้นของชุมชน ทำให้ประชาชนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และยังเป็นอีกแนวทางในการลดปัญหาการเดินทางไปทำงานนอกพื้นที่ของเยาวชนได้ด้วย

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีการใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น แบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แบบสอบถามความคิดเห็น การสำรวจสภาพความเป็นจริงของชุมชนและการจัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับ ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่า บริบทของชุมชน จากความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐเรื่องความเป็นไปได้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าของชุมชน และศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่า จากความคิดเห็นของคนในชุมชนและการระดมความคิดเห็นของชุมชนเพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่า โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมถึงการวิเคราะห์ผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากผู้นำชุมชนลัเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน การนำเสนอข้อมูลเป็นแบบพรรณนาวิเคราะห์และข้อมูลทางสถิต

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนของทั้ง 4 ชนเผ่าในพื้นที่ชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่น แบบโควตา คือ ชนเผ่าจีนยูนนาน ชนเผ่าอาข่า ชนเผ่าลาหู่ ชนเผ่าละ 65 ราย และชนเผ่าอาเข่อ 47 ราย เป็นจำนวน 242 ราย เจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ จำนวน 11 คน และกลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 32 คน รวมเป็น 285 คน

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

บริบทของชุมชน

ชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่น ตำบลท่าก๊อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย มีประวัติความเป็นมาในการก่อตั้งชุมชนจากกลุ่มลีซู และกลุ่มคณะทหารจีนคณะชาติกองพล93 ปัจจุบันมีประชากรทั้งหมด จำนวน 1864 คน 451หลังคาเรือน ประกอบอาชีพการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ ชุมชนตั้งอยู่ในพื้นที่การปกครองของอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย พื้นที่ชุมชนมีสภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์เป็นภูเขาสลับซับซ้อนมีความลาดชันสูงเป็นป่าเบญจพรรณ ป่าไผ่ และเป็นพื้นที่ต้นน้ำแม่ต๋ำ มีสภาพภูมิอากาศเย็นตลอดทั้งปี ชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่น มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานและน่าสนใจ มีประวัติการต่อสู้ มีการแย่งชิงอำนาจการเดินทางที่ยากลำบาก จนกลายเป็นตำนานที่น่าสนใจ รวมทั้งประวัติความเป็นมาและเส้นทางการอพยพของชนเผ่าต่างๆในชุมชน จนกลายเป็นเรื่องราวที่ถูกถ่ายทอดมาทางประเพณีวัฒนธรรมชนเผ่าของทั้ง 4 ชนเผ่าอย่างน่าสนใจ ชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่นจึงมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมชนเผ่าที่หลากหลาย อาทิ วัฒนธรรมชนเผ่าจีนยูนนาน(จีนฮ่อ) วัฒนธรรมชนเผ่าลาหู่(มูเซอ) วัฒนธรรม ชนเผ่าอาข่า(อีก้อ) และวัฒนธรรมชนเผ่าอาเข่อ(อาข่า) โดยแต่ละชนเผ่ามีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมดั้งเดิมที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ทั้งภาษา อาหารการกิน การแต่งกาย วิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรม ตลอดจนพิธีกรรมต่างๆ ตามความเชื่อของชนเผ่า มีภูมิปัญญาและองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมชนเผ่าที่น่าศึกษา เช่น วัฒนธรรมการปลูกและแปรรูปชาอัสสัม ชาอู่หลง ชาเจียวกู่หลานกาแฟอาราบีก้า ลูกพลับ ท้อ บ๊วย ลูกไหน และพืชผลทางการเกษตรต่างๆ อีกมากมาย ชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่นจึงมีผลผลิตทางการเกษตรออกสู่ตลาดได้ตลอดทั้งปี โดยเฉพาะชาอัมสัม และชาอู่หลง เป็นผลิตที่โดดเด่นและนำรายได้สู่ชุมชนมากที่สุด ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งชุมชนมาจนปัจจุบัน

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่นมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้ ซึ่งสามารถพัฒนาให้เกิดคุณค่าและประโยชน์กับชุมชนได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดี

ศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่า

จากการศึกษาพบว่าชุมชนบ้านบ้านห้วยน้ำขุ่น มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่า โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ยรวม 58.96 คะแนน จากคะแนนเต็มตามหลักเกณฑ์มาตรฐาน 100 คะแนน โดยผู้ประเมินเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 11 คน ได้ให้คะแนนในองค์ประกอบที่ 1 การดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว 29.33 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 58.66 จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน องค์ประกอบที่ 2 การรองรับการท่องเที่ยว 6.71 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 67.10 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน และองค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการ 22.81 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 57.02 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน รวมเป็น 58.66 คะแนน

ตารางที่ 1 ระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ค่าคะแนน	ระดับมาตรฐาน	สัญลักษณ์
81 ขึ้นไป	ดีเยี่ยม	★★★★★
71 - 80	ดีมาก	★★★★
61 - 70	ดี	★★★
51 - 60	ปานกลาง	★★
50 หรือน้อยกว่า	ต่ำ	★

ที่มา: คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม สำนักงานการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2549:7)

เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยรวมที่ได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ของแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาและสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดังตารางที่ 1 ระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมหน้าที่ผ่านมา

คะแนนที่ได้อยู่ในช่วงคะแนนระหว่าง 51-60 แปลความหมายได้ว่าอยู่ในระดับมาตรฐานปานกลาง เมื่อวิเคราะห์ผลคะแนนของแต่ละองค์ประกอบของศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จะเห็นว่าผลคะแนนเฉลี่ยของศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวมีคะแนนเฉลี่ย 6.71 คะแนน สูงมาเป็นอันดับแรก ต่อมาคือ ศักยภาพในการดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว 29.33 คะแนน และอันดับสุดท้าย ศักยภาพในการบริหารจัดการ 22.81 คะแนน จากผลคะแนนเฉลี่ยขององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้ง 3 องค์ประกอบจะเห็นได้ว่าศักยภาพด้านการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 22.81 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 57.02 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน

จากผลการประเมินในข้างต้นอธิบายได้ว่าชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่น มีวัฒนธรรมของชนเผ่าจีนยูนนาน ชนเผ่าอาข่า ชนเผ่าลาหู่ และชนเผ่าอาเข่อที่มีคุณค่าดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวซึ่งมีเอกลักษณ์โดดเด่นทั้งภาษา การแต่งกาย อาหาร วิถีชีวิต ที่มีความผูกพันต่อท้องถิ่นมาช้านาน และชุมชนมีศักยภาพในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณีที่หลากหลาย โดยเฉพาะในเรื่องพิธีกรรมสำคัญอันเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตและการเกษตรที่ยังคงมีการรักษาสืบทอดอย่างต่อเนื่องตลอด 12 เดือน คือ

เดือนมกราคม มี 2 กิจกรรม คือ ประเพณีขึ้นปีใหม่ เทศกาลตรุษจีน (ชุนเจีย) ของชาวจีนยูนนาน

เดือนกุมภาพันธ์ มี 3 กิจกรรม คือ 1.เทศกาลโคมไฟ หรือเทศกาลบัวลอย (หยวนเซียว)ของจีนยูนนาน 2.เทศกาลปีใหม่ของชาวลาหู่ 3.พิธีเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวของชาวอาข่า

เดือนมีนาคม ชุมชนไม่มีกิจกรรมใดๆทางวัฒนธรรมเนื่องจากเป็นช่วงเตรียมการเพาะปลูก

เดือนเมษายน มี 4 กิจกรรม คือ 1. ประเพณีแซก่อ(ก่อกองทราย)ของชาวลาหู่ 2.พิธีปลูกประตูหมู่บ้าน(ประตูผี)ของชาวอาข่า 3.ประเพณีปีใหม่ไข่แดงของชาวอาข่า 4.พิธีปลูกประตูหมู่บ้าน(ประตูผี)ของชาวอาเข่อ

เดือนพฤษภาคม มี 4 กิจกรรม คือ 1.เทศกาลตวนวู่(เทศกาลบะจ่าง)ของชาวจีนยูนนาน 2.พิธีปลูกข้าวของชาวอาข่า 3.พิธีปลูกข้าวเริ่มแรกของชาวลาหู่ 4.พิธีปลูกข้าวเริ่มแรกของชาวอาเข่อ

เดือนมิถุนายน มี 1 กิจกรรม คือ พิธีกำจัดศัตรูต้นข้าว "ด้วงดิน"ของชาวอาข่า

เดือนกรกฎาคม มี 3 กิจกรรม คือ 1. พิธีทำบุญนาข้าวของชาวลาหู่ 2.พิธีทำบุญในไร่ข้าวของชาวอาข่า 3.พิธีอยู่กรรมกำจัดศัตรูข้าว “ตั๊กแตน"ของชาวอาข่า

เดือนสิงหาคม มี 3 กิจกรรม คือ 1. เทศกาลสารทจีนของชาวจีนยูนนาน 2. ประเพณีโล้ชิงช้าของชาวอาข่า 3.พิธีทำบุญในไร่ข้าวก่อนเก็บเกี่ยวของชาวอาเข่อ

เดือนกันยายน มี 5 กิจกรรม คือ 1.เทศกาลไหว้พระจันทร์ของชาวจีนยูนนาน 2.พิธีเกี่ยวข้าวของชาวลาหู่ 3.พิธีไหว้บรรพบุรุษของชาวอาข่า 4. พิธีเริ่มเกี่ยวข้าวในไร่ของชาวอาข่า 5.พิธีเกี่ยวข้าวในไร่ของชาวอาเข่อ

เดือนตุลาคม มี 4 กิจกรรม คือ 1.วันเฉลิมฉลองวันชาติจีน(ไต้หวัน)ของชาวจีนยูนนาน 2. เทศกาลกินวอ(กินข้าวใหม่)ของชาวลาหู่ 3.พิธีเกี่ยวข้าวครั้งสุดท้ายของชาวอาข่า 4.พิธีไหว้ต้อนรับวิญญาณ บรรพบุรุษ 7 ชั่วโคตรของชาวอาข่า

เดือนพฤศจิกายน มี 3 กิจกรรม คือ 1.ประเพณีกินข้าวใหม่ของชาวอาข่า 2.พิธีไหว้สุสานของชาวอาข่า 3.ประเพณีกินข้าวใหม่ของชาวอาข่า

เดือนธันวาคม มี 3 กิจกรรม คือ 1.วันคริสต์มาสของทั้ง 4 ชนเผ่า 2.ประเพณีปีใหม่ลูกข่างของชาวอาข่า 3.ประเพณีปีใหม่ของชาวอาเข่อ

จากปฏิทินกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่นในรอบ 12 เดือนดังกล่าว สามารถนำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับจัดทำแนวทางการสร้างรายการนำเที่ยวที่เหมาะสมกับชุมชนได้ 3 รายการคือ

1. โปรแกรมนำเที่ยววัฒนธรรมชนเผ่าแบบ 1 วันไปกลับ (One day trip)
2. โปรแกรมนำเที่ยววัฒนธรรมชนเผ่าแบบ 2 วัน 1 คืน (Two day One night trip)
3. โปรแกรมนำเที่ยววัฒนธรรมชนเผ่าแบบ 3 วัน 2 คืน (Three day Two night trip)

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าในชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่น

จากการศึกษา พบว่า ชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่นมีความเป็นไปได้ในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าของชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่นอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 ด้าน คือด้านศักยภาพในการดึงดูดใจในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านศักยภาพในการองรับการท่องเที่ยว และด้านศักยภาพการบริหารจัดการของคนในชุมชนอยู่ ดังนั้น ในการพัฒนาชุมชนสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าให้น่าสนใจ ควรเริ่มต้นจากกลุ่มที่มีความพร้อมก่อนและควรมีการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไปบนพื้นฐานศักยภาพของทรัพยากรทางวัฒนธรรมชนเผ่าที่มีอยู่ในชุมชน ให้ยึดตามหลักขององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว 5As คือ สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ความสะดวกในการเดินทาง (Access) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ที่พัก (Accommodation) และกิจกรรม (Activities) โดยให้สอดคล้องกับความต้องการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอย่างแท้จริง เน้นให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทในทุกกระบวนการของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าของชุมชน ตั้งแต่กระบวนการวางแผน การปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

ผลจากการระดมความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับเรื่องกิจกรรมทางวัฒนธรรมชนเผ่าของชุมชนในรอบ 12 เดือน นำมาเป็นแนวทางการจัดรายการนำเที่ยวที่เหมาะสมกับชุมชนได้ 3 รายการนำเที่ยว ชุมชนควรนำแนวรายการนำเที่ยวที่ร่วมกันจัดทำขึ้น ไปทดลองใช้จริง พร้อมปรับแก้ไขให้คลอดคล้องกับศักยภาพของชุมชนที่สามารถรองรับได้ และทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจมากที่สุด เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าของชุมชนอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลกับชุมชนมากที่สุด นอกจากนี้ควรเน้นในการสร้างบุคลากรทางการท่องเที่ยว การให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับทุกคนในชุมชน และอบรมให้ความรู้ประวัติความเป็นมาของชุมชน รวมทั้งรายละเอียดของกิจกรรมทางวัฒนธรรมให้เกิดความเข้าใจตรงกัน เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่จะถ่ายทอดให้กับนักท่องเที่ยวได้ ตลอดจนการปลูกฝังจิตสำนึกให้เยาวชนเกิดความตะหนักและเห็นคุณค่าในการเรียนรู้ พร้อมร่วมสืบทอดวัฒนธรรมชนเผ่าในชุมชนได้อย่างเข้มแข็ง เพื่อให้วัฒนธรรมดั้งเดิมของทุกชนเผ่าคงอยู่กับชุมชนตลอดไป การพัฒนากลุ่มการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชนควรให้ความสำคัญกับทุกองค์ประกอบของการพัฒนาที่ควรพัฒนาควบคู่กันไปโดยเฉพาะคุณภาพของการบริการมากกว่าคำนึงถึงผลประโยชน์ในรูปของตัวเงิน การพัฒนาการท่องเที่ยวจึงจะเกิดประโยชน์กับชุมชนได้อย่างยั่งยืน นอกจากนั้น ควรป้องกันผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เกิดจากต้นเหตุมากกว่าการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนจึงควรเตรียมความพร้อมเป็นอย่างดี และสามารถเริ่มต้นการพัฒนาจากจุดที่ชุมชนมีความพร้อมก่อน จากนั้นพัฒนาไปตามลำดับจนเกิดความสมบูรณ์ในทุกองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าได้อย่างเป็นรูปธรรม

อภิปรายผล

ชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่น มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลางในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่า โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดแนวทางในการพัฒนาภายใต้การบริหารงานโดยชุมชน บนพื้นฐานการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่ชุมชนมีอยู่ เนื่องจากชุมชนมีศักยภาพในการดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวซึ่งเป็นภาพลักษณ์ทางวัฒนธรรมชนเผ่าที่หลากหลายและเกิดขึ้นอย่างชัดเจนของชุมชนเอง คือ วัฒนธรรมชนเผ่าจีนยูนนาน วัฒนธรรมชนเผ่าลาหู่ วัฒนธรรมชนเผ่าอาข่า และวัฒนธรรมชนเผ่าอาเข่อ ที่เป็นเครื่องบ่งบอกถึงความหมายของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับวิถีการดำเนินชีวิตของสังคมของทั้ง 4 ชนเผ่า ทั้งภาษา การแต่งกาย อาหาร ประเพณี และพิธีกรรมความเชื่อ มีความสอดคล้องกับทฤษฎี และวิธีการคิดของคลิฟฟอร์ดท เกียร์ซ (อ้างในอคิน ระพีพัฒน์,2551:74) ในเรื่องวัฒนธรรม คือ ความหมาย ในมิติเกี่ยวกับภาววิทยา(Ontology) ที่กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรม คือ โลกทัศน์ ค่านิยมและคุณสมบัติอื่นๆของกลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีความแตกต่างจากวัฒนธรรมของคนกลุ่มอื่น และในมิติเกี่ยวกับญาณวิทยา (Epistemology) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นรูปแบบของความหมายที่ได้รับการสืบทอดกันมาในรูปแบบของสัญลักษณ์ และแสดงออกในรูปของสัญลักษณ์ซึ่งผู้คนใช้ในการติดต่อสื่อสาร และเก็บรักษาไว้ เพื่อพัฒนา สร้างความรู้เกี่ยวกับชีวิตและทัศนคติที่มีต่อชีวิต ทำให้ชุมชนชาวเขาบ้านห้วยน้ำขุ่น มีทรัพยากรทางวัฒนธรรมชนเผ่าที่มีคุณค่าอยู่คู่กับชุมชนมาช้านาน และมีความสามารถในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณีที่หลากหลาย ประกอบกับชุมชนมีศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งชุมชนมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ทัดเทียมกับสังคมภายนอก มีความสอดคล้องกับแนวคิดของกฤษฎา พิณศรีและคณะ(2550:23-24) ที่กล่าวว่า ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว คือ ปริมาณนักท่องเที่ยว รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว และระดับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ที่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งสามารถรองรับได้โดยไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศและการลดลงของคุณภาพประสบการณ์หรือนันทนาการที่นักท่องเที่ยวควรได้รับจากการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งชุมชนยังสามารถพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการของคนในท้องถิ่นที่ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้ โดยเริ่มจากผู้ที่มีความเห็นด้วย

และมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน โดยนำทรัพยากรทางวัฒนธรรมอันเป็นทุนทางสังคมที่มีอยู่แล้วเข้าสู่กระบวนการพัฒนาให้เกิดคุณประโยชน์อย่างเหมาะสมกับชุมชนได้ เพื่อร่วมกันผลักดันและสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าของชุมชนแบบค่อยเป็นค่อยไป จากความพร้อมของชุมชนที่เป็นไปตามหลักองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว 5As ที่มีความสอดคล้องกับ Deskmen(1996) (อ้างในพรพิษณุ พรหมศิวะพัลลภและคณะ,2548:21-22) ที่ว่า องค์ประกอบของสถานที่ท่องเที่ยวจำเป็นต้องประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลักหรือ 5As คือ สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ความสะดวกในการเดินทาง (Access) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)ที่พัก (Accommodation) และกิจกรรม (Activities) จึงจะทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนประสบความสำเร็จได้ ตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 4 ด้านที่ได้กำหนดร่วมกัน คือ แนวทางการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก แนวทางในการจัดองค์กรด้านการท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนาความพร้อมของบุคลากร และแนวทางการจัดรายการนำเที่ยวของชุมชน ตลอดจนอาศัยบทบาทการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้องในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนให้ประสบความสำเร็จและสามารถพึ่งพาตนเองได้

สรุปผลการวิจัย

ชุมชนบ้านห้วยน้ำขุ่น มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าได้ในระดับปานกลางและมีความเป็นไปได้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่า โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริงในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเอง ประกอบกับความมุ่งมั่นของชาวบ้านที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างจริงจัง ซึ่งต้องมีการศึกษาองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าเป็นอย่างดี มีการวางแผนปฏิบัติตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้กำหนดร่วมกัน คือ แนวทางการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก แนวทางการจัดองค์กรด้านการท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนาความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคล และแนวทางการจัดรายการนำเที่ยว โดยมีการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป จากบทบาทการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและองค์กรภาครัฐที่ปกครองดูแลพื้นที่ซึ่งสามารถให้การสนับสนุนทั้งบุคลากร ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม งบประมาณ และเป็นผู้ชี้นำทิศทางการพัฒนาที่ถูกต้อง เพื่อผลักดันให้คนในชุมชนสามารถจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าของชุมชน ซึ่งมาจากความคิดเห็นของตัวแทนชาวบ้านทั้ง 4 ชนเผ่า อันควรปรับให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ประสบความสำเร็จและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กฤษฎา พิณศรีและคณะการศึกษาศักยภาพแหล่งโบราณสถานวัฒนธรรมล้านช้างในอีสานใต้ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย(สกว.) .2550.

พรพิษณุ พรหมศิวะพัลลภและคณะความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย(สกว) .2548.

สายสุนีย์ สิงหทัศน์ งานส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีอีกหนึ่งในภารกิจหลักของ ททท. จุลสารการท่องเที่ยวปีที่ 19 ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน2543.

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม.2549.

อคิน ระพีพัฒน์วัฒนธรรม คือ ความหมาย ทฤษฎีและวิธีการของคลิฟฟอร์ด เกียร์ซ.กรุงเทพฯ: บริษัทโอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์ จำกัด.2551.

การยอมรับแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ประมงพานโดยสมาชิก

ADOPTION OF THE IMPLEMENTATION PLAN BY MEMBERS OF PRAMONGPARN COOPERATIVE

อัมพิกา คำแหง[1] ดร.สายสกุล ฟองมูล[2] รองศาสตราจารย์นคเรศ รังควัต[2] และ ดร.กังสดาล กนกหงส์[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาทรัพยากรชนบท มหาวิทยาลัยแม่โจ้

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาทรัพยากรชนบท มหาวิทยาลัยแม่โจ้

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการยอมรับแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ประมงพาน โดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ประมงพาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ประมงจำนวนทั้งสิ้น 186 รายในเขตพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความสัมพันธ์ของตัวแปร Chi-square ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ผลการศึกษาพบว่า ระดับการยอมรับแผนการดำเนินงานโดยรวมทั้ง 5 ด้านมีการยอมรับในระดับปานกลาง ($\bar{X}$= 2.83) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย พบว่าอายุ ขนาดพื้นที่บ่อเลี้ยงปลา ประสบการณ์การเลี้ยงปลา แหล่งเงินทุนทางการเกษตรแบบกู้ยืมกองทุนเงินล้านของหมู่บ้าน การเป็นสมาชิกกลุ่ม ประสบการณ์ฝึกอบรม การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการประมงจาก ผู้นำท้องถิ่นและ เพื่อนบ้าน ความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติมีความสัมพันธ์กับการยอมรับแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ประมงพานอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 และรายได้จากการเลี้ยงปลา แหล่งเงินทุนทางการเกษตรแบบใช้เงินทุนตนเอง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการประมงจากเอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการยอมรับแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ประมงพานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การยอมรับ, สหกรณ์ประมงพาน

Abstract

This study was conducted to investigate the adoption of theimplementation plan by members of Pramongphan cooperative. This was done by finding a relationship among socio-economic factors of the members of Pramongphan cooperative. The sample group in this study consisted of 186 members of the cooperative, Phan district, Chiangrai province. An interview was used for data collection and analyzed by using frequency, percentage, and standard deviation. Chi-square was used for finding a relationship of variables with the reliability level at 95%

Results of the study revealed that there was a moderate level of the adoption of the implementation plan ($\bar{X}$ = 2.83) based on 5 aspects. Regarding a relationship among the variables, it was found that there was a statistically significant relationship at 0.01 between the adoption of the implementation plan and the following: age, size of fish pond,

experience in fish culture, capital (loan) source, being a group member, training experience, fishery information perception through local leaders and neighbors, knowledge and understand, and attitude. Besides, there was a statistically significant relationship at 0.05 between the adoption of the implementation plan of the cooperative by its members and the following: an income earned form fish culture, own capital, and fishery information perception through agricultural printed materials. The following were suggestion:

KEYWORDS: ADOPTION, PRAMONGPHAN COOPERATIVE

1. บทนำ

ในจังหวัดเชียงรายประชากรที่ทำการประมงส่วนใหญ่ อาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น แม่น้ำกก แม่น้ำอิง แม่น้ำคำ และแม่น้ำลาว เป็นต้น ทำการประมงด้วยเครื่องมือเล็ก มีการเลี้ยงปลาในบ่อในนาได้แก่ ปลาไน ปลานิล ปลานวลจันทร์เทศ ฯลฯ อำเภอที่มีการเลี้ยงปลาจำนวนมาก ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอพาน และอำเภอเวียงชัย นอกจากนี้จังหวัดเชียงราย ยังมีการอนุรักษ์และฟื้นฟูปลาไทย ได้แก่ ปลาบึก ซึ่งเป็นปลาที่ไม่มีเกล็ด และมีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก มีถิ่นอาศัยอยู่ในแม่น้ำโขง มีการจับปลาที่บ้านหาดไคร้ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

ปลานิลเป็นปลาเศรษฐกิจที่มีขนาดตลาดใหญ่และมีมูลค่าสูง จึงเกิดการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตต่างๆ ทั้งภาครัฐนำโดยกรมประมง และภาคเอกชนตั้งแต่โรงเพาะฟัก บริษัทผลิตอาหาร และเกษตรกรผู้เลี้ยง เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีโตเร็วและได้ปริมาณเนื้อมาก และเกิดเป็นปลานิลสายพันธุ์ต่างๆ โดยมีรูปแบบการเลี้ยงหลัก ๆ คือการเลี้ยงในบ่อดิน และในกระชังตามลำน้ำต่างๆ ไพโรจน์ พรหมานน (2530)

ปัจจุบันสหกรณ์ประมงพาน ถือเป็นแหล่งเพาะเลี้ยงปลานิลใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ เนื่องจากปัจจุบันชาวบ้านจะยึดอาชีพเลี้ยงปลานิลเป็นอาชีพหลัก มีการจับปลานิลส่ง จำหน่ายเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3-4 ตันต่อวัน หรือประมาณ 1.2 หมื่นตันต่อปี โดยมีตลาดหลักอยู่ในจังหวัดต่างๆ ทางภาคเหนือและกรุงเทพมหานคร ซึ่งนอกจากปลานิลสดที่สร้างรายได้หลักให้สมาชิกแล้วยังมีผลิตภัณฑ์แปรรูปจากปลานิลหลากหลายรูปแบบวางจำหน่ายให้ผู้สนใจโดยทั่วไปอีกด้วย สำหรับสาเหตุที่ชาวบ้านนิยมเลี้ยงปลานิลกันมากก็เพราะเลี้ยงง่าย ขายได้ราคาดี ที่สำคัญมีน้ำหล่อเลี้ยงตลอดทั้งปี โดยอาศัยน้ำจากเขื่อนแม่สรวยและเขื่อนแม่ลาว ตลอดสภาพดินที่ปราศจากสารเคมี ทำให้ปลานิลจากสหกรณ์ประมงพานไม่มีกลิ่นคาวเหมือนปลานิลที่เลี้ยงจากแหล่งอื่นที่ โดยสมาชิกจะมีหน้าที่เลี้ยงปลาตามแผนงานที่ทางสหกรณ์ประมงพานวางไว้ และรับเงินเมื่อถึงกำหนดจับปลา ซึ่งสหกรณ์ประมงพาน ได้รับความสนใจจากผู้การประกอบกิจการภาคต่างๆว่ามีระบบการบริหารจัดการที่ยอดเยี่ยมและเครือข่ายที่เข้มแข็ง จนกลายเป็นแหล่งผลิตปลานิลใหญ่ที่สุดของประเทศในปัจจุบัน (อาชีพเสริม 2554: ออนไลน์)

ปัจจุบันความต้องการปลานิลในส่วนของตลาดผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศยังมีความต้องการสูงขึ้นเรื่อยๆ จากจำนวนประชากรที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้การส่งออกลดลง ประกอบกับมีข้อจำกัดที่ตลาดส่งออกไม่ต้องการกลิ่นโคลน สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจึงได้ทำการศึกษาศักยภาพการผลิตและการตลาดปลานิล เนื่องจากมีช่องทางที่ตลาดปลานิลสามารถขยายตัวได้มากในอนาคต และเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรได้อีกทางหนึ่งด้วย (ที่มา: กรมประมง\ website\ ข้อมูลโครงการ\ ยุทธศาสตร์ปลานิล) ในอำเภอพานเกษตรกรประกอบอาชีพประมง ซึ่งมีการรวมกลุ่มแปรรูปอาหาร กลุ่มปลานิลแปลงเพศ และสหกรณ์ประมงพาน ผู้คนส่วนมากไม่ทราบว่าในพื้นที่อำเภอพานจะสามารถทำการประมงได้ดีและมีจำนวนมาก และสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้เกษตรกรที่เลี้ยงปลานิลเป็นอย่างมาก จึงทำให้มีการก่อตั้งสหกรณ์ประมงพาน

จำกัด ขึ้น ในการรวมกลุ่มเลี้ยงปลานิลของสมาชิกสหกรณ์ประมงพาน จำกัด แห่งบ้านดอยชังมงคล ตำบลสันติสุข อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เป็นสหกรณ์ต้นแบบในด้านการบริหารจัดการดีเด่น ใช้เวลาเพียงแค่ 10 ปี สามารถขยายเครือข่ายได้มากถึง 16 กลุ่ม มีสมาชิกรวม 688 รายและมีทุนดำเนินงานทั้งสิ้นกว่า 18.40 ล้านบาท เป็นกลุ่มสหกรณ์ตัวอย่าง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการยอมรับแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ประมงพาน เพื่อความสำเร็จในการเลี้ยงปลานิลของเกษตรกรที่เป็นสมาชิก โดยศึกษาในส่วนของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยทางสังคม รวมทั้งการยอมรับว่าสมาชิกมีการยอมรับเพียงใด แล้วมีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับแผนดำเนินงานของสหกรณ์ประมงพาน และสมาชิกมีปัญหาและอุปสรรคใดบ้างในการเลี้ยงปลานิลในเขตอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัยวิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งได้กำหนดให้มีการสุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นตัวแทนเกษตรกรโดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาขนาดของกลุ่มประชากรตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด 347 ราย จากสูตร Yamane (1967: 889-887) ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 186 ราย ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และกำหนดให้มีความคลาดเคลื่อน 0.05

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการศึกษาการยอมรับแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ประมงพานโดยสมาชิก ในครั้งนี้ได้กำหนดใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview schedule) ซึ่งประกอบด้วยคำถามปลายเปิด (open-ended questions) และคำถามปลายปิด (close-ended questions) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เป็นการเก็บรวบรวมรายละเอียดพื้นฐานของตัวอย่างทั้งปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม โดยใช้ทั้งคำถามปลายปิด (close-ended questions) และคำถามปลายเปิด (open-ended questions)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงปลานิล

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงปลานิล มีคำถามจำนวน 20 ข้อ โดยให้ผู้ให้ข้อมูลทดสอบแบบปรนัย คือ คำถามแบบถูก ผิด มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอบคำถามถูกต้อง	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน
ตอบคำถามผิด	มีค่าเท่ากับ	0	คะแนน

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการยอมรับแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ประมงพาน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดทำโครงการ ด้านการจัดฝึกอบรม ด้านคุณภาพสินค้าและสวัสดิการ และด้านสาธารณประโยชน์ ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) จำนวน 5 ระดับ คือ

มีการยอมรับมากที่สุด	=	5 คะแนน
มีการยอมรับมาก	=	4 คะแนน
มีการยอมรับปานกลาง	=	3 คะแนน
มีการยอมรับน้อย	=	2 คะแนน
มีการยอมรับน้อยที่สุด	=	1 คะแนน

ในส่วนของการแปลผลค่าเฉลี่ยของการยอมรับแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ประมงพาน ผู้วิจัยได้คำนวณระดับของค่าเฉลี่ย (mean) เพื่ออธิบายการยอมรับแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ประมงพานโดยสมาชิก

ค่าคะแนนเฉลี่ย	ความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย
3.68-5.00	มีการยอมรับในระดับมาก

2.34-3.67	มีการยอมรับในระดับปานกลาง
1.00-2.33	มีการยอมรับในระดับน้อย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ด้วยการสัมภาษณ์เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ประมงพาน จำนวน 186 ราย โดยทำการติดต่อประสานงานกับสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลของสหกรณ์ประมงพาน

2. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บได้มาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและอาจทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเต็ม เมื่อข้อมูลที่เก็บได้ไม่ครบถ้วน เมื่อตรวจสอบความถูกต้องข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อแปลผล สรุปผลการวิจัย และรายงานผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะดำเนินการตรวจสอบดูความถูกต้อง เพื่อนนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และแจกแจงความถี่ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the -Social Science: SPSS for windows) เพื่อทำการแจกแจงข้อมูลที่ได้ในแต่ละส่วนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจ และปัจจัยทางสังคม ต่อการยอมรับแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ประมงพาน โดยใช้ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้ในการแจกแจงความถี่และจัดลำดับของข้อมูลพื้นฐาน

2.การใช้สถิติ Chi-square ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% เพื่อหาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการยอมรับแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ประมงพาน

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 73.1) เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย มากกว่า 50 ปีขึ้นไป จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสถานภาพสมรส มีสมาชิกในครัวเรือนอยู่ที่ 3 - 5 คน รายได้จากการเลี้ยงปลาต่อเดือนอยู่ที่ระหว่าง 1,001 – 2,500 บาท มีจำนวนบ่อเลี้ยงปลาที่เลี้ยงกันส่วนใหญ่ไม่เกิน 2 บ่อ ขนาดพื้นที่บ่อเลี้ยงปลาอยู่ที่ขนาดระหว่าง 401 – 600 ตารางเมตร ส่วนใหญ่ใช้แหล่งเงินทุนจากกองทุนเงินล้านหมู่บ้านในการประกอบอาชีพ การถือครองที่ดินส่วนใหญ่ (ร้อยละ 93.5)เป็นของตนเอง มีประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาอยู่ที่ระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.6) ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่มหรือสหกรณ์ที่เกี่ยวกับการเกษตร ส่วนมากอยู่ในกลุ่มของสมาชิก ธ.ก.ส. เคยเข้าร่วมการฝึกอบรม / ประชุมทางด้านการประมงและด้านการประกอบอาชีพ(ร้อยละ 77.4) ที่ได้เข้าร่วมคือหน่วยงานของสหกรณ์ประมงพาน เกษตรกรส่วนใหญ่(ร้อยละ 90.3)ได้รับข้อมูลข่าวสารความรู้เกี่ยวกับด้านการประกอบอาชีพของเกษตรกร ส่วนมากได้รับข้อมูลข่าวสารจากเอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ (ร้อยละ 55.1) เรื่องการประกอบอาชีพเลี้ยงปลานิล ระดับความคิดเห็นมากที่สุดด้านทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อสหกรณ์ประมงพาน ($\bar{X}$ = 4.11) คือ เกษตรกรมีสิทธิในการเลือกตัวแทนให้บริหารงานในสหกรณ์ ตัวแทนสมาชิกนี้เรียกว่าคณะกรรมการดำเนินงาน

ผลการศึกษาระดับการยอมรับแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ประมงพาน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการบริการจัดการ มีการยอมรับในแผนการดำเนินงานในระดับปานกลาง($\bar{X}$= 3.04) ด้านการยอมรับในโครงการ มีการยอมรับในแผนการดำเนินงานในระดับน้อย ($\bar{X}$ =2.19) ด้านการจัดการฝึกอบรม มีการยอมรับในแผนการดำเนินงานในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.29) ด้านคุณภาพสินค้าและสวัสดิการ มีการยอมรับในแผนการดำเนินงานในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.94) และ

ด้านสาธารณประโยชน์ มีการยอมรับในแผนการดำเนินงานในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.71) การยอมรับแผนการดำเนินงานโดยรวมทั้ง 5 ด้านมีการยอมรับในแผนการดำเนินงานในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.83)

การอภิปรายผลการศึกษาพบว่า ระดับการยอมรับแผนการดำเนินงานโดยรวมทั้ง 5 ด้านมีการยอมรับในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=2.83) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย พบว่าลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่อายุ ลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ขนาดพื้นที่บ่อเลี้ยงปลา ประสบการณ์การเลี้ยงปลา แหล่งเงินทุนทางการเกษตรแบบกู้ยืมกองทุนเงินล้านของหมู่บ้าน ลักษณะทางสังคม ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ประสบการณ์ฝึกอบรม การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการประมงจาก ผู้นำท้องถิ่นและ เพื่อนบ้าน ความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติมีความสัมพันธ์กับการยอมรับแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ประมงพานอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 และในส่วนของลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้จากการเลี้ยงปลา แหล่งเงินทุนทางการเกษตรแบบใช้เงินทุนตนเอง ลักษณะทางสังคม ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการประมงจากเอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการยอมรับแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ประมงพานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เอกสารอ้างอิง

กรมประมง. *กรมประมง*. [Online]. Accessed 10 July 2011. Available from http://www.fisheries.go.th/fish/web1/hotnews.php/websit/ข้อมูลโครงการ/ยุทธศาสตร์ปลานิล.

ไพโรจน์ พรหมานนท์. *อนาคตประมงไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, 2530.

อาชีพเสริม. *อาชีพเลี้ยงปลานิล รายได้*. [Online]. Accessed 25 May 2010. Available from http://www.xnb3c4bjh8ap9auf5i.th/jobs-make-earning-2996

Rogers, Everett M. Diffusion of Innovations. New York: Free Press, 1962.

Yamane,Taro. Statistics: An Introductory Analysis. 3 th ed. Tokyo: Aoyama Gakuin University, 1973.

การมีส่วนร่วมของเกษตรกรต่อกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัย ในโครงการพัฒนาการเกษตรแบบครบวงจร จังหวัดพะเยา

FARMER PARTICIPATION IN SAFE LIVESTOCK ACTIVITIES OF THE PROJECT FOR COMPREHENSIVE FARMING DEVELOPMENT, PHAYAO PROVINCE

ภาคภูมิ มีสุข[1] ผศ.ดร.สุรชัย กังวล[2] ผศ.ดร.พหล ศักดิ์คะทัศน์[3] ดร.สายสกุล ฟองมูล[4]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาทรัพยากรชนบท มหาวิทยาลัยแม่โจ้

[2] ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

[3,4] กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกร 2) การมีส่วนร่วมของเกษตรกรต่อกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัย 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้เข้าร่วมกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัย 4) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัย จังหวัดพะเยา โดยรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้เข้าร่วมกิจกรรม จากวิธีการใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบ simple random sampling จำนวน 125 ราย

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุโดยเฉลี่ย 51 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4 คน มีสถานภาพสมรส เลี้ยงไก่โดยเฉลี่ย 47 ตัว เลี้ยงโคเฉลี่ย 5 ตัว เลี้ยงเป็ดเฉลี่ย 13 ตัว เลี้ยงสุกรเฉลี่ย 5 ตัว เลี้ยงกระบือเฉลี่ย 3 ตัว ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก คือ ทำนา และ มีอาชีพรอง คือ เลี้ยงสัตว์ รายได้หลักเฉลี่ย 8,762.40 บาท/เดือน รายได้รองเฉลี่ย 2,203 บาท/เดือน แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปศุสัตว์ เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เงินออมในครอบครัว (ร้อยละ 48.8) เกษตรกรได้รับการอบรมเฉลี่ย 1 ครั้ง/ปี เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารของการปศุสัตว์ส่วนใหญ่ได้รับจากเจ้าหน้าที่โครงการ (ร้อยละ 89.6) ครั้ง/ปี และได้รับข้อมูลข่าวสารของการปศุสัตว์ เฉลี่ย 4 ครั้ง/ปี

จากการวิจัยการมีส่วนร่วมของเกษตรกรต่อกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัย พบว่า เกษตรกรมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัยในด้านการวางแผน มีระดับมากที่สุดในเรื่อง กิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย 3.89 เกษตรกรมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัยในด้านการดำเนินการ มีระดับมากในเรื่องการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ มีค่าเฉลี่ย 3.71 เกษตรกรมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัยในด้านการรับผลประโยชน์ มีระดับมากในเรื่อง ความรู้ความเข้าใจ การทำปศุสัตว์ปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย 4.06 และเกษตรกรมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัยในด้านการติดตามประเมินผล มีระดับมากในเรื่องการประเมินความสำเร็จของกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย 3.42

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, ปศุสัตว์ปลอดภัย, การเกษตรแบบครบวงจร

Abstract

This study was conducted to investigate: 1) socio-economic characteristics of the farmers; 2) farmer participation in safe livestock activities of the project for comprehensive farming development; 3) factors effecting farmers participation in safe livestock activities; and 4) problems encountered and suggestions of the farmers participating in the safe livestock activities. A set of interview schedules was used for data collection administered with 125 framers obtained by simple random sampling.

Findings revealed that most of the informants were male, 51 years old on average, elementary school graduates, and married. The informants had 4 family members on average. They domesticated 50 chickens, 2 ox, 10 duck, 2 swine, and 4 buffalo on average. Most of the informants grew rice as their main occupation and they domesticated animals as their supplementary incomes. Their monthly main incomes were 8,762.40 baht and supplementary incomes were 2,203 baht on average. Less than one half of the informants (48.8%) used their household savings for the investment. The informants attained a training once a year on average. Most of them (89.6%) perceived news or information about livestock through the project staff and they perceived the news or information for 4 times per year on average.

It was also found that the informants participated in the safe livestock activity on planning for safe livestock at a highest level ($\bar{X}$ = 3.89). They participated in the operation on the cooperation with the project staff at a high level ($\bar{X}$ = 3.71). They participated in the operation on benefit sharing at a highest level on knowledge/understanding in safe livestock ($\bar{X}$ = 4.06). Besides, the informants participated in an assessment and monitoring at a high level on the success of the activities ($\bar{X}$ = 3.42).

KEYWORDS: PARTICIPATION, SAFE LIVESTOCK ACTIVITIES, COMPREHENSIVE FARMING

1. บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม มีสินค้าทางการเกษตรเป็นสินค้าส่งออกสำคัญ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ซึ่งมีชีวิตความเป็นอยู่ยังไม่ดีเท่าที่ควรเนื่องจากความไม่แน่นอนของผลผลิตและราคาสินค้าทางการเกษตร โดยเฉพาะในชนบทเกษตรกรมีความรู้ด้านการผลิตดีแต่ขาดการต่อรองด้านการตลาด ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาไม่ว่าจะเป็นปัญหาหนี้สิน ความยากจน การอพยพแรงงานจากชนบทสู่เมืองใหญ่ การพัฒนาการเกษตรที่ผ่านมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการวางแผนกำหนดกิจกรรม จัดกิจกรรมลงพื้นที่และการถ่ายทอดความรู้ แต่ยังขาดการผสมผสานกิจกรรม ขาดการบูรณาการของหน่วยงานของรัฐและเอกชนอย่างแท้จริง ทำให้เกิดการพัฒนาแบบแยกส่วน ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของเกษตรกรได้ครบทุกด้าน ซึ่งบุคคลที่ได้รับผลประโยชน์ส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ที่มีฐานะดีและปานกลาง กลุ่มผู้ยากจนซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรไม่ได้รับประโยชน์เท่าที่ควร ทั้งนี้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพะเยาจึงได้ดำเนินกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัยในโครงการพัฒนาการเกษตรแบบครบวงจร ตามที่รัฐบาลมีนโยบายที่จะพัฒนาภาคการเกษตรของไทยสู่ความยั่งยืนและมั่นคงภายใต้แนวคิดเกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี ประชาชนมีอาหารบริโภคที่ปลอดภัยและสร้างรายได้ให้แผ่นดินและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดปรัชญาการพัฒนาการเกษตรบนพื้นฐานของ

หลักการที่มีจุดมุ่งหมายยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาเพื่อให้ผู้ผลิตหรือเกษตรกรและผู้บริโภคเข้าถึงการบริหารของภาครัฐมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่เป็นเกษตรกรผู้ทำการผลิตปศุสัตว์ปลอดภัยต้องมีความมั่นคงในอาชีพและมีคุณภาพที่ดีขึ้นตลอดจนผู้บริโภคต้องได้รับสินค้าที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัย จากโครงการพัฒนาการเกษตรแบบครบวงจร กิจกรรมการผลิตปศุสัตว์ปลอดภัยส่วนใหญ่จะประสบกับปัญหาในเรื่องของต้นทุนการผลิตสูง เช่น ค่าอาหารสัตว์ ปัญหาผลผลิตตกต่ำ ไม่มีคุณภาพ เพราะขาดการจัดการที่ถูกต้อง จึงจำเป็นต้องให้ความรู้ในเรื่องของการพัฒนาการเกษตรแบบครบวงจร เพื่อจะทำให้เกษตรกรลดต้นทุนในการผลิต และให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ โดยใช้วัสดุ และวัตถุดิบในพื้นที่ ลดการพึ่งพาจากภายนอก ดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จากปัญหาที่เกิดขึ้นจึงจำเป็นต้องศึกษาเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาโครงการให้ดียิ่งขึ้นต่อไป ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาว่าเกษตรกรควรมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัยในโครงการพัฒนาการเกษตรแบบครบวงจร จังหวัดพะเยาอย่างไร โดยศึกษาถึงลักษณะของปัจจัยด้านบุคคล เศรษฐกิจและสังคม รวมถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัยในโครงการพัฒนาการเกษตรแบบครบวงจร จังหวัดพะเยา ข้อมูลซึ่งได้มาจากการศึกษาวิจัยสามารถนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงแก้ไข อันเป็นแนวทางในการพัฒนาอาชีพให้แก่เกษตรกรภายในพื้นที่โครงการ และชุมชนใกล้เคียงให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัยวิธีการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ จำนวนเกษตรกรผู้เข้าร่วมกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัยในโครงการพัฒนาการเกษตรแบบครบวงจร จังหวัดพะเยา 9 อำเภอ อำเภอละ 20 ราย ซึ่งมีจำนวนรวมทั้งหมด 180 ราย

สำหรับขนาดกลุ่มตัวอย่าง (sample size) ค้ดคำนวณจากสูตรของ Yamane (1973 อ้างใน ประกายรัตน์ สุวรรณ, 2549) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จากสูตร

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยินยอมให้เกิดขึ้น (0.05)

แทนค่า

$$n = \frac{180}{1 + 180(0.05)^2}$$

$$n = 124.14$$

ดังนั้น จำนวนตัวอย่างที่เหมาะสม คือ 125 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวของวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (opened form) และคำถามแบบปลายปิด (closed form) โดยทำการสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เป็นการเก็บรวบรวมรายละเอียดพื้นฐานของประชากรตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทผลผลิต อาชีพ รายได้และจำนวนสมาชิกในครอบครัว โดยคำถามเป็นลักษณะปลายปิดให้เลือกคำตอบและปลายเปิดในหัวข้ออายุและรายได้

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรต่อกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัยในโครงการพัฒนาการเกษตรแบบครบวงจร ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยคำถามเป็นลักษณะให้เลือกคำตอบ ระดับ 5 ระดับ ได้แก่ 5 หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด 4 หมายถึง มีส่วนร่วมมาก 3 หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง 2 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย 1หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้เข้าร่วมกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัยในโครงการพัฒนาการเกษตรแบบครบวงจร

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัยในโครงการพัฒนาการเกษตรแบบครบวงจร จังหวัดพะเยา โดยคำถามเป็นลักษณะปลายเปิดให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น

การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยจะนำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องในด้านความเที่ยงตรงในเนื้อหา (content validity) และทดสอบแบบ สอบถามในด้านความเชื่อมั่น (reliability) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวนประมาณ 20 คน โดยคำนวณสูตรหาความเชื่อมั่น (reliability) ของ Cronbach ซึ่งเรียกว่าค่า “สัมประสิทธิ์แอลฟา” α-coefficient บุญชม ศรีสะอาด (2535: 96) มีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1}\left[1-\frac{\sum s_i^2}{s_x^2}\right]$$

α = สัมประสิทธิ์ความเที่ยง

N = จำนวนข้อของแบบสอบถามทั้งฉบับ

S^2_i = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S^2_x = ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

จากผลการทดสอบ ถ้าได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาคือ 0.78 แสดงว่าแบบสัมภาษณ์ที่ใช้สำหรับงานวิจัยครั้งนี้มีความเที่ยงตรง น่าเชื่อถือ และให้ผลความแม่นยำ สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ด้วยการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เข้าร่วมกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัยในโครงการพัฒนาการเกษตรแบบครบวงจร จำนวน 125 ราย

2. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บได้มาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เมื่อตรวจสอบความถูกต้องข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อแปลผล สรุปผลการวิจัย และรายงานผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบดูความเรียบร้อยและจัดลำดับข้อมูล เพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และแจกแจงความถี่ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อทำการแจกแจงข้อมูลที่ได้ในแต่ละส่วนดังต่อไปนี้

1. ค่าความถี่ร้อยละ ใช้เพื่อแจกแจงจำนวนความถี่และร้อยละของ ข้อมูลพื้นฐาน ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทผลผลิต อาชีพหลัก อาชีพรองรายได้หลัก รายได้รอง และจำนวนสมาชิกในครอบครัว

2. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงแบนมาตรฐาน ใช้เพื่ออธิบายเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมต่อการส่งเสริมการเกษตรของกลุ่มตัวอย่าง

3. ใช้การวิเคราะห์การถดถอยที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % เพื่อหาความ สัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรต่อกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัยในโครงการพัฒนาการเกษตรแบบครบวงจร จังหวัดพะเยา

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่(ร้อยละ 52.8)เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4 คนต่อครอบครัว มีสถานภาพสมรส เลี้ยงไก่โดยเฉลี่ย 50 ตัว เลี้ยงโคเฉลี่ย 2 ตัว เลี้ยงเป็ดเฉลี่ย 10 ตัว เลี้ยงสุกรเฉลี่ย 2 ตัว เลี้ยงกระบือเฉลี่ย 4 ตัว ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก คือ ทำนา และ มีอาชีพรอง คือ เลี้ยงสัตว์ รายได้หลักเฉลี่ย 8,762.40 บาท/เดือน รายได้รองเฉลี่ย 2,203 บาท/เดือน แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปศุสัตว์ เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เงินออมในครอบครัว (ร้อยละ 48.8) เกษตรกรได้รับการอบรมเฉลี่ย 1ครั้งต่อปี ส่วนใหญ่เป็นการอบรมเรื่อง การส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ปลอดภัย เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารของการปศุสัตว์ส่วนใหญ่ได้รับจากเจ้าหน้าที่โครงการ (ร้อยละ89.6) ครั้งต่อปี และได้รับข้อมูลข่าวสารของการปศุสัตว์ เฉลี่ย 4 ครั้งต่อปี

ด้านการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมของเกษตรกรต่อกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัยในโครงการพัฒนาการเกษตรแบบครบวงจร แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุดในเรื่อง กิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัยในโครงการพัฒนาการเกษตรแบบครบวงจร (ค่าเฉลี่ย 3.89) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุดในเรื่อง การปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัยในโครงการพัฒนาการเกษตรแบบครบวงจร (ค่าเฉลี่ย 3.71) ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุดในเรื่อง ความรู้ความเข้าใจ การทำปศุสัตว์ปลอดภัย (ค่าเฉลี่ย 4.06) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ พบว่าเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุดในเรื่อง การมีส่วนร่วมในการประเมินความสำเร็จของกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัยในโครงการพัฒนาการเกษตรแบบครบวงจร (ค่าเฉลี่ย 3.42)

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรต่อกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัยในโครงการพัฒนาการเกษตรแบบครบวงจร

ผลการศึกษาพบว่ามีตัวแปร ประเภทผลผลิตหลัก (ไก่) และประเภทผลผลิตหลัก (สุกร) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัยอย่างมีนัยสำคัญ 0.01 อายุ และรายได้รวม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัยอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 ส่วนตัวแปรอื่นๆพบว่ามีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัย

ตาราง 1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคมกับการมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัย

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัย		
	b	t	sig
1. เพศ	0.012	0.114	0.909
2. อายุ	-0.014	-2.535*	0.013
3. ระดับการศึกษา	0.014	0.128	0.899
4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว	0.005	0.118	0.906

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมปศุสัตว์ปลอดภัย		
	b	t	sig
5. สถานภาพ	0.058	0.373	0.710
6. ประเภทผลผลิตหลัก (ไก่)	0.006	3.791**	0.000
7. ประเภทผลผลิตหลัก (โค)	0.003	0.326	0.745
8. ประเภทผลผลิตหลัก (เป็ด)	0.005	0.495	0.621
9. ประเภทผลผลิตหลัก (สุกร)	0.058	3.76**	0.000
10. ประเภทผลผลิตหลัก (กระบือ)	0.043	0.494	0.622
11. อาชีพ	-0.152	-1.187	0.238
12. รายได้รวม	1.057×10^{-5}	2.141*	0.035
13. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปศุสัตว์	1.431×10^{-7}	0.232	0.817
14. การรับการฝึกอบรม	0.011	0.457	0.648
15. การรับข้อมูลข่าวสาร รวม	-0.003	-0.320	0.750
ค่าคงที่	3.870	12.317	0.000
R^2		.328	(32.8%)
F		3.542	
Sig. F		.000	

หมายเหตุ * มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05
** มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

เอกสารอ้างอิง

จิรายุ ทองเขาอ่อน. *การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตรใน จังหวัดลำพูน.* การค้นคว้าอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2537.

ฉอ้าน วุฑฒิกรรมรักษา. *ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของ ประชาชนในโครงการสร้างงานชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่น ของตำบลคุ้งพะยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดชลบุรี.* วิทยานิพนธ์หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2524.

บุญชม ศรีสะอาด. *ทางวิจัยทางการวิวัดผลและประเมินผล.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2535.

ประกายรัตน์ สุวรรณ. *คู่มือการใช้โปรแกรม SPSS เวอร์ชั่น 12 สาหรับ Windows.* กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2548.

ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจอมทอง จำกัด จังหวัดเชียงใหม่

FACTORS AFFECTING LOAN REPAYMENT CAPABILITY
OF CHOMTHONG AGRICULTURAL COOPERATIVES LIMITED MEMBER, CHIANG MAI

คธาวุฒิ ยอดสุรินทร์[1] ดร.สายสกุล ฟองมูล[2] ผศ.ดร.พหล ศักดิ์คะทัศน์[3] และ รศ.ดร.นคเรศ รังควัติ

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาทรัพยากรชนบท มหาวิทยาลัยแม่โจ้

[2] ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

[3,4] กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบุคคล เศรษฐกิจ ของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจอมทอง จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจอมทอง 3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจอมทอง รวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์จากเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจอมทอง จำกัด อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 52 ราย แล้วนำมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS) สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยใช้สถิติ Chi-square ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจอมทอง ด้านการชำระหนี้สินได้ตามระยะเวลาที่กำหนด พบว่า ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ การนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสินเชื่อเพื่อการเกษตร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 และระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ขนาดของพื้นที่ทำการเกษตร จำนวนการติดตามหนี้ของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านจำนวนเงินของการชำระหนี้ พบว่า ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร การประสบภัยพิบัติในระหว่างทำการเกษตร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 และรายได้ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้, เงินกู้ระยะสั้น

Abstract

The objectives of this study were to explore: 1) socio-economic factors of members of Chomthong Agricultural Cooperatives Ltd., Chiangmai province; 2) factors related to the ability in loan repayment of Members of the cooperatives; and 3) problems encountered and a guideline for solving the problems. Interviews were used for data collection administered with 52 cooperatives' members. Obtained data were analyzed by using the Statistical Package for

the Social Sciences Program. Frequency, Percentage, and standard deviation were used for the statistical treatment. Chi-square with the reliability level at 95% was used for finding the relationships of variables. it was found that the following factors had a statistical significance relationship (0.01) educational attainment, a number of family member, income, using the loan for agricultural purposed, and knowledge/understanding in agricultural credits. The following also had a statistically significant relationship (0.05): years of being a cooperative member, size of cultivation land, type of land holding, a number of debt contact. An amount of debt repayment had a statistically significant relationship (0.05) with size of cultivation land and natural calamity while farming. An income also had a statistically significant relationship (0.05).

KEYWORDS: ABILITY IN LOAN REPAYMENT, SHORT-TERM LOAN

1. บทนำ

ปัจจุบันเกษตรกรซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศมีฐานะความเป็นอยู่ค่อนข้างยากจนและมีภาระหนี้สินจำนวนมาก โดยกลุ่มที่มีปัญหามากที่สุดคือ เกษตรกรรายย่อย เนื่องจากรายได้จากภาคการเกษตรไม่เพียงพอกับการดำรงชีพในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน อีกทั้งประสบปัญหาด้านการผลิต เช่น ต้นทุนและปัจจัยการผลิตสูง ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ปัญหาการระบาดของโรคแมลงศัตรูพืช ตลอดจนภัยธรรมชาติ เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม พายุ ลูกเห็บ และในภาคการผลิตส่วนใหญ่เกษตรกรยังขาดแคลนแหล่งเงินทุนเพื่อประกอบการผลิต สินเชื่อทางเกษตรที่มีประสิทธิภาพย่อมเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพราะนอกจากจะช่วยให้เกษตรกรมีเงินลงทุนเพื่อใช้จ่ายสำหรับการจัดทำปัจจัยการผลิตในการเกษตรแล้ว สินเชื่อการเกษตรยังเป็นเครื่องมือในการชี้นำทิศทางการผลิตของภาคเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพทางด้านภูมิศาสตร์และภาวการณ์ตลาดทั้งภายในและภายนอกของประเทศจึงกล่าวได้ว่า “สินเชื่อการเกษตร” นั้นเป็นเครื่องมือที่สนับสนุนให้เกษตรกรประกอบอาชีพการเกษตรได้อย่างมั่นคงถาวร (อุทัย สายเนตร 2537: 5)

สหกรณ์เป็นองค์การธุรกิจและสังคมที่มีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่สมาชิกให้อยู่ดีกินดีมีสันติสุข โดยอาศัยหลักการช่วยเหลือตัวเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดำเนินงาน ดังนั้น สหกรณ์จึงเป็นทั้งสถาบันทางเศรษฐกิจและสถาบันทางสังคม เพราะสหกรณ์มิได้มุ่งสร้างเฉพาะความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่สมาชิกเท่านั้น แต่ในขณะเดียวกันก็มุ่งสร้างความเป็นธรรมและสร้างความมั่นคงให้แก่สังคมด้วย

สำหรับสหกรณ์สินเชื่อนับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อสมาชิกสหกรณ์นับตั้งแต่การดำเนินสหกรณ์ขึ้นมาในประเทศไทย ก็เริ่มจากการที่ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนเป็นหนี้เป็นสินและถูกนายทุนเอารัดเอาเปรียบ รัฐบาลสมัยนั้นมีความประสงค์ที่จะปลดเปลื้องหนี้สินของชาวนา จึงได้จัดตั้งสหกรณ์ประเภทหาทุนขึ้น เพื่อจัดหาเงินกู้มาให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อนำไปปลดเปลื้องหนี้สิน และเพื่อประกอบอาชีพในการเกษตร แม้ในปัจจุบันสหกรณ์จะถูกจัดตั้งขึ้นมากมายหลายประเภท แต่การให้สินเชื่อแก่สมาชิกไม่ว่าในลักษณะการกู้ยืมเงิน การขายสินค้าหรือวัสดุอุปกรณ์ และการให้บริการด้วยเงินสินเชื่อก็ดำเนินการอยู่ในสหกรณ์เกือบทุกประเภท ผลที่เกิดขึ้นจากการให้สินเชื่อย่อมตกแก่ทั้งสองฝ่าย คือฝ่ายสหกรณ์เองและฝ่ายสมาชิก ผลที่เกิดขึ้นต่อสหกรณ์ก็คือ ทำให้สหกรณ์สามารถขยายธุรกิจที่ดำเนินการได้อย่างกว้างยิ่งขึ้น เพราะสามารถบริการแก่สมาชิกได้มากขึ้นและตรงกับความต้องการ ส่วนผลที่เกิดขึ้นกับสมาชิกมีทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ทำให้สมาชิกสามารถปลดเปลื้องหนี้สิน ช่วยขจัดปัดเป่าความเดือดร้อนได้ โดยไม่ต้องไปขอกู้ยืมหรือพึ่งพาอาศัยนายทุนที่คอยแต่จะเอา

รัดเอาเปรียบช่วยให้การดำเนินธุรกิจ หรือการทำมาหากินดีขึ้นและประสบผลสำเร็จตลอดจนทำให้ฐานทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ดีขึ้น(กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2547: 9)

สหกรณ์การเกษตรจอมทอง จำกัด ได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการชำระหนี้คืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์ไม่ตรงตามระยะเวลาที่กำหนดในสัญญาเงินกู้ ทำให้สหกรณ์การเกษตรมีปัญหาในการให้สินเชื่อแก่สมาชิกรายใหม่ เพราะขาดเงินทุนมาหมุนเวียนให้แก่สมาชิกรายใหม่จากปัญหาดังกล่าว ถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญที่สมควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจอมทอง จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ โดยเลือกศึกษาในพื้นที่ อำเภอจอมทองและอำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและวางแผนการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรจอมทอง จำกัดต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ที่กู้เงินระยะสั้นจำนวน 52 ราย โดยกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1. สมาชิกในตำบลข่วงเปา 12 ราย 2. สมาชิกในตำบลบ้านหลวง 3 ราย 3. สมาชิกในตำบลสบเตี๊ยะ 15 ราย 4. สมาชิกในตำบลแม่สอย 8 ราย 5. สมาชิกในตำบลบ้านแปะ 5 ราย 6. สมาชิกในตำบลสองแคว 1 ราย 6. สมาชิกในตำบลดอยหล่อ 8 ราย โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 52 ราย ตามจำนวนผู้กู้เงินระยะสั้นในปี 2552

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามเป็นแบบ (Questionnaire) ประเภทปลายปิด (Closed Form)โดยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิด และแนวคิดอื่นๆ ประมวลเข้าด้วยกัน และได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์เพื่อมาประกอบเป็นโครงสร้างในการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยจะนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าและจากแนวทางในการตรวจเอกสาร จากนั้นนำไปทดสอบความเที่ยง (Validity) โดยนำแบบสัมภาษณ์เสนอประธานและคณะกรรมการที่ปรึกษาและนักวิชาการ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาที่จะวัด (content validity) มากขึ้น และนำไปทดสอบความเชื่อมั่น

การทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว นำไปทดสอบกับเกษตรกร ซึ่งเป็นเกษตรกรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล จำนวน 20 ราย หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha) ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้ค่าความเชื่อมั่นที่ได้ต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.70 ตามเกณฑ์ของ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2536: 152) ผลการทดสอบพบว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.79 ซึ่งมีค่าค่อนข้างสูงพอที่จะเชื่อถือว่าแบบสัมภาษณ์มีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้ในงานวิจัยได้

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์ระดับปัจจัยทั้งหมดที่มีผลต่อความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้การวิเคราะห์ Chi-square ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 71.2 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี และ อายุมากกว่า 50 ปี ขึ้นไปร้อยละ 40.4 เท่ากัน มีระดับการศึกษาประถมศึกษา ร้อยละ 44.2 ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้วร้อยละ 76.9 จำนวนสมาชิกในครอบครัวอยู่ที่ 3 – 5 คน อาชีพทางการเกษตรร้อยละ 94.2 มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกน้อยกว่า 5 ปี และมีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 6 – 10 ปี เท่ากันร้อยละ 50

ด้านเศรษฐกิจเกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ที่ไม่เกิน 40,000 บาทต่อปี มีพื้นที่ทำการเกษตรมากกว่า 6 ไร่ ร้อยละ 44.2 ลักษณะการถือครองที่ดินส่วนใหญ่เป็นเจ้าของ มีจำนวนเงินกู้ที่กู้จากสหกรณ์ 10,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 28.8 ส่วนใหญ่ มีจำนวนสถาบันที่เป็นหนี้ 1 แห่ง

ด้านอื่นๆ เกษตรกรส่วนใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อการกู้ยืมเพื่อการเกษตร เกษตรกรนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์คือใช้ทั้งหมด ร้อยละ 65.4 มีประสบการณ์ในการทำเกษตร 6 – 15 ปี ส่วนใหญ่ไม่เคยประสบภัยพิบัติในระหว่างทำการเกษตร เกษตรกรทั้งหมดเคยได้รับการติดตามหนี้สินของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสินเชื่อเพื่อการเกษตรอยู่ในระดับดีคิดเป็นร้อยละ 61.5 ความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 28.8 และระดับความรู้ความเข้าใจน้อยมีเพียงร้อยละ 9.6

จากการศึกษาพบว่า ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการชำระหนี้สินได้ตามระยะเวลาที่กำหนด เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ มีระยะเวลาที่สามารถชำระหนี้สินเกินระยะเวลาที่กำหนดร้อยละ 73.1 รองลงมาคือ สามารถชำระหนี้สินได้ตามระยะเวลาที่กำหนดร้อยละ 26.9

ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านจำนวนเงินของการชำระหนี้ เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ สามารถชำระหนี้ได้ร้อยละ 78.8 และไม่สามารถชำระหนี้ได้เลยร้อยละ 21.2 โดยสาเหตุที่เกษตรกรชำระหนี้ได้ส่วนใหญ่เกษตรกรมีหนี้ค้างชำระน้อยประกอบกับมีรายได้มากทำให้สามารถชำระหนี้ได้ ส่วนสาเหตุที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้เลยเพราะเกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนมาก เช่น ค่าเทอมบุตร ค่าอุปกรณ์การเรียน เกษตรกรบางรายนำเงินไปซื้อรถจักรยานยนต์เพื่อใช้ในครัวเรือน อุปกรณ์การเกษตร เมื่อถึงเวลาเก็บเกี่ยวผลผลิตก็ได้ผลผลิตที่ต่ำและราคายังตกต่ำทำให้ได้เงินน้อยเกษตรกรต้องแบ่งเงินไว้ใช้ในครัวเรือน ส่วนที่เหลือถึงนำไปชำระหนี้ ถ้าไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเกษตรกรก็ยินดีเสียค่าปรับ

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ มีดังนี้

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการชำระหนี้สินได้ตามระยะเวลาที่กำหนด คือ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ การนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสินเชื่อเพื่อการเกษตร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 และระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ขนาดของพื้นที่ทำการเกษตร ลักษณะการถือครองที่ดิน จำนวนการติดตามหนี้ของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านจำนวนเงินของการชำระหนี้ คือ ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร การประสบภัยพิบัติในระหว่างทำการเกษตร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 และรายได้ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เอกสารอ้างอิง

อุทัย สายเนตร. *พฤติกรรมการออมของเกษตรกร*. กรุงเทพมหานคร: กองวิชาการสำนักวิชาการและแผน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์, 2537.

กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. *การสหกรณ์ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2547.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2536

การเปรียบเทียบพฤติกรรมนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่ ในการท่องเที่ยวในประเทศไทยและการท่องเที่ยวในต่างประเทศ

THE COMPARISON OF DOMESTIC AND OUTBOUND TRAVEL BEHAVIOURS OF THAI ELDERLY TOURISTS FROM CHIANGMAI PROVINCE

ปภาวี โรจน์หิรัญเศรษฐ์
นักศึกษาปริญญาโทสาขาการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบพฤติกรรมนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่ในการท่องเที่ยวในประเทศและการท่องเที่ยวในต่างประเทศครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการบริการด้านการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสอบถามและแบบประเมิน ซึ่งประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุที่เคยเดินทางท่องเที่ยวในประเทศและในต่างประเทศ แบ่งเป็นกลุ่มอาชีพ 4 กลุ่ม ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ พ่อค้า และเกษตรกร สัมภาษณ์เชิงลึก 40 คน และใช้แบบสอบถาม 400 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 440 คน

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุมีปัญหาและอุปสรรคในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศและในต่างประเทศเหมือนกัน คือ ที่พักราคาแพง รสชาติอาหารไม่อร่อย ของที่ระลึกซ้ำๆ กัน และมีให้เลือกไม่หลากหลาย การบริการไม่ได้คุณภาพและปัญหาทางด้านความปลอดภัย จะแตกต่างกันอยู่ที่การให้ลำดับความสำคัญก่อนและหลังเท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวในประเทศและในต่างประเทศ พบว่า การท่องเที่ยวในประเทศนิยมเดินทางกับครอบครัวร้อยละ 47.5 ใช้พาหนะส่วนตัวร้อยละ 42.8 ค่าใช้จ่ายวันละ 1,000 – 2,000 บาท ร้อยละ 54.3 ส่วนในต่างประเทศนิยมเดินทางกับครอบครัว ลูกหลาน ร้อยละ 35.00 นิยมใช้บริการกับบริษัททัวร์ถึงร้อยละ 71.3 ค่าใช้จ่ายวันละ 3,001-7,000 บาท ร้อยละ 49.3 และแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการบริการด้านการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ผู้ประกอบการ ควรมีแนวทางในการประกอบธุรกิจ 5 ประเด็นหลัก คือ

1. นโยบายการจัดการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ
2. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ
3. แนวทางการสร้างความพึงพอใจในการให้บริการ
4. กระบวนการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ
5. แนวทาง การวางแผน การพัฒนาคุณภาพในอนาคตของผู้ประกอบการ

คำสำคัญ พฤติกรรม, นักท่องเที่ยว, ผู้สูงอายุชาวไทย, จังหวัดเชียงใหม่

Abstract

The Comparison of Domestic and Outbound Travel Behaviours of Thai Elderly Tourists From Chiangmai Province aims to examine problems and obstacles in travelling Domestic and Outbound Travel of Thai elderly in Chiang Mai. The study compares travelling behavior Domestic and Outbound of the travel of Thai elderly tourists in Chiang Mai. Examine the method to develop and improve tourism quality of service corresponding to the needs of Thai elderly in Chiang Mai. Examine the method to develop and improve tourism quality of service corresponding to the needs of Thai elderly tourists in Chiang Mai. Qualitative and quantitative research methods were applied. Tools used for data collection were in-depth interview, questionnaire, and evaluation form. The sample population used to travel in Domestic and Outbound Travel. They were separated by career in to 4 groups, including government officers, state enterprise employees, merchants, and agriculturists. In-depth interview was carried on with 40 persons and the questionnaires were distributed to 400 persons. The total number of samples was 440 persons.

In the result, it was found that elderly persons had the same problems and obstacles in travelling in Domestic and Outbound Travel, namely expensive hotel, unpleasant food, duplicated and limited type of souvenirs, low quality of service, and security problem. The difference is about priority. When compared travelling behavior in Domestic and Outbound Travel, it was found that for domestic tourism, they preferred travelling with family 47.5%, use personal vehicle 42.8%, daily expense 1,000-2,000 Baht 54.3%. About Outbound travel, they preferred travelling with family 35.00%, use tour agency service 71.3%, daily expense 3,000-7,000 Baht 49.3%. About the method for development and improvement of travelling service quality appropriate for old tourists, the businessperson should have 5 main points in running business:

1. Travelling management policy of the businessperson
2. Method in improving quality of service
3. Method in creating satisfaction
4. Service quality development process
5. Method, planning, quality development in the future of businessperson

KEYWORDS: BEHAVIOURS, TOURISTS, THAI ELDERLY, CHIANGMAI

1.บทนำ

จากผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นทั่วโลก ประกอบกับสถานการณ์การเมืองในประเทศไทย ซึ่งเป็นผลพวงมาจากความไม่เข้าใจกัน ความคิดที่แตกต่าง ความขัดแย้งกันระหว่างผู้นำประเทศ การแบ่งพรรค แบ่งพวก เสื้อเหลือง เสื้อแดง และเสื้อหลากสี ทำให้เกิดความขัดแย้งที่รุนแรง และยังมีปัญหาการแบ่งแยกดินแดน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เกิดการฆาตกรรมกันเป็นรายวัน การวางระเบิด การคาร์บอม รวมทั้งล่าสุด ยังมีโรค มือ เท้า ปากที่ระบาดในประเทศเพื่อนบ้านและเมืองไทย ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความกลัวในด้านความมั่นคงและความปลอดภัยส่งผลให้ตัวเลขด้านการท่องเที่ยวของคนไทยลดลง ซึ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวเอเชียเดินทางมาประเทศไทยลดลงมากสุดเป็นอันดับหนึ่ง กระทรวงการ

ท่องเที่ยวและกีฬา จึงตระหนักถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย โดยเฉพาะการส่งเสริมท่องเที่ยวแนวใหม่ที่ปราศจากอุปสรรคสำหรับคนทั้งมวล ที่ให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวประเภทผู้สูงอายุ คนพิการ เด็กและสตรีมีครรภ์ ซึ่งมีแนวโน้มการเติบโตทางการตลาดที่มีศักยภาพมาก เพราะจากผลการศึกษาโดย University of Surrey สหราชอาณาจักร ปี พ.ศ.2549 พบว่าตลาดท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการและครอบครัวของสหภาพยุโรป มีประมาณ 134-267.9 ล้านคน ก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยว ประมาณ 3,910-7,820 ล้านบาท จึงได้จัดฝึกอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในรูปแบบการให้บริการแก่กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและผู้พิการ รวมทั้งส่งเสริมให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ อย่างครบวงจร มีการเปิดตัวแผนที่ท่องเที่ยวสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จึงถือเป็นเรื่องน่ายินดี เพราะจะช่วยแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อดึงดูดให้กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้พิการและผู้สูงอายุให้เดินทางมาประเทศไทยเพิ่มขึ้นและยังช่วยกระจายรายได้ไปยังธุรกิจที่เกี่ยวข้อง พลิกฟื้นเศรษฐกิจไทยให้กลับมาครึกครื้นอีกครั้งและจากแนวโน้มของสังคมโลกยุคปัจจุบันกำลังเข้าสู่สังคมของผู้สูงอายุ ซึ่งผลสำรวจจำนวนประชากรโดยสหประชาชาติ ในปี 2549 ได้คาดการณ์ว่า จำนวนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในปี พ.ศ.2549 ทั่วโลกมีประมาณ 687.9 ล้านคน และจะเพิ่มเป็น 1,968 ล้านคนในปี พ.ศ.2593 ซึ่งคนในทวีปเอเชียจะมีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุด สำหรับประเทศไทยในปี พ.ศ.2550 มีผู้สูงอายุจำนวน 7.02 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 11 และในปี พ.ศ.2593 จะเพิ่มเป็นจำนวน 20.7 ล้านคน หรือร้อยละ 28 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ จึงนับเป็นโอกาสอันดีที่ประเทศไทยจะพัฒนาการท่องเที่ยวแบบใหม่ให้มีคุณค่า ตอบสนองแก่คนทั้งมวลได้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวในกลุ่มผู้สูงอายุและผู้พิการ และยังเป็นโอกาสที่ประเทศจะฟื้นฟูเศรษฐกิจการท่องเที่ยว เนื่องจากประชากรผู้สูงอายุและผู้พิการกำลังมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั่วโลก (สถาบันวิจัยสาธารณสุข, 2552 : ออนไลน์)

ดังนั้น การศึกษาการเปรียบเทียบพฤติกรรมนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่ในการท่องเที่ยวในประเทศไทยและการท่องเที่ยวในต่างประเทศ เพื่อที่จะสามารถเตรียมความพร้อมในการรองรับตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุเหล่านี้จึงต้องมีการศึกษาในรายละเอียดต่างๆ ในการรองรับที่เหมาะสม เพื่อนำมาซึ่งประโยชน์ต่อการจัดการบริการด้านท่องเที่ยวในทุกธุรกิจการท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวประเภทผู้สูงอายุ สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพการบริการด้านการท่องเที่ยวในการตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มนี้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความพึงพอใจได้อย่างสูงสุด

2 .ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธการวิจัย

ซึ่งประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุที่เคยเดินทางท่องเที่ยวในประเทศและในต่างประเทศ แบ่งเป็นกลุ่มอาชีพ 4 กลุ่ม ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ พ่อค้า และเกษตรกร สัมภาษณ์เชิงลึก 40 คน และใช้แบบสอบถาม 400 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 440 คน การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยที่เคยท่องเที่ยวในประเทศและในต่างประเทศ เกี่ยวกับประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยและในต่างประเทศ พฤติกรรมการท่องเที่ยว การเลือกใช้บริการองค์ประกอบอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพ การบริการด้านการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทย ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นในรายละเอียดข้างต้นได้อย่างลึกซึ้ง เพื่อนำข้อมูลที่ได้นั้นมาวิเคราะห์ สรุป ให้เหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่

ผู้ศึกษาวิจัย ได้จัดทำแบบสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ ซึ่งเจาะจงเลือกเฉพาะผู้ที่เคยเดินทางทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยสัมภาษณ์ถึงปัญหาและอุปสรรคในการเดินทางว่าผู้สูงอายุเคยประสบปัญหาในด้านใดบ้าง ซึ่งผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ถึงปัญหาด้านต่างๆ นั้น นำมาวิเคราะห์และสรุปได้เป็นปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเดินทางในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยดึงดูดของแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เกี่ยวกับการเดินทาง ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการบริการในด้านของที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก การเดินทาง การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เมื่อทราบถึงปัญหาตรงนี้แล้วก็สร้างแบบฟอร์มของแบบสอบถามขึ้นมา ได้แบบสอบถามผู้สูงอายุ ดังนี้

2. แบบสอบถามนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อและรายการต่างๆ ตามประเด็นที่ต้องการศึกษาโดยอ้างอิงข้อมูลหลังจากแบบสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว เพื่อสอบถามถึงปัญหาและอุปสรรคในการเดินทางท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ สามารถแบ่งแบบสอบถามได้เป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่ในการท่องเที่ยวในประเทศ

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุชาวไทยในการเดินทางท่องเที่ยวในต่างประเทศ

ตอนที่ 4 เป็นปัญหาและความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศ

ตอนที่ 5 เป็นปัญหาและความต้องการในการเดินทางของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในการท่องเที่ยวในต่างประเทศ

ในตอนท้ายของแบบสอบถามทุกตอน ผู้วิจัยได้เพิ่มแบบสอบถามปลายเปิดไว้สำหรับแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมด้วย หลังจากการจัดทำแบบสอบถามเสร็จแล้วได้นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ แล้วเรียนเชิญให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เมื่อตรวจสอบเสร็จ ก็นำแบบสอบถามนี้มาปรับปรุงแก้ไข โดยมีรายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามดังนี้

1. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.มนัส สุวรรณ
2. รองศาสตราจารย์ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชูสิทธิ์ ชูชาติ

จากนั้นจึงนำแบบสอบถามออกสัมภาษณ์ผู้สูงอายุพบข้อบกพร่องที่ต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขเมื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขแล้วก็นำแบบสอบถามออกทดสอบอีกครั้งหนึ่งเมื่อพบว่าแบบสอบถามไม่มีข้อบกพร่องแล้วจึงทำการออกภาคสนามสอบถามผู้สูงอายุที่เคยเดินทางท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศโดยได้คำตอบจากการถามแบบสอบถามในข้อมูลที่กำหนด

3. แบบสอบถามความคิดเห็น (questionnaires) คือ แบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพและบริการ ที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อและรายการต่างๆตามประเด็นที่ต้องทำการศึกษา และคำถามปลายเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยได้นำปัญหาและอุปสรรคในการเดินทางท่องเที่ยวของผู้สูงอายุชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่ในการท่องเที่ยวในประเทศไทยและในต่างประเทศ ออกแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นผู้ประกอบการและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ผู้ประกอบการโรงแรมเซ็นทาราดวงตะวัน โรงแรมเซ็นทรัลกาดสวนแก้ว ผู้ประกอบการร้านอาหารเจี่ยท้งเฮง ครัวการบินลาว ร้านอาหารครัวฉลอง

ขันโตก ผู้ประกอบการร้านขายของที่ระลึก วนัสนันท์ ร้านขายของที่ระลึกตลาดไนท์บาร์ซาร์ บริษัททัวร์ของเชียงใหม่ บริษัททัวร์ยูเนี่ยนทราเวล บริษัททัวร์ CM เชียงใหม่ และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่มีส่วนเกี่ยวข้องดังรายนามต่อไปนี้

1. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย คุณสุรพล เศวตเศรณี
2. รองผู้ว่าการฝ่ายนโยบายและแผน คุณพงศธร เกษสำลี
3. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.มนัส สุวรรณ
4. รองศาสตราจารย์ ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์
5. ผู้ช่วยศาสาตราจารย์ ชูสิทธิ ชูชาติ
6. นายกสมาคมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่
7. รองคณบดีคณะศิลปศาสาตรวิทยาลัยพละศึกษาเชียงใหม่อาจารย์ อดิศักดิ์ เมฆพัฒน์
8. ฝ่ายบริหารโรงแรมเซ็นทาราดวงตะวัน
9. ภัตตราคารอาหารจีนเจี่ยท้งเฮง

เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการบริการด้านการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยนำแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการนำกลับมาหาค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญ หาค่าความเหมาะสมที่ผู้วิจัยได้กำหนดมาตราส่วนการประมาณค่ามีระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการต่างๆ ในแบบประเมินระดับคุณภาพ 3 ระดับ ได้แก่

+1	หมายถึง	แนวทางการพัฒนาคุณภาพเหมาะสม
0	หมายถึง	แนวทางการพัฒนาคุณภาพควรปรับปรุง
-1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยกับแนวทางพัฒนาคุณภาพ

จากผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน ปรากฏว่าค่า IOC มีค่าเท่ากับ 0.94 แสดงให้เห็นว่า ประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุมีความเหมาะสม ในตอนท้ายของแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุจะมีข้อเสนอแนะไว้สำหรับให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมด้วย

3.ผลการวิเคราะห์/ สรุปผลการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่ในการท่องเที่ยวในประเทศไทยและการท่องเที่ยวในต่างประเทศ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 400 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายเล็กน้อย ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุประมาณ 65-69 ปี มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา นับถือศาสนาพุทธ มีรายได้เดือนละ 10,000-20,000 บาท และผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นโรคความดัน ซึ่งสามารถสรุปผลเป็น 3 ประเด็นต่อไปนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่

ผลการศึกษาดังตาราง

ปัญหาและอุปสรรค	ในประเทศ	ต่างประเทศ
1. ด้านที่พัก	ที่พักราคาแพง พนักงานไม่ค่อยต้อนรับ การบริการไม่ดี	ที่พักราคาแพง พนักงานไม่ค่อยต้อนรับ
2. ด้านร้านอาหาร	ราคาไม่ยุติธรรม รสชาติไม่อร่อย ไม่มีให้เลือกหลากหลาย ไม่สะอาดและไม่ค่อยปลอดภัย	รสชาติไม่อร่อย ไม่มีให้เลือกหลากหลายชนิด ราคาไม่ยุติธรรม
3. ด้านการขนส่ง	ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีรถน้อยเกินไป ค่าโดยสารราคาแพง มารยาทพนักงานไม่เหมาะสม รถโดยสารสกปรก	ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มารยาทพนักงานไม่เหมาะสม
4. ด้านของที่ระลึก	ราคาแพง มีไม่หลากหลายชนิด สินค้าไม่แตกต่างจากที่อื่น	ราคาแพง มีไม่หลากหลายชนิด สินค้าไม่แตกต่างจากที่อื่น
5. ด้านความปลอดภัย	ไม่มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ไม่มีมาตรการและระบบรักษาความปลอดภัย	ไม่มีมาตรการรักษาความปลอดภัย

ทางด้านปัญหาและความต้องการในการเดินทางในต่างประเทศของผู้สูงอายุนั้น ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่พักราคาแพงร้อยละ 35 รองลงมาคือ พนักงานไม่ค่อยต้อนรับ ด้วยวัฒนธรรมที่แตกต่างพนักงานจึงไม่ค่อยนอบน้อม อย่างเช่นคนไทย แต่การเดินทางท่องเที่ยวในต่างประเทศของผู้สูงอายุนั้น ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีปัญหาถึงแม้ว่าจะมีปัญหาเกิดขึ้นจริง ก็สามารถผ่านไปได้ด้วยดี เพราะนิยมเดินทางท่องเที่ยวกับบริษัททัวร์ จึงหมดกังวลในเรื่องปัญหาต่างๆ บริษัททัวร์ได้เตรียมพร้อมไว้ให้หมดแล้ว

2. เปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่

ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศของผู้สูงอายุสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

ปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนการตัดสินใจท่องเที่ยว ปัจจัยหลักนั้นเพื่อการพักผ่อนส่วนปัจจัยรองเพื่อการเยี่ยมญาติ เพื่อนซึ่งต่างจากการเดินทางท่องเที่ยวในต่างประเทศนั้นคือ การที่ผู้สูงอายุมีรายได้เพิ่มมากขึ้นจึงเป็นส่วนช่วยกระตุ้นให้เกิดการเดินทางไปต่างประเทศได้มากขึ้น และยังมีความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวที่ทำให้อยากเดินทางใน 1 ปี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นิยมเดินทางในประเทศ 1 ครั้ง หลายๆ จังหวัดเหมือนกับการเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศ ปีละ 1 ครั้ง เช่นกัน บุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจท่องเที่ยวในประเทศคือครอบครัว และลูกหลาน ซึ่งเหมือนกับต่างประเทศครอบครัวและลูกหลานที่มีบทบาทเช่นกัน ส่วนลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศนั้น กลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะเดินทางด้วยตนเองกับครอบครัว วางแผนการจัดการเดินทางท่องเที่ยวเอง แตกต่างจากการเดินทางท่องเที่ยวไปยังต่างประเทศ นิยมใช้บริษัททัวร์นำเที่ยว เพราะไม่คุ้นเคยและไม่เคยชินกับสถานที่ที่ไปท่องเที่ยว จึงเกิดความกลัวใช้บริษัททัวร์นำเที่ยวมีความอบอุ่นมากกว่าเพราะมีการเตรียมความพร้อมให้ในทุกเรื่อง ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางในประเทศ

ตั้งแต่ 4 วันขึ้นไป ซึ่งแตกต่างกับต่างประเทศคือตั้งแต่ 3-7 วัน มีข้อกำหนดการท่องเที่ยวในต่างประเทศที่ไม่นานมาก เนื่องจากงบประมาณส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ กับครอบครัว ค่าใช้จ่ายในประเทศเฉลี่ยวันละ 1,000-2,000 บาท ต่างกับต่างประเทศเฉลี่ยวันละ 3,001-7,000 บาท ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดในประเทศผู้สูงอายุต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโรงแรม ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก แตกต่างกับการท่องเที่ยวในต่างประเทศนิยมการเดินทางที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดไม่ชอบเดินไกลด้วยข้อจำกัดเรื่องสุขภาพและความชรา

3. แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการบริการด้านการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่

1. นโยบายการจัดการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ
2. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ
3. แนวทางการสร้างความพึงพอใจในการให้บริการ
4. กระบวนการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ
5. แนวทาง การวางแผน การพัฒนาคุณภาพในอนาคตของผู้ประกอบการ

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.(2548). โครงการวิจัยพฤติกรรมนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้มีรายได้สูงสำหรับนักท่องเที่ยวคนไทย. [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา http://www2.tat.or.th/tat/e-journal.

กฤษฎิ์ กาญจนกิตติ. (2541). “ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้โรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่”. เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จารุบุณณ์ ปาณานนท์. (2533). “การสร้างสรรค์จุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ” จุลสารการท่องเที่ยว. ปีที่ 9 เล่มที่ 2. (มิถุนายน 2533)

เนาวรัตน์ พลายน้อยและคณะ. (2539). “ศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศของ นักท่องเที่ยวชาวไทย”. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นภาพร ชโยวรรณ. (2530). ปัญหาผู้สูงอายุในประเทศไทย. เอกสารการประชุมทางวิชาการ ประชากรศาสตร์แห่งชาติ. สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มาวิทยาลัย.

นิคม จารุมณี. (2536). การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ดรุณี ชมธวัช. (2525). การบริการผู้สูงอายุของโรงพยาบาลประสาทเชียงใหม่. วารสารผู้สูงอายุฉบับพิเศษ, 1-9.

ดวงใจ หล่อธนวณิชย์.(2540). นักท่องเที่ยวญี่ปุ่นกับโอกาสในการยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยวไทย. กรุงเทพฯ : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2543). การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. เชียงใหม่ : คณะมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. (2539). คุณภาพในการบริการ. กรุงเทพฯ : ดวงกมล.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2541). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ : บริษัทธีระฟิลม์และโซแท็กซี่ จำกัด

ศรินยา ละอองอินทร์. (2548) “ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวสหราชอาณาจักรต่อปัจจัยด้านต่างๆ ของโรงแรมอมารีรินคำ จังหวัดเชียงใหม่”. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เสรี วงษ์มณฑา. (2542). การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพ : บริษัท ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์ จำกัด

ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมของกิจการรีสอร์ท

CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY IN ENVIRONMENT MANAGEMENT OF RESORT

จักรพงษ์ สุขเจริญ[1] ดร.พิจักษณ์ หิญชีระนันทน์[2] และ รศ.สยาม อรุณศรีมรกต[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ สาขาการวางแผนสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน มหาวิทยาลัยมหิดล

[2] อาจารย์ประจำคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ สาขาการวางแผนสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

[3] อาจารย์ประจำคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ สาขาการบริหารสิ่งแวดล้อม

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมของเจ้าของกิจการรีสอร์ท และศึกษาลักษณะการดำเนินธุรกิจของกิจการรีสอร์ทที่เป็นความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม วิธีการศึกษาประกอบด้วยการสำรวจพื้นที่ การสัมภาษณ์ ร่วมกับการวิเคราะห์กิจกรรม เพื่อค้นหากิจกรรมและลักษณะการดำเนินธุรกิจที่เป็นความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเจ้าของกิจการรีสอร์ทส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับแนวความคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการดูแลสิ่งแวดล้อม เนื่องจาก เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งลักษณะการดำเนินธุรกิจที่เป็นความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม แบ่งได้เป็น 1. มีการจัดการรูปแบบการประหยัดพลังงาน 2. รีสอร์ทกลมกลืนและไม่รุกล้ำธรรมชาติ 3. รีสอร์ทรักษาสิ่งแวดล้อมโดยการปลูกสร้างมาจากวัสดุธรรมชาติ 4. มีกิจกรรมเกี่ยวกับอนุรักษ์ธรรมชาติให้กับผู้เข้าพัก

คำสำคัญ : ความรับผิดชอบต่อสังคม, รีสอร์ท

Abstract

The main objective of this study is to investigate the concept of social responsibility and environmental stewardship of resort owners and their level of responsibity for the environment. This study used qualitative data such as field walks, resort surveys, and interviews to determine if busines are socially responsible and care for the environment. The results showed that most resort owners focus on the concepts of social responsibility and environmental stewardship in order to meet the needs of the tourism market. In addition many busines are socially responsible and care for the environment.A mong the strategies used are energy management plans, resorts built in harmony with the environment, resort environments build from natural materials, and conservation of nature by guests.

KEYWORDS: SOCIAL RESPONSIBILITY, RESORT

1. บทนำ

การบริหารองค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาคธุรกิจหรือองค์กรภาครัฐก็ตาม ต่างจำเป็นต้องมีแนวทางในการบริหารและการจัดการภายในองค์กร อันจะนำไปสู่องค์กรที่มีคุณภาพและประสบความสำเร็จในที่สุด ซึ่งวิธีการหรือระบบการจัดการต่างขึ้นอยู่กับนโยบายขององค์กรนั้นๆ ว่าจะกำหนดแนวทางและทิศทางในการบริหารงานไปในแนวทางใด สำหรับการบริหารงานองค์กรภาคธุรกิจนั้น วัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ การทำกำไรสูงสุด ซึ่งกำไรในที่นี้อาจแสดงถึงจำนวนเงินกำไรที่ได้จากการขาย หรือผลตอบแทนจากการลงทุนก็ได้ กำไรเป็นเครื่องแสดงถึงความเข้มแข็งหรือความอ่อนแอขององค์กร องค์กรใดมีกำไรสูงย่อมแสดงได้ว่าองค์กรนั้นกำลังเจริญเติบโตและมีความมั่นคง แต่ถ้าหากกำไรลดลงก็แสดงว่าองค์กรนั้นกำลังประสบปัญหา และในบางครั้งการที่กำไรลดต่ำลง อาจเป็นผลทำให้ธุรกิจต้องล้มเลิกไปหรือต้องมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร (ธงชัย, 2540) ด้วยเหตุนี้กำไรจึงเปรียบเสมือนเครื่องทดสอบความสามารถของผู้บริหารอีกด้วย จากทัศนะการบริหารงานขององค์กรธุรกิจนี้เอง ทำให้ผู้บริหารองค์กรส่วนใหญ่จึงให้ความสำคัญต่อวัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว นั่นหมายความว่าองค์กรธุรกิจจะมุ่งเน้นการทำงานตามหน้าที่ในการผลิต การจำหน่าย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรของตนเองเพียงเท่านั้น

ในปัจจุบันเป้าหมายขององค์กรธุรกิจได้เปลี่ยนไป เนื่องจากผู้บริหารสมัยใหม่ได้หันมาให้ความสนใจในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากค่านิยมทางสังคมได้เปลี่ยนไป ทำให้ผู้บริหารได้หันมาตระหนักด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณการบริหารองค์กรมากขึ้น

รูปแบบของธุรกิจอีกประเภทหนึ่งในประเทศไทยที่เป็นธุรกิจที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก คือ ธุรกิจการท่องเที่ยว ธุรกิจการท่องเที่ยวถือว่าเป็นสินค้าและบริการประเภทหนึ่งที่สามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศ โดยรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจาก 299,536 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2543 เป็น 406,535 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2546 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา,2546) ส่งผลให้ธุรกิจทางด้านรีสอร์ทมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย การดำเนินธุรกิจรีสอร์ทนั้น เป็นธุรกิจการให้บริการแก่สาธารณชน และใกล้ชิดกับสิ่งแวดล้อมมากที่สุด ซึ่งผู้ประกอบการรีสอร์ทจำเป็นต้องคำนึงอยู่ตลอดเวลา ในเรื่องความรับผิดชอบที่มีต่อผู้รับบริการ สิ่งแวดล้อม และสังคมโดยส่วนรวม ดังนั้นผู้ประกอบการจึงไม่ควรมุ่งหวังกำไรสูงสุดเพียงอย่างเดียว ควรจะให้ความสำคัญและความรับผิดชอบต่อสังคม มิฉะนั้นธุรกิจก็ไม่สามารถดำเนินอยู่ได้ ฉะนั้นผู้ประกอบการรีสอร์ทควรให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบของธุรกิจด้วย ความรับผิดชอบต่อสังคมภายนอกธุรกิจเป็นสิ่งแวดล้อมที่อยู่ภายนอกกิจการ แต่เป็นส่วนที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานภายในธุรกิจ ดังนั้นผู้ประกอบการรีสอร์ทควรให้ความสำคัญแก่ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม โดยควรมีการแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อมด้วย ไม่ใช่เพียงดำเนินธุรกิจเพื่อให้ได้กำไรเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ควรคำนึงถึงผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลไปยังชุมชนรอบข้าง ซึ่งอาจทำให้สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเสียไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมของกิจการรีสอร์ท โดยศึกษาว่ากิจการรีสอร์ท มีการให้ความสำคัญ กับการดูแลสิ่งแวดล้อมในระดับใด และผู้ประกอบการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อมหรือไม่ อย่างไร สิ่งเหล่านี้เป็นการแสดงถึงการมีความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมที่ผู้ประกอบการควรจะมี รวมถึงเป็นการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนรอบข้างให้ดีขึ้น และเป็นการสร้างความสุขให้แก่สาธารณชนโดยรวมอย่างแท้จริง

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ สถานประกอบการรีสอร์ท 63 แห่ง และเจ้าของสถานประกอบการรีสอร์ท 23 คน พื้นที่ที่เก็บข้อมูลเพื่อทำการศึกษาในครั้งนี้ คือ พื้นที่อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษา เพื่อทำความเข้าใจ ความคิด รวมทั้งลักษณะพฤติกรรมขององค์กร ต่อแนวคิดความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการศึกษาจากมุมมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงทั้งผู้ประกอบการ โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนนำข้อมูลที่ได้มาลงรหัส จากนั้นบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical packge for the Social) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายสภาพพื้นฐานทั่ว ๆ ไปของราษฎรครัวเรือนตัวอย่าง โดยนำ ข้อมูลที่ศึกษามาแจกแจงในรูปค่าสถิติอย่างง่าย เช่น ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การทดสอบสมมุติฐาน เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และการทดสอบที (t-test) ในกรณีที่มีกลุ่มตัวอย่างมากกว่าสองกลุ่มในการหาค่าความแต่ต่างค่าเฉลี่ย ใช้การทดสอบ(f-test)
3. วิเคราะห์ลักษะการดำเนินธุรกิจรีสอร์ท ที่เป็นการแสดงถึงความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคม ผู้ศึกษาเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์โดยนำข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยเอกสารทางวิชาการ และการสังเกตการณ์ประกอบ
4. เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ในข้อ 1) และข้อ 2) เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้ประกอบการรีสอร์ทต่อแนวความคิด ความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อม วิเคราะห์ลักษณะปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินธุรกิจรีสอร์ท และความต้องการ การสนับสนุนเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม กรณีการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการรีสอร์ท

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

การสำรวจกิจกรรมด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ของสถานประกอบการรีสอร์ท 63 แห่ง พบว่า สถานที่ตั้งของสถานประกอบการส่วนใหญ่เป็นที่พักที่ไม่รุกล้ำทำลายสิ่งแวดล้อมรอบข้าง ร้อยละ 95.2 สถานประกอบการส่วนใหญ่เป็นที่พักที่สร้างกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ออกแบบในสไตล์ที่สะท้อนถึงวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม และศิลปะท้องถิ่น ร้อยละ 66.7 และทรัพยากรท้องถิ่นในการตกแต่งสถานประกอบการ ร้อยละ 58.7 ไม่ปรับสภาพภูมิทัศน์มากเกินไป จนเป็นการทำลายภูมิทัศน์ ร้อยละ 85.7 โดยในสถานประกอบการยังมีการส่งเสริมการแยกขยะภายในสถานประกอบการ ร้อยละ 47.6 นอกจากนี้ยังไม่ทิ้งขยะมูลฝอยจากภายในสถานประกอบการออกสู่ภายนอกและมีการจัดการที่ดี ร้อยละ 39.7 สถานประกอบการยังมีการบำบัดน้ำเสียจากกิจกรรมต่างๆของสถานประกอบการ ก่อนปล่อยทิ้งออกสู่ภายนอก ร้อยละ 38.1 และส่วนใหญ่ไม่สร้างกิจกรรมที่ทำให้เกิดเสียงรบกวนจนมากเกินไป ร้อยละ 71.1 ในสถานประกอบการมีการจัดการกับวัสดุเหลือใช้ ร้อยละ 34.9 และยังมีการส่งเสริมหรือกิจกรรมด้านการอนุรักษ์พลังงานภายในสถานประกอบการ ร้อยละ 28.6 มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ร้อยละ 93.6 มีการบริจาคเงินให้กับโครงการหรือกิจกรรมด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมขององค์กรจากภายนอก ร้อยละ 17.5 นอกจากนี้ยังเป็นสถานประกอบการรีสอร์ทที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสพบปะ แลกเปลี่ยนกับคนท้องถิ่น ร้อยละ 33.3 และมีการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่น ที่เป็นผลิตภัณฑ์ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 53.9 สถานประกอบการยังมีโครงการและกิจกรรมอื่นๆ เพื่อเป็นการสงเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเช่นมีการส่งเสริมการปลูกป่า ร้อยละ 84.1 มีการสอดแทรกให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับนักท่องเที่ยว ร้อยละ 30.1

สร้างกิจกรรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้กับเยาวชน ร้อยละ 22.2 และยังส่งเสริมให้ความรู้แก่พนักงานของสถานประกอบการด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 14.2

ลักษะการดำเนินกิจกรรมของสถานประกอบการที่เป็นแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในเรื่องต่างๆ

- สถานประกอบการรีสอร์ท มีการปฏิบัติการดำเนินธุรกิจที่เป็นการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เรื่องการควบคุมดูแล การปล่อยของเสียต่างๆ ที่ออกจากสถานประกอบการรีสอร์ทอย่างสม่ำเสมอ พบว่า สถานประกอบการมีการปฏิบัติมากที่สุด ในเรื่องการควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอย พิจารณาพบว่าสถานประกอบการมีการปฏิบัติการควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอยในระดับมากที่สุด
- สถานประกอบการรีสอร์ท มีการปฏิบัติการดำเนินธุรกิจที่เป็นการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เรื่องรูปแบบการประหยัดพลังงาน พบว่า สถานประกอบการมีการปฏิบัติมากที่สุด ในเรื่องการใช้ไฟฟ้าและการใช้น้ำประปาอย่างเหมาะสม โดยมีการออกแบบตัวอาคารให้มีการใช้แสงสว่างที่เหมาะสมเพื่อการใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด และการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ร่วมอนุรักษ์พลังงาน พิจารณาพบว่า สถานประกอบการมีการปฏิบัติมากที่สุด ในเรื่องการใช้ไฟฟ้าและการใช้น้ำประปาอย่างเหมาะสมในระดับมากที่สุด
- สถานประกอบการรีสอร์ท มีการปฏิบัติการดำเนินธุรกิจที่เป็นการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เรื่องรีสอร์ทกลมกลืนและไม่รุกล้ำธรรมชาติ พบว่า สถานประกอบการมีการปฏิบัติมากที่สุด ในเรื่องการไม่รุกล้ำเขตอุทยานแห่งชาติ และการสร้างสถานประกอบการที่ไม่แตกต่างไปจากสภาพแวดล้อมเดิมจนเกินไป พิจารณาพบว่า สถานประกอบการมีการปฏิบัติมากที่สุดในเรื่องการไม่รุกล้ำเขตอุทยานแห่งชาติ และการสร้างสถานประกอบการที่กลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมในระดับมากที่สุด
- สถานประกอบการรีสอร์ท มีการปฏิบัติการดำเนินธุรกิจที่เป็นการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เรื่องมีกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ธรรมชาติให้กับผู้เข้าพัก พบว่า สถานประกอบการมีการปฏิบัติมากที่สุด ในเรื่องการสร้างกิจกรรมการสงเสริมการปลูกป่าและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับผู้ใช้บริการ พิจารณาพบว่า สถานประกอบการมีการปฏิบัติมากที่สุดในเรื่องกิจกรรมการปลูกป่าและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับ ปานกลาง

จากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริหารสถานประกอบการรีสอร์ท พบว่า เป็นเพศหญิง ร้อยละ 65.2 โดยส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี ร้อยละ 34.8 และมีสถานภาพสมรสแล้ว เท่ากับ ร้อยละ 69.6 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี และการสัมภาษณ์ของผู้บริหารสถานประกอบการรีสอร์ท ต่อแนวความคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อมนั้น สามารถสรุปได้ ดังนี้

- ความคิดเห็นของผู้ประกอบการรีสอร์ท ที่มีต่อแนวความคิดความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อม ในด้านการคำนึงถึงผลกระทบจากการดำเนินงานที่จะส่งไปยังชุมชนรอบข้าง พบว่า ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ในเรื่องการมีมาตรการกำกับดูแลการปล่อยมลพิษโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของปริมาณขยะและน้ำเสียของสถานประกอบการที่จะออกสู่ภายนอก และพิจารณาในภาพรวมพบว่า ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อแนวความคิดความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อม ในเรื่องการคำนึงถึงผลกระทบจากการดำเนินงานที่ส่งผลไปยังชุมชนรอบข้าง เห็นด้วยมาก

- ความคิดเห็นของผู้ประกอบการรีสอร์ท ที่มีต่อแนวความคิดความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อม ในด้านการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ พบว่า ผู้ประกอบการมีความเห็นด้วยมากที่สุด ในเรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่เดิม และรบกวนสิ่งแวดล้อมรอบข้างให้น้อยที่สุด และพิจารณาในภาพรวมพบว่า ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อ

แนวความคิดความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อม ในเรื่องการแก้ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เห็นด้วยปานกลาง

- ความคิดเห็นของผู้ประกอบการรีสอร์ท ที่มีต่อแนวความคิดความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อม ในด้านการอนุรักษ์และสร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม พบว่า ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ในเรื่องการสร้างกิจกรรมด้านการอนุรักษ์และการจัดกิจกรรมด้านการสร้างจิตสำนึกให้กับผู้มาใช้บริการได้ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม พิจารณาในภาพรวมพบว่า ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อแนวความคิดความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อม ในเรื่องการอนุรักษ์และสร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม เห็นด้วยมาก

ซึ่งลักษณะการดำเนินธุรกิจที่เป็นความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปและแบ่งได้เป็น 1. มีการจัดการกิจการแบบประหยัดพลังงาน 2. รีสอร์ทกลมกลืนและไม่รุกล้ำธรรมชาติ 3. รีสอร์ทรักษาสิ่งแวดล้อมโดยการปลูกสร้างมาจากวัสดุธรรมชาติ 4.มีกิจกรรมเกี่ยวกับอนุรักษ์ธรรมชาติให้กับผู้เข้าพัก

เอกสารอ้างอิง

ต่อเผ่า ชาญณรงค์. 2544. “*ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม*” .วารสารนาวิกศาสตร์ ปีที่ 84 (7). กรกฎาคม 2544

นิตยา เมี้ยนมิตร ปัสสี ประสมสินธ์ วิพักตร์ จินตนา และ สมเกียรติ วันทะนะ. 2549. การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการวางแผนการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างมีส่วนร่วม.การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 44 : สาขาวิศวกรรมศาสตร์ สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม. หน้า 498-505

ธงชัย จารุพัฒน์. 2541. สถานการณ์ป่าไม้ของประเทศไทยในช่วงระยะเวลา 37 ปี (พ.ศ. 2504-2541). กรมป่าไม้. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.

ดรุณี จงประสิทธิ์กุล. 2544. “*ความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ป่าไม้กับชุมชนในการจัดการทรัพยากร*ป่าไม้: กรณีศึกษาเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาช้าง”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 2546. รายงานการสำรวจสภาพเศรษฐกิจ-สังคมของชุมชนในผืนป่าวันตก อุทยานแห่งชาติลำคลองงู. ฝ่ายสงเสริมเครือข่ายชุมชน โครงการจัดการผืนป่าตะวันตกเชิงระบบนิเวศ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์การสอดแทรกของภาษาแม่ในการเขียนของนักเรียนไทย

AN ANALYSIS OF MOTHER TONGUE INTERFERENCE IN STUDENTS' WRITING

วีรภา พงษ์พานิช[1] ดร.ฐิตาภา สินธุรัตน์[2] ดร.นครเทพ ทิพยศุภราษฎร์[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำวิชาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ มหาวิทยาลัยรังสิต

[3] อาจารย์ประจำวิชาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

ในประเทศไทยภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สำคัญอีกภาษาหนึ่งที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารโดยเฉพาะทักษะการเขียน เนื่องจากโครงสร้างของภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีความแตกต่างกัน งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสอดแทรกของภาษาแม่ที่ปรากฏในการเขียนของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสารสาสน์วิเทศรังสิตจำนวน 50 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 กลุ่มตัวอย่างได้รับมอบหมายให้เขียนเรียงความภายใต้หัวข้อที่กำหนดให้ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้หลักทฤษฎีของการวิเคราะห์ข้อผิดพลาด การวิเคราะห์และการเปรียบเทียบภาษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาษา การถ่ายโอนทางภาษา และการสอดแทรกของภาษาแม่ (Norrish: 1883, Hoffman: 1991, Corder: 1981, James: 1980). ผลการวิเคราะห์พบว่าการใช้เครื่องหมายต่างๆในการเขียนภาษาอังกฤษเป็นข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุด ส่วนการใช้คำสรรพนามและคำสันธานเป็นข้อผิดพลาดที่พบน้อยที่สุด การสอดแทรกของภาษาแม่สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 กลุ่มคือ การสอดแทรกทางด้านโครงสร้างทางภาษาและการสอดแทรกทางด้านการใช้คำต่างๆ ผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ครูควรจะเน้นการสอนหลักไวยากรณ์ที่จำเป็นต่อการเขียนภาษาอังกฤษ และนักเรียนสามารถนำไปปรับปรุงการเขียนภาษาอังกฤษของตนเองเพื่อให้เกิดข้อผิดพลาดในการเขียนน้อยลง

คำสำคัญ: การเขียนภาษาอังกฤษ, การสอดแทรกของภาษาแม่, การวิเคราะห์ข้อผิดพลาด, การวิเคราะห์และการเปรียบเทียบภาษา, โครงสร้างของภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

Abstract

In Thailand, English is becoming an increasingly important language used in communication especially writing skill. Writing is the difficult skill for Thai students due to using Thai structure in English Writing. This research aimed to study the mother tongue interference which appeared in the students' written products. The sample group was 50 students who were in grade 12 semester 1 in academic year 2012 at Sarasas Witaed Rangsit Bilingual School. They were required to write a paragraph under the given topic. The data were analyzed by using approach of errors analysis, contrastive analysis, interlanguage, language transfer, and mother tongue interference (Norrish: 1883,

Hoffman: 1991, Corder: 1981, James: 1980). From the analysis, punctuation errors were found to be the highest ranking, whereas pronouns, connectors and conjunctions were found to be lowest ranking. The interference can also be categorized into 2 types which are syntactic interference and lexical interference. The results can be adapted to improve the quality in teaching and studying English. Teachers should emphasize the grammatical rules which are necessary for the students' writings. This research will also help students improve their writing abilities to lessen errors in their written products.

KEYWORDS: WRITING, MOTHER TONGUE INTERFERENCE, ERRORS ANALYSIS, CONTRASTIVE ANALYSIS, THAI AND ENGLISH STRUCTURES

1. Introduction

Nowadays, English plays an important role in the global communication system. Many people all around the world use English to communicate with people in different countries. In Thailand, English has been taught as a foreign language and Thai people mostly use English as the main language to communicate with foreigners. Writing skill is one among four skills that is useful in communicating. However, Thai students find writing difficult for them due to the differences in Thai and English structures. Richard (1997) and Rush (1974) (cited in Thanomsri Jenwitheesuk, 2009: 983) stated that the main causes of errors in writing are the interference of mother tongue and the differences between Thai and English structures. Therefore, Thai structure inevitably interfere their written English. The students always carry over Thai structure when producing written English such as transferring Thai forms and meaning into English sentences. As a result, L1 or Thai interference occurs widely in students' written English.

2. Research Procedure, Research Instruments and Research Methodology

The main concern of this study focused on the L1interference in students' paragraph writings. Besides identifying the L1 interference, it was also focused on using Thai structure in English writing. The data were collected in semester 1 academic year 2012. The samplings of this study were 50 G.12 students at Sarasas Witaed Rangsit School. The data were assigned on Monday 18th June, 2012 and the samplings were required to write a paragraph with the topic "Life Changes". They were required to write more than 15 sentences for 45 minutes in language class. They were not permitted to use any dictionary. The total numbers of the students in each class were shown in Table 1.

Table 1: The total of the students in each class

Class	Boys	Girls	Students' Absence	Total Number
12C	8	17	2	23
12D	11	15	1	24
12E	11	12	3	20
12F	8	2	2	8

3. Results

This research analyzed the students' written products in order to identify errors and to categorize interference errors into 13 sub-categories according to linguistic structure: punctuation, capitalization, tense, determiner, verb and auxiliary, word choice, preposition, singular and plural, subject verb agreement, word order, pronoun and relative pronoun, connector or conjunction, and other Thai structure i.e. if – clause and the omission of some sentence structures. The results were shown in the table through percentages.

Table 2: Overall errors

Error Type	Overall errors 1,519	
	Number of Errors	Percentage %
1. Punctuation	269	17.71
2. Capitalization	262	17.25
3. Tense	251	16.50
4. Determiner	143	9.41
5. Verb and auxiliary	132	8.69
6. Word choice	102	6.71
7. Preposition	83	5.46
8. Singular and plural noun	62	4.08
9. Subject verb agreement	46	3.03
10. Word order	28	1.84
11. Pronoun and relative pronoun	16	1.05
12. Connector and conjunction	16	1.05
13. Other Thai structure	114	7.50

From 50 samplings, the results showed there were 1,519 errors which were caused by the mother tongue interference appearing in the students' written products. Table 2 shows the errors ordered from the most to the least: punctuation (17.71%), capitalization (17.25%), tense (16.50%), determiner (9.41%), verb and auxiliary (8.69%), word choice (6.71%), preposition (5.46%), singular and plural noun (4.08%), subject verb agreement (3.03%), word order (1.84%), pronoun and connecter or conjunction in equal number (1.05%). However, there were other types of Thai structure (7.50%). These errors were the omission of some sentence structures and the wrong use of the if-clause. Also, there were two samples which could not be identified the type of error because the sentences were not complete.

4. Conclusion and Discussion

The most frequent type of interference that students made was capitalization and the least frequent type of interference that students made were pronoun and connector. The other errors which could be found were related to tense, capitalization, determiner, verb, word choice, preposition, singular and plural noun, subject verb agreement, word order, and other Thai structure. This could be supported by the studies of Pirote Bennui (2008), Thanomsri Jenwitheesuk (2009), and Jitra Banlomchon (2011). It can be concluded that Thai interference has affected the students' written products since students transferred Thai to English structure. Their intension was to use the correct English structural rules, but the Thai structural rules interrupted their writing. Therefore, this causes various errors in their written products.

The results also revealed that for the students who have good level of English, the majority of errors which were made by them were the wrong use of tenses. On the other hand, the students who have low level of English, they had the problem in the use of capitalization most. They used capital or lower case letters wherever they wanted.

From the results, the interferences can be categorized into 2 types; syntactic interference such as punctuation, capitalization, tense, and so on, and lexical interference such as word choice.

Another concern taken from the results was there were many errors appearing in each sentence. Some sentences consisted of more than one type of errors in each sentence. The researcher believes that errors analysis on mother tongue interference of G.12 students will help the students improve their writing abilities. If the students recognize the differences between English structure and Thai structure, fewer errors will appear in their written products.

References

จิตรา บรรโลมชน. "การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดการเขียนเรียงความแบบอิสระของนักเรียนไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย." [Online] available at: http://www.nlt.go.th/Data/TNB/bib49_2.pdf, 28th October, 2011.

Corder , S.Pit. *Error Analysis and Interlanguage*. Cereat Britain: Oxford University Press, 1981.

Hoffman, Charlotte. *An Introduction to Bilingualism*. 1st ed. Harlow: Longman Group UK limited Longman House, 1991.

James, Mark Andrew. "Interlanguage Variation and Transfer of Learning." [On line] available at: eric.ed.gov/ERICWebPortal/Search/detail/mini.j, n.d.

Jie, XU. "Error Theories and Second Language Acquisition." *US. China Foreign Language*. 6(January 2008): 35-39.

Norrish, John. *Language Learners & Their Errors Essential Language Teaching Series Modern English Publication.* 1883.

Pairote Bennui. "A Study of L1 Interference in the Writing of Thai EFL Studnets." *Malaysian Journal of ELT Research.*4: 73.

Richard, C.J. *Error Analysis: Perspectives on Second Language Acquisition.* Singapore: Longman, 1974. quoted in Thanomsri Jenwitheesuk. " A Study of Persisted Syntactic Errors in Writing of the 3rd Year Students of English for International Communication Program." n.p., 2009.

Thanomsri Jenwitheesuk. "A Study of Persisted Syntactic Errors in Writing of the 3rd Year Students of English for International Communication Program."[On line] available at http://www.thaiscience.info/Article%20for%20Thai Science/Article/, 8th September, 2011

การศึกษาโวหารภาพพจน์ในบทละครเพลงเรื่อง “เดอะ แฟนทั่ม ออฟ ดิ โอเปร่า”

A STUDY OF FIGURATIVE LANGUAGES FOUND IN THE MUSICAL *THE PHANTOM OF THE OPERA*

พัชรภาภรณ์ สาวาโย

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาโวหารภาพพจน์ที่ใช้ในละครเพลงและเพื่อวิเคราะห์ความหมายของโวหารแต่ละประเภท โดยนำบทเพลงจำนวน 18 บทเพลงจากละครเพลงเรื่อง *เดอะ แฟนทั่ม ออฟ ดิ โอเปร่า* ที่ถูกดัดแปลงมาจากวรรณกรรมฝรั่งเศสซึ่งประพันธ์โดย กาสตง เลอรู แล้วนำมาเรียบเรียงเป็นบทเพลงโดย แอนดรูว์ ลอยด์ เวบเบอร์ และประพันธ์เนื้อร้องโดย ชาร์ลส ฮาร์ต ผู้วิจัยได้นำบทเพลงเหล่านี้มาเป็นข้อมูลในการศึกษาโดยใช้หลักการของโวหารภาพพจน์ในการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่ามีการใช้โวหารภาพพจน์ 10 ประเภทในบทเพลงที่นำมาศึกษา และได้วิเคราะห์ความหมายในประโยคที่ใช้โวหารแต่ละประเภท โดยโวหารภาพพจน์ที่ผู้วิจัยพบได้แก่ อุปลักษณ์ (29.4%) อติพจน์ (11.8%) บุคลาธิษฐาน (9.8%) สัมผัสอักษร (9.8%) อุปมา (7.8%) จินตภาพ (7.8%) อุปลักษณ์โดยนัย (5.9%) นามนัย (5.9%) ปฏิพจน์ (5.9%) และการแฝงนัย (5.9%)

คำสำคัญ: กาสตง เลอรู, แอนดรูว์ ลอยด์ เวบเบอร์, ชาร์ลส ฮาร์ต, *เดอะ แฟนทั่ม ออฟ ดิ โอเปร่า*, โวหารภาพพจน์

Abstract

The purpose of this study was to analyze songs from the musical *The Phantom of the Opera* and interpret the meaning of the figurative language found in the lyrics. The show was adopted from *Le Fantôme de l'Opéra* by French novelist Gaston Leroux. Eighteen songs were analyzed from the musical produced by Andrew Lloyd Webber. Initially, ten types of figurative language were identified. Then, a conceptual framework for figurative language was used to analyze the data. Later, the implicit meaning of the figurative language was found. The results show that the songs contained the following ten types of figurative language: metaphor (29.4%), hyperbole (11.8%), personification (9.8%), alliteration (9.8%), simile(7.8%), imagery (7.8%), implied metaphor (5.9%), metonymy (5.9%), paradox (5.9%) and irony (5.9%).

KEYWORDS: GASTON LEROUX, ANDREW LLOYD WEBBER, CHARLES HART, *THE PHANTOM OF THE OPERA*, FIGURATIVE LANGUAGE

1. Introduction

English is an important language because it is the language of international communication. Statistic from 2007 show that 73 countries use English as their official language, the country that uses English in the most part of country is India, and the country that uses English in the government office only is Pitcairn Islands. It is also used in business communication, education, and most entertainment media. The media plays an important role in informing citizens, influencing attitudes and advertising. It also affects the latest trends in fashion, music, and other entertainment including the musical. Recently, the musical has seen a revival on screens with television shows that increase ratings and entertain viewers. One of the most popular musicals seen by more than 130 million people is *The Phantom of the Opera*. Some learners may have difficulty fully comprehending the meaning of the figurative language in this musical because the songs are based on a French novel. Therefore, this study was conducted to examine the linguistic features found in the lyrics from the musical in order to simplify them and find the implicit meaning of the figurative language.

The Phantom of the Opera is a musical produced by Andrew Lloyd Webber based on the French novel *Le Fantôme de l'Opéra* by Gaston Leroux published in 1909. Lloyd Webber composed the music, with lyrics by Charles Hart. Additional lyrics were by Richard Stilgoe. The central plot revolves around a beautiful soprano, Christine Daaé, who becomes the obsession of a mysterious, disfigured musical genius. The show has won over 50 major theatre awards. *The Phantom of the Opera* became Broadway's longest running show ever when it overtook the record set by Cats in 2006 but it is still the only Broadway show ever to celebrate anniversaries through 18 to 25 years. Moreover, it has been produced in 145 cities, in 27 countries and translated into no fewer than 15 language (Grandage, 2012).

Musical theatre is a form of theatre that combines songs, spoken dialogue, acting and dance. Non-native English speakers may have difficulty understanding the plot of a musical because the show consists of songs that are combined to tell a story. Figurative language is used as a tool by the lyricist to provoke emotion from the audience. Therefore, if audiences do not appreciate and understand figurative language they will not comprehend the real meaning of the musical, even if they are native English speakers.

Figurative language is found extensively in songs and poems. Bernstein (1992) noted that figurative language is "language that conveys beyond the literal or ordinary meaning of words" (p.940). According to Wyrick (2002), Figurative language can produce images or pictures in the readers' and audiences' minds, helping them to understand abstract subjects. When writers want to impress readers, they use images that appeal to the readers' five senses: smell, sight, touch, taste and sound. Phrommazui (2000) found that figurative language can make the imaginative picture clearer, readers, listeners, and audiences can feel more involved in the media. Figurative language is also widely used in songs, Chaktirit (2008) and Brien (2009) found that most song lyrics have an indirect meaning. Authors use figurative language to describe feelings because it makes the imaginative picture clearer and expands audiences' understanding.

It is hoped that this paper will facilitate younger students who learn English through songs. Learners, after understanding the implied meaning of figurative language, can develop their communicative techniques and emotional levels of understanding. Figurative language can also give students an insight into the culture of other countries.

2. Objectives

The objectives of this study were:

1) To analyze the figurative language used in the songs from the musical *The Phantom of the Opera* produced by Andrew Lloyd Webber.

2) To examine the meaning of phrases and sentences in songs from the musical that contain figurative language.

3. Method

Figurative language was found in 18 songs from the musical *The Phantom of the Opera*. The procedure was as follows:

3.1) Song lyrics from the musical *The Phantom of the Opera* which composed by Andrew Lloyd Webber.

3.2) Relevant research on figurative language was studied to gain more understanding of the subject before using it as a framework for this study.

3.3) Figurative language was identified in the songs from the musical.

3.4) The songs were analyzed by considering the discourse.

3.5) The collected figurative language data was compiled and presented in charts using percentages.

4. Results

The song which contained the most figurative language was "I remember/ Stranger than You Dreamt It". The metaphor appeared 15 times making it the most common type of figurative language found in the songs. Least used were implied metaphor, metonymy, paradox, and irony, they were used 3 times each. Each type of figurative language collected and identified from the musical is presented from the most used to the least used in figure 1.

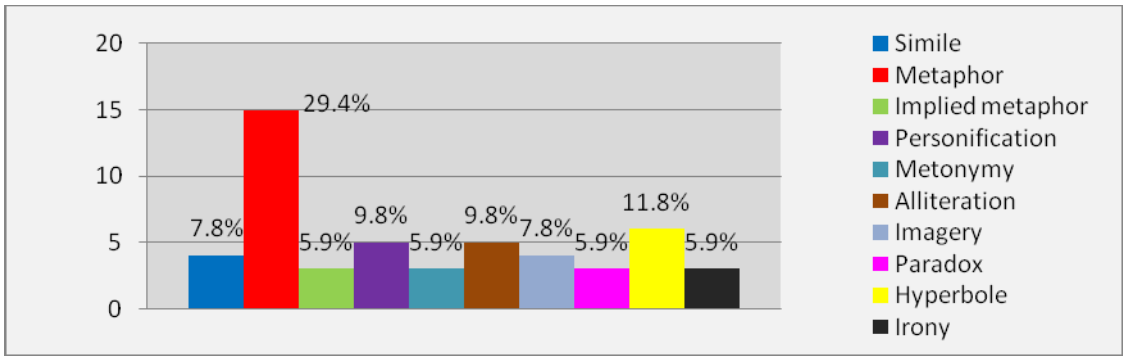

Figure1 Figurative Language Frequency of Use

The graph above highlights that the metaphor was the type of figurative language used most often, it appeared 15 times or 29.4%. Second to metaphor was hyperbole, which appeared 6 times or 11.8%.It is remarkable that the difference between the frequency of use of the metaphor and all the other types of figurative language found was quite large. Personification and alliteration both occurred 5 times or 9.8%, they appeared quite frequently. Simile and imagery were next, both occurred 4 times or 7.8%. Finally, implied metaphor, metonymy, paradox and irony all occurred only 3 times or 5.9%. They did not appear frequently.

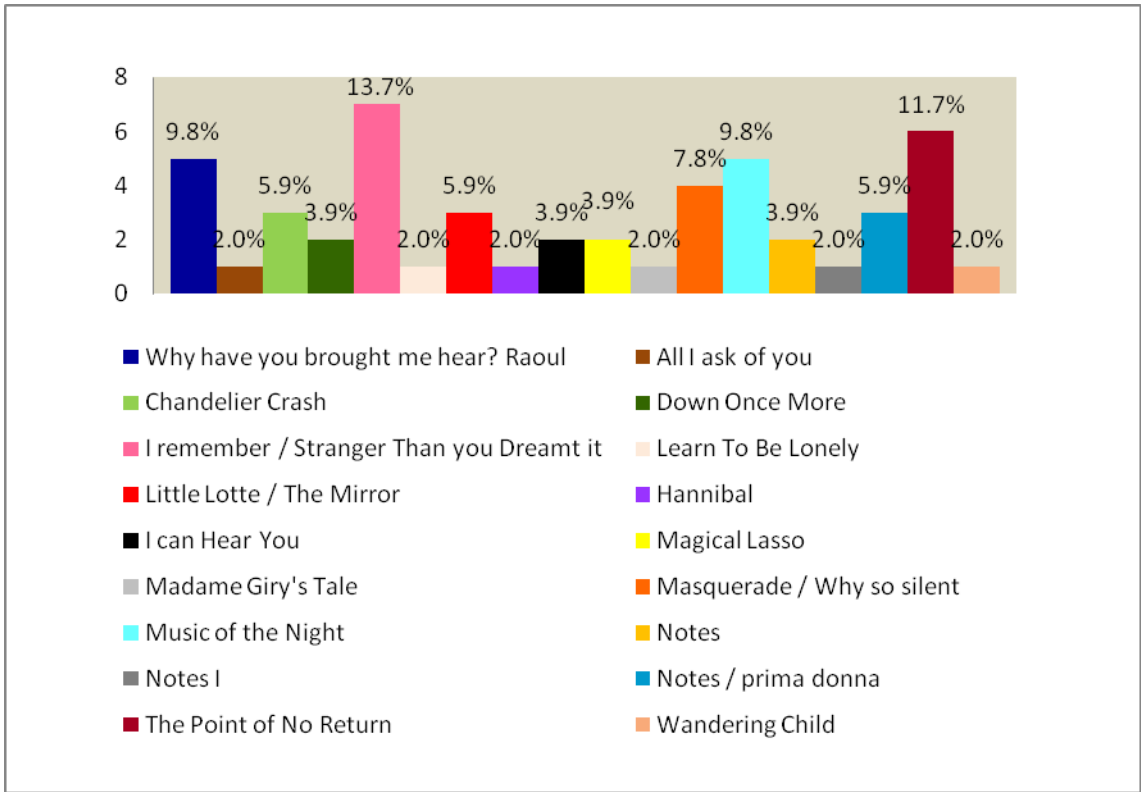

Figure2 Frequency of Use of Figurative Language in Songs

Figure 2 shows that the song, “I remember/ Stranger than You Dreamt It” had the most examples of figurative language, 7 or 13.7%. Second most was “The Point of No Return”, which had 6 examples of figurative language or 11.7%. Next, containing 5 to 3 examples of figurative language were “Why have you brought me here? Raoul” and “Music of the Night” both had 5 examples of figurative language or 9.8%. Then, “Masquerade/ Why so Silent” had 4 examples of figurative language or 7.8%.After that, 3 songs all had 3 examples of figurative language or 5.9% they were: “Chandelier Crash”, “Little Lotte/ the Mirror” and “Note/ prima donna”. Four songs contained 2 examples of figurative language or 3.9% they were: “Down Once More”, “I Can Hear You”, “Magical Lasso” and “Notes”. Finally, 6 songs or 2.0%contained only 1example of figurative language they were:“All I ask of you”, “Learn To Be Lonely”, “Hannibal”, “Madame Giry’s Tale”, “Notes I” and “Wandering Child”.

5. Discussion

Music has been around since the beginning of time. For hundreds of years, people have made music to express the emotions that they feel (Schaefer, 2002). Music features as part of the plot in musicals, it is generally thought of as a universal language (Kalinak, 1992). Andrew Lloyd Webber based the musical *The Phantom of the Opera* on the French novel Le Fantôme de l'Opéra by Gaston Leroux. The best known adaptations of this novel are probably the 1925 silent

film version, the 1962 film version made by Hammer Film Productions and the 1986 musical which was produced by Andrew Lloyd Webber (Wikipedia).

The findings of this research relate to those of Chaktirit (2008) who studied figurative language used in American country songs. He found that simile, metaphor, personification and hyperbole appeared in every song that he analyzed. Chaiyakarn (2009) studied figurative language used in 5 romantic short stories which all were the most used: Divided (by Keith Silver), The Letter (by Jane Ashdown), Sunshine (by Alice Christopher), My Sweet Loretta (by Sue), and The Connection (by James R.Muri). On the other hand, Kreuz (2001) studied figurative language used in advertising and found that personification was rarely used. Songs from the musical *The Phantom of the Opera* contained: simile, metaphor, personification, and hyperbole probably because it is a romantic drama that is played with great passion and desire.

However, the results show that some songs from the musical used the implied metaphor to compare two things without being obvious or directly stating the object. Therefore, these results may not directly relate to previous research by Chaiyakarn (2009), Chaktirit (2008), and Kreuz (2001) because they did not report the use of the implied metaphor in their studies. This may be because musicals combine various forms of art with acting, singing and dancing. Musicals are not only about one feeling they influence the audiences' subconscious and become popular motion pictures (Christensen, 2003). The results of this research show that the lyricist used implied metaphors in the songs to compare things. For example, the lead character in *The Phantom of the Opera* is compared to an "Opera Ghost" because of his frightening face. The other characters in the show refer to him as a "Ghost" or "the Devil's Child" during the performance.

Conversely, a young opera singer in the musical refers to the main character as a "Fallen Angel" or the "Angel of Music". Here, the author uses an implied metaphor to evoke different emotions about the same character, dependent on the perspective of the people around him. Therefore, the implied metaphor can be used to allow audiences to paint more vivid pictures of the characters during the performance of the musical. Other relevant research has analyzed romantic short stories, country songs, and advertising, however, none of this prior research identified examples of implied metaphors.

In common with other previous studies, this research used examples of figurative language to explore the culture and language of another country.

6. Conclusion

English is an important language because it is the language of international communication. It is widely used as an official language in 73 countries throughout the world (Kevisaurus, 2007). It can be said to be the single most important language because it is the only language that truly unites most of the world. It is also important to the media: press, radio, television and film. The media is a major knowledge source of events, which take place in the world. In recent years, there has been a dramatic increase in the speed that information from the media is made a variable for consumption. Media influences the latest trends in fashion, music and other entertainment including the musical. Recently, the musical has seen a revival on screens with television shows that increase ratings and entertain viewers (Chan, 2011). Musical

theatre is a form of theatre that combines songs, spoken dialogue, acting and dance. Non-native English speakers may have difficulty understanding the plot of a musical because figurative language often conceals the true meaning of the language. Figurative language is used as a tool by lyricists to provoke emotion from an audience. If audiences do not appreciate and understand figurative language, they will not comprehend the real meaning of the musical, even if they are native English speakers. Therefore, this study focused on analyzing the meaning of figurative language found in 18 songs featured in Andrew Lloyd Webber's production of the musical *The Phantom of the Opera*.

The examination of figurative language found in songs requires an analytical thought process. Learning language through music can facilitate an exploration of the language and culture of other country. Skills such as speaking, comprehension and even writing may improve (Murray, 2005). Furthermore, figurative language can appeal to students who are passionate about learning foreign languages. Simile, metaphor, implied metaphor, personification, metonymy, alliteration, imagery, paradox, hyperbole and irony are examples of figurative language found in this study.

References

Bernstein, B. (1992) *Literature and Language (p.940).* Evanston, IL: McDougal, Littell & Co.

Brien, D. (2009) "Music and Learning." Retrieved January 02, 2012 from http://irwinml.files.wordpress.com/2009/04/educ_510_paper1.docx.

Chan, K. (2011) "Contemporary Musicals on Film."Retrieved December 18, 2011 from http://culturalstudies.web.unc.edu/2011/04/19/call-for-papers-contemporary-musicals-on-film-television-and-the-internet/.

Christensen, E. (2003) "What is a Musical?" Retrieved December 13, 2011 from http://www.wisegeek.com/what-is-a-musical.htm.

Grandage (2012) "The Brilliant Original Phantom of the Opera." Retrieved April 25, 2012 from http://www.thephantomoftheopera.com/the-show/facts-figures.

Kalinak, K. (1992) *Setting the Score: Music and the Classical Hollywood Film.* Madison, WI.: The University of Wisconsin Press.

Kevisaurus. (2007) "An Official Language in the World." Retrieved December 27, 2011 from http://www.answerbag.com/q_view/393367.

Kreuz, J. R. (2001) "Using Figurative Language to Increase Advertising Effectiveness."Retrieved October 29, 2011 from http://www.psyc.memphis.edu/faculty/kreuz/FLAN.pdf.

Murray, K. S. (2005) "Learning a Second Language through Music." Retrieved January 20, 2012 from http://www.thefreelibrary.com/Learning+a+second+language+through+music-a0136071099.

Praduchrudee Chaktirit. (2008) *"Figurative Language and Influences of American Country Songs in Thai Audiences."* Master of Arts Communicative English, Ramkhamhaeng University.

Sairoong Chaiyakarn. (2009) *"An Analysis of Figurative Language Used in Selected Romantic Short Stories."* Master of Arts, Communicative English, Chiangrai Rajabhat University.

Schaefer, H. (2002) “Emotion and the Film Scores.” Retrieved November 16, 2011 from http://www.e-filmmusic.de/article1.htm.

Various writer. “The Phantom of the Opera.” Retrieved February 7, 2012 from http://en.wikipedia.org/wiki/The_Phantom_of_the_Opera.

Weeraphong Phrommazui, (2000) *“The Study of Language Use in English Pop Songs.”*Master of Arts, Communicative English, Ramkhamhaeng University.

Wyrick, J. (2002) *Step to Writing Well.* Fort Worth, TX: Harcourt College Publishers.

การศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความสุขในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษในชั้นเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2

A STUDY OF FACTORS WHICH CREATE HAPPINESS IN CLASSROOM LEARNING ENGLISH FOR MATTAYOMSUKSA 4 STUDENTS OF RITTIYAWANNALAI 2 CHOOL

ภาวิดา จันทร์จุฬา[1] ดร. ฐิตาภา สินธุรัตน์[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2]หัวหน้าหลักสูตรศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

ขอบเขตของสารนิพนธ์ฉบับนี้คือ การศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความสุขในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษในชั้นเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่4 โดยมีปัจจัยซึ่งได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอน และด้านสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่4 จำนวน 196 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบเลือกตอบ โดยมีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าสถิติพื้นฐาน สหสัมพันธ์พหุคูณ และ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และจากการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอนและด้านสิ่งแวดล้อมกับการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างมีความสุข มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.719 โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งปัจจัยทั้ง3 ตัวร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างมีความสุขร้อยละ 51.70 และปัจจัยด้านครูผู้สอน ส่งผลทางบวกต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษในชั้นเรียนอย่างมีความสุข โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 4.403 รองลงมาคือ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 4.269 และ 3.320 ตามลำดับ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าครูเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน

คำสำคัญ : ความสุขในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ, ปัจจัย, นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่4

Abstract

The purpose of this study was a study of factors which create happiness in classroom learning English for Mattayomsuksa4 students of Rittiyawannalai2 School. The factors in this study were the lesson, the teacher and the environment. The total number of students was 196 Mattayomsuksa 4 students chosen by random sampling. A questionnaire with multiple-answer questions and five-point Likert scale items were used as a data collecting instrument. The data were analyzed by using basic statistics, multiple correlation and regression. The research finding showed that coefficient of multiple correlation between the teaching, the teacher and the environment variables towards learning in

classrooms happiness equal to 0.719 with a statistical significance level of 0.05. The quadratic value of the coefficient of multiple correlations between variable factors of learning in classrooms happiness equals to 51.70 %. The teacher was the main factor that positively affects the happiness in classroom learning, with the data weight of 4.403; followed by the environment and the teaching factors which were equaled to 4.269 and 3.320, respectively. The results of this study showed that teacher is the most important variable which creates happiness in classroom learning.

KEYWORDS: HAPPINESS IN LEARNING ENGLISH, FACTORS, MATTAYOMSUKSA4 STUDENTS

1. Introduction

The Thai society and economic had changed at a fast rate. The growth of technology and communication affect student's potential. The students have to learn more to acquire knowledge in more subjects. However, the teaching and learning today do not focus on the students towards the process of developing their thinking, creating, expressing their opinion and their knowledge. This leads to mostly learning by memorizing and make some students feel stress and tiresome with learning. If the students' interests do not match with what they are learning, it will increase the dislike in learning and students will have no pleasure in learning. When the students are unhappy, it will affect the quality of education, especially in secondary school which is the foundation of knowledge for undergraduate school. Difficulties and unpleasantness in the secondary level will lead to problems when they study in the undergraduate level. The researcher, as a teacher, has experienced the problems when students do not want to learn because they are not intended in learning as not capable of learning and this affects their grade results. The researcher would like to study the factors which are the lesson, the teacher, and the surrounding environments that could make students enjoy learning English in the classroom. Therefore, the researcher would like to investigate there factors since happy learning can help improve their English.

2. Methodology

The population in this research is 3 Mattayomsuksa 4 second semester 2011 students of Rittiyawannalai 2 School.

The participant in this research is 196 Mattayomsuksa 4 second semester 2011 students of Rittiyawannalai 2 School chosen by simple random sampling and sized according to the Krejcie and Organ chart.

A questionnaire with multiple- answer question and five- point Likert scale items were used as a data- collecting instrument.

The procedures of analyzing data in this research are 1). using basic statistics such as Mean, Standard Deviation, and Population Mean Variable factor Estimation which are teaching planning, teacher, environment, as well as Dependent Variable which is learning happily in classroom.2). using the Pearson Product Moment Correlation Coefficient test the statistic significance by using the t-test, find the multiple correlation, find the quadratic number of the multiple correlation and the quadratic number of the multiple correlation (R^2) and test the statistic significance by using

the F-test. 3).using regression analysis between variable factors and between variable factors of learning happily in classrooms.

3. Results

Research Results were concluded that there is coefficient of multiple correlations between variables. These variables are the teacher, teachings and the environment towards learning in classrooms happily equal to 0.719 with a statistical significance level of 0.05 and the quadratic value of the coefficient of multiple correlations between variable factors of learning in classrooms happily equals to 0.517. This shows these three variable factors can explain the variability of learning happily at 51.70 percent.

The weight of importance on the standard score (β) showed that the teacher was the factor that positively affects learning in classrooms most valuing at 4.403, followed by the environment and the teachings valuing at 4.269 and 3.320 respectively.

4. Conclusion and Discussion

The researcher discovered that the teacher, the teachings and the environment are related to each other at a significant level of .05 consisting with the theory. The teacher affects learning in classrooms the most, followed by the environment and the teachings the results are related to the statement mentioned by the Office of the National Education Commission (2002, 33-35) stating that a teacher is compassionate, sincere and gentle to everyone equally and understands students. Therefore they have the opportunity to follow their dreams that leads them to achieve their goals. Teachers should care all children, have no favorites and be a good model with emotional stability, cheerfulness and being a true giver. The teacher should prepare in the lesson plan in order to be qualified in teaching, helpful and patient to help children understand themselves, find solutions to the problems and self esteem. This relates to Sumon Amornwiwat and Sompong Jitradub (1987: 184-186) supporting that besides classroom that encourages learning happily is colorful, easy on the eye, ventilates air well, sanitary, with tables and chairs organized for teaching conveniently, the activities also give students freedom and self- discipline. They add that preparations in each class should be prepared such as for group work, demonstrations or role playing. Kitiyawadee Boonsue (1997: 87) mentions that what makes students learn happily are lesson starting from easy to hard, depending on the age and capability of the children. The lessons are fun and not boring without force or pressure. Each step in learning is to develop the students' process of thinking creatively and systematically analyzing information and reason. Give each student an opportunity to participate in the activity and gently persuade and encourage students to be creative. Learning tools stimulate learning according to the objective that was clearly determined as to have the student learn to know, learn to do, and learn to be.

Reference

กิติยวดี บุญซื่อ. " การเรียนรู้อย่างมีความสุข. "*วารสารครุศาสตร์*. 1(กรกฎาคม- ตุลาคม 2540): 7-22.

สุมน อมรวิวัฒน์ และ สมพงษ์ จิตระดับ. *สาระและกิจกรรมการสอนวิชาหลักสูตรและการสอนระดับประถมศึกษา.* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.* กรุงเทพฯ : สกายบุ๊ค จำกัด, 2545.

การวิเคราะห์โครงสร้างไวยากรณ์ในพาดหัวข่าวธุรกิจ ในหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ

AN ANALYSIS OF GRAMMATICAL STRUCTURE
IN BUSINESS NEWS HEADLINES OF ENGLISH NEWSPAPERS

อัญชิสา โสธรศักดิ์[1] ดร.ฐิตาภา สินธุรัตน์[2] และ ดร.นครเทพ ทิพยศุภราษฎร์

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ มหาวิทยาลัยรังสิต
[2] อาจารย์หัวหน้าหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ มหาวิทยาลัยรังสิต
[3] อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างไวยากรณ์ภาษาอังกฤษในพาดหัวข่าวธุรกิจในนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์, หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น และหนังสือพิมพ์อินเตอร์เนชั่นนัล เฮอรัลด์ ทริบูน และเพื่อเปรียบเทียบการใช้ไวยากรณ์ในหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับนี้ การศึกษาครั้งนี้มีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มจำนวน 20 พาดหัวข่าว จากหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ โดยทั้งหมด 60 พาดหัวข่าวได้มีการตีพิมพ์ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2554 ถึง 30 กันยายน 2554 การวิเคราะห์ข้อมูลมุ่งเน้น 3 ด้าน ได้แก่ การใช้วลี (phrases), การใช้รูปกริยาที่บอกเวลา (tenses) และการใช้กริยาที่บอกการกระทำ (voices) มีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของร้อยละ ซึ่งผลของการศึกษาปรากฏดังนี้ (1) การวิเคราะห์โครงสร้างวลี พบว่า มีการใช้โครงสร้างนามวลีที่ตามด้วยกริยาวลีมากที่สุดในหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับ โดยมีจำนวนทั้งหมด 49 พาดหัวข่าว หรือ ร้อยละ 81.66 (2) การวิเคราะห์รูปกริยาที่บอกเวลา พบว่า มีการใช้ present simple tense มากที่สุด จำนวน 21 พาดหัวข่าว หรือ ร้อยละ 35 และ (3) การวิเคราะห์กริยาที่บอกการกระทำ พบว่า มีการใช้ active voice ในการพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับมากกว่าการใช้ passive voice โดยมีพาดหัวข่าวในรูป active voice จำนวน 51 พาดหัวข่าว หรือร้อยละ 85

คำสำคัญ : โครงสร้างไวยากรณ์, พาดหัวข่าวธุรกิจ, หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ

Abstract

The purposes of this study were to explore and analyze the frequencies of English grammatical structure of business news headlines of *Bangkok Post, The Nation* and *International Herald Tribune* newspaper; and to compare the structural patterns used in those three kinds of newspaper. The 20 business news headlines were randomly selected from each newspaper as the samples of this study. All 60 collected headlines were published in newspapers during 1st August, 2011 to 30th September, 2011. The data were analyzed in three aspects: phrases, tenses and voices. The results were summarized by the statistical method as percentage of each aspect as following:

1) An analysis of patterns of business news headlines revealed that the pattern of NP+VP was mostly used in business news headlines with the total of 49 headlines (81.66%) in three kinds of newspaper.

2) An analysis of possible tenses revealed that present simple tense was mostly occurred with the total of 21 headlines (35%).

3) An analysis of voices of the three kinds of newspaper revealed that active voice was more popularly used in three kinds of newspaper than passive voice. It was found that there were 51 headlines (85%) presented in active voice.

KEYWORDS: GRAMMARTICAL STRUCTURE, BUSINESS NEWS HEADLINES, ENGLISH NEWSPAPERS

1. Introduction

Due to globalization, the mass media absolutely helps transferring information and be able to support people's understanding and vision. There are several means of information distribution: books, journal, television, radio, Internet and newspaper. Newspapers are considered an up-to-date information resource. (Somchit Laumsupanimit, 1986 : 6). Most of them are daily issued to present the current news. Bhikul Punyaratabandhu (1998 : 3) states that newspaper is a good source of information. It keeps us informed of what is happening, near and far. People are interested in reading newspapers since they are portable, easy to access the information with useful content and attractive pictures. Headline which appears at the beginning is very important since it can arouse readers' attention. Therefore, understanding the headlines is useful for readers to easily get through the news. Also, there are many studies involving analysis of language use and vocabulary words in the news but there have been a few studies focusing on grammatical structure, especially in *International Herald Tribune* newspaper. This study intends to provide useful information on English news headlines for newspaper readers, student or anyone who is interested in studying English through newspapers.

2. Methodology

In this study, the data were business news headlines collected from *Bangkok Post, The Nation* and *International Herald Tribune*. Twenty business news headlines equally of each newspaper were selected during 1st August 2011 to 30th September 2011. Totally there were 60 business news headlines taken from the three newspapers. This study was conducted according to the following procedures: 1) Twenty business news headlines from each newspaper were randomly selected to be analyzed. 2) Those selected headlines were categorized according to interested grammatical structure through phrases, tenses and voices. 3) The frequency count was calculated as percentage and 4) The results were examined and presented according to the structural pattern used of headlines appearing on each newspaper.

In accordance to data procedures, all collected data were presented in the statistical method as percentages. Each headline was analyzed according to the structures of phrase, tense and voice. The data of each newspaper were presented in the tables for clarification.

3. Results

All headlines have been analyzed into the frequencies of pattern, possible tense and voice. The results were summarized into the frequencies as percentages as follows.

For an analysis of patterns, it revealed that the pattern of Noun Phrase+Verb Phrase (NP+VP) was mostly occurred with 49 headlines (81.66%) which were divided into 16 headlines each from *Bangkok Post* and *International Herald Tribune* and 17 headlines from *The Nation*. The pattern of Noun Phrase+Preposition Phrase (NP+PP) appeared 4 headlines (6.67%): 1 headline each from *Bangkok Post* and *International Herald Tribune* and 2 headlines from *The Nation*. There were 3 headlines (5%) for the pattern of Noun Phrase+ Adjective Phrase (NP+AdjP), which were found in *Bangkok Post* and *International Herald Tribune* only. The pattern of Noun Phrase+Adverb Phrase (NP+AdvP) occurred once (1.67%) in *Bangkok Post*. Moreover, there was 1 headline (1.67%) of Verb Phrase+Adverb Phrase (VP+AdvP) found in *International Herald Tribune*. There was 1 headline (1.67%) in the pattern of Noun Phrase (NP) found in *Bangkok Post*. Lastly, Verb Phrase (VP) occurring once (1.67%) in *The Nation*.

According to tenses, it revealed that present simple tense mostly occurred (21 headlines or 35%) among three kinds of newspapers. There were six headlines from *Bangkok Post*, seven headlines from *The Nation* and eight headlines from *International Herald Tribune*. Fifteen headlines (25%) appeared in future simple tense in these newspapers. There were 10 headlines (16.7%) in present perfect tense as well as past simple tense. Present continuous tense was also found (4 headlines or 6.6%): 2 headlines equally from *The Nation* and *International Herald Tribune* but it did not appear in *Bangkok Post*.

In case of voices, the result revealed that the active voice occurred 51 headlines (85%). Seventeen headlines (85%) were found in *Bangkok Post*, 18 headlines (90%) were found in *The Nation* and 16 headlines (80%) appearing in *International Herald Tribune*. However, there were only 9 headlines (15%) found in passive form: 3 headlines from *Bangkok Post*, 2 headlines from *The Nation* and 4 headlines from *International Herald Tribune*.

4. Conclusion and Discussion

According to the frequency of patterns, it was found that most headlines begin with noun phrase and are followed by verb phrase (NP+VP). The pattern of NP+PP was the second most found. This means that this pattern was much used in order to extend readers' understanding. It is able to make the readers get the directive information since the readers might not be necessary to read the whole contexts of that news. However, the headline can appear as an incomplete sentence or phrase as the writer would like to make it concise and direct. This statement is supported by Reah (1998 : 16) stating that the headlines use words that are normally short, appealing effectively. Hence, the incomplete sentences were often found by omitting 'verb to be' especially in *Bangkok Post* and *The Nation* while the headlines of *International Herald Tribune* mostly appeared in the complete sentences.

According to the frequency of tenses, the results showed that the headlines from each newspaper had their own characteristics. In this study, most headlines of these newspapers appeared in present simple tense. This result was supported by Somchit Laumsupanimit (1986) stating that one of the basic forms of the headlines which were written in

complete sentences, mostly appeared in present simple tense. However, the structure can be different from the pattern shown such as "Auto-parts industry *expecting* 20% growth" (*The Nation*, 9th August 2011). The pattern is parallel to the sentence "The Thai auto-parts manufacturing industry *expects* to enjoy 20-per-cent growth this year…" showing present simple tense. Present perfect tense was frequently found in these three headlines while future simple tense was most found in *Bangkok Post* and *The Nation*. In *International Herald Tribune*, past simple tense appeared more than future simple tense. Moreover, some headlines appeared in the form of 'subject + to + verb' such as "Plastic industry *to expand* in region ahead of the AEC" (*The Nation*, 29th August 2011) showing future simple tense. However, it was noticed that none of present continuous tense occurred in *Bangkok Post*. Therefore, it can be said that present simple and future simple tenses often appear as hidden tense in headlines. Present continuous tense which was found in the full form appeared only in *International Herald Tribune.* Furthermore, the headlines from *International Herald Tribune* were mostly found in the complete sentences since the auxiliary verb and 'verb to be' were not omitted.

According to the frequency of voices, the results showed that the active voice was mostly used in writing business news headlines. This statement is supported by Nita Prateepchaikul (2010 : 10) stating that the form of active voice is rather preferred to passive voice as this form makes the headline quite attractive and informative. Also, the passive voice was used in writing headlines to emphasize an object or to de-emphasize an unknown subject (Rosen and Beherens, 1992: 252). There was still passive voice used when the writers want to emphasize the action. The reduced form of passive voice was most found in selected business news headlines such as "US GDP growth in Q2 *revised* down to 1%" (*Bangkok Post*, 27th August 2011). This pattern omitted 'verb to be' while the pattern found in *International Herald Tribune* showed the full form of passive voice such as "Fed action *is expected*, but effects are uncertain" (5th September 2011).

From the results, the patterns of these three newspapers' headlines are quite similar in the aspects of phrase, tense and voice. Most of them appeared in phrases. In addition, the form of omitted 'verb to be' was frequently found in *Bangkok Post* and *The Nation* whereas the style and language use in *International Herald Tribune* which is not published in Thailand would be different in some points as mentioned earlier.

References

Bhikul Punyaratabandhu. *Reading for Mass Communication*. 4th ed. Bangkok : Kasetsart University Press,1998.

Reah, D. *The Language of Newspaper.* 2nd ed. London, England : Routledge, 1998.

Nita Prateepchaikul. "Headline Writing Techniques in General News Articles." Master's Project, M.A. (English), Graduate School, Srinakharinwirot University, 2010.

Somchit Laumsupanimit. *English in Newspaper.* Bangkok : Faculty of Art, Silpakorn University, 1986.

Rosen Leonard, J., and Bahrens, Laurence. The Allyn & Bacon Handbook. Boston : Prentice Hall, 1992.

การวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ เรื่อง “โจรสลัดแห่งตะรุเตา”

AN ANALYSIS OF TRANSLATION EDITING AND TRANSLATION PROCESS OF HISTORICAL FICTION “THE PIRATES OF TARUTAO”

สุชานันท์ สระบัว[1] ดร.นครเทพ ทิพยศุภราษฎร์[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ประเภทของการปรับบทแปลและกลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้ในงานแปลนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ เรื่อง “โจรสลัดแห่งตะรุเตา” แปลโดยวิภาดา กิตติโกวิท จากต้นฉบับภาษาอังกฤษเรื่อง “The Pirates of Tarutao” ที่เขียนโดย ปองพล อดิเรกสาร ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในการศึกษาผู้วิจัยเลือกข้อความจากบทแปลภาษาไทยจำนวน 20 ตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบเป็นระบบเพื่อทำการวิเคราะห์ โดยใช้หลักเกณฑ์การจำแนกประเภทการปรับบทแปลของสัญฉวี สายบัว (2550) มาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ การปรับระดับคำ และการปรับระดับโครงสร้างภาษา ผลการวิเคราะห์การปรับบทแปลระดับคำพบว่ามีการปรับบทแปลดังนี้คือ 1) การเติมคำอธิบาย 2) การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ 3) การใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งที่เฉพาะกว่า 4) การใช้การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่างๆ 5) การตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป ส่วนผลการวิเคราะห์การปรับบทแปลระดับโครงสร้างภาษาพบว่ามีการปรับบทแปลดังนี้ 1) ระดับเสียง 2) ระดับประโยค (การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี การปรับเปลี่ยนประโยคเป็นวลี หรือวลีเป็นประโยค การปรับรูปประโยคปฏิเสธ การปรับรูปกรรตุวาจกและกรรมวาจก การเพิ่มคำและละคำในประโยค)

จากการปรับบทแปลทั้งสองระดับสามารถสรุปได้ว่าการปรับบทแปลระดับคำที่พบมากที่สุด คือ การเติมคำอธิบาย และการปรับบทแปลระดับคำที่พบน้อยที่สุด คือ การใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งที่เฉพาะกว่า ส่วนการปรับบทแปลระดับโครงสร้างภาษาที่พบมากที่สุด คือ การปรับระดับประโยค ประเภทการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี และการปรับบทแปลระดับประโยคที่พบน้อยที่สุดในจำนวนที่เท่ากัน คือ การปรับเปลี่ยนประโยคเป็นวลี หรือวลีเป็นประโยค สำหรับการใช้กลวิธีการแปลด้วยการปรับบทแปล พบว่าผู้แปลได้ใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความเพื่อให้ภาษาที่ใช้เป็นธรรมชาติ เข้าถึงผู้อ่านและเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

คำสำคัญ : การปรับบทแปล, กลวิธีการแปล, นวนิยายอิงประวัติศาสตร์

Abstract

The aim of this research was to study the type of translation editing and translation processes of historical fiction “The Pirates of Tarutao.” by Paul Adirex and translated by Wipada Kittikovit . This research was a quantitative study, based on qualitative data.

To begin the process, the researcher selected 20 texts to analyze. The principles of translation editing by Sanchawi Saibua (2550) was used as the analyzing framework. The findings were classified into two levels: the adjustment at the word level and one at the language structure level. The adjustment at the word level included 1) adding lexical explanation, 2) using phrases or sentences instead of words, 3) using general words to replace specific ones 4) adding connective groups of thoughts, 5) deleting words and idioms. The adjustment at the language structure level included 1) phonological level (transliteration) 2) sentence structure level: rearranging of word order in sentence or phrase, reducing sentence into phrase and expanding phrase into sentence, modifying negative sentences into affirmative sentences, adjusting active and passive voice, adding and deleting of words in sentences.

The summary of the findings showed that the adjustment at the word level in terms of adding lexical explanation were used most frequently and using general words to replace specific ones was found the least, whereas rearranging of word order in a sentence or phrase at the language structure level was used most frequently and reducing sentences into phrases and expanding phrases into sentences was used the least. Furthermore, free translation was also used mostly in this translated work.

KEYWORDS : TRANSLATION EDITING, STRATEGY IN TRANSLATION, HISTORICAL FICTION

1. บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารของมนุษย์ มนุษย์ติดต่อกันได้ เข้าใจกันได้ก็ด้วยอาศัยภาษาเป็นเครื่องช่วยที่ดีที่สุด ภาษาเป็นสิ่งช่วยยึดให้มนุษย์มีความผูกพันต่อกัน เนื่องจากแต่ละภาษาต่างก็มีระเบียบแบบแผนของตน ซึ่งเป็นที่ตกลงกันในแต่ละชาติแต่ละกลุ่มชน การพูดภาษาเดียวกันจึงเป็นสิ่งที่ทำให้คนรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน มีความผูกพันต่อกันในฐานะที่เป็นชาติเดียวกัน ภาษาเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ และเป็นเครื่องแสดงให้เห็นวัฒนธรรมส่วนอื่นๆของมนุษย์ด้วย เราจึงสามารถศึกษาวัฒนธรรมตลอดจนเอกลักษณ์ของชนชาติต่างๆ ได้จากศึกษาภาษาของชนชาตินั้นๆ

ดังนั้นผู้ที่มีความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษ รวมถึงวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านต่างๆ จึงถือว่าเป็นผู้ที่ได้เปรียบมาก โดยเฉพาะสำหรับงานแปลในประเทศไทยงานแปลจะมีบทบาทมากขึ้นตามไปด้วย จะเห็นได้ว่ามีงานแปลเกิดขึ้นบ่อยโดยเฉพาะทางด้านการศึกษา อาทิเช่น หนังสือ ตำรา วิชาความรู้ต่างๆ และนอกจากจะมีความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษที่ดีแล้วยังต้องอาศัยการแปลที่ถูกต้องตรงตามโครงสร้างการเขียนภาษาไทยที่สละสลวย เป็นธรรมชาติ เสมือนว่ากำลังอ่านงานเขียนอยู่

การแปลเป็นรูปแบบการเขียนที่อาศัยภาษาในการถ่ายทอดความคิด ซึ่งเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน โดยรักษารูปแบบ คุณค่า และความหมายในข้อความเดิมไว้อย่างครบถ้วน รวมทั้งความหมายแฝงซึ่งได้แก่ความหมายทางวัฒนธรรม ปรัชญา ความคิด และความรู้สึก เป็นต้น

ดังนั้น เราจึงมีเครื่องมือในการวิเคราะห์และปรับบทแปล ของสัญฉวี สายบัว (2550) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับคำ และระดับโครงสร้างภาษา เพื่อวิเคราะห์ว่าผู้แปลได้ใช้กลวิธีใดในการปรับบทแปล

สาเหตุที่ผู้ศึกษาเลือกนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ เรื่อง "โจรสลัดแห่งตะรุเตา" มาศึกษาการปรับบทแปลนั้น ประการแรกคือหนังสือแปลเล่มนี้เป็นหนังสือที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ซึ่งเขียนโดยปองพล อดิเรกสาร เป็นนักการเมืองที่มีชื่อเสียงโด่งดังและยังเป็นเจ้าของนามปากกา Paul Adirex มีผลงานนิยายภาษาอังกฤษและภาษาไทยหลายเล่ม ประการที่สองคือ ผู้แปลต้องการศึกษางานวิจัยในเชิงลึกว่าถ้าหากเป็นการแปลนวนิยายแล้ว จะมีการวิเคราะห์การปรับบทแปลในลักษณะใด เหมือนหรือต่างกับงานแปลในลักษณะอื่นๆ อย่างไรบ้าง และประการสุดท้าย คือ เนื้อหาและภาษาที่ผู้แปลได้แปลเป็นภาษาที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย สามารถเข้าถึงอรรถรสของงานแปลได้เป็นอย่างดี ประกอบกับมีความเพลิดเพลินในการอ่านเป็นอย่างมาก ซึ่งคาดว่าน่าจะเหมาะสำหรับนำมาศึกษาวิเคราะห์การปรับบทแปลได้เป็นอย่างดี และก็หวังว่าผลที่ได้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจอาชีพการแปลและผู้ที่ต้องการจะศึกษาต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือเพื่อศึกษาประเภทการปรับบทแปลและกลวิธีการแปลที่ผู้แปลเลือกใช้ในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ เรื่อง "โจรสลัดแห่งตะรุเตา"

3. ขั้นตอนการศึกษา

ในการดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนสำคัญดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเลือกข้อมูล

การเลือกข้อมูล ผู้ศึกษาได้เลือกนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ฉบับภาษาอังกฤษ เรื่อง "The Pirates of Tarutao" ที่เขียนโดย ปองพล อดิเรกสาร และฉบับแปลภาษาไทยโดย วิภาดา กิตติโกวิท

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ผู้ศึกษาได้อ่านต้นฉบับภาษาอังกฤษเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับสำนวนภาษาของผู้แต่งจนเกิดความเข้าใจในเนื้อเรื่อง และสำหรับภาษาฉบับแปลภาษาไทย ผู้ศึกษาก็ได้อ่านตลอดทั้งเรื่องเช่นเดียวกัน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ และทำความเข้าใจในการจัดประเภทการวิเคราะห์ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์การปรับบทแปล

ศึกษาค้นคว้าเอกสารแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการแปลทั่วไป ได้แก่ ทฤษฎีการแปล การปรับบทแปล กลวิธีการแปล การแปลวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการแปล และการใช้ภาษาในการถ่ายทอดความหมายในงานแปล เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการศึกษาครั้งนี้

ขั้นตอนที่ 4 การรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้อ่านเรื่องราวทั้งหมดทั้งต้นฉบับ "The Pirates of Tarutao" และฉบับแปล "โจรสลัดแห่งตะรุเตา" ซึ่งมีด้วยกันทั้งหมด 22 บท และผู้ศึกษาได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic sampling) และทำการสุ่มออกมาจำนวน 20 ตัวอย่าง และทำการรวบรวมตัวอย่างเตรียมความพร้อมเพื่อนำมาวิเคราะห์ในการปรับบทแปลต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อได้ข้อความ 20 ตัวอย่างตามที่ได้สุ่มมาแล้ว ผู้ศึกษาได้นำตัวอย่างเหล่านั้นมาวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปล โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำตัวอย่างย่อหน้าที่ได้มาวิเคราะห์ การปรับบทแปลโดยใช้หลักเกณฑ์ของสัญฉวี สายบัว (2550) เป็นกรอบความคิดในการวิเคราะห์ ซึ่งจำแนกเป็น 2 ระดับ คือ การปรับระดับคำ และการปรับระดับโครงสร้างภาษา ซึ่งได้กล่าวมาแล้วข้างต้นในหัวข้อการปรับบทแปล

2. นำตัวอย่างที่ได้มาวิเคราะห์กลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้ในการถ่ายทอดความหมายจากภาษาต้นฉบับสู่ภาษาฉบับแปล ซึ่งแบ่งการแปลออกเป็น 2 ประเภท คือ การแปลแบบตรงตัว และการแปลแบบเอาความ

ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในขั้นตอนนี้ ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้สำนวนภาษาจากต้นฉบับภาษาอังกฤษไปเป็นฉบับแปลภาษาไทย จำนวน 20 ตัวอย่าง ว่ามีการปรับบทแปลลักษณะใดบ้าง และอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นที่สำคัญที่ใช้สำหรับการปรับบทแปล รวมทั้งข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งต่อไปด้วย

4. การวิเคราะห์ ผลการวิจัย การอภิปรายและบทสรุป

4.1 การวิเคราะห์ จากการวิเคราะห์งานวิจัยที่ได้ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างวิธีการวิเคราะห์งานวิจัยดังนี้

ต้นฉบับ The Andaman Sea, which was turbulent during the southwest monsoon season from May to October, was relatively calm in the morning of December 7, 1941. At seven, a small sailboat with two passengers left the fishing port of Kuala Perlis. Hawkins and Grant were relieved that they'd been able to escape the mainland safely. So far, luck had been with them. (Page 49)

ฉบับแปล ทะเลอันดามันซึ่งมักจะบ้าคลั่งปั่นป่วนในฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงตุลาคมนั้น ค่อนข้างเงียบสงบในเช้าวันที่ 7 ธันวาคม 2484 เวลาประมาณเจ็ดนาฬิกา เรือใบลำเล็กๆ ลำหนึ่งซึ่งมีผู้โดยสารสองคน ได้ออกจากท่าเรือประมงที่กัวลาปะลิส ฮอว์กินส์และแกรนท์รู้สึกโล่งอกที่สามารถหนีออกจากแผ่นดินใหญ่มาได้อย่างปลอดภัย จวบจนบัดนี้ โชคเข้าข้างพวกเขาตลอด (หน้า 80)

การวิเคราะห์

ในภาษาต้นฉบับผู้แปลได้ใช้การปรับระดับคำ ประเภทการใช้วลีหรือประโยคแทนคำ โดยในที่นี้คำที่มีการปรับคือคำว่า "turbulent" ซึ่งหากแปลตรงตามพจนานุกรมจะมีความหมายว่า "violent" ผู้แปลได้แก้ปัญหาการไม่มีคำศัพท์ที่สามารถเทียบเคียงในภาษาแปลได้ ด้วยการใช้วลีแทนว่า "บ้าคลั่งปั่นป่วน" เพื่อจินตนาการถึงสภาพของทะเลอันดามันเมื่อเวลาที่เข้าสู่ฤดูมรสุม

สำหรับภาษาแปลนั้น ผู้แปลได้ปรับระดับประโยค โดยทำการเพิ่มคำไว้ข้างหน้าคำว่า "เจ็ดนาฬิกา" เพราะเนื่องจากประโยคดังกล่าวได้ถูกละประธานเอาไว้ ดังนั้นจึงทำการเพิ่มคำว่า "เวลาประมาณ" เมื่อฟังแล้วจะทำให้ข้อความมีความสมบูรณ์และผู้อ่านสามารถเข้าใจชัดเจนขึ้น

ในภาษาแปลผู้แปลยังได้ปรับระดับคำ โดยการเติมลักษณะนามไว้ข้างหลังเพื่อขยายข้อความให้สมบูรณ์มากขึ้น จึงเติมคำว่า "ลำหนึ่ง" หลังคำว่า "เรือใบลำเล็กๆ" และจะทำให้ได้ประโยคที่สมบูรณ์ขึ้นด้วยประโยคที่ว่า "เรือใบลำเล็กๆ ลำหนึ่ง" ซึ่งสามารถสื่อให้รู้ว่า เรือใบลำเล็กๆ ลำนั้นมีอยู่หนึ่งลำ

ผู้แปลได้ทำการปรับระดับคำ โดยทำการเติมคำอธิบายลงไป เนื่องจากคำว่า “with two passengers” ในภาษาต้นฉบับเลี่ยงที่จะใช้เป็นประโยค เพราะจะทำให้ไม่ชัดเจนหรืออาจจะมีการเติมคำอธิบาย โดยการใส่คำกริยาเข้าไปก็จะกลายเป็นประโยคได้ดังนี้ “ซึ่งมีผู้โดยสารสองคน”

นอกจากนี้จากภาษาต้นฉบับคำว่า “luck had been with them” ที่แปลไว้ว่า “โชคเข้าข้างพวกเขาตลอด” ผู้แปลได้ทำการปรับบทแปลระดับคำ ประเภทการใช้วลีแทนคำ เนื่องจากคำบุพบทคำว่า “with” กับประโยคนี้แปลว่า “เข้าข้างได้” ดังนั้นผู้แปลจึงใช้กระบวนการแปลแบบเอาความ จึงสามารถนำเอาสำนวนไทยมาใช้เทียบเคียงได้

4.2 ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ตัวอย่างที่เลือกมาศึกษาจำนวน 20 ตัวอย่างนั้น ทำให้ผู้ศึกษาได้ข้อมูลเชิงปริมาณ และสามารถสรุปผลการศึกษาตามประเภทการปรับบทแปลและกลวิธีการแปลของสัญฉวี สายบัว (2550) โดยเรียงลำดับที่พบมากที่สุดไปสู่ลำดับที่พบน้อยที่สุดดังนี้

การปรับบทแปลระดับคำ

อันดับที่ 1 ประเภทการเติมคำอธิบาย พบมากที่สุด จำนวน 13 ตัวอย่าง ได้แก่ ตัวอย่างที่ 1,2,3,4,6,7,8,9,10,11,12,15,17

อันดับที่ 2 ประเภทการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป และการใช้วลีหรือประโยคแทนคำ พบในจำนวนที่เท่ากันประเภทละ 10 ตัวอย่าง

- การตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป ได้แก่ ตัวอย่างที่ 2,3,5,6,13,14,15,16,18,19
- การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ ได้แก่ ตัวอย่างที่ 2,4,6,8,9,10,14,15,18,20

อันดับที่ 3 ประเภทการเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่างๆ จำนวน 4 ตัวอย่าง ได้แก่ ตัวอย่างที่ 5,12,14,16

อันดับที่ 4 ประเภทการปรับการใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งที่เฉพาะกว่า พบน้อยที่สุด 1 ตัวอย่าง คือ ตัวอย่างที่ 11

การปรับบทแปลระดับโครงสร้างภาษา (ระดับประโยค)

อันดับที่ 1 ประเภทการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี พบมากที่สุด จำนวน 9 ตัวอย่าง ได้แก่ ตัวอย่างที่ 1,2,5,8,11,13,17,18,20

อันดับที่ 2 ประเภทการเพิ่มคำและละคำในประโยค จำนวน 4 ตัวอย่าง ได้แก่ ตัวอย่างที่ 3,4,19,20

อันดับที่ 3 ประเภทการปรับเปลี่ยนประโยคเป็นวลี หรือวลีเป็นประโยค พบน้อยที่สุด 1 ตัวอย่างคือ ตัวอย่างที่ 15

และจากการศึกษาครั้งนี้พบว่าผู้แปลได้ใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความมากกว่าการแปลแบบตรงตัว เพราะในการแปลนวนิยายเรื่องนี้จะเน้นการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก ให้ผู้อ่านได้จินตนาภาพถึงเหตุการณ์สภาพแวดล้อมในเนื้อเรื่อง โดยการปรับเปลี่ยนคำ สลับการวางตำแหน่งของคำ เพื่อเน้นการถ่ายทอดความหมายเป็นหลัก จึงทำให้การแปลมีความไพเราะ สละสลวย น่าติดตามยิ่งขึ้น

4.3 การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาการวิเคราะห์งานแปลนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ เรื่อง "โจรสลัดแห่งตะรุเตา" พบว่าผู้แปลได้ใช้การปรับบทแปลในระดับคำ และระดับโครงสร้างภาษา และใช้กลวิธีการแปล 2 ลักษณะ คือ การแปลแบบตรงตัวและการแปลแบบเอาความ ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์การปรับบทแปลของสัญฉวี สายบัว ที่ระบุไว้ได้อย่างถูกต้อง โดยที่ผู้ศึกษาได้อภิปรายผลการศึกษาดังตัวอย่างที่สำคัญต่อไปนี้

การปรับระดับคำ ประเภทการเติมคำอธิบาย พบมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าผู้แปลมีความเห็นว่าในภาษาต้นฉบับ ข้อความส่วนใหญ่ยังขาดความสมบูรณ์ทั้งในด้านของรูปประโยคและการสร้างความเข้าใจที่ดีแก่ผู้อ่าน หากผู้แปลทำการแปลตรงตัว โดยไม่เติมคำอธิบายใดๆ ทั้งที่ผู้แปลเองได้ทราบว่าข้อความนั้นฟังดูแปลกๆ ผู้อ่านอาจสื่อสารข้อความในทางที่ผิด หรือเกิดความสับสนก็เป็นได้ ดังนั้นผู้แปลจึงใช้วิธีเติมคำอธิบายเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของข้อความต่างๆ ให้ชัดเจนขึ้น โดยผู้แปลได้เน้นการเติมคำอธิบายในลักษณะการเติมลักษณะนามข้างหน้า และการเติมข้อความสั้นๆ ต่อท้ายลงไปในประโยค โดยสัญฉวี สายบัว (2550) ได้กล่าวไว้ว่า คำอธิบายนี้อาจเติมลงไปได้ 2 วิธีคือ เติมลงไปในเนื้อหา หรือใส่คำอธิบายในรูปของเชิงอรรถหรือหมายเหตุ และนำมาไว้ตรงท้ายหน้ากระดาษ โดยมีตัวเลขชี้โยงบอกว่าเป็นข้ออธิบายของคำนั้นๆ โดยต้องคำนึงว่าจะไม่ทำให้งานแปลเสียรสชาติและบรรยากาศไป ซึ่งมีวิธีการดังนี้ คือ การเติมลักษณะนามข้างหน้า ใช้ในกรณีที่คำคำนั้นไม่มีคำที่เทียบเคียงกันในภาษาฉบับแปลและผู้แปลตัดสินใจนำคำในภาษาต้นฉบับมาใช้ฉบับแปล ลักษณะนามที่เติมลงไปจะทำให้ความหมายที่คำนั้นอ้างอิงถึงชัดเจนขึ้น และนอกจากนี้ รังษินี เกตุสม (2541) ยังกล่าวไว้ว่า การวิเคราะห์และถ่ายทอดความหมายระดับคำ พบว่า มีการเติมคำอธิบายในคำบางคำที่ไม่มีหรือเป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมของผู้รับสารโดยการถ่ายทอดด้วยการทับศัพท์แล้ว การเติมคำอธิบายโดยเติมลักษณะนามข้างหน้าหรือเติมข้อความสั้นๆ เพื่ออธิบาย ซึ่งผู้แปลสามารถเติมคำลักษณะนามข้างหน้าได้อย่างเหมาะสมกับการอธิบายคำในบทสนทนาและไม่ยาวรุงรัง จากการศึกษาพบว่า ผู้แปลได้ใช้การปรับบทแปลโดยการเติมคำอธิบาย จากตัวอย่างการวิเคราะห์งานแปลที่ 6 ในภาษาแปล ผู้แปลได้ทำการปรับระดับคำ โดยการเติมคำอธิบายลงไป ซึ่งได้เติมลักษณะนามข้างหน้าคือคำว่า "เรือ" หน้าคำว่า "อาดัง" จึงได้คำใหม่ว่า "เรืออาดัง" ซึ่งหากกล่าวแค่คำว่า "อาดัง" จะไม่สามารถทำให้ผู้อ่านทราบได้เลยว่าบทแปลนี้หมายถึงสิ่งใด นอกจากนี้การปรับดังกล่าวยังทำให้ข้อความโดยรวมชัดเจนขึ้น

การปรับระดับประโยค ที่พบมากที่สุดคือ ประเภทการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี อาจมีสาเหตุมาจากผู้แปลมีความเห็นว่าข้อความในภาษาต้นฉบับโดยส่วนใหญ่แล้ว จะถูกเขียนในรูปประโยคภาษาอังกฤษที่ไม่สามารถเป็นที่เข้าใจได้สำหรับผู้อ่านหรือไม่อยู่ในโครงสร้างภาษาไทย จึงจำเป็นต้องมีการสลับปรับเปลี่ยน ตำแหน่งการวางคำ การปรับระเบียบวิธีการเรียงคำในประโยคหรือวลีนั้นๆ เพื่อให้เป็นที่เข้าใจแก่ผู้อ่าน เพราะหากแปลตรงตัวตามตัวอักษร อาจทำให้ความหมายผิดเพี้ยนไปจากต้นฉบับก็เป็นได้ ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกใช้การปรับวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี เพื่อให้ได้บทแปลที่เข้าใจง่าย และเป็นธรรมชาติมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปาริชาติ ญาณวารี (2544) ผลการศึกษาพบว่า ผู้แปลใช้กลวิธีการแปล โดยการรักษารูปแบบโครงสร้างทางภาษาจากต้นฉบับให้คงความหมายเดิมไว้ และเน้นให้ผู้อ่านเข้าใจความหมาย ด้านการถ่ายทอดความหมายในระดับประโยคนั้น ผู้แปลได้ปรับลำดับวิธีการเรียงความในประโยค ปรับรูปแบบการนำเสนอความหมายและลักษณะการใช้สำนวนภาษาให้มีความเหมาะสมกับเนื้อเรื่องและโครงสร้างภาษาไทย อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวรรณ อนุศาสนนันทน์ (2554) ซึ่งได้ศึกษากลวิธีการแปลบทละครเรื่องโรเมโอและจูเลียต บทพระราชนิพนธ์แปลในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พบว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า

เจ้าอยู่หัวทรงใช้กลวิธีการแปลโดยการปรับโครงสร้างประโยค ได้แก่ การเพิ่มคำกริยา การเพิ่มคำและขยายความเพิ่ม การละไม่แปล การปรับระเบียบวิธีการเรียงคำในประโยค การปรับรูปแบบกรรมวาจก การเพิ่มและละคำสรรพนาม และการผละจากภาษาต้นฉบับ จากตัวอย่างการวิเคราะห์งานแปลที่ 2 การปรับบทแปลในภาษาฉบับแปลนี้ ผู้แปลได้ปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลีจากภาษาต้นฉบับคำว่า "*The passenger/cargo ship, the MANILA STAR*" โดยผู้แปลได้สลับตำแหน่งคำในประโยคใหม่ โดยนำคำขยายมาวางไว้หน้าคำนาม "เรือโดยสารและเรือสินค้า" จึงเรียบเรียงคำใหม่ได้ว่า "เรือ "มะลิลา สตาร์" ซึ่งเป็นทั้งเรือโดยสารและเรือสินค้า" ซึ่งจะอยู่ในรูปประโยคภาษาไทยที่ฟังแล้วสื่อความหมายเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น

สำหรับกลวิธีการแปลนวนิยายเรื่อง "โจรสลัดแห่งตะรุเตา" ผู้ศึกษาพบว่าผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลทั้งสองแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาในแต่ละตอน แต่โดยส่วนใหญ่แล้วจะเลือกใช้การแปลแบบเอาความมากกว่าการแปลแบบตรงตัว เนื่องจากสำเนียงภาษาต้นฉบับโดยส่วนใหญ่แล้วมีแตกต่างไปจากโครงสร้างของภาษาไทยเป็นอย่างมาก ผู้แปลจึงต้องเน้นสื่อความหมายไปยังผู้อ่านเป็นหลัก แต่ยังคงรักษาเค้าโครงเดิมของต้นฉบับเอาไว้เพื่อมิให้จุดประสงค์ของงานเขียนต้องผิดเพี้ยนไป ดังนั้น การแปลแบบเอาความ นอกจากจะทำให้สื่อความหมายกับผู้อ่านแล้ว ยังทำให้ภาษามีความสละสลวยยิ่งขึ้นอีกด้วย

ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่าวิธีการแปลของวิภาดา กิตติโกวิท ไม่ได้มีความแตกต่างไปจากงานวิจัยด้านวรรณกรรม เรื่องสั้น ละคร หรืออื่นๆ อีกทั้งยังถูกต้องตรงตามงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น อีกทั้งผู้แปลยังเลือกใช้ภาษาไทยได้อย่างเหมาะสม ทำให้ผู้อ่านได้รับอรรถรสในการอ่านและสามารถให้ความรู้สึกเทียบเคียงกับต้นฉบับได้ โดยผู้แปลได้นำเสนอกลวิธีการแปลแบบเอาความ เพื่อมุ่งสื่อความหมายของต้นฉบับไปสู่ผู้อ่านโดยเน้นความเข้าใจเป็นหลักสำคัญ

4.4 บทสรุป

จากการศึกษาครั้งนี้ ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ผู้ศึกษาต้องการจะศึกษาเกี่ยวกับประเภทการปรับบทแปลและกลวิธีการแปลของหนังสือเชิงจิตวิทยาเพื่อการพัฒนาตนเอง เรื่อง "โจรสลัดแห่งตะรุเตา" ที่แปลโดยวิภาดา กิตติโกวิท โดยใช้หลักเกณฑ์การแปลของสัญฉวี สายบัว (2550) เป็นกรอบความคิดในการวิเคราะห์ ผลที่ได้คือข้อมูลเชิงปริมาณ โดยที่การปรับบทแปลระดับคำที่พบมากที่สุด คือ การเติมคำอธิบาย จำนวน 13 ตัวอย่าง และการปรับบทแปลระดับคำที่พบน้อยที่สุด คือ การใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งที่เฉพาะกว่า จำนวน 1 ตัวอย่าง ส่วนการปรับบทแปลระดับโครงสร้างภาษา ประเภทการปรับระดับประโยคที่พบมากที่สุด คือ การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี จำนวน 9 ตัวอย่าง และที่พบน้อยที่สุดในจำนวนที่เท่ากัน คือ การปรับเปลี่ยนประโยคเป็นวลี หรือวลีเป็นประโยค จำนวน 1 ตัวอย่าง

นอกจากนี้ผู้แปลได้ใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความมากกว่าการแปลแบบตรงตัว เพราะในการแปลหนังสือเรื่องนี้จะเน้นการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก ให้ผู้อ่านได้คล้อยตาม ทั้งนี้ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1) การเลือกงานแปลหรือหนังสืองานวิจัยที่ดีนั้น ผู้ศึกษาควรศึกษาและเลือกงานแปลที่ยังไม่เคยมีผู้ใดนำมาศึกษางานแปลมาก่อน ทั้งนี้เพื่อเพิ่มความหลากหลายในการศึกษางานแปลแขนงต่างๆ ให้มากขึ้น

2) ควรศึกษางานแปลด้านอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบหาข้อแตกต่างและความเหมือนกับงานแปลนวนิยายเรื่อง โจรสลัดแห่งตะรุเตา เพื่อนำไปประกอบการตัดสินใจเลือกประเภทการศึกษางานแปลต่อไป

3) การปรับบทแปลในเรื่องนี้ เป็นการสุ่มตัวอย่างในลักษณะของย่อหน้า ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการศึกษาการปรับบทแปลในหัวข้อที่เฉพาะเจาะจง เช่น การใช้สรรพนาม การทับศัพท์ โดยเลือกวรรณกรรมที่มีตัวละคร และความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครหลากหลาย โดยใช้กรอบการวิเคราะห์ เรื่องการปรับบทแปลที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ณัฐวรรณ อนุศาสนนันทน์. “กลวิธีการแปลเรื่องโรเมโอและจูเลียต บทพระราชนิพนธ์แปลในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว.” วิทยานิพนต์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2544.

ดวงตา สุพล. *ทฤษฎีและกลวิธีการแปล*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

ปราณี บานชื่น. *การแปลขั้นสูง*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.

ปาริชาต ญาณวารี. “กลวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชนของแมกไม้ เรื่อง ชีลาร้ายที่สุดและน้องเล็กยังร้ายอยู่.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2544.

วิภาดา กิตติโกวิ. *โจรสลัดแห่งตะรุเตา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น พิมพ์ครั้งที่ 7, 2545.

สัญฉวี สายบัว. *หลักการแปล*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.

Larson, Mildred L. *Meaning-based Translation*. New York: University Press of America, 1984.

Newmark. Peter. *Approaches to translation*. New York: Pergamon Press Inc, 1981.

Nida, Eugene A. *Toward a Science of Translation*. Leiden: The Netherlands E.J.Brill, 1964.

Pongpol Adireksarn . *The Pirates of Tarutao*. Bankok: Darnsutha Press Co., Ltd, 1994.

การศึกษาเชิงวิเคราะห์ การปรับบทแปล และกลวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “หลุม”

AN ANALYTICAL STUDY OF TRANSLATION EDITING AND TRANSLATION PROCESS OF THE CHILDREN’S LITERATURE “HOLES”

ภาสกร ทอนมณี

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการปรับบทแปลและกลวิธีการแปลที่ใช้ในวรรณกรรมเยาวชน ภาษาอังกฤษ เรื่อง “HOLES” (หลุม) ที่แต่งโดย หลุยส์ ซาซาร์ และแปลเป็นภาษาไทยโดย แมกไม้ ทั้งนี้ผู้วิจัยนำหลักเกณฑ์ในการปรับบทแปลของสัญฉวี สายบัว มาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ โดยการนำเสนอตัวอย่างที่มีลักษณะโดดเด่น จำนวน 21 ตัวอย่าง ซึ่งแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ การปรับระดับคำ และการปรับระดับโครงสร้างของภาษา ผลการศึกษาการปรับบทแปลระดับคำที่พบมากที่สุดคือ การใช้วลีแทนคำ รองลงมาคือการเติมคำอธิบาย ส่วนการปรับบทแปลระดับโครงสร้างภาษาที่พบมากที่สุด คือ การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี ในส่วนของกลวิธีการแปลนั้น ผู้แปลใช้การแปลทั้งแบบตรงและแบบเอาความตามความเหมาะสมของแต่ละส่วน งานแปลที่ออกมาจึงเป็นธรรมชาติ กลมกลืน เหมาะกับบริบทของเนื้อเรื่อง

คำสำคัญ: การปรับบทแปล กลวิธีการแปล วรรณกรรมเยาวชน

Abstract

The objective of this research was to study the type of translation editing and translation process in Louis Sachar’s children’s literature “HOLES”, and the Thai translated version by Maekmai. The principles of translation editing by Sanchwi Saibua was adopted as the analytical framework in this study. The findings were classified into two levels: adjustment in word level and adjustment in language structure level.

The results indicated that in the word level, using phrases or sentences instead of words and adding lexical explanation were used most frequently. On the other hand, the rearrangement of word order in sentences or phrases was mostly used in the language structure level. Both literal and free translation techniques were used appropriately in order to keep the natural flow of the language as well as the meanings as closely as in the original version.

KEYWORD: TRANSLATION EDITING, STRATEGY OF TRANSLATION, TRANSLATION TECHNIQUE

1.บทนำ

ภาษาอังกฤษเข้ามามีบทบาทในสังคมโลกยุคปัจจุบันมากขึ้นในทุกๆด้าน อีกทั้งยังได้ถูกกำหนดให้เป็นหนึ่งในภาษาสากลเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศ ด้วยเหตุนี้หลายๆ ประเทศที่ใช้ภาษาอื่นเป็นภาษาแม่ต้องมีการกำหนดให้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองของประเทศนั้นๆ ส่งผลให้การใช้ภาษาอังกฤษได้เข้ามามีอิทธิพลต่อสังคมในหลายมิติ ดังนั้นเพื่อให้การติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มประเทศที่ใช้ภาษาต่างกันเป็นที่เข้าใจกัน จำเป็นจะต้องมีการแปลข้อมูลจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง เพราะฉะนั้น “การแปล” จึงเข้ามามีบทบาทในการสื่อความหมายเพื่อให้เกิดความเข้าใจของทั้งสองฝ่ายตรงกัน เราจะเห็นได้ว่าการแปลเข้ามามีอิทธิพลในชีวิตประจำวันของเราจนเป็นเรื่องปกติไปแล้ว ดังที่สิทธา พินิจภูวดล (2544: 19) กล่าวว่า การแปลมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ตลอดเวลา และมีแนวโน้มจะมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นด้านธุรกิจการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศ การแลกเปลี่ยนข้อมูลวารสารทางด้านต่างๆ

แต่ไม่ว่าผู้แปลจะมีความรู้ความสามารถเพียงใดก็ตาม ก็ไม่สามารถรักษาอรรถรส ความหมายและรูปแบบของการนำเสนอได้อย่างครบถ้วยสมบูรณ์ อ้างอิงจากวัลยา (2548: 17) ได้ว่า “ผู้อ่านต้นฉบับรู้สึกอย่างไร ผู้อ่านงานแปลต้องได้ความรู้สึกเช่นเดียวกัน” รูปแบบโครงสร้างของแต่ละภาษามีความแตกต่างกัน รวมไปถึงความแตกต่างของสภาพทางสังคม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม อีกทั้งทัศนะคติที่สอดแทรกในวรรณกรรมนั้นก็สร้างปัญหาให้ผู้แปลเช่นกัน อาจทำให้การถ่ายทอดความหมายคลาดเคลื่อน โดยเฉพาะการแปลวรรณกรรมที่ผู้แปลต้องคำนึงถึงความหมาย ลีลาการเขียน สุ้มเสียง บุคลิกของตัวละคร และลักษณะทางสังคมวิทยา (หอมหวน ชื่นจิตร: 2527) อีกทั้งต้องรักษาเนื้อความ รส อารมณ์ และความคิดต่างๆที่ผู้แต่งต้องการถ่ายทอดไว้ (กรรมวิชาการ: 2540)

การศึกษาในครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญกับการปรับบทแปลวรรณกรรมเยาวชนจะเห็นได้ว่างานเขียนประเภทนี้มีลักษณะเฉพาะในการเขียน ด้วยการดำเนินเนื้อเรื่องให้เกิดความน่าสนใจ โดยการใช้ เด็ก สัตว์หรือสิ่งของ เป็นตัวเอกในการดำเนินเรื่องเพื่อให้เยาวชนที่อ่านเกิดความเข้าใจได้ง่าย การดำเนินเรื่องจึงเน้นบทสนทนาที่ไม่ยาวจนเกินไป อ่านแล้วสามารถจินตนาการตามได้ง่าย นั้น สาเหตุที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษากลวิธีการแปลวรรณกรรมเรื่องนี้คือหนังสือต้นฉบับเป็นหนังสือที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง และได้รับรางวัลมากมายจากหลายสถาบัน ประการที่สองคือ วรรณกรรมเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ได้รับการพิจารณาว่ามีคุณภาพ และผ่านการคัดสรรจากกระทรวงศึกษาธิการของประเทศสหรัฐอเมริกาให้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาสำหรับนักเรียนเกรด 7 (เทียบเท่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1) และประการสุดท้ายคือผู้ศึกษาเคยอ่านต้นฉบับภาษาอังกฤษมาก่อนแล้วแต่ยังไม่เคยอ่านฉบับแปล จึงเกิดความสนใจว่าฉบับแปลจะมีอรรถรสเหมือนกับต้นฉบับหรือไม่ ด้วยเหตุผลทั้งหมดนี้ผู้ศึกษาจึงคิดว่าวรรณกรรมเรื่องนี้มีความเหมาะสมที่จะนำมาศึกษาวิเคราะห์การปรับบทแปลได้เป็นอย่างดี

2.วัตถุประสงค์

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเชิงวิเคราะห์ประเภทของการปรับบทแปลที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง HOLES (หลุม)

3.วิธีการศึกษา

เป็นการวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหาทางด้านภาษาโดยการหาข้อมูลจากเอกสาร เพื่อศึกษาวิธีการปรับบทแปลวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง HOLES ที่ใช้ในภาษาฉบับแปลภาษาไทย จำนวน 21 ตัวอย่าง โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนในการทำดำเนินงานวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจาก เอกสาร ตำรา วิชาการแปล วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง ดังเช่น คำนิยามของการแปล หลักการแปล แนวคิด และทฤษฎีการแปล กระบวนการแปล ข้อจำกัดหรือปัญหาในการแปล รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับการแปลวรรณกรรมเยาวชน และการปรับบทแปล เพื่อกำหนดกรอบลักษณะการปรับบทแปล โดยกำหนดตามแนวทางที่ได้ศึกษาค้นคว้าจาก สัญฉวี สายบัว (2550: 63)

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการอ่านเนื้อหาจากต้นฉบับ และฉบับแปลจากนั้นได้ทำการศึกษาเชิงลึกเปรียบเทียบบทแปลในเนื้อหาระหว่างต้นฉบับภาษาอังกฤษกับฉบับแปลภาษาไทย และนำข้อมูลของการวิเคราะห์เปรียบเทียบที่เป็นไปตามกรอบในการศึกษาในครั้งนี้

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากบันทึกข้อมูลทั้งหมดที่เป็นการปรับบทแปลจากฉบับแปล และรูปเทียบเคียงจากต้นฉบับแล้ว จึงวิเคราะห์แล้วทำการจัดแยกการปรับบทแปลเป็น 2 ระดับได้แก่ การปรับบทแปลในระดับคำ และ การปรับบทแปลในระดับประโยค

ขั้นตอนที่ 4 การสรุปผล และการอภิปลายผลการศึกษาวิเคราะห์

นำเสนอผลการวิเคราะห์การปรับบทแปลที่ใช้ในภาษาฉบับแปลสำหรับวรรณกรรมเยาวชนในแต่ละระดับ โดยยกตัวอย่างการปรับบทแปลจำนวน 21 ตัวอย่าง จากการวิเคราะห์เรื่องทั้งหมดในวรรณกรรมเรื่องสั้นนี้

4.ผลการศึกษา

จากการศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลบทแปลที่เลือกมาเป็นตัวอย่างทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาโดยแยกตามประเภทการปรับบทแปลและกลวิธีการแปลโดยเรียงลำดับที่พบมากที่สุดไปลำดับน้อยที่สุดได้ดังนี้

4.1 การปรับบทแปลระดับคำ

อันดับที่ 1 การปรับระดับคำ การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ ได้แก่ ตัวอย่างที่ 2, 5, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 18 และ 20

ตัวอย่างเช่น

"… **killing himself** all day on the lake…"

"… เหนื่อยแทบตายมาทั้งวันกับการขุดหลุม…"

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า killing himself ผู้แปลแทนความหมายด้วยคำว่า เหนื่อยแทบตาย เพราะแสดงถึงความรู้สึกของตัวละคร แต่ถ้าแปลแบบตรงตัวการฆ่าตัวตาย หมายถึงการทำให้ตัวเองเสียชีวิต แต่เพราะคำนี้แสดงถึงความรู้สึกจึงทำให้ผู้แปลต้องหาคำใหม่มาแทนเพื่อให้เหมาะสมกับความหมาย

อันดับที่ 2 การปรับระดับคำ ประเภทการเติมคำอธิบาย ได้แก่ตัวอย่างที่ 1, 3, 4, 5, 11, 19 และ 20

ตัวอย่างเช่น "oaks" ได้มีการเติมลักษณะนามข้างหน้า คือคำว่า ต้นโอ๊ก เนื่องจากว่าในวัฒนธรรมของภาษาฉบับแปลไม่มีพันธุ์ไม้ดังกล่าว เพื่อช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้โดยง่าย

อันดับที่ 3 การปรับระดับคำประเภท การตัดคำหรือสำนวนทิ้ง ได้แก่ตัวอย่างที่ 6, 7 และ 17

ตัวอย่างเช่น ในภาษาต้นฉบับข้อความว่า

"For breakfast they'd been served some kind of lukewarm cereal" เป็นประโยคในรูปกรรมวาจก หากแปลตรงตัวจะอ่านได้ใจความว่า "สำหรับอาหารเช้า พวกเขาได้รับบางประเภทของอุ่นซีเรียล" จากบริบทผู้อ่านสามารถรับรู้ได้ว่าใครได้รับอาหารเช้า เนื่องจากเป็นการแปลแบบเอาความทำให้ประโยคถูกตัดเหลือเพียง "สำหรับอาหารเช้า เป็นซีเรียลรสจืดๆ"

อันดับที่ 4 การปรับระดับคำ ประเภทการเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่างๆ พบน้อยที่สุด ได้แก่ตัวอย่างที่ 4

ตัวอย่างเช่น "เพราะ...แล้ว" เพื่อให้ภาษาฉบับแปลมีความสละสลวยต่อเนื่อง รื่นไหล ไม่สะดุด เมื่อเติมตัวเชื่อมจะได้ว่า "เพราะเท่าที่เขานอนอยู่ ตัวก็เต็มเตียงอยู่แล้ว" เมื่ออ่านแล้วจะรู้สึกถึงความต่อเนื่อง

4.2 การปรับบทแปลระดับโครงสร้างภาษา

อันดับที่ 1 ระดับประโยค ประเภทการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี พบมากที่สุด ตัวอย่างที่ 1, 2, 3, 5, 8, 9, 11, 16 และ 17

ตัวอย่างเช่น ข้อความต้นฉบับที่ว่า "a log cabin stands behind that" ผู้แปลได้ปรับวิธีเรียงคำในประโยคให้เหมาะสมกับโครงสร้างภาษาไทย โดยนำคำว่า กระท่อม "cabin" มาวางหน้าคำว่า ไม้ "log" และนำ "a" มาไว้ข้างหลังเพื่อแสดงจำนวนของกระท่อมหนึ่งหลัง ดังนั้นแทนที่จะใช้วิธีการแปลตรงตัวว่า "หนึ่งหลังไม้กระท่อมอยู่หลังต้นไม้ออกไป" แต่ผู้แปลปรับบทแปลโดยปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคเพื่อให้สอดคล้องตามโครงสร้างภาษาไทยดังนี้ "กระท่อมไม้หลังหนึ่งอยู่หลังต้นไม้ออกไป" ซึ่งทำให้ผู้อ่านจินตนาการถึงสภาพแวดล้อมของค่ายกรีนเลคและทำให้ข้อความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ภาษาไทย

อันดับที่ 2 ระดับประโยค ประเภทการปรับการใช้ปฏิเสธ ได้แก่ตัวอย่างที่ 9, 15 และ 18

ตัวอย่างเช่น ข้อความต้นฉบับที่ว่า "the door doesn't hang straight," ผู้แปลได้ทำการปรับรูปประโยคปฏิเสธให้เป็นประโยคบอกเล่า ในภาษาต้นฉบับมีคำว่า "doesn't" แต่เมื่อแปลออกมาแล้ว ไม่ปรากฏรูป ปฏิเสธ เนื่องจากผู้แปลได้ปรับให้อยู่ในรูปของประโยคบอกเล่า ซึ่งให้ความหมายเดียวกันกับที่ผู้เขียนต้องการสื่อถึงผู้อ่าน จากภาษาต้นฉบับ ข้อความ "the door doesn't hang straight" สามารถแปลตรงตัวได้ว่า ประตูไม่ได้ห้อยอยู่เป็นแนวตรง ซึ่งฟังแล้วไม่ไพเราะรื่นหู อีกทั้งยังสื่อให้ผู้อ่านจินตนาการตามไม่ได้ ผู้แปลจึงได้เรียบเรียงให้ประโยคนุ่มนวลและสามารถนึกสภาพของประตูในเหตุการณ์ตามไปได้อย่างชัดเจน

อันดับที่ 3 การปรับระดับเสียง ดังตัวอย่างที่ 6 และ 10

ตัวอย่างเช่น คำว่า "cereal" ซึ่งเป็นคำเฉพาะแทนชื่ออาหาร ตามพจนานุกรมจะแปลว่า "ธัญญาหาร เมล็ดธัญพืช" แต่ผู้แปลได้ทำการยืมคำเดิมลงมาใช้ในบทแปล ในลักษณะของการทับศัพท์

อันดับที่ 4 ระดับประโยค ประเภทการเพิ่มและละคำในประโยค

ตัวอย่างเช่น ภาษาฉบับแปลจะไม่มีการแปล "said" และ "... , coming around the side of the truck" เพราะประโยคนี้ผู้กระทำเหตุการณ์มีเพียงคนเดียว ทำให้สามารถตัดคำว่า "said" ออกไปได้ สำหรับ "... , coming around the side of the truck" ในภาษาต้นฉบับ เป็นการสื่อถึงการเคลื่อนที่ไปด้านข้างรอบๆ ตัวรถของบุคคลนั้น การที่ผู้แปลเลือกที่จะไม่แปลคำทั้งสองนี้ส่งผลให้ประโยคกระชับขึ้น แต่สารที่สื่อออกมาจากผู้เขียนยังคงได้รับการรักษาไว้เหมือนเดิม

จากการศึกษาในส่วนของกลวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง หลุม (HOLES) พบว่าผู้แปลใช้ทั้งวิธีการแปลแบบตรงตัว และวิธีการแปลแบบเอาความ ตามความเหมาะสมของเนื้อหาในแต่ละส่วน แต่ส่วนใหญ่จะค่อนไปทางการแปลแบบตรงตัว ในส่วนของการปรับบทแปล เมื่อพิจารณาในแต่ละตัวอย่าง จะเห็นว่ามีการปรับบทแปลมากกว่าหนึ่งประเภท เพราะผู้แปลให้ความสำคัญว่า ในแต่ละวัฒนธรรมมีความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม ความเชื่อที่แตกต่างกัน ทำให้การศึกษาผ่านงาน

เขียน หากนำวิธีปรับบทแปลมาใช้แค่วิธีเดียวเพียงเพราะต้องการสื่อสารออกไป อาจทำให้ขาดอรรถรสที่ผู้แต่งพยายามสรรสร้างขึ้นมา ซึ่งงานแปลที่ดีต้องคำนึงถึงสิ่งนี้เป็นสิ่งแรก

5. การอภิปรายผล

จากการศึกษางานแปลวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง "หลุม" จากจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 21 ตัวอย่าง ผู้ศึกษาพบว่าผู้แปลได้มีการปรับบทแปลทั้งหมด 2 ระดับ ซึ่งตรงตามหลักเกณฑ์การปรับบทแปลของสัญฉวี สายบัว (2550) ที่ระบุไว้ได้อย่างถูกต้อง การปรับบทแปลในระดับคำ ประเภทการใช้วลีหรือประโยคแทนคำพบมากที่สุด อาจเป็นเพราะ คำที่เป็นปัญหาในภาษาต้นฉบับไม่สามารถหาคำในภาษาฉบับแปลมาเทียบเคียงได้อย่างเหมาะสมตามวัฒนธรรมของภาษาได้เช่นคำว่า

"The jarred peaches would **last** all winter."

"ขวดโหลบรรจุลูกพีชจะ**แช่อิ่ม**ไปตลอดฤดูหนาว"

การนำลูกพีชมาคลุกส่วนผสมต่างๆ แล้วเก็บในขวดโหลคือการถนอมอาหาร แต่ในไทยมีสิ่งที่คล้ายกันเพียงแต่ส่วนผสมที่ใช้นั้นต่างกันและนำไปแช่ในน้ำเชื่อม สิ่งที่เหมือนกันคือต้องมีการเก็บใส่ภาชนะก่อนระยะหนึ่งก่อนจะนำมาบริโภคนั่นก็คือการแช่อิ่ม

ผู้แปลจึงแทนความหมายด้วยการใช้วลีหรือประโยคเพื่ออธิบายลักษณะของคำที่เป็นปัญหานั้นแทน ประเด็นการปรับบทแปลนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของศุภิกา ยิ้มละมัย (2543) ซึ่งพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ในการแปลเกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งนับเป็นอุปสรรคสำคัญในการสื่อความหมายจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง อย่างไรก็ตามมีการใช้ทฤษฎีและกลวิธีหลากหลายในการแก้ปัญหาดังกล่าว แต่ผู้แปลต้องตระหนักอยู่เสมอว่า การรับเอาวัฒนธรรมอื่นมาใช้และการตีความวัฒนธรรมนั้นๆ ผ่านการถ่ายทอดด้วยการแปล อาจเกิดความคลาดเคลื่อนเพราะความหมายของคำในภาษาหนึ่งอาจไม่สามารถแทนที่ด้วยคำในอีกภาษาหนึ่งได้ครบถ้วน นอกจากนี้ประเด็นการศึกษาเรื่องนี้ยังสัมพันธ์กับผลการศึกษาของ ปาริชาติ ญาณวารี (2544) ที่พบว่าผู้แปลได้ใช้วลีหรือประโยคแทนคำเพื่อถ่ายทอดความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจตรงตามเนื้อเรื่องต้นฉบับ โดยได้อธิบายความอย่างชัดเจนแล้วทำการปรับให้กลมกลืนสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง บริบทของเหตุการณ์ ในกรณีที่ไม่สามารถหาคำมาเทียบเคียงคำในภาษาต้นฉบับ ผู้แปลได้ทำการใช้วลีหรือประโยคแทนคำที่เป็นปัญหานั้น การแปลลักษณะนี้จะไม่ยึดติดกับรูปแบบแต่จะพยายามทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อหาของต้นฉบับให้มากที่สุด

การปรับบทแปลระดับประโยค ประเภทการปรับวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลีพบมากที่สุด สาเหตุที่ผู้แปลนำวิธีการนี้มาใช้ก็เพื่อให้เหมาะสมและเป็นไปตามหลักโครงสร้างไวยากรณ์ของภาษาไทย เพราะถ้าหากทำการแปลแบบตรงตามตัวอักษร เมื่อแปลแล้วอาจไม่ได้ความหมายและอาจทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจในเนื้อหา ผู้แปลจึงได้เลือกวิธีการปรับระเบียบการเรียงคำในวลีหรือประโยค เพื่อทำให้เกิดบทแปลที่เข้าใจได้ง่าย และเป็นธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกนิษฐ์ ดีหนอ (2546) ซึ่งพบว่า ผู้แปลใช้วิธีการปรับวิธีเรียงคำในวลีเพื่อลดปัญหาอันเกิดจากความแตกต่างทางโครงสร้างของภาษาและเพื่อให้การเรียงลำดับคำในประโยคเป็นไปตามโครงสร้างไวยากรณ์ของภาษาไทย โดยที่ผู้อ่านยังได้รับความบันเทิงในฉบับแปลเช่นเดียวกับผู้อ่านจากต้นฉบับ อีกทั้งยังสัมพันธ์กับงานวิจัยของวัชรพงษ์ แจ้งประจักษ์ (2544) ที่ว่า การที่ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลโดยพยายามรักษาโครงสร้างภาษาและการลำดับความในประโยคไว้ตรงตามต้นฉบับ ซึ่งแม้บทแปลจะสามารถถ่ายทอดความหมายได้อย่างครบถ้วน แต่มีข้อเสียคือทำให้ภาษาฉบับแปลขาดความเป็นธรรมชาติไป

ในส่วนของกลวิธีการแปล พบว่าผู้แปลใช้ทั้งวิธีการแปลแบบตรงตัว และวิธีการแปลแบบเอาความ ตามความเหมาะสมของเนื้อหาในแต่ละส่วน แต่ส่วนใหญ่จะค่อนไปทางการแปลแบบตรงตัว ในส่วนของการปรับบทแปล เมื่อพิจารณาในแต่ละตัวอย่าง จะเห็นว่ามีการปรับบทแปลมากกว่าหนึ่งประเภท เพราะผู้แปลให้ความสำคัญว่า ในแต่ละ

วัฒนธรรมมีความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม ความเชื่อที่แตกต่างกัน ทำให้การศึกษาผ่านงานเขียน หากนำวิธีปรับบทแปลมาใช้แค่วิธีเดียวเพียงเพราะต้องการสื่อสารออกไป อาจทำให้ขาดอรรถรสที่ผู้แต่งพยายามสรรสร้างขึ้นมา ซึ่งงานแปลที่ดีต้องคำนึงถึงสิ่งนี้เป็นสิ่งแรก

6.**บทสรุป**

การศึกษาครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษาเกี่ยวกับประเภทของการปรับบทและกลวิธีการปรับบทแปลของวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “หลุม” ที่แปลโดยแมกไม้ (2545) โดยใช้หลักเกณฑ์การแปลของสัญฉวี สายบัว (2550) เป็นกรอบความคิดในการวิเคราะห์ พบว่าการปรับบทแปลระดับคำที่พบมากที่สุดคือ การใช้วลีแทนคำ รองลงมาคือการเติมคำอธิบาย ส่วนการปรับบทแปลระดับโครงสร้างภาษาที่พบมากที่สุดคือ การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1.ควรมีการศึกษาการปรับบทแปลในงานวรรณกรรมแปลเรื่องอื่น ๆ ของ หลุยส์ ซาซาร์ ซึ่งแปลโดย บุคคลอื่น ที่ไม่ใช่ แมกไม้ เพื่อที่จะได้ทราบถึงความหลากหลายในการปรับระดับภาษาตามกรอบแนวคิดของการปรับบทแปล

2.ควรศึกษาการวิเคราะห์การแปลวรรณกรรมเรื่องอื่นๆของ “แมกไม้” เพื่อเปรียบเทียบว่าผู้แปลมีการใช้การปรับบทแปลและกลวิธีในลักษณะใดกับการแปลวรรณกรรมเรื่องอื่นๆ

3.ควรมีการศึกษาการปรับบทแปลของคำบรรยายใต้ภาพของภาพยนตร์เรื่อง “หลุม” (HOLES, 2546) เพื่อจะได้นำมาเปรียบเทียบหาความแตกต่างและความเหมือน ระหว่างการปรับบทแปลบทภาพยนตร์กับวรรณกรรมเยาวชน

เอกสารอ้างอิง

สัญฉวี สายบัว. *หลักการแปล.* พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.

กนิษฐ์ ดีหนอ. “กลวิธีการแปลวรรณกรรมฉบับตีพิมพ์สองภาษา เรื่องผจญทุ่งกว้าง ของแม้นมาส ชวลิต.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาภาษาและวัฒนธรรม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2546.

เชวง จันทรเขตต์. *การแปลเพื่อการสื่อสาร.* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพาณิชย์จำกัด, 2528.

เตือนจิตต์ จิตต์อารีย์. *แปลให้เป็นแล้วเก่ง.* พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพ ฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง, 2548.

หลุยส์ ซาซาร์. *หลุม.* แปลโดย แมกไม้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อิมเมจ, 2545.

Sachar, Louis. *HOLES*. London, England: Bloomsbury, 1998

การวิเคราะห์การปรับบทแปลและปัญหาในการแปลนวนิยายเรื่อง “ปาฏิหาริย์บันทึกรัก”

AN ANALYSIS OF TRANSLATION EDITION EDITING AND TRANSLATION PROBLEM OF A NOVEL “THE NOTEBOOK”

พจนันท์ เกตุประเสริฐ
นักศึกษาปริญญาโท สาขาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเชิงวิเคราะห์ประเภทของการปรับบทแปลและปัญหาในการแปลที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง “THE NOTEBOOK” (ปาฏิหาริย์บันทึกรัก) แปลโดย จิระนันท์ พิตรปรีชา และประพันธ์โดย Nicholas Sparks (นิโครลัส สปาร์ค) ผู้วิจัยนำการปรับบทแปลของอาจารย์ดวงตา สุพล(2541) เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ โดยนำเสนอตัวอย่างที่มีลักษณะโดดเด่นและเกี่ยวข้องตรงตามทฤษฎีที่การศึกษามาทั้งหมด 20 ตัวอย่าง โดยพบว่าการปรับบทแปลและปัญหาการแปล มีการปรับคำและประโยคให้เป็นภาษาที่ธรรมชาติมากที่สุด รองลงมาคือการแปลเกิน และพบปัญหาน้อยที่สุดคือการแปลขาด ,การแปลผิดมีจำนวนที่เท่ากัน

คำสำคัญ : การปรับบทแปล ปัญหาการแปล

Abstract

This research paper aim to analyze the translation editing and the translation problems from English to Thai, a novel composed by Nicrolas Sparks by comparing the original with its translation,“The Notebook” translated by Jiranan Pitpreecha. The researcher applied Duangta Supol ‘s principles of translation editing and translation problem the data which included 20 samples texts. The result of this study showed that the naturalness was used the most, followed by mistranslation, under translation and over translation was used the least.

KEYWORDS: TRANSLATION EDITING, TRANSLATION PROBLEM, “THE NOTEBOOK”

1. บทนำ

ปัจจุบันโลกของเรานั้นได้มีการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมกันมากขึ้นและประชาชนในแต่ละประเทศก็ต้องมีการติดต่อสื่อสารกัน ไม่ว่าจะสื่อสารเพื่อธุรกิจ ชีวิตประจำวัน และ อีกหลายวัตถุประสงค์ ซึ่งการแปลก็เป็นอีกหนึ่งเครื่องมือที่เป็นปัจจัยในการแปลในการโอนถ่ายข้อมูลความรู้จากวัฒนธรรมหนึ่งสู่อีกวัฒนธรรมหนึ่งทำให้ผู้ที่ไม่สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารกับต่างชาตินั้น ก็สามารถที่จะเข้าใจและได้รับความรู้เกี่ยวกับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น นั้นก็คือ งานแปล

ในสังคมไทย เมื่อหลายปีก่อนผู้วิจัยนั้นได้สังเกตุเห็นว่ามีหนังสือแปลขายดีหลายเล่มตามแผงหนังสือชั้นนำมากมาย ซึ่งผู้แปลส่วนใหญ่ก็เป็นผู้ที่มีชื่อเสียงมากด้านการแปล ปัจจุบันหนังสือต้นฉบับส่วนใหญ่ก็มาจากผู้ประพันธ์อเมริกัน ซึ่งจะสังเกตุเห็นได้ว่าถ้าหนังสืออเมริกาขายดีติดอันดับก็จะมีนักแปลคนไทยนำมาแปลและวางจำหน่ายในประเทศไทยโดยทันที ส่วนใหญ่ก็จะเป็นหนังสือจำพวกวิชาการ หนังสืออ่านเล่น วรรณกรรมเยาวชน และ นวนิยาย ซึ่งผู้แปลแต่ละคนก็มีผลงานหลายเล่ม และแต่ละคนก็ให้หลากหลาย ทฤษฎีเพื่อใช้ในงานแปลเรื่องนั้นๆ เพื่อให้ผู้อ่านคนไทยเข้าใจความหมายที่ใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด และในปัจจุบันนี้ก็ไม่เพียงแต่หนังสือของประเทศอเมริกาจะขายดีเพียงประเทศเดียว แต่มีหนังสือจากประเทศในทวีปเอเชียก็ได้รับความนิยมไม่ต่างกันเช่น ประเทศ จีน ญี่ปุ่น เกาหลี ซึ่งได้รับการแปลเป็นหลายภาษามากมาย ดังนั้นการแปลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้มนุษย์สามารถที่จะเรียนรู้ทุกทุกอย่างได้จากทั่วทุกมุมโลก เพียงอาศัยการแปลนั่นเอง

งานแปลที่ดีและได้รับความนิยมสูงก็จะเป็นอีกสัญลักษณ์หนึ่งของยุคโลกาภิวัฒน์เพราะทำให้ทุกคนบนโลก ใกล้กันมากขึ้นและแบ่งปันข้อมูลกันมากขึ้น ดังนั้นจึงมีนักแปลที่พึ่งเริ่มต้น และสำนักพิมพ์ใหม่ๆมากขึ้น ซึ่งผู้แปลบางคนก็ยังมีทักษะไม่ดีพอ แต่ก็ทำไปเพราะในอาชีพนี้เงินดีพอที่จะดึงดูดคนมาทำอาชีพนักแปล ดังนั้นไม่ใช่ว่างานแปลทั้งหมดจะมีคุณภาพดี นักแปลใหม่ๆก็ควรฝึกทักษะและเรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีในการแปลให้มากพอที่จะแปลผลงานออกมาให้ดี และแปลให้เทียบเคียงภาษาต้นฉบับมากที่สุด และนี่คือสาเหตุที่ผู้วิจัยได้เลือกหนังสือเรื่อง “The Notebook” หรือ “ปาฏิหาริย์บันทึกรัก” นวนิยายที่มียอดขายดีอันดับหนึ่งข้ามปีของสำนักพิมพ์นิวยอร์คไทม์

นวนิยายเรื่องนี้ประพันธ์โดย นิโคลัส สปาร์ค (Nicholas Sparks) และแปลโดย จิระนันท์ พิตรปรีชา กวีซีไรต์และได้รับลิขสิทธิ์การจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มติชนเรื่อง ปาฏิหาริย์บันทึกรัก เป็นผลงานการแปลนวนิยายเรื่องแรกของ จิระนันท์ พิตรปรีชาด้วย

2. วัตถุประสงค์

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเชิงคุณภาพประเภทของการปรับบทแปลและปัญหาการแปลที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง “ปาฏิหาริย์บันทึกรัก” (The Notebook)

3. วิธีการเนินดำการศึกษา

เป็นการวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหาด้านภาษา ด้วยการหาข้อมูลจากเอกสารวิชาการ เพื่อศึกษาวิธีการปรับบทแปลและปัญหาในการแปล นวนิยายเรื่อง The notebook (ปาฏิหาริย์บันทึกรัก) ซึ่งเปรียบเทียบต้นฉบับภาษาอังกฤษกับฉบับแปลภาษาไทย จำนวน 20 ตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) เพื่อนำกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะพิเศษสอดคล้องกับประเด็นในการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การทบทวนวรรณกรรรม

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจาก เอกสาร ตำรา วิชาการแปล วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ คำนิยามของการแปล หลักการแปล แนวคิด และทฤษฎีการแปล กระบวนการแปล ข้อจำกัดหรือปัญหาในการแปล รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับการแปลนวนิยายและการปรับบทแปล

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการอ่านต้นฉบับภาษาอังกฤษ และฉบับแปล จากนั้นได้วิเคราะห์เชิงลึก และเปรียบเทียบในลักษณะประโยคต่อประโยค เพื่อเก็บข้อมูลในส่วนที่เป็นประเด็นน่าสนใจสำหรับนำมาศึกษาการปรับบทแปลและปัญหาในการแปลแล้ววิเคราะห์ข้อมูลแต่ละส่วนตามลำดับ ให้อยู่ในกรอบการศึกษานี้

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์การปรับบทแปลและปัญหาการแปล ตามทฤษฎีของ อาจารย์ดวงตา สุพล ซึ่งแบ่งปัญหาการแปลออกเป็น 4 แบบ การแปลขาด การแปลเกิน การแปลผิดและการแปลโดยใช้ภาษาที่เป็นธรรมชาติ

ขั้นตอนที่ 4 การสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาเชื่อมโยงกับเหตุและผลตามทฤษฎีการแปลต่างๆ และนำเสนอด้วยวิธียกตัวอย่าง จากนั้นจึงนำผลมาสรุปอภิปรายผลการศึกษา รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

จากการศึกษาการปรับบทแปลและปัญหาการแปลใน นวนิยายเรื่อง “The Notebook” (ปาฏิหาริย์บันทึกรัก) โดยผู้วิจัยคัดเลือกเนื้อหาบางส่วน บางตอนมาวิเคราะห์ และนำเสนอในรูปของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รวมจำนวน 20 ตัวอย่าง

ตัวอย่างการวิเคราะห์ที่ 1

ต้นฉบับ : I cough(1) , and through squinted eyes(2) I check my watch. I realize it is time to go. I stand from my seat by the window and shuffle (3)across the room, stopping at the desk to pick up the notebook I have read hundred times (4). (P. 2)

ฉบับแปล : ผมโก่งคอไอแหบ ๆ(1) แล้วก้มมองดูนาฬิกาข้อมือผ่านสายตาอันฝ้าฟาง ถึงเวลาต้องไปแล้ว ผมลุกจากที่นั่งประจำริมหน้าต่าง ลากสังขารข้ามห้องไปยังโต๊ะ เพื่อหยิบสมุดบันทึกที่ผมอ่านเป็นร้อยเที่ยวจนขึ้นใจ (หน้า 19)

วิเคราะห์ : 1. *Over translation การแปลเกิน* จากต้นฉบับ I cough แปลว่า ฉันไอ แต่ ภาษาในฉบับแปลนั้น แปลว่า “ ผมโก่งคอไอแหบๆ ” เป็นการแปลเกินจากภาษาต้นฉบับ แต่ก็ไม่ได้ทำให้เสียความหมายหรือรูปประโยคแต่อย่างใดและยังทำให้ผู้อ่านเข้าใจและสามารถจินตนาการถึงลักษณะของตัวละครได้ด้วย

2. *Mistranslation* จากต้นฉบับผู้แปลได้แปลคำว่า “ through squinted eyes “ เป็นการมองผ่านสายตาอันฝ้าฟาง “ ซึ่งจริงๆแล้วควรแปลว่า หยีตามองนาฬิกา

3. *Naturalness* จากต้นฉบับคำว่า shuffle แปลว่า การเดินลากขา แต่ ผู้แปล ได้ใช้คำว่า ลากสังขารแทนนั้น เป็นการปรับคำให้เหมาะสมปรับให้เป็นธรรมชาติและทำให้ผู้อ่านจินตนาการถึงลักษณะการเดิน ลากสังขาร ด้วยว่าตัวละครคงมีอายุมากถึงต้องใช้คำว่าลากสังขารถึงจะเหมาะสมกับตัวละคร

4. *Over translation การแปลเกิน* จากต้นฉบับคำว่า “ hundred time “ ที่แปลว่า ร้อยรอบ แต่ในภาษาฉบับแปลได้แปลว่า “ ร้อยเที่ยวจนขึ้นใจ ” เป็นการแปลเกิน เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นและไม่ทำให้เสียรูปประโยคหรืออรรถรสในการอ่าน

ตัวอย่างการวิเคราะห์ที่ 2

ต้นฉบับ : She leaned (1)toward him. “ Tell me, Noah(2), what do you remember most from the summer we spent together?

“ All of it. “

“Anything in particular? ”

“No, ” he said (3)

“You don’t remember?”

He answered after a moment, quietly, seriously. (P.102)

ฉบับแปล : เธอชะโงกร่างเข้ามาหา (1) “โนอาห์คะ (2) ช่วงฤดูร้อนที่เราเคยอยู่ด้วยกันนั้น คุณชอบอะไรมากที่สุด”

“ทุก ๆ อย่าง”

“ไม่มีอะไรเป็นพิเศษเลยหรือคะ”

“ไม่มีเลย” เขาตอบหนักแน่น (3)

“งั้น….ก็คงไม่มีอะไรให้คุณจดจำเลย”

เขาเงียบไปครู่หนึ่ง แล้วตอบเสียงแผ่วอย่างจริงจริง (หน้า 113)

วิเคราะห์ : 1. *Mistranslation* จากประโยค ผู้แปลได้แปลคำว่า leaned ว่า ชะโหก ซึ่งเป็นการแปลผิดความหมาย การแปลที่ถูกต้องคือ” เธอเอนกายพิงเขา “ ไม่ใช่ “ เธอชะโงกร่างมาหาเขา “ ดังนั้นจะทำให้ผู้อ่านจินตนาการผิดได้

2. *Under translation* จากต้นฉบับคำว่า “ Tell me “ ที่แปลว่า “ บอกฉันหน่อย “ ผู้แปลได้ตัดสินใจตัดออกไม่แปลเลย ในส่วนนี้ผู้วิจัยคิดว่า ผู้แปลต้องการที่จะทำให้ประโยคกระฉับและเข้าใจง่ายแต่ก็ยังเป็นการแปลขาดอยู่ดี

3. *Over translation* ในข้อที่เป็นการแปลเกินในคำที่ว่า “ เขาตอบหนักแน่น “ ซึ่งจากต้นฉบับนั้น ผู้ประพันธ์ไม่ได้บอกเลยว่าเขาตอบหนักแน่นแค่เพียงว่า “ เขาพูด” แต่ผู้แปลตั้งใจที่จะเพิ่มเพื่อให้คนอ่านนั้นเข้าใจถึงความรู้สึกของตัวละครมากขึ้น

ตัวอย่างการวิเคราะห์ที่ 3

ต้นฉบับ : His questions brought her back (1)to the present, making her realize what could happen if she wasn’t careful. Don’t let this get out of hand (3), she told herself; the longer it goes on, the harder it’s going to be.

ฉบับแปล : คำถามของเขากระชาก(1) เธอออกจากวันก่อนเก่า(2)กลับคืนมาสู่วันนี้ เธอเริ่มรู้ตัวว่า ถ้าไม่ควบคุมตัวเองให้ดีจะมีอะไรเกิดขึ้นได้บ้าง อย่าออกนอกลู่นอกทางเป็นอันขา(3) เธอย้ำกับตัวเอง ยิ่งยืดเยื้อก็ยิ่งยุ่งยาก

วิเคราะห์ : 1. *Naturalness* จากต้นฉบับคำว่า “ back “ แปลว่า หวนกลับคืน แต่ผู้แปลเปลี่ยนใช้เป็นภาษาที่ใช้แล้วดูน่าสนใจและได้อารมณ์กว่าคือ “ กระชาก “ เพื่อให้ได้ความรู้สึกว่าตัวละครนั้นได้รู้สึกถึงวันเก่าก่อนหรืออดีตอย่างมาก

2. *Over translation* ฉบับแปลนั้นมีประโยคว่า “ วันก่อนเก่า “ แต่ในต้นฉบับนั้นไม่มีประโยคนั้นเลยดังนั้นจึงเป็นการแปลเกินไปจากประโยคต้นฉบับ

3. *Naturalness* จากต้นฉบับประโยค “ Don’t let this get out of hand “ แปลว่า อย่าสูญเสียารควบคุม แต่ผู้แปลนั้นได้แปลว่า “ อย่าออกนอกลู่นอกทาง “ ซึ่งเป็นการใช้คำได้เป็นธรรมชาติและน่าสนใจมากกว่านอกจากนั้นผู้อ่านยังคุ้นเคยกับว่า อย่าออกนอกลู่นอกทางมากกว่า

เมื่อได้ผลวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้เรียงประเภทการปรับบทแปลและปัญหาการแปลที่พบมากที่สุดไปสู่น้อยที่สุด โดยพบว่าผู้แปลได้ปรับระดับคำ ความเป็นธรรมชาติของภาษามากที่สุด รองลงมาคือการแปลเกิน , การแปลขาดและการแปลผิดพบน้อยที่สุดในจำนวนที่เท่ากัน

4.1 ความเป็นธรรมชาติของภาษา (Naturalness)

ความเป็นธรรมชาติของภาษาแบ่งเป็นระดับคำ และ ระดับประโยค ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการแปล เพราะถ้าใช้ภาษาที่ไม่เหมาะและไม่มีความเป็นธรรมชาติ จะทำให้ความหมายของงานแปลนั้น ไม่น่าสนใจและเสียอรรถรสในการอ่าน ดังนั้นในงานแปลก็จะพบการปรับความเป็นธรรมชาติของภาษามากที่สุด

4.2 การแปลเกิน (Over Translation)

การแปลเกิน มี 2 ลักษณะแบบตั้งใจและไม่ตั้งใจ การตั้งใจแปลเกิน เพื่อให้ได้ความหมายที่ชัดเจนมากขึ้นและเพิ่มอรรถรสในการอ่านโดยไม่ผิดความหมายจากต้นฉบับ อีกหนึ่งลักษณะคือแปลเกินแบบไม่ตั้งใจ แปลเกินไปจนทำให้ความหมายผิดและอาจเสียอรรถรสในการอ่าน ดังนั้นการแปลเกินเป็นสิ่งที่พบมากรองลงมาในงานแปลฉบับนี้

4.3 การแปลขาด (Under Translation)

การแปลขาด คือ การเปรียบเทียบภาษาต้นฉบับและฉบับแปล แต่พบว่าฉบับแปลนั้นไม่ได้แปลประโยคของต้นฉบับเลย ดังนั้นการแปลขาดก็เป็นปัญหาที่มักพบในงานแปลทั่วไปและก็พบในงานแปลวิจัยฉบับนี้ด้วย

4.4 การแปลผิด (Mistranslation)

การแปลผิด เป็นการแปลที่ภาษาจากฉบับแปลนั้นไม่ตรงกับภาษาต้นฉบับ ดังนั้นความหมายที่ผิดจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องผิด ซึ่งเป็นปัญหาที่พบน้อยที่สุดเท่าๆ กับการแปลขาด

5. การอภิปรายผล

จากการศึกษาและวิเคราะห์ประเภทการปรับบทแปลและปัญหาการแปลเรื่อง “The Notebook” หรือ “ปาฏิหาริย์บันทึกรัก” ทั้ง 20 ตัวอย่าง ผลปรากฏว่าผู้วิจัยได้นำการปรับบทแปลและปัญหาการแปลมาทั้งหมด 4 ประเภท ตามหลักเกณฑ์การจำแนกของ อาจารย์ดวงตา สุพล (2541) โดยพบว่า ความเป็นธรรมชาติของภาษานั้นได้พบมากที่สุด และพบในตัวอย่างที่ 2, 3 (พบสองจุด), 4, 5 (พบสองจุด), 6, 8 (พบสองจุด), 9, 11, 13, 15, 16, 18, 19 (พบสองจุด) รองลงมาคือ การแปลเกินซึ่งพบในตัวอย่างที่ 2 (พบสองจุด), 9, 13, 14, 15, 16 (พบสองจุด) และ 20 ถัดมาเป็นการแปลขาดและการแปลผิดที่พบเท่ากัน การแปลขาดพบในตัวอย่างที่ 4, 7, 10, 12, 14 (พบสองจุด), 16 และ 20 ปัญหาสุดท้ายคือ การแปลผิดพบได้ในตัวอย่างที่ 1, 2, 10, 17 (พบสองแห่ง), 18, 19 และ 20 ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาการแปลของดวงตา สุพล (2541)

จากการวิเคราะห์ประเภทของการปรับบทแปลและปัญหาการแปลทั้ง 20 ตัวอย่าง ผลปรากฏว่าผู้วิจัยได้ทราบถึงปัญหาของการแปลทั้งหมด 4 ประเภท ตามหลักเกณฑ์การจำแนกของอาจารย์ดวงตา สุพล (2541)ได้แก่

1. ความเป็นธรรมชาติของภาษา (Naturalness) ดวงตา สุพล (2541) ในงานแปลดังกล่าวได้สอดคล้องกับ กีรตา ฮาสะนี (2005) กล่าวว่า ความเป็นธรรมชาติของภาษานั้นมีความสำคัญมากกับงานแปลเพราะเป็นสิ่งชี้วัดถึงคุณภาพของงานแปล ดังนั้นงานแปลที่ดีก็ควรปรับคำให้ภาษามีความเป็นธรรมชาติและทำให้ผู้อ่านได้อรรถรสในการอ่านมากยิ่งขึ้น เช่นตัวอย่าง คือ “I have never belonged anywhere” แปลว่า “รู้สึกอย่างที่ไม่เคยรู้สึกมาก่อน” ซึ่งจากตัวอย่างข้างต้นแสดงว่า ผู้แปลได้ปรับคำให้มีความเป็นธรรมชาติมากขึ้นและผู้อ่านสามารถเข้าใจถึงอารมณ์ของตัวละครได้เป็นอย่างดี ดังนั้นถ้าผู้แปลไม่มีการปรับภาษาให้เป็นธรรมชาติผู้อ่านก็จะไม่ได้รับถึงอรรถรสในการอ่านและอาจเข้าใจความหมายผิด
2. การแปลผิด (Mistranslation) ดวงตา สุพล (2541) (อ้างถึงในชมพูนุช จิตพงษ์พุ่ม, 2011) ได้กล่าวว่า ปัญหาในการแปลที่มีผลกระทบกับงานแปลมากที่สุดคือ การแปลผิด เพราะจะทำให้เนื้อเรื่องผิดเพี้ยนและผู้อ่านอาจจะเข้าใจผิด ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับต้นฉบับแล้วความหมายผิดจากต้นฉบับไปเลย เช่น

ต้นฉบับ : เวลาไม่สบายต้องไปพบแพทย์

ฉบับแปล : Before visiting your doctor

วิเคราะห์ : Mistranslation การแปลผิด จากต้นฉบับและฉบับแปลนั้นไม่ตรงกัน ดังนั้นฉบับแปล ควรแปลว่า “When you are sick and need to see a doctor” ไม่ใช่ “Before visiting your doctor”

3. การแปลขาด (Under translation) (อ้างถึงในสุญาดา กรรณประดิษฐ์, 2006) กล่าวว่า การแปลขาด หรือ การแปลไม่คบนั้นเป็นอีกสาเหตุหลักทำให้งานแปลมีปัญหาบ่อยและทำให้ผู้อ่านขาดอรรถรสในการอ่านและทำให้เกิดความเข้าใจผิดในเนื้อหาได้ ดังตัวอย่างเช่น

ต้นฉบับ : that is <u>one of</u> the great mysteries of the chocolate-making world

ฉบับแปล : นั่นแหละคือสิ่งลี้ลับสำคัญที่สุดของโลกแห่งการผลิตช็อคโกแล็ต

วิเคราะห์ : จากต้นฉบับผู้แปลได้ แปลขาด คำว่า “one of” แปลว่า “นั่นแหละคือหนึ่งในสิ่งที่ลี้ลับที่สุดของการผลิตช็อคโกแล็ต”

4. การแปลเกิน (Over translation) ได้สอดคล้องกับ ลักษณ์สุวรรณ หิรัญศิริ (2006) กล่าวว่า การแปลเกิน คือการแปลมากเกินกว่าที่ระบุไว้ในต้นฉบับและบางทีก็เกินความจำเป็น เช่น

ต้นฉบับ : As Carl Rogers once said, “What is most personal is most general”

ฉบับแปล : เหมือนที่นายคาร์ล โรเจอร์ เคยกล่าวว่า “เรื่องที่เป็นความลับภายในใจของแต่ละบุคคลมากที่สุด” กลับกลายเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องรู้เช่นกัน

วิเคราะห์ : จากต้นฉบับคำว่า “Personal” ควรแปลว่า “เป็นเรื่องส่วนตัว” แต่คำว่า “ความลับภายในใจ” เป็นการแปลเกินจากต้นฉบับ

6. สรุป

ผลงานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับบทแปลและปัญหาการแปลนวนิยายจากต้นฉบับภาษาอังกฤษเรื่อง ”The notebook” โดย Nichrolas Sparks และฉบับแปลเป็นไทยเรื่อง “ปาฏิหาริย์บันทึกรัก” งานแปลโดย จิระนันท์ พิตรปรีชา โดยผู้วิจัยได้นำกรอบความคิดปัญหาการแปลของ อาจารย์ดวงตา สุพล มาเป็นเกณฑ์ในการศึกษาและได้แบ่งการปรับบทแปลและปัญหาการแปลออกเป็น 4 ประเภทคือ

1. ความเป็นธรรมชาติของภาษา (Naturalness)
2. การแปลผิด (Mistranslation)
3. การแปลเกิน (Over translation)
4. การแปลขาด (Under translation)

ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้แปลได้ปรับคำมาใช้ภาษาที่เป็นธรรมชาติมากที่สุด ส่วนปัญหาที่พบรองลงมาคือการแปลเกินและสุดท้ายการแปลขาดและการแปลผิดซึ่งพบในจำนวนที่เท่ากัน

เอกสารอ้างอิง

ดวงตา สุพล *หนังทฤษฎีและกลวิธีการแปล* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

สัญฉวี สายบัว *หลักการและการแปล* กรุงเทพฯ: ธรรมศาสตร์, 2539

Newmark, Peter. Approachesto Translation. Oxford: Pergamon, 1981

สปาร์กส์ นิโคลัสปาฏิหาริย์บันทึกรัก, The Notebook พิมพ์ครั้งที่ 21 : กรุงเทพ มติชน, 2554

Larson, Mildred L. (1984). Meaning-based Translation. New York: University Press of America.

Nida, Eugene A. (1964). Toward a Science of Translation. Leiden: The Netherlands

สุญาดา กรรณประดิษฐ์ เรื่อง กลวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง Chocolate Factory, วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2006

ชมพูนุช จิตพงษ์พุ่ม เรื่อง ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพงานในแผ่นพับโฆษณารายวันจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษที่พบในสถานที่และโรงพยาบาลต่างในกรุงเทพหานคร, วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต , สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2011

กีรดา ฮาสานนี เรื่อง การวิเคราะห์บทแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยเรื่อง Man and boy วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษย์ศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2005

ลักษณ์สุวรรณ หิรัญศิริ เรื่องวิเคราะห์หลักการแปลเรื่อง The 8th Habit: From effectiveness to Greatness.วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2006

การศึกษาเชิงวิเคราะห์ การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลวรรณกรรมเรื่อง "เทราบิเทีย สะพานมหัศจรรย์"

AN ANALYTICAL STUDY OF TRANSLATION EDITING AND TRANSLATION PROCESS OF THE CHILDREN'S LITERATURE "BRIDGE TO TERABITHIA"

ธิบดี ทรัพย์อนันต์
นักศึกษาภาควิชาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การศึกษาการปรับบทแปลและกลวิธีการแปลเรื่อง "เทราบิเทีย สะพานมหัศจรรย์" แปลโดยหัทยา จากต้นฉบับภาษาอังกฤษเรื่อง "Bridge to Terabithia" ที่เขียนโดย แคทเธอรีน แพเธอสัน นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาเชิงวิเคราะห์ประเภทของการปรับบทแปล ผลการศึกษาพบว่า การปรับบทแปลที่ใช้ในวรรณกรรมเยาวชน "เทราบิเทีย สะพานมหัศจรรย์" จำนวน 15 ตัวอย่างนั้น พบการปรับบทแปล 2 ระดับ คือ ระดับที่ 1 การปรับระดับคำ แบ่งออกเป็น การเติมคำอธิบาย การอ้างอิงความหมายที่กว้างขึ้น การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่างๆ การตัดคำหรือสำนวนทิ้ง ระดับที่ 2 คือการปรับระดับโครงสร้างภาษา แบ่งออกเป็น ระดับเสียง ระดับโครงสร้างคำ ระดับโครงสร้างประโยค และการปรับระดับที่สูงกว่าประโยค โดยจากการวิเคราะห์ 15 ตัวอย่าง พบว่าการปรับบทแปลระดับคำ ประเภทการเติมคำอธิบาย คือการปรับบทแปลที่ถูกเลือกใช้มากที่สุด รองลงมาคือการปรับบทแปลระดับประโยค ประเภทระดับโครงสร้างของคำ และการปรับบทแปลระดับประโยค ชนิดการเปลี่ยนวลีเป็นประโยค โดยพบในจำนวนเท่าๆ กัน นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้แปลได้ใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ เพื่อให้มีเนื้อหาที่เข้าใจได้ง่ายและคงไว้ซึ่งอรรถรสจากต้นฉบับ

คำสำคัญ: การปรับบทแปล กลวิธีการแปล

Abstract

This study aimed to study the type of editing and translation process in "Bridge to Terabithia" by Katherine Paterson and translated by Hattaya. All samples are collected, analyzed, and the results are presented in the form of descriptive analysis. The study found that the principles of translation editing by Sanchawi Saibua was adapted in this study. The translation editing from 15 examples can be classified into 2 levels of translation editing: 1) Adjustment in word level composed of adding lexical explanation, using general words to replace specific ones, adding connective between group of thoughts, words and idioms deletion 2) Adjustment in language structure level composed of phonological level, word level because of different structure in different language. It is found that Adjustment in word level composed of adding lexical explanation is most frequently used. Using all types of adjustments and free translation

process can make the translated version simple, and maintain its sensation and liveliness of the original novel into the Thai language version.

KEYWORDS: ADJUSTMENT STRATEGY IN TRANSLATIONS, YOUNG ADULTS' LITERATURE

1. บทนำ

ภาษา เป็นเครื่องมือสำคัญในการในการสื่อสารของมนุษย์ ซึ่งเป็นสัตว์สังคมประเภทหนึ่งที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมาแต่โบราณ และการพึ่งพา การอยู่ร่วมกันระหว่างสิ่งมีชีวิตในสังคมหนึ่งๆ จำต้องมี "ภาษา" เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ยิ่งสังคมของสิ่งมีชีวิตนั้นๆ เติบโตขึ้นมากเท่าไร "ภาษา" ย่อมทวีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น สำหรับมนุษย์ก็เช่นกัน สังคมของมนุษย์ได้เติบโต เป็นยุคโลกาภิวัฒน์ โดยมีภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ได้รับความนิยมสูงสุด และเป็นภาษาราชการที่สามารถใช้ติดต่อทางราชการของหลายประเทศในโลก

ตามเหตุผลข้างต้น จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าผู้มีทักษะด้านภาษาอังกฤษย่อมทวีความสำคัญ เนื่องจากเขาเหล่านั้นสามารถรับรู้เข้าใจเบื้องลึกของเอกสารงานที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษ ผ่านกระบวนการที่เรียกว่า "การแปล" โดยการแปลที่ดี คือการถ่ายทอดเนื้อหาภายในงานนั้นๆ จากภาษาหนึ่ง ไปสู่อีกภาษาหนึ่งอย่างครบถ้วน เชวง จันทรเขตต์ (2528: 1-2) กล่าวไว้ว่า การแปลเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ต้องอาศัยความรู้ ทักษะความชำนาญในการเลือกใช้คำให้เหมาะสม ถูกต้องตามหลักภาษา วัฒนธรรม กาละเทศะ ต้องใช้จินตนาการประกอบกับความคิดสร้างสรรค์ รู้และเข้าใจโครงสร้างไวยากรณ์ของภาษาต้นฉบับ กับภาษาแปลเป็นอย่างดี และต้องรู้วัฒนธรรมของเจ้าของภาษานั้นๆ ดังนั้น สิ่งจำเป็นอย่างขาดไม่ได้ในการแปลที่ดี ก็คือการ "ปรับบทแปล" ซึ่งเป็นหนึ่งในกลวิธีการแปลที่มีอยู่และมีการยอมรับกันอย่างแพร่หลายที่สุด ของสัญฉวี สายบัว

ผู้ศึกษาเลือกวรรณกรรมเรื่องสั้นสำหรับเด็กเรื่อง "เทราบิเทีย สะพานมหัศจรรย์" (Bridge to Terabithia) เขียนโดย แคเทอรีน แพทเธอสัน (Katherine Paterson) ซึ่งเป็นนักเขียนชื่อก้องโลก กับผลงานระดับคุณภาพที่ได้รับรางวัล Newberry Medal ปี 1978 และยังได้รับการสร้างเป็นภาพยนต์ฟอร์มยักษ์โดยบริษัทระดับโลก อย่าง Disney Enterprise (inc.) ทั้งการศึกษานิยายฉบับนี้ ยังพบว่าผู้แปลยังใช้วิธีการปรับบทแปล ที่สามารถอธิบายโดยทฤษฎีของ อ.สัญฉวี สายบัวมาใช้อย่างหลากหลาย และสามารถเทียบเคียงให้เห็นเป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน

การศึกษานี้จึงได้รับการจัดทำขึ้นตามเหตุผลข้างต้น โดยผู้เขียนเลือกมุ่งเน้นศึกษาวิธีที่ผู้แปลใช้ในการปรับบทแปลนิยายประเภทวรรณกรรมสำหรับเด็ก และกลวิธีที่ได้รับเลือกนำมาใช้ในการปรับบทแปลส่วนต่างๆ จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย เพื่อเป็นกรณีศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเชิงวิเคราะห์ประเภทของการปรับบทแปล และศึกษากลวิธีการแปลในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง "เทราบิเทีย สะพานมหัศจรรย์" (Bridge to Terabithia)

3. วิธีการการศึกษา

ในบทนี้ ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการศึกษาประเภทของการปรับบทแปล ตามทฤษฎีของ อ.สัญฉวี สายบัว ในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง เทราบิเทีย สะพานมหัศจรรย์ โดยมีวิธีการศึกษาดังต่อไปนี้

การเลือกนิยายที่จะนำมาวิเคราะห์

นิยายแปลที่ผู้ศึกษานำมาวิเคราะห์ในการศึกษาชิ้นนี้ คือวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง Bridge to Terabithia (เทราบิเทีย สะพานมหัศจรรย์) ซึ่งประพันธ์โดย Katherine Paterson (แคเธอรีน แพเทอสัน) และแปลโดย หัทยา โดยมีหลักเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

1. นิยายเรื่อง Bridge to Terabithia คือนิยายที่ได้รับรางวัล Newberry Medal ซึ่งเป็นรางวัลที่ได้รับการตั้งชื่อตามนาย John Newberry ซึ่งเป็นชาวอังกฤษ โดยรางวัลนี้จะมอบแด่วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับการยอมรับจากคณะกรรมการ และสมาคมห้องสมุดอเมริกันว่าเป็นนิยายสำหรับเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ที่สุดในแต่ละปี ซึ่งนวนิยายเรื่องนี้ได้รับรางวัลเมื่อปี 1973 ได้รับการแปล พิมพ์เผยแผ่อีกหลายภาษาทั่วโลก ทั้งได้รับการยอมรับบวกความนิยมสูงจน Disney Studios นำไปสร้างเป็นภาพยนต์จอเงินเพื่อฉายในปี 2007 จนสร้างความประทับใจแด่นักวิจารณ์และคนทั่วโลก

2. ความสมจริงของเนื้อหา และความสามารถของผู้เขียน อันที่จริง จุดประสงค์ของผู้ประพันธ์วรรณกรรมเยาวชนเรื่อง Bridge to Terabithia ซึ่งแตกต่างจากนิยายทั่วไป คือ เป็นนิยายที่ Katherine Paterson แต่งขึ้น เพื่อเป็นสิ่งปลอบใจแก่ลูกชาย David Lord Paterson ที่เพิ่งสูญเสียเพื่อนหญิงคนสำคัญนาม Lisa Hill ไป จึงอาจกล่าวได้ว่านิยายเรื่องนี้ได้รับอิทธิพลจากผู้มีชีวิต มีเลือดเนื้ออยู่จริง ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่าตัวละคร บทสนทนา เนื้อหา รายละเอียด บริบทต่างๆ ในนิยายเรื่องนี้มีความสมจริงมาก เรียกได้ว่าเป็นกระจกสะท้อนทางวัฒนธรรมชิ้นหนึ่งต่อสังคมอเมริกันได้ดียิ่ง จนทำให้ Katherine Paterson กลายเป็นนักเขียนที่ประสบความสำเร็จ โดยได้รับรางวัลมากมาย อาทิเช่น National Book Award จากนิยายเรื่อง *The Master Puppeteer* (1977) และ *The Great Gilly Hopkins* (1979) รางวัล Edgar Allan Poe Special Award จากนิยายเรื่อง *Master Puppetee* (1977 และรางวัล Newbery Medal จากนิยาย *Bridge to Terabithia* (1977) เป็นต้น

การกำหนดข้อมูลเพื่อการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ วรรณกรรมเยาวชนเรื่อง เทราบิเทีย สะพานมหัศจรรย์ (Bridge to Terabithia) ต้นฉบับภาษาอังกฤษโดย Katherine Paterson แปลเป็นภาษาไทยโดย หัทยา

การเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาการปรับบทแปลในการศึกษา มีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดกรอบลักษณะการปรับบทแปล โดยใช้แนวทางทฤษฎีจากหนังสือเรื่อง หลักการแปล (2550) ของ อ.สัญฉวี สายบัว ในบทที่ 4 วิธีการปรับบทแปล ตั้งแต่หน้าที่ 63 จนถึง 78 เนื่องจากสามารถอธิบายถึงหลักแนวคิด กลวิธีที่ใช้ในการปรับบทแปลที่ปรากฏภายในนิยายเรื่อง เทราบิเทีย สะพานมหัศจรรย์ ที่แปลไทยโดย หัทยา ได้ทั้งหมด

2. เก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลโดยการอ่านเนื้อหาจากหนังสือต้นฉบับ และหนังสือฉบับแปลไปพร้อมกันเพื่อเปรียบเทียบระหว่างภาษาในนิยายทั้งสองฉบับ จากนั้นจึง ตั้งเป้าจำนวนข้อมูลไว้ทั้งหมด 15 ตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์ตามกรอบความคิดของ อ.สัญฉวี สายบัวดังที่กำหนดไว้

3. เก็บตัวอย่าง โดยการรวบรวมข้อมูลการปรับบทแปลที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง Bridge to Terabithia ทั้งต้นฉบับ และฉบับแปล

4. จัดเก็บข้อมูลที่ได้ในฉบับภาษาไทย แล้วนำไปเปรียบเทียบกับตัวต้นฉบับภาษาอังกฤษ จึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลว่าเป็นกลวิธีรูปแบบใดตามทฤษฎีของ อ.สัญฉวี สายบัว

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังได้ข้อมูลที่เป็นการปรับบทแปลจากฉบับแปล และตัวเทียบที่ได้จากต้นฉบับแล้ว จึงทำการวิเคราะห์ตามลำดับวิธี โดยนำตัวอย่างที่ได้ทั้งหมดจากหนังสือทั้งในต้นฉบับ และฉบับแปลไปเทียบเคียงความหมายซึ่งกันและกัน โดยอ้างอิง

ความหมายของคำในฉบับภาษาอังกฤษจากพจนานุกรม ไทย-อังกฤษ และพจนานุกรมอังกฤษ-ไทย หลายฉบับ ทั้งในคอมพิวเตอร์และเวบไซต์เพื่อความหมายที่ถูกต้อง จัดเก็บข้อมูลทั้งหมดที่ได้เพื่อเตรียมการศึกษาถึงกลวิธีปรับบทแปลที่ใช้ และใช้ทฤษฎีของ อ.สัญฉวี สายบัวในการศึกษาวิเคราะห์

4. ผลการศึกษาและข้อวิจารณ์

จากการศึกษากลวิธีการปรับบทแปลในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “Bridge to Terabthia” (เทราบิเทีย สะพานมหัศจรรย์) โดยผู้ศึกษาได้เลือกเนื้อหาบางส่วนมาทำการวิเคราะห์ และนำเสนอในรูปกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งหมด 15 ตัวอย่าง

ตัวอย่างการวิเคราะห์

ต้นฉบับ:

> Jess had finished all the picking and helped his mother can the beans. She never canned except it was *scalding hot anyhow*, and all the boiling turned the kitchen into some kind of hellhole.

ฉบับแปล:

> เจสเก็บถั่วเสร็จแล้วและช่วยแม่บรรจุกระป๋อง แม่จะไม่ยอมยัดมันใส่กระป๋องจนกว่ามันจะ*ร้อนจนลวกมือ* ตลอดการต้ม*ถั่ว* ครัวกลายเป็นห้อง*ร้อนจัด*ชนิดเป็นขุมนรกไปแล้ว

จากประโยคข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีการปรับบทแปลเกิดขึ้นในส่วน *scalding hot anyhow* ในภาษาต้นฉบับ ซึ่งเป็นภาษาฉบับแปลคือ *ร้อนจนลวก* โดยผู้แปลได้ทำการปรับบทแปลในระดับคำ ประเภทการเติมคำอธิบาย ซึ่งส่วนที่เติมมาคือ *มือ* นั้น มีไว้เพื่ออธิบายความหมายเชิงเปรียบเทียบให้เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น ด้วยเหตุที่ว่าหากไม่มีการเติมคำอธิบายในส่วนนี้แล้ว ผู้อ่านฉบับแปลอาจเกิดความสับสนขึ้นได้ เนื่องจากไม่มีตัวอย่างให้เห็นภาพชัดเจนเพียงพอ

นอกจากนี้ยังมีการปรับบทแปลระดับคำ ประเภทการเติมคำอธิบายในส่วนประโยคถัดมาของฉบับแปล *ตลอดการต้มถั่ว ครัวกลายเป็นห้องร้อนจัดชนิดกลายเป็นขุมนรกไปแล้ว* ส่วนที่ได้รับการเพิ่มเข้าไปคือคำว่า *ร้อนจัด* โดยในภาษาต้นฉบับ *all the boiling turned the kitchen into some kind of hellhole* นั้น เมื่อทำการแปลโดยตรง (literal) จะได้ความว่า “การต้มทั้งหลาย ทำให้ห้องครัวเปลี่ยนเป็นนรกสักขุมไปแล้ว” ผู้แปลจึงเลือกใช้การเติมคำอธิบายเข้าไปเพื่อขยายความช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้นกว่าเดิม และยังเพิ่มความสละสลวยของภาษาในฉบับแปล

ต้นฉบับ:

> The *U-Haul* was still out by the Perkins place.

ฉบับแปล:

> *รถบรรทุก*ยังคงจอดอยู่หน้าบ้านเพอร์กินส์

การปรับบทแปลในส่วนนี้ จะเห็นได้ว่าการปรับบทแปลในระดับคำ โดยใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นเพื่อแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งที่เฉพาะกว่า โดยเปลี่ยนจากคำในภาษาต้นฉบับ *U-Haul* ให้เป็น *รถบรรทุก* ในภาษาฉบับแปล

คำว่า “U-Haul” นั้น เป็นชื่อบริษัทขนส่งวัสดุภัณฑ์ในประเทศสหรัฐอเมริกา และเป็นคำเฉพาะที่มีความหมายถึงรถบรรทุกที่ใช้ขนของของบริษัทดังกล่าว โดยมีข้อมูลในเวบไซต์ Wikipedia ดังนี้

> U-Haul's rental fleet is composed of trucks, trailers, and various other equipment. Heavy duty pickup truck and van cabs manufactured by GMC and Ford are mated with U-Haul manufactured truck boxes in fabrication plants located at various places in North America.. (http://en.wikipedia.org/wiki/U-Haul)

ซึ่งในที่นี้ มีความหมายถึงรถบรรทุกขนของจำพวกหนึ่งที่บริษัทใช้ ผู้แปลจึงเลือกวิธีปรับบทแปลโดยอ้างอิงคำที่มีความหมายกว้างขึ้นแทน เนื่องจาก *U-Haul* เป็นชื่อเฉพาะ มีความหมายเฉพาะในสังคมเดิมของภาษาต้นฉบับ หรือประเทศสหรัฐอเมริกาเท่านั้น จึงไม่มีความหมายโดยตรง หรือคำที่ใช้แทนได้อย่างเหมาะสมในสังคมต่างวัฒนธรรมของฉบับภาษาแปล หรือภาษาไทยเลย เนื่องจากไม่มีบริษัทที่ว่าเปิดทำการอยู่ ผู้แปลจึงอาศัยความรู้ความเข้าใจในสังคมอเมริกัน เลือกใช้คำว่า *รถบรรทุก* ซึ่งมีความหมายกว้างกว่าเดิม และมีความหมายโดยนัยตรงกับเนื้อหาในเดิมแทนลงไป เพื่อปรับภาษาในฉบับแปลให้เหมาะสมและใกล้ตัวผู้อ่านยิ่งขึ้น

5. การอภิปรายผล

กลวิธีการปรับบทแปลที่นำมาใช้ในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “เทราบิเทีย สะพานมหัศจรรย์” นั้น นับว่าเหมาะสมกับโครงสร้างภาษาที่ใช้ในวรรณกรรมเยาวชน เนื่องจากวรรณกรรมทั่วไปมีกลุ่มผู้อ่านเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะ ภาษาที่ใช้ในเรื่องจึงมีความซับซ้อนในระดับหนึ่ง ทว่าวรรณกรรมเยาวชนจะใช้วิธีการบรรยายถึงฉาก ตัวละคร เหตุการณ์ต่างๆ ด้วยภาษาที่ไม่ซับซ้อน ใช้คำที่สามารถสื่อความหมายได้ง่าย และจำนวนคำต่อประโยคมักน้อยกว่าวรรณกรรมประเภทอื่นเสมอ ผู้แปลจึงต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อเล่าเรื่อง เลือกใช้คำที่ชัดเจนไม่กำกวมจนเข้าใจยาก นอกจากนี้ยังนำการปรับบทแปลมาใช้ในงานแปลได้ถูกหลัก ซึ่งจากการวิเคราะห์ ผู้ศึกษาพบว่าผู้แปลนิยมใช้วิธีการแปลแบบเอาความ (free translation) เนื่องจากพบคำที่ภาษาต้นฉบับไม่มี แต่ปรากฏในภาษาฉบับแปลเป็นจำนวนมาก

จากการศึกษาประเภทของการปรับบทแปลจากวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง ทีราบิเทีย สะพานมหัศจรรย์ พบว่าใช้การปรับบทแปล ที่สามารถจำแนกประเภทตามทฤษฎีของ อ.สัญฉวี สายบัว (2550, หน้า 63) ได้ทั้ง 15 ตัวอย่าง คือ

การปรับบทแปลระดับคำ แบ่งออกเป็น

1. การเติมคำอธิบาย เป็นการปรับบทแปลแบบที่พบมากที่สุดในงานแปลวรรณกรรมทั้งหลาย โดยบาร์นเวล (อ้างถึงในวัชรพงษ์ แจ้งประจักษ์, 2544:12) ได้ระบุไว้ และเสนอว่าวิธีนี้เป็นการ “เสนอความคิดให้ถ่ายทอดสิ่งที่ไม่เป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมของผู้รับสาร โดยการใช้ข้อความหรือวลีอธิบาย” เพื่ออธิบายคำที่เป็นปัญหาในภาษาฉบับแปลให้มีความหมายชัดเจนขึ้น เช่น การเติมคำอธิบาย คำว่า “pickup” ในภาษาต้นฉบับ โดยการเติมคำลักษณนาม “รถ” หน้าคำว่า “ปิกอัพ” เพื่อให้มีความหมายชัดเจนขึ้น และเพื่อไม่ให้ภาษาฉบับแปลเสียอรรถรสไป ทั้งนี้ ผู้ศึกษาพบว่างานแปลชิ้นนี้ใช้การเติมคำอธิบาย เพื่อขยายความคำสั้นๆ ที่มีปัญหามากที่สุด และเพื่อคงรสชาติจากต้นฉบับไว้ ดังตัวอย่างที่ 16 “A wail went up from Ellie and Brenda” ที่ได้รับการแปลว่า “เอลลีกับเบรนดาครวญครางเสียงแหลม” ซึ่งเป็นการเติมคำอุปมาเพื่อขยายความตามที่ณัฐวรรณ อนุศาสนนันทน์ (2544:92-93) ได้กล่าวถึงในเรื่องการใช้ภาษาภาพพจน์ในการเปรียบเทียบ เพื่อให้งานเขียนคงรสชาติและแสดงจินตนาการ

2. การใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้น แทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งที่เฉพาะกว่า เป็นการปรับบทแปลเพื่ออธิบายคำที่เป็นปัญหา เพราะกล่าวถึงสิ่งที่มีในภาษาต้นฉบับ แต่ไม่มีในภาษาฉบับแปล ซึ่งมักเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีอยู่อย่างจำเพาะในสังคม หรือวัฒนธรรมของผู้เขียนภาษาต้นฉบับเท่านั้น โดยการใช้อีกคำหนึ่งที่มีความหมายเดียวกัน แต่มีความหมายที่กว้างขึ้นและสามารถเข้าใจได้ง่าย ดังตัวอย่างเช่น คำว่า *U-Haul* ที่ได้รับการแปลว่า *รถบรรทุก* หรือ *T-shirt* ที่แปลเป็น *เสื้อยืด* ในภาษาไทย ซึ่งเป็นการยกคำที่มีความหมายกว้างขึ้นและมีความหมายเดียวกันมาใช้ โดยผู้ศึกษาพบว่าผู้แปลได้เลือกใช้คำที่เข้าใจง่าย และมีความหมายอ้างอิงถึงสิ่งของหรือกิจกรรมที่มีความหมายกว้างขึ้นเพื่ออธิบายคำที่อาจเป็นปัญหาในวรรณกรรมเยาวชน ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการแปลของสัญฉวี สายบัว (2550: 68) และยังตรงกับหลักการแปลของ Newmark

ที่กล่าวไว้ว่า “การแปล คือการผลงานสร้างสรรค์ที่เกิดจากความพยายามในการแทนที่คำ หรือรูปประโยคในภาษาหนึ่ง ด้วยคำหรือรูปประโยคในอีกภาษาหนึ่งที่มีความหมายเดียวกัน” (Newmark, 1981: 7)

3. การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่างๆ เป็นการปรับบทแปลเพื่อแก้ปัญหาความแตกต่างทางไวยากรณ์ของภาษาต้นฉบับ หรือภาษาอังกฤษ กับภาษาฉบับแปล หรือภาษาไทย เนื่องจากรูปแบบทางไวยากรณ์ที่แตกต่างกันระหว่างสองภาษา ดังที่ อังศุมารินทร์ ชลธนานารถ (2543:49) ได้กล่าวถึงการเติมตัวเชื่อมกลุ่มความคิด เพื่อแสดงความเกี่ยวเนื่องระหว่างสองประโยคไว้ ดังตัวอย่าง “OK, Now, We’ll have eliminations like always. Count off by fours. Then we’ll run all the ones together, then the twos –“ ซึ่งได้รับการแปลเป็น “ดีละ ทีนี้เราจะแบ่งเป็นกลุ่มเหมือนอย่างทุกที นับหนึ่งถึงสี่ต่อกัน *ไปเรื่อยๆ* พวกที่ได้เลขหนึ่งจะออกวิ่งพร้อมกันหมด ตามด้วยพวกที่ได้เลขสอง...” ซึ่งผู้แปลได้เติม “*ไปเรื่อยๆ*” เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ของประโยค *นับหนึ่งถึงสี่*... กับ *พวกที่ได้เลขหนึ่ง*... เชื่อมเข้าหาและ ให้มีเนื้อความสอดคล้องกัน ซึ่งตรงกับที่เชวง จันทรเขตต์ (อ้างถึงใน เสาวลักษณ์ จ้อยเจริญสุข, 2544:17) กล่าวไว้ว่า “ผู้แปลควรปรับบทแต่งฉบับแปล ให้มีลักษณะเหมาะสมกับขอบเขตของประสบการณ์ของผู้รับสารให้มากที่สุด” อาทิ การเติม “ไปเรื่อยๆ” ซึ่งเป็นคำที่ผู้อ่านวรรณกรรมเยาวชน หรือผู้อ่านทุกเพศทุกวัยสามารถเข้าใจได้ง่าย และเพื่อเพิ่มความสละสลวยของภาษาฉบับให้มากขึ้น

4. การตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป เป็นการปรับบทแปลเพื่อให้ภาษามีความกระชับไม่เยิ่นเย้อ โดยไม่ส่งผลกระทบถึงความเข้าใจของผู้อ่านที่มีต่อเนื้อหา โดยเบเกอร์ (อ้างถึงใน อรณิชา มุ่งชมกลาง, 2552:14) ได้กล่าวถึงการปรับบทแปลประเภทนี้ไว้ว่า “หากความหมายของคำบางคำไม่มีความจำเป็นต่อความเข้าใจในเนื้อเรื่องของผู้อ่าน ก็สามารถตัดทิ้งได้” ฉะนั้น ผู้แปลจึงควรทำการตัดคำ หรือสำนวนที่เห็นว่ามีความเยิ่นเย้อทิ้ง ดังตัวอย่าง “*Might as well milk Miss Bessie and get that out of the way.*” ซึ่งแปลเป็น “*ไปรีดนมมิสเบสซีดีกว่า*” จะเห็นได้ว่าผู้แปล ทำการตัด “And get that out of the way” ทิ้งไป เนื่องจากเป็นส่วนที่มีความเยิ่นเย้อ และการตัดส่วนดังกล่าวทิ้ง ไม่ได้ทำให้เนื้อหาโดยรวมของประโยคต้องเสียไป และยังทำให้ภาษาฉบับแปลมีความกระชับมากยิ่งขึ้น

การปรับบทแปลระดับโครงสร้างภาษา แบ่งออกเป็น

1. ระดับเสียง เป็นการปรับบทแปลเพื่อใช้เพื่อแก้ปัญหาความแตกต่างด้านวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับกับภาษาฉบับแปล โดยใช้วิธีเขียนคำทับศัพท์คำที่เป็นปัญหานั้นๆ ซึ่ง เบเกอร์ (อ้างถึงใน อรณิชา มุ่งชมกลาง, 2552:12) ได้กล่าวไว้ว่า การทับศัพท์นิยมใช้แก้ปัญหาการแปลคำเฉพาะทางวัฒนธรรม และเพื่อเป็นไปตามสมัยนิยม โดยผู้แปลสามารถเติมคำอธิบายเพิ่มเมื่อกล่าวถึงคำดังกล่าวเป็นครั้งแรก จากนั้นจึงใช้เพียงคำทับศัพท์ในการการกล่าวครั้งต่อไป โดยการศึกษานี้พบว่าผู้แปลไม่ใช้คำทับศัพท์มากนัก เนื่องจากเป็นวรรณกรรมสำหรับเด็ก แต่เมื่อใช้ ก็ใช้เพื่ออธิบายคำที่อาจเป็นปัญหาต่อความเข้าใจของผู้อ่านในวัยเรียน อาทิ คำว่า “ไดโนเสาร์” (Dinosaur) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อังศุมารินทร์ ชลธนานารถ (2543:51) ที่ใกล้าวถึงวิธีถ่ายอักษร (Transliteration) คำที่ใช้เรียกชื่อเฉพาะของสิ่งต่างๆ เพื่ออ้างอิงถึงสิ่งที่ไม่มีในสังคมภาษาไทย หรือไม่มีคำที่เทียบเคียงได้อย่างเหมาะสม อาทิ คอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์ กิโลกรัม ปอนด์ ซึ่งเป็นคำที่ใช้ในสังคมต่างประเทศ เพื่อคงไว้ซึ่งอรรถรสและกลิ่นอายจากต้นฉบับ

2. ระดับโครงสร้างคำ เป็นการปรับบทแปลเนื่องจากความแตกต่างของโครงสร้างภาษาของภาษาต้นฉบับ และภาษาฉบับแปล โดยการศึกษาฉบับนี้ ผู้ศึกษาพบการปรับบทแปล ที่เกิดจากความแตกต่างในด้านคำพิเศษที่บอกพจน์ กาล เนื่องจากหน่วยคำในภาษาอังกฤษจะใช้วิธีเปลี่ยนรูปจากเอกพจน์เป็นพหูพจน์ แต่ภาษาไทยจะใช้การขยายความเพื่อบอกพจน์แทน ตามทฤษฎีของอ. สัญฉวี สายบัว (2550: 71) เป็นจำนวนมากที่สุด ดังตัวอย่าง “Even his *sisters* squabbling about what presents ...” ซึ่งแปลเป็น “แม้พี่สาวทั้งสองจะเถียงกันเรื่องของขวัญ…” โดยจะเห็นว่า *sisters* ที่อยู่ในบทแปลนั้นเป็นพหูพจน์ ซึ่งการเกิดจากการเติม s หลังคำว่า sister จนเปลี่ยนความหมายคำจาก *พี่สาว* เป็น *พี่สาวทั้งสอง* ในฉบับแปล

เนื่องจากในภาษาไทยไม่มีการเติมตัวอักษรเพื่อการเพิ่มพจน์เช่นนั้น โดยผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของอังศุมาริ นทร์ ชลธนานารถ (2543:53) ที่กล่าวว่า “ภาษาอังกฤษมีฐานะเป็นหน่วยคำที่ไม่สามารถอยู่โดดเดี่ยวได้ แต่ในภาษาไทยใช้คำขยายเพื่อบอกจำนวนหรือปริมาณ”

3. ระดับโครงสร้างประโยค การปรับบทแปลประเภทนี้ จะเกิดขึ้นเมื่อโครงสร้างของประโยคในต้นฉบับไม่เป็นที่คุ้นเคยในหมู่ผู้อ่านงานแปล อันจะทำให้เกิดความไม่เข้าใจในที่สุด โดยผลการศึกษาพบว่า ผู้แปลมักเปลี่ยนคำที่เป็นวลีในภาษาอังกฤษ ให้กลายเป็นประโยคในภาษาไทยแทน หรือทำสลับกัน เนื่องจากความแตกต่างของรูปแบบการเรียงคำในประโยคของทั้งสองภาษาเป็นจำนวนมากที่สุด เช่นตัวอย่าง “You made her *that* mad?” ซึ่งแปลเป็น “*ที่เธอโกรธจัดอยู่ตอนนี้เป็น*เพราะพี่งั้นเหรอ” โดยวลี *that mad* ได้ถูกปรับบทเป็น *ที่เธอโกรธจัดอยู่ตอนนี้* ซึ่งเป็นนามานุประโยค หรือประโยคความซ้อนที่มีประโยคย่อยทำหน้าที่คล้ายคำนาม ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค ในฉบับแปลไปแทน ด้วยผู้แปลเห็นว่าอาจทำให้ผู้อ่านเกิดความไม่เข้าใจความหมาย (สัญฉวี สายบัว, 2550:72) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพิชา พันธเสน (2545:88-89) ซึ่งยกตัวอย่างงานแปลนิยายเรื่อง “เจ้าชายกบ” โดยเน้นการแปลเท่าที่จำเป็น และหลีกเลี่ยงรูปแบบที่ผิดทางไวยากรณ์ในภาษาไทย

4. การปรับบทแปล ในระดับโครงสร้างที่สูงกว่าประโยค เป็นประเภทของการบทแปลที่พบน้อยที่สุดในการศึกษาฉบับนี้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ อ.สัญฉวี สายบัว (2550:75) กล่าวไว้ว่า การปรับบทแปลเช่นนี้ผู้แปลควรหลีกเลี่ยงไม่ควรทำนอกจากมีเหตุผลจำเป็น และต้องพิจารณาแล้วว่าเมื่อปรับโครงสร้างประโยคแล้ว จะไม่ทำให้ความหมายสำคัญของต้นฉบับนั้นเสียไป

นิยายเรื่อง เทราบิเทีย สะพานมหัศจรรย์ เป็นวรรณกรรมเยาวชนที่มีเนื้อหาไม่ซับซ้อน รวมถึงรูปแบบของภาษาที่เข้าใจง่ายอยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องปรับโครงสร้างที่สูงกว่าประโยค จึงพบการปรับบทแปลประเภทนี้ในตัวอย่างที่ 14 “So he opened the door …” ซึ่งผู้แปลได้เลือกใช้การปรับโครงสร้างในระดับที่สูงกว่าประโยค เพื่อเรียบเรียงโครงสร้างของประโยคที่มีความเกี่ยวเนื่องกันเสียใหม่ เพื่อเรียบเรียงถ้อยความจากภาษาอังกฤษให้เหมาะสมกับภาษาไทย และเข้าใจง่ายยิ่งขึ้น เท่านั้น

ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ทั้ง 15 ตัวอย่าง พบว่าการปรับบทแปลระดับคำ ประเภทการเติมคำอธิบาย คือการปรับบทแปลที่ผู้แปลเลือกนำมาใช้มากที่สุด คือ 9 ตัวอย่าง

รองลงมาคือ การปรับระดับโครงสร้าง ระดับโครงสร้างของคำ กับการปรับระดับโครงสร้าง ประเภทระดับประโยค ชนิดการเปลี่ยนวลีเป็นประโยค โดยพบมากเท่ากันเป็นลำดับรองลงมา คือ 3 ตัวอย่าง

ลำดับต่อมา คือการตัดคำหรือสำนวนทิ้ง กับการปรับระดับวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี และการอ้างอิงคำที่มีความหมายกว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งที่เฉพาะกว่า พบในจำนวนเท่ากัน คือ 2 ตัวอย่าง

และที่พบน้อยที่สุดเป็นจำนวนเท่าๆ กัน คือ การปรับระดับคำ ประเภทการเติมตัวเชื่อมกลุ่มความคิด การปรับระดับโครงสร้าง ประเภทระดับเสียง และการปรับระดับโครงสร้างที่สูงกว่าประโยค โดยพบเพียงอย่างละ 1 ตัวอย่างเท่านั้น โดยสาเหตุที่พบการปรับบทแปลเหล่านี้จำนวนน้อยที่สุด เป็นเพราะภาษาที่ใช้ในวรรณกรรมเยาวชนนั้น ไม่ใช่ภาษาที่มีความสลับซับซ้อนเหมือนในวรรณกรรมสำหรับผู้ใหญ่ จึงสามารถใช้การเติมคำอธิบายซึ่งสามารถเติมความหมายในเนื้อความให้สมบูรณ์ในทันที โดยไม่ต้องอาศัยปรับระดับอื่นๆ แต่อย่างใด

เมื่อทำการวิเคราะห์การแปลด้วยกลวิธีการแปลของกรมวิชาการ จากตัวอย่างจำนวน 15 ตัวอย่างแล้ว พบว่าผู้แปลใช้การแปลแบบเอาความมากที่สุด ซึ่งผู้แปลเลือกถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับ โดยหลีกเลี่ยงวิธีการแปลความหมายโดยตรงชนิดคำต่อคำ แต่เลือกนำคำที่สามารถเทียบเคียงกันได้ในภาษาฉบับแปลมาใช้ หรือใช้การเติมคำอธิบายเพื่อให้

ความหมายของคำหลักสมบูรณ์ขึ้นแทน เพื่อให้ความหมายในเนื้อความถูกต้อง เป็นธรรมชาติ คงไว้ซึ่งอรรถรสและความหมายเทียบเท่าต้นฉบับ

สรุปได้ว่า ผลการศึกษาครั้งนี้ถือเป็นแนวทางแด่ผู้สนใจได้ทราบถึงการปรับบทแปลประเภทต่างๆ รวมทั้งการนำวิธีการปรับบทแปลในใช้ในการแปลวรรณกรรมเยาวชน ซึ่งจะช่วยให้ภาษาในฉบับแปลมีความสละสลวย และเป็นธรรมชาติตามภาษาต้นฉบับ และยังไม่ทำให้ความหมายและอรรถรสของต้นฉบับต้องขาดหายไป

6. บทสรุป

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่ายังมีประเด็นที่น่าสนใจสำหรับผู้ต้องการศึกษาเรื่องการปรับบทแปลต่อไปในภายหน้า ดังนี้

1. การศึกษาชิ้นนี้ศึกษาการปรับบทแปลในวรรณกรรมเยาวชนโดยนักแปลเพียงคนเดียว ผู้อ่านควรศึกษาผลงานของนักแปลท่านอื่น ที่ทำการแปลวรรณกรรมเยาวชนจากภาษาอังกฤษเป็นไทยบ้าง เพื่อทราบถึงความหลากหลายของการปรับบทแปล และกลวิธีการแปลรูปแบบต่างๆ ที่นำมาใช้ในการแปลที่หลากหลายยิ่งขึ้น

2. ควรทำการวิเคราะห์งานวรรณกรรมแปลชิ้นอื่นๆ ของ หัทยา เพื่อเปรียบเทียบว่าผู้แปลนิยมนำกลวิธี หรือการปรับบทแปลในลักษณะใดมาใช้ในงานแปลวรรณกรรมชิ้นอื่น

3. ควรศึกษาวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “ทีราบิเทีย สะพานมหัศจรรย์” (Bridge to Terabithia) ในแง่มุมที่ต่างจากเดิม เช่น ปัญหาที่มักเกิดในการแปล หรือการใช้สำนวนภาษาต่างประเทศในฉบับภาษาไทยเป็นต้น เพื่อเป็นประโยชน์แด่ผู้สนใจในงานแปลวรรณกรรมเยาวชนต่อไป

4. ควรทำการศึกษาการปรับบทแปล และงานแปลด้านอื่นๆ นอกเหนือจากวรรณกรรมเยาวชน อาทิ นวนิยาย นิทาน บทละคร งานเอกสารทางวิชาการ เป็นต้น เพื่อศึกษาความแตกต่างของภาษาที่ใช้ในงานแปลด้านอื่น และเพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถนำมาใช้เป็นแนวทาง หรือปรับปรุงแก้ไขผลงานของตนเองในภายหน้า

เอกสารอ้างอิง

เชวง จันทรเขตต์. *การแปลเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540

วัชรพงษ์ แจ้งประจักษ์. “การศึกษากลวิธีของอาสา ขอจิตต์เมตต์ในการแปลเรื่องสั้นของเออร์เนส เฮมิงเวย์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2544.

สัญฉวี สายบัว. *หลักการแปล*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.

สุพิชา พันธเสน. “การแปลนิทานเด็ก: กระบวนการ ปัญหา และการแก้ไข” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2544.

เสาวลักษณ์ จ้อยเจริญสุข. “กลวิธีการแปลประโยคกรรมวาจกในนวนิยายภาษาอังกฤษของ “นิดา” “บุญรัตน์” และ “ว. วินิจฉัยกุล”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารของการพัฒนา สถาบันศึกษาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2544.

อรณิชา มุ่งชมกลาง. “การวิเคราะห์กลยุทธ์ที่ใช้ในการแปลบทคัดย่อของปริญญานิพนธ์และสารนิพนธ์ จำนวน 20 เรื่อง.” เข้าถึงได้จาก: แผนกบริการแปลบทคัดย่อของภาควิชาภาษาตะวันตก, คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรทรวิโรฒ, 2552.

อังศุมารินทร์ ชลธนานารถ. “กระบวนการแปลเรื่องสั้นเรื่อง How Much Land Does a Man Need? ของ ลีโอ ตอลสตอย วิทยานิพนต์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2543.

กรณีศึกษากลวิธีการแปลบทบรรยายใต้ภาพของภาพยนตร์เรื่อง “ออโมส เฟมัส อีกนิดก็ดังแล้ว”

TECHNIQUES USED IN SUBTITLE TRANSLATION OF THE MOVIE “ALMOST FAMOUS”

ธนัช คงเกรียงไกร

นักศึกษาปริญญาโท สาขาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นหาอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้ในงานแปลบทบรรยายใต้ภาพในภาพยนตร์ฮอลลีวู้ดเรื่อง “ออโมส เฟมัส อีกนิดก็ดังแล้ว (2544)” (Almost Famous, 2001) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในการศึกษาผู้วิจัยเลือกบทสนทาที่เป็นภาษาอังกฤษ(ต้นฉบับ) และภาษาไทย(ฉบับแปล) จำนวน 23 ตัวอย่าง เพื่อทำการวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการแปลภาษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 1. การแปลแบบตรงตัว (Word for Word Translation) 2. การแบบกึ่งตรงตัว (Literal Translation) 3. การแปลแบบเสรี (Free Translation) และผู้วิจัยได้นำหลักเกณฑ์การปรับบทแปลของ สัญฉวี สายบัว (2525) ร่วมกับหลักเกณฑ์ของเบเกอร์ โมนา (Baker Mona, 1992) เพื่อเป็นกรอบความคิดวิเคราะห์โดยรวมทั้งสิ้น 11 หลักการดังนี้ 1.การทับศัพท์หรือยืมคำ (Transliteration) 2.การใช้คำที่อ้างอิงถึงคำที่มีความหมายกลางๆ (กว้าง) แทนคำที่อ้างอิงถึงความหมายเฉพาะ(Neutral Word instead of Expressive Word) 3.การเพิ่มคำ (Adding Word) 4. การละคำ (Omission) 5.เปลี่ยนจากประโยคที่ประธานเป็นผู้กระทำ (Active voice)ให้เป็นประโยคที่ประธานเป็นผู้ถูกกระทำ(Passive voice) หรือ เปลี่ยนจากประโยคที่ประธานเป็นผู้ถูกกระทำ (Passive voice) ให้เป็นประโยคที่ประธานเป็นผู้กระทำ(Active voice) 6.เปลี่ยนจากประโยคให้เป็นกลุ่มคำหรือจากกลุ่มคำให้เป็นประโยค 7.ใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน (Related word) 8.ใช้คำที่มีความหมายไม่ใกล้เคียงกัน (Unrelated word) 9.เปลี่ยนจากคำให้เป็นประโยคหรือวลี (กลุ่มคำ) 10.การปรับรูปของประโยคปฏิเสธ 11.การเพิ่มคำอธิบายเมื่อเจอชื่อเฉพาะ (Adding Explanation)

จากการวิเคราะห์บทสทนาของตัวละครในภาพยนตร์ทั้งหมด 23 ตัวอย่างสามารถสรุปได้ว่า หลักการแปลที่พบมากที่สุดคือ 1. การละคำ 2. เปลี่ยนจากประโยคให้เป็นกลุ่มคำหรือจากกลุ่มคำให้เป็นประโยค 3. ใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียง หลักการละ 7 ตัวอย่าง หลักการแปลที่พบน้อยที่สุดคือ 1. การใช้คำที่อ้างอิงถึงคำที่มีความหมายกลางๆ (กว้าง) แทนคำที่อ้างอิงถึงความหมายเฉพาะ 2. เปลี่ยนจากคำให้เป็นประโยคหรือวลี (กลุ่มคำ) 3. ปรับรูปประโยคปฏิเสธ หลักการละ 1 ตัวอย่าง หลักการที่ไม่พบในตัวอย่างใดๆคือ 1. เปลี่ยนจากประโยคที่ประธานเป็นผู้กระทำให้เป็นประโยคที่ประธานเป็นผู้ถูกกระทำหรือเปลี่ยนจากประโยคที่ประธานเป็นผู้ถูกกระทำให้เป็นประโยคที่ประธานเป็นผู้กระทำ สำหรับหลักการแปลขั้นพื้นฐาน พบว่าผู้แปลได้ใช้การแปลแบบกึ่งตรงตัวเป็นส่วนใหญ่เพื่อต้องการที่จะคงความหมายเดิมของภาษาต้นฉบับเอาไว้ให้ได้มากที่สุด

คำสำคัญ: กลวิธีการแปล, บทบรรยายใต้ภาพ

Abstract

The aim of this research was to study the translation techniques used in subtitle of the movie "Almost Famous, 2001". This research was quantitative in nature based on qualitative data.

To begin the process, the researcher selected 23 examples of conversation in the movie included source language, English, and target language, Thai. The researcher also studied on the basic techniques of translation which are 1.Word for Word Translation 2.Literal Translation 3.Free Translation and used the principles of translation editing by Sanchawi Saibua(1982) combined with Baker Mona(1992) as the analyzing framework which are 1.Transliteration 2.Neutral word instead of expressive word 3.Adding word 4.Omission 5.Changing active into passive voice or changing passive into active voice 6.Changing sentences into phrases or changing phrases into sentences 7.Related word 8.Unrelated word 9.Changing words into sentences or phrases 10. Negative sentences arranging 11.Adding explanation

The summary of the finding showed the translation techniques that used mostly were 1. Omission 2. Changing sentences into phrases or changing phrases into sentences 3. Related word (7times per each). The least translation techniques used were 1.Neutral word instead of expressive word 2.Changing words into sentences or phrases 3.Negative sentences arranging (1time per each). And Changing active into passive voice or changing passive into active voice was not found in this analyzing. In addition, Literal translation was also used mostly in this translated work.

KEYWORDS: TRANSLATION TECHNIQUES, SUBTITLE

1. บทนำ

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การเรียนรู้เรื่องภาษานั้นนับวันจะยิ่งทวีความสำคัญต่อมนุษย์มากขึ้น อีกทั้งยังเป็นสิ่งจำเป็นอันดับต้นๆที่มนุษย์ทุกคนจำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิต หนึ่งในนั้นก็คือภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักที่ใช้กันอย่างแพร่หลายเป็นอันดับที่ 3 ของโลกรองจากภาษาจีน(อันดับที่ 1) และสเปน(อันดับ 2) (http://www.oknation.net/blog/saynathy/2010/04/01/entry-1) ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่นิยมใช้ในการติดต่อสื่อสารกับคนทั่วโลกมานานหลายทศวรรต จะเห็นได้จากการติดต่อธุรกิจ การค้าต่างๆ การใช้ชีวิตประจำวัน ฯลฯ มนุษย์ทุกคนจำเป็นต้องใช้และรับสื่อภาษาอังกฤษอย่างปฏิเสธไม่ได้ ตลอดจนสื่อต่างๆไม่ว่าจะเป็น สื่อโฆษณา โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ จะมีภาษาอังกฤษปะปนอยู่ในสื่อนั้นๆไม่มากก็น้อย ซึ่งเมื่อมีความสำคัญมาก ความต้องการที่จะเรียนรู้ก็มากตามมาด้วย สังเกตุได้จากสถาบันสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยที่เปิดให้บริการกันอย่างคับคั่งในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มีทั้งการสอนโดยผู้สอนเป็นคนไทยและผู้สอนชาวต่างชาติที่เป็นเจ้าของภาษาโดยตรง ผู้ที่สมัครเข้ามาเรียนนั้นต่างมีความต้องการที่จะพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในด้านต่างๆไม่ว่าจะเป็น ฟัง พูด อ่าน เขียนและแปล แตกต่างกันไป ผู้เรียนบางท่านสมัครเรียนเพื่อเสริมทักษะเพื่อที่จะไปประกอบอาชีพต่างๆ หลายหน่วยงานในประเทศไทยต่างต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจด้านภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี โดยเฉพาะสายงานที่ต้องการผู้ที่มีความรู้เรื่องภาษาอย่างลึกซึ้งเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น อาจารย์สอนภาษา นักแปลภาษา ล่าม มักคุเทศน์ หากจะกล่าวถึงการแปลภาษานั้นก็สามารถแยกย่อยออกมาได้หลายแขนงด้วยกัน เช่น การแปลหนังสือสื่อการเรียนการสอนทั่วไป การแปลเรื่องสั้นและนวนิยายต่างประเทศ การแปลข่าว การแปลเอกสารต่างประเทศ การแปลบทบรรยายใต้ภาพในภาพยนตร์ เป็นต้น

ภาพยนตร์กับคนไทยมีความเกี่ยวโยงกันมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2466) เนื่องจากได้มีคณะผู้สร้างภาพยนตร์จากฮอลลีวู้ด สหรัฐอเมริกา เข้ามาถ่ายทำภาพยนตร์ที่ประเทศไทยโดยใช้นักแสดงที่เป็นคนไทยเป็นครั้งแรก ชื่อเรื่อง นางสาวสุวรรณ และหลังจากนั้นถัดมาอีก 2 ปี (พ.ศ. 2568) ก็ได้มีคณะผู้สร้างภาพยนตร์จากฮอลลีวู้ดอีกคณะหนึ่ง เข้ามาถ่ายทำภาพยนตร์ในประเทศไทยอีกครั้งโดยใช้ชื่อเรื่องว่า ช้าง หลังจากนั้นสื่อภาพยนตร์ก็ได้เข้ามามีอิทธิพลคนไทยเรื่อยมาจนกระทั่งในยุคของสงครามโลกครั้งที่ 2 กิจการภาพยนตร์ได้ซบเซาลงไปอย่างมากเนื่องจากปัญหาเศษฐกิจที่ตกต่ำ อีกทั้งยังขาดวัตถุดิบในการผลิต แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีการสร้างภาพยนตร์ขึ้นมาใหม่อยู่บ้าง ที่สำคัญคือ ภาพยนตร์เรื่อง พระเจ้าช้างเผือก เป็นภาพยนตร์ไทยเรื่องแรกและเรื่องเดียวที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ออกฉายครั้งแรกพร้อมกันทั่วประเทศไทย สิงคโปร์ และนิวยอร์ค ในปีพ.ศ.2484 สร้างโดยนายปรีดี พนมยงค์ มีจุดประสงค์เพื่อแสดงให้ชาวโลกเห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศสันติไม่เคยคิดรุกรานเพื่อนบ้าน ในปีพ.ศ.2488 หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ยุติลง กิจการภาพยนตร์ของโลกและของประเทศไทยก็กลับมารุ่งเรืองอีกครั้ง มีการผลิตภาพยนตร์ออกฉายทั่วประเทศไทยรวมกันปีละเกือบร้อยเรื่อง (http://www.whitemedia.org/wma/content/view/764/11/) ในปัจจุบันกิจการภาพยนตร์เจริญก้าวหน้าอย่างมากมีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาเพื่อช่วยให้ภาพและเสียงคมชัดยิ่งขึ้น โรงภาพยนตร์ถูกสร้างให้ทันสมัยและหรูหรา เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ในแต่ละปีภาพยนตร์ฮอลลีวู้ดและภาพยนตร์จากประเทศต่างๆทั้งทวีปเอเชียและยุโรป (เฉพาะที่ฉายตามโรงภาพยนตร์ชั้นนำเท่านั้น) ได้ถูกซื้อลิขสิทธิ์เข้าฉายในโรงภาพยนต์ในประเทศไทย กว่าสองร้อยเรื่อง(ข้อมูลปี พ.ศ.2554 http://www.siamzone.com/movie/news/?id=5766) ปัจจัยเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าภาพยนตร์เป็นสื่อบันเทิงทางภาพและเสียงที่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภคในทุกยุคสมัย ภาพยนตร์สามารถเข้าถึงผู้ชมทุกเพศทุกวัยได้ง่ายและรวดเร็ว อีกทั้งยังเป็นสื่อที่ทรงอิทธิพลในการชวนเชื่อและชี้นำอีกด้วย

ภาพยนตร์ต่างประเทศที่ถูกซื้อลิขสิทธิ์เข้ามาฉายในประเทศไทยจะได้รับการแปลงภาษาโดยการเปลี่ยนเสียงสนทนา (เสียงพากย์)ให้เป็นภาษาไทยทั้งหมด และการแปลงจากภาษาต้นฉบับ(Source Language) ให้เป็นภาษาแปล (Target Language) เพื่อจะนำมาใช้เป็นบทบรรยายใต้ภาพ (Subtitle) บทบรรยายใต้ภาพ (Subtitle) มีความหมายตามพจนานุกรมภาษาอังกฤษ (Dictionary) ว่า คำแปลที่เขียนไว้ข้างล่างในภาพยนตร์ หรือคำบรรยายข้างใต้ภาพยนตร์ กล่าวได้ว่าบทบรรยายใต้ภาพนั้นทำหน้าที่เป็นสื่อกลางทางด้านภาษาระหว่างภาพยนตร์และผู้ชม เปรียบได้ว่าการแปลภาษาต้นฉบับให้เป็นบทบรรยายใต้ภาพนั้นคือศิลปะอย่างหนึ่งในการสื่อสารผ่านตัวอักษรในขอบเขตของความแตกต่างกันทางด้านโครงสร้างภาษา การแปลที่ดีนั้นต้องคำนึงถึงการใช้คำให้เหมาะสมกับลักษณะของงานที่แปลและคงความหมายเดิมของต้นฉบับไว้ให้ได้มากที่สุด ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาค้นคว้าในเรื่อง กลวิธีการแปลภาษาที่มีความจำเป็นต่อการแปลบทบรรยายใต้ภาพในภาพยนตร์

2. วัตถุประสงค์

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการแปลที่ผู้แปลเลือกใช้ในการแปล บทบรรยายใต้ภาพของภาพยนตร์ฮอลลิวู้ด เรื่อง “ออโมส เฟมัส อีกนิดก็ดังแล้ว” (Almost Famous)

3. วิธีการดำเนินการศึกษา

3.1 การเลือกข้อมูล ผู้ศึกษาได้เลือกภาพยนตร์ฮอลลิวู้ดเรื่อง “ออโมส เฟมัส อีกนิดก็ดังแล้ว” (Almost Famous) เพื่อเป็นต้นแบบในการวิเคราะห์กลวิธีการแปลที่ผู้แปลเลือกใช้ในการแปลบทบรรยายใต้ภาพ

3.2 การศึกษาเบื้องต้น ผู้ศึกษาได้ศึกษาโดยการชมภาพยนตร์ทั้งเรื่องเป็นจำนวน 5 ครั้งเพื่อทำความคุ้นเคยกับเนื้อเรื่องและบทสนทนาต่างๆ จากนั้นผู้ศึกษาจึงดาวน์โหลด (Download) บทภาพยนตร์ (Movie Script) ซึ่งเป็นภาษาอังกฤษ (ต้นฉบับ) จากเวปไซต์ www.thaisubtitle.com แต่เนื่องจากข้อมูลที่ผู้ศึกษาดาวน์โหลดมานั้นมีเฉพาะภาษาอังกฤษ(ต้นฉบับ) ไม่มีภาษาไทย (ฉบับแปล) ที่เป็นบทบรรยายใต้ภาพ (Subtitle) ดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องคัดลอกบทบรรยายใต้ภาพภาษาไทยระหว่างการชมภาพยนตร์อีกครั้ง

3.3 ศึกษากลวิธีต่างๆที่ใช้ในการแปลภาษา ดังต่อไปนี้

3.3.1 ความหมายของการแปล คือ การแปลคือการถ่ายทอดความคิดจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง โดยให้มีความหมายครบถ้วนสมบูรณ์ตามต้นฉบับทุกประการ ไม่มีการตัดทอนหรือแต่งเติมในสิ่งที่ไม่จำเป็นแต่อย่างใด (กรมวิชาการ 2540, 64)

3.3.2 หลักการขั้นพื้นฐานในการแปล มีด้วยกัน 3 หลักการดังนี้ 1.การแปลแบบตรงตัว (Word for Word Translation) หมายถึง การแปลแบบรักษาโครงสร้างของต้นฉบับไว้ทั้งหมดโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ 2.การแปลแบบกึ่งตรงตัว (Literal Translation) หมายถึง การแปลแบบปรับโครงสร้างและคำของต้นฉบับบางส่วนเพื่อให้สอดคล้อบกับฉบับแปล 3. การแปลแบบเสรี (Free Translation) หมายถึง การแปลที่ปรับเปลี่ยนโครงสร้างและคำในต้นฉบับรวมไปถึงการเพิ่มคำหรือตัดคำเพื่อให้เกิดความหมายที่เหมาะสมในฉบับแปล นอกจากนี้ผู้ศึกษายังได้ศึกษาหลักการแปลภาษาเพิ่มเติมจากสัญฉวี สายบัว (2525) และเบเกอร์ โมนา (Baker Mona, 1992) เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการต่างๆจากนักแปลที่มีชื่อเสียงทั้ง 2 ท่านแล้ว ผู้วิจัยจึงนำเอาหลักการของนักแปลภาษาทั้ง 2 ท่านมารวมกันเพื่อเป็นกรอบความคิดในการวิเคราะห์ ซึ่งมีทั้งหมด 11 หลักการดังนี้ ดังนี้ 1.การทับศัพท์หรือยืมคำ (Transliteration) 2.การใช้คำที่อ้างอิงถึงคำที่มีความหมายกลางๆ (กว้าง) แทนคำที่อ้างอิงถึงความหมายเฉพาะ(Neutral Word instead of Expressive Word) 3.การเพิ่มคำ (Adding Word) 4. การละคำ (Omission) 5.เปลี่ยนจากประโยคที่ประธานเป็นผู้กระทำให้เป็นประโยคที่ประธานเป็นผู้ถูกกระทำหรือเปลี่ยนจากประโยคที่ประธานเป็นผู้ถูกกระทำให้เป็นประโยคที่ประธานเป็นผู้กระทำ (Changing active into passive voice or changing passive into active voice) 6.เปลี่ยนจากประโยคให้เป็นกลุ่มคำหรือจากกลุ่มคำให้เป็นประโยค (Changing sentences into phrases or changing phrases into sentences) 7.ใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน (Related word) 8.ใช้คำที่มีความหมายไม่ใกล้เคียงกัน (Unrelated word) 9.เปลี่ยนจากคำให้เป็นประโยคหรือวลี (กลุ่มคำ) (Changing words into sentences or phrases) 10.การปรับรูปของประโยคปฏิเสธ (Negative sentences arranging) 11.การเพิ่มคำอธิบายเมื่อเจอชื่อเฉพาะ (Adding Explanation)

3.3.3 ปัญหาในการแปลภาษา ปัญหาในการแปลส่วนใหญ่เกิดมาจากความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม และความแตกต่างกันในเรื่องความหมายของคำและโครงสร้างประโยค บ่อยครั้งคำบางคำในภาษาต้นฉบับ อาจจะแปลได้หลากหลายความหมายในภาษาแปล หรือ คำศัพท์ที่ปรากฏในต้นฉบับไม่มีความสอดคล้องกับภาษาแปลโดยสิ้นเชิง (ดวงตา สุพล, 1992: 72-73) การที่จะแก้ปัญหาของความแตกต่างระหว่างภาษาในการแปลนั้น ผู้แปลจะต้องมีหลักการที่จะรับมือกับปัญหานั้นๆ (เบเกอร์, 1992: 26-42) เนื่องด้วยคำต่างๆในภาษาต้นฉบับอาจมีหลายความหมายเมื่อเทียบกับภาษาแปล การเลือกคำในภาษาแปลให้เหมาะสมก็เป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการแปลภาษาเช่นกัน ผู้แปลควรคำนึงความเหมาะสมและสถานณะทางสังคมของผู้พูดและผู้ฟังก่อนการเลือกคำนั้นๆอีกด้วย (ดวงตา สุพล, 1992: 72-73)

3.3.4 การแปลภาษาในภาพยนตร์ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะตามหลักการของ เชวง จันทรเขตต์ (2528) ดังนี้ 1.แปลโดยใช้บทบรรยายใต้ภาพ (Subtitling Translation) คือ การแปลงภาษาต้นฉบับให้เป็นภาษาแปลเพื่อที่จะนำไปใช้เป็นบทบรรยายใต้ในภาพยนตร์ (ตัวอักษรที่ขึ้นด้านล่างของจอโทรทัศน์เมื่อเกิดการสนทนาของตัวละครในภาพยนตร์) ทั้งนี้การแปลบทบรรยายใต้ภาพนั้นผู้แปลควรคงไว้ซึ่งความหมายเดิมของต้นฉบับให้ได้มากที่สุด อีกทั้งควรคำนึงของจำนวน

ตัวอักษรที่จะปรากฏในจอโทรทัศน์อีกด้วย 2.แปลโดยการพากย์เสียง (Dubbing Translation) คือ การแปลโดยการตัดเสียงสนทนาต้นฉบับออกแล้วใส่เสียงพากย์ใหม่โดยใช้ภาษาในฉบับแปลแทน การแปลโดยพากย์เสียงนั้นผู้แปลควรคงไว้ซึ่งความหมายของต้นฉบับให้ได้มากที่สุดเช่นด้วยกับการแปลบทบรรยายใต้ภาพ และควรคำนึงถึงจังหวะและจำนวนของคำที่พากย์ ซึ่งควรให้พอดีกับการขยับริมฝีปากของตัวละครนั้นๆ

นอกจากนี้การแปลภาษาในภาพยนตร์ที่ดีนั้น ผู้แปลควรจะมีโอกาสได้ชมภาพยนตร์เพื่อทำความคุ้นเคยกับเรื่องราวและบทสนทนาต่างๆที่เกิดขึ้นก่อนที่จะแปล อีกทั้งผู้แปลต้องมีความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษาต้นฉบับ ผู้แปลควรใช้คำหรือคำพูดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในภาพยนตร์ สถานะภาพทางสังคม วุฒิภาวะ อาชีพ เพศ และการศึกษาของตัวละครภายในเรื่องเพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นธรรมชาติระหว่างการรับชม (สัญฉวี สายบัว, 2525)

3.4 การรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ชมภาพยนตร์ตั้งแต่ต้นจนจบและได้ดาวน์โหลดบทภาพยนตร์ (ต้นฉบับ) จากเวปไซด์ จากนั้นผู้ศึกษาได้คัดลอกบทบรรยายใต้ภาพที่เป็นภาษาไทย (Thai subtitle) ควบคู่ไปกับการชมภาพยนตร์ ภาพยนตร์เรื่องนี้มีทั้งหมด 23 ตอน (Chapter) ผู้ศึกษาใช้วิธีเลือกบทสนทนามาตอนละ 1 ตัวอย่าง เพื่อนำมาวิเคราะห์กลวิธีการแปลซึ่งมีทั้งสิ้น 23 ตัวอย่าง

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้เลือกตัวอย่างมาทั้งหมด 23 ตัวอย่างแล้ว ผู้ศึกษาได้นำตัวอย่างเหล่านั้นมาวิเคราะห์โดยขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.5.1 นำตัวอย่างที่ได้มาวิเคราะห์กลวิธีการแปลโดยใช้หลักเกณฑ์การปรับบทแปลของสัญฉวี สายบัว (2525) ร่วมกับเบเกอร์ โมนา (Baker Mona, 1992) ซึ่งมีทั้งหมด 11 หลักเกณฑ์ซึ่งได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น เพื่อมาเป็นกรอบความคิดในการวิเคราะห์

3.5.2 ในระหว่างการวิเคราะห์โดยใช้หลักการทั้ง 11 หลักการมาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์นั้น ผู้แปลได้สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับหลักการแปลขั้นพื้นฐานเข้าไปในบางตัวอย่าง *"เพื่ออ้างอิงถึงความสอดคล้องกันระหว่างหลักการแปลขั้นพื้นฐานกับหลักการแปลที่ผู้ศึกษานำมาเป็นกรอบความคิดในการวิเคราะห์"* ซึ่งไม่ได้มีผลลัพธ์ใดๆต่องานวิจัยชิ้นนี้

4. ผลการศึกษา

จากการศึกษาเชิงวิเคราะห์กลวิธี การแปลบทบรรยายใต้ภาพของภาพยนตร์เรื่อง "ออโมส เฟมัส อีกนิดก็ดังแล้ว" (Almost Famous, 2001) ทั้งหมด 23 ตัวอย่าง ผู้ศึกษาได้สรุปผลการศึกษาโดยการเรียงลำดับกลวิธีที่ผู้แปลใช้ในการแปลบทบรรยายใต้ภาพจากลำดับที่พบมากที่สุดไปสู่ลำดับที่พบน้อยที่สุดดังนี้

อันดับที่ 1 การละคำ (Omission) พบในตัวอย่างที่ 2,3,8,10,11,15,20 การใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียง (Related word) พบในตัวอย่างที่ 1,2,4,7,9,14,18 และการเปลี่ยนจากประโยคให้เป็นกลุ่มคำหรือจากกลุ่มคำให้เป็นประโยค (Changing sentences into phrases or changing phrases into sentences) พบในตัวอย่างที่ 4,6,8,15,16,18,23 กลวิธีทั้ง 3 เป็นกลวิธีที่พบมากที่สุดในจำนวนที่เท่ากันประเภทละ 7 ตัวอย่าง ทั้งนี้ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างมากลวิธีละ 1 ตัวอย่าง

การละคำ ตัวอย่างเช่นในภาษาต้นฉบับมีข้อความว่า "Give me 1,000 words of Black Sabbath." ในฉบับแปลมีข้อความว่า "ไปทำเรื่องแบล็ค ซับบาธมา" ผู้แปลได้ละคำว่า 1,000 words เนื่องจากผู้แปลมีความเห็นว่ารายละเอียดในจุดนี้ถ้าแปลแล้วอาจจะไม่ได้ทำให้การสื่อสารกับผู้อ่านชัดเจนมากขึ้นกว่าเดิมมากเท่าใดนักและจะทำให้ประโยคที่แปลนั้นยาวเกินความจำเป็นซึ่งในการแปลบทบรรยายนั้นจำนวนของอักษรที่ขึ้นมาในแต่ละครั้งก็มีความสำคัญต่อผู้อ่านเป็นอย่างมากเช่นกัน

การใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียง ตัวอย่างเช่นในภาษาต้นฉบับมีข้อความว่า “ Freaked me out .” ในฉบับแปลมีข้อความว่า “ ขวัญกระเจิง ” “Freaked me out” เป็นคำอุทานในภาษาอังกฤษ จะใช้เมื่อเกิดการถูกกระทำให้หวาดกลัวหรือตกใจ ผู้แปลใช้คำว่า ขวัญกระเจิง ซึ่งในภาษาไทยนั้นคำๆนี้แสดงถึงอาการตกใจกลัวเช่นกัน ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันในเชิงความหมายของคำ

การเปลี่ยนจากประโยคให้เป็นกลุ่มคำหรือจากกลุ่มคำให้เป็นประโยค ตัวอย่างเช่นในภาษาต้นฉบับมีข้อความว่า “ Look. I’m sorry ” ในฉบับแปลมีข้อความว่า “ เสียใจ ” ผู้แปลใช้วิธีเปลี่ยนจากรูปประโยคให้เป็นกลุ่มคำ กล่าวคือ ในภาษาไทยนั้นสามารถพูดคำกริยาขึ้นมาได้เลยโดยไม่ต้องมีประธาน โดยที่ยังสื่อความหมายได้ชัดเจน แต่ในภาษาอังกฤษนั้นบางรูปประโยคต้องสมบรูณ์จึงจะสื่อสารได้ จะเห็นได้ว่าในประโยคต้นฉบับมีโครงสร้างประโยคที่สมบรูณ์คือ “ ***I am sorry*** ” แต่ผู้แปลได้ปรับให้เหลือแค่คำกริยาคือคำว่า “ เสียใจ ”

อันดับที่ 2 การทับศัพท์หรือยืมคำ พบทั้งหมด 5 ตัวอย่างได้แก่ตัวอย่างที่ 3,8,11,18,20 ตัวอย่างเช่น ในภาษาต้นฉบับมีข้อความว่า “ Black Sabbath ” ในฉบับแปลมีข้อความว่า “ แบล็ค ซับบาธ” “Black Sabbath” เป็นชื่อของวงดนตรีแนวร็อคในยุค 1960 ที่ยังคงโด่งดังมาจนถึงปัจจุบันเนื่องจากเป็นชื่อเฉพาะผู้แปลจึงใช้หลักการทับศัพท์ในการแปล

อันดับที่ 3 การเพิ่มคำอธิบายเมื่อเจอชื่อเฉพาะ พบทั้งหมด 4 ตัวอย่างได้แก่ตัวอย่างที่ 5,13,17,19 ตัวอย่างเช่น ในภาษาต้นฉบับมีข้อความว่า “ Carl Jung ” ในฉบับแปลมีข้อความว่า “ ***นักจิตวิเคราะห์*** คาร์ล ยัง ” เนื่องจากถ้าบอกเฉพาะคำว่า “ คาร์ล ยัง ” ผู้อ่านอาจจะไม่เข้าใจว่าบุคคลนี้คือใคร ดังนั้นผู้แปลจึงเพิ่มคำอธิบาย “ ***นักจิตวิเคราะห์*** ” หน้า คาร์ล ยัง เพื่อเป็นการอธิบายบทบาทของบุคคลที่ตัวละครกำลังพูด ซึ่งในต้นฉบับไม่มีการกล่าวเอาไว้

อันดับที่ 4 การใช้คำที่มีความหมายไม่ใกล้เคียง พบทั้งหมด 3 ตัวอย่างได้แก่ตัวอย่างที่ 5,9,22 ตัวอย่างเช่น ในภาษาต้นฉบับมีข้อความว่า “ She’s a handful ” ในฉบับแปลมีข้อความว่า “ เธอร้ายชะมัด ” คำว่า “ handful ” มีความหมายตามพจนานุกรมภาษาอังกฤษว่า ปริมาณหนึ่งกำมือ ซึ่งผู้แปลใช้คำว่า “ ร้ายชะมัด ” เข้ามาแทนซึ่งมีความหมายที่ไม่ใกล้เคียงกัน เนื่องจากถ้าใช้ความหมายแบบตรงตัวแล้ว อาจจะทำให้การสื่อสารกับผู้อ่านฉบับแปลนั้นผิดพลาด คำว่า “ handful ” ในที่นี้นั้น ความหมายโดยนัยของคำและสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นนั้นไม่ได้หมายถึงเรื่องของ จำนวนหรือปริมาณ แต่อาจจะเป็นคำที่สามารถสื่อถึงกันได้ระหว่างผู้ใช้ที่เป็นเจ้าของภาษา ผู้แปลจึงต้องหาคำที่เหมาะสมขึ้นมาใหม่โดยอิงจากท้องเรื่องของภาพยนตร์เป็นหลัก

อันดับที่ 5 การเพิ่มคำ พบทั้งหมด 2 ตัวอย่างได้แก่ตัวอย่างที่ 8,21 ตัวอย่างเช่น ในภาษาต้นฉบับมีข้อความว่า “ Handwritten ” ในฉบับแปลมีข้อความว่า “ ลายมือ***ยุกยิก*** ” ผู้แปลเพิ่มคำว่า “ ยุกยิก ” ซึ่งในต้นฉบับไม่ได้กล่าวไว้ เพื่อการสื่อสารที่ชัดเจนยิ่งขึ้น การเพิ่มคำในการแปลภาษานั้นสามารถช่วยให้ผู้อ่านที่กำลังอ่านข้อความนั้นๆเห็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

ตัวอย่างเช่นในประโยคนี้ ถ้าผู้แปลจะไม่เพิ่มคำใดๆเลย ก็ไม่ได้ทำให้ความหมายของต้นฉบับผิดเพี้ยนและยังสามารถสื่อสารกับผู้อ่านได้เข้าใจและชัดเจน แต่การเพิ่มคำเข้าไปนั้นช่วยให้ผู้อ่านได้รับอรรถรสในการชมมากขึ้น โดยที่ไม่ทำให้ความหมายของประโยคต้นฉบับนั้นเปลี่ยนไปอีกด้วย

อันดับที่ 6 การใช้คำที่อ้างอิงถึงคำที่มีความหมายกลางๆ (กว้าง) แทนคำที่อ้างอิงถึงความหมายเฉพาะ พบในตัวอย่างที่ 12 เปลี่ยนจากคำให้เป็นประโยคหรือวลี พบในตัวอย่างที่ 1 การปรับรูปประโยคปฏิเสธ พบในตัวอย่างที่ 10 กลวิธีทั้ง 3 เป็นกลวิธีที่พบน้อยที่สุดในจำนวนที่เท่ากันประเภทละ 1 ตัวอย่าง ทั้งนี้ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างมากลวิธีละ 1 ตัวอย่าง

การใช้คำที่อ้างอิงถึงคำที่มีความหมายกลางๆ (กว้าง) แทนคำที่อ้างอิงถึงความหมายเฉพาะ ตัวอย่างเช่นในต้นฉบับมีข้อความว่า “ Acid ” ในฉบับแปลมีข้อความว่า “ ยา ” คำว่า “ Acid ” หมายถึงยาเสพติดชนิดหนึ่งที่มีฤทธิ์ในการหลอน

ประสาท โดยผู้แปลใช้คำว่า ยา ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายกว้างๆ มาแทนนั้น เนื่องจาก “ Acid ” เป็นคำที่ไม่มีความหมายที่ตรงตัวในภาษาไทยและเป็นคำที่ต้องใช้การอธิบายในเชิงลึก ดังนั้นคำว่า ยา จึงเป็นคำอธิบายที่เหมาะสมที่สุด หากแปลว่าได้โปรดอย่าให้ *ยาเสพติดที่มีฤทธิ์ในการกล่อมประสาท* ความหมายของคำครบถ้วนแต่ ผู้อ่านจะรู้สึกได้ถึงความไม่เป็นธรรมชาติซึ่งโดยความเป็นจริงแล้วคำว่า ยา ก็สามารถสื่อสารความหมายได้ชัดเจนมากพอ

เปลี่ยนจากคำให้เป็นประโยคหรือวลี ตัวอย่างเช่นในต้นฉบับมีข้อความว่า “ Good ” ในฉบับแปลมีข้อความว่า “ แม่ปลื้มจัง ” ผู้แปลได้ใช้วิธีเปลี่ยนจากคำให้เป็นกลุ่มคำกล่าวคือ คำว่า “ Good ” เป็นคำคุณศัพท์ (adj.) ที่มีความหมายว่า ดี ซึ่งในบทบรรยายนี้คำว่า ดี ได้ถูกเปลี่ยนเป็นกลุ่มคำว่า แม่ปลื้มจัง เนื่องจากผู้แปลต้องการที่จะสื่อถึงการแสดงออกทางอารมณ์ของตัวละครในสถานณการณ์นั้น การปรับรูปประโยคปฏิเสธ ตัวอย่างเช่นในต้นฉบับมีข้อความว่า “ Don't fuck with my band's safety, ever! ” ซึ่งเป็นประโยคปฏิเสธ แต่ผู้แปลได้ปรับรูปประโยคใหม่เป็นประโยคบอกเล่าโดยมีข้อความในฉบับแปลว่า “ นักดนตรีฉันเกือบตายนะโว้ย!!! ” เนื่องจากในประโยคนี้มีคำสบถ ถ้าใช้การแปลแบบตรงตัวนั้นจะทำให้ผู้ฟังรู้สึกไม่เป็นธรรมชาติ ดังนั้นจึงต้องปรับให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ในท้องเรื่อง หรือสามารถกล่าวได้ว่าผู้แปลได้ใช้การแปลแบบเสรี (Free Translation) ซึ่งเป็นหลักการแปลขั้นพื้นฐานเข้ามาประกอบการแปลในประโยคนี้ด้วย

นอกจากนี้ผู้ศึกษายังพบว่าผู้แปลได้นำกลวิธีการแปลขั้นพื้นฐานแบบกึ่งตรงตัว (Literal Translation) และการแปลแบบเสรี (Free Translation) มาใช้เป็นกรอบความคิดในการแปลในบางตัวอย่าง เนื่องจากภาพยนตร์เรื่องนี้มีเรื่องราวที่เกี่ยวกับดนตรีร็อคในยุค 1970 และการเขียนวิจารณ์เพลง ในบางตัวอย่างนั้นผู้แปลจึงจำเป็นต้องคงความหมายเดิมของต้นฉบับเอาไว้เพื่อการสื่อสารเกี่ยวกับเรื่องราวของดนตรีในยุคนั้นให้ได้ครบถ้วนและชัดเจน ขณะเดียวกันในบางตัวอย่างผู้แปลจำเป็นต้องเน้นการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกให้ผู้อ่านได้คล้อยตามในการพรรณาเกี่ยวกับความสวยงามของเสียงดนตรี

5. การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาบทบรรยายใต้ภาพในภาพยนตร์ฮอลลิวู้ดเรื่อง “ ออโมส เฟมัส อีกนิดก็ดังแล้ว (2544) ” (Almost Famous, 2001) พบว่าผู้แปลได้ใช้กลวิธีการปรับบทแปลตามเกณฑ์ของสัญฉวี สายบัว (2525) ร่วมกับหลักการแปลของเบเกอร์ โมนา (Baker Mona, 1992) ที่ระบุไว้อย่างชัดเจน โดยหลักการที่พบมากที่สุดคือ การละคำ การใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน และการเปลี่ยนจากประโยคให้เป็นกลุ่มคำหรือจากกลุ่มคำให้เป็นประโยค เท่ากันประเภทละ 7 ตัวอย่างหลักการละคำนั้นถูกนำมาใช้ในการแปลบทบรรยายใต้ภาพบ่อยครั้งเนื่องจาก ต้องการใช้จำนวนตัวอักษรที่ขึ้นนั้นอยู่ในจำนวนที่เหมาะสมที่ผู้ชมสามารถอ่านทัน ซึ่งคำบางคำผู้แปลพิจรณาแล้วว่าไม่มีความจำเป็นที่ต้องแปลเพื่อให้ได้เนื้อหากระชับ ไม่เยิ่นเยื้อ อย่างไรก็ดีผู้แปลไม่ควรตัดข้อความทิ้งแม้จะเห็นว่าไม่สำคัญ รายละเอียดมากเกินไป หรือเหตุผลใดๆของผู้แปลเอง (สัญฉวี, 2525) การใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียง และเปลี่ยนจากประโยคให้เป็นกลุ่มคำหรือจากกลุ่มคำให้เป็นประโยคนั้น พบบ่อยครั้งในการแปลบทบรรยายใต้ภาพเนื่องจาก ในภาพยนตร์นั้นใช้ภาษาพูดเป็นบทสนทนาและคำเฉพาะเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งคำบางคำหรือบางประโยคนั้นไม่สามารถหาคำแปลตรงตัวได้หรือถ้าหากผู้แปล แปลโดยคงทั้งโครงสร้างและความหมายเดิมของต้นฉบับไว้อาจจะทำให้ภาษาในฉบับแปลดูไม่เป็นธรรมชาติและเข้าใจยาก ดังนั้นการใช้ความหมายที่ใกล้เคียงและหลักการปรับรูปของประโยคและคำนั้น จึงมีส่วนสำคัญในการช่วยให้การแปลบทสนทนาที่เป็นภาษาพูดและคำเฉพาะ (เชิงลึก) นั้นดูเหมาะสม เป็นธรรมชาติ และง่ายต่อการทำความเข้าใจสำหรับผู้อ่านในภาษาแปล หลักการแปลที่พบน้อยที่สุด มี 3 หลักการเช่นกันได้แก่ การใช้คำที่อ้างอิงถึงคำที่มีความหมายกว้างๆแทนคำที่อ้างอิงถึงความหมายเฉพาะ การเปลี่ยนคำให้เป็นประโยคหรือกลุ่มคำ และปรับรูปประโยคปฏิเสธ ประเภทละ 1 ตัวอย่าง โดยการศึกษาพบว่าภาษาต้นฉบับมีรูปประโยคและคำที่ไม่ซับซ้อนจนเกินไป และค่อนข้างจะใกล้เคียงรูปประโยคภาษาไทยเป็นส่วนใหญ่ จึง

ทำให้พบหลักการแปลในลักษณะนี้เป็นส่วนน้อย ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้สามารถยืนยันว่าหลักการแปลที่ผู้แปลใช้ในการแปลบทบรรยายใต้ภาพในภาพยนตร์เรื่อง “ ออโมส เฟมัส อีกนิดก็ดังแล้ว ” ไม่มีความแตกต่างไปจากงานวิจัยด้านการแปลบทบรรยายใต้ภาพในภาพยนตร์เรื่องอื่นๆ แม้ว่าจะเป็นแนวที่แตกต่างกันก็ตาม อีกทั้งผู้แปลยังเลือกใช้ภาษาไทยได้เหมาะสมและเป็นธรรมชาติ ทำให้ผู้ชมได้รับอรรถรสในการชมภาพยนตร์และสามารถให้ความรู้สึกใกล้เคียงกับความหมายเดิมตามภาษาต้นฉบับได้เป็นอย่างดี ผู้แปลได้นำเสนอกลวิธีการแปลขั้นพื้นฐานได้แก่ การแปลกึ่งตรงตัว (Literal Translation) และ การแปลแบบเสรี (เอาความ) (Free Translation) เพื่อมุ่งสื่อความหมายของต้นฉบับไปสู่ผู้ชมโดยเน้นความเข้าใจเป็นหลัก

6. บทสรุป

การศึกษาครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ผู้ศึกษาต้องการจะศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีการแปลบทบรรยายใต้ภาพในภาพยนตร์เรื่อง “ ออโมส เฟมัส อีกนิดก็ดังแล้ว (2544) ” (Almost Famous, 2001) โดยใช้หลักเกณฑ์การปรับบทแปลของสัญฉวี สายบัว (2525) ร่วมกับหลักการแปลภาษาของเบเกอร์ โมนา (Baker Mona, 1992) มาเป็นกรอบความคิดในการวิเคราะห์ อีกทั้งผู้ศึกษาได้ศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีการแปลขั้นพื้นฐานเพิ่มเติมเพื่อให้การวิเคราะห์มีความเที่ยงตรงมากขึ้นอีกด้วย ผลที่ได้คือข้อมูลเชิงปริมาณ โดยหลักการที่พบมากที่สุดได้แก่ การละคำ การใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียง และการเปลี่ยนประโยคให้เป็นกลุ่มคำหรือกลุ่มคำให้เป็นประโยค ประเภทละ 7 ตัวอย่างจากทั้งหมด 23 ตัวอย่าง หลักการที่พบน้อยที่สุดได้แก่ การใช้คำที่อ้างอิงถึงคำที่มีความหมายกว้างๆแทนคำที่อ้างอิงถึงความหมายเฉพาะ การเปลี่ยนคำให้เป็นประโยคหรือกลุ่มคำ และปรับรูปประโยคปฏิเสธ ประเภทละ 1 ตัวอย่างจากทั้งหมด 23 ตัวอย่าง หลักการแปลที่ไม่พบในการวิเคราะห์ครั้งนี้ได้แก่ เปลี่ยนจากประโยคที่ประธานเป็นผู้กระทำให้เป็นประโยคที่ประธานเป็นผู้ถูกกระทำหรือเปลี่ยนจากประโยคที่ประธานเป็นผู้ถูกกระทำให้เป็นประโยคที่ประธานเป็นผู้กระทำ

นอกจากนี้ผู้แปลได้ใช้กลวิธีการแปลขั้นพื้นฐานแบบกึ่งตรงตัวและการแปลแบบเสรี (เอาความ) มากกว่าการแปลแบบตรงตัว เนื่องจากภาษาที่ใช้ในภาพยนตร์ส่วนใหญ่เป็นภาษาพูด อีกทั้งเพื่อให้ได้ความเป็นธรรมชาติของภาษาแปลและยังสามารถคงความหมายของต้นฉบับไว้ให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ผู้ที่สนใจศึกษาด้านการแปลบทบรรยายใต้ภาพในภาพยนตร์ควรจะเลือกภาพยนตร์ที่ผู้ศึกษาชื่นชอบเป็นหลักควรเป็นภาพยนตร์ที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักในวงกว้างและยังไม่เคยมีใครนำมาศึกษางานแปล จะทำให้ทราบถึงกลวิธีการแปลและเพิ่มความหมายหลากหลายในการศึกษางานแปลแขนงต่างๆ

2. หากมีผู้สนใจจะศึกษากลวิธีการแปลควรศึกษาบทบรรยายใต้ภาพจากภาพยนตร์หลายๆแนวแตกต่างกันไป หรือวิเคราะห์กลวิธีการแปลในระดับสูงเช่น โคลงกลอน นวนิยายที่มีการใช้ระดับประโยคและคำที่ซับซ้อนกว่าบทสนทาของตัวละครในภาพยนตร์ เพื่อให้เห็นลีลาการแปลในมุมมองที่กว้างขึ้น

เอกสารอ้างอิง

สิริกุล ธีรวิกรานต์. (2549). กรณีศึกษากลวีการแปลบทภาพยนตร์เรื่อง “ เดอะ ลาส ซามูไร ” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปสาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรม คณะศิลปศาสตร์, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

สาวิตรี ม่วงใหญ่. (2546). กรณีศึกษากลวิธีแปลบทภาพยนตร์ของ หม่อมเจ้าทิพยฉัตร ฉัตรชัย เรื่อง “ โรมิโอและจูเลียต ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปสาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรม คณะศิลปะศาสตร์, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

สัญฉวี สายบัว. (2525). หลักการแปล. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์.

วิชาการ, กรม. (2520). คู่มือการแปล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

เชวง จันทรเขตต์. (2528). การแปลเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

Baker, Mona. (1992). In other words : A coursebook on translation. First ed. London and New York : Routledge.

ปัจจัยการบริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นผู้บริหารและครูผู้สอน ศูนย์เครือข่ายอำเภอบ้านเขว้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิเขต 1 จังหวัดชัยภูมิ

SCHOOL ADMINISTRAION FACTORS AS PERCEIVED BY ADMINISTRATORS AND TEACHERS, BAN KHWAO DISTRICT NETWORK CENTER, CHAIYAPHUM EDUCATION SERVICE AREA 1, CHAIYAPHUM PROVINCE

ณัฏฐธัญญ์ พันธุ์โสภณ[1] ดร.อาจยุทธ เนติธนากูล[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท สาขาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำ สาขาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นผู้บริหารและครูผู้สอน ศูนย์เครือข่ายอำเภอบ้านเขว้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิเขต 1 จังหวัดชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยการบริหารโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายอำเภอบ้านเขว้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จังหวัดชัยภูมิ 2) ศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยการบริหารโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายอำเภอบ้านเขว้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากรในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายอำเภอบ้านเขว้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 255 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (t - test) และค่าเอฟ (F-test) และทดสอบรายคู่ด้วย Scheffe's method ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความเห็นต่อปัจจัยการบริหารโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายอำเภอบ้านเขว้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิเขต 1 จังหวัดชัยภูมิในระดับปานกลาง ในทุกด้าน ตามลำดับ คือ ด้านการจัดการ ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านบุคลากร และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความเห็นต่อปัจจัยการบริหารโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายอำเภอบ้านเขว้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิเขต 1 จังหวัดชัยภูมิแตกต่างกัน พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการทำงาน ต่างกัน มีความเห็นต่อปัจจัยการบริหารโรงเรียนศูนย์เครือข่ายอำเภอบ้านเขว้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิเขต 1 จังหวัดชัยภูมิแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน มีความเห็นต่อปัจจัยการบริหารโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายอำเภอบ้านเขว้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิเขต 1 จังหวัดชัยภูมิไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ปัจจัยการบริหารโรงเรียน

Abstract

The study regarding school administration factors as perceived by administrators and teachers in Ban Khwao District Network Center, the office of Chaiyaphum Education Service Area 1 where objectives were as follow: 1) To study school administration factor in Ban Khwao District Network Center under the office of Chaiyaphum Education Service Area 1 and 2) To compare school administration factor in Ban Khwao District Network Center under the office of Chaiyaphum Education Service Area 1 classified by personal factor. The sample were 255 administrators and teachers in Ban Khwao District Network Center under the office of Chaiyaphum Education Service Area 1. Questionnaires were used as a research tool. Statistical techniques used in this study were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and Scheffe's method. The results found as follows: 1) School administrators and teachers considered administration factor of Ban Khwao District Network Center under the office of Chaiyaphum Education Service Area 1 were in a high level in all aspects as follows; Management, Budget, Equipment, Personnel, Information Technology. 2) Administrators and teachers who had different personal factors considered administration factors of Ban Khwao District network Center under the office of Chaiyaphum Education Service Area 1 as follows; Administrators and teachers with different position, educational level, and working period, considered school administration factors of Ban Khwao District Network Center under the office of Chaiyaphum Education Service Area 1 differently at statistical significant at 0.05 level. There was no different consideration on school administration factors of Ban Khwao District Network Center under the office of Chaiyaphum Education Service Area 1.

KEYWORDS: SCHOOL ADMINISTRATION FACTORS

1. บทนำ

การปฏิรูปอันเกิดจากการ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง การปรับปรุงแก้ไขข้อปฏิบัติที่บกพร่องผิดพลาดที่ผ่านมา กฎหรือระเบียบหรือข้อบังคับที่ปฏิบัติมานอกจากจะไม่เกิดประโยชน์แล้วยังก่อให้เกิดโทษและความเสียหายแก่ส่วนรวม เป็นการแก้ไขทั้งระบบใช้การกระทำภาคปฏิบัติอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอนผ่านความเห็นชอบร่วมกันหลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรง เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงใหม่ที่ดีกว่า และเป็นที่ยอมรับได้ในสังคมโดยรวม การศึกษาเป็นกระ บวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ตลอดชีวิตในประเทศที่พัฒนาแล้วการพัฒนาศักยภาพของคนจะต้องนำหน้าการพัฒนาประเทศในมิติอื่นตัวอย่างประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนา เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมัน ญี่ปุ่น เกาหลี ฮ่องกง สิงคโปร์ ได้ทุ่มเทการลงทุนในการพัฒนาคนในชาติก่อนหน้าที่ประเทศจะเริ่มเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วแล้วทั้งสิ้น ประเทศเหล่านี้ได้มีการปฏิรูประบบการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาคนในชาติให้มีความรู้ และประสบการณ์ ไปพัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรืองดังที่เรา จะพบว่าประเทศที่พัฒนาแล้วหลายๆ ประเทศจะมีประชากรที่ได้รับการศึกษาในอัตราที่สูง การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยในยุคปัจจุบัน เกิดจากปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลกระทบจนทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษาอันเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ

เนื่องจากกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมยุคโลกาภิวัตน์ การศึกษายุคใหม่จะต้องพัฒนาคนให้มีความสามารถใช้ข้อมูลข่าวสารเป็น โดยสามารถนำมาพัฒนาเป็นกระบวนการเรียนรู้ของตนเองได้ การศึกษาต้องเตรียมคนให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับเศรษฐกิจยุคโลกาภิวัตน์ สามารถควบคุมภาวะวิกฤตเศรษฐกิจได้ การศึกษาจะต้องมีเป้าหมาย

หลักในการสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ เพื่อก่อให้เกิดองค์กรและสังคมแห่งการเรียนรู้ที่จะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาและยกระดับการศึกษาของประเทศให้สามารถเข้าสู่การแข่งขันกับนานาชาติได้

ปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งที่จะส่งผลให้จำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ รวมทั้งการจัดการศึกษาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีด้วย ก็คือการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้ระบุไว้ในมาตรา 12 ว่า บุคคลย่อมมีเสรี ภาพในวิชาการ การศึกษาอบรม การเรียนการสอนย่อมได้รับความคุ้มครองเท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และในมาตรา 43 ระบุว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ นอกจากนี้ในมาตรา 81 ระบุให้รัฐต้องจัดการศึกษา อบรม และสนับสนุนให้จัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลุกจิตสำนึกที่ถูกต้อง พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปและวัฒนธรรมของชาติ เป็นต้น ซึ่งความในรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้สะท้อนออกมาในรายละเอียดตามกฎหมายการศึกษาที่ได้ออกมาภายหลัง คือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ส่วนพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายหลักทางด้านการศึกษาฉบับแรกของประเทศไทยที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลอย่างกว้างขวาง เพื่อกำ หนดเนื้อหาสาระต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบสำคัญในการเปลี่ยน แปลงการจัดการศึกษาของชาติอย่างมาก นับตั้งแต่การกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษา ที่เน้นการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม (มาตรา 6) การจัดการศึกษาโดยยึดหลักการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (มาตรา 8) การกำหนดสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาของบุคคลบิดามารดา ครอบครัว ชุมชน องค์กรรัฐ องค์กรเอกชน สถาบันต่างๆ ทางสังคม (มาตรา 10 – มาตรา 14) การกำหนดระบบการศึกษา ซึ่งระบุไว้ว่ามี 3 รูปแบบ คือการศึกษาในระบบและนอกระบบการศึกษา และการศึกษาตามอัธยาศัย ระบบราชการปัจจุบัน ได้มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นจากการปฏิรูประบบราชการ เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา จะเห็นได้ว่าในการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าว สภาพการณ์ทางด้านระบบบริหารและการจัดการจะเปลี่ยนไปมาก ตัวอย่าง เช่น มีการกระจาย อำนาจทั้งในด้านบริหารและด้านวิชาการลงสู่ระดับพื้นที่ โดยชุมชน ประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้ามามีบทบาทในการบริหารและการจัดการศึกษาในพื้นที่ของตนอย่างมาก มีส่วนในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ และร่วมติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา ในท้องถิ่น ในส่วนของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนจะต้องมีลักษณะที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลาย มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความแตกต่างของท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ผู้ เรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากสภาพแวดล้อมในชุมชนและสังคมที่เป็นจริงโดยเน้นการปฏิบัติซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลไปถึงเรื่องของการวัดและประ เมินผลด้วย สำหรับสถานศึกษาจะมีบทบาทในการจัดการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จ (School Based Management) จึงต้องการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารงานและการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบต่างๆเหล่านี้ทำให้การจัดการศึกษาเปลี่ยนแปลงไปอย่างพลิกโฉมหน้า

การบริหารงานที่ดีนั้นมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ ต้องการให้งานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประ สงค์ขององค์การหรือหน่วยงานที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิผล พร้อมทั้งมีการพัฒนาให้ทันสมัยอยู่เสมอ แต่หน่วยงาน หรือองค์การจะประสบความสำเร็จ และบรรลุจุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใดนั้น ต้องอาศัยทรัพยากรในการบริหารหลายประการ ทรัพยากรพื้นฐานในการบริหาร (สมยศ นาวีการ, 2545 : 20) สอดคล้องกับอธิปัตย์ คลี่สุนทร (2549 : 23) บอกถึงองค์ประกอบสำคัญที่เป็นทรัพยากรช่วยให้การบริหารงานใดๆ สำเร็จได้โดยง่าย คือ คน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ แนวคิดนั้นรู้โดยทั่วกันว่า 4 M's ผู้บริหารเป็นผู้นำที่สำคัญที่สุดในสถานศึกษา และเป็นผู้นำในการพัฒนาคน จึงต้องเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีความสามารถในการแก้ปัญหา รักธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตลอดทั้งเป็นคนที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล รู้เท่าทันเทคโนโลยี และมีจิตใจดีงาม ความคิดริเริ่มที่ดี ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้นำทางการศึกษาที่เหมาะสมกับยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยจะเป็นผู้นำในการทำงานตามแนวประชาธิปไตย และนำการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมทางการสื่อสารให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนได้เหมาะสม มีประสิทธิภาพ (ประเวศน์ มหารัตน์สกุล, 2543) ดังนั้นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาคือ ผู้บริหารสถานศึกษา มีหน้าที่ในการวางนโยบาย ให้บริการส่งเสริมและอำนวยความสะดวก ซึ่งเป็นผู้นำโดยตรง ขณะเดียวกันครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงาน สนองงานของผู้บริหาร และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดทิศทางทางการศึกษา ทั้งสามกลุ่มจึงเป็นผู้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารสถานศึกษา

จากรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาปี 2551 ที่ผ่านมาพบข้อบกพร่องของการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า การจัดบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ไม่เหมาะสมกับภารกิจของสถานศึกษา มีการประชุมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาด้านต่างๆ ระยะเวลาที่ปฏิบัติการดำเนินงานของสถานศึกษาและการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องน้อย การสนับสนุนปรับ ปรุงอาคารสถานที่ และงบประมาณสนับสนุนจากน้อย เงินอุดหนุนและเงินบริจาคไม่เพียงพอ ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสังเกตว่าการดำเนินการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ยังปรากฏปัญหาด้านปัจจัยการบริหารในสถานศึกษาอีกหลายประการ ซึ่งอาจส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นโดยเร่งด่วนที่ต้องศึกษาวิจัยถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ผู้วิจัยเป็นบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จังหวัดชัยภูมิ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยการบริหาร โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายอำเภอบ้านเขว้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งผลการวิจัยจะนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนา การบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จังหวัดชัยภูมิ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

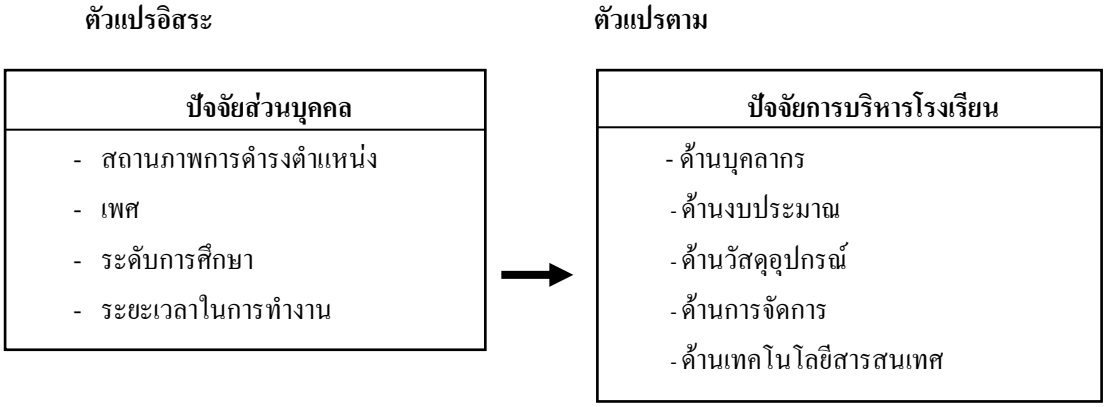
1.2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นผู้บริหารและครูผู้สอน ศูนย์เครือข่ายอำเภอบ้านเขว้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จังหวัดชัยภูมิ

1.2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยการบริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นผู้บริหารและครูผู้สอน ศูนย์เครือข่ายอำเภอบ้านเขว้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย สถานภาพการดำรงตำแหน่ง เพศ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการทำงาน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ได้แก่ ปัจจัยการบริหารโรงเรียน โดยอาศัยกรอบแนวคิดเรื่องทรัพยากรในการบริหาร จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการจัดการ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ใช้เทคนิคการสำรวจ (Survey Technique) เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นผู้บริหารและครูผู้สอน ศูนย์เครือข่ายอำเภอบ้านเขว้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จังหวัดชัยภูมิ และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยการบริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นผู้บริหารและครูผู้สอน ศูนย์เครือข่ายอำเภอบ้านเขว้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 50 คน และครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 205 คน รวมทั้งสิ้น 255 คน การสร้างเครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือตลอดทั้งการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ(Check List) และแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scales) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย สถานภาพการดำรงตำแหน่ง เพศ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการทำงาน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ศูนย์เครือข่ายอำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นอื่นๆ

3. ผลการวิเคราะห์/ ผลการวิจัย และอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการทำงานมากกว่า 10 ปี ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารโรงเรียนศูนย์เครือข่ายอำเภอบ้านเขว้า สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จังหวัดชัยภูมิตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็น

รายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยการบริหารโรงเรียนด้านการจัดการ มากที่สุด รองลงไปคือ ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ด้านบุคลากร และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยการบริหารโรงเรียนศูนย์ เครือข่ายอำเภอบ้านเขว้า สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จังหวัดชัยภูมิในภาพรวม พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มี สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการทำงานต่างกัน มีความเห็นต่อปัจจัยการบริหารโรงเรียนศูนย์ เครือข่ายอำเภอบ้านเขว้า สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน มีความเห็นต่อปัจจัยการบริหารโรงเรียนศูนย์ เครือข่ายอำเภอบ้านเขว้า สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารโรงเรียนศูนย์เครือข่ายอำเภอบ้านเขว้า สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จังหวัดชัยภูมิตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโดยภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยการบริหารโรงเรียนด้านการจัดการ มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการนำทรัพยากรการบริหารมาใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนการบริหาร คือ การวางแผน การจัดการองค์การการชี้นำ การควบคุม โดยอาศัยวิธีการ การศึกษาปัญหาจากข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนา การทำงานเป็นทีม การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ กระบวนการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์มาใช้ในการทำงาน ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น การส่งเสริมการมีส่วนร่วม รองลงไปคือ ด้านงบประมาณทั้งนี้เนื่องจากการงบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่ช่วยให้การบริหารงานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุสำเร็จตามเป้าหมายโดยมีประสิทธิภาพนั้น นอกจากคน เงิน วัสดุ และการจัดการ การงบประมาณก็นับว่าเป็นทรัพยากรอันหนึ่งในการบริหารงานประเภทหนึ่ง ซึ่งงบประมาณเป็นเรื่องของการกำหนดรายรับ ราย จ่ายที่จะใช้ในการบริหารงานขององค์การ ทั้งที่เป็นเงิน วัสดุ เพื่อช่วยให้งานบรรลุไปตามวัตถุประสงค์ การบริหารงบประมาณ จึงเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ของผู้บริหารทุกระดับ ซึ่งการบริหารงบประมาณนั้น หมายถึง การดำเนินการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ที่ได้รับให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยถูกต้องตามระเบียบทันต่อเวลาหรือเหตุการณ์ ในด้านวัสดุอุปกรณ์ทั้งนี้เพราะงานในด้านการจัดการวัสดุอุปกรณ์จะต้องมีการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์อุปกรณ์ ตลอดจนเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการดำเนินการที่ครอบคลุมถึง การศึกษางานที่กำลังดำเนินการที่จำเป็นต้องใช้วัสดุอุปกรณ์เข้าสนับสนุน การสำรวจวัสดุคงคลัง การรับรู้ความต้องการขององค์กร กระบวนการจัดซื้อ กระบวนการใช้งาน การบริการ และ การเก็บบำรุงรักษา ด้านบุคลากรทั้งนี้เพราะการที่บุคลากรในโรงเรียนจะปฏิบัติงานได้สมกับความมุ่งหวังหรือไม่ เป็นคำถามที่ผู้บริหารต้องตอบให้ได้และเป็นภารกิจของผู้บริหารที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการจัดการให้บุคลากรในโรงเรียนทำงานบรรลุความมุ่งหวังอย่างเต็มใจ การให้บุคลากรทำงานอย่างเต็มใจนั้นเป็นเรื่องที่ยาก และยิ่งยากมากขึ้นถ้าต้อง การให้บุคลากรในโรงเรียนกระตือรือร้นพัฒนาและยกระดับความสามารถของตนเองอยู่ตลอดเวลา ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเครื่องมือในการพัฒนาบุคลากร คือ การบริหารงานอาชีพ การให้การศึกษา การฝึกอบรม และการประเมินผลการปฏิบัติงาน ในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเนื่องจากปัญหาการจัดระบบสารสนเทศในโรงเรียนมีข้อมูลสารสนเทศไม่เพียงพอหรือให้ข้อมูลไม่ทันต่อการใช้งาน และปัญหาอีกอย่างหนึ่งคือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดระบบสารสนเทศ ทั้งยังมีปัญหาขาดบุคลากรทำหน้าที่จัดระบบสารสนเทศโดยเฉพาะงบประมาณด้านวัสดุครุภัณฑ์ในการจัดซื้ออุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศไม่เพียงพอ เทคโนโลยีสื่อสารส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์และไม่มีเครือข่ายข้อมูลสำหรับเชื่อมโยง

การใช้ข้อมูลสารสนเทศภายในโรงเรียน การใช้ข้อมูลทาง internet ส่วนใหญ่มีการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนและการตัดสินใจในงานวิชาการ ปัญหาที่สำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ ขาดงบประมาณและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ขาดวัสดุอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า มีความต้องการสิ่งเหล่านี้เป็นอย่างมาก และครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นครูสายปฏิบัติการสอน มีความรู้เฉพาะในเนื้อหาที่ตนสอน ไม่เคยผ่านการอบรมในด้านเทคนิคและวิธีวิเคราะห์ระบบสารสนเทศมาก่อน เมื่อผู้บริหารต้องการเก็บข้อมูลก็มอบหมายให้ครู-อาจารย์ดังกล่าวดำเนินการ จึงทำให้ผลปฏิบัติงานไม่ดีเท่าที่ควร สารสนเทศที่ผลิตได้จากระบบไม่สนองวัตถุประสงค์ของโรงเรียนเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระดับโรงเรียนได้สนับสนุนในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุครุภัณฑ์ และด้านการจัดการศึกษาที่มีความจำเป็น การนิเทศ การประเมินผลเพื่อระบบสารสนเทศที่เป็นกระบวนการในด้านคุณภาพการบริหาร อีกทั้งสถานศึกษาควรจะใช้คอมพิวเตอร์ให้มีศักยภาพเพื่อการจัดระบบสารสนเทศที่เป็นระบบที่ครบถ้วนถูกต้องและเรียกใช้ได้ทันเวลาในทุกสถานการณ์ การมีข้อมูลและสารสนเทศที่มีคุณภาพจะทำให้กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในด้านต่างๆ ดำเนินไปได้อย่างมีคุณภาพ การจัดระบบสารสนเทศในสถานศึกษาจึงมีความสำคัญและเป็นประโยชน์สำหรับบบุคลากรในทุกองค์กร ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของวิศิษฎ์ อำพันทอง (2550) การศึกษาเรื่อง การบริหารงานในสถานศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานในสถานศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และเพื่อศึกษาปัญหารวมทั้งแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานในสถานศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี จำนวน 185 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วนตามจำนวนและขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามแบบมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวและการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานในสถานศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับรายด้านการบริหารงานจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานในสถานศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานที่พบมากที่สุด ในแต่ละด้านและแนวทางการแก้ปัญหา เรียงตามลำดับความถี่ดังนี้ ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล คือ ขาดแคลนอัตรากำลังครู โดยมีครูไม่ครบชั้นเรียน แนวทางการแก้ปัญหาตามลำดับ คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดสรรครูจากสถานศึกษาที่มีจำนวนครูเกินเกณฑ์ไปให้สถานศึกษาที่ขาดแคลน ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแนวทางจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม และขอสนับสนุนงบประมาณจ้างครูช่วยสอน รองลงมาเป็นปัญหาด้านการบริหารงานงบประมาณ คือ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอกับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ แนวทางการแก้ปัญหาตามลำดับ คือ หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรรงบประมาณรายหัวเพิ่มเติมให้กับสถานศึกษา ระดมทรัพยากรจากท้องถิ่น และของบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล ปัญหาด้านการบริหารงานทั่วไป คือ ครูมีภาระงานสอนมาก จนไม่มีเวลาปฏิบัติงานอื่น ๆ เช่น งานธุรการ แนวทางการแก้ปัญหาตามลำดับ คือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรคัดสรรหนังสือ

ราชการและระเบียบปฏิบัติที่จำเป็นๆ สำหรับสถานศึกษา ควรลดภาระงานโดยตัด ยุบ รวมงานที่ใกล้เคียงเข้าด้วยกันให้กับสถานศึกษาขนาดเล็ก และลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้น้อยลง และลำดับสุดท้ายปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการ คือ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แนวทางการแก้ปัญหาตามลำดับ คือ จัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย – ญี่ปุ่น), 2543.

วิศิษฎ์ อำพันทอง. การศึกษาเรื่อง การบริหารงานในสถานศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี, วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ กาญจนบุรี, 2550.

สมยศ นาวีการ. การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2545.

อธิปัตย์ คลี่สุนทร. ยุทธศาสตร์การบริหารในยุคโลกาภิวัตน์. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://www.moe.go.th. 2549.

Best, John W. *Research in Education*. 4th ed. Englewood Cliffs, NJ.: Prentice-Hall, 1981.

บทบาทของผู้นำทางการทหารในการสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติ

THE ROLE OF MILITARY LEADERS IN NATIONAL RECONCILIATION

น.อ.หญิง พัชชา เข็มเพชร[1] และผศ.ดร.มาณวิภา อินทรทัต[2]

นักศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บทบาทของผู้นำทางการทหารในการสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติในปีงบประมาณ 2553 -2554 2) ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของผู้นำทางการทหารในการสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติ 3) เปรียบเทียบบทบาทของผู้นำทางการทหารตามความคิดเห็นของประชาชน จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนชาวไทยทั่วไปที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป มีสถานภาพส่วนบุคคลแตกต่างกัน และมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 325 ตัวอย่าง ด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และทำการสุ่มอีกครั้งด้วยการสุ่มแบบสะดวกสบาย (Convenience Sampling) เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ผู้นำทางการทหารแบบเจาะลึก (In Depth Interview) จำนวน 5 นาย สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์เปรียบเทียบ (Independent Samples) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA)

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ปีงบประมาณ 2553 ผู้นำทางการทหารมีการดำเนินการด้านการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งร่วมกัน ด้วยบทบาทการแสดงท่าทีที่ชัดเจน ปี 2554 มีการดำเนินการด้านการสนับสนุนการสร้างความปรองดองด้วยกลไกและเครื่องมือที่มีอยู่ ด้วยบทบาทการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับทุกฝ่ายในสังคมไทย และบทบาทการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังสรุปได้ว่าสื่อให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์ของผู้นำมากกว่าผลการปฏิบัติงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร

จากแบบสอบถามสรุปได้ว่าประชาชนเห็นด้วยมากต่อบทบาทของผู้นำทางการทหารในการสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติทั้งในภาพรวมและรายด้าน เห็นด้วยมากที่สุดกับบทบาทด้านการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างทหารกับประชาชน และเห็นด้วยน้อยที่สุดกับบทบาทในการใช้กำลัง โดยที่ 1) เพศไม่มีผลต่อความคิดเห็น 2) อายุที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันในด้านการปลูกจิตสำนึกในเรื่องอุดมการณ์ประชาธิปไตย 3)สถานภาพการสมรสแตกต่างกันมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในด้านการทำให้ทุกฝ่ายในสังคมไทยเข้าใจถึงสาเหตุของความขัดแย้ง 4)ระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในด้านการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างทหารกับประชาชน 5) อาชีพที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันทั้งในภาพรวม และรายด้าน 6) รายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในภาพรวม และในรายด้าน จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการทำให้ทุกฝ่ายในสังคมไทยเข้าใจถึงสาเหตุของความขัดแย้ง, ด้านการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างทหารกับประชาชน และด้านการปลูกจิตสำนึกในเรื่องอุดมการณ์ประชาธิปไตย

สรุปบทบาทของผู้นำทางการทหารในการสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติได้ว่า *“ผู้นำทางการทหารควรมีส่วนร่วมในการสร้างความสมานฉันท์ด้วยการแสดงสิ่งที่เป็นจุดเด่นขององค์กร ได้แก่ ความมีวินัย การเป็นหนึ่งเดียวกัน การยึดมั่นในหน้าที่ตามกรอบของกฎหมาย เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับสังคม เน้นการสร้างความปรองดอง และส่งเสริมความ*

เข้าใจอันดีระหว่างทหารกับประชาชน โดยยึดผลประโยชน์ของชาติเป็นหลัก การจัดกิจกรรมการปลูกจิตสำนึกในเรื่องอุดมการณ์ประชาธิปไตยควรเริ่มจากกำลังพล และหน่วยงานการศึกษาของกองทัพ เพิ่มเติมในส่วนของความเอื้ออาทร การรักษากฎ ระเบียบ การบังคับใช้กฎหมาย และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ผู้นำทางการทหารควรเป็นตัวอย่างที่ดี มีความเป็นกลาง และให้ความสำคัญต่อการประชาสัมพันธ์ผลงานผ่านสื่อ"

คำสำคัญ : บทบาท, ผู้นำทางการทหาร, สมานฉันท์

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) To study the role of military leaders in national reconciliation in fiscal year 2553 to 2554 2) To study Thai people's attitude on the role of military leaders in national reconciliation 3) To compare the role of military leaders in national reconciliation with the attitude of Thai people's from different backgrounds.

The sample used in this research was 325 Thai people over 18 years of age from different backgrounds living in Bangkok. Study participants were selected by stratified random sampling method. Convenience sampling method was then used for the sample size. Data was collected using self-administered questionnaires. In depth interview of five military leaders were also taken. The data was analyzed using the descriptive statistics of frequency, percentages, mean, standard deviation and the inferential statistics of independent samples (t-test) and one - way ANOVA (F-test). Out of 352 study participants, 59.7%were female, 42.2% were aged between 31-45 years, 50.2% were single, 50.2% possessed a Bachelor's level of education, 35.4% were government officers and 33.8% had income between 15,000 – 30,000 baht per month

The findings of the research indicated that in fiscal year 2553 military leaders preferred an exit solution of the conflict together by playing the role of clear attitude. By year 2554 the military leaders preferred supportive role to create harmony with the existing mechanisms. They promoted mutual understanding with the people by participation and building relationships. Media paid attention with military leader's interview rather than a written report.

The participants highly rated and agreed with the role of military leaders in national reconciliation both in overall and each operations by promoting mutual understanding between military and people. The participants least favored the use of force.

There was no significant difference between the views of female and male participants. Different age group had significant difference in view of the establishment and awareness of the ideals of democracy. Marital status had significant difference in view of making all parts of Thailand understand the causes of conflict. Different levels of education had significant difference in views of promoting mutual understanding between military and people. Career had significant difference in both overall and each operation. Level of income had significant difference in overall as well as these 3 operations: 1) making all parts of Thailand understand the causes of conflict 2) promoting mutual

understanding between the military and the people, 3) awareness and establishment of the ideal democracy. Statistically p $\leq$ 0.05 was considered significant.

In conclusion the role of military leaders in national reconciliation was that "*The military leaders should participate in national reconciliation by showing 'Discipline, Unity and Adherence to duty' under the law. The study showed that military should be an example in the society by creating harmony and promoting mutual understanding between military and people based on national interest. The activities to establish awareness of the ideals of democracy should start from troops and military units adding generosity, regulations, law enforcement and respect to others' right. The military leaders should be a model in the society by being neutral and emphasized the procedure of public relations via media*".

KEYWORDS: THE ROLE, MILITARY LEADERS, RECONCILIATION

1. บทนำ

ประเทศไทยเป็นรัฐทหารสืบเนื่องมายาวนานนับพันปีโดยผู้นำที่มีความสามารถ เป็นนักรบในยามสงครามและเป็นนักปกครองหรือนักการเมืองในยามสงบ ผู้นำยุคแรกๆได้รับการยอมรับจากการประลองฝีมือ แข่งขันผลัดเปลี่ยนกันมาเป็นผู้นำเผ่า เมื่อเป็นปึกแผ่นมากขึ้นจึงมีการปกครองที่เป็นระบบมีการสืบทอดอำนาจผ่านทางวงศ์ตระกูล และพัฒนามาเป็นราชวงศ์กษัตริย์ในเวลาต่อมา ดังคำว่า "พระมหากษัตริย์" ซึ่งแปลว่านักรบหรือทหารผู้ยิ่งใหญ่ (เจริญ ไชยชนะ, 2506 อ้างถึงในอนันต์ อมรัชกุล, 2535 : 67) พระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งผู้นำประเทศทั้งในฐานะนักรบและนักปกครอง ปกครองประเทศไทยมาอย่างต่อเนื่องจนถึงสมัยรัชกาลที่ 5 มีการเลิกระบบทาส ระบบไพร่ ระบบศักดินา มีการปรับปรุงระบบราชการทหาร มีการตราพระราชบัญญัติเกณฑ์ทหาร พ.ศ.2448 มีการจัดตั้งกองทัพบกเป็นสถาบันอย่างจริงจังโดยมีโรงเรียนนายร้อยเป็นสถานที่ในการศึกษาแก่นายทหาร ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 7 "คณะราษฎร" ภายใต้การนำของ พ.อ.พระยาพหลพลพยุหเสนาได้ทำการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชเป็นระบอบประชาธิปไตยเป็นผลสำเร็จ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ซึ่งนับเป็นการเริ่มต้นของระบอบประชาธิปไตยของไทย นับจากนั้นเป็นต้นมาอาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยมีวิวัฒนาการทางการเมืองแบบไม่มีเสถียรภาพ มีการเปลี่ยนรัฐบาลหรือผู้ปกครองประเทศอยู่บ่อยครั้ง มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ไม่เป็นไปตามกฎ กติกาหรือระเบียบแบบแผนโดยสันติวิธี เกิดการแย่งชิงอำนาจด้วยการใช้กำลังอาวุธเพื่อวัตถุประสงค์ในการยึดอำนาจทางการเมือง เกิดเป็นวงจรอุบาทว์ทางการเมือง นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยมีการใช้กำลังทหารเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองรวมทั้งสิ้น 19 ครั้ง เป็นการปฏิวัติ 4 ครั้ง การรัฐประหาร 5 ครั้ง การปฏิรูป 2 ครั้ง และกบฏ 8 ครั้ง (เชาวนะ ไตรมาศ, 2550 : 139) จนกระทั่งมีการปฏิรูปการปกครองครั้งสุดท้ายในวันที่ 19 กันยายน 2549 อันนำมาซึ่งปัญหาและความเสียหายให้กับประเทศจนถึงปัจจุบัน เศรษฐกิจประสบกับภาวะการชะลอตัวของการลงทุนจากความไม่สงบทางการเมือง (กองทุนการเงินระหว่างประเทศ, 2552 : 1) นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบโดยตรงต่อความมั่นคงและความสามัคคีของคนในชาติ ดังจะเห็นได้จากความเห็นของคณะกรรมการอิสระตรวจสอบ และค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) ที่เสนอว่าปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้สั่งสมจนทำให้เกิดความแตกแยกที่ร้าวลึกในสังคมไทยเกินกว่าหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งจะแก้ปัญหาได้ และเรียกร้องผู้ที่เกี่ยวข้องในความขัดแย้งทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ และสื่อมวลชน รวมทั้งประชาชนทุกคนแสดงบทบาทในการนำพาประเทศชาติไปสู่การปรองดอง (หนังสือ คอป.ด่วนที่สุด ที่ คอป 651/2554 ลง 15 ก.ย.54) กองทัพในฐานะองค์กรหลัก

ในการพิทักษ์รักษาเอกราชและความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรจึงควรมีบทบาทในการสร้างความสมานฉันท์ และควรมีการศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยเสนอเป็นแนวทางกำหนดบทบาทของกองทัพในการสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานคร อายุ 18 ปี ขึ้นไป และผู้นำทางการทหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานคร อายุ 18 ปี ขึ้นไป โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามอาชีพ ได้แก่ นักเรียน/นักศึกษา ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัทเอกชน/ธุรกิจส่วนตัว และทำการสุ่มอีกครั้งด้วยวิธีการสุ่มแบบสะดวกสบาย (Convenience Sampling) จำนวน 325 คนเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaires) และผู้นำทางการทหารที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดสะดวกในการนัดหมายและให้ข้อมูล ตลอดจนเป็นผู้แทนของส่วนราชการกระทรวงกลาโหม ได้แก่ กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In Depth Interview) จำนวน 5 นาย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1) สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) มีข้อคำถามทั้งหมด จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ตอนที่ 2) สอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำทางการทหารในการสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติ ซึ่งได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือตามแนวคิดและทฤษฎีที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม มีข้อคำถามทั้งหมด จำนวน 60 ข้อ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตอนที่ 3) เป็นการแสดงความคิดเห็นด้วยการระบุชื่อของผู้นำทางการทหาร (ทหารชั้นยศนายพลขึ้นไป) ที่มีบทบาทในการสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติ ในช่วงหลังการปฏิวัติ 19 กันยายน 2549 ทั้งที่อยู่ในราชการ และเกษียณอายุราชการไปแล้ว และแบบสัมภาษณ์ (Question Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูลและจำแนกผลการศึกษาวิจัยเป็น 7 ตอน ตอนที่ 1) การวิเคราะห์บทบาทของผู้นำทางการทหารในการสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติ ในช่วงปีงบประมาณ 2553-2554 โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ตอนที่ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยการนำเสนอในรูปแบบค่าความถี่ (Frequency Distribution) และร้อยละ (Percentage) ตอนที่ 3) การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของผู้นำทางการทหารในการสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติ โดยใช้ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าฐานนิยม (Mode) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตอนที่ 4) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน ต่อบทบาทของผู้นำทางการทหารในการสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติโดยใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบ t – test ตอนที่ 5) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของประชาชนที่มีอายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน ต่อบทบาทของผู้นำทางการทหารในการสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F – test (One - way ANOVA) ตอนที่ 6) การวิเคราะห์การแสดงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในการระบุชื่อของผู้นำทางการทหาร (ทหารชั้นยศ นายพลขึ้นไป) ที่มีบทบาทในการสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติ ในช่วงหลังการปฏิวัติ 19 กันยายน 2549 ทั้งที่อยู่ในราชการ และเกษียณอายุราชการไปแล้วโดย

ใช้ค่าความถี่ (Frequency Distribution) และใช้ค่าร้อยละ (%) และตอนที่ 7) การวิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้นำทางการทหาร โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

3. ผลการวิเคราะห์/ผลการวิเคราะห์และการอภิปราย

สรุปลักษณะทั่วไปของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.7 มีอายุ 31 – 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.2 มีสถานภาพโสดคิดเป็นร้อยละ 50.2 มีระดับการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 50.2 เป็นข้าราชการคิดเป็นร้อยละ 35.4 และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 15,000 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.8

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ปีงบประมาณ 2553 ผู้นำทางการทหารมีการดำเนินการด้านการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งร่วมกัน ด้วยบทบาทการแสดงท่าทีที่ชัดเจน ปี 2554 มีการดำเนินการด้านการสนับสนุนการสร้างความปรองดองด้วยกลไกและเครื่องมือที่มีอยู่ด้วยบทบาทการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับทุกฝ่ายในสังคมไทย และบทบาทการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังสรุปได้ว่าสื่อให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์ของผู้นำมากกว่าผลการปฏิบัติงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร

จากแบบสอบถามสรุปได้ว่าประชาชนเห็นด้วยมากต่อบทบาทของผู้นำทางการทหารในการสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติทั้งในภาพรวมและรายด้าน เห็นด้วยมากที่สุดกับบทบาทด้านการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างทหารกับประชาชน และเห็นด้วยน้อยที่สุดกับบทบาทในการใช้กำลัง โดยที่ 1) เพศไม่มีผลต่อความคิดเห็น 2) อายุที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันในด้านการปลูกจิตสำนึกในเรื่องอุดมการณ์ประชาธิปไตย 3)สถานภาพการสมรสแตกต่างกันมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในด้านการทำให้ทุกฝ่ายในสังคมไทยเข้าใจถึงสาเหตุของความขัดแย้ง 4)ระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในด้านการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างทหารกับประชาชน 5) อาชีพที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันทั้งในภาพรวม และรายด้าน 6) รายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในภาพรวม และในรายด้าน จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการทำให้ทุกฝ่ายในสังคมไทยเข้าใจถึงสาเหตุของความขัดแย้ง, ด้านการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างทหารกับประชาชน และด้านการปลูกจิตสำนึกในเรื่องอุดมการณ์ประชาธิปไตย

จากการศึกษาสามารถสรุปบทบาทของผู้นำทางการทหารในการสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติได้ว่า *"ผู้นำทางการทหารควรมีส่วนร่วมในการสร้างความสมานฉันท์ด้วยการแสดงสิ่งที่เป็นจุดเด่นขององค์กร ได้แก่ ความมีวินัย การเป็นหนึ่งเดียวกัน การยึดมั่นในหน้าที่ตามกรอบของกฎหมาย เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับสังคม เน้นการสร้างความปรองดองและส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างทหารกับประชาชน โดยยึดผลประโยชน์ของชาติเป็นหลัก การจัดกิจกรรมการปลูกจิตสำนึกในเรื่องอุดมการณ์ประชาธิปไตยควรเริ่มจากกำลังพล และหน่วยงานการศึกษาของกองทัพ เพิ่มเติมในส่วนของความเอื้ออาทร การรักษากฎ ระเบียบ การบังคับใช้กฎหมาย และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ผู้นำทางการทหารควรเป็นตัวอย่างที่ดี มีความเป็นกลาง และให้ความสำคัญต่อการประชาสัมพันธ์ผลงานผ่านสื่อ"*

เอกสารอ้างอิง

กรมกิจการพลเรือนทหารเรือ กองทัพเรือ. "*รายงานผลการปฏิบัติงานตามนโยบาย ผบ.ทร. ประจำปี งป. 2553 นโยบายด้านกิจการพลเรือน*." กรุงเทพฯ : กองโรงพิมพ์ กรมสารบรรณทหารเรือ, 2553.

กรมกิจการพลเรือนทหารเรือ กองทัพเรือ. "รายงานผลการปฏิบัติงานตามนโยบาย ผบ.ทร. ประจำปี งป. 2554 นโยบายด้านกิจการพลเรือน." กรุงเทพฯ : กองโรงพิมพ์ กรมสารบรรณทหารเรือ, 2554.

กองวิจัยทางการศึกษา. “รายงานวิจัย เรื่อง ดัชนีชี้วัดความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อสังคมไทย โดยใช้เทคนิคเดลฟาย.” กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545.

เจริญ ไชยชนะ. *ประวัติศาสตร์ไทย*. พระนคร : โรงพิมพ์เฟื่องอักษร, 2506, อ้างถึงใน อนันต์ อมรัชกุล. “เอกสารวิจัยส่วนบุคคล ลักษณะวิชาการเมือง เรื่อง ทหารกับภาวะการเป็นผู้นำประเทศ” กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2535.

อนันต์ อมรัชกุล. “ทหารกับภาวะการเป็นผู้นำประเทศ.” เอกสารการวิจัยส่วนบุคคล ลักษณะวิชาการเมือง, หลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 34, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรกองบัญชาการทหารสูงสุด, 2534-2535.

ทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) ในจังหวัดปทุมธานี

SERVICE SELECTION ATTITUDE TOWARDS ENTERTAINMENT PLACES (CAFÉ)
IN PATHUMTHANI PROVINCE

กัญญาณัฐ อินอยู่[1] ดร.อาจยุทธ เนติธนากุล[2]

[1]นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาภาวะผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง มหาวิทยาลัยรังสิต
[2]อาจารย์ประจำ สาขาวิชาภาวะผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี และเปรียบเทียบทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ที่มาใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 375 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น .944 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ่

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) พบว่า สาเหตุที่มาเที่ยวสถานบริการ (คาเฟ่) คือ สังสรรค์ในกลุ่มผู้ร่วมงาน ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการระหว่าง 2,001-3,000 บาท มีเพื่อนร่วมงานที่ร่วมไปใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) และไปใช้บริการสถานบันเทิง (คาเฟ่) วันหยุด (เสาร์-อาทิตย์) ทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) ในจังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และอยู่ในระดับมากทุกรายด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสินค้าและบริการ ด้านสถานที่ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านราคา ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ การเปรียบเทียบทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการ (ค่าเฟ่) ในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ภาพรวม ผู้บริโภคที่เพศ อายุ สถานภาพสมรส ต่างกัน มีทัศนคติในการเลือกใช้บริการไม่แตกต่างกัน ผู้บริโภคที่ประกอบอาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน ภาพรวม มีทัศนคติในการเลือกใช้บริการ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

คำสำคัญ : ทัศนคติ, การเลือกใช้บริการ, สถานบริการ (คาเฟ่), จังหวัดปทุมธานี

Abstract

The purposes of this research were to study the attitude to the service selection of the entertainment places (café) in Pathumthani Province, and to compare the attitude by personnel factors. The population sample amount of 375 persons who had been using the service was used. The questionnaire, with 0.944 reliability, was the instrument for this research. The data was analyzed using basic statistics including frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, the one-way analysis of variance, and the Scheffe' test.

The results show that; the behavior in using service entertainment places (café) was to associate in colleague group, the expenses in using the services range between 2,001-3,000 baht. There are colleagues who share to use the services during the holidays (Saturday and Sunday). The attitude of service selection of the entertainment places (café) in Pathumthani Province was found to be at high level, both in the overall and in each items, arranging by the average as follows; product and service, place, physical character, price, person, process and promotion. The attitude of the service selection compared by personnel factors of genders, age, and marriage status had not difference in overall, however, the consumer which difference occupation, education level, incomes had a difference attitude of service selection in overall, at .01 significant statistics.

KEYWORDS : ADTTITUDE, SERVICE SELECTION, ENTERTAINMENT PLACES (CAFÉ), PATHUMTHANI PROVINCE

1. บทนำ

ธุรกิจการให้บริการ เป็นธุรกิจที่ช่วยสร้างรายได้ให้กับประชาชนชาวไทยเป็นอย่างดี ในประเทศไทยธุรกิจบริการมีอยู่หลายประเภท ได้แก่ ธุรกิจการท่องเที่ยว ธุรกิจร้านอาหาร และธุรกิจบริการสถานบันเทิง เป็นต้น ซึ่ง มาสโลว์ (Maslow, 2010 : 1) ได้ศึกษาพบว่า ความต้องการใช้บริการสถานบันเทิงของผู้บริโภคมาจากความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่ต้องการการพักผ่อนซึ่งอยู่ในลำดับแรกของความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Need) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานเพื่อความอยู่รอด เช่น ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ การพักผ่อน การพ้นสภาพความเจ็บปวด รวมถึงความต้องการทางเพศ เป็นต้น ซึ่งอาจใช้บริการจากสถานบันเทิงเพื่อการพักผ่อน เพื่อการสังคม เป็นส่วนหนึ่งของความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ดังที่ทฤษฎีได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์หรือประชากรผู้มีรายได้ ส่วนใหญ่ใช้บริการเพื่อเป็นการพักผ่อนอันเนื่องมาจากความเหนื่อยล้าในการทำงาน หรือมีการนัดหมายเพื่อพบปะสังสรรค์ที่สถานบันเทิง หรือการพบปะจากสาระโอกาสพิเศษตามเทศกาลต่างๆ ทำให้ธุรกิจการให้บริการมีผู้มาใช้บริการ มีรายได้และเติบโตอย่างต่อเนื่อง (นล พลเชียงสา, 2550 : 2)

ปัจจุบันถือว่าเป็นยุคทองของการบริการเพราะมีการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว และการประกอบธุรกิจสถานบริการ เป็นรูปแบบหนึ่งที่ได้รับความนิยมแพร่หลายจากผู้บริโภคในปัจจุบัน ซึ่งธุรกิจสถานบริการในปัจจุบันมีหลายประเภทหลายรูปแบบ เช่น สถานบริการเกี่ยวกับการออกกำลังกาย สถานบริการนวดแผนโบราณ สถานบริการเสริมความงาม รวมถึงสถานบริการที่มีการแสดงดนตรี เช่น ดิสโกเธค คาราโอเกะ ผับ หรือ คาเฟ่ โดยมีรูปแบบการให้บริการความบันเทิงความสนุกสนานจากเสียงเพลงให้กับผู้บริโภคหลากหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มเพื่อน กลุ่มนักธุรกิจ สมาชิกในครอบครัว และให้ความบันเทิงได้หลายโอกาส ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบันธุรกิจสถานบันเทิงมีการแข่งขันที่รุนแรง ผู้ประกอบการต้องปรับตัว และสร้างกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ การสร้างกลยุทธ์ของผู้ประกอบการจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคให้มากที่สุด เพื่อดึงดูดความพึงพอใจสูงสุดที่จะตามมา ในขณะที่ธุรกิจสถานบันเทิงมีแนวโน้มที่จะสามารถทำกำไรได้ (นล พลเชียงสา, 2550 : 2)

จังหวัดปทุมธานี เดิมเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ โดยมีพื้นที่การเกษตรถึง 506,678 ไร่หรือร้อยละ 53.03 ของพื้นที่จังหวัด (สำรวจเมื่อปี พ.ศ. 2546) ในปัจจุบันจังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่อุตสาหกรรม

สำคัญของประเทศ มีนิคมอุตสาหกรรมกระจายอยู่ทั้งจังหวัด โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมเกือบร้อยละ 70 ของจังหวัดมาจากภาคอุตสาหกรรม ทำให้จังหวัดปทุมธานีมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว มีจำนวนประชาชนเข้ามาทำงานในจังหวัดปทุมธานีจำนวนมาก มีประชากรวัยแรงงานมากถึง 477,457 คน ภาวการณ์ทำงานของประชากรในจังหวัดปทุมธานี แยกออกได้เป็นผู้มีงานทำในภาคการเกษตร 32,828 คนหรือร้อยละ 6.98 และผู้มีงานทำนอกภาคการเกษตรจำนวน 437,414 คนหรือร้อยละ 93.02 โดยกลุ่มผู้ทำงานนอกภาคการเกษตรจะทำงานอยู่ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตมากที่สุดมีจำนวน 186,246 คน ร้อยละ 40.86 ของผู้มีงานทำทั้งหมด รองลงมาคือ การขายส่ง การขายปลีก การบริการ มีจำนวน 81,098 คน ร้อยละ 17.79 โดยจังหวัดปทุมธานีมีผู้ว่างงานประมาณ 7,215 คน ร้อยละ 0.92 ของประชากรทั้งหมด (สภาพทั่วไปของจังหวัดปทุมธานี, 2555)

นอกจากนี้จังหวัดปทุมธานียังเป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการ สถานศึกษา ห้างสรรพสินค้า โรงงานอุตสาหกรรม หมู่บ้านจัดสรร โรงพยาบาลของภาครัฐและเอกชน สถานบริการและสถานบันเทิง เช่น ร้านอาหารที่มีการแสดงดนตรีดิสโกเธค คาราโอเกะ และคาเฟ่ ซึ่งสถานบริการดังกล่าวได้มีการแข่งขันทั้งในด้านสินค้าและบริการเพื่อดึงดูดความสนใจของลูกค้า จากการที่ผู้วิจัยได้ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับสถานบันเทิง เป็นคาเฟ่ในจังหวัดปทุมธานี จึงมีความสนใจศึกษาทัศนคติในการเลือกใช้บริการคาเฟ่ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ในการพัฒนาสถานประกอบการของตนเองให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี

2.2 เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. ขั้นตอนการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากร คือ ผู้บริโภคที่มาใช้บริหารสถานบริการ (คาเฟ่) ในจังหวัดปทุมธานี

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคที่มาใช้บริหารสถานบริการ (คาเฟ่) ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 375 คนใช้การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน และใช้การสุ่มแบบสะดวก โดยใช้สูตรคำนวณ ดังนี้ (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2546 : 26)

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคที่มาใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) และพฤติกรรมการใช้บริการสถานบริการ (ค่าเฟ่)

ตัวแปรตาม คือ ทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) ในจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ด้านสินค้าและบริการ ด้านราคา ด้านสถานที่ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ และด้านกระบวนการให้บริการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และพฤติกรรมการใช้บริการสถานบริการ

ส่วนที่ 2 ทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) ในจังหวัดปทุมธานี แบ่งออกเป็น 7 ด้าน คือ ด้านสินค้าและบริการ ด้านราคา ด้านสถานที่ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ และด้านกระบวนการให้บริการ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับนำมาพัฒนามีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดสำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถามเติมข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล กับผู้ที่มาใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) ในจังหวัดปทุมธานี ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวน 375 ฉบับ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-test) ทดสอบค่าเอฟ (F-test) และทดสอบรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe' Method)

4. ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปี สถานภาพสมรส ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว การศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้ระหว่าง 10,000-20,000 บาท พฤติกรรมการใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) พบว่า ส่วนใหญ่มีสาเหตุที่มาเที่ยวสถานบริการ (คาเฟ่) คือ สังสรรค์ในกลุ่มผู้ร่วมงาน ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการระหว่าง 2,001-3,000 บาท มีเพื่อนร่วมงานที่ร่วมไปใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) และไปใช้บริการสถานบันเทิง (คาเฟ่) วันหยุด (เสาร์-อาทิตย์)

ทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) ในจังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกรายด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสินค้าและบริการ ด้านสถานที่ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านราคา ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

การเปรียบเทียบทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการ (ค่าเฟ่) ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามที่เพศ อายุ สถานภาพสมรส ต่างกัน มีทัศนคติในการเลือกใช้บริการไม่แตกต่างกัน สำหรับ ผู้ตอบแบบสอบถามที่ประกอบอาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีทัศนคติในการเลือกใช้บริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติเป็นรายด้าน มีดังนี้

ด้านสินค้าและบริการ ด้านราคา และด้านลักษณะทางกายภาพ ผู้ตอบแบบสอบถามที่อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ต่างกัน มีทัศนคติในการเลือกใช้บริการไม่แตกต่างกัน

ด้านสถานที่ ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านกระบวนการให้บริการ ผู้ตอบแบบสอบถามที่อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่เพศ อายุ สถานภาพ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) ไม่แตกต่างกัน

ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ผู้ตอบแบบสอบถามที่อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และผู้ตอบแบบสอบถามที่ระดับการศึกษา ต่างกัน มีทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่เพศ อายุ และสถานภาพ ต่างกันมีทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

ด้านสินค้าและบริการ ควรตรวจสอบคุณภาพของสินค้าที่ไว้บริการลูกค้าให้มีความสดใหม่ ควรติดตามการให้บริการของพนักงาน ควรรักษารสชาติอาหาร ควรให้ความสำคัญกับความสะอาด สด ใหม่ของอาหาร ผู้ประกอบการควรตรวจสอบปริมาณสินค้าอยู่เสมอ ควรมีเมนูอาหารที่หลากหลาย ควรตรวจสอบความสะอาดของภาชนะใส่อาหาร เช่น จาน ชาม ช้อนส้อม แก้วน้ำ

ด้านสถานที่ ควรรักษาความสะอาดของร้านทั้งร้าน ไม่ให้มีกลิ่นอับ หรือมีสัตว์ที่เป็นอันตรายแอบอยู่ตามที่ต่างๆ ควรจัดหาสถานที่จอดรถสำหรับลูกค้าอย่างพอเพียงและปลอดภัย

ด้านการส่งเสริมการตลาด ควรจัดรายการส่งเสริมการขายบ่อยๆ เช่น การให้บริการดูกีฬาในร้าน การแสดงตลก การเชิญนักร้องที่มีชื่อเสียง ควรมีบัตรสมาชิกให้ลูกค้าสมัครโดยไม่คิดมูลค่า ควรมีกิจกรรมส่งเสริมสัมพันธภาพกับลูกค้าในเทศกาลพิเศษ

ด้านลักษณะทางกายภาพ ควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดร้าน และรูปแบบการจัดร้านควรให้ความสำคัญกับความสะอาดร่มรื่นและเป็นธรรมชาติ ป้ายชื่อร้านควรมีความเด่นชัดสังเกตง่าย และควรสร้างเอกลักษณ์ร้านที่ลูกค้าจำได้ง่าย

ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ควรให้พนักงานแต่งกายที่สุภาพหรือมีเครื่องแบบสำหรับพนักงาน เช่น พนักงานเสิร์ฟ พนักงานรับรถ พนักงานประกอบอาหาร

ด้านกระบวนการให้บริการ ควรให้ความสำคัญกับความรวดเร็วในการให้บริการ ความสุภาพเรียบร้อยของพนักงาน

5. อภิปรายผล

ระดับทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) ในจังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสินค้าและบริการ ด้านสถานที่ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านราคา ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะ การดำเนินธุรกิจผู้ประกอบการจะต้องให้ความสำคัญกับองค์ประกอบทางธุรกิจ ได้แก่ สินค้าและบริการ ราคา ทำเลที่ตั้ง การส่งเสริมการตลาด นอกจากนี้ต้องสร้างภาพลักษณ์ของร้าน มีพนักงานที่ให้บริการ และมีขั้นตอนการให้บริการที่รวดเร็วและถูกต้อง ทันสมัย ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะต้องมีการผสมผสานกันอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะธุรกิจประเภทสถานบริการที่มีการให้บริการเกี่ยวกับอาหารซึ่งผู้ประกอบการจะต้องมีการคัดสรรสิ่งที่ดี มีคุณภาพและมีการให้บริการที่สร้างความประทับใจผู้ที่มีใช้บริการ ดังที่ พิษณุ จงสถิตวัฒนา (2548 : 130) กล่าวว่า ธุรกิจที่เป็นลูกผสมของผลิตภัณฑ์และบริการ ในกรณีของธุรกิจภัตตาคาร ถึงแม้ว่าผลิตภัณฑ์หลักที่ขายคือ อาหาร แต่การให้บริการมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกัน เพราะลูกค้าที่ไปใช้บริการภัตตาคาร ต้องการอาหารอร่อย และบริการที่ดี ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดนุ สถิตเมธากุล (2550 : 50) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมตลาดบริการที่มีผลต่อผู้บริโภคในการเลือกใช้สถานบันเทิงในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการ ทุกปัจจัยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาริสา โนนศรีชัย (2548 : 63-64) ศึกษาเรื่อง การศึกษาข้อมูลทางการตลาดในการใช้บริการสถานบันเทิงคาราโอเกะของโรงแรมโซฟิเทลราชา ออคิด ขอนแก่น พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านคุณภาพการบริการ มีความสำคัญมากต่อการใช้บริการสถานบันเทิงคาราโอเกะของโรงแรมโซฟิเทลราชาออคิด ขอนแก่น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธัญพร จันทร์หนู (2552 : 103-105) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจต่อการใช้บริการสปาเพื่อสุขภาพในเมืองทองธานี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดปทุมธานี พบว่า ความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการที่มี

ต่อสปาเพื่อสุขภาพในเมืองทองธานี ด้านสินค้าและบริการ ด้านราคา ด้านสถานที่ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ และด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ด้านสินค้าและบริการ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยให้ความสำคัญกับรสชาติของอาหารและเครื่องดื่ม และความหลากหลายของอาหารและเครื่องดื่ม เป็นเพราะ สถานบันเทิง (คาเฟ่) มีการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม รสชาติอาหารที่อร่อย สะอาด และมีให้เลือกหลายชนิด จึงเป็นสิ่งที่สามารถดึงดูดลูกค้าได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ พิษณุ จงสถิตวัฒนา (2548 : 130) กล่าวว่า ลูกผสมของผลิตภัณฑ์และบริการ ในกรณีธุรกิจภัตตาคาร แม้ว่าผลิตภัณฑ์หลักที่ขายคือ อาหาร และกระบวนการ การให้บริการมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกัน เพราะลูกค้าที่ไปใช้บริการภัตตาคาร ต้องการอาหารอร่อย และบริการที่ดี

ด้านราคา อยู่ในระดับมากทุกข้อ ให้ความสำคัญอันดับแรกเรื่อง ราคาอาหารเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ รองลงมา เมนูอาหารบอกราคาสินค้าชัดเจน ราคาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (เหล้า เบียร์ ค็อกเทล) สามารถชำระค่าบริการได้ทั้งบัตรเครดิตและเงินสด ราคามิกเซอร์ (น้ำแข็ง น้ำดื่ม โซดา และน้ำอัดลม) ราคาค่าห้องปรับอากาศ และราคาค่าบริการพิเศษ ทั้งนี้เป็นเพราะ ราคาเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคจะนำมาพิจารณาว่าเงินที่ต้องจ่ายมีความคุ้มค่ากับคุณภาพของสินค้าและบริการที่จะได้รับ และเป็นราคาที่ผู้บริโภคยอมรับได้ โดยราคาต้องไม่สูงจนเกินไปเมื่อเทียบกับสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน ดังที่ คอตเลอร์ (Kotler, 2000 : 98) กล่าวว่า ราคา เป็นสิ่งที่บุคคลจ่ายสำหรับสิ่งที่ได้มาซึ่งแสดงถึงมูลค่าในรูปของเงินตราลักษณะความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ และความสามารถในการตอบสนองความพึงพอใจของผู้บริโภค ทำให้เกิดมูลค่า (Value) ในตัวสินค้าผู้บริโภคจะทำการตัดสินใจซื้อก็ต่อเมื่อมูลค่ามากเกินกว่าราคาสินค้า สอดคล้องกับเจโรเม แมคคาที (Jerome McCarthy. 1990 : 233-235) ที่กล่าวว่า ราคาเป็นคุณค่าผลิตภัณฑ์ในรูปตัวเงิน ที่ผู้บริโภคจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่าผลิตภัณฑ์กับราคา ถ้าผลิตภัณฑ์คุณค่าสูงกว่าราคาก็จะตัดสินใจซื้อ

ด้านสถานที่ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ให้ความสำคัญอันดับแรกคือ ที่ตั้งสะดวกต่อการเดินทาง รองลงมา มีป้ายชื่อร้านชัดเจนสังเกตง่าย อยู่ใกล้ที่พักอาศัย ที่ตั้งร้านหาง่าย สถานที่จอดรถเพียงพอ อยู่ใกล้แหล่งชุมชน และที่ตั้งร้านมีรถประจำทางผ่าน ทั้งนี้เป็นเพราะ สถานที่ตั้งของร้านเป็นที่จัดจำหน่ายสินค้า ต้องสะดวกในการเดินทาง และหาง่าย ซึ่ง คอตเลอร์ (Kotler, 2000 : 98) กล่าวว่า การจัดจำหน่ายเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยให้ลูกค้าเลือกสินค้าได้สะดวก โดยการจัดจำหน่ายนั้นประกอบด้วย ช่องทาง พื้นที่ ทำเลที่ตั้ง คลังสินค้า และการขนส่ง

ด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับมากทุกข้อ ให้ความสำคัญอันดับแรกเรื่อง การจัดแสดงของนักร้องนักดนตรีที่มีชื่อเสียง รองลงมา บริการจองล่วงหน้าทางโทรศัพท์ การลดราคาในโอกาสพิเศษต่าง ๆ เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ การโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ เช่น ใบปลิว โปสเตอร์ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นคัดเอาท์ ป้ายผ้า วิทยุกระจายเสียง การสมัครเป็นสมาชิกเพื่อได้รับสิทธิพิเศษต่างๆ มีบัตรลดราคาแจกลูกค้าประจำ การสะสมยอดเพื่อแลกของรางวัล และการชิงโชค ชิงรางวัล ทั้งนี้เป็นเพราะ การจัดกิจกรรมพิเศษเป็นสิ่งจูงใจลูกค้า ดังที่ พิษณุ จงสถิตวัฒนา (2548 : 133-134) และ ยุพาวรรณ วรรณวาณิชย์ (2548 : 13) กล่าวว่า กลยุทธ์ทางการตลาดบริการ ต้องมีการเสนอบริการที่แตกต่าง ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของธุรกิจบริการ ซึ่ง เจโรเม แมคคาที (Jerome McCarthy. 1990 : 233-235) กล่าวว่า การส่งเสริมการตลาดเป็นการสื่อสารระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อ เพื่อสร้างทัศนคติและพฤติกรรมการซื้อ การส่งเสริมการตลาด ประกอบด้วย การโฆษณา การขายโดยใช้พนักงานขาย การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ รวมถึงกิจกรรมการส่งเสริมการขาย

ด้านลักษณะทางกายภาพ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ให้ความสำคัญอันดับแรกเรื่อง ชื่อและสัญลักษณ์ของร้านจำง่าย รองลงมา เปิดบริการมานาน การตกแต่งภายในร้านเน้นธรรมชาติ ร่มรื่น สวยงาม การตกแต่งภายนอกร่มรื่นสวยงามดูดี ภายในร้านกว้างขวาง แบ่งเป็นสัดส่วน ไม่อึดอัด มีที่นั่งเพียงพอ ความสะอาดของร้าน และห้องน้ำสะอาด ทั้งนี้เป็นเพราะ

ลักษณะทางกายภาพเป็นส่วนประกอบทางกายภาพของสถานบันเทิง (คาเฟ่) ที่ผู้บริโภคมองเห็น เช่น การตบแต่งบรรยากาศของร้าน สภาพแวดล้อมของร้าน (Jerome McCarthy. 1990 : 233-235)

ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ให้ความสำคัญอันดับแรกคือ พนักงานให้การต้อนรับด้วยอัธยาศัยไมตรีที่ดี รองลงมา ให้บริการที่รวดเร็วและถูกต้อง พนักงานสามารถแนะนำอาหารและเครื่องดื่มได้เป็นอย่างดี มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ มีพนักงานไว้บริการอย่างเพียงพอ การดูแลเอาใจใส่ลูกค้าทุกคนเท่าเทียมกัน และพนักงานมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาของลูกค้า ทั้งนี้เป็นเพราะ บุคลากรที่ให้บริการหรือพนักงานเป็นผู้ที่มีบทบาทในการให้บริการจึงต้องมีอัธยาศัยไมตรีที่ดีกับลูกค้า มีความกระตือรือร้น ดูแลเอาใจใส่ลูกค้าทุกคน เป็นต้น ดังที่ เจโรเม แมคคาที (Jerome McCarthy. 1990 : 233-235) กล่าวว่า บทบาทของบุคลากรสำหรับธุรกิจบริการ ผู้ให้บริการนอกจากจะทำหน้าที่ผลิตบริการแล้ว ยังต้องทำหน้าที่ขายผลิตภัณฑ์ไปพร้อมๆ กัน ด้วยการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้ามีความจำเป็นอย่างมากสำหรับการบริการ

ด้านกระบวนการให้บริการ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ให้ความสำคัญอันดับแรกคือ การทักทายและต้อนรับเมื่อลูกค้าเข้ามาในร้าน รองลงมา เปิดให้บริการตรงตามเวลาที่กำหนดทุกวัน มีระบบการให้บริการที่ประสานงานกันเป็นอย่างดี ระบบการบริการคิดเงินถูกต้องและรวดเร็ว อาหารและเครื่องดื่มที่ลูกค้าได้รับถูกต้องและรวดเร็ว รู้จักการสอบถามความพึงพอใจและความต้องการของลูกค้า และให้บริการลูกค้าทุกคนด้วยความเสมอภาค ทั้งนี้เป็นเพราะสถานบันเทิง (คาเฟ่) เป็นสถานประกอบการประเภทการให้บริการ กระบวนการให้บริการจึงเริ่มจากการให้การต้อนรับลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ และเห็นสิ่งแรกที่ทำให้ลูกค้าได้รับความพึงพอใจ มีการให้บริการที่ตรงเวลา ดังที่ วีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์ (2539 : 11-12) ที่กล่าวว่า ลักษณะการบริการที่ดี ประกอบด้วย ความยิ้มแย้ม ให้ความสำคัญกับความยุ่งยากของลูกค้า ตอบสนองความประสงค์ของลูกค้าอย่างรวดเร็ว ให้เกียรติลูกค้า ให้บริการด้วยความสมัครใจและเต็มใจให้บริการ รักษาภาพพจน์ขององค์กร มีกิริยามารยาทอ่อนโยน สุภาพและมีมารยาทดี มีความกระฉับกระเฉงและกระตือรือร้นในการให้บริการ

การเปรียบเทียบทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการ (ค่าเฟ่) ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เพศ อายุ สถานภาพสมรส ต่างกัน มีทัศนคติในการเลือกใช้บริการไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะ สถาบันบริการ (คาเฟ่) ในจังหวัดปทุมธานี มีรูปแบบการให้บริการที่เหมือนกัน คือ มีการบริการอาหารและเครื่องดื่ม มีนักร้องทั้งชายและหญิง มาขับกล่อมเสียงเพลง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วุฒิ ปียาโยค (2551 : 75-76) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าที่มาใช้บริการสถานบันเทิงในเขตอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ลูกค้าที่มาใช้บริการสถานบันเทิงที่มีเพศ อายุ และสถานภาพ ต่างกัน มีระดับการตัดสินใจใช้บริการสถานบันเทิงไม่แตกต่างกัน สำหรับลูกค้าที่มาใช้บริการสถานบันเทิงที่มีอาชีพ และที่พักอาศัยต่างกัน มีปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานบันเทิงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ประกอบอาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีทัศนคติในการเลือกใช้บริการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะ บางกลุ่มอาจมองว่าสถานบริการมีการให้บริการที่ต้องปรับปรุง เช่น รสชาติของอาหาร อาหารและเครื่องดื่มมีราคาแพง สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ การบริการที่ล่าช้า พนักงานไม่สุภาพ มีการตบแต่งสถานที่ที่แตกต่างกันออกไปตามความชอบของเจ้าของกิจการ เป็นต้น และสอดคล้องกับ ธัญพร จันทร์หนู (2552 : 103-105) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจต่อการใช้บริการสปาเพื่อสุขภาพในเมืองทองธานี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ รายได้ต่อเดือน และแหล่งที่พักอาศัย ต่างกัน มีความพึงพอใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคมีทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) ระดับมากทุกด้าน ดังนั้นเพื่อการเป็นผู้นำทางธุรกิจสำหรับผู้ประกอบธุรกิจสถานบริการ (คาเฟ่) ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้ดังต่อไปนี้

6.1.1 ด้านสินค้าและบริการ ผู้ประกอบการธุรกิจสถานบริการ (คาเฟ่) ควรให้ความสำคัญกับเรื่องอาหารและเครื่องดื่ม ให้ความสำคัญกับคุณภาพของอาหารทั้งรสชาติ ความหลากหลาย ความสะอาดของอาหาร มีการจำหน่ายเครื่องดื่มหลายประเภท รวมถึงภาชนะที่ใส่อาหาร รวมทั้งให้ความสำคัญกับการให้บริการลูกค้าทุกคนด้วยความเต็มใจ

6.1.2 ด้านราคา ผู้ประกอบการธุรกิจสถานบริการ (คาเฟ่) ควรมีการกำหนดราคาสินค้าและบริการที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ คิดค่าบริการที่ถูกต้องตามราคาที่กำหนด มีการแสดงรายการค่าบริการที่ชัดเจน ไม่คิดค่าบริการพิเศษ เช่น ค่าบริการในวันสำคัญตามเทศกาล

6.1.3 ด้านสถานที่ ผู้ประกอบการธุรกิจสถานบริการ (คาเฟ่) ควรพิจารณาสถานที่ที่ตั้งของร้ายที่สะดวกต่อการเดินทาง หาง่าย ติดป้ายชื่อร้านชัดเจนและสังเกตง่าย

6.1.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้ประกอบการธุรกิจสถานบริการ (คาเฟ่) ควรมีการจัดรายการส่งเสริมการตลาด เช่น การเชิญนักร้องนักดนตรีที่มีชื่อเสียงมาแสดงที่ร้าน ให้ลูกค้าจองล่วงหน้าทางโทรศัพท์ รวมถึงมีการลดราคาค่าบริการในโอกาสพิเศษต่างๆ

6.1.5 ด้านลักษณะทางกายภาพ ผู้ประกอบการธุรกิจสถานบริการ (คาเฟ่) ควรมีการปรับเปลี่ยนตกแต่งร้านเพื่อสร้างบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกสวยงาม ร่มรื่น กว้างขวาง และแบ่งเป็นสัดส่วน

6.1.6 ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ผู้ประกอบการธุรกิจสถานบริการ (คาเฟ่) ควรอบรมพนักงานทุกคนให้การต้อนรับด้วยอัธยาศัยไมตรีที่ดี ให้บริการที่รวดเร็วและถูกต้อง และสามารถแนะนำอาหารและเครื่องดื่มได้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งให้การดูแลเอาใจใส่ลูกค้าทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

6.1.7 ด้านกระบวนการให้บริการ ผู้ประกอบการธุรกิจสถานบริการ (คาเฟ่) ควรให้พนักงานต้อนรับให้ความสำคัญกับการทักทายและต้อนรับเมื่อลูกค้าทุกคนที่เข้ามาใช้บริการด้วยความกระตือรือร้น รวดเร็ว สุภาพและเต็มใจ เปิดบริการตรงตามเวลา มีระบบการให้บริการแบบประสานงานกันทุกแผนกเป็นอย่างดี

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเฉพาะทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) ในจังหวัดปทุมธานีเท่านั้น ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตการวิจัยให้กว้างออกไปยังกลุ่มทางสังคมอื่นๆ เช่น จังหวัดนนทบุรี

6.2.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการ (คาเฟ่) เท่านั้น ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาทัศนคติในการเลือกใช้บริการสถานบริการโดยไม่จำกัดประเภท เช่น ร้านอาหาร คาราโอเกะ ดิสโก้เทค

6.2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการให้บริการของสถานบริการประเภทต่างๆ เพื่อนำแนวทางในการให้บริการมาปรับปรุงและประยุกต์ใช้ ตลอดจนกำหนดรูปแบบการให้บริการที่แปลกใหม่ขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วาณิชย์บัญชา. *การวิเคราะห์สถิติ : สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

ดนุ สถิตเมธากุล. "ปัจจัยส่วนประสมตลาดบริการที่มีผลต่อผู้บริโภคในการเลือกใช้สถานบันเทิงในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่." รายงานการวิจัยในวิชา การศึกษาค้นคว้าอิสระ, หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550.

ธัญพร จันทร์หนู. "ความพึงพอใจต่อการใช้บริการสปาเพื่อสุขภาพในเมืองทองธานี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดปทุมธานี." วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต, 2552.

นล พลเชียงสา. "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ใช้บริการสถานบันเทิงในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี." วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2550.

พิษณุ จงสถิตวัฒนา. *การบริหารการตลาด : การวิเคราะห์ กลยุทธ์ และการตัดสินใจ*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

มาริสา โนนศรีชัย. "การศึกษาข้อมูลทางการตลาดในการใช้บริการสถานบันเทิงคาราโอเกะของโรงแรมโซฟิเทลราชา ออคิด ขอนแก่น." วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2548.

ยุพาวรรณ วรรณวาณิชย์. *การตลาดบริการ*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2548.

วุฒิ ปียาโยค. "ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าที่มาใช้บริการสถานบันเทิงในเขตอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา." รายงานการวิจัยในวิชา การศึกษาค้นคว้าอิสระ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2551.

วีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. *คุณภาพในงานบริการ*. กรุงเทพมหานคร : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2539.

"สภาพทั่วไปของจังหวัดปทุมธานี." [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.pathumthanim-society.com/index.php?mo=10&art=41914673, 2555

Jerome McCarthy. *Basic Marketing*. 10 th ed. Illinois : Richard D.Irwin., 1990.

Kotler, P. *Marketing Management*. Upper Saddle River, NJ : Pearson Education, 2000.

Maslow, Abraham. *Maslow's Hierarchy of Need*. [online]. Available from : http://www.accel-team.com/maslow_/maslow_nds_20.html, 2010.

คุณภาพชีวิตสตรีมุสลิมในชุมชนตำบลคลองตะเคียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

QUALITY OF LIFE OF MUSLIM WOMEN IN TAMBON KLONG TAKIAN COMMUNITY, PHRANAKHORN SRI-AYUTTHAYA DISTRICT, AYUTTHAYA PROVINCE

ว่าที่ร้อยตรีหญิงคณิตา ขันธชัย รศ.ดร.สุรสิทธิ์ วชิรขจร รศ.ดร.พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต
ผศ.ดร.อาแว มะแส และ รศ.ดร.สมศักดิ์ สามัคคีธรรม
คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตสตรีมุสลิมในชุมชนตำบลคลองตะเคียนอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญบางประการที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตสตรีมุสลิมในชุมชนตำบลคลองตะเคียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างสตรีมุสลิมในชุมชนตำบลคลองตะเคียน ในช่วงเดือนตุลาคม 2553 ถึงเดือนธันวาคม 2553 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พอยท์ไบซีเรียล และการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis) และใช้วิธีการเลือกตัวแปรอิสระเข้าสู่สมการด้วยวิธี Stepwise

กลุ่มตัวอย่างประมาณหนึ่งในสี่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี เกือบครึ่งหนึ่งมีสถานภาพสมรสแล้ว (ร้อยละ 44.3) และมีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 35.8) มีอาชีพนักเรียนหรือนักศึกษาเท่ากันกับอาชีพรับจ้างทั่วไปหรือพนักงานโรงงาน (ร้อยละ 29.3) มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 8,000-15,000 บาท (ร้อยละ 27.8) มากกว่าครึ่งมีความรู้และศึกษาศาสนาอิสลาม (ร้อยละ78) มีสภาพที่อยู่อาศัยมั่นคงมาก (ร้อยละ 50.5) และอยู่ในขนาดครัวเรือนขนาดกลาง (ร้อยละ 42)

คุณภาพชีวิตของสตรีมุสลิมโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับต่ำโดยด้านความสัมพันธ์ทางสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ด้านร่างกายและด้านโภชนาการและสุขภาพ ส่วนค่าเฉลี่ยในระดับต่ำสุดคือ ด้านจิตใจ

ปัจจัยด้านหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลามทั้ง 2 ด้านของสตรีมุสลิมในชุมชนตำบลคลองตะเคียนอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมอยู่ในระดับไม่ดี โดยด้านการปฏิบัติตนตามหลักปฏิบัติ 5 ประการ อยู่ในระดับไม่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านความรู้ความเข้าใจในหลักปฏิบัติ 5 ประการ ซึ่งก็อยู่ในระดับไม่ดีด้วย

ปัจจัยด้านพฤติกรรมการปฏิบัติตามวัฒนธรรมอิสลามของสตรีมุสลิมกลุ่มตัวอย่าง พบว่า พฤติกรรมการปฏิบัติตามวัฒนธรรมอิสลามด้านการปฏิบัติในโอกาสพิเศษ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า พฤติกรรมการปฏิบัติตามวัฒนธรรมอิสลามด้านการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน โดยระดับพฤติกรรมการปฏิบัติตามวัฒนธรรมอิสลามของสตรีมุสลิมอยู่ในระดับไม่ดีทั้งสองด้าน

การวิเคราะห์ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตสตรีมุสลิมในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม ปัจจัยด้านพฤติกรรมการปฏิบัติตามวัฒนธรรมอิสลาม ซึ่งเมื่อนำมาหา

ความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของสตรีมุสลิม พบว่า ส่วนใหญ่ยอมรับสมมติฐานที่ทำการศึกษา ยกเว้น อายุ อาชีพ และขนาดของครัวเรือนที่ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตสตรีมุสลิม

เมื่อใช้การวิเคราะห์พหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) มีเพียงตัวแปรคุณภาพชีวิต 2 ด้านคือ ปัจจัยด้านหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลามและปัจจัยด้านพฤติกรรมการปฏิบัติตามวัฒนธรรมอิสลาม ที่สามารถทำนายคุณภาพชีวิตสตรีมุสลิมได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p<.0.001$ (Sig t = .00) แสดงว่าปัจจัยทั้ง 2 ด้านนี้อธิบายระดับคุณภาพชีวิตสตรีมุสลิมได้ ร้อยละ 29.3 สามารถอธิบายคุณภาพชีวิตสตรีมุสลิมได้ดีที่สุด ส่วนตัวแปรด้านปัจจัยส่วนบุคคลที่นำมาวิเคราะห์ไม่มีอิทธิพลต่อความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตสตรีมุสลิม

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต

Abstract

This purpose of the survey was twofold 1) to find out the quality of life of Muslim women in Tambon Klong Takian Community, 2) to identify the factors related to their quality of life of Muslim women in Tambon Klong Takian Community. A questionnaires was employed to collect the data from 400 Muslim women in Tambon Klong Takian Community, Phranakhon Sri-Ayutthaya district, Ayutthaya Province. The samples were selected by using accidental sampling Frequency, percentage, mean and standard deviation were used to describe the data. The hypotheses were tasted by using Pearson Correlation, Point – Bi-sereals Correlation, and Multiple Regression Analysis. And the independent variables were selected by using Stepwise.

About one – fourth of the respondents were 21-30 years old. Nearly half were married (44.3 %) and had a bachelor's degree (35.8 %) The number of college students were equal to that of general workers or factory workers (29.3 % each). The majority had a monthly income of 8,000 - 15,000 baht (27.8 %), More than half studied Islam (78 %) and ownld a house (50.5%) They come from middle – size households (42 %).

Overall, quality of life of Muslim women was “low”. When the individual aspects were considered, social relations had the highest mean but the quality of life in this aspect was moderate. This was second by physical health , nutrition and mental health respectively.

To observation of Islamic culture, The Muslim women in the study followed the Islamic culture of a low level. Following Islamic culture on special occasions had a higher mean than doing so in daily life.

When the factors expected to be related to Muslim women quality of life were study, most personal factors, observation of Islamic principles of practice, and observation of Islamic culture were found to have relationship with their quality of life. In contrast , age , occupation , and family size had no relationship with their quality of life for Muslim women.

When Stepwise Multiple Regression was applied , only observation of Islamic principle of practice and observation of Islamic culture were found to be able to predict the quality of life for Muslim women at the 0.001 level.

Both could account for 29.3% of their quality of life. On the contrast , the personal factors had no impact on the variation of their quality of life.

KEYWORD : QUALITY OF LIFE

1. บทนำ

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ การจะพัฒนาประเทศให้ประสบผลสำเร็จและก้าวหน้าได้นั้น ทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่จะต้องเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ ดังนั้นคุณภาพชีวิตของประชากร จึงถูกกำหนดให้เป็นเป้าหมายหนึ่งของการพัฒนา อย่างไรก็ตาม การจะเป็นผู้มีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นไม่ได้พิจารณาแต่เพียงความต้องการทางกายภาพของบุคคลในด้านต่างๆเท่านั้น แต่การจะวัดว่ามีคุณภาพชีวิตที่ดีได้สำหรับผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามทุกคนนั้น ก็น่าจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสนาด้วย เพราะชาวมุสลิมไม่สามารถแยกศาสนาออกจากการดำเนินชีวิตได้ จึงน่าจะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามวัฒนธรรมอิสลามและการมีวิถีการดำเนินชีวิตตามหลักการของศาสนาอิสลามตามที่พระเจ้ากำหนดไว้อย่างเคร่งครัด และเป็นบทบัญญัติของศาสนาอิสลามที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะบทบัญญัติของศาสนาอิสลามเป็นทั้งแนวทางในการดำเนินชีวิตและยังเป็นแนวทางของสังคม รวมทั้งเป็นกลไกทางการปกครองตนเอง ครอบครัวและประเทศชาติ

ผู้ศึกษาจึงสนใจเรื่องคุณภาพชีวิตสตรีมุสลิมเพราะเล็งเห็นถึงความสำคัญของสตรีซึ่งเป็นส่วนสำคัญของโครงสร้างและประชากรของประเทศไทย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตสตรีในด้านต่าง ๆ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครอง ย่อมส่งผลให้การพัฒนาประเทศบังเกิดผลอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ การที่จะพัฒนาให้เกิดผลดังกล่าวได้ย่อมต้องอาศัยการพัฒนาที่เป็นระบบและร่วมมือกันดำเนินงานทั้งภาครัฐ เอกชนและองค์กรประชาชน โดยเน้นศักยภาพของสตรีเพื่อการพัฒนาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุข ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จะสามารถทราบคุณภาพชีวิตและปัจจัยสำคัญบางประการที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตสตรีมุสลิม

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

จากตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาสามารถกำหนดเป็นกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) กำหนดให้มีตัวแปรปัญหา ((Problematic Variable) แบ่งได้เป็น 3 ประเด็นคือ ตัวแปรอิสระได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม ปัจจัยด้านพฤติกรรมการปฏิบัติตามวัฒนธรรมอิสลาม ตัวแปรตามได้แก่ คุณภาพชีวิตของสตรีมุสลิมใน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านโภชนาการและสุขภาพ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ สตรีของแต่ละครัวเรือนในตำบลคลองตะเคียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มตัวอย่างแบบวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งคือแบบสอบถาม (Questionnaire)

การเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2553 โดยดำเนินการเก็บข้อมูลใน 2 ส่วน คือ แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยไปเก็บมาด้วยตนเองโดยใช้แบบสอบถามส่วนที่ 1-4 ที่ได้สร้างขึ้น และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลจากการค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary data) ผลงานวิจัยต่างๆ

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อสรุปสภาพพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม ปัจจัยด้านพฤติกรรมการปฏิบัติตามวัฒนธรรมอิสลาม คุณภาพชีวิตของสตรีมุสลิมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าเฉลี่ย (Mean) และใช้สถิติอนุมาน(Inferential Statistics) ใช้ทดสอบสมมติฐานเพื่อดูระดับคุณภาพชีวิตสตรีมุสลิม เพื่อหาคำตอบให้กับการวิจัยครั้งนี้ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เบื้องต้นใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พอยท์ไบซีเรียล (Point Bi-serial Correlation Coefficient) การวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการทำนายความผันแปรของตัวแปรตามด้วยตัวแปรอิสระ และใช้วิธีการเลือกตัวแปรอิสระเข้าสู่สมการด้วยวิธี Stepwise

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของสตรีมุสลิมทั้ง 4 ด้าน ผู้ศึกษาได้สรุปผลการศึกษาออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของสตรีมุสลิมกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างประมาณหนึ่งในสี่ มีอายุระหว่าง 21-30 ปี (ร้อยละ 27.3) สถานภาพสมรส พบว่า กลุ่มตัวอย่างประมาณสองในห้า มีสถานภาพสมรสแล้ว (ร้อยละ 44.3) ระดับการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างประมาณสองในหกมีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 35.8) อาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มอาชีพที่มีมาก 2 กลุ่ม คือ อาชีพนักเรียน นักศึกษา (ร้อยละ 29.3) และอาชีพรับจ้างทั่วไป,พนักงานโรงงาน (ร้อยละ 29.3)รายได้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกือบสองในห้า มีรายได้ภายในครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน 8,000-15,000 บาท (ร้อยละ 27.8) ความรู้ศาสนา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งหนึ่งมีความรู้และศึกษาศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 78.0) สภาพที่อยู่อาศัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างประมาณครึ่งหนึ่งมีสภาพที่อยู่อาศัย มั่นคงมาก (ร้อยละ50.5) ขนาดครัวเรือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งหนึ่งมีขนาดครัวเรือน ขนาดกลาง (สมาชิก5 - 6คน) (ร้อยละ 42.0)

2. ปัจจัยด้านหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลามของสตรีมุสลิมกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัยด้านหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจในหลักปฏิบัติ 5 ประการ (รู่ก่นอิสลาม) และ ด้านการปฏิบัติตนตามหลักปฏิบัติ 5 ประการ (รู่ก่นอิสลาม) มีจำนวน 11 ข้อ เมื่อพิจารณารายด้านทั้งสองด้าน พบผลการศึกษาดังนี้ คือ ด้านการปฏิบัติตนตามหลักปฏิบัติ 5 ประการ (รู่ก่นอิสลาม) มีค่าเฉลี่ย 1.543 คะแนน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านความรู้ความเข้าใจในหลักปฏิบัติ 5 ประการ (รู่ก่นอิสลาม) คือมีค่าเฉลี่ย 1.474 คะแนน ระดับความรู้ความ เข้าใจและการปฏิบัติอยู่ในระดับไม่ดีทั้งสองด้าน

3. ปัจจัยด้านพฤติกรรมการปฏิบัติตามวัฒนธรรมอิสลามของสตรีมุสลิม

ปัจจัยด้านพฤติกรรมการปฏิบัติตามวัฒนธรรมอิสลามสตรีมุสลิมได้แก่ วัฒนธรรมการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน วัฒนธรรมการปฏิบัติในโอกาสพิเศษ มีจำนวน 26 ข้อ โดยแบ่งระดับพฤติกรรมการปฏิบัติตามหลักวัฒนธรรมอิสลามสตรีมุสลิมทั้ง 2 ด้านเป็น 3 ระดับ คือ ระดับพฤติกรรมการปฏิบัติในระดับดี ระดับปานกลางและระดับไม่ดี เมื่อพิจารณารายด้านทั้งสองด้าน พบผลการศึกษาดังนี้ คือพฤติกรรมการปฏิบัติตามหลักวัฒนธรรมอิสลามด้านการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน (13 ข้อ) มีค่าเฉลี่ย 1.472 คะแนน พฤติกรรมการปฏิบัติตามหลักวัฒนธรรมอิสลามด้านการปฏิบัติในโอกาสพิเศษ (13 ข้อ) มีค่าเฉลี่ย 1.593 คะแนน ระดับพฤติกรรมการปฏิบัติตามหลักวัฒนธรรมอิสลามของสตรีมุสลิมอยู่ในระดับไม่ดีทั้งสองด้าน

4. คุณภาพชีวิตสตรีมุสลิม

เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตของสตรีมุสลิมทั้ง 4 ด้านพบว่า คุณภาพชีวิตโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับต่ำ (มีค่าเฉลี่ย 1. 574 คะแนน) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (12 ข้อ) (มีค่าเฉลี่ย 1.863 คะแนน) รองลงมาคือด้านร่างกาย (11 ข้อ) (มีค่าเฉลี่ย 1. 584 คะแนน) ด้านโภชนาการและสุขภาพ (11 ข้อ) (มีค่าเฉลี่ย 1. 571 คะแนน) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านจิตใจ (11 ข้อ) (มีค่าเฉลี่ย 1. 278 คะแนน)

5. ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม และปัจจัยด้านพฤติกรรมการปฏิบัติตามวัฒนธรรมอิสลามกับคุณภาพชีวิตของสตรีมุสลิมโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พอยท์ไบซีเรียล (Point Bi-serial Correlation Coefficient) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของสตรีมุสลิมโดยรวมในระดับปานกลาง (r= 0.016) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 จึงแสดงให้เห็นว่าคุณภาพชีวิตของสตรีมุสลิมที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของสตรีมุสลิมแต่ละคน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลามกับคุณภาพชีวิตสตรีมุสลิมโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พอยท์ไบซีเรียล (Point Bi-serial Correlation Coefficient) พบว่า ปัจจัยด้านหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตสตรีมุสลิมโดยรวมในระดับปานกลาง(r = 0.386**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่กำหนดไว้

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านพฤติกรรมการปฏิบัติตามวัฒนธรรมอิสลามกับคุณภาพชีวิตของสตรีมุสลิมโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พอยท์ไบซีเรียล (Point Bi-serial Correlation Coefficient) พบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมการปฏิบัติตามวัฒนธรรมอิสลามมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของสตรีมุสลิม โดยรวมในระดับปานกลาง (r =0.458**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงยอมรับสมมติฐานที่กำหนดไว้

จากตัวแปรด้านต่าง ๆ คือ ปัจจัยด้านหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลามและปัจจัยด้านพฤติกรรมการปฏิบัติตามหลักวัฒนธรรมอิสลามโดยใช้การวิเคราะห์พหูคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) มีเพียงตัวแปรคุณภาพชีวิต 2 ด้านคือ ปัจจัยด้านหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลามและปัจจัยด้านพฤติกรรมการปฏิบัติตามวัฒนธรรมอิสลาม ที่สามารถทำนายคุณภาพชีวิตสตรีมุสลิมได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าปัจจัยทั้ง 2 ด้านนี้ร่วมกันสามารถอธิบายระดับคุณภาพชีวิตของสตรีชาวไทยมุสลิมได้ร้อยละ 29.3 มีสัมประสิทธิ์พยากรณ์ที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) = .290 สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลามและปัจจัยด้านพฤติกรรมการปฏิบัติตามวัฒนธรรมอิสลาม สามารถอธิบายคุณภาพชีวิตสตรีมุสลิมได้ดีที่สุด ส่วนตัวแปรด้านปัจจัยส่วนบุคคลที่นำมาวิเคราะห์ไม่มีอิทธิพลต่อความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตสตรีมุสลิม

โดยสรุปจากผลการทดสอบสมมติฐานที่กำหนดไว้คือ การวิเคราะห์ปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตสตรีมุสลิมในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม ปัจจัยด้านพฤติกรรมการปฏิบัติตามหลักวัฒนธรรมอิสลาม ซึ่งเมื่อนำมาหาความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของสตรีมุสลิม พบว่า ส่วนใหญ่ยอมรับสมมติฐานที่ทำการศึกษา ยกเว้น อายุ อาชีพ และขนาดของครัวเรือนที่ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของสตรีมุสลิมจึงปฏิเสธสมมติฐานที่กำหนดไว้

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. คุณภาพชีวิตโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน

อยู่ในระดับต่ำทั้ง 4 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม รองลงมา คือ ด้านร่างกาย และด้านโภชนาการและสุขภาพ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านจิตใจ

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน

พบว่า ตัวแปร สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ ความรู้และการศึกษาทางด้านศาสนาอิสลาม ลักษณะสภาพที่อยู่อาศัย ความรู้ความเข้าใจในหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม 5 ประการ (รู่ก่นอิสลาม) การปฏิบัติตนตามหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม 5 ประการ (รู่ก่นอิสลาม) วัฒนธรรมการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน วัฒนธรรมการปฏิบัติในโอกาสพิเศษ และปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม ปัจจัยด้านพฤติกรรมการปฏิบัติตามวัฒนธรรมอิสลามมีอำนาจการทำนายคุณภาพชีวิตของสตรีมุสลิมในตำบลคลองตะเคียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พบว่า ตัวแปร สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ ความรู้และการศึกษาทางด้านศาสนาอิสลาม ลักษณะสภาพที่อยู่อาศัย ความรู้ความเข้าใจในหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม 5 ประการ (รู่ก่นอิสลาม) การปฏิบัติตนตามหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม 5 ประการ (รู่ก่นอิสลาม) การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน การปฏิบัติในโอกาสพิเศษ และปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม ปัจจัยด้านพฤติกรรมการปฏิบัติตามวัฒนธรรมอิสลามมีอำนาจการทำนายคุณภาพชีวิตสตรีมุสลิมในตำบลคลองตะเคียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนตัวแปร อายุ อาชีพและขนาดของครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตสตรีมุสลิม

เอกสารอ้างอิง

คณิตา ขันธชัย. “ คุณภาพชีวิตสตรีมุสลิมในชุมชนตำบลคลองตะเคียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2555.

การตีตราและประสบการณ์ชีวิตของผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวี

STIGMA AND LIVE EXPERIENCES OF AGEING PEOPLE LIVING WITH HIV/AIDS

ศุภลักษณ์ พลพิทักษ์[1] ผศ.ดร.เพ็ญจันทร์ เชอร์เรอร์[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท สาขาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

[2] อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพ นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานิยามความหมายของเอดส์ และประสบการณ์การตีตราของผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอดส์ รวมทั้ง วิธีการจัดการการถูกตีตราของผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวี โดยศึกษาในผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวีที่มีอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 10 คน ผลการศึกษาพบว่า การให้ความหมายของผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวีแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะแรกเป็นการรับรู้ก่อนติดเชื้อเอชไอวี ระยะที่สองเป็นระยะหลังจากติดเชื้อเอชไอวี ระยะที่สามเป็นระยะหลังจากปรับตัวเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวี ตัวตนของผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวีรู้สึกว่าคุณค่าในตนเองลดลง ร่างกายเสื่อมโทรมลง ต้องเป็นภาระให้ผู้อื่นและใช้ชีวิตเสมือนรอคอยความตาย ในด้านการตีตราของผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวี พบว่า เป็นการตีตราที่ทับซ้อน ทั้งจากการเป็นผู้สูงอายุและจากการเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวี ประสบการณ์การตีตรานี้เป็นการตีตราตนเอง (self stigma) และการตีตราจากสังคม (social stigma) ส่งผลให้ถูกแบ่งแยกกีดกันจากสังคม ผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวีจึงเลือกที่จะไม่เปิดเผยผลเลือดให้สังคมรับรู้ หรือเลือกบอกคนในครอบครัว บางคนแยกตนเองจากสังคม เข้าวัดฟังธรรม ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มองว่าเอดส์กับความตายเป็นสิ่งคู่กันและถ้าตายก็ให้ตายไปพร้อมกับเอดส์ พยายามช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุด แสวงหากำลังใจจากครอบครัวเพราะกำลังใจจากครอบครัวเป็นกำลังใจที่สำคัญและมีผลต่อการดำรงชีวิตมากที่สุด ในการปรับตัวและมีชีวิตอยู่กับโรคเอดส์

คำสำคัญ: การตีตรา, ผู้สูงอายุ, ผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวี

Abstract

This qualitative research studied the meaning of HIV/AIDS and the experiences of stigmatization of HIV/AIDS-infected elderly people. Ten people aged more than 50 years. Results revealed that defining the HIV/AIDS - infected aged was divided into three phases: the primary phase was the perception of HIV/AIDS; The second phase was the period of post infection when people felt HIV/AIDS; The third phase was the period of adaptation from thinking of HIV/AIDS. The HIV/AIDS - infected elderly felt that their value was declining, that they were physically deteriorated, and that they were a burden to others and spending their lives waiting for death. It was found that their stigmatization overlapped stigmatization from being elderly and from being HIV/AIDS-infected. They felt self stigma and social stigma so they

were discriminated. Those addressing social stigmatization chose not to disclose themselves or inform their family members. Some isolated themselves from society by turning to temples, attending Dharma homilies, and performing social work for the common good. They looked at AIDS as paired with death and if they died, they pleaded to die because of AIDS. They attempted to help themselves as much as they could. They sought spiritual support from their families since it was important and affected their existence most in adapting to and living with HIV/AIDS.

KEYWORDS: STIGMATIZATION, THE AGED, THE HIV/AIDS INFECTED AGED

1. บทนำ

โรคเอดส์ได้เข้ามาแพร่ระบาดในประเทศไทยมากกว่า 30 ปีแล้ว (กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข, 2553) จวบจนถึงปัจจุบันกล่าวได้ว่าประเทศไทยมีผู้ติดเชื้อเอชไอวี จำนวน 376,960 ราย และเสียชีวิตแล้วจำนวน 98,721 ราย (สำนักระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข, 2554) ปัจจุบันพบว่าอัตราการเสียชีวิตจากโรคเอดส์ลดลงกว่าในอดีตที่ผ่านมา เนื่องจากการรักษาด้วยยาต้านไวรัส ทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีมีอายุที่ยืนยาวขึ้น สถิติข้อมูลการติดเชื้อในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2527-2549 อายุระหว่าง 30-34 ปี มีผู้ติดเชื้อรวมทั้งสิ้น 83,192 คน ซึ่ง 1 ใน 4 ของผู้ที่ติดเชื้อเอชไอวีกลายเป็นกลุ่มคนที่อยู่ในวัยสูงอายุในปัจจุบัน เช่นเดียวกับการศึกษาของ Uranga (2005) ศึกษาผู้ติดเชื้อเอชไอวีในลอสแอนเจอลิส พบว่าประชากรกว่า 25 เปอร์เซ็นต์ ของผู้ติดเชื้อเอชไอวีทั้งหมดเป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 50 ปี (Carles.A Emlet;2006) ดังนั้น อัตราส่วนของผู้ติดเชื้อเอดส์ที่เป็นผู้สูงอายุจึงมีจำนวนไม่น้อยเมื่อเทียบกับภาพรวมของผู้ติดเชื้อเอชไอวีทั้งหมด แต่กล่าวได้ว่าประชากรกลุ่มผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่ถูกละเลยจากการแพร่ระบาดของโรคเอดส์เพราะสังคมมักมองว่า โรคเอดส์ เป็นโรคของคนวัยหนุ่มสาว เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบอย่างมากต่อคนอายุน้อยหรือวัยกลางคนเท่านั้น (Riley, 1989) ผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวีที่เพิ่มมากขึ้นจึงเป็นปัญหาที่ระบบสาธารณสุขควรเริ่มให้ความสนใจ

เนื่องจาก วัยสูงอายุ เป็นวัยที่เข้าสู่ความเสื่อมโทรมทางด้านร่างกาย และจิตใจ ผู้สูงอายุ จึงมักถูกจำกัดบทบาททางสังคม และถูกมองว่าสุขภาพไม่แข็งแรง เกิดความเจ็บป่วยหรือเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย ดังนั้น ผู้สูงอายุจึงมองตนเองว่าเป็นคนไม่มีประโยชน์ หมดคุณค่า เป็นภาระให้ลูกหลาน และต้องพึ่งพิงคนอื่นในครอบครัว ผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวีจึงอาจอยู่ในภาวะของการตีตราที่ซ้อนทับสองชั้น (double stigma) (Sheet, 2005; Emlet, 2006) คือ ความเป็นผู้สูงอายุ และ เป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีในขณะเดียวกัน เนื่องจากสังคมมองว่าผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่อยู่ในระยะสุดท้ายของชีวิต ใช้ชีวิตเสมือนรอคอยความตาย จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจว่าผู้สูงอายุมีการให้ความหมายของเอดส์ มีการตีตรา ประสบการณ์การอยู่กับเอดส์อย่างไร และมีแนวคิดวิธีการการจัดการการถูกตีตราของผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวีอย่างไร เพราะเหตุใดจึงมีความคิดการตัดสินใจเช่นนั้น ซึ่งกระบวนการที่เกิดขึ้นมาจากความแตกต่างภายใต้บริบทของสังคม วัฒนธรรมที่เป็นกรอบแนวคิดของผู้ป่วย ซึ่งจะทำให้เห็นภาพของผู้ป่วยในอีกมิติทางสังคมอีกลักษณะหนึ่ง

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการให้ความหมายของเอดส์ในผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวี ประสบการณ์การตีตราในฐานะที่เป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีและการเป็นผู้สูงอายุ และต้องการศึกษาถึงแนวคิดวิธีการจัดการการถูกตีตราของผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียด เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ต้องการแสดงให้เห็นถึงการตีตราของการเป็นผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวีและการเผชิญปัญหาการตีตราในการ

เป็นผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวี เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นวิธีที่ทำให้เห็นถึงประสบการณ์การอยู่ร่วมกับเอดส์ ของผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวี โดยชี้ให้เห็นถึงการตีตรา ประสบการณ์ชีวิต ทั้งในฐานะการเป็นผู้สูงอายุ และการเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวี การวิจัยนี้แสดงให้ถึงการรับรู้และประสบการณ์หรือสถานการณ์ของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและการเข้าถึงข้อมูลได้มากที่สุด กรณีศึกษาของการศึกษาครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนเพื่อตอบคำถามการวิจัยนั้นได้มาจากผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวีที่ติดเชื้อเอชอวี ที่เต็มใจและพร้อมที่ให้ข้อมูลอย่างแท้จริง ในการเลือกกรณีศึกษานี้ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวีที่ติดเชื้อที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป รับประทานยาต้านไวรัสและมารับการรักษาศูนย์วิจัยแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร การเก็บข้อมูลจะเริ่มเก็บข้อมูลหลังจากได้รับการอนุมัติจริยธรรมการวิจัยในคน ของคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล การเลือกสถานที่ในการสัมภาษณ์จะเลือกสถานที่ที่ผู้ให้ข้อมูลสะดวก และมีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในสถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ การเก็บข้อมูลจะสัมภาษณ์จากแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์และมีการอัดเสียงในการสัมภาษณ์เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และนำผลการวิจัยที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนที่จะนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลการวิจัยต่อไป

แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 6 หัวข้อ ดังนี้

1.ข้อมูลทางด้านประชากร เช่น นามสมมุติ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ศาสนา ภูมิลำเนา

2.ข้อมูลทางด้านครอบครัว เช่น ลักษณะครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว สถานะการติดเชื้อเอชไอวีของคนในครอบครัว การเปิดเผยผลเลือดกับคนในครอบครัว

3.สถานะทางสุขภาพและประวัติการติดเชื้อเอชไอวี

4.การให้ความหมาย เกี่ยวกับโรคเอดส์ และตัวตนของผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวี

5.การรับรู้ประสบการณ์การถูกตีตราจากการติดเชื้อเอชไอวี การตีตราจากการเป็นผู้สูงอายุ และการตีตราจากการเป็นผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวี

6.แนวคิดการจัดการกับการตีตราในการเป็นผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวีและแนวทางการจัดการป้องกันและดูแลผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวี

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

ผลการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 10 คน แบ่งเป็นเพศชาย 5 คน เพศหญิง 5 คน มีอายุระหว่าง 53-77 ปีอายุโดยเฉลี่ย 58.2 ปี แบ่งระยะเวลาการติดเชื้อเอชไอวี ดังนี้ ระยะเวลาการติดเชื้อ 6-10 ปี จำนวน 4 คน ติดเชื้อ 11-15 ปี จำนวน 2 คน ติดเชื้อ 16-20 จำนวน 3 คน และมากกว่า 20 ปี จำนวน 1 คนโดยเฉลี่ย 13.8 ปี ผลการวิจัยมีดังนี้

1.การให้ความหมาย เกี่ยวกับโรคเอดส์ และตัวตนของผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวี

การให้ความหมายของโรคเอดส์แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะแรกคือการรับรู้โรคเอดส์ก่อนติดเชื้อเอชไอวีการให้ความหมายของเอดส์เป็นการให้ความหมายการรับรู้จากสังคม จากสื่อโฆษณา หรือสื่อประชาสัมพันธ์ในการให้ข้อมูลแก่ประชาชนเท่านั้น โรคเอดส์จึงเป็นโรคที่ร้ายแรง น่ากลัว เป็นแล้วต้องตายอย่างเดียว เป็นโรคเอดส์ร้ายแรงกว่าเป็นมะเร็ง ถูกสังคมรังเกียจ เป็นโรคของคนไม่ดี ระยะที่สอง คือการให้ความหมายของเอดส์หลังจากติดเชื้อเอชไอวี ความหมายของโรคเอดส์ คือ เอดส์เป็นโรคที่ร้ายแรง เอดส์เป็นโรคเวรโรคกรรม เอดส์เป็นโรคเลือดบวก เอดส์เป็นแล้วต้องตายอย่างเดียว เอดส์เป็นโรคของคนสำส่อนทางเพศ โรคเวรโรคกรรม ระยะที่สามคือ การให้ความหมายของเอดส์หลังจากปรับตัวในการเป็นผู้

ติดเชื้อเอชไอวี การให้ความหมายกับโรคเอดส์จึงได้เปลี่ยนแปลงไปหลังจากที่มีการปรับตัวอยู่กับเอดส์ โดยมองโรคเอดส์ว่าเอดส์เหมือนกับโรคเรื้อรังอื่น เช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน เอดส์ไม่ใช่โรคร้ายแรง เป็นเหมือนโรคธรรมดาทั่วไป เอดส์คือกำไรชีวิต เอดส์ดีกว่ามะเร็ง เอดส์ไม่น่ากลัว แต่ยังไม่มียารักษาให้หายขาด ตัวตนของผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวีรู้สึกถูกลดคุณค่าลง ทำให้ต้องเป็นภาระให้ผู้อื่นต้องดูแล และคิดว่าชีวิตที่เหลืออยู่นี้เหมือนรอคอยความตาย

2.การรับรู้ และประสบการณ์การตีตราจากการติดเชื้อเอชไอวี ของผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวี

ผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวีรู้สึกว่าตัวเองถูกลดคุณค่าลงจากตราบาปที่สังคมได้สร้างไว้ ซึ่งการตีตราในตนเอง (Self stigma) นี้เป็นคุณลักษณะเฉพาะบุคคลที่มีการรับรู้และเรียนรู้จากสังคมโดยเป็นการมองผ่านการรับรู้จากสังคมที่มองคนอื่นที่ติดเชื้อเอชไอวีและสะท้อนความคิดของสังคมในการตีตราตนเอง ว่าคนอื่นๆจะมองและตีตราตนเองเช่นเดียวกับการรับรู้ที่ตนเองได้รับจากการมีปฏิกิริยากับสังคมทำให้ผู้ที่ติดเชื้อเอชไอวีรู้สึกผิดบาป และรู้สึกว่าตัวเองถูกลดคุณค่าลงเนื่องจากทำผิดศีลธรรมและไม่กล้าที่เปิดเผยผลเลือดให้บุคคลอื่นรับรู้ และส่งผลให้ผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวีรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจในชีวิตของตนเอง เนื่องจากอายุมากขึ้นต้องเจ็บป่วยจากโรคที่มากับวัยสูงอายุและยังต้องมารับประทานยาตลอดชีวิตเพราะติดเชื้อเอชไอวีอีก และรู้สึกว่าต้องเป็นภาระให้ลูกหลานหรือบุคคลอื่นต้องมาดูแล อีกทั้งยังถูกตีตราจากสังคมอีกด้วย (Social stigma) ซึ่งการตีตราจากสังคมเป็นกระบวนการถ่ายทอด ค่านิยม ความคิด และวัฒนธรรม จากคนในสังคมผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทำให้เกิดการเข้าใจร่วมกัน การตีตราจากสังคมจึงเป็นสิ่งที่สังคมให้ความหมายต่อโรคเอดส์ และตีตราว่าเป็นโรคของคนไม่ดี สำส่อนทางเพศ โรคที่น่ารังเกียจ และผู้สูงอายุควรเป็นวัยที่น่าเคารพนับถือ เพราะผ่านประสบการณ์ชีวิตมาก่อนสามารถเป็นที่พึ่งให้ลูกหลานได้จึงส่งผลให้กระบวนการในการถ่ายทอดจากสังคมนี้ตีตราและเลือกปฏิบัติในผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวี ดังนี้ ไม่เจียมสังขาร เป็นคนสำส่อน เป็นที่รังเกียจของสังคม ส่งผลให้ถูกแบ่งแยกกีดกันจากสังคม โดยการกีดกัน (Discrimination) เป็นปฏิกิริยาจากสังคมที่ปฏิบัติต่อบุคคลที่ถูกตีตราผ่านการกระทำ ที่ถูกกระทำจากสังคมแตกต่างจากบุคคลทั่วไปทำให้ผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวีรู้สึกว่าถูกปฏิเสธหรือถูกกีดกันจากสังคมเสมือนไม่ใช่สมาชิกคนหนึ่งในสังคม เช่น การสมัครงาน หรือการตรวจร่างกายเข้าทำงานมีหลากหลายอาชีพที่ต้องตรวจเลือดก่อนเข้าทำงานรวมถึงการตรวจเชื้อเอชไอวีด้วย ทำให้ผู้ที่ติดเชื้อไม่กล้าที่เปิดเผยผลเลือดกับคนในสังคม เช่น ถูกกีดกันการทำงาน และถูกกีดกันเรื่องการรักษาพยาบาล เป็นต้น

3.การจัดการกับการตีตราในการเป็นผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวี

3.1. ไม่เปิดเผยผลเลือด

จากประสบการณ์ของผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวี ซึ่งระยะเวลาการติดเชื้อของผู้ให้ข้อมูลโดยเฉลี่ยแล้วมากกว่า 10 ปี ซึ่งจากประสบการณ์นี้ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดตัดสินใจที่ไม่เปิดเผยผลเลือดกับบุคคลทั่วไป เนื่องจากกลัวการปฏิเสธจากสังคมทั้งการถูกรังเกียจและการตีตราจากสังคม ซึ่งระยะเวลากว่า 10 ปีที่ผ่านมา พวกเขายังพบว่าสังคมไม่ได้รังเกียจผู้ติดเชื้อเอชไอวีลดน้อยลงเลย จึงทำให้ผู้ให้ข้อมูลตัดสินใจที่จะปกปิดผลเลือดไว้เป็นความลับไม่ให้สังคมได้รับรู้ ในขณะที่บางคนตัดสินใจที่จะบอกผลเลือดกับบุคคลที่มีความสำคัญในครอบครัว แต่ก็ไม่เปิดเผยให้สังคมได้รับรู้ เพราะการปกปิดผลเลือดนี้ทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีสามารถที่จะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้เหมือนคนปกติทั่วไป โดยที่ไม่โดนรังเกียจจากสังคมเหตุผลหลักในการตัดสินใจที่จะไม่เปิดเผยผลเลือด คือ กลัวการถูกรังเกียจจากสังคม กลัวลูกรังเกียจและกลัวจะเสียเพื่อน

3.2. เลือกเปิดเผยผลเลือด

เส้นทางชีวิตของผู้ที่ติดเชื้อเอชไอวีส่วนใหญ่เลือกที่จะไม่เปิดเผยตัวตนให้สังคมได้รู้ว่าตนเองติดเชื้อเอชไอวี เนื่องจากมันเปรียบเสมือนเป็นตราบาปที่ติดตัวไปตลอดชีวิต เพื่อที่จะได้คงคุณค่าในตัวตนไว้ เพื่อที่จะได้รับการยอมรับจากคนในสังคมและในครอบครัว แต่ก็ยังมีผู้ติดเชื้อเอชไอวีบางคนเลือกที่จะบอกผลเลือดกับบุคคลสำคัญในชีวิต หรือคนใน

ครอบครัว ซึ่งก็จะได้รับการดูแล ช่วยเหลือในการรักษาจากบุคคลในครอบครัว เพราะคนในครอบครัวจะเข้าใจ ไว้วางใจ และให้กำลังใจได้มากกว่าคนทั่วไปในเส้นทางการเปิดเผยผลเลือดจึงพบว่าผู้ติดเชื้อเอชไอวีเลือกที่จะเปิดเผยผลเลือดกับบุคคลในครอบครัว หรือคนที่ไว้วางใจที่สุดเท่านั้น

3.3. แยกตนเอง

เมื่อรู้ว่าตนเองติดเชื้อเอชไอวีผู้ให้ข้อมูลก็จะแยกตัวเอง ไม่สุงสิงกับลูกหลานเนื่องจากกลัวว่าลูก หลานจะติดเชื้อเอชไอวีด้วย ถึงแม้จะรู้ว่าเชื้อเอชไอวีจะติดทางเลือดและทางเพศสัมพันธ์เท่านั้น แต่การปกปิดผลเลือดยิ่งทำให้ผู้ติดเชื้อยิ่งระวังตัวเองเพราะกลัวว่าคนในครอบครัวจะติดเชื้อจากตนเอง เพราะจะแยกตัวอยู่คนเดียวเป็นส่วนใหญ่ ซักผ้าจะซักเองไม่ยอมให้ลูกซักให้เพื่อจะได้ซักแยกกับคนอื่น ช้อน แก้วน้ำ ก็จะแยกใช้

3.4. เข้าวัดฟังธรรม

สังคมไทยเป็นสังคมพุทธ ผู้สงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวีจึงใช้ธรรมะในการแก้ปัญหาเมื่อมีอุปสรรคหรือปัญหาต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต ซึ่งธรรมะจะทำให้สามารถผ่านปัญหาเหล่านั้นมาด้วย รวมถึงปัญหาการติดเชื้อเอชไอวีผู้ให้ข้อมูลจะใช้ธรรมะในการใช้ชีวิตประจำวัน และนำหลักคำสอนของพระพุทธเจ้ามาใช้ในการดำเนินชีวิต เช่น การสวดมนต์ การนั่งสมาธิที่ทำให้จิตใจสงบ ไม่ฟุ้งซ่านและสามารถแก้ปัญหาต่างๆได้ดีขึ้นและทำให้ใช้ชีวิตอยู่ได้เหมือนคนปกติทั่วไปถึงแม้จะติดเชื้อเอชไอวีมากว่า 10 ปีแล้วก็ตาม

3.5. ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

หลังจากที่ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ให้ข้อมูลจะใช้ชีวิตอย่างระมัดระวังมากขึ้น เนื่องจากพวกเขาคิดว่ามีชีวิตที่เหลืออีกไม่นานเพาะไม่รู้ว่าจะตายเมื่อไหร่ ดังนั้นพวกเขาจึงทำตัวให้เป็นประโยชน์มากที่สุดเพราะคิดว่าชีวิตของตนเองได้พลาดไปแล้วจากการติดเชื้อเอชไอวี จึงทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และทำชีวิตให้มีคุณค่ามากขึ้น

3.6. คิดว่าเอดส์กับความตายเป็นสิ่งคู่กัน

จากอายุที่สูงขึ้นและเวลาอันยาวนานที่อยู่กับเอดส์ ทำให้ผู้ให้ข้อมูลไม่ได้มองความตายว่าเป็นสิ่งที่น่ากลัวอีกต่อไป เพราะการอยู่กับเอดส์มายาวนานซึ่งเมื่อก่อนคิดว่าตนเองจะมีชีวิตอยู่ได้ไม่นานตามที่แพทย์บอก บางคนแพทย์บอกว่าจะมีชีวิตอยู่ ได้ 3 เดือนบ้าง1ปีบ้าง 3 ปี บ้าง แต่จนถึงปัจจุบันสามารถมีชีวิตอยู่ได้นานกว่า 10 ปี ซึ่งระยะเวลาที่คิดว่าตนเองจะมีชีวิตอยู่ได้นั้นมันสั้นมาก ดังนั้นเมื่ออายุมากขึ้นจึงไม่ได้รู้สึกว่าความตายเป็นวิ่งที่น่ากลัว เพราะสุดท้ายแล้วทุกคนก็ต้องตายเหมือนกันและสุดท้ายของชีวิตก็คงตายไปพร้อมกับเอดส์

3.7. ช่วยเหลือตนเอง

ในอดีตผู้ให้ข้อมูลบางคนเป็นหัวหน้าครอบครัว ดูแลทุกคนในบ้านเมื่อกลายเป็นผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวี จึงพยายามที่จะดูแลตนเองเพื่อที่ไม่ให้เป็นภาระแก่ผู้อื่น หรือบางคนที่อยู่คนเดียวมาตลอดไม่เคยพึ่งพาใครเมื่อเวลาผ่านไปจนกลายเป็นผู้สูงอายุเขาเหล่านั้นก็จะพยายามช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุด เพื่อที่จะได้ไม่เป็นภาระแก่ผู้อื่น

3.8. แสวงหากำลังใจจากครอบครัว

โรคเอดส์เป็นโรคที่สังคมรังเกียจ และถูกตีตราสูงมากเพราะ สังคมมองว่าเป็นโรคของคนที่สำส่อน น่ารังเกียจ ดังนั้นในผู้ที่ติดเชื้อเอชไอวีจะผ่านเหตุการณ์เลวร้ายต่างๆมาได้ จึงต้องมีกำลังใจที่ดีเป็นสำคัญและกำลังใจที่ส่งผลต่อการมีชีวิตอยู่ที่สำคัญที่สุด คือ กำลังใจจากครอบครัว เพราะผู้ติดเชื้อเอชไอวีจะไม่สามารถผ่านเหตุการณ์เลวร้ายต่างๆมาได้เลยถ้าไม่มีการช่วยเหลือ และกำลังใจจากบุคคลที่สำคัญในครอบครัว นอกจากกำลังใจแล้วพวกเขายังได้รับการดูแลช่วยเหลือ ทั้งในด้านการดูแลรักษา การรับประทานยาต้านไวรัส ที่ทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีมีชีวิตยาวนานมาได้จนถึงปัจจุบันนี้

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยนี้ควรให้สิทธิในการเลือกที่จะเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยผลเลือดของผู้ติดเชื้อเอชไอวี นอกจากนี้รัฐบาลควรควบคุมระบบการตรวจเลือดเข้าทำงานอย่างจริงจัง และไม่เลือกปฏิบัติในผู้ติดเชื้อเอชไอวีทั้งในเรื่องการทำงานและการรักษา

อภิปรายผล

1. การถูกตีตราที่ทับซ้อนของผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวี

ผู้ที่ติดเชื้อเอชไอวีเปรียบเสมือนมีตราบาปติดตัวไปตลอดชีวิต ซึ่งเป็นความทุกข์ที่อยู่คู่กันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ภาพการตีตราจึงเป็นสิ่งที่สะท้อนสังคมต่อการติดเชื้อเอชไอวี เมื่อรู้ว่าติดเชื้อเอชไอวี ผู้ติดเชื้อเอชไอวีจะถูกกีดกันการรักษาถึงแม้ผู้ให้บริการทางการแพทย์จะมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์แต่ในทางปฏิบัติผู้ที่ติดเชื้อเอชไอวีกลับถูกกัดกัน และเลือกปฏิบัติแตกต่างจากผู้ป่วยทั่วไป (Carles.A Emles, 2005) นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ที่ติดเชื้อเอชไอวีถูกให้ออกจากงานหรือไม่รับเข้าทำงานบ้างโดยนายจ้างมักจะอ้างว่าเป็นการตรวจร่างกายก่อนทำงานหรือการตรวจร่างกายประจำปี โดยการตรวจนั้นก็จะมีการตรวจเชื้อเอชไอวีด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ที่ติดเชื้อเอชไอวี (Goffman, 1963) ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน เมื่ออายุมากขึ้นจนกลายเป็นผู้สูงอายุ กลับทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีรู้สึกว่าร่างกายเสื่อมโทรมลง ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ ซึ่งการเสื่อมลงนี้ไม่ได้เป็นเพียงความเสื่อมจากอายุที่มากขึ้นเท่านั้น แต่ยังเป็นความเสื่อมจากการติดเชื้อเอชไอวีอีกด้วยทั้งจากตัวโรคเองและจากการรับประทานยาต้านไวรัสมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ชีวิตที่หดหู่ของผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวี อาจจะดูเหมือนว่าระยะเวลายาวนานที่ติดเชื้อเอชไอวีทำให้ผู้ที่ติดเชื้อเอชไอวีปรับตัวที่จะอยู่กับเชื้อเอชไอวีได้ แต่ในส่วนลึกของจิตใจพวกเค้ายังคงคิดเกี่ยวกับโรคอยู่ตลอดเวลา ทั้งคิดว่าตัวเองจะมีชีวิตอยู่ได้อีกกี่ปี จะตายอย่างไร แก่ตายจากอายุที่มากขึ้น หรือว่าต้องตายจากโรคเอดส์ ซึ่งเป็นสิ่งที่คอยกัดกินใจอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้การใช้ชีวิตในแต่ละวันต้องเตรียมพร้อมที่จะรอคอยความตาย

2. การสร้างอำนาจในตัวตน ของการอยู่ร่วมกับเอดส์

การถูกตีตราจากสังคมในผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวี ทำให้ผู้สูงอายุพยายามที่จะสร้างอำนาจในตัวตน เพื่อที่จะมีชีวิตอยู่ร่วมกับเอดส์ โดยที่พวกเขาพยายามทุกวิถีทางเพื่อที่จะสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้เหมือนคนปกติทั่วไป ซึ่งการเปลี่ยนผ่านการตีตรานั้นขึ้นอยู่อัตลักษณ์ทางสังคม (social identity) และอัตลักษณ์ในตัวตน (ego identity) ทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีเรียนรู้ว่ามีการจัดการกับการถูกตีตราอย่างไร (Goffman,1963) สิ่งหนึ่งที่ผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวีที่ปรับตัวที่จะอยู่ร่วมกับสังคมได้เหมือนกัน คือ การไม่เปิดเผยตัวตนต่อสังคมว่าตนเองติดเชื้อเอชไอวี ซึ่งการที่สังคมไม่รู้ว่าติดเชื้อเอชไอวีเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ที่ติดเชื้อเอชไอวีสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปลอดภัยจากการถูกตีตรา

3. มิติ ตัวตนของผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวีที่ไม่ยอมจำนนต่อเอดส์

หลังจากที่ติดเชื้อเอชไอวีมาระยะเวลานานประสบการณ์การอยู่กับเอดส์ทำให้มิติการให้ความหมายของโรคเอดส์ก็เปลี่ยนไป มองว่าโรคเอดส์ คือ โรคเรื้อรังชนิดหนึ่ง เหมือนกับโรคความดัน โรคเบาหวาน ไม่ใช่โรคร้ายแรง เนื่องจากมีชีวิตอยู่ได้ยาวนานกว่าสิบปี โรคเอดส์ดีกว่าเป็นมะเร็ง และการเป็นโรคเอดส์คือกำไรชีวิต เนื่องจากผู้ติดเชื้อเอชไอวีมองว่าหลังจากที่ติดเชื้อเอชไอวีทำให้การใช้ชีวิต มีความระมัดระวังมากขึ้น และพยายามทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เลิกเที่ยว หันมาออกกำลังกาย ดูแลสุขภาพ และมาตรวจตามนัดอย่างสม่ำเสมอ จึงส่งผลให้ผู้ที่ติดเชื้อ เอชไอวีกลับมีสุขภาพที่แข็งแรงมากขึ้นเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวีนี้ไม่ยอมจำนนต่อโรคเอดส์ และยังปรับตัวโดยการปรับเปลี่ยนมุมมองแนวคิดตนเอง เพื่อที่จะได้มีชีวิตอยู่คู่กับเอดส์ โดยมองว่าโรคเอดส์เป็นโรคของเลือดบวก ดังนั้นจึงได้ปรับแนวคิดของตนเองเป็นในทางบวกจากเอดส์ เพราะมองว่าโรคเอดส์ได้ทำให้ชีวิตตนเองต้องปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิตดีขึ้น

4. ความแตกต่างในคุณค่าหญิงและชาย

สังคมไทยเป็นสังคมที่ให้คุณค่าของผู้ชายมากกว่าผู้หญิงมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากวาทกรรมหญิง ชาย มองว่า ผู้ชายเปรียบเสมือนเป็นช้างเท้าหน้า เป็นหัวหน้าครอบครัว มีสิทธิในการตัดสินใจทุกอย่างในครอบครัว แม้แต่เรื่องเพศสัมพันธ์ผู้หญิงก็ยังเป็นรองผู้ชาย ผู้หญิงไม่มีอำนาจต่อรองในการมีเพศสัมพันธ์ (ศรีอำภา ส่องรอบ, 2551) โดยสังคมมักจะตีตราต่อผู้ที่ติดเชื้อเปรียบเสมือนว่าคนที่ติดเชื้อเอชไอวีคือตัวเชื้อโรคที่ไม่ควรเข้าใกล้ และสังคมมักจะมองข้ามสาเหตุการติดเชื้อของผู้ชาย แต่จะมามองที่ตัวโรคแทน ในผู้ชายที่ติดเชื้อเอชไอวีไม่มีใครมาตีตราว่าติดมาจากความสำส่อน แต่จะมองว่าเป็นโรคเอดส์ เป็นโรคที่น่ารังเกียจ เท่านั้นแต่ในผู้หญิงกลับมองว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี สำส่อนทางเพศจึงได้ติดโรคนี้มา

5. การรับรู้ทางสังคมในคนที่เปิดเผยและไม่เปิดเผยผลเลือด

ในผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวีที่เลือกที่จะเปิดเผยผลเลือดกับบุคคลในครอบครัวนั้น พบว่า ครอบครัวเป็นสิ่งที่สำคัญในการดูแลช่วยเหลือทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งพบว่าไม่มีใครเลยในครอบครัวที่แสดงอาการรังเกียจ ผู้สูงอายุที่ติดเชื้อเอชไอวียังคงใช้ชีวิตกับครอบครัวได้เหมือนปกติทั่วไป ในผู้สูงอายุที่ไม่ได้เปิดเผยผลเลือดกับใครเลยเพราะยังมีความคิดว่าโรคเอดส์เป็นโรคที่มีการตีตราสูง เป็นเสมือนมีตราบาปที่คอยติดตัว (Landau &York, 2004) ส่งผลให้ไม่กล้าที่จะเปิดเผยผลเลือดทั้งกับบุคคลในครอบครัว คนที่ใกล้ชิดหรือแม้กระทั่งกับคนในสังคม

บรรณานุกรม

ศรีอำภา ส่องรอบ ความสัมพันธ์หญิงชายและการตีตรา:เส้นทางชีวิตของหญิงไทยในการเปิดเผยและไม่เปิดเผยผลการติดเชื้อเอชไอวีต่อผู้ชายที่ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน.วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2551.

สถานการณ์โรคเอดส์ในประเทศไทย. สำนักระบาดวิทยา กองระบาดวิทยากระทรวงสาธารณสุข กทม.,2554. สืบค้นจาก http://www.aidsthai.org/uploads/files/123.pdf

Emlet, C.A..Measuring Stigma in Older and Younger Adults with HIV/AIDS: An Analysis of an HIV Stigma Scale and Initial Exploration of Subscales. Research on Social Work Practice, 2005. page 291-299.

Emlet, C.A.“You’re awfully old to have this disease”: experience of stigma and ageism in adults 50 years an older living with HIV/AIDS. The Gerontologist, 2006.page 46,781-790.

Landau, G., & York, A. Keeping and disclosing a secret among people with HIV in Israel. Health and Social Work,2004.page 29, 116–126

Goffman, Erving. Stigma.Notes on the Management of Spoiled Identity.New York: Prentice Hall,Inc.,Englewood Cliffs,1963.

Riley, M.W. AIDS and older people: The overlook segment of the population. In M.W. Riley, M.G. Ory, & D. Zablotsky (Eds.), AIDS in and ageing society: What we need to Know ,1989. (pp.3-26) New York:Springer.

Schable, B., Chu, S.Y., & Diaz, T. Characteristic of women 50 years of age or older with heterosexuality acquired AIDS. American Journal of Public health, 1996.page 86, 1616-1618.

Sheets, D. J. Aging with disabilities: Ageism and more. Generations,2005. page 29(3), 37–41.

ประสบการณ์ของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังจากการจัดการทางการแพทย์ ในหน่วยไตเทียม

THE EXPERIENCE OF PATIENTS WITH CHRONIC RENAL FAILURE ON MEDICALIZATION IN THE HEMODIALYSIS UNIT

วลัญช์รัชต์ ภัทรสิทธินันท์[1] **รศ.ดร.มัลลิกา มัติโก**[2] **ผศ.ดร.วีณา ศิริสุข**[2] **และ ผศ.ดร.เพ็ญจันทร์ เชอร์เรอร์**[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท ภาคพิเศษ สาขาวิชาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข

[2]อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข

บทคัดย่อ

ประสบการณ์ของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังจากการจัดการทางการแพทย์ ในหน่วยไตเทียม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์ของผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรัง ที่ได้รับความรู้และวิธีการรักษาทางการแพทย์ ประสบการณ์การมีปฏิสัมพันธ์กับแพทย์ พยาบาลและประสบการณ์การฟอกเลือดกับเครื่องไตเทียม เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ป่วยไตวายเรื้อรังจำนวน 10 คน ผลการศึกษา พบว่า ประสบการณ์จากความรู้ทางการแพทย์ ผู้ป่วยยอมรับการวินิจฉัยของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ แม้ว่าผู้ป่วยไม่ทราบมาก่อนว่าโรคไตวายเรื้อรังมีสาเหตุมาจากโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง แต่ผู้ป่วยมีความเชื่อมั่นในความรู้ที่แพทย์อธิบายถึงสาเหตุของโรค วิธีการรักษาและการเข้าสู่การรักษาด้วยการฟอกเลือด ประสบการณ์ของผู้ป่วยเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับแพทย์ในหน่วยไตเทียม ผู้ป่วยเข้าใจและยอมรับว่าแพทย์มีความเร่งรีบในการตรวจ มีการสอบถามเกี่ยวกับอาการทั่วๆไป และให้ความสำคัญกับผลเลือดมากกว่าการพูดคุย สำหรับการมีปฏิสัมพันธ์กับพยาบาล เป็นประสบการณ์ที่ดี มีความเป็นกันเอง อธิบายและพูดคุยเรื่องต่างๆ นอกเหนือจากเรื่องโรค และเมื่อผู้ป่วยไตวายเรื้อรังเข้าสู่การฟอกเลือดกับเครื่องไตเทียม แม้ว่าประสบการณ์ครั้งแรกจะมีความกลัว ไม่แน่ใจว่าเครื่องไตเทียมจะทำหน้าที่แทนไตได้ แต่ภายหลังจากการฟอกเลือด ผู้ป่วยทุกคนมีประสบการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป คือ มีความเชื่อมั่นและไว้วางใจ เพราะเครื่องไตเทียมช่วยให้รู้สึกสบายตัว ลดอาการบวมและช่วยยืดอายุให้ยาวนานมากขึ้น

คำสำคัญ : ผู้ป่วยไตวายเรื้อรัง / การจัดการทางการแพทย์ / การฟอกโลหิตด้วยเครื่องไตเทียม

Abstract

The experience of patients with chronic renal failure undergoing medicalization in the hemodialysis units was the qualitative research. The aim of the research was to study the experiences of patients with chronic renal failure who received knowledge about the methods of medical treatment, experienced interacting with physicians and nurses and experienced dialysis with artificial kidney machine. The information was collected by in-depth interviews with 10 chronic renal failure patients. The study results revealed that the patients accepted the diagnosis from the physicians who had expertise, even though they had no previous knowledge that their renal disease was caused by diabetes and hypertension. Patients were confident in the explanation that the doctor gave about the causes of disease, treatment and

entering into treatment by dialysis. Patients gained experience while interacting with physicians in the hemodialysis unit; they understood and accepted that physicians had limited time for the patient's examination. Physicians asked few questions about the common symptoms and they focus on blood results rather than general conversation. On the contrary, the interaction with nurses give them a great deal of friendly experience, explaining and discussing issues apart from the disease. During the first experience on hemodialysis, the patients were fearful and they had no confidence about the artificial kidney machine. However, after hemodialysis all patients had changed their minds; they had confidence and trust on the use of dialysis machine because they felt comfortable, had reduced swelling, and had helped to extend their lives longer.

KEYWORDS: PATIENTS WITH CHRONIC RENAL FAILURE/ MEDICALIZATION/
DIALYSIS WITH ARTIFICIAL KIDNEY

1.บทนำ

โรคไตวายเรื้อรัง เป็นปัญหาสุขภาพที่สำคัญ และเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิตจำนวนมาก จากสถิติโรคเรื้อรังของกระทรวงสาธารณสุข(ปี พ.ศ. 2547-2550) พบคนไทยป่วยเป็นโรคไตวายเพิ่มขึ้นกล่าวคือ ปี พ.ศ. 2547เท่ากับ 217.04 ปี พ.ศ.2550 เท่ากับ395.79 ต่อประชากร 1 แสนคน โดยสาเหตุโรคไตวายเกิดจากโรคเรื้อรังอื่นๆ เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง หรืออาจเกิดจากพฤติกรรมการปฏิบัติตัวที่ไม่ถูกต้อง หรือจากความบกพร่องในการทำงานของไต

การรักษาภาวะไตวายเรื้อรังเป็นเพียงการรักษาประคองด้วยวิธีการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ซึ่งผู้ป่วยต้องมาทำการฟอกเลือดที่หน่วยไตเทียม เป็นเวลา 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ และต้องนอนฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมนาน 4 ชั่วโมง ซึ่งในการฟอกเลือดนั้นผู้ป่วยจะต้องมีการปรับเปลี่ยนตารางเวลาในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อที่จะมาทำการรักษาภายใต้กระบวนการการจัดการทางการแพทย์ อย่างเคร่งครัด เพื่อมุ่งหวังการมีชีวิตที่ยาวนาน

การเข้าสู่กระบวนการรักษาที่ยาวนานหลายปี จึงเป็นประสบการณ์ชีวิตของผู้ป่วยไตวายเรื้อรัง ที่สั่งสมอยู่ในความคิดของผู้ป่วยแต่ละคน ที่มีการตีความ ความรู้จากการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคไตวาย ผู้ป่วยทุกคนยอมรับและพร้อมที่จะเข้าสู่บทบาทผู้ป่วย ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับแพทย์และพยาบาล พร้อมทั้งให้ความหมายกับเครื่องไตเทียม

2.วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษาครั้งนี้จัดทำขึ้น เพื่อศึกษาประสบการณ์ของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังจากการจัดการทางการแพทย์ ที่ประกอบด้วย ประสบการณ์การได้รับความรู้ทางการแพทย์ ประสบการณ์การมีปฏิสัมพันธ์กับแพทย์ พยาบาล และประสบการณ์การฟอกเลือดกับเครื่องไตเทียม โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง(purposive sampling) จากหน่วยไตเทียมแห่งหนึ่งในจังหวัดสุพรรณบุรี ตัวอย่างที่ศึกษา คือ ผู้ป่วยชาย-หญิง อายุระหว่าง 35-60 ปี ที่แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นโรคไตวายเรื้อรัง ที่ทำการรักษาด้วยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมอย่างต่อเนื่องโดยมีการฟอกเลือดอยู่ในช่วงเวลา 3 เดือน-1ปี จำนวน 2 คน ช่วงเวลา 3-5 ปี จำนวน 4 คน และช่วงเวลา8-10 ปี จำนวน 4 คน และมีความยินดีให้ความร่วมมือในการเล่าประสบการณ์ต่อความเจ็บป่วยของตนเอง โดยมีระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 6 เดือน และผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ตามแนวคำถามประสบการณ์ของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังจากการจัดการทางการแพทย์ ในหน่วยไตเทียม การสังเกต การจดบันทึกและการบันทึก เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนก็นำมาประมวลผลและนำมาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อตอบวัตถุประสงค์ ประสบการณ์ของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังจากการจัดการทางการแพทย์ ที่ประกอบด้วย ประสบการณ์จากความรู้ทางการแพทย์ ประสบการณ์การปฏิสัมพันธ์กับแพทย์และพยาบาล และประสบการณ์การฟอกเลือดกับเครื่องไตเทียม

3.ผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคลของกรณีศึกษาทั้ง 10 ราย เป็นผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ทำการฟอกเลือด ในหน่วยไตเทียม ที่มีอายุ 35-60 ปี เป็นเพศชาย 3 คน เพศหญิง 7 คน เข้ารับการฟอกเลือด อยู่ในช่วง 3เดือน- 1ปี จำนวน 2 คน ช่วงเวลา 3-5 ปี จำนวน 4 คน และช่วงเวลา 8-10 ปี จำนวน 4 คน

เมื่อผู้ป่วยเริ่มเข้าสู่กระบวนการการจัดการทางการแพทย์ สามารถสรุปประสบการณ์การจัดการทางแพทย์ออกเป็น 3 ลักษณะคือ

1.ประสบการณ์ความรู้ทางการแพทย์

แพทย์เป็นผู้ประมวลอาการ จัดประเภทโรค จากการตรวจเลือดและผลตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อสนับสนุนการวินิจฉัย และสามารถยืนยันความจริงให้กับโรคไตวายเรื้อรังได้ พร้อมทั้งเชื่อมโยงกับโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง ซึ่งผู้ป่วยไม่เคยทราบมาก่อน ดังนั้นจึงแบ่งประสบการณ์ความรู้ทางการแพทย์ออกเป็น 4 ประเด็นคือ

1.1 ไม่รู้ว่าโรคไตวายเกี่ยวกับโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง

ผู้ป่วยส่วนใหญ่ที่เป็นโรคไตวาย มีประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูงมาก่อนหลายปี แต่ผู้ป่วยโรคไตวายไม่ได้ทราบมาก่อนว่าสาเหตุที่ทำให้ตนเองป่วยเป็นไตวายเป็นผลมาจากโรคเรื้อรัง จนได้มาพบแพทย์และแพทย์ได้อธิบายให้ฟังจึงรับทราบถึงสาเหตุของโรคไตวาย

“พี่ไม่คิดมาก่อนว่าจะเป็นโรคไตวาย เพราะก่อนที่จะพบว่าเป็นโรคไต พี่เป็นโรคความดันโลหิตสูง ขณะท้องลูกคนที่2 ครั้งแรกที่รู้ว่าป่วยเป็นโรคไตวาย ตกใจมาก และไม่รู้ว่าโรคความดันโลหิตสูงจะทำให้ตนเป็นไตวายได้ขนาดนี้ แต่หมอก็อธิบายให้ฟังก็เข้าใจ” (ยา อายุ 42 ปี ป่วยมา 10 ปี)

1.2 ความไม่แน่ใจว่าเป็นโรคไตวาย

ครั้งแรกที่แพทย์วินิจฉัยว่า เป็นโรคไตวาย ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะตกใจ เพราะว่าไม่เคยคิดมาก่อนว่าจะป่วยเป็นโรคไตวาย ครั้งแรกผู้ป่วยจะสงสัย ทบทวนไตร่ตรองถึงสาเหตุ เป็นภาวะกระอักกระอ่วนใจ และไม่แน่ใจว่าตนจะป่วยเป็นโรคไตวายจริงๆ

“หลังจากที่หมอบอกว่าเป็นโรคไตวายพี่เครียดมาก ตกใจและไม่แน่ใจในสิ่งที่หมอบอก พี่คิดว่ามันคงไม่ใช่ หรือเราฟังผิด จึงถามหมอซ้ำอีกครั้ง และฟังหมออธิบาย ทำใจยอมรับได้และก็ตัดสินใจที่จะเข้ารับการรักษาทางการแพทย์ เพราะคิดว่าเป็นหนทางเดียวที่จะสามารถช่วยให้พี่มีชีวิตอยู่รอดได้ ” (นริศ อายุ 34 ปี ป่วยมา 5 ปี)

1.3 การให้ความหมายกับโรคไตวาย

เมื่อแพทย์วินิจฉัยว่าผู้ป่วยเป็นโรคไตวายเรื้อรัง ผู้ป่วยแต่ละคนให้ความหมายโรคแตกต่างกัน เช่น ไตวายเหมือนกับโรคมะเร็ง ไตวายก็คือไตเสีย และไตวายก็คือไตไม่ทำงาน

"ครั้งแรกที่พี่ได้ยินหมอบอกว่าเป็นโรคไตวาย พี่ร้องไห้โฮเลยและก็รู้สึกตกใจมาก และพี่ก็เครียดด้วย แค่ได้ยินชื่อโรคก็น่ากลัวมาก พี่คิดว่าเป็นโรคร้ายแรงเหมือนกับโรคมะเร็ง เพราะคิดว่าต้องตายแน่ๆ" (นริศ อายุ 34 ปี ป่วยมา 5 ปี)

1.4 ประสบการณ์ความรู้เกี่ยวกับวิธีการรักษา

ผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังทุกคน มีทางเลือกในการรักษาด้วยวิธีการทางการแพทย์แผนปัจจุบัน ที่แพทย์เป็นผู้มีอำนาจ ในการรักษาที่เริ่มต้นด้วย การกินยา บางคนรักษาด้วยการล้างไตทางหน้าท้อง และบางคนก็เริ่มทำการรักษาด้วยการฟอกเลือดกับเครื่องไตเทียมขึ้นอยู่กับสมรรถนะในการทำหน้าที่ของไตและดุลพินิจของแพทย์ที่ทำการรักษา แม้ว่าบางคนรักษาด้วยยา และล้างไตทางหน้าท้องแต่อาการยังไม่ดีขึ้นหรือบางคนเกิดภาวะแทรกซ้อน แพทย์ก็เปลี่ยนให้มารับการรักษาด้วยการฟอกเลือดกับเครื่องไตเทียมแทน นอกจากนี้ก็ยังมีผู้ป่วยบางคนที่ไปรักษาด้วยยาหม้อต้มและก็กินอาหารเสริมที่เป็นเพียงครั้งคราวเท่านั้น จากนั้นผู้ป่วยส่วนใหญ่ก็ยอมรับการรักษาด้วยการฟอกเลือดกับเครื่องไตเทียมคือวิธีที่ดีที่สุด ที่ทำให้ตนเองมีชีวิตรอดได้ ทำให้หายเหนื่อย ทำให้ไม่ตายไว และคิดว่าเป็นหนทางเดียวที่ทำให้มีชีวิตอยู่รอดได้

"หลังจากที่ตัดสินใจที่จะรักษาทางการแพทย์ ครั้งแรกหมอแนะนำให้ทำการล้างไตทางหน้าท้องก่อน แต่ว่าป้าขอหมอว่าลองกินยาดูก่อน หลังจากที่กินยาอาการก็ไม่ดีขึ้น เพราะว่าตัวก็เริ่มบวม และก็เริ่มหายใจเหนื่อย ดังนั้นหมอจึงให้ทำการล้างไตทางหน้าท้อง ทำนานอยู่3ปี ก็เกิดการติดเชื้อ หลังจากนั้นก็เลยให้มาทำการฟอกเลือดที่หน่วยไตเทียม ป้าจึงรู้สึกว่าวิธีนี้ ทำให้ป้ามีชีวิตรอดได้" (ศรี อายุ48 ปี ป่วยมา 4 ปี)

2. ประสบการณ์การมีปฏิสัมพันธ์กับแพทย์และพยาบาล

การมีปฏิสัมพันธ์จากการจัดการทางการแพทย์ จะพบว่าผู้ป่วยเริ่มมีปฏิสัมพันธ์ตั้งแต่เริ่มยอมรับการรักษาและเข้าสู่กระบวนการรักษาทางการแพทย์ ซึ่งบุคลากรทางการแพทย์กับผู้ป่วยต่างก็ต้องมีการโต้ตอบระหว่างบทบาทผู้ป่วยกับบทบาทแพทย์ และมีการโต้ตอบระหว่างบทบาทผู้ป่วยกับบทบาทพยาบาล ซึ่งผู้ป่วยต่างก็มีความคิดในการตีความ การให้ความหมาย จากภาษา กิริยาท่าทางและการแสดงออกต่างๆ เพื่อที่จะนำมาประมวลหาทางออกที่เหมาะสมสำหรับตนเอง

2.1 ประสบการณ์การปฏิสัมพันธ์กับแพทย์ในหน่วยไตเทียม

ผู้ป่วยทุกคนเชื่อมั่นในความเชี่ยวชาญ ที่เกิดขึ้นจากความรู้ทางการแพทย์ ซึ่งแพทย์จะเป็นผู้ตัดสินใจเลือกวิธีการรักษาที่เหมาะสมสำหรับผู้ป่วยแต่ละคน โดยใช้เกณฑ์พิจารณาจากผลเลือด เพื่อดูตัวเลขที่แสดงถึงการทำหน้าที่ของไต ผลจากค่าตัวเลขช่วยให้แพทย์กำหนด วิธีการรักษาให้กับผู้ป่วย ซึ่งจากความเจ็บป่วยเรื้อรัง ทำให้แพทย์และผู้ป่วยต้องพูดคุย แลกเปลี่ยนถึงอาการที่เปลี่ยนแปลงไปที่เป็นผลมาจากวิธีการรักษา การโต้ตอบระหว่างแพทย์กับผู้ป่วยจึงเป็นเรื่องที่เฉพาะเพียงดูจากผลเลือด ทำให้แพทย์ค่อนข้างตรวจหรือพูดคุยอย่างความเร่งรีบ รีบมารีบไป พูดน้อย คุยไม่นานและพูดด้วยข้อความเดิมๆ

"ครั้งแรกที่ผมพบกับหมอที่ตรวจ แล้วเค้าก็บอกผมว่า ผมเป็นโรคไตวาย ผมก็ถามหมอออกไปว่า ผมต้องทำยังไง หมอเค้าก็อธิบายให้ฟัง แต่ผมว่าหมอเค้าพูดน้อยไปหน่อย แต่ผมก็เข้าใจน่ะ ว่าคนไข้เยอะ เวลาที่ผมฟอกเลือดที่หน่วยไตเทียม ก็มาตรวจเยี่ยมแต่ก็ไม่บ่อยมากนัก ซึ่งถ้าเป็นไปได้ผมอยากให้หมอมาตรวจทุกวันมากกว่า" (ณัฐ อายุ 57 ปี ป่วยมา 1 ปี)

2.2 ประสบการณ์การปฏิสัมพันธ์กับพยาบาลในหน่วยไตเทียม

เมื่อผู้ป่วยเข้าสู่กระบวนการรักษาในหน่วยไตเทียม ซึ่งมีพยาบาลปฏิบัติงานเพื่อให้การพยาบาลผู้ป่วยตั้งแต่การฟอกเลือดครั้งแรกและครั้งต่อๆไปเป็นเวลายาวนาน ทำให้ผู้ป่วยคุ้นเคยกับพยาบาล มีการพูดคุยเรื่องต่างๆ และแนะนำถึงวิธีการปฏิบัติตัวอย่างถูกต้อง และสามารถช่วยให้ผู้ป่วยผ่อนคลาย ใส่ใจและให้กำลังใจ

"พยาบาลที่นี่ก็พูดดีเป็นกันเอง พูดจาเข้าใจง่าย และทักทายกันทุกวัน และพยาบาลก็ เดินมาดูบ่อย ขณะที่ทำการฟอกเลือด และป้ารู้สึกว่าพยาบาลมีความเป็นห่วงจริงๆ อยากให้เรามีอายุยืนยาวมากขึ้น" (สม อายุ 60 ปี ป่วยมา 5 ปี)

3. ประสบการณ์การฟอกเลือดกับเครื่องไตเทียม

ครั้งแรกที่ผู้ป่วยทำการฟอกเลือดกับเครื่องไตเทียม ผู้ป่วยมีความก็คิดหรือมีความสงสัยว่าเครื่องไตเทียมจะสามารถช่วยตนเองได้จริงหรือ การที่ผู้ป่วยคิดเช่นนี้เป็นเพราะว่า ผู้ป่วยฝากชีวิตกับกับเครื่องไตเทียม ให้ช่วยทำหน้าที่แทนไตที่ไม่ทำหน้าที่ เป็นเวลานาน 4 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 2-3 วัน ผู้ป่วยแต่ละคนให้ความหมาย การตีความที่ต่างกันออกไป แต่เมื่อผู้ป่วยได้รับการฟอกเลือดแล้วทำให้อาการดีขึ้น เช่น ทำให้ตนเองหายเหนื่อย ลดอาการบวมลงได้ ทำให้ผู้ป่วยเกิดความมั่นใจมากขึ้น

3.1 การให้ความหมายเครื่องไตเทียม

ประสบการณ์การได้รับความรู้ทางการแพทย์ และการปฏิสัมพันธ์กับแพทย์และพยาบาล จนถึงประสบการณ์การฟอกเลือดกับเครื่องไตเทียม เป็นความทรงจำที่ผู้ป่วยต้องการถ่ายทอด ถึงการที่พวกเขาต้องเป็นผู้ป่วยที่ดีด้วยการจัดระเบียบการดำรงชีวิต ที่ชีวิตส่วนหนึ่งอยู่ในห้องไตเทียม ประสบการณ์การฟอกเลือดช่วยให้ผู้ป่วยค้นหาความหมายเครื่องไตเทียม เชื่อมโยงกับการทำหน้าที่แทนไต การช่วยยืดชีวิตออกไปอีก ทำให้โล่งตัวเบา และลดอาการบวม

"ครั้งแรกที่เจอเครื่องจักรนี้ก็คิดว่า มันจะช่วยเราได้จริงเหรอ แต่พอได้ฟอกเลือดกับเครื่องจักรจึงทำให้รู้ว่า มีชีวิตอยู่รอดได้ ผมจึงคิดว่าเครื่องจักรนี้ก็เปรียบเสมือนกับไต เพราะมันทำแทนไตที่เสียไปของผม" (ชัย อายุ 59 ปี ป่วยมา 6 เดือน)

3.2 ประสบการณ์การฟอกเลือดกับเครื่องไตเทียม

ครั้งแรกที่ผู้ป่วยได้ทำการฟอกเลือดกับเครื่องไตเทียม ส่วนใหญ่ผู้ป่วยจะรู้สึกกลัว ทำตัวไม่ถูก บางคนก็กลัวเป็นอันตราย และไม่แน่ใจขณะทำการฟอกเลือดที่หน่วยไตเทียม แต่เมื่อผู้ป่วยได้มีประสบการณ์ในการฟอกเลือด จึงทำให้ผู้ป่วยรู้สึกว่าเครื่องไตเทียมได้ให้ชีวิตใหม่ได้ จึงเกิดความเชื่อมั่นในเครื่องไตเทียม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประสบการณ์

1.ประสบการณ์ความไม่แน่ใจ

"พี่เครียดมากเลย ที่พี่รู้ว่าต้องมาทำการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ครั้งแรกพี่ก็ไม่ไม่อยากจะเชื่อว่าเครื่องนี้จะช่วยชีวิตให้มีชีวิตได้นาน ครั้งแรกที่พี่ฟอกเลือดใหม่ๆ พี่พยายามนอนนิ่งๆ พยายามไม่ขยับตัวบ่อย พี่กลัวว่าจะเป็นอันตราย แล้วถ้าเวลาฟอกเลือดเครื่องมันดับไปล่ะ เราจะเป็นอะไรไหม คือพี่เป็นคนขี้วิตกกังวลอยู่แล้ว ก็กลัวไปต่างๆ นานา แต่พอพี่ได้ทำการฟอกเลือดที่นี่ ก็เห็นพยาบาลเดินมาดูบ่อยๆ เดินดูตลอด แล้วบอกว่าไม่ต้องตกใจ จนทำให้พี่เชื่อใจว่าเครื่องสามารถทำงานได้เป็นอย่างดี เพราะมีการตรวจเช็คก่อนตลอด จึงทำให้พี่มั่นใจได้ว่าจะไม่มีอันตรายต่อตัวพี่เอง" (นริศ อายุ 34 ปี ป่วยมา 5 ปี)

2.ประสบการณ์การปรับตัวยอมรับ

"ตอนแรกพี่คิดว่าพี่ต้องตายแน่ๆ แต่พอเห็นว่ามีทางรักษาได้ด้วยการฟอกเลือด พี่ก็ดีใจที่จะได้มีชีวิตได้อีก ครั้งแรกพี่ก็ไม่รู้เหมือนกันต้องทำยังไง แต่ก็กลัวอยู่เหมือนกัน พอพี่ขึ้นไปนอนบนเตียงตอนแรกพี่เกร็ง เกร็งจนเมื่อยแต่พอพยาบาลให้คำแนะนำ พี่ก็ผ่อนคลายไปได้เยอะ แต่พอหลังจากนั้นพี่ก็เริ่มดีขึ้น พี่ก็อยู่กับมันมาได้จนถึงปัจจุบัน เวลามาฟอกเลือดพี่จะเตรียมหนังสือธรรมะมาอ่านด้วย อ่านแล้วสบายใจดี ปลงได้เยอะ แต่กว่าที่พี่จะรู้สึกทำใจยอมรับได้ก็นานเหมือนกัน ประมาณ 3 เดือน" (ยา อายุ 42 ปี ป่วยมา 10 ปี)

3.ประสบการณ์ความไว้วางใจและความเชื่อมั่นในเครื่องไตเทียม

"จากการที่ได้คุยกับหมอ และจากการที่ได้ทำการฟอกเลือดครั้งแรกผ่านไป เพราะผมรู้สึกสบายขึ้น และมีพยาบาลคอยเดินดูตลอด และก็คิดว่าถ้าผมเป็นอะไรไปจะมีคนมาช่วยได้ทัน ตั้งแต่ผมฟอกเลือดมาก็ปลอดภัยมาตลอด เครื่องฟอกเลือดก็ไม่เคยมีปัญหาเลย" (ชัย อายุ 59 ปี ป่วยมา 6 เดือน)

4.ประสบการณ์การรอเวลาขณะฟอกเลือด

"ช่วงแรกที่มานอนทำการฟอกเลือดกับเครื่องไตเทียมนาน 4ชั่วโมง พี่ก็รู้สึกวิตกกังวล พี่ก็นอนคิดว่าพี่จะต้องยังไม่ตาย พี่จะต้องยังมีชีวิตอยู่กับลูกและครอบครัวต่อไป" (นริศ อายุ 34 ปี ป่วยมา 5 ปี)

4.การอภิปรายผล

จากผลการศึกษา นำมาสู่การอภิปรายผล 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ผู้ป่วยไตวายเรื้อรังมีสภาวะตัวตนที่ถูกรักษาเหมือนกับวัตถุในกระบวนการฟอกเลือด ที่เปรียบเทียบกับการมีอาชีพผู้ป่วย ซึ่งผู้ป่วยต้องรับผิดชอบด้านการรักษาและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ด้วยตัวเอง นอกจากนี้ในหน่วยไตเทียมมีเฉพาะพยาบาลเท่านั้นที่ทำหน้าที่ให้บริการรายงานผลเลือด แพทย์ทำหน้าที่เพียงการสั่งการตามแผนการรักษา ซึ่งในความเป็นจริงผู้ป่วยทุกคนต้องการพบแพทย์ทุกครั้งที่มาฟอกเลือด

2. ผู้ป่วยโรคไตวายที่เกิดจากโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง ไม่ทราบว่าตนเองจะเป็นโรคไตวายได้ ผู้ป่วยมาพบแพทย์เนื่องจากอาการที่ผิดปกติ จนต้องเข้าสู่กระบวนการฟอกเลือด ซึ่งเป็นประสบการณ์ใหม่ที่ผู้ป่วยต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะการทำงานของเครื่องฟอกเลือด ผู้ป่วยทุกคนเผชิญความกลัวกับการต้องเรียนรู้ด้วยตัวเอง ดังนั้นในช่วงสองสัปดาห์แรกผู้ป่วยต้องการกำลังใจและความมั่นใจเกี่ยวกับการทำงานของเครื่องไตเทียม

3. แม้ว่างานวิจัยและบทความอธิบาย แนวคิดการจัดการทางการแพทย์ เชื่อมโยงกับธุรกิจและอุตสาหกรรมทางสุขภาพ แต่จากการพัฒนายาและเทคโนโลยีเพื่อการแพทย์เชิงพาณิชย์ ก็ได้ช่วยให้ผู้ป่วยโรคเรื้อรังต่างๆ มีชีวิตที่ยืนยาวและมีชีวิตตามปกติอยู่กับครอบครัวและสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ตัวอย่าง เช่นศึกษางานของเบล(Bell, 1987) ศึกษาประสบการณ์ของผู้หญิงวัยหมดประจำเดือนที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาและมีอาการแตกต่างกันออกไป เช่นมีอาการร้อนวูบวาบ เหงื่อออก ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์เชื่อว่าเป็นเพราะภาวะ การขาดฮอร์โมนเอสโตรเจน จึงต้องบำบัดรักษาต่อด้วยการให้ฮอร์โมนเอสโตรเจนทดแทน พร้อมทั้งสร้างความหมายของวัยหมดประจำเดือน หรือว่าเป็นโรคขาดฮอร์โมนเอสโตรเจน ทั้งนี้ได้กำหนดว่าการที่ผู้หญิงวัยหมดประจำเดือน ผู้หญิงควรจะพบแพทย์เพื่อรักษาได้อย่างเหมาะสม

5.บทสรุป

ประสบการณ์จากความรู้ทางการแพทย์ ผู้ป่วยยอมรับการวินิจฉัยของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ แม้ว่าผู้ป่วยไม่ทราบมาก่อนว่าโรคไตวายเรื้อรังมีสาเหตุมาจากโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง แต่ผู้ป่วยมีความเชื่อมั่นในความรู้ที่แพทย์อธิบายถึงสาเหตุของโรค วิธีการรักษาและการเข้าสู่การรักษาด้วยการฟอกเลือด ประสบการณ์ของผู้ป่วยเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับแพทย์ในหน่วยไตเทียม ผู้ป่วยเข้าใจและยอมรับว่า แพทย์มีความเร่งรีบในการตรวจ มีการสอบถามเกี่ยวกับอาการทั่วๆไป และให้ความสำคัญกับผลเลือดมากกว่าการพูดคุย สำหรับการมีปฏิสัมพันธ์กับพยาบาล เป็นประสบการณ์ที่ดี มีความเป็นกันเอง อธิบายและพูดคุยเรื่องต่างๆ นอกเหนือจากเรื่องโรค และเมื่อผู้ป่วยไตวายเรื้อรังเข้าสู่การฟอกเลือดกับเครื่องไตเทียม แม้ว่าประสบการณ์ครั้งแรกจะมีความกลัว ไม่แน่ใจว่าเครื่องไตเทียมจะทำหน้าที่แทนไตได้ แต่ภายหลังจากการฟอกเลือด ผู้ป่วย

ทุกคนมีประสบการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปคือ มีความเชื่อมั่นและไว้วางใจ เพราะเครื่องไตเทียมช่วยให้รู้สึกสบายตัว ลดอาการบวมและช่วยยืดอายุให้ยาวนานมากขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ได้รับการฟอกเลือดครั้งแรก จะมีอาการกลัว เกร็งและเกิดความไม่แน่ใจในเครื่องไตเทียม เพราะฉะนั้นแพทย์ควรที่จะให้ความรู้ ความมั่นใจและให้กำลังใจผู้ป่วย ในช่วงแรกซึ่งเป็นช่วงในการปรับตัวที่จะมีชีวิตติดกับเครื่องไตเทียม แต่แพทย์ควรมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยอย่างใกล้ชิดเพื่อที่จะทำให้ผู้ป่วยกล้าที่จะถาม กล้าที่จะพูดคุยกับแพทย์ และมีกำลังใจที่จะรับการรักษา ซึ่งปัจจุบันแพทย์จะเน้นการตรวจการรักษาทางกายมากกว่าทางด้านจิตใจ แต่ผู้ป่วยจะมีความเชื่อมั่นใน เข้าใจแพทย์ที่ทำงานแบบเร่งรีบและผู้ป่วยต้องการให้แพทย์มาตรวจเยี่ยมทุกครั้งที่ตนเองมาทำการฟอกเลือด

การทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ในหน่วยไตเทียม มีความสำคัญต่อชีวิตผู้ป่วย ไม่แตกต่างไปจากบุคลากรทางการแพทย์ที่ทำงานในหอผู้ป่วยอื่นๆ เพียงแต่การทำงานในหน่วยไตเทียมเป็นงานเชี่ยวชาญเฉพาะ ตลอดจนมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้ป่วย ผู้ป่วยมีความพึงพอใจ ซึ่งหอผู้ป่วยแผนกอื่นๆ ควรนำไปเป็นตัวอย่างในการให้การพยาบาล ทั้งนี้จะเป็นการส่งเสริมให้ผู้ป่วย โดยเฉพาะผู้ป่วยโรคเรื้อรัง มีกำลังใจที่จะต่อสู้ชีวิตและอยู่ร่วมกับความเจ็บป่วยอย่างมีความสุข

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข *สถิติโรคไตวายเรื้อรัง*. (2552). สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัด กระทรวงสาธารณสุข. http://www.moph.go.th

มัลลิกา มัติโก. (2551). *ทฤษฎีสังคมวิทยา:การศึกษาสุขภาพและความเจ็บป่วย.เอกสารคำสอน*. สาขาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

มัลลิกา มัติโก. (2553). *ประสบการณ์ความเจ็บป่วยเรื้อรัง: จินตภาพจากตัวตน*. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

สมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย. (2552). *แนวทางเวชปฏิบัติสำหรับโรคไตวายเรื้อรังก่อนการบำบัดทดแทนไต*. บริษัทเบอริงเกอร์ อินเกลไฮล์ จำกัด

สุพจน์เด่นดวง. (2551). *สุขภาพและสังคม.เอกสารประกอบการเรียนการสอนรายวิชา มมศท102สังคมศึกษาเพื่อการพัฒนามนุษย์*.คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

สุวจีจันทร์ถนอม-กู๊ด. (2542). *สังคมวิทยาสุขภาพ. เอกสารคำสอน*. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

Bell, E.Susan. (1987). Changing idea: The Medicalization of Menopause. *Social Science and Medicine 24:535-542.*

Conrad, P. (1987). *The Experience and Management of Chronic Illness Research in the sociology of health care* ,Jai press Inc.

Conrad, P. (1992). *Medicalization and Social Control.* Annual Review of Sociology 18 : 209-232.

Gerhardt, U. (1990). Patient Careers in End- Stage Renal Failure. *SocialScience&Medicine 30 : 1211-1224.*

Kutner, N G. (1987). Social Worlds and Identity in End- Stage Renal Disease(ESRD), Jai press Inc.

กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่นานาชาติของวัดป่านานาชาติ จังหวัดอุบลราชธานี

COMMUNICATION STRATEGIES FOR PROPAGATION BUDDHISM TO INTERNATIONAL OF WATPAHNANACHAT IN UBONRATCHATHAI PROVINCE

ณัฏฐพร สิงห์คำ

นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

.....

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารด้านการจัดเรียงสาร และการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ ประสิทธิภาพของสื่อที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่นานาชาติปัญหาและอุปสรรคของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่นานาชาติของวัดป่านานาชาติ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร หนังสือธรรมะที่ทางวัดป่านานาชาติเผยแผ่ จำนวน 12 เล่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก เจ้าอาวาส 1 รูป และพระสงฆ์ 2 รูป ตลอดจนพุทธศาสนิกชนชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่มาศึกษาและปฏิบัติธรรมกับวัดป่านานาชาติ จำนวน 14 คน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การวิจัยเอกสาร วัดป่านานาชาติมีการจัดเรียงสารโดยวัดป่านานาชาติใช้รูปแบบการจัดเรียงสารโดย

การเปรียบเทียบเชิงอุปมา อุปมัย รองลงมา คือ การจัดเรียงสารตามขั้นตอน การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ พบว่า วัดป่านานาชาติมีการโน้มน้าวใจโดยการนำคำสอนของบุคคลที่มีชื่อเสียง ในด้านของการปฏิบัติธรรมที่เคร่งครัดของพระโพธิญาณเถร (หลวงพ่อชา สุภทฺโท) และพระพุทธเจ้า รองลงมา คือ การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจโดยการใช้ภาษาที่กระชับ สั้นๆ

การสัมภาษณ์ พบว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่นานาชาติของวัดป่านานาชาติใช้การจัดเรียงสารโดยการอธิบายเนื้อหาหลักธรรมะและหลักปฏิบัติเป็นขั้นตอน ส่วนการสัมภาษณ์พุทธศาสนิกชน พบว่า มีการรับรู้เพิ่มเติมจากพระสงฆ์ คือ การจัดเรียงสารโดยการเปรียบเทียบในเชิงอุปมา อุปมัยใน การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่นานาชาติของวัดป่านานาชาติใช้การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจโดยนำคำสอนของบุคคลที่มีชื่อเสียง ได้รับการยกย่องทั้งในประเทศและต่างประเทศ คือ พระโพธิญาณเถร (หลวงพ่อชา สุภทฺโท) และพระพุทธเจ้า โดยการสื่อสารด้วยการใช้ภาษาที่กระชับ ได้ใจความ ยึดหลักทางวิทยาศาสตร์ มิได้ใช้หลักทางไสยศาสตร์ในการโน้มน้าวใจ ส่วนการสัมภาษณ์พุทธศาสนิกชน พบว่า เกิดการรับรู้เพิ่มเติมจากพระสงฆ์ คือ มีการใช้การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจโดยการอธิบายปัญหาและวิธีปัญหาการหลุดพ้นจากปัญหาในเรื่องต่างๆ สื่อที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสูง คือ สื่อบุคคล ปัญหาและอุปสรรคของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่นานาชาติของวัดป่านานาชาติของพระสงฆ์ไม่พบปัญหาและอุปสรรค ส่วนพุทธศาสนิกชนชาวต่างชาติพบว่ามีปัญหาและอุปสรรค คือ พุทธศาสนิกชนบางส่วนยังไม่รับรู้ในแก่นแท้ของพระพุทธศาสนาและยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในประวัติความเป็นมาของวัดป่านานาชาติ

คำสำคัญ : กลยุทธ์การสื่อสาร, การเผยแผ่

Abstract

This research was conducted in order to study the strategies of organization communication, the ways to persuade people, the efficiencies of the presses used to propagate Buddhism internationally and problems of propagating Buddhism worldwide. The tools used in conducting the research were the documentary research, 12 of dharma books and the semi-structured interview with 1 abbot, 2 monks and 14 people who learned dharma at this temple.

It was found that simile and metaphor were the most popular ways used to teach dharma. Besides those ways, sequential process order was another way used to instruct dharma. In addition, the temple used famous quotes of famous priests, Luang Por Cha Soo Pat to and Lord Buddha, persuading ones who came to learn dharma. Moreover, precise tenets were used as well.

According to the interview with 1 abbot and 2 monks, it could be concluded that the approach of Buddhism propagation of the temple were organization-explaining the content and the principle of dharma in details as well as step by step. What's more, the results got after interviewing people who came to the temple showed that simile, metaphor and famous quotes of Pra Po Ti Yan Ten (Luang Por Cha Soo Pat To) , who is famous in Thailand and international, and Lord Buddha were used to propagate Buddhism. The most important thing was that the content and the tenets had to be precise and real; something about supernatural was prohibited. Besides the content and the tenets, explaining, evaluating and finding the ways to solve problems were the mediums used to learn dharma. Plus, it can be indicated that the most efficient factor used to propagate dharma was personal media. The monks did not face with any problems in propagating Buddhism; however, the ordinary people still did not understand the core of Buddhism and history of the temple.

KEYWORDS : COMMUNICATION STRATEGIES, PROPAGATION

1. บทนำ

องค์การยูเนสโกมีความคิดเห็นว่า ทางพระพุทธศาสนาจะช่วยให้เกิดการสร้างสันติภาพแก่โลกได้จะเห็นได้จากประเทศที่นับถือศาสนาพุทธจะไม่มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องพระสงฆ์ทะเลาะกันถึงขั้นร้ายแรง ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ส่วนเรื่องความขัดแย้งที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาซึ่งถือได้ว่าพระพุทธศาสนาสร้างสันติภาพโลก) ไทยรัฐ , 2554 , หน้า 11) ซึ่งทำให้มีคนสนใจในพระพุทธศาสนากันมาขึ้น ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ จะเห็นได้จากปัจจุบันประเทศไทยมีวัดอยู่เป็นจำนวนมากที่มีพระต่างชาติเข้าศึกษาพระพุทธศาสนา เช่น วัดบวรนิเวศวรวิหาร เป็นวัดหนึ่งที่ชาวต่างชาติเดินทางมาศึกษาพระพุทธศาสนา แต่ในทางสายวัดป่าที่ชาวต่างชาติสนใจศึกษาพระพุทธศาสนามากที่สุดและเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมที่ชาวต่างชาตินิยมและให้ความสนใจมากที่สุด คือ สายวัดหนองป่าพงซึ่งเป็นวัดป่าสายปฏิบัติ ซึ่งพระโพธิญาณเถร (หลวงพ่อชา สุภทฺโท) ได้ก่อตั้งขึ้นเพื่อเป็นสถานที่สำหรับประพฤติปฏิบัติ ฝึกฝน อบรม พระภิกษุเสียสละ มุ่งสู่ความพ้นทุกข์ ให้เป็นผู้มักน้อย สันโดน เพื่อมรรคผลนิพพาน และนำพาไปสู่การเป็นสมณะที่งดงามด้วยการยึดหลักปฏิบัติตามธรรมวินัย อันจะเป็นเหตุให้เกิดความเลื่อมใสแก่ผู้พบเห็น และยังเป็นการประคองค้ำชูพระศาสนาให้มีอายุยืนยาว เจริญรุ่งเรือง กระทั่งต่อมาได้เป็นศูนย์กลางการอบรมสั่งสอน ตามหลักแห่งพระพุทธศาสนาให้กับนักปฏิบัติธรรมทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งทำให้พระโพธิญาณเถรเป็นที่ยอมรับว่ามีลูกศิษย์ชาวต่างชาติเป็นจำนวนมาก อาทิเช่น

พระอาจารย์สุเมโธ ลูกศิษย์รูปแรก ชาวอังกฤษ ดีกรีปริญญาโท และ**พระอาจารย์มิตซูโอะ คเวสโก ชาวญี่ปุ่น ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง**เจ้าอาวาสวัดป่าสุนันทวนาราม

พระโพธิญาณเถรถือได้ว่าเป็นที่น่ายินดีที่มีลูกศิษย์ตัวแทนที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กว้างไกลไปยังต่างประเทศ ทำให้เกิดเป็นแรงศรัทธาเกิดสาขาขยายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งในประเทศไทยได้มีวัดป่านานาชาติ เป็นวัดพระฝรั่งวัดแรกที่พระโพธิญาณเถรให้จัดตั้งขึ้นที่บ้านบุ่งหวาย อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จัดเป็นวัดสาขาอันดับที่ 19 ของวัดหนองป่าพง การก่อตั้งวัดป่านานาชาติขึ้นเพื่อมุ่งหมายเป็นที่ศึกษาและปฏิบัติ พระธรรมวินัย สำหรับพระสงฆ์ชาวต่างชาติที่เข้ามาศึกษา และอุปสมบทในพระพุทธศาสนาได้อบรมสั่งสอนกันเอง รวมถึงการให้พระชาวต่างชาติอยู่รวมกันในวัดป่านานาชาติเพื่อเป็นการเตรียมตัวไว้เมื่อถึงคราวพระภิกษุเหล่านี้ได้กลับไปประเทศของตนจะได้นำไปปฏิบัติและเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไปแล้วยังสะดวกง่ายในการปกครองกันภายในวัดด้วยการสื่อสารภาษาเดียวกันหรือเมื่อมีสิ่งใดบกพร่อง จะได้แก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งทำให้มีพระภิกษุชาวต่างชาติเข้ามาวัดป่านานาชาติมากมาย ทำให้ได้เป็นสถานที่ดึงดูดความสนใจใคร่รู้ของชาวไทยและชาวต่างชาติด้วย ในแต่ละวันมีผู้คนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางมาปฏิบัติธรรมอยู่มิขาด ซึ่งทางวัดยึดหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าและพระโพธิญาณเถร (พระโพธิญาณเถร, 2538, หน้า 335-336)

จากดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่นานาชาติของวัดป่านานาชาติ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งถือได้ว่าเป็นวัดที่พระโพธิญาณเถรได้สร้างขึ้นเพื่อให้พระต่างชาติได้ศึกษาพระพุทธศาสนา โดยมีพระต่างชาติอยู่รวมกันทั้งหมดเป็นวัดแรกของประเทศไทย ที่มีสาขาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีความต้องการที่จะทราบถึงกลยุทธ์การสื่อสารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่นานาชาติมีกลยุทธ์การจัดเรียงสารและการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ ประสิทธิภาพของสื่อที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่นานาชาติ ปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่นานาชาติ

2. **ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย**

การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ประชากรในการวิจัยได้แก่ หนังสือธรรมะ ที่ทางวัดป่านานาชาติได้เผยแผ่แก่พุทธศาสนิกชนชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเอกสาร ในด้านกลยุทธ์การจัดเรียงสารและการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ โดยทำการวิจัยจากเอกสารหนังสือธรรมะ ที่ทางวัดป่านานาชาติได้เผยแผ่แก่พุทธศาสนิกชนชาวไทยและชาวต่างชาติ ตั้งแต่ปี พ .ศ. 2540-2554 จำนวน 12 เล่ม ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ใช้เลือกเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบฟอร์มลงรหัส (Coding Sheet) โดยการแยกเป็นตารางบันทึกรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งใน ตารางบันทึกการวิจัยเอกสาร ได้วิเคราะห์ 2 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์การจัดเรียงสาร และการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการเอกสาร หนังสือธรรมะของทางวัดป่านานาชาติที่ได้เผยแผ่ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงรหัส ในตารางบันทึกการวิเคราะห์เนื้อหากลยุทธ์การจัดเรียงสารและการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ

การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ซึ่งผลของการวิเคราะห์จะนำมาจาก ผลของตารางการวิเคราะห์เนื้อหา ในแต่ละประเด็น โดยการนำเสนอในรูปแบบความเรียงแยกเป็นประเด็นๆ เพื่อให้เข้าใจง่ายและมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ประชากรในการวิจัย ได้แก่ เจ้าอาวาสและพระสงฆ์ พุทธศาสนิกชนชาวไทยและชาวต่างชาติที่ศึกษาและปฏิบัติธรรมกับวัดป่านานาชาติ กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ เจ้าอาวาส 1 รูป และพระสงฆ์ 2 รูป พุทธศาสนิกชนชาวไทยและชาวต่างชาติ กลุ่มละ 7 คน โดยศึกษาและปฏิบัติธรรมกับวัดป่านานาชาติ การวิจัยในครั้งนี้จึงเลือกเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์แนวคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดเรียงสารและการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ ประสิทธิภาพของสื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่นานาชาติ ปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่นานาชาติ โดยการสัมภาษณ์เจ้าอาวาสและพระสงฆ์ ในบทบาทหน้าที่ของผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนา ส่วนพุทธศาสนิกชนชาวไทยและชาวต่างชาติสัมภาษณ์ในบทบาทหน้าที่ของผู้รับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการยื่นเรื่องการวิจัยให้กับเจ้าอาวาส เพื่อที่จะให้เจ้าอาวาสนัดประชากรกลุ่มตัวอย่างมาสัมภาษณ์ ซึ่งวิธีการเก็บข้อมูลจะใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลด้วยวิธีบันทึกเทปและการจดบันทึกกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยมีประเด็นคำถามตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์แบบอภิปรายกลุ่ม โดยการใช้แนวคิดกระบวนการตอบสนองมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ โดยศึกษากลยุทธ์การจัดเรียงสารและการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ ประสิทธิภาพของสื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่นานาชาติ ปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่นานาชาติ ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการบรรยาย ซึ่งจะแยกเป็นประเด็นๆ เพื่อให้เข้าใจง่ายและมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

3. ผลการวิเคราะห์/ผลการวิจัยและการอภิปราย

สรุปผลการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเอกสาร โดยการเก็บข้อมูลจากหนังสือธรรมะจำนวน 12 เล่ม ที่ทางวัดป่านานาชาติได้เผยแผ่แก่พุทธศาสนิกชนชาวไทยและชาวต่างชาติ ตั้งแต่ปี พ .ศ. 2540-2554 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์ 2 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์การจัดเรียงสารและการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ จากผลการวิจัยพบว่า

กลยุทธ์การจัดเรียงสาร พบว่าส่วนใหญ่มี การจัดเรียงสารแบบเปรียบเทียบ โดยการใช้การนำเสนอ 2 เรื่องราว ที่แตกต่างกันมาเปรียบเทียบให้เห็นภาพที่ชัดเจน มีการเปรียบเทียบเชิงอุปมา อุปมัย โดยการนำเสนอเนื้อหาที่ยึดหลักความเป็นจริง รองลงมา คือ การจัดเรียงสารตามลำดับขั้นตอน เป็นการนำเสนอตามแต่ละขั้นตอนเพื่อให้เห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

กลยุทธ์การโน้มน้าวใจ พบว่า ส่วนใหญ่มีรูปแบบการโน้มน้าวใจโดยใช้ผู้ที่มีชื่อเสียง ได้รับการยอมรับทั้งไทยและต่างประเทศเป็นการนำเสนอสาร คือ พระโพธิญาณเถรและพระพุทธเจ้า โดยการนำคำสอนและปฏิบัติตามคำสอนของท่าน รองลงมา คือ มีรูปแบบการจัดเรียงสาร โดยใช้ภาษาที่สั้น เข้าใจง่าย ไม่เป็นทางการ ใช้ภาษาบาลีน้อยมาก ใช้หลักความเป็นจริง หลักทางวิทยาศาสตร์ ไม่ใช้หลักไสยศาสตร์

การสัมภาษณ์เชิงลึก (Interview Indepth) พบว่า วัดป่านานาชาติมีการจัดเรียงสารตามลำดับขั้นตอน โดยการอธิบายหลักธรรมะและหลักปฏิบัติ ที่เริ่มต้นจากหลักธรรมะและปฏิบัติที่ง่ายไปหาขั้นตอนที่ยากขึ้น ทำให้สามารถเข้าใจในหลักธรรมะและนำไปปฏิบัติได้ง่ายขึ้น ส่วนการสัมภาษณ์พุทธศาสนิกชน เกิดการรับรู้เพิ่มเติมจากพระสงฆ์ คือ การจัดเรียงสารตามลำดับขั้นตอนและการจัดเรียงสาร โดยการเปรียบเทียบในเชิงอุปมา อุปมัยในสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวมนุษย์ ทำให้พุทธศาสนิกชนเกิดความเข้าใจในหลักธรรมะได้ดียิ่งขึ้น

การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจของวัดป่านานาชาติ พบว่า วัดป่านานาชาติใช้การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจโดยนำคำสอนของบุคคลที่มีชื่อเสียง ได้รับการยกย่องทั้งในประเทศและต่างประเทศ คือ พระโพธิญาณเถรและพระพุทธเจ้า

โดยการสื่อสารด้วยการใช้ภาษาที่กระชับ ได้ใจความ ยึดหลักทางวิทยาศาสตร์หลักความเป็นจริง ไม่ใช้หลักทางไสยศาสตร์ในการโน้มน้าวใจ ส่วนการสัมภาษณ์พุทธศาสนิกชน พบว่า เกิดการรับรู้เพิ่มเติมจากพระสงฆ์ คือ การใช้การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจโดยการอธิบายปัญหาและวิธีปัญหาการหลุดพ้นจากปัญหาในเรื่องต่างๆ ทำให้พุทธศาสนิกชนสามารถเข้าใจถึงหลักธรรมะและสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

ประสิทธิภาพของสื่อที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่นานาชาติ จากการสัมภาษณ์เจ้าอาวาสและพระสงฆ์ พบว่า มีความสอดคล้องกับการสัมภาษณ์พุทธศาสนิกชนชาวไทยและชาวต่างชาติที่มาศึกษาและปฏิบัติธรรมกับทางวัด พบว่า สื่อที่มีประสิทธิภาพสูงสุดที่พุทธศาสนิกชนเข้าถึงได้มากที่สุด คือ สื่อบุคคล ซึ่งหมายถึง พระสงฆ์วัดป่านานาชาติ เนื่องมาจากตัวพระสงฆ์มีความเคร่งครัดในการรักษาพระธรรมวินัย เน้นความสงบเงียบ ทำให้พุทธศาสนิกชนชาวไทยและชาวต่างชาติเกิดเป็นแรงศรัทธาทำให้พุทธศาสนิกชนสนใจที่จะมาศึกษาและปฏิบัติธรรมกับทางวัดป่านานาชาติ พร้อมทั้งพระสงฆ์ในวัดป่านานาชาติสามารถใช้ภาษาได้สองภาษา คือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ระหว่างพุทธศาสนิกชนชาวไทยและชาวต่างชาติ รองลงมา คือ สื่อเว็บไซต์ของทางวัดป่านานาชาติ www.watpahnanachat.org. ซึ่งทางวัดได้ลงเนื้อหา เช่น ประวัติความเป็นมาของวัดป่านานาชาติ กฎระเบียบ วิธีการเตรียมตัวก่อนที่จะเข้ามาศึกษาและปฏิบัติธรรมกับทางวัดป่านานาชาติ ที่อยู่และวิธีการติดต่อกับทางวัด รวมถึงหลักคำสอนของพระอาจารย์แต่ละรูปที่เคยสอน เป็นต้น ซึ่งในเว็บไซต์นี้มีข้อมูล ข่าวสารที่ครอบคลุมครบทุกเรื่องที่เกี่ยวกับทางวัด ทำให้พุทธศาสนิกชนชาวไทยและชาวต่างชาติที่อยู่ไกลสามารถรับรู้ข้อมูลทางวัดได้ง่าย และสะดวกรวดเร็วที่สุด

ปัญหาและอุปสรรคของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่นานาชาติ จากการสัมภาษณ์เจ้าอาวาสและพระสงฆ์ พบว่า วัดป่านานาชาติไม่ได้มีปัญหาและอุปสรรคให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่นานาชาติ เนื่องจากพระสงฆ์ที่วัดป่านานาชาติมีความต้องการที่จะมาศึกษาปฏิบัติพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด และต้องการที่จะมาเรียนรู้ทางด้านวัฒนธรรม ศาสนากับพุทธศาสนิกชนชาวไทย เพื่อที่จะได้ฝึกพระให้มีคุณภาพที่ดีของคณะสงฆ์โดยแท้จริง อีกทั้งทางวัดยังไม่มีความต้องการที่จะเผยแผ่หรือขยายสาขาไปเป็นจำนวนมาก แต่การขยายสาขาต่างๆนั้นส่วนใหญ่เกิดจากแรงศรัทธาของพุทธศาสนิกชนทั้งหลายที่มีความต้องการที่จะศึกษาและปฏิบัติธรรมกับวัดป่านานาชาติ จึงทำได้ให้มีการขยายสาขาหลายแห่ง จากการสัมภาษณ์พุทธศาสนิกชนชาวต่างชาติที่มาศึกษาและปฏิบัติธรรมกับทางวัดมีความคิดเห็นที่แตกต่าง คือ วัดป่านานาชาติมีปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่นานาชาติ เนื่องมาจากพุทธศาสนิกชนชาวต่างชาติบางส่วนยังไม่รับรู้ถึงแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา ประวัติความเป็นมาของวัด และสาขาต่างๆ ของวัดป่านานาชาติ

เอกสารอ้างอิง

พระโพธิญาณเถร. 2538. อุปลมณี. พิมพ์ครั้งที่ 10 กรุงเทพฯ : วัดหนองป่าพง

ยูเนสโก หนุนใช้พุทธศาสนาสร้างสันติภาพโลก :การศึกษา - ศาสนา - สาธารณสุข. ไทยรัฐ.

28 พฤษภาคม 2554. หน้า 12

ปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างแรงงานไทยในระบบการจ้างแรงงานต่างชาติ (EPS) ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตขนาดเล็กและขนาดกลางของเกาหลีใต้

FACTORS AFFECTING EMPLOYMENT OF THAI WORKERS IN THE EPS IN THE SMALL AND MEDIUM-SIZED INDUSTRIAL SECTOR OF SOUTH KOREAN

ประไพ พาหา[1] ศ.ดร.ไชยวัฒน์ ค้ำชู[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกาหลีศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างแรงงานไทยในระบบการจ้างแรงงานต่างชาติ (EPS) ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตขนาดเล็กและขนาดกลางของเกาหลีใต้ โดยมุ่งเน้นที่ปัจจัยสำคัญของการจ้างงานและการต่อสัญญาจ้างอีกรอบให้กับแรงงานไทยเมื่อทำงานครบระยะเวลาที่กำหนด 3 ปี โดยศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิที่รวบรวมจากเอกสารทางวิชาการต่างๆ ข้อมูลจากทางอินเตอร์เน็ตและข้อมูลปฐมภูมิที่ได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เกาหลี ศูนย์ EPS ประจำประเทศไทย กระทรวงแรงงานที่ทำหน้าที่ในการจัดสอบ EPS-TOPIK เพื่อไปทำงานที่ประเทศเกาหลีใต้ รวมถึงการสัมภาษณ์ผ่านการตอบคำถามในแบบสอบถามของนายจ้างชาวเกาหลีที่จ้างแรงงานต่างชาติในระบบ EPS และประกอบกิจการในภาคอุตสาหกรรมการผลิตขนาดเล็กและขนาดกลางของเกาหลีใต้จำนวนหนึ่ง ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างแรงงานไทยที่ผ่านการทดสอบภาษาเกาหลีโดยนายจ้างพิจารณาจาก เพศ อายุและระดับการศึกษา ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการต่อสัญญาจ้างอีกรอบหลังจากแรงงานไทยทำงานครบตามระยะเวลาที่กำหนด 3 ปีแล้วจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เกาหลี ศูนย์ EPS ประจำประเทศไทยและนายจ้างชาวเกาหลีพบว่า พิจารณาจากปัจจัยหลัก 4 ประการได้แก่ ความสามารถในการสื่อสารภาษาเกาหลี ทักษะฝีมือในการทำงาน ความประพฤติและประสิทธิภาพในการทำงาน นอกจากนี้แล้วนายจ้างชาวเกาหลีมีความเห็นว่าแรงงานไทยส่วนใหญ่สามารถสื่อสารภาษาเกาหลีได้น้อย ดังนั้นนายจ้างจึงต้องการให้แรงงานไทยได้รับการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาษาเกาหลี วัฒนธรรม กฎระเบียบข้อบังคับต่างๆในที่ทำงาน รวมทั้งการทำความเข้าใจเมื่อต้องเผชิญกับสภาพการทำงาน 3D (Dirty, Difficult, Dangerous) ในประเทศเกาหลีใต้เพื่อไม่ให้เกิดอุปสรรคในการทำงานและการดำเนินชีวิตหลังจากเข้ามาทำงานที่เกาหลีแล้ว

คำสำคัญ : ระบบการจ้างแรงงานต่างชาติ, สำนักงานบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ, การทดสอบความสามารถทางด้านภาษาเกาหลี, สถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เกาหลี, การจ้างงาน

Abstract

The objective of this thesis is to study factors affecting employment permit system for foreign workers or EPS in the small and medium-sized manufacturing industry in South Korea. It focuses on the significance of employment and

renewal of the employment contract of Thai labors after completion of three years' work. The secondary data in this thesis are collected from various academic papers and the internet while the primary data are obtained from in-depth interviews with the director of the Human Resources Development Service of Korea, EPS center in Thailand under the control of the Ministry of Labor that holds EPS-TOPIK test. It also includes questionnaires responded by certain numbers of Korean employers who employ foreign workers in the EPS and have business in the small and medium-sized manufacturing industry in South Korea. The results showed that the factors affecting the employment of Thai labors that already pass the Korean language test, according to Korean employers, include gender, age and educational level. The factors affecting the renewal of employment contract after completion of three years' work, according to the Human Resources Development Service of Korea, EPS center in Thailand and Korean employers, consist of four main elements: the ability to communicate in Korean, the skill at work, behavior and performance. In addition, Korean employers have commented that most Thai labors could barely understand Korean. Therefore, employers suggest that Thai labors receive proper Korean language training and knowledge about Korean culture, rules and work regulations as well as acquire more understanding when faced with 3D (Dirty, Difficult, Dangerous) works in Korea to avoid any problems in the workplace and personal problems after working in Korea.

KEYWORDS : EMPLOYMENT PERMIT SYSTEM (EPS), THAILAND OVERSEAS EMPLOYMENT ADMINISTRATION (TOEA), TEST OF PROFICIENCY IN KOREAN (TOPIK), HUMAN RESOURES DEVELOPMENT SERVICE OF KOREA (HRD KOREA), EMPOLYMENT

1. บทนำ

Shin (2010 : 192, 219) เป็นระยะเวลามากกว่า 40 ปีที่เกาหลีใต้ได้รับการพัฒนาเศรษฐกิจจากประเทศด้อยพัฒนาเป็นประเทศอุตสาหกรรมจนได้รับการยอมรับว่าเป็น 1ในบรรดาเสือ 4 ตัวของภูมิภาคเอเชียที่มีศักยภาพในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจกับนานาประเทศ นอกจากนี้แล้วเกาหลีใต้ยังได้รับการขนานนามว่า มหัศจรรย์แห่งเอเชีย (Miracle of Asia) และได้รับการเชื้อเชิญให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) ในปี ค.ศ.1996 การพัฒนาเศรษฐกิจของเกาหลีใต้เป็นผลมาจากการได้รับการช่วยเหลือจากองค์การสหประชาชาติ (UN) โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสหรัฐอเมริกาในช่วงหลังสงครามและได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังจากรัฐบาล การทำความเข้าใจในเรื่องการส่งออกสินค้า การพัฒนาเทคโนโลยีในระดับสูงและแรงงานที่มีทักษะฝีมือสูง ด้วยเหตุนี้ทำให้เกาหลีใต้กลายเป็นประเทศมหาอำนาจทางการค้าที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 11 ของโลกในปี 2007

จินตนา (2549) จากการที่ประเทศเกาหลีใต้เร่งการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมจนกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICs) ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวจำเป็นต้องใช้แรงงานในภาคการผลิตมาก ประกอบกับกฎหมายของเกาหลีใต้ คือ Exit and Entry control Act 1977 ไม่อนุญาตให้มีการจ้างแรงงานต่างชาติยกเว้นงานพิเศษบางประเภทและการเข้าไปฝึกอบรมการทำงานหรือเข้าไปทำงานผ่านบริษัทร่วมทุนของเกาหลีใต้ ดังนั้นเกาหลีใต้จึงประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานในระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะแรงงานกึ่งฝีมือและไร้ฝีมือ เนื่องจากชาวเกาหลีไม่นิยมทำงานไร้ฝีมือประเภท

3D คือ งานที่ยากลำบาก งานที่สกปรกและงานที่เสี่ยงอันตราย ผลของการขาดแคลนแรงงานดังกล่าวทำให้อัตราค่าจ้างแรงงานในเกาหลีสูงขึ้นอย่างรวดเร็วถึง 3 เท่าตัว นับตั้งแต่ปี 2530 เป็นต้นมา จึงเป็นสาเหตุให้แรงงานจากประเทศต่างๆ ลักลอบเข้ามาทำงานในเกาหลีใต้เป็นจำนวนมาก แรงงานต่างชาติผิดกฎหมายส่วนใหญ่มาจากภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ ไทย อินเดีย ปากีสถาน พม่า และจีน ในปี 2536 ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในเกาหลีใต้ได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นและเป็นอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทางการเกาหลีใต้จึงเปิดโอกาสให้โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางนำแรงงานต่างชาติที่ทำงานกับบริษัทร่วมลงทุนของเกาหลีใต้เข้าไปทำงานในรูปแบบการฝึกงาน (Training) แต่อย่างไรก็ตามปัญหาการขาดแคลนแรงงานโดยการรับผู้ฝึกงานดังกล่าวไม่ประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้เพราะระบบฝึกงานได้รับค่าจ้างต่ำกว่าค่าจ้างในตลาดแรงงานทั่วไป ทำให้ผู้ฝึกงานจำนวนมากหลบหนีสัญญาฝึกงานไปลักลอบทำงานที่อื่นซึ่งได้ค่าจ้างที่สูงกว่า ประกอบกับได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากหลายฝ่ายโดยเฉพาะองค์กรอิสระ (NGOs) ทางด้านแรงงานว่าการจ่ายค่าจ้างต่ำกว่าปกติ และสภาพการทำงานยังเป็นงานหนัก สกปรก และเสี่ยงอันตราย ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ดังนั้นรัฐบาลเกาหลีใต้จึงปรับเปลี่ยนนโยบายการนำเข้าแรงงานที่ใช้ระบบฝึกงานโดยใช้คู่กับระบบใบอนุใบอนุญาต(Employment Permit System for foreigners : EPS) ซึ่งนโยบายดังกล่าวได้ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาเกาหลีใต้และมีผลบังคับใช้เมื่อ วันที่ 17 สิงหาคม 2547

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนายจ้างชาวเกาหลีในการจ้างแรงงานไทยที่ผ่านการทดสอบภาษาเกาหลีและมีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้นายจ้างชาวเกาหลีต่อสัญญาจ้างให้แรงงานไทย ภายหลังทำงานครบตามระยะเวลาที่กำหนดแล้วในระบบการจ้างแรงงานต่างชาติ (EPS) ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตขนาดเล็กและขนาดกลางของเกาหลีใต้

3. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ทำการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เกาหลี ศูนย์ EPS ประจำประเทศไทยที่มีหน้าที่ในการจัดสอบ EPS-TOPIK ในประเทศไทยและการสัมภาษณ์นายจ้างชาวเกาหลีจำนวน 20 คนที่จ้างแรงงานไทยในระบบ EPS และประกอบกิจการในภาคอุตสาหกรรมการผลิตขนาดเล็กและขนาดกลางของเกาหลีใต้ นอกจากนี้แล้วยังเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสารจากแหล่งทุติยภูมิ ได้แก่หน่วยงานภาครัฐทั้งของไทยและเกาหลีที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับแรงงานไทยในระบบการจ้างแรงงานต่างชาติของเกาหลีใต้ ได้แก่ สำนักสำนักงานบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศฝ่ายพิจารณาการไปทำงานระบบ EPS สาธารณรัฐเกาหลี สถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เกาหลี ศูนย์ EPS ประจำประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเกี่ยวการจ้างแรงงานในระบบ EPS สถิติผลการสำรวจ นอกจากนี้แล้วยังเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการและสืบค้นจากระบบอินเตอร์เน็ต

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ทำแบบสอบถามประเภทปลายเปิด (Open-ended questions) เป็นคำถามที่ผู้ตอบตอบได้อย่างอิสระ ไม่กำหนดคำตอบตายตัว เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกถามได้อธิบายหรือแสดงความคิดเห็นของตัวเองได้อย่างอิสระ โดยลักษณะของคำถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วนคือ (1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนายจ้างชาวเกาหลี ประเภทกิจการ แรงงานต่างชาติที่ทำงานอยู่ในถานประกอบการ (2) ปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างแรงงานไทย (3) ลักษณะของแรงงานไทยในสายตาของนายจ้าง (4) ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับแรงงานไทย โดยรูปแบบของคำถามผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากงานวิจัยต่างๆแล้วกำหนดขึ้นมาเองเพื่อวัดในเชิงคุณภาพและได้รับ

คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์เพื่อให้แบบสอบถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัยมากที่สุด โดยวัตถุประสงค์ของคำถามเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างแรงงานไทยซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ (1) ปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างแรงงานไทยหลังจากผ่านการทดสอบภาษาเกาหลี (2) ปัจจัยที่มีผลต่อการต่อสัญญาจ้างให้แรงงานไทยอีกหลังจากทำงานครบ 3 ปีแล้วในระบบ EPS ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตขนาดเล็กและขนาดกลางของเกาหลีใต้ สำหรับการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้ขอความช่วยเหลือจากแรงงานไทยที่ทำงานอยู่ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตขนาดเล็กและขนาดกลางของเกาหลีใต้ ภายใต้ระบบการจ้างแรงงานต่างชาติ (EPS) จำนวน 20 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีของนักเศรษฐศาสตร์นิโอคลาสสิก (อ้างถึงใน ศิวงศ์ไช ช้างปิติคุณ, 2551 : 20) แล้วนำมาประยุกต์เพื่อให้สอดคล้องกับงานวิจัยนี้ประกอบด้วย อุปสงค์ในประเทศผู้รับ (เกาหลีใต้), อุปทานในประเทศผู้ส่ง (ไทย), กระบวนการดำเนินงานตามระบบ EPS และปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างแรงงานไทย

4. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

ผลการสัมภาษณ์จากการตอบคำถามในแบบสอบถามปลายเปิดของนายจ้างชาวเกาหลีที่จ้างแรงงานไทยในระบบ EPS และประกอบกิจการในภาคอุตสาหกรรมการผลิตขนาดเล็กและขนาดกลางจำนวน 20 คน สรุปลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่า นายจ้างชาวเกาหลีเป็นเพศชายทั้ง 20 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีอายุระหว่าง 40-49 ปีคิดเป็นร้อยละ 45 (9 จาก 20 คน) รองลงมาคืออายุระหว่าง 50-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 (8 จาก 20 คน) อายุระหว่าง 60-69 ปี คิดเป็นร้อยละ 10 (2 คนจาก 20 คน) อายุระหว่าง 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 5 (1 จาก 20 คน) โดยที่ตั้งของโรงงานอยู่ในเขตจังหวัด คยองกี คิดเป็นร้อยละ 70 (14 จาก 20 แห่ง) และเขตจังหวัดอื่นๆคิดเป็นร้อยละ 30 (6 จาก 20 แห่ง) และเป็นโรงงานผลิตชิ้นส่วนรถยนต์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25 (5 จาก 20 แห่ง) และผลการตอบคำถามของนายจ้างชาวเกาหลีจำนวน 20 คนพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างแรงงานไทยที่ผ่านการทดสอบภาษาเกาหลีนายจ้างพิจารณาจาก (1) เพศ ผลจากการสัมภาษณ์นายจ้างชาวเกาหลีจำนวน 20 คนในสถานประกอบการทั้ง 20 แห่ง พบว่านายจ้างชาวเกาหลีมีความต้องการจ้างแรงงานที่เป็นเพศชายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80 (16 จาก 20 คน) (2) อายุ อายุของแรงงานต่างชาติที่นายจ้างชาวเกาหลีต้องการจ้างมากที่สุดคือ อายุระหว่าง 25-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 (8 จาก 20 คน) และอายุระหว่าง 30-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 (8 จาก 20 คน) (3) ระดับการศึกษา ระดับการของแรงงานต่างชาติที่นายจ้างชาวเกาหลีต้องการจ้างมากที่สุดคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายคิดเป็นร้อยละ 75 (15 จาก 20 คน)

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เกาหลี ศูนย์ EPS ประจำประเทศไทยและผลการวิเคราะห์จากการตอบคำถามในแบบสอบถามปลายเปิดของนายจ้างชาวเกาหลีจำนวน 20 คนพบว่า มีปัจจัยหลัก 4 ประการที่มีผลต่อการตัดสินใจต่อสัญญาจ้างให้แรงงานไทย ได้แก่ (1) ความสามารถในการสื่อสารภาษาเกาหลี นายจ้างที่ตัดสินใจต่อสัญญาจ้างโดยพิจารณาจากความสามารถในการสื่อสารภาษาเกาหลีคิดเป็นร้อยละ 5 (1 จาก 20 คน) (2) ทักษะฝีมือในการทำงาน นายจ้างชาวเกาหลีที่ตัดสินใจต่อสัญญาจ้างให้แรงงานไทยโดยพิจารณาจากทักษะฝีมือในการทำงานคิดเป็นร้อยละ 10 (2 จาก 20 คน) (3) ความประพฤติ นายจ้างชาวเกาหลีตัดสินใจต่อสัญญาจ้างให้แรงงานไทยโดยพิจารณาจากความประพฤติมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55 (11จาก 20 คน) (4) ประสิทธิภาพในการทำงาน นายจ้างชาวเกาหลีตัดสินใจต่อสัญญาจ้างให้แรงงานไทยโดยพิจารณาจากประสิทธิภาพในการทำงานคิดเป็นร้อยละ 30 (6 จาก 20 คน)

จากการวิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยด้าน เพศ อายุ และระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างแรงงานไทยที่ผ่านการทดสอบภาษาเกาหลี และจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เกาหลี ศูนย์ EPS ประจำประเทศไทยและนายจ้างชาวเกาหลีจำนวน 20 คนพบว่ามีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการต่อสัญญาจ้างให้กับ

แรงงานไทยหลังจากทำงานครบ 3 ปี โดยที่นายจ้างส่วนใหญ่ตัดสินใจต่อสัญญาจ้างโดยพิจารณาจากความประพฤติกรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55 (11 จาก 20 คน) นอกจากนี้แล้วนายจ้างชาวเกาหลีมีความเห็นว่าแรงงานไทยส่วนใหญ่สามารถสื่อสารภาษาเกาหลีได้น้อย ดังนั้นนายจ้างชาวเกาหลีจึงต้องการให้แรงงานไทยได้รับการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาษาเกาหลี วัฒนธรรม กฎระเบียบข้อบังคับต่างๆในที่ทำงาน รวมทั้งการทำความเข้าใจเมื่อต้องเผชิญกับสภาพการทำงาน 3D (Dirty, Difficult, Dangerous) ในประเทศเกาหลีใต้เพื่อไม่ให้เกิดอุปสรรคในการทำงานและการดำเนินชีวิตหลังจากเข้ามาทำงานที่เกาหลีแล้ว

เอกสารอ้างอิง

จินตนา พรพิไลพรรณ. *"แรงงานไทยในเกาหลีใต้"* [Online], Available from: http://www.eco.ru.ac.th/eco/article/Y5C1/labour_in_Korea.pdf. 2549.

ศิวงศ์ไชย ช้างปิติคุณ. *"ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่นของเด็กชาวลาวสู่ประเทศไทยและผลที่เกิดขึ้น: กรณีศึกษาเด็กรับใช้ในบ้าน"* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

Lee Dong-Eon. ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เกาหลี ประจำศูนย์ EPS ประเทศไทย สังกัดกระทรวงแรงงาน, *"สัมภาษณ์"* 10 สิงหาคม 2555.

Snin Hyong Sik. *"An Easy Guide to Korean History"* Gwangjang Printing Co, December, 2010.

ปรากฏการณ์และมิติทางวัฒนธรรมของการตายในห้องดับจิต: งานศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณาในโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

PHENOMENON AND CULTURAL ASPECT OF DYING IN POSTMORTEM ROOM :
A HOSPITAL ETHNOGRAPHIC STUDY IN A HOSPITAL IN NORTH EAST THAILAND

เอกภพ สิทธิวรรณธนะ
นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข (ภาคปกติ) คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปรากฏการณ์และมิติทางวัฒนธรรมของการตายในห้องดับจิตในโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้การศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณาในโรงพยาบาล (Hospital Ethnographic Study) ผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานประจำวันของแพทย์นิติเวชและเจ้าหน้าที่นิติเวชและพยาธิวิทยาในโรงพยาบาลเป็นเวลา 3 เดือน ทำการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและสัมภาษณ์เชิงลึก จดบันทึกลงในบันทึกภาคสนามแล้วทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสร้างธีม (Thematic method) โดยใช้แนวคิดการตีความทางวัฒนธรรม (Cultural Interpretative Concept) จากการศึกษาพบว่าในห้องดับจิตมีกิจกรรมที่เกี่ยวกับศพที่หลากหลาย เช่น การผ่าชันสูตรพลิกศพ การตกแต่งและรักษาสภาพศพ กิจกรรมทางธุรกิจ กิจกรรมดังกล่าวสะท้อนถึงการให้ความหมายต่อความตายและการตายที่หลากหลาย ได้แก่ ความตายคือที่สุดแห่งความทุกข์ น่าเกลียดน่ากลัวและพึงหลีกหนี การตายคือการหยุดทำงานของระบบอวัยวะ ความตายคือสภาวะที่แยกขาดออกชีวิตอย่างเด็ดขาด การตายคือประตูคั่นกลางระหว่างโลกมนุษย์กับโลกทางวิญญาณ การตายที่ต้องผ่าชันสูตรพลิกศพคือการตายร้าย และเมื่อพิจารณาการตายในปัจจุบันก็พบว่าการตายเป็นเรื่องที่ยากและซับซ้อนขึ้นเพราะอิทธิพลของระบบยุติธรรมและระบบประกันภัย การตายที่พบในห้องดับจิตยังบอกว่าขณะนี้เรากำลังอยู่ในสังคมเสี่ยงภัยที่รุนแรงมาก

คำสำคัญ: การตาย, ความตาย, การศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณา, โรงพยาบาล, ปรากฏการณ์, วัฒนธรรม, ความหมาย, การตีความทางวัฒนธรรม, ห้องดับจิต, ห้องตรวจศพ, ห้องพักศพ

Abstract

The purpose of this study was to study phenomenon and cultural aspect of death and dying in Postmortem Room in a hospital in North East Thailand. This study used Hospital Ethnography method. Researcher was participative observe and deep interview in everyday life and work with Forensic Medical Doctors and Forensic and Pathology officers for 3 month. Researcher wrote field note to collect data and use content analysis method and thematic method to analyzed data with Cultural Interpretative Concept. The findings founded that there are various activity in Postmortem Room such

as perform autopsy, body maintenance and body beautify and business. Those activity reflect various cultural meaning of death and dying such as death is the worse suffering that suppose to avoid, dying is the shutdown process of organ system, death is absolutely separate form life. Dying is the door between human world and spiritual world, Body that have to autopsy is the bad death. System of justice and insurance make present death and dying harder and more complex. Death and dying that founded in Postmortem room tell us that we are in risk society considerably.

KEYWORDS : DEATH, DYING, ETHNOGRAPHY, HOSPITAL, CULTURAL INTERPRITIVSM, POSTMORTEM, MEANING, PHENOMENON

บทนำ

ความตายเป็นความจริงร่วมของมนุษย์ ความตายเป็นเรื่องใหญ่และสำคัญโดยเฉพาะหากเกิดขึ้นกับตนหรือคนที่มีความหมายกับตน ความตายแม้จะเป็นสัจธรรมแต่การตายกลับผันแปรไปตามสังคมวัฒนธรรม กล่าวคือ คนที่อยู่ต่างภูมิประเทศ สังคม เศรษฐกิจ รวมถึงต่างกาลเวลาย่อมมีวิถีการตายที่แตกต่างกัน หากเราได้อ่านประเพณีเนื่องในการตายของเสฐียรโกเศศ[1] ที่บรรยายถึงวิธีการปฏิบัติต่อศพในอดีตที่ผ่านมาไม่ถึงหนึ่งชั่วอายุคน ก็จะพบว่าวิถีปฏิบัติต่อศพในอดีตแตกต่างจากปัจจุบันอย่างมากโดยเฉพาะในสังคมเมือง

หากพิจารณาวิถีปฏิบัติต่อการตายว่าเป็นปรากฏการณ์อันเป็นผลมาจากพลังทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของสังคมใดสังคมหนึ่ง การสำรวจวิถีปฏิบัติต่อการตายในสังคมปัจจุบันก็น่าจะสะท้อนถึงวิธีคิดต่อชีวิตและความตายของคนในสังคมปัจจุบันได้เป็นอย่างดี และพื้นที่ที่อุดมไปด้วยการตายในสังคมสมัยใหม่ก็คือห้องดับจิตในโรงพยาบาล

บทความนี้ผู้วิจัยเชิญชวนผู้อ่านมาสำรวจเพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ของการตายและมิติทางวัฒนธรรม อันเป็นชุดความคิด ความเชื่อ การรับรู้ การให้ความหมายที่อยู่เบื้องหลังแบบแผนปฏิบัติต่อการตายในห้องดับจิต ซึ่งเป็นสถานที่สำหรับจัดการการตายในบริบทสังคมร่วมสมัยด้วยวิธีการศึกษาทางมานุษยวิทยาวัฒนธรรม ความเข้าใจเรื่องการตายในห้องดับจิตอาจช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นอีกแง่มุมหนึ่งของชีวิตในสังคมทันสมัย ตลอดจนช่วยตั้งคำถามต่อวิธีคิดเรื่องชีวิตและความตายของระบบสุขภาพ

ระเบียบวิธีวิจัย

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง *มิติทางวัฒนธรรมของความตายในโรงพยาบาลสมัยใหม่: การศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณาในโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาแบบชาติพันธุ์วรรณาในโรงพยาบาล (Hospital Ethnography) ในโรงพยาบาลศูนย์แห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยใช้แนวคิดการตีความทางวัฒนธรรม (Cultural Interpritivism concept) ในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ กล่าวคือมองว่าพื้นที่ในโรงพยาบาลเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่มีระบบความหมายของความตายเป็นฐานความคิดเบื้องหลังวิถีการทำงาน การจัดสถานที่ และอยู่ความคิดของผู้คน นักวิจัยจะศึกษาระบบความหมายด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมในชีวิตประจำวันของเหตุการณ์และคนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการตายในห้องดับจิตแล้วตีความหมายระบบสัญลักษณ์นั้น

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informant) ประกอบด้วย แพทย์นิติเวช เจ้าหน้าที่นิติเวชและพยาธิวิทยา จำนวน 5 คน และยังสังเกตพฤติกรรมอื่นๆของญาติผู้เสียชีวิตและบุคลากรโรงพยาบาลในเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการจดบันทึกภาคสนาม (Field note) และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสร้างธีม (Thematic method) คือยกระดับ

ข้อมูลในสนามเป็นกรอบแนวคิดรวบยอด (Data Induction) ผู้วิจัยเปิดเผยตนเองในสนามวิจัยตามที่เป็นจริง คือนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มาทำการศึกษาวิจัยเรื่องวัฒนธรรมความตายในโรงพยาบาล ตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงสิงหาคม 2555

ปรากฏการณ์การตายในห้องดับจิต

สภาพทั่วไปของห้องดับจิต

ห้องดับจิตไม่ใช่ห้องที่มืดทึบน่ากลัว มีแอร์เย็นเฉียบถึงกระดูก หรือมีผีที่พร้อมจะหลอกผู้ที่หลงเข้าไปให้ขนหัวลุกดังที่เคยดูในภาพยนตร์ตอนเด็ก ห้องดับจิตในโรงพยาบาลแห่งนี้เรียกชื่อเป็นทางการว่า "ห้องตรวจศพ" ซึ่งตั้งอยู่ใจกลางของโรงพยาบาลที่มีคนเดินผ่านไปผ่านมามากมายเพราะตั้งอยู่ติดกับห้องเทคนิคการแพทย์ ห้องดับจิตในปัจจุบันต่างจากสมัยก่อน ในอดีตห้องดับจิตอยู่ใกล้กับสระพันปีและต้นโพธิ์รกทึบ ห้องดับจิตใจปัจจุบันจึงดูปลอดภัย(ทางใจ)กว่ามาก อีกทั้งยังสว่างไสวในเวลาค่ำคืน จนพยาบาลที่อยู่เวรดึกเลือกที่จะเดินผ่านห้องดับจิตมากกว่าห้องเอ็กซเรย์เพราะห้องเอกซเรย์มืดและวังเวงกว่า

โรงพยาบาลแห่งนี้มีขนาดเล็กเนื้อที่ในห้องดับจิตจึงไม่กว้างนัก โดยมีขนาดประมาณ 10 x 10 เมตร ถูกกั้นเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งคือห้องทำงานของเจ้าหน้าที่ โต๊ะวางทีวี ห้องน้ำ ห้องพัก และตู้เย็นเก็บศพขนาด 2 เตียง อีกส่วนหนึ่งคือส่วนที่พักศพระหว่างรอรถมาขนศพกลับบ้านหรือวัด และในพื้นที่เดียวกันยังเป็นที่สำหรับชันสูตรพลิกศพอีกด้วย ดังนั้นในกรณีที่มีการผ่าชันสูตรศพอยู่ คนที่เปิดประตูเข้ามาก็จะเห็นและได้กลิ่นศพทันทีโดยไม่ได้ตั้งตัว เจ้าหน้าที่จึงต้องป้องกันโดยการล็อคห้องและนำฉากมากั้นระหว่างศพกับประตูไว้ก่อนเสมอขณะที่มีการผ่าศพ

ผู้วิจัยเข้าห้องดับจิตครั้งแรกด้วยการแนะนำจากพยาบาลคนหนึ่งที่อาสาพามาทำความรู้จักกับเจ้าหน้าที่นิติเวชและพยาธิวิทยา ห้องแห่งนี้ไม่ค่อยมีคนอื่นเข้ามาเยี่ยมชมหรือข้องเกี่ยวมากนัก เป็นครั้งแรกของผู้วิจัยและพี่พยาบาลที่เข้ามายังห้องดับจิตนี้ แม้เธอจะเป็นพยาบาลในโรงพยาบาลแห่งนี้มาเกือบสิบปีแล้วก็ตาม

ใครอยู่ในห้องดับจิต?

ในห้องดับจิตมีแพทย์นิติเวช 2 คน ผลัดเปลี่ยนกันเฝ้าเวรคนละสัปดาห์ เริ่มเวรตั้งแต่แปดโมงเช้าวันจันทร์ จนถึงแปดโมงเช้าวันจันทร์ของอีกสัปดาห์หนึ่ง แพทย์นิติเวชมีหน้าที่ชันสูตรพลิกศพ หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งซึ่งผู้วิจัยจะเรียกต่อไปว่า*การผ่าศพ* แพทย์นิติเวชจะเข้ามาต่อเมื่อมีศพที่จำเป็นต้องผ่าชันสูตร นอกเวลานั้นแพทย์จะอยู่ที่ห้องพักแพทย์นิติเวช

คนที่อยู่ประจำห้องคือเจ้าหน้าที่นิติเวชและและเจ้าหน้าที่พยาธิวิทยาชายจำนวน 3 คน เจ้าหน้าที่ทั้งสามจะเป็นลูกมือหมอในการผ่าศพ และยังจะเป็นเจ้าหน้าที่กลุ่มเดียวที่จะเป็นผู้เข็นศพของผู้เสียชีวิตทั้งหลายในหอผู้ป่วย นอกจากนี้ครอบครัวของเจ้าหน้าที่จะมา*นั่งเล่น*บ้างในเวลาหลังเลิกเรียนหรือเสาร์อาทิตย์

ในห้องยังมี*คิวรถ* (คนรับจ้างขับรถส่งศพ) ซึ่งมักเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ช่วยของโรงพยาบาล มานั่งหรือนอนเฝ้ากรณีมีศพผู้เสียชีวิตที่ต้องการรถขนศพกลับบ้าน เพื่อหารายได้พิเศษเพิ่มเติมจากงานประจำ

บางครั้ง เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิกู้ภัยและบรรเทาสาธารณภัยที่มีชื่อภาษาจีนจะมารับศพไร้ญาติไปบำเพ็ญกุศล หรือมาหยิบยืมอุปกรณ์เกี่ยวกับการจัดการศพ

ในรอบสิบปีที่ผ่านมา มีเพียง 3 ครั้งที่จะมีเจ้าหน้าที่มาตรวจคุณภาพและความปลอดภัยในห้องดับจิต ผู้วิจัยแปลกใจเพราะคิดว่าห้องนี้น่าจะถูกจินตนาการว่าเป็นห้องที่*สกปรก*ที่สุดที่ควรมา*ทำให้สะอาด* แต่ห้องนี้กลับเป็นพื้นที่ที่ได้รับการตรวจสอบลำดับท้ายๆ ผู้วิจัยตีความได้ว่าเพราะห้องนี้เกี่ยวข้องกับคนเป็นซึ่งเป็นที่มาของการร้องเรียน ฟ้องร้องน้อย

กว่าห้องอื่นๆ หรือไม่เช่นนั้นห้องนี้ก็น่ากลัวเกินกว่าจะเข้าเยี่ยมชม มีคณะดูงานคณะหนึ่งจากโรงพยาบาลต่างถิ่นขอดูงานอยู่ไกลๆ ด้วยการถ่ายรูปที่หน้าประตูห้องดับจิตโดยไม่ได้เข้าไปข้างในห้องเลย

นอกจากที่กล่าวมาก็มีผู้วิจัยนี้เองที่เข้าไป*นั่งเล่น*ในห้องดับจิตอยู่เป็นประจำ เพราะห้องนี้เป็นห้องที่เงียบสงบยามที่ไม่มีศพให้ผ่า เป็นห้องเดียวที่ผู้วิจัยเห็นว่าเจ้าหน้าที่มีเวลาว่างเกิน 15 นาทีในเวลาทำงาน และสามารถดูทีวีเอาสาระหรือความบันเทิงได้อย่างจริงจัง ต่างกับห้องอื่นๆ ในโรงพยาบาลที่มีความวุ่นวายอยู่เสมอ

อะไรอยู่ในห้องดับจิต?

แน่นอนว่าสิ่งแรกที่อยู่ในห้องดับจิตคือศพ แต่ศพที่อยู่ในห้องดับจิตจะผ่านกรรมวิธีที่แตกต่างกันตามวิถีการตาย ศพที่ตายตามธรรมชาติ เช่น ป่วยด้วยโรคตาย แก่ตาย ศพจะถูกพักไว้ 2 ชั่วโมงที่หอผู้ป่วย เมื่อครบ 2 ชั่วโมง พยาบาลที่หอผู้ป่วยก็จะแจ้งให้เจ้าหน้าที่ห้องดับจิตเข็นศพลงมาเพื่อฉีดยากันศพเน่ากรณีที่ญาติประสงค์ให้ฉีดยา

ศพที่เสียชีวิตผิดธรรมชาติจะถูกแพทย์นิติเวชผ่าชันสูตรพลิกศพ ประมาณ 70-80% เสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจร เพราะในจังหวัดแห่งนี้มีคนเมาแล้วขับจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีศพที่เสียชีวิตเพราะฆ่าตัวตายด้วยการผูกคอตาย กินยาฆ่าแมลง ตกจากที่สูง มีศพที่ถูกฆาตกรรมทั้งด้วยมีดฟันและถูกปืนยิง ศพที่ถูกสัตว์ทำร้าย เช่น ถูกช้างเหยียบ ถูกต่อต่อย

ศพส่วนใหญ่จะได้รับการนำกลับบ้านหรือวัดไปทำบุญอุทิศส่วนกุศล แต่หลายร่างเป็นศพไร้ญาติ เป็นเรื่องแปลกที่ศพไร้ญาติบางร่างมีสภาพการตายและการแต่งตัวที่ "แลดูมีญาติเยอะ" แต่กลับไม่มีใครแจ้งความและมารับศพ ศพไร้ญาติจะถูกแช่ไว้ในตู้เย็นจนครบ 3 วัน หากไม่มีใครมาติดต่อก็จะส่งให้มูลนิธินำศพไปทำบุญอุทิศส่วนกุศล

ศพที่เข้ามายังห้องดับจิตมีทุกเพศทุกวัยและเชื้อชาติ ตลอดระยะเวลา 3 เดือนที่ผู้วิจัยเข้าออกห้องดับจิต มีศพชาวยุโรปอยู่ในตู้เย็นเก็บศพถึง 3 ศพ และศพต่างชาตินั้นต้องใช้เวลาติดต่อกับสถานทูตเป็นเวลานานกว่าจะรับศพกลับไปได้

ยังมีศพเด็กทารกที่ทั้งตั้งใจไม่ตั้งใจแท้ง ศพทารกและรกจะถูกใส่ไว้ในถุงพลาสติกสีแดงที่มีข้อความและสัญลักษณ์ว่า*ขยะติดเชื้อ*และใส่รวมไว้ในตู้เย็นเก็บศพ มีศพเด็กน้อยที่ตายด้วยพยาธิสภาพและถูกผ่าพิสูจน์โดยฝ่ายพยาธิวิทยาและถูกดองใส่ถังพลาสติกน้อยตั้งเรียงรายไว้ในห้องดับจิต นอกจากนี้ยังมีแขนขาของผู้ป่วยที่ต้องถูกตัดอวัยวะ หรือชิ้นเนื้อขนาดใหญ่ที่ใส่ไว้ในตู้เย็นเก็บศพ รอให้มูลนิธินำอวัยวะเหล่านี้ไปทำบุญอุทิศส่วนกุศลเช่นเดียวกัน

ห้องดับจิตทำอะไร?

งานส่วนใหญ่ในห้องดับจิตคือการแต่งศพและรักษาสภาพศพ นับเป็นหน้าที่หลักของห้องดับจิต บางศพอาจได้รับการทำความสะอาดมาแล้วจากหอผู้ป่วยที่เสียชีวิต แต่บางศพก็ไม่ ห้องดับจิตยังช่วยใส่เสื้อผ้าในชุดที่ผู้ตายชอบ จากนั้นหากญาติร้องขอก็จะฉีดยารักษาศพหรือฟอร์มาลีนให้ ในราคา 300 บาท (น้ำยา 3 ขวด) แต่บางคนก็ไม่อยากให้ฉีดยา เพราะปัจจุบันมีโลงเย็นรักษาศพ (ลักษณะเดียวกับตู้เย็นเพียงแต่ตกแต่งให้มีลายกนกเหมือนโลง ขนาดของโลงใหญ่พอที่จะบรรจุและแช่เย็นโลงไม้ได้ทั้งโลง) จากนั้นทำการ*แพ็คศพ*โดยห่อศพด้วยผ้าขาวดิบ ในช่วงเวลาที่เจ้าหน้าที่ฉีดยาและตกแต่งศพ ญาติบางส่วนอาจโศกเศร้าเสียใจ หรืออาจวุ่นวายกับการเตรียมงานศพที่กำลังจะเกิดขึ้นในอีกไม่กี่ชั่วโมง

ก่อนจะเคลื่อนศพจากห้องดับจิตไปยังรถ ญาติบางส่วนอาจขอเปิดผ้าห่อศพดูหน้าผู้ตาย ช่วงเวลานี้เป็นช่วงเวลาที่โศกเศร้าอีกช่วงหนึ่ง ญาติที่ใกล้ชิดจะจุดธูปดอกยักษ์นำศพกลับบ้าน บางครอบครัวอาจนิมนต์พระมาจูงศพกลับบ้าน

ส่วนศพที่ตายผิดธรรมชาติ กฎหมายจะเข้ามาเกี่ยวข้องเพราะการตายเป็นคดีความ ตำรวจเจ้าของคดีจะต้องการหลักฐานการตายประกอบการทำสำนวนคดี เป็นหน้าที่ของแพทย์นิติเวชจะทำการผ่าชันสูตรพลิกศพเพื่อมุ่งหาสาเหตุการตาย สืบค้นว่าผู้ตายตายด้วยโรคหรือถูกสิ่งใดกระทำ อวัยวะใดเสียหายบาดเจ็บเป็นเหตุให้ถึงแก่ชีวิต กรรมวิธีคือการผ่าศพโดยผ่าเปิดหน้าท้องและเปิดกะโหลก ใช้กล้องดิจิตอลถ่ายรูปอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุการตายที่จะเป็นประโยชน์ต่อรูปคดี ถ่ายให้เห็นว่าอวัยวะสำคัญชิ้นนี้เสียหาย และอวัยวะอื่นๆ ไม่ได้เสียหาย ตัวอย่างเช่นสมอง ซึ่งเป็นอวัยวะสำคัญที่

นำไปสู่การเสียชีวิตได้ สมองจึงต้องถูกนำออกมาจากกะโหลกด้วยการเลื่อยฝากะโหลกออก นำสมองออกมาฝานเป็นชิ้นๆ ตามขวาง แล้วถ่ายรูปไว้เพื่อเป็นหลักฐานพิสูจน์ว่า สมองไม่ได้เป็นอะไร ไตต่างห่างที่เสียหาย

แพทย์นิติเวชจะทำการวินิจฉัยแล้วทำรายงานระบุสาเหตุการตายให้ตำรวจ จากนั้นจะออกใบรับรองการตายให้ญาติเพื่อนำไปขอใบมรณบัตรกับเทศบาล ซึ่งจะมีประโยชน์ในการเผาศพที่วัด เพราะวัดบางวัดไม่อนุญาตให้เผาศพหากไม่มีใบมรณบัตรมาแสดง

แพทย์ยังมีหน้าที่ออกชันสูตรพลิกศพนอกโรงพยาบาลในกรณีที่มีคนตายนอกสถานที่ในรัศมี 30 กิโลเมตร โดยตำรวจจะเป็นคนแจ้งแพทย์ว่ามีเหตุผู้เสียชีวิต แพทย์และเจ้าหน้าที่นิติเวชอีกคนหนึ่งเดินทางด้วยรถของพยาบาลไปยังสถานที่เกิดเหตุ พร้อมอุปกรณ์ เช่น กล้องถ่ายรูป ใบรับรองการตาย ไฟฉาย หน้ากาก หากเป็นการตายตามธรรมชาติ แพทย์จะชันสูตร ถ่ายรูปเพื่อทำรายงานการตายส่งตำรวจ และลงความเห็นการตายโดยไม่ได้ผ่าศพและ *มอบศพ*ให้ญาติทำพิธีทำบุญอุทิศส่วนกุศลต่อ แต่หากสงสัยว่าเป็นการตายผิดธรรมชาติ เช่น ฆ่าตัวตาย หรือฆาตกรรม แพทย์นิติเวชก็จะนำศพกลับมาชันสูตรพลิกศพที่โรงพยาบาลทันทีโดยไม่สนใจญาติหรือคนอื่นๆ "มันเป็นหน้าที่ของเรา จะทำยังไงได้ล่ะ จะปล่อยให้คนตายโดยไม่ได้รับความยุติธรรมเหรอ?" แพทย์นิติเวชบ่นกับเจ้าหน้าที่ในครั้งหนึ่งที่ญาติไม่พอใจและไม่อยากให้ศพถูกผ่า เพราะเชื่อว่าอาจทำให้วิญญาณของศพไม่สงบ "แต่ถ้าญาติไม่ยอมผมก็มีไม้ตาย ผมบอกญาติว่าถ้าขัดขวางการทำงานของเจ้าหน้าที่มีโทษทั้งจำ(คุก)ทั้งปรับ(เงิน)นะ ญาติอยากจัดงานศพหรืออยากติดคุก?"

ห้องดับจิตถูกรับรู้อย่างไร?

ที่จริงแล้วห้องดับจิตเป็นชื่อที่ไม่มีใครนิยมเรียกนัก ตลอดระยะเวลา 3 เดือนผู้วิจัยได้ยินชื่อนี้เพียงครั้งเดียว ยังมีชื่ออื่นของห้องนี้อีก ได้แก่ ห้องตรวจศพ ห้องเก็บศพ ห้องพักศพ ห้องผ่าศพ ห้องนิติเวช อย่างไรก็ตาม ชื่อที่เป็นที่นิยมและทุกคนในโรงพยาบาลรับรู้และเรียกห้องดับจิตในนามว่า*ห้องโพสต์*

ห้องโพสต์ย่อมาจาก โพสต์มอร์เทม (postmortem หรือ post mortem) คำว่า post แปลว่า*หลัง* ส่วนคำว่า mortem มีรากศัพท์ของภาษาอินโดยูโรเปียนจากคำว่า mer ที่แปลว่าตาย[3] น่าสนใจที่การเรียกชื่อห้องโพสต์แทนห้องดับจิตนั้นคือการเลือกใช้คำเรียกชื่อห้องดับจิตโดยเข้ารหัสถึง 2 ชั้น คือ เลือกใช้ภาษาอังกฤษแทนภาษาไทย และเลือกใช้คำว่า mortem แทนคำว่า dead ในทางภาษาแล้วคือการเรียกความตายด้วยภาษาสุภาพ (ดังที่เรามักไม่บอกว่าญาติของเรา “ตาย” แต่จะพูดว่า “เสียชีวิต” เพราะดูสุภาพกว่า) การตัดสินใจที่จะเรียกชื่อห้องโพสต์แทนห้องดับจิตแสดงให้เห็นถึงมิติที่หลีกลี้หนีไกลจากคำว่า "ดับ" "ศพ" และ "ตาย" นั้นอาจเป็นภาวะกลัวความตายที่ดำรงอยู่ในสำนึกส่วนลึกรวมหมู่ในกลุ่มบุคลากรการแพทย์ในโรงพยาบาล และการหายไปของคำว่า "จิต" ในห้องดับจิต อาจหมายถึงการคลายจางลงของมิติด้านจิต เหลือไว้แต่มิติด้านกายที่เมื่อตายก็กลายเป็นศพเท่านั้น

ประโยชน์ของชื่อห้องชื่อนี้คือสามารถเอ่ยถึงห้องดับจิตได้โดยไม่น่ากลัว รวมถึงญาติหรือคนไข้ที่อาจได้ยินก็ไม่เข้าใจรหัส (code) ว่าห้องนี้มีการตายซึ่งอาจเป็นคำที่แสลงหูอย่างมาก ไม่มีใครพูดคำว่า "ตาย" ในที่สาธารณะ แต่จะเลี่ยงไปใช้คำว่า "จากไป" "ไป" "เสียชีวิต" "เดินทาง" "เด้ด (dead)" หรืออาจละคำว่าตายไว้ในฐานที่เข้าใจ หรือด้วยการเว้นวรรคเสียเฉยๆ คำว่าตายเป็น "คำที่คุณก็รู้ว่าอะไร"

ส่วนหนึ่งที่ห้องดับจิตน่ากลัวเพราะถูกรับรู้ว่าห้องนี้เป็นที่ผีอยู่ ดังที่เจ้าหน้าที่ในส่วนอื่นของโรงพยาบาลอาจเรียกแกมหยอกกับเจ้าหน้าที่ห้องดับจิตว่า "หมอผี" ซึ่งแม้จะเป็นเรื่องล้อเล่น แต่ก็สร้างภาพลักษณ์ที่ดูน่ากลัวแก่เจ้าหน้าที่อย่างมาก ผู้วิจัยเคยถามกับเจ้าหน้าที่ว่า "มีใครเรียกพี่ว่าหมอผีมั้ย? เสียงและสีหน้าที่ร่าเริงของเจ้าหน้าที่ก็เปลี่ยนไปเป็นเรียบเฉย "เคย" เจ้าหน้าที่พูดเรียบๆ "เขายังไม่เข้าใจว่าคนเราก็ต้องตายเป็นธรรมชาติกันทุกคน"

มิติทางวัฒนธรรมของการตาย: สิ่งที่เกิดขึ้นในห้องดับจิตหมายความว่าอะไร?

ความตายคือที่สุดแห่งความทุกข์ น่าเกลียดน่ากลัวและพึงหลีกหนี ดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้เรื่องชื่อของห้องดับจิต แต่รูปธรรมประการหนึ่งคือ มีญาติจำนวนหนึ่งที่หลีกเลี่ยงไม่เอาศพเข้ามาในห้องดับจิต ปฏิเสธการฉีดยา แม้แต่จะเปลี่ยนเสื้อหรือห่อผ้าขาวโดยให้เหตุผลว่า "ถ้าเข้ามาห้องนี้แล้ว เดี๋ยวจะมีศพที่สองตามมา" ห้องดับจิตเป็นห้องที่มีคนมาเยี่ยมเยือนน้อยที่สุด ความน่ากลัวของห้องดับจิตยังแฝงอยู่ในบทสนทนาบทหนึ่ง "ว้าย! เพิ่งไปห้องโพสต์มาเหรอ อย่ามาเข้าห้องนี้นะ ห้องนี้มีแต่คนเกิด" พยาบาลห้องคลอดไล่พยาบาลและผู้วิจัยแบบทีเล่นทีจริงเมื่อรู้ว่าเราทั้งสองเพิ่งออกมาจากห้องดับจิต

ความน่าเกลียดน่ากลัวของความตายนั้นถูกปกปิดไม่ให้ได้รับรู้อย่างโจ่งแจ้ง ศพย่อมถูกปิดคลุมผ้าห่มทั้งตัวและใบหน้าเมื่อถูกเข็นออกมาตามทางเดิน ห้องดับจิตจะต้องถูกปิดล็อคหรือนำฉากกั้นมากันป้องกันคนนอกเห็นศพในเวลาที่แพทย์นิติเวชกำลังผ่าชันสูตรพลิกศพ ศพที่เพิ่งเสียชีวิตใหม่ๆ ในหอผู้ป่วย พยาบาลมักจะปิดม่านบังศพไม่ให้ใครเห็นความตายได้ถนัดตา

การตายคือการหยุดทำงานของระบบอวัยวะ สะท้อนถึงโลกทัศน์แบบชีวกลไกที่มองชีวิตว่าเป็นดั่งเครื่องจักร อวัยวะเป็นชิ้นส่วนฟันเฟืองที่ขับเคลื่อนชีวิตดำรงอยู่ได้ รูปธรรมที่ชัดเจนคือแบบแผนปฏิบัติในการชันสูตรพลิกศพที่แพทย์นิติเวชจะค้นหาว่าอวัยวะชิ้นใดที่หยุดทำงานหรือเสียหายชำรุด และเมื่อพบแล้วก็สามารถตัดชิ้นอวัยวะมาถ่ายรูปเป็นส่วนๆ ว่าชิ้นนี้เสียหาย ชิ้นนั้นไม่เสียหาย ในการระบุสาเหตุการตายก็มักต้องเขียนว่าอวัยวะหรือระบบอวัยวะใดที่เสียหายหรือหยุดทำงาน แพทย์นิติเวชจะไม่เขียนในใบรับรองการตายด้วยสาเหตุว่า แก่ตาย จิตแตกดับ หรือสิ้นอายุไข เหตุเพราะ "จิต" หรือ "อายุ" ไม่ใช่สภาวะเชิงประจักษ์ที่รับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 หรือเครื่องมือทางการแพทย์ใดๆ

ความตายคือสภาวะที่แยกขาดออกจากชีวิตอย่างเด็ดขาด การดำรงอยู่ของห้องดับจิตสะท้อนถึงโลกทัศน์ของการแพทย์สมัยใหม่ที่ตัดทอนชีวิตออกเป็นส่วนๆ ส่วนชีวิตที่เจ็บชำรุดและยังดำรงอยู่ ซึ่งจะมีวิธีแบ่งทอนออกตามกลุ่มโรค ความเฉียบพลัน ความรุนแรง สถานภาพทางสังคม ในขณะที่ชีวิตที่ดับลงจะมีวิธีการจัดการที่แตกต่างออกไป ส่วนที่เจ็บและตายจะถูกบริหารจัดการด้วยบุคลากรคนละกลุ่ม ความชำนาญเฉพาะอย่าง แม้การแบ่งหน้าที่การเข็นผู้ป่วยและศพ ก็มีการแบ่งว่าเวรเปลเข็นเตียงคนเป็น และเจ้าหน้าที่ห้องดับจิตเข็นเตียงคนตาย

การตายคือประตูคั่นกลางระหว่างโลกมนุษย์กับโลกทางวิญญาณ หลังผู้ป่วยเสียชีวิต ญาติหรือบุคลากรยังคงพูดคุยกับศพในลักษณะที่ผู้ตายยังวนเวียนอยู่ใกล้ๆ กับศพ เช่น "อาบน้ำนะยาย" "กลับบ้านนะพ่อ" ในระหว่างการพาจากโรงพยาบาลกลับบ้านจะมีการจุดธูปยักษ์เรียกคนตายกลับบ้าน เจ้าหน้าที่ก็มักเรียกศพว่ากำลังจะผ่าส่วนนี้อยู่เสมอ เจ้าหน้าที่คนหนึ่งยังทำความเคารพศพทุกครั้งหลังจากฉีดยาและตกแต่งเสร็จ เพื่อขอพรให้ถูกล็อตตารี่รางวัลที่หนึ่ง ผู้วิจัยตีความว่าเจ้าหน้าที่คนนี้เชื่อว่าหลังจากตายแล้ว ผู้ตายจะกลายสภาพเป็นวิญญาณที่มีพลังอำนาจสามารถดลบันดาลให้ได้สิ่งที่ปรารถนา

การตายที่ต้องผ่าชันสูตรพลิกศพคือการตายร้าย จากงานศึกษาของโกมาตร (2550) ได้ระบุลักษณะของการตายร้าย ว่ามักเป็นการตายด้วยอุบัติเหตุ การตายของเด็ก การฆ่าตัวตาย การตายอย่างกะทันหัน[4] การตายดังกล่าวพบในศพที่ตายผิดธรรมชาติและต้องมีการผ่าชันสูตรพลิกศพ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวพันกับกระบวนการยุติธรรมและกฎหมายของรัฐ ดังนั้นร่างกายในมิติหนึ่งจึงเป็นสมบัติของรัฐ ดังเหตุการณ์ที่แพทย์นิติเวชมีอำนาจทางกฎหมายที่จะนำศพออกจากที่เกิดเหตุหรือบ้านของผู้ตายแม้ญาติจะไม่ยินยอมหรือผู้ตายจะเขียนไว้ในพินัยกรรมก็ตาม ในขณะที่การตายตามธรรมชาติจะไม่ถูกอำนาจรัฐเข้ามามีอิทธิพลมากนัก จะมีก็เพียงการแจ้งสาเหตุการตายในทะเบียนราษฎร์ ซึ่งก็เป็นการกระทำที่มีการเกี่ยวข้องกับอำนาจของรัฐอยู่ดี

การตายในสังคมปัจจุบันเป็นเรื่องซับซ้อนเพราะมีระบบกฎหมายและระบบประกันชีวิตเข้ามาเกี่ยวข้อง ชาวบ้านในชนบทที่มีคนตายในบ้านมักบ่นว่า "เดี๋ยวนี้ตายยากขึ้นทุกที" เพราะขณะที่สมัยก่อนหากมีคนตายก็เพียงเรียกผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันมารับรองการตาย ทางอำเภอก็สามารถออกใบมรณบัตรให้ได้ แต่ปัจจุบันต้องมีแพทย์นิติเวชหรือแพทย์ประจำบ้านมาตรวจวินิจฉัยศพ หรือแพทย์อาจต้องรับศพมาชันสูตรพลิกศพที่โรงพยาบาล ทั้งนี้เพราะผู้ตายมักทำประกันชีวิตไว้และบริษัทประกันชีวิตขนาดใหญ่ก็มักไม่จ่ายค่าชดเชยหากไม่ได้รับหลักฐานที่ชัดเจนว่าคนตายตายด้วยสาเหตุใด อยู่ในเงื่อนไขกรมธรรม์หรือไม่ นอกจากนี้ระบบกฎหมายอาญาก็เข้ามามีอิทธิพลมากขึ้น เหตุที่แพทย์นิติเวชต้องมาชันสูตรส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะระบบกฎหมายอาญาได้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าการตายนอกโรงพยาบาลเป็นการตายที่ผิดธรรมชาติ

การตายคือโอกาสทางธุรกิจ ในห้องดับจิตจะมีคิวรถ มานั่ง-นอน รอให้ให้บริการส่งศพ เพราะญาติมักไม่มีรถมาขนศพจากโรงพยาบาลกลับบ้าน หรือหากมีรถก็อาจมีความเชื่อว่าหากใช้รถของตนขนศพจะทำให้เกิดโชคร้าย การขน*คนตาย*จะมีราคาแพงกว่า*คนเป็น*ถึง 1 - 3 เท่าตัว ค่าจ้างที่คุ้มค่าเป็นสิ่งจูงใจให้เจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลมาสมัครเป็นคิวรถถึง 21 ราย อย่างไรก็ตามปัจจุบัน ญาติผู้เสียชีวิตมักมีทางเลือกอื่นๆในการขนส่งศพ เช่น ใช้บริการรถฉุกเฉินของอบต.หรือเทศบาล ทำให้ญาติสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายมากขึ้น นอกจากนี้ในห้องดับจิตยังมีร้านขายโลงเข้ามาติดต่อทำธุรกิจจัดงานศพ ที่กองเอกสารในห้องดับจิตจะมีแคตตาล็อคโลงศพเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ญาติที่ต้องการโลงบรรจุศพตั้งแต่บนรถราคาโลงมีตั้งแต่ 3,000 - 18,000 บาท

รูปแบบการตายบางประการเป็นผลพวงจากความทันสมัย (Modernity) ผลพวงหนึ่งของความทันสมัยคือสังคมที่มีความเสี่ยงภัยมากขึ้น (Risk Society)[5] จากเครื่องมือและวิถีชีวิตแบบทันสมัย เช่น รถยนต์ รถมอเตอร์ไซค์ (พาหนะสมัยใหม่) ประกอบกับการทำงานที่เครียด (การทำงานแบบสมัยใหม่) จนต้องหาทางผ่อนคลายหลังเลิกงานด้วยแอลกอฮอล์ในสถานบันเทิง (ความบันเทิงแบบทันสมัย) เป็นปัจจัยของการตายด้วยอุบัติเหตุจราจรซึ่งเป็นรูปแบบการตายที่พบในห้องดับจิตมากที่สุด ความเครียดจากวิถีการผลิตแบบอุตสาหกรรมหรือการแตกแยกของครอบครัวลูกหลาน (วิถีชีวิตสมัยใหม่) ยังทำให้เกษตรกรฆ่าตัวตายด้วยยาฆ่าแมลง (อุปกรณ์การเกษตรสมัยใหม่) หรือการฆาตกรรมด้วยปืน (อาวุธสมัยใหม่) มากกว่ามีดหรือไม้ ดังนั้น การตายในมิติหนึ่งจึงเป็นปรากฏการณ์ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

สรุป

ห้องดับจิตในโรงพยาบาลเป็นพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรม การตายเป็นปรากฏการณ์ที่ซับซ้อนเพราะระบบการให้ความหมายต่อการตายหลากหลาย การตายในห้องดับจิตสะท้อนว่าปัจจุบันเราอยู่ในสังคมแห่งความเสี่ยงภัย กิจกรรมในห้องดับจิตที่เป็นผลผลิตจากวัฒนธรรมทางการแพทย์ที่แยกส่วนชีวิตออกจากความตาย ภาวะที่คนในสังคมพากันกลัว-รังเกียจความตายและภาพตัวแทน (presentation) ของความตาย (เช่น ศพ ห้องดับจิต โลง) ได้เปิดทางให้ผู้ชำนาญการเฉพาะทาง เช่น แพทย์ เจ้าหน้าที่ทำศพ ตลอดจนคนทำธุรกิจเกี่ยวกับศพได้เข้ามาจัดการความตาย แยกญาติและคนใกล้ชิดออกจากคนตายและสัจธรรมของความตายด้วย โดยที่อำนาจรัฐ ความรู้ทางการแพทย์ และผลประโยชน์ทางธุรกิจ แทรกตัวอยู่ในกิจกรรมเกี่ยวกับศพ สภาพการตายของคนเป็นทั้งผลลัพธ์และภาพสะท้อนวิถีชีวิตของผู้ตายและอิทธิพลของพลังทางสังคมวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

เสฐียรโกเศศ. (2539). *ประเพณีเนื่องในการตาย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ศยาม.

ชาย โพธิสิตา. (2552). *ศาตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งฯ.

American Heritage Dictionary -5th edition. *Postmortem.* September 21, 2012. http://www.ahdictionary.com /word/search.html?q=postmortem&submit.x=35&submit.y=20

โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และคณะ. (2550). *วัฒนธรรม ความตายกับวาระสุดท้ายของชีวิต : คู่มือเรียนรู้มิติสังคมของการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ.

Beck, Ulrich. *(1992).Risk Society: Towards a New Modernity.* London: Sage Publications,

รูปแบบการกระทำความผิดในคดีละเมิดลิขสิทธิ์ ประเภทวีซีดี

THE STUDY OF PATTERNS OF CRIME IN THE CASE OF VCD PIRACY

นันทพงศ์ อินทอง[1] ดร.สัญญพงษ์ ลิ่มประเสริฐ[2]

[1] นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาอาชญาวิทยา มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] หัวหน้าสาขาวิชาอาชญาวิทยา คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องรูปแบบการกระทำความผิดในคดีละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทวีซีดี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและวิธีการกระทำความผิดในคดีละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทวีซีดี และเพื่อศึกษากระบวนการขั้นตอนในการละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทวีซีดี ตลอดจนแสวงหาแนวทางการป้องกันและปรามปราบการกระทำผิดในคดีละเมิดลิขสิทธิ์ โดยมีประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้จำหน่ายและหรือผู้ผลิต วีซีดีละเมิดลิขสิทธิ์ในเขตปริมณฑลและกรุงเทพมหานคร โดยมีวิธีการศึกษาดังนี้คือ การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Survey) และการศึกษาภาคสนาม (Field Survey) การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารใช้แนวคิดทฤษฎีสภาวะไร้กฎเกณฑ์ (Anomie Theory) ทฤษฎีการคบค้าสมาคมที่แตกต่าง (differential Association) ตลอดจนทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ (Human Needs) ตลอดจนความก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการศึกษาปรากฏว่าด้วยกลุ่มตัวอย่างมีทั้งผู้ผลิตวีซีดีละเมิดลิขสิทธิ์และผู้จำหน่ายตลอดจนมีทั้งผลิตและผู้จำหน่ายวีซีดีละเมิดลิขสิทธิ์ควบคู่กันไป การผลิตวีซีดีละเมิดลิขสิทธิ์ที่นิยมปฏิบัติมี 2 รูปแบบ กล่าวคือ แบบแรกซื้อแผ่นมาสเตอร์ (แผ่นลิขสิทธิ์) มาใส่เครื่องและสั่งให้เครื่องอ่านและอัดลงแผ่นเปล่า กับระบบเครื่องปั๊ม เป็นระบบการผลิตขนาดใหญ่มีกำลังผลิตสูง ส่งผลให้ต้นทุนต่อแผ่นถูกลงมากกว่าแบบแรก ทั้งผู้ผลิตและผู้จำหน่ายต่างกระจายสินค้าของตนอยู่ตามตลาดนัดและในห้างสรรพสินค้าทั้งในกรุงเทพและปริมณฑลตลอดจนเมืองใหญ่ในภูมิภาคด้วย การจำหน่ายสินค้าส่วนใหญ่จัดวางอย่างเปิดเผย เนื่องจากผู้ประกอบธุรกิจสามารถเคลียร์กับเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ดังกล่าวมีราคาถูก คุณภาพไม่แตกต่างจากสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ จึงเป็นที่ต้องการของตลาด จึงทำให้ตลาดธุรกิจวีซีดีละเมิดลิขสิทธิ์มีมูลค่ามหาศาล ธุรกิจมานอกระบบเหล่านี้มิต้องจ่ายภาษีแก่รัฐ แต่มีการแบ่งปันผลประโยชน์กันระหว่างผู้ผลิต ผู้จำหน่ายและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ส่วนการปราบปรามจับกุมนั้นผู้ประกอบธุรกิจมิได้วิตกกังวล เนื่องจากสามารถบริหารจัดการได้ จนในที่สุดระหว่างผู้ประกอบธุรกิจกับผู้ที่มีหน้าที่ปราบปรามมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และจับกุมเป็นเพียงพิธีการเมื่อมีนโยบายคำสั่งให้กวดขัน จึงเป็นเพียงรูปแบบหนึ่งของการแบ่งปันกำไร

คำสำคัญ : การละเมิดลิขสิทธิ์, กองบังคับการปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี

Abstract

The study of patterns of crime in the case of VCD piracy. The purpose are study how the offense in the case of VCD piracy and to study the process of VCD piracy. As well as ways to prevent and suppress crime and infringement cases. The population sample are manufacturer and supplier of pirated VCDs in Bangkok and metropolitan area. The method is as following documentary survey and field survey, to study the theories of the condition precedent (Anomie Theory), theory to associate different. (Differential Association) as well as a theory of human needs (Human Needs Theory) as well as the advancement of information technology. And bring these theories to create the conceptual framework for the research.

The results showed that the samples with the pirated VCD manufacturers and distributors as well as manufacturers and distributors of pirated VCDs simultaneously. Production of pirated VCDs are two popular models. The first is buying the master disc (license disc) and use the license disc as a "master" , bring the master to the burning ROM (burning machine), and copy. The another one is pump system. A large-scale production with high capacity. Resulting in a lower cost than the first. Manufacturers and suppliers to distribute their products in the market and in shopping malls in Bangkok and its vicinity as well as the largest city in the region. The majority of the products sold openly. The operator can be cleared with the parties involved. Infringing goods is cheaper. Quality varies from product piracy. It is the need of the market. It pirated VCD market has enormous value. These outside business without paying tax to the state. However, the sharing of benefits between manufacturers. Vendors and staff involved. The suppression capture the business is not concerned. Because they can not manage. Finally, the operator is responsible for the suppression of a good relation with each other. The arrest is a formal policy statement on the strict It is just a form of profit sharing.

KEYWORDS : PIRACY, ECONOMIC CRIME DIVISION

1. บทนำ

แม้ว่าการละเมิดลิขสิทธิ์จะเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายและมีโทษระบุอย่างชัดเจนแต่ยังปรากฏว่ามีผู้ผลิตและผู้บริโภคสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์กันอย่างกว้างขวางและแพร่หลาย เป็นที่ทราบกันดีว่าการจำหน่ายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ โดยเฉพาะงานโสตทัศนวัสดุ ประเภทวีซีดี-ดีวีดี ในปัจจุบันได้มีการวางจำหน่ายกันอย่างแพร่หลายมากมาย ทั้งวีซีดี-ดีวีดีเพลงและภาพยนตร์ซึ่งจำหน่ายกันในราคา 50-100 บาท จึงทำให้สินค้าจำพวกนี้ได้รับความนิยมจากผู้บริโภค เพราะปัจจุบันเพลงและภาพยนตร์เป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายกันทุกชนชั้น ผู้บริโภคก็สามารถเลือกซื้อได้ตรงตามความต้องการของตน ซึ่งหาซื้อได้ตามแหล่งต่าง ๆ ทั่วไป เช่น ห้างพันธุ์ทิพย์ สะพานพุทธ พาต้าปิ่นเกล้า ตลาดคลองถม ถนนพัฒน์พงศ์ ตลาดแม่สาย จังหวัดเชียงราย ตลาดไนท์บาร์ซ่าจังหวัดเชียงใหม่ ตลาดนัดในจังหวัดนนทบุรี,ปทุมธานี, สมุทรปราการ และเกือบทุกแห่งของประเทศนี้ เป็นเหตุทำให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแล้วยังส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของประเทศ

ความสำคัญของปัญหาทางด้านการละเมิดลิขสิทธิ์ดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงรูปแบบและวิธีการละเมิดลิขสิทธิ์งานโสตทัศนวัสดุ ประเภทวีซีดี โดยศึกษาจากผู้ประกอบการในเขตปริมณฑล คือ จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี

และสมุทรปราการ การศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบว่าผู้กระทำผิดมีรูปแบบ และวิธีการละเมิดลิขสิทธิ์ ตลอดจนจะทำให้ทราบถึงกระบวนการ ขั้นตอนในการละเมิดลิขสิทธิ์ลิขสิทธิ์งานโสตทัศนวัสดุ ประเภทวีซีดี ซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ให้แก่กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ในการติดตามจับกุมผู้กระผิดมาลงโทษต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ผู้ศึกษาใช้วิธีการค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Survey) ด้วยการรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย (Theoretical Framework) และวิธีการสำรวจภาคสนาม (Field Survey) โดยมีประชากรกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ผลิตและหรือ ผู้จำหน่ายวีซีดีละเมิดลิขสิทธิ์ในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ผู้ศึกษายังทำการสัมภาษณ์พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำคดีละเมิดลิขสิทธิ์

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีแบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ผลการศึกษาครั้งนี้เป็นวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอโดยวิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและอภิปรายผล

รูปแบบและวิธีการกระทำผิดในคดีละเมิดลิขสิทธ์ประเภทวีซีดี

เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางแล้วว่าในปัจจุบันโลกของเรามีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก ในที่นี้จะเน้นเฉพาะระบบการบันทึกเสียง การบีบอัดข้อมูล เครือข่ายอินเตอร์เน็ต ตลอดจนการดาวน์โหลดข้อมูลและระบบมัลติมีเดีย ดังที่ได้กล่าวถึงดังต่อไปนี้

แต่เดิมนั้นเป็นซีดีทั่วไปสามารถบันทึกเพลงได้ไม่เกิน 20 เพลง แต่ความก้าวหน้าเทคโนโลยีของระบบการบันทึกข้อมูล สามารถทำการบีบอัดข้อมูลให้มีขนาดเล็กลง เป็นผลให้แผ่นซีดีแผ่นหนึ่งบรรจุเพลงได้เกือบ 200 เพลง ข้อมูลที่ถูกบีบอัดให้เล็กลงนี้คือ ไฟล์เอ็มพี 3 (MP 3) ซึ่งคุณภาพของเสียงเพลงที่ได้ไม่แตกต่างจากแผ่นซีดีเพลงทั่วไป ด้วยความอัศจรรย์ของไฟล์เอ็มพี 3 (MP 3) นี้จึงทำให้เกิดช่องโอกาสให้เกิดการคัดลอกเพลงต้นฉบับ โดยเฉพาะเพลงดังยอดฮิตติดตลาดจากค่ายเพลงต่างๆกว่า 100 เพลง มาบีบอัดไฟล์อยู่ในแผ่นซีดีแผ่นเดียว ที่เรียกกันว่า แผ่นเพลงเอ็มพี 3 (MP 3) ซึ่งแพร่หลายและวางจำหน่ายกันทั่วไปในตลาด พฤติกรรมดังกล่าวนี้มักไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเพลง แผ่นซีดีเอ็มพี 3 (MP 3) ที่วางขายจึงเป็นแผ่นซีดีที่ละเมิดลิขสิทธิ์นั้นเอง

นอกจากนี้ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology หรือ IT) ทำให้การดาวน์โหลดข้อมูลและสื่อมัลติมีเดียทำได้สะดวกและรวดเร็วมาก ประกอบกับความสะดวกในการเข้าถึงการใช้เครือข่ายอินเตอร์เน็ตของคนไทยเป็นไปอย่างแพร่หลายและกว้างขวาง จึงส่งผลให้คนไทยสามารถดาวน์โหลดเพลงในรูปของเอ็มพี 3 (MP 3) มาฟังแทนการซื้อแผ่นซีดีที่ถูกลิขสิทธิ์

ด้วยเหตุผลต่างๆดังกล่าวมาแล้วนั้นจึงเอื้อให้เกิดรูปแบบวิธีการการกระทำผิดในคดีละเมิดลิขสิทธิ์ซีดีและแผ่นวีซีดี รูปแบบในการการกระทำเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทวีซีดีสามารถจำแนกได้ดังนี้

แบบที่ 1 เริ่มต้นกระบวนการผลิตจากการนำแผ่นต้นฉบับ (แผ่นลิขสิทธิ์) มาใส่เครื่อง ใส่แผ่นเปล่าลงถาดเขียนแผ่นแล้วสั่งการให้เครื่องทำงาน ใช้เวลาราว 7-8 นาทีจึงเสร็จ แล้วนำมาติดสติ๊กเกอร์หลังแผ่น แล้วจึงนำไปบรรจุลงซองพร้อมส่งขาย รวบรวมให้ได้จำนวนแล้วนำส่งลูกค้าต่อไป

สำหรับต้นทุนในการผลิตแบบนี้จะประกอบด้วย ค่าเครื่องเขียนแผ่นขนาด 1 ต้นฉบับ ออก 20 สำเนา เครื่องละ 23,000 บาท แผ่นเปล่า แผ่นละ 4.80-4.90 บาท ปกและสติ๊กเกอร์หลังแผ่น ชุดละ 2 บาท สินค้าที่ได้จะขายส่งในราคาแผ่นละ 13 บาท

แบบที่ 2 เริ่มต้นกระบวนการผลิตจากการสร้างแผ่นแสตมป์เปอร์ (แผ่นแม่พิมพ์) แล้วการปั๊มแผ่นซีดี เมื่อปั๊มเสร็จก็นำไปเข้าเครื่องสกรีนหลังแผ่น เมื่อเรียบร้อยแล้วก็นำมาบรรจุลงหีบห่อเพื่อส่งให้ลูกค้าต่อไป

สำหรับต้นทุนในการประกอบกิจการประกอบด้วย เครื่องปั๊มแผ่นพร้อมเครื่องสกรีนหลังแผ่น (สินค้ามือสอง) ชุดละ 20-25 ล้านบาท นอกจากนี้วัตถุดิบคือเม็ดพลาสติกเพื่อผลิตแผ่นซีดี โดยซีดี 1 แผ่นใช้ต้นทุนเม็ดพลาสติกประมาณ 75 สตางค์ (แผ่นซีดีเปล่า แผ่นละ 2.80-2.95 บาท แผ่นดีวีดี แผ่นละ 4.80-5.00 บาท) ปริมาณการขายส่งอยู่ที่ครั้งละ 1,000-3,000 แผ่น

แบบที่ 3 คัดลอกดาวน์โหลดโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆจาก website ต่างๆ อาทิ www.esnips.com, www.siamtips.com เป็นต้น การดาวน์โหลดเพลงลักษณะเช่นนี้จึงเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์อีกรูปแบบหนึ่งนั่นเอง

จากการพิจารณาถึงรูปแบบการผลิตทั้ง 3 รูปแบบแล้วจะเห็นว่ารูปแบบที่ 3 เป็นรูปแบบที่ทุกคนที่มีคอมพิวเตอร์และเข้าถึงเครือข่ายอินเตอร์เน็ตได้ สามารถทำด้วยตนเองโดยไม่ต้องจ่ายเงินซื้อ วีซีดีมาฟังเพลงหรือดูภาพยนตร์ ส่วนรูปแบบที่ 1 นั้นต้นทุนการผลิตไม่สูงนักเพียงซื้อแผ่นต้นฉบับใส่เครื่องแล้วสั่งการให้เครื่องทำงานซึ่งใช้เวลาไม่นานสามารถสั่งได้ถึง 20 แผ่นใช้เวลาเพียง 7-8 นาทีเท่านั้น ข้อดีของการผลิตแบบนี้ รวดเร็ว ต้นทุนต่ำ ขั้นตอนไม่ยุ่งยาก คุณภาพของแผ่นวีซีดีนับว่าใช้ได้แต่เปรียบเทียบกับระบบเครื่องปั๊มจะสู้ไม่ได้ในเรื่องคุณภาพและการเก็บรักษาแผ่นวีซีดีไว้ใช้งานกรณีต้องเก็บรักษาไว้ สำหรับรูปแบบที่ 2 นั้นต้องเป็นผู้ผลิตมีต้นทุนมากพอสมควร ระบบจะมีประสิทธิภาพมากกว่า ราคาต้นทุนต่อหน่วยสินค้าจะต่ำกว่า จึงสามารถจำหน่ายส่งได้ในราคาที่ต่ำกว่า จุดแข็งของการผลิตด้วยระบบนี้คือ คุณภาพสินค้าดี เก็บรักษาไว้ได้นานไม่แตกต่างจากแผ่นลิขสิทธิ์จึงเป็นที่นิยมของผู้บริโภค

เมื่อกระบวนและขั้นตอนการผลิตวีซีดีละเมิดลิขสิทธิ์เสร็จสิ้น ขั้นตอนต่อมาก็คือ การจำหน่ายแผ่นวีซีดีละเมิดลิขสิทธิ์ วีซีดีละเมิดลิขสิทธิ์เหล่านี้ถูกส่งไปจำหน่ายยังตลาดทั่วไป อาทิ ตามตลาดนัดต่างๆทั้งในกรุงเทพมหานครปริมณฑล และจังหวัดใหญ่ซึ่งเป็นศูนย์กลางของภูมิภาค

พฤติกรรมในการจำหน่ายวีซีดีละเมิดลิขสิทธิ์สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท ประเภทแรก คือ ประเภทค้าส่งซึ่งเป็นผู้ผลิตรายใหญ่จะไม่ทำการจำหน่าย แต่จะมีสายส่งและผู้จำหน่ายมารับสินค้า สำหรับผู้ผลิตรูปแบบที่ 1 ดังกล่าวข้างต้นจะมีทั้งลิตเองและจำหน่ายเอง และร้านค้าที่จำหน่ายแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งจะกล่าวในลำดับต่อไป

การจัดร้านวางจำหน่ายสินค้า ปรากฏว่าจะมีลักษณะขึ้นอยู่กับเขื่อนไขและเหตุผลของผู้ประกอบการแต่ละแห่งแต่ละพื้นที่ ส่วนใหญ่ร้านค้านี้วางจำหน่ายแผ่นวีซีดีละเมิดลิขสิทธิ์มักจะวางสินค้าอย่างเปิดเผย ที่ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อได้อย่างสะดวก ตามร้านค้าทั่วไป เช่น ตลาดนัด /ศูนย์การค้า ฯลฯ ผู้ประกอบการธุรกิจวีซีดีละเมิดลิขสิทธิ์เหล่านี้จะมีการจ่ายค่าตอบแทนตั้งแต่ผู้ดูแลตลาด เจ้าหน้าที่ประจำพื้นที่นั้นๆตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จนกลายเป็นคนรู้จักมักคุ้น ส่วนร้านจำหน่ายจะวางสินค้าลิขสิทธิ์ไว้เปิดเผย แต่สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์จะวางไว้ข้างใต้บ้างหรือหลังร้านบ้าง บางร้านจะวางเฉพาะปกสินค้าเท่านั้น ถ้าลูกค้าต้องการจึงจะทำการส่งมอบให้ร้านจำหน่ายที่มีพฤติกรรมประเภทหลังนี้ แสดงว่ายังไม่มีการเคลียร์กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ดูแลตลาด/พื้นที่ยังเคลียร์กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องยังไม่ลงตัวเป็นที่ยุติ นอกจากนี้มีข้อสังเกตว่าผู้จำหน่ายหลายรายนิยมทำเป็นแผ่นวีซีดีภาพยนตร์มาวางจำหน่ายอย่างอย่างเปิดเผยมากกว่าแผ่นเพลง ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุผลนี้ว่าแผ่นวีซีดีภาพยนตร์เหล่านั้นเป็นภาพยนตร์ต่างประเทศไม่เสี่ยงมากเหมือนกับแผ่นวีซีดีเพลงซึ่งมีบริษัท/ค่ายเพลง มักขายใบมอบอำนาจให้บุคคลมาทำการเรียกค่าตอบแทนบ้าง ชี้ให้จับกุมบ้าง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการจ่ายค่าตอบแทนนั่นเอง

กระบวนการและขั้นตอนในการละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทวีซีดี

ประเด็นที่น่าสนใจก่อนที่จะกล่าวถึงกระบวนการและขั้นตอนในการละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทวีซีดีก็คือ ทำไมหรือสาเหตุธุรกิจวีซีดีละเมิดลิขสิทธิ์ยังดำรงอยู่อย่างแพร่หลาย ถ้าสมมุติว่า วีซีดีละเมิดลิขสิทธิ์ไม่ดี แม้มีผู้ผลิตแต่ไม่มีผู้บริโภค ผู้ผลิตก็จะยุติการผลิตไปเองแต่ปรากฏว่ามีผู้ผลิตทั้งรายใหญ่ รายย่อยมากมาย ที่ได้รับการตอบสนองทางการตลาดจากผู้บริโภคจำนวนมากทั้งนี้ทั้งนั้นมีสาเหตุประการสำคัญดังต่อไปนี้ ประเภทแรก คุณภาพของแผ่นวีซีดีละเมิดลิขสิทธิ์ไม่แตกต่างจากแผ่นวีซีดีลิขสิทธิ์ และราคาถูกกว่าแผ่นลิขสิทธิ์มาก เนื่องจากต้นทุนการผลิตต่ำมาก การจำหน่ายได้ง่าย ผู้บริโภคนิยม จึงทำให้เกิดกำไรงาม ขณะที่วีซีดีลิขสิทธิ์นั้นผู้จำหน่ายต้องรับมาในจำนวนมากพอสมควรและเป็นการซื้อขาด คืนไม่ได้เมื่อจำหน่ายไม่หมด และต้องขายราคาตามปก จึงทำให้ผู้จำหน่ายได้กำไรต่อแผ่นน้อยมากและยังจำหน่ายได้ในปริมาณที่น้อย ผู้จำหน่ายที่เคยจำหน่ายวีซีดีลิขสิทธิ์จึงหันมาจำหน่ายวีซีดีละเมิดลิขสิทธิ์ ประการสำคัญผู้บริโภคได้เพลงตามที่ต้องการกล่าวคือ แผ่นวีซีดีลิขสิทธิ์นั้นมักมีเพลงฮิตเพียง 2-3 เพลงเท่านั้น ตรงกันข้ามแผ่นวีซีดีละเมิดลิขสิทธิ์จะคัดเพลงฮิตเพลงดังมาใส่ไว้ในแผ่นเดียวกัน จึงตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

กระบวนการการเข้าสู่การละเมิดลิขสิทธิ์ประเภทวีซีดีนั้นปรากฏว่าผู้ประกอบธุรกิจไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิต ผู้ผลิตและจำหน่าย ล้วนแต่มีแรงจูงใจมาจากผลตอบ แทนแม้ว่าจะเป็นสิ่งผิดกฎหมายก็ตาม แต่ในสภาวะไร้กฎเกณฑ์สภาวะไร้กฎเกณฑ์ (Anomie Theory) ตามทฤษฎีของ Emile Durkheim และ Robert Merton การประกอบธุรกิจวีซีดีละเมิดลิขสิทธิ์ยังคงดำรงอย่างต่อเนื่อง มนุษย์ทุกคนต้องการความสำเร็จมั่งคั่ง การมีเงินทองทรัพย์สินอันเป็นเป้าหมายของชีวิต หากแต่ต้องเป็นไปตามครรลองของกติกาสังคมหรือกฎหมาย สภาวะที่สังคมให้ความสำคัญกับเป้าหมาย (End) มากกว่ามรรควิธี (Means) ปัญหาของสังคมไทยจึงตกอยู่ใต้อิทธิพลกระแสที่เรียกว่า End Justifies Means (รวยไว้ก่อน ส่วนวิธีการสร้างความร่ำรวยจะทุจริตผิดกฎหมายไม่เป็นไร ร่ำรวยแล้วมีอิทธิพล มีอำนาจ คนให้การยอบรับยกย่อง) นอกจากยังปรากฏผู้เข้าสู่กระบวนการธุรกิจดังกล่าวมีเหตุปัจจัยมาจากการเรียนรู้การทำธุรกิจจากเพื่อน จากการที่มีความรู้ด้านดนตรี ด้านภาพยนตร์ เรียกได้ว่าอยู่ในวงการได้เรียนรู้และรับทราบถึงการกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ ตามทฤษฎีที่ว่าอาชญากรการเรียนรู้ของ Edwin Sutherland จึงทำให้เข้าสู่ธุรกิจวีซีดีละเมิดลิขสิทธิ์ นอกจากนี้ยังสามารถกล่าวได้ว่า การประกอบธุรกิจวีซีดีผิดกฎหมายซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวมาแล้วยังสอดคล้องกับทฤษฎีของต้องการของมนุษย์ของ Abraham Maslow อีกด้วย เนื่องจากการประกอบธุรกิจวีซีดีผิดกฎหมายนี้ยังสามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์จากผลของกำไรของธุรกิจวีซีดีละเมิดลิขสิทธิ์

ในการศึกษาครั้งจะพบว่าผู้ประกอบธุรกิจไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิต ผู้จำหน่ายล้วนแต่เริ่มต้นจากธุรกิจขนาดเล็กและค่อยๆขยายกิจการออกไปด้วยจำนวนแผงจำหน่าย จำนวนเครื่องเขียนแผ่น รวมทั้งเครื่องแสตมป์เปอร์ ผู้จำหน่าย บางรายมีแผงอยู่ทั่วกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่วนผู้ผลิตรายใหญ่สามารถผลิตและส่งไปทั่วประเทศ การที่ธุรกิจเหล่านี้ยังเติบโตอย่างต่อเนื่องทั้งๆที่เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายนั้นสามารถอธิบายได้ว่าผู้ประกอบธุรกิจมิได้วิตกวังกลกับการถูกจับกุมดำเนินคดีแต่อย่างไร เมื่อมีการกวดขันจับกุมผู้ประกอบให้ความร่วมมือด้วยดี กล่าวคือจับกุมเด็กซึ่งเป็นพนักงานหน้าร้านเท่านั้น เจ้าของก็มีหน้าที่ไปประกันตัว บ้างก็ไปไกล่เกลี่ยตกลงกันยอมจ่ายค่าตอบแทนกันจึงเป็นการจบพิธีการ สภาวการณ์เช่นนี้จึงเป็นการประสานประโยชน์กันระหว่างชุดจับกุมกับผู้ประกอบธุรกิจ

4. บทสรุป / สรุปผลการวิจัย

อาชญากรรมกับละเมิดลิขสิทธิ์

ความหมายของอาชญากรรมโดยทั่วไปคือ การกระทำที่กฎหมายซึ่งบัญญัติไว้ในขณะนั้นว่าเป็นความผิดและผู้กระทำผิดจะต้องได้รับโทษ ประเด็นความผิดนั้นในทางวิชาการมีนัยเป็น 2 ประการ กล่าวคือ ความผิดอันเป็นความชั่วร้ายในตังเองซึ่งเรียกว่า Ma La in Se ซึ่งได้แก่ ฆ่าคนตาย ข่มขืน ฯลฯ และความผิดซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด (Ma La Prohibita) ความผิดประการหลังนี้มักเป็นประเด็นขัดแย้งกับผู้รักษากฎหมายอยู่เสมอ ตัวอย่างเช่น ความผิดตาม พ.ร.บ.การพนัน พ.ร.บ.การจราจร รวมทั้งรวมผิดตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ ก็เช่นกัน ผู้กระทำผิดเห็นว่าผิดกฎหมายจริงเนื่องจากกฎหมายบัญญัติไม่ให้เป็นความผิดแต่ก่อนปี พ.ศ.2537 พฤติกรรมการกระทำดังกล่าวหาใช่ความผิดไม่ อีกทั้งทัศนคติของสังคมที่มีต่อความผิดทั้งสองประเภทที่มีต่อการลงโทษแตกต่างกัน ปฏิกิริยาของสังคมที่มีต่อความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายจะรุนแรงมากบางครั้งเรียกร้องให้มีการประหารชีวิตอาชญากรก็มี การดำเนินงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการรักษา พ.ร.บ.นี้มักตกเป็นจำเลยของสังคม ดังกรณีเจ้าหน้าที่จับกุมผู้ประกอบอาชีพเก็บของเก่าขายและนำแผ่นวีซีดีละเมิดลิขสิทธิ์ที่ประชาชนเขาทิ้งแล้วนำมาขายและถูกจับกุมดำเนินคดีในที่สุดถูกปรับเป็นเงินหลายแสนบาท จนกลายเป็นเรื่องที่พูดติดปากกันไปทั่วเมือง (Talk of The Town) กรณีคล้ายๆกันนี้ เช่น เจ้าหน้าที่กวดขันจับกุมผู้ลักลอบเล่นการพนันในรูปแบบต่างๆมักถูกขัดขวางจับกุมจากประชาชน ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ แทนที่จะได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการป้องกันอาชญากรในการสืบสวนจับกุมอาชญากร ทั้งหมดนี้เป็นประเด็นความผิดประเภทกฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดอันขัดต่อทัศนคติของประชาชน

ผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่าอันตรายหรือพิษภัยของวีซีดีละเมิดลิขสิทธิ์นั้นส่งผลโดยตรงเพียงเจ้าของลิขสิทธิ์เท่านั้น แต่กรณีสินค้าที่ปลอมไม่ได้คุณภาพหรือทำการเลียนแบบด้วยประการใดๆก็ตาม อาทิ อาหาร ยา สุขภัณฑ์ เครื่องสำอาง สุรา และสิ่งของจำเป็นต่างๆ (ยาสีฟัน สบู่ แชมพู เป็นต้น) สินค้าปลอมดังกล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ส่งผลร้ายและสร้างพิษภัยถึงชีวิตทำลายสุขภาพของประชาชน โดยที่ประชาชนมิได้รับทราบว่าเป็นของแท้หรือของเลียนแบบ ตรงกันข้ามกับวีซีดีละเมิดลิขสิทธิ์ซึ่งผู้บริโภคทราบดีว่าเป็นของเลียนแบบแต่สามารถทดแทนกับของลิขสิทธิ์ได้และมิได้สร้างอันตรายใดๆแก่ชีวิตสุขภาพของบริโภค การเข้มงวดและกวดขันจับกุมดำเนินคดีเพื่อเป็นการปราบปรามและป้องกันการกระทำผิดว่าด้วย พ.ร.บ.เครื่องสำอาง พ.ร.บ.ยา พ.ร.บ.คุ้มครองผู้บริโภค พ.ร.บ.อาหาร พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า เป็นต้น อย่างจริงจังย่อมจะเกิดผลดีแก่ประชาชนมากกว่า

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

<u>ด้านกฎหมาย</u>

1. ในการกำหนดบทลงโทษของกระบวนการบัญญัติกฎหมาย ควรนำทฤษฎีการโทษที่มีประสิทธิภาพมาเป็นแนวทางในการกำหนดโทษ กล่าวคือการลงโทษที่มีประสิทธิภาพต้อง ถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็ว เป็นธรรมและต้องไม่มีบทลงโทษรุนแรงเกินไป

2. ควรเปลี่ยนแปลงทัศนคติดั้งเดิมที่ว่ารุนแรงจะมีผลยับยั้งการเกิดอาชญากรรมซึ่งไม่ถูกต้องตามทฤษฎีอาชญาวิทยาแต่กลับจะส่งผลร้ายมากกว่า

3. ควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างประสิทธิภาพ กล่าวคือต้องสืบสวนจับกุมผู้ผลิตรายใหญ่มาดำเนินคดีให้ได้ไม่เลือกปฏิบัติด้วยการจับกุมรายเล็กรายน้อย

ด้านค่ายเพลง

1. ควรสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้จำหน่ายสินค้าลิขสิทธิ์ เพื่อให้จำหน่ายสินค้าลิขสิทธิ์สามารถประกอบอาชีพอยู่ได้ มิเช่นนั้นแล้วผู้จำหน่ายสินค้าเฉพาะสินค้าลิขสิทธิ์กันทั้งนั้น

2. การผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูง ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ด้วยราคาที่ไม่แพงเกินไปนัก และมีเพลงดังอยู่ในแผ่นเดียวมิใช่กระจายอยู่หลายแผ่น

3. บริษัท/ค่ายเพลง ต้องสร้างความกระจ่างหรือทำให้สังคมเข้าใจว่าตนเองไม่มีส่วนรับผลประโยชน์กับธุรกิจละเมิดลิขสิทธิ์ ไม่ว่ากรณีขายใบมอบอำนาจ และส่วนแบ่ง

ด้านนโยบายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. ควรมีนโยบายชัดเจน และปราบปรามอย่างจริงจังกับการกระทำผิดเกี่ยวกับปลอมปน อาหาร ยา เครื่องสำอาง ตลอดจนเครื่องอุปโภคบริโภคต่างๆ ซึ่งเป็นพิษเป็นภัยถึงแก่ชีวิตและสุขภาพของผู้บริโภค เพราะว่าผู้บริโภคมิอาจรับทราบได้ว่าสินค้าเหล่านั้นเป็นของแท้หรือของปลอม

2. ธุรกิจละเมิดลิขสิทธิ์ เป็นธุรกิจนอกระบบที่มีปริมาณเงินหมุนเวียนมิใช่น้อย แต่ผู้ประกอบธุรกิจเหล่านี้มิได้ชำระภาษีเงินได้/การค้าให้แก่รัฐ รัฐเป็นผู้เสียหาย กรณีจึงเหมือนหวยใต้ดิน รัฐต้องมีนโยบายเอาจริงอย่างต่อเนื่อง

3. พรรคการเมืองมีหน้าที่คัดเลือกผู้สมัคร เสนอให้ประชาชนใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ดังนั้นพรรคการเมืองควรเลือกผู้สมัครที่มีประวัติดี มิใช่ประกอบธุรกิจผิดกฎหมายแล้วเข้ามาบริหารบ้านเมืองและหรือทำหน้าที่นิติบัญญัติจะทำให้ประเทศชาติตกอยู่ในวงจรอุบาทว์

เอกสารอ้างอิง

กรมทรัพย์สินทางปัญญา 2552 สถิติลิขสิทธิ์. http://www.ipthailand.org/ipthailand/index.php?option=comdocman&task=catview&gid=190&itemid=81

กรมทรัพย์สินทางปัญญา 2553 การผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี. http://www.ipthailand.org/ipthailand/ index.php?option=comdocman&task=catview&gid=190&itemid=81

จันทร์จิรา วีระยุทธวิไล 2544 ทัศนคติและพฤติกรรมการเลือกซื้อแผ่นคอมแพ็กดิสก์ (Compact Disk) ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ด้านเพลงและภาพยนตร์ของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ฉัตรประชา จินดาวงศ์ 2550 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อภาพยนตร์ละเมิดลิขสิทธิ์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ชาญณรงค์ ขนาดนิด 2543 ปัญหาในการปราบปรามการกระทำละเมิดลิขสิทธิ์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท ภาควิชาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม. มหาวิทยาลัยมหิดล.

เชวงวิทย์ เฉยยั่งยืน 2549 สาเหตุของการกระทำความผิดในคดีละเมิดลิขสิทธิ์งานสิ่งบันทึกเสียงประเภท MP3 : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ต้องหาของกองบังคับการปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ไชยยศ เหมะรัชตะ 2528 ปัญหากฎหมายลิขสิทธิ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : นิติบรรณาการ.

พรชัย ขันตี และคณะ 2543 ทฤษฎีและงานวิจัยทางอาชญาวิทยา. กรุงเทพฯ : บุ๊คเน็ท.

ธัชชัย ศุภผลศิริ 2544 กฎหมายพร้อมด้วยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : นิติธรรม.

วัส ติงสมิตร 2546 ลิขสิทธิ์ : ตัวบทพร้อมข้อสังเกตเรียงมาตร. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : นิติธรรม.

ภิรมย์ อยู่คง 2540 นโยบายป้องกันปราบปรามการละเมิดลิขสิทธิ์วิดีโอเทปในประเทศไทย ปละประสิทธิ์ภาพในการนำไปปฏิบัติ. ภาคนิพนธ์มหาบัณฑิต สาขานโยบายและการวางแผนสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.

สมพร พรหมหิตาธร 2540 คู่มือปฏิบัติงานคดีทรัพย์สินทางปัญญา. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

สุดสงวน สุธีสร 2546 อาชญาวิทยาและงานสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์ และคณะ 2547 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

สุรพงษ์ ถนอมจิตร 2544 อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ : ศึกษาเฉพาะกรณีการขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์. วิทยานิพนธ์วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.

ศักดิ์ ผลาศรีโรจน์ 2543 มาตรการคุ้มครองเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานสื่อบันทึกเสียงจากการละเมิดด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของผู้ใช้แรงงานนอกระบบ : ศึกษาเฉพาะกรณีแรงงานทำงานบ้านในประเทศไทย

LEGAL MEASURES RELATED TO UNREGISTERED LABOR PROTECTION: A CASE STUDY OF DOMESTIC WORKER

ชนิกานต์ นุ่มบัว[1] น.อ.หญิง ดร.ศิรภา จำปาทอง ร.น.[2] ศ.ดร.สมปอง สุจริตกุล[3] และ ดร.สุรพล ศรีวิทยา[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

[3] คณบดีคณะนิติศาสตร์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับมาตรการการคุ้มครอง แรงงานนอกระบบ เฉพาะกลุ่มแรงงานทำงานบ้านซึ่งมีส่วนสำคัญในการช่วยสร้างความเป็นอยู่ที่ดีของคนในบ้านและสังคม แต่ถูกหลงลืมจากระบบการคุ้มครองแรงงาน ถึงแม้ปัจจุบันประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ที่มีบทบัญญัติคุ้มครองลูกจ้างที่ทำงานให้แก่นายจ้าง ให้ได้รับค่าจ้าง สวัสดิการ วันหยุด ค่าชดเชย การคุ้มครองจากงานบางประเภท และสิทธิประโยชน์ต่างๆ อยู่แล้ว แต่ขณะเดียวกันก็มีกฎกระทรวงที่ยกเว้นไม่ให้สิทธิต่างๆ นี้ครอบคลุมไปถึงกรณีแรงงานทำงานบ้าน

จากผลการศึกษา การคุ้มครองแรงงานทำงานบ้านตามกฎหมายของต่างประเทศ พบว่ากฎหมายแรงงานของต่างประเทศ ยอมรับถึงลักษณะเฉพาะในการทำงานของลูกจ้างทำงานบ้านว่ามีความแตกต่างจากลูกจ้างอื่น จึงกำหนดหลักเกณฑ์ทางกฎหมายเป็นการเฉพาะ เพื่อคุ้มครองแรงงานเหล่านี้ ในส่วนขององค์การแรงงานระหว่างประเทศก็ได้มีมติรับรองอนุสัญญาฉบับที่ 189 และข้อแนะ 201 ว่าด้วยงานที่มีคุณค่าสำหรับลูกจ้างทำงานบ้าน ซึ่งอนุสัญญาฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะกำหนดมาตรฐานสากลในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานโดยจะมีการคุ้มครองทั้งเด็ก ผู้หญิงและผู้ชายที่ทำงานบ้าน

ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญที่รัฐจะต้องคุ้มครองสิทธิของผู้ใช้แรงงานนอกระบบ ในกลุ่มแรงงานทำงานบ้านให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการทำงาน โดยผู้วิจัยมีแนวคิดว่าควรมีพระราชบัญญัติ หรือ กฎกระทรวง เป็นกฎหมายคุ้มครองแรงงานทำงานบ้านโดยเฉพาะเพื่อแก้ไขปัญหา และพัฒนาคุณภาพชีวิตของแรงงานทำงานบ้าน รวมถึงเป็นแนวนโยบายในการพัฒนาคุ้มครองแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพอื่นๆ ในประเทศไทยต่อไป

คำสำคัญ : แรงงานนอกระบบ, แรงงานทำงานบ้าน

Abstract

The purpose of this research was to study legal measures related to unregistered labor protection about of domestic worker In Thailand. Because this kind of unregistered labor has not been establish in the legal major. Even Thailand has the Labor Protection Act. B.E. 2541,which have the Provision protecting the domestic worker to get the

payment, welfare, holiday, compensation, specific protection, and all the rights, anyway, The Ministerial Regulation which excludes these right to domestic worker. From the study, we find out that the legal measures related to domestic worker of the foreign countries are different from other labors. Therefore, the specific rules are assigned to protect these labors and the International Labour Conference of the International Labour Organization adopted the Convention concerning decent work for domestic workers, which is also referred to as the Domestic Workers Convention No. 189 and Recommendation no.201. This Convention aim to fix the universal standard to improving the working surrounding for protecting the child, woman and man. Researcher realizes the quality of this matter for the government to give the legal protection to the unregistered labors. Therefore, this study recommend to enacts the Act or rule in order to solving problems and developing domestic workers 's quality of life in Thailand.

KEYWORDS : UNREGISTERED LABOR, DOMESTIC WORKER

1. บทนำ

แรงงานนอกระบบ คือ ผู้ใช้แรงงานที่ทำงานโดยไม่มีสัญญาจ้างงานที่เป็นทางการ หรือไม่มีนายจ้างตามความหมายของกฎหมายแรงงาน ไม่ได้ทำงานอยู่ในสถานประกอบการของนายจ้าง ไม่มีค่าจ้างค่าตอบแทนที่แน่นอน หรือเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระ และผู้ที่ทำงานชั่วคราว แรงงานนอกระบบจึงเป็นแรงงานที่ไม่ได้อยู่ภายในกรอบความคุ้มครองของกฎหมายคุ้มครองแรงงาน กฎหมายเงินทดแทน กฎหมายประกันสังคม ส่งผลให้แรงงานเหล่านี้ไม่มีหลักประกันใดๆในการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องงานที่มั่นคง เรื่องค่าตอบแทนแรงงานที่เป็นธรรม เรื่องสุขภาพความปลอดภัยในการทำงาน และความมั่นคงในการดำรงชีวิตเมื่อเข้าสู่วัยชรา ในยุคปัจจุบันสมาชิกวัยแรงงานของครอบครัวส่วนใหญ่ ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ไม่สามารถดูแลงานในบ้านด้วยตนเองได้ ดังนั้น แรงงานทำงานบ้านจึงนับเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้สภาพเศรษฐกิจและสังคมในประเทศไทยสามารถขับเคลื่อนไปได้โดยราบรื่น แต่สภาพการทำงานรวมทั้งชีวิตความเป็นอยู่ของแรงงานเหล่านี้ กลับไม่มีความราบรื่นอย่างที่แรงงานอาชีพหนึ่งพึงได้รับ เนื่องจากกฎหมายยังไม่ให้การยอมรับว่า งานบ้านคืองาน ทำให้งานบ้านถูกทิ้งให้เป็นแรงงานนอกระบบ ที่ยังไม่มีหลักประกันใดๆ ที่จะให้การคุ้มครองสิทธิแก่แรงงานเหล่านี้ ส่งผลให้ชีวิตของแรงงานทำงานบ้าน ขาดการคุ้มครองในด้านสิทธิขั้นพื้นฐาน เช่นวันหยุดประจำสัปดาห์ วันหยุดประจำปี เวลาทำงานที่แน่นอน ค่าจ้างที่เป็นธรรม รวมทั้งสภาพการทำงานและการอยู่อาศัยในบ้านนายจ้างอย่างปลอดภัย ซึ่งแรงงานทำงานในบ้านส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ จึงมีความเสี่ยงเรื่องการถูกล่วงละเมิดทางเพศเพิ่มเข้ามาอีกการไร้ซึ่งกฎหมายคุ้มครอง ประกอบกับความโดดเดี่ยวในบ้านของนายจ้าง นอกจากจะเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดแล้ว ยังปิดกั้นโอกาสในการเข้าถึงการคุ้มครองสิทธิอีกด้วย จึงนับว่าแรงงานคนทำงานบ้านในประเทศไทยกำลังอยู่ในสภาพที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิเป็นอย่างมาก

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาค้นคว้าจากตำรา บทความ และงานวิจัยทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ เอกสารที่เกี่ยวข้องและตัวบทกฎหมายทั้งในส่วนของไทยและต่างประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงานนอกระบบ โดยเฉพาะการคุ้มครองแรงงานทำงานบ้าน เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆเพื่อให้ความคุ้มครองแรงงานนอกระบบดังกล่าว โดยใช้วิธี Descriptive and

Analytical Method คือ การพรรณา และวิเคราะห์เปรียบเทียบให้เห็นข้อดี ข้อเสียของหลักเกณฑ์ ในข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานนอกระบบของประเทศไทยที่ใช้บังคับในปัจจุบัน เปรียบเทียบกับแนวทางและกฎหมายของต่างประเทศ และแนวทางขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ เพื่อหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่อไป

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

สถานการณ์ปัญหาของแรงงานทำงานบ้านในประเทศไทยในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มแรงงานเด็กและผู้หญิง ยังคงเป็นลักษณะการจ้างงานที่มีแรงงานเข้าพักอาศัยอยู่ประจำภายในบ้านของนายจ้าง ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างของงานประเภทนี้มีธรรมชาติที่แตกต่างจากงานประเภทอื่น เป็นความสัมพันธ์ที่แยกได้ยากระหว่างความเป็นส่วนตัวกับงาน ประกอบกับการที่สังคมไทยมีรากฐานของวัฒนธรรมการใช้แรงงานทาสในอดีต คนรับใช้จึงถูกคาดหวังที่จะต้องทำงานทุกอย่างและต้องพร้อมที่จะทำงานตลอดเวลาตามคำสั่งของนายจ้าง แรงงานทำงานบ้านจำต้องเผชิญกับปัญหาในรูปแบบต่างๆ ปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นคือ ไม่ได้รับค่าจ้างเลยหรือได้รับน้อยมาก ไม่มีเวลาหยุดพักผ่อนหรือไม่มีโอกาสได้เข้าสังคมกับผู้อื่น ไม่มีโอกาสพัฒนาในเรื่องทักษะอาชีพ หรือความรู้ต่างๆ ทำให้ขาดพัฒนาทางสังคม นอกจากนั้นแรงงานทำงานบ้านบางคนก็โชคร้ายถูกดุด่า ทุบตี บางรายถึงขั้นทารุณกรรมและละเมิดทางเพศ

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ได้มีการออกกฎกระทรวง พ.ศ. 2541ในเรื่องการมิให้ใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนบังคับแก่นายจ้างประเภทหนึ่งประเภทใดโดยระบุไว้ในข้อ (2) มิให้ใช้บทบัญญัติในเรื่อง หมวดแรงงานทั่วไป หมวดแรงงานเด็ก หมวดแรงงานหญิง ในบางมาตรา จากกฎกระทรวงดังกล่าวจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ครอบคลุมลูกจ้างในบางมาตรา แต่ไม่ครอบคลุมในเรื่องค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา สิทธิวันหยุดพักผ่อนประจำปี อายุขั้นต่ำของการใช้แรงงานเด็ก ช่วงเวลาการทำงานตลอดจนกระทรวงแรงงาน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องไม่มีฐานข้อมูลแรงงานทำงานบ้านที่ต้องการการคุ้มครอง ซึ่งทำให้แรงงานกลุ่มนี้ต้องประสบปัญหาและไม่สามารถเข้าถึงความคุ้มครองที่มีอยู่ได้ จากการศึกษากฎหมายคุ้มครองแรงงานทำงานบ้านในต่างประเทศ ประเทศฟิลิปปินส์ให้ความสำคัญกับแรงงานทำงานบ้าน โดยการตรากฎหมายเพื่อคุ้มครองแรงงานทำงานบ้านเหล่านี้แยกออกต่างหากจากกฎหมายคุ้มครองแรงงาน โดยกฎหมายฉบับนี้มีชื่อว่า กฎหมายแมกนาการ์ตาว่าด้วยลูกจ้างทำงานบ้าน มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดมาตรฐานการทำงานขั้นต่ำของอาชีพรับจ้างทำงานบ้าน เช่น กำหนดความหมาย คำจำกัด หรือคำนิยามของคนทำงานบ้านตามพระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้ความคุ้มครองสิทธิของแรงงานทำงานบ้านในแง่ต่างๆ ได้แก่ เวลาทำงาน ชั่วโมงการทำงาน เวลาทำงานปกติ สิทธิในการลา งานที่เป็นอันตราย การขึ้นเงินเดือนประจำปี ประกันสังคม การจัดหาสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีพ ต้องให้นายจ้างจัดหาความจำเป็นขั้นพื้นฐานให้แก่ลูกจ้างทำงานบ้านตามความเหมาะสม ได้แก่ การจัดหาที่พักอาศัยที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ มีอาหารและน้ำดื่มที่สะอาด ยารักษาโรค เป็นต้น ส่วนที่เกี่ยวกับสภาพการจ้างนั้น กำหนดให้การจ้างลูกจ้างทำงานบ้านต้องทำสัญญาจ้างเป็นหนังสือ ซึ่งต้องกำหนดรายละเอียดเงื่อนไขในการจ้างงานตามพระราชบัญญัตินี้ ส่วนการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำตามตามความเจริญของสถานที่ที่ลูกจ้างทำงานว่าอยู่ในเขตพื้นที่ใด โดยใช้ค่าครองชีพเป็นตัวกำหนด ถือได้ว่ากฎหมายฉบับนี้กำหนดทั้งหน้าที่ของนายจ้างและลูกจ้างทำงานบ้านไว้อย่างชัดเจน ครอบคลุม และเป็นระบบ เป็นแบบอย่างที่ดีที่ประเทศไทยควรนำมาพิจารณาปรับใช้กับการคุ้มครองแรงงานทำงานบ้านในประเทศไทยได้อย่างเหมาะสม

ส่วนมาตรการทางกฎหมายของประเทศอังกฤษ อ้างอิงกฎหมายแรงงานทั่วไปมาใช้บังคับกับอาชีพคนทำงานบ้าน แต่ก็ไม่ทั้งหมด เนื่องจากมีข้อยกเว้นที่ไม่ให้นำบทบัญญัติหลายอย่างมาบังคับกับอาชีพนี้ คล้ายกับประเทศไทย โดยคนทำงานบ้านในประเทศอังกฤษมีสิทธิได้รับการจัดให้มีช่วงเวลาพักประจำวันและประจำสัปดาห์ตามมาตรฐานแรงงาน

ทั่วไป รวมถึงมีสิทธิในการลาพักผ่อนประจำปี แต่จะไม่ได้รับความคุ้มครองเกี่ยวกับชีวอนามัยและความปลอดภัย และคนทำงานบ้านได้รับการการคุ้มครองด้านชั่วโมงทำงาน การพักระหว่างวัน การทำงานล่วงเวลา การหยุดประจำปีตามบทบัญญัติที่เกี่ยวกับจำนวนชั่วโมงในการทำงานเช่นเดียวกับลูกจ้างโดยทั่วไป แต่ไม่มีการกำหนดรูปแบบของเวลาทำงานให้มีการหยุดพักผ่อนที่เพียงพอ

ประเทศสิงคโปร์ซึ่งแรงงานทำงานบ้านส่วนใหญ่เป็นแรงงานสตรีชาวต่างชาติ กลับยังไม่มีการคุ้มครองสิทธิของแรงงานทำงานบ้านเหล่านี้เท่าที่ควร โดยทั้งกฎหมายจ้างงานและกฎหมายเงินทดแทนของประเทศสิงคโปร์ ต่างยกเว้นที่จะไม้ให้ความคุ้มครองอาชีพคนทำงานบ้าน ดังนั้น การจ้างงานของอาชีพแรงงานทำงานบ้านในสิงคโปร์ต่างขึ้นอยู่กับการตกลงยินยอมกันเองระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศสิงคโปร์ยังมีแนวทางที่จะพัฒนาให้สิทธิและความคุ้มครองแก่ลูกจ้างกลุ่มนี้โดยนับตั้งแต่ 1 มกราคม ค.ศ. 2013 คนทำงานบ้านจะได้มีวันหยุดประจำสัปดาห์

ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีการให้รับรองอนุสัญญาอนุสัญญาฉบับที่ 189 และข้อแนะ 201 ว่าด้วยงานที่มีคุณค่าสำหรับลูกจ้างทำงานบ้านนี้ มีเพียงการออกกฎกระทรวงที่มีสาระสำคัญในการขยายความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน ปี พ.ศ. 2541 ซึ่งไม่ได้ควบคุมลูกจ้างทำงานบ้านเพิ่มเติม เช่น มีวันหยุดประจำสัปดาห์ มีสิทธิลาป่วย โดยให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างในวันหยุด แต่ปัจจุบันก็ยังไม่มีผลบังคับใช้ แรงงานทำงานบ้านต่างกำลังเรียกร้องให้ออกกฎกระทรวงฉบับนี้โดยเร็วที่สุด และควรพัฒนาให้เทียบเท่ากับมาตรฐานแรงงานสากลในอนุสัญญาฉบับที่ 189

จุดประสงค์ที่สำคัญของการศึกษาวิจัยในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก็เพื่อต้องการให้เกิดความคุ้มครองแก่แรงงานทำงานบ้าน ให้แรงงานเหล่านี้ได้รับความเป็นธรรมและมีช่องทางที่จะเข้าถึงการพัฒนาสวัสดิการที่เหมาะสมได้ จึงมีข้อเสนอเพื่อคุ้มครองแรงงานทำงานบ้าน ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ในการนำไปเป็นแนวทางในการร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานทำงานบ้าน เป้าหมายคือต้องการให้ลูกจ้างทำงานบ้านได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายในประเด็นที่สำคัญ ได้แก่

1. วันหยุดประจำสัปดาห์

ควรกำหนดวันหยุดประจำสัปดาห์ให้แก่แรงงานทำงานบ้าน ในสัปดาห์หนึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน ตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2551 เพื่อให้ลูกจ้างได้มีเวลาพักอย่างเต็มที่หลังจากที่ได้ทำงานติดต่อกันมาหลายวัน

2. วันหยุดตามประเพณี

ควรกำหนดให้แรงงานทำงานบ้านได้มีวันหยุดตามประเพณี ปีละไม่น้อยกว่า 13 วัน เพื่อให้ลูกจ้างได้มีโอกาสหยุดไปประกอบกิจกรรมตามประเพณีวัฒนธรรม

3. การลาป่วย

ควรกำหนดให้ลูกจ้างมีสิทธิลาป่วยได้เท่าที่ป่วยจริง และได้รับค่าจ้างตามมาตรา 57 เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ลูกจ้างควรได้รับเรื่องจากการเจ็บป่วย

4. ห้ามจ้างเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีเป็นลูกจ้าง

ควรกำหนดอายุลูกจ้างที่ทำงานบ้านไม่ต่ำกว่า 15 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 138 ที่กำหนดอายุขั้นต่ำที่อนุญาตให้เด็กทำงานได้ไม่ต่ำกว่า 15 ปี

5. การจ้างเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีเป็นลูกจ้าง

ควรกำหนดให้นายจ้างจะต้องแจ้งถึงการจ้างลูกจ้างเด็กที่ทำงานบ้าน ต่อพนักงานตรวจแรงงานเพื่อผลทางข้อมูลสถิติของหน่วยงานภาครัฐ

6. การลาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของลูกจ้างเด็ก

ควรกำหนดให้ใช้บทบัญญัติตามมาตรา 52 ทั้งหมดเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการทำงานของเด็ก

7. อัตราค่าจ้างที่เสมือนกับการทำงานในวันหยุด

กรณีนายจ้างมิได้จัดให้ลูกจ้างหยุดงานหรือจัดให้ลูกจ้างหยุดน้อยกว่ามาตรา 28 มาตรา 29 และมาตรา 30 ให้นายจ้างจ่ายค่าทำงานในวันหยุดให้แก่ลูกจ้างเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าหนึ่งเท่าของอัตราค่าจ้างในวันทำงานเสมือนว่านายจ้างให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุด ให้ลูกจ้างได้รับค่าทำงานในวันหยุดกรณีนายจ้างไม่จัดวันหยุดให้แก่ลูกจ้าง

8. อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ

ควรการกำหนดให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างให้ลูกจ้างไม่น้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำตามมาตรา 90 แห่ง พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 เพื่อให้ลูกจ้างได้รับค่าจ้างตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำพื้นฐานการดำรงชีวิตในสังคม ที่มีมาตรฐานค่าครองชีพสูงขึ้นในปัจจุบัน

9. ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย

นายจ้างต้องจัดให้มีเครื่องมือหรืออุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยในการทำงาน และกำหนดมาตรการเพื่อความปลอดภัยในการทำงาน ทั้งนี้ ตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง ลูกจ้างต้องใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยในการทำงานและต้องปฏิบัติตามมาตรการเพื่อความปลอดภัยในการทำงานตามที่นายจ้างจัด หรือกำหนดเพื่อให้เกิดความปลอดภัยทางกายภาพและทรัพย์สินของทั้งนายจ้างและลูกจ้าง

10. การทำทะเบียนลูกจ้าง

ควรกำหนดให้มีการแจ้งการจ้างลูกจ้างที่ทำงานบ้านต่อพนักงานตรวจแรงงานเพื่อผลทางข้อมูลสถิติของหน่วยงานภาครัฐ โดยให้นายจ้าง หรือผู้ว่าจ้างได้ทำการแจ้ง การจ้างลูกจ้างต่อสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครอง แรงงานในเขตพื้นที่ของตน ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกต่อการติดตาม คุ้มครองจากพนักงานตรวจแรงงาน อีกทั้งสามารถทราบตัวเลขที่แท้จริงของแรงงานในภาคส่วนนี้ได้อย่างเป็นระบบ

11. รายการในทะเบียนลูกจ้าง

ข้อกำหนดที่ควรระบุรายการในทะเบียนอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้เพื่อให้สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 อีกทั้งเพื่อให้แบบรายการนี้เป็นฐานข้อมูลและนำผลข้อมูลทางสถิติไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนโยบายด้านแรงงานของหน่วยงานภาครัฐเกี่ยวกับ นายจ้าง และลูกจ้างทำงานเกี่ยวกับงานบ้าน

1. ชื่อตัวและชื่อสกุล
2. เพศ
3. สัญชาติ
4. วันเดือนปีเกิด หรืออายุ
5. ที่อยู่ปัจจุบัน
6. วันที่เริ่มจ้าง
7. ตำแหน่งหรืองานในหน้าที่
8. อัตราค่าจ้างและประโยชน์ตอบแทนอย่างแทนอย่างอื่นที่นายจ้างตกลงจ่ายให้แก่ลูกจ้าง
9. วันสิ้นสุดของการจ้าง
10. ข้อตกลงเรื่องที่พักอาศัย
11. ข้อตกลงเรื่องการรักษาพยาบาล

12. การตั้งคณะกรรมการมาตรฐานแรงงาน

ควรให้มีการตั้งคณะกรรมการมาตรฐานแรงงานสำหรับแรงงานทำงานบ้าน ระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคม เพื่อเป็นกลไลการติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์แรงงานและพัฒนาการทำงานร่วมระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคม

13. สิทธิประโยชน์ประกันสังคมของแรงงานทำงานบ้าน

ควรแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน โดยบัญญัติว่าต้องคุ้มครองแรงงานทำงานบ้านอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกับแรงงานในภาคส่วนอื่นให้นายจ้างนำพาลูกจ้างทำงานบ้านเข้าสู่การมีบัตรประกันสังคม เพื่อสวัสดิการทางสังคมของลูกจ้างและครอบครัวในอนาคตและเป็นไปตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน

14. การใช้แรงงานเด็กในการทำงานบ้าน

ควรมีการบัญญัติห้ามมิให้นายจ้างจ้างแรงงานเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปีและห้ามมิให้แรงงานเด็กทำงานบ้านเกินวันละ 8 ชั่วโมง

15. การเปิดโอกาสให้แรงงานทำงานบ้านได้รับการพัฒนาทักษะ

นายจ้างต้องอนุญาตให้ลูกจ้างทำงานบ้านไปพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน ตามคำร้องขอจากลูกจ้าง และต้องจ่ายค่าจ้างเสมือนการมาทำงานให้กับนายจ้างตามที่กฎหมายแรงงานกำหนด ไว้ กรณีลูกจ้างทำงานบ้านไปเข้ารับการศึกษาพัฒนาทักษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เช่น การจัดทำหลักสูตรและฝึกอบรม การให้บริการ การทำอาหารอย่างอาชีพ อีกทั้งเปิดโอกาสให้ได้รับการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ โดยการไปฝึกอบรม และการไปศึกษาหาความรู้

เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวง (พ.ศ. 2541) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

กลุ่มงานมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศ. “คนงานทำงานบ้าน หรือ ทาสรับใช้.” บทความวิชาการมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศ, 2553.

ณัฏฐ์ ฉัตรเล็ก. “กฎหมายคุ้มครองลูกจ้างซึ่งทำงานเกี่ยวกับงานบ้าน.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549.

ปิยพล บุญมี. “มาตรการทางกฎหมายในการจัดสวัสดิการ: ศึกษาเฉพาะกลุ่มผู้ใช้แรงงานนอกระบบ.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิตย์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2552.

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก, *“รายงานการศึกษาชีวิตของแรงงานเด็กทำงานบ้าน.”* กรุงเทพ ฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไอเดียสแควร์, 2544.

รังสิมา ดีสวัสดิ์. “สถานการณ์ลูกจ้างทำงานบ้าน : ปัญหา อุปสรรค และการขับเคลื่อนของภาคประชาสังคม.” *งานวิจัยมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก*, 2553.

สุพัท จิตรซื่อ. “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีหญิงและเด็กทำงานบ้าน.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549.

สำนักประชาสัมพันธ์เขต 4 กรมประชาสัมพันธ์, บทความแรงงานต่างด้าว ตอนที่ 9 แรงงานต่างด้าว กับธุรกิจ คนรับใช้ในบ้าน 17 ตุลาคม 2554.

Convention No.189 Decent work for domestic worker. Magna Carta of Household Helpers.

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

LEGAL MEASURES RELATING TAXATION LAW ON ENVIRONMENT IN THAILAND

มิ่งแมน ฤทธวีจีรภัทร์[1] ดร.สุรพล ศรีวิทยา[2]

[1]นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้เกี่ยวกับการพัฒนายกร่างกฎหมายภาษีสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยมาใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมไปพร้อมกับการแก้ไขวิกฤตการณ์สภาวะโลกร้อนที่สอดคล้องกับแนวคิดสากลในการจัดการสิ่งแวดล้อมร่วมกันเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประชาคมโลก วิธีการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเอกสารโดยการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารทางกฎหมาย บทความวิชาการ วิทยานิพนธ์ และรายงานผลการวิจัยต่างๆ รวมทั้งความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับมาตรการภาษีสิ่งแวดล้อมและกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า กฎหมายสิ่งแวดล้อมของไทยส่วนใหญ่เน้นมาตรการสั่งการและควบคุมเป็นหลัก ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการควบคุมมลพิษให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมต่อมาตรฐานการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่ดี ปัจจุบันประเทศต่างๆได้นำภาษีสิ่งแวดล้อมตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายมาใช้เป็นมาตรการเสริมในการจัดการสิ่งแวดล้อมสร้างแรงจูงใจให้ลดการก่อมลพิษและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ก่อมลพิษน้อยลง ขณะที่ในประเทศไทย สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติมาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ. .... โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นกรอบกฎหมายแม่บทที่กำหนดการใช้ภาษีสิ่งแวดล้อมประเภทต่างๆ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีมาตรการทางเลือกเสริมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมภายใต้กฎหมายที่มีอยู่เดิมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะของการวิจัยนี้คือภาษีสิ่งแวดล้อมตามร่างพระราชบัญญัติมาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อมโดยหลักการแล้วจะช่วยเอื้อให้เกิดการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ดีควรปรับปรุงเพิ่มเติมบทบัญญัติของร่างกฎหมายให้มีความรัดกุมครบถ้วนและเหมาะสมตามเจตนารมณ์ของร่างกฎหมายดังกล่าวให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบังคับใช้ต่อไป

คำสำคัญ : มาตรการทางกฎหมาย, มาตรการสั่งการและควบคุม, ภาษีสิ่งแวดล้อม, ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย, สภาวะโลกร้อน

Abstract

This research aimed to study the possibility relating the development of draft taxation law on environment in Thailand in order to be applied in the proper management of environment as well as solving the crisis of global warming in compliance with universal concept of joint management of environment for the sustainable development of world community. The research method was documentary research methodology by data collection and analysis of legal

documents, academic articles, thesis, and other research reports, as well as comments of experts on legal measures for taxation law on environment and other related laws.

The results of this research found that most Thai environmental laws mainly emphasized command and control measures, which lacked of efficiency in the control of pollution at the proper level for the standard of living in suitable environment. At present, various countries had applied environmental taxation according to the rule of polluter pays principle as an additional measure in the management of environment for motivating to reduce pollution and behavioral change for less pollution. While in Thailand, the Office of Fiscal Economics, Ministry of Finance, had proposed a draft Act of Fiscal Measures for Environment B.E. …., which had the objective to become a framework of legislation for the application of various taxation on environment in order to let related agencies to have additional alternative measures in solving environmental problems under existing laws more efficiently.

The recommendation of the research was the environment tax followed of draft act of legislation finance measure for environment. The principal was facilities to cause of management environment problem and natural resources were proper. However might be improve further provision law of draft law were complete concisely and proper follow intention of draft law aforementioned is clearly for efficiency and affect to more enforce.

KEYWORDS: LEGAL MEASURES, COMMAND AND CONTROL MEASURES, TAXATION LAW ON ENVIRONMENT, POLLUTER PAYS PRINCIPLE, GLOBAL WARMING

1. บทนำ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในประเทศไทย นับเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศ ตลอดจนส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ โดยในการจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมาของประเทศไทยนั้น เน้นมาตรการสั่งการและควบคุมผ่านทางกฎหมายที่บังคับใช้โดยกระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงสาธารณสุข โดยมีการใช้มาตรการภาษีบางตัวควบคู่เพียงเล็กน้อย เช่น ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และอัตราภาษีที่แตกต่าง[1] สาเหตุหลักของการเกิดปัญหาประการที่หนึ่งก็คือ การขาดแคลนการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่อย่างจริงจัง ส่งผลให้ขาดการตรวจสอบการดำเนินการผลิตของผู้ประกอบการให้เป็นไปตามกระบวนการผลิตที่ได้รับการอนุมัติจากทางราชการ นอกจากนี้ ยังขาดบทลงโทษที่รุนแรงเพียงพอที่จะสามารถควบคุมปัญหาสิ่งแวดล้อมในสังคมได้ เมื่อพิจารณาจากเหตุผลดังกล่าวแล้ว เห็นว่า การใช้มาตรการภาษีสิ่งแวดล้อมน่าจะเป็นเครื่องมืออีกประการหนึ่งที่สามารถควบคุมปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการใช้มาตรการสั่งการและควบคุมดังกล่าว

มาตรการทางกฎหมายภาษีสิ่งแวดล้อมเป็นแนวคิดใหม่และเป็นทางเลือกใหม่เชิงนโยบายที่น่าจะหยิบยกมาพิจารณาอย่างจริงจัง เนื่องจาก ขณะนี้ประเทศไทยยังไม่ได้มีการจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมโดยตรง แต่จะมีการจัดเก็บภาษีอื่นที่

[1]ลวรณ แสงสนิท. (2550). กรอบแนวคิดการจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย. หน้า 1

[4]ฎาฎะณี วุฒิภดาดร. (2552, ตุลาคม). “ภาษีสิ่งแวดล้อม.” สรรพากรสาสน์, 56, 10. หน้า 24

มีผลต่อสิ่งแวดล้อมโดยไม่ได้ตั้งใจหรือโดยไม่เฉพาะเจาะจง เช่น ภาษีสรรพสามิต[2] อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันกฎหมายไทยนั้นยังไม่มีคำว่าภาษีสิ่งแวดล้อมบัญญัติไว้ แม้แต่ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 ซึ่งนับว่าเป็นกฎหมายแม่บททางด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยก็ตาม

ปัจจุบันความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศมีความเข้มข้นโดยเฉพาะเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ดังนั้น มาตรการภาษีสิ่งแวดล้อม จึงเป็นมาตรการทางกฎหมายที่สำคัญสะท้อนให้เห็นถึงการเตรียมความพร้อมในการยกระดับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตามกรอบแนวคิดและทิศทางของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระยะ 5 ปี ข้างหน้า (พ.ศ. 2555-2559) ซึ่งจัดทำโดยสำนักนโยบาย และแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ซึ่งเป็นหลักการและกรอบแนวคิดที่มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิเคราะห์ว่า ประเทศไทยควรจะมีการพัฒนาการยกร่างกฎหมายภาษีสิ่งแวดล้อมขึ้นเป็นกฎหมายแม่บทที่เอื้ออำนวยให้หน่วยงานต่างๆ สามารถนำมาตรการกฎหมายภาษีสิ่งแวดล้อมมาใช้ปรับใช้ เพื่อแก้ไขปัญหาข้อจำกัดบางประการของการบังคับใช้กฎหมายและเพื่อเสริมประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนสืบต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ประกอบด้วย หนังสือและตำรากฎหมาย บทความวิชาการทางนิติศาสตร์และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รายงานการวิจัยและเอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ ตัวบทกฎหมาย คำพิพากษาของศาล ข้อมูลข่าวทางธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และการสืบค้นข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต ซึ่งเอกสารทั้งหมดนี้ได้นำมาประมวลเป็นข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์หาข้อสรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาทางกฎหมายต่อไป

3. ผลการวิเคราะห์

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ. .... นับว่าเป็นกฎหมายภาษีสิ่งแวดล้อมฉบับแรกของไทยที่ได้นำมาตรภาษีสิ่งแวดล้อมตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายมาใช้เป็นมาตรการเสริมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ลดการก่อมลพิษและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ก่อมลพิษน้อยลง

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีลักษณะเป็นกฎหมายแม่บทกำหนดกรอบแนวทางที่หน่วยงานภาครัฐสามารถนำมาตรการการคลังรูปแบบต่างๆมาใช้ในการแก้ไขปัญหาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของตนโดยกำหนดประเภทของมาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อมภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้รวมทั้งสิ้น 7 ประเภทได้แก่

1) ภาษีสิ่งแวดล้อมได้แก่ภาษีการปล่อยมลพิษและภาษีเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2) ค่าธรรมเนียมการจัดการมลพิษ

3) ภาษีผลิตภัณฑ์และค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์

4) การวางประกันความเสี่ยงหรือความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม

5) การซื้อขายสิทธิการใช้ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิทธิการปล่อยมลพิษ

6) มาตรการสนับสนุนและส่งเสริม

7) มาตรการอื่นๆที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

ร่างกฎหมายฉบับนี้มีจุดเด่นหรือเป็นนวัตกรรมทางกฎหมาย ด้วยเหตุผล 3 ประการคือ

1) เป็นการบูรณาการให้กระทรวงต่างๆ สามารถใช้กฎหมายนี้ร่วมกันได้

2) เป็นกฎหมายฉบับแรกที่ให้อำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บภาษีและได้รับการจัดสรรรายได้จากภาษีที่จัดเก็บได้ในสัดส่วนที่มากกว่าส่วนกลาง โดยให้ส่งคืนเพียงบางส่วนให้กับรัฐบาล และ

3) เปิดให้ผู้มีส่วนได้เสียในภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากรายได้ที่เกิดจากการเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายนี้

กรอบแนวคิดของร่างกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้มีการร่างกฎหมายเป็นสองระดับกล่าวคือ

1) ระดับพระราชบัญญัติ เป็นกฎหมายแม่บทที่กำหนดกรอบการใช้ภาษีสิ่งแวดล้อม

2) ระดับพระราชกฤษฎีกา เป็นกฎหมายระดับรอง ซึ่งเสนอโดยแต่ละกระทรวงที่รับผิดชอบ เพื่อใช้สำหรับควบคุมมลพิษแต่ละประเภท เช่น พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยภาษีมลพิษทางน้ำ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยภาษีมลพิษทางอากาศ เป็นต้น

ในแง่ภาพรวมของร่างกฎหมายข้อเสนอในการจัดทำร่างกฎหมายแม่บทเพื่อเปิดโอกาสให้มีการนำมาตรการการคลังหรือมาตรการกลไกราคามาใช้เป็นมาตรการเสริมในการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาตินับเป็นข้อเสนอที่น่าจะช่วยเอื้อให้เกิดการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเนื่องจากจะมีผลทำให้ผู้ประกอบการต่างๆรวมทั้งผู้บริโภคเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนโดยการนำเอาต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อมเข้ามาประกอบร่วมในการตัดสินใจด้านการผลิตและบริโภคของตนมากขึ้นตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย

อย่างไรก็ดี ในรายละเอียดของตัวร่างกฎหมายฉบับนี้ยังมีเนื้อหาหลายประเด็นที่ควรต้องมีการพิจารณาหรือดำเนินการปรับปรุง โดยผู้วิจัยเห็นว่า ควรปรับปรุงเพิ่มเติมบทบัญญัติของร่างกฎหมายให้มีความรัดกุมครบถ้วนและเหมาะสมตามเจตนารมณ์ของร่างกฎหมายดังกล่าวให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบังคับใช้ต่อไปได้แก่

1) คณะกรรมการกำกับนโยบายฯ ควรมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นในกระบวนการออกกฎกระทรวงเพื่อลดอัตราหรือยกเว้นภาษีสิ่งแวดล้อม

2) แก้ไขให้ผู้ครอบครองหรือให้กำเนิดมลพิษทุกรายต้องมีหน้าที่ยื่นคำขอจดทะเบียน แต่กำหนดให้เฉพาะผู้ที่ปล่อยมลพิษเท่านั้น ที่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีการปล่อยมลพิษ

3) เพิ่มเติมบทลงโทษของกรณีภาษีเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4) คณะกรรมการกำกับนโยบายฯ ควรมีบทบาทในการให้คำแนะนำหรือให้ความเห็นชอบก่อนที่หน่วยงานต่างๆจะนำมาตรการภาษีสิ่งแวดล้อมประเภทต่างๆมาบังคับใช้

5) ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติของร่างกฎหมายฉบับนี้ในส่วนของเนื้อหาเกี่ยวกับการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างชัดเจน น่าจะเป็นทางเลือกช่วยลดความสับสนได้ดีกว่า รวมทั้งเมื่อพิจารณาว่าก๊าซเรือนกระจกมีคุณลักษณะหลายประการที่แตกต่างจากมลพิษทางอากาศอื่นๆทั่วไป การมีข้อกำหนดที่ชัดเจนและเหมาะสมกับบริบทเฉพาะของปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการนำมาตรการในส่วนนี้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. บทสรุป

ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยอันเนื่องมาจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน ปัจจุบันนี้ นานาประเทศรวมทั้งหลายประเทศในภูมิภาคอาเซียนต่างก็ได้นำมาตรการภาษีสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้นเพื่อเป็นมาตรการเสริมการสั่งการและควบคุมซึ่งมีข้อจำกัดดังได้กล่าวมาแล้วเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆประเทศไทยยังนำหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายมาใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมน้อยมาก สภาพการณ์เช่นนี้นอกจากจะก่อให้เกิดผลเสียต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพแล้วยังอาจทำให้ประเทศไทยต้องเสี่ยงกับมาตรการกีดกันทางการค้าด้านสิ่งแวดล้อมในระดับระหว่างประเทศซึ่งยิ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นการพัฒนายกร่างพระราชบัญญัติมาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ...ให้มีผลใช้บังคับโดยเร็วจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นกฎหมายแม่บทที่เอื้ออำนวยให้หน่วยงานต่างๆ สามารถนำมาตรการภาษีสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการจัดการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาการกีดกันทางการค้า เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนไปพร้อมกับการแก้วิกฤตการณ์สภาวะโลกร้อนให้สอดคล้องกับแนวคิดสากลในการจัดการสิ่งแวดล้อมร่วมกันของประชาคมโลก

ด้วยเหตุนี้จึงควรระดมการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนายกร่างกฎหมายภาษีสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ดังนี้

1) สนับสนุนให้มีการประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติมาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ....ซึ่งความเป็นไปได้และความเหมาะสมในด้านกฎหมายนั้น เป็นเรื่องที่จำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาปรับปรุงเพิ่มเติมบทบัญญัติของร่างกฎหมายให้รัดกุมครบถ้วนและเหมาะสมตามเจตนารมณ์ของร่างกฎหมายดังกล่าวให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นในการบังคับใช้ได้อย่างมประสิทธิภาพต่อไป

2) ต่อยอดการศึกษาเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการจัดทำร่างพระราชกฤษฎีกาฉบับอื่นๆภายใต้กรอบของร่างพระราชบัญญัติมาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ. .... เพื่อใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมเช่น ภาษีมลพิษน้ำ ภาษีมลพิษอากาศ ภาษีคาร์บอนหรือภาษีโลกร้อน ภาษีสิ่งแวดล้อมยานยนต์ ภาษีการใช้ทรัพยากรของนักท่องเที่ยว และภาษีหรือค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

3) ขับเคลื่อนให้ทุกภาคส่วนมีความเข้าใจในหลักการและประโยชน์ของกฎหมายมาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อมและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างรอบด้านเพื่อพัฒนาร่างพระราชกฤษฎีกาภายใต้กฎหมายนี้ให้เป็นประโยชน์แก่สังคมส่วนรวมมากที่สุด

5. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสถาบันศึกษานโยบายสาธารณะมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย และสำนักนโยบายภาษี สำนักงานเศรษฐกิจการคลังกระทรวงการคลัง ที่มีส่วนช่วยให้ข้อมูลเพื่อใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้จนประสบความสำเร็จ

6. เอกสารอ้างอิง

ฎาฎะณี วุฒิภดาดร. *ภาษีสิ่งแวดล้อม*. สรรพากรสาสน์. กรมสรรพากร. ตุลาคม 2552.

ลวรรณ แสงสนิท. กรอบแนวคิดในการจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. 2550.

มาตรการทางกฎหมายสิทธิมนุษยชนต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

LEGAL MEASURES OF HUMAN RIGHT LAW IN THE ABOLISHMENT OF DEATH PENALTY

อสิต วิทยาเวช[1] ดร.สุรพล ศรีวิทยา[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

---

1. บทนำ

การลงโทษเป็นกระบวนการใช้มาตรการทางกฎหมายควบคุมสังคมเพื่อจำกัดขอบเขตความประพฤติของแต่ละบุคคล ในอันที่จะรักษาไว้ซึ่งความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ศีลธรรมอันดี และเสถียรภาพทางสังคม โดยมีเจ้าพนักงานของรัฐ เป็นผู้ดูแลกวดขัน ตรวจตรา ควบคุมให้ประชาชนพลเมืองปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ผู้ใดฝ่าฝืนย่อมจะได้รับผลร้ายคือการลงโทษตามกฎหมายตามที่สังคมนั้นๆ กำหนดขึ้นซึ่งตามนัยสุภาษิตกฎหมายที่ว่า “ไม่มีอาชญากรรมใดที่จะพ้นจากการถูกลงโทษ” (No crime without punishment) และ “การลงโทษต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย” (No punishment without law) กฎหมายราชบุรีก็ได้บัญญัติรับรองหลักสำคัญดังกล่าวไว้ในทำนองคล้ายคลึงกันว่า “โจรปล้นสะดม ล้วงลักทรัพย์สิน ผิดลูกผิดเมียก็ดี ตีด่าวายกันก็ดี ท่านมิให้เจ้าสิน เจ้าความ ไปเอาผู้ร้ายนั้นมาเอง ท่านให้ตระลาการ ไปเอามาไต่ถามความเมืองท่าน” แสดงให้เห็นว่า การลงโทษผู้กระทำผิด ถือเป็นหน้าที่อันจำเป็นของประเทศ มาช้านานแล้ว[3]

การลงโทษประหารชีวิตก็ถือว่าเป็นการลงโทษอย่างหนึ่ง ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 18(1) ประกอบกับมาตรา 19 ที่บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิต ให้ดำเนินการด้วยวิธีฉีดยาหรือสารพิษให้ตาย” ซึ่งการลงโทษประหารชีวิตนั้นเป็นวิธีการที่ตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคมไปอย่างถาวร โดยในประเทศไทยก็เป็นอีกหนึ่งประเทศที่ยังคงต้องใช้บทลงโทษประหารชีวิตนี้อยู่ในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตามการลงโทษประหารชีวิตยังมีข้อถกเถียงและข้อโต้แย้งทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติจากกลุ่มต่างๆ ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการศึกษาค้นคว้าวิจัยฉบับนี้ เนื่องจากปัจจุบันได้มีการถกเถียงกันทั้งในฝ่ายที่คัดค้านโทษประหารชีวิตและฝ่ายที่สนับสนุนโทษประหารชีวิตมาอย่างยาวนาน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าน่าจะมีแนวทางออกในประเด็นดังกล่าวจึงได้ดำเนินการวิจัยมาตรการในการยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางกฎหมายสิทธิมนุษยชนขึ้น

2. ขั้นตอนการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในเรื่องของบทบาทสิทธิมนุษยชนกับการแนวทางในการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยเป็นการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ประกอบด้วย หนังสือและตำรากฎหมาย บทความวิชาการทางนิติศาสตร์ ตัวบทกฎหมาย คำพิพากษาของศาล และการสืบค้นข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต ซึ่งเอกสารทั้งหมดนี้ได้นำมาประมวลเป็นข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์หาข้อสรุปผลการวิจัย รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศที่มีการกำหนดเรื่องกฎหมาย

[3] ไทพีนีศรีวัติ ภักดีกุล. *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาเชียงใหม่. หน้า 1 (2521).

ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาทางกฎหมายต่อไป

3. ผลการวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า โทษประหารชีวิตตามกฎหมายนั้นไม่สอดคล้องกับหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ นอกจากนั้นแล้วยังไม่ขัดหรือสอดคล้องกับหลักสำคัญขององค์การสหประชาชาติอีกด้วยและมาตรการหรืออปฏิญญาสากลระหว่างประเทศหลายฉบับที่ประเทศไทยเป็นภาคีอีกด้วย

อย่างไรก็ตามหากการลงโทษผู้กระทำผิดโดยใช้โทษประหารชีวิตโดยผิดพลาด เราก็ไม่สามารถแก้ไขเรียกชีวิตผู้บริสุทธิ์ที่เสียไปกลับคืนได้ และการประหารชีวิตก็เท่ากับเป็นการไม่ให้โอกาสแก่ผู้กระทำผิดนั้นในการแก้ไขปรับปรุงตัว แต่กระนั้นก็ตามแม้ศาสนาพุทธจะมีความเชื่อว่าห้ามการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตก็ตาม แต่กระนั้นก็ตามศาสนาพุทธก็ไม่ได้ห้ามการฆ่าคนซะทีเดียว ถ้าจำเป็นหรือเป็นไปในทางปกป้องบ้านเมือง เช่น ประหัตประหารศัตรูในยามศึกสงคราม หรือการประหารผู้กระทำผิดอันอุกฉกรรจ์เท่ากับว่าเป็นการลดความเคียดแค้นให้กับผู้เสียหาย หรือเหยื่อเป็นต้น ดังนั้นความไปในขณะนี้แม้ว่าในทางวิชาการจะมีเหตุผลที่สมควรยกเลิกโทษประหารชีวิตก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติคงยากที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างเด็ดขาด

4. บทสรุป

จากการศึกษาความเป็นมาในด้านเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 นับว่าเป็นกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ได้มีการยอมรับในเรื่องการลงโทษประหารชีวิตไว้ตามมาตรา 32 ที่ได้วางหลักไว้ว่า การลงโทษโดยการประหารชีวิตผู้กระทำความผิดไม่ถือว่าเป็นการทรมาน หรือทารุณกรรม เนื่องจากเป็นการลงโทษตามคำพิพากษาของศาล

โดยที่การลงโทษประหารชีวิตนั้น จัดได้ว่าเป็นปัญหาที่มีการถกเถียงกันมาว่าเป็นโทษที่สมควรได้รับการยกเลิกหรือไม่ เนื่องจากกลุ่มที่ต้องการให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตเห็นว่าเป็นโทษที่ป่าเถื่อนไร้คุณธรรมและโหดเหี้ยมเกินไปและเป็นการไม่เคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ส่วนกลุ่มที่ยังคงสนับสนุนโทษประหารชีวิตก็ยังคงมีความเห็นในทางที่ว่าไม่มีโทษทางอาญาอื่นๆ ที่จะเหมาะสมในการที่จะสามารถทดแทนโทษประหารชีวิตได้อีกแล้ว

ในความเห็นของผู้วิจัยนั้น เห็นว่าโทษทางอาญาที่สามารถนำมาทดแทนโทษประหารชีวิตในกระบวนการยุติธรรมไทยได้ คือโทษจำคุกตลอดชีวิตโดยที่ไม่มีการลดหย่อนผ่อนโทษ หรือระยะเวลาจำคุกแต่อย่างใด หรือไม่มีการหักวันลดโทษตามกฎหมาย [4] หรือกฎ ระเบียบของกรมราชทัณฑ์ใดๆ ทั้งสิ้น ซึ่งประเด็นการจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่มีการหักลดหย่อนผ่อนโทษนั้น อาจถือได้ว่ายังไม่เป็นที่ยอมรับกันในประเทศไทยเนื่องจากจะยิ่งเป็นการทำให้นักโทษหรือผู้ต้องขังไม่มีแรงจูงใจในการประพฤติตัวในการกลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดีในระหว่างที่ต้องโทษจำคุกได้ และเป็นประเด็นที่น่าขบคิดได้ว่า โทษจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่มีการลดหย่อนผ่อนโทษจะกลายเป็นโทษที่น่ากลัวหรือทรมานกว่าโทษประหารชีวิตหรือไม่ เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่า โทษจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่มีการลดหย่อนผ่อนโทษใดๆ เลยน่าจะเป็นการลงโทษที่ทรมานต่อร่างกายและจิตใจของตัวนักโทษยิ่งกว่าโทษประหารชีวิต เพราะว่านอกจากนักโทษต้องสูญสิ้นอิสรภาพทางร่างกาย จิตใจ

[4] Iawrence F. Travis III. Criminal Justice. Seventh Editor.

ด้วยแล้ว นักโทษไม่สามารถที่จะกลับตัวกลับใจเป็นคนดีได้อีกด้วย ด้วยนักโทษมีความคิดที่ว่าถึงอย่างไรก็ต้องติดคุกตลอดชีวิตอยู่แล้ว

ดังนั้นการนำโทษจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่มีการลดหย่อนผ่อนโทษมาใช้แทนโทษประหารชีวิตก็น่าจะเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการใช้แทนโทษประหารชีวิต ซึ่งรัฐโดยกรมราชทัณฑ์ก็ต้องดำเนินการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้เพียงพอแก่นักโทษหรือผู้ต้องขังต่อไปเช่นกัน

แต่อย่างไรก็ตาม ในระหว่างที่รัฐหรือกรมราชทัณฑ์จะลงโทษนักโทษจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่มีการลดหย่อนผ่อนโทษแทนการลงโทษประหารชีวิตนั้น รัฐหรือกรมราชทัณฑ์ควรศึกษาถึงสาเหตุของการก่ออาชญากรรมของนักโทษจำคุกตลอดชีวิตแต่ละคนเหล่านี้ด้วย แทนที่จะเลี้ยงดูนักโทษเหล่านี้ไปวันๆ เช่น นักโทษที่ต้องโทษคดีผลิตและจำหน่ายยาเสพติดซึ่งระหว่างโทษฐานผลิตและจำหน่ายยาเสพ ทำไมพวกเขาถึงไม่เกรงกลัวในการที่กระทำความผิดดังกล่าว หรือคิดที่จะเสี่ยงในการกระทำนั้น เนื่องจากตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ความผิดฐานผลิตและจำหน่ายมีโทษถึงประหารชีวิต หรือ ในกรณีที่นายแพทย์กระทำการฆาตกรรมภรรยาตัวเอง หรือคนรักของตนเอง โดยที่อาชีพแพทย์เป็นอาชีพที่คนทั่วไปยกย่องและเป็นอาชีพที่มีคุณธรรมอาชีพหนึ่ง เหตุฉะไหนเลยเขาถึงมาคิดฆาตกรรมภรรยาหรือคนรักของตนเองได้ เขา(นายแพทย์ที่ทำการฆาตกรรม) มีเหตุผลอย่างไรที่ต้องฆาตกรรมภรรยาของเขาแบบนี้ เป็นต้น [5]ส่วนประเด็นที่ว่าหลายๆ ฝ่ายอาจไม่เห็นด้วยกับการที่รัฐ (กรมราชทัณฑ์) ต้องใช้เงินภาษีของประชาชนมาใช้เลี้ยงดูนักโทษที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่มีวันออกเหล่านี้ ข้อคิดเห็นนี้ดูเหมือนจะมีทางออกคือ การที่กรมราชทัณฑ์ต้องมีการใช้แรงงานนักโทษหรือผู้ต้องขังเพื่อหารายได้เพื่อเป็นประโยชน์แก่ตัวนักโทษและเข้ากรมราชทัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการฟื้นฟูแก้ไขพฤติกรรมของนักโทษและที่สำคัญเพื่อให้นักโทษทราบและตระหนักดีว่านี่คือการลงโทษอันเป็นผลจากการกระทำความผิดของนักโทษนั่นเอง หรือการที่เรือนจำมีมาตรการบังคับให้นักโทษทุกคนทำงานเพื่อประโยชน์สาธารณะมากยิ่งขึ้น เช่น การลอกท่อ ลอกคูคลอง ทำถนน สร้างสะพาน ฯลฯ เป็นต้น เหตุผลก็คือเพื่อให้นักโทษทำงานเพื่อสังคมบ้างเนื่องจาก นักโทษได้ก่ออาชญากรรมอันถือว่าเป็นการทำร้ายสังคมแล้ว ฉันใดก็ฉันนั้น นักโทษก็ต้องชดใช้อะไรให้แก่สังคมบ้างเป็นการตอบแทนเช่นกัน หรือการที่นักโทษที่มีฝีมือหรือทักษะทางด้านการประดิษฐ์ หรือด้านช่างเฟอร์นิเจอร์ ทางเรือนจำก็อาจมีมาตรการกำหนดให้นักโทษได้ผลิตโดยแบ่งค่าตอบแทนให้แก่นักโทษผู้นั้นเอง และนำเงินส่วนที่เหลืออีกส่วนเข้าสู่เรือนจำเพื่อทำนุบำรุงเรือนจำต่อไป

ส่วนการที่ว่าถ้ามีการเปลี่ยนโทษประหารชีวิตไปเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตแล้วนั้น หลายๆ ฝ่ายมองว่านักโทษจะต้องถูกจำคุกตลอดชีวิตโดยไม่มีวันออกซึ่งตามกฎหมายไทยนั้นนักโทษเด็ดขาดสามารถขอพระราชทานอภัยโทษได้อยู่แล้ว ประกอบกับทางเรือนจำควรจะมีแนวทางการพักการลงโทษสำหรับนักโทษที่ต้องโทษจำคุกมาเป็นระยะเวลาพอสมควรในระดับหนึ่ง ดังเช่น นักโทษที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตข้อหาฆ่าคนตายโดยเจตนาและไตร่ตรองไว้ก่อน อาจจะมีการได้รับการพิจารณาการพักการลงโทษเมื่อนักโทษผู้นั้นรับโทษจำคุกเป็นระยะเวลา 20 ปี หรือ 30 ปี [6]เป็นต้น ทั้งนี้การพิจารณาว่านักโทษผู้นี้สมควรได้รับการพิจารณาพักโทษหรือไม่ จำเป็นต้องมีการพิจารณากันอย่างละเอียดรอบคอบทั้งนี้เพื่อป้องกันอันตรายแก่สังคมโดยเหตุที่นักโทษบางคนนั้นติดนิสัยกระทำความผิดซ้ำซากหรือมีสันดานเป็นผู้ร้ายโดยกำเนิดเป็นต้น

[5] ชาญชัย นิ่มสมบุญ. คุก ความตาย อิสรภาพ. กรุงเทพฯ : ธิงค์ กู๊ด (2555)

[6] http://www.deathpenalty.procon.org/view.answer.php?questionID=001017.

อีกทั้งขณะที่นักโทษจำคุกตลอดชีวิตได้รับโทษอยู่ในเรือนจำนั้น เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าเรือนจำนั้นไม่ใช่โรงแรม เรือนจำคือสถานที่ลงโทษผู้กระทำผิด ฉะนั้นในเรื่องความเป็นอยู่ อาหารการกิน การดำรงชีวิตประจำวัน ยกตัวอย่างเช่น ความแออัดยัดเยียดในเรือนจำ โรคภัยไข้เจ็บที่รุนแรงภายในเรือนจำ[7] หรือการที่นักโทษต้องเอาตัวรอดจากการมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงอันเป็นอันตรายของนักโทษคนอื่น การรักษาพยาบาลของเรือนจำที่ดูแลรักษาได้ไม่เต็มที่ สิ่งต่างๆ อันเลวร้ายเหล่านี้ถือว่าเป็นลงโทษอีกอย่างหนึ่งนอกจากการถูกจำกัดเสรีภาพ แค่การถูกจำคุกเป็นเวลาห้าหรือสิบวันยังทรมาน แล้วนักโทษที่ต้องจำคุกตลอดชีวิตดังเช่นในเรือนจำกลางจังหวัดต่างๆ หรือเรือนจำกลางบางขวาง[8] จะรู้สึกทรมานมากแค่ไหน เหตุผลนี้ย่อมเป็นชี้ชัดได้ดีว่าโทษจำคุกตลอดชีวิต น่าจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถนำมาปันบทลงโทษได้อย่างดีมากกว่าการลงโทษประหารชีวิตได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า ประการแรก การลงโทษประหารชีวิตเป็นเพียงปลายเหตุของกระบวนการยุติธรรม หากมีการบังคับใช้กฎหมายโดยเจ้าหน้าที่รัฐอย่างจริงจังอาชญากรรมก็สามารถลดลงได้ โดยมิต้องไปใช้โทษประหารชีวิตแต่อย่างใด เนื่องมาจากเจ้าหน้าที่เอาจริงเอาจังในการบังคับกฎหมาย ประการที่สองประเทศไทยมีการบัญญัติเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้อย่างชัดเจนแล้วในกฎหมายรัฐธรรมนูญปี 50 เท่ากับว่าประเทศต้องไม่ประหารชีวิตคนไม่ว่ากรณีใดๆ แต่หันไปใช้การกำหนดโทษอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหาย (เหยื่อ) แทน เช่น การจำคุกตลอดชีวิตประการที่สาม การประหารชีวิตเท่ากับเป็นการไม่ให้โอกาสแก่ผู้กระทำผิดกลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดีเพื่อให้เข้ากลับเข้ามามีชีวิตใหม่ในสังคมได้ ประการที่สี่ รัฐต้องบำรุง หรือพัฒนาประเทศให้กินดีอยู่ดีเท่าที่จะทำได้ เมื่อประชาชนพลเมืองอยู่ดีกินดี มีอาหารกินอิ่ม ได้รับการศึกษาตามสมควร ได้รับสวัสดิการตามกฎหมายจากรัฐ มีสถาบันครอบครัวที่อบอุ่น พลเมืองหรือบุคคลก็จะกระทำผิดน้อยลง ประการที่ห้า ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการแก้ไขหรือปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญา ในประเด็นเรื่องการประหารชีวิตนั้นแก่ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 80 ปีขึ้นไป ด้วยสาเหตุทางด้านร่างกายและจิตใจ

เอกสารอ้างอิง

ไทพีนีศรีวัติ ภักดีกุล. *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาเชียงใหม่. 2521.

ชาญชัย นิ่มสมบุญ. *คุก ความตาย อิสรภาพ*. กรุงเทพฯ : ธิงค์ กู๊ด 2555.

ประกาศกระทรวงยุติธรรม *เรื่อง การกำหนดอำนาจการคุมขังของเรือนจำ พ.ศ. 2545.*

Iawrence F. Travis III. *Criminal Justice*. Seventh Editor.

http://www.deathpenalty.procon.org/view.answer.php?questionID=001017.

https://www.csvr.org.za/wits/papers/papmnya2.htm.

[7] https://www.csvr.org.za/wits/papers/papmnya2.htm.

[8] ที่มา ประกาศกระทรวงยุติธรรม เรื่อง การกำหนดอำนาจการคุมขังของเรือนจำ พ.ศ. 2545.

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการได้สิทธิในโฉนดที่ดินและที่ดินมือเปล่า

REGARDING THE LEGAL AND LAWS OF RIGHTS TO LAND AND NO DOCUMENT INDEED LAND

พรเทพ พานิชวัฒนา[1] **ดร.สุรพล ศรีวิทยา**[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ที่ปรึกษา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีและหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องการครอบครองที่ดินและการได้สิทธิในที่ดินในอดีตและปัจจุบัน 2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อแตกต่างของการได้สิทธิในที่ดินและส่วนควบในที่ดินระหว่างโฉนดที่ดินกับที่ดินมือเปล่า รวมทั้งปัญหาการได้สิทธิในที่ดินมือเปล่า 3. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการได้สิทธิในโฉนดที่ดินและสิทธิในที่ดินมือเปล่าตามกฎหมายที่ดินของประเทศไทยกับต่างประเทศ 4. เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาของการได้สิทธิในที่ดินมือเปล่าที่จะนำไปปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่ดินของประเทศไทย วิธีการศึกษา การดำเนินวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาจาก ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และประมวลกฎหมายที่ดินในส่วนที่เกี่ยวข้องการได้สิทธิในที่ดิน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในเรื่องการโอนสิทธิครอบครอง ปัญหาในเรื่องส่วนควบ และการแย่งการครอบครองที่ดินมือเปล่าผู้วิจัยเห็นว่าควรเพิ่มมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับที่ดินมือเปล่าโดยเฉพาะและมีความชัดเจน ซึ่งจะได้ไม่ต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องสิทธิครอบครองมาปรับใช้กับที่ดินมือเปล่า ถึงแม้ว่าจะต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องสิทธิครอบครองมาปรับใช้กับที่ดินมือเปล่า ก็ควรมีการบัญญัติในเรื่องของสิทธิครอบครองของที่ดินมือเปล่าให้สอดคล้องกันกับประมวลกฎหมายที่ดิน

คำสำคัญ : สิทธิในที่ดิน, ครอบครองปรปักษ์, ที่ดินมือเปล่า

Abstract

This research aims to study 1. To study the theories and principles of law relating to the acquisition of land and rights in land in the past and present. 2. To analyze the difference of their land rights and fixtures in title deed of land between title deed of land and no documents indeed land including the problem of eligible in land 3. To analyze and compare the laws regarding to the right in the title deed to the piece of land and the no documents indeed land follow the land legal estate in Thailand and abroad. 4. To propose a solution to the problem of the right on no documents indeed land to amend the law of the land in Thailand. This approache to the implementation of this research is qualitative research (Qualitative Research), which is a research document (Documentary Research) by the collection and analysis of descriptive data , Civil and Commercial Code and the Land Code in respect to land rights. The results showed that the

problems in the transfer of possession , the fixtures , and take possession of no documents indeed land .The researcher suggest that should add the legal rights and law about no documents indeed land to clarity. Which would not have led to the Civil and Commercial Code, the penalty for possession of the no documents indeed land , although the Civil and Commercial Code shall be applied to the possession no documents indeed land . It should be in the possession of law in accordance with the Land Code no documents indeed land .

KEYWORDS: LAND RIGHTS , POSSESSION, THE NO DOCUMENTS INDEED LAND

1. บทนำ

ที่ดินมือเปล่านั้นมิได้มีกฎหมายใดบัญญัติไว้โดยตรงว่าผู้เป็นเจ้าของมีสิทธิอย่างใดในที่ดินนั้นแต่ถ้าพิจารณาจากประกาศออกโฉนดที่ดิน ร.ศ. 120 ข้อ 14 ข้อ 10 และพระราชบัญญัติการออกโฉนดที่ดิน ร.ศ. 127 มาตร 35 ตลอดจนประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา 3 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินในกรณีต่อไปนี้ (1) ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ตามบทกฎหมายก่อนวันที่ประมวล กฎหมายนี้ใช้บังคับหรือได้มาซึ่งโฉนดที่ดินตามบทแห่งประมวลกฎหมายนี้ (2) ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพหรือกฎหมายอื่น” ที่ดินใดหากยังไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินผู้เป็นเจ้าของที่ดินมือเปล่ามีเพียงสิทธิครอบครองเท่านั้นเป็นเพราะกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินทั้งหลายบัญญัติว่าเฉพาะที่ดินที่มีโฉนดที่ดินเท่านั้นที่มีกรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 1 เมื่อที่ดินมือเปล่าเป็นที่ดินที่ยังไม่มีโฉนดหรือโฉนดที่ดินตามกฎหมาย ดังนั้นผู้เป็นเจ้าของจึงอ้างมิได้ว่าตนมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้นเมื่ออ้างว่ามีกรรมสิทธิ์มิได้และเมื่อมีคดีฟ้องร้องกันเกี่ยวกับที่ดินมือเปล่าศาลจึงต้องแสวงหาว่ามีสิทธิใดบ้างที่มีอำนาจเกือบจะเท่าเทียมกับกรรมสิทธิ์ก็จะพบว่ามีสิทธิครอบครองเท่านั้นซึ่งเป็นสิทธิบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และเป็นสิทธิที่คล้ายกับกรรมสิทธิ์มากเพียงแต่เป็นสิทธิส่วนหนึ่งของกรรมสิทธิ์และมีความยิ่งใหญ่รองจากกรรมสิทธิ์เท่านั้นผู้มีสิทธิครอบครองในทรัพย์มีอำนาจใช้สอยทรัพย์มีอำนาจให้ปลดเปลื้องการรบกวนการครอบครอง มีอำนาจเรียกร้องคืนซึ่งการครอบครองมีสิทธิได้ดอกผลและมีอำนาจโอนสิทธิครอบครองได้ สิทธิครอบครองนี้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติไว้ใน ตามมาตรา 1367 ว่าสิทธิครอบครองนั้นจะได้มาก็โดยการยึดถือทรัพย์สินและโดยเจตนายึดถือเพื่อตน

ฉะนั้นการเป็นเจ้าของที่ดินจึงมี 2 ประเภท คือเป็นเจ้าของโดยกรรมสิทธิ์ และการเป็นเจ้าของโดยมีสิทธิครอบครองที่ดินใดมีโฉนดที่ดินแล้วผู้เป็นเจ้าของย่อมมีกรรมสิทธิ์ส่วนที่ดินอื่นใดนอกจากนี้ผู้เป็นเจ้าของมีเพียงสิทธิครอบครองเท่านั้นหรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือที่ดินที่ยังไม่มีหนังสือสิทธิใดๆ เป็นหลักฐานก็คือที่ดินมีเพียงหนังสือแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. 1) ก็ดีหรือที่ดินที่มีเพียงหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 หรือ น.ส. 3ก) ก็ดีผู้เป็นเจ้าของมีเพียงสิทธิครอบครองในที่ดินนั้นเท่านั้น

ปัญหาการได้สิทธิในที่ดินมือเปล่ามีประเด็นปัญหา ดังนี้ ปัญหาในเรื่องการโอนสิทธิครอบครอง ปัญหาในเรื่องส่วนควบ และการแย่งการครอบครองที่ดินมือเปล่า

2. ขั้นตอนการศึกษา และวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการเก็บรวบรวมเอกสารกฎหมายและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาจาก ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

และประมวลกฎหมายที่ดินในส่วนที่เกี่ยวข้องการได้สิทธิในที่ดินเพื่อจะเป็นแนวทางในการนำมาพัฒนาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับที่ดิน

3. ผลการวิเคราะห์

จากการศึกษาปัญหาการได้สิทธิในที่ดินมือเปล่าของไทย พบว่ามีปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย มีข้อสรุปที่สำคัญ คือ

1. การโอนสิทธิครอบครองที่ดินมือเปล่า

ประเด็นปัญหาในเรื่องการโอนสิทธิครอบครองที่ดินมือเปล่า จะมาศึกษาว่าผู้เป็นเจ้าของที่ดินมือเปล่าจะสามารถกระทำการโอนสิทธิครอบครองซึ่ง จะเห็นว่าเรื่องของที่ดินมือเปล่านั้นศาลจะนำหลักการในเรื่องของสิทธิครอบครองมาปรับใช้กับเรื่องการโอนสิทธิครอบครองที่ดินมือเปล่า ซึ่งผู้เป็นเจ้าของสามารถกระทำการโอนที่ดินมือเปล่าของตนได้

แนวความคิดที่ว่าที่ดินมือเปล่านั้นมีเพียงสิทธิครอบครอง และศาลได้ปรับใช้การโอนสิทธิครอบครองตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กับการโอนความเป็นเจ้าของในที่ดินมือเปล่า โดยเห็นว่า ที่ดินมือเปล่านั้น การโอนสิทธิความเป็นเจ้าของไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ กล่าวคือ แม้จะไม่ได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ยังบังคับกันได้ หากได้มีการโอนการครอบครองให้ผู้รับโอนไปแล้ว ผู้รับโอนจะได้สิทธิในที่ดินแปลงนั้น

การโอนที่ดินที่มีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้ทั้ง 2 วิธีนี้ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ กล่าวคือ มักจะมีการโอนโดยการส่งมอบการครอบครองให้แก่ผู้รับโอนแทนการโอนทางทะเบียน ซึ่งต่อมาเมื่อผู้รับโอนจะนำหนังสือรับรองการทำประโยชน์นี้ไปเพื่อขอรับโฉนดที่ดิน หรือนำไปทำการโอนทางทะเบียนที่อำเภอให้ผู้รับโอนรายต่อไป พนักงานเจ้าหน้าที่ก็มิอาจรับทำให้ได้ เพราะปรากฏว่าชื่อในหนังสือดังกล่าวยังเป็นชื่อของเจ้าของเดิมอยู่โดยยังไม่มีการเปลี่ยนชื่อเป็นของผู้รับโอน ผู้รับโอนจึงไม่มีสิทธิตามทะเบียนที่จะมาโอนนิติกรรมต่อให้ผู้อื่นได้ แม้ผู้รับโอนจะอ้างว่าเจ้าของเดิมได้โอนโดยการส่งมอบการครอบครองให้ตนก็มิอาจใช้ยันรัฐได้ ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องดังกล่าวนี้ จึงได้มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 96 พ.ศ. 2515 บัญญัติเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา 4 ทวิขึ้นมา ฉะนั้น การโอนที่ดินที่มีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ซึ่งแต่เดิมกระทำได้ 2 วิธี คือ โอนส่งมอบการครอบครองและโอนทางทะเบียนตามกฎหมายที่ดินจึงเหลือเพียงกรณีเดียว คือการโอนทางทะเบียนทะเบียนซึ่งต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 71 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินเท่านั้น

2. การแย่งเอาคืนการครอบครองที่ดินมือเปล่า

การเข้าครอบครองที่ดินมือเปล่านั้น หากผู้ครอบครองไปทำการยึดถือโดยการเข้าถือเอาที่ดินของผู้อื่นเพื่อตนจะได้ใช้ประโยชน์ในที่ดิน การเข้าครอบครองดังกล่าวจึงถือว่าเป็นการเข้าแย่งการครอบครองที่ดินนั้น หากที่ดินดังกล่าวเป็นที่ดินมือเปล่าเจ้าของที่ดินมีเพียงสิทธิครอบครอง ในการแย่งการครอบครองที่ดินมือเปล่าได้นำหลักเรื่องการครอบครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาปรับใช้ กฎหมายแพ่งได้คำนึงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกแย่งการครอบครองไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดให้ผู้ที่ถูกแย่งการครอบครองมีสิทธิที่จะได้คืน ซึ่งการครอบครองตามมาตรา 1375 วรรคแรก นอกจากมาตรา 1375 แล้ว ยังมีบทบัญญัติกฎหมายในมาตรา 1374 ที่ให้สิทธิที่จะป้องกันแก่ผู้ครอบครอง กล่าวคือ ถ้าผู้ครอบครองถูกรบกวนในการครอบครองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ผู้ครอบครองก็มีสิทธิจะให้ปลดเปลื้องการรบกวนนั้นได้ การครอบครองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ผู้ครอบครองมีสิทธิจะให้ปลดเปลื้องการรบกวนนั้นได้

ที่ดินมือเปล่าถือเป็นที่ดินประเภทที่ผู้เป็นเจ้าของยังไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ และไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินตามหลักกฎหมายจึงถือว่าเจ้าของที่ดินมือเปล่ามีได้แต่เพียงสิทธิครอบครอง ดังนั้น การแย่งการครอบครองที่ดินที่เอกชนถือครองทั้งสองประเภทนี้จึงมีผลแก่ผู้แย่งการครอบครองและผู้ถูกแย่งการครอบครองที่มีความแตกต่างกันในกรณีการแย่งการครอบครอง โดยหากเป็นกรณีการแย่งการครอบครองที่ดินซึ่งมีกรรมสิทธิ์ จะต้องอาศัยหลักการในเรื่องการครอบครองปรปักษ์ตามมาตรา 1382 ซึ่งคำว่าครอบครองปรปักษ์ มิได้มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายฉบับใดของไทยแต่เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า หมายถึง การครอบครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1382 ซึ่งเป็นการครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นโดยสงบและเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ ถ้าได้ครอบครองติดต่อกันครบระยะเวลาที่กฎหมายบัญญัติไว้แล้ว ผู้ครอบครองจะได้กรรมสิทธ์ การครอบครองปรปักษ์มีความแตกต่างจากการครอบครองโดยทั่วๆ ไป ซึ่งเป็นเพียงการยึดถือทรัพย์สินโดยเจตนาจะยึดถือเพื่อตนเท่านั้น และการครอบครองปรปักษ์ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของมาตรา 1382 คือต้องครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นไว้โดยสงบ และเปิดเผย และด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ โดยถ้าเป็นอสังหาริมทรัพย์ก็ต้องครอบครองติดต่อกันเป็นเวลา 10 ปี ถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์ต้องครอบครองติดต่อกันเป็นเวลา 5 ปี ส่วนการแย่งการครอบครองตามมาตรา 1375 ผู้แย่งการครอบครองต้องกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งมีการยึดถือทรัพย์สินไว้โดยเจตนายึดถือเพื่อตน กรณีการครอบครองปรปักษ์จึงมีความแตกต่างจากการแย่งการครอบครอง

3. ข้อแตกต่างของการได้สิทธิในที่ดินมือเปล่าและที่ดินที่มีโฉนดที่ดิน

ข้อแตกต่างในเรื่องการได้กรรมสิทธิ์ที่สามารถทำได้ทั้งการโอนโดยการส่งมอบการครอบครองและการโอนทางทะเบียนโดยทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาดังต่อไปนี้

1) เกิดความไม่เป็นธรรมและเสมอภาค ซึ่งหากผู้ที่ต้องการซื้อและโอนที่ดินที่มีหนังสือรับรองการทำประโยชน์จะกระทำเพียงส่งมอบตามข้อเท็จจริง โดยมิได้ทำหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพราะผู้ซื้อและผู้ขายมีเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงการเสียภาษี และค่าธรรมเนียมการซื้อขายและโอนที่ดิน ซึ่งการซื้อขายที่ดินของบุคคลดังกล่าวก็ทำให้เขามีสิทธิในที่ดินตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ เช่นเดียวกับการซื้อขายที่ดินโดยทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนกับพนักงานเจ้าหน้าที่และได้เสียภาษีและค่าธรรมเนียมการโอนที่ดินให้แก่รัฐ

2) เกิดความไม่ชอบธรรมในการซื้อขายที่ดินและนำเอาเอกสารสิทธิที่ดินไปใช้ประโยชน์ เช่น การนำไปเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันการกู้ยืมเงิน แล้วจดจำนองต่อไปโดยผู้รับจำนองได้เชื่อถือหลักฐานทางทะเบียนว่าผู้มีชื่ออยู่ในหนังสือรับรองการทำประโยชน์มีสิทธิในที่ดินที่จะนำมาเป็นหลักทรัพย์ประกันหนี้ โดยการหลอกลวงของผู้มีชื่อในหนังสือรับรองการทำประโยชน์

4. วิเคราะห์กฎหมายในการควบคุมการถือครองที่ดินในต่างประเทศ

1) กฎหมายควบคุมการใช้ที่ดินของสหรัฐอเมริกา จะมีจุดเด่นในเรื่องของการวางผังเมืองทั้งในด้านผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะในแต่ละท้องถิ่น โดยให้อำนาจเมืองหรือท้องถิ่นเป็นผู้ออกข้อกำหนดต่างๆ ได้ตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ซึ่งทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้ประโยชน์จากที่ดินตรงตามวัตถุประสงค์ ถ้าหากต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดก็จะมีการทำประชาพิจารณ์ (Public Hearings) เพื่อรับฟังความคิดเห็นต่างๆ อย่างไรก็ตาม ลักษณะความเป็นอยู่ของประชาชนชาวอเมริกัน ก็แตกต่างไปจากสังคมของประเทศไทย ทั้งในเรื่องของวัฒนธรรมประเพณี การเคารพต่อกฎหมายการยอมรับสิทธิและการถูกจำกัดสิทธิของตนเพื่อดำรงชีวิตในสังคมเมืองนั้นมีมากกว่าสังคมไทย ประกอบกับคนอเมริกามีการเคารพสิทธิซึ่งกันและกันในเรื่องกรรมสิทธิ์เอกชนกับประโยชน์ส่วนรวมนั้นสูงมาก จึงทำให้ปัญหาการบุกรุกพื้นที่รัฐและการบุกรุกทำลายป่า

2) การควบคุมการถือครองที่ดินของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) กฎหมายจะรับรองสิทธิในการถือครองที่ดินอย่างเสมอภาคในโอกาสที่เท่าเทียมกัน ซึ่งรัฐให้ความสำคัญกับการทำประโยชน์ในที่ดินมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ดินนอกเขตเทศบาลและนอกมณฑล ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากรัฐต้องการคุ้มครองพื้นที่การเกษตร ส่วนพื้นที่ในเขตเทศบาลหรือมณฑล จะใช้มาตรการทางด้านระบบการจัดเก็บภาษีควบคุมการถือครองที่ดินในการกำหนดขนาด หรือจำนวนการถือครองที่ดินของประเทศไต้หวัน กฎหมายได้ให้อำนาจแก่ท้องถิ่นเป็นผู้กำหนดตามความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น โดยไม่เกินขั้นสูงสุดที่รัฐได้กำหนดไว้ ซึ่งประเด็นนี้จะแตกต่างจากการกำหนดสิทธิในที่ดินของประเทศไทยที่ประมวลกฎหมายที่ดินจะใช้อัตราเดียวบังคับใช้ทั่วประเทศก่อนจะถูกยกเลิกไป

นอกจากนี้กฎหมายของประเทศไต้หวันยังได้ให้การคุ้มครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นกรณีพิเศษ โดยกำหนดให้การขายที่ดินซึ่งเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ผู้ซื้อจะต้องเป็นเกษตรกรเท่านั้นจึงจะซื้อได้ ส่วนประเด็นสำคัญของการจัดเก็บภาษีที่ดินของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) คือ เรื่องของภาษีก็ได้กำหนดไว้ในกฎหมายที่ดิน ซึ่งกรณีนี้จะแตกต่างไปจากกฎหมายของประเทศไทยที่แยกต่างหากจากกัน ดังนั้นระบบการควบคุมการถือครองที่ดินของประเทศไต้หวันจึงมีความเป็นเอกภาพและสอดคล้องสัมพันธ์กันทั้งระบบ อีกทั้งด้านการประเมินราคาที่ดินก็ถือว่ามีประสิทธิภาพมาก เนื่องจากมีการถ่วงดุลระหว่างเจ้าของที่ดินกับรัฐ

4. ข้อเสนอแนะ

การแก้ไขปัญหาในเรื่องการโอนสิทธิครอบครอง ปัญหาในเรื่องส่วนควบ และการแย่งการครอบครองที่ดินมือเปล่า ผู้วิจัยเห็นว่าควรเพิ่มมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับที่ดินมือเปล่าโดยเฉพาะและมีความชัดเจน ซึ่งจะได้ไม่ต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องสิทธิครอบครองมาปรับใช้กับที่ดินมือเปล่า ถึงแม้ว่าจะต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องสิทธิครอบครองมาปรับใช้กับที่ดินมือเปล่า ก็ควรมีการบัญญัติในเรื่องของสิทธิครอบครองของที่ดินมือเปล่าให้สอดคล้องกันกับประมวลกฎหมายที่ดิน

เมื่อเกิดปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่าเนื่องจากหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือ ที่ดินมือเปล่าที่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน ก็ถือเป็นเอกสารสิทธิ์เช่นเดียวกับที่ดินที่มีโฉนดที่ดิน เหตุใดไม่ใช้การบังคับใช้กฎหมายอย่างเดียวกันกับโฉนดที่ดินใช้บังคับในการได้กรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองที่ดิน ที่ดินในการซื้อขาย จำนอง หรือกรณีอื่นใดที่เป็นการได้กรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองที่ดิน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการตีความกฎหมาย และตรงตามเจตนารมแห่งกฎหมาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรนำกฎหมายที่เกี่ยวกับที่ดินมาบัญญัติไว้ด้วยกันและควรมีความสอดคล้องและมีแนวทางการบังคับใช้กฎหมายไปในแนวทางเดียวกันโดยไม่เลือกปฏิบัติเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการเลื่อมล้ำไม่เสมอภาค

เอกสารอ้างอิง

ภาสกร ชุณหอุไร. คำอธิบายประมวลกฎหมายที่ดิน. กรุงเทพมหานคร : แสวงสุทธิการพิมพ์. 2529.

บัญญัติ สุชีวะ. กฎหมายลักษณะทรัพย์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: บริษัทกรุงสยาม พริ้นติ้ง กรุ๊พ จำกัด, 2535.

_____. “กฎหมายลักษณะทรัพย์-ที่ดิน.” หนังสือรวมคำบรรยายของเนติบัณฑิตยสภา, หน้า 193-210. รวบรวมและจัดพิมพ์โดย เนติบัณฑิตยสภา. กรุงเทพมหานคร: บริษัทกรุงสยาม พริ้นติ้ง กรุ๊พ จำกัด, 2538.

_____. “ที่ดินมือเปล่า.” รวมบทความทางวิชาการในโอกาสครบรอบ 84 ปี ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ หน้า 117-129. รวบรวมและจัดพิมพ์โดย บัญญัติ สุชีวะ. กรุงเทพมหานคร:บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, 2534.

การรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานในคดีอาญา

THE HEARING OF ELECTRONIC DATA AS EVIDENCE IN CRIMINAL CASE

นิฐพล พรหมสิทธิ์

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานในคดีอาญาของไทยนั้น แต่เดิมศาลมีดุลพินิจที่จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานหรือไม่ก็ได้ เพราะไม่มีกฎหมายกำหนดให้ต้องรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ตามมาตรา 11 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้บัญญัติรับรองให้รับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานได้ แต่ก็ไม่ได้กำหนดวิธีการในการนำสืบและรับฟังเป็นพยานหลักฐานไว้แต่อย่างใด ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาคที่ 5 ได้กำหนดรองรับไว้เฉพาะพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ และพยานผู้เชี่ยวชาญ เท่านั้น ซึ่งทำให้มีปัญหาที่ต้องพิจารณาต่อมาว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จัดอยู่ในพยานหลักฐานประเภทใด

จากการศึกษาพบว่า หลักเกณฑ์ทางกฎหมายของประเทศไทยไม่สามารถรองรับการใช้เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ แทนเอกสารกระดาษได้อย่างสมบูรณ์ แม้ว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ออกมาใช้บังคับแล้วก็ตาม หากแต่สาระสำคัญของกฎหมายฉบับดังกล่าวมิใช่กฎหมายวิธีพิจารณาความโดยแท้ จึงเป็นเหตุให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนไม่เชื่อมั่นในการนำเอกสารอิเล็กทรอนิกส์มาใช้เป็นพยานหลักฐานต่อศาล ทั้งนี้ จากการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศแคนนาดาและประเทศสิงคโปร์ พบว่า ในต่างประเทศได้มีการกำหนดสถานะทางกฎหมายและหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐาน ที่เป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ไว้อย่างชัดเจนโดยบัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะพยาน ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ในคดีแพ่งและคดีอาญา บทความฉบับนี้ ผู้เขียนได้นำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเสนอให้ศาลออกข้อกำหนด พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด หรือข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับการดำเนินกระบวนพิจารณาและการรับฟังพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยควรกำหนดให้มีหลักเกณฑ์การนำเสนอและวิธีการนำสืบพยานหลักฐานประเภทนี้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของศาล ทั้งในคดีอาญา นอกจากนี้ ควรกำหนดแนวนโยบายด้านความมั่นคงปลอดภัยของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์และควรจัด ตั้งหน่วยงานเข้ามาทำหน้าที่ให้การรับรองความถูกต้องแท้จริงของเอกสาร อิเล็กทรอนิกส์ในการทำธุรกรรมของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยมีการกำกับดูแลอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างความน่าเชื่อถือและส่งเสริมการใช้เอกสาร อิเล็กทรอนิกส์อย่างเต็มรูปแบบ

คำสำคัญ: การรับฟังพยานหลักฐาน, เข้าการรับฟังพยานหลักฐาน, วิธีพิจารณาความ

Abstract

In the past, the court had the discretion of admissibility of electronic records as evidence in civil cases as there was no law designated the judge to admit electronic records as evidence. However, when the Electronic Transaction Act was launched in B.E. 2544, this Act certified that the judge had to admit the electronic records as evidence, but it did not regulate the proceeding to produce and admit electronic records as evidence and in the Criminal Procedure Code Chapter 5 regulated that proceeding only for oral evidence, documentary evidence, real evidence and expert evidence. The point we concern is which kind of evidence are electronic records.

Many studies have found that, despite the enactment of the Electronic Transactions Act B.E. 2544 (2001), the laws and regulations of Thailand cannot fully attain the use of electronic document in place of ordinary paper. Because the substance of the Electronic Transactions Act B.E. 2544 (2001) is not generally considered the true procedural law, both the government and private sectors have no confidence in introducing electronic document as evidence in court. Based on studies of comparative US law, UK law Canada law and Singapore law, the legal status of electronic document as well as it evidence rules have been clearly established under the evidence laws of many countries including the admissibility of electronic document in both civil and criminal cases. This article will describe the solutions, that is, establishment of procedural and admissibility rules of electronic evidence by the court including the introduction the act the royal act and attestation of electronic evidence. This establishment will benefit the weighing of evidence by the court in both civil and criminal cases. In addition, the court should also establish the policy for securing the electronic document and an office to certify electronic document as evidence of transactions done by the government and private sectors with supervision system. Undoubtedly, all of the above will lead to more reliability and comprehensive use of electronic document.

KEYWORDS: THE ADMISSION OF EVIDENCE, ELECTRONIC INFORMATION, PROCEDURE

1. บทนำ

ในสังคมปัจจุบันแนวโน้มการกระทำความผิดอาญาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือมีมากขึ้นเรื่อยๆ อาทิเช่น การใส่ความหรือหมิ่นประมาททางเวปไซด์ การหลอกลวงแสดงข้อความชวนเชื่อโดยใช้กลอุบายต่างๆเพื่อแสวงหาประโยชน์หรือกระทำอนาจาร รวมถึงการเข้าโจรกรรม หรือการเข้าไปอก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลขององค์กรต่างๆโดยทุจริต ซึ่งหากเป็นคดีความก็จะหลักเลี่ยงไม่ได้ต่อการรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ตามกฎหมายว่าด้วยพยานหลักฐานคดีอาญาของไทย ได้แบ่งประเภทของพยานหลักฐาน ออกเป็น 4 ประเภท คือ พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ และพยานผู้เชี่ยวชาญ สำหรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น อาจมีลักษณะเป็นได้ทั้งพยานเอกสารหรือพยานวัตถุ แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากพยานเอกสารและพยานวัตถุหลายประการ ทำให้มีข้อพิจารณาว่าควรที่จะจัดให้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานเอกสารหรือพยานวัตถุหรือไม่ หรือควร

แบ่งแยกให้เป็นพยานอีกประเภทหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งหากข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานประเภทใดแล้วก็จะต้องนำหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาใช้ด้วย

นอกจากนี้การพิจารณาคดีอาจจะประสบปัญหาเกี่ยวกับการรับรอง หรือการพิสูจน์ความถูกต้องของเอกสาร เนื่องจากข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นข้อมูลที่สร้างจากการประมวลผลของคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลได้อย่างง่ายดายจากผู้เชี่ยวชาญ และอาจทำให้รูปคดีเกิดความไม่เป็นธรรมต่อกระบวนการยุติธรรม และส่งผลต่อการพิจารณาพิพากษาของศาลได้

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ฉบับนี้ทำการศึกษาและดำเนินการค้นคว้าวิจัยแบบเอกสาร(Documentary Research) กล่าวคือ เก็บรวบรวม ข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ในรูปของหนังสือบทความ และบทบัญญัติของกฎหมาย นำมาศึกษาแนวความคิดอย่างเป็นระบบ ตลอดจนการเข้าฟังกระบวนพิจารณาจริงในเรื่องนี้ด้วย เพื่อเป็นแนวทางในการค้นคว้าวิจัย

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาคที่ 5 ได้กำหนดรองรับวิธีการนำสืบและการรับฟังพยานหลักฐานไว้เฉพาะพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ และพยานผู้เชี่ยวชาญ เท่านั้น ซึ่งหากจัดเป็นพยานประเภทใดประเภทหนึ่งใน 4 ประเภทข้างต้น วิธีการนำสืบและรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวก็อาจมีความไม่เหมาะสมกับพยานหลักฐานที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนข้อกำหนดของศาลชำนัญพิเศษ ได้แก่ข้อกำหนดคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2540 ข้อกำหนดคดีภาษีอากร พ.ศ. 2544 และข้อกำหนดคดีล้มละลาย พ.ศ. 2549 ซึ่งกำหนดให้มีวิธีการนำสืบและรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะ แต่ก็เป็นเพียงข้อกำหนดของศาลชำนัญพิเศษเท่านั้น ไม่อาจนำมาใช้กับคดีอาญาทั่วไปได้ จากปัญหาดังกล่าวหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้พยายามที่จะร่างกฎหมายขึ้นมารองรับพยานหลักฐานที่เป็นข้อมูลอิเล็กนิกส์ คือ ร่างข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการนำสืบและรับฟังพยานหลักฐาน พ.ศ. ... ซึ่งมีเนื้อหาเช่นเดียวกันกับข้อกำหนดคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2540 และข้อกำหนดคดีภาษีอากร พ.ศ. 2544 แต่อย่างไรก็ตามร่างข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาดังกล่าวไม่ได้กล่าวถึงบทตัดพยานในการรับฟังพยานหลักฐานได้แก่ หลักพยานหลักฐานที่ดีที่สุด หลักการรับฟังพยานบอกเล่า จึงทำให้เกิดความไม่ชัดเจน และยังมีแนวทางในการรับฟังพยานหลักฐาน โดยเฉพาะวิธีการรับรองความถูกต้องแท้จริงที่น้อยเกินไป ขาดความสะดวก และไม่อาจแก้ปัญหาการขาดความสามารถในการพิสูจน์ความจริงได้ ซึ่งเมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศแล้วจะเห็นว่าตามกฎหมายต่างประเทศมีแนวทางในการรับรองความถูกต้องแท้จริงที่หลากหลายกว่าและวิธีการบางอย่างสามารถแก้หรือลดปัญหาการขาดความสามารถในการพิสูจน์ความจริงของคู่ความได้ ผู้เขียนจึงขอนำเสนอแนวทางในการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐาน ดังนี้

1.จัดประเภทพยานหลักฐานนั้น ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นี้เป็นพยานหลักฐานประเภทใด เป็นพยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ หรือเป็นพยานหลักฐานอีกประเภทหนึ่งแยกต่างหากออกมา การจัดประเภทของพยานหลักฐานย่อมส่งผลโดยตรงต่อวิธีการนำสืบและการรับฟังเป็นพยานหลักฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อจัดประเภทเป็นพยานเอกสารย่อมต้องเผชิญกับบทตัดพยาน ได้แก่ การรับฟังต้นฉบับเอกสาร การห้ามนำสืบพยานประกอบเอกสาร และการรับฟังพยานบอกเล่า ซึ่งเมื่อพิจารณาจากลักษณะของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แล้วแม้จะมีลักษณะเป็นพยานเอกสารและพยานวัตถุ แต่ก็มีลักษณะพิเศษแตกต่างจาก

พยานเอกสารและพยานวัตถุทั่วไป ในการนำมาสืบจึงต้องมีวิธีการพิเศษโดยเฉพาะ ประกอบกับตามกฎหมายต่างประเทศเองก็มีบทบัญญัติที่ใช้ในการรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะที่เหมาะสม ดังนั้นการยอมรับให้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานอีกประเภทหนึ่งจึงมีความเหมาะสมมากกว่า

2. บทตัดพยานเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานที่ดีที่สุดนั้น จากลักษณะพิเศษของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการทำสำเนาได้ง่ายและสำเนาก็จะมีความถูกต้องตรงกับต้นฉบับจนแยกไม่ออก และส่งที่ประมวลผลออกมาทางหน้าจอคอมพิวเตอร์และสิ่งพิมพ์ออกก็เป็นเพียงสำเนาเท่านั้น หากมีวิธีการรับรองความถูกต้องของสำเนาข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (ซึ่งหากเป็นต้นฉบับก็ต้องรับรองเช่นกัน และยังต้องรับรองด้วยว่าเป็นต้นฉบับ) ก็ถือได้ว่าเป็นพยานหลักฐานที่ดีที่สุดเทียบเท่าต้นฉบับแล้ว จึงมีความสำคัญที่ต้องจัดตั้งผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงาน หรือองค์กร เข้ามาตรวจสอบ รับรองหรือยืนยันข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ประกอบกับให้ศาลใช้ดุลยพินิจชั่งน้ำหนักพยาน

3.การรับรองความถูกต้องของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น ผู้เขียนเห็นควรจัดหาผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงาน หรือองค์กรเข้ามาตรวจสอบ รับรองหรือยืนยันข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้แนวความคิดการจัดตั้งองค์กร “นิติอิเล็กทรอนิกส์” โดยยึดหลักหรือแนวทางการจัดตั้งของ “นิติวิทยาศาสตร์”ที่สังกัดกับกระทรวงยุติธรรม ในส่วนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่มีการรับรองความถูกต้องยังสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ แต่จะเชื่อถือได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของศาล ซึ่งก็ดูเหมือนจะเป็นการสร้างภาระแก่ศาลมากจนเกินไปและอาจส่งผลเสียหายแก่คู่ความทั้งสองฝ่ายได้ ดังนั้น จึงควรมีวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้โอกาสแก่คู่ความในการพิสูจน์ความจริง และต้องหาวิธีการที่สะดวกเพื่อให้คู่ความสามารถนำสืบพยานหลักฐานดังกล่าวได้ ซึ่งตามร่างข้อกำหนดประธานศาลฎีกาก็ยังมีวิธีการน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ จึงควรนำแนวทางในการรับรองความถูกต้องแท้จริงตามกฎหมายที่เกี่ยวกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ แคนาดา และสิงค์โปร มาร่วมใช้ด้วย

4. จัดให้มีการอบรมความรู้ขั้นสูงทางด้าน Information Electronic เป็นเรื่องจำเป็นสำหรับพนักงานสอบสวน ทนายความ อัยการ ผู้พิพากษาตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม หน่วยงานภาครัฐควรให้ความสำคัญเรื่องการฝึกอบรมบุคลากรดังกล่าวในเรื่อง Computer Forensics และ Investigations เพื่อให้สามารถให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในการดำเนินการเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิได้อย่างเต็มที่ หากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีสมัยใหม่เหล่านี้แล้ว ก็จะหันมาใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีมากขึ้น ซึ่งก็ย่อมเป็นการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของประเทศต่อไป

6. เอกสารอ้างอิง

เข็มชัย ชุติวงศ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, พิมพ์ครั้งที่ 6, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2541

พรเพชร วิชิตชลชัย, ข้อบังคับว่าด้วยพยานหลักฐานของศาลสหรัฐอเมริกา: แก้ไขเพิ่มเติมถึงปี 2003, กรุงเทพมหานคร, 2546, น. 81-82.

นารี กิตติสมบูรณ์สุข. “การแสวงหาพยานหลักฐานที่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลจากข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ใน อาชญากรรมคอมพิวเตอร์.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. , 2549

ปารเมศ บุญญานันต์. “กฎหมายคุ้มครองข้อมูลในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย , 2543

มาตรการทางกฎหมายในการจัดสรรที่ดินของรัฐแก่ประชาชน

LEGAL MEASURE ON LAND ALLOCATION OF STATE TO THE PEOPLE

ธัญญรัตน์ กรวยสวัสดิ์ [1] น.อ.หญิง ดร.ศิรภา จำปาทอง[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

หลักการสำคัญของการกระจายการถือครองที่ดินเพื่อมาจัดสรรให้ราษฎรที่ดินคือสวัสดิการสังคมที่รัฐต้องจัดให้เกษตรกรทุกคน บนพื้นฐานความเป็นธรรมที่ว่า ที่ดินไม่ใช่สินค้า หากคือทรัพยากรเพื่อการผลิตอาหารที่สำคัญของสังคม สังคมจึงต้องมีการจัดสรรที่ดินที่เป็นธรรม ให้คนจนและเกษตรกรรายย่อย มีที่ดินเป็นของตนเอง เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร และความมั่นคงในที่ อยู่อาศัยให้กับคนกลุ่มใหญ่ของประเทศ รัฐมีหน้าที่ต้องคุ้มครองสิทธิของเกษตรกรรายย่อยและคนยากจน การคุ้มครองสิทธิและอิสรภาพในการดำรงชีวิต การตั้งถิ่นฐาน การมีที่อยู่อาศัย การทำมาหากิน การได้รับสิทธิในการพัฒนาของเกษตรกรรายย่อยและคนจน โดยคำนึงถึงความเป็นธรรม มิใช่การยึดตามตัวบทกฎหมายที่ขัดแย้งกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม จารีตประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น โดยที่ดินรัฐที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ใน ที่ดินเอกชนที่กักตุนไว้เพื่อเก็งกำไร มีเจ้าของแต่ไม่มีการใช้ประโยชน์ คือ ตัวบ่งชี้ความไม่เป็นธรรมในการถือครองที่ดิน ควรถูกมาใช้ในการผลิต กระจายและจัดสรร ให้มีประโยชน์ต่อประชาชนที่ไร้ที่ดิน และคนจนไร้ที่อยู่อาศัยอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความเหมาะสมต่อการใช้ที่ดิน รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 85 แห่งรัฐธรรมนูญ ปี 2550 ส่วนที่ 8 ด้านที่ดินทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ที่บัญญัติว่า รัฐมีหน้าที่กระจายการ ถือครองอย่างเป็นธรรม และดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึง โดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น

แนวทางกระจายการถือครองที่ดิน การรับรองสิทธิชุมชนตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ และการปฏิรูปโครงสร้างการจัดการที่ดินทั้งระบบ การออกกฎหมายโฉนดชุมชน และกฎหมายสิทธิชุมชน การออกกฎหมายการจัดการที่ดินในรูปแบบโฉนดชุมชนและกฎหมาย สิทธิชุมชน หมายความถึงการปรับโครงสร้างการจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในสังคมไทย โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดิน น้ำ ป่าไม้ ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อความโปร่งใส กระจายอำนาจการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อแก้ไขกรณีพิพาทในที่ดิน และทรัพยากรธรรมชาติระหว่างหน่วยงานรัฐกับประชาชน ซึ่งยังไม่มีแนวทางการแก้ไขการจัดสรรงบประมาณสาหรับกองทุนธนาคารที่ดิน กองทุนธนาคารที่ดินคือกองทุนหลักประกันการเข้าถึงที่ดินของคนจนและคนไร้ที่ดินทั่วประเทศ ส่วนกองทุนที่ดินชุมชน คือ กองทุนหลักประกันการคุ้มครองพื้นที่ชุมชนให้เป็นพื้นที่เกษตรกรรมตลอดไป กองทุนที่ดินเหล่านี้จะดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ได้ หากไม่มีการจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐเข้ามาดำเนินการรัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณให้กับกองทุนธนาคารที่ดิน เพื่อให้กองทุนนี้ เป็นกลไกในการจัดซื้อที่ดินจากภาคเอกชน ที่ไม่ต้องการใช้ประโยชน์ หรือทาหน้าที่เจรจาขอใช้ที่ดินจากหน่วยงานภาครัฐ และรัฐวิสาหกิจที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ เพื่อนำที่ดินมาจัดสรรและกระจายให้กับคนไร้ที่ดินได้ใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมต่อไป โดยการจัดซื้อที่ดินจากภาคธุรกิจเอกชน ที่ดิน NPL ควรเจรจาขอซื้อในราคาที่ต่ำกว่าราคาประเมิน เพื่อประโยชน์ในทางสาธารณะของสังคมการจัดเก็บภาษีที่ดินอัตราก้าวหน้า เพื่อสร้างกลไกและเงื่อนไข

ให้เกิดการกระจายการถือครองที่ดินที่เป็นจริง ควรมีการจัดเก็บภาษีที่ดินในอัตราที่ก้าวหน้าตามขนาดการถือครองที่ดิน ตามมูลค่าของที่ดิน และตามลักษณะของการใช้ประโยชน์ในที่ดินการจัดเก็บภาษีที่ดิน ควรจัดเก็บในที่ดินที่ไม่ได้ทาประโยชน์ทิ้งไว้รกร้างว่างเปล่าเป็นเวลานานในอัตราภาษีที่สูงกว่าที่ดินที่มีการนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ และควรมีการยกเว้นภาษีให้กับผู้ที่มีที่ดินถือครองในมูลค่าน้อยหรือเกษตรกรที่ยากจน เพื่อไม่ให้ภาระภาษีตกแก่กลุ่มคนที่มีฐานะยากจนและต้องอาศัยที่ดิน

ที่ผ่านมาประเทศไทยประสบปัญหาการไร้ที่ดินทำกินจนนำไปสู่การบุกรุกพื้นที่ป่า ปัญหาการกระจายการถือครองที่ดินในกลุ่มคนบางกลุ่ม การซื้อที่ดินเพื่อเก็งกำไร และปัญหาการเช่าที่ดิน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าภาครัฐมีแนวทาง การบริหารจัดการที่ดินมาโดยตลอด รวมถึงการพัฒนาเมืองเพื่อให้ชุมชนน่าอยู่ ทั้งนี้ จากการทบทวนเครื่องมือการบริหารจัดการของต่างประเทศในด้านการควบคุม การถือครองที่ดิน การพัฒนาที่ดิน และเครื่องมือการจัดการด้านเศรษฐศาสตร์ พบว่า การบริหารจัดการของประเทศไทย ควรมีการปรับปรุงแนวทางการบริหารเพื่อให้เกิด การบริหารจัดการที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพและอย่างยั่งยืน ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้หลากหลายลักษณะ เช่น เพื่ออยู่อาศัย เกษตรกรรม อุตสาหกรรม ใช้เป็นหลักประกัน รวมถึงเป็นเครื่องแสดง ถึงฐานะทางการเงิน และความเป็นอยู่ของคนในสังคม

แม้ว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีจะมีความก้าวหน้าเพียงใดแต่ก็ไม่ได้ลดความสำคัญของที่ดิน ให้น้อยลงแต่อย่างใด ในทางกลับกันกลับทำให้ที่ดินเป็นที่ต้องการเพิ่มมากขึ้น และราคาที่ดินก็เพิ่มสูงขึ้นด้วยเช่นกัน เพราะฉะนั้นปัญหาเกี่ยวกับที่ดินจึงไม่ใช่ปัญหาใหม่ของคนไทย แต่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาหลายยุคหลายสมัยและถือเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมไทย ซึ่งในแต่ละปีจะมีคดีขึ้นสู่ศาลเป็นจำนวนมากสำหรับประเทศไทยนั้นได้มีการกำหนดบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับที่ดินหลายฉบับขึ้นมาใช้ เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ แต่บทบัญญัติของกฎหมายเหล่านั้นยังไม่รัดกุมและมีช่องโหว่ในบางประเด็น นอกจากนี้ยังแยกเป็นกฎหมายหลายฉบับด้วยกันทำให้เกิดความยุ่งยากต่อการนำเสนอ

คำสำคัญ: การจัดสรรที่ดิน, มาตรา 6 กฎหมายที่ดิน

Abstract

Principles of distribution of land connected to the people, land is allocated to social welfare.The State shall provide to all farmers. On the basis that the land is not a product but it is the resource of food production for social. Society must be dividing the land by fair to the poor. And the farmers have their own land. To food supply security also stability in the housing with a large group of countries. The state has a duty to protect the rights of small farmers and the poor. Protection of the rights and freedoms in life, settlement the housing has a lot of eligibility for the development of small farmers and the poor. With regard to fairness. , Not based on laws that conflict with the economic, social and cultural traditions of the local community. The state land that is not in use, private lands that hoarding for speculation. Is an indicator of injustice in the land should be used in production, distributed and allocated to the benefit of the landless people, homeless and the poor by efficiency. And appropriate land use. States must implement the basic policy of the State Constitution of 2550, Section 85, Section 8 of the Land Resources and Environment. Provided that the state is

responsible for holding the fair. And the farmers owned the land for extensive agriculture. The land reform or other means.

The distribution of land ownership. Recognition of community rights under the Constitution and the reform of the land management system. Community land rights legislation and the legal community. Legislation in the form of land management, land rights, community and legal community. Means to restructure the management of land and natural resources in Thailand. The community took part in the management of land resources, forests, water with government agencies. For transparency. Decentralized management of natural resources. And to resolve land disputes. And resources between state agencies and the public.

This is no way to fix the budget for the Land Bank Fund. The land bank fund to fund coverage for the poor and landless people across the country. The Community Land Fund is a fund to guarantee the protection of agricultural land to urban areas. Land Fund will not perform effectively. If no funds from government to the government budget to fund the land bank. To fund this. A mechanism for the purchase of land from the private sector that want to use. Negotiations for land use, or act of government. And enterprises that do not take advantage. The land allocation and distribution to the landless people to take advantage of the next. By purchasing land from the private sector for the NPL in order to negotiate a lower price. For the purpose of public land and the tax rate of progress. To establish a mechanism and the distribution of land. There should be a progressive tax rate for the size of land holdings. The value of the land. And the nature of land use, taxation of land. Should be collect higher tax in a land that is not used, abandon, remitted for a long time in higher tax than the usage land also script the tax for the owner whose the land are lower value or the poor to avoid the tax burden falls upon those who are poor and rely on the land.

Thailand is experiencing a land invasion that led to the forest. The distribution of land among certain groups, buying land for speculation, and rent the land. This problem also occurs continuously. Although the government has land management has always been. Including the development community in the city to provide a review of management tools in the field of foreign control the land, land development. And management tools for the management of the economy. Management Guidelines should be revised to achieve. Land management in an efficient and sustainable, so it is recommended to use a wide variety of industries such as agriculture to residential use as collateral as well as to financial status. And well-being of people in society. While the technology has progressed, but it does not reduce the importance of land in any way less. On the other hand the land back for more. And land prices have soared as well. It is not a new problem on the land of the Thai people. But the problem for many generations to come and be a big problem in Thai society. Each year there are many cases to court for a determination that the legal provisions relating to the use of land. To resolve the problem. The provisions of those laws are not strong and vulnerable at some point. There is also a separate legal agreement with each other, making it difficult to deliver.

KEYWORDS: LEGAL MEASURE, Section 6 LAND OF LAW

1. บทนำ

ที่ดินเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นปัจจัยพื้นฐานหลักในการดำรงชีวิตของมนุษย์ และการพัฒนาประเทศ เมื่อประชาชนมีที่ดินทำกินเป็นของตนเองจะทำให้ประชาชนนั้น สามารถช่วยเหลือตนเองได้ การจัดที่ดินของรัฐให้กับประชาชนเป็นวิธีการหนึ่งที่รัฐนำที่ดินของรัฐบาลบางส่วนที่ไม่ประสงค์จะสงวนไว้ใช้ประโยชน์มาช่วยเหลือผู้ที่ไม่มีที่ดินทำกินให้สิทธิในที่ดิน

ที่ดินหรือพื้นดินเป็นทรัพยากรที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และเป็นทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด เนื่องจากที่ดินมีความเกี่ยวพันกับมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย เพราะที่ดินใช้ปลูกสร้างบ้านเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย เป็นแหล่งเพาะปลูกจะเห็นได้ว่าที่ดินมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งของการดำรงชีพของมนุษย์เนื่องจากเป็นปัจจัยสี่หากไม่มีที่ดินมนุษย์ก็คงจะอยู่ไม่ได้เช่นกัน

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550[9] อันเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศได้บัญญัติการรับรองคุ้มครองสิทธิของประชาชนเกี่ยวกับทรัพย์สินไว้ดังนี้

มาตรา 41 บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง
ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ
การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครองของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา84 “บัญญัติว่ารัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายและที่ดินทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมดังต่อไปนี้

ปัญหาข้อจำกัดบางประการของการบังคับใช้กฎหมายและเพื่อเสริมประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนสืบต่อไป

(1) กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินโดยให้คำนึงสภาพแวดล้อมธรรมชาติของพื้นที่นั้นๆ ตามหลักวิชาให้ครอบคลุมทั่วประเทศทั้งพื้นดิน ผืนน้ำ และจัดให้มีผังเมืองรวมที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมดังกล่าวโดยกำหนดมาตรฐานการใช้อย่างยั่งยืนโดยการให้ประชาชนในพื้นที่ ที่มีผลกระทบต่อนโยบายการใช้ที่ดินนั้น ร่วมในการตัดสินใจ

(2) ดำเนินการให้เกษตรกร มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรม อย่างทั่วถึง โดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น ”

จากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า รัฐยอมให้มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในทรัพย์สินโดยประชาชนทั่วไปสามารถมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรือสิทธิครอบครองที่ดินได้ โดยไม่จำกัดจำนวน แต่ไม่มีบทบังคับให้มีการทำประโยชน์ในที่ดิน แต่กำหนดให้รัฐ มีหน้าที่จัดระบบการถือครองที่ดิน และการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญ ยังรับรองคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน มิให้จำกัดสิทธิเสรีภาพนั้นเว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติเฉพาะนั้น ซึ่งปัจจุบันบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำกัดสิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับทรัพย์สินเป็นที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 [10] ได้บัญญัติการจำกัดสิทธิและเสรีภาพเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ดินไว้ดังนี้

[9] กฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มาตรา 41,84

[10] ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 มาตรา 6

มาตรา 6 บัญญัติว่า" นับตั้งแต่ที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับบุคคลใดมีสิทธิในที่ดินตามโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ หากบุคคลนั้นทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์ในที่ดินหรือปล่อยให้ที่ดินรกร้างว่างเปล่าเกินกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

1) สำหรับที่ดินมีโฉนดที่ดิน เกินสิบปีติดต่อกัน

2) สำหรับที่ดินมีหนังสือรับรองการทำประโยชน์เกินห้าปีติดต่อกัน ให้ถือว่าเจตนาสละสิทธิในที่ดินเฉพาะส่วนที่ทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์ หรือปล่อยให้เป็นที่รกร้างว่างเปล่า เมื่ออธิบดีได้ยื่นคำร้องต่อศาล และศาลได้เพิกถอนหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินดังกล่าว ให้ที่ดินตกเป็นของรัฐเพื่อดำเนินการตามประมวลกฎหมายนี้ แต่บทบัญญัติกฎหมายดังกล่าว ในทางปฏิบัติจริงแล้วไม่สามารถใช้บังคับ จะเห็นได้จากนับตั้งแต่ประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ยังไม่มีการเสนอเรื่องให้ศาลเพิกถอนหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินแม้แต่รายเดียว เนื่องจากบทบัญญัติขาดความชัดเจน ไม่มีบทนิยามศัพท์ของคำว่า "การทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์" การทำประโยชน์ในที่ดิน ระยะเวลาการทอดทิ้งทำประโยชน์ในที่ดินยาวนานเกินไป ไม่มีการออกกฎกระทรวง มาตรา เพื่อใช้หลักเกณฑ์หรือขั้นตอนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ ทำให้เป็นอุปสรรคในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะแสดงให้เห็นว่ามีการทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์ในที่ดิน ตลอดจนมาตราทางกฎหมายพระราชบัญญัติการเข้าที่ดินเพื่อการเกษตร พ.ศ.2524[11] ไม่สามารถจูงใจ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน หรือปล่อยให้ที่ดินรกร้างว่างเปล่าเป็นจำนวนมากในปัจจุบัน ประเทศไทยมีจำนวนประชากรประมาณ 63,878,267 คน[12]ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมากขึ้นและเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทุกวันไม่สิ้นสุด ในขณะที่ประเทศไทยมีเนื้อที่ประมาณ 513,115 ตารางกิโลเมตร[13] ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดและเท่าเดิม ไม่มีการเพิ่มขึ้นแต่อย่างใด แต่กลับจะลดลงด้วยซ้ำจากการกัดกร่อนหรือกัดเซาะตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นตลอดเวลาทำให้ไม่เกิดความสมดุล ระหว่างความต้องการทำประโยชน์ในที่ดินของประชาชนที่มีจำนวนมาก กับจำนวนที่ดินที่มีอยู่อย่างจำกัดและไม่เพียงพอซึ่งจำนวนที่ดินมากขึ้นเท่าใดความต้องการทำประโยชน์ในที่ดิน ก็ยังเพิ่มมากขึ้น อันเป็นสาเหตุสำคัญทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับที่ดินขึ้น เช่น ปัญหาไม่มีที่ดินทำกิน ปัญหาการไม่มีที่อยู่อาศัย ปัญหาความยากจน ปัญหาชุมชนแออัด แสดงให้เห็นว่า ประชาชนไม่มีที่ดินจะใช้เป็นที่อยู่อาศัย และความต้องการใช้ประโยชน์ในที่ดินของประชาชนกับจำนวนที่ดินที่มีอยู่ของสังคมเกษตรกรรมที่ต้องอาศัยที่ดินเป็นหลักของประทศไทย ทั้งปัญหาที่ทำกินและปัญหาที่อยู่อาศัยจะเป็นสาเหตุของปัญหาอื่นๆที่จะเกิดตามมาอีกมากมายเช่นปัญหาชุมชนแออัด ปัญหายาเสพติด ปัญหามลพิษเป็นต้น ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่สำคัญและรุนแรงขึ้นตลอดตามจำนวนประชากร ที่เพิ่มขึ้น การแก้ปัญหาที่ต้องตามความต้องการของประชาชนมากที่สุดก็คือ การหาที่ดินทำกิน และที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย เพื่อให้เกิดความสมดุลกับความต้องการใช้ประโยชน์ในที่ดินของประชาชน แต่ความเป็นจริงแล้วในทางปฏิบัติไม่สามารถที่จะจัดหาที่ดินตามความต้องการของประชาชนได้ และยิ่งกว่านั้น ที่ดินจำนนวนมากซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของนายทุนหรือบุคคลเพียงบางกลุ่มที่มีฐานะร่ำรวยที่ได้โดยมรดกตกทอดหรือกว้านซื้อที่ดินมาเพื่อเก็งกำไร เพื่อใช้เป็นหลักประกันในธุรกิจ หรือไม่มีความจำเป็นต้องทำประโยชน์ในที่ดิน กลุ่มบุคคลเหล่านี้มีการทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์ในที่ดินหรือปล่อยที่ดินให้เป็นที่รกร้างว่างเปล่าซึ่งไม่ก่อให้เกิดประโยชน์หรือมูลค่าจากที่ดินแก่เจ้าของที่ดินแล้วยังก่อให้เกิดผลเสียทางระบบเศรษฐกิจ โดยรวมของประเทศอีกด้วย เพราะเป็นการปิดโอกาสประชาชนส่วนใหญ่ที่ยากจนที่ต้องการทำประโยชน์ในที่ดิน แต่ไม่มีโอกาสนั้นที่ดินมีอยู่อย่างจำกัดอยู่แล้ว ต้องลดน้อยลงอีกอันเป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับที่ดิน ดังนั้นรัฐจะต้องมีหน้าที่ในการ

[11] พระราชบัญญัติการเข้าถึงที่ดินเพื่อการเกษตร พ.ศ.2524

[12] กระทรวงมหาดไทย,กรมการปกครอง,ประชากรทั่วประเทศ (Onile), Aviilable URL: http://www.khonthai.com 2555

[13] วรรดี พุทธาวุฒิไกร,ภูมิศาตร์ประเทศไทย, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2546) หน้า 4.

จัดระบบการ ถือครอง และมาตรการในการครอบครองที่ดินของรัฐอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างเหมาะสม กล่าวคือ จัดให้มีการถือครองที่ดินที่มีความเป็นธรรม และผู้ถือครองที่ดินได้มีการทำประโยชน์ในที่ดินได้อย่างเหมาะสม[14] โดยให้ผู้ถือครองที่ดินได้ทำประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดจากที่ดินนั้นโดยจะช่วยให้ไม่มีการทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์ในที่ดิน หรือปล่อยให้ที่ดินรกร้างว่างเปล่า ซึ่งบังคับทางอ้อม และการกระตุ้นส่งเสริมให้มีการทำประโยชน์ในที่ดิน การใช้มาตรการทางภาษีที่มีการเรียกเก็บภาษี สำหรับที่ดินที่มีการทำประโยชน์ในที่ดิน

ซึ่งในกรณีที่เจ้าของที่ดินทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์ในที่ดินอีกต่อไปแล้ว ก็จะจำหน่ายที่ดินดังกล่าวไป เพราะไม่คุ้มค่าไม่ได้ประโยชน์จากที่ดินเลย แต่ต้อง เสียเงินค่าภาษีสูง และขายในราคาที่ต่ำลง เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปมีโอกาสเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินและทำประโยชน์ในที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด ก็จะเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยให้เกิดความสมดุลระหว่างความต้องทำประโยชน์ในที่ดินของประชาชนกับจำนวนที่ดินที่เกิดขึ้นได้ สุดท้ายหากมีการทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์ในที่ดินหรือปล่อยให้ที่ดินรกร้างว่างเปล่า ตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด สามารถเพิกถอนเอกสิทธิ์ ในที่ดินของเจ้าของแปลงนั้น เพื่อให้ที่ดินดังกล่าวตกเป็นของรัฐได้[15] เพื่อให้รัฐได้ที่ดินดังกล่าวมาจัดสรรหรือจัดระบบการถือครองได้อย่างเหมาะสมเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการช่วยแก้ปัญหาที่ดิน ทั้งปัญหาเศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญและรุนแรงในปัจจุบันลงได้ ซึ่งจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา

การศึกษาวิจัยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการค้นคว้าจากเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ในรูปแบบของตำรากฎหมาย บทความวิชาการทางนิติศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง เอกสารประกอบการสัมมนา ตัวบทกฎหมาย คำพิพากษาของศาล ข่าวทางธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และการสืบค้นข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต ซึ่งเอกสารทั้งหมดนี้จะได้นำมาประมวลเป็นข้อมูล เพื่อวิเคราะห์หาข้อสรุป และนำมาแก้ไขปัญหาทางกฎหมายที่มุ่งศึกษา รวมทั้งเสนอแนวทางที่ควรจะเป็นต่อไป

3. ผลการวิเคราะห์

จากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดนโยบายแนวทางและมาตรการการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยระหว่างภาครัฐและคนจนไร้ที่ดิน ถึงภาพรวมปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยในประเทศไทย ความขัดแย้งระหว่างคนจนไร้ที่ดินและหน่วยงานภาครัฐ บนปัจจัยปัญหาพื้นฐานดังนี้ประเทศไทยมีพื้นที่ทั้งหมด 320 ล้านไร่ เป็นพื้นที่ป่าประมาณ 100 ล้านไร่ เป็นพื้นที่การเกษตร 130 ล้านไร่ ทรัพยากรที่ดินในประเทศไทยมีเพียงพอสำหรับการใช้ประโยชน์ของคนไทยทุกคนในประเทศ ถ้าทรัพยากรที่ดินเหล่านี้จะมีการจัดสรร แบ่งปัน และจัดสรรอย่างเป็นธรรมข้อมูลจากการวิจัยพบว่าประชาชนโดยส่วนใหญ่ของประเทศคือ ประมาณ 90% มีที่ดินถือครองแค่ไม่ถึง 1 ไร่ ในขณะที่ประชาชนกลุ่มเล็ก ที่เหลือ 10 % มีที่ดินถือครองคนละ มากกว่า 100 ไร่ ชี้ให้เห็นถึง ความเหลื่อมล้ำของสัดส่วนคนในสังคมไทยที่มีที่ดินน้อยและมีที่ดินมาก ข้อมูลจากการวิจัยของมูลนิธิสถาบันที่ดินแห่งประเทศไทย ปี 2544 พบว่า 70% ของที่ดินที่มีการถือครองในประเทศไทยถูกปล่อยทิ้งไว้ให้รกร้างว่างเปล่า ไม่ได้ใช้ประโยชน์ หรือใช้ประโยชน์ไม่เต็มที่ หรือใช้ประโยชน์ไม่ถึง 50% ประเมินความสูญเสียมูลค่าทางเศรษฐกิจ 127,000 ล้านบาทต่อปี ข้อมูลบ่งชี้ว่า มีคนจำนวนหนึ่งในสังคมไทยถือครองที่ดินจำนวนมากไว้ โดย

[14] รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540, มาตรา 84

[15] ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497, มาตรา 6.

ไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์อะไร หากเก็บไว้เพื่อเก็งกำไร เป็นสินค้าเพื่อขายต่อในขณะที่ข้อมูลจากการจดทะเบียนคนจนของกระทรวงมหาดไทยระบุว่า มีประชาชนมาลงทะเบียนว่าตนเองมีปัญหาเรื่องที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยนับรวมได้ 4.2 ล้านปัญหา แบ่งเป็นคนไม่มีที่ดินเลย 1.3 ล้านคน มีที่ดินทำกินอยู่บ้างแต่ไม่พอทำกินแม้ในรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียง 1.6 ล้านคน ขอเช่าที่ดินรัฐและครอบครองที่ดินรัฐอยู่ 3 แสนคน รวมแล้วมีเกษตรกรและคนไร้ที่ดินในสังคมไทยที่มีปัญหาที่ดินทำกินไม่น้อยกว่า 3.2 ล้านครอบครัว ข้อมูลจากการสำรวจและการวิจัยเรื่องที่ดินจากทุกสถาบันโชว์ทุกครั้งว่าปัญหาที่ดินเป็นปัญหาที่เกษตรกรทั่วประเทศเห็นว่าสำคัญ และวิกฤตสำหรับเกษตรกรไทย แต่รัฐบาลและหน่วยงานต่างๆ มีเพียงมาตรการสำรวจและศึกษาวิจัยต่อไป โดยไม่มีมาตรการแก้ไขที่เป็นรูปธรรม

4. บทสรุป

เนื่องจากนโยบายการกระจายการถือครองที่ดิน ปัญหาความไม่เป็นธรรมในการถือครองที่ดินมีมาอย่างยาวนาน จึงได้มีการบัญญัติจำกัดสิทธิในที่ดิน และมีมาตรการเกี่ยวกับผู้ที่ทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์ โดยหวังจะสร้างความเป็นธรรมในการถือครอง แต่ยังไม่ทันเห็นผล ประกอบกับปัจจุบันนี้ประเทศไทยเป็นแบบทุนนิยมเสรี นอกจากนี้ที่ดินส่วนใหญ่ตกไปอยู่ในมือของกลุ่มคนรวยเพียงไม่กี่ตระกูล การที่จะให้คนเหล่านี้คายที่ดินออกมาจึงเป็นเรื่องยาก จะเป็นการมีที่ง่ายกว่าถ้ารัฐนำเอาที่ดินของรัฐมาจัดสรรให้ประชาชน แต่อาจจะส่งผลกระทบในระยะยาว นโยบายที่ประสบผลสำเร็จ กับนโยบายล้มเหลวในทางปฏิบัติ ไม่ใช่เครื่องชี้วัดความถูกต้องของนโยบายเสมอไป ดังนั้นรัฐจึงต้องหาจุดความสมดุลของผลประโยชน์ปัจจุบันกับอนาคต เพื่อจัดระเบียบการถือครองที่ดินสาธารณะประโยชน์ ด้วยการออกหนังสืออนุญาตให้ทำกินหรืออยู่ในที่ดินของรัฐ ช่วยลดปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ทำให้ประชาชนที่ยากจนมีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย เพื่อลดข้อพิพาทระหว่างรัฐกับราษฎร ในการแก้ปัญหาการกระจุกตัวและ การใช้ประโยชน์ที่ดิน ควรพิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอแนะ ควรกำหนดเขตการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ โดยพิจารณาสมรรถนะของดิน ความเหมาะสมของดิน ขนาดของพื้นที่ที่จะทำให้เกิดผลตอบแทนที่เหมาะสมทางเศรษฐกิจ ตลอดจนวางแผนโดยพิจารณาองค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้นควบคู่ไปกับเป้าหมายทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับการบังคับใช้แผนการใช้ที่ดินดังกล่าว ซึ่งจะเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะนำไปสู่การใช้ที่ดินในลักษณะที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ ควรจัดระบบเอกสารสิทธิ์ใหม่

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงมหาดไทย,กรมการปกครอง,ประชากรทั่วประเทศ (Onile), Aviilable URL: http://www.khonthai.com 2555

วรรดี พุทธาวุฒิไกร,ภูมิศาตร์ประเทศไทย, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2546) หน้า 4.

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของบุคคลรักร่วมเพศชายในประเทศไทย

MEASURES LAW ON THE RIGHTS AND LIBERTIES OF HOMOSEXUAL MAN IN THAILAND

ณัฐนภา ไชยวรรณ[1] ดร.สุรพล ศรีวิทยา[2]

นักศึกษาหลักสูตรนิติศาตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

อาจารย์หลักสูตรนิติศาตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่มีการเพิ่มสิทธิและเสรีภาพใหม่ๆ ให้แก่ประชาชนมากกว่ารัฐธรรมนูญฉบับใดรวมถึงการทำให้สิทธิและเสรีภาพ อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพให้แก่บุคคลรักร่วมเพศ (Homosexual) เช่นบุคคลรักร่วมเพศชาย (Male Homosexual) ซึ่งเป็นบุคคลกลุ่มน้อยของสังคมให้มีสิทธิและเสรีภาพในความพึงพอใจทางเพศ (Sexual Orientation) ส่วนตน รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีเจตนารมณ์คุ้มครองประชาชนโดยพิจารณาเพศอันเป็นอวัยวะตามลักษณะทางชีวภาพของบุคคลเท่านั้น แต่รัฐธรรมนูญไม่ได้คำนึงถึงความคิดความรู้สึกและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงจนกระทั่งลืมไปว่าในสังคมไทยมีบุคคลรักร่วมเพศทั้งชายและหญิงเป็นพลเมืองของประเทศอยู่ด้วย

ในสังคมไทยบุคคลรักร่วมเพศมีสภาพไร้ซึ่งกฎหมายคุ้มครองและต้องตกอยู่ภายใต้การเลือกปฏิบัติและถูกกีดกันไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพ ความก้าวหน้าในอาชีพ การศึกษา การแสดงออกซึ่งความรู้ความสามารถซึ่งถือเป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และเป็นการลิดรอนสิทธิมนุษยชน บุคคลรักร่วมเพศยังไม่ได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายอื่นๆ เช่น กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องการจดทะเบียนสมรส การรับรองการอยู่ร่วมกันตามกฎหมาย การจัดการทรัพย์สินการรับรองบุตร เช่น คู่สมรสชายหญิง การโอนทรัพย์มรดกที่ไม่มีพินัยกรรมให้แก่คู่ครองที่เป็นบุคคลรักร่วมเพศในลำดับชั้นคู่สมรส การทำประกันภัยและการแบ่งเบาภาระภาษี ดังนั้นนโยบายแห่งรัฐที่มิอาจเพิกเฉยได้และจะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับอารยประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ประเด็นในเรื่องการรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลรักร่วมเพศตามรัฐธรรมนูญซึ่งต้องรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลรักร่วมเพศในความพึงพอใจทางเพศของบุคคล ซึ่งถือเป็นสิทธิส่วนตัวและเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์

คำสำคัญ : สิทธิและเสรีภาพ, บุคคลรักร่วมเพศ, ความพึงพอใจทางเพศ, ความเสมอภาค

Abstract

The B.D.2550's constitution of Thailand is the constitution that increases the claim and more freedom for their people more than every constitution. However this constitution is already regulated claim and freedom for the group of Homosexual, such as Male Homosexual; the little of our society, they will have both claim and freedom to do anything to

show off to the social that they was satisfy in their sexual orientation. This constitution has intention to protect their people by considered their gender from the biological organisms only. But this constitution has not truly considered to the senses and the requirements of their people and they are forgot that Thai society have both males and females that was the homosexual too.

In Thai society the homosexual group have non-legal situation to protect them and they have to stay under the discrimination and deprivation such as their chance to get a good career, the advance of their career, the education, the expression of their abilities; that are the violation of human dignity, and the deprivation of the human rights. Moreover the homosexual group still not has the claim from others legal that protect and allow them in the things that they should have both the civil law and commercial law such as the registration of marriage, the certification of the cohabitation by the law, the management of the asset, the authentication of the adoption, the marriage homosexual need to transfer their legacy to their partner without their testament, the insurance and the modulation of their tax. So, the policy of the state that cannot be default and they have to change and adapt their problems to be according to the civilized countries.

Especially the issue of the certification to protect the claim and freedom of the homosexual group by the constitution that has to certification of their claim and their freedom by satisfactions of their gender that will be the important thing of the individual right and it is the basic rights of humans

KEYWORDS : RIGHTS AND FREEDOMS, HOMOSEXUAL, SEXUAL ORIENTATION, EQUALITY

1. บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่มีการเพิ่มสิทธิและเสรีภาพใหม่ๆ ให้แก่ประชาชนมากกว่ารัฐธรรมนูญฉบับใดๆ รวมถึงการทำให้สิทธิและเสรีภาพเหล่านั้นมีผลจริงในทางปฏิบัติ ซึ่งนับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของประเทศไทยที่ได้ระบุให้มีการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประชาชนไว้รัฐธรรมนูญ ฉบับนี้ อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพให้แก่บุคคลรักร่วมเพศ (Homosexual) เช่น บุคคลรักร่วมเพศชาย (Male Homosexual) ซึ่งเป็นบุคคลกลุ่มน้อยของสังคมให้มีสิทธิและเสรีภาพในความพึงพอใจทางเพศ (Sexual Orientation) ส่วนตน ทั้งที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

มาตรา ๓๐ “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน”

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

มาตรา 30 บัญญัติให้ “ชายและหญิงมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน” นั้น ทำให้ตีความได้ว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีเจตนารมณ์คุ้มครองประชาชนโดยพิจารณาเพศอันเป็นอวัยวะตามลักษณะทางชีวภาพของบุคคลเท่านั้น แต่รัฐธรรมนูญไม่ได้คำนึงถึงความคิดความรู้สึก และความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงจนกระทั่งลืมไปว่าในสังคมไทยมีบุคคลรักร่วมเพศทั้งชายและหญิงเป็นพลเมืองของประเทศอยู่ด้วย ในสังคมไทยบุคคลรักร่วมเพศมีสภาพไร้ซึ่งกฎหมาย

คุ้มครอง และต้องตกอยู่ภายใต้การเลือกปฏิบัติและถูกกีดกันไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพ ความก้าวหน้าในอาชีพ การศึกษา การแสดงออกซึ่งความรู้ความสามารถ ซึ่งถือเป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และเป็นการลิดรอนสิทธิมนุษยชน

กล่าวได้ว่าบุคคลรักร่วมเพศยังไม่ได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายอื่นๆ เช่นกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องการจดทะเบียนสมรส การรับรองการอยู่ร่วมกันตามกฎหมาย การจัดการทรัพย์สินการรับรองบุตรเช่นคู่สมรสชายหญิง การโอนทรัพย์มรดกที่ไม่มีพินัยกรรมให้แก่คู่ครองที่เป็นบุคคลรักร่วมเพศในลำดับชั้นคู่สมรส การทำประกันภัย และการแบ่งเบาภาระภาษี

2. ขั้นตอนการศึกษา อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

เมื่อพิจารณาถึงสาระสำคัญของการมีครอบครัว จะช่วยให้เข้าใจถึงธรรมชาติของการมีครอบครัวได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งฝ่ายนิติบัญญัติ ศาล และเจ้าหน้าที่ของรัฐน่าจะนำมาประกอบการตีความหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดทั้งสามารถคุ้มครองสิทธิของบุคคลรักร่วมเพศที่ยังไม่ได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายเหมือนคนอื่นๆ แต่ในการพิจารณาถึงสาระสำคัญของการมีครอบครัวยังมีปัญหาต่อไปอีกว่าแนวความคิดใดเป็นแนวความคิดที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากที่สุด อันจะนำไปสู่การคุ้มครองสิทธิของบุคคลโดยเสมอหน้ากัน

สาระสำคัญประการแรก คือ จะถือหรือไม่ว่าสาระสำคัญของการมีครอบครัวอยู่ที่การสืบชาติพันธุ์ มนุษย์แต่เพียงอย่างเดียว ถ้าเป็นเช่นนั้นการสมรสก็ควรจะมีได้แต่เฉพาะ **“ชายจริง”** และ **“หญิงแท้”** เท่านั้น ดังนั้นการสมรสระหว่างบุคคลเพศเดียวกัน จึงขัดต่อวัตถุประสงค์นี้ แต่สิ่งที่ปรากฏในปัจจุบันคือ ความจำเป็นทางเศรษฐกิจทำให้แนวความคิดดังกล่าวเปลี่ยนไป ดังจะเห็นได้จากการรณรงค์วางแผนครอบครัว หรือโดยการที่รัฐออกกฎหมายสนับสนุนครอบครัวให้มีบุตรน้อย (ในบางประเทศ) เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนี้การยอมรับสถานะของบุคคลรักร่วมเพศเป็นปัจจัยเสริมแนวโน้มใหม่ของสังคมหรือไม่ และในบางครั้งการสมรสระหว่างชายและหญิงเองก็ไม่ตอบสนองสาระสำคัญในข้อนี้ได้ เช่น กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายเป็นหมัน

สาระสำคัญประการที่สอง หากสาระสำคัญของการมีครอบครัวเป็นเรื่องที่กฎหมายต้องการคุ้มครองที่ต้องการผูกพันชีวิตอยู่ร่วมกัน ก็ไม่มีเหตุผลใดที่กฎหมายจะไม่ยอมรับรองการใช้ชีวิตร่วมกันของบุคคลที่เป็นเพศเดียวกัน เพราะบุคคลเหล่านี้บางครั้งสามารถแสดงให้เห็นได้ว่ามีความผูกพันที่ยั่งยืนมั่นคงไม่แพ้คู่สมรสต่างเพศ และอาจมั่นคงกว่าบางคู่ด้วย

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้กฎหมายจะรับรองสิทธิของผู้รักร่วมเพศในอนาคตข้างหน้าก็ตาม ก็มิได้หมายความว่าปัญหาต่างๆ จะหมดไป ตรงกันข้ามการแก้ไขกฎหมายให้ยอมรับสถานะของบุคคลรักร่วมเพศมากขึ้นกลับเป็นจุดเริ่มต้นของปัญหาอื่นที่จะตามมา อย่างน้อยที่สุดกฎหมายครอบครัวในปัจจุบันเองได้รับความกระทบกระเทียนในหลายๆ ส่วน นอกจากนี้กฎหมายอื่นๆ ก็จะได้รับความกระทบกระเทือนไปด้วย อย่างไรก็ดีการแก้ไขกฎหมายหรือไม่นั้นจำต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ ประกอบด้วย เช่น ขนบธรรมเนียมและแนวปฏิบัติของคนในสังคมทัศนคติโดยทั่วๆ ไปของคนในสังคมเกี่ยวกับการยอมรับพฤติกรรมของบุคคลรักร่วมเพศ ตลอดทั้งผลที่จะตามมาจากการแก้ไขกฎหมายว่ามีผลต่อสังคมมากน้อยเพียงใด ซึ่งปัจจัยทางสังคมนี้นับว่ามีความสำคัญมากต่อการแก้ไขกฎหมาย เพราะกฎหมายและสังคมเป็นของคู่กัน ไม่อาจจะแยกอันใดอันหนึ่งโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อกันได้ จากที่กล่าวมาข้างต้น **“การสมรส”** ถือเป็นเป้าหมายเดียวที่รับรองการอยู่ร่วมกันของบุคคลรักร่วมเพศ ซึ่งนอกจากจะทำให้บุคคลรักร่วมเพศใช้ชีวิตร่วมกันโดยถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ยังหมายถึงการมีโอกาสได้รับสิทธิประโยชน์และสวัสดิการต่างๆ เช่น คู่สมรสชายหญิงทั่วไป ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน ขณะที่การ

ใช้ชีวิตคู่ของบุคคลรักร่วมเพศยังเป็นประเด็นที่จะต้องพิจารณาว่าจะให้สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์แก่บุคคลกลุ่มนี้ได้อย่างไร เพราะประเทศส่วนใหญ่ยังไม่มีกฎหมายรับรองการอยู่ร่วมกันของบุคคลกลุ่มนี้ อย่างไรก็ตามเพื่อให้บุคคลทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพที่เท่าเทียมกัน รัฐควรมีทางออกให้แก่บุคคลรักร่วมเพศด้วยการให้สวัสดิการและประโยชน์อันจำเป็นทางเศรษฐกิจแก่การอยู่ร่วมกันของบุคคลกลุ่มนี้เช่นการใช้ชีวิตคู่ของคู่สมรสชายหญิง และประเด็นที่รัฐจะต้องพิจารณาคือ การขยายคำจำกัดความคำว่า “คู่สมรส” ให้หมายถึง การใช้ชีวิตคู่ระหว่างบุคคลรักร่วมเพศด้วย

3. ผลการวิเคราะห์ ผลการวิจัยและการอภิปราย

ประการแรกพบว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายลำดับรองไม่ได้บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลกลุ่มนี้ ขณะที่บุคคลกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ไม่ได้รู้สึกว่าตนเองมีความลำบากในการดำรงชีวิตจากการเป็นรักร่วมเพศ เพราะกฎหมายไทยไม่ได้มีบทลงโทษต่อบุคคลที่มีพฤติกรรมดังกล่าวและไม่ได้บัญญัติว่าพฤติกรรมทางเพศดังกล่าวถือเป็นความผิด อย่างไรก็ตามในสภาพที่ไม่มีกฎหมายรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลรักร่วมเพศนี้อาจส่งผลให้บุคคลรักร่วมเพศชายพบปัญหาในการใช้ชีวิตร่วมกันโดยชอบตามกฎหมายสิทธิและสวัสดิการที่ได้จากการอยู่ร่วมกัน รวมถึงการจัดการทรัพย์สิน อำนาจในการดูแลบุตร การรับภาระภาษีร่วมกัน การมีสิทธิในกองมรดกซึ่งบุคคลรักร่วมเพศได้สร้างร่วมกัน และการได้รับความคุ้มครองในชีวิตและร่างกายจากการถูกกระทำชำเราทางเพศ อย่างไรก็ตาม หากยึดกฎหมายที่ใกล้เคียงมาปรับใช้กับการอยู่ร่วมกัน รวมถึงสิทธิและเสรีภาพในเรื่องอื่นๆ ของบุคคลรักร่วมเพศจะถือว่าเป็นการใช้กฎหมายที่ผิดวัตถุประสงค์ และไม่ตรงตามความต้องการของบุคคลรักร่วมเพศ

ประการที่สองในสังคมไทยแม้คนส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะยอมรับบุคคลรักร่วมเพศชายได้มากขึ้น แต่ปรากฏว่ายังไม่มีรูปแบบของการกีดกันและเลือกปฏิบัติต่อบุคคลรักร่วมเพศให้เห็นทั้งนี้ส่วนหนึ่งเกิดจากความไม่เข้าใจว่าพฤติกรรมรักร่วมเพศเป็นรูปแบบหนึ่งของความพึงพอใจทางเพศของบุคคล ซึ่งองค์การอนามัยโลกโดยการจำแนกโรคแห่งนานาชาติครั้งที่ 10 (ICD 10) และสมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ถือว่าความพึงพอใจทางเพศต่อบุคคลเพศเดียวกันเป็นโรคหรือความเบี่ยงเบนทางจิตต่อไป ขณะเดียวกันก็ถือว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานแหงความเป็นมนุษย์ซึ่งติดตัวทุกคนมาตั้งแต่เกิด ทั้งนี้ มนุษย์ย่อมมีความสามารถในการกำหนดชะตากรรมของตนเองได้อย่างอิสระโดยไม่มีผู้อื่นเข้ามาแทรกแซง แม้ว่าบุคคลอื่นจะเห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าววิปริต อย่างไรก็ตาม การกระทำดังกล่าวนั้นจะต้องไม่แทรกแซงหรือละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นด้วยประการสำคัญความพึงพอใจทางเพศเป็นสิทธิมนุษยชน และเป็นส่วนหนึ่งในองค์ประกอบทางเพศที่สำคัญซึ่งประกอบด้วย เพศ ความรู้สึก บทบาททางเพศที่มีต่อสังคม และความพึงพอใจทางเพศอีกประการหนึ่งด้วย เป็นที่น่าสังเกตได้ชัดว่าการกีดกันทางเพศต่อบุคคลรักร่วมเพศในสังคมไทยนั้นไม่มีความรุนแรงเพราะส่วนหนึ่งในสังคมไทยศาสนาพุทธไม่มีคำสอนว่าพฤติกรรมรักร่วมเพศเป็นความผิดหรือบาป ดังนั้นรูปแบบของกฎหมายที่ออกมาให้เห็นจึงไม่มีบทลงโทษและถือว่าพฤติกรรมรักร่วมเพศเป็นความผิด ขณะเดียวกันก็สอดคล้องกับวัฒนธรรมและประเพณีไทยที่ไม่นิยมการทำราย และสร้างความรุนแรงต่อกัน

ประการที่สามแม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยไม่มีบทบัญญัติให้ความคุ้มครองความพึงพอใจทางเพศของบุคคล แต่รัฐธรรมนูญก็ต้องให้ความคุ้มครองบุคคลรักร่วมเพศชายในฐานะพลเมืองคนหนึ่งซึ่งบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติว่าเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง หรือเพศใดๆ ก็ตาม ทั้งนี้บุคคลรักร่วมเพศอาจอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อคุ้มครองความเป็นมนุษย์อันถือเป็นคุณค่าหรือวัตถุในทางกฎหมายอย่าหนึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพราะศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ถือว่าเป็นรากฐานของสิทธิและเสรีภาพทั้งปวง

ประการที่สี่จากการศึกษาพบว่าในประเทศไทยองค์กรหรือชมรมของกลุ่มรักร่วมเพศชายไม่ค่อยมีบทบาทที่จะเผยแพร่ความรู้และสร้างกิจกรรมของบุคคลรักร่วมเพศชายให้กับสังคมรับรู้ส่วนหนึ่งเกิดจากในสังคมไทยการเป็นรักร่วมเพศไม่ถูกกดดันจากสังคม เช่น ประเทศตะวันตกและประการสำคัญบุคคลรักร่วมเพศชายในสังคมไทยส่วนใหญ่มีลักษณะทีไม่แสดงออกต่อการเป็นรักร่วมเพศให้สังคมรู้ เพราะเห็นว่าอาจมีผลกระทบต่อหน้าที่การงาน ความก้าวหน้าในอาชีพและความรู้สึกของบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดผู้นำในกลุ่มของบุคคลรักร่วมเพศชายเองที่สามารถสร้างความเป็นปึกแผ่นของกลุ่มได้ ตรงกันข้ามกับกลุ่มหญิงรักหญิงที่มีผู้นำหรือบุคคลที่อุทิศตนเพื่อทำงานให้แก่กลุ่มของตน โดยการเผยแพร่ความรู้และสร้างศูนย์รักปรึกษาเพื่อให้ความช่วยเหลือการกระทำทางเพศต่อสมาชิกด้วยการเผยแพร่ข่าวสารทางสื่อต่างๆ อย่างไรก็ตามบุคคลรักร่วมเพศหญิงในประเทศไทยก็มีลักษณะเช่นเดียวกับบุคคลรักร่วมเพศชายที่มักปิดบังความเป็นรักร่วมเพศของตนแต่บทบาทของกลุ่มมีความชัดเจนมากกว่า

การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย รูปแบบ และกลยุทธ์ การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค : กรณีศึกษาโครงการ “ปลูกหญ้าทะเลเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล”

THE STUDY OF MEANINGS, ORIGINS OF THOSE MEANINGS, PATTERNS AND STRATEGIES OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY INITIATIVE IN THE PROVINCIAL ELECTRICITY AUTHORITY : CASE STUDY ON PLANTING THE SEAGRASSES TO RESTORE THE ENVIRONMENT AND SEA NATURAL RESOURCES PROJECT

วรรณี เกบุตร[1] และ ผศ.ดร.พิทักษ์ ศิริวงศ์[2]

[1]นักศึกษาสาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

[2] อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสร้างทฤษฎีฐานราก (grounded theory) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) การสังเกตการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้แทนองค์กรกับชุมชน และเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสารต่างๆ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้แทนองค์กร ฝ่ายสังคมและสิ่งแวดล้อมของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเขตเลเสบ้าน และคนในหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการ “ปลูกหญ้าทะเลเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล” กับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการให้ความหมายและที่มาของความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในทัศนะของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคและทัศนะของชุมชน ศึกษารูปแบบ และกลยุทธ์การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรตามทัศนะของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เกิดจากการที่องค์กรมีความใกล้ชิด มีสัมพันธภาพที่ดีกับชุมชน การเรียกร้องของประชาชน ภารกิจขององค์กรและการสร้างภาคีเครือข่าย นำมาซึ่งความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร คือ การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของประชาชน แสดงความรับผิดชอบโดยการคืนกำไรให้กับสังคม สร้างความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนได้เสีย รวมถึงการปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จและมติของคณะรัฐมนตรีเพื่อให้สังคมและองค์กรอยู่ร่วมกันอย่างมีคุณค่าและยั่งยืน

ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรตามทัศนะของชุมชน เกิดจากมุมมอง ทัศนะคติ ความรู้สึกของชุมชน และประโยชน์ที่ต่างฝ่ายต่างได้รับ นำมาสู่การให้ความหมายของชุมชน ซึ่งหมายถึง ความห่วงใยที่องค์กรมีให้กับชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม ด้วยจิตสำนึกรับผิดชอบ และคืนกำไรให้กับชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นการทำบุญอย่างหนึ่ง ส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดี และความสำเร็จขององค์กร

รูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสอดคล้องตามหลักการของฟิลลิป คอตเลอร์ และแนนซี่ ลีทั้ง 7 รูปแบบ ดังนี้ 1) การส่งเสริมการรับรู้ประเด็นปัญหาทางสังคม 2) การตลาดที่เกี่ยวโยงกับ

ประเด็นทางสังคม 3) การตลาดเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาสังคม 4) การบริจาคเพื่อการกุศล 5) การอาสาช่วยเหลือชุมชน 6) การประกอบธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคม และ 7) การพัฒนาและส่งมอบผลิตภัณฑ์และบริการตามกำลังซื้อของคนในระดับฐานราก กลยุทธ์การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย 3 กลุ่มยุทธศาสตร์สำคัญ ได้แก่ ไฟฟ้าเที่ยงธรรม ไฟฟ้าทั่วถึง และ ไฟฟ้าทดแทน ซึ่งทั้ง 3 ยุทธศาสตร์ประกอบไปด้วยกลยุทธ์ต่างๆที่สอดคล้องกับมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม ISO 26000 – Social Responsibility

คำสำคัญ : ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร, การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค, ปลูกหญ้าทะเล, กลยุทธ์

Abstract

This research is a qualitative research, by using grounded theory. Three methods were used in this study. They were in-depth interview, observation with the organization representatives and the community, and collecting related documents. The main informants were the organization representatives, the department of society and environment of the Provincial Electricity Authority, villagers at Ket Le Se Baan and participants of the campaign “Planting the seagrasses to restore the environment and sea natural resources” with the Provincial Electricity Authority. The aim of this study was to define social responsibility from the point of view of the Provincial Electricity Authority and the community. It also aimed to study the patterns and strategies that the Provincial Electricity Authority used to run the activities of the social responsibility.

From the study, it was found that the social responsibility of the Provincial Electricity Authority came from the good and closed relationship between the organization and the community. Also, it listened to the community, activities and built network. These factors led to the organization’s responsibility to the society. This responsibility brought economic improvement, the social and environmental development to enhance the quality of people in the community, showed their responsibility through non-profit activities, satisfying all stakeholders, following the King Bhumibol speech and finally following the agreement of ministries.

In the meanwhile, the social responsibility in community’s viewpoint was developed from the point of view, the attitude, the feeling of community and the mutual benefit. These factors made the community viewed the organization as a unit that should care the community, the society and the environment with their social responsibility and encouraging non-profit activities. Their actions were regarded as a kind of making merit and helped building good images and successes of the organization.

The Provincial Electricity Authority followed the seven patterns of running social responsibility activities purposed by Philip Kotler and Nancy Lee. They were (1) Cause promotion, (2) Cause related marketing, (3) Corporate social marketing, (4) Corporate philanthropy, (5) Community volunteering, (6) Social responsible business practices and (7) Developing and delivering affordable products and services. The strategies that the Provincial Electricity Authority used to run activities of social responsibility including 3 strategies. They were impartial power, thoroughly power and substitute power. All of these strategies agreed with the standard social responsibility (ISO 26000-Social Responsibility).

KEYWORDS : COPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY, PROVINCIAL ELECTRICITY AUTHORITY, PLANTING THE SEAGRASS, STRATEGY

1. บทนำ

การดำเนินธุรกิจเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการโดยมีจุดมุ่งหมายที่ต้องการผลตอบแทนจากการลงทุน คือ กำไร และต้องการความมั่นคง ความก้าวหน้าหรือการเจริญเติบโต การที่ธุรกิจจะเติบโตอย่างยั่งยืนได้นั้นไม่ใช่อยู่ที่ผลประโยชน์หรือกำไรขององค์กรเพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องคำนึงถึงการคืนกำไรในสิ่งที่ดีงามสู่สังคมควบคู่ไปด้วย เพื่อสร้างให้องค์กรอยู่รอดได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยยึดหลัก 3 ประการ ได้แก่ ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (ณัฐชรินธร อภิวิชญ์ชลชาติ 2551 : 1) ดังนั้นการบริหารธุรกิจย่อมต้องมี “ความดี” อยู่ในตัว เพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนของธุรกิจ กระบวนการบริหารจัดการองค์กรธุรกิจยุคใหม่ จึงเพิ่มหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขึ้น เป็นแนวทางในการพัฒนาที่ยั่งยืน (จรัชญา โยธาอภิรักษ์ 2551 : 1)

การศึกษาและการวิจัยด้าน CSR ของประเทศไทยยังมีความใหม่มากในสังคม ยังไม่มีการศึกษาอย่างกว้างขวาง แนวโน้มที่จะศึกษา CSR ที่เป็นรูปแบบและกลยุทธ์ขององค์กรหรือผลของ CSR ที่ก่อให้เกิดผลในด้านต่างๆ กับองค์กรธุรกิจ มุ่งเน้นไปที่การให้ความสำคัญด้านองค์กร จะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกับงานวิจัยเรื่อง CSR ของต่างประเทศ ที่เน้นการศึกษา CSR ในด้านของชุมชน หรือมุ่งเน้นมิติด้านชุมชน

งานวิจัยในต่างประเทศส่วนหนึ่งชี้ให้เห็นว่าการให้ความหมายของคนในชุมชนต่อ CSR เป็นเรื่องสำคัญ องค์กรจำเป็นต้องลงไปศึกษาจากมุมมองของคนที่อยู่ในชุมชน เพื่อทราบความต้องการของชุมชนที่แท้จริง อีกในหนึ่งก็คือคำตอบในเรื่อง CSR อยู่ที่ชุมชน หรือการทำ CSR เป็นเรื่องของชุมชนสัมพันธ์ ดังผลการวิจัยของ Amy O’Connor and Mark Meister (2007 : 49-50 อ้างอิงถึงในสิทธิพร เที่ยงถาวร 2552 : 10) ได้กล่าวไว้ในส่วนของการอภิปรายผลการวิจัยว่า ในแต่ละชุมชนคนให้ความหมายต่อคำว่า CSR แตกต่างกัน ถ้า CSR ไม่ได้ถูกให้ความหมายหรือคุณค่าจากคนในสังคมจะส่งผลต่อระดับความสำเร็จที่องค์กรจะได้รับ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกกิจกรรมหรือโครงการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) เนื่องจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เป็นองค์กรที่มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน ทั้งในมิติของการส่งเสริมเศรษฐกิจ การพัฒนาชุมชนและสังคม และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจึงมีนโยบายในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน แต่เนื่องจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีการดำเนินโครงการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมากมาย ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นที่ต้องเจาะจงเลือกโครงการใดโครงการหนึ่งของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เพื่อให้ง่ายต่อการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำมาวิเคราะห์เป็นข้อสรุปเชิงทฤษฎี ในที่นี้ผู้วิจัยจึงเลือกโครงการ “ปลูกหญ้าทะเลเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล” เนื่องโครงการดังกล่าวมีความสอดคล้องกับปัญหาของชุมชน และความต้องการของชุมชนที่ต้องการความช่วยเหลือในด้านของทรัพยากรทางทะเล จึงส่งผลให้ชุมชนให้ความสนใจและให้ความร่วมมือในการจัดโครงการเป็นอย่างมาก ประกอบกับโครงการดังกล่าวมีความชัดเจนในการดำเนินโครงการ มีกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน ส่งผลให้ง่ายต่อการลงพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล อีกทั้งผู้วิจัยสามารถได้รับข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักได้อย่างครอบคลุม เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเป็นกันเอง มีอัธยาศัยดี มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง ใส่ใจในเรื่องของสิ่งแวดล้อม เพราะฉะนั้นการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการให้ความหมาย ที่มาของความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ทั้งในทัศนะขององค์กรและทัศนะของชุมชน รวมถึงรูปแบบ และกลยุทธ์

การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย ส่งเสริมการมีส่วนร่วม พัฒนารูปแบบ กลยุทธ์ และการดำเนินกิจกรรมในลักษณะที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรต่อไปในอนาคต

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานราก เพื่อการพัฒนาแนวคิดและช่วยสร้างทฤษฎีใหม่ๆ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้แทนองค์กร ฝ่ายสังคมและสิ่งแวดล้อมของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเขตเลเสบ้าน และคนในหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการ “ปลูกหญ้าทะเลเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล” กับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ใช้การสังเกตการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้แทนองค์กรกับชุมชน และการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่างๆ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย สมุดบันทึกข้อมูลในภาคสนาม แนวคำถามสัมภาษณ์ เครื่องบันทึกเสียง และตัวผู้วิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล และวิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้วิจัยถอดเทปบทสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์โดยอาศัยการตีความ เพื่อหามโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำมโนทัศน์มาเชื่อมโยง พัฒนาเป็นข้อสรุปเชิงทฤษฎีใช้ในการนำเสนอรูปแบบของการให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมในทัศนะของการไฟฟ้าส่วนภูมมิภาคและในทัศนะของชุมชน ซึ่งได้กลายเป็นทฤษฎีฐานรากในที่สุด และรายงานผลการวิจัย

3. ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค หมายถึง การปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของประชาชน การคืนกำไรให้กับสังคมหรือการตอบแทนคืนสู่สังคม การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมบรรษัทภิบาล ดูแลให้พนักงานปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส รับผิดชอบ ยุติธรรม มีจริยธรรม และจรรยาบรรณของการเป็นพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การมีจิตอาสาหรือจิตที่บริการของบุคลากรในองค์กร การทำประโยชน์เพื่อสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน การสร้างความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนได้เสีย การช่วยเหลือ ดูแลเอาใจใส่สังคมและสิ่งแวดล้อม การประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร การสร้างความสุขให้กับคนในสังคม การปฏิบัติตามมติของคณะรัฐมนตรี การคำนึงถึงผลกระทบไม่เบียดเบียนฝ่ายใด การทำเพื่อสังคม องค์กร ตัวเรา และการอยู่ร่วมกันอย่างมีคุณค่าและยั่งยืน ความหมายดังกล่าวเกิดจากความใกล้ชิดระหว่างองค์กรกับชุมชน การเรียกร้องของประชาชน ชุมชน หรือแรงกดดันจากภายนอก การปลูกฝังจิตสำนึกของบุคลากรในองค์กร การชี้แจงและรับฟังความคิดเห็นร่วมกันระหว่างองค์กรกับชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจกับสังคม การอยู่ร่วมกันระหว่างองค์กรกับชุมชน สังคม การยอมรับจากสังคม จากจิตใต้สำนึกของบุคคลากรในองค์กรหรือสำนึกความรับผิดชอบส่วนตัว สัมพันธภาพที่ดีกับประชาชน ชุมชน ภารกิจ การดำเนินธุรกิจหรือการดำเนินงานของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และการสร้างภาคีเครือข่ายหรือการหาแนวร่วม

จากผลการวิจัย พบว่า ความหมายที่ได้จากผู้แทนองค์กรเป็นความหมายจากมุมมองและความคิดเห็นของผู้แทนองค์กรฝ่ายสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยแสดงให้เห็นว่าองค์กรให้ความสำคัญในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ยึดหลักการดำเนินงานขององค์กร บุคลากร และประชาชนเป็นหลัก เพื่อนำไปสู่การกำหนดทิศทางการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรต่อไปในอนาคต

ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในทัศนะของชุมชน หมายถึง การช่วยเหลือและการทำเพื่อประโยชน์ของชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ความห่วงใย ใส่ใจที่องค์กรมีให้กับชุมชน การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงขององค์กรและการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร การมีจิตสำนึกรับผิดชอบ การคืนประโยชน์หรือกำไรให้กับสังคม การทำบุญ และการทำประโยชน์ให้กับสังคมเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย ความหมายดังกล่าวเกิดจากความเหมาะสมในการเลือกพื้นที่ที่ลงไปทำกิจกรรม CSR ขององค์กร การเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาสภาพชุมชนที่ดีขึ้น ความสอดคล้องระหว่างความเป็นอยู่หรือวิถีชีวิตของชุมชนกับการจัดกิจกรรม CSR ขององค์กร ความสอดคล้องระหว่างความต้องการของชุมชนกับการจัดกิจกรรม CSR ขององค์กร การส่งเสริมความรู้และสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับเยาวชนและชุมชน การสร้างมนุษยสัมพันธ์ ความสามัคคี ความปรองดองร่วมกันระหว่างองค์กรกับชุมชน การตอบรับหรือเสียงตอบรับจากคนในชุมชน การสื่อสารระหว่างชุมชนกับองค์กร การเป็นชุมชนเข้มแข็ง ใส่ใจในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความต้องการผลประโยชน์ต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน และมุมมองของชุมชนที่มีต่อองค์กร

ความหมายและที่มาของความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมที่ได้จากทัศนะของชุมชน เป็นความหมายที่เกิดขึ้นเฉพาะ ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามปัจจัยต่างๆ ได้แก่ หลักทางประชากรศาสตร์ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน แนวคิด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี การขัดเกลาจากวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่อยู่อาศัย ความรู้พื้นฐานของชุมชน สภาพแวดล้อม อิทธิพลทางความคิดของผู้นำชุมชน รวมไปถึงนโยบายของผู้บริหาร งบประมาณ และรูปแบบของกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสังคมที่องค์กรจัดให้แก่ชุมชน เป็นต้น เมื่อปัจจัยที่เป็นตัวแปรสำคัญเปลี่ยนย่อมส่งผลให้ ผลการศึกษาแตกต่างไปจากเดิม ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจเปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีขึ้นหรือไม่ก็ตาม

ความหมายที่องค์กรและชุมชนให้ต่อเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรมีความเหมือนและแตกต่างกันในบางประเด็น เนื่องจากความหมายที่ได้จากองค์กรอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ตามความต้องการขององค์กร ตามนโยบาย แนวคิดของผู้บริหาร รวมถึงวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมหรือโครงการนั้นๆ โดยความหมายที่เกิดขึ้นอาจเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดขึ้นอย่างเฉพาะเจาะจงจากความต้องการขององค์กร จากแนวคิด ทัศนะคติของผู้บริหาร นโยบาย และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมหรือโครงการ นัยหนึ่งอาจเป็นความต้องการแฝงขององค์กร ในส่วนนี้ส่งผลให้ความหมายขององค์กรอาจมีความแตกต่างกับความหมายที่เกิดขึ้นจากชุมชน

จากการวิเคราะห์รูปแบบของการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ตามหลักการการแบ่งรูปแบบของฟิลลิป คอตเลอร์ และแนนซี่ ลี (Kotler and lee 2005 : 24-27) พบว่า การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค มีรูปแบบของการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม สอดคล้องตามหลักการการกำหนดรูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ของฟิลลิป คอตเลอร์ และแนนซี่ ลี 7 รูปแบบ ดังนี้

1) การส่งเสริมการรับรู้ประเด็นปัญหาทางสังคม องค์กรมีการสนับสนุนการระดมทุน การมีส่วนร่วม การจัดหาวัสดุหรือทรัพยากร เช่น โครงการ “ฟื้นฟูผู้ประสบภัยจากใจ กฟภ.” เป็นต้น

2) การตลาดที่เกี่ยวโยงกับประเด็นทางสังคม องค์กรมีการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อช่วยเหลือหรือร่วมแก้ไขประเด็นปัญหาทางสังคม ในช่วงเวลาหนึ่ง เช่น การยกเว้นค่าไฟฟ้าของจุดจ่ายน้ำที่เข้าร่วมโครงการ “ราษฎร์รัฐร่วมใจช่วยภัยแล้ง” ทั่วประเทศ เป็นต้น

3) การตลาดเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาสังคม องค์กรมีการสนับสนุนการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ใช้ไฟฟ้าทุกภาคส่วน เช่น โครงการ “บันทึกนักประหยัดตัวน้อย” เป็นต้น

4) การบริจาคเพื่อการกุศล องค์กรมีการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบของการบริจาคเงินหรือวัตถุสิ่งของ เช่น โครงการ “ร่วมใจต้านภัยหนาว ครั้งที่ 1” และโครงการ “อิ่มท้อง น้องเป็นสุข” เป็นต้น

5) การอาสาช่วยเหลือชุมชน องค์กรมีการสนับสนุนหรือจูงใจให้พนักงาน คู่ค้าร่วม สละเวลาและแรงงานในการทำงานให้แก่ชุมชน เช่น โครงการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ กฟภ. ร่วมกับหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ และจัดตั้งชมรมจิตอาสา โดยร่วมกันระหว่างพนักงาน คู่ค้า เป็นต้น

6) การประกอบธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจอย่างพินิจพิเคราะห์ทั้งในเชิงป้องกันและเชิงร่วมกันแก้ไข เช่น โครงการนำร่องในการทำธุรกิจผลิตไฟฟ้าจากก๊าซชีวภาพ เป็นต้น

7) การพัฒนาและส่งมอบผลิตภัณฑ์และบริการตามกำลังซื้อของคนในระดับฐานราก โดยใช้กระบวนการทางธุรกิจในการผลิตและจำหน่ายสินค้าและบริการสู่ตลาดที่เรียกว่า The Bottom of the Pyramid (BoP) ในราคาที่ไม่แพง เหมาะกับกำลังซื้อของผู้บริโภคในระดับฐานราก เช่น โครงการผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ จ่ายกระแสไฟฟ้าให้ครัวเรือนในพื้นที่ทุรกันดาร และเกาะที่ห่างไกลระบบจำหน่าย จำนวน 203,000 ครัวเรือน เป็นต้น

นอกจากนี้ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคยังมีการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมโดยยึดเอาสถาบันพระมหากษัตริย์เข้ามาในกิจกรรมด้วย เช่น โครงการ “80 โรงเรียน 80 ชุมชน ร่วมใจประหยัดไฟถวายองค์ราชัน” เป็นต้น ซึ่งการนำเสนอโครงการต่างๆ เพื่อสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะนำมาสู่ความสำเร็จของโครงการ

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีการกำหนดกลยุทธ์การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมเป็น 3 ประเด็นยุทธศาสตร์หลักๆ คือ 1) ยุทธศาสตร์การดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคมภายในองค์กร หรือ “ไฟฟ้าเที่ยงธรรม” 2) ยุทธศาสตร์การดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคมภายนอกองค์กร หรือ “ไฟฟ้าทั่วถึง” และ 3) ยุทธศาสตร์การดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคมที่ยั่งยืนขององค์กร หรือ “ไฟฟ้าทดแทน” ซึ่งทั้ง 3 ยุทธศาสตร์ประกอบไปด้วยกลยุทธ์ต่างๆที่สอดคล้องกับมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม ISO 26000 – Social Responsibility

3 ยุทธศาสตร์ดังกล่าว ถือเป็นยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับการดำเนินภารกิจหลักขององค์กร สร้างประโยชน์ให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ตั้งแต่ผู้บริหาร พนักงาน ผู้ถือหุ้น ประชาชน และชุมชน เป็นต้น เมื่อทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ร่วมกัน ทุกฝ่ายก็จะอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน ส่งผลให้ชุมชนและสังคมให้การยอมรับต่อองค์กร มีมุมมองและทัศนคติด้านบวกต่อการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในเรื่องการให้ความหมายและที่มาของความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร แต่หากผู้บริหารขององค์กรมีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย และกลยุทธ์ก็จะส่งผลให้รูปแบบของกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสังคมขององค์กรเปลี่ยนแปลงไป สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อทัศนคติของชุมชนที่มีต่อการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคตามไปด้วย

ข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาเพื่อหาข้อสรุปจากปรากฏการณ์ย่อยของสังคม เพื่อเรียนรู้และทำความเข้าใจเรื่องที่เกิดขึ้น ณ ช่วงเวลาขณะหนึ่ง (Moment-to-Moment) ดังนั้นการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย รูปแบบและกลยุทธ์ของกิจกรรมเพื่อสังคมที่ได้ศึกษาไปนั้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงไป หากมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายและรูปแบบของการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ขององค์กร จากการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ข้อสรุปเชิงทฤษฎี ดังนี้

1. เมื่อใดก็ตามที่องค์กรกับชุมชนอยู่ร่วมกันได้ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีความใกล้ชิดกัน องค์กรก็จะรู้จักชุมชนและสังคมดี รู้ความต้องการ รู้ปัญหาของชุมชนและสังคม ซึ่งนำมาสู่การจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ประสบความสำเร็จ

2. แรงกดดันจากภายนอก หรือการเรียกร้องจากภายนอก เป็นส่วนหนึ่งที่ผลักดันให้องค์กรต่างๆ ตื่นตัวลุกขึ้นมาใส่ใจในเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้องค์กร ชุมชน และสังคมอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุข

3. การชี้แจงและรับฟังความคิดเห็นร่วมกัน เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างองค์กรกับชุมชน ซึ่งสามารถนำไปสู่การจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสังคมที่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชน สังคมได้อย่างแท้จริง และสร้างความพึงพอใจให้กับทุกฝ่าย

4. เมื่อใดก็ตามที่องค์กรมีการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม การกำหนดแนวทาง นโยบาย การส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการปลูกฝังจิตสำนึกของพนักงานในองค์กรเป็นส่วนสำคัญที่ผลักดันให้การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรประสบความสำเร็จ

5. เมื่อใดก็ตามที่บุคลากรในองค์กรมีจิตสำนึกภายในหรือจิตสำนึกรับผิดชอบส่วนตัว แสดงความรับผิดชอบออกมาด้วยความสมัครใจและยินดีทำด้วยตนเองโดยไม่มีใครบังคับ เมื่อนั้นการดำเนินงานและการจัดกิจกรรมหรือโครงการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรก็จะประสบความสำเร็จ

6. การมีสัมพันธภาพที่ดีกับประชาชน ชุมชน และสังคม รวมถึงการได้รับการยอมรับจากชุมชนและสังคม นำมาสู่การเข้าถึงชุมชนและสังคมได้ง่าย ส่งผลให้โครงการหรือกิจกรรมเพื่อสังคมขององค์กรบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

7. การสร้างภาคีเครือข่ายหรือการหาแนวร่วมในการจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสังคมขององค์กร จะนำมาสู่ความสำเร็จของกิจกรรมหรือโครงการ รวมทั้งองค์กร เนื่องจากทุกฝ่าย ทุกหน่วยงาน ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการระดมสมอง ระดมความคิดเห็น ส่งผลโครงการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้นมีความเหมาะสมกับชุมชนและสังคม สร้างประโยชน์และความพึงพอใจให้เกิดขึ้นกับทุกฝ่าย

8. การกำหนดนโยบาย แนวทาง และรูปแบบของการจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสังคมขององค์กรที่ให้ความสำคัญกับการเลือกพื้นที่ที่เหมาะสม ความสอดคล้องกับความเป็นอยู่หรือวิถีชีวิตของชุมชน และความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน นำมาซึ่งความสำเร็จของการจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสังคมขององค์กร

9. องค์กรใช้วิธีการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมให้เยาวชน ชุมชน สังคม ได้เรียนรู้และปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง รวมไปถึงการปลูกจิตสำนึกของชุมชนและสังคม

10. การสื่อสารระหว่างชุมชนกับองค์กร โดยใช้วิธีการสื่อสารแบบสองทาง เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างองค์กรกับชุมชน สร้างความสัมพันธภาพที่ดี สร้างมนุษยสัมพันธ์ ความสามัคคี ความปรองดองร่วมกันระหว่างองค์กรกับชุมชน และสร้างการยอมรับจากชุมชนและสังคม ส่งผลให้กิจกรรมหรือโครงการขององค์กรประสบความสำเร็จ มีคุณค่า และเกิดประโยชน์กับทุกฝ่าย

11. ชุมชนเป็นส่วนสำคัญในความสำเร็จของโครงการ การศึกษาวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชุมชน วัฒนธรรม ความเชื่อ ความศรัทธา และผู้นำทางความคิดของชุมชน จึงเป็นวิธีการหรือขั้นตอนที่สำคัญในการกำหนดรูปแบบของกิจกรรมเพื่อสังคมที่เหมาะสมและได้รับการยอมรับจากชุมชน ซึ่งจะนำมาสู่ความสำเร็จของกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสังคมขององค์กร

12. การจัดกิจกรรมเพื่อสังคมขององค์กร เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยให้ชุมชนมีมุมมองที่ดีต่อองค์กร ยอมรับและให้การตอบรับที่ดีต่อองค์กร ทั้งนี้ไม่ว่าองค์กรจะเข้ามาจัดกิจกรรมหรือโครงการด้วยเจตนาหรือวัตถุประสงค์ใดก็ตาม

13. เมื่อใดก็ตามที่องค์กรและชุมชนมีผลประโยชน์ร่วมกัน เมื่อนั้นจะเกิดความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสังคม

14. วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย รวมถึงแนวคิดของผู้บริหารในด้านความรับผิดชอบต่อสังคม นำมาซึ่งการกำหนดรูปแบบ และกลยุทธ์การดำเนินกิจกรรมหรือโครงการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรนั้น

หากมีการเปลี่ยนแปลงแนวคิด นโยบายของผู้บริหาร แนวคิดของผู้นำชุมชน ทัศนะคติ ความเชื่อ และความต้องการของคนในชุมชน อาจส่งผลให้รูปแบบกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นควรพัฒนาวิธีการศึกษาในเรื่องของการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรอยู่เสมอ เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ทันสมัย ก้าวทันต่อโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

จรัชญา โยธาอภิรักษ์. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และผลของภาพลักษณ์ต่อทัศนคติที่มีต่อตราสินค้า ปตท.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการประชาสัมพันธ์ธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2551.

ณัฐชรินธร อภิวิชญ์ชลชาติ. “การศึกษาการให้ความหมาย รูปแบบ และกลยุทธ์การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน).” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551.

สิทธิพร เที่ยงถาวร. “การให้ความหมายความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเป้าหมายของบริษัทสยามกลการ จำกัด – ชุมชนไทยวน อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตย์ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2552.

Kotler , phillip and Nancy Lee. Corporate Social Responsibility : Doing the Most Good for Your Company and Your Cause. USA : John Wiley & Son Inc., 2005.

การนำนโยบายการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาคดีอาญาไปสู่การปฏิบัติ : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการตำรวจ กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี

POLICY IMPLEMENTATION OF PROTECTION THE RIGHTS OF CRIMINAL DEFENDANTS : A CASE STUDY OF THE POLICE AT PATHUMTHANI PROVINCIAL POLICE DIVISION

ร.ต.อ.กานต์กนิษฐ์ จงประเสริฐ
นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การนำนโยบายการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาคดีอาญาไปสู่การปฏิบัติ : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการตำรวจ กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน สังกัดกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี ต่อการนำนโยบายการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาคดีอาญาไปสู่การปฏิบัติ (2) เพื่อศึกษาการนำนโยบายการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาคดีอาญาไปสู่การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่าย สืบสวน สังกัดกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี และ (3) เพื่อหาแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน สังกัดกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี ที่ไม่ละเมิดสิทธิของของผู้ต้องหาคดีอาญา กลุ่มประชากร คือ ข้าราชการตำรวจกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานีทั้งหมด จำนวน 214 คน วิธีการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มประชากรมีความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจค้นผู้ต้องหาอยู่ในระดับมาก การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติด้านการตรวจค้นผู้ต้องหา พบว่า ในภาพรวมกลุ่มประชากรมีการนำนโยบายการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาคดีอาญาด้านการตรวจค้นไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการจับกุมอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการแจ้งสิทธิผู้ต้องหาอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา คือ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี ควรทำการตรวจสถานีตำรวจในสังกัดแต่ละแห่งว่า ได้มีการนำนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติโดยครบถ้วนหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร ควรกำชับเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนในการนำนโยบายด้านการตรวจค้นไปสู่การปฏิบัติ ให้มีหลีกเลี่ยงการจับกุมผู้ต้องหาที่ไม่ใช่ความผิดซึ่งหน้า โดยไม่มีหมายศาลโดยเด็ดขาด การมีกลยุทธ์ในการออกตรวจตราการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตลอดเวลา มีการตรวจสอบ ควบคุม กำกับดูแลและประเมินผล ในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติไว้เป็นระบบและชัดเจน และอำนวยความสะดวกในการประกันตัวผู้ต้องหาในคดีที่ไม่อุกฉกรรจ์และให้ประกันตัวด้วยความรวดเร็ว สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรวิเคราะห์ผลสะท้อนกลับของกระบวนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน และรัฐบาลควรแก้ไขรัฐธรรมนูญหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำผิดได้แล้วสามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนได้

คำสำคัญ : การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ, การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาคดีอาญา, ข้าราชการตำรวจ, กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี

Abstract

Objectives of this survey research were to study knowledge of the police investigation. Pathumthani provincial police division for the policy protects the rights of the accused to the crime, protection of the rights of the accused criminal policies into action and find ways to perform the duties of a police department investigation. Two hundred and fourteen questionnaires with Police in Pathumthani provincial police division were utilized for data collection. Statistical means percentage , standard deviation and spss were used for data analysis.

The results of this research revealed that knowledge and understanding in protects the rights of the accused to the crime of the police in Pathumthani provincial police division were found at high level. The policy to protect the rights of the accused criminal investigation into the action at a moderate level. The arrest of the accused at a moderate level. And, also, the notice rights of the accused was found at a moderate level.

Suggestion of the study. Commander of Pathumthani Provincial Police Station should be under that policy implemented to in full or not, should be charged in the investigation police the search policy in to action to avoid the arrest of the accused is not guilty without a subpoena, a strategy for monitoring the performance of staff at all times, inspection and monitoring and evaluation in the policy into action is a clear and systematic, and facilitate the accused on bail in capital cases and not to bail quickly. Royal Thai Police should analysis of the process reflect the policy implemented. The government should amend the constitution or the code of criminal procedure If the police arrest the offender and the offender can have a press conference.

KEYWORDS : IMPLEMENTATION PROTECTION, THE RIGHTS OF CRIMINAL DEFENDANTS, THE POLICE AT PATHUMTHANI PROVINCIAL Police Division

1. บทนำ

กระบวนการของการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม นั้น การสืบสวนคดีอาญาเป็นฝ่ายหนึ่งในโครงสร้างการบริหารงานของสถานีตำรวจทุกแห่ง มีหน้าที่ในการสืบสวนคดีอาญา ซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ทำการสืบสวน ผู้ทำหน้าที่สืบสวน ได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ มีอำนาจสืบสวนคดีอาญาได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ผู้ที่ทำหน้าที่สืบสวนได้นั้นจะต้องเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจที่กฎหมายได้ให้อำนาจและหน้าที่ไว้ และมีอำนาจสืบสวนคดีอาญาได้เฉพาะในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบเท่านั้น โดยงานสืบสวนเป็นงานที่เกี่ยวกับการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน เพื่อที่จะนำเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย มีหน้าที่หลักในการสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดโดยตรง โดยก่อนมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน มีอำนาจในการสืบสวนและจับกุมผู้กระทำความผิดได้ทันที ไม่มีข้อจำกัด อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการตรวจค้นและจับกุมผู้ถูกกล่าวหามีกว้างขวาง สามารถตรวจค้นและจับกุมผู้ต้องสงสัยได้ทุกเวลา และเมื่อจับกุมผู้ต้องสงสัยได้แล้ว ขบวนการสอบสวนเบื้องต้นได้มีการบีบบังคับให้ผู้ต้องหารับสารภาพด้วยวิธีการต่างๆ อย่างรุนแรง โดยไม่คำนึงถึงประชาธิปไตย สิทธิเสรีภาพ สิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ดังคดีตัวอย่างที่ปรากฏตามหนังสือพิมพ์อยู่เสมอๆ ซึ่งเป็นที่ทราบและกล่าวขานของประชาชนโดยทั่วไป เช่น กรณีตากใบ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อ

วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2547 ในอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก ประชาชนท้องถิ่นหลายร้อยคนได้ถูกจับกุม กลุ่มคนเหล่านี้ถูกถอดเสื้อ ผูกมือไพล่ติดกับหลัง และถูกจัดท่าให้นอนราบลงกับพื้น คลิปวิดีโอได้แสดงภาพทหารเตะและทุบตีประชาชนที่ถูกจับมัดไว้เรียบร้อยแล้วและนอนอยู่บนพื้น โดยไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ต่อมาในช่วงบ่ายวันเดียวกัน ผู้ที่ถูกจับกุมถูกทหารโยนเข้าไปในรถบรรทุก ซึ่งจะนำไปส่งยังค่ายทหารในจังหวัดปัตตานี ผู้ที่ถูกจับกุมนอนทับกันถึงห้าหรือหกชั้นในรถบรรทุก และเมื่อรถบรรทุกดังกล่าวมาถึงค่ายทหารในอีกสามชั่วโมงถัดมา หลายคนก็เสียชีวิตไปแล้วเนื่องจากขาดอากาศหายใจ (กรณีตากใบ, http://th.wikipedia.org/wiki/, 6 เมษายน 2555)

คดีตัวอย่างอีกคดีหนึ่ง เจ้าหน้าที่ตำรวจได้เข้าปิดล้อมและทำการตรวจค้นบ้านพักของผู้ถูกกล่าวหา พร้อมทั้งได้ยึดอาวุธปืนและเครื่องกระสุนนอกจากรายการตามที่หมายศาลระบุไว้ ซึ่งเป็นของผู้ถูกกล่าวหาจำนวน 8 รายการ ซึ่งอาวุธปืนทั้งหมดเป็นอาวุธมีทะเบียนและได้รับอนุญาตให้มีไว้ในครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจยังได้จัดให้มีการแถลงข่าวการตรวจยึดอาวุธ โดยให้ผู้ถูกกล่าวหานั่งร่วมแถลงข่าวในฐานะผู้ต้องหา และสื่อมวลชนได้แพร่ภาพดังกล่าวไปทั่วประเทศ ในกรณีดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาข้อเท็จจริงมีประเด็นให้พิจารณาสองประเด็น กล่าวคือ ประเด็นแรก การตรวจยึดสิ่งของนอกเหนือจากคำสั่งศาลสามารถกระทำได้หรือไม่ ดังนั้น การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมิได้จัดการป้องกันมิให้สื่อมวลชนเข้าบันทึกภาพของ ผู้ร้องเรียนในระหว่างการตรวจสอบอาวุธปืนตามภาพข่าวที่ปรากฏ เป็นการกระทำที่ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาอยู่ในสภาพเหมือนถูกสังคมตัดสินล่วงหน้าแล้วว่าเป็นผู้กระทำผิด อันเป็นการไขข่าวแพร่หลาย และน่าจะกระทบต่อเกียรติยศ ชื่อเสียงของผู้ร้องเรียน กรณีจึงเป็นการเข้าข่าย การปฏิบัติที่ขัดต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ (สำนักผู้ตรวจการแผ่นดิน, http://www.ombudsman.go.th/report3_2.html, 6 เมษายน 2555)

จากปัญหาดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จึงได้มีการกล่าวถึงสิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวาง ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ยังได้นำเอาประเด็นสำคัญๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพนักงานสืบสวนสอบสวนมากล่าวถึง ซึ่งถือว่าเป็นองค์การแรกของกระบวนการยุติธรรมที่ทำหน้าที่อำนวยความยุติธรรมให้กับประชาชน โดยการจำกัดอำนาจของพนักงานสืบสวนสอบสวน เช่น การจับและคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้หากไม่มีคำสั่งหรือหมายของศาล การค้นตัวบุคคลหรือกระทำการอันใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพจะกระทำไม่ได้ การมีสิทธิเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ซึ่งหมายถึงการห้ามการทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม, การจับกุม การคุมขัง และการค้นบุคคลหรือการกระทำที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ หรือการตรวจค้นในเคหสถานไม่สามารถกระทำได้ รวมถึงการที่ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด เป็นต้น ซึ่งการจำกัดอำนาจดังกล่าว ทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนไม่สามารถปฏิบัติงานในลักษณะตามอำเภอใจได้

การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา มีทั้งผลดี คือ เป็นการตัดอำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนในการใช้อำนาจเกินขอบเขต รวมถึงการบังคับให้ผู้ต้องหารับสารภาพด้วยวิธีการรุนแรงต่างๆ ในขณะเดียวกันก็มีผลเสีย คือ ในการกระทำความผิดบางคดีการดำเนินการต้องกระทำโดยทันที มิฉะนั้นแล้วผู้ต้องหาสามารถหลบหนีการจับกุมและการทำลายพยานหลักฐาน ทำให้การนำคดีขึ้นฟ้องสู่ศาลไม่มีน้ำหนักเพียงพอและศาลยกฟ้อง ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาอาศัยช่องว่างของกฎหมายไปกระทำผิดในลักษณะเดียวกันอีก ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าการนำนโยบายการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาในคดีอาญาไปสู่การปฏิบัติ ว่ามีลักษณะอย่างไร ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข ทั้งนี้ เพื่อนำผลจากการศึกษาไปปรับเปลี่ยนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนให้สามารถปฏิบัติงานโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ คือ ข้าราชการตำรวจกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานีทั้งหมด จำนวน 214 คน วิธีการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับในครั้งนี้ คือ ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) โดยแบ่งออกเป็นแบบสอบถามปลายปิด (closed-ended questions) ในแบบสอบถามได้กำหนดคำตอบหลายคำตอบ เพื่อให้ผู้ตอบได้เลือกข้อที่ต้องการ และแบบสอบถามปลายเปิด (open – ended questions) ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาประกอบ ด้วยหัวข้อ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระดับ ชั้นยศ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่งานการสืบสวน และการถูกร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในการละเมิดสิทธิผู้ต้องหาคดีอาญา

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาคดีอาญา

ส่วนที่ 3 การนำนโยบายการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาคดีอาญาไปสู่การปฏิบัติ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาคดีอาญา

การหาคุณภาพของเครื่องมือ และการหาความเที่ยงตรง

ขั้นตอนที่หนึ่ง การหาความเที่ยงตรง (validity) โดยการนำแบบสอบถามไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

ขั้นตอนที่สอง การหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยจะนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบเบื้องต้นด้วยการ pre-test โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับ pre-test ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่จะทำการศึกษา ทั้งนี้จะทำการ pre-test กับกลุ่มตัวอย่าง ณ สถานีตำรวจภูธรจังหวัดนนทบุรี สังกัดกองบังคับตำรวจภูธรจังหวัดนนทบุรี จำนวน 30 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นรายบุคคลเหมือนกับการใช้แบบสอบถามในสถานการณ์ที่เป็นจริงทุกประการ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจถ้อยคำที่ใช้ในแบบสอบถาม ก่อนที่จะปรับปรุงเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลต่อไป จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7624 แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงอีกครั้ง ก่อนนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง

ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลไปทำการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรม SPSS ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล เช่น อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระดับชั้นยศ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่งานการสืบสวน และการถูกร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในการละเมิดสิทธิผู้ต้องหาในคดีอาญา วิเคราะห์โดยการหาค่าความเฉลี่ย และค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาคดีอาญา วิเคราะห์โดยาค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ

ส่วนที่ 3 การนำนโยบายการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาคดีอาญาไปสู่การปฏิบัติ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล

จากการศึกษาข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มประชากร ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระดับชั้นยศ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่งานการสืบสวน และการถูกร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในการละเมิดสิทธิผู้ต้องหาในคดีอาญา พบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็น

ร้อยละ 40.7 ส่วนใหญ่สมรสแล้ว จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 89.7 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 62.2 มียศระดับชั้นประทวน จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 74.8 มีรายได้ระหว่าง 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 50.9 มีระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่งานการสืบสวนระหว่าง 10 - 15 ปี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 39.7 และไม่เคยถูกร้องเรียน จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 95.8

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจค้นผู้ต้องหาคดีอาญา

การศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจค้นผู้ต้องหาคดีอาญาในภาพ พบว่า กลุ่มประชากรมีความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจค้นผู้ต้องหาอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 100.0 เมื่อวิเคราะห์รายด้าน ผลการวิเคราะห์พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มประชากรตอบถูกทุกคน จำนวน 214 คน ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 100.0 คือ ตามรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2550 ได้กล่าวถึงการใช้อำนาจโดยองค์การทุกองค์การต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และหากมีหมายศาล เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถเข้าไปในเคหสถาน เพื่อการตรวจค้นได้ทันที แม้ว่าผู้ครอบครองจะไม่ยินยอม รองลงมา ตอบถูกจำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 94.9 คือ การตรวจค้นเพื่อหาสิ่งที่ผิดกฎหมายสามารถกระทำได้ แม้ว่าจะทำให้ทรัพย์สินบางอย่างของผู้ต้องหาได้รับความเสียหาย ในขณะที่ ตอบถูก มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 83.3 คือ การตรวจค้นบุคคลในที่สาธารณะสามารถกระทำได้ตลอดเวลา

การศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจับกุมผู้ต้องหาคดีอาญาในภาพรวม พบว่า กลุ่มประชากรมีความรู้ความเข้าใจด้านการจับกุมผู้ต้องหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0 เมื่อวิเคราะห์รายด้าน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มประชากรตอบถูก จำนวน 214 คน ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 100.0 คือ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญฯ รับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ในการจับกุมผู้กระทำผิดในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาไม่มีความผิด และตามรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2550 เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถออกหมายจับผู้ต้องสงสัยได้เอง และตอบถูก จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 81.8 คือ ตามรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2550 เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำผิดได้แล้ว สามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนได้

การศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแจ้งสิทธิผู้ต้องหาคดีอาญาในภาพรวม พบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านการแจ้งสิทธิผู้ต้องหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0 เมื่อวิเคราะห์รายด้าน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มประชากรทั้งหมด จำนวน 214 คน ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 100.0 คือ ผู้ถูกจับจะต้องได้รับโอกาสแจ้งให้ญาติหรือบุคคล ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจทราบในโอกาสแรก ผู้ที่ถูกควบคุม คุมขัง หรือจำคุก มีสิทธิพบและปรึกษาทนายความเป็นการส่วนตัว ผู้ต้องหาในคดีอาญากรณีเป็นเด็กหรือเยาวชนอายุไม่เกิน 18 ปี ต้องจัดให้มีนักจิตวิทยาและนักสังคมสงเคราะห์ เข้าร่วมในการสอบปากคำด้วย ผู้ต้องหาในคดีอาญา ซึ่งถูกควบคุมตัวอยู่จะต้องถูกนำตัวไปศาลภายใน 48 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ถูกจับ และตอบถูกจำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 95.8 คือ ผู้ต้องหาในคดีอาญามีสิทธิได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม

ตอนที่ 3 การนำนโยบายการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาคดีอาญาไปสู่การปฏิบัติ

ผลการศึกษาการนำนโยบายการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาคดีอาญาไปสู่การปฏิบัติด้านการตรวจค้นผู้ต้องหา พบว่า ในภาพรวมกลุ่มประชากรมีการนำนโยบายการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาคดีอาญาด้านการตรวจค้นไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.88 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน ผลการศึกษา พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การตรวจค้นผู้ต้องหาชายและหญิง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของแต่ละบุคคล มีจำนวนมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 รองลงมา คือ การค้นบ้านของผู้ต้องหา โดยมีคำสั่งหรือหมายของศาลทุกครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 ในขณะที่ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ เคยค้นบุคคลที่น่าสงสัยว่ามีสิ่งผิดกฎหมายในที่สาธารณะ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.13

การนำนโยบายการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาคดีอาญาไปสู่การปฏิบัติด้านการจับกุมผู้ต้องหา พบว่า ในภาพรวมกลุ่มประชากรมีการนำนโยบายการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาคดีอาญาด้านการจับกุมไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน ผลการศึกษาปรากฏ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาชายและหญิง โดยคำนึงถึงสิทธิอย่างเท่าเทียมกัน มีจำนวนมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 รองลงมา คือ การใช้กำลังในขณะจับกุมผู้ถูกกล่าวหา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 ในขณะที่ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การจับกุมผู้ต้องหา ได้มีการศึกษาพยานหลักฐานตามความเป็นจริงก่อนเสมอ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 มีจำนวนน้อยที่สุด

การนำนโยบายการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาคดีอาญาไปสู่การปฏิบัติด้านการแจ้งสิทธิผู้ต้องหา พบว่า ในภาพรวมกลุ่มประชากรมีการนำนโยบายการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาคดีอาญาด้านการแจ้งสิทธิผู้ต้องหาไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผลการศึกษา พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การชี้แจงขั้นตอนในการดำเนินคดีให้ผู้ต้องหาทราบทุกครั้งมีจำนวนมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 รองลงมา คือ การให้สิทธิผู้ต้องหาในการพบและปรึกษาผู้ที่จะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 ในขณะที่ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ เมื่อผู้ต้องหาต้องการประกันตัวจะให้ประกันตัวด้วยความรวดเร็ว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.98

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนภายใต้การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญา

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนภายใต้การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญาจากกลุ่มประชากรจำนวน 214 คน มีผู้ให้ข้อเสนอแนะฯ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 19.6 ผลการศึกษา พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การออกหมายค้นควรให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอเป็นผู้มีอำนาจ เพื่อป้องกันผู้ต้องหาหลบหนี คิดเป็นร้อยละ 28.6 รองลงมา ให้ข้อเสนอแนะว่ามีแต่การให้สิทธิแก่ผู้ต้องหา แต่ไม่มีการกล่าวถึงสิทธิของเหยื่อหรือผู้เสียหาย ซึ่งควรจะมีสิทธิมากกว่าสิทธิของผู้ต้องหา คิดเป็นร้อยละ 16.7 ในขณะที่ให้ข้อเสนอแนะว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญควรให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือฝ่ายปกครองในการคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้มาก คิดเป็นร้อยละ 4.8 มีจำนวนน้อยที่สุด

เอกสารอ้างอิง

วรเดช จันทรศร. การนำนโยบายไปปฏิบัติ : ตัวแบบและคุณค่า. พัฒนบริหารศาสตร์, 2527.

สมบัติ ธำรงธัญวงศ์. นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เสมาธรรม, 2549.

อาชวันต์ โชติกเสถียร และคณะ. คู่มือตำรวจ หลักสูตรการสืบสวน. กรุงเทพมหานคร: กองบัญชาการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2546.

กรณีตากใบ. [Online] available at : http://th.wikipedia.org/wiki/, 2555.

Quade, E.S. Analysis for public Decisions. 2nd ed. New York : Elsevier Science publishing Co., 1982.

Van Horn, Carl E. Policy Implementation in federal system national goal and local Implementors Massachusetts : D.C. Heath and Company, 1979.

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานเทศบาลตำบลกระหวัน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

PEOPLE'S OPINIONS TOWARDS THE OPERATION KRAWAN SUBDISTRICT MUNICIPALITY IN KHUNHAN DISTRICT SISAKET PROVINCE

จันทร์เพ็ญ สุริเทศ[1] ประชัน คะเนวัน[2] สมศักดิ์ ปะติตังโข[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[3] อาจารย์ประจำ ภาควิชาเคมี มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานเทศบาลตำบลกระหวัน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ใน 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมืองการบริหาร กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และ แบบปลายเปิด (Open - ended Form) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.9330 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลกระหวัน อำเภอขุนหาญ จังหวัด ศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง นอกนั้นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้แก่ ด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ เทศบาลควรให้การสนับสนุนส่งเสริมการประกอบอาชีพแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ เทศบาลควรให้มีไฟฟ้าตามเส้นทางสัญจรให้มากกว่านี้ และติดตั้งในจุดที่เหมาะสม และเทศบาลควรดูแลน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคแก่ประชาชนให้ทั่วถึง ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความคิดเห็น, ประชาชน, การดำเนินงาน, เทศบาล

Abstract

The objective of this study was to investigate the people's opinions towards the operation Krawan Subdistrict Municipality in Khunhan District, Sisaket Province in 3 aspects, namely, economy, social, and political administration.

The samples used in this study were 364 people, derived from the population through Krejcie & Morgan's table and simple random sampling, respectively. The instrument used for collected data was a 3-part questionnaire including check list, 5-rating scale, and open-ended form with its reliability at 0.9330. The statistics used to analyze the data were percentage, mean and statistics deviation. The results were as follows:

1. The people's opinions towards the operation Krawan Subdistrict Municipality in Khunhan District, Sisaket Province as a whole at high levels. When considering at each aspect, it was found that economy was at moderate level; whereas, the rest aspects were at "high" levels. The ranking from the most to the least aspects were: political administration, social, and economy, respectively.

2. The additional suggestion and opinions with the highest percentage were should support and promote the occupations for local people continuously, the electricity along the roads should be more provided and installed in the right spot, and water consumption should take them public, respectively.

KEYWORDS: OPINIONS TOWARDS, LOCAL PEOPLE, OPERATION, SUBDISTRICT MUNICIPALITY

1. บทนำ

เทศบาลตำบลกระหวัน เป็นการปกครองรูปแบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เดิมเป็นการปกครองรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล จัดตั้งครั้งแรกเมื่อพุทธศักราช 2538 และเมื่อพุทธศักราช 2551 จัดตั้งเป็นเทศบาลตำบล เป็นผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลตำบลกระหวันเป็นต้นมา โดยมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในเขตเทศบาล ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 มาตรา 50 และมาตรา 51 ภายใต้ข้อบังคับแห่งกฎหมายเทศบาลตำบลมีหน้าที่ที่ต้องทำ คือ รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ป้องกันและระงับโรคติดต่อ ให้มีเครื่องมือเครื่องใช้ในการดับเพลิง ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ซึ่งการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร จากการพัฒนาที่ผ่านมาการดำเนินงานของเทศบาลตำบลกระหวัน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ส่วนใหญ่เน้นงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสิ่งแวดล้อม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก

ผู้วิจัยในฐานะเป็นพนักงานเทศบาลสามัญ สังกัดเทศบาตำบลกระหวัน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ มีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานเทศบาลตำบลกระหวัน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ตามแนวทางการพัฒนา ประจำปี พ.ศ. 2555 ในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมืองการบริหาร เพื่อเป็นข้อเสนอแนะสำหรับเทศบาลตำบลกระหวัน รวมทั้งการดำเนินงานและพัฒนางานในอนาคตให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และตรงความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถถือเป็นแนวทางในการพัฒนาสำหรับองค์กรปกครองท้องถิ่นในรูปแบบอื่นต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลกระหวัน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 6,528 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และ แบบปลายเปิด (Open - ended Form) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลกันทรอม อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.9330 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งหนังสือถึงนายกเทศมนตรีตำบลกระหวัน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยจำแนกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลกระหวัน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ แล้วเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำกลับมาตรวจสอบหาความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม แบบสอบถามจำนวน 364 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้ 364 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage)

2. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานเทศบาลตำบลกระหวัน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Form) ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาโดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกัน แล้วทำการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

สรุปข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 54.67 เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ช่วงอายุระหว่าง 40-49 ปี มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 28.30 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับประถมศึกษา มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 37.09 เมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่า อาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 43.41

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานเทศบาลตำบลกระหวัน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง นอกนั้นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้แก่ ด้านการเมืองการบริหาร มีค่าเฉลี่ย 3.72 ด้านสังคม มีค่าเฉลี่ย 3.68 และด้านเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ย 3.38 ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานเทศบาลตำบลกระหวัน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.38 สามารถแจกแจงข้อมูลได้ดังนี้ การจัดฝึกอบรมอาชีพให้แก่ประชาชนให้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ มีค่าเฉลี่ย 3.53 ประชาสัมพันธ์ผลผลิตของชุมชนไปยังชุมชนอื่น มีค่าเฉลี่ย 3.45 ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร กิจการสหกรณ์ร้านค้าชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.26 ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานเทศบาลตำบลกระหวัน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.68 สามารถแจกแจงข้อมูลได้ดังนี้ การดูแล สงเคราะห์เด็ก ผู้พิการ ผู้สูงอายุ อย่างทั่วถึง มีค่าเฉลี่ย 3.85 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพื่อป้องกันและลดการสูญเสียในด้านทรัพย์สินและเพื่อขวัญและกำลังใจของประชาชน มีค่าเฉลี่ย 3.81 ประสานความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการฉีดวัคซีนป้องกันโรคเป็นประจำทุกปี มีค่าเฉลี่ย 3.36 ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานเทศบาลตำบลกระหวัน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการเมืองการบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.72 สามารถแจกแจงข้อมูลได้ดังนี้ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาเทศบาลตามลำดับความสำคัญของโครงการ มีค่า เฉลี่ย 3.94 การเปิดเผยข้อมูลในที่เปิดเผยที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างต่าง ๆ ของเทศบาล การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจในสิทธิของตนเองต่อท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.93 ให้ประชาชนเข้ารับฟังการประชุมสภาเทศบาล ตัวแทนชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อ – จัดจ้างต่าง ๆ ของเทศบาล มีค่าเฉลี่ย 3.51 ตามลำดับ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ เทศบาลควรให้การสนับสนุนส่งเสริมการประกอบอาชีพแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 39.39 รองลงมาคือ เทศบาลควรให้มีไฟฟ้าตามเส้นทางสัญจรให้มากกว่านี้ และติดตั้งในจุดที่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 31.52 และเทศบาลควรดูแลน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคแก่ประชาชนให้ทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ 29.09 ตามลำดับ

จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเกิดจากเทศบาลตำบลกระหวันมีแนวนโยบายที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ภายใต้อำนาจหน้าที่ ระเบียบ กฎหมายที่กำหนด และเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ตามแนวคิดและวิสัยทัศน์ของผู้บริหารซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา สมัคคดี (2552:บทคัดย่อ) ได้ทำการ ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทัพราช อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จากการวิจัยในครั้งนี้โดยภาพรวม พบว่า ด้านเศรษฐกิจ การดำเนินงานของเทศบาลตำบลกระหวัน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะเทศบาลตำบลกระหวัน มีการส่งเสริมการประกอบอาชีพโดยการฝึกอบรมอาชีพให้แก่ประชาชนเพื่อให้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ เช่น การฝึกอบรมการกรีดยางพารา การเพาะเห็ดเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายให้กับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุกูล ฝอยทอง (2552:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของ ประชาชนต่อการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง

จากการวิจัยในครั้งนี้โดยภาพรวม พบว่า ด้านสังคม การดำเนินงานของเทศบาลตำบลกระหวัน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะเทศบาลตำบลกระหวันให้ความสำคัญกับความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของประชาชน มีการดูแลสงเคราะห์เด็ก ผู้พิการ ผู้สูงอายุ พระราชบัญญัติเทศบาล 2496 กำหนดไว้เทศบาลมีหน้าที่ในการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ (คนชรา) และผู้พิการ (ผู้ด้อยโอกาส) ซึ่งผลการวิจัย

สอดคล้องกับงานวิจัยของประดิษฐ์ศร จตุพรมาศทวี (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว พบว่า ด้านสังคม อยู่ในระดับมาก

จากการวิจัยในครั้งนี้โดยภาพรวม พบว่า ด้านการเมืองการบริหาร การดำเนินงานของเทศบาลตำบลกระหวัน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะเทศบาลตำบลกระหวันเปิดให้ประชาชนเข้าร่วมทางการเมือง สามารถตรวจสอบการดำเนินงาน เสนอแนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน มีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเทศบาลตามลำดับความสำคัญของโครงการ ทำให้การพัฒนาของเทศบาลตรงกับความต้องการของประชาชนและชุมชนได้รับประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอโนชา สืบจากมี (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์พบว่าด้านการเมืองการบริหารอยู่ในระดับมาก

จากการวิจัยในครั้งนี้ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ เทศบาลควรให้การสนับสนุนส่งเสริมการประกอบอาชีพแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเทศบาลตำบลกระหวัน ไม่สามารถดำเนินการได้มากนัก เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรรวมทั้งรายได้ที่จัดเก็บมีจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับภารกิจต่าง ๆ ที่ต้องดูแลและให้บริการ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภสร ภูบาลชื่น (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลห้วยแถลง อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งพบว่า ข้อเสนอแนะอื่นที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรให้การสนับสนุนส่งเสริมการประกอบอาชีพแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

นภสร ภูบาลชื่น. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลห้วยแถลง อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา. ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2551.

นิตยา สมัคคดี. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทัพราช อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว. ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2552.

นุกูล ฝอยทอง. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.

ประดิษฐ์ศร จตุพรมาศทวี. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว. ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2553.

อโนชา สืบจากมี. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์. ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2551.

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

PEOPLE'S OPINIONS TOWARDS THE OPERATIONOF ADMINISTRATION OF BURIRAM DISTRICT BURIRAM PROVINCE

ภัทรพร แจ้งไพศาล[1] รศ. ประชัน คะเนวัน[2] รศ. ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์[3]

[1]นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัญฑิตสาขารัฐประศาสนศาตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[2]อาจารย์ที่ปรึกษาหลักประจำหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัญฑิต สาขารัฐประศาสนศาตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[3]อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมประจำหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัญฑิต สาขารัฐประศาสนศาตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน คือ ด้านสร้างคน ด้านสร้างคุณภาพชีวิต และด้านสร้างงานและรายได้กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ มอร์แกน (Krejcie&Mogan) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 377 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหน่วยเลือกตั้งต่าง ๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับและแบบปลายเปิด (Open – ended Form) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.9195 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานขององค์การบริการส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสร้างคุณภาพชีวิต รองลงมาคือ ด้านสร้างงานและรายได้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านสร้างคน 2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ควรให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้นรองลงมาคือ ควรจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กเล็กและควรจัดทำศูนย์หนังสือบริการฟรีในจังหวัดตามลำดับ

คำสำคัญ: ความคิดเห็น, ประชาชน, การดำเนินงาน, องค์การบริหารส่วนจังหวัด

Abstract

The purpose of this study was to study public opinion on the performance of the administrative Buriram district, Buriram province, in three aspects: the people. The quality of life.And the creation of jobs and income.From a random sample of the population. The size of the sample table of Krejcie and Morgan (Krejcie&Mogan) the size of the sample of 377 people, randomly distributed to polling were proportional random simple (Simple Random. Sampling).Tools used for

data collection was a questionnaire consisting of 3 checklist (Checklist) and scale (Rating Scale) 5 Star and Open (Open - ended Form) is the reliability. (Reliability) is equal to 0.9195 for statistical analysis, data were percentage, mean and standard deviation. The findings were as follows :

1) The purpose of public opinion on the operation of the service organization Administration of Buriram District, Buriram province, Overall, the high level. Considering it was also found that all of the levels as well. The side with the highest average. The quality of life, followed by the creation of jobs and income. The side with the lowest mean is the people. 2) The Opinions and suggestions of the other. Comments and suggestions are most others. Should the public. Participate in the development of a more minor children is to develop activities. Should be prepared and served in the order book.

KEYWORDS : OPINIONS, PEOPLE'S, OPERATION, ADMIMISTRATION OF BURIRAM PROVINCE

บทนำ

การบริหารราชการต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจการตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ โดยมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงาน (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน. 2545)

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง และเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ในเขตจังหวัด มีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมทั้งจังหวัด มีบทบาทอำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวาง โดยไม่เพียงจะมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังขยายบทบาทหน้าที่รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจของสังคมอีกด้วย การพัฒนาท้องถิ่นเป็นการพัฒนาเริ่มจากระดับรากหญ้า โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน และในอนาคตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนี้ยิ่งจะมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ด้านต่างๆ เพิ่มมากยิ่งขึ้น เป็นองค์กรที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนและรับทราบปัญหาความต้องการของประชาชนอย่างดี อีกทั้งมีงบประมาณและมีอิสระในการบริหารงบประมาณของตนเองได้ตามอำนาจหน้าที่กำหนดไว้ในตัวบทกฎหมาย

องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ ได้ดำเนินงานโครงการต่างๆ ในการพัฒนาจังหวัดบุรีรัมย์ และช่วยเหลือพี่น้องประชาชนที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนต่างๆ โดยดำเนินงานตามนโยบาย 4 สร้าง เป็นกลไกขับเคลื่อนในด้านต่างๆ โดยเฉพาะการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในด้านการส่งเสริมกีฬาเพื่อให้เยาวชนของจังหวัดบุรีรัมย์ได้ก้าวสู่การเป็นนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ พร้อมปรับปรุงสนามกีฬากลางองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ให้ได้มาตรฐานสากล รองรับการแข่งขันระดับประเทศ ส่งเสริมงานประเพณีวัฒนธรรมของจังหวัดให้สืบสานยังคนรุ่นหลัง ส่งเสริมการสร้างอาชีพสร้างรายได้ของพี่น้องประชาชนจังหวัดบุรีรัมย์ให้อยู่ดีมีสุข ตลอดจนการพัฒนาเส้นทางคมนาคมเส้นทางจราจรในหลายเส้นทางรองรับการเปิดตลาดเสรีอาเซียนในปี 2558 ที่จังหวัดบุรีรัมย์เป็นทางผ่านทางเศรษฐกิจจากจีนไปยังทะเลอ่าวไทย สู่นานาประเทศ คนจังหวัดบุรีรัมย์จึงต้องมีการพัฒนาทั้งด้านการศึกษาและการพัฒนาอาชีพ เพื่อโอกาสในการก้าวสู่ตลาด เสรีอาเซียนต่อไปด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของ

ประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อรับทราบปัญหาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ในการดำเนินงานด้านสร้างคน ด้านสร้างคุณภาพชีวิต ด้านสร้างงานและรายได้ ว่ามีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด เพื่อสามารถนำผลวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการแก้ไข ปรับปรุง วางแผนดำเนินงานในบริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้สอดคล้องตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ต่อไป

ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 18,374 คน โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ มอร์แกน (Krejcie&Mogon ; ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 14 –149) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 377 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบไปด้วย ลักษณะเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้ 1. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) 2. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบมาตรส่วนประมาณค่า (Ranting scale) 3. เป็นคำถามปลายเปิด (Open – ended Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่นอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาแล้วเกี่ยวกับการให้ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ นำแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์

การตรวจสอบหาความเที่ยงตรงผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม ไปเสนอผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบจำนวน 3 ท่าน เพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมตรงสภาพความเป็นจริงเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) และนำแบบสอบถาม ที่ได้จากการตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

นำเครื่องมือที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbatch 1971 : 160) อ้างถึงใน(จักรภพ ไทยมณี,2549:90) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.9195 ซึ่งผ่านเกณฑ์สามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้

เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นความเชื่อมั่น (Reliability) หรือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

สรุปข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 377 คน จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นชาย จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 38.20 และเป็นหญิง จำนวน 233 คนคิดเป็นร้อยละ 61.80 เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า อายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 35.54 รองลงมาคือ

อายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 21.75 อายุระหว่าง 20 – 30 ปี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 21.49 อายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.85 ส่วนต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.37 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 30.50 รองลงมาคือ ระดับอนุปริญญา/เทียบเท่า จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 25.46 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 16.45 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 14.59 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 9.02 ส่วนระดับประถมศึกษา จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.98 จำแนกตามอาชีพ พบว่า อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 31.83 รองลงมาคือ พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 23.87 เกษตรกรรม/รับจ้างทั่วไป จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 22.81 รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 19.10 ส่วนอื่น ๆ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.39 จากการศึกษาสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 377 คน ส่วนใหญ่เป็นหญิง จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 61.80 อายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 35.54 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 30.50 และประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 31.83

จากผลการวิจัยในครั้งนี้โดยภาพรวม พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสร้างคุณภาพชีวิต รองลงมาคือ ด้านสร้างงานและรายได้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านสร้างคน ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ควรให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้นรองลงมาคือ ควรจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กเล็กและควรจัดทำศูนย์หนังสือบริการฟรีในจังหวัดตามลำดับ

การอภิปรายผล

จากการวิจัยความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 3 ด้าน ทำให้ทราบถึงระดับความคิดเห็น ของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีประเด็นที่ค้นพบอันจะเป็นข้อมูลให้กับองค์การบริการส่วนจังหวัดบุรีรัมย์เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานซึ่งสามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. จากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสร้างคน ด้านสร้างคุณภาพชีวิต และด้านสร้างงานและรายได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ ดำเนินงานโดยยึดนโยบายเป็นสำคัญและคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก มีการพัฒนาและปรับปรุงระบบการดำเนินงานให้สอดคล้องกับภารกิจ และอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนทุกพื้นที่ รวมทั้ง ได้มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น รวมทั้งเสนอแนะ วิธีการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ จึงส่งผลให้ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากในทุกด้าน ทั้งนี้ได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นภสร ภูบาลชื่น (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลห้วยแถลง อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ผลการวิจัยด้านสร้างคน พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ ได้ส่งเสริมและรณรงค์ให้มีการศึกษาต่อทั้งในระบบและนอกระบบ ให้การสนับสนุนทุนการศึกษาเด็กเรียนดี เด็กยากจน และเด็กกำพร้า พัฒนาทักษะความรู้ความสามารถทางการศึกษาของนักเรียนในจังหวัดบุรีรัมย์ อีกทั้งจัดบริการด้านการฝึกอบรมอาชีพแก่ประชาชนทั่วไป และส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งนี้ได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของชลธิชา พราวศรี (2550 – 85 – 86) ได้ทำการศึกษาเรื่องผล การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ผลการศึกษาพบว่า ด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุนพาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยว ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2.2 ผลการวิจัยด้านสร้างคุณภาพชีวิต พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อ การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ ให้การสนับสนุนกิจกรรม ด้านกีฬา สนับสนุนงบประมาณการกำจัดขยะมูลฝอย การสนับสนุนและรักษาแหล่งน้ำ และรณรงค์ให้ประชาชนมีการประหยัดและยึดหลักความพอเพียง ดังเช่นจะเห็นได้ว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ ได้จัดการแข่งขันฟุตบอล มีการจัดการแข่งขันกีฬาระดับท้องถิ่นเป็นประจำ จัดให้มีสถานที่ออกกำลังกายประจำชุมชน พร้อมทั้งส่งเสริมและจัดให้มีสถานที่ออกกำลังกาย เครื่องออกกำลังกายมีความเหมาะสมและสามารถใช้งานได้ดี เพื่อให้ประชาชนได้ออกกำลังกาย อีกทั้งยังได้ส่งเสริมการฝึกฝนอาชีพเพื่อเป็นการสร้างรายได้โดยการประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแก้ไขและปรับปรุงการทำงานฝีมือ ให้มีคุณภาพ ทั้งนี้เพื่อเป็นการยกระดับฐานะการครองชีพของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของชลธิชา พราวศรี (2550 – 85 : 86) ได้ศึกษาเรื่องผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ผลการศึกษาพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของอำนวยอังกระโทก (2553 : 61) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลเสิงสาง อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2.3 ผลการวิจัยด้านสร้างงานและรายได้ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมในครัวเรือน ส่งเสริมให้มีการพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวการร่วมกับหน่วยงานอื่นในการจัดงานประเพณีที่สำคัญซึ่งเป็นงานประจำจังหวัด ทั้งยังส่งเสริม และสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น กลุ่มหัตถกรรม กลุ่มเกษตรกรรม กลุ่มทอผ้า กลุ่มยาสมุนไพร พร้อมทั้งการพัฒนาระบบถนน ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ การรักษาสิ่งแวดล้อมและบริการอื่น ๆ เหตุผลดังกล่าวสอดคล้องกับคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี ต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2554 (2554 : 15) คือเสริมสร้างกระบวนการสร้างอาชีพ สร้างงานที่มีคุณภาพและมีรายได้สูงให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงเป็นระบบ ในทุกระดับชั้นความรู้ และส่งเสริมให้เกิดความรู้ความชำนาญ และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและเงินร่วมลงทุนระยะยาวรวมทั้งจัดตั้งกองทุนต่างๆเพื่อสนับสนุนให้เกิดการผลิต การแปรรูป และการค้าอย่างทันสมัยและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถขายได้ในราคาที่ดี

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีจำนวนมากที่สุดคือ ควรให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น ทั้งนี้เพราะว่า การให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้เพราะในกิจกรรมพัฒนาบางประเภท ถ้าหากให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิดหรือมีส่วนร่วมดำเนินการในกิจกรรมนั้น ๆ จะทำให้ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ เกิดการบำรุงรักษา รักและหวงแหน ในทางตรงข้าม ถ้าประชาชนไม่มีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ ถ้าหากหน่วยงานดำเนินการลงทุนหรือจัดให้โดยที่มิได้ร้องขอ และการปฏิบัติงานทั้งหมดมาจากภายนอก ถ้าเกิดอะไรเสียหาย ประชาชนก็ไม่เดือดร้อนมากนัก เพราะเมื่อไม่ใช่ของส่วนรวม ประชาชนส่วนใหญ่ก็จะไม่บำรุงรักษา ไม่รักไม่หวงแหน นอกจากนั้นการเข้าร่วมปฏิบัติงาน ด้วยตนเองหรือลงความคิด ลงแรงงาน จะทำให้ประชาชนเรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด และสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ นั้นด้วยตนเองต่อไปได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของปราณี ศุขภะสมสาร (2553 : 64) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทร อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะ ควรมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มพูนรายได้ให้กับประชาชนให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อแก้ไขปัญหาและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอโครงการที่จะพัฒนาท้องถิ่นให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

จักรภพ ไทยมณี. (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสถานศึกษาเอกชนให้บุตรหลานของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี. วิทยานิพนธ์ คม.(การบริหารการศึกษา) ลพบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ชลธิชา พราวศรี. (2550). ผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์ ศศ. ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

นภสร ภูบาลชื่น. (2551). การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลห้วยแถลง อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา. ภาคนิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. บุรีรัมย์ : สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.

ปราณี ศุขภะสมสาร. (2553). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทร อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์. ภาคนิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2554). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา วันอังคารที่ 23 สิงหาคม 2554. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

อำนวย อังกระโทก. (2553). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลเสิงสาง อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา. ภาคนิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะแทด ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

PARTICIPATION IRRIGATION MANAGEMENT OF AGRICULTURAL WATER USERS LAMSATAD RIVER BASIN OF THE PUMPING POWER PROJECT IN HAISOK SUBDISTRICT AMINISTRATIVE ORGANIZATION PUTTHAISONG DISTRICT, BURIRAM PROVINCE

วรพงษ์ วรกิจ[1] รศ.ประชัน คะเนวัน[2] ผศ.วุฒินันท์ รามฤทธิ์[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[2] อาจารย์ที่ปรึกษาหลักประจำหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[3] อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมประจำหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะแทด ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน ตามกรอบพันธกิจของกรมชลประทาน คือ ด้านการบริหารจัดการน้ำ ด้านการบำรุงรักษา และด้านการติดตามและประเมินผล กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร โดยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 316 คน แล้วทำการสุ่มไปยังเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำให้กระจายไปยังหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วนโดยวิธีอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 6 ระดับ และแบบปลายเปิด (Open-ended Form) มีค่าความเชื่อมั่น 0.8523 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า :

(1) การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะแทด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้ ดังนี้ ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านบริหารจัดการน้ำ ด้านการบำรุงรักษา ตามลำดับ (2) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ต้องการให้เจ้าหน้าที่จัดประชุมกลุ่มผู้ใช้น้ำอย่างสม่ำเสมอเพื่อลดปัญหาความไม่เข้าใจในการจัดสรรน้ำและลดปัญหาในการแย่งน้ำของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ รองลงมาคือต้องการให้เจ้าหน้าที่แจ้งข้อมูลและประชาสัมพันธ์ข่าวสารงานด้านชลประทาน และต้องการให้เจ้าหน้าที่ติดตามผลการดำเนินการหลังจากจัดส่งน้ำสู่พื้นที่ทางการเกษตร ตามลำดับ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, ชลประทาน, กลุ่มผู้ใช้น้ำ, โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The purpose of this study was to management the irrigation water users Lamsatad River basin was the pumping power Project in Haisok Subdistrict Aministrative Organization Phutthaisong District, Buriram Province, in 3 aspects within the mission of the Department of water management. Maintenance, Monitoring and evaluation. From a random sample of the population. Using the household as the unit of 316 people randomly to the farmers who use water for distribution to villages in population to the simple equipment used to collect data was a 3- part questionnaire, including check list, 6- rating scale, and open -ended form with its reliability at 0.8523 The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, and standard deviation. The findings were as follows :

(1) The purpose of irrigation water management Farmers who use water Lamsatad River basin of the pumping power Project in Haisok Subdistrict Aministrative Organization Phuthaisong District, Buriram Province. The overall level.When considering all the aspects that are moderately well sorted from high to low with the average as the monitoring and evaluation of the project. Efficient water management. Thorough , fair and sustainable. Maintenance projects, respectively. (2) The Opinions and suggestions of the other. To give the water user group meeting regularly to reduce misunderstandings in the water and reduce competition for water in agriculture. The second is to provide news and public information officer for the irrigation. And follow - up care after the delivery of water to agricultural areas, respectively.

KEYWORDS : PARTICIPATION, IRRIGATOIN, WATER USERS, THE PUMPING POWER, SUBDISTRICT AMINISTRATIVE ORGANIZATION

1. บทนำ

น้ำเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสัตว์ ใช้ทำการเกษตรกรรมเพื่อผลิตอาหารและทำการผลิตในอุตสาหกรรมต่างๆ ปัจจุบันจำนวนประชากรโลกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และความต้องการใช้น้ำก็เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องรวดเร็วตามจำนวนประชากรโลกที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นการเล็งเห็นความสำคัญของน้ำถือเป็นความเร่งด่วนที่ทุกคน จะต้องหันมามองเห็นความสำคัญของน้ำ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำควรได้รับความเอาใจใส่และสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ภาครัฐ ครัวเรือน ชุมชนและเครือข่ายต่าง ๆ โดยการแสวงหาความช่วยเหลือด้านวิชาการและความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ ในการบริหารจัดการน้ำกำกับดูแล การแลกเปลี่ยนวิธีคิด วิธีปฏิบัติที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศนั้นๆ ชี้และบอกความสำคัญของน้ำ สะท้อนออกมาในแผนชีวิตชุมชนและท้องถิ่น เพื่อผลักดันให้เกิดกลยุทธ์การพัฒนาการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน (กรมทรัพยากรน้ำ. 2554 : http://www.dwr.go.th.com)

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ นั้นต้องเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมและสังคมท้องถิ่น บางพื้นที่ก็บริหารจัดการน้ำได้ง่ายเพราะภูมิประเทศเอื้ออำนวย เนื่องจากมีจำนวนประชากรไม่มากมีแหล่งน้ำเพียงพอ แต่บางพื้นที่ก็มีปัญหา เช่น มีแหล่งน้ำเพียงพอแต่อยู่ในลำน้ำซึ่งมีความลึกและห่างไกลพื้นที่เพาะปลูกไม่สามารถนำน้ำขึ้นมาใช้ได้โดยง่าย โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จัดเป็นอีกประเภทหนึ่งของโครงการชลประทาน โดยมีจุดประสงค์เพื่อสูบน้ำไปใช้ประโยชน์ในด้านเกษตรกรรม เป็นการเร่งรัดขจัดปัญหาความแห้งแล้งในพื้นที่นอกเขตของพื้นที่ชลประทาน โดยการจัดตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าขึ้นที่

บริเวณริมฝั่งของแม่น้ำ ที่มีน้ำบริบูรณ์ตลอดทั้งปี เป็นโครงการที่ไม่มีความจุเก็บกักน้ำ มีลักษณะเป็นการสูบน้ำจากลำน้ำสายหลักและสาขา ไปยังระบบการกระจายน้ำที่ครอบคลุมพื้นที่รับประโยชน์ เดิมนั้นอยู่ในความรับผิดชอบของ กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ต่อมาได้ให้กรมชลประทานเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ และดำเนินการถ่ายโอนภารกิจ มาอยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน. 2545 : http://www.irrigation.rid.go.th.com)

โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้รับการถ่ายโอนภารกิจมาจากกรมชลประทาน ซึ่งผู้วิจัยในฐานะเป็นพนักงานส่วนตำบล ตำแหน่งนักวิชาการเกษตร ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า และงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารท้องถิ่น จึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ในพื้นที่ลุ่มน้ำลำสะแทด ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อต้องการทราบปัญหาในการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำ และการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ว่าท้องถิ่นมีการพัฒนาในด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรม พัฒนาการมีส่วนร่วมกับทางภาครัฐในการใช้ทรัพยากรน้ำในชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด สามารถตอบสนองความต้องการในชุมชน และทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศกมีทิศทาง ในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ที่ใช้น้ำจากพื้นที่ลุ่มน้ำลำสะแทด เพื่อทำการเกษตรเช่น ปลูกข้าวนาปี นาปรัง ทำสวน ทำไร่ และอื่นๆ จำนวน 15 หมู่บ้านจำนวน 1,014 ครัวเรือน ที่อยู่ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ซึ่งผู้วิจัยใช้ครัวเรือนเป็นหน่วยการสุ่มโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของ ทาโร่ ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5% และความคลาดเคลื่อน ± 5% (Taro Yamane; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 146) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 316 ครัวเรือน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปยังครัวเรือนเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำตามหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยผู้ให้ข้อมูล หรือผู้ตอบแบบสอบถามคือหัวหน้าครัวเรือนในแต่ละครัวเรือน จำนวน 1 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 316 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ 1. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา พื้นที่ทำการเกษตรฯ รายได้เฉลี่ย โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) 2. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำใน 3 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกระดับในการมีส่วนร่วมได้ 6 ระดับ 3. เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ นำแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์

การตรวจสอบหาความเที่ยงตรงผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม ไปเสนอผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบจำนวน 3 ท่าน เพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมตรงสภาพความเป็นจริงเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) และนำแบบสอบถาม ที่ได้จากการตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

นำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ (Try – Out) กับเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ในเขตรับผิดชอบของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านจาน อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามวิธีของครอนบาด (Cronbatch 1971:160) อ้างถึงใน(จักรภพ ไทยมณี,2549:90)ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.8523 ซึ่งผ่านเกณฑ์สามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้

เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นความเชื่อมั่น (Reliability) หรือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย (**X**) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

สรุปข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 316 คน (1) จำแนกตามเพศ เป็นชาย จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 52.22 เป็นหญิง จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 47.78 (2) จำแนกตามอายุ พบว่า ช่วงอายุ 36 - 45 ปี มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 56.01 รองลงมาคือ ช่วงอายุระหว่าง 20 – 35 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 20.57 ส่วนที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50 (3) จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับประถมศึกษา มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 44.62 รองลงมาคือ ระดับมัธยมต้น/ม.3 จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 29.75 ส่วนที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ0.95 (4) จำแนกตามอาชีพทางการเกษตร พบว่า อาชีพทำนา มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 60.13 รองลงมาคือ อาชีพทำไร่ จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 20.25 ส่วนที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ อาชีพทำสวน จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 8.86 (5) จำแนกตามพื้นที่ถือครอง/พื้นที่เช่าทางการเกษตรที่อยู่ในเขตจัดสรรน้ำชลประทาน พบว่า เกษตรกร ที่มีพื้นที่ถือครอง 11 – 15 ไร่ มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 30.70 รองลงมาคือ ที่มีพื้นที่ 5 – 10 ไร่ จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 30.06 ส่วนที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ที่มีพื้นที่ 16 ไร่ขึ้นไป จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 12.34 (6) จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อปี พบว่า รายได้ไม่เกิน 20,001 – 30,000 บาท มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 29.75 รองลงมาคือ รายได้มากกว่า 30,001 – 40,000 บาท จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 26.76 ส่วนที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ รายได้ไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 7.59 (7) จำแนกตามสถานภาพภายในกลุ่มผู้ใช้น้ำ พบว่า สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 85.13 รองลงมาคือ กรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำ มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 10.44 ส่วนที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ หัวหน้ากลุ่มผู้ใช้น้ำ มีจำนวน 14 คน คิดเป็น
ร้อยละ 4.43

จากการวิจัยในครั้งนี้โดยภาพรวม พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทาน ของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะแทด ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศกอำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน คือด้านการบริหารจัดการน้ำ ด้านการบำรุงรักษา และด้านการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้ (1) ด้านการบริหารจัดการน้ำ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.82 (2) ด้านบำรุงรักษา พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.79 (3) ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.86 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ต้องการให้เจ้าหน้าที่จัดประชุมกลุ่มผู้ใช้น้ำอย่างสม่ำเสมอเพื่อลดปัญหาความไม่เข้าใจในการจัดสรรน้ำ และลดปัญหาในการแย่งน้ำของเกษตรกร ร้อยละ 48.34

รองลงมาคือต้องการให้เจ้าหน้าแจ้งข้อมูลและประชาสัมพันธ์ข่าวสารงานด้านชลประทาน ร้อยละ 28.33 และต้องการให้เจ้าหน้าที่ติดตามผลการดำเนินการหลังจากจัดส่งน้ำสู่พื้นที่ทางการเกษตร ร้อยละ 23.33 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทานของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ลุ่มน้ำลำสะแทด ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสามารถอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารจัดการน้ำชลประทาน ของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำลำสะแทด ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการติดตามและประเมินผล ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศกควรสนับสนุนส่งเสริมการรวมกลุ่มของคณะกรรมการดูแลกำกับการจัดส่งน้ำเข้าสู่พื้นที่เพาะปลูก พัฒนาระบบการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการจัดส่งน้ำ อีกทั้งติดตามการแสดงความคิดเห็นในการบำรุงรักษาคลองส่งน้ำร่วมกับเจ้าหน้าที่ นำข้อมูลเรื่องให้มีการขุดลอกแหล่งน้ำเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกรมาบรรจุในแผนงานงบประมาณ จัดให้มีการประเมินผลของการดำเนินงานกิจการสหกรณ์กลุ่มผู้ใช้น้ำ โดยส่งเสริมและพัฒนาในรูปแบบของคณะกรรมการดำเนินงาน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการบำรุงรักษา ดังนั้น จึงควรแก้ไขโดยการ จัดระดมทุนจากทุกภาคส่วน โดยการจัดประชุมเพื่อกำหนดแผนงานในการบำรุงรักษาสถานีสูบน้ำ การดูแลและบำรุงรักษาขุดลอกคูคลองส่งน้ำ รวมทั้งการตัดแต่งกิ่งไม้ กำจัดวัชพืชร่วมกัน อีกทั้งควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มีการแจ้งความเสียหายของระบบส่งน้ำเมื่อเกิดการชำรุด จัดให้มีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบำรุงรักษาโครงการอย่างต่อเนื่องเพิ่มการรณรงค์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการการบำรุงรักษาระบบชลประทานร่วมกันอย่างทั่วถึง ตลอดจนการแนะนำให้เกษตรกรใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำต่อการบริหารจัดการน้ำชลประทานลุ่มน้ำลำสะแทด ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำชลประทานลุ่มน้ำลำสะแทด ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ให้มากขึ้น

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ใช้น้ำต่อการบริหารจัดการน้ำชลประทานของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าจังหวัดอื่น ๆ เพื่อสร้างมาตรฐาน ของโครงการชลประทานทั่วประเทศให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

3. ควรมีการศึกษาประเมินกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน ลุ่มน้ำลำสะแทด ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำชลประทานลุ่มน้ำลำสะแทด ของโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า องค์การบริหารส่วนตำบลหายโศก อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมทรัพยากรน้ำ. (2554). วิสัยทัศน์ พันธกิจ. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2555 แหล่งที่มา : http://www. dwr.go.th.com

กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน. (2554). ข้อกำหนดของการจัดตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า.สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2555 แหล่งที่มา : http://www.irrigation.rid.go.th.com /.

จักรภพ ไทยมณี. (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสถานศึกษาเอกชนให้บุตรหลานของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี. วิทยานิพนธ์ คม.(การบริหารการศึกษา) ลพบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. บุรีรัมย์ : โปรแกรมวิชาทดสอบและวิจัยทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

PEOPLE'S PARTICIPATION IN MAKING LOCAL DEVELOPMENT PLANS OF HINLEKFAI SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN KHUMUANG DISTRICT, BURIRAM PROVINCE

ณัฐวดี ภักดีแก้ว[1] ประชัน คะเนวัน[2] ประกิจ จันตะเคียน[3]

[1]นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[3]อาจารย์ประจำ ภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน ด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการจัดทำแผนพัฒนา และด้านการติดตามและประเมินผล กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากรโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 6 ระดับ และ แบบปลายเปิด (Open-ended Form) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8795 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการจัดทำแผนพัฒนา และด้านการติดตามและประเมินผลตามลำดับ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ต้องการให้โครงการทุกโครงการที่ประชาชนเสนอในที่ประชุมประชาคมหมู่บ้าน ควรได้รับการสนับสนุน รองลงมา คือ ต้องการให้ประชาสัมพันธ์การดำเนินโครงการแต่ละโครงการให้ประชาชนทราบโดยทั่วถึง และต้องการให้มีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกด้านตามลำดับ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, ประชาชน, การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น, องค์การบริหารส่วนตำบล

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate the perple's participation in making local development plans of Hinlekfai Subdistrict Administrative Organization in Khumuang District, Buriram Province in 3 aspects : namely, making development plan preparation, making development plan, and following-up and evaluation. The samples were 364 people, selected by using the Table of Krejcei & Morgan and simple random sampling, respectively. The research instrument used for collecting the data was a 3-part questionnaire, including check list, 6-rating scal, and open-ended form with its reliability at 0.8795. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, and standard deviation. The findings were as follows:

1. The peoples's participation in making local development plans of Hinlekfai Subdistrict Administrative Organization in Khumang District, Buriram Province as a whole was at moderate level. When considering at each aspect, it was found that following-up and evaluation was at low level; whereas, the rest aspects were moderate levels. The rankings from the highest to the lowest mean scores were namely, making development plan preparation, making development plan, and following-up and evaluation, respectively.

2. The additional opinions and suggestions with the highest percentages were the people do need all proposed projects in the meetings to Subdistrict Administrative Organization to Support the budget, followed by people need all projects operation should be publicized to people thoroughly, and the budget allocation should be provided in local development covering all aspects, respectively.

KEYWORDS : PARTICIPATION, PEOPLE , THE LOCAL DEVELOPMENT PLAN , SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION.

1. บทนำ

การกระจายอำนาจการบริหารของรัฐไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดขั้นตอนและกระบวนการ

ในการถ่ายโอนภารกิจงบประมาณและอัตรากำลังของราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีกำหนดระยะเวลา และ เงื่อนไขที่ระบุไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้รับการจัดสรรงบประมาณในสัดส่วนที่สูงขึ้น มีอัตรากำลังมากขึ้น รวมทั้งมีภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

แผนพัฒนาท้องถิ่นจึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะช่วยสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการ กำหนดภารกิจ และแนวทางการดำเนินงานเพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้การกำหนดแผนงานโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทิศทางที่สอดคล้องและประสานสนับสนุนในจุดมุ่งหมายร่วมกัน หลักการสำคัญก็คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาและการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่จะนำไปสู่การบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ หากไม่มีจุดหมายในการพัฒนาที่ชัดเจนแล้ว การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไปเรื่อย ๆ เมื่อมีปัญหาหรือความต้องการเกิดขึ้นก็กำหนดแนวทางดำเนินการเป็นเรื่อง ๆ (ธงชัย สันติวงษ์. 2537 : 1-2)

องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีหน้าที่ให้บริการประชาชนตามอำนาจหน้าที่และยังมีหน้าที่ เพื่อการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสภาพการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟในปัจจุบันอาจจะไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากโครงการที่บรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน ผลสืบเนื่องมาจากอาจจะเกิดจากขาดการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของประชาชน

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะเป็นพนักงานส่วนตำบลจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ต้องการจัดทำแผนพัฒนาฯ อย่างเป็นระบบ และ ประชาชนเข้าใจหลักในการจัดทำแผนพร้อมเข้ามามีส่วนร่วมและสามารถนำแผนพัฒนาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดครอบคลุมทุกด้าน

2. **ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย**

ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 6,283 คน ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 149) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามโดยลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) แบบปลายเปิด (Open-ended Form) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับการมีส่วนร่วมเป็น 6 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาและมีผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ศึกษาสภาพปัญหา ศึกษาเอกสาร บทความและรายงานการวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎีและหลักการ รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น นำข้อมูลมาวิเคราะห์ประมวลความคิดเห็นกับอาจารย์ที่ปรึกษาโดยพิจารณาให้ครอบคลุมเนื้อหาของแต่ละด้านให้เหมาะสมที่สุด เพื่อสร้างคำถามให้ครอบคลุม เป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เป็น 6 ระดับ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือให้คณะกรรมการควบคุมค้นคว้าอิสระตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้เพื่อพิจารณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับขอบเขตที่กำหนดไว้

การตรวจสอบความเที่ยงตรง ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบก่อนเบื้องต้น พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขนำเสนอ ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรง แล้ว นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 คน ที่องค์การบริหารส่วนตำบลปะเคียบ อำเภอ

คูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟ่า (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8795 ซึ่งผ่านเกณฑ์สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ความเที่ยงตรงหรือค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตาราง

3. ผลการวิเคราะห์/ผลการวิจัยและการอภิปราย

สรุปข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 46.43 มีอายุ 36 - 45 ปี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 30.77 มีระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 48.90 มีอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 70.33 มีรายได้ต่ำกว่า 5,000.- บาท จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 64.56

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ สรุปได้ว่าด้านการมีส่วนร่วมในการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาโดยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.35 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับ

ปานกลางเช่นกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 4. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ มีค่าเฉลี่ย 4.52 รองลงมาคือ ข้อ 3. ท่านได้ร่วมประชุมประชาคมเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการระบุปัญหา และความต้องการในหมู่บ้านของท่าน มีค่าเฉลี่ย 4.37 ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2. ท่านได้ร่วมเป็นกรรมการหรือร่วมคัดเลือกผู้แทนประชาคมประชาคมเพื่อเป็นคณะกรรมการพัฒนาของ อบต. ในการจัดทำแผนพัฒนาของ อบต. มีค่าเฉลี่ย 4.26

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ สรุปได้ว่าด้านการจัดทำแผนพัฒนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 4.17 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 9. ท่านให้ความร่วมมือช่วยเหลือต่อหน่วยงานและองค์การต่างๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการางแผนพัฒนา อบต. มีค่าเฉลี่ย 4.32 รองลงมาคือ ข้อ 6. ท่านได้เข้าร่วมประชุมรับฟังการประเมินสถานการณ์ การชี้แจงวัตถุประสงค์และจัดลำดับความสำคัญของโครงการที่นำเสนอในการจัดทำแผนพัฒนา มีค่าเฉลี่ย 4.29 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 12. ท่านได้มีส่วนร่วมรับฟังการประชุมสภา อบต. เพื่อพิจารณาแผนพัฒนา มีค่าเฉลี่ย 3.80

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ สรุปได้ว่าด้านการติดตาม และประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 3.45 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 23. , 24. อยู่ในระดับปานกลาง นอกนั้นอยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 18. ท่านมีส่วนร่วมในการทบทวนแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมทุกปี มีค่าเฉลี่ย 3.97 รองลงมา คือ ข้อ 20. ท่านมีส่วนร่วมในการรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนา อบต. มีค่าเฉลี่ย 3.84 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 23. ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อ จัดจ้างเช่นเปิดซองสอบราคา/ประกวดราคาและตรวจรับงานจ้างในโครงการต่าง ๆ ของ อบต. มีค่าเฉลี่ย 2.61

จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการติดตาม และประเมินผลอยู่น้อย นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการจัดทำแผนพัฒนา และ ด้านการติดตาม และประเมินผล

จากการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการจัดทำแผนพัฒนา และ ด้านการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ ไม่เห็นประโยชน์ ไม่ให้ความสำคัญ และไม่สนใจในการจัดทำแผนพัฒนา ประกอบกับประชาชนส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม จะให้ผู้นำหมู่บ้านและ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการเรื่องการจัดทำแผน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการมีส่วนร่วมในการการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากประชาชนในพื้นที่ส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรมและระดับการศึกษายังน้อย จึงไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการเตรียมการจัดแผนพัฒนาท้องถิ่น จึงไม่อยากเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว

2. จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการจัดทำแผนพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ประชาชนไม่เห็นความสำคัญ ไม่เห็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนา ไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาจึงทำให้การเข้าร่วมจัดทำแผนมีไม่มากหรืออาจยังไม่เห็นประโยชน์ในอนาคตในการจัดทำแผนพัฒนา

3. จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องจากประชาชนขาดความเข้าใจและไม่เห็นความสำคัญในการติดตามและประเมินผลเมื่อโครงการเกิดขึ้นในหมู่บ้านของตนเองแล้วถือว่าโครงการได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว และประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจว่ากระบวนการติดตามและประเมินผลเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงทำให้ประชาชนให้ความสำคัญในการติดตามและประเมินผลน้อย

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ต้องการให้โครงการทุกโครงการที่ประชาชนเสนอในที่ประชุมประชาคมหมู่บ้าน ควรได้รับการสนับสนุน ทั้งนี้เนื่องจากงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลมีจำนวนจำกัด ประกอบกับรัฐบาลได้มีการจัดสรรเงินงบประมาณน้อย จึงส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินโครงการทุกโครงการที่มาจากข้อเสนอของที่ประชุมหมู่บ้านได้ทุกโครงการ ทำให้การบริหารงานไม่ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ จึงทำให้ประชาชนเห็นว่าโครงการบางโครงการไม่ได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

ธงชัย สันติวงษ์. พฤติกรรมบุคคลในองค์การ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2537.

ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ . พิมพ์ครั้งที่ 2. บุรีรัมย์ :
คณะครุศาสตร์, สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์, 2542 .

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

PEOPLE'S OPINIONS TOWARDS THE OPERATIONIN TAPOCHI SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN NONGKI DISTRICT, BURIRAM PROVINCE

จตุเทพ คลังกูล[1] รศ.ประชัน คะแนวัน[2] และ ดร.ผดุงชาติ ยังดี[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[3] อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งมีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริการทั่วไป ด้านการวางแผนพัฒนา และด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มประชากรโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโรยามาเน (Taro Yamane) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 370 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้าน ตามสัดส่วนโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบปลายเปิด (Open – ended Form) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7977 สถิติที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1.ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางนอกนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำจะได้ดังนี้ ด้านการบริการทั่วไป ด้านการวางแผนพัฒนา และด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน ตามลำดับ 2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ มีความต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รองลงมาคือ ความต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลแก้ไข ปรับปรุงถนน ทางเท้าและรางระบายน้ำ และมีความต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดหาน้ำสะอาดหรือน้ำประปาให้เพียงพอแก่ความต้องการ ตามลำดับ

คำสำคัญ : ความคิดเห็น, ของประชาชน, ต่อการดำเนินงาน, ขององค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The purpose of this study were to investigate opinions of people toward the operation in Tapochi Administrative organization in Nongki District, Buriram Province in aspecte, namely : 1) general services ; 2) development planning ; and 3) operational following up. The samples were 370 people who had the right to vote, selected by using the Table of

Taro Yamane, and simple random sampling technigue the research instrument was a 3-part guestionnaire, including check list, five levels rating scale, and open from with its reliability at 0.7977. The collected data were analyzed by using percentage, mean, and standard deviation. The results were 1) Opinions of people Towards The operation in Tapochi subdistrict Administrative Organization in Nongki District, Buriram Province as a whole was atmuch level. When considering each aspect, it was found that the operational following Up was at “moderate” level. While the other aspects were at much level. The ranking from the high to the low means were the general services, development planning and operational following Up and 2) The other opinions and suggestions were as follows : 1) the administrators should Listen to the people’s opinions., followed by Administrative organization improve the roads, pedestrians, and track drainages, and were needed Administrative organization and the Municipality to provide the fresh water and water supply proficiently to the people’s needs.

KEYWORDS : PEOPLE’S OPINIONS TO TOWARDS THE OPERATIONIN TAPOCHI SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

1. บทนำ

จากการดำเนินงานในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย ซึ่งเป็นการให้บริการตามวัตถุประสงค์เพื่อสนองความต้องการของประชาชน ตามที่กฎหมายกำหนด คือ การให้บริการ สาธารณะนั่นเอง ซึ่งประกอบด้วย ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดทำแผนพัฒนา ด้านการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านศิลปะ วัฒนธรรมจารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งการให้บริการดังกล่าวอาจจะยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งส่งผลให้ประชาชนเขตพื้นที่บริการมีความรู้ความเข้าใจ ตลอดทั้งความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย นั้นมีน้อย และประชาชนยังไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม หรือความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นเป็นอย่างไร เป็นปัญหาต่อการพัฒนา และการจัดทำแผนโครงการต่างๆ ของแต่ละหมู่ที่จะเสนองบประมาณ เพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ที่ประสบปัญหามาร่วมแสดงความคิดเห็นจัดทำเป็นแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย เพราะคิดว่าเลือกตัวแทนเข้าไปแล้วคือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลไปทำหน้าที่แทนตนอยู่แล้ว จึงไม่ใช่หน้าที่ของตนเองที่จะเข้าไปมีความคิดเห็นในการดำเนินงานอีก ดังนั้นหากเป็นดังเช่นที่กล่าวมาข้างต้น ประชาชนไม่มีโอกาสในการรับรู้นโยบายของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงาน การวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง และไม่สามารถให้บริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงเสมอภาค (แผนอัตรากำลังสามปี. 2553 : 5)

2. ขั้นตอนการศึกษา/ อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 370 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างให้กระจายไปตามเขตเลือกตั้งต่าง ๆ ตามสัดส่วนโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ แก้ไขสำนวนและภาษา เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่มีความชัดเจนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้ง ก่อนนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟ่า (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามเท่ากับ 0.7977 ซึ่งผ่านเกณฑ์และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในระยะเวลาที่กำหนด ได้แบบสอบถามที่สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้งหมด จำนวน 370 คน คิดเป็น ร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ รายด้าน 3 ด้าน ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาโดยจัดทำตอบเข้าประเด็นเดียวกัน แล้วแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	$\overline{X}$	S.D	ความหมาย
1. ด้านการบริการทั่วไป	3.84	0.46	มาก
2. ด้านการวางแผนพัฒนา	3.68	0.49	มาก
3. ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน	3.58	0.60	มาก
รวมเฉลี่ย	**3.70**	**0.52**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยทั้ง 3 ด้าน มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำจะได้ดังนี้ คือ ด้านการบริการทั่วไป ($\overline{X}$ = 3.84) ด้านการวางแผนพัฒนา($\overline{X}$ = 3.68) และด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน ($\overline{X}$ = 3.58) ตามลำดับ

4. บทสรุป / สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง นอกนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำจะได้ดังนี้ ด้านการบริการทั่วไป ด้านการวางแผนพัฒนา และด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือคือ มีความต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รองลงมาคือ มีความต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลแก้ไข ปรับปรุงถนน ทางเท้า และรางระบายน้ำ และมีความต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดหาน้ำสะอาดหรือน้ำประปาให้เพียงพอแก่ความต้องการ

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

3.1 จากการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ท่าโพธิ์ชัย อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริการทั่วไป ฉะนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัยและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องรักษาส่วนดีนี้ไว้ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้รับการยอมรับในด้านการบริการแก่ประชาชนโดยต้องสร้างความเข้าใจกับชุมชน และการรักษาสภาพนี้ไว้ ควรมีการส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนและให้ความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลต้องดำเนินการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนรับทราบข้อมูล ข่าวสาร กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่งต่าง ๆ ให้ครบถ้วนทุกขั้นตอน ที่เป็นผลดีและผลเสียต่อประชาชนที่มารับบริการสาธารณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลให้บริการนั้น ๆ เป็นไปด้วยความโปร่งใส สุจริต ยุติธรรม ครอบคลุมอย่างทั่วถึง และมีความเสมอภาคกันทุกคน ไม่เลือกปฏิบัติ

3.2 จากการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ คือ ด้านการติดตามตรวจสอบ พบว่ามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนและให้ความสำคัญในการเข้า มามีส่วนตรวจสอบ การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลต้องดำเนินการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้แก่ประชาชน ทำความเข้าใจ บทบาท หน้าที่ ความจำเป็นและประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ จากการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล คอยสอดส่องดูแลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร รวมทั้งพนักงาน ให้ถือปฏิบัติ ตามระเบียบกฎหมาย รับฟังปัญหาหรือความต้องการของประชาชน รวมทั้งส่งเสริม และสร้างทัศนคติที่ดีต่อประชาชน ผู้รับบริการอย่างเป็นธรรมและสมอภาคกัน ด้านการวางแผน พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงดังนั้นเพื่อเป็นการรักษาสภาพนี้ไว้องค์การบริหารส่วนตำบล ควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ การใช้สื่อประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและมีบทบาทในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยผ่านเวทีประชาคมและชักนำเชิญชวนผ่านสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้นำกลุ่มต่างๆในชุมชนของตำบลเพื่อนำเสนอปัญหาความต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลททราบ ด้านการบริการทั่วไป พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูง ดังนั้นเพื่อเป็นการในการให้บริการที่ดีควรรักษาสภาพนี้ไว้ และส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนตลอดทั้งให้ความสำคัญในการเข้ามาแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลต้องดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนรับทราบข้อมูล ข่าวสาร กฎระเบียบ ประกาศคำสั่งต่างๆ ที่เป็นผลดี และผลเสีย ต่อประชาชนที่มารับบริการนั้นๆ เป็นไปด้วยความโปร่งใส สุจริต ยุติธรรม ครอบคลุมอย่างทั่วถึง ทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

4. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

4.1 การศึกษาเปรียบเทียบกับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ใกล้เคียง

4.2 การศึกษาบทบาทที่คาดหวังและความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีต่อหน่วยงาน เพื่อนำผลการศึกษาไปกำหนดกลยุทธ์ในการทำงานของผู้บริหารและนำไปพัฒนาคนและพัฒนางานต่อไป

4.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาต่อความคิดเห็นของประชาชนเพื่อที่จะเป็นข้อมูลในการกำหนดมาตรการต่าง ๆขององค์การบริหารส่วนตำบล
ท่าโพธิ์ชัย อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

เอกสารอ้างอิง

เดือนฉาย ผลเรือง. (2550). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขาม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

นวพร แสงหนุ่ม. (2546). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). เชียงใหม่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นิรันดร์ ปรัชญกุล. (2547). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลบ้านฉาง. ปัญหาพิเศษ รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

วรณิดา สมิตานนท์. (2549). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ รปม.(รัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.

วันเพ็ญ วงศ์คำจันทร์. (2550). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนิคมทุ่งโพธิ์ทะเล อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพรช. วิทยานิพนธ์ รปม. (รัฐประศาสนศาสตร์).บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย. (2553). แผนอัตรากำลังสามปีองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย ตำบลท่าโพธิ์ชัย อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ชัย.

ความผูกพันต่อองค์การของผู้ปฏิบัติงานใน โรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

A STUDY OF OPINIONS CONCERNING ORGANIZATION COMMITMENT OF STAFF IN CHALERMPRAKIAT HOSPITAL, CHALERMPRAKIAT DISTRICT, BURIRAM PROVINCE

ดวงฤดี วัฒนกูล[1] รองศาสตราจารย์ประชัน คะเนวัน[2] และ ดร.คำภีรภาพ อินทะนู[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[3] เลขาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความผูกพันต่อองค์การของผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากร ได้แก่ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว โรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 118 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบปลายเปิด (Open - ended Form) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.7868 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความผูกพันต่อองค์การของผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกที่ดีในด้านเงินเดือนและสวัสดิการ และด้านการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมขององค์การ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความภาคภูมิใจและการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ รองลงมาคือ ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ

คำสำคัญ : ความผูกพันต่อองค์การ, ผู้ปฏิบัติงาน

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate the organization commitment of personnel in Chalermprakiat Hospital, Chalermprakiat District, Buriram Province in 6 aspects: policy and adminstrtion, colleague and superior relation, salary and welfares, organization activity participation, working environment, and pride, acceptation of organization goal and value. The samples were all 118 government officials, permanent and temporary staff. The research instrument used for collecting the data was a 3-part questionnaire, including checklist, 5-rating scale, and open-ended form with its reliability of 0.7868. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, and

standard deviation. The findings were as follows The organization commitment of personnel in Chalermprakiat Hospital, Chalermprakiat District, Buriram Province as a whole was at a high level. When considering at each aspect, it was found that salary and welfares, and organization activity participation were at moderate levels ; whereas, the rest aspects were at high levels. The pride and acceptation of organization goal and value was reported as the highest mean score followed by working environment, while salary and welfares, was reported as the lowest mean score.

KEYWORDS: ORGANIZATIONAL COMMITMENT, WORKER

1. บทนำ

การบริหารงานในองค์การไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน หรือรัฐวิสาหกิจ ที่จะสามารถประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพในการบริหารองค์การนั้น ขึ้นอยู่กับความพร้อมของทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นต่อการบริหาร ซึ่งการบริหารงานในองค์การก็ย่อมจะมุ่งหวังในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ปัจจุบันต้องยอมรับกันว่าทรัพยากรมนุษย์คือทรัพยากรที่สำคัญที่สุด และเป็นปัจจัยเบื้องต้นของการบริหาร เนื่องจากองค์การจะประสบความสำเร็จและดำรงอยู่ได้ด้วยการทำงานของบุคลากรในองค์การ บุคลากรต้องมีความผูกพัน ร่วมมือร่วมใจ เสียสละ รับผิดชอบ และเต็มใจในการทำงานอย่างเต็มที่ทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดความสำเร็จขององค์การ ปัจจุบันการบริหารงานเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่จะส่งผลให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล บุคลากรในองค์การถือเป็นทรัพยากรทางการบริหารงานที่สำคัญที่สุดสำหรับทุกองค์การ หากการจัดการทางทรัพยากรมนุษย์ไม่ดีหรือผิดพลาดจะทำให้องค์การเจริญก้าวหน้าได้ยาก สาเหตุก็เนื่องมาจากบุคลากรเป็นผู้ปฏิบัติงาน ผลของงานจะออกมาดีหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับบุคลากรที่ทำงาน

การที่จะให้บุคลากรเกิดความผูกพันต่อองค์การได้ก็ด้วยความเต็มใจของบุคคลนั้นเอง ซึ่งการที่บุคคลจะเกิดความเต็มใจ ความทุ่มเทแรงกายแรงใจได้ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นได้รับการตอบสนองความต้องการของตนเองในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านความต้องการพื้นฐาน ความปรารถนาชื่อเสียงเกียรติยศ การเป็นที่ยอมรับของบุคคลต่าง ๆ และเมื่อความต้องการของคนได้รับการตอบสนองเขาก็จะมีความผูกพันต่อองค์การรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ ปรารถนาที่จะมีส่วนร่วมในความสำเร็จขององค์การ องค์การจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างและรักษาทรัพยากรมนุษย์ขององค์การให้อยู่ในสภาพที่มีความสมบูรณ์พร้อมที่จะทำงาน และการสนองตอบความต้องการของคนก็เป็นวิธีอันหนึ่งที่จะก่อให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่จะทำงานด้วยความกระตือรือร้น และทุ่มเทความสามารถในการปฏิบัติงานนั้นจำเป็นต้องสร้างภาวะที่กระตุ้นหรือตอบสนองความต้องการของบุคลากรและเสริมสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน องค์การต้องมีปัจจัยที่สนองตอบความต้องการของบุคลากรนอกจากค่าจ้างและเงินเดือน ซึ่งเป็นผลประโยชน์ตอบแทนโดยตรงในการปฏิบัติงาน สวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลต่างๆ ในการปฏิบัติงานก็เป็นปัจจัยที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อการจูงใจให้บุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน หากบุคลากรในองค์การมีความผูกพันต่อองค์การสูง ความพึงพอใจในงานก็จะอยู่ในระดับสูงเช่นกัน ซึ่งความผูกพันต่อองค์การนี้ผู้บริหารควรให้ความสนใจในเรื่องนี้เพิ่มมากขึ้น (ปานทิพย์ แตงเย็น. 2548: 1)

การบริหารงานบุคคลในปัจจุบันได้หันมาให้ความสนใจกับเรื่องความรู้สึกนึกคิดและจิตใจของคนทำงานมากขึ้น โดยคาดหวังให้เกิดแรงผลักดันให้เขาเหล่านั้นได้อุทิศแรงกายแรงใจให้กับงาน เพื่อให้องค์การได้รับผลงานจากเขาอย่างเต็มที่ และยังเป็นการส่งเสริมความสำคัญของคนในองค์การให้มีสถานภาพเท่าเทียมกัน ซึ่งเท่ากับเป็นการลดช่องว่างระหว่างอำนาจของผู้บังคับบัญชาให้น้อยลงด้วย ดังนั้น หากองค์การสามารถทำให้บุคลากรมีความผูกพันต่อองค์การได้มาก

เท่าไร ก็จะทำให้บุคลากรพร้อมที่จะทุ่มเทความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานของตนอย่างเต็มที่ และมีผลการปฏิบัติงานเป็นที่น่าพอใจ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อองค์การในที่สุด (ปภาวดี เหล่าพาณิชย์เจริญ. 2553 : 2)

โรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติได้ตระหนักถึงความสำคัญของบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ในโรงพยาบาล จึงได้เสริมสร้างองค์ประกอบต่าง ๆ ของความผูกพันต่อองค์การเพื่อให้บุคลากรพร้อมที่จะทุ่มเทความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของตนอย่างเต็มที่อันเป็นเป้าหมายสำคัญในการบริหารงานในองค์การ ปัจจุบันโรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติได้มีการวิเคราะห์ SWOT แล้วพบว่า ยังมีจุดอ่อนในด้านบุคลากรในองค์การปฏิบัติงาน โดยขาดความสามัคคี บุคลากรบางส่วนขาดจิตสำนึกในการทำงาน ขาดความรับผิดชอบและขาดความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง ไม่ให้ความร่วมมือในการประสานงานในการทำงานเนื่องจากต่างฝ่ายต่างมีภารกิจมากมายตามหน้าที่ที่ได้รับมอบนโยบายจากผู้บริหาร ซึ่งเป็นปัญหาในการปฏิบัติงานทำให้งานไม่บรรลุผลสำเร็จตามความต้องการเท่าที่ควรได้

ฉะนั้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความผูกพันต่อองค์การของผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ที่จะนำไปกำหนดแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาบุคลากร และจัดสวัสดิการเพิ่มเติมจากที่มีอยู่แล้ว และนำเสนอผู้บริหารเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรในโรงพยาบาล เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความรักและผูกพันต่อองค์การ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของจะได้มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่โรงพยาบาลต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวโรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 118 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ และเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open - ended Form) โดยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิด และแนวคิดอื่นๆ ประมวลเข้าด้วยกัน และได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำการค้นคว้าอิสระเพื่อประกอบเป็นโครงสร้างในการทำการค้นคว้าอิสระ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมถึงศึกษาความผูกพันต่อองค์การของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแบบสอบถามของการวิจัย ศึกษาเทคนิค และวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบสร้างมาตรวัดทัศนคติตามเทคนิคการวัดของลิเกิร์ต (Likert Scale) โดยใช้หลักการวัดค่ารวมและประเมินลักษณะจากค่าคะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighting Mean Score) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย นำเสนอร่างแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาควบคุมการค้นคว้าอิสระตรวจสอบ ความถูกต้องด้านเนื้อหา โครงสร้าง ภาษา และความสอดคล้อง หลังจากนั้นนำมาปรับปรุง แก้ไข ตามคำแนะนำ นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ทำการตรวจสอบเพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุม และตรงกับสภาพปัญหา เป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจสอบ นำแบบสอบถามที่ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาปรับปรุงแก้ไขคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระทำการตรวจสอบ และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลโนนสุวรรณ อำเภอโนนสุวรรณ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง นำแบบสอบถามไปหาค่าความ

เชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.7868 ซึ่งผ่านเกณฑ์สามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ผลการวิเคราะห์/ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เพศ อายุ การศึกษา เงินเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 118 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 70.34 มีช่วงอายุ 18-29 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 36.44 จบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 62.10 มีเงินเดือนต่ำกว่า 15,000.- บาท จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 44.06 และมีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 6-10 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 47.45

จากการวิจัยในครั้งโดยภาพรวม ด้านนโยบายและการบริหาร พบว่า ความผูกพันต่อองค์การของผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=3.57) ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เป็นเพราะนโยบายและแนวทางต่างๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานเป็นระบบและมีมาตรฐานชัดเจนดี การกำหนดนโยบายการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการเสนอแนะนโยบายการบริหารงานในองค์การ มีการรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาปรับปรุงการบริหารงาน

เมื่อผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในนโยบายและการบริหารแล้วย่อมทำให้เกิดความผูกพันต่อองค์การมากยิ่งขึ้น ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของกัลยา เพียรแก้ว (2543 : 65) ความผูกพันต่อองค์การตามความรับรู้ของพยาบาลในโรงพยาบาลส่วนภูมิภาค สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ด้านนโยบายและการบริหาร อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะนโยบายต่างๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานเป็นระบบมีมาตรฐานชัดเจนดี เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการเสนอแนะนโยบายการบริหารงาน

จากการวิจัยในครั้งโดยภาพรวม ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา พบว่า ความผูกพันต่อองค์การของผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=3.59) ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาให้เกียรติในการแสดงความคิดเห็นและรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน สามารถเข้าพบผู้บังคับบัญชาได้ทันทีโดยไม่ต้องนัดหมายล่วงหน้า และร่วมสังสรรค์กับผู้ใต้บังคับบัญชาในโอกาสต่างๆ ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของมศารัศม์ วีระยุทธศิลป์ (2553 : 91) ได้ศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของผู้ปฏิบัติงานในเทศบาลประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา อยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะถึงแม้ผู้บังคับบัญชาจะสามารถสร้างความร่วมมือในการปฏิบัติและเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น แต่ผู้ปฏิบัติงานบางส่วนยังมีการแก่งแย่งชิงดีกันและมักสร้างปัญหาระหว่างเพื่อนร่วมงาน

จากการวิจัยในครั้งโดยภาพรวม ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ พบว่า ความผูกพันต่อองค์การของผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.32) ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะการจัดสวัสดิการต่างๆ และค่าตอบแทนอื่นที่ได้รับจากการปฏิบัติงาน เช่น เบี้ยเลี้ยง โบนัส ค่าเช่าบ้าน ค่ารักษาพยาบาลที่ผู้ปฏิบัติได้รับจากองค์การเป็นแรงจูงใจประการหนึ่งที่สำคัญถ้าหากผลตอบแทนเป็นที่พอใจก็สามารถทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความผูกพันต่อองค์การ ผลการวิจัยสอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัยของเฮอร์เบอร์ (Herzberg. 1959

: 71-79) ได้กล่าวว่า เงินเดือน หรือผลตอบแทนจากการทำงานของบุคคลในหน่วยงานโอกาสที่จะได้รับการแต่งตั้งเลื่อนตำแหน่ง การได้รับความก้าวหน้าในทักษะวิชาชีพและสวัสดิการต่างๆ ที่ได้รับจากหน่วยงานเป็นแรงจูงใจทำให้บุคคลต้องการทำงานร่วมกับองค์การ

จากการวิจัยในครั้งโดยภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมขององค์การ พบว่า ความผูกพันต่อองค์การของผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.33) ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เป็นเพราะ ผู้ปฏิบัติงานมีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมนอกเวลางาน และกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมกัน ทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความผูกพัน ความสามัคคี ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของนันทนา ผ่องเภสัช (2544 : 54) ได้ศึกษาความผูกพันต่อองค์การ : ศึกษากรณีข้าราชการวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมขององค์การ อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากข้าราชการส่วนใหญ่ตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

จากการวิจัยในครั้งโดยภาพรวม ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน พบว่า ความผูกพันต่อองค์การของผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.67) ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะสถานที่ทำงานมีเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ การเดินทางไปปฏิบัติงานมีความสะดวกสบาย และปลอดภัย สภาพแวดล้อม บรรยากาศในการปฏิบัติงาน เช่น อุณหภูมิ แสงสว่าง เสียง และการถ่ายเทอากาศมีความเหมาะสม ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของเสาวลักษณ์ รำเพยพล (2548 : 62) ได้ศึกษาความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน อยู่ในระดับมาก

จากการวิจัยในครั้งโดยภาพรวม ด้านความภาคภูมิใจและการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ พบว่า ความผูกพันต่อองค์การของผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.72) ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะโรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติเป็นองค์การที่น่าทำงาน และเกิดความหวงแหนพยายามปกป้องรักษาชื่อเสียงและผลประโยชน์ขององค์การอย่างเต็มที่ มีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงานในองค์การนี้ มีความยอมรับงานทุกอย่างที่ได้รับ และเต็มใจมุ่งมั่นที่จะทำงานต่อไปให้เสร็จถึงแม้ว่าจะเลยเวลาเลิกงานไปแล้ว ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของศศิธร โตพัฒนกุล (2547 : 50) ได้ศึกษาความผูกพันต่อองค์กรกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนางานการพยาบาลของโรงพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลพระบรมสมเด็จราชเทวี ณ ศรีราชา พบว่า ด้านความภาคภูมิใจและการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ อยู่ในระดับมาก

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ควรสนับสนุนในการศึกษาต่อ หรือฝึกอบรมในด้านต่างๆ ทั้งนี้เพราะโรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่มีนโยบายในการสนับสนุนงบประมาณในการศึกษาต่อ จึงทำให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจว่าทางองค์การไม่สนับสนุนในการศึกษาต่อ ดังนั้นคณะผู้บริหารสูงสุดของโรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ควรมีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน เช่น ให้ทุนต่างๆ ด้านการศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น ส่งเสริมการอบรมสัมมนาการประชุมที่เพิ่มความรู้ความสามารถในการทำงานให้ทั่วถึงทุกระดับ เพื่อให้มีการพัฒนาตนเองและความก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอารีย์ ใจหนักแน่น (2547 : 59) ได้ศึกษาความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรโรงพยาบาลศรีธัญญา จังหวัดปทุมธานี ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ควรสนับสนุนในการศึกษาต่อ หรือฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

กัลยา เพียรแก้ว. (2543). ความผูกพันต่อองค์การตามความรับรู้ของพยาบาลในโรงพยาบาลส่วนภูมิภาค สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลครอบครัว). ชลบุรี :

นันทนา ผ่องเภสัช. (2544). *ความผูกพันต่อองค์การ : ศึกษากรณีข้าราชการวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์.* วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารทั่วไป). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปภาวดี เหล่าพาณิชย์เจริญ. (2553). *ความผูกพันต่อองค์การพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลรามาธิบดี.* วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ปานทิพย์ แตงเย็น. (2548). ความผูกพันต่อองค์การของพนักงานเทศบาลหนองกี่. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มศารัศม์ วีระยุทธศิลป์. (2553). *ความผูกพันต่อองค์การของผู้ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์.* ภาคนิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ศศิธร โตพัฒนกุล. (2547). *ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์การกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนางานการพยาบาลของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา จังหวัดชลบุรี.* งานนิพนธ์ พศ.ม. (การบริหารการพยาบาล). ชลบุรี : คณะพยาบาล มหาวิทยาลัยบูรพา.

เสาวลักษณ์ รำเพยพล. (2548). *ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา.* วิทยานิพนธ์ วท.ม. (บริหารโรงพยาบาล). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

อารีย์ ใจหนักแน่น. (2547). *ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรโรงพยาบาลศรีธัญญา จังหวัดปทุมธานี.* วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Herzberg, F. (1959). *The motivation to work.* New York : Wilde.

ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหินโคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

MORALE IN OPERATION OF THE PERSONNEL OF HINKHON SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN LAMPLAIMAT DISTRICT, BURIRAM PROVINCE

สุนันทา แฉล้มไธสง[1] รศ.ประชัน คะเนวัน[2] และ ดร.คำภีรภาพ อินทะนู[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[3] อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหินโคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 6 ด้านคือ ความเพียงพอของรายได้ โอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ความเหมาะสมด้านความรู้และความสามารถในตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ และความพอใจในการทำงาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากร ได้แก่ หัวหน้าส่วนการงาน พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไป ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหินโคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 31 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ ได้แก่ คำถามแบบตรวจสอบรายการ(Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบปลายเปิด (Open - ended Form) มีค่าความเชื่อมั่น 0.9314 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า

1. ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหินโคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ อยู่ในระดับปานกลางส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก ส่วนใหญ่มีขวัญและกำลังใจอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความเหมาะสมด้านความรู้และความสามารถในตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ รองลงมาคือ ด้านความ สัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ เมื่อพิจารณาในด้านความแตกต่างของความรู้สึกเป็นรายด้าน ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันในความรู้สึกที่ดีที่มีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่รองลงมาคือ ความรู้สึกพึงพอใจด้านความเพียงพอของรายได้

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ควรสนับสนุนให้ความก้าวหน้าแก่ผู้ปฏิบัติงานในสายงานตามตำแหน่งนั้นๆ อย่างเต็มที่ รองลงมา คือ ควรพิจารณาขึ้นด้วยความเป็นธรรมและโปร่งใส และควรสนับสนุนให้บุคลากรได้รับทุนการศึกษาต่อจนครบทุกคน ตามลำดับ

คำสำคัญ : ขวัญและกำลังใจ, การปฏิบัติงาน, บุคลากร, องค์การบริหารส่วนตำบลหินโคน

Abstract

The purpose of this study was to investigate the morale at work of personnel under Hinkhon Subdistrict Administrative Organization in Lamplaimat District, Buriram Province in 6 aspects: income sufficiency, position advancement change, superior relation, colleague relation, knowledge and ability appropriateness in position operation, and working satisfaction. The samples were 31people including heads of departments, staff, permanent staff, contract staff, and general staff. The research instrument used for collecting the data was a 3-part questionnaire including checklist, 5-rating scale, and open-ended form with its reliability at 0.9314. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, and standard deviation. The findings were as follows:

1. The morale at work of personnel of Hinkhon Subdistrict Administrative Organization in Lamplaimat District, Buriram Province as a whole was at high levels. When considering at each aspect, it was found that the position advancement change was at moderate level whereas the rest aspects were at high levels. The knowledge and ability appropriateness in position operation was reported as the highest mean scores, followed by superior relation whereas the position advancement change was reported as the lowest mean scores. When considering at feeling differences of income, it was revealed that their good feeling was different towards the position advancement change, followed by they feelingly satisfied with income sufficiency.

2. The additional opinions and suggestions with the highest percentages were that the superiors should support the advancement of staff who saerified to work in various jobs competently, followed by the salary rate should be increased fairly and transparently, and the personnel should support the gained scholarship for further higher education.

KEYWORDS : MORALE, OPERATION, PERSONNEL, HINKHON SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

1. บทนำ

การบริหารงานในองค์กรภาครัฐและเอกชนนั้น ผู้บริหารต้องบริหารงานหรือบุคลากรในหน่วยงานเพื่อให้งานหรือองค์กรประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพในการบริหารองค์กรนั้น ๆ ทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่เป็นปัจจัยเบื้องต้นต่อการบริหารงาน การบริหารงานส่งผลให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารต้องคำนึงถึงขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรอยู่เสมอ เนื่องจากองค์กรจะประสบความสำเร็จและดำรงอยู่ได้ด้วยการทำงานของบุคลากรในองค์กร ความผูกพัน ความร่วมมือร่วมใจ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ และความเต็มใจในการทำงานนั้นจะทำให้ผลของงานมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อองค์กร

ในการทำงานนั้น ประสิทธิภาพในการทำงานและประสิทธิผลของงานมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับขวัญและกำลังใจในการทำงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงาน เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องทุกระดับควรได้ตระหนักและให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพราะถ้าบุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการทำงานที่ดีหรือมากจะทำให้บุคลากรมีความรู้สึกที่ดีต่อองค์กรต่อผู้บังคับ บัญชา และต่อเพื่อนร่วมงาน รู้สึกที่จะเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน และทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในทางกลับกันถ้าบุคลากรในองค์กรอยู่ในสภาพมีขวัญและกำลังใจใน

การทำงานไม่ดีหรือน้อย จะทำให้บุคลากรกำลังเสียขวัญ มีความรู้สึกระแวงไม่เชื่อถือกันและกันในหมู่เพื่อนร่วมงาน การละทิ้งงานก็จะเกิดขึ้น ภารกิจขององค์กรนั้นย่อมไม่บรรลุผลและจะดับสูญไปในที่สุด ดังนั้น การศึกษาขวัญและกำลังใจในการทำงานของบุคลากรว่าอยู่ในระดับใด จึงเป็นเรื่องจำเป็นขององค์กรเพื่อจะนำผลการศึกษามาพิจารณาและสนับสนุนให้กำลังใจเพื่อส่งเสริมให้เกิดขวัญและกำลังใจที่ดีจะส่งผลให้ปฏิบัติงานได้ดี เพราะมีกำลังใจทำงานมุ่งมั่นจนงานสำเร็จ ขวัญและกำลังใจของบุคลากรจึงถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดขององค์กรจึงต้องสร้างขวัญและกำลังใจของบุคลากรให้ดีหรือสูงอยู่เสมอ (วิสา โรจน์รุ่งสัตย์. 2545 : 1 - 2)

องค์การบริหารส่วนตำบลหินโคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นหน่วยงานที่จะต้องยึดถือและปฏิบัติภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีหลักการและสาระสำคัญหลัก ในบางเรื่องส่งผลให้การปฏิบัติงานจริงขาดความคล่องตัวในการบริหารงานบุคคลเท่าที่ควร ดังนั้น ในการดำเนินการจึงเกิดปัญหา อุปสรรคและความล่าช้าอยู่บ้าง นอกจากนี้ ในการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลหินโคนก็ประสบปัญหาขาดความคล่องตัว เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งใหม่ และมีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ ดังนั้น เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เกี่ยวกับด้านขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลจึงควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลหินโคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยในเรื่องขวัญและกำลังใจในการทำงานของบุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหินโคน เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในการวางแผนด้านบุคลากรในหน่วยงานให้เกิดการพัฒนาหน่วยงานตลอดจนการปรับปรุงเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของบุคลากรให้มีขวัญและกำลังใจที่ดีขึ้น ซึ่งจะสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงาน อันจะส่งผลให้การบริหารงานขององค์กรประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในที่สุด

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากรได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลหินโคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 31 คน โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากร ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้าส่วนการงาน พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบไปด้วย ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในหน่วยงานที่สังกัด ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพในการปฏิบัติงาน รายได้ โดยมีลักษณะเป็นคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหินโคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 6 ด้าน ได้แก่ ความเพียงพอของรายได้ โอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ความเหมาะสมด้านความรู้และความสามารถในตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ และความพอใจในการทำงาน มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งระดับเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open - ended Form) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ในการสร้างแบบสอบถามงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

- ศึกษาเอกสาร และรายงานการวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทฤษฎี แนวคิด หลักการ ที่เกี่ยวข้องกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน
- นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถาม
- นำแบบสอบถามเสนอคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา โครงสร้างและภาษา เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุม
- ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถาม ตามคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ
- นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนอประธานคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระพิจารณาอีกครั้ง เพื่อที่จะได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับบุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองฝ้าย อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน
- นำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach. 1971 : 160) ; อ้างถึงใน จักรภพ ไทยมณี. 2549 : 90) ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9314 ซึ่งผ่านเกณฑ์และนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

- ศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)
- ศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหินโคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

สรุป จากการวิจัยเรื่องขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหินโคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหินโคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก ส่วนใหญ่มีขวัญและกำลังใจอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความเหมาะสมด้านความรู้และความสามารถในงานที่ปฏิบัติ รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ เมื่อพิจารณาในด้านความแตกต่างของความรู้สึกเป็นรายด้าน ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันในความรู้สึกที่ดีที่มีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ รองลงมาคือ ความรู้สึกพึงพอใจด้านความเพียงพอของรายได้

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ควรสนับสนุนให้ความก้าวหน้าแก่ผู้ปฏิบัติงานในสายงานตามตำแหน่งนั้นๆ อย่างเต็มที่ รองลงมา คือ ควรพิจารณาขั้นด้วยความเป็นธรรมและโปร่งใส และควรสนับสนุนให้บุคลากรได้รับทุนการศึกษาต่อจนครบทุกคนตามลำดับ

การอภิปรายผล

จากการศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหินโคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 6 ด้าน ทำให้ทราบถึงขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหินโคน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อหาเป็นแนวทางในการวางแผนด้านบุคลากรในหน่วยงานให้เกิดการพัฒนาตลอดจนการปรับปรุงเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของบุคลากรให้มีขวัญและกำลังใจที่ดีขึ้น ซึ่งจะสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจ และนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญที่เป็นเครื่องบ่งชี้ว่าบุคลากรมีความสุขกับการทำงาน และมีความพึงพอใจในหน้าที่การงานที่ปฏิบัติอยู่ ซึ่งบุคลากรมีความถนัดในงานที่ตนเองปฏิบัติ ทำให้บุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ได้ใช้ความรู้และ ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ ดังนั้น ในการปฏิบัติงาน ถ้าได้ทำงานที่ตนพอใจย่อมได้ผลงานดีกว่างานที่ตนไม่พอใจ ฉะนั้น ในการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร จึงต้องหาแนวทางในการเสริมสร้างให้ผู้ปฏิบัติงานพอใจในการปฏิบัติงาน มีความรักงานและกระตือรือร้นในการทำงาน จากผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตกร ชลวิสุทธิ์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูการบิน โรงเรียนการบิน กองทัพอากาศ และความสัมพันธ์ที่เป็นข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล เพื่อให้ผู้บริหารใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ผลการศึกษาพบว่า ขวัญและกำลังใจของครูการบิน โรงเรียนการบิน กองทัพอากาศ ในด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน ด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ด้านความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงาน ด้านความมั่นคงต่อการปฏิบัติงาน ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และด้านความสัมพันธ์กับองค์การและสังคม อยู่ในระดับสูง

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 จากผลการวิจัยด้านความเพียงพอของรายได้ พบว่าขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจ้างงานตามคุณวุฒิ หัวหน้าส่วนการงาน พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ ได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนปีละ 2 ครั้ง และพนักงานจ้างตามภารกิจ ได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนปีละ 1 ครั้ง รวมถึงทุกคนจะได้รับเงินผลประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษทุกสิ้นปีงบประมาณ ทำให้บุคลากรพอใจกับเงินรายได้ที่ได้รับทุกเดือนและเพิ่มขึ้นทุกปี บุคลากรจึงมีรายได้ที่เพียงพอต่อการใช้จ่ายและยังได้รับสวัสดิการอื่น ๆ ช่วยให้รายได้เพียงพอสำหรับการดำรงชีพ จากผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ คทายุทธ์ วิรุณพันธุ์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ปัจจัยด้านความเพียงพอของรายได้ ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจอยู่ในระดับสูง

2.2 จากผลการวิจัย ด้านโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ พบว่าขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า หัวหน้าส่วนการงาน พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไป ให้ความสำคัญกับการเรียน เพื่อนำมาพัฒนางานในองค์การในด้านต่างๆ อีกทั้งบุคลากรในหน่วยงานยังมีความพอใจในระบบการพัฒนาบุคลากรด้านการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถส่วนบุคคล ส่วนเรื่องความก้าวหน้าในสายงานที่ปฏิบัติ การแสดงผลงานของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง และมีความเชื่อว่าตนได้รับการพิจารณาความดีความชอบอย่างเป็นธรรมอยู่ในระดับปานกลาง จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของแมคคลีแลน (McClelland. 1940 : 7 อ้างถึงใน วิจิตร อาวะกุล. 2536 : 51) ได้กล่าวว่า ความต้องการมีโอกาสก้าวหน้าเป็นสิ่งที่ผลักดันให้มนุษย์ต่อสู้ดิ้นรนทำในทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อสนองความต้องการของตนเอง โดยความรุนแรงนั้นขึ้นอยู่กับ

ความต้องการและความสามารถของแต่ละคนซึ่งมีไม่เท่ากัน

2.3 จากผลการวิจัย ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา พบว่าขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า สถานภาพระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชานั้น จะเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดขวัญที่ดีในการปฏิบัติงาน ควรจะเป็นความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความเคารพนับถือซึ่งกันและกันให้สมัครใจ เช่น เปิดโอกาสให้มีการปรึกษาหารือกัน ให้ความคุ้มครองเมตตา และให้อิสระ ในการทำงานอย่างเต็มที่ จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองสุข เป้งไชยโม (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา อยู่ในระดับสูง

2.4 จากผลการวิจัย ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน พบว่าขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า เพื่อนร่วมงานให้ความช่วยเหลือในกรณีที่ได้รับความเดือดร้อน การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี การให้เกียรติในการแสดงความคิดเห็นและรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน จากผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ตะวัน ศิลป์ประกอบ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า มีขวัญและกำลังใจในด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานอยู่ในระดับสูง

2.5 จากผลการวิจัย ด้านความเหมาะสมด้านความรู้และความสามารถในตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ พบว่าขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหินโคน ได้จ้างคนตามคุณวุฒิ หรือคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งที่ตรงกับความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงาน ทำให้บุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งได้ใช้ความรู้และความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนี คงเจริญ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาขวัญในการปฏิบัติงานของนายตำรวจที่ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ในโรงเรียนตำรวจภูธรและโรงเรียนตำรวจนครบาล พบว่า นายตำรวจที่ทำหน้าที่อาจารย์ ในโรงเรียนตำรวจภูธรและโรงเรียนตำรวจนครบาล มีขวัญในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ มีโอกาสในการใช้ความรู้ความสามารถในตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ แต่ความเหมาะสมกับตำแหน่งงานที่ได้รับมอบหมายนั้นยังต้องอาศัยประสบการณ์ในการทำงานเพิ่มขึ้นอีก ซึ่งจะส่งผลให้เกิดขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงานเพิ่มขึ้นด้วย

2.6 จากผลการวิจัย ด้านความพอใจในการทำงาน พบว่าขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า การปฏิบัติงานทำให้บุคลากรมีความสุขและพอใจกับงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ได้ใช้ความคิดริเริ่มและความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งงานที่ทำยังมีความท้าทาย ทั้งนี้เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลหินโคน มีการจ้างคนตามปริมาณงาน ตามความถนัดและความสามารถในการทำงานส่วนบุคคลที่มีอยู่ หากมีส่วนประกอบอย่างอื่นด้วยที่มีผลอย่างสำคัญต่อประสิทธิภาพในการทำงาน โดยเฉพาะความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ร่วมงานด้วยกัน ความรู้สึกที่ดีต่อกัน การดำเนินงานของฝ่ายบริหารถูกต้องและยุติธรรม และความเห็นว่านโยบายขององค์กรเหมาะสม สิ่งเหล่านี้จะทำให้การปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กรเป็นไปในทางร่วมมือร่วมใจกับฝ่ายบริหารมากขึ้น จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศลิษา แหยมมั่น (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและปัญหาที่มีผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบล จังหวัดพิษณุโลก ในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบล จังหวัดพิษณุโลก ด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ควรสนับสนุนให้ความก้าวหน้าแก่ผู้ปฏิบัติงานในสายงานตามตำแหน่งงานนั้นอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า บุคลากรมีความต้องการจะเปลี่ยนสายงานที่ปฏิบัติให้สูงขึ้นจากเดิมเพื่อความก้าวหน้าของสายงาน แต่ยังขาดโอกาสทางด้านความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน จากผลการวิจัยดังกล่าว

สอดคล้องกับงานวิจัยของ คทายุทธ์ วิรุณพันธุ์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า พนักงานต้องการให้ผู้บริหารสนับสนุนด้านการศึกษา การฝึกอบรม และการดูงานเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบ นอกจากนั้น พนักงานยังมีความรู้สึกว่างานหรือตำแหน่งหน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่นั้นขาดความก้าวหน้า ควรมีการวางแผนการฝึกอบรมให้สนองตอบความต้องการของพนักงานและสนับสนุนการศึกษาดูงานให้กับพนักงานเพิ่มขึ้น ซึ่งจะสามารถเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานให้เพิ่มขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง

กฤตกร ชลวิสุทธิ์ ร.อ. (2544). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูการบิน โรงเรียนการบินกองทัพอากาศ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ บธ.ม.(บริหารธุรกิจ). กรุงเทพมหานคร : โครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

คทายุทธ์ วิรุณพันธุ์. (2553). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์. การค้นคว้าอิสระ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

จักกภพ ไทยมณี. (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสถานศึกษาเอกชนให้บุตรหลานของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา). ลพบุรี : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ตะวัน ศิลป์ประกอบ. (2551). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษ รป.ม. (การบริหารงานท้องถิ่น). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ทองสุข เป้งไชยโม จ.อ. (2554). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รป.ม. (นโยบายสาธารณะ). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสารคาม.

รัชนี คงเจริญ. (2540). ขวัญในการปฏิบัติงานของนายตำรวจที่ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ในโรงเรียนตำรวจภูธรและโรงเรียนตำรวจนครบาล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิจิตร อาวะกุล. (2536). เทคนิคมนุษยสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : พิฆเณศ.

วิสา โรจน์รุ่งสัตย์. (2545). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสมเด็จเจ้าพระยา.

ศลิษา แหยมมั่น. (2550). ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบล จังหวัดพิษณุโลก. ภาคนิพนธ์ รป.ม. (การบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท). อุตรดิตถ์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางในยุคเศรษฐกิจถดถอย : ศึกษากรณีจังหวัดสุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช

THE QUALITY OF LIFE OF THE RUBBER AGRICULTURISTS IN THE ECONOMIC RECESSION : A CASE STUDY OF SURAT THANI AND NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

กุสุมา โกศล

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะและการจัดการเชิงกลยุทธ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจและการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิต ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต และเพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเชิงสำรวจ เป็นเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราช จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ส่วนการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 12 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน และเกษตรกรชาวสวนยาง ซึ่งผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา เพื่อประกอบการอธิบาย

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับคุณภาพชีวิตเฉลี่ยสูงสุดในระดับดีมาก ในด้านชีวิตการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 4.04 รองลงมา คือด้านชีวิตครอบครัว มีค่าเฉลี่ย 3.96 ด้านชีวิตในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.74 กลุ่มตัวอย่างมีระดับคุณภาพชีวิตเฉลี่ยในระดับปานกลาง ในด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ย 3.47 รองลงมา คือด้านสุขภาพอนามัย มีค่าเฉลี่ย 3.37 ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราช ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะครอบครัว ลักษณะที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อมในการทำงาน การมีอาชีพเสริม รายได้ฐานะทางเศรษฐกิจ และความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิต, เกษตรกรชาวสวนยาง

ABSTRACT

This research is the survey research with the structured interview. This research is conducted in order to study the quality of life level and factors that affected to the quality of life. In addition, it aims to find ways to develop the rubber agriculturists' quality of life in Surat Thani and Nakhon Si Thammarat provinces. In the explored study, a group of rubber agriculturists, amount 400 samples, in the areas of Surat Thani and Nakhon Si Thammarat provinces was used as the sample group. The data are analyzed by using frequency, percentage, means, standard deviation, comparison of the

means (T-Test), analysis of Varaince (ANOVA) and comparison of the pair in data analysis. In the part of structured interview, it is used to interview the important informants in the areas of 2 provinces, 12 persons in total, including to the local or community leader, the people or elderly ones who have been given the respect by villagers, and the rubber agriculturists. The researcher brought the given information from the interview for descriptive analysis for explanation.

The results showed that sample group has the quality of life in high level. In working life, it was at average 4.04, the second one was household life at average 3.96 and community life average at 3.74, the sample group in the medium level of the quality of life was the economic stabilization at average 3.47, and the second one was healthcare at average 3.37. Factors that correlated with a quality of life of rubber agriculturists in Surat Thani and Nakhon Si Thammarat provinces were as gender, age, education, families, residences, working environment, supplementary occupations, income, economic status and frequency of information awareness.

KEYWORDS : THE QUALITY OF LIFE, THE RUBBER AGRICULTURISTS

1. บทนำ

ในการพัฒนาประเทศ เป้าหมายสูงสุดคือ การที่ทำให้คนในสังคมมีชีวิตที่ดี มีความเป็นอยู่ที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน นั่นคือการทำให้คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั่นเอง ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ที่ปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศจำต้องเสริมสร้างโครงสร้างของระบบต่าง ๆ ภายในประเทศให้มีศักยภาพ แข่งขันได้ในกระแสโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาคน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการวางแผนการพัฒนาประเทศที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และมุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาให้คนมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบแยกส่วนมาเป็นบูรณาการแบบองค์รวม เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้อัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศควบคู่ไปกับกระบวนทรรศน์การพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย ส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้นมาก เนื่องมาจากการดำเนินการเสริมสร้างสุขภาพอนามัย การมีหลักประกันสุขภาพที่มีการปรับปรุงทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยครอบคลุมคนส่วนใหญ่ของประเทศ และการลดลงของปัญหายาเสพติด สำหรับในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ยังคงอัญเชิญ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และให้ความสำคัญต่อการรวมพลังสังคมจากทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมดำเนินการในทุกขั้นตอนของแผนฯ รวมทั้งการสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่การปฏิบัติ และการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง แนวทางในการพัฒนาประเทศประการหนึ่งตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 คือ การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรม นำความรอบรู้อย่างเท่าทัน มีสุขภาวะที่ดี อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนที่เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้ดุลยภาพของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพคน คือ ให้คน

ไทยทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ ทักษะการประกอบอาชีพ และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้กับตนเองที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน และสังคมไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551) กล่าวได้ว่า คุณภาพชีวิตของประชากรนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งต่อการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับสังคม ท้องถิ่น และประเทศชาติ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในด้านใดก็ตาม เพราะมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ

เกษตรกรชาวสวนยาง เป็นประชากรอีกกลุ่มหนึ่งที่ยังต้องเผชิญกับปัญหาคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านรายได้ เนื่องจากผลผลิตจากการประกอบอาชีพขึ้นอยู่กับราคาผลผลิตที่ขึ้น ๆ ลง ๆ ตามภาวะเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ ส่งผลให้รายได้ของเกษตรกรไม่แน่นอน กระทบต่อความเป็นอยู่ด้านต่าง ๆ ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงประเด็นปัญหาคุณภาพชีวิตเพื่อให้ทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ ทักษะการประกอบอาชีพ และความมั่นคงในการดำรงชีวิต ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่าเกษตรกรชาวสวนยางมีคุณภาพชีวิตอย่างไร ซึ่งการวัดคุณภาพชีวิตนั้น พบว่ามีจำนวนด้านการวัดอยู่หลายด้านด้วยกัน การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเกณฑ์การวัดคุณภาพชีวิตทั้งจากเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน และงานวิจัยต่าง ๆ มาสังเคราะห์เพื่อให้ได้เกณฑ์การวัดคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรชาวสวนยาง โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราช เนื่องจากสองจังหวัดดังกล่าว มีพื้นที่การปลูกยางและเป็นแหล่งผลิตยางพารามากที่สุดติดอันดับ 1 ใน 3 ของพื้นที่ที่มีการปลูกยางทั่วประเทศ โดยจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่การปลูกยาง 1,830,161ไร่ และจังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่การปลูกยาง 1,400,808 ไร่ (สถาบันวิจัยยาง, 2552)

2. วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพประกอบกัน ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการสำรวจโดยการสุ่มตัวอย่าง (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ หัวหน้าครอบครัวที่เป็นเกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช (ถ้าหากหัวหน้าครอบครัวไม่อยู่ขณะไปเก็บข้อมูล จะสอบถามคู่สมรส หรือบุตรที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์แทน) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรในการคำนวณของ Taro Yamane (Taro Yamane, 1970 อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2540 : 71) ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 400 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการอาชีพ ตอนที่ 3 เป็นคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยคุณภาพชีวิต 5 ด้าน ได้แก่ ด้านชีวิตครอบครัว ด้านชีวิตการทำงาน ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพอนามัย และด้านชีวิตในชุมชน และตอนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่จะนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีของเกษตรกรชาวสวนยาง

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จ ผู้วิจัยได้ทำการหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเจ้าหน้าที่ส่วนวิจัยและพัฒนา ฝ่ายวิจัยและแผน สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สกย.) ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อให้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น ตรงกับเนื้อหาที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และหาค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปทดสอบ (Pre-test) กับเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดชุมพร จำนวน 30 คน หลังจากนั้นได้นำแบบสอบถามดังกล่าวมาตรวจให้คะแนน วิเคราะห์หาคุณภาพของ

เครื่องมือ โดยการหาค่าอำนาจจำแนก ใช้วิธี Item Total Correlation (r) และวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alfa Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค แล้วจึงปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการลงพื้นที่แจกแบบสอบถาม โดยให้ผู้ตอบกรอกคำตอบเอง หรือสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม (ขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้ตอบ)

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ด้วยการหาความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (T-Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Analysis of Variance) และการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe

เกณฑ์การให้คะแนน สำหรับข้อที่เป็น Likert Scale ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามในเชิงบวกและเชิงลบ มีเกณฑ์การให้คะแนน 2 ทาง คือ ข้อคำถามเชิงบวก คะแนน 5=มากที่สุด, 4=มาก, 3=ปานกลาง, 2=น้อย, และ 1=น้อยที่สุด ส่วนข้อคำถามเชิงลบ คะแนน 1=มากที่สุด, 2=น้อย, 3=ปานกลาง, 4=มาก, และ 5=มากที่สุด

การแปลผลตามเกณฑ์ ผู้วิจัยนำคะแนนไปวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของระดับที่ตั้งไว้ และแปลผลตามเกณฑ์การแปลความหมาย โดยค่าเฉลี่ย 4.51-5.00=มากที่สุด, 3.51-4.50=มาก, 2.51-3.50=ปานกลาง, 1.51-2.50=น้อย, และ 1.00-1.50=น้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 101)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในพื้นที่ ทั้งสองจังหวัด รวม 12 คน ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบไปด้วย ผู้นำท้องถิ่นหรือชุมชน ผู้ที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือในหมู่บ้านหรือผู้อาวุโสในหมู่บ้าน และเกษตรกรชาวสวนยาง ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลในเชิงปริมาณ เพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ ทำให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐาน ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต และระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยาง และนำผลจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Description Analysis) เพื่อประกอบการอภิปรายผล และเพื่อความชัดเจนของข้อมูล

3. ผลการวิจัยและการอภิปราย

ผลการวิจัยสรุป ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 71.0 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 34.0 จบการศึกษาในระดับต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 43.0 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 85.5 มีลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว คือ อาศัยเฉพาะพ่อ แม่ ลูก ร้อยละ 86.5 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวประมาณ 4-5 คน ร้อยละ 53.5 มีที่อยู่อาศัยเป็นของตัวเอง ร้อยละ 88.8 และมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราช ร้อยละ 90.3

2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการประกอบอาชีพ พบว่า ลักษณะสวนยางที่เปิดกรีดของกลุ่มตัวอย่าง เป็นของตัวเอง ร้อยละ 84.5 มีแรงงานในบ้านที่ช่วยประกอบอาชีพการทำสวนยางประมาณ 1-2 คน ร้อยละ 80.0 มีพื้นที่การทำสวนยางที่เปิดกรีดแล้ว จำนวน 11-20 ไร่ ร้อยละ 36.0 และได้รับการสงเคราะห์จากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สกย.) ร้อยละ 53.4

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ขายผลผลิตในลักษณะของแผ่นยาง ร้อยละ 68.9 มีความพึงพอใจในราคาผลผลิตในระดับปานกลาง ร้อยละ 49.4 ไม่ได้ประกอบอาชีพเสริมอื่น ร้อยละ 69.5 มีรายได้ต่อเดือนประมาณ 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 24.5 มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับพอกิน ร้อยละ 84.5

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านในระดับดี มากที่สุด ร้อยละ 58.5 มีช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์ ร้อยละ 98.7 และมีการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการเกษตรทุกวัน ร้อยละ 57.0

3. ระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรชาวสวนยาง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับคุณภาพชีวิตเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับดีมาก ในด้านชีวิตการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 4.04 รองลงมา คือด้านชีวิตครอบครัว มีค่าเฉลี่ย 3.96 ด้านชีวิตในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.74 และกลุ่มตัวอย่างมีระดับคุณภาพชีวิตเฉลี่ยในระดับปานกลาง ในด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ย 3.47 รองลงมา คือ ด้านสุขภาพอนามัย มีค่าเฉลี่ย 3.37

4. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยาง สรุปผลการวิจัย ดังนี้

4.1 เพศมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านชีวิตการทำงาน และด้านชีวิตในชุมชน พบว่า ชายมีคุณภาพชีวิตด้านชีวิตการทำงานและด้านชีวิตในชุมชนดีกว่าหญิง ทั้งนี้เป็นเพราะการประกอบอาชีพการทำสวนยาง ถือเป็นอาชีพที่ใช้แรงกายเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเพศชายจะมีร่างกายที่แข็งแรงกว่า ประกอบกับการกรีดยางจะต้องกรีดในเวลากลางคืนจึงเหมาะกับผู้ชายมากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธาริณี ทัศน์นารา (2547) ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตของคนงานบริษัท ยางไทยปักษ์ใต้ จำกัด สาขายะลา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต ได้แก่ เพศ

4.2 อายุมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านชีวิตในชุมชน พบว่า ผู้ที่มีอายุอยู่ในกลุ่มอายุ 41-50 ปี มีคุณภาพชีวิตด้านชีวิตในชุมชนดีกว่าผู้ที่มีอายุอยู่ในกลุ่ม 31-40 ปี ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ที่อยู่ในกลุ่มอายุ 41-50 ปี ถือเป็นวัยที่ผ่านการทำงานมามากพอสมควร และส่วนใหญ่จะมีครอบครัวและมีลูกที่โตแล้ว ประกอบกับการอยู่ในหมู่บ้านมานาน จึงสามารถไปมาหาสู่กับเพื่อนบ้านและไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ (2541) ที่ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตของคนไทยในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ พบว่า คนที่มีอายุมากกว่ามีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าคนที่มีอายุน้อยกว่า

4.3 ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านชีวิตการทำงาน พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีคุณภาพชีวิตการทำงานดีกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ทั้งนี้เพราะหากใครมีการศึกษาในระดับที่สูงกว่าย่อมมีความรู้หรือมีแนวทางที่จะประกอบอาชีพได้ดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่า ถึงแม้การประกอบอาชีพการทำสวนยางจะเป็นอาชีพที่ใช้แรงกายเป็นส่วนใหญ่ แต่ผู้ที่กรีดยางก็ต้องมีความรู้ในการดูแลสวนยางหรือแม้แต่การขายผลผลิต บางครั้งจะต้องดูความเหมาะสมของช่วงเวลาที่จะขายผลผลิตเพื่อให้ได้ราคาสูง เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย (2539) ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตของแรงงานย้ายถิ่นในอุตสาหกรรมยางพารา จังหวัดสงขลา เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของแรงงานย้ายถิ่นเมื่ออยู่ถิ่นเดิมกับขณะอยู่ถิ่นปัจจุบัน พบว่า แรงงานย้ายถิ่นยิ่งมีการศึกษาสูงยิ่งมีคุณภาพชีวิตเพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ (2541) ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตของคนไทยในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ พบว่า คนที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าคนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

4.4 ลักษณะครอบครัวมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดี่ยว จะมีคุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจดีกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในครอบครัวขยาย (และครอบครัวซ้อน) ทั้งนี้เพราะครอบครัวเดี่ยวจะมีสมาชิกเฉพาะ พ่อ แม่ และลูกเท่านั้น ซึ่งครอบครัวเดี่ยวจะมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าครอบครัวขยาย (และครอบครัวซ้อน) และครอบครัวเดี่ยวซึ่งมีสมาชิกน้อยกว่าสามารถควบคุมค่าใช้จ่ายได้ดีกว่าครอบครัวขยาย (และครอบครัวซ้อน) ซึ่งมีสมาชิกมากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสินี พงศ์ชินฤทธิ์ (2540) ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชนสองฝั่งคลองแสนแสบ พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนขนาดเล็กมีระดับคุณภาพชีวิตสูง

4.5 ลักษณะที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านชีวิตในชุมชน พบว่า ผู้ที่มีบ้านเป็นของตนเองมีคุณภาพชีวิตด้านชีวิตในชุมชนดีกว่าผู้ที่อาศัยบ้านของผู้อื่น ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ที่มีบ้านของตนเองจะมีความสุขใจมากกว่าการอาศัยอยู่กับญาติ หรือบ้านเช่า เพราะย่อมสะดวกในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นของตนเองได้มากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ

สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ (2541) ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตของคนไทยในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ พบว่า การมีบ้านหรือที่ดินเป็นของตนเองมีผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

4.6 สภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตทุกด้าน ได้แก่ ด้านชีวิตครอบครัว ด้านชีวิตการทำงาน ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพอนามัย และด้านชีวิตในชุมชน ทั้งนี้เพราะการอยู่ในสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีย่อมส่งผลให้สามารถทำงานได้ดี มีรายได้มาเลี้ยงครอบครัวได้มาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธาริณี ทัศน์นารา (2547) ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตของคนงานบริษัท ยางไทยปักษ์ใต้ จำกัด สาขายะลา พบว่า สภาพแวดล้อมในที่ทำงานมีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพอนามัยและด้านการทำงาน

4.7 การมีอาชีพเสริมมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านชีวิตการทำงาน พบว่า ผู้ที่มีอาชีพเสริมมีคุณภาพชีวิตด้านชีวิตการทำงานดีกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพการทำสวนยางเพียงอย่างเดียว สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ที่พบว่าหากครอบครัวใดประกอบอาชีพอื่นนอกจากการประกอบอาชีพการทำสวนยาง ย่อมทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น มีความสุขใจมากขึ้น ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทุมพร จามรมาน (2528) ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตของคนกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ที่มีอาชีพรองทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น

4.8 รายได้มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ พบว่า ผู้ที่มีรายได้ 15,001-20,000 บาท จะมีคุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจดีกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท เนื่องจากการมีรายได้ที่มากกว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สามารถใช้ชีวิตได้สะดวกสบายมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย (2539) ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตของแรงงานย้ายถิ่นในอุตสาหกรรมยางพารา จังหวัดสงขลา เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของแรงงานย้ายถิ่นเมื่ออยู่ถิ่นเดิมกับขณะอยู่ถิ่นปัจจุบัน พบว่า รายได้เป็นปัจจัยที่จะทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น

รายได้มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพอนามัย พบว่า ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จะมีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพอนามัยดีกว่าผู้ที่มีรายได้ 15,001-20,000 บาท 20,001-30,000 บาท และ 30,001-40,000 บาท ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ที่ประกอบอาชีพสวนยางซึ่งกรีดยางจำนวนน้อยกว่า (รายได้น้อย) จะมีเวลาดูแลตัวเองมากกว่าผู้ที่ต้องกรีดยางจำนวนมากกว่า (รายได้มาก)

4.9 ฐานะทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านชีวิตการทำงาน และด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ พบว่า ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจเหลือกินจะมีคุณภาพชีวิตด้านชีวิตการทำงาน และด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจดีกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจพอกิน และผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจพอกินจะมีคุณภาพชีวิตด้านชีวิตการทำงาน และด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจดีกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ค่อยพอ ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ที่พบว่า บางครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีจะทำอะไรก็คล่องตัวทุกอย่าง

4.10 ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านชีวิตการทำงาน ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และด้านชีวิตในชุมชน พบว่า ผู้ที่มีการรับรู้ข่าวสารทุกวันจะมีคุณภาพชีวิตด้านชีวิตการทำงาน ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และด้านชีวิตในชุมชน ดีกว่าผู้ที่การรับรู้ข่าวสารสัปดาห์ละ 1-2 วัน ทั้งนี้หากมีการรับรู้ข่าวสารบ่อยครั้งกว่าย่อมทำให้รับทราบข้อมูลต่าง ๆ ได้มากกว่า โดยเฉพาะข่าวสารด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพการทำสวนยาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชวาลย์ ผ่องพักตร์ (2548) ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์รับจ้างในเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร พบว่า การรับรู้ข่าวสารด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองมีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ โดยผู้ที่มีการติดตามข่าวสารด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นประจำ มีคุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจดีกว่าผู้ที่มีการติดตามข่าวสารด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นบางครั้งบางคราว

5. ข้อเสนอแนะของเกษตรกรชาวสวนยางที่คิดว่าจะนำมาซึ่งการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จำแนกตามความถี่ของความคิดเห็น เรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า (1) ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้ราคาผลผลิตสูง (2) ต้องการให้ราคาผลผลิตเหมาะสมกับราคาปุ๋ยที่ปรับขึ้นในแต่ละช่วง (3) ต้องการให้ราคาปุ๋ยถูกลงตามราคาผลผลิต (4) มีความเห็นว่าคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ดีขึ้นกับการมีรายได้สูง (5) ต้องการให้มีตลาดรับซื้อผลผลิตของหน่วยงานภาครัฐในชุมชน (6) อยากให้หน่วยงานของรัฐสนับสนุนทางวิชาการและต้นทุนการเพาะปลูก เช่น ต้นกล้ายาง เป็นต้น (7) เกษตรกรควรใช้ปุ๋ยอินทรีย์ผสมกับการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อลดต้นทุนในการผลิต (8) เกษตรกรควรแบ่งพื้นที่ดินส่วนหนึ่งไว้สำหรับปลูกพืชผักสวนครัวไว้รับประทานภายในครัวเรือนเพื่อลดค่าใช้จ่าย (9) ต้องการให้รัฐบาลควบคุมราคายางเมื่อผลผลิตราคายางตกต่ำ (10) ต้องการให้ภาครัฐจัดวิทยากรให้ความรู้แก่เกษตรกรในชุมชน และ (11) เกษตรกรเองควรเอาใจใส่สวนยางตั้งแต่เริ่มการเพาะปลูกเพื่อจะได้ผลผลิตยางที่มีคุณภาพ

6. โดยสรุป เกษตรชาวสวนยางในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดีมาก ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะครอบครัว ลักษณะที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อมในการทำงาน การมีอาชีพเสริม รายได้ ฐานะทางเศรษฐกิจ และความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร ส่วนข้อเสนอแนะ เกษตรกรจะเน้นเรื่องรายได้ที่ได้รับหรือรายได้ที่ได้จากการขายผลผลิตเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเกษตรกรมีความเห็นว่า สามารถตอบสนองความต้องการในชีวิตได้เกือบทุกด้าน ทำให้ตนเองและครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม ยังมีเกษตรกรส่วนหนึ่งที่เข้าใจว่าการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น ไม่จำเป็นเสมอว่าจะต้องมีวัตถุหรือเครื่องอำนวยความสะดวกมากมาย เนื่องจากขึ้นอยู่กับการมีครอบครัวดี สิ่งแวดล้อมดี เพื่อนบ้านดีอีกด้วย แม้ว่าแต่ละปัจจัยจะมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตไม่ครอบคลุมทุกด้าน แต่สิ่งเหล่านี้ก็เป็นข้อมูลที่บ่งชี้ให้เห็นว่า นโยบายทางสังคม เศรษฐกิจที่จะเสริมสร้างคุณภาพชีวิต จำเป็นต้องพิจารณาหลาย ๆ ปัจจัย ปัจจัยหนึ่งอาจมีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านหนึ่งโดยตรง แต่มีผลทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิตอีกหลายด้าน ในที่นี้จะเห็นได้ว่า สภาพแวดล้อมในการทำงาน และความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร มีผลต่อคุณภาพชีวิตเกือบทุกด้านของเกษตรกรชาวสวนยางในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราช ดังนั้น การที่เกษตรกรอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย มีเครื่องมือในการประกอบอาชีพเพียงพอ ย่อมทำให้เกษตรกรมีโอกาสที่จะแสวงหารายได้ที่จะเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ รวมถึงการกระจายข้อมูลข่าวสารให้เกษตรกรได้รับรู้อย่างทั่วถึง หรือการแนะนำให้เกษตรกรใส่ใจต่อข้อมูลข่าวสารด้านต่าง ๆ ย่อมทำให้เกษตรกรรู้ทันต่อสถานการณ์ต่าง ๆ และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตหรือในการทำงานได้

เอกสารอ้างอิง

ชัชวาลย์ ผ่องพักตร์. *คุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์รับจ้างในเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร.* ภาคนิพนธ์คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2548.

ธาริณี ทัศน์นารา. *คุณภาพชีวิตของคนงานบริษัท ยางไทยปักษ์ใต้ จำกัด สาขายะลา.* ภาคนิพนธ์คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2547.

บุญชม ศรีสะอาด. *การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล.* มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2535.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2540.

เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. *คุณภาพชีวิตของแรงงานย้ายถิ่นในอุตสาหกรรมยางพารา จังหวัดสงขลา.* วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2539.

วาสินี พงศ์ชินฤทธิ์. *คุณภาพชีวิตของประชาชนสองฝั่งคลองแสนแสบ*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2540.

สถาบันวิจัยยาง. *พื้นที่ปลูกยางของประเทศไทย*. สืบค้นวันที่ 20 พฤษภาคม 2552, จาก http://www.rubberthai.com, 2552.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. *สรุปแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ*. สืบค้นวันที่ 10 พฤศจิกายน 2551, จาก http://www.nesdb.go.th, 2551.

สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ. *คุณภาพชีวิตของคนไทยในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ*. กรุงเทพฯ : กรมสุขภาพจิต, 2541.

อุทุมพร จามรมาน. *คุณภาพชีวิตของคนกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคำพี้ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

PEOPLE'S PARTICIPATION IN MANAGEMENT OF THE KHAMPHI SUB-DISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATION, NA KAE DISTRICT, NAKHON PHANOM PROVINCE

ยุทธ มะลิรส[1] และ ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไชสง[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ (1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคำพี้ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม (2) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคำพี้ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ที่แตกต่างตามคุณลักษณะส่วนบุคคล (3) แสวงหาแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคำพี้ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคำพี้ จำนวน 399 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการและมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .95 ถึง .96 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ชนิดการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) วิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ โดยวิธี LSD (Least Significant Difference) ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคำพี้ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคำพี้ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำสำคัญ การมีส่วนร่วม, การบริหารงาน

ABSTRACT

The objectives of this study were to : (1) investigate a degree of people's participation in management of the Khamphi Sub-District Administrative Organization, (2) compare the degrees of people's participation in management of the Khamphi Sub-District Administrative Organization, Na Kae district, Nakhon Phanom province, of whom the personal backgrounds were different, and (3) seek a way to developing people's participation in management of the Khamphi Sub-

District Administrative Organization, Na Kae district, Nakhon Phanom province. A sample used in this study was 399 people at the age of 18 or over, who lived in the Khamphi Sub-District Administrative Organization area. The instrument used in the study was a check-list and rating-scale questionnaire whose discrimination power values ranged from .95 to .96 and reliability coefficient was .96. Statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test of the one-way ANOVA type. 1. The overall people's participation in management of the Khamphi Sub District Administrative Organization, Na Kae district, Nakhon Phanom province was at the moderate level 2. The result of the overall people's participation in management of the Khamphi Sub-District Administrative Organization, Na Kae district, Nakhon Phanom province as classified by sex showed a significant difference at the .05 level.

KEYWORDS : PARTICIPATION, MANAGEMENT

1. บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลในช่วงปีที่ผ่านมามีประเด็นปัญหาสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานว่างแผนขององค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลักสำคัญในการกระจายอำนาจ และการปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะถ้าหากประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหา และสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ การที่ประชาชนในตำบลไม่สนใจเข้าร่วมต่อกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะในส่วนของการไม่เข้าร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถดำเนินการตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้การไม่เข้าร่วมกิจกรรมการกำหนดแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ยังส่งผลให้แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลที่กำหนดไว้ไม่ตรงกับปัญหา และความต้องการของชุมชนในระดับตำบล เพราะประชาชนเท่านั้นที่จะรู้ถึงปัญหา และวิธีการจัดการปัญหาของตนเองได้อย่างแท้จริง (วฤทธิ สารฤทธิคาร, 2553 : 1 อ้างถึงใน กรมการปกครอง, 2538 : 19)

จากสาเหตุที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคำพี้ อำเภอนาแกจังหวัดนครพนม ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไปและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะนำเอาข้อมูลเหล่านี้ไปปรับใช้ในการพัฒนาตำบลแบบมีส่วนร่วมต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่เป็นตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคำพี้ อำเภอนาแก จังหวัดนครพจำนวน 4,765 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่เป็นตัวแทนประชาคมหมู่บ้านมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคำพี้ อำเภอนาแกจังหวัดนครพนมโดยหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีคำนวณตามสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane 1973 : 727) รวมกลุ่มตัวอย่าง 339 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรส

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคำพี้ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคำพี้ ได้แก่ ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการวางแผนการดำเนินกิจกรรม ด้านการลงทุนและการปฏิบัติงาน ด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

3.ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

การวิจัยครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการรวบรวมประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง 2. นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์แล้วลงรหัสตามแบบการลงรหัส 3. เกณฑ์การให้คะแนนของการตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคำพี้ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคำพี้ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เมื่อพิจารณาจากรายละเอียดตามความมุ่งหมายของการวิจัย พบว่า มีข้อค้นพบหลายประการ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้ 1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 คน ส่วนใหญ่เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 52.90 มีอายุตั้งแต่ 40-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 62.40 มีระดับการศึกษาจบชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 59.00 ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 78.20 และมีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 77.90 2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคำพี้ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.58) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 2 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ($\overline{X}$ = 3.40) ด้านการวางแผนการดำเนินกิจกรรม ($\overline{X}$ = 2.60) ตามลำดับ และระดับน้อย 2 ด้าน ด้านการลงทุนและการปฏิบัติงาน ($\overline{X}$ = 2.24) และด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ($\overline{X}$ =2.06) ตามลำดับ 3. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคำพี้ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคำพี้ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมแตกต่างกันและรายด้านพบว่าแตกต่างกันคือ ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการวางแผนการดำเนินกิจกรรม ด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคำพี้ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 6. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคำพี้ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 7. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคำพี้ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพสมรส โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะ 1. องค์การบริหารส่วนตำบลคำพี้ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ควรเผยแพร่ข้อมูลงานวิจัย เป็นการกระตุ้นให้ประชาชนในหมู่บ้านได้แสดงความคิดเห็นกับกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับชุมชน ชมรม หรือกลุ่มต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน เพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้ประชาชนมองเห็นคุณค่า ของการมีส่วนร่วมมากขึ้นโดยเฉพาะ เช่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคำพี้ อยู่ในระดับน้อยได้แก่ คือด้านการลงทุนและการปฏิบัติงาน ด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน 2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้ชัดเจนและครอบคลุม โดยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสนทนากลุ่ม

เอกสารอ้างอิง

กัญญารัตน์ อุปสิทธิ์. (2553). *การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร.*สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

เจษฎา สอนแก้ว. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารงานตำบลห้วยอ้อ อำเภอลอง จังหวัดแพร่.*ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

นิติพงษ์ พงศ์วิทยาเวคิน. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย.* สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมือง และชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

พัชพล มิกราช. (2553). *ปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต จังหวัดสกลนคร.*วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิยาลัยราชภัฏสกลนคร.

พฤติกรรมของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์

PEOPLE'S VOTING BEHAVIOR TO THE PRESIDENT AND HURFAI SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, KANDONG DISTRICT, BURIRAM PROVINCE

สุพจน์ ขวัญตา[1] รศ.ประชัน คะเนวัน[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาพฤติกรรมของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน คือ ด้านมูลเหตุจูงใจในการเลือกตั้ง ด้านพฤติกรรมก่อนการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และด้านการตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5 % และความคลาดเคลื่อน ± 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วนโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบปลายเปิด (Open-ended Form) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.8901 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพฤติกรรมก่อนการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้ดังนี้ ด้านการตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ด้านมูลเหตุจูงใจในการเลือกตั้ง และ ด้านพฤติกรรมก่อนการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ต้องการให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเสียสละ และทำประโยชน์แก่ส่วนรวม รองลงมาคือ ต้องการให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม ไม่มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียง และต้องการให้ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งปฏิบัติตามนโยบายที่ให้ไว้กับประชาชน ตามลำดับ

คำสำคัญ : พฤติกรรมการเลือกตั้ง, ประชาชน, องค์การบริหารส่วนตำบล, ผู้บริหารและสมาชิก

Abstract

The objective of this research was to study the people's voting behavior to the persident and Hurfai Subdistrict Administrative Organization, Kandong District, Buriram Province in 3 aspects, namely :1) voting motivation, 2) voting departing behavior, and making decision in election were 375 people selected by consulting the Table of Taro Yamane with the reliability value at 95.5% and the error at ± 5% and they were sampled by simple random sampling, respectively. The instrument used for collecting data was a 3-part questionnaire including checklist, 5-rating scale, and open-ended form with reliability at 0.8901 The statistics used to analyze the data were percentage, mean and standard deviation. The results were as follows:

1. The people's voting behavior to the persidents and Hurfai Subdistrict Administrative Organization, Kandong District, Buriram Province as a whole was at moderate level. When considering at each high level. The voting departing behavior was at moderate level and the others at high level. The ranking from the highest to the lowest mean scores were: 1) decision making, 2) voting motivation, and voting departing behavior, respectively.

2. The others opinions and suggestions were the people political participation should be provided more that people want to be local administrators who was smart, honest, generous, dedicated, regularly supported community activities, followed by the election create transparency, no vote buying and should follow through with policies that they promised in the election campaign, respectively.

KEYWORDS : VOTING BEHAVIOR, PEOPLE, SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, THE PRESIDENT AND HURFAI SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

1. บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้รับการจัดตั้ง เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2542 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนพิเศษ 82 ง. ลงวันที่ 15 ตุลาคม 2542 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 14 ธันวาคม 2542 เป็นต้นมา และได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรงจากประชาชนเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2547 แต่เนื่องจากมีการร้องคัดค้านการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย คณะกรรมการเลือกตั้ง ในการประชุมคณะกรรมการเลือกตั้ง ครั้งที่ 61/2547 ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2547 จึงมีมติให้จัดการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝายใหม่ในวันที่ 25 กรกฎาคม 2547 และ ได้ประกาศผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2548 ทำให้การดำรงตำแหน่งและการสิ้นสุดวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝายและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย เกิดขึ้นไม่พร้อมกัน จากข้อมูลการเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2551 พบว่า มีประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 5,113 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง จำนวน 3,569 คน คิดเป็นร้อยละ 69.53 และการเลือกตั้งผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2551 มีประชาชน ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 5,110 คน มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง จำนวน 3,297 คน คิดเป็นร้อยละ 64.52

(องค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย. 2553 : 14-24) ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งที่ผ่านมา ประชาชนให้ความสนใจในการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นจำนวนมาก มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์กันอย่างกว้างขวางทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและ ตัวผู้สมัครเอง ประชาชนในพื้นที่ ก็มีการรวมตัวกันหรือ จับกลุ่มพูดคุยกันเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นประจำ ผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งหลายคนต่างเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงในชุมชน เป็นผู้ติดตามนักการเมืองระดับชาติ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เป็นผู้ที่มีฐานะดีมีหน้ามีตาในสังคม จึงมีการแข่งขันกันสูง และที่เป็นปัญหาสำคัญ คือ มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียงกันอย่างกว้างขวาง

จากสภาพปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย และเป็นผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลหัวฝาย จึงมีความสนใจว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่ตำบลหัวฝาย มีพฤติกรรมอย่างไรเกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งนี้ มีความมุ่งหวังว่าผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝายในการที่จะส่งเสริมและพัฒนาทางด้านการเลือกตั้ง ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมตรวจสอบ และร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้การบริหารงานและดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพเจริญก้าวหน้า บรรลุตามวัตถุประสงค์อันจะเป็นประโยชน์แก่ชุมชน และประชาชนมากยิ่งขึ้น

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 11 หมู่บ้าน จำนวน 5,294 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5% และความคลาดเคลื่อน ±5% (Taro Yamane ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 146) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างให้กระจายไปตามหมู่บ้านตามสัดส่วนโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Form) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาเอง โดยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิด และแนวคิดอื่นๆ ประมวลเข้าด้วยกัน และได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำค้นคว้าอิสระ เพื่อมาประกอบเป็นโครงสร้างในการทำค้นคว้าอิสระ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ศึกษาเอกสารและรายงานการวิจัยเป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อนำเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านมูลเหตุจูงใจในการเลือกตั้ง ด้านพฤติกรรมก่อนการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และ ด้านการตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ ความถูกต้องด้านเนื้อหา โครงสร้าง ภาษา และความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการจะวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

นำเสนอร่างแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบ เพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุม ตรงสภาพ และปัญหา เป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) นำแบบสอบถามที่ได้คำแนะนำแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญให้คณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระทำการตรวจสอบและนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์

นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดงพลอง อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาหา

ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิอัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8901 ซึ่งผ่านเกณฑ์สามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

- ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

- พฤติกรรมของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

- ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

สรุปข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 50.13 เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ช่วงอายุ 41-50 ปี มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 27.73 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับประถมศึกษา มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 43.20 เมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่า อาชีพเกษตรกร มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 48.80

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมมีระดับอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพฤติกรรมก่อนการไปใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ ด้านการตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ย 3.70 ด้านมูลเหตุจูงใจในการเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ย 3.53 และด้านพฤติกรรมก่อนการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ย 2.94 ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านมูลเหตุจูงใจในการเลือกตั้ง โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สามารถแจกแจงข้อมูลได้ดังนี้ ต้องการเลือกผู้สมัครที่มีความรู้ความสามารถและการศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.09 การเชิญชวนของคนในครอบครัวหรือเครือญาติเป็นเหตุจูงใจให้ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ย 4.00 การได้รับเงินจากผู้สมัครเป็นเหตุจูงใจให้ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ย 2.15 ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านพฤติกรรมก่อนการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.94 สามารถแจกแจงข้อมูลได้ดังนี้ การรับฟังข่าวสารทางการเมืองทำให้ตื่นตัวต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.92 การร่วมพูดคุย สนทนากับสมาชิกในครอบครัวหรือกับคนอื่น ๆ เกี่ยวกับการเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ย 3.81 เคยรับเงินซื้อเสียงจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ย 2.01 ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.70 สามารถแจกแจงข้อมูลได้ดังนี้ ตัดสินใจลงคะแนนเลือกคนที่มี

อุดมการณ์ และซื่อสัตย์สุจริต มีค่าเฉลี่ย 4.26 ตัดสินใจเลือกผู้ที่ช่วยเหลือและทำประโยชน์แก่ส่วนรวม มีค่าเฉลี่ย 4.22 ตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่มีอิทธิพลในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 1.95 ตามลำดับ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ต้องการให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเสียสละและทำประโยชน์แก่ส่วนรวม คิดเป็นร้อยละ 47.95 รองลงมาคือ ต้องการให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม ไม่มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียง คิดเป็นร้อยละ 27.40 และต้องการให้ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งปฏิบัติตามนโยบายที่ให้ไว้กับประชาชน คิดเป็นร้อยละ 10.96 ตามลำดับ

จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในสถานการณ์ปัจจุบันประชาชนมีความตื่นตัวหรือสนใจทางการเมืองการเลือกตั้งเกิดจากประชาชนต้องการตัวแทนที่มีความรู้ความสามารถการศึกษาสูง เพื่อจะได้นำความรู้มาพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภักษร ตระกูลศิริ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรม การเลือกตั้งของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านชบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

จากการวิจัยในครั้งนี้โดยภาพรวม พบว่า ด้านมูลเหตุจูงใจในการเลือกตั้ง พฤติกรรมของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าประชาชนต้องการออกไปเลือกตั้งตัวแทนตามสิทธิ์หน้าที่ที่ได้จากรัฐธรรมนูญและต้องการผู้แทนที่มีความรู้ความสามารถมีการศึกษาสูง มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถนำความรู้มาพัฒนาตำบลให้เจริญก้าวหน้าและการพัฒนาเป็นไปอย่างเหมาะสม สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิติล คุ้มครอง (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในกรอบรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2540 : ศึกษากรณี การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 2 จังหวัดชลบุรี พบว่า มูลเหตุจูงใจในการเลือกตั้ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จากการวิจัยในครั้งนี้โดยภาพรวม พบว่า ด้านพฤติกรรมก่อนการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พฤติกรรมของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าการที่ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ถูกต้อง ครอบคลุมและครบถ้วนนับว่า มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจทางการเมือง โดยการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเป็นกลาง เช่น ป้ายประกาศของทางราชการ โดยเฉพาะกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทสำคัญต่อการให้ข่าวสารการเลือกตั้งแก่ประชาชนเป็นอย่างมาก ทำให้ประชาชนตื่นตัวต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง นอกจากนี้ประชาชนยังเข้าใจในสิทธิ์และหน้าที่ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาต นาคสุข (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในพื้นที่เขตบางรักและเขตมีนบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้ผู้มีสิทธิออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านพฤติกรรมก่อนการเลือกตั้ง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

จากการวิจัยในครั้งนี้โดยภาพรวม พบว่า ด้านการตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง พฤติกรรมของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะประชาชนต้องการตัวแทนที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีประสบการณ์ในการทำงานซื่อสัตย์ สุจริต แก้ปัญหาชุมชนได้รวดเร็ว มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ผลคือ สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดา งามโสภา (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตอำเภอขาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า พฤติกรรมเกี่ยวกับการ

เลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตอำเภอขาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก

จากการวิจัยในครั้งนี้ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ต้องการให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเสียสละและทำประโยชน์แก่ส่วนรวม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในตำบลโดยตรง เช่น การบริหารงบประมาณ การอนุมัติแผนงานโครงการพัฒนาต่าง ๆ การศึกษาขั้นพื้นฐาน การส่งเสริมอาชีพ การรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น ดังนั้น ถ้าได้ตัวแทนที่ดี มีความรู้ความสามารถมีคุณธรรมจริยธรรม ก็จะส่งผลให้ประชาชนได้รับการบริการที่เสมอภาคเท่าเทียมกัน การพัฒนาเป็นไปอย่างเหมาะสมซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิพร พิพัฒนกุล (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้บริหารเทศบาลตำบลบางวัว อำเภอบางประกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ คิดว่าคุณสมบัตินายกเทศมนตรีควรมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีและต้องมีประสบการณ์ด้านการทำงานมีวิสัยทัศน์กว้างไกลเพื่อให้สามารถแก้ปัญหาเทศบาลได้อย่างรวดเร็ว มีประสบการณ์ในการทำงาน เข้าถึงได้ง่ายเป็นกันเอง มีผลงานปรากฏเห็นเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

จิติล คุ้มครอง. (2545). พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในกรอบรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 : ศึกษากรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 2 จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษ รป.ม. (การบริหารทั่วไป). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. บุรีรัมย์ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.

ลัดดา งามโสภา. (2553). แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตอำเภอขาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (การปกครองท้องถิ่น).กำแพงเพชร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

ศุภักษร ตระกูลศิริ. (2553). พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านชบ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์. ค้นคว้าอิสระ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

สิทธิพร พิพัฒนกุล. (2553). พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้บริหารเทศบาลตำบลบางวัว อำเภอบางประกง จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ยุทธศาสตร์การพัฒนา). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

อภิชาต นาคสุข. (2536). พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในพื้นที่เขตบางรักและเขตมีนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

องค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย. (2553). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา (พ.ศ. 2553-2557). องค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเพื่อการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชน ของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

FACTORS AFFECTING ADMINISTRATION FOR GOOD SERVICE PROVIDED TO PEOPLE AND COMMUNITY BY POLICE OFFICERS OF POLICE STATION NAKHON PATHOM CITY NAKHON PATHOM PROVINCE

สหวัฒน์ วิมูลชาติ[1] ดร.พิษณุ เฉลิมวัฒน์[2] และดร.บุษราคัม สิงห์ชัย[2]

[1] นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชน ของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม และ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกับการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชน ของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม จำนวน 167 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า 1) การให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชนของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการและการควบคุมอาชญากรรม ด้านพัฒนางานวิจัยของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด้านพัฒนางานประชาสัมพันธ์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และด้านพัฒนาระบบบริหารทรัพยากรบุคคลและการบริหารจัดการด้านกำลังพลให้มีประสิทธิภาพ และ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกันกับการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชนของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับน้อยหรือต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : ปัจจัยการบริหาร, การให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชน

Abstract

This research aimed to: 1) study the level of good service provided to people and community by Police officers of Police Station Nakhon Pathom City in Nakhon Pathom Province, and 2) examine relationship between factors affecting administration and good service provided to people and community by Police officers of Police Station Nakhon Pathom City in Nakhon Pathom Province. The research samples were 167 police officers of Nakhon Pathom city police station in Nakhon Pathom Province,. The tool for collecting data was a 5-level rating scale questionnaire. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. The research results were: 1) The good service

provided to people and community by Police officers of Police Station Nakhon Pathom City in Nakhon Pathom Province was at a high level. The aspects of service, ranked in descending order of their mean scores, were the survey of people's satisfaction on service provision and crime control, development of Royal Thai Police Bureau's research, development of Royal Thai Police Bureau's public relation, and development of efficient system for human resource administration and manpower management, and 2) There was overall positive relationship at a low level with statistical significance at 0.01 level between factors affecting administration and good service provided to people and community by Police officers of Police Station Nakhon Pathom City in Nakhon Pathom Province.

KEYWORDS : FACTORS AFFECTING ADMINISTRATION, GOOD SERVICE PROVIDED TO PEOPLE AND COMMUNITY

1. บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบันของประเทศไทยมีปัญหาเกิดขึ้นมากมาย ทั้งทางด้านการเมือง สังคม และศาสนา จึงต้องทำให้ตำรวจมีการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการควบคุมดูแลความสงบเรียบร้อยในบ้านเมืองมากขึ้น ปัญหาทางการเมืองมีการแบ่งแยกเป็นพรรค เป็นฝ่าย ทำให้เกิดการประท้วง ของแต่ละฝ่าย แต่ละฝ่ายก็มีการต่อต้านกันไปมาอาจทำให้เกิดการปะทะกันบ้าง จึงต้องทำให้ตำรวจ เข้ามาควบคุมให้เกิดความเรียบร้อย ปัญหาสังคม ในปัจจุบันสังคมมีเศรษฐกิจที่ไม่ค่อยดีจึงทำให้มีการจ้างงานน้อยลงจึงทำให้การว่างงาน สินค้าบริโภค อุปโภคน้อยลง สินค้ามีราคาแพงมากขึ้น ทำให้บุคคลไม่มีเงินในการดำรงชีวิต บุคคลก็จะทำผิดกฎหมายเพื่อให้มีชีวิตต่อไป ตำรวจต้องเข้าไปคอยดูแลไม่ให้เกิดการทำผิดกฎหมายและคอยช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน ปัญหาศาสนา ศาสนามีการแบ่งแยกมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จังหวัดนครปฐมมีแหล่งท่องเที่ยวมากจึงมีบุคคลเข้ามาเที่ยวเป็นจำนวนมาก อาชญากรรมก็มีมากตามมาด้วย ตำรวจต้องเข้าไปกำกับดูแลความเรียบร้อยในเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐมมากขึ้น

การละเมิดต่อกฎหมายหรือสิทธิอันชอบธรรมของผู้อื่น หรือทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน การแก้ไขปัญหาเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงที่ต้องเข้าไปเจรจาเพื่อรับทราบในกรณีต่างๆ นั้นเกินกว่าขอบเขตเสรีภาพที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และละเมิดต่อกฎหมายหรือได้เปลี่ยนไปเป็นการก่อความวุ่นวาย ตามปกติแล้วเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธร สถานีตำรวจนครบาล ท้องที่เกิดเหตุมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและแก้ไขปัญหา ตามพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 กำหนดให้คณะรัฐมนตรีจัดให้มีแผนการบริหารราชการแผ่นดินตลอดระยะเวลาการบริหารราชการของคณะรัฐมนตรี และให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการนั้น โดยจัดทำเป็นแผน 4 ปี ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับแผนการบริหารราชการแผ่นดินดังกล่าว และในแต่ละปีงบประมาณให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปี โดยให้ระบุสาระสำคัญเกี่ยวกับนโยบายการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงาน รวมทั้งประมาณการรายได้ รายจ่ายและทรัพยากรอื่นที่จะต้องใช้ เสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ แผนปฏิบัติราชการของตำรวจภูธรภาค 7 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 เป็นแผนปฏิบัติราชการที่จัดทำขึ้น โดยทบทวนแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 แล้วเพิ่มเติมจุดเน้นนโยบาย พล.ต.อ.วิเชียร พจน์โพธิ์ศรี ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ นโยบายผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 และรองผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับแผนบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลและแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2552-2555 ใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำคำของบประมาณประจำ ปีงบประมาณ พ.ศ.2554 ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ ที่

ได้รับความเห็นชอบจากคณะทำงานยกร่างแผนปฏิบัติราชการแล้ว ตำรวจภูธรภาค 7 จึงได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์/แนวทางดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเพื่อให้หน่วยงานในสังกัดตำรวจภูธรภาค 7 นำกลยุทธ์/แนวทางดำเนินการไปสู่การปฏิบัติตามหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยในสังกัด ซึ่งแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่รับผิดชอบและภารกิจรวมทั้งเพื่อให้ยุทธศาสตร์ของตำรวจภูธรภาค 7 ได้รับการขับเคลื่อนไปสู่หรือเข้าใกล้เป้าประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ (พงษ์สันต์ เจียมอ่อน, 2554 : 1)

สถานีตำรวจภูธรภาค 7 มีเขตรับผิดชอบในระดับจังหวัดทั้งหมด 8 จังหวัด ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดสุพรรณบุรี แต่ละจังหวัดก็มีสถานีตำรวจภูธรในอำเภอและตำบลซึ่งอยู่ในเขตรับผิดชอบของตัวเอง จังหวัดนครปฐม จะมีเขตรับผิดชอบทั้งหมด 12 สถานีตำรวจ ประกอบด้วย สถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี สถานีตำรวจภูธรสามพราน สถานีตำรวจภูธรกำแพงแสน สถานีตำรวจภูธรบางเลน สถานีตำรวจภูธรดอนตูม สถานีตำรวจภูธรพุทธมณฑล สถานีตำรวจภูธรโพธิ์แก้ว สถานีตำรวจภูธรโพรงมะเดื่อ สถานีตำรวจภูธรสามควายเผือก สถานีตำรวจภูธรกระตีบ สถานีตำรวจภูธรบางหลวง (สถานีตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม, 2554) ซึ่งแต่ละสถานีตำรวจต้องปฏิบัติตามแผนปฏิบัติราชการของตำรวจภูธรภาค 7 สถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม มีพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวจึงทำให้มีประชากรเป็นจำนวนมากและยังมีกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 ตั้งอยู่ด้วย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเพื่อการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชนของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนด้านต่างๆ และการควบคุมอาชญากรรม และยังช่วยในการศึกษาวิจัยในครั้งต่อๆ ไป

2. ขั้นตอนการศึกษา

ในการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเพื่อการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชนของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่างไว้ ดังนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ เจ้าหน้าที่ในสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานจริงในพื้นที่สถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ชั้นประทวน จำนวน 312 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ในสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานจริงในพื้นที่สถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐมชั้นประทวน จำนวน 176 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973 : 886 อ้างถึงใน ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550 : 47) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และมีความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่การคำควณ และตัวอย่างที่ได้สามารถเป็นตัวแทนของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้นผู้วิจัยจึงใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 176 คน

2.2 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาแนวคิดจากทฤษฎีต่าง ๆ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในจังหวัดนครปฐม แบบสอบถามผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามขึ้นโดยนำเกณฑ์ในการชี้วัดมาตั้งเป็นคำถาม คือ แบบสอบถาม เจ้าหน้าที่ตำรวจแยกออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ยศในการปฏิบัติหน้าที่ ระยะในการปฏิบัติหน้าที่ ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิดตรวจสอบรายการ (Check Lists) มีคำถามรวมทั้งสิ้น จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเพื่อการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชนของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ประกอบข้อคำถาม จำนวน 20 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ ตามแนวความคิดของลิเคอร์ท (Likert, 1932 : 89) ดังนี้

5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียง 1 ตัวเลือก เกณฑ์การให้คะแนน ข้อความที่แสดงถึงการมีความคิดเห็นในทางที่ดีต่อการปฏิบัติงานของตำรวจจะได้คะแนนจาก 5 ถึง 1 สำหรับคำตอบที่เห็นด้วยมากที่สุดถึงเห็นน้อยที่สุด ตามลำดับ ส่วนข้อความที่ตรงกันข้ามจะได้คะแนนกลับกัน ผู้ตอบที่ได้คะแนนมากจะเป็นผู้ที่มีความคิดเห็นในทางที่ดีต่อการปฏิบัติงานของตำรวจมากกว่าผู้ที่ตอบได้คะแนนน้อย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชน ของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐมประกอบข้อคำถาม จำนวน 20 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ ตามแนวความคิดของ ลิเคอร์ท (Likert, 1932 : 89) ดังนี้

5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียง 1 ตัวเลือก เกณฑ์การให้คะแนน ข้อความที่แสดงถึงการมีความคิดเห็นในทางที่ดีต่อการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชน จะได้คะแนนจาก 5 ถึง 1 สำหรับคำตอบที่เห็นด้วยมากที่สุดถึงเห็นน้อยที่สุด ตามลำดับ ส่วนข้อความที่ตรงกันข้ามจะได้คะแนนกลับกัน ผู้ตอบที่ได้คะแนนมากจะเป็นผู้ที่มีความคิดเห็นในทางที่ดีต่อการบริหารเพื่อการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชน มากกว่าผู้ที่ตอบได้คะแนนน้อย

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

2.3 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและพัฒนาเครื่องมือขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนการสร้างและพัฒนา ดังนี้

2.3.1 วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสารวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ต่างๆ รวมทั้งกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ หนังสือสั่งการ ข้อปฏิบัติของทางราชการที่เกี่ยวข้อง และจากอินเตอร์เน็ต ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพการพัฒนางานของตำรวจ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ ภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

2.3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล เพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือและขอบเขตของเนื้อหา

2.3.3 สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตของเนื้อหา ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและรายละเอียดของนิยามศัพท์เฉพาะตัวแปร

2.4 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.4.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนออาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง รวมทั้งสิ้น 3 ท่านเพื่อขอคำแนะนำและตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาว่าคำถามแต่ละข้อตรงกับเป้าหมายของสิ่งที่ต้องการวัด รวมทั้งความเหมาะสมในสำนวนภาษา คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item - Objective Congruence) (พรรณี ลีกิจวัฒนะ, 2548 : 121)

และคัดเลือกข้อความที่มีค่ามากกว่า 0.5 และทำการปรับปรุงข้อคำถามในข้อที่มี ค่าดัชนีความสอดคล้องน้อยกว่า 0.5 โดยจากการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาได้ค่าดัชนีสอดคล้อง เท่ากับ 0.97

2.4.2 หาความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น และได้รับการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเดียวกันกับกลุ่มประชากรที่จะทำการวิจัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะทำการวิจัย จำนวน 30 ท่าน นำผลการทดลองมาวิเคราะห์ทั้งฉบับ เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟ่าของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coeffcient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปประมาณผลค่าทางสถิติได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังนี้

1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหาร จำนวน 20 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.705

2) แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารเพื่อการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชน จำนวน 20 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.867

2.4.3 นำผลจากการทดสอบแบบสอบถามที่ได้มาพิจารณา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมของเนื้อหา แก้ไขเพิ่มเติมส่วนที่บกพร่อง และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

2.5 การเก็บรวมรวบข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเพื่อการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชนของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.5.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจาก ศูนย์จัดการศึกษาภายนอกสถานที่ตั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ถึงผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรเมืองนครนครปฐม เพื่อขอความร่วมมือและอำนวยความสะดวก ในการดำเนินงานศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ในสถานีตำรวจภูธรเมืองนครนครปฐม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 176 ชุด ด้วยตัวเอง

2.5.2 ผู้วิจัยได้นำหนังสือจากศูนย์จัดการศึกษาภายนอกสถานที่ตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ถึงผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรเมืองนครนครปฐมมาประสานงานกับสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐมด้วยตนเอง เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จนครบ จำนวน 176 ชุด

2.5.3 แบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม คัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์เพื่อจัดการะทำกับข้อมูล โดยได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมด 176 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2.5.4 นำแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูล และลงรหัสในคู่มือลงรหัส

2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่แจกให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในเขตสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในคอมพิวเตอร์มาประมวลผลทางสถิติ ตามลักษณะของข้อมูล ดังนี้

2.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้นยศ และระยะเวลาการปฏิบัติงาน โดยใช้การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าร้อยละ (Percentage) การคำนวณหาสัดส่วนของข้อมูลในแต่ละตัวเทียบกับข้อมูลรวมทั้งหมด

2.6.2 การวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเพื่อการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชนของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

กำหนดเกณฑ์ประเมินผลและแปลความหมายคะแนนของตัวแปลต่าง ๆ ดังนี้

1) การแปรความหมายคะแนนปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหาร ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ การประเมินตามเกณฑ์ของเบสต์ และคานน์ (Best & Kahn, 1989 อ้างถึงใน สิน พันธุ์พินิจ, 2547 : 155) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

2) การแปลความหมายคะแนนการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชน ของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ของเบสต์ และคานน์ (Best & Kahn, 1989 อ้างถึงใน สิน พันธุ์พินิจ, 2547 : 155) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

2.6.3 การหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกับการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชนของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Peason's Product Moment Correlation Coefficient) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ค่าสัมประสิทธิ์มีค่าระหว่าง $-1 \leq r \leq 1$ ซึ่งค่า r มีความหมายดังนี้

ค่า r เป็นลบ แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม

ค่า r เป็นบวก แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

ค่า r มีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์กันมาก

ค่า r มีค่าเข้าใกล้ -1 แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามและมีความสัมพันธ์กันมาก

ค่า $r = 0$ แสดงว่า X และ Y ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ค่า r เข้าใกล้ 0 แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

และแปลความหมายค่าสมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้เกณฑ์ดังนี้ (Best, 1977 : 240 อ้างถึงใน ผกามาศ อินทกุล, 2550 : 61) ช่วงค่าสมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระดับการแปรผลความสัมพันธ์

0.81-1.00	มีความสัมพันธ์ในระดับมาก
0.51-0.80	มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
0.21-0.50	มีความสัมพันธ์ในระดับน้อยหรือต่ำ
0.00-0.20	มีความสัมพันธ์ในระดับน้อยมาก

3. ผลการวิจัยและการอภิปราย

3.1 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเพื่อการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชนของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม มีผลการวิจัยโดยสรุป ดังนี้

3.1.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงโดยมีเพศชาย จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 98.30 และเพศหญิง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.70 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 38-41 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 26.10 มีระดับการศึกษาต่ำกว่าหรือเทียบเท่า ม.6 /ปวช. จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 54.55 ระดับชั้นยศดาบตำรวจ จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 68.75 ระยะเวลาการปฏิบัติงาน 21 ปีขึ้นไป จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 42.04 รองลงมาได้แก่ มีอายุ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 27.84 ระดับชั้นยศสิบตำรวจโท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 14.21 ระยะเวลาการปฏิบัติงาน 17-20 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 22.16

3.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหาร พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเพื่อการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชนของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารอยู่ในลำดับแรก คือ ด้านภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านแรงจูงใจ ด้านทักษะต่างๆ อยู่ในระดับมาก ด้านองค์ความรู้ ตามลำดับ

ผลการศึกษาระดับการปฏิบัติเป็นรายข้อในแต่ละด้าน ปรากฏผลดังนี้

1) ด้านองค์ความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความคิดเห็นในลำดับแรก คือ ความรู้ความสามารถทางด้านงานประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ความรู้ความสามารถทางการจัดแผนงานหรือแนวทางการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ความรู้ความสามารถต่อการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความรู้ความสามารถในการควบคุมอาชญากรรมอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2) ด้านทักษะต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในลำดับแรก คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ตำรวจในการควบคุมอาชญากรรม อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ อยู่ในระดับมาก การฝึกฝนอบรมพัฒนาในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก การพัฒนางานจัดแผนงานหรือแนวทางการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

3) ด้านภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในลำดับแรก คือ เห็นว่าควรมีการพัฒนาแผนงานหรือ แนวทางการปฏิบัติงานในหน่วยงาน รองลงมา คือ เห็นว่าควรมีการพัฒนาฝึกอบรมพัฒนาข้าราชการตำรวจ เห็นว่าควรมีการพัฒนางานประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เห็นว่าควรมีการสำรวจ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการและการควบคุมอาชญากรรม ตามลำดับ

4) ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในลำดับแรก คือ บุคลิกภาพที่ดีมีกิริยา มารยาทและการใช้คำพูดต่อประชากรผู้รับบริการ รองลงมา คือ ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของท่านต่อการให้บริการแก่ประชาชนและการควบคุมอาชญากรรม การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เคยคิดปรับเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรมวัฒนธรรมการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

5) ด้านแรงจูงใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในลำดับแรก คือ แรงจูงใจในการฝึกอบรมพัฒนา เพื่อให้ได้บุคลิกภาพที่ดี มารยาท และการใช้คำพูดต่อประชาชนผู้รับบริการ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ แรงจูงใจในการพัฒนารูปแบบวิธีการและใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูลในการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการ แรงจูงใจต่อการพัฒนางานประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรม วัฒนธรรมการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

3.1.3 การบริหารเพื่อการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชน ของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในลำดับแรก คือ ด้านการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการและการควบคุมอาชญากรรม อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านพัฒนางานวิจัยของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด้านพัฒนางานประชาสัมพันธ์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด้านพัฒนาระบบบริหารทรัพยากรบุคคลและการบริหารจัดการด้านกำลังพลให้มีประสิทธิภาพ ตามลำดับ

1) ด้านพัฒนาระบบบริหารทรัพยากรบุคคลและการบริหารจัดการด้านกำลังพลให้มีประสิทธิภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในลำดับแรก คือ การศึกษาด้วยตนเองและการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ระหว่างบุคคลในการปฏิบัติหน้าที่ รองลงมา คือ ให้ความร่วมมือต่อเป้าหมายการฝึกอบรมพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการประชาชนให้มีบุคลิกภาพที่ดีมีกิริยา มารยาท และการใช้คำพูดเป็นอย่างดี การฝึกอบรมพัฒนาและฝึกฝนจนเกิดความเชี่ยวชาญ มีความสามารถในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ การฝึกอบรมพัฒนาภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีผลต่อตนเอง การฝึกอบรมพัฒนาคุณลักษณะส่วนบุคคลทางกายภาพ ตามลำดับ

2) ด้านพัฒนางานวิจัยของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในลำดับแรก คือ การปฏิบัติงานมีการปรับเปลี่ยนคุณลักษณะส่วนบุคคลทางร่างกายของผู้ปฏิบัติหน้าที่ รองลงมา คือ การปฏิบัติงานมีการปรับเปลี่ยนแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานมีการฝึกอบรมพัฒนา การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ระหว่างบุคคลในการปฏิบัติหน้าที่ การปฏิบัติงานมีทัศนคติค่านิยมหรือความต้องการในการปฏิบัติงานที่ดี การปฏิบัติงานมีการทดสอบทักษะด้านการบริหารควบคุมงานหรือความสามารถในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ตามลำดับ

3) ด้านพัฒนางานประชาสัมพันธ์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในลำดับแรก คือ การประชาสัมพันธ์ในการพัฒนาและฝึกฝนจนเกิดความเชี่ยวชาญต่อการปฏิบัติหน้าที่ รองลงมา คือ การประชาสัมพันธ์ในคุณลักษณะส่วนบุคคลในการปฏิบัติหน้าที่ การประชาสัมพันธ์แรงจูงใจในการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชน การประชาสัมพันธ์ในทัศนคติ ค่านิยม หรือภาพลักษณ์ของบุคคลในการให้บริการ การประชาสัมพันธ์ทางการศึกษา หรือมีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดใน การปฏิบัติหน้าที่ ตามลำดับ

4) ด้านการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการและการควบคุมอาชญากรรม โดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในลำดับแรก คือ ความพึงพอใจต่อทัศนคติ ค่านิยม และภาพลักษณ์ของตนเองในการการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ ความพึงพอใจต่อคุณลักษณะส่วนบุคคลทางกายภาพในการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจต่อแรงจูงใจของหน่วยงานในการปฏิบัติหน้าที่ ความพึงพอใจต่อความรู้ของตนเองใน

การให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและการควบคุมอาชญากรรม ความพึงพอใจต่อการพัฒนาและฝึกฝนความสามารถในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ตามลำดับ

3.1.4 ผลการทดสอบสมมติฐาน ปรากฏผลดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ระดับการบริหารเพื่อการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชน ของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการบริหารเพื่อการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในลำดับแรก คือ ด้านการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการและการควบคุมอาชญากรรม รองลงมา คือ ด้านพัฒนางานวิจัยของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด้านพัฒนางานประชาสัมพันธ์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด้านพัฒนาระบบบริหารทรัพยากรบุคคลและการบริหารจัดการด้านกำลังพลให้มีประสิทธิภาพ ตามลำดับ ทั้งนี้ไม่เป็นตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกันกับการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชนของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกันกับการบริหารเพื่อการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชน ของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกันในระดับน้อยหรือต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.414** ทั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3.2 อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเพื่อการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชนของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม มีประเด็นตามวัตถุประสงค์ ที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

3.2.1 ระดับการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชนของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณารายด้านสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการและการควบคุมอาชญากรรม ด้านพัฒนางานวิจัยของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด้านพัฒนางานประชาสัมพันธ์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด้านพัฒนาระบบบริหารทรัพยากรบุคคลและการบริหารจัดการด้านกำลังพลให้มีประสิทธิภาพ

1) ด้านการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการและการควบคุมอาชญากรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ตำรวจมีความพึงพอใจต่อความรู้ของตนเองในการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและการควบคุมอาชญากรรม ความพึงพอใจต่อการพัฒนาและฝึกฝนความสามารถในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ความพึงพอใจต่อทัศนคติ ค่านิยม และภาพลักษณ์ของตนเองในการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจต่อคุณลักษณะส่วนบุคคลทางกายภาพในการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจต่อแรงจูงใจของหน่วยงานในการปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์สันต์ เจียมอ่อน (2554 : 29-31) พัฒนารูปแบบวิธีการ และใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูลในการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการ มีการวัดผลความพึงพอใจของผู้รับบริการอย่างเที่ยงตรง สม่ำเสมอ และนำผลที่ได้รับมาปรับปรุงพัฒนาหน่วยงาน

2) ด้านพัฒนางานวิจัยของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ตำรวจเห็นด้วยกับการฝึกอบรมพัฒนาการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ระหว่างบุคคลในการปฏิบัติหน้าที่ เห็นด้วยกับการทดสอบทักษะด้านการบริหารควบคุมงานหรือความสามารถในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ เห็นด้วยกับการสอบถามทัศนคติค่านิยมหรือความต้องการในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เห็นด้วยกับการปรับเปลี่ยนคุณลักษณะส่วนบุคคลทางร่างกายของผู้

ปฏิบัติหน้าที่ เห็นด้วยกับการปรับเปลี่ยนแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์สันต์ เจียมอ่อน (2554 : 29-31) จัดหาทุนวิจัยให้มากขึ้น และเพิ่มเนื้อหาหัวข้อการวิจัยให้ครอบคลุมหลากหลายมากขึ้นจัดแผนงาน/แนวทางที่มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรม วัฒนธรรมการทำงานของ “บุคลากรและหน่วยงาน” ในสถานีตำรวจ และหน่วยงานที่ให้บริการประชาชนโดยตรง

3) ด้านพัฒนางานประชาสัมพันธ์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ตำรวจเห็นควรมีการประชาสัมพันธ์ทางการศึกษา หรือมีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดในการปฏิบัติหน้าที่ การประชาสัมพันธ์ในการพัฒนาและฝึกฝนจนเกิดความเชี่ยวชาญต่อการปฏิบัติหน้าที่ การประชาสัมพันธ์ในทัศนคติ ค่านิยม หรือภาพลักษณ์ของบุคคลในการให้บริการ การประชาสัมพันธ์ในคุณลักษณะส่วนบุคคลในการปฏิบัติหน้าที่ การประชาสัมพันธ์แรงจูงใจในการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์สันต์ เจียมอ่อน (2554 : 29-31) จัดสรรบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์ลงไปสู่หน่วยงานที่ต้องสัมผัสกับประชาชนประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อให้เข้าใจขั้นตอนการทำงานและให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชน

4) ด้านพัฒนาระบบบริหารทรัพยากรบุคคลและการบริหารจัดการด้านกำลังพลให้มีประสิทธิภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ตำรวจมีการศึกษาด้วยตนเองและการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ระหว่างบุคคลในการปฏิบัติหน้าที่ การฝึกอบรมพัฒนาและฝึกฝนจนเกิดความเชี่ยวชาญ มีความสามารถในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ การฝึกอบรมพัฒนาภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีผลต่อตนเอง การฝึกอบรมพัฒนาคุณลักษณะส่วนบุคคลทางกายภาพ ให้ความร่วมมือต่อเป้าหมายการฝึกอบรมพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการประชาชนให้มีบุคลิกภาพที่ดีมีกิริยา มารยาท และ การใช้คำพูดเป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์สันต์ เจียมอ่อน (2554 : 29-31) หมายถึง ฝึกอบรมพัฒนาข้าราชการตำรวจ ผู้มีหน้าที่ให้บริการประชาชนให้มีบุคลิกภาพที่ดีมีกิริยา มารยาท และการใช้คำพูดต่อประชาชนผู้รับบริการเป็นอย่างดี เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในงานที่รับผิดชอบให้แก่ข้าราชการตำรวจที่รับผิดชอบ หรือผู้มีหน้าที่ให้บริการ ปรับระบบการให้บริการทางสุขภาพแก่ข้าราชการตำรวจและครอบครัว

3.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเพื่อการให้บริการที่ดีแก่ประชาชนและชุมชนของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยรวมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกันในระดับน้อยหรือต่ำ พบว่า ด้านที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกันในระดับน้อยหรือต่ำ ได้แก่ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านแรงจูงใจ ด้านทักษะต่างๆ ด้านภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะมีความสัมพันธ์เชิงบวกในทิศทางเดียวกันในระดับน้อยมาก ได้แก่ ด้านองค์ความรู้

เอกสารอ้างอิง

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS.* พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : วี.เซ็นเตอร์ พริ้นท์. 2550.

ผกามาศ อินทกุล. *ปัจจัยกระบวนการบริหารจัดการและปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดนครราชสีมา.* วิทยานิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 2550

พรรณี ลีกิจวัฒนะ. *วิธีการวิจัยทางการศึกษา.* กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. 2548.

พงษ์สันต์ เจียมอ่อน. *แผนปฏิบัติราชการตำรวจภูธรภาค 7 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2554* . ประกาศ ณ วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2553. 2554.

สถานีตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม. *ประวัติของตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม.* ค้นเมื่อ มีนาคม 10,2554, จาก http://www.npt.police7.net/index.php. 2554.

สิน พันธุ์พินิจ. *เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์.* กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์. 2547.

Likert, R. *The Human Organization : its Management and Value.* New York : McGraw - Hill. 1932.

สภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

THE PROBLEM STATES OF PERSONNEL MANAGEMENT IN SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN THE MUEANG DISTRICT AREA, SAKON NAKHON PROVINCE *

สุวรัตน์ แม้นพยัคฆ์[1] และดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล [2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย (1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร (2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ที่มีความแตกต่างกันตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำนวน 179 คน ใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการและมาตราส่วนประมาณค่าและมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .75 ถึง .98 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .87 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) F –test และ t-test วิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ โดยวิธี LSD (Least Significant Difference) ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับน้อย 2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ABSTRACT

The objectives of this study were: (1) to investigate problem states of personnel management in sub-district administration organizations in the Mueang district area, Sakon Nakhon province, (2) to compare problem states of personnel management in sub-district administration organizations encountered by those whose statuses in occupying a position were different. A sample used in this study was 179 personnel who worked in sub-district administration organizations in the Mueang district area, Sakon Nakhon province, whose size was calculated using Taro Yamane's formula for determination. The tool used was a checklist and rating-scale questionnaire whose discrimination power values ranged between .75 and .98 and reliability coefficient was .87. Statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way ANOVA with a pairwise comparison using the LSD method. The findings showed as follows: 1.The overall problem state of personnel management in sub-district administration organizations in the

Mueang district area, Sakon Nakhon province was at the low level. 2.The comparative analysis result of the levels of the overall problem state of personnel management in sub-district administration organizations in the Mueang district area, Sakon Nakhon province encountered by those whose positions occupied were different was found not different. Considering it as each aspect, the aspect of human resource development was found significantly different at the .05 level.

1. บทนำ

บุคลากรขององค์บริหารส่วนตำบลเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน ทำหน้าที่ให้บริการประชาชนในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการบริการด้านการศึกษา ด้านสาธารณะสุข ด้านวิชาการ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งหน่วยงานภายในต่างๆ ยังไม่ค่อยประสบปัญหาการบริหารงานเท่าใดนัก ยกเว้น ด้านการบริหารงานบุคคลที่ประสบปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาด้านการวางแผนอัตรากำลังคน ปัญหาด้านการสรรหาบุคคลเข้าทำงาน ยังไม่ค่อยนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการสรรหา ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์การสรรหาบุคคลยังไม่ทั่วถึง ปัญหาด้านการปฐมนิเทศ ยังขาดแคลนงบประมาณในการจัดปฐมนิเทศให้แก่บุคลากรเข้าใหม่ ปัญหาด้านการบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการและพนักงานจ้างไม่ตรงตามคุณวุฒิและวิชาเอกที่ต้องการ ปัญหาด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เช่น การจัดการอบรม การศึกษาดูงานยังขาดแคลนงบประมาณ เป็นต้น

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงทำให้ผู้ศึกษาซึ่งเป็นพนักงานส่วนตำบล ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกนคร ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลและการแก้ไขปัญหาการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อองค์กร และเกิดประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำนวน 9 แห่ง จำนวน 323 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำนวน 9 แห่ง ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ยามาเน่ (Yamane, 1973 p. 727 อ้างถึงใน สมพงษ์ จันบุตราช, 2553, หน้า 41) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 179 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการสรรหาบุคคลเข้าทำงาน ด้านการคัดเลือก ด้านการปฐมนิเทศ ด้านการบรรจุแต่งตั้ง ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน จำนวน 35 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตอนที่ 3 ศึกษาข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

3.ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

การวิจัยครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการรวบรวมประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง 2. นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์แล้วลงรหัสตามแบบการลงรหัส 3. เกณฑ์การให้คะแนนของการตอบแบบสอบถามสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) จากการศึกษาสภาพปัญหากาบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เมื่อพิจารณาจากรายละเอียดตามความมุ่งหมายของการวิจัย พบว่า มีข้อค้นพบหลายประการ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้ 1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 179 คน ด้านเพศ เป็นเพศหญิง จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 50.80 และเป็นเพศชาย จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 49.20 ด้านอายุ ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี มีจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 44.70 รองลงมาอายุระหว่าง 41-50 ปี มีจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 30.20 ด้านระดับการศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีจำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 63.70 รองลงมาจบการศึกษาในระดับ ปวส., ปวท., อนุปริญญา มีจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 24 ด้านรายได้ ส่วนใหญ่มีรายได้มากว่า 10,000 บาท/เดือน มีจำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 58.10 รองลงมามีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท/เดือน มีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 41.90 ด้านสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ส่วนใหญ่เป็นพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างประจำ มีจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 55.30 รองลงมาเป็นพนักงานจ้างตามภารกิจ จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 38.50 2. ระดับสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับที่น้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านกระบวนการคัดเลือก และด้านการปฐมนิเทศ ส่วนด้านอื่นมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อย 3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน 4. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำแนกตามเพศ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 5. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำแนกตามอายุ โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบรรจุแต่งตั้งแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน 6. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำแนกตามรายได้ โดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน จากการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ด้าน ดังนี้ 1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ควรเผยแพร่ข้อมูลงานวิจัย สภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ให้กับผู้บริหารเพื่อนำไปพิจารณาและประยุกต์ใช้ในเชิงรุกในสำนักงานเป็นการกระตุ้นให้ผู้บริหารรับทราบปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมกับพนักงานส่วนตำบล พนักงานจ้างอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน 1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ควรมีการสนับสนุนให้พนักงานส่วนตำบลลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างชั่วคราวได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อแนวทางในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เพื่อ

สร้างแรงกระตุ้นให้พนักงานส่วนตำบลลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างชั่วคราวเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมมากขึ้น 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยตัวชี้วัดประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ให้ชัดเจนและครอบคลุม เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรของประชาชนเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

Yamane, Taro. (1973). *Statistics and Introductory Anaalisis 2*nd ed. New York:Harper & Row.

สมพงษ์ จันบุตราช. (2553). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเม็ก อำเภอหัวหิน จังหวัดกาฬสินธ์*. วิทยานิพนธ์ รปม.สารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

FACTORS AFFECTING THE LEVEL OF PEOPLE PARTICIPATION IN THE IMPLEMENTATION OF SOCIAL AND LIFE QUALITY DEVELOPMENT STRATEGY IN 3-YEAR DEVELOPMENT PLAN (2011-2013) OF KHAO NOI SUBDISTRICT MUNICIPALITY IN PRAN BURI DISTRICT, PRACHUAP KHIRI KHAN PROVINCE

ณัฐหทัย เดโชพัฒน์ชญานิน[1] รังสรรค์ อินทน์จันทน์[2]

[1] นักศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[2] อาจารย์ ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย และ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิจัยคือ ตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลเขาน้อย จำนวน 374 คน ได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในอันดับสุดท้าย ส่วนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบกว่า ด้านการพึ่งพาตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านแหล่งเงินทุนหมุนเวียน และด้านการบริหารจัดการกองทุน เป็นอันดับสุดท้าย และ 2) ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงทางบวกในทิศทางเดียวกันกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน, ยุทธศาสตร์การพัฒนา, แผนพัฒนา 3 ปี

Abstract

This research aimed to: 1) study factors affecting the level of people participation in the implementation of Social and Life Quality Development Strategy in 3-Year Development Plan (2011-2013) of Khao Noi Subdistrict Municipality, and 2) examine the relationship between factors affecting the level of people participation and performance results of Social and Life Quality Development Strategy in 3-Year Development Plan (2011-2013) of Khao Noi Subdistrict Municipality in Pran Buri District, Prachuap Khiri Khan Province. The research samples were 374 household representatives, calculated by using Taro Yamane's formula, living in the areas under Khao Noi Subdistrict Municipality. The tool for data collection was a questionnaire. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient. The research results were as follows: 1) the people participation was overall at a high level. The aspect with the highest mean score was the participation in selecting problem solving methods. The participation in activity performance was at the second, whereas the aspect with the lowest mean score was the participation in evaluation. For the implementation of Social and Life Quality Development Strategy in 3-Year Development Plan (2011-2013) of Khao Noi Subdistrict Municipality, the performance result was overall at a high level. The aspect with the highest mean score was self reliance. The circulating capital source was at the second, whereas the aspect with the lowest mean score was fund management, and 2) there was positive relationship at a moderate level with statistical significance at 0.05 level between factors affecting the people participation and performance results of Social and Life Quality Development Strategy in 3-Year Development Plan (2011-2013) of Khao Noi Subdistrict Municipality.

KEYWORDS: THE PARTICIPATION OF PEOPLE, DEVELOPMENT STRATEGY, 3-YEAR DEVELOPMENT PLAN

1. บทนำ

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้มีความขัดแย้งระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียงและการทับซ้อนของพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งมีพื้นที่ทับซ้อนกับพื้นที่ของท้องถิ่นทุกรูปแบบ โดยเป็นเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องและรูปแบบในการถ่ายโอนอำนาจด้านการจัดบริการด้านศึกษา การจัดบริการสาธารณสุข ประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการตามภารกิจเดิมและการเตรียมความพร้อมในการรองรับภารกิจใหม่ที่จะได้รับการถ่ายโอนมาตรฐานการบริการที่ไม่เท่าเทียมกัน เนื่องจากท้องถิ่นแต่ละแห่งจะมีทรัพยากรในท้องถิ่นซึ่งเป็นฐานรายได้ไม่เท่าเทียมกัน การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งระบบข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่สอดคล้องและประสานในทิศทางเดียวกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาและการจัดบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งกระทบกับการวางแผนและการตัดสินใจลงทุนของผู้ประกอบการ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ปธาน สุวรรณมงคล, 2547 : 50-54)

การปกครองท้องถิ่นไทยยังขาดความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ความชัดเจน และความต่อเนื่องในการแปลงนโยบายของรัฐบาลด้านการปกครองท้องถิ่น และที่สำคัญความหลากหลายและสับสนของรูปแบบองค์กรปกครองท้องถิ่น ความอ่อนแอขององค์กรปกครองท้องถิ่น เนื่องจากขาดบุคลากรทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ รวมทั้งผู้มี

อิทธิพลในท้องถิ่นที่เข้ามาผูกขาดการเมืองท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาคมท้องถิ่นยังมีขอบเขตจำกัด จึงทำให้เกิดปัญหาในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ความลักลั่นในการปฏิบัติตามระเบียบ ด้านการบริหารงานบุคคล มีความขัดแย้งของนักปกครองในพื้นที่ (โกวิทย์ พวงงาม, 2546 : 37-38)

จากปัญหาดังกล่าวได้ทำให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า และสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น ได้เข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ รางวัลพระปกเกล้าของสถาบันพระปกเกล้า รางวัลการบริหารจัดการที่ดีของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ภายใต้ความร่วมมือและการสนับสนุนจากกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ เป็นต้น นอกจากการมอบรางวัลแล้วยังได้มีการศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลดังกล่าว เพื่ออธิบายถึงองค์ประกอบ เทคนิค และวิธีการบริหารจัดการที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ และยังมีงานวิจัยจำนวนมากที่ได้ศึกษาถึงการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน การกระจายอำนาจและการถ่ายโอนภารกิจ เพื่ออธิบายถึงความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และความเห็นของบุคลากรท้องถิ่น รวมถึงปัจจัยที่ส่งเสริมและสนับสนุนการบรรลุผลสำเร็จ โดยคาดหวังให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดการตื่นตัวและได้เรียนรู้เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาหน่วยงานของตนให้มีศักยภาพสูงขึ้น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2548 : 315)

อาจกล่าวได้ว่า “การมีส่วนร่วม” ถือเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้ทุกฝ่ายได้เข้ามาเกี่ยวข้องและเปิดโอกาสให้ทุกคนมีสิทธิเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในกิจกรรมการพัฒนาอย่างมีศักดิ์ศรีและเท่าเทียมกัน โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้ให้ความสำคัญกับภาคประชาชนเพิ่มมากขึ้น ดังเห็นได้จากการกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐต้องส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในภาคประชาชนเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในอนาคต นอกจากนี้แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ถูกกล่าวถึงในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2545 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 และยุทธศาสตร์การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการด้วย ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นแนวคิดที่สำคัญที่ถูกนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาในการให้บริการสาธารณะในแต่ละท้องถิ่น รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนมักเกี่ยวข้องกับ (1) การมีส่วนร่วมในการออกแบบหรือการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะ ซึ่งประกอบด้วย รูปแบบการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนานโยบายต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนงานและงบประมาณของหน่วยงาน และโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน (2) การมีส่วนร่วมในการจัดหาบริการสาธารณะ เช่น ให้องค์กรชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนโดยหน่วยงานภาครัฐทำหน้าที่สนับสนุนด้านเทคนิค หรือให้ภาคเอกชนร่วมจัดบริการด้านการศึกษาโดยหน่วยงานภาครัฐสนับสนุนด้านการเงิน เป็นต้น และ (3) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดบริการสาธารณะ เช่น ให้ตัวแทนภาคประชาชนมาร่วมในการให้ความเห็นการออกแบบการประเมินผล และหน่วยงานภาครัฐจ้างผู้เชี่ยวชาญมาช่วยด้านเทคนิค เป็นต้น เห็นได้ว่ารูปแบบของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมได้มีขึ้น เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันในการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งจะช่วยผลักดันให้การจัดบริการสาธารณะสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี มีประสิทธิภาพ และเกิดการยอมรับจากประชาชนในระยะยาว (พัชรี สิโรรส, 2552 : 300-315)

เทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นหน่วยงานท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยกำหนดให้มีการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี เพื่อเป็นกรอบแนวทางใน

การดำเนินกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จึงกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาออกเป็น 6 ด้าน คือ (1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน (2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิต (3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านประสิทธิภาพการเมืองการบริหาร (5) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน และ (6) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การเกษตรและการท่องเที่ยว จึงกำหนด ให้มีแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี (พ.ศ.2554-2556) ไว้จำนวน 31 แนวทาง เพื่อผลักดันยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้านให้บรรลุผลสำเร็จ โดยมุ่งเน้นการจัดทำกิจกรรม/โครงการเพื่อสนับสนุน และผลักดันให้ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตบรรลุผลสำเร็จมากถึง 11 แนวทาง ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพเพื่อรองรับการพัฒนาท้องถิ่น การส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน การอนุรักษ์ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาของท้องถิ่น การพัฒนาระบบสาธารณสุขให้ได้มาตรฐานเพื่อคุ้มครองสุขภาพของประชาชน การส่งเสริมความรู้ด้านสาธารณสุขให้กับประชาชน การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การพัฒนาศักยภาพคน ครอบครัว และชุมชนให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ การส่งเสริมการกีฬาและการออกกำลังกาย การจัดระเบียบสังคม รักษาความสงบเรียบร้อย และรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย การส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการเพื่อประชาชน การส่งเสริมการจัดสวัสดิการคุ้มครองเด็กและเยาวชน และให้การสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เด็ก และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เนื่องจากเป็นแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นที่ประชาชนสามารถเข้าร่วมดำเนินการได้ง่ายกว่ากิจกรรมการพัฒนาในยุทธศาสตร์ด้านอื่น ๆ

การวิจัยเรื่องนี้จึงเป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในมิติของประชาชน เพื่อนำมาสู่การวิเคราะห์เพื่อกำหนดโครงการและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในท้องถิ่นนั่นเอง จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. ขั้นตอนการศึกษา

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ตัวแทนครัวเรือนในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลเขาน้อย จำนวน 5,677 ครัวเรือน

การหากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

2.1.1 หาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973 : 1024) ได้จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 374 คน

2.1.2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) เพื่อหาจำนวนตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างตามสัดส่วน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลเขาน้อย

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	
		N	n
3	บ้านค่ายธนะรัชต์	989	65
5	บ้านท่ามะกรูด	723	48
6	บ้านโรงสูบ	2,431	160
7	บ้านใหม่พัฒนา	1,534	101
รวมทั้งสิ้น		**5,677**	**374**

2.1.3 ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยผู้วิจัยสุ่มด้วยวิธีการจับฉลากเลือกตัวแทนกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านแต่ละแห่งเพื่อตอบแบบสอบถาม

2.2 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วม และการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย โดยใช้การวัดแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 5
มาก ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 4
ปานกลาง ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 3
น้อย ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 2
น้อยที่สุด ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 1

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

2.3 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม ดังนี้

2.3.1 ดำเนินการศึกษาเอกสาร รายงานการดำเนินงาน แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงลงพื้นที่พูดคุยกับพนักงานในประเด็นการวิจัย และเมื่อได้รับข้อมูลมากเพียงพอในระดับการเขียนข้อคำถามแล้ว จึงนำมาออกแบบเพื่อสร้างเครื่องมือแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาและตัวแปรที่ศึกษา สำหรับการเก็บข้อมูล และเมื่อร่างแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงนำเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อรับข้อแนะนำและนำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2.3.2 การหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาแบบสอบถาม (Content Validity) ได้ดำเนินการต่อจากการปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้ว จากนั้นจะนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อดำเนินการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item-Objective Congruence) หรือดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ ซึ่งผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีค่าเท่ากับ 0.933

2.3.3 การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try Out) กับประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลปราณบุรี ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกัน จำนวน 30 คน และนำมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาร์ค (Cronbach, 1970) ซึ่งผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.947 จากนั้นจึงดำเนินการรายงานผลที่ได้ต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อนำไปลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

2.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ

2.4.2 วิเคราะห์ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และได้กำหนดช่วงคะแนน และแปลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยผู้วิจัยได้กำหนดช่วงคะแนน และความหมายไว้ 5 ช่วง ตามความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

ช่วงคะแนน	ความหมาย
4.21 - 5.00	อยู่ในระดับมากที่สุด
3.41 - 4.20	อยู่ในระดับมาก
2.61 - 3.40	อยู่ในระดับปานกลาง
1.81 - 2.60	อยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.80	อยู่ในระดับมาก

2.4.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย ด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการวิจัยและการอภิปราย

3.1 ผลการวิจัย

3.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 57.22 โดยมีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.36 มีระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 47.06 มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.05 และมีอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 50.53

3.1.2 ปัจจัยการมีส่วนร่วมในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.96 โดยมีด้านการมองเห็นปัญหามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.54 โดยมีเรื่องท่านเห็นว่าปัญหาของส่วนรวมจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.59 รองลงมาคือ ด้านข้อมูลข่าวสาร โดยมีเรื่องการได้รับข้อมูลที่ชัดเจนจะช่วยให้ท่านเข้ามีส่วนร่วมมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.36 ด้านปัจจัยส่วนบุคคล โดยมีเรื่องประสบการณ์/ทัศนคติที่ดีต่อเทศบาลตำบลเขาน้อย จะย่อมช่วยให้ท่านตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.21 ด้านอำนาจตามกฎหมาย โดยมีเรื่องเทศบาลตำบลเขาน้อยมีข้อบังคับให้ท่านต้องร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.03 ด้านค่านิยมส่วนบุคคล โดยมีเรื่องท่านมักให้ความร่วมมือกับชุมชนเสมอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.08 ด้านการได้รับผลประโยชน์ โดยมีเรื่องท่านเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งมี

ค่าเฉลี่ย 3.88 ด้านแรงกดดันทางสังคม โดยมีเรื่องกระแสสังคม เช่น โลกร้อน กำจัดขยุงลาย เป็นต้น เป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้ท่านต้องเข้ามีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.69 และด้านผู้นำชุมชน โดยมีเรื่องผู้นำชุมชนที่มีบุคลิกน่าเชื่อถือจะส่งผลให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลตำบลเขาน้อยอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.49

3.1.3 การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.61 โดยมีแนวทางการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.23 โดยมีแนวทางการส่งเสริมการกีฬาและการออกกำลังกาย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 2.92

3.1.4 ปัจจัยการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อย่างมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง (r =0.631) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าด้านที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านการมองเห็นปัญหา (r =0.411) ด้านที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านผู้นำชุมชน (r =0.212) รองลงมาคือ ปัจจัยส่วนบุคคล (r =0.146) แรงกดดันทางสังคม (r =0.118) และการได้รับผลประโยชน์ (r =0.071) และอำนาจตามกฎหมาย (r =0.42) ส่วนด้านค่านิยมส่วนบุคคล (r =0.275) และข้อมูลข่าวสาร (r =0.261) มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย ดังนั้นการมองเห็นปัญหามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อยมากที่สุด

3.2 อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

3.2.1 ปัจจัยการมีส่วนร่วม

1) ด้านการมองเห็นปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีเรื่องท่านเห็นว่าปัญหาของส่วนรวมจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งประเด็นดังกล่าวถือเป็นเรื่องที่ชี้ให้เห็นถึงความตระหนักของประชาชนในหมู่บ้านในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน และเป็นประเด็นที่สอดคล้องกับความเป็นจริงในบริบทของหมู่บ้านอย่างมาก ดังเห็นได้จากการที่ประชาชนมักเข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอและลงมือแก้ไขปัญหาเร่งด่วนที่เกิดขึ้นมากกว่าการพัฒนาหมู่บ้าน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Creighton (อ้างในวันชัย วัฒนศัพท์, 2550 : 7) ที่กล่าวว่า ความใกล้ชิดปัญหาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้นซึ่งชี้ให้เห็นได้ว่า หากปัญหามีความรุนแรงมากขึ้นเท่าใดก็ยิ่งส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากเท่านั้น ทั้งนี้ผลวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอิทธิกร นุชนิยม (2554) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร และพบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านปัญหามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยประเด็นที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันคือ เมื่อประชาชนเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมีความจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนก็จะช่วยให้ประชาชนออกมาให้ความร่วมมือในเรื่องต่าง ๆ มากที่สุด ดังนั้นการสื่อสารให้ประชาชนเห็นถึงความจำเป็นของปัญหาจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ช่วยให้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในระดับที่สูงขึ้น

2) ด้านข้อมูลข่าวสาร โดยมีเรื่องการได้รับข้อมูลที่ชัดเจนจะช่วยให้ท่านเข้ามีส่วนร่วมมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนถือเป็นเรื่องสำคัญต่อระดับความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานราชการทุกหน่วย และจากที่ผ่านมาจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้า และให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนได้อย่างต่อเนื่องและทั่วถึงจะพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่จะเข้าร่วมกิจกรรมจำนวนมาก แต่ในทางกลับกัน จะพบว่ามีประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมน้อยกว่าที่ตั้งเป้าไว้ และมักมีเสียงสะท้อนในเชิงลบตามมา และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Roger (อ้างถึงในฐานวัชร เกียรติอรุณ, 2551 : 33-34), Cohen & Uphoff (1977 : 17-19) ที่กล่าวไว้ว่า ข่าวสารและการติดต่อสื่อสารถือเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้บุคคลตัดสินใจเข้าร่วมกระทำกิจกรรมกับชุมชน ดังนั้น การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนย่อมช่วยให้เกิดทัศนคติเชิงบวกต่อการเข้าร่วมกิจกรรม และนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

3) ด้านปัจจัยส่วนบุคคล โดยมีเรื่องประสบการณ์/ทัศนคติที่ดีต่อเทศบาลตำบลเขาน้อยจะช่วยให้ท่านตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรื่องดังกล่าวถือเป็นเรื่องพื้นฐานที่ผู้วิจัยพบว่าทุกสังคมย่อมมีการแบ่งพรรคแบ่งพวก และหากเห็นว่าเป็นพวกเดียวกัน และให้ความช่วยเหลือกันได้แล้ว ย่อมทำให้ประชาชนที่เป็นพรรคพวกให้ความร่วมมือเป็นพิเศษ ซึ่งผลวิจัยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของอิทธิกร นุชนิยม (2554) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร และพบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมด้านปัจจัยส่วนบุคลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเฉพาะในเรื่องที่ชี้ว่า หากประชาชนมีประสบการณ์ที่ดีต่อเทศบาลแล้ว ย่อมจะช่วยให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมต่อกิจกรรมในระดับสูงเช่นกัน ดังนั้น การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของเทศบาลให้เกิดต่อประชาชนจึงถือเป็นเรื่องสำคัญที่ช่วยให้ประชาชนเกิดแรงจูงใจในการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ

4) ด้านอำนาจตามกฎหมาย โดยมีเรื่องเทศบาลตำบลเขาน้อยมีข้อบังคับให้ท่านต้องร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นเรื่องที่เทศบาลได้ใช้ความระมัดระวังเป็นอย่างมาก เนื่องจากบางเรื่องส่งผลกระทบต่อประชาชนทั้งเชิงบวกและเชิงลบ เช่น การก่อสร้างถนน การจัดเก็บภาษี การอุดหนุนกลุ่มอาชีพ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Creighton (อ้างในวันชัย วัฒนศัพท์, 2550 : 7), Reeder (อ้างถึงในฐานวัชร เกียรติอรุณ, 2551 : 25-26), Cohen & Uphoff (1977 : 17-19) และปาริชาติ วลัยเสถียร (2546) ที่กล่าวไว้ในแนวทางเดียวกันว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีกฎหมายรองรับหรือบังคับให้ทำ เป็นเสมือนข้อผูกพัน และการบังคับที่ถือเป็นปัจจัยผลักดันสำคัญที่ทำให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมได้ในระดับสูง ดังนั้นการบังคับใช้ข้อกฎหมายที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงควรทำด้วยความระมัดระวัง เพื่อช่วยให้ประชาชนเกิดการยอมรับและปฏิบัติตาม

5) ด้านค่านิยมส่วนบุคคล โดยมีเรื่องท่านมักให้ความร่วมมือกับชุมชนเสมอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งในบริบทของเทศบาลมักพบว่ามีประชาชนบางส่วนที่มีจิตอาสา และได้รับการสนับสนุนให้เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาล ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าจิตสำนึกในระดับปัจเจกบุคคลที่มีโอกาสได้แสดงออก และยังมีประชาชนอีกจำนวนไม่น้อยที่มีจิตอาสาแต่ยังขาดโอกาสที่จะแสดงออก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Creighton (อ้างถึงในวันชัย วัฒนศัพท์, 2550 : 7), Reeder (อ้างถึงในฐานวัชร เกียรติอรุณ, 2551 : 25-26), และ McCosky (อ้างถึงในพัชรี สิโรรส และคณะ, 2551 : 30-33) ที่กล่าวไว้ในแนวทางเดียวกันว่า ค่านิยม ความเชื่อ และอุดมการณ์ ถือเป็นปัจจัยที่ดึงดูดให้ประชาชนเกิดพฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมระดับสูง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในงานวิจัยของอิทธิกร นุชนิยม (2554) ที่ได้เสนอว่าการมีจิตอาสาของประชาชนถือเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ช่วยให้การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้นการสร้างสำนึกความเป็นเจ้าของท้องถิ่นคือ ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

6) การได้รับผลประโยชน์ โดยมีเรื่องท่านเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ พื้นฐานวิถีชีวิตประชาชนส่วนใหญ่จะอยู่กันแบบถ้อยทีถ้อยอาศัยและให้ความเกรงใจต่อประโยชน์ของส่วนรวม จึงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ขัดข้องหากตนเองต้องเสียสละเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อส่วนรวม และสอดคล้องกับแนวคิดของ Creighton (อ้างในวันชัย วัฒนศัพท์, 2550 : 7), Reeder (อ้างถึงในฐานวัชร เกียรติอรุณ, 2551 : 25-26), Cohen & Uphoff (1977 : 17-19) และปาริชาติ วลัยเสถียร (2546) ที่กล่าวไว้ในแนวทางเดียวกันว่า หากประชาชนเห็นถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และการเข้าถึงประโยชน์ ย่อมเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมระดับสูง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าหากเทศบาลมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมที่จะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ก็ย่อมช่วยยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีเพิ่มสูงขึ้น

7) ด้านแรงกดดันทางสังคม โดยมีเรื่องกระแสสังคม เช่น โลกร้อน กำจัดยุงลาย เป็นต้น เป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้ท่านต้องเข้ามีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับสภาพบริบทและพื้นฐานวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่วิจัย เนื่องจากความเกรงใจที่มีต่อการอยู่เป็นกลุ่มก้อนในสังคม จึงทำให้เรื่องดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเรื่องอื่นๆ ในด้านเดียวกัน ทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Creighton (อ้างในวันชัย วัฒนศัพท์, 2550 : 7), Reeder (อ้างถึงในฐานวัชร เกียรติอรุณ, 2551 : 25-26), Cohen & Uphoff (1977 : 17-19), McCosky (อ้างถึงในพัชรี สิโรรส และคณะ, 2551 : 30-33) และปาริชาติ วลัยเสถียร (2546) ที่กล่าวไว้ในแนวทางเดียวกันว่า ประเด็นทางด้านสังคม/สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน ถือเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมระดับสูง ดังนั้นเทศบาลจึงควรกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวและเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อก่อให้เกิดแรงกดดันที่ช่วยให้ประชาชนส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะเพิ่มสูงขึ้น

8) ด้านผู้นำชุมชน โดยมีเรื่องผู้นำชุมชนที่มีบุคลิกน่าเชื่อถือจะส่งผลให้ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาลตำบลเขาน้อยอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าทุกด้าน โดยเป็นผลมาจากการขยายตัวของความเจริญทางเศรษฐกิจ การมีหมู่บ้านจัดสรรเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้นำชุมชนไม่สามารถทำความรู้จักประชาชนในพื้นที่ปกครองของตนได้หมด ประกอบกับหมู่บ้านใหญ่ ๆ มีหัวหน้าส่วนราชการอาศัยอยู่จำนวนมากจึงไม่ให้ความสนใจกับผู้นำชุมชนมากนัก ซึ่งสภาพดังกล่าวสอดคล้องกับบริบทของชุมชนเมืองทั่ว ๆ ไปที่ต่างคนต่างอยู่ทำให้ความสนใจที่มีต่อกันมีไม่มากนัก และอิทธิพลของผู้นำในชุมชนดังกล่าวมีน้อยกว่าสังคมชนบท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอิทธิกร นุชนิยม (2554) ที่พบตรงกันว่า ผู้นำในชุมชนเมืองมีอิทธิพลน้อยกว่าผู้นำในชนบท เนื่องจากผลความเจริญทางเศรษฐกิจและการมีประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบจำนวนมากนั่นเอง

3.2.2 การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย (2554) พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก โดยมีการดำเนินงานเกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น โดยเป็นผลมาจากการให้ความสำคัญทั้งในระดับรัฐบาล กระทรวง กรม และจังหวัด จึงทำให้มีการประชาสัมพันธ์และการขับเคลื่อนกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งในเชิงการป้องกันและการปราบปราม รวมถึงประชาชนส่วนใหญ่เห็นถึงโทษภัยของการแพร่ระบาดของยาเสพติด จึงทำให้การดำเนินงานดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในบรรดากิจกรรมทั้งหมด

3.2.3 ปัจจัยการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลตำบลเขาน้อย อย่างมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอิทธิกร นุชนิยม (2554) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อ

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับน้อย กล่าวคือ หากปัจจัยการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้นจะทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนมีค่าเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้นด้วย

เอกสารอ้างอิง

โกวิทย์ พวงงาม. *การปกครองท้องถิ่นไทย.* กรุงเทพฯ: วิญญูชน. 2546.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย. *พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542.* กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2548.

ฐานวัชร เกียรติอรุณ. *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลท่าแซะ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร.* วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ. 2551.

เทศบาลตำบลเขาน้อย. *แผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556).* เอกสารถ่ายสำเนา. 2554.

ปธาน สุวรรณมงคล. *การปกครองท้องถิ่นไทยในบริบทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.* กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมการแต่งตำรา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2547.

ปาริชาติ วลัยเสถียร. *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข. 2546.

พัชรี สิโรรส. ร่วมด้วยช่วยกันในการบริหารแบบมีส่วนร่วม, *รัฐศาสตร์สาร ฉบับรัฐศาสตร์ธรรมศาสตร์ 60 ปี/รัฐศาสตร์สาร 30 ปี.* 30(5) : 15-16. 2552.

พัชรี สิโรรส และคณะ. *คู่มือหรือแนวทางการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐในระดับกระทรวงที่เป็นนโยบาย.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. 2551.

วันชัย วัฒนศัพท์. *ความขัดแย้ง : หลักการและเครื่องมือการแก้ปัญหา.* พิมพ์ครั้งที่ 3. ขอนแก่น : ศิริภัณฑ์ออฟเซ็ท. 2550.

อิทธิกร นุชนิยม. *ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ.2554-2556) ของเทศบาลเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร.* วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏเพชรบุรี. 2554.

Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. *Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation.* Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University. 1977.

Cronbach, L. J. *Essential of Psychology Testing.* 3rd ed. New York : Harper and Row, Publishers, Inc. 1970.

Yamane, T. *Statistics; An Introduction Analysis.* 3rd.ed, Harper International Edition, Tokyo. 1973.

ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร

PEOPLE'S EXPECTATION TO PUBLIC SERVICE MANAGEMENT OF MAI SUB DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION BANMOUG DISTRICK SAKON NAKHON PROVINCE

ยิ่งลักษณ์ ทิพย์สิงห์[1] ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

.....

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร 2) เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร และ 3) เพื่อหาแนวทางพัฒนาการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมาย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณของ ทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) ซึ่งมีจำนวน 367 คน และวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ t-test และ one-way ANOVA กรณีพบความแตกต่างจะวิเคราะห์คู่ที่แตกต่างโดยใช้สถิติ LSD (Least Significant Difference ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคาดหวังของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านต่างก็อยู่ในระดับมากเช่นกันโดย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมศาสนาจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการวางแผนส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษาความสงบเรียบร้อยและด้านการบริหารการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันแต่เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามีความคาดหวังต่อการจัดบริการสาธารณะด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตมากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ ประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพรับจ้างรายวัน อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีความคาดหวังต่อการจัดบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานมากกว่าประชาชนที่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท/องค์กรธุรกิจ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 3) องค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ควรพัฒนาการจัดบริการสาธารณะในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ การพัฒนาถนน ระบบไฟฟ้า แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และด้านการส่งเสริม

ศิลปวัฒนธรรมศาสนา จารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

คำสำคัญ ความคาดหวัง การจัดบริการสาธารณะ

ABSTRACT

The objectives of this study were: 1) to investigate a degree of people's expectation for the provision of public service by Mai Sub-District Administration Organization, Ban Muang district, Sakon Nakhon province, 2) to compare people's expectation for the provision of public service by Mai Sub-District Administration Organization, Ban Muang district, Sakon Nakhon province, and 3) to find a way to developing the provision of public service by Mai Sub-District Administration Organization, Ban Muang district, Sakon Nakhon province.

A sample used in this study was 367 people aged 18 and over living in the Mai Sub-District Administration Organization area selected by stratified random sampling, whose size was determined using Taro Yamane's formula for calculation. The instrument used was a Likert's-like rating scale questionnaire whose reliability coefficient was .99. Statistics used for analysis of data were percentage, mean, standard deviation, and t-test as well as one-way ANOVA for hypothesis testing. In case a significant difference is found, LSD (least significant difference) will be used to find a pair of difference. The findings can be concluded as follows: 1) The degree of people's overall expectation for the provision of public service by Mai Sub-District Administration Organization, Ban Muang district, Sakon Nakhon province was at the high level. Considering them by each aspect, the following aspects were also found at the high level as arranged in rank order from higher to lower respectively like infrastructure, art-culture-religion-custom and indigenous knowledge promotion, planning, commercial investment and tourism promotion, life quality promotion, putting order into community, and maintaining peace and order. Only the aspect of conserving the nature and environment was at the medium level.

2) The people's overall expectation for the provision of public service by Mai Sub-District Administration Organization, Ban Muang district, Sakon Nakhon province based on personal background was found not different. Considering them as each aspect, people with a higher educational attainment had significantly higher expectation for the provision of public service in the aspect of life quality promotion than that among the people with a lower educational attainment at the .05 level. The people whose occupations were farming, being daily employed, trading/personal business, being in government/state enterprise service had significantly higher expectation for the provision of public service in the aspect of infrastructure than that among the people whose occupation was a company's/business organization's employee at the .05 level. 3) Mai Sub-District Administration Organization, Ban Muang district, Sakon Nakhon province should develop the provision of public service in the aspect of infrastructure that includes development of road, electricity system, water sources for utility and consumption, and art-culture-religion-custom and indigenous knowledge promotion by application of principle of sufficiency economy philosophy for leading a life.

KEYWORDS: EXPECTAITION, THE PROVISION OF PUBLIC SERVICE

1. บทนำ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 หมวด 14 การปกครองท้องถิ่น มาตรา 281 บัญญัติว่า ภายใต้บังคับมาตรา 1 รัฐจะต้องให้อิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลัก ในการจัดทำการจัดบริการสาธารณะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ (ราชกิจจานุเบกษา, 2550, หน้า 112-13) ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 หมวด 2 การกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการจัดบริการสาธารณะ เฉพาะมาตรา 16 กำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการจัดบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองจำนวนทั้งสิ้น 31 ประการ มีการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ การสาธารณูปโภคและการก่อสร้างอื่นๆ การสาธารณูปการ เป็นต้น (ราชกิจจานุเบกษา, 2542, หน้า 53-54) จึงกล่าวได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักที่สำคัญซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำการจัดบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ตามที่กฎหมายกำหนด การจัดบริการสาธารณะจึงเป็นบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่ง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประชาชนคาดหวังจะได้รับ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทองค์การบริหารส่วนตำบล ถือเป็นหน่วยงานหลักสำคัญที่ใกล้ชิดและเกี่ยวข้องในการจัดระบบการจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนมากที่สุดอีกองค์กรหนึ่ง จึงเป็นเรื่องที่น่าศึกษาว่าประชาชนมีความคาดหวังต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างไร เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้สามารถตอบสนองต่อความคาดหวัง ปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนต่อไป

ผู้วิจัย ในฐานะเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลมายโดยตรง จึงสนใจที่จะศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาย โดยจะได้นำข้อมูลที่ได้จากศึกษาดังกล่าว ไปจัดทำเป็นข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นและคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลมาย เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการกำหนดยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนา และโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลมายต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 4,458 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane. 1973 : หน้า 727) และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ได้จำนวน 367 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วนคือ 1) คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาและรายได้ 2) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังต่อการจัดบริการสาธารณะของ องค์การบริหารส่วนตำบลมาย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตการหาคุณภาพของแบบสอบถาม ด้านการจัดระเบียบชุมชน และการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผนส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ด้านการบริหาร การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการส่งเสริม

ศิลปวัฒนธรรม ศาสนา จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 54 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) กำหนดระดับคะแนนตามหลักของบุญชม ศรีสะอาด 3) สอบถามข้อเสนอแนะการพัฒนาการการจัดบริการสาธารณะของ องค์การบริหารส่วนตำบลมาย ทั้ง 6 ด้าน แล้วนำมาวิเคราะห์สรุปเพื่อจัดทำเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมายเพื่อเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน ลงความคิดเห็น

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สร้างแบบสอบถามโดยขอรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) (สมนึก ภัททิยธนี, 2544, หน้า 219-233) ของข้อคำถาม เลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกวั่ง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 99) โดยรวมค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .99 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ประสานงานด้วยตนเอง และสามารถเก็บรวบรวมแบบสอบถามได้ทั้งหมด 367 คน คิดเป็นร้อยละ 100

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

สรุปคุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 367 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 59.70 มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 42.50 ส่วนมากจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 46.10 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 77.90 และมีรายได้ ต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 61.60

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคาดหวังของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า ระดับความคาดหวังอยู่ในระดับมากจำนวน 5 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.28 รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมศาสนา จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.94 ด้านการวางแผนส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.78 ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.73 และด้านการจัดระเบียบชุมชน และการรักษาความสงบเรียบร้อย ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.72 และมีความคาดหวังอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการบริหาร การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.32

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระดับความคาดหวังของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระดับความคาดหวังของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระดับความคาดหวังของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายได้พบว่าด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระดับความคาดหวังของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายได้พบว่าด้านโครงสร้างพื้นฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความคาดหวังของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร จำแนกตามรายได้ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

จากการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน เห็นด้วยกับแนวทางในการพัฒนาการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร โดยควรเน้นด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมศาสนา จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนี้

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน องค์การบริหารส่วนตำบลมาย ควรพัฒนาถนน และสะพานในพื้นที่การบำรุงรักษาทางระบายน้ำ ขยายเขตไฟฟ้าและการติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่างสาธารณะให้ทั่วถึง การจัดหาน้ำเพื่ออุปโภค-บริโภคอย่างเพียงพอได้มาตรฐานความสะอาดปลอดภัยของน้ำและพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมศาสนา จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลมาย ควรเน้นบำรุงรักษาและส่งเสริมประเพณีตามเทศกาลและวันสำคัญต่างๆ การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมร่วมกับวัดและโรงเรียน การบำรุงรักษาและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนา สนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและ ส่งเสริมให้ประชาชนนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

ผลการวิจัยเรื่องความคาดหวังของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ด้าน ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้จากการศึกษาระดับความคาดหวังของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร พบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยรวม 3.79 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และพบว่า ค่าเฉลี่ยรวมรายด้านด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ย 4.28 และด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมศาสนา จารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.94 ซึ่งอยู่ในระดับมาก องค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร จึงควรพัฒนาการจัดการจัดบริการสาธารณะในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ การพัฒนาถนน ระบบไฟฟ้า แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมศาสนา จารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และองค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ควรวางแผนการพัฒนาโดยคำนึงถึงความคาดหวังของประชาชนต่อการจัดการจัดบริการสาธารณะโดยนำข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนให้เกิดประสิทธิผลต่อไป 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร แบบเจาะลึก โดยการสัมภาษณ์ การสนทนา เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดของข้อมูลเชิงลึกได้ตรงตามที่ต้องการและทั่วถึง และควรมีการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลหรือความพึงพอใจต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาย เพื่อพัฒนาการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารมาย ให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริงต่อไป

เอกสารอ้างอิง

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *วิธีการสร้างสถิติสำหรับการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สมนึก ภัททิยธนี. (2544). *การวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2550, 24 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. กรุงเทพฯ: หน้า 112 – 113. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2542, 17 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. กรุงเทพฯ: หน้า 53 – 54.

Yamane, Taro. (1973). Statistics; An Introductory Analysis. 3rd cd. New York : Harper & Row Publishers. Inc.

ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะ ของเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม

PEOPLE'S ATTITUDE TOWARDS PUBLIC SERVICE MANAGEMENT OF PHONSAWAN SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, PHONSAWAN DISTRICT, NAKHONPHANOM PROVINCE

กนกพร เขจรศาสตร์[1] ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล[2]

[1]นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

[2]อาจารย์ที่ปรึกษาหลักวิทยานิพนธ์ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ และหาแนวทางพัฒนาเพื่อกำหนดนโยบายการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ ทั้ง 9 ชุมชน จำนวน 364 ราย โดยการเลือกแบบสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ประกอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าวัดระดับทัศนคติ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (t-test) ชนิด Independent variables ค่า F-test (One –way Analysis of Variance) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

(1) ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า เพศแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน ส่วน อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อปี มีทัศนคติต่อการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะของ เทศบาลตำบลโพนสวรรค์ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด้านการพัฒนาการบริหาร ในภาพรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

(3) แนวทางที่ควรนำไปกำหนดเป็นนโยบายเพื่อการพัฒนาการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ พบว่ามี 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด้านการพัฒนาการบริหาร

คำสำคัญ ทัศนคติ การจัดบริการสาธารณะ

ABSTRACT

The objectives of this study were to investigate and compare attitudes of people towards public service management of PhonSawan Sub-District Municipality, and to find a way to developing it as a guideline in making a policy for public service management of PhonSawan Sub-District Municipality, PhonSawan district, NakhonPhanom

province according to the PhonSawan Sub-District Municipality Development Plan 2012-2014 in 4 aspects comprising : social and environment development, economic development, infrastructure development, and administration development. A randomly selected sample of 364 used in this study was people of 9 communities residing in the PhonSawan Sub-District Municipality area. The instrument used was a Likert's-like rating scale questionnaire for measuring the attitude level. Statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, t-test of independent variables and one-way ANOVA. The findings can be concluded as follows:

1. People's attitude towards public service management of PhonSawan Sub-District Municipality, PhonSawan district, NakhonPhanom province as classified by personal background was found that people of different sexes had no different attitude towards public management of PhonSawan Sub-District Municipality; and whereas people of different ages, educational attainments, occupations and average incomes per year had a significant difference in their attitude towards public service management of PhonSawan Sub-District Municipality at the .05 level.

2. The analysis results of people's attitude towards public service management of PhonSawan Sub-District Municipality of all the 4 aspects like social and environment development, economic development, infrastructure development, and administration development both as a whole and each aspect were found at the medium level.

3. A way which should be determined to be a policy for developing public service management guidline of PhonSawan Sub-District Municipality was found comprising 3 aspects, namely economic development, infrastructure development and administration development.

KEYWORDS : ATTITUDES, PUBLIC SERVICE

บทนำ

เทศบาลตำบลโพนสวรรค์ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบล ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 โดยตามอำนาจแล้วเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะ เทศบาลตำบลโพนสวรรค์ จึงได้นำเอากรอบอำนาจหน้าที่ดังกล่าวมากำหนดเป็นแผนพัฒนาเทศบาล (พ.ศ. 2555-2557) เพื่อใช้ในการกำหนดการดำเนินงานของเทศบาล ซึ่งเป็นการจัดบริการสาธารณะทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และด้านการพัฒนาการบริหาร ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ เพราะการจัดบริการสาธารณะถือเป็นหน้าที่หลักที่ต้องทำเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขชุมชนเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ และให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง อีกทั้งต้องการหาแนวทางการพัฒนาการจัดบริการสาธารณะทั้ง 4 ด้านให้เป็นไปอย่างเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดรวมไปถึงแผนพัฒนาประเทศอย่างเหมาะสม

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้เลือกกำหนดประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลฯที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จากจำนวนทั้งหมด 3,947 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิทั้ง 9 ชุมชน ได้จำนวนทั้งสิ้น 364 คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามวัดทัศนคติ แบบมาตราส่วนประมาณค่าและต้องเป็นคำถามที่กระชับ รัดกุม เข้าใจง่ายเพื่อสร้างแรงจูงใจในการตอบคำถาม

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ศึกษาและสังเคราะห์ถึงทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะ เพื่อกำหนดตัวแปรและข้อคำถาม นำข้อมูลที่ได้ปรึกษาประมวลความคิดเห็นร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่เหมาะสมครอบคลุมทุกเนื้อหาของแต่ละด้าน ให้เหมาะสม โดยกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อสร้างคำถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้เพื่อพิจารณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับขอบเขตที่กำหนดไว้

การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบก่อนเบื้องต้น และมีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงและครอบคลุมความสมบูรณ์ของเนื้อหา และหาค่าดรรชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence) ตามวิธีของครอนบาค ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งทุกข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้อง 0.8-1.0 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามวิธีของครอนบาค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นความเที่ยงตรง(Reliabiliy) หรือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติทดสอบคือ T-test, F-test (One –way Analysis of Variance) ถ้าพบความแตกต่างทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีการของ เชฟเฟ่ (Schelfe)

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 ตัวอย่าง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.10 มีช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 25.50 จบการศึกษาในระดับต่ำกว่าประถมศึกษา ร้อยละ 48.40 และประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 50.30 มีรายได้เฉลี่ยต่อปี ระหว่าง 5,000-10,000 บาท ร้อยละ 34.90

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ เป็นรายด้าน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด้านการพัฒนาการบริหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

3. เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า เพศแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน ส่วน อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อปี มีทัศนคติต่อการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. แนวทางที่ควรนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ พบว่ามี 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด้านการพัฒนาการบริหาร

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. สมมติฐาน ที่ว่า “ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพนสวรรค์แตกต่างกัน” ผลการวิจัยพบว่า การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 4 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยคือ ด้านการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาการบริหาร และด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ล้อม แย้มสุวรรณรัตน์ (2550) พบว่าระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแซะ อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแซะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง การรักษาความสงบอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่าทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อจำแนกตามรายได้ พบว่าทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุรีรัตน์ อินทิยศ (2550) พบว่าประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกว๋าว ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพที่แตกต่างกันมีทัศนะเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกว๋าว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการพัฒนาการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม จากผลการวิจัยพบว่า การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลโพนสวรรค์ที่ควรนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนา คือ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และด้านการพัฒนาการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2541,หน้า 79-80, อ้างถึงใน เจษฎา ไชยทน, 2551 หน้า 86) ซึ่งได้ศึกษาบทบาทขององค์การบริหารที่มีต่อชุมชนในเขตรับผิดชอบพบว่า ประชาชนมีความคาดหวังต่อองค์การบริหารส่วนตำบลว่าควรมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนหรือหมู่บ้านในด้านการพัฒนาความเป็นอยู่และให้บริการด้านความจำเป็นพื้นฐาน เช่น ถนน สะพาน

แหล่งน้ำ ไฟฟ้า ประปา การส่งเสริมอาชีพและพัฒนารายได้และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ คือ ควรส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ พร้อมกับส่งเสริมการปลูกพืชแบบปลอดสารพิษ และสนับสนุนกลุ่มอาชีพโดยการอบรมและกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ พัฒนาด้านแหล่งน้ำสาธารณะและประปาเพื่อการอุปโภค บริโภคในชุมชนและปรับปรุงฌาปนสถานให้มีความสะดวกและสะอาด ก่อสร้างศูนย์เรียนรู้ตามความต้องการของชุมชนด้านการพัฒนาการบริหาร ส่งเสริมการปลูกต้นไม้ หญ้าแฝก โดยเรียนรู้จากโครงการพระราชดำริ การจัดบริการที่จอดรถเพื่อความสะดวกสำหรับผู้มาติดต่อราชการ และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในการจัดซื้อจัดจ้างตามแผนโครงการให้ชัดเจนด้วยความโปร่งใส

จะเห็นได้ว่า ผลการวิจัยครั้งนี้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงการจัดบริการสาธารณะที่ยังไม่ถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง อันเป็นเหตุที่ควรเร่งให้มีการปรับปรุงแนวคิด วิสัยทัศน์ หรือแม้กระทั่งรูปแบบการจัดบริการสาธารณะทั้ง 4 ด้าน ให้เป็นไปตามความต้องการเหมาะสมกับความจำเป็น โดยให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ ใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอันจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น จึงจะเป็นการบำบัดทุกข์บำรุงสุขอย่างแท้จริงและสร้างทัศนคติที่ดีต่อองค์กร

เอกสารอ้างอิง

จุรีรัตน์ อินทิยศ. “*ทัศนะของประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบทุ่งกว๋าว อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง*” มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2550.

ล้อม แย้มสุวรรณรัตน์. “*ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแซะ อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา*” ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. “*บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อชุมชนในเขตรับผิดชอบ*กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2541.

ความเข้าใจของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

PEOPLE'S UNDERSTANDING ABOUT LOCAL ADMINISTRATION VIA THAT SUB-DISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATION, WANON NIWAT DISTRICT, SAKON NAKHON PROVINCE

นิฤบล รูปเรี่ยม[1] ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความเข้าใจของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในเขตพื้นที่ จำนวน 400 คน (Taro Yamane) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ t-test, F-test หรือ One way ANOVA โดยวิธีของ Scheffe

ผลการวิจัยพบว่า 1) โดยรวมประชาชนมีความเข้าใจต่อการปกครองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ในระดับปานกลาง และพบว่า 2) การเปรียบเทียบความเข้าใจของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการศึกษา อาชีพ ตำแหน่งทางสังคม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ได้แนวทางการพัฒนาความเข้าใจของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุ เน้นด้านการบริหารจัดการควรเสริมสร้างความเข้าใจของประชาชน และการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิของประชาชนในด้านการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

คำสำคัญ : การปกครองท้องถิ่น, ความเข้าใจของประชาชน

ABSTRACT

The objectives of this study were: to investigate people's understanding about local administration via That Sub-District Administration Organization, Wanon Niwat district, Sakon Nakhon province, A sample used in this study was 400 people aged 18 or over selected by stratified random sampling, whose residences were in the That Sub-District Administration Organization area. The sample size was determined using Taro Yamane's method for calculation. The

tool of this study as constructed by the author was a Likert's-like rating scale questionnaire whose reliability value was .96. Statistics used were percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test or one-way ANOVA and Scheffe test for finding a significant pair.

The findings were as follows: 1) The people's overall understanding about local administration via That Sub-District Administration Organization, Wanon Niwat district, Sakon Nakhon province was at the medium level. 2) People's understanding about local administration via That Sub-District Administration Organization, Wanon Niwat district, Sakon Nakhon province in comparison based on personal backgrounds of sex, age, and type of informed channel was found not different excepting personal backgrounds of educational attainment, occupation and social status which were found different at the .01 level of significance. 3) The ways to developing people's understanding about local administration via That Sub-District Administration Organization, Wanon Niwat district, Sakon Nakhon province are suggested by putting emphasis on management of the Sub-District Administration Organization and development of people's participation. In people's participation, the Sub-District Administration Organization should enhance people's understanding about their rights and participations pertaining to auditing the Sub-District Administration Organization management.

KEYWORDS : LOCAL ADMINISTRATION, PEOPLE'S UNDERSTANDING

1. บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลธาตุ เป็นองค์กรขนาดกลางมีประชากรที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในพื้นที่ จำนวน 10,350 คน รายได้ในปีงบประมาณ 2554 รวมเงินอุดหนุน 30,368,735.55 บาท จากการจัดทำแผนพัฒนาโดยอาศัยกระบวนการประชาคม พบว่าประชาชนในพื้นที่ขาดความเข้าใจต่อการปกครองท้องถิ่น โดยกระบวนการเสนอโครงการสนใจเสนอด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก และจำนวนผู้เข้าร่วมประชาคมยังคงให้ความสนใจน้อย องค์การบริหารส่วนตำบลธาตุจึงได้ดำเนินโครงการองค์การบริหารส่วนตำบลสัญจร เพื่อที่จะประชาสัมพันธ์ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุ พร้อมพบปะรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ในยุทธศาสตร์การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (องค์การบริหารส่วนตำบลธาตุ, 2554, : 104) และจากการที่ผู้วิจัยได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งนักพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ให้บริการประชาชนเป็นหลัก พบปัญหาประชาชนไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ หลักการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยขาดความเข้าใจในรูปแบบการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานของโกวิทย์ พวงงาม (2544, : 185-188) ที่ศึกษาปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องความเข้าใจของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร โดยเริ่มจากสำรวจความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่ การบริหารจัดการ โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลธาตุ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนว่ามีความเข้าใจระดับใด และนำผลการศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์ปัญหากำหนดเป็นแนวทางพัฒนาความเข้าใจของประชาชนให้สูงขึ้น เพราะหากว่าประชาชนในพื้นที่มีความเข้าใจในการปกครองแล้ว การดำเนินงานขององค์กรก็จะได้รับความร่วมมือจากประชาชน ถือเป็นความสำเร็จระดับสูงของการกระจายอำนาจ

2. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร คือประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลธาตุ ซึ่งมีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป จำนวนทั้งสิ้น 10,350 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางทาโร่ ยามาเน (อ้างถึงใน ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2551, : 47) และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยเนื้อหา 2 ส่วนคือ 1) คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ตำแหน่งทางสังคม การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 2) ศึกษาระดับความเข้าใจของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุ จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านบทบาทหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการบริหารจัดการ ด้านโครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมจำนวน 45 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) การกำหนดระดับคะแนนตามหลักของลิเคิร์ท (Likert Scale)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สร้างแบบสอบถามโดยขอรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน หาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Objective Congruence : IOC) (สมนึก ภัททิยธนี, 2544, : 219-233) ของข้อคำถาม เลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลกุดเรือคำ จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha–Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, : 99) โดยรวมค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .96 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ประสานงานด้วยตนเอง และสามารถรวบรวมแบบสอบถามได้ทั้งหมด 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. ผลการวิเคราะห์/ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผู้วิจัยประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 50.8 ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุอยู่ระหว่าง 31 – 44 ปี จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.2 ระดับการศึกษาส่วนมากอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 52.2 มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 65.2 ส่วนมากเป็นสมาชิกประชาคมหมู่บ้าน จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.2 และมีช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางหอกระจายข่าว และผู้นำทางการปกครองเป็นส่วนมาก จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 63.8 ระดับความเข้าใจของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.34 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประชาชนมีความเข้าใจในด้านโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.54 รองลงมาคือด้านบทบาทหน้าที่ มีค่าเฉลี่ย 3.50 ด้านการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ย 3.22 และน้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มีค่าเฉลี่ย 3.08 ผลการเปรียบเทียบความเข้าใจของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะส่วนบุคคลเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ และช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกัน มีความเข้าใจต่อการปกครองท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน และประชาชนที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลด้าน

การศึกษา อาชีพ ตำแหน่งทางสังคมแตกต่างกัน พบว่า มีความเข้าใจต่อการปกครองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่สูง มีความเข้าใจต่อการปกครองท้องถิ่นสูงกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ มีความเข้าใจต่อการปกครองท้องถิ่นมากกว่าอาชีพเกษตรกรรม และประชาชนที่มีตำแหน่งผู้นำหมู่บ้านจะมีความเข้าใจต่อการปกครองท้องถิ่นมากว่าตำแหน่งประชาคมหมู่บ้าน

จากการวิจัยสามารถสรุปแนวทางการพัฒนาความเข้าใจของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร โดยเน้น 2 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการควรมีการประชาสัมพันธ์ระเบียบ ข้อบังคับ ให้ประชาชนมีความเข้าใจผ่านกระบวนการประชาคม การมีส่วนร่วม โดยเฉพาะเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นท้องถิ่น ระเบียบว่าด้วยวิธีการงบประมาณเน้นเรื่องการพิจารณาข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล การจัดทำเอกสารเผยแพร่ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี การจัดกิจกรรมโครงการเพื่อเป็นสื่อกลางในการเข้าถึงและให้ความเข้าใจแก่ประชาชนในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบล การเพิ่มช่องทางในการติดต่อสื่อสาร จัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารองค์การบริหารส่วนตำบล การจัดกระบวนการประชาคมเพื่อรับฟังความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้การบริหารจัดการ 2) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย การจัดอบรม การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้ประชาชนมีความเข้าใจทราบสิทธิของตน โดยเฉพาะในการเสนอร่างข้อบัญญัติงบประมาณ สิทธิในการฟ้องร้ององค์การบริหารส่วนตำบลให้รับผิดในทางแพ่งและอาญาในฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลมีสภาพเป็นนิติบุคคล สิทธิในการถอดถอนสมาชิกสภาและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และการจัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องทุกข์องค์การบริหารส่วนตำบล การทำรายงานผลการตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแจ้งต่อสาธารณะชน การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารจัดซื้อจัดจ้าง กิจกรรมโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล การจัดทำแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ข้อมูลโครงการ การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ประชาชนสามารถสอบถาม ขอข้อมูลเพื่อตรวจสอบโครงการ ตรวจสอบงบประมาณ

ผลการวิจัยความเข้าใจของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ด้าน ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ จากผลการศึกษาระดับความเข้าใจของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร พบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยรวม 3.34 ซึ่งอยู่ระดับปานกลาง และพบว่า ค่าเฉลี่ยรวมรายด้านการบริหารจัดการ ค่าเฉลี่ย 3.22 และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ค่าเฉลี่ย 3.08 เป็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์การบริหารส่วนตำบลธาตุ จะต้องสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนในพื้นที่โดยเฉพาะด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม เพราะประชาชนถือเป็นรากฐานที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรวิจัยการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาการบริหารงานและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล และควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบล หาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

เอกสารอ้างอิง

โกวิทย์ พวงงาม. *การปกครองท้องถิ่นไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2544.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. พิมพ์ครั้งที่ 9 กรุงเทพฯ : บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี, 2551.

บุญชม ศรีสะอาด. *วิธีการสร้างสถิติสำหรับการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.

สมนึก ภัททิยธนี. *การวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2544.

องค์การบริหารส่วนตำบลธาตุ. *แผนพัฒนา 3 ปี 2552-2554*. สกลนคร : องค์การบริหารส่วนตำบลธาตุ, 2552.

ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

THE SOCIAL WELFARE NEEDS OF ELDERLY IN YAIYAMWATANA SUBDISTRICT MUNICIPALITY, CHALERMPRAKIAT DISTRICT, BURIRUM PROVINCE

ภานุรุจ เดชวารี[1] รศ.ประชัน คะเนวัน[2] ผศ.ดร.สมหมาย ปะติตังโข[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[3] อาจารย์ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเคมี มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

.....

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านนันทนาการ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล และด้านความมั่นคงทางสังคม กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้สูงอายุซึ่งได้จากการสุ่มจากประชากร โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโรยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5 % และความคลาดเคลื่อน ±5% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 286 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปยังหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 6 ระดับ และแบบปลายเปิด (Open – ended Form) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.9355 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ คือ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านนันทนาการ และด้านสังคมและความมั่นคง ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือต้องการส่งเสริมอาชีพให้มีรายได้เพิ่ม รองลงมาคือให้กองทุนฌาปณกิจสงเคราะห์ผู้สูงอายุดำเนินการต่อไป และให้มีสวนสาธารณะตามลำดับ

คำสำคัญ : ความต้องการสวัสดิการสังคม, ผู้สูงอายุ

Abstrsact

The purpose of this study was to investigate the social welfare needs of elderly in Yaiyamwatana subdistrict Municipality, Chalermprakiat District, Buriram Province in 3 aspects : homage, health and treatment, and social stability. The samples were 286 people, selected through the Table of Taro Yamane with its reliability at 95.5%, and error at ±5%,

and simple random sampling, respectively. The research instrument used for collecting the data was a 3-part questionnaire, including checklist, 6-rating scale, and open – ended form with its reliability at 0.9355. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, and standard deviation.

The findings were as follows:

1. The social welfare needs of elderly in Yaiyamwatana Subdistrict Municipality, Chalermprakiat District, Burirum Province both as a whole and each aspect were at "high" levels. The ranking from the highest to the lowest mean score were health and treatment, homge and social stability, respectively.

2. The additional opinions and suggestions with the highest percentages were the occupation

should be promotled to gain more income, followed by cremation foundation for elderly should be operated continually and the public garden should be provide, respectively.

KEYWORDS: THE SOCIALWELFARE NEEDS, ELDERLY

1. บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดสวัสดิการสังคมไทย มีพัฒนาการมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน นโยบายการจัดสวัสดิการสังคมมักจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ทางการเมือง การปกครองของรัฐบาล และสภาพเศรษฐกิจ เป็นสำคัญ ปัจจุบันนโยบายรัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุซึ่งนับวัน จะมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการดูแลผู้สูงอายุ จำเป็นต้องศึกษา และทำความเข้าใจถึงความต้องการด้านสวัสดิการสังคมที่แท้จริงของผู้สูงอายุ ว่าท่านต้องการสิ่งใดหลังจากที่ได้เข้าสู่วัยผู้สูงอายุแล้วเพื่อจะได้นำความต้องการต่างๆ เหล่านั้นมาประกอบการตัดสินใจในการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุในท้องถิ่นของตน

ในสังคมไทยถือว่าผู้สูงอายุ คือ ปูชนียบุคคลที่ถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามตลอดจนประสบการณ์ชีวิตที่ได้สร้างสมไว้ให้กับสังคมจากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดสังคมที่ดี มีคุณธรรม และเป็นสังคมที่ยึดถือผู้สูงอายุเป็นหลักสำคัญของครอบครัว เป็นผู้นำครอบครัวที่พร้อมให้ในทุกๆ ด้านเพื่อให้ผู้สูงอายุที่สังคมถือเป็นปูชนียบุคคลคงไว้ ถึงเวลาที่สังคมควรตระหนักในความรับผิดชอบที่พึงมีต่อผู้สูงอายุ ตอบแทนเมื่อท่านอยู่ในวัยถดถอย หรืออยู่ในช่วงเวลาที่ศักยภาพเสื่อมถอย จำเป็นต้องพึ่งพิงสังคม ให้ได้รับการคุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างผาสุกในบั้นปลายชีวิต และมีคุณภาพชีวิตที่ดี (อุชุกร เหมือนเดช. 2552 : 3)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และสามารถตัดสินใจดำเนินกิจการของท้องถิ่นได้เอง โดยดำเนินการตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 มาตรา 16 กำหนด ให้ เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่นตนเอง จำนวน 31 ข้อ หนึ่งในนั้นคือ การสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 มาตรา 50 กำหนดให้เทศบาลตำบลมีอำนาจหน้าที่ที่ต้องทำในเขตเทศบาล (7) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ (สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์. 2548 : คำนำ)

ตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ มีเขตการปกครองแบ่งออก เป็น 16 หมู่บ้าน มีประชากรชายทั้งหมด 4,279 คน ประชากรหญิงทั้งหมด 4,164 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 2,014 ครัวเรือน และมีผู้สูงอายุ 951 คน (สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา. 2554 : 6) ซึ่งในการดำเนินงานสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน จะพบว่ามีปัญหาอุปสรรคหลายประการ คือการบริการที่มีอยู่ไม่สามารถตอบสนองตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม แม้รัฐบาลจะมีนโยบายที่เพิ่มความเอาใจใส่ในการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น แต่สภาพความเศรษฐกิจ สังคม และความเป็นอยู่โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่อยู่ในชนบทส่วนใหญ่ถูกทอดทิ้ง ขาดการดูแลเอาใจใส่ ขาดการให้คำปรึกษาแนะนำเรื่องสุขภาพอนามัยอย่างใกล้ชิด ไม่มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สถานที่ออกกำลังกาย ขาดการรวมกลุ่มตั้งเป็นชมรมผู้สูงอายุ และยังไม่มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพเพื่อเสริมรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว ซึ่งถือว่าการจัดสวัสดิการต่างๆเหล่านี้ล้วนเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งความมั่นคงทางสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิตใจ และครอบครัวของผู้สูงอายุ

เหตุผลจากสภาพปัญหาและการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ประกอบกับผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบงานด้านสวัสดิการสังคมโดยตรง จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจช่วยเหลือตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในปัจจุบัน และอนาคต ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุในหน่วยงานองค์กรอื่นๆที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 951 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำแบบสอบถามเป็น แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ และเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open – ended Form) โดยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิด และแนวคิดอื่นๆ ประมวลเข้าด้วยกัน และได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำการค้นคว้าอิสระเพื่อประกอบเป็นโครงสร้างในการทำการค้นคว้าอิสระ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ศึกษาเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับ ทฤษฎี แนวคิดหลักการที่เกี่ยวข้องกับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา โครงสร้าง และภาษาเพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นนำเสนอร่างแบบสอบถามไปถามผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมตรงสภาพความเป็นจริง เป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) และนำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข และนำเสนอคณะกรรมการการควบคุมการค้นคว้าอิสระพิจารณาอีกครั้งเพื่อที่จะได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโสน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง นำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ

ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.9355 ซึ่งผ่านเกณฑ์สามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ผลการวิเคราะห์/ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพปัจจุบัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 286 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 50.35 โดยช่วงอายุ 60 – 69 ปี มีจำนวนมากที่สุด จบการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 87.06 และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 50.70

จากการวิจัยในครั้งนี้โดยภาพรวมความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุมีระดับความต้องการสวัสดิการสังคมทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.93) ซึ่งผลการศึกษาที่ออกมาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สังคม ไทยปัจจุบันกลายเป็นสังคมของผู้สูงอายุ จำนวนผู้สูงอายุมีเพิ่มมากขึ้น อัตราการถูกทอดทิ้ง ขาดการดูแลเอาใจใส่จากบุตรหลาน ซึ่งต้องออกไปประกอบอาชีพในต่างจังหวัด เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูง ทำให้ผู้สูงอายุต้องอยู่ตามลำพัง ขาดคนดูแลเอาใจใส่ เกิดปัญหาสุขภาพเพิ่มมากขึ้น สภาพร่างกายหย่อนสมรรถภาพ ทำให้มีโรคประจำตัว การเดินทางไปรักษาไม่สะดวก รายได้ไม่เพียงพอเลี้ยงชีพ เพราะกำลังในการทำงานลดน้อยลง การได้พบปะผู้คนในสังคมก็มีโอกาสน้อย การได้ออกไปพักผ่อนหรือท่องเที่ยวกับครอบครัวนอกสถานที่แทบไม่มีโอกาสการให้บริการด้านสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุทางภาครัฐ และเอกชนยังไม่ครอบ คลุมอย่างทั่วถึง และขาดการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ในเรื่องสิทธิประโยชน์ของผู้สูงอายุ ซึ่งผลงานวิจัยสอดคล้องกับ งานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ หอนงาม (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลเพ็ญ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการได้รับการจัดสวัสดิการทางสังคมอยู่ในระดับมาก

จากการวิจัยในครั้งนี้โดยภาพรวมด้านนันทนาการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.96) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา โดยส่วนมากแล้ว ถูกทอดทิ้งให้อยู่บ้านเพียงลำพัง ขาดคนดูแลเอาใจใส่ เพราะลูกหลานวัยทำงานส่วนใหญ่จะออกไปทำงานตามเมืองหลวง การออกไปพบปะผู้คนในสังคมหรือทำกิจกรรมต่างๆ อยู่ในวงแคบ ไม่มีกิจกรรมต่างๆ ที่จะช่วยให้ผ่อนคลาย ไม่มีสถานที่ในการรวมกลุ่มนอกจากอยู่ตามบ้านญาติ ขาดการรับรู้ข่าวสารหรือผลประโยชน์ต่างๆ ไม่มีโอกาสออกไปทัศนศึกษานอกสถานที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา ฟักขาว (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ความต้องการด้านนันทนาการของผู้สูงอายุ พบว่าต้องการให้มีการจัดกิจกรรมนันทนาการในระดับมาก

จากการวิจัยในครั้งนี้โดยภาพรวมด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 5.10) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้สูงอายุเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุแล้ว โรคภัยไข้เจ็บต่างๆ เริ่มจะมีมากขึ้น ประกอบกับขาดคนดูแลเรื่องสุขภาพ และการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามช่วงวัยของแต่ละคน ผู้สูงอายุจึงได้มองเห็นถึงความต้องการให้มีการบริการด้านสุขภาพที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสรี ทองเลิศ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการของผู้สูงอายุ ที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ความต้องการของผู้สูงอายุด้านสุขภาพ พบว่าผู้สูงอายุมีความต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามาดูแลสุขภาพในระดับมาก

จากการวิจัยในครั้งนี้โดยภาพรวมด้านความมั่นคงทางสังคม พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.75) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้สูงอายุต้องการให้ตระหนักถึงคุณค่าของผู้สูงอายุ ว่าตนสามารถทำสิ่งต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและลูกหลานได้อีกมากมาย ขอเพียงได้ให้โอกาสในการเรียนรู้ หรือการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มรายได้เสริม และไม่ต้องการเป็นภาระให้กับลูกหลานสามารถมีความมั่นคงในชีวิตบั้นปลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลวรรณ วัฒนานนท์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหา และความต้องการของผู้สูงอายุชุมชนบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ความต้องการด้านสังคม พบว่าผู้สูงอายุมีความต้องการด้านบทบาทและความสัมพันธ์ในครอบครัวในระดับมาก

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ต้องการ ส่งเสริมอาชีพให้มีรายได้เพิ่มขึ้น สาเหตุที่ผู้สูงอายุมีความต้องการเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า สภาวะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทำให้สภาพการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุประสบปัญหาต่างๆ มากมายโดยเฉพาะรายได้ที่จะนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคประจำวัน ถึงแม้ว่าจะได้รับเบี้ยยังชีพทุกเดือนก็ยังไม่พียงพอ เพราะผู้สูงอายุบางท่านต้องรับภาระเลี้ยงดูลูกหลาน บางท่านสมรรถภาพด้านร่างกายอ่อนแอ ไม่สามารถทำงานหนักได้เหมือนในอดีต ประกอบกับสภาพสังคมในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนาเป็นสังคมชนบท ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่การทำนา และทำไร่ ซึ่งหากจะเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้แล้วไม่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุขาดรายได้ หากมีการส่งเสริมทุนในการรวมกลุ่มอาชีพ หรือฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ ก็จะทำให้ผู้สูงอายุมีรายได้เพิ่มสามารถนำมาจุนเจือครอบครัวได้ ไม่ต้องรอพึ่งพาจากลูกหลาน ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เกิดผลดีต่อสภาวะจิตใจ สุขภาพร่างการแข็งแรง มีความสุขในการดำรงชีวิตต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาวดี ดวงแก้ว (2551 : บทคัดย่อ) พบว่าบริการที่ผู้สูงอายุต้องการสูงสุด ได้แก่ เงินทุนสำหรับประกอบอาชีพที่เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ หอนงาม .(2551). ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเพ็ญ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี.การศึกษาอิสระ รป.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น :วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ขนิษฐา ฟักขาว . (2551). ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน จังหวัดบุรีรัมย์. การศึกษาอิสระ รป.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : วิทยาลัยการ ปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วิทยาลัยประชากรศาสตร์. (2554). ประชากรสูงอายุ. ค้นเมื่อ 3 กันยายน 2554, จาก http://cps.chula.ac.th./tm/th_pop_base_aheing.htm.

วิภาวดี ดวงแก้ว. (2551). ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลซำม้อ อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง. รายงานการศึกษาอิสระ รป.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วิไลวรรณ วัฒนานนท์. (2544). ปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุชุมชนบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ พ.ม. (พยาบาล). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เสรี ทองเลิศ. (2550). ความต้องการของผู้สูงอายุที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอตระการ พืชผลจังหวัดอุบลราชธานี. การศึกษาอิสระ รป.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : วิทยาลัยการปกครอท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สำนักงานทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา. (2554). ข้อมูลสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา ณ เดือนตุลาคม 2554. บุรีรัมย์ : เทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา.

สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). แนวทางการดำเนินงานจัดบริการสวัสดิการขององค์การบริหารส่วนตำบล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

อุชุกร เหมือนเดช. (2552). ความต้องการในการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

PEOPLE'S OPINIONS TOWARDS THE SERVICES OF MUANG POLICE STATION, BURIRAM PROVINCE

สมพงษ์ สุขสังข์[1] รศ. ประชัน คะเนวัน[2]ผศ. วุฒินันท์ รามฤทธิ์[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
[2] อาจารย์ที่ปรึกษาหลักประจำหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการทั่วไป ด้านการอำนวยความยุติธรรมทางอาญา ด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และด้านการควบคุมและจัดการจราจร กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากรซึ่งได้แก่ประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการจากสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป โดยกำหนดโควตา จำนวน 200 คน แล้วทำการเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จนครบจำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มี 3 ลักษณะ ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ(Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับและแบบปลายเปิด (Open – ended Form) มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.541 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า :

(1) ผลการศึกษาระดับความความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้ดังนี้ ด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านการให้บริการทั่วไป ด้านการควบคุมและจัดการจราจร และด้านการอำนวยความยุติธรรมทางอาญา ตามลำดับ

(2) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ต้องการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรลดการตั้งจุดบังคับใช้กฎหมายให้น้อยลง รองลงมาคืออยากให้เจ้าหน้าที่สายตรวจออกตรวจในเขตชุมชนให้มากขึ้นโดยเฉพาะในช่วงเวลากลางคืน และต้องการให้พนักงานสอบสวนบริการประชาชนด้วยความเสมอภาค ตามลำดับ

คำสำคัญ : ความคิดเห็น, ประชาชน, การบริการ, สถานีตำรวจ

Abstract

The purpose of this research was to study the people's opinions towards the Services of Muang Police Station in Buriram Province in 4 aspects, namely, general service, criminal justice facility, life and property safety, and supervision and traffic management, respectively,The subjects were 200 people who came to get the services from May to June 2555 at least 18 years old, selected by using accidental sampling technique. The instrument used for collecting

data was a 3 - part questionnaire including check list, rating scale and open form with its reliability at 0.950. The statistics used to analyze the data were percentage, mean and standard deviation

The result were as follows :

1. The people's opinions towards the Services of Police Station Muang in Buriram Province as a whole were at hight leves. When considering at each aspect, it was found that all aspect was at high level. The ranking form the highest to the lowest means were life and property safety,general service, supervision and traffic management, and criminal justice facility, respectively

2. The suggestion and opinions about people's opinions towards the operation of Police Station Muang in Buriram Province were the people needs to reduce the control points, They also needed the investigate staff, and the police should patrol more in community especially at midnight, and service providing to people equally.

KEYWORDS : OPINIONS, PEOPLE'S, SERVICES, POLICE STATION

1. บทนำ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายเป็นหลัก ซึ่งการปฏิบัติ งานของตำรวจ โดยส่วนใหญ่แล้วจะไม่ได้รับความพึงพอใจจากประชาชนเท่าที่ควร ในปัจจุบันหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการให้บริการประชาชนมากขึ้น รวมทั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้กำหนดตัวชี้วัดและสั่งการให้ทุกสถานีตำรวจปฏิบัติตามแนวทางการให้บริการ แล้วสำรวจความพึงพอใจจากประชาชนผู้รับบริการ เพื่อทราบปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจทั่วประเทศ

สถานีตำรวจทุกสถานีจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงและแก้ไขคุณภาพในการให้บริการ เพื่อสร้างศรัทธาและความเชื่อถือให้กับประชาชนอันจะส่งผลถึงภาพลักษณ์โดยรวมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการให้บริการทั้งบนสถานีตำรวจและการให้บริการภายนอกสถานีตำรวจ ที่ผ่านมายังไม่สามารถสร้างความพึงพอใจ ให้กับประชาชนได้ อันเนื่องมาจากสาเหตุสำคัญหลายประการ เช่น โครงสร้างอัตรากำลังของข้าราชการตำรวจประจำสถานีตำรวจที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่เพียงพอกับปริมาณงานและคุณภาพของงานที่เพิ่มขึ้นไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และเป็นอุปสรรคต่อการให้บริการกับประชาชนของสถานีตำรวจ ระบบและวิธีการปฏิบัติงานในสถานีตำรวจยังมีลักษณะงานที่มีกฎเกณฑ์และขั้นตอนมากมาย สลับซับซ้อน เสียเวลา ไม่สัมพันธ์กัน ประชาชนบางส่วนมองสถานีตำรวจเป็นสถานที่ไม่น่าเข้าไปใช้บริการ ยกเว้นหลีกเลี่ยงไม่ได้จริง และมองเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นพวกวางอำนาจ ไม่สุภาพ แสวงหาแต่ผลประโยชน์ ไม่ค่อยให้บริการประชาชน เจ้าหน้าที่ตำรวจบางส่วนยังขาดความเข้าใจและสำนึกรับผิดชอบในการเป็นผู้ให้บริการแก่ประชาชน มีพฤติกรรมและท่าทีการปฏิบัติต่อประชาชนที่ไม่เหมาะสม ไม่ให้ความสนใจแก่ประชาชนผู้มาใช้บริการ ขาดความสุภาพต่อสุจริตชนและทำงานด้วยความล่าช้า ผู้บังคับบัญชาตำรวจบางส่วนยังขาดการดูแลเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะด้านความทุกข์สุข ความเดือดร้อน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์อันพึงมีพึงได้ต่าง ๆ ตลอดจนขาดการกวดขันระเบียบวินัยและความประพฤติของผู้ใต้บังคับบัญชา สถานที่ทำงานของตำรวจมีพื้นที่ใช้สอย ไม่เพียงพอและไม่สะดวกต่อการใช้งาน งานที่ให้บริการประชาชนอยู่กระจัดกระจายไม่ต่อเนื่องและไม่เสร็จสิ้น ณ จุดเดียว ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ขาดความสวยงามและขาดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมทั้งไม่มีพื้นที่ใช้สอยสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องดำเนินการ

อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ ไม่ทันสมัย ไม่เหมาะสมกับการใช้งาน นอกจากนี้อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่มีอยู่บางส่วนเป็นของเสื่อมสภาพไม่เหมาะสมต่อการใช้งานหรือใช้การไม่ได้ ทั้งยังมีอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้บางอย่างไม่มีกำหนดไว้ในรายการวัสดุอุปกรณ์พื้นฐานสำหรับสถานีตำรวจอีกด้วย (กรมตำรวจ. 2541 : 1-2 ; อ้างถึงใน พิภพ ปทุมวัลย์. 2545 : 2)

สถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่นำนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มาปฏิบัติตามแนวทางของโครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชน แต่ด้วยสภาพพื้นที่ที่มีมีการขยายตัวเมืองอย่างต่อเนื่อง มีโครงการก่อสร้างหมู่บ้านจัดสรร ห้างสรรพสินค้า สถานีขนส่งผู้โดยสาร สถาบันการเงิน สถานศึกษา หอพัก บ้านเช่าต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เพื่อรองรับประชากรที่เข้ามาศึกษาหรือมาทำงาน รวมทั้งชุมชนที่เข้ามาพักอาศัยอยู่ชั่วคราวเพื่อทำงาน ซึ่งในแต่ละวันจะมีประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบและประชาชนที่สัญจรไปมารวมทั้งนักท่องเที่ยวที่มาขอรับบริการจากเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ เป็นจำนวนมาก จากการขยายตัวอย่างรวดเร็วทำให้เกิดปัญหาด้านอาชญากรรม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งปัญหาด้านการจราจรต่าง ๆ ตามมามากขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และเท่าที่ผ่านมามักมีการร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่เสมอ ทั้งในด้านความล่าช้าในการให้บริการ การให้ความเป็นธรรมแก่คู่กรณี สถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ ได้ดำเนินการปรับปรุงพัฒนาสถานีตำรวจมาอย่างต่อเนื่อง แต่การร้องเรียนก็ยังปรากฏอยู่

ฉะนั้น ผู้วิจัยในฐานะเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ปฏิบัติงานด้านป้องกันปราบปราม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็น ของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและ แก้ไขประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสูงสุด และให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคต่างในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
2. เป็นสารสนเทศในการนำไปปรับปรุงพัฒนาการให้บริการ ของสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ และสถานีตำรวจอื่น ๆ ทั้งประเทศ

4 ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการกับสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ระหว่างเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2555 ถึงเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2555 โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากรโดยกำหนดโควตา จำนวน 200 คน แล้วทำการเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จนครบจำนวน 200 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบไปด้วย ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา เรื่องการให้บริการ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open - ended Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

- ศึกษาเอกสาร บทความและรายงานการวิจัยเกี่ยวกับแนวคิด และหลักเกณฑ์การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแบบสอบถาม ของงานวิจัยฉบับนี้

- สร้างแบบสอบถามศึกษาเพื่อวัดความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของ สถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

- นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์

- นำเสนอร่างแบบสอบถามไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ และ ทำการตรวจสอบเพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมตรงสภาพความเป็นจริงเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity)

- นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบ แก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้คณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ พิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

- นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) กับประชาชนในเขตความรับผิดชอบของ สถานีตำรวจภูธรคูเมือง จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

- หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.541 ซึ่งผ่านเกณฑ์สามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

- ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

- ความคิดเห็นของประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการจากสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และจัดอันดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการ ของสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

- ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา(Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่

5 ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

สรุปจากผลการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนที่มารับบริการจากสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตารางแสดง ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	$\overline{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการให้บริการทั่วไป	3.70	0.90	มาก
ด้านการอำนวยความยุติธรรมทางอาญา	3.68	0.91	มาก
ด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	3.73	0.96	มาก
ด้านการควบคุมและจัดการจราจร	3.70	0.93	มาก
รวมเฉลี่ย	**3.70**	**0.93**	**มาก**

1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้ดังนี้ ด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ($\overline{X}$ =3.73)

ด้านการให้บริการทั่วไป ($\overline{X}$ =3.70) ด้านการควบคุมและจัดการจราจร ($\overline{X}$ =3.70) และด้านการอำนวยความยุติธรรมทางอาญา ($\overline{X}$ =3.68) ตามลำดับ

2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ต้องการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรลดการตั้งจุดบังคับใช้กฎหมายให้น้อยลง รองลงมาคืออยากให้เจ้าหน้าที่สายตรวจออกตรวจในเขตชุมชนให้มากขึ้นโดยเฉพาะในช่วงเวลากลางคืน และต้องการให้พนักงานสอบสวนบริการประชาชนด้วยความเสมอภาค ตามลำดับ

การอภิปราย

จากการวิจัยความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 4 ด้าน ทำให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีประเด็นที่ค้นพบอันจะเป็นข้อมูลให้กับสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ นำไปปรับปรุงและพัฒนา การให้บริการของสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ และเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารในการพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการ ผู้วิจัยได้อภิปรายผล ดังนี้

1. จากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการให้บริการทั่วไป ด้านการอำนวยความยุติธรรมทางอาญา ด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และด้านการควบคุมและจัดการจราจรพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการศึกษาที่ออกมาเช่นนี้ เนื่องมาจากการดูแลเอาใจใส่ของผู้บังคับบัญชาระดับหัวหน้าสถานี เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งเน้นการให้บริการ เพื่อให้สอดคล้องกับโครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชนและสนองนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประกอบกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีการตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามโครงการดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ผู้บังคับบัญชาในระดับหัวหน้าสถานีตำรวจให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อให้ประชาชนอย่างจริงจัง มีการปรับปรุงพัฒนาสถานีตำรวจอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจจากการได้รับ

บริการที่ดีจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความกระตือรือร้นเอาใจใส่ในการให้บริการประชาชน ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีขึ้นต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จงใจ เขินอำนวย (2551 : 69) ได้ศึกษาความคิดของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรพระนครศรีอยุธยา พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มาขอรับบริการจากสถานีตำรวจภูธรพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ผลการวิจัยด้านการให้บริการทั่วไป พบว่า ประชาชนที่มาขอรับบริการจาก สถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนที่มาขอรับบริการที่สถานีตำรวจ แล้วมีเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมีความรู้ในการตอบคำถามและชี้แจงข้อสงสัยได้อย่างชัดเจน ในการขอกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจไปรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในงานต่าง ๆ ขอวิทยากรบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับงานด้านจราจร และให้ความรู้เรื่องยาเสพติด ขออนุญาตใช้เสียง จะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่อยู่ตลอดเวลาและทางสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ ได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการประชาชน เช่น ที่นั่ง น้ำดื่ม โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ มีการปรับภูมิทัศน์รอบบริเวณสถานีตำรวจให้ดูสดชื่น สะอาดสวยงาม ประชาชนได้รับการบริการจากเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นอย่างดีและเป็นกันเอง ทำให้ประชาชนเกิดความประทับในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประจักษ์ พึ่งอุบล (2550 : 76) ได้ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจ ภายใต้โครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชน กรณีศึกษา: สถานีตำรวจภูธรบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า ด้านการให้บริการทั่วไป ประชาชนมีความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.2 ผลการวิจัยด้านการอำนวยความยุติธรรมทางอาญา พบว่า ประชาชนที่มาขอรับบริการจาก สถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีการอบรมพัฒนาข้าราชการตำรวจอย่างสม่ำเสมอ มียานพาหนะในการออกตรวจที่เกิดเหตุได้อย่างทันท่วงที ให้พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการอำนวยความยุติธรรมทางอาญา มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการสืบสวนสอบสวนเพื่อให้มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ต่อพงษ์ ตันตระวาณิชย์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรตำบลบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษา พบว่า ด้านการอำนวยความยุติธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2.3 ผลการวิจัยด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า ประชาชนที่มาขอรับบริการจาก สถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องมาจาก มีสายตรวจรถยนต์ รถจักรยานยนต์ออกตรวจอย่างสม่ำเสมอ มีการตั้งด่านตรวจค้นบุคคลยานพาหนะตามเส้นทางหรือสถานที่สำคัญอย่างสม่ำเสมอ เมื่อได้รับแจ้งเหตุสายตรวจไปถึงที่เกิดเหตุอย่างรวดเร็ว มีการจัดระบบสายตรวจโดยมีนายตำรวจ ชั้นสัญญาบัตร ระดับสารวัตรเวร เป็นสารวัตรเวร คอยควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่สายตรวจรถยนต์ และรถจักรยานยนต์อย่างใกล้ชิด ทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สายตรวจมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเทือง อ้นทอง (2550 : 90) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการสถานีตำรวจเพื่อประชาชน สถานีตำรวจนครบาล คันนายาว กรุงเทพมหานคร ด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง

2.4 ผลการวิจัยด้านการควบคุมและจัดการจราจร พบว่า ประชาชนที่มาขอรับบริการจากสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นด้านการควบคุมและจัดการจราจร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ ได้มีการจัดกำลังตำรวจควบคุมและจัดการจราจรในบริเวณทางร่วม ทางแยก

ถนนสายหลักและย่านชุมชนจุดต่าง ๆ ที่เกิดปัญหาจราจรหรือมีอุบัติเหตุบ่อยครั้ง เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุภาพ มีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน เผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจราจรเพื่อช่วยเสริมสร้างวินัยจราจรแก่ประชาชน มีการอำนวยความสะดวกด้านการเปรียบเทียบปรับนอกสถานที่ และที่สำคัญเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรเอาใจใส่และมีความกระตือรือร้นในการช่วยอำนวยความสะดวกเมื่อมีประชาชนรอข้ามถนน ทำให้ประชาชนเกิดความประทับใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรวุฒิ อุตภิระ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณภาพการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการจัดการจราจร พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูง

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ต้องการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรลดการตั้งจุดบังคับใช้กฎหมายให้น้อยลง เนื่องจากประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการตั้งจุดตรวจบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งข้อเสนอแนะดังกล่าวทางสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่สามารถทำได้เพราะเป็นการขัดต่อคำสั่งของตำรวจภูธรจังหวัดบุรีรัมย์ ที่ให้เพิ่มความเข้มงวดในการตั้งจุดตรวจบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากในปัจจุบันรถยนต์และรถจักรยานยนต์ถูกโจรกรรมเป็นจำนวนมาก ประกอบกับในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นเส้นทางผ่านที่สามารถนำรถที่ถูกโจรกรรมออกไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้หลายทาง ผลจากการตั้งจุดบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวสามารถจับกุมรถยนต์รถจักรยานยนต์ที่ถูกโจรกรรมได้จำนวนมาก และเป็นการสกัดกั้นการลักลอบนำยาเสพติดและคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรได้อีกด้วย ซึ่งการตั้งจุดตรวจจุดสกัดและจุดบังคับใช้กฎหมายต่าง ๆ สามารถจับกุมผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและคนต่างด้าวได้จำนวนหลายราย และอีกประการหนึ่งการตั้งจุดตรวจดังกล่าวสามารถลดอุบัติเหตุจากการขับรถเร็วได้ในระดับหนึ่ง จากข้อเสนอแนะดังกล่าวแสดงว่าประชาชนยังไม่เข้าใจการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจเท่าที่ควร ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากการตั้งจุดตรวจจุดสกัดหรือจุดบังคับกฎหมาย คือ ผู้ที่กระทำผิดกฎหมายเท่านั้น ประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้กระทำผิดกฎหมาย จะมีความรู้สึกว่า ตำรวจปฏิบัติตามหน้าที่ไม่ได้มีเจตนาที่จะให้ประชาชนทั่วไปได้รับความเดือดร้อนไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จงใจ เขินอำนวย (2551 : 73) ได้ศึกษาความคิดของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรพระนครศรีอยุธยา พบว่า ข้อเสนอแนะด้านการควบคุมการจราจร ควรเพิ่มความสะดวกในการปรับคดีจราจรให้กับประชาชน และ ควรเผยแพร่ความรู้กฎจราจรกับประชาชนเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

จงใจ เขินอำนวย. (2551). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการให้บริการของ สถานี ตำรวจภูธรพระนครศรีอยุธยา. การค้นคว้าอิสระ บธ.ม. (บริหารธุรกิจ).พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ประจักษ์ พึ่งอุบล. (2550). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจ ภายใต้ โครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชน กรณีศึกษา: สถานีตำรวจภูธรบางละมุง จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์ ร.ม. (เศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ประเทือง อ้นทอง. (2550). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการสถานีตำรวจเพื่อ ประชาชน สถานีตำรวจนครบาลคันนายาว กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

ภัทรวุฒิ อุตภิระ. (2544). ความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของสถานีตำรวจตำรวจภูธรอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาชัยเชียงใหม่.

วีรพันธ์ พิละกันทา. (2543). ทัศนคติของประชาชนต่อโครงการโรงพักเพื่อประชาชน ของสถานีตำรวจในจังหวัดลำพูน. การค้นคว้าแบบอิสระ ร.ม. (การเมืองการปกครอง). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อนุชิต ภักดีอุดม. (2547). ความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรตำบลภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ร.ม.(การเมืองและการปกครอง). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

PEOPLE'S OPINIONS TOWARDS THE OPERATION OF SAWAYJEEK SUBDISTRIC ADMINSTRATIVE ORGANIZATION IN MUANG DISTRICT, BURIRAM PROVINCE

ราช การเพียร[1] รศ.ประชัน คะเนวัน[2] ผศ.วุฒินันท์ รามฤทธิ์[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[3] อาจารย์ประจำหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 4 ด้าน คือ ด้านการป้องกันและระงับโรคติดต่อ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5% และความคลาดเคลื่อน ± 5 % ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 383 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบปลายเปิด (Open – ended Form) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.6297 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า :

(1) ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีกโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และด้านการป้องกันและระงับโรคติดต่อ ตามลำดับ

(2) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรมีการส่งเสริมและฝึกอาชีพให้กลุ่มสตรี รองลงมาคือ ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมแก่เยาวชนและประชาชน อย่างต่อเนื่อง และควรมีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เพียงพอ ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความคิดเห็น, ประชาชน, การดำเนินงาน, องค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก

Abstract

The purpose of this research was to study the people's opinions towards the operation of Sawaijeek Subdistrict Administrative Organization in Muang District , Buriram Province in 4 aspects , In four aspects : protection and suppress disease , Prevention and Mitigation , The promotion of religion and The development of women children

youth elderly disabled. The subject were 383 local people with at least 18 years old, select by using the table of Taro Yamane, with the reliability value at 95.5% and the at error ± 5 %, stratified random sampling, and simple random sampling, respectively. The instrument used for collecting data was a 3 - part questionnaire including check list, rating scale and open form with its reliability at 0.6297. The statistics used to analyze the data were percentage, mean and standard deviation.

The result were as follows :

1. Sawaijeek Sub district Administrative Organization in Muang District , Buriram Province as a whole was at moderate level . The ranking form the most to the least aspect were : All at a moderate level. On the order of the mean high to the lowest mean as follows. The promotion of religious and cultural development of women children youth elderly and disabled to prevent disaster. And communicable disease prevention and suppression, respectively

2. The additional suggestion and opinions about people's opinions towards the operation of Sawaijeek Subdistrict Administrative Organization in Muang District , Buriram Province were declaring the detail about purchase and employment, followed by the publishing for participants between organization and people; announcement conference report to the publics, respectively.

KEYWORDS : OPINIONS, PEOPLE'S, OPERATION, SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN SAWAIJEEK

1. บทนำ

ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 โดยสังคมประชาธิปไตยสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหา การแสดงความคิดเห็น ความคิดริเริมสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาต่างๆในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับผลประโยชน์ได้เสียในเรื่องส่วนรวม เพื่อความอยู่ดีกินดี และความสงบสุขของชุมชน

การปกครองท้องถิ่นได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงมาตามลำดับจนถึงปัจจุบัน โดยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมีอยู่ 2 ระบบ คือ ระบบทั่วไปและระบบพิเศษ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระบบทั่วไป มีอยู่ 3 รูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ระบบพิเศษ มีอยู่ 2 รูปแบบ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ซึ่งแนวคิดของการกระจายอำนาจการปกครองนี้ เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างอิสระ ปลอดจากการชี้นำจากรัฐบาล มีความสามารถที่จะตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ แต่ทั้งนี้ในด้านนโยบายที่สำคัญๆ ยังคงยึดนโยบายแห่งรัฐอยู่ เช่นนโยบายการเงินการคลัง นโยบายการป้องกันประเทศชาติ เป็นต้น

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีสถานะเป็นนิติบุคล องค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก ได้รับการยกฐานะขึ้นจากสภาตำบลในปี พ.ศ. 2539 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติแห่งสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไปเล่มที่ 113 ตอนที่ 9 ง ลงวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2539 มีผล

ใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2539 ในฐานะที่เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก จึงมีหน้าที่ต้องทำตามมาตรา 67 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2552 แนวทางการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ผ่านมามุ่งเน้นการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก จึงทำให้การพัฒนาในด้านอื่นๆ ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์เท่าที่ควร จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อแนวทางการพัฒนา ประจำปี พ.ศ.2554 ในด้านการป้องกันและระงับโรคติดต่อ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ว่าเป็นไปตามความต้องการของประชาชนมากน้อยเพียงใด จะได้นำผลจากการแสดงความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริม พัฒนา เพื่อกำหนดไว้ในแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ผลเป็นอย่างไร ประสบความสำเร็จ บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ หรือไม่อย่างไร

ผู้วิจัยในฐานะพนักงานส่วนตำบล สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยความคิดเห็นของประชาชน ในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก ตามแนวทางการพัฒนา ในด้านต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น เพื่อเป็นข้อเสนอแนะสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก รวมทั้งดำเนินงานด้านการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และตรงตามความต้องการของประชาชนมากที่สุด

2 ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 8,467 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดบุรีรัมย์) โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มกลุ่มประชากร โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5% และความคลาดเคลื่อน ±5% (Taro Yamane ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542: 146) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 383 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายตามหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมรวมข้อมูล ประกอบไปด้วย ลักษณะเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยมีลักษณะเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก ใน 4 ด้าน คือ ด้านการป้องกันและระงับโรคติดต่อ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Form) เพื่อเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวม ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

- ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงศึกษากฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งเป็นกฎหมายรัฐธรรมนูญที่เน้นความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริการสาธารณะ การจัดทำแผนร่วมกัน การร่วมคิดร่วมทำ และร่วมกันตรวจสอบ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแบบสอบถามของงานวิจัยฉบับนี้

- ศึกษาเทคนิค และวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบสร้างมาตรวัดทัศนคติตามเทคนิคการวัดของลิเกิร์ต (Likert Scale) โดยใช้หลักการวัดค่ารวมและประเมินลักษณะจากค่าคะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighting Mean Score) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย

- นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา โครงสร้างและภาษา เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุม

- ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ทำการตรวจสอบ เพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุม ตรงสภาพ และปัญหาเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity)

- นำแบบสอบถามที่ได้รับคำแนะนำแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

- นำแบบสอบถามที่ได้รับการการแก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสะแกซำ จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

- นำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.6297 ซึ่งผ่านเกณฑ์สามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

- ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ

- ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

- ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิดนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

- เกณฑ์การแปลความหมายข้อมูล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (Mean)

3 ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

สรุป ผลจากการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยสามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และด้านการป้องกันและระงับโรคติดต่อ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรมีการส่งเสริมและฝึกอาชีพให้กลุ่มสตรี รองลงมาคือ ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมแก่เยาวชนและประชาชน อย่างต่อเนื่อง และควรมีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เพียงพอ ตามลำดับ

การอภิปราย

จากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 4 ด้าน ทำให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีประเด็นที่ค้นพบอันจะเป็นข้อมูลให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก นำไปปรับปรุงและพัฒนา การดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบล และเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยได้อภิปรายผล ดังนี้

1. จากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการป้องกันและระงับโรคติดต่อ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ผ่านมา จะมีการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก เช่น การก่อสร้างถนน การก่อสร้างระบบประปา การจัดหาไฟฟ้าส่องสว่าง เป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้การดำเนินงานในด้านอื่นๆ เช่น ด้านการป้องกันและระงับโรคติดต่อ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ฯลฯ นั้น ยังไม่เป็นที่พอใจของประชาชน เพราะทางองค์การบริหารส่วนตำบลมีความจำกัดด้านงบประมาณ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรชัย ศรีสมชัย (2554 : บทคัดย่อ)ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหลักเหลี่ยม อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 จากผลการวิจัย ด้านการป้องกันและระงับโรคติดต่อ พบว่า การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการป้องกันและระงับโรคติดต่อมีการดำเนินงานในหลายรูปแบบ แต่ประชาชนยังเห็นว่าไม่เพียงพอ เช่น ในด้านงบประมาณ ความรวดเร็วในการป้องกันโรคติดต่อ เป็นต้น ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของธัญญา เตชะแก้ว (2554 : 75-76)ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าบ่อ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย พบว่า ด้านป้องกันและระงับโรคติดต่อ อยู่ในระดับปานกลาง

2.2 จากผลการวิจัย ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบว่า การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญกับกิจการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยให้ประชาชนได้เข้าปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างสม่ำเสมอ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของสุดใจ ศรีตะ (2553 : บทคัดย่อ)ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อยู่ในระดับปานกลาง

2.3 จากผลการวิจัย ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่า การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะประชาชนเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินงานในด้านส่งเสริมการศึกษา จัดให้มีศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์เพื่อเตรียมความพร้อมของเด็ก ด้านศาสนาและวัฒนธรรมก็มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง อนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่นเข้าพรรษา ออกพรรษา การทำขวัญข้าว การอนุรักษ์ภาษาถิ่นอันได้แก่ภาษาเขมร และภาษาไทยสวายจีก ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะไว้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยเวชพันธ์ พิมพ์สิน (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการ

ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหัวบ่อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม พบว่า ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง

2.4 จากผลการวิจัย ด้านส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ พบว่า การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการให้การฝึกอบรมสตรีตั้งครรภ์เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนคลอด สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ให้เด็กแรกเกิด จัดกีฬาให้เด็กและเยาวชน อำนวยความสะดวกให้ผู้สูงอายุ ผู้พิการ โดยออกแจกเบี้ยยังชีพถึงหมู่บ้าน มีโครงการสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการในโครงการจัดเก็บเงินฌาปนกิจสงเคราะห์ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรชัย ศรีสมชัย (2554 : บทคัดย่อ)ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหลักเหลี่ยม อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ด้านส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ อยู่ในระดับปานกลาง

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ควรมีการส่งเสริมและฝึกอาชีพให้กลุ่มสตรี เนื่องจากประชาชนในตำบลสวายจีก ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่ต้องพึ่งน้ำฝนเป็นหลัก มีรายได้ต่อหัวประชากรน้อย เมื่อเสร็จจากฤดูกาลประกอบอาชีพเกษตรต้องมีการประกอบอาชีพรับจ้างเสริมรายได้ ดังนั้นหากมีการส่งเสริมเรื่องอาชีพให้กับกลุ่มสตรีจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีโอกาสได้อยู่กับครอบครัว ซึ่งผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเวชพันธ์ พิมพ์สิน (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหัวบ่อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ที่พบว่าข้อเสนอแนะ ด้านส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลนาหัวบ่อควรจัดให้มีเครื่องออกกำลังกายทุกหมู่บ้าน ควรจัดให้มีการแข่งขันกีฬาสำหรับเด็ก เยาวชน และผู้สูงอายุ ควรมีการควบคุมดูแลเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งนี้เพราะในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งที่มีภารกิจที่ต้องกระทำเหมือนกัน การได้รับการจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐ ความสามารถในการจัดเก็บรายได้ ลักษณะทางกายภาพ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละพื้นที่เป็นตัวแปรที่ทำให้ข้อเสนอแนะไม่สอดคล้องกันในแต่ละแห่ง ซึ่งในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหัวบ่อได้มีการดำเนินการจัดให้มีศูนย์บริการอินเตอร์เน็ตตำบลแต่มีเพียงจุดเดียวและเครื่องเดียวไม่เพียงพอต่อความต้องการไม่ได้จัดให้มีที่สำหรับเป็นห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านไว้อย่างชัดเจน ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลสวายจีกประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่ารายได้ของตนเองไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันจึงมีความต้องการให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการช่วยเหลือ

เอกสารอ้างอิง

ธัญญา เตชะแก้ว (2554). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าบ่อ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย.การค้นคว้าอิสระ รป.ม. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. บุรีรัมย์ :สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.

เวชพันธ์ พิมพ์สิน. (2554). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาหัวบ่อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม.การศึกษาค้นคว้าอิสระ รป.ม. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุดใจ ศรีตะ (2553). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม . การศึกษาค้นคว้าอิสระ รป.ม. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุรชัย ศรีสมชัย (2554). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหลักเหลี่ยม อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ . การศึกษาค้นคว้าอิสระ รป.ม. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะ ขององค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

PEOPLE'S OPINIONS TOWARDS PUBLIC SERVICES OF CHUMHED SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN MUANG DISTRICT, BURIRAM PROVINCE

ลักขณา ร่องบุตรศรี รองศาสตราจารย์ประชัน คะเนวัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒินันท์ รามฤทธิ์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 390 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบปลายเปิด (Open - ended Form) มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.8856 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำจะได้ดังนี้ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญในการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน รางระบายน้ำ การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง ฯลฯ รองลงมาคือ ต้องการให้มีการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบ และองค์การบริหารส่วนตำบลควรให้เจ้าหน้าที่ลงพื้นที่เพื่อรับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ตามลำดับ

คำสำคัญ : การบริการสาธารณะ, องค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด

Abstract

The purpose of this study was to investigate the people's opinions towards public services of Chumhed Subdistrict Administrative Organization in Muang District, Buriram Province in 3 aspects: infrastructure, environment

and natural resource management, and life quality development. The samples were 390 people selected by using the Table of Taro Yamane, and simple random sampling technique. The research instrument used for collecting the data was a 3-part questionnaire, including check list, 5-rating scale, and open-ended form with its reliability at .8856. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, and standard deviation. The findings were as follows:

The people's opinions towards public services of Chumhed Subdistrict Administrative Organization in Muang District, Buriram Province as a whole were at "high" levels. When considering at each aspect, it was found that environment and natural resource management was at "moderate" level; whereas, the rest aspects were at "high" levels. The ranking from the highest to the lowest mean scores were infrastructure, life quality development, and environment and natural resource management, respectively.

The additional opinions and suggestions with the highest percentage were the Subdistrict Administrative Organization (SAO) should give importance in operating infrastructure such as road, gutters, installed electric lighting, etc., followed by the solid waste management should be managed systematically, and SAO should command the staff come into area for getting know people's troubles, respectively.

KEYWORDS : PUBLIC, SERVICES, CHUMHED SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

1. บทนำ

การเมืองการปกครองไทย ในระบอบประชาธิปไตยการได้รับการสนับสนุนจากประชาชนโดยการแสดงออกหรือเสนอความคิดเห็นเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง นอกจากนั้นอีกสิ่งหนึ่งที่จำเป็นในระบอบประชาธิปไตย คือ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การแสดงความคิดเห็น ช่วยกันคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เสนอแนะความต้องการ หรือตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่างๆในเขตพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะของส่วนรวม เพื่อให้ความเป็นอยู่ของชุมชนในท้องถิ่นดีขึ้น

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนกับชุมชนมากที่สุด เริ่มตั้งแต่การคัดเลือกสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในหมู่บ้าน เข้ามาทำหน้าที่ในสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2546 กำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม (มาตรา 66) และมีหน้าที่ต้องทำตามมาตรา 67 กล่าวคือ ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ราชการมอบหมายและมาตรา 68 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพ กิจการเกี่ยวกับพาณิชย์ และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2542 อำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามมาตรา 16 คือ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง การส่งเสริม การฝึก และการประกอบอาชีพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่นและกิจอื่นใด ที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด จากบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 นั้น จะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่โดยตรงในการยกฐานะการประกอบอาชีพและรายได้ของประชาชนในเขตรับผิดชอบ และเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดย่อมรับรู้ปัญหาของประชาชนเป็นอย่างดี จึงสามารถสนองตอบนโยบายของรัฐบาลให้บรรลุผลได้ แต่ก็ขึ้นอยู่กับ

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลว่ามีการปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับตามกฎหมาย และสามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้มากน้อยเพียงใด (จารุวรรณ เศรษฐสนิท. 2550:2)

องค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ผ่านมามีการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในเขตรับผิดชอบไปตามตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ ถึงกระนั้นก็ตามไม่สามารถทราบได้ว่าการบริการสาธารณะที่ดำเนินการอยู่เป็นไปตามความต้องการของประชาชนมากน้อยเพียงใด องค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ควรจะเน้นการดำเนินงานในด้านการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาการจัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพราะการพัฒนาทั้ง 3 ด้านนี้ เป็นโครงสร้างที่สำคัญสำหรับการดำรงชีวิตของประชาชนที่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้เกิดความชัดเจน จึงจำเป็นที่ต้องศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะ ว่าเป็นไปตามความต้องการของประชาชนมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะได้นำผลจากการแสดงความคิดเห็นไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริมและพัฒนา นอกจากนี้ความคิดเห็นดังกล่าวยังจะบ่งชี้ถึงกระบวนการ วิธีการ แผนหรือโครงการที่กำหนดไว้นั้นผลเป็นอย่างไร นำไปสู่ความสำเร็จบรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะประชาชนคนหนึ่ง จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ตามแนวทางการพัฒนาในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาการจัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาเป็นข้อมูลสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องนำไปปรับปรุง รวมทั้งการดำเนินงานให้ครอบคลุมในอนาคตให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และตรงตามความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถถือเป็นแนวทางในการพัฒนาสำหรับองค์กรปกครองท้องถิ่นอื่น ๆ ต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตพื้นที่ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 22 หมู่บ้าน ที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง จำนวน 12,037 คน โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ความระดับความเชื่อมั่น 95.5% และค่าความคลาดเคลื่อน ± 5 % (Taro Yamane ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 146) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วน ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบไปด้วย ลักษณะเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 3 ด้านได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ในการสร้างแบบสอบถามงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

- ศึกษาเอกสารและงานศึกษาที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแบบสอบถามของงานวิจัยฉบับนี้
- ศึกษาเทคนิคและวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางใน การสร้างแบบสอบถาม ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย
- นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและตรวจสอบ ความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
- นำเสนอร่างแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ทำการตรวจสอบเพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมตรงสภาพความเป็นจริง
- นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบ แก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้คณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระพิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ ดีขึ้น
- นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8856 ซึ่งผ่านเกณฑ์ สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

- ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)
- ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด อำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา(Content Analysis) โดยจัดทำคำตอบที่เข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

สรุป จากการวิจัยความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหาร ส่วนตำบลชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

การอภิปรายผล

จากการวิจัยความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ทำ ให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งจะเป็นแนวทางให้องค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด นำข้อมูลที่ได้มาแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาต่อไป ซึ่งสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพระราชบัญญัติกำหนด

แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติถึงเรื่องการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ ไว้ในหมวด 2 ตั้งแต่มาตรา 16 ถึง มาตรา 22 ให้การปกครองท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งเป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจ รัฐบาลมอบอำนาจในการบริหารงานต่าง ๆ และให้อิสระแก่ท้องถิ่นเพื่อปกครองตนเอง โดยเน้นให้ท้องถิ่นมีสิทธิปกครองตนเอง มีอิสระในการกำหนดทิศทางในการบริหารท้องถิ่นของตนเองทั้งทางด้าน การบริหารกำลังคนและงบประมาณ มีการกระจายอำนาจให้ประชาชนเข้ามาดำเนินการแก้ไขและสนองตอบความต้องการของประชาชนและชุมชน ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นกับ ผู้บริหารและข้าราชการองค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด ตระหนักถึงความสำคัญในการนำบริการสาธารณะสู่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีความอยู่ดี กินดี มีความปลอดภัยทั้งในชีวิต และทรัพย์สิน สามารถให้บริการแก่ประชาชน ได้ครอบคลุมทั่วถึง อย่างเท่าเทียม และเสมอภาคกัน สามารถแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งเหตุผลดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของเทอดเกียรติ พัฒนนิติศักดิ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ผลการวิจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.59 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนางาน ด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด ถือเป็นเป้าหมายที่สำคัญของหน่วยงาน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด เล็งเห็นว่าการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เป็นหน้าที่สำคัญที่องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องดำเนินการให้เรียบร้อย และเหมาะสมกับพื้นที่ มีการปรับปรุงหรือดำเนินการ ในด้านการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนด โครงการ / กิจกรรม โดยยึดหลักความคุ้มค่าและความพอเพียง ดำเนินภารกิจที่ต้องหาแนวทางในการพัฒนา ก่อสร้าง ซ่อมแซมถนน ให้สัญจรไปมาได้สะดวก ปลอดภัย รวมถึงการปรับปรุงระบบน้ำประปา เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี รองรับการเจริญเติบโตของชุมชนในอนาคต ประชาชนรับรู้ได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด มีการบริหารงานที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ซึ่งถือได้ว่าการดำเนินงานดังกล่าว สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา สมัคคดี (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทัพราช อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะในด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.2 ผลการวิจัยด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.40 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ ทำให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ไม่ครอบคลุมทุกพื้น ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้ประชาชนไม่ตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการทำลายสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด ยังเห็นว่าภารกิจงานด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยังไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อคะแนนเสียงในอนาคต ซึ่งผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของยุวนัส จำปามูล (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริการ

สาธารณะในด้านยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเทศบาลตำบลลำปลายมาศ มีการส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการปลูกต้นไม้ และมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดสวนสาธารณะเป็นที่พักผ่อนให้ประชาชน ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินตามแผนงานดังกล่าว ซึ่งอาจแตกต่างจากองค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ดที่ยังไม่ให้ความสำคัญต่อด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากนัก จึงทำให้ผลการวิจัยต่างกัน

2.3 ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.54 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด ได้มีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมหมู่บ้านชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลให้ประชาชนสามารถลดรายจ่ายภายในครัวเรือนได้ มีการตั้งงบประมาณเพื่อฝึกอบรมเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ ให้ประชาชนเพื่อเพิ่มรายได้ โดยได้รับความร่วมมือจากผู้นำท้องถิ่นทำให้การดำเนินงานในพื้นที่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบกับปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำข้อตกลงกับกองทุนหลักประกันสุขภาพได้รับการจัดสรรงบประมาณที่เพิ่มขึ้น เพื่อส่งเสริมงานด้านการดูแลส่งเสริมสุขภาพในท้องที่ /ท้องถิ่น ทำให้มีงบประมาณออกให้บริการตรวจสุขภาพ ตรวจคัดกรองความเสี่ยงของโรคต่างๆ และให้ความรู้การดูแลสุขภาพแก่ประชาชนเป็นประจำทุกปี ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติพงศ์ ทิพย์อักษร (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ พบว่า ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญในการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน รางระบายน้ำการติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง ฯลฯ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประเภทสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวกสบาย แต่เนื่องจากมีอาณาเขตการปกครองครองทั้งหมด จำนวน 22 หมู่บ้าน จึงอาจทำให้ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ซึ่งเหตุผลดังกล่าวไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของจิตติมา คนชม (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ควรส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพให้กับประชาชนให้มาก ทั้งนี้เนื่องมาจากประชาชนใน เขตเทศบาลละหานทรายไม่สนใจเรื่องโครงสร้างพื้นฐานมากนัก แต่สนใจในเรื่องปากเรื่องท้อง ความเป็นอยู่ของครอบครัว เพราะประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รายได้จาก การทำการเกษตรไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตและเลี้ยงครอบครัว จึงต้องการให้มีการจัดหาทุนสนับสนุนและอาชีพเสริมรองรับ เพื่อสนับสนุนการส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชน อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมกลุ่มอาชีพในท้องถิ่น ทำให้ประชาชนมีรายได้เพียงพอต่อการยังชีพ ซึ่งเหตุผลดังกล่าวอาจทำให้ผลการวิจัยต่างกัน ควรจะมีการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

เอกสารอ้างอิง

จารุวรรณ เศรษฐสนิท. (2550). ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาคีของสำนักงานคุมความประพฤติเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการทำงานบริการสังคมของผู้ถูกคุมความประพฤติ. การค้นคว้าอิสระ ร.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จิตติมา คนชม. (2551). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์. ภาคนิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ฐิติพงศ์ ทิพย์อักษร. (2554). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์. การค้นคว้าอิสระ รปม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

เทอดเกียรติ พัฒนนิติศักดิ์. (2550). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

นิตยา สมัคคดี. (2552). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลทัพราช อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว. ภาคนิพนธ์ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ยุวนัส จำปามูล. (2553). ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์. ภาคนิพนธ์. รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ทัศนคติของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่นของเทศบาลตำบลร่มเกล้า อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

PEOPLE'S ATTITUDE TOWARDS THE PROVISION OF LOCAL PUBLIC SERVICE BY ROMKLOW SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, NIKHOM KHAMSOI DISTRICT, MUKDAHAN PROVINCE

ไพรินทร์ ขำคม[1] สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ สาขารัฐประศาสนศาสตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ สาขารัฐประศาสนศาสตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย (1) เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่นของเทศบาลตำบลร่มเกล้า อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร (2) เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่นของเทศบาลตำบลร่มเกล้า อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล (3) เพื่อแสวงหาแนวทางพัฒนาการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่นของเทศบาลตำบลร่มเกล้า อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลร่มเกล้า จำนวน 343 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการและมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าอำนาจจำแนก 0.96 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ51.30 มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.70 ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 42.30 คน จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 31.20 มีรายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.10

2. ทัศนคติของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่นเทศบาลตำบลร่มเกล้า อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ทั้ง 3 ด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก

3. ทัศนคติของประชาชนโดยรวมและรายด้านต่อการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่นเทศบาลตำบลร่มเกล้า อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนและสถานภาพการสมรส พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

4. งานวิจัยนี้ได้เสนอแนวทางในการเสริมสร้างการพัฒนาการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่นเทศบาลตำบลร่มเกล้า อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร โดยนำข้อคำถามที่ค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวมและนำไปสร้างแนวทางการพัฒนาการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่นเทศบาลตำบลร่มเกล้า ซึ่งพบว่ามี 3 ด้าน คือ ด้านการจัดโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการจัดการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมและด้านการจัดสวัสดิการสังคม

คำสำคัญ : ทัศนคติ, บริการสาธารณะ

Abstract

The objectives of this study were: (1) to examine people's attitude towards the provision of local public service by Romklow Sub-District Municipality, Nikhom Khamsoi district, Mukdahan province, (2) to compare people's attitudes toward the provision of local public service by Romklow Sub-District Municipality, Nikhom Khamsoi district, Mukdahan province based on personal background, and (3) to seek for a way to developing the provision of local public service by Romklow Sub-District Municipality, Nikhom Khamsoi district, Mukdahan province. A sample used in this study was 343 people aged 18 years or above, who lived in the Romklow Sub-District Municipality area.The instrument used was a check-list and rating scale questionnaire whose discrimination power value was 0.96 and reliability value was 0.96. Statistics used to analyze data were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-tests and F-test or one-way ANOVA.

The findings were as follows:

1. The general statuses of the sample were found that most of them or 51.30 % were females; 34.70 % had an age in the 31-40 age range; 42.30 % had an occupation as agricultural farmers; 31.20 % graduated at the high school level/the equivalent, and 41.10 % had an income of between 5,001-10,000 baht.

2. People's attitude towards the provision of local public service by Romklow Sub-District Municipality, Nikhom Khamsoi district, Mukdahan province for all of the 3 aspects was at the high level.

3. People's attitude towards the provision of local public service by Romklow Sub-District Municipality, Nikhom Khamsoi district, Mukdahan province both as a whole and as each aspect based on sex, age, occupation, educational attainment, income per month and marriage status was found not different.

4. This study proposes a way to enhancing a development of the provision of local public service by Romklow Sub-District Municipality, Nikhom Khamsoi district, Mukdahan province by bringing the items of questionnaire that gained a mean over the total average score to create a way to developing the provision of local public service by Romklow Sub-District Municipality in the 3 aspects like management of infrastructure, culture-religion and educational management, and social welfare management.

KEYWORDS : Attitude, Public Service

1. บทนำ

เทศบาลตำบลร่มเกล้าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีอิสระในการปกครองตนเอง ซึ่งแผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลร่มเกล้า พ.ศ. 2554 - 2556 ซึ่งได้กำหนดแนวทางการพัฒนาไว้ทั้งหมด 6 ด้าน ซึ่งการให้บริการสาธารณะตามแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลแต่ละแห่งจะจัดให้เป็นบริการแก่ประชาชนได้มากน้อยแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ งบประมาณบุคลากรและนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งผู้บริหารเทศบาลตำบลร่มเกล้า ได้เน้นนโยบายการจัดบริการสาธารณะอยู่ 3 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพราะราษฎรตำบลร่มเกล้า ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา ถนน หนทางต้องได้รับการปรับปรุง ซ่อมแซม เพราะต้องนำน้ำยางจากสวนมาแปรรูปเป็นยางแผ่น สำหรับ

ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และด้านสวัสดิการสังคมเพราะ ตำบลร่มเกล้า เป็นตำบลที่ตั้งขึ้นใหม่เป็นการรวมเอาราษฎรในหลายตำบลมารวมกันเป็นตำบลร่มเกล้า ซึ่งแต่ละหมู่บ้านมีวัฒนธรรมประเพณีแตกต่างกันไป และรูปแบบการให้บริการมักเป็นแบบรวมศูนย์กลางไว้ที่หน่วยงานแม้ในปัจจุบันเทศบาลตำบลร่มเกล้าจะพยายามสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะแต่ก็ยังไม่มีการพัฒนาระบบการวัดประสิทธิภาพของการบริการสาธารณะโดยของประชาชนอย่างเป็นระบบเท่าที่ควรช่องว่างของระบบและข้อมูลดังกล่าวนำมาซึ่งการให้บริการสาธารณะที่ยังไม่ทั่วถึงในทุกกลุ่มของประชาชนคุณภาพของการให้บริการที่เทศบาลให้แก่กลุ่มคนยากจนและคนที่มีฐานะดียังมีความเหลื่อมล้ำและในหลายส่วนรัฐยังเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจในเรื่องการจัดบริการสาธารณะ

เพื่อให้การจัดบริการสาธารณะมีคุณภาพและสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนทุกกลุ่มในเขตเทศบาลตำบลร่มเกล้าจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนในจะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการของการตัดสินใจเพื่อผู้ที่กำหนดนโยบายจะได้สนองตอบต่อความต้องการได้ตรงประเด็นเพื่อให้การบริการสาธารณะที่เทศบาลตำบลร่มเกล้าจัดให้แก่ประชาชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงทัศนคติของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่น เทศบาลตำบลร่มเกล้า อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหารเพื่อหาแนวทางการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่นของเทศบาลตำบลร่มเกล้า อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

2. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากรได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลร่มเกล้า อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 2,399 คน กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และวิธีกาดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ตามวิธีการของ Taro Yamane (อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 46) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 343 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามทัศนคติของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลร่มเกล้า จังหวัดมุกดาหาร ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามคุณลักษณะส่วนบุคคลต่างๆ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพการสมรส เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check – list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับจัดบริการสาธารณะท้องถิ่น ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และด้านสวัสดิการสังคม เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลร่มเกล้า อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ศึกษาวิธีการสร้างและสร้างเครื่องมือจากทฤษฎี หลักการแนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่น เพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหาและนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม พัฒนาแบบสอบถามและศึกษาแบบสอบถามของผู้ที่เคยทำการวิจัยในเรื่องใกล้เคียงเพื่อหาแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัย เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเคิร์ทสเกล (Likert Scale) (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546 : 185-188 อ้างถึงใน วรญา จตุพัฒน์รังสี, 2553 : 62) โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้ว เสนอ

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

การตรวจสอบความเที่ยงตรง ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านตรวจหาความสมบูรณ์ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของเนื้อหา (Content Validity) และการใช้สำนวนภาษา (Wording) หลักเกณฑ์การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเลือกจากนักวิชาการและผู้บริหารในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 5 ท่านเป็นผู้พิจารณาแก้ไขข้อคำถามในแบบสอบถาม (Format) ให้มีข้อความที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน จะพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามตัวแปร จากนั้นนำมาหาค่าดรรชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม (Index of Item-Objective Congruence:IOC) (สมนึก ภัททิยธนี, 2554:219-233) ได้ค่า 0.96

นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านซ่ง อำเภอคำชะอีจังหวัดมุกดาหาร จำนวน 30 คนแล้วนำผลที่ได้ไปหาค่าอำนาจจำแนก (Discriminate Power) โดยวิธีการค่าสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total Correlation) โดยนำข้อมูลที่มีระดับความน่าเชื่อถือ 0.5 ขึ้นไปเท่านั้น จากนั้นจึงนำไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค (Cronbach's Alpha - Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545:99) นำแบบสอบถามดังกล่าว มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminate Power) โดยใช้วิธีหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total Correlation) วิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) นำร่างแบบสอบถามเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นความเที่ยงตรง (Reliability) หรือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) การวิเคราะห์ระดับทัศนคติของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่การทอสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้วิธีของ Scheffe' ผู้วิจัยนำผลการวิจัยตอนที่ 2 เรื่องทัศนคติของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่น เทศบาลตำบลร่มเกล้า อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหารมาพิจารณากำหนดแนวทางในการพัฒนาการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่น เทศบาลตำบลร่มเกล้า อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร โดยสร้างเป็นแบบสอบถามนำเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณา จำนวน 10 คน เมื่อได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่นของเทศบาลตำบลร่มเกล้า อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) จัดกลุ่มประเด็นนำเสนอเชิงพรรณาเพื่อสร้างแนวทางและพัฒนาการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่นของเทศบาลตำบลร่มเกล้า อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ต่อไป

3. ผลการวิเคราะห์/ผลการวิจัยและอภิปราย

สรุปลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ สถานภาพการสมรส พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 51.30 มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 119

คน คิดเป็นร้อยละ 34.70 ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 42.30 คน จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 31.20 มีรายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 41.10

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการจัดโครงสร้างพื้นฐาน มีระดับทัศนคติ อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.11 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้การก่อสร้างสนามกีฬาของเทศบาลตำบลร่มเกล้าทำให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.17 รองลงมาการก่อสร้างตลาดสดของเทศบาลตำบลร่มเกล้า ทำให้ประชาชนในพื้นที่มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายสินค้า ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.16 และน้อยที่สุดคือ การก่อสร้างถนนของเทศบาลตำบลร่มเกล้า สามารถอำนวยความสะดวกในการเดินทาง/ขนส่ง ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.95

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการจัดการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีระดับทัศนคติ อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.14 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ คือ เด็กได้รับประทานอาหารกลางวันถูกต้องตามหลักโภชนาการจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.43) และครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลร่มเกล้าดูแลนักเรียนเป็นอย่างดี ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.37 อยู่ในระดับมาก 8 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การอนุรักษ์ศิลปะดนตรีพื้นเมืองได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากเทศบาลตำบลร่มเกล้าเป็นอย่างดี ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.20 รองลงมาวัด/ศาสนสถาน/โบราณสถานได้รับการดูแล บำรุง รักษาจากเทศบาลตำบลร่มเกล้าเป็นอย่างดี ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.17 และข้อที่น้อยสุด คือ การส่งเสริมสนับสนุนงานบุญประเพณีของเทศบาลตำบลร่มเกล้าเกิดประโยชน์มากซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.71

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการจัดสวัสดิการสังคม มีระดับทัศนคติ อยู่ในระดับ มาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.07 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ คือ ผู้พิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการบริการของเทศบาลตำบลร่มเกล้า ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.22 และเทศบาลตำบลร่มเกล้าส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ประชาชน สามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.22 อยู่ในระดับมาก 8 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ เยาวชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลร่มเกล้าห่างไกล ปลอดภัย จากยาเสพติด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.19 รองลงมาเทศบาลตำบลร่มเกล้าสนับสนุนส่งเสริมการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ของประชาชน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.18 และน้อยที่สุดคือ ประชาชนผู้จากจนและผู้ด้อยโอกาสได้รับการช่วยเหลือให้มีที่อยู่อาศัยให้ดีขึ้นจากเทศบาลตำบลร่มเกล้า ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.73

จากการวิจัยในครั้งนี้โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าทัศนคติของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่นเทศบาลตำบลร่มเกล้า อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนและสถานภาพการสมรส พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

จากการวิจัยในครั้งนี้โดยภาพรวมและรายด้าน ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวทางการพัฒนาการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่นเทศบาลตำบลร่มเกล้า โดยควรมีการวางแผนการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอย การป้องกัน และระงับโรคติดต่อ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างต่อเนื่องให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่วนการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การส่งเสริมการพัฒนาสตรีเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ อยู่ในระดับมากอยู่แล้วแต่ควรจะมีดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่องให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิมและควรมีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มมากขึ้นในด้านการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอย การป้องกันและระงับโรคติดต่อ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างต่อเนื่องให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่วนการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การคุ้มครองดูแล บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

ส่วนด้าน การส่งเสริมการพัฒนาสตรีเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ มีการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอแล้วแต่ควรดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

บุญชม ศรีสะอาด. “*วิธีการสร้างสถิติสำหรับการวิจัย.* ” พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น,2549

วรญา จตุพัฒน์รังสี. ”*ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบธรรมาภิบาลกับ วัฒนธรรมไทย.*”
กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภาการ.2533

สมนึก ภัททิยธนี. ”*การวัดผลการศึกษา*”. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์. 2554

การเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐ อำเภอเขมราฐจังหวัดอุบลราชธานี

INCREASE PERSONNEL EFFICIENCY OF DAY CARE CENTER, KEMARAT DISTRICT, UBONRATCHATANI PROVINCE

วธิดา เพ็งจันทร์[1] รองศาสตราจารย์ ดร.ชัญญา อภิปาลกุล[2]

[1]นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นมหาวิทยาลัยขอนแก่น

[2]รองศาสตราจารย์ดร.คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการดำเนินงานและแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐมีการดำเนินงานครบทั้ง 5 ด้านประกอบด้วย การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการ หลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา การพัฒนาเด็ก การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการประสานความร่วมมือ ซึ่งได้เสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การให้การศึกษาและเรียนรู้ โดยการสนับสนุนผู้ดูแลเด็กให้ได้รับการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีตรงตามสายงานที่ปฏิบัติทุกคน การนิเทศงาน การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการอย่างสม่ำเสมอ บุคลากรทุกคนต้องได้รับการฝึกอบรมในหลักสูตรเกี่ยวกับการปฏิบัติงานอย่างน้อยคนละ 1 หลักสูตรต่อปี ผู้ดูแลเด็กและคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีการศึกษาดูงานเพื่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเป็นประจำทุกปี

คำสำคัญ: การเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

The purpose of this study is to learn about the operation and solutions in increasing personnel's efficiency at Day Care Center at the Council of Kemmarat District, Province of Ubon Ratchathani. The result has shown that the personnel at the Day Care Center have all 5 areas in their operation which are: education and development support, instructing and education providing principles, children development, learning experience providing and cooperation among all sections. There are ideas about increasing personnel efficiency which are: education giving; support the baby sitters working for the center to be educated in bachelor degree according to their scope of work, following and analyzing their operation results continuously. Every personnel must be trained in the course concerning their work at least 1 course per person per year. The baby sitters and the committee should have a chance to inspect activities every year in order that they can have better working efficiency.

KEYWORDS : INCREASE PERSONNEL EFFICIENCY OF DAY CARE CENTER

1.บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (4) กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการศึกษา โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ โดยให้รัฐบาลกำหนด เป็นแนวนโยบายที่ชัดเจนในการดำเนินงาน (เกษม วัฒนชัย, 2550)นอกจากนี้ในมาตรา 283 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และในมาตรา 52 ยังกำหนดให้เด็กและเยาวชนมีสิทธิในการอยู่รอดและได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา ตามศักยภาพและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ (ธีรเดช นรัตถรักษา, 2551)เทศบาลตำบลเขมราฐได้จัดการศึกษาในรูปศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภายใต้ชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐ กำหนดวิสัยทัศน์ “ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาเด็กที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีพัฒนาการที่พึงประสงค์ เป็นสถานศึกษาที่สร้างเสริมสติปัญญา พัฒนาเด็กก่อนวัยให้ผู้เรียนมีทักษะในด้านต่างๆ มีพัฒนาการให้ครบทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างทั่วถึง” การปฏิบัติงานยังมีผู้ดูแลเด็กปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 10 คน สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี 2 คน ที่เหลืออีก 8 คน การศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และจากการตรวจการปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของสำนักงานท้องถิ่นจังหวัดพบว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐประสบปัญหาในการดำเนินงานหลายประการ เช่น ขาดความรู้เกี่ยวกับระเบียบกฎหมายในการดำเนินงาน ขาดความรู้ความสามารถในการจัดทำแผนการเรียนการสอนเนื่องจากวุฒิการศึกษาไม่ตรงตามที่กำหนด ขาดความรู้ในเรื่องโภชนาการสำหรับเด็ก และขาดความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น (คณะกรรมการตรวจประเมินมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดอุบลราชธานี,2554) จากข้อเท็จจริงดังกล่าวและเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลเขมราฐเป็นไปตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยและมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ขั้นพื้นฐาน) ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นการศึกษาการดำเนินงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐและแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐ จึงเป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาครั้งนี้

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาการดำเนินงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐ และแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

3. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

การศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา จำนวน 15 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant: KI) ได้แก่ ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ ปลัดเทศบาล ผู้อำนวยการกองการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา จำนวน 5 คน เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง (Casual Informant: CI)ได้แก่ ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 10 คน เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) รวมทั้งเอกสารการดำเนินงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐมาวิเคราะห์ร่วมกัน การศึกษาในครั้งนี้ ใช้เครื่องมือใน

การศึกษาที่สร้างขึ้นให้สอดคล้องกับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้เป็นไปตามกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ ดังนี้

3.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ขั้นตอนในการสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม มีขั้นตอนดังนี้

1) ทบทวนเอกสารและศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย สร้างแบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

2) นำแบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกการสนทนากลุ่มที่สร้างขึ้นปรึกษากรรมการที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

3) นำแบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกการสนทนากลุ่มที่ผ่านการแนะนำจากกรรมการที่ปรึกษาแล้ว มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

4) นำแบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกการสนทนากลุ่มที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์ เก็บข้อมูลต่อไป

3.2 เนื้อหาแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการดำเนินงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐและแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐ ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ โดยแบ่งคำถามในการสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อผู้ให้ข้อมูล เพศ อายุ ตำแหน่ง และวุฒิการศึกษาสูงสุด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐ

3.3 เนื้อหาแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ โดยแบ่งคำถามในการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อผู้ให้ข้อมูล เพศ อายุ ตำแหน่ง และ วุฒิการศึกษาสูงสุด

ตอนที่ 2 การสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับการดำเนินงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐ

ตอนที่ 3 การสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐ

3.4 เครื่องบันทึกเสียง เพื่อบันทึกข้อมูลที่ได้จากการให้สัมภาษณ์ กรณีที่ได้รับความยินยอมให้มีการบันทึกเสียง

3.5 กล้องถ่ายภาพเพื่อบันทึกการสนทนากลุ่ม

4. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 15 ราย สามารถจำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง และวุฒิการศึกษาสูงสุด ดังนี้

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายพบว่ากลุ่มเป้าหมาย เป็นเพศชาย จำนวน 5 คน และเป็นเพศหญิง จำนวน 10 คน กลุ่มเป้าหมาย มีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี จำนวน 2 คนอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 2 คน มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 9 คน และ มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี จำนวน 2 คน กลุ่มเป้าหมายมีตำแหน่งเป็นประธานกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐ จำนวน 1 คน รองประธานกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐ จำนวน 1

คน ปลัดเทศบาลตำบลเขมราฐ จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการกองการศึกษา จำนวน 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา จำนวน 1 คนและผู้ดูแลเด็ก จำนวน 10 คน กลุ่มเป้าหมาย จบการศึกษาสูงสุดระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 คน ประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 3 คน ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวน 1 คน ปริญญาตรี จำนวน 4 คน และปริญญาโท จำนวน 2 คน จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาการดำเนินงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐ และแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

การดำเนินงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง 5 ด้าน พบว่า1)การส่งเสริมกระบวนการ เรียนรู้และพัฒนาการมีการจัดกิจกรรมเสริมจัดทำแผนการจัดการประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ที่เน้นการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่ตอบสนองความต้องการของเด็ก และเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการจะต้องจัดให้ครบทั้ง 4 ด้าน (ร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา) เหมาะสมตามวัยและศักยภาพของเด็ก การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข 2) หลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาโดยยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและการศึกษาที่เน้นให้เด็กเป็นศูนย์กลาง โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้เด็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพสามารถแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็ก เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็กก่อนที่จะขึ้นไปเรียนในระดับต่อไปอย่างเต็มความสามารถและเป็นไปตามวุฒิภาวะของเด็กปฐมวัย 3)การพัฒนาเด็กเด็กปฐมวัยจะต้องได้รับการพัฒนาให้ครบทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา ไปพร้อมๆกัน โดยการจัดกิจกรรมหลักประจำวันทั้ง 6 กิจกรรมเหมาะสมกับวัยของเด็กและยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจ ของเด็ก การพัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและสอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการของเด็ก 4) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เน้นการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ ให้เด็กเรียนรู้โดยผ่านการเล่นที่หลากหลาย กิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญ อย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะและพัฒนาการ ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุข เอื้อต่อการเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในบริบทของชุมชนนั้นๆ ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และ5)การประสานความร่วมมือมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานราชการต่างๆ ผู้ปกครอง วัด และชุมชน โดยผ่านกิจกรรมต่างๆ การมีคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มาจากชุมชนซึ่งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอมีการประสานงานเครือข่ายองค์กรอื่นๆ ในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กเช่นโรงเรียน วัด ผู้นำชุมชน ชมรมผู้สูงอายุ ชมรมสตรีเอกชนฯตลอดจนการประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ผู้ปกครอง ชุมชน และสถานศึกษา

แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเขมราฐ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง 3 ด้าน พบว่า1) การให้การศึกษาและเรียนรู้ เสนอแนะให้มีการสนับสนุนทุนการศึกษาผู้ดูแลเด็กทุกคนได้รับการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี สาขา การศึกษาปฐมวัยให้ตรงกับสายการปฏิบัติงาน และถ้ามีโอกาสควรให้ทุนการศึกษาต่อถึงระดับปริญญาโท ให้มีการนิเทศติดตามการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างน้อยภาคเรียนละครั้ง บุคลากรทุกคนควรมีการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ1 เรื่อง และเทศบาลควรจัดให้มีการวัดและประเมินผลตาม

หลักเกณฑ์ที่กำหนดอย่างน้อยปีละครั้ง2) การฝึกอบรมเสนอแนะให้ มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบโดยผ่านการวางแผนพัฒนาบุคลากรของเทศบาลภายใต้กิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การปฐมนิเทศ การฝึกอบรมได้มีการเสนอแนวทางในการฝึกอบรมของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไว้2 แนวทาง ได้แก่ การให้เทศบาลดำเนินการจัดการฝึกอบรมเองโดยวิทยากรผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญกับการส่งบุคลากรไปฝึกอบรมเพิ่มพูนประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ กับหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกซึ่งมีมาตรฐานคือหลักสูตรของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นผู้จัด อย่างน้อยคนละ 1 ครั้งต่อปีและ3) การศึกษาดูงาน เสนอแนะให้ มีการศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้กับผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นประจำทุกปี โดยมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน สถานที่ศึกษาดูงานควรเหมาะสม มีการสรุปผลการศึกษาดูงานที่สามารถนำมาปรับใช้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตลอดจนการติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงานของบุคคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

เกษม วัฒนชัย. “แนวทางในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพประชาชน.” กรุงเทพฯ : บริษัท ซีนิทเวิลด์ไวด์,2550.

ธีรเดช นรัตถรักษา. (2551). ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ 2550 ฉบับประชาชน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์โปรเกรสซิฟ จำกัด.

คณะกรรมการตรวจประเมินมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดอุบลราชธานี 2554. “เอกสารรายงานผลการตรวจประเมินมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดอุบลราชธานี ประจำปี 2552.” (ไม่ได้ตีพิมพ์)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

PEOPLE'S POLITICAL PARTICIPATION IN THE NIKHOM KHAMSOI SUB-DISTRICT MUNICIPALITY AREA, NIKHOM KHAMSOI DISTRICT, MUKDAHAN PROVINCE

กัลยา เสถียร[1] และจิตติ กิตติเลิศไพศาล[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

.....

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ปี พ.ศ. 2554 จำนวน 380 คนได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติการทดสอบค่า t-test และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) f-test และหาความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้วยวิธี LSD ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\overline{X}$ = 3.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการให้ความสนใจทางการเมือง($\overline{X}$ = 3.69) ด้านการฟังอภิปรายหาเสียง ($\overline{X}$ = 3.66) ด้านการชักชวนให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\overline{X}$ = 3.62) และด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\overline{X}$ = 3.61)

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร จำแนกตามเพศ ,อายุ ,ระดับการศึกษาและรายได้ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร จำแนกตามอาชีพ พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร จำแนกตามอาชีพที่ต่างกัน โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมทางการเมือง, เทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย

ABSTRACT

The objectives of this study were: 1) to investigate a degree of people's political participation in the Nikhom Khamsoi Sub-District Municipality area, Nikhom Khamsoi district, Mukdahan province, 2) to compare people's political participation in the Nikhom Khamsoi Sub-District Municipality area, Nikhom Khamsoi district, Mukdahan province, The sample used deriving from stratified random sampling was 380 people in the Nikhom Khamsoi Sub-District Municipality area, Nikhom Khamsoi district, Mukdahan province in 2011. The tool used was a 5-rating scale questionnaire whose entire reliability coefficient was .96. Statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (one-way ANOVA), and LSD for finding a means difference between the pair at the .05 level of significance. The findings of study were as follows:

1. People's political participation in the Nikhom Khamsoi Sub-District Municipality area, Nikhom Khamsoi district, Mukdahan province as a whole was at the high level (mean = 3.64). Considering it as each aspect in rank order from higher to lower averages respectively, they were arranged like: having political interest (mean = 3.69), listening to speaking for electioneering (mean = 3.66), persuading others to exercise their right to vote (mean = 3.62), and exercising their own right to elect (mean = 3.61).

2. Based on sex, age, educational attainment and income, it was found that political participation among the people in the Nikhom Khamsoi Sub-District Municipality area, Nikhom Khamsoi district, Mukdahan province as a whole and each aspect did not show any difference.

3. Based on occupation, it was found that political participation among the people in the Nikhom Khamsoi Sub-District Municipality area, Nikhom Khamsoi district, Mukdahan province as a whole and each aspect showed a significant difference at the .05 level.

KEYWORDS : Political Participation, Nikhom Khamsoi Sub-District Municipality

1. บทนำ

นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ปี พ.ศ.2475 เป็นต้นมา โครงสร้างระบอบการเมืองของประเทศไทยได้เน้นความเป็นประชาธิปไตยแบบให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยเฉพาะรัฐบาลเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น โดยรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น มี 5 แบบ คือ องค์การบริการส่วนจังหวัดเทศบาล สุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา โดยมีกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยาจัดเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (โกวิทย์ พวงงาม. 2546 : 44 - 46)

เมื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์แล้วจะเห็นว่าประชาธิปไตยในประเทศไทยเป็นเพียงรูปแบบเท่านั้น ประชาชนยังขาดหลักความคิดและแนวทางปฏิบัติอย่างมาก ด้วยเหตุนี้สถาบันและวิธีดำเนินการทางการเมืองในประเทศ เช่น พรรคการเมือง รัฐสภา หรือการเลือกตั้งจึงเป็นรูปแบบประชาธิปไตยเท่านั้นส่วนภาคปฏิบัติ ยังไม่ใช่ประชาชนไทยส่วนใหญ่จึงถูกตัดขาดจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แท้จริงตลอดมา แม้ว่าบางสมัยจะมีการเลือกตั้ง แต่การเลือกตั้งดังกล่าวมักเป็นไปอย่างไม่บริสุทธิ์ยุติธรรม และเป็นการสร้างความชอบธรรมให้กับบุคคลหรือคณะบุคคลผู้มีอำนาจหรือต้องการ

อำนาจมากกว่า ด้วยเหตุนี้ผู้ผูกขาดอำนาจทางการเมืองไทยตลอดมา ได้แก่ กลุ่มข้าราชการ ทหาร และพลเรือน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากนักธุรกิจหรือพ่อค้า ที่แสวงหาอำนาจทางการเมือง จากกลุ่มข้าราชการ เพื่อให้ปกป้องกิจการของตนเอง และในระยะหลังๆ กลุ่มนักธุรกิจหรือพ่อค้า เริ่มลงสมัครรับเลือกตั้งเสียเอง โดยทุ่มเงินซื้อเสียงอย่างมากเพื่อหวังจะถอนทุนคืน หากได้รับการเลือกตั้งและได้เป็นรัฐมนตรี (เทวินทร์ ตติยรัตน์. 2532 : 1)

จึงพอสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการเลือกตั้งเป็นรูปแบบ ที่มีส่วนร่วมทางการเมือง ที่ชัดเจนที่สุด เพราะสามารถแสดงให้เห็นถึงแรงสนับสนุนจากประชาชนหรือแรงผลักดันให้รัฐบาลปรับเปลี่ยนนโยบายการบริหาร ดังนั้น การส่งเสริมให้ประชาชนแสดงออกซึ่งการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้นำทางการเมืองอย่างกว้างขวางและทั่วถึง จึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยโดยจะต้องส่งเสริมให้ประชาชน ใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของการเลือกตั้งอย่างแท้จริง เมื่อประชาชนเข้าใจในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้วสิ่งที่ตามมา คือ ความสงบสุขของประชาชน สังคม และประเทศชาติ มิใช่ส่งเสริมด้วยการกระทำที่งมงายและไร้เหตุผลหรือด้วยอามิสสินจ้าง

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร โดยผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาเฉพาะผู้อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหารทั้งนี้เพื่อจะนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคประชาชน

2. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 13 ชุมชน มีจำนวนทั้งสิ้น 1,748 ครัวเรือน รวมทั้งสิ้น 5,809 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ปี พ.ศ. 2554 จำนวน 380 คนโดยใช้สูตร การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamanae.1967 อ้างถึงในธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2553 : 45 - 47) เครื่องมือที่ใช้ในในการวิจัยเป็นแบบสอบถามลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scal) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือศึกษาวิธีการสร้างและสร้างเครื่องมือจากทฤษฎี หลักการแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถามนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหาความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงอีกครั้ง วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC:Index of item objective congruence) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งทุกข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้อง 0.8 -1.0 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค(Cronbach's Coefficient - Alpha) ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้ (t-test ชนิด Independent Samples) และใช้ F-test (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่าง ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.9 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 41.1 จำแนกตามอายุ พบว่า ส่วนใหญ่อายุ 36 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.2 รองลงมาอายุมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.6 อายุระหว่าง 46 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.5 อายุระหว่าง 25 – 30 ปี คิดเป็น ร้อยละ 15 อายุระหว่าง 41 – 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.2 อายุระหว่าง 31 – 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.4 และอายุต่ำกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.2 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 78.2 รองลงมาจบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 19.2 จบการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 1.8 และจบการศึกษาระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 0.8 จำแนกตามอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 35.8 รองลงมาประกอบอาชีพ รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 26.3 ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 23.2 ประกอบอาชีพข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 10.8 ประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 3.7 และประกอบอาชีพอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 0.3 จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ตั้งแต่ 5,001 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 69.7 รองลงมามีรายได้ 10,001 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.3 มีรายได้ มากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.4และมีรายได้ 15,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.5

ตาราง 1 *แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร โดยรวมและรายด้าน*

ที่	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	(n = 400)		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลความหมาย
1	ด้านการให้ความสนใจทางการเมือง	3.69	.65	มาก
2	ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	3.61	.65	มาก
3	ด้านการฟังอภิปรายหาเสียง	3.66	.76	มาก
4	ด้านการชักชวนให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	3.62	.63	มาก
	รวม	**3.64**	**.64**	**มาก**

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\overline{X}$ = 3.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการให้ความสนใจทางการเมือง($\overline{X}$ = 3.69) ด้านการฟังอภิปรายหาเสียง ($\overline{X}$ = 3.66) ด้านการชักชวนให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\overline{X}$ = 3.62) และด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\overline{X}$ = 3.61)ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเทวินทร์ ทตติยรัตน์ (2532 : บทคัดย่อ, อ้างถึงใน ธัชชนก ศรีประภัสสร, 2541 : 31) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองรูปเทศบาลโดยศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองนครพนม ซึ่งศึกษากลุ่มตัวอย่างจากประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครพนม จำนวน 372 คน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครพนมมีส่วนร่วมทางการเมืองมาก คือ ร้อยละ 53.8 ที่เหลือเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย คือ ร้อยละ 46.2 และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด คือ การไปออกเสียงคะแนนรองลงมา ได้แก่ การชักชวนให้ผู้อื่นสนทนาเรื่องการเมือง และการติดต่อแสดงความคิดเห็นหรือเรียกร้องต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองหรือนักการเมือง

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร จำแนกตามเพศ จำแนกตามอายุ จำแนกตามระดับการศึกษา และจำแนกตามรายได้ พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร โดยรวมและ รายด้าน ไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร จำแนกตามอาชีพ พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร จำแนกตามอาชีพที่ต่างกัน โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการเปรียบเทียบ ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD

ผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSDความแตกต่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร จำแนกตามอาชีพ ด้านการให้ความสนใจทางการเมือง เป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่ประกอบอาชีพข้าราชการ มีส่วนร่วมทางการเมือง มากกว่ากลุ่มที่ประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจและกลุ่มที่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้

1.1 ควรเผยแพร่ข้อมูลงานวิจัย ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทการมีส่วนร่วมทาง การเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร เพื่อกระตุ้น ให้ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับชุมชน ชมรม หรือกลุ่มต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน

1.2 ควรมีการสนับสนุนให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้ประชาชนมองเห็นคุณค่า ของการมีส่วนร่วมมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยตัวชี้วัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร ให้ชัดเจนและครอบคลุม เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับชุมชน ชมรม หรือกลุ่มต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน

2.2 ควรวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนแบบเจาะลึก โดยการสัมภาษณ์ การสนทนา เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดของข้อมูลเชิงลึกได้ตรงตามที่ต้องการและทั่วถึง

เอกสารอ้างอิง

โกวิทย์ พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการมิติใหม่ในอนาคต.กรุงเทพฯ:วิญญชน,2546

.การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการมิติใหม่ในอนาคต. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : วิญญชน ,2550

เทวินทร์ ตติยรัตน์. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองรูปแบบเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองนครพนม. กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS.พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี, 2553.

ความคาดหวังของผู้รับบริการต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิ และนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน

SERVICE RECEIVERS' EXPECTATION FOR THE LEGAL ACT AND RIGHT REGISTRATION SERVICE PROVISION MADE BY THE OFFICE OF SAKON NAKHON PROVINCE LANDS, SAWANG DAENDIN BRANCH

จินตนา สืบศรี[1] และจิตติ กิตติเลิศไพศาล[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

.....

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้รับบริการต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้รับบริการต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มารับบริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน ในปี 2555 จำนวน 285 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t - test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ Scheffe ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคาดหวังของผู้รับบริการต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้รับบริการต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล เป็นดังนี้

2.1 จำแนกตามประเภทของผู้รับบริการ พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าผู้รับบริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมมีความคาดหวังต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยผู้โดยผู้รับบริการที่เป็นประชาชนทั่วไปมีความคาดหวังสูงกว่าพนักงานจากธนาคาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าผู้รับบริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมมีความคาดหวังต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน ในด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ โดยผู้โดยผู้รับบริการที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปมีความคาดหวังสูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

2.3 จำแนกตามพื้นที่อยู่อาศัย พบว่า ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.4 จำแนกตามประสบการณ์ในการรับบริการ พบว่า ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.5 จำแนกตามประเภทการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้รับบริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมมีความคาดหวังต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติ

กรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยผู้โดยผู้รับบริการประเภทขายมีความคาดหวังสูงกว่าผู้รับบริการประเภทจำนอง และด้านคุณภาพการให้บริการ โดยผู้รับบริการประเภทมรดกมีความคาดหวังสูงกว่าผู้รับบริการประเภทขาย จำนอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ผู้รับบริการ, จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม

ABSTRACT

The objectives of this study were: 1) to examine expectation among service receivers for the legal act and right registration service provision made by the Office of Sakon Nakhon Province Lands, Sawang Daendin Branch, and 2) to compare service receivers' expectation for the legal act and right registration service provision made by the Office of Sakon Nakhon Province Lands, Sawang Daendin Branch based on personal background. The sample selected purposively comprised 285 people who came to contact the Office of Sakon Nakhon Province Lands, Sawang Daendin Branch, for receiving the provision of legal act and right registration service. This sample size was determined using the Krejcie and Morgan table as a guide. The instrument used to collect data was a questionnaire. Statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test. In case a significant difference at the .05 level is found, the Scheffe test is to be used for finding which pair makes a significant difference. The findings show as follows:

1.Service receivers' expectation for the legal act and right registration service provision made by the Office of Sakon Nakhon Province Lands, Sawang Daendin Branch as a whole and as each aspect was at the high level.

2.The results of comparing service receivers' expectation for the legal act and right registration service provision made by the Office of Sakon Nakhon Province Lands, Sawang Daendin Branch as classified by personal background were as follows:

2.1 As classified by what type of service receiver they belonged to, no difference was found as a whole between those types. Considering it as each aspect, it was found that the service receivers that were a bank's employee had higher expectation for service in the facilities aspect than expectation of the people in general at the .05 level of significance; all others did not make a difference.

2.2 As classified by educational attainment, no difference was found in their expectation as a whole. As each aspect was considered, expectation for the legal act and right registration service provision, in the service-giving-officer aspect, made by the Office of Sakon Nakhon Province Lands, Sawang Daendin Branch, among service receivers whose educational attainment was bachelor degree or above was found higher than that of those whose educational attainment was primary education at the . 05 level of significance. All others were not found to be different.

2.3 As classified by the area of living, neither the overall nor each aspect expectation among them was found different.

2.4 As classified by service receiving experience, service receivers' expectation was not found different either as a whole or each aspect.

2.5 As classified by type of legal act and right registration, expectation of land and/or house mortgaging service receivers for the service provision made by the Office of Sakon Nakhon Province Lands, Sawang Daendin Branch in the facilities aspect was found higher than that of land and/or house selling service receivers at the .05 level of significance. As for the service giving quality, those receivers of inheritance-type service had higher expectation than that of those receivers of mortgaging-type, giving-type, and selling-type services at the .05 level of significance. All other aspects were not found different in their expectation.

KEYWORDS: Service Receivers, Legal Act and Right Registration Service Provision Made

1. บทนำ

สำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนครเป็นหน่วยงานของกรมที่ดินในส่วนภูมิภาค มีหน้าที่ในการบริการจัดการที่ดินของรัฐ การจัดการที่ดินของประชาชน โดยดำเนินการตามประมวลกฎหมายที่ดิน กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดิน กฎหมายว่าด้วยช่างรังวัดเอกชน และกฎหมายว่าด้วยการเช่าอสังหาริมทรัพย์ เพื่อพาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม ปฏิบัติงานเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การรังวัด การพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ สอบเขต ตรวจสอบเนื้อที่ การแบ่งแยกที่ดินออกเป็นหลายแปลง การรวมที่ดินหลายแปลงเข้าเป็นแปลงเดียวกัน การทำแผนที่สำหรับที่ดิน รวมทั้งการจัดเก็บค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่าย และภาษีอากรเกี่ยวกับการดำเนินการจดทะเบียนสิทธิและ นิติกรรม หรือทำธุรกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ (กองการเจ้าหน้าที่ กรมที่ดิน. 2554 : 150) ฉะนั้นการจัดระบบการให้บริการในสำนักงานที่ดินที่เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจที่รับผิดชอบนั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การบริการประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลประกอบกับขณะนี้รัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบราชการเพื่อมุ่งให้มีการปรับเปลี่ยน บทบาทหน้าที่ของภาครัฐ เพื่อเปิดโอกาสให้เอกชนประชาชนและชุมชนมีบทบาทมากขึ้น โดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ ลดขั้นตอนการบังคับบัญชาให้สั้นลงการปฏิบัติราชการเป็นไปด้วยความรวดเร็ว มีคุณภาพและประสิทธิภาพ บุคลากรภาครัฐมีความ เป็นมืออาชีพ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเจ้าพนักงานที่ดินของหน่วยงานสำนักงานที่ดินในเขตจังหวัดสกลนคร โดยบริหารงานฝ่ายทะเบียนสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน ระหว่างปี พ.ศ. 2549 – 2553 ปัจจุบันมีหน้าที่รับผิดชอบเป็นเจ้าพนักงานที่ดินหัวหน้าส่วนแยกบ้านม่วง บริหารและกำกับควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องในการให้บริการประชาชน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความความคาดหวังของผู้รับบริการต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน ในด้านขั้นตอน/กระบวนการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ และด้านคุณภาพการให้บริการ ผลจากการวิจัย เพื่อนำไปประมวลผล วิเคราะห์ใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายตามภารกิจ พัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แนวคิด รูปแบบ บทบาทที่เหมาะสม ในการให้บริการ จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดิน เพื่อให้การบริการมีประสิทธิภาพ สร้างความเชื่อมั่นและเป็นที่ยอมรับ สนองตอบต่อความต้องการและความคาดหวังของประชาชนผู้มาใช้บริการอย่างแท้จริงตรงตามหลักการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง

2. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้มาติดต่อขอรับบริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 285 คน ได้มาจากการคำนวณขนาดตัวอย่างจากจำนวนประชากร 1,100 คน โดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด. 2549 : 23)

เครื่องมือที่ใช้ในในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคาดหวังของประชาชนผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน ในองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านคุณภาพการให้บริการ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scal) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) มีประโยคคำถามต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน โดยให้ผู้รับบริการเลือกตอบ 5 ระดับ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือศึกษาวิธีการสร้างและสร้างเครื่องมือจากทฤษฎี หลักการแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของผู้รับบริการต่อการให้บริการจดทะเบียนและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดินเป็นกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถามนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงอีกครั้ง วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC:Index of item objective congruence) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งทุกข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้อง 0.8 -1.0 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค(Cronbach's Coefficient - Alpha) ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้ (t-test ชนิด Independent Samples) และใช้ F-test (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่าง ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe

3. ผลการวิเคราะห์/ผลการวิจัยและการอภิปราย

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมดจำนวน 285 คน ส่วนใหญ่เป็นประชนทั่วไป จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 58.90 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 49.80 มีพื้นที่อยู่อาศัยอำเภออื่นในเขตจังหวัดสกลนคร จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 50.90 มีประสบการณ์เคยมารับบริการ จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 70.50 และมาจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมประเภทจำนอง จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 47.30

ความคาดหวังของผู้รับบริการต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และมีผลสรุปรายด้าน ดังนี้

ความคาดหวังของผู้รับบริการต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในขั้นตอนการบริการเพื่อความรวดเร็วและถูกต้อง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 รองลงมาคือ การอธิบาย ชี้แจง และแนะนำขั้นตอนในการให้บริการชัดเจนเข้าใจง่าย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 และการให้บริการด้วยความยุติธรรมและเสมอภาค เช่นการให้บริการบัตรคิวตามลำดับก่อนหลัง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ตามลำดับ

ความคาดหวังของผู้รับบริการต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีบุคลิกภาพ ลักษณะท่าทาง การแต่งกายที่เรียบร้อยเหมาะสม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 รองลงมาคือ ความสุภาพและกิริยามารยาทที่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 และเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีความเอาใจใส่ กระตือรือร้น และมีความพร้อมในการให้บริการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ตามลำดับ

ความคาดหวังของผู้รับบริการต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อุปกรณ์/เครื่องมือ ในการให้บริการมีความเพียงพอต่อการให้บริการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 รองลงมาคืออุปกรณ์/เครื่องมือในการให้บริการมีคุณภาพและทันสมัย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และสถานที่โดยรวมมีความสะอาดเหมาะสมในการให้บริการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ตามลำดับ

ความคาดหวังของผู้รับบริการต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน ด้านคุณภาพการให้บริการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การให้บริการที่ตรงตามความต้องการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 รองลงมาคือการให้บริการที่ครบถ้วน ถูกต้องและเชื่อถือได้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 และการให้บริการตามกำหนดระยะเวลาที่แจ้งไว้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้รับบริการต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล เป็นดังนี้

การเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้รับบริการต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน จำแนกตามประเภทของผู้รับบริการ พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้รับบริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมมีความคาดหวังต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกโดยผู้รับบริการที่เป็นประชาชนทั่วไป มีความคาดหวังต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมสูงกว่าพนักงานจากธนาคาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้รับบริการต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้รับบริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน ในด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ โดยผู้มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงกว่าผู้มีระดับการศึกษาประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้รับบริการต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน จำแนกตาม

พื้นที่อยู่อาศัย จำแนกตามประสบการณ์ในการรับบริการ พบว่า ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้รับบริการต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน จำแนกตามประเภทการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม พบว่า ใน

ภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้รับบริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยผู้รับบริการที่มาจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมประเภทขาย มีความคาดหวังต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน สูงกว่าผู้รับบริการที่มาจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมประเภทจำนอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในด้านคุณภาพการให้บริการ โดยผู้รับบริการที่มาจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมประเภทมรดก มีความคาดหวังต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมประเภทขาย และจำนอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.2553. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนที่ 72 ก, 2553.
กรมที่ดิน. 110 กรมที่ดิน. ฉบับที่ 1 กรุงเทพฯ : กรมที่ดิน, 2554.
บุญชม ศรีสะอาด. พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2549.

ความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

PEOPLE'S SATISFACTION OF COMMUNITY DEVELOPMENT BY KHUA KAI SUB-DISTRICT ADMINISTRATION -ORGANIZATION, WANON NIWAT DISTRICT, SAKON NAKHON PROVINCE

ชนากานต์ กุลอัก[1] และจิตติ กิตติเลิศไพศาล[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

.....

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1)เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนการพัฒนาชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่ายอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร2)เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำนวน 361 คน โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamanae) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบค่า t (t - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F - test (One – Way ANOVA) หาความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ผลการวิจัยพบว่า

1. ความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้าน พบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\overline{X}$ = 3.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ($\overline{X}$ = 3.77) และด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ($\overline{X}$ = 3.74) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำแนกตามเพศ พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำแนกตามเพศ จำแนกตามอายุ จำแนกตามระดับการศึกษา และจำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำแนกตามผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำแนกตามผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่างกัน มีความพึงพอใจโดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ความพึงพอใจของประชาชน

ABSTRACT

The objectives ofl this study were: 1) to investigate a degree of people's satisfaction of community development by Khua Kai Sub-District Administration Organization, Sakon Nakhon province, 2) to compare people's satisfaction of community development by Khua Kai Sub-District Administration Organization, Sakon Nakihon province. The sample in this study was 361 people in the Khua Kai Sub-District Administration Organization area, Wanon Niwats district, Sakon Nakhon province. The sample size derived from using Taro Yamane's formula for calculation. The tool used was a 5-rating scale questionnaire whose entire reliability value was .95. Statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test (one-way ANOVA). A means difference at the .05 level of significance was found using the LSD method for pairwise comparison. The findings were as follows:

1. People's overall satisfaction of community development by Khua Kai Sub-District Administration Organization, Wanon Niwat district, Sakon Nakhon province was at the high level (mean = 3.75), while other aspects at the high level were arranged in order from higher to lower ranks respectively like: promoting life quality (mean = 3.77), and developing infrastructure (mean = 3.74).

2. People's satisfaction of community development by Khua Kai Sub-District Administration Organization, Wanon Niwat district, Sakon Nakhon province in comparison by classification based on personal background was found not different as a whole and each aspect for those who were different in sex, age, educational attainment or occupation.

3. As classified by having a different right to elect, people's satisfaction of community development by Khua Kai Sub-District Administration Organization, Wanon Niwat district, Sakon Nakhon province in comparison as a whole and each aspect was found significantly different at the .01 level.

KEYWORDS : People's Satisfaction

1. บทนำ

การพัฒนาชุมชนใดๆ โดยหลักการต้องมีการพัฒนาหรือดำเนินการในภารกิจด้านต่างๆ ไปพร้อมๆ กันในลักษณะบูรณาการ มีการจัดลำดับความสำคัญของงาน/โครงการ และต้องมีการประสานงานเพื่อให้เกิด การสนับสนุนซึ่งกันและกัน จึงจะทำให้การพัฒนาบังเกิดผลดี เช่นเดียวกับรูปแบบการปกครองท้องถิ่นโดยองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีภารกิจที่ต้องปฏิบัติโดยตรง และภารกิจที่ต้องให้การสนับสนุน เช่น ภารกิจด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นต้น จากการที่องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยปกครองท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด เป็นเวทีที่ให้โอกาสประชาชนในท้องถิ่น มีโอกาสเข้าไปบริหารจัดการ ซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2538 แล้วนั้น ภารกิจในการพัฒนาด้านสังคมให้กับท้องถิ่นได้แก่ การดำเนินงานด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีการดำเนินงาน และมีปัญหาอุปสรรคอย่างไร และต้องการการช่วยเหลือจากหน่วยงาน ส่วนราชการอื่นอย่างไร กล่าวได้ว่าเป็นข้อคำถามที่หลายฝ่ายให้ความสนใจ และควรค่า แก่การศึกษาเพื่อหาคำตอบในอันที่นำไปใช้ดำเนินการให้เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นอย่างแท้จริงต่อไป (โกวิทย์ พวงงาม, 2550 : 1 - 2)

นอกจากนี้เป็นแรงงานที่อพยพจากท้องถิ่น เพื่อไปแสวงหารายได้จากแหล่งอื่นที่ทรัพยากร มีความอุดมสมบูรณ์ ดังนั้น ในช่วงที่ว่างเว้นจากการทำนาจึงเป็นช่วงที่ประชากรบางส่วน ต้องดิ้นรนขวนขวาย ให้ได้มาซึ่งความพออยู่พอกิน ซึ่งบางคนต้องทิ้งลูกน้อยไว้ให้ผู้เฒ่าผู้แก่เป็นผู้ดูแล อบรมสั่งสอนเลี้ยงดู โดยปราศจากความอบอุ่นจากอ้อมอกผู้ที่เป็นพ่อแม่ ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีหน่วยงานจากภาครัฐยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือ พัฒนาสังคม พัฒนาคุณภาพชีวิต การสร้างงาน สร้างรายได้ ตลอดจนพัฒนาชุมชน ในด้านต่าง ๆ

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบลขัวก่าย ซึ่งเป็นการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเกี่ยวกับบทบาทการปฏิบัติหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรง และในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่ายสามารถพัฒนาชุมชนได้ครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ และอะไรคือปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาชุมชน อีกทั้งในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย ซึ่งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ยังไม่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะนำไปใช้ปรับปรุงบทบาทภารกิจต่อไป ดังนั้น ผู้ศึกษา จึงได้เห็นความสำคัญที่จะศึกษาประเด็นดังกล่าว เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนพัฒนาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เป็นการศึกษาเฉพาะเขตพื้นที่ตำบลขัวก่าย ซึ่งเป็นเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย มีหมู่บ้านในปกครอง จำนวน 13 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านขัวก่ายหมู่ที่ 1 บ้านโคกผักหวานหมู่ที่ 2 บ้านโนนสว่างหมู่ที่ 3 บ้านขามหมู่ที่ 4 บ้านวังเวินหมู่ที่ 5 บ้านโนนงิ้วหมู่ที่ 6 บ้านหนองนาแซงหมู่ที่ 7 บ้านโคกถาวรหมู่ที่ 8 บ้านส้งเปือยหมู่ที่ 9 บ้านขัวก่ายหมู่ที่ 10 บ้านหนองแวงหมู่ที่ 11 บ้านส้งเปือยหมู่ที่ 12 และบ้านส้งเปือยหมู่ที่ 13 มีจำนวนประชากร 1,547 คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ประชาชน จำนวน 318 คนโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamanae.1967 อ้างถึงในธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2553 : 45 - 47)เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือศึกษาวิธีการสร้างและสร้างเครื่องมือจากทฤษฎี หลักการแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถามนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหาความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงอีกครั้ง วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC:Index of item objective congruence) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งทุกข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้อง 0.8 -1.0 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค(Cronbach's Coefficient - Alpha) ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้ (t-test ชนิด Independent Samples) และใช้ F-test (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่าง ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แบ่งเป็นจำแนกตามเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.9 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 48.1 จำแนกตามอายุ พบว่า ส่วนใหญ่อายุ 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.2 รองลงมาอายุ 18 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.8 และอายุมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 16 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 94.7 รองลงมาจบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 4.1 และจบการศึกษาระดับปริญญาโทหรือสูงกว่าปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 1.3 จำแนกตามอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 70.1 รองลงมาประกอบอาชีพ รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 17.6ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 7.5 ประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 2.8 และประกอบอาชีพข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 1.9 จำแนกตามผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามหมู่บ้าน พบว่า ส่วนใหญ่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่บ้าน 1 คิดเป็นร้อยละ 12.6 รองลงมาผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่บ้าน 10 คิดเป็นร้อยละ 11.9 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่บ้าน 13 คิดเป็นร้อยละ 9.4 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่บ้าน 5 คิดเป็นร้อยละ 9.1 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่บ้าน 2 คิดเป็นร้อยละ 12.6 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่บ้าน 4 คิดเป็นร้อยละ 8.5 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่บ้าน 8,12 คิดเป็นร้อยละ 6.9 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่บ้าน 3,7 คิดเป็นร้อยละ 6.6 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่บ้าน 6 คิดเป็นร้อยละ 5 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่บ้าน 11 คิดเป็นร้อยละ 3.8

2. ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้าน พบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\overline{X}$ = 3.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ($\overline{X}$ = 3.77) และด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ($\overline{X}$ = 3.74) ตามลำดับ

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำแนกตามเพศ พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำแนกตามอายุพบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำแนกตามอายุ โดยรวมและ รายด้านไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำแนกตามระดับการศึกษา ความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำแนกตามอาชีพพบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำแนกตามผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำแนกตามผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่างกัน มีความพึงพอใจ

โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD

ผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD ความแตกต่างความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำแนกตามผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เป็นรายคู่ พบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 8 มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่ที่ 3 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่ที่ 1, 2, 3, 5, 6, 8, 9, 12 และหมู่ที่ 13 มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่ที่ 4 ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 8 มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่ที่ 7 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่ที่ 1, 2, 5, 6, 8 และหมู่ที่ 13 มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่ที่ 10 ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมู่ที่ 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 12 และหมู่ที่ 13 มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่ที่ 11 และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 8 มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่ที่ 12 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD ความแตกต่างความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำแนกตามผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต เป็นรายคู่ พบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมู่ที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่ที่1 ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมู่ที่ 5, 6, 8 มีความพึงพอใจ ต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่ที่ 3 ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมู่ที่ 2, 5, 6, 8 และหมู่ที่ 13 มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่ที่ 4 ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมู่ที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่ที่ 7 ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมู่ที่ 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9 และหมู่ที่ 13 มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่ที่ 10 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่ที่ 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9 และหมู่ที่ 13 มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่ที่ 11 และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมู่ที่ 1, 2, 5, 6, 8, 9 และหมู่ที่ 13 มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่ที่ 12 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD ความแตกต่างความพึงพอใจของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำแนกตามผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ด้านรวม เป็นรายคู่ พบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมู่ที่ 5, 6, 8 มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่ที่ 3 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่ที่ 1, 2, 5, 6, 8, 9 และหมู่ที่ 13 มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่ที่ 4 ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมู่ที่ 5, 6, 8 และมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่ที่ 7 ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมู่ที่ 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9 และหมู่ที่ 13 มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่ที่ 10 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่ที่ 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9 และหมู่ที่ 13 มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่ที่ 11 และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมู่ที่ 2, 5, 6, 8 และหมู่ที่ 13 มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขัวก่าย มากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่ที่ 12 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

เอกสารอ้างอิง

โกวิทย์ พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการมิติใหม่ในอนาคต.กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2544

โกวิทย์ พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการมิติใหม่ในอนาคต. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2550

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS.พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี, 2553.

ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงครามจังหวัดนครพนม

PEOPLE'S SATISFACTION OF THE POLICY ON LOCAL DEVELOPMENT
OF THE NAKHON PHANOM PROVINCIAL ADMINISTRATION ORGANIZATION
IN THE SI SONGKHRAM DISTRICT AREA, NAKHON PHANOM PROVINCE

ธงทิพย์ แห่สถิตย์[1] และจิตติ กิตติเลิศไพศาล[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

.....

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อโยบายการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนมในเขตอำเภอศรีสงคราม 2) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนมในเขตอำเภอศรีสงคราม ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านข่า องค์การบริหารส่วนตำบลสามผง และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าบ่อสงคราม ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวน 400 คน โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .85 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบค่า t (t - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F - test (One – Way ANOVA) หาความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จะทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของ LSD ผลการวิจัยพบว่า

1. ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.17) เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาด้านการเมือง – การบริหาร ($\overline{X}$ = 4.24) ด้านการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ($\overline{X}$ = 4.22) ด้านการพัฒนาด้านสังคม ($\overline{X}$ = 4.19) ด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ($\overline{X}$ = 4.17) ด้านการพัฒนาด้านโครงสร้าง ($\overline{X}$ = 4.15) และด้านการพัฒนา ด้านการศึกษา ($\overline{X}$ = 4.09) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามเพศที่ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนมโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามอายุที่ต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษาที่ต่างกัน และจำแนกตามอาชีพที่ต่างกัน มีความพึงพอใจโดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความพึงพอใจของประชาชน, การพัฒนาท้องถิ่น

ABSTRACT

The purposes of this study were: 1) to investigate a degree of people's satisfaction of the policy on local development of the Nakhon Phanom Provincial Administration Organization in the Si Songkhram district area, 2) to compare people's satisfaction of the policy on local development of the Nakhon Phanom Provincial Administration Organization in the Si Songkhram district area based on personal background, The sample selected by simple random sampling and used in this study was 400 people who lived in the Ban Kha Sub-District Municipality area, Samphong Sub-District Administration Organization and Tha Bo Songkhram Sub-District Administration Organization. The size of the sample derived from using Taro Yamane's formula for calculation. The instrument used was a 5-rating scale questionnaire whose entire reliability value was .85. Statistics used were percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (one-way ANOVA) and LSD for finding a means difference of significant pairs at the .05 level. The finding revealed as follows:

1. The people's overall satisfaction of the policy on local development of the Nakhon Phanom Provincial Administration Organization in the Si Songkhram district area, Nakhon Phanom province was at the high level (mean = 4.17) as arranged in order from higher to lower ranks by each aspect respectively namely, political-administrative development (mean = 4.24), environment and natural resources development (mean = 4.22), social development (mean = 4.19), economic development (mean = 4.17), structural development (mean = 4.15) and educational development (mean = 4.09).

2. Based on sex, people's satisfaction as a whole and each aspect of the policy on local development of the Nakhon Phanom Provincial Administration Organization in the Si Songkhram district area, Nakhon Phanom province was found not different.

3. Based on age, educational attainment and occupation, people's satisfaction, as a whole and each aspect, of the policy on local development of the Nakhon Phanom Provincial Administration Organization in the Si Songkhram district area, Nakhon Phanom province was found different either at the .01 level or at the .05 level of significance

KEYWORDS : People's Satisfaction, Local Development

1. บทนำ

องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง และมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดไว้ในการจัดทำบริการสาธารณะต่างๆ ให้กับประชาชน ในเขตจังหวัดนั้นอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และมีความเท่าเทียมกันในทุก ๆด้าน สำหรับภารกิจหลักที่ได้รับการถ่ายโอนมาจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตามแผนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ประกอบด้วยภารกิจหลัก 6 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (2) ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต (3) ด้านการจัดระเบียบชุมชนสังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย (4) ด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว (5) ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และ (6) ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น (โกวิทย์ พวงงาม. 2546 : 44 - 46)

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ที่มีภารกิจในการให้บริการสาธารณะ และอำนวยประโยชน์สุขให้กับประชาชนในเขตท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันพบว่า บุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ขาดความกระตือรือร้นในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่ผู้บริหารกำหนด โดยเป็นการทำงานเพื่อให้เสร็จตามหน้าที่ เนื่องมาจากการที่ผู้บริหาร มีนโยบาย ที่หลากหลาย ทำให้ผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายได้ทั้งหมด รวมถึงปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ส่วนหนึ่งเกิดจากขาดความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และความคุ้นเคยกับการพัฒนาโดยหน่วยงานของรัฐทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นเองมาโดยตลอด โดยไม่ได้มีส่วนร่วมดำเนินการ มีการวางแผนในลักษณะจากบนสู่ระดับล่าง อีกทั้งการปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีความเข้าใจในการมีส่วนร่วมของประชาชน มีการใช้อำนาจที่มีอยู่ในการจัดการหรือดำเนินงานพัฒนาตามกรอบงานและอำนาจหน้าที่เป็นหลัก จึงทำให้การมีส่วนร่วมเป็นอุปสรรคในการดำเนินงานในช่วงเวลาที่ผ่านมา ปัจจุบันตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงกำหนดนโยบายให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้ตระหนักและคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาเป็นสำคัญ

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนมในเขต อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับใด เพื่อเสนอข้อมูลที่ศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนาตามนโยบายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านข่า 13 หมู่บ้าน จำนวน 7,012 คน ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามผง 16 หมู่บ้าน จำนวน 8,374 คน และประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าบ่อสงคราม จำนวน 4,928 คน รวมประชาชนทั้งสิ้น จำนวน 20,314 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบล บ้านข่า องค์การบริหารส่วนตำบลสามผง และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าบ่อสงคราม จำนวน 322 คน (โดยการใช้ตารางของ R.V.Krejcie และ D.W.Morgan (อ้างถึงในธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2553 : 45 - 47)

เครื่องมือที่ใช้ในในการวิจัยเป็นแบบสอบถามลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scal) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือศึกษาวิธีการสร้างและสร้างเครื่องมือจากทฤษฎี หลักการแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถามนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงอีกครั้ง วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC:Index of item objective congruence) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งทุกข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้อง 0.8 -1.0 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค(Cronbach's Coefficient - Alpha) ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานใช้ (t-test ชนิด Independent Samples) และใช้ F-test (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่าง ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แบ่งเป็นจำแนกตามเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.5 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 45.5จำแนกตามอายุ พบว่า ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.2 รองลงมาอายุตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 21.8 อายุระหว่าง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.2 และอายุระหว่าง 18 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.8 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 52.5 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 30.2 จบการศึกษาระดับ ปวส./อนุปริญญา/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 13 และจบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 4.2จำแนกตามอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 56.5 รองลงมามีรายได้ 10,001 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.5 และมีรายได้มากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.9

2. ความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.17) เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาด้านการเมือง – การบริหาร ($\overline{X}$ = 4.24) ด้านการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ($\overline{X}$ = 4.22) ด้านการพัฒนาด้านสังคม ($\overline{X}$ = 4.19) ด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ($\overline{X}$ = 4.17) ด้านการพัฒนาด้านโครงสร้าง ($\overline{X}$ = 4.15) และด้านการพัฒนา ด้านการศึกษา ($\overline{X}$ = 4.09) ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามเพศที่ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนมโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามอายุที่ต่างกัน มีความพึงพอใจ โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD

4.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามอายุ ด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ พบว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18 -30 ปี มีความพึงพอใจต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

4.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามอายุด้านการพัฒนาด้านโครงสร้าง พบว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป มีความพึงพอใจต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18 -30 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอ ศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามอายุ ด้านการพัฒนาด้านสังคม พบว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี และประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป มีความพึงพอใจต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชน ที่มีอายุระหว่าง 18 -30 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามอายุด้านการพัฒนาด้านการเมือง – การ

บริหาร พบว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี และประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป มีความพึงพอใจต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18 - 30 ปี และประชาชนที่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี มีความพึงพอใจต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31 - 30 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.5 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามอายุ ด้านการพัฒนาด้านการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี และประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป มีความพึงพอใจต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18 - 30 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.6 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามอายุ ด้านการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี และประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป มีความพึงพอใจต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18 - 30 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

4.7 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามอายุ ด้านรวม พบว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี และประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป มีความพึงพอใจต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18 -30 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

5.การเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีความพึงพอใจ โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงทำการเปรียบเทียบ ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD

5.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ,มัธยมศึกษา/ปวช และปวส/อนุปริญญา/เทียบเท่า มีความพึงพอใจต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และประชาชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. มีความพึงพอใจต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชน ที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการพัฒนาด้านโครงสร้าง พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ,มัธยมศึกษา/ปวช และปวส/อนุปริญญา/เทียบเท่า มีความพึงพอใจต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และประชาชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. มีความพึงพอใจต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชน ที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการพัฒนาด้านสังคม พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ,มัธยมศึกษา/ปวช และปวส/อนุปริญญา/เทียบเท่า มีความพึงพอใจต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการพัฒนาด้านการเมือง – การบริหาร พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา,มัธยมศึกษา/ปวช มีความพึงพอใจต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และประชาชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. มีความพึงพอใจต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาและปวส./อนุปริญญา/เทียบเท่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.5 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการพัฒนาด้านการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ,มัธยมศึกษา/ปวช และปวส/อนุปริญญา/เทียบเท่า มีความพึงพอใจต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และประชาชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. มีความพึงพอใจต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.6 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการพัฒนาด้านการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช มีความพึงพอใจต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษา ปวส/อนุปริญญา/เทียบเท่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.7 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านรวม พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา , มัธยมศึกษา/ปวช และปวส/อนุปริญญา/เทียบเท่า มีความพึงพอใจต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชนที่มีระดับระดับการศึกษาปริญญาตรี และประชาชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. มีความพึงพอใจต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาและปวส/อนุปริญญา/เทียบเท่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.การเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามอาชีพที่ต่างกัน มีความพึงพอใจ โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD

6.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามอาชีพ ด้านการพัฒนาด้าน

เศรษฐกิจ พบว่า ประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร,ค้าขาย,รับจ้างและประกอบอาชีพอื่นๆ มีความพึงพอใจต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชนที่ประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำแนกตามอาชีพ ด้านการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติพบว่า ประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรและอาชีพค้าขาย มีความพึงพอใจต่อนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม มากกว่าประชาชนที่ประกอบอาชีพรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารอ้างอิง

โกวิทย์ พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการมิติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2546

โกวิทย์ พวงงาม..การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการมิติใหม่ในอนาคต. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2550

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS.พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี, 2553.

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

MOTIVATION TO WORK AMONG EDUCATIONAL PERSONNEL HAVING AFFILIATED THEMSELVES TO THE SAKON NAKHON PROVINCIAL ADMINISTRATION ORGANIZATION

จตุรภัทร สุวรรณวิเศษ[1] และจิตติ กิตติเลิศไพศาล[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

.....

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล เพื่อศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา คือ บุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ทั้งหมด จำนวน 153 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) F-test (One-Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า

1. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านปัจจัยจูงใจ ($\overline{X}$ = 3.69) และด้านปัจจัยค้ำจุน ($\overline{X}$ = 3.40)

2. เปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยใช้สถิติ t-test และ F-test (One way ANOVA) ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษารายได้ต่อเดือน พบว่า บุคลากรทาง การศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามสถานภาพ พบว่า บุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามสถานภาพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามตำแหน่งปัจจุบันพบว่า บุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีความ

คิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามตำแหน่งปัจจุบันแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามอายุราชการ พบว่า บุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามอายุราชการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ด้านปัจจัยจูงใจ สรุปได้ดังนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครควรสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ได้พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอทั้งการส่งเสริมด้านการฝึกอบรม การสัมมนา การแลกเปลี่ยนความรู้ รวมทั้งการศึกษาดูงานหน่วยงานที่มีการจัดการที่มีคุณภาพทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการกำหนดกฎระเบียบ กฎเกณฑ์การพิจารณาเลื่อนตำแหน่งที่มีความชัดเจน รวมถึงการประชาสัมพันธ์ที่รวดเร็วและทั่วถึง

4. แนวทางพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ด้านปัจจัยค้ำจุน สรุปได้ดังนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครควรสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครได้รับสวัสดิการต่างๆ เช่น ค่าตอบแทน การปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ บ้านพัก การเบิกจ่าย ค่ารักษาพยาบาล สถานที่ออกกำลังกาย ระบบการประกันภัย ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อ ความต้องการของบุคลากร รวมถึงอุปกรณ์การเรียนสอนที่ทันสมัย และเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน

คำสำคัญ : แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน, องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

ABSTRACT

The objectives of this study were to investigate a degree of motivation to work among educational personnel having affiliated themselves to the Sakon Nakhon Provincial Administration Organization, to compare motivation to work among educational personnel having affiliated themselves to the Sakon Nakhon Provincial Administration Organization based on personal background and to seek for a way to enhancing motivation to work among educational personnel having affiliated themselves to the Sakon Nakhon Provincial Administration Organization. The target population for study was a total of 153 educational personnel having affiliated themselves to the Sakon Nakhon Provincial Administration Organization. The tool used was a 5-rating scale questionnaire. A statistical package was used to analyze data. Statistics employed included percentage, mean, standard deviation and F-test (one-way ANOVA). The results of study were as follows:

1. Motivation to work as a whole among educational personnel having affiliated themselves to the Sakon Nakhon Provincial Administration Organization was found at the high level (mean = 3.55). As each respect was considered, the motivator factor (mean = 3.69) and the hygiene factor (mean = 3.40) were also at the high level.

2. In comparison of motivation to work among educational personnel having affiliated themselves to the Sakon Nakhon Provincial Administration Organization based on personal background using statistics of t-test and F-test (one-way ANOVA), the results were as follows:

2.1 As classified by sex, age, educational attainment and income per month, motivation to work as a whole and each aspect according to the opinion of educational personnel having affiliated themselves to the Sakon Nakhon Provincial Administration Organization was found not different.

2.2 As classified by status, motivation to work according to the opinion of educational personnel having affiliated themselves to the Sakon Nakhon Provincial Administration Organization was found significantly different at the .05 level.

2.3 As classified by present position, motivation to work according to the opinion of educational personnel having affiliated themselves to the Sakon Nakhon Provincial Administration Organization was found significantly different at the .05 level.

2.4 As classified by years of government service, motivation to work according to the opinion of educational personnel having affiliated themselves to the Sakon Nakhon Provincial Administration Organization was found significantly different at the .05 level.

3. A way to developing motivation to work among educational personnel having affiliated themselves to the Sakon Nakhon Provincial Administration Organization in the respect of the motivator factor can be concluded as follows. The Sakon Nakhon Provincial Administration Organization should support or promote educational personnel working in the Organization to always develop themselves by getting trained, having a seminar, exchanging knowledge, as well as making a study trip at the domestic and international work units that have quality in management. Regulations and criteria for mobility to a high position should be clear and not require too long time, as well as broad public relations should be included.

4. A way to developing motivation to work among educational personnel having affiliated themselves to the Sakon Nakhon Provincial Administration Organization in the respect of the hygiene factor can be concluded as follows. The Sakon Nakhon Provincial Administration Organization should support or promote educational personnel working in the Organization to have various welfares such as remuneration for working overtime, rest house, disbursement of illness treatment expenses, place for exercise, suitable and sufficient casualty insurance system, modern and sufficient instructional equipment.

KEYWORDS: MOTIVATION TO WORK, SAKON NAKHON PROVINCIAL ADMINISTRATION ORGANIZATION

1. บทนำ

การบริหารงานบุคคล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการที่มีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะของการดูแลคน บรรยากาศ แรงจูงใจในการทำงาน ความสามารถของบุคลากรในการปฏิบัติงานได้ตามที่คาดหวัง การได้รับผลิตผลที่สูงทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ล้วนเป็นผลมาจากการบริหารงานบุคคลในองค์กรทั้งสิ้น องค์กรที่มียุทธศาสตร์

และกระบวนการบริหารบุคลากรที่ดีย่อมได้เปรียบมากกว่าองค์กรที่ไม่สนใจในคุณภาพของ การบริหารบุคลากร การศึกษาเรื่องการบริหารบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพมีประโยชน์ทั้ง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บริหารจัดการและผู้ที่ปฏิบัติงานเป็นสมาชิกในองค์กร สาระสำคัญจะอยู่ที่การพิจารณา สิ่งที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติเพื่อความสำเร็จของการบริหารบุคลากรซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กร (ธิดารัตน์ สุขประภาภรณ์. 2550 : 1)

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ได้รับการถ่ายโอนสถานศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2550 จำนวน 6 โรงเรียน ในสังกัดของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขตที่ 1 จำนวน 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสกลทวาปี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขตที่ 2 จำนวน 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนร่มไทรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตที่ 3 จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่โรงเรียนธาตุทองอำนวยวิทย์ โรงเรียนเดื่อศรีไพรวัลย์ โรงเรียนภูดินแดงวิทยา และโรงเรียนคำยางพิทยาคม ควบคุมและบริหารจัดการในภาพรวมโดยกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ในด้านบุคลากรทางการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีมีผู้บริหาร จำนวน 12 คน ผู้สอน จำนวน 124 คน ผู้สนับสนุนการสอน จำนวน 17 คน รวมเป็นบุคลากร จำนวน 153 คน (กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. 2553 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จะรักษาบุคลากรทางการศึกษาที่ดีและเก่งให้อยู่กับองค์กรได้ตลอดไป แต่ด้วยธรรมชาติของมนุษย์ที่มีความแตกต่างกันในเรื่องระดับของความต้องการ การจัดสวัสดิการต่างๆ อาจไม่สอดคล้องหรือไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของบุคลากรทุกคน ดังนั้นสิ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่จึงมีความสำคัญในการบริหารงานบุคลากรทางการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีความสำคัญต่อการบริหารและดำเนินงานด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

2. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ทั้งหมด จำนวน 153 คน และทุกคนคือกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในในการวิจัยเป็นแบบสอบถามลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scal) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือศึกษาวิธีการสร้างและสร้างเครื่องมือจากทฤษฎี หลักการแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถามนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงอีกครั้ง วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC:Index of item objective congruence) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งทุกข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้อง 0.8 -1.0 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค(Cronbach's Coefficient - Alpha) ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้ (t-test ชนิด Independent Samples) และใช้ F-test (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่าง ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการ LSD

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

จำแนกตามเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 46.7 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.3 จำแนกตามอายุ พบว่า ส่วนใหญ่อายุ 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.7 รองลงมาอายุระหว่าง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.2 และอายุระหว่าง 20 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.9 จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 59.9 รองลงมาสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 27.7 และสถานภาพเป็นหม้ายหรือหย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 6.6จำแนกตามการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จบปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 67.2 รองลงมาจบปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 43 และจบอนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 0.7 จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ตั้งแต่ 3,001-5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.30 รองลงมามีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.10 และน้อยที่สุดมีรายได้สูงกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.60 จำแนกตามตำแหน่งปัจจุบัน พบว่า ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งครู คิดเป็นร้อยละ 79.6 รองลงมาดำรงตำแหน่งครูผู้ช่วย คิดเป็นร้อยละ 8.8 และมีดำรงตำแหน่งรองผอ.สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 7.3

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านปัจจัยจูงใจ ($\overline{X}$ = 3.69) และด้านปัจจัยค้ำจุน ($\overline{X}$ = 3.40) ตามลำดับ

เปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยใช้สถิติ t-test และ F-test (One way ANOVA) ดังนี้

การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามเพศพบว่า บุคลากรทาง การศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามอายุ พบว่า บุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร โดยรวมไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามสถานภาพ พบว่า บุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามสถานภาพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสถานภาพ กับประเด็นที่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD ความแตกต่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามสถานภาพด้านปัจจัยจูงใจ เป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มีสถานภาพโสดและกลุ่มสถานภาพสมรส มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มากกว่ากลุ่มที่มีสถานภาพแยกกันอยู่แล กลุ่มสถานภาพเป็นหม้ายหรือหย่าร้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD ความแตกต่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามสถานภาพด้านรวม เป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มีสถานภาพโสดและกลุ่มสถานภาพสมรส มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มากกว่ากลุ่มที่มีสถานภาพเป็นหม้ายหรือหย่าร้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามการศึกษา พบว่า บุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามตำแหน่งปัจจุบันพบว่า บุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามตำแหน่งปัจจุบันแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสถานภาพ กับประเด็นที่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD ความแตกต่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามสถานภาพด้านปัจจัยจูงใจ เป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มีตำแหน่ง ผอ.สถานศึกษา มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มากกว่าครูและครูผู้ช่วย และ กลุ่มที่มีตำแหน่ง รองผอ.สถานศึกษา มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มากกว่าครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD ความแตกต่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามสถานภาพด้านรวม เป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มีตำแหน่งผอ.สถานศึกษา มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มากกว่าครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามอายุราชการพบว่า บุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามอายุราชการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสถานภาพ กับประเด็นที่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD ความแตกต่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามสถานภาพด้านปัจจัยจูงใจ เป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มีอายุราชการ 1 – 10 ปีและกลุ่มอายุราชการ 11 – 20 ปี มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มากกว่ากลุ่มอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD ความแตกต่างแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามสถานภาพด้านปัจจัยค้ำจุน เป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มีอายุราชการ 1 – 10 ปี มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มากกว่ากลุ่มอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD ความแตกต่างแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามสถานภาพด้านรวม เป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มีอายุราชการ 1 – 10 ปีและกลุ่มอายุราชการ 11 – 20 ปี มีความคิดเห็นว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มากกว่ากลุ่มอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า บุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามรายได้ต่อเดือนไม่แตกต่างกัน

แนวทางพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ด้านปัจจัยจูงใจ พบว่า แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ด้านปัจจัยจูงใจ สรุปได้ดังนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครควรสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ได้พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการส่งเสริมด้านการฝึกอบรม การสัมมนา การแลกเปลี่ยนความรู้ รวมทั้งการศึกษาดูงานหน่วยงานที่มีการจัดการที่มีคุณภาพทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการกำหนดกฎระเบียบ กฎเกณฑ์การพิจารณาเลื่อนตำแหน่งที่มีความชัดเจน รวมถึงการประชาสัมพันธ์ที่รวดเร็วและทั่วถึง

แนวทางพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ด้านปัจจัยค้ำจุน พบว่า แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ด้านปัจจัยค้ำจุน สรุปได้ดังนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครควรสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครได้รับสวัสดิการต่างๆ เช่น ค่าตอบแทน การปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ บ้านพัก การเบิกจ่าย ค่ารักษาพยาบาล สถานที่ออกกำลังกาย ระบบการประกันภัย ที่เหมาะสมและเพียงพอต่อ ความต้องการของบุคลากร รวมถึงอุปกรณ์การเรียนสอนที่ทันสมัย และเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

ธิดารัตน์ สุขประภาภรณ์. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2549

คุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการ ในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม

A DESIRABLE QUALITY OF THE CHAIR OF A SUB-DISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATION NEEDED BY PEOPLE IN THE NA THOM DISTRICT AREA, NAKHON PHANOM PROVINCE

ชัชวาล ภูดีทิพย์[1] และจิตติ กิตติเลิศไพศาล[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

.....

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการคุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม 2) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำนวน 390 คน โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamanae) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบค่า t (t - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F - test (One – Way ANOVA) หาความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของ LSD ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\overline{X}$ = 4.49) เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักธรรมาภิบา ($\overline{X}$ = 4.70) ด้านการบริหาร ($\overline{X}$ = 4.45) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\overline{X}$ = 4.43) และด้านภาวะผู้นำ ($\overline{X}$ = 4.39) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบคุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

4. การเปรียบเทียบคุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำแนกตามระดับการศึกษาและจำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : คุณลักษณะ, นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ABSTRACT

The objectives of this study were: 1) to examine need of a desirable quality of the chair of a sub-district administration organization by people in the Na Thom district area, Nakhon Phanom province, and 2) to compare a desirable quality of the chair of a sub-district administration organization needed by people in the Na Thom district area, Nakhon Phanom province as classified by personal background. The sample in this study was 390 people in the Na Thom district area, Nakhon Phanom province, whose size was calculated using Taro Yamane's formula. The tool used was a 5-rating scale questionnaire whose entire reliability value was .91. Statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test (one-way ANOVA). The LSD method was then used to find a significant difference by pairwise comparison at the .05 level of significance. The findings were as the following:

1. A desirable quality of the chair of a sub-district administration organization needed by people in the Na Thom district area, Nakhon Phanom province as a whole was at the high level (mean = 4.49). Considering it as each aspect, they could be arranged in order from higher to lower ranks respectively according to the average scores like: good governance principle (mean = 4.70), management (mean = 4.45), human relationship (mean = 4.43), and leadership (mean = 4.39).

2. In comparison as characterized by sex, a desirable quality of the chair of a sub-district administration organization needed by people in the Na Thom district area, Nakhon Phanom province, as a whole and each aspect was found not different.

3. In comparison as characterized by age, a desirable quality of the chair of a sub-district administration organization needed by people in the Na Thom district area, Nakhon Phanom province, as a whole and each aspect was found significantly different at the .01 level.

4. In comparison as characterized by educational attainment and occupation each, a desirable quality of the chair of a sub-district administration organization needed by people in the Na Thom district area, Nakhon Phanom province, as a whole and each aspect was found significantly different at the .01 level as well as at the .05 level.

KEYWORDS: A DESIRABLE QUALITY, THE CHAIR OF A SUB-DISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATION

1. บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพื้นฐานการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และถือเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ให้การศึกษาฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยกับประชาชน โดยให้ประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในภารกิจของท้องถิ่นและเกิดความสำนึกในหน้าที่ของตนเองที่มีต่อชุมชน หน้าที่พลเมือง อันจะนำไปสู่การปกครองตนเองในที่สุด จึงกล่าวได้ว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชนและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด โดยมีตัวแทนของประชาชนเข้าไปทำหน้าที่ในองค์กรที่เรียกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะทำภารกิจเพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ตรงเป้าหมาย รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากที่สุด (โกวิทย์ พวงงาม, 2550 : 1 - 2)

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรท้องถิ่นที่มีความสำคัญที่สุดในระบอบประชาธิปไตยเพราะเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด การทำงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตลอดจนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับประโยชน์สุดของประชาชนในท้องถิ่นในระดับตำบลจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวอย่างไร ประชาชนต้องการเลือกผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีคุณสมบัติอย่างไรที่ประชาชนต้องการนั้น เพื่อแสวงหาคำตอบจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในประเด็นนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการ เพื่อนำผลการศึกษาดังกล่าวให้ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่น ผู้เกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น ประชาชนและผู้สนใจได้ศึกษาและพัฒนาตัวเอง เพื่อความเจริญก้าวหน้าของการปกครองท้องถิ่นต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ประชาชนในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำนวน 22,200 คน (สำนักงานบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง ณ เดือนกันยายน พ.ศ.2554)กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำนวน 390 คน โดยใช้สูตร การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamanae.1967 อ้างถึงในธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2553 : 45 - 47)

เครื่องมือที่ใช้ในในการวิจัยเป็นแบบสอบถามลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scal) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือศึกษาวิธีการสร้างและสร้างเครื่องมือจากทฤษฎี หลักการแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถามนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงอีกครั้ง วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC:Index of item objective congruence) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งทุกข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้อง 0.8 -1.0 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค(Cronbach's Coefficient - Alpha) ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้ (t-test ชนิด Independent Samples) และใช้ F-test (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่าง ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

จำแนกตามเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.2 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 41.8 จำแนกตามอายุ พบว่า ส่วนใหญ่อายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 52.3 รองลงมา อายุ 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.3 อายุ 18 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.7 และอายุ 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.7 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 69.2 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 22.3 ระดับปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 5.4 และจบการศึกษาระดับปวส./อนุปริญญา/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 3.1 จำแนกตามอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 83.3 รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 11.5 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 3.3 และประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 1.8

คุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\overline{X}$ = 4.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักธรรมาภิบาล($\overline{X}$ = 4.70) ด้านการบริหาร ($\overline{X}$ = 4.45) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\overline{X}$ = 4.43) และด้านภาวะผู้นำ ($\overline{X}$ = 4.39) การเปรียบเทียบคุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบคุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD

การเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำแนกตามอายุ ด้านภาวะผู้นำ พบว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี มีความต้องการคุณลักษณะนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มากกว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18 - 30 ปี อายุ 41 – 50 ปี และอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำแนกตามอายุ ด้านการบริหาร พบว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18 - 30 ปี มีความต้องการคุณลักษณะนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี และอายุ 41 – 50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี และอายุ 51 ปีขึ้นไป มีความต้องการคุณลักษณะนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำแนกตามอายุ ด้านหลักธรรมาภิบาล พบว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18 - 30 ปี อายุระหว่าง 41 – 50 ปี และอายุ 51 ปีขึ้นไป มีความต้องการคุณลักษณะนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าประชาชน ที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบคุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการบริหาร พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา ระดับการศึกษา ปวส/อนุปริญญา/เทียบเท่า และระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปมีความต้องการคุณลักษณะนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปมีความต้องการคุณลักษณะนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านหลักธรรมาภิบาล พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปมีความต้องการคุณลักษณะนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบคุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD

การเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำแนกตามอาชีพ ด้านภาวะผู้นำ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพค้าขายมีความต้องการคุณลักษณะนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำแนกตามอาชีพ ด้านการบริหาร พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีความต้องการคุณลักษณะนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประชาชนที่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีความต้องการคุณลักษณะนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำแนกตามอาชีพ ด้านหลักธรรมาภิบาล พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร อาชีพค้าขาย อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีความต้องการคุณลักษณะนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำแนกตามอาชีพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย และอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีความต้องการคุณลักษณะนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรและอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประชาชนต้องการในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำแนกตามอาชีพ ด้านรวม พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย และอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีความต้องการคุณลักษณะนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย มีความต้องการคุณลักษณะนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารอ้างอิง

โกวิทย์ พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการมิติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพฯ: วิญญชน, 2544

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี, 2553.

ทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร

ATTITUDE OF SERVICE RECEIVERS TOWARDS THE MEASURING SERVICE GIVEN BY OFFICE OF LANDS, SAKON NAKHON PROVINCE

นิภา ศิริสานต์[1] และจิตติ กิตติเลิศไพศาล[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

.....

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร เพื่อเปรียบเทียบการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร ตามทัศนคติที่แตกต่างบนพื้นฐานความแตกต่างตามคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการและเพื่อศึกษาและหาแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร โดยศึกษาทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร ในองค์ประกอบ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านข้อมูลข่าวสาร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ใช้บริการฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร จำนวน 2,223 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ใช้บริการฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร จากจำนวนประชากรทั้งสิ้น 2,223 คน นำมาสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 327 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วย t-test (Independent samples) และวิเคราะห์ด้วยความแปรปรวนทางเดียวด้วย F-test (One – Way ANOVA)

ผลการศึกษา พบว่า ทัศนคติของผู้ใช้บริการทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.80 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางที่มีค่าสูงสุด คือ ด้านข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ย 3.35 รองลงมาคือ ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ย 3.22 ด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อยเท่ากับ 2.38 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ย 2.26 ซึ่งสามารถจำแนกเป็นรายด้านดังนี้

1. ด้านบุคลากร ทัศนคติของผู้ใช้บริการอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.26 เมื่อจำแนกตามข้อ พบว่าทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อยที่มีค่าสูงสุด คือ การให้บริการด้วยความสะดวก รวดเร็ว มีค่าเฉลี่ย 2.33 รองลงมาคือ การดูแลเอาใจใส่กระตือรือร้น เต็มใจให้บริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2.32 ความสุจริตโปร่งใส ของผู้ให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 2.30 ความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้ให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 2.24 การให้บริการด้วยความสุภาพ มีค่าเฉลี่ย 2.21 สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อยที่มีค่าน้อยที่สุดคือ การให้คำแนะนำและตอบข้อซักถาม มีค่าเฉลี่ย 2.17

2. ด้านกระบวนการ ทัศนคติของผู้ใช้บริการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 2.38 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อยที่มีค่าสูงสุด คือ ความเหมาะสมของขั้นตอนในการให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 2.51 รองลงมาคือ ความเหมาะสมของระยะเวลาใน

การให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 2.42 ความทันสมัยของอุปกรณ์ และเครื่องมือในการให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 2.38 และที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การให้บริการตามลำดับ ก่อน – หลัง มีค่าเฉลี่ย 2.14

3. ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ทัศนคติของผู้ใช้บริการอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.22 เมื่อจำแนกตามข้อ พบว่าระดับทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางที่มีค่าสูงสุด คือ การให้โทรศัพท์สาธารณะ มีค่าเฉลี่ย 3.84 รองลงมาคือ ความสะอาดของห้องน้ำ มีค่าเฉลี่ย 3.27 ความเพียงพอของจุดจอดรถ มีค่าเฉลี่ย 3.26 สถานที่ให้บริการสะอาด เป็นระเบียบ มีค่าเฉลี่ย 3.00 สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ความเพียงพอของที่นั่งพักสำหรับผู้มาติดต่องาน มีค่าเฉลี่ย 2.74

4. ด้านข้อมูลข่าวสาร ทัศนคติของผู้ใช้บริการ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.35 เมื่อจำแนกตามข้อ พบว่าระดับทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางสูงสุด คือ ความเพียงพอของเอกสาร/แผ่นพับ คำแนะนำ แก่ผู้มาขอรับบริการ มีค่าเฉลี่ย 3.43 รองลงมาคือ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่างๆ มีค่าเฉลี่ย 3.40 สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางที่มีค่าน้อยที่สุดคือ การจัดสถานที่เพื่อติดต่อขอรับข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ย 3.23

คำสำคัญ : ผู้รับบริการ, ฝ่ายรังวัด, ทัศนคติ,สำนักงานที่ดิน

ABSTRACT

The objectives of this study were to investigate attitude of service receivers towards measuring service provided by Office of Lands, Sakon Nakhon province, to compare a degree of service receivers' attitude towards the measuring service given by the Office based on their personal background and to examine and seek a way to developing and improving the measuring service based on the levels of receivers' attitude towards the measuring service provided in the 4 aspects, namely personnel, process, place and facilities, and information. The population used in this study was 2,223 receivers of the measuring service provided by Office of Lands, Sakon Nakhon province. The sample comprised 327 people randomly selected from the population according to the size determined by the table of Crejcie and Morgan. The tool used to collect data was a questionnaire. Statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way ANOVA for hypothesis testing.

The findings showed that the overall receivers' attitude towards the measuring service provided by Office of Lands, Sakon Nakhon province was at the medium level with an average score of 2.80. Each of all the 4 aspects was found at the medium level as arranged in ranking order from higher to lower respectively like the information aspect with an average score of 3.35, the place and facilities aspect 3.22, the process aspect 2.38, and the personnel aspect 2.26. They can be classified in detail as follows.

1. The personnel aspect. The service receivers' attitude was at the low level with an average of 2.26. Considering this aspect by item, their average scores in ranking order from higher to lower respectively were those for the items of giving service with convenience and quickness with a mean of 2.33, care taking, enthusiasm and willingness to give service with a mean of 2.32, service giver's integrity and transparency with a mean of 2.30, service giver's

knowledge and expertise with a mean of 2.24, service giving with politeness with a mean of 2.21 and giving an advise and answer with a mean of 2.17.

2. The process aspect. The service receiver's attitude was at the low level with an average of 2.38. Considering this aspect by item, their average scores in ranking order from higher to lower respectively were those for the items of appropriateness of the service giving process with a mean of 2.51, appropriateness of time spent in service giving with a mean of 2.42, modernity of equipment and tools for service with a mean of 2.38, and first come, first served basis with a mean of 2.14.

3. The place and facilities aspect. The service receiver's attitude was at the medium level with an average of 3.22. Considering this aspect by item, their average scores in ranking order from higher to lower respectively were those for the items of public telephone available with a mean of 3.84, good clean-up of toilets with a mean of 3.27, sufficiency of parking lots with a mean of 3.26, neat and clean service place with a mean of 3.00, and sufficiency of waiting seats for those who come for receiving service with a mean of 2.74.

4. The information aspect. The service receivers' attitude was at the medium level with an average of 3.35. Considering this aspect by item, their average scores in ranking order from higher to lower respectively were those for the items of sufficiency of document/brochure of instructions for service receivers with a mean of 3.43, public relations concerning information through diverse channels with a mean of 3.40, and arrangement of the place for receiving information with a mean of 3.23.

KEYWORDS : SERVICE RECEIVERS, MEASURING SERVICE GIVEN, ATTITUDE, OFFICE OF LANDS

1. บทนำ

กรมที่ดินเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในที่ดินของบุคคลและจัดการที่ดินของรัฐ โดยการออกหนังสือแสดงสิทธิ และให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ เพื่อให้บุคคลมีความมั่นคงในการถือครองที่ดิน และได้รับบริการที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนให้การบริหารจัดการที่ดินของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกรมที่ดินได้มีวิวัฒนาการและการสั่งสมประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง มีวัฒนธรรมองค์กรและระบบงานของตนเองที่เข้มแข็งมาตลอดเวลามากกว่า 100 ปี ทั้งนี้ได้มีการปรับเปลี่ยนการพัฒนาการจัดการที่ดินไปตามยุคสมัยการเปลี่ยนแปลงตลอดมา ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการที่ดินของรัฐการจัดการที่ดินของประชาชน รวมถึงการบริการประชาชน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงด้านแนวคิดและรูปแบบของระบบราชการทำให้กรมที่ดินต้องปรับบทบาทและแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านแนวความคิดและรูปแบบของระบบราชการ ที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (กองการเจ้าหน้าที่ กรมที่ดิน. 2545 : 14)

โดยสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร เป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคตามโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการกรมที่ดิน มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการให้บริการของสำนักงานที่ดิน กรมที่ดิน เป็นไปตามประมวลกฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติอาคารชุด พุทธศักราช 2522 และพระบัญญัติจัดสรรที่ดิน พุทธศักราช 2543 เช่น การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินและอาคารชุด การรังวัด การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม การอนุญาตจัดสรร และการทำธุรกรรมอื่นๆ เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ (กรมที่ดิน. 2548 : 10)

ฝ่ายรังวัด สำนักงานที่ดินจังหวัด มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับ การพิจารณาและดำเนินการรังวัดที่ดิน การพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ที่ดิน การรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง การรังวัด เพื่อการแผนที่อื่นๆ ควบคุมดูแลรักษา ซ่อมแซมระวางแผนที่ หมุดหลักฐานแผนที่ หลักฐานในการรังวัดต่างๆ และเครื่องมือเครื่องใช้ในการรังวัดทุกประเภท ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยช่างรังวัดเอกชน (กรมที่ดิน . 2548 โครงสร้างอำนาจหน้าที่สำนักงานที่ดินจังหวัด สาขา อำเภอ)

ซึ่งภารกิจหลักของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน และให้ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการสนองความต้องการ อันเป็นหัวใจหลักของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พุทธศักราช 2546 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร ได้ตอบสนองความต้องการและอำนวยความสะดวกตลอดจนเกิดประโยชน์ผู้มาใช้บริการมากน้อยเพียงใด และเพื่อนำข้อมูลที่ได้ นำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการให้บริการฝ่ายรังวัดให้ตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ รวมทั้งบูรณาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

2. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้ใช้บริการฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร จำนวน 2,223 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ใช้บริการฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร จากจำนวนประชาการทั้งสิ้น 2,223 คน นำมาสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and MorGan. (อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด. 2549 : 23) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 327 คน

เครื่องมือที่ใช้ในในการวิจัยเป็นแบบสอบถามลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scal) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) มีประโยคคำถามต่อการให้บริการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร สาขาสว่างแดนดิน โดยให้ผู้รับบริการเลือกตอบ 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือศึกษาวิธีการสร้างและสร้างเครื่องมือจากทฤษฎี หลักการแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถามนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงอีกครั้ง วิเคราะห์หาค่าดัชนี ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งทุกข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้อง 0.8 -1.0 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค(Cronbach's Coefficient - Alpha) ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานใช้ (t-test ชนิด Independent Samples) และใช้ F-test (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่าง ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe

3. ผลการวิเคราะห์/ผลการวิจัยและการอภิปราย

คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือประชาชนที่มาใช้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร จำนวน 327 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน 193 คน คิดเป็น

ร้อยละ 59.02 อายุ 36 - 50 ปี มีจำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 58.41 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 36.39 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา / เทียบเท่า

มีจำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 43.43 สถานภาพสมรส มีจำนวน 271 คิดเป็นร้อยละ 82.87 และมีรายได้ ไม่เกิน 10,000 บาท มีจำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 63.61

ระดับทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนครโดยภาพรวม 4 ด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.80 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางที่มีค่าสูงสุด คือ ด้านข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ย 3.35 รองลงมาคือ ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ย 3.22 ด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ย 2.38 และที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ย 2.26 และเมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านกระบวนการ ระดับทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.87 ข้อที่ที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่มีค่าสูงสุด คือ ความเหมาะสมของขั้นตอนในการให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 2.51 รองลงมาคือ ความเหมาะสมของระยะเวลา ในการให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 2.42 ความทันสมัยของอุปกรณ์ และเครื่องมือในการให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 2.38 และที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การให้บริการตามลำดับก่อน – หลัง มีค่าเฉลี่ย 2.14

ด้านบุคลากร ระดับทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.26 เมื่อจำแนกตามข้อ พบว่าทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อยที่มีค่าสูงสุด คือ การให้บริการด้วยความสะดวกรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ย 2.33 รองลงมาคือ การดูแลเอาใจใส กระตือรือร้น เต็มใจให้บริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2.32 ความสุจริตโปร่งใส ของผู้ให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 2.30 ความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้ให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 2.24 การให้บริการด้วยความสุภาพ มีค่าเฉลี่ย 2.21 สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อยที่มีค่าน้อยที่สุดคือ การให้คำแนะนำและตอบข้อซักถาม มีค่าเฉลี่ย 2.17

ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ระดับทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.22 เมื่อจำแนกตามข้อ พบว่าระดับทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางที่มีค่าสูงสุด คือ การให้โทรศัพท์สาธารณะ มีค่าเฉลี่ย 3.84 รองลงมาคือ ความสะอาดของห้องน้ำ มีค่าเฉลี่ย 3.27 ความเพียงพอของจุดจอดรถ มีค่าเฉลี่ย 3.26 สถานที่ให้บริการสะอาด เป็นระเบียบ มีค่าเฉลี่ย 3.00 สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ความเพียงพอของที่นั่งพักสำหรับผู้มาติดต่องาน มีค่าเฉลี่ย 2.74

ด้านข้อมูลข่าวสาร ระดับทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.35 เมื่อจำแนกตามข้อ พบว่าระดับทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ที่มีค่าสูงสุด คือ ความเพียงพอของเอกสาร/แผ่นพับ คำแนะนำ แก่ผู้มาขอรับบริการ มีค่าเฉลี่ย 3.43 รองลงมาคือ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่างๆ มีค่าเฉลี่ย 3.40 สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางที่มีค่าน้อยที่สุดคือ การจัดสถานที่เพื่อติดต่อขอรับข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ย 3.23ทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร

จำแนกตามเพศ พบว่าโดยรวมและรายด้าน มีทัศนคติต่อการให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านข้อมูลข่าวสารมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านข้อมูลข่าวสาร จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพอายุแตกต่างกัน มีทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

จำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีทัศนคติผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร โดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

จำแนกตามรายได้ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีทัศนคติผู้ใช้บริการต่อการให้บริการของฝ่ายรังวัดสำนักงานที่ดินจังหวัดสกลนคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.2553. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนที่ 72 ก, 2553.
กรมที่ดิน. 110 กรมที่ดิน. ฉบับที่ 1 กรุงเทพฯ : กรมที่ดิน, 2554.
บุญชม ศรีสะอาด. พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2549.

ความผูกพันต่อองค์การ ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

ORGANIZATIONAL COMMITMENT OF PERSONNEL

TO THE SAKON NAKHON PROVINCIAL ADMINISTRATION ORGANIZATION

เยาวลักษณ์ ไชยยา[1] และจิตติ กิตติเลิศไพศาล[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

.....

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1)เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร 2)เพื่อเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ตามลักษณะส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยข้าราชการ พนักงานจ้าง องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำนวน 193 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบค่า t (t - test) และการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว F - test (One – Way ANOVA) หาความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ผลการวิจัยพบว่า

1. ความผูกพันต่อองค์การ ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.12) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างเต็มความสามารถเพื่อประโยชน์ขององค์การ ($\overline{X}$ = 4.33) ด้านความต้องการที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกขององค์การต่อไป ($\overline{X}$ = 4.11) และด้านความเชื่อมั่นอย่างสูงในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมองค์การ ($\overline{X}$ = 3.92) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การ ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยใช้สถิติ t-test และ F-test (One way ANOVA) ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามเพศ อายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และตำแหน่ง พบว่า บุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์การ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การ ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์การ ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การ ของบุคลากรองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามรายได้ พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 การเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การ ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามส่วนราชการที่สังกัด พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามส่วนราชการที่สังกัดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความผูกพันต่อองค์การ

ABSTRACT

The objectives of this study were: 1) to investigate a degree of organizational commitment of personnel to the Sakon Nakhon Provincial Administration Organization, 2) to compare their organizational commitment to the Sakon Nakhon Provincial Administration Organization based on personal background The sample of this study comprised a total of 193 government officials and employees of the Sakon Nakhon Provincial Administration Organization. The tool used was a 5-rating scale questionnaire. A statistical package was used to analyze data. Statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, t-test as well as F-test (one-way ANOVA); and the LSD method for a pair wise comparison was employed in case there appeared a significant difference at the .05 level by ANOVA. The findings revealed as follows:

1. The personnel's overall organizational commitment to the Sakon Nakhon Provincial Administration Organization was at the high level (mean = 4.12). As each aspect was considered, they were at the high level in order from higher to lower rankings respectively like: the aspects of willingness to dedicate themselves to the benefit of the organization (mean = 4.33), need to sustain their membership of the Organization (mean = 4.11) and high confidence in admitting the targets and values of the Organization (mean = 3.92).

2. As classified by personal background using t-test and F-test (one-way ANOVA), the comparisons of personnel's organizational commitment to the Sakon Nakhon provincial Administration were as follows:

2.1 As classified by sex, age, work experience, and position, personnel of the Sakon Nakhon Provincial Administration had no different opinion on their organizational commitment as a whole or each aspect.

2.2 As classified by educational attainment, personnel of the Sakon Nakhon Provincial Administration Organization had a significantly different opinion on commitment to their Organization as a whole at the .05 level.

2.3 As classified by income, personnel of the Sakon Nakhon Provincial Administration Organization had a significantly different opinion on commitment to their Organization as a whole at the .05 level.

2.4 As classified by affiliation to a different government service section, personnel of the Sakon Nakhon Provincial Administration Organization had a significantly different opinion on commitment to their Organization as a whole at the .05 level.

KEYWORDS : ORGANIZATIONAL COMMITMENT

1. บทนำ

องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งและมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดไว้ในการจัดทำบริการสาธารณะต่างๆ ให้กับประชาชน ในเขตจังหวัดนั้นอย่างทั่วถึงเป็นธรรม และมีความเท่าเทียมกันในทุก ๆด้าน สำหรับภารกิจหลักที่ได้รับการถ่ายโอนมาจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตามแผนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ประกอบด้วยภารกิจหลัก 6 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (2) ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต (3) ด้านการจัดระเบียบชุมชนสังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย (4) ด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว (5) ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และ (6) ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น (โกวิทย์ พวงงาม. 2550 : 44 - 46)

บุคลากรผู้ปฏิบัติงานมีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน แต่การที่องค์กรจะประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริง ก็ต้องขึ้นอยู่กับความผูกพันของคนต่อองค์กรเป็นสำคัญ เพราะคนถือว่าเป็นทรัพยากรองค์กรที่สำคัญ ซึ่งผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญและรักษาบุคลากรนั้น ๆ ให้อยู่ในองค์กรให้นานที่สุด ความผูกพันของคนที่มีต่อองค์กรถือว่าเป็นตัวชี้วัดที่ดีที่สุดของการมีประสิทธิผลขององค์กรอย่างแท้จริง สามารถเห็นได้ชัดเจนจากผลการปฏิบัติงาน การขาดงาน การเข้า - ออกงาน การขอย้ายไปสังกัดและปฏิบัติในหน่วยงานอื่นซึ่งหากคนในองค์กรมีความผูกพันที่ดีต่อองค์การแล้ว ก็จะมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทุ่มเททำงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้องค์การประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมาย

ในบางครั้งการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วเกินไปนี้อาจส่งผลในด้านลบคือ บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน จะทำงานโดยที่ไม่ได้ผูกพันต่อองค์กร ความพึงพอใจในการทำงานจะลดลงไปเรื่อย ซึ่งถ้ามีโอกาสที่ดีกว่าบุคลากรผู้ปฏิบัติงานอาจจะลาออกจากงาน เพื่อไปทำงานที่มีโอกาสก้าวหน้าทั้งในด้านการทำงาน เงินเดือน การยอมรับ รวมถึงสังคมที่ดีกว่า จากสภาพการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นในองค์การ ทำให้ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร อันจะเป็นแนวทางให้ผู้บังคับบัญชาในองค์การ สามารถนำผลการวิจัยไปปรับเปลี่ยนวิธีการบริหาร การวางแผนอัตรากำลัง การสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้บุคลากรในองค์การมีความพอใจในแรงจูงใจ และมีความผูกพันต่อองค์การ อันจะส่งผลต่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การ ในการดำเนินภารกิจต่างๆ ที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งนำไปสู่การพัฒนาบุคลากร อันจะส่งผลต่อการพัฒนาองค์การและการปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยข้าราชการ พนักงานจ้าง องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำนวน 370 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 เมษายน 2554)กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย จำนวน 193 คน และใช้สูตร ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamanae.1967 อ้างถึงในธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2553 : 45 - 47)

เครื่องมือที่ใช้ในในการวิจัยเป็นแบบสอบถามลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scal) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือศึกษาวิธีการสร้างและสร้างเครื่องมือจากทฤษฎี หลักการแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถามนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้

เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงอีกครั้ง วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC:Index of item objective congruence) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งทุกข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้อง 0.8 -1.0 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค(Cronbach's Coefficient - Alpha) ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานใช้ (t-test ชนิด Independent Samples) และใช้ F-test (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่าง ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 50.8 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 49.2 อายุส่วนใหญ่อายุ 25 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.5 รองลงมาอายุระหว่าง 31 – 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.5 และอายุระหว่าง 41 – 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.5 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานส่วนใหญ่ปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 44 รองลงมาปฏิบัติงาน 6 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.9 และปฏิบัติงาน 11 – 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.6 ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่จบปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 52.3 รองลงมาจบต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 39.9 และจบสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 7.8 รายได้ต่อเดือน ส่วนใหญ่มีรายได้ตั้งแต่ 5,001 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 67.4 รองลงมามีรายได้ 10,001 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.5 และมีรายได้มากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.9 ตำแหน่ง พบว่า ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งพนักงานจ้าง คิดเป็นร้อยละ 61.7 และดำรงตำแหน่งข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 38.3 ส่วนราชการที่สังกัด พบว่า ส่วนใหญ่สังกัดกองช่าง คิดเป็นร้อยละ 48.2 สังกัดสำนักปลัด คิดเป็นร้อยละ 9.3 และกองคลัง คิดเป็นร้อยละ 9.3

2. ความผูกพันต่อองค์การ ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.12) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเต็มใจ ที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างเต็มความสามารถเพื่อประโยชน์ขององค์การ ($\overline{X}$ = 4.33) ด้านความต้องการที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกขององค์การต่อไป ($\overline{X}$ = 4.11) และด้านความเชื่อมั่นอย่างสูงในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมองค์การ ($\overline{X}$ = 3.92) ตามลำดับ

3. ความผูกพันต่อองค์การ ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ด้านความเชื่อมั่นอย่างสูงในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมองค์การ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.92) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ องค์การที่ท่านปฏิบัติงานอยู่เป็นองค์การที่น่าภูมิใจ อย่างยิ่ง ($\overline{X}$ = 4.36) องค์การนี้มีความหมายและความสำคัญสำหรับท่านมาก ($\overline{X}$ = 4.31) และงานที่ท่านรับผิดชอบอยู่เป็นงานที่มีความสำคัญและมีความหมายต่อองค์การ($\overline{X}$ = 4.21) ตามลำดับ

4. ความผูกพันต่อองค์การ ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างเต็มความสามารถเพื่อประโยชน์ขององค์การ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.33) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ท่านจะทุ่มเทให้กับงานนั้นอย่างเต็มที่ ($\overline{X}$ = 4.58) ท่านเข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงานด้วยความเต็มใจ ($\overline{X}$ = 4.38) และท่านพร้อมเสมอที่จะทำทุกอย่างเพื่อความเจริญรุ่งเรืองขององค์การ($\overline{X}$ = 4.25) ตามลำดับ

5. ความผูกพันต่อองค์การ ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ด้านความต้องการที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกขององค์การต่อไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.11) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไป

หาน้อย 3 ลำดับแรก ท่านยังคงเลือกที่จะทำงานกับองค์การแห่งนี้ต่อไป ($\overline{X}$ = 4.36) ท่านพอใจที่จะใช้ชีวิตการทำงานในองค์การแห่งนี้ ($\overline{X}$ = 4.32) และท่านคิดว่าองค์การที่ท่านทำงานอยู่มีบุญคุณกับท่านมาก ($\overline{X}$ = 4.27) ตามลำดับ

6. การเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การ ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามเพศ จำแนกตามอายุ จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน พบว่า บุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์การ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

7. การเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การ ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์การ ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษา กับประเด็นที่แตกต่างกัน

7.1 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD ความแตกต่างความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามระดับการศึกษาด้านความเชื่อมั่นอย่างสูงในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมองค์การเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีความผูกพันต่อองค์กรมากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและกลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาโท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7.2 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD ความแตกต่างความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามระดับการศึกษาด้านความต้องการที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกขององค์การต่อไป เป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และกลุ่มที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีความผูกพันต่อองค์กร มากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาโท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. การเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การ ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามรายได้ พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษา กับประเด็นที่แตกต่างกัน

8.1 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD ความแตกต่างความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามรายได้ ด้านความเชื่อมั่นอย่างสูงในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมองค์การ เป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มีรายได้ 10,001 -15,000 บาท 15,001 – 20,000 บาทและกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท มีความผูกพันต่อองค์กร มากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

9. การเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การ ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า บุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์การโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

10. การเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การ ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามส่วนราชการที่สังกัด พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามส่วนราชการต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษา กับประเด็นที่แตกต่างกัน

10.1 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD ความแตกต่างความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามส่วนราชการที่สังกัด ด้านความเชื่อมั่นอย่างสูงในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมองค์การ เป็นรายคู่ พบว่า บุคลากรสังกัดสำนักปลัด มีความผูกพันต่อองค์การมากกว่าบุคลากรสังกัดกองกิจการสภาและ

กองส่งเสริมคุณภาพชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บุคลากรสังกัดกองพัสดุ มีความผูกพันต่อองค์การมากกว่าบุคลากรสังกัดกองกิจการสภา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บุคลากรสังกัดกองช่าง มีความผูกพันต่อองค์การมากกว่าบุคลากรสังกัดกองกิจการสภา กองแผนและงบประมาณ กองคลัง กองส่งเสริมคุณภาพชีวิตและกองการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

10.2 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD ความแตกต่างความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามส่วนราชการที่สังกัด ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างเต็มความสามารถเพื่อประโยชน์ขององค์การ เป็นรายคู่ พบว่า บุคลากรสังกัดสำนักปลัด มีความผูกพันต่อองค์การมากกว่าบุคลากรสังกัดกองกิจการสภา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บุคลากรสังกัดกองแผนและงบประมาณ มีความผูกพันต่อองค์การมากกว่าบุคลากรสังกัดกองกิจการสภา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บุคลากรสังกัดกองคลัง มีความผูกพันต่อองค์การมากกว่าบุคลากรสังกัดกองกิจการสภา และกองช่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บุคลากรสังกัดกองพัสดุ มีความผูกพันต่อองค์การมากกว่าบุคลากรสังกัดกองกิจการสภา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

10.3 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD ความแตกต่างความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามส่วนราชการที่สังกัด ด้านความต้องการที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกขององค์การต่อไป เป็นรายคู่ พบว่า บุคลากรสังกัดสำนักปลัด มีความผูกพันต่อองค์การมากกว่าบุคลากรสังกัดกองแผนและงบประมาณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บุคลากรสังกัดกองพัสดุ มีความผูกพันต่อองค์การมากกว่าบุคลากรสังกัดกองแผนและงบประมาณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บุคลากรสังกัดกองช่าง มีความผูกพันต่อองค์การมากกว่าบุคลากรสังกัดกองแผนและงบประมาณ และกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

10.4 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD ความแตกต่างความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามส่วนราชการที่สังกัด ด้านความต้องการที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกขององค์การต่อไป เป็นรายคู่ พบว่า บุคลากรสังกัดสำนักปลัด มีความผูกพันต่อองค์การมากกว่าบุคลากรสังกัดกองกิจการสภาและกองส่งเสริมคุณภาพชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บุคลากรสังกัดกองคลัง มีความผูกพันต่อองค์การมากกว่าบุคลากรสังกัดกองกิจการสภา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บุคลากรสังกัดกองพัสดุ มีความผูกพันต่อองค์การมากกว่าบุคลากรสังกัดกองกิจการสภาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บุคลากรสังกัด

เอกสารอ้างอิง

โกวิทย์ พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการมิติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพฯ: วิญญชน, 2544

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS.พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี, 2553.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

PEOPLE'S PARTICIPATION IN MANAGEMENT OF LAO PAW DAENG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, MUEANG DISTRICT, SAKON NAKHON PROVINCE

อนุพงศ์ หอมจันทร์[1] และจิตติ กิตติเลิศไพศาล[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

.....

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลเหล่าปอแดง จำนวน 378 คน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการใช้ตารางของ ทาโรยามาเน่ (Taro Yamanae) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .82 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบค่า t (t - test) และการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว F - test (One – Way ANOVA) หาความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ด้านรวมและรายด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 4.26) ด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ($\overline{X}$ = 4.23 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ($\overline{X}$ = 4.20) ด้านสาธารณสุขและสุขภาพอนามัย ($\overline{X}$ = 4.18) ด้านสังคมและความมั่นคง ($\overline{X}$ = 4.09) และด้านโครงสร้างพื้นฐาน ($\overline{X}$ = 3.87) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและอาชีพ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน

ABSTRACT

The objectives of this study were: 1) to investigate a degree of people's participation in management of Lao Paw Daeng Sub-District Municipality, Mueang district, Sakon Nakhon province, 2) to compare people's participation in

management of Lao Paw Daeng Sub-District Municipality, Mueang district, Sakon Nakhon province based on personal background. The sample used in this study was 378 people who lived in the Lao Paw Daeng Sub-District Municipality area. The determination of sample's size was based on using Taro Yamane's table. The instrument used was a 5-rating scale questionnaire whose entire reliability coefficient was .82. Statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, t-test as well as F-test (one-way ANOVA); and the LSD method for a pairwise comparison was employed in case there appeared a significant difference at the .05 level by ANOVA. The results of study disclosed as follows:

1. People's participation in management of Lao Paw Daeng Sub-District Municipality, Mueang district, Sakon Nakhon province as a whole was at the high level (mean = 4.15); while considering it as each aspect, each of those was at the high level as shown by arranging them from higher to lower ranks respectively like: economy and tourism (mean = 4.26), education, religion and culture (mean = 4.23), natural resources and environment /good governance (equal means = 4.20), public health and hygiene (mean = 4.18), society and security (mean = 4.09), and infrastructure (mean = 3.87).

2. The people's overall and each aspect participation in management of Lao Paw Daeng Sub-District Municipality, Mueang district, Sakon Nakhon province through comparison based on each of all the personal backgrounds of sex, educational attainment and occupation was found not different.

3. As classified by age, the people's overall and each aspect participation in management of Lao Paw Daeng Sub-District Municipality, Mueang district, Sakon Nakhon province was found significantly different at the .05 level.

KEYWORDS : PEOPLE'S PARTICIPATION

1.บทนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชนอาจทำได้หลายระดับและหลายวิธี ซึ่งบางวิธีสามารถทำได้อย่างง่ายๆ แต่บางวิธีก็ต้องใช้เวลาขึ้นอยู่กับความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ค่าใช้จ่ายและความจำเป็น ในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จึงต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชน การรับฟังความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งพัฒนาทักษะและศักยภาพของข้าราชการทุกระดับควบคู่กันไปด้วย จากหลักการและความจำเป็นดังกล่าวทำให้การพัฒนาระบบราชการที่ผ่านมาได้รับการพัฒนากระบวนการบริหารราชการที่สนับสนุนการปรับกระบวนการทำงานของส่วนราชการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นหรือที่เรียกว่า "การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม" (เมตต์ เมตต์การุณ์จิต. 2547 : 16)

การส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมถือได้ว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญ ของความสำเร็จของระบบราชการให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและเอื้อต่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชนท้องถิ่น จะช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนได้รับทราบความต้องการและปัญหาที่แท้จริงลดความขัดแย้งและต่อต้าน ทั้งยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้ประชาชน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในประเด็นสาธารณะ เพื่อทำให้เกิดการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดีเกิดการแบ่งสรรทรัพยากรอย่างยุติธรรมและลด

ความขัดแย้งในสังคมและที่สำคัญที่สุดคือ การสร้างกลไกของการพัฒนาระบบราชการที่ยั่งยืน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน (เมตต์ เมตต์การุณ์จิต. 2547 : 16)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานเทศบาลตำบลเหล่าปอแดง อันจะส่งผลให้ประชาชนในชุมชนได้ตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงดูแลรักษา และพัฒนาถิ่นที่อยู่อาศัยของตนเองให้มีคุณภาพประสิทธิภาพสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลเหล่าปอแดง จำนวน 7,433 คน ประจำปี พ.ศ. 2554 (สำนักงานบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ณ เดือนกันยายน พ.ศ.2554)กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลเหล่าปอแดง จำนวน 378 คน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการใช้ตารางของ ทาโรยามาเน่ (Taro Yamanae.1967 อ้างถึงในธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2553 : 45 - 47)

เครื่องมือที่ใช้ในในการวิจัยเป็นแบบสอบถามลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scal) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือศึกษาวิธีการสร้างและสร้างเครื่องมือจากทฤษฎี หลักการแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถามนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงอีกครั้ง วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of item objective congruence) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งทุกข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้อง 0.8 -1.0 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค(Cronbach's Coefficient - Alpha) ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานใช้ (t-test ชนิด Independent Samples) และใช้ F-test (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่าง ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แบ่งเป็นจำแนกตามเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 50.5 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 49.5จำแนกตามอายุ พบว่า ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.7 รองลงมาอายุระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.5 อายุระหว่าง 18 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.6 และอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 13.2 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 45 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 27 จบการศึกษาระดับ ปวส./อนุปริญญา/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 16.9 และจบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 11.1 จำแนกตามอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 32 รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 17.7 อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 17.2 อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 16.1 อาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 11.9 และประกอบอาชีพอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 5

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ด้านรวมและรายด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 4.26) ด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ($\overline{X}$ = 4.23) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ($\overline{X}$ = 4.20) ด้านสาธารณสุขและสุขภาพอนามัย ($\overline{X}$ = 4.18) ด้านสังคมและความมั่นคง ($\overline{X}$ = 4.09) และด้านโครงสร้างพื้นฐาน ($\overline{X}$ = 3.87) ตามลำดับ

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำแนกตามเพศ จำแนกตามระดับการศึกษา และจำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดา ภีระ (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองชลบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่ม และความรู้ความเข้าใจ ในการปกครองท้องถิ่น ส่วนปัจจัยด้านอายุ อาชีพ ระเวลาที่อาศัยในเขตเทศบาลและการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD

การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเทศบาลตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำแนกตามอายุ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18 - 30 ปี และอายุระหว่าง 31 - 40 ปี มีส่วนร่วมในการบริหารงานเทศบาลตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร มากกว่าประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ ชัยขรรค์เมือง (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนย่อยภายในเขตเทศบาล ศึกษากรณีเทศบาลตำบลแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านการร่วมค้นหาปัญหามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน พบว่า อายุ รายได้ต่อเดือน การเป็นสมาชิกกลุ่ม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนความคิดเห็นด้านภาวะผู้นำ การติดต่อสื่อสาร บทบาทของข้าราชการ และนโยบายของรัฐมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

เอกสารอ้างอิง

เมตต์ เมตต์การุณ์จิต. การปกครองท้องถิ่นไทย .สกลนคร : สมศักดิ์การพิมพ์ ,2547

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS.พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี, 2553.

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

MOTIVATION TO WORK OF EMPLOYEES OF SUB-DISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATIONS IN THE PHANNA NIKHOM DISTRICT AREA, SAKON NAKHON PROVINCE

อัษฎายุธ กิณเรศ[1] และจิตติ กิตติเลิศไพศาล[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

.....

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1)เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร 2)เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร จำนวน 226 คน และประชากรทุกคนเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .86 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบค่า t (t - test) และการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว F - test (One – Way ANOVA) หาความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของ LSD ผลการวิจัยพบว่า

1. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.14) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความรับผิดชอบ ($\overline{X}$ = 4.42) ด้านความสำเร็จของงาน ($\overline{X}$ = 4.31) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ($\overline{X}$ = 4.14) ด้านการยอมรับนับถือและด้านค่าตอบแทน ($\overline{X}$ = 4.06) ด้านนโยบายและการบริหาร ($\overline{X}$ = 4.04) และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ($\overline{X}$ = 3.95) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและตำแหน่งงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร จำแนกตามอายุโดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

คำสำคัญ : แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน,พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล

ABSTRACT

The objectives of this study were: 1) to examine a degree of motivation to work of employees of sub-district administration organizations in the Phanna Nikhom district area, Sakon Nakhon province, 2) to compare motivation to work of employees of sub-district administration organizations in the Phanna Nikhom district area, Sakon Nakhon province according to personal background. The target population was 226 personnel working in sub-district administration organizations in the Phanna Nikhom district area, Sakon Nakhon province. The sample of this study included all of the population. The instrument used was a 5-rating scale questionnaire whose entire reliability coefficient was .86. Statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test (one-way ANOVA). A pairwise comparison was tested through the LSD method in case a significant difference was found at the .05 level. The findings revealed as follows:

1. Motivation to work of employees of sub-district administration organizations in the Phanna Nikhom district area, Sakon Nakhon province as a whole was at the high level (mean = 4.14). Each of all the aspects of high motivation to work was arranged in order respectively from higher to lower ranks by average score like: responsibility (mean = 4.42), work achievement (mean = 4.31), working environment (mean = 4.14), recognition and remuneration (mean = 4.06), policy and administration (mean = 4.04), and advance of upward mobility (mean = 3.95).

2. Motivation to work as a whole and each aspect of employees of sub-district administration organizations in the Phanna Nikhom district area, Sakon Nakhon province in comparison among those whose sexes, educational attainments, or work positions were different was found not different.

3. Motivation to work as a whole and each aspect of employees of sub-district administration organizations in the Phanna Nikhom district area, Sakon Nakhon province in comparison among those whose ages were different was found significantly different at the .01 level.

KEYWORDS : MOTIVATION TO WORK, EMPLOYEES OF SUB-DISTRICT ADMINISTRATION ORGANIZATIONS

1. บทนำ

การบริหารงานบุคคล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการที่มีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะของการดูแลคน บรรยากาศ แรงจูงใจในการทำงาน ความสามารถของบุคลากรในการปฏิบัติงานได้ตามที่คาดหวัง การได้รับผลิตผลที่สูงทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ล้วนเป็นผลมาจากการบริหารงานบุคคลในองค์กรทั้งสิ้น องค์กรที่มียุทธศาสตร์และกระบวนการบริหารบุคลากรที่ดีย่อมได้เปรียบมากกว่าองค์กรที่ไม่สนใจในคุณภาพของการบริหารบุคลากร การศึกษาเรื่องการบริหารบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพมีประโยชน์ทั้งผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บริหารจัดการและผู้ที่ปฏิบัติงานเป็นสมาชิกในองค์กร สาระสำคัญจะอยู่ที่การพิจารณาสิ่งที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติเพื่อความสำเร็จของการบริหารบุคลากร ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กร (โกวิทย์ พวงงาม, 2550 : 1 - 2)

ตลอดเวลาที่ผ่านมาการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินงาน มาอย่างต่อเนื่อง พนักงานส่วนตำบลก็เป็นส่วนหนึ่งในความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินงาน หากว่านโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลมี

ความชัดเจนและการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลมีประสิทธิภาพ ความสำเร็จของการดำเนินงานจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอนแต่ในทางตรงกันข้าม หากการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบล ไม่มีประสิทธิภาพเป้าหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลคงบรรลุเป้าหมายได้ยาก วิธีการหนึ่งที่จะเสริมสร้างให้บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลปรับตัวได้ดีและพร้อมยอมรับ ถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น คือ การปรับปรุงระบบการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งจะต้องจัดให้มีระบบบริหารจัดการระบบการสรรหาที่รวดเร็ว การเลือกสรรอย่างเหมาะสม ในการเสริมสร้างแรงจูงใจจะเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้ปฏิติงานได้แสดงออกซึ่งความรู้ ความสามารถอย่างสูงสุดในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยเฮิร์ซเบอร์ก (Herzberg) ได้เสนอองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานไว้ 5 ประการ คือ 1) ความสำเร็จของงาน 2) การยอมรับนับถือ 3) ลักษณะของงาน 4) ความรับผิดชอบ 5) ความก้าวหน้าในหน้าที่

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะพนักงานในองค์การบริหารส่วนตำบล จึงมีความสนใจที่จะศึกษา แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร เพื่อทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร เพื่อเกิดประโยชน์ที่ดีแก่ส่วนร่วมต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร จำนวน 226 คน และประชากรทุกคนเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในในการวิจัยเป็นแบบสอบถามลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scal) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือศึกษาวิธีการสร้างและสร้างเครื่องมือจากทฤษฎี หลักการแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถามนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของกรรมการ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงอีกครั้ง วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC:Index of item objective congruence) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งทุกข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้อง 0.8 -1.0 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค(Cronbach's Coefficient - Alpha) ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้ (t-test ชนิด Independent Samples) และใช้ F-test (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่าง ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ตามวิธีการของ LSD

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แบ่งเป็นจำแนกตามเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1 เพศชาย จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9จำแนกตามอายุ พบว่า ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 61.5 รองลงมาอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 18.1 อายุระหว่าง 18 – 30 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ17.3และอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไปจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จบ

การศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปจำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 74.8 รองลงมาจบการศึกษาระดับ ปวส./อนุปริญญา/เทียบเท่า จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 34.2 จบการศึกษาระดับ ระดับมัธยมศึกษา/ปวช.จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 และจบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8จำแนกตามสถานะของบุคลากร พบว่า ส่วนใหญ่มีสถานะเป็นพนักงานท้องถิ่น จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 56.2 รองลงมามีสถานะเป็นพนักงานจ้างตามภารกิจ จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 30.1 และมีสถานะเป็นพนักงานงานจ้างทั่วไป จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 13.7

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.14) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความรับผิดชอบ ($\overline{X}$ = 4.42) ด้านความสำเร็จของงาน ($\overline{X}$ = 4.31) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ($\overline{X}$ = 4.14) ด้านการยอมรับนับถือและด้านค่าตอบแทน ($\overline{X}$ = 4.06) ด้านนโยบายและการบริหาร ($\overline{X}$ = 4.04) และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ($\overline{X}$ = 3.95) ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร จำแนกตามเพศ โดยรวมและ รายด้านไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร จำแนกตามอายุโดยรวมและ รายด้านมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD

4.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร จำแนกตามอายุ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน พบว่า

ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18 - 30 ปี มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มากกว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี อายุ 41 – 50 ปี และอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี มากกว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี และอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี มากกว่าประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร จำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

6. การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร จำแนกตามสถานะบุคลากร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

โกวิทย์ พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการมิติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพฯ: วิญญชน, 2544

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS.พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี, 2553.

ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดน กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 23 ในเขตตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

EXPECTATIONS OF THE PUBLIC FOR THE ROLE OF BORDER PATROL POLICE THE 23 RD BORDER PATROL POLICE SUBDIVISION IN THE THA U THEN SUB – DISTRIOT ARCE, THA UTHEN DISTRICT, NAKHON PHANOM PROVINCE

ดาบตำรวจพิชญานันท์ เดชป้องหา ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดน กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 23 ในเขตตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม และ 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดน กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 23 ในเขตตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ประชาชนที่ใช้บริการ ณ จุดผ่อนปรน ในเขตตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t - test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ Scheffe ผลการวิจัยพบว่า1) ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดน ในเขตตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดน ในเขตตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล เป็นดังนี้ 2.1) จำแนกตามเพศ พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการป้องกันและรักษาสถานการณ์ชายแดน ด้านการป้องกันและปราบปรามความไม่สงบ ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ด้านการพัฒนาและช่วยเหลือประชาชน และด้านการพัฒนาการบริหารไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2) จำแนกตามอายุ พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการป้องกันและปราบปรามความไม่สงบ ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ด้านการพัฒนาและช่วยเหลือประชาชน และด้านการพัฒนาการบริหารไม่แตกต่างกัน มีเพียงด้านการป้องกันและรักษาสถานการณ์ชายแดน และด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.3) จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการป้องกันและรักษาสถานการณ์ชายแดน ด้านการป้องกันและปราบปรามความไม่สงบ ด้านมวลชนและชุมชนสัมพันธ์ ด้านการพัฒนาและช่วยเหลือประชาชน ด้านการพัฒนาการบริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมไม่แตกต่างกัน2.3) จำแนกตามอาชีพ พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในด้านการป้องกันและรักษาสถานการณ์ชายแดน ด้านการพัฒนาและช่วยเหลือประชาชน

และด้านการพัฒนาการบริหารไม่แตกต่างกัน มีเพียงด้านการป้องกันและปราบปรามความไม่สงบ ด้านป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความคาดหวัง, ประชาชน, บทบาท

Abstract

The objectives of this study were: 1) to investigate a degree of people's expectation for the role of border patrol police, the 23rd Border Patrol Police Subdivision in the Tha Uthen sub-district area, Tha Uthen district, Nakhon Phanom province, and 2) to compare the degrees of people's expectation for the role of border patrol police, the 23rd Border Patrol Police Subdivision in the Tha Uthen sub-district area, Tha Uthen district, Nakhon Phanom province, who had different personal qualities. The sample comprised 100 people who received service at the lenient point in the Tha Uthen sub-district area, Tha Uthen district, Nakhon Phanom province. The tool used to collect data was a questionnaire. Statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation and t-test.

The results of study revealed as follows:1)The people's overall and each aspect expectation for the role of border patrol police in the Tha Uthen sub-district area, Tha Uthen district, Nakhon Phanom province was at the high level,2)The results of comparing people's expectation for the role of border patrol police in the Tha Uthen sub-district area, Tha Uthen district, Nakhon Phanom province as classified by the respondents' personal background were as follows:2.1)As classified by sex, it was found that their overall expectation was not different. As each aspect was considered, apart from the aspect of community and mass relations that was found significantly different at the .05 level, all other aspects were found not different namely – preventing and observing border circumstances, preventing and suppressing peace disturbance, preventing and suppressing crime, developing and helping people, and developing management.2.2) As classified by age, it was found that people's overall expectation was not different. As each aspect was considered, apart from the aspects of preventing and observing border circumstances and of community and mass relations that were found significantly different at the .05 level, all other aspects were found not different namely – preventing and suppressing peace disturbance, preventing and suppressing crime, developing and helping people, and developing management. 2.3)As classified by educational attainment, it was found that people's overall expectation for the border patrol police's role was significantly different at the .05 level. As each aspect was considered, apart from the aspect of preventing and suppressing crime that was found not different, all other aspects were found significantly different at the .05 level namely – preventing and observing border circumstances, preventing and suppressing peace disturbance, community and mass relations, developing and helping people, and developing management.2.4)As classified by occupation, it was found that people's overall expectation for the border patrol police's role was not different. As each aspect was considered, the aspects of preventing and observing border circumstances, developing and helping people, and developing management were found not different, while all other aspects of preventing and

suppressing peace disturbance, preventing and suppressing crime, and community and mass relations were found significantly different at the .05 level.

KEYWORDS : EXPECTATIONS, PUBLIC ,ROLE

1.บทนำ

กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน (2549 : 7) บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนจึงมีภารกิจ ครอบคลุมมากมายหลายด้าน ได้แก่ การป้องกันอาชญากรรมสำคัญ การป้องกันรักษาแนวชายแดน การช่วยเหลือประชาชนตามถิ่นทุรกันดาร โดยเฉพาะบริเวณที่หน่วยราชการอื่นเข้าไปไม่ถึง รวมทั้งโครงการตามพระราชดำริต่างๆ ที่ตำรวจตระเวนชายแดนได้รับมอบหมายในขณะนี้หลายโครงการ การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตระเวนชายแดนในระดับกองร้อยปฏิบัติการเป็นหน่วยงานที่สามารถออกปฏิบัติงานในพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งครอบคลุมการปฏิบัติงานตามคุณลักษณะที่กล่าวมาข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้กำลังระดับหมวดตำรวจตระเวนชายแดนในการลาดตระเวนรักษาความมั่นคงปลอดภัยตามบริเวณแนวชายแดนที่มีปัญหาระหว่างประเทศ ตลอดจนดำเนินการจับกุมและปราบปรามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และการพัฒนาช่วยเหลือประชาชน ซึ่งมีสายการบังคับบัญชาจากผู้บังคับกองร้อย รองผู้บังคับกองร้อย ผู้บังคับหมวด รองผู้บังคับหมวดไปจนถึงผู้บังคับหมู่ การปฏิบัติงานตามผู้บังคับบัญชาสั่งการค่อนข้างสูง ประกอบกับมีการควบคุมการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนได้จัดทำแผนแม่บท เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัด โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย ในฐานะเป็นหน่วยงานหลักของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติตามแนวชายแดน

อย่างไรก็ตามในการปฏิบัติภารกิจของตำรวจตระเวนชายแดน ตามบทบาทหน้าที่นั้น ตำรวจตระเวนชายแดนไม่ได้ดำเนินการอย่างโดดเดี่ยว แต่อยู่ภายใต้สภาวะสิ่งแวดล้อมต่างๆ ของสังคม ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สภาพแวดล้อมต่างๆ เหล่านี้จะมีอยู่สิ่งหนึ่งที่เป็นองค์ประกอบหลักอยู่ คือ ประชาชน การปฏิบัติงานของตำรวจตระเวนชายแดนมีการติดต่อสัมพันธ์กับประชาชนทุกระดับตลอดเวลาไม่มีหยุด โดยแท้จริงแล้ว ตำรวจตระเวนชายแดนเป็นบุคคลหนึ่งที่มีความสำคัญในการเป็นตัวเชื่อมโยงและถ่ายทอดให้ประชาชนได้เข้าใจปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ทุกกระทรวงในระบบราชการไทย จุดหมายสูงสุดในการปฏิบัติงานคือ การทำให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข การทำให้ประชาชนกินดีอยู่ดี มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีจุดหมายสูงสุดในการปฏิบัติงานของตำรวจตระเวนชายแดนก็เช่นเดียวกันคือ การทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และประชาชนก็มีความคาดหวังที่จะให้ตำรวจตระเวนชายแดนซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐทางด้านความมั่นคง ที่มีความใกล้ชิดกับตัวเขามากที่สุดในการที่จะมาพัฒนาช่วยเหลือป้องกันภัยแก้ปัญหาต่างๆ ตามแนวชายแดน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดน ปัญหาการลักลอบหลบหนีเข้าเมือง ปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ปัญหาการจารกรรมรถ และปัญหาการลักลอบค้าสินค้าหลบหนีศุลกากร เป็นต้น ในส่วนของกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 23 รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ สกลนคร นครพนมและมุกดาหาร

2.ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่ใช้บริการ ณ จุดผ่อนปรนในเขตตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่ใช้บริการ ณ จุดผ่อนปรน ในเขตตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จำนวน 100 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผ่านการตรวจสอบแก้ไขเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความถูกต้องและเหมาะสม จากคณะกรรมการที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

3) สร้างแบบสอบถามโดยการศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังและบทบาท เพื่อนำมากำหนดกรอบการสร้างแบบสอบถามตลอดจนแนวทางการออกแบบให้ครอบคลุมโดยกำหนดข้อคำถาม แล้วจึงนำมาตรวจสอบวินิจฉัยอีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ถูกต้องที่สุด

4) ในการหาคุณภาพนำแบบสอบถามที่ร่างเสร็จเสนอประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และกรรมการที่ปรึกษาร่วมกันตรวจสอบให้คำแนะนำแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

5) การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ได้รับการแก้ไขแล้ว ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

6) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนกลุ่มตัวอย่างเขตตำบลใกล้เคียง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์คุณภาพแบบสอบถามแล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Aipha – Conficient)ตามวิธีของคอนบาค แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขทำฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงต่อไป

7) การวิเคราะห์สถานภาพข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรที่ศึกษาสถิติที่ใช้ คือร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (frequency) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543 : 107) นำเสนอในรูปตารางพร้อมการบรรยาย โดยจำแนกตามตัวแปรอิสระที่จะศึกษาและวิเคราะห์ระดับความคาดหวัง ของประชาชนที่มีต่อบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดน

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและอภิปราย

สรุปลักษณะทั่วไปกลุ่มตัวอย่าง เพศ อายุ รายได้ อาชีพและการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 73 มีอายุ 30 ปีขึ้นไป จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 76 มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าหรือเท่ากับปริญญาตรี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 76 มีอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 87

ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดน ในเขตอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก 4.27 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดน อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ งานด้านการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ 4.46 งานการพัฒนาการบริหาร 4.34 งานด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม 4.30 งานด้านมวลชนและชุมชนสัมพันธ์ 4.22 งานด้านการป้องกันและรักษาสถานการณ์ชายแดน 4.15 งานด้านการพัฒนาและช่วยเหลือประชาชน 4.12

จากการวิจัยพบว่า ประชาชน ที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดนโดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ พบว่า ประชาชน ที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดน ในด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมล จันทร์เพ็ญ (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ สายงานป้องกันปราบปราม สถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง

จากการวิจัยพบว่า ประชาชน ที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดนโดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชน ที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และพบว่า ประชาชน ที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดน ในด้านการป้องกันและรักษาสถานการณ์ชายแดน และด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 มีความคาดหวังต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดนสูงกว่าประชาชนที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชัยรัตน์ หิรัญบูรณะ 2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของตำรวจนครบาล ในด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน สอดคล้องกับการวิจัยของ (ผ่องพรรณ จิตรอนันต์ 2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อบทบาทหน้าที่ของตำรวจ : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี

จากการวิจัยพบว่าประชาชน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดนโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดน ในด้านการการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ พบว่า ประชาชน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีความคาดหวังต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดนสูงกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าหรือเท่ากับปริญญาตรี

จากการวิจัยพบว่าประชาชน ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดนโดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชน ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดน ในด้านการป้องกันและรักษาสถานการณ์ชายแดน ด้านการพัฒนาและช่วยเหลือประชาชน และด้านการพัฒนาการบริหารไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และพบว่า ประชาชน ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดน ในด้านการป้องกันและปราบปรามความไม่สงบ ด้านป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม มีความคาดหวังต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดนในด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์สูงกว่าประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรรม มีความคาดหวังต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดนในด้านการป้องกันและปราบปรามความไม่สงบ ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมสูงกว่าประชาชนที่มีอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่เสนอแนวทางพัฒนาความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดนในเขตอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

1. ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลงานวิจัย ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดน ในเขตตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ไปยังหน่วยเหนือเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนากำลังพลของกองบัญชาตำรวจตระเวนชายแดน 2. ควรนำข้อมูลผลการวิจัย มาปรับปรุงแก้ไขภายใน กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 23 อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เพื่อเสริมสร้างความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทตำรวจตระเวนชายแดนต่อไป

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาในเรื่องเดียวกันนี้ กับกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งสภาพแวดล้อมในการทำงาน เช่น ปัญหาในพื้นที่ สภาพภูมิศาสตร์ สภาพภูมิประเทศ สภาพสังคม แตกต่าง

กันออกไป เพื่อเป็นข้อมูลดำเนินงานหรือปรับปรุงแก้ไขให้ประชาชนมีความคาดหวัง มีความเชื่อถือการทำงานของตำรวจตระเวนชายแดนมากยิ่งขึ้น นำมาซึ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กมล จันทร์เพ็ญ. (2553). ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจสายงานป้องกันและปราบปรามสถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง. วิทยานิพนธ์ รป.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน. (2549). 6 พฤษภาคม 2549 53 ปี วันคล้ายวันสถาปนากองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตำรวจ.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ผ่องพรรณ จิตรอนันต์. (2548). ความคาดหวังของกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อบทบาทหน้าที่ของตำรวจ : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชัยรัตน์ หิรัญบูรณะ. (2550). ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของตำรวจนครบาล ในด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารงาน ของเทศบาลตำบลหนองลาด อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

THE PEOPLE'S PARTICIPATIONS IN NONGLAD ADMINISTRATION
NONGLAD SUBDISTRIC MUNICIPAL MUANG DISTRICT SAKONNAKHON PROVINCE

ฑิมัมพร อ้วนอินทร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองลาด อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป) ที่อาศัยอยู่จริงในเขตเทศบาลตำบลหนองลาด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำนวน 368 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test Scheffe's method และ ค่าสัมพันธ์ประสิทธิสหสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า 1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองลาด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีส่วนร่วมในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีส่วนรวมในการวางแผน รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 2. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองลาด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะด้านเพศ, อายุ, อาชีพ, ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองลาด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน 3. การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองลาด อำเภอเมืองจังหวัดสกลนคร รายด้าน ที่ควรนำไปศึกษาหาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองลาด มีจำนวน 3 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 2) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การบริหารงาน

Abstract

This study purposed to investigate people's participation in administration of Nonglad Municipality, Muang District in Sakon Nakhon Province. The samples were 368 people in Nonglad Municipality, Muang District in Sakon Nakhon Province by Stratified Random Sampling. The study instrument for data collection was the rating scale questionnaire. The statistics used in analyzing data were: frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and One-way ANOVA. (F-test) The finding were as follows : 1. The overall of people's participation in administration of

Nonglad Municipality, Mueng District in Sakon Nakhon Province were as a medium level. Moreover, when each aspect was considered, it was found that the participation in medium level in all of aspects. The participation in planning was the most level, the participation in operation was a medium level and the least aspect was the participation in evaluation. 2. The comparing the level of people's participation in administration of Nonglad Municipality, Muang District in Sakon Nakhon Province was classified by gender, age, occupation, education and income. The result were found that people's participation in administration was significant at 0.5 level both the overall and each aspects. 3. The Nonglad Municipality, Muang District in Sakon Nakhon Province should develop people's participation in administration in three aspects were : 1) The participation in operation 2) The participation in benefit and 3) The participation in evaluation.

KEYWORDS : PARTICIPATION, ADMINISTRATION

1. บทนำ

เทศบาล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด มากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น และมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดไว้ในการจัดทำบริการสาธารณะต่างๆ ให้กับประชาชน ในท้องถิ่นของตนอย่างทั่วถึง อย่างเป็นธรรมและมีความเท่าเทียมกันในทุกๆด้าน สำหรับภารกิจหลักที่ได้รับการถ่ายโอนมาจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตามแผนกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ประกอบด้วยภารกิจหลัก 6 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (2) ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต (3) ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย (4) ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว (5) ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม (6) ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น (โกวิทย์ พวงงาม, 2546, หน้า 44-46) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบล จึงเป็นพื้นฐานการมีส่วนร่วมที่สำคัญที่จะทำให้คนในท้องถิ่นได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ความเป็นพลเมืองของตน เช่น การเข้าร่วมประชาคมเพื่อเสนอแนะความคิดเห็น เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของเทศบาลตำบล ร่วมติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบล เป็นต้น

ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองลาด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ซึ่งได้รับการยกระดับจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาลตำบลเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2552 ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา โดยเฉพาะการจัดทำแผนท้องถิ่นซึ่งเป็นเครื่องมือหรือกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารงานของเทศบาล และเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้เทศบาลมีความสามารถในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเทศบาลจะเจริญก้าวหน้า และมีความสามารถรับใช้ประชาชนในการอำนวยความสะดวกและความผาสุกให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นได้มากนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการวางแผนและการจัดทำแผนที่สนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากประชาชนในการเสนอสภาพปัญหาของท้องถิ่นด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองลาด ในการบริหารจัดการกิจการสาธารณะที่ผ่านมาพบว่ามีค่อนข้างน้อยมาก เหตุผลสำคัญมาจากความคิด และความรู้สึกของประชาชนเองว่า มิใช่บทบาทหน้าที่ที่บัญญัติไว้เป็นข้อกฎหมายที่ เขาต้องกระทำ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสถาบันดำรงราชานุภาพ (2546, หน้า 40) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท้องถิ่นยังอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะภาคอีสานเป็นภาคที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนค่อนข้างน้อย ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงสนใจว่าเมื่อประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองลาด ได้รับโอกาสใน

การเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งปัจจุบันมีการพัฒนาแล้วทั้งในเรื่องกฎหมายหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การจัดการศึกษาอบรมส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม และการรวมตัวกันในการจัดตั้งกลุ่มชุมชนหรือเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมแล้วนั้น มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนที่จะเข้าร่วม หรือ ไม่เข้าร่วมในการสนับสนุนการบริหารงานเทศบาลตำบลหนองลาด มีระดับการมีส่วนร่วม และลักษณะการตัดสินใจอย่างไรรวมถึงปัญหาอุปสรรคต่างๆ ของการเข้าไปมีส่วนร่วม เพื่อนำมาเป็นแนวทางพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานของเทศบาลตำบลหนองลาด และรูปแบบการมีส่วนร่วม ของประชาชน เพื่อตอบสนองความจำเป็นและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงภายใต้พื้นฐานความเป็นไปได้ของฐานทุนทางสังคม

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป) ที่อาศัยอยู่จริงในเขตเทศบาลตำบลหนองลาด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำนวน 4,627 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป) ที่อาศัยอยู่จริงในเขตเทศบาลตำบลหนองลาด จำนวน 368 คน การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของยามาเน่ (Yamane,1973, p.127 อ้างถึงใน สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2544, หน้า 127) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หรือยอมให้มีความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 และทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามเป็นแบบ (Questionnaire) ประเภทปลายปิด (Closed Form) ที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ซึ่งมี 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาเองโดยวัดในเชิงปริมาณ โดยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิด และแนวคิดอื่นๆ ประมวลเข้าด้วยกัน และได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์เพื่อมาประกอบเป็นโครงสร้างในการทำวิทยานิพนธ์

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎี เอกสาร นิยามศัพท์เฉพาะและงานวิจัยเกี่ยวข้อง รวมทั้งระเบียบวิธีวิจัยเพื่อหาแนวทางในการกำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม และข้อคำถาม สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างทำการประเมินค่าตามความคิดเห็น เกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วม กำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของข้อคำถามโดยการสังเคราะห์ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชนออกมาเป็นข้อคำถามวัดระดับการมีส่วนร่วม เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้เพื่อพิจารณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับขอบเขตที่กำหนดไว้

การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบก่อนเบื้องต้น และมีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง (Subject Matter Specialist) จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงและครอบคลุมความสมบูรณ์ของเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item–Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งทุกข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้อง 0.8 – 1.0

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามวิธีของ Cronbatch

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นความเที่ยงตรง(Reliability) หรือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานใช้สถิติอ้างอิง (Inferential statistics) ในการเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองลาด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองลาด อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยใช้สถิติ t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 กรณีที่ตัวแปรอิสระมี 2 กลุ่มและใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมีมากกว่า 2 กลุ่ม เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's test)

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 54.3 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.6 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ป.6) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.0 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 60.1 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 51.9 และส่วนใหญ่สมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 64.4

ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีส่วนรวมในการวางแผน รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยสามารถสรุปผลแต่ละด้าน ได้ดังนี้ 1) ด้านการวางแผน ประชาชนมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการคิดรูปแบบวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาชุมชน รองลงมาคือ การร่วมประชุมเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาของชุมชนต่อเทศบาลตำบลหนองลาด 2) ด้านการปฏิบัติการ ประชาชนมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมช่วยเหลือเทศบาลตำหนองลาดในการระดมพลังจากประชาชนให้เข้ามาร่วมโครงการของเทศบาล รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการประสานงานให้แก่เทศบาลตำบลหนองลาด 3) ด้านผลประโยชน์ ประชาชนมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบแผนการดำเนินการโครงการพัฒนาของเทศบาลตำบลหนองลาด รองลงมาคือ การได้รับประโยชน์จากการดำเนินการจัดสร้างสาธารณูปโภคของเทศบาลตำบลหนองลาด 4) ด้านการประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายข้อ พบว่า มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแผนงานโครงการพัฒนาของเทศบาลตำบลหนองลาด ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาของ เทศบาลตำบลหนองลาด

การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองลาด จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองลาด พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาล ตำบลหนองลาด ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และประชาชนที่มีอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองลาด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวม และรายด้านทุกด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองลาด รายด้าน ที่ควรนำไปศึกษาหาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองลาด มีจำนวน 3 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 2) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

4. การอภิปรายผล

ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ร.ท.เสถียร ธนยศเมธี (2552, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา กรณีศึกษา : เทศบาลตำบลศรีธาตุ อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี ที่พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลศรีธาตุ อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระชัย คำล้าน (2550, หน้า 121) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการร่วมตัดสินใจ รองลงมา คือ ด้านการกำกับติดตามผลและด้านการร่วมรับประโยชน์ตามลำดับส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการร่วมดำเนินการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาณรงค์ เชื้อบัวเย็น (2552, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น พบว่า ชาวบ้านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่จะขอรับบริการที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้มากกว่า ส่วนการเรียกร้องเอาบริการสาธารณะมีบ้าง แต่ไม่มาก แต่การติดตามตรวจสอบนั้นแทบจะไม่มีเลยในทุกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นเพราะว่า ชาวบ้านไม่ต้องการที่จะเข้าไปยุ่งกับเรื่องดังกล่าว

การที่ประชาชน มีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหนองลาด โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ ในระดับปานกลาง ทุกด้าน นั้น อาจเป็นเพราะว่า 1) ประชาชนส่วนใหญ่ยังรู้สึกเคยชินต่อการถูกใช้อำนาจเบื้องบนมาปกครองตนเองอยู่ (top-down) ซึ่งเป็นผลมาจากการรวมศูนย์อำนาจปกครอง (centralization) ในอดีต และยังชอบที่จะเป็นผู้ตาม หรือผู้ถูกปกครองอยู่ เพราะอาจให้ความรู้สึกที่อบอุ่น มั่นคงกว่าการที่จะลุกขึ้นมาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agent) ที่มีผลต่อการพัฒนาสังคม และชุมชนท้องถิ่นของตนเอง และยังมองว่า เรื่องการเมือง การปกครองเป็นเรื่องของเจ้าขุนมูลนาย หรือเป็นเรื่องของคนรวมคนมีเงิน ไม่ใช่เรื่องของชาวบ้านคนยากคนจนทั่วไป 2) ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะ ประสบการณ์ในการดูแลปกครองตนเองอยู่ ขณะที่ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ยังยึดติดในรูปแบบเก่า ยังไม่ค่อยเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ในการเข้าไปร่วมทำงานเป็นกลุ่มเครือข่ายของท้องถิ่นด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังขาดความกระตือรือร้น ที่จะเข้าไปร่วมแสดงออกซึ่งบทบาท หน้าที่ของตนในลักษณะที่เกี่ยวกับกิจการสาธารณะ ที่มีผลกระทบต่อสังคม และชุมชนท้องถิ่นตนเองอย่างเต็มที่ 3) ประชาชนบางส่วนยังมีแนวความคิด ทัศนคติที่ว่าตนเองไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของเทศบาล เพราะถือว่าเทศบาลหน่วยงานของรัฐ หากตนเองไม่ได้เข้าไปเป็นสมาชิกสภาเทศบาล หรือคณะกรรมการต่างๆ ในหมู่บ้านและชุมชน ก็จะไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาล 4) เทศบาลยังขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารงานของเทศบาล ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาล ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จะพบว่า

รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีเจตนารมณ์ที่ชัดเจนในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่นและกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยระดับประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรา 285-287 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีลักษณะยืดหยุ่น ส่งเสริมและเพิ่มกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น ซึ่งเมื่อประชาชนไม่ทราบข้อมูลข่าวสาร และเมื่อมีทราบก็จะไม่เกิดความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาล

เอกสารอ้างอิง

โกวิทย์ พวงงาม. (2546). *การปกครองท้องถิ่น*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

ร.ท.เสถียร ธนยศเมธี. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา กรณีศึกษา: เทศบาลตำบลศรีธาตุ อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยสารคาม.

พระมหาณรงค์ เชื้อบัวเย็น. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ (รป.ม.) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

วีระชัย คำล้าน. (2550). *การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2544). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์* พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: เฟื่องฟ้า.

สถาบันพระปกเกล้า. (2545). *การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย*. นนทบุรี : พระปกเกล้า.

ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถปรับตัวในการทำงานกับประสิทธิผลการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดสกลนคร

THE RELATIONSHIP BETWEEN ABILITY OF SELF-ADJUSTMENT TO WORK AND TREASURY MANAGEMENT EFFECTIVENESS OF SUB-DISTRICT ORGANIZATION ADMINISTRATIONS IN THE SAKON NAKHON PROVINCE AREA

สุภาคม แสนหูม[1] ดร.โสภัชย์ วรวิวัฒน์[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาความสามารถปรับตัวในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร ตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถปรับตัวในการทำงานกับประสิทธิผลการบริหารงานคลังในเขตจังหวัดสกลนคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าส่วนการคลัง เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี เจ้าพนักงานจัดเก็บรายได้ และเจ้าพนักงานพัสดุ ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร จำนวน 388 คน ใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดสำรวจรายการและแบบมาตราส่วนประมาณค่าได้ค่าเท่ากับ .94 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพอร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความสามารถปรับตัวในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสามารถปรับตัวอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ความสามารถในการเรียนรู้งาน 2) ระดับประสิทธิผลการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษารายด้าน พบว่า ด้านการรายงานอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถปรับตัวในการทำงานโดยรวม กับ ประสิทธิผลการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนครโดยรวม พบว่า ความสามารถปรับตัวในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.855$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความสำคัญ : ความสามารถปรับตัวในการทำงาน,ประสิทธิผลการบริหารงานคลัง

ABSTRACT

The objectives of this study were: (1) to investigate ability of self-adjustment to work of sub-district organization administrations in the Sakon Nakhon province area based on background of position occupying status, (2) to examine the relationship between ability of self-adjustment to work and effectiveness of treasury management of sub-district organization administrations in the Sakon Nakhon province area. The population of 388 in this study comprised treasury heads, financial and accounting officers, income collecting officers, and supplies officers working in sub-district organization administrations in the Sakon Nakhon province area. The sample size of 200 people derived from using the Taro Yamane's formula for calculation. The study tool used was a checklist and rating-scale questionnaire whose reliability coefficient according to Cronbach's method was .94 Statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation coefficient.

The findings revealed as follows: 1. The respondents' overall ability of self-adjustment to work of sub-district organization administrations in the Sakon Nakhon province area was at the high level. Considering the investigation by each aspect, it was found that the aspect that the respondents were able to adjust themselves to work at the highest level was that of their ability to learn the job. 2. The overall treasury management effectiveness of sub-district administration organizations in the Sakon Nakhon province area was at the high level. Considering it by each aspect, the reporting aspect was at the highest level. 3. The result of analyzing the relationship between respondents' ability of self-adjustment to work and treasury management effectiveness of sub-district organization administrations in the Sakon Nakhon province area showed that both of the variables were positively correlated at the .01 level of significance with the correlation coefficient of 0.855.

KEYWORDS : ABILITY OF SELF-ADJUSTMENT TO WORK , TREASURY MANAGEMENT EFFECTIVENESS

1. บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบล มักจะประสบปัญหาการค้างชำระภาษีเนื่องจากเศรษฐกิจถดถอย ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในการชำระภาษี รวมถึงปัญหาการทุจริตการไม่โปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัญหาการไม่เปิดเผยรายงานข้อมูลการเงินต่อสาธารณชนและปัญหาประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นล้วนแล้วแต่เป็นปัญหางานในส่วนงานการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลทีประสบมาโดยตลอด ประกอบกับภารกิจถ่ายโอนที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องรับเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ต้องมีรายจ่ายเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีและการพัฒนาระบบการจัดซื้อจัดจ้างให้ได้ การบริการ วัสดุ ครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ที่คุ้มค่าก่อประโยชน์สูงสุดให้กับท้องถิ่น การพัฒนาระบบการเงินและบัญชีให้ทันสมัยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ เพื่อให้ได้รายงานทางการเงินที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ เพื่อที่ผู้บริหารจะได้นำข้อมูลทางการเงินมาใช้ประกอบการตัดสินใจหรือประกอบการบริหารงานให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

การปรับตัวในการทำงานเป็นความสามารถของบุคคลในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความสามารถในการเรียนรู้งาน การติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมองค์การและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Plamondon, 2000, หน้า 617) เนื่องจากบุคคลต้องมีการพัฒนาในงานอาชีพของตนเป็นผู้ปฏิบัติงานอย่างมีแบบแผน จึงมีความต้องการพัฒนาความสามารถของตนอย่างต่อเนื่อง (ปณยา ทองเหลือง, 2544 : หน้า 34) เพราะปัจจุบันนี้ องค์การต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เช่น การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโยลี ทำให้พนักงานมีความต้องการที่จะปรับปรุงตนเอง ให้ความสนใจที่จะทำความเข้าใจในการทำงานมากยิ่งขึ้น จะเห็นว่าการปรับตัวที่เหมาะสมจะทำให้บุคคลมีสุขภาพจิตดี ส่วนบุคคลที่ไม่สามารถปรับตัวได้จะก่อให้เกิดความไม่สบายใจเกิดความเครียด หรือความคับข้องใจ (ลักขณา สริวัฒน์, 2545 : หน้า 63) และถ้าพนักงานสามารถปรับตัวได้ดีปฏิบัติตนให้สอดคล้องเหมาะสมในหน้าที่การทำงานแล้ว ย่อมนำไปสู่ผลดีมากมาย เช่น การร่วมมือร่วมใจ การทุ่มเทความสามารถที่มีต่องานและองค์การ ปัญหาประสิทธิภาพในการทำงาน ปัญหาการหมุนเวียนงาน การขาดงาน การลาออกจากงาน (สุรพล อินทุราม, 2543 : หน้า 19)

การบริหารงานคลังที่ดีของท้องถิ่นจะส่งผลให้การทำงานเป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ประหยัดเวลาและทรัพยากรขององค์กร ผลสุดท้ายจะก่อประโยชน์สูงสุดให้กับประชาชนในท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการปรับตัวกับประสิทธิผลการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดสกลนคร เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาการบริหารงานคลังให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร คือ พนักงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดสกลนคร โดยกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าส่วนการคลัง จำนวนรวม 97 คน 2. เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี จำนวน 97 คน 3. เจ้าพนักงานจัดเก็บรายได้ จำนวน 97 คน 4. เจ้าพนักงานพัสดุ จำนวน 97 คน รวมประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 388 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตร ทาโรยามาเน่ (สมพงษ์ จันทร์บุตราช, 2553 : หน้า 13) เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลจากลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เลือกให้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็นจะมีลักษณะเป็นสำรวจรายการและแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยประกอบด้วยเนื้อหา 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ความสามารถปรับตัวในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดสกลนคร ส่วนที่ 2 ประสิทธิผลการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดสกลนคร

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สร้างแบบสอบถามโดยขอรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงและครอบคลุมความสมบูรณ์ของเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Objective Congruence : IOC)

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับ หัวหน้าส่วนการคลัง เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี เจ้าพนักงานจัดเก็บรายได้ และเจ้าพนักงานพัสดุ ในองค์การบริหารส่วนตำบลโคกกว้าง จังหวัดบึงกาฬ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยรวมค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม .94

3. ผลการวิเคราะห์/ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผู้วิจัยประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ประกอบด้วย หัวหน้าส่วนการคลัง จำนวน 50 คน ร้อยละ 25.0 เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี จำนวน 50 คน ร้อยละ 25.0 เจ้าพนักงานจัดเก็บรายได้ จำนวน 50 คน ร้อยละ 25.0 และ เจ้าพนักงานพัสดุ จำนวน 50 คน ร้อยละ 25.0 ระดับความสามารถปรับตัวในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษารายด้านพบว่า ด้านที่มีความสามารถปรับตัว ในระดับมากที่สุดคือ ความสามารถในการเรียนรู้งาน รองลงมาคือ ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และ ด้านที่มีความสามารถปรับตัวในระดับมาก คือ ด้านความสามารถในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และด้านความสามารถในการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมองค์การ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ระดับประสิทธิผลการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ระดับประสิทธิผลอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการรายงาน ด้านการบริหารงบประมาณและด้านการจัดเก็บภาษี มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ด้านการประมาณการรายรับ–รายจ่าย ตามลำดับ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถปรับตัวในการทำงานโดยรวม กับ ประสิทธิผลการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนครโดยรวม พบว่า ความสามารถปรับตัวในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.855$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระดับความสามารถปรับตัวในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปณยา ทองเหลือง (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปรับตัวในการทำงานของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 ศึกษาเฉพาะกรณีบริษัท เอคโค่ (ประเทศไทย) จำกัด พบว่า ความสามารถปรับตัวในการทำงานของพนักงานระดับหัวหน้า ภาพรวมอยู่ในระดับสูง ผลการศึกษารายด้านพบว่า พนักงานระดับหัวหน้าที่มีระดับการศึกษา รายได้ แตกต่างกัน มีการปรับตัวในการทำงานแตกต่างกัน ความรู้กับบุคลิกภาพแบบแสดงตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในการทำงาน บุคลิกภาพแบบเก็บตัวและแบบใช้ความคิดหาเหตุผล มีความสัมพันธ์ทางลบกับการปรับตัวในการทำงาน ความรู้ บุคลิกภาพแบบแสดงตัวและบุคลิกภาพแบบใช้ความคิดหาเหตุผลตัวแปรที่ทำนายการปรับตัวในการทำงานได้สูงสุด คือ ความรู้

ผลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถปรับตัวในการทำงานกับประสิทธิผลการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ข้อ ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ จากผลการศึกษาควรเผยแพร่ข้อมูลงานวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถปรับตัวในการทำงานกับประสิทธิผลการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร ให้กับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ เพื่อนำไปพิจารณาและประยุกต์ใช้ในพื้นที่ เพื่อเป็นการกระตุ้นการบริหารงานคลังให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นไป ควรนำข้อมูลงานวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการปรับตัวในการทำงานกับประสิทธิผลการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนครให้กับสำนักงานท้องถิ่นจังหวัดสกลนครได้รับทราบเพื่อให้สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดสกลนครได้เผยแพร่ผลงานวิจัยให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นำข้อมูลไปปรับใช้ในการทำงานและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถปรับตัวในการทำงานกับประสิทธิผลการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร เช่น การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานคลังให้มีศักยภาพในการปรับตัวต่อการปฏิบัติงานให้ผลการปฏิบัติงานคลังมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป 2) ระดับความสามารถปรับตัวในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร ให้ชัดเจนและครอบคลุม เพื่อใช้เป็นกรอบและ

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร เพื่อที่จะให้การวิจัยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดในการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนครให้ดียิ่งขึ้น 1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ 1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลขมิ้น อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ควรเผยแพร่ข้อมูลงานวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถปรับตัวในการทำงานกับประสิทธิผลการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร ให้กับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ เพื่อนำไปพิจารณาและประยุกต์ใช้ในพื้นที่ เพื่อเป็นการกระตุ้นการบริหารงานคลังให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยตัวชี้วัดระดับความสามารถปรับตัวในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร ให้ชัดเจนและครอบคลุม เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร 2.2 เพื่อที่จะให้การวิจัยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดในการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร ให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ปณยา ทองเหลือง. การปรับตัวในการทำงานของพนักงานระดับหัวหน้างานต่อระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 : ศึกษาเฉพาะกรณี บริษัท เอคโค่ (ประเทศไทย) จำกัด. วิทยานิพนธ์. วท.ม.

ลักขณา สริวัฒน์. สุขวิทยาจิตและการปรับตัว. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2545.

วิลาวรรณ รพีพิศาล. การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : วิจิตรหัตถกร, 2549.

สุรพล อินทุราม. การปรับตัวในการทำงานของพนักงานต้อนรับหญิงต่างชาติบนเครื่องบิน : ศึกษาเฉพาะกรณีบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543.

สมพงษ์ จันบุตราช. (2553). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเม็ก อำเภอหัวหิน จังหวัดกาฬสินธ์. วิทยานิพนธ์ รปม.สารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Antoine Plamondon, soeur Saint-Alphonse ฉบับที่ 4 ของ Masterpieces in the National Gallery of Canada.

ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

THE ORGANIZATIONAL COMMITMENT OF PERSONNELS IN SONGHONG SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, MUANGBURIRAM DISTRICT, BURIRAM PROVINCE

ปรัชมิญช์ เหลาคำ [1] รศ.ประชัน คะแนวัน[2] และ ผศ.ประกิจ จันตะเคียน[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[3] อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 5 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ด้านความคาดหวังต่อองค์การ ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมขององค์การ และด้านความภาคภูมิใจและการยอมรับ ในองค์การ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบปลายเปิด (Open - ended Form) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.9418 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง อำเภอเมืองบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความภาคภูมิใจและการยอมรับในองค์การ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมขององค์การ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน เมื่อพิจารณาในความแตกต่างของความรู้สึกเป็นรายด้าน ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันในความรู้สึกเกี่ยวกับความคาดหวังต่อองค์การ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมขององค์การ 2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร เช่น ถนนเข้าที่ทำการ

อบต. เพราะยังเป็นถนนดินทำให้ลำบากในการเดินทางไปทำงานใน ฤดูฝน และปลูกต้นไม้ เพื่อสร้างความร่มรื่น รองลงมาคือ ควรจัดส่งบุคลากรเข้าอบรม เพื่อเพิ่มทักษะ ความรู้ ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ และควรจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และความสามัคคีในหน่วยงานเพิ่มขึ้นอีก ตามลำดับ

คำสำคัญ : ความผูกพันต่อองค์การ, บุคลากร, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The purpose of this study was to investigate the organizational commitment of Personnel in Songhong Subdistrict Administrative Organization, Muangburiram District, Buriram Province in 5 aspects : working environment, relationship with colleagues and superiors, organizational expectation, organizational activities provision participation, and organizational pride and acceptance. The samples were all 30 personnel in Songhong Subdistrict Administrative Organization, Muangburiram District, Buriram Province. The research instrument used for collecting the data was a 3 – part questionnaire, including check list, 5 – rating scale, and open – ended form with its reliability at 9.418 The statistics used of analyzing the collected data were percentage, mean, and standard deviation. The findings were as follows:

1. The organizational commitment of Personnel in Songhong Subdistrict Administrative Organization, Muangburiram District, Buriram Province both as a whole and each aspect were at "high" levels. The ranking from the highest to the lowest mean score were pride and organizational acceptation, organizational activities participation, while the working environment was reported as the lowest mean score. When considering in the difference of the feeling is lay a side, appear that, the sample has the difference in the feeling a bout the expectation builds (wasp) an organization, next be, participation in activity arrangement of an organization.

2. The additional opinions and suggestions with the highest percentages were that should improve the environment outside the building such as the road entering to the office because it is still a dirt road and difficult to commute to work during rainy season. Followed by the assigned task should provide training to improve knowledge and related skill to increase work efficiency. And should provide team building activity to increase team relationship and build team work in the organization.

KEYWORDS : THE ORGANIZATIONAL COMMITMENT, PERSONNELS ,SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

1. บทนำ

ในปัจจุบันเป็นโลกแห่งยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันกันสูงในเชิงธุรกิจทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ทำให้องค์การต่างๆ ต้องมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา หลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ได้มีการนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ ไม่ว่าจะเป็นระบบคอมพิวเตอร์ เครื่องจักร เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยต่างๆ เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพในองค์การ แต่การให้ความสำคัญด้านเทคโนโลยีเพียงด้านเดียวย่อมไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จที่นำไปสู่วัตถุประสงค์ขององค์การได้ องค์การต่างๆ จึงต้องหันมาให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญที่จะนำพาองค์การไปสู่ความสำเร็จ การที่องค์การจะประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวนั้น ล้วนเกิดจากบุคลากรในองค์การเป็นส่วนใหญ่ เพราะหากบุคลากรมีความเต็มใจ ทุ่มเทแรงกายแรงใจ ในการทำงานอย่างเต็มที่แล้ว ก็จะทำให้องค์การบรรลุผลสำเร็จได้อย่างรวดเร็ว แต่หากบุคลากรไม่อุทิศแรงกายแรงใจในการทำงานแล้ว ย่อมเกิดปัญหาในการทำงานตามมาและเป็นอุปสรรคในการที่จะนำพาองค์การบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย ดังนั้นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคลากรทุ่มเทแรงกายแรงในการทำงานก็คือ การสร้างให้บุคลากรเกิดความผูกพันขึ้นในองค์การ ซึ่งความผูกพันต่อองค์การถือได้ว่ามีความสำคัญต่อความอยู่

รอดขององค์การ เป็นตัวชี้วัดที่ดีถึงความมีประสิทธิผลขององค์การ นอกจากนี้ยังสามารถชี้ถึงแนวโน้มของความตั้งใจและทุ่มเทเวลาในการทำงานอย่างเต็มที่ การขาดการปฏิบัติงาน ลา หรือมาปฏิบัติงานไม่ตรงเวลา มีน้อย ปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้พนักงานเกิดความผูกพันต่อองค์การ คือ บรรยากาศด้านจริยธรรมในองค์การ ซึ่ง หมายถึง ลักษณะของการที่บุคคลในหน่วยงานอยู่ร่วมกันด้วยความรู้สึกที่เคารพในความเป็นบุคคลซึ่งกันและกัน ยอมรับ ในความรู้ความสามารถ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ปฏิบัติต่อกันด้วยความเป็นมิตร ใช้คำพูดในทางสร้างสรรค์ มุ่งปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายขององค์การเป็นหลัก มีจิตสำนึกของการอยู่ร่วมกัน และร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหา และข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น

ความผูกพันต่อองค์การ (Organizational Commitment) จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะองค์การใดถ้าสมาชิกมีความผูกพันต่อองค์การสูง องค์การนั้นก็จะบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้เพราะสมาชิกจะมีความเชื่อมั่นต่อนโยบาย เป้าหมายวัตถุประสงค์ และค่านิยมขององค์การ ก่อให้เกิดความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพายายามอย่างมากเพื่อองค์การ นอกจากนี้ยังจะทำให้เกิดความรู้สึกปรารถนาที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์การไม่คิดที่จะลาออกหรือโอนย้ายไปที่อื่น ความผูกพันต่อองค์การ จึงเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพขององค์การ ผู้ปฏิบัติงานที่มีความผูกพันต่อองค์การสูงจะปฏิบัติงานได้ดีกว่าผู้ที่มีความผูกพันต่อองค์การต่ำ (ดวงพร พรวิทยา.2540:1)

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน มีการบริหารงานโดยประชาชนเลือกตัวแทนเข้ามาบริหารองค์การได้โดยตรงจากการเลือกตั้ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เข้ามาทำหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหาร มีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหัวหน้าพนักงานทั้งหมด และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล แต่งตั้งรองนายก ซึ่งมิใช่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารงานและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี มีหน้าที่พิจารณาและตราข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล ตรวจสอบควบคุมการบริหารงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หากมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือครบวาระ ก็จะมีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามาบริหาร จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านนโยบายการทำงาน การเปลี่ยนแปลงบุคลากรที่เป็นพนักงานส่วนตำบล และพนักงานจ้าง มีการโอน ย้าย ปรับเปลี่ยนสายงานหรือหน่วยงาน และการต่อสัญญา จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งทำให้บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ความผูกพันต่อองค์การก็จะลดน้อยลง หากยังมีการปรับเปลี่ยนคณะผู้บริหาร ความต้องการของผู้บริหารฝ่ายการเมือง ที่มาจากการเลือกตั้ง ย่อมส่งผลกระทบต่อการบริหารงานในองค์การและการพัฒนาด้านต่างๆ ขององค์การอย่างแน่นอน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบงานด้านบริหารงานบุคคล ขององค์การบริหารส่วนตำบล สองห้อง จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล สองห้อง เพื่อที่จะได้นำมาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายแก้ไขปัญหาและหาวิธีการเสริมสร้างความรู้สึกผูกพันต่อองค์การ ให้เกิดแก่บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง สามารถทำให้การบริหารงานของคณะผู้บริหาร ทั้งฝ่ายการเมือง และพนักงานในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง เป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การที่ตั้งไว้

2. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ บุคลากร ที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ในปีงบประมาณ 2555 จำนวนทั้งสิ้น 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประเภทปลายเปิด (Open – ended Form) ที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเอง โดยวัดในเชิงปริมาณ โดยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิดอื่นๆ ประมวลเข้าด้วยกัน และได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาในการจัดทำงานวิจัย เพื่อประกอบเป็นโครงสร้างในการจัดทำงานวิจัย ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสารต่างๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแบบสอบถามของงานวิจัย ศึกษาเทคนิคและวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม แบบสร้างมาตรวัดทัศนคติเทคนิคการวัดของ ลิเคิร์ท (Likert Scale) โดยใช้หลักการวัดค่ารวมและประเมินลักษณะจากค่าคะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighting Mean Score) และดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ตัวแปรที่ศึกษา และนิยามศัพท์เฉพาะ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ร่างแบบสอบถามแล้วนำเสนอคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ ชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขจากอาจารย์ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือผู้ที่รอบรู้เฉพาะเรื่อง (Subject Matter Specialist) ทำการตรวจสอบ จำนวน 3 ท่าน ตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำเสนอคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง เพื่อนำไปแก้ไข

นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขที่สมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสะแกโพรง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .9418 ซึ่งผ่านเกณฑ์ สามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ความเที่ยงตรง (Validity) หรือสัมประสิทธิ์แอลฟา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เสนอข้อมูลเป็นตาราง โดยภาพรวมรายด้านและรายข้อ ประกอบคำบรรยาย เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (Mean) ได้กำหนดขอบเขตค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 111)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	ความคิดเห็น/ความผูกพันต่อองค์การ/มากที่สุด
3.51 – 4.50	ความคิดเห็น/ความผูกพันต่อองค์การ/มาก
2.51 – 3.50	ความคิดเห็น/ความผูกพันต่อองค์การ/ปานกลาง
1.51 – 2.50	ความคิดเห็น/ความผูกพันต่อองค์การ/น้อย
1.00 – 1.50	ความคิดเห็น/ความผูกพันต่อองค์การ/น้อยที่สุด

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

สรุปลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ ตำแหน่ง และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 30 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 63.33 มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 50.00 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 มีระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ 1 – 5 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 มีตำแหน่งพนักงานจ้างตามภารกิจมากที่สุด จำนวน 12 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 40.00

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสรุปผลได้ว่า ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้วพบว่าความผูกพันด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความผูกพันอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถแจกแจงข้อมูลได้ดังนี้ มีความพอใจกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.77 มีการจัดห้องทำงานอย่างสวยงามเป็นระเบียบน่าทำงานเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.37 มีการจัดสถานที่บริเวณสำนักงานนอกอาคารเป็นที่น่าทำงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.17 มีวัสดุอุปกรณ์สำนักงานอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.57 และการเดินทางไปปฏิบัติงาน ณ ที่ทำงานมีความสะดวกปลอดภัย และรวดเร็ว ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.73

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสรุปผลได้ว่า ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้วพบว่าความผูกพันด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความผูกพันอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถแจกแจงข้อมูลได้ดังนี้ ผู้บังคับบัญชาให้การสนับสนุนและแนะนำในการทำงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.10 ได้รับการยอมรับและความไว้วางใจจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.57 เพื่อนร่วมงานให้ความร่วมมือในการทำงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.97 บุคลากรในหน่วยงานมีการรับฟังปัญหาและปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของการทำงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.83 และท่านและเพื่อนร่วมงานให้เกียรติในการแสดงความคิดเห็นและรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.97

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสรุปผลได้ว่า ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้วพบว่าความผูกพันด้านความคาดหวังต่อองค์การ ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความผูกพันอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถแจกแจงข้อมูลได้ดังนี้ การทำงานที่องค์การนี้ทำให้ท่านมีโอกาสพัฒนาความรู้และความสามารถ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.03 ได้รับการสนับสนุนในการศึกษาต่อหรือฝึกอบรมในด้านต่างๆ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.37 ได้รับการสนับสนุนในการเลื่อนระดับ หรือตำแหน่งที่สูงกว่าเดิม ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.47 มีอิสระในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.67 และงานที่รับผิดชอบเป็นงานที่มีความสำคัญต่อองค์การ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.27

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสรุปผลได้ว่า ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้วพบว่าความผูกพันด้านการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมขององค์การ ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความผูกพันอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถแจกแจงข้อมูลได้ดังนี้ ยินดีและเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่องค์การจัดขึ้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.57 เมื่อมีกิจกรรมนอกเวลางานท่านเข้าร่วมด้วยเสมอ ซึ่งมี

ค่าเฉลี่ย 4.30 เป็นแกนนำสำคัญในการจัดกิจกรรมต่างๆ ขององค์การ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.20 ชักชวนเพื่อนร่วมงานให้เข้าร่วมกิจกรรมขององค์การ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.50 และพอใจกับการที่องค์การมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.03

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสรุปผลได้ว่า ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้วพบว่าความผูกพันด้านความภาคภูมิใจและการยอมรับในองค์การ ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความผูกพันอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถแจกแจงข้อมูลได้ดังนี้ ภาคภูมิที่ได้ทำงานในองค์การนี้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.27 คิดถูกแล้วที่เลือกทำงานในองค์การนี้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.23 ได้รับการยอมรับนับถือในผลงานที่ท่านปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันจากเพื่อนร่วมงานและบุคคลภายนอก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.60 ต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขององค์การ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.03 ยอมรับงานทุกอย่างที่ได้รับมอบหมายหากเป็นงานที่ทำได้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.43 มีโอกาสเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานในหน่วยงานอย่างเต็มความสามารถ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.57 ไม่สนใจเรื่องหางานใหม่ แม้จะได้รับค่าตอบแทนที่มากกว่า ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.60 องค์การนี้สร้างแรงบันดาลใจให้ท่านมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.97 พยายามปกป้องรักษาชื่อเสียงและผลประโยชน์ขององค์การ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.33 และคิดว่าองค์การนี้เป็นองค์การที่น่าทำงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.97

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสรุปผลได้ว่า ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้วพบว่าความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความผูกพันอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถแจกแจงข้อมูลได้ดังนี้ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 0.52 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.88 ด้านความคาดหวังต่อองค์การ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.76 ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมขององค์การ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.92 และด้านความภาคภูมิใจและการยอมรับในองค์การ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.00

จากการวิจัยในครั้งนี้โดยภาพรวม ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลสองห้องมีสภาพแวดล้อมในการทำงาน เช่น แสงสว่าง อากาศ และเสียง การเดินทางไปปฏิบัติงาน ณ ที่ทำงานมีความสะดวกปลอดภัยและรวดเร็ว สถานที่ทำงานมีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการทำงานอย่างเพียงพอ องค์การมีการจัดห้องทำงานอย่างสวยงามเป็นระเบียบน่าทำงานเป็นอย่างยิ่ง มีการจัดสถานที่บริเวณสำนักงานอาคารเป็นที่น่าทำงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้องมีการจัดสถานที่ทำงานมีทางคมนาคมที่สะดวกปลอดภัย รวดเร็วในการเดินทางไปปฏิบัติงาน องค์การมีการจัดสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก เหมาะสมเป็นระเบียบเรียบร้อย มีเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัยในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมและเพียงพอ บรรยากาศในการทำงาน เช่น อุณหภูมิ แสงสว่าง เสียง มีความเหมาะสม ที่จะส่งเสริมให้มีการกระตือรือร้นในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลให้การทำงานของบุคลากรมีความผูกพันกับองค์การมากยิ่งขึ้น

จากการวิจัยในครั้งนี้โดยภาพรวม ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา พบว่าผู้บังคับบัญชาให้การสนับสนุนและแนะนำในการทำงาน เพื่อนร่วมงานให้ความร่วมมือในการทำงาน ให้เกียรติในการแสดงความคิดเห็นและรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน ส่งผลให้บุคลากนในองค์การมีความสุขในการทำงาน เพราะมีเพื่อนร่วมงาน และผู้บังคับบัญชาที่ดีคอยให้คำปรึกษา ช่วยกันแก้ไขเมื่อการปฏิบัติงานมีปัญหา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้องมีสายงานการบังคับบัญชา ไม่สลับซับซ้อน มีผู้บังคับบัญชาสูงสุดคือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และรองลงมาเป็นปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหัวหน้าบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล จึงทำให้เกิดความใกล้ชิดกันระหว่างผู้บังคับบัญชาและ

ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งผู้บังคับบัญชาเป็นผู้เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเสนอแนวทางและวิธีแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จได้ ประกอบกับ บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้องมีเพียง 30 คน เป็นองค์การที่มีขนาดเล็ก บุคลากรทุกคนรู้จักและคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี ทำให้การประสานงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

จากการวิจัยในครั้งนี้โดยภาพรวม ด้านความคาดหวังต่อองค์การ พบว่า บุคลากรในองค์การส่วนใหญ่ที่เห็นความสำคัญของงาน ที่ได้รับผิดชอบหรือได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นงานที่มีความสำคัญต่อองค์การ ทำให้ได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ ทักษะ เพราะพนักงานได้รับการสนับสนุนในการศึกษาต่อและการฝึกอบรมต่างๆ การใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานอย่างมีอิสระ และการได้รับสนับสนุนการเลื่อนระดับและตำแหน่งที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยที่สร้างความผูกพันให้แก่บุคลากรในองค์การ ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน การเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เข้าอบรมสัมมนาและศึกษาอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถจะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะกระตุ้นให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน ความรักความผูกพันต่อองค์การ

จากการวิจัยในครั้งนี้โดยภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมขององค์การ พบว่า บุคลากรมีความยินดีและเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อยู่เสมอ และพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนอกเวลางานด้วยเสมอ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำให้บุคลากรเกิดความผูกพันกัน มีความสามัคคีกันทั้งในระดับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานด้วนกันเอง มีความเห็นอกเห็นใจกันและบางครั้งได้รับมอบหมายให้เป็นแกนนำสำคัญในการจัดกิจกรรมต่างๆ ขององค์การทำให้บุคลากรมีความรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญในการจัดกิจกรรมต่างๆ

จากการวิจัยในครั้งนี้โดยภาพรวม ด้านความภาคภูมิใจและการยอมรับในองค์การ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลสองห้องเป็นองค์การที่น่าทำงานมากที่สุด ภาคภูมิใจและคิดถูกแล้ว ที่ได้ทำงานในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง และบุคลากรในองค์การ มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขององค์การ พยายามปกป้องรักษาชื่อเสียงและผลประโยชน์ขององค์การ มีแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงาน ได้รับการยอมรับนับถือในผลงานที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันจากเพื่อนร่วมงานและบุคคลภายนอก มีโอกาสเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานในหน่วยงานอย่างเต็มความสามารถ ความต้องการของบุคคลต้องการมีเกียรติยศ การได้รับการยกย่อง ได้รับการยอมรับ ได้รับการสนใจ มีสถานภาพมีชื่อเสียงเป็นที่กล่าวขานและเป็นที่ชื่นชมยินดี มีความต้องการที่จะได้รับความยกย่องชมเชยในสิ่งที่เขากระทำ ซึ่งทำให้รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าความสามารถของเขาได้รับการยอมรับจากผู้อื่น

4. บทสรุป / สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสองห้อง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความภาคภูมิใจและการยอมรับในองค์การ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมขององค์การ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน เมื่อพิจารณาในด้านความแตกต่างของความรู้สึกเป็นรายด้าน ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันในความรู้สึกด้านความคาดหวังต่อองค์การ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมขององค์การ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ต้องการให้ปรับปรุงสภาพแวดล้อม

ภายนอกอาคาร เช่น ถนนเข้าที่ทำการ อบต. เพราะยังเป็นถนนดินทำให้ลำบากในการเดินทางไปทำงานในฤดูฝน และปลูกต้นไม้เพิ่ม เพื่อสร้างความร่มรื่น รองลงมาคือ ควรจัดส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม เพื่อเพิ่มทักษะ ความรู้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ และควรจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ และความสามัคคีในหน่วยงานเพิ่มขึ้นอีก ตามลำดับ

เอกสารอ้างอิง

ดวงพร พรวิทยา. *"ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อสถาบันของอาจารย์พยาบาลสังกัดวิทยาลัยพยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข."* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา,2540.

บุญชม ศรีสะอาด. *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุรีวิยาสส์น, 2535

การบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี

THE WATER RESOURCES MANAGEMENT FOR AGRICULTURE, A CASE STUDY OF BANTAD MUNICIPAL DISTRICT, PEN DISTRICT, UDONTHANI PROVINCE

พิพัฒน์ รอดชมภู ดร.สถาพร มงคลศรีสวัสดิ์

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อการศึกษาสภาพการบริหารจัดการ ปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการ และ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี

วิธีการวิจัย โดยการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายหลักแบบเฉพาะเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) 4 กลุ่ม ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้บริหาร 2 คน กลุ่มที่ 2 ผู้นำชุมชน 2 คน กลุ่มที่ 3 เจ้าหน้าที่ของรัฐ 2 คน กลุ่มที่ 4 เกษตรกร 4 คน รวมเป็น 10 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการเชิงพรรณนาและวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่าการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร เป็นการบริหารจัดการแบบ มีการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารจัดการ มีทั้งบุคลากรของเทศบาลและเกษตรกรเป็นคณะกรรมการ และมีการประชุมกันเพื่อวางแผนการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ ให้เหมาะสมกับสภาวะปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการ คือ ขาดความร่วมมือจากภาครัฐหน่วยอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง งบประมาณไม่เพียงพอ และปัญหาสภาพทางภูมิศาสตร์ ส่วนปัจจัยสำเร็จในการบริหารจัดการนั้น มีการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการรูปแบบการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมกัน มีกฎและระเบียบที่ทุกคนยอมรับ และยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

ข้อเสนอแนะการวิจัย ควรมุ่งการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน เริ่มตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล เพื่อร่วมวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไข โดยมีแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการเป็นแนวทางปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จสู่ความเป็นเลิศในการบริหารจัดการและแนวทางในการพัฒนาและต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยอื่นๆเช่น ด้านงบประมาณหรือบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะมาให้ความรู้แก่เกษตรกร

คำสำคัญ กลยุทธ์, ความเป็นเลิศ, ประสิทธิภาพ

ABSTRACT

The objectives of this independent study were to study the water resources management for agriculture, to study the development approach of the water resources management for agriculture, and to study the problems and obstacle of

the water resources management for agriculture, a case study of Bantad municipal district, Pen district, Udonthani province.

The research method was to choose the targets by choosing the key informant with 4 groups of specify model namely, the first group were two local administrators, the second group were two leader communities, the third group were two officers, and finally group were four agriculturists who used use water resources totaled ten persons. Collecting the data is the questionnaires.

The results of this study showed that the water resources management for agriculture was managed by Bantad municipal district, there had the management board selection of the project management both the personnel of municipal district and agriculturists who use water resources, and there had meeting for planning and changing the strategy of the project procedure to be suitable in the present and found the procedure approach with the operation efficiency. The problems and obstacle of the water resources management for agriculture were the government sector and other related institutes did not giving cooperation seriously, the budgets management was not sufficient to expand the project size completely, and the problem of surrounding geography was not bestead. The success factors of the water resources management for agriculture had cooperation between Bantad municipal district and agriculturists by prescribing the management approach with the rules that everyone could accepted to do without negotiation seriously.

The suggestion of this research were the management focused on the participation of agriculturists including of planning, operating, evaluation, and using the skill during operated the project for analyzing problems to get the approach of preventing and solving problems could brought the academician theories to adapt for operating project continuously that made the water resources management had a little problems in project management.

KEYWORDS: STRATEGY, EXCELLENCE, EFFICIENCY

บทนำ

น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เนื่องจากเป็นปัจจัยแห่งความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เมื่อคำนึงถึงความต้องการที่เพิ่มขึ้นของภาคการใช้น้ำในด้านต่างๆ อันสืบเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของประชาการและการเติบโตด้านเศรษฐกิจและสังคม ในขณะที่ปริมาณทรัพยากรน้ำยังคงมีอยู่อย่างจำกัดและมีแนวโน้มว่าจะลดลงเรื่อยๆ ซึ่งปริมาณน้ำที่มีอยู่ดังกล่าวบางส่วนไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เพราะคุณภาพไม่เหมาะสมและปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นข้อจำกัดอีกประการหนึ่ง ทำให้การพัฒนาแหล่งน้ำไม่สอดคล้องกับปริมาณความต้องการ จึงทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง ปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝนและปัญหาน้ำเน่าเสีย ซึ่งปัญหาเหล่านี้นับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นทุกปี การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆอย่าง ทั้งที่สามารถควบคุมได้และไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ปริมาณศักยภาพทรัพยากรน้ำ ปริมาณความต้องการใช้น้ำในด้านต่างๆเพื่อสนองตอบการเพิ่มขึ้นของประชากร การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตลอดจนข้อจำกัดในด้านคุณภาพน้ำ และผลกระทบอันเกี่ยวเนื่องจากทรัพยากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ล้วนแล้วแต่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องนำมาพิจารณาและคำนึงถึงความเหมาะสมพอดีในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ อีกทั้งในสภาวการณ์ปัจจุบันและต้องมองต่อไปถึงอนาคตอีกด้วย (คณะวิจัยพัฒนาแหล่งน้ำ, 2551)

จังหวัดอุดรธานี เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยเฉพาะการปลูกข้าว ดังนั้น น้ำจึงเป็นปัจจัยและสิ่งสำคัญยิ่งที่มีอิทธิพลต่อการประกอบอาชีพเนื่องจากปัจจุบันเกษตรกรมีการเพาะปลูกขยายตัวมากขึ้นจากในอดีต ซึ่งเดิมจะเพาะปลูกหนึ่งครั้งต่อปีแต่ในช่วงระยะเวลา 5–6 ปีที่ผ่านมา เกษตรกรมีการเพาะปลูกใหญ่ๆปีหนึ่ง 2 ครั้ง ช่วงแรกระหว่างเดือนธันวาคม ถึงเดือนพฤษภาคม ซึ่งถือว่าเป็นช่วงเวลาของการทำนาปรัง และช่วงที่ 2 ระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงเดือน พฤศจิกายน ซึ่งถือเป็นช่วงหน้าฝนเป็นฤดูการเพาะปลูกตามปกติ (สำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรธานี, 2553)

เทศบาลตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ประสบปัญหาการบริหารจัดการน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรเหมือนอย่างเช่นที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งในเขตเทศบาลตำบลบ้านธาตุประชาชนร้อยละ 90 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 70 ทำนาได้ปีละครั้งเนื่องจากอาศัยน้ำตามฤดูกาลและร้อยละ 30 สามารถทำนาได้ปีละสองครั้งเพราะมีที่นาอยู่ใกล้กับแหล่งน้ำธรรมชาติและใกล้เขตคลองส่งน้ำ ซึ่งเทศบาลตำบลบ้านธาตุมีแหล่งน้ำธรรมชาติหลักๆที่สามารถใช้ได้ตลอดทั้งปีสองแห่ง คือ หนองศรีเจริญมีเนื้อที่ในการเก็บกักน้ำประมาณ 3,276 ไร่ และลำน้ำสวยซึ่งเป็นรอยต่อระหว่างจังหวัดอุดรกับจังหวัดหนองคาย ซึ่งแหล่งน้ำธรรมชาติสองแห่งนี้เป็นสายเลือดของเทศบาลตำบลบ้านธาตุแต่การบริหารจัดการน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุดและทั่วถึง เพียงพอกับความต้องการของประชาชนยังไม่เต็มประสิทธิภาพ ซึ่งการบริหารจัดการน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตรเป็นประเด็นที่กล่าวถึงกันมากในช่างหลายปีที่ผ่านมา และเป็นประเด็นที่ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องแทบทุกระดับให้ความสำคัญ โดยเฉพาะผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเทศบาลตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี สืบเนื่องมาจากประชาชนในพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี มีอาชีพทำการเกษตรเป็นหลักและต้องการใช้น้ำเพื่ออุปโภค บริโภคในปริมาณที่เพิ่มขึ้นจึงมักประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรเหมือนอย่างเช่นที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และบางครั้งเกิดภาวะน้ำท่วม น้ำแล้งในปีเดียวกันทำให้พืชผลทางการเกษตรเสียหาย ประชาชนขาดรายได้ ทำให้เกิดผลกระทบกับการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ้านธาตุ ซึ่งการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติในเขตเทศบาลตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานียังไม่มีการศึกษากันอย่างจริงจังและการสร้างความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่เท่าที่ควร ผู้ศึกษาในฐานะบุคลากรของเทศบาลตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี จึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับ การบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร ศึกษากรณี เทศบาลตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี เพื่อศึกษาแนวทางและรูปแบบ (Model) การบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตรให้เกิดประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร ศึกษากรณี เทศบาลตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร ศึกษากรณี เทศบาลตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยสำเร็จและแนวทางในการพัฒนาการจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตรของเทศบาลตำบลบ้านธาตุ

วิธีวิจัย

พื้นที่ดำเนินการ

1.1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น (Primary Research) เป็นการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมเอกสารทางวิชาการ ตำรา รายงาน แนวคิด และบทความทางวิชาการจากวารสารต่างๆ ที่เป็นหลักแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร เช่น แนวคิดการบริหารจัดการ แนวคิดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตร แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิด

1.2 การศึกษาภาคสนาม (Field Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงสภาพปัญหาในการดำเนินงานบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติของเทศบาลตำบลบ้านธาตุ และสภาพการดำเนินงานคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รวมทั้งศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติ ของเทศบาลตำบลบ้านธาตุ ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับกลุ่ม หรือบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติของเทศบาลตำบลบ้านธาตุ เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหาร หมายถึง นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบ้านธาตุ ปลัดเทศบาลตำบลบ้านธาตุ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ ทั้งนี้ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้มีส่วนสำคัญในการจัดการด้านต่างๆ ของเทศบาลตำบลบ้านธาตุ เช่น งบประมาณ บุคลากร เป็นต้น จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้นำชุมชน หมายถึง ประธานกลุ่ม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาล ทั้งนี้ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้เป็นตัวแทนที่ผ่านการคัดเลือกจากประชาชนในชุมชนเพื่อการดูแลผลประโยชน์ของประชาชนที่สมควรได้รับจากหน่อยงานของรัฐจากการทำหน้าที่บริหารจัดการแทนประชาชน จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 3 เจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายถึง เจ้าหน้าที่ของทางราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบและดูแลได้แก่ เจ้าหน้าที่ชลประทาน เจ้าหน้าที่เกษตร โดยทำหน้าที่วิเคราะห์ปัญหา สรุปประเด็นปัญหาและถอดเป็นบทเรียนเพื่อให้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติกับเทศบาลตำบลบ้านธาตุ จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 4 ตัวแทนเกษตรกรประจำหมู่บ้าน หมายถึง ตัวแทนของกลุ่มเกษตรกรในเขตเทศบาลตำบลบ้านธาตุ 10 หมู่บ้านที่ตั้งอยู่รอบหนองศรีเจริญ จำนวน 4 คน ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านเครือข่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้สังเกต ตั้งประเด็นคำถาม จดบันทึก และวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดในทุกขั้นตอนของการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติของเทศบาลตำบลบ้านธาตุ โดยเข้าไปพูดคุยและสอบถามข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ได้ยึดหลักความเป็นกลาง ไม่ได้เอาทัศนคติของผู้วิจัย และกฎเกณฑ์ทางทฤษฎีต่างๆ เข้าไปชี้นำหรือวางเป็นบรรทัดฐานเพื่อกำหนดแนวทางในการตัดสินใจของผู้ให้ข้อมูล หากแต่ใช้กระบวนการในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูล แล้วนำมาพิจารณาและวิเคราะห์ เพื่อทำความเข้าใจสภาพอากาศ ที่อาศัยมุมมองจากบุคคลภายนอกกลุ่ม และภายในกลุ่ม เป็นหลัก

2. วิธีการสร้างเครื่องมือในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล มีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร เพื่อกำหนดรอบในการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย

2.2 จัดทำแนวคำถามสำหรับสนทนาฉบับร่างนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

2.3 นำแนวคำถามสำหรับสนทนามาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องด้านโครงสร้างและเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

2.3.1 เจ้าหน้าที่ชลประทานจังหวัดอุดรธานี

2.3.2 เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ

3. แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi – Structure Inteview) ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลอย่างกว้างๆ และสามารถใช้แนวทางในการพูดคุยเพื่อให้ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Inteview)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นวิธีการที่สำคัญ โดย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและสังเกตแบบมีส่วนร่วมและสนทนากลุ่มจากตัวอย่าง

2. ทำการจัดระเบียบข้อมูลจากการทอดเทปบันทึกเสียงคำต่อคำ พิมพ์ทุกคำและทำการจัดหมวดหมู่ โดยใช้ความถี่ในการอธิบายเชิงพรรณนา

3. การแสดงข้อมูล หลังจากจัดข้อมูลให้เป็นระเบียบเรียบร้อยแล้ว แสดงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยใช้รหัสของผู้ให้ข้อมูล โดยแสดงในรูปข้อมูลเชิงพรรณนาที่เป็นข้อมูลในกลุ่มเดียวกัน

4. การหาข้อสรุปและตรวจสอบความหมายจากข้อมูลที่ได้แสดงไว้ ซึ่งผู้วิจัยต้องนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา/สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติ ศึกษากรณี เทศบาลตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี จากผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ โครงการการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร ดังนี้ แหล่งน้ำธรรมชาติหนองศรีเจริญนี้ตั้งอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี เมื่อในครั้งอดีตที่ผ่านมาที่ยังไม่มีการบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อใช้ประโยชน์ในการเกษตรเท่าที่ควรส่วนใหญ่เป็นการใช้น้ำจากแหล่งน้ำนี้เฉพาะการประปาเท่าน้ำและบางส่วนก็มีการใช้น้ำเพื่อการเกษตรแบบไม่มีระบบการบริหารจัดการที่มีคุณภาพส่วนของท้องถิ่นยังไม่ได้เข้ามาดูแลในส่วนนี้เท่าที่ควร ในเขตเทศบาลตำบลบ้านธาตุบางปีแห้งแล้งมากบางปีเกิดภาวะน้ำท่วมทำให้พืชผลทางการเกษตรเสียหายชาวบ้านในเทศบาลตำบลบ้านธาตุจึงได้ร้องเรียนให้ทางผู้บริหารทำการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเรื้อรังทุกๆปี ในปี พ.ศ. 2547 สมัยพันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชิณวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีมาที่จังหวัดอุดรธานีและมาที่ตำบลบ้านธาตุและมาดูสภาพพื้นที่ของตำบลบ้านธาตุพบว่าในตำบลบ้านธาตุมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่จึง มีนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจละส่งเสริมอาชีพกับคนรากหญ้าโดยนำงบประมาณมาทำการขุดลอกหนองศรีเจริญเพื่อเป็นแหล่งเก็บกักน้ำเพื่อให้ในการอุปโภคบริโภคและใช้ในการเกษตรโดยนำเงินงบประมาณ 64 ล้านบาทให้ทหารพัฒนาเป็นผู้ดำเนินการโครงการดังกล่าวจากงบประมาณดังกล่าวทำให้ชาวเทศบาลตำบลบ้านธาตุได้มีการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติแห่งนี้ผันน้ำเพื่อการเกษตร แต่อยู่ในการควบคุมและบริหารจัดการของเทศบาลตำบลบ้านธาตุในการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติหนองศรีเจริญเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติในเทศบาลตำบลบ้าน

ธาตุ โดยต้องอาศัยใช้การบริหารจัดการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและงบประมาณจากท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นที่มีส่วนรับผิดชอบโดยตรงเพื่อบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติแหล่งนี้ในทำการเกษตรดังกล่าว แต่ในบางปีการทำนาของเทศบาลตำบลบ้านธาตุก็ต้องอาศัยน้ำฝนตามฤดูกาลบ้าง เนื่องจากน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติต้องใช้ในเรื่องของการประปาและอื่นๆทำให้ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติอาจมีไม่เพียงพอจึงทำให้ต้องอาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตร

การบริหารจัดการเริ่มต้น โครงการการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตรกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติของเทศบาลตำบลบ้านธาตุและเทศบาลตำบลบ้านธาตุได้แต่งตั้งคณะกรรมการในการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตรร่วมกันโดยมีโครงสร้างคณะกรรมการบริหารอย่าชัดเจนและได้คัดเลือกคณะกรรมการมรการบริหารจัดการโครงการขึ้นทั้งหมด 15 คน เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการและดูแลโครงการการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร และกำกับดูแลการดำเนินงานต่างๆรวมทั้งการจัดเก็บภาษีหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อนำส่งเทศบาลตำบลบ้านธาตุ โดยคณะกรรมการคณะกรรมการบริหารงานโครงการจะมีวาระ 4 ปีการบริหารจัดการและจัดสรรน้ำให้เกษตรกรเพื่อทำนาปรังในแต่ละปี คณะกรรมการบริหารงานโครงการมีการประชุมเพื่อวางแผนการจัดสรรน้ำล่วงหน้าเพื่อไม่ให้เกิดการขัดแย้งและเข้าใจผิดกันขึ้น และร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกันโดยคณะกรรมการกลุ่มเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในการประชุมแต่ละครั้ง ทำให้ลดปัญหาความขัดแย้งลงเกิดการวางแผนในด้านต่างๆ เกิดกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่พบ การเก็บภาษีค่าน้ำให้เป็นหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติของแต่ละหมู่บ้าน แต่ในการเก็บภาษีนั้น คณะกรรมการโครงการได้มีมติให้กลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติเทศบาลตำบลบ้านธาตุตามมติในที่ประชุมให้เรียกเก็บเงินภาษีไร่ละ 300 บาท ให้หัวหน้ากลุ่มเกษตรกรในแต่ละหมู่บ้านนำส่งเงินเทศบาลตำบลบ้านธาตุ ให้จ่ายเป็นค่าตอบแทนหัวหน้ากลุ่มเกษตรกรในแต่ละหมู่บ้านเนื่องจากหัวหน้ากลุ่มเกษตรกรในหมู่บ้านต้องรับผิดชอบในหน้าที่ เช่น ต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการเก็บเงินภาษีหลังการเก็บเกี่ยวนำส่งเงินดังกล่าว เมื่อมีค่าตอบแทนเกิดขึ้นหัวหน้ากลุ่มเกษตรกรในหมู่บ้านจึงมีความรับผิดชอบมากขึ้น และเกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน แต่หากเกษตรกรในหมู่บ้านที่รับผิดชอบของหัวหน้ากลุ่มหมู่บ้านใดไม่จ่ายภาษีหัวหน้ากลุ่มเกษตรกรนั้นๆ จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการจ่ายภาษีแทนเกษตรกรในหมู่บ้านของตนเองรับผิดชอบโดยไม่มีข้อแม้ใดๆทั้งสิ้น และมีมติในที่ประชุมให้หัวหน้ากลุ่มเกษตรระงับการใช้น้ำจากแหล่งน้ำในการทำการเกษตรกับเกษตรกรที่ไม่ชำระภาษี ส่วนปัญหาอุปสรรค์ในการบริหารจัดการพบว่า

1.ขาดความร่วมมืออย่างจริงจังจากหน่วยงานของรัฐอื่นๆ ในการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร ในการมีส่วนร่วมในการประชุม วางแผนและปฏิบัติการ รวมทั้งไม่มีส่วนร่วมในการสนับสนุน และแก้ปัญหาร่วมกัน ขาดการประสานงานกันระหว่างกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

2. ขาดงบประมาณในการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร เทศบาลตำบลบ้านธาตุเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดกลางมีภารกิจในการบริการสาธารณะจำนวนมาก ทำให้ต้องจัดสรรงบประมาณออกไปหลายส่วน จึงไม่เพียงพอในการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร

3. ปัญหาที่เกิดจากสภาพทางภูมิศาสตร์ เนื่องจากสภาพพื้นที่ของเทศบาลตำบลบ้านธาตุโดยทั่วไปสภาพพื้นที่ของตำบลบ้านธาตุเป็นพื้นที่ลุ่มลำน้ำสวย และมีลำห้วยที่เชื่อมติดกับลำน้ำสวย เมื่อถึงฤดูน้ำหลากน้ำจะเอ่อล้นตลิ่ง เข้าท่วมพื้นที่เกษตร ได้รับความเสียหาย ไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ขาดรายได้และเงินหมุนเวียน และค่าปุ๋ยที่ได้ลงทุนไปก่อนหน้านี้แล้ว ปัจจัยสำเร็จและแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติ ของเทศบาลตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก สังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสนทนากลุ่มกับผู้ใช้ข้อมูลหลัก (Key Information) ทั้ง 4 กลุ่ม ได้พบปัจจัยที่ทำให้โครงการการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติ

ดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่อง และได้แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติ ของเทศบาลตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ซึ่งตรงกับกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ความสำเร็จที่เกิดขึ้นในการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติของเทศบาลตำบลบ้านธาตุ นั้น 1) เกิดจากการให้ความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติให้ความร่วมมือกับทางเทศบาลและให้ความไว้วางใจกับคณะกรรมการ ในการทำหน้าที่ของตนที่ได้รับความไว้วางใจจากกลุ่มเกษตรกร และปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถในการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติตามแนวทางปฏิบัติของวัฒนธรรมชุมชน ตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกในกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติเกิดความพึงพอใจแก่กรรมการผู้ดำเนินงานโครงการในทุกคน และการบริหารช่วงเริ่มต้น เกิดการลองผิดลองถูกและเกิดประสบการณ์ในการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติน้ำ และปรับเปลี่ยนแนวทางในการปฏิบัติของผู้บริหารเทศบาลและคณะกรรมการผู้ดำเนินการโครงการการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตรให้ดีที่สุดจนเกิดความเป็นเลิศ Best Practice ในการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตรจนโครงการสารมารถดำเนินการไปอย่างต่อเนื่องได้ 2) การเสียสละและความเข้มแข็งของผู้นำ ซึ่งได้อุทิศตนและเสียสละในการทำงานเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่และความร่วมมือระหว่างเกษตรกรด้วยกัน และผู้นำยังบริหารจัดการและปฏิบัติงานไปตามอำนาจหน้าที่ได้เป็นอย่างดี สามารถไก่เกลี่ยความขัดแย้งที่เกิดขึ้นและหาข้อตกลงให้แก่กลุ่มเกษตรกรได้เป็นอย่างดี

แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร ในการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร ให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้น มีดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เทศบาลตำบลบ้านธาตุ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติเอง จะต้องมีการร่วมกันประชุม วางแผนร่วมดำเนินการในการประเมินความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการโครงการมาเป็นเวลานาน จัดสรรงบประมาณในการดำเนินการโครงการให้ดี เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติได้ทันเวลา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายมากขึ้นและรุนแรงจนต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการชดเชยจากการเสียหายในการดำเนินโครงการที่เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงจนกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติไม่สามารถรับภาระได้เพียงลำพัง โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญจากกรมทรัพยากรน้ำและผู้เชี่ยวชาญงานส่งเสริมการเกษตรมาให้ความรู้ แก่กลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติเกิดความรู้และทักษะในการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน และการเพาะปลูกที่เกิดความคุ้มค่า ส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติลดรายจ่ายในการดำเนินงานต่างๆ เป็นการสร้างเครือข่ายอีกทาง

2) การาจัดหางบประมาณ เมื่อมีการดำเนินงานตามโครงการและลำดับโครงการใดก็ตามย่อมมีการเกิดปัญหาตามสภาพการดำเนินงาน ผู้ปฏิบัติตามโครงการและคณะกรรมการบริหารโครงการจึงต้องมีความรู้และทักษะ ข้อมูลรวมถึงประสบการณ์ และภูมิปัญญาในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินการตามโครงการ และที่ขาดไม่ได้ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในแก้ไขหากเกิดค่าใช้จ่ายคืองบประมาณในการแก้ไขปัญหา และของบสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานอื่น เช่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ ขอรับการสนับสนุนจากงบประมาณการดำเนินการแก้ไขภัยพิบัติ ซึ่งการขอรับการสนับสนุนจากหลายช่องทางจะทำให้เทศบาลตำบลบ้านธาตุ มีโอกาสในการรับงบประมาณมากยิ่งขึ้นเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาการขาดงบประมาณได้

3) การปรับพฤติกรรมให้เข้ากับพื้นที่เสี่ยงต่อน้ำท่วม เมื่อพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในพื้นที่เสี่ยงที่จะเกิดน้ำท่วม เกษตรกรควรเปลี่ยนพฤติกรรมในการเพาะปลูก โดยการเปลี่ยนปลูกพันธุ์ข้าวที่อายุสั้นๆ เพื่อลดการเสี่ยงการขาดทุนที่เกิดจากน้ำท่วมขังทำให้พืชพันธุ์เสียหาย ไม่สามารถเก็บเกี่ยวได้

4) จำกัดเส้นทางการไหลของน้ำด้วยการสร้างพนังกั้นน้ำ เพื่อมิ ให้น้ำที่เอ่อล้นลำน้ำสวย ล้นเข้าท่วมพืชผลทางการเกษตรเสียหาย เทศบาลตำบลบ้านธาตุสามารถของบประมาณมาสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรตำบลบ้านธาตุได้ โดยการขอรับการสนับสนุนการก่อสร้างพนังกั้นน้ำ แต่ในการการก่อสร้างพนังกั้นน้ำจะต้องศึกษาพื้นที่ก่อสร้าง ผลกระทบให้ดีเสียก่อนการก่อสร้างโครงการดังกล่าว

การอภิปรายผล

ในการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร ศึกษากรณี เทศบาลตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของการวิจัย อภิปรายผล ได้ดังนี้

1.การบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร เทศบาลตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจการและภารกิจตามโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ เทศบาลตำบลบ้านธาตุ เพื่อกิกรรมของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติให้บรรลุเป้าหมายในการบริหารจัดการ โดยมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานของผู้นำที่ถูกคัดเลือกมาเพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบกิจกรรมให้บรรลุเป้าประสงค์ของโครงการ ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ 2542 สรุปว่า ทฤษฎีการบริหารเป็นกิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน และเป็นศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น

2. พบประเด็นปัญหา อุปสรรคการบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี พบว่า 1) ขาดความร่วมมืออย่างจริงจังจากหน่วยงานภาครัฐอื่นๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร 2) ขาดงบประมาณในการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจในการบริหารจัดการซึ่งอาศัยอำนาจ ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ทำให้เทศบาลตำบลบ้านธาตุมีภารกิจเพิ่มขึ้น ประกอบกับเทศบาลตำบลบ้านธาตุมีงบประมาณในการบริหารจัดการน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆ ซึ่งเทศบาลตำบลบ้านธาตุได้ดำเนินการจัดทำโครงการเพื่อเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ เช่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ แต่ได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอ ทำให้เกิดปัญหาต่อเนื่องในการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร 3) ปัญหาที่เกิดจากสภาพทางภูมิศาสตร์ โดยสภาพทางภูมิศาสตร์ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านธาตุ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตอำเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี มีสภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบลุ่มริมลำน้ำสวย มีลำห้วยเสียวและลำน้ำเพ็ญซึ่งเป็นลำห้วยตามธรรมชาติที่เกิดจากการไหลคดเคี้ยวโค้ง ตวัดมากเปลี่ยนทิศทางน้ำทำให้เกิดลำห้วยดังกล่าวเข้าไปในพื้นที่ตำบลบ้านธาตุ การที่พื้นที่เขตเทศบาลตำบลบ้านธาตุเป็นที่ราบลุ่มลำน้ำสวย เมื่อครั้งอดีตเกิดความแห้งแล้งมากไม่สามารถทำการเกษตรได้จนได้มีการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติหนองศรีเจริญขึ้นเพื่อช่วยชาวนา แต่ประสพกับปัญหาน้ำไม่เพียงพอในการสูบขึ้นมาเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำให้มีการสร้างฝายน้ำล้นลำน้ำสวยขึ้น เมื่อถึงฤดูฝนน้ำหลากน้ำที่ไหลลงสู่ลำน้ำสวยมีมากมายหลายเส้นทาง ทำให้น้ำในลำน้ำสวยมีมากมายและหลายเส้นทาง ทำให้น้ำในลำน้ำสวยและลำห้วยที่เชื่อมติดกันเอ่อล้นเข้าท่วมเขตพื้นที่การเกษตรในเขตเทศบาลตำบลบ้านธาตุเป็นประจำทุกปีเมื่อเกิดฤดูฝน หรือมีการแปรปรวนทางอากาศที่ทำให้ฝนตกชุก ส่งผลให้ผลผลิตทางการ

เกษตรเสียหายไม่สามารถเก็บเกี่ยวเพื่อนำไปขาย ขาดรายได้และเงินหมุนเวียน ส่งผลกระทบถึงกลุ่มเกษตรกรเกิดหนี้สินจากค่าปุ๋ยที่ค้างไว้กับร้านค้าต่างๆ

3.ปัจจัยสำเร็จและแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร พบว่า สิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดความสำเร็จในกระบวนการทำงานให้บรรลุวัตถุเป้าหมายของโครงการเกิดจากการร่วมมือของคณะกรรมการและผู้รับผิดชอบโครงการตลอดจนกลุ่มเกษตรกรผู้เป็นสมาชิกโครงการที่ร่วมมือร่วมใจกัน ร่วมรับผิดชอบในการทำงาน มีหลักการและแนวทางการปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น ทำให้เกิดความสำเร็จ และบรรลุเป้าหมาย ตอบสนองความต้องการของสมาชิกในกลุ่มเกิดความพึงพอใจและเกิดจิตสำนึกมีส่วนร่วมปฏิบัติ ร่วมตัดสินใจดำเนินการบริหารจัดการ ก่อให้เกิดความสำเร็จ การเสียสละและความเข้มแข็งของผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับ ประสิทธิ์ เวียงสมุทร (2553) เรื่อง การบริหารจัดการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านดินดำ อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ มีการเรียนรู้ร่วมกัน นำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหา วางแผนและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จประกอบด้วย 1) การเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน โดยการบริจาคที่ดินก่อสร้างคลองชลประทาน 2) ภาวะผู้นำของแกนนำชุมชนที่กระตุ้นผลักดันให้เกิดโครงการและก่อสร้างจนสำเร็จ 3) การกระจายอำนาจการบริหารจัดการจากเทศบาลไปยังคณะกรรมการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง 4) การสร้างอำนาจตัดสินใจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ 5) การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการดูแลรักษาคลอง โดยประชาชนสนับสนุนด้านแรงงาน เทศบาลสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ 6) มีการติดต่อสื่อสารในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยใช้หลักกลไกลทางสังคม 7) มีการกำหนดกติกาของกลุ่มและสร้างวัฒนธรรมร่วมกัน 8) มีการติดต่อประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 9) มีการวางรูปแบบการจัดการด้านการเงินและบัญชีที่เป็นปัจจุบันและโปร่งใสสามารถตรวจสอบ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1) ด้านการบริหารจัดการ ควรมุ่งกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล รวมไปถึงต้องประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อร่วมวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไข โดยมีแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการที่ได้เสนอไว้เป็นแนวทางปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จและความเป็นเลิศในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

2) ด้านปัจจัยสำเร็จและแนวทางในการพัฒนาการจัดการภาครัฐควรให้ความสำคัญกับปัจจัยภายนอกชุมชน โดยอาจใช้วิธีการสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ หรือบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะมาให้ความรู้แก่ชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบ การบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตรโดยหน่วยงานภาครัฐอื่นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในบริเวณใกล้เคียง

2. ควรทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการเกษตร แก่ประชาชนอื่นที่ไม่มีส่วนได้เสียในการใช้น้ำ

3. หน่วยงานภาครัฐ ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

รายงานอ้างอิง

คณะวิจัยพัฒนาแหล่งน้ำ. (2551). การศึกษาวิจัยเพื่อขยายผลสู่สาธารณะเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำ ดิน ป่า และการเกษตร. สาขาพัฒนาแหล่งน้ำจากสภาวิจัยแห่งชาติ

สำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรธานี. (2553). การศึกษาวิจัยพันธุ์ข้าวเหนียวหอมอุดรและสถิติผลผลิตการทำนาปรังและนาปี. สำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรธานี

ประสิทธิ์ เวียงสมุทร. (2553). การบริหารจัดการสถานีสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าบ้านดินดำ อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด.

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2542). ทฤษฎีทางการบริหารและวิวัฒนาการการบริหาร.มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ความผูกพันต่อองค์การของพนักงานเทศบาลตำบลโคกม้า อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

A STUDY OF CPINIONS CONCERN TO ORGANIZATION COMMITMENT OF STAFF IN KOGMA MUNICIPALITY, PRAKONECHAI DISTRICT BURIRAM PROVINCE

อนันท์ บัตรประโคน[1] รองศาสตราจารย์ประชัน คะเนวัน[2] และ ดร.ผดุงชาติ ยังดี[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[3] อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความผูกพันต่อองค์การของพนักงานเทศบาลตำบลโคกม้า อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน คือ ด้านความเชื่อในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทเพื่อปฏิบัติงานให้แก่องค์การ และด้านความต้องการรักษาความเป็นสมาชิกขององค์การ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชากร คือ พนักงานเทศบาลตำบลโคกม้า อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 58 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบปลายเปิด (Open - ended Form) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.8405 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความผูกพันต่อองค์การของพนักงานเทศบาลตำบลโคกม้า อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านเต็มใจที่จะทุ่มเทเพื่อปฏิบัติงานให้แก่องค์การ รองลงมาคือ ด้านต้องการรักษาความเป็นสมาชิกขององค์การ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความเชื่อมั่นในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ เมื่อพิจารณาในความแตกต่างของความรู้สึกเป็นรายด้านปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันในความรู้สึกเชื่อมั่นในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ รองลงมาคือความรู้สึกเกี่ยวกับต้องการรักษาความเป็นสมาชิกขององค์การ

คำสำคัญ : ความผูกพันต่อองค์การ, พนักงานเทศบาล

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate the organizational commitment of staff in Khokma Subdistrict municipality, Prachonchai District, Buriram Province in 3 aspects: belief in organizational acceptance and values, heartfelt operation to organization, and need of organizational membership obtaining. The samples were 58 staff in Khokma Subdistrict municipality, Prachonchai District, Buriram Province. The research instrument used for collecting

the data was a 3-part questionnaire, including check list, 5-rating scale, and open-ended form with its reliability at 0.8405. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, and standard deviation. The findings were as follows 1. The levels of the organizational commitment of staff in Khokma Subdistrict municipality, Prachonchai District, Buriram Province both as a whole and at each aspect were at high levels. The heartfelt operation to organization was reported as the highest mean score, followed by the need of organizational membership obtaining; whereas, the belief in organizational acceptance and values was reported as the lowest mean score. When considering the feeling differences in each aspect, it was revealed the samples' feeling in belief in organizational acceptance and values, followed by the need of organizational membership obtaining.

KEYWORDS: ORGANIZATIONAL COMMITMENT, MUNICIPAL EMPLOYEES

1. บทนำ

การบริหารงานในองค์การไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือรัฐวิสาหกิจ ที่สามารถประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพในการบริหารองค์การนั้น ขึ้นอยู่กับความพร้อมและเพียงพอของทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นต่อการบริหาร ซึ่งการบริหารในองค์การก็ย่อมจะมุ่งหวังใน การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทรัพยากรมนุษย์จึงถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดความสำเร็จขององค์การ เนื่องจากบุคคลในองค์การจะเป็นดัชนีชี้วัดการบรรลุผลสำเร็จขององค์การ การปฏิบัติงานใด ๆ จะประสบผลสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานนั้น ขึ้นอยู่กับการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพให้นานที่สุด จนกระทั่งบุคลากรเหล่านั้นเกษียณอายุออกจากงานไป การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจะสำเร็จหรือล้มเหลวย่อมขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย นอกเหนือจากสมรรถนะของพนักงานแล้วยังต้องคำนึงถึงความรู้สึกของพนักงาน ผู้บริหารจะต้องรักษาบุคลากรขององค์การนั้นๆ ให้มีความเต็มใจที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่และความรับผิดชอบให้นานที่สุด การสร้างทัศนคติที่ถูกต้อง การให้ความรัก การสร้างความผูกพัน การปฏิบัติด้วยความยุติธรรม การจัดการผลตอบแทน ความผูกพันของพนักงานต่อองค์การเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะทำให้พนักงานปฏิบัติหน้าที่อย่างทุ่มเททั้งกำลังกายและกำลังใจให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ ความผูกพันต่อองค์การจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง (อนิวัช แก้วจำนงค์. 2552 : 13)

ด้วยเหตุนี้ ความรู้สึกผูกพันกับองค์กรจึงมีความสำคัญยิ่ง สามารถใช้เป็นเครื่องหมายใน การทำนายอัตราการลาออกได้ดีกว่าความพึงพอใจในการทำงาน เพราะเชื่อว่าผู้ที่มีความผูกพันกับองค์การสูงจะปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพได้ดีกว่าผู้ที่มีความรู้สึกผูกพันกับองค์การต่ำ อีกทั้งยังสามารถบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพขององค์การได้ เทศบาลจัดว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นองค์การของรัฐ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน โดยมุ่งเน้นการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ส่งให้เกิดผลสำเร็จตามภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า และที่สำคัญเทศบาลจะต้องสามารถจัดการบริการที่อำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ที่ผ่านมาประสบปัญหาพนักงาน ในองค์การขาดขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงาน และความเชื่อมั่นต่อองค์การ จึงมีผลทำให้องค์การไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าพนักงานมีความผูกพันต่อองค์การน้อย เมื่อมีโอกาสที่จะย้ายก็จะขอโอนย้ายไปที่องค์การอื่น เพื่อความเจริญก้าวหน้า ในหน้าที่ ซึ่งทำให้เทศบาลต้องประกาศรับโอน (ย้าย) หรือรับสมัครพนักงานใหม่ ทำให้งานขาดความคล่องตัวและต่อเนื่อง การดำเนินงานติดขัดไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้น พนักงานเทศบาล ในฐานะผู้ปฏิบัติงานนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้

การดำเนินงานของเทศบาลมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล แต่การที่จะทำให้คนเกิดศรัทธาในงานและรักองค์การก็มีความสำคัญไม่น้อย จึงถือได้ว่าความผูกพันในองค์การเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจให้บุคลากรร่วมกันทำงาน ปฏิบัติงานอย่างเต็มใจและทุ่มเทในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาองค์การให้มีความเจริญก้าวหน้า

ผู้วิจัยในฐานะเป็นพนักงานเทศบาลสามัญ จึงมีความสนใจในการศึกษาความผูกพันต่อองค์การของพนักงานเทศบาลโคกม้า อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อหาแนวทางเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์การให้กับพนักงาน และผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการนำไปพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานขององค์การให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนทำให้องค์การมีความเจริญก้าวหน้าและมีการพัฒนาต่อไปในอนาคต

2. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานเทศบาลตำบลโคกม้า อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 58 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ และเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open - ended Form) โดยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิด และแนวคิดอื่นๆ ประมวลเข้าด้วยกัน และได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำการค้นคว้าอิสระเพื่อประกอบเป็นโครงสร้างในการทำการค้นคว้าอิสระ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมถึงศึกษาความผูกพันต่อองค์การ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแบบสอบถามของการวิจัย ศึกษาเทคนิค และวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบสร้างมาตรวัดทัศนคติตามเทคนิคการวัดของลิเกิร์ต (Likert Scale) โดยใช้หลักการวัดค่ารวมและประเมินลักษณะจากค่าคะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighting Mean Score) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย นำเสนอร่างแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาควบคุมการค้นคว้าอิสระตรวจสอบ ความถูกต้องด้านเนื้อหา โครงสร้าง ภาษา และความสอดคล้อง หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำ นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ทำการตรวจสอบ เพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุม ตรงสภาพ และปัญหาเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจสอบ นำแบบสอบถามที่ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาปรับปรุงแก้ไขคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระทำการตรวจสอบ และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับพนักงานเทศบาลตำบลพลับพลาชัย อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง นำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.8405 ซึ่งผ่านเกณฑ์สามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ผลการวิเคราะห์/ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา ตำแหน่ง และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 58 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อย 62.06 มีช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 41.38 สถานภาพสมรส จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 จบ

การศึกษาปริญญาตรี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 55.170 ตำแหน่งพนักงานจ้าง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 62.07 และมีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1-5 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 56.90

จากการวิจัยในครั้งโดยภาพรวม ด้านความเชื่อมั่นในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะนโยบายขององค์การนี้มีการสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและสามารถทำให้องค์การประสบความสำเร็จ ค่านิยมการทำงานมีความสอดคล้องกับค่านิยมขององค์การ มีการมอบหมายงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถ มีความก้าวหน้าในการทำงาน เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการบริหารงานขององค์การให้ความสนใจเกี่ยวกับสวัสดิการและความเป็นอยู่ของพนักงาน และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญช่วย คล้าเอม (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท บี.พี.เอ็น ซัพพลาย แอนด์ เซอร์วิส จำกัด พบว่า ด้านความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร อยู่ในระดับมาก

จากการวิจัยในครั้งโดยภาพรวม ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทเพื่อปฏิบัติงานให้แก่องค์การ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะเป็นงานที่ทำอยู่ในองค์การสำคัญอย่างหนึ่งในชีวิตจึงอุทิศแรงกาย แรงใจในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างสุดกำลัง และเต็มที่เพื่อให้เสร็จตามเวลา และทุ่มเทในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เต็มใจที่จะปฏิบัติงานนอกเหนือหน้าที่ได้รับมอบหมายโดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ใดๆตอบแทน ได้พัฒนาตนเอง เพื่อพัฒนางานขององค์การให้ดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ มีส่วนทำให้งานทุกอย่างขององค์การสำเร็จตามวัตถุประสงค์ทุกประการ ซึ่งสอดคลองกับงานวิจัยของ ขนิษฐา วัฒนโอฬารนนท์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความผูกพันต่อองค์การในการปฏิบัติงานของข้าราชการและลูกจ้าง องค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี พบว่า ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทเพื่อปฏิบัติงานให้แก่องค์การ อยู่ในระดับมาก

จากการวิจัยในครั้งโดยภาพรวม ด้านความต้องการรักษาความเป็นสมาชิกขององค์การ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะองค์การนี้มีอิสระในการปฏิบัติงาน ผู้บังคับบัญชาให้ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดี มีการสนับสนุนการเลื่อนระดับตำแหน่งที่สูงกว่าเดิม จึงมีความยินดีและภูมิใจที่จะบอกว่าทำงานที่องค์การนี้ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และจะร่วมสร้างองค์การนี้ให้มีความมั่นคงและจะทำงานกับองค์การนี้เท่าที่องค์การนี้จะยังคงอยู่ มีความยินดีที่จะเลือกทำงานกับองค์การนี้มากกว่าหน่วยงานอื่นที่สามารถเลือกได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจิตต์ ตั๊นสกุล (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความผูกพันต่อองค์การของพนักงานขายเวชภัณฑ์ พบว่า ด้านความต้องการดำรงความเป็นสมาชิกในองค์การของตน อยู่ในระดับมาก

เอกสารอ้างอิง

บุญช่วย คล้าเอม. (2551). ความผูกพันองค์กรของพนักงานบริษัท บี.พี.เอ็น. ซัพพลาย แอนด์ เซอร์วิส จำกัด. การค้นคว้าอิสระ บธ.ม. (บริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

ขนิษฐา วัฒนโอฬารนนท์. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการและลูกจ้าง องค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์. รป.ม. ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

สมจิตต์ ตั๊นสกุล. (2548). ความผูกพันต่อองค์การของพนักงานขายเวชภัณฑ์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

อนิวัช แก้วจำนงค์. (2552). การจัดการทรัพยากรมนุษย์. สงขลา : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

THE PARTICIPATION IN LOCAL POLITICS OF PEOPLE IN YAIYAMWATNA SUBDISTRICT MUNICIPALITY IN CHALERMPHRAKIAT DISTRICT, BURIRAM PROVINCE

กานต์ ทองมาลัย[1] รศ.ประชัน คะเนวัน[2] ดร.คำภีรภาพ อินทะนู[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[3] อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน คือ ด้านการรณรงค์การหาเสียงเลือกตั้ง ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งและด้านการตรวจสอบการเลือกตั้ง กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปยังหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 6 ระดับ และแบบปลายเปิด (Open-ended Form) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ .8845 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตรวจสอบการเลือกตั้ง อยู่ในระดับน้อย นอกนั้น อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ คือ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการรณรงค์การหาเสียงเลือกตั้ง และ ด้านการตรวจสอบการเลือกตั้ง ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นอย่างจริงจัง รองลงมา คือ ต้องการนักการเมืองที่ดีมีความตั้งใจในการทำงานเพื่อส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนและผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นไม่ควรมีการหาเสียงในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามลำดับ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การเมืองท้องถิ่น, ประชาชน, เขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate participation in local politics of people in Yaiyamwattana Subdistrict Municipality Chalermphrakiat District, Buriram Province in 3 aspects: election campaign, election right, and election checking. The sample were 364 people, selected by using the table of Krejcie & Morgan, and simple random

sampling, respectively. The research instrument used for collecting the data was a three - part questionnaire, including checklist, six - rating scale, and open-ended form with its reliability at 0.8845. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, and standard deviation. The findings were as follows:

1. Participation in local politics of the people in Yaiyamwattana Subdistrict Municipality, Chalermphrakiat District, Buriram Province as a whole was at moderate level. When considering at each aspect, it was found that the election checking was at low level; whereas, the rest aspects were at moderate level. The rankings from the highest to the lowest mean score were the election right, election campaign, and election checking , respectively.

2. The additional opinions and suggestions with the highest percentages were that people shoud encourage to participate in local politics seriously, followed by good politicians are needed willing to work to the public rather than personal gain, and candidates for election as members of local assemblies and local administrators should not have to campaign in the political appointees, respectively.

KEYWORDS: PARTICIPATION , LOCOCAL POLITICS , PEOPLE , YAIYAMWATTANA SUBDISTRICT MUNICIPALITY

1. บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีต ประเทศไทยมีการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขทรงมีพระราชอำนาจโดยสมบูรณ์แต่เพียงพระองค์เดียว ทรงใช้อำนาจทั้งในด้านนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร อำนาจตุลาการ ต่อมาการปกครองของไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาสู่ระบอบประชาธิปไตยเมื่อปีพุทธศักราช 2475 ได้มีการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พุทธศักราช 2534, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 108 ตอนที่ 156 ลงวันที่ 4 กันยายน 2534) กล่าวคือ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาคและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

การบริหารราชการส่วนกลาง เป็นการปกครองแบบรวมอำนาจ โดยรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรี ทำหน้าที่บริหารประเทศ เพื่อกำหนดนโยบายและใช้อำนาจในการบริหารประเทศให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้มี กระทรวง ทบวง กรม เป็นหน่วยงานกลไกนำนโยบายของรัฐไปปฏิบัติ การบริหารราชการส่วนภูมิภาค เป็นการแบ่งอำนาจการปกครองจากส่วนกลางให้แก่ผู้แทนราชการบริหารส่วนกลาง ซึ่งประจำอยู่ในส่วนภูมิภาค คือ จังหวัดและอำเภอ เป็นผู้รับนโยบายจากนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีกระทรวง ทบวง กรมมา ปฏิบัติให้เหมาะสมกับท้องที่และประชาชน การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เป็นการกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอันเป็นพื้นฐานการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมในรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีจังหวัดและอำเภอเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานให้อยู่ภายใต้ระเบียบกฎหมาย

ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายโดยตรงเนื่องจากความเฉื่อยชาและความสนใจในเรื่องการเมืองอยู่ในระดับต่ำ ไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การเมืองการปกครองของไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองหลายครั้ง มีการแย่งชิงอำนาจทางการเมืองของผู้บริหารประเทศ เพื่อรักษาผลประโยชน์กลุ่มของตนเองและพวกพ้อง จึงทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทำได้ยากและทำได้

เพียงระยะเวลาอันสั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเสมือนถูกจำกัดสิทธิ การพัฒนาทางด้านการเมืองขาดความต่อเนื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยจึงไม่เป็นประชาธิปไตย อีกทั้งวัฒนธรรมทางการเมืองคนบางส่วนในท้องถิ่น มีวัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้า คนในท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารและผู้นำท้องถิ่นแต่ขาดความสนใจที่จะเข้าร่วมทางการเมือง (ชัยพร เจียมตน. 2548 : 1-3)

เมื่อพิจารณาในส่วนของเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนาแล้วเห็นได้ว่าประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจและขาดความสนใจที่จะเข้าร่วมปกครองท้องถิ่นของตนเอง ฝ่ายรัฐบาลเองก็ยังคงควบคุมกำกับอย่างใกล้ชิด กฎหมายก็บัญญัติหน้าที่ของเทศบาลไว้อย่างจำกัด และมุ่งไปในทางฝึกฝนให้ประชาชนเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาเป็นสาระสำคัญ มากกว่ามุ่งเน้นให้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการปกตรองท้องถิ่นของตนเอง ตามหลักกระจายอำนาจการปกครอง อย่างไรก็ตามภายหลังรัฐบาลได้พยายามแก้ไขอุปสรรคต่างๆ โดยเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมายถึง 4 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2481 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2486 และพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496

เทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล มีฐานะเป็นนิติบุคคลจัดตั้งภายใต้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 เป็นกฎหมายแม่บท มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดได้แก่หน้าที่ที่เทศบาลต้องกระทำและกิจการที่ไม่บังคับให้ทำแต่สามารถจัดทำได้ตามกำลังของตน โดยพิจารณาจากความจำเป็นของประชาชนในพื้นที่นอกจากนี้เทศบาลยังมีอำนาจหน้าที่การจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งการดำเนินกิจกรรมต่างๆสามารถใช้ดุลพินิจของตนเองในการวินิจฉัยและกำหนดนโยบายภายใต้การควบคุมของรัฐ หากเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนาจะได้รับการพัฒนาให้เจริญและมีความก้าวหน้าได้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับการเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม

ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นบทบาทที่สำคัญยิ่งที่จะนำเสนอปัญหา และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง อันจะช่วยให้เทศบาลสามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะประชาชนมีเข้ามาใช้สิทธิการเลือกตั้ง ร่วมรณรงค์การหาเสียงและติดตามและตรวจสอบการเลือกตั้งน้อย การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อนำมาปรับปรุงและสร้างพฤติกรรมทางการเมืองที่ดีให้กับประชาชนรับรู้บทบาทหน้าที่ของตนในการสร้างระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ต่อไป

จากหลักการและเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา จึงมีความสนใจที่จะศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตตำบลยายแย้มวัฒนาจำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการรณรงค์การหาเสียงเลือกตั้ง ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง และด้านการตรวจสอบการเลือกตั้ง โดยมุ่งหวังว่าผลการศึกษาวิจัย จะเป็นข้อมูลสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมตรวจสอบ ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้การบริหารงานและดำเนินกิจการของเทศบาลมีประสิทธิภาพอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและชุมชนต่อไปอย่างยั่งยืน

2. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 149) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปยังหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วนด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลจระเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ได้ค่าความเชื่อมั่น .8845

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ถึงนายกเทศมนตรีตำบลยายแย้มวัฒนาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยได้ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในระยะเวลาที่กำหนดได้แบบสอบถาม จำนวน 364 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

4.2 ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ รายด้าน 3 ด้าน ด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาโดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage)

3. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า

1.การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตรวจสอบการเลือกตั้งอยู่ในระดับน้อย นอกนั้น อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ คือ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการรณรงค์การหาเสียงเลือกตั้ง และ ด้านการตรวจสอบการเลือกตั้ง ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นอย่างจริงจัง คิดเป็นร้อยละ 24.69 รองลงมา คือ ต้องการนักการเมืองที่ดีมีความตั้งใจในการทำงานเพื่อส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน คิดเป็นร้อยละ 20.98 และผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นไม่ควรมีการหาเสียงในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คิดเป็น
ร้อยละ 18.51 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการศึกษาเป็นเช่นนี้ เนื่องจากปัจจุบันเกิดความขัดแย้งทางการเมืองออกเป็นหลายฝ่ายเกิดความแตกแยกทางความคิดแต่ละกลุ่มก็ต้องการให้กลุ่มของตนเองเป็น

ใหญ่มีบทบาททางการเมืองมาก เพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน ความต้องการทางความคิดของตนเอง เกิดกลุ่มผลประโยชน์ขึ้นอย่างมากมายในสถานการณ์การเมืองท้องถิ่นปัจจุบัน ประชาชนที่ไม่มีความคิดเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายทางการเมือง เพราะมองไม่เห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงขาดความเอาใจใส่ในการทำหน้าที่ของตนเอง ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนเองทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 อีกทั้งข่าวการทุจริตคอรัปชั่นที่มีขึ้นเป็นประจำทำให้ไม่เห็นความสำคัญในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของรังสิวุฒิ ชำนาญงาม (2554: บทคัดย่อ) ได้ทำการได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการวิจัยพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ผลการวิจัยด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะ ในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสารทำให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเลือกตั้งมากขึ้น เกิดความตื่นตัวและเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้งทำให้เริ่มเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้นโดยเริ่มจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการหาเสียงเลือกตั้ง แต่ในขณะเดียวกันประชาชนบางส่วนยังมองการเมืองเป็นเรื่องที่น่าเบื่อเป็นเรื่องของผลประโยชน์ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกราช วรรณพงษ์ (2555:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมการเลือกตั้งทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลประคำ อำเภอประคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมการเลือกตั้งทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ผลการวิจัยด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากการเลือกตั้งผู้แทนของไทยเรานั้นเป็นหน้าที่ที่สำคัญอย่างหนึ่งโดยที่จะต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อเป็นการแสดงความคิดเห็นผ่านการลงคะแนนเสียงต่อการเลือกผู้แทนที่จะมาทำงานให้ประชาชน และเป็นการแสดงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักระบอบประชาธิปไตย เพราะการมาใช้สิทธิเลือกตั้งนั้นทำให้ได้รับรู้ถึงตัวตนของชุมชนและได้คนที่ตนเองต้องการเข้ามาบริหารในท้องถิ่น ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของดำเกิง ลักษณะโยธิน (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครลำปาง จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยด้านการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง

2.3 ผลการวิจัยด้านการตรวจสอบการเลือกตั้ง พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา ด้านการตรวจสอบการเลือกตั้งโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องจากประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา ขาดความรู้ความความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายการเลือกตั้ง อีกทั้งในการเลือกตั้งแต่ละครั้งนั้น ประชาชนบุคคลที่ตนเองต้องการเข้ามาบริหารงานในท้องถิ่น อีกทั้งการเมืองในท้องถิ่นตำบลยายแย้มวัฒนาหากมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งชนะ ฝ่ายที่แพ้การเลือกตั้งก็จะให้เกียรติฝ่ายที่ชนะในการเข้ามาบริหารงานท้องถิ่นจนครบวาระ จนกระทั่งจะมีการต่อสู้แข่งขันในการเลือกตั้งครั้งต่อไปซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของณาตยา ลาน้ำเที่ยง (2555:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล

หนองบัวงง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในการเลือกตั้งของประชาชนด้านการตรวจสอบการเลือกตั้ง อยู่ในระดับน้อย

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นอย่างจริงจัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนต้องการเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้นในทุกๆด้าน เพื่อดำเนินการติดตามการปฏิบัติงานของเทศบาลและผู้สมัครเลือกตั้งที่ได้รับเลือกตั้งไปแล้ว ว่าสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งเหตุผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของมัลลิกา ฉิมพลี (2554 :บทคัดย่อ) ที่พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากกว่านี้ เพราะประชาชนอยากเข้าไปตรวจสอบการทำงานและการเลือกตั้งของเทศบาลตำบลอยากเข้าไปรับรู้การปฏิบัติงานว่ามีการดำเนินการถูกต้องหรือไม่เป็นการแสดงให้ว่าประชาชนต้องการเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น

4. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการบริหารงานต่อไป

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ดังนั้นจึงเป็นตัวชี้วัดผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนาในการใช้สิทธิและหน้าที่ทางการเมือง อันเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยโดยการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควรส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ รณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยการแสดงซึ่งสิทธิเสรีภาพของตนเองในการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้านอันเป็นการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองส่วนท้องถิ่นที่ผู้ได้รับการเลือกตั้งปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ที่ประชาชนอาศัยอยู่สามารถเข้าถึงปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างแท้จริง การส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิแสดงให้ประชาชนเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง และรับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองว่าการเป็นพลเมืองที่ดีนั้นจะต้องมาใช้สิทธิเลือกตั้ง และเพื่อให้เป็นไปตามหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย เพราะหลักการกระจายอำนาจยึดถือเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ โดยให้ประชาชนมีอิสระตามสมควรในการดำเนินงานปกครอง และจัดทำบริการสาธารณะต่างๆ ได้เองเป็นการปกครองตนเองตามหลักของการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพื่อแสดงเจตนารมณ์ของประชาชนในการเลือกบุคคลที่ตนต้องการให้เข้ามาบริหารงานในท้องถิ่นอันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนต่อไป

1.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการตรวจสอบการเลือกตั้ง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านเคยร่วมคัดค้านหรือประท้วงเมื่อมีการทุจริตการเลือกตั้ง จะเห็นได้ว่าในการเลือกตั้งแต่ละครั้งประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีการคัดค้านและประท้วงการทุจริตการเลือกตั้งน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะการเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนามีการแข่งขันทางการเมืองน้อย ประชาชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ซึ่งเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ทางเรื่องการตรวจสอบการเลือกตั้งทางการเมืองได้ โดยให้เน้นให้ประชาชนตระหนักถึง

ความสำคัญของการเลือกตั้งว่าการติดตามการเลือกตั้งมีผลต่อประชาชนในท้องถิ่นอย่างไร สร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบทางการเมืองให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญทางการเมือง เพราะการตรวจสอบทางภาคประชาชนจะช่วยให้การทุจริตคอรัปชั่นลดน้อยลง นักการเมืองมีความระมัดระวังในการปฏิบัติงานมากขึ้น อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตพื้นที่อื่นๆ

2.2 ควรมีการวิจัยถึงปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแย้มวัฒนา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและแก้ไขปัญหาอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

2.3 ควรศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อเจาะลึกถึงสาเหตุการแก้ไขและปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

ชัยพร เจียมตน. (2548). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ ร.ม. (การเมืองการปกครอง). นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ณาตยา ลาน้ำเที่ยง. (2555). การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในการเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองบัวงง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา. การค้นคว้าอิสระ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ดำเกิง ลักษณะโยธิน. (2552). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครลำปาง. การค้นคว้าแบบอิสระ ศศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การเมือง). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. บุรีรัมย์ : สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.

มัลลิกา ฉิมพลี. (2554). การมีส่วนร่วมการเลือกตั้งทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลถลุงเหล็ก อำเอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์. การค้นคว้าอิสระ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

รังสิวุฒิ ชำนาญงาม. (2554). การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนเจริญ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์. การค้นคว้าอิสระ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

เอกราช วรรณพงษ์. (2555). การมีส่วนร่วมการเลือกตั้งทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลประคำ อำเภอประคำ จังหวัดบุรีรัมย์. การค้นคว้าอิสระ รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

USERS SATISFACTION OF THE PUPARN ROYAL DEVELOPMENT STUDY CENTER SAKONNAKHON PROVICE

ภรภัทร ดาวศรี, ดร.โสภัชย์ วรวิวัฒน์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร และเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนที่เข้าศึกษาดูงานศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร ในปี 2555 จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t - test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ (LSD) ผลการวิจัยพบว่า (1) ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ พบว่า เนื้อหาที่ได้รับเข้าใจง่าย ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้ ด้านการบริการ พบว่า ให้บริการด้วยความเสมอภาคกับผู้เข้าศึกษาดูงาน และการติดต่อประสานงานกับทางหน่วยงานมีความสะดวกรวดเร็ว ด้านเจ้าหน้าที่ พบว่า เจ้าหน้าที่มีความพร้อมต่อการรับคณะผู้เข้าศึกษาดูงาน และเจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้นกับผู้เข้าศึกษาดูงาน ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า ป้ายบอกทาง/ป้ายประชาสัมพันธ์ต่างๆและมีเก้าอี้ที่พักเพียงพอ และอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านสถานที่ พบว่า สถานที่สวยงามเหมาะแก่การมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ห้องฟังบรรยายสามารถรับผู้เข้าศึกษาดูงานได้เพียงพอ (2) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล เป็นดังนี้ (2.1) จำแนกตามเพศ อายุ และ พบว่า ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน (2.2) จำแนกตามอาชีพ พบว่า ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้ ด้านการบริการ ด้านเจ้าหน้าที่ และด้านการอำนวยความสะดวก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านสถานที่ไม่แตกต่างกัน (2.3) จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริการ ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านสถานที่ไม่แตกต่างกัน มีเพียงด้านเจ้าหน้าที่ และด้านความรู้เท่านั้น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2.4) จำแนกตามรายได้ พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริการ ด้านเจ้าหน้าที่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านสถานที่ ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านความรู้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ประชาชน

Abstract

The objectives of this study were: 1) to investigate a degree of service receivers' satisfaction of the Phu Phan Development Study Center Due to the Royal Project, Sakon Nakhon province, and 2) to compare service receivers' satisfaction of the Phu Phan Development Study Center Due to the Royal Project, Sakon Nakhon province based on their personal background. A sample was 400 people who entered to make a study trip at the Phu Phan Development Study Center Due to the Royal Project, Sakon Nakhon province in 2012. The instrument used to collect data was a questionnaire. Statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test. In case a significant difference was found at the .05 level, LSD was used to test for a significantly different pair. The findings were as follows: Service receivers' overall or each aspect satisfaction of the Phu Phan Development Study Center Due to the Royal Project, Sakon Nakhon province was at the high level as arranged in order from higher to lower ranks in 4 aspects respectively like: those aspects of knowledge, service, officer, and facilitating the visit. The aspect found at the highest level of satisfaction was that of place. The results deriving from comparing service receivers' satisfaction of the Phu Phan Development Study Center Due to the Royal Project, Sakon Nakhon province, as classified by personal background were as the following: As classified by sex and age, it was found no difference as a whole or each aspect of service receivers' satisfaction. As classifieds by occupation, their satisfaction was found significantly different as a whole at the .05 level. As each aspect of satisfaction was considered, it was found that each of those aspects of knowledge, service, officer, and facilitating the visit was found significantly different at the .05 level except for that of place which was found not different. As classified by educational attainment, their overall satisfaction was found not different. Considering it as each aspect, it was found that each of those aspects of service, facilitating the visit and place was found not different in their satisfaction. Only each of those aspects of officer and knowledge was found significantly different at the .05 level of their satisfaction. As classified by income, their overall satisfaction was found not different. As each aspect was considered, their satisfaction in each of those aspects of service, officer, facilitating the visit and place was not different except for the aspect of knowledge which was found significantly different at the .05 level.

KEYWORDS: PEOPLE

1. บทนำ

"...สำหรับศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น เป็นการดำเนินงานในลักษณะย่อส่วนภูมิประเทศให้เล็กลง เพื่อที่จะมีการดำเนินงานในทุกๆด้าน มาอยู่ในศูนย์ศึกษาการพัฒนา และเป็นตัวอย่างให้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ข้าราชการและประชาชนมาดูงานศึกษาและพัฒนาไปใช้ปฏิบัติได้ ซึ่งมีลักษณะเป็นพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต โดยจะมีการศึกษาและพัฒนา ตั้งแต่เริ่มต้นการเพาะกล้าการปลูก การใช้ดินให้เหมาะสมตลอดจนการแปรสภาพผลผลิตทางการเกษตรเป็นสินค้าเกษตรอุตสาหกรรม..." (พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2527)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริ ให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2527 ณ บ้านนานกเค้า ตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ จัดตั้ง

ขึ้นเพื่อเป็นศูนย์ตัวแทนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการศึกษา ทดลอง วิจัยและพัฒนาในทุกๆด้าน เพื่อยกฐานะความเป็นอยู่ของราษฎรให้ดีขึ้น และสามารถนำเป็นตัวอย่างของการดำเนินการพัฒนา นำไปขยายผลสู่พื้นที่อื่นๆ เป็นเสมือน "พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต" (Living Natural Museum) ที่เกษตรกรหรือประชาชนทั่วไป ได้เข้ามาศึกษาหาความรู้และนำความรู้ไปเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง รวมทั้งเป็นศูนย์บริการในรูปแบบ "ครบวงจร"หรือที่เรียกว่า "บริการแบบเบ็ดเสร็จ"(One stop service) และเป็น “แม่แบบการพัฒนาของภาคอีสาน”อย่างแท้จริง (3 ทศวรรษ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯประโยชน์สุขสู่ปวงประชา : สำนักงาน กปร. 2549:75)

2. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่เข้าศึกษาดูงาน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ จำนวน 400 คน ซึ่งจะได้มาโดยการสุ่มแบบบังเอิญของประชาชนที่เข้าศึกษาดูงานศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ เครื่องมือในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถามเป็นแบบ (Questionnaire) ประเภทปลายปิด (Closed Form) ที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยวัดในเชิงปริมาณ โดยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิด และได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อมาประกอบเป็นโครงสร้างในการทำวิทยานิพนธ์

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหา ศึกษาลักษณะและวิธีการสร้างแบบสอบถาม กำหนดขอบข่ายของแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมการดำเนินการให้มากที่สุดแล้วจึงดำเนินการสร้างข้อคำถามตามขอบข่ายที่กำหนด

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้ว นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำปรึกษา ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้เพื่อพิจารณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับขอบเขตที่กำหนดไว้

การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) เชิงเนื้อหาความถูกต้องเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลนำแบบสอบถาม ตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไขปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาความถูกต้องเหมาะสมสามารถนำไปเก็บข้อมูลและครอบคลุมความสมบูรณ์ของเนื้อหาและวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of item objective congruence) แล้วเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป

นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ แก้ไขแล้วไปทดสอบใช้ (Try-out) กับผู้ใช้บริการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม นำค่าที่ได้นำมาทดสอบความเชื่อมั่นในเนื้อหาของคำตอบ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของ ครอนบาค (Cronbach’s Coefficient-Alpha)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นความเที่ยงตรง (Reliability) หรือค่าหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (X) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) หาค่าอำนาจจำแนก (Distribution) ใช้สำหรับหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยวิธีหาค่าสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation)ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 99) ใช้สำหรับการคำนวณค่าความเชื่อมั่นของ

แบบสอบถาม และใช้ T-test ชนิด Independent variables สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน (F-test ชนิด One-Way ANOVA) และทดสอบรายคู่โดยใช้ เอลเอชดี (LSD) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหาแนวทางเสริมสร้างความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร หาค่าเฉลี่ยรายด้านของความพึงพอใจด้านความรู้ ด้านการบริการ ด้านเจ้าหน้าที่ ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านสถานที่ ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม จำเป็นต้องหาแนวทางเสริมสร้างเสริมสร้างความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร โดยนำเสนอแนวทางเสริมสร้างความพึงพอใจต่อผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องในการพัฒนา

3. ผลการเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

สรุปลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ พบว่า ผู้ใช้บริการต่อศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 60.80 มีอายุระหว่าง 41 – 60 ปี จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 50.80 มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 40.80 มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 322 คน คิดเป็นร้อยละ 80.50 และมีรายได้สูงกว่า 5,000 บาท จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.30

ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร ซึ่งสรุปผลได้ว่า ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.43 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือด้านสถานที่และอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสถานที่ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.54 ด้านเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.46 ด้านการอำนวยความสะดวก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.43 ด้านความรู้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.38 และด้านการบริการ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.34

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร ด้านความรู้ ซึ่งสรุปผลได้ว่า ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร ด้านความรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.38 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ เนื้อหาที่ได้รับเข้าใจง่าย ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.46 ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.42 และความรู้ที่ได้รับมีความหลากหลาย ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.42

ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร ด้านการบริการ ซึ่งสรุปผลได้ว่า ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร ด้านการบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.33 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ให้ความเสมอภาคกับผู้เข้าศึกษาดูงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.47 การติดต่อประสานงานกับทางหน่วยงานมีความสะดวกรวดเร็ว ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.44 สามารถขอรับข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ได้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.42

ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร ด้านเจ้าหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.46 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ เจ้าหน้าที่มีความพร้อมต่อการรับคณะผู้เข้าศึกษาดูงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.52 เจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้นกับผู้เข้าศึกษาดูงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.49 และเจ้าหน้าที่มีความรอบรู้กับเนื้อหานั้นๆ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.46

ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร ด้านการอำนวยความสะดวกโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.43 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ มีเก้าอี้ที่พักเพียงพอ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.49 มีป้ายบอกทาง/ป้ายประชาสัมพันธ์ต่างๆ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.47 และมีถังขยะเพียงพอ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.41

ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร ด้านสถานที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.54 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ สถานที่สวยงาม เหมาะแก่การมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.65 ห้องฟังบรรยายสามารถรับผู้เข้าศึกษาดูงานได้เพียงพอ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.56 และสถานที่สะอาด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.56

จากการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนครจำแนกตามเพศ อายุ พบว่า ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนการจำแนกตามอาชีพ พบว่า ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และระดับมาก 4 ด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร ได้มีการบริการทั้งในด้านความรู้ ด้านการบริการด้านเจ้าหน้าที่ ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านสถานที่ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้ที่มาศึกษาดูงานได้รับความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ความรู้ที่ได้รับมีความหลากหลายและมีความสอดคล้องกับชีวิตประจำวันและสามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวัน ในด้านการบริการการติดต่อประสานงานกับทางหน่วยงานมีความสะดวกรวดเร็ว การประชาสัมพันธ์ข้อมูลมีความหลากหลาย เจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้น มีความพร้อมต่อการรับคณะผู้เข้าศึกษาดูงาน และภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ มีป้ายบอกทางและป้ายประชาสัมพันธ์ต่างๆได้ครบถ้วนชัดเจน มีที่พักรับประทานอาหารเพียงพอต่อผู้เข้าศึกษาดูงาน ทำให้เกิดความสะดวกในการศึกษาดูงาน ส่วนสถานที่ก็มีความสะอาด ห้องน้ำและสถานที่จอดรถที่เพียงพอ สถานที่สวยงามเหมาะแก่การมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์

ข้อเสนอแนะ ผลการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาด้านความรู้ ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาสาระด้านความรู้ให้มีความหลากหลายเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้เข้ารับการศึกษาดูงานสามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวัน และนำความรู้ไปเผยแพร่ต่อได้ 2) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาด้านการบริการ ควรมีเอกสาร แผ่นพับแนะนำข้อมูลที่มีความหลากหลายเข้าใจง่าย เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ควรมีความรู้ความสามารถในการให้ข้อมูลข่าวสารกับผู้เข้ารับการศึกษาดูงาน ควรกำหนดระยะเวลาในการศึกษาดูงานให้มีความเหมาะสม และเพิ่มรถรางในการให้บริการกับผู้เข้ารับการศึกษาดูงาน เพื่อเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์

เอกสารอ้างอิง

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*.พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. *3 ทศวรรษศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ประโยชน์สุขสู่ปวงประชา* (2549). กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่มีต่อการให้บริการของ สหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

OPINIONS OF AGRICULTURAL COOPERATIVE MEMBERS TOWARDS THE SERVICES OF LAHANSAI AGRICULTURAL COOPERATIVE LIMITED IN LAHANSAI SUBDISTRICT, LAHANSAI DISTRICT, BURIRAM PROVINCE

วิทวัส ชาติมนตรี[1] รศ.ประชัน คะเนวัน[2]

[1]นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่มีต่อการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารและสถานที่ กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 338 คน แล้วทำการเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) กับผู้มาใช้บริการจนครบตามจำนวนที่ต้องการ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบปลายเปิด (Open - ended Form) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9869 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลจากการวิจัยพบว่า :

(1) ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่มีต่อการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน อยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านอาคารและสถานที่ รองลงมาคือด้านบุคลากร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านกระบวนการให้บริการ

(2) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ให้สหกรณ์เพิ่มคุณภาพในการให้บริการให้มากกว่าเดิม รองลงมาคือให้มีที่จอดรถสมาชิกบริเวณด้านหน้าสหกรณ์ให้สะดวกกว่าเดิม และให้มีการเพิ่มกรอบเงินกู้ให้สูงกว่าเดิมตามลำดับ

คำสำคัญ : ความคิดเห็น, สมาชิกสหกรณ์การเกษตร, การบริการ

Abstract

The purpose of this study was to investigate the opinions of agricultural cooperative members towards the services of Lahansai agricultural cooperative limited in Lahansai Subdistrict, Lahansai District, Buriram Province in 3 aspects: service providing procedure, personnel, and building. The samples were 338 agricultural cooperative members, selected through the Table of Krejcie & Morgan, accidental sampling technique, respectively. The research instrument used for collecting the data was a 3-part questionnaire, including check list, 5-rating scale, and open-ended form with its reliability at 0.9869. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean, and standard deviation.

The findings were as follows:

1. The opinions of agricultural cooperative members towards the services of Lahansai agricultural cooperative limited in Lahansai Subdistrict, Lahansai District, Buriram Province as a whole were at "high" levels. Considering at each aspect, Overall, the high level. the rest aspects were at "high" levels. The building was reported as the highest mean score, followed by personnel, and service providing procedure was reported as the lowest mean score.

2. The additional opinions and suggestions with highest percentages were that people do need the agricultural cooperative limited provide more services quality, followed by the agricultural cooperative members' car park should be arranged conveniently, and the loan frame should also be added, respectively.

KEYWORDS: THE OPINIONS , AGRICULTURAL COOPERATIVE MEMBERS, THE SERVICES

1. บทนำ

สหกรณ์การเกษตรเป็นองค์การธุรกิจที่เกษตรกรร่วมกันดำเนินการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และสังคมโดยอาศัยหลักการช่วยเหลือตัวเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการดำเนินงานมีวัตถุประสงค์ในการทำธุรกิจที่แน่นอน สหกรณ์ได้รับการจดทะเบียนเป็นสหกรณ์แห่งแรก คือ สหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้ อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก จดทะเบียนเมื่อ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2459 มีพระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงเป็นนายทะเบียนสหกรณ์พระองค์แรก นับเป็นการเริ่มต้นการสหกรณ์ในประเทศไทย เกิดขึ้นในประเทศไทยอย่างสมบูรณ์ บุคคลทั้งหลายในขบวนการสหกรณ์จึงถือว่าพระองค์ทรงเป็น "พระบิดาแห่งการสหกรณ์ไทย" (การิม ยูซูฟี. 2541 : 131)

ปัจจุบัน ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในธุรกิจต่างๆ ได้สร้างความเชื่อถือเป็นที่ไว้วางใจของสมาชิก จนทำให้จำนวนสหกรณ์เพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งจะเห็นได้ว่าสหกรณ์ช่วยแก้ไขปัญหา ในการประกอบอาชีพ และช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นจึงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคม และเป็นจุดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ

สหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด สังกัดกรมส่งเสริมสหกรณ์การเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร เป็นสหกรณ์ชื่อเดิมที่เรียกกันในครั้งนั้นว่า สหกรณ์บ้านถาวร ไม่จำกัด จดทะเบียนเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2496 ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2471 ต่อมาได้รับการจดทะเบียนเป็น สหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2516 ตามความในมาตรา 86 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 ปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด ได้ดำเนินงานมาครบ 39 ปี นับแต่ก่อตั้ง จำนวนสมาชิกเมื่อสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด 31 มีนาคม พ.ศ.2554 มีสมาชิกมีจำนวน 2,718 คน

สหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด เป็นสหกรณ์การเกษตรที่มีผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตร ชาวไร่ ชาวนา ชาวสวน และผู้เลี้ยงสัตว์ ร่วมกันจัดขึ้นและจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่อนายทะเบียนสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกดำเนินกิจการร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิกและช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น สหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ได้ดำเนินธุรกิจได้แก่ ธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจการตลาด ธุรกิจส่งเสริมการเกษตร ธุรกิจน้ำมัน และธุรกิจบริการ ซึ่งเป็นการดำเนินงานด้านบริการทั้งสิ้น ในปัจจุบันสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น บุคคลทั่วไปมาใช้บริการมีจำนวนมากขึ้น ทำให้สหกรณ์ฯ ต้องพยายามปรับปรุงการบริการให้สะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สมาชิกและบุคคลทั่วไปที่มาใช้บริการเกิดความประทับใจ พึงพอใจในการบริการ

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่ง จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริการให้มีคุณภาพ เกิดความประทับใจต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 2,718 คน โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์.2542 : 148-149) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 338 คน แล้วทำการเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) กับผู้มาใช้บริการจนครบตามจำนวนที่ต้องการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่มาใช้บริการ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่มีต่อการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยผู้ตอบสามารถ เลือกระดับความคิดเห็นในการให้บริการได้ 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อยและเห็นด้วยน้อยที่สุด สำหรับเกณฑ์ในการให้คะแนนในกรณีคำถามเป็นข้อความเชิงบวก ในการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด มีดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 100)

ระดับความคิดเห็น	ค่าคะแนน
เห็นด้วยมากที่สุด	5
เห็นด้วยมาก	4
เห็นด้วยปานกลาง	3
เห็นด้วยน้อย	2
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open - ended Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

- ศึกษาเอกสาร บทความและรายงานการวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดและหลักเกณฑ์ การศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่มีต่อการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นพื้นฐานในการจัดทำแบบสอบถามของงานวิจัยฉบับนี้
- สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่มีต่อการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
- นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์
- นำเสนอแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบเพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุมตรงสภาพความเป็นจริง เป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity)
- นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบ แก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระพิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
- นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับสมาชิกสหกรณ์การเกษตร กรป. กลาง นพค บุรีรัมย์ จำกัด ตำบลตาเป๊ก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง
- หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.9869 ซึ่งผ่านเกณฑ์สามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

- ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ
- ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่มีต่อการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิดนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำบรรยาย
- เกณฑ์การแปลความหมายข้อมูล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (Mean

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

สรุป ผลจากการวิจัยการความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่มีต่อการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปวิจัยผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่มีต่อการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น

รายด้าน พบว่า ทุกด้าน อยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านอาคารและสถานที่ รองลงมาคือด้านบุคลากร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านกระบวนการให้บริการ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ให้สหกรณ์เพิ่มคุณภาพในการให้บริการให้มากกว่าเดิม รองลงมาคือให้ให้มีที่จอดรถสมาชิกบริเวณด้านหน้าสหกรณ์ให้สะดวกกว่าเดิม และให้มีการเพิ่มกรอบเงินกู้ให้สูงกว่าเดิม ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่มีต่อการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 3 ด้าน ทำให้ทราบว่า ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่มีต่อการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด ตำบลละหานทราย ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ที่มีต่อการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านบุคลากร และด้านอาคารและสถานที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด มีการพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการอยู่เสมอ พร้อมมีบุคลากรที่มีความเชียวชาญ มีคุณภาพ มีความเอื้ออาทร ให้คำปรึกษาอย่างถูกต้อง พร้อมให้บริการอย่างเสมอภาค โดยไม่แบ่งชั้นวรรณะ ทำให้การจัดการในกระบวนการสหกรณ์เป็นไปด้วยดีมีประสิทธิภาพประสิทธิผลมีอาคารสถานที่ที่เหมาะสม จึงมีผลทำให้การบริการสู่สมาชิกสหกรณ์เป็นไปได้ด้วยดี ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา สมสวย (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของสมาชิกต่อการส่งเสริมและการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรเมืองขอนแก่น จำกัด พบว่า ความพึงพอใจของสมาชิกต่อการส่งเสริมของสหกรณ์ โดยภาพรวมพบว่าสมาชิกมีความพึงพอใจในทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านกระบวนการให้บริการ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่มีต่อการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก สหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด เป็นสหกรณ์การเกษตร ดำเนินธุรกิจเน้นการแข่งขันสูง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรธุรกิจแต่ละประเภทต้องให้ความสำคัญในการให้บริการเพื่อความได้เปรียบในการแข่งขัน สหกรณ์เป็นองค์กรธุรกิจประเภทหนึ่ง ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่สมาชิก ซึ่งมิได้มุ่งสร้างเฉพาะความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่สมาชิกเท่านั้น แต่ในขณะเดียวกันมีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของการแข่งขัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สหกรณ์ต้องเพิ่มศักยภาพในการบริการลูกค้าที่เข้มข้นขึ้น โดยเฉพาะสหกรณ์การเกษตรที่กำลังเจริญเติบโต และมีความน่าเชื่อถือสูง อยู่ใกล้ๆภูมิลำเนา รวมทั้งบุคลากรด้านบริการได้จัดบริการอย่างมีขั้นตอน และมีอุปกรณ์การบริการ ค่อนข้างสมบูรณ์ จึงส่งผลให้มีสมาชิกมารับบริการได้รับความสะดวกมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชะลอ ทรัพย์วิจิตร (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อการให้บริการของสหกรณ์ : กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรบ้านนา จำกัด อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ผลการวิจัยพบว่า ด้านกระบวนการให้บริการ อยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่มีต่อการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรให้ความสำคัญต่อบุคลากรที่ทำงานให้ การให้บริการของเจ้าหน้าที่มีต่อ

สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเป็นไปด้วยประสิทธิภาพและประสิทธิผล สหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด มีระบบในการดูแลสมาชิกเป็นแบบครอบครัว การให้บริการจึงเป็นการให้ความเชื่อมั่นว่าให้คุณภาพกับสมาชิกที่ดีที่สุด ยินดีให้บริการทุกระดับ ด้วยความพยายามที่จะค้นหาข้อเท็จจริงแทนการถกเถียง พร้อมให้บริการอย่างเสมอภาคต่อสมาชิก โดยไม่แบ่งชั้นวรรณะ ให้คำแนะนำและคำปรึกษาอย่างถูกต้อง ไม่เผยความความลับของสมาชิก และไม่นินทาลับหลัง พร้อมทั้งมีความซื่อสัตย์ สุจริต และด้วยความจริงใจ พูดจาไพเราะอิ่มแย้มแจ่มใส เมื่อสมาชิกมาใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จงรัก ยังพลขันธ์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรจตุพักตรพิมาน จำกัด อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านอาคารและสถานที่ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่มีต่อการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด มีอาคารและสถานที่ มีการเสริมแต่งความสะดวกและสะอาดอยู่เสมอเป็นประจำ โดยยึดการบริการด้านอาคารและสถานที่แก่สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเป็นหัวใจสำคัญ พื้นที่ในอาคาร และภายนอกอาคาร มีพื้นที่เหมาะสม ที่อำนวยความสะดวกต่อการให้บริการต่อสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่มาทำธุรกรรม จะเห็นได้ว่าสมาชิกสหกรณ์ให้ความคิดเห็นในส่วนของอาคารและสถานที่มาก ถือเป็นหน้าเป็นตาของสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด เช่น สภาพแวดล้อม ของสำนักงานทั้งภายใน และภายนอก รวมไปถึงความสะอาดของอาคารสถานที่ ความสะอาดของห้องน้ำ พร้อมมีที่นั่งเพียงพอต่อการให้บริการ สถานที่จอดรถผู้มาติดต่อมีความเพียงพอและมีสิ่งอำนวยความสะดวก อื่นๆซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภรัตน์ ภิระบัน (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการของสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด สาขาสันทราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่าด้านอาคารและสถานที่ ผู้มาใช้บริการมีความพึงพอใจมาก

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ให้สหกรณ์เพิ่มคุณภาพในการให้บริการให้มากกว่าเดิม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบางวันสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่มาใช้บริการในสหกรณ์การเกษตรละหานทราย จำกัด ตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ มีจำนวนมาก จึงทำให้คุณภาพในการให้บริการบางอย่างอาจได้ไม่เต็มที่ จึงทำให้บุคลากรที่ให้บริการมีการให้ข้อมูลได้ไม่ทัน หรือจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ ทำให้เกิดความไม่พร้อมในการให้บริการเชิงคุณภาพ แต่ถ้ามีบุคลากรที่มีใจรักงานบริการที่แท้จริง พร้อมเสียเวลาสักนิด เพื่อที่จะให้ข้อมูลที่ชัดเจน รวดเร็ว ไม่ต้องเสียเวลาคอยนานๆ ทำให้เกิดการบริการที่มีประสิทธิภาพ และถูกต้องต่อสมาชิกสหกรณ์ ก็จะเป็นผลดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษดา ดีวัน (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรที่ได้มาตรฐาน : กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรท่าลี่ จำกัด อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรที่ได้มาตรฐานมากที่สุด ในเรื่องคุณภาพในการให้บริการ

เอกสารอ้างอิง

การิม ยูซูฟี. (2541). ระบบเศรษฐกิจไทยและการสหกรณ์. พิมพ์ครั้งที่ 6 . กรุงเทพฯ : ฝ่ายเอกสาร และ ตำรา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

กฤษดา ดีวัน. (2551). การบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรที่ได้มาตรฐาน : กรณีศึกษา สหกรณ์การเกษตรท่าลี่ จำกัด อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(การจัดการและประเมินโครงการ).เลย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

จงรัก ยังพลขันธ์. (2553). คุณภาพการให้บริการธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรจตุพักตรพิมาน จำกัด อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด. ภาคนิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการทั่วไป). อุบลราชธานี :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ชะลอ ทรัพย์วิจิตร. (2548). ความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อการให้บริการของสหกรณ์ : กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรบ้านนา จำกัด อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์ บธ.ม.(บริหารธุรกิจ). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. บุรีรัมย์ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.

สุภรัตน์ ภิระบัน. (2552). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการของสหกรณ์การเกษตรเมืองเชียงราย จำกัด สาขาสันทราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. การศึกษาอิสระ. บธ.ม. (บริหารธุรกิจ). เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

อัจฉรา สมสวย. (2545). ความพึงพอใจของสมาชิกต่อการส่งเสริมและการให้บริการของสหกรณ์การเกษตรเมืองของแก่น จำกัด. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(ส่งเสริมการเกษตร). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิยาลัย ขอนแก่น.

กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี

การศึกษาผลกระทำการอบคืนตัวรอยเชื่อมกระบวนการเชื่อม GMAW เหล็กกล้าไร้สนิม ออสเทนนิติกส์ (AISI 304)

A STUDY OF PARAMETERS OF TEMPER BEAD WELDING TECHNIQUE ON GMAW PROCESS OF STAINLESS STEEL AUSTENITIC (AISI 304)

ยุทธนา แสนกันคำ[1] และรศ.สันติรัฐ นันสะอาง[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบันทิต สาขาวิศวกรรมอุตสาหการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

[2] รองศาตราจารย์ ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

บทคัดย่อ

เหล็กกล้าไร้สนิมออสเทนนิติกส์ (AISI 304) เป็นโลหะที่นิยมใช้กันมากเนื่องจากต้านทานต่อการกัดกร่อนได้ดี แต่การเชื่อมเหล็กกล้าไร้สนิมดังกล่าวทำให้อายุการใช้งานสั้นลง ได้แก่การแตกร้าว การกัดกร่อนตามขอบเกรน และรอยเชื่อมเสื่อมลง เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า และได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเชื่อมเหล็กกล้าไร้สนิมออสเทนนิติกส์ (AISI 304) งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยการอบคืนตัวรอยเชื่อม กระบวน การเชื่อม GMAW เหล็กกล้าไร้สนิมออสเทนนิติกส์ (AISI 304) โดย การศึกษามีปัจจัย ได้แก่ กระแสไฟ 190 แอมแปร์ แรงดันเชื่อม 22โวลต์ และความเร็วในการเชื่อม 350 มิลลิเมตรต่อนาที ในการศึกษาใช้เครื่องเชื่อม CIGWELD รุ่น TRANSMIG 400 ใช้ลวดเชื่อม รหัส ER-308L ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 1.2 มิลลิเมตร ใช้แก๊สผสมระหว่างก๊าซอาร์กอน 80% และก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ 20% โดยนำชิ้นงานมาเชื่อมทับแนว ตั้งแต่ 0 – 100 เปอร์เซ็นต์ และนำไปตัดในช่วงละ 10 เปอร์เซ็นต์ แล้วนำเหล็กไปทดสอบหาสมบัติทางกลด้านความแข็ง และศึกษาโครงสร้างจุลภาคของชิ้นงาน ผลการทดลองพบว่าสมบัติทางกลด้านความแข็งบริเวณเนื้อแนวเชื่อม บริเวณผลกระทบร้อน และบริเวณเนื้อชิ้นงาน พบว่าในช่วงการเชื่อมทับแนว 70 % ได้โครงสร้างจุลภาค และค่าสมบัติทางกลด้านความแข็งที่ดีที่สุดที่

คำสำคัญ : เหล็กกล้าไร้สนิม, ออสเทนนิติกส์, อายุการใช้งานสั้นลง, การกัดกร่อนตามขอบเกรน, รอยเชื่อมเสื่อมลง, การเชื่อม GMAW, กระแสไฟฟ้า, ความดันไฟฟ้า, ความเร็วเดินเชื่อม, ความแข็ง

1. บทนำ

เหล็กกล้าสแตนเลส (Stainless Steel) จัดเป็น โลหะกลุ่มผสมสูง (High Alloys) มีความต้านทานต่อการกัดกร่อน (Corrosion Resistance) ได้ดี มีส่วนผสมของธาตุประกอบด้วย เหล็ก คาร์บอนต่ำกว่า 1.2% โครเมียมเป็นส่วนผสมหลักประมาณ 10.5% หรือมากกว่า และนิกเกิล ทำให้เหล็กกล้าไร้สนิมยากต่อการขึ้นสนิมเมื่อเทียบกับโลหะหรือวัสดุชนิดอื่น ง่ายต่อการเชื่อม และการขึ้นรูป จึงทำให้เป็นโลหะที่ทรงคุณค่า นิยมใช้กันอย่างกว้างขวางในงานอุตสาหกรรม การเชื่อมเหล็กกล้าไร้สนิมออสเทนนิติกส์ มักเกิดปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น ปัญหาการแตกร้าวร้อน (Hot Cracking) ปัญหาการกัดกร่อน ตามขอบเกรน (Intergranular corrosion) ปัญหาจากธาตุแปลกปลอม (Influence of impurity elements) ปัญหารอยเชื่อมเสื่อมลง (Weld decay) ปัญหาการแตกร้าวจากความเค้นกัดกร่อน (Stress Corrosion Cracking : SCC) การล้าเนื่องจาก

ความร้อน (Thermal fatigue) และอื่นๆ จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจ เพราะอิทธิพลจากการเชื่อมในแต่ละครั้งมีผลทำให้โครงสร้างจุลภาคของเนื้อโลหะเกิดการเปลี่ยนแปลงสมบัติทางกลของรอยเชื่อม (Weld metal) และบริเวณกระทบร้อน (HAZ) [1]

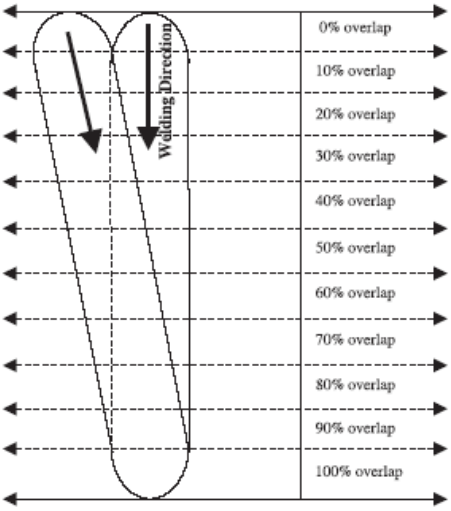
กระบวนการเชื่อมแบบแก๊สปกคลุม Gas Metal Are Welding (GMAW) เป็นกระบวนการเชื่อมที่ใช้แก๊สปกคลุมจากภายนอก ขณะที่ทำการอาร์ค อากาศที่ปกคลุมรอบๆบริเวณอาร์คจะถูกแทนที่ด้วยแก๊สปกคลุม ป้องกันไม่ให้ไนโตรเจน ออกซิเจน และความชื้นในอากาศเข้าไปรวมตัวกับบ่อหลอมละลาย เพื่อป้องกันแนวเชื่อมเกิดรูพรุนและการแตกร้าวของรอยเชื่อม ซึ่งปัจจุบันถือว่า การเชื่อมแบบแก๊สปกคลุมมีความสำคัญมากในอุตสาหกรรมไทย เพราะวิธีการเชื่อมแบบแก๊สปกคลุมเป็นกระบวนการที่ควบคุมได้ง่าย ให้ประสิทธิภาพรอยต่อสูง เชื่อมได้รวดเร็ว และประหยัดเวลาในการทำความสะอาดแนวเชื่อม

การเชื่อมแบบ Temper bead welding คือเทคนิคการเชื่อมเพื่อเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติทางด้านโลหะวิทยาของแนวเชื่อมและบริเวณผลกระทบร้อน ซึ่งเทคนิคการเชื่อมแบบนี้โดยทั่วไปมักใช้ควบคุมค่าความแข็ง ของแนวเชื่อม และบริเวณผลกระทบร้อน ไม่ให้เกินมาตรฐานที่กำหนดไว้

งานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาเปอร์เซ็นการเชื่อมทับแนว ซึ่งช่างเชื่อมโดยมากจะอาศัยประสบการณ์ในการเชื่อม โดยการลองผิดลองถูกในการเชื่อมทับแนว โดยช่างเชื่อมไม่รู้ว่าจะต้องเชื่อมทับแนวกี่เปอร์เซ็นต์ของแนวเชื่อม กระแสไฟฟ้าในการเชื่อม แรงดันไฟฟ้าในการเชื่อมเท่าใดถึงจะเหมาะสม ซึ่งมีผลทำให้เกิดความเสียหาย ได้แก่การบิดงอ หรือการแตกร้าวของชิ้นงาน ดังนั้นการวิจัยจึงศึกษาเพื่อหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของการเชื่อม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับงานในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

วิธีการทดลองใช้กรรมวิธีการเชื่อมแบบแก๊สปกคลุม Gas Metal Are Welding (GMAW)โดยใช้เหล็กกล้าไร้สนิมออสเทนิติกส์ (AISI 304) เป็นชิ้นงานทดลอง เตรียมชิ้นงานทดลองตัดให้ได้ขนาด 50 x 200 x 9 มม. ทำการเชื่อมท่าราบจำนวน 2 แนวเชื่อมให้แนวเชื่อมทับกันตั้งแต่ 0 – 100 เปอร์เซ็นต์ (ดังแสดงรูปที่ 1)

รูปที่ 1 ขั้นตอนการเชื่อมชิ้นงาน

ใช้เครื่องเชื่อม CIGWELD รุ่น TRANSMIG 400 ใช้ลวดเชื่อม ER 308L ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 1.2 มิลลิเมตร (ดังแสดงรูปที่ 2) ทำการเชื่อมท่าราบแบบอัตโนมัติโดยกำหนดปัจจัย ของการเชื่อมดังนี้ กระแสไฟที่ใช้ในการเชื่อม 190 แอมแปร์ แรงดันไฟฟ้ามีค่าเท่ากับ 22 โวลต์ และความเร็วในการเชื่อม 350 มิลลิเมตรต่อนาที ใช้แก๊สที่ใช้คลุมชิ้นงานขณะทำการเชื่อมเป็นแก๊สผสมโดยมีแก๊สอาร์กอน 80 % และคาร์บอนไดอ๊อกไซด์ 20 % (ดังแสดงรูปที่ 3) เมื่อเชื่อมเสร็จแล้วนำชิ้นงานมาตัดตามที่กำหนดไว้ รวมทั้งหมด 11 ชิ้น

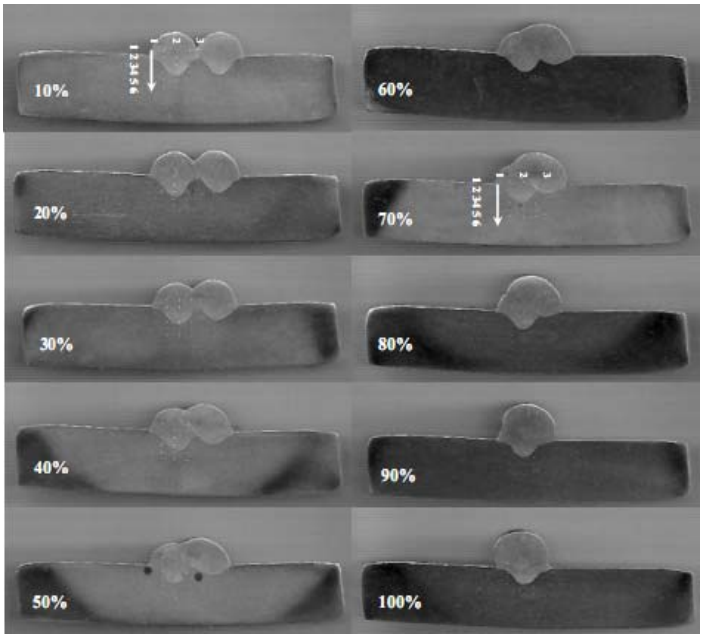

รูปที่ 2 เครื่องเชื่อม CIGWELD รุ่น TRANSMIG 400

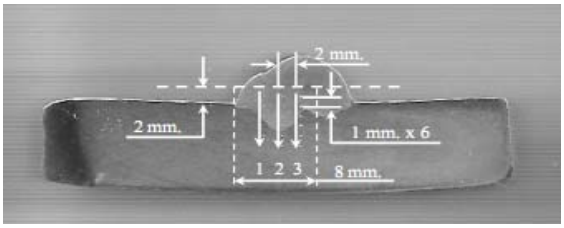
รูปที่ 3 เครื่องผสมแก๊ส (Gas Mixer)

2.1 การทดสอบคุณภาพทางกลด้านความแข็งของแนวเชื่อมตามระยะของผลกระทบร้อน และเปอร์เซ็นต์การเชื่อมทับแนวเชื่อม

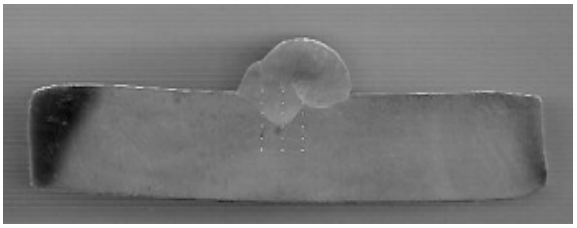
รูปที่ 4 แสดงลักษณะของแนวเชื่อมที่เชื่อมทับแนว

โดยการทดสอบคุณภาพทางกลด้านความแข็งของแนวเชื่อมจะใช้แรงกดที่ 500 kgf. ตามตำแหน่งของการวัดความแข็งแบ่งออกเป็น Line 1, 2 และ 3 ตามแนวทางของเนื้อโลหะเชื่อม แนวละ 6 จุด จนถึงเนื้อชิ้นงานเชื่อม

รูปที่ 5 แสดงตำแหน่งของการวัดความแข็ง

2.2 การตรวจสอบโครงสร้างจุลภาค โดยการนำชิ้นงานที่ทำการเชื่อมด้วยขบวนการเชื่อม GMAW มาทำการตรวจสอบที่กำลังขยาย 100 เท่า โดยทำการพิจารณาบริเวณผิวหน้าของรอยเชื่อมของชิ้นงานทดลอง

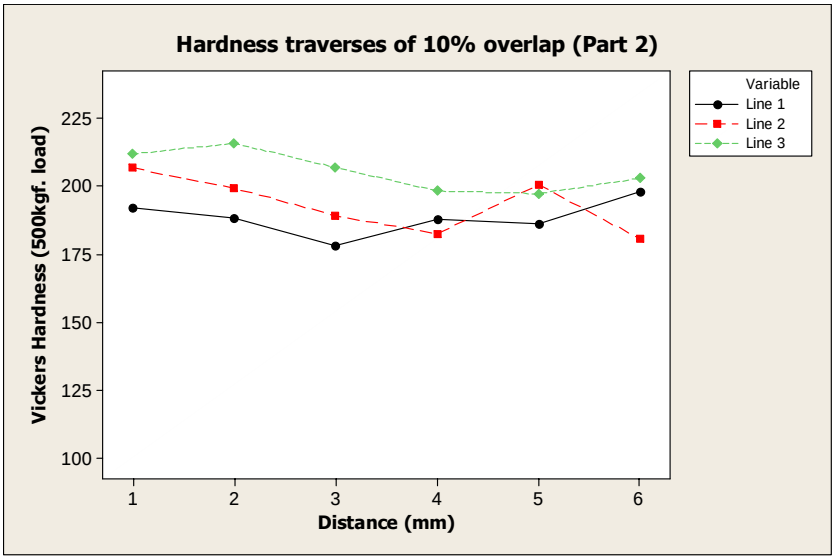

รูปที่ 6 รูปร่างของชิ้นงานที่พิจารณาโครงสร้างจุลภาคของรอยเชื่อม

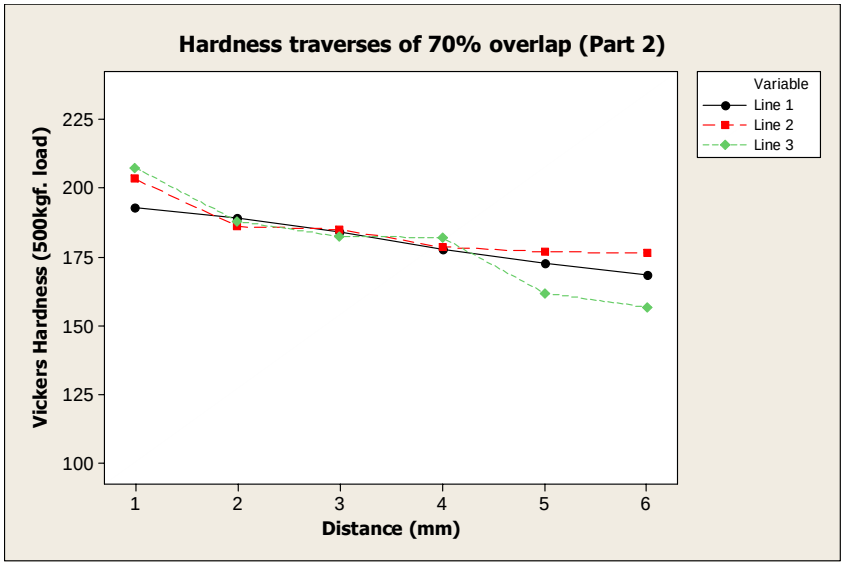
3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

ในการวิจัยได้ชิ้นงานทดสอบ 1 ชิ้นงาน จำนวน 11 ชิ้น จากนั้นนำชิ้นงานไปวัดหาค่าความแข็งด้วยเครื่อง Micro Hardness Testing โดยใช้การวัดแบบ Vickers Testing ใช้น้ำหนักที่กด 500 kgf. แล้วนำชิ้นงานทดสอบไปศึกษาโครงสร้างจุลภาครอยเชื่อม

3.1 ผลการทดสอบหาค่าความแข็ง ทั้ง 18 จุด ต่อ 1 ชิ้นงาน ในแนวเชื่อมของชิ้นงานทดสอบที่ถูกแบ่งที่ตำแหน่ง 10% และตำแหน่ง 70% ของเหล็กกล้าไร้สนิม ออสเทนนิติกส์ (AISI 304) แล้วนำมาวิเคราะห์เชิงสถิติดังรายละเอียดในรูปที่ 7 และรูปที่ 8

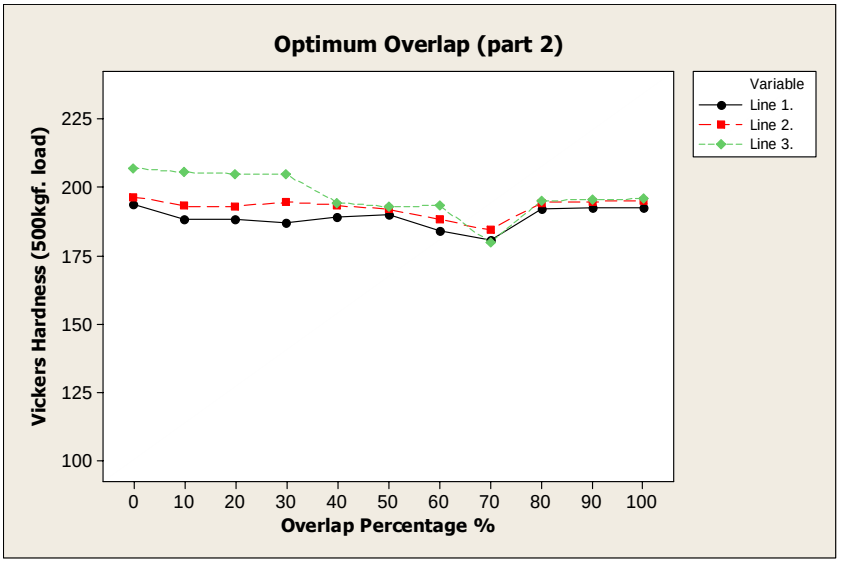

รูปที่ 7 แสดงค่าความแข็งของเนื้อแนวเชื่อมแถวที่ 1, 2 และ 3 ที่เชื่อมทับกัน 10 เปอร์เซ็นต์

รูปที่ 8 แสดงค่าความแข็งของเนื้อแนวเชื่อมแถวที่ 1, 2 และ 3 ที่เชื่อมทับกัน 70 เปอร์เซ็นต์

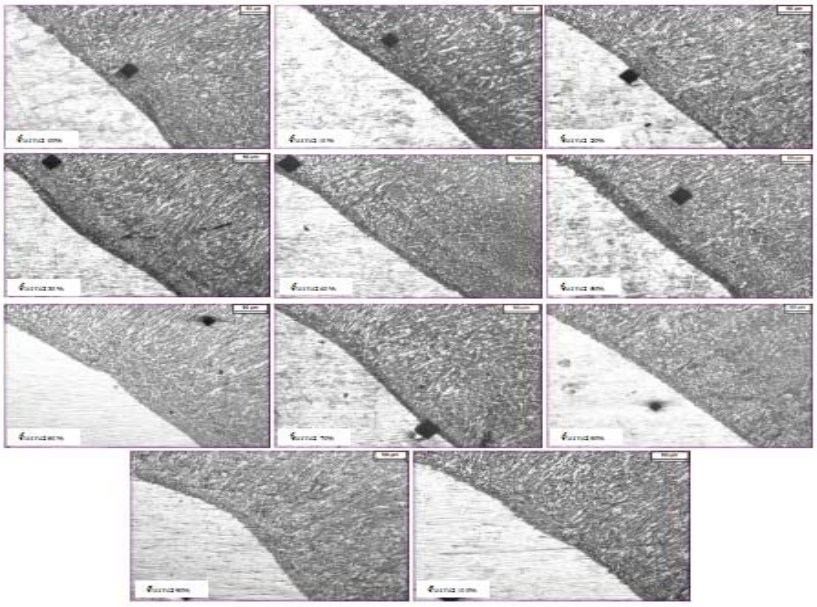
จากรูปที่ 7 และรูปที่ 8 แสดงค่าความแข็งของชิ้นงานเชื่อมที่เชื่อมทับแนวที่ 10 % และ70% ปรากฏว่าค่าความแข็งของชิ้นงานที่ตำแหน่ง 70% จะมีแนวโน้มของค่าความแข็งลดลงอยู่ในระดับใกล้เคียงกันในจุดที่ 2, 3 และ 4 มีเพียงจุดกดที่ 5 และ 6 ที่มีค่าความแข็งแตกต่างกัน แต่ก็มีแนวโน้มที่ลดลงของค่าความแข็งต่อเนื่องกัน

รูปที่ 9 แสดงค่าความแข็งของแนวเชื่อมตามช่วงเปอร์เซ็นต์ที่เชื่อมทับแนว ที่ 0% - 100%

จากรูปที่ 9 พบว่าแนวเชื่อมที่ทับกันในช่วงที่ 40% - 70% ของแนวเชื่อมที่เชื่อมทับกันจะเป็นช่วงที่มีความแข็งที่ใกล้เคียงกันมากในตำแหน่ง Line 1, 2 และ 3 และมีแนวโน้มของค่าความแข็งลดลง โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเป็นช่วงที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้งาน

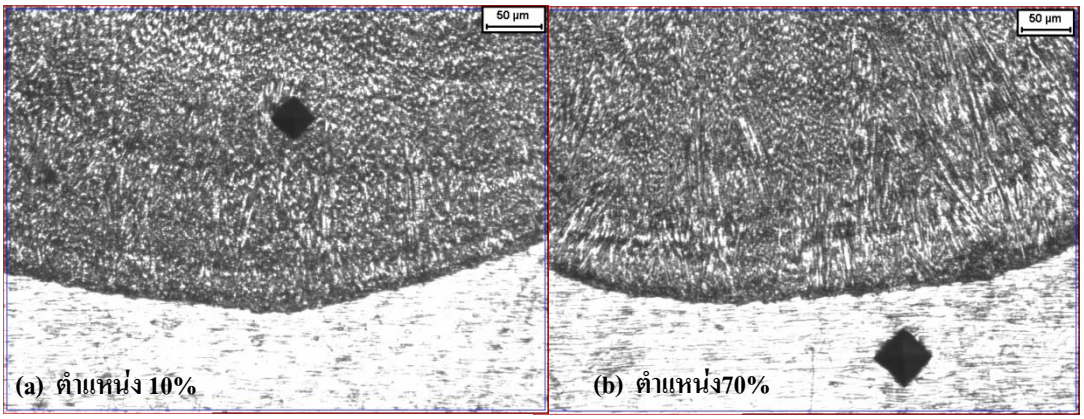
3.2 โครงสร้างจุลภาคของชิ้นงานบริเวณกระทบร้อน (HAZ) ของขอบงานด้านซ้ายของแนวเชื่อม ที่กำลังการขยาย 100 เท่า

รูปที่ 10 แสดงลักษณะโครงสร้างจุลภาคบริเวณกระทบร้อน (HAZ) ขอบงานด้านซ้ายของแนวเชื่อม

จากรูปที่ 10 พบว่าบริเวณ HAZ ของชิ้นงานบริเวณจุดเริ่มต้น 0% ถึงจุดเกย 20% พบผลึกมีความหนาแน่นของเกรนออสเทนไนท์กับโครเมี่ยมคาร์ไบด์ขนาดเล็กในปริมาณมาก ที่มีลักษณะเกรนที่ละเอียด เป็นกลุ่มโครงสร้างสีดำกระจาย

อย่างหนาแน่น และมีปริมาณลดลงเรื่อยๆจากเส้นแบ่งเขตการหลอมละลายออกไป และเมื่อพิจารณาบริเวณ Fusion Zone จะมีโครงสร้างโครงสร้างประกอบด้วยโครงสร้างออสเทนไนท์สลับกับโครเมี่ยมคาร์ไบด์ลักษณะเป็นเกรนขนาดเล็กแพร่กระจายตามขอบเกรนมีทิศทางการโต (Grow) สู่ศูนย์กลางของแนวเชื่อม เมื่อจุดเกยทับที่ระดับตั้งแต่ 30% ถึง 50% ขอบความหนาบริเวณ HAZ ไม่มีการเปลี่ยนปริมาณที่เห็นเด่นชัด แต่บริเวณ Fusion Zone มีโครงสร้างออสเทนไนท์มีลักษณะเป็นเกรนแบบแถบสลับกับโครเมี่ยมคาร์ไบด์ขนาดเล็ก แพร่กระจายมากขึ้น เมื่อจุดเกยทับที่ระดับตั้งแต่ 60% ถึง 80% ขอบหนาบริเวณ HAZ มีปริมาณลดลงมากอย่างเห็นได้ชัด บริเวณ Fusion Zone มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างมากขึ้น มีการโตของเกรนมากขึ้น มีลักษณะเป็นแถบออสเทนไนท์ที่มีความยาวสลับกับโครเมี่ยมคาร์ไบด์ที่ชัดเจนเข้าสู่ศูนย์กลางแนวเชื่อม และเมื่อจุดเกยทับมีระดับ 90% ถึง 100% ขอบหนาบริเวณ HAZ จะมีขนาดความหนาใกล้เคียงกับระดับจุดเกยทับระดับ 30% ถึง 50% ส่งผลให้ค่าความแข็งเฉลี่ยใกล้เคียงกัน

รูปที่ 11 โครงสร้างจุลภาคบริเวณรอยต่อการหลอมละลาย และบริเวณกระทบร้อน (HAZ) ของแนวเชื่อมกับชิ้นงาน ชิ้นงาน (a) ตำแหน่ง 10% และ (b) ตำแหน่ง 70%

จากรูปที่ 11 โครงสร้างจุลภาคของชิ้นงานบริเวณรอยเชื่อมหลอมละลาย (Fusion Zone) และบริเวณกระทบร้อน (HAZ) ชิ้นงาน (a) ที่ตำแหน่ง 10% โครงสร้างบริเวณกระทบร้อนประกอบด้วยโครงสร้างออสเทนไนท์สลับกับโครเมียมคาร์ไบด์เป็นเกรนขนาดเล็กแพร่กระจายอยู่หนาแน่นทั่วบริเวณกระทบร้อน (HAZ) และชิ้นงาน (b) ตำแหน่ง 70% โครงสร้างประกอบด้วยออสเทนไนท์ชนิดแถบที่มีความยาวขนาดใหญ่มากขึ้นสลับกับโครเมียมคาร์ไบด์เป็นจุดเล็กๆ กระจายอยู่ทั่วบริเวณโดยเริ่มตั้งแต่บริเวณกระทบร้อน (HAZ) และมีทิศทางเคลื่อนที่สู่ศูนย์กลางของแนวเชื่อม

ผลจากการทดลองเชื่อมด้วยกระบวนการเชื่อมแบบอาร์คโลหะแก๊สคลุม (GMAW) เพื่อการอบคืนตัวรอยเชื่อมต่อสมบัติการเชื่อมเหล็กกล้าไร้สนิมออสเทนิติกส์ (AISI 304) พบว่าประสิทธิ ภาพของความแข็งที่เหมาะสมในการนำไปใช้งานมากที่สุดเมื่อผ่านกระบวนการเชื่อมก๊าซคลุม(GMAW) คือช่วงตำแหน่ง 70% และโครงสร้างจุลภาคบริเวณกระทบร้อนมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากความร้อนจากการเชื่อมทับที่ตำแหน่ง 70% ทำให้เม็ดเกรนเกิดการจัดเรียงผลึกใหม่ ลดความหนาแน่นของเม็ดเกรนโครเมียมคาร์ไบด์ และเม็ดเกรนออสเทนไนท์มีขนาดที่ใหญ่ส่งผลให้ค่าความแข็งเฉลี่ยลดลง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยของ A. Alorarier, R. Ibrahim, P. Thomson, [2] ได้ศึกษาเกี่ยวกับการให้ความร้อนภายหลังจากกระบวนการเชื่อม FCAW. พบว่าเปอร์เซ็นต์ที่แตกต่างกันของเนื้อแนวเชื่อมที่ Overlap กันประสิทธิภาพของความแข็งและโครงสร้างจุลภาคของ HAZ ซึ่งได้มีการตรวจสอบผลลัพธ์แสดงว่า โครงสร้างจุลภาคที่ดีกว่า และค่าความแข็งที่ต่ำกว่า เมื่อผ่านการเชื่อมแบบ FCAW ช่วง 70% ที่ Overlap กับแนวเชื่อม เหมาะสมที่สุดสำหรับนำไปใช้งาน และสอดคล้อง

กับงานวิจัยของ มุยส์ ยูนุส โมกุล [5] พบว่ากรรมวิธีการเชื่อมแบบเทมเปอร์บีด ทำให้เกิดกระบวนการ Grain refining ที่ทั่วถึงอันเป็นการปรับปรุงคุณสมบัติเชิงกลโดยรวมของรอยเชื่อม

เอกสารอ้างอิง

บัณฑิต อมรสิน. “การศึกษาผลกระทบของปัจจัยจากการเชื่อมระหว่าง เหล็กกล้าสเตนเลส AISI304 กับเหล็กกล้าคาร์บอนต่ำด้วยกรรมวิธีการเชื่อม Gas Metal Arc Welding ต่อโครงสร้างจุลภาคและสมบัติทางกล” วิทยานิพนธ์ คอ.ม., กรุงเทพ, มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2549.

A . Aloraier, , R . Ibrahim and P. Thomson. “FCAW process to avoid the use of post weld heat treatment” International Journal, pp. 394-398, 2006.

ปริญญา แสงทอง. “ผลการแปรพารามิเตอร์ การเชื่อม MIG ต่อโครงสร้าง และสมบัติของงานเชื่อมเหล็กกล้าไร้สนิม, วิทยานิพนธ์ คอ.ม., กรุงเทพ, มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2549.

WALTER J. SPERKO, P. E. SPERKO. “Exploring Temper Bead Welding” Welding Journal (August), 2005.

มุยส์ ยูนุส โมกุล. “การลดความเค้นในเหล็กกล้าผสมต่ำ A516 Gr70 ด้วยเทคนิคการเชื่อมแบบเทมเปอร์บีด (Temper Bead)” วิทยานิพนธ์ วศ.ม., กรุงเทพ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.

การศึกษาอิทธิพลของพารามิเตอร์การเชื่อมความต้านทานแบบ จุด 3 ชั้น ต่อสมบัติการเชื่อมอลูมิเนียมผสม (A 5052)

INFLUENCE OF SPOT WELDING PARAMETERS NO 3 LAYER WELDED ON PROPERTIES OF ALUMINUM ALLOYS (A 5052)

มานพ นิยุตรานนท์[1] รศ.สันติรัฐ นันสะอาง[2] และ รศ.ดร.สิทธิชัย แก้วเกื้อกูล[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบันทิต สาขาวิศวกรรมอุตสาหการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

[2] รองศาสตราจารย์ ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาอิทธิพลของพารามิเตอร์การเชื่อมความต้านทานแบบจุด 3 ชั้นต่อสมบัติการเชื่อมอลูมิเนียม (A 5052) ซึ่งวัสดุที่ใช้ในการทดลองเป็นอลูมิเนียมผสม ขนาดความกว้าง 30 มิลลิเมตร ยาว 100 มิลลิเมตร หนา 1 มิลลิเมตร โดยใช้อิเล็กโทรดทิพเชื่อมที่มีปลายขนาด 6 มิลลิเมตร แบบ Truncated Radius ขนาด 16 มิลลิเมตร เป็นอุปกรณ์ประกอบการทดลอง โดยมีปัจจัยที่ศึกษาประกอบด้วย กระแสไฟฟ้า 3 ระดับ คือ 17,000 แอมแปร์, 18,000 แอมแปร์, 19,000 แอมแปร์ ระยะเวลาเชื่อม 3 ระดับคือ 8 cycle , 9 cycle , 10 cycle และแรงกด 3 ระดับ คือ 0.10 เมกกะปาสคาล, 0.15 เมกกะปาสคาล , และ 0.20 เมกกะปาสคาล ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อค่าแรงดึงเฉือน ขนาดนักเกต คือ ระดับแรงกดที่ 0.1 เมกกะปาสคาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สำหรับการวิจัยครั้งนี้ค่าความสัมพันธ์ของกระแสและความถี่ไม่มีอิทธิพลต่อแรงดึงและขนาดนักเกต

คำสำคัญ: อิทธิพล/ พารามิเตอร์/ การเชื่อมความต้านแบบจุด 3 ชั้น/ สมบัติการเชื่อมอลูมิเนียมผสม

Abstract

This research was the experimental research and the purposes of it was to study Influence of spot welding parameters no 3 Layer welded on properties of Aluminum Alloys (A 5052) which the material being used in this experiment was Aluminum Alloys with dimension of 30 millimeters wide 100 millimeters long and 1 millimeters of thickness The equipment being used electrode tip 6 millimeters welding electrode tip and 16 millimeters Truncated Radius with studied factors in 3 levels current : 17,000 Ampere : 18,000 Ampere : 19,000 Ampere and 3 ranges of welding are 8 cycle, 9 cycle, 10 cycle 3 levels of pressure : 0.1 mega Pascal 0.15mega Pascal 0.2 mega Pascal this the statistic signification was 0.01 From the experimental, the relationship of current and frequency has on effect to tensile and nugget size . Besides it was discovered that the Co – effect factor : current and welding time current and compressive welding time and pressure, current and welding time and compressive has no effect to tensile nugget size.

KEYWORDS : INFLUENCE/ PARAMETERS/ SPOT WELDING PARAMETERS NO 3 LAYER / WELDED ON PROPERTIES OF ALUMINUM ALLOYS (A 5052)/

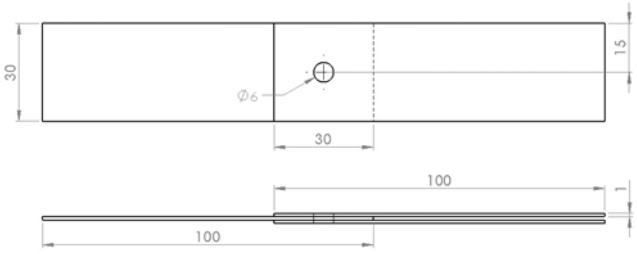
1. บทนำ

อุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนยานยนต์เป็นอุตสาหกรรมที่มีความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์เป็นอย่างมาก ดังนั้นภาวะความต้องการภายในประเทศและการส่งออกที่เพิ่มขึ้น ของอุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์ ในปัจจุบันทำให้ปริมาณการผลิตและจัดจำหน่ายชิ้นส่วนยานยนต์ภายในประเทศมีปริมาณและมูลค่าการจัดจำหน่ายสูงขึ้น ดังนั้น ผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้องดังกล่าวจำเป็นต้องปรับตัว เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและสภาวะการแข่งขันที่เพิ่มมากขึ้น ในการผลิตชิ้นส่วนที่จะให้ได้คุณภาพดีตามที่ได้ทำการออกแบบไว้จึงจำเป็นต้องอาศัยหลักการควบคุมกระบวนการผลิตที่ดีและมีการวิเคราะห์ด้วยหลักการทางสถิติที่เชื่อถือได้ (สุชาดา มะโนชัย, 2554) การออกแบบรถยนต์มีการพัฒนาโดยการนำอลูมิเนียมและเหล็กมาใช้เป็นชิ้นส่วนในการประกอบ วัตถุประสงค์เพื่อลดน้ำหนักของรถยนต์ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพลดการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง และลดการเกิดมลพิษในอากาศ การเชื่อมด้วยความต้านทานแบบชนิดจุด เป็นกรรมวิธีการเชื่อมที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในอุตสาหกรรมยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ เพราะสามารถเชื่อมประกอบเป็นชิ้นงานได้อย่างรวดเร็ว ผลกระทบทางความร้อนมีน้อย มีความแข็งแรงเพียงพอกับการใช้งาน และมีขั้นตอนการทำงานที่ไม่ยุ่งยาก (ปรัชญา เพียสุระ, 2550) การเชื่อมความต้านทานแบบจุดจะมีองค์ประกอบหลักของการเชื่อมประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือ แรงบีบอัด (Pressure on Electrode of Welding) ความเข้มข้นของกระแสไฟฟ้า (Intensity of the current of welding) และ ช่วงเวลา (Welding Duration) ตัวแปรทั้งสามมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ต้องอยู่ในสภาพที่เหมาะสม จึงจะทำให้การเชื่อมและสมบัติเชิงกลภายหลังการเชื่อมมีประสิทธิภาพที่ดี ส่วนสำคัญคือความเข้มข้นของกระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการเชื่อม พลังงานความร้อนที่เกิดขึ้นแปรผันโดยตรงกับกระแสไฟฟ้าที่ไหลผ่านวัสดุโลหะ กระแสไฟฟ้าสูงพลังงานความร้อนจะเกิดขึ้นได้เร็ว เวลาในการเชื่อมและแรงบีบอัดจะลดน้อยลง แต่ผลกระทบจากการแพร่ของความร้อนทำให้บริเวณกระทบร้อนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างจุลภาค (ไพฑูรย์ วชิรวงศ์ภิญโญ, 2551)

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมบัติและโครงสร้างการเชื่อมความต้านทานแบบจุด 3 ชั้นต่อสมบัติงานเชื่อม อลูมิเนียมผสม เพื่อหาความสัมพันธ์ของ กระแส ระยะเวลาเชื่อม แรงกดชิ้นงาน ที่มีอิทธิพลต่อค่าความเค้นแรงดึงสูงสุด และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับงานในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

วัสดุที่ใช้ในการทดลอง คือ อลูมิเนียมผสม A 5052 - H34 ด้วยกระบวนการเชื่อมความต้านทานแบบจุด (RSW) ชิ้นงานมีขนาดความกว้าง 30 มิลลิเมตร ความยาว 100 มิลลิเมตร ความหนา 1 มิลลิเมตร ดังแสดงในรูปภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 แสดงลักษณะชิ้นงานทดลอง

ตารางที่ 1 แสดงส่วนผสมทางเคมีของอลูมิเนียมผสมที่ใช้ในการทดลอง A 5052 – H34

เปอร์เซ็นต์ของธาตุผสมในอลูมิเนียมผสม								
Al	Mg	Si	Fe	Cu	Mn	Zn	Ti	Cr
96.458	2.47	0.27	0.44	0.009	0.06	0.013	0.032	0.248

วิธีการทดลอง

การดำเนินการทดลองมีเงื่อนไขการทดลองดังนี้

1) กระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการเชื่อม 17,000 18,000 และ 19,000 แอมแปร์

2) แรงกดจากอิเล็กโทรดที่ 0.1, 0.15 และ 0.20 เมกกะปาสคาล

3) ระยะเวลาเชื่อม 8, 9 และ 10 ไซเคิล (Heat Time)

4) เวลาในการกดชิ้นงาน (Squeeze Time) 50 ไซเคิล

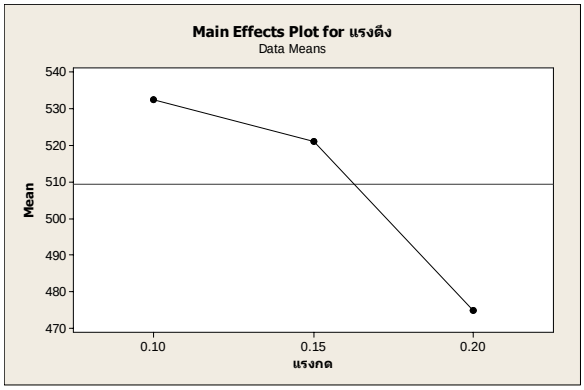
5) ไซเคิล เวลาที่กดค้าง (Hole Time) 50 ไซเคิล

การเตรียมชิ้นทดสอบจะทำการกำจัดออกไซด์ของแผ่นอลูมิเนียมด้วยวิธีทางกล โดยใช้แปรงลวดสเตนเลสขัดผิวหน้าชิ้นงานทั้งสองด้านให้มีผิวเรียบเป็นระนาบเดียวกันในตำแหน่งที่จะทำการเชื่อม และล้างทำความสะอาดคราบสิ่งสกปรก ด้วยน้ำยาอะซีโตน (Acetone) ทำการเชื่อมด้วยเครื่องเชื่อมความต้านทานแบบจุด ชนิดกระแสไฟฟ้าสลับ โดยใช้อิเล็กโทรดทิพทองแดง ชนิด EK-2 แบบ Truncated Radius Type ที่มีขนาดปลายเรียบ 6 มิลลิเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางขนาด 16 มิลลิเมตร ทำให้มีการทดลองทั้งสิ้น 27 สภาวะการเชื่อม โดยแต่ละสภาวะการเชื่อมจะทำการเชื่อมซ้ำ 4 ครั้ง นำชิ้นงานที่ผ่านการเชื่อมในสภาวะต่างๆ มาทำการทดสอบแรงดึงเฉือนด้วยเครื่องทดสอบแรงดึงและตรวจสอบโครงสร้างจุลภาคด้วยกล้องจุลทรรศน์ที่มีกำลังขยาย 10 เท่า

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

ตารางที่ 2 ผลการทดลองค่าแรงดึงเฉือนที่กระทำก่อนเกิดการเสียหาย มีหน่วยเป็นกิโลกรัมแรง (Kgf/mm²)

ระยะเวลาเชื่อม(cycle)		17,000 แอมแปร์			18,000 แอมแปร์			19,000 แอมแปร์		
		0.10	0.15	0.20	0.10	0.15	0.20	0.10	0.15	0.20
		Mpa	Mpa	Mpa	Mpa	Mpa	Mpa	Mpa	Mpa	Mpa
8 cycle	แรงดึง	501	425	468	514	573	467	548	513	516
	แรงดึง	540	502	428	556	518	435	567	490	472
9 cycle	แรงดึง	540	492	486	523	564	454	510	565	492
	แรงดึง	528	497	524	529	483	417	543	534	489
10 cycle	แรงดึง	507	537	457	593	558	511	572	590	447
	แรงดึง	499	487	512	482	506	493	533	547	480

รูปภาพที่ 2 กราฟแสดงความแตกต่างของแรงกดที่มีอิทธิพลต่อแรงดึง

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ANOVAของค่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อแรงดึง (Kgf/mm²) Dependent Variable: แรงดึง

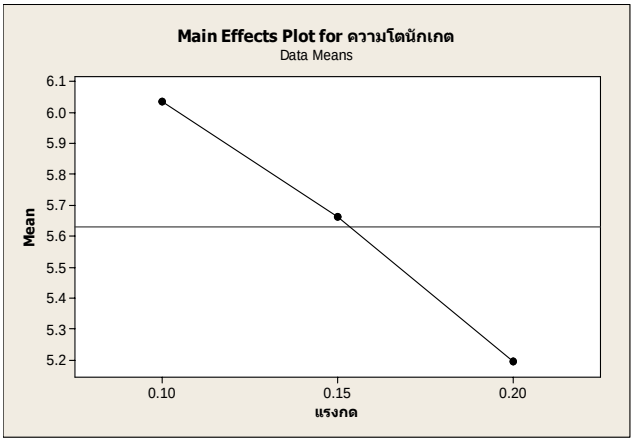
แหล่งความแปรปรวน	ผลรวมกำลังสอง (SS)	องศาความเป็นอิสระ (df)	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง (MS)	ค่า F	Sig.
Corrected Model	62706.981(a)	26	2411.807	2.196	.023
Intercept	13253074.123	1	13253074.123	12065.108	.000
กระแส	5223.533	2	2611.767	2.378	.112
เวลา	1607.369	2	803.685	.732	.490
แรงกด	32966.368	2	16483.184	15.006	.000
กระแส * เวลา	4389.283	4	1097.321	.999	.425
กระแส * แรงกด	6932.923	4	1733.231	1.578	.209
เวลา * แรงกด	4374.912	4	1093.728	.996	.427
กระแส * เวลา * แรงกด	10862.642	8	1357.830	1.236	.317
Error	29658.500	27	1098.463		
Total	14111258.000	54			
Corrected Total	92365.481	53			

a R Squared = .679 (Adjusted R Squared = .370)

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาค่า Sig ที่ได้จากการวิเคราะห์แจกแจงข้อมูล นำผลที่ได้ทั้งหมดมาหาความสัมพันธ์ ของกระแส ความถี่และแรงกด พบว่าปัจจัยที่ศึกษาที่มีอิทธิพลหลัก (Main Effect) ที่ส่ง ผลกระทบต่อแรงดึงคือแรงกด ส่งผลกระทบต่อสมบัติทางกลของรอยเชื่อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนกระแสและความถี่ไม่มีอิทธิพลต่อแรงดึง ปัจจัยที่เป็นอิทธิพลร่วม (Interaction Effect) กระแสและเวลาเชื่อม, กระแสและแรงกด, เวลาเชื่อมและแรงกด, กระแส, เวลาเชื่อม และแรงกด ไม่ส่งผลกระทบต่อแรงดึง

ตารางที่ 4 ผลการทดลองทางโครงสร้างจุลภาคที่ส่งผลต่อขนาดความโตของนักเกต มีหน่วยเป็นมิลลิเมตร (mm^2)

ระยะเวลาเชื่อม (cycle)		17,000 แอมแปร์			18,000 แอมแปร์			19,000 แอมแปร์		
		0.10	0.15	0.20	0.10	0.15	0.20	0.10	0.15	0.20
		Mpa	Mpa	Mpa	Mpa	Mpa	Mpa	Mpa	Mpa	Mpa
8 cycle	แรงดึง	6.12	5.48	4.37	5.18	5.90	4.84	5.83	4.43	5.05
	แรงดึง	5.48	5.75	5.39	5.66	6.03	4.82	5.50	6.08	6.03
9 cycle	แรงดึง	6.10	4.75	4.75	6.72	5.86	4.99	6.41	6.57	6.43
	แรงดึง	6.21	5.50	4.54	5.92	4.77	5.39	6.32	5.81	6.21
10 cycle	แรงดึง	6.63	6.24	4.74	5.92	6.34	5.28	6.54	6.28	4.99
	แรงดึง	5.03	5.39	4.81	6.83	5.99	5.43	5.63	4.70	5.44

รูปภาพที่ 3 กราฟแสดงความแตกต่างของแรงกดที่มีอิทธิพลต่อขนาดความโตของนักเกต

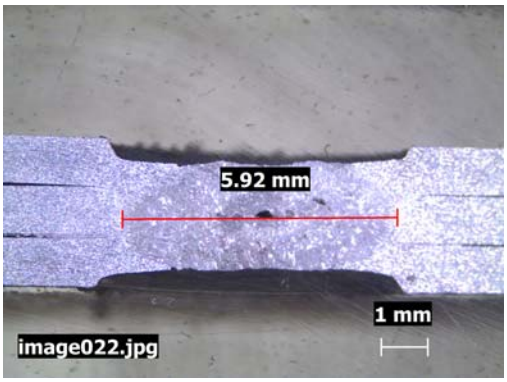
ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ANOVAของค่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อขนาดความโตนักเกต Dependent Variable: นักเกต

แหล่งความแปรปรวน	ผลรวมกำลังสอง (SS)	องศาความเป็นอิสระ df	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง (MS)	ค่า F	Sig.
Corrected Model	14.475(a)	26	.557	1.830	.063
Intercept	1711.858	1	1711.858	5625.902	.000
เวลา	.668	2	.334	1.098	.348
กระแส	1.458	2	.729	2.397	.110
แรงกด	6.426	2	3.213	10.560	.000
เวลา * กระแส	2.396	4	.599	1.968	.128
เวลา * แรงกด	.848	4	.212	.697	.601
กระแส * แรงกด	1.546	4	.387	1.270	.306
เวลา * กระแส * แรงกด	1.132	8	.142	.465	.870

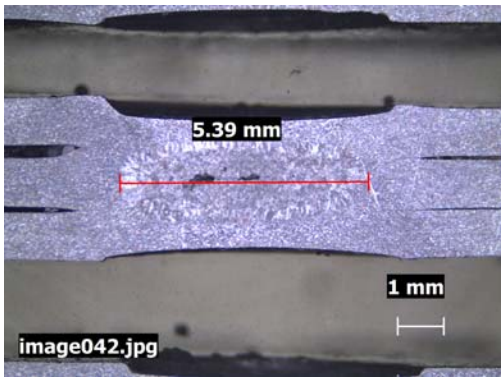
แหล่งความแปรปรวน	ผลรวมกำลังสอง (SS)	องศาความเป็นอิสระ df	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง (MS)	ค่า F	Sig.
Error	8.216	27	.304		
Total	1734.549	54			
Corrected Total	22.691	53			

a R Squared = .638 (Adjusted R Squared = .289)

จากตารางที่ 5 เมื่อพิจารณาค่า Sig ที่ได้จากการวิเคราะห์แจกแจงข้อมูล นำผลที่ได้ทั้งหมดมาหาความสัมพันธ์ของกระแส เวลาเชื่อม และแรงกด พบว่าปัจจัยที่ศึกษาที่มีอิทธิพลหลัก(Main Effect) ที่ส่งผลกระทบต่อขนาดความโตของนักเกตคือแรงกด ส่งผลกระทบต่อขนาดความโตของนักเกต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนกระแสและเวลาเชื่อม ไม่มีอิทธิพลต่อขนาดความโตของนักเกต ปัจจัยที่เป็นอิทธิพลร่วม (Interaction Effect) กระแสและเวลาเชื่อม, เวลาเชื่อมและแรงกด,กระแสและแรงกด , กระแส เวลาเชื่อม และแรงกด ไม่ส่งผลกระทบต่อขนาดความโตของนักเกต

รูปภาพที่ 4 แสดงโครงสร้างจุลภาคของนักเกตที่มีค่าแรงดึงสูงสุด

รูปภาพที่ 5 แสดงโครงสร้างจุลภาคของนักเกตที่มีค่าแรงดึงต่ำสุด

จากรูปภาพที่ 4 และรูปภาพที่ 5 พบว่าพารามิเตอร์การเชื่อมความต้านทานแบบจุด 3 ชั้นของอลูมิเนียมผสมที่ใช้ในการเชื่อมที่มีผลต่อค่าแรงดึงสูงสุด คือ ค่าขนาดของแรงกดที่ 0.1 เมกกะปาสคาล กระแสไฟเชื่อม 18,000 แอมแปร์ เวลาเชื่อม 10 cycle มีค่าแรงดึงเท่ากับ 593 Kgf/mm² โดยมีค่าขนาดความโตของนักเกตเท่ากับ 5.92 มิลลิเมตร และค่าแรงดึงต่ำสุด คือ ค่าขนาดของแรงกดที่ 0.20 เมกกะปาสคาล กระแสไฟเชื่อม 18,000 แอมแปร์ เวลาเชื่อม 9 cycle มีค่าแรงดึงเท่ากับ 417 Kgf/mm² โดยมีค่าขนาดความโตของนักเกตเท่ากับ 5.39 มิลลิเมตร

สรุปผลการทดลอง

จากการศึกษาทดลองเรื่อง อิทธิพลของพารามิเตอร์การเชื่อมความต้านทานแบบจุด 3 ชั้นต่อสมบัติการเชื่อมอลูมิเนียมผสม (A 5052) ที่เงื่อนไขต่าง ๆ จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า แรงกด มีผลต่อแรงดึงและขนาดความโตของนักเกต ในการเชื่อมความต้านทานแบบจุด 3 ชั้น อลูมิเนียมผสม (A 5052) เพราะเมื่อเพิ่มแรงกดมากขึ้นมีผลทำให้ค่าแรงดึงและขนาดความโตของนักเกตมีค่าลดต่ำลง ซึ่งหากมีการเพิ่มแรงกดมากกว่า 0.20 เมกกะปาสคาล อาจทำให้ค่าแรงดึงและขนาดความโตของนักเกตมีค่าน้อยกว่าค่าตามมาตรฐาน JIS Z 3136 : 1999 , JIS Z 3139 : 1999 มีผลทำให้ค่าความแข็งแรงของรอยเชื่อมลดลง และเมื่อลดแรงกดต่ำลง มีผลทำให้ค่าแรงดึงและขนาดความโตของนักเกตมีค่าเพิ่มขึ้น ซึ่งหากมีการลดแรงกดลงน้อยกว่า 0.10 เมกกะปาสคาล อาจทำให้ค่าแรงดึงและขนาดความโตของนักเกตมีค่ามากกว่า ค่ามาตรฐาน JIS Z 3136 : 1999, JIS Z 3139 : 1999 เนื่องจากความแข็งแรงของรอยเชื่อมที่เกิดขึ้นมีการแปรผันแบบผกผันกับแรงกดที่ใช้ในการเชื่อม จากการใช้แรงกดที่เพิ่มขึ้น มีผลทำให้ค่าความเค้นที่หน้าสัมผัสของชิ้นงานมีค่าสูงขึ้น มีผลทำให้เกิดพลังงานความร้อนในบริเวณรอยเชื่อมลดต่ำลง รอยเชื่อมมีขนาดเล็กลงและการใช้แรงกดที่เพิ่มขึ้นมีผลทำให้พื้นที่หน้าตัดของรอยเชื่อมมีขนาดลดลง จึงมีผลทำให้ความสามารถในการรับแรงดึงลดลง สำหรับกระแส ไม่มีผลต่อแรงดึงและขนาดความโตของนักเกต มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นิวัตร คุณาวงศ์, 2551) ที่กล่าวไว้ว่า ความแข็งแรงของรอยเชื่อมที่เกิดจากกระบวนการเชื่อมอลูมิเนียม ด้วยความต้านทานชนิดจุดมีการแปรผันโดยตรงกับปริมาณของกระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการเชื่อม เนื่องจากปริมาณของกระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการเชื่อมมีความสำคัญต่อการเกิดพลังงานความร้อนที่ผิวสัมผัสระหว่างชิ้นงานตามสมการการเกิดพลังงานความร้อน แม้ว่าปริมาณของกระแสไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นจะมีผลทำให้ความต้านทานทางไฟฟ้าที่ผิวสัมผัสระหว่างชิ้นงานลดลง จึงส่งผลต่อขนาดของรอยเชื่อม รอยเชื่อมที่มีพื้นที่หน้าตัดใหญ่จะสามารถทนต่อแรงดึงได้สูงด้วยเช่นกัน และความแข็งแรงของรอยเชื่อม ที่เกิดจากเชื่อมติดกันในสภาพของแข็งนั้นมีการแปรผันโดยตรงกับปริมาณของกระแสไฟฟ้าด้วยเช่นกัน เพราะพลังงานความร้อนที่เกิดขึ้นนั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อกลไกการแพร่และส่งผลต่อความแข็งแรงของพันธะที่เกิดขึ้น ความแข็งของรอยเชื่อมที่เกิดขึ้นจึงเพิ่มขึ้นตามปริมาณของกระแสที่ใช้ในการเชื่อม ส่วนเวลาเชื่อมนั้น ไม่มีผลต่อแรงดึง ความแข็งแรงของรอยเชื่อมที่เกิดจากกระบวนการเชื่อมอลูมิเนียมด้วยความต้านทานชนิดจุดมีการแปรผันโดยตรงกับระยะเวลาที่ใช้ในการเชื่อมเนื่องจากระยะเวลาที่ใช้ในการเชื่อมมีความสำคัญต่อการเกิดพลังงานความร้อนที่ผิวสัมผัสระหว่างชิ้นงาน จึงส่งผลต่อความแข็งแรงของรอยเชื่อม รอยเชื่อมที่มีพื้นที่หน้าตัดใหญ่จะสามารถทนต่อแรงดึงได้สูงด้วย และความแข็งแรงของรอยเชื่อมที่เกิดจากเชื่อมติดกันในสภาพของแข็งนั้นมีการแปรผันโดยตรงกับระยะเวลาเชื่อมด้วยเช่นกัน เพราะพลังงานความร้อนที่เกิดขึ้นนั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อกลไกการแพร่และส่งผลต่อความแข็งแรงของพันธะที่เกิดขึ้น ความแข็งของรอยเชื่อมที่เกิดขึ้นจึงแปรผันตามระยะเวลาที่ใช้ในการเชื่อม

เอกสารอ้างอิง

นิวัตร คุณาวงษ์, 2551, การศึกษาผลกระทบของรอยเชื่อมเนื่องจากสภาพผิวหน้าของอลูมิเนียมผสมในการเชื่อมด้วย ความต้านทานชนิดจุด, วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมการเชื่อม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี, หน้า 72-76.

ปรัชญา เพียสุระ, 2550, การตรวจสอบความสมบูรณ์ของการเชื่อมความต้านทานชนิดจุดในเหล็กเหนียวด้วยการวัดค่าความต้านทาน, วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมการเชื่อม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี, หน้า 1- 33.

ไพฑูรย์ วชิรวงศ์ภิญโญ, 2551, การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเชื่อมความต้านทานชนิดจุดของเหล็กเหนียวรีดเย็น, วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอุตสาหการ คณะครุศาสตร์อุตสาหการ มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี, หน้า 1- 24

สุชาดา มะโนชัย, 2554, การพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตในกระบวนการเชื่อมแบบจุดโดยวิธีการออกแบบการทดลอง กรณีศึกษาโช๊คอัพ, วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอุตสาหการ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ, หน้า 1- 3.

Japanese Industrial Standard 1995, “Method of Tension Shear Test for Spot Welded Joint”, Japanese Standard Association, JIS Z 3136-1978, Japan, pp. 637-639.

Japanese Industrial Standard 1995, “Method of Macro Test for Section of Spot Welded Joint”,Japanese Standard Association, JIS Z 3139-1978, Japan, pp. 658-661.

AN ANALYSIS OF AIRFREIGHT TRANSSHIPMENT CONNECTIVITY AT SUVARNABHUMI INTERNATIONAL AIRPORT

Nattapong Jantachalobon[1] and Dr. Pongtana Vanichkobchinda[2]

[1]Ph.D. Student in Logistics, School of Engineering, University of the Thai Chamber of Commerce

[2]School of Engineering, University of the Thai Chamber of Commerce

---

Abstract

The greatest way of determining the attractiveness of an airport's services is through its connectivity. Connectivity is usually determined in terms of connectivity units (CNUs), which are obtained by multiplying a quality index with the frequency of flights to a given destination from the airport. The sum of connectivity units for different destinations gives the overall connectivity of the airport. This is the NETSCAN model which has been used in this research paper to determine the connectivity of Suvarnabhumi international airport in its operations as a hub. The connectivity was found to be low, 29.7 out of a maximum of 74 for the selected destinations and flight frequencies. It was however concluded that this cannot be taken to be the exact rating of the airport's connectivity with regards to air freight transshipment since only a very small percentage of the airlines it serves was considered. In addition to this, it was noted that a comparison should be made to determine the airport's competitive position.

KEYWORDS: CONNECTIVITY UNITS, NETSCAN MODEL AND AIR FREIGHT TRANSSHIPMENT

1. Introduction

One of the most efficient and economic ways of freight transport is through air. Most of the cargo transported via air includes perishable goods such as horticultural products and foods. This shows that there is always need for minimum flight time to avoid losses that may occur due to preservative measures taken on the goods. In years prior to 2008, the issue of airfreight was one of the most profitable airline businesses. Airfreight rose by not less than 5% between 1995 and 2003 (Scholz, 2011). It was recognized as a major contributor to national GDP with Europe and Asia being some of the major transporters of airfreight. The situation however began to change drastically after 2008, probably due to the world-wide inflation that affected several countries' GDPs. The volume of airfreight fell by close to 20% in just a few months. This is however slowly being reversed in the current year, with air cargo rates increasing by higher percentages than passenger freight (De Wit et al, 2009). In airfreight transport, some of the aspects that can be recognized as differentiating cargo transport from air passengers are that; first, airfreight is unidirectional. The same country that exports coffee will transport coffee each time and there is no day that the recipient country will export coffee to the producer. Secondly, airfreight is heterogeneous in that the cargo that goes in any given direction can never be similar to that which comes

from that direction. Consequently, in measuring the performance of an airport in terms of airfreight transport, several factors come into play (Yap, 2004). One of the major factors to be considered when determining the success rates of an airport is its connectivity. The connectivity of an airport is measured in terms of connectivity units which are calculated based on flight efficiencies and times (Burghouwt and Redondi, 2009). The connectivity of any airport is therefore dependent on the airlines it serves, its geographical location and the competition surrounding it. Quality indices range from zero to 1, where 0 is the quality index of a connected flight which takes the maximum allowed perceived total flight time while 1 refers to the quality index of that which takes the minimum flight time (Veldhuis and Kroes, 2002). In all cases, the latter is a direct flight from point A to B. There are two major forms of flight networks. The first is the point to point network where an aircraft leaves point A directly to point B without any stopping in between. Secondly, there is a hub and spoke network. In this case, an aircraft leaves point A, stops at point B then the cargo continues to point C. The cargo may be transported to point C using the same airline or a different one. When the same airline is used, a direct connection has occurred; otherwise the connection is indirect (Martin and Roman, 2004). Hub and spoke networks have been observed to be efficient since they provide a higher number of destinations from any given point. Suvarnabhumi international airport is one of the major airports in Bangkok. It is a major hub for Bangkok Airways, Thai Airways International, Orient Thai Airlines and Thai Air Asia. It offers both passenger and cargo services. The objective of this paper is to determine the connectivity of this airport in relation to cargo services (Paul, 2006). The structure of the paper involves; a literature review providing details on hub and spoke networks, models for connectivity measurement and freight transport. Section three of this paper covers the methodology to be used in analysis. The proposed model is the NETSCAN model which uses connectivity units. The methodology section also contains various data that will be analyzed and its relevance to this research paper. After the methodology, a discussion follows based on the findings of the research. This discussion explains the implications of the results obtained in the methodology section. Finally, the conclusion gives the closing line on the research findings and is used as a forum to provide limitations of the research as well as the recommendations for future research.

2. Literature review

Burghouwt and Redondi (2009) states one of the major problems faced by hub location and network configuration as that of competition especially in the Asia-Pacific region. This paper recognizes three types of network connectivity which can be measured as direct, indirect and hub connectivity (Burghouwt and Veldhuis, 2006). It further suggests that indirect travels cost more compared to direct travels. This brings about the issue of connectivity measurements. Passenger choices depend on the attractiveness of the available alternatives (Reynolds-Feighan and Maclay, 2006). This means that factors such as comfort also play a role in the choice of travel alternative. It is also suggested that fares for online connections in indirect flights are lower than those for off-line connections (Burghouwt and Veldhuis, 2006). Fare differentiation is reflected in route characteristics which describe the flight in terms of connectivity units. The connectivity units are therefore a measure of the attractiveness of the travel option. Similarly for airfreight transport,

connectivity units can be used to determine the attractiveness of airports and hence determine the best transport alternatives (Reynolds-Feighan and Maclay, 2006). The airfreight industry has tremendously grown in the last 30 years. Due to this, it has become a somewhat independent industry, rather than a part of the airline industry (Bowen, 2004). The provision of air cargo services gives an airline an enabling mechanism (Matsumoto et al, 2008). Air cargo is relatively neglected due to the increase and concentration on air passengers as a form of long distance transport (Bowen, 2004). However, the growth of air cargo services has been undeterred by this as it has been tremendous in the last few years. Some of the most important characteristics of an air freight hub are its intermediacy and connectivity (Scholz & Cossel, 2011). This is because the availability of these air freight services also serves a role in the development of the logistics industry in areas close to the hubs (Ohashi et al, 2005). It therefore becomes a major contributor to the national GDP (Scholz, 2011). Factors that have contributed to the rapid growth of air freight services include; rapid growth in world trade, increase in knowledge intensive goods such as silicon chips with high value to weight ratios, reduction in air freight charges due to the introduction of longer range fuel-efficient freighter air craft (Bowen, 2000), and growing number of manufacturers of supply chain products. Competitiveness is one of the required characteristics of hub airports (Matsumoto et al, 2008). Suvarnabhumi international airport has increased in its competitive advantage due to the disastrous start ups of some of the potential competitors within the area (Bowen, 2004). Some other factors that determine the choice of alternative freight mode include; the geography of the airport, financial returns including fares, and transport certainty (Gardiner & Ison, 2008). All these factors are used to describe route characteristics which are reflected by the connectivity units (Scholz & Cossel, 2011). Kim (2007) explains that one of the main purposes of hub and spoke networks is the amplification of networks. This is done through the transshipment of cargo in the case of air freight. This enables the airlines to access more places compared to direct flights (Kim, 2007). Suvarnabhumi international airport is a major hub serving several airlines. It is the sixth busiest airport in Asia and a major hub for the transshipment of air freight. Its purpose as a hub has enabled it to service more than 96 airlines (Paul, 2006). This has increased the number of destinations accessible for air freight. In addition to this, it was designed by one of the best known architects in the world due to its importance in the Asian economy. Some of the other characteristics of airfreight include; involvement of numerous companies and concentration of customers (Kim, 2007). In measuring the connectivity of an airport, connectivity units are used. These units are a reflection of the attractiveness of the travel option represented (Bughouwt, 2009). There are several models that can be used to determine the connectivity units based on flight data and the results obtained from research (Redondi & Burghouwt, 2011). The most common model is the NETSCAN model which is based on the maximum predicted total time of flight (Kim, 2007). For indirect freight, this is normally higher compared to direct freight because it also includes the waiting time at the hub airport. The waiting time is affected by several factors which include; time-table co-ordination by the hub carrier (Burghouwt, 2005), frequency of flights, and the minimum connection time (Kim, 2007). The NETSCAN Model takes into consideration all these factors and uses them to determine the maximum predicted total time (MaxPTT). Although the NETSCAN model is the most common model for the determination of airport connectivity, other models also exist for the same. Some of the models include; wave system structure model (Kim, 2007), weighted connectivity model (Budde et al, 2008), Bootsma connectivity which is almost

similar to the wave structure model (Redondi and Burghouwt, 2010), and Danesi connectivity (Danesi, 2006). The analysis of air freight using any of these models is significantly more strenuous due to the heterogeneity of air freight (Kadar & Larew, 2003). Consequently, there is generally lower flight frequency for cargo air craft compared to passenger planes. Hub connectivity is therefore the most common method for airport evaluation. Although geographical differences may be present in airports, connectivity units always give a base for the evaluation that does not depend on the geographical location of the airport itself (Kim and Park, 2012). Consequently, it is the most important aspect of air freight business. The connectivity of Bangkok (Suvarnabhumi) airport is characterized by a competitive position to Europe (Doganis, 2002). It occupies the same position as Singapore.

3. Methodology

This research is based upon the analysis of air freight transshipment in the Suvarnabhumi international airport. The organization of this study will follow the structure in figure 1

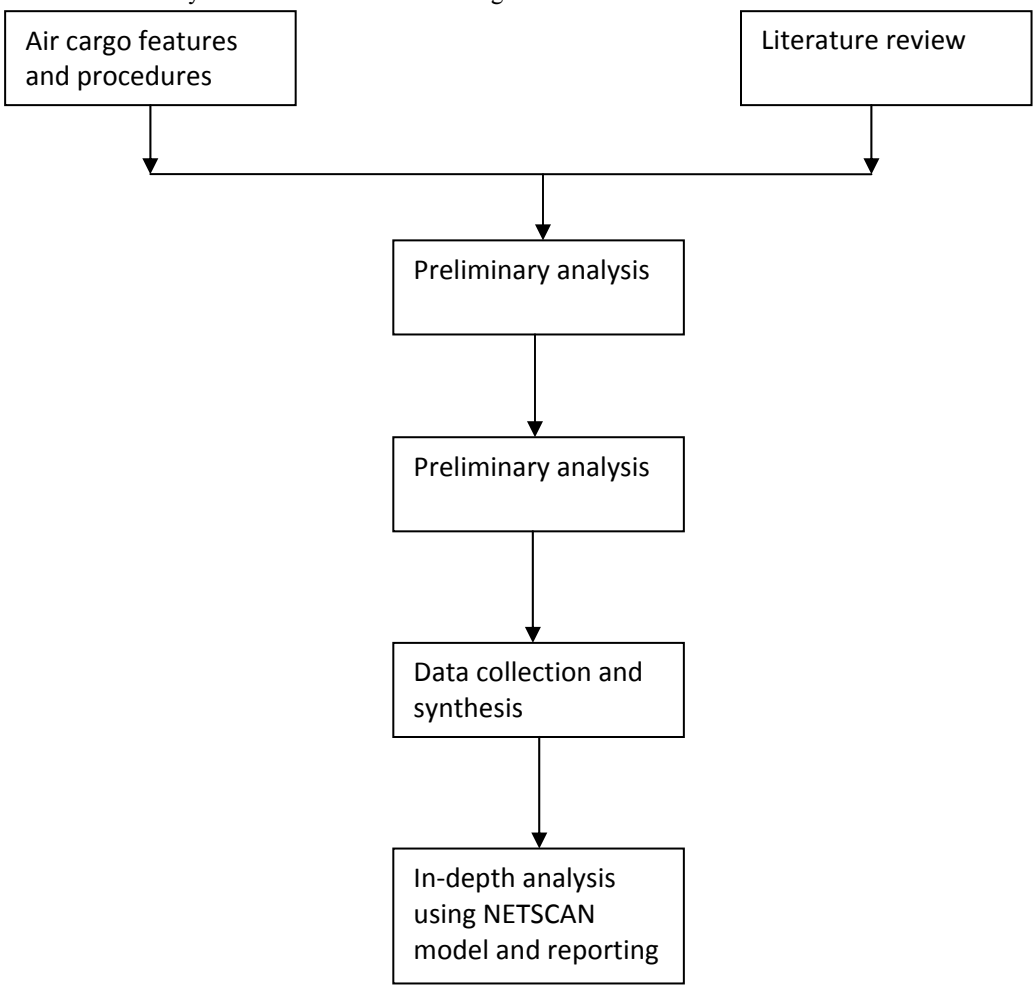

Figure 1: The concept of methodology

The literature review is to provide information necessary for the effective use of the proposed model in later stages of the paper. The information provided by the literature review will be information on network types, their advantages and disadvantages and the expectations of customers based on airport route characteristics. Apart from this, the literature will also provide secondary information regarding operation of hub airports and specifically on the issue of air freight. Also, the literature review will help to determine the different available models that can be used to determine hub connectivity and whether they are proposed to provide similar results. From the literature review, several models have been identified that can help to achieve the desired objective of analyzing airport connectivity (Matsumoto, 2007). All these models use the same general formula but have different multiplication factors. This means that using different models in a single airport analysis will yield very different results. However, when the same model is used to analyze several airports, the results will be comparative and can be used to determine the connectivity of one airport relative to another (Paleari et al, 2008). Also, in comparing the connectivity of different airports, the results are most likely to follow the same trend when different models are used (Paleari et al, 2008). For instance, when comparing Suvarnabhumi international airport and Don Mueang international airport which lies within the same geographical location, both the weighted connectivity model and the NETSCAN model show that Suvarnabhumi international airport has higher connectivity units than Don Mueang (Paul, 2006). The Air cargo base features belong solely to Suvarnabhumi international airport and are not in comparison with other airports. A combination of the literature review and the air freight features will provide a base for preliminary analysis. This will give direction as to the exact data that is required in the application of the NETSCAN model for analysis. In using this information, it will help to determine the cut-point conditions for the model. After preliminary analysis, data will be obtained from OAG and used in the analysis section to determine the connectivity of the airport. Lastly, the obtained data will be analyzed using the NESCAN model to determine the exact connectivity of the airport. When using the NETSCAN model, a quality index is assigned to every flight. This index is between 0 and 1, with 1 being the quality index of a direct flight. The quality index of an indirect flight has to be lower due to the extra time required for travel (Alderighi et al, 2007). This also applies for a direct multi-stop connection. It can be concluded therefore, that due to the en-route stops, the network quality is compromised for both passenger travel and freight (De witt et al, 2009). However, there is a maximum allowable additional travel time for which the quality index is 0. Any indirect connection between two points in a network gives a quality index of between 0 and 1. The calculation of the quality index is based on the maximum allowable travel time, which is a function of the theoretical direct travel time (Veldhuis, 1997). The latter is determined by geographical coordinates of both the origin and destination airports. It is also based on flight velocity as well as landing and take-off durations (Redondi and Burghouwt, 2010). These factors are used to determine the quality index which is then multiplied by the frequency of flight per unit time to determine the connectivity units (CNUs). The model is described by the following equations (Matsumoto et al, 2008);

MAXT = (3-0.075*NST) * NST

PTT = FLY + (3-0.075*NST)*TRF

QUAL = 1 - (PTT-NST)/(MAXT-NST)

CNU = QUAL * FREQ …….. Equation 1

Where:

MAXT = Maximum perceived travel time

NST = Non-stop travel time

PTT = Perceived travel time

FLY = Flying time

TRF = Transfer time

QUAL = Quality Index

CNU = Number of Connectivity Units

FREQ = Frequency

The normal non-stop travel time is calculated using the coordinates of the origin and the destination airports, and the velocity of travel of the aircraft (Malighetti et al, 2008). Speeds are assumed from tentative velocity data and some time is allowed for landing and take-off (Burghouwt and De Wit, 2005). This gives the normal non-stop travel time. The frequency of flight is determined on a weekly basis as the number of operations per week. This results in connectivity units based on a week's data. In order to achieve the desired results, some of the cut-point conditions that have been chosen include;

- Only online transshipments will be taken into consideration.
- Minimum transshipment time of 1 hr.

3.1 Data and results

The data used will be for the year 2010. The average weekly traffic will be obtained from the yearly traffic. The top 10 airlines that use Suvarnabhumi international airport as a hub were used in this analysis. Only international flights were considered. Among the top 10 airlines, those that engage in international freight haulage include; Thai Airways International, Thai Air asia, Bangkok Airways, Cathay Pacific Airways, China Airlines, Air China, EVA Air, Emirates, Jet Airways, and Singapore Airlines. Also, only top 10 cities will be considered for this analysis. These include; Singapore, Hongkong, Tokyo, Incheon, Kuala Lumpur, Taipai, Dubai, London, Ho Chi Minh City, and New Delhi.

Table 1: The frequencies of airline transshipments in Suvarnabhumi international airport per week in 2010 (AOT Air Traffic, 2010).

Airline	Possible Origins	Possible Destinations	Frequency Movement/ week	Gcd (km)	TRF (hrs)
Thai Airways	Hong Kong	Kuala Lumpur	9	2511	1
		Dubai	13	6895	3
		London	18	21601	12
		Ho Chi Minh	7	1506	1
		New Delhi	15	6717	2
Thai Air Asia	Hong Kong	Kuala Lumpur	3	2511	1
		Ho Chi Minh	2	1506	1
Bangkok	Hong Kong	Kuala Lumpur	1	2511	1
	Kuala Lumpur	Hong Kong	1	2511	1

Airline	Possible Origins	Possible Destinations	Frequency Movement/ week	Gcd (km)	TRF (hrs)
EVA Air	London	Taipei	2	9790	2
	Taipei	London	1	9790	2
Emirates	Dubai	Hong Kong	1	6895	3
	Hong Kong	Dubai	1	6895	1.12

From these results, the connectivity units were calculated using equation 1. The sum of connectivity units for these airlines gives the connectivity of the airport since over 70% of its operations are concentrated within these airlines and in the mentioned 10 cities. The airlines which are not included in the results use only their origin besides the Suvarnabhumi international airport hence do not carry out online transshipments. The calculations performed are based on equation 1 and total frequencies for all the possible origins and destinations have been used to obtain the CNUs for the various airlines. The airport CNU is a sum of all the CNUs calculated. The NST is calculated from the distance and velocity of flight (Veldhuis, 1997). A Boeing 707 freight craft flies at a maximum velocity of 1010 km/ hr (Doganis, 2002). This velocity will be used in calculating the flight time (Miller-Hooks et al, 2004).

Table 2: Result of NETSCAN model

Airline	Possible Origins	Possible Destinations	FLY (hrs)	NST (hrs)	MAXT (hrs)	PTT (hrs)	QUAL (hrs)	CNU (hrs)
Thai Airways	Hong Kong	Kuala Lumpur	1.5	2.49	6.99	4.31	0.6	5.4
		Dubai	7.5	6.83	16.98	14.96	0.2	2.6
		London	10.3	21.4	29.86	27.05	0.3	5.4
		Ho Chi Minh	1.1	1.49	4.30	3.99	0.1	0.7
		New Delhi	5.5	6.65	16.63	10.5	0.6	9.0
Thai Air Asia	Hong Kong	Kuala Lumpur	1.5	2.49	6.9	4.31	0.6	1.8
		Ho Chi Minh	1.1	1.49	4.30	3.99	0.2	0.4
Bangkok	Hong Kong	Kuala Lumpur	1.5	2.49	6.9	4.31	0.6	0.6
	Kuala Lumpur	Hong Kong	1.5	2.49	6.9	4.31	0.6	0.6
EVA Air	London	Taipei	8.1	9.67	21.98	12.65	0.8	1.6
	Taipei	London	8.1	9.67	21.98	12.65	0.8	0.8
Emirates	Dubai	Hong Kong	7.5	6.83	16.98	14.96	0.2	0.2
	Hong Kong	Dubai	7.5	6.83	16.98	11.23	0.6	0.6
Total CNU								**29.7**

4. Discussion

From the results obtained in the analysis, the CNU for Suvarnabhumi international airport can be said to be within acceptable limits. The lowest value of the CNU is 0 while the highest is 74. Given that the CNU obtained is less than 50% of the maximum, it can be said that the CNU is low (Yap, 20040. However, this cannot be taken as the exact connectivity of the airport since the data used is only a tiny fraction of all the data available. It is also necessary that comparisons be made between Suvarnabhumi international airport and its competitors so that a decision can be made as to the exact attractiveness of the airport as a hub.

5. Conclusion

From this research paper, nothing much can be concluded. An analysis of the transshipment connectivity only gives the connectivity units for the Suvarnabhumi international airport. Without comparison with the airport's competitors, it is not possible to determine its position in the market. Future research should therefore concentrate more on making comparisons in order to determine needs for improvement.

References

Alderighi, M., Cento, A., Nijkamp, P., & Rietveld, P. Assessment of new hub-and spoke and point-to-point airline network configurations. Transport Reviews., 27(5), 529–549. 2007.

AOT Air Traffic. Statistics Report. 2010. [Online] Available: http//www.oag.com (August 24, 2012)

Bowen, J. Airline hubs in South East Asia: national economic development and nodal accessibility. Journal of Transport geography vol 8: 25-41, 2000.

Bowen, J. The geography of freighter aircraft operations in the Pacific Basin Journal Of Transport Geography 12 (11). 2004.

Budde, A., J. de Wit and G. Burghouwt. Borrowing from behavioral science: a novel method for the analysis of indirect temporal connectivity at airport hubs. Air Transport Research Society Conference, Athens. 2008.

Burghouwt, G. Airline network development in Europe and its implications for airport planning. Aldershot, Ashgate. 2005.

Burghouwt, G. and J. de Wit. "The temporal configuration of airline networks in Europe." Journal of Air Transport Management **11**(3): 185-198. 2005.

Burghouwt, G. and R. Redondi. Connectivity in air transport networks: an assessment of models and applications. Paper submitted to Transportation Research E.2009

Burghouwt, G. and J. Veldhuis. "The competitive position of hub airports in the Transatlantic market." Journal of Air Transportation 11(1): 1071-30. 2006.

Danesi, A. Measuring airline hub timetable co-ordination and connectivity: definition of a new index and application to a sample of European hubs. European Transport 34, 4-74. 2006.

De Witt, Seo, Burghouwt, and Matsumoto. Competitive position of primary airports in the Asia-Pacific rim. Pacific Economic Review, 14:5, 2009.

Doganis, R. Flying Off Course Third Edition: The Economics of International Airlines. United States: Routledge. 2002.

Gardiner, J., & Ison, St. The geography of non-integrated cargo airlines: An international study. Journal of Transport Geography, 16(1), 55–62. 2008.

Handley, Paul M. The King Never Smiles. Yale University Press, 2006.

Kadar, M., Larew, J. Securing the Future of Air Cargo. Mercer on Travel and Transport, Speciality Journal, Fall 2003/Winter 2004 (1), pp. 3-9. 2003.

Kim, J. An Analysis of Airfreight Transshipment Connectivity at Incheon International Airport. A Thesis submitted to Inha University. 2007

Kim J and Park, Y. Connectivity analysis of transshipments at a cargo hub airport. Journal of Air Transport management. 2012.

Malighetti P., Paleari S. and R. Redondi. Connectivity of the European airport network: ‘‘Self-help hubbing’’ and business implications. Journal of Air Transport Management, 14, 53–65. 2008.

Martin J.C., Roman C. Analyzing competition for hub location in intercontinental aviation markets, Transportation Research Part E, 40, pp. 135-150. 2004.

Matsumoto, H. International air network structures and air traffic density of world cities. Transportation Research Part E 43(3): 269-282. 2007.

Matsumoto, H., J. Veldhuis, J. de Wit and G. Burghouwt. Network performance, hub connectivity potential, and competitive position of primary airports in Asia/Pacific region. Air Transport Research Society Conference, June 2008, Athens. 2008.

Miller-Hooks, E. and S.S. Patterson. On Solving Quickest Time Problems in Time-Dependent Dynamic Networks. Journal of Mathematical Modelling and Algorithms, 3, 39–71. 2004.

Ohashi, H., Kim, T.S., Oum, T.H., Yu, C. Choice of air cargo transshipment airport: an application to air cargo traffic to/from Northeast Asia. Journal of Air Transport Management 11, 149e159. 2005.

Paleari, S., R. Redondi and P. Malighetti. A comparative study of airport connectivity in China, Europe and US: which network provides the best service to passengers? Air Transport Research Society Conference, Athens. 2008

Redondi R., and Burghouwt, G. Measuring connectivity in air transport networks: A description of available models. 2010

Reynolds- Feighan, A and Maclay, P. Accessibility and attractiveness of European Airport: a simple small community perspective. Journal of Air Transport Management 12: 313- 323. 2006.

Scholz, A. Spatial network configurations of cargo airlines. Working paper series in economics. 2011.

Scholz, A. and Cossel, J. Assessing the importance of hub airports for cargo carriers and its implications for a sustainable airport management. Research in Transportation Business & Management (1) 62–70. 2011.

Veldhuis, J. the competitive position of airline networks. Journal of air transport management vol 3 no. 4. Pp. 181-188. 1997.

Veldhuis, J. and E. Kroes. Dynamics in relative network performance of the main European hub airports. European Transport Conference, Cambridge. 2002.

Yap, J.Y. From a Capital to a World City: Vision 2020, Multimedia super corridor and Kuala Lumpur. 2004.

การศึกษาเปรียบเทียบการใช้ระบบบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศระดับอุดมศึกษา

A COMPARATIVE STUDY OF THE IT RISK MANAGEMENT SYSTEM
IN DIFFERENT HIGHER EDUCATION INSTITUTES

เขมขนิษฐ์ แสนยะนันท์ธนะ
อาจารย์ประจำหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

บทคัดย่อ

มหาวิทยาลัยในปัจจุบันมีการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน โดยจัดให้มีบริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology: IT) เพื่อรองรับการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย โดยนำแนวคิดการเชื่อมต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้วยระบบที่เหมาะสมสำหรับแต่ละมหาวิทยาลัย และนำมาพัฒนาเป็นระบบที่ใช้ทั่วทั้งองค์กร อีกทั้งสามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานอยู่ในแวดวงการศึกษาระดับอุดมศึกษา จึงมีความสนใจในการทำวิจัย โดยเลือกศึกษาการนำกรอบมาตรฐาน COBIT (Control Objective for Information and Related Technology) โดยเน้นเฉพาะในองค์ประกอบด้านระบบบริหารความเสี่ยง (Risk Management) ซึ่งเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนให้ทุกองค์กรมีการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศที่ดี (IT Governance) มาเป็นตัวแบบประเมินและวิเคราะห์กระบวนการทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัยรัฐบาลในเขตกรุงเทพและปริมณฑลที่ได้รับคะแนนการประเมินสูงสุด จากผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2553

จากการศึกษา ผู้วิจัยสามารถสรุปผลจากกรณีศึกษาของมหาวิทยาลัยได้ว่า สามารถดำเนินงานตามกระบวนการโดเมนของ PO1-PO10 ของกรอบมาตรฐานโคบิต (COBIT) ให้มีความสอดคล้องในเรื่องการวางกลยุทธ์ขององค์กรได้เพียงร้อยละ 80 เท่านั้นเนื่องจากยังคงมีข้อจำกัดบางประการ อาทิ ข้อจำกัดด้านวัฒนธรรมขององค์กร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ภาพรวมของการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัยภายใต้โครงสร้างองค์กรเพื่อให้สามารถดำเนินงานให้สอดคล้องทั้งโดเมนของ PO1-PO10 ซึ่งจะส่งผลให้แผนงานและกลยุทธ์ที่กำหนดไว้สามารถพัฒนาการดำเนินงานได้ตามแนวทางการกำกับกิจการที่ดีด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เริ่มตั้งแต่โครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ การสร้างแผนงานและกลยุทธ์ที่สอดคล้องกัน และในที่สุดจะส่งผลให้การบริหารจัดการทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นมีความสอดคล้องไปทิศทางเดียวกันทั้งมหาวิทยาลัย สิ่งที่สำคัญมากไปกว่านั้น คือ หากมีการนำระบบบริหารความเสี่ยงเข้ามาใช้ในทุกกระบวนการดำเนินงาน จะส่งผลให้สามารถพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน อันจะสามารถบริหารจัดการทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิผลสูงสุด

คำสำคัญ: การบริหารความเสี่ยง การบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

Abstract

Nowadays, universities have developed the standard quality of management including the teaching processes. The Information Technology service is established in order to support the university's operation. By using the concept of connected IT together with appropriated system among university. This will be improved to an organizational system and also sharing resources for the highest benefit. Therefore, researcher as human resource of the higher education will study the standard framework called COBIT (Control Objective for Information and Related Technology) By emphasize the Risk Management system which is a tool for operating every organization to IT Governance. Using high-quality University with IT Governance as a blueprint designed for evaluation and analysis the Information Technology procedure comply with university IT strategic plan.

Those are the university located in Bangkok and perimeter which had highest score for fiscal year 2010. From university case study, researcher summarized that only 80 percent could perform as the Process PO1-PO10 of COBIT framework comply with university strategic plan. This is because the limitations for instance an organization cultural limitation. Thus, researcher generally studied and analyzed the IT management system of university under the organization structure in order to conformance the domain PO1-PO10. This will lead to the improvement of plan and strategy that could performed as IT Governance. Begin with Information Technological foundation structure, the harmonious of plan and strategy. Finally, this will affect the university IT management to move into the same direction. Moreover, applying the Risk Management system into all procedure will develop the effectiveness performances which bring about the ability of managing IT resource for the highest benefit.

KEYWORDS: RISK MANAGEMENT, IT RISK MANAGEMENT

1. บทนำ

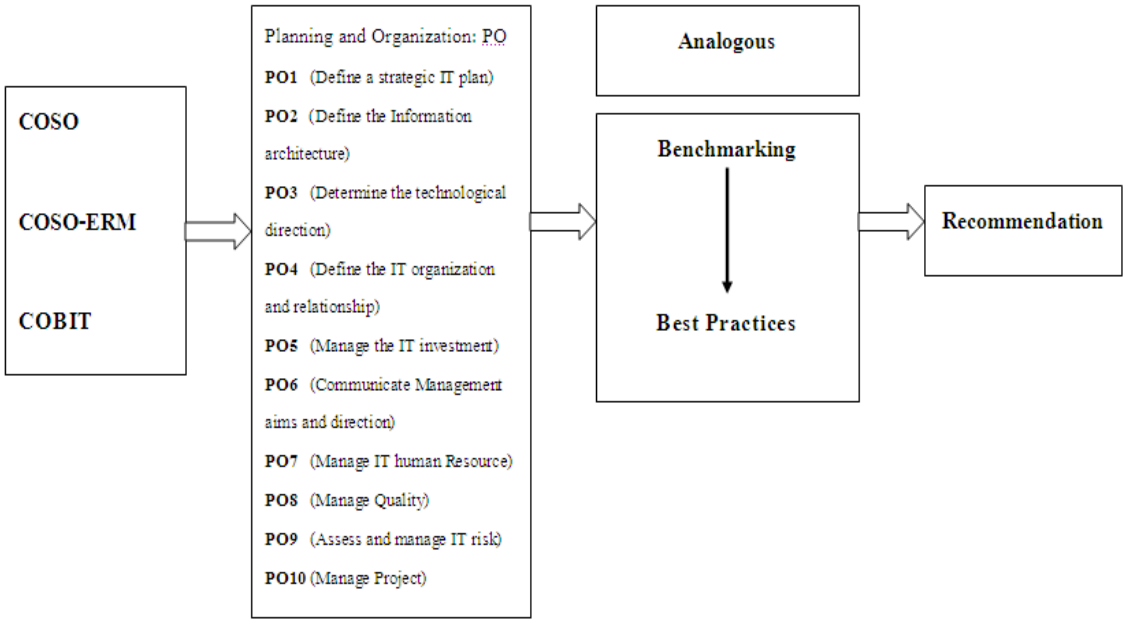
ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ต่างตื่นตัวให้ความสนใจเป็นพิเศษเรื่องการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามเกณฑ์ ก.พ.ร. การประเมินคุณภาพภายในการศึกษาตามเกณฑ์ สกอ. และการประเมินคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์ สมศ. ซึ่งทั้งสามหน่วยงานประเมินเพื่อรับรองการปฏิบัติงานทั้งด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา และรับรองด้านวิชาการ โดยทั้งสามหน่วยงานนี้ได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยงในองค์กรจึงกลายเป็นส่วนที่มีนัยสำคัญในการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กร เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศและสามารถตอบสนองความต้องการทางธุรกิจวิชาการ ดังนั้นภายใต้การกำกับดูแลกิจการและการบริหารจัดการที่ดีเลิศ (Good Governance) ของการดำเนินงานภายในมหาวิทยาลัย ที่นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาบริการและบริหารการศึกษา หรือสนับสนุนงานอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพ ความมุ่งหวังของมหาวิทยาลัยตามที่กล่าวไว้ข้างต้นจะประเมินผ่านตามเกณฑ์ระดับได้เท่าที่ประเมินตนเองหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับการจะเลือกใช้มาตรฐานและแนวทางปฏิบัติหรือกรอบวิธีปฏิบัติใดมาสนับสนุนวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และพันธกิจของมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยได้ศึกษาระบบการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เชื่อมโยงด้วยกระบวนการและหลักการ COSO, COSO-ERM, COBIT ตามแนวทางการกำหนดนโยบายในการบริหารความเสี่ยง ความ

เข้าใจในวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย ความเข้าใจในการดำเนินการทางธุรกิจ (วิชาการของมหาวิทยาลัย) การประเมินค่าความเสี่ยง การวางแผนและการควบคุม การวางแผนเพื่อลดความเสี่ยงในองค์กร และการวางแผนเพื่อลดความเสี่ยง ด้วยหลักการประเมินความเสี่ยง เพื่อให้สามารถออกมาเป็นแผนบริหารความเสี่ยงทั้งองค์การ และเน้นศึกษาที่แผนบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้วยวิธีการที่สำคัญคือ เรื่องการวางแผนและการจัดองค์กร (Planning and Organization: PO) ซึ่งครอบคลุมกลยุทธ์ กลวิธี และแนวทางที่เทคโนโลยีสารสนเทศจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของธุรกิจ (ด้านการศึกษา) อย่างดีที่สุด ทั้งนี้ต้องมีการวางแผนเพื่อให้วิสัยทัศน์เชิงยุทธ์ศาสตร์ประสบความสำเร็จ มีการสื่อสารและบริหารจัดการในโดเมน PO ประกอบด้วยกระบวนการทางเทคโนโลยีสารสนเทศ 10 กระบวนการตามโดเมน ดังนี้ 1) PO1 กำหนดแผน IT เชิงกลยุทธ์ (Define a strategic IT plan) 2) PO2 กำหนดสถาปัตยกรรมสารสนเทศ (Define the Information architecture) 3) PO3 กำหนดทิศทางของเทคโนโลยี (Determine the technological direction) 4) PO4 กำหนดความสัมพันธ์และการจัดการองค์กร IT (Define the IT organization and relationship) 5) PO5 จัดการลงทุน IT (Manage the IT investment) 6) PO6 สื่อสารทิศทางและจุดมุ่งหมายของฝ่ายบริหาร (Communicate Management aims and direction) 7) PO7 จัดการทรัพยากรมนุษย์ (Manage IT human Resource) 8). PO8 จัดการคุณภาพ (Manage Quality) 9) PO9 ประเมินความเสี่ยง (Access and manage IT risk) 10) PO10 จัดการโครงการ (Manage Project) อันจะทำให้ทราบผลหลังจากการวิจัยว่า นโยบายด้านการบริหารความเสี่ยงของแต่ละสถาบันที่ประสบความสำเร็จสูงสุดระดับประเทศ มีกลยุทธ์ เทคนิค กระบวนการ และวิธีการอย่างไร ซึ่งอ้างอิงตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร) กำหนด รวมถึงเกณฑ์ สกอ. และ สมศ. ของมหาวิทยาลัยทั้ง 6 แห่ง ซึ่งผู้วิจัยนำมา Benchmarking เพื่อศึกษาวิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุดที่นำไปสู่ความเป็นเลิศ Best Practices โดยเน้นนโยบายการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยตรง ซึ่งเป็นบุคคลที่เจาะจงโดยทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารระดับสูง และกลุ่มผู้บริหารระดับหัวหน้าหน่วยงาน รวมถึงเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน โดยกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัย A1 จำนวนผู้ให้สัมภาษณ์รวม 10 คน 2) มหาวิทยาลัย A2 จำนวนผู้ให้สัมภาษณ์รวม 10 คน 3) มหาวิทยาลัย A3 จำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ รวม 10 คน 4) มหาวิทยาลัย A4 จำนวนผู้ให้สัมภาษณ์รวม 10 คน 5) มหาวิทยาลัย A5 จำนวนผู้ให้สัมภาษณ์รวม 10 คน และ 6) มหาวิทยาลัย A5 จำนวนผู้ให้สัมภาษณ์รวม 10 คน รวมประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 60 คน โดยผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพขึ้นไปปรึกษากับที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมในการภาษา และความชัดเจนของคำถาม แล้วนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไข รวมถึงนำเครื่องมือไปตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ (Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชา ที่มีความรู้ในเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการบริหารความเสี่ยง จำนวน 3 ท่าน เพื่อนำเครื่องมือมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำเครื่องมือที่สมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ได้แก่ของผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง และผู้ปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ของสถาบันอุดมศึกษา 6 แห่งที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสัมภาษณ์ 2 ฉบับ คือแบบสอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ วิธีการทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research – PAR) ซึ่งเป็นการศึกษาภาคสนาม (Field Study) โดยเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร (สมบัติ บุญประคม. 2545:36; อ้างอิงมาจาก พร้อมพรรณ อุดมสิน. 2543:73) ดังนั้นผู้วิจัยจะทำการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) ทั้งสองแบบ คือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (Individual Depth Interview) เป็นการซักถามพูดคุยกันระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้

สัมภาษณ์ เป็นการถามเจาะลึกล้วงคำตอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน การถามนอกจากจะให้อธิบายแล้ว จะต้องถามถึงเหตุผล พฤติกรรมของบุคคล เจตคติ ความต้องการ ความเชื่อ ค่านิยม บุคลิกภาพในลักษณะต่าง ๆ และดำเนินการการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นการสัมภาษณ์และสนทนาแบบเจาะประเด็นด้วยการเชิญผู้ร่วมสนทนามารวมเป็นกลุ่ม กลุ่มละประมาณ 5-7 คน แล้วเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนทัศนะกันอย่างกว้างขวางในประเด็นต่าง ๆ ที่เราต้องการ แล้วพยายามหาข้อสรุป เพื่อทราบแนวคิดใหม่ ๆ ซึ่งใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีการจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นต่าง ๆ แล้ววิเคราะห์ถึงสาเหตุและผล โดยใช้วัตถุประสงค์และแนวความคิดในการวิจัยเป็นกรอบในการวิเคราะห์รูปแบบการบริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามกรอบมาตรฐานโคบิต (COBIT) เลือกศึกษาขอบเขตของกระบวนการทางเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการวางแผนและการจัดองค์การตามโดเมน (Planning and Organization: PO) ที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการในระดับบนคือ กลุ่มการบริหารเชิงกลยุทธ์ ตามนโยบายและเป้าหมายหลักระดับองค์กร และดำเนินการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบสัมภาษณ์ และนำแบบสัมภาษณ์มาสรุปผลด้วยกระบวนการ หลักการประเมินความเสี่ยง (Access and manage IT risk) ของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง และผู้วิจัยนำมา Benchmarking เพื่อศึกษาวิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุดที่นำไปสู่ความเป็นเลิศ Best Practices

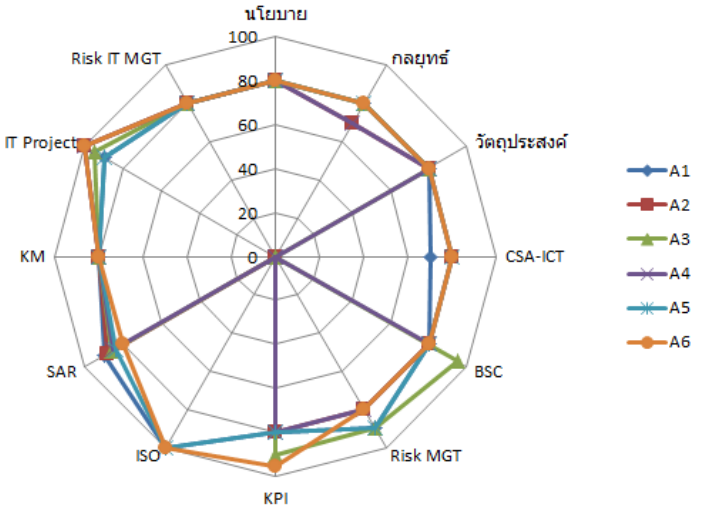

รูปที่ 1 กรอบแนวทางการบริหารความเสี่ยงของสถาบันอุดมศึกษาตามโดเมน (Planning and Organization: PO)

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อการศึกษาเปรียบเทียบการใช้ระบบบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศระดับอุดมศึกษา เป็นวิธีการศึกษากระบวนการวางแผนและการจัดองค์กรตามโดเมน (Planning and Organizing: PO) ของกรอบมาตรฐานโคบิต (COBIT) ผู้วิจัยเน้นใช้วิธีแบบวิจัยเชิงคุณภาพ และร่วมด้วยการวิจัยเชิงปริมาณบางส่วนเท่านั้น ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น ผลการศึกษาการรวบรวมข้อมูลเพื่อหาข้อเท็จจริง (Fact Findings) กิจกรรมที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับ IT Governance & Current Activities ผลการประเมินโดเมน PO1-10 (PO1-10 Assessment) ผลการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) และการประกันคุณภาพ (Quality Assurance) เป็นเกณฑ์การประเมิน

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

สรุปการศึกษาและสำรวจข้อมูล ด้านโนบาย กลยุทธ์ การปฏิบัติตามการควบคุมภายในโดยการประเมินตนเอง (Control Self-Assessment: CSA) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) และการประกันคุณภาพ (Quality Assurance) จากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และงานตรวจสอบภายในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการประกันคุณภาพ จากกรณีศึกษามหาวิทยาลัย 6 แห่ง ทำการประเมินและเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงว่ามีการจัดทำการบริหารความเสี่ยง รวมถึงการปฏิบัติตามการบริหารความเสี่ยง มาตรฐานการประเมินติดตามผลการปรับปรุงการประเมินความเสี่ยงของการควบคุมภายใน และการรายงานการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) การควบคุมภายในโดยการประเมินตนเอง (Control Self-Assessment: CSA) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการประกันคุณภาพ (Quality Assurance) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ต่อหน่วยงานที่กำหนด เช่นในมหาวิทยาลัยภาครัฐ ต้องรายงานต่อคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ตามระบบบริหารของมหาวิทยาลัย เพื่อนำเสนอเป็นข้อมูลทางการบริหารมหาวิทยาลัยประจำทุกปี

รูปที่ 2 แสดงองค์ประกอบการจัดวางระบบควบคุมภายในของมหาวิทยาลัย 6 แห่ง

จากการศึกษาผู้วิจัยสามารถสรุปผลจากกรณีศึกษาของมหาวิทยาลัยได้ว่า สามารถดำเนินงานตามกระบวนการโดเมนของ PO1-PO10 ของกรอบมาตรฐานโคบิต (COBIT) ให้มีความสอดคล้องในเรื่องการวางกลยุทธ์ขององค์กรได้เพียงร้อยละ 80 เท่านั้นเนื่องจากยังคงมีข้อจำกัดบางประการ อาทิ ข้อจำกัดด้านวัฒนธรรมขององค์กร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ภาพรวมของการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของมหาวิทยาลัยภายใต้โครงสร้างองค์กรเพื่อให้สามารถดำเนินงานให้สอดคล้องทั้งโดเมนของ PO1-PO10 ซึ่งจะส่งผลให้แผนงานและกลยุทธ์ที่กำหนดไว้สามารถพัฒนาการดำเนินงานได้ตามแนวทางการกำกับกิจการที่ดีด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เริ่มตั้งแต่สร้างแผนงานและกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ บูรณาการบริหารจัดการทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีความสอดคล้องไปทิศทางเดียวกันทั้งมหาวิทยาลัย หากมีการนำระบบบริหารความเสี่ยงเข้ามาใช้ในทุกกระบวนการดำเนินงาน จะส่งผลให้สามารถพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน อันจะสามารถบริหารจัดการทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิผลสูงสุด

วิจัยนี้ได้ใช้วิธีการศึกษาและวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์ตลอดจนวิเคราะห์จากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อวัตถุประสงค์ในการกำหนดทิศทางและกลยุทธ์สำหรับแผนการดำเนินงานตามแผนแม่บทด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งแผนระยะยาวและแผนระยะสั้น รวมถึงโครงการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่พัฒนาตามแผน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังวิเคราะห์จากภาพรวมพื้นฐานการบริหารจัดการทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร ที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับโครงสร้างพื้นฐานและส่วนประกอบของโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure Layer) ระดับการพัฒนาซอฟแวร์ใช้งานในองค์กร (Software Application) และระดับของแผนการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ตลอดต้องสอดคล้องกับแผนงานทางกลยุทธ์ของทั้ง 6 มหาวิทยาลัย ดังนั้นสามารถตอบผลการวิจัยได้ว่าจากการวิเคราะห์การดำเนินงานมหาวิทยาลัยที่ผ่านมา ทำให้ทราบได้ว่าด้วยการบริหารจัดการทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศตามพื้นฐานแนวคิด คือ การนำเทคโนโลยีเข้ามาเชื่อมต่อมหาวิทยาลัยทั้งหมดในเครือให้เสมือนทำงานอยู่ภายใต้หน่วยงานเดียวกัน เพื่อให้เกิดการบริหารงานเป็นกลุ่มโดยรวมศูนย์ไว้ที่เดียวกัน ซึ่งกลุ่มผู้บริหารคาดหวังว่าจะสามารถใช้ประโยชน์และทรัพยากรร่วมกันได้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุดนั้น เมื่อมีการนำกรอบการวางแผนและการจัดองค์กรมาประเมินตามกระบวนการทางเทคโนโลยีสารสนเทศตามกรอบมาตรฐานโคบิต (COBIT) ของโดเมน PO1.-PO.10 ทำให้เข้าใจว่ามหาวิทยาลัยทุกแห่งตามกรณีศึกษาสามารถทำตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ สถาบันอุดมศึกษา 6 แห่ง ในเขตกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล เป็นกรณีศึกษา ทำให้ทราบว่ามหาวิทยาลัยทั้ง 6 แห่งต่างให้ความสำคัญกับกระบวนการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมือนกัน แต่แตกต่างกันออกไปตามนโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนาเพื่อสนับสนุนด้านการบริหารจัดการ หรือการเรียนการสอนของแต่ละมหาวิทยาลัย ดังนั้นกรอบแนวทางในการปฏิบัติทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือแนวทางในการปฏิบัติงานย่อมแตกต่างกันในบางส่วน เช่น ขั้นตอนการปฏิบัติงาน การประสานงานระหว่างหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย รวมถึงทีมงานแต่ละหน่วยงาน วิธีการดำเนินงาน กระบวนการบริหารจัดการ เป็นต้น ดังนั้นการลงทุนทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) และระบบซอฟแวร์ประยุกต์ (Application software) ซึ่งเป็นพื้นฐานของงานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ประสงค์หลักขององค์กร จำเป็นต้องเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าไว้ด้วยกัน ด้วยแผนปฏิบัติงานและระบบงานหลังบ้าน (Back Office) เพื่อสนับสนุนงานของสำนักงานส่วนหน้า (Front Office) ของมหาวิทยาลัย 6 แห่ง เพื่อเข้าสู่ฐานข้อมูลเดียวกัน ให้สามารถใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องลักษณะศูนย์บริการร่วม (Shared Service Center :SSC) ซึ่งเป็นเครื่องมือทางการจัดการที่มุ่งการลดต้นทุนขององค์กร โดยการลดต้นทุนการจากการดำเนินการร่วมกันจากหลาย ๆ แผนก อย่างเช่น แผนกการเงิน แผนกเทคโนโลยีสารสนเทศ แผนกให้บริการลูกค้า แผนกทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมักจะเป็นแผนกที่เป็นระบบงานหลังบ้าน (Back office) หรือแผนกสนับสนุน ตามกรอบแนวคิดและส่งผลในการสร้างมาตรฐานด้านการบริการด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อมุ่งพัฒนามาตรฐานสู่เส้นทางสู่องค์กรคุณภาพต่อไป

จากการศึกษาการวิจัยนี้ สามารถนำเสนอรูปแบบการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมของสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต ไม่ว่าสถาบันจะยึดรูปแบบใดเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความจำเป็นต้องเตรียมการพัฒนาระบบงานตามกรอบมาตรฐานที่ชัดเจน มีตัวชี้วัดที่เป็นมาตรฐาน และมีรายละเอียดที่ดีในการอ้างอิงของมาตรฐานที่จะนำมาปฏิบัติ และเชื่อมโยงควบคู่กับระบบบริหารความเสี่ยง 5 ขั้นตอนคือ 1) การระบุและประเมินความเสี่ยง 2) การวัดผลกระทบที่เกิดกับองค์กร 3) เทคนิคในการรับมือกับความเสี่ยง 4) การนำเอาโปรแกรมการบริหารความเสี่ยงไปใช้ และ 5) การติดตามประเมินผล สิ่งที่สำคัญมหาวิทยาลัยต้องกำหนดวิธีการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับสารสนเทศขององค์กร ซึ่งจะต้องปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการบริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การ

ใช้วิธีการประเมินความเสี่ยงตามมาตรฐาน NIST800-30 เป็นต้น ซึ่งระบบการบริหารความเสี่ยงแทรกอยู่ในทุกขั้นตอนของกรอบมาตรฐาน COBIT แต่สิ่งที่ควรปฏิบัติอย่างยิ่งคือการให้ความรู้กับคนในองค์กรเพื่อสร้างความเข้าใจในปัญหาและแนวทางในการรับมือกับวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้น องค์กรต้องมีวิธีการในการติดตามผลโดยพยายามให้ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นสามารถลดระดับลงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้จากการทบทวนและติดตามผลอย่างต่อเนื่องได้ ซึ่งผู้วิจัยจึงเชื่อมั่นว่ามหาวิทยาลัยมีการดำเนินตามกรอบของ โดเมน PO1-PO10 มาปฏิบัติอย่างครบถ้วน จะสามารถขับเคลื่อนให้สามารถสร้างพื้นฐานของโครงสร้าง Shared Service Center: SSC ร่วมกันได้โดยเริ่มจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานก่อน (Infrastructure Layer) เป็นอันดับแรกเชื่อมโยงกับการสร้างและปฏิบัติตามมาตรฐาน ITIL and ISO 20000 for IT Service Management, ISO/IEC 17799:2000 ISO 17799 and 27000 for Security, CMMI for Software Development ให้เป็นเกณฑ์ปฏิบัติที่ดีที่สุดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อันจะสร้างงานที่มีประสิทธิภาพและได้ผลรวมถึงสร้างระบบคุณภาพให้กับองค์กร ให้เป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากลในแนวปฏิบัติที่ดีด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

เอกสารอ้างอิง

สันติพัฒน์ อรุณธารี. “การศึกษาการกำกับดูแลเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Governance) กับกลุ่มธุรกิจพลังงาน ในประเทศไทย โดยใช้กรอบแนวคิด COBIT ในการเชื่อมโยงการดำเนินธุรกิจ กับการใช้งานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ.” มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2552.

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการ. “การบริหารความเสี่ยง (ฉบับปรับปรุง 2552) (Risk Management).” โรงพิมพ์ ก.พลพิมพ์ (1996) จำกัด, 2552.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. “คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2553 ฉบับ พิมพ์ครั้งที่ 3 กุมภาพันธ์ 2554.”

IT Governance Institute. Cobit4.0. IT Governance Institute USA, 2006.

การประเมินศักยภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในระบบห่วงโซ่อุปทาน ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย

THE POTENTIAL EVALUATION FOR SUPPLY CHAIN VALUE ADDED IN TOURISM INDUSTRY OF THAILAND

เขมขนิษฐ์ แสนยะนันท์ธนะ[1*], นันทิ สุทธิการนฤนัย[2], วันชัย รัตนวงษ์[2]

[1]นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาโลจิสติกส์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาโลจิสติกส์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ ผู้วิจัยมีแนวความคิดในการศึกษาและประเมินการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพในการจัดการและศักยภาพการลงทุนด้านการท่องเที่ยวเปรียบเทียบในแต่ละจังหวัดทุกภูมิภาคของประเทศไทยเพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย รวมถึงแสวงหาโอกาสและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสำหรับผู้ประกอบการการท่องเที่ยวไทยสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทั้งการพัฒนาอุปทานทางการท่องเที่ยวและเพิ่มประสิทธิภาพการแข่งขันให้กับประเทศ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการแสวงหาโอกาสทางการตลาด ความต้องการของนักท่องเที่ยว และขนาดของอุปสงค์สำหรับนำไปใช้ในเชิงวิเคราะห์และพัฒนาอุปสงค์ให้สอดคล้องกับอุปทาน ซึ่งภาครัฐและเอกชนตลอดจนผู้ประกอบการสามารถกำหนดนโยบายการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวการลงทุนการเปิดเส้นทางการท่องเที่ยวรวมถึงสร้างประสิทธิภาพสูงสุดของเครือข่ายโลจิสติกส์ในการวางแผนการขนส่งการลดต้นทุนค่าใช้จ่ายการดำเนินงานต่ำที่สุดการสร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันกับประเทศไทยในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

คำสำคัญ: ห่วงโซ่อุปทาน อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

Abstract

The purpose of this article is to study the management of supply chain in tourism business. The concept is to study and evaluate the efficiency changes of management and compare potential investment between each province of Thailand region. In order to increasing value added for Thailand tourism industry ,seeking opportunity and increasing competition ability for Thai tourism entrepreneur to ASEAN community including the development of tourism supply and increasing competition ability for Thailand foundation among market opportunity, tourist demand and demand and supply configuration. This study could assist government sector and private sector to determine tourism business operation policy and investment of new tourism attraction policy. Furthermore, produce higher logistic network

for transportation plan, decreasing operation cost, increasing value added and creating the competition advantage for Thailand among ASEAN community.

KEYWORDS: SUPPLY CHAIN, TOURISM INDUSTRY

1. บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และสำคัญมากในนโยบายระดับประเทศ โดยเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ พัฒนาทางเศรษฐกิจ และพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การจ้างงานและการประกอบธุรกิจขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยที่ผ่านมาจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาเที่ยวประเทศไทยนั้นมีจำนวนมาก กลุ่มเอเชียตะวันออกซึ่งรวมถึงกลุ่มเอเซียน เป็นกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่สำคัญของประเทศไทย จะเห็นได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นและรวมถึงการท่องเที่ยวของคนในประเทศแบบไทยเที่ยวไทยอีกด้วย ดังนั้นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จึงเป็นอุตสาหกรรมหลักที่ก่อให้เกิดรายได้มหาศาลของประเทศและมีบทบาทต่อสภาพเศรษฐกิจของประเทศ การที่ประเทศไทยและหลายประเทศในกลุ่มอาเซียนกำลังตื่นตัวกับแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า และกัมพูชา เริ่มมีการเปิดประเทศมากขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยวทั่วโลกเริ่มให้ความสนใจในการเดินทางมาเที่ยวมากขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ จึงเป็นโอกาสที่สำคัญของประเทศไทยในการจับกลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวเพื่อนบ้านเพื่อเชื่อมโยงมาเที่ยวยังประเทศไทยมากขึ้นซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และ ภาคเอกชน ได้แก่ สายการบิน บริษัทนำเที่ยว โรงแรม รีสอร์ท ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น และชุมชนท้องถิ่น จะต้องตระหนักและเตรียมความพร้อมในการเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน และการวางแผนด้านการท่องเที่ยวให้มีความเตรียมพร้อมสู่อาเซียนดังนั้นการศึกษาถึงปัจจัยจูงใจและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นด้านของอุปสงค์ (Demand Side) และการศึกษาถึงรูปแบบการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว แหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว การบริการ และ สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว รวมถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นด้านของอุปทาน (Supply Side) โดยการศึกษาแบบบูรณาการจึงเป็นประโยชน์ที่สำคัญอย่างยิ่ง ในการวางแผนด้านการท่องเที่ยว ให้กับภาครัฐบาล ภาคธุรกิจหรือกลุ่มวิสาหกิจ และชุมชนท้องถิ่น เพื่อเตรียมความพร้อมในการสร้างศักยภาพทางการแข่งขัน เพื่อนำมาใช้เป็นต้นแบบและเป็นแนวทางในการนำมาบูรณาการการจัดการการท่องเที่ยวทุกภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ภาคประชาคมอาเซียนบทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนวรรณกรรมถึงการประเมินศักยภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในระบบห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยประกอบด้วย 5 ส่วนคือ 1) บทนำความเป็นมาเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงและความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นของระบบอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว 2) เส้นทางการเดินทางในประเทศไทย 3) ห่วงโซ่อุปทานของการบริหารจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว 4) การทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินศักยภาพในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางวิธีการในการแก้ไขปัญหาเพื่อสร้างทฤษฎีแบบจำลองการเดินทางท่องเที่ยวประเทศไทยและ 5) สรุปผลการศึกษาข้อเสนอแนะและการวิจัยต่อเนื่อง

2. เส้นทางการเดินทางในประเทศไทย

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ใน 6 ภาคของประเทศไทย

1) ภาคเหนือ มีลักษณะภูมิประเทศ เป็นที่ราบระหว่างภูเขามีป่าไม้มาก จึงเป็นแหล่งกำเนิดของแม่น้ำสายสำคัญ คือ ปิง วัง ยม น่าน เทือกเขาที่สำคัญ คือเทือกเขาแดนลาว และเทือกเขาถนนธงชัย กั้นระหว่างไทยกับพม่า เทือกเขาผีปันน้ำ อยู่ทางตอนกลางของภาค เทือกเขาหลวงพระบางกั้นระหว่างไทยกับลาว

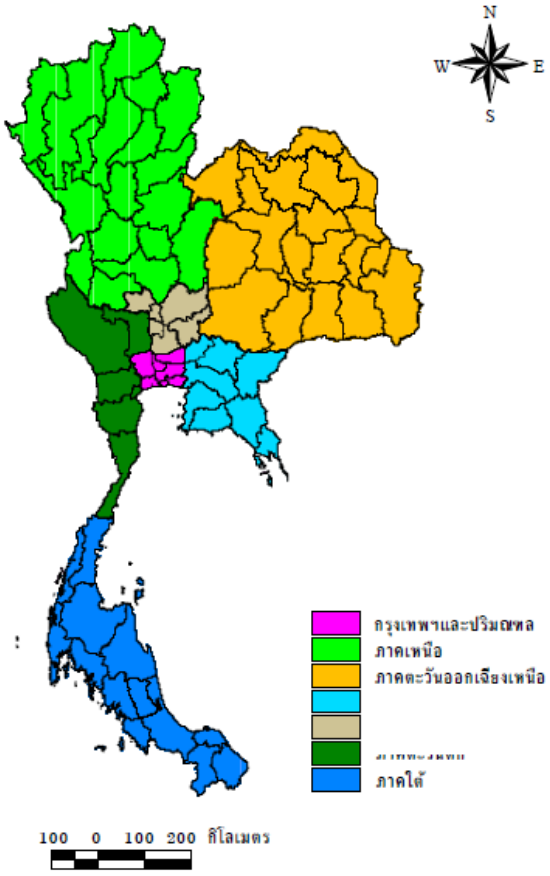
2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะภูมิประเทศ เป็นที่ราบสูง ดินมีลักษณะเป็นดินร่วนปนทรายจึงทำให้มีความแห้งแล้งมากกว่าภาคอื่นๆ มีเทือกเขาเพชรบูรณ์และเทือกเขาพนมพญาเย็นกั้นระหว่างภาคกลางกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เทือกเขาสันกำแพงและพนมดงรักกั้นระหว่างไทยกับลาวและกัมพูชามีแม่น้ำสายสำคัญคือ แม่น้ำโขง แม่น้ำชี แม่น้ำมูล

3) ภาคกลาง ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำที่เกิดจากการทับถมของเศษหิน ดิน กรวด ทราย ที่ถูกพัดพามากับกระแสน้ำ แม่น้ำสายสำคัญคือ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำบางประกง แม่น้ำแม่กลอง

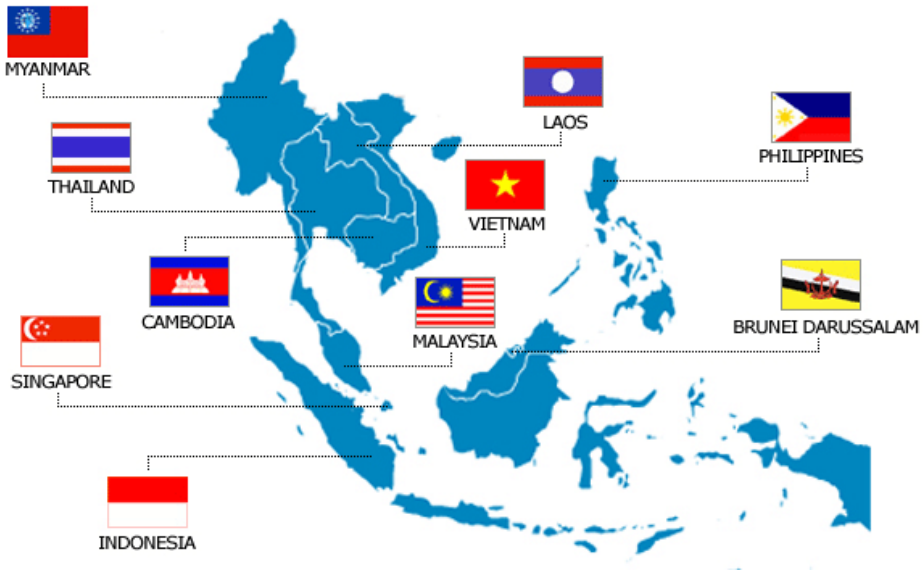
4) ภาคใต้ ลักษณะพื้นที่จะมีเทือกเขาทอดยาวจากเหนือจดใต้ เลยทำให้ภาคนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือภาคใต้ฝั่งตะวันออก และภาคใต้ฝั่งตะวันตก ด้านตะวันตกจะเป็นที่ราบสูงภูเขา มีเทือกเขาที่สำคัญคือ เทือกเขาตะนาวศรี เทือกเขาภูเก็ต ที่กั้นระหว่างไทยกับพม่าและเทือกเขาสันการาคีรีที่กั้นระหว่างไทยกับมาเลเซีย

5) ภาคตะวันตก ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบสูงภูเขาคล้ายภาคเหนือ มีเทือกเขาถนนธงชัยกั้นระหว่างไทยกับพม่า

6) ภาคตะวันออก ลักษณะพื้นที่ เป็นที่ราบชายฝั่งทะเล มีเทือกเขาบรรทัดกั้นระหว่างไทยกับกัมพูชา

รูปภาพที่ 1: พื้นที่การศึกษาประเทศไทย

รูปภาพที่ 2: ประเทศในอาเซียน

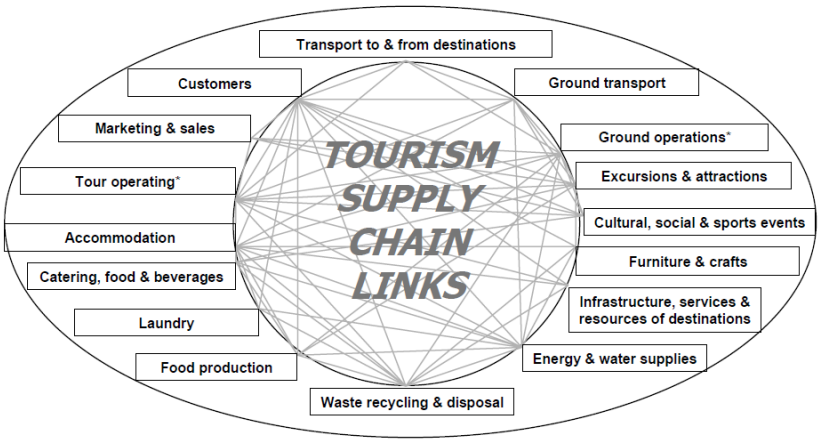
ที่มา: http://www.ceted.org

3. ห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ซัพพลายเชนแบบปฏิสัมพันธ์เชิงวงแหวน (Annular Reaction) ปฏิสัมพันธ์ หรือ Reaction เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการสนองตอบหรือการตอบโต้ระหว่างบุคคลหรือหน่วยงานซึ่งจะมีผลทั้งในทางบวกและทางลบ และจะเกี่ยวข้องในการสนับสนุนการผลิตและการจำหน่ายสินค้าและบริการ รวมถึงการเชื่อมต่อและประสานสัมพันธ์ของรอยต่อของกิจกรรมต่างๆในกระบวนการดังกล่าวโดยมีภารกิจสำคัญของห่วงโซ่อุปทาน จะอยู่ที่การจัดการเคลื่อนย้าย (Moving) สินค้าและบริการ รวมทั้งข้อมูลข่าวสารภายใต้ตัวชี้วัดและข้อจำกัดของเงื่อนไขเวลาที่เป็นรูปแบบทันเวลา (Just In Time & Real Time) โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญในการสร้างความพอใจให้กับลูกค้าแบบยั่งยืน (Customer Satisfaction) โดยกระบวนการของ Supply Chain จะประกอบไปด้วยกระบวนการจัดหา การผลิต การตลาด การกระจายสินค้า การขนส่งและการเคลื่อนย้าย (Movement), การจัดเก็บ และเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมีการจัดการเชิงระบบ (Systems) ให้แต่ละกระบวนมีการสอดประสานมีปฏิสัมพันธ์โดยมีเป้าหมายในการสร้างความพอใจให้ลูกค้าและลดต้นทุนรวมเพื่อเพิ่มศักยภาพของการแข่งขันที่เหนือกว่าคู่แข่งขัน โดยพันธกิจของ Supply Chain จะครอบคลุมเกี่ยวข้องกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารข้อมูลเป็นปัจจัยสนับสนุนที่ช่วยทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ดังกล่าวสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล โดย Supply Chain จะเริ่มต้นจากแหล่งของวัตถุดิบไปสู่ผู้ผลิตและกระบวนการขนส่งไปสิ้นสุดปลายทางที่ผู้บริโภคขั้นสุดท้ายที่เรียกว่า Consumers คือเป็นกิจกรรมที่มีการปะทะสัมพันธ์หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างการจัดซื้อกับการตลาดในลักษณะที่เป็นบูรณาการ ดังนั้นกิจกรรมของ Logistics ก็จะเป็นกระบวนการหนึ่งในกิจกรรมของ Supply Chain แต่ Logistics จะเน้นพันธกิจในฐานะเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการในแต่ละช่วงต่อของกระบวนการ Supply Chain ซึ่งทำให้รูปแบบการปฏิสัมพันธ์ของกระบวนการที่เกี่ยวข้องกลายเป็นลักษณะของห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งก็คือ Supply Chain นั่นเอง อย่างไรก็ดี กิจกรรมของ Logistics ไม่ใช่มีแต่เฉพาะการเคลื่อนย้ายสินค้าแต่ยังประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ อีกมากมาย ทั้งนี้การเคลื่อนย้าย (Moving) ก็ไม่ได้หมายความเฉพาะการเคลื่อนย้ายสินค้าใน

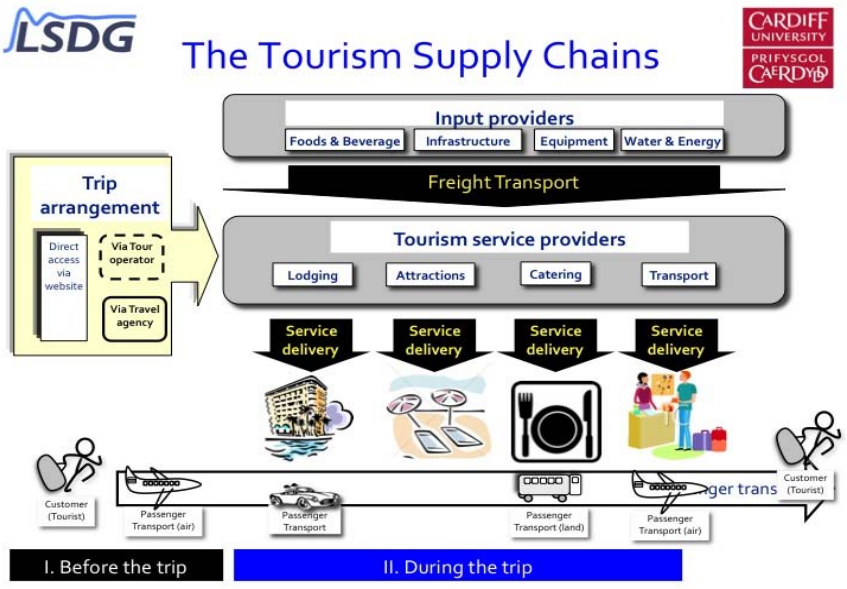
ลักษณะของการขนส่ง (Transportation) แต่หมายถึงกิจกรรมทั้งหลายทั้งปวงที่ทำให้สินค้าและบริการมีการเคลื่อนไหว เช่น การเคลื่อนย้ายสินค้าภายในคลังหรือการเคลื่อนย้ายสินค้าและวัตถุดิบเข้าไปในกระบวนการผลิตข้อมูล เป็นต้น

สำหรับการจัดการโซ่อุปทานที่ผ่านมามุ่งความสนใจไปยังภาคอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากมีตัวสินค้าที่สามารถจับต้องได้ และมีระบบการผลิตที่เห็นเป็นรูปธรรม แต่ปัจจุบันแนวโน้มการจัดการโซ่อุปทานเริ่มให้ความสนใจในธุรกิจบริการมากขึ้น และการศึกษาโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็เป็นหนึ่งในความท้าทาย เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมในภาคบริการที่ได้รับการยอมรับว่ามีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม ในแง่ของการสร้างรายได้ สร้างงาน และสร้างธุรกิจต่อเนื่อง ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและระบบห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวได้ตามแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ 3 แสดงความเชื่อมโยงของห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว

ที่มา: Tourism Supply Chains-A report from LeedsMet for the Travel Foundation, (2004)

แผนภาพที่ 4 แสดงห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว

ที่มา: www.pairach.com

นอกจากนี้หากมองไปถึงปัญหาด้านการท่องเที่ยวของประเทศในกลุ่มภูมิภาคอาเซียนซึ่งหมายรวมถึงประเทศไทยด้วยนั้น ปัญหาไม่ได้อยู่ที่แหล่งท่องเที่ยว หากแต่อยู่ที่การจัดการห่วงโซ่อุปทานด้านการท่องเที่ยว (Tourism Supply Chain) ด้วยเหตุที่การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมในภาคบริการ ที่มีลักษณะเฉพาะของธุรกิจแตกต่างไปจากธุรกิจในภาคอุตสาหกรรม กล่าวคือเป็นบริการที่ไม่มีตัวตนจับต้องไม่ได้ ไม่สามารถจัดส่งบริการท่องเที่ยวให้กับลูกค้าได้เหมือนสินค้าทั่วไป ลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวต้องเดินทางมารับบริการท่องเที่ยวนั้นด้วยตนเอง ณ แหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ อุปสงค์หรือความต้องการซื้อบริการท่องเที่ยวขึ้นลงตามฤดูกาล บริการการท่องเที่ยวไม่สามารถเก็บไว้ใช้ได้ องค์ประกอบของการให้บริการด้านการท่องเที่ยวมีความหลากหลายประกอบด้วยการดำเนินการร่วมกันของหลายฝ่ายซึ่งต่างมีความเป็นอิสระต่อกัน ทำให้ยากต่อการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการบริการ การจัดการโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญและจำเป็นเพื่อให้การบริหารจัดการขั้นตอนต่างๆในการให้บริการท่องเที่ยวเกิดความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพสูงสุดทั้งในแง่ของต้นทุน เวลา และ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ดังนั้นการวางแผนพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพและทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความ รู้สึกคุ้มค่า การดำเนินนโยบายมุ่งเน้นการเพิ่มมูลค่า (Value Added) สินค้าทางการท่องเที่ยวมากกว่าการลดราคาสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวลง หากเราเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มหรือยกระดับคุณค่าสินค้าการท่องเที่ยวได้จะเป็นสิ่งที่สมควรดำเนินการอย่างยิ่ง

4. ทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว รวมถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินศักยภาพในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและแนวทางวิธีการในการแก้ไขปัญหาเพื่อสร้างทฤษฎีแบบจำลองการเดินทางท่องเที่ยวประเทศไทยไว้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1: วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้เขียน	ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและแนวคิดในการศึกษา
WirojRujopakarn (2004)	ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการการเดินทาง (Travel demand analysis) ปริมาณการเดินทางที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและวิเคราะห์ปริมาณการเดินทางในอนาคต
Yilmaz and Bititci (2006)	ศึกษาการประเมินประสิทธิภาพของการท่องเที่ยวโดยใช้แบบจำลองโซ่คุณค่า(Value chain model)โดยนำเทคนิคการวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่า(Value Chain Analysis) และแบบจำลองโซ่อุปทาน(SCOR Model) มา ประยุกต์ใช้ในห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวเพื่อใช้อธิบายลักษณะการดำเนิน งานการจัดการโซ่อุปทาน และแสดงให้เห็นกิจกรรมของธุรกิจในโซ่อุปทานทั้งหมดรวมถึงการนำหลักการ SERVQUAL และความคุ้มค่าของเงิน(Value for money) มาใช้เป็นเกณฑ์ในการวัดคุณภาพการให้บริการ ในขณะที่การประเมินภายในองค์กรใช้ข้อมูลเชิงปริมาณเช่น ความสามารถในการทำกำไร(Profitability) ความสามารถในการให้บริการ(Productivity) ต้นทุน(Cost) กระแสเงินสด(Cash Flow) และความสามารถในให้บริการ(Capacity Management) เป็นดัชนีชี้วัด
Schiefelbusch, et al.(2006)	ศึกษาการวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจการท่องเที่ยวและการขนส่งของเยอรมันในการท่องเที่ยวโดยสร้างแนวคิดห่วงโซ่การท่องเที่ยว (Travel Chain) ซึ่ง ประกอบด้วยกิจกรรมการเดินทาง

ผู้เขียน	ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและแนวคิดในการศึกษา
	และกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยนำเสนอทางเลือกว่าในการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่ง สามารถใช้เส้นทางใดในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้บ้าง ด้วยยานพาหนะใด และมีกิจกรรมท่องเที่ยวใดบ้างที่จะเกิดขึ้นในเส้นทางนั้น จากนั้นทำการพัฒนาเครื่องมือ ที่เรียกว่า EVALENT สำหรับ ใช้ประเมินห่วงโซ่การท่องเที่ยวดังกล่าว เพื่อเลือกห่วงโซ่ที่มีการเดินทางและกิจกรรมท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อระบบ นิเวศ ชุมชน และสังคมน้อยที่สุด โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
OntarioBuys (2006)	ศึกษาภายใต้โครงการ Ontario Ministry of Finance ประเทศแคนาดา ทำการศึกษาการประเมินประสิทธิภาพของโซ่อุปทานโรงพยาบาลเพื่อตอบสนองความต้องการของคนไข้ที่คาดหวังจะได้รับคุณภาพจากการให้บริการของโรงพยาบาลมากขึ้น โครงการได้ใช้แนวคิด Balance Scorecard ; BSC เป็น กรอบในการประเมินประสิทธิภาพ จากนั้นได้ปรับเพิ่มมิติในการวัดผลให้สอดคล้องกับลักษณะการดำเนินงานของโรง พยาบาล ซึ่งเป็นธุรกิจภาคบริการ โดยปรับเปลี่ยนมิติในการวัดผลสำเร็จขององค์กร จากเดิม 4 มิติ คือ ด้านการเงิน (The Financial Perspective) ด้านลูกค้า (The Customer Perspective) ด้านกระบวนการภายใน (The Business Process/Internal Operations Perspective) และด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (The Learning and Growth Perspective) ไปเป็น 6 มิติ คือเพิ่ม 2 มิติ คือ ด้านผู้จัดหาวัตถุดิบ (Suppliers) ด้านบุคลากร (People)ซึ่งการประเมินประสิทธิภาพของโซ่อุปทานทั้ง 6 มิติ แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การวัดในเชิงคุณภาพ และการวัดในเชิงปริมาณ และแบ่งการประเมินออกเป็น 3 ลักษณะ คือ Core supply chain operations, Emerging supply chain practices และ Supply chain excellence
Zhang, et al.(2009)	ศึกษาทบทวนวรรณกรรมผลงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว พบว่าการประเมินประสิทธิภาพเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นประเมินประสิทธิภาพโซ่อุปทานในภาคอุตสาหกรรม ในขณะที่การศึกษาเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพโซ่อุปทานในภาคบริการโดย เฉพาะการท่องเที่ยวมีน้อยมาก และได้ทำการจัดกลุ่มเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิภาพที่ปรากฏในงานต่างๆ ไว้ 3 กลุ่ม คือ 1) การประเมินด้านการเงิน (Financial performance) 2) การประเมินด้านการดำเนินงาน (Operational performance) 3) การประเมินภาพรวมทั้งโซ่อุปทาน (Overall supply chain performance)
Zhong ZhouandAnthony Chen (2009)	ศึกษา Traditional Four-Step Model ทฤษฎีแบบจำลองการเดินทางแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ใช้ในการพยากรณ์ค่าปริมาณและลักษณะการเดินทางของบุคคล สินค้า สอดคล้องการเลือกเส้นทางการเดินทาง
Lee-Ing Tonget al. (2011)	ศึกษา DOE (Design of Experiment)การออกแบบการทดลองที่มีประสิทธิภาพเพื่อการปรับปรุงคุณภาพเป็นเครื่องมือพื้นฐานการวิเคราะห์ระบบการวัดคุณภาพ และระบบทางสถิติ

ตารางที่2 : มิติและดัชนีชี้วัดที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพ

มิติ	ดัชนีชี้วัด		ผู้วิจัย
Transport	**ลำดับ**	**KPI**	M. Vrtic, et al.(2005)
	1.	Cost Reduction	
	2.	Course Benefits	
	3.	Trip Distribution	
Customer	**ลำดับ**	**KPI**	a) Yilmaz&Bititci(2006) c) Zhang, et al.(2009)
	1.	SERVQUAL[a]	
	2.	Value of money[a]	
	3.	% of repeat customer[a]	
	4.	Customer response time[c]	
	5.	Customer satisfaction[c]	
Financial	**ลำดับ**	**KPI**	a) Yilmaz&Bititci(2006) c) Zhang, et al.(2009)
	1.	Revenue per customer[a]	
	2.	Marketing Cost (variable)[a]	
	3.	Total Cost[c]	
	4.	Manufacturing cost[c]	
	5.	Return on investment[c]	
	6.	Profit[c]	
	7.	Value chain cost (fixed)[a]	
	8.	Cash flow[a]	
	9.	Distribution cost[c]	
	10.	Inventory cost[c]	
	11.	Total revenue[c]	
Internal process	**ลำดับ**	**KPI**	a) Yilmaz&Bititci(2006) c) Zhang, et al.(2009) d) OntarioBuys (2006)
	1.	% of no show[a]	
	2.	% of overbooking problem[a]	
	3.	Manufacturing lead time[c]	
	4.	Product availability[c]	
	5.	Transaction and technology[d]	
	6.	Forecast accuracy[a]	
	7.	Product quality[c]	
	8.	Supply Flexibility[c]	

มิติ	ดัชนีชี้วัด		ผู้วิจัย
People	**ลำดับ**	**KPI**	OntarioBuys (2006)
	1.	Voluntary Turnover	
	2.	Level of internal staff satisfaction	
	3.	Proportion of individuals actively appraised and assessed	
	4.	Proportion of individuals qualified to agreed role standards	
	5.	Investment in education and skills development	
Supplier	**ลำดับ**	**KPI**	OntarioBuys (2006)
	1.	Supplier performance	
	2.	Proportion of suppliers measured	
	3.	Number of new supply sources	
	4.	Total number of active suppliers	
	5.	Proportion of invoices paid within due date	
	6.	Supplier feedback survey	
Sustainable	**ลำดับ**	**KPI**	Schiefelbusch, et al.(2006)
	1.	Ecological indicators	
	2.	Social indicators	
	3.	Economic indicators	

โดยมีเครื่องมือในการทำวิจัยเป็น 3 ส่วน ดังนี้ 1) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในด้านสถานการณ์ของการท่องเที่ยว ในระดับประเทศ 6 ภูมิภาค และกลุ่มระดับอาเซียนประเทศใกล้เคียง เช่น ลาว พม่า เป็นต้น 2) ศึกษาแนวทางพัฒนาศักยภาพรูปแบบการท่องเที่ยวในระดับประเทศ และเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาเครือข่ายภาคการท่องเที่ยวในระภูมิภาคทั้งด้านด้านอุปสงค์ อุปทาน การตลาด การวิเคราะห์เส้นทางการเดินทาง อันนำไปสู่การบูรณาการความร่วมมือการท่องเที่ยว 3) ศึกษาการบูรณาการองค์ความรู้ทั้งจากส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ และแนวทางการพัฒนาศักยภาพรูปแบบการ 1 โดยใช้วิธีการดำเนินการวิจัย ด้วยแนวทางการวิจัยแบบผสม 2ท่องเที่ยวในส่วนที่ (Mixed Method Research) อันประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research(เก็บข้อมูลเชิงลึกทางสถิติเพื่อนำมาออกแบบการทดลองการวัดประสิทธิภาพ DOE (Design of Experiment) ในกระบวนการปรับปรุงคุณภาพ และนำผลการวิจัยมาบูรณาการกับโครงสร้าง 4 Step Model ในการสร้างตารางข้อมูล OD Matrix เพื่อวิเคราะห์ปริมาณการเดินทางจากข้อมูลต้นทุนการเดินทางเจาะจงเลือกเฉพาะ Trip Assignment Model ดังตารางนี้

ตารางที่ 3 : วิเคราะห์พฤติกรรมการเดินทาง

4 Step Model		
Trip Assignment Model	ปริมาณจราจรแต่ละเส้นทางการท่องเที่ยว 6 ภูมิภาค	**Travel Demand Analysis**
	ความเร็วจราจรในแต่ละเส้นทาง	
	ปริมาณการเดินทางในแต่ละเส้นทาง • รถยนต์ส่วนบุคคล • รถโดยสารสาธารณะ	
	จำนวนผู้โดยสารขึ้นลง-รถโดยสารสาธารณะแต่ละสาย (Line Profile)	

ผลวิจัยนี้นอกจากจะได้ข้อมูลอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่สำคัญแล้วนั้น สามารถเพิ่มมูลค่างานวิจัยด้วยการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการการเดินทาง (Travel demand analysis) ปริมาณการเดินทางที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและวิเคราะห์ปริมาณการเดินทางในอนาคต ในอันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสร้างโครงข่ายการท่องเที่ยว นำมาซึ่งการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันในระดับประเทศ รวมถึงการบูรณาการความร่วมมือการท่องเที่ยวในระดับประเทศ กลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ประกอบด้วย ลาว พม่า เวียดนาม และกัมพูชา อันจะก่อให้เกิดต้นแบบเครือข่ายความร่วมมือการจัดการท่องเที่ยวในระดับอาเซียน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพด้านการแข่งขันและเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

5. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะการวิจัยต่อเนื่อง

การศึกษาทบทวนทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่าการประเมินประสิทธิภาพมีแนวโน้มที่จะทำการประเมินในหลายมิติพร้อมกันแบบบูรณาการใช้ดัชนีชี้วัดทางการเงิน(Tangible Costs) ร่วมกับดัชนีชี้วัดที่ไม่ใช่การเงิน (IntangibleCosts) รวมถึงมีการระบุวัตถุประสงค์ที่จะทำการประเมินเพื่อกำหนดดัชนีชี้วัดตามการประเมินประสิทธิภาพศักยภาพของ Supply Side วัตถุประสงค์เหล่านี้สามารถประเมินประสิทธิภาพโซ่อุปทาน รวมถึงสามารถปรับให้มีความยืดหยุ่นและประยุกต์ใช้มิติอื่นในการวัดอื่นเข้าร่วม เพื่อให้ได้มาตรฐานการประเมินศักยภาพสมบูรณ์แบบรวมถึงการประเมินประสิทธิภาพต้องสามารถประเมินได้ครอบคลุมตลอดทั้งโซ่อุปทาน ตรงตามกลยุทธ์และเป้าหมายในการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added) และสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่สำคัญคือกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือองค์กรภาคการท่องเที่ยวทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน ทั้งในระดับประเทศ และระดับความเชื่อมโยงกับประเทศภูมิภาคอันแสดงให้เห็นถึงการประสานความร่วมมือกันจากทุกส่วนในโซ่อุปทาน รวมถึงสนับสนุนการปรับปรุงกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับองค์กรอย่างต่อเนื่องได้ดัชนีที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพที่ชัดเจนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวซึ่งเป็นธุรกิจในภาคบริการที่มีความสำคัญในแง่ของการสร้างรายได้ รวมทั้งมีผู้เกี่ยวข้องในโซ่อุปทานเป็นจำนวนมากเพื่อนำมาใช้เป็นต้นแบบและเป็นแนวทางในการนำมาบูรณาการสร้างแบบจำลองการเดินทางในการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อกระจายการท่องเที่ยว รวมถึงสร้างประสิทธิภาพสูงสุดของเครือข่ายโลจิสติกส์ในการวางแผนการขนส่ง เพื่อกระจายการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุล การลดต้นทุนค่าใช้จ่ายการดำเนินงานให้ต่ำที่สุด รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อนำมาเป็นแบบอย่างให้กับการพัฒนาองค์กรการท่องเที่ยวระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันกับประเทศไทยในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

เอกสารอ้างอิง

จุฑามาศ จันทรัตน์, 2541. ปัจจัยจูงใจสู่ความร่วมมือด้านการตลาดกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยวารสารสงขลา . สตร์นครินทร์ ฉบับสังคมศา4/3, 241-248.

วิโรจน์ รุโจปการ ,2544. การวางแผนการขนส่งเขตเมืองภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ . .มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ

ศุภลักษณ์ อัครางกูร, 2548. พฤติกรรมนักท่องเที่ยว. ขอนแก่น: หจก โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา ..

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร .: บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.

มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด และ อัครพงศ์ อั้นทอง, 2549ความสามารถในการแข่งขันทางด้านการ .ท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง. จุลสารวิชาการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ,1/1.

ศูนย์เพื่อการวางแผนการท่องเที่ยวและการแก้ไขปัญหาความยากจนแห่งเอเชีย, 2549. *การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*กรุงเทพมหานคร .: บริษัท แสงสว่างเวิลด์เพรส จำกัด.

อัศวิน แสงพิกุล, 2551าชาติที่การวิเคราะห์และเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเดินทางและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวนาน . .เดินทางมาประเทศไทย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

กรมการท่องเที่ยว)2555ก) International Tourist Arrivals to Thailand by Nationality 2011. มาจาก http://tourism.go.th//2010th/statistic/tourism.php

กรมการท่องเที่ยว (2555ข) สรุปสถิติการท่องเที่ยวปี 2553. มาจาก http://tourism.go.th/2010/th/statistic/tourism.php?cid=30

Mill, R.C., & Morrison, A.M. (1985).The Tourism System: An Introductory Text. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Uysal, M. &Jurowski, K.,1994, Testing the Push and Pull Factors. Annals of Tourism Research, 21(4), 844-846.

Black, A., 1995. Urban Mass Transportation Planning. McGraw-Hill, New York.

Lambert, DouglasM.,JameR.Stock, and LisaM.Ellram, 1998, “Fundamentals of Logistics Management”, Boston,MA:Irwin/McGraw-Hill.

Beamon, B. M., 1999, “Measuring supply chain performance”, Journal of Operations & Production Management, Vol. 19, 275-292.

Larry Lapide, 2000, “What About Measuring Supply Chain Performance?”,Achieving Supply Chain Excellence through Technology, Volume 2, April 15, 2000.

Choprva, Sunil, and Peter Meindl, 2001, “Supply Chain Management :Strategy,Planning and Operations”, Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall,Inc.

Mentzer, J.T., DeWitt, W., Keebler, J.S., Min, S., Nix, N.W., Smith, C.D., Zacharia, Z.G., 2001, "Defining supply chain management", Journal of Business Logistics, Vol. 22 No.2, pp.1-25.

Banks, J.H., 2002. Introduction to Transportation Engineering. McGraw-Hill, New York.

Hall, C.M.,2003,Introduction to Tourism: Dimensions, and Issues (4th ed.). Frenchs Forest, NSW: Hospitality Press.

OntarioBuys, 2006, "Performance measurement : a report by the hospital supply chain metrics working group", pp.1-30.

YildirimYilmaz, UmitS.Bitici, 2006, "Performance measurement in tourism : a value chain model", International Journal of Contemporary Hospitality Management, Vol.18 No.4, pp.341-349.

Martin Schiefelbusch, Angela Jain, Tanja Schafer, Diana Muller, 2007, "Transport and tourism : roadmap to integrated planning developing and accessing integrated travel chains.

Swarbrooke, J. & Horner, S., 2007,Consumer Behavior in Tourism (2nd ed.) Boston: Elesvier/Butterworth-Heinenmann.

Xinyan Zhang, Haiyan Song, George Q.Huang, 2009, "Tourism supply chain management : A new research agenda", Tourism Management, Vol.30 pp.345-358.

World Tourism Organization (16 January, 2012). International tourism to Reach One Billion in 2012.Press Release.Retrieved from http://media.unwto.org/en/press-release/2012-01-16/international-tourism-reach-one-billion-2012.

World Tourism Organization (16 January, 2012). 2011 International Tourism Results and Prospects for 2012.Retrieved from http://mkt.unwto.org/en/barometer.

The World Bank (2012).International Tourism, Number of Arrivals. Retrieved from http://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.ARVL

Ganeshan, Ram and Terry P. Harrison, 1995, " An Introduction to Supply Chain Management",http://mason.wm.edu/faculty/ganeshan_r/documents/intro_supply_chain.pdf

อิทธิพลน้ำหนักมวลโมเลกุลของไคโตซานในการเตรียมตัวเร่งปฏิกิริยาสำหรับเซลล์เชื้อเพลิงชนิดเมมเบรนแลกเปลี่ยนโปรตอน

THE INFLUENCE OF CHITOSAN MOLECULAR WEIGHT IN CATALYST PREPARATION FOR PROTON EXCHANGE MEMBRANE FUEL CELL

กิติพัฒน์ โสดาภักดิ์[1] และ นันทิยา หาญศุภลักษณ์[2]

[1] นิสิตปริญญาโท หลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมเคมี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมเคมี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการเตรียมอนุภาคคาร์บอนแบล็กที่มีแพลทินัมเกาะอยู่โดยเติมไคโตซานที่มีน้ำหนักโมเลกุลต่างๆ (20,000 และ 500,000 กรัมต่อโมล) และวิเคราะห์ค่าพื้นที่ผิวที่ว่องไวต่อปฏิกิริยาไฟฟ้าเคมีด้วยเทคนิคไซคลิกโวลแทมเมทรี โดยเปรียบเทียบกับตัวเร่งปฏิกิริยาที่ไม่เติมด้วยไคโตซาน พบว่าพื้นที่ผิวที่ว่องไวมีค่าสูงถึง 326 ตารางเมตรต่อกรัมแพลทินัม เมื่อใช้ไคโตซานที่มีน้ำหนักโมเลกุลต่ำซึ่งสูงกว่ากรณีที่ไม่เติมไคโตซานลงในชั้นอิเล็กโทรดประมาณ 26.8 เปอร์เซ็นต์ ขณะที่แพลทินัมบนคาร์บอนแบล็กที่เติมด้วยไคโตซานที่มีน้ำหนักโมเลกุลสูง ไม่สามารถหาพื้นที่ผิวที่ว่องไวได้ ซึ่งคาดว่ามีสาเหตุจากสายโซ่ขนาดใหญ่ที่อาจขัดขวางการเคลื่อนที่ของโปรตอนออกจากพื้นผิวของตัวเร่งปฏิกิริยาและขัดขวางการดูดซับของโปรตอนจากสารละลายอิเล็กโทรไลต์ลงไปที่พื้นผิวของตัวเร่งปฏิกิริยาด้วย จึงทำให้ไม่สามารถเกิดปฏิกิริยาไฟฟ้าเคมีที่พื้นผิวอิเล็กโทรดได้

คำสำคัญ : ไคโตซาน, เซลล์เชื้อเพลิงชนิดเมมเบรนแลกเปลี่ยนโปรตอน, พื้นที่ผิวที่ว่องไวต่อปฏิกิริยาไฟฟ้าเคมี, ไซคลิกโวลแทมเมทรี

Abstract

This research focused on the preparation of carbon black, on which platinum is dispersed (Pt/C), using chitosan with different molecular weights (20,000 and 500,000 g/mol). Electrochemical active surface area (EAS) was obtained by using Cyclic Voltammetry. A comparison was made between the modified and the unmodified commercial Pt/C. The results show that the Pt/C modified with a lower molecular weight chitosan yields a higher EAS value (326 m^2/g), even more than the unmodified Pt/C by 26.8%. However, the EAS of Pt/C modified with a higher molecular weight cannot be obtained, possibly due to the higher molecular weight chitosan obstructing the protons desorption from the catalyst surface and, at the same time, the adsorption of new protons from the electrolyte solution onto the catalyst surface. As a result, redox reactions cannot occur on the surface.

KEYWORDS : CHITOSAN, PROTON EXCHANGE MEMBRANE FUEL CELL, ELECTROCHEMICAL ACTIVE SURFACE AREA, CYCLIC VOLTAMMETRY

1. บทนำ

ในปัจจุบันวิกฤตพลังงานและมลพิษกำลังเป็นปัญหาสำคัญไปทั่วโลกอย่างรวดเร็ว แหล่งพลังงานที่ใช้ส่วนใหญ่ได้จากน้ำมันเชื้อเพลิง แต่ความต้องการพลังงานที่เพิ่มขึ้นและแหล่งผลิตที่มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำมันซึ่งทำให้มีการศึกษาค้นคว้าแหล่งพลังงานทดแทนหรือพลังงานทางเลือก ซึ่งหนึ่งในพลังงานทางเลือกที่น่าสนใจก็คือเซลล์เชื้อเพลิง

เซลล์เชื้อเพลิง คืออุปกรณ์ที่ทำให้เกิดปฏิกิริยาไฟฟ้าเคมีระหว่างแก๊สไฮโดรเจนออกซิเจน ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงพลังงานของเซลล์เชื้อเพลิงไปเป็นพลังงานไฟฟ้าโดยไม่มีการเผาไหม้ ทำให้เครื่องยนต์ที่ใช้เซลล์เชื้อเพลิงนี้ไม่ก่อมลภาวะทางอากาศและยังมีประสิทธิภาพเชิงพลังงานสูงกว่าเครื่องยนต์เผาไหม้ 1 ถึง 3 เท่าขึ้นอยู่กับชนิดของเซลล์เชื้อเพลิง (สาวิตรี ระงับพิษ, 2549 : 52) เมื่อเปรียบเทียบกับเซลล์เชื้อเพลิงชนิดอื่นๆจะพบว่าเซลล์เชื้อเพลิงชนิดเมมเบรนแลกเปลี่ยนโปรตอน (Proton Exchange Membrane Fuel cell หรือเรียกสั้นๆ ว่า PEMFC) เป็นเซลล์เชื้อเพลิงที่ได้รับความสนใจอย่างสูงจากนักวิจัยและนักพัฒนาทั่วไป เนื่องจากเป็นเซลล์เชื้อเพลิงที่มีความหนาแน่นของพลังงานมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบต่อน้ำหนักหรือปริมาตร นั่นคือให้พลังงานมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับ เซลล์เชื้อเพลิงชนิดอื่นๆสามารถทำเป็นเซลล์เชื้อเพลิงขนาดเล็กได้ มีอุณหภูมิในการทำงานค่อนข้างต่ำ คืออยู่ในช่วงประมาณ 80 ถึง 100 องศาเซลเซียส และไม่ใช้กรดเป็นสารอิเล็กโทรไลต์ จึงไม่มีปัญหาของการรั่วซึมและการกัดกร่อน ด้วยเหตุนี้เองจึงได้มีการพัฒนาเซลล์เชื้อเพลิงชนิดนี้ไปใช้เป็นแหล่งพลังงานในรถยนต์แทนเครื่องยนต์สันดาปภายใน (กองปืน, 2553 : 62)

งานพัฒนาเรื่องเซลล์เชื้อเพลิงมีการมุ่งเน้นศึกษาในหลายส่วน เช่น การกำจัดน้ำที่เกิดขึ้นในเซลล์ การประกอบเซลล์ และชั้นอิเล็กโทรด เป็นต้น ซึ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชั้นอิเล็กโทรดนั้น พบว่าการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ตัวเร่งปฏิกิริยาแพลทินัมที่มีราคาแพงทำได้ด้วยการเติมพอลิเมอร์ที่นำโปรตอนลงไปในชั้นอิเล็กโทรดเพื่อทำให้การเคลื่อนที่ของโปรตอนเกิดขึ้นได้ง่ายขึ้น (Waranya Phompan and Nantiya Hansupalak, 2011 : 147) ทั้งนี้พอลิเมอร์นี้ต้องมีขนาดเล็กพอที่จะแทรกช่องว่างระหว่างอนุภาคคาร์บอนแบล็กได้ บทความนี้ได้แสดงผลการศึกษาที่ต่อเนื่องจากงานของ Waranya Phompan and Nantiya Hansupalak โดยเป็นการเปรียบเทียบค่าพื้นที่ผิวที่ว่องไวต่อปฏิกิริยาไฟฟ้าเคมี (Electrochemical Active Surface area ; EAS) ของชั้นอิเล็กโทรดที่เตรียมด้วยไคโตซานที่มีน้ำหนักโมเลกุลต่างกันและเทียบกับชั้นอิเล็กโทรดที่ไม่มีไคโตซานค่าพื้นที่ผิวที่ว่องไวนี้วิเคราะห์ทางไฟฟ้าเคมีด้วยเทคนิคไซคลิกโวลแทมเมทรี

2. อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

2.1 สารเคมี

ไคโตซาน ซื้อจาก Taming Enterprises CO.,Ltd ประเทศไทย (deacetylation = 94.18%; MW 20,000) และ Elan Corp. ประเทศไทย (deacetylation = 90± 5%; MW 500,000) คาร์บอนแบล็กชนิด Vulcan XC72 ที่มีแพลทินัม 40% จาก (40% Pt/C HisPec™ 4000) Alfa Aesar ประเทศเยอรมัน อิพิคลอไฮดริน กรดอะซิติก กรดไฮโดรคลอริก โซเดียมไฮดรอกไซด์ และสารเคมีอื่นๆ เป็นเกรดวิเคราะห์และใช้ได้โดยตรง

2.2 วิธีวิจัย

2.2.1 การเตรียมแพลทินัมบนคาร์บอนแบล็กโดยเติมไคโตซาน

ผสมสารละลายไคโตซานในกรดอะซิติก (เข้มข้น 1%) กับแพลทินัมบนคาร์บอนแบล็ก (อัตราส่วนของไคโตซานและแพลทินัมบนคาร์บอนแบล็กคงที่และเท่ากันในทุกการทดลอง) โดยใช้อ่างอัลต้าโซนิก ผสมของผสมนี้ 10 กรัมกับน้ำปราศจากไอออน 100 มิลลิลิตร และอิพิคลอไฮดริน 5 มิลลิลิตร ต้มที่ 50 องศาเซลเซียส นาน 1 ชั่วโมง เติม

สารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์เข้มข้น 0.1โมลาร์ ปริมาตร 70 มิลลิลิตร ต้มต่อไปอีกประมาณ 2 ชั่วโมง ล้างของผสมด้วยน้ำปราศจากไอออน สารละลายไฮโดรคลอริกเข้มข้น 0.1โมลาร์ สารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์เข้มข้น 0.1 โมลาร์ และน้ำปราศจากไอออนจนเป็นกลางตามลำดับ กรองและอบสิ่งที่กรองได้ที่ 80 องศาเซลเซียสจนแห้ง ได้แพลทินัมบนคาร์บอนแบล็กที่นำไปทดสอบต่อไป ในที่นี้ใช้สัญลักษณ์ Pt/C Pt/C-low-Chi และ Pt/C-high-Chi แทนแพลทินัมบนคาร์บอนแบล็กที่ไม่มีไคโตซาน และแพลทินัมบนคาร์บอนแบล็กที่ได้เติมไคโตซานที่มีน้ำหนักโมเลกุลเป็น 20,000 และ 500,000 ตามลำดับ

2.2.2 การหาค่าพื้นที่ผิวที่ว่องไวต่อปฏิกิริยาไฟฟ้าเคมี (EAS)

ค่า EAS (ตารางเมตรต่อกรัมของแพลทินัม) สามารถหาได้จากสมการที่ 1 (Liao, et al., 2008 : 499) โดยเป็นค่าที่ได้จากการวิเคราะห์ทางไฟฟ้าเคมีในปฏิกิริยาดูดซับ/คายซับของไฮโดรเจน ด้วยเทคนิค ไซคลิกโวลแทมเมทรี โดยการหาปริมาณอะตอมไฮโดรเจนที่ดูดซับหรือคายซับบนพื้นผิวของตัวเร่งปฏิกิริยาแพลทินัมที่โมโนเลเยอร์ด้วยปฏิกิริยาไฟฟ้าเคมี

$$EAS = \frac{Q}{[\mathrm{Pt}] \times \rho} \qquad (1)$$

โดยที่ [Pt] คือปริมาณแพลทินัมต่อพื้นที่ (Pt loading, กรัมต่อตารางเซนติเมตร) ρ คือความหนาแน่นของประจุ (=210 คูลอมบ์ต่อตารางเมตร) และ Q คือจำนวนประจุไฟฟ้าที่เกิดขึ้นต่อพื้นที่ (คูลอมบ์ต่อตารางเซนติเมตร) ซึ่งหาได้จากสมการที่ 2 และเปลี่ยนแปลงกระแสไฟฟ้า (I, แอมแปร์) กับค่าศักย์ไฟฟ้า (E, โวลต์) เพื่อหาค่าพื้นที่ใต้กราฟ

$$Q = \frac{1}{Av}\int_{E_1}^{E_2} IdE = \frac{1}{v}\int_{E_1}^{E_2} \frac{I}{A}dE = \frac{1}{v}\int_{E_1}^{E_2} idE \qquad (2)$$

โดยที่ v คืออัตราเร็วของการสแกน (โวลต์ต่อวินาที) A คือพื้นที่ที่มีคาร์บอนแบล็กเคลือบ (เป็นค่าคงที่เท่ากับ 1 ตารางเซนติเมตร) และ i คือความหนาแน่นกระแสไฟฟ้า (แอมแปร์ต่อตารางเซนติเมตร)

ในการหาค่า EAS นี้ เริ่มต้นจากการหยดสารละลายที่ประกอบด้วยตัวอย่างแพลทินัมบนคาร์บอนแบล็กและเอทานอล (ความเข้มข้นคือ 1 เปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนัก) ลงบนแผ่นคาร์บอน (SGL-Bare Carbon Paper 10BA, ประเทศเยอรมัน) ขนาด 1 ตารางเซนติเมตร อบให้แห้ง 30 นาทีที่ 60 องศาเซลเซียส จากนั้นเคลือบด้วยแนฟิออน (5% solution, Du Pont) 30 ไมโครลิตร และอบให้แห้ง 30 นาทีที่ 60 องศาเซลเซียส แผ่นคาร์บอนนี้ก็พร้อมที่จะนำไปทดสอบด้วยเครื่องมือวัดกระแสไฟฟ้าเคมี (μAuto type III Potentiostat/Galvanostat (Eco-Chemie, Utrecht, The Netherlands) ซึ่งใช้ 3 อิเล็กโทรด โดยอิเล็กโทรดทำงาน (Working electrode) เป็นแผ่นคาร์บอนที่เตรียมด้วยวิธีข้างต้น ขั้วไฟฟ้าอ้างอิง (Reference electrode) เป็นซิลเวอร์จุ่มในสารละลายซิลเวอร์คลอไรด์เข้มข้น 3 โมลาร์ และขั้วไฟฟ้าช่วย (Counter electrode) เป็นลวดแพลทินัม ซึ่งขั้วไฟฟ้าทำงานและขั้วไฟฟ้าช่วยได้จุ่มอยู่ในกรดซัลฟิวริกความเข้มข้น 0.5 โมลาร์เป็นสารละลายอิเล็กโทรไลต์ อัตราเร็วของการสแกนเป็น 0.1 โวลต์ต่อวินาที ตั้งแต่ -0.6 ถึง 1.0โวลต์ โดยทำซ้ำสามครั้ง

3. ผลการวิจัยและการอภิปราย

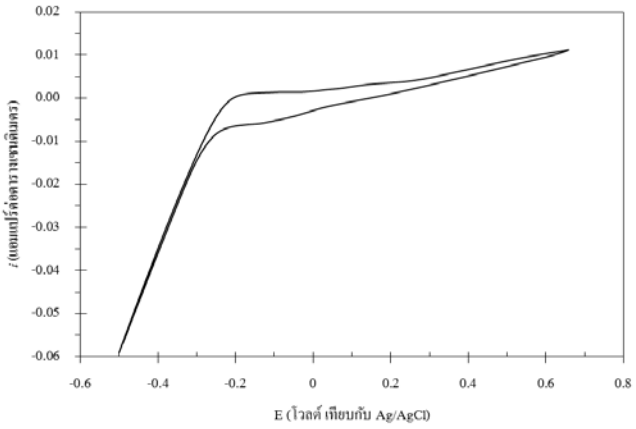
รูป 1 และ 2 ได้แสดงพีคเกิดขึ้นที่ค่าศักย์ไฟฟ้าต่ำและค่าความหนาแน่นกระแสไฟฟ้ามากกว่า 0 แอมแปร์ต่อตารางเซนติเมตรสำหรับตัวอย่าง Pt/C และ Pt/C-low-Chi ตามลำดับ โดยพีคนี้บ่งบอกถึงโปรตอน (H^+) ที่เกิดจากปฏิกิริยาออกซิเดชัน (Oxidation reaction) ได้หลุดออกจากผิวของแพลทินัม ซึ่งเรียกว่า การคายซับ (Desorption) ซึ่งพื้นที่ใต้กราฟของพีคนี้คือ Q หรือจำนวนประจุไฟฟ้าที่ออกไปจากพื้นที่ผิวตัวเร่งปฏิกิริยาบนอิเล็กโทรด ตารางที่ 1 ได้แสดงให้เห็นว่าค่า

Q ของ Pt/C-low-Chi มีค่าสูงกว่า ซึ่งเป็นหลักฐานว่าไคโตซานที่เติมลงไปนี้ช่วยทำให้โปรตอนเคลื่อนที่ได้เร็วขึ้น จึงทำให้ปฏิกิริยาออกซิเดชันเกิดได้เร็วขึ้น ดังนั้นค่า EAS ของ Pt/C-low-Chi จึงสูงกว่าค่าของ Pt/C

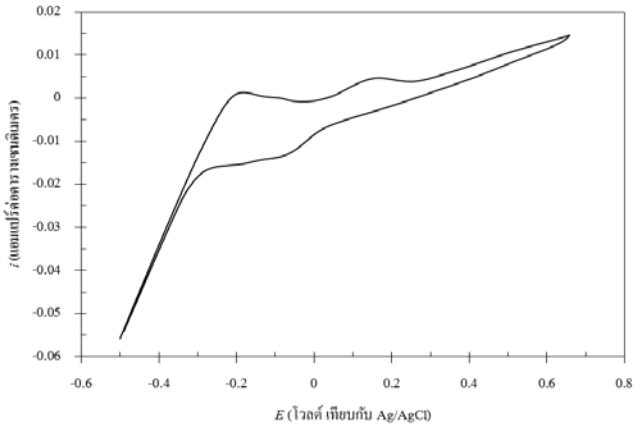
รูป 3 ซึ่งเป็นของ Pt/C-high-Chi ก็พบพีคในบริเวณที่ค่าศักย์ไฟฟ้าต่ำเช่นกัน แต่เป็นพีคที่กว้างมากและเกิดขึ้นในบริเวณที่ค่าความหนาแน่นกระแสไฟฟ้าต่ำกว่า 0 แอมแปร์ต่อตารางเซนติเมตร ส่งผลให้ไม่สามารถหาค่า Q และ EAS ได้ ผลการทดลองนี้บ่งบอกว่าไม่พบการหลุดของโปรตอนออกจากพื้นผิวแพลทินัม จึงอาจกล่าวได้ว่ามีสาเหตุจากไคโตซานที่มีน้ำหนักโมเลกุลสูงในตัวอย่างแพลทินัมบนคาร์บอนแบล็กนี้ (Pt/C-high-Chi) ที่ได้ขัดขวางการเคลื่อนที่ของโปรตอนออกจากพื้นที่ผิวของตัวเร่งปฏิกิริยา

ในงานวิจัยนี้ สารละลายที่ใช้หยดลงบนอิเล็กโทรดทำงานของเครื่องมือวัดกระแสไฟฟ้าเคมีประกอบด้วยตัวอย่างแพลทินัมบนคาร์บอนแบล็ก (ที่มีหรือไม่มีไคโตซาน) และเอทานอลเท่านั้น จากนั้นทำการอบแห้งตัวอย่างคาร์บอนแบล็กบนอิเล็กโทรดนี้ แล้วจึงหยดสารละลายแนฟิออน เพื่อป้องกันไม่ให้อนุภาคคาร์บอนแบล็กเหล่านี้หลุดออกจากผิวอิเล็กโทรดและเข้าไปในสารละลายอิเล็กโทรไลต์ ผลการทำเช่นนี้ทำให้แนฟิออนไม่สามารถแทรกเข้าไปอยู่ระหว่างอนุภาคคาร์บอนแบล็กที่ได้แห้งติดอิเล็กโทรดไปแล้ว ซึ่งโปรตอนจะเคลื่อนที่ได้เฉพาะโปรตอนที่เกิดบนพื้นผิวตัวเร่งปฏิกิริยาที่สัมผัสกับพอลิเมอร์ที่นำโปรตอนได้เท่านั้น ด้วยเหตุนี้ผลจากการที่พบค่า Q สูงสำหรับกรณี Pt/C-low-Chi บ่งบอกได้ว่าไคโตซานที่มีน้ำหนักโมเลกุลต่ำสามารถแทรกเข้าไปอยู่ระหว่างอนุภาคคาร์บอนแบล็กได้ ทำให้สัมผัสกับพื้นผิวตัวเร่งปฏิกิริยาได้มากกว่ากรณี Pt/C ซึ่งกรณีหลังนี้เฉพาะโปรตอนที่เกิดบนพื้นผิวตัวเร่งปฏิกิริยาที่สัมผัสกับ แนฟิออนเท่านั้นที่จะเคลื่อนที่ไปได้

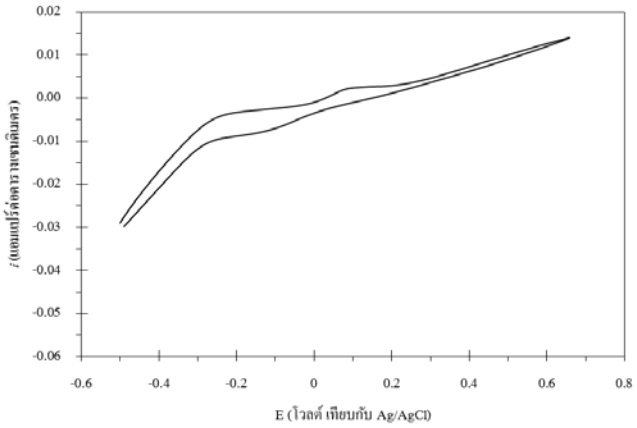
อย่างไรก็ตามสำหรับกรณี Pt/C-high-Chi นั้น ไคโตซานที่ใช้มีน้ำหนักโมเลกุลสูงนี้มีค่าสูงกว่าน้ำหนักโมเลกุลของแนฟิออนที่มีค่าประมาณ 200,000 ดังนั้นจึงไม่สามารถแทรกเข้าไปอยู่ระหว่างช่องว่างอนุภาคได้ แต่ยังสามารถแทรกอยู่ระหว่างกลุ่มก้อนของอนุภาคคาร์บอนแบล็กได้ (Waranya Phompan and Nantiya Hansupalak, 2011 : 147) อย่างไรก็ตามผลการวัดด้วยเทคนิคไซคลิกโวลแทมเมทรีพีคได้แสดงพีคที่กว้างและเกิดขึ้นในบริเวณที่ค่าความหนาแน่นกระแสไฟฟ้ามีค่าติดลบ นั่นแสดงว่าไคโตซานนี้อาจจะขัดขวางการดูดซับของโปรตอนจากสารละลายอิเล็กโทรไลต์ลงบนพื้นผิวตัวเร่งปฏิกิริยาด้วย นอกเหนือไปจากชั้นแนฟิออนที่คลุมอยู่ด้านนอกแล้ว

รูปที่ 1 แสดงกราฟไซคลิกโวลแทมเมทรีของ Pt/C

รูปที่ 2 แสดงกราฟไซคลิกโวลแทมเมทรีของ Pt/C-low-Chi

รูปที่ 3 แสดงกราฟไซคลิกโวลแทมเมทรีของ Pt/C-high-Chi

ตารางที่ 1 แสดงพื้นที่ผิวที่ว่องไวต่อปฏิกิริยาไฟฟ้าเคมีของตัวอย่างแพลทินัมบนคาร์บอนแบล็ก

ตัวอย่างแพลทินัมบนคาร์บอนแบล็ก	Q (คูลอมบ์ต่อตารางเมตร)	[Pt] (กรัมต่อตารางเมตร)	EAS (ตารางเมตรต่อกรัมของแพลทินัม)
Pt/C	41	76	257
Pt/C-low-Chi	52	76	326
Pt/C-high-Chi	-	76	-

จากตารางที่ 1 เปอร์เซ็นต์การเพิ่มของ EAS เท่ากับ 26.8 เปอร์เซ็นต์เมื่อเทียบกับกรณีไม่เติมไคโตซาน ซึ่งถือว่าค่อนข้างสูงกว่าค่าที่ได้รายงานไว้ในบทความก่อนหน้าที่ทำวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มพื้นที่ผิวที่ว่องไวต่อปฏิกิริยาไฟฟ้าเคมีของชั้นอิเล็กโทรด (สรุปไว้ในตารางที่ 2) วิธีของ Weissmann, et al., (2010 : 2755) ใช้หลักการของการเพิ่มความชอบน้ำให้แก่อนุภาคคาร์บอนแบล็กด้วยการกร๊าฟท์หมู่ที่ชอบน้ำให้บนผิวของคาร์บอนแบล็กก่อนแล้วตามด้วยการเติมแพลทินัมลงไป ผลที่ได้คือน้ำสามารถสัมผัสกับอนุภาคคาร์บอนแบล็กได้มากขึ้น จึงช่วยในการเคลื่อนที่ของโปรตอนได้มากขึ้นเมื่อเทียบกับกรณีไม่กร๊าฟท์ ในขณะที่ Wang, et al., (2011 : 256) ใช้วิธีการกัดกร่อนผิวของอนุภาคคาร์บอนด้วยการพ่นไอน้ำ

ให้แก่ผงคาร์บอนแบล็กที่อยู่ในเตาเผาอุณหภูมิสูง (Furnace) โดยอุณหภูมิในเตาคงที่ที่ 1,000 องศาเซลเซียส จากนั้นจึงตามด้วยการเติมแพลทินัมลงไป ผลที่ได้คือแพลทินัมกระจายตัวบนอนุภาคคาร์บอนแบล็กได้ดีและมีขนาดที่เล็กลงเมื่อเทียบกับการไม่พ่นไอน้ำให้แก่คาร์บอนแบล็ก ซึ่งวิธีของ Wang, et al., สามารถเพิ่มค่า EAS ได้ใกล้เคียงกับงานที่ใช้ไคโตซานนี้ แต่ด้วยสภาวะที่ใช้ทดลองที่ค่อนข้างรุนแรง (อุณหภูมิสูง) และใช้พลังงานมาก (ทำไอน้ำ) ทำให้วิธีการใช้ไคโตซานนี้ยังคงมีศักยภาพสูงกว่าในการใช้เพิ่มประสิทธิภาพของตัวเร่งปฏิกิริยา

ตารางที่ 2 แสดงค่า EAS ของตัวอย่างแพลทินัมบนคาร์บอนแบล็กจากงานก่อนหน้า

วิธีการปรับปรุง	EAS (ตารางเมตรต่อกรัม)		เปอร์เซ็นต์การเพิ่มของค่า EAS	แหล่งที่มา
	ก่อนการปรับปรุง	หลังการปรับปรุง		
กราฟท์ Phenylsulfonic acid กับคาร์บอนแบล็กก่อนเติมแพลทินัมลงไป (เปอร์เซ็นต์ของแพลทินัม = 40)	28.0	31.0	11	Weissmann, et al., (2010 : 2755)
การพ่นไอน้ำไปที่ผงคาร์บอนแบล็กภายใต้อุณหภูมิ 1,000 องศาเซลเซียส นาน 3 ชั่วโมง ก่อนเติมแพลทินัมลงไป (เปอร์เซ็นต์ของแพลทินัม = 20)	98.3	123.1	25.2	Wang, et al., (2011 : 256)

4. สรุปผลการทดลอง

การเติมไคโตซานที่มีน้ำหนักโมเลกุล 20,000 ลงไปผสมกับคาร์บอนแบล็กที่มีแพลทินัมเกาะอยู่ สามารถเพิ่มพื้นที่ผิวที่ว่องไวต่อปฏิกิริยาไฟฟ้าเคมีได้มากถึง 26.8 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นผลจากการที่ไคโตซานเหล่านี้ทำให้โปรตอนที่เกิดขึ้นจากการแตกตัวที่ผิวของตัวเร่งปฏิกิริยาสามารถเคลื่อนที่ออกไปได้ง่าย ส่งผลให้ปฏิกิริยาออกซิเดชันดำเนินไปข้างหน้าได้มาก แต่การเติมไคโตซานที่มีน้ำหนักโมเลกุล 500,000 นั้นกลับไม่พบการคายซับของโปรตอน ซึ่งอาจบ่งบอกได้ว่าไคโตซานขัดขวางการเคลื่อนที่ของโปรตอนและขัดขวางการดูดซับของโปรตอนบนพื้นผิวตัวเร่งปฏิกิริยา นอกจากนั้นเมื่อเทียบกับวิธีการอื่นที่ใช้เพิ่มพื้นที่ผิวที่ว่องไวต่อปฏิกิริยาเคมีนี้ พบว่าให้วิธีของงานวิจัยนี้ให้เปอร์เซ็นต์การเพิ่มขึ้นของพื้นที่ผิวมากที่สุดและใช้พลังงานน้อยกว่ามาก จึงเป็นทางเลือกที่น่าสนใจในวิธีการเตรียมตัวเร่งปฏิกิริยาสำหรับเซลล์เชื้อเพลิงชนิดเมมเบรนแลกเปลี่ยนโปรตอน

5. ข้อเสนอแนะ

ตัวเร่งปฏิกิริยาที่สังเคราะห์ได้จากงานวิจัยนี้ควรนำไปทดสอบสมรรถนะในเซลล์เชื้อเพลิงชนิดเมมเบรนแลกเปลี่ยนโปรตอนจริงด้วย เพื่อให้มั่นใจ

6. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิจัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จากสถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และขอขอบคุณกลุ่มวิจัยของดร.มนตรี สว่างพฤกษ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ใช้เครื่องมือวัดคุณสมบัติทางไฟฟ้า รวมทั้งความรู้เทคนิคการวิเคราะห์ อันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยนี้

เอกสารอ้างอิง

กองปืน. “เซลล์เชื้อเพลิง.” *Hobby Electronics.*19 (พฤศจิกายน – ธันวาคม 2553) : 62-75.

สาวิตรี ระงับพิษ. “เซลล์เชื้อเพลิง แหล่งพลังงานแห่งโลกอนาคต.” *Engineering Today*. 4 (กรกฎาคม 2549) : 52-56.

Liao, S., B. Li and Y. Li. “Physical Characterization of Electrocatalyst.” In *PEM Fuel Cell Electrocatalysts and Catalyst Layer*, pp. 499-501. J. Zhang ed. Springer, Canada, 2008.

Phompan, W. and Hansupalak N. “Improvement of proton-exchange membrane fuel cell performance using platinum-loaded carbon black entrapped in crosslinked chitosan. ” *Journal of Power Sources.* 1 (January 2011) : 147-152.

Weissmann, M., S. Baranton, J.M. Clacens and C. Coutanceau. “ Modification of hydrophobic/hydrophilic properties of Vulcan XC72 carbon powder by grafting of trifluoromethylphenyl and phenylsulfonic acid groups.” *Carbon.* 10 (2010) : 2755-2764.

Wang, M.X., F. Xua, Q. Liua, H.F. Sunb, R.H. Chengc, H. Hea, E.A. Stachb and J. Xiea. “ Enhancing the catalytic performance of Pt/C catalysts using steam-etched carbon blacks as a catalyst support. ” *Carbon***.** 1 (January 2011) : 256-265.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้ระบบจัดเก็บค่าผ่านทางอัตโนมัติของผู้ใช้ทางพิเศษ

FACTORS AFFECTING EXPRESSWAY USER'S DECISION ON ADOPTING EASY PASS SYSTEM

อัมพร สอสุวงศ์[1] และ รศ.ดร.เกษม ชูจารุกุล[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมโยธา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมโยธา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การทางพิเศษแห่งประเทศไทย (กทพ.) ได้ริเริ่มระบบเก็บค่าผ่านทางอัตโนมัติหรือ Easy Pass ขึ้นเพื่อช่วยให้การใช้บริการบริเวณด่านเก็บค่าผ่านทางมีความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันมีผู้ใช้ระบบผ่านทางอัตโนมัติในประเทศไทยประมาณเพียงร้อยละ 27 (สิงหาคม 2555) ของจำนวนผู้ใช้ทางพิเศษ งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ระบบ Easy Pass เพื่อช่วยเพิ่มจำนวนผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยใช้เทคนิค Stated Preference (SP) โดยพิจารณาสถานการณ์สมมติภายใต้ปัจจัยหลัก 4 ตัวแปรได้แก่ตัวแปรด้านเงินมัดจำบัตร Easy Pass ตัวแปรด้านส่วนเพิ่มจากการเติมเงินค่าผ่านทาง ตัวแปรด้านการแถมเที่ยวการเดินทาง และตัวแปรด้านจุดเติมเงิน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างผู้ขับขี่ที่ใช้ทางพิเศษจำนวน 407 ตัวอย่าง พร้อมทั้งวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองโลจิตทวินาม (Binary Logit Model) และแบบจำลองโลจิตแบบลำดับ (Ordered Logit Model) ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรด้านเงินมัดจำบัตร Easy Pass ตัวแปรด้านส่วนเพิ่มจากการเติมเงินค่าผ่านทาง และตัวแปรด้านการแถมเที่ยวการเดินทาง มีนัยสำคัญทางสถิติ และมีผลต่อการตัดสินใจใช้ Easy Pass โดยที่ตัวแปรด้านเงินมัดจำบัตรมีค่านัยสำคัญสูงที่สุด นอกจากนี้ตัวแปรด้านข้อมูลส่วนบุคคล และตัวแปรการเดินทาง ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ Easy Pass ประกอบด้วย สถานภาพ การจ่ายค่าผ่านทาง รายได้ต่อเดือน วัตถุประสงค์ในการเดินทาง จำนวนผู้โดยสารในรถยนต์ จากผลวิจัยสามารถเสนอแนวทางเชิงนโยบายในการเพิ่มจำนวนผู้ใช้ Easy Pass อาทิเช่นการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับระบบ Easy Pass เพื่อให้เห็นประโยชน์ของระบบและทราบลักษณะการใช้งานเบื้องต้น การทำใบเสร็จค่าผ่านทางจากการเติมเงินให้สามารถนำไปเบิกบริษัทได้ การเพิ่มจุดเติมเงินให้หลากหลายมากขึ้น และออกรายการส่งเสริมการขาย เช่น การแถมเที่ยวสำหรับการเดินทาง การให้ส่วนเพิ่มการเติมเงิน เป็นต้น

คำสำคัญ : ระบบจัดเก็บค่าผ่านทางอัตโนมัติ, แบบจำลองโลจิตทวินาม, แบบจำลองโลจิตแบบลำดับ

Abstract

Expressway Authority of Thailand has initiated the Electronic Toll Collection system known as Easy Pass in order to enhance traveler's convenience and efficiency at toll plazas. However, only 27 percent of express ways users (as of August 2012) have been using this automatic system at the present time. This research aims to study factors affecting decision to use Easy Pass in order to boost the number of Easy Pass users. We applied Stated Preference (SP) technique by considering several scenarios under four main variables, including (1) deposit amount for Easy Pass card during first

purchase, (2) extra value added from top-up payment, (3) free trips after reaching certain amount of usage, and (4) available top-up payment channels. Our data have been gathered from 407 expressway users and analyzed using Binary Logit and Ordered Logit Models. Findings show that significant factors include deposit amount for Easy Pass card, extra value added from top-up payment, and free trips after reaching certain amount of usage. The deposit amount on Easy Pass card variable is found to be of highest influence. In addition, certain socioeconomic and trip characteristic variables have influences the decision to adopt Easy Pass. These variables consist of marital status, toll payment options, monthly income, trip purpose, and number of travelers in vehicle. From the results, some policies can be proposed to increase the number of Easy Pass users. For instance, providing more information about Easy Pass for potential users in order to make them realize the advantages as well as basic operation of the system, creating a special invoice from top-up payment that can be reimbursed for business companies, increasing top-up channels, and promoting campaigns such as free trips and extra top-ups for Easy Pass users.

KEYWORDS : ELECTRONIC TOLL COLLECTION, BINARY LOGIT MODEL, ORDERED LOGIT MODEL

1. บทนำ

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองแห่งศูนย์กลางทางการค้าและทางเศรษฐกิจของประเทศไทย จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะมีทั้งการเดินทาง และขนส่งสินค้าขึ้นมากมายทำให้ก่อให้เกิดปัญหาด้านการจราจรติดขัดขึ้นในปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้การทางพิเศษแห่งประเทศไทย (กทพ.) จึงได้ริเริ่มระบบเก็บค่าผ่านทางอัตโนมัติหรือ Easy Pass ขึ้นเพื่อช่วยให้การต่อแถวใช้บริการบริเวณด่านเก็บค่าผ่านทางมีความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยระบบ Easy Pass เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพสูงสามารถรับการจราจรได้สูงสุด 1,200 คัน/ชั่วโมง/ช่องทาง ขณะที่ระบบเก็บค่าผ่านทางด้วยเงินสดสามารถรองรับการจราจรได้เพียง 450 คัน/ชั่วโมง/ช่องทาง (การทางพิเศษแห่งประเทศไทย, 2554) โดยในปัจจุบันมีผู้ใช้ระบบผ่านทางอัตโนมัติในประเทศไทยประมาณ 420,000 ราย หรือประมาณร้อยละ 35 (ผู้จัดการ, 2555 : ออนไลน์) ของจำนวนผู้ใช้ทางพิเศษ ซึ่งถือว่ายังมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับในต่างประเทศ เช่นประเทศญี่ปุ่นมีผู้ใช้มากกว่าร้อยละ 90 การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ Easy Pass ของผู้ใช้ทางพิเศษ และวิเคราะห์แนวโน้มการตัดสินใจใช้ Easy Pass ในแต่ละกลยุทธ์เพื่อหาแนวทางสำหรับการเพิ่มจำนวนผู้ใช้ระบบเก็บค่าผ่านทางอัตโนมัติ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการใช้ระบบ Easy pass ริเริ่มเปิดให้บริการตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2553 โดยมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยดังนี้ รายงานการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้ทางพิเศษที่มีต่อการให้บริการและภาพลักษณ์ของ กทพ. ในปีงบประมาณ 2554 โดยสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง (สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2554) ซึ่งศึกษาถึงปัจจัยส่งผลให้ผู้ใช้ทางพิเศษไม่ใช้บัตร Easy Pass พบว่าร้อยละ 40.3 เนื่องจากไม่ใช้ทางพิเศษเป็นประจำ ร้อยละ 32.3 มีค่ามัดจำบัตรและต้องเติมเงินล่วงหน้า และร้อยละ 6.9 ไม่มีส่วนลดที่น่าสนใจ และในต่างประเทศได้มีการใช้ระบบอัตโนมัติเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่นประเทศสหรัฐอเมริกามีการใช้ระบบ E-Zpass (New Jersey Department of Transportation, 2011), EZ TAG (Harris County Toll Road Authority, 2011), FASTRAK (U.S. Department of Transportation, 2011) SunPass (Florida Department of Transportation, 2011) และระบบอื่นๆ ส่วนประเทศมาเลเซียมีการ

ใช้ระบบ Touch'n Go Smart TAGและ Multi-Lane Free Flow(Touch 'n Go Sdn Bhd, 2011) และประเทศญี่ปุ่น ใช้ระบบ Electronic Toll Collection (ETC) โดยใช้ระบบเดียวกันทั้งประเทศ (Shutoko, 2012) ประเทศที่กล่าวมานี้ได้มีการส่งเสริมการขายโดยการให้ส่วนลดการเดินทางในรูปแบบต่างๆทั้งการให้ส่วนลดการเดินทาง การแถมเที่ยวการเดินทางหรือการลงทะเบียนส่วนลดรูปแบบต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ประเทศญี่ปุ่นยังส่งเสริมการใช้งานระบบจัดเก็บค่าผ่านทางอัตโนมัติโดยการให้ส่วนลดค่าติดตั้งเครื่องอ่านบัตรในระยะแรกอีกด้วย

3. วิธีดำเนินงานวิจัย

3.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามถึงกลยุทธ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับระบบเก็บค่าผ่านทางอัตโนมัติต่อการตัดสินใจเลือกใช้ Easy Pass โดยเก็บข้อมูลบริเวณจุดพักรถบริเวณทางพิเศษศรีรัช (ระบบทางด่วนขั้นที่ 2) ด่านเก็บค่าผ่านทางประชาชื่น และทางพิเศษเฉลิมมหานครบริเวณบางนา (ขาออก) ในสถานีบริการน้ำมัน ปตท.

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษานี้คือกลุ่มผู้ขับขี่ที่ใช้บริการทางพิเศษแต่ไม่ใช้ระบบเก็บค่าผ่านทางอัตโนมัติอยู่ในปัจจุบัน โดยเส้นทางที่ผู้ขับขี่ใช้จะต้องเป็นเส้นทางที่มีการติดตั้งระบบเก็บค่าผ่านทางอัตโนมัติ และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างพิจารณาจากสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดและใช้วิธีของ Yamane (1970) พิจารณาสูตรคำนวณภายใต้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าสัดส่วนในประชากรของตัวแปรเท่ากับ 0.5 และค่าความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 กลุ่มประชากรที่ใช้ทางพิเศษรวมทุกด่านมีจำนวน 481,868,424 เที่ยวต่อปี (การทางพิเศษแห่งประเทศไทย, 2553) หรือประมาณ 1,320,187 เที่ยวต่อวัน ดังนั้นมีจำนวนขนาดตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง

3.3 การออกแบบการทดลอง

ผู้วิจัยทำการทดสอบครั้งแรกเพื่อหากลยุทธ์ที่ผู้ขับขี่ให้ความสำคัญมากที่สุดและจากการศึกษาถึงแนวโน้มความเป็นไปได้ของกลยุทธ์จากการสอบถามการทางพิเศษแห่งประเทศไทย จึงคัดเลือก 4 กลยุทธ์เพื่อทำการทดสอบในครั้งที่สอง โดยแบ่งคำถามในแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วนคือ ข้อมูลตัวแปรหลัก ข้อมูลการเดินทาง และข้อมูลส่วนบุคคล โดยตัวแปรหลักประกอบไปด้วย 4 กลยุทธ์ดังนี้

1) ด้านเงินมัดจำบัตร แบ่งเป็น 800 บาท 400 บาท และ 0 บาท
2) ด้านส่วนเพิ่มการเติมเงินค่าผ่านทาง แบ่งเป็น 25 บาท 15 บาท และ 0 บาท
3) ด้านการแถมเที่ยวการเดินทางแบ่งเป็นร้อยละ 5 ร้อยละ 3 และร้อยละ 0
4) ด้านจุดเติมเงินค่าผ่านทาง แบ่งเป็นระดับ 1 ปัจจุบัน (ด่าน / ATM / Internet / Mobile / Counter Service) ระดับ 2 ปัจจุบัน/ SMS / ตัดบัตรเครดิตอัตโนมัติ และระดับ 3 ปัจจุบัน / เคาน์เตอร์ธนาคาร

โดยถ้าจำลองเป็นสถานการณ์สมมติจะต้องสร้างทั้งหมด 3^4 = 81 สถานการณ์ ผู้ขับขี่แต่ละคนจะต้องตอบแบบสอบถามทั้งหมด 81 สถานการณ์ซึ่งเป็นไปได้ยากและทำให้เกิดความสับสน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้เทคนิค Orthogonal Array (ประไพศรี สุทัศน์ ณ อยุธยา, 2551) ทำให้สถานการณ์เหลือเพียง 9 สถานการณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเบื้องต้น

จากการสำรวจข้อมูลทั้งสิ้น 7 วัน ตั้งแต่วันที่ 14 – 30 มิถุนายน 2555 พบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 407 คน เป็นเพศชายร้อยละ 67.3 และเพศหญิงร้อยละ 31.9 กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีรายได้อยู่ในช่วง 10,000 - 19,999 บาท มากที่สุดร้อยละ 33.9 รองมารายได้ 20,000 – 34,999 บาท ร้อยละ 29.5 ส่วนอาชีพของกลุ่มตัวอย่างส่วนมากประกอบอาชีพพนักงานบริษัท/ลูกจ้าง ร้อยละ 46.1 รองมาธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 27.8 กลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพโสดร้อยละ 61.9 สมรสร้อยละ 37.6 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีถึงร้อยละ 63.9 และกลุ่มตัวอย่างไม่สามารถเบิกค่าผ่านทางจากหน่วยงานหรือบริษัทได้ร้อยละ 79.6 สามารถเบิกค่าผ่านทางได้ร้อยละ 20.4 กลุ่มตัวอย่างส่วนมากใช้ทางพิเศษสัปดาห์ละ 1-5 ครั้ง ร้อยละ 37 รองลงมาสัปดาห์ละ 6-10 ครั้ง ร้อยละ 32.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนมากใช้ทางพิเศษเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์ไปทำงานมากที่สุดร้อยละ 49.31 กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเดินทางคนเดียวมากถึงร้อยละ 43.0 รองลงมาเดินทาง 2 คน ร้อยละ 35.8

ตารางที่ 1 แสดงค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยของการตัดสินใจใช้ Easy Pass โดยค่าในตารางแสดงถึงร้อยละการเลือกตอบต่อการตัดสินใจใช้ Easy Pass ในแต่ละรายการส่งเสริมการขายซึ่งจะไม่คำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ

ตารางที่ 1 ร้อยละและค่าเฉลี่ยการตัดสินใจใช้ Easy Pass ภายใต้สถานการณ์ต่างๆ

รายการส่งเสริมการขาย	การตัดสินใจใช้ Easy Pass ไม่ใช้แน่นอน ◄——► ใช้แน่นอน				
	1	2	3	4	เฉลี่ย
ไม่มีเงินมัดจำบัตร Easy Pass	11.7	20.0	30.0	38.3	3.0
เงินมัดจำบัตร Easy Pass 400 บาท	15.9	44.0	30.2	9.8	2.3
เงินมัดจำบัตร Easy Pass 800 บาท	33.7	39.4	20.8	6.2	2.0
เติมเงินค่าผ่านทางทุกๆ 500 บาท ได้ส่วนเพิ่ม 25 บาท	10.5	35.1	32.1	22.3	2.7
เติมเงินค่าผ่านทางทุกๆ 500 บาท ได้ส่วนเพิ่ม 15 บาท	20.4	30.2	26.4	23.1	2.5
เติมเงินค่าผ่านทางทุกๆ 500 บาท ไม่ได้ส่วนเพิ่ม	30.5	38.2	22.5	8.8	2.1
แถมเที่ยวการเดินทาง 1 เที่ยว เมื่อเดินทางครบ 20 เที่ยว (ร้อยละ5)	17.6	28.8	30.5	23.1	2.6
แถมเที่ยวการเดินทาง 1 เที่ยว เมื่อเดินทางครบ 35 เที่ยว (ร้อยละ3)	14.6	37.4	26.4	21.6	2.6
ไม่มีการแถมเที่ยวการเดินทาง (ร้อยละ0)	29.1	37.3	24.1	9.5	2.1
จุดเติมเงิน ปัจจุบัน / เคาน์เตอร์ธนาคาร (ระดับ 3)	26.2	33.9	20.6	19.2	2.3
จุดเติมเงิน ปัจจุบัน / SMS / ตัดบัตรเครดิตอัตโนมัติ (ระดับ 2)	17.5	39.8	30.5	12.2	2.4
จุดเติมเงิน ด่าน / ATM / Internet / Mobile / Counter Service (ปัจจุบันระดับ1)	17.7	29.7	29.8	22.8	2.6

5. การพัฒนาแบบจำลองการตัดสินใจเลือกใช้ Easy Pass

5.1 แบบจำลองที่ใช้ทดสอบ

ผู้วิจัยใช้แบบจำลองโลจิตทวินาม (Binary Logit Model) ทดสอบการตัดสินใจไม่เลือกใช้หรือเลือกใช้ Easy Pass ของผู้ใช้ทางพิเศษ คือมีค่า 0 หรือ 1 โดยมีสมการการคาดการณ์ความน่าจะเป็นที่ผู้ใช้ทางพิเศษตัดสินใจเลือกใช้ Easy Pass ดังนี้

$$V_{EP} = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2$$

$$P_{EP} = \frac{e^{V_{EP}}}{e^{V_{EP}} + e^{V_{CASH}}}$$

$$P_{CASH} = 1 - P_{EP}$$

โดยที่ V_{EP} คือ อรรถประโยชน์ของการเลือกใช้ Easy Pass ที่ประกอบไปด้วยตัวแปรต่างๆ

V_{CASH} คือ อรรถประโยชน์ของการจ่ายค่าผ่านทางด้วยเงินสด

P_{EP} คือโอกาสที่ผู้ขับขี่เลือกใช้ Easy Pass หรือโอกาสที่ y = 1

P_{EP} คือ โอกาสที่ผู้ขับขี่เลือกชำระค่าผ่านทางด้วยเงินสด หรือโอกาสที่ y = 0

X_i คือ ตัวแปรด้านต่างๆที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ

แบบจำลองโลจิตแบบลำดับ (Ordered Logit Model) ทดสอบการตัดสินใจเลือกใช้ Easy Pass เพื่อทราบระดับการตัดสินใจตั้งแต่ 1 ถึง 4 โดยการเขียนสมการของตัวแปร z ในรูปของฟังก์ชันเส้นตรง โดยกำหนดให้ตัวแปร z เป็นตัวแปรตามดังนี้

$$Z = \beta X + \varepsilon$$

โดยที่ X คือ ตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล ตัวแปรข้อมูลการเดินทาง และตัวแปรจากการทดสอบ SP

β คือ ค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงถึงอิทธิพลของตัวแปร ที่มีต่อระดับการตัดสินใจเลือกใช้ Easy Pass

ε คือ ส่วนของความไม่แน่นอน

เมื่อให้ตัวแปร Y คือข้อมูลแบบเรียงลำดับของการตัดสินใจเลือกใช้ Easy Pass ของผู้ขับขี่บนทางพิเศษประกอบด้วย ไม่เลือกใช้ Easy Pass แน่นอน(y = 0) ไม่เลือกใช้ Easy Pass(y = 1) เลือกใช้ Easy Pass(y = 3) และเลือกใช้ Easy Pass แน่นอน(y = 4) โดยที่ μ คือ ค่าที่แบ่งขอบเขตของตัวแปรตาม (Threshold)

$y = 1$ ถ้า $z \le \mu_1$

$y = 2$ ถ้า $\mu_1 < z \le \mu_2$

$y = 3$ ถ้า $\mu_2 < z \le \mu_3$

$y = 4$ ถ้า $\mu_3 \le z$

5.2 ผลการวิเคราะห์แบบจำลอง

การวิจัยนี้ได้ทดสอบโดยการเพิ่มทีละตัวแปรในแบบจำลอง และจากการทดสอบด้วยค่า t-test ค่า ρ^2 และ ร้อยละความถูกต้องของแบบจำลอง พบว่าแบบจำลองที่ให้ค่าดีที่สุดมีค่าดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ ค่า t-test ค่า ρ^2 และร้อยละความถูกต้องของแบบจำลอง ของแบบจำลองโลจิตทวินาม และแบบจำลองโลจิตแบบลำดับ

ตัวแปร	แบบจำลองโลจิตทวินาม ค่าสัมประสิทธิ์ (t-stat)	แบบจำลองโลจิตแบบลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์ (t-stat)
ค่าคงที่	-1.239* (5.63)	-
ตัวแปรหลัก		
เงินมัดจำบัตร (บาท)	-0.003* (16.99)	-0.003 (-20.84)
ส่วนเพิ่มค่าผ่านทาง (บาท ต่อการเติมเงินทุกๆ 500 บาท)	0.065* (8.94)	0.069 (10.82)
การแถมเที่ยวการเดินทาง (ร้อยละ)	0.282* (6.97)	0.295 (8.98)
อิทธพลร่วมระหว่างส่วนเพิ่มค่าผ่านทางและการแถมเที่ยวการเดินทาง	-0.006** (-2.45)	-0.007 (-3.28)
ตัวแปรด้านข้อมูลส่วนบุคคล		
สถานภาพ (ตัวแปรหุ่น = 1 เมื่อสถานภาพโสด)	-0.174** (-1.96)	-
การจ่ายค่าผ่านทาง (ตัวแปรหุ่น = 1 เมื่อจ่ายค่าผ่านทางเอง)	0.299** (2.94)	0.264 (3.38)
รายได้ (ตัวแปรหุ่น = 1 เมื่อรายได้ต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท)	ไม่มีนัยสำคัญ -	0.192 (2.20)
ตัวแปรด้านการเดินทาง		
วัตถุประสงค์ในการเดินทาง (ตัวแปรหุ่น = 1 เมื่อเดินทางไปทำงาน)	0.200** (2.80)	0.241 (4.06)
จำนวนผู้โดยสารในรถยนต์ (คน)	0.138** (3.15)	0.079 (2.16)
ค่าสถิติของแบบจำลอง		
$LL(0)$	-2017.970	-4016.772
$LL(\hat{\beta})$	-1673.756	-3552.555
ρ^2	0.171	0.116
Adjusted ρ^2	0.166	0.112
No. of Observations	-	2964
Threshold μ1	-	-0.597 (-3.88)
Threshold μ2	-	1.268 (7.27)
Threshold μ3	-	2.929 (16.53)
ร้อยละความถูกต้องของแบบจำลอง[ก]	-	50.41
ร้อยละความถูกต้องของแบบจำลอง[ข]	71.5	85.66

หมายเหตุ *ค่านัยสำคัญทางสถิติ ≤ 0.01, **ค่านัยสำคัญทางสถิติ ≤ 0.05

ก ร้อยละความถูกต้องของแบบจำลองเมื่อพิจารณาค่าตัวแปรตาม 4 ระดับ

ข ร้อยละความถูกต้องของแบบจำลองเมื่อพิจารณาค่าตัวแปรตาม 2 ระดับ

จากตารางที่ 2 แบบจำลองโลจิตทวินาม พบว่าเมื่อเงินมัดจำบัตรที่สูงขึ้นทำให้การตัดสินใจใช้ Easy Pass มีแนวโน้มน้อยลง แต่ถ้าให้ส่วนเพิ่มค่าผ่านทางมากขึ้น หรือมีการแถมเที่ยวการเดินทางมากขึ้นจะทำให้ผู้ขับขี่มีแนวโน้มตัดสินใจใช้ Easy Pass มากขึ้น ด้านข้อมูลส่วนบุคคลพบว่าผู้ขับขี่ที่มีสถานภาพโสดมีแนวโน้มใช้ Easy Pass น้อยลง ส่วนผู้ขับขี่ที่สามารถเบิกค่าผ่านทางพิเศษจากบริษัทมีแนวโน้มใช้ Easy Pass ลดลง เมื่อจำนวนผู้โดยสารภายในรถมีจำนวนที่มากขึ้นจะทำให้ผู้ขับขี่มีแนวโน้มตัดสินใจใช้ Easy Pass มากขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยหลักทั้งสามจากค่าสัมประสิทธิ์โดยพิจารณาทีละ 2 ปัจจัย พบว่าเงินมัดจำบัตรทุกๆ 21.67 บาท จะทำให้ผู้ขับขี่ตัดสินใจใช้ Easy Pass ไม่แตกต่างกับการให้ส่วนเพิ่มค่าผ่านทาง 1 บาท ในทำนองเดียวกันถ้าด้านเงินมัดจำบัตรทุกๆ 94 บาท จะทำให้ผู้ขับขี่ตัดสินใจใช้ Easy Pass ไม่แตกต่างกับการแถมเที่ยวการเดินทางร้อยละ 1 และการให้ส่วนเพิ่มค่าผ่านทาง 4.34 บาท จะทำให้ผู้ขับขี่ตัดสินใจใช้ Easy Pass ไม่แตกต่างกับการแถมเที่ยวการเดินทางร้อยละ 1

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสามารถเปรียบเทียบจำนวนเงินหรือร้อยละของแต่ละตัวแปรเพื่อนำไปพิจารณาสำหรับการคัดเลือกกลยุทธ์ในลักษณะต่างๆได้

นอกจากนี้แบบจำลองแบบโลจิตแบบลำดับให้เครื่องหมายค่าสัมประสิทธ์ที่สอดคล้องกับแบบจำลองโลจิตทวินามดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่าง 2 แบบจำลองนั้นพบว่าในแบบจำลองโลจิตทวินามให้ค่า ρ^2 เท่ากับ 0.171 ค่า Adjusted ρ^2 เท่ากับ 0.166 และร้อยละความถูกต้องของแบบจำลองเมื่อพิจารณาค่าตัวแปรตาม 2 ระดับ เท่ากับ 71.5 และแบบจำลองโลจิตแบบลำดับให้ค่า ρ^2 เท่ากับ 0.116 ค่า Adjusted ρ^2 เท่ากับ 0.112 ร้อยละความถูกต้องของแบบจำลองเมื่อพิจารณาค่าตัวแปรตาม 4 ระดับ เท่ากับ 50.41 และร้อยละความถูกต้องของแบบจำลองเมื่อพิจารณาค่าตัวแปรตาม 2 ระดับ เท่ากับ 85.66 จะเห็นได้ว่าแบบจำลองโลจิตทวินามให้ค่า ρ^2 ค่า Adjusted ρ^2 ดีกว่าเนื่องจากแบบจำลองโลจิตทวินามมีความได้เปรียบกว่าจากการตัดสินใจเพียงเลือกใช้และไม่เลือกใช้ Easy Pass เท่านั้นส่วนแบบจำลองโลจิตแบบลำดับการตัดสินใจเลือกใช้ Easy Pass แบ่งออกเป็นระดับที่ 1-4 แต่เมื่อเปรียบเทียบกับค่า ร้อยละความถูกต้องของแบบจำลองเมื่อพิจารณาค่าตัวแปรตาม 2 ระดับ ในแบบจำลองโลจิตทวินามกับแบบจำลองโลจิตแบบลำดับ พบว่าแบบจำลองโลจิตแบบลำดับให้ค่าร้อยละความถูกต้องของแบบจำลองเมื่อพิจารณาค่าตัวแปรตาม 2 ระดับ ได้ดีกว่าคือเท่ากับ 85.66 สามารถสรุปได้ว่าแบบจำลองโลจิตแบบลำดับสามารถทำนายการตัดสินใจเลือกใช้ Easy Pass ของผู้ใช้ทางพิเศษได้ดีกว่าแบบจำลองโลจิตทวินามเมื่อพิจารณาการตัดสินใจเพียงเลือกใช้หรือไม่เลือกใช้ Easy Pass (2 ระดับ)

6. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่าตัวแปรหลักด้านเงินมัดจำบัตร ส่วนเพิ่มค่าผ่านทาง การแถมเที่ยวการเดินทางมีค่านัยสำคัญ และมีผลต่อการตัดสินใจใช้ Easy Pass โดยที่ตัวแปรด้านเงินมัดจำบัตรมีค่านัยสำคัญสูงที่สุด นอกจากนี้ตัวแปรด้านข้อมูลส่วนบุคคลและตัวแปรการเดินทาง ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ Easy Pass ประกอบด้วย สถานภาพ การจ่ายค่าผ่านทาง รายได้ต่อเดือน วัตถุประสงค์ในการเดินทาง จำนวนผู้โดยสารในรถยนต์ ดังนั้นผู้วิจัยเสนอแนวทางดังนี้ 1) ในประเด็นเรื่องของการใช้งานควรมีการประชาสัมพันธ์แก่ผู้ใช้ทางพิเศษเกี่ยวกับระบบ Easy Pass เนื่องจากในปัจจุบันการประชาสัมพันธ์ยังไม่เพียงพอรวมถึงการประชาสัมพันธ์ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ระบบ เช่น งานวิจัยที่สนับสนุนการประหยัดเวลาหน้าด่าน และโปรโมชั่นส่งเสริมการขายในปัจจุบัน 2) จัดทำใบเสร็จค่าผ่านทางพิเศษจากการเติมเงินค่าผ่านทาง เพื่อรองรับกลุ่มผู้ขับขี่ที่ใช้ใบเสร็จค่าผ่านทางสำหรับการเบิกเงินจากหน่วยงานหรือบริษัท เนื่องจากพบว่ามีกลุ่มผู้ขับขี่จำนวนหนึ่งที่ไม่สามารถใช้ระบบ Easy Pass เนื่องจากไม่มีใบเสร็จค่าผ่านทางสำหรับการเบิกเงินจากบริษัท และจากแบบจำลองในส่วนของตัวแปรการจ่ายค่าผ่านทางจะเห็นได้ว่ามีเครื่องหมายหน้าสัมประสิทธิ์เป็นบวกนั่นคือกลุ่มผู้ขับขี่ที่ไม่สามารถเบิกเงินค่าผ่านทางได้หรือต้องจ่ายเงินเองนั้นมีแนวโน้มตัดสินใจใช้ Easy Pass ซึ่งอาจจะอธิบายได้ว่ากลุ่มผู้ขับขี่ที่ต้องเบิกค่าผ่านทางพิเศษจากบริษัทมีแนวโน้มไม่เลือกใช้ Easy Pass 3) การเพิ่มจุดเติมเงินให้หลากหลายมากขึ้น และออกโปรโมชั่นการแถมเที่ยวสำหรับการเดินทาง เนื่องจากงานวิจัยพบว่าผู้ขับขี่ให้ความสำคัญด้านจุดเติมเงิน และการแถมเที่ยวสำหรับการเดินทางจากค่าเฉลี่ยร้อยละความสำคัญ จากข้อเสนอแนะดังกล่าวเพื่อช่วยเพิ่มจำนวนผู้ใช้ระบบ Easy Pass ให้มากขึ้นในปัจจุบัน

7. เอกสารอ้างอิง

การทางพิเศษแห่งประเทศไทย (กทพ.). (2554). เกี่ยวกับ Easy Pass [Online]. http://www.thaieasypass.com/ [20 พฤษภาคม 2554].

ประไพศรี สุทัศน์ ณ อยุธยา. (2551). การออกแบบและวิเคราะห์การทดลอง, พิมพ์ที่ บริษัท สำนักพิมพ์ท้อป จำกัด.

ผู้จัดการ. (2555). [Online]. http://www.manager.co.th/business/viewnews.aspx?NewsID=9550000096098 [5 กันยายน 2555].

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2554). รายงานการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้ทางพิเศษที่มีต่อการให้บริการและภาพลักษณ์ของ กทพ. ปีงบประมาณ 2554.

Florida Department of Transportation's Florida's Turnpike. (2011). Sun Pass. SunPass Discounts and Rebates. [Online]. https://www.sunpass.com/ discountsAndRebates [15 June 2011].

Harris County Toll Road Authority. (2011). EZ TAG. Rates – Sam Houston Tollway Counter-Clockwise. [Online]. https://www.hctra.org/tollroads_rates/sam-houston-tollway-counter-clockwise [17 June 2011].

New Jersey Department of Transportation. (2011). E-ZPass. E-ZPass toll rates and discount plans. [Online]. http://www.ezpass.com/ static/info/index.shtml [15 June 2011].

Shutoko Metropolitan Expressway. (2011). Electronic Toll Collection. [Online]. http://www.shutoko.co.jp/ english/technology/operationcontrol. [15 June 2011].

Touch 'n Go Sdn Bhd. (2011). Touch ‘n Go. (2011). [Online]. Error! Hyperlink reference not valid. [23 June 2011].

U.S. Department of Transportation's Intelligent Transportation Systems. (2011). FASTRAK.. About FastTrak. [Online]. http://www.bayareafastrak.org/static/about /index.shtml [16 June 2011].

Yamane, Taro. (1970). Statistics : An Introductory Analysis. 1970: 886.

ระบบทะเบียนประวัติพระภิกษุสามเณร

DEMOGRAPHIC SYSTEM OF MONKS AND NOVICES

พระศักดิ์ชัย สอนแสง[1] รศ.ดร.จันทร์บูรณ์ สถิตวิริยวงศ์[2] และ ผศ. สุรเดช บุญลือ[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

[2] คณบดี คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

[3] อาจารย์ประจำ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบทะเบียนประวัติพระภิกษุสามเณร ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บและสืบค้นประวัติพระภิกษุสามเณร เพื่อใช้ในการตรวจสอบพระภิกษุสามเณรปลอม การแสดงยอดจำนวนพระภิกษุสามเณรในแต่ละปี และลดความยุ่งยากในการเข้าถึงข้อมูลของวัดและพระสงฆ์ได้ดีขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาระบบได้แก่ PHP และ MySQL การพัฒนาระบบนี้จะประเมินคุณภาพแบบแบล็กบอกซ์โดยกลุ่มพระภิกษุสงฆ์ผู้ใช้งาน พบว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มพระสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับดี สามารถนำไปใช้งานได้จริง

คำสำคัญ : ระบบสารสนเทศ, ระบบทะเบียนประวัติ, พระภิกษุสามเณร, ฐานข้อมูล

Abstract

The purpose of this study is to develop a demographic system of monks and novices. It will help to keep and search for the personnel records of monks, to detect monks assumed, to count the total number of monks in each year and to reduce the frustration to access the data about temples and monks better. The tools to develop the system were PHP and MySQL. The black box testing was used to test the system functionalities achieving a good level satisfaction.

KEYWORDS : INFORMATION SYSTEM, DEMOGRAPHIC SYSTEM, MONKS, DATABASE

1. บทนำ

อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งประชาสัมพันธ์และบริการข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้ตลอด 24 ชั่วโมง สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับระบบทะเบียนประวัติพระภิกษุสามเณร และกิจกรรมที่สนับสนุนการดำเนินงานด้านคณะสงฆ์อย่างกว้างขวาง ซึ่งเดิมการจัดเก็บข้อมูลพระภิกษุสามเณรอยู่ในรูปแบบเอกสารสร้างความยุ่งยากในการเพิ่มข้อมูล การสืบค้นและการจัดเก็บข้อมูลที่ไม่เป็นระเบียบ และอาจเกิดการสูญหายได้ ข้อมูลของคณะสงฆ์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อองค์กร จึงควรมีการจัดเก็บไว้อย่างเป็นระเบียบและไม่ให้เกิดการสูญหาย ดังนั้นจึงนำระบบทะเบียนประวัติพระภิกษุสามเณรมาจัดเก็บประวัติ ซึ่งทำให้สามารถดูข้อมูลได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่ และสามารถที่จะเพิ่ม ลบ แก้ไข หรือสืบค้นข้อมูลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ข้อมูลต่างๆ ก็ได้รับการจัดเก็บอย่างเป็นระเบียบไม่เกิดการสูญหาย ปัญหาของระบบงานปัจจุบันของ

คณะสงฆ์ซึ่งงานวิจัยอื่น ๆ และระบบงานอื่น ๆ ยังไม่ได้จัดทำหัวข้อให้ครอบคลุมทั้งหมด อาทิเช่น อุเทน พูลขวัญ (2551:81) ได้พัฒนาระบบฐานข้อมูลพระสงฆ์โดยใช้เว็บเซอร์วิสมาช่วยจัดเก็บประวัติพระภิกษุสามเณร ให้บริการข้อมูลวัดและข้อมูลพระสงฆ์ผ่านเว็บเซอร์วิส แต่ยังขาดส่วนงานอื่น ๆ ที่จำเป็น เช่น กลไกการตรวจสอบและรับรองความถูกต้องของใบสุทธิ การนำส่งระเบียนประวัติแก่ผู้บริหารระดับสูง กระดานสนทนาเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารและสั่งการพระสังฆาธิการ และอื่น ๆ

จากสาเหตุดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาดังต่อไปนี้ 1. การจัดเก็บทะเบียนประวัติพระภิกษุสามเณร 2. การปลอมตัวเข้ามาบวชและกระทำความผิดทางพระพุทธศาสนา 3. การเดินทางเข้าประเทศของพระภิกษุสามเณรต่างชาติที่ถูกและผิดกฎหมายหวั่นกระทบความมั่นคงทางพุทธศาสนา 4. การขาดการคัดกรองประวัติผู้ที่จะเข้ามาบวช

จึงได้มีแนวความคิดในการพัฒนาระบบทะเบียนประวัติพระภิกษุสามเณรเพื่อช่วยในการตรวจสอบพระภิกษุสามเณรปลอม การคัดกรองประวัติผู้ที่จะเข้ามาบวช การตรวจสอบพระภิกษุสามเณรที่เดินทางเข้ามายังประเทศไทยที่ผิดกฎหมาย ระบบนี้จะสามารถนำไปใช้งานได้จริงทุกภูมิภาคเพื่อลดปัญหาการกระทำความผิดทางพระพุทธศาสนาให้น้อยลงและที่สุดก็จะไม่มีการกระทำความผิดอีก ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกในการให้บริการข้อมูลพระภิกษุสามเณร และยังลดความยุ่งยากในการเข้าถึงข้อมูลของพระสงฆ์ การจัดเก็บข้อมูลของพระภิกษุสามเณรโดยให้คณะสงฆ์ปกครองในแต่ละเขตพื้นที่และในแต่ละอำเภอสามารถเข้าถึงข้อมูลได้และสามารถบันทึกข้อมูลประวัติพระภิกษุสามเณรได้อย่างสะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2. ขั้นตอนการศึกษา

2.1 ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อพัฒนาระบบทะเบียนประวัติพระภิกษุสามเณร ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในเขตพื้นที่การปกครองคณะสงฆ์ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

2.2 ขอบเขตของการวิจัย

1. ข้อมูลของระบบงานที่พัฒนาขึ้นจะเป็นข้อมูลของคณะสงฆ์ในเขตพื้นที่การปกครองเขตพื้นที่การปกครองคณะสงฆ์ เขตยานนาวา โดยใช้วัดที่อยู่ในเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

2. จัดเก็บประวัติพระภิกษุสามเณรที่บวชตั้งแต่ 1 พรรษาขึ้นไป หรือ 3 เดือนขึ้นไป และพระสังฆาธิการสามารถแนบไฟล์ข้อมูลเพื่อให้สามารถส่งผ่านทางการแนบไฟล์ข้อมูลได้

3. สามารถตรวจสอบพระภิกษุสามเณรปลอมได้

4. มีเว็บบอร์ดเพื่อใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ และสั่งการพระสังฆาธิการผ่านทางเว็บบอร์ดในการส่งข้อมูลต่าง ๆ มายังกองบัญชาการตามเวลาที่กำหนด

5. จัดทำรายงานประวัติพระภิกษุสามเณรและแสดงยอดจำนวนพระภิกษุสามเณร

2.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถจัดเก็บประวัติของพระภิกษุสามเณรได้อย่างรวดเร็ว ง่ายต่อการค้นหา สะดวก ถูกต้อง ทันสมัยอยู่เสมอ และรวบรวมประวัติพระภิกษุสามเณรไว้ในฐานข้อมูลเดียวกัน

2. สามารถตรวจสอบยอดจำนวนพระภิกษุสามเณร และกำหนดกลยุทธ์ในการแผ่เผยพระพุทธศาสนาได้

3. ลดการปลอมตัวเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนาและลดการกระทำความผิดหรือทำให้พระพุทธศาสนาเสื่อมและสามารถตรวจสอบพระภิกษุสามเณรปลอมได้

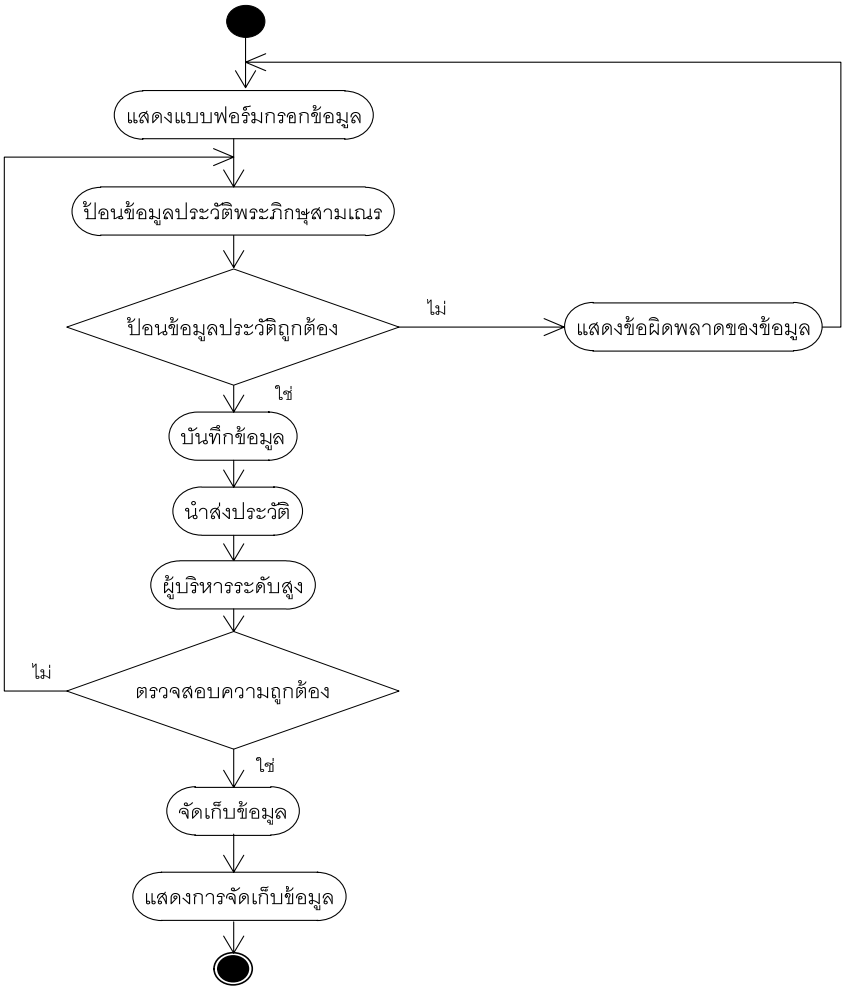
4. สามารถใช้ในการติดต่อสื่อสารและกำหนดการระหว่างพระสังฆาธิการกับผู้บริหารคณะสงฆ์ระดับสูงเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารกัน เช่น มีเว็บบอร์ด ทำให้สะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารและสามารถประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ได้

2.4 วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาระบบงานอย่างมีขั้นตอน เพื่อให้มีลำดับงานที่ชัดเจนและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยขอนำเสนอเป็นสามส่วนดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาระบบงาน

การวิเคราะห์ระบบงานเดิม ระบบทะเบียนประวัติพระภิกษุสามเณร และกิจกรรมที่สนับสนุนการดำเนินงานด้านคณะสงฆ์อย่างกว้างขวางซึ่งเดิมทำการจัดเก็บข้อมูลพระภิกษุสามเณรในรูปแบบเอกสารซึ่งสร้างความยุ่งยากในการเพิ่มข้อมูล สืบค้น และการจัดเก็บข้อมูลซึ่งไม่เป็นระเบียบ และอาจเกิดการสูญหายได้ข้อมูลของคณะสงฆ์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อองค์กรจึงควรมีการจัดเก็บไว้อย่างเป็นระเบียบซึ่งไม่ให้เกิดการสูญหาย และระบบไม่สามารถสืบค้นหาพระภิกษุสามเณรปลอมได้ โดยมีขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ในรูปที่ 1

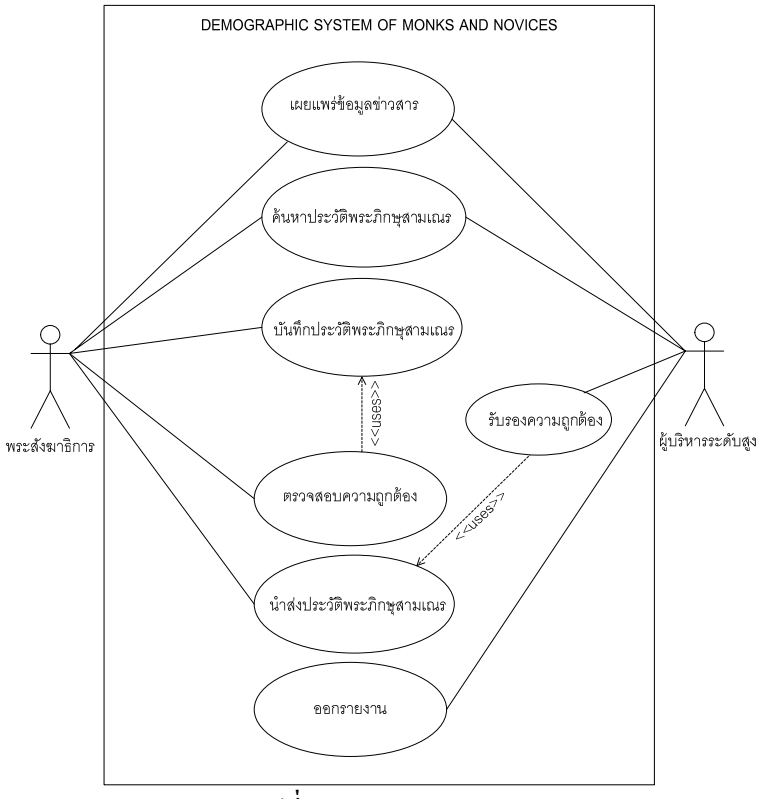
รูปที่ 1 การจัดเก็บข้อมูลพระภิกษุสามเณรในระบบงานเดิม

หลังจากป้อนข้อมูลแล้วข้อมูลที่ป้อนไม่ถูกต้อง ระบบจะแสดงข้อผิดพลาดของข้อมูลแล้วให้ไปกรอกข้อมูลใหม่ ถ้าข้อมูลที่กรอกถูกต้อง ก็ลงมาบันทึกประวัติพระภิกษุสามเณร แล้วนำส่งประวัติพระภิกษุสามเณรให้ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับสูงทำการตรวจสอบข้อมูลที่ส่งมาว่ามีความถูกต้อง ถ้าไม่ถูกต้องกลับไปกรอกข้อมูลใหม่ ถ้าข้อมูลที่ส่งมาถูกต้องแล้วทำการจัดเก็บข้อมูลลงแฟ้ม

การวิเคราะห์และออกแบบระบบงานใหม่

ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบระบบงานใหม่ เพื่อทำการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยจะใช้การวิเคราะห์และออกแบบเชิงวัตถุ ซึ่งจะนำเสนอในรูปแบบของภาษายูเอ็มแอล (Unified Modeling Language: UML) การนำเสนอเฉพาะส่วนที่สำคัญหลักของระบบ โดยเรียงลำดับดังนี้ คือ แผนภาพยูสเคส แผนภาพแอ็คทิวิตี้ส่วนค้นหาประวัติพระภิกษุสามเณร และแผนภาพคลาส

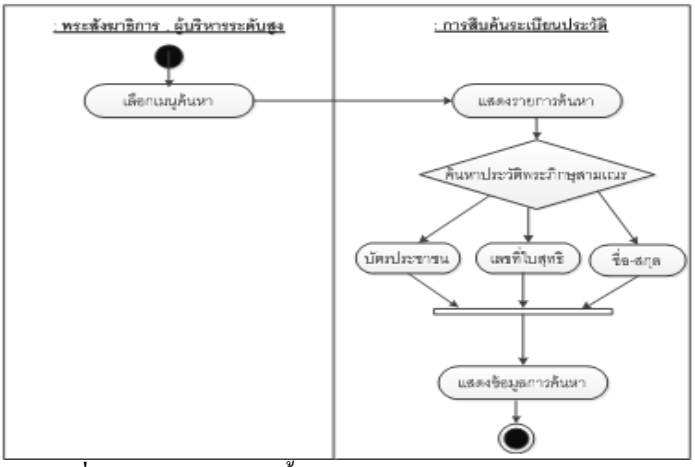
แผนภาพยูสเคส ภาพรวมของระบบทะเบียนประวัติพระภิกษุสามเณรผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพระสังฆาธิการกับผู้บริหารระดับสูงทำงานตามระบบที่ถูกพัฒนาขึ้นดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 ภาพรวมระบบงาน

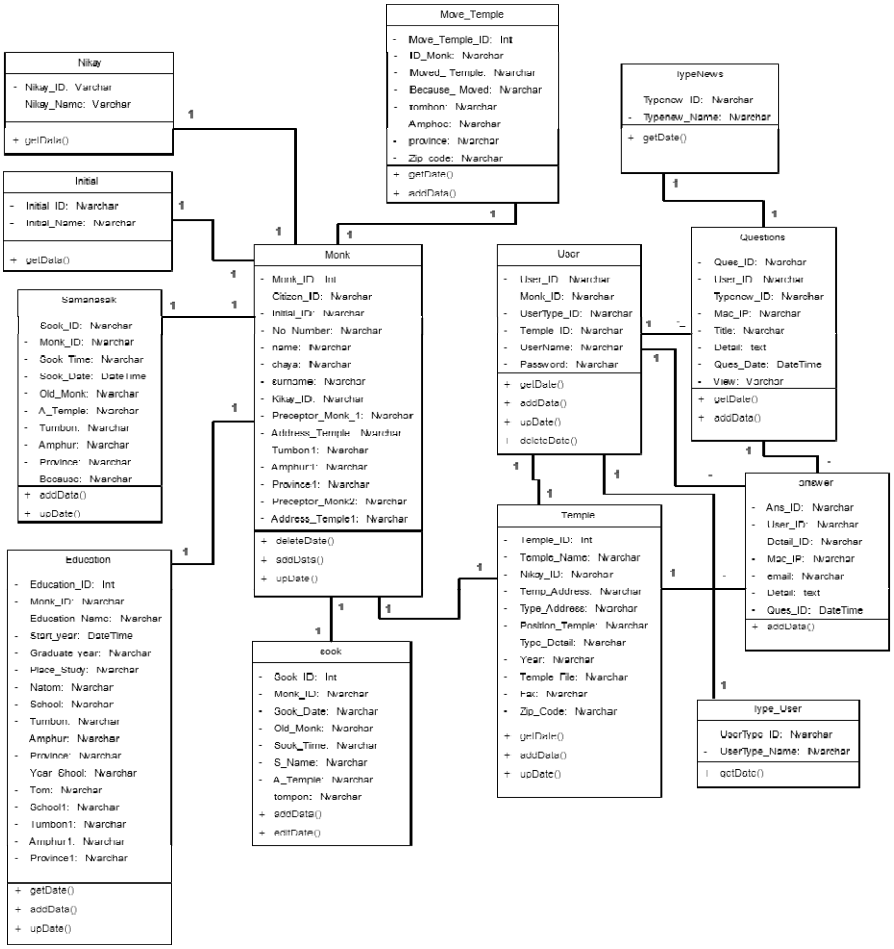
จากยูสเคสไดอะแกรม มีส่วนที่เกี่ยวข้องสองฝ่ายด้วยกัน ได้แก่ฝ่ายพระสังฆาธิการจะมีหน้าที่ สืบค้น บันทึกประวัติ ตรวจสอบ นำส่งประวัติ ข้อมูลข่าวสาร ส่วน ฝ่ายผู้บริหารระดับสูงจะมีหน้าที่การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การสืบค้นหาประวัติ การรับรองความถูกต้องของประวัติ และการออกรายงาน

แผนภาพแอ็คทิวิตี้ ส่วนการค้นหาประวัติพระภิกษุสามเณร แสดงถึงขั้นตอนในการค้นหาโดยการกำหนดเงื่อนไข โดยแสดงดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 แผนภาพแอ็กทิวิตี้ส่วนการค้นหาประวัติพระภิกษุสามเณร

แผนภาพคลาส จะแสดงความสัมพันธ์และโครงสร้างทั้งหมดที่มีอยู่ในระบบ ทำให้รู้ว่ามีคลาสไหนบ้างที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ซึ่งในระบบงานจะมี 13 คลาส อาทิเช่น ข้อมูลบัญชีผู้ใช้ ข้อมูลประวัติพระภิกษุสามเณร ข้อมูลวัด ข้อมูลวิทยาฐานะพระภิกษุสามเณร เป็นต้น โดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างการพระภิกษุสามเณรกับการลาสึกขามีความสัมพันธ์เดียวที่เป็นแบบ 1:1 คือ มีพระภิกษุสามเณรหนึ่งรูปสามารถลาสึกขาได้หนึ่งครั้ง ดังรูปที่ 4

รูปที่ 4 แผนภาพคลาส

2. การประเมินประสิทธิภาพของระบบงาน

ใช้เทคนิค Black Box Testing ในการทดสอบโปรแกรม ซึ่งผู้ประเมินเป็นกลุ่มพระภิกษุผู้ใช้งานจำนวน 30 รูป มาทำแบบทดสอบประเมินประสิทธิภาพและความพึงพอใจของผู้ใช้ โดยแบ่งเกณฑ์ระดับออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งต้องมีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4 ขึ้นไปจึงจะยอมรับว่าระบบมีประสิทธิภาพในการใช้งานได้ในสภาพการทำงานจริง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นพระภิกษุผู้ใช้ระบบจำนวน 30 รูป โดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และใช้เทคนิค Black Box Testing ในการทดสอบโปรแกรม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับของ Likert โดยกำหนดให้ระดับความพึงพอใจ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1) โดยมีหัวข้อการประเมินดังนี้

1. การประเมินความสามารถในการทำงานของระบบ ได้แก่ โปรแกรมสามารถเพิ่มข้อมูลพระภิกษุสามเณรได้ โปรแกรมสามารถแก้ไขข้อมูลพระภิกษุสามเณรได้ โปรแกรมสามารถลบข้อมูลพระภิกษุสามเณรได้ โปรแกรมสามารถออกรายงานได้ตามเงื่อนไขเพื่อประกอบการตัดสินใจได้ โปรแกรมสามารถค้นหาข้อมูลตามเงื่อนไขที่กำหนดได้ โปรแกรมสามารถกำหนดสิทธิ์ในการเข้าใช้งานระบบได้ โปรแกรมสามารถตรวจสอบสิทธิ์การเข้าใช้งานระบบได้ โปรแกรมสามารถแสดงออกรายงานต่าง ๆ ตามเงื่อนไขได้ โปรแกรมสามารถโพสต์ข้อความและแสดงความคิดเห็นได้ และโปรแกรมสามารถตรวจสอบพระภิกษุสามเณรปลอมได้

2. การประเมินความต้องการของผู้ใช้ ได้แก่ ความต้องการให้โปรแกรมสามารถจัดเก็บประวัติพระภิกษุสามเณรได้ถูกต้อง ความต้องการให้โปรแกรมสามารถเพิ่มข้อมูลของสมาชิก ความต้องการให้โปรแกรมสามารถลบข้อมูลของสมาชิก ความต้องการให้โปรแกรมสามารถแก้ไขข้อมูลสมาชิก ความต้องการให้โปรแกรมสามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการ ความต้องการให้โปรแกรมสามารถออกรายงานตามเงื่อนไขต่าง ๆ ความต้องการให้โปรแกรมออกรายงานเพื่อการสรุปผล ความต้องการให้โปรแกรมสามารถเก็บบันทึกประวัติพระภิกษุสามเณรถูกต้องและไม่ซับซ้อน ความต้องการให้โปรแกรมสามารถจัดเก็บประวัติพระภิกษุสามเณร ความต้องการให้โปรแกรมสามารถกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูล ความต้องการให้โปรแกรมเรียกดูการปฏิบัติงานของพระภิกษุสามเณรในแต่ละวัน และความต้องการให้โปรแกรมสามารถโพสต์ข้อความและแสดงความคิดเห็น

3. การประเมินด้านการใช้งานของโปรแกรม ได้แก่ ความง่ายในการใช้งานโปรแกรม ความชัดเจนของข้อความที่แสดงบนจอภาพ ความเหมาะสมของการใช้สีตัวอักษร ความเหมาะสมของการใช้สีพื้นหลัง ความเหมาะสมของการใช้รูปภาพประกอบ ความเหมาะสมของปริมาณข้อมูลที่นำเสนอในแต่ละหน้าจอ ความเหมาะสมของตำแหน่งการจัดวางส่วนต่าง ๆ บนจอภาพ และความเหมาะสมของตำแหน่งช่องกรอกข้อมูล

4. การประเมินด้านผลลัพธ์ที่ได้จากโปรแกรม ได้แก่ ผลลัพธ์ในการเพิ่มข้อมูลของพระภิกษุสามเณรมีความถูกต้อง ผลลัพธ์ในการลบข้อมูลของพระภิกษุสามเณรมีความถูกต้อง ผลลัพธ์ในการแก้ไขข้อมูลของพระภิกษุสามเณรมีความถูกต้อง การค้นหาข้อมูลมีความถูกต้อง ผลลัพธ์ที่ได้ช่วยลดความซ้ำซ้อนของข้อมูลในการทำงานลงได้ ระบบสามารถลดระยะเวลาในการทำงานได้ ผลจากการตรวจสอบสิทธิ์มีความถูกต้อง และผลลัพธ์จากการบันทึกข้อมูลมีความถูกต้อง

5. การประเมินด้านความปลอดภัย ได้แก่ ความสามารถในการเข้าใช้งานตามสิทธิ์ของผู้ใช้ ความเหมาะสมในการกำหนดรหัสผู้ใช้ (Username) และรหัสผ่าน (Password) แต่ละกลุ่ม การตรวจสอบความถูกต้องในการล็อคอิน (Login) เข้าใช้งานโปรแกรม การเตือนเมื่อพบข้อผิดพลาด ในการใช้งานโปรแกรม มีการตรวจสอบชนิดและค่าข้อมูล เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการป้อนข้อมูลของผู้ใช้

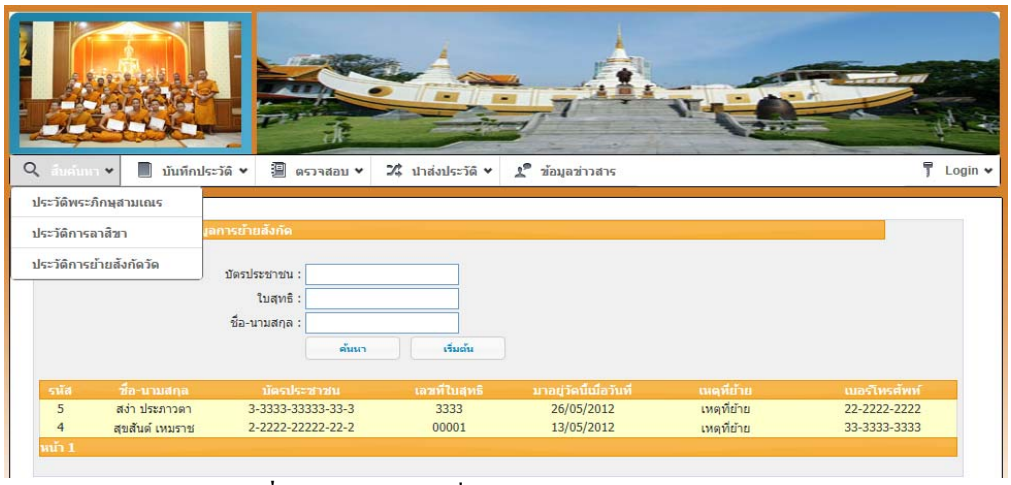
6. คู่มือการใช้งานและการติดตั้งระบบ (Documentation) ได้แก่ คู่มือการใช้โปรแกรมมีการอธิบายที่เข้าใจง่ายและชัดเจน คู่มือการติดตั้งโปรแกรมมีการอธิบายที่เข้าใจง่ายและชัดเจน คู่มือการแก้ปัญหาในการติดตั้งมีการอธิบายที่เข้าใจง่ายและชัดเจน

3. ผลการดำเนินงาน

3.1 ส่วนการพัฒนาระบบงาน

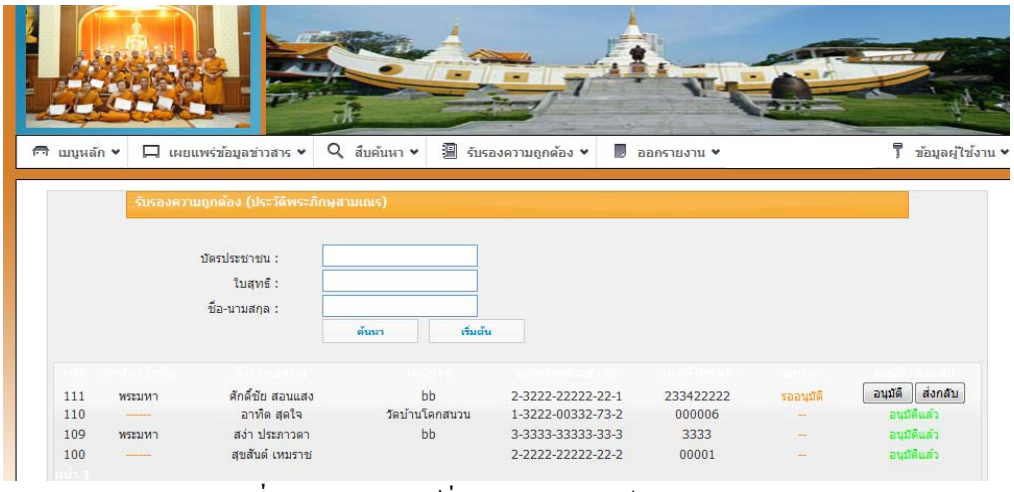
จะนำเสนอในฐานะการใช้งานของฝ่ายบริหารที่ใช้ระบบงานนี้ เป็นสองฝ่ายด้วยกัน คือ ฝ่ายพระสังฆาธิการ ซึ่งทำหน้าที่บันทึกประวัติพระภิกษุสามเณรที่อยู่ในเขตการปกครอง และฝ่ายผู้บริหารระดับสูง

ฝ่ายพระสังฆาธิการ ในส่วนนี้จะแยกออกเป็นส่วนย่อย ๆ ตามลำดับงานที่ได้กำหนดไว้ในหน้าที่การทำงานอาทิเช่น สืบค้น บันทึกประวัติ ตรวจสอบ นำส่งประวัติ ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสามารถแสดงได้ดังรูปที่ 5

รูปที่ 5 ส่วนแสดงฟังก์ชั่นการทำงานของพระสังฆาธิการ

ฝ่ายผู้บริหารระดับสูง จะมีหน้าที่การทำงานโดยแยกส่วนต่าง ดังนี้ คือ ส่วนการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การสืบค้นหาประวัติ การรับรองความถูกต้องของประวัติ และการออกรายงาน ซึ่งแสดงดังรูปที่ 6

รูปที่ 6 ส่วนแสดงฟังก์ชั่นการทำงานของผู้บริหารระดับสูง

3.2 ส่วนการประเมินประสิทธิภาพของระบบงาน

กลุ่มพระภิกษุผู้ใช้งานจำนวน 30 รูป ได้ทำการประเมินประสิทธิภาพของระบบงานในลักษณะ Black Box Testing ผลที่ได้โดยสรุปค่าเฉลี่ย = 4.09 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.44 แสดงว่า ระบบนี้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับการนำไประยุกต์ใช้งานจริงต่อไป ซึ่งสามารถแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลการประเมินประสิทธิภาพและความพึงพอใจของผู้ใช้งานในแต่ละด้าน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. การประเมินความสามารถในการทำงานของระบบ	3.86	0.45	ดี
2. การประเมินความต้องการของผู้ใช้งาน	4.14	0.41	ดี
3. การประเมินด้านการใช้งานของโปรแกรม	4.14	0.42	ดี
4. การประเมินด้านผลลัพธ์ที่ได้จากโปรแกรม	4.09	0.46	ดี
5. การประเมินด้านความปลอดภัย	4.14	0.51	ดี
6. คู่มือการใช้งานและการติดตั้งระบบ	4.18	0.39	ดี
สรุปผลประเมินประสิทธิภาพโดยพระภิกษุ	4.09	0.44	ดี

4. สรุปและอภิปรายผล

การพัฒนาระบบทะเบียนประวัติพระภิกษุสามเณรเป็นระบบที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้จริงมีความถูกต้องในระดับหนึ่ง และสามารถนำไปพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน เพิ่มความถูกต้องแม่นยำในการจัดเก็บประวัติพระภิกษุสามเณร สามารถแก้ไข บันทึก ลบ เพิ่ม ค้นหาประวัติของพระภิกษุสามเณรได้อย่างรวดเร็ว และสามารถดูยอดรวมของพระภิกษุสามเณรได้ทั้งหมดในแต่ละปี โดยเฉพาะอย่างมีส่วนกลไกการตรวจสอบและรับรองความถูกต้องของใบสุทธิการนำส่งทะเบียนประวัติแก่ผู้บริหารระดับสูง กระดานสนทนาเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารและสั่งการพระสังฆาธิการ ซึ่งการพัฒนาระบบงานในลักษณะนี้ไม่มี (อุเทน พูลขวัญ, 2551; พงศ์กร จันทราช, 2553)

ดังนั้นการพัฒนาระบบจัดการทะเบียนประวัติพระภิกษุสามเณรมาใช้ในการจัดสรรทรัพยากรและเทคโนโลยีที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการจัดเก็บประวัติของพระภิกษุสามเณรของคณะสงฆ์ เสมือนเป็นแหล่งจัดเก็บข้อมูลของพระภิกษุสามเณรโดยให้คณะสงฆ์ปกครองในแต่ละเขตและในแต่ละอำเภอสามารถเข้าถึงข้อมูลได้และสามารถบันทึกข้อมูลประวัติพระภิกษุสามเณร รวมทั้งตรวจสอบคุณสมบัติและประวัติพระภิกษุสามเณรที่ไม่ถูกต้องตามพระวินัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

พงศ์กร จันทราช. “การจัดการฐานข้อมูลวัด เขตพื้นที่อำเภอหางดง เชียงใหม่.” อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 2553.

อุเทน พูลขวัญ. “การพัฒนาระบบฐานข้อมูลพระสงฆ์โดยใช้เทคโนโลยีเว็บเซอร์วิส.” ปริญญาวิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ ภาควิชาคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551.

การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยการใช้ LEAN MANAGEMENT SYSTEM ในอุตสาหกรรมแปรรูปท่อทองแดง

วิลาสินี พันธ์พวง, มณิสรา บารมีชัย

สาขาวิชาการจัดการวิศวกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

บริษัท ซาโต โคคิ (ประเทศไทย) จำกัด เป็นบริษัทอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนของเครื่องปรับอากาศในส่วนที่เป็นชิ้นส่วนของท่อทองแดงให้กับลูกค้าทั่วประเทศ ลูกค้าหลักคือ บริษัทแอร์ชั้นนำ เช่น TOSHIBA, MITSUBISHI สินค้าหลักได้แก่เครื่องปรับอากาศประเภทที่ใช้ในบ้านและสำนักงานเป็นส่นใหญ่

การเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตชิ้นส่วนเครื่องปรับอากาศในส่วนที่เป็นชิ้นส่วนของท่อทองแดง ซึ่งจากการศึกษาพบว่า วิธีการที่จะปรับปรุงและลดเวลาการทำงานลงได้ พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารจัดการจัดเก็บให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีแนวทางดำเนินการ คือ

1) เปลี่ยนวิธีการบริหารจัดการจัดเก็บในการนำวัตถุดิบเข้าสู่แผนก Cutting โดยวิธีการ Load Coil ของท่อทองแดงจากแผนก Store ซึ่งเป็นกระบวนการขนถ่ายวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการผลิต และป้องกันการเบิกวัตถุดิบผิด และลดพื้นที่จัดเก็บวัตถุดิบซึ่งลดสามารถลดจำนวนของเสียในกระการผลิต (Cutting) 76% จากจำนวนของเสียทั้งหมด

2) เปลี่ยนวิธีการทำงานโดยการลด เวลาในการจัดเตรียม Sub Part เข้าแผนก Assembly ตามแนวคิดระบบการผลิตแบบลีน (Lean Management System) โดยใช้ 7 waste เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานที่เหมาะสมที่สุดซึ่งลดระยะเวลาได้14.63 ชั่โมงต่อวัน

1. ความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมเครื่องปรับอากาศเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อประเทศไทย ทั้งในด้านการลงทุน การจ้างงาน และการส่งออก โดยด้านการลงทุนประเทศไทยเป็นฐานการผลิตของบริษัทชั้นนำของโลกที่เข้ามาตั้งฐานการผลิตเพื่อส่งออกไปยังตลาดโลก

ภายใต้สภาวะการแข่งขันที่รุนแรงและการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในปัจจุบันทำให้หลายบริษัทมีการปรับปรุงเชิงกลยุทธ์ทั้งด้านการผลิต และการจัดการที่จะทำอย่างไรให้สามารถผลิตสินค้าได้รวดเร็วและเพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า อีกทั้งต้องมีความยืดหยุ่นและหลากหลายต่อการเปลี่ยนแปลงวงจรชีวิตสินค้า ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการผลิตตอบสนองความต้องการดังกล่าว การผลิตที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่หลายบริษัทให้ความสำคัญ สำหรับการผลิตในอุตสาหกรรมผลิตสินค้าตามอุปสงค์ลูกค้า (Make to Order) นั้นต้องสามารถผลิตสินค้าที่มีความหลากหลายทั้งรูปแบบและปริมาณสินค้า ในช่วงเวลาการผลิตหนึ่งๆภายใต้สายการผลิตเดียวกัน ในข้อจำกัดของทรัพยากรทั้งเครื่องจักร, บุคลากร และ ความสูญเสียต่างๆที่เกิดขึ้นระหว่างการผลิต ที่ต้องอาศัยการใช้เทคนิคการจัดการผลิต อย่างเหมาะสม เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของการผลิตสินค้าได้รวดเร็วที่สุด และลดความสูญเสียต่างๆที่เกิดขึ้นระหว่างการผลิตให้เหลือน้อยที่สุดนั่นเอง

วัตถุประสงค์การศึกษา

1) เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการผลิตของโรงงานตัวอย่างในการนำวัตถุดิบ เข้าสู่แผนก Cutting โดยวิธีการ Load Coil ของท่อทองแดงจากแผนก Store ซึ่งเป็น กระบวนการขนถ่ายวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการผลิต และป้องกันการเบิกวัตถุดิบผิด และลดพื้นที่จัดเก็บวัตถุดิบ
2) เพื่อการปรับปรุงประสิทธิภาพโดยการลด WIP และลดเวลาในการจัดเตรียม Sub Part เข้าแผนก Assembly ตามแนวคิดระบบการผลิตแบบลีน (Lean Management System) โดยใช้ 7 waste เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานที่เหมาะสมที่สุด

ขอบเขตของการศึกษา

ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตเฉพาะงานที่ผลิตในโรงงานชลบุรี เท่านั้น (ไม่รวมโรงงานที่ปทุมธานี) โดยเริ่มศึกษาตั้งแต่ขั้นตอนการเก็บ การรับ-จ่าย วัตถุดิบจนไปถึงเป็นสินค้าสำเร็จพร้อมส่งมอบให้ลูกค้า แต่จะมุ่งประเด็นที่ก่อให้เกิด 2 ปัญหาสำคัญ คือ

1. การตัดท่อผิดขนาด และพื้นที่ในการเก็บวัตถุดิบไม่เพียงพอรวมถึงการ Stock วัตถุดิบมากเกินไป
2. การปนกันของ Sub Part และ WIP มากเกินไป ก่อนส่งเข้าแผนก Assembly

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) สามารถลดงานเสีย Defect ที่เกิดขึ้นของแผนก Cutting > 75%
2) ลดการใช้พื้นที่ในการเก็บวัตถุดิบ
3) สามารถลดเวลาในการหา Sub Part ที่มากเกินไป เนื่องจากผลิต Sub Part ออกมาเป็นชุดของงาน Assembly สามารถนำไปเชื่อมได้อย่างต่อเนื่อง

2. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การแข่งขันของธุรกิจในปัจจุบันทำให้ภาคอุตสาหกรรมการผลิตต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดระบบการผลิตแบบลีน (Lean Manufacturing System) เป็นระบบที่ได้รับการยอมรับทั่วโลกว่าเป็นระบบการผลิตที่สามารถลดต้นทุน ลดความสูญเปล่า และลดความสูญเสียโอกาสทางการผลิตได้ ทั้งยังเป็นระบบที่สร้างมาตรฐาน และแนวคิดสำคัญในการผลิตรวมถึงส่งเสริมการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาอีกด้วย จากระบบการผลิตแบบโตโยต้า (Toyota Production System: TPS) ได้มีการพัฒนาเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm) ของการผลิตคือ การผลิตแบบลีน ซึ่งกระบวนทัศน์นี้มีแนวคิดให้เห็นและเข้าใจกระบวนการผลิตมากขึ้น และเป็นระบบสามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้เป็นอย่างดี ระบบการผลิตแบบโตโยต้าเป็นการพัฒนาด้านการบริหารเวลาและการทำงานโดยการลดความสูญเปล่า (Waste/Muda) เมื่อโตโยต้าต้องการที่จะให้ระบบมีความยืดหยุ่น และลดเวลาตั้งแต่การสั่งซื้อจนถึงการขนส่งในกรณีที่เป็นการสั่งซื้ออย่างเร่งด่วน หลักการที่สำคัญ คือการลดช่วงเวลาโดยการกำจัดทุกสิ่งทุกอย่างที่ไม่มีคุณค่าเพิ่มในตัวผลิตภัณฑ์ซึ่งความสูญเปล่า (Waste/Muda) ที่สำคัญในกระบวนทัศน์ของระบบการผลิตแบบโตโยต้า คือ การผลิตมากเกินไป (Overproduction) และการจัดเก็บไว้จนกระทั่งกลายเป็นสินค้าที่สะสมไว้นานในคลังสินค้า (Inventory) ทำให้เกิดการรักษาที่ยุ่งยาก จากรูปแบบการผลิตที่เป็นแบบแบทช์ (Batches)ของผลิตภัณฑ์ขนาดใหญ่ที่มุ่งเน้นในเรื่องของความประหยัดเวลาในการผลิตแบบจำนวน

มาก ซึ่ง อุปสรรคเหล่านี้สามารถป้องกันและแก้ไขได้ภายใต้การผลิตแบบลีน ที่มีเครื่องจักรที่เหมือนกัน การดำเนินงานในทางที่เหมือนกันแต่สามารถมองเห็นความแตกต่างในการป้องกันปัญหาอย่างสมบูรณ์

วิวัฒนาการผลิตสู่ระบบการผลิตปัจจุบัน

วิวัฒนาการผลิตเริ่มจากการผลิตแบบงานฝีมือ (Craft Production) มาเป็นแบบผลิตแบบจำนวนมาก (Mass Production) แต่ในปัจจุบันการผลิตได้มีลักษณะเปลี่ยนแปลงไป การผลิตแบบลีนจะเหมาะสมตรงกับลักษณะการผลิตที่ลูกค้าต้องการมากที่สุด โดยมีการลดความสูญเปล่าในกระบวนการผลิตและมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement)

3. ระเบียบวิธีการศึกษาและผลการศึกษา

ผู้ศึกษาได้กำหนดแนวทางในการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 การตัดท่อผิดขนาด และพื้นที่ในการเก็บวัตถุดิบไม่เพียงพอ

วิเคราะห์ของเสียเนื่องจากตัดงานผิดขนาด

เป้าหมายการผลิตของแผนก Cutting คือ จำนวนของเสียที่เกิดจากการตัดท่อความหนาผิดต้องเป็น 0 (ในแต่ละเดือน) ซึ่งค่าที่ได้ต้องมากกว่า 95% จึงจะแสดงว่าประสบความสำเร็จและจากผลการดำเนินงานก่อนปรับปรุงใน เดือน มกราคม และ กุมภาพันธ์ ปี 2555 รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ปัญหาและดำเนินการปรับปรุง ในเดือน มีนาคม และเก็บข้อมูลหลังปรับปรุงเดือนเมษายน

1. ปัญหาป้ายบ่งชี้ขนาดไม่ชัดเจน มีสาเหตุเกิดจาก พื้นที่ในการจัดเก็บ Coil ที่ Store ไม่เพียงพอจึงจำเป็นที่จะต้องวางเรียงซ้อนกันในแนวสูง ซึ่งทำให้การทำงานยากและเสียเวลาในการใช้ Fork lift ตัก และที่สำคัญที่สุดของปัญหาคือตักท่อผิดขนาดเนื่องจากความหนาของท่อมีขนาดที่ใกล้เคียงกันมาก เช่น หนา 0.8 mm. , 1.0 mm. ไม่สามารถเห็นความแตกต่างได้ด้วยตาเปล่า และมีวิธีการแก้ไขโดย การทำชั้นวางเพื่อจัดเก็บ Coil ตามขนาด Size ท่อเพื่อลดเวลาในการค้นหาจัดส่งวัตถุดิบ และที่สำคัญที่สุด คือการลดปัญหาการตัดความหนาท่อผิดขนาด
2. ปัญหามีมีการแยกวัตถุดิบตาม Size มีสาเหตุเกิดจากไม่มีการกำหนดพื้นที่จัดวาง และมีวิธีการแก้ไขโดย การกำหนดและแบ่งพื้นที่จัดวางตามขนาดท่อเพื่อลดพื้นที่ในการจัดเก็บ
3. ปัญหาวิธีการตรวจความหนาท่อไม่ถูกต้อง มีสาเหตุเกิดจาก การตรวจสอบความหนาด้วยการดูจาก Label มักเกิดการผิดพลาดเมื่อ Label สลับกัน และมีวิธีการแก้ไขโดย การ กำหนดให้มีการตรวจสอบความหนาท่อโดยใช้เครื่องมือวัด Caliper เพื่อลดปริมาณงานเสียลง

ประเด็นที่ 2 การสูญเสียเวลาในการหา Sub Part มากเกินไปและเกิดการปนกันของ Sub Part และ WIP มากเกินไป ก่อนส่งเข้าแผนก Assembly

- การผลิตที่แผนก Brazing มักจะปัญหาความล่าช้าในการหาชิ้นงานเชื่อม
- Leader สูญเสียเวลาในการจัดเตรียมชิ้นงานเข้าสู่ Line เชื่อม ขาดการประสานงานการจัดส่งชิ้นงานระหว่าง Process

เป้าหมายการผลิตของแผนก Brazing คือ การลดเวลาในการหา Sub Part ของ Leader ซึ่งทำให้พนักงานต้องหยุดการเชื่อมเพื่อรอ Leader นำ Sub Part มาให้เชื่อมจึงจะเริ่มทำงานได้ และมีเป้าหมายในการลดเวลาลงจากเดิม 80 % แสดงว่าประสบความสำเร็จและจากผลการดำเนินงานก่อนปรับปรุงใน เดือน มกราคม และ กุมภาพันธ์ ปี 2555 รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ปัญหาและดำเนินการปรับปรุง ในเดือน มีนาคม และเก็บข้อมูลหลังปรับปรุงเดือนเมษายน

1. ไม่มีการแจ้งบอกสถานะที่รับเข้าของ Sub Part มีสาเหตุเกิดจาก โดยปกติแล้วหลังจากงานที่ทางแผนกดัดเมื่อทำงานเสร็จแล้วก็จะวางไว้ใน LINE รอให้ทางแผนกเชื่อมมาหางานตามต้องการแล้วนำไปเชื่อมซึ่งเป็นลักษณะการทำงานระหว่าง Process และมีวิธีการแก้ไขโดย จัดตั้งแผนก M/H ขึ้นมาเพื่อเป็นจุดศูนย์กลาง รับ และ จ่ายงาน
2. ไม่มีการจัดหมวดหมู่งานเชื่อมของ Sub Part มีสาเหตุเกิดจากไม่มีผู้รับผิดชอบการจัดหมวดหมู่ของงานเชื่อม และมีวิธีการแก้ไขโดย M/H เป็นผู้รับผิดชอบการจัดงานเป็นชุดๆเพื่อความสะดวกและรวดเร็ว
3. ปัญหาไม่มีผู้รับผิดชอบการจัดเก็บ Part มีสาเหตุเกิดจาก โดยปกติแล้วหลังจากงานที่ทางแผนกดัดเมื่อทำงานเสร็จแล้วก็จะวางไว้ใน LINE รอให้ทางแผนกเชื่อมมาหางานตามต้องการแล้วนำไปเชื่อมซึ่งเป็นลักษณะการทำงานระหว่าง Process และมีวิธีการแก้ไขโดย จัดตั้งแผนก M/H ขึ้นมาเพื่อเป็นจุดศูนย์กลางบันทึกการรับเข้า และ จ่ายออก
4. ไม่กำหนดพื้นที่รับ Part ก่อนเข้า LINE เชื่อม มีสาเหตุเกิดจาก แล้วหลังจากงานที่ทางแผนกดัดเมื่อทำงานเสร็จแล้วก็จะวางไว้ใน LINE รอให้ทางแผนกเชื่อมมาหางานตามต้องการแล้วนำไปเชื่อมซึ่งเป็นลักษณะการทำงานระหว่าง Process และมีวิธีการแก้ไขโดย กำหนดพื้นที่รับ Part ก่อนเข้า LINE เชื่อมที่แผนก M/H
5. ต้องใช้คนที่มี Skills ในการหา Sub Part ซึ่งต้องเป็น Leader มีสาเหตุเกิดจาก Leader จะรู้จักSub Part ทุกตัว และมีวิธีการแก้ไขโดย จัดตั้งแผนก M/H ขึ้นมา และM/H เป็นผู้รับผิดชอบการจัดงานเป็นชุดๆ เพื่อส่งให้แผนกเชื่อม
6. ปัญหาคนที่มี SKILLS มีจำนวนน้อย มีสาเหตุเกิดจาก โดยส่วนใหญ่แล้วคนที่มี SKILLS ก็จะถูกปรับตำแหน่งให้เป็น Leader หมดเพราะเกิดการชำนาญงาน และมีวิธีการแก้ไขโดย จัดตั้งแผนก M/H เป็นผู้รับผิดชอบการจัดงานเป็นชุดๆ เพื่อส่งให้แผนกเชื่อม โดยการฝึกให้พนักงาน M/H จัดเรียงงานตามใบสั่งงานเชื่อมไว้ล่วงหน้า

สรุปผลการแก้ไขปัญหา

ประเด็นที่ 1 การตัดท่อผิดขนาด และพื้นที่ในการเก็บวัตถุดิบไม่เพียงพอ

จากที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลในปัจจัยหลายๆอย่าง ได้มีการปรับปรุงสร้าง ชั้นวาง COIL ประโยชน์ที่ได้รับ

- สามารถลดจำนวนงานเสียที่เกิดจากการตัดท่อความยาวผิดขนาดได้ 100 % และคิดเป็นอัตราส่วนของงานเสียที่เกิดจากการตัดงานผิดขนาดทุกลักษณะแล้ว สามารถลดงานเสียได้ถึง 76 %
- จัดเก็บและจัดจ่ายได้ถูกต้องตามขนาด สะดวกมากขึ้น
- ลดเวลาที่ใช้ในการค้นหาวัตถุดิบ
- ประหยัดพื้นที่ในการเก็บวัตถุดิบ อย่างมีประสิทธิภาพ
- มีป้ายบ่งชี้แบบถาวรอย่างชัดเจน
- สามารถควบคุมปริมาณ Stock ของวัตถุดิบได้

ประเด็นที่ 2 สูญเสียเวลาในการหา Sub Part มากเกินไปและเกิดการปนกันของ Sub Part และ WIP มากเกินไปก่อนส่งเข้าแผนก Assembly

จากที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลในปัจจัยหลายๆอย่าง ได้มีการปรับปรุงสร้าง Shooter และ กำหนดให้มีแผนก M/H ประโยชน์ที่ได้รับ

- ลดเวลาในการหาชิ้นงาน จากค่าเฉลี่ยของทั้ง 2 เดือนคือ 21.90 ชั่วโมง หรือ 1,314 นาที ลดลงเหลือ 0 นาที/0ชั่วโมง
- สามารถรู้สถานะของชิ้นงานได้
- พนักงานสามารถเบิกชิ้นงานแทน Leader ได้
- ลดการปนกันของ Sub Part และ WIP มากเกินไป
- สามารถควบคุมลำดับการใช้งานของ Part ตามใบเบิกได้
- Leader สามารถใช้เวลาในการทำงานที่มีประสิทธภาพมากขึ้น

จากกรณีศึกษาปัญหาของกระบวนการผลิตสินค้าที่มีปัญหาอยู่ 2 ประเด็นคือ

1) มีงานเสียที่แผนกตัดมาก

2) เสียเวลาในการหาชิ้นงานของแผนกเชื่อมมาก

โดยมีเหตุปัจจัยมาจาก วิธีการทำงานที่ไม่ถูกต้อง และพนักงานส่วนใหญ่เป็นพนักงานใหม่ ซึ่งได้มีการแก้ไขปัญหา คือ ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานของพนักงานและจัดซื้อชั้นวางวัตถุดิบ ซึ่งสามารถลดงานเสียได้ถึง 76 % จากงานเสียทั้งหมด และถ้าเป็นปัยหาโดยตรงสามารถลดงานเสียได้ถึง 100 % ต่อเดือน ซึ่งการปรับปรุงวิธีการทำงานใหม่นี้จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ส่วนการลดเวลาในการหาชิ้นงานส่งแผนกเชื่อมก็สามารถลดเวลาของการผลิตได้จากเดิม 21.90 ชั่วโมงต่อเดือนเป็นศูนย์หมายถึงไม่มีการศูนย์เวลาด้วยสาเหตุนี้อีกเลย ทำให้บริษัทสามารถผลิตงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีต้นทุนที่ต่ำกว่าเดิม และหากพิจารณาถึง KPI ของการผลิตหลังจากการปรับปรุงขบวนการทั้งหมดแล้ว พบว่า ทั้ง 2 ประเด็นมีเปอร์เซ็นต์ของความสำเร็จ 100 %

ข้อเสนอแนะ

1. การปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานใหม่ไม่ควรใช้แรงงานกัมพูชาในการตรวจวัดเครื่องมือวัดต่างๆในทันที แต่ควรฝึกสอนวิธีการทำงานและการใช้เครื่องมือวัดจนชำนาญ ฉะนั้นควรที่จะต้องประเมิน KPI การทำชิ้นงานเสียทุกเดือน เพื่อให้เกิดการพัฒนาและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
2. ป้ายบ่งชี้ต่างๆควรใช้แบบที่มีรูปภาพควบคู่ตัวอักษร
3. ควรฝึกพนักงานที่จะเข้ามาทำงานในแผนก M/H เพิ่มขึ้น ในกรณีที่เปิดการทำงานกะกลางคืน
4. ควรแยกแผนก M/H ออกจากพื้นที่ของแผนก Store ในกรณีที่มีพื้นที่เหลือเพื่อป้องกันการปนกันของชิ้นงาน

บรรณานุกรม

ธนสาร ดีสุวรรณ “การพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจสำหรับการจัดตารางการผลิตในแผนกปั๊มขึ้นรูปโลหะแผ่น” วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545

พัชราวลัย แสงอรุณ “การจัดตารางการผลิต: กรณีศึกษาโรงงานผลิตคอมเพรสเซอร์วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545

อธิป เอื้อทรงธรรม และคณะ “การนำเทคนิคการจำลองมาใช้เพื่อสร้างสายการผลิตแบบลีน: กรณีศึกษาการผลิตชิ้นส่วนในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิคส์”, การประชุมวิชาการ การวิจัยดำเนินงานประจำปี 2548, 110-120, 2548 [ระบบออนไลน์] แหล่งที่มา http://www.as.nida.ac.th/~ornet/conf05/paper_orconf48/_10_atip.pdf (19 กุมภาคม 2550)

ดิหลก ดิลกานนท์. รูปแบบการประเมินโครงการ . กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา, 2533 .

ชนะ อุทวราพงศ์. “การประยุกต์ใช้การผลิตแบบลีน ในอุตสาหกรรมการออกแบบตามคำสั่งซื้อ”. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอุตสาหการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2552

ณรงค์เกียรติ นักสอน. 18 FACTORIES BEST PRACTICE .กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2552

นิพนย์ บัวแก้ว . รู้จักระบบการผลิตแบบลีน . กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี(ไทย-ญี่ปุ่น), 2547

ยุพา กลอนกลาง . “การผลิตแบบลีนในระดับกลยุทธ์และการจำลองสถานการณ์ กรณีศึกษา : บริษัท บางกอกอีเกิลวิง จำกัด”. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอุสาหการ มหาวิทยาลัยสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ,2548

การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการภายในองค์กร
กรณีศึกษา อุตสาหกรรมผลิตยาและอาหารเสริม บริษัท ABC จำกัด

นัคเรศร์ โฆษิตนิธิกุล, ศุภฤกษ์ มานิตพรสุทธ์
สาขาวิชาการจัดการวิศวกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

โครงการศึกษาด้วยตนเองฉบับนี้ได้ศึกษาถึงปัญหาดังกล่าวในบริษัท ABC จำกัด (นามสมมติ) เป็นกรณีศึกษา โดยได้นำเสนอถึงผังการไหลของการทำงานรวมถึงปัญหาของระบบดั้งเดิม และได้นำเสนอวิธีผังการไหลของการทำงานใหม่เพื่อแก้ไขปัญหาของระบบดั้งเดิมโดยใช้ระบบการจัดการเอกสารด้วยเทคโนโลยี Microsoft SharePoint 2010 ระบบที่นำเสนอเป็นเว็บไซต์เพื่อรวบรวมเอกสารของหน่วยงานให้เป็นหมวดหมู่ สามารถค้นหา สามารถกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงเอกสารของผู้ใช้ในการเรียกดู แก้ไข หรือลบเอกสาร สามารถจัดเก็บเอกสารในลักษณะเวอร์ชันเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลภายในเอกสาร และมีกระดานสนทนาเพื่อให้ผู้ใช้ในหน่วยงานสามารถประสานงานกันได้ นอกจากการนำเสนอระบบดังกล่าวแล้ว ผู้จัดทำยังได้สำรวจความพร้อมและความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบใหม่ด้วย โดยผลการสำรวจคือ ความพร้อมที่จะนำระบบ SharePoint มาใช้งานอยู่ในระดับมาก ในส่วนความพึงพอใจการใช้งานระบบใหม่ด้านเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ด้านการใช้งานไฟล์เอกสารร่วมกันและด้านการสืบค้นข้อมูลอยู่ในระดับมาก ส่วนในด้านการลดความซ้ำซ้อนของเอกสารและด้านการประสานความร่วมมือระหว่างสมาชิกในทีมความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

1. ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันเทคโนโลยีด้านสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากทั้งด้านการติดต่อสื่อสาร การเก็บรวบรวมข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ ดังนั้นเพื่อส่งเสริมการทำธุรกิจเนื่องจากมีการแข่งขันที่สูงจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีใหม่ๆ การทำงานเพียงลำพังอาจทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทำให้ต้องทำงานเป็นทีมเพื่อพัฒนาองค์กรให้มีความได้เปรียบเหนือกว่าองค์กรอื่นๆ แต่การทำงานเป็นทีมไม่ใช่เรื่องที่ง่ายนัก โดยเฉพาะด้านการติดต่อสื่อสาร เนื่องจากต้องมีการติดต่อ ประสานงานกับสำนักงานที่อยู่ประเทศออสเตรเลียอยู่เสมอ ซึ่งทำให้พนักงานในองค์กรต้องทำงานต่างสถานที่และเวลา จึงประสบปัญหาต่าง ๆ ขึ้นมากมาย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่จะมาช่วยในการเป็นศูนย์กลางให้แก่พนักงานและเพื่อให้พนักงานสามารถติดตามสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นในองค์กร อีกทั้งระบบงานต่างๆ ที่มีอยู่กระจัดกระจาย ยากต่อการนำไปใช้งานและอาจทำให้ผู้ใช้เกิดความสับสน เนื่องจากมีการเก็บข้อมูลทั้งที่ประเทศไทยและประเทศออสเตรเลีย หากต้องการให้ผู้ใช้สามารถดึงข้อมูลไปใช้ได้อย่างถูกต้อง สะดวก รวดเร็วและป้องกันข้อมูลมิให้สูญหายนั้น จะต้องรวบรวมแหล่งข้อมูลทั้งหมดให้มาอยู่จุด ๆ เดียวกัน ซึ่งการรวบรวมข้อมูลดังกล่าวจะต้องทำงานผ่านทางโปรแกรม Browser เพื่อเข้ามาเชื่อมโยงและช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งในการทำงานมักประสบปัญหาดังนี้

- เนื่องจากข้อมูลถูกจัดเก็บอยู่หลายแห่ง ถ้ามีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงข้อมูล อาจปรับปรุงไม่ครบทุกแห่ง ทำให้ไม่สามารถระบุข้อมูลใดถูกต้องทำให้สูญเสียเวลาในการทำงาน

- การเพิ่มขึ้นของปริมาณข้อมูลในคอมพิวเตอร์กลางที่เก็บข้อมูลประกอบการทำงานมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี เกิดปัญหาข้อมูลมีปริมาณมาก ไม่สามารถคัดแยกและนำไปใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- การทำงานเกิดความล่าช้าและขาดประสิทธิภาพในการทำงาน การเพิ่ม แก้ไข บันทึกและการสืบค้นเอกสารทำได้ยาก

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อแก้ไขปัญหาของระบบดั้งเดิมโดยใช้ระบบการจัดการเอกสารด้วยเทคโนโลยี Microsoft SharePoint 2010 ระบบที่นำเสนอเป็นเว็บไซต์เพื่อรวบรวมเอกสารของหน่วยงานให้เป็นหมวดหมู่ สามารถค้นหา สามารถกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงเอกสารของผู้ใช้ในการเรียกดู แก้ไข หรือลบเอกสาร สามารถจัดเก็บเอกสารในลักษณะเวอร์ชันเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลภายในเอกสาร และมีกระดานสนทนาเพื่อให้ผู้ใช้ในหน่วยงานสามารถประสานงานกันได้

3. ขอบเขตของการศึกษา

1. สร้างแหล่งเก็บไฟล์เอกสาร สำหรับเก็บไฟล์เอกสารไว้ที่ส่วนกลางเพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถใช้งานไฟล์เอกสารร่วมกันได้ภายในองค์กร ซึ่งผู้ใช้งานสามารถเรียกใช้ข้อมูล/ ข่าวสาร/ เอกสาร Versions ต่างๆ รวมไปถึงฉบับปรับปรุงล่าสุดได้ตลอดเวลา
2. โดยทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลจากระบบที่แตกต่างกัน และรวมแอพพลิเคชั่นขององค์กรเข้ามาเป็นโซลูชั่นเดียวเพื่อง่ายต่อการสืบค้น
3. สร้างศูนย์กลางในการเชื่อมโยงภายในทีมงาน เพื่อนำข่าวสาร ความรู้ต่างๆ ซึ่งสัมพันธ์กัน มาใช้ประโยชน์ร่วมกัน

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การรวบรวมและการแก้ไขข้อมูลต่างๆ มีระบบระเบียบมากขึ้น ช่วยลดความซ้ำซ้อนและง่ายต่อการจัดเก็บข้อมูล
2. เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานพนักงานและการสืบค้นข้อมูลทำได้โดยง่าย
3. เชื่อมโยงข้อมูลทุกคนในทีมเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงาน

5. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เว็บไซต์สนับสนุนการทำงานเป็นทีม

เว็บไซต์เพื่อสนับสนุนการทำงานเป็นทีมนั้นสามารถที่จะทดแทนห้องทำงานของทีม โดยที่สมาชิกในทีมสามารถเข้าสู่เว็บไซต์ เพื่อเข้าไปดูว่ามีงานใดบ้างที่ทีมต้องนำส่งซึ่งประกาศไว้ในเว็บไซต์ และเข้ามาตรวจดูตารางการทำงานรวมทั้งสามารถเข้ามาดึงข้อมูลที่ต้องการ อีกทั้งยังช่วยสนับสนุนการทำงานของทีมในด้านต่างๆ 4 ด้านด้วยกัน

1) ด้านจุดมุ่งหมายของทีม ประกอบด้วยแผนแม่บทของทีม เป้าหมายที่ทีมต้องไปให้ถึง ภารกิจต่างๆ ที่ทีมต้องทำรายการของงานที่ต้องส่งมอบ และความคืบหน้าของงานจนถึงปัจจุบัน
2) ด้านสมาชิกในทีม เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกในทีมและบทบาทของพวกเขา ในส่วนนี้เองที่สมาชิกในทีมสามารถเข้ามาศึกษาได้ว่า ใครมีหน้าที่ดูแลงานส่วนใดในองค์กร และหากเป็นไปได้ควรมีการติดรูปของ

สมาชิกแต่ละคน และสาระของงานที่เขาทำรวมทั้งความชำนาญของเขาโดยย่อด้วย ทั้งนี้ การรู้จักหน้าตาและประวัติโดยย่อของสมาชิกแต่ละคนถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการทำงานเป็นทีม

3) ด้านเอกสารต่างๆ ซึ่งประกอบด้วยตารางแสดงกำหนดการประชุม และวาระการประชุมของการประชุมครั้งต่อไป และเนื้อหา รวมทั้งสิ่งที่นำเสนอในที่ประชุมครั้งที่ผ่านมา ก็ถูกเก็บไว้ในด้านนี้ด้วย นอกจากนี้ สมาชิกยังสามารถนำผลงานของตนมาใส่ไว้ให้เพื่อนร่วมทีมช่วยกันแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆของตนในด้านนี้ได้ด้วยเช่นกัน

4) ด้านการสื่อสาร ประกอบด้วยการเชื่อมโยง และข้อมูลที่เชื่อมต่อให้ทุกคนในทีมเข้าด้วยกัน

ระบบจัดการเอกสาร (Enterprise Content Management)

องค์กรที่มีขนาดใหญ่ ปริมาณข้อมูลมหาศาล การจัดการเอกสารจึงมีความยุ่งยากตามมามากมาย หากจัดการไม่ดีจะทำให้มีผลกระทบต่อองค์กรได้ จึงมีการคิดค้นระบบที่เป็นการจัดการเนื้อหาเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว โดยมีผู้พัฒนาซอฟแวร์ที่เรียกว่า ECM ขึ้นมาเพื่อใช้ในการรวบรวมเนื้อหาที่มีปริมาณจำนวนมหาศาล และถูกจัดเก็บอยู่หลายรูปแบบ โดยเมื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาผ่านกระบวนการจัดการเนื้อหาจัดหมวดหมู่, จัดเรียงและการประสานข้อมูลชนิดต่าง ๆ เพื่อให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์ ทำให้ง่ายต่อการนำมาใช้งาน

เหตุผลที่นำ SharePoint มาใช้

1. SharePoint คือโซลูชั่นที่ช่วยให้องค์กรสร้างศูนย์กลางในการเชื่อมโยงผู้ใช้, ทีมงาน และความรู้ เพื่อให้บุคลากรสามารถนำข่าวสาร ความรู้ต่างๆ ซึ่งสัมพันธ์กันและกระจายอยู่ทั่วองค์กร มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงานมากที่สุด โดยทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลจากระบบที่แตกต่างกัน และรวมแอพพลิเคชั่นขององค์กรเข้ามาเป็นโซลูชั่นเดียว

2. SharePoint จะสร้างเป็นเว็บเพ็จศูนย์กลางสำหรับการเชื่อมโยงไปสู่ผู้ใช้, ข่าวสาร และองค์กร โดยช่วยเพิ่มขีดความสามารถด้วยเครื่องมือในการจัดการไซต์ และทำให้ทีมงานนำข้อมูลไปแสดงในไซต์เพื่อเผยแพร่สู่ผู้อื่นในองค์กรได้ด้วยทางเลือกในการนำไปใช้งานที่ยืดหยุ่น โดยผู้ใช้จะสามารถค้นหาข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันได้อย่างรวดเร็วผ่านฟังก์ชั่นการค้นหาที่มีประสิทธิภาพ ด้วยรูปแบบการใช้งานที่คุ้นเคย ขณะเดียวกันองค์กรก็สามารถเจาะจงข่าวสาร, โปรแกรม และการอัพเดทต่างๆ ไปยังผู้ใช้ที่ต้องการได้ ตามหน้าที่รับผิดชอบ,การทำงาน, การเป็นสมาชิกในทีมงาน, ความสนใจ หรือตามเงื่อนไขอื่นที่กำหนด

3. SharePoint เป็นโปรแกรมที่ใช้งานง่ายและให้ความรู้สึกที่คุ้นเคยต่อผู้ใช้งาน รวมถึงได้รับการพัฒนาขึ้นมาเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งานภายในและภายนอกองค์กร รวมไปถึงผู้ใช้งานยังสามารถปรับเปลี่ยนเพื่อให้มีความเหมาะสมต่อการทำงานภายในองค์กรได้ตามความต้องการ

4. ในโปรแกรม SharePoint มีความสามารถเพิ่มเติมขึ้นนอกเหนือจากโปรแกรม FrontPage Server 2002 คือ รวบรวมระบบฐานข้อมูลของโปรแกรม SQL Server หรือโปรแกรม Microsoft Data Engine (MSDE) เข้ามาทำงานภายในโปรแกรมด้วย ซึ่งเหตุผลนี้เองที่ทำให้โปรแกรม SharePoint มีฟังก์ชันงานหลักๆ ที่เพิ่มขึ้น เช่น กระดานแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Document Discussions) และแหล่งเก็บไฟล์เอกสาร (Document Library) เป็นต้น และสิ่งสำคัญที่เพิ่มเข้ามา เช่น ระบบรักษาความปลอดภัย การกำหนดการทำงานของผู้ใช้งาน กฎเกณฑ์การทำงานต่างๆ และการตรวจสอบดูแลประสิทธิภาพของเครื่องเซิร์ฟเวอร์ เป็นต้น ซึ่งความสามารถดังกล่าวจะช่วยให้การทำงานของโปรแกรม SharePoint มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยที่โครงสร้างสถาปัตยกรรมของโปรแกรม Share Point ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากโปรแกรม FrontPage Server Extension มากนัก

6. ขั้นตอนการดำเนินงาน

การตั้งค่า SharePoint Development Machine

1) ตรวจสอบ Operating System and SQL Server Requirement
2) ทำการติดตั้ง Windows Server 2008 R2 (64-bit)
3) ตั้งค่า Active Directory ไปที่ Server Manager และ เลือก Roles
4) เลือก Add Roles เพื่อเพิ่ม Role
5) เลือก Server Roles เพื่อเพิ่ม Role
6) ไปที่ Preceding Wizard , เปิด dcpromo.exe เลือก สร้าง Domain in a New Forest
7) ตั้งค่าชื่อ Domain lucky.com เลือก Forest Functional Level of Window 2008 R2
8) ให้รอจนกระทั่งติดตั้ง Ad Configuration เสร็จสิ้นแล้วเครื่อง Restart
9) ไปที่ Server Manager และเลือก Add The Application Server Role
10) ทำการติดตั้งโปรแกรม Visual Studio 2010
11) ทำการติดตั้งโปรแกรม Microsoft Office 2010
12) ทำการติดตั้งโปรแกรม SharePoint Designer 2010 (32 Bit)
13) ทำการติดตั้ง SQL Server 2008 (64 Bit) และ Cumulative Update
14) Run SharePoint Server Installation เลือก ติดตั้ง Software Prerequisites
15) ทำการติดตั้ง SharePoint Server 2010
16) Create a New Server Farm
17) ไปที่ SharePoint Configuration Wizard กำหนด win-rqbr9tqpjt7\ Administrator User และ กำหนด SharePoint 2010 เป็น Database Server
18) ใส่ Passphrase โดยกำหนด Password ให้เป็น P@Ssword1
19) กำหนด Port 16990 สำหรับ Central Administration.
20) URL ของ Central Administration เป็น http:// win-rqbr9tqpjt7:16990
21) สร้าง Server Farm
22) เชื่อมต่อฐานข้อมูล

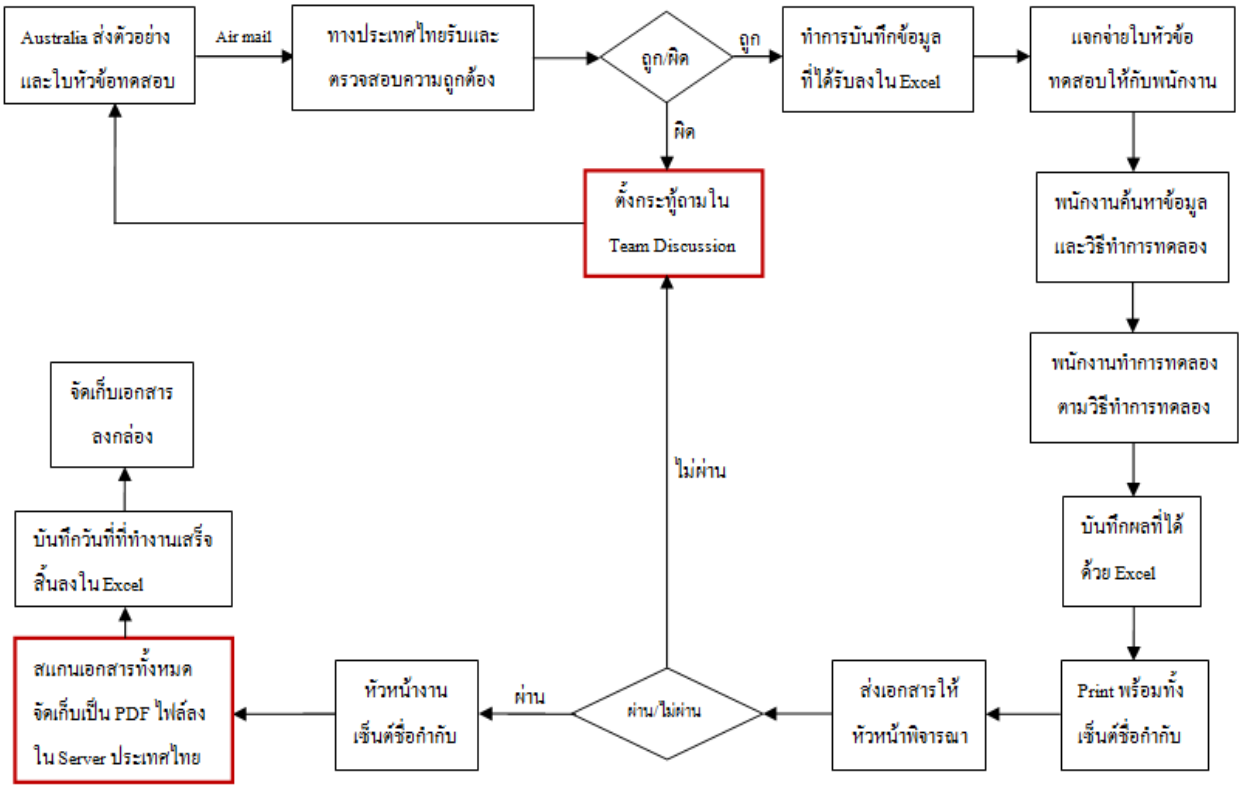
7. ผลการดำเนินงาน

ผลการจัดทำในส่วนของการทำ Versions ของเอกสาร เพื่อช่วยลดปัญหาการสูญหายของเอกสารและการเขียนไฟล์ทับกัน อีกทั้งสามารถตรวจสอบบุคคลใดเป็นคนแก้ไขข้อมูล โดยดูจากประวัติการแก้ไขข้อมูลย้อนหลัง รวมถึงสามารถเรียกใช้งานข้อมูลเดิมก่อนที่จะมีการแก้ไขได้

ผลการสร้าง Team Discussion , Calendar และ Contacts ช่วยให้กระบวนการทำงานของสมาชิกทั้งหมดสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ไม่ได้ทำงานอยู่ที่เดียวกันทั้งหมด เนื่องจากการใช้งานร่วมกันทำให้สื่อสารที่ดีขึ้นและตรงประเด็น

การสืบค้นสามารถทำได้และง่ายต่อการค้นหา โดยจากการพิมพ์ข้อความที่ต้องการค้นหาในหน้าเว็บไซต์ ซึ่งจะหน้าปรากฏชื่อไฟล์เอกสาร หรือคำที่อยู่ในเอกสารได้

ผลการสร้างแหล่งเก็บรวบรวมไฟล์เอกสารไว้ในแหล่งเดียวกัน สามารถลดขั้นตอนของการทำงานในส่วนของการเก็บเอกสารและสามารถใช้งานไฟล์เอกสารร่วมกันได้ภายในองค์กร รวมถึงช่วยให้การใช้งานเอกสารเป็นฉบับเดียวกัน

กระบวนการทำงานรูปแบบใหม่ ซึ่งสามารถช่วยลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล โดยการลดปริมาณการใช้งานพื้นที่ Hard disk ใน Server ประเทศออสเตรเลียเนื่องจากกระบวนการทำงานรูปแบบใหม่นั้นไม่ต้องทำการเก็บข้อมูลที่ Server ประเทศออสเตรเลียอีกต่อไป ถ้าต้องการข้อมูลใด ๆ สามารถที่จะดึงข้อมูลจาก Server ประเทศไทยได้โดยผ่านทาง Web browser โดยที่ไม่กระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน รวมทั้งสามารถลดภาระการดูแลและการสำรองข้อมูลแก่ผู้ดูแล Server ได้เป็นอย่างดี

เนื่องจากความยากในการปรับปรุงข้อมูล ถ้ามีการปรับปรุงข้อมูลแล้วปรับปรุงข้อมูลไม่ครบ ทำให้ข้อมูลเกิดความขัดแย้งกันของข้อมูลตามมา การใช้งานเอกสารเป็นฉบับเดียวกันในการทำงานร่วมกันจึงมีส่วนช่วยในการลดความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้

ผลการเปรียบเทียบเวลาที่ใช้ในการสืบค้นข้อมูล กระบวนการทำงานปัจจุบันและกระบวนการทำงานรูปแบบใหม่ พบว่าการสืบค้นข้อมูลใช้เวลาไป 28.00 นาที และ 5.20 นาที ตามลำดับ ซึ่งมีเวลาในการทำงานลดลง 22.80 นาที หรือลดลง 81.43%

เนื่องจากมีการจัดการในส่วนของข้อมูลให้มีระบบระเบียบมากขึ้น อีกทั้งระบบมีความสามารถในการค้นหาที่รวดเร็วขึ้น ประกอบกับมีฟังก์ชั่นที่ช่วยให้การสื่อสารเป็นไปได้โดยง่าย ส่งผลให้มีประสิทธิภาพการทำงานที่เพิ่มขึ้น สามารถลดพื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูลลงได้และลดความผิดพลาดของข้อมูลที่อาจเกิดขึ้นได้

8. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของพนักงาน

เกี่ยวกับความพร้อมในการนำระบบ SharePoint เข้ามาปรับใช้โดยใช้กระบวนการวิจัย นำผลสำรวจจากการตอบแบบสอบถาม โดยการนำคะแนนมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)

แสดงให้เห็นว่าพนักงานและหัวหน้างาน (ชาย 90% , หญิง 10%) คิดเห็นว่ามีความพร้อมที่จะนำระบบ SharePoint มาใช้งานอยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของ SharePoint ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00 คิดเป็นร้อยละ 80% และ S.D.= 0.67) และถ้ามีการปรับเปลี่ยนจากระบบเดิมมาเป็นระบบ SharePoint จะมีผลกระทบต่อการทำงานในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.40 คิดเป็นร้อยละ 28% และ S.D.= 0.52) ทำให้การทำงานซับซ้อนและมีความยุ่งยากมากขึ้นอยู่ในระดับน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.20 คิดเป็นร้อยละ 24% และ S.D.= 0.42) อีกทั้งพนักงานและหัวหน้างาน ยังเห็นตรงกันในเรื่องระบบ SharePoint มีความจำเป็นที่จะต้องนำมาใช้ในองค์กรในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.10 คิดเป็นร้อยละ 82% และ S.D.= 0.74) มีความมั่นใจว่าระบบ SharePoint สามารถนำมาแทนระบบเดิมที่มีอยู่ได้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.90 คิดเป็นร้อยละ 78% และ S.D.= 0.57) และเชื่อว่าสามารถทำให้องค์กรได้รับประโยชน์ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.20 คิดเป็นร้อยละ 84% และ S.D.= 0.42)

ในส่วนของความพึงพอใจของพนักงานและหัวหน้างานในการนำระบบ SharePoint มาใช้งานในองค์กร แสดงให้เห็นว่าระบบ SharePoint สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.20 คิดเป็นร้อยละ 84% และ S.D.= 0.42) และสามารถเป็นศูนย์กลางในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงผู้ใช้งานสามารถใช้งานไฟล์เอกสารร่วมกันได้ภายในองค์กรอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.30 คิดเป็นร้อยละ 86% และ S.D.= 0.48) อีกทั้งพนักงานและหัวหน้างาน ยังเห็นตรงกันในเรื่องของการแก้ไขข้อมูลต่างๆ ระบบ SharePoint สามารถทำให้ระเบียบมากขึ้นสามารถลดความซ้ำซ้อนของเอกสารได้อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.60 คิดเป็นร้อยละ 92% และ S.D.= 0.52) ในส่วนของความสามารถสืบค้นข้อมูลได้อย่างรวดเร็วก็อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.20 คิดเป็นร้อยละ 84% และ S.D.= 0.42) ความเห็นในส่วนของการเชื่อมโยงข้อมูลและการประสานความร่วมมือระหว่างสมาชิกในทีมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.70 คิดเป็นร้อยละ 94% และ S.D.= 0.48)

9. สรุปผลการศึกษา

ผู้จัดทำได้ทดลองสร้างเว็บไซต์สำหรับบริษัท ABC จำกัด เพื่อเป็นศูนย์กลางในการติดต่อ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมถึง การตัดสินใจต่างๆ ของพนักงานในองค์กรรวมถึงพนักงานที่ประเทศออสเตรียด้วย โดยในเว็บไซต์จะประกอบด้วย List, Library และ Web Part ที่ช่วยสนับสนุนการทำงานร่วมกัน ต่าง ๆ เช่น Library เอกสาร และปฏิทินใช้ร่วมกัน และกระดานสนทนา เพื่อให้พนักงานหรือลูกค้าสามารถติดต่อกันเนื่องจากไม่ได้ทำงานในสถานที่หรือเวลาเดียวกัน และในโครงการฉบับนี้ได้มีการอธิบายวิธีการใช้เว็บไซต์อย่างคร่าวๆ

จากการศึกษา SharePoint Server 2010 ทำให้ทราบว่าโปรแกรมนี้เป็นหนึ่งในเครื่องมือทางธุรกิจที่ช่วยองค์กรในหลายๆด้านไม่ว่าเป็น เครื่องมือที่ครบครันสำหรับการสร้างไซต์ชนิดต่างๆ (Sites), การจัดการเนื้อหา (Content), การค้นหา (Search), ระบบโซลูชั่นสามารถกำหนดเองได้ (Composites), การเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจได้ (Insights) และระบบสำหรับการทำงานร่วมกัน (Communities) ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กรให้สูงยิ่งขึ้น และสิ่งที่สำคัญคือโปรแกรมนี้สามารถใช้เป็นทั้งระบบ Intranet และ Internet เนื่องจากโปรแกรมนี้ทำงานผ่าน Web Browser ซึ่งเหมาะกับการทำงานในองค์กรหรือการทำงานระหว่างองค์กรในปัจจุบันที่ต้องมีการทำงานต่างสถานที่และเวลา

จากการทำโครงการฉบับนี้ทำให้ผู้จัดทำทราบถึงหลักการและประโยชน์ต่างๆของการทำงานเป็นทีม วิธีการติดตั้งและวิธีการใช้งานอย่างคร่าวๆรวมถึงคุณสมบัติ ความสามารถต่างๆของ SharePoint Server 2010 ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในองค์กร และสามารถพัฒนาเว็บไซต์สำหรับสนับสนุนการทำงานเป็นทีมภายในองค์กร

10. ปัญหาและอุปสรรค

จากการทดลองใช้งาน SharePoint Server 2010 มีปัญหาและอุปสรรคดังต่อนี้

- เนื่องจากมีผู้ใช้โปรแกรมน้อย รวมทั้งข้อมูลสำหรับวิธีการติดตั้งและการใช้งานโปรแกรมนั้นมีการอธิบายไว้ในคู่มือ แต่คู่มือไม่ละเอียดเพียงพอต้องอาศัยการรวบรวมจากหลายแหล่ง จึงทำให้ต้องใช้เวลามากในการตรวจสอบและรวบรวมข้อมูล
- ในบางครั้งโปรแกรมเกิดการ Error โดยไม่รู้สาเหตุ
- เนื่องจากโปรแกรม SharePoint Server 2010 มี Hardware Requirement ที่ค่อนข้างสูงจึงทำให้เกิดความล่าช้าและผู้จัดทำได้ใช้โปรแกรม Virtual PC ในการจำลองเครื่องเซิฟเวอร์ จึงทำให้ไม่สามารถรองรับการทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

11. ข้อเสนอแนะ

- ควรจะมีการศึกษาในเรื่องของการใช้งาน Microsoft office เพิ่มเติมเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับ SharePoint Server 2010 ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- ควรจะมีอุปกรณ์สำหรับการพัฒนาให้ครบถ้วนเพื่อจะได้ทำการทดลองการทำงานในส่วนต่างๆของ SharePoint Server 2010 ได้มากขึ้น

บรรณานุกรม

ธงชัย พิชิตชัยชนะ. 2553. *การนำเสนอข้อมูลธุรกิจอย่างชาญฉลาด: กรณีศึกษาข้อมูลนักศึกษา คณะวิศวกรรมศาสตร์*. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ปกังกร หงษ์ศรีแก้ว. 2554. *ภาพรวม SharePoint 2007 vs SharePoint 2010*.

ศุภมาศ บุญปั้น และคณะ. 2550. *ประสบการณ์ในการทำงานที่ดี โดยการนำโปรแกรม Microsoft Windows Share Point มาช่วยในการบริหารจัดการงานเอกสารต่างๆ ภายในหน่วยงาน ฝนง*. การไฟฟ้านครหลวง, กองสารสนเทศด้านบริหาร : ฝ่ายนโยบาย แผนและงบประมาณ

สมบูรณ์ ตั้งตรงไพโรจน์. 2550. *การพัฒนาเว็บไซต์เพื่อสนับสนุนการทำงานเป็นทีมด้วย Microsoft Office SharePoint Server 2007*. โครงงานสถิติ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุวดี แจ่มเจริญ, 2551. *ศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมเพื่อปรับเปลี่ยนองค์กรขนาดกลาง รูปแบบ Licensed Software เข้าสู่องค์กรขนาดกลางในรูปแบบ Open Source Software กรณีศึกษา บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด*. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บริษัท เนกซ์เวฟ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด. *ระบบจัดการเอกสาร Enterprise Content Management (Alfresco)*. วันที่ค้นข้อมูล 5 มกราคม 2555. จาก website: http://www.opensource-nextwave.com/main/index.php?option=com_content &view=article&id=6&Itemid=104

บริษัท เน็ตอีซี่ จำกัด. *SHAREPOINT SERVICES.* วันที่ค้นข้อมูล 30 มิถุนายน 2555. จาก website: http://www.neteasy.co.th/page12.aspx

FindTheBest. วันที่ค้นข้อมูล 5 มกราคม 2555. จาก website: http://document-management. findthebest.com/compare/1-49/Knowledge-Tree-vs-Alfresco-Enterprise-3-4

Marc Charmois. 2552. *Installing SharePoint 2010 on Windows 2008 Server R2*. วันที่ค้นข้อมูล 5 มกราคม 2555. จาก website: http://mosshowto.blogspot.com/2009/11/installing-sharepoint-2010-windows-2008.html

Microsoft ประเทศไทย. *Microsoft SharePoint 2010 ผลิตภัณฑ์ ภาพรวม*. วันที่ค้นข้อมูล 30 มิถุนายน 2555. จาก website: http://sharepoint.microsoft.com/th-th/product/capabilities/Pages/default.aspx

การบริหารจัดการปริมาณความต้องการวัตถุดิบ และทรัพยากร ในกระบวนการผลิตด้วยโปรแกรม Microsoft Excel

พิชาติ ยาพันธ์, กาญจนา กาญจนสุนทร
บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการจัดการวิศวกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

จากสภาพการตลาดที่มีการแข่งขันอย่างรุนแรง พฤติกรรมของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไป ลูกค้าต้องการสินค้าที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงมากขึ้น (Tailoring) ต้องการควบคุมระดับสินค้าคงคลังให้ต่ำ ไม่ต้องการสต๊อกสินค้าปริมาณมาก ๆ ความรวดเร็ว และความแม่นยำในการตอบสนองต่อคำสั่งซื้อของลูกค้าจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ ทำให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตต้องพัฒนาทั้งเรื่องของ “เวลาในการผลิต” และ “ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์” เพื่อตอบสนองรูปแบบความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว และตลอดเวลา

ระบบการบริหารทรัพยากรที่เรียกว่า ERP (Enterprise Resource Planning) จึงถูกนำเข้ามาใช้ ซึ่ง MRP และ CRP ได้รับการพัฒนาเข้าเป็นส่วนหนึ่งใน ERP ด้วย แต่เนื่องจากความซับซ้อนในการบริหารจัดการข้อมูลในระบบ ERP เองทำให้บริษัทต่าง ๆ ไม่นิยมใช้ Module MRP เพราะเกรงจะส่งผลกระทบถึงการทำงานของระบบ ERP โดยรวม

จึงเป็นที่มาของโครงงานนี้ที่ออกแบบสมุดงานด้วยโปรแกรม Excel ทำให้ได้สมุดงาน (Spreadsheet) ที่สามารถคำนวณปริมาณความต้องการวัตถุดิบ (MRP) และทรัพยากรในกระบวนการผลิต (CRP) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลลัพธ์ที่ถูกต้อง เข้าใจง่าย สะดวกในการนำไปใช้งาน เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้ประกอบการโดยรวม เฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการที่เป็น SME ที่ยังมีงบประมาณในการพัฒนาอย่างจำกัด

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษา ออกแบบ พัฒนา และทดสอบประสิทธิภาพ ของ Mrp&CrpTool_Ver6.xls (Excel Spreadsheet) ช่วยสถานประกอบการในการคำนวณ MRP (Material Requirement Planning) และ CRP (Capacity Requirement Planning) ช่วยผู้ประกอบการให้มีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ เชื่อถือได้ สามารถคำนวณปริมาณความต้องการวัตถุดิบเพื่อการผลิตได้รวดเร็ว ถูกต้องแม่นยำ และในเดียวกันยังแสดงผลการคำนวณความต้องการทรัพยากรเพื่อการผลิตที่สัมพันธ์กับปริมาณและช่วยเวลาในการผลิต เพื่อวางแผนหรือปรับแผนให้มีทรัพยากรเพียงพอสำหรับการผลิต ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. ขอบเขตการศึกษาในกระบวนการผลิต

กระบวนการผลิต ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ 1) การวางแผนการผลิต และ 2) การควบคุมการผลิต การวางแผนการผลิตประกอบด้วย กระบวนการวางแผนการผลิต ตารางการใช้เครื่องจักร และทรัพยากรบุคคลที่จำเป็น การติดต่อประสานงานกับคู่ค้าและลูกค้า เป็นต้น การวางแผนการผลิต สามารถแบ่งออกเป็น 3 ระยะคือ การวางแผนระยะยาว

เป็นการวางแผนเตรียมการให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการตัดสินใจในด้านจำนวนที่จำเป็นอย่างคร่าวๆ เช่น เครื่องจักร พื้นที่ ทรัพยากรบุคคล และเทคโนโลยีที่จำเป็นในอนาคต การวางแผนระยะกลาง เป็นการลงรายละเอียดเกี่ยวกับการแบบจำนวนที่ต้องการแบบเจาะจงตามความต้องการของลูกค้า ซึ่งส่งผลต่อความต้องการวัตถุดิบ เครื่องจักร พื้นที่ เครื่องมือต่างๆ รวมถึงจำนวนทรัพยากรบุคลที่ใช้การผลิตสินค้า และการวางแผนระยะสั้น เป็นการวางแผนที่ระบุรายละเอียดทั้งหมดที่จำเป็นสำหรับการผลิตให้ได้สินค้าตามที่ต้องการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเวลาที่ต้องใช้ จำนวนพนักงาน วัตถุดิบ เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ การวางแผนระยะสั้นระบุสิ่งที่จำเป็นใน 1 รอบกระบวนการผลิตอย่างละเอียด เป็นแผนที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการผลิตได้โดยตรง มีรายละเอียดชัดเจน ดั้งนั้นในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการ การวางแผนการผลิตระยะสั้นนี้

2. การออกแบบและพัฒนาสมุดงาน

ผู้ศึกษาใช้ Function มาตรฐานของโปรแกรม Excel ร่วมกับการเขียนรหัสภาษา VBA ในการพัฒนาสมุดงาน ซึ่งสุดท้ายเมื่อผู้ใช้ระบุข้อมูลต่างๆ ในกระบวนการผลิตครบถ้วนแล้ว สามารถช่วยคำนวณให้ได้ข้อมูลประเภทรายงาน 4 รายงานคือ

1. ตารางวางแผนกำลังการผลิตอย่างหยาบ (Rough-Cut-Capacity Planning: RCCP)
2. ตารางการวางแผนความต้องการวัตถุดิบ (Material Requirement Planning: MRP)
3. ตารางวางแผนกำลังการผลิต (Capacity Requirement Planning: CRP)
4. แผนภูมิความต้องการกำลังการผลิต แยกย่อยตามสถานีการผลิต

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

MRP เป็นกระบวนการการวางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อแปลงความต้องการผลิตภัณฑ์หรือวัสดุขั้นสุดท้ายของโรงงานที่กำหนดตารางการผลิตหลักไปสู่ความต้องการ ชิ้นส่วนประกอบ ชิ้นส่วนประกอบย่อย ชิ้นส่วน และวัตถุดิบ ทั้งชนิดและจำนวนให้เพียงพอและทันความต้องการในแต่ละช่วงเวลาตลอดระยะเวลาของการวางแผน

โดยสรุปก็คือ MRP เป็นการจัดทำแผนความต้องการวัสดุ โดยมีองค์ประกอบของข้อมูลนำเข้าที่สำคัญ 3 รายการ คือ ตารางการผลิตหลัก แฟ้มข้อมูลบัญชีรายการวัสดุ (Bill of material File) และ แฟ้มข้อมูลสถานะคงคลัง (Inventory status file) และ แผนจากระบบ MRP จะให้สารสนเทศในการตัดสินใจเกี่ยวกับช่วงเวลาที่ควรออกใบสั่งและจำนวนการสั่งที่เหมาะสม

ดร. วาซิลลิส มูสตากีส (Vassilis Moustakis, 2000) ได้ให้คำจำกัดความของ MRP ไว้ว่า MRP เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ “มีวัตถุดิบที่ถูกต้อง ในสถานที่และเวลาที่เหมาะสม” (getting the right material to the right place at the right time) ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณ MRP ด้วยคอมพิวเตอร์คือ ไฟล์ปริมาณความต้องการของสินค้า (finish goods), ไฟล์ รายการวัสดุ (Bill of Material File) เป็นไฟล์ที่ระบุรายการวัสดุทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นชิ้นส่วนหรือส่วนประกอบ พร้อมทั้งระบุความสัมพันธ์ก่อนหลัง การเป็นองค์ประกอบกันของชิ้นส่วน หรือวัสดุแต่ละรายการ, ไฟล์ ข้อมูลวัสดุ (Inventory Records Files)

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ ถูกต้องของ MRP ขึ้นกับปัจจัยหลายประการที่ต้องมีการควบคุม และตรวจสอบให้มีความถูกต้อง เช่น การประมาณการความต้องการสินค้า ปริมาณสินค้าที่เหลือในระบบ ความถูกต้องของไฟล์รายการวัสดุ เป็นต้น

จากบทความวิชาการเรื่อง MRP เพื่อการพัฒนารายการวัสดุในอุตสาหกรรมการบิน (How MRP Improved BOM Practices in Aerospace, 2009) ที่ออกโดย สถาบัน CMII Research Institute (White Paper CMII 850C) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า แม้ว่าตลอด 40 ปีก่อนจะมีการพัฒนาระบบ MRP ขึ้นมา อุตสาหกรรมการบินมีการพัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องในหลายๆ ด้าน แต่เมื่อปรียบเทียบกับมาตรฐานในปัจจุบัน สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นสิ่งที่ล้าสมัย นวัตถกรรมใหม่ที่มาพร้อมกับ MRP ให้กระบวนการทำงานต่างๆ ในอุตสาหกรรมการบินได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างมาก และสิ่งที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของ MRP คือ ความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของข้อมูล (Data Integrity)

จากบทความวิชาการที่เขียนโดย ซาลาเฮลดีน อีสมาอิล (Salaheldin Ismail, 2005) เรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ส่งผลต่อประโยชน์ของการใช้ MRP โดยใช้ ACE model (An Investigation of MRP Benefit-Determinant Relationships: ACE model) ในวารสารเชิงวิชาการชื่อ Problem & Perspectives in management

งานวิจัยนี้ได้ผลสรุปที่สำคัญ ทำให้เห็นประโยชน์ของการนำ MRP ไปใช้ในกระบวนการผลิต และแสดงให้เห็นสิ่งที่มีปัจจัยต่อผลต่อระดับความสำเร็จของการใช้ MRP ในแต่ละองค์กร ดังต่อไปนี้

- ความไม่แน่นอนของกำลังการผลิต ทำให้ระยะเวลานำส่งสินค้านานขึ้น ปริมาณสำรองสินค้ามากขึ้น ส่งผลค่าใช้จ่ายที่สูเปล่าเพิ่มขึ้น
- องค์กรที่ใช้กลยุทธ์แบบ Make to order มีการไหลเวียนของสินค้าคงคลังดีกว่าองค์กรที่ใช้กลยุทธ์แบบ Make to stock
- ความสมบูรณ์และถูกต้องของข้อมูล สงผลต่อการนำส่งสินค้าที่ตรงเวลา เพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการ ส่งเสริมการประสานความร่วมมือของฝ่ายต่าง ๆ ในองค์กร ทั้งนี้การที่จะมีข้อมูลที่สมบูรณ์ และถูกต้องได้ ต้องเป็นความรับผิดชอบของทุกฝ่ายในองค์กร ที่ต้องมุ่งมั่นร่วมมือกันเพื่อให้ได้รับผลลัพธ์จาก MRP อย่างสูงสุด
- การสนับสนุนของผู้บริหารสูงสุดที่จะยกระดับการใช้ MRP ให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และการพัฒนาความประสานร่วมมือของบุคลากรในองค์กร เป็นปัจจัยที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพ ให้ได้มาซึ่งผลสำเร็จของ MRP อย่างสูงสุด

ระเบียบวิธีการศึกษาและผลการศึกษา

ผู้ศึกษาได้กำหนดแนวทางในการศึกษาออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. ข้อมูลวัสดุต่างๆ ที่ต้องใช้ในการคำนวณ MRP

ประกอบด้วยข้อมูล 3 ส่วนหลักคือ

- ตารางการผลิตหลัก เป็นการกำหนดรายละเอียดให้กับแผนการผลิต เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการผลิตในอนาคต เป็นกำหนดรายการสินค้าที่จะผลิต รุ่น รูปแบบ จำนวนของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดที่จะต้องทำการผลิต รวมถึงกำหนดเวลาในการผลิตที่ต้องให้เสร็จ

- แฟ้มข้อมูลบัญชีรายการวัสดุ (Bill of material File) เป็นบันทึกข้อมูลที่แสดงถึงรายการ และจำนวนขององค์ประกอบที่ต้องใช้ รวมถึงเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ตลอดจนขั้นตอนและเวลาที่ต้องใช้วัสดุ องค์ประกอบ และเครื่องมือเหล่านั้น เพื่อจะได้วางแผนการสั่งวัตถุดิบหรือส่วนประกอบต่างๆ ในจำนวนและเวลาที่ถูกต้อง

- แฟ้มข้อมูลสถานะคงคลัง (Inventory status file) สินค้าคงคลัง (Inventory) หมายความรวมถึง ข้อมูลสินค้าที่เกี่ยวข้องการสั่งซื้อ เช่น ปริมาณการสั่งซื้อขั้นต่ำ ระยะเวลานำส่ง, สินค้าคงคลังสำรอง ข้อมูลสถานะของสินค้า, กำหนดรับสินค้า, จำนวนสินค้าคงเหลือ, จำนวนสินค้าที่ตัดจากคลังรอนำส่ง จำนวนการสั่งซื้อที่สั่งซื้อ

2. กระบวนการจัดทำแผนความต้องการวัสดุ มี 6 ขั้นตอน คือ

1. บันทึก BOM ระบุจำนวนของส่วนประกอบที่ต้องใช้ในการผลิตสินค้าแต่ละรายการ

2. นำจำนวนความต้องการสินค้าจาก MPS ระบุลงในตารางของวัตถุดิบแต่ละรายการ

3. กระทบจำนวนวัตถุดิบแต่ละรายการกับข้อมูลสินค้าคงคลัง จำนวนสินค้ารอการนำส่งที่สั่งไว้ และปริมาณสำรองสินค้าที่กำหนดในนโยบายการผลิตของบริษัท

4. คำนวณสินค้าที่ต้องสั่งเพิ่ม หรือผลิตเพิ่ม เพื่อตอบสนองปริมาณความต้องการจาก MPS ที่ได้ระบุไว้

5. ระบุจำนวนที่คำนวณได้ตามวันที่ที่ต้องการวัตถุดิบ เพื่อใช้ในกระบวนการผลิต

6. ระบุวันที่ที่ต้องสั่งซื้อ หรือสั่งผลิตวัตถุดิบแต่ละรายการ โดยคำนึงถึงกำหนดส่งสินค้าของผู้ค่าแต่ละราย เพื่อให้สามารถได้รับสินค้าทันกำหนดที่ต้องใช้สินค้า

3. ออกแบบสมุดงาน เพื่อใช้ในการจัดทำแผนความต้องการวัสดุ

ผู้ศึกษาและพัฒนาได้ตั้งชื่อสมุดงานที่พัฒนาว่า “Mrp&CrpTool_Ver6” โดยมีแนวคิดในการออกแบบ และพัฒนา คือ

□ ความสะดวกและง่ายในการระบุข้อมูลของผู้ใช้

□ อำนวยความสะดวก และจำกัดกรอบการใช้สมุดงานให้เหมาะสมกับผู้ใช้ ป้องกันความผิดพลาดในการใช้สมุดงาน

□ประมวลผลโดยอัตโนมัติ ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง เพียงพอเพื่อนำไปใช้วางแผนจัดการปริมาณความต้องการวัตถุดิบ และทรัพยากรในกระบวนการผลิต

ผู้ศึกษาได้แบ่งกระบวนการในการทำงานออกเป็น 3 ส่วนคือ INPUT, PROCESS และ OUTPUT โดยผู้ใช้จะระบุเพียงข้อมูลในส่วนที่เป็น INPUT เท่านั้น ส่วนที่เป็น PROCESS และ OUTPUT ผู้พัฒนาได้ออกแบบโปรแกรมให้ทำงานแบบอัตโนมัติ ซึ่งเมื่อกำหนด INPUT ต่าง ๆ อย่างครบถ้วน และถูกต้องแล้ว ก็จะได้ผลลัพธ์ ทั้ง MRP และ CRP โดยอัตโนมัติ และหากต้องการแก้ไขหรือปรับเปลี่ยน INPUT ก็สามารถกลับไปแก้ไข และสั่งให้ประมวลผลใหม่ได้ทันที ทำให้การคำนวณ MRP และ CRP เป็นสิ่งที่ง่ายและสามารถทำได้อย่างรวดเร็ว สามารถนำไปใช้เพื่อการสั่งวัตถุดิบหรือกำหนดตารางการผลิตให้สายการผลิตได้ทันที

4. ออกแบบรหัส (VBA Coding)

ภาษาที่ใช้เขียนคือ Excel VBA (Visual Basic for Application: Excel) ผู้ศึกษาได้ออกแบบรหัส VBA เป็น 2 กลุ่มคือ 1) รหัส VBA ที่ควบคุมการใช้สมุดงาน และ 2) รหัส VBA ในส่วนของการประมวลผล

รหัส VBA ที่ควบคุมการใช้สมุดงาน เนื่องจากผู้ศึกษาต้องการให้มีเครื่องมือช่วยให้สามารถระบุ input ได้อย่างครบถ้วน ไม่หลงลืม จึงออกแบบให้รหัส VBA เรียกหน้า Main Menu ขึ้นมาเป็นหน้าแรกทุกครั้งที่เปิดสมุดงาน และจากหน้า Main Menu ผู้ใช้งานจะสามารถคลิ๊ก link ต่าง ๆ ที่อยู่บนหน้า Main Menu เพื่อระบุข้อมูลต่างๆ อย่างเป็นลำดับต่อเนื่องกันไปทีละหน้าจนครบถ้วน

รหัสVBA ในส่วนของการประมวลผล มีลำดับการทำงานของรหัสVBA ดังนี้

1) เมื่อผู้ใช้งานเลือกกดกล่องข้อความหมายเลข 8 “Run MRP & CRP_Tool” รหัสVBA จะลบผลการคำนวณเก่าที่ค้างในสมุดงานออกทั้งหมด

2) เตรียมข้อมูล BOM เพื่อนำไปใช้ในขั้นตอนประมวลผล โดยดึงรายการสินค้าทั้งหมดที่ระบุใน BOM ออกมาหาความสัมพันธ์ของสินค้า กับวัตถุดิบ กำหนดลงในตารางความสัมพันธ์ของสินค้า และวัตถุดิบที่เป็นส่วนประกอบ ระบุจำนวนที่ต้องใช้เตรียมสำหรับการสร้างตาราง MRP ในขั้นตอนต่อไป จากนั้นจึงสร้างรายการสินค้า หรือวัตถุดิบ (ไม่มีรายกาซ้ำออกมา) และทำการจัดเรียงข้อมูล เพื่อนำรายการเหล่านั้นระบุลงในตารางMRP และตาราง CRP

3) สร้างตาราง MRP โดยขั้นตอนการประมวลผลเริ่มจากการสร้างตาราง MRP เท่ากับจำนวนรายการสินค้าและวัสดุทั้งหมด กำหนดระยะเวลาการวางแผนการผลิตเท่ากับระยะเวลาที่ระบุในตาราง MPS ระบุชื่อสินค้าหรือวัสดุลงในตารางแต่ละตาราง พร้อมกับนำข้อมูล (On hand), ข้อมูลหน่วยการสั่งซื้อ (Lot Size) และ ระยะเวลานำส่งสินค้า (Lead time) ที่อยู่หน้า Item Master มาใส่ลงในตาราง

4) การประมวลผล รหัส VBA ส่วนนี้เป็นการนำข้อมูลที่เป็น INPUT ทั้งหมด (MPS, BOM, Independent Req, On Order) กรอกลงในตาราง MRP ที่สร้างไว้ รหัสVBA ในส่วนนี้มีการสร้างตัวแปรขึ้นมาหลายตัวเพื่อรับค่าและกำหนดตำแหน่งต่างๆ ในตาราง เพื่อนำค่าทั้งหมดมาประมวลผลและวางในตาราง MRP

5) การสร้างรายงานสรุปความต้องการวัสดุ เมื่อสร้างตาราง MRP เสร็จแล้ว ใช้คำสั่งสร้างตารางสรุปความต้องการสินค้า และวัตถุดิบตามช่วงเวลาที่กำหนด จะได้รายงานเพื่อนำส่งให้กับฝ่ายจัดซื้อดำเนินงานต่อในกรณีที่เป็นวัสดุที่ต้องสั่งซื้อ และนำไปวางแผนการผลิตในสายการผลิตต่อไป

6) การประมวลผล สร้างตาราง CRP เมื่อได้ตาราง MRP นำตาราง MRP ไปใช้เพื่อคำนวณความต้องการทรัพยากรในกระบวนการผลิตแต่ละช่วงเวลา ของแต่ละสถานี รหัสVBA ที่ใช้ในส่วนนี้ วนซ้ำเพื่อคัดลอกตาราง MRP แล้วระบุสถานีงานที่ต้องใช้ในการผลิต จากนั้นจึงคำนวณหาความต้องการทรัพยากรในกระบวนการผลิต (CRP)

7) การสร้างแผนภูมิ แสดงปริมาณความต้องการทรัพยากรตามสถานีการผลิต โดยสร้างรายการของสถานีการผลิต เพื่อเป็นรายการสำหรับเลือกแสดงผลในแผนภูมิ จากนั้นสร้างตารางตามจำนวนช่วงเวลาที่กำหนดในตาราง MPS ระบุสูตรลงใน ตารางเพื่อดึงค่าสำหรับการสร้างแผนภูมิแสดงความต้องการทรัพยากรในการผลิต

8) สั่งให้แสดงหน้า MRP เป็นการสิ้นสุดกระบวนการในการประมวลผล

5. การทดสอบการทำงานของรหัส

หลังจากได้ออกแบบสมุดงานและเพิ่มรหัส VBA เข้าในสมุดงานแล้ว ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบการคำนวณปริมาณความต้องการวัตถุดิบ และทรัพยากรในกระบวนการผลิตด้วยสมุดงานที่ได้ออกแบบ โดยใช้ชุดข้อมูลที่เป็นแบบฝึกหัดการคำนวณ MRP แบบทำมือที่ใช้ในระหว่างการศึกษา เป็นแนวทางการทดสอบ เพื่อให้สามารถตรวจสอบผลการคำนวณที่ถูกต้องได้

ในระยะแรก ๆ ของการพัฒนา แม้จะได้ออกแบบการทำงานด้วยความรอบคอบ แต่ยังพบว่าผลการคำนวณมีความผิดพลาดอยู่ ซึ่งผู้ศึกษาได้ย้อน ทวน ตรวจสอบ หาข้อผิดพลาด ทำการปรับแก้ และเรียบเรียงโค้ดอย่างถี่ถ้วนอีกครั้ง

ทำให้ผลการคำนวณเป็นไปอย่างถูกต้อง ได้ค่าตรงกับการคำนวณมือทุกประการ และมีการสร้างตารางและรายงานอย่างครบถ้วน ดังนี้

1. ตาราง MRP
2. ตารางรายงาน MRP
3. ตาราง RCCP: CPOF
4. ตาราง CRP
5. แผนภูมิแสดง CRP Profile ตามสถานีงาน

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

จากโครงงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองนี้ ได้ข้อสรุปว่าโปรแกรม Excel มาตรฐานที่ใช้ในองค์กรทั่วไป สามารถสร้างสมุดงานเพื่อคำนวณปริมาณความต้องการวัตถุดิบ และทรัพยากรในกระบวนการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลลัพธ์ที่ถูกต้อง เข้าใจง่าย สะดวกในการนำไปใช้งาน เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้ประกอบการ

ผู้ศึกษาได้ออกแบบ พัฒนา สมุดงาน Mrp&CrpTool_Ver6.xls (Excel Spreadsheet) จนสามารถทำงานได้อย่างถูกต้อง มีความยืดหยุ่นสามารถรองรับขนาดของ BOM ได้ไม่จำกัด ช่วยให้ผู้ทำหน้าที่ในการวางแผนการผลิตสามารถคำนวณ MRP (material Requirement Planning) และ CRP (Capacity Requirement Planning)ได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องแม่นยำ และยังทำให้การปรับเปลี่ยนรายการในใบโครงสร้างวัสดุ (BOM) เป็นเรื่องไม่ยุ่งยากอีกต่อไป ทั้งยังสามารถคำนวณความต้องการวัสดุและทรัพยากรใหม่ตามปริมาณความต้องการสินค้าที่ได้รับมาจากลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว ตลอดเวลา

ความสามารถนี้เป็นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กับองค์กร และยังทำให้การบริหารจัดการสินค้าคงคลังเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ต้องมีการสำรองวัตถุดิบเผื่ออย่างเกินจำเป็น สำรองเพียงเพื่อให้เพียงพอสำหรับรอบกากรสั่งซื้อ และจำนวนขั้นต่ำที่ต้องสั่งเท่านั้น

นอกจากนี้ ยังช่วยให้สามารถปรับแผน หรือเตรียมทรัพยากรได้อย่างเพียงพอ เหมาะสมกับปริมาณงานในสายการผลิต สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายด้านแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เกิดค่าใช้จ่ายด้านแรงงานที่ไม่จำเป็น เป็นการประหยัดทั้งต้นทุนในการบริหารจัดการสินค้าและวัตถุดิบ และการบริหารจัดการทรัพยากรในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับองค์กร

เอกสารอ้างอิง

วิศัลย์ พัวรุ่งโรจน์. 2551. Advance Excel เจาะลึกการเขียนโปรแกรม VBA. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ซีเอ็ด ยูเคชั่น.

F. Robert Jacobs, and others. 2011. Manufacturing Planning & Control for Supply Chain Management. 6th ed. New York: McGraw-Hill.

Salaheldin. I (2005), “An Investigation of MRP Benefit-Determinant Relationships: ACE model”, international Scientific Journal “Problem & Perspectives in management”, Vol.2 No.2.

Vassilis M. (2000), “Material Requirements Planning MRP”, report produced for the EC funded project.

การรับรู้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย

THE PERCEPTION OF INFORMATION TECHNOLOGY FACTOR FOR ELECTRONIC COMMERCE OF COMPUTER AND INTERNET COMPANIES IN THAILAND

วิจิตรา พีรกิตติกุล[1] ดร.จิรัชฌา วิเชียรปัญญา[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ1) ศึกษาการรับรู้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้ และปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ 2) เปรียบเทียบการรับรู้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้และปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ จำแนกตามขนาดธุรกิจ และ 3) พัฒนาแนวทางการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในการประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลผู้ประกอบการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 333 ชุดได้กลับคืนมา 214 ชุด คิดเป็นร้อยละ 64.00 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาคือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมานคือ One way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเจ้าของธุรกิจขนาดเล็กมีทุนจดทะเบียนต่ำกว่า 100,000 บาท มีรูปแบบเป็นธุรกิจ: ผู้บริโภค (B2C) การรับรู้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีขนาดธุรกิจแตกต่างกัน พบว่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านมีความเป็นส่วนตัวและด้านเชื่อถือได้และแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ในด้านมีความปลอดภัย ส่วนผลการเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านฮาร์ดแวร์/ซอฟต์แวร์และด้านการจัดการข้อมูลและสารสนเทศ และผลการเปรียบเทียบปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านงบประมาณ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์และด้านการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนแนวทางการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ประกอบด้วยด้านบุคลากรซึ่งจัดให้มีหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับผู้ประกอบการ ด้านงบประมาณต้องมีการวางแผนงานด้านงบประมาณ จัดสรรและควบคุมงบประมาณ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ต้องมีการลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบสำรองข้อมูลและระบบเครือข่าย การติดตั้งระบบรักษาความปลอดภัย และด้านการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ จะต้องมีการวางแผนสำหรับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ที่ชัดเจน

คำสำคัญ : การรับรู้, ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ, พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

Abstract

The purpose of the study are 1) to study the perception of information technology factor, usage, and the problem of using information technology for electronic commerce 2) to compare the perception of information technology factor, usage, and the problem of using information technology for electronic commerce which classified by business size and 3) to develop information technology management guideline for electronic commerce of computer and internet companies in Thailand which have been quantitative research by using 333 questionnaires to collect data of computer and internet companies in Thailand. Descriptive statistics analysis has been frequency distribution, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and inferential statistics has been One way ANOVA.

The result found that most of the respondents were the small business owner with registered capital was less than 100,000 baht in term of business: the consumer (B2C). Perception of information technology factor. And using information technology was in high level. For the problem of using information technology was in medium level. The result of comparison perception of information technology factor of the respondents with different business size found that there was difference of statistical significance at .01 in perceived privacy and trust and at .05 in security. For the result of comparison using information technology was different at .01 in hardware, software, and data and informational management. The result of comparison the problem of using information technology was different at .01 in budget, equipment, and information technology management. For information technology management guideline for electronic commerce consists of personnel and there were training courses for the companies. For budgetary must be planned, allocated, and controlled. For equipment must be invested information technology with backup and network system development, safety system installation and information technology management must be planned for information technology implementation clearly.

KEYWORDS: PERCEPTION, INFORMATION TECHNOLOGY FACTOR, ELECTRONIC COMMERCE.

1.บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในธุรกิจมากขึ้น โดยจะเห็นได้จากการเปลี่ยนรูปแบบการค้าขายแบบดั้งเดิมไปเป็นการค้าขายแบบอิเล็กทรอนิกส์ และผ่านเครือข่ายออนไลน์ โดยเฉพาะการทำธุรกรรมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นธุรกิจรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นช่องทางการค้าหนึ่งที่สร้างโอกาสให้กับผู้ประกอบการได้มากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ไม่ควรมองข้ามคือปัจจัยด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความสำคัญกับการจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นหนทางในการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จทางธุรกิจ รวมถึงการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น ในอดีตการลงทุนทำธุรกิจขายสินค้าไม่ว่าจะเป็นสินค้าอะไรก็ตามจะต้องใช้เงินลงทุนสูง ทั้งในส่วนของค่าสถานที่ ค่าจ้างพนักงาน ค่าโฆษณาประชาสัมพันธ์ แต่หลังจากที่เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น อินเทอร์เน็ต เข้ามามีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิต ทำให้พฤติกรรมในการลงทุนไม่ต้องลงทุนมากในการประกอบธุรกิจ และไม่ต้องจ้างพนักงานประจำร้าน ดังนั้นจึงทำให้บทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศมีมากขึ้น

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง การดำเนินกิจการทางพาณิชยกรรมที่ใช้เครื่องมือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้ามาช่วยซึ่งส่วนมากมักจะนำอินเทอร์เน็ตมาเป็นจุดเชื่อมสำหรับการดำเนินธุรกิจให้สะดวกรวดเร็วมากขึ้น นับได้ว่าเป็นเครื่องมือชิ้นสำคัญของระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (ภาวุธ พงษ์วิทยภานุ, 17 มิถุนายน 2553)

จากข้อมูลดังกล่าวพบว่า พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จากผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2553 พบว่าปัจจุบันมีสัดส่วนของธุรกิจขนาดเล็ก (มีคนทำงานไม่เกิน 5 คน) มากที่สุดร้อยละ 68.5 หากพิจารณาผู้ประกอบการธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ตามกลุ่มอุตสาหกรรมที่ทำ จะอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมแฟชั่นเครื่องแต่งกาย อัญมณีและเครื่องประดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 32.3 รองลงมาเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตคิดเป็นร้อยละ17.7 โดย 2 ใน 3 ของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ทั้งหมดมีร้อยละ 54.6 ขายผ่านอิเล็กทรอนิกส์และมีหน้าร้านด้วย สำหรับผลประกอบการในรอบปีที่ผ่านมา (ปี 2553) ธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มียอดขายผ่านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ทั้งสิ้นประมาณ 608,587 ล้านบาท และคาดว่ามูลค่ารวมในปีพ.ศ. 2554 และปีพ.ศ. 2555 ยังขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจัยด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ก็เป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างที่ต้องให้ความสำคัญกับการจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงเกิดคำถามที่ว่าผู้ประกอบการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยที่มีความแตกต่างกันในด้านขนาดธุรกิจ มีการรับรู้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้ และปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีสภาพอย่างไร ซึ่งเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยเรื่อง “การรับรู้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย” ทั้งนี้โดยใช้กรอบแนวคิดของ Wahab, N.M.A and Ali (2006) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ (Information Technology Factor’s in Customer Relationship Management Performance) ที่ได้สรุปปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการทำงานด้านการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ที่ประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ 6 ปัจจัยดังนี้

1. การรับรู้ว่ามีความเป็นส่วนตัว (Perceived Privacy) หมายถึง การรับรู้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ มีความเป็นส่วนตัวในด้านการเก็บ การเข้าถึงข้อมูลภายหลัง การใช้ประโยชน์ การเปิดเผยข้อมูลความลับ และข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้งาน

2. การรับรู้ว่ามีความสะดวกในการใช้ (Perceived ease of use) หมายถึง เทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ในธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ง่ายต่อการใช้งาน นำมาใช้ได้อย่างรวดเร็ว ไม่ซับซ้อน สามารถแบ่งเบาภาระงานได้

3. การรับรู้ว่ามีประโยชน์ในการใช้งาน (Perceived Usefulness) หมายถึง ความมีประโยชน์จะเป็นตัวกำหนดการรับรู้ในระดับบุคคลซึ่งแต่ละบุคคลจะรับรู้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีส่วนช่วยพัฒนาผลการปฏิบัติงานได้อย่างไร

4. การรับรู้ว่าความเชื่อถือได้ (Perceived trust) หมายถึง ความเชื่อเกี่ยวกับการเพิ่มผลการปฏิบัติงานระดับบุคคลด้วยการสามารถเข้าถึงข้อมูลของผู้บริโภคได้นั้นจะเป็นตัวช่วยสนับสนุนให้เกิดการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

5. การรับรู้ว่านำมาใช้ประโยชน์ได้ (Perceived usability) หมายถึง การรับรู้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้นมีประโยชน์และนำมาใช้ประโยชน์ได้กับผู้ใช้ ที่สามารถ เรียนรู้ การจัดการระบบ การจดจำพื้นฐานการทำงาน และนำประโยชน์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้ดียิ่งขึ้นไป

6. การรับรู้ว่ามีความปลอดภัย (Perceived security) หมายถึง การรับรู้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีความปลอดภัย ซึ่งผู้บริโภคเชื่อว่าข้อมูลส่วนบุคคล (ส่วนตัวและเกี่ยวกับการเงิน) จะไม่แสดง การจัดการระหว่างการส่ง และจัดเก็บโดยไม่เหมาะสม

ผลจากการวิจัยที่ได้คาดว่าสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้เหมาะสำหรับผู้ประกอบการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย เพื่อให้สามารถรองรับความต้องการในการใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน และคัดเลือกเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน จนทำให้สามารถให้บริการลูกค้าได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว และสามารถสร้างความได้เปรียบทางธุรกิจ

2.ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย จำนวน 1,917 ราย (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, 17 เมษายน 2553)

โดยกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้ประกอบการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย ผู้วิจัยได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่าความคลาดเคลื่อน ±5 % ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 333 ราย ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการส่งแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2554 – 26 เมษายน 2554 โดยวิธีการเก็บข้อมูลมี 3 วิธีการดังนี้ 1) ผ่านทางออนไลน์โดยการใช้ E-Questionnaireส่งไปยัง Email ของผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในกลุ่มคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ซึ่งรายชื่อ Email นำมากจากเว็บไซต์ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและจากเว็บไซต์สมาคมผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ 2) เก็บรวบรวมจากการจัดอบรมโครงการดำเนินการเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการ DBDmart เพื่อสร้างร้านค้าออนไลน์ ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า จำนวน 2 ครั้ง และ 3) ฝากการเชื่อมโยง (Link) ผ่านทางเว็บบอร์ดผู้ประกอบการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตได้รับผลกลับคืนมาทั้งหมด 214 ชุด คิดเป็นร้อยละ 64.00 ของแบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมด

ตัวแปรต้น คือ ขนาดธุรกิจของผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย ส่วนตัวแปรตามมีดังนี้

1. การรับรู้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย 1) การรับรู้ว่ามีความเป็นส่วนตัว 2) การรับรู้ว่ามีความสะดวกในการใช้ 3) การรับรู้ว่ามีประโยชน์ในการใช้งาน 4) การรับรู้ว่าความเชื่อถือได้ 5) การรับรู้ว่านำมาใช้ประโยชน์ได้ และ 6) การรับรู้ว่ามีความปลอดภัย

2.การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย 1) ฮาร์ดแวร์/ซอฟต์แวร์ 2) การจัดการข้อมูลและสารสนเทศ และ 3) เว็บไซต์

3.ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และ 4) ด้านการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยนี้ คือแบบสอบถามการรับรู้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ศึกษาทฤษฎีหลักการและแนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้ และสร้างองค์ประกอบรวบยอด ซึ่งประกอบด้วยการรับรู้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย โดยใช้กรอบแนวคิดของ Wahab, N.M.A and Ali (2006) จัดทำนิยามปฏิบัติการตัวแปรที่ศึกษา จัดทำพฤติกรรมบ่งชี้ และสร้างแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 4 ตอนดังนี้ 1) ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) การ

รับรู้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 4) ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย

ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้านความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ดังนี้ 1) ดร.วรพงษ์ ลีวัฒนกิจ 2) คุณสุวรรณี พิพัฒน์พิบูลผล และ 3) คุณวัชรินทร์ บัวสอน ซึ่งได้ทำการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับข้อคำถามที่ต้องการโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence - IOC) ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือได้เท่ากับ 0.8 นำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งและจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการตรวจความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้ 1) สถิติเชิงบรรยาย ใช้สำหรับสถานภาพส่วนบุคคล สถานภาพทางธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ การรับรู้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้ และปัญหาการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศทั้งนี้โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้ 1.00-1.50 หมายถึงระดับน้อยที่สุด 1.51-2.50 หมายถึง ระดับน้อย 2.51-3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง 3.51-4.50 หมายถึง ระดับมาก 4.51-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด และ 2) สถิติเชิงอ้างอิง ใช้สำหรับการเปรียบเทียบการรับรู้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้ และปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำแนกตามขนาดธุรกิจ โดยใช้ one-way ANOVA

3. ผลการวิเคราะห์/ผลการวิจัยและการอภิปราย

3.1 สรุปลักษณะสถานภาพส่วนบุคคล และสถานภาพการประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พบว่า เป็นเจ้าของธุรกิจ ร้อยละ 48.13 ส่วนลักษณะธุรกิจของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนคิดเป็นร้อยละ 31.75 ซึ่งมีอายุอยู่ในช่วง 26-35ปี คิดเป็นร้อยละ55.60 และระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบ สอบถามส่วนใหญ่คือปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ72.00

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรูปแบบการจัดตั้งแบบบุคคลธรรมดา คิดเป็นร้อยละ 44.39 ระยะเวลาที่เปิดดำเนินการมาแล้ว มากกว่า 4 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 43.50 จำนวนพนักงานทั้งหมด น้อยกว่า 10 คน ซึ่งเป็นธุรกิจขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 62.61 มีทุนจดทะเบียน ต่ำกว่า 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ42.10 ประเภทของการดำเนินการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มากกว่าครึ่งคือ ธุรกิจ: ผู้บริโภค (B2C) คิดเป็นร้อยละ 55.51 ซึ่งรูปแบบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นรูปแบบรายการสินค้าออนไลน์ (Online Catalogue) คิดเป็นร้อยละ41.22 และมีวิธีดำเนินธุรกิจ โดยใช้เว็บไซต์ในการให้ข้อมูลลูกค้าเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 32.40 ทุนจดทะเบียนจำแนกตามขนาดธุรกิจ พบว่าธุรกิจขนาดเล็กมีทุนจดทะเบียนต่ำกว่า 100,000 บาท ร้อยละ 67.16 ในขณะธุรกิจขนาดกลางและใหญ่มีทุนจดทะเบียนมากกว่า 1,000,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 66.03 และ 88.88 ประเภทของการดำเนินการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จำแนกตามขนาดธุรกิจพบว่าประเภทธุรกิจของธุรกิจขนาดเล็กเป็นแบบธุรกิจ: ผู้บริโภค (B2C คิดเป็นร้อยละ 61.19 และธุรกิจขนาดกลางและธุรกิจขนาดใหญ่ เหมือนกันคือเป็นแบบ ธุรกิจแบบธุรกิจ: ธุรกิจ (B2B) คิดเป็นร้อยละ 66.03 และ 48.14 รูปแบบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จำแนกตามขนาดธุรกิจพบว่า รูป แบบของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามทุกขนาดดำเนินการอยู่คือรูปแบบรายการสินค้าออนไลน์ (Online Catalogue) คิดเป็นร้อยละ 72.38 ร้อยละ 52.83 และร้อยละ 59.25 วิธีดำเนินธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามทุกขนาดดำเนินการอยู่คือใช้อีเมลในการติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 72.38 ร้อยละ 58.49 และร้อยละ 51.85

3.2 การรับรู้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยออกเป็น 6 ด้านดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.19) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านที่สอบถาม อาทิ ด้านการรับรู้ว่ามีประโยชน์ในการใช้งาน ($\bar{x}$ =4.48) การรับรู้ว่ามีความสะดวกในการใช้ ($\bar{x}$ =4.44) การรับรู้ว่านำมาใช้ประโยชน์ได้ ($\bar{x}$ =4.34) เป็นต้น

3.3 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.07) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ที่สอบถามดังนี้ การใช้เว็บไซต์ ($\bar{x}$ = 4.43) การจัดการข้อมูลและสารสนเทศ ($\bar{x}$ = 3.91) และใช้ฮาร์ดแวร์/ซอฟต์แวร์ ($\bar{x}$ = 3.87) ตามลำดับ

3.4 ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามประสบปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.42) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้านที่สอบถามดังนี้ ด้านงบประมาณ ($\bar{x}$ = 3.48) ด้านบุคลากร ($\bar{x}$ = 3.42) ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ($\bar{x}$ = 3.40) และด้านการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{x}$ = 3.27) ตามลำดับ

3.5 เปรียบเทียบความแตกต่างของการรับรู้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้และปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศต่อการประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในภาพรวม จำแนกตามขนาดธุรกิจ

การเปรียบเทียบความแตกต่างของการรับรู้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศพบว่าในภาพรวมจำแนกตามขนาดธุรกิจ พบว่าในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งด้านที่สอดคล้องกับสมมติฐานมี 3 ด้านคือ *ด้านการรับรู้ว่ามีความเป็นส่วนตัว ด้านการรับรู้ว่าเชื่อถือได้* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ*ด้านการรับรู้ว่ามีความปลอดภัย* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chellappa and Pavlou (2002) กล่าวว่าการรับรู้ว่ามีความเป็นส่วนตัวและการรับรู้ว่ามีความปลอดภัยเป็นปัจจัยหลักในการทำธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจขนาดใด ล้วนแต่ต้องมีเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การทำรายงานทุกประเภทควรมีความน่าเชื่อถือและถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Davis (1989), Gefen and Straub (2000), Clay et al. (2005) และ Kim et al. (2010) ที่พบว่าการรับรู้ว่ามีความปลอดภัย และความเชื่อถือมีผลกระทบต่อการใช้ระบบ

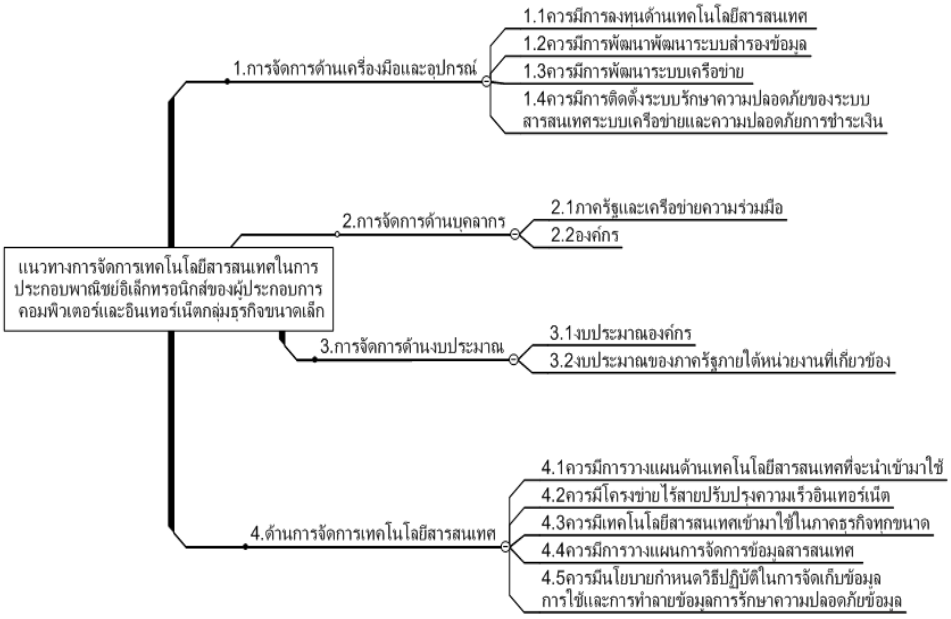
การเปรียบเทียบความแตกต่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศพบว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งในรายด้านมีส่วนที่สอดคล้องกับสมมติฐาน 2 ด้าน คือ*ด้านฮาร์ดแวร์/ซอฟต์แวร์* และ*ด้านการจัดการข้อมูลและสารสนเทศ* ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ธุรกิจขนาดกลางและขนาดใหญ่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสูงกว่าธุรกิจขนาดเล็กเป็นเพราะจำนวนอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์/ซอฟต์แวร์รวมไปถึงจำนวนของบุคลากรที่ใช้ในการปฏิบัติงานมีจำนวนแตกต่างกันรวมไปถึงงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์/ซอฟต์แวร์ สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานประกอบการ พ.ศ.2554 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งพบว่ามีการเก็บข้อมูลการใช้งานคอมพิวเตอร์ การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และจำนวนบุคลากรที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานเป็นประจำ ซึ่งพบว่าสถานประกอบการธุรกิจขนาดใหญ่มีการใช้งานคอมพิวเตอร์ การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และมีจำนวนบุคลากรที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานเป็นประจำมากที่สุด

รองลงมาเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก และในด้านการจัดการข้อมูลและสารสนเทศ ก็มีความสำคัญเพราะในการแข่งขันทางธุรกิจต้องอาศัยข้อมูลเป็นหลักจึงต้องมีการจัดการข้อมูลและสารสนเทศ เนื่องจากข้อมูลเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินงานเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ จากผลการวิจัยพบว่าธุรกิจขนาดกลางมีการใช้การจัดการข้อมูลและสารสนเทศสูงกว่าธุรกิจขนาดเล็ก เนื่องจากธุรกิจขนาดเล็กอาจมองข้ามการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากมีงบประมาณจำกัดและเป็นธุรกิจที่มีขนาดเล็ก

การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศต่อการประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในภาพรวม พบว่าปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งในรายด้านมีส่วนที่สอดคล้องกับสมมติฐาน 3 ด้าน คือ*ด้านงบประมาณ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ และด้านการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ* ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้านงบประมาณ ธุรกิจขนาดเล็กประสบปัญหามากกว่าธุรกิจขนาดกลางอาจเนื่องจากธุรกิจขนาดเล็กขาดเงินลงทุนหมุนเวียน สอดคล้องกับบทความของ ณัฐพล ลีลาวัฒนานันท์ (2552) ได้กล่าวว่าปัญหาทางการเงินของ SMEs ยังมาจากธนาคารไม่ยินยอมให้สินเชื่อเนื่องจากไม่มีหลักประกัน ไม่มีผลงานที่น่าเชื่อถือมาก่อน ก็เลยทำให้ปัญหาด้านเงินทุนเป็นปัญหาใหญ่ และเรื่องปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้านเครื่องมือและอุปกรณ์และด้านการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่าธุรกิจขนาดเล็กประสบปัญหามากกว่าธุรกิจขนาดกลาง เนื่องจากปัจจุบันการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีการพัฒนารวดเร็วมากทั้งทางด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์สืบเนื่องมาจากเรื่องงบประมาณข้างต้น ธุรกิจขนาดเล็กมีงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดซื้อจัดหา และในการจัดหาอุปกรณ์มาใช้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีผู้ที่มีความรู้ในการใช้อุปกรณ์เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในกรณีของการใช้ซอฟต์แวร์ที่ซับซ้อน ทำให้หน่วยงานไม่สามารถใช้ซอฟต์แวร์ได้อย่างคุ้มค่า

3.6 แนวทางการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

จากผลการวิจัยขอนำเสนอแนวทางเพื่อแก้ปัญหา 4 ด้าน ดังนี้

รูปที่ 1 แนวทางการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในการประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตกลุ่มธุรกิจขนาดเล็ก

4.ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

จากผลการวิจัยปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลากรและด้านงบประมาณ เครื่องมือและอุปกรณ์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ และอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ผู้วิจัยขอเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้ ดังนี้

8.1 ผู้ประกอบการ 1) ควรมีการลงทุน สนับสนุนและพัฒนาบุคคลากรให้เป็นแรงงานความรู้ด้านธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ 2) ควรมีการปรับปรุงเรื่องระบบรักษาความปลอดภัย ของข้อมูล และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 3) ควรมีการวางแผนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาการใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในอุตสาหกรรมรายสาขา

8.2 หน่วยงานของรัฐที่ดูแลในส่วนของผู้ประกอบการที่ใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ 1) ควรมีการสนับสนุนผู้ประกอบการในการนำระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าไปใช้ในองค์กรเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้และเพิ่มขีดความความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย โดยเน้น พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการส่งออก การค้า บริการ ทั้งในและนอกประเทศ 2) ควรมีการจัดอบรมการใช้งาน ให้ความรู้ กับผู้ประกอบการโดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อย ให้สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์.สถิติข้อมูล/ข้อมูลธุรกิจรายสาขา [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: http://www.dbd.go.th/edirectory/, 27 เมษายน 2553.

ณัฐพล ลีลาวัฒนานันท์. “ปัญหาของ SME ไทย (1).” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: http://boc.dip.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=353&Itemid=14, 2552 ศูนย์ธุรกิจอุตสากรรม (BOC), 16 มิถุนายน 2553.

ภาวุธ พงษ์วิทยภานุ. “พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์คืออะไร” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: http://www.pawoot.com/what-is-ecommerce., 17 มิถุนายน 2553.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. *สำรวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานประกอบการ พ.ศ.2554.* กรุงเทพฯ: สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2554.

Chellappa, R. k. and Pavlou, P. A. “Perceived information security, financial liability and consumer trust in electronic commerce transactions.” *Logistics Information Management*. 5/6 (2002): 358-368.

Davis, F. D. “Perceived usefulness, perceived ease-of-use, and user acceptance of Information technology.” *MIS Quarterly*. 3 (September 1989): 319-340.\

Davis, F.D., Bagozzi, RP. and Warshaw.P.R. “User Acceptance of Computer Technology: A Comparison of two Theoretical Models.” *Management Sciences*.8 (August 1989): 982- 1003.

Gefen, D., and Straub, D.W. "The Relative Importance of Perceived Ease of Use in IS Adoption: A Study of E-commerce Adoption," *Journal of the Association for Information Systems*. 1 (2000): 8.

Kim, C., Tao, W., Shin, N. and Kim, K. “An empirical study of customers’ perceptions of security and trust in e-payment Systems.” *Electronic Commerce Research and Applications*. 1 (January-February 2010): 84-95.

Wahab, N.M.A and Ali. “Information Technology Factor’s in Customer Relationship Management (CRM) Performance.” Master’s Thesis in Faculty of Business Management University Utara Malaysia, SINTOK, Kedah, 2006.

Yamana, Taro. “Statisties” *An Introductory Analysis*. 2nd Ed. N.Y: Harper and Row, 1967.

แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการความรู้และการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรังสิต

THE GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF A KNOWLEDGE MANAGEMENT SYSTEMS AND INFORMATION TECHNOLOGY MANAGEMENT FOR KNOWLEDGE MANAGEMENT OF RANGSIT UNIVERSITY

ธงชัย บุญเกิด[1] ดร.จิรัชฌา วิเชียรปัญญา[2]

* นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

** อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ด้านคุณลักษณะของบุคลากร ด้านกระบวนการ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) ศึกษาปัญหาการดำเนินงานการจัดการความรู้ และ 3) พัฒนาแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการความรู้ และการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้ ของมหาวิทยาลัยรังสิต วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ที่รับผิดชอบงานด้านการจัดการความรู้ของคณะ สำนักงานและสถาบันที่มีการดำเนินงานจัดการความรู้ รวมจำนวน 34 หน่วยงาน การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มีการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. มหาวิทยาลัยรังสิต มีสภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.96) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการดำเนินงานในด้านคุณลักษณะของบุคลากรอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.88) ด้านกระบวนการจัดการความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.72) ส่วนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x}$ = 2.41)

2. มหาวิทยาลัยรังสิต ประสบปัญหาการดำเนินงานด้านการจัดการความรู้ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x}$ = 1.73) ปัญหาที่ประสบในระดับปานกลาง อาทิ บุคลากรมีภาระงานประจำมากทำให้ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการความรู้ ($\bar{x}$ = 3.44) รวมทั้งขาดระบบที่จำเป็นสำหรับการจัดเก็บความรู้ ($\bar{x}$ = 2.82) เป็นต้น

3. แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการความรู้ และการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรังสิต พบว่า จำเป็นต้องดำเนินโครงการที่สำคัญในแต่ละด้านดังนี้ 1) แนวทางด้านการพัฒนาคุณลักษณะของบุคลากร จำเป็นต้องมีโครงการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และโครงการพัฒนาทักษะการสอนงานและผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับหัวหน้างาน 2) แนวทางด้านการพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ จำเป็นต้องมีโครงการจัดทำคู่มือการจัดการความรู้ โครงการกำหนดความรู้หลักที่ตอบสนองวิสัยทัศน์และภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยรังสิต โครงการถอดความรู้และประสบการณ์ที่มีความเป็นเลิศในการทำงาน และโครงการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น 3) แนวทางด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้ จำเป็นต้องมีโครงการพัฒนาฐานข้อมูลทำเนียบผู้เชี่ยวชาญ โครงการพัฒนาคลังความรู้เชิงประสบการณ์ โครงการจัดตั้งชุมชนนักปฏิบัติออนไลน์ และโครงการพัฒนา

เว็บไซต์เพื่อการสื่อสารการจัดการความรู้ เป็นต้น และ 4) แนวทางด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับเพิ่มพูนการเรียนรู้ จำเป็นต้องมีโครงการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ด้านการจัดการความรู้ โครงการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ดิจิตอล และโครงการพัฒนาเว็บท่าความรู้ เป็นต้น

คำสำคัญ : การจัดการความรู้ การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้

Abstract

The purpose of this research were to study 1) state of knowledge management systems in personal characteristics, knowledge management process and information technology 2) the knowledge management problems and 3) develop knowledge management systems and information technology for knowledge management guidelines of Rangsit University. The method of the research is quantitative research by utilizing questionnaire in order to compile data from the representative group who is responsible for knowledge management of faculties, offices or any colleges 34 sectors. In the study, Statistic processed program, frequency, percentage, average, and standard deviation are used to analyze the data. The result of the study is as follow;

1. In overall, the state of knowledge management of Rangsit University is in a moderate level ($\bar{x}$ = 2.96). When considering each factors, the state of knowledge management in personal characteristics is in high level ($\bar{x}$ =3.88) whereas the process of knowledge management is in a moderate level ($\bar{x}$ = 2.72) and information technology is a low level ($\bar{x}$ = 2.41).

2. Rangsit University has obstacle regarding knowledge management in a low level ($\bar{x}$ = 1.73). For example of problem which is in low level ($\bar{x}$ = 3.44), is personnel has too many regular responsibility therefore they do not have time to participate knowledge management activity and the system of knowledge management is insufficient ($\bar{x}$ = 2.82), etc.

3. The result shows that Rangsit University is indispensable to have teamwork development as well as teaching and learning development for supervisor's project. In the same way, it is necessary to arrange the project that provide handbook for knowledge management, project about principle knowledge related to vision and mission of the University, sharing best practices knowledge and experience for working project, and sharing knowledge project, etc. For information technology development, it is essential to set database development for expert project, Knowledge and Experience Center Project, Online Community Project, and Website Developing for Knowledge Management Communication Project, etc. Finally, Online Lesson Development for Knowledge Management Project, Digital Media Development for Learning Project, and Website for Knowledge Development Project are very necessary for increasing learning using information technology development.

KEYWORDS : KNOWLEDGE MANAGEMENT, INFORMATION TECHNOLOGY FOR KNOWLEDGE MANAGEMENT

1.บทนำ

สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Base Society and Economy) เป็นสังคมที่ความรู้ได้กลายมาเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง การพัฒนาความรู้ใหม่ๆ เพื่อการแข่งขันและเสริมสร้างความเข้มแข็งจึงเป็นรากฐานที่สำคัญอย่างยิ่งของกระบวนการพัฒนาประเทศ ในระบบเศรษฐกิจจะให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนความรู้เป็นนวัตกรรมโดยอาศัยเทคโนโลยีระดับสูง ซึ่งลักษณะของระบบเศรษฐกิจฐานความรู้นั้น จิรัชฌา วิเชียรปัญญา (2549) ได้อธิบายไว้ว่ามี 4 มิติคือ 1) นวัตกรรมการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงความรู้ 2) การให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในฐานะที่เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการสร้าง การกระจาย และการนำความรู้ไปใช้ 3) มีเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคมเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญสำหรับการประมวลผล การเก็บรักษา การถ่ายโอนและการสื่อสารข้อมูลทั้งอยู่ในรูปของข้อความ เสียงและภาพ และ 4) มีสภาพแวดล้อมทางธุรกิจอันได้แก่ นโยบายกฎหมายและเศรษฐกิจของรัฐบาล จากสภาพที่กล่าวมาข้างต้นก่อให้เกิดการเปลี่ยน- แปลงและส่งผลกระทบต่อองค์กรในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ทำให้การดำเนินงานในโลกปัจจุบันเต็มไปด้วยการเรียนรู้มากขึ้น หากบุคลากรในองค์กรใดสามารถเรียนรู้ได้เร็วกว่าหรือดีกว่าบุคลากรขององค์กรอื่น จะส่งผลให้องค์กรนั้นมีความได้เปรียบในการดำเนินธุรกิจในภาวะที่มีการแข่งขันสูงเช่นในปัจจุบัน ดังนั้น การพัฒนาองค์กรในปัจจุบันนี้จึงขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคลากรรายบุคคลในการที่จะจัดการเชิงกลยุทธ์ให้องค์กรมีการมุ่งเน้นการกระตุ้นเร่งเร้าและจูงใจให้บุคลากรทุกคนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเอง เพื่อเพิ่มพูนและขยายศักยภาพของตนเองและองค์กรอยู่ตลอดเวลา แนวทางการพัฒนาบุคลากรและองค์กรเพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศคือการที่บุคลากรทุกคนต้องรู้บทบาทหน้าที่และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา โดยแก้ไขสิ่งที่ไม่ดีให้ดี ทำสิ่งที่ดีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น และพัฒนาต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด อีกทั้งต้องร่วมเรียนรู้และทำงานเป็นทีม เข้าใจระบบ เข้าใจความเปลี่ยนแปลง และเข้าใจปัญหาแบบองค์รวม เป็นคนกล้าคิดกล้าทำอย่างอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้คือการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Senge, 2006)

สำหรับประเทศไทยก็ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550-2554) และต่อเนื่องถึงฉบับที่ 11 (2555-2559) ที่ได้กำหนดให้มี “ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน” ทั้งนี้โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้เป็นกลุ่มจนติดเป็นนิสัยใฝ่เรียนใฝ่รู้ตลอดชีวิต อีกทั้งหน่วยงานในประเทศไทยทั้งภาครัฐและเอกชนจำนวนมากได้มีนโยบายพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้ที่เรียนรู้ และสนับสนุนการใช้ความรู้เพื่อการทำงาน และมีการนำแนวคิดการจัดการความรู้มาใช้อย่างแพร่หลาย ซึ่ง “การจัดการความรู้” (Knowledge Management - KM) เป็นแนวทางการบริหารจัดการสมัยใหม่ที่ได้ให้ความสำคัญของบุคลากรในองค์กรซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง ประกอบกับกระแสของการเปลี่ยน- แปลงของสังคมอย่างรวดเร็วเพื่อผลักดันให้องค์กรมีประสิทธิภาพสามารถอยู่รอดได้จากการจัดการความรู้ การรวบรวมความรู้ที่มีอยู่ในองค์กรซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสารมาพัฒนาให้เป็นระบบเพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในเชิงแข่งขันสูงสุด โดยที่ความรู้มี 2 ประเภท คือ 1) ความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในคน (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย เช่น ทักษะในการทำงาน เป็นความรู้แบบนามธรรม และ 2) ความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวม ถ่ายทอดได้โดยผ่านวิธีต่างๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่างๆ เป็นความรู้แบบรูปธรรม (พรพิมล หรรษาภิรมย์โชค, 2550) นอกจากนั้น การจัดการความรู้ยัง เป็นศาสตร์เชิงบูรณาการซึ่งรวมเอาศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกันในฐานะที่เป็น “การจัดการสารสนเทศ” (Management of Information) ซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์และหรือสารสนเทศศาสตร์ มิตินี้มองว่าความรู้เป็น “วัตถุที่สามารถจำแนกและจัดการในระบบ

สารสนเทศได้" และยังเป็นแนวคิดเกี่ยวกับ "การจัดการเกี่ยวกับบุคคล" (Management of People) ซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้ทางด้านปรัชญา จิตวิทยา สังคมวิทยา ธุรกิจและการบริหารจัดการ มิตินี้มองว่าความรู้เป็น "กระบวนการ เป็นกลุ่มของทักษะและความรู้ที่มีความเป็นพลวัตและมีความซับซ้อนซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง" ดังนั้นขอบเขตที่สำคัญของการจัดการความรู้จึงมีความหมายซับซ้อนครอบคลุมถึงศาสตร์ต่างๆ จำนวนมาก เช่น การบริหารจัดการ การปฏิบัติ หลักปรัชญา เทคโนโลยี กลยุทธ์และลักษณะพฤติกรรมของมนุษย์ โดยมีหลักที่สำคัญคือ "กระบวนการจัดการความรู้" (Knowledge Management Process) ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการหลักๆ ที่สำคัญคือ การบ่งชี้ความรู้ การแสวงหาความรู้ การจัดเก็บและค้นคืนความรู้ การใช้ความรู้ การเคลื่อนย้าย/กระจาย/แบ่งปันความรู้และการสร้างความรู้ใหม่ เป็นวัฏจักรที่สืบเนื่องกัน (จิรัชฌา วิเชียรปัญญา, 2549)

ผลการศึกษาแนวคิดและองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการความรู้ พบองค์ประกอบหลักที่สำคัญคือ คน กระบวนการ และเทคโนโลยี (Marquardt, 2006; วิจารณ์ พานิช, 2546; บุญดี บุญญากิจ และคณะ, 2547; จุฑารัตน์ ศราวณะวงศ์, 2547) รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบมีดังนี้

1. คน (People) ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นแหล่งความรู้ เป็นผู้นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ประกอบด้วยผู้จัดการและผู้นำ พนักงาน ลูกค้า หุ้นส่วนและพันธมิตรทางธุรกิจ ซัพพลายเออร์และผู้ขาย รวมถึงชุมชนที่อยู่แวดล้อม ซึ่งทุกส่วนมีคุณค่าต่อการเรียนรู้

2. กระบวนการ (Process) เป็นกิจกรรมหรือการดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความรู้ อาทิ การบ่งชี้ความรู้ การสร้างความรู้ การแบ่งปันความรู้ การเรียนรู้ เป็นต้น

3. เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) เป็นเครื่องมือที่องค์กรใช้ในการจัดการความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้องค์กรสามารถจัดหา จัดเก็บ กระจาย และใช้ความรู้และสารสนเทศได้อย่างสะดวกและเห็นผลอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการช่วยขจัดอุปสรรคด้านระยะทางและเวลาในการเผยแพร่ความรู้ อาทิ ช่วยในการสร้างคลังความรู้ ซึ่งสามารถจัดเก็บและค้นคืนความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจากสถานที่ใดหรือในเวลาใดก็ได้ ช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเครื่องมือต่างๆเช่น อีเมล์ เว็บบอร์ด เป็นต้น

มหาวิทยาลัยรังสิต เป็นองค์กรหนึ่งที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยรังสิต ฉบับ พ.ศ. 2550-2554 ในยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาสถาบันและบุคลากร มีเป้าประสงค์หนึ่งที่สำคัญคือ มหาวิทยาลัยรังสิตเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) และองค์กรแห่งการจัดการความรู้ (Knowledge Management Organization) และมีกลยุทธ์ข้อที่ 7.9 พัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) โดยมีตัวบ่งชี้ที่สำคัญคือกำหนดแผนและโครงการพร้อมงบประมาณในการดำเนิน งานการจัดการความรู้ที่ชัดเจน การจัดทำคู่มือการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัย สนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรร่วมกันเรียนรู้ถึงวิธีการที่จะเรียนรู้ด้วยกันอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถเข็มแข็งให้แก่องค์การ มีกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความรู้ มีชุมชนการจัดการความรู้ระดับมหาวิทยาลัย มีชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice : Cop) มี Web Blog สำหรับการแบ่งปันความรู้ รวมทั้งมีบุคลากรที่นำการการจัดการความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานเป็นต้น และต่อเนื่องมาจนถึงแผนพัฒนามหาวิทยาลัยรังสิต ฉบับ พ.ศ. 2555-2559 ที่ยังคงให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง โดยเห็นได้จากการบรรจุให้เรื่องดังกล่าวอยู่ในมาตรการหนึ่งในเจ็ดของประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การนำองค์กรให้ขับเคลื่อนแบบองค์รวม ภายใต้กลยุทธ์ที่ 1.1 พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กร แต่ผลจากการดำเนินการในช่วงดังกล่าวพบว่า การดำเนินการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยฯ ยังอยู่ในสภาพต่างคนต่างทำ ขึ้นอยู่กับหัวหน้าของแต่ละส่วนงานที่เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญในเรื่องดังกล่าว รวมทั้งขาดการรายงานผลการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยที่ชัดเจนทำให้

งานการขับเคลื่อนการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยฯ ยังไม่สามารถเห็นผลและความ สำเร็จที่ชัดเจนได้ จากสภาพดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรของมหาวิทยาลัยรังสิตเล็งเห็นช่องว่างของการ ศึกษาดังกล่าวจึงเป็นแนวความคิดที่จะศึกษาสภาพและปัญหาของการดำเนินงานจัดการความรู้ และหาแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรังสิต ทั้งนี้โดยคาดว่าผลของการศึกษาจะทำให้ได้แนวทางสำหรับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะได้นำแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการความรู้ซึ่งเป็นผลผลิตของการวิจัย นำไปขับเคลื่อนการดำเนินงานจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรังสิตได้อย่างเป็นรูปธรรมซึ่งจะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ตามมา คือ การพัฒนามหาวิทยาลัยรังสิตไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ ตามแผนพัฒนาของมหาวิทยาลัยที่ได้วางไว้ภายในปี 2559 อย่างเป็นรูปธรรม

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรังสิตในด้านคุณลักษณะของบุคลากร ด้านกระบวนการ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรังสิต

3.เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการความรู้และการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรังสิต

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ประชากรในการศึกษาครั้งนี้คือ บุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านการจัดการความรู้ของคณะ สำนักงานและสถาบันต่างๆ รวมทั้งสิ้น 34 หน่วยงาน 34 คน

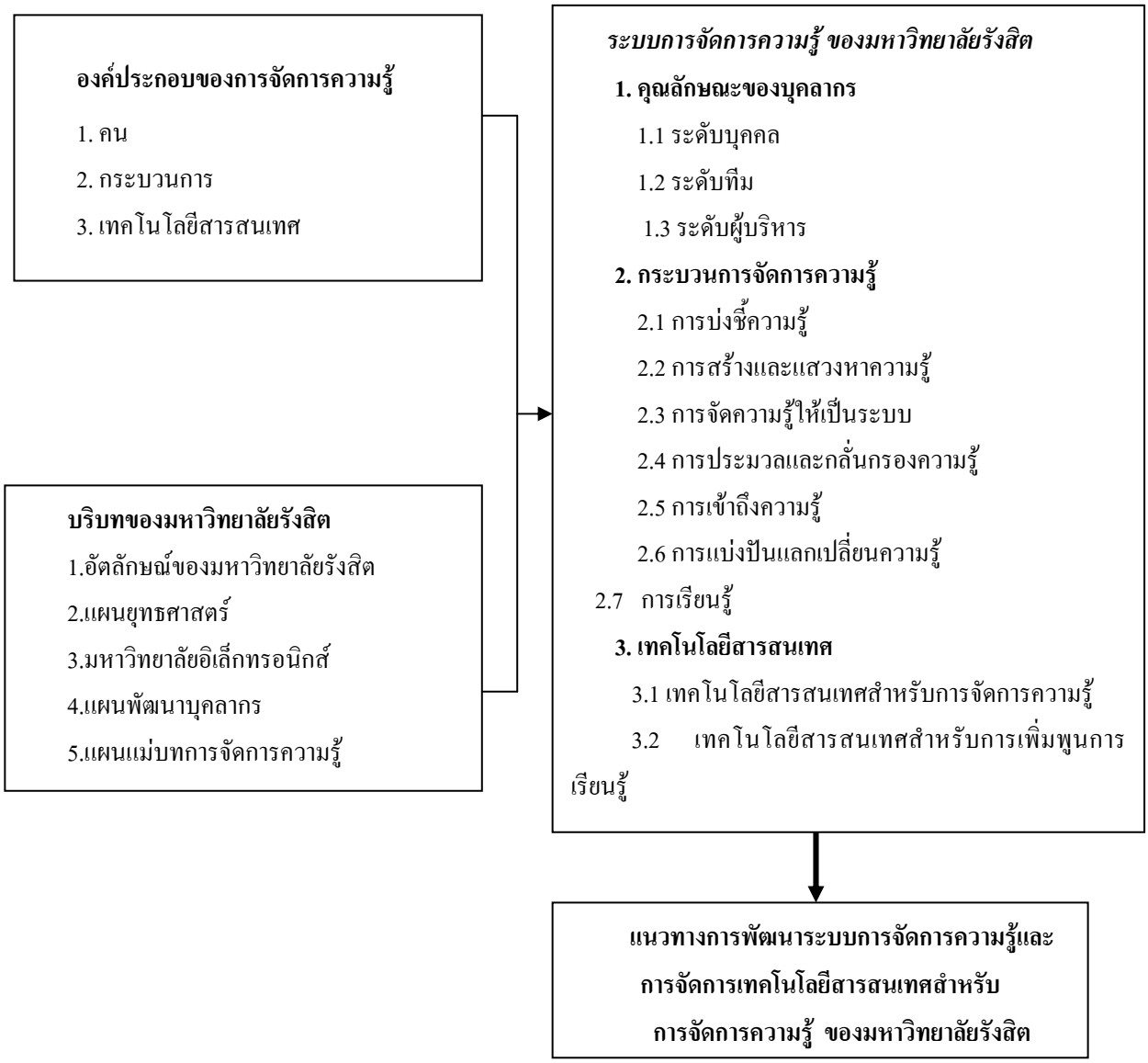
3.2 ตัวแปรที่ศึกษา คือ ระบบการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อยดังนี้

3.2.1 คุณลักษณะของบุคลากร ประกอบด้วย 1) ระดับบุคคล 2) ระดับทีม และ 3) ระดับผู้บริหาร

3.2.2 กระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 1) การบ่งชี้ความรู้ 2) การสร้างและแสวงหาความรู้ 3) การจัดความรู้ให้เป็นระบบ 4) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ 5) การเข้าถึงความรู้ 6) การแบ่งปันแลกเปลี่ยน ความรู้ และ 7) การเรียนรู้

3.2.3 เทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย 1) เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้ และ 2) เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับเพิ่มพูนการเรียนรู้

3.3 กรอบการวิจัย

องค์ประกอบของการจัดการความรู้
1. คน
2. กระบวนการ
3. เทคโนโลยีสารสนเทศ
บริบทของมหาวิทยาลัยรังสิต
1.อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยรังสิต
2.แผนยุทธศาสตร์
3.มหาวิทยาลัยอิเล็กทรอนิกส์
4.แผนพัฒนาบุคลากร
5.แผนแม่บทการจัดการความรู้
ระบบการจัดการความรู้ ของมหาวิทยาลัยรังสิต
1. คุณลักษณะของบุคลากร
1.1 ระดับบุคคล
1.2 ระดับทีม
1.3 ระดับผู้บริหาร
2. กระบวนการจัดการความรู้
2.1 การบ่งชี้ความรู้
2.2 การสร้างและแสวงหาความรู้
2.3 การจัดความรู้ให้เป็นระบบ
2.4 การประมวลและกลั่นกรองความรู้
2.5 การเข้าถึงความรู้
2.6 การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้
2.7 การเรียนรู้
3. เทคโนโลยีสารสนเทศ
3.1 เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้
3.2 เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการเพิ่มพูนการเรียนรู้
แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการความรู้และการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้ ของมหาวิทยาลัยรังสิต

4. วิธีดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

4.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้

4.2 กำหนดวัตถุประสงค์และกำหนดขอบเขตของประเด็นที่ศึกษา

4.3 กำหนดกรอบแนวคิดและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยซึ่งทั้งหมดมี 3 องค์ประกอบใหญ่ดังนี้คือ 1) ด้านคุณลักษณะของบุคลากร 2) ด้านกระบวนการจัดการความรู้ และ 3) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

4.4 กำหนดตัวแปรย่อยเพื่อใช้ในการวัดตัวแปรองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบดังนี้

4.4.1 ด้านคุณลักษณะของบุคลากร วัดได้จากตัวแปรย่อย 3 ตัวคือ ระดับบุคคล ระดับทีม และระดับผู้บริหาร

4.4.2 ด้านกระบวนการจัดการความรู้ วัดได้จากตัวแปรย่อย 7 ตัวดังนี้คือ การบ่งชี้ความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลความรู้และกลั่นกรองความรู้ การเข้าถึงความรู้ การแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ การเรียนรู้และการนำความรู้ไปใช้

4.4.3 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ วัดได้จากตัวแปรย่อย 2 ตัวดังนี้คือ เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้ และเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับเพิ่มพูนการเรียนรู้

4.5 กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะโดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำมาดัดแปลงในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

4.6 จัดทำพฤติกรรมบ่งชี้ และ Item Specification table

4.7 พัฒนาเครื่องมือที่เป็น (ร่าง) แบบสอบถามเรื่อง “แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการความรู้และการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้ ของมหาวิทยาลัยรังสิต” ประกอบด้วย 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม รวม 7 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรังสิต โดยแบ่งเป็น 4 ตอนดังนี้

2.1 ข้อคำถามด้านคุณลักษณะของบุคลากร ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับบุคลากรในระดับบุคคล ระดับทีมหรือกลุ่ม และระดับผู้บริหาร / ผู้นำ รวม 21 ข้อ

2.2 ข้อคำถามด้านกระบวนการจัดการความรู้ ประกอบ ด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการบ่งชี้ความรู้ การสร้างความรู้และแสวงหาความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ รวม 35 ข้อ

2.3 ข้อคำถามด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้ และเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับเพิ่มพูนการเรียนรู้ รวม 12 ข้อ

2.4 ข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการความรู้ จำนวน 16 ข้อ

4.8 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยง ตรงของเนื้อหา (Content Validity)

4.9 ปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

4.10 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.11 เก็บรวบรวมข้อมูล และสรุปผลการวิจัยเชิงสำรวจ

4.12 จัดทำ (ร่าง) แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการความรู้และการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรังสิต โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นผลจากการสำรวจจากการคัดเลือกผลจากการสำรวจที่มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดมาองค์ประกอบละ 3 ข้อ

4.13 ตรวจสอบและรับรอง (ร่าง) แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการความรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้ มหาวิทยาลัยรังสิต โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ จำนวน 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายเทคโนโลยี ผู้อำนวยการสำนักงานมาตรฐานวิชาการ และผู้อำนวยการสำนักงานทะเบียน มหาวิทยาลัยรังสิต

4.14 ปรับปรุงและจัดทำแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการความรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้ มหาวิทยาลัยรังสิต ฉบับสมบูรณ์

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่รับผิดชอบงานด้านการจัดการความรู้ของคณะ สำนักงานและสถาบันที่มีการดำเนินงานจัดการความรู้ รวมจำนวน 34 หน่วยงาน ระหว่างวันที่ 9 - 30 สิงหาคม 2554 ได้รับแบบสอบถามกลับ คืนมาทั้งหมด 34 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของแบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมด

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

6.1 บันทึกคำตอบของแต่ละข้อไว้ในแบบบันทึกเพื่อเตรียมข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้เข้าสู่เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับทำการวิเคราะห์

6.2 ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์มีดังนี้

6.2.1 ข้อมูลสถานภาพเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

6.2.2 ข้อมูลสภาพการดำเนินงานจัดการความรู้ และปัญหาเกี่ยวกับการจัดการความรู้ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.2.3 สรุปผลจากการศึกษา และคัดเลือกผลการศึกษาที่ได้จากการสำรวจที่มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ย น้อยที่สุดมาองค์ประกอบละ 3 ข้อ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการจัดทำ “แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการความรู้และการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรังสิต”

7. สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการความรู้และการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรังสิต ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลดังนี้

7.1 ด้านคุณลักษณะของบุคลากร

ผลจากการศึกษา พบว่า คุณลักษณะของบุคลากร มหาวิทยาลัยรังสิตมีสภาพที่เอื้อต่อความสำเร็จของการจัดการความรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.88) ทั้งระดับบุคคล ระดับทีมหรือกลุ่ม และระดับผู้บริหารหรือผู้นำ แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า มีเรื่องที่พบระดับปานกลางในด้าน *ระดับทีม* คือ “การนำความรู้ใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาในการทำงานเป็นทีม” และที่พบใน *ระดับผู้บริหารหรือผู้นำ* คือ 1) การสร้างขวัญและให้กำลังใจแก่ผู้ที่รับผิดชอบกิจกรรมการเรียนรู้และการจัดการความรู้ 2) ผู้บริหารให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการจัดการความรู้ในหน่วยงาน และ 3) ผู้บริหารมีบทบาทเป็นทั้งผู้ฝึกสอน พี่เลี้ยงและผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ซึ่ง

ข้อค้นพบดังกล่าวจำเป็นต้องมี “โครงการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมสำหรับบุคลากร” และ “โครงการพัฒนาทักษะการสอนงานและผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ สำหรับหัวหน้างาน” ซึ่งจะเอื้อต่อสภาพแวดล้อมการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป นั่นคือ องค์กรจะให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีมข้ามสายงานและงานที่ใช้ทักษะที่หลากหลาย ซึ่งเป็นลักษณะที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือแบ่งปันความรู้ของคนในองค์กรมากขึ้น ดังนั้นการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม และการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากคุณลักษณะดังกล่าวเป็นคุณสมบัติที่สำคัญยิ่งขององค์กรแห่งการเรียนรู้ซึ่ง Senge (1990) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมว่า เป็นการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกโดยอาศัยความรู้และความคิดของสมาชิกในกลุ่มมาแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์และความคิดเห็นกัน เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของทีมให้เกิดขึ้น ก่อให้เกิดการคิดและการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ภายใต้การประสานพลังคิดร่วมกันของคนที่อยู่ในทีม

นอกจากนั้นยังจำเป็นต้องมี “โครงการยกย่องเชิดชูบุคลากรผู้ที่รับผิดชอบกิจกรรมด้านการจัดการความรู้” และ “โครงการยกย่องเชิดชูบุคลากรผู้ที่อุทิศการทำงานให้กับกิจกรรมการจัดการความรู้และการเรียนรู้ ในการทำงาน” ทั้งนี้เนื่องจาก Merron (2000) ได้กล่าวว่า ความสำเร็จของการจัดการความรู้ขององค์กร ผู้นำจะต้องเห็นความสำคัญและสนับสนุนการจัดการความรู้ ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ด้านการเรียนรู้ที่กว้างไกลและมีพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องการแบ่งปันความรู้ สนับสนุน ผลักดัน กำหนดทิศทาง และสร้างวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการทำงานและการเรียนรู้ขององค์กร รวมทั้งยกย่องเชิดชู บุคลากรที่ได้มีการจัดการความรู้และการเรียนรู้

7.2 ด้านกระบวนการจัดการความรู้

ผลจากการศึกษา พบว่า สภาพกระบวนการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรังสิตภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.60) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านคือ ด้านการบ่งชี้ความรู้ ด้านการสร้างความรู้และแสวงหาความรู้ ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ด้านการเข้าถึงความรู้ และด้านการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ยกเว้น ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ และด้านการเรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ที่พบในระดับน้อย ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวจำเป็นต้องมี “โครงการถอดความรู้และประสบการณ์ที่มีความเป็นเลิศในการทำงาน” และ “โครงการพัฒนาคู่มือหรือมาตรฐานการทำงาน” รวมทั้งมี “โครงการกลั่นกรอง และตรวจสอบความรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ” ทั้งนี้อันเนื่องมาจากกระบวนการจัดการความรู้ที่สำคัญประการหนึ่งคือ การ สร้างความรู้ (Knowledge creation) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ Nonaka and Takeuchi (2000) ที่ได้เสนอว่า องค์กรสามารถสร้างความรู้ได้โดยการแปลงความรู้ (Knowledge conversion) ระหว่างความรู้ที่อยู่ภายในตัวคน (tacit knowledge) กับความรู้ที่ชัดแจ้ง (explicit knowledge) กระบวนการเปลี่ยนแปลงความรู้ดังกล่าวเรียกว่า “การถอดความรู้” (Externalization) ซึ่งเป็นการถอดความรู้ที่อยู่ในตัวคนออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรแล้วเก็บไว้ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้คนในองค์กรสามารถแบ่งปันและเรียนรู้ร่วมกันได้อันจะทำให้คนในองค์กรมีขีดความ สามารถในการทำงานเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นยังจำเป็นต้องมี “โครงการจัดเวทีเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์การทำงาน” และ “โครงการตลาดนัดความรู้” เพื่อเปิดพื้นที่และเวลาให้กับบุคลากร มหาวิทยาลัยรังสิต ได้มาแบ่งปันความรู้และประสบการณ์การทำงานร่วมกัน อันจะทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจ รวมทั้งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของมหาวิทยาลัยรังสิตได้อย่างเป็นรูปธรรม

7.2 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ผลจากการศึกษา พบว่า สภาพเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรังสิตภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x}$ = 2.41) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกด้านคือ ด้านเทคโนโลยีการจัดการความรู้ และด้านเทคโนโลยีเพิ่มพูนการเรียนรู้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมี “โครงการพัฒนาคลังความรู้เชิงประสบการณ์

และการทำงานที่เป็นเลิศของบุคลากร" รวมทั้ง "โครงการพัฒนาระบบฐานความรู้ (Knowledge-based Systems) เพื่อสนับสนุนการทำงานของบุคลากร" "โครงการจัดตั้งชุมชนนักปฏิบัติออนไลน์" "โครงการพัฒนาเว็บไซต์เพื่อการสื่อสารการจัดการความรู้" และ "โครงการพัฒนาเว็บบล็อกเพื่อการสื่อสารการจัดการความรู้" ซึ่ง Abell and Oxbrow (2001) บุญส่ง หาญพานิช (2546) และวรวรรณ วาณิชย์เจริญชัย (2548) ที่กล่าวว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญประการหนึ่งขององค์กรสมัยใหม่ และเป็นตัวเอื้อที่สำคัญ (key enabler) ขององค์กรที่มีสภาพแวดล้อมที่ให้ความสำคัญกับความรู้ รวมทั้งยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการความรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดังกล่าวมาใช้ในการจัดเก็บ สืบค้น สื่อสาร และถ่ายโอนความรู้ทั้งภายในและภายนอกองค์กร

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

ผู้วิจัยขอนำเสนอแนวทางการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติเพื่อให้การจัดการระบบการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรังสิตประสบความสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรมโดยจำเป็นต้องมีแผนการดำเนินงานหลักๆ 4 แผนงานดังนี้

1. แผนงานพัฒนาสมรรถนะของบุคลากร เป็นแผนงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยรังสิตให้เป็นผู้ที่เรียนรู้และสามารถใช้ความรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพของการทำงานเพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization - LO) ตามเป้าหมายการพัฒนามหาวิทยาลัย ซึ่งมีโครงการหลักๆ คือ "โครงการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม" และ "โครงการพัฒนาทักษะการสอนงานและผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับหัวหน้างาน"

2. แผนงานพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ เป็นแผนงานที่มุ่งเน้นการประยุกต์ใช้และบูรณาการ กระบวนการจัดการความรู้เข้าสู่งานประจำ โดยผ่านการดำเนินกิจกรรมในโครงการหลักๆ ดังนี้ "โครงการกำหนดความรู้หลัก (Core Knowledge) ที่จำเป็นที่ตอบสนองวิสัยทัศน์และภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยรังสิต" "โครงการถอดความรู้และประสบการณ์ที่มีความเป็นเลิศในการทำงาน" "โครงการพัฒนาคู่มือหรือมาตรฐานการทำงาน" และ "โครงการจัดเวทีเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์การทำงาน"

2. แผนงานพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้และการเรียนรู้ เป็นแผนงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาระบบและเครื่องมือเพื่อรองรับการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรังสิต ทั้งนี้โดยมีโครงการหลักๆ ดังนี้ "โครงการพัฒนาฐานข้อมูลทำเนียบผู้เชี่ยวชาญ" "โครงการพัฒนาคลังความรู้เชิงประสบการณ์และการทำงานที่เป็นเลิศ" "โครงการพัฒนาระบบฐานความรู้เพื่อสนับสนุนการทำงาน" "โครงการจัดตั้งชุมชนนักปฏิบัติ ออนไลน์" และ "โครงการพัฒนาเว็บบล็อกเพื่อการสื่อสารการจัดการความรู้ มหาวิทยาลัยรังสิต" เป็นต้น

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสภาพหรือระดับวัฒนธรรมการเรียนรู้ของบุคลากร มหาวิทยาลัยรังสิต เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยรังสิตต่อไป

2. ควรมีการศึกษาผลผลิต (output) และผลลัพธ์ (Outcome) ที่ได้จากการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรังสิต

3.ควรใช้สถิติเชิงอ้างอิง เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหรือองค์ประกอบที่ศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กีรติ ยศยิ่งยง. การจัดการความรู้ในองค์การและกรณีศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัทมิสเตอร์ ก๊อปปี้ (ประเทศไทย) จำกัด, 2549.

เกล็ดนที ไชยชนะ. “ การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ ศรีขรภูมิ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์, ภาควิชาคอมพิวเตอร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.

จุฑารัตน์ ศราวณะวงศ์ .“ การประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศ กับระบบการจัดการความรู้.” ปริญญาวิทยาศาสตร-มหาบัณฑิต คณะบรรณารักษ์ศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น,2547.

ฉลาด จันทรสมบัติ. “ การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้องค์กรชุมชน.” ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,2550.

ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ, การจัดการความรู้ในองค์กรธุรกิจ. กรุงเทพฯ : บริษัทเอ็กเปอร์เน็ต จำกัด, 2548.

เตือนใจ รักษาพงศ์. “การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.” ดุษฎีนิพนธ์ หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2551.

บุญดี บุญญากิจ. การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.กรุงเทพฯ : จิรวัฒน์เอ็กซ์เพรส, 2548.

บุญส่ง หาญพานิช.“การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย ”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

พรธิดา วิเชียรปัญญา. การจัดการความรู้ : พื้นฐานและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ, บริษัทเอ็กซ์เปอร์เน็ต จำกัด, 2547.

รัชดา จิตรเสรี.“การจัดการความรู้ในองค์การ กรณีศึกษา บริษัทบางกอกแร้นช์ จำกัด (มหาชน).” สารนิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ) โครงการสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2549.

วรวรรณ วาณิชย์เจริญชัย. “การพัฒนาระบบการสร้างความรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้เป็นทีม สำหรับอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษา.”วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

วิจารณ์ พานิช. การจัดการความรู้กับการบริหารราชการไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมความรู้เพื่อสังคม. 2548.

วิจารณ์ พานิช. การจัดการความรู้ : ฉบับนักปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุขภาพใจ, 2548.

สวรส บัวมีฐูป. “ การจัดการความรู้ในองค์กร : กรณีศึกษาการประปานครหลวง.” ภาคนิพนธ์วิทยาศาสตรบัณฑิต โครงการบัณฑิตศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2547.

Marquardt, Michael J. Building the Learning Organization: Mastering the 5 Element for Corporate Learning 2nd ed, 2002.

Nonaka, I.A dynamic Theory of organization knowledge creation Organizational Science, 1994.

O’Dell, C., and Grayson, C.J. If we Only Knew what You Know.The Free Press, 1998.

Probst, G.,Steffen, R. and Kai, R. Management Knowledge building blocks for success. New York: John Wily & Sons, 2001.

Senge, P. The Fifth Discipline : The Art and Practice of the Learning Organization Currency/ Doubleday, 1990.

ผลของการใช้เว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต

EFFECT ON USING WEB-BASED TRAINING TITLE “INSTRUCTIONAL DESIGN”
FOR INSTRUCTOR OF RANGSIT UNIVERSITY

อดิศร สิรีสี[1] ดร.จิรัชฌา วิเชียรปัญญา[2]

* นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต
**อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

.....

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ผู้เรียนและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการอบรมผ่านเว็บเรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต 2) ออกแบบเว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต 3) เพื่อประเมินผลการเรียนรู้การใช้เว็บฝึกอบรม เรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต 4) เพื่อประเมินระบบการใช้เว็บฝึกอบรม เรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์ มหาวิทยาลัยรังสิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 16 คน เนื้อหาของบทเรียนประกอบด้วยหลักการออกแบบการสอน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นการวิเคราะห์ ขั้นการออกแบบ ขั้นการพัฒนา ขั้นการนำไปใช้ และขั้นการประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า

1. การวิเคราะห์ผู้เรียนและด้านเนื้อหา พบว่า ผู้เข้าอบรมขาดความรู้พื้นฐานที่จำเป็นด้านการออกแบบการสอน เนื่องจากเป็นอาจารย์ที่มีเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มีภาระงานสอนค่อนข้างมาก แต่มีความรู้และทักษะการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ค่อนข้างดี ส่วนด้านเนื้อหา พบว่า เป็นเนื้อหาที่มีลักษณะเป็นขั้นตอน สามารถเข้าใจและเรียนรู้ได้ง่าย

2. การออกแบบและพัฒนาเว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน” ออกแบบให้มีรูปแบบที่แบ่งเนื้อหาเป็นตอนๆ แยกจากกัน ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาจากหลายส่วน เน้นที่ความเรียบง่าย และความเป็นเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยรังสิต

3. ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนและการประเมินเว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบ การสอน”

3.1 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่า ผู้เข้าอบรมมีคะแนนก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ ผู้เข้าอบรมมีคะแนนเฉลี่ยรวมหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 ผลการประเมินเว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน” พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจเว็บฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.78) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านที่สอบถามดังนี้ ด้านเนื้อหา ($\bar{x}$ = 4.90) ด้านการเข้าใช้ระบบ ($\bar{x}$ = 4.88) และด้านการออกแบบ ($\bar{x}$ = 4.57)

คำสำคัญ : เว็บฝึกอบรม, การออกแบบการสอน

Abstract

The purpose of this research is to analyze learners and content regarding the development of Web-Based Training, "Instructional Design Project," for instructors in Rangsit University. The research also aims to create, the project. Additionally, it aims to evaluate system as well as the way of using and leaning Web-Based Training, "Instructional Design Project," for instructors in Rangsit University. The representative group in this research is 16 lecturers in Rangsit University. The main content consists of the principle of teaching design which have 5 steps ; Analyzing Step, Design Step, Developing Step, Applying Step, and Evaluation Step. The result of the research is as follow;

For Learner and Content Analysis, it is shown that basic essential knowledge for teaching design for participants are insufficient because they are proficient only in specific field. Additionally, participants are quite busy with teaching; however, they still have good computer skill. When look at the content, it manifests that the content is understandable and easy to learn.

For Web-Based Training Development, "Instructional Design," the content is divided into different sections and learners can to access to various contents. Besides, it is simple and emphasizes the unique of the University.

3. Evaluation of Learners in learning and Web-Based Training Development, "Instructional Design,"

For the evaluation of learner, before and after training they have different statistic score at .01. It means that the learners have more average score after training than before they are trained which is significantly different in statistic.

For the evaluation of Web-Based Training Development, "Instructional Design," it is appeared that learners have satisfaction for training in the excellent level ($\bar{x}$ = 4.78). When closely consider in each aspect, it is shown that every aspects are in excellent level; Content Aspect ($\bar{x}$ = 4.90), System Access Aspect ($\bar{x}$ = 4.88), and Design Aspect ($\bar{x}$ = 4.57).

KEYWORDS: WEB-BASED TRAINING, INSTRUCTIONAL DESIGN

1. บทนำ

การอบรมและพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับ ผู้ประกอบอาชีพทุกสาขาต้องเรียนรู้ศึกษาความก้าวหน้าของวิชาการ ความชำนาญ ตลอดจนทัศนคติ พฤติกรรมที่เกื้อกูล การปฏิบัติงานให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ถือว่าเป็นกิจกรรมอันสำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาการบริหาร เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาองค์กร และนำองค์การไปสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ (ซาบีน่า โสมาภา, 2545) และการพัฒนาอาจารย์เป็นกระบวนการหรือการดำเนินงานด้วยวิธีการต่างๆ ที่เป็นการช่วยให้อาจารย์ได้มีโอกาสได้เพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ เทคนิควิธีการต่างๆในด้านการปฏิบัติงาน และการสอนให้ทันต่อเหตุการณ์ซึ่งเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพและศักยภาพของคณาจารย์ ให้ดำเนินภาระหน้าที่และบทบาทของอาจารย์ที่จะส่งผลให้การดำเนินงานของสถาบันบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย และปณิธานของสถาบันการศึกษา ซึ่งมีวิธีการที่หลากหลาย ในการที่จะพัฒนาอาจารย์เพื่อปรับปรุงตนเองในด้านการเรียนการสอน ด้านวิชาการ การวิจัย การเขียนตำราหรือบทความทางวิชาการนั้นๆและจะต้องมีการสำรวจความต้องการของอาจารย์ก่อนว่า มีความต้องการพัฒนาในด้านใด

โดยเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นก่อนเป็นอันดับแรก แล้วนำมาพิจารณาถึงความสำคัญก่อนหลังและให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ของสถาบันการศึกษา โดยให้ทำกิจกรรมแบบระยะสั้นหรือระยะยาว เพื่อเป็นการให้อาจารย์ได้พัฒนาความรู้ความสามารถ เพิ่มพูนความรู้ในด้านวิชาการ การเรียนการสอน และเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ เช่น การอบรม การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน เป็นต้น และที่สำคัญอีกอย่างก็คือ ผู้บริหารต้องเข้าใจและพร้อมที่จะให้การสนับสนุนโดยมีการประเมินการปฏิบัติงานของอาจารย์ (ศิริสุดา ไกรวิจิตร, 2552)

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์เป็นอย่างมาก ซึ่งความก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งของเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลให้โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร มนุษย์จำเป็นต้องเรียนรู้และปรับตัวให้ทันต่อโลกในยุคปัจจุบัน ฉะนั้นการพัฒนาความรู้และทักษะต่างๆ จึงไม่ควรหยุดอยู่เฉพาะในโรงเรียนหรือสถานศึกษาเท่านั้น แต่ควรดำรงอยู่ในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะประชาชนในวัยทำงานที่ต้องเรียนรู้นวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อตอบสนองต่อการปฏิบัติงาน การอบรมจึงเป็นช่องทางในการพัฒนาประชาชนนอกเหนือจากการศึกษาในถาบันการศึกษา โดยการอบรมนั้นต้องก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งในด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ดังที่ Vangilder (1999) ได้กล่าวว่า การอบรม มีพัฒนาการเรื่อยมาตั้งแต่การเรียนในห้องเรียน การอบรมในการทำงาน การใช้เทปวีดีทัศน์เพื่อการอบรม ไปสู่การอบรมที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ซึ่งมีรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ เว็บฝึกอบรม (Web Based Training) เว็บช่วยสอน (Web Based Instruction) เว็บเพื่อการศึกษา (Web Based Education) เว็บช่วยการเรียนรู้ (Web Based Learning) อินเทอร์เน็ตฝึกอบรม (Internet Based Training) อินเทอร์เน็ตช่วยสอน (Internet Based Instruction) เวิลด์ไวด์เว็บฝึกอบรม (WWW Based Training) เวิลด์ไวด์เว็บช่วยสอน (WWW Based Instruction) (ปรัชญนันท์ นิลสุข, 2552) ซึ่งการอบรมด้วยวิธีต่างๆ จะมีความหมายไปในแนวทางเดียวกันเพียงแต่ที่แตกต่างกันคือสถานที่จะใช้และกระบวนการที่ใช้ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะขอใช้คำว่า การอบรมผ่านเว็บ (Web Based Training - WBT) ซึ่งการอบรมผ่านเว็บ หรือ Web Based Training เป็นรูปแบบหนึ่งของการอบรมที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เข้ารับการอบรมได้เป็นอย่างดี เป็นการอบรมที่ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถที่จะเรียนรู้ได้อย่างอิสระตามความรู้ความสามารถของตนเอง ตามความสะดวกและความพร้อมของตนเองทั้งในเรื่องของเวลาและสถานที่คือ เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัย สามารถที่จะเรียนรู้ได้ทุกวัน ทุกเวลาและทุกสถานที่ ที่ผู้เข้ารับการอบรมสะดวก และสามารถที่จะเรียนรู้ได้บ่อย ตามที่ผู้ฝึกอบรมต้องการ และการอบรมด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์นี้จะทำให้องค์กรหมดปัญหาในเรื่องของสถานที่ที่ใช้ในการอบรม ขนาดของกลุ่มที่จะทำการอบรม ระยะเวลาที่ใช้ในการอบรม รวมถึงค่าใช้จ่ายในการจัดการอบรม โดยทั่วไปก่อนทำการสอนทุกครั้ง ผู้สอนจะทำการออกแบบและวางแผนการสอน โดยเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนจะเลือกกิจกรรมไปพร้อมๆ กับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การออกแบบการสอนเป็นการวางเค้าโครงของการสอน ทำให้เห็นภาพรวมของการจัดการเรียนการสอน เป็นขั้นตอนการเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอน วิธีสอน เทคนิคการสอน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ชนาธิป พรกุล, 2551)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยปัญหาและแนวทางการพัฒนาการอุดมศึกษา และจัดทำข้อเสนอนโยบายและมาตรฐานการศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการอุดมศึกษาสอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติและพันธะสัญญาที่เป็นไปตามข้อเสนอตกลงระหว่างประเทศ พร้อมทั้งวิเคราะห์หลักเกณฑ์ และแนวทางการสนับสนุนทรัพยากร จัดตั้ง จัดสรรงบประมาณอุดหนุนสถาบันอุดมศึกษาและวิทยาลัยชุมชนตามหลักเกณฑ์ และแนวทางที่กำหนดตลอดจนเสนอแนะ

การจัดตั้ง ยุบ รวม ปรับปรุงและยกเลิกสถาบันอุดมศึกษา และวิทยาลัยชุมชน นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ประสาน และส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ และเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศ รวมทั้งพัฒนาระบบดำเนินการติดตามตรวจสอบและประเมินผล การจัดการอุดมศึกษา ในขณะที่เกณฑ์การประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาที่เกี่ยวกับเรื่องการเรียนการสอน คือ มีกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมและยืดหยุ่นตลอดจนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะตัวของนักศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญมากต่อสมรรถนะในการแสวงหาความรู้ของนักศึกษา แนวทางปฏิบัติ คือ 1) มีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) การเรียนการสอนยึดหลักการมีปฏิสัมพันธ์ทางวิชาการระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และนักศึกษากับนักศึกษา 3) มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ แต่ยืดหยุ่นและหลากหลายสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และ 4) มีการติดตามผลการเรียน ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการสอนและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้เป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้โดยมีเกณฑ์มาตรฐานที่นำมาใช้ประเมินคือ 1) มีกลไกการให้ความรู้ความเข้าใจกับอาจารย์ผู้สอนถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการหลักสูตรทุกหลักสูตร 2) มีการออกแบบการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) มีการใช้เทคโนโลยีในการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ 4) มีการจัดการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลายที่จะตอบสนองความต้องการของผู้เรียน 5) มีการประเมินผลการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ 6) มีการประเมินผลความ พึงพอใจของผู้เรียนในเรื่องคุณภาพการสอนและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และ 7) มีระบบการปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา, 2551) ซึ่งแนวทางของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้นำเสนอตัวอย่างแนวทางการพัฒนาคุณภาพ ด้านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนคือ การเรียนการสอนต้องมีความยืดหยุ่นและหลากหลายที่จะตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และ ต้องมีการออกแบบการเรียนการสอนต้องยึดหลักที่สำคัญ 7 ประการดังนี้คือ 1) สร้างกลไกให้มีปฏิสัมพันธ์ทางวิชาการระหว่างอาจารย์และนักศึกษาทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน 2) ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติการร่วมกันทางวิชาการระหว่างนักศึกษากับนักศึกษา 3) ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น 4) ให้ข้อมูลป้อนกลับต่อการปฏิบัติงานทางวิชาการของนักศึกษาโดยเร็ว 5) สร้างและส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้นักศึกษาใช้เวลาอย่างคุ้มค่า 6) สื่อสารความคาดหวังระดับสูงไปยังนักศึกษา และ 7) ยอมรับความสามารถที่แตกต่างและการเรียนรู้ที่หลากหลายของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยรังสิตได้ทำการเปิดการเรียนการสอนหลากหลายวิชาเพื่อให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับความต้องการและพัฒนาของของสังคมและประเทศชาติ และการที่มหาวิทยาลัยรังสิตมีนโยบายที่ต้องการความเป็นเลิศทางวิชาการ และการพัฒนาไปสู่การเป็น e-University โดยได้ทำการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย เข้ามาใช้ในการสนับสนุนด้านการเรียนการสอน เพื่อก้าวให้ทันและรองรับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และเพื่อความก้าวหน้าของมหาวิทยาลัยโดยสอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย ที่ต้องการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็น e-University และได้รับบุคคลภายนอกที่มีความชำนาญ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และมากด้วยประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพต่างๆ เข้ามาเป็นอาจารย์ประจำในคณะหรือสาขาต่างๆ ของมหาวิทยาลัยเพื่อทำหน้าที่ด้านการเรียนการสอนโดยการถ่ายทอดประสบการณ์จริงและองค์ความรู้ต่างๆ ในสาขาวิชาชีพนั้นๆ ซึ่งจากนโยบายนี้เองอาจทำให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ประสบปัญหา หรืออุปสรรคเกี่ยวกับเรื่องของกระบวนการสอนหรือการถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนได้ ถ้าผู้ที่ทำหน้าที่อาจารย์ขาดความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสอนหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวกับทางด้านการสอน ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรของศูนย์สนับสนุนและพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่ง

ศูนย์สนับสนุนและพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการให้การอบรมเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิต ให้มีศักยภาพ มีความรู้ ความสามารถ ที่เกี่ยวกับการถ่ายทอดองค์ความรู้ และมีแนวคิดและทัศนคติที่ดี เกี่ยวกับการทำหน้าที่อาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิต ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะทำการอบรมผ่านเว็บสำหรับอาจารย์ มหาวิทยาลัยรังสิต เรื่อง การออกแบบการสอน โดยที่การอบรมผ่านเว็บนี้ จะทำให้อาจารย์ได้รับความสะดวกที่จะทำการอบรม เพราะอาจารย์ แต่ละท่านสามารถที่จะทำการอบรมได้อย่างอิสระทันทีตามความสะดวกของอาจารย์แต่ละท่าน โดยที่อาจารย์แต่ละท่านสามารถที่จะเลือกหัวข้อที่ตัวเองต้องการอบรม และสามารถทำการอบรมหรือเรียนรู้ได้บ่อยตามที่ตนเองต้องการ หรือตามความสะดวกของตัวเองในเรื่องของเวลา และสถานที่ ซึ่งหลักสำคัญในการอบรมคือ การเพิ่มศักยภาพทางความรู้ ความสามารถให้กับอาจารย์ในเรื่องของการออกแบบการสอนและเพื่อให้อาจารย์ในมหาวิทยาลัยแนวทางและมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ผู้เข้าอบรมและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการอบรมผ่านเว็บเรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต

2. เพื่อออกแบบและพัฒนาเว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์ มหาวิทยาลัยรังสิต

3. เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการอบรม และประเมินเว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์ มหาวิทยาลัยรังสิต

3. สมมุติฐานการวิจัย

ผลการเรียนรู้ระหว่างก่อนการอบรมและหลังการอบรมจากการใช้เว็บฝึกอบรมเรื่อง การออกแบบการสอนสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ อาจารย์ มหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 16 คน ซึ่งได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากอาจารย์จาก 4 กลุ่มคณะวิชาของมหาวิทยาลัยรังสิต

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรจัดกระทำคือ เว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์ มหาวิทยาลัยรังสิต

2.2 ตัวแปรตามคือ ผลการเรียนรู้ของผู้เข้าอบรมผ่านเว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน”

3. รูปแบบของการวิจัยคือ one group pretest-posttest design

4. ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ หลักการออกแบบการสอน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นการวิเคราะห์ ขั้นการออกแบบ ขั้นการพัฒนา ขั้นการนำไปใช้ และขั้นการประเมินผล

5. ขอบเขตด้านซอฟต์แวร์ ประกอบด้วย Adobe Photoshop, Adobe Flash, Adobe Presenter และ Adobe Dream Weaver

5. วิธีดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

5.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเว็บฝึกอบรม การออกแบบเว็บไซต์ และการออกแบบการสอน

5.2 กำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตของประเด็นที่ศึกษา

5.3 วิเคราะห์ผู้เรียนและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์ มหาวิทยาลัยรังสิต รายละเอียดมีดังนี้

5.3.1 กรอบการวิเคราะห์ผู้เรียน มี 3 ประการคือ การวิเคราะห์คุณลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้เข้ารับการอบรม การวิเคราะห์ความรู้พื้นฐานของผู้เข้ารับการอบรม และการวิเคราะห์ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้เข้ารับการอบรม

5.3.2 กรอบการวิเคราะห์เนื้อหา มี 2 ประการคือ ลักษณะเนื้อหา และวัตถุประสงค์ การเรียน

5.4 ออกแบบเว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน” รายละเอียดมีดังนี้

5.4.1 หลักการที่ใช้ในการออกแบบการสอนคือ กระบวนการเรียนการสอน 9 ขั้นของกาเย่ บริกส์ และแวกเนอร์ (Gagne, Briggs and Wagner, 1988) ดังนี้ 1) การเร้าความสนใจการเรียนรู้ 2) วัตถุประสงค์ของการเรียน 3) ทบทวนความรู้เดิม 4) ให้เนื้อหาและความรู้ใหม่ 5) แสดงความสัมพันธ์ของเนื้อหา 6) กระตุ้นการตอบสนอง 7) ให้ข้อมูลป้อนกลับ 8) ทดสอบ และ 9) การนำความรู้ไปใช้

5.4.2 หลักการที่ใช้สำหรับการนำเสนอเนื้อหา (Presentation of Information) มีดังนี้คือ การนำเสนอเนื้อหาให้สั้นกระชับ เน้นส่วนที่ต้องการให้ผู้เรียนทำความเข้าใจด้วยการใช้ highlight ใช้สีเพื่อกระตุ้นหรือเน้นส่วนที่สำคัญ ตัวอักษรต้องอ่านง่าย และเน้นความแตกต่างระหว่างหัวข้อให้ชัดเจน

5.4.3 หลักการที่ใช้สำหรับการลำดับการเรียนของบทเรียน (Sequencing Lesson Segments) มีดังนี้คือ นำเสนอบทเรียนตามลำดับจากขั้นที่ง่ายไปยาก ทำให้ผู้เรียนสามารถควบคุม การเรียนด้วยตนเอง และให้ผู้เรียนสามารถกลับไปเริ่มต้นบทเรียนใหม่ได้

5.5 พัฒนาเว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน”

5.6 จัดทำเครื่องมือสำหรับการประเมินเว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน” ซึ่งมี 2 ชุดคือ แบบสอบถามสำหรับประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เข้าอบรม และแบบสอบถามสำหรับประเมินความพึงพอใจเว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบ การสอน”

5.7 ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยใช้วิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

5.8 ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

5.9 ทดลองใช้เว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน” กับอาจารย์ที่สังกัดกลุ่มคณะต่างๆ 4 กลุ่มของมหาวิทยาลัยรังสิตจำนวน 16 คน ระหว่างเดือนกรกฎาคม - เดือนสิงหาคม 2555

5.10 ประเมินผลการทดลองใช้เว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน”

5.11 สรุปและรายงานผลการวิจัย

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

6.1 บันทึกคำตอบของแต่ละข้อไว้ในแบบบันทึกเพื่อเตรียมข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้เข้าสู่เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับทำการวิเคราะห์

6.2 ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์มีดังนี้

6.2.1 ใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ สำหรับบรรยาย สภาพเบื้องต้นของผู้เข้าอบรม และใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับการวิเคราะห์ความพึงพอใจเว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน”

6.2.2 ใช้สถิติเชิงอ้างอิงคือ ค่าสถิติ t-test สำหรับการเปรียบเทียบคะแนนผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เข้าอบรมผ่านเว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน”

7. สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล มีรายละเอียดดังนี้

7.1 ผลการวิเคราะห์ผู้เรียนและและเนื้อหา

ด้านผู้เรียน ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนหรือผู้เข้าอบรมขาดความรู้พื้นฐานทางด้านการออกแบบการสอน เนื่องจากผู้เข้ารับการอบรมเป็นอาจารย์ที่เชี่ยวชาญเฉพาะแต่ละสาขาวิชา มีภาระงานสอน และเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งเป็นภาระงานค่อนข้างมาก แต่ส่วนมากมีความรู้และทักษะการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ค่อนข้างดี

ด้านเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า เป็นเนื้อหาที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อผู้เรียนหรือผู้เข้าอบรม ในฐานะที่เป็นอาจารย์ที่ต้องมีการออกแบบการเรียนการสอน และเนื้อหาที่นำมาใช้ในการอบรม มีลักษณะเป็นขั้นตอน สามารถเข้าใจและเรียนรู้ได้ง่าย

7.2 การออกแบบและพัฒนาเว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน”

เว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน” มีรูปแบบที่แบ่งเนื้อหาเป็นตอนๆ แต่ละตอนแยกจากกัน ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาจากหลากหลายส่วน เน้นที่ความเรียบง่าย และความเป็นเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วยหน้าจอหลักๆ ดังนี้

1. หน้าโฮมเพจ (home page) เป็นหน้าแรกของเว็บไซต์ ประกอบด้วยชื่อหน่วยงาน หัวข้อการอบรม ส่วนของการลงทะเบียน และสมัครสมาชิก
2. หน้าสำหรับลงทะเบียน เป็นหน้าสำหรับกรอกข้อมูลส่วนตัว และสมัครเข้าใช้งาน
3. หน้าสำหรับยืนยันการทำแบบทดสอบก่อนการอบรม
4. หน้าแบบทดสอบก่อนการอบรม และยืนยันการส่งคำตอบ
5. หน้าสำหรับยืนยันเข้าสู่การอบรม
6. หน้าเมนู สำหรับเลือกหัวข้อการอบรม
7. หน้าแสดงเนื้อหาการอบรม และยืนยันการเข้าทำแบบทดสอบหลังการอบรม
8. หน้าแสดงแบบทดสอบหลังการอบรม และยืนยันการส่งคำตอบ
9. หน้าสำหรับการกรอกแบบประเมินเว็บไซต์
10. หน้าแสดงคะแนนการทำแบบทดสอบหลังการอบรม และเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

7.3 ผลการเรียนรู้ของผู้เข้าอบรมและการประเมินเว็บช่วยสอนเรื่อง “การออกแบบ การสอน”

ผลการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เข้าอบรม พบว่า ผู้เข้าอบรมมีคะแนนผลการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ พบว่า ผู้เข้าอบรมมีคะแนนเฉลี่ยรวมหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งจากผลการทดลองดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า เว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน” ที่พัฒนาขึ้นสามารถทำให้ผลการเรียนรู้ของผู้เข้าอบรมสูงขึ้น ซึ่งสะท้อนและยืนยันได้ว่าสื่อการสอนที่ดีจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่ยากและซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นก็สามารถสรุปได้ว่า เว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน” ที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน” ให้กับคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยรังสิตได้ต่อไป

ผลการประเมินเว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน” พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความ พึงพอใจเว็บฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.78) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านที่สอบถามดังนี้ ด้านเนื้อหา ($\bar{x}$ = 4.90) ด้านการเข้าใช้ระบบ ($\bar{x}$ = 4.88) และด้านการออกแบบ ($\bar{x}$ = 4.57) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเข้าใช้ระบบ พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดในเรื่อง ความสามารถเข้าถึงหัวข้อการอบรมได้ง่าย ($\bar{x}$ = 4.94) มีขั้นตอนการลงทะเบียนสะดวกและเข้าใจง่าย ($\bar{x}$ = 4.88) และมีการแจ้งคะแนนจากการทดสอบ ($\bar{x}$ = 4.88) ***ด้านการออกแบบ*** พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดในเรื่อง สีตัวอักษรมีความเหมาะสม ($\bar{x}$ = 4.81) และมีความเป็นเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยรังสิต ($\bar{x}$ = 4.75) ส่วน ด้านเนื้อหา พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดในเรื่อง เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ($\bar{x}$ = 4.94) การนำเสนอเนื้อหาสั้นและกระชับ ($\bar{x}$ = 4.94) และเสียงที่ใช้บรรยายประกอบมีความเหมาะสม ($\bar{x}$ = 4.94) ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวก็สะท้อนให้เห็นว่า หากผู้พัฒนาระบบเว็บฝึกอบรมประยุกต์ใช้หลักการออกแบบสื่อการเรียนรู้ที่ดีแล้วก็จะทำให้เกิดความพึงพอใจของผู้เรียนได้

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

เนื่องจากผลการประเมินด้านการออกแบบเว็บฝึกอบรมบางเรื่องยังมีคะแนนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับผลการประเมินด้านเนื้อหาและด้านการเข้าใช้ระบบ ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งจะนำเว็บฝึกอบรมดังกล่าวไปใช้ ควรมีการปรับปรุงในเรื่องรูปแบบและสีของตัวอักษร รวมทั้งรูปภาพที่ใช้ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการพัฒนาเว็บฝึกอบรมเรื่อง “รูปแบบการสอน” สำหรับอาจารย์ มหาวิทยาลัยรังสิต เพื่อเป็นสื่อสำหรับพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นสำหรับคณาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

เอกสารอ้างอิง

กิดานันท์ มลิทอง. เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2543

เครือวัลย์ ลิ่มอภิชาติ. หลักและเทคนิคการจัดการฝึกอบรมและพัฒนา. กรุงเทพฯ. สยามศิลป์การพิมพ์. 2531

ชลธิรา อารยวงศ์วาศ. ผลของการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์สำหรับฝึกอบรมพนักงานธนาคารออมสิน. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2541

ชนาธิป พรกุล. การออกแบบการสอน การอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2552

ชัยคิด วงชารี. เว็บเบสเพื่อการฝึกอบรม หลักสูตรปฐมนิเทศพนักงานใหม่ บมจ. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา.กรุงเทพ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. 2546

ซาบีน่า โสมาภา. สภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกัยการพัฒนาและการใช้โปรแกรมบนเว็บของธนาคารพาณิชย์ของไทย. กรุงเทพฯ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2545

ทองฟู ชินะโชติ . การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร . กรุงเทพ .มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ . 2531

ทิศนา แขมมณี. ศาสตร์การสอน . องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพ.พิมพ์ครั้งที่ 13 กรุงเทพฯ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2553

ธงชัย สันติวงศ์. การบริหารงานบุคคล . กรุงเทพฯ . สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์ . 2535

ปภาวดี ประจักษ์ศุภนิติ และกิ่งพร ทองใบ. ระบบและกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การ . กรุงเทพฯ . มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2531

ปรัชญนันท์ นิลสุข. WBT.เทคโนโลยีเพื่อการฝึกอบรมครูในอนาคต.วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.2552

มนต์ชัย เทียนทอง. การพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์. บทความวิจัย. วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศ. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ. ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 มกราคม- มิถุนายน 2549

วารินทร์ รัศมีพรหม. การออกแบบและพัฒนาระบบการสอน. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2542

หฤทัย สุดสาย. การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเพื่อใช้ในการฝึกอบรมด้วยตนเอง เรื่อง มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO14001. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2549

อัจฉรา พัฒนาศิริรักษ์. การฝึกอบรมผ่านเว็บเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรเอกชน. กรุงเทพฯ .สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.2544

Beach. D.S. 1975. Personal : The Managment of People at Work. (3rd ed.). New York : Macmillan

Brown, David S. 1966. Strategy and Tactics of Public Administration Technical Assistance 1954-1963. In John D. Montgomery and William J. Siffin (eds). Approach to Development : Politics. Administration and Change. New York. McGraw-Hill.

Harbison. Frederic H. and Myers. Charles A. 19664. Education. Manpower and Economic Growth. Strategies of Human Resource Development. New York. McGraw-Hill

แผนยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนระบบการจัดการความรู้ ของธนาคาร ABC

STRATEGIC PLAN FOR DRIVEN KNOWLEDGE MANAGEMENT SYSTEMS OF ABC BANK

กิตติคม ปล้องนิราศ [1] ดร.จิรัชฌา วิเชียรปัญญา [2]

1 นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

2 อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทิศทางและสภาพระบบการจัดการความรู้ของธนาคาร ABC ในด้านกระบวนการจัดการความรู้ ด้านกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง และด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้ 2) พัฒนาแผนยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนระบบการจัดการความรู้ และ 3) ตรวจสอบและรับรองแผนยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนระบบการจัดการความรู้สำหรับธนาคาร ABC เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ของธนาคาร ABC จำนวน 5 ท่าน สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปผลการวิจัยมีดังนี้

1. ทิศทางและสภาพระบบการจัดการความรู้ของธนาคาร ABC ใน *ด้านกระบวนการจัดการความรู้* พบว่า ธนาคาร ABC มีรูปแบบการจัดการความรู้ในรูปแบบเดิมคือ การฝึกอบรมให้ความรู้ตามหน้าที่มากกว่าการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ขาดกระบวนการจัดการความรู้ที่เป็นระบบ ขาดพื้นที่และเวลาสำหรับกิจกรรมการแบ่งปันความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แต่ผู้บริหารให้การสนับสนุนและพนักงานส่วนมากสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ส่วน*ด้านกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง* พบว่า ธนาคาร ABC ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความรู้ มีช่องทางและเครื่องมือสำหรับการสื่อสารความรู้ที่จำกัด ขาดระบบการประเมินผลงานที่อยู่บนพื้นฐานของการจัดการความรู้และการเรียนรู้ และไม่มีการยกย่องชมเชยและให้รางวัลด้านการจัดการความรู้ ในขณะที่ *ด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้* พบว่า ธนาคาร ABC มีเป้าหมายที่ชัดเจน คือ การก้าวไปสู่องค์กรชั้นนำที่มีความแตกต่างจากมาตรฐาน มีการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุน ส่งเสริมและขับเคลื่อนกระบวนการคิดและกล้าทำในสิ่งที่แตกต่างให้กับพนักงานทุกระดับ รวมทั้งผู้บริหารระดับสูงจะมีการเดินสายเพื่อสื่อสารถึงทิศทางและเป้าหมายขององค์กร เพื่อสร้างองค์กรให้เข้มแข็งและให้พนักงานมีเป้าหมายการทำงานในทิศทางเดียวกัน

2. แผนยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนระบบการจัดการความรู้ของธนาคาร ABC ประกอบด้วยวิสัยทัศน์การจัดการความรู้คือ “เป็นองค์กรที่มีการจัดการความรู้และการเรียนรู้ที่มีความเป็นเลิศด้วยระบบการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย” มียุทธศาสตร์การจัดการความรู้ที่สำคัญ 7 ยุทธศาสตร์ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1) พัฒนาค่านิยมและวัฒนธรรมการจัดการความรู้และการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์ที่ 2) พัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการความรู้และการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์ที่ 3) พัฒนาสมรรถนะด้านการใช้ไอซีทีเพื่อการจัดการความรู้และการเรียนรู้ ยุทธศาสตร์ที่ 4) ส่งเสริมการสร้างความรู้และการนำความรู้ไปใช้เพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงาน ยุทธศาสตร์ที่ 5) สนับสนุนการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการทำงาน ยุทธศาสตร์ที่ 6) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการความรู้และการเรียนรู้ และ ยุทธศาสตร์ที่ 7) พัฒนากลไกเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการความรู้ของธนาคาร ABC

คำสำคัญ : ระบบการจัดการความรู้ ยุทธศาสตร์การจัดการความรู้

Abstract

The purposes of this study were to 1) Determine the direction and state of the knowledge management system of ABC Bank in knowledge management process, change management process and the factors influencing knowledge management 2) Develop a strategic plan for driven knowledge management systems of ABC Bank. And 3) Review and approve strategic plan for driven knowledge management systems of ABC Bank. This research is a qualitative research method. Using a semi-structured interview as a tool for in-depth interviews with 5 senior executives involved in the knowledge management of ABC Bank. The data were analyzed using content analysis. The research findings were:

1. The direction and state of the knowledge management system of ABC Bank in *knowledge management process* found that ABC bank manage its knowledge in a traditional way which are training about day-to-day work rather than develop learning process, system of knowledge management process, lack of space and time for knowledge sharing activities. However, the managements are strongly support and most of the staff interested to learn new things. In *change management process* found that ABC Bank does not have knowledge about knowledge management, channels and tools for communicate knowledge is limited, the evaluation system doesn't based on knowledge management and learning and no recognition and reward for knowledge management. While in *the factors influencing knowledge management* found that ABC Bank has a clear goal to lead the organization to a different standard. Creating a corporate culture that supports thinking process and courage employees to do what different. Moreover, the top executive is communicated the direction and goals of the organization to all employees to build a strong organization and make sure that all employees are working in the same direction.

2. Strategic plan for driven knowledge management systems of ABC Bank consist of the vision of knowledge management that is to "be the best in knowledge management and learning with modern information technology management system". Compose of 7 knowledge management strategies which are: Strategy 1) Development of values and culture on knowledge management and learning. Strategy 2) Development of competency in knowledge management and learning. Strategy 3) Development of ICT skill for knowledge management and learning. Strategy 4) Promote knowledge creation and application of knowledge to improve work quality and performance. Strategy 5) Support the knowledge sharing and exchange of learning in work environment. Strategy 6) Improve information technology system to support knowledge management and learning. And Strategy 7) Develop a mechanism to drive knowledge management of ABC Bank.

KEYWORDS : KNOWLEDGE MANAGEMENT. KNOWLEDGE MANAGEMENT STRATEGIES.

1. บทนำ

ในโลกของการบริหารจัดการธนาคารท่ามกลางยุคเศรษฐกิจสังคมฐานความรู้ (Knowledge-Based Society and Economy) ธุรกิจธนาคารจะต้องเผชิญการแข่งขันอย่างรุนแรงมากขึ้นในรูปแบบของการค้าเสรี (Free Trade) ที่คู่แข่งขันหน้าใหม่ที่มีสินค้าและบริการประเภทเดียวกันเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง การที่จะอยู่รอดและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้

ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนได้ ธนาคารจะต้องมีภาพอนาคตและมีทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน ซึ่งนอกเหนือจากที่ธนาคารต้องมีการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ดีแล้ว ธนาคารยังจะต้องสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ตลอดจนมีผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเหนือคู่แข่งขัน รวมทั้งจะต้องทำให้ความรู้ภูมิปัญญาในด้านต่าง ๆ ของคนในธนาคารกลายเป็นทุนหรือทรัพยากรที่สำคัญนอกเหนือการปัจจัยทางการบริหาร มีการใช้ความรู้ในการทำงานและแก้ไขปัญหาให้กับธนาคารได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยที่ธนาคารอื่นไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2548; จรัส สุวรรณเวลา, 2547) ต้องใช้คนที่มีความรู้และประสบการณ์ที่ฝังลึกอยู่ในตัวคน รวมทั้งจำเป็นที่จะต้องมีการถ่ายทอด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้พนักงานสามารถทำงานได้อย่างเต็มความสามารถเพื่อพัฒนาขีดความสามารถและทักษะในการดำเนินงาน ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ธนาคารเหล่านั้นจะต้องมีเครื่องมือทางการจัดการที่เรียกว่า การจัดการความรู้เข้ามาใช้ควบคู่กับการทำงาน

การจัดการความรู้ (Knowledge Management - KM) เป็นกระบวนการของการสร้าง จัดเก็บ และถ่ายทอดความรู้ของบุคลากรภายในธนาคาร เพื่อจัดการทรัพยากรความรู้ให้ไหลเวียนไปถึงมือผู้ที่ต้องการให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ธนาคาร ทีมงาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันยิ่งขึ้น และนำไปสู่วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์การอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประกอบได้ด้วยกระบวนการที่สำคัญ 2 กระบวนการ คือ 1) กระบวนการจัดการความรู้ และ 2) กระบวนการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลง (ยุทธนา แซ่เตียว, 2547; บดินทร์ วิจารณ์, 2547; Carla O'Dell และ Jackson Grayson อ้างถึงใน สถาบันบุญดี บุญญากิจ และคณะ, 2547; ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ, 2548; วิจารณ์ พานิช, 2548; และ จิรัชฌา วิเชียรปัญญา, 2549) ผลจากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ขององค์กรซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นกรอบแนวคิดของการศึกษาครั้งนี้ 3 ประการดังนี้

1. กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management Process: KMP) เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้เกิดพัฒนาการของความรู้ หรือการจัดการความรู้ที่จะเกิดขึ้นภายในธนาคาร โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการความรู้ พบว่ามีกระบวนการจัดการความรู้หลัก ๆ ทั้งสิ้น 7 กระบวนการดังนี้ 1) การกำหนดความรู้ 2) การแสวงหาความรู้ 3) การสร้างความรู้ 4) การถ่ายโอนความรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 5) การนำความรู้ไปใช้ 6) การประเมินความรู้ และ 7) การจัดเก็บความรู้ (Alave, Van der Spek & Spijkervet, Laudon & Laudon และ Turban et al อ้างถึงใน บุญดี บุญญากิจ และคณะ, 2547; ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2548; อรุโณทัย สิงหวราช, 2549; ชุติมา เมฆวัน, 2549; แสงจันทร์ ศรีประเสริฐ, 2549; จิราพร ชายสวัสดิ์, 2550; พงศ์กลิน เคลือบทอง, 2550; พรพิมล หรรษาภิรมย์โชค, 2550; พงษ์ศิลป์ สูงแข็ง, 2551; ธีรารัตน์ มหาทรัพย์, 2551; ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ, 2551 และ ธีวินท์ เจริญแพทย์, 2552)

2. กระบวนการจัดการการเปลี่ยนแปลง (Change Management Process: CMP) เป็นกรอบความคิดเชิงกระบวนการที่มุ่งเน้นถึงปัจจัยแวดล้อมภายในธนาคาร ที่จะมีผลกระทบต่อการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 6 กระบวนการดังนี้ 1) การเตรียมการและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม 2) การสื่อสาร 3) เครื่องมือ 4) การเรียนรู้ 5) การวัดผล และ 6) การยกย่องชมเชยและให้รางวัล

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการจัดการความรู้ (Enable Factors) เป็นสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ผลักดันให้การจัดการความรู้ของธนาคารประสบผลสำเร็จ หรือล้มเหลว ประกอบด้วย 4 ปัจจัยคือ 1) ทักษะและความรู้ของบุคลากร 2) ภาวะผู้นำและการสนับสนุนของผู้บริหาร 3) วัฒนธรรมธนาคาร และ 4) เทคโนโลยีสารสนเทศทางด้านการจัดการความรู้ (สุนีย์ เอมวรรธนะ, 2550; ชวนพิศ ปลูกสร้าง, 2550; พงศ์กลิน เคลือบทอง, 2550; วาสนา พรหมอยู่, 2551 และ ธีรารัตน์ มหาทรัพย์, 2551)

ธนาคาร ABC นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะด้านของเทคโนโลยีทางการเงิน ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงิน และการพัฒนาบุคคลากรของธนาคารให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะด้านการพัฒนาบุคคลากรของธนาคารให้เปี่ยมไปด้วยความรู้ความสามารถนั้น จำเป็นจะต้องอาศัยกลยุทธ์ด้านการจัดการความรู้ที่ดี แต่จากการดำเนินงานด้านการจัดการความรู้ของธนาคาร ABC ที่ผ่านมานั้นยังไม่มีกลยุทธ์การดำเนินการตามขั้นตอนที่เหมาะสม มีเพียงการนำการจัดการความรู้มาใช้เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศในการจัดอบรมพนักงานตามวาระ หรือให้พนักงานเข้าไปศึกษาหาความรู้ผ่านอินทราเน็ตด้วยตนเอง การจัดการความรู้เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มศักยภาพทางด้านการบริการและการแข่งขันให้กับธนาคาร เพื่อให้ธนาคารและพนักงานทุกคนมีขีดความสามารถในการทำงานสามารถสร้างแนวทางเผชิญกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที ซึ่งเมื่อพิจารณาอย่างจริงจังแล้วการนำกลยุทธ์ระบบจัดการความรู้มาประยุกต์ใช้กับธนาคาร ABC เป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องได้รับความสำคัญเป็นอันดับต้น ๆ จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นที่มาของแนวคิดการทำวิจัยเรื่อง “แผนยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนระบบการจัดการความรู้ของธนาคาร ABC” โดยคาดหวังว่าผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องของธนาคารฯ มีแผนสำหรับดำเนินการจัดการความรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรมและส่งผลให้พนักงานของธนาคารฯ มีขีดความสามารถในการทำงานทั้งในระดับปัจเจกบุคล ระดับทีมงาน และระดับธนาคาร เพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนธนาคารไปสู่ความสำเร็จ จนสามารถครองส่วนแบ่งทางการตลาดจากธนาคารคู่แข่งได้ในที่สุด

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทิศทางและสภาพระบบการจัดการความรู้ของธนาคาร ABC ในด้านกระบวนการจัดการความรู้ ด้านกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง และด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้
2. เพื่อพัฒนาแผนยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนระบบการจัดการความรู้ของธนาคาร ABC
3. เพื่อตรวจสอบและรับรองแผนยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนระบบการจัดการความรู้ของธนาคาร ABC

3. ขอบเขตการวิจัย

1. ผู้ให้ข้อมูลมูลหลัก คือ ผู้บริหารของธนาคาร ABC ที่รับผิดชอบงานด้านทรัพยากรบุคคล ด้านการสื่อสารดิจิตอล ด้านการสื่อสารและภาพลักษณ์องค์กร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการพัฒนาการบริการธุรกิจสาขา รวมจำนวน 5 ท่าน
2. ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

2.1 ทิศทางและสภาพการจัดการความรู้ ของธนาคาร ABC ประกอบด้วย ทิศทางและสภาพด้านกระบวนการจัดการความรู้ ด้านกระบวนการจัดการการเปลี่ยนแปลง และด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้

2.2 แผนยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนระบบการจัดการความรู้ ของธนาคาร ABC ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ แผนงานและโครงการเพื่อการขับเคลื่อนระบบการจัดการความรู้

3. กรอบเวลาของแผนยุทธศาสตร์ กำหนดให้เป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะปานกลาง มีเวลา 3 ปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2556 – 2558

4. วิธีดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสาร วารสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ เพื่อจัดทำกรอบการวิจัย

4.2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของ ธนาคาร ABC จากเอกสารที่สำคัญดังนี้ แผนธุรกิจประจำปี แผนปฏิบัติงาน โครงสร้างองค์กร อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน การวัดผลการดำเนินงาน และการรายงานผลการดำเนินงาน รวมทั้งโครงการที่นำเสนอ และคู่มือการปฏิบัติงาน ฯลฯ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับร่างกรอบคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก

4.3 สร้างเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทิศทางและสภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของธนาคาร ABC ทั้งนี้โดยมีกรอบการสัมภาษณ์ที่ครอบคลุมใน 3 องค์ประกอบหลักดังนี้ 1) กระบวนการจัดการความรู้ 2) กระบวนการจัดการการเปลี่ยนแปลง และ 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้

4.4 นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ ความถูกต้องของเนื้อหา ตลอดจนความชัดเจนของการใช้ภาษา

4.5 ปรับปรุงและจัดทำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.6 ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้บริหารของธนาคาร ABC ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ที่รับผิดชอบงานด้านทรัพยากรบุคคล ด้านการสื่อสารดิจิตอล ด้านการสื่อสารและภาพลักษณ์องค์กร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการพัฒนาการบริการธุรกิจสาขา รวมจำนวน 5 ท่าน

4.7 วิเคราะห์และตรวจสอบความสอดคล้องด้านเนื้อหาระหว่างทิศทางและสภาพการจัดการความรู้ที่ได้จากการสัมภาษณ์

4.8 วิเคราะห์ช่องว่างทางการจัดการความรู้ (Knowledge management gap) ระหว่างทิศทางและสภาพการจัดการความรู้ของธนาคาร ABC โดยการวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อน โอกาส-อุปสรรค (SWOT) ของการจัดการความรู้ และจัดทำตาราง TOWS เมทริกซ์ เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการความรู้

4.9 จัดทำ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนระบบการจัดการความรู้ ของธนาคาร ABC ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์การจัดการความรู้ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด แผนงานและโครงการเพื่อการขับเคลื่อนระบบการจัดการความรู้ของธนาคาร ABC

4.10 ตรวจสอบและรับรอง (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนระบบการจัดการความรู้ ของธนาคาร ABC โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ จำนวน 3 ท่าน คือ ผู้บริหารด้านการสื่อสารดิจิตอล ด้านการพัฒนาการบริการธุรกิจสาขา และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ธนาคาร ABC

4.11 ปรับปรุงและนำเสนอแผนยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนระบบการจัดการความรู้ ของธนาคาร ABC ฉบับสมบูรณ์

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการจัดการความรู้ จำนวน 5 ท่านดังนี้ 1) ผู้อำนวยการอาวุโสด้านการสื่อสารทรัพยากรบุคคล 2) รองผู้อำนวยการด้านการสื่อสารดิจิตอล 3) ผู้อำนวยการอาวุโสด้านการสื่อสารและภาพลักษณ์องค์กร 4) รองผู้อำนวยการด้านติดตั้งและสนับสนุนเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 5) รองผู้อำนวยการด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการบริการธุรกิจสาขา โดยใช้ระยะเวลาสัมภาษณ์ระหว่างวันที่ 7 กันยายน 2554 ถึงวันที่ 8 ธันวาคม 2554

6. การวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

6.1 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการวิเคราะห์ช่องว่างระหว่างทิศทางและสภาพการจัดการความรู้ของธนาคาร ABC

6.2 การให้คะแนนข้อมูลจุดแข็ง-จุดอ่อน โอกาส-อุปสรรค แต่ละด้านด้วยวิธีการถ่วงน้ำหนัก และจัดลำดับความสำคัญตามคะแนนที่ได้

7. สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล มีรายละเอียดดังนี้

7.1 ทิศทางและสภาพระบบการจัดการความรู้ของธนาคาร ABC

7.1.1 ทิศทางระบบการจัดการความรู้ของธนาคาร ABC

1. ด้านวิสัยทัศน์องค์กรและสภาพธุรกิจ พบว่า ธนาคารฯ ต้องการสร้างวัฒนธรรมในการทำงานสำหรับพนักงานในองค์กรให้เป็นไปในทิศทางและเป้าหมายเดียวกัน ด้วยการก้าวไปสู่องค์กรชั้นนำที่มีความแตกต่างจากมาตรฐานและกฎเกณฑ์เดิม โดยสนับสนุนกระบวนการคิดและกล้าทำในสิ่งที่แตกต่าง (Make THE Difference)

2. ด้านพนักงาน พบว่า พนักงานควรมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์การทำงานรอบด้านนอกเหนือจากงานในหน้าที่ และยังมีความสนใจที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับการให้บริการลูกค้าโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้และปฏิบัติงาน

3. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า มีความต้องการการนำเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) และการพัฒนาชุมชนอิเล็กทรอนิกส์ (Virtual Community) สำหรับพนักงานเพื่อสร้างความรู้จัก การให้คำปรึกษา และทำงานร่วมกัน (Virtual Cross Functional)

4. ด้านการจัดการความรู้ พบว่า จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการความรู้อย่างเป็นทางการภายในธนาคารฯ ครอบคลุมทุกกิจกรรม และควรมีพื้นที่ เวลา และกิจกรรมเพื่อการแบ่งปันความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เป็นระบบอย่างชัดเจน

7.1.2 สภาพระบบการจัดการความรู้ของธนาคาร ABC

1. ด้านวิสัยทัศน์องค์กรและสภาพธุรกิจ พบว่า ธนาคารฯ มีเป้าหมายทางธุรกิจที่ชัดเจนซึ่งกระจายไปตามฝ่ายงานต่างๆ ที่รับผิดชอบ กระบวนการทำงานส่วนใหญ่อยู่ในลักษณะของต่างฝ่ายต่างทำ ขาดการทำงานเชิงร่วมมือแบบข้ามสายงาน การสื่อสารวัฒนธรรมหลักขององค์กรที่ได้ผลดีที่สุดในปัจจุบันคือ การส่งอีเมล์ถึงพนักงานทุกคนและการลงประกาศในหน้าแรกของอินทราเน็ตของธนาคารฯ

2. ด้านพนักงาน พบว่า ผู้บริหารเห็นความสำคัญเรื่องการเรียนรู้และกระตือรือร้นที่จะ เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการทำงานภายในองค์กรให้ดียิ่งขึ้น แต่ยังมีพนักงานบางส่วนที่ขาดความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พนักงานส่วนมากขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงาน

3. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า มีการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในด้านการดำเนินงานของธนาคารฯ ไม่ว่าจะเป็นในด้านระบบการให้บริการลูกค้า (Core Banking) หรือการสื่อสารภายในองค์กร แต่ไม่รวมถึงระบบการจัดการความรู้ภายในองค์กร และยังมีปัญหาด้านการเข้าถึงความรู้ เนื่องจากความล่าช้าของระบบ จำนวนคอมพิวเตอร์สำหรับให้พนักงานสาขาไม่เพียงพอต่อ การเข้าถึงความรู้และการเรียนรู้

4. ด้านการจัดการความรู้ พบว่า ธนาคารฯ ขาดการจัดการความรู้ที่เป็นระบบ มีเพียงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างพนักงาน หรือการอบรมเพื่อการทำงานเฉพาะหน้าที่ สื่อการเรียนรู้ที่มีส่วนมากมีเนื้อหายาว ต้องใช้เวลานานในการเรียนรู้ อีกทั้งอยู่ในรูปแบบที่ไม่น่าสนใจหรือไม่ดึงดูดใจที่จะเรียนรู้

7.2 แผนยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนระบบการจัดการความรู้ของธนาคาร ABC

ผลจากการวิเคราะห์ช่องว่างระหว่างทิศทางและสถานภาพระบบการจัดการความรู้ของธนาคาร ABC พบว่ายังมีช่องว่างระหว่างสภาพแวดล้อมขององค์กรที่เป็นอยู่กับทิศทางการดำเนินงานของธนาคารฯ ดังนี้ 1) พนักงานส่วนใหญ่เก่งและรู้เฉพาะในงานที่ทำเท่านั้น 2) รูปแบบการจัดการความรู้เป็นการเรียนรู้ด้วยวิธีเดิมๆ ไม่น่าสนใจ 3) พื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ และ 4) ยังขาดศูนย์กลางการจัดเก็บความรู้ขององค์กรให้สามารถเข้าถึงได้ง่าย และค้นคืนกลับมาได้จากที่เดียวจึงควรดำเนินการปรับปรุงและแก้ไขในเรื่องหลักๆ ดังนี้ 1) เร่งส่งเสริมและหล่อหลอมวัฒนธรรมการเรียนรู้และการทำงานของคนในองค์กร 2) พัฒนาศักยภาพของพนักงานด้านการจัดการความรู้และการเรียนรู้และทักษะด้านไอซีที 3) พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้อย่างเป็นทางการ 4) จัดหาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมมาใช้เพื่อสนับสนุนการจัดการความรู้ของธนาคารฯ ให้มากยิ่งขึ้น และ 5) พัฒนากลไกเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการความรู้ของธนาคารฯ ผลการศึกษาดังกล่าวนำไปซึ่งการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนระบบการจัดการความรู้ของธนาคาร ABC

จากช่องว่างดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการจัดทำ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนระบบการจัดการความรู้ของธนาคาร ABC ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คือ 1) ผู้อำนวยการด้านการสื่อสารดิติจอลภายในองค์กร 2) ผู้อำนวยการด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการบริการธุรกิจสาขา และ 3) รองผู้อำนวยการด้านติดตั้งและสนับสนุนเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำการตรวจสอบและรับรอง (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนระบบการจัดการความรู้ ของธนาคาร ABC โดยผลการตรวจสอบคือการแก้ไขชื่อของธนาคารให้เป็นชื่อสมมุติ รวมถึงชื่อของผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน เพื่อรักษาประโยชน์ของข้อมูลเพื่อการแข่งขัน ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับแก้ตามผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนระบบการจัดการความรู้ ของธนาคาร ABC ฉบับสมบูรณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

วิสัยทัศน์การจัดการความรู้

“ABC เป็นองค์กรที่มีการจัดการความรู้และการเรียนรู้ที่มีความเป็นเลิศด้วยระบบการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย”

พันธกิจการจัดการความรู้

1. พัฒนาสมรรถนะของพนักงาน ABC ด้านการจัดการความรู้ การเรียนรู้ และทักษะด้านไอซีทีอย่างทั่วถึงในทุกระดับ

2. สนับสนุนและส่งเสริมกระบวนการสร้างและแบ่งปันความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงาน

3. พัฒนาระบบไอซีทีเพื่อสนับสนุนการจัดการความรู้และการเรียนรู้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของพนักงาน ABC

4. พัฒนากลไกเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการความรู้ของธนาคาร ABC อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์การจัดการความรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาค่านิยมและวัฒนธรรมการจัดการความรู้และการเรียนรู้ของพนักงาน ABC มีเป้าประสงค์เพื่อให้พนักงานธนาคาร ABC เห็นคุณค่าและความสำคัญของการจัดการความรู้และการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 โครงการ คือ 1) โครงการเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกัน และ 2) โครงการพัฒนาต้นแบบการเรียนรู้ร่วมกันข้ามสายงานเพื่อการปรับเปลี่ยน กระบวนทัศน์และวัฒนธรรมการทำงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการความรู้และการเรียนรู้ของพนักงาน ABC มีเป้าประสงค์เพื่อให้พนักงานธนาคาร ABC มีความรู้ และทักษะด้านการจัดการความรู้และการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ประกอบด้วย 7 โครงการ คือ 1) โครงการพัฒนาทักษะผู้นำการจัดการความรู้เพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลง 2) โครงการพัฒนาทักษะการจัดการความรู้และการเรียนรู้สำหรับพนักงานธนาคาร ABC 3) โครงการค้นหาผู้มีสมรรถนะสูงด้านการจัดการความรู้และการเรียนรู้ 4) โครงการพัฒนาพนักงานธนาคาร ABC สู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Personal Mastery) 5) โครงการพัฒนาทักษะการเรียนรู้รอบด้านเพื่อตอบสนองการแข่งขันทางธุรกิจ (Mental Model) 6) โครงการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมข้ามสายงาน (Team Learning) และ 7) โครงการพัฒนาทักษะการสอนงานและผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับหัวหน้างาน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาสมรรถนะด้านการใช้ไอซีทีเพื่อการจัดการความรู้และการเรียนรู้ของพนักงาน ABC มีเป้าประสงค์เพื่อให้พนักงานทุกระดับสามารถใช้งานระบบไอซีทีเพื่อการจัดการความรู้และการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 โครงการคือ 1) โครงการพัฒนาทักษะการใช้เครื่องมือไอซีทีเพื่อการจัดการความรู้ 2) โครงการพัฒนาทักษะการใช้เครื่องมือไอซีทีเพื่อการเรียนรู้ 3) โครงการพัฒนาทักษะการใช้งานระบบการจัดการเนื้อหาของเว็บไซต์ (CMS) เพื่อการสร้างความรู้ และ 4) โครงการพัฒนาทักษะการจัดการและการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารและความรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมการสร้างความรู้และการนำความรู้ไปใช้เพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงาน มีเป้าประสงค์เพื่อให้พนักงานธนาคาร ABC มีการสร้างความรู้และนำความรู้ไปใช้เพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงาน ประกอบด้วย 6 โครงการ คือ 1) โครงการกำหนดความรู้หลักที่ตอบสนองภารกิจหลักของธนาคาร ABC 2) โครงการพัฒนาคู่มือ ขั้นตอน หรือมาตรฐานการทำงานในรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ 3) โครงการถอดความรู้และประสบการณ์ผู้ที่มีความเป็นเลิศในการทำงาน 4) โครงการปรับปรุงรูปแบบและการนำเสนอเนื้อหาความรู้ที่ใช้ในการทำงาน 5) โครงการรวบรวมความรู้ “สุดยอดวิธีปฏิบัติ” (Best practices) ในงานด้านต่างๆ ขององค์กร และ 6) โครงการกลั่นกรองและตรวจสอบความรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 สนับสนุนการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการทำงาน มีเป้าประสงค์เพื่อให้พนักงานธนาคาร ABC มีการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสายงานและข้ามสายงานร่วมกันในการทำงาน ประกอบด้วย 5 โครงการ คือ 1) โครงการสร้างกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติประจำสายงาน 2) โครงการสร้างกลุ่มชุมชนนักปฏิบัติออนไลน์ข้ามสายงาน (Cross-functional CoP Online) 3) โครงการหมุนเวียนเปลี่ยนการทำงาน (Job rotation) ในสายงานเดียวกัน 4) โครงการจัดเวทีเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์การทำงานข้ามสายงาน 5) โครงการจัดเวที “พี่สอนน้อง” โดยพนักงานรุ่นเก่าที่มีผลงานดีเด่นมาแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ให้แก่พนักงานรุ่นใหม่

ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการความรู้และการเรียนรู้ของพนักงาน ABC มีเป้าประสงค์เพื่อให้ ABC มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการความรู้และการเรียนรู้ที่ทันสมัยและให้ ABC มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการความรู้และการเรียนรู้ที่ทันสมัย ประกอบด้วย 16 โครงการ คือ 1) โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพด้านความเร็วของเครือข่ายและการสื่อสารข้อมูล 2) โครงการปรับปรุงระบบเครือข่ายอินทราเน็ตเพื่อตอบสนองการสื่อสารภายในองค์กร (Social Intranet) 3) โครงการพัฒนาเว็บไซต์เพื่อการสร้างและสื่อสารความรู้ประจำของแต่ละหน่วยงาน 4) โครงการพัฒนาฐานข้อมูลทำเนียบผู้เชี่ยวชาญของธนาคาร ABC (People Map) 5) โครงการพัฒนาคลังความรู้เชิงประสบการณ์และการทำงานที่เป็นเลิศของพนักงานธนาคาร ABC 6) โครงการพัฒนาระบบฐานความรู้ (Knowledge-based Systems) เพื่อสนับสนุนการทำงานของพนักงานธนาคาร ABC 7) โครงการจัดตั้งชุมชนนักปฏิบัติออนไลน์ข้ามสายงาน 8) โครงการพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับการทำงานและการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Collaborative Technology) 9) โครงการพัฒนาระบบตารางกิจกรรมการทำงานร่วมกันออนไลน์ (Online

Group Calendar) 10) โครงการพัฒนาระบบแจ้งเตือนการปรับปรุงความรู้โดยอัตโนมัติ (Knowledge Updating Notify System) 11) โครงการพัฒนาระบบกระดานข่าวความรู้อิเล็กทรอนิกส์ (Knowledge Feed) เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามประเด็นความรู้ที่กำหนด 12) โครงการปรับปรุงสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ 13) โครงการพัฒนาเว็บท่าการเรียนรู้ (Learning Portal) 14) โครงการพัฒนาระบบวิดีโอออนดีมานด์ (On-demand Video) สำหรับการเรียนรู้ของพนักงาน 15) โครงการจัดพื้นที่ Free Wi-Fi เพื่อการเข้าถึงและเรียนรู้จากเว็บไซต์ภายนอก 16) โครงการปรับปรุงระบบเครือข่ายเพื่อการเข้าถึงอินทราเน็ตผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายนอกองค์กร

ยุทธศาสตร์ที่ 7 พัฒนากลไกเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการความรู้ของ ABC มีเป้าประสงค์เพื่อให้ ABC มีระบบการขับเคลื่อนการจัดการความรู้และการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ประกอบด้วย 7 โครงการ คือ 1) โครงการสื่อสารทิศทางและเป้าหมายของการจัดการความรู้ผ่านระบบเครือข่ายภายในองค์กร 2) โครงการพัฒนาและส่งเสริมผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการความรู้และการเรียนรู้เพื่อนำการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างและแบ่งปันความรู้ 3) โครงการสื่อสารโน้มน้าวเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอในทุกระดับ 4) โครงการติดตามและประเมินผลบุคลากรที่ใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงาน 5) โครงการติดตามและประเมินผลการใช้เครื่องมือไอซีทีสำหรับการจัดการความรู้และการเรียนรู้ 6) โครงการบูรณาการระบบการยกย่องชมเชยและการให้รางวัลด้านการจัดการความรู้และการเรียนรู้เข้าสู่ระบบการประเมินผลงานประจำปี และ 7) โครงการจัดทำแผนประชาสัมพันธ์ความสำเร็จด้านการจัดการความรู้ของพนักงานสู่สังคมภายนอก

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

8.1.1 ควรมีการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ในการนำแผนยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนระบบการจัดการความรู้ของธนาคาร ABC มาปรับใช้อย่างทั่วถึง

8.1.2 สายงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำแผนยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนระบบการจัดการความรู้ที่ได้ไปใช้เป็นต้นแบบในการดำเนินงานและจัดกิจกรรมภายในสายงานของตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรม

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยประเมินผล (Evaluation Research) การดำเนินงานการจัดการความรู้ตามแผนงานและโครงการที่ปรากฏในแผนยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนระบบการจัดการความรู้ของธนาคาร ABC

เอกสารอ้างอิง

ชวนพิศ ปลูกสร้าง. *"ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกรมอุตุนิยมวิทยา."*, วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2550.

ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ. "การจัดการความรู้ในองค์กรธุรกิจ". พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ็กซเปอร์เน็ท จำกัด, 2548.

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. "องค์การแห่งความรู้: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ". พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ สถาบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์, 2548.

ธีรารัตน์ มหาทรัพย์. *"การจัดการความรู้ของหน่วยงานบริหาร กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข."* วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

บดินทร์ วิจารณ์. “การจัดการองค์ความรู้ และ e-Learning”. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ซีไอโอ ฟอรั่ม, 2547.

บุญดี บุญญากิจ และคณะ. “การจัดการความรู้: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ”. พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพมหานคร: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2547.

ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ. *“การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษา.”* วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551.

พงษ์ศิลป์ สูงแข็ง. *“การจัดการความรู้ในหน่วยธุรกิจลูกค้าผู้ประกอบการ 2 ร้อยเอ็ด บมจ. ธนาคารกสิกรไทย.”* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.

พงศ์กลิน เคลือบทอง. *“การจัดการความรู้ของกองเรือยุทธการ กองทัพเรือ.”* วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2550.

พรพิมล หรรษาภิรมย์โชค. *“การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้สำหรับหน่วยงานภาครัฐ.”* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

ยุทธนา แซ่เตียว. “การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้: สร้างองค์กรอัจฉริยะ.” พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2547.

วาสนา พรหมอยู่. *“การจัดการความรู้ของสำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร.”* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาบริหารจัดการสารธารณะ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

วิจารณ์ พานิช. “การจัดการความรู้: ฉบับนักปฏิบัติ.” พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์สุขภาพใจ, 2548.

แสงจันทร์ ศรีประเสริฐ. *“กลยุทธ์การนำการจัดการความรู้มาใช้พัฒนาความได้เปรียบในการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทย ศึกษาธนาคารกสิกรไทย จำกัด.”* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2549.

อรุโณทัย สิงหวราช. *“การจัดการความรู้ของบริษัท ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขตอุดรธานี.”* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.

การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

THE DEVELOPMENT OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY MANAGEMENT STRATEGIC PLAN FOR DEPARTMENT OF EDUCATION, BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

ทวีศิลป์ ไชยชนะ[1] ดร.จิรัชฌา วิเชียรปัญญา[2]

[1] นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทิศทางและสภาพการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2) จัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 3) ตรวจสอบและรับรองแผนยุทธศาสตร์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ร่วมกับการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ทิศทางและสภาพการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานครมีดังนี้ *ด้านบุคลากร* ควรมีการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน *ด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร* ควรมีการปรับปรุงอุปกรณ์ให้มีความทันสมัยและพร้อมใช้งาน *ด้านการบริหารจัดการและการบริการ* ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารและจัดทำแผนด้านไอซีที *ด้านนวัตกรรมการเรียนรู้* สนับสนุนให้บุคลากรสร้างนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานที่รับผิดชอบ *ด้านเครือข่ายความร่วมมือ* ควรพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทั้งจากภายในและภายนอกเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ และ ทรัพยากรร่วมกัน *และด้านรองรับการเปลี่ยนแปลง* ก็ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการจัดการการเปลี่ยนแปลงขึ้นภายในองค์กร แผนยุทธศาสตร์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีวิสัยทัศน์ดังนี้ “มุ่งมั่น พัฒนา และบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อตอบสนองการบริหารจัดการการศึกษาของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานครด้วยการจัดการที่ทันสมัย” มียุทธศาสตร์ที่สำคัญ 6 ยุทธศาสตร์ดังนี้ 1) การพัฒนาสมรรถนะด้านไอซีทีสำหรับบุคลากรสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่สนับสนุนการดำเนินงานการศึกษา 3) พัฒนาระบบการจัดการและการบริการทางการศึกษาด้วยไอซีทีที่ทันสมัย ยุทธศาสตร์ที่ 4) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการจัดการความรู้ ยุทธศาสตร์ที่ 5) พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านการจัดการไอซีทีเพื่อการศึกษา และยุทธศาสตร์ที่ 6) พัฒนากลไกเพื่อรองรับการจัดการการเปลี่ยนแปลง

คำสำคัญ : การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร แผนยุทธศาสตร์

Abstract

The purpose of this research were (1) to study the current situation and factors of ICT management for department of education, Bangkok Metropolitan Administration (2) to develop ICT management strategic plan (3) to assessment and certify authentic ICT management strategic plan for department of education, Bangkok Metropolitan Administration. The research used qualitative method by using semi-structured interview to conduct an in-depth interview with the management who involved in ICT management of department of education, Bangkok Metropolitan Administration together with the reviewed literature. The data was analyzed by content analysis method. The research fining were:

1. The direction and current situation of ICT management of department of education, Bangkok Metropolitan Administration was founded that in *Personnel perspective :* the department of education should develop personnel ICT performance for education development. *Information and Communication Technology Infrastructure perspective* : the department of education should maintain and upgrade the ICT equipment to make sure it ready to use. *Management and services perspective* : department of education should set up the ICT management committee, invent the ICT masterplan, develop the evaluation process and also develop the management and services standard. *Innovation Learning perspective* : the department of education should encourage employee to invent the innovation that involve in personal work and also develop evaluation system to evaluate the usage of innovation. *Educational network perspective* : department of education should develop and cooperate the network with internal and external alliance to share the knowledge, experience and resources. And *Change Management Preparation perspective* : department of education should set up the change management committee in the organization.

2. ICT management strategic plan for department of education, Bangkok Metropolitan Administration composed of *ICT Vision* : "Determine Develop and Integrate Information and Communication Technology to support the education management for department of education, Bangkok Metropolitan Administration with modern management" . And 6 important *ICT strategies* as followed; (1) Strategy of ICT's Personnel Performance Development (2) Strategy of Information Technology and Communication Infrastructure Development that supports education's work (3) Strategy of develop the ICT Learning Management and Service System (4) Strategy of Encouragement and Contribution of Learning Innovation with Knowledge Management Process (5) Strategy of Network Cooperate of ICT for Education Management Development (6) Strategy of Changes Management preparation machinery.

KEYWORDS : INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY, STRATEGIC PLAN

1. บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือ ไอซีที (Information and Communication Technology - ICT) ได้เข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศอย่างมาก ดังนั้นการวางแผนเพื่อบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ไอซีทีเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและขับเคลื่อน

องค์กรให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงการให้บริการประชาชนสำหรับการดำเนินงานในภาครัฐ จากความจำเป็นและสำคัญดังกล่าว รัฐบาลจึงได้ออกมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้ทุกส่วนราชการจัดทำแผนแม่บทไอซีทีขึ้นโดยให้มีความสอดคล้องกับแผนแม่บทไอซีทีหลักของประเทศ

สำหรับสถาบันการศึกษาก็ได้มีข้อกำหนดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 9 ว่าด้วยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทำให้สถาบันการศึกษาเกิดการตื่นตัวและนำเทคโนโลยีและการสื่อสารเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลายโดยมีความมุ่งหวังที่จะพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้ทันสมัยซึ่งการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เพื่อการศึกษามีหลากหลายลักษณะดังนี้ (ปทีป เมธาคุณวุฒิ, 2544 ; ถนอมพร เลาหจรัสแสง, 2542)

1. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารลดความเหลื่อมล้ำโอกาสทางการศึกษา สิ่งนี้เป็นเงื่อนไขสำคัญในการตอบสนองนโยบายการศึกษาที่เป็น "การศึกษาเพื่อประชาชนทุกคน" ที่จะเป็นการสร้างความเท่าเทียมทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเท่าเทียมทางด้านการศึกษา ตัวอย่างที่สำคัญคือ การเรียนการสอนทางไกลที่ทำให้ผู้เรียนในที่ห่างไกลในชนบทที่ด้อยโอกาสให้มีโอกาสเท่าเทียมกับผู้เรียนที่อยู่ในเมือง รวมทั้งการที่ผู้เรียนมีโอกาสเข้าถึงแหล่งข้อมูลของโลกผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือการที่เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้คนพิการสามารถมีโอกาสรับการศึกษาในสิ่งแวดล้อมของคนปกติ และยังเปิดโอกาสให้คนพิการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้และเพื่อการประกอบอาชีพอีกด้วย

2.เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา เช่น การการที่ผู้เรียนสามารถใช้เวลาเพิ่มเติมกับบทเรียนด้วยสื่อซีดีรอมเพื่อตามให้ทันเพื่อน ผู้เรียนสามารถเพิ่ม ศักยภาพการเรียนรู้ด้วยตนเองได้มากขึ้นจากความหลากหลายของเนื้อหาในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ทั้งในระดับท้องถิ่นหรือระดับโลกยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพของการเรียนรู้ที่หลาก หลายและกว้างขวางอย่างที่ระบบฐานข้อมูลหรือห้องสมุดเดิมไม่สามารถรองรับได้ ในขณะเดียวกันข้อมูลที่มีประโยชน์ยังสามารถเก็บบันทึกและเรียกใช้ร่วมกันได้จากคลังดิจิทัล (Digital Archive) ในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ประเภทความจริงเสมือน (Virtual Reality) ก็ยังสามารถประยุกต์ใช้เป็นประโยชน์ทางการศึกษาและการฝึกอบรมอีกด้วย

3. การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยี ในประเด็นนี้ได้คำนึงถึงระดับการสร้างทักษะพื้นฐาน (Literacy) การสร้างผู้สอนที่มีความรู้ที่จะใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารประกอบการเรียนการสอน การสร้างผู้มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะศาสตร์ทางคอมพิวเตอร์ในระดับต่าง ๆ เพื่อที่จะนำไปสู่การคิดค้นสร้างสรรค์เทคโนโลยีสารสนเทศ และที่จำเป็นมากสำหรับประชาชนทั่วไป คือการสร้างทักษะพื้นฐานทางคอมพิวเตอร์

4. บทบาทของอินเทอร์เน็ตกับการศึกษา อินเทอร์เน็ตเป็น "เครือข่ายแห่งเครือข่าย" (Network of Networks) ทำให้เกิดการเชื่อมโยงกันอย่างเสรี โดยไม่มีการปิดกั้น การเผยแพร่และสืบค้นข้อมูลผ่านระบบเวิลด์ไวด์เว็บ ทำให้บุคคลสามารถเผยแพร่ข้อมูลของตนเองต่อโลกได้ง่ายพอกับการสืบค้นข้อมูลโดยใช้ระบบทะเบียนที่อยู่ (Uniform Resource Locator-URL) และผ่านตัวสืบค้น (Search Engines) ต่าง ๆ นอกจากนั้นการสื่อสารผ่านระบบไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mail หรือ E-mail) เป็นการปฏิวัติระบบการสื่อสารทั่วโลกด้วยสะดวก ความเร็ว และถูกต้องสมบูรณ์ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนสาระความรู้ผ่านระบบแผนกระดานข่าว (Bulletin Board) และกลุ่มอภิปราย (Discussion Groups) ต่าง ๆ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้กันอย่างกว้างขวางและทั่วถึงกันมากขึ้น รูปแบบของการสืบค้นข้อมูลของภาษา HTML (Hyper Text Markup Language) นอกจากความสะดวกและง่ายต่อการใช้แล้วยังเป็นสภาพแวดล้อมที่อาจมีผลทางจิตวิทยาให้ผู้ใช้ค้นหาข้อมูลลึกลงไป

จากกรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารระยะ พ.ศ. 2554-2563 ของประเทศไทย ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาและประยุกต์ ICT เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม โดยสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการสาธารณะสำหรับประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะบริการพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมีสุขภาวะที่ดี ได้แก่ บริการด้านการศึกษา และบริการสาธารณสุข สอดคล้องกับแผนปฏิบัติราชการกรุงเทพมหานครประจำปี พ.ศ. 2555 ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อเป็นต้นแบบด้านการบริหารมหานครในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการบริหารและพัฒนานั้น กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีกรอบของการจัดทำการศึกษาจุดอ่อน จุดแข่ง โอกาส และอุปสรรค นโยบาย วิสัยทัศน์ ภารกิจ แผนปฏิบัติราชการ รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญที่ใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการวิจัยในครั้งนี้คือ

1. วิสัยทัศน์ไอซีที หมายถึง การมองภาพในอนาคตขององค์กรที่จะมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาช่วยในการขับเคลื่อนองค์กรอย่างชัดเจน มีเป้าหมายที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับนโยบาย ภารกิจ และพันธกิจขององค์กร

2. พันธกิจไอซีที หมายถึง แนวทางการดำเนินการหลัก เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

3. ยุทธศาสตร์ไอซีที หมายถึง การกำหนด การดำเนิน และการควบคุมยุทธศาสตร์ทางด้านไอซีที เพื่อการบรรลุเป้าหมายตามพันธกิจที่กำหนดไว้ขององค์กร โดยการกำหนดเชิงยุทธศาสตร์จะเกี่ยวพันกับการวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็งจากสภาพแวดล้อมภายใน การวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคจากสภาพ แวดล้อมภายนอก การกำหนดภารกิจและเป้าหมายระยะยาว และการเลือกยุทธศาสตร์ที่ดีและเหมาะสมที่สุดขององค์กร

4. แผนงาน/โครงการ หมายถึง กิจกรรมหรือแผนงานย่อย ที่ตอบสนองต่อเป้าหมายตามที่แต่ละยุทธศาสตร์กำหนดไว้ ซึ่งระบุรายละเอียดชัดเจน อาทิ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ระยะเวลาดำเนินการ วิธีการหรือขั้นตอนในการดำเนินงาน พื้นที่ในการดำเนินงาน งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานตลอดจนผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ เป็นต้น

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นองค์กรหลักด้านการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 435 โรงเรียน กระจายในพื้นที่ 50 เขต ของกรุงเทพมหานคร มีนักเรียนในสังกัดกว่า 300,000 คน การกำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาด้านต่างๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่ออนาคตของชาติ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ไอซีที ที่นับวันจะมีบทบาทอย่างมากต่อการจัดการศึกษาและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทั้ง นักเรียน ครู ข้าราชการ รวมถึงผู้บริหารในหน่วยงาน นอกจากนี้หน่วยงานรัฐ จำเป็นต้องสนับสนุนแผนพัฒนาทางด้านไอซีทีของประเทศ เพราะเป็นกลไกหนึ่งในการบริหารราชการและยกระดับดัชนีบ่งชี้ระดับความพร้อมของการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทย (NRI: Networked Readiness Index) ตลอดจนเพื่อเกิดธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้วยเหตุนี้หน่วยงานรัฐจึงควรมีแผนแม่บทเพื่อเป็นทิศทางการพัฒนาไอซีทีขององค์กร และสอดคล้องกับแผนพัฒนาไอซีทีของประเทศไทย รวมทั้งการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักการศึกษาในปัจจุบันยังไม่มีการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการเชิงลึกและขับเคลื่อนองค์กรอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งยังไม่มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักการ ศึกษาจะมีประสิทธิภาพได้ จำเป็นต้องมีแผนยุทธศาสตร์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดังนั้นจึงเป็นที่มาของแนวคิดการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งคาดว่า สำนักการศึกษาจะได้มีแผนงานและโครงการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่สามารถนำไปปรับใช้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทิศทางและสถานภาพการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

3. เพื่อตรวจสอบและรับรองแผนยุทธศาสตร์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่มดังนี้ ***กลุ่มแรก*** ผู้บริหารของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับทิศทางและสถานภาพการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ***กลุ่มที่สอง*** คือ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งตรวจสอบและรับรองแผนยุทธศาสตร์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

1. ทิศทางและสถานภาพการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานครในด้านบุคลากร ด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการบริหารจัดการและการบริการ ด้านนวัตกรรมการเรียนรู้ ด้านเครือข่ายความร่วมมือ และด้านการจัดการและรองรับการเปลี่ยนแปลง

2. แผนยุทธศาสตร์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ แผนงานและโครงการ

3.3 ขอบเขตด้านกรอบระยะเวลา

แผนยุทธศาสตร์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารฯ ที่จัดทำเป็นแผนระยะกลาง มีระยะเวลา 3 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2556 – 2558

4. วิธีการดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจทิศทางและสถานภาพการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ศึกษาหลักการแนวคิดและทฤษฎีจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ไอซีทีทั้งในประเทศและต่างประเทศภายใต้กรอบการวิจัย

1.2 สร้างเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทิศทางและสภาพการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้โดยมีกรอบการสัมภาษณ์ที่ครอบคลุม 6 องค์ประกอบหลักดังนี้ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 3) ด้านการบริหารจัดการและการบริการ 4) ด้านนวัตกรรมการเรียนรู้ 5) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ และ 6) ด้านการจัดการและรองรับการเปลี่ยนแปลง

1.3 นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ตามกรอบการวิจัยของเนื้อหาคำถาม ตลอดจนความชัดเจนของการใช้ภาษา

1.4 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ผ่านการตรวจสอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1.5 จัดทำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างฉบับสมบูรณ์และนำไปสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.6 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับทิศทางและสภาพกับการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ทิศทางและสภาพการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังนี้

2.1 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ในลักษณะจุดแข็ง-จุดอ่อน โอกาส-อุปสรรค (SWOT Analysis) และจัดทำตารางสรุปผลการวิเคราะห์ SWOT Analysis

2.2 นำผลการวิเคราะห์ SWOT Analysis มาให้ค่าน้ำหนักและจัดลำดับความสำคัญ และจัดทำเป็นตารางสรุปผลการจัดลำดับค่าความสำคัญโดยเลือก 4 อันดับแรกที่ได้คะแนนสูงสุด

2.3 นำข้อมูลที่ได้มาประกอบเพื่อจัดทำตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อม (TOWS Matrix) โดยผลของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ข้อมูลแต่ละคู่ดังกล่าวจะนำมาจัดทำเป็นประเด็นยุทธศาสตร์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังนี้

3.1 พัฒนา (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ไอซีที 2) พันธกิจไอซีที 3) ประเด็นยุทธศาสตร์ไอซีที 4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ 5) ตัวชี้วัด และ 6) แผนงาน / โครงการ

3.2 ตรวจสอบ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

3.3 ปรับปรุง (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ฯ และจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ฉบับสมบูรณ์

3.4 นำเสนอแผนยุทธศาสตร์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากแหล่งกำเนิดของข้อมูลโดยตรง ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้จะเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-Interview) กับผู้บริหารและผู้ที่ดูแลนโยบายด้านไอซีทีของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการศึกษาค้นคว้าโดยการอ้างอิงมาจากบุคคลอื่น ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้จะใช้วิธีการค้นคว้า ศึกษา และทบทวนเอกสาร บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่างๆ เช่น ห้องสมุด ศูนย์สารสนเทศ อินเทอร์เน็ตและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการวิเคราะห์ช่องว่างระหว่างทิศทางและสภาพการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้โดยใช้หลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพดังนี้

6.1.1 การจำแนกประเภทข้อมูล (Typological Analysis) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ แล้วมาจำแนกเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

6.1.2 การจำแนกข้อมูลในระดับจุลภาค (Domain Analysis) เป็นการจำแนกข้อมูลระดับคำและ ประโยคที่มีความสัมพันธ์กับประเภทของข้อมูลในข้อ 6.1.1 เช่น คำหลักของ “การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร” ประกอบด้วยคำในชุดต่อไปนี้ การบริหารจัดการ การจัดการสมัยใหม่ เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และนวัตกรรม เป็นต้น

6.2 การให้คะแนนข้อมูลจุดแข็ง-จุดอ่อน โอกาส-อุปสรรค แต่ละด้านด้วยวิธีการถ่วงน้ำหนัก และจัดลำดับความสำคัญตามคะแนนที่ได้รับ

7. บทสรุป / สรุปผลการวิจัย

7.1 ทิศทางและสภาพการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยใช้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องกับการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับทิศทางและสภาพการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth-interview) ซึ่งผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารมีความคาดหวังว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจะสามารถนำมาช่วยในการสนับสนุนภารกิจหลักของสำนักฯได้ คือ การจัดการศึกษา แต่เนื่องจากปัจจัยทางด้านนโยบายหรือในด้านงบประมาณก็ดี ยังไม่มีการสนับสนุนอย่างเพียงพอ ซึ่งเรื่องเร่งด่วนที่ทางผู้บริหารเห็นว่าควรพัฒนาและต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องคือ 1) การพัฒนาบุคลากร และ 2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เนื่องจากทั้ง 2 เรื่องเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถทัดเทียมประเทศชั้นนำในภูมิภาคได้ แต่จากเป้าหมายดังกล่าวพบว่ายังมีช่องว่างระหว่างสภาพแวดล้อมขององค์กรที่เป็นอยู่กับทิศทางการดำเนินงานของสำนักฯ ดังนี้

1. ขาดอัตรากำลังทดแทนบุคลากร ทำให้ไม่เพียงพอกับปริมาณงาน
2. นักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
3. เกณฑ์เด็กเข้าเรียนทับซ้อนกับสำนักงานเขตพื้นที่
4. แนวโน้มของเทคโนโลยีและการสื่อสาร เช่น มาตรฐานโทรศัพท์เคลื่อนที่ยุคที่3, เครือข่ายสังคมออนไลน์
5. ฐานข้อมูลสารสนเทศไม่ตอบสนองต่อการนำไปวางแผนและบริหารจัดการ

6. การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีภายนอกเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณในการปรับเปลี่ยนและต้องพัฒนาทักษะเพิ่มเติมใหม่

จากช่องว่างดังกล่าวพบว่าควรดำเนินการปรับปรุงและแก้ไขในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. ควรมีการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน และภาษาต่างประเทศ

2. ควรพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ

3. ควรวางแผนพัฒนาบุคคลากรทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อตอบสนองเป้าหมายและทิศทางของขององค์การและส่วนบุคคล

4. ควรมีการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้และการพัฒนาบุคลากรอย่างใกล้ชิด

5. ควรมีการปรับปรุงอุปกรณ์สารสนเทศให้มีความทันสมัย โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ในการใช้งานเป็นหลัก

6. ควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้รองรับการใช้งานในอนาคต

7. ควรบำรุงรักษาอุปกรณ์ต่างๆ ให้มีสถานภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

7.2 ผลการวิเคราะห์ SWOT และการแปลง SWOT เป็นยุทธศาสตร์

ผลของการวิเคราะห์ SWOT และจัดลำดับความสำคัญของ SWOT มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปผลการจัดลำดับความสำคัญของ SWOT

รหัส	สรุปปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก
S1	**จุดแข็ง** การบริหารจัดการมีความโปร่งใส โดยพิจารณาจากผลการประเมินตามเกณฑ์ประเมินราชการใสสะอาด
S2	บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
S3	ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาในการบริหารและการเรียนการสอน
S4	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดการเรียนการสอน
W1	**จุดอ่อน** ขาดอัตรากำลังทดแทนบุคลากร ทำให้ไม่เพียงพอกับปริมาณงาน
W2	ขาดการติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมอย่างเป็นระบบ
W3	นักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
W4	ขาดความคล่องตัวในการประสานงานภายในองค์กร
O1	**โอกาส** ให้ความสำคัญกับการวางแผนยุทธศาสตร์(แผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548-2551)
O2	ให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา (พรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542)
O3	สนับสนุนการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่น (พรบ.กำหนดแผนและ ขั้นตอนกระจายอำนาจอปท.พ.ศ.2542)

รหัส	สรุปปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก
O4	แนวโน้มของเทคโนโลยีและการสื่อสาร เช่น มาตรฐานโทรศัพท์เคลื่อนที่ยุคที่3, เครือข่ายสังคมออนไลน์
T1	**อุปสรรค** เกณฑ์เด็กเข้าเรียนทับซ้อนกับสำนักงานเขตพื้นที่ ทำให้ยากต่อการบริหารจัดการและการวางแผน
T2	กรุงเทพมหานครมีประชากรแฝงในระดับวัยเรียนจำนวนมาก จำเป็นต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ
T3	การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกลดลงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ จึงจำเป็นต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือให้เข้มแข็ง
T4	ภัยคุกคามด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น เว็บไซต์ที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสม, การเพิ่มจำนวนของไวรัสคอมพิวเตอร์

ส่วนผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อม (TOWS Matrix) สามารถนำมากำหนดเป็น “ยุทธศาสตร์เชิงพัฒนา” ซึ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากจุดแข็งและโอกาสมาใช้เพื่อให้เกิดความสำเร็จของการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

7.3 แผนยุทธศาสตร์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังนี้

วิสัยทัศน์ไอซีที

มุ่งมั่น พัฒนา และบูรณาการ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อตอบสนองการบริหารจัดการการศึกษา ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานครด้วยการจัดการที่ทันสมัย

พันธกิจไอซีที

1. พัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้กับบุคลากร สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทางการศึกษา
3. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการและบริการทางการศึกษาด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยการจัดการที่ทันสมัย
4. ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
5. พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ยุทธศาสตร์ไอซีที

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาสมรรถนะด้านไอซีทีของบุคลากร สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นยุทธศาสตร์ที่สร้างความพร้อมด้านความรู้ ทักษะด้านไอซีทีของบุคลากร มีโครงการที่สำคัญดังนี้

1. โครงการพัฒนาศักยภาพของครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและอนุบาล โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน

2. โครงการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งผู้พัฒนาระบบ ผู้ดูแลระบบ และผู้ใช้ไอซีที เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีความรู้ความสามารถด้านไอซีทีตามมาตรฐานที่กำหนด

3. โครงการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา

4. โครงการพัฒนาทักษะในการใช้ประโยชน์จากไอซีทีอย่างรู้เท่าทัน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่สนับสนุนการดำเนินงานการศึกษา มีโครงการที่สำคัญดังนี้

1. โครงการพัฒนาศักยภาพขององค์กรด้วยการจัดหาคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาและทดแทนเครื่องเดิม

2. โครงการพัฒนาศักยภาพขององค์กรด้วยการจัดหาซอฟต์แวร์ที่มีลิขสิทธิ์อย่างเพียงพอในการใช้งาน

3. โครงการพัฒนาโครงข่ายเน็ตเวิร์กภายในและอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้มีประสิทธิภาพและเพียงพอต่อการใช้งาน

4. โครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวางแผนและบริหารจัดการ

5. โครงการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์และชุดอุปกรณ์เพื่อการเรียนการสอน ที่สนับสนุนการเรียนรู้ออนไลน์ เช่น Virtual Classroom, Virtual Laboratory ชุดอุปกรณ์ Distance Learner

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาระบบการจัดการและการบริการทางการศึกษาด้วยไอซีทีที่ทันสมัย ประกอบด้วยโครงการหลักๆ ดังนี้

1. โครงการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ที่หลากหลายและเพียงพอ

2. โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศในการให้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service)

3. โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศที่ใช้ในการบริหารงานและการตัดสินใจของผู้บริหาร

4. โครงการพัฒนา จัดหา และใช้ระบบสำนักงานอัตโนมัติ (Office Automation) และระบบบริหาร (Back Office) อย่างครบวงจร

5. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบต่างๆ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

6. โครงการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับช่องทางการให้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

7. โครงการพัฒนาแผนงานบำรุงรักษาอุปกรณ์สารสนเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วยโครงการหลักๆ ดังนี้

1. โครงการส่งเสริมสนับสนุนและเพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยกระบวนการจัดการความรู้

2. โครงการจัดเวทีเพื่อการเผยแพร่นวัตกรรมการเรียนรู้

3. โครงการพัฒนาเว็บท่าความรู้ทางการศึกษาและโซเชียลมีเดีย

4. โครงการจัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ด้านการศึกษาและการจัดการไอซีทีเพื่อการศึกษา

5. โครงการพัฒนาระบบทำเนียบผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านการจัดการไอซีทีเพื่อการศึกษา ประกอบด้วยโครงการหลักๆ ดังนี้

1. โครงการแลกเปลี่ยนข้อมูลวิชาการและบุคลากรที่มีความชำนาญ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรทางด้านไอซีทีร่วมกัน

2. โครงการจัดตั้งกลุ่มความร่วมมือเครือข่ายโรงเรียนตามเขตพื้นที่การศึกษา

3. โครงการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้การสนับสนุนทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนากลไกเพื่อรองรับการจัดการการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วยโครงการหลักๆ ดังนี้

1. โครงการจัดทำแผนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง
2. โครงการประชาสัมพันธ์การจัดการและให้บริการทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
3. โครงการบริหารความเสี่ยงด้านการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

8.1.1 ควรมีการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ในการนำแผนยุทธศาสตร์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร มาปรับใช้ในองค์กรอย่างทั่วถึง

8.1.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบควรนำผลการศึกษาดังกล่าวไปขยายผลโดยการจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการเพื่อทำให้เกิดความสำเร็จในการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานครได้อย่างเป็นรูปธรรม

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษากระบวนการติดตามและประเมินผลงานตามแผนงาน/โครงการที่ได้กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

9. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. *กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ระยะ พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๖๓ ของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2554.

กิดานันท์ มลิทอง. *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. *เทคโนโลยีการศึกษา ทฤษฎีและการวิจัย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2533.

ถนอมพร เลาหจรัสแสง. “อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา.” *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 3 (มกราคม – เมษายน 2542) : 25-37.

ปทีป เมธาคุณาวุฒิ. *เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถาบันอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. *แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี (พ.ศ. 2552 -2555)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2552.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒*. กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2545.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559*. กรุงเทพฯ : เดอะบุคส์, 2554.

สำนักกิจการระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. *ASEAN ICT Masterplan 2015 แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอาเซียน ปี ๒๕๕๘*. กรุงเทพฯ : บริษัท อัพทรูยู ครีเอทนิว จำกัด, 2555.

สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร. *แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะเวลา 12 ปี (พ.ศ. 2552-2563)*. กรุงเทพฯ : บริษัท ดาวฤกษ์ คอมมูนิเคชั่นส์ จำกัด, 2552.

การพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกสำหรับมหาวิทยาลัยรังสิต

THE DEVELOPMENT OF ACTIVE ONLINE LEARNING GUIDELINES FOR RANGSIT UNIVERSITY

ตามพงศ์ สเลลานนท์ [1] ดร.จิรัชฌา วิเชียรปัญญา [2]

* นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

** อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับสภาพการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกด้านกลวิธีการเรียนการสอน ด้านทรัพยากรการสอน ด้านระบบบริหารจัดการการเรียนการสอน และด้านกิจกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์และนักศึกษาหลักสูตรออนไลน์ มหาวิทยาลัยรังสิต และ 2) พัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกของมหาวิทยาลัยรังสิต การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สอนและผู้เรียนออนไลน์ใน 3 สาขาวิชาคือ สาขาวิชานิติศาสตร์ออนไลน์ สาขาวิชาผู้นำสังคมธุรกิจและการเมืองออนไลน์ และสาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศออนไลน์ รวมจำนวน 262 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยายคือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผู้สอนมีสภาพการสอนออนไลน์เชิงรุกภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.95) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านที่สอบถาม เช่น ด้านระบบบริหารจัดการการเรียนการสอน ($\bar{x}$ = 4.41) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x}$ = 4.01)

2. ผู้เรียนมีสภาพการเรียนออนไลน์เชิงรุกภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.71) เช่นเดียวกับผู้สอน เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านที่สอบถาม เช่น ด้านระบบบริหารจัดการการเรียนการสอน และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x}$ = 3.70) ซึ่งพบในระดับมากที่เท่ากัน

3. แนวทางการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกของมหาวิทยาลัยรังสิตมีรายละเอียดดังนี้ ด้านกลวิธีในการเรียนการสอน จำเป็นต้องมีการใช้เทคนิคการระดมสมองเพื่อสรุปประเด็นความรู้และการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เรียน มีการใช้รูปแบบสถานการณ์จำลองเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจบทเรียนเพิ่มมากขึ้น และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการประเมินผลงานของเพื่อนที่เรียนร่วมกัน ส่วนด้านทรัพยากรทางการสอน จำเป็นต้องมีเว็บท่าความรู้ที่รวบรวมแหล่งความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้กับผู้เรียน มีชุมชนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าร่วมติดตามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียน และมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความเหมาะสมกับคุณลักษณะของผู้เรียน

คำสำคัญ : การเรียนการสอนออนไลน์, การเรียนเชิงรุก

Abstract

The purpose of this research were to study state of the active online learning focuses on teaching and learning strategy, learning resources, learning management, and learning activities of lecturers and learners in online program, Rangsit University. Secondly, to develop the active online learning guidelines for Rangsit University. The method of the research is quantitative research by utilizing questionnaire distributed to online lecturers and learners in three majors; Jurisprudence, Leader in Social Business and Politics, and Information Technology Management amount 262 people in total. In the study, Statistic processed program, frequency, percentage, average, and standard deviation are used to analyze the data. The result of the study is as follow;

1. In overall, the state of online lecturers in active teaching is in a very high level ($\bar{x}$ = 3.95). When considering the details, it is shown that every aspect is in a very high level such as teaching and learning management system ($\bar{x}$ = 4.41) and activities for teaching and learning ($\bar{x}$ = 4.01)

2. As well as lecturers, the state of online learners in active teaching is in a high level ($\bar{x}$ = 3.71) Considering closely to the details, every aspect is in a very high level such as teaching and learning management system and activities for teaching and learning ($\bar{x}$ = 3.70)

3. For active online learning guidelines for Rangsit University and, it is very important for everyone to use brainstorming technique for concluding the main point of mutual learning. For the strategy of learning and teaching, everyone has to use brainstorming technique for concluding the main point of mutual learning as well. Additionally, simulation method should be used to persuade learners to learn more and they can have an opportunity to assess their college. Lastly, it is essential to have website for collecting the variety of knowledge regarding learners. Then, learning community and various activities should be provided for learners in order to exchange knowledge with each other

KEYWORDS : ACTIVE LEARNING, ONLINE LEARNING

1. บทนำ

ปัจจุบันองค์กรต่างๆ ของประเทศทั้งที่เป็นหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนต่างตระหนักถึงความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลขององค์กรให้เป็นบุคคลากรที่มีความรู้ ความ สามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก้าวทันต่อสภาพความเปลี่ยน แปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งสังคมฐานความรู้ (Knowledge – Based Society) อันเนื่องมาจากวิทยาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือ ไอซีที (Information and Communication Technology : ICT) ที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ประโยชน์จากไอซีทีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้ผ่านบทเรียนที่อยู่บนระบบออนไลน์ หรือการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning)

การเรียนออนไลน์ (Online learning) เป็นระบบการเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเข้ามาศึกษาในห้องเรียนจริง สามารถเรียนจากที่ไหนก็ได้ที่มีอินเทอร์เน็ต ไม่จำกัดเวลาในการเรียน สามารถเรียนได้ทุกเวลา

และเข้าเรียนได้ไม่จำกัดจำนวนครั้งขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งมีการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านจากระบบออนไลน์ ดังนั้นระบบการเรียนออนไลน์จึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาและบริหารทรัพยากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน สามารถสร้างสภาพแวดล้อมเปรียบเสมือนกับการเรียนในห้องเรียนปกติ เช่น สามารถตรวจสอบการเข้าเรียน (Login) ความก้าวหน้าในการเรียน บทที่เรียน เวลาที่เรียน ชื่อผู้ที่ลงทะเบียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การถามตอบ และระบบการประเมินผล มีแหล่งค้นคว้าหรือห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการค้นคว้าและอ้างอิงได้ รวมทั้งมีระบบการพี่เลี้ยงหรือผู้ช่วยสอนที่มีหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน (ใจทิพย์ ณ สงขลา, 2547) ส่วนการเรียนเชิงรุก (Active learning) หมายถึง การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและสร้างความรู้จากสิ่งที่ปฏิบัติในระหว่างการเรียนการสอน โดยเน้นการพัฒนาทักษะ ความสามารถที่ตรงกับพื้นฐานความรู้เดิม ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมที่มีจากการปฏิบัติและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีองค์ประกอบของการเรียนออนไลน์เชิงรุก (Active Online learning) ที่สำคัญ 4 ประการดังนี้

1. ด้านกลวิธีในการเรียนการสอน หมายถึง แนวทางที่ปฏิบัติ แบบอย่างที่ทำ ที่ผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปตามองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญอันเป็นลักษณะเด่นหรือลักษณะเฉพาะที่ขาดไม่ได้ของวิธีนั้นๆ

2. ด้านทรัพยากรทางการสอน หมายถึง การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้ผู้เรียนเพื่อที่จะให้เกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น การสอนจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ก่อให้เกิดการเจริญงอกงามทางการศึกษา

3. ด้านระบบบริหารจัดการการเรียนการสอน หมายถึง ระบบจัดการการเรียนระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยผู้สอนสามารถเข้ามาสร้างวิชาเรียนได้ สร้างเนื้อหา ส่งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญเกี่ยวกับวิชาเรียน ไม่ว่าจะเป็น เอกสารประกอบการเรียน การบ้าน ส่วนผู้เรียนก็สามารถเข้ามาเพื่อดูรายละเอียดของวิชาและประกาศต่าง ๆ ตลอดจนส่งการบ้านและแบบทดสอบ

4. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นเครื่องมือการทำงานร่วมกันที่ใช้สื่อการเรียนอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการรวบรวม จัดระเบียบ การใช้ร่วมกัน และการใช้งานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ ใช้กิจกรรมเพื่อจัดระเบียบงานของผู้สอนและผู้เรียน

มหาวิทยาลัยรังสิต ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนามหาวิทยาลัยอิเล็กทรอนิกส์ (e-University) โดยจะเห็นได้จากการกำหนดให้มียุทธศาสตร์ “การก้าวสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยอิเล็กทรอนิกส์” ในแผนพัฒนามหาวิทยาลัย พ.ศ. 2550-2554 โดยมีกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ ส่งเสริมและพัฒนาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และการจัดการความรู้ภายในองค์กร รวมทั้งจัดตั้งหน่วยงานขึ้นรับผิดชอบ และประสานงานการพัฒนาสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยอิเล็กทรอนิกส์โดยตรง และพัฒนาต่อเนื่องมาจนถึงแผนพัฒนามหาวิทยาลัย พ.ศ. 2555-2559 ที่กำหนดให้การพัฒนามหาวิทยาลัยอิเล็กทรอนิกส์เป็นเส้นทางสู่ความเป็นเลิศ (Roadmap to Excellence) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-Learning มหาวิทยาลัยรังสิตได้เปิดการสอนในหลักสูตรออนไลน์ที่เรียกว่า Cyber University 3 หลักสูตรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 คือ หลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตออนไลน์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำสังคมธุรกิจและการเมืองออนไลน์ และหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศออนไลน์ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ตลอดทั้งหลักสูตร ทั้งนี้โดยอยู่ภายใต้หน่วยงานที่รับผิดชอบทั้ง 3 หลักสูตรคือ RSU Cyber University ซึ่งมียุทธศาสตร์หนึ่งที่สำคัญคือ การพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัย โดยจะให้การสนับสนุนการทำวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนทางไกลอินเทอร์เน็ต จึงเป็นที่มาของการทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกสำหรับมหาวิทยาลัยรังสิต” ทั้งนี้โดยคาดว่าผลการศึกษาดังกล่าวจะทำให้หน่วยงานที่

รับผิดชอบมีแนวทางสำหรับการปรับปรุงและเพิ่มคุณภาพการจัดการเรียนการสอนทางไกลอันเป็นเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาทางไกลที่เป็นรูปธรรมต่อไป

2. **วัตถุประสงค์ของการวิจัย**

1. เพื่อศึกษาระดับสภาพการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกของผู้สอนและผู้เรียนหลักสูตรออนไลน์ของมหาวิทยาลัยรังสิต

2. เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกของมหาวิทยาลัยรังสิต

3.ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ประชากรในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้สอนและผู้เรียนในหลักสูตรออนไลน์ 3 สาขาวิชาดังนี้ สาขาวิชานิติศาสตร์ออนไลน์ สาขาวิชาผู้นำสังคมธุรกิจและการเมืองออนไลน์ และสาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศออนไลน์ โดยมีผู้สอนออนไลน์ จำนวน 30 คน และผู้เรียนออนไลน์ จำนวน 262 คน รวมประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 292 คน

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

3.2.1 การเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุก ประกอบด้วย กลวิธีในการเรียนการสอน ทรัพยากรทางการสอน ระบบบริหารจัดการการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอน

3.2.2 แนวทางการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุก

4. วิธีดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

4.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์และการเรียนเชิงรุก

4.2 กำหนดวัตถุประสงค์และกำหนดขอบเขตของประเด็นที่ศึกษา

4.3 กำหนดกรอบแนวคิดและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยซึ่งทั้งหมดมี 4 องค์ประกอบดังนี้คือ 1) กลวิธีในการเรียนการสอน 2) ทรัพยากรทางการสอน 3) ระบบบริหารจัดการการเรียนการสอน และ 4) กิจกรรมการเรียนการสอน

4.4 กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะโดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำมาดัดแปลงในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

4.5 จัดทำพฤติกรรมบ่งชี้ และ Item Specification table

4.6 พัฒนาเครื่องมือที่เป็น (ร่าง) แบบสอบถามเรื่อง “การพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกสำหรับมหาวิทยาลัยรังสิต” จำนวน 2 ชุด สำหรับผู้สอนและผู้เรียนออนไลน์ โดยแบบสอบถามแต่ละชุดประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุก โดยแบ่งเป็น 4 ตอนย่อยคือ ข้อคำถามเกี่ยวกับกลวิธีในการเรียนการสอน ทรัพยากรทางการสอน ระบบบริหารจัดการการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน รวม 40 ข้อ

4.7 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยโดยใช้วิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านดังนี้คือ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานของหน่วยงาน Cyber University ของ

มหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนออนไลน์ภายนอกมหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 1 ท่าน

4.8 ปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

4.9 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.10 เก็บรวบรวมข้อมูล และสรุปผลการวิจัยเชิงสำรวจ

4.11 จัดทำแนวทางการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกสำหรับมหาวิทยาลัยรังสิต ทั้งนี้โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นผลจากการสำรวจที่มีระดับค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดมาอย่างน้อย 1-3 ข้อมาจัดทำแนวทางการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกสำหรับมหาวิทยาลัยรังสิต

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองสำหรับผู้สอนออนไลน์จำนวน 30 คน และใช้วิธีการส่งแบบสอบถามให้ผู้เรียนออนไลน์ทางอีเมล จำนวน 262 ชุด ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2555 ได้แบบสอบถามจากผู้สอนออนไลน์กลับคืนมา จำนวน 25 ชุด คิดเป็นร้อยละ 83.40 ของผู้ตอบแบบสอบถามผู้สอนออนไลน์ และได้แบบสอบถามจากผู้เรียนออนไลน์กลับคืนมา จำนวน 137 ชุด คิดเป็นร้อยละ 52.29 ของผู้ตอบแบบสอบถามผู้เรียนออนไลน์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

6.1 บันทึกคำตอบของแต่ละข้อไว้ในแบบบันทึกเพื่อเตรียมข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้เข้าสู่เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับทำการวิเคราะห์

6.2 ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์มีดังนี้

6.2.1 ข้อมูลสถานภาพเบื้องต้นของผู้สอนและผู้เรียนออนไลน์ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

6.2.2 ข้อมูลสภาพการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุก วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.2.3 สรุปผลการวิจัย และคัดเลือกผลการศึกษาที่ได้จากการสำรวจที่มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดมาอย่างน้อย 1-3 ข้อ มาจัดทำแนวทางการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกสำหรับมหาวิทยาลัยรังสิต

7. สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล มีรายละเอียดดังนี้

7.1 สถานภาพส่วนบุคคลและสภาพการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกของผู้สอนออนไลน์

7.1.1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้สอนออนไลน์

ผู้สอนออนไลน์ที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 60.80 มีอายุมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 40.00 ส่วนมากมีการศึกษาในระดับปริญญาโท ร้อยละ 56.00 มากกว่าครึ่งเป็นผู้สอนสังกัดสาขาวิชานิติศาสตร์ออนไลน์ ร้อยละ 56.00 มีประสบการณ์การสอนออนไลน์อยู่ระหว่าง 4-5 ปี ร้อยละ 40.00 โดยจะรับผิดชอบงานสอนออนไลน์ประมาณ 2 วิชา ร้อยละ 52.00 และส่วนมากจะมีเวลาการสอนออนไลน์ที่ไม่แน่นอน คิดเป็นร้อยละ 52.00

7.1.2 ระดับสภาพการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกของผู้สอนออนไลน์

ผู้สอนออนไลน์ที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากตอบว่ามีสภาพการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.95)เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านที่สอบถาม รายละเอียดแต่ละด้านมีดังนี้

ด้านกลวิธีในการเรียนการสอน พบว่า ผู้สอนหลักสูตรออนไลน์มีกลวิธีในการเรียนการสอนภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.58) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีระดับค่าคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดเป็นเรื่อง การมีกลวิธีส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ($\bar{x}$ = 4.28) รองลงมาคือเรื่อง การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการประเมินผลงานและการเรียนรู้ของตนเอง ($\bar{x}$ = 3.84)

ด้านทรัพยากรทางการสอน พบว่า ผู้สอนหลักสูตรออนไลน์มีทรัพยากรทางการสอนภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.81) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า การมีไฟล์เอกสารและไฟล์เสียงบรรยายประกอบการเรียนการสอนซึ่งสามารถดาวน์โหลดนำไปทบทวนบทเรียนได้ง่ายอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.76)

ด้านระบบบริหารจัดการการเรียนการสอน พบว่า ผู้สอนหลักสูตรออนไลน์มีระบบบริหารจัดการการเรียนการสอนภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.41) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า ระบบมีการกำหนดผู้ใช้งานที่ชัดเจนในแต่ละรายวิชา ($\bar{x}$ = 4.72) และมีระบบการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนที่หลากหลาย เช่น ห้องสนทนา กระดานข่าว หรือเฟสบุ๊ค ($\bar{x}$ = 4.60) อยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ผู้สอนหลักสูตรออนไลน์มีกิจกรรมการเรียนการสอนภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.01) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกเรื่องที่สอบถาม อาทิ มีการสร้างหลักสูตรและเนื้อหาบทเรียนเข้าสู่ระบบ ($\bar{x}$ = 4.20) มีการเพิ่มเอกสาร บทเรียนหรือทรัพยากรการสอนอื่น ๆ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ($\bar{x}$ = 4.16) เป็นต้น

7.2 สถานภาพส่วนบุคคลและสภาพการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกของผู้เรียนออนไลน์

7.2.1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้เรียนออนไลน์

ผู้เรียนออนไลน์ที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.10 มีอายุอยู่ในช่วง 36-40 ปี ร้อยละ 28.47 ส่วนมากกำลังศึกษาในสาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศออนไลน์ ร้อยละ 52.55 ใช้เวลาเข้าเรียนบทเรียนออนไลน์ครั้งละ 1 - 2 ชั่วโมง ร้อยละ 41.61 และมักจะเข้าใช้ระบบการเรียนออนไลน์ในช่วงเวลา 21.01- 24.00 น. มากที่สุด ร้อยละ 34.02

7.2.2 ระดับสภาพการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกของผู้เรียนออนไลน์

ผู้เรียนออนไลน์ที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีสภาพการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.71) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านที่สอบถาม รายละเอียดแต่ละด้านมีดังนี้

ด้านกลวิธีในการเรียนการสอน พบว่า ผู้เรียนหลักสูตรออนไลน์มีกลวิธีในการเรียนการสอนภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.68) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับค่าคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดเป็นเรื่อง การมีกลวิธีส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ($\bar{x}$ = 4.40) การพัฒนาความคิดและทักษะการแก้ปัญหา ($\bar{x}$ = 3.94) และการมอบหมายให้ผู้เรียนมีการนำเสนอผลงานทั้งที่เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ($\bar{x}$ = 3.90)

ด้านทรัพยากรทางการสอน พบว่า ผู้เรียนหลักสูตรออนไลน์มีทรัพยากรทางการสอนภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.57) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่าเรื่องที่มีระดับค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือเรื่อง การมีไฟล์เอกสารและไฟล์เสียงบรรยายประกอบการเรียนการสอนซึ่งสามารถดาวน์โหลดนำไปทบทวนบทเรียนได้ง่าย ($\bar{x}$ = 4.09) การมีแหล่งการเรียนรู้จำนวนมากเพื่อให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ($\bar{x}$ = 3.93) และการมีพื้นที่สำหรับผู้เรียนในการอัพโหลดข้อมูลต่างๆ เพื่อการแบ่งปันความรู้ ($\bar{x}$ = 3.74) เป็นต้น

ด้านระบบบริหารจัดการการเรียนการสอนพบว่า ผู้เรียนหลักสูตรออนไลน์มีระบบ บริหารจัดการการเรียนการสอนภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.79) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกเรื่องที่สอบถาม อาทิ ระบบมีการกำหนดผู้ใช้งานที่ชัดเจนในแต่ละรายวิชา ($\bar{x}$ = 4.02) มีเครื่องมือสำหรับการประกาศกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งกำหนดการต่างๆ ในแต่ละรายวิชา ($\bar{x}$ = 3.90) เป็นต้น

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ผู้เรียนหลักสูตรออนไลน์มีกิจกรรมการเรียนการสอนภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.79) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกเรื่องที่สอบถาม อาทิ ลงทะเบียนเรียนแต่ละรายวิชาด้วยตนเอง ($\bar{x}$ = 4.14) ทำรายงานและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x}$ = 4.10) และทำแบบทดสอบเพื่อประเมินความรู้ของตนเองก่อนเข้าไปเรียนบทเรียนเสมอ ($\bar{x}$ = 3.85)

7.3 แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกของมหาวิทยาลัยรังสิต

จากผลการสำรวจที่พบสภาพการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกที่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งพบอยู่ในด้านกลวิธีในการเรียนการสอน และด้านทรัพยากรทางการสอน ผู้วิจัยได้นำข้อค้นพบดังกล่าวมาจัดทำแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกของ มหาวิทยาลัยรังสิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านกลวิธีในการเรียนการสอน มีแนวทางการพัฒนาดังนี้

1.1 พัฒนากลวิธีด้านรูปแบบและกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเพิ่มขึ้น ประกอบด้วย

1.1.1 รูปแบบสถานการณ์จำลอง เป็นรูปแบบของการจำลองสถานการณ์จริงมาไว้ในระบบการเรียนออนไลน์โดยมีส่วนประกอบและสถานการณ์ที่เหมือนกับสภาพจริง แนวทางมีดังนี้

1. ผู้สอนให้ผู้เรียนสร้างสถานการณ์จำลองเพื่อทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนมากขึ้น
2. การมอบหมายให้ผู้เรียนเลียนแบบสถานการณ์จริงในรูปแบบของการเขียน
3. ใช้รูปแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อจำลองสถานการณ์เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ
4. จัดสรรเนื้อหาและเวลาให้กับผู้เรียนใช้สถานการณ์จำลองจริงเพื่อเพิ่มทักษะ การเรียนรู้
5. การจัดให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงบทบาทตามความเหมาะสมซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงและสามารถประยุกต์ความเข้าใจมาใช้ในบทเรียนได้

1.1.2 รูปแบบเทคนิคบทบาทสมมติ เป็นรูปแบบวิธีการสอนที่ใช้เมื่อผู้สอนต้องการสำรวจความเข้าใจและทัศนคติ หรือต้องการให้ผู้เรียนรู้ชัดว่าบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์หนึ่งๆนั้นรู้สึกอย่างไรแนวทางมีดังนี้

1. ผู้สอนควรมีการจัดทำสื่อการสอนในลักษณะบทบาทสมมุติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น
2. จัดสรรพื้นที่ให้กับผู้เรียนเพื่อมาสะท้อนความคิดเห็นหลังจากผ่านบทเรียน
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน

1.1.3 รูปแบบการนำเสนองานและเรียนรู้ร่วมกัน เป็นรูปแบบที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกฝนการนำเสนอซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร แนวทางมีดังนี้

1. ผู้สอนควรฝึกความมั่นใจให้กับผู้เรียนก่อนที่จะมีการนำเสนอผลงาน

2. ผู้สอนให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนปรับปรุงการนำเสนอผลงานเพื่อให้งานมีคุณภาพมากขึ้น

1.2 พัฒนากลวิธีด้านการประเมินที่หลากหลายเพิ่มขึ้น มีแนวทางดังนี้

1.2.1 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการประเมินผลงานของเพื่อนที่เรียนร่วมกัน

1.2.2 พัฒนาทักษะการประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้เกณฑ์การประเมินที่หลากหลาย อาทิ ประเมินที่คุณภาพของเนื้อหา คุณภาพของการนำเสนอ หรือประโยชน์ที่ได้รับ ฯลฯ เป็นต้น

2. ด้านทรัพยากรทางการสอน รายละเอียดมีดังนี้

2.1 พัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ มีแนวทางดังนี้

2.1.1 จัดทำแผนที่คนที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญ (Online People Map) ซึ่งเป็นการรวบรวมและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

2.1.2 จัดตั้งชุมชนหรือกลุ่มผู้ที่มีความรู้ความสนใจในเรื่องเดียวกันเพื่อมาเรียนรู้ร่วมก

2.2 พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ มีแนวทางดังนี้

2.2.1 จัดตั้งพื้นที่การเรียนรู้ออนไลน์ (Virtual Learning Space)

2.2.2 พัฒนาเว็บท่าความรู้ซึ่งรวบรวมความรู้จากทั่วโลกเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

2.2.3 จัดให้มีเวทีสนทนาวิชาการออนไลน์กับผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาต่างๆ สำหรับผู้เรียน

7.4 การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง“การพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกของมหาวิทยาลัยรังสิต” ผู้วิจัยขอสรุปประเด็นการอภิปราย 3 ประเด็นดังนี้

1. ด้านทรัพยากรทางการสอน

จากการสำรวจที่พบว่า มหาวิทยาลัยรังสิต ผู้สอนมีการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนเพื่อที่จะให้เกิดการเรียนรู้หรือการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นผู้เรียนหลักสูตรออนไลน์มีทรัพยากรทางการสอนเมื่อพิจารณารายละเอียดแล้วพบว่าผู้สอนมีไฟล์เอกสารและไฟล์เสียงบรรยายประกอบการเรียนการสอนซึ่งผู้เรียนสามารถที่จะนำไปดาวน์โหลดและไปทบทวนบทเรียนได้ง่ายผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถนอมพร เลาหจรัสแสง(2545) ที่กล่าวว่ามีการใช้เทคโนโลยี hypermedia เป็นการเชื่อมโยงข้อมูลไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบภาพนิ่ง เสียง กราฟิก วีดีโอและภาพเคลื่อนไหวมีประโยชน์คือ สามารถใช้เป็นวิธีการนำเสนอความรู้สำหรับสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพได้ทั้งนี้เนื่องจากสามารถนำเสนอได้ทั้งนี้เนื่องจากสามารถนำเสนอในลักษณะของความคิดใยแมงมุมดังนั้นผู้เรียนออนไลน์สามารถที่จะควบคุมการเรียนของตนเองได้และย่อมจะได้รับความรู้ที่ดี

2. ด้านระบบบริหารจัดการเรียนการสอน

จากการสำรวจที่พบว่า มหาวิทยาลัยรังสิต ระบบบริหารจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย เครื่องมืออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ดูแลระบบโดยผู้สอนนำเนื้อหาและสื่อการเรียนการสอนใส่ไว้ในโปรแกรมได้สะดวก นอกจากนั้นผู้เรียนและผู้สอนยังสามารถใช้เครื่องมือสื่อสารที่ระบบจัดไว้ให้สำหรับใช้ติดต่อสื่อสารกันเมื่อผู้เรียนได้เริ่มต้นบทเรียนแล้ว ระบบจะเริ่มทำงานโดยส่งบทเรียนตามคำขอของผู้เรียนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์(อินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต

หรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์อื่นๆ) จากนั้นระบบก็จะติดตามและบันทึกความก้าวหน้า รวมทั้งสร้างรายงานกิจกรรมและผลการเรียนของผู้เรียนในทุกหน่วยการเรียนอย่างละเอียดจนกระทั่งจบหลักสูตรจากความสำคัญและประโยชน์ของ ระบบบริหารจัดการเรียนการสอนผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับกิตติพงษ์ พุ่มพวง (2547) ได้ให้ความหมายของระบบบริหารจัดการเรียนการสอนว่าเป็นระบบจัดการการเรียนผ่านเครือข่าย มีเครื่องมือและส่วนประกอบที่สำคัญสำหรับผู้สอน ผู้เรียนและผู้ดูแลระบบได้แก่ ระบบการจัดการรายวิชา ระบบการจัดการสร้างเนื้อหา ระบบการจัดการผู้เรียน ระบบส่วนการจัดการข้อมูลบทเรียน และระบบเครื่องมือช่วยจัดการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ และจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ การสื่อสาร Chat E-mail Web board การเข้าใช้ การเก็บข้อมูลและการรายงานผล

3.ช่วงเวลาส่วนมากที่ท่านเข้าใช้ระบบการเรียนออนไลน์

จากการสำรวจที่พบว่า มหาวิทยาลัยรังสิต พบว่าผู้เรียนออนไลน์ที่เข้าใช้ระบบส่วนใหญ่อยู่ในช่วงเวลา 21.01-24.00น. จำนวน 66 คนคิดเป็นร้อยละ 34.02 รองลงมาคือช่วงเวลา18.01-21.00 น.จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 23.71 และไม่แน่นอนจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 23.71และไม่แน่นอนจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 20.62 จากผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุณหพงศ์ ไทยอุปถัมภ์ (2546) กล่าวว่าการเรียนออนไลน์มีวัตถุประสงค์ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนออนไลน์เรียนได้โดยไม่จำกัดสถานที่ ไม่จำกัดเวลา (Anywhere-Anytime Learning) เพื่อให้ระบบการเรียนออนไลน์ออนไลน์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

นอกจากนั้นการเรียนออนไลน์สามารถที่จะเรียนที่ไหนก็ได้ที่มีอินเทอร์เน็ตและสามารถเข้าเรียนได้ไม่จำกัดจำนวนครั้งขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิรชรา ทองธรรมชาติ (2543) ที่กล่าวว่า วิธีการหนึ่งที่ผู้เรียนออนไลน์ใช้มากที่สุดคือ การสอนบนเว็บ โดยที่ผู้สอนจะใส่เนื้อหาบทเรียนไว้ในเว็บไซต์เพื่อให้ผู้เรียนเข้าไปเรียนได้และทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่กว้างขวางมากขึ้น

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

หน่วยงานที่รับผิดชอบการเรียนการสอนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยรังสิตควรวางแผน การพัฒนาและปรับปรุงด้านกลวิธีในการเรียนการสอน และด้านทรัพยากรทางการสอนของแต่ละหลักสูตรเพื่อให้การเรียนการสอนออนไลน์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเป็นการเรียนการสอนออนไลน์ เชิงรุกได้อย่างเป็นรูปธรรม

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เสมือน (Virtual Learning Center) หรือเว็บท่าความรู้ (Knowledge Portal) เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับผู้สอนและผู้เรียนออนไลน์

เอกสารอ้างอิง

Good, T.L.and Brophy, J.E. 1987.Looking in class. Newyork : Harper and Row.

กิตติพงษ์ พุ่มพวง. (2547). การจัดการเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต. กรุงเทพมหานคร : อนันตกิจการพิมพ์.

ใจทิพย์ ณ สงขลา. 2547. สมรรถนะครูในยุคแห่งการเรียนอิเล็กทรอนิกส์.วรสารครุศาตร์. 32 (มีนาคม- มิถุนายน): 121-128.

ถนอมพร เลาหจรัสแสง. 2545. Designing e-learning: หลักการออกแบบและการสร้างเว็บเพื่อการเรียนการสอน.กรุงเทพฯ: อรุณ การพิมพ์.

นิรชราภา ทองธรรมชาติ การสร้างสื่อ e - learning กรุงเทพฯ : Union Print & Design, 2545

สำรวจคุณสมบัติที่ต้องการของเครื่องเล่นเกมพกพาในอนาคต

ณรงค์ศักดิ์ เปาอินทร์, ดร.ยอดธง รอดแก้ว
สาขาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีมีการพัฒนาเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วส่งผลให้อุปกรณ์เครื่องเกมพกพาต้องมีการพัฒนาความสามารถทางด้านเทคโนโลยีไปตามยุคสมัยด้วย เครื่องเกมพกพายุคใหม่ได้เพิ่มคุณสมบัติต่างๆ เข้ามา คุณสมบัติบางอย่างเป็นที่พึงพอใจต่อผู้บริโภค แต่บางอย่างก็ไม่เป็นที่พึงพอใจต่อผู้บริโภค งานวิจัยฉบับนี้ได้สำรวจความคิดเห็นและความต้องการของผู้บริโภคว่ามีความพึงพอใจต่อคุณสมบัติของเครื่องเกมพกพาในด้านต่างๆ อย่างไร และผู้บริโภคมีความคาดหวังให้เครื่องเกมพกพารุ่นในอนาคตเป็นแบบใด นอกจากนี้ยังมีการสอบถามถึงรูปแบบซอฟต์แวร์เกมที่ผู้บริโภคต้องการด้วย ซึ่งจะทำให้ผู้พัฒนาสามารถพัฒนาเครื่องเล่นและซอฟต์แวร์เกมพกพาได้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค โดยงานวิจัยนี้ได้ผลสรุปคุณสมบัติเครื่องเล่นเกมที่คนส่วนใหญ่ต้องการมีดังนี้คือ มีราคาที่เหมาะสม มีเกมให้เลือกเล่นหลากหลาย ตัวซอฟต์แวร์เกมไม่ล็อคโซน ตัวเกมขายในรูปแบบของสื่อบันทึกข้อมูล ควรมีการพัฒนาด้านความสวยงามของภาพ สามารถเล่นออนไลน์ได้ มีเนื้อเรื่องระบบเกมและลูกเล่นที่ดี มีระบบสะสมแต้มหรือสถิติ และสนับสนุนภาษาไทย

บทนำ

เครื่องเกมพกพา คือเครื่องเกมที่สามารถพกพาออกไปข้างนอกได้ มีการแสดงผลผ่านหน้าจอของตัวเครื่อง ส่วนประกอบหลักๆ ของเครื่องเกมพกพาประกอบไปด้วยจอแสดงผลใช้สำหรับการแสดงภาพของเกม, ปุ่มควบคุมใช้สำหรับควบคุมและเชื่อมต่อระหว่างผู้เล่นกับการคำนวณผลในเกมและช่องใส่สื่อบันทึกข้อมูลสำหรับใส่สื่อที่ใช้บันทึกข้อมูลเกมเพื่อนอ่านในการเล่นโดยสื่อบันทึกข้อมูลของเครื่องเกมพกพาแต่ละรุ่นจะมีหลายรูปแบบแตกต่างกันเช่นตลับแผ่นยูเอ็มดี การ์ดหน่วยความจำ ความเป็นมาของเครื่องเกมพกพา ในสมัยอดีตเครื่องเกมพกพาได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในคนทุกเพศทุกวัยจนกระทั่งมาถึงในปัจจุบันได้มีการพัฒนาเครื่องเกมพกพาออกมากมาย โดยมีการพัฒนาทางด้านรูปทรงและประสิทธิภาพให้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ

งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลและวิเคราะห์เครื่องเล่นและซอฟต์แวร์เกมพกพาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาเครื่องเล่นและซอฟต์แวร์เกมพกพา และเพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกซื้อเครื่องเกมพกพาต่างๆ

เครื่องเกมพกพายุคใหม่ที่มีผู้คนนิยมและให้ความสนใจมากที่สุด

Nintendo 3DS

Nintendo 3DSเป็นเครื่องเล่นเกมพกพารุ่นล่าสุดของบริษัท Nintendo ซึ่งเป็นรุ่นที่พัฒนามาจากเครื่อง DS ออกวางจำหน่ายในเดือนกุมภาพันธ์ 2011 โดยตัวเครื่องที่วางจำหน่ายจะมาพร้อมกับฐานชาร์จเครื่องแบบใหม่ ปากกาทัชสกรีนแบบใหม่ การ์ดสามมิติสำหรับเครื่อง 3DS จำนวนหกใบ และ SD card ขนาด 2GBตัวเครื่องมีลักษณะเป็นแบบฝาพับลักษณะ

คล้ายกับ Nintendo DS มีจอภาพรองรับระบบ 3 มิติ ทางขวาของหน้าจอบนมีปุ่มสำหรับปรับความนูนสูงต่ำของความเป็นภาพ 3D ได้สามารถเล่นวีดิโอจากภาพยนต์สามมิติได้และสนับสนุนระบบออนไลน์เต็มที่ไม่มีค่ารายเดือนสำหรับการเข้าถึงระบบออนไลน์ รวมทั้งมีระบบเชื่อมต่อกับ 3DS เครื่องอื่นจะสามารถทำได้แม้ว่าผู้เล่นจะเล่นคนละเกมกันอยู่ และจะมีบริการ Virtual Console จำหน่ายเกมเก่าของ Game Boy และ Game Boy Advance ผ่านการ Download ด้วย สำหรับเกมของเครื่อง 3DS จะใช้เกมการ์ดขนาดมากกว่า 2GB

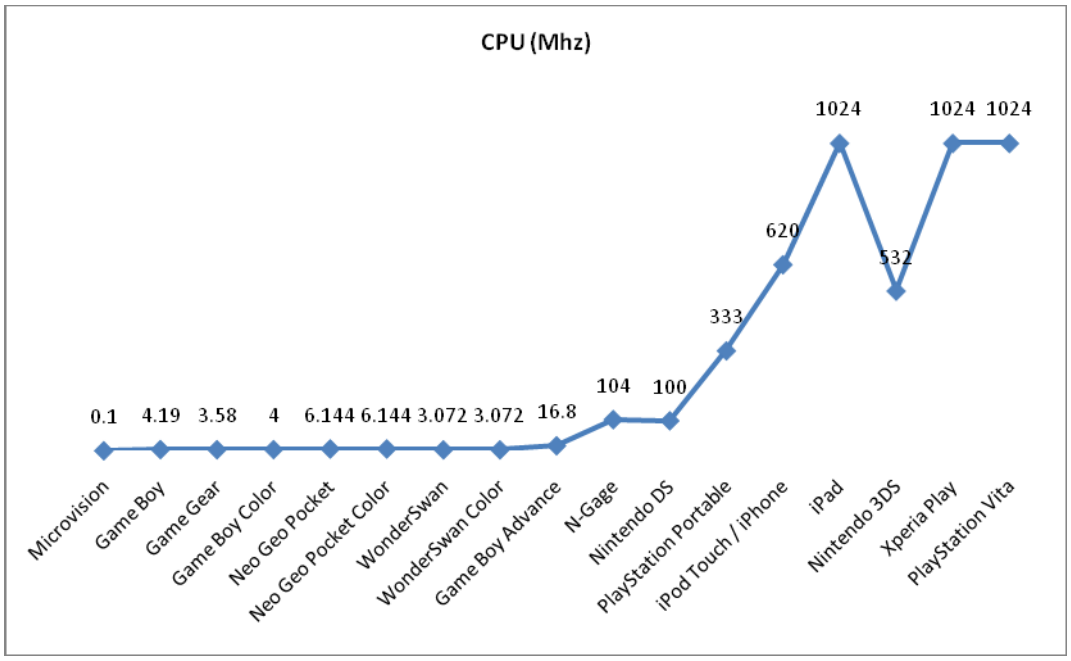
PlayStation Vita

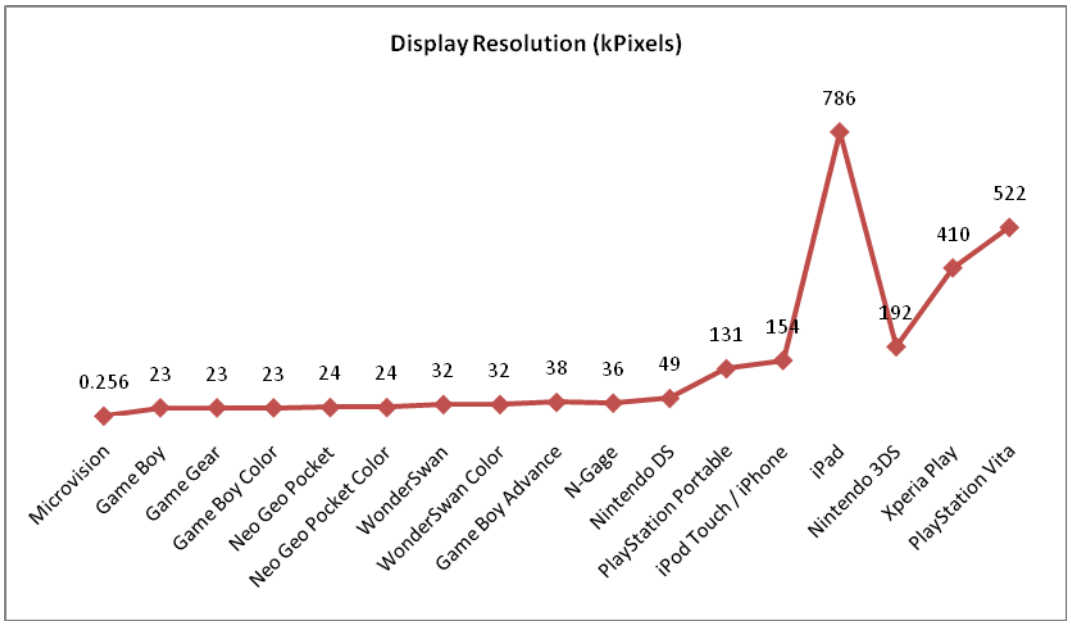
PlayStation Vitaเป็นเครื่องเล่นเกมพกพาของบริษัท Sony ที่พัฒนามาจาก PlayStation Portable โดยมีกำหนดวางจำหน่ายในช่วงปลายปี 2011 นี้โดยจะมี 2 โมเดลคือ WIFI และ 3G/WIFI จอภาพเป็น OLEDMulto Touch Screen ขนาด 5 นิ้ว ด้านหลังเครื่องมี Touch Pad สำหรับใช้ควบคุมเกมได้ รวมทั้งมีแกนอนาล็อคซ้าย-ขวาสามารถเชื่อมต่อระบบ PlayStation Network โดยมีฟังก์ชั่นแชทข้ามเกมและการตั้งห้องแชทได้ด้วยและสนับสนุนระบบคลาวด์ที่จะทำให้ผู้เล่นสามารถเซฟเกมที่เล่นบน PSVitaไปเล่นต่อบน PS3 หรือเซฟบน PS3 มาเล่นบน PSVitaได้(ในกรณีที่เกมนั้นมีออกมาทั้งสองเวอร์ชั่นและสนับสนุนระบบนี้) สำหรับเกมของเครื่อง PSVitaจะใช้สื่อบันทึกข้อมูลเกมแบบการ์ดหน่วยความจำ (รายละเอียดต่างๆ อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้จนกว่าจะถึงวันออกวางจำหน่าย)

ตารางเปรียบเทียบคุณสมบัติของเครื่อง Nintendo 3DS และ PlayStation Vita

Nintendo 3DS	**PlayStation Vita**
CPU: 2 x 266MHz ARM11	CPU: ARM® Cortex™- A9 core 1 GHz (4 core)
GPU: PICA200 133MHz DMP	GPU: SGX543MP4+
จอบนเป็นแบบ Wide screen ขนาด 3.53 นิ้ว (ความละเอียด 800x240 pixel) สามารถให้ระบบภาพแบบสามมิติ โดยไม่ต้องอาศัยแว่น จอล่างเป็นจอแบบทัชสกรีนคล้ายกับ Nintendo DS (ความละเอียด 320x240 pixel)	จอภาพOLED 5 นิ้ว Multi Touch Screen (ความละเอียด 960 x 544 pixel)
มีแกนอนาลอก ชื่อว่า "Slide Pad"	พื้นหลังเครื่องมีTouch Pad, และอนาล้อคซ้ายขวา
สนับสนุนการเล่นเกมจากเครื่อง Nintendo DS โดยจะใช้ช่องเกมการ์ดเดียวกันกับเกมของ 3DS	สามารถเล่นเกมของเครื่อง PSP ได้ โดยการซื้อและดาวน์โหลดจาก PlayStation Store
มีกล้องด้านนอกตัวเครื่อง มีความสามารถในการถ่ายภาพสามมิติได้ และมีกล้องอีกตัวด้านบนของจอ	มีกล้องทั้งด้านหน้าและหลังเครื่อง
สามารถหาจุดที่เป็น WiFi Spot และ เครื่อง 3DS เครื่องอื่นๆ แม้กระทั่งในสถานะ Sleep Mode	สามารถเชื่อมต่อระบบ PlayStation Network โดยมีฟังก์ชั่นแชทข้ามเกมและการตั้งห้องแชทได้ด้วย
มีระบบ Motion Sensor และ Gyroscope ในส่วนนี้จะทำให้ผู้สร้างเกมสามารถออกแบบเกมที่สามารถบังคับด้วยการขยับตัวเครื่องได้	มีระบบ GyroscopeWi-Fi, Bluetooth,GPS และมี Microphone**ในตัว**

กราฟเปรียบเทียบความเร็ว CPU และความละเอียดจอของเครื่องเกมพกพายุคอดีตถึงปัจจุบัน

วิเคราะห์แบบสอบถาม

การสำรวจกลุ่มตัวอย่างนั้นได้มีการสำรวจจากคนเล่นเกมที่ใช้งานอินเตอร์เน็ตจำนวนทั้งหมด400 คน โดยผู้ทำแบบสอบถามเกือบทั้งหมดคิดเป็นร้อย 96 เป็นเพศชาย โดยมีเพศหญิงเพียงแค่ร้อยละ 4 ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนที่ปกติ เพราะผู้ที่นิยมเล่นเกมส่วนใหญ่จะเป็นเพศชาย ส่วนอายุของผู้ทำแบบสอบถามจะเป็นผู้ที่มีอายุตั้ง13 ปี ขึ้นไปแบ่งเป็นกลุ่มนักเรียนนักศึกษา เป็นจำนวน 143 คน กลุ่มพนักงานบริษัทจำนวน 121 คน กลุ่มที่ทำกิจการส่วนตัวจำนวน 72 คน กลุ่มหัวหน้าหรือผู้บริหาร จำนวน 10 คน บุคคลว่างงานจำนวน 25 คน และกลุ่มอาชีพอื่นๆ อีก 29 คน

จากผลสำรวจเครื่องเกมพกพาที่แต่ละคนมีพบว่าจำนวนผู้ที่มีเครื่อง PSP นั้นมีมากที่สุด เป็นจำนวน 283 คน ซึ่งเยอะกว่า NDS ที่มีจำนวน 208 คน เหตุผลที่ PSP ได้รับความนิยมสูงกว่า NDS เนื่องมาจากแบรนด์ PlayStation ที่เป็นที่รู้จัก และได้รับความสนใจในด้านเกมคอนโซลมานานกว่าสิบปีแล้ว นอกจากนี้ยังมีเกมต่างๆ ที่เป็นภาคต่อของเกมจากเครื่องตระกูล PlayStation ออกมาให้เล่นมากมาย ทำให้มีผู้นิยมเป็นจำนวนมาก

ทางด้านของเครื่องพกพาที่เป็นกลุ่ม Smart Phone หรือ Tablet นั้น กำลังได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน แต่จากผลสำรวจนั้นกลับน้อยกว่า PSP และ NDS มากๆ เนื่องมาจากกลุ่มคนที่ทำแบบสอบถามเป็นกลุ่มคนที่ชอบเล่นเกม และมีจุดประสงค์ในการซื้อเครื่องพกพามาเพื่อเล่นเกมโดยเฉพาะ ทำให้เลือกที่จะซื้อ PSP หรือ NDS ที่มีเกมให้เล่นหลากหลายกว่ากลุ่ม Smart Phone หรือ Tablet ส่วนคนที่นิยมซื้อ Smart Phone หรือ Tablet นั้นส่วนใหญ่จะซื้อมาใช้เน้นการใช้งานในด้านอื่นๆ มากกว่า แต่ใช้เล่นเกมเพื่อฆ่าเวลาเท่านั้น

ในส่วนของเครื่องเกมคอนโซลที่คนไทยนิยมมากที่สุดคือเครื่องเกมตระกูล PlayStation ของบริษัท Sony ซึ่งมีผู้ที่ซื้อเครื่องมากเป็นอันดับสูงสุดในทุกยุคสมัยตั้งแต่ยุค PlayStation จนถึงยุค PlayStation 3 ในปัจจุบัน ส่วนเครื่องที่ได้รับความนิยมรองลงมาก็จะเป็น Xbox 360 และ Wii ตามลำดับ

เมื่อนำผลสำรวจจำนวนผู้ที่เป็นเจ้าของเครื่องเกมพกพามาเปรียบเทียบกับเครื่องเกมคอนโซลแล้ว จะทำให้สามารถสรุปได้ว่ากลุ่มคนส่วนใหญ่มักมีแนวโน้มในการตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องเกมจากบริษัทผู้ผลิตที่ตนเคยซื้อเครื่องรุ่นอื่นๆ มาก่อน มากกว่าที่จะซื้อเครื่องของบริษัทอื่นๆ ตามหลักการ Brand Loyalty เช่น มีผู้ที่มีทั้งเครื่อง PS และ PSP ทั้งหมด 283 คน และผู้ที่มีทั้งเครื่อง NDS และ Wii ทั้งหมด108คน หรืออย่างเครื่อง 3DS ที่เพิ่งวางขายได้ไม่นาน ผู้ที่ซื้อเครื่องนี้ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีเครื่อง NDS อยู่แล้วมากถึง 37 คน

สำหรับเครื่องเกมที่มีผู้คนอยากซื้อมากที่สุด สำหรับเครื่องเกมที่ออกวางจำหน่ายล่าสุดคือเครื่อง Nintendo 3DS ซึ่งวางจำหน่ายไปในช่วงต้นปี 2011 นี้ ส่วนอีกเครื่องที่กำลังจะออกวางจำหน่ายในช่วงปลายปี 2011 นี้คือ PlayStation Vita ซึ่งจากผลสำรวจพบว่าในประเทศไทยนั้น กลุ่มคนเล่นเกมยังคงให้ความสนใจในเครื่องเกมแบรนด์PlayStation อยู่เหมือนเดิม แต่ตัวเครื่อง 3DS นั้นกลับได้รับความนิยมน้อยลงกว่ายุคของเครื่อง NDS มาก สาเหตุมาจากการที่ตัวเครื่องออกมาได้หลายเดือนแล้ว แต่ยังไม่มีเกมที่ดูน่าสนใจ หรือดึงดูดให้คนอยากเล่น อีกทั้งตัวเครื่องยังไม่ค่อยมีลูกเล่นแปลกใหม่ นอกเหนือจากจอภาพแบบ 3 มิติ ที่บางคนก็ไม่ค่อยชอบเนื่องจากเมื่อเล่นนานๆ แล้วจะทำให้รู้สึกปวดตา รวมทั้งตัวซอฟต์แวร์เกมที่มีการล็อคโซน ทำให้ไม่สามารถเล่นเกมของโซนอื่นที่ไม่ตรงกับเครื่องที่มีอยู่ได้ แต่ทางด้าน PSVitaที่ไม่มีการล็อคโซนของตัวซอฟต์แวร์เกม ทำให้สามารถนำแผ่นเกมของประเทศใดในโลกมาเล่นก็ได้ ซึ่งการไม่ล็อคโซนเกมแบบนี้มีมาตั้งแต่เครื่อง PSP และ PS3 แล้ว ในส่วนนี้ถือว่าเป็นข้อดีอย่างหนึ่งของเครื่องเกมของบริษัท Sony นอกเหนือจากนี้จุดเด่นที่ทำให้ PSVita ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากก็คือกราฟฟิคที่สวยงามกว่า 3DS และลูกใหม่ๆ เช่นระบบจอสัมผัส ระบบทัชแพดด้านหลังเครื่อง ระบบจับการเคลื่อนไหวของตัวเครื่อง และกล้องดิจิตอลที่สามารถใช้ในการตอบสนองการควบคุมเกมได้

เมื่อนำผลสำรวจจำนวนคนที่คิดจะซื้อเครื่องเกมพกพามาเปรียบเทียบว่าแต่ละคนมีเครื่องเกมใดอยู่แล้วบ้าง จะทำให้สามารถสรุปได้ว่ากลุ่มคนส่วนใหญ่มักมีแนวโน้มในการตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องเกมจากบริษัทผู้ผลิตที่ตนเคยซื้อเครื่องรุ่นอื่นๆ มาก่อน มากกว่าที่จะซื้อเครื่องของบริษัทอื่นๆ ตามหลักการ Brand Loyalty เช่น อย่างเครื่องที่มีคนอยากซื้อมากที่สุดทั้งสองเครื่องคือ PlayStation Vita และ Nintendo 3DS มาเปรียบเทียบกับจำนวนคนที่มีเครื่องเกมพกพารุ่นก่อนหน้าเครื่องที่คิดจะซื้อแล้ว จะสังเกตได้ว่ามีผู้ที่คิดจะซื้อเครื่อง PSVitaแต่มีเครื่อง PSP อยู่แล้วทั้งหมด 234 คน และผู้ที่จะซื้อเครื่อง 3DS แต่มีเครื่องNDS อยู่แล้วทั้งหมด 118 คน

คุณสมบัติด้านต่างของเครื่องเกมพกพานั้นมีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อของผู้เล่นเกมเป็นอย่างมาก โดยในแบบสอบถามได้ให้ผู้ทำให้คะแนนความสำคัญของคุณสมบัติด้านต่างๆ ที่มีผลต่อการเลือกซื้อเครื่องเกม ซึ่งมีคะแนนตั้งแต่ 1 ถึง 5 คะแนน และคำนวณคะแนนจากการนำคะแนนทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ย แล้วนำมาเปรียบเทียบกับปัจจัยอื่นๆ ซึ่งจากผลสำรวจพบว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อการเลือกซื้อเครื่องเกมพกพา 5 ปัจจัย เรียงจากคะนนมากไปหาน้อย มีดังนี้

1. มีซอฟต์แวร์เกมตามที่ต้องการ (4.57 คะแนน)
2. ราคาเหมาะสม (4.11 คะแนน)
3. แบตเตอรี่เล่นต่อเนื่องได้ยาวนาน (4.34 คะแนน)
4. ซอฟต์แวร์เกมไม่ล็อคโซน (4.10 คะแนน)
5. คุณภาพด้านภาพ (4.01 คะแนน)

ส่วนปัจจัยที่เหลือเป็นปัจจัยที่ได้คะแนนความสำคัญลดลงมาตามลำดับ ซึ่งเป็นปัจจัยที่บางคนให้ความสำคัญ และบางคนก็ไม่ค่อยให้ความสำคัญ ในบางปัจจัยก็มีคนให้ความสำคัญในระดับกลางๆ เป็นส่วนใหญ่ และในลำดับท้ายๆ คือปัจจัยที่คนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญ

ในส่วนของซอฟต์แวร์เกม ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญของเครื่องเกม ซึ่งซอฟต์แวร์เกมนั้นก็จะมีปัจจัยย่อยอีกหลายประการ ที่มีผลต่อผู้ที่จะตัดสินใจเลือกซื้อซอฟต์แวร์เกมมาเล่น ซึ่งแต่ละคนก็จะให้ความสำคัญในแต่ละด้านไม่เท่ากัน โดยในแบบสอบถามได้ให้ผู้ทำให้คะแนนความสำคัญของคุณสมบัติด้านต่างๆ ที่มีผลต่อการเลือกซื้อเครื่องเกม ซึ่งมีคะแนนตั้งแต่ 1 ถึง 5 คะแนน และคำนวณคะแนนจากการนำคะแนนทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ย แล้วนำคะแนนทั้งหมดของปัจจัยนั้นๆ มารวมกัน แล้วนำมาเปรียบเทียบกับปัจจัยอื่นๆ

เมื่อดูจากคะแนนในแต่ละอันดับแล้ว สามารถสรุปได้ว่าเกมที่ดีควรมีองค์ประกอบที่ดีในหลายๆ ด้าน ผสมผสานกัน ไม่ว่าจะเป็น ระบบของเกม เนื้อเรื่อง ตัวละคร บรรยากาศในเกม ภาพสวย เพลงเพราะ ล้วนเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ตัวเกมมีความสมบูรณ์และน่าสนใจมากยิ่งขึ้น แต่ไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นเกมที่สามารถเล่นได้หลายคน หรือเล่นออนไลน์ได้เสมอไป ขึ้นอยู่กับประเภทและลักษณะของเกมว่าควรจะพัฒนาออกมาสำหรับเล่นคนเดียวหรือหลายคนมากกว่า และที่สำคัญคือราคาจะต้องเหมาะสม ถ้าเกมถูกพัฒนาออกมาดี แต่ราคาสูงเกินไป ก็อาจทำให้ความนิยมของเกมนั้นๆ ลดลงได้

สรุปผลการวิจัยและความต้องการของผู้บริโภค

จากการวิจัยที่ผ่านมาได้ศึกษาถึงความพึงพอใจและเหตุผลในการเลือกซื้อเครื่องเล่นและซอฟต์แวร์เกมพกพาต่างๆ จากผู้ตอบแบบสอบถามสามารถสรุปคุณสมบัติที่เครื่องเล่นและซอฟต์แวร์เกมพกพาในอนาคตควรจะมีได้ดังนี้

คุณสมบัติหลักที่เครื่องเกมพกพาทุกๆ เครื่องควรมีเป็นพื้นฐาน หากไม่มีจะทำให้เครื่องๆ นั้นดูล้าสมัย แต่ต้องไม่ใช้ต้นทุนมากเกินไป ซึ่งจะทำให้ราคาเครื่องแพงมากขึ้นตามไปด้วย:

- ระบบการเล่นออนไลน์ผ่านอินเตอร์เน็ตหรือเครือข่าย 3G
- สนับสนุนภาษาไทย
- ระบบสะสมแต้มหรือสถิติเช่นเดียวกับระบบ Trophy ของ PS3 และระบบ Achievement ของ Xbox360
- ควรมีการพัฒนาด้านการแสดงผลภาพให้มากกว่าเครื่องยุคก่อนหน้าพอสมควร
- ไม่ล็อคโซนเกมทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อซอฟต์แวร์เกมได้หลากหลายมากขึ้น
- หน้าจอระบบสัมผัสซึ่งเป็นความสามารถพื้นฐานของอุปกรณ์พกพาในยุคปัจจุบัน
- มีเกมที่ดี มีชื่อเสียง และหลากหลายให้เลือกเล่นเยอะซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากที่สุด
- ขายเกมแบบสื่อบันทึกข้อมูลเป็นหลัก แต่อาจมีการขายผ่านการดาวน์โหลดจาก Online Store ควบคู่ไปด้วย
- แบตเตอรี่ควรเล่นเกมได้นานไม่ต่ำกว่า 10 ชั่วโมงต่อการชาร์จ 1 ครั้ง

คุณสมบัติรองที่อาจมีหรือไม่มีก็ได้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละเครื่อง และควรคำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ เช่น ต้นทุนที่เพิ่มขึ้นด้วยว่าสมควรที่จะมีความสามารถนั้นๆ หรือไม่เป็นต้น:

- เพิ่มปุ่มควบคุม และออกแบบการวางปุ่มควบคุมให้ใช้งานสะดวก ไม่เมื่อยมือเมื่อเล่นนานๆ
- การต่อ Output ไปยัง LCD TV เพื่อแสดงภาพในแบบความละเอียดสูงได้
- จอภาพมีขนาดใหญ่ ทำให้เห็นภาพชัดเจน และสวยงาม ไม่เล็กเกินไป
- การออกแบบและวัสดุของตัวเครื่องควรออกแบบรูปทรงให้ดูทันสมัย ไม่ซ้ำกับรุ่นก่อนๆ และใช้วัสดุที่คงทน
- รองรับสื่อหลายรูปแบบโดยที่ไม่จำเป็นต้องเสียเวลาแปลงไฟล์ก่อนนำมาเล่นในเครื่องเกมพกพา
- ควรมีลูกเล่นแปลกใหม่หลากหลายและไม่ซ้ำกับลูกเล่นที่เครื่องเกมพกพารุ่นอื่นๆ เคยมีมาก่อนแล้ว

ส่วนคุณสมบัติของซอฟต์แวร์ที่ผู้ทำแบบสอบถามส่วนมากต้องการ คือเป็นเกมแนว RPG หรือ Action Rpg ที่สามารถเล่นแบบ Co-op (เล่นหลายแบบช่วยกัน)ผ่านเครือข่าย Online ได้ โดยมีภาพในเกมที่สวยงาม ซึ่งความสวยงามนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับความละเอียดของภาพหรือโมเดลโพลิกอนเพียงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการออกแบบศิลป์ องค์ประกอบต่างๆ ของเกมด้วยและเนื้อเรื่องต้องดี เข้มข้น น่าติดตาม ไม่ซ้ำซาก จำเจ หรือล้าสมัยเกินไป ภายในตัวเกมควรจะมีลูกเล่นแปลกใหม่ โดยใช้ความสามารถต่างๆ ของตัวเครื่องอย่างเต็มที่ และเหมาะสมกับเกมนั้นๆนอกจากนี้ตัวเกมควรมีขายในรูปแบบสื่อบันทึกข้อมูล อาจมีการขายแบบดาวน์โหลดผ่าน Online Store ด้วย แต่ก็ควรต้องมีให้เลือกซื้อในแบบสื่อบันทึกข้อมูลด้วย

ในการเลือกซื้อเครื่องเกมพกพานั้น ควรเลือกซื้อโดยการดูคุณสมบัติของเครื่องก่อนว่าตรงตามความต้องการหรือไม่ เช่น ซอฟต์แวร์เกมที่มีให้เลือกเล่น สเปค ลูกเล่นต่างๆ ของเครื่อง เป็นต้น จากนั้นจึงพิจารณาราคาว่าเหมาะสมกับคุณสมบัติของเครื่อง และทุนที่ผู้ซื้อมีอยู่หรือไม่ โดยส่วนมากเครื่องเล่นเกมพกพาของบริษัท Sony จะเน้นคุณภาพด้านสเปคเครื่อง ส่วนเครื่องเกมพกพาของบริษัท Nintendo จะเน้นด้านลูกเล่นมากกว่า โดยรายละเอียดของแต่ละเครื่องได้อธิบายไว้ในส่วนแรกของเอกสารแล้ว

การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนหลักเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ กรณีศึกษา สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

THE DEVELOPMENT OF INFORMATION SYSTEM TO SUPPORT PUBLIC SECTOR MANAGEMENT QUALITY AWARD CASE STUDY AGRICULTURAL LAND REFORM OFFICE

อิสริยาภรณ์ บูรณ์โภคา[1] ผศ.ดร.ธนกรณ์ แน่นหนา[2]

[1]นักวิชาการคอมพิวเตอร์ระดับปฏิบัติการ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

[2]ประธานหลักสูตร วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอุตสาหการ มหาวิทยาลัยมหิดล

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนหลักเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) โดยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นนั้นเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ใช้สำหรับวัดผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ ทำให้ทราบความคืบหน้าของผลการปฏิบัติงาน และให้เกิดการพัฒนาวิธีปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง โดยระบบสารสนเทศที่เกิดขึ้นจะสนับสนุนการปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์ PMQA และพัฒนาขึ้นโดยใช้รูปแบบของโปรแกรมประยุกต์ที่ทำงานผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต(Web Application) โดยระบบที่พัฒนาขึ้นจะสามารถจัดเก็บและค้นหาเอกสารทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง บันทึกผลการปฏิบัติงาน และออกรายงานได้ตรงตามรูปแบบที่หน่วยงานกลางกำหนด รวมถึงสามารถใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงานได้

ทั้งนี้ยังมีข้อจำกัดบางประการของงานวิจัย คือ เรื่องของเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย ที่มีระยะเวลา 3 เดือน ซึ่งไม่เพียงพอที่จะพัฒนาระบบให้มีการเชื่อมโยงระหว่างหมวดย่อยได้ แต่ผู้วิจัยได้ศึกษาและกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานไว้แล้ว โดยแสดงไว้ในข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบสารสนเทศในอนาคต

คำสำคัญ: หลักเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ, พัฒนาระบบ, สารสนเทศ, ประเมินองค์กร

Abstract

The purpose of this research was to develop program to manage PMQA (Public Sector Management Quality Award) which was used to determine and develop performance of public sector. The PMQA programs were developed in form web application. The system can store and find all the relevant documents, Record of performance, issue a report by a central unit set and can be used to share data between tasks.

However, there are some limitations of the research is a matter of time used in the research with a period of 3 months, which makes it impossible to develop a link between the sub-categories. However, research studies and guidelines already in practice. The suggestions presented in the development of information systems in the future.

KEYWORDS: PMQA, System Development, Information Technology, Quality Management

บทนำ

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ซึ่งมีหน้าที่ส่งเสริมให้การพัฒนาระบบราชการไทยดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และบังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐเพื่อใช้เป็นขบวนการของการพัฒนาระบบราชการไทย โดยมีเป้าประสงค์ให้หน่วยงานภาครัฐมีการยกระดับคุณภาพมาตรฐานการทำงานไปสู่ระดับสากล สำนักงาน ก.พ.ร. ได้ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบราชการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน มีการปรับปรุงการทำงาน และวิธีการในการบริหารจัดการโดยได้นำเทคนิคและเครื่องมือในการบริหารจัดการมาใช้งานในหลากหลายวิธีการ โดยแต่ละวิธีบริหารจัดการนั้น ได้นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิบัติงาน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน คือ การนำหลักเกณฑ์ของการบริหารจัดการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการกำหนดถึงการเปลี่ยนแปลงเอกสารหลักฐานทางราชการให้มาอยู่ในรูปแบบของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ วิธีการนี้จะทำให้ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน และลดระยะเวลาในการให้บริการประชาชน รวมถึงประชาชนจะสามารถเข้าถึงรูปแบบการให้บริการได้หลากหลายรูปแบบมากขึ้น หรือถ้ามองในมุมมองของผู้บริหารจะสามารถใช้ช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการ ติดตามและประเมินผลของผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่องค์กรภาครัฐได้กำหนดขึ้น อย่างไรก็ดีเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของระบบการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานหน่วยงานของรัฐ สำนักงาน ก.พ.ร. จึงได้นำหลักเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการ กำหนดวิธีการ และประเมินขั้นตอนการปฏิบัติงาน โดยมีเป้าประสงค์ผลักดันองค์กรของภาครัฐไปสู่ผลสัมฤทธิ์และความเป็นเลิศอย่างแท้จริง

หลักการที่ สำนักงาน ก.พ.ร. ได้ใช้เพื่อยกระดับคุณภาพการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการในปัจจุบันคือแนวคิดการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award: PMQA) หรืออาจจะสามารถแปลอีกความหมายได้ว่า รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ที่มาของ PMQA เริ่มต้นจากประเทศสหรัฐอเมริกาได้รวบรวมแนวความคิดด้านการบริหารจัดการ และความรู้เกี่ยวกับการให้บริการเพื่อผลักดันองค์ไปสู่การบริหารจัดการที่เป็นเลิศ โดยได้กำหนดเป็นหลักเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ มาส่งเสริมให้ทั้งภาคเอกชน และภาครัฐมีการประเมินวัดผลตนเองตามหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดขึ้น ส่วนในประเทศไทยได้เริ่มนำเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการมาใช้ครั้งแรกกับหน่วยงานภาคเอกชนโดยได้นำเทคนิคและกระบวนการของรางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกามาปรับใช้ และได้กำหนดให้เป็นหลักเกณฑ์การมอบรางวัลคุณภาพแห่งชาติภายใต้ชื่อ Thailand Quality Award (TQA) ให้กับองค์กรที่มีวิธีปฏิบัติและมีผลการดำเนินงานได้ตามหลักเกณฑ์มาตรฐาน และต่อมาเพื่อให้เกณฑ์การทำงานให้เหมาะสมกับรูปแบบการปฏิบัติงานของภาครัฐ จึงได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบมาตรฐานการปฏิบัติงาน TQA ที่ใช้ปฏิบัติในหน่วยงานภาคเอกชน มาเป็นรูปแบบการปฏิบัติงานในภาครัฐโดยใช้ หลักเกณฑ์คุณภาพการปฏิบัติงาน PMQA แทน โดยหลักเกณฑ์ของ PMQA ที่กำหนดขึ้นมานั้นได้สอดคล้องกับแผนการบริการราชการแผ่นดิน พ.ศ.2548 – 2551 ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการพัฒนาระบบราชการ ได้มีการกำหนดให้เสริมสร้างความเป็นเลิศในการปฏิรูประบบราชการ โดยให้ยกระดับ และพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการทำงานของภาครัฐ สำนักงาน ก.พ.ร.ได้ร่วมมือกับสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ จัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ โดยสร้างหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเพื่อยกระดับและพัฒนาขีดความสามารถมาตรฐานการบริหารจัดการของส่วนราชการให้เทียบเท่ากับมาตรฐานระดับสากล

สาระสำคัญของเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐประกอบด้วย

หมวด 1 การนำองค์การ เป็นการตรวจประเมินว่าผู้บริหารของส่วนงานราชการดำเนินการอย่างไรในเรื่องวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ระยะสั้นและระยะยาว ค่านิยม และความคาดหวังในผลการดำเนินการ รวมถึงการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การกระจายอำนาจการตัดสินใจ การสร้างนวัตกรรม และการเรียนรู้ในส่วนราชการ รวมทั้งตรวจประเมินว่าส่วนราชการมีการกำกับดูแลตนเองที่ดี และมีการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนอย่างไร

หมวด 2 การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ เป็นการตรวจประเมินวิธีการกำหนด และวิธีการถ่ายทอดในด้าน ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์หลัก รวมทั้งแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการ เพื่อนำไปปฏิบัติและการวัดผลความก้าวหน้า

หมวด 3 การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นการตรวจประเมินว่าส่วนราชการกำหนดความต้องการ ความคาดหวัง และความนิยมชมชอบของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างไร รวมถึงส่วนราชการมีการดำเนินการอย่างไรในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงการกำหนดปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจ และนำไปสู่การกล่าวถึงส่วนราชการในทางที่ดีได้

หมวด 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ เป็นการตรวจประเมินว่าส่วนราชการเลือก รวบรวม วิเคราะห์ จัดการและปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศ และจัดการความรู้อย่างไร

หมวด 5 การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล เป็นการตรวจประเมินว่า ระบบงาน และการเรียนรู้ของบุคลากร และการสร้างแรงจูงใจ ช่วยให้บุคลากรพัฒนาตนเองและใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ เพื่อให้มุ่งไปในแนวทางเดียวกันกับเป้าประสงค์ และแผนปฏิบัติการโดยรวมของส่วนราชการ รวมทั้งตรวจประเมินความใส่ใจในการสร้างและรักษาสภาพแวดล้อมในการทำงาน สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งจะนำไปสู่ผลการดำเนินการที่เป็นเลิศและความก้าวหน้าของบุคลากรและส่วนราชการ

หมวด 6 การจัดการกระบวนการ เป็นการตรวจประเมินแง่มุมที่สำคัญทั้งหมดของการจัดการกระบวนการ การให้บริการ และกระบวนการอื่นที่สำคัญ ที่ช่วยสร้างคุณค่าแก่ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการบรรลุพันธกิจของส่วนราชการ ตลอดจนกระบวนการสนับสนุนที่สำคัญต่างๆ หมวดนี้ครอบคลุมกระบวนการที่สำคัญและหน่วยงานทั้งหมด

หมวด 7 ผลลัพธ์การดำเนินการ เป็นการตรวจประเมินผลการดำเนินการและแนวโน้มของส่วนราชการในมิติต่างๆ ได้แก่ มิติด้านประสิทธิผล มิติด้านคุณภาพการให้บริการ มิติด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ และมิติด้านการพัฒนาองค์การ นอกจากนี้ ยังตรวจประเมินผลการดำเนินการของส่วนราชการโดยเปรียบเทียบกับส่วนราชการ หรือองค์การอื่นที่มีภารกิจคล้ายคลึงกัน

ดังนั้นงานวิจัยฉบับนี้ จะนำเสนอการจัดทำแนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนหลักเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) กรณีศึกษา สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยหลักในการทำงานวิจัยจะพิจารณาจากหลักเกณฑ์การปฏิบัติงานของ PMQA ตามแนวทางการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน และผลลัพธ์ที่ผู้บริหารต้องการจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้พัฒนาขึ้น รวมถึงออกแบบและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศขึ้นเพื่อรองรับหลักเกณฑ์การปฏิบัติงานตามมาตรฐาน PMQA

2.ขั้นตอนการศึกษา

2.1 ศึกษาปัญหาของระบบการทำงานเดิม และกำหนดขอบเขตของระบบงานใหม่ที่กำลังจะพัฒนาขึ้น (Problem Definition) ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ค้นหาสาเหตุของปัญหา เพื่อกำหนดขอบเขตของปัญหา และหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหา โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการค้นหาปัญหาของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานcและรวบรวมเป็นความต้องการ ผลลัพธ์ที่ได้คือวัตถุประสงค์และขอบเขตของการพัฒนาระบบสารสนเทศที่จะพัฒนาขึ้นโดยสามารถอธิบายวิธีการศึกษาปัญหาการทำงานของระบบได้ดังนี้

- การศึกษาปัญหาของระบบงานเดิม จะใช้วิธีการศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์ PMQA โดยวิธีการสัมภาษณ์จากผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้ทราบถึงขั้นตอนของการปฏิบัติงานและปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมด

- กำหนดขอบเขตการทำงานของระบบงานใหม่ จะนำผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานมาสรุปผลความต้องการ เพื่อให้ได้ความต้องการที่เกี่ยวข้องกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่จะพัฒนาขึ้นใหม่ และนำความต้องการนั้นมากำหนดขอบเขตของระบบงานใหม่ได้

2.2 วิเคราะห์ระบบ (Analysis) ขั้นตอนนี้จะเป็นขั้นตอนในการนำเอาปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์ปัญหามาจัดทำเป็น ทิศทางการไหลของข้อมูล (Data Flow Diagram: DFD) โดยวิธีการกระจายขั้นตอนการปฏิบัติงานหลักออกเป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานย่อย ซึ่งแต่ละขั้นตอนการปฏิบัติงานจะประกอบด้วย ขบวนการนำเข้าข้อมูล (Input Process) และขบวนการส่งออกข้อมูล (Output Process) จากนั้น จะแสดงให้เห็นถึงทิศทางการไหลของข้อมูล ระหว่างขบวนการการปฏิบัติงานในขั้นตอนต่างๆ และจัดทำพจนานุกรมข้อมูล (Data Dictionary) ผลลัพธ์ของการวิเคราะห์ระบบจะทำให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานทราบถึงความต้องการของระบบงานใหม่ สามารถตรวจสอบได้ว่าเป็นไปตามความต้องการหรือไม่ ถ้าไม่ตรงความต้องการผู้พัฒนาระบบจะสามารถย้อนกลับไปศึกษาปัญหาและวิเคราะห์ความต้องการใหม่เพื่อให้ตรงความต้องการของผู้ใช้งานมากที่สุด

2.3 การออกแบบระบบ (Design) ผู้พัฒนาจะออกแบบองค์ประกอบทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับระบบสารสนเทศที่จะพัฒนาขึ้น รวมถึงแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลในแต่ละขบวนการทำงาน โดยใช้ E-R Model เป็นเครื่องมือในการการรวมกลุ่มข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันที่แสดงในรูปแบบของเอ็นติตี้ (Entity) และทำการออกแบบหน้าจอการทำงานเบื้องต้นเพื่อแสดงถึงทิศทางและขบวนการทำงานระบบสารสนเทศที่จะเกิดขึ้นจริง

2.4 การพัฒนาระบบ (Development) ในขั้นตอนนี้ผู้พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศจะใช้ Software Tools ตามที่ได้ออกแบบไว้ในขั้นตอนการออกแบบระบบ โดยใช้ภาษา PHP เป็นเครื่องมือในการพัฒนาโปรแกรม และทำการเชื่อมต่อกับระบบฐานข้อมูล My SQL

2.5 การทดสอบระบบ (Testing) เมื่อดำเนินการเขียนโปรแกรมเสร็จแล้ว ผู้พัฒนาจะทำการทดสอบระบบก่อนมีการนำไปใช้งานจริงว่ามีการทำงานที่สอดคล้องกันหรือไม่ หากมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นในขั้นตอนี้ ผู้พัฒนาจะย้อนกลับไปแก้ไขในขั้นตอนของการพัฒนาระบบ เพื่อแก้ไขโปรแกรมให้สามารถทำงานได้ตรงความต้องการ โดยจะทำการทดสอบใน 2 ระดับ คือ ทดสอบข้อมูลในระดับขบวนการทำงานย่อย (Unit Testing) และทดสอบข้อมูลในระดับการทำงานทั้งระบบ (System Testing)

2.6 การนำไปใช้งานจริง (Implement) หลังจากที่ระบบได้ถูกพัฒนา และทดสอบเรียบร้อยแล้ว ผู้พัฒนาจะทำการติดตั้งโปรแกรมประยุกต์ที่ได้พัฒนาขึ้นกับระบบฐานข้อมูลบนสิ่งแวดล้อมของระบบการทำงานจริง และจะส่งมอบระบบให้ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อนำระบบที่พัฒนาขึ้นปฏิบัติงานจริง โดยในระยะเริ่มแรกจะต้องมีการอบรมการใช้งานเบื้องต้นด้วย

2.7 การบำรุงรักษาและพัฒนาระบบ (Maintenance) เมื่อระบบได้ถูกติดตั้งและใช้งานจริงเรียบร้อยแล้ว ผู้พัฒนาระบบจะต้องเป็นผู้ให้ความสนับสนุนในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้งานระบบ และทำงาประเมินผลการทำงานของระบบเป็นระยะ ในการทำงานแต่ละขั้นตอนของ SDLC จะมีการปรึกษาระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานและผู้พัฒนาเป็นระยะๆ เพื่อให้ทราบถึงความคืบหน้าของงาน และเกิดความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้พัฒนา ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน เพื่อ

ป้องกันการผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นระหว่างการพัฒนา เพราะการทำงานตามขั้นตอน SDLC โดยขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นสามารถย้อนกลับไปแก้ไขขั้นตอนในกรณีที่ผิดพลาด

3.ผลการวิเคราะห์

3.1 บทวิเคราะห์ความต้องการของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์บุคลกรที่เกี่ยวข้องกับขบวนการ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนหลักเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) โดยได้ทำการสัมภาษณ์และสรุปเป็นประเด็นดังนี้

- จัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่รองรับการปฏิบัติงาน ตามหลักเกณฑ์ PMQA โดยระบบที่พัฒนาขึ้น ควรอยู่ในรูปแบบ Web Application เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบในแต่ละประเด็นตัวชี้วัด สามารถบันทึกข้อมูล และสืบค้นข้อมูลร่วมกันได้

-จัดเก็บข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการบันทึกปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างขบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในทุกประเด็นย่อยของตัวชี้วัด

- จัดเก็บข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงระหว่าง หมวดย่อยกับหมวดหลักในแต่ละตัวชี้วัด ในกรณีที่มีการเชื่อมโยงการทำงานระหว่างหมวด

- จัดทำรายงานที่แสดงถึงผลงานความก้าวหน้า ในการปฏิบัติงานในแต่ละประเด็นตัวชี้วัด

- จัดทำระบบสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ PMQA ในส่วนของเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน และเอกสารหลักฐานทุกตัวชี้วัด

3.2 บทวิเคราะห์ความต้องการของบุคคลากรหลังจากการพัฒนาระบบสารสนเทศ หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ตามหลักเกณฑ์ PMQA แล้วผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่รองรับหลักการปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์ PMQA ดังกล่าว หลังจากนั้นผู้วิจัยได้พัฒนาระบบสารสนเทศจนแล้วเสร็จ ผู้วิจัยจึงได้นำระบบสารสนเทศที่ได้พัฒนาขึ้นมานำเสนอ กับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบถึงความถูกต้อง และคลอบคลุม ของระบบสารสนเทศที่ได้มีการพัฒนาขึ้นอีกครั้งเพื่อตรวจสอบ ว่าเป็นไปตามความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องหรือไม่ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานได้ให้ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการปรับปรุงระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นใหม่ดังนี้

- ส่วนของการบันทึกผลการปฏิบัติงานในแต่ละหมวดย่อย เมื่อบันทึกผลการปฏิบัติงานแล้วไม่ต้องการให้ผลการปฏิบัติงานปรากฏในหน้าจอการทำงานใหม่ เนื่องจากรายละเอียดการทำงานในแต่ละหมวดหลัก และหมวดย่อยมีข้อมูลค่อนข้างมาก เมื่อแบ่งหน้าระหว่างหน้าจอบันทึกผล กับหน้าจอผลการปฏิบัติงานจึงทำให้ผู้ปฏิบัติงานดูรายละเอียดทั้งหมดได้ค่อนข้างยาก ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า เมื่อบันทึกข้อมูลแล้วให้แสดงผลการปฏิบัติงานในหน้าจอการทำงานเดียวกัน แต่ไม่จำเป็นต้องแสดงรายละเอียดทั้งหมด โดยให้แสดงเฉพาะหัวข้อ หมวดหลัก หมวดย่อย และหลักเกณฑ์ ADLI

- ส่วนของรายงานประเด็นการเรียนรู้ นอกจากจะแสดงประเด็นการเรียนรู้ในแต่ละประเด็นหมวดย่อยแล้ว ควรแสดงรายละเอียดทั้งหมดในหมวดนั้นด้วย โดยอาจจะทำ Link หัวข้อเพื่อแสดงรายละเอียดข้อมูลภายในหมวดนั้นๆ

- ส่วนของรายงานแสดงการเชื่อมโยงระหว่างหมวด จะมีลักษณะการทำงานที่คล้ายคลึงกับส่วนของรายงานประเด็นการเรียนรู้ คือ ต้องสามารถแสดงรายละเอียดทั้งหมดของหมวดได้ทั้งในส่วนของ หมวดที่ดำเนินงานอยู่และหมวดหลักที่ทำการเชื่อมโยง

- ส่วนของรายงานติดตามความก้าวหน้าระบบคุณภาพ การบริหารจัดการภาครัฐ นอกจากจะมีการจัดเก็บ ผลการปฏิบัติงานเป็นเปอร์เซ็นต์ความสำเร็จของผลการดำเนินงานแล้ว ควรจะมีการแสดงแถบสีที่บ่งบอกถึง เปอร์เซ็นต์ความก้าวหน้า ตัวอย่างเช่น ผลการดำเนินงานที่ 0 - 49 % ให้แสดงรายงานเป็นสีแดง 50 – 99 % ให้แสดงสีเหลือง และ ผลการดำเนินงาน 100 % ให้แสดงเป็นสีเขียว หากทำได้ตามความต้องการนี้จะสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ IT 5 เรื่อง ส่วนราชการต้องมีระบบการติดตาม เฝ้าระวัง และเตือนภัย (Warning System) เช่น การกำหนดระบบการเตือนภัยแบบสัญญาณไฟจราจร การจัดตั้งห้องปฏิบัติการ (Operation Room, Management Cockpit, War Room) ที่บ่งชี้ถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

- ส่วนของการจัดเก็บไฟล์ เอกสารที่เกี่ยวข้องในหน้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง ควรเพิ่มส่วนของการค้นหาไฟล์เอกสารเพื่อให้ง่ายต่อการนำเอกสารมาใช้งานในภายหลัง รวมถึงในหน้าจอรายงานแสดงผลการปฏิบัติงานระบบคุณภาพบริหารจัดการภาครัฐ (รายหมวด) ควรแสดงเอกสารหลักฐานในหน้ารายงานด้วย

4.บทสรุป

จากขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้เริ่มต้นดำเนินงานวิจัย ด้วยวิธีการศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสนับสนุน การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการทำงานตามหลักเกณฑ์ ระบบคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) กรณีศึกษาสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) นั้น ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการทำงานวิจัย 2 วิธี โดยวิธีแรก ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Data) ที่เป็นรายละเอียดตามหลักเกณฑ์ PMQA ซึ่งได้ทำการศึกษาจากคู่มือการปฏิบัติงาน กฎระเบียบข้อบังคับแนวทางการปฏิบัติงาน รวมถึงศึกษาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมที่จะนำมาพัฒนาโปรแกรมประยุกต์ (Application Program) เพื่อให้รองรับการทำงานตามหลักเกณฑ์ PMQA วิธีที่สองใช้วิธี การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ปฏิบัติงาน เมื่อพัฒนาแล้วเสร็จ ผู้วิจัยจึงได้นำระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นนั้นไปนำเสนอผู้ที่เกี่ยวข้องอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ที่ให้ข้อมูล

จากแผนภาพได้แสดงถึงแนวความคิด ในกรณีที่แต่ละหน่วยงานมีความต้องการกำหนดตัวชี้วัดในการปฏิบัติงานร่วมกัน โดยต้องเริ่มต้นการปฏิบัติงานจากการกำหนดแผนงาน ระยะเวลาการดำเนินงาน กิจกรรมที่จะต้องทำ และงบประมาณที่จะใช้ร่วมกัน ข้อกำหนดทั้งหมดจะถูกบันทึกลงระบบฐานข้อมูลเดียวกัน เมื่อมีการกำหนดวัตถุประสงค์การปฏิบัติงานร่วมกันแล้วจะต้องทำการแยกกิจกรรมที่จะทำว่าหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องอะไรบ้าง หลังจากนั้นจะทำการบันทึกผลการปฏิบัติงานลงระบบสารสนเทศเดียว ผลลัพธ์ที่ได้คือ จะทำให้เกิดการบูรณาการขบวนการทำงาน และการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

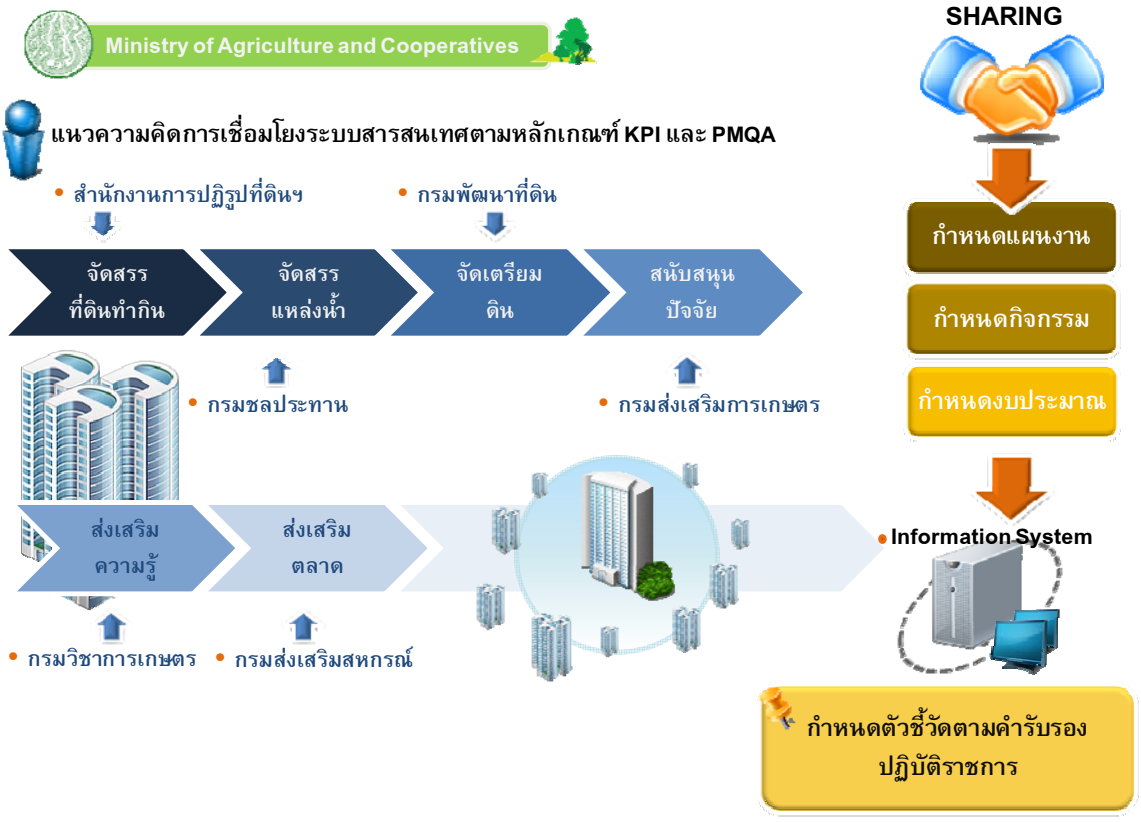
รายงานแสดงผลการปฏิบัติงานระบบคุณภาพบริหารจัดการภาครัฐ (รายหมวด)

หมวด : 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้

หมวดย่อย	แนวทางการดำเนินงาน	ADLI	ลำดับ	ประเด็นการพิจารณาดำเนินงาน	ประเด็นการตรวจสอบ	ผลการปฏิบัติงาน	ความก้าวหน้า	ผู้รับผิดชอบ	หลักฐาน
IT1	ส่วนราชการต้องมีระบบฐานข้อมูลที่ประกอบด้วยสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติราชการ นอกจากนี้ต้องมีฐานข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติราชการ รวมทั้งตัวชี้วัดตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ที่ครบถ้วน ถูกต้อง และทันสมัย	A	1	แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลที่จำเป็นในแต่ละยุทธศาสตร์	มีเอกสารที่แสดงให้เห็นถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่จำเป็นในการดำเนินการหรือติดตามในแต่ละยุทธศาสตร์ โดยผลการวิเคราะห์ควรแสดงให้เห็นว่าในแต่ละยุทธศาสตร์ควรมีข้อมูลใด และเพราะเหตุใด	อยู่ระหว่างดำเนินการ	50%	อิสริยาภรณ์ บุรณ์โกดา	B1.pdf
		A	2	แสดงการทบทวนฐานข้อมูลทั้งหมดในแต่ละยุทธศาสตร์ที่มี	มีเอกสารที่แสดงให้เห็นถึงผลการทบทวนข้อมูลที่จำเป็นในการดำเนินการหรือติดตามในแต่ละยุทธศาสตร์ โดยผลการทบทวนควรแสดงให้เห็นว่าข้อมูลใดมีอยู่แล้วและยังใช้ประโยชน์ได้ ข้อมูลใดจำเป็นต้องปรับปรุง ข้อมูลใดจำเป็นต้องจัดเก็บเพิ่มเติม รวมทั้งข้อมูลใดควรยกเลิก	อยู่ระหว่างดำเนินการ	40%	นายอนงค์ คงแสงงาม	B7.pdf
		A	3	แสดงแนวทางในการคัดเลือกข้อมูลที่จำเป็นมาจัดทำฐานข้อมูลใหม่อย่างน้อยยุทธศาสตร์ละ 1 ฐานข้อมูล โดย CIO หรือ CEO เป็นผู้ลงนาม	มีเอกสารที่แสดงถึงการคัดเลือกข้อมูลที่จำเป็นมาจัดทำฐานข้อมูลใหม่อย่างน้อยยุทธศาสตร์ละ 1 ฐานข้อมูล โดย CIO หรือ CEO เป็นผู้ลงนาม	อยู่ระหว่างดำเนินงาน	60%	หนึ่งทิพ คงแสงงาม	B8.pdf
		A	4	แสดงแนวทางการปรับปรุงฐานข้อมูลเดิมให้ครบถ้วน (กรณีที่ต้องมีการปรับปรุง)	มีเอกสารที่แสดงถึงแนวทางการปรับปรุงฐานข้อมูลเดิมให้ครบถ้วน (กรณีที่ต้องมีการปรับปรุง)	ดำเนินการแล้วเสร็จ	100%	อิสริยาภรณ์ บุรณ์โกดา	B9.pdf
IT2	ส่วนราชการทบทวนฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของกระบวนการที่สร้างคุณค่า กระบวนการละ 1 ฐานข้อมูล	A	1	แสดงการทบทวนฐานข้อมูลทั้งหมดในกระบวนการที่สร้างคุณค่าที่จัดทำไว้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2551-2553	มีเอกสารที่แสดงให้เห็นถึงผลการทบทวนข้อมูลที่จำเป็นในการดำเนินการหรือติดตามในกระบวนการสร้างคุณค่าที่จัดทำไว้ในปี 51-53 โดยผลการทบทวนควรแสดงให้เห็นว่าข้อมูลใดมีอยู่แล้วและยังใช้ประโยชน์ได้ ข้อมูลใดจำเป็นต้องปรับปรุง ข้อมูลใดจำเป็นต้องจัดเก็บเพิ่มเติม รวมทั้งข้อมูลใดควรยกเลิก	อยู่ระหว่างดำเนินการ	50%	หนึ่งทิพ คงแสงงาม	B12.pdf
		A	2	แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลที่จำเป็นในแต่ละกระบวนการสร้างคุณค่า	มีเอกสารที่แสดงให้เห็นถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่จำเป็นในการดำเนินการหรือติดตามเกี่ยวกับกระบวนการสร้างคุณค่า โดยผลการวิเคราะห์ควรแสดงให้เห็นว่าในแต่ละกระบวนการสร้างคุณค่าควรมีข้อมูลใด เพราะเหตุใด	อยู่ระหว่างการปฏิบัติงาน	50%	อิสริยาภรณ์ บุรณ์โกดา	B11.pdf
		A	3	แสดงแนวทางในการคัดเลือกข้อมูลที่จำเป็นมาจัดทำฐานข้อมูลใหม่หรือแนวทางการปรับปรุงฐานข้อมูลเดิมให้ครบถ้วน (กรณีที่ต้องมีการปรับปรุง) แต่ละกระบวนการสร้างคุณค่า โดย CIO หรือ CEO เป็นผู้ลงนามอย่างน้อยกระบวนการละ 1 ฐานข้อมูล (ในกรณีส่วนราชการมีมากกว่า 4 กระบวนการ)	มีเอกสารที่แสดงถึงการคัดเลือกข้อมูลที่จำเป็นเพื่อนำมาปรับปรุงหรือจัดทำฐานข้อมูลใหม่เพื่อสนับสนุนกระบวนการที่สร้างคุณค่าได้อย่างน้อยกระบวนการละ 1 ฐานข้อมูล โดย CIO หรือCEO เป็นผู้ลงนามใช้ โดยต้องอ้างอิงถึงหลักเกณฑ์หรือแนวทางที่ใช้ในการคัดเลือกได้อย่างเหมาะสม	ดำเนินการแล้วเสร็จ	100%	นายอนงค์ คงแสงงาม	B10.pdf

21 ตุลาคม 2554 (20:56:30)

แผนภาพที่ 1: หน้าจอการรายงานแสดงผลการปฏิบัติงาน

ภาพที่ 2 : แสดงแนวความคิดการเชื่อมโยงระบบสารสนเทศ ตามหลักเกณฑ์ KPI และ PMQAทุกหน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เอกสารอ้างอิง

กานต์สินี สายันต์. การวิเคราะห์ความต้องการ. [ออนไลน์] :www.learners.in.th/blogs/posts/169061

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2552).

แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ฉบับ ที่ 2 ของประเทศไทย (พ.ศ.2552-2556). [ออนไลน์]. จาก: http://mict.go.th/ewt_news.php?nid=74

กิตติ ภักดีวัฒนะกุล และพนิดา พานิชกุล. 2551. การวิเคราะห์และออกแบบระบบ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร:กเคทีพี คอมพ์ แอนด์ คอนซัลท์.

กิตติ ภักดีวัฒนะกุล. 2552. Web Programming ด้วย Dreamweaver CS3,PHP และ AJAX. พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพมหานคร: เคทีพี คอมพ์ แอนด์ คอนซัลท์.

บดินทร์ วิจารณ์,กน.ท. 2551. ชุดเครื่องมือการพัฒนาองค์การ (Organization Improvement Toolkits) ตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ หมวด 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร:กบริษัท วิชั่น พริ้นท์ แอนด์ มีเดีย จำกัด.

พัฒนพงษ์ โพธิปัสสา. กระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์ (SDLC). [ออนไลน์] : www.kana.sskru.ac.th

สำนักงาน ก.พ.ร. สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. 2553.

คู่มือคำอธิบายตัวชี้วัดการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ปีงบประมาณ พ.ศ.2554. 1000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2551). แผนยุทธศาสตร์พัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ.2551-พ.ศ.2555). [ออนไลน์]. จาก: http://www.opdc.go.th

แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี. [ออนไลน์]. จาก: http://www.opdc.go.th/pdf/plan4year.pdf

สุชาติ สระกบแก้ว. 2547. "การออกแบบและพัฒนาระบบการนัดหมายและประชุมโดยใช้เทคโนโลยีเว็บ." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวิศวกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุธิดา ชัยชมชื่นศรี. 2551. Verification & Validation. [ออนไลน์]. จาก: http://www.navigator.com

Dr.Luis Maria R. Calingo. 2550. "แนวทางการยกระดับคุณภาพบริหารจัดการขององค์กรตามเกณฑ์รางวัล Malcolm Baldrige National Quality Award." ในรายงานการสัมมนาเรื่อง The Baldrige Award Roadmap to Performance Excellence.กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน ก.พ.ร.

กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ

LOW CARBON POLICE PATROLLING OPTIONS FOR CRIME PREVENTION IN BANGKOK METROPOLITAN AREA

ทางเลือกเพื่อลดการปล่อยคาร์บอนในการตรวจท้องที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อป้องกันอาชญากรรมในเขตนครบาล

Jaturawit Boonpitak[1], Chirapol Sintunawa[2],Sansanee Keeratiwiriyaporn[3], Kraiwoot Watanasin[4]

[1] Master of Science programme in Sustainable Environment Planning, Faculty of Environment and Resource Studies, Mahidol University,

[2] Assistant Professor Dr., Faculty of Environment and Resource Studies, Mahidol University

[3] Dr., Association for the Development of Environmental Quality, Nakhon Pathom

[4] Pol.Lt.Col. Dr., Lecturer, Faculty of Social Sciences, Royal Police Cadet Academy

---

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพาหนะและการใช้พลังงานในการตรวจท้องที่เพื่อพัฒนาทางเลือกที่เหมาะสมในการจัดทำนโยบายการตรวจท้องที่ในเขตนครบาล จากการศึกษาพบว่าการเพิ่มขึ้นของทั้งอาชญากรรมและปริมาณเชื้อเพลิงที่ใช้มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อมูลค่าการใช้เชื้อเพลิงมีแนวโน้มสูงขึ้นส่งผลให้จำนวนรอบของการตรวจท้องที่ลดลง อาชญากรรมจึงเพิ่มสูงขึ้น การปรากฏกายของเจ้าหน้าที่เป็นสิ่งสำคัญที่จะป้องกันการเกิดอาชญากรรม แต่ถ้าเจ้าหน้าที่เพิ่มจำนวนรอบการตรวจท้องที่ด้วยการใช้รถจักรยานยนต์และรถยนต์เหมือนที่เป็นอยู่ จะทำให้เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เพิ่มมากขึ้นด้วยเพราะเป็นพาหนะที่มีการใช้เชื้อเพลิง ทั้งไม่เพียงทำให้งบประมาณในการตรวจท้องที่เพิ่มขึ้นแต่ยังส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้วย การเปลี่ยนมาใช้รถจักรยานยนต์ไฟฟ้าและรถจักรยานจึงเป็นทางออกของการป้องกันปัญหาอาชญากรรมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงอีกทั้งช่วยประหยัดงบประมาณในระยะยาว

การศึกษานี้ได้ใช้เทคนิคการวิจัยเชิงระบบเพื่อหาทางเลือกที่เหมาะสมในการตรวจท้องที่ โดยทำการจำลองทางเลือก 3 ทางซึ่งมีการแทนที่โดยใช้รถจักรยานยนต์ไฟฟ้าและรถจักรยานในร้อยละที่แตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างกับสภาพการตรวจท้องที่ปกติ จึงสร้างแบบจำลองโดยใช้โปรแกรม STELLA เมื่อวิเคราะห์ผลพบว่าตลอด 5 ปีการตรวจท้องที่ในสภาพปกติจะใช้ต้นทุนถึง 39,059,960 บาทและมีการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ถึง 2,974 ตันคาร์บอน และทางเลือกที่เหมาะสมและทำให้การตรวจท้องที่เกิดความยั่งยืนคือทางเลือกที่ 2 ซึ่งใช้รถจักรยานยนต์ไฟฟ้าร่วมกับรถจักรยาน สามารถประหยัดต้นทุนได้ถึง 31,368,212 บาททั้งยังไม่ปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ระหว่างการตรวจท้องที่ส่วนระยะเวลาที่สมควรเปลี่ยนการใช้พาหนะคือตั้งแต่เดือนที่ 31 เป็นต้นไป เนื่องจากการเปลี่ยนในช่วงเวลาดังกล่าวไม่ส่งผลกระทบต่อจำนวนการเกิดอาชญากรรม

คำสำคัญ : เทคนิคการวิจัยเชิงระบบ, การตรวจท้องที่, อาชญากรรม, การทำแบบจำลอง, โปรแกรมสเตลลาร์

ABSTRACT

This study aimed to investigate the difference in the comparison of the patrolling vehicle types and their energy use to develop the alternative patrolling policy in metropolitan Bangkok. It was found that an increase of both

crime occurrence and fuel price were significantly related as the number of patrolling trips decreased the crime increased. Police visibility was the key factor to prevent crime. As the officers increase their number of patrolling trips by using motorbikes and automobiles, crime decreased but CO_2 emission increased because these vehicles were using fuel that also contributed to climate change. Using electric motorbikes and bicycles was a solution for proactive crime control, did not affect climate change and saved budget in overtime.

The systems dynamic approach was used to explore appropriate options for police patrolling. Three scenarios were studied by changing a percentage of vehicle replacements to compare with the business as usual model and then a system dynamics model through the use of STELLA software.

Results from the simulation over five years have shown that continuing with initial model will use the patrolling cost of 39,059,960 baht and their carbon emissions were 2,974 tonnes of carbon per five years. The suitable option for sustainable patrolling is scenario II that uses a mixed patrolling with electric motorbikes and bicycles. This scenario reduces patrolling cost up to 31,368,212 baht and does not release CO_2 emissions. The optimum point to change patrolling vehicle is evident from the 31st month onward since changing vehicles in this period of time will not affect on number of crime.

KEYWORDS : SYSTEM DYNAMICS APPROACH, POLICE PATROLLING, CRIME, SIMULATION, STELLA

Introduction

In Thailand, tendency of criminal occurrences such as robbery, burglary, and aggravated assault has significantly increased each year. Assumable, Thailand has been affected from world economic crisis, reported of 458,188 of criminal files in 2008, considered 8.25% higher than year 2007 (Dailynews, 2009). In order to suppress criminal related problems and heighten community's safety, community policing are required.

Community policing throughout a community ensures more rapid response to a crime scene as well as its necessary as proactive approach to both crime prevention and suppression. Officers regularly patrol community neighborhoods in order to reassure their presence and build up relationship with community members. Police patrol not only deters crime and reassures residents getting close connection to law enforcement but also allows police to realize and aware of community concerns (Petty, 2006)

At present automobile and motorbike are so ubiquitous in police patrol work and widely used. Although the automobile and motorbike has several advantages, current trend of fuel price is substantial increased (EIA, 2008). Furthermore, CO_2 emission from motorbike and automobile patrolling are also harmful to environment and contributed to climate change problem. The Royal Thai Police Department reviewed that 5,697,016 liters of liquid fuels were consumed by metropolitan police on duty operational and the cost was 191,748,982 baht in year 2008. Hence, their carbon emissions are about 13,175 tonnes of carbon when comparing to year 2007 it was found that increased 4.96 % percent.

As mentioned earlier, patrolling at present partially causes the problems. The climate change phenomenon is getting serious and requires immediate action. Thus, the big change should be made. The bicycle and electric motorbike are

appropriate vehicles patrolling, because it does not release CO_2. That is an alternative to remedy the problems. These patrol alternatives are expressed explicit of police participation and willingness to abate and solve the problems. Furthermore these vehicles have several advantages such as: saving cost of patrolling activities since its does not use liquid fuels, bicycle can promote healthy and decrease cost of medical care (Cavill and Davis, 2007).

This research aims to study the alternatives of low carbon patrol for community policing in Bangkok metropolitan area by adopting the systems dynamics model. The simulation results can be compared to find out the suitable patrolling alternatives. In this respect, it is hoped that the police bicycle patrolling will lead to a climate change adaptation strategy.

Methodology

A system dynamics model is one of the larger fields of simulation modelling. This model approaches are to simulating complex systems and use of feedback loops that help to describe baffling nonlinearity. These models are formulated based on the assumption that any change in a system caused by a feedback structure and interaction between elements in the system (Keeratiwiyaporn, 1998). This methodology is use widely in environmental modelling, including global environmental sustainability, environmental management and ecological modelling. This study applied systems dynamics approach to explore the appropriate alternative of patrolling to help decision-making for patrol policy planning.

1. Scope of the study and data collection

The inner Bangkok metropolitan area was chosen as a study area, which was a tourist and business district that was suitable for bicycle patrolling. The study area is under supervision by the 6th metropolitan police division. The study zone covering a total area of 21.60 km^2 which are under responsibility of seven metropolitan police stations, namely: Plubplachai 1, Plubplachai 2, Chakkrawat, Bang Rak, Praratchawang, Pathumwan and Yannawa. Documents and information about fuel consumption, number of patrolling vehicles, crime statistics, fuel prices, population density, bicycle and electric motorbike prices of the year 2006-2010 were collected. Such information was pre-processed compatible for models simulation. In this study, an object-oriented simulation environment, STELLA software version 9 was used as a sophisticated tool to model the police patrolling as a dynamic system.

2. The Relationships of Variables

2.1 Fuel consumption and their price

The influence from raising price has been documented, as price rises the fuel consumption will decline. The officers change their patrolling behavior, this mean that the number of patrolling trips also should decrease accordingly.

2.2 Prone of crime and population density

The relationship of population density and crime was analyzed by regression and correlation analysis. The regression result of population density and crime was adopted because it shared a significant correlation (R^2 = 0.78) and correlation coefficient was 0.88 these mean that as population density decrease, and so the crime. The mathematical equation of this relationship is

$$\text{Crime} = 0.0792 * \text{population density trend} + 8040.6 \qquad (1)$$

This equation was used to calculate crime occurrence in the model structure

2.3 The number of patrolling trips and crime

The relationship between number of patrolling trips and crime was analyzed by regression and correlation analysis. The correlation (R^2) of this regression was 0.99 and correlation coefficient was -0.99 these mean that as number of patrolling increase, the crime is decrease.

The mathematical equation of this relationship is

$$\text{Number of patrolling trend} = -8.47 * \text{Crime} + 268237.1 \quad (2)$$

This equation was used to in number of patrolling trend the model structure

3. Exploring the Causal Loop Diagrams

Causal loop diagrams represent major feedback mechanism, which reinforce (Positive feedback loop) or counteract (negative feedback loop) a given change in system variable (Sterman, 2000). The causal loop diagrams are helpful in conceptualizing the system structures and understanding how different variables are inter-dependent. Two casual loop diagrams were professed in the system under consideration. The first causal loop diagram (Figure 1) represents the interaction among different variables at police patrolling. For example, increment of police present in community is assumed to be caused by increase in police patrolling on bicycle, therefore the arrow between these two elements are assigned by the positive sign. The interaction between elements of police patrolling are express by causal loop diagrams through the study

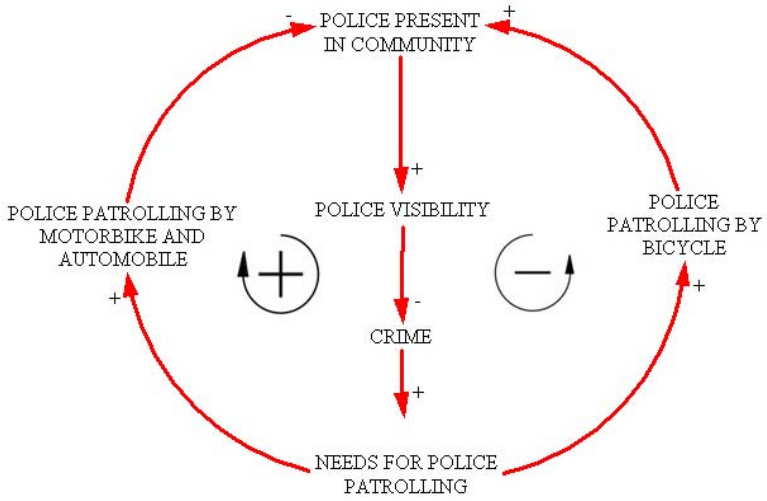

Figure 1 Conceptual loop of police patrolling

Figure 2 presents the causal loops diagram of the variables involved at police patrolling in responsible area. The conceptual loop shows relationship between police visibility and crime that constructs the interrelationships between factors form a negative feedback loop (loop 1).

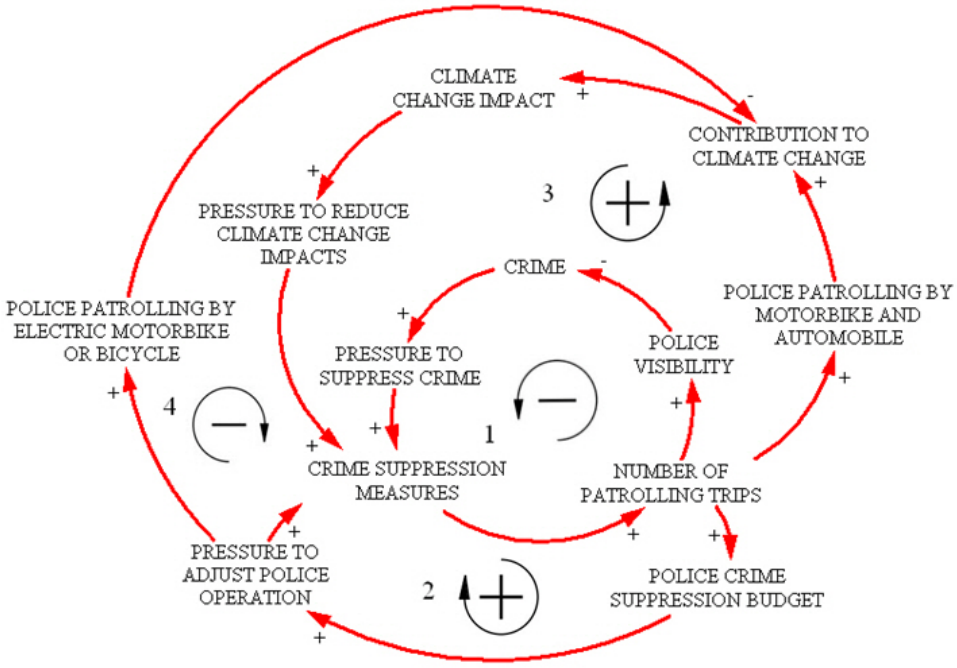

Figure 2 The interrelationships between factors influencing police patrolling in responsible areas

The increase in crime will put a high pressure on police to suppress it. This pressure is important to crime suppression measures. As demand of crime suppresses measure increased, number of patrolling trips increase, police visibility becomes greater and the crime will decline. As more number of patrolling trips, the crime suppression budget increased. This increment is pressure to adjust police operation, crime suppression measure adapted to find the suitable patrols. These factors form a positive feedback loop as shown in loop 2. Typically, whenever the crime suppression measure increased, more number of patrolling trips is required. Not only the higher for suppression budget according to the intensity of patrolling but they also contributed a negative impact to environment as well as climate change. CO_2 emission by patrolling vehicles will increase accordingly to the additional patrolling trips. Although the additional patrolling causes CO_2 emission not so largely comparing to other activities from economic sector, however an improvement for lesser emission would be a great contribution to mitigate or defer climate change situation. These relations form another positive feedback loop (loop 3). The last loop shows interrelationship between factors form another negative feedback loop (loop 4). This is very important loop since an increase in number of patrolling trips will significantly affect on crime control so as the police patrolling by electric motorbike or bicycle increases, the climate change impact becomes decrease and saved patrolling budget in over time. Although the positive feedback in loop 3 will control crime as same as loop 4 but patrolling on motorbike and automobile are more costly suppression budget and climate change impacts.

4. Model Structure

The system dynamic approach used in this study to simulate alternatives patrolling has four basic building blocks; stock, flow, connector and converter. Stocks represent anything that accumulates; an example would be

cumulative carbon dioxide emission. Flows (also called rates) represent activities that fill and drain stocks as the simulation proceeds; for example carbon release or inflow. Connectors (arrows) are use to establish the relationship between variables in the model; an arrow from A to B indicates that A causes B ie. B depends on A. They carry information from one element to another element in the model. Converters are mathematical functions that transform input into output. The causal loop diagrams depict the static picture of interactions among the model variables while a SD can be developed to simulate the alternatives of patrolling.

Under consideration of the interrelationships between factors influencing police patrolling in responsible areas (Figure 2) was desired to architect the model of this study (Figure 3). The police patrolling model depicts structural relations of gasoline consumption (GC) from patrolling by motorbike and diesel consumption (DC) from patrolling by automobile which contribute to fuel consumption (FC). The gasoline price (GP) and diesel price (DP) were simulated over time for calculate value of fuel consumption (VOFC). The carbon dioxide emission (CO2E) was derived from carbon dioxide emission from gasoline consumption (CO2EFG) and carbon dioxide emission from diesel consumption (CO2EFD). The total number of patrolling trips (TNOPT) composed of number of patrolling trips of motorbike (NOPTOM) and number of patrolling trips of automobile (NOPTOA). The population density trend (PDT) used to calculate crime by putting it in the mathematical equation (1), the result of crime was used to calculate number of patrolling trend by using a mathematical equation (2). Comparison of total number of patrolling trips and number of patrolling trend indicated the suitable period that must be change in patrolling vehicles for saving patrol budget and control crime to occur in usual level. The alternatives of patrolling were three scenarios; scenario I : used the electric motorbike replacing 50 percent of original patrolling vehicles, scenario II : 50 percent replacement of original patrolling vehicles with electric motorbike as the and the rest 50 percent was replaced by bicycle and scenario III: used the bicycle replacing 50 percent of original patrolling vehicles. Cost of vehicles replacement from electric motorbike (COEMC) and bicycle (COBC) was used to compare cost. The value of electricity consumption (VOEC) was calculated in scenario I and II simulation. The results of simulation in each scenario were compared with usual patrolling or business as usual (BAU).

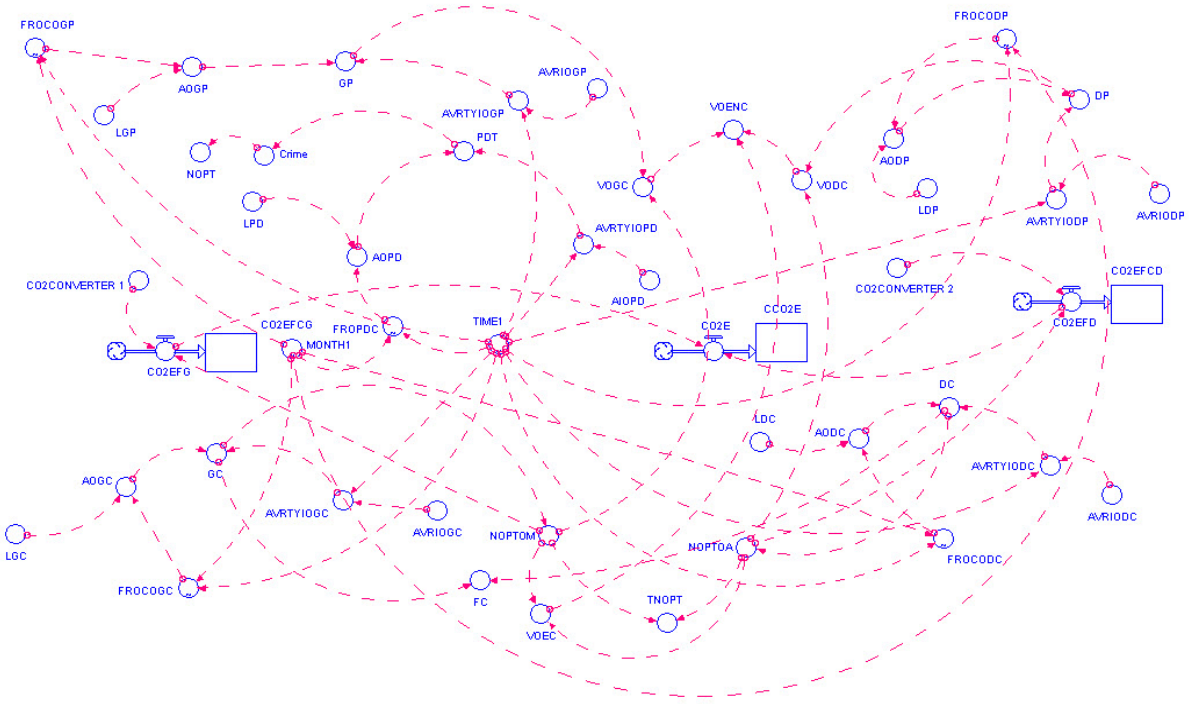

Figure 3 The structure of police patrolling model

Results and Discussion

1. The results of model simulation

The total number of patrolling trips (TNOP) per year shows in Table 1 that increased from 204,370 trips in year 2010 to 352,883 trips at the end of 2015 representing the average increase of 14.5 per annum. Cumulative number of patrolling trips for 5 years was 1,357,6751 trips. The number of patrolling trend (NOPT) per year increased from 262,000 trips in year 2010 to 262,249 trips at the end of 2015 representing the average increase of 0.02 per annum. Cumulative number of patrolling trend was 1,310,680 trips. The fuel consumption (FC) per year increased from 194,275 liters in year 2010 to 321,432 liters at the end of 2015 representing the average increase of 7.9 per annum. Cumulative fuel consumption was 1,259,313 liters. The value of energy consumption (VOENC) per year increased from 5,206,583 baht in the year 2010 to 11,175,612 baht in year 2015 and total value was 39,059,960 baht.

Table 1 Total numbers of patrolling trips (TNOPT), number of patrolling trend (NOPT), fuel consumption (FC) and value of energy consumption (VOENC)

YEAR	TNOP (Trip)	NOPT (Trip)	FC (Liter)	VOENC (Baht)
2010/11	204,370.62	262,000.38	194,275.32	5,206,582.87
2011/12	232,179.44	262,076.75	218,076.62	6,202,555.66
2012/13	265,453.10	262,142.81	246,562.15	7,473,571.76
2013/14	302,781.04	262,210.49	278,966.04	9,001,636.10
2014/15	352,882.50	262,249.30	321,432.36	11,175,613.95
Total	**1,357,666.70**	**1,310,679.73**	**1,259,312.49**	**39,059,960.34**

Table 2 presents cumulative crime decreased from 8,840 to 8,488 cases representing an average annual decrease of 0.8 percent. Cumulative crime was 43,241 cases in five years. Carbon dioxide emission per year that increased from 463 tonnes in 2010 to 753 tonnes in 2015 representing the average increases of 7.7 per annum and cumulative emission was about 2,974 tonnes in period of five years. The population density (PDT) decreased from 121,081 persons per Km^2 in year 2010 to 67,664 persons per Km^2 at the end of year 2015 representing the average decreases of 15.8 per annum.

Table 2 Crime, population density trend (PDT) and carbon dioxide emission (CO2E)

YEAR	Crime (Case)	PDT (Person)	CO2E (Tonne of carbon)
2010/11	8,840.34	121,081.12	462.87
2011/12	8,732.06	104,687.79	518.46
2012/13	8,638.44	90,513.97	583.01
2013/14	8,542.55	75,994.16	656.90
2014/15	8,487.52	67,663.56	752.69
Total	**43,240.91**	**459,940.60**	**2973.93**

2. The comparison of simulation results

Table 3 presents comparison of simulation results which including of cost of vehicle replacement, Fuel consumption, Value of energy consumption, CO2 emission and Cost of patrolling. Scenario II cost of vehicle replacement was highest all of because original vehicles were replaced by 50 percent of electric motorbike and the rest was replaced by bicycle. Cost of vehicle change in scenario II was 4,329,000 baht. Scenario III the cost of vehicle replacement was lowest since 50 percent of current patrolling vehicles were replaced by using 50 percent of bicycles and cost per unit of bicycle was lowest. The value of vehicle replacement in scenario III was cheaper than S I and S II, 1,665,000 baht and 2,664,000 baht respectively. Although the cost of vehicle replacement from S II was very high in the beginning period but in long term patrolling S II was the most saving fuel consumption. S II fuels were not used therefore the fuel consumption throughout five years was zero. S I and S III show similar result of fuel consumption, the volume of consumption was 629,660 Liters that was a half of fuel consumption at business as usual scenario (BAU).

Table 3 Comparison of simulation results

comparison of simulation results	BAU	S I	S II	S III
Cost of vehicle replacement (Baht)	0	2,664,000	4,329,000	1,665,000
Fuel consumption (Liter)	1,259,313	629,660	0	629,660
Value of energy consumption (Baht)	39,059,960	22,892,848	3,362,748	19,530,099
CO2 emission (Tonne of carbon)	2974	1487	0	1487
Cost of patrolling (Baht)	39,059,960	25,556,848	7,691,748	21,195,099

The value of energy consumption of business as usual scenario (BAU) was highest, with cumulative value of 39,059,960 baht and S II showed lowest cumulative energy consumptions value (3,362,748 baht). It was found that scenario I - III could reduce value of energy consumption up to 16,167,112 baht, 35,697,212 baht and 19,529,861 baht respectively. S II showed the most energy efficient approach and could be chosen future patrolling strategy.

BAU emitted highest level of carbon dioxide and their cumulative emission was 2,974 tonnes. S I and S III emitted lower level than BAU. The values total emission was 1,487 tonnes. Since fuels were not used in the scenario II, carbon emission in this scenario was zero. S I and scenario III could reduce carbon emissions up to 1,487 tonnes. In term of ecology, S2 was the most ecologically friendly because it did not release carbon dioxide (CO_2). Scenario II was the most appropriate option for police patrolling, not only energy efficient but also environmentally friendly.

The costs of patrolling at BAU and under the condition of scenario I, II, III were 39,059,960 baht, 25,556,848 baht 7,691748 baht and 21,195,099 baht respectively. The result indicates that scenario II use lowest patrolling budget. When compared with BAU, it was found that scenario I-III could reduce patrolling costs up to 13,503,112 baht, 31,368,212 baht and 17,864,861 baht respectively.

The comparison between number of patrolling trend (NOPT) and the total number of patrolling trips (TNOPT) could be find an optimum point to change vehicle. It appeared that from the first month to the 30th month, the patrolling trips from TNOPT (15,9742-20,423 trips/month) was less than NOPT (21,830-21,840 trips/month) then the situation was changed from the 31st month to the 60th month, TNOPT (from 22,941 to 30,702 trips/month) increased more than NOPT (from 21,844 to 21,860 trips/month). This means an increase of the number of patrolling trips would require more fuel consumption and increase patrolling expense. It was exaggerated than the reality because these increasing patrolling trips in this period of time had no affect on crime suppression. The officer could change patrolling vehicle from motorbike and automobile to electric motorbike or bicycle in this period of time.

Carbon emission and patrolling cost were used to support decision making at the Royal Thai Police to develop the alternative patrolling strategies in Bangkok metropolitan area. Moreover this result was clearly expressed in energy usage and environmental effect from patrolling these are indicator of Office of the Public Sector Development Commission (OPDC). The officers have to pass the annual evaluation. The simulation of fuel consumption mode found that all of scenarios could save energy when compare with usual patrolling (BAU mode).

Another important indicator is the quality of operation, since the number of patrolling trips in this study was maintained constant three scenarios attained the same quality of public services. The replacement vehicles offered an improvement of police patrolling quality since both electric motorbike and bicycle extended police visibility in community. In addition, bicycle patrolling also strengthened police-community relationship and promote police health. These factors were seen as a co-benefit to the successful community policing.

Conclusion

This study emphasized on the appropriate police patrolling for community policing in Bangkok metropolitan area. A System dynamics modeling (SDM) play a center role in understanding of both CO_2 emission and cost of different patrolling vehicle types .The simulation results compared benefits of patrolling alternative.

Simulation throughout five years (2010-2015) at business as usual scenario shows increasing burdens to Royal Thai Police and environment. The results indicated scenario II is the appropriate option for sustainable patrolling because patrols on electric motorbike in conjunction with bicycle can reduce CO_2 emission and cost of patrolling. Moreover, if the officers wanted to change the patrolling vehicle from motorbike and automobile to electric motorbike or bicycle, they can start from 31st month onward because changing vehicles in this period of time will not affect on number of crime. More importantly, the officer must be considered crime cycle, crime prevention through environmental design (CPTED) and socio- economic situations that may change over time. Analyzing combine all of them will help officer to planning the proper patrol.

References

Cavill N, Davis A. Cycling England. (2007). A comprehensive summary of the health benefits of cycling. Cycling England. Available from: http://www.cyclehelmets.org/1015.html#207 [Accessed 5 March 2009]

Dailynews. (2009). Thailand tendency of criminal occurrences.2008 Available from: http://www.dailynews.co.th/newstartpage/index.cfm?page=content&contentId=8097&categoryID=560 [Accessed 8 April 2009]

EIA (2008). Energy Information Administration .2008. International Energy Outlook 2008 Available from: www.eia.doe.gov/oiaf/ieo/index.html. [Accessed 10 April 2009]

Keeratiwiyaporn, S. (1998). An energy model for Thailand, Edinburgh, Edinburgh, 7-8

Petty R. D. (2006). Transportation Technologies for Community Policing: A Comparison, International Journal of Police Science & Management. Available from: http://ieeexplore.ieee.org/stamp/stamp.jsp?arnumber=01344608 [Accessed 8 April 2009]

Sterman, J.D. (2000). Business dynamics : systems thinking and modeling for complex world. McGreaw-Hill, NY , USA.

กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

ความเป็นไปได้และการยอมรับของโปรแกรมการจัดการดูแลตนเองในผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ในคลินิกเอกชนปฐมภูมิแห่งหนึ่ง

FEASIBILITY AND ACCEPTABILITY OF THE TYPE 2 DIABETES SELF MANAGEMENT PROGRAM IN PERSONS WITH TYPE 2 DIABETES AT A PRIVATE PRIMARY CARE UNIT

ปัทมา ภักดีวัน

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาความเป็นไปได้และการยอมรับได้ของโปรแกรมการจัดการดูแลตนเอง และศึกษาผลของโปรแกรมต่อกิจกรรมการดูแลตนเองและระดับน้ำตาลในเลือดก่อนอาหารเช้า กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเฉพาะเจาะจงและสมัครใจเข้าร่วมโปรแกรม จำนวน 41 ราย โปรแกรมการจัดการดูแลตนเองพัฒนาโดยภาวนา กีรติยุตวงศ์ (2548) โดยใช้ทฤษฎีระบบการพยาบาลแบบสนับสนุนและให้ความรู้ของโอเร็ม (1991) ร่วมกับแนวคิดการปรับความคิดและพฤติกรรมบำบัดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรม 3 ครั้ง และการติดตามทางโทรศัพท์ 3 ครั้ง เป็นระยะเวลารวม 16 สัปดาห์ เก็บรวบรวมข้อมูลกิจกรรมการดูแลตนเอง และระดับน้ำตาลในเลือดก่อนอาหารเช้าก่อนและหลังการเข้าโปรแกรม และประเมินความเป็นไปได้และการยอมรับได้เมื่อสิ้นสุดโปรแกรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา Wilcoxon Signed-ranks Test ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมการจัดการดูแลตนเองมีความเป็นไปได้ โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 97.56 เข้าร่วมโปรแกรมครบทุกครั้ง กลุ่มตัวอย่างยอมรับโปรแกรมในระดับดี และโปรแกรมการจัดการดูแลตนเองมีผลทำให้กลุ่มตัวอย่างมีกิจกรรมการดูแลตนเองดีขึ้น และระดับน้ำตาลในเลือดก่อนอาหารเช้าต่ำกว่าก่อนเข้าโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .000$)

คำสำคัญ : ความเป็นไปได้และการยอมรับได้ โปรแกรมการจัดการดูแลตนเอง ผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 คลินิกเอกชนปฐมภูมิ

Abstract

This experimental study was conducted to evaluate the feasibility and acceptability of the Self management program and its' effects on self-care activities and fasting blood sugar of the persons with type 2diabetes who receiving care at a private primary care unit. The Self management program was developed by Pawana Keeratiyutawong (2005) and based on the Orem's educative-supportive nursing system theory and cognitive behavioral therapy. Forty-one persons was purposively selected and participated the 3 educational sessions and three-time follow up by telephone. Self-care activities and fasting blood sugar were collected before and after the intervention. Descriptive statistics and Wilcoxon signed ranks test were used in data analysis. The findings showed that the program was both feasible and acceptable as

evidenced by 97.56% 0f the subjects' participation throughout the program, and the high level of acceptability. Significant increase in self-care activities and decrease in fasting blood sugar were also observed (p.000).

KEYWORDS: FEASIBILITY, ACCEPTABILITY, SELF MANAGEMENT PROGRAM, PERSONS WITH TYPE 2 DIABETES, PRIVATE PRIMARY CARE UNIT

1. บทนำ

โรคเบาหวานเป็นโรคทางเมตาบอลิก ซึ่งมีอุบัติการณ์สูงขึ้นและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยพบว่ามีผู้เป็นเบาหวานแล้ว 220 ล้านคนและประมาณการว่าจะมีจำนวนผู้เป็นเบาหวานทั่วโลกเพิ่มมากกว่า 366 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2573 (WHO, 2011) สอดคล้องกับสมาพันธ์เบาหวานนานาชาติ (International Diabetes Federation: IDF) ที่รายงานสถานการณ์ผู้เป็นเบาหวานทั่วโลกแล้ว 285 ล้านคน และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 438 ล้านคนในปี พ.ศ. 2574 (IDF, 2011) สำหรับสถานการณ์การป่วยด้วยโรคเบาหวานในประเทศไทย พบลักษณะที่คล้ายคลึงกับทั่วโลก โดยพบว่า อัตราป่วยโรคเบาหวานทั่วประเทศไม่รวมกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2550 เป็น 6504.3 ต่อประชากรล้านคน และเพิ่มสูงเป็น 6757.3 ต่อประชากรล้านคน และ 8795.8 ต่อประชากรล้านคน ในปีพ.ศ. 2551 และ 2552 ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่าผู้เป็นเบาหวานเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเพิ่มขึ้นประมาณ 4 เท่า โดยเฉพาะ ในปี พ.ศ. 2551 มีการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ด้วยโรคเบาหวานถึง 425,691 ครั้ง หรือประมาณวันละ 1,166 ครั้ง และมีผู้เสียชีวิตจากโรคเบาหวานประมาณ 7,019 คน ในปี พ.ศ. 2552 หรือ ประมาณวันละ 19 คน และค่าใช้จ่ายเพื่อรักษาผู้เป็นเบาหวานสูงถึงปีละ 3.8-9.2 หมื่นล้านบาท ต่อปี(สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2552)

ผู้เป็นเบาหวานที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ จะส่งผลให้เกิดภาวะแทรกซ้อนทั้งชนิดเฉียบพลันและเรื้อรัง โดยภาวะแทรกซ้อนที่พบมากที่สุดในผู้ป่วยเบาหวานคือภาวะแทรกซ้อนที่หลอดเลือดแดง รองลงมาทางไต ทางตา ระบบประสาท และภาวะแทรกซ้อนที่ทำให้ต้องตัดอวัยวะ ตามลำดับ (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2551) ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าพฤติกรรมการดูแลตนเองเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้เป็นเบาหวานเกิดภาวะแทรกซ้อน โดยพบว่าผู้เป็นเบาหวานรับประทานอาหารไม่เหมาะสม ออกกำลังกายไม่สม่ำเสมอ รับประทานยาไม่ตรงเวลา ตลอดจนดูแลเท้าที่ไม่ถูกวิธี (ภาวนา กีรติยุตวงศ์, 2548) ดังนั้นในปัจจุบันการดูแลผู้เป็นเบาหวาน จึงมุ่งเน้นที่การปรับพฤติกรรมให้ผู้เป็นเบาหวานสามารถดูแลตนเองได้ เพื่อให้ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดและสามารถป้องกันภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต (WHO, 2011) ทั้งนี้ การดูแลตนเองหมายถึงการปฏิบัติในกิจกรรมที่บุคคลริเริ่มและกระทำเพื่อจะรักษาไว้ซึ่งชีวิต สุขภาพ ภายใต้บริบทของสังคมและวัฒนธรรม เป็นการกระทำที่จงใจและมีเป้าหมาย (Deliberate action) และเมื่อกระทำอย่างมีประสิทธิภาพ จะมีส่วนช่วยให้โครงสร้าง หน้าที่ และการพัฒนาการของแต่ละบุคคลดำเนินไปได้ถึงขีดสูงสุด (Orem, 1991, 1995, 2001)

จากการทบทวนวรรณกรรมในต่างประเทศ พบว่ามีการศึกษาโปรแกรมการปรับพฤติกรรมการดูแลตนเองในผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 และศึกษาผลของโปรแกรมต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพโดยโปรแกรมส่วนใหญ่ประกอบด้วย การให้ความรู้ การฝึกทักษะการแก้ปัญหา การปรับพฤติกรรมการดูแลตนเอง ด้านการรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย โดยผลลัพธ์ที่วัดคือ ความรู้ ทัศนคติ ค่าน้ำตาลเฉลี่ยสะสม ระดับน้ำตาลในเลือด ไขมันในเลือด และคุณภาพชีวิต ผลการวิจัยพบว่าโปรแกรมมีผลในทางบวกทำให้ผู้เป็นเบาหวานมีความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการดูแลตนเองที่ดีขึ้น ส่งผลให้ค่า

น้ำตาลเฉลี่ยสะสม ระดับน้ำตาลในเลือด ไขมันในเลือด ระดับค่าดัชนีมวลกายลดลง (Janssen, et al., 2009; Jackicic, et al., 2009; Schillinger, et al., 2009) และคุณภาพชีวิตดีขึ้น (Gillett, et al., 2008; Williamson, et al., 2009)

สำหรับในประเทศไทย พบผลการศึกษาที่คล้ายคลึงกัน จากการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการจัดการดูแลตนเองของผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ใช้ทฤษฎีการพยาบาลระบบของโอเร็ม ร่วมกับการปรับกระบวนการคิดของผู้เป็นเบาหวาน ทำให้ผู้เป็นเบาหวานได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน กิจกรรมการดูแลตนเองด้านการรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การดูแลเท้า การรับประทานปรับเปลี่ยนยา โดยอาศัยการฝึกกระบวนการคิด ทัศนคติ และทักษะในการดูแลตนเอง ร่วมกับการชมวิดิทัศน์ และการติดตามทางโทรศัพท์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เป็นเบาหวานมีความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานเพิ่มขึ้น มีการดูแลตนเองดีขึ้น ทั้งด้านการรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การรับประทานยา และการดูแลเท้า ทำให้ค่าน้ำตาลเฉลี่ยสะสม และระดับน้ำตาลในเลือดลดลง สามารถป้องกันภาวะแทรกซ้อน มีทัศนคติ คุณภาพชีวิตดีกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม ตลอดจนสามารถป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากระดับน้ำตาลในเลือดสูงหรือต่ำเกินไปได้ (สมจิต หนุเจริญกุลและคณะ, 2544; ภาวนา กีรติยุตวงศ์, 2548; กันยารัตน์ ศรีเทพ, 2549; วิไลวรรณ ศักดาราช, 2549; บุญชัย ตั้งสง่าศักดิ์ศรี, 2550; สุพัชร์ศักย์ พันธุ์ศิลา, 2551; วินัย เภตรานุวัฒน์, 2551, นันนภัส พีระพฤติพงศ์, 2555)

มิตรไมตรีคลินิกเวชกรรม เป็นสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิในเขตนนทบุรีที่ให้บริการแบบผู้ป่วยนอกในโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า เปิดให้บริการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา มียอดผู้ลงทะเบียนขึ้นสิทธิ์บัตรทองจำนวน 8,742 คน พบว่ามีจำนวนผู้เป็นโรคเบาหวาน ปี 2553 – ปัจจุบัน จำนวน 76 คน พบผู้เป็นเบาหวานที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลได้ตามเป้าหมาย (ระดับน้ำตาลน้อยกว่า 130 mg/dl) ถึงร้อยละ 46 และจากการสอบถามผู้ป่วยกลุ่มนี้พบว่า ผู้เป็นเบาหวานที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลได้นั้น มีพฤติกรรมการดูแลตนเองไม่เหมาะสม เช่น การรับประทานอาหารปริมาณมาก มีกิจกรรมทางกายไม่เพียงพอ การใช้ยาไม่ต่อเนื่อง เป็นต้น ขณะนี้มิตรไมตรีคลินิกเวชกรรมอยู่ระหว่างพัฒนาคุณภาพการดูแลรักษาพยาบาลผู้เป็นเบาหวาน แต่ยังไม่มีแนวปฏิบัติทางการพยาบาลที่ชัดเจน และครอบคลุมในการดูแล ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจนำโปรแกรมการจัดการดูแลตนเองในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ของภาวนา กีรติยุตวงศ์ (2548) มาใช้เป็นแนวทางในการปรับพฤติกรรมของผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 เนื่องจากไม่พบการนำงานวิจัยมาศึกษาในระดับปฐมภูมิในตำบลท่าทรายมาก่อน ทั้งนี้เพื่อค้นหาวิธีที่เหมาะสมในการดูแลผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 แบบผู้ป่วยนอกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินความเป็นไปได้และการยอมรับของโปรแกรมการจัดการดูแลตนเองในผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบกิจกรรมการดูแลตนเองและระดับน้ำตาลในเลือดก่อนอาหารเช้าก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการดูแลตนเองในผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับอนุญาตให้ใช้โปรแกรมการจัดการดูแลตนเองในผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ที่พัฒนาโดยภาวนา กีรติยุตวงศ์ (2548) โดยใช้ทฤษฎีระบบการพยาบาลแบบสนับสนุนและให้ความรู้ (Supportive-Educative Nursing System) ของโอเร็ม (1995) และใช้ทฤษฎีการปรับความคิดและพฤติกรรม (Cognitive behavioral therapy) เป็นกรอบแนวคิดในการจัดกิจกรรมในโปรแกรมการจัดการดูแลตนเองให้กับผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 โดยพยาบาลมีบทบาทให้การสนับสนุน (Support) สร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (Provide environment) การชี้แนะ

(Coaching) และสอนข้อมูลความรู้ (Teaching) (Orem, 1995) เรื่องการจัดการดูแลตนเองเพื่อเพิ่มสมรรถนะด้านกระบวนการคิดและการฝึกทักษะในการจัดการดูแลตนเอง ด้านการควบคุมอาหาร การออกกำลังกาย การดูแลเท้า การรับประทานยา และการประเมินตนเอง เพื่อให้ผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 มีกิจกรรมการดูแลตนเองที่เหมาะสม และระดับน้ำตาลในเลือดก่อนอาหารเช้าลดลง

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบศึกษาไปข้างหน้า (Prospective Intervention study) ชนิดกลุ่มเดียววัดก่อนหลัง (One group pre-post test design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรเข้าถึง (Accessible population) ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มารับการรักษาที่มิตรไมตรีคลินิกเวชกรรม จังหวัดนนทบุรี ตั้งแต่วันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2554 – 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555 กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงตามเกณฑ์คุณสมบัติ ดังนี้ 1) เป็นผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยเป็นเบาหวานชนิดที่ 2 และได้รับการรักษาโดยการรับประทานยาชนิดเม็ด 2) ระดับน้ำตาลในเลือดก่อนอาหารเช้า มากกว่า 130 มิลลิกรัม/เดซิลิตร ติดต่อกัน 2 ครั้ง ก่อนเข้าโครงการ 3) อายุระหว่าง 21 – 60 ปี 4) ไม่ได้ตั้งครรภ์ 5) สามารถสื่อสารด้วยการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้ และ6) ยินดีเข้าร่วมการวิจัย ส่วนเกณฑ์การคัดอาสาสมัครออกจากโปรแกรม (Exclusion criteria) ประกอบด้วย 1) แพทย์เปลี่ยนแผนการรักษาจากการรับประทานยาเม็ดเป็นการฉีดอินซูลิน 2) ตั้งครรภ์ระหว่างเข้าร่วมโครงการ และ 3) พบภาวะแทรกซ้อนในระหว่างการเข้าร่วมโปรแกรม เช่น ไตวายระยะสุดท้าย โรคหลอดเลือดหัวใจ ได้รับการตัดขา หรือภาวะเจ็บป่วยเรื้อรัง เป็นต้น ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากอิทธิพลที่เกิดขึ้นกับตัวแปรตาม (Effect size) จากงานวิจัยที่มีมาก่อนของภาวนา กีรติยุตวงศ์ (2548) ได้ขนาด Effect Size = .40 กำหนดระดับนัยสำคัญ (Level of Significant - α) = .05 และอำนาจในการทดสอบ (Power analysis) =.80 เปิดตารางขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม ของ Norwood (2000) หน้า 455 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 41 ราย

พื้นที่ศึกษา

มิตรไมตรีคลินิกเวชกรรม เป็นหน่วยบริการระดับปฐมภูมิของเอกชน (Primary Care Unit) ตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ให้บริการเฉพาะผู้ป่วยนอก โดยมีคลินิกเบาหวานประจำทุกวันจันทร์และวันพุธ ให้บริการครอบคลุมทั้ง 4 มิติ คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษา และการฟื้นฟูสุขภาพของผู้ใช้บริการ โดยนัดผู้เป็นเบาหวานมาติดตามการรักษาทุกเดือน ในกรณีที่พบผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 รายใหม่โดยการเจาะเลือดตรวจหาค่าระดับน้ำตาลในเลือดก่อน ในกรณีผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 พบภาวะแทรกซ้อน เช่น ภาวะแทรกซ้อนทางตา ไต แผลที่เท้า และโรคหัวใจ ส่งต่อโรงพยาบาลต้นสังกัด เพื่อรับการรักษาต่อเนื่อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้พัฒนาโดยภาวนา กีรติยุตวงศ์ (2548) วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก โดยมีศาลตราจารย์เกียรติคุณ ดร.สมจิต หนุเจริญกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ซึ่งประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วยโปรแกรมการจัดการดูแลตนเองในผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 เอกสาร และวิดิทัศน์ โปรแกรมการจัดการดูแลตนเองในผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ซึ่งแบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ประเมินและวางแผนการให้ความรู้เรื่องโรคเบาหวาน 2) ฝึกการจัดการดูแลตนเองเรื่องการรับประทานอาหาร 3) ฝึกการจัดการตนเองด้านการออกกำลังกาย 4) ฝึกการจัดการดูแลตนเองด้านการดูแลเท้า 5) ฝึกการจัดการดูแลตนเองด้านการ

รับประทานยาเบาหวาน 6) ติดตามผลการปฏิบัติการจัดการดูแลตนเอง เอกสารประกอบการบรรยาย การฝึกทักษะ และการให้ความรู้ ประกอบด้วยเนื้อหา 5 เรื่อง ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน อาหารและการควบคุมพลังงาน ยารักษาเบาหวานและภาวะน้ำตาลในเลือดสูงหรือต่ำ การดูแลเท้า และการออกำลังกาย และสื่อวิดิทัศน์จำนวน 5 เรื่อง ที่พัฒนาโดย สมจิต หนุเจริญกุล และคณะ (2547) ประกอบด้วย เรื่องที่ 1 มารู้จักเบาหวานกันเถอะ เรื่องที่ 2 อาหารสำหรับผู้เป็นเบาหวาน เรื่องที่ 3 การมีชีวิตอยู่กับเบาหวานอย่างปกติสุข เรื่องที่ 4 การดูแลเท้าในผู้เป็นเบาหวาน และเรื่องที่ 5 เบาหวานกับการออกกำลังกาย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีทั้งหมด 3 ชุด ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามกิจกรรมการดูแลตนเองในผู้ป่วยเบาหวานพัฒนาโดยภาวนา กีรติยุตวงศ์ (2548) และ แบบบันทึกความเป็นไปได้และการยอมรับของโปรแกรมการจัดการดูแลตนเองในผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยเครื่องมือได้ผ่านการตรวจคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้รับการฝึกอบรมในการใช้โปรแกรมการจัดการดูแลตนเองในผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 จากภาวนา กีรติยุติวงศ์เป็นระยะเวลา 1 วัน กับผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 ราย จนผู้วิจัยรู้สึกมั่นใจในการดำเนินโปรแกรม และได้ผ่านการฝึกอบรมผู้สอนเบาหวาน เรื่องความรู้เรื่องโรคเบาหวาน อาหารสำหรับผู้เป็นเบาหวาน การออกกำลังกาย การดูแลเท้า และยาที่ใช้ในผู้เป็นเบาหวาน ของสมาคมผู้ให้ความรู้โรคเบาหวานที่โรงพยาบาลเทพธารินทร์เป็นระยะเวลา 5 วัน ผ่านการอบรมและเข้าร่วมโครงการตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ครั้งที่ 1 มิตรไมตรีคลินิกเวชกรรม ที่จังหวัดนครนายกเป็นระยะเวลา 2 วัน และโครงการ NO CAB ในผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ครั้งที่ 2 มิตรไมตรีคลินิกเวชกรรม ที่จังหวัดนนทบุรีเป็นระยะเวลา 2 วัน

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ภายหลังโครงร่างวิจัยต่อคณะกรรมการด้านจริยธรรมการวิจัยของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะพยาบาลศาสตร์ถึงผู้อำนวยการมิตรไมตรีคลินิกเวชกรรมเพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ผู้วิจัยคัดเลือกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์คุณสมบัติ อธิบายให้ผู้ที่เข้าร่วมโครงการทราบถึงวัตถุประสงค์ในการวิจัย วิธีการ ขั้นตอนการวิจัย การเก็บข้อมูล และระยะเวลาของการวิจัย พร้อมทั้งแจ้งให้ทราบว่าสามารถปฏิเสธไม่เข้าร่วมโครงการหรือถอนตัวจากการเข้าร่วมวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลต่อการรักษาแต่อย่างใด การนำเสนอข้อมูลจะนำเสนอในภาพรวม ไม่มีการเปิดเผยชื่อและนามสกุล เมื่อกลุ่มตัวอย่างเข้าใจ และยินดีเข้าร่วมโครงการ จึงให้เซ็นใบยินยอม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ภายหลังได้รับอนุญาตให้ทำวิจัยจากผู้จัดการมิตรไมตรีคลินิกเวชกรรม สาขาประชาชื่น ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนด ทำการพิทักษ์สิทธิและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล กิจกรรมการดูแลตนเอง และเจาะเลือดหาระดับน้ำตาลในเลือดก่อนอาหารเช้า จัดให้กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมการจัดการการดูแลตนเอง ซึ่งเป็นกิจกรรมรายกลุ่มรวม 3 ครั้ง เพื่อฝึกทักษะการคิด การสื่อสารและการแก้ปัญหา แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องโรคเบาหวานและการดูแลตนเอง และฝึกทักษะกิจกรรมการดูแลตนเองทั้ง 4 ด้าน คืออาหาร ออกกำลังกาย ดูแลเท้าและการใช้ยา ผู้วิจัยติดตามสอบถามปัญหา อุปสรรคและสนับสนุนให้กำลังใจทางโทรศัพท์รวม 3 ครั้ง เก็บรวบรวมข้อมูลกิจกรรมการดูแลตนเองและระดับน้ำตาลในเลือดก่อนอาหารเช้า หลังเข้าร่วมโปรแกรม 16 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล ลักษณะตัวอย่าง ความเป็นไปได้ และการยอมรับได้ ใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive statistics) โดยแสดงความถี่ ร้อยละ พิสัย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยอันดับคะแนนกิจกรรม

การดูแลตนเองและระดับน้ำตาลในเลือดก่อนอาหารเช้า ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการดูแลตนเองในผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ด้วยสถิติ Wilcoxon Signed Rank test เนื่องจากตัวแปรมีการกระจายไม่เป็นโค้งปกติ

3. ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 41 ราย เมื่อสิ้นสุดโปรแกรมพบว่ามีกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมทุกครั้ง จำนวน 40 ราย (ร้อยละ 97.56) เป็นเพศชายและเพศหญิง อย่างละ 20 รายเท่ากัน อายุเฉลี่ย 52.40 ปี (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 8.59) สถานภาพสมรสคู่ นับถือศาสนาพุทธทุกราย จบการ ศึกษาประถมศึกษามากที่สุด ระยะเวลาที่เป็นเบาหวานเฉลี่ย 3.50 ปี (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.22) อาชีพรับจ้างมากที่สุด รองลงมาอาชีพค้าขายและแม่บ้าน รายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาทต่อเดือน มากที่สุด รองลงมารายได้ 5,001 - 10,000 บาทต่อเดือน ใช้สิทธิบัตรประกันสุขภาพทุกราย ส่วนใหญ่มีบุตร 1 – 2 คน จำนวนสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 2 คน และเดินทางมาโรงพยาบาลโดยรถประจำทาง พบบุคคลส่วนใหญ่ในครอบครัวที่ไม่เป็นโรคเบาหวาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มสุรา ระยะเวลาที่เป็นเบาหวานอยู่ระหว่าง 1-5 ปี ค่าเฉลี่ยที่เป็นเบาหวาน 3.5 ปี ภาวะโภชนาการเมื่อใช้เกณฑ์ค่าดัชนีมวลกาย พบว่าส่วนใหญ่มีน้ำหนักเกิน(BMI 25.0 - 29.9 กิโลกรัมต่อตารางเมตร) ส่วนใหญ่มีโรคร่วมโดยเป็นโรคความดันโลหิตสูงและไขมันในเลือดสูง ยาที่ใช้ในการรักษาทุกรายใช้ยา Metformin รองลงมาใช้ Metformin ร่วมกับ Glibenclaminde

ความเป็นไปได้ของโปรแกรมการจัดการดูแลตนเอง วัดจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คงอยู่เมื่อสิ้นสุดโปรแกรม พบว่าคงเหลือ จำนวน 40 ราย (ร้อยละ 97.60) สูญหายระหว่างทดลองในสัปดาห์ 8 เพียง 1 ราย เนื่องจากเกิดปัญหาครอบครัวต้องย้ายถิ่นฐานไปอยู่ต่างจังหวัด นอกจากนี้ พบปัญหาในการดำเนินโปรแกรมเฉพาะในสัปดาห์แรกที่ต้องรอให้กลุ่มตัวอย่างได้รับการตรวจและรับยาก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ในการจัดกิจกรรมครั้งต่อมา ผู้วิจัยจึงนัดหมายกลุ่มตัวอย่างช้ากว่าเดิม และจัดให้ผู้ป่วยรับยาหลังเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนการยอมรับได้ของโปรแกรมการจัดการการดูแลตนเอง กลุ่มตัวอย่างประเมินการนำความรู้และการฝึกทักษะไปจัดการดูแลตนเองจนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับดี สำหรับการตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างประเมินว่ามีความยากและใช้เวลาในการตอบอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อศึกษาผลของโปรแกรมการจัดการดูแลตนเองต่อกิจกรรมการดูแลตนเองและระดับน้ำตาลในเลือดก่อนอาหารเช้า พบว่า หลังเข้าร่วมโปรแกรม กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติกิจกรรมการดูแลตนเองดีกว่า และระดับน้ำตาลในเลือดต่ำกว่าก่อนเข้าโปรแกรม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ความเป็นไปได้และยอมรับของโปรแกรมการจัดการดูแลตนเองในผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2

โปรแกรมการจัดการดูแลตนเองในผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในคลินิก เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดเข้าร่วมได้ทุกครั้ง ทั้งนี้อาจเกิดจากการที่ผู้วิจัยนัดหมายกลุ่มตัวอย่างในวันและเวลาที่กลุ่มตัวอย่างสะดวก และเมื่อกลุ่มตัวอย่างติดธุระในวันที่นัดหมายตามกลุ่มเดิม กลุ่มตัวอย่างสามารถเปลี่ยนวันนัดหมายและเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มอื่นๆได้ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมได้ครบทุกครั้ง นอกจากนี้กิจกรรมที่จัดให้ใช้เวลาไม่นาน กิจกรรมมีความน่าสนใจและตรงกับความต้องการของกลุ่มตัวอย่างในเรื่องความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเจ็บป่วย และการดูแลตนเองเพื่อให้สามารถควบคุมโรคและป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อน ในส่วนของแบบสอบถามพบว่ามีความยากง่ายระดับปานกลาง และใช้เวลาในการตอบระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างจึงไม่คิดว่าเป็นความยุ่งยาก หรือเป็นปัญหา ทำให้กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามได้ครบทุกข้อ

2. กิจกรรมการดูแลตนเอง

ค่าคะแนนอันดับเฉลี่ยกิจกรรมการดูแลตนเองในผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 หลังการเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติกิจกรรมการดูแลตนเองดีกว่าก่อนเข้าโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p = .000) อธิบายได้ว่า การจัดกิจกรรมในโปรแกรมการจัดการดูแลตนเองเน้นการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้กลุ่มตัวอย่างทุกรายได้เกิดการเรียนรู้ผ่านทางการฝึกทักษะการปรับกระบวนการคิด การสื่อสาร การแก้ปัญหาและการดูแลตนเอง 4 ด้านการนัดหมายเข้ากลุ่มสัปดาห์ละครั้ง ทำให้กลุ่มตัวอย่างได้ทดลองฝึกปฏิบัติการดูแลตนเองในแต่ละด้านที่ได้เรียนรู้ไปเมื่อมาเข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อมา กลุ่มตัวอย่างสามารถซักถามปัญหา บอกเล่าประสบการณ์ที่เป็นอุปสรรค หรือความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างรายอื่นๆ โดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะ ให้ข้อมูลความรู้และสนับสนุนให้กำลังใจ ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ ดังจะเห็นได้จากการที่กลุ่มตัวอย่างลดการรับประทานอาหารกลุ่มข้าว แป้ง ขนมปังและน้ำตาลลงจากเดิม จัดกลุ่มออกกำลังกายในหมู่บ้านเดียวกัน โดยเลือกวิธีการออกกำลังกายที่หลากหลาย เช่น เดิน วิ่งเหยาะๆ ลีลาศ เป็นต้น ดูแลเท้าโดยการตรวจสภาพเท้าและเปลี่ยนชนิดของรองเท้าที่สวม กินยาได้ถูกต้องตามแผนการรักษาและไม่ขาดยา โดยมาพบแพทย์เพื่อขอรับยาก่อนกำหนดเมื่อไม่สามารถมาพบตามนัดได้ จึงมีผลทำให้คะแนนกิจกรรมการดูแลตนเองดีขึ้น ซึ่งสนับสนุนทฤษฎีระบบการพยาบาลของโอเร็ม (1995) ที่เน้นบทบาทของพยาบาลในด้านการให้ความรู้ การชี้แนะ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยจะช่วยให้บุคคลที่พร่องในการดูแลตนเองมีความสามารถในการดูแลตนเองได้ดีขึ้น และสนับสนุนแนวคิดของเบค (1976) ที่ช่วยปรับกระบวนการคิดของกลุ่มตัวอย่าง ทำให้กลุ่มตัวอย่างพัฒนาทักษะการคิด การสื่อสารและการแก้ปัญหา สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาของภาวนา กีรติยุตวงศ์ (2548) และนันนภัส พีระพฤติพงศ์ (2555) ที่พบว่าโปรแกรมการจัดการดูแลตนเองช่วยให้กลุ่มตัวอย่างผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 มีความสามารถในการดูแลตนเองดีขึ้น และสอดคล้องกับการศึกษาของ McGowan (2011) ที่พบว่าการให้ความรู้เรื่องเบาหวานและการดูแลตนเองร่วมกับการปรับทัศนคติ และการฝึกทักษะการจัดการโรคเรื้อรังและการจัดการปัญหาทำให้กลุ่มทดลองมีความสามารถในการดูแลตนเองและดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ p< .0125

3. ระดับน้ำตาลในเลือดก่อนอาหารเช้าของผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2

ผลการวิจัยพบว่า หลังเข้าโปรแกรมการจัดการดูแลตนเองในผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ค่าเฉลี่ยอันดับระดับน้ำตาลในเลือดก่อนอาหารเช้าของกลุ่มตัวอย่างต่ำกว่าก่อนเข้าโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p = .000) อธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างได้ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการดูแลตนเองด้านอาหาร ทำให้ได้พลังงานลดลง ร่วมกับออกกำลังกายที่สม่ำเสมอ ทำให้มีการใช้พลังงานเพิ่มขึ้น เป็นผลให้ระดับน้ำตาลในเลือดลดลง นอกจากนี้ยังพบว่า หลังเข้าโปรแกรมกลุ่มตัวอย่างสามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดก่อนอาหารเช้าได้เพิ่มขึ้น โดยควบคุมในระดับดีเพิ่มขึ้นเป็น 15 ราย (ร้อยละ 37.50) และระดับปานกลางเพิ่มขึ้นเป็น 25 ราย (ร้อยละ 62.50) ซึ่งแสดงว่าโปรแกรมการจัดการตนเองมีประสิทธิผลในด้านการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดก่อนอาหารเช้า ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีกิจกรรมการดูแลตนเองดีขึ้น จะสามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ดีขึ้น (สมจิต หนุเจริญกุลและคณะ, 2544; ภาวนา กีรติยุตวงศ์, 2548; กันยารัตน์ ศรีเทพ, 2549; วิไลวรรณ ศักดาราช, 2549; บุญชัย ตั้งสง่าศักดิ์ศรี, 2550; สุพัชร์ศักย์ พันธุ์ศิลา, 2551; วินัย เภตรานุวัฒน์, 2551)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

โปรแกรมการจัดการดูแลตนเอง ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิบัติกิจกรรมการดูแลตนเองได้ดีขึ้น ส่งผลให้สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดก่อนอาหารเช้าได้ดีขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้พยาบาลที่ปฏิบัติงานในหน่วย

บริการปฐมภูมิ จัดกิจกรรมตามโปรแกรมการจัดการดูแลตนเองให้กับผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ติดตามประเมินการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลตนเองและระดับน้ำตาลในเลือดของกลุ่มตัวอย่างเมื่อครบ 6 เดือน และ 1 ปี โดยวัดระดับน้ำตาลสะสม (Hemoglobin A1c)

เอกสารอ้างอิง

กันยารัตน์ ศรีเทพ. "โปรแกรมการให้ความรู้และการสนับสนุนการดูแลตนเองต่อ ความรู้เรื่องโรคเบาหวาน กิจกรรมการดูแลตนเอง ระดับน้ำตาลในเลือดก่อนอาหารเช้า (FBS) จำนวนครั้งของการเกิดภาวะ Hypoglycemia และคุณภาพชีวิตของผู้เป็นเบาหวาน ที่ไม่สามารถควบคุมได้." วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา การพยาบาลผู้ใหญ่ คณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยรังสิต, 2549.

นันนภัส พีระพฤติพงศ์ น้ำอ้อย ภักดีวงศ์ และอำภาพร นามวงศ์พรหม. *"ผลของโปรแกรมการจัดการดูแลตนเองต่อความรู้ กิจกรรมการดูแลตนเองและค่าฮีโมโกลบินที่มีน้ำตาลเกาะในผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2."* วารสารสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 30,2 (เมษายน-มิถุนายน 2555): 98-105.

บุญชัย ตั้งสง่าศักดิ์ศรี. "*รูปแบบการจัดการส่งเสริมศักยภาพการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน และความดันโลหิตสูง*." วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข.1,3-4.(ตุลาคม-ธันวาคม 2550): 311-317.

ภาวนา กีรติยุตวงศ์. "โปรแกรมการจัดการดูแลตนเองในผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ต่อระดับความรู้ กิจกรรมการดูแลตนเอง คุณภาพชีวิต และค่าน้ำตาลสะสม." วิทยานิพนธ์ ปริญญาพยาบาลศาสตรดุษฎีบัณฑิต, คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2548.

วินัย เกตรานุวัฒน์. "*ผลของการร่วมกิจกรรมกลุ่มต่อการควบคุมโรคและการดูแลตนเองของ ผู้ป่วยเบาหวาน*." วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข.2.1.(มกราคม-มีนาคม 2551): 623- 630.

วิไลวรรณ ศักดาราช. "ผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพ เกี่ยวกับการดูแลตนเองของ ผู้ป่วยโรคเบาหวาน โรงพยาบาลมหาสารคาม." ปริญญาศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2549.

สมจิต หนุเจริญกุล และคณะ. "*ชุดความรู้เพื่อการดูแลตนเองสำหรับผู้เป็นเบาหวาน*."กรุงเทพฯ : ภาควิชาพยาบาลศาสตร์, คณะแพทย์ศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2547.

----------. "*ประสิทธิภาพของโครงการสนับสนุนและให้ความรู้เพื่อ ปรับปรุงการรับรู้ สมรรถนะในการดูแลตนเอง และภาวการณ์ควบคุมโรคในผู้ป่วยเบาหวาน ประเภท ที่ 2 ที่ควบคุมโรคไม่ได้*." วารสารวิจัยทางการพยาบาล. 2, 5. (กันยายน-พฤศจิกายน 2545): 50-63.

สุพัชร์ศักย์ พันธุ์ศิลา. "*ผลการให้คำปรึกษาในการดูแลตนเอง แก่ผู้ป่วยเบาหวานที่มีระดับน้ำตาลในเลือดสูงกว่า 140 มก. / ดล.*" วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข.2, 1. (มกราคม-มีนาคม 2551): 571-575.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, กระทรวงสาธารณสุข."ข้อมูลสุขภาพ (ป่วย)" [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: http://bps.ops.moph.go.th/index.php, 13 สิงหาคม 2553.

Gillett, M., et al. "Delivering the diabetes education and self management for ongoing and newly diagnosed (DESMOND) programme for people with newly diagnosed type 2 diabetes : cost effectiveness analysis." *BMJ* .341 (August 2010) : 4093-4103.

International Diabetes Federation. "Diabetes atlas."[Online] Available at : http://www.idf.org/, 13 October 2010.

Jackicic, J.M. et al. "Effect of a Lifestyle Intervention on Change in Cardiorespiratory Fitness in Adults with Type 2 Diabetes: Results from the Look AHEAD Study" Int J Obes (Lond) .33(3) (March 2009) : 305-316.

Janssen, PG., et al. "Randomised controlled trial of intensive multifactorial treatment for cardiovascular risk in patient with screen-detected type 2 diabetes : 1-year data from the ADDITION Netherlands study." *British Journal of General Practice* (January 2009) : 43-48.

McGowan J, The Efficacy of diabetes patient education and self-management education in type 2 diabetes. 2011; 35(1):46 46-53.

Orem, D. E. (1995). Nursing concepts of practice (5th ed.). St. Louis: Mosby Year Book.

Orem, D. E., Taylor, S. G., & Renpenning, K. M. (2001). Nursing concepts of practice (6th ed.). St. Louis: Mosby Year Book.

Schillinger, D. et al. "Effects of Self-Management Support on Structure, Process, and Outcomes Among Vulnerable Patients With Diabetes" Diabetes Care .32 (April 2009) : 559-566.

Williamson, DA., et al. "Impact of a weight management program on health-related quality of life in overweight adults with type 2 diabetes." *Arch Intern Med*. 26 (January 2009) : 163-171.

World Health Organization (WHO). "Prevalence of diabetes worldwide."[on line] available at: http//www.who.int/diabetes/facts/world_figures/en/index.html,30 November, 2011.

ผลการให้ข้อมูลร่วมกับการสนับสนุนของครอบครัวต่อความทุกข์ทรมาน ในผู้ป่วยที่คาท่อช่วยหายใจทางปาก

THE EFFECT OF INFORMATION AND FAMILY SUPPORT ON SUFFERING IN PATIENTS WITH ORAL ENDOTRACHEAL TUBE

อรุณี ศรีนวล[1] ผศ.ดร.เพลินพิศ ฐานิวัฒนานนท์[2] และ ดร.จารุวรรณ กฤตย์ประชา[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรพยาบาลศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

[3] อาจารย์ประจำ ภาควิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการให้ข้อมูลร่วมกับการสนับสนุนของครอบครัวต่อความทุกข์ทรมานในผู้ป่วยที่คาท่อช่วยหายใจทางปาก โดยใช้แนวคิดการควบคุมตนเองของจอห์นสัน (1999) เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลสงขลาและคาท่อช่วยหายใจทางปาก ระหว่างเดือนพฤษภาคม - เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2555 จำนวน 50 ราย เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะ เจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ โดยให้ผู้ป่วย 25 รายแรกเป็นกลุ่มควบคุมที่ได้รับการพยาบาลตามปกติและ 25 รายหลังเป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับข้อมูลร่วมกับการสนับสนุนของครอบครัว วันละ 2 ครั้ง ครั้งละ 30 - 40 นาที เป็นเวลา 3 วันติดต่อกัน ทั้ง 2 กลุ่ม มีความคล้ายคลึงกับในเรื่องเพศ อายุ ระยะเวลาใส่ท่อช่วยหายใจ และได้รับการวินิจฉัยโรคเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย แผนการพยาบาลผู้ป่วย คู่มือสำหรับสมาชิกในครอบครัว เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยและสมาชิกในครอบครัวผู้ดูแลผู้ป่วย แบบสอบถามความทุกข์ทรมานผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน และตรวจสอบความเที่ยงโดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบสอบถามได้เท่ากับ .84 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย (ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และไค-สแควร์) และสถิติอ้างอิง (independent t – test and paired t - test) ผลการวิจัย พบว่าหลังการทดลองค่าคะแนนความทุกข์ทรมานในกลุ่มทดลองที่ได้รับข้อมูลร่วมกับการสนับสนุนของครอบครัวต่ำกว่าระดับความทุกข์ทรมานในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการพยาบาลตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 3.88$, $p < .01$)

คำสำคัญ : การให้ข้อมูล, การสนับสนุนของครอบครัว, ความทุกข์ทรมาน, ผู้ป่วยที่คาท่อช่วยหายใจทางปาก

Abstract

This quasi experimental research aimed to study the effect of information and family support on suffering in patients with oral endotracheal tube. The self-regulation model of Johnson (1999) as a conceptual framework for the research. The sample consisted of patients admitted to hospital in Songkhla and Catholicos of mouth breathing during

May - August 2012, 50 were selected for the sample. Specific feature set. The patient's 25 first control group received usual care and 25 patients after the experimental group received information with the family of support day, 2 times for 30 - 40 minutes for 3 consecutive days. The two groups were similar in sex, age, duration of intubation and diagnosis. The research instruments included: nursing care plan for patients, guide for families, demographic data and query suffered. The validity of the content by 5 experts, and reliability by using Cronbach's alpha coefficient yielded values of .84 the data were analyzed using descriptive statistics (frequency, percentage, mean, standard deviation and Chi- Square) and inferential statistics (independent t – test and paired t - test). The results of the study were as follows: After intervention, subjects in the experimental group received information with the family of support lower the mean score of suffering in the control group received usual care at Statistical significance ($t = 3.88$, $p < .01$).

KEYWORDS : INFORMATION, FAMILY SUPPORT, SUFFERING, PATIENTS WITH ORAL ENDOTRACHEAL TUBE

1. บทนำ

ผู้ป่วยที่อยู่ในภาวะหายใจล้มเหลวถือเป็นภาวะวิกฤตที่พยาบาลจะต้องให้การดูแลระบบการหายใจเป็นลำดับแรก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องได้รับการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนโดยการใส่ท่อช่วยหายใจ (อมรรัตน์, 2549) ซึ่งนับเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยเหลือให้ผู้ป่วยรอดพ้นจากภาวะคุกคามต่อชีวิต (Finucane & Santora, 2003) แต่เสียงสะท้อนจากผู้ป่วยกลับเป็นความรู้สึกที่ทุกข์ทรมาน (อรนิภา, 2554; Johnson & Sexton, 1990) และด้วยความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์ทำให้แนวโน้มของรักษาโดยการใส่ท่อช่วยหายใจมีมากขึ้น

ความเจ็บปวด และไม่สุขสบายจากการคาท่อช่วยหายใจทางปากทำให้ผู้ป่วยต้องเผชิญกับความทุกข์ทรมานทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ (ลัพณา, 2552; อมรรัตน์, 2549) ซึ่งเป็นการรับรู้ที่ยังคงเกิดขึ้นแม้ว่าผู้ป่วยจะออกจากห้องผู้ป่วยหนักไปแล้วเป็นเวลา 2 เดือนก็ตาม (Samuelson, 2010) เมื่อทบทวนวรรณกรรมพบว่า การพยาบาลแบบองค์รวมที่เน้นการให้ข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงจะช่วยลดความทุกข์ทรมานให้แก่ผู้ป่วย นับเป็นบทบาทหนึ่งที่สำคัญของพยาบาลเพื่อช่วยให้ผู้ป่วยเกิดการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองที่จะควบคุมสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ นำไปสู่การลดความรู้สึกทุกข์ทรมานของผู้ป่วย ตามแนวคิดการควบคุมตนเอง (self-regulation theory) ของจอห์นสัน (Johnson, 1999) อธิบายว่าการให้ข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงเป็นรูปธรรมและมีความชัดเจน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล เมื่อบุคคลได้รับข้อมูลจะเกิดการประมวลข้อมูลจากสิ่งแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในบูรณาการเข้ากับข้อมูลเดิมที่เก็บไว้ในความทรงจำ กลายเป็นแบบแผนความคิดความเข้าใจ และใช้แบบแผนดังกล่าวในการควบคุมการตอบสนองทางด้านร่างกาย และจิตใจโดยการแสดงออกทางพฤติกรรมเกิดความรู้สึกถึงความสามารถในการควบคุมตนเองหรือควบคุมเหตุการณ์ที่คุกคามได้ ส่งผลให้มีการตอบสนองทางจิตใจไม่รุนแรง ความรู้สึกทุกข์ทรมานลดลง (Leventhal & Johnson, 1983; Johnson, 1999) เช่นเดียวกับการศึกษาของเกศินี, เพชรไสว, พรรณงาม, และสุมน (2548) ที่เน้นการให้ข้อมูลผู้ป่วยเพื่อให้ผู้ป่วยมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการกับความทุกข์ทรมานที่จะเกิดขึ้นจริง พบว่าความวิตกกังวล ความเจ็บปวด และความทุกข์ทรมานในผู้ป่วยที่ใส่ท่อช่วยหายใจและใช้เครื่องช่วยหายใจน้อยกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่การศึกษาดังกล่าวศึกษาในผู้ป่วยศัลยกรรมที่ใส่ท่อช่วยหายใจและใช้เครื่องช่วยหายใจน้อยกว่า 12 ชั่วโมง ซึ่งในความเป็นจริงผู้ป่วยบางรายใช้ระยะเวลามากกว่า 12 ชั่วโมง ผู้วิจัยจึงขยายเวลาในการศึกษาให้มากกว่า 12 ชั่วโมง และเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยอายุรกรรมเนื่องจากเป็นกลุ่มที่ใส่

ท่อช่วยหายใจอย่างกะทันหันและไม่ได้เตรียมความพร้อมไว้ก่อนล่วงหน้าอย่างผู้ป่วยศัลยกรรม ทำให้ผู้ป่วยไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการกับความทุกข์ทรมานที่จะเกิดขึ้น โดยผู้วิจัยจะให้ข้อมูลแก่ผู้ป่วยในขณะคาท่อช่วยหายใจทางปากต่อเนื่องติดต่อกัน 3 วัน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างผู้ป่วย ครอบครัวและพยาบาลนำไปสู่การรับรู้ถึงปัญหาสำหรับการรักษาที่ถูกต้อง ลดความรู้สึกทุกข์ทรมาน และเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อการถอดท่อช่วยหายใจ (Davies, 2007)

แต่การให้ข้อมูลเพียงอย่างเดียวในผู้ป่วยกลุ่มดังกล่าว อาจยังไม่ครอบคลุมถึงปัจจัยทางด้านจิตใจที่ทำให้เกิดความรู้สึกทุกข์ทรมาน จากการของศึกษาของอรนิภา, สุภาภรณ์ และอาภรณ์ (2554) พบว่าการที่สมาชิกในครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการดูแลผู้ป่วยสามารถบรรเทาความทุกข์ทรมานทางด้านจิตใจที่เกิดจากความรู้สึกกลัวความโดดเดี่ยว และจากการศึกษาเชิงคุณภาพของอมรรัตน์ (2549) พบว่าแรงสนับสนุนของครอบครัวโดยเฉพาะในการให้กำลังใจ ปลอบใจ การประคับประคอง และการช่วยเหลือผู้ป่วยเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยลดความทุกข์ทรมานให้แก่ผู้ป่วย ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้นำการให้ข้อมูลร่วมกับการสนับสนุนของครอบครัวมาใช้ เพื่อบรรเทาความรู้สึกทุกข์ทรมานในผู้ป่วยที่ได้รับการคาท่อช่วยหายใจทางปาก

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองศึกษา 2 กลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการให้ข้อมูลร่วมกับการสนับสนุนของครอบครัวต่อความทุกข์ทรมานในผู้ป่วยที่คาท่อช่วยหายใจทางปาก

ประชากรเป้าหมาย คือ ผู้ป่วยอายุรกรรมที่ได้รับการคาท่อช่วยหายใจทางปาก เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยอายุรกรรม หรือหน่วยงานห้องผู้ป่วยหนัก ณ โรงพยาบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลา เลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติดังนี้ (inclusion criteria) 1) ไม่จำกัดเพศ อายุ 18 ปีขึ้นไป 2) มีระดับความรู้สึกตัวดีโดยการประเมินกลาสโก โคม่า สเคล (Glasgow Coma Scale) คือ การลืมตา (eyes opening: E) การเคลื่อนไหว (motor response: M) และการพูด (verbal response: V) ผู้ป่วยต้องได้คะแนนเต็ม 10T 3) ผ่านพ้นระยะวิกฤต โดยประเมินจาก ความดันโลหิตไม่ต่ำกว่า 90/60 มิลลิเมตรปรอท หรือสูงกว่า 160/90 มิลลิเมตรปรอท ชีพจรไม่ต่ำกว่า 60 ครั้ง/นาทีหรือสูงกว่า 120 ครั้ง/นาที อัตราการหายใจไม่ต่ำกว่า 16 ครั้ง/นาที หรือสูงกว่า 30 ครั้ง/นาที ไม่มีไข้สูงมากกว่า 38.5 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิ ร่างกายไม่ต่ำกว่า 36.5 องศาเซลเซียส 4) ได้รับการรักษาโดยการใส่ท่อช่วยหายใจทางปากเป็นครั้งแรก 5) สามารถติดต่อสื่อสารด้วยวิธีอ่าน เขียน และฟังภาษาไทยได้ 6) มีสมาชิกในครอบครัวอย่างน้อย 1 คน ซึ่งได้รับเลือกมาจากสมาชิกในครอบครัวว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทในการดูแลผู้ป่วยมากที่สุด และสามารถเข้าเยี่ยมผู้ป่วยได้ติดต่อกัน 3 วัน

เกณฑ์การคัดกลุ่มตัวอย่างออก (exclusion criteria) คือผู้ป่วยถอดท่อช่วยหายใจก่อนครบการทดลอง 3 วัน

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยคัดเลือกจากผู้ป่วยที่มีคุณสมบัติข้างต้นได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 25 รายต่อกลุ่ม (Polit & Beck, 2008) กำหนดให้ 25 รายแรกเป็นกลุ่มควบคุม ได้รับการดูแลตามปกติในหอผู้ป่วย ส่วน 25 รายต่อมาจัดให้เป็นกลุ่มทดลอง ได้รับข้อมูลร่วมกับการสนับสนุนของครอบครัวตามที่ผู้วิจัยได้จัดรูปแบบขึ้น ผู้วิจัยใช้เทคนิคการจับคู่ (matched pair) เพื่อควบคุมปัจจัยรบกวนโดยกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีลักษณะใกล้เคียงกันในเรื่อง เพศ อายุต่างกันไม่เกิน 5 ปี ระยะเวลาใส่ท่อช่วยหายใจต่างกันไม่เกิน 5 วัน ได้รับการวินิจฉัยโรคเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน และทั้ง 2 กลุ่ม ได้รับการพยาบาลตามปกติจากหอผู้ป่วย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยและสมาชิกในครอบครัวผู้ดูแลผู้ป่วย

2. แบบสอบถามความทุกข์ทรมานจากการคาท่อช่วยหายใจปาก ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามความเจ็บปวดทุกข์ทรมานจากการใส่ท่อช่วยหายใจและใช้เครื่องช่วยหายใจของเกศินี (2547) ร่วมกับทบทวนวรรณกรรม แบบสอบถามมี 15

ข้อ ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ เริ่มจากไม่มี (1 คะแนน) น้อย (2 คะแนน) ปานกลาง (3 คะแนน) มาก (4 คะแนน) และมากที่สุด (5 คะแนน) โดยให้ผู้ป่วยเลือกตอบให้ตรงกับความรู้สึกของตนให้มากที่สุด

3.เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ชนิด ดังนี้

1.แผนการพยาบาลผู้ป่วยเรื่อง การให้ข้อมูลร่วมกับการสนับสนุนของครอบครัวต่อการลดความรู้สึกทุกข์ทรมานในผู้ป่วยที่คาท่อช่วยหายใจทางปาก ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 การประเมินปัญหา ผู้ป่วยจะได้รับการประเมินความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ พิจารณาจากระดับความรู้สึก การรับรู้ปกติ สัญญาณชีพปกติ และยินยอมรับฟังข้อมูลจากพยาบาล ชี้แจงรายละเอียดการเข้าร่วมวิจัย หลังจากนั้นให้ผู้ป่วยตอบแบบสอบถามความทุกข์ทรมานจากการคาท่อช่วยหายใจ ในช่วงเช้า เวลา 07.00 - 09.00 น. พร้อมซักถามผู้ป่วยถึงปัญหาที่ก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานที่ผ่านมา เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการตอบสนองต่อความรู้สึกทุกข์ทรมานในผู้ป่วยที่คาท่อช่วยหายใจทางปาก

การเตรียมความพร้อมของสมาชิกในครอบครัวผู้ดูแลผู้ป่วย โดยการให้ข้อมูล ประกอบด้วย 1) ข้อมูลเกี่ยวกับลำดับเหตุการณ์การดูแลรักษา ได้แก่ อาการของผู้ป่วย แผนการรักษา 2) ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึกและสาเหตุของความรู้สึกที่ต้องเผชิญ ได้แก่ ความรู้สึกและสาเหตุของความรู้สึกขณะมีท่อช่วยหายใจคาในปาก 3) ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวขณะเข้าเยี่ยม ได้แก่ การช่วยเหลือให้ความสุขสบายทั่วไปด้านร่างกาย การสนับสนุนด้านจิตใจ ร่วมกับการสร้างความไว้วางใจ ความเอาใจใส่ ความเห็นอกเห็นใจ และความปรารถนาดี พร้อมแจกคู่มือไว้ศึกษาต่อ นัดหมายกับสมาชิกในครอบครัวเข้าเยี่ยมผู้ป่วยพร้อมกันในช่วงเช้าเวลา 07.00 - 09.00 น. และช่วงบ่ายเวลา 12.00 - 14.00 น. เป็นเวลา 3 วัน ติดต่อกันโดยใช้เวลาประมาณ 30 - 40 นาทีต่อครั้ง

1.2 การวางแผนและการพยาบาล ดังนี้

การให้ข้อมูล ประกอบด้วย 1) ข้อมูลเกี่ยวกับลำดับเหตุการณ์การดูแลรักษาและลักษณะสภาพแวดล้อม ได้แก่ อาการของผู้ป่วย แผนการรักษา กฎระเบียบในการเข้าเยี่ยมผู้ป่วย สิ่งแวดล้อมภายในหอผู้ป่วย 2) ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึกและสาเหตุของความรู้สึกที่ต้องเผชิญ ได้แก่ ความรู้สึกขณะมีท่อช่วยหายใจคาในปาก ความรู้สึกขณะได้รับการดูดเสมหะ 3) ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่สอดคล้องกับกิจกรรมการพยาบาล ได้แก่ การฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อบอกความต้องการและรายงานความปวด การผ่อนคลายเพื่อบรรเทาปวดและส่งเสริมการนอนหลับ การบรรเทาอาการปวดด้วยเทคนิคการเคลื่อนไหว การพลิกตะแคงตัว ร่วมกับการสร้างความไว้วางใจ ความเอาใจใส่ ความเห็นอกเห็นใจ และความปรารถนาดี สนับสนุน พูดชมเชย และให้กำลังใจผู้ป่วยที่คาท่อช่วยหายใจเพื่อลดความรู้สึกทุกข์ทรมานที่ได้รับขณะคาท่อช่วยหายใจทางปาก

การสนับสนุนของครอบครัว เป็นการช่วยเหลือให้ความสุขสบายทั่วไป และสนับสนุนด้านจิตใจแก่ผู้ป่วยขณะเข้าเยี่ยมโดยสมาชิกในครอบครัวปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้วิจัย และคู่มือสำหรับสมาชิกในครอบครัวที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น ในช่วงเวลา 07.00 - 09.00 น. และเวลา 12.00 - 14.00 น. เป็นเวลา 3 วันติดต่อกัน

1.1.3 การติดตามประเมินผลการพยาบาล

ด้านผู้ป่วย ให้ผู้ป่วยตอบแบบสอบถามความทุกข์ทรมานจากการคาท่อช่วยหายใจ ในช่วง เวลา 07.00 - 09.00 น. พร้อมซักถามผู้ป่วยถึงปัญหาที่ก่อให้เกิดความทุกข์ทรมาน

ด้านสมาชิกในครอบครัวผู้ดูแลผู้ป่วย สังเกตการปฏิบัติขณะเข้าเยี่ยมผู้ป่วย

2. คู่มือสำหรับสมาชิกในครอบครัว เรื่องการสนับสนุนของครอบครัวเพื่อลดความทุกข์ทรมานในผู้ป่วยที่คาท่อช่วยหายใจทางปาก ประกอบด้วย การช่วยเหลือให้ความสุขสบายทั่วไป และการสนับสนุนด้านจิตใจ

การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) ประกอบด้วย 1) แผนการพยาบาลผู้ป่วย 2) คู่มือสำหรับสมาชิกในครอบครัวและ 3) แบบสอบถามความทุกข์ทรมานจากการคาท่อช่วยหายใจทางปาก ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน และได้ตรวจสอบโดยการทดลองใช้กับผู้ป่วยและสมาชิกในครอบครัวผู้ดูแลผู้ป่วยตามคุณสมบัติที่ได้กำหนดไว้ จำนวน 2 ราย เพื่อตรวจสอบความชัดเจนและความเหมาะสมในการนำไปใช้จริง

การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (reliability) นำแบบสอบถามความทุกข์ทรมานจากการคาท่อช่วยหายใจทางปาก ทดลองใช้กับผู้ป่วยตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ ที่โรงพยาบาลทั่วไปแห่งหนึ่งในภาคใต้ จำนวน 20 ราย ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.84

การเก็บรวบรวมข้อมูล คัดเลือกผู้ช่วยวิจัย 1 คน ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนในการวิจัย หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ช่วยวิจัย และอบรมผู้ช่วยวิจัยเกี่ยวกับการใช้แบบวัดคะแนนความทุกข์ทรมานจากการคาท่อช่วยหายใจทางปาก ผู้วิจัยให้ผู้ช่วยวิจัยประเมินความทุกข์ทรมานจากการคาท่อช่วยหายใจทางปาก ในแต่ละวันก่อนการทดลอง หลังจากนั้นผู้วิจัยให้ข้อมูลร่วมกับการสนับสนุนของครอบครัวแก่ผู้ป่วยกลุ่มทดลองเป็นรายบุคคล ส่วนผู้ป่วยกลุ่มควบคุมจะได้รับการดูแลและได้รับข้อมูลตามปกติจากเจ้าหน้าที่ในทีมสุขภาพ เป็นเวลา 3 วันติดต่อกัน และผู้ช่วยวิจัยประเมินความทุกข์ทรมานของผู้ป่วยอีกครั้งในช่วงเช้าวันที่ 4 ของการทดลอง

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

สรุปลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 56) มีอายุเฉลี่ยทั้ง 2 กลุ่มเท่ากับ 68.04 ปี (SD =13.06) มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 62) ทั้ง 2 กลุ่มนับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 74) มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 74) กลุ่มตัวอย่างไม่ประกอบอาชีพมากที่สุด (ร้อยละ 68) มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 10,830 บาท (SD = 7871.16) ซึ่งเกือบครึ่งไม่เพียงพอแต่ไม่มีหนี้สิน (ร้อยละ 32) ใช้สิทธิบัตรประกันสุขภาพในการรักษาพยาบาล (ร้อยละ 68) ได้รับการวินิจฉัยด้วยโรคหัวใจล้มเหลว (ร้อยละ 48) รองลงมาเป็นโรคปอดบวม (ร้อยละ 20) กลุ่มตัวอย่างใส่ท่อช่วยหายใจเบอร์ 7.5 - 8 (ร้อยละ 70) มีความลึกของท่อช่วยหายใจเฉลี่ยทั้ง 2 กลุ่มเท่ากับ 20.96 เซนติเมตร (SD =1.195) ระยะเวลาที่ใส่ท่อช่วยหายใจถึงวันแรกของการทดลองเฉลี่ย 4.24 วัน (SD = 2.56) เมื่อสิ้นสุดการทดลองเฉลี่ย 7.24 วัน (SD = 2.56) ได้รับยาระงับปวด ได้แก่ พาราเซตามอล (ร้อยละ 100) ทรามอล (ร้อยละ 4) และได้รับยานอนหลับคือ อะติแวน (ร้อยละ 12) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้สถิติไคสแควร์ พบว่าทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p > .05$)

สรุปลักษณะข้อมูลทั่วไปของสมาชิกในครอบครัวผู้ดูแลผู้ป่วย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 68) มีอายุเฉลี่ยทั้ง 2 กลุ่มเท่ากับ 43.44 ปี (SD =13.515) สถานภาพสมรส (ร้อยละ 64) ทั้ง 2 กลุ่มมีลักษณะสัมพันธภาพกับผู้ป่วยเป็นบุตร (ร้อยละ 66) นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 75) เกือบครึ่งมีการศึกษาอยู่ในระดับประถม ศึกษา (ร้อยละ 40) ประกอบอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 42) มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 16,640 บาท (SD = 13916.31) ซึ่งเกือบครึ่งไม่มีความเพียงพอแต่ไม่มีหนี้สิน (ร้อยละ 30) และไม่มีประสบการณ์ดูแลผู้ป่วยที่คาท่อช่วยหายใจ (ร้อยละ 90) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้สถิติไคสแควร์ พบว่าทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p > .05$)

ผลการวิจัย พบว่าเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนความทุกข์ทรมานในผู้ป่วยที่ได้รับการคาท่อช่วยหายใจทางปากในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองด้วยสถิติทีคู่ (paired t - test) ค่าคะแนนความทุกข์ทรมานหลังได้รับ

ข้อมูลร่วมกับการสนับสนุนของครอบครัวต่ำกว่าก่อนการได้รับการให้ข้อมูลร่วมกับการสนับสนุนของครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($t = 8.818$, $p < .01$) สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ได้รับการพยาบาลตามกรอบแนวคิด ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1. การประเมินปัญหา เป็นการประเมินสาเหตุที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทุกข์ทรมานที่ได้รับขณะคาท่อช่วยหายใจทางปาก เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการตอบสนองต่อความรู้สึกทุกข์ทรมานในผู้ป่วยที่คาท่อช่วยหายใจทางปาก ขั้นตอนที่ 2. การวางแผนและการพยาบาลเป็นรายบุคคล เพื่อตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาของผู้ป่วย โดยให้อำนาจอิสระแก่ผู้ป่วยในการตัดสินใจเลือกวิธีการปฏิบัติเพื่อลดความรู้สึกทุกข์ทรมาน ประกอบด้วยการให้ข้อมูลและการสนับสนุนของครอบครัว ขั้นตอนที่ 3 การติดตามประเมินผลการพยาบาล ด้านผู้ป่วย ตอบแบบสอบถามความทุกข์ทรมานจากการคาท่อช่วยหายใจ และพร้อมซักถามผู้ป่วยถึงปัญหาที่ก่อให้เกิดความทุกข์ทรมาน ด้านสมาชิกในครอบครัวผู้ดูแลผู้ป่วย มีการสังเกตและกระตุ้นให้ปฏิบัติตามคำแนะนำ และคู่มือมากกว่าร้อยละ 80 ของกิจกรรม

2. การได้รับข้อมูลที่เฉพาะเจาะจง ประกอบด้วยข้อมูล 3 ชนิด คือ 1) ข้อมูลเกี่ยวกับลำดับเหตุการณ์การดูแลรักษาและลักษณะสภาพแวดล้อม เป็นข้อมูลที่ช่วยให้ผู้ป่วยเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถคาดการณ์กับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง 2) ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึกและสาเหตุของความรู้สึกที่ต้องเผชิญ ข้อมูลชนิดนี้จะช่วยให้ผู้ป่วยควบคุมปฏิกิริยาการตอบสนองทางจิตใจได้อย่างเหมาะสม 3) ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่สอดคล้องกับกิจกรรมการพยาบาลข้อมูลชนิดนี้จะช่วยให้ผู้ป่วยควบคุมปฏิกิริยาการตอบสนองทางพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม (Leventhal & Johnson, 1983) ร่วมกับการสร้างความไว้วางใจ ความเอาใจใส่ ความเห็นอกเห็นใจ และความปรารถนาดี สนับสนุน พูดชมเชย และให้กำลังใจผู้ป่วยที่คาท่อช่วยหายใจเพื่อลดความรู้สึกทุกข์ทรมานที่ได้รับขณะคาท่อช่วยหายใจทางปาก การได้รับข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงเป็นรูปธรรมและมีความชัดเจนทำให้ผู้ป่วยสามารถควบคุมตนเอง และควบคุมปฏิกิริยาตอบสนองทางอารมณ์ รวมทั้งสามารถปรับตัวเลือกใช้วิธีในการเผชิญกับสถานการณ์ที่ถูกคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลดความรู้สึกทุกข์ทรมานด้วยตนเอง (Johnson, 1999) อีกทั้งผู้ป่วยยังได้รับข้อมูลที่ต่อเนื่องติดต่อกันสอดคล้องกับงานวิจัยเชิงคุณภาพของ วราภรณ์ (2544) พบว่าการให้ข้อมูลทันทีที่เริ่มรู้สึกตัวนั้น ผู้ป่วยอาจจะอยู่ในสภาวะที่สับสน จึงควรให้ข้อมูลซ้ำแก่ผู้ป่วยขณะได้รับการคาท่อช่วยหายใจ เพื่อเพิ่มความเข้าใจ ปรับการรับรู้ต่อสถานการณ์ที่เผชิญอยู่

3. การได้รับการสนับสนุนของครอบครัว เป็นการปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้วิจัย และคู่มือสำหรับสมาชิกในครอบครัวที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น สมาชิกในครอบครัวผู้ดูแลผู้ป่วยสามารถให้การสนับสนุนผู้ป่วยขณะเข้าเยี่ยมโดยรวมร้อยละ 82.95 ประกอบด้วย 1) การช่วยเหลือให้ความสุขสบายทั่วไปโดยการช่วยเป็นสื่อกลางให้ผู้ป่วยในการรายงานอาการปวดทุกข์ทรมานให้พยาบาลทราบ ช่วยเปลี่ยนท่าที่สุขสบาย ช่วยบีบนวด เป็นการช่วยลดอาการทุกข์ทรมานจากอาการปวดเมื่อยทำให้ร่างกายผ่อนคลายและ 2) การสนับสนุนด้านจิตใจ โดยการเข้าเยี่ยมและไถ่ถามอย่างสม่ำเสมอ พูดปลอบใจ ให้กำลังใจ ช่วยให้ผู้ป่วยผ่อนคลายโดยการเปิดเพลงให้ฟัง ดูทีวี ช่วยบีบนวด อ่านหนังสือหรืออ่านบทสวดมนต์ให้ผู้ป่วยฟัง ช่วยสัมผัสขณะผู้ป่วยได้รับการดูดเสมหะ นำสิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจมาให้ผู้ป่วย สนับสนุนให้ปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา และแสดงความรักและความห่วงใยด้วยการโอบกอด สัมผัสมือและแขนของผู้ป่วย ทำให้ผู้ป่วยรู้สึกสบายใจเนื่องจากการสัมผัสมีประโยชน์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้ป่วย ทำให้ผู้ป่วยผ่อนคลายและลดภาวะเครียด นอกจากนั้นยังช่วยเยียวยาอาการต่างๆ เช่น ความปวด อาการกระสับกระส่าย ความวิตกกังวล ความโกรธ และการซึมเศร้าในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติทางจิต (Maville, Bowen, & Benham, 2008) สอดคล้องกับการศึกษาของธิดารัตน์ (2551) ที่ได้ใช้เทคนิคการสัมผัสกับผู้ป่วยที่ได้รับการใส่ท่อช่วยหายใจ พร้อมทั้งอธิบายให้ผู้ป่วยทราบถึงความจำเป็นในการใส่ท่อช่วยหายใจ ร่วมกับแนะนำญาติให้ใช้

เทคนิคสัมผัส พูดคุย วางมือญาติไว้บริเวณหัวใจของผู้ป่วย และกอดผู้ป่วย พบว่า ผู้ป่วยสงบลง ไม่มีอาการกระสับกระส่าย และไม่ต้องผูกมือผู้ป่วยอีก ส่วนญาติรู้สึกสบายใจมากขึ้น ดังนั้นการได้รับการสนับสนุนของครอบครัวมีผลต่อความเข้มแข็งทางด้านสภาพจิตใจของผู้ป่วย (Deja, Denke, Weber-Carstens, Schröder, Pille, Hokema, et al., 2006) ส่งผลให้ความรู้สึกทุกข์ทรมานลดลงได้ สอดคล้องกับการศึกษาเชิงคุณภาพของอมรรัตน์ (2549) เกี่ยวกับประสบการณ์ความทุกข์ทรมานของผู้ป่วยในภาวะวิกฤตที่คาท่อช่วยหายใจ พบว่าแรงสนับสนุนของครอบครัวโดยเฉพาะการให้กำลังใจ ปลอบใจ การประคับประคอง และการช่วยเหลือผู้ป่วยเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยลดความทุกข์ทรมานให้แก่ผู้ป่วย

ขณะที่ในกลุ่มควบคุมมีค่าคะแนนความทุกข์ทรมานหลังได้รับการพยาบาลตามปกติสูงกว่าก่อนได้รับการพยาบาลตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -5.627$, $p < .01$) สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. การพยาบาลตามปกติที่ผู้ป่วยคาท่อช่วยหายใจทางปากได้รับ ประกอบด้วยกิจกรรมการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ การให้คำแนะนำในกิจกรรมที่พยาบาลจะต้องให้แก่ผู้ป่วย เช่น การดูดเสมหะ และการแจ้งให้ทราบถึงอาการโดยทั่วไป การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัว ซึ่งเป็นการให้กิจกรรมการพยาบาลตามประสบการณ์ของพยาบาลแต่ละบุคคลโดยไม่มีรูปแบบที่กำหนดไว้แน่นอน ทำให้ผู้ป่วยได้รับข้อมูลและการสนับสนุนของครอบครัวแตกต่างกัน ไม่มีแบบแผน และไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ป่วย ส่งผลให้ผู้ป่วยรับรู้และแปลความหมายของเหตุการณ์อย่างไม่มีแบบแผนความคิดความเข้าใจหรือไม่เข้าใจในเหตุการณ์ที่เกิด มีการคาดการณ์เกี่ยวกับเหตุการณ์ไปในทางลบ จึงไม่สามารถใช้แบบแผนความคิดความเข้าใจในการเผชิญกับปัญหาหรือควบคุมตนเองในการตอบสนองและการแสดงพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม (Johnson, 1999) ผู้ป่วยจึงมีปฏิกิริยาตอบสนองทางด้านจิตใจรุนแรง ส่งผลให้ผู้ป่วยที่คาท่อช่วยหายใจทางปากในกลุ่มควบคุมเกิดการความรู้สึกทุกข์ทรมานในระดับมาก (เกศินี, 2548)

2. การส่งเสริมการสนับสนุนของครอบครัว เป็นการเปิดโอกาสให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการดูแลผู้ป่วย พบว่าการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการดูแลผู้ป่วยยังไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างแพทย์ พยาบาลกับญาติ ญาติมีความรู้และทักษะไม่เพียงพอในการปฏิบัติ ความแตกต่างระหว่างเพศทำให้การดูแลไม่เท่ากัน (กนกรัตน์, 2547) การได้รับข้อมูลแรกรับเพียงครั้งเดียว และไม่ต่อเนื่อง มีผลให้เกิดความเครียด วิตกกังวลและกลัวว่าการดูแลของตนเองจะมีผลต่อการทำงานของอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ใช้กับผู้ป่วย (สมฤทัย, 2552) สอด คล้องกับการศึกษาครั้งนี้ที่สมาชิกในครอบครัวของกลุ่มควบคุม 25 ราย (ร้อยละ 100) มีความต้องการความช่วยเหลือจากพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยขณะเข้าเยี่ยม และร้อยละ 72 ต้องการข้อมูลจากพยาบาลเกี่ยวกับอาการของผู้ป่วย แนวทางการรักษา การปฏิบัติตัวขณะเข้าเยี่ยม ได้แก่ สอนและสาธิตวิธีการให้อาหาร การเช็ดตัว การพลิกตะแคงตัว การเปลี่ยนท่าทางผู้ป่วยอย่างปลอดภัย และไม่สร้างความเจ็บปวดให้แก่ผู้ป่วย คำแนะนำเกี่ยวกับอุปกรณ์ กฎระเบียบข้อห้ามต่างๆ การเฝ้าระวังอาการผิดปกติของผู้ป่วยที่ต้องไปตามพยาบาลในขณะที่ผู้ป่วยต้องการกำลังใจจากครอบครัว ต้องการให้ครอบครัวมาเฝ้าอย่างใกล้ชิด ช่วยดูแลทำกิจกรรมต่างๆ ให้ เช่น การเช็ดตัว บีบนวดร่างกาย (สมฤทัย, 2552) ดูแลความสุขสบายทั่วไป ช่วยบรรเทาความเจ็บปวด (อรนิภา, สุภาภรณ์ และอาภรณ์, 2554) เมื่อผู้ป่วยที่คาท่อช่วยหายใจทางปากไม่ได้รับการตอบสนองต่อความต้องการในการให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลตนเองหรือได้รับน้อย เนื่องจากภาระงานที่มากทำให้พยาบาลไม่ค่อยมีเวลาที่จะจัดการกับปัญหา และให้ความ สำคัญกับความต้องการทางด้านจิตใจของผู้ป่วยเป็นลำดับท้ายๆ (Price, 2004) จึงส่งผลทำให้ผู้ป่วยที่คาท่อช่วยหายใจทางปากในกลุ่มควบคุมเกิดการความรู้สึกทุกข์ทรมาน

และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนความทุกข์ทรมานในผู้ป่วยที่ได้รับการคาท่อช่วยหายใจทางปากระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง ด้วยสถิติทีอิสระ (independent t - test) มีค่าคะแนนความทุกข์ทรมานก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -.261$, $p >$

.05) แต่หลังการทดลองค่าคะแนนความทุกข์ทรมานในกลุ่มทดลองที่ได้รับข้อมูลร่วมกับการสนับสนุนของครอบครัวต่ำกว่าค่าคะแนนความทุกข์ทรมานในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการพยาบาลตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 3.88$, $p < .01$) แสดงว่าเป็นอิทธิพลมาจากการพยาบาลที่ให้ประกอบด้วยการให้ข้อมูลร่วมกับการสนับสนุนของครอบครัวที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นมีความเจาะจง ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้ป่วยในกลุ่มทดลองมีคะแนนความทุกข์ทรมานต่ำกว่ากลุ่มควบคุม สอดคล้องกับผลการศึกษาของเกศินี, เพชรไสว, พรรณงาม, และสุมน (2548) พบว่า ผู้ป่วยที่ใส่ท่อช่วยหายใจและใช้เครื่องช่วยหายใจที่ได้รับข้อมูลเตรียมความพร้อมมีค่าเฉลี่ยความวิตกกังวล ค่าเฉลี่ยความเจ็บปวด ค่าเฉลี่ยความทุกข์ทรมานและค่าเฉลี่ยคะแนนความเจ็บปวดและความทุกข์ทรมานน้อยกว่าผู้ป่วยที่ไม่ได้รับข้อมูลเตรียมความพร้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และยังสอดคล้องกับการศึกษาของเมไกร์, วอลช์ และลิตเติล (Maguire, Walsh & Little, 2004) พบว่าผู้ป่วยที่ได้รับข้อมูลร่วมกับการฝึกปฏิบัติมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความทุกข์ทรมานขณะส่องกล้องน้อยกว่ากลุ่มควบคุม จึงอาจสรุปได้ว่าการให้ข้อมูลและการสนับสนุนของครอบครัว ส่งผลต่อสภาพจิตใจของผู้ป่วย (Papathanas soglou, 2010) เนื่องจากการได้รับข้อมูลทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้นๆ สามารถแปลความหมายของเหตุการณ์ได้ถูกต้อง เกิดความรู้สึกถึงความสามารถในการควบคุมตนเองหรือควบคุมเหตุการณ์ที่คุกคามได้ (Leventhal & Johnson, 1983; Johnson, 1999) ร่วมกับการได้รับการสนับสนุนของครอบครัวเกิดเป็นความรู้สึกถึงการมีพลังอำนาจ(empowerment) สามารถดึงศักยภาพภายในตัวออกมาเพื่อควบคุมตนเอง จัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้อย่างเหมาะสม และเพิ่มความแข็งแกร่ง ทำให้ผู้ป่วยเกิดความเชื่อมั่นในตนเองรู้สึกมีคุณค่า มีความหวัง ลดความรู้สึกทุกข์ทรมาน

เอกสารอ้างอิง

กนกรัตน์ เนตรไสว. (2547). ประสบการณ์การมีส่วนร่วมของญาติในการดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัญฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

เกศินี สมศรี, เพชรไสว ลิ้มตระกูล, พรรณงาม พรรณเชญฐ์ และสุมน ปิ่นเจริญ. (2548). ผลของการให้ข้อมูลเตรียมความพร้อมต่อความวิตกกังวล ความเจ็บปวด และความทุกข์ทรมานในผู้ป่วยที่ใส่ท่อช่วยหายใจและใช้ เครื่องช่วยหายใจ. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 5*(1), 122- 134.

ธิดารัตน์ คำบุญ. (2551). พลังสัมผัส: พลังบำบัดจากกายสื่อถึงใจ.*วารสารพยาบาลสาร, 35*(4), 77-85

ลัพณา กิจรุ่งโรจน์. (2552). การพยาบาลจิตสังคมในผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ. ในสุนิสา ฉัตรมงคลชาติ (บรรณาธิการ), *ความรู้พื้นสำหรับพยาบาลดูแลระบบหายใจ*. (หน้า219-234). สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.

วรรณภรณ์ โล่สกุล. (2544). *ประสบการณ์ชีวิตผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัญฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

สมฤทัย แก้วมณี. (2552). การพัฒนาแนวปฏิบัติการให้ข้อมูลผู้ดูแลในครอบครัวเพื่อการดูแลเอื้ออาทร ผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยระยะวิกฤต หออภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลนางรอง. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัญฑิตสาขาการพยาบาลผู้สูงอายุ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อรนิภา รสฉ่ำ, สุภาภรณ์ ด้วงแพง และอาภรณ์ ดีนาน. (2554). ประสบการณ์ของผู้ที่ได้รับการใส่ท่อช่วยหายใจ. The graduate research conference, 12, MMP17.1-15.

อมรรัตน์ สุวรรณมิสสระ. (2549) *ประสบการณ์ความทุกข์ทรมานของผู้ป่วยในภาวะวิกฤตที่ใส่ท่อช่วยหายใจในโรงพยาบาลมะการักษ์*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัญฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยคริสเตียน, กรุงเทพมหานคร.

Davies D. (2007). Reflection on practice: An intubated patient suffering panic attacks. *Nursing in Critical Care, 12*(4), 198-201.

Deja, M., Denke, C., Weber-Carstens, S., Schröder, J., Pille, C.E., Hokema, F., et al. (2006). Social support during intensive care unit stay might improve mental impairment and consequently health-related quality of life in survivors of severe acute respiratory distress syndrome. *Critical Care, 10*(5), 1-12.

Finucane, B. T., & Santora, A. H. (2003). *Indications and preparation of the patient intubation. In Airway management* (3rd ed., pp. 162-169). New York: Springer-Verlag.

Johnson, J. E. (1999). Self-regulation theory and coping with physical illness. *Research in Nursing & Health, 22*, 435-448.

Johnson, M. M., & Sexton, D. L. (1990). Distress during mechanical ventilation : Patients' perceptions. *Critical Care Nurse, 10* (7), 48-57.

Johnson, P., John, W., & Moyle, W. (2006). Long-term mechanical ventilation in a critical care unit: Existing in an uneveryday word. *Journal of Advanced Nursing, 53*(5), 551–558.

Leventhal, H., & Johnson, J.E. (1983). Laboratory and field experimentation development of theory of self-regulation. In: P. J. Wooldridge, M. H. Schmitt, J. K. Skipper, R. C. Leonard (Eds.), *Behavioral science and nursing theory* (pp. 182-262). St. Louis: CV Mosby.

Maguire, D., Walsh, J. C., & Little, C. L. (2004). The effect of information and behavioral training on endscopy patients' clinical outcomes. *Patient Educ Couns, 54*(1), 61-65.

Maville, J. A., Bowen, J. E., & Benham, G. (2008). Effect of healing touch on strees perception and biological correlates. *Holistic Nursing Practice, 22*(2), 103-110.

Papathanassoglou, E. D. E. (2010). Title Psychological support and outcomes for ICU patients. *Source Nursing in Critical Care. 15*(3), 118-128.

Polit, D. F., & Beck, C.T., (2008). *Nursing research: Generating and assessing evidence for nursing practice* (8th ed.). Wolters Kluwer, New York: Lippincott Williams & Wilkins. 602-606.

Samuelson, K. A. M., (2010). Adult intensive care patients' perception of endotracheal tube-related discomforts: A prospective evaluation**.** *Heart & Lung: The Journal of Acute and Critical Care, 39*, 1-8.

การพัฒนาและประเมินผลการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อส่งเสริมการนอนหลับของผู้ป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤต

DEVELOPMENT AND EVALUATION OF CLINICAL NURSING PRACTICE GUIDELINE FOR SLEEP PROMOTION OF PATIENTS IN INTENSIVE CARE UNIT

อารยา โกมล[1] ผศ. ดร. เพลินพิศ ฐานิวัฒนานนท์[2] ผศ. ดร. วิภา แซ่เซี้ย[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

[3] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาการพยาบาลศัลยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทคัดย่อ

ผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยวิกฤตต้องเผชิญกับปัจจัยรบกวนการนอนหลับ ทำให้คุณภาพการนอนหลับต่ำ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาและประเมินผลการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อส่งเสริมการนอนหลับของผู้ป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤต โดยการประยุกต์จากหลักการและขั้นตอนการพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิกของสภาการวิจัยการแพทย์และสุขภาพแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย วิธีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 2 ระยะ คือ 1) การพัฒนา แนวปฏิบัติการพยาบาล และ 2) การนำแนวปฏิบัติการพยาบาลไปใช้และประเมินผล เครื่องมือประกอบด้วย แนวปฏิบัติการพยาบาลที่พัฒนาขึ้น แบบสอบถามความสามารถในการปฏิบัติได้ของกิจกรรมการพยาบาลเพื่อส่งเสริมการนอนหลับของผู้ป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤต แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้แนวปฏิบัติ แบบสอบถามปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ และแบบประเมินคุณภาพการนอนหลับผู้ป่วย ซึ่งผ่านการตรวจสอบและประเมินความคิดเห็นในการนำไปใช้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน โดยแนวปฏิบัติการพยาบาลมีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหา แนวปฏิบัติเท่ากับ 0.94 และค่าความเที่ยงจากการหาค่าความสอดคล้องตรงกันของพยาบาลผู้ใช้แนวปฏิบัติจำนวน 4 ราย ได้เท่ากับ 1.00 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยายและ วิลคอกซอน (Wilcoxon test) ผลการวิจัยพบว่า

1. แนวปฏิบัติการพยาบาลในการส่งเสริมการนอนหลับของผู้ป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤตประกอบด้วย 5 หมวด คือ การประเมินคุณภาพและปัจจัยรบกวนการนอนหลับ การบรรเทาความไม่สุขสบายทางด้านร่างกาย การลดการรบกวนจากกิจกรรมการพยาบาล การดูแลด้านจิตใจและจิตวิญญาณ และการดูแลสิ่งแวดล้อม เมื่อประเมินความสามารถในการปฏิบัติได้ของกิจกรรมตามแนวปฏิบัติจากพยาบาล 20 ราย พบว่าพยาบาลทุกราย (ร้อยละ 100) ให้ความเห็นว่าแนวปฏิบัติการพยาบาลสามารถนำไปปฏิบัติได้ทุกหมวด และพยาบาลส่วนใหญ่ร้อยละ 85 มีความพึงพอใจในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก ส่วนพยาบาลร้อยละ 15 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง โดยพยาบาลระบุปัญหาอุปสรรคว่า การดูแลด้านจิตใจต้องใช้เวลา มีความยากลำบากในการสื่อสารกับผู้ป่วยจากการที่ผู้ป่วยคาท่อช่วยหายใจ และจากภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลามากพอในการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยให้ครอบคลุม และมีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรให้เวลาในการสื่อสารกับผู้ป่วยเพิ่มการส่งต่อข้อมูล พูดคุยให้กำลังใจผู้ป่วยในเวรถัดไปที่ไม่มีภาระงานมาก

2. คุณภาพการนอนหลับของผู้ป่วยจำนวน 10 ราย หลังใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลเป็นเวลา 7 วัน ติดต่อกัน พบว่าคุณภาพการนอนหลับของผู้ป่วยหลังทำกิจกรรมตามแนวปฏิบัติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($Z = -2.805$, $P = .005$)

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าแนวปฏิบัติการพยาบาลที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ และควรมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อคงไว้ซึ่งประสิทธิภาพในการส่งเสริมการนอนหลับของผู้ป่วย หน่วยงานอื่นที่จะนำแนวปฏิบัตินี้ไปใช้ก็ควรพิจารณาปรับให้เหมาะสมกับบริบทก่อนนำไปใช้

คำสำคัญ : แนวปฏิบัติ, การพัฒนาและประเมินผล, การส่งเสริมการนอนหลับ, ผู้ป่วยวิกฤต

Abstract

Patients admitted to the intensive care unit (ICU) are exposed to sleep disturbing factors with affects low sleep quality. The purpose of this study was to develop and evaluate a clinical nursing practice guideline (CNPG) for sleep promotion of patients in ICU. This CNPG was applied based on the development of clinical practice guideline of the Australian National Health and Medical Research Council. Two phases were conducted: 1) the development of the CNPG, and 2) the implementation evaluation the CNPG. The instrument was composed of the CNPG, Qualification capabilities of nursing practice to promote sleep patients in the ICU, the Nurses' satisfaction Questionnaire, Qualification problems and suggestions in implemention, An assessment of the patient sleep quality. Which were approved by five experts. The index of consistency of CNPG was 0.94. And the CNPG's inter- rater reliability was test four nurses a value of 1.00. Data were analyzed by descriptive statistice and wicoxon test. The results were as follows:

1. The content of CNPG for sleep promotion of patients in ICU was composed of five parts: assessment sleep quality and sleep factors. The alleviate their physical uncomfort. To reduce interference from nursing activity. Psychological and spiritual care. And environmental care. Evaluated on their ability to perform activities of nursing practice by twenty nurse: The result showed that nurses described the overall CNPG as nurse ability action all categories. Most nurses eighty five percent reported their satisfaction at a high level and the other fifteen percent were satisfied at a moderate level. In addition, it was problems that take care of psychological difficulties in communicating with patients from patients with endotracheal tube and workload most to have enough time to respond to the needs of patient. For the suggestion. Give time to communicate with patient add data forwarding and give courage patients to shift the no workload.

2. Sleep of quality in patient with 10 cases after the CNPG for seven consecutive days. The sleep quality of patient do practice increased significantly seven days ($Z = -2.805$, $P = .005$)

The findings indicate that the CNPG could be applicable for implementation but continuing improvement in order to sustain the effectiveness in sleep promoting the patient. However, the appropriateness of the guideline should be considered if applied in other settings

KEYWORDS: GUIDELINE, DEVELOPMENT AND EVALUATION, SLEEP PROMOTION, CRITICAL CARE

1. บทนำ

ผู้ป่วยส่วนใหญ่ที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยวิกฤตต้องเผชิญกับปัญหาภาวะวิกฤตของชีวิตจากพยาธิสภาพของโรคและการรักษาที่ใช้เครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ ทำให้เกิดความเครียดและวิตกกังวล ส่งผลให้นอนไม่หลับ ทำให้ผู้ป่วยนอนหลับไม่เพียงพอและมีคุณภาพการนอนหลับต่ำ (ณัฐพงษ์, 2552) จากการศึกษาปริมาณการนอนหลับโดยรวมใน 24 ชั่วโมง ของผู้ป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤตที่ได้รับเครื่องช่วยหายใจ พบว่าอยู่ที่ประมาณ 4 ชั่วโมง (วรรดี, สนุตตรา, พัชรียา และศิวศักดิ์, 2549) ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยรบกวนด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อมในหอผู้ป่วยวิกฤต รวมถึงด้านการรักษาพยาบาลที่ได้รับและกิจกรรมพยาบาล (ณัฐพงษ์, 2552) เป็นผลให้ช่วงเวลาที่ร่างกายต้องพักเพื่อซ่อมแซมส่วนต่างๆ ของร่างกายลดลง ระบบภูมิคุ้มกันบกพร่อง การฟื้นหายจากโรคช้า เกิดภาวะแทรกซ้อนมากขึ้น เช่น ติดเชื้อทาง เดินหายใจ (Seneff , Wahner, Thompson, Honeycutt, & Silver, 2000) และผู้ป่วยต้องนอนโรงพยาบาลนาน เสียค่าใช้จ่ายมากขึ้น เกิดความเครียดและความวิตกกังวลมากขึ้น จนส่งผลให้เกิดภาวะสับสนเฉียบพลัน จำวัน เวลา สถานที่ และบุคคลไม่ได้ (ICU syndrome) (วิจิตรา, 2551)

การประเมินการนอนหลับและปัจจัยรบกวนการนอนหลับของผู้ป่วยจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้พยาบาลแก้ไขและให้กิจกรรมการพยาบาลที่เหมาะสมกับผู้ป่วย จากหลักฐานเชิงประจักษ์วิธีการจัดการเพื่อส่งเสริมการนอนหลับอาจมีข้อจำกัดในการนำไปใช้ คือ ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ทุกข้อ ขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้ป่วยและบริบทของที่ทำงาน จากการทบทวนสถานการณ์ การส่งเสริมการนอนหลับในหอผู้ป่วยวิกฤตของโรงพยาบาลสงขลาพบว่า ยังไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและมีการปฏิบัติในหลายรูปแบบ ขาดการนำหลักฐานเชิงประจักษ์มาใช้ในการปฏิบัติ ไม่มีการบันทึกหรือไม่มีแบบประเมินคุณภาพการนอนหลับหรือผลลัพธ์ของผู้ป่วยหลังจากที่ส่งเสริมการนอนหลับที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อส่งเสริมการนอนหลับของผู้ป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤต โดยพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิกตามกรอบแนวคิดของสภาวิจัยทางการแพทย์และสุขภาพแห่งชาติประเทศออสเตรเลีย (National Health and Medical Research Council [NHMRC], 1998) คัดเลือกเฉพาะข้อที่มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติโดยพิจารณาตามความเหมาะสมของลักษณะงานและลักษณะของผู้ป่วยในบริบทที่ทำงานแล้วนำมาทดลองใช้และประเมินผลลัพธ์เพื่อนำมาปรับปรุงการดูแลให้เหมาะสมกับผู้ป่วยต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ผู้มีส่วนร่วมในงานวิจัย ได้แก่

1. ผู้เชี่ยวชาญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อดูเนื้อหาของแนวปฏิบัติและตรวจสอบเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาแนวปฏิบัติและด้านการดูแลผู้ป่วยวิกฤต จำนวน 5 ท่าน

2. ผู้ชำนาญการปฏิบัติ คือ พยาบาลที่ดูแลผู้ป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤต รวมทั้งหมด จำนวน 20 ราย

3. กลุ่มผู้ป่วยที่จะนำแนวปฏิบัติไปทดลองใช้และประเมินผล โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ป่วยดังนี้ คือ เป็นผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยวิกฤตที่ใส่ท่อช่วยหายใจและรู้สึกตัวดี สามารถสื่อสารได้เข้าใจ ไม่มีปัญหาการมองเห็น การได้ยิน และไม่มีปัญหาเกี่ยวกับประสาทสัมผัสอื่น และยินยอมให้ความร่วมมือในการศึกษา ซึ่งผู้ป่วยที่ใช้ในการประเมินผลทางคลินิกกำหนด จำนวน 10 ราย และกำหนดผู้ป่วยที่ต้องคัดออก คือ ผู้ป่วยมีอาการเปลี่ยนแปลงจนไม่สามารถสื่อสารได้เข้าใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ 1) แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อส่งเสริมการนอนหลับของผู้ป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤต ซึ่งมีทั้งหมด 5 หมวด 2) เครื่องมือในการประเมินผลเชิงกระบวนการของการใช้แนวปฏิบัติการ

พยาบาลเพื่อส่งเสริมการนอนหลับของผู้ป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤต ประกอบด้วย 2.1) แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง 2.2) แบบสอบถามความสามารถในการปฏิบัติได้ของกิจกรรมการพยาบาลเพื่อส่งเสริมการนอนหลับของผู้ป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤต 2.3) แบบสอบถามความพึงพอใจของพยาบาลในการนำแนวปฏิบัติการพยาบาลไปใช้ ซึ่งประเมินโดยใช้มาตรวัดแบบตัวเลข (numerical rating scale) 2.4) เป็นแบบสอบถามปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการนำแนวปฏิบัติไปใช้ใน ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด 3) เครื่องมือในการประเมินผลเชิงคลินิกที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วย มี 2 ส่วน ได้แก่ 3.1) แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วย 3.2) เครื่องมือวัดคุณภาพการนอนหลับของผู้ป่วย คือ แบบประเมินคุณภาพการนอนหลับ ของวรรดี (2549) ที่ปรับปรุงมาจาก ของเวอร์แรนและสไนเดอร์ ฮาลเพิร์น (Verran & Synder Halpem, VSH Sleep Scale, 1987) ซึ่งมี 8 ข้อ ข้อละ 10 คะแนน มีคะแนนรวม 80 คะแนน แปลผลคะแนนเป็น 3 ระดับ คือ คะแนน 0-26 คือ คุณภาพการนอนหลับระดับต่ำ คะแนน 27-53 คือ คุณภาพการนอนหลับระดับปานกลาง คะแนน 54-80 คือ คุณภาพการนอนหลับระดับสูง และ 3.4) แบบบันทึกคุณภาพการนอนหลับของผู้ป่วย

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อส่งเสริมการนอนหลับของผู้ป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤต ผู้วิจัยดัดแปลงจากขั้นตอนการพัฒนาของสภาการวิจัยแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย (NHMRC, 1998) แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะการสร้างและพัฒนาเครื่องมือแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อส่งแสริมการนอนหลับของผู้ป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤต ประกอบด้วย ระยะเตรียมการ มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดปัญหาและขอบเขตของปัญหา ผู้วิจัยพิจารณาประเด็นปัญหาจากกิจกรรมที่ดูแลเป็นประจำ มีการปฏิบัติที่หลากหลายและเป็นกิจกรรมที่หากบกพร่องจะส่งผลกระทบต่อผู้ป่วย 2) ทบทวนวรรณกรรม/ หลักฐานเชิงประจักษ์/ คัดเลือกและประเมินคุณภาพของหลักฐาน ดำเนินการสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เหมาะสม ทันสมัย และเชื่อถือได้ สามารถนำปฏิบัติได้ โดยกำหนดคำสำคัญหลักในการสืบค้นตามกรอบการสืบค้นหลักฐาน PICO format (อรพรรณ, 2552) ได้หลักฐานเชิงประจักษ์รวม 13 เรื่อง 3) ยกร่างแนวปฏิบัติการพยาบาล โดยผู้วิจัยรวบรวมข้อเสนอแนะที่ดีที่สุดจากหลักฐานเชิงประจักษ์ สรุปเป็นเนื้อหาจัดทำแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อส่งเสริมการนอนหลับของผู้ป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤตฉบับร่าง ซึ่งประกอบด้วย 5 หมวด ได้แก่ 1) การประเมินคุณภาพและปัจจัยรบกวนการนอนหลับ 2) การบรรเทาความไม่สุขสบายทางด้านร่างกาย 3) การลดการรบกวนจากกิจกรรมการพยาบาล 4) การดูแลด้านจิตใจและจิตวิญญาณ และ 5) การดูแลสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งสร้างคู่มือประกอบการใช้แนวปฏิบัติ และแผนภูมิแสดงขั้นตอนปฏิบัติของแนวปฏิบัติการพยาบาล 4) ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ นำเครื่องมือทั้งหมด ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา ความครอบคลุม ความสมบูรณ์ของเนื้อหาและความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหาแนวปฏิบัติ (Index of Consistency [IOC]) พร้อมประเมินความคิดเห็นในการนำแนวปฏิบัติไปใช้ (Polit & Beck, 2004) ใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านการถ่ายทอด/นำสู่การปฏิบัติ 2) ด้านความเป็นไปได้ และ 3) ด้านความคุ้มทุน ตามแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นำผลการประเมินมาคำนวณ หาค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.94 จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 5) ทดสอบหาค่าความเที่ยง ด้วยการหาค่าความสอดคล้องตรงกันหรือเท่าเทียมกันของการใช้แนวปฏิบัติระหว่างผู้ปฏิบัติ 2 รายในเวลาเดียวกัน (inter-rater reliability) โดยผู้วิจัยใช้พยาบาลจำนวน 4 รายในการทดสอบหาค่าความเที่ยงโดยการคำนวณ หาค่าร้อยละของความสอดคล้อง (percent of agreement) ค่าที่ได้คือ 1.0

ระยะการนำแนวปฏิบัติไปทดลองใช้ ให้พยาบาลทดลองนำแนวปฏิบัติการพยาบาลไปใช้กับผู้ป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤตที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยวิกฤต ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้จำนวน 10 ราย พยาบาลแต่ละคนหมุนเวียนดูแลผู้ป่วยต่อเนื่องเป็นเวลา 7 วัน ซึ่งระยะเวลาการนำแนวปฏิบัติไปทดสอบใช้กับผู้ป่วยใช้ระยะเวลา 70 วัน จึงจะได้กลุ่มตัวอย่างครบ

ส่วนระยะที่ 2 คือ ระยะประเมินผล ในเชิงกระบวนการ โดยผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างพยาบาลแต่ละรายตอบแบบสอบถามประเมินความสามารถในการปฏิบัติได้จากการนำแนวปฏิบัติการพยาบาลที่ได้ไปทดลองใช้ และแบบสอบถามความพึงพอใจของพยาบาลรวมทั้งปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะจากการทดลองใช้แนวปฏิบัติ ในเชิงคลินิกที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วย วัดคุณภาพการนอนหลับของผู้ป่วยก่อนและหลังใช้แนวปฏิบัติติดต่อกันเป็นเวลา 7 วันนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล 1)ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ คะแนนจากแบบสอบถามความสามารถในการปฏิบัติได้ในการนำแนวปฏิบัติพยาบาลไปใช้และความพึงพอใจในการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาล และข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์ด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย 2) ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่ได้รับจากแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจัดกลุ่มเนื้อหาอย่างง่าย แล้วนำไปแจกแจงความถี่และคำนวณค่าร้อยละ 3) เปรียบเทียบข้อมูลคะแนนคุณภาพการนอนหลับของผู้ป่วยก่อนและหลังใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อส่งเสริมการนอนหลับของผู้ป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤตจากกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยจำนวน 10 คน ด้วยสถิติแบบนอนพาราเมตริกวิลคอกซอน (Wilcoxon test)

3. ผลการวิเคราะห์/ ผลการวิจัยและการอภิปราย

แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อส่งเสริมการนอนหลับของผู้ป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤตที่พัฒนาขึ้นและสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง ในการศึกษานี้ มีแนวปฏิบัติในการส่งเสริมการนอนหลับของผู้ป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤตรวม 5 หมวด ประกอบด้วย การประเมินคุณภาพและปัจจัยรบกวนการนอนหลับ การบรรเทาความไม่สุขสบายทางด้านร่างกาย การลดการรบกวนจากกิจกรรมการพยาบาล การดูแลด้านจิตใจและจิตวิญญาณ และการดูแลสิ่งแวดล้อม

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพยาบาลผู้ใช้แนว มีจำนวน 20 ราย อายุเฉลี่ย 34.6 ปี (SD = 8.49) จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งหมด (ร้อยละ 100) ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานวิชาชีพพยาบาลเฉลี่ย12.25 ปี (SD = 9.19) และมีประสบการณ์ในการทำงานหอผู้ป่วยวิกฤตเฉลี่ย 9.80 ปี (SD = 7.66) ซึ่งมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าหอผู้ป่วย จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 5 ที่เหลือเป็นพยาบาลประจำการ จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 95 และทั้ง 20 ราย ไม่เคยมีประสบการณ์อบรมเกี่ยวกับแบบแผนการนอนหลับของผู้ป่วย คิดเป็นร้อยละ 100

ในเชิงกระบวนการ พบว่า พยาบาลทุกราย (ร้อยละ 100) ให้ความเห็นว่าแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อส่งเสริมการนอนหลับของผู้ป่วยในหอผู้ป่วยวิกฤตสามารถนำไปปฏิบัติได้ทุกหมวด ซึ่งอธิบายได้ว่าเมื่อพิจารณารายละเอียดของแนวปฏิบัติแต่ละหมวด จะเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติบนพื้นฐานของงานประจำที่ใช้หลักกระบวนการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยให้ครอบคลุมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสิ่งแวดล้อมรวมถึงองค์รวม (ปลดา, 2548)

ความพึงพอใจโดยรวมของพยาบาลในการนำแนวปฏิบัติการพยาบาลไปใช้ พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่ร้อยละ 85 มีคะแนนความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากพยาบาลส่วนใหญ่รับรู้ว่าแนวปฏิบัติที่พัฒนาขึ้นนี้มีประโยชน์ต่อผู้ป่วยวิกฤตในการส่งเสริมการนอนหลับ เพื่อให้ผู้ป่วยฟื้นสภาพได้เร็วร่วมกับการรักษาของแพทย์ และกิจกรรมใน แนวปฏิบัติล้วนเป็นกิจกรรมที่ทำอยู่ประจำและสามารถปฏิบัติได้ และมีพยาบาลร้อยละ 15 มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะพยาบาลรู้สึกว่าลักษณะงานของพยาบาลในห้องผู้ป่วยวิกฤตมุ่งให้การพยาบาลเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยที่มีภาวะคุกคามต่อชีวิตเป็นอันดับแรก ในขณะที่แนวปฏิบัติการพยาบาลที่มีข้อกำหนดให้มีการประเมินคุณภาพการนอนหลับในช่วงเวลาที่กำหนด คือ ช่วง 18.00-20.00น.และ 06.00-08.00น.ซึ่งถ้าช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงวิกฤตที่ต้องช่วยเหลือผู้ป่วยที่มีภาวะคุกคามต่อชีวิตและเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด (วาสนา, 2553) ทำให้ไม่มีเวลาและไม่สะดวกที่จะประเมินคุณภาพ การนอนหลับได้ จึงเกิดความรู้สึกยุ่งยาก ร่วมกับข้อคำถามประเมินคุณภาพการนอนหลับมีหลายข้อและต้องใช้เวลาในการประเมิน

นาน ประกอบด้วยผู้ป่วยเป็นผู้สูงอายุต้องใช้เวลาในการคิดนานและมีความยากลำบากในการสื่อสารจากการคาท่อช่วยหายใจ

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ พบว่า ในหมวดการดูแลด้านจิตใจและจิตวิญญาณ มีพยาบาลร้อยละ 65 ให้ความเห็นว่าการดูแลด้านจิตใจต้องใช้เวลา มีความยากลำบากในการสื่อสารกับผู้ป่วยจากที่ผู้ป่วยคาท่อช่วยหายใจและจากภาระงานมากในบางวัน ทำให้ไม่มีเวลามากพอในการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยให้ครอบคลุม ดังนั้นจึงให้ข้อเสนอแนะว่า ควรหาเวลาสื่อสารกับผู้ป่วย เพิ่มการส่งต่อข้อมูลพูดคุยให้กำลังใจผู้ป่วยในเวรถัดไปที่ไม่มีภาระงานมาก ในหมวดการประเมินคุณภาพและปัจจัยรบกวนการนอนหลับ มีพยาบาลร้อยละ 40 ให้ความเห็นว่า ภาระงานมากในวันที่ผู้ป่วยมีอาการวิกฤต อาจไม่สามารถประเมินคุณภาพการนอนหลับในเวลาที่กำหนดได้ ทั้งนี้เนื่องจากหอผู้ป่วยวิกฤตรับผู้ป่วยซึ่งมีทั้งอาการวิกฤตและอาการกึ่งวิกฤตเพื่อฝึกหย่าเครื่องช่วยหายใจ และอาการวิกฤตไม่สามารถคาดเดาได้ว่าจะเกิดขึ้นเวลาไหน เมื่อมีผู้ป่วยมีอาการวิกฤตทำให้พยาบาลต้องไปช่วยผู้ป่วยที่มีอาการวิกฤตก่อน ส่งผลให้ไม่สามารถประเมินคุณภาพการนอนหลับในเวลาที่กำหนดได้ ถ้าเวลาที่ผู้ป่วยมีอาการวิกฤตตรงกับเวลาที่จะประเมินคุณภาพการนอนหลับ จึงให้ข้อเสนอแนะว่า ควรงดประเมินในกรณีที่มีผู้ป่วยอาการวิกฤตตรงกับช่วงเวลาที่กำหนดในแนวปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะว่าเมื่อมีผู้ป่วยการวิกฤตและอาจต้องช่วยฟื้นคืนชีพ ซึ่งต้องอาศัยพยาบาลในทีมประมาณ 4 คน และใช้เวลาประมาณ 1 – 2 ชั่วโมงในการช่วยและประเมินจัดการกับผู้ป่วย

ในเชิงคลินิก ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยที่ได้นำแนวปฏิบัติการพยาบาลไปทดลองใช้ (มิถุนายนถึงสิงหาคม 2555) มีผู้ป่วยจำนวน 10 ราย มีอายุเฉลี่ย 71 ปี (SD= 10.05) เป็นเพศหญิงและเพศชายเท่ากัน ส่วนใหญ่ 9 ราย นับถือศาสนาพุทธ และอีก 1 ราย นับถือศาสนาอิสลาม โดยผู้ป่วยทั้งหมดมีระยะเวลาในการนอนโรงพยาบาลจนถึงเข้าหอผู้ป่วยวิกฤตเฉลี่ย 6.40 วัน (SD = 4.52) ซึ่งผู้ป่วย 1 คน จะได้รับการวินิจฉัยโรคมากกว่า 1 โรค โดยพบว่าผู้ป่วย 7 ราย ได้รับการวินิจฉัยเป็นกลุ่มโรคหัวใจ รองลงมา คือโรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน และโรคอื่นๆ (เช่น ไขมันในเลือดสูง ต่อมลูกหมากโต โรคหลอดเลือดในสมองโรคติดเชื้อทางเดินปัสสาวะ) และมีผู้ป่วยจำนวน 4 ราย มีประวัติการได้รับเครื่องช่วยหายใจ นอกจากนี้ยังพบว่า มีผู้ป่วยจำนวน 2 ราย มีประสบการณ์เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยวิกฤต และมีผู้ป่วยจำนวน 6 ราย ได้รับยาส่งเสริมการนอนหลับขณะอยู่ในโรงพยาบาล ผลวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยคุณภาพการนอนหลับโดยรวมทั้ง 7 วัน ก่อนทำกิจกรรมตามแนวปฏิบัติมีคะแนนเฉลี่ยคุณภาพการนอนหลับโดยรวมเท่ากับ 46.90 คะแนน (SD=7.43) คุณภาพการนอนหลับอยู่ในระดับปานกลาง และหลังทำกิจกรรมตามแนวปฏิบัติ พบว่า คะแนนเฉลี่ยคุณภาพการนอนหลับโดยรวมเท่ากับ 55.62 คะแนน (SD=6.44) คุณภาพการนอนหลับอยู่ในระดับสูง และเมื่อนำคะแนนคุณภาพการนอนหลับทั้ง 7 วัน ของผู้ป่วยทั้ง 10 คน มาวิเคราะห์ด้วยสถิติวิลคอกซอล พบว่า คุณภาพการนอนหลับของผู้ป่วยหลังทำกิจกรรมตามแนวปฏิบัติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Z = -2.805, P = .005)

ทั้งนี้อธิบายได้ว่าแนวปฏิบัติการพยาบาลได้พัฒนาขึ้นจากหลักฐานเชิงประจักษ์โดยใช้เกณฑ์คัดเลือกของสถาบันโจแอนนาบริกษ์ (The Joanna Brigs Institute [JBI], 2008) ที่มีระดับความน่าเชื่อถือตั้งแต่ระดับ 1 ถึงระดับ4 เนื่องจากเป็นข้อที่สามารถปฏิบัติได้ รวมทั้งมีเกรดข้อเสนอแนะตั้งแต่ B ถึง A ได้รับการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน มีความถูกต้องด้านภาษา เข้าใจง่าย ช่วยเพิ่มความมั่นใจในการนำไปทดลองใช้ (ฟองคำ, 2552) ทำให้ได้รับการเชื่อถือว่าแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อส่งเสริมการนอนหลับ โดยจัดการหรือควบคุมปัจจัยรบกวนการนอนหลับในด้านต่างๆ ได้แก่ การบรรเทาความไม่สุขสบายทางด้านร่างกาย การลดการรบกวนจากกิจกรรมการพยาบาล การดูแลด้านจิตใจและจิตวิญญาณ และการดูแลสิ่งแวดล้อมไม่ให้มีมากขึ้นร่วมกับการแก้ไขพยาธิสภาพของโรคจากแพทย์โดยการรักษา จะช่วยให้ผู้ป่วยคุณภาพการนอนหลับดีขึ้น เนื่องจากปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยที่รบกวนการนอนหลับตามการรับรู้ของผู้ป่วยมากที่สุด (วรรดี,

2549) และจากการศึกษาของ จิวประสาท (Jiewprasat, 2003) พบว่าคุณภาพการนอนหลับของผู้ป่วยขณะอยู่ในหอผู้ป่วยวิกฤตอายุรกรรม มีแนวโน้มค่อยๆ ลดลงใน 4 คืนแรก หลังจากนั้นค่อยๆ เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่อง มาจากมีปัจจัยรบกวนทั้งภายในและภายนอก ดังนั้นเมื่อจัดการกับปัจจัยรบกวนโดยเฉพาะปัจจัยใน 4 คืนแรก และได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่องใน 3 คืนต่อมาซึ่งคุณภาพการนอนหลับของผู้ป่วยเริ่มดีขึ้นอยู่แล้วเป็นระยะเวลารวม 7 วัน จึงมีผลทำให้คุณภาพการนอนหลับผู้ป่วยดีขึ้น ในส่วนของพยาธิสภาพของโรคจะเห็นได้ว่าผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยกึ่งวิกฤตที่ข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยวิกฤตเพื่อฝึกหย่าเครื่องช่วยหายใจ และเป็นกลุ่มโรคหัวใจ รองลงมา คือโรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน จึงมีพยาธิความรุนแรงของโรคไม่มากเนื่องจากไม่มีพยาธิสภาพที่ปอด เพราะถ้าผู้ป่วยมีพยาธิสภาพที่ปอด เช่น มีน้ำท่วมปอด ความยืดหยุ่นของปอดลดลงจากโรคปอดอุดกั้นเรื้อรังหรือปอดอักเสบจะมีผลทำให้การควบคุมการหายใจไม่เสถียร เกิดอาการหายใจเหนื่อยหอบ (สุมาลี, 2545) ซึ่งทำให้รบกวนการนอนหลับ ดังนั้นพยาธิสภาพของโรคที่ไม่รุนแรงจึงมีผลทำให้คุณภาพการนอนหลับของผู้ป่วยดีขึ้น

นอกจากนี้สภาพสิ่งแวดล้อมในหอผู้ป่วยวิกฤตโรงพยาบาลสงขลามีสภาพเป็นสัดส่วน ดูเป็นส่วนตัว คือ มีลักษณะเป็นห้องกระจกแก้ว พยาบาลสามารถมองเห็นผู้ป่วยได้ชัด มีประตูสามารถเลื่อนปิด – เปิดได้ตามความต้องการซึ่งจะช่วยป้องกันเสียงจากภายนอกห้องที่มาจากผู้ป่วยห้องอื่นหรือเสียงจากพยาบาลภายนอกห้องได้ มีไฟและเครื่องปรับอากาศสามารถควบคุมการปิด- เปิดได้ในแต่ละห้อง และห้องกว้างไม่ดูคับแคบจนเกินไปจึงทำให้ผู้ป่วยรู้สึกเป็นส่วนตัวและปลอดภัยมากขึ้น ดังนั้นคุณภาพการนอนหลับจึงค่อยๆ สูงขึ้นหลังจากดูแลตามแนวปฏิบัติตั้งแต่วันที่ 1 ถึงวันที่ 7 นอกจากนี้การดูแลผู้ป่วยได้รับยานอนหลับร่วมกับการดูแลตามแนวปฏิบัติจะช่วยให้ผู้ป่วยหลับมากขึ้นซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้ป่วยร้อยละ 60 ได้รับยาส่งเสริมการนอนหลับขณะอยู่ในโรงพยาบาล ซึ่งยานอนหลับที่แพทย์พิจารณาให้ ได้แก่ยา clonazepam, ativan, Alprazolam และ seroquel ซึ่งยาเหล่านี้จะช่วยให้ผู้ป่วยมีคุณภาพการนอนหลับดีขึ้นโดยทำให้ระยะเวลาการนอนยาวนานขึ้น จำนวนครั้งในการตื่นตอนกลางคืนลดลง (เมทารัตน์, พรรณวดีและสุปรีดา, 2552) ร่วมกับผู้ป่วยมีประสบการณ์เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยวิกฤต (ร้อยละ 20) และมีประสบการณ์ได้รับเครื่องช่วยหายใจ (ร้อยละ 40) ทำให้เกิดการปรับตัวต่อความเครียดและความวิตกกังวล ซึ่งจะส่งผลต่อการนอนหลับของผู้ป่วย เนื่องจากผู้ป่วยที่เคยเข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยวิกฤตมาก่อนจะเกิดความคุ้นเคยโดยเฉพาะผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่มีปัญหาทางอายุรกรรมเข้ารับการรักษามากกว่า 1 ครั้ง จะปรับตัวได้ดีกว่า (วราภา, 2544) อย่างไรก็ตามในการประเมินคุณภาพการนอนหลับของผู้ป่วยที่คาท่อช่วยหายใจ พบว่ามีความยากลำบากในการสื่อสารกับผู้ป่วยจึงต้องใช้เวลาในการประเมิน ในการนำไปใช้จึงอาจต้องปรับเปลี่ยนข้อคำถามให้สั้นกะทัดรัดและเข้าใจง่ายกว่านี้ และลดจำนวนข้อให้น้อยลง ส่วนวิธีการส่งเสริมการนอนหลับ มีหลายวิธี อาจมีข้อจำกัดในบางบริบทที่ทำงานไม่สามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้ป่วยและบริบทของที่ทำงานนั้นๆ ดังนั้นในการนำไปใช้จึงต้องมีการพัฒนาปรับปรุงให้เหมาะสมเพื่อคุณภาพการนอนหลับของผู้ป่วย

เอกสารอ้างอิง

ณัฐพงษ์ เจียมจริยธรรม. (2552). Sleep Problems in Critically ill patients. *วารสารวัณโรคโรคทรวงอกและเวชบำบัดวิกฤต 30*(2), 84 -93.

ปลดา เหมโลหะ. (2548). *การพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชที่มีพฤติกรรมรุนแรง โรงพยาบาลสวนสราญรมย์ จ. สุราษฎร์ธานี.* สารนิพนธ์พยาบาลศาสมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.

เมธารัตน์ เยาวะ, พรรณวดี พุธวัฒนะ, และสุปรีดา มั่นคง. (2552). การจัดการปัญหาการนอนไม่หลับในผู้สูงอายุที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล: การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ. *รามาธิบดีพยาบาลสาร, 15*(2), 269 – 282.

วราภา แหลมเพ็ชร. (2544). *การนอนหลับและปัจจัยรบกวนการนอนหลับของผู้สูงอายุที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลแผนกอายุรกรรม*.วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.

วรรดี รักอิ่ม, สุนุตตรา ตะบูนพงศ์, พัชรียา ไชยลังกา, และ ศิวศักดิ์ จุทอง. (2549). คุณภาพการนอนหลับปัจจัยรบกวนการนอนหลับและกิจกรรมการดูแลในผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ.*สงขลานครินทร์เวชสาร, 24* (4), 289 -298.

วาสนา ธรรมศิริพงษ์. (2553). *การพัฒนาและประเมินผลแนวปฏิบัติพยาบาลในการให้อาหารทางสายยางในผู้ป่วยวิกฤตทางศัลยกรรมอุบัติเหตุ โรงพยาบาลสงขลานครินทร์.* วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.

วิจิตรา กุสุมภ์ (บรรณาธิการ). (2551). *การพยาบาลผู้ป่วยภาวะวิกฤต*: แบบองค์รวม. (พิมพ์ครั้งที่ 3)สามัญนิติบุคคลสหประชาพาณิชย์, กรุงเทพมหานคร.

สุมาลี เกียรติบุญศรี. (2545). *การใช้เครื่องช่วยหายใจแรงดันบวก.* ในสุมาลี เกียรติบุญศรี (บรรณาธิการ). การดูแลรักษาโรคระบบหายใจในผู้ใหญ่. (หน้า 249 –272). กรุงเทพมหานคร: ภาคพิมพ์.

อรพรรณ โตสิงห์. (2552). *การตั้งคำถามและการกำหนดกรอบการสืบค้น.*สื่อการสอนคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Jiewprasat, K. (2003). *Sleep and sleep disturbing factors of patients in medical intensive care unit.* Unpublishcd master's thesis, Mahidol University, Bangkok, Thailand.

National health and midical research council. (1998). *A guide to the development*, *implementation and evaluation of clinical practice guidelines*. Retrieved April 6 , 2008 , from http:// www.nhmre.gov.au/publications/synopses_/files/cp30.pdf

Polit, D. F., & Beck, C. T. (2004). *Nursing research: Principles and method.* (7 nd ed., pp.673-703).United States of America: Lippincott Williams & Wilkins.

Seneff, M. G., Wahner, D., Thompson, D., Honeycutt, C., & Silver M.R. (2000). The impact of Iong term acute care facilities on the outcome and cost of care for patients undergoing prolonged mechanical ventilation. *Critical Care Med, 28*, 342 – 600.

Snyder- Halpern, R., & Verran, J. A. (1987). Intrumentation to describe subjective sleep characteristics in healthy subjects. *Research in Nursing & Health. 10*, 155-163.

The Joanna Briggs Institute. (2008). JBI levels of evidence and grading of recommendations. Retrieved April 5, 2011, from htt://www.jbiconnect.org/connect/imfo/about/jbi_ebhc_approach.phy

ผลของโยคะต่อองศาการเคลื่อนไหวของข้อไหล่ในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัดแบบถอนรากชนิดดัดแปลง

EFFECT OF YOGA ON DEGREE OF SHOULDER MOVEMENT IN PATIENTS WITH BREAST CANCER AFTER MODIFIED RADICAL MASTECTOMY

รัชนีกร สุขประเสริฐ[1] ผศ.ดร.เพลินพิศ ฐานิวัฒนานนท์[2] และ ผศ.ดร.หทัยรัตน์ แสงจันทร์[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์,
[2,3] อาจารย์ประจำหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้โยคะต่อองศาการเคลื่อนไหวของข้อไหล่ในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัดแบบถอนรากชนิดดัดแปลง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัดแบบถอนรากชนิดดัดแปลงโรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 25 ราย และกลุ่มควบคุม 25 ราย เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจับคู่เรื่องอายุและระยะของโรค โดยกลุ่มทดลองได้รับการฝึกโยคะ กลุ่มควบคุมจะได้รับการสอนการบริหารปกติจากพยาบาลประจำหอผู้ป่วยด้วยท่าบริหารของสถาบันมะเร็ง 10 ท่า เครื่องมือที่ใช้เป็นแผนการสอนการใช้โยคะ คู่มือและวีซีดีประกอบคู่มือการบริหารข้อไหล่และแขนภายหลังผ่าตัดมะเร็งเต้านมด้วยโยคะ โดยผู้วิจัยสร้างขึ้น และผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน โดยมีเครื่องมือในการวัด คือ โกนิโอมิเตอร์ ชนิด 360° วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไคสแควร์ และสถิติทดสอบที (T-test) ผลการวิจัยพบว่า

1. ค่าเฉลี่ยองศาการเคลื่อนไหวของข้อไหล่ในผู้ป่วยหลังผ่าตัดมะเร็งเต้านมแบบถอนรากชนิดดัดแปลงของกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติหลังการได้รับการพยาบาลตามปกติต่ำกว่าระยะก่อนได้รับการพยาบาลตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.05$) ในทุกท่า

2. ค่าเฉลี่ยองศาการเคลื่อนไหวของข้อไหล่ในผู้ป่วยหลังผ่าตัดมะเร็งเต้านมแบบถอนรากชนิดดัดแปลงของกลุ่มที่ได้รับการฝึกโยคะหลังการได้รับการฝึกโยคะต่ำกว่าระยะก่อนได้รับ การฝึกโยคะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.05$) ในทุกท่า

3. ค่าเฉลี่ยองศาการเคลื่อนไหวของข้อไหล่ในผู้ป่วยหลังผ่าตัดมะเร็งเต้านมแบบถอนรากชนิดดัดแปลงในระยะหลังผ่าตัดของกลุ่มที่ได้รับการฝึกโยคะ สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.05$) ในทุกท่า

คำสำคัญ : องศาการเคลื่อนไหวของข้อไหล่, โยคะ, การผ่าตัดเต้านมแบบถอนรากชนิดดัดแปลง

Abstract

The purpose of this quasi-experimental research was to study Effect of Yoga on Degree of Shoulder Movement in Patients with Breast Cancer After Modified Radical Mastectomy. The sample consisted of patients with breast cancer have surgery to Modified Radical Mastectomy of Maharajnakhonsithamarat Hospital. 25 patients were divided into experimental group and control group, 25 patients were specifically selected to match the age and stage of disease. The experimental group received yoga. The control group was taught by conventional nursing methods of patients with cancer port 10 port. The research instruments included yoga education. Manual and CD guide to the management of shoulder and arm after breast cancer surgery with yoga. The researcher created. And the validity of the content by 5 experts with a tool to measure the goniometer types 360o data analysis computer program by using percentage, mean, standard deviation, chi-square test. T (T-test). The results were as follows:

1. The mean score of motion of the shoulder movement in breast cancer patients after a Modified Radical Mastectomy. A posture of those taught by conventional nursing methods under the mean score of motion of the shoulder before surgery. Statistical significance ($P < 0.05$) in all positions.

2. The mean score of the shoulder movement in breast cancer patients after a Modified Radical Mastectomy of the group has been practicing yoga after a yoga session under the mean score of motion of the shoulder before surgery. Statistical significance ($P < 0.05$) in all positions.

3. The mean score of the shoulder movement in breast cancer patients after a Modified Radical Mastectomy of a converted period after surgery, the group has been practicing yoga. Higher than those who received taught by conventional nursing methods at a significantly ($P < 0.05$) in all positions.

KEYWORDS: SHOULDER MOVEMENT, YOGA, MODIFIED RADICAL MASTECTOMY

1. บทนำ

ปัจจุบันโรคมะเร็งถือเป็นปัญหาสำคัญทางสาธารณสุข เนื่องจากโรคมะเร็งเป็นสาเหตุการตายอันดับ 1 ของคนไทย และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2551) การรักษามะเร็งเต้านมด้วยการผ่าตัดเป็นวิธีที่สำคัญและมีประสิทธิภาพ ซึ่งในปัจจุบันแพทย์ส่วนใหญ่นิยมวิธีการผ่าตัดเต้านมแบบถอนรากแบบดัดแปลง (กิติ และคณะ, 2546-2547) อย่างไรก็ตามการผ่าตัดมะเร็งเต้านมอาจทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนต่างๆตามมาได้ โดยจากกการติดตามผู้ป่วยหลังผ่าตัดเต้านมเป็นระยะเวลา 3-5 เดือนพบว่าผู้ป่วยร้อยละ 80 มีปัญหาเกี่ยวกับข้อไหล่และแขนอย่างน้อยหนึ่ง อย่าง และพบว่าภาวะข้อไหล่ติดแข็งพบได้ร้อยละ 40 ของปัญหาข้อไหล่และแขน (Kaplan, 2009)

การฟื้นฟูข้อไหล่และแขนของผู้ป่วยหลังผ่าตัดมะเร็งเต้านมเป็นการส่งเสริมให้การเคลื่อนไหวข้อไหล่และแขนเป็นปกติได้เร็วที่สุดและป้องกันภาวะแทรกซ้อนข้อไหล่ติดแข็งหรือภาวะข้อไหล่ขยับได้น้อยลง และความพิการตามมาได้ ปัจจุบันโรงพยาบาลได้ใช้ท่าในการบริหารของสถาบันมะเร็งแห่งชาติเป็นคู่มือที่ได้รูปแบบมาจากสมาพันธ์นานาชาติเพื่อการควบคุมโรคมะเร็ง (Union International Control Cancer: UICC) ประกอบด้วยท่าบริหารต่างๆที่ใช้ในการบริหารข้อไหล่ให้มีการเคลื่อนไหวของข้อ แขนและข้อไหล่ในท่าและมุมต่างๆได้ตามปกติโดยมีทั้งหมด 10 ท่า แต่การศึกษาผู้ป่วยหลัง

ผ่าตัดมะเร็งเต้านมยังพบอุบัติการณ์การเกิดปัญหาการเกิดภาวะข้อไหล่ติดแข็งหรือภาวะข้อไหล่ขยับได้ลดลง (Kaplan, 2009) โยคะเป็นศาสตร์หนึ่งที่สามารถนำมาใช้เพื่อนำไปสู่การฟื้นสภาพหลังผ่าตัดได้ โดยมีการผสมผสานทั้งทางร่างกาย จิตใจและจิตวิญญาณ มีการผ่อนคลายกล้ามเนื้อทุกส่วนจนก่อให้เกิดสมาธิ ลดอาการปวดและสามารถช่วยให้ร่างกายลดความตึงตัวยืดเหยียดได้เพิ่มขึ้นซึ่งจะส่งผลให้ลดภาวะข้อไหล่ติดแข็งลดลงได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการนำโยคะมาใช้ในการฟื้นฟูสภาพการเคลื่อนไหวของข้อไหล่ ประเมินผลโดยการวัดองศาการเคลื่อนไหวของข้อไหล่ในทิศทางต่างๆ ในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัดแบบถอนรากชนิดดัดแปลง

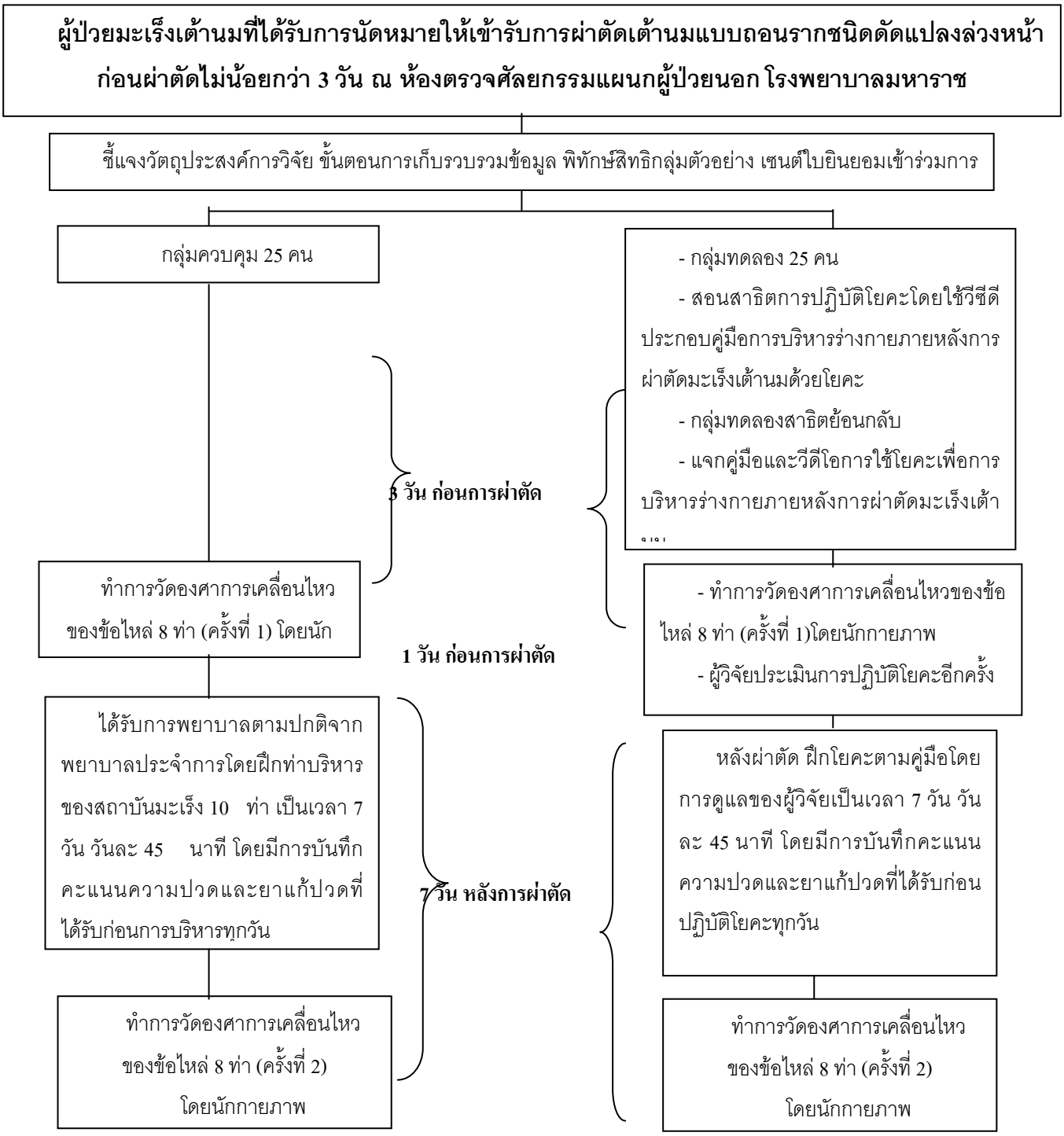
2. ขั้นตอนการศึกษา อุปกรณ์ และวิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมเพศหญิง ที่เข้ารับการรักษาด้วยการผ่าตัดเต้านมแบบถอนรากชนิดดัดแปลงในหอผู้ป่วยศัลยกรรมหญิง ของโรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีเปิดตารางอำนาจการทดสอบ (power analysis) ของโพลิทและฮังเลอร์ (Polit & Hungler, 1999) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ .05 อำนาจการทดสอบ (power) เท่ากับ .80 และหาขนาดอิทธิพลค่าความแตกต่าง (effect size) ของงานวิจัยครั้งนี้ จากงานวิจัยที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ได้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 25 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภท ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นเครื่องมือที่ประกอบด้วยแบบบันทึกข้อมูลทั่วไป และแบบบันทึกการประเมินองศาการเคลื่อนไหวของข้อไหล่ 2. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง ประกอบด้วย 2.1แผนการสอนเรื่องการใช้โยคะเพื่อการบริหารร่างกายภายหลังการผ่าตัดมะเร็งเต้านม 2.2 คู่มือการใช้โยคะเพื่อการบริหารร่างกายภายหลังการผ่าตัดมะเร็งเต้านม 2.3 วีซีดีประกอบคู่มือการบริหารร่างกายภายหลังการผ่าตัดมะเร็งเต้านมด้วยโยคะ ซึ่งผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นดังกล่าวไปตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาที่ใช้ ความครอบคลุมของเนื้อหาสาระ เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข จากนั้นผู้วิจัยจะนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา 2.4โกนิโอมิเตอร์ซึ่งเป็นเครื่องมือวัดองศาการเคลื่อนไหวข้อไหล่ ความเที่ยงของเครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้จะใช้โกนิโอมิเตอร์ชนิด 360 องศาชิ้นเดียวกันทำการวัดองศาการเคลื่อนไหวของข้อไหล่ ซึ่งวัดโดยนักกายภาพคนเดียวกันตลอดการวิจัย โดยนักกายภาพไม่ทราบว่าผู้ป่วยที่ทำการวัดอยู่ในกลุ่มการทดลองใด โดยทำการวัดในช่วงเวลา 12.00 น. – 18.00 น. ทั้งในระยะก่อนและหลังการผ่าตัดเต้านม

การดำเนินงานและการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผลการวิเคราะห์ /ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวน 50 ราย แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองกลุ่มละ 25 ราย กลุ่มควบคุมส่วนใหญ่อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 32 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 60 มีรายได้พอเพียง ร้อยละ 84 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 96 แขนข้างที่ทำการผ่าตัดส่วนใหญ่เป็นข้างขวา ร้อยละ52 ระยะของโรคอยู่ในระยะ2 ร้อยละ56 ไม่ตัดกล้ามกล้ามเนื้อเพ็คโทราลิสไมเนอร์ ร้อยละ 96 และส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์การฝึกโยคะร้อยละ 88 ส่วนกลุ่มทดลอง ส่วนใหญ่ใหญ่อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 28 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 56 มีรายได้พอเพียง ร้อยละ 88 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 92 แขนข้างที่ทำการผ่าตัดส่วนใหญ่เป็นข้างขวา ร้อยละ56 ระยะของโรคอยู่ในระยะ2 ร้อยละ60 ไม่ตัดกล้ามกล้ามเนื้อเพ็คโทราลิสไมเนอร์ ร้อยละ 96 และส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์การฝึกโยคะร้อยละ 84 ซึ่งพบว่าลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไปและการทดสอบสถิติที มีจำนวน 50 ราย แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองกลุ่มละ 25 ราย กลุ่มควบคุมมีอายุเฉลี่ย 49.80 ปี (S.D.=7.41) จำนวนต่อมน้ำเหลือง ที่เลาะเฉลี่ย 18.24 ปี(S.D.=2.54) ส่วนกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุมมีอายุเฉลี่ย 48.44 ปี (S.D.=8.61) จำนวนต่อมน้ำเหลืองที่เลาะ เฉลี่ย 18.68 ปี(S.D.=2.58) ซึ่งพบว่า ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยองศาการเคลื่อนไหวของข้อไหล่ในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองโดยใช้สถิติที ผลการวิจัยพบว่า

1. ค่าเฉลี่ยองศาการเคลื่อนไหวของข้อไหล่ในผู้ป่วยหลังผ่าตัดมะเร็งเต้านมแบบถอนรากชนิดดัดแปลงของกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติหลังการได้รับการพยาบาลตามปกติต่ำกว่าระยะก่อนได้รับการพยาบาลตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P<0.05) ในทุกท่า

2. ค่าเฉลี่ยองศาการเคลื่อนไหวของข้อไหล่ในผู้ป่วยหลังผ่าตัดมะเร็งเต้านมแบบถอนรากชนิดดัดแปลงของกลุ่มที่ได้รับการฝึกโยคะหลังการได้รับการฝึกโยคะต่ำกว่าระยะก่อนได้รับ การฝึกโยคะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P<0.05) ในทุกท่า

3. ค่าเฉลี่ยองศาการเคลื่อนไหวของข้อไหล่ในผู้ป่วยหลังผ่าตัดมะเร็งเต้านมแบบถอนรากชนิดดัดแปลงในระยะหลังผ่าตัดของกลุ่มที่ได้รับการฝึกโยคะ สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P<0.05) ในทุกท่า

จากการศึกษา ในด้านข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่างมีความคล้ายคลึงกัน การเก็บข้อมูลความปวดในระยะหลังการผ่าตัด 7 วันผู้ป่วยทั้งในกลุ่มควบคุมและทดลองไม่มีอาการปวด แต่จะมีอาการตึงเมื่อขยับข้อไหล่ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยองศาการเคลื่อนไหวในกลุ่มที่ได้รับการฝึกโยคะหลังผ่าตัด 7 วัน มีค่าเฉลี่ยองศาการเคลื่อนไหวของข้อไหล่มากกว่ากลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติในทุกท่า ดังนั้นการฝึกโยคะมีผลให้ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมสามารถเคลื่อนไหวข้อไหล่ได้มากกกว่าการได้รับการพยาบาลตามปกติ

เอกสารอ้างอิง

กิติ จินดาวิจักษณ์, กริช โพธิสุวรรณ, ธนพล ไหมแพง, สุรพงศ์ สุภาภรณ์,วัชรพงศ์ พุทธิสวัสดิ์, และวิชัย วาสนสิริ. (2546-2547). แนวทางการรักษามะเร็งเต้านมโดยการผ่าตัด. ใน อาคม เชียรศิลป์, อาคม ชัยวีระวัฒนะ, สุนันทา จริยาเลิศศักดิ์ และธีรวุฒิ คูหะเปรมะ(บรรณาธิการ), *แนวทางการตรวจวินิจฉัยและรักษาพยาบาลโรคมะเร็งเต้านม* (หน้า 36-40). กรุงเทพมหานคร: สถาบันมะเร็งแห่งชาติ.

สำนักนโยบายและยุทธ์ศาสตร์, กระทรวงสาธารณสุข. (2547). *สถิติสาธารณสุข*. Retrieved March 10, 2010, from http:// www. Moph.go.th/nsri

Kaplan, J. R., & Van, E. J. (2009). *Cancer and Rehabilitation*. Retrieved January 3, 2010, from http://www.emedicine.medscape.com/article/320261-overview

Polit, D. F., & Hungler, B. P. (1999). *Nursing research: Principles and methods* (6 th ed.). Philadelphia, PA: Lippincott.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ เทศบาลตำบลปะทิว อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

PARTICIPATION OF PEOPLE IN GARBAGE MANAGEMENT OF PATHIO MUNICIPALITY, IN PATHIO DISTRICT, CHUMPHON PROVINCE

อรอนงค์ อันประสิทธิ์[1] ดร.บุษราคัม ทรัพย์อุดมผล[2] และ ดร.บัวตั้น เธียรอารมณ์[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[2] อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[3] อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ เทศบาลตำบลปะทิว อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ศึกษาข้อมูลทั่วไปบริบทพื้นที่ชุมชน กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเสนอความต้องการ การกำหนดจุดแข็ง จุดอ่อน การวางแผน การร่วมปฏิบัติ และการประเมินผลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นอาสาสมัครที่สมัครใจเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และใช้เทคนิคการระดมสมอง จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ค้นคว้าจากตำราเอกสารวิชาการ สัมภาษณ์ ในมุมมองของกลุ่ม แนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า การกำหนดความต้องการ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกำหนดความต้องการ ของชุมชนในการจัดการขยะ เนื่องจากประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปะทิว ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย ไม่ค่อยมีเวลา ในการเข้ามามีส่วนร่วมตรงจุดนี้ได้ การมีส่วนร่วมในการเสนอจุดอ่อน (จุดที่ต้องปรับปรุง) ควรปรับปรุงในการจัดการขยะ จุดแข็ง (จุดที่ภาคภูมิใจ) พบว่า มีการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมการกำหนดความต้องการ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแล้ว หากการมีส่วนร่วมในการเสนอจุดอ่อน จุดแข็ง หรือว่าจุดด้อย จุดเด่นของชุมชน ทำให้ประชาชนไม่ทราบจุดด้อย จุดเด่นของตนเอง หากมีประชาชนในการเข้าร่วมหรือให้ความสำคัญน้อย ข้อมูลที่ได้ ก็จะได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน, การจัดการขยะ

Abstract

This research aims to study the participation process of people for garbage management in Pathiu, Chumporn. This research is Participatory Action Research (PAR) regarding the participation of people for waste management, study on general information of community's area, participation process of related persons for proposing their demands, determination of strength and weakness, planning, mutual operation and evaluation from related persons. The subjects

were 18 volunteers and the researcher selected target area for conducting in-depth interview, focus groups discussion and brainstorming. Research tools used in this study were academic documentary study, interview (within group's perspective regarding guideline for people's participation for waste management) and content analysis.

For the determination of demands, participation in thinking and making decision, the result showed that people still lacked of participating in determining demands of community on waste management because most of people in Pathiu sub-district had occupation of trading with limited available time for participation. For participation of proposing weakness (area with needed improvement), the result showed that waste management should be improved. For strength (pride), the result showed that the strength was the building of people's participation in community. However, people still lacked of participation in determining demands, mutual thinking and making decision. In addition, if people had no idea about their own strength and weakness due to participating in proposing community's strength and weakness as well as low level of participated people, obtained data would not meet with the reality.

KEYWORDS : PARTICIPATION OF PEOPLE, GARBANG MANAGEMENT

1. บทนำ

เทศบาลตำบลปะทิว ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการรับผิดชอบต่อการจัดการขยะที่มีผลกระทบและเป็นอันตรายต่อสุขภาพ และถือเป็นภารกิจหลักของเทศบาลที่จะต้องดำเนินการ โดยเฉพาะปัญหาขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความสำคัญและต้องดำเนินการแก้ไข ปริมาณขยะในเขตเทศบาลตำบลปะทิวที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ จากการอุปโภค บริโภค จากการขยายตัวของภาคเศรษฐกิจ รวมทั้งความเจริญทางเทคโนโลยีต่าง ๆ รวมถึงปัญหาสถานที่กำจัดขยะของเทศบาล ซึ่งเทศบาลตำบลปะทิวไม่มีสถานที่สำหรับทิ้งขยะเป็นของตนเอง โดยใช้สถานที่ของเทศบาลเมืองชุมพร จึงเป็นภาระหนักของเทศบาลที่จะต้องดำเนินการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านงบประมาณ การเก็บ ขน การกำจัด และเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมและตระหนักในการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยต้องแก้ไขที่สาเหตุของปัญหา คือ การลดปริมาณขยะ ณ แหล่งกำเนิดของขยะ ซึ่งก็คือจากครัวเรือนต่าง ๆ การจะแก้ปัญหาให้ได้ผลระยะยาวนั้นต้องเริ่มจากจุดเล็ก ๆ ด้วยการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในเรื่องการทิ้งขยะให้กับเด็ก ๆ ให้พวกเขาได้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการคัดแยกขยะ รวมถึงประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชน รู้จักคัดแยกขยะภายในชุมชน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินการที่ผ่านมาในพื้นที่เทศบาลตำบลปะทิว มีบางชุมชนที่สามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ของงานที่ได้กำหนดไว้ แต่ก็ยังมีอีกบางชุมชนที่ไม่สามารถดำเนินการได้สำเร็จ จึงเป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยสนใจศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ เขตเทศบาลตำบลปะทิว อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นให้ประชาชนและได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาด้านขยะในพื้นที่ และจะนำผลของการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการจัดการขยะ และนำไปปรับใช้กับพื้นที่ต่อไปได้ (เทศบาลตำบลปะทิว, 2554)

2. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชน ภายในเขตเทศบาลตำบลปะทิว ตัวแทนประชาชน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นอาสาสมัครโดยสมัครใจ จำนวน 16 คน เข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR : participatory action Research) การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจาก

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview)
2. การสนทนากลุ่ม ((Focus group Discussion)

การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ใช้แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลตัวอย่าง เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ในมุมมองของกลุ่มตัวอย่าง แนวทางการจัดการขยะของประชาชนในชุมชน ในการมีส่วนร่วมจัดการขยะ ผู้ศึกษาเป็นผู้สัมภาษณ์และสังเกตด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์แบบสร้างข้อสรุป เป็นการพรรณา (Descriptive) ข้อมูลได้จากการสังเกต สอบถาม จดบันทึกนำไปวิเคราะห์ตามวิธีการวิเคราะห์ตามวิธีการเชิงคุณภาพ ได้แก่ การจำแนก การจัดหมวดหมู่ การจัดลำดับความสำคัญ ลำดับเหตุการณ์ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งข้อมูลบางอย่างทำการวิเคราะห์/และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม เสนอผลการศึกษาในรูปความเรียง

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การศึกษาข้อมูลทั่วไปด้วยการลงพื้นที่ออกสำรวจข้อมูลภาคสนามด้วยการซักถามสังเกตการมีส่วนร่วมในพื้นที่และข้อมูลการจัดการขยะจากหน่วยงานเทศบาลตำบลปะทิว การกำหนดผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องผู้ศึกษาเป็นผู้กำหนด ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยความสมัครใจ จำนวน 18 คน ขั้นตอนการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้คำถามปลายเปิด สอบถามความเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการจัดการขยะของประชาชน เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมเชิงปฏิบัติการต่อไป

การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเข้าที่ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้วยการนำเสนอข้อมูล ชี้แจงเหตุผลให้ทราบ พร้อมทั้งรับฟังความเห็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านความต้องการ จุดแข็ง จุดอ่อน และทำให้ทราบปัญหาที่เกิดขึ้น และร่วมกันแสดงความคิดเห็น ด้วยการระดมสมอง เพื่อการหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันในหลาย ๆ ด้าน หลายมุมมอง และสรุปผลการศึกษา และรายงานผลการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์

1. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ เทศบาลตำบลปะทิว อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ประกอบไปด้วย
    - 1.1 ท่านคิดว่าการจัดการขยะในชุมชนส่งผลต่อสุขภาวะของท่านอย่างไร
    - 1.2 ท่านมีความต้องการดูแลการบริหารจัดการขยะชุมชนอย่างไร
    - 1.3 ท่านมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะชุมชนอย่างไร
    - 1.4 ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะในชุมชนอย่างไร
    - 1.5 ท่านคิดว่าในชุมชนควรมีการจัดกิจกรรมการจัดการขยะอย่างไร
    - 1.6 ท่านคิดว่าชุมชนมีแนวทางร่วมกันในการจัดการขยะในชุมชนอย่างไร
    - 1.7 ท่านมีความตระหนักต่อการจัดการขยะของประชาชนในชุมชน
2. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลปะทิว อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร จากนั้นนำประเด็นปัญหาต่าง ๆ มาสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

3. ผลการวิเคราะห์/ผลการวิจัยและการอภิปราย

เทศบาลตำบลปะทิวได้จัดทำโครงการแปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวทางพระราชดำริ ซึ่งมีการปลูกพืชผักสวนครัว และมีพื้นที่ส่วนหนึ่งไว้เป็นที่หมักปุ๋ยน้ำชีวภาพ ซึ่งได้มาจากการคัดแยกขยะเปียก ขยะย่อยสลายได้จากผู้ประกอบการตลาดสดและประชาชนที่เข้าร่วมโครงการคัดแยกขยะที่ทางเทศบาลได้ดำเนินการอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยมีเจ้าหน้าที่เทศบาลออกเก็บขยะดังกล่าวอาทิตย์ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ เวลา 08.30 น. ดังนั้นการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ การสร้างองค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของประชาชนในชุมชน จึงเป็นแนวทางในการจัดการขยะในอนาคตที่สามารถลดต้นทุนการจัดการขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาว ได้อย่างยั่งยืน

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview)

สรุปผลการศึกษาจาการสัมภาษณ์เชิงลึก

ประชาชนอยากให้มีการจัดการขยะในชุมชน มีการคัดแยกขยะจากครัวเรือน มีการจัดตั้งธนาคารขยะในชุมชน มีการบริหารจัดการโดยประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม แต่ประชาชนชุมชนไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ ไม่มีการคัดแยกขยะจากแหล่งกำเนิด/ครัวเรือน ขาดจิตสำนึกและตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อชุมชม ประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจถึงผลกระทบที่เกิดจากการจัดการขยะ และไม่มีการจุดหรือที่คัดแยกของชุมชนที่ชัดเจน

แนวทางแก้ไข

ควรมีการปลูกจิตสำนึกให้บุตรหลาน ประชาชนในชุมชนคัดแยกขยะจากครัวเรือน ร้านอาหาร ตลาดนัด เป็นต้น ชุมชนควรมีศูนย์กลางในการคัดแยกขยะ มีการกำหนดมาตรการ กฎ กติการ่วมกันในการจัดการขยะชุมชน เพื่อลดปริมาณขยะ สร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะ โดยประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น กลุ่ม อสม. แกนนำชุมชน ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะของชุมชนด้วยตนเอง แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในจัดการขยะในแต่ละชุมชนควรจะมีศูนย์กลางการคัดแยกขยะ ควรให้ความรู้ ความเข้าใจเรื่องการจัดการขยะ และการใช้ประโยชน์จากขยะ ในโรงเรียน ประชาชน ชุมชน และจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ในชุมชน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนให้มากขึ้น

2. การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

สรุปผลของสนทนากลุ่มสรุปได้ดังนี้

2.1 ปัญหาจากการจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า

2.1.1 ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของชุมชนตนเอง ในขั้นตอนแรกที่สำคัญที่สุด ไม่ได้จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะเรื่องขยะและสิ่งปฏิกูล โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม มีเพียงการเข้าร่วมประชุมกับผู้นำชุมชนเท่านั้น ประชาชนได้รับความรู้จากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร เป็นต้น ซึ่งเป็นการสื่อสารทางเดียว โดยประชาชนเป็นฝ่ายรับฟังและอาจจะยังไม่เข้าใจในเนื้อหาและสาเหตุของปัญหาอย่างแท้จริง ซึ่งประชาชนเป็นผู้อยู่ใกล้ชิดปัญหาย่อมเรียนรู้ปัญหา แต่ไม่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาตามความต้องการอย่างแท้จริง

2.1.2 ขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม จากการศึกษา พบว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อย ไม่ให้ความสำคัญจึงไม่เกิดการพัฒนาอย่างแท้จริง เมื่อประชาชนไม่ให้ความสำคัญ และเข้ามามีส่วนร่วมน้อยก็ไม่อาจดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้เอง และที่สำคัญประชาชนมีความเข้าใจว่า การดำเนินกิจกรรมต่างๆภายในชุมชนเป็นบทบาทหน้าที่ของเทศบาลตำบลปะทิวเท่านั้น

ประชาชนนำขยะลงถัง พนักงานเทศบาลฯ ประชาชนจ่ายค่าธรรมเนียมในการกำจัดขยะ ครัวเรือนละ 20 บาท เป็นอันจบพันธกิจต่อกัน ขาดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเทศบาลตำบลปะทิวกับประชาชนในอนาคตอาจจะเกิดปัญหาการบริหารจัดการขยะแน่นอน เพราะประชากรที่เพิ่มขึ้น ด้านเศรษฐกิจที่เจริญเติบโต มีสินค้าและบริการที่หลากหลายมาสนองความต้องการที่ไม่สิ้นสุดของมนุษย์เพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตามจากการสนทนา พบว่า การจัดทำแผนชุมชน หรือว่าแผนพัฒนาเทศบาลที่ผ่านมาเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม แต่ขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชน ทำให้ไม่ได้ความต้องการที่แท้จริงของประชาชนเท่าที่ควร ขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผน ประชาชนเองไม่ให้ความสำคัญ และขาดจิตสำนึกและโอกาสที่พึงมีในการกำหนดบทบาทความรับผิดชอบชุมชนด้วยตนเอง ส่งผลให้ประชาชนรอรับการชี้นำจากหน่วยงาน และแบกรับภาระโดยลำพัง

2.1.3 ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการขยะในชุมชนต่อข้อคำถามที่ว่า “ชุมชนควรมีการจัดกิจกรรมการจัดการขยะอย่างไร” “...ให้มีการจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับขยะ สถานการณ์ของขยะในปัจจุบัน และให้ทราบถึงวิธีการบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องและครอบคลุม จัดตั้งธนาคารขยะชุมชน โดยมีการบริหารจัดการในรูปของคณะกรรมการ ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ทางเทศบาลฯ จัดขึ้นในชุมชน อาจเนื่องด้วยชุมชนทั้ง 4 ชุมชนภายในเขตเทศบาลตำบลปะทิว เป็นชุมชนกึ่งเมือง การประกอบอาชีพส่วนใหญ่เป็นแม่ค้า ทำให้การเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ในชุมชน ไม่ได้รับความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนที่เป็นรูปธรรม...”

2.1.4 ขาดการมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบของประชาชนต่อชุมชน ประชาชนควรมีโอกาสในการลงทุนและปฏิบัติงานในการจัดการขยะในชุมชน โดยให้คนที่มีศักยภาพในการลงทุนก็ช่วยเหลือด้วยทุน แต่หากไม่มีเงินทุนก็สามารถช่วยในด้านแรงงานได้ที่ผ่านมาเทศบาลตำบลปะทิว เป็นผู้ดำเนินการเอง ประชาชนไม่ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการสร้างจิตสำนึก ที่ดีในการคัดแยกขยะ นั่นเป็นเพราะการจัดการขยะไม่ได้เกิดจากจิตสำนึกรับผิดชอบที่มีต่อชุมชนและสังคมที่แท้จริง

2.1.5 ขาดการมีส่วนร่วมในการติดตามผล ที่ผ่านมาประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน คงเป็นหน้าที่ของเทศบาล หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ทำให้ประชาชนไม่ทราบจุดเด่น จุดด้อย ของตนเอง

2.2 แนวทางการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

2.2.1 การจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดการขยะ เพื่อเป็น การกระตุ้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และสร้างจิตสำนึกและตระหนักรับผิดชอบต่อชุมชน และศึกษาดูงานต้นแบบการจัดการขยะ

2.2.2 จัดตั้งคณะกรรมการ/อาสาสมัคร ผู้นำชุมชน โดยมีจิตสำนึกบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถความต้องการเห็นชุมชนสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยลงพื้นที่พบปะ และสร้างมนุษยสัมพันธ์กับประชาชน

2.2.3 การจัดตั้งธนาคารขยะในชุมชน มีการบริหารจัดการโดยประชาชนในชุมชน

2.2.4 การสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนร่วมมือกันรักษาความสะอาด เช่น การประกวดชุมชนน่าอยู่ หมู่บ้านน่ามอง เป็นต้น

2.2.5 เทศบาลฯ ให้การสนับสนุนเจ้าหน้าที่ในด้านวิชาการ และงบประมาณในการดำเนินงาน

2.2.6 การติดตามผลการดำเนินงานโดยเจ้าหน้าที่ แกนนำในแต่ละชุมชน

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลปะทิว อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยนำมาสรุปเป็นประเด็นปัญหา อุปสรรค และข้อเสนแนะได้ดังนี้

3.1 หน่วยงานภาครัฐขาดสื่อในการให้ความรู้กับประชาชน

สื่อจะเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างผู้ให้กับผู้รับ ดังนั้น การใช้กระบวนการสื่อสารที่ดี หรือมีสื่อเป็นตัวเชื่อมโยงในการให้ความรู้ หรือการถ่ายทอดความรู้ที่มีประสิทธิภาพ ย่อมทำให้การสื่อสารหรือการให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ระหว่างผู้สื่อสาร และผู้รับรู้ข่าวสารเป็นไปอย่างถูกต้องชัดเจน การสร้างชุมชนให้เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง จะสามารถช่วยให้ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ชุมชนเข้มแข็ง ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่เป็นมิตรกับสิ่งมีชีวิต วิธีการสร้างความตระหนักให้กับประชาชน ในเรื่องการจัดการขยะ อาจจะทำได้หลายวิธี ดังนี้

3.1.1 การประชุมชี้แจง ควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงถึงปัญหา และแนวทางในการจัดการขยะ พยายามเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร สร้างความเข้าใจต่อประชาชนในชุมชนให้รับทราบถึงพิษภัยของขยะ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงควรมีการดูแลและหาวิธีการกำจัดขยะที่ถูกวิธี

3.1.2 หอกระจายข่าวเสียงตามสายของเทศบาลฯ เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ ที่มีประสิทธิภาพชนิดหนึ่ง สามารถแจ้งข่าวสารให้ประชาชนในชุมชนรับทราบ และเป็นการสร้างความตระหนักถึงเรื่องการกำจัดขยะ และพิษภัยของขยะ ถ้าชุมชนกำจัดขยะไม่ถูกวิธี

3.1.3 ป้ายประชาสัมพันธ์ โปสเตอร์คำขวัญที่มีเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับพิษของขยะ การรักษาความสะอาด โดยความร่วมมือระหว่างประชาชนในชุมชน โรงเรียน และเทศบาล ติดตั้งในจุดที่ประชาชนเห็นเด่นชัด

อภิปรายผล

ข้อมูลทั่วไปของชุมชนภายในเขตเทศบาลตำบลปะทิว ทำการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ และสังเกตแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งสืบค้นข้อมูลที่มีในหน่วยงานสังกัดเทศบาลตำบลปะทิว อาจจะต้องใช้เวลานานและครอบคลุมมากขึ้น

1. จากการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) ของกลุ่มตัวอย่าง การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปะทิว เป็นการเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

1.1 ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของชุมชนตนเองในขั้นตอนแรกที่สำคัญที่สุด การจัดทำแผนชุมชนหรือว่าแผนพัฒนาเทศบาลที่ผ่านมา เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม แต่ขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชน ทำให้ไม่ได้ความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการขยะในชุมชนที่ผ่านมาเทศบาลตำบลปะทิว เป็นผู้ดำเนินการเอง ประชาชนไม่ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการสร้างจิตสำนึก ที่ดีในการคัดแยกขยะ นั่นเป็นเพราะการจัดการขยะไม่ได้เกิดจากจิตสำนึกรับผิดชอบที่มีต่อชุมชนและสังคมที่แท้จริง ขาดการมีส่วนร่วมในการติดตามผล ที่ผ่านมาประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน คงเป็นหน้าที่ของเทศบาลหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ทำให้ประชาชนไม่ทราบ จุดเด่น จุดด้อย ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรศักดิ์ โอสถิตพร (2550) ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมกับเทศบาลตำบลดอยสะเก็ด อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แนวคิดและวิธีการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนดำเนินการตามหลัก 5 Rs ในระดับมากและมีการทำมาตลอดโดยวิธีการที่ใช้มากที่สุด คือ เลือกซื้อของที่ดี มีคุณภาพใช้ได้นานและสามารถซ่อมแซมได้ รูปแบบการจัดการขยะที่เหมาะสม เทศบาลควรให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดการขยะที่ถูกต้อง อาทิ การจัดกิจกรรมรณรงค์ปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชน ประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน แบบมีส่วนร่วม มี

การวางแผนการจัดการอย่างเป็นระบบ นโยบายที่ชัดเจน แบ่งบทบาทให้เทศบาลรับผิดชอบการจัดเก็บขยะ องค์การบริหารส่วนจังหวัดรับผิดชอบในการกำจัด โดยมีส่วนกลางเป็นผู้สนับสนุนด้านวิชาการและงบประมาณ

1.2 การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะชุมชน กระตุ้นให้ทุกคนมีจิตสำนึกและตระหนักรับผิดชอบต่อปัญหาของชุมชนตนเอง ประชาชนมีความตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการขยะชุมชน มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างแท้จริง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่นชุมชนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่เทศบาลฯ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของลักขณา ภู่สว่าง (2546) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยในเทศบาลเมืองลำพูนพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง เทศบาลเมืองลำพูนมีนโยบายให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยสนับสนุนอุปกรณ์ในการคัดแยกขยะ จัดตั้งธนาคารขยะ กำหนดสถานที่หรือจุดรับซื้อขายขยะมูลฝอยในชุมชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมทำแผนงานโครงการของชุมชนในการส่งเสริมการคัดแยกขยะ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยควรมีการกระตุ้น ปลุกจิตสำนึกและให้ความรู้แก่ประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนและกลุ่มอาชีพ อบรมการแปรรูปวัสดุเหลือใช้หรือมูลฝอยรีไซเคิลให้เป็นผลิตภัณฑ์สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว

1.3 ชุมชนควรมีการจัดกิจกรรมการจัดการขยะ การลดปริมาณขยะจากแหล่งกำเนิด คัดแยกขยะก่อนนำไปกำจัด สามารถที่จะลดปริมาณขยะภายในชุมชนได้ จัดกิจกรรมการประกวดชุมชนน่าอยู่ บ้านสะอาด เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจและแนวทางในการจัดการขยะ เช่น จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับขยะ เนื่องจากประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง และให้ทราบถึงวิธีการบริหารจัดการขยะที่ถูกต้องและครอบคลุม จัดตั้งธนาคารขยะชุมชนโดยมีการบริหารจัดการในรูปของคณะกรรมการ การรณรงค์/ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของเทศบาลตำบลปะทิว และจัดทำแผ่นพับการให้ความรู้ด้านการจัดการขยะ ให้ประชาชนในชุมชนทราบ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของมาริสา สุรินทร์ (2551) ศึกษาเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการในเขตเทศบาลตำบลต้นเปา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เทศบาลมีปัญหาด้านปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้น การจัดการขยะไม่ดีพอ จึงได้นำแนวทางการจัดการแบบใหม่มาใช้ในพื้นที่ มีการจัดอบรมให้ความรู้กับประชาชนในการคัดแยกขยะ ซึ่งเป็นแนวทางสู่แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการขยะมูลฝอยแบบยั่งยืน และการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนร่วมมือกันรักษาความสะอาด เช่น การประกวดหมู่บ้านน่ามอง เป็นต้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนพวรรณ ธีระพันธ์เจริญ (2550) ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการความรู้ เรื่องขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ปัญหา ด้านสิ่งแวดล้อม ที่สำคัญได้แก่ปัญหาปริมาณขยะมูลฝอยที่มีจำนวนมากขึ้น การบริหารจัดการที่ไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ประชาชนขาดความรู้ ขาดการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องในระดับครัวเรือนและปัญหาน้ำเน่าเสียในแม่น้ำ คูคลอง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ไขและป้องกันปัญหานี้อยู่ในระดับต่ำ กระบวนการศึกษาทำให้ชุมชนเรียนรู้ร่วมกันแต่ละชุมชนมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยชัดเจน และสอดคล้องกับบริบทของชุมชน โดยชุมชนเกาะลอยมีการจัดระบบการรวมรวมขยะในชุมชนเพื่อนำไปจุดเก็บขนของเทศบาลอย่างถูกต้องและไม่เกิดมลพิษทางน้ำ ชุมชนป่าตองมีการดำเนินการธนาคารขยะและชุมชนประตูชัยมีการคัดแยกขยะและร่วมกันทำความสะอาดพื้นที่สาธารณทุกเดือนและระดับการมีส่วนร่วมกับเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาในด้านดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชนสูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

เทศบาลตำบลปะทิว. *ข้อมูลพื้นฐานเทศบาลตำบลปะทิว*. ชุมพร : เอกสารอัดสำเนา.

นพวรรณ ธีระพันธ์เจริญ. *การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตาบลมหาราช อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. พระนครศรีอยุธยา: โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. 2550.

มาริสา สุรินทร์ . *การจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนเพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการในเขตเทศบาลตำบลต้นเปา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศิลปศาตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2551.

ลักขณา ภู่สว่าง. *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยในเทศบาลเมืองลำพูน*. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศิลปะศาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2546.

สุรศักดิ์ โอสถิตย์พร. *รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมกับเทศบาลตำบลดอยสะเก็ด อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญารัฐประศาศนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2550.

ความวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชุมชนประชานิคม อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

DENTAL ANXIETY OF LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN PRACHA NIKHOM SCHOOL, THA SAE DISTRICT, CHUMPORN PROVINCE

นิภาพร อินทรินทร์[1] บุษราคัม สิงห์ชัย[2] และบัวตั้น เธียรอารมณ์[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[2] อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[3] อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรมในกลุ่มประชากรศึกษาเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนชุมชนประชานิคม อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ในเด็กที่ไม่ยอมมาทำการรักษาทางทันตกรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสหกรณ์นิคมท่าแซะ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จำนวน 8 คน เป็นชาย 2 คน แหละผู้หญิง 6 คน ใช้วิธีการศึกษาแบบกรณีศึกษา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ไม่ยอมมารับการบริการทางทันตกรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสหกรณ์นิคมท่าแซะ ร่วมกับการสำรวจสุขภาพในช่องปากของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลการวิจัยพบว่า ความวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรมเกิดจากความกลัวของนักเรียน เช่น การกลัวหมอฟัน การกลัวเสียงดังจากเครื่องมือ กลัวบรรยากาศในห้องฟัน ก่อให้เกิดความวิตกกังวลหลบหนี้การรับบริการทางทันตกรมเกิดขึ้นส่งผลต่อโรคที่เกิดขึ้นมาในช่องปากตามมาการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากของนักเรียนที่มีความวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรม พบว่า เด็กจะขาดการดูแลสุขภาพในช่องปากคือการแปรงฟันให้ครบในมื้ออาหารในแต่ละมื้อคือต้อง เช้า เที่ยง เย็น และชอบทานขนมกรุปกรอบก่อนนอนก่อให้เกิดโรคฟันผุและจะพบว่า มีการขาดเรียนเวลาปวดฟันในบางรายมีรอยโรคของฟันผุทั้งจำนวน 8 คนได้แปรงฟันอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง แต่ยังพบปัญหาการเกิดโรคฟันผุและเหงือกอักเสบทั้งปากในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นใน 8 คน การดูแลสุขภาพช่องปาก ที่ไม่เหมาะสม คือ ไม่แปรงฟันหลังอาหารเย็น 2 คน จะแปรงฟันตอนอาบน้ำแล้วมาทานข้าวจากนั้นได้เข้านอนเลยจึงทำให้เกิดโรคฟันผุและที่สำคัญเกิดความกลัวและวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรมด้วยก็เลยไม่ได้รับการรักษาจากเจ้าหน้าที่ทันตเลยก่อให้เกิดสุขภาพในช่องปากที่แย่ส่งผลให้เกิดโรคอื่น ๆ ตามมา

จะเห็นได้ว่าความวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรมส่งผลต่อการเกิดโรคฟันผุของนักเรียน ดังนั้นควรให้ความสำคัญต่อการรักษาทางทันตกรรม เพื่อไม่ให้นักเรียนต้องเกิดการสูญเสียของฟันแท้ในช่องปากและได้ช่วยให้สุขภาพสภาวะช่องปากของเด็กดีขึ้นถ้าลดความวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรมได้

คำสำคัญ : ความวิตกกังวล, การรักษาทางทันตกรรม

Abstract

This research aims to study dental anxiety of lower secondary school students in Pracha Nikhom School, Tha Sae District, Chumporn Province. The research focused on eight students who denied dental care of Ban Sahakorn Nikom Tha Sae Subdistrict Health Promoting Hospital, Tha Sae District, Chumporn Province, consisting of 2 male and 6 female. Case study was used as methodology of this research through in-depth interview with students who denied dental care of Ban Sahakorn Nikom Tha Sae Subdistrict Health Promoting Hospital, combined with oral health survey of lower secondary school students.

The results showed that dental anxiety was caused by student's fear (for example, dentophobia, fear of dental instrument's noise, fear of dental room's atmosphere) causing the behavior of avoiding all dental services. Consequently, these students will be affected by several oral diseases. From oral health survey of students with dental anxiety, it was found that most students lack of proper tooth brushing after each meal (Proper tooth brushing should be performed after every meal-breakfast, lunch, dinner) and they prefer eating some snack before bedtime leading to carcinogenesis. Consequently, such students had to leave their classes when they had toothache. In addition, some cases also had lesion of decayed tooth. In this research, all eight students brush their teeth for at least twice a day; however, they still faced with the problems of decayed tooth and gingivitis. There were two students with improper oral health care because they denied brushing their teeth after dinner. Since they had dinner and went to bed after showering that they used to brush their teeth on that time, they had to suffer with decayed tooth. Importantly, they also had dental anxiety therefore they always avoid dental care services. As a result, they had poor dental health leading to several diseases.

In conclusion, it could be seen that dental anxiety is able to effect on carcinogenesis of students. As a result, dental care should be emphasized in order to prevent the loss of student's permanent tooth. In addition, students will have better oral health if dental anxiety is decreased.

KEYWORDS : ANXIETY, DENTAL TREATMENT

1. บทนำ

เนื่องจากการศึกษาความสัมพันธ์ของความวิตกกังวลต่อการรับบริการทันตกรรมกับสภาวะทันตสุขภาพในประเทศไทยยังมีน้อยดังนั้นการศึกษานี้จึงมุ่งศึกษาถึงความวิตกกังวลต่อการรับบริการทันตกรรมกับสภาวะทันตสุขภาพในกลุ่มวัยรุ่นตอนต้นอายุ 13-15 ปี โรงเรียนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ รพ.สต. บ้านสหกรณ์นิคมท่าแซะ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จำนวนหนึ่งโรงเรียนซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

ความวิตกกังวลต่อการรับบริการทันตกรรมที่สูงจะนำไปสู่สภาวะทันตสุขภาพที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งการรับมือกับสภาวะนี้เป็นงานที่ท้าทายต่อความสามารถของทันตบุคลากรเป็นอย่างยิ่งในการที่จะวางแผนในการให้บริการทางทันตกรรมที่เหมาะสมซึ่งอาจต้องคำนึงถึงสภาวะทาง จิตวิทยา สังคมและอารมณ์ของผู้ป่วยด้วยเพื่อให้การรักษาเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและจะช่วยผ่อนคลายความวิตกกังวลของผู้ป่วยให้น้อยลงได้ (กองทันตสาธารณสุข กรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข 2550)

2. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนชุมชนประชานิคม จำนวน 288 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง โดยเลือกเฉพาะเด็กที่ไม่ยอมมารับการรักษาทางทันตกรรม จำนวน 8 คน ที่ยินดีและให้ความร่วมมือในการศึกษาวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งศึกษาถึงความรู้สึกวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรมกับสภาวะทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนชุมชนประชานิคมท่าแซะ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ในช่วงปีการศึกษา 2555 รวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม-มีนาคม พ.ศ. 2555

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยครั้งนี้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนชุมชนประชานิคม อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ใช้ในการประเมินสภาวะอนามัยช่องปากของบุคคลและกลุ่มบุคคล โดยการตรวจฟันหารอยโรคของฟันที่ผุจากการเกิดความวิตกกังวลที่ไม่ยอมไปทำการรักษาทางทันตกรรมในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้เพื่อพิจารณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับขอบเขตที่กำหนดไว้ การตรวจสบความเที่ยงตรงผู้วิจัยทำการปรับมาตรฐานของการตรวจสภาวะฟันผุ และอนามัยช่องปาก (Standardize) โดยกระทำ Inter-examiner reliability ระหว่างผู้ตรวจและผู้ทรงคุณวุฒิเปรียบเทียบผลการตรวจ สภาวะฟันผุและอนามัยช่องปากของอาสาสมัครโดยใช้ฟันจำนวน 28 ซี่

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

2.2.1 ทำหนังสือจากหน่วยงาน รพ.สต. บ้านสหกรณ์นิคมท่าแซะเพื่อขออนุญาตไปถึงผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนประชานิคม อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร โดยประสานงานกับผู้อำนวยการโรงเรียนและครูอนามัยที่รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพของเด็กนักเรียนเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.2 ทำหนังสือชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้กลุ่มตัวอย่างและผู้ปกครองและอธิบายการพิทักษ์สิทธ์แก่กลุ่มตัวอย่างและผู้ปกครอง

2.2.3 ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามร่วมกับการตรวจสภาวะช่องปากทีมผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษาในพื้นที่โรงเรียนโดยแจ้งนักเรียนว่าจะได้รับการตรวจฟันโดยหน่วยทันตกรรมจาก รพ.สต.บ้านสหกรณ์นิคมท่าแซะ ก่อนที่จะได้รับการตรวจฟันให้นักเรียนตอบแบบสอบถามสองฉบับด้วยตนเองคือ แบบสัมภาษณ์สภาวะสุขภาพช่องปากแห่งชาติและแบบทดสอบสภาวะความวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรม

2.2.4 ภายหลังจากที่นักเรียนทำแบบสอบถามผู้วิจัยได้ทำการตรวจสภาวะทันตสุขภาพของนักเรียน โดยแบ่งการตรวจออกเป็นสองส่วนสภาวะฟันผุและบันทึกลงในแบบบันทึกสภาวะฟันผุ อุด ถอน และสภาวะอนามัยช่องปากแล้วบันทึกลงในแบบบันทึกการตรวจสุขภาพช่องปากเด็กนักเรียนโดยเจ้าหน้าที่ทันตสาธารณสุขใน รพ.สต บ้านสหกรณ์นิคมท่าแซะซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานมา 11 ปี โดยใช้ผู้ตรวจคนเดียวตรวจทั้งสภาวะฟันผุโดยบันทึกผลการตรวจตามดัชนีวัดสภาวะ ฟันผุ อุด ถอน (DMFT) และตรวจสภาวะอนามัยช่องปากบันทึกผลการตรวจตามดัชนีอนามัยช่องปากอย่างง่าย

2.2.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่จัดเก็บได้และผลการตรวจสภาวะช่องปากมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อความ (Content Analysis) โดยวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

3. ผลการวิเคราะห์/ผลการวิจัยและการอภิปราย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปของกลุ่มประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษาคือ เด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชุมชนประชานิคม อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จำนวน 8 คนที่ไม่ยอมมาทำการรักษาทางทันตกรรมและมีความวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรมที่ได้รับข้อมูลตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 8 คน พบว่า เป็นเพศชาย 2 คน และเพศหญิง 6 คน อายุอยู่ช่วง 13 ปี จำนวน 5 คน และอยู่ในช่วงอายุ 14 ปี จำนวน 3 คน และได้นับถือศาสนาไทยพุทธ จำนวน 5 คนและนับถือศาสนาอิสลามจำนวน 3 คน และทั้งหมดกำลังเรียนอยู่ในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนชุมชนประชานิคม อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร และเด็กในกลุ่มได้ถูกสัมภาษณ์เป็นการส่วนตัวและทำการตอบคำถามทุกข้ออย่างครบทุกข้อ

ส่วนที่ 2 การสำรวจสภาวะทันตสุขภาพในช่องปาก

สุขภาพช่องปากของเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนชุมชนประชานิคม อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ใน 8 คนที่ไม่ยอมมารับบริการทางทันตกรรม สามารถสรุปผลจาการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

1. การดูแลทำความสะอาดสุขภาพในช่องปาก

เด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ไม่ยอมมารับการบริการทางทันตกรรมที่มีความวิตกกังวลต่อการรักษาทางทันตกรรมมีการทำความสะอาดที่แตกต่างกันเช่นช่วงเวลาการทำความสะอาดบางคนก็จะแปรงหลังอาหารทันที่บางคนก็ทานข้าวเย็นเสร็จจะแปรงฟันก่อนจะเข้านอนแต่เป็นเด็กผู้หญิงจะมีระยะแปรงฟันนานกว่านักเรียนชายเพราะจะมีความรักสวยรักงามและส่วนมากจะใช้ยาสีฟันที่เป็นยี่ห้อคอนเกตุที่ทางกระทรวงสาธารณสุขได้ให้ทางโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมาแจกให้กับนักเรียนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ

2. การรับประทานอาหารในช่วงเวลา

สภาพปัญหาของการรับประทานอาหารของเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีบางคนชอบทานขนมจุกจิกก่อนเข้านอนหลังมื้ออาหารหลักและมีบางรายแปรงฟันแล้วไปทานขนมก่อนเข้านอนเลยลืมแปรงฟันก่อให้เกิดเชื้อแบคทีเรียก่อเกิดโรคฟันผุเชื่อมโยงก่อให้เกิดโรคเหงือกอักเสบตามมา

3. การดื่มน้ำขนมกรุบกรอบ

พฤติกรรมของเด็กในกลุ่มนี้ชอบรับประทานอาหารประเภทขนมกรุบกรอบอยู่แล้วจึงเกิดปัญหาต่อการเกิดพยาธิสภาพในช่องปากและการมีพฤติกรรมเช่นนี้ก่อให้เกิดการฟันผุและเกิดโรคในช่องปากเกิดขึ้นและทำให้ไปรับการรักษาทางทันตกรรมแต่เด็กเหล่านี้มีความวิตกกังวล

ส่วนที่ 3 ความวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชุมชนประชานิคม อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

สรุปเมื่อได้ทำการสัมภาษณ์เด็กที่เกี่ยวความวิตกกังวลต่าง ๆ ความวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรม จากการสัมภาษณ์ใน 8 เคส มีเพศชาย 2 คน และเพศหญิง 6 คน นักเรียนหญิงจะวิตกกังวลต่อการรับบริการทาง ทันตกรรมหรือมีความกลัวมากกว่านักเรียนชาย พบว่า เพศ ครอบครัว และประสบการณ์ในการรับบริการทางทันตกรรม มีความเกี่ยวก้องกับความวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรมของนักเรียน ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ศาสนา อายุ พฤติกรรมทันตสุขภาพ (พฤติกรรมการแปรงฟัน ประกอบด้วย จำนวนครั้งของการแปรงฟันต่อวันและการแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน และการบริโภค ประกอบด้วย การรับประทานขนมขบเคี้ยว การบริโภคน้ำอัดลม การรับประทานขนมก่อนเข้านอนโดยไม่แปรงฟัน) และประสบการปวดฟันจนเกิดการขาดเรียนมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับความวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรม

อภิปรายผลการการศึกษา

ความวิตกกังวลมีผลต่อสุขภาพช่องปาก ได้แก่ การเกิดโรคฟันผุขึ้นมาและไม่กล้าไปทำการรักษาทำให้ต้องสูญเสียฟันก่อนวัยอันควรและนักเรียนในกลุ่มนี้มีฟันแท้ในช่องปากหมดทุกซี่ถ้าต้องถอนทิ้งก็ไม่สามารถมีฟันขึ้นมาอีกแล้วและสุขเหงือกอักเสบในบางคนที่มีหินปูนเกาะ

ความวิตกกังวลต่อการสำรวจสุขภาพในช่องปาก ได้แก่ กลัวจนก่อให้เกิด การนอนไม่หลับพักผ่อนไม่เพียงพออารมจิตใจที่ไม่ปกติ กลัวการเข้ารับบริการทางทันตกรรม

ความวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรม เช่น กลัวหมอฟันหรือเจ้าหน้าที่ห้องฟัน กลัวเสียงดังจากเครื่องมือในห้องทันตกรรม กลัวบรรยากาศในห้องทันตกรรมการได้เล่าต่อจากเพื่อนพูดคุยกับเพื่อน ๆในห้องเรียนและการดำรงชีวิตประวันถึงการใช้ชีวิตอยู่ที่บ้านจากการศึกษาในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสหกรณ์นิคมท่าแซะในเรื่องของความวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรมส่งผลกระทบต่อสุขภาพช่องปากของนักเรียนและชีวิตประจำวันในอาการเจ็บปวดที่เกิดขึ้นจากโรคของฟันผุที่ไม่ยอมไปรับบริการทางด้านทันกรรมสืบผลจากเกิดอาการเจ็บปวดฟันเกิดอาการหงุดหงิดขาดเรียนจนไม่อยากที่ไปโรงเรียนและมีปัญหาต่อการเคี้ยวอาหารไม่ละเอียดก่อให้เกิดอาการของโรคระบบย่อยอาหาร การพูดคุยที่มีกลิ่นปากเพราะในช่องปากมีฟันที่ผุและเน่าเสียอยู่จึงก็ให้เกิดขาดความมั่นใจ

โดยภาพรวมสุขภาพในช่องปากที่มีผลกับชีวิตประจำวันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีความวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรมส่งผลต่อการดำรงชีวิตประจำวันของนักเรียนในกลุ่มนี้เพราะเด็กอาจจะเกิดการสูญเสียฟันไปก่อนวัยอันควรและเกิดรอยโรคฟันผุเพราะกลัวการรับบริการทางทันตกรรม

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธรินธร เหล่ากุลดิลก (2552) ศึกษาว่าเพศและประสบการณ์ในการรับบริการทางทันตกรรมของประชากรศึกษามีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรมโดยเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะมีความวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรมสูงกว่าเพศชายประชากรศึกษาที่เคยมีประสบการณ์ในการรับการรักษาทางทันตกรรมส่วนใหญ่จะมีความวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรมสูงมาก ขณะเดียวกันคนที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการรับการรักษาทางด้านทันตกรรมจะมีความวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรมปานกลาง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปทุมวัน จำปาลิม (2546) ศึกษาความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากที่เกี่ยวข้องกับการเกิดโรคฟันผุของเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของผู้ปกครองในเขตพื้นที่สถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษานวมินทราชินี ตำบลหนองหิน กิ่งอำเภอหนองหิน จังหวัดเลย จำนวน 224 คน พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพช่องปากที่เกี่ยวข้องกับการเกิดโรคฟันผุในระดับปานกลาง ร้อยละ 61.6 ซึ่งมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากระดับปานกลาง ร้อยละ 63.8

เอกสารอ้างอิง

กองทันตสาธารณสุข กรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข. *รายงาน : ผลการสำรวจ สภาวะทันตสุขภาพแห่งชาติครั้ง 6 พ.ศ. 2550.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก. 2550.

ธรินธร เหล่ากุลดิลก. *เพศและประสบการณ์ในการรับบริการทันตกรรมของประชากรศึกษามีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลต่อการรับบริการทางทันตกรรม.* มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2552.

ปทุมวัน จำปาลิม. *ความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากที่เกี่ยวข้องกับการเกิดโรคฟันผุของเด็กนักเรียนตำบลหนองหิน กิ่งอำเภอหนองหิน จังหวัดเลย.* รายงานค้นคว้าอิสระ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุข สบ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2546.

ประสบการณ์การดูแลรักษาตนเองของผู้ป่วย ที่มีอาการปวดหลังช่วง L3 หมอนกระดูกหลังเคลื่อนกดทับเส้นประสาท ด้วยการแพทย์แผนไทยในคลินิกแพทย์แผนไทยโรงพยาบาลท่าแซะ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

SELF CARE EXPERIENCE FOR LUMBAR PAIN FROM SPINAL COMPRESSION AT L3 IN TRADITIONAL THAI MEDICINE CLINIC AT, THASAE HOSPITAL , THASAE DISTRIS , CHUMPHON PROVINCE

สุชาดา แสงทอง[1] ดร. บัวตั้น เธียรอารมณ์[2] ดร. บุษราคัม สิงห์ชัย[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรสาธารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[2] อาจารย์ที่ปรึกษาหลักวิทยานิพนธ์

[3] อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์

.....

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์ การดูแลรักษาตนเองของผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลังช่วงL3 หมอนรองกระดูกหลังเคลื่อนกดทับเส้นประสาทด้วยการแพทย์แผนไทย ในคลินิกแพทย์แผนไทยโรงพยาบาลท่าแซะ จังหวัดชุมพร โดย กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้จากผู้รับบริการ ที่มีอาการปวดหลังช่วงL3หมอนรองกระดูกหลังเคลื่อนกดทับเส้นประสาทที่เข้ามารับการรักษาในคลินิกการแพทย์แผนไทย ของโรงพยาบาลท่าแซะ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการบรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์แบบเชิงลึกระหว่าง 1 เมษายน พ.ศ.2555 - 31 พฤษภาคม พ.ศ.2555 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. โดยภาพรวม พบว่า ผู้ป่วยที่มีประสบการณ์จากการดูแลรักษาตนเองจากอาการปวดหลังช่วงL3หมอนรองกระดูกหลังเคลื่อนกดทับเส้นประสาทด้วยการแพทย์แผนไทย อาการเจ็บป่วยเกิดจากอาชีพเป็นหลัก ที่สำคัญซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมท่าทางในการทำงาน การยกของหนัก การทำงานที่เกินกำลังจะส่งผลให้เกิดอาการปวดหลัง และระยะเวลาที่เป็นอย่างน้อย1ปี ซึ่งแพทย์ได้ตรวจวินิจฉัยแล้วว่าเป็นลักษณะหมอนรองกระดูกหลังเคลื่อนกดทับเส้นประสาทและสุดท้ายแนะนำการผ่าตัด 2.จากประสบการณ์จากการดูแลรักษาตนเองจากอาการ ปวดหลังช่วงL3หมอนรองกระดูกหลังเคลื่อนกดทับเส้นประสาทด้วยการแพทย์แผนไทย ผ่านการรักษาด้วยการแพทย์แผนปัจจุบันเช่นการใช้ยาแก้ปวด ยาคลายกล้ามเนื้อ การทำกายภาพบำบัด การรักษาด้วยหมอพื้นบ้าน ตามความเชื่อของตนเองของแต่ละบุคคล สามารถลดอาการปวดได้ในระดับหนึ่ง ความคาดหวังสุดท้ายด้านการแพทย์แผนไทยของผู้มารับบริการขอเพียงร้อยละ 50 ของอาการปวดที่มีอยู่ แต่ประสบการณ์ที่ได้ของผู้รับบริการสามารถลดอาการเจ็บปวดเป็นที่พอใจและสามารถหลีกเลี่ยงการผ่าตัดให้กับตนเองได้ ดังนั้นการแพทย์แผนไทยจะเป็นทางเลือกหนึ่งในการนำมาใช้ในการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยได้ดีซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของระบบบริการสาธารณสุขของประเทศไทย

คำสำคัญ : ศึกษาต่อ, สาธารณสุขศาสตร์, ปริญญาโท, สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

Abstract

This research aims to study self care experience of patients with low back pain (L3) caused by Herniated Disc by using Thai Traditional Medicine in Thai Medical Clinic of Thaesae Hospital, Thasae District, Chumphon province. The samples of this research were obtained by using purposive sampling according to qualifications defined by eight patients with low back pain (L3) caused by Herniated Disc by using Thai Traditional Medicine in Thai Medical Clinic of Thaesae Hospital, Thasae District, Chumphon province. Research tool used in this study was in-depth interview conducted during April 1st, 2012 – May 31st, 2012. Content analysis was utilized for data analysis. The findings revealed as follows : 1.Overall, it was found that the symptom of patients with experience of low back pain (L3) caused by Herniated Disc by using Thai Traditional Medicine was mostly caused by their occupation corresponding to working posture and behavior, heavy lifting and hard working. These are all the causes of this disease and the symptom will be able to be notified after one year of such occupational behaviors. Doctor will diagnose such symptom as Herniated Disc and the suggestion is surgery; 2. From self care experience of low back pain (L3) caused by Herniated Disc by using Thai Traditional Medicine through Conventional Medicine (e.g., pain killers, muscle relaxants, physical therapy) and treatment of local doctors according to personal belief, it was found that the symptom could be relieved to some extent. The last expectation of patients was Thai Traditional Medicine that they expected to decrease their symptom for at least 50% of existing pain. Surprisingly, Thai Traditional Medicine could provide satisfying result to most patients and helped them to avoid surgery finally. As a result, we could conclude that Thai Traditional Medical will be another alternative for patient's health care of Thailand's Public Health Service System.

KEY WORDS : GRADUATE STUDENTS, PUBLIC HEALTH, MASTER DEGREE, GOVERNMENT INSTITUTIONS.

1.บทนำ

อาการปวดหลังเป็นอาการปวดเรื้อรังที่สร้างความทุกข์ทรมานให้ผู้ป่วยมากพอสมควรขึ้น อยู่กับลักษณะอาการปวดที่เกิดขึ้นจากสาเหตุที่ต่างกัน เช่นอิริยาบถท่าทางที่ไม่ถูกต้อง ในการทำงาน การยกของหนัก หลังถูกกระแทก อาการเสื่อมของกระดูกสันหลัง พบได้บ่อยในผู้ป่วยสูงอายุที่กระดูกสันหลังและหมอนรองกระดูกสันหลังเสื่อม ในบางรายอาจมีกระดูกงอกไปกดทับปลายประสาททำให้เกิดอาการชาหรือขาอ่อนแรงได้ ซึ่งทางการแพทย์แผนไทยเรียกว่าโรคลมปลายปัตตฆาตสัญญาณ3หลัง เป็นอาการของหมอนรองกระดูกสันหลังเคลื่อนกดทับเส้นประสาท มักจะเกิดอาการปวดหลังเฉียบพลัน ส่วนมากจะพบบริเวณหลังช่วงL3 เกิดจากการยกของหนักหรือการลื่นล้มก้นกระแทกพื้น เกิดแรงดันทำให้หมอนรองกระดูกสันหลังเคลื่อนไปกดทับเส้นประสาทที่ออกมาจากไขสันหลัง ทำให้มีอาการปวดหลังร้าวลงไปที่ขาร่วมกับมีอาการชา และมีอาการอ่อนแรงของกล้ามเนื้อขา ทางการแพทย์แผนปัจจุบันจะทำการรักษาด้วยการรับประทานยาแก้ปวดยาคลายกล้ามเนื้อ การทำกายภาพบำบัด อาการปวดไม่หายจะแนะนำการรักษาด้วยการผ่าตัด ซึ่งเป็นวิธีการที่ผู้ป่วยหวาดกลัวและจะเลือกเป็นวิธีสุดท้ายในการรักษาให้กับตนเอง(ประดิษฐ์ ประทีปะวนิช,2550:5) ความเจ็บปวด (Pain) เป็นอาการสำคัญอย่างหนึ่งที่พบได้ทุกส่วนของร่างกายของมนุษย์ เนื่องจากการใช้งานที่ไม่เหมาะสมหรือความเครียดเป็นอาการที่ทำให้ผู้ป่วยเกิดความทุกข์ทรมาน จุดเจ็บอาจพบมีการจำกัดการเคลื่อนไหวของข้อต่อใกล้เคียงได้ (อรสา กาพรัตน์,2554:5)

อาการปวดมีมากขึ้นจนทำให้กล้ามเนื้ออ่อนแรง อาการปวดที่พบมากเช่นอาการปวดคอ ปวดเข่า ปวดไหล่ ปวดแขนปวดขา ปวดหลังเมื่อมีอาการปวดมากขึ้นส่วนมากผู้ป่วยจะรักษาด้วยการใช้ยาแก้ปวดและยาคลายกล้ามเนื้อในการรักษา (วัฒนา โรจนวิจิตรกุลและคณะ,2543:45) ทางโรงพยาบาลท่าแซะได้เปิดให้บริการรักษาผู้ป่วยด้วยการแพทย์แผนไทย มีการนวดการอบการประคบการใช้ยาสมุนไพร การผลิตและการจ่ายยาสมุนไพรมาตั้งแต่ปี 2539 เพื่อเป็นทางเลือกให้กับประชาชนในการมารับบริการ เป็นการส่งเสริมฟื้นฟูและบำบัดรักษาโรคซึ่งเป็นนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขในการนำการแพทย์แผนไทยมาใช้ในระบบสุขภาพ จากสถิติของผู้มารับบริการมีผู้ป่วยที่มีด้วยอาการปวดหลัง แผนกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลท่าแซะ ในปี พ.ศ. 2550-2554 มีผู้ป่วยจำนวน 2,529 คน (รายงานประจำปีโรงพยาบาลท่าแซะ,2550-2554) พบว่าผู้ป่วยสามารถลดการใช้ยาแก้ปวดและยาคลายกล้ามเนื้อที่ไม่จำเป็นได้ด้วยวิธีการบำบัดโดยขบวนการด้านการแพทย์แผนไทย ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของงานบริการด้านการแพทย์แผนไทย เพื่อใช้บำบัดและบรรเทาอาการปวดหลังเนื่องจากหมอนรองกระดูกหลังกดทับเส้นประสาทช่วงL3 ของผู้ป่วยที่มารับบริการ โดยเก็บข้อมูลด้านการรักษาอาการปวดหลังเรื้อรังของผู้ป่วยที่อาการปวดลดลงหลังจากการดูแลด้วยการแพทย์แผนไทย เพื่อเป็นแนวทางในการดูแลรักษาผู้ป่วยและเป็นทางเลือกของผู้ป่วยที่สามารถนำการแพทย์แผนไทยมาใช้ในการดูแลรักษาบำบัดอาการเจ็บป่วยของตนเองได้ในระดับหนึ่ง

2.ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นประชาชนที่มารับบริการที่คลินิกการแพทย์แผนไทยเกี่ยวกับประสบการณ์การดูแลรักษาตนเองของผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลังช่วงL3 หมอนรองกระดูกหลังเคลื่อนกดทับเส้นประสาท ด้วยการแพทย์แผนไทย ในคลินิกการแพทย์แผนไทย โรงพยาบาลท่าแซะอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ระหว่างเดือนเมษายน ถึง พฤษภาคม 2555 รวม เป็นระยะเวลา 2 เดือน จำนวน 8 คนกลุ่มตัวอย่างคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้จากผู้รับบริการที่มารับบริการ คือ ประชาชนที่มีอาการปวดหลังซึ่งได้รับการวินิจฉัยโรคจากการแพทย์แผนปัจจุบันแล้วว่าเป็นอาการของโรคหมอนรองกระดูกสันหลังเคลื่อนกดทับเส้นประสาทได้ มีการแสวงหาวิธีการดูแลรักษาด้วยตนเอง โดยการเดินทางเข้ามารับการรักษาในคลินิกการแพทย์แผนไทย ด้วยความสมัครใจและยินยอมให้ความร่วมมือในการวิจัยและเต็มใจเข้าร่วมในการให้ข้อมูลจนจบการทำวิจัย ด้วยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In – Depth Interview)

เครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกไว้ คือ ในส่วนของข้อมูลทั่วไปสถานะทางสุขภาพ การรับรู้สภาวะสุขภาพและพฤติกรรมที่เกี่ยวกับประสบการณ์การดูแลรักษาตนเองของผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลังช่วงL3หมอนรองกระดูกหลังเคลื่อนกดทับเส้นประสาท จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยสร้างเป็นแบบคำถามเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก พร้อมนำเสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อความถูกต้อง ครบถ้วนตามกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ในการวิจัย และเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้มีการปรับแก้ไขและขยายแนวคำถามตลอดระยะเวลาการเก็บข้อมูลเพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลได้อย่างครอบคลุม

การพิทักษ์สิทธิมนุษยชนกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัยรวมถึงประโยชน์อันจะเกิดแก่สังคมให้แก่กลุ่มที่จะศึกษาทราบ นอกจากนั้นยังได้ชี้แจงถึงสิทธิของผู้ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะตอบหรือไม่ตอบคำถามแก่ผู้วิจัยในบางประเด็นหรือมีสิทธิที่ออกจากการวิจัยได้ทันทีหากมีความต้องการและผู้วิจัยยังได้แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลที่ผู้ให้ข้อมูลจะให้ต่อไปนี้จะถูกเก็บเป็นความลับ โดยจะไม่มีการเปิดเผยชื่อของผู้ที่ตอบคำถามกับผู้ใด แต่ถ้าหากมีความจำเป็นที่จะต้องอ้างชื่อแล้วจะใช้นามสมมุติให้แทน นอกจากนั้นแล้วหากผู้ให้ข้อมูลมีการกล่าวอ้างถึงบุคคล

อื่นและเป็นประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลมีความรู้สึกว่าไม่อยากที่จะตอบเพราะจะทำให้ผู้ที่ถูกกล่าวอ้างเสียชื่อเสียง ผู้วิจัยก็จะพิจารณาเก็บข้อมูลเพียงเท่าที่ผู้ให้ข้อมูลต้องการเปิดเผยและให้เวลาแก่ผู้ศึกษาตัดสินใจว่าจะเต็มใจให้ข้อมูลหรือไม่

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลด้วยการสำรวจข้อมูลผู้รับบริการที่มีอาการปวดหลังเกี่ยวกับประสบการณ์การดูแลรักษาตนเองของผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลังช่วงL3 หมอนรองกระดูกหลังเคลื่อนกดทับเส้นประสาท ด้วยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In – Depth Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม มีรายละเอียดดังนี้คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview)เป็นการสัมภาษณ์ตามแนวทางคำถามเชิงลึกกับผู้รับบริการ จำนวน 7 หัวข้อของการมีประสบการณ์และแนวทางการรักษาของตนเอง โดยเริ่มต้นด้วยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เพื่อสร้างความร่วมมือที่ดีในการเก็บข้อมูลโดยการพูดคุยสอบถามถึงข้อมูลเบื้องต้นของผู้รับบริการและอะไรเป็นสาเหตุสำคัญที่มารับบริการและความผิดปกติที่ตรวจพบ ประวัติความเจ็บป่วย การรับรู้สภาวะสุขภาพ และพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดอาการปวดหลังช่วง L3 หมอนรองกระดูกหลังเคลื่อนกดทับเส้นประสาท โดยการพูดคุยสัมภาษณ์ด้วยความเป็นกันเอง การสังเกต (Observation) แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ โดยเริ่มจากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมได้แก่ การสังเกตสภาพแวดล้อม การพูดคุยสื่อสาร ระหว่างผู้รับบริการกับแพทย์ผู้ตรวจ ผู้ทำการรักษา และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมได้แก่ผู้ที่รับบริการกับผู้วิจัย เพื่อเป็นการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้สภาวะสุขภาพและการปฏิบัติพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดอาการปวดหลังช่วงL3 หมอนรองกระดูกหลังเคลื่อนกดทับเส้นประสาท เกี่ยวกับประสบการณ์การดูแลรักษาตนเองของผู้ป่วย

กระบวนการเก็บข้อมูล 1.ผู้วิจัยได้แนะนำตัวกับผู้รับบริการ เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและความไว้วางใจต่อการเก็บข้อมูลงานวิจัย 2.ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของงานวิจัยและขั้นตอนการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและเก็บข้อมูลกับผู้รับบริการแต่ละบุคคลและสอบถามความสมัครใจต่อการเป็นกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย 3.หลังจากที่ผู้รับบริการเข้าใจคำอธิบายในเรื่องวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย และการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกในคลินิกแพทย์แผนไทย การสัมภาษณ์มีการอัดเทปบันทึกเสียงและการสัมภาษณ์จะเริ่มจากการพูดคุยทั่วไปเพื่อสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเองและแนวการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ 7 หัวข้อโดยใช้เวลาสอบถามประมาณ 60 นาที จำนวน 3 ครั้ง จนกว่าข้อมูลสมบูรณ์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ให้ข้อมูลและหลังจากการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้ง จะมีการถอดเทปเพื่อจัดแยกประเภทของข้อมูล

สรุปลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คน คือ เพศชายจำนวน 5 คน เพศหญิง 3 คน โดยอายุระหว่าง 30-79 ปีสถานภาพสมรสและนักบวช1คน ระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 5 คนคิดเป็นร้อยละ 75 ทุกคนมีรายได้มากกว่า 20,000 บาทต่อเดือน ประกอบอาชีพทำสวนคิดเป็นร้อยละ87

จากการวิจัยครั้งนี้โดยภาพรวมพบว่า สาเหตุและระยะเวลาของการปวดหลัง คือ การยกของหนัก การทำงานเกินกำลัง ส่วนมากจะมีอาชีพทำสวนหรืองานประจำที่ตนเองต้องปฏิบัติ 6 คน มีอาชีพทำสวน 1 คนเป็นนักบวชอายุ 73 ปี ต้องทำงานยกของหนักเกินกำลัง 1 คนอาชีพรับจ้างยกของขึ้นรถบรรทุกตลอดเวลา และอุบัติเหตุการลื่นล้มในอดีตเป็นสาเหตุหนึ่งของอาการเจ็บป่วยได้ ระยะเวลาในการเจ็บป่วยส่วนมากจะเริ่มมีอาการที่เล็กน้อยจนเพิ่มรุนแรงมากขึ้น ระยะเวลาการปวดเรื้อรัง 1-5 ปี และปัจจุบันทันด่วน จากการยกของหนักทันที 2 คน อีก 6 คนมีอาการปวดเรื้อรังระยะเวลาก่อนจะเข้ามารับบริการด้านการแพทย์แผนไทยทุกคนไม่น้อยกว่า 1 ปี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาการปวดหลังช่วง L3 หมอนรองกระดูกหลังเคลื่อนกดทับเส้นประสาท ที่มีอายุช่วง 30-50 ปี ระยะเวลาในการรักษาอาการปวดจะลดลงได้เร็วกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุช่วง 50 ปีขึ้นไป และระยะเวลาของการเจ็บป่วยที่ไม่เรื้อรังจะรักษาอาการปวดลดลงได้เร็วกว่า อาการเจ็บป่วยที่อาการเรื้อรังหลาย ๆ ปี และสาเหตุหลักของการเกิดโรค คือ การยกของหนักเกินกำลัง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้รับรู้ถึงสาเหตุของการปวดเป็นอย่างดี แต่หลายคนยังประมาทในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองทุกคนเข้าใจในสาเหตุของการเจ็บป่วย

และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันให้ถูกต้อง เพื่อลดอัตราการปวดหลังอันเนื่องจากหมอนรองกระดูกหลังเคลื่อนกดทับเส้นประสาทได้ในลำดับต่อไป

จากการวิจัยครั้งนี้โดยภาพรวมพบว่าประสบการณ์การรักษาอาการปวดหลังของกลุ่มตัวอย่างทุกคนผ่านการรักษาด้วยการแพทย์แผนปัจจุบันเช่น โรงพยาบาลของรัฐ คลินิกแพทย์เฉพาะทาง โรงพยาบาลเอกชน ต่อมาหาวิธีด้วยตนเองด้วยการต้มยาสมุนไพร การนวด การเหยียบ หมอพื้นบ้าน เข้าวัดสวดมนต์ทำสมาธิ ด้านการแพทย์แผนปัจจุบันโดยการกินยาแก้ปวด ยาคลายกล้ามเนื้อ ฉีดยาและการทำกายภาพบำบัด ผ่านการ x – ray ดูลักษณะของกระดูกสันหลังผลทุกคน คือ หมอนรองกระดูกหลังเคลื่อนกดทับเส้นประสาท ทำกายภาพบำบัด การให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนหลังการกลับไปอยู่บ้าน1คน กลับบ้านให้ภรรยาเหยียบหลัง นวดด้วยหมอพื้นบ้าน ซื้อยาสมุนไพรมาต้มกินและยาลูกกลอนสมุนไพรกินเอง การใช้เหรียญบำบัด ตามคำแนะนำของเพื่อนบ้าน จากกรรมวิธีการรักษาอาการปวดหลังด้วยวิธีการดังกล่าวที่ผ่านมา อาการปวดหลังลดลงบ้างแต่ยังไม่อยู่ในระดับที่ตนเองพึงพอใจ บางครั้งมีอาการปวดมากกว่าเดิม ทำให้ทุกคนเกิดความวิตกกังวลกับการเจ็บป่วยของตนเอง ซึ่งอาการปวดของแต่ละคนจะแตกต่างกันไปตามลักษณะอาการที่เกิดโรคของบุคคลที่แตกต่างกัน ซึ่งทุกคนบอกว่ากลัวการผ่าตัดเป็นอย่างยิ่ง จากคำแนะนำของแพทย์แผนปัจจุบันเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการรักษา 1 คน อาการปวดหลังลดลงบ้างแต่ยังต้องนั่งรถเข็น1 คนอาการปวดหลังลดลงบ้างแต่มีอาการแฟ้กระแสไฟฟ้าขณะทำกายภาพบำบัด รู้สึกแสบร้อนบริเวณหลังช่วงเอว 1 คน อาการลดลงแต่ยังปวดและเดินไม่สะดวก 1 คน ยังมีอาการปวดและมีอาการชาลงขาเหมือนกล้ามเนื้อขาไม่มีแรง 1 คน ปวดมากเดินเหมือนเป็ดทุกข์ทรมานมากต้องหาวิธีการลุกขึ้นเดินยืนเพื่อช่วยลดอาการปวด 3 คนเป็นหญิงอาการปวดลดลงบ้างแต่ยังทำงาน เดินยืนได้ไม่สะดวก อาการปวดยังมีมากกว่าปกติ วิธีการรักษาอาการปวดหลังของแต่ละบุคคลทั้งทางด้านการแพทย์แผนปัจจุบันและวิธีการต่างที่ทำการรักษา ยังได้ผลไม่เป็นที่พอใจ สำหรับอาการเจ็บป่วยของตนเองพยามยามแสวงหาวิธีการรักษา ทุกคนรู้สึกท้อแท้และสิ้นหวังกับอาการป่วย 2 คนคิดฆ่าตัวตาย ทุกคนมีความรู้และความเข้าใจถึงการแพทย์แผนไทยที่ใช้ดูแลสุขภาพยามเจ็บป่วยกันมาเป็นเวลาช้านานแต่โบราณ ทุกคนคิดว่าชีวิตนี้ยังมีความหวังอยู่ตลอดเวลา การได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการแพทย์แผนไทยที่สามารถช่วยลดอาการเจ็บปวดได้พอประมาณ ส่วนมากได้รับคำแนะนำจากเพื่อนบ้านที่ได้เข้ามารับบริการและมีการบอกต่อ จึงตัดสินใจเข้ามารับบริการด้วยการแพทย์แผนไทยและทุกคนจะได้รับข้อมูลข่าวสารด้านงานบริการที่ได้รับความรู้เป็นส่วนประกอบในการนำมาคิดและตัดสินใจเข้ามารับบริการด้วยความสมัครใจ ซึ่งการแพทย์แผนไทยเป็นส่วนหนึ่งของงานบริการในการดูแลสุขภาพผู้ป่วยของโรงพยาบาลท่าแซะซึ่งมีเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการที่มีความรู้ความสามารถด้านการแพทย์แผนไทยตามมาตราฐานวิชาชีพ ที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดให้การดูแลรักษา

จากการวิจัยครั้งนี้โดยภาพรวมของ ความคาดหวังในการเข้ามารักษาตนเองด้วยอาการปวดหลังในคลินิกแพทย์แผนไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่าง 1 คนมีความคิดและคาดหวังว่าตนเองเป็นนักบวช การสวดมนต์ภาวนาทุกวันทุกคืนหวังให้อาการเจ็บป่วยของตนเองหายได้ จากการที่ตนเองหมั่นปฏิบัติถือศีลภาวนามาระยะเวลา 30 ปี ขณะเดินทางเข้ามาวันแรกในคลินิกแพทย์แผนไทย หมอบอกว่า “หากเราเคยทำบุญร่วมกันมา เคยช่วยเหลือกันมา แต่ชาติบางก่อน หมอคิดว่าหลวงตาจะหายป่วยได้เพราะหมอรักษาคุณพ่อซึ่งคุณพ่อของหมอมีอาการหนักกว่าหลวงตามาก ตอนนี้หายเป็นปกติแล้วขอให้หลวงตาใจเย็นๆ หลวงตา รู้สึกดีใจและอบอุ่นใจเป็นอย่างยิ่งคิดว่าตนเองน่าจะเดินมาถูกทางแล้ว” หลังจากการรักษาไปประมาณ 2 เดือนซึ่งการก่อนรักษา หลวงตาช่วยเหลือตนเองไม่ได้ต้องนั่งรถเข็น ในปัจจุบันนี้หลวงตาสามารถปฏิบัติภารกิจ กิจวัตรประจำวันของตนเองได้เป็นปกติ กลุ่มตัวอย่างอีก 7 คน ส่วนมากมีความหวังขอเพียงร้อยละ 50 ของอาการป่วยของตนเองให้ลดลงจากอาการปวดและให้ปฏิบัติตนเป็นคนปกติได้ ขอให้ความทรมานที่มีอยู่ลดลง หลังจากการเข้ามารับบริการระยะเวลาที่ต่อเนื่องและการปฏิบัติตนตามคำแนะนำที่สม่ำเสมอทำให้อาการเจ็บป่วยของตนเองที่มีลดลงไปร้อยละ 80 ของ

อาการเดิมที่มีอยู่ ทำให้ทุกคนมีชีวิตที่ดีขึ้นสามรถปฏิบัติภาระกิจในชีวิตประจำวันได้ อาการเจ็บป่วยในอดีตลดลงเป็นสิ่งที่ทุกคนภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง

ผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระบบบริการในโรงพยาบาลท่าแซะ เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถเข้ารับบริการด้านการแพทย์แผนไทยและทำการรักษาผู้ป่วยด้วยการร่วมมือกันทั้งการแพทย์แผนปัจจุบันและการแพทย์แผนไทยทำให้อาการปวดของผู้ป่วยลดลงและหาย ลดระยะเวลาในการรักษาเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้รับบริการ ไม่สมควรให้เป็นทางเลือกสุดท้ายสำหรับผู้เข้ารับบริการ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะต้องพัฒนาองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย ให้เป็นที่แพร่หลายด้านระบบข้อมูลข่าวสารในระบบงานบริการสาธารณสุขของประเทศไทยและ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลังช่วงL3 ได้มีแนวทางในการบำบัดรักษา ดูแลอาการเจ็บป่วยของตนเองได้ดีในโอกาสต่อไป

5. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ นายแพทย์มนู ศุกลสกุล ผู้อำนวยการโรงพยาบาลท่าแซะ รักษาราชการนายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเวชกรรมป้องกัน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชุมพร นางสาวสมใจ โจ๊ะประโคนเจ้าพนักงานสาธารณสุขชำนาญงาน หัวหน้างานแพทย์แผนไทยโรงพยาบาลประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ นางรังสินี รามรงค์ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชุมพร และนายยุทธนา สรวิเชียร นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านทับใหม่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหวัดชุมพร ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญอนุเคราะห์ตรวจสอบแบบสอบถามและกรุณาสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษาแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทำให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

ประดิษฐ์ ประทีปะวนิช. (2550) . พยาธิสภาพของการปวดหลังปวดเอวการดูแลผู้ป่วยโรคปวดหลังปวดเอวด้วยการแพทย์ผสมผสาน. กรุงเทพมหานคร. กองการแพทย์ทางเลือก กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข.

อรสา กาพรัตน์. (2545) . การศึกษาประสิทธิผลและความปลอดภัยจากการอบสมุนไพรเพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อยเรื้อรัง. นนทบุรี : สถาบันการวิจัยการแพทย์แผนไทยและอะโรคยาศาสตร์ สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข.

วัฒนา โรจน์วิจิตรกุล และคณะ. (2543) . การศึกษาการใช้ยาแก้ปวดคลายกล้ามเนื้อเมื่อมีอาการปวดคอ เข่า ไหล่ แขนและหลัง. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทย.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพภายใต้โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของประชาชนในจังหวัดชุมพร

FACTORS RELATING HEALTH UTILIZATION BEHAVIOR AMONG PEOPLE UNDER THE UNIVERSAL COVERAGE PROJECT IN CHUMPHON PROVINCE

จรวย อารีราษฎร์[1] บุษราคัม สิงห์ชัย[2] และบัวตั้น เธียรอารมณ์[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[2] อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยการใช้บริการสุขภาพ 2) ศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพภายใต้โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้บริการสุขภาพกับพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพภายใต้โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีบัตรตามโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในจังหวัดชุมพร จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยการใช้บริการสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านค่านิยมเกี่ยวกับสุขภาพและการเจ็บป่วย และด้านการรับรู้ด้านสุขภาพ ตามลำดับ 2) พฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพภายใต้โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการรักษาพยาบาล ด้านการป้องกันควบคุมโรค และด้านการส่งเสริมสุขภาพ ตามลำดับ และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้บริการสุขภาพกับพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพภายใต้โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ปัจจัยการใช้บริการสุขภาพ, พฤติกรรมสุขภาพ, โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

Abstract

This research aimed to: 1) study the factors health utilization, and 2) study the health utilization behavior among people under the universal coverage project, and 3) study the relationship between the factors relating health utilization behavior among people under the universal coverage project. The 400 research samples, were people with card health insurance in Chumphon Province. The tool for data collection was a questionnaire. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient. The research

results were as follows: 1) the factors health utilization was overall at a moderate level, The aspect with the highest mean score was values health and illness, and the perceived health, 2) the utilization behavior among people under the universal coverage project was overall at a moderate level, The aspect with the highest 3 mean score was health care, control and prevent, and promoting health, and 3) there was positive relationship in a moderate level with statistical significance at 0.05 level between the factors relating health utilization behavior among people under the universal coverage project.

KEYWORDS : FACTORS HEALTH UNTILIZATION, BEHAVIOR HEALTH, UNIVERSAL COVERAGE PROJECT

1. บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีระบบประกันสุขภาพและระบบสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลหลายระบบที่สำคัญได้แก่ ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า หรือ“โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าหรือโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค” ระบบประกันสังคม ระบบสวัสดิการของข้าราชการและรัฐวิสาหกิจ และระบบประกันสุขภาพแบบสมัครใจ เช่น ประกันภัยอุบัติเหตุทางจราจรตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ.2535 ทั้งนี้ ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าเป็นระบบที่ให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนกลุ่มใหญ่ที่สุด คือ คิดเป็น ร้อยละ 75.64 ของประชาชนที่มีสัญชาติไทยทั่วประเทศ รองลงมาเป็นระบบประกันสังคม ร้อยละ 15.39 และระบบสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลของข้าราชการและรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 7.95 และพบว่ายังมีผู้ที่ยังไม่มีหลักประกันสุขภาพระบบใดๆ ร้อยละ 1.02 คิดเป็นจำนวนคนไทยประมาณ 6 แสนคน ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้เป็นผู้ที่ยังไม่มีหลักประกันสุขภาพ ซึ่งไม่ได้รับความคุ้มครองจากระบบประกันสุขภาพ ทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งภาวะขาดหลักประกันสุขภาพดังกล่าว มีทั้งกลุ่มผู้มีฐานะดีและกลุ่มผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจยากจนตลอดจนด้อยโอกาสทางสังคม กลุ่มที่ไม่ได้รับสิทธิการรักษานี้จะต้องรับผิดชอบตนเองทางด้านการเงินเมื่อเจ็บป่วย (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2552 : 17) นอกจากปัญหาเรื่องความครอบคลุมของหลักประกันทางสุขภาพสำหรับประชาชนแล้วระบบสวัสดิการรักษาพยาบาลและประกันสุขภาพของประเทศแต่ละระบบ ยังมีงบประมาณค่าใช้จ่ายต่อหัวและสิทธิประโยชน์ที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มาตรฐานด้านบริการทางสุขภาพแตกต่างกันด้วย ทั้งนี้บางกลุ่มอาจถือได้ว่ามีหลักประกันสุขภาพในระดับที่ไม่เพียงพอ ความแตกต่างระหว่างระบบสวัสดิการรักษาพยาบาลและประกันสุขภาพดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความเป็นธรรม (Equity) ประสิทธิภาพ (Efficiency) คุณภาพ (Quality) การเข้าถึงบริการ (Accessibility) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Accountability) การคุ้มครองผู้บริโภคของระบบสุขภาพ (Consumer Protection) ซึ่งเป็นองค์ประกอบของสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญของประเทศไทย จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบปัญหาประชาชนที่มีระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า พึ่งพาระบบบริการมากเกินไปโดยผู้ที่มีประกันสุขภาพจะมีแนวโน้มใช้บริการสุขภาพด้านการรักษาพยาบาลมากขึ้นกว่าในกรณีที่ไม่มีหลักประกันสุขภาพ ให้ความสนใจในการดูแลสุขภาพตนเองลดลงหรือไม่พยายามดูแลตนเองทั้งๆ ที่จะสามารถดูแลได้หรือป้องกันได้ ไม่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคทำให้โอกาสการเจ็บป่วยมีมากขึ้น การที่ประชาชนให้ความสำคัญกับการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นโดยไม่ได้เจ็บป่วยจริง ส่งผลต่อแพทย์และพยาบาลต้องทำงานหนักขึ้น ผู้ป่วยมีการเรียกร้องต้องการให้ส่งตัวไปหน่วยบริการระดับบน ซึ่งเป็นแรงบีบคั้นแพทย์ และบุคลากรทางด้านสาธารณสุขในหน่วยบริการปฐมภูมิที่เป็นบริการด่านหน้าต้องเผชิญกับแรงกดดัน และข้อมูลการสำรวจอนามัยและสวัสดิการของคนไทย พ.ศ.2544 และ 2546 พบว่าประชาชนที่มีสิทธิ์ตามโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า มีการเจ็บป่วยในกรณีผู้ป่วยนอก มีอัตราการเจ็บป่วยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 20.10 โดยเพิ่มขึ้นจาก 4.10 ครั้ง/คน/ปี ในปี 2544 เป็น 4.93 ครั้ง/คน/ปี ในปี 2546 ส่วนการเจ็บป่วยในกรณีต้องนอนโรงพยาบาลเป็น

ผู้ป่วยใน มีอัตราการเข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลเพิ่มขึ้น ร้อยละ 8.80 โดยเพิ่มขึ้นจาก 0.07 ครั้ง/คน/ปี ในปี 2544 เป็น 0.08 ครั้ง/คน/ปี ในปี 2546 ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้โดยไม่มีภาระค่าใช้จ่ายมากนักในการเลือกใช้บริการนอกสถานพยาบาล (Non-Institutional Care) ซึ่งไม่อยู่ในสิทธิประโยชน์ ได้แก่ การใช้ยาแผนโบราณหรือสมุนไพร ซื้อยากินเอง หรือการพักผ่อนโดยไม่ได้รักษา พบว่า จะมีอัตราลดลงร้อยละ 8.50 ส่วนการรักษาในสถานพยาบาล (Institutional Care) มีอัตราเพิ่มขึ้น ร้อยละ 3.70 โดยเฉพาะในภาครัฐ ซึ่งครอบคลุมในสิทธิประโยชน์ จะมีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.40 มากกว่าในภาคเอกชน ที่มีอัตราเพิ่มเพียงร้อยละ 1.40 แต่ในการเข้าพักรักษาในโรงพยาบาล พบว่า อัตราการเลือกใช้บริการในภาครัฐเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.50 ในขณะที่ในภาคเอกชนลดลงถึงร้อยละ 11.8 ผลกระทบจากการมีหลักประกันสุขภาพอีกประการหนึ่งคือ การที่ประชาชนไม่มีความไม่มั่นใจในการใช้สิทธิหลักประกันสุขภาพทำให้บางคนยังยินดีที่จ่ายค่ารักษาพยาบาลเพื่อให้ได้มาซึ่งบริการที่ตนเองพึงพอใจ สอดคล้องกับการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนอายุ 15 ปีขึ้นไปทั่วประเทศต่อโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค จำนวน 62,080 คน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ผู้มีบัตรทองร้อยละ 26.8 ไม่เห็นด้วยกับการใช้บริการที่สถานพยาบาลที่ระบุในบัตรเนื่องจากไม่มั่นใจในบริการ ในประเด็นของการใช้บัตร พบว่า ผู้มีบัตรไปใช้บริการร้อยละ 50.7 ไม่เคยไปใช้บริการร้อยละ 49.3 เนื่องจากไม่ป่วยและไม่มั่นใจในบริการที่ได้รับ ในด้านความพึงพอใจต่อสถานพยาบาล พบว่า ร้อยละ 83.8 พึงพอใจบริการที่ได้รับ ร้อยละ 16.2 ไม่พึงพอใจเนื่องจาก รอคิวนาน บริการไม่ดี ได้รับยาไม่ดี เป็นต้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2548 : 104)

จากผลการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าดังกล่าว ทำให้ประชาชนมีพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Kleinman (1980 : 23-35, อ้างถึงใน อติญาณ์ ศรเกษตริน, 2547 : 19) ได้อธิบายว่า ในสังคมหนึ่งๆ จะมีระบบการดูแลสุขภาพที่แตกต่างกัน และเป็นการผสมผสานกัน ไม่แยกโดดเดี่ยว ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 3 ส่วน คือ ระบบการดูแลสุขภาพในส่วนของสามัญชน ระบบการดูแลสุขภาพในส่วนของวิชาชีพ และระบบการดูแลสุขภาพในส่วนของการแพทย์พื้นบ้านประชาชนจะรักษากลับไปกลับมาระหว่าง 3 ระบบนี้ หรือบางครั้งจะรักษาพร้อมๆ กันตั้งแต่ 2-3 ระบบ และรูปแบบการใช้บริการสุขภาพของ Aday and Andersen (1975 : 6-17) พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพ คือ 1) ลักษณะของระบบการให้บริการสาธารณสุข (Characteristics of Health Delivery System) 2) ลักษณะของประชาชนผู้ใช้บริการ เป็นปัจจัยทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม จิตวิทยาของผู้ใช้บริการ แบ่งออกเป็นปัจจัยนำ (Predisposing Factors) เป็นปัจจัยเกี่ยวกับตัวบุคคล ได้แก่ ปัจจัยด้านประชากร คือ อายุ เพศ ปัจจัยโครงสร้างสังคม ได้แก่ เชื้อชาติ ศาสนา ระดับการศึกษา และค่านิยมเกี่ยวกับสุขภาพและการเจ็บป่วย ปัจจัยสนับสนุน (Enabling Factor) ได้แก่ รายได้หรือทรัพยากรของครอบครัว และแหล่งบริการที่จัดไว้ในชุมชนที่ประชาชนจะไป รับบริการเมื่อต้องการ ปัจจัยความต้องการด้านสุขภาพ (Needs for Health Services) ได้แก่ การรับรู้ด้านสุขภาพ และการประเมินการเจ็บป่วย ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 ด้าน ดังกล่าวจะส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในด้านความสะดวก การประสานงาน อัธยาศัยความเอาใส่ใจของเจ้าหน้าที่ คุณภาพการบริการ และความพึงพอใจต่อค่าใช้จ่ายเมื่อใช้บริการ

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรทางสาธารณสุข จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพภายใต้โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของประชาชนในจังหวัดชุมพร เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของบริการ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาบริการให้ดีขึ้น สนองตอบความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของสถานบริการสุขภาพ รวมทั้งสอดรับกับนโยบายการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีบัตรตามโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในจังหวัดชุมพร จำนวน 412,366 ใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane, 1988 อ้างถึงในยุทธ ไกยวรรณ์, 2553 : 284-285) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถาม 1 ชุด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพทางครอบครัว และสถานภาพทางสังคม ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 7 ข้อ โดยใช้คำถามเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับค่านิยมเกี่ยวกับสุขภาพและการเจ็บป่วย ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 6 ข้อ ลักษณะของคำถาม จะเป็นคำถามแบบมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert อ้างถึงในพวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 107) โดยแบ่งระดับค่านิยมออกเป็น 3 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ด้านสุขภาพ จำนวน 6 ข้อ ลักษณะของคำถาม จะเป็นคำถามแบบมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert อ้างถึงในพวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 :107) โดยแบ่งระดับการรับรู้ออกเป็น 3 ระดับ

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพ ประกอบด้วย 4 ด้าน จำนวน 24 ข้อ ดังนี้

1. ด้านการรักษาพยาบาล ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ
2. ด้านการฟื้นฟูสภาพ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ
3. ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ
4. ด้านการป้องกันควบคุมโรค ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ

ลักษณะของคำถามจะเป็นคำถามแบบมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับการปฏิบัติออกเป็น 3 ระดับ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างเรียบร้อยแล้วนำมาตรวจสอบ โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรง ความครอบคลุมของเนื้อหา ความถูกต้องของการวัด ความเหมาะสมของภาษา จากนั้นผู้วิจัยวิจัยนำมาแก้ไขให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ นำแบบสอบถามที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้สูตรของโรวิเนลลี่ และแฮมเบอร์ตัน (Rovinelli & Hambleton, 1978 : 34-37 อ้างถึงในยุทธ ไกยวรรณ์, 2553 : 115) รวมถึงภาษาและสำนวนที่ใช้ในแบบสอบถาม จากนั้นนำผลของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านนำมารวมกันคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชาชนที่มีบัตรตามโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำค่าคะแนนที่ได้ไปคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach, 1970 อ้างถึงในยุทธ ไกยวรรณ์, 2553 : 116) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.89

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล โดยติดต่อประสานงานกับศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลกับทางโรงพยาบาลในจังหวัดชุมพรที่เข้าร่วมโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าเพื่อยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวมรวบข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 400 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย 2.34 - 3.00 หมายถึง มีระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 1.67 - 2.33 หมายถึง มีระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.66 หมายถึง มีระดับน้อย

การทดสอบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้บริการสุขภาพกับพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพภายใต้โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของประชาชน ในจังหวัดชุมพร โดยการหาค่าสัมประสิทธิสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

3. ผลการวิจัยและการอภิปราย

สรุปปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 55.75 มีอายุระหว่าง 31-45 ปี จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 30.75 มีสถานภาพสมรส จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50 การศึกษาไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.00 มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 54.75 มีสถานภาพทางครอบครัวเป็นสมาชิก จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 มีสถานภาพทางสังคมเป็นประชาชนทั่วไป จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 60.75

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการใช้บริการสุขภาพ ซึ่งสรุปผลได้ว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสามารถแจกจงข้อมูลได้ดังนี้ ด้านค่านิยมเกี่ยวกับสุขภาพและการเจ็บป่วย มีค่าเฉลี่ย 2.13 และด้านการรับรู้ด้านสุขภาพ มีค่าเฉลี่ย 2.05

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการใช้บริการสุขภาพ ด้านค่านิยมเกี่ยวกับสุขภาพและการเจ็บป่วย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสามารถแจกจงข้อมูลได้ดังนี้ การจะมีสุขภาพที่แข็งแรงได้ขึ้นอยู่กับการดูแลสุขภาพตัวเอง มีค่าเฉลี่ย 2.39 การผ่อนคลายความเครียดทำให้ไม่มีปัญหาด้านสุขภาพจิต มีค่าเฉลี่ย 2.33 และการอยู่ในที่บริเวณที่แออัดเป็นประจำอาจทำให้เจ็บป่วยได้ มีค่าเฉลี่ย 2.21

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการใช้บริการสุขภาพ ด้านการรับรู้ด้านสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสามารถแจกจงข้อมูลได้ดังนี้ การตรวจสุขภาพประจำปีทำให้ทราบถึงภาวะเสี่ยงต่อโรค มีค่าเฉลี่ย 2.33 หากปฏิบัติตามคำแนะนำในการดูแลสุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่างเคร่งครัดทำให้ท่านลดโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคติดต่อ มีค่าเฉลี่ย 2.24 และการนอนไม่หลับเป็นประจำอาจทำให้ท่านเจ็บป่วยในอนาคตได้ มีค่าเฉลี่ย 2.11

จากผลการวิจัยปัจจัยการใช้บริการสุขภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชาติ วุฒิเสลา (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพภายใต้โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของประชาชนจังหวัดอำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการใช้บริการเกี่ยวกับค่านิยมเกี่ยวกับสุขภาพ และการรับรู้เกี่ยวกับสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง อธิบายได้ว่าหากประชาชนที่มีสิทธิตามโครงการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้ามีค่านิยมเกี่ยวกับสุขภาพและการรับรู้ด้านสุขภาพมากก็จะมีพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพภายใต้โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าระดับดีมากเช่นกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะค่านิยมเกี่ยวกับสุขภาพและการรับรู้ด้านสุขภาพเป็นผลรวมของความเชื่อหลาย ๆ อย่างของบุคคล กระบวนการทางความคิดที่มีลักษณะถาวร ซึ่งบุคคลยึดถือหรือปฏิบัติ มีบทบาทสำคัญในการเป็นมาตรฐาน

ควบคุมและกำหนดเป้าหมายแนวทางพฤติกรรมอีกทั้งเป็นแกนกลางในการเสริมสร้างแรงจูงใจ เจตคติ ความสนใจความตั้งใจที่จะนำไปสู่การแสดงออกของพฤติกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมนั้น

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพภายใต้โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ซึ่งสรุปผลได้ว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสามารถแจกจงข้อมูลได้ดังนี้ ด้านการรักษาพยาบาล มีค่าเฉลี่ย 2.14 ด้านการป้องกันควบคุมโรค มีค่าเฉลี่ย 2.12 และด้านการส่งเสริมสุขภาพ มีค่าเฉลี่ย 2.00

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพภายใต้โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ด้านการรักษาพยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสามารถแจกจงข้อมูลได้ดังนี้ เมื่อการรักษาพยาบาลที่สถานบริการสาธารณสุขที่ระบุในสิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าไม่หายจะเปลี่ยนไปรักษาพยาบาลที่สถานบริการสาธารณสุขแห่งอื่นเอง มีค่าเฉลี่ย 2.32 เมื่อเป็นแผลพุพอง บวมแดง มักจะไปรับบริการที่สถานบริการสาธารณสุขที่ระบุในสิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า มีค่าเฉลี่ย 2.17 และเมื่อเกิดอุบัติเหตุระดับใดก็ตาม จะไปรับบริการที่สถานบริการสาธารณสุขแห่งอื่น มีค่าเฉลี่ย 2.16

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพภายใต้โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ด้านการฟื้นฟูสภาพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสามารถแจกจงข้อมูลได้ดังนี้ เคยใช้บริการฟื้นฟูทางกายภาพด้วยการนวดประคบจากสถานบริการสาธารณสุข มีค่าเฉลี่ย 2.24 ไม่เคยได้ยินการประชาสัมพันธ์เรื่องการบำบัดยาเสพติดและฟื้นฟูสภาพผู้ติดยาเสพติดจากสถานบริการสาธารณสุขที่ระบุในสิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า มีค่าเฉลี่ย 2.16 และไม่เคยได้รับคำแนะนำในการฟื้นฟูสภาพเพื่อรักษาอาการเจ็บป่วย จากจากสถานบริการสาธารณสุขที่ระบุในสิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า มีค่าเฉลี่ย 2.11

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพภายใต้โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ด้านการส่งเสริมสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสามารถแจกจงข้อมูลได้ดังนี้ เมื่อเจ้าหน้าที่สาธารณสุขออกตรวจคัดกรองความดันโลหิตในชุมชน มักจะเข้ารับการตรวจคัดกรอง มีค่าเฉลี่ย 2.45 เมื่อนอนไม่หลับมักขอคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีค่าเฉลี่ย 2.40 และเข้ารับการตรวจฟันตามที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขกำหนด มีค่าเฉลี่ย 2.25

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพภายใต้โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ด้านการส่งเสริมสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับปานซึ่งสามารถแจกจงข้อมูลได้ดังนี้ ได้รับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออกจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีค่าเฉลี่ย 2.48 นอนกางมุ้งเพื่อป้องกันยุงกัด ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีค่าเฉลี่ย 2.25 และเมื่อมีบาดแผลจะไปรับวัคซีนป้องกันบาดทะยักที่สถานบริการสาธารณสุขที่ระบุในสิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า มีค่าเฉลี่ย 2.24

จากผลการวิจัยพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพภายใต้โรงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า สอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณ อบเชย (2548 : 44) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของประชาชนในเขตตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ภายใต้โครงการประกันสุขภาพถ้วนหน้า พบว่า พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่มีแหล่งบริการสุขภาพหรือสถานีอนามัยในชุมชน ทำให้ประชาชนสะดวกในการเข้ารับบริการทั้ง 4 ด้าน คือ การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสภาพ การส่งเสริมสุขภาพ และการป้องกันควบคุมโรค ตลอดจนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขก็สะดวกที่ในการให้บริการทั้งในและนอกสถานบริการการขนย้ายวัสดุ อุปกรณ์ และความพร้อมทางสื่อสารสนเทศ เช่น คอมพิวเตอร์ โปรเจกเตอร์ หรือหอกระจายข่าว ตลอดจนสะดวกในการเดินทางไปให้บริการในชุมชนที่เป็นที่ตั้งมากกว่าพื้นที่หรือชุมชนที่ตั้งสถานบริการ

จากการวิจัยครั้งนี้โดยภาพรวมพบว่าปัจจัยการใช้บริการสุขภาพมีความสัมพันธ์กันกับพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพภายใต้โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ในทิศทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอติญาณ์ ศรเกษตริน (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพและพฤติกรรมการใช้บริการของประชาชนภายใต้การสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพได้แก่ อายุ ค่านิยมเกี่ยวกับสุขภาพและการเจ็บป่วย คุณภาพบริการ การรับรู้ความสามารถแห่งตนในการดูแลสุขภาพและการรับรู้แรงสนับสนุนทางสังคม โดยปัจจัยทั้งหมดสามารถอธิบายพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพได้ ร้อยละ 32.9

4. ประโยชน์ของการวิจัย

4.1 เป็นข้อมูลพื้นฐานและเป็นแนวทางสำหรับบุคลากรสาธารณสุข ได้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับบริการสุขภาพภายใต้โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าได้ชัดเจน และนำปัจจัยเหล่านั้นมาใช้วางแผนพัฒนา จัดกิจกรรมตามโครงการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าให้มีประสิทธิภาพทั้งการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันควบคุมโรค การรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสมรรถภาพ

4.2 ช่วยกระตุ้นให้เกิดการปรับปรุงระบบบริการสุขภาพและสร้างเสริมระบบการประกันสุขภาพที่เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.* กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. 2543.

ยุทธ ไกยวรรณ์. *หลักสถิติวิจัยและการใช้โปรแกรม SPSS.* กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2553.

อรุณ อบเชย. *ปัจจัยที่ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของประชาชนในขตตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ภายใต้โครงการประกันสุขภาพถ้วนหน้า.* วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2548.

อภิชาติ วุฒิเสลา. *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพภายใต้โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของประชาชนจังหวัดอำนาจเจริญ.* วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสร้างเสริมสุขภาพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 2553.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. “สำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค,” *วารสารโรงพยาบาลชุมชน.* 12 (มิถุนายน 2545) : 25-45. 2545.

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. *คู่มือหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2553.* กรุงเทพฯ : สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2552.

อติญาณ์ ศรเกษตริน. *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพและพฤติกรรมการใช้บริการของประชาชนภายใต้การสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า.* กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขและสำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2547.

Aday, L.A. and R. Andersen. *Development of Induce of Access to Medical Care.* Michigan : Ann arbor Health Administration, 1975.

รูปแบบการสร้างแกนนำสุขภาพคนไทยพลัดถิ่น พื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านร้านตัดผม ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

MODEL THE VOCAL HEALTH OF THAI DISPLACED PERSON IN BANRANTUDPOM SUBDISTRIC HEALTH PROMOTION HOSPITAL AREA, SONG PHI NONG SUBDISTRICT, THA SAE DISTRICT, CHUMPHON PROVINCE

จรูญลักษณ์ โคนาบุตร[1] บุษราคัม สิงห์ชัย[2] และบัวตั้น เธียรอารมณ์[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[2] อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[3] อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพของแกนนำสุขภาพคนไทยพลัดถิ่นทั้งก่อนและหลังการทดลอง 2) เปรียบเทียบทัศนคติของการเป็นแกนนำสุขภาพคนไทยพลัดถิ่นทั้งก่อนและหลังการทดลอง และ 3) เปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของแกนนำสุขภาพคนไทยพลัดถิ่นทั้งก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ คนไทยพลัดถิ่นเขตพื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านร้านตัดผม จำนวน 30 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที ผลการวิจัยพบว่า 1) ก่อนทดลองคนไทยพลัดถิ่นมีความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง ภายหลังการทดลอง มีความรู้อยู่ในระดับมาก และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 2) ก่อนการทดลองคนไทยพลัดถิ่นมีทัศนคติในการเป็นแกนนำสุขภาพอยู่ในระดับมาก ภายหลังการทดลอง มีทันศคติอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 3) ก่อนการทดลองคนไทยพลัดถิ่นมีบทบาทหน้าที่ในการเป็นแกนนำสุขภาพ อยู่ในระดับน้อย ภายหลังการทดลอง มีบทบาทอยู่ในระดับมาก โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : แกนนำสุขภาพ, คนไทยพลัดถิ่น

Abstract

This research aimed to: 1) compare the knowledge on health promotion of thai displaced person, both before and after trial, 2) compare the attitude of thai displaced person, both before and after trial, and 3) compare the role of thai displaced person, both before and after trial. The research samples were 30 thai displaced person service at Banrantudpom Subdistric Health Promotion Hospital Area, selected by using purposive sampling method. The tool for collecting data was the questionnaire. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test. The research results were as follows: 1) both before the vocal health had higher knowledge on health

promotion of thai displaced person at a moderate level, after the trial the lnowledge at a high level with statistical significance at 0.01 level, 2) both before the vocal health had higher attitude of thai displaced person at a high level, after the trial the attitude at a very high level with statistical significance at 0.01 level, and 3) both before the vocal health had higher role of thai displaced person at a low level, after the trial the vocal health at a high level with statistical significance at 0.01 level.

KEYWORDS : VOCAL HEALTH, THAI DISPLACED PERSON

1. บทนำ

งานการสร้างแกนนำสุขภาพคนไทยพลัดถิ่นเป็นงานที่สำคัญ เนื่องจากเป็นกลุ่มบุคคลที่ไร้สัญชาติ มีปัญหาทางสถานะและสิทธิ (คนไทยพลัดถิ่น) ส่งผลให้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข ปัญหาที่พบในโลก คือ ความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขอย่างเท่าเทียมกัน ปัญหาที่พบในประเทศไทย คือ พื้นที่ตามแนวชายแดน (ไทย-พม่า) มีกลุ่มคนไทยพลัดถิ่น ประมาณ 20,000 คน ที่มีปัญหาสถานะและสิทธิไม่สามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุข ปัญหาที่พบในภาคใต้ตอนบน คือ มีกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นที่มีปัญหาทางสถานะและสิทธิที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข ประมาณ 3,800 คน ปัญหาที่พบในจังหวัดชุมพร คือ มีจำนวนคนไทยพลัดถิ่นที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขได้ ประมาณ 2,000 คน ปัญหาที่พบในพื้นที่รับผิดชอบ ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านร้านตัดผม ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าแซะ คือ เป็นพื้นที่ตะเข็บรอยต่อแนวชายแดนไทย-พม่า มีกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ถึง 1,709 คน ส่งผลให้ทางหน่วยบริการต้องแบกรับค่าใช้จ่ายในงานสาธารณสุขในทุกรูปแบบ ผู้วิจัยจึงได้คิดพัฒนาในการให้กลุ่มประชากรคนไทยพลัดถิ่น ไร้สัญชาติ ไร้รัฐ ได้เข้าถึงบริการสุขภาพมากขึ้น ด้วยการสร้างแกนนำสุขภาพคนไทยพลัดถิ่นขึ้นด้วยวิธีจิตอาสาและการสร้างภาวะผู้นำ ให้เป็นรูปแบบที่พัฒนาชัดเจน ในการแก้ปัญหาความเสมอภาคการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขของกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาข้อมูลจากประสบการณ์การเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ดังกล่าว พบว่าคนไทยพลัดถิ่นกลุ่มนี้มีสภาพความเป็นอยู่เหมือนคนไทยในพื้นที่ มีบ้านอาศัย มีที่ดินทำกินเป็นหลักแหล่ง โดยทะเบียนบ้านจะมีอักษร /ผ หรือ /ผท ต่อท้ายหมายเลขบ้าน สำหรับหลักฐานแสดงตัวตนของคนกลุ่มนี้ จำแนกได้ 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มแรก เป็นกลุ่มที่ไม่มีหลักฐานทางราชการใดๆเลย เป็นเพียงที่รู้จักของคนในพื้นที่ละแวกนั้นว่าเป็น คนไทยพลัดถิ่น กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มรูปหมู่ คือ กลุ่มคนไทยพลัดถิ่นที่ได้รับการบันทึกภาพหมู่โดยหน่วยงานมหาดไทยเพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานยืนยันตัวตน และกลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มที่ได้รับบัตรประจำตัวที่มีเลข 13 หลักกำกับไว้แล้ว โดยเลขบัตรจะขึ้นต้นด้วยเลข 6 7 และ 8 ในด้านสุขภาวะของคนกลุ่มนี้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากปัญหาการเจ็บป่วย การเข้าถึงบริการสาธารณสุข ซึ่งเดิมการให้บริการดูแลสุขภาพนั้นอยู่ในความรับผิดชอบของกองสาธารณสุขภูมิภาค กระทรวงสาธารณสุข แต่ตั้งแต่มีการประกาศใช้นโยบาย “30 บาทรักษาทุกโรค” ซึ่งเป็นรูปธรรมของหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในปี พ.ศ. 2544 (ดรุณี ไพศาลพาณิชย์กุล, 2552 : 24) ทำให้ชนกลุ่มน้อยในหลายพื้นที่รวมถึงกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นกลุ่มนี้ที่ได้เลขบัตรประจำตัว 13 หลักที่ขึ้นต้นด้วยเลข 6-7 และ 8 เคยได้รับสิทธิบัตรประกันสุขภาพ 30 บาทหรือที่เรียกว่า บัตรทอง ถูกยกเลิกบัตร เนื่องจากคณะกรรมการกฤษฎีกาตีความว่าบัตรทองนี้ให้เฉพาะผู้มีสัญชาติไทยเท่านั้น ทำให้คนที่มีหมายเลขบัตรประจำตัวที่ขึ้นต้นด้วยหมายเลขดังกล่าว (เลข 6 เลข 7 และเลข 8) มิได้รับสิทธิบัตรทองจากสำนักงานประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) จึงเป็นกลุ่มบุคคลที่ไม่ได้รับสิทธิในหลักประกันสุขภาพ ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาการให้บริการขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขในเชิงพื้นที่ที่มีบุคคลกลุ่มนี้อาศัยอยู่ อัน

เนื่องจากไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนตามรายหัวประชากรแล้ว แต่ในความเป็นจริงสถานบริการสาธารณสุขยังต้องให้การดูแลรับผิดชอบด้านสุขภาพ การให้บริการรักษาพยาบาล ภาวะเจ็บป่วย การส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมป้องกันการแพร่ระบาดของโรคในเชิงมนุษยธรรม จึงทำให้คนไทยในพื้นที่เหมือนกับถูกเบียดบังด้านทรัพยากรสาธารณสุขอันพึงมีพึงได้ไปใช้กับกลุ่มคนไทยพลัดถิ่น โดยสภาพปัญหาดังกล่าวยังไม่ได้รับการแก้ไขในเชิงบริหารจัดการหรือเชิงนโยบายอย่างเป็นรูปธรรม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับระบบสุขภาพในกลุ่มคนไทยพลัดถิ่น ร่วมกับกลุ่มงานสุขภาพภาคประชาชน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชุมพร เครือข่ายสาธารณสุขในระดับอำเภอ ตำบล และเครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)ในพื้นที่ ด้วยการสร้างแกนนำสุขภาพในกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นด้วยจิตอาสา จำนวน 30 ราย เพื่อเป็นแกนนำอาสาสมัครในการดูแลสุขภาพในกลุ่มคนไทยพลัดถิ่น ส่งผลให้เข้าถึงความเสมอภาคในระบบสุขภาพจากหน่วยบริการสาธารณสุขในระดับปฐมภูมิทั้งด้านการส่งเสริมและป้องกัน และฟื้นฟู ผู้วิจัยจึงได้จัดทำการวิจัยรูปแบบการสร้างแกนนำสุขภาพคนไทยพลัดถิ่น พื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านร้านตัดผม ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ขึ้น

2. ขั้นตอนการศึกษา

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรทั้งเพศชายและเพศหญิงที่ไม่ได้ถือสัญชาติไทย เป็นกลุ่มบุคคลที่ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ หรือที่เรียกกันว่ากลุ่มคนไทยพลัดถิ่น ได้รับการยอมรับจากสมาชิกกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นเขตพื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านร้านตัดผม จากการมีส่วนร่วมของกลุ่มเวทีประชาคมคนไทยพลัดถิ่นรวมทั้งสิ้นจำนวน 280 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบเจาะจง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ชนิด

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการสอนแกนนำสุขภาพ, PowerPoint, เครื่องชั่งน้ำหนัก/เครื่องวัดส่วนสูง, สายวัดรอบเอว และเครื่องวัดความดันโลหิตที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ, คู่มือการปฏิบัติงานและบทบาทหน้าที่ของ อสม.ในชุมชนและอุปกรณ์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม 5 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป, ข้อมูลความรู้, การรับรู้ข้อมูลสุขภาพพื้นฐาน และการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ระยะเตรียมการ ก่อนการทดลอง

1. ประชุมผู้เกี่ยวข้องชี้แจงวัตถุประสงค์วางแผนและขอความร่วมมือในการวิจัย
2. ประชุมกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์วางแผนและขอความร่วมมือในการวิจัย
3. เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนทดลองโดยตรวจสุขภาพเบื้องต้นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง วัดรอบเอว และวัดความดันโลหิต

ระยะดำเนินการทดลอง จัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผน 4 ครั้ง โดยใช้ระยะเวลาการดำเนินการในการทำการวิจัยใช้ระยะเวลารวม 8 สัปดาห์ เก็บรวบรวมข้อมูล 2 ครั้ง ระหว่างวันที่ 8 มีนาคม 2555 ถึง วันที่ 30 มิถุนายน 2555

ครั้งที่ 1 จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ โดยการนำเสนอ PowerPoint ร่วมกับอภิปรายกลุ่มพร้อมแจกเอกสารคู่มือการปฏิบัติงานในชุมชน(ทั้งนี้มีการทดสอบก่อน - หลัง เพื่อประเมินส่วนขาดและความต้องการพัฒนาความรู้ของกลุ่มทดลอง)

ครั้งที่ 2 จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการรับรู้โดยการ นำเสนอ PowerPoint ร่วมกับอภิปรายกลุ่ม

ครั้งที่ 3 จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาและฝึกทักษะการปฏิบัติ การตรวจสุขภาพเบื้องต้น ด้วยการนำเสนอ PowerPoint การสาธิตรวมถึงการฝึกทักษะทดลองปฏิบัติจริง ร่วมกับอภิปรายกลุ่มถึงข้อจำกัดหรือปัญหาในการดำเนินการพร้อมร่วมเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน (การตรวจวัดความดันโลหิตสูง ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ค่า BMI)

ครั้งที่ 4 จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาและฝึกทักษะการปฏิบัติการตรวจสุขภาพเบื้องต้น (ต่อ) นำเสนอ PowerPoint และอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันถึงวิถีการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ปัญหาในการดำเนินการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันหลังจัดกิจกรรมครบ 4 ครั้งมีการติดตามและสังเกตเพื่อประเมินผลการปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อตนเองและชุมชน ด้วยการเยี่ยมบ้าน โดยทีมผู้วิจัย

ระยะหลังการทดลอง เก็บรวบรวมข้อมูล หลังสิ้นสุดการทดลองโดยแบบสอบถามชุดเดิม รวมทั้งตรวจสุขภาพเบื้องต้น สรุปและอภิปรายถึงผลการเปลี่ยนแปลงหลังดำเนินการ ปัญหาอุปสรรคจากการดำเนินงานและร่วมเสนอแนวทางแก้ไขปรับปรุงร่วมกัน

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎีเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหาตามความมุ่งหมาย ถูกต้องตามเกณฑ์และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยทดสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) นำเครื่องมือไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของการใช้ภาษา และความตรงของเนื้อหา จำนวน 3 ท่านทำการทดสอบเครื่องมือ โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มคนไทยพลัดถิ่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่วัดความรู้ด้วย Kuder Richardson (KR.20) ปรับปรุงแก้ไขจนได้เครื่องมือที่มีความสมบูรณ์ และนำเครื่องมือไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามชุดเดียวกันทั้งก่อนและหลังการทดลอง โดยทีมผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมการทดลอง 1 สัปดาห์ หลังดำเนินการทดลองเสร็จสิ้น ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างซ้ำ ด้วยแบบสอบถามชุดเดิม นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปประกอบการสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) และคูเดอร์ ริชาดร์ดสัน 20 (Kuder &Richardson Formula 20 : KR 20) ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ Paired t-test และ Independent t-test

3. ผลการวิจัยและการอภิปราย

รูปแบบการสร้างแกนนำสุขภาพคนไทยพลัดถิ่นพื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านร้านตัดผมตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร พบว่า รูปแบบการสร้างแกนนำสุขภาพคนไทยพลัดถิ่นส่งผลทำให้แกนนำที่ได้เข้ารับการทดลองมี เจตคติ บทบาทหน้าที่ และความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพของแกนนำสุขภาพคนไทยพลัดถิ่น อยู่ในระดับที่เหมาะสมเพิ่มขึ้น สรุปผลการวิจัยตามรายด้านดังนี้

1. เปรียบเทียบความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพของแกนนำสุขภาพคนไทยพลัดถิ่น ภายหลังการทดลองแกนนำมีความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพของแกนนำสุขภาพของการเป็นแกนนำสุขภาพคนไทยพลัดถิ่นสูงขึ้น โดยก่อนการทดลองมี

ความรู้อยู่ในระดับต่ำ และหลังการทดลองมีความรู้อยู่ในระดับสูง และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุษกร ผาสุขดี (2547 : 66) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้กระบวนการกลุ่มต่อพฤติกรรมการดูแลทารกคลอดก่อนกำหนด รวมทั้งลดความวิตกกังวลในมารดา ที่ทารกต้องเข้ารับการรักษาในหน่วยทารกแรกเกิด ณ สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี ผลการศึกษาพบว่า มารดาของทารกคลอดก่อนกำหนดกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้กระบวนการกลุ่มมีความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลทารกคลอดก่อนกำหนดดีกว่ากลุ่มมารดาที่ได้รับโปรแกรมสุขศึกษาตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเมื่อแกนนำคนไทยพลัดถิ่นมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพที่ดีมากขึ้น ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในด้านการส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับสาเหตุ อาการและอาการแสดง การรักษา การปฏิบัติตัว สามารถนำไปดูแลตนเองและเพื่อนคนไทยพลัดด้วยกันในยามเจ็บป่วยได้

2. เปรียบเทียบทัศนคติของการเป็นแกนนำสุขภาพคนไทยพลัดถิ่น ภายหลังการทดลองแกนนำมีทัศนคติของการเป็นแกนนำสุขภาพคนไทยพลัดถิ่นสูงขึ้น โดยก่อนการทดลองมีเจตคติอยู่ในระดับต่ำ และหลังการทดลองมีทัศนคติอยู่ในระดับสูง และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเด่นดวงดี ศรีสุระ (2550 : จ) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสร้างสุขภาพตามยุทธศาสตร์เมืองไทยแข็งแรงของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตจังหวัดอุบลราชธานีพบว่า ปัจจัยนำ ได้แก่ ทัศนคติของตนเองในการสร้างเสริมสุขภาพกับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อแกนนำสุขภาพคนไทยพลัดถิ่นเข้ารับการใช้รูปแบบการสร้างแกนนำสุขภาพทำให้เกิดความรู้สึก ความเชื่อ ความคิดเห็นที่มีต่อการเป็นแกนนำสุขภาพ การมีภาวะผู้นำในแกนเป็นแกนนำ การยอมรับตนเอง และการยอมรับนับถือผู้อื่นได้มากขึ้น

3. เปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของแกนนำสุขภาพคนไทยพลัดถิ่น ภายหลังการทดลองแกนนำมีบทบาทหน้าที่ของการเป็นแกนนำสุขภาพคนไทยพลัดถิ่นสูงขึ้น โดยก่อนการทดลองมีบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับต่ำ และหลังการทดลองมีบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับสูง และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณทิพย์ หมื่นรักษ์ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของประชาชน ตำบลหน้าถ้ำ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองอยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง คือ บทบาทหน้าที่ในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้ความรู้แก่กลุ่มคนไทยพลัดถิ่นที่สมัครเป็นแกนนำสุขภาพได้เข้าใจบทบาทในการทำงานและความรับผิดชอบเกี่ยวกับสุขภาพในการเป็นแกนนำสุขภาพ บทบาทในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข บทบาทในการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรค การเฝ้าระวังเรื่องโรคติดต่อ โรคระบาด บทบาทในการรักษาพยาบาลเบื้องต้น จึงทำให้ปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ดรุณี ไพศาลพานิชย์กุล. *เอกสารสรุปสถานการณ์บุคคลและสิทธิคนไร้รัฐ/สัญชาติ ประจำปี 2552.* กรุงเทพฯ : สถานบันวิจัยและพัฒนาเพื่อระวังสภาวะไร้รัฐ. 2552.

เด่นดวงดี ศรีสุระ. *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพตามยุทธศาสตร์เมืองไทยแข็งแรงของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี.* วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 2550.

บุษกร ผาสุกดี. *การพยาบาลผู้ป่วยเด็กโรคปอดบวม*. กรุงเทพฯ : กลุ่มภารกิจบริการวิชาการ สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี. 2547.

พรรณทิพย์ หมื่นรักษ์. *พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของประชาชน ตำบลหน้าถ้ำ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา*. คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2551.

วิเชียร วิทยอุดม. *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์ม และไซเท็กซ์จำกัด. 2547.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน : กรณีศึกษาอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

FACTORS ASSOCIATED WITH THE BEHAVIOR EXERCISE OF PUBLIC HEALTH VOLUNTEERS : CASE STUDY THASAE DISTRICT, CHUMPHON PROVINCE

จีรวรรณ โอฬาร์กิจ[1] บุษราคัม สิงห์ชัย[2] และบัวตั้น เธียรอารมณ์[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[2] อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[3] อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลกับพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 3) ทำนายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จำนวน 332 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การทดสอบเอฟ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่าพบว่า 1) พฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยนำมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านความรู้และทัศนคติ ปัจจัยเอื้อมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านอุปกรณ์ การได้รับข้อมูลข่าวสาร สภาพภูมิอากาศ และเวลา ส่วนการเป็นสมาชิกชมรมออกกำลังกาย มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัจจัยเสริมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้ร้อยละ 30

คำสำคัญ : ปัจจัยที่มีอิทธิพล, พฤติกรรมการออกกำลังกาย

Abstract

This research aimed to: 1) study the exercise behavior of village health volunteers, 2) examine relationship between the factors associated with the behavior exercise of public health volunteers, and 3) predict the factors associated

with the behavior exercise of public health volunteers. The research samples were 332 public health volunteers in Thasae District, Chumphon Province, selected by using simple random sampling method. The tools for collecting data were questionnaire and in-depth interview form. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient, and Stepwise Multiple Regression Analysis. The research results were as follows: 1) the exercise behavior of village health volunteers was overall at a moderate level, 2) there was positive relationship was statistical significance at 0.05 level between the input factors were knowledge and attitude with the behavior exercise of public health volunteers, and the contributing factors were equipment, to get information, climate, and time, and positive relationship was statistical significance at 0.01 level between the supplement factors was fitness club membership, and 3) the input factors, contributing factors, and supplement factors had associated with the behavior exercise of public health volunteers could predict at 30 percent.

KEYWORDS : FACTORS ASSOCIATED, THE BEHAVIOR EXERCISE

1. บทนำ

การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอมีประโยชน์ต่อร่างกาย คือ ช่วยลดความเสี่ยงต่อการตายก่อนวัยอันควร (ก่อนอายุ 65 ปี) ถึง 3 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่ไม่ค่อยเคลื่อนไหวออกแรง/ออกกำลังกาย และลดความเสี่ยงของการเกิดโรคหัวใจและหลอดเลือด โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน มะเร็งลำไส้ใหญ่ ถึงร้อยละ 50 ทำให้ชีวิตยืนยาวขึ้นประมาณ 1-2 ปี และมีคุณภาพชีวิตที่ดี (กระทรวงสาธารณสุข, 2548 : 7) การไม่ออกกำลังกายเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเสียชีวิตจากทุกสาเหตุ โดยเฉพาะจากโรคหลอดเลือดหัวใจและสมอง (กันหา สีมาพล, 2547 : 315) ซึ่งโรคต่าง ๆ ที่กล่าวมาสามารถป้องกันได้ด้วยการออกกำลังกายซึ่งการดำเนินงานที่จะให้ประชาชนออกกำลังกาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเมืองไทยสุขภาพดีในทุกกลุ่มอายุ ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ตั้งแต่ระดับนโยบายของประเทศ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ตำบลลงไปจนถึงระดับหมู่บ้าน ในระดับหมู่บ้านนั้นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นประชาชนในหมู่บ้านที่อาสาสมัครเข้ามาดูแลการสาธารณสุขแก่คนในชุมชนนั้น เพื่อให้ประชาชน มีภาวะสุขภาพที่ดี และเป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อชุมชนอย่างยิ่ง นับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) เป็นต้นมา อสม. มีบทบาทในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีค่าตอบแทนในลักษณะเงินเดือนหรือค่าจ้าง ซึ่งหลักการสำคัญนี้ไม่เปลี่ยนแปลง จึงทำให้ อสม.ได้รับการยอมรับทั้งจากประชาชนไทยและต่างประเทศ

อัตราความชุกของผู้ป่วยโรคเรื้อรังสะสมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นใน ปีพ.ศ. 2553 โดยเพศหญิงมีอัตราป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูงและเบาหวานสูงกว่าเพศชาย ในขณะที่โรคหัวใจ ขาดเลือดเพศชายและหญิงมีอัตราป่วยเท่ากัน สำหรับโรคหลอดเลือดสมองและโรคเรื้อรังทางเดินหายใจสวนล่าง พบว่า เพศชายอัตราป่วยสูงกว่าเพศหญิง กลุ่มอายุในโรค ไม่ติดต่อเรื้อรังทั้ง 5 โรค พบว่า กลุ่มอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 60 ปีขึ้นไป มีอัตราป่วยสูงสุด รองลงมา คือ กลุ่มอายุ 50-59 ปี กลุ่มอายุ 40 - 49 ปีและกลุ่มอายุต่ำกว่า 40 ปี ตามลำดับ ภาวะแทรกซ้อน ผู้ป่วยโรคเบาหวานมีภาวะแทรกซ้อนสูง ผู้ป่วยรายใหม่มีภาวะแทรกซ้อน ร้อยละ 14.71 สำหรับผู้ป่วยสะสมมีภาวะแทรกซ้อน ร้อยละ 21.09 โรคความดันโลหิตสูงมีภาวะแทรกซ้อน ร้อยละ 3.48 ผู้ป่วยสะสมที่ยังเพิ่มขึ้นนี้จะแสดงถึงภาระงานของทั้งภาครัฐและเอกชนที่ต้องร่วมมือกันดำเนินการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรค

โดยสถานการณ์พฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในจังหวัดชุมพร ในปีพ.ศ.2552 พบว่า ประชาชน มีการออกกำลังกายคิดเป็นร้อยละ 90.14 โดยการออกกำลังกายเฉลี่ยสัปดาห์ละ 3-5 วัน คิดเป็นร้อยละ 37.60 และส่วนใหญ่ออกกำลังกายครั้งละ 30-45 นาที คิดเป็นร้อยละ 36.78 (กระทรวงสาธารณสุข, 2548 : 66) สำหรับสถานการณ์พฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ในปี พ.ศ. 2552 พบว่า อสม. มีพฤติกรรมการออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3-5 วันๆ ละ 30 นาที เพียงร้อยละ 47 (เครือข่ายบริการสุขภาพอำเภอท่าแซะ, 2552 : 57)

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมีข้อสงสัยว่า มีปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของ อสม. ดังนั้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหานี้ จึงได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน : กรณีศึกษา อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร โดยจะนำผลการศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเสริมและพัฒนาการดำเนินงานสร้างสุขภาพแก่ประชาชนทุกกลุ่มอายุ ทุกอาชีพ ได้รับความรู้ ตระหนักและใส่ใจสุขภาพ

2. ขั้นตอนการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นประชาชนที่เป็น อสม. ในเขตอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จำนวน 1,958 คน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973 : 108) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random) ได้กลุ่มตัวอย่งจำนวน 332 คน

เครื่องมือที่ใช้การวิจัยครั้งนี้เป็นแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลคุณลักษณะทางประชากร ประกอบด้วย เพศ สถานภาพสมรส อายุ จำนวนปีที่เป็น อสม. อาชีพหลักของครอบครัว การศึกษาสูงสุด รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนโดยไม่หักรายจ่าย การมีโรคประจำตัวและการเคยประสบอุบัติเหตุ แบบสอบถามเป็นแบบกำหนดคำตอบให้ (Check list) มีจำนวน 9 ข้อ การวัดข้อมูลวัดแบบมาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) ยกเว้น อายุ และจำนวนปีที่เป็น อสม. การวัดข้อมูลแบบมาตราส่วน (Ratio Scale)

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย จำนวน 20 ข้อ ซึ่งแบบสัมภาษณ์มีลักษณะข้อคำถามแบบมีตัวเลือกให้ตอบ 2 ตัวเลือกโดยเลือกเพียงคำตอบเดียวคือ ใช่ และไม่ใช่ โดยเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ตอบถูกให้ 1 คะแนนและตอบผิดให้ 0 คะแนน การวัดข้อมูลวัดแบบมาตราส่วน (Ratio Scale)

เกณฑ์การให้คะแนนในกรณีที่มีตัวเลือกให้ตอบ 3 ตัวเลือกให้เลือกเพียงคำตอบเดียวคือ ใช่ ไม่ใช่ และไม่ทราบ โดยเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555 : 47)

คำตอบ	**คะแนน**
คำตอบถูก	1
คำตอบผิด	0

จากข้อคำถามในหมวดความรู้ การออกกำลังกาย มีจำนวน 20 ข้อ สามารถนำมาจัดระดับความรู้ใช้เกณฑ์ อิงเกณฑ์ โดยกำหนดเกณฑ์การตัดสินเป็นร้อยละแยกเป็น 3 ระดับ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การจัดกลุ่มความรู้ ใช้แบบอิงเกณฑ์ของบรูม (Bloom, 1986 อ้างถึงใน เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, 2546) คิดจากร้อยละของคะแนนเต็มจัดเกณฑ์ในภาพรวม 3 กลุ่มดังนี้

มากกว่าหรือเท่ากับ ร้อยละ 80	ระดับดี	ได้ 3 คะแนน
ร้อยละ 60-79	ระดับปานกลาง	ได้ 2 คะแนน
น้อยกว่า ร้อยละ 60	ระดับต่ำ	ได้ 1 คะแนน

ส่วนที่ 3 ทัศนคติที่มีต่อการออกกำลังกาย ปรกอบด้วยข้อที่มีมีทัศนคติเชิงบวก จำนวน 6 ข้อ และมีทัศนคติเชิงลบ จำนวน 6 ข้อ รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 ข้อ การวัดข้อมูลวัดแบบอันดับมาตรา (Ordinal Scale) มีข้อคำถามแบบตัวเลือกแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วย ไม่แน่ใจและไม่เห็นด้วย การให้คะแนนมีดังนี้

ส่วนที่ 4 ปัจจัยเอื้อ เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ด้านอุปกรณ์การออกกำลังกาย การมีสถานที่ออกกำลังกาย การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการออกกำลังกาย การเป็นสมาชิกชมรมออกกำลังกาย ภูมิอากาศ ด้านเวลา และด้านสังคม แบบสัมภาษณ์เป็นแบบกำหนดคำตอบให้ (Check list) มีจำนวน 29 ข้อ การวัดข้อมูลวัดแบบมาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale)

ส่วนที่ 5 ปัจจัยเสริม ประกอบด้วย การได้รับการสนับสนุนทางสังคม จำนวนทั้งหมด 16 ข้อ การวัดข้อมูลวัดแบบอันดับมาตรา (Ordinal Scale) มีข้อคำถามแบบตัวเลือกแบ่งเป็น 3 ระดับ เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ส่วนที่ 6 พฤติกรรมการออกกำลังกาย เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการเลือกประเภทของการออกกำลังกาย ด้านการใช้ระยะเวลาในการออกกำลังกาย ด้านการดูแลสภาพร่างกาย ก่อน ขณะ และหลังออกกำลังกาย และด้านการเลือกใช้สถานที่ เครื่องแต่งกาย ในการออกกำลังกาย จำนวน 20 ข้อ

ลักษณะของข้อคำถามในส่วนที่ 3-6 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีข้อคำถามแบบตัวเลือกแบ่งเป็น 3 ระดับ ตามเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, 2546 : 25)

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.00 อยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 1.67 – 2.33 อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.66 อยู่ในระดับน้อย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการอบรมพนักงานเก็บข้อมูล คือ บุคคลที่อาศัยอยู่ในอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 5 คน จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพร้อมเก็บแบบสัมภาษณ์มารวบรวมไว้ที่ รพ.สต.บ้านลานทอง ตำบลคุริง อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยออกนิเทศ ติดตาม เพื่อทราบปัญหาอุปสรรค ระหว่างเก็บข้อมูลเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง จากนั้นจัดทำคู่มือลงรหัส นำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์มาลงรหัสและบันทึกข้อมูลแล้วนำไปประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และใช้สถิติ Stepwise Multiple Regression Analysis

3. ผลการวิจัยและการอภิปราย

3.1 สรุปผลการวิจัย

3.1.1 พฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการใช้ระยะเวลาในการออกกำลังกาย อยู่ในอันดับแรก รองลงมาคือ การดูแลสภาพร่างกาย ก่อน ขณะ และ หลังออกกำลังกาย อยู่ในอันดับสอง การเลือกใช้สถานที่ เครื่องแต่งกาย ในการออกกำลังกาย อยู่ในอันดับที่สาม และการเลือกประเภทของการออกกำลังกาย เป็นอันดับสุดท้าย

3.1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลกับพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

1) ปัจจัยนำ ได้แก่

1.1) ความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย พบว่า ระดับความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีระดับความรู้อยู่ในระดับดี ร้อยละ 69.28 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง ร้อยละ 20.48 และอยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำ ร้อยละ 10.28

1.2) ทัศนคติต่อการออกกำลังกาย พบว่า โดยภาพรวมมีทัศนคติต่อการออกกำลังกายอยู่ในเกณฑ์ระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย 2.27 ในด้านทัศนคติด้านบวก ข้อที่เห็นด้วยมากที่สุดคือการออกกำลังกายทำให้มีสุขภาพแข็งแรง ร้อยละ 98.20 รองลงมาคือ การออกกำลังกายช่วยให้สนุกสนานร่าเริง ร้อยละ 87.0 และการออกกำลังกายทำให้หายเครียด ร้อยละ 75.0 ในด้านทัศนคติด้านลบ ข้อที่ไม่เห็นด้วยมากที่คือ การออกกำลังกายทำให้สูญเสียเวลาที่มีค่าร้อยละ 99.7 รองลงมาคือ การออกกำลังกายจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์หรือเครื่องแต่งกายที่มีราคาแพง ร้อยละ 99.4 และการออกกำลังกายหลังรับประทานอาหารทันทีช่วยให้ร่างกายเผาผลาญไขมันได้สูงสุด ร้อยละ 83.7

2) ปัจจัยเอื้อ พบว่า

2.1) ด้านอุปกรณ์ พบว่า ที่บ้านของกลุ่มตัวอย่างมีอุปกรณ์กีฬาร้อยละ 79.2 ที่หมู่บ้านของกลุ่มตัวอย่างมีอุปกรณ์กีฬาร้อยละ 79.5 มีร้องเท้าสำหรับออกกำลังกายร้อยละ 79.5 มีชุดกีฬาสำหรับออกกำลังกายร้อยละ 82.2

2.2) ด้านสถานที่ พบว่า มีสถานที่สำหรับออกกำลังกายร้อยละ 86.7 บ้านของกลุ่มตัวอย่างอยู่ใกล้ลานกีฬาชุมชนร้อยละ 75.6

2.3) ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร พบว่า เคยอบรมเรื่องการออกกำลังกายร้อยละ 86.4 เคยศึกษาดูงานเกี่ยวกับการออกกำลังกายร้อยละ 61.7 เคยดูข่าวกีฬาจากโทรทัศน์ร้อยละ 92.5 เคยไปชมนิทรรศการเกี่ยวกับการออกกำลังกายร้อยละ 73.2 เคยไปชมการแข่งขันกีฬาที่จัดขึ้นในท้องถิ่นร้อยละ 94.6 เคยฟังข่าวกีฬาจากวิทยุร้อยละ 90.7 เคยได้รับฟังข่าวสารด้านการออกกำลังกายจากหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านร้อยละ 62.3 เคยอ่านข่าวกีฬาจากหนังสือพิมพ์ร้อยละ 93.1 เคยอ่านข่าวสารด้านการออกกำลังกายจากแผ่นพับ ใบปลิวร้อยละ 64.2 เป็นสมาชิกชมรมออกกำลังกายร้อยละ 74.7 เคยสนับสนุนเงินหรือสิ่งของแก่ชมรมออกกำลังกายร้อยละ 51.5 อากาศหนาวเย็น เคยเป็นอุปสรรคต่อการออกกำลังกายร้อยละ 39.5 อากาศร้อน แดดจัด เคยเป็นอุปสรรคต่อการออกกำลังกายร้อยละ 29.2 ฝนตก เคยเป็นอุปสรรคต่อการออกกำลังกายร้อยละ 27.1

2.4) ด้านเวลา พบว่า มีเวลาว่างสำหรับการออกกำลังกายร้อยละ 90.7 มีเวลาออกกำลังกายตอนเย็นร้อยละ 75.3 มีเวลาออกกำลังกายตอนเช้าร้อยละ 72.3 ออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน ๆ 30 นาที ร้อยละ 77.1 ขณะไปออกกำลังกายเคยได้ร่วมออกกำลังกายกับเพื่อนเพศตรงข้ามร้อยละ 78.0 ขณะออกกำลังกายเคยออกกำลังกายกับเพื่อนร่วมงานร้อยละ 83.7 ขณะไปออกกำลังกายเคยได้ร่วมกิจกรรมพบปะสังสรรค์กับเพื่อนร้อยละ 74.1 เคยได้รับของขวัญรางวัลจากการออกกำลังกายร้อยละ 48.5 การออกกำลังกายทำให้ได้รับการยอมรับของสังคมในบทบาทร้อยละ 54.2

3) ปัจจัยเสริม พบว่า สามี/ภรรยา/สมาชิกในครอบครัว ส่งเสริมและให้กำลังใจในการออกกำลังกายเป็นประจำ ร้อยละ 64.4 ส่วนกิจกรรมที่ไม่เคยได้รับการสนับสนุนมากที่สุดคือการส่งเสริมและให้กำลังใจในการออกกำลังกาย ร้อยละ 6.3 ในด้านปัจจัยเสริมจากเพื่อนบ้าน พบว่า เพื่อนบ้านจะกระตุ้นเตือนให้มาออกกำลังกายเป็นประจำ ร้อยละ 51.2 ส่วนกิจกรรมที่ไม่เคยได้รับการสนับสนุนมากที่สุดคือการได้ร่วมออกกำลังกาย ร้อยละ 9.6 ในด้านปัจจัยเสริมจากผู้นำชุมชนพบว่า ผู้นำชุมชนจะสนับสนุนให้คำแนะนำและให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออกกำลังกายโดยปฏิบัติเป็นประจำ ร้อยละ 68.7 ส่วนกิจกรรมที่ผู้นำชุมชนไม่เคยปฏิบัติมากที่สุดคือการกระตุ้นเตือนให้ร่วมออกกำลังกาย ร้อยละ 9.6 ในด้านปัจจัยเสริมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข พบว่า เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะกระตุ้นเตือนให้ออกกำลังกายโดยปฏิบัติเป็นประจำร้อย

ละ 74.4 ส่วนกิจกรรมที่ไม่เคยได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากที่สุดคือการได้ร่วมออกกำลังกาย ร้อยละ 4.8

3.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลกับพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

1) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย พบว่า ความรู้และทัศนคติ มีความสัมพันธ์กับการออกกำลังกายของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ P-value 0.000 และ 0.003

2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเอื้อกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย พบว่า ด้านอุปกรณ์ การเป็นสมาชิกชมรมออกกำลังกาย การได้รับข้อมูลข่าวสาร สภาพภูมิอากาศ และเวลาในการออกกำลังกาย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอุปกรณ์การออกกำลังกาย การได้รับข้อมูลข่าวสาร สภาพภูมิอากาศ และเวลา มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย พบว่า สามี/ภรรยา/สมาชิกในครอบครัว เพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.1.4 ทำนายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และถูกเลือกเข้าสมการนั้น มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนตัวแปรอิสระที่ไม่ได้ถูกเลือกมานั้นเป็นตัวแปรที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติมากกว่า 0.05 โดยตัวแปรอิสระที่ถูกเลือกเข้าในสมการเรียงตามลำดับดังนี้ แรงสนับสนุนด้านสังคม แรงสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อุปกรณ์การออกกำลังกาย ทัศนคติเกี่ยวกับการออกกำลังกาย เพศ ความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย และเวลา ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวดังกล่าวนี้เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

3.2 อภิปรายผล

3.2.1 ด้านปัจจัยนำ การเป็นสมาชิกชมรมการออกกำลังกายมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิรันดร์พลรัตน์ และคณะ (2547 : 24-25) พบว่า การเป็นสมาชิกชมรมการออกกำลังกายมีความสัมพันธ์กับการออกกำลังกายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.2 ปัจจัยนำด้าน ความรู้และทัศนคติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุชาติ จรรยาศิริ (2541 : บทคัดย่อ) พบว่าทัศนคติต่อการออกกำลังกายมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.3 การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ ด้วงปาน (2549 : 30-31) พบว่า การได้รับการติดต่อจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2.4 ปัจจัยเอื้อด้านแรงสนับสนุนจากสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนาวิทย์ ทำนาเมือง (2548 : บทคัดย่อ) พบว่า ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการออกกำลังกายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2.5 การสนับสนุนจากครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิศาล คันธารัตนกุล (2546 : 7-10) พบว่า การสนับสนุนจากครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการออกกำลังกายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากผลการศึกษานี้สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ คือ แรงสนับสนุนจากครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน ทำให้ทราบถึงอำนาจในการทำนายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน และทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการออกกำลังกาย ความรู้ และทัศนคติของอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน นอกจากนี้จะสามารถนำไปปรับปรุงและกระตุ้นให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความตื่นตัว มีความสนใจและมีพฤติกรรมการออกกำลังกายเพื่อสร้างเสริมสุขภาพเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยเกี่ยวกับการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. *การสำรวจภาวะสุขภาพอนามัยประชาชนระดับจังหวัด ครั้งที่ 3.* กรุงเทพฯ : ม.ป.พ. 2548.

กันหา สีมาพล. *พฤติกรรมการออกกำลังกาย การเล่นกีฬาและดูกีฬาของนักเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมืองจังหวัดชัยภูมิ.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2547.

เครือข่ายบริการสุขภาพอำเภอท่าแซะ. *สรุปผลการดำเนินงานพัฒนาสาธารณสุขเครือข่ายบริการสุขภาพอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ประจำปีงบประมาณ 2552.* ชุมพร : สำนักงาน. 2552.

ณรงค์ ด้วงปาน. “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานออกกำลังกายเพื่อเมืองไทยสุขภาพดีของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา.” *วารสารสุขภาพ ภาคประชาชน.* 18 : 26. 2549.

นิรันดร์ พลรัตน์ และคณะ. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ภาษาไทย).* 12 : 65-71. 2547.

ธนาวิทย์ ทำนาเมือง. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานออกกำลังกายของศูนย์สุขภาพชุมชนในจังหวัดอุดรธานี. *วารสารสุขภาพ ภาคประชาชน.* 30 : 57. 2548.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS.* พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนสามัญบิสซิเนสอาร์แอนด์ดี. 2555.

เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. *หลักการและการใช้สถิติวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทางการพยาบาล.* คณะพยาบาลศาสตร์.มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2546.

วิศาล คันธารัตนกุล. การเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อสุขภาพแบบองค์รวม. *หมอชาวบ้าน.* 24(286) : 13-16. 2546.

สุชาติ จรรยาศิริ. *ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการออกกำลังกาย ผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนและปัจจัยส่วนบุคคลกับความต้องการการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.* ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2541.

Yamane, Taro. *Statistics: An Introductory Analysis.* N.Y : Harper and Row. 1973.

การไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 35-60 ปี ในพื้นที่ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

FAILURE TO DETECT CERVICAL CANCER OF THE WOMEN AGED 35-60 YEARS-OLD OF PAKSONG SUBDISTRICT, PHATIO DISTRICT, CHUMPHON PROVINCE

นันทนา ทาระการ[1] บุษราคัม สิงห์ชัย[2] และบัวตั้น เธียรอารมณ์[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[2] อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[3] อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะทางประชากร ได้แก่ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ ประวัติการตั้งครรภ์ จำนวนบุตร ประวัติการคุมกำเนิด วิธีคุมกำเนิดปัจจุบัน ประวัติการเป็นมะเร็งของคนในครอบครัวและการได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคมะเร็งปากมดลูก 2) ศึกษาระดับความรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูก 3) ศึกษาระดับการรับรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูก และ 4) ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร ความรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูกและการรับรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูก กับการไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูก กลุ่มตัวอย่างเป็นสตรีอายุ 30-60 ปี ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพรที่ไม่มารับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก จำนวน 88 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงปริมาณ และแบบสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของสตรีอายุ 30 - 60 ปี ในพื้นที่ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพรที่ไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูก ทุกด้านมีระดับความสัมพันธ์กับการไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูกโดยรวมในระดับดี 2) ปัจจัยด้านความรู้กับการไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 35-60 ปี ในพื้นที่ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร โดยรวมมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) ปัจจัยด้านการรับรู้กับการไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 35-60 ปี ในพื้นที่ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร โดยรวมมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกมีความสัมพันธ์มากที่สุดรองลงมาคือด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคมะเร็งปากมดลูกและด้านการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก

คำสำคัญ : มะเร็งปากมดลูก, การไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูก

Abstract

This study aims to 1) study population characteristics including age, education, marital status, occupation, income, pregnancy history, number of children, contraceptive history, current contraceptive methods. History of cancer of

the family and to get information about cervical cancer, 2) education about cervical cancer, 3) study the awareness about cervical cancer, and 4) the relationship between the characteristics of the population. Knowledge of cervical cancer and cervical cancer awareness of failure to detect cervical cancer. The sample of 88 women aged 30-60 years of Paksong subdistrict, Phatio district, Chumphon province that had failure to detect cervical cancer, the research tools are two types of quantitative interviews and qualitative interviews. Data were analyzed by using the frequency distribution of the mean and standard deviation and hypothesis testing by using the Pearson's Product Moment Correlation Coefficient. The results show that: 1) Personal factors of the women aged 30-60 years of Paksong subdistrict, Phatio district, Chumphon province that had failure to detect cervical cancer had a good relation to failure to detect cervical cancer, 2) factors of knowledge of failure to detect cervical cancer a statistical significance at 0.05 level, 3) the perceptive factors of the women aged 30-60 years of Paksong subdistrict, Phatio district, Chumphon province that had failure to detect cervical cancer a whole has a moderate positive relation a statistical significance at 0.05 level. While perceptive factors benefits of their implementation in the prevention of cervical cancer is associated most, followed by the perceived risk of developing cervical cancer and the perceived severity of cervical cancer.

KEYWORDS : CERVICAL CANCER, FAILURE TO DETECT CERVICAL CANCER

1. บทนำ

ผู้ป่วยโรคมะเร็งปากมดลูก ที่มารับบริการมักจะพบในระยะลุกลาม ซึ่งทำให้การรักษาไม่ได้ผล นอกจากนี้โรคมะเร็งปากมดลูกเป็นการเจ็บป่วยเรื้อรัง จึงต้องใช้ระยะเวลาในการรักษานานและต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้มะเร็งปากมดลูกจะเป็นโรคที่ร้ายแรง แต่สามารถป้องกันได้โดยการตรวจภายในช่องคลอดด้วยวิธีเซลล์วิทยาที่เรียกว่า Papanicolaou smear หรือ Pap smear เพื่อค้นหามะเร็งปากมดลูกตั้งแต่ระยะเริ่มแรก วิธีตรวจแบบนี้ให้ผลแม่นยำสูงสามารถวินิจฉัยมะเร็งปากมดลูกได้ถูกต้องถึงร้อยละ 98 ดังนั้นเพื่อลดอัตราตายและผลกระทบจากการเกิดโรคดังกล่าว สตรีจึงควรให้ความสำคัญกับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก เพราะจะช่วยในการวินิจฉัยโรคมะเร็งระยะเริ่มแรก (Early detection) และการพบพยาธิสภาพนำก่อนที่จะเป็นมะเร็ง (Pre-cancerous) จะช่วยให้สตรีได้รับการรักษาความผิดปกติในระยะเริ่มแรกได้เร็วขึ้น ซึ่งสามารถรักษาให้หายขาดได้การที่จะลดอัตราการเกิดโรคมะเร็งนั้น ถ้าสามารถให้การตรวจค้นหาครอบคลุมประชากรได้จำนวนมากเท่าไร ยิ่งจะลดอัตราตายได้ดีกว่าจำนวนความถี่ของการที่สตรีไปรับการตรวจ กล่าวคือ ถ้าสามารถทำการตรวจค้นมะเร็งปากมดลูกให้ได้ครอบคลุมจำนวนประชากรร้อยละ 80 โดยการทำ Pap Smear ทุกปีจะลดอัตราการตายจากมะเร็งปากมดลูกได้ร้อยละ 61 และหากทำทุก 3 ปี จะลดได้ร้อยละ 61 เช่นกัน แต่หากทำทุก 5 ปี ก็ยังสามารถลดอัตราการตายได้ถึงร้อยละ 55 แต่ในทางกลับกันถ้าสามารถทำการตรวจครอบคลุมประชากรได้เพียงร้อยละ 30 แม้ว่าจะทำการตรวจ Pap Smear ให้กับสตรีทุก ๆ ปี ก็ลดอัตราตายจากมะเร็งปากมดลูกได้เพียงร้อยละ 15 เท่านั้น ดังนั้นการที่จะให้สตรีไทยได้รับการตรวจ Pap Smear ได้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายให้ได้มากที่สุดจึงเป็นการคัดกรองมะเร็งปากมดลูกเชิงรุกที่ดีที่สุด และหากสามารถตรวจมะเร็งปากมดลูกให้ครอบคลุมร้อยละ 80 ของสตรีเป้าหมายได้ คาดว่าจะลดอัตราการเกิดมะเร็งปากมดลูกในประเทศไทยได้ประมาณร้อยละ 50 ภายในระยะเวลา 5 ปี (เสวก วีระเกียรติ และสฤก พรรณ วิไลลักษณ์, 2550 : 47)

สาเหตุที่แท้จริงของการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูกยังไม่ทราบแน่ชัด แต่จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่สำคัญคือ การมีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายหลายคน การเริ่มมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุยังน้อย การติดเชื้อไวรัสฮิวแมนแพ็พพิโลมา (Human papilloma virus) การสูบบุหรี่ จำนวนการคลอดบุตร และประวัติการเป็นมะเร็งปากมดลูกของคนในครอบครัว (สมชัย นิรุตติศาสน์ และคณะ, 2549) มะเร็งปากมดลูกระยะลุกลามพบมาก ในสตรีที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป ส่วนมะเร็งปากมดลูกระยะเริ่มแรกจะพบในสตรีที่มีอายุเฉลี่ยต่ำกว่า 30 ปี ปัจจุบันพบผู้ป่วยที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจสัมพันธ์กับการสำส่อนทางเพศที่มากขึ้น (จตุพล ศรีสมบูรณ์, 2547)

พื้นที่รับผิดชอบของสถานีอนามัยตำบลปากทรง มีเป้าหมายสตรีอายุ 30-60 ปีจำนวน 1,235 คน มีผู้มารับการตรวจมะเร็งปากมดลูก จำนวน 486 คน คิดเป็นร้อยละ 55.67 ไม่มารับการตรวจถึงจำนวน 387 คน คิดเป็นร้อยละ 44.32 พบเซลล์มะเร็งจำนวน 1 คน ซึ่งจำนวนผู้รับการตรวจมะเร็งปากมดลูกยังต่ำกว่าเป้าหมายของกระทรวงสาธารณสุขมาก ทำให้สตรีส่วนใหญ่ยังมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูกได้ เนื่องจากไม่ได้รับการตรวจมะเร็งปากมดลูกตั้งแต่ยังไม่ปรากฏอาการ

จากสภาพดังกล่าวนับว่าเป็นปัญหาด้านพฤติกรรมสุขภาพที่สำคัญซึ่งควรได้รับการแก้ไข การที่สตรีส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการตรวจคัดกรองเพื่อเป็นการป้องกันการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูกนั้นน่าจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน จากการทบทวนเอกสารงานวิจัย ได้มีการศึกษาและสรุปไว้ว่ามีปัจจัยหลายด้านด้วยกัน คือ ปัจจัยด้านประชากร ปัจจัยด้านความรู้ และปัจจัยด้านเจตคติ ส่วนพื้นที่ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร น่าจะมี 3 ปัจจัยด้วยกันประกอบด้วย ด้านประชากร ด้านความรู้เรื่องโรค และด้านเจตคติ ซึ่งยังไม่ทราบแน่ชัด และไม่มีคำตอบที่ชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูก และเพื่อนำผลการศึกษาในครั้งนี้ใช้เป็นรูปแบบในการพัฒนาส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพสตรี ให้มารับบริการตรวจคัดกรองอย่างต่อเนื่องครอบคลุมมากขึ้นเพื่อเป็นการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยลดอัตราการป่วยและตายของสตรีจากโรคมะเร็งปากมดลูกต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สตรีที่มีอายุ 30-60 ปี ในเขตตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพรที่ไม่มารับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก จำนวน 387 คน ใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1983 อ้างถึงในยุทธ ไกยวรรณ์, 2553 : 1024) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 88 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง โดยอาศัยทฤษฎีจากตำราวารสารและงานวิจัยต่าง ๆ ประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ อายุ รายได้ การศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรส การตั้งครรภ์ วิธีคุมกำเนิด ประวัติบุคคลในครอบครัวหรือญาติที่เคยเป็นมะเร็งปากมดลูก และประวัติการได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องโรคมะเร็งปากมดลูก

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูก ประกอบด้วย ด้านการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก ด้านการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูก และด้านการรักษาโรคมะเร็งปากมดลูก ลักษณะแบบสัมภาษณ์เป็นแบบเลือกตอบ มี 4 คำตอบ โดยให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เลือกตอบได้เพียง 1 คำตอบ มีจำนวนทั้งหมด 15 ข้อ การให้คะแนน คำตอบที่ถูกต้องจะได้ 1 คะแนน ส่วนคำตอบที่ผิดจะได้ 0 คะแนน

คะแนนความรู้เป็นคะแนนรวมมีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0 คะแนนและมีค่าสูงสุด 15 คะแนน ผู้วิจัยได้กำหนดระดับความรู้ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการแบ่งระดับของคะแนนความรู้ออกเป็นดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
2.34 – 3.00	การมีความรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูกระดับดี
1.67 – 2.33	การมีความรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูกระดับปานกลาง
1.00 – 1.66	การมีความรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูกระดับไม่ดี

ส่วนที่ 3 การรับรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูก ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคมะเร็งปากมดลูก ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติตนในการป้องกัน โรคมะเร็งปากมดลูก ด้านการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก และด้านการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติตนในการป้องกัน โรคมะเร็งปากมดลูก จำนวน 16 ข้อ เป็นคำถามเชิงบวก 7 ข้อ คำถามเชิงลบ 9 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นการประเมินค่าความคิดเห็นแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

มากที่สุด	หมายถึง	ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีความคิดเห็นตรงกับข้อความประโยคนั้นมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีความคิดเห็นตรงกับข้อความประโยคนั้นมากที่สุด
ปานกลาง	หมายถึง	ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีความคิดเห็นตรงกับข้อความประโยคนั้นมากที่สุด
น้อย	หมายถึง	ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ไม่แน่ใจว่ามีความคิดเห็นกับข้อความประโยคนั้น
น้อยที่สุด	หมายถึง	ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีความคิดเห็นไม่ตรงกับข้อความประโยค นั้น

การให้คะแนนสำหรับแบบสัมภาษณ์การรับรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 30-60 ปี มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ทัศนคติที่เป็นข้อความทางบวก		**ให้ค่าคะแนน**
มากที่สุด	เท่ากับ	5
มาก	เท่ากับ	4
ปานกลาง	เท่ากับ	3
น้อย	เท่ากับ	2
น้อยที่สุด	เท่ากับ	1
ทัศนคติที่เป็นข้อความทางลบ		**ให้ค่าคะแนน**
มากที่สุด	เท่ากับ	1
มาก	เท่ากับ	2
ปานกลาง	เท่ากับ	3
น้อย	เท่ากับ	4
น้อยที่สุด	เท่ากับ	5

การแปลผลการรับรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 30 - 60 ปี ในพื้นที่ตำบลปากทรง โดยใช้หลักสถิติ คือ (คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด) / จำนวนชั้น (Best, 1977) ซึ่งแบ่งระดับการรับรู้ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
2.34 – 3.00	การมีการรับรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูกระดับดี
1.67 – 2.33	การมีการรับรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูกระดับปานกลาง
1.00 – 1.66	การมีการรับรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูกระดับไม่ดี

ส่วนที่ 4 เจตคติเกี่ยวกับการไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูก ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก ด้านการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูก และด้านการรักษาโรคมะเร็งปากมดลูก จำนวน 14 ข้อ เป็นคำถามเชิงบวก 5 ข้อ คำถามเชิงลบ 9 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นการประเมินค่าความคิดเห็นแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

มากที่สุด หมายถึง ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีความคิดเห็นตรงกับข้อความประโยคนั้นมากที่สุด
มาก หมายถึง ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีความคิดเห็นตรงกับข้อความประโยคนั้นมากที่สุด
ปานกลาง หมายถึง ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีความคิดเห็นตรงกับข้อความประโยคนั้นมากที่สุด
น้อย หมายถึง ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ไม่แน่ใจว่ามีความคิดเห็นกับข้อความประโยคนั้น
น้อยที่สุด หมายถึง ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีความคิดเห็นไม่ตรงกับข้อความประโยค นั้น

การให้คะแนนสำหรับแบบสัมภาษณ์เจตคติเกี่ยวกับการไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 30-60 ปี มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ทัศนคติที่เป็นข้อความทางบวก		**ให้ค่าคะแนน**
มากที่สุด	เท่ากับ	5
มาก	เท่ากับ	4
ปานกลาง	เท่ากับ	3
น้อย	เท่ากับ	2
น้อยที่สุด	เท่ากับ	1
ทัศนคติที่เป็นข้อความทางลบ		**ให้ค่าคะแนน**
มากที่สุด	เท่ากับ	1
มาก	เท่ากับ	2
ปานกลาง	เท่ากับ	3
น้อย	เท่ากับ	4
น้อยที่สุด	เท่ากับ	5

การแปลผลเจตคติต่อโรคมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 30 - 60 ปี ในพื้นที่ตำบลปากทรง โดยใช้หลักสถิติคือ (คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด) / จำนวนชั้น (Best, 1977) ซึ่งแบ่งระดับเจตคติออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	**การแปลความหมาย**
2.34 – 3.00	การมีเจตคติต่อโรคมะเร็งปากมดลูกระดับดี
1.67 – 2.33	การมีเจตคติต่อโรคมะเร็งปากมดลูกระดับปานกลาง
1.00 – 1.66	การมีเจตคติต่อโรคมะเร็งปากมดลูกระดับไม่ดี

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นต่อการไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูก ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านภาวะเศรษฐกิจและสังคม ด้านพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ และด้านความพร้อมของสถานบริการด้านสาธารณสุข จำนวน 14 ข้อ เป็นคำถามเชิงบวก 5 ข้อ คำถามเชิงลบ 9 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นการประเมินค่าความคิดเห็นแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

มากที่สุด หมายถึง ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีความคิดเห็นตรงกับข้อความประโยคนั้นมากที่สุด
มาก หมายถึง ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีความคิดเห็นตรงกับข้อความประโยคนั้นมากที่สุด
ปานกลาง หมายถึง ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีความคิดเห็นตรงกับข้อความประโยคนั้นมากที่สุด
น้อย หมายถึง ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ไม่แน่ใจว่ามีความคิดเห็นกับข้อความประโยคนั้น

น้อยที่สุด หมายถึง ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีความคิดเห็นไม่ตรงกับข้อความประโยค นั้น

การให้คะแนนสำหรับแบบสัมภาษณ์การรับรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 30-60 ปี มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ทัศนคติที่เป็นข้อความทางบวก		**ให้ค่าคะแนน**
มากที่สุด	เท่ากับ	5
มาก	เท่ากับ	4
ปานกลาง	เท่ากับ	3
น้อย	เท่ากับ	2
น้อยที่สุด	เท่ากับ	1
ทัศนคติที่เป็นข้อความทางลบ		**ให้ค่าคะแนน**
มากที่สุด	เท่ากับ	1
มาก	เท่ากับ	2
ปานกลาง	เท่ากับ	3
น้อย	เท่ากับ	4
น้อยที่สุด	เท่ากับ	5

การแปลผลความคิดเห็นต่อการไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 30 - 60 ปี ในพื้นที่ตำบลปากทรง โดยใช้หลักสถิติคือ (คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด) / จำนวนชั้น (Best, 1977) ซึ่งแบ่งระดับเจตคติออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	**การแปลความหมาย**
2.34 – 3.00	การมีความคิดเห็นเรื่องโรคมะเร็งปากมดลูกระดับดี
1.67 – 2.33	การมีความคิดเห็นเรื่องโรคมะเร็งปากมดลูกระดับปานกลาง
1.00 – 1.66	การมีความคิดเห็นเรื่องโรคมะเร็งปากมดลูกระดับไม่ดี

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ ทั้ง 3 ส่วน ไปตรวจสอบหาความตรงและความครอบคลุมของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบและให้คำแนะนำเพิ่มเติมแก้ไขให้มีความตรงตามเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปหาค่าความเชื่อมั่น

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. จัดเตรียมเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขให้ครบตามจำนวนกลุ่มเป้าหมาย
2. อบรมและชี้แจงการใช้แบบสัมภาษณ์ และวิธีการเก็บข้อมูลแก่อาสาสมัครเก็บข้อมูล
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามจำนวนตัวอย่างที่จะศึกษาระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2552 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2553
4. นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของคำตอบ และรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ด้วยความถี่ และร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านความรู้ของโรคมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 35-60 ปี ในพื้นที่ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการรับรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 35-60 ปี ในพื้นที่ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. ข้อมูลเกี่ยวกับการไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 35-60 ปี ในพื้นที่ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.

5. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านความรู้ของโรคมะเร็งปากมดลูก ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการรับรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูก และระดับการทำหน้าที่ของอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เขตรับผิดชอบสถานีข้อมูลเกี่ยวกับการไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 35-60 ปี ในพื้นที่ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพรโดยการทดสอบสมมติฐานใช้การหาสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระดับความสัมพันธ์ใช้เกณฑ์ของประคอง กรรณสูต (2542) ได้กำหนดเกณฑ์การตัดสินระดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หลังทดสอบความมีนัยสำคัญแล้ว ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	**ระดับความสัมพันธ์**
เข้าใกล้ 1.00 (~ 0.70 – 0.90)	สูง
เข้าใกล้ 0.50 (~ 0.30 – 0.69)	ปานกลาง
เข้าใกล้ 0.00 (~ 0.30 ต่ำกว่า)	ต่ำ

6. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายและอธิบาย

3. ผลการวิจัยและการอภิปราย

3.1 ผลการวิจัย

3.1.1 สตรีอายุ 35-60 ปีที่ไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูก ในพื้นที่ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร มีความรู้เกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูกส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 79.56 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.52 ส่วนเบี่ยงแบนมาตรฐานเท่ากับ 2.61 มีคะแนนสูงสุด 17 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 7 คะแนน

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่กลุ่มตัวอย่างตอบถูกมากที่สุดคือ การตรวจหามะเร็งปากมดลูกควรทำบ่อยเพียงใด ถ้ามีปัญหาตกขาวมีกลิ่นเหม็นและมีเลือดออกทางช่องคลอดจะทำอย่างไร และมะเร็งปากมดลูกเมื่อเป็นแล้วรักษาหายขาดได้หรือไม่ รองลงมาคือการป้องกันมะเร็งปากมดลูกระยะเริ่มแรก วิธีที่ง่าย สะดวก และประหยัดคือ และสาเหตุที่ทำให้เป็นมะเร็งปากมดลูกเกิดจากอะไร ตามลำดับ

ส่วนข้อที่กลุ่มตัวอย่างตอบถูกน้อยที่สุดคือ อาการระยะเริ่มแรกของมะเร็งปากมดลุก มีอาการอย่างไร รองลงมาคือ อาการระยะลุกลามของมะเร็งปากมดลูก มีอาการอย่างไร และ สตรีควรเริ่มตรวจหามะเร็งปากมดลูกเมื่อใด ตามลำดับ

3.1.2 สตรีอายุ 35-60 ปีที่ไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูก ในพื้นที่ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร มีระดับการรับรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูกโดยรวมระดับดี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 46.60 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ส่วนเบี่ยงแบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 4.44 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด 2.93 คะแนน

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มะเร็งปากมดลูกหากไม่ได้รับการรักษาด้วยวิธีที่ถูกต้องและทันเวลาสามารถทำให้ผู้ที่ป่วยเสียชีวิตได้ รองลงมาคือ มะเร็งปากมดลูกระยะลุกลามรักษาได้โดยการผ่าตัด

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สตรีควรตรวจมะเร็งปากมดลูก เมื่อแต่งงาน หรือเมื่อมีบุตรแล้วเท่านั้น รองลงมาคือ การป้องกันมะเร็งปากมดลูกเป็นหน้าที่ของแพทย์/พยาบาล และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

3.1.3 สตรีอายุ 35-60 ปี ในพื้นที่ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพรที่ไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูกมีระดับเจตคติเกี่ยวกับการไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูกโดยรวมอยู่ในระดับดี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 57.95 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.79คะแนนเฉลี่ยสูงสุด 4.85 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด 2.35 คะแนน

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การตรวจมะเร็งปากมดลูกจะเจ็บและไม่สามารถดำเนินชีวิตตามปกติได้ รองลงมาคือ การตรวจมะเร็งปากมดลูกต้องใช้เวลามาก

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การป้องกันมะเร็งปากมดลูกเป็นหน้าที่ของแพทย์/พยาบาลและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข รองลงมาคือ ไม่ทราบว่าสถานีอนามัยสามารถให้บริการตรวจหามะเร็งปากมดลูกได้

3.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 35-60 ปี ในพื้นที่ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร โดยรวมมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางในทางบวก (r = 0.59**) มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางในทางบวกกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมมากที่สุด (r =0.67**) ด้านเจตคติเกี่ยวกับการไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูก และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง (r = 0.55** และ 0.32**) ส่วนด้านความพร้อมของสถานบริการด้านสาธารณสุขมีความสัมพันธ์ระดับต่ำ (r = 0.15*)

3.1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความรู้กับการไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 35-60 ปี ในพื้นที่ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร โดยรวมมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางในทางบวก (r = 0.67**) มีความสัมพันธ์ระดับสูงในทางบวกกับเจตคติเกี่ยวกับการไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูกมากที่สุด ด้านความพร้อมของสถานบริการด้านสาธารณสุข ด้านพฤติกรรมการดูแลสุขภาพและด้านภาวะเศรษฐกิจและสังคม มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางในทางบวก

3.1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการรับรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูกกับการไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 35-60 ปี ในพื้นที่ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร โดยรวมมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางในทางบวก มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางในทางบวกกับเจตคติเกี่ยวกับการไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูกมากที่สุด ด้านความพร้อมของสถานบริการด้านสาธารณสุข และด้านภาวะเศรษฐกิจและสังคม มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางในทางบวก และด้านพฤติกรรมการดูแลสุขภาพมีความสัมพันธ์ระดับต่ำในทางบวก

3.1.7 การสัมภาษณ์เชิงลึก

สถานภาพของผู้ตอบสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่มีสถานภาพการสมรส แต่งงานและยังอยู่ด้วยกัน จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครอบครัว 5,000-8,000 บาท

1) คำถามเจตคติเกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูก

1.1) ด้านการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามะเร็งปากมดลูกยังไม่ทราบสาเหตุการเกิดที่แน่ชัด สามารถเกิดได้ทุกเพศทุกวัยการป้องกันสตรีที่แต่งงานแล้วมีโอกาสเป็นมากขึ้น

1.2) ด้านการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูก ควรดูแลสุขภาพตนเองให้ดี การมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ปลอดภัยมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค การรักษาความสะอาดของร่างกายจะช่วยลดความเสี่ยงได้โดยเฉพาะในเพศชาย

1.3) ด้านการรักษาโรคมะเร็งปากมดลูก ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่ามะเร็งปากมดลูกหากตรวจพบในระยะเริ่มแรกสามารถรักษาให้ขาดได้ การรักษาต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง ต้องรักษาโดยแพทย์และในโรงพยาบาลเฉพาะโรคนี้เท่านั้น

1.4) ด้านการรับรู้เรื่องมะเร็งปากมดลูก ส่วนใหญ่รับรู้เรื่องมะเร็งปากมดลูกจากการบอกเล่าของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ รองลงมาคืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และจากสื่อโทรทัศน์

1.5) ทัศนคติเกี่ยวกับการไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูก ส่วนใหญ่เห็นว่าการที่ไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูกเนื่องจากเชื่อว่าตนไม่เสี่ยงหรือเสี่ยงน้อยต่อการเกิดโรคและคิดว่าค่อยตรวจในโอกาสต่อไป

1.6) ด้านภาวะเศรษฐกิจและสังคม ภาวะทางเศรษฐกิจไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการมาตรวจมะเร็งปากมดลูก ส่วนใหญ่มีฐานะปานกลาง มีพาหนะสำหรับเดินทางมารับการตรวจ และทราบว่าการตรวจไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

1.7) พฤติกรรมการดูแลสุขภาพ ส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า การดูแลสุขภาพตนเองเป็นอย่างดีจะช่วยลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรค

1.8) ความพร้อมของสถานบริการด้านสาธารณสุข ส่วนใหญ่เห็นว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัยสามารถให้บริการตรวจคัดกรองได้ อุปกรณ์และเครื่องพร้อมให้บริการได้ดีแต่อาจจะไม่ดีเท่ากับในโรงพยาบาลหรือคลินิกเอกชน

3.2 การอภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่ไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 30 - 60 ปี ในพื้นที่ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร สามารถอภิปรายผลการวิจัยและข้อค้นพบดังต่อไปนี้

3.2.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของสตรีอายุ 30 - 60 ปี ในพื้นที่ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพรที่ไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูก ทุกด้านมีระดับความสัมพันธ์กับการไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูกโดยรวมในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิจิตร ท้าวนิล (2547) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 35-60 ปี ในศูนย์สุขภาพชุมชนหนองแซง กิ่งอำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ปี 2547 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 35-60 ปี ได้แก่ ปัจจัยด้านอายุ จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์ การมีประวัติตกขาวผิดปกติ การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยหรือโรงพยาบาล การเคยพบเห็นคนอื่นที่ป่วยหรือตายด้วยโรคมะเร็งปากมดลูก และความรู้เกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูก

3.2.2 ปัจจัยด้านความรู้กับการไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 35-60 ปี ในพื้นที่ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร โดยรวมมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรายุทธ ศรีสันต์ (2548) ศึกษาความรู้ เจตคติและการมารับบริการตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 35, 40, 45, 50, 55 และ 60 ปี ในเขตรับผิดชอบของศูนย์สุขภาพชุมชนบ้านนาคำใหญ่ ตำบลนาคำใหญ่ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานีผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับปานกลางและมีเจตคติอยู่ในระดับปานกลาง

3.2.3 ปัจจัยด้านการรับรู้กับการไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 35-60 ปี ในพื้นที่ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร โดยรวมมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง โดยปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกมีความสัมพันธ์มากที่สุดรองลงมาคือด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคมะเร็งปากมดลูกและด้านการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ ส่วนใหญ่มีการรับรู้เรื่องมะเร็งปากมดลูกอยู่ในระดับดีโดยส่วนใหญ่รับรู้เรื่องมะเร็งปากมดลูกจากการบอกเล่าของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ รองลงมาคืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และจากสื่อโทรทัศน์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเจษฎา ศรีงาม (2547) ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกของสตรี อำเภอท่าเรือจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่าสตรีที่มีอายุแตกต่างกัน สถานภาพสมรสแตกต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกแตกต่างกัน สตรีที่มีคู่สมรสมีพฤติกรรมการป้องกันโรคดีกว่าสตรีโสด ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูก การ

รับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค การรับรู้ความรุนแรงของโรค และการรับรู้ประโยชน์ในการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันโรค การรับรู้อุปสรรคในการปฏิบัติพฤติกรรมการป้องกันโรคและการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูก

4. ประโยชน์ของการวิจัย

ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้สตรีมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกมากขึ้น และควรมีการศึกษาแรงจูงใจกับกลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุมมากขึ้น เช่น การศึกษากลุ่มเป้าหมายที่เป็นสามีและสตรีที่มารับการตรวจคัดกรอง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

จตุพล ศรีสมบูรณ์. *มะเร็งปากมดลูก การวินิจฉัยและการรักษา*. เชียงใหม่ : พี.บี.ฟอเรน บุ๊ค เซนเตอร์. 2547.

เจษฎา ศรีงาม. *พฤติกรรมการป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูกของสตรีอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล . 2547.

วิจิตร ท้าวนิล. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 35-60 ปี ในศูนย์สุขภาพชุมชนหนองแซง กิ่งอำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น. *วารสารสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น*. 18 (207) : 34-35. 2547.

ศรายุทธ ศรีสันต์. *ความรู้ เจตคติ และการมารับบริการตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 35, 40, 45,50, 55 และ 60 ปี ในเขตรับผิดชอบของศูนย์สุขภาพชุมชนบ้านนาคำใหญ่ ตำบลนาคำใหญ่อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2548.

สมชัย นิรุตติศาสน์ และคณะ. *แนวทางเวชปฏิบัติและสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา*. กรุงเทพฯ : บริษัทคอนเซ็พท์ เมดิคัส จำกัด . 2549.

เสวก วีระเกียรติ และสฤกพรรณ วิไลลักษณ์. *ตำรานรีเวชวิทยา* . พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ : บริษัทบียอนด์ เอ็นเทอร์ไพรซ์ จำกัด. 2550.

Best, J. W. *Research in Education*. 3rd ed. Engle Wood Clift, NJ : Pentice Hall. 1997.

ผลของรูปแบบการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเสี่ยงเบาหวานในเขตโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหงษ์เจริญ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

THE EFFECT OF HEALTH PROMOTING MODEL OF PRE-DIABETES PEOPLE IN THE BOUNDARY OF SUBDISTRICT HEALTH PROMOTING HOSPITAL IN HONGCHAREON SUBDISTRICT, THA SAE DISTRICT, CHUMPHON PROVINCE

พัชรกร เกตุนวล[1] บุษราคัม สิงห์ชัย[2] และบัวตั๋น เธียรอารมณ์[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[2] อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[3] อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้และพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเสี่ยงเบาหวาน ภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ทั้งก่อนและหลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือประชาชน อายุ 35 ปีขึ้นไป ที่ได้รับการคัดกรองเบาหวานด้วยวาจา แล้วพบว่ามีความเสี่ยงตั้งแต่ 1 ข้อ ขึ้นไป นำมาตรวจน้ำตาลในเลือดแล้วมีค่าน้ำตาลในเลือด ระหว่าง 100-125 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร ในตำบลหงษ์เจริญ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ กลุ่มละ 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและรูปแบบการส่งเสริมสุขภาพ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเสี่ยงเบาหวานภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ มากกว่าก่อนทดลอง และมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพภาพรวมและรายด้าน มากกว่าก่อนการทดลองและมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพ, กลุ่มเสี่ยงเบาหวาน

ABSTRACT

THIS RESEARCH AIMED TO STUDY KNOWLEDGE AND BEHAVIOR ON PROMOTING HEALTH, EXISTING BEFORE AND AFTER EXPERIMENT, OF PRE-DIABETES PEOPLE IN EXPERIMENTAL AND CONTROL GROUPS. THE RESEARCH SAMPLES WERE PEOPLE OVER 34 YEARS OLD IN HONGCHAREON SUBDISTRICT, THA SAE DISTRICT, CHUMPHON PROVINCE. THESE PEOPLE WERE ORALLY SCREENED FOR DIABETES, AND IF AT LEAST ONE ITEM OF DIABETES SUSCEPTIBILITY WAS FOUND, THEIR BLOOD SUGAR LEVEL WOULD BE INSPECTED. THE 24 PEOPLE WHOSE BLOOD SUGAR LEVELS WERE BETWEEN 100-125 MG/DECILITER

WERE SELECTED TO BE RESEARCH SAMPLES, 12 ONES AS SUBJECTS IN EXPERIMENTAL GROUP AND THE OTHER 12 ONES AS SUBJECTS IN CONTROL GROUP. THE RESEARCH TOOLS WERE QUESTIONNAIRE AND HEALTH PROMOTING MODEL. THE DATA WERE ANALYZED BY USING PERCENTAGE, MEAN, STANDARD DEVIATION, T-TEST, AND CONTENT VALIDITY TEST. THE RESEARCH RESULTS WERE AS FOLLOWS: THE KNOWLEDGE MEAN SCORE OF EXPERIMENTAL GROUP EXISTING AFTER THE EXPERIMENT WAS HIGHER THAN THAT EXISTING BEFORE THE EXPERIMENT AND HIGHER THAN KNOWLEDGE MEAN SCORE OF CONTROL GROUP WITH STATISTICAL SIGNIFICANCE AT 0.05 LEVEL. THE MEAN SCORE OF HEALTH PROMOTING BEHAVIOR AS A WHOLE AND IN EACH ASPECT OF BEHAVIOR OF EXPERIMENTAL GROUP EXISTING AFTER THE EXPERIMENT WAS ALSO HIGHER THAN THAT EXISTING BEFORE THE EXPERIMENT AND HIGHER THAN BEHAVIOR MEAN SCORE OF CONTROL GROUP WITH STATISTICAL SIGNIFICANCE AT 0.05 LEVEL.

KEYWORDS : HEALTH PROMOTING MODEL, PRE-DIABETES

1. บทนำ

เบาหวานเป็นโรคไม่ติดต่อที่สำคัญโรคหนึ่งของประเทศ ความชุกของโรคมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในทุกปี และประมาณการว่าประเทศไทยมีผู้เป็นเบาหวานไม่ต่ำกว่า 3 ล้านคน โดยประมาณร้อยละ 50 ไม่รู้ตัวว่าเป็นเบาหวาน เนื่องจากโรคเบาหวานในระยะเริ่มแรก จะมีการดำเนินโรคแบบค่อยเป็นค่อยไป จึงทำให้ได้รับการตรวจวินิจฉัยโรคล่าช้า (กมลวรรณ หวังสุข, 2553)

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหงษ์เจริญ มีประชากรอายุ 35 ปี ขึ้นไป จำนวน 3,542 คน พบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-2553 มีอัตราป่วยด้วยเบาหวาน 3,609.17, 3,979.70 และ 4,194.58 รายต่อประชากรแสนคนตามลำดับ ขณะที่อัตราป่วยด้วยเบาหวานในภาพรวมของอำเภอท่าแซะ ใน พ.ศ.2551-2553 เท่ากับ 1,947.13, 1,830.67 และ 1,890.34 รายต่อประชากรแสนคนตามลำดับ และภาพรวมจังหวัดชุมพร พ.ศ. 2551-2553 อัตราป่วยเบาหวานต่อประชากรแสนคน เท่ากับ 371.8, 511.7, 848.7 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าอัตราป่วยทั้งภาพรวมของระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับ รพ.สต. มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในทุกปี ซึ่งจากการคัดกรองกลุ่มเสี่ยงเบาหวานใน ปี พ.ศ. 2551-2553 พบว่ามีประชากรอายุ 35 ปี มีภาวะเสี่ยงเบาหวานเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 12.46, 17.73 และ 21.56 ตามลำดับ ซึ่งกลุ่มเสี่ยงเหล่านี้ ต้องได้รับการส่งเสริมสุขภาพเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และได้รับการติดตามความเสี่ยง เพื่อลดอัตราป่วย เพราะหากกลุ่มเสี่ยงเหล่านี้ป่วยเบาหวาน ส่งผลให้สถานบริการสาธารณสุขต้องรับภาระเพิ่มขึ้นในการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน ทั้งในเรื่องของภาระผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่เพิ่มขึ้นซึ่งไม่สอดคล้องกับบุคลากรสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหงษ์เจริญ งบประมาณในการบริหารจัดการด้านยาและ เวชภัณฑ์ที่จำเป็นที่ต้องเพิ่มขึ้น

วิธีการประเมินความเสี่ยงเบาหวานมีด้วยกันหลายวิธี อย่างไรก็ตามวิธีการที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการค้นหากลุ่มเสี่ยงเบาหวานในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การประเมินความเสี่ยงเบาหวานเบื้องต้นด้วยแบบประเมินความเสี่ยงเบาหวานของกรมอนามัย และพบว่ามีปัจจัยเสี่ยงมากกว่า 1 ปัจจัย คือ อายุ 35 ปี และมีปัจจัยเสี่ยงร่วมตั้งแต่ 1 ปัจจัยขึ้นไป ตรวจระดับน้ำตาลในเลือดโดยวิธี FASTING CAPILLARY BLOOD GLUCOSE (FCG) จากปลายนิ้ว แล้วพบว่ามีค่า FCG 100-125 MG/DL เป็น PRE-DIABETES ถือว่าเสี่ยงต่อการเป็นโรคเบาหวาน

ดังนั้นผู้วิจัยตระหนักและเห็นความสำคัญที่จะต้องพัฒนารูปแบบการจัดการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเสี่ยงเบาหวาน ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหงษ์เจริญ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของรูปแบบการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเสี่ยงเบาหวานในเขตโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหงษ์เจริญ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมสุขภาพในประชาชนกลุ่มเสี่ยง และเป็นข้อมูลในการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา/อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนกลุ่มเสี่ยงจากการคัดกรองเบาหวานตามแบบฟอร์มการคัดกรองเบาหวานด้วยวาจามีอายุ 15ปี ขึ้นไปมีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลหงษ์เจริญและจากการคัดกรองพบมีความเสี่ยงตั้งแต่ 1 ข้อขึ้นไป จำนวน 587 คน และทำการ ตรวจระดับน้ำตาลในเลือดและมีค่าระดับน้ำตาลในเลือด 100-125 MG/DL จำนวน 128 คน การสุ่มตัวอย่าง

1. สุ่มเลือกหมู่บ้านโดยการสุ่มอย่างแบบง่าย (SIMPLE RANDOM SAMPLING) ด้วยวิธีการจับสลากเลือก 2 หมู่บ้าน จากทั้งหมด 8 หมู่บ้าน ได้แก่หมู่ที่ 1 บ้านสามไกร กลุ่มเสี่ยงเบาหวาน จำนวน 11 คน หมู่ที่ 7 บ้านตาง มีกลุ่มเสี่ยงเบาหวานจำนวน 13 คน รวมกลุ่มเสี่ยงเบาหวานที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 คน

2. สุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (SIMPLE RANDOM SAMPLING) ด้วยวิธีจับสลาก จับสลากครั้งที่ 1 กำหนดให้เป็นกลุ่มทดลอง จับสลากครั้งที่ 2 กำหนดให้เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ จับสลากสลับกับไปจนครบ 24 ตัวอย่าง ได้กลุ่มทดลอง 12 คน กลุ่มเปรียบเทียบ 12 คน

เครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากทฤษฎีการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ ร่วมกันของเจ้าหน้าที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหงษ์เจริญ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ประกอบด้วย เครื่องมือ 2 ชุด

ชุดที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเสี่ยงเบาหวานได้พัฒนาขึ้น ภายใต้การจัดการตามรูปแบบการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ ร่วมกันของเจ้าหน้าที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหงษ์เจริญ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น เป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาวิถีชีวิตและพฤติกรรมกลุ่มเสี่ยงเบาหวาน

ระยะที่ 2 การจัดการส่งเสริมสุขภาพ กลุ่มทดลอง ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

ระยะที่ 3 ประเมินผลดำเนินงาน

ชุดที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาเนื้อหา แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ และพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเสี่ยงเบาหวาน และกำหนดเนื้อหาแบบสอบถามให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด ทฤษฎี และครอบคลุมตามประเด็นที่ต้องการแต่ละตัวแปร ในการวิจัย

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

มีการตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม ความตรงเชิงเนื้อหา (CONTENT VALIDITY) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ในการตรวจสอบและพิจารณาแก้ไขความตรงเชิงเนื้อหา และความเข้าใจตรงภาษาที่ใช้ในแต่ละข้อคำถาม ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ความสอดคล้องของข้อคำถามกับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย และผู้วิจัยนำไปปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำและหาค่า IOC ซึ่งจากการตรวจสอบปรากฏว่าได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.92 ซึ่งสูงกว่า 0.50 แสดงว่ามีความเหมาะสมหลังจากผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทุกท่านแล้วผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำเครื่องมือไปตรวจสอบหาค่าความเที่ยง โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มเสี่ยงเบาหวานจากการคัดกรองแล้วพบว่ามีความเสี่ยง 1 ข้อ ขึ้นไป และมีค่าน้ำตาลในเลือด ระหว่าง 100-125

MG/DL ในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านปากด่าน ตำบลหงษ์เจริญ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง

1. ด้านความรู้ มีคำตอบเป็น ใช่ ไม่ใช่ และไม่ทราบ วิเคราะห์หาค่าความเที่ยงด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค (CRONBACH'S ALPHA COEFFICIENT) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.78

2. ด้านพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ วิเคราะห์หาค่าความเที่ยงด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค (CRONBACH'S ALPHA COEFFICIENT) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.86

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การประเมินความรู้และพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเสี่ยงเบาหวาน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มเสี่ยงเบาหวานโดยร่วมเจ้าทีมสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหงษ์เจริญ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร โดยการสัมภาษณ์กลุ่มเสี่ยงเบาหวานทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบทั้งก่อนและหลังทดลอง ตามแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อประเมินความรู้และพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนาอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มเสี่ยงเบาหวาน สถิติเชิงอนุมาน

1. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยความรู้และพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเสี่ยงเบาหวานก่อนและหลังทดลองภายในกลุ่มทดลองและภายในกลุ่มเปรียบเทียบด้วยค่าสถิติ PAIRED SAMPLE T-TEST ใช้ระดับแอลฟ่า P=0.05 (ความเชื่อมั่น = 95%)

2. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยความรู้และพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเสี่ยงเบาหวานก่อนและหลังทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบด้วยค่าสถิติ INDEPENDENT T-TEST ใช้ระดับแอลฟ่า P=0.05 (ความเชื่อมั่น = 95%)

3. ผลการวิเคราะห์/ผลการวิจัยและการอภิปราย

3.1 กลุ่มทดลอง กลุ่มเปรียบเทียบ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.3 และร้อยละ 66.7 ตามลำดับ ส่วนอายุกลุ่มทดลอง กลุ่มเปรียบเทียบ ส่วนใหญ่ อายุระหว่าง 46-55 ปี ร้อยละ 41.7 และร้อยละ 66.70 ตามลำดับ กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 58.3 และร้อยละ 91.7 ตามลำดับ ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 100 ทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 41.7 และร้อยละ 50.0 ตามลำดับ ทั้งสองกลุ่มประกอบอาชีพส่วนใหญ่เกษตรกรรม เท่ากัน ร้อยละ 66.7 กลุ่มทดลองมีรายได้ส่วนใหญ่ 5,000-8,000 บาท ต่อปี ร้อยละ 66.7 ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบ มีรายได้ส่วนใหญ่ ต่ำกว่า 5,000 บาท ต่อปี ร้อยละ 91.7 ประวัติการมีโรคประจำตัวพบว่ากลุ่มทดลองส่วนใหญ่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 58.3 และกลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 58.3 น้ำหนักตัวทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่มีน้ำหนักตัว ระหว่าง มากกว่า 45 กิโลกรัม ร้อยละ 83.3 และร้อยละ 100 ตามลำดับ ค่าความดันโลหิต ในกลุ่มทดลองส่วนใหญ่ มีค่าความดัน >140/90 มิลลิเมตรปรอท ร้อยละ 75.0 ส่วนกลุ่มทดลอง ส่วนใหญ่มีค่าความดันโลหิต ระหว่าง 120-139/80-89 มิลลิเมตรปรอท ระดับน้ำตาลในเลือด กลุ่มทดลองส่วนใหญ่ มีระดับน้ำตาลในเลือด 111-120 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร กลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่มีค่าระดับน้ำตาลในเลือดระหว่าง 100-110 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร

3.2 ผลการวิเคราะห์ด้านความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและการส่งเสริมสุขภาพ

ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ	N	$\overline{X}$	S.D.	T	95%CI	P-VALUE
กลุ่มทดลอง	12	6.92	6.75	3.02	2.13 ถึง 13.54	0.012*
กลุ่มเปรียบเทียบ	12	0.92	3.03			

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ มากกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P- VALUE <0.05) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลต่างคะแนนความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพระหว่างกลุ่ม พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของผลต่างคะแนนความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P- VALUE <0.05) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มินตรา สาระรักษ์ และคณะ (2553) ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันและลดปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน ชนิดที่ 2 ของแกนนำประชาชน เขตลุ่มน้ำห้วยข้าวสาร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องโรคเบาหวาน ทั้งก่อนและหลังการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นถึงผลของรูปแบบการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเสี่ยงเบาหวาน ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมประเมินวิถีชีวิตและพฤติกรรมกลุ่มเสี่ยงเบาหวาน รวมถึงการสำรวจสิ่งที่กลุ่มเสี่ยงเบาหวานต้องการทราบในการปฏิบัติตนส่งเสริมสุขภาพและการประเมินความพร้อมของกลุ่มเสี่ยงเบาหวานในการร่วมกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพด้วย เพื่อทราบถึงวิถีชีวิตและพฤติกรรมของกลุ่มเสี่ยงเบาหวานก่อนที่จะเริ่มดำเนินการส่งเสริมสุขภาพ เมื่อมีการสำรวจคุณลักษณะส่วนบุคคลแล้วมีการให้ความรู้เรื่องสุขภาพและการส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มเสี่ยงเบาหวาน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อหลังการทดลอง พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและการส่งเสริมสุขภาพมากที่สุด เรื่องการรับประทานอาหารหวานจัดเป็นประจำเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน คิดเป็นร้อยละ 100 มีความรู้น้อยที่สุดเรื่อง การออกกำลังกายในเรื่องรูปแบบการออกกำลังกายทุกอย่างทุกคนสามารถออกกำลังกายได้โดยไม่อันตราย คิดเป็นร้อยละ 58.6 สาเหตุอาจเป็นเพราะให้ความรู้ด้านนี้ยังไม่เพียงพอ ควรนำไปแก้ไขในการวิจัยครั้งต่อไป หรือการนำผลการวิจัยไปใช้อธิบายเพิ่มเติมและยกตัวอย่างประกอบ

3.3 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ

พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ	N	$\overline{X}$	S.D.	T	95%CI	P-VALUE
กลุ่มทดลอง						
ก่อนการทดลอง	12	2.23	0.17	-2.76	-0.09 ถึง -0.01	0.019*
หลังการทดลอง	12	2.28	0.19			
กลุ่มเปรียบเทียบ						
ก่อนการทดลอง	12	2.23	0.17	1.54	-0.04 ถึง 0.21	0.152
หลังการทดลอง	12	2.24	0.17			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพภาพรวมและรายด้านมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P- VALUE <0.05) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้าน

พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเสี่ยงเบาหวานรวมทุกด้าน ระหว่างกลุ่มยังพบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของผลต่างคะแนนพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพรวมทุกด้าน มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P- VALUE < 0.05) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิทยา เพชรรัตน์ และคณะ (2552) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพเพื่อแก้ไขปัญหาเบาหวานของประชาชนในชุมชนศรีฐาน อำเภอป่าติ้ว จังหวัดยโสธร พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P- VALUE >0.05) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีเพียงด้านการอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มทดลอง ไม่แตกต่างกันทางสถิติ (P-VALUE < 0.05) เพราะในส่วนของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพด้านการอยู่ในสภาวะแวดล้อมก่อนการทดลองอยู่ในระดับดี ร้อยละ 75.00 ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ดีอยู่แล้วการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มเสี่ยงเบาหวานที่เกิดขึ้นเป็นการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเสี่ยงเบาหวาน จากระดับพอใช้ ร้อยละ 58.33 ก่อนการทดลอง พัฒนาเป็นพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มเสี่ยงเบาหวาน ระดับสูง ร้อยละ 83.33 หลังการทดลอง แสดงให้เห็นถึงผลของรูปแบบการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเสี่ยงเบาหวาน ต่อการเพิ่มระดับคะแนน กิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตนในการส่งเสริมสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงเบาหวาน คือ กิจกรรมการเสริมพลังซึ่งเป็นการชักนำให้กลุ่มเสี่ยงเบาหวานมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เป็นกระบวนการช่วยให้กลุ่มเสี่ยงเบาหวานรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (SELF ESTEEM) เชื่อมั่นในความสามารถตนเอง (SELF EFFICACY) เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมสุขภาพ ผู้มีบทบาทในการสร้างพลังใจ คือ บุคลากร ทีมสุขภาพ ครอบครัว (กมลวรรณ หวังสุข, 2553) โดยมีกระบวนการดังนี้ 1) การสร้างสัมพันธภาพ เริ่มตั้งแต่การสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรระหว่างทีมสุขภาพกับกลุ่มเสี่ยงเบาหวาน 2) การพัฒนาความสามารถ โดยการสอนให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและตามความต้องการของกลุ่มเสี่ยง 3) การดำเนินการปฏิบัติตามแผนที่ตั้งเป้าหมายไว้ การเสริมสร้างพลังใจในระยะนี้เพื่อคงไว้ซึ่งการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ เกิดความมั่นใจในการรับรู้ความสามารถตนเองระหว่างที่อยู่ในกระบวนการเสริมสร้างพลังใจ การชมเชย การให้กำลังใจ การให้คำปรึกษา 4) การติดตามเยี่ยมกลุ่มเสี่ยงเพื่อประเมินความก้าวหน้าของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตามแผน ประกอบกับการมีสมุดบันทึกสุขภาพของกลุ่มเสี่ยงเบาหวานซึ่งยังมีความรู้และแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ และมีแบบบันทึกในการปฏิบัติเพื่อการส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มเสี่ยงเบาหวาน ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสุขภาพ (สุวิภา นิตยางกูร และคณะ, 2552) เป็นกระบวนการทำให้ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เกิดการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในทิศทางที่พึงประสงค์ เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายสุดท้าย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อหลังการทดลอง พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมด้านโภชนาการ ที่ปฏิบัติมากที่สุด คือกินอาหารมื้อเช้าเป็นมื้อหลัก คิดเป็นร้อยละ 84.33 รองลงมาคือ การรับประทานอาหารประเภทต้ม นึ่ง ลวก ร้อยละ 78.24 พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพด้านที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านการเข้าถึงบริการสุขภาพ คือการตรวจสุขภาพประจำปี อย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง ร้อยละ 42.65 และเหตุผลที่ทำให้การตรวจสุขภาพประจำปีน้อย คือ งานยุ่งจนไม่มีเวลาไปตรวจสุขภาพ ร้อยละ 78.54

เอกสารอ้างอิง

วิทยา เพชรรัตน์ และคณะ. การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพเพื่อแก้ไขปัญหาโรคเบาหวานของประชาชนในชุมชนศรีฐาน อำเภอป่าติ้ว จังหวัดยโสธร. *วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ*. ปีที่ 2 ฉบับที่ 3. กาฬสินธุ์. 2552.

สุวิภา นิตยางกูร และคณะ. *แนวทางการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข*. มปท : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. 2552.

มัยธัช สามเสน และคณะ. *แนวทางการคัดกรองและการดูแลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับ อสม. . มปท : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด*. 2550.

มินตรา สาระรักษ์ และคณะ. ผลของการจัดกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันและลดปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน ชนิดที่ 2 ของแกนนำประชาชน เขตลุ่มน้ำห้วยข้าวสาร จังหวัดอุบลราชธานี. *สารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*. ปีที่ 2 ฉบับที่ 3. 2553.

กมลวรรณ หวังสุข. *การให้ความรู้เพื่อจัดการโรคเบาหวานด้วยตนเอง*. กรุงเทพฯ : ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด. 2553.

ผลของโปรแกรมส่งเสริมการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกโดยใช้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพในตำบลบ่อนอก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

DEVELOPMENT OF A PROGRAM FOR PROMOTE CERVICAL CANCER SCREENING SERVICES USING THE HEALTH BELIEF MODEL IN BONOK SUBDISTRICT, MUANG DISTRACT, PRACHUAP KHIRI KHAN PROVINCE

เรไร สูงยิ่ง[1] บุษราคัม สิงห์ชัย[2] และบัวตั๋น เธียรอารมณ์[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[2] อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[3] อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูก การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค การรับรู้ต่อความรุนแรงของโรค การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคของการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ทั้งก่อนและหลังการทดลอง และ 2) เปรียบเทียบการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สตรีอายุ 30-60 ปี ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลบ่อนอก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 60 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบรายงานการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที ผลการวิจัยพบว่า 1) ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีระดับความรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูกและการรับรู้ความเชื่อด้านสุขภาพ สูงกว่าก่อนทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และกลุ่มทดลองมีการรับรู้ความเชื่อด้านสุขภาพมากกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม และมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 2) ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ คิดเป็นร้อยละ 85.67

คำสำคัญ : มะเร็งปากมดลูก, การไม่มาตรวจมะเร็งปากมดลูก, การตรวจคัดกรอง

Abstract

This research aimed to: 1) compare the knowledge on cervical cancer, perception on risk of cervical cancer, perception on cervical cancer symptoms, perception on benefits of cervical cancer and barrier for cervical cancer screening services, in experimental group and compare group, both before and after trial, and 2) compare the cervical cancer screening services, in experimental group and compare group, both before and after trial. The research samples were 60 women 30-60 year-old in Bonok Subdistrict, Muang Distract, Prachuap Khiri Khan Province, selected by using purposive sampling method. The tool for collecting data was the questionnaire and the report for cervical cancer

screening services. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test. The research results were as follows: 1) after the experiment, the knowledge of cervical cancer perception on belief of health was higher in the experimental group and the perception on belief of health was higher in the both before using the health belief model and experimental group with statistical significance at 0.05 level, and 2) after the experiment, the experimental group using the cervical cancer screening services at 85.67 percent and higher than in compare group at the level of 0.05 with statistical significance.

KEYWORDS : CERVICAL CANCER, FAILURE TO DETECT CERVICAL CANCER, SCREENING SERVICES

1. บทนำ

สาเหตุของโรคนี้พิสูจน์แล้วว่า ต้นเหตุที่แท้จริง คือ การติดเชื้อไวรัส Human Papilloma virus (HPV) มีระยะการดำเนินการโรคยาวนานเริ่มต้นจาการติดเชื้อไวรัส Human Papilloma virus (HPV) ที่ปากมดลูกทำให้มีการเปลี่ยนแปลงของเซลล์จนกระทั่งกลายเป็นมะเร็งปากมดลูกระยะลุกลามขบวนการนี้จะใช้เวลาประมาณ 13 ปี ดังนั้นการสืบค้นหาเซลล์ปากมดลูกที่ผิดปกติตั้งแต่แรกเริ่ม ที่ทำได้ง่ายไม่ซับซ้อน คือ การทำ Pap Smear ทำได้ตั้งแต่ระดับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จึงเป็นวิธีการคัดกรองโรคที่มีประสิทธิภาพ

ประเทศไทยโรคมะเร็งปากมดลูก เป็นมะเร็งที่พบมากเป็นอันดับ 4 ในบรรดามะเร็ง 10 อันดับแรกของไทย พบอุบัติการณ์24.7ต่อประชากรหญิง 100,000 คน ในแต่ละปีจะมีผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกเพิ่มขึ้นประมาณปีละ7,000 คน ซึ่งเสียชีวิตจากมะเร็งปากมดลูกสูงถึง 7 คนต่อวัน และช่วงอายุที่พบบ่อย 45-50 ซึ่งการเป็นมะเร็งปากมดลูก จะมีผลกระทบต่อครอบครัวผู้ป่วยอย่างมาก ดังนั้นการตรวจคัดกรองโรคมะเร็งปากมดลูกโดยการตรวจแปปสเมียร์ (Pap Smear) ได้พิสูจน์อย่างแน่ชัดแล้วว่าสามารถลดอัตราการเกิดและอัตราการตายจากโรคมะเร็งปากมดลูกได้

สำหรับสถานการณ์โรคมะเร็งปากมดลูกจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบอุบัติการณ์ของโรคมะเร็งปากมดลูก ตั้งแต่ พ.ศ.2549 ถึง พ.ศ. 2553 อยู่ในช่วง 16-24 คน อัตราตายจากโรคมะเร็งปากมดลูกต่อแสนประชากรในปี ปี 2549 เท่ากับ 4.89 ปี 2550 เท่ากับ 4.63 ปี 2551 เท่ากับ 4.02 ปี 2552 เท่ากับ 3.18 และปี 2553 เท่ากับ 4.15 เป้าหมายการควบคุมป้องกันโรคไม่ให้เกิน 3.5 ต่อแสนประชากร อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ อัตราตายจากโรคมะเร็งปากมดลูกต่อแสนประชากรปี 2549 เท่ากับ 4.62 ปี 2550 เท่ากับ 2.31 ปี 2551 เท่ากับ 8.05 ปี 2552 เท่ากับ 3.44 และปี 2553 เท่ากับ 5.70 (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, 2554)

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ มีนโยบายส่งเสริมสุขภาพเพื่อให้ประชาชนทั้งชาติมีสุขภาวะที่ดี ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาโรคมะเร็งปากมดลูก และสนับสนุนงบประมาณให้กระทรวงสาธารณสุขดำเนินการคัดกรองโรคมะเร็งปากมดลูกด้วยวิธี Pap smear ใน 76 จังหวัดทั่วประเทศไทย ในสตรีกลุ่มอายุระหว่าง 30-60 ปี ซึ่งเป็นวิธีสามารถตรวจและสืบค้นได้ตั้งแต่เซลล์เริ่มผิดปกติทำให้ลดอุบัติการณ์และอัตราการตายของโรคมะเร็งปากมดลูกได้

จากผลการดำเนินงานคัดกรองมะเร็งปากมดลูกในสตรีอายุ 30- 60ในพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองปุหลก ในปี 2553 - 2554 กลุ่มเป้าหมายมารับบริการคัดกรองมะเร็งปากมดลูกคิดเป็นร้อยละ 24.79 ปี 2553 และปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 26.8 และพบผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกในปี 2552 จำนวน 2 ราย ปี 2553 พบ 2 ราย และในปี 2554 พบ 2 ราย จะเห็นได้ว่ามะเร็งปากมดลูกเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญอันดับต้นของประชาชนรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองปุหลก ซึ่งต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

จากการวิเคราะห์ปัญหา พบว่า ในส่วนของเจ้าหน้าที่ ที่เป็นผู้ให้บริการ มีบุคลากรน้อย แต่มีภาระงานมาก ดังนั้นจึงต้องจัดบริการในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น ในส่วนของผู้รับบริการพบว่า ด้วยความอายต่อเจ้าหน้าที่ที่อยู่ประจำจึงไม่มารับบริการตรวจคัดกรองจึงต้องขอสนับสนุนเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์มาให้บริการซึ่งเป็นข้อจำกัดด้านการให้บริการ

จากข้อมูลการดำเนินงานที่ผ่านมามีผู้มารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกอยู่ในเกณฑ์ต่ำผู้วิจัยจึงได้ทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในสตรีกลุ่มที่ไม่ได้มารับบริการตรวจคัดกรองจำนวน 30 คน พบว่าสาเหตุที่ไม่มาตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกคือ อาย ไม่มีอาการผิดปกติ ต้องไปทำงาน กลัวทำใจไม่ได้เมื่อตรวจพบว่าเป็นมะเร็งปากมดลูก ดังนั้นเพื่อส่งเสริมให้สตรีกลุ่มเป้าหมาย อายุ 30 -60 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูกมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก อีกทั้งยังไม่มีแนวทางหรือรูปแบบใหม่ๆในการรณรงค์การดำเนินงานในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงจัดทำโปรแกรมส่งเสริมการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกโดยใช้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ มาประยุกต์ใช้เพื่อให้สตรีมีการรับรู้ความเชื่อด้านสุขภาพและมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นรูปแบบส่งเสริมบริการการตรวจมะเร็งปากมดลูกขึ้นใหม่ ในสตรีกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสม โดยใช้ทรัพยากรเท่าที่มีอยู่โดยเริ่มจากการพัฒนาความรู้ที่นำแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพมาประยุกต์ใช้และพัฒนาความรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูกแก่สตรี

2. ขั้นตอนการศึกษา

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สตรีอายุ 30-60 ปี ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองปุหลก ตำบลบ่อนอก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ยังไม่ได้รับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาจำนวน 162 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สตรีอายุ 30 - 60 ปี ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองปุหลก ตำบลบ่อนอก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 60 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจงแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ 30 คน โดยกลุ่มตัวอย่างมีคุณสมบัติดังนี้

2.1.1 อายุ 30- 60 ปี

2.1.2 ยังไม่เคยได้รับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา

2.1.3 มีภูมิลำเนาในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองปุหลกตำบลบ่อนอก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2.1.4 มีความสามารถในการรับรู้และสื่อความหมายเข้าใจ

2.1.5 มีความสมัครใจและยินยอมให้ความร่วมมือในการวิจัย

2.2 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.2.1 โปรแกรมส่งเสริมการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกโดยใช้แบบแผนความเชื่อสุขภาพ โดยมีขั้นตอนจัดทำโปรแกรม ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกรูปแบบเดิมและข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการนำมาพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกในสตรีอายุ 30-60 ปีเพื่อให้มารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก โดยผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาหลักวิชาการ ทฤษฎี งานวิจัย เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรคมะเร็งปากมดลูก

2) วิเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองปุหลกตำบลบ่อนอก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อหาจุดอ่อนและปรับปรุงกระบวนงานที่ส่งเสริมให้สตรีมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกเพิ่มขึ้น

3) ศึกษาข้อมูล ค้นหาสาเหตุและสภาพปัญหาของชุมชน โดยการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานที่ผ่านมา

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดโปรแกรมการส่งเสริมการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก โดยนำข้อมูลที่ได้นำหลักวิชาการที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ผสมผสานกัน โดยมีวิธีการในการพัฒนาโปรแกรมดังนี้

1) กำหนดลักษณะของโปรแกรมใหม่ที่จะพัฒนา

1.1) โปรแกรมการการส่งเสริมการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกรูปแบบใหม่ต้องเป็นโปรแกรมที่ช่วยให้สตรีอายุ 30-60 ปี มีความรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูกมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกเพิ่มขึ้นมีความรู้ในเรื่องของมะเร็งปากมดลูกและมีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องตามแบบแผนความเชื่อเรื่องการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

1.2) โปรแกรมใหม่ ต้องไม่ยุ่งยาก ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ

1.3) โปรมแกรมใหม่ต้องไม่เป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้ปฏิบัติและเป็นที่ยอมรับของผู้ปฏิบัติงาน

2) นำหลักวิชาการ ทฤษฎี งานวิจัย เอกสารต่าง ๆ ที่ได้ทบทวน มาประยุกต์ใช้และผสมผสานเพื่อสร้างโปรแกรมการให้ความรู้ใหม่ ให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ

3) ผู้วิจัยนำโปรแกรมที่พัฒนาขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบวิธีการให้ความรู้ตามโครงสร้างและเนื้อหา แล้วนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปดำเนินการ

4) นำโปรแกรมการส่งเสริมการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้สอนกับสตรีอายุ 30-60 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน เพื่อดูคุณภาพและความเข้าใจในเนื้อหา

5) นำโปรแกรมการส่งเสริมการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับสตรีอายุ 30-60 ปี นำกลับมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์พร้อมนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการใช้โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก โดยให้ความรู้จำนวน 2 ครั้ง โดยวิธีการบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การนำเสนอตัวแบบจริง แจกแผ่นพับเรื่องมะเร็งปากมดลูก เยี่ยมติดตามให้คำแนะนำในสัปดาห์ที่ 2 ให้ความรู้ในครั้งที่ 2 และติดตามเยี่ยมกระตุ้นเตือนสัปดาห์ที่ 2-9 และกระตุ้นเตือนโดย อสม. ให้ความรู้ผ่านวิทยุชุมชนประจำตำบลบ่อนอกทุกวันจันทร์ ครั้งละ 15 นาที เป็นเวลา 10 สัปดาห์ เพื่อให้กลุ่มทดลองเกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้เกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูก การรับรู้ถึงโอกาสเสี่ยง การรับรู้ต่อความรุนแรงการรับรู้ประโยชน์ของการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

1) สื่อและเครื่องมือที่ใช้ประกอบการทดลองใช้โปรแกรมใหม่ในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.1) แผ่นพับความรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูก

1.2) ทะเบียนบันทึกการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

1.3) ภาพวีดิทัศน์

1.4) วิทยุชุมชนตำบลบ่อนอก

1.5) ตัวแบบจริง (ผู้ป่วยที่เป็นมะเร็งปากมดลูก)

1.6) บัตรเชิญตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประวัติการมีเพศสัมพันธ์ ประวัติการตั้งครรภ์ ประวัติจำนวนบุตรที่มีชีวิต ประวัติอายุบุตรคนสุดท้าย ประวัติการคุมกำเนิด ประวัติจำนวนครั้งของการแต่งงาน ประวัติการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์

ส่วนที่ 2 แบบวัดความรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูก วัดโดยใช้แบบสอบถามเป็นปรนัย 3 ตัวเลือก คือ ใช่ ไม่ทราบ และไม่ใช่ มีเกณฑ์การให้คะแนน คือ

เกณฑ์การให้คะแนนและการประเมินผล

		ข้อความที่มีความหมายทางบวก	ข้อความที่มีความหมายทางลบ
ตอบใช่	ได้	1	0
ตอบไม่ใช่	ได้	0	1
ตอบไม่ทราบ	ได้	0	0

เกณฑ์การพิจารณาระดับความรู้

เกณฑ์การประเมินระดับคะแนนมีข้อคำถาม20 ข้อ ผู้วิจัยได้ประยุกต์การวิเคราะห์ระดับคะแนนตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพแปรผลโดยใช้ตัวเลขแสดงระดับคะแนนของบรูม (Bloom, 1971 อ้างถึงในเสาวลักษณ์ สัจจา, 2551 : 44) ซึ่งตั้งไว้ 3 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนนต่ำ หมายถึง ช่วงคะแนนเป็นร้อยละ 0 - 59.9 (0-11 คะแนน)

ระดับคะแนนปานกลาง หมายถึง ช่วงคะแนนเป็นร้อยละ 60 - 79.9 (12-15 คะแนน)

ระดับคะแนนสูง หมายถึง ช่วงคะแนนเป็นร้อยละ 80 - 100 (016-20 คะแนน)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถาม การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคมะเร็งปากมดลูก

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามด้านการรับรู้ต่อความรุนแรงของโรคมะเร็งปากมดลูก

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามการรับรู้ถึงประโยชน์ของการปฏิบัติตามคำแนะนำโดยการรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

ส่วนที่ 6 แบบสอบถาม การรับรู้ต่ออุปสรรคโดยการรับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

ส่วนที่ 7 แบบสอบถามการรับได้รับการสนับสนุนทางสังคมในการพัฒนาพฤติกรรมป้องกันมะเร็งปากมดลูกโดยการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

จากส่วนที่ 3-7 ผู้วิจัยประยุกต์ใช้ตามแบบวัดทัศนคติของลิเคร์ต (Likert's Scale) มีลักษณะเป็นมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 3 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

	ข้อความที่มีความหมายทางบวก	ข้อความที่มีความหมายทางลบ
เห็นด้วย	3	1
ไม่เห็นด้วย	2	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	3

ผู้วิจัยได้แบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับโดยใช้ตัวเลขแสดงระดับคะแนนของบรูม (Bloom, 1971 อ้างถึงในเสาวลักษณ์ สัจจา, 2551 : 44) ซึ่งตั้งไว้ 3 ระดับ ดังนี้

ระดับการรับมาก หมายถึง ได้คะแนนมากกว่าร้อยละ 80 (17-21 คะแนน)

ระดับปานกลาง หมายถึง ได้คะแนนระหว่างร้อยละ 60-79.9 (13-16 คะแนน)

ระดับการรับต่ำ หมายถึง ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 59.9 (0-12 คะแนน)

ส่วนที่ 8 แบบบันทึกข้อมูลการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกสตรีอายุ 30 - 60 ปี

2.3 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

2.3.1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นโดยศึกษารายละเอียดจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวข้อง

2.3.2 กำหนดขอบเขต และโครงสร้างเนื้อหาของแบบบันทึกข้อมูลให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.3.3 สร้างแบบบันทึกข้อมูลสำหรับเก็บข้อมูลสตรีอายุ 30-60 ปีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองปุหลก ตำบลบ่อนอก ช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2554 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2555

2.4 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.4.1 การหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา

โดยการนำแบบสอบถามข้อมูลทั้งหมดไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจน ความตรงของเนื้อหาและความถูกต้องของการใช้ภาษา หลังจากที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามข้อมูลมาแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมทางด้านภาษาและความถูกต้องในเนื้อหาตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ

2.4.2 การหาความเชื่อมั่น

โดยการนำแบบสอบถามข้อมูลที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึงกับประชากรที่ศึกษาในตำบลอ่าวน้อย เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือจำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาหาสัมประสิทธิ์ความคงที่ภายใน (Coefficient Internal Consistency) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟ่าของครอนบาค (Conbach Alpha Coefficient) ซึ่งค่าที่คำนวณได้อยู่ระหว่าง 0 - 1 แบบสอบถามที่ค่าความเที่ยงของความสอดคล้องภายในสูง แสดงว่าสามารถวัดได้ ในเนื้อหาเดียวกันและวัดได้สอดคล้องกันทุกข้อ แบบสอบถามฉบับนี้ได้นำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.79 และได้วิเคราะห์แยกตามตัวแปรดังนี้

1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูกเท่ากับ 0.75
2) การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคมะเร็งปากมดลูกเท่ากับ 0.74
3) การรับรู้ต่อความรุนแรงของโรคมะเร็งปากมดลูกเท่ากับ 0.75
4) การรับรู้ถึงประโยชน์ของการปฏิบัติตัวตามคำแนะนำเท่ากับ 0.74
5) การรับรู้ต่ออุปสรรคของการมาตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกเท่ากับ 0.74
6) การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมเท่ากับ 0.83

จากนั้นจึงปรับปรุงแก้ไขแบบบันทึกข้อมูลให้สมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปใช้

2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดำเนินการโดยขอหนังสือการขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เพื่อขออนุญาตให้สตรีอายุ 30-60 ปี โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองปุหลก ตำบลบ่อนอก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เข้าร่วมการศึกษาครั้งนี้ โดยกลุ่มตัวอย่างสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม ตาม

รูปแบบการให้ความรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนธันวาคม 2554 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2555 เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงทำการเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 60 คน ดังนี้

2.5.1 รวบรวมข้อมูลก่อนการทดลองด้วยการให้กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบตอบแบบสอบถาม

2.5.2 ดำเนินการทดลองโดยกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการส่งเสริมสุขตามรูปแบบใหม่

2.5.3 ประเมินความรู้ในกลุ่มทดลองในสัปดาห์ที่ 10

2.5.4 รวบรวมข้อมูลภายหลังการทดลองแล้ว 10 สัปดาห์ (Post-test) ด้วยการตอบแบบสอบถามชุดเดิม

2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วจึงนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน ลงรหัสแล้วจึงบันทึกข้อมูลในคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อศึกษาความรู้เรื่องมะเร็งปากมดลูก เพื่อศึกษาการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคมะเร็งปากมดลูก เพื่อศึกษาการรับรู้ต่อความรุนแรงของโรคมะเร็งปากมดลูก การรับรู้ประโยชน์ของการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก การรับรู้ต่ออุปสรรคของการมารับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคม กับการมาตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรีกลุ่มเป้าหมายโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองปุหลก ตำบลบ่อนอก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเพื่อศึกษาพฤติกรรมการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 30-60 ปีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองปุหลกตำบลบ่อนอก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ดังนี้

2.6.1 วิเคราะห์ข้อมูลด้านความรู้เกี่ยวกับมะเร็งปากมดลูก ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคมะเร็งปากมดลูก การรับรู้ต่อความรุนแรงของโรคความสามารถในรับรู้ประโยชน์ โดยใช้ร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้สถิติ Paired t-test เพื่อทดสอบความ แตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง ภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

2.6.2 วิเคราะห์ข้อมูลด้านพฤติกรรมการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที (t-test) เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

3. ผลการวิจัยและการอภิปราย

3.1 ผลการวิจัย

3.1.1 เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูก การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค การรับรู้ต่อความรุนแรงของโรค การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคของการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ทั้งก่อนและหลังการทดลอง

1) ความรู้เกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูก ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้เรื่องโรคมะเร็งปากมดลูก สูงกว่าก่อนทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นมะเร็งปากมดลูก ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นมะเร็งปากมดลูก สูงกว่าก่อนทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) การรับรู้ต่อความรุนแรงของโรคมะเร็งปากมดลูก ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนด้านการรับรู้ต่อความรุนแรงโรคมะเร็งปากมดลูกสูงกว่าก่อนทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ในการมาตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนด้านการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ในการมาตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกสูงกว่าก่อนทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5) การรับรู้ต่ออุปสรรคต่อการมาตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนด้านการรับการรับรู้ต่ออุปสรรคต่อการมาตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกสูงกว่าก่อนทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6) การได้รับการสนับสนุนทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนการได้รับการสนับสนุนทางสังคม สูงกว่าก่อนทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการวิจัยนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของธิดา นุ่มอยู่ (2551 : 99) ได้ศึกษาการส่งเสริมการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกและการตรวจเต้านมด้วยตนเองของสตรีโดยประยุกต์ทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพในเขตอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2551 ผลการวิจัยพบว่าหลังการทดลองสตรีกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ การรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรงและการรับรู้ผลดีของการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$)

และสอดคล้องกับงานวิจัยของจรรยา หาสุขและคณะ (2554 : 90) ได้ศึกษาผลของการใช้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมในการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกแก่สตรีอายุ 30-60 ปีตำบลบ้านแร่ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลองสตรีกลุ่มทดลองมีการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค การรับรู้ความรุนแรงของโรคมะเร็งปากมดลูก การรับรู้ประโยชน์และค่าใช้จ่ายของการมาตรวจมะเร็งปากมดลูกการรับรู้อุปสรรคของการมาตรวจมะเร็งปากมดลูกมากกว่าก่อนทดลองและมากขึ้นกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$)

และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลักษณ์ สัจจา (2551 : 96-99) ศึกษาประสิทธิผลของการใช้โปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพร่วมกับทฤษฎีการสนับสนุนทางสังคมในการส่งเสริมสตรีกลุ่มอายุ 35-60 ปี มารับบริการคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาล 2 เทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองทุกคนมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกเมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของการสนับสนุนทางสังคมกับการมาตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3.1.2 เปรียบเทียบการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

การมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก สูงกว่าก่อนทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสังวร ฉิมมาลา (2552 : 70) ศึกษาการประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพในการตรวจมะเร็งปากมดลูกในเขตตำบลห้วยขมิ้น อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า หลังการเข้าร่วมโปรแกรมสุขศึกษา กลุ่มทดลองมีการรับส่งเสริมการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกและการตรวจเต้านมด้วยตนเองของสตรี มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เอกสารอ้างอิง

จรรยา หาสุข.และคณะ. *ผลของการใช้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมในการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกแก่สตรีอายุ 30-60 ปี ตำบลบ้านแร่ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2554.

ธิดา นุ่มอยู่. *การส่งเสริมการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกและการตรวจเต้านมด้วยตนเองของสตรีโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพในเขตอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการระบบสุขภาพ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2551.

สังวร ฉิมมาลา. *การประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพด้านสุขภาพในการตรวจมะเร็งปากมดลูกตำบลห้วยขมิ้น อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี*. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสรคาม. 2552.

เสาวลักษณ์ สัจจา. *ประสิทธิผลของประยุกต์ใช้ทฤษฎีและแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมในการส่งเสริมสตรีอายุ 30-60 ปี เพื่อมาตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาล 2 เทศบาลเมืองหนองคายจังหวัดหนองคาย*. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2551.

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มงานยุทธศาสตร์. *สถานการณ์โรคมะเร็งปากมดลูกจังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. ประจวบคีรีขันธ์ : สำนักงาน. 2554.

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชิงรุก อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

FACTORS AFFECTING SATISFACTION OF PEOPLE TOWARD DUTY PERFORMANCE OF VILLAGE PUBLIC HEALTH VOLUNTEERS (VPHV.) ACCORDING TO PROJECT ON PROACTIVE PROMOTION FOR VILLAGE PUBLIC HEALTH VOLUNTEERS IN PATHIO DISTRICT, CHUMPHON PROVINCE

วิสันต์ สมตน[1] บุษราคัม สิงห์ชัย[2] และบัวตั้น เธียรอารมณ์[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[2] อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[3] อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของ อสม. เชิงรุก 2) ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำหน้าที่ของ อสม.เชิงรุก 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยคาดหวังกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำหน้าที่ของ อสม.เชิงรุก และ 4) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำหน้าที่ของ อสม.เชิงรุก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือประชาชนที่มีอายุ ตั้งแต่ 17 ปีขึ้นไป ในอำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอนจำนวน 375 คน และจากการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของ อสม. เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำหน้าที่ของ อสม.เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยส่วนบุคคลเกี่ยวกับระดับการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำหน้าที่ของ อสม.เชิงรุก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยความคาดหวังมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำหน้าที่ของ อสม. เชิงรุก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 4) ปัจจัยความคาดหวังเกี่ยวกับเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ความรู้ความสามารถ กระบวนการให้บริการ และปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลเกี่ยวกับระดับการศึกษามีผลต่อความพึงพอใจการทำหน้าที่ของอสม.เชิงรุกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยสามารถร่วมพยากรณ์ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจการทำหน้าที่ของอสม.เชิงรุก ได้ร้อยละ 27.00

คำสำคัญ : ความพึงพอใจของประชาชน, โครงการเชิงรุก, การปฏิบัติหน้าที่

Abstract

This research aimed to: 1) study people's expectation on proactive roles of VPHV., 2) examine people's satisfaction toward proactive duty performance of VPHV., 3) investigate relationship between people's personal factors and factors expectation with their satisfaction toward proactive duty performance of VPHV., and 4) examine relationship between people's satisfaction toward proactive duty performance of VPHV.. The research samples were 375 people over 17 years old in Pathio District, Chumphon Province, selected by using multi-staged random sampling method, and 12 people selected by using purposive sampling method. The tools for collecting data were questionnaire and in-depth interview form. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression. The research results were as follows: 1) the people's expectation on proactive roles of VPHV. was overall at a high level. The first three aspects of the roles with the highest mean scores of expectation were, ranked in descending order of their mean scores, proactive personality of VPHV., service process, and knowledge and ability, 2) the people's satisfaction toward proactive duty performance of VPHV. was overall at a high level. The first three aspects of the performance with the highest mean scores of satisfaction were, ranked in descending order of their mean scores, taking care of the elderly, taking care of pregnant women, and taking care of disabled people, 3) there was positive relationship at a low level with statistical significance at 0.01 level between people's educational level and their satisfaction toward proactive duty performance of VPHV., and there was positive relationship at a moderate level with statistical significance at 0.01 level between people's expectation about leadership, knowledge, process of service, and factors personal about education affect to 4) people's satisfaction toward proactive duty performance of VPHV., and could mutually predict factors affecting people's satisfaction toward proactive duty performance of VPHV. at 27.00 percent.

KEYWORDS : SATISFACTION OF PEOPLE, PROJECT ON PROACTIVE PROMOTION, DUTY PERFORMANCE

1. บทนำ

จากการที่รัฐบาลโดยคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 13 มกราคม 2552 มีมติเห็นชอบตามยุทธศาสตร์และแผนงานเสริมสร้างรายได้พัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงด้านสังคม อนุมัติงบประมาณกลางปี กระตุ้นเศรษฐกิจในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน สามพันล้านบาท ให้แก่กระทรวงมหาดไทยเพื่อจ่ายเป็นค่าป่วยการของอาสาสมัครสาธารณสุขทั่วประเทศในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับสาธารณสุขเชิงรุก คนละ 600 บาท ภายใต้ชื่อโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชิงรุก โดยเน้นเรื่อง การดูแลสุขภาพมารดาและทารก การดูแลเด็กไทยให้เจริญเติบโตอย่างแข็งแรงและสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีสติปัญญาที่ดี การดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ การดูแลผู้พิการ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาและพัฒนางานสาธารณสุขด้านอื่น ๆ ในชุมชน (ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาสุขภาพภาคประชาชนภาคอีสาน, 2554)

อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ปัจจุบันมีอาสาสมัครสาธารณสุขตามโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชิงรุกที่ขึ้นทะเบียน และรับค่าป่วยการเดือนละ 600 บาท จำนวน 1,145 คน จากอาสาสมัครสาธารณสุข

ประจำหมู่บ้านทั้งหมด 1,269 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 ใช้งบประมาณเป็นค่าป่วยการสำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในปี 2554 ทั้งปี เป็นเงิน 8,145,600 บาท เฉลี่ยเดือนละ 678,800 บาทโดยมีผลการปฏิบัติงานดังนี้ ดูแลหญิงตั้งครรภ์ 951 ราย ดูแลหญิงหลังคลอด 946 ราย ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในเด็กต่ำกว่า 6 เดือน 310 ราย เยี่ยมบ้านดูแลผู้สูงอายุ 42,649 ราย ดูแลผู้พิการ 4,301 ราย และพบว่าในแต่ละเดือน มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านบางคนไม่ได้รับค่าป่วยการเนื่องจาก ไม่ได้ทำงานตามที่กำหนด เช่น ขาดส่งรายงาน การไม่อยู่ในพื้นที่การไม่มีผลการปฏิบัติงานเป็นต้น ส่งผลให้มีเงินเหลือจ่ายทั้งปี เป็นเงิน 790,200 บาท เฉลี่ยเดือนละ 68,850 บาท (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชุมพร, 2554) ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นถึงผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามโครงการเท่านั้น แต่เนื่องจากโครงการดังกล่าวได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ ปี 2552 นับถึงปัจจุบันปี 2555 เป็นเวลา 3 ปีเศษ ซึ่งสามารถจะสะท้อนผลลัพธ์ที่สืบเนื่องมาจากของโครงการได้พอสมควรโดยเฉพาะประชาชนซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการดังกล่าวโดยตรง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชิงรุก อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพรเพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพบริการและการทำหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนได้รับบริการจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามโครงการส่งเสริมอาสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชิงรุก ได้อย่างมีคุณภาพ และมีความพึงพอใจสูงสุดต่อโครงการดังกล่าวต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นประชาชนที่มีอายุ ตั้งแต่ 17 ปีขึ้นไป ซึ่งมีชื่อตามทะเบียนราษฎร์และอาศัยอยู่ในเขตอำเภอปะทิว จังหวัดชุมพรในช่วงวันที่ 1 ตุลาคม 2554 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2555 จำนวน 34,960 คน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ จำนวน 375 คนโดยใช้วิธีสุ่มอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) จาก 75 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 5 คน

2) กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จำนวน 12 คน คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้นำชุมชนจำนวน 2 คน ผู้สูงอายุจำนวน 2 คน หญิงตั้งครรภ์จำนวน 2 คน หญิงหลังคลอด จำนวน 2 คน ผู้ปกครองเด็กอายุแรกเกิดถึง 6 ปีจำนวน 2 คนและผู้ดูแลพิการจำนวน 2 คน

2.2 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 แบบคือ เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและ เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ดังนี้

2.2.1. เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม มีลักษณะคำถามแบบปลายปิดที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยได้ศึกษากรอบแนวคิด และแนวทฤษฎีต่าง ๆ ประมวลเข้าด้วยกันและประยุกต์ใช้ พร้อมทั้งการได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อนำมาประกอบเป็นโครงสร้างของแบบสอบถามซึ่งมี 3 ส่วนประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางประชากร

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)เชิงรุก อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชิงรุก อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

2.2.2 เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นเครื่องมือ เป็นคำถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็นโดยอิสระมีทั้งหมด 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามทั่วไป เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว และลักษณะทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 คำถามเจาะลึก เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็น ความคาดหวัง และความพึงพอใจต่อการทำหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตามโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชิงรุก

2.3 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

แบบสอบถามเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

2.3.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย

2.3.2 กำหนดขอบเขตและโครงสร้างของเนื้อหาแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย

2.3.3 นำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษามาสร้างแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายปิดให้มีเนื้อหาสาระครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.3.4 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางภาษา และความครอบคลุมของเนื้อหาด้วยวิธี IOC หลังจากผ่านการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน แล้วผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาอีกครั้งจนเป็นที่ยอมรับ จึงถือได้ว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาแล้วจึงนำไปทดลองใช้ต่อไป

2.3.5 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยทดสอบความเชื่อมั่นโดยการนำเอาแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดสองใช้ (Try Out) กับประชาชนในอำเภอใกล้เคียงที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามทั้งหมดมาให้คะแนนและวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือโดยใช้วิธีของครอนบาร์ค (Cronbach' Alpha) (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 96) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อปรับปรุงให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไปโดยได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ดำเนินการโดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางภาษา และความครอบคลุมของเนื้อหา วิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงภาษาและเนื้อหาด้วยวิธี IOC และปรับปรุงตามคำชี้แนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วจึงนำไปทดลองใช้กับลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 คน ในตำบลหงส์เจริญ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ผลจากการทดลองใช้พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจในคำถามที่ใช้สัมภาษณ์ สามารถตอบคำถามได้ในประเด็นที่ต้องการ จึงนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.4.1 แบบสอบถามเชิงปริมาณ ดำเนินการโดยมอบแบบสอบถามให้แก่ผู้ช่วยเก็บข้อมูลจำนวน 14 คน ดำเนินการสัมภาษณ์ประชาชนกลุ่มตัวอย่างโดยการพูดคุยซักถาม สังเกตพฤติกรรม และบันทึกข้อมูลตามข้อคำถาม ลงในแบบสอบถาม

24.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ดำเนินการโดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้สถิติที่สำคัญ ได้แก่การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยกำหนดระดับความสัมพันธ์ใช้เกณฑ์ของประคอง กรรณสูต (2542) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

3. ผลการวิจัยและการอภิปราย

3.1 ผลการวิจัย

3.1.1 กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังการต่อบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชิงรุกโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 และมีความพึงพอใจต่อการทำหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตามโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชิงรุกอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05

3.1.2 ปัจจัยความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างต่อบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชิงรุกทุกด้าน มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลาง($r = 0.395$) กับความพึงพอใจการทำหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชิงรุก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และพบว่าปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับต่ำ ($r = 0.161$) กับความพึงพอใจการทำหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชิงรุก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3.1.3 ปัจจัยความคาดหวังต่อบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชิงรุกด้านภาวะผู้นำ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านกระบวนการให้บริการและปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างมีผลต่อความพึงพอใจการทำหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชิงรุกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสามารถร่วมพยากรณ์ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการทำหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชิงรุกได้ร้อยละ 27.00 โดยสามารถแทนค่าสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Z = 0.164\ Z_1 + 0.193\ Z_2 + 0.220 Z_3 + 0.135 Z_4$$

3.2 อภิปรายผลการวิจัย

3.2.1 กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังต่อบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชิงรุกอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัตรา มิ่งปรีชา (2550 : 50-51) ที่พบว่าความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแผนกผู้ป่วยนอกต่อคุณภาพบริการของโรงพยาบาลแพร่ในภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก

3.2.2 กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษณา กองมณี (2550 : 63) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก

3.2.3 ปัจจัยความคาดหวังทุกด้านประกอบด้วยปัจจัยความคาดหวังด้านบุคลิกภาพของ (อสม.) เชิงรุก ด้านภาวะผู้นำ ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านคุณภาพการให้บริการและด้านความรู้ความสามารถ มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลางกับความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (r = 0.21, 0.35, 0.39, 0.45, 0.45 และ 0.37 ตามลำดับ) ซึ่งผลการศึกษานี้สามารถอธิบายได้ว่า การที่บุคคลได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนเองความคาดหวังไว้ย่อมส่งผลไปสู่ความพึงพอใจในผลที่เกิดขึ้นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและการให้ความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจของกันตยา เพิ่มผล (2551 : 11); อเนก อ่ำสกุล (2550 : 30); ชยุติ ราชาตัน (2552 : 27); พรสมบูรณ์ แสงรื่น(2551 : 38); คอทเลอร์ (Kotler, 2000 อ้างถึงในบงกช พานำมา, 2548 : 11) และพบว่าปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับต่ำกับความพึงพอใจการทำหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชิงรุก สอดคล้องกับผลการศึกษาของเพ็ชรี แก้วโชติรุ่ง (2551 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าปัจจัยทั่วไปในเรื่องการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2.4 ปัจจัยความคาดหวังต่อบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชิงรุก ด้านภาวะผู้นำ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านกระบวนการให้บริการและปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษามีผลต่อความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสามารถร่วมพยากรณ์ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการทำหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชิงรุกได้ ร้อยละ 27.00 สอดคล้องกับผลการศึกษาของวรชิต พันธุ์แสง (2547 : 66-67)ที่พบว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ ด้านทักษะความรู้ความสามารถ และด้านคุณธรรมสามารถพยากรณ์ความพึงพอใจได้ร้อยละ 72.2 และสอดคล้องกับแนวคิดของอเนก สุวรรณบัณฑิตและภาสกร อดุลพัฒนกิจ (2548 : 176 -177) ที่กล่าวว่าที่กล่าวว่ากระบวนการบริการเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

4. ประโยชน์จากการวิจัย

สามารถใช้เป็นข้อมูลที่สำคัญสำหรับผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับนำไปใช้พัฒนาศักยภาพและลักษณะอันพึงประสงค์ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชิงรุกให้สอดคล้องกับความคาดหวังและความต้องการของประชาชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กฤษณา กองมณี. *การสำรวจความพึงพอใจของประชาชนเขตเทศบาลเมืองจันทบุรีต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน*. การศึกษาอิสระรัฐประสาศนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2550.

กันตยา เพิ่มผล. *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ*. กรุงเทพฯ : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. 2551.

ชยุติ ราชาตัน. *ความคาดหวังและความพึงพอใจของเกษตรกรที่ได้รับจากหมอดินอาสา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน*. มหาวิทยาลัยแม่โจ้. 2552.

บงกช พานำมา. *ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในการใช้บริการซ่อมแซมและบำรุงรักษาเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ห้างพันทิพย์พลาซ่า.* ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสาขาการตลาด มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 2548.

บุญชม ศรีสะอาด. *การวิจัยเบื้องต้น.* กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น. 2543.

ประคอง กรรณสูตร. *สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์.* กรุงเทพฯ : ด่านสุธาการพิมพ์. 2542.

พรสมบูรณ์ แสงรื่น. *ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อบริการของศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุ.* การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทาลัยขอนแก่น. 2551.

เพ็ชรี แก้วโชติรุ่ง. *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้รับบริการในการดำเนินการให้บริการด้านทะเบียนและบัตรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ของสำนักทะเบียน อำเภอเมือง จังหวัดยะลา.* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. 2551.

วรชิต พันธุ์แสง. *ปัจจัยภาวะผู้นำที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. สถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 2547.

ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาสุขภาพภาคประชาชนภาคอีสาน. *แนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เชิงรุกปี 2552.* สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 29. 2554. จาก http://www.esanphc.net/vhv/files/600bath_Guide_520420.doc. 2554.

สุภัตรา มิ่งปรีชา. *ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแผนกผู้ป่วยนอกต่อคุณภาพบริการของโรงพยาบาลแพร่.* วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชุมพร. *รายงานกิจกรรมสาธารณสุขออนไลน์.* ค้นเมื่อ ธันวาคม 28, 2554, จาก http://203.157.219.15/report54/rep_by_amp.php?dep=11&rep=03&freq=1/. 2550. 2554.

อเนก สุวรรณบัณฑิต และภาสกร อดุลพัฒนกิจ. *จิตวิทยาบริการ : Service Psychology.* กรุงเทพฯ : อดุลพัฒนกิจ. 2548.

อเนก อ่ำสกุล. *ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของประชาชนต่อความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขกับความพึงพอใจในการให้บริการป้องกันและควบคุมโรคความดันโลหิตสูง ในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี.* วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารสาธารณสุข มหาวิทาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2550.

การศึกษารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน ในประชากรกลุ่มเสี่ยง เขตโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดอนซอ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

EDUCATION A MODEL OF HEALTH PROMOTION BEHEVIOR TO PREVENTION DIABETIC FOR HIGH RISK PEOPLER IN BANDONSOR SUBDISTRIC HEALTH PROMOTION HOSPITAL, MAUNG DISTRICT, PRACHUAP KIRIKHAN PROVINCE

ศิริมา ทับทอง[1] บุษราคัม สิงห์ชัย[2] และดร.บัวตั้น เธียรอารมณ์[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[2] อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[3] อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ1) เปรียบเทียบความรู้เรื่องโรคเบาหวาน ภายในและระหว่างกลุ่มทดลอง ทั้งก่อนและหลังการทดลอง 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ภายในและระหว่างกลุ่มทดลอง ทั้งก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรทั้งชายหญิงที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไปที่มารับบริการตรวจคัดกรองความเสี่ยงมีผลการตรวจคัดกรองเป็นกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดอนซอ ตำบลบ่อนอก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 52 คน โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามการศึกษารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที ผลการวิจัยพบว่า 1) ภายหลังการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับโรคเบาหวานคะแนนความรู้ในระดับสูง และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 2) ภายหลังการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับโรคเบาหวานมีพฤติกรรมการดูแลตนเองระดับสูง และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : โรคเบาหวาน, การจัดกิจกรรมและการส่งเสริมสุขภาพ

Abstract

This research aimed to: 1) compare the knowledge on diabetes, within and between experiments, both before and after trial, and 2) compare the self care behavior of diabetic patients, within and between experiments. The research samples were 52 both male and female population aged 35 years who underwent screening risk screening is the risk of diabetes in Bandonsor Health Center Tambon , Maung District, Prachuap Kirikhan Province, selected by using purposive sampling method. The tool for collecting data was the questionnaire and the model Health Promotion Behevior to Prevention Diabetic The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test. The

research results were as follows: 1) After the trial, had higher knowledge on diabetes at a high level with statistical significance at 0.05 level. 2) After the trial, the proper self care behavior at a high level with statistical significance at .005 level.

KEYWORDS : DIABETES, HEALTH PROMOTION ACTIVITIES

1. บทนำ

ประเทศไทยมีประชากรประมาณ 62 ล้านคนเป็นโรคเบาหวานประมาณ 1.8 ล้านคน เป็นเบาหวานชนิดพึ่งอินซูลิน ประมาณ 46,000 คนคิดเป็นร้อยละ 2.5 และเป็น เบาหวานชนิดไม่ต้องพึ่งอินซูลิน 1.75 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 97.5 จากสถิติสาธารณสุข ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาพบว่า จำนวนผู้ตายและอัตราตายโรคเบาหวานสูงขึ้น ทั้งในภาพรวมและใน แต่ละเพศโดยในปีล่าสุดพบ อัตราตายโรคเบาหวานต่อประชากรแสนคนเท่ากับ 12.3 จำนวน 7,665 ราย อัตราตายโรคเบาหวานในเพศชาย 9.5 ต่อประชากรแสนคน จำนวน 2,941 คนส่วน ในเพศหญิงเท่ากับ 15.0 ต่อประชากรแสนคน จำนวน 4,724 อัตราส่วนการตาย ชาย : หญิง เท่ากับ 1 : 1.6 (กรมควบคุมโรค, 2549 : 11-12)

จังหวัดที่มีผู้ป่วยโรคเบาหวานมากที่สุดในประเทศ ได้แก่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อัตราป่วยเฉลี่ย 839 คนต่อแสนประชากร รองลงมาได้แก่ จังหวัดสระบุรี ป่วยเฉลี่ย 780 คนต่อแสนประชากร จังหวัดสมุทรสาคร อัตราป่วย 746 คนต่อแสนประชากร จังหวัดสิงห์บุรีอัตราป่วยเฉลี่ย 712 คนต่อแสนประชากร และจังหวัดอุตรดิตถ์ป่วยเฉลี่ย 680 คนต่อแสนประชากร ส่วนจังหวัดที่มีรายงานผู้เสียชีวิตจากโรคเบาหวานมากที่สุดในประเทศ ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น เสียชีวิตเฉลี่ย 30 คนต่อแสนประชากร รองลงมาได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ เฉลี่ย 25 คนต่อแสนประชากร

ตามที่โรงพยาบาลส่งเสริมตำบลบ้านดอนซอ ได้ดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข ตามตัวชี้วัดลดอัตราการป่วยด้วยโรคเบาหวาน โดยดำเนินการตรวจคัดกรองเบาหวาน ตามมาตรฐานการตรวจคัดกรองแก่ประชาชนอายุ 35 ปีขึ้นไป ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ถึงปัจจุบัน มีผู้ป่วยโรคเบาหวานรายใหม่ถูกค้นพบเพิ่มขึ้น ผู้วิจัยจึงศึกษารูปแบบ การส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานในประชากรกลุ่มเสี่ยง โรงพยาบาลส่งเสริมตำบลบ้านดอนซอ ที่ได้รับการตรวจคัดกรอง และมีภาวะเสี่ยงต่อการเป็นโรคเบาหวานของประชาชนอายุ 35 ปีขึ้นไป เพื่อที่จะป้องกันการเกิดโรคเบาหวานในประชากรในเขตรับผิดชอบ (โรงพยาบาลส่งเสริมตำบลบ้านดอนซอ,2555)

2. ขั้นตอนการศึกษา

ในการศึกษา การศึกษารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน ในประชากรกลุ่มเสี่ยง เขตโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดอนซอ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่างไว้ ดังนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไปที่มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่ 6 หมู่ 7 ตำบลบ่อนอก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มารับบริการตรวจคัดกรองความเสี่ยงที่ใน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดอนซอ ตำบลบ่อนอก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 697 คนในช่วงเดือน ตุลาคม 2553 - พฤษภาคม 2554

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือประชาชนที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไปที่มารับบริการตรวจคัดกรองความเสี่ยงมีผลการตรวจคัดกรองเป็นกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดอนซอ ตำบลบ่อนอก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 52 คน

2.2 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ เครื่องมือที่ใช้ในการจัดรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานในประชากรกลุ่มเสี่ยง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการจัดรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานในประชากรกลุ่มเสี่ยง ประกอบด้วย

- กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับโรคเบาหวาน
- กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมปฐมนิเทศกลุ่มตัวอย่าง
- กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมกลุ่มนัดพบให้ความรู้เรื่องโรคเบาหวาน
- กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมกลุ่มนัดพบให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพทั่วไป
- กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมกลุ่มนัดพบให้ความรู้เรื่องอาหารกับการควบคุมเบาหวาน
- กิจกรรมที่ 6 กิจกรรมกลุ่มนัดพบให้ความรู้เรื่องการฝึกการหายใจเพื่อการผ่อนคลาย ความเครียด และการฝึกกายบริหารเพื่อการผ่อนคลายกล้ามเนื้อ
- กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมกลุ่มนัดพบให้ความรู้เรื่องเบาหวานกับการออกกำลังกาย
- กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมกลุ่มนัดพบให้ความรู้เรื่องปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน
- กิจกรรมที่ 9 กิจกรรมยุติกิจกรรมกลุ่มนัดพบพร้อมประเมินระดับ ความรู้ พฤติกรรมการดูแลตนเอง ภายหลังการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพ เกี่ยวกับ โรคเบาหวาน

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ประกอบไปด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย อายุ เพศ สถานภาพสมรส อาชีพ สถานะทางการเงิน สถานภาพในครอบครัว การมีญาติสายตรงเป็นโรคเบาหวาน ระยะเวลาของการเป็น โรคเบาหวาน การได้รับคำแนะนำจากญาติสายตรงที่เป็นโรคเบาหวาน และผู้ช่วยเตือนในการปฏิบัติตน จำนวน 10 ข้อ โดยใช้คำถามเลือกตอบ (Checklist)

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน ความหมาย สาเหตุ อาการ ภาวะแทรกซ้อนและการปฏิบัติตนในการควบคุม โรคเบาหวาน คำถามเป็นแบบ 2 ตัวเลือก คือ ใช่ หรือ ไม่ใช่ กำหนดไว้ข้อคำถาม 15 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน ตอบถูกให้ 1 ตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนนอยู่ระหว่าง 0-15 คะแนน การแปลความหมายของคะแนนความรู้แบ่งได้ ดังนี้ (เยาวดี วิบูลย์ศรี, 2549 : 65)

คะแนน (0-5 คะแนน) ของคะแนนเต็ม หมายถึง มีความรู้ระดับต่ำ

คะแนน (6-10 คะแนน) ของคะแนนเต็ม หมายถึง มีความรู้ระดับปานกลาง

คะแนน (11-15 คะแนน) ของคะแนนเต็ม หมายถึง มีความรู้ระดับสูง

ส่วนที่ 3 ข้อมูลพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน คือ การรับประทานอาหาร การออกกำลังกายและการผ่อนคลายความเครียด จำนวน20 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนการรับรู้มีดังนี้

คะแนนการปฏิบัติ 1 คะแนน หมายถึง การปฏิบัติน้อยที่สุด

คะแนนการปฏิบัติ 2 คะแนน หมายถึง การปฏิบัติน้อย

คะแนนการปฏิบัติ 3 คะแนน หมายถึง การปฏิบัติปานกลาง

คะแนนการปฏิบัติ 4 คะแนน หมายถึง การปฏิบัติสูง

คะแนนการปฏิบัติ 5 คะแนน หมายถึง การปฏิบัติสูงที่สุด

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนระดับความเครียด มีดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีระดับสูงที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีระดับสูง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีระดับน้อยที่สุด

2.3 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและพัฒนาเครื่องมือขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนการสร้างและพัฒนา ดังนี้

2.3.1 วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสารวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรคเบาหวาน พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ ภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

2.3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล เพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือและขอบเขตของเนื้อหา

2.3.3 สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตของเนื้อหา ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและรายละเอียดของนิยามศัพท์เฉพาะตัวแปร

2.4 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.4.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนออาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง รวมทั้งสิ้น 3 ท่านเพื่อขอคำแนะนำและตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาว่าคำถามแต่ละข้อตรงกับเป้าหมายของสิ่งที่ต้องการวัด รวมทั้งความเหมาะสมในสำนวนภาษา คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item - Objective Congruence) (พรรณี ลีกิจวัฒนะ, 2548 : 121) และคัดเลือกข้อความที่มีค่ามากกว่า 0.5 และทำการปรับปรุงข้อคำถามในข้อที่มี ค่าดัชนีความสอดคล้องน้อยกว่า 0.5

2.4.2 หาความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น และได้รับการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเดียวกันกับกลุ่มประชากรที่จะทำการวิจัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะทำการวิจัย จำนวน 30 ท่าน นำผลการทดลองมาวิเคราะห์ทั้งฉบับ เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟ่าของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coeffcient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปประมาณผลค่าทางสถิติได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.985

2.4.3 ผลจากการทดสอบแบบสอบถามที่ได้มาพิจารณา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องความครอบคลุมของเนื้อหา แก้ไขเพิ่มเติมส่วนที่บกพร่อง และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

2.5 การเก็บรวมรวบข้อมูล

2.5.1 ติดต่อประสานงานกับศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

2.5.2 ติดต่อผู้อำนวยการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดอนซอ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เพื่อยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้รูปแบบเก็บรวมรวบข้อมูลกับประชาชนที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไปที่มารับบริการตรวจคัดกรองความเสี่ยงมีผลการตรวจคัดกรองเป็นกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดอนซอ ตำบลบ่อนอก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2.5.3 การเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยใช้แบบสอบถามกับประชาชนที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไปที่มารับบริการตรวจคัดกรองความเสี่ยงมีผลการตรวจคัดกรองเป็นกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน จำนวน 52 ชุด

2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบ มาวิเคราะห์ทางสถิติเชิงพรรณนากับสถิติเชิงอนุมาน ดังนี้

2.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย

1) การศึกษาข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติค่าร้อยละ (Percentage)

2) การศึกษาความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน โดยใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ และเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อ ดังนี้ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

3) การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4) การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ย ก่อน-หลังการทดลองของกลุ่มทดลองใช้การทดสอบที (t-test)

3. ผลการวิจัยและการอภิปราย

3.1 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน ในประชากรกลุ่มเสี่ยง เขตโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดอนซอ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีผลการวิจัยโดยสรุป ดังนี้

3.1.1 ภายหลังการทดลองประชาชนกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน มีความรู้สูงขึ้นโดยก่อนการทดลองมีความรู้อยู่ในระดับปานกลางและหลังการทดลองมีความรู้อยู่ในระดับสูง (ร้อยละ59.61) และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.1.2 ก่อนการทดลองประชาชนกลุ่มเสี่ยงมีระดับพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\overline{X}$ = 2.89, S.D.= 0.39) หลังการทดลอง มีระดับการรับรู้ความเชื่อด้านสุขภาพโรคเบาหวาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.98, S.D.= 0.24) และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาเรื่องรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน ในประชากรกลุ่มเสี่ยง เขตโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดอนซอ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีประเด็นตามวัตถุประสงค์ที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

3.2.1 ภายหลังการทดลองประชาชนกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน มีความรู้สูงขึ้นโดยก่อนการทดลองมีความรู้อยู่ในระดับปานกลางและหลังการทดลองมีความรู้อยู่ในระดับสูง และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สอดคล้องกับงานวิจัยของสมจิตร์ วงศ์บรรเจิดแสง (2548) ได้ศึกษาผลของการช่วยเหลือตนเองต่อความรู้และการ ปฏิบัติดูแลผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแล ผลการศึกษาพบว่าในระยะหลังการทดลองกลุ่มทดลอง มีความรู้และการปฏิบัติการดูแล ผู้สูงอายุโรคเบาหวานของญาติผู้ดูแลสูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มควบคุม

3.2.2 ภายหลังการทดลองประชาชนกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน มีพฤติกรรมการดูแลตนเองโรคเบาหวานที่เหมาะสมขึ้น โดยก่อนการทดลอง ระดับพฤติกรรรมการปฏิบัติตัวที่เหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง และหลังการทดลองมีระดับพฤติกรรรมการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมอยู่ในระดับสูง และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งรัตน์ งามจิรัฐิติกาล (2550) ได้ศึกษาผลลัพธ์ของการดูแลผู้ป่วยเบาหวานโดยการ สนับสนุนของครอบครัวและการมีส่วนร่วมของชุมชนการศึกษาพบว่า ผู้ป่วยในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการควบคุมโรคเบาหวานดีขึ้นมากกว่ากลุ่ม ควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคเบาหวานในกลุ่มทดลองดีขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และระดับHbA1cในกลุ่มทดลอง ลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมโรค. *คู่มือการดูแลตนเองเบื้องต้นเรื่องเบาหวาน*. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก. 2549.

เยาวดี วิบูลย์ศรี. *การวัดผลและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2549.

บัณดิษฐ สร้อยจักร. *ผลของโปรแกรมการเรียนที่มีผลต่อ พฤติกรรม การควบคุมโรคเบาหวานในผู้สูงอายุ ศูนย์สุขภาพชุมชนดงแคนใหญ่ อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร*. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2547.

พรรณี ลีกิจวัฒนะ. *วิธีการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. 2548.

รุ่งรัตน์ งามจิรัฐิติกาล. *ผลลัพธ์ของการดูแลผู้ป่วยเบาหวานโดยการ สนับสนุนของครอบครัวและการมีส่วนร่วมของชุมชน*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา. 2550.

โรงพยาบาลส่งเสริมตำบลบ้านดอนซอ. *การคัดกรองเบาหวาน*. ชุมพร .2555.

ปัจจัยเงื่อนไขของการสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพของผู้ใหญ่ตอนกลางในตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

FACTORS CONDITIONS THE HEALTH PROMOTING BEHAVIORS OF ADULTS IN KLONGWAN SUBDISTRICT, MUANG DISTRICT, PRACHUAP KHIRI KHAN PROVINCE

อภิชาติ ศรีวงค์[1] บุษราคัม สิงห์ชัย[2] และบัวตั้น เธียรอารมณ์[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[2] อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[3] อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่งเสริมสุขภาพ 2) ศึกษาพฤติกรรมการสร้างสุขภาพตามกระบวนการคลินิกไร้พุง และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่งเสริมสุขภาพกับพฤติกรรมการสร้างสุขภาพตามกระบวนการคลินิกไร้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในวัยผู้ใหญ่ตอนกลางที่มีอายุระหว่าง 40-59 ปี ที่อยู่ในตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 371 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยส่งเสริมสุขภาพ พบว่าประชาชนมีความรู้การเสริมสร้างสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง และการรับรู้ประโยชน์และการรับรู้อุปสรรคในการเสริมสร้างสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) พฤติกรรมการสร้างสุขภาพตามกระบวนการคลินิกไร้พุง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอาหาร รองลงมา คือ ด้านอารมณ์ และด้านออกกำลังกาย และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่งเสริมสุขภาพกับพฤติกรรมการสร้างสุขภาพตามกระบวนการคลินิกไร้พุงของประชาชนตำบลคลองวาฬ โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ปัจจัยส่งเสริมสุขภาพ, พฤติกรรมการสร้างสุขภาพ, กระบวนการคลินิกไร้พุง

Abstract

This research aimed to: 1) study factors health promoting, and 2) study the health behavioral of diet and physical activity clinic, and 3) study the relationship between the factors health promoting and health behavioral of diet and physical activity clinic. The 371 research samples, were people adults in the age of 40-51 year old in Klongwan Subdistrict, Muang District, Prachuap Khiri Khan Province. The tool for data collection was a questionnaire. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient. The research results were as follows: 1) the knowledge of factors health promoting was overall at a moderate

level, the perceived benefits and perceived barriers in health was overall at a hight level. 2) the health behavioral of diet and physical activity clinic was overall at a hight level, The aspect with the highest mean score was food, emotional and physical health, and 3) there was positive relationship in a moderate level with statistical significance at 0.05 level between the factors health promoting and health behavioral of diet and physical activity clinic.

KEYWORDS : FACTORS HEALTH PROMOTING, HEALTH BEHAVIORAL, DIET AND PHYSICAL ACTIVITY CLINIC

1. บทนำ

โรคอ้วนลงพุง (Metabolic Syndrome) เป็นฆาตกรเงียบที่หลายคนคาดไม่ถึง คนที่อ้วนลงพุงจะมีการสะสมของไขมันในช่องท้องมากเกินไป โดยมีเส้นรอบเอวของเพศชายเกิน 36 นิ้ว หรือ 90 เซนติเมตร เพศหญิงเกิน 32 นิ้ว หรือ 80 เซนติเมตร ซึ่งไขมันเหล่านี้จะแตกตัวเป็นกรดไขมันอิสระเข้าสู่ตับ มีผลให้อินซูลินออกฤทธิ์ได้ไม่ดี เกิดภาวะดื้อต่ออินซูลิน ซึ่งเป็นสาเหตุของโรคเบาหวาน และจากการสำรวจ “ภาวะอาหารและโภชนาการแห่งชาติ” พ.ศ.2546-2547 ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พบว่า คนไทยอายุ 19-74 ปี มีเส้นรอบเอวเกินเกณฑ์มาตรฐานสูงถึง 28.3% และในการสำรวจสุขภาพประชากรไทยปีล่าสุด พ.ศ. 2547 พบว่า ประชากรในประเทศไทยที่อายุมากกว่า 35 ปี มีเส้นรอบพุงเกินกำหนดประมาณ 9.3 ล้านคน โดยพบในเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ เพศหญิงอ้วนลงพุง 52% ผู้ชาย 22% และในรอบ 7 ปีที่ผ่านมา มีคนไทยเป็นโรคอ้วนลงพุง เพิ่มเป็น 1.3 เท่า ในเขตเมืองเพิ่มถึง 45% ในชนบท 34% และคนที่มีรอบเอวเพิ่มขึ้นทุก 5 เซนติเมตร จะมีโอกาสเป็นโรคเบาหวานเพิ่ม 3-5 เท่า จะเห็นได้ว่าเอวใหญ่ขึ้นเท่าไรก็ยิ่งเจ็บป่วยและตายเร็วขึ้นเท่านั้น (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2550)

จากการสำรวจสภาวะอ้วนลงพุงในประชาชนของกรมอนามัย ปี 2550 พบว่า คนไทยอายุมากกว่า 15 ปีขึ้นไป เพศชายมีภาวะอ้วนลงพุงร้อยละ 24 และเพศหญิงร้อยละ 60 โดยพบในผู้หญิงมากกว่าชายถึง 2.5 เท่าตัว ภาวะอ้วนลงพุงส่วนใหญ่จะเกิดจากพฤติกรรมการบริโภค กรรมพันธุ์ และไม่ออกกำลังกาย ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้เกิดโรคเรื้อรังตามมา เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจหลอดเลือดสมองและมะเร็ง ประเทศไทยเรียกว่า โรควิถีชีวิตคือ ไม่ได้เกิดจากการติดเชื้อโรค แต่เกิดมาจากสาเหตุการใช้วิถีชีวิตแบบสังคมคนเมืองสมัยใหม่ที่มีพฤติกรรมการกินเปลี่ยนแปลงไป จากการสำรวจของกระทรวงสาธารณสุข พบว่า โรคหัวใจและหลอดเลือด ติดอันดับ 1 ใน 3 สาเหตุหลักของการป่วยและตายของคนไทย ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมามีจำนวนผู้ป่วยที่เข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลเพิ่มขึ้น 3-17 เท่าตัว ข้อมูลในพ.ศ.2546 พบว่ามีผู้เสียชีวิตด้วยโรคนี้สูงถึง 40,092 ราย หรือชั่วโมงละ 5 คน ที่สำคัญคือ ผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดมีอายุเฉลี่ยน้อยลงกว่าในอดีต (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2550)

ปัจจุบันประชาชนในวัยทำงานส่วนใหญ่จะนั่งโต๊ะทำงานมีการเคลื่อนไหวร่างกายน้อยไม่ค่อยมีเวลาออกกำลังกาย และไม่ค่อยสนใจเรื่องอาหารเพราะมีประชุม มีอาหารว่าง มีงานเลี้ยงตอนเย็น กินไปคุยกันเรื่องงานไป รวมทั้งบริโภคอาหารหวาน มัน และเค็มเพิ่มขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่มาจากขนมขบเคี้ยว ดื่มน้ำอัดลมและเครื่องดื่มประเภทกาแฟและน้ำผลไม้ที่เติมน้ำตาลแทนการดื่มน้ำเปล่า ซื้ออาหารสำเร็จรูปประเภทถุง มีวางจำหน่ายหาซื้อง่าย ราคาถูก การโฆษณาอาหารที่ให้พลังงานสูง อาหารบริการด่วนและบริการส่งถึงบ้าน ทำให้อาหารที่ให้พลังงานสูงที่นานๆ เคยได้กินทีกลายเป็นสิ่งที่กินได้ทุกวันและในการลดน้ำหนักของประชาชน ยังมีบางกลุ่มที่ยังมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการรับประทานอาหาร โดยเฉพาะอาหารเช้า ซึ่งบางคนงดอาหารเช้าแต่ดื่มกาแฟแทน ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง อาหารมื้อเช้าเป็นมื้อที่สำคัญและจำเป็นมาก ต้องรับประทานทุกวัน เพื่อกระจายพลังงานอาหารให้เหมาะกับความต้องการ นอกจากจะช่วยให้ร่างกายไม่หิวมาก

ในช่วงบ่ายแล้ว ยังควบคุม ปริมาณอาหารในมื้อเย็นให้กินน้อยลงได้ และยังพบว่าคนไทยกินผักผลไม้น้อย โดยเฉลี่ยกินผักและผลไม้ วันละ 270 กรัม ซึ่งต่ำกว่าปริมาณที่แนะนำ วันละ 400 กรัมต่อวัน และขาดการออกกำลังกาย จึงส่งผลให้คนไทยมีภาวะน้ำหนักเกินและอ้วนเพิ่มขึ้น (จรวยพร ธรณินทร์, 2548)

หลักสำคัญในการดูแลสุขภาพและการลดรอบเอวเพื่อก้าวสู่การมีสุขภาพดี คือ การดูแลและให้ความรู้ด้านโภชนาการอาหาร การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ การดูแลสุขภาพจิต และลดพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ จะช่วยป้องกันการเกิดโรคที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดได้ ด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคให้ถูกชนิด ปริมาณ และถูกเวลา ควรเลือกกินอาหารให้ครบ 5 หมู่ ให้หลากหลายและพอเพียง งดหวาน มัน เค็ม หมั่นดูแลน้ำหนักตัวให้อยู่ในเกณฑ์ที่พอเหมาะ ควบคู่กับการออกกำลังกายสม่ำเสมอ หากไม่มีเวลาออกกำลังกายมากพอก็ควรเดินให้ได้วันละ 10,000 ก้าว และพักผ่อนให้เพียงพอ ถ้าน้ำหนักตัวลดลง ร้อยละ 5-10 ของน้ำหนักเดิม ไขมันในช่องท้องจะลดลงไปได้ถึงร้อยละ 30 (กองสุขศึกษา, 2547)

ตำบลคลองวาฬ เป็นอีกตำบลหนึ่งของอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มีปัญหาเกี่ยวกับ โรคไม่ติดต่อ จากการศึกษาข้อมูลจำนวนผู้ป่วยโรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูงและโรคเบาหวานของประชาชน ในตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในปี พ.ศ. 2552-2554 พบว่า มีแนวโน้มมากขึ้นทุกปี ได้แก่ โรคหัวใจ จำนวน 11 คน 13 คน และ 10 คน ตามลำดับ โรคความดันโลหิตสูง จำนวน 180 คน 215 คน และ 273 คน ตามลำดับ และโรคเบาหวานจำนวน 35 คน 102 คน และ 106 คน ตามลำดับ นอกจากนี้โรคดังกล่าวยังเป็นสาเหตุของการตายใน 5 อันดับแรกอีกด้วย (สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมือง, ฝ่ายวิชาการและควบคุมโรคไม่ติดต่อ, 2554)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยเงื่อนไขของการสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพของผู้ใหญ่ตอนกลางในตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เนื่องจากเป็นวัยที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย มีพละกำลังน้อยลงเหนื่อยง่าย ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ช้า เริ่มมีการรับรู้ช้า การเคลื่อนไหวในด้านกล้ามเนื้อทำงานช้าลงทำให้โรคภัยต่าง ๆ เข้ามา เบียดเบียนได้ง่าย นอกจากนี้ยังเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาลแล้วยังสอดคล้องกับการศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่เน้น การค้นหาปัญหา และพยายามหาแนวทางในการแก้ไขให้ความช่วยเหลือ โดยมีหลักการที่สำคัญ คือ การป้องกันและส่งเสริมสุขภาพของบุคคล เพื่อให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตที่ปกติต่อไปได้ อีกทั้งยังสามารถนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางดำเนินการสร้างพฤติกรรมสุขภาพตามกระบวนการคลินิกไร้พุง เพื่อการมีสุขภาพที่ดี ทั้งทางร่างกายและจิตใจของประชาชนในตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ตรงกับสภาพของพื้นที่อันจะนำไปสู่การมีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจของประชาชนต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นประชาชนในวัยผู้ใหญ่ตอนกลางที่มีอายุระหว่าง 40-59 ปี ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวนประชากรทั้งหมด 4,997 คน (สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมือง, ฝ่ายวิชาการและฝ่ายสถิติสาธารณสุข, 2554) ในช่วงเดือนสิงหาคม 2554 - สิงหาคม 2555

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในวัยผู้ใหญ่ตอนกลางที่มีอายุระหว่าง 40-59 ปี ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 371 คน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973 : 108) ที่ระดับนัยสำคัญ .05

2.2 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถาม 1 ชุด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวน 5 ข้อ โดยใช้คำถามเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 ข้อมูลความรู้การเสริมสร้างสุขภาพ ประกอบด้วยข้อคำถาม 15 ข้อ เป็นการเลือกตอบถูก คะแนนเท่ากับ 1 และตอบผิด คะแนนเท่ากับ 0

ตอนที่ 3 ข้อมูลการรับรู้ประโยชน์และการรับรู้อุปสรรคการเสริมสร้างสุขภาพ จำนวน 2 ด้าน จำนวน 13 ข้อ ดังนี้

- ด้านการรับรู้ประโยชน์การเสริมสร้างสุขภาพ จำนวน 6 ข้อ
- ด้านการรับรู้อุปสรรคการเสริมสร้างสุขภาพ จำนวน 7 ข้อ

ลักษณะของคำถาม จะเป็นคำถามแบบมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 107) โดยแบ่งระดับความคิดเห็น ออกเป็น 5 ระดับ คือ

เห็นด้วยมากที่สุด ให้คะแนน 5 คะแนน
เห็นด้วยมาก ให้คะแนน 4 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง ให้คะแนน 3 คะแนน
เห็นด้วยน้อย ให้คะแนน 2 คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน

ตอนที่ 4 ข้อมูลพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพตามกระบวนการคลินิกไร้พุง จำนวน 3 ด้าน จำนวน 16 ข้อ ดังนี้

- ด้านอาหาร จำนวน 6 ข้อ
- ด้านอารมณ์ จำนวน 5 ข้อ
- ด้านออกกำลังกาย จำนวน 5 ข้อ

ลักษณะของคำถาม จะเป็นคำถามแบบมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ ของลิเคิร์ท (Likert อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 107) โดยแบ่งระดับความคิดเห็น ออกเป็น 5 ระดับ คือ

เห็นด้วยมากที่สุด ให้คะแนน 5 คะแนน
เห็นด้วยมาก ให้คะแนน 4 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง ให้คะแนน 3 คะแนน
เห็นด้วยน้อย ให้คะแนน 2 คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน

2.3 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

2.3.1 ศึกษาหลักการ ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำราเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2.3.2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหา วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

2.3.3 นิยามตัวแปรเพื่อสร้างแบบสอบถาม

2.3.4 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปร

2.3.5 นำแบบสอบถามฉบับร่างพร้อมโครงร่างวิทยานิพนธ์ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจพิจารณาและปรับปรุงแก้ไข

2.3.6 นำแบบสอบถามฉบับร่างพร้อมโครงร่างวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษาที่ใช้ ตลอดจนตรวจสอบเนื้อหาให้ครอบคลุมและสอดคล้อง

2.3.7 นำแบบสอบถามที่ได้จากการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน

2.3.8 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจำนวน 30 ชุด มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค (Cronbach'Alpha Cofficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .965

2.3.9 นำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์แล้ว ไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลดังนี้

2.4.1 ติดต่อประสานงานกับศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

2.4.2 ติดต่อตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวมรวบข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายในตำบลคลองวาฬ

2.4.3 การเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยใช้แบบสอบถามกับประชาชนในวัยผู้ใหญ่ตอนกลางที่มีอายุระหว่าง 40 - 59 ปี ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 317 ชุด

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบ มาวิเคราะห์ทางสถิติเชิงพรรณนากับสถิติเชิงอนุมาน ดังนี้

2.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย

1) การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติค่าร้อยละ (Percentage)

2) การศึกษาความรู้การเสริมสร้างสุขภาพ โดยใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ และเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อ ดังนี้ ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบผิด ได้ 0 คะแนน

การแปลความหมายคะแนนระดับความรู้ แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ได้คะแนน 11-15 คะแนน หมายถึงมีความรู้ระดับสูง

ได้คะแนน 8-10 คะแนน หมายถึงมีความรู้ระดับปานกลาง

ได้คะแนน 1-7 คะแนน หมายถึงมีความรู้ระดับต่ำ

3) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ประโยชน์และการรับรู้อุปสรรคการเสริมสร้างสุขภาพ โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการรับรู้ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการรับรู้ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการรับรู้ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการรับรู้ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการรับรู้ระดับน้อยที่สุด

4) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสร้างสุขภาพตามกระบวนการคลินิกไร้พุง โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วย

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่งเสริมสุขภาพมีความสัมพันธ์ในทิศทางเชิงบวกกับพฤติกรรมการสร้างสุขภาพตามกระบวนการคลินิกไร้พุงของประชาชน ตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยการหาค่าสัมประสิทธิสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson’s Product Moment Correlation Coefficient) ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีดังนี้

0.90 ขึ้นไป	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
0.70 -0.89	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันสูง
0.50 -0.69	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
0.30-0.49	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันต่ำ
ต่ำกว่า 0.30	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันต่ำมาก

3. ผลการวิจัยและการอภิปราย

3.1 ผลการวิจัย

3.1.1 ประชาชนในวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.56 มีอายุระหว่าง 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.61 และมีอายุระหว่าง 50-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.39 มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา (ป.1-ป.6) คิดเป็นร้อยละ 39.08 มีอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 43.67 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.99

3.1.2 ปัจจัยส่งเสริมสุขภาพประกอบไปด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้การเสริมสร้างสุขภาพ ด้านการรับรู้ประโยชน์การเสริมสร้างสุขภาพและด้านการรับรู้อุปสรรคการเสริมสร้างสุขภาพ

1) ด้านความรู้การเสริมสร้างสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 77.90 รองลงมา คือ มีความรู้อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 12.13 และมีความรู้ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 9.97 โดยข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ ความเครียดเกิดได้จากสาเหตุทั้งทางด้านจิตใจและการเจ็บป่วยทางกาย คิดเป็นร้อยละ 99.19

2) ด้านการรับรู้ประโยชน์ในการเสริมสร้างสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การกินข้าว เนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ และนมสดเป็นประจำทำให้ร่างกายแข็งแรง รองลงมา คือ การกินปลาตัวเล็กๆ ทอดกรอบ ทำให้กระดูกและฟันแข็งแรง และการกินผักและผลไม้เป็นประจำทำให้ท้องไม่ผูก

3) ด้านการรับรู้ประโยชน์ในการเสริมสร้างสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การไปสังสรรค์กับเพื่อนฝูงทำให้เสียเวลาทำงาน รองลงมาคือ การไปสังสรรค์กับเพื่อนฝูงทำให้เสียเวลาทำงาน และการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพทำให้ทำให้เปลืองค่าใช้จ่าย

3.1.3 พฤติกรรมการสร้างสุขภาพตามกระบวนการคลินิกไร้พุง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอาหาร รองลงมา คือ ด้านอารมณ์ และ ด้านออกกำลังกาย

1) ด้านอาหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ บริโภคปลาไข่ขาว เต้าหู้และผลิตภัณฑ์จากถั่วเหลืองทุกวัน รองลงมา คือ หลีกเลี่ยงเครื่องในสัตว์ หนังสัตว์มันสัตว์ และการบริโภคน้ำหวาน น้ำอัดลม น้ำผลไม้เครื่องดื่มบำรุงกำลัง เหล้า เบียร์ ไวน์

2) ด้านอารมณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ พยายามหลีกเลี่ยงการไปศูนย์อาหารหรือจุดที่มีอาหาร หรืออยากชิมอาหาร รองลงมา คือ การหาแรงจูงใจในการลดน้ำหนักและรอบพุงแก่ตัวเองเสมอ และเตือนตัวเองเป็นระยะ และพยายามสะกดอารมณ์ของตัวเองไม่ให้อยากลองหรือบริโภคมากเกิน

3) ด้านออกกำลังกาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ออกกำลังกายระดับเบาถึงปานกลาง ประมาณวันละ 30-60 นาที อย่างน้อย 5 วันต่อสัปดาห์ รองลงมา คือ ออกกำลังกายแต่ละครั้งให้ต่อเนื่องกันมากกว่า 20 นาทีขึ้นไป และการทำงานบ้านด้วยตนเองเป็นกิจวัตรประจำเพื่อลดน้ำหนัก

3.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่งเสริมสุขภาพกับพฤติกรรมการสร้างสุขภาพตามกระบวนการคลินิกไร้พุงของประชาชนตำบลคลองวาฬ โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ การรับรู้อุปสรรคการเสริมสร้างสุขภาพ ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอยู่ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ การรับรู้ประโยชน์การเสริมสร้างสุขภาพ ส่วนด้านความรู้การเสริมสร้างสุขภาพ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสร้างสุขภาพตามกระบวนการคลินิกไร้พุง

3.2 อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องปัจจัยเงื่อนไขของการสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพของผู้ใหญ่ตอนกลางในตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีประเด็นตามวัตถุประสงค์ที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

3.2.1 ปัจจัยส่งเสริมสุขภาพประกอบไปด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้การเสริมสร้างสุขภาพ ด้านการรับรู้ประโยชน์การเสริมสร้างสุขภาพ และด้านการรับรู้อุปสรรคการเสริมสร้างสุขภาพ

1) ด้านความรู้การเสริมสร้างสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง คือ ความเครียดเกิดได้จากสาเหตุทั้งทางด้านจิตใจและการเจ็บป่วยทางกาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญชนก ขุมทอง (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของบุคลากร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข พบว่าบุคลากรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข มีความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยทางชีวสังคมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของบุคลากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ อายุ สถานภาพสมรส และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ปัจจัยนำด้านความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายและทัศนคติเกี่ยวกับการออกกำลังกาย ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของบุคลากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2) ด้านการรับรู้ประโยชน์ในการเสริมสร้างสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การกินข้าว เนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ และนมสดเป็นประจำทำให้ร่างกายแข็งแรง รองลงมาคือ การกินปลาตัวเล็ก ๆ ทอดกรอบ ทำให้กระดูกและฟันแข็งแรง และการกินผักและผลไม้เป็นประจำทำให้ท้องไม่ผูก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบรูเนอร์

(Brunner, 1969) อธิบายกล่าวว่า บุคคลที่มีการรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกายว่าจะเกิดผลดีต่อตนเองอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน พบว่าจะมีการปฏิบัติพฤติกรรมการออกกำลังกายได้บ่อยกว่าบุคคลที่มีการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติ

3) ด้านการรับรู้อุปสรรคในการเสริมสร้างสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การไปสังสรรค์กับเพื่อนฝูงทำให้เสียเวลาทำงาน รองลงมา คือ การไปสังสรรค์กับเพื่อนฝูงทำให้เสียเวลาทำงาน และการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพทำให้ทำให้เปลืองค่าใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเรือง ชัยสิทธิ์ (2551) ได้ศึกษาพฤติกรรมสุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า มีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับมาก และปัจจัยการรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับมาก

3.2.2 พฤติกรรมการสร้างสุขภาพตามกระบวนการคลินิกไร้พุง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอาหาร รองลงมาคือ ด้านอารมณ์ และ ด้านออกกำลังกาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิลาพรรณ คณารักษ์ (2552) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติในการสร้างเสริมสุขภาพตามนโยบายเมืองไทยแข็งแรงของบุคลากรโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดอำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดอำนาจเจริญมีพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการสร้างเสริมสุขภาพตาม นโยบายเมืองไทยแข็งแรงในระดับมาก

1) ด้านอาหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ บริโภคปลาไข่ขาว เต้าหู้และผลิตภัณฑ์จากถั่วเหลืองทุกวัน รองลงมา คือ หลีกเลี่ยงเครื่องในสัตว์ หนังสัตว์มันสัตว์ และการบริโภคน้ำหวาน น้ำอัดลม น้ำผลไม้เครื่องดื่มบำรุงกำลัง เหล้า เบียร์ ไวน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญภรณ์ อริยฤทธิ์ (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารและพฤติกรรมการออกกำลังกายของบุคลากรสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรมีการมุ่งการอนาคตและการควบคุมเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร และการมุ่งอนาคตและการควบคุมตนด้วยการออกกำลังกาย อยู่ในระดับมาก

2) ด้านอารมณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ พยายามหลีกเลี่ยงการไปศูนย์อาหารหรือจุดที่มีอาหาร หรืออยากชิมอาหาร รองลงมา คือ การหาแรงจูงใจในการลดน้ำหนักและรอบพุงแก่ตัวเองเสมอ และเตือนตัวเองเป็นระยะ และพยายามสะกดอารมณ์ของตัวเองไม่ให้อยากลองหรือบริโภคมากเกิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนีย์ แสงนาก (2548) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของบุคคลทางการพยาบาลในโรงพยาบาลบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของบุคลากรทางการพยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดการความเครียด อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านกิจกรรมทางกาย อยู่ในระดับปานกลาง

3) ด้านออกกำลังกาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ออกกำลังกายระดับเบาถึงปานกลาง ประมาณวันละ 30-60 นาที อย่างน้อย 5 วันต่อสัปดาห์ รองลงมา คือ ออกกำลังกายแต่ละครั้งให้ต่อเนื่องกันมากกว่า 20 นาทีขึ้นไป และการทำงานบ้านด้วยตนเองเป็นกิจวัตรประจำเพื่อลดน้ำหนัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลำพูน ฉวีรักษ์ (2550 : 193)ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กรณีศึกษาอำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ด้านพฤติกรรมการออกกำลังกายในภาพรวม อยู่ในระดับมาก กิจกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำ คือการออกกำลังกายให้เหงื่อออก รองลงมา คือ การเดินออกกำลังกายอย่างน้อย 30 นาที

3.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่งเสริมสุขภาพกับพฤติกรรมการสร้างสุขภาพตามกระบวนการคลินิกไร้พุงของประชาชนตำบลคลองวาฬ โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ การรับรู้อุปสรรคการเสริมสร้างสุขภาพ รองลงมา คือ การรับรู้ประโยชน์การเสริมสร้างสุขภาพ ส่วนด้านความรู้การส่งเสริมสุขภาพไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสร้างสุขภาพตามกระบวนการคลินิกไร้พุง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเทอดคุณ พันธการ (2553) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนจังหวัด

อุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนจังหวัดอุบลราชธานี มีการปฏิบัติพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ อยู่ในระดับมาก ตัวแปรพยากรณ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน จังหวัดอุบลราชธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของเด่นดวงดี ศรีสุระ (2550 : จ) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสร้างสุขภาพตามยุทธศาสตร์เมืองไทยแข็งแรงของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ปัจจัยทางชีวสังคม ได้แก่ เพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยนำการรับรู้อุปสรรค การรับรู้ความสามารถของตนเองในการสร้างเสริมสุขภาพ มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกกับพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นหาประชาชนมีพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของตนเองได้ที่ดีขึ้นแล้วนั้น ปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ รอบด้าน ก็จะดีขึ้นด้วยตามลำดับ

เอกสารอ้างอิง

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. *นโยบายเมืองไทยแข็งแรง*. นนทบุรี : กระทรวงสาธารณสุข. 2550.

กองสุขศึกษา. *แนวทางและเครื่องมือการสำรวจสภาวะพฤติกรรมสุขภาพตามแนวนโยบาย 5 อ. ของกลุ่มสมาชิกชมรมสร้างสุขภาพ*. กรุงเทพฯ : เรดิเอชั่นจำกัด. 2547.

จรวยพร ธรณินทร์. *การเสริมสร้างสุขภาพของคนยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: เอส พี เอฟ พรินติ้ง. 2548.

เด่นดวงดี ศรีสุระ. *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสร้างสุขภาพตามยุทธศาสตร์เมืองไทย แข็งแรงของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 2550.

ธัญชนก ขุมทอง. *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของบุคลากร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2548.

ธัญญภรณ์ อริยฤทธิ์. *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารและพฤติกรรมการออกกำลังกายของบุคลากรสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 จังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2550.

เทอดคุณ พันธการ. *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนจังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 2553.

บุญเรือง ชัยสิทธิ์. *พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 2551.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2543.

ลำพูน ฉวีรักษ์. *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กรณีศึกษาอำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 2550.

วิลาพรรณ คณารักษ์. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติในการสร้างเสริมสุขภาพตามนโยบายเมืองไทยแข็งแรงของบุคลากรโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดอำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 2552.

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมือง, ฝ่ายวิชาการและควบคุมโรคไม่ติดต่อ. *ข้อมูลผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อ พ.ศ. 2552-2554.* ประจวบคีรีขันธ์ : สำนักงาน. 2554.

สุนีย์ แสงนาก . พฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของบุคคลทางการพยาบาลในโรงพยาบาลบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2548.

Brunner, J. S. *The Process of Education.* New York : Harvard University Press. 1969.

Yamane, T. *Statistics : and Introductory Analysis.* 2rd ed. New York : Harper and Row. 1973.

การกลับเข้ามารับการรักษาซ้ำของผู้ป่วยเบาหวาน: กรณีศึกษาแผนกผู้ป่วยในโรงพยาบาลท่าแซะ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

RE-ADMISSION OF DIABETIC PATIENT : CASE STUDY IN PATIENT DEPARTMENT OF THASAE HOSPITAL, THASAE DISTRICT CHUMPHON PROVINCE

ณัฐกาญจน์ เพ็งคล้าย[1] ดร.บัวตั้น เธียรอารมณ์[2] ดร.บุษราคัม สิงห์ชัย[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[2] ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ประจำภาควิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[3] ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำภาควิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุและปัจจัยที่มีผลต่อการกลับเข้ามารับการรักษาซ้ำของผู้ป่วยเบาหวานแผนกผู้ป่วยในโรงพยาบาลท่าแซะ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ผู้ป่วยเบาหวานที่กลับเข้ามารับการรักษาซ้ำแผนกผู้ป่วยในโรงพยาบาลท่าแซะ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพรในปีงบประมาณ 2554 จำนวน 8 ราย ใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยต้องกลับเข้ามารับการรักษาซ้ำมีด้วยกัน 3 สาเหตุด้วยกันคือ มีภาวะระดับน้ำตาลในเลือดสูง จำนวน 5 ราย มีภาวะระดับน้ำตาลในเลือดต่ำ จำนวน 2 ราย และแผลติดเชื้อจากอุบัติเหตุจำนวน 1 ราย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกลับเข้ามารับการรักษาซ้ำ พบว่า ผู้ป่วยมีความพร่องในการดูแลตนเองในด้านการควบคุมอาหารมากที่สุด คือ ชอบรับประทานอาหารที่มีรสหวาน อาหารที่มีส่วนผสมของกะทิ ชอบรับประทานอาหารจุกจิก รองลงมาคือ มีความพร่องในการดูแลตนเองด้านการป้องกันภาวะแทรกซ้อน เนื่องจากขาดความตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันตนเอง จากกรณีศึกษาดังกล่าวจึงควรให้ความสำคัญกับการติดตามดูแลผู้ป่วยที่บ้านหลังจากกลับออกจากโรงพยาบาล เพราะจากการศึกษาพบว่า พยาบาลไม่ได้มีการติดตามดูแลผู้ป่วยที่บ้าน ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญการสร้างทีมงานเชิงรุกโดยการประสานงานการทำงานร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่ในการติดตามเยี่ยมบ้านผู้ป่วยที่ถูกจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลด้วยโรคเบาหวาน เพื่อลดอัตราการกลับเข้ามารับการรักษาซ้ำ

คำสำคัญ : รักษาซ้ำ, ผู้ป่วยเบาหวาน, ผู้ป่วยใน, โรงพยาบาลท่าแซะ

Abstract

The objectives for this research were qualitative research with the aim to study the causes and factors that affect the returns to treatment the patient's diabetes care in Tha Sae hospital, Tha Sae district, Chumphon province. The sample group is patients who returned to the department of Tha Sae Hospital, Tha Sae District, Chumphon province. In

the budget year of 2011 were interview of 8 persons. They were interview by used of the tool of interview form for the tool to collect information. To analysis with content analysis. The results showed that

Causing the patient to return to the same treatment were three reasons including with Serum glucose levels in the blood of 5 patients had higher. There are low levels of blood sugar in 2 cases and wound infection accident has 1 patient. The factors that affect to returns to treatment the patients were decreased in care in the most diet is like eating a sweet foods that contain coconut milk, like fussy eating, followed by a lack of self-care and prevention of complications. Due to lack of awareness of the importance of self-protection. Such case studies should focus on monitoring patients at home after hospital discharge. The study found that Nurses do not have the patients at home, so it should focus on team building, proactive, coordinated by working with hospitals, health district in the area to keep track of visits the patient to be disposed of hospitalized with diabetes. To reduce the rate of return to the same treatment.

KEY WORDS : RE-ADMISSION, DIABETIC PATIENT, PATIENT DEPARTMENT, THASAE HOSPITAL

1. บทนำ

โรคเบาหวานเป็นโรคเรื้อรังและเป็นปัญหาทางสาธารณสุขที่สำคัญของทุกประเทศทั่วโลก โดยในปี พ.ศ. 2552 พบอุบัติการณ์ประชากรทั่วโลกมีภาวะของโรคเบาหวานมากถึง 285 ล้านคน และจากรายงานสถิติการเจ็บป่วยของประชาชนไทยในปี พ.ศ. 2552 พบว่าโรคเบาหวานเป็นสาเหตุการเจ็บป่วยในลำดับที่ 6 ใน 10 ลำดับแรกของผู้ป่วยในประเทศไทย และแนวโน้มของจำนวนผู้เสียชีวิตด้วยโรคเบาหวานทั้งประเทศของไทยในปี 2548-2552 มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น เป้าหมายสำคัญของการดูแลรักษาผู้ป่วยเบาหวานคือ การควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดให้อยู่ในเกณฑ์ใกล้เคียงปกติ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลตนเอง และการป้องกันโรคแทรกซ้อน ปัจจัยเสี่ยงต่อการเข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลของผู้ป่วยเบาหวานพบว่าในกลุ่มผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคเบาหวานขณะมีอายุน้อยกว่า 30 ปีพบว่าระดับน้ำตาลในเลือดและภาวะความดันโลหิตสูงมีความสัมพันธ์ต่อการเข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาล ในกลุ่มผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคเบาหวาน ขณะที่อายุมากกว่า 30 ปี พบว่ามีเพียงระดับน้ำตาลในเลือดที่มีผลต่อการเข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาล (Moss, 1999 อ้างถึงใน นันทวรรณ ศรีสุวรรณ, 2550: 2-3)

การดูแลตนเองเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ริเริ่มจากการกระทำด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิต สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี เป็นการกระทำที่จงใจและมีเป้าหมาย มีระบบระเบียบขั้นตอน และเมื่อกระทำอย่างมีประสิทธิภาพจะมีส่วนร่วมในโครงสร้างหน้าที่และพัฒนาการดำเนินชีวิตไปถึงขีดสุดของแต่ละบุคคล (Orem, 1985: 104 อ้างถึงใน เสฐียรพงษ์ ศิวินา, 2546: 3) และพบว่าผู้ป่วยเบาหวานที่มีการปฏิบัติตนด้านสุขภาพในเรื่องการควบคุมอาหาร การออกกำลังกาย การจัดการความเครียด และการดูแลตนเองเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนได้อย่างถูกต้องจะสามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยในเกณฑ์ปกติได้ (วิทยา ศรีมาดา, 2542: 450-461)

ในส่วนของโรงพยาบาลท่าแซะมีผู้ป่วยเบาหวานที่เข้ารับการรักษานอนในโรงพยาบาล ปี 2552 - 2554 จำนวน 208, 217 และ 224 คน ตามลำดับ และมีอัตราการเข้ารับการรักษาซ้ำของผู้ป่วยเบาหวานปี 2552 - 2554 จำนวน 7, 10 และ 8 ราย ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่ผู้ป่วยที่นอนโรงพยาบาลจะมีระดับน้ำตาลในเลือดสูง และระดับน้ำตาลในเลือดต่ำ จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการกลับเข้ามารับการรักษาซ้ำของผู้ป่วยเบาหวานแผนกผู้ป่วยในโรงพยาบาลท่าแซะ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้ป่วย

เบาหวานมีการปรับพฤติกรรมการดูแลตนเองที่เหมาะสมกับโรคต่อไป และลดอัตราการกลับเข้ามารับการรักษาซ้ำของผู้ป่วยเบาหวานให้ลดน้อยลง

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดในการดูแลตนเองของโอเร็มเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อศึกษาถึงสาเหตุและปัจจัยที่มีผลต่อการกลับเข้ามารับการรักษาซ้ำของผู้ป่วยเบาหวานแผนกผู้ป่วยในโรงพยาบาลท่าแซะ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

ประชากร คือ ผู้ป่วยเบาหวานที่กลับเข้ามารับการรักษาซ้ำแผนกผู้ป่วยในโรงพยาบาลท่าแซะ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพรในปีงบประมาณ 2554 จำนวน 8 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) กับผู้ป่วยเบาหวานที่กลับมารับการรักษาซ้ำภายในระยะเวลา 28 วัน ด้วยอาการเดิม โดยเริ่มต้นด้วยการสร้างสัมพันธภาพที่ดี เพื่อสร้างความร่วมมือที่ดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของผู้ป่วยเบาหวานและอะไรที่เป็นสาเหตุของการกลับเข้ามารับการรักษาซ้ำ โดยพูดคุยสัมภาษณ์ด้วยความเป็นกันเอง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูล 2 ส่วน ดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากบัตรประวัติคนไข้ของผู้ป่วยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อค้นหาสาเหตุของการกลับเข้ามารับการรักษาซ้ำก่อนในเบื้องต้นก่อนที่จะไปทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ป่วย

2. ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) กับผู้ป่วยเบาหวานที่มารับบริการรักษาซ้ำภายใน 28 วัน ในปีงบประมาณ 2554 จำนวน 8 ราย

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อความ (Content Analysis) ซึ่งเป็นวิธีการหลักในการประมวลข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

สรุปลักษณะทั่วไปของผู้ป่วยเบาหวานที่กลับเข้ามารับการรักษาซ้ำ พบว่า ผู้ป่วยเป็นเพศหญิงจำนวน 5 ราย เพศชาย 3 ราย มีอายุระหว่าง 60–86 ปี 5 ราย อายุระหว่าง 27–45 ปี 3 ราย จบการศึกษาระดับประถมศึกษา 4 ราย มัธยมศึกษา 2 ราย ปวช. 2 ราย มีระยะเวลาการเจ็บป่วย 10 ปีขึ้นไป 5 ราย ต่ำกว่า 10 ปี 3 ราย และมีโรคร่วมอื่น ๆ 6 ราย ไม่มีโรคร่วมอื่น ๆ 2 ราย

จากการวิจัยพบว่า สาเหตุที่ต้องกลับเข้ามารับการรักษาซ้ำมาจาก 3 สาเหตุด้วยกัน คือ ระดับน้ำตาลในเลือดต่ำ จำนวน 2 ราย ระดับน้ำตาลในเลือดสูง จำนวน 5 ราย และมีแผลติดเชื้อจากอุบัติเหตุจราจร จำนวน 1 ราย

จากการวิจัยพบว่า ผู้ป่วยและญาติทั้ง 8 ราย มีความพึงพอใจต่อการดูแลของพยาบาลขณะนอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาลอยู่ในระดับมาก

จากการวิจัย พบว่า ผู้ป่วยมีความพร่องในการดูแลตนเองด้านการควบคุมอาหารและการป้องกันภาวะแทรกซ้อน ดังนี้

1. ผู้ป่วย จำนวน 5 ราย ไม่มีการควบคุมอาหารส่งผลให้ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดให้คงที่ได้ ทั้งนี้ผู้ป่วยมักมีพฤติกรรมรับประทานอาหารที่มีรสหวานจัด ชอบรับประทานแกงกะทิ และรับประทานอาหารจุกจิก ทั้งนี้ผู้ป่วยรู้

ดีว่าการไม่ควบคุมอาหารจะส่งผลต่อระดับน้ำตาลในเลือด แต่ก็ยังไม่ยอมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง และอีกประการที่สำคัญคือ อาหารที่ผู้ป่วยรับประทานเป็นอาหารชนิดเดียวกับคนอื่น ๆ ในครอบครัว ไม่สามารถเลือกรับประทานทานได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Rost and others (1990: 1111-1113 อ้างถึงใน ศรียา วัฒนาพาหุ และสนม สาระนพ, 2540: 50) ศึกษาการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานกับการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด พบว่า ความถี่ของการดูแลตนเองเรื่องอาหาร สามารถทำนายความแปรปรวนของการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ 26 วินธนา คูศิริสิน (2546: บทคัดย่อ) พบว่า พฤติกรรมการดูแลตนเองทางด้านโภชนาการมีแนวโน้มเพิ่มโอกาสการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ได้ และพบว่าการไม่รับประทานผักหรืออาหารที่มีเส้นใย การรับประทานอาหารที่ปรุงจากไขมันที่ไม่ใช่ไขมันจากพืช การไม่จำกัดอาหารจากแป้ง และงดหวานเมื่อระดับน้ำตาลในเลือดสูง เพิ่มโอกาสการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ได้ วราภรณ์ หนุ่มศรี (2549: 64-71) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ควบคุมอาหารได้ดีสามารถควบคุมระดับน้ำตาลได้ดีกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ควบคุมอาหาร ชนาธิป ศรีพรหม (2550: 125-128) พบว่า ผู้ป่วยที่มีระดับน้ำตาลในเลือดขึ้น ๆ ลง ๆ มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของตนเองด้านพฤติกรรมการควบคุมอาหารแตกต่างกับผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มีระดับน้ำตาลในเลือดสูงตลอดและระดับน้ำตาลในเลือดคงที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และดนวัต ชุณหวาณิชย์ และ สันตวดี ชุณหวาณิชย์ (2550: 412) พบว่า พฤติกรรมการดูแลตนเองด้านโภชนาการไม่ดีมีแนวโน้มเพิ่มโอกาสการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ได้ ทั้งนี้การรักษาโรคเบาหวานให้ได้ผลนั้น จำเป็นต้องควบคุมอาหารอย่างสม่ำเสมอแม้ผู้ป่วยจะได้รับการรักษาด้วยการกินยา หรือฉีดอินซูลินแล้วก็ตาม ก็จำเป็นต้องควบคุมอาหารร่วมกัน ซึ่งการควบคุมอาหาร เป็นการรักษาที่สำคัญและดีที่สุด การควบคุมอาหารเบาหวานที่ถูกต้องนั้นต้องควบคุมพลังงานในอาหารผู้ป่วยให้เหมาะสมกับแรงงานที่ผู้ป่วยใช้ในการทำกิจกรรมต่างๆ ในแต่ละวัน ไม่ใช่การจำกัด หรือควบคุมเฉพาะข้าวและน้ำตาลเท่านั้น ถ้ารับประทานเนื้อสัตว์ และไขมันมาก ระดับน้ำตาลก็สูงได้ เพราะอาหารได้พลังงาน เมื่อได้รับประทานมาก ๆ พลังงานที่ได้รับจะมากกว่าร่างกายที่ต้องการ ระดับน้ำตาลในเลือดก็จะสูง ดังนั้นผู้ป่วยจึงควรรับประทานข้าว เนื้อสัตว์ ไขมัน ผลไม้ในปริมาณที่กำหนด เพื่อให้ได้ปริมาณพลังงานเหมาะสมกับความเหมาะสมกับความต้องการของร่างกาย ผู้ป่วยควรงดน้ำตาล และอาหารที่มีน้ำตาลทุกชนิดเพราะน้ำตาลในเลือดสูงเร็ว (นพพร ศุภพิพัฒน์, 2549: 1-45)

2. ผู้ป่วยจำนวน 4 ราย ขาดการดูแลป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากโรคเบาหวาน ทั้งนี้เนื่องจากผู้ป่วยส่วนใหญ่ขาดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการใส่ใจดูแลป้องกันภาวะแทรกซ้อนที่อาจจะเกิดขึ้นได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของของ วราภรณ์ หนุ่มศรี (2549: 64-71) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการป้องกันภาวะแทรกซ้อนจะควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ดีกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ควบคุมภาวะแทรกซ้อน

จากการวิจัยพบว่า ผู้ป่วยมีความสามารถในการดูแลตนเองในด้านการออกกำลังกาย และด้านการรับประทานยา ดังนี้

1. ผู้ป่วยจำนวน 5 ราย มีความสามารถในการดูแลตนเองในด้านการออกกำลังกาย โดยผู้ป่วยออกกำลังกายแบบมีรูปแบบ 2 ราย และไม่มีรูปแบบ 3 ราย

2. ผู้ป่วยจำนวน 6 ราย มีความสามารถในการดูแลตนเองในด้านการรับประทานยา โดยให้ความสำคัญกับการรับประทานยาอย่างต่อเนื่องตามคำแนะนำของแพทย์ และมาตรวจตามที่แพทย์นัดทุกครั้ง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. โรงพยาบาลควรที่จะมีนโยบายติดตามดูแลผู้ป่วยต่อเนื่องภายใน 28 วันหลังจากผู้ป่วยเบาหวานกลับไปพักรักษาตัวที่บ้าน เพื่อเป็นการติดตามให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องแก่ผู้ป่วยและญาติ และเป็นการลดอัตราการกลับเข้ามารับการรักษาซ้ำของผู้ป่วยโรคเบาหวาน

2. โรงพยาบาลควรที่จะเน้นการให้สุขศึกษาในด้านการควบคุมอาหารอย่างต่อเนื่อง เพราะอาหารเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ป่วยเบาหวานต้องกลับเข้ามารับการรักษาซ้ำ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ด้านการควบคุมอาหาร ควรจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ป่วยได้มีความตระหนักถึงความสำคัญของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการรับประทานอาหารที่เหมาะสมต่อโรคเบาหวาน เพราะจากการศึกษาพบว่า อาหารเป็นปัจจัยสำคัญอันดับต้น ๆ ที่ส่งผลต่อระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวาน โดยอาจจัดกิจกรรมสาธิตการทำเมนูสุขภาพตัวอย่างสำหรับผู้ป่วยเบาหวาน เพื่อให้ผู้ป่วยนำไปแบบอย่างในการปรุงอาหารให้เหมาะสมกับสุขภาพของตนเอง

2. ด้านการออกกำลังกาย ควรส่งเสริมให้ผู้ป่วยออกกังกายมากขึ้น โดยเน้นกิจกรรมการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย และให้ความรู้แก่ผู้ป่วยที่ถูกต้องเกี่ยวกับความแตกต่างของการได้เหงื่อจากการทำงานกับการออกกำลังกาย โดยอาจเน้นการส่งเสริมการออกกำลังร่วมกับการทำสมาธิ เช่น การออกกำลังกายแบบชี่กง ไทเก๊ก หรือ รำมวยไทย เพื่อให้ผู้ป่วยได้ฝึกการเคลื่อนไหวร่างกายพร้อมกับการบริหารจิตใจ

3. ด้านการรับประทานยา ควรมีระบบการติดตามผู้ป่วยที่ขาดยาในพื้นที่ โดยอาจจัดทำโครงการเพื่อนตามเพื่อน กล่าวคือ ส่งเสริมให้ผู้ป่วยในชุมชนหรือหมู่บ้านเดียวกันรวมกลุ่มกัน และนัดมาทำการรักษาในวันเดียวกัน อันเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เพราะสามารถมาพร้อมกันได้ และยังเป็นการเตือนให้เตรียมความพร้อมไปรับยาได้พร้อม ๆ กัน

4. ด้านการป้องกันภาวะแทรกซ้อน ควรที่จะส่งเสริมให้ผู้ป่วยได้มีการติดตามดูแลป้องกันภาวะแทรกซ้อนของตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการตรวจเท้าอย่างต่อเนื่องทุกวันหลังจากอาบน้ำ และควรตรวจสายตาให้ผู้ป่วยทุกปีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อลดภาวะเบาหวานขึ้นตา ซึ่งเป็นสาเหตุของตาบอดในที่สุด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเชิงทดลองเกี่ยวกับการติดตามดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่องภายใน 28 วันหลังจากผู้ป่วยกลับไปพักรักษาตัวที่บ้าน

2. ควรศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน

เอกสารอ้างอิง

ชนาธิป ศรีพรหม. *"พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี".* วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสร้างเสริมสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2550.

ดนวัต ชุณหวาณิชย์ และ สันตวดี ชุณหวาณิชย์."ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระดับน้ำตาลในเลือด ระดับไขมันในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน" *วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.* 1 (ตุลาคม – ธันวาคม 2550): 412-418

นพพร สุภพิพัฒน์. *รู้ทันเบาหวาน เอาชนะโรคแทรกซ้อน.* กรุงเทพฯ: ก.พล, 2549.

นันทวรรณ ศรีสุวรรณ. *"พฤติกรรมสุขภาพสำหรับทำนายระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวานที่เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลสมุทรปราการ".* วิทยานิพนธ์เภสัชศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเภสัชกรรมคลินิก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

วราภรณ์ หนุ่มศรี. *"การดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ในกลุ่มที่ควบคุมระดับน้ำตาลได้ดีมากและกลุ่มที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลได้ในแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลสันป่าตอง อำเภอสันป่าตอง จังหวัด*

เชียงใหม่". การศึกษาค้นคว้าอิสระสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2549.

วิทยา ศรีดามา และพันธ์ศักดิ์ กังสวิวัฒน์. *โรคเบาหวาน ตำราอายุรศาสตร์ 3 : โรคติดเชื้อ โรคปอด โลหิตวิทยา โรคต่อมไร้ท่อ*". พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ยูนิตี้พับลิเคชั่น, 2542.

วินธนา คูศิริสิน. *"การดูแลตนเองด้านโภชนาการและสุขภาพกับระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน"*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโภชนศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.

ศรียา วัฒนาพาหุ และสนม สาระนพ. *"ปัจจัยที่มีผลต่อการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน โรงพยาบาลสระบุรี"*. สระบุรี: กลุ่มงานอายุรกรรมโรงพยาบาลสระบุรี, 2540.

เสฐียรพงษ์ ศิวินา. *"ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานในอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด"*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2546.

การบริหารจัดการในการพัฒนาตลาดสดเทศบาลตำบลปะทิว อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

MANAGEMENT OF FRESH FOOD MARKET IN THE PATHIO MUNICIPAL AMPHOE PATHIO, CHANGWAT CHUMHON

สมชัย ชูชาติ[1] ดร.บัวตั้น เธียรอารมณ์[2] และ ดร.บุษราคัม ทรัพย์อุดมผล[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[3] อาจารย์ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการบริหารจัดการและปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาตลาดสดเทศบาลตำบลปะทิว อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่น เจ้าหน้าที่กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลตำบลตำบลปะทิว สาธารณสุขอำเภอปะทิว ผู้รับผิดชอบงานตลาดสด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอปะทิว เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลปะทิว ผู้ประกอบการและผู้บริโภคสินค้าในตลาดสดเทศบาลตำบลปะทิวรวมทั้งสิ้นจำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง โดยสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกต และการจดบันทึกสนาม ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา(Content Analysis) ผลการวิจัย พบว่า 1) ด้านการกำหนดนโยบาย ผู้บริหารท้องถิ่นกำหนดนโยบายพัฒนาตลาดสดโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย 2) ด้านการพัฒนาโครงสร้าง ภาครัฐ ปรับปรุงโครงสร้างตลาดสดให้มีความมั่นคงแข็งแรง สะอาด เป็นระเบียบ สวยงาม ปลอดภัย และสอดคล้องกับความต้องการของทุกภาคส่วน 3) ด้านการจัดระเบียบและการบังคับใช้กฎหมาย มีการจัดอบรมและการควบคุมกำกับให้ผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติตัวอย่างถูกต้อง 4) ด้านการจัดการให้ถูกหลักสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม มีการจัดการตลาดสดถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม มีการแยกขยะเพื่อทำปุ๋ยหมักแจกจ่ายประชาชน 5) ด้านความปลอดภัยอาหารมีการตรวจสอบสารปนเปื้อนโดยคณะกรรมการพัฒนาตลาดสดและผู้เกี่ยวข้องเป็นประจำ และมีมาตรการในการดำเนินการกรณีตรวจพบสารปนเปื้อนในอาหาร 6) ด้านคุ้มครองผู้บริโภค มีการจัดบอร์ดให้ความรู้ทกเดือน มีจุดทดสอบสารปนเปื้อนในอาหารและจุดบริการตาชั่งกลางให้ผู้บริโภค 7) ด้านการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการและการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้ประกอบการได้รับการอบรมให้ความรู้ มีการศึกษาดูงาน และในการพัฒนาตลาดสดผู้ประกอบการและผู้บริโภคมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเป็นอย่างดี ข้อค้นพบจากการวิจัย พบว่าในการพัฒนาตลาดสดมีปัญหาด้านบุคลากรมีไม่เพียงพอต่อการดูแลตลาดสด ในการพัฒนาตลาดสดต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก และตลาดสดเป็นที่ราชพัสดุทำให้ไม่สามารถบริหารจัดการได้เต็มที่ ส่วนแนวทางในการบริหารจัดการในการพัฒนานั้น ควรเพิ่มบุคลากรในการพัฒนาตลาดสด

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ, การพัฒนา, การบริหารจัดการในการพัฒนา, ตลาดสด, ตลาดสดน่าซื้อ

Abstract

The objective of this research was to study investigate the management of the development in Pathio Municipal Fresh Food Market, Pathio District, Chumphon Province, and to assess problems with and obstacles to the management. The sample of 10 participants was selected from local administrators, officials from the Division of Public Health and Environment, public health officials, official from Pathio Hospital, stall owners and consumer in the market. The research instruments were an in-depth semi-structured interview and observation. The data were analyzed employing content analysis method. The study revealed that 1) regarding policies was found that local administrators defined the development markets policy by the participation of the parties. 2) In the area of infrastructure development, Pathio Municipal was restructuring to a strong-structure, clean, convenience, comfortable and safety market in accordance with the needs of everyone. 3) In the area of regulations and law enforcement, the government sector has training and development stakeholders in market. 4) In the area of environmental development, there was managed a good environmental sanitation, sorting waste to make compost for people. 5) In the area of food safety, there were test for contaminants in food product. 6) In the area of consumer protection, there was information board, test-point for contaminants in food product, standardized central scale for checking the weight of good. 7) Lastly, in the area of stall owners and people's participation, it was found that was a high level of participation in development of market.

KEY WORDS: MANAGEMENT, DEVELOPMENT, DEVELOPMENT ADMINISTRATION, FRESH FOOD MARKET, HEALTHY FRESH FOOD MARKET

1. บทนำ

ตลาดสดมีความสำคัญต่อวิถีและการดำรงชีวิตของคนในชุมชน จึงจำเป็นต้องดูแลให้มีความปลอดภัย ด้านอาหารที่อาจถูกปนเปื้อนจากเชื้อโรค ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนทั้งผู้ซื้อ ผู้ขาย และครอบครัว (กรมอนามัย, 2544) กรมอนามัย จึงจัดทำโครงการตลาดสดน่าซื้อในปี 2545 ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันโดยกำหนดรูปแบบการดำเนินงานแบบบูรณาการหลายๆ หน่วยงานเข้าด้วยกัน และบูรณาการองค์ความรู้ ส่งเสริมให้มีความร่วมมือเป็นเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีการเร่งรัด ปรับปรุงตลาดสด ให้ผ่านเกณฑ์ 3 ด้าน คือ ด้านสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ด้านความปลอดภัยของอาหาร และด้านการคุ้มครองผู้บริโภค จากผลการดำเนินการโครงการตลาดสดน่าซื้อที่ผ่านมาจนถึงปี 2554 พบว่า จากตลาดสดประเภท 1 ทั้งหมดของไทย จำนวน 1,533 แห่ง ผ่านการรับรองเป็นตลาดสดน่าซื้อเพียง 1,218 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 79.45 ในภาพรวมพบว่า ตลาดสดทั้งที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานและไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ยังมีสภาพปัญหาอยู่เป็นจำนวนมาก สาเหตุเนื่องจากผู้ประกอบการไม่ได้รับรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตลาดที่ถูกสุขลักษณะ สุขวิทยาส่วนบุคคลที่ถูกต้อง ไม่ตระหนักในการมีส่วนร่วมกับการพัฒนา กลัวเสียประโยชน์ ใช้ตลาดเป็นที่เก็บกักสินค้าจนรกรุงรังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลงวันและพาหะนำโรค ผู้ขายของใช้ตลาดเป็นที่ปรุงประกอบอาหาร ทำให้ตลาดสกปรก ละเลยการปฏิบัติการพัฒนาตลาด ขาดการรวมตัวของผู้ประกอบการ ขาดพลังขับเคลื่อนใน การพัฒนา หากจะพัฒนาให้มีตลาดสดน่าซื้อเพิ่มมากขึ้นนอกจากจะต้องรักษามาตรฐานที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานแล้วยังต้องมีการพัฒนาปรับปรุงตลาดประเภทที่ 1 ที่ยังไม่ได้มาตรฐานดังกล่าวให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ตลาดสด น่าซื้ออีกด้วย (กรม

อนามัย. 2554) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการในการพัฒนาตลาดสดเทศบาลตำบลปะทิว อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร เกี่ยวกับการพัฒนาในด้านต่างๆได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการพัฒนาโครงสร้าง ด้านการจัดระเบียบและบังคับใช้กฎหมาย ด้านการจัดการให้ถูกสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ด้านความปลอดภัยในอาหาร ด้านคุ้มครองผู้บริโภค และด้านพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการและการมีส่วนร่วมของประชาชน ว่ามีการดำเนินการอย่างไร จึงสามารถพัฒนาตลาดสดแห่งนี้จนเป็นตลาดสดน่าซื้อระดับดีมาก (ห้าดาว) พร้อมทั้งสามารถรักษามาตรฐานระดับดีมากจนถึงปัจจุบัน และได้รับรางวัลชนะเลิศ ประเภทตลาด ขนาดเล็ก ตามโครงการประกวดตลาดดี มีมาตรฐาน ประจำปี 2550 ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เพื่อเป็นตัวอย่างหรือต้นแบบการพัฒนาตลาดสดในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ มีประชากรทั้งหมดจำนวน 10 คน ประกอบด้วย 1) นายกเทศมนตรีและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในเทศบาลตำบลปะทิว 2) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในสำนักงานสาธารณสุขอำเภอปะทิวและโรงพยาบาล ปะทิว 3) ผู้ประกอบการในตลาดสดเทศบาลตำบลปะทิว 4) ผู้บริโภคสินค้าในตลาดสดเทศบาลตำบลปะทิว และได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยกระจายตามสถานภาพได้ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 คนประกอบด้วย 1) นายกเทศมนตรีตำบลปะทิว จำนวน 1 คน รองนายกฯ 1 คน และเจ้าหน้าที่ของกองสาธารณสุขเทศบาลตำบลปะทิวที่เกี่ยวข้อง 1 คน 2) สาธารณสุขอำเภอปะทิว จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานตลาดสด น่าซื้อสำนักงานสาธารณสุขอำเภอปะทิว จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลปะทิว จำนวน 1 คน 3) ผู้ประกอบการค้าในตลาดสดเทศบาลตำบลปะทิว จำนวน 2 คน 4) ผู้บริโภคสินค้าในตลาดสดเทศบาลตำบล ปะทิว จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง(Semi- Structured Interview) โดยมีประเด็นกว้างๆและแนวทางสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นเครื่องมือหลัก ได้เลือกกรณีที่น่าสนใจเพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) นอกจากนี้ มีแนวทางการสังเกต และการจดบันทึกสนาม

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ 1) สร้างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการศึกษา 2) นำแบบสัมภาษณ์ แนวทางการสัมภาษณ์ ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ ความถูกต้องและสมบูรณ์ก่อนเบื้องต้น และมีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ที่รอบรู้ เฉพาะเรื่อง (Subject Matter Specialist) จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงและครอบคลุมความสมบูรณ์ของเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งทุกข้อคำถามมีดัชนีความสอดคล้อง 0.8 – 1.0

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการดำเนินการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดวิธีการและขั้นตอนในการรวบรวมข้อมูลดังนี้ 1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) การศึกษาจากเอกสาร โดยการศึกษาจากตำราหนังสือ เอกสาร วิทยานิพนธ์ และงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง 2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) มีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดย การสังเกต (Observations) ใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observations) และไม่มีส่วนร่วม (Non- Participant Observations) ในการดำเนินงานพัฒนาตลาดสดน่าซื้อ การดำเนินกิจกรรมภายใน การประชุมและลงมติ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ประกอบการ และผู้บริโภคเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาตลาดสดน่าซื้อ ปัญหาที่เกิดขึ้นผลการดำเนินงานและแนวทางในการพัฒนาตลาดสดน่าซื้อให้ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

ข้อมูลทั่วไป เทศบาลตำบลปะทิวได้เปลี่ยนแปลงยกฐานะจากสุขาภิบาลตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงยกฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล พ.ศ. 2542 โดยมีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเป็นเทศบาลตำบลปะทิว จังหวัดชุมพร เมื่อปี 2542 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกาเล่ม 116 ตอนที่ 9 ณ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม 2542 เป็นต้นมาโดยมีเนื้อที่ 1.86 ตารางกิโลเมตร จำนวนประชากรในเขตเทศบาล ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม 2555 มีทั้งสิ้น 1,293 คน

ประวัติความเป็นมาตลาดสดเทศบาลตำบลปะทิว อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร เดิมเป็นที่ชุมนุมแลกเปลี่ยน ซื้อขายสินค้าพื้นบ้าน อาหารทะเล เก่าแก่มานานตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา มีการพัฒนาขยายใหญ่ขึ้นตามขนาดของชุมชนและผู้คนที่เข้ามาร่วมเข้าค้าขายจนกลายเป็น “ตลาดนัดบางสน” และเปลี่ยนเป็นตลาดสุขาภิบาลปะทิวหลังมีการประกาศจัดตั้งสุขาภิบาลปะทิวในปี 2499 ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น ตลาดสดเทศบาลตำบลปะทิว ตามการเปลี่ยน การปกครองจากการยกฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบลปะทิว เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542

สภาพการบริหารจัดการในการพัฒนาตลาดสดเทศบาลตำบลปะทิว อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร จากการศึกษาพบว่าตลาดสดเทศบาลตำบลปะทิว มีการพัฒนาการบริหารจัดการมาตั้งแต่แรกเริ่มดำเนินการในตอนแรกเป็นอาคารไม้ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2547 ได้มีการปรับปรุงตลาดสดครั้งใหญ่ โดยได้นำตัวชี้วัด ด้านการพัฒนาตลาดสดน่าซื้อของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข มาเป็นแนวทางในการดำเนินการปรับปรุง จึงทำให้ตลาดสดเทศบาลตำบลปะทิว ถูกพัฒนาและปรับปรุงขึ้นอย่างมาก จนในที่สุดตลาดสดเทศบาลตำบลปะทิว ผ่านเกณฑ์มาตรฐานตลาดสดน่าซื้อในระดับดีมากในปี 2548 และได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดตลาดสดดีมีมาตรฐาน ประเภทตลาดขนาดเล็ก ทั้งในระดับจังหวัด และระดับภาคใต้ในปี 2550 โดยได้รับรางวัลและเงินสนับสนุนในการพัฒนาตลาดสดจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น รวมเป็นเงิน 1,000,000 บาท และพบว่าผลการประเมินการพัฒนาตลาดสดในปัจจุบันอยู่ในระดับดีมาก ดังนี้ ด้านสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อม(Environmental Health) ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 39 ข้อ จากทั้งหมด 40 ข้อ ด้านความปลอดภัยด้านอาหารผ่านเกณฑ์มาตรฐานทุกข้อ และด้านการคุ้มครองผู้บริโภค จำนวน 3 ข้อ ผ่านเกณฑ์มาตรฐานทุกข้อ

แนวทางการบริหารจัดการในการพัฒนาตลาดสดได้กำหนดแนวทางการพัฒนาตลาดสดไว้ 7 ด้าน คือ

1. การพัฒนาตลาดสดในด้านการกำหนดนโยบายนั้น ภาครัฐมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนที่จะพัฒนาตลาดสดให้มีมาตรฐานตลาดสดน่าซื้อในระดับดีมากอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนด้วยการกำหนดไว้ในแผนพัฒนาของเทศบาล มีแผนงานโครงการรองรับในการนำไปสู่การปฏิบัติจริงทุกปี โดยการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการและผู้บริโภคในการจัดทำแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์และการจัดทำประชาคม มีการติดตามผลการดำเนินงานโดยมี การประชุมคณะกรรมการพัฒนาตลาดสดเป็นประจำทุกเดือน และมีการรับฟังข้อคิดเห็นของผู้บริโภคเพื่อรับทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาตลาดสด เพื่อนำไปปรับเปลี่ยนแผนงานโครงการตามความเหมาะสม

2. การพัฒนาตลาดสดด้านการพัฒนาโครงสร้างตลาดสดเทศบาลตำบล ปะทิว นั้น ภาครัฐโดยเทศบาลตำบลปะทิวได้ปรับปรุงโครงสร้างตลาดสดให้มีความมั่นคง แข็งแรง สะอาดเป็นระเบียบ ดูสวยงามและปลอดภัย และตรงกับความต้องการของทุกฝ่าย ด้วยการจัดทำประชาคมรับฟังความเห็นจากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน และเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานตลาดสดน่าซื้อของกระทรวงสาธารณสุข

3. การพัฒนาตลาดสดด้านจัดระเบียบและบังคับใช้กฎหมาย นั้น ภาครัฐ มีการจัดอบรมผู้ประกอบการด้านการจัดระเบียบและบังคับใช้กฎหมาย และส่งเสริมให้คณะกรรมการพัฒนาตลาดสดช่วยดูแลควบคุมกำกับผู้ประกอบการให้ผู้ประกอบการมีการจัดเก็บสินค้า สิ่งของ และวัสดุอุปกรณ์ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยไม่เกะกะ รกรุงรัง ไม่ให้เป็นแหล่ง

เพาะพันธุ์สัตว์และแมลงนำโรค ผู้ประกอบการมีการแต่งกายที่สะอาด มีหมวกคลุมผมและผ้ากันเปื้อน และมีการตรวจสุขภาพประจำปีทุกคน นอกจากนั้นภาครัฐได้ปรับปรุงทางเดินภายในตลาดสดให้มีกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร พื้นสะอาด ไม่ลื่น มีทางลาดหรือราวจับสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุ มีระบบการควบคุมป้องกันอัคคีภัยเป็นไปตามกฎหมาย

4. การพัฒนาตลาดสดด้านการจัดการให้ถูกหลักสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม นั้น ภาครัฐได้ดำเนินการพัฒนาตลาดสดเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของตลาดสดน่าซื้อของกระทรวงสาธารณสุขโดยจัดที่รองรับขยะมูลฝอย แบบแยกขยะ เพื่อนำไปทำปุ๋ยหมักแจกจ่ายให้ประชาชน มีรางระบาย น้ำเสียชนิดรางเปิด มีดักไขมันและบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหลงน้ำสาธารณะ มีห้องส้วมสาธารณะแยกเป็นสัดส่วนชาย-หญิง และผู้พิการ หญิงตั้งครรภ์ และผู้สูงอายุ ที่สะอาดถูกสุขลักษณะ มีเจ้าหน้าที่ตรวจตราดูแลรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ มีการล้างตลาดสดตามหลักสุขาภิบาลอย่างน้อยเดือนละครั้ง โดยได้รับความร่วมมือรวมใจจากผู้ประกอบการและผู้บริโภคในการช่วยกันรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของตลาดสดภายใต้การควบคุมกำกับของคณะกรรมการพัฒนาตลาดสด

5. การพัฒนาตลาดสดด้านความปลอดภัยในอาหาร นั้น ภาครัฐได้จัดให้มีการตรวจสอบสารปนเปื้อนในอาหารอย่างสม่ำเสมอทุก 3 เดือน เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของตลาดสดน่าซื้อของกระทรวงสาธารณสุข มีมาตรการบังคับใช้ในกรณีที่ตรวจพบสารปนเปื้อนในอาหาร และมีมอบป้าย “อาหารปลอดภัย” สำหรับแผงค้าที่ตรวจไม่พบสารปนเปื้อน มีชุดทดสอบสารปนเปื้อนไว้บริการสำหรับผู้บริโภคที่ต้องการตรวจสอบสารปนเปื้อนในอาหารเพื่อความมั่นใจ และมีคณะกรรมการพัฒนาตลาดสดทำหน้าที่ช่วยตรวจสอบสารปนเปื้อนอาหารในตลาดสด เป็นประจำทุกเดือน

6. การพัฒนาตลาดสดด้านการคุ้มครองผู้บริโภค นั้น ภาครัฐได้ดำเนินการจัดตาชั่งกลางไว้บริการประชาชน มีกรมการค้าภายในมาตรวจสอบความเที่ยงปีละประมาณ 2 ครั้ง มีการจัดบอร์ดให้ความรู้เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่มีการปรับเปลี่ยนทุกเดือน ประชาชนสามารถตรวจสอบน้ำหนักของสินค้าที่ซื้อขายได้ตลอดเวลา พร้อมทั้งได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องในการคุ้มครองผู้บริโภคของตนเอง

7. การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการและการมีส่วนร่วมประชาชน นั้น ภาครัฐ ได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการและประชาชนในการพัฒนาตลาดสดในทุกขั้นตอน เพื่อให้ผู้ประกอบการและประชาชนรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของตลาด และมีความภาคภูมิใจในตลาดสดของตนเอง โดยเริ่มตั้งแต่การร่วมกำหนดนโยบายโดยการทำแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ การจัดทำประชาคม การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อนำสิ่งที่ได้รับไปปรับปรุงแผนงานโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พร้อมทั้งมีพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและส่งเสริมให้คณะกรรมการพัฒนา ตลาดสดเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาตลาด นอกจากนี้ยังมีการนำผู้ประกอบการ ประชาชน และผู้เกี่ยวข้องไปศึกษาดูงานทำให้เกิดความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดสดให้มีมาตรฐานที่สูงยิ่งขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาตลาดสดเทศบาลตำบลปะทิว ให้เป็นตลาดสดน่าซื้อ

1. ปัญหาด้านบุคลากร จากการศึกษาพบว่า ในส่วนของภาครัฐมีบุคลากรในการปฏิบัติงานพัฒนาตลาดสดมีไม่เพียงพอ เนื่องจากการพัฒนาตลาดสดเป็นงานที่ยุ่งยากซับซ้อน เกี่ยวข้องกับคนหลายฝ่าย ทำให้มีผลกระทบในวงกว้าง จึงจำเป็นต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในแต่ละด้านหลายๆ ฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และต้องมีความมุ่งมั่น ตั้งใจจริง และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ประกอบกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีภาระงานในหน้าที่ด้านอื่นๆ ที่ต้องรับผิดชอบหลายงาน ทำให้ไม่สามารถดูแลตลาดสดได้เท่าที่ควร ดังนั้น ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ต้องมีความมุ่งมั่นหาแนวทางและสร้างความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ได้แก่ หน่วยงานของรัฐ คณะกรรมการพัฒนาตลาดสด ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค เข้ามีบทบาทช่วยเหลือในการดำเนินการจึงจะสามารถพัฒนาตลาดสดได้ ซึ่งในตลาดสดเทศบาลตำบลปะทิว มี

คณะกรรมการพัฒนาตลาดสดเข้ามามีบทบาทในการดูแลตลาดสดทดแทนการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ แต่พบว่าในบางครั้งคณะกรรมการพัฒนาตลาดสดมีภาระที่ต้องดูแลกิจการของตนเองทำให้ไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง และสำหรับประชาชนได้เข้ามามี ส่วนช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการสอดส่อง ดูแล ตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาตลาดสด ทำให้ตลาดสดเทศบาลสามารถพัฒนาไปได้ด้วยดี จนประสบความสำเร็จเป็นตลาดสดน่าซื้อ ระดับดีมาก

2. ปัญหาด้านงบประมาณ จากการศึกษาพบว่า ในการพัฒนาตลาดสดให้ได้มาตรฐานตลาดสดน่าซื้อนั้น ภาครัฐโดยเทศบาลตำบลปะทิวจำเป็นต้องงบประมาณจำนวนมาก เนื่องจากมีตัวชี้วัดหลายตัว โดยเฉพาะในเรื่อง การพัฒนาโครงสร้าง และสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ไม่สามารถทำได้ในครั้งเดียวได้ครบทุกตัวชี้วัด เพราะตลาดสดเป็นสถานที่ที่มีการประกอบอาชีพทุกวัน บางคนหาเช้ากินค่ำในตลาดสดไม่สามารถปิดปรับปรุงได้บ่อยๆ ถ้ามี การปิดปรับปรุงบ่อยๆ ก็จะสร้างปัญหาให้กับหลายๆ ฝ่าย โดยเฉพาะผู้ประกอบการ เทศบาลต้องจัดหาสถานที่ ที่เหมาะสมรองรับในช่วงที่ทำการปรับปรุงให้กับผู้ประกอบการซึ่งก็ต้องใช้งบประมาณ บางครั้งงบประมาณ ไม่สามารถนำมาใช้ได้ในทันทีเนื่องจากต้องเป็นไปตามระบบระเบียบของทางราชการ นอกจากปัญหา ด้านงบประมาณในการก่อสร้างแล้ว ยังมีปัญหางบประมาณในด้านการจัดหาที่ดินเพื่อรองรับการขยายตัวของ ตลาดสด เนื่องจากที่ดินรอบๆ ตลาดสดในปัจจุบันมีราคาสูงมาก ที่ดินราคาถูกก็ไม่สามารถก่อสร้างตลาดได้เนื่องจากไกลชุมชนทำให้เกิดความไม่สะดวกต่อประชาชน เป็นเหตุให้เทศบาลไม่สามารถจัดซื้อที่ดินเพื่อดำเนินการขยายตลาดสดได้ สำหรับผู้ประกอบมีส่วนช่วยในการประหยัดงบประมาณในการพัฒนาตลาดสดโดยการดูแลรักษาตลาดและแผงค้าของตนเอง สำหรับผู้โภคก็เช่นกันมีส่วนช่วยภาครัฐในการประหยัดงบประมาณในการพัฒนาตลาดสดโดยการช่วยกันสอดส่อง ดูแลรักษาตลาดสด

3. ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ จากการศึกษาพบว่า ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาตลาดสดนั้นมีน้อยมาก เนื่องจาก ผู้บริหารของเทศบาลโดยเฉพาะนายกเทศมนตรี ได้ให้ความสำคัญในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในพัฒนาตลาดสดอย่างเพียงพอ เช่น วัสดุอุปกรณ์ในการล้างตลาดสด มีการล้างตลาดสดสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และล้างตลาดตามหลักสุขาภิบาลเดือนละ 1 ครั้ง ในการล้างตลาดแต่ละครั้งเทศบาลจะเป็นผู้ดำเนินการโดยใช้คนงาน รถน้ำและวัสดุอุปกรณ์ในการล้างของเทศบาล ในการจัดเก็บขยะ มีจำนวนถังขยะที่เพียงพอและมีการจัดเก็บขยะทุกวัน มีจัดเก็บคัดแยกขยะเพื่อนำไปทำปุ๋ยหมักแจกจ่ายประชาชน มีชุดทดสอบสารปนเปื้อนในอาหารไว้ให้ผู้บริโภคได้ตรวจสอบอาหาร มีตาชั่งกลางไว้บริการทดสอบน้ำหนักสินค้า ห้องน้ำมีน้ำยาทำความสะอาดไว้บริการประชาชนอย่างเพียงพอ

4. ปัญหาด้านการจัดการ จากการศึกษาพบว่า ที่ดินที่เป็นที่ตั้งของตลาดสดเป็นที่ดินราชพัสดุ กรมธนารักษ์ ทำให้ไม่สามารถที่จะพัฒนาด้านโครงสร้างได้อย่างเต็มที่นัก เนื่องจากที่ดินต้องเช่าจากกรมธนารักษ์ในอัตราปีละ 20,000 บาท การจัดการค่อนข้างลำบากเพราะไม่ใช้ที่กรรมสิทธิ์ ที่ดินบริเวณรอบๆ ตลาดสดเป็นของประชาชนมีราคาสูงมาก ทำให้ไม่สามารถซื้อที่ดินเพื่อขยายตลาดสดได้ การตัดสินใจที่จะลงทุนก็ต้องคิดถึงจุดคุ้มทุน การพัฒนาตลาดสดจำเป็นต้องดำเนินการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งการสร้างขวัญกำลังใจและสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการและผู้บริโภคจึงจะทำให้ยั่งยืนได้ และปัญหาการจัดการในช่วงที่นายกเทศมนตรีหมดวาระ จะทำให้การพัฒนาตลาดสดไม่สามารถทำได้เท่าที่ควร

สรุป แนวทางในการพัฒนาตลาดสดเทศบาลตำบลปะทิว นั้น ภาครัฐโดยเทศบาลตำบลปะทิว ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้ดำเนินการพัฒนาตลาดสดโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนตั้งแต่ ด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการพัฒนาโครงสร้าง ด้านการจัดระเบียบและบังคับใช้กฎหมาย ด้านการจัดการให้ถูกสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ด้านความปลอดภัยในอาหาร ด้านคุ้มครองผู้บริโภค และด้านพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการจัดทำแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ และการจัดทำประชาคม พร้อมทั้งมีการติดตามประเมินผลอย่าง

ต่อเนื่อง มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้ประกอบการและประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม มีการสร้างขวัญกำลังใจ ทำให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจจากผู้ประกอบการและประชาชนในการพัฒนาตลาดสดจนสามารถผ่านเกณฑ์มาตรฐานตลาดสดน่าซื้อระดับดีมากของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข และชนะเลิศการประกวด ตลาดสดดีมีมาตรฐาน ประเภทตลาดขนาดเล็ก ทั้งในระดับจังหวัด และระดับภาคใต้ ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ในที่สุด

ปัญหาการพัฒนาตลาดสดเทศบาลตำบลปะทิว ในส่วนของภาครัฐ มีบุคลากรไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานตลาดสดมีภาระงานอื่นต้องปฏิบัติด้วย ทำให้ไม่สามารถดูแลได้เท่าที่ควร ปัญหาด้านงบประมาณ คือ ในการพัฒนาตลาดสดจำเป็นต้องใช้งบประมาณสูงทำให้ไม่สามารถพัฒนาในครั้งเดียวได้ครบทุกตัวชี้วัด รวมทั้งการบริหารจัดการที่ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่เนื่องจากพื้นที่ตั้งตลาดเป็นที่ราชพัสดุ กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง การดำเนินการต่างๆ ในการพัฒนาจึงไม่สามารถทำได้เต็มกำลัง ในการพัฒนาเพื่อรองรับการขยายและเจริญเติบโตของตลาดต้องใช้งบประมาณสูง ไม่คุ้มกับการลงทุน เนื่องจากที่ดินรอบๆ ตลาดปัจจุบัน มีราคาสูงมาก ในบางครั้งการเบิกจ่ายงบประมาณมีความล่าช้าเนื่องจากระบบราชการ และในช่วงเปลี่ยนผ่านผู้บริหารของเทศบาลการพัฒนาจะหยุดชะงัก แต่ได้มีการนำคณะกรรมการพัฒนาตลาดสดมาร่วมช่วยแก้ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ และประกอบกับได้รับความร่วมมือจากผู้ประกอบการ และผู้บริโภคทำให้ปัญหาต่างๆ ลดน้อยลง ทำให้ตลาดสดพัฒนาไปได้อย่างต่อเนื่องอย่างยั่งยืน

ประโยชน์ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แนวทางในการพัฒนาตลาดสดน่าซื้อที่ยั่งยืนและเป็นตัวอย่างหรือต้นแบบการพัฒนาตลาดสดในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป เพื่อให้ประชาชนผู้บริโภคได้รับการบริการที่ดีและได้รับการคุ้มครองด้านความปลอดภัยของอาหาร อีกทั้งยังเป็นสถานที่ศึกษาดูงานของหน่วยงานต่างๆในภูมิภาคได้ โดยไม่ต้องเดินทางไกลไปศึกษาดูงานถึงกรุงเทพมหานคร สามารถลดค่าใช้จ่ายและสร้างความสมัครสมานสามัคคีในกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง

เอกสารอ้างอิง

กรมอนามัย “*คู่มือการพัฒนาตลาดสดน่าซื้อ*”. กรุงเทพฯ : ส่วนเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2544.

_____. ผลการดำเนินการโครงการตลาดสด น่าซื้อ ปี 2554. *วารสารสุขาภิบาลอาหาร*, 13(8), 2554.

ระบบบริการด้านการแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยทรายขาว ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

THAI TRADITIONAL MEDICINE SERVICES IN HEALTH CARE DISTRICT HOSPITAL BAN HUAY SAIKAOW SUB- SONGPEENONG, THASAE DISTRICT , CHUMPHON PROVINCES.

ศราวุฒิ หมุดเจริญ[1] ดร.บัวตั้น เธียรอารมณ์[2] และ ดร.บุษราคัม สิงห์ชัย[3]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[2] ตำแหน่งอาจารย์ที่ปรึกษาหลักวิทยานิพนธ์

[3] ตำแหน่งอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดบริการด้านการแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยทรายขาว ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล (In-Depth Interview) จากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มได้แก่ 1.กลุ่มผู้รับบริการทั่วไปที่ไม่เคยมาใช้บริการแพทย์แผนไทย 2.กลุ่มผู้ที่เคยมาใช้บริการการแพทย์แผนไทย 3.กลุ่มผู้ให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยทรายขาว วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยทรายขาวมีการจัดบริการสาธารณสุข 4 ด้านคือ รักษาฯ, ส่งเสริม, ป้องกันฯ และฟื้นฟูฯ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา งานบริการแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยทรายขาว ยังไม่เป็นที่นิยมสำหรับผู้มารับบริการ ในรอบปี พ.ศ.2554 มีผู้มาใช้บริการเพียงร้อยละ 4.1 เมื่อเปรียบเทียบกับงานบริการทางการแพทย์แผนปัจจุบัน จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่าด้านความเข้าใจต่อระบบการแพทย์แผนไทยในภาพรวมมีความเข้าใจในความหมาย และขอบเขตของงานแพทย์แผนไทยในมุมมองที่ถูกต้อง แต่ยังไม่ครอบคลุมในทุกๆด้าน เห็นว่าบริการแพทย์แผนไทย เป็นบริการที่สามารถเข้าถึงผู้รับบริการได้มากกว่าการแพทย์แผนปัจจุบัน แต่ระบบบริการยังไม่มีมาตรฐาน ในด้านระยะเวลาการรับบริการใช้เวลานานกว่า และต้องมีความต่อเนื่อง บุคลากรมีน้อยทำให้ต้องรอคิวในการรับบริการค่อนข้างนาน ด้านประสิทธิภาพการรักษา ส่วนใหญ่เห็นว่ามีความปลอดภัยจากผลข้างเคียง เพราะใช้สมุนไพรในการรักษา แต่ยังขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัย ด้านค่าใช้จ่ายการให้บริการแพทย์แผนไทยมีค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่าแพทย์แผนปัจจุบัน ด้านสถานที่ควรจัดบริการชั้นล่างเพื่อความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ และเป็นที่สังเกตง่ายกับทุกคนที่มารับบริการ ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์ยังไม่เพียงพอ ควรมีการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายช่องทาง

คำสำคัญ : การพัฒนา, การบริการแพทย์แผนไทย, การพัฒนาระบบบริการการแพทย์แผนไทย

ABSTRACT

The purpose of this research were to study the ways to improve development of Thai traditional medicine services in health care district hospital Ban Huay Sai Kaow. To be effective and meet the needs of the clients. By using qualitative methods (Qualitative research) is an in-depth interviews from sample of three groups, 1. Clients are never used in Thai traditional medicine, 2. A group of people who used to come to Thai traditional medicine service, 3. Group of medical services in the health care district hospital Ban Huai Sai Khaow. Data were analyzed by using content analysis.

Results showed that,The health care district hospital Ban Huai Sai Khaow are four aspects to the health services treatment,promotion, protection and rehabilitation .Over one years ago, the hospital throughout the times, medical services in Ban Huai Sai Khao District. It is not yet popular among those who served in the year 2554 has come to only 4.1 percent compared to the current medical plan.An understanding of the traditional medical system. In general to understanding of the meaning and the scope of traditional medicine in the correct perspective. It also does not cover all aspects. Perspective of Thai traditional medicine. The service is accessible to patients than modern medicine. But the system service doesn't standard. In the period of service for a long time and must be continued. There are a few people waiting for the service to be quite long. The effectiveness of treatment. Most agree that it is safe from side effects, because used of the herbs in the treatment .However, the lack of modern technology. The cost of traditional medical services cost less than modern medicine. In its place. Should be available on the ground floor. It is easy to observe that all the services. The publicity is not enough. Publicity should have a variety of channels.

KEY WORDS : DEVELOPMENT, THAI TRADITIONAL MEDICINE SERVICE, THAI TRADITIONAL MEDICINE SERVICE DEVELOPMENT.

1. บทนำ

งานบริการด้านการแพทย์แผนไทย ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทเพื่อเป็นทางเลือกในการบำบัดอาการเจ็บป่วยจากโรคต่างๆ อย่างแพร่หลาย โดยมีการสนับสนุนให้ใช้ยาสมุนไพร และหัตถการแพทย์แผนไทย ร่วมกับการให้บริการทางการแพทย์แผนปัจจุบัน โดยมีการสนับสนุนเชิงนโยบายจากรัฐ การแพทย์แผนไทยเป็นบริการที่ไม่แพง จึงเหมาะกับสถานการณ์สำหรับประเทศเรา โอกาสข้างหน้า จะมีการตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศใน Asian คือสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ระหว่างแผนพื้นบ้าน/ทางเลือกกับแผนปัจจุบัน โดยนำสิ่งดีดีที่มีอยู่แล้วในพื้นที่ มาใช้ประโยชน์เพื่อสุขภาพ เน้นการส่งเสริมฯ มากกว่าการมุ่งรักษา จังหวัดชุมพรเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีชื่อเสียงในเรื่องของการแพทย์แผนไทยมาแต่โบราณ โดยมีเสด็จเตี่ยกรมหลวงชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ หรือ“หมอพร” เป็นพระบิดางานทางการแพทย์แผนไทยเครือข่ายบริการสุขภาพอำเภอท่าแซะ เป็นเครือข่ายที่มีความพร้อมมากที่สุดในจังหวัดชุมพร ด้วยโรงพยาบาลท่าแซะเป็นแหล่งการเรียนรู้ ทางด้านการแพทย์แผนไทยอย่างเต็มรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องหัตถบริการการนวด การอบ การประคบ มีศักยภาพสามารถดำเนินการได้อย่างเต็มรูปแบบ ในด้านการผลิตยาสมุนไพร สามารถผ่านมาตรฐานการผลิตคุณภาพ โดยมีเลขทะเบียนถูกต้อง มีรหัสยา 24 หลักเป็นสากล ทั้งยังมีศักยภาพในการให้โรงพยาบาล

ส่งเสริมสุขภาพตำบลทุกแห่งในจังหวัดชุมพร สามารถเบิกจ่ายยาสมุนไพร ไปใช้ในการให้บริการแพทย์ทางเลือก แก่ผู้มารับบริการในสถานพยาบาลทุกแห่ง เพื่อให้ประชาชนมีทางเลือกในการดูแลสุขภาพเพิ่มมากขึ้น

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยทรายขาว ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร เป็นอีกหนึ่งสถานบริการที่ได้เล็งเห็นความสำคัญ ในการพัฒนาบริการด้านการแพทย์แผนไทย ซึ่งงานบริการรักษาพยาบาลผู้ป่วยส่วนใหญ่ ร้อยละ 95.9 เป็นการให้บริการด้วยแผนปัจจุบัน ด้านการแพทย์แผนไทยมีเพียงร้อยละ 4.1 จะเห็นได้ว่าการรับบริการด้านการแพทย์แผนไทยค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับการแพทย์แผนปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาระบบบริการด้านการแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยทรายขาว ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ให้ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) คือ ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในพื้นที่รับบริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยทรายขาว ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่

กลุ่มที่ 1 ผู้รับบริการทั่วไปที่ไม่เคยมาใช้บริการแพทย์แผนไทยใน รพ.สต.

กลุ่มที่ 2 ผู้ที่เคยมาใช้บริการการแพทย์แผนไทยใน รพ.สต.

กลุ่มที่ 3 ผู้ให้บริการด้านการแพทย์แผนไทยใน รพ.สต.

ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง 3 กลุ่ม มาดำเนินการสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เนื่องจากผู้วิจัยต้องการข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งกลุ่มผู้รับบริการทั่วไปที่ไม่เคยมาใช้บริการการแพทย์แผนไทย กลุ่มผู้รับบริการที่เคยมาใช้บริการการแพทย์แผนไทย และกลุ่มผู้ให้บริการด้านแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยทรายขาว ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร

เก็บข้อมูลตามแนวคำถามเชิงลึกกับบุคคล 3 กลุ่ม ภายในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2555 โดยใช้แบบสัมภาษณ์ และมีเครื่องบันทึกเสียงในกลุ่มประชากรกลุ่มตัวอย่าง ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการให้บริการแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยทรายขาว เพื่อให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบ โดยผู้ศึกษาเป็นผู้สัมภาษณ์ และสังเกต ด้วยตนเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ ประกอบไปด้วยข้อมูล 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 **:** คำถามปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์แบบสร้างข้อสรุป เป็นการพรรณา (Descriptive) ข้อมูลได้จากการสังเกต สอบถาม จดบันทึกนำไปวิเคราะห์ตามวิธีการวิเคราะห์ตามวิธีการเชิงคุณภาพ ได้แก่ การจำแนก การจัดหมวดหมู่ การจัดลำดับความสำคัญ ลำดับเหตุการณ์ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่ง ข้อมูลบางอย่างทำการวิเคราะห์/และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม เสนอผลการศึกษาในรูปความเรียง

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

สรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนพบว่า กลุ่มสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 70 มีอายุอยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 22-57 ปี การศึกษาส่วนใหญ่ระดับมัธยมต้น คิดเป็นร้อยละ 50 อาชีพส่วนใหญ่เกษตรกรรม ร้อยละ 70 รายได้ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 15,000-20,000 บาท ร้อยละ 50

ในด้านความเข้าใจต่อระบบการแพทย์แผนไทย ทั้ง 3 กลุ่ม ผู้รับบริการ และให้บริการ ทราบและเข้าใจว่างานแพทย์แผนไทยเป็นศาสตร์พื้นบ้านให้บริการด้วยการแพทย์พื้นบ้าน ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและวิธีการทางธรรมชาติมากกว่าการใช้เทคโนโลยี ซึ่งประกอบด้วย การนวดแผนโบราณ การอบ การประคบ การกดเส้น และการรักษาโดยใช้ยาสมุนไพรพื้นบ้านที่มีในชุมชน โดยนำมาสกัดเป็นรูปแบบต่างๆ ไม่เน้นการใช้ยาแผนปัจจุบัน/ ไม่พึ่งสารเคมี

มุมมองเมื่อเปรียบเทียบการแพทย์แผนไทยกับการแพทย์แผนปัจจุบันในด้านต่างๆ

ด้านการให้บริการ

กลุ่มที่ 1 เห็นว่าในแผนปัจจุบัน รวดเร็วทันใจกว่า ซักประวัติ อาการสำคัญ- วินิจฉัย-จ่ายยาแล้วกลับบ้าน ไม่ค่อยเสียเวลา กลุ่มที่ 2 มีความคิดเห็นว่าการให้บริการแพทย์แผนไทยเป็นบริการที่ให้การบริการด้วยความลึกซึ้ง มีการพูดคุย ซักถาม เข้าถึงผู้รับบริการได้มากกว่าการแพทย์แผนปัจจุบัน กลุ่มที่ 3 เห็นว่าข้อเสียของงานแพทย์แผนไทยคือระบบบริการยังไม่ค่อยมีมาตรฐาน ขาดอุปกรณ์เครื่องไม้-เครื่องมือที่ทันสมัย ไม่เหมือนแผนปัจจุบัน

ด้านระยะเวลาในการรับบริการแต่ละครั้ง

กลุ่มที่ 1 : ต้องรอคิวในการรับบริการค่อนข้างนานเมื่อเทียบกับการให้บริการแพทย์แผนปัจจุบัน กลุ่มที่ 2 : เห็นว่างานบริการแพทย์แผนไทยต้องใช้เวลาในการรักษาที่นานกว่า และต้องทำอย่างต่อเนื่อง กลุ่มที่ 3 :บุคลากรที่ให้บริการมีค่อนข้างน้อย เป็นงานละเอียดที่ต้องใช้ความนุ่มนวลในการบำบัด ทำให้ต้องใช้เวลามากกว่า

ด้านประสิทธิภาพการรักษา

กลุ่มที่ 1 เห็นว่าการให้บริการแพทย์แผนไทยค่อนข้างมีความปลอดภัย เนื่องจากใช้สมุนไพรในการรักษาจึงมีสารเคมีตกค้างน้อย เมื่อเทียบกับการรักษาด้วยยาแผนปัจจุบัน กลุ่มที่ 2 เห็นว่าปัจจุบันงานบริการแผนไทยก็มีความน่าเชื่อถือมากขึ้นเนื่องจากมีการวิจัยเกี่ยวกับการใช้สมุนไพรให้ทราบถึงประสิทธิภาพของการรักษา แต่ก็ยังอาจด้อยกว่าแพทย์แผนปัจจุบัน เพราะยังขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัย กลุ่มที่ 3 เห็นว่าในการรักษาของบริการแพทย์ทั้ง 2 ระบบมีประสิทธิภาพมีเทียบเท่ากัน ขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่น ศรัทธาการรักษาของแต่ละคน รวมทั้งความเชี่ยวชาญและมีประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการและโรคที่เป็น

ด้านความคุ้มค่าและค่าใช้จ่าย

กลุ่มที่ 1 ในระบบการแพทย์แผนปัจจุบันที่รัฐบาล ที่ให้ความช่วยเหลือในการเข้าถึงบริการอย่างเต็มรูปแบบ ทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความเคยชินกับการไม่ต้องชำระค่าบริการ แต่เมื่อต้องเสียค่าใช้จ่ายบ้างในระบบการแพทย์แผนไทย จึงอาจถูกมองว่าการบริการด้านการแพทย์แผนไทยไม่คุ้มค่าเพราะต้องจ่ายเอง กลุ่มที่ 2 ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าหากต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาเองทั้งหมด การให้บริการแพทย์แผนไทยมีค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่าแพทย์แผนปัจจุบัน กลุ่มที่ 3 เชื่อว่าเมื่อสถานพยาบาลนั้นๆจะสามารถขึ้นทะเบียนเบิกจ่ายค่ารักษาจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้เช่นเดียวกับในระบบการแพทย์แผนปัจจุบัน จะมีผู้รับบริการเพิ่มมากขึ้นอย่างแน่นอน

ด้านสถานที่

กลุ่มที่ 1 มีความคิดเห็นว่าควรจัดสถานที่ให้บริการไว้ชั้นล่างเพื่อความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการที่มีอายุมาก และเป็นที่สังเกตง่ายกับทุกคนที่มาใช้บริการ กลุ่มที่ 2 เห็นว่าสถานที่มีความเหมาะสม แต่ควรแยกส่วนชาย-หญิงหรือมีม่านกั้นเพื่อความเป็นส่วนตัว กลุ่มที่ 3 ควรจะจัดสถานที่แบบผสมผสาน ให้ผู้รับบริการมีช่องทางเลือกในการรับบริการระหว่าง

การแพทย์แผนไทยและแผนปัจจุบัน และยังสามารถให้บริการร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบันได้พร้อมกันแบบ one stop service

ด้านการประชาสัมพันธ์งานแพทย์แผนไทยในชุมชน

กลุ่มที่ 1 ยังไม่เพียงพอ ควรมีการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายช่องทาง เช่นโดยการแจ้งผ่านการประชุมหมู่บ้าน, ประชาสัมพันธ์ผ่านอาสาสมัครสาธารณสุขโดยให้เป็นตัวแทนกระบอกเสียงในการกระจายข่าว, ป้ายประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้าน กลุ่มที่ 2 ควรมีบอร์ดประชาสัมพันธ์บริเวณหน้าโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยทรายขาว, มีการจัดทำเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยทรายขาวให้มากขึ้น กลุ่มที่ 3 ควรจัดตั้งกลุ่มงานชัดเจน มีการประชาสัมพันธ์ในทุกช่องทาง มีการเชื่อมต่อโลกออนไลน์ เพื่อการแลกเปลี่ยน/ศึกษาดูงานการพัฒนาระบบที่อื่นๆ

ความคาดหวัง / ความต้องการเห็นทิศทางการพัฒนาระบบบริการด้านการแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยทรายขาว

กลุ่มที่ 1 ต้องการให้มีอุปกรณ์ให้บริการที่ครบถ้วนทันสมัย, มีเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์หรือเชี่ยวชาญน่าเชื่อถืออยู่เป็นประจำ และเพียงพอสลับสับเปลี่ยนในการให้บริการเพื่อความรวดเร็ว กลุ่มที่ 2 มีความคาดหวังให้งานบริการแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยทรายขาวได้รับความนิยม และมีชื่อเสียงในการให้บริการ มีผู้มารับบริการมากขึ้นทำให้เกิดความสนใจในพื้นที่ใกล้เคียงในการใช้บริการเพื่อเป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับหมู่บ้านและชุมชน กลุ่มที่ 3 อยากให้มีการเชื่อมโยงระบบการให้บริการที่ชัดเจน เพื่อความสะดวกในการเลือกใช้บริการของมารับบริการตั้งแต่ก้าวแรกที่เข้ามาในสถานบริการ เพราะถึงแม้จะเป็นแพทย์ทางเลือก แต่ก็เชื่อว่าจะสามารถดูแล รักษาผู้ป่วยได้ไม่แพ้แพทย์แผนปัจจุบัน

จากผลการศึกษาผู้วิจัยสามารถนำมาประยุกต์และเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาระบบบริการแพทย์แผนไทยได้ โดยหลักการให้การบริการที่ดีผู้ให้บริการควรยิ้มแย้ม เอาใจใส่เข้าอกเข้าใจในตัวลูกค้า และเห็นใจต่อความลำบากของลูกค้า มีการตอบสนองต่อความประสงค์ของลูกค้าอย่างรวดเร็ว ทันใจ มีการแสดงออกถึงการนับถือให้เกียรติลูกค้า มีลักษณะการให้บริการแบบสมัครใจและเต็มใจทำ แสดงออกซึ่งการรักษาภาพพจน์ของผู้ให้บริการและ เสริมภาพพจน์ขององค์กรด้วยกริยาการอ่อนโยน สุภาพ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีความกระตือรือร้นขณะบริการจะให้บริการมากกว่าที่คาดหวังเสมอ ซึ่งต้องเป็นการบริการอย่างเสมอภาค มีความยุติธรรมโดยคนทุกคนเท่าเทียมกัน รวมไปถึงการคำนึงถึงปัจจัยในด้านต่างๆที่มีผลต่อการมารับบริการ ได้แก่ พฤติกรรมการเลือกใช้บริการและความสะดวกในการใช้บริการ ปัจจัยในการเลือกรับบริการและทฤษฎีความเชื่อ โอกาสในการเข้าถึงบริการ การบริการที่ผู้รับบริการคาดหวัง คุณภาพการบริการ ราคาในการมาใช้บริการและความพึงพอใจของผู้รับบริการ

4. ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาแนวคิดในการพัฒนางานบริการด้านการแพทย์แผนไทยในกลุ่มที่หลากหลายเช่น กลุ่มนักวิชาการทางด้านสาธารณสุข และกลุ่มผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อให้มีแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาระบบบริการการแพทย์แผนไทยที่เป็นรูปธรรมและสามารถปรับใช้พัฒนาได้จริง

เอกสารอ้างอิง

เทพศักดิ์ บุณยรัตพันธุ. (2536). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิภาพของการนำนโยบายการให้บริการแก่ประชาชนไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาสำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพัฒนาบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการพัฒนา). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พาณี ศิริสะอาด.(2554).ภูมิปัญญาเพื่อสุขภาพ. ไทยนิวส์ ธันวาคม 7,2554 เข้าถึงได้จาก: http://www.pharmacy.cmu.ac.th/web2553/n45.php (ค้นเมื่อ สิงหาคม 17,2555).

วีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. (2539). คุณภาพในการบริการ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ประชาชน.

Gronroos, Christian , Service Management and Marketing Managing the Moments of Truths in Service Competition, Lexington, Massachusetts : Lexington Books, 1990.

Hoffman, K. D., & Bateson, J. E. G. (2006). Services marketing: Concepts, strategies, & Cases. Mason,OH: Thomson South-Western.

Millet, J. D. (1954). Management in the public service. New York: McGraw-Hill.

กลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรม วิจิตรศิลป์ และประยุกต์ศิลป์

เฟอร์นิเจอร์ที่เปิดกว้างสำหรับผู้ใช้งาน

OPEN-ENDED OBJECTS

ชูพร รัตนสุวรรณ์[1] รศ.ไพจิตร อิ่งศิริวัฒน์[2] เดวิด มาร์ช เชเฟอร์[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะศิลปะและการออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำ หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะศิลปะและการออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

ในปัจจุบัน เฟอร์นิเจอร์นั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวันของมนุษย์เป็นอย่างมาก อีกทั้งยังมีการแข่งขันทางการผลิตอยู่ตลอดเวลา ซึ่งบทบาทและหน้าที่ของเฟอร์นิเจอร์นั้นจะกำหนดตายตัว เช่น เก้าอี้ใช้นั่ง โต๊ะใช้วางของ เตียงใช้นอน เป็นต้น เราจะเห็นได้ว่าว่าเฟอร์นิเจอร์จะคอยอำนวยความสะดวกให้กับมนุษย์ในเกือบจะทุกๆ อริยาบถ จนเป็นสิ่งจำเป็นและขาดไม่ได้ในการดำเนินชีวิต ดังนั้นในบทความนี้ จึงได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบเฟอร์นิเจอร์เพื่อให้เกิดการใช้งานได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์ได้สูงที่สุด และทั้งนี้ทั้งนั้น ยังต้องคำนึงถึงวัสดุที่จะนำมาใช้ในการทำงานอีกด้วย โดยผลการทดลองนั้นพบว่า เฟอร์นิเจอร์เพียงชิ้นเดียว สามารถใช้งานได้สูงสุดถึง 6 แบบ และมีน้ำหนักที่เบา เช่น สามารถเป็นโซฟา โต๊ะ โต๊ะทรงสูง ที่นั่ง เตียง เป็นต้น

คำสำคัญ : เฟอร์นิเจอร์, กระดาษรังผึ้ง, ผลิตภัณฑ์มวลรวม

Abstract

The furniture has been involved with the daily life of human. And also has the competitive production all the time. Which the role and the function of furniture is fixed such as a chair to sit, a table to place the things, a bed to sleep. Then you can see that the furniture will facilitate for human in all of bodily movement and it is necessary and indispensable to life. So in this article has been studied about furniture design in order to use the highest value and the highest benefit. And must also consider about the material to apply to work with. From the results showed. The Only one furniture can use up to 6, such as a sofa, a bed, a desk, a seat and has the light weight in strong object.

KEYWORDS : FURNITURE, HONEY COMP PAPER, MASS PRODUCTION

1.บทนำ

เฟอร์นิเจอร์หรือเครื่องเรือน เป็นสิ่งของที่มีวัตถุประสงค์การใช้งานหรือลักษณะการใช้งานเพื่อประโยชน์ในการอยู่อาศัย เช่น เตียงนอน ตู้ โต๊ะ เก้าอี้ ชั้น ชุดรับแขก โซฟา หรือรายการอื่นๆ เนื่องจากเฟอร์นิเจอร์เป็นสินค้าจำเป็นสำหรับชีวิตประจำวัน คือ มีความสัมพันธ์กับชีวิตมนุษย์โดยตรงทุกอิริยาบท นับตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งเข้านอน เฟอร์นิเจอร์จึงมี

บทบาทสำคัญยิ่งสำหรับอาคารบ้านเรือนและสถานประกอบธุรกิจต่างๆ ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงและประชากรมีจำนวนเพิ่มขึ้น ความจำเป็นที่จะใช้สินค้าประเภทนี้จึงมีมากขึ้นตามลำดับ

เฟอร์นิเจอร์เป็นสินค้าที่ไม่เหมือนกับสินค้าประเภทอื่น คือ ไม่สามารถกักตุนไว้ได้ เพราะขึ้นอยู่กับแฟชั่น ปัจจุบันที่ถือว่ามีปัญหาไม่น้อย ความต้องการเฟอร์นิเจอร์ที่จำเป็นยังคงมีอยู่แต่อาจจะเปลี่ยนแปลงรูปแบบไป เช่น เฟอร์นิเจอร์ชนิดที่ถอดประกอบได้ (Knock down) เพราะสะดวกในการติดตั้ง หรือการขนส่ง และยังขึ้นอยู่กับรสนิยมอีกด้วย การจะจัดหาเฟอร์นิเจอร์ไว้ใช้จะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสม สไตล์ความแข็งแรงทนทาน และที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ถ้ามีฐานะไม่ค่อยจะอำนวยนักก็จะซื้อเฟอร์นิเจอร์ประเภทรูปแบบสวย ส่วนคุณภาพอาจจะไม่คำนึงถึง แต่ถ้ามีฐานะดีเฟอร์นิเจอร์ที่เลือกใช้จะเป็นแบบที่ได้รับการตกแต่ง และออกแบบโดยมัณฑนากร ซึ่งจะมีราคาแพงตามลักษณะของตลาดเฟอร์นิเจอร์

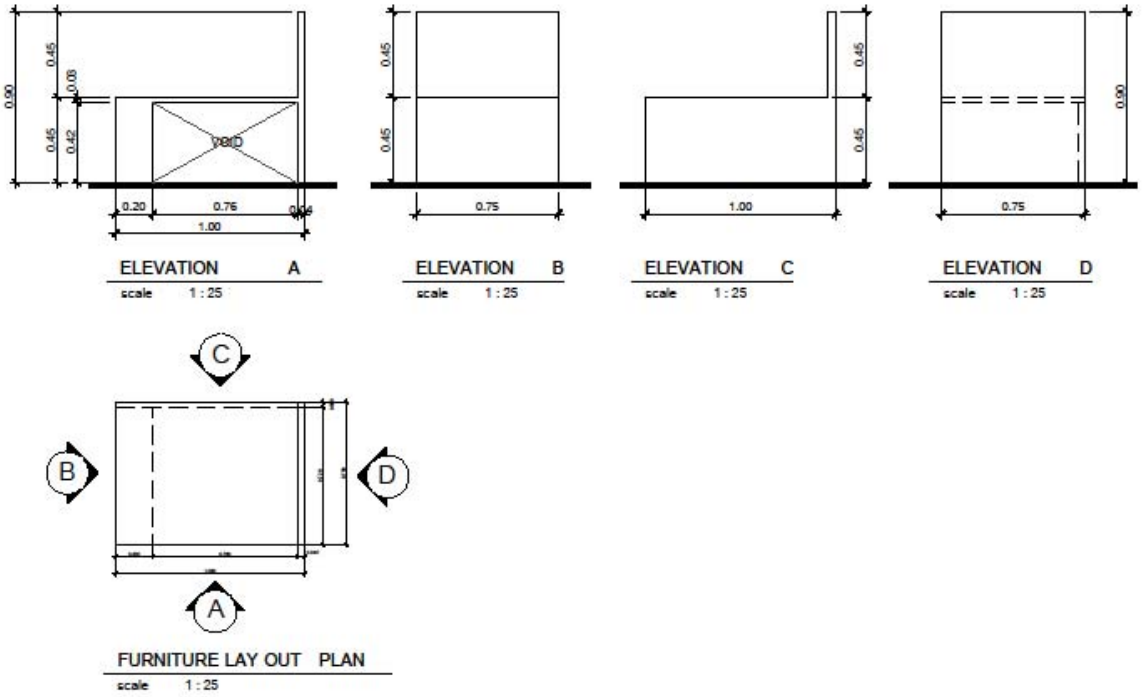
ปัจจุบันในการผลิตเฟอร์นิเจอร์ โดยทั่วๆ ไปแล้วจะเห็นว่าลักษณะการผลิตจะเน้นให้มีการผลิตครั้งละมากๆ (Mass Production) เพราะถือว่าการผลิตยิ่งมาก การผลิตขนานใหญ่ การผลิตสินค้าโดยใช้เครื่องจักรที่ได้มาตรฐานเดียวกันเป็นจำนวนมากเพื่อประสิทธิภาพ จะทำให้เกิดการประหยัดมากที่สุด ข้อดีคือ สินค้ามีราคาต่ำลง ข้อเสียคือ เป็นระบบการผลิตที่เอื้อประโยชน์บริษัทขนาดใหญ่ ทำให้ผู้ผลิตแปลกแยก และผู้บริโภคไร้รสนิยม ไร้ความคิดสร้างสรรค์เป็นตัวของตัวเอง (วิทยากร เชียงกูล, 2550.)

โครงการวิทยานิพนธ์นี้จึงมุ่งเน้นให้ผู้บริโภคหรือผู้ใช้งานสามารถมีส่วนร่วมตัดสินใจในการออกแบบเพื่อการใช้งานเฟอร์นิเจอร์ และเป็นการเพิ่มทางเลือกแก่ผู้ใช้ เสมือนเป็นการส่งเสริมให้มีการประยุกต์ใช้งานที่มากขึ้น โดยการทดลองออกแบบเฟอร์นิเจอร์ 1 ชิ้นที่สามารถใช้งานได้หลายรูปแบบ เพื่อการใช้งานที่คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

2.ขั้นตอนการศึกษา

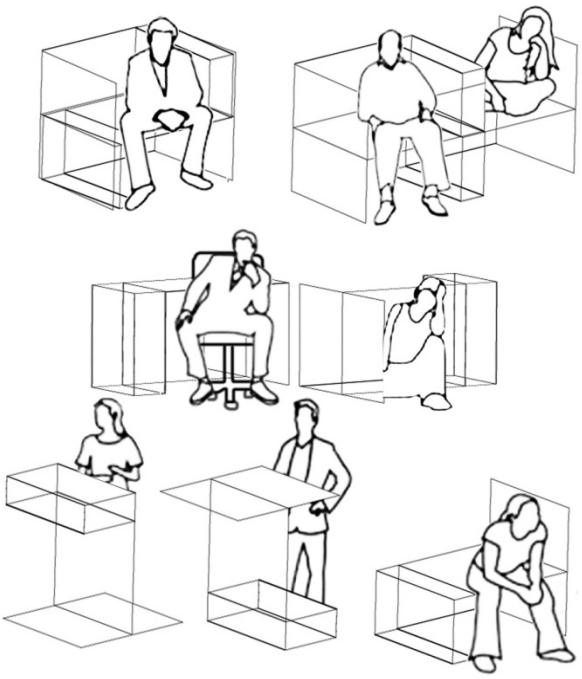
ผลงานการทดลองนี้ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเฟอร์นิเจอร์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงสัดส่วนพื้นฐานต่างๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อผู้ใช้ที่ถูกต้อง โดยการศึกษาจากหนังสือ การยศาสตร์และกายวิภาคเชิงกล ERGONOMICS ซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานทางกายวิภาค เป็นการนำหลักการทางการยศาสตร์มาผสมผสานเข้ากับการทำงานของมนุษย์ ซึ่งมีความสำคัญต่อวงการออกแบบและอุตสาหกรรม ออกแบบผลิตภัณฑ์ ทำให้ออกแบบได้เหมาะสมกับการใช้งาน และสภาพร่างกายได้อย่างถูกต้อง

เมื่อได้ทราบถึงหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการกำหนดขนาด สัดส่วน ของเฟอร์นิเจอร์เพื่อที่จะกำหนดหน้าที่ให้มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการใช้งานของร่างกายมนุษย์แล้ว ในขั้นต่อไปก็จะเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่จะใช้ โดยในขั้นตอนแรกนั้นจะเป็นการสร้างภาพร่าง เพื่อทดลองหารูปแบบที่เหมาะสมที่สุด เพื่อที่จะนำไปพัฒนาต่อในขั้นต่อไป

รูปที่ 1 ภาพร่างแสดงสัดส่วนในด้านต่างๆ

จากภาพร่างที่ได้สามารถแบ่งการใช้งานออกเป็นดังเช่นในรูปที่แสดงด้านล่าง

รูปที่ 2 ภาพจำลองการใช้งานในด้านต่างๆ

การทำงานในขั้นต่อไป จะเป็นการนำเอาภาพร่างที่ได้ มาทดลองทำเป็นแบบจำลองในขนาด 1: 5 ด้วยไม้บัลซ่าเพื่อทดลองเพื่อหาความเหมาะสมในการใช้งานในแต่ละด้าน รวมถึงสัดส่วนต่างๆ ของแบบจำลองเพิ่มเติม

รูปที่ 3 แบบจำลองจากไม้บัลซ่า

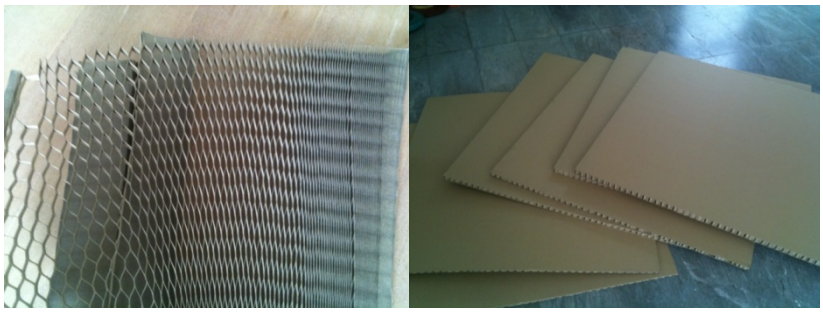
เมื่อทดลองในแบบจำลองด้วยวัสดุไม้บัลซ่าเสร็จเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อไปจะเป็นการเริ่มทดลองทำตัว ต้นแบบในสัดส่วนจริง (1:1) ส่วนวัสดุที่เลือกใช้คือ ไม้ MDF ขนาดความหนา 20 มิลลิเมตร โดยในการประกอบนั้นจะใช้ปืนยิงตะปูลมเพื่อยึดไม้ในแต่ละด้านเข้าด้วยกัน และเจาะในส่วนของมือจับเพื่อสะดวกต่อการพลิกวัสดุไปมาในการใช้งานในแต่ละด้าน

รูปที่ 4 งานต้นแบบแรก

หลังจากที่ได้ทดลองทำในขนาดจริง ด้วยวัสดุคือ ไม้ MDF ขนาดความหนา 20 มิลลิเมตร และทำการทดลองใช้งานในรูปแบบต่างๆ พบว่ายังมีส่วนที่ต้องปรับปรุงเพิ่มเติม คือส่วนของน้ำหนัก เนื่องจากผลงานชิ้นนี้จำเป็นต้องมีการพลิกกลับด้านไปมาเพื่อใช้งานในแต่ละด้าน น้ำหนักของไม้ MDF ที่มีมากเกินไปจึงเป็นปัญหาหลักในการใช้งาน ทำให้ใช้งานได้ค่อนข้างลำบากต่อผู้ใช้ จึงได้ทำการทดลองหาวัสดุใหม่ เพื่อใช้แทนไม้ MDF ที่มีขนาดหนัก และได้วัสดุชนิดใหม่คือกระดาษรังผึ้ง (Honey Comb Paper) ซึ่งมีความคงทนและความแข็งแรง แต่กลับมีน้ำหนักที่เบากว่าไม้มาก

แผ่นกระดาษรังผึ้งเป็นกระดาษที่ประกอบด้วยวัสดุ 2 ส่วน คือ แกนกระดาษรังผึ้งที่ทำจากกระดาษรีไซเคิล เกรด185 แกรม และแผ่นกระดาษปะบน-ล่างที่ใช้กระดาษคราฟท์เกรด 250 - 300 แกรม ด้วยลักษณะของโครงสร้างกระดาษรังผึ้งและแผ่นปะบนล่างที่เป็นกระดาษ เกรดสูงนั้นทำให้คุณสมบัติของแผ่นกระดาษรังผึ้งเป็นกระดาษที่มีความทนทาน แข็งแรง และยังเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จึงนำไปประยุกต์ใช้ในงานต่างๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น ทำเป็นแผ่นกันกระแทกด้านในสินค้าเพื่อทดแทนโฟม เป็นแผ่นรองระหว่างสินค้าเพื่อป้องกันความเสียหายในขณะขนส่ง เป็นต้น แผ่นกระดาษรังผึ้งมีขนาดความกว้างสูงสุด 1,200 มิลลิเมตร และความยาวถึง 3,000 มิลลิเมตร โดยสามารถเลือกความหนาของกระดาษได้ตั้งแต่ 10, 20, 30 และ 40 มิลลิเมตร เพื่อความเหมาะสมกับงาน

รูปที่ 5 รูปแบบของกระดาษรังผึ้งที่นำมาใช้งาน

เมื่อได้วัสดุที่มีความเหมาะสมต่องานแล้ว ขั้นตอนต่อไปในการทำงานคือการนำกระดาษรังผึ้งมาประกอบเข้าด้วยกัน โดยใช้รูปแบบเดียวกันกับรูปที่ 4 แต่จะแตกต่างกันที่การประกอบเข้าด้วยกัน ซึ่งกระดาษรังผึ้งนั้นจะไม่สามารถใช้การยิงตะปูเพื่อเชื่อมกระดาษได้ ดังนั้นจึงต้องเปลี่ยนวิธีการมาเป็นการใช้การตัดขอบให้เป็นรูปทรงคล้ายกับจิ๊กซอ เพื่อสะดวกแก่การเชื่อมต่อเข้าด้วยกัน โดยมีกาวยางเป็นตัวช่วยในการประกบ เพื่อเพิ่มความเหนียวแน่นระหว่างกระดาษ 2 แผ่นให้ติดเข้ากันได้อย่าประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

รูปที่ 6 ต้นแบบจากกระดาษรังผึ้ง

3. ผลการวิเคราะห์/ผลการทดลอง

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ รวมถึงศึกษาข้อมูลของวัสดุที่จะนำมาใช้เป็นอย่างดี และมีการทดลองทำตัวต้นแบบขึ้น ทำให้ทราบถึงปัญหาและความสำคัญในการทำงานชิ้นนี้ สามารถสรุปได้ว่าวัสดุเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากต่องาน เนื่องจากงานออกแบบนี้จำเป็นต้องมีการเคลื่อนย้าย พลิกแพลง เพื่อใช้งานในแต่ละด้าน น้ำหนักของงานจึงควรจะต้องสอดคล้องกับการใช้งานเพื่อความสะดวกต่อผู้ใช้ โดยผลการทดลองนั้นสามารถแบ่งได้เป็น 2 แบบ ตามวัสดุพื้นผิวที่นำมาใช้ในงาน

รูปที่ 7 งานออกแบบที่ 1

3.1 งานออกแบบที่ 1 พื้นผิวแผ่นไม้วีเนียร์

ออกแบบให้มีความคงทนต่อการใช้งาน ด้วยพื้นผิวที่เป็นไม้ทำให้มีความแข็งแรงต่อการนำไปใช้ และการใช้โครงสร้างจากกระดาษรังผึ้งจึงทำให้มีน้ำหนักเบา ทำให้ผู้ใช้สามารถพลิกกลับไปใช้งานในด้านต่างๆ ได้อย่างสะดวก ข้อดีคือ มีความแข็งแรงคงทน ส่วนข้อเสียคือ ใช้ต้นทุนในการผลิตที่สูง

รูปที่ 8 งานออกแบบที่ 2

3.2 งานออกแบบที่ 2 พื้นผิวกระดาษ

ออกแบบให้มีความเบายิ่งขึ้น เนื่องจากได้ทดลองเปลี่ยนพื้นผิวที่ทำจากไม้และใช้กระดาษเข้ามาแทน โดยความแข็งแรงนั้นสามารถใช้งานได้ปกติในทุกๆ ด้าน สามารถรองรับน้ำหนักได้ดี การใช้กระดาษเข้ามาทดแทนนั้นมีข้อดีคือ นอกจากน้ำหนักที่เบาลงไปมากแล้ว ยังมีต้นทุนที่ต่ำลงไปมากด้วยเช่นกัน แต่ข้อเสียคือ วัสดุที่ทำจากกระดาษจะไม่สามารถโดนน้ำได้

4. บทสรุป

จุดประสงค์หลักของเฟอร์นิเจอร์ชิ้นนี้คือการที่ผู้ใช้ สามารถใช้งานได้เกิดประโยชน์สูงที่สุดภายในอุปการณ์เพียงชิ้นเดียว ดังนั้นการที่เฟอร์นิเจอร์ชิ้นนี้สามารถใช้งานได้รอบด้าน จึงจำเป็นต้องมีการเคลื่อนย้ายและพลิกแพลงอยู่ตลอดเวลา เรื่องวัสดุที่ใช้จึงเป็นสิ่งสำคัญในการออกแบบงานชิ้นนี้เป็นอย่างมาก การที่ได้รู้จักคุณสมบัติของกระดาษรังผึ้งจึงถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำมาดัดแปลงและพัฒนากับงาน โดยจุดเด่นของงานชิ้นนี้ไม่เพียงแต่เป็นเฟอร์นิเจอร์มีน้ำหนักที่เบา สามารถใช้งานได้ง่าย แต่ยังเป็นเฟอร์นิเจอร์ที่สามารถมีความแข็งแรงได้โดยไม่มีการใช้น็อต หรือตะปูในการเชื่อมต่อแม้แต่ชิ้นเดียว อีกทั้งยังเป็นเฟอร์นิเจอร์ที่ทำขึ้นจากวัสดุรีไซเคิลทั้งตัวของกระดาษรังผึ้ง และกระดาษที่นำมาใช้ทำเป็นผื้นผิว ในการพัฒนาต่อในขั้นต่อไปจึงอาจจะเป็นการใช้หลักการในการเชื่อมต่อของกระดาษเข้าด้วยกันมาดัดแปลงและพัฒนาต่อ หรือใช้คุณสมบัติความแข็งแรงคงทนของกระดาษรังผึ้งนำมาประยุกต์ใช้เป็นวัสดุ หรือเฟอร์นิเจอร์อย่างอื่นที่มีน้ำหนักมาก เพื่อให้มีน้ำหนักที่น้อยลง สามารถสะดวกต่อการเคลื่อนย้ายและใช้งาน โดยที่ความแข็งแรงคงทนนั้นยังเท่าเดิมหรืออาจมากกว่าเดิม

เอกสารอ้างอิง

ธวัชชานนท์ สิปปภากุล. *การยศาสตร์และกายวิภาคเชิงกล*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท วาดศิลป์ จำกัด, 2548.

วิทยากร เชียงกูล. *อธิบายศัพท์สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*, กรุงเทพฯ : สายธาร, 2550.

กระดาษรังผึ้ง *"O&H HONEY COMB PAPER CO., LTD."* http://www.oandhhoneycombpaper.com [online].

การออกแบบของใช้ตกแต่งภายในบ้านจากแนวคิดตุ๊กตากระดาษ

PRODUCT DESIGN FROM CONCEPT TO PAPER DOLLS

แซมบุปผา เทพภิบาล[1] รศ.ไพจิตรอิ่งศิริวัฒน์[2] อ.อรพรรณ สาระศาริน เชเฟอร์ [2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะศิลปะและการออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำ หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะศิลปะและการออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้ชีวิตของมนุษย์และแนวทางในการออกแบบในยุคปัจจุบัน ผู้คนส่วนใหญ่ใช้ชีวิตโดยได้รับอิทธิพลจากอดีตเป็นอย่างมากซึ่งเห็นได้ชัดจากแฟชั่นการแต่งตัว แนวทางในการออกแบบ และสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ อย่างเช่น ตลาดน้ำ พิพิธภัณฑ์แสดงผลงานในอดีต ที่ถูกสร้างขึ้นในแนวย้อนยุคและเป็นที่นิยมอย่างมากในปัจจุบัน เพราะสิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้นึกถึงความทรงจำในวัยเด็ก อดีตที่ไม่อาจหวนกลับ แต่รู้สึกดีทุกครั้งที่นึกถึง และยังทำให้คนในยุคปัจจุบันได้เรียนรู้เรื่องราวในอดีตและวิถีการใช้ชีวิต จากสิ่งของต่างๆ ที่ยังคงมีอยู่มาจนถึงปัจจุบัน รวมถึงการสะสมของเก่า ของเล่นที่เคยเล่นในสมัยเด็ก และที่ขาดไม่ได้ คือ แฟชั่นการแต่งตัวของผู้คนในปัจจุบันซึ่งได้รับอิทธิพลจากแฟชั่น ยุคเก่า เป็นอย่างมาก ทำให้นึกถึงของเล่นชิ้นหนึ่งที่ยังคงอยู่ในความทรงจำของเด็กผู้หญิงหลายๆ คนก็คือตุ๊กตากระดาษ ของเล่นที่ได้รับความนิยมในหมู่ เด็กผู้หญิง หาซื้อเล่นได้ตามร้านค้า หรือร้านขายของชำทั่วไป ราคาก็ไม่แพง ทำให้เข้าถึงเด็กทุกชนชั้น และยังเป็นของเล่นที่สามารถวาดทำขึ้นเองได้ และยังเสริมสร้างจินตนาการความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย

ตุ๊กตากระดาษ ก็มาจากรูปร่างของมนุษย์ที่ทำมาจากกระดาษ โดยจะมีชิ้นส่วนของเสื้อผ้าแยกออกมา วิธีเล่นก็คือนำไปวางติดลงบนตัวตุ๊กตาโดยการสอดหรือพับมุมกระดาษเป็นของเล่นแต่งตัวให้กับตุ๊กตากระดาษ แต่ในปัจจุบันศิลปินหลายๆคนถือว่าตุ๊กตากระดาษเป็นศิลปะและเป็นของสะสม

เฟอร์นิเจอร์ถือเป็นหนึ่งปัจจัยหลักของที่อยู่อาศัย เป็นตัวช่วยในการสร้างบรรยากาศ ความโดดเด่นของตัวห้องบอกถึงรสนิยมความชอบ ซึ่งผู้ออกแบบเล็งเห็นว่าตุ๊กตากระดาษก็ถอดแบบมาจากสัดส่วนของมนุษย์ เฟอร์นิเจอร์ก็ถอดแบบมาจากสัดส่วนของมนุษย์ผู้ออกแบบจึงออกแบบชุดที่สวมใส่ให้กับเฟอร์นิเจอร์ ที่เติมสีสัน เพิ่มความมีชีวิตชีวา ที่ตอบสนองรสนิยม และการใช้งานที่สนุกสนาน ซึ่งเหมาะกับคนที่ชอบจัดบ้าน ชอบเปลี่ยนบรรยากาศ ทั้งยังเป็นการช่วยถนอมเฟอร์นิเจอร์อีกด้วย ผู้ออกแบบจึงนำแนวคิดนี้มาต่อยอดแนวทางการออกแบบเฟอร์นิเจอร์เพื่อตอบสนองความต้องการสำหรับคนที่รักในการออกแบบและเสริมสร้างจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ ในการออกแบบ ในรูปแบบใหม่ๆ เพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับเฟอร์นิเจอร์เดิมที่มีอยู่

คำสำคัญ: ตุ๊กตากระดาษ, เฟอร์นิเจอร์

Abstract

From the observation of human living and designing recently, Most of people's living has influenced from the past, such as vintage fashion and many travelling places are also design similar to the past and all these things are

really popular in nowadays. These things can remind us about childhood memories, the past that can't come back again but we feel good every time that we think about it and it makes people in nowadays has learned from historical things. The favorite thing for girls is a paper doll. It's really popular when we were children. It's easy to buy, not expensive and also can create an imaginary on my own through this thing.

The structure of paper dolls come from Human's body which is made by a paper and separate with garments. How to play it is put or fold the garment on the body's paper doll. Many artists collect paper dolls as hobbies or arts

Furniture is an important factor of accommodation. It helps to improve atmosphere and distinction of the room and also refer to a taste. I observe that paper dolls and furniture are come from human' structure, so I try to design a garment to dress on furniture to make it more fancy and colorful to respond to the taste and function. This thing is suitable for people who love to decorate their home and like to change to something's different and it also helps to preserve your furniture so I've got this idea to create something's new for people who love to design and improve the imaginary in the new way for their old furniture.

KEY WORD: Paper doll, Furniture

1. บทนำ

ในสมัยนี้คนหันมาจัดตกแต่งบ้านมากขึ้น ซึ่งเฟอร์นิเจอร์เป็นอีกหนึ่งสิ่งที่สำคัญในการตกแต่งบ้านเป็นหนึ่งปัจจัยที่ช่วย สนองความต้องการ ด้านประโยชน์ใช้สอยในการดำรงชีวิตภายใต้การทำกิจกรรมต่าง เช่น การนั่ง นอน รับประทานอาหาร ทำงาน และใช้ประกอบกับอาคารทางด้านงานสถาปัตยกรรมทั้งภายในและภายนอกดังนั้นผู้ออกแบบจึงออกแบบเฟอร์นิเจอร์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ที่ชอบแต่งบ้าน สร้างบรรยากาศภายในบ้าน ชอบอะไรใหม่ ๆจากงานที่ผู้ออกแบบ ออกแบบเฟอร์นิเจอร์ จากแนวคิดตุ๊กตากระดาษซึ่งผู้ออกแบบออกแบบโดยการสวมใส่ชุดให้กับเฟอร์นิเจอร์โดยไม่ทิ้งเค้าโครงเดิมของตัวเฟอร์นิเจอร์เอง สิ่งที่ผู้ออกแบบเลือกมาออกแบบ ก็จะเป็นเก้าอี้ไม้ โต๊ะไม้ และสตูลไม้ ที่เลือกเป็นเฟอร์นิเจอร์ไม้เพราะสีไม้เป็นสีที่เหมือนสีผิวของมนุษย์ซึ่งก็เปรียบเสมือนการสวมใส่เสื้อผ้าให้กับมนุษย์

2. ขั้นตอนการศึกษา

ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นตามท้องตลาดว่ามีอะไรบ้าง อะไรหายไปและอะไรยังอยู่ และอะไรคือจุดเด่นจุดด้อยในการสร้างสรรค์ผลงาน หาจุดเป้าหมายที่ต้องการ รวบรวมข้อมูลต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันตุ๊กตากระดาษก็จะมีหลายแบบเพิ่มมากขึ้น มีทั้งเป็นแบบตุ๊กตา 3 มิติ แบบสมุด แบบแผ่น ซึ่งจะเห็นได้ว่าเนื้อกระดาษก็เปลี่ยนแปลงไปเป็นแบบแข็งขึ้น เงาขึ้น สีพิมพ์คมชัดขึ้น ส่วนแบบเป็นแผ่นๆก็จะเห็นเป็นรูปแบบชุดที่เรียบๆ ส่วนตัวตุ๊กตาส่วนใหญ่หน้าตาจะไปทางยุโรป ผิวส่วนมากจะออกผิวแทนๆก็จะมีให้เห็นเป็นส่วนใหญ่ ตัวชุดก็จะเห็นเป็นลายกราฟิกบนชุดเป็นส่วนใหญ่รูปแบบชุดก็ดูเรียบๆ ดีไซน์ชุดเก๋ๆ แบบชุดก็ถือว่าเป็นแบบปัจจุบันที่คนในปัจจุบันสวมใส่กัน แบบ3มิติ ก็จะเป็นแบบพับขึ้นรูปทรงรูปร่างของตัวตุ๊กตากระดาษ เป็น3มิติตั้งได้ ส่วนแบบเดิมที่จะเห็นเป็นตุ๊กตากระดาษหน้าตาญี่ปุ่น ตาโตๆ ขนตางอนๆ ชุดแบบฟู่ฟ่าหรูหรา ประดับชุดแบบวิบวับ แบบในสมัยอดีตก็ไม่มีให้เห็น

ศึกษาและทดลองเกี่ยวกับวัสดุ และเทคนิคต่างๆ ลองเล่นกับตุ๊กตากระดาษโดยการดีไซน์เสื้อผ้าสวมใส่ โดยการนำกระดาษมาเป็นตัวดีไซน์ชุดต่างๆ

ผู้ออกแบบทดลองทำเสื้อผ้าชุดตุ๊กตากระดาษโดยใช้กระดาษสีขาว กระดาษสา และปกใส วาดชุดตุ๊กตากระดาษหลายๆชุดมาวางบนตัวตุ๊กตากระดาษทับกันเป็นหลาย Layer และยังลองทำ กระเป๋า เครื่องประดับ มาวางทับซ้อนกันโดยใช้การเจาะช่องเป็นตัวยึดแต่ละชุดเข้าด้วยกันจะเห็นได้ว่าเป็นการเพิ่มมิติให้กับตัวชุด

ทดลองวาดภาพตัวตุ๊กตากระดาษและทดลองนำกระดาษมา Design ทำเสื้อผ้าให้กับตัวตุ๊กตากระดาษ โดยการเจาะเป็นช่องขีดเล็กๆ เป็นตัวสอดใส่และยึดติดกับตัวตุ๊กตากระดาษ วัสดุที่ใช้ก็มีกระดาษสา กระดาษเอ 4 สีขาว ปกใส และผ้าดิบ การทดลองครั้งนี้ มีทั้งวิธีทับซ้อน การจับจีบ การผูก การสอดเส้นกระดาษไปมาเพื่อสร้างเป็นชุดขึ้นมาอีกด้วยชุดแต่ละชุดก็เพิ่มมิติที่แตกต่างกันที่เห็นเด่นๆ เลยก็น่าจะเป็นชุดที่ใช้ปกใสทำ

ทดลองทำม่าน

ม่านปรับแสง แบบที่ 1

ม่านปรับแสง แบบที่ 2

ผู้ออกแบบทดลองทำม่านปรับแสง โดยรูปทางซ้าย ผู้ออกแบบ ทำเป็นกระโปรง2ชั้น ชั้นข้างในทำเป็น ผ้าโปร่งแสงลายทาง ชั้นนอก เป็น ผ้าโปร่งสีขาว ม่านปรับแสง แบบที่ 2 ผู้ออกแบบใช้ผ้าดิบแข็งเพื่อให้ม่านออกมาได้ความรู้สึกแข็งกระด้าง ซึ่งจะแตกต่างจากม่านแบบที่1ซึ่งจาให้ความรู้สึกอ่อนนุ่มพริ้วไหว เพื่อที่อยากทดลองดูว่าจาเกิด Effect อะไรขึ้นเมื่อโดนแสงกระทบ และผู้ออกแบบนำม่านแบบที่2ทับกับม่านแบบที่ 1 จะเกิดเป็นชุดราตรียาวได้อีกด้วยทั้งยังกั้นแสงที่ลอดผ่านเข้ามาใน Layer หลาย Layer มีแสงที่ผ่านเข้ามามากจากม่านแบบที่ 1 และจาเกิดลวดลายจากม่านแบบที่2เมื่อกระทบกับแสง ตัวม่าน จะเปรียบเสมือนตัวกรองแสงให้ผ่านเข้ามาในพื้นที่ใช้สอยน้อยลงและเห็นลวดลายที่กระทบกับตัวม่านเองและที่กระทบกับตัวห้องอีกด้วย ผู้ออกแบบไม่ได้เล่นกับแสงภายนอกเพียงอย่างเดียวแต่แสงภายในเมื่อกระทบกับม่านก็เปรียบเสมือนผนังตกแต่งในห้องและไม่ใช่ม่านเพียงอย่างเดียวที่สร้างอารมณ์จากแสงธรรมชาติแต่ยังคงสวยงามเมื่อเจอกับแสงประดิษฐ์

พัฒนาแบบ

ผู้ออกแบบทดลองนำผ้าโทเรสีโอรสมาลองทำเป็นกางเกงสวมใส่ให้เก้าอี้ว่าจามีน่าตาเป็นอย่างไร โดยการวาด Pattern ทรงกางเกงขึ้นมาก่อนและลองตัดเย็บเป็นกางเกงขึ้นมา และที่จาทำให้ตัวกางเกงนี้ติดกับตัวขาเก้าอี้ได้นั้นผู้ออกแบบใช้ตีนตุ๊กแกติดที่ตัวขาเก้าอี้และติดที่กางเกงเพื่อที่จะได้ยึดติดกันได้ ผู้ออกแบบลองพับขากางเกงด้วยเพื่อเข้ากับแฟชั่นตอนนี้อีกด้วย

ผู้ออกแบบใช้ผ้าซาตินสีน้ำทะเล ลองมาทำเป็นกางเกงขาบานโดยการวาด Pattern กางเกงขาบานขึ้นมาก่อนและนำไปตัดเย็บเป็นกางเกงขาบานขึ้นมา วิธีสวมใส่ ใช้ตีนตุ๊กแกติดกับตัวเก้าอี้ และตัวกางเกงขาบาน

ผู้ออกแบบลองนำผ้าโทเรสีส้มโอรส สีเขียวขี้ม้า สีชมพู สีกะปิ สี น้ำเงินน้ำทะเล มาเย็บจับจีบแต่ละสีเข้าด้วยกัน เพื่อเป็นเสื้อให้กับตัวเก้าอี้โดยใช้ตีนตุ๊กแกเป็นตัวยึดติดกับตัวเก้าอี้และตัวเสื้อ

ผู้ออกแบบลองออกแบบชุดสายเดียวที่มีทั้งจับจีบหน้า จีบหลังและกางเกงเย็บติดกัน และผู้ออกแบบยังได้ทำตัวสายให้ติดกับตัวเสื้อเพื่อเป็นการยึดตัวเสื้อให้ติดกับเก้าอี้โดยที่ไม่ต้องใช้ตีนตุ๊กแก วิธีการสวมใส่คือ ใส่กางเกงให้กับตัวเก้าอี้ก่อนและใส่เสื้อให้กับเก้าอี้โดยการรูดซิปด้านข้าง

ผู้ออกแบบทดลองทำชุดสวมใส่ให้กับตัวเก้าอี้โดยแยกเสื้อกับกางเกง โดยผู้ออกกแบบใช้ผ้าโทเรสี ส้มโอรส สีกะปิ สีเขียวอ่อน สีชมพูและสีเขียวแก่ ตัวเสื้อจับจีบครึ่งตัวและสายครึ่งตัว เย็บติดกัน และนำกระดุมแป๊กมาเป็นตัวยึดติดกับตัวสายเสื้อทั้งสองข้างเพื่อที่จะยึดติดกับตัวเก้าอี้ ส่วนกางเกง ผู้ออกแบบนำผ้าโปร่งสีส้มมาตัดเย็บเป็นขากางเกงเพื่อโชว์เนื้อไม้ของขากางเกง ตัว top ที่นั่งด้านซ้ายเราจับจีบเรียงสีเป็นครึ่งวงกลมติดกับขาเก้าอี้สีส้มวางบนมุม top ที่นั่งเพื่อเพิ่มลูกเล่นลวดลายให้กับตัวเก้าอี้เมื่อเวลาผู้นั่งที่นั่งไขว้ห้างก็จะเห็นลวดลายของที่นั่งเก้าอี้เหมือนเป็นลูกเล่นของงานออกแบบส่วนตรงใต้ฐานที่นั่งผู้ออกแบบใช้ผ้าโทเรสีส้มโอรสและสีเขียวอ่อนโดยด้านบนของผ้าทำเป็นลายยักเย็บติดกันสลับสีไปมาทั้งสี่ด้าน

ผู้ออกแบบลองใช้หนังเป็นตัวช่วยยึดขาเก้าอี้เข้ากับตัวกางเกงและ PROP ที่จับจีบตรงที่นั่งให้ยึดติดกันได้ โดยการไขว้กันไปมา ขาหน้าด้านซ้ายยึดกับขาขวาด้านหลัง และขาขวาด้านหน้ายึดกับขาซ้ายด้านหลัง

ผู้ออกแบบใช้ผ้าแก้วสีเขียวเข้มและผ้าโทเรสีเขียวอ่อนมาเย็บติดกันเป็นกางเกงโดย นำผ้าโปร่งสีเขียวเข้มมาทำเป็นขากางเกงครึ่งขาที่ เข้ากับ Shape ขาเก้าอี้ และนำผ้าสีเขียวอ่อนระบายคู่มาเย็บตรงกลางด้วยด้ายสีเขียวอ่อนมาทำเป็นลวดลายใต้ตรงฐานที่นั่ง โดยนำเอาขากางเกงกับผ้าที่จับจีบมาเย็บติดเข้าด้วยกัน เป็นกางเกงขาสั้นและใช้หนังสีดำเป็นตัวยึดขากางเกงและเสื้อ

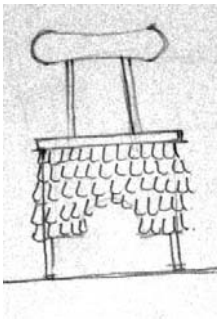
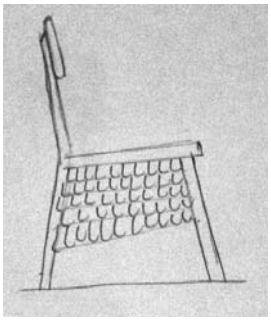
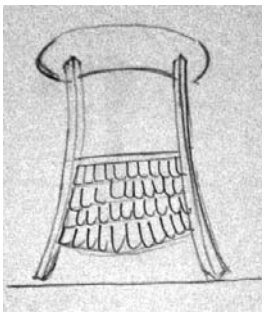

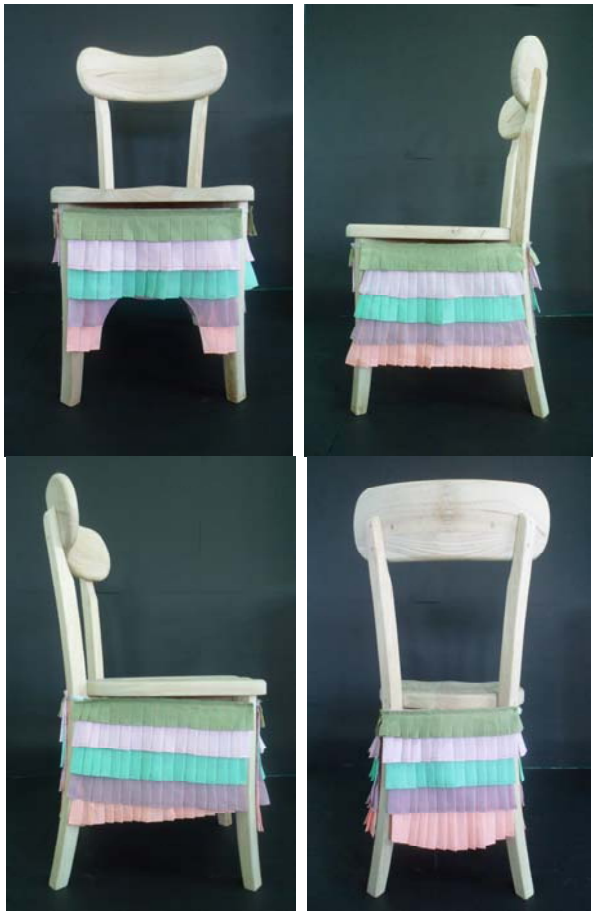

ผู้ออกแบบได้ทำเสื้อโดยใช้ผ้าแก้วสีส้มโอรสคลุมด้านหลังพนักพิงและจับจีบผ้าโทเรสี ส้มโอรส สีเขียวอ่อน สีน้ำเงินน้ำทะเล สีชมพูเข้าด้วยกัน ส่วนตัวหนังสีดำตรงด้านบนของพนักพิงและตรงที่นั่งนั้น ผู้ออกแบบคำนึงถึงเวลาที่ใช้งานเคลื่อนย้ายเก้าอี้ ที่จะเป็นการถนอมเก้าอี้และช่วยให้สะดวกสบายต่อการเคลื่อนย้าย และผู้ออกแบบใช้สายหนังสีดำเย็บติดกับที่จับของพนังผิงด้านบน เพื่อยึดติดกับกางเกงเข้าด้วยกัน โดยใช้สายหนังสีดำลอดด้านล่างของที่นั่งเพื่อเป็นการช่วยให้ตัวเสื้อยึดติดกับตัวกางเกงเข้าด้วยกันซึ่งส่วนตรงปลายสายก็ทำเป็นที่จับเก้าอี้เช่นเดียวกับพนังพิงด้านบนเป็นรูปวงกลม เพื่อให้ง่ายต่อการใช้งานและเคลื่อนย้ายของเก้าอี้

แนวคิดในการออกแบบ

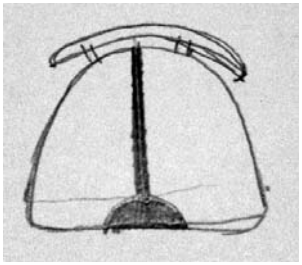
ผู้ออกแบบนำข้อมูลที่ได้ที่ทดลองทำมาวิเคราะห์ รวมรวบนำมาคิดเป็นงานออกแบบ ซึ่งมี เก้าอี้ไม้ 4ตัว โต๊ะไม้ 1 ตัว สตูล 1 ตัว งานนี้เริ่มมาจากการชอบและความสนใจส่วนตัวในเรื่องของตุ๊กตากระดาษของเล่นในวัยเด็กผู้ออกแบบ รู้สึกว่าเป็นของเล่นที่มีความน่าสนใจและสามารถนำมาต่อยอดในการออกแบบได้ เอกลักษณ์ของตุ๊กตากระดาษคือการที่เราสามารถปรับเปลี่ยนชุด Mix and match ได้ตามความรู้สึกและอารมณ์ซึ่งตุ๊กตากระดาษก็เลียนแบบมาจากสรีระมนุษย์เหมือนกับเฟอร์นิเจอร์ที่ถูกออกแบบโดยอ้างอิงมาจากสรีระมนุษย์เช่นกัน ผู้ออกแบบจึงนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ในรูปแบบของ Fashion Furniture ที่จะช่วยถนอมและลดความกระด้างของวัสดุและยังช่วยสร้างบรรยากาศให้กับผู้ใช้ ผู้ออกแบบทำการออกแบบใน Collection ที่ชื่อว่า VINTAGE SPRING SUMMER งานที่ออกแบบจะใช้สีพาสเทล เพื่อสื่อถึงความเป็น VINTAGE Detal ของแต่ละชุดมาจากชุดราตรีญี่ปุ่น ของตุ๊กตากระดาษสมัยก่อนที่เน้นการจับจีบเป็นหลักในการออกแบบส่วนรูปแบบตัวชุดเป็นในรูปแบบของแฟชั่นในยุคปัจจุบันนี้และผู้ออกแบบเลือกใช้ผ้าโทเรเพราะมีคุณสมบัติของความแข็ง และอยู่ตัวของเนื้อผ้าในการสร้างรูปทรงและผ้าแก้วเพราะผ้าแก้วมีความโปร่งทำให้เห็นเนื้อไม้ และหนังเป็นหลักในการเข้าชุดและใช้เป็นการถนอมเนื้อไม้

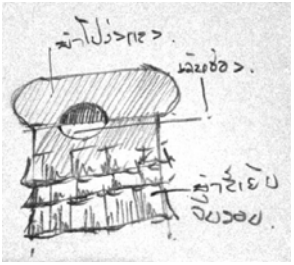
ผลงานการออกแบบ

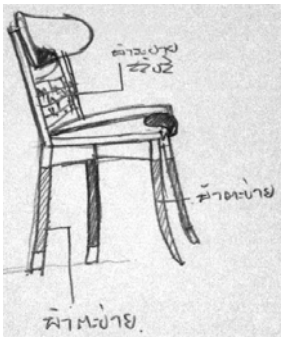

ผู้ออกแบบออกแบบชุดกางเกงกระโปรงจับจีบที่ได้ Idea มาจากกางเกงและกระโปรงของแฟชั่นในยุคนี้ ลักษณะของชุดด้านหน้าเป็นกางเกงขาสั้น ด้านข้างเป็นกระโปรงบาน อีกด้านเป็นกระโปรงหน้าสั้นหลังยาว ส่วนด้านหลังเป็นกระโปรงทรงจั๊มโดยผู้ออกแบบใส่ยางยืดเย็บติดกับผ้าด้านในเพื่อเป็นการยึดชุดกางเกงกระโปรงเข้ากับตัวเก้าอี้

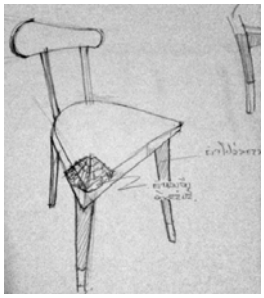
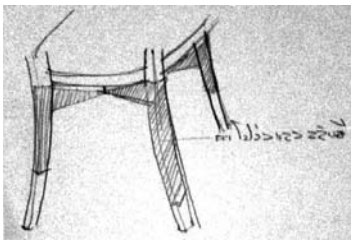

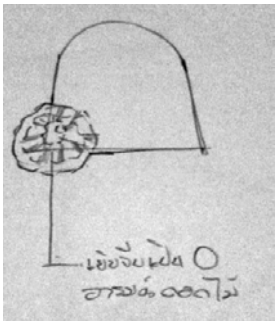
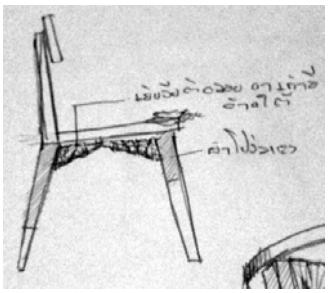
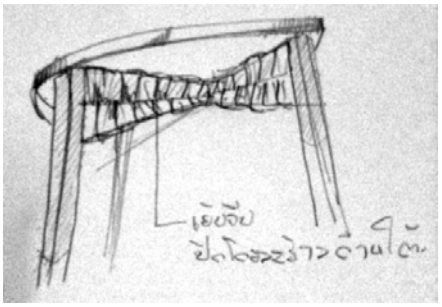
ผู้ออกแบบออกแบบชุดเสื้อ ครอปสั้นและกางเกงเดฟพับขา โดยรวมใช้ผ้าแก้วเป็นหลักตัวเสื้อใช้ผ้าแก้ว Detal ตัวเสื้อจับจีบทั้งด้านหน้าและหลังใช้ผ้าโทเรและผ้าซาตินในการจับจีบ กางเกงใช้ผ้าแก้วเช่นกัน รูปทรงเข้ากับขาของเก้าอี้ ผู้ออกแบบใช้หนังเป็นตัวช่วยในการถนอมเก้าอี้เวลาเคลื่อนย้ายเวลานั่ง และใช้เป็นตัวยึดเชื่อมเสื้อกับเก้าอี้ เข้าด้วยกัน

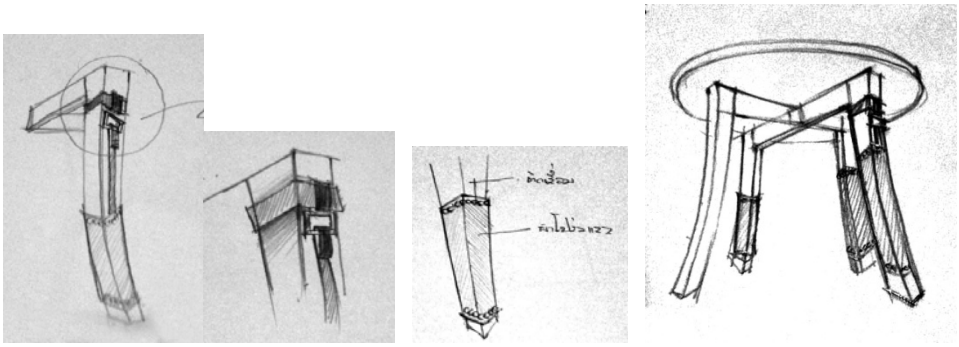
ผู้ออกแบบชุดเอี๊ยมโดยลักษณะของตัวชุด เป็นกางเกงเดฟ ขาสั้นสีส้มโดยเลือกใช้ผ้าแก้วเพื่อโชว์เนื้อไม้ของขาเก้าอี้ ตัวหนังใช้เป็นตัวช่วยยึดกางเกงกับเก้าอี้เข้าด้วยกัน และหนังก็ยังเปรียบเสมือนเป็นสายเอี๊ยม ตัว Detal จับจีบตรงมุมเก้าอี้ที่นั่งก็เปรียบเสมือนกิ๊บติดกับสายหนังกับเข้าตัวกางเกงออกมาเป็นชุดเอี๊ยมนั้นเองและยังเพิ่มความน่ารักๆให้กับตัวเก้าอี้เวลานั่งไขว้ห้างอีกด้วย

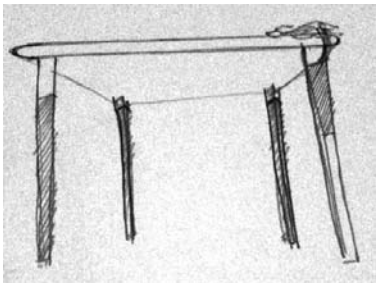
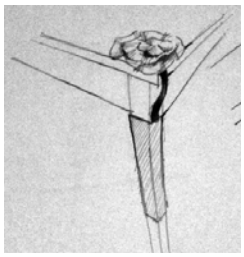
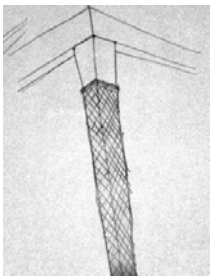

ผู้ออกแบบออกแบบกางเกงระบายสีเขียวขาสั้นและขายาว ที่แนบไปกับขาเก้าอี้โดยใช้ผ้าแก้วเพื่อโชว์เนื้อไม้และผ้าโทเรในการสร้าง Detal ของกางเกง และใช้หนังเป็นตัวช่วยยึดตัวกางเกงและเก้าอี้เข้าด้วยกัน และหนังยังเปรียบเสมือนเป็นเข็มขัดเวลาที่ใส่กางเกงที่หลวมหรือใส่เข็มขัดเป็นแฟชั่น ส่วนตัว Detal ระบายสีเขียวมุมเก้าอี้ตรงที่นั่งนั้นก็เปรียบเสมือนหัวเข็มขัดนั้นเองและยังมีคุณสมบัติคือเวลาสาวๆนั่งไขว่ห้างก็จะเห็นเป็นลูกเล่นข้างๆ ตัวที่นั่งอีกด้วย

ผู้ออกแบบออกแบบถุงน่องยาวและถุงน่องสั้นโดยใช้ผ้าซาตินสีน้ำทะเล รูปทรงเข้ากับขาของเก้าอี้ เย็บติดกับเม็ดคริสตัลเพื่อความวิบวับสวยหรูให้กับขาเก้าอี้ ใช้หนังเป็นสายเข็มขัดรั้งช่วยยึดถุงน่องกับขาเก้าอี้

ผู้ออกแบบออกแบบถุงน่องเซ็กซี่สีดำโปร่ง เพื่อโชว์เรียวขา โดยใช้ผ้าแก้วเย็บไหมพรสีดำไขว้ไปมาเพื่อเป็นการเพิ่มความเซ็กซี่ให้ดูลึกลับร้อนแรงมากยิ่งขึ้น และเพื่อโชว์ขาโต๊ะเพิ่มลูกเล่นน่ารักๆ ให้กับมุม TOPโต๊ะโดยใช้ผ้าแก้วสีเขียวจับจีบฟู่ๆ ส่วนตัวยึดก็ใช้หนังติดกระดุมแป๊ก เป็นตัวร้อย ลูกเล่นมุม TOPโต๊ะเข้ากับตัวโต๊ะ

3. ผลการวิจัย

จากการได้ศึกษาค้นคว้าและออกแบบจากแนวคิดตุ๊กตากระดาษ มาสวมใส่แต่งตัวให้กับตัวเฟอร์นิเจอร์สามารถเสริมสร้างความรู้สึกทางสายตาและสามารถสร้างความสนใจเพิ่มมากขึ้นให้กับตัวเฟอร์นิเจอร์ได้เพราะตามท้องตลาดทั่วไปเฟอร์นิเจอร์จะถูกเปลี่ยนโดยการไปทำผ้าหุ้มบาง แกะสลักบาง เสริมโน้นเสริมนี่บาง แต่ของผู้ออกแบบจะเป็นเหมือนการแต่งกายให้กับเฟอร์นิเจอร์ทำให้เมื่อคุณต้องการเปลี่ยนบรรยากาศของห้องคุณสามารถเปลี่ยนได้ตามใจคิด สะดวกสบายไม่ยุ่งยากไม่ต้องใช้ช่างก็สามารถทำเองได้ วิธีการในการสวมใส่ก็ง่ายมากๆอีกทั้งยังทำมาเพื่อช่วยในการถนอมเฟอร์นิเจอร์ คำนึกถึงการใช้งาน อย่างเช่น หนังที่ผู้ออกแบบ DESIGNไว้ตรงด้านพนังผิงผู้ออกแบบก็คำนึงถึงเวลาจับเวลาต้องเคลื่อนย้ายเฟอร์นิเจอร์ในรูปแบบใดบ้างและเมื่อติดหนังไว้ทำให้เป็นการถนอมเฟอร์นิเจอร์ที่ถูกใช้งานให้มีสภาพคงทนมากขึ้น ไม่เก่าเร็วอีกด้วย และในการออกแบบนี้ทำให้ได้ความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไปสร้างความสำคัญของการเปลี่ยนบรรยากาศของผู้ใช้ได้มากยิ่งขึ้นทำให้คนที่ได้ใช้ได้สนุกในการใช้งานอีกด้วย ซึ่งถือว่าเป็นทางเลือกใหม่สำหรับผู้ออกแบบเฟอร์นิเจอร์แนวทางใหม่

4. สรุปผลและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการวิจัย

จากการค้นคว้าหาข้อมูล สามารถวิเคราะห์ และสรุปเกี่ยวกับ แนวความคิดและที่มาของงานที่นำเอาตุ๊กตากระดาษมาเป็นแรงบันดาลใจทำให้มองเห็นมุมมองในการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ที่มีอยู่แล้วมาสร้างสรรค์ให้เป็นเฟอร์นิเจอร์สไตล์ใหม่โดยการ Mix and Match เพราะเฟอร์นิเจอร์ตอนนี้มันขาดความสวยงามทางสายตา ผู้ออกแบบจึงสร้าง PROPใหม่เพิ่มสีสันบุคลิก รสชาติ ให้กับ Furniture และให้โอกาสผู้ใช้ personalize หรือ customize เฟอร์นิเจอร์ที่เขามีอยู่แล้ว โดยผู้ออกแบบนำเอาตุ๊กตากระดาษมาเป็นแนวทางในการออกแบบ

4.2 ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยอันนี้จะเป็นแนวทางในการออกแบบเฟอร์นิเจอร์แบบใหม่ๆได้ เฟอร์นิเจอร์ Collection นี้ สามารถที่จะออกแบบสร้างสรรค์ผลงานออกไปได้อีก ซึ่งเปลี่ยนรูปแบบการใช้งานได้โดยการสวมใส่เพิ่ม PROPให้กับเฟอร์นิเจอร์ซึ่งทำให้ได้เฟอร์นิเจอร์ตัวใหม่

การออกแบบสิ่งของเพื่อเริ่มต้นการฝึกสมาธิ

OBJECT DESIGN AS TOOL TO HELP START MEDITATING

ณภัทร กาฬแก้ว[1] รศ.สุวิทย์ รัตนานันท์[2] อ.ธีรนพ หวังศิลปคุณ[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะศิลปะและการออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำ หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะศิลปะและการออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

ปัจจุบันผู้คนให้การยอมรับว่าการฝึกสมาธินั้นสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้จริง รวมถึงงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์เอง ก็มีข้อพิสูจน์ว่า สมาธินั้นมีประโยชน์ในหลายๆด้าน เช่น การรักษาโรค ความเครียดเป็นต้น แต่ด้วยปัญหาหรืออุปสรรคทางด้านการฝึกสมาธิในกลุ่มคนสังคมเมือง เกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายอย่าง ทั้งสภาพแวดล้อม ปัญหาต่างๆด้านจิตใจ ซึ่งโดยในอดีตมีอุปกรณ์และสิ่งของมากมายที่ถูกประดิษฐ์ขึ้นเพื่อใช้เป็นอุบายในการฝึกให้จิตมีเกิดการจดจ่อ หยุดนิ่ง แต่ก็ยังมีปัญหาสำหรับผู้เริ่มฝึกใหม่ที่จะพยายามฝึกสมาธิเบื้องต้น จากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำสมาธิ ดังนั้นโครงการศึกษาวิทยานิพนธ์นี้จึงได้ทำการพิจารณาจากผลการวิจัย รวมถึงตำราการฝึกสมาธิในพุทธศาสนา เพื่อนำมาเป็นองค์ประกอบในการวิเคราะห์ถึงปัญหาของผู้ฝึก หรือผู้เริ่มฝึกสมาธิ นำมาสู่ขั้นตอนการออกแบบอุปกรณ์หรือสิ่งของที่จะช่วยให้ผู้ใช้รู้สึกเกิดสมาธิได้ง่ายขึ้น ในขอบเขตของการฝึกสมาธิเพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

คำสำคัญ : สมาธิ

Abstract

With its recent popularity, Meditation has been proof that can be beneficial for those who practice daily. Recent scientific research shows that meditation can cure many diseases and also relieve stress. But practicing meditation can be very hard to start for those living in urban areas. Many factors come from the environment and psychological problems. In the past, people used some meditation aids or tools such as, string of beads or rosary to help concentrating on meditation. This thesis project will study on the medical research of meditation as well as some Buddhist meditation text books to find the obstacle factors for those who seeks to start meditation then will develop a daily life meditation aid or tool that can be useful and easy to use for people who want to start meditating.

KEYWORD: MEDITATION

1. บทนำ

สมาธิก่อให้เกิดสติและปัญญาตามลำดับ ในสังคมเมืองจะสังเกตว่าผู้คนต้องใช้เวลาออกไปทำวิปัสสนา นั่งสมาธิ ในสถานที่ที่ในวัดหรือธรรมะสถาน พยายามทำสมาธิแต่ก็ลำบากต่อการอดทนอดกลั้น ซึ่งการฝึกสมาธิในพุทธศาสนานั้นไม่ใช่เรื่องยาก แต่กลับยากสำหรับในสังคมเมืองที่จะฝึกหรือทำสมาธิให้ยาวนาน จึงเกิดแนวคิดที่ว่าน่าจะมีอะไรสักอย่างหรือสิ่งของที่จะทำให้ผู้เริ่มฝึกสมาธินั้นสามารถฝึกได้ง่ายขึ้น จึงได้ศึกษาจากผลการวิจัยที่เกี่ยวกับสมาธิพบว่า ในคนที่จิตเป็นสมาธิ ความดันจะลดลง อัตราการหายใจลดลง หัวใจเต้นช้าลง คลื่นสมองช้าและเป็นระเบียบขึ้น รวมถึงในตำราว่าด้วยการฝึกสมาธินั้นต้องไม่ฝืนจิตหรือบังคับให้จิตมีการจดจ่อ นั้นหมายความว่าถ้าเราสามารถควบคุมให้ร่างกายเราหายใจเป็นจังหวะและไม่ทำให้จิตหรือเกิดความรู้สึกฝืนได้ สมาธิก็จะเกิดขึ้น

โครงการศึกษาวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ เป็นการออกแบบสิ่งของที่จะช่วยให้ผู้คนนำไปใช้ร่วมกับการฝึกสมาธิได้ รู้สึกว่าการทำสมาธินั้นไม่ใช่เรื่องของความอดทนและสามารถทำได้เมื่อต้องการ โดยจะศึกษาขั้นตอนการเกิดสมาธิ ศึกษาข้อมูลผลการวิจัยเกี่ยวกับสมาธิ แล้วพิจารณาวิเคราะห์ เพื่อที่จะประดิษฐ์สิ่งของให้ผู้ใช้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวอุปกรณ์และจิตเพื่อให้เกิดสมาธิได้ง่ายขึ้นสามารถสร้างและฝึกสมาธิได้ยาวนานขึ้น และสะดวกต่อการใช้งานในการใช้ประกอบกิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวัน

2. ขั้นตอนการศึกษา

ในงานออกแบบนี้ได้ทำการศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับสมาธิ ตำราทางพุทธศาสนา และแพทย์เฉพาะทางด้านจิตเวช ซึ่งการวิเคราะห์ในแต่ละข้อมูลนำไปสู่การออกแบบในแต่ละขั้นตอน

2.1 ในงานออกแบบ Interaction chair

เริ่มจากการศึกษาลักษณะการฝึกโยคะ ซึ่งการฝึกโยคะเป็นการผสมผสานระหว่างจิตใจกับร่างการให้เกิดปฏิสัมพันธ์กันเป็นรูปแบบหนึ่งที่ทำให้เกิดสมาธิ จึงเกิดแนวคิดการออกแบบเก้าอี้ที่จะทำให้ผู้ใช้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างร่างกายและเก้าอี้ โดยการออกแบบเก้าอี้ที่ไม่สามารถตั้งตรงและมั่นคงได้ จะให้ตัวผู้ใช้เป็นผู้รักษาสมดุลระหว่างร่างกายกับเก้าอี้ไม่ให้โยกไปโยกมา เป็นการสร้างจุดมุ่งหมายจดจ่อเพื่อให้เกิดความตั้งใจและสมาธิ

วัสดุที่จะใช้ในการสร้างเก้าอี้คือไม้จริงขนาดความหนา 2 นิ้ว โดยเสริมเหล็กถ่วงภายในไม้จริง เพื่อเป็นการถ่วงน้ำหนักไม่ให้เก้าอี้ล้ม ลักษณะเหมือนกับตุ๊กตาล้มลุก สีเก้าอี้ทำสีเนื้อไม้ธรรมชาติ

ในการพัฒนา ได้นำเรื่องของการฝึกโดยการฟัง จึงออกแบบโดยให้มีลูกเหล็กขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 4 นิ้ว วิ่งผ่านรางบริเวณส่วนโค้งของเก้าอี้ เมื่อมีการเคลื่อนตัวของเก้าอี้ ลูกเหล็กก็จะมีการเคลื่อนที่ตามพร้องกับเสียงที่เกิดขึ้นบนราง ซึ่งเป็นการฝึกให้ผู้ใช้ต้องสังเกตุฟังเสียงไปด้วย เพื่อการควบคุมสมาธิ

รูปที่ 1 แสดงการออกแบบ Interaction Chair ในขั้นตอนแรก

รูปที่ 2 แสดงการออกแบบหลังจากการปรับปรุงและเพิ่มลูกเหล็กเพื่อช่วยการฝึกสมาธิแบบการสังเกตุของเสียง

จากการวิเคราะห์ปัญหาที่จะเกิดขึ้นเมื่อพิจารณาดูจากแบบ คือผู้ที่ฝึกต้องใช้ความพยายามหลายอย่าง อีกทั้งยังต้องฝึกทักษะการทรงตัว เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างร่างกายกับจิตมาสู่การทรงตัวของเก้าอี้ ซึ่งผู้ใช้ต้องใช้ความพยายามมากกว่าหนึ่งอย่างเพื่อให้เกิดสมาธิ อีกทั้งในความหมายของสมาธิ เป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวและง่ายมากที่จะฝึกได้ทุกที่ โดยเฉพาะกลุ่มคนในสังคมเมือง น่าจะมีอะไรที่ง่ายกว่านี้ เล็กกว่านี้ จึงนำไปสู่การพัฒนาแบบในขั้นต่อไป

2.2 การออกแบบ Meditating ball

2.2.1 การวิเคราะห์และการหาแนวคิดในการออกแบบ

จากปัญหาในการออกแบบเก้าอี้สมาธิ นำมาสู่การศึกษาข้อมูลทางการวิจัย และปรึกษาทางแพทย์เฉพาะทางด้านจิตเวช เพื่อหาช่องว่างหรือปัญหาหรืออุปสรรค์ที่ก่อให้ผู้ฝึกเกิดความรู้สึกที่ติดขัด รวมถึงการหาสาเหตุที่ทำให้คนเรานั้นเกิดสมาธิที่ยาวนานได้แล้วมีลักษณ์เป็นอย่างไร

แพทย์เฉพาะทาง[1]ได้ให้คำแนะนำว่า ผู้ที่มีจิตเป็นสมาธิจะมีอัตราการเต้นของหัวใจที่ช้าลงและการหายใจเป็นจังหวะ รวมถึงดนตรีหรือเสียงที่มีจังหวะที่ช้ากว่าอัตราการเต้นของหัวใจก็สามารถทำให้เกิดสมาธิได้เช่นกัน รวมถึงแพทย์เฉพาะทางได้แนะนำผลงานการวิจัยที่เกี่ยวกับสมาธิ[2] เพื่อศึกษาและพบว่า ตรงกับที่ปรึกษากับทางแพทย์เฉพาะทางให้การแนะนำ

แนวทางการฝึกสมาธิในทางพุทธศาสนา คำสอนในการฝึกที่ว่า การกำหนดดวงจิตให้มาอยู่ที่จุดศูนย์กลางลำตัวแล้วรักษาดวงจิตนั้นไว้ แล้วเพ่งจิตที่เกิดขึ้นโดยไม่ให้จิตวอกแวก และการจะฝึกสมาธิให้ได้ผลและยาวนานคือเราจะต้องไม่พยายามบังคับที่จะฝืนจิตให้เป็นสมาธิ ซึ่งความเป็นจริงถ้าเรารักและชอบอะไรแล้วและได้ทำสิ่งนั้นก็จะทำออกมาได้ดี ไม่รู้สึกลำบากแม้จะเจอปัญหาหรืออุปสรรค์ เพราะสิ่งที่ทำนั้นไม่ได้เกิดจากการพยายามที่จะบังคับที่จะทำ และการทำสมาธิก็เช่นกัน

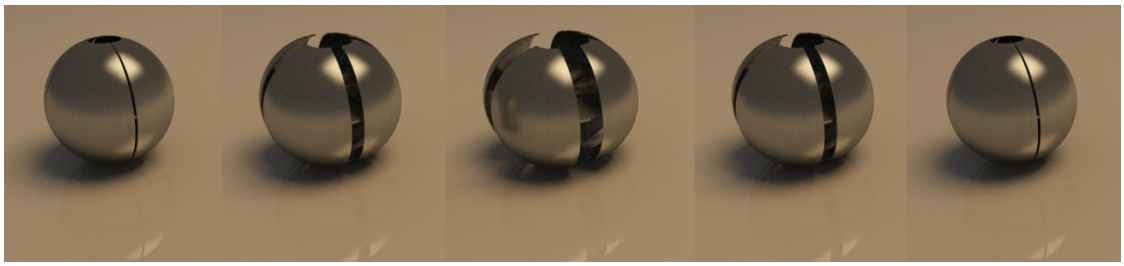
ดังนั้นจึงศึกษาพฤติกรรมต่างๆ จากกลุ่มคนรอบข้างและได้พบว่า คนเรานั้นต้องหายใจอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะทำกิจกรรมใดรวมถึงทุกสภาวะของทางอารมณ์ จึงเกิดแนวคิดที่จะนำเรื่องของจังหวะการหายใจมาใช้ในการควบคุมให้จิตเกิดสมาธิ

จากคำสอนในการฝึกสมาธิที่ว่า การกำหนดดวงจิตให้มา จึงเกิดแนวคิดที่จะนำดวงจิตมาใช้ในการออกแบบ โดยการนำลักษณะรูปทรงของดวงจิตที่คนส่วนใหญ่นึกถึงคือ ทรงกลม โดยมีแนวคิดที่จะออกแบบให้สามารถขยายให้ใหญ่ขึ้นและหดกลับสู่สภาพเดิมได้ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถถือและใช้มือสัมผัสการเคลื่อนไหว แล้วหายใจตามจังหวะของวัตถุทรงกลมได้

2.2.2 ขั้นตอนการอออกแบบและทดลอง

เพื่อให้ได้ตามวัตถุประสงค์ การออกแบบระบบการเคลื่อนไหวของวัตถุ ได้ปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญทางเครื่องกล ร่วมกันพิจารณาวิเคราะห์ระหว่างระบบมอเตอร์ไฟฟ้าและระบบที่ใช่ลมมาบังคับให้วัตถุเกิดการขยายออกและหดกลับสู่สภาพเดิม จากการพิจารณาแล้วพบว่าการใช้ลมมีข้อจำกัดหลายอย่าง เพราะพื้นที่ที่มีจำกัดภายในตัววัตถุ อีกทั้งจะต้องมีตัวปั๊มลมขนาดเล็ก และท่อให้ลมออก รวมถึงตัวเก็บเสียงเพื่อจะเก็บเสียงที่จะเกิดขึ้น เมื่อจะต่อระบบการควบคุม ระบบที่ต้องใช้ลมจึงจำเป็นต้องมีสายท่อยางเพื่อเป็นช่องทางให้ลมเดินทาง

ระบบที่ใช้พลังจากมอเตอร์ พิจารณาแล้วพบว่า เหมาะสมและเป็นไปได้ที่สุดที่จะพัฒนาให้สมบูรณ์ได้ คือสามารถสร้างมอเตอร์ขนาดจิ๋ว เพื่อนำมาใช้ในพื้นที่ที่มีจำกัดได้ และเนื่องจากเป็นระบบวงจรไฟฟ้าสามารถที่จะใช้ฟังชั่นต่างๆและเป็นไปได้ที่จะใส่ทุกอย่างในวัตถุ โดยจะมีกล่องควบคุมแยกต่างหากซึ่งในงานวิจัยออกแบบนี้จึงเลือกใช่ระบบมอเตอร์ไฟฟ้า ซึ่งเป็นแบบ มอเตอร์เกียร์ (Motor Gear)

รูปที่ 3 แสดงแนวความคิด Meditating ball ในขณะที่กำลังเคลื่อนไหว

รูปที่ 4 แสดง Motor Gear ใน Meditating ball

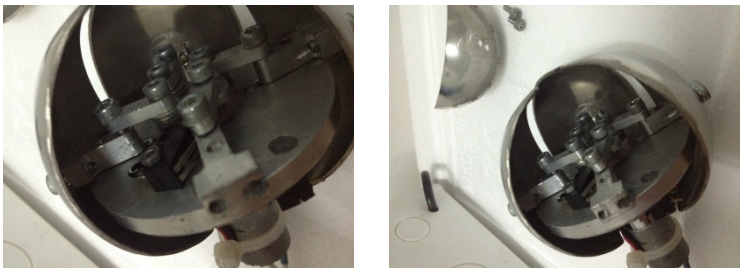
เรื่องของขนาด ระยะการยืดขยายของวัตถุ จากการทดลองถือลูกบอลในขนาดต่างๆกัน แล้วพบว่า ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 2.5 นิ้ว หรือ 6 เซนติเมตร เป็นขนาดที่เหมาะสมพอที่จะอยู่ในมือผู้ใช้และกำได้ และขนาดยืดขยายของวัตถุ 3 นิ้ว หรือ 8 เซนติเมตร เป็นขนาดที่ทำให้ผู้ใช้สัมผัสได้ดีทั้งผู้ชายและหญิง และเป็นขนาดที่สามารถกำได้

เมื่อทำการทดลองกับผู้ใช้แล้วพบว่า ความเร็วในการขยายเข้าออกของวัตถุนั้น ในความต้องการของแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ตามสภาพของร่างกายในแต่ละคน จึงได้ทดลองใส่อุปกรณ์ปรับตั้งเวลา (Timer Relay)

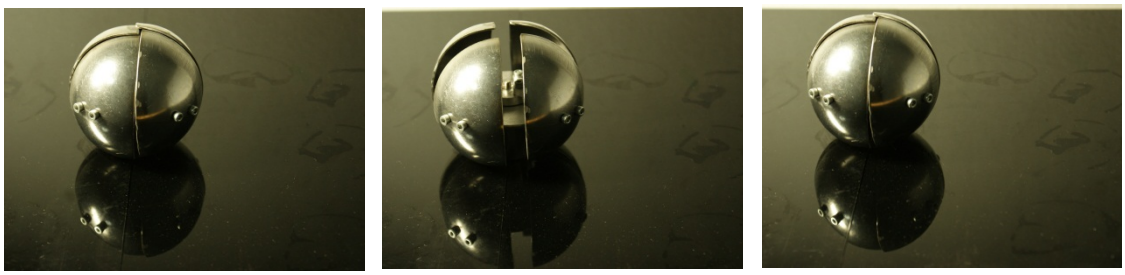
เพื่อให้ผู้ใช้สามารถปรับความเร็วเข้าออกและให้สอดคล้องในแต่ละบุคคลได้ และทำการทดลองเปลี่ยนมอเตอร์เกียร์ให้มีรอบที่ต่ำลง เพื่อให้เกิดพลังต่อแรงต้านกับผู้ใช้ เพื่อทดลองและหาความเหมาะสมเกี่ยวกับกำลังของวัตถุว่ามีผลต่อการสัมผัสของผู้ใช้อย่างไร

เมื่อทำการทำการปรับปรุงและทดลองใช้ กลับพบว่าพลังที่มากขึ้นที่เกิดจากการเปลี่ยนมอเตอร์ ทำให้ชิ้นส่วนของวัตถุทรงกลมที่เป็นสแตนเลสเปลือกนอก เมื่อหดตัวกลับทำให้หนีบมือผู้ทดลองใช้ อีกทั้งความเย็นจากผิวสแตนเลส ทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่คงที่ คือตอนแรกจะเย็นแต่สักพักก็จะอุ่นตามอุณหภูมิของร่างกาย แต่พลังที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนมอเตอร์ พบว่าได้ผลดีต่อการรับรู้จากการถือสัมผัสและมีแรงต้านต่อกำลังมือผู้ทดลองใช้ได้ดีโดยที่ไม่ต้องเพิ่มจินตนาการว่าวัตถุกำลังเคลื่อนไหวอย่างไร

จากปัญหาการหนีบมือจึงเพิ่มอุปกรณ์ควบคุมการเคลื่อนไหวเพื่อไม่ให้ชิ้นส่วนของวัตถุชนกันหรือบีบกันเอง และทำการทดลองวัสดุที่จะนำมาหุ่มวัตถุ จึงทำการทดลองวัตถุ 2 อย่าง คือ ซิลิโคน และ ยางพารา แล้วพบว่าในความหนาที่เท่ากัน คือ 2 มิลลิเมตรนั้น ซิลิโคนมียืดยุ่นมากว่า ยางพารา อีกทั้งเรื่องของผิวสัมผัส ซิลิโคนยังให้ความรู้สึกใกล้เคียงกับเนื้อมนุษย์มากที่สุด ดังนั้นจึงเลือกใช่ซิลิโคนในการหุ้มวัตถุ และจากการทดลองแล้วได้พบว่าสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้เป็นอย่างดี

รูปที่ 5 แสดงตำแหน่งตัวเซ็นเซอร์เพื่อบังคับระยะการเคลื่อนไหวเข้าออกของตัวเปลือกนอก เพื่อไม่ให้ชิ้นส่วนแต่ละชิ้นบีบอัดกัน และป้องกันไม่ให้หนีบมือผู้ถือ Meditating ball

รูปที่ 6 แสดงการเคลื่อนไหวหลังจากปรับปรุงติดเซ็นเซอร์บังคับการกะระยะการเข้าออกของชิ้นส่วน

รูปที่ 7 แสดงตัวอย่างรูปทรงที่ได้จากการทดลองหล่อซิลิโคน

รูปที่ 8 แสดงตัวอย่างการเคลื่อนไหวในรูปแบบการสวมใสซิลิโคนแล้ว
จากการทดลองพบว่าให้ผิวสัมผัสที่นุ่มมือและป้องกันการหนีบมือได้เป็นอย่างดี

3. ผลการวิเคราะห์

จากการทดลอง Meditating ball พบว่าผู้ใช้ใช้ระยะเวลากับตัวอุปกรณ์นี้แตกต่างกันเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและปรับตัวอุปกรณ์ให้เข้ากับตัวผู้ฝึกเองและยังไม่รู้สึกฝืนสามารถหายใจตามจังหวะการเคลื่อนไหวของ Meditating ball ได้จริงและยังสามารถใช้ควบคู่กับการอ่านหนังสือหรือกิจกรรมที่ต้องการสมาธิที่ยาวและนานขึ้น แต่ปัญหาของการทดลอง Meditating ball คือเสียงที่เกิดจากระบบภายในวัตถุเอง ที่เป็นอุปสรรคต่อการเกิดสมาธิ รวมถึงข้อจำกัดของการพกพาเพราะตัวทดลองนั้นยังคงต้องมีสายไฟออกจากวัตถุ

ดังนั้น Meditating ball นี้จากการทดลองกับผู้ใช้ให้ผลเป็นที่น่าพอใจ คือสามารถทำให้ผู้ใช้อยู่กับการฝึกสมาธิได้และยาวนานขึ้น เมื่อสัมผัสการเคลื่อนไหวการขยายตัวเข้าออกของ Meditating ball แล้วหายใจตามจังหวะ พบว่าสามารถทำให้ผู้ทดลองหายใจเป็นจังหวะที่คงที่ได้และเกิดสมาธิขึ้นอยู่กับระยะเวลาในช่วงแรกของผู้ใช้เพื่อให้คุ้นเคยกับ Meditating ball

4. บทสรุป

การฝึกสมาธิ หรือการทำสมาธินั้นพบว่าขึ้นอยู่กับสภาพร่างกายและจิตใจในแต่ละบุคคล และถ้าผู้ฝึกมีความคิดขัดแย้ง หรือต่อต้าน พบว่าสมาธิจะเกิดได้ยาก เพราะความรู้สึกที่ฝืนจิตใจเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการฝึก ในช่วงแรกเป็นเรื่องยากและต้องใช้ความอดทน

ในการใช้อุปกรณ์สิ่งประดิษฐ์นี้ช่วยให้ผู้ฝึกสามารถมีจิตใจจดจ่ออยู่กับที่ได้ หมายถึงไม่มีความฟุ้งซ่าน ช่วยให้เกิดสมาธิในระดับแรกและสามารถนำสมาธินั้นไปใช้ได้จริงรวมถึงสามารถนำไปใช้ควบคู่กับการทำกิจกรรมต่างๆได้ โดยการถือวัตถุทรงกลมนี้ในการที่จะเข้าถึงสมาธิ ในระดับต่อไปนั้นขึ้นอยู่กับร่างกายและจิตใจของผู้ฝึกเองที่จะพัฒนา รวมถึงการนำไปใช้ในสถานที่ต่างๆ เช่นโรงเรียน เพื่อให้เด็กๆมีสมาธิ มีจิตใจที่อ่อนโยน มีคุณธรรม ลดความก้าวร้าว เป็นต้น

ตามวัตถุประสงค์และแนวความคิดในการออกแบบ ในตัวอุปกรณ์ยังสามารถพัฒนาต่อให้เกิดความสมบูรณ์ได้ เพื่อความสะดวกในการพกพาและไปได้ทุกที่ โดยการสร้างและพัฒนาอุปกรณ์มอเตอร์ให้มีขนาดเล็กและให้มีขนาดที่เหมาะสมและชุดควบคุมแบบไร้สายเพื่อการพกพาคือลูกบอลกับกล่องควบคุมเป็นอิสระจากกันและยังสามารถเพิ่มหลอดไฟ LED เพื่อให้ตัวลูกบอลเวลากางออกสามารถเปล่งแสงออกมาได้ เป็นการเพ่งจิตในลักษณะมองดูลูกบอลอยู่เฉยๆเพื่อรองรับกับบุคคลที่ไม่สามารถสัมผัสกับลูกบอลได้ ซึ่งในงานวิจัยนี้ใช้อุปกรณ์ที่มีขายในท้องตลาด จึงเกิดความไม่สมบูรณ์ในชิ้นงานบางส่วน เช่น เสียงที่เกิดจากการเคลื่อนตัวของมอเตอร์ เสียงจากตัวระบบเอง รวมถึงสายไฟที่ออกมาจากวัตถุ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

แพทย์เฉพาะทางด้านจิตเวช แพทย์หญิงนพร อัญสกุล

Jain S, Shapiro SL, Swanick S, Roesch SC, Mills PJ, Bell I, Schwartz GE. A randomized controlled trial of mindfulness meditation versus relaxation training: effects on distress, positive states of mind, rumination, and distraction. http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed 11/11/2554 20:54.

Dhammakaya University. Meditation I MD101 บทที่ 5 “สมาธิกับหลักฐานทางวิทยาศาสตร์” http://dou_beta.tripod.com/MD101_05_th.html 12/11/2554 21:01.

การออกแบบอุปกรณ์สำหรับการให้นมเด็ก ที่มีความเป็นส่วนตัว ในพื้นที่สาธารณะ

DESIGNING A NEW EQUIPMENT FOR GIVING MILK TO CHILDREN IN PUBIIC SPACE

นุชนารถ สีแสนตอ[1] รศ.สุวิทย์ รัตนานันท์[2] และอาจารย์ธีรนพ หวังศิลปคุณ[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะศิลปะและการออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำ หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะศิลปะและการออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

ปัญหาการให้นมบุตรในที่สาธารณะ ที่เกิดความไม่สะดวกในขณะการเดินทางเป็นปัญหาสำหรับคุณแม่หลายๆท่านที่ต้องการให้นมบุตรแบบทันที จึงปฏิเสธไม่ได้ถึงอุปกรณ์ช่วยอำนวยความสะดวกสำหรับคุณแม่ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะออกแบบรังสรรค์ผลงานให้ออกมามีประโยชน์อันสูงสุดกับผู้ใช้เพื่อตอบสนองความต้องการและจะทำให้งานออกแบบออกมาเป็นที่ยอมรับของสังคมและ เพื่อการใช้ชีวิตของคุณแม่ในปัจจุบันให้มีความสะดวกและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

จากการได้สืบค้นหาข้อมูลการออกแบบอุปกรณ์สำหรับการให้นมเด็กโดยทั่วไปในท้องตลาด จะเห็นได้ว่าผลิตภัณฑ์ยังไม่ตรงกับความต้องการในการใช้งานในพื้นที่สาธารณะเท่าที่ควร ทั้งทางด้านความสะดวกในการใช้งานคือยังไม่สามารถปกปิดส่วนที่ให้นมบุตรและยังไม่สะดวกในการพกพา จึงนำไปสู่การพัฒนาด้านการออกแบบทั้งด้านความเป็นส่วนตัวทุกพื้นที่ที่ต้องการให้นมบุตร เพื่อให้คุณแม่เกิดความมั่นใจทุกที่ที่ต้องการใช้งาน

คำสำคัญ : การออกแบบให้เป็นที่ยอมรับของสังคม, ผลิตภัณฑ์ที่ตรงต่อความต้องการ

Abstract

Since there is a problem for mothers to Equipment their infants in public,we purpose a solution to help mothers feed appropriately. The study was designed to create product is most useful to the user to meet the need of mothers who breastfeed in public, easily and safety as possible.

After researching for the information on how to design a product for feeding infants in public, the product will fill the requirements for using and not disturbing people in public areas.There are other products in the market that doesn't necessarily cover fully for breastfeeding in public. It is either in appropriate. This led to the development of design in all areas of privacy and the need for breastfeeding. So product users can feel comfortable breastfeeding in public.

KEYWORDS: DESIGNED TO BE ACCEPTABLE TO SOCIETY, PRODUCT TO MEED THE DEMAND

1.บทนำ

จากที่มีความสนใจในการออกแบบอุปกรณ์ในการให้นมเด็กที่มีความเป็นส่วนตัวในพื้นที่สาธารณะ จึงได้สืบค้นหาข้อมูลในการออกแบบอุปกรณ์สำหรับการให้นมเด็ก โดยทั่วไปในท้องตลาดจะเห็นได้ว่าผลิตภัณฑ์ยังไม่ตรงกับความต้องการในการใช้งานในพื้นที่สาธารณะเท่าที่ควร ทั้งด้านความไม่สะดวกในการใช้งาน คือยังไม่สามารถปกปิดส่วนของการให้นมบุตร ไม่สะดวกต่อการพกพาและยังไม่คำนึงถึงความปลอดภัยเท่าที่ควร

ผลิตภัณฑ์ที่ทางผู้ออกแบบได้คิดขึ้นนั้นจะช่วยแก้ปัญหาผลิตภัณฑ์ที่มีตามท้องตลาดได้โดยเมื่อคุณแม่ให้นมเด็ก เป้อุ้มให้นมเด็กสามารถปกปิดหน้าอกได้ระหว่างให้นม เมื่อคุณแม่ใช้เป้เป็นเวลานานคุณแม่จะไม่เกิดอาการปวดเมื่อยเนื่องจากรูปทรงของเป้อุ้มให้นมเด็กมีรูปทรงเหมาะสมกับสรีระของคุณแม่ เพราะมีฟองน้ำรองรับช่วงไหล่และการตัดเย็บที่คำนึงถึงการแบกรับน้ำหนัก ความปลอดภัย การเกิดผื่นแดงระหว่างขาของเด็กเมื่อใช้เป็นเวลานาน และเป้อุ้มให้นมเด็กยังสามารถใช้กับเด็กที่มีอายุในระหว่าง 3-6เดือน ที่คอยังไม่แข็งไม่ให้เกิดอันตรายได้เป็นอย่างดีบวกกับการออกแบบที่คำนึงถึงคุณแม่ยุคปัจจุบันที่ยังมีความสนใจในแฟชั่นจึงได้รวบรวมความคิดระหว่างการใช้งานที่ปลอดภัยกับแฟชั่นมาออกแบบให้ลงตัวไปในทิศทางเดียวกัน

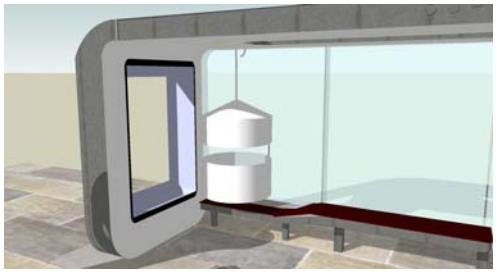
2. ขั้นตอนการศึกษา

จากนั้นได้ทดลองซื้อผลิตภัณฑ์ตามท้องตลาดมาให้คุณแม่และลูกได้ทดลองใช้งาน ผลปรากฏว่าระหว่างที่คุณแม่ใช้งานเกิดอาการเมื่อยเมื่อต้องแบกรับน้ำหนักตัวลูกเป็นเวลานานๆ และผลิตภัณฑ์ที่มีตามท้องตลาดยังสร้างความไม่ปลอดภัยต่อลูกน้อยเพราะเกิดผื่นแดงระหว่างขาของเด็กเมื่อใช้เป็นเวลานาน ดังแสดงในรูปที่ 1

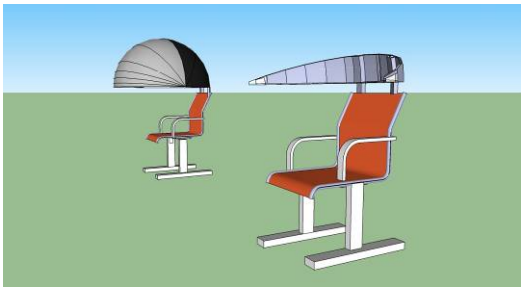
รูปที่ 1 ทดลองการใช้งานผลิตภัณฑ์ที่มีในท้องตลาด

งานวิจัยนี้ได้ทำการสืบค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับให้นมบุตรตามพื้นที่สาธารณะอาทิ เช่น ห้างสรรพสินค้า ป้ายรถเมล์ สวนสาธารณะ พบว่าสถานที่ในการให้นมบุตรมีความจำเป็นต่อคุณแม่หลายๆท่าน จึงได้ลงมือออกแบบสถานที่ให้นมบุตรในรูปแบบที่หลากหลาย โดยศึกษาจากอุปกรณ์ในท้องตลาดที่เป็นเป้อุ้มเด็กดังภาพที่ 1 แต่ยังไม่มีการนำมาทำให้ใช้ในการให้นมเด็กโดยตรง จึงนำผลิตภัณฑ์เดิมที่มีมาคิดและพัฒนาต่อเพื่อที่จะได้รองรับความต้องการของคุณแม่ที่เล็งถึงความสำคัญของการให้นมกับลูกน้อย เริ่มจากการออกแบบผลิตภัณฑ์ในการให้นมบุตรแบบติดอุปกรณ์ยึดกับที่รอรถเมล์ ดังภาพที่แสดงในรูปที่ 2

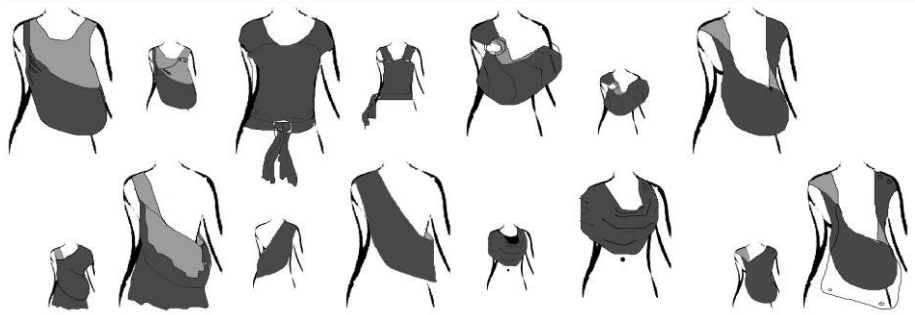
รูปที่ 2 ผลิตภัณฑ์ในการให้นมบุตรแบบยึดติดกับที่รอรถเมล์

จากการออกแบบผลิตภัณฑ์ในการให้นมเด็กในรูปแบบการติดตั้งผลิตภัณฑ์ยึดกับที่รอรถเมล์ ข้อดีคือ คุณแม่ทุกท่านสามารถเข้ามาใช้ได้ในเวลาฉุกเฉินตามที่รอรถเมล์ได้เลย แต่อาจจะไม่สะดวกเท่าที่ควรเนื่องจากเป็นที่สาธารณะที่ใช้ร่วมกับบุคคลทั่วไปและอุปกรณ์ที่ยึดติดก็มีขนาดที่ใหญ่พอสมควร จากที่เป็นผลิตภัณฑ์ที่ช่วยในการปกปิดเรือนร่างของคุณแม่ระหว่างให้นมอาจกลายเป็นแหล่งรวมสายตาของคนทั่วไปได้เป็นอย่างดี ทางผู้ออกแบบจึงลองคิดหาวิธีที่จะออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในพื้นที่สวนสาธารณะเพิ่มเติม โดยคำนึงคุณแม่ที่ต้องการให้นมบุตรตามสวนสาธารณะผลการออกแบบจึงออกมา ดังภาพที่แสดงในรูปที่ 3

รูปที่ 3 ผลิตภัณฑ์ในการให้นมบุตรแบบติดตั้งกับเก้าอี้ตามสวนสาธารณะ

จากภาพที่ได้ทำการออกแบบ ในภาพที่ 3 ข้อดีของอุปกรณ์ก็คือ สามารถติดตั้งได้หลายจุด แต่ในด้านขนาดของอุปกรณ์อาจเกิดปัญหาเรื่องของพื้นที่ที่กลายเป็นจุดรวมสายตาของคนภายนอก จึงเล็งเห็นถึงปัญหาของผลิตภัณฑ์แบบติดตั้งกับเฟอร์นิเจอร์ จึงได้ลองออกแบบผลิตภัณฑ์ช่วยให้นมบุตรในรูปแบบของการพกพา ดังรูปที่แสดงในรูปที่ 4

รูปที่ 4 ผลิตภัณฑ์ช่วยในการให้นมบุตรในรูปแบบการพกพา

ข้อดีของผลิตภัณฑ์ช่วยในการให้นมบุตรในรูปแบบการพกพาคือความสะดวกสบายในการเดินทางออกนอกสถานที่ แต่ก็ยังมีข้อเสียที่ยังมองเห็นในงานออกแบบคือความเป็นแฟชั่นรูปแบบยังไม่ทันสมัยสำหรับคุณแม่ยุคนี้และไม่มีความสะดวกในการสวมใส่ออกจากบ้าน อีกทั้งการเก็บพกพาเนื่องจากมีขนาดใหญ่พอสมควร

จากนั้นได้ทดลองในขั้นตอนการผลิตด้วยการเย็บปักด้วยจักรโดยเริ่มจากการเย็บชิ้นงานในรูปแบบของเป้อุ้มให้นมเด็กที่สามารถรองรับตัวเด็กที่คุณแม่สามารถสวมใส่และมีผ้าปกปิดระหว่างการให้นมบุตร แต่ปัญหาของการปกปิดทำให้เด็กรู้สึกอึดอัดจนทำให้เกิดอาการร้องไห้งอแงอาจเป็นเพราะเด็กรู้สึกหายใจไม่สะดวก ดังภาพที่แสดงในรูปที่ 5

รูปที่ 5 ทดลองเย็บชิ้นงานในรูปแบบของเป้อุ้มให้นมบุตร

ดังนั้น จึงได้พัฒนาออกมาในรูปแบบของเป้อุ้มให้นมเด็กเพราะปัจจุบันคุณแม่ยุคใหม่ต้องการความสะดวกสบายในการใช้งาน การพกพา และคำนึงถึงความปลอดภัยในการใช้งานเป็นสำคัญทางผู้ออกแบบจึงได้รวบรวมความคิด และให้ความสำคัญกับการออกแบบเพื่อให้ตรงกับความต้องการของคุณแม่ จึงได้ศึกษาหาเทคนิคของการตัดเย็บผสมผสานกับความต้องการของคุณแม่ รวมทั้งด้านอุปกรณ์ที่นำมาใช้กับงานตัดเย็บที่จะเน้นความปลอดภัยและความสบายเป็นหลัก โดยจะมีการบุฟองน้ำบนส่วนที่ไหล่ต้องรองรับเพื่อจะลดอาการปวดเมื่อยของคุณแม่ที่ต้องอุ้มลูกเป็นเวลานานและยังเย็บลวดลายที่เป็นลายขัดเพื่อเพิ่มความสวยงามควบคู่กับการเย็บทะแยงเพื่อช่วยในการรับน้ำหนัก รูปแบบของเป้อุ้มเด็กจึงออกมาในหลายรูปแบบอาทิเช่น เป้ที่คุณแม่ต้องสวมใส่เป้ที่ไหล่ที่มีรูปทรงคล้ายกับการโอบอุ้มของคุณแม่เหมือนสัมผัสรักจากคุณแม่สู่ลูก พร้อมกับหาวัสดุที่เหมาะสมกับชิ้นงานพร้อมบุฟองน้ำ ดังภาพที่แสดงในรูปที่ 6

รูปที่ 6 ทดลองเย็บชิ้นงานในรูปแบบเบาะอุ้มให้นมบุตร

จากผลิตภัณฑ์ที่ได้ทำการออกแบบจะพบข้อเสียของงานชิ้นนี้คือตัวเบาะไม่ได้รูปที่สามารถรองรับตัวเด็กให้อยู่ในลักษณะที่สบายตัว ส่วนตัวสายมีปัญหาคือเมื่อสวมใส่อาจทำให้คุณแม่มีอาการเมื่อยเมื่อต้องแบกรับน้ำหนักของบุตรเป็นเวลานาน และเมื่อสวมใส่สายของเป้ก็ไม่เข้ารูปกับไหล่ทำให้สายตก

จากนั้นได้ออกแบบชิ้นงานพร้อมเลือกวัสดุคือผ้ายืนส์และตัดเย็บในรูปแบบที่ทันสมัยยิ่งขึ้นและเน้นความสะดวกของคุณแม่ โดยการตัดเย็บเป้อุ้มเด็กในรูปแบบที่สามารถปรับระดับได้และใส่ซิปส่วนหน้าอกเพื่อความสะดวกในเวลาให้นมลูก ดังภาพที่แสดงในรูปที่ 7

รูปที่ 7 ทดลองเพิ่มฟังก์ชั่นให้กับเป้อุ้มให้นมบุตร

ในรูปแบบดังกล่าวข้อดีคือ มีความสะดวกเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากสามารถปรับระดับของสายและสามารถเปิดซิประหว่างเต้านมทั้งซ้ายและขวาได้ ตัวเบาะมีการบุด้วยฟองน้ำพร้อมกับพัฒนาสายเป็นแบบไขว้ ทำให้รับน้ำหนักได้เพิ่มมากขึ้นส่วนตัวซิประหว่างหน้าอกและตัวปรับระดับที่เป็นโลหะที่แข็งอาจทำให้เกิดอันตรายแก่เด็กในระหว่างให้นมได้ ส่วนข้อเสีย จะเห็นได้ว่าซิปและตัวล็อคที่ปรับระดับได้วัสดุเป็นโลหะที่มีความแข็งซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่เด็กได้และผ้ายืนส์ที่ไม่เหมาะกับการตัดเย็บเพราะคุณสมบัติของผ้ายืนส์ด้านการระบายอากาศอาจจะไม่เหมาะสม และส่วนที่เป็นสายไขว้กึ่งเสื้อยังไม่มีความเป็นแฟชั่นจึงต้องปรับเปลี่ยนการตัดเย็บให้ทันสมัยยิ่งขึ้น

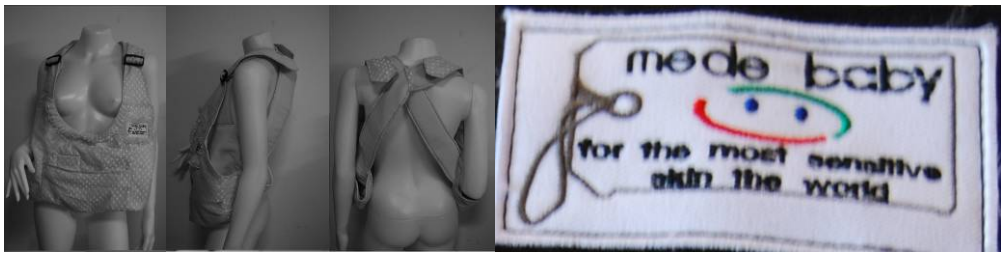
จากนั้นได้พัฒนารูปแบบของเป้อุ้มให้นมเด็กกับการให้นมควบคู่กับการพับเก็บเพื่อให้เกิดความต่อการพกพาและเลือกวัสดุมาตัดเย็บให้มีความทันสมัยเพิ่มมากขึ้น โดยเลือกใช้ผ้าที่มีโทนสีอ่อนที่ให้ความสบายตาแก่เด็กเพื่อเวลาที่เด็กต้องนอนในเป็นอุ้มเด็กจะรู้สึกผ่อนคลายมากยิ่งขึ้นมาตัดเย็บควบคู่กับผ้าลูกไม้เพื่อให้เกิดความหวานในชิ้นงาน พร้อมกับเปลี่ยนตัวปรับระดับเป็นพลาสติกเพื่อให้เกิดความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น การตัดเย็บได้เปลี่ยนรูปแบบจากการใช้ซิปเป็นการตัดเย็บโดยการตัดเหว้าช่องว่างระหว่างหน้าอก ให้เข้ากับรูปทรงเต้านม ส่วนตัวสายก็ได้พัฒนาแบบโดยตัดเย็บเป็นแบบไขว้กันเป็นรูปตัว X และได้เพิ่มรายละเอียดในการพับเก็บ โดยที่ช่องการพับเก็บจะตัดเย็บในแนวนอนเพื่อสะดวกต่อเก็บ โดยเย็บช่องเก็บในส่วนด้านหน้าเพื่อไม่เป็นการรบกวนเด็กในขณะสวมใส่ ดังภาพที่แสดงในรูปที่ 8

รูปที่ 8 พัฒนาการตัดเย็บและรูปแบบการพับเก็บ

จากผลิตภัณฑ์ที่ได้ทำการออกแบบข้อดีคือ ตัวปรับระดับเปลี่ยนเป็นพลาสติกให้มีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้นและมีการพับเก็บที่ทำให้เกิดความสะดวกเหมาะแก่การพกพา การตัดเย็บผ้าผสมผสานกับลายลูกไม้ให้มีความสวยงามเหมาะแก่คุณแม่ที่ชอบความหวานเรียบง่าย ส่วนของสายไขว้กับตัวเลื่อคสายไขว้ได้ตัดเย็บให้มีความสะดวกโดยที่คุณแม่สามารถสวมใส่ในขณะที่อุ้มลูกได้เลยรองรับให้เกิดความสะดวกแก่คุณแม่ ส่วนข้อเสียคือ ตัวเก็บเป้ที่เป็นแนวตั้งและมีขนาดเล็กยังไม่เหมาะสมกับการพับเก็บและยังมีรูปแบบที่ยังไม่สวยงามของกระดุม

จากนั้นได้พัฒนาผลงานพร้อมกับการออกแบบโลโก้ เพื่อเพิ่มมูลค่าของชิ้นงานและการใช้เทคนิคการพับเก็บที่ไม่ต้องใช้กระดุม โดยใช้เทคนิคการเย็บผ้าซ้อนทับกันแทน ดังภาพที่แสดงในรูปที่ 9

รูปที่ 9 การมูลค่าโดยการออกแบบโลโก้ในชิ้นงาน

จากนั้นได้ทดลองการพับเก็บและออกแบบชิ้นงานในรูปแบบของผ้าร่ม การพับเก็บที่ออกมาชิ้นงานมีขนาดเล็กกะทัดรัดเหมาะแก่การพกพาและสามารถนำมาใช้งานได้โดยการคลี่แบบมือเดียวได้สะดวก แต่วัสดุยังมีความไม่เหมาะสมเนื่องจากผ้าร่มไม่มีคุณสมบัติในการระบายอากาศจึงไม่เหมาะแก่การใช้งาน และเนื่องจากผ้าร่มเป็นผ้าที่มีราคาถูก จึงยังถือว่าการนำผ้าร่มมาตัดเย็บยังไม่เป็นการเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์เป้อุ้มให้นมเด็ก

ดังภาพที่แสดงในรูปที่ 10

รูปที่ 10แสดงการออกแบบโดยใช้ผ้าร่มและการพับเก็บ

รูปที่ 11-16 สรุปผลงาน

สรุปผลจากการที่ได้ทำการทดลองการเย็บและออกแบบชิ้นงานได้นำเทคนิคที่ทำการทดลองมาพัฒนาจนสรุปออกมาเป็นชิ้นงาน โดยใช้ผ้าหลากหลายรูปแบบมาตัดเย็บ โดยคำนึงทั้งความปลอดภัย ความสวยงาม

ไลฟ์สไตล์ การพกพา การพับเก็บแบบง่าย วัสดุที่นำมาตัดเย็บ ออกมาเป็นชิ้นงานในหลายๆรูปแบบเพื่อให้เป็นอีกหนึ่งทางเลือกของคุณแม่ในยุคปัจจุบันในด้านความสวยงาม น่าใช้งาน เพิ่มความสะดวกทั้งแก่คุณแม่ในการพกพา การใช้งานและเพิ่มความสบายกับคุณลูกเวลานอนในเป้อุ้มอุ้มเด็กเป็นหลัก ดังภาพที่แสดงในรูปที่ 11-16

3. ผลที่ได้รับจากการวิจัย

ได้ทำการทดลองให้คุณแม่ลูก 10 คู่ ทดลองใช้งานจริง โดยการสวมใส่จริงและให้ลูกนอนเพื่อที่จะให้คุณแม่ให้นมในสถานการณ์จริง ดังภาพที่แสดงในรูปที่ 17

รูปที่ 17 แสดงภาพการใช้งานจริง

จากการที่คุณแม่ได้สวมใส่และทดลองให้นมลูก คุณแม่สามารถใช้งานได้จริงและมีความสะดวกในการใช้งาน อีกทั้งมีความปลอดภัยสำหรับเด็กได้เป็นอย่างดี เมื่อคุณแม่ใช้งานในขณะให้นมบุตร คุณแม่ไม่รู้สึกปวดเมื่อยทั้งในขณะให้นมและเมื่อคุณแม่ใช้อุ้มลูกขณะที่คุณแม่ต้องเดินไปมา ส่วนตัวเป้ที่ต้องรองรับคุณลูกที่มีขนาดกระชับกับสรีระของเด็กทารก ทำให้เด็กไม่รู้สึกอึดอัด สวมใส่แล้วรู้สึกสลายตัวในขณะที่ต้องนอนภายในเป้ โดยสังเกตจากการที่เด็กไม่ร้องไห้งอแงในขณะที่ให้นม

4.สรุปผลและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการวิจัย

จากการที่ได้นำเทคนิคในการทดลองและออกแบบชิ้นงานมาตัดเย็บในรูปแบบเป้อุ้มให้นมเด็ก มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงเกิดชิ้นงานที่เหมาะสมแก่การให้นมเด็กในพื้นที่สาธารณะ เป็นชิ้นงานที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์และเป็นที่ยอมรับของสังคม สามารถเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ให้มีความน่าใช้สะดวกแก่การพกพาได้เป็นอย่างดี อีกทั้งมีความสะดวกสำหรับคุณแม่ในการใช้งานที่สามารถใช้งานโดยการคลี่เป้อุ้มเด็กด้วยมือเพียงข้างเดียวและในตัวชิ้นงานยังได้คำนึงถึงความสำคัญของความสบายของเด็กจากการเย็บบุฟองน้ำ พร้อมกับได้คำนึงถึงสรีระการรับน้ำหนักทั้งคุณแม่คุณลูกและให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของชิ้นงานเป็นอันดับแรก อีกทั้งในด้านคุณค่าทางจิตใจของคุณแม่ ซึ่งเป้อุ้มให้นมเด็กยังช่วยสร้างความมั่นใจในการใช้งานเวลาที่คุณแม่ให้นมบุตรในพื้นที่มีความเป็นสาธารณะ อาทิเช่น ป้ายรถเมล์ ห้างสรรพสินค้า หรือกระทั่งระหว่างการเดินทาง ที่อยู่ในช่วงเวลาคับขันต้องให้นมทันทีและรูปแบบของเป้อุ้มให้นมเด็กยังออกแบบเพื่อให้เข้ากับสไตล์ของคุณแม่หลากหลายอาชีพมากขึ้น

4.2 ข้อเสนอแนะ

การออกแบบผลิตภัณฑ์ของวิจัยเล่มนี้สามารถนำไปพัฒนาต่อได้ทั้งทางด้าน Product design อีกทั้งสามารถพัฒนารูปแบบให้ทันตามยุคสมัยและสามารถผลิตและจำหน่ายตามท้องตลาดจนกลายเป็นธุรกิจที่น่าสนใจและก้าวต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

จิราวรรณ กล่อมเมฆ. “*ความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการดูแลความปลอดภัยแก่บุตรวัย 3-6 ปีของบิดามารดา เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร*” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, คณะพยาบาลศาสตร์ (การพยาบาลเด็ก), มหาวิทยาลัยมหิดล, 2543.

ละอองดาว จันหาญ, สิทธา ศิริบุตร. “*โครงการออกแบบปรับปรุงเป้อุ้มเด็กสำหรับสภาพสตรี*” มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา, 2548.

การออกแบบเครื่องมือประจำวัน

TOOLS EVERYDAY

ปกรณ์ สมบูรณ์ยิ่ง[1] รศ.ไพรจิตร อิ่งศิริวัฒน์[2] อ.อรพรรณ สาระศาลิน[2]

[1]นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะศิลปะและการออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2]อาจารย์ประจำ หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะศิลปะและการออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

จักรยานยนต์ถือได้ว่าเป็นยานพาหนะที่อำนวยความสะดวกให้กับมนุษย์ในปัจจุบัน เนื่องด้วยบริบทในปัจจุบันที่มีความเร่งรีบตลดอดเวลา ดังนั้น ในการออกแบงานชิ้นนี้ถือได้ว่าเป็นก้าวสำคัญอีกก้าวที่จะช่วยสร้างเสริม กลุ่มคนหรือบุคคลที่ต้องใช้จักรยานยนต์ในการดำเนินชีวิต ให้ได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้นไม่ว่าจะเป็นในด้านการขนส่งสินค้า หรือในด้านการเพิ่มความปลอดภัยในการขับขี่ และยังเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับจักรยานยนต์อีกด้วย ดังนั้นในการออกแบบงานชิ้นนี้ จึงจำเป็นต้องพิจารณา และศึกษาจากการลงพื้นที่และสังเกตการณ์ ของกลุ่มคนที่ต้องอาศัยจักรยานยนต์ในการทำกิจกรรมเป็นประจำ ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มคนที่ขับจักรยานยนต์รับจ้าง (วินมอเตอร์ไซค์), พนักงานส่งเอกสาร ฯลฯ และนอกเหนือจากการสังเกตการณ์ดังกล่าวแล้วนั้นยังมีการศึกษาแนวโน้มของ การเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพของจักรยานยนต์ ทั้งนี้เพราะจะได้สามารถประเมินลักษณะของรูปแบบผลิตภัณฑ์ โดยภายหลังจากการสังเกตการณ์สรุปในเบื้องต้นพบว่า ในปัจจุบันนั้นจักรยานยนต์ได้ถูกดัดแปลงการให้มีหลากหลายในการใช้งานมากยิ่งขึ้น และจักรยานยังถูกนำมาใช้ในการขนส่งสิ่งของขนาดใหญ่ได้อีกด้วย

คำสำคัญ : กลุ่มคนคนรากหญ้า, วินมอเตอร์ไซค์,การสร้างระบบ

Abstract

In the fast paced world we live in today, motorcycles are one of the greatest inventions that provide so many conveniences for us. My working design of a motorcycle prototype is aimed to increase over all purposes of a motorcycle beyond the norm. Whether it be various logistics, road safety, or value added to itself , the conception in the design must consider all the above. Field studies of actual riders whom motorcycles are simply a part of life, such as taxi bikers, messengers, etc. were conducted. Further observations were done along with a study of tendencies in transformation of the motorcycles physical form. The data gathered has enabled us to analyze the product design. It was also found that motorcycles are being used in varieties of ways including deliveries of even larger parcels.

KEYWORDS: GRASSROOTS PEOPLE, WIN MORTORCYCLE

1. บทนำ

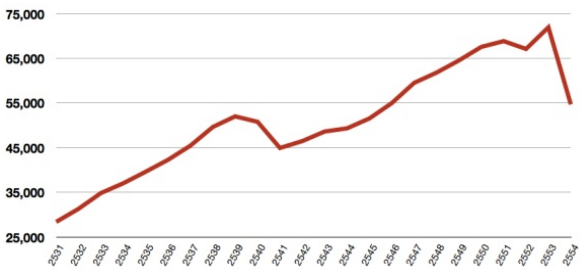
กลุ่มคนคนรากหญ้า (Grassroots people) ถือว่าเป็นกลุ่มประชากรที่มีปริมาณสูงที่สุดในประเทศไทยของเรา แต่กลุ่มคนเหล่านี้กลับกลายเป็นกลุ่มคนที่นักออกแบบมองข้ามและให้ความสำคัญน้อยมากในปัจจุบัน แต่ในทางกลับกันกลุ่มคนชั้นสูง ในสังคมไทยกลับได้รับการดูแลเป็นอย่างดีในสังคมของเรา โดยนักออกแบบลืมตระหนักไปว่า กลุ่มคนรากหญ้าเหล่านี้นั้น เป็นกลุ่มคนช่วยในการขับเคลื่อนประเทศในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มคนใช้แรงงาน กลุ่มคนที่ทำการเกษตรหรือเกษตรกร พนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ฯลฯ และนอกจากกลุ่มคนที่ทำงานแบบมีนายจ้างหรือมีเวลาเป็นตัวกำหนดอย่างชัดเจนแล้ว ยังมีกลุ่มคนรากหญ้าที่ประกอบอาชีพอิสระอีกหลายแขนง ซึ่ง กลุ่มคนเหล่านี้เราก็จะพบเห็นได้ในชีวิตประจำวันทุกวัน เช่น พ่อค้าแม่ค้าที่ตลาด คนที่รับจ้างทั่วไป ฯลฯ

โดยกลุ่มคนรากหญ้าที่เราจะเน้นเป็นหลัก คือ กลุ่มคนที่ใช้จักรยานยนต์เป็นยานพาหนะ และกลุ่มคนที่เรียกตัวเองว่า “มอไซค์รับจ้าง” โดยเฉพาะกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพขับจักรยานยนต์รับจ้างนั้นมีความน่าสนใจในหลายด้านคือความที่เป็นมากกว่าความคนขับจักรยานยนต์รับจ้าง ยกตัวอย่างเช่น การให้คนขับจักรยานยนต์รับจ้างทำธุรกรรมทางการเงิน การส่งสิ่งของต่างๆ รวมไปถึงการรับส่งลูกหลานที่ท่านรักไปโรงเรียน เปรียบเสมือเค้าเป็นคนในครอบครัวที่เราไว้ใจและเชื่อใจ แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าในความน่าสนใจก็มักจะมีปัญหาเช่นกัน โดยที่ปัญหาของกลุ่มคนที่มีอาชีพขับจักรยานยนต์รับจ้างนั้นอาจจะเป็นเรื่องของระบบภายในองค์กรเล็กๆนี้ หรืออาจจะเป็นทางกายภาพ เช่น การขนส่งผู้โดยสาร ความปลอดภัยขณะขับขี่ ฯลฯ

โครงการวิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาและสร้างต้นแบบของผลิตภัณฑ์หรือสร้างระบบบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับผู้ในจักรยานยนต์ เพื่อที่จะช่วยส่งเสริมกลุ่มคนที่ใช้จักรยานยนต์ได้รับประโยชน์และการใช้งานที่หลายหลายเพิ่มยิ่งขึ้น หรืออาจเป็นการเริ่มต้นของการพัฒนาระบบการขนส่งด้วยจักรยานยนต์ให้มีความเป็นมาตรฐานเพิ่มขึ้น เพื่อให้เป็นที่แพร่หลาย มากขึ้นต่อไปในอนาคต

รูปที่ 1 ภาพแสดงลักษณะการโดยสารจักรยานยนต์

รูปที่ 2 กราฟแสดงรายได้ของประชาชน ปี 2531-2554 (ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย)

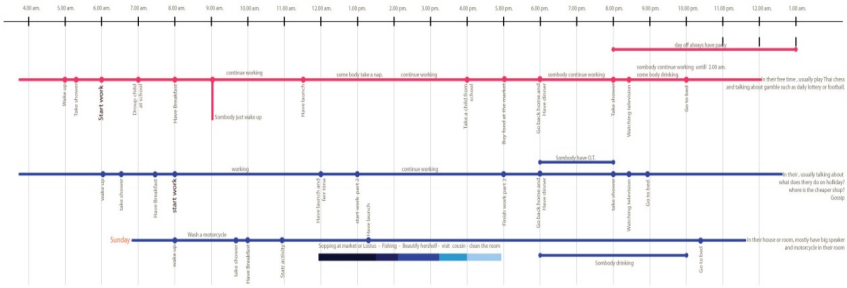
2.ขั้นตอนการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้ได้ทำการศึกษาลักษณะพฤติกรรมของกลุ่มคนที่ใช้จักรยานยนต์โดยการสังเกตการณ์และเก็บภาพถ่าย รวมไปถึงการพูดคุยกับผู้ประกอบอาชีพขับจักรยานยนต์รับจ้างย่าน หมู่บ้านเมืองเอก , คอนโดเมืองทองธานี เป็นต้น โดยเนื้อหาในการพูดคุยนั้นจะเน้นเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต หรือกิจกรรมของกลุ่มคนดังกล่าวว่าในแต่ละวันนั้นมีประเด็นอะไรที่น่าสนใจ หรือกิจกรรมใดบ้างที่กลุ่มคนเหล่านี้มักที่จะกระทำกันเป็นประจำ นอกจากการศึกษาลักษณะของผู้ใช้งานแล้วนั้น การศึกษาและการทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับโครงสร้างของจักรยานยนต์ก็เป็นเรื่องสำคัญเช่นกัน โดยในการศึกษาโครงสร้างของจักรยานยนต์นั้นจะเน้นจักรยานยนต์ที่มีอยู่ตามท้องตลาดเป็นหลัก นอกเหนือจากการศึกษาสิ่งที่กล่าวมาแล้วนั้น การศึกษาเรื่องของวัสดุที่จะนำมาใช้ในการออกแบบว่าวัสดุใดเหมาะสมหรือมีข้อจำกัดใดบ้างถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญเช่นกัน

ทั้งนี้ในการศึกษาลักษณะพฤติกรรมของกลุ่มคนที่ใช้จักรยานยนต์นั้นเพื่อเป็นที่จะนำมาเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาในประเด็นที่ผู้ออกแบบให้ความสนใจ เช่น ความต้องการที่จะให้ผู้ขับขี่จักรยานยนต์มีความปลอดภัยมากขึ้นโดยเฉพาะในกรณีที่ผู้ใช้ต้องการบรรทุกหรือขนย้ายสิ่งของที่มีขนาดใหญ่ หรือสิ่งของมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป หรือแม้กระทั้งการเคลื่อนย้ายสิ่งของที่มีน้ำหนักมาก โดยจะเน้นในเรื่องของความปลอดภัยเป็นหลัก

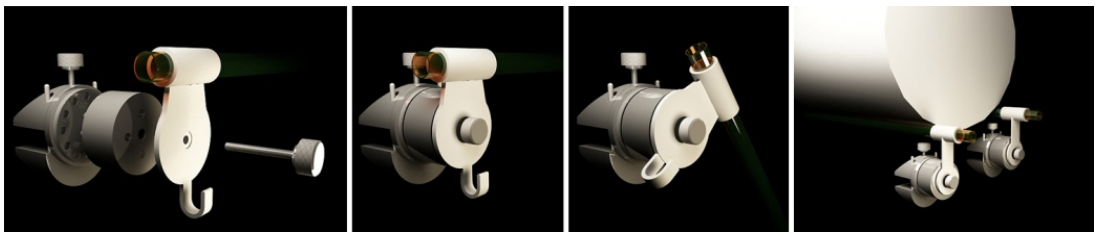
รูปที่ 3 ภาพจักรยานยนต์ที่ถูกดัดแปลง และเครื่องแต่งการของมอไซค์รับจ้าง

รูปที่ 4 การแสดงกิจกรรมของผู้ประกอบอาชีพขับขี่จักรยานยนต์รับจ้าง ย่านหมู่บ้านเมืองเอก (ปี พ.ศ.2554)

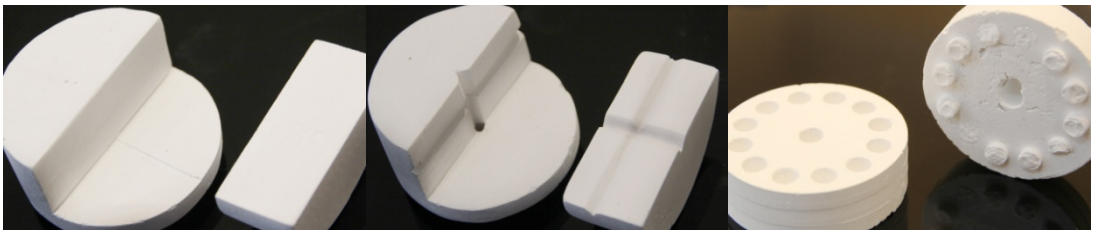
ภายหลังจากการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดและได้มีการวิเคราะห์พอสังเขปแล้วนั้น ประเด็นหลักยังอยู่ในเรื่องของความปลอดภัยโดย จากการสังเกตการณ์นั้นพบว่า จักรยานยนต์ที่บรรทุกสัมภาระบนทางสัญจรนั้นไม่ว่าจะเป็นสิ่งของขนาดเล็กไปจนถึงขนาดใหญ่มากๆ เช่น ถังแก๊ส, ล้อรถยนต์, ยางรถยนต์ ยังขาดมาตรฐานในการขนส่งอยู่ และยังค่อนข้างขาดความปลอดภัย และหลังจากนั้นก็เข้าสู่กระบวนการที่มีความสำคัญอีกขั้นตอน คือ การเริ่มกระบวนการออกแบบโดยในขั้นตอนนี้จะเน้นการทำแบบจำลอง ขนาด 1:1 เป็นหลักด้วยเหตุที่ผู้ออกต้องการให้เป็นปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยใน

ขั้นตอนนี้นั้นผู้ออกแบบได้แนวความคิดเกี่ยวกับการติดอุปกรณ์เสริมให้กับจักรยานยนต์ ซึ่งตัวอุปกรณ์เสริมดังกล่าวนั้นจะต้องสามารถถอดและติดตั้งกับตัวจักรยานยนต์โดยที่ไม่ทำร้ายตัวจักรยานยนต์ โดยผู้ออกแบบได้ศึกษาอุปกรณ์ล็อคต่างเพื่อนำมาสร้างเป็นองค์ความรู้สำหรับพัฒนาให้เหมาะกันการใช้งานต่อไป

รูปที่ 5 ภาพแสดงการทำงานของเครื่องมือโดยการจำลองภาพจากคอมพิวเตอร์

หลังจากได้มีการออกแบบเบื้องต้น ดังรูปแล้ว ผู้ออกแบได้เริ่มกระบวนการขึ้นแบบจำลองที่สามารถจับต้องได้โดยผู้ออกแบบ คาดหวังว่าจะสามารถมองเห็นปัญหาได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งนั่นจะนำมาถึงการพัฒนาและการแก้ปัญหาได้ตรงประเด็นมากขึ้น โดยการทำแบบจำลองวัสดุที่ใช้ คือ ปูนปลาสเตอร์ (Calcium sulfate hemihydrates) ทั้งนี้เพื่อง่ายต่อการปรับเปลี่ยนรูปทรงของตังผลิตภัณฑ์

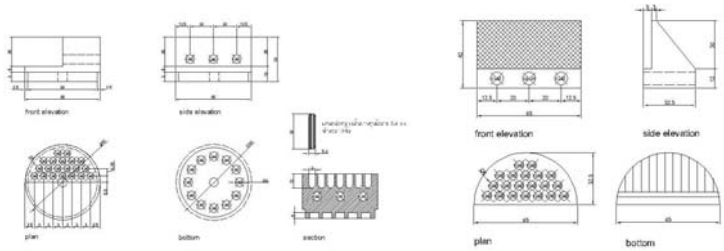

รูปที่ 6 แบบจำลองอุปกรณ์ยึดติดกับจักรยานยนต์ และแบบจำลองอุปกรณ์ช่วยปรับมุม

รูปที่ 6 ภาพแสดงลักษณะของแบบจำลองที่ผลิตจากปลาสเตอร์ (Calcium sulfate hemihydrates)

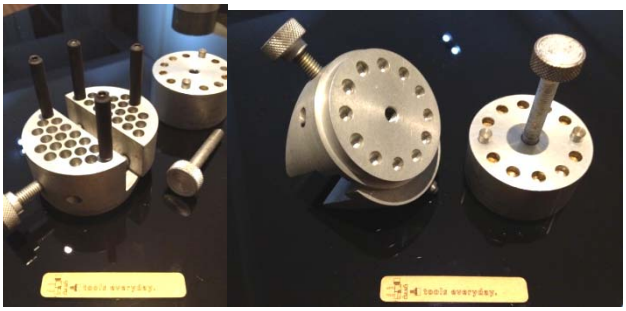
ทั้งนี้เพื่อความสอดคล้องกับการออกแบบทางผู้ออกแบบได้มีการปรับปรุงจากแบบจำลองที่ได้ผลิตขึ้นโดยการเพิ่มผิวสัมผัสด้วยวิธีการเซาะร่องรูปตัว วี (V SHAPE) ตรงบริเวณที่จะสัมผัสกับส่วนของจักรยานยนต์ และได้เพิ่มประโยชน์ใช้สอยในการปรับองศาด้วยระบบ PIN LOCK โดยสามารถปรับองศาได้ 360 องศา หลังจากที่ปรับปรุงรูปแบบตามตามต้องการได้แล้ว ผู้ออกแบบได้ทดลองกับวัสดุที่มีความใกล้เคียงกับวัสดุจริงมากที่สุดโดยวัสดุที่เลือกมาใช้ได้แก่ อลูมิเนียม ซึ่งวัสดุดังกล่าวค่อนข้างมีความแข็งแรงพอที่จะสามารถนำมาทดสอบในขั้นตอนต่อไปได้ดี และด้วยราคาที่ไม่สูงมาก ผู้ออกแบบจึงเลือกที่จะใช้อลูมิเนียมมาทดลองในขั้นตอนต่อไป

หลังจากสรุปแบบเบื้องต้นแล้ว จึงเข้าสู่กระบวนการผลิตให้ใกล้เคียงกับผลิตภัณฑ์จริงมากที่สุด โดยเริ่มจากการเขียนแบบในการผลิตทั้งนี้เพื่อความรวดเร็วในการผลิต และช่วยให้เกิดข้อผิดพลาดในการผลิตน้อยลง

รูปที่ 7 ภาพแสดงแบบ Working Drawing สำหรับการผลิต

จะสังเกตได้ว่าแบบที่เขียนมีความแตกต่างจากขั้นตอนที่ผลิตจากปูนปลาสเตอร์พอสมควร ทั้งนี้เกิดจากการทดลองเพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นและเพื่อให้ผลิตภัณฑ์เกิดความสมบูรณ์แบบมากขึ้น โดยการทดสอบลักษณะการยึด ที่ทำขึ้นจากปูนพบปัญหาว่า ลักษณะของบริเวณที่จะยึดกับจักรยานยนต์ไม่สามารถยึดติดได้ เพราะ จักรยานยนต์ในแต่ละรุ่นนั้นค่อนข้างมีความแตกต่างกันพอสมควร ดังนั้น ลักษณะของอุปกรณ์จึงจำเป็นต้องมีภาพลักษณ์ที่เปลี่ยนไป โดยอาศัยหลักการปรับเปลี่ยน มาช่วยในการแก้ไขปัญหา โดยที่อุปกรณ์นี้จะสามารถที่จะปรับเปลี่ยนลักษณะการยึดได้โดยการเปลี่ยนตำแหน่งของ แกนเหล็ก ในจุดต่างๆเพื่อให้ได้ขนาดหรือรูปทรงที่พอเหมาะสำหรับจะยึดติดกับทุกส่วนของจักรยานยนต์ได้มากที่สุด

รูปที่ 8 ภาพผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากวัสดุอลูมิเนียม (aluminium หรือ aluminum)

จากภาพแสดงถึงลักษณะของตัวผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่างกัน พอสมควรกับกระบวนการการออกแบบเบื้องต้น โดยสิ่งที่ได้มีการเพิ่มเติมเข้ามา คือ การเพิ่มความหากหลากในการยึดติดกับตัวจักรยานยนต์ดังที่กล่าวมาก่อนหน้านี้แล้ว และภายหลังจากการสร้างผลิตภัณฑ์ชิ้นนี้แล้วเสร็จ ผู้ออกแบบได้มีการทดลองการใช้งานจริงและวิเคราะห์ถึงปัญหาและความเป็นไปได้ในการผลิตจริง โดยสรุปได้ว่า ต้นแบบชิ้นสามารถทำงานได้ในระดับปานกลางเท่านั้น และยังมีอีกหลายจุดที่ต้องแก้ไขหรือเพิ่มเติมให้กับผลิตภัณฑ์ชิ้นนี้ โดยขั้นตอนต่อไปนั้นผู้ออกแบบได้คิดถึงอุปกรณ์เสริมที่จะนำมาใช้รวมกับ Pin Clamps โดยอุปกรณ์เสริมนั้นจะแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบคือ

1.อุปกรณ์เสริมที่ใช้สำหรับแขวนวัตถุที่มีหูหิ้วต่างๆ

2.อุปกรณ์เสริมที่ใช้สำหรับบรรทุกสิ่งของ ที่มีลักษณะเป็นทรงกลม

3.อุปกรณ์เสริมที่ใช้สำหรับแขวนวัตถุที่ลักษณะแบนเรียบ

ในการออกแบบอุปกรณ์เสริมนั้น ผู้ออกแบบต้องการให้มีการใช้งานที่หลากหลายมากมายิ่งขึ้น กล่าวคืออุปกรณ์ 1 แบบแต่สามารถใช้กับวัตถุที่มีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันได้

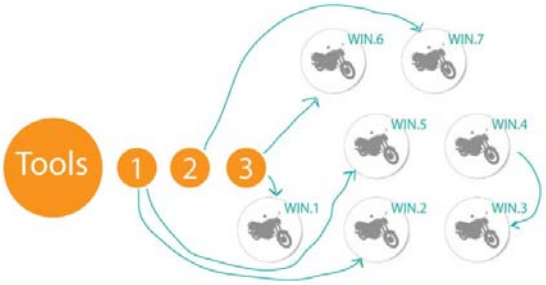

รูปที่ 9 ภาพแสดงลักษณะการใช้งานในลักษณะต่างๆ

ภาพจากซ้าย-ขวา ภาพแรกเป็นลักษณะการติดตั้งอุปกรณ์เสริมกับ Pin Clamps โดยในภาพดังกล่าวเป็นลักษณะของตัวอุปกรณ์เสริมซึ่งใช้งานโดยวิธการแขวนสิ่งของต่างๆ ภาพกลาง เป็นลักษณะของอุปกรณ์เสริมโดยทำหน้าที่สำหรับการบรรทุกสิ่งของที่มีลักษณะเป็นท่อกลม ภาพขวาเป็นลักษณะของอุปกรณ์เสริมโดยทำหน้าที่สำหรับการบรรทุกสิ่งของที่มีลักษณะเป็น แผ่นเรียบ

นอกจากการสร้างสรรค์เครื่องมือที่ใช้รวมกับจักรยานยนต์แล้วนั้น ผู้ออกแบบมีความต้องการเชื่อมโยงเครื่องมือเข้ากับระบบบางอย่าง ซึ่งจะทำให้เกิดความสมบูรณ์แบบของโครงการนี้มากยิ่งขึ้น โดยการสร้างระบบนั้นจะเน้นหนักในเชิงพาณิชย์เป็นหลัก โดยจะเน้นกลุ่มของผู้ที่ประกอบอาชีพขับขี่จักรยานยนต์เป็นหลัก เพราะ ด้วยเหตุผลที่ว่า กลุ่มดังกล่าวมีขอบเขตที่ชัดเจนสามารถที่จะควบคุมการทำงานได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษากลุ่มผู้ประกอบอาชีพขับขี่จักรยานยนต์รับจ้างนั้น พบว่ากลุ่มคนเหล่านั้นได้มีการแบ่งหน้าที่หรือการว่างตำแหน่งอย่าชัดเจน ยกตัวอย่างเช่น ภายในกลุ่มจะมีการเลือกหัวหน้ากลุ่มเพื่อค่อยดูแลภาพรวม หรือการทำเงินกองทุนภายในกลุ่มเพื่อสมาชิกคนใดต้องการกู้ยืมเงินจะสามารถกู้เงินโดยเสียดอกเบี้ยราคาถูก มีการเก็บเงินประจำเดือนเพื่อซื้อของที่ใช้เป็นส่วนกลาง และนี้เป็นเพียงบางส่วนเท่านั้น เราจะเห็นว่า กลุ่มคนที่ประกอบอาชีพนี้นั้นค่อนข้างมีระบบที่ชัดเจน ดังนั้น ผู้ออกแบบจึงเล็งเห็นว่าการนำเอาเครื่องมือที่ได้ออกแบบเข้าไปเชื่อมโยงกับระบบของกลุ่มผู้ประกอบอาชีพขับขี่จักรยานยนต์ จะนำไปสู่การพัฒนาหรือสร้างเสริมอาชีพได้

รูปที่ 10 ภาพแสดงลักษณะการสร้างระบบในกลุ่มผู้ประกอบอาชีพขับขี่จักรยานยนต์รับจ้าง

จากแผนภาพแสดงให้เห็นถึงการสร้างระบบภายในกลุ่มผู้ประกอบอาชีพขับขี่จักรยานยนต์รับจ้าง โดยภาพนั้นแสดงให้เห็นว่าอุปกรณ์จำนวน 1 ชุด สามารถที่จะใช้กับจักรยานยนต์ได้ทุกลักษณะ ซึ่งจากที่กล่าวในเบื้องต้นแล้วว่า ภายในกลุ่ม

ผู้ประกอบการนั้นจะมีการเก็บเงินเพื่อเป็นเงินส่วนกลาง ดังนั้น เป็นเรื่องที่ง่ายสำหรับการมีอุปกรณ์ 1 ชุด สำหรับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพ 1 กลุ่ม เพื่อที่จะเป็นการสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพขับขี่จักรยานยนต์รับจ้าง

3. ผลการวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์แบ่งได้เป็น 2 หัวข้อคือ

3.1 ผลการทดสอบอุปกรณ์ที่ใช้ยึดกับตัวจักรยานยนต์(PIN CLAMPS) และอุปกรณ์เสริม

จากการทดลองใช้เครื่องมือดังกล่าว พบว่า อุปกรณ์นี้ยังไม่สามารถใช้งานได้ 100 เปอร์เซ็นต์ ยกตัวอย่างเช่น การติดตั้งเครื่องมือนั้นมีขั้นตอนที่ค่อนข้างที่จะยุ่งยากและยังไม่สามารถยึดติดกับจักรยานยนต์ได้อย่างมั่นคงและ ในส่วนของการนำอุปกรณ์มาติดตั้งกับตัวจักรยนต์ก็ยังไม่มีความแข็งแรงเพียงพอที่จะรับน้ำหนักในปริมาณที่มากได้ รวมไปถึงลักษณะของขายึดที่ยังไม่สามารถยึดติดกับจักรยานยนต์ที่หลากหลายได้ ผลของการทดสอบอุปกรณ์เสริมที่เชื่อมต่อกับ PIN CLAMPS โดยอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบมีทั้งหมด 3 แบบด้วยกันโดยทั้งสามรูปแบบนั้นจะมีความแตกต่างกันออกไป จากที่กล่าวไว้ในส่วนของ ขั้นตอนการศึกษา แล้ว โดยจากการทกลองและวิเคราะห์แล้วสามารถอธิบายได้ดังนี้

3.1.1 อุปกรณ์เสริมที่ใช้สำหรับแขวนวัตถุที่มีหูหิ้วต่างๆ

อุปกณ์ชิ้นนี้สามารถใช้งานได้โดยที่สามารถแขวนถุงที่มีน้ำหนัก 5-8 กิโลกรัม โดยตำแหน่งของการติดตั้งขณะทดสอบนั้นอยู่บริเวณ ที่กันตกท้ายจักรยานยนต์ แต่ขั้นตอนในการติดตั้งค่อนยากยุ่งยาก

3.1.2 อุปกรณ์เสริมที่ใช้สำหรับบรรทุกสิ่งของ ที่มีลักษณะเป็นทรงกลม

อุปกรณ์ชิ้นสามารถใช้งานได้โดยในการทดสอบได้ทดลองบรรทุกท่อ PVC ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 2นิ้ว/4นิ้ว/6นิ้ว/8นิ้ว ตามลำดับ โดยท่อมีความยาวอยู่ที่ 1.60 เมตร แต่ยังประสบปัญหาในเรื่องของการติดตั้งที่ยุ่งยาก

3.1.3 อุปกรณ์เสริมที่ใช้สำหรับแขวนวัตถุที่ลักษณะแบนเรียบ

อุปกรณ์ชิ้นนี้สามารถใช้งานได้ระระดับหนึ่งเท่านั้น เนื่องจากสิ่งที่ผู้ออกแบบต้องการจะบรรทุกนั้นมีขนาดที่ค่อนข้างใหญ่(ประตูบ้าน ขนาด 0.80x2.00 เมตร) และด้วยองค์ประกอบของตัว PIN CLAMPS ที่ยึดติดกับตัวจักรยานยนต์ไม่มีความแข็งแรงเพียงพอ รวมไปถึงขั้นตอนการติดตั้งที่ยุ่งยาก

3.2 การสร้างระบบของกลุ่มผู้ประกอบอาชีพขับขี่จักรยานยนต์รับจ้าง

จากที่กล่าวในเบื้องต้นเกี่ยวกับระบบภายในกลุ่มผู้ประกอบอาชีพขับขี่จักรยานยนต์รับจ้างแล้วนั้น ได้มีการประเมินและวิเคราะห์การใช้อุปกรณ์เสริมเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับผู้ประกอบอาชีพ โดยหลักการประเมินนั้นได้ประเมินจากประสบการณ์ในการทำงานจริง ยกตัวอย่างเช่น การขนสิ่งค้าที่ต้องอาศัยรถกระบะในการขนสินค้าอาจมีค่าใช้จ่ายที่สูง แต่ในขณะเดียวกันถ้าสิ่งของชิ้นนั้นสามารถที่จะบรรทุกหรือขนส่งด้วยจักรยานยนต์ได้ ก็นับเป็น ทางเลือกหนึ่งที่จะเพิ่มช่องทางในการเพิ่มรายได้ให้กับผู้ประกอบการได้ และจากการวิเคราะห์พบว่า ถ้าผู้ประกอบการใช้อุปกรณ์ดังกล่าวแล้ว จะสามารถเพิ่มรายได้ให้กับผู้ประกอบการได้

4. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการวิจัย

ในการออกแบบเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมกลุ่มคนผู้ขับขี่จักรยานยนต์และผู้ประกอบอาชีพขับขี่จักรยานยนต์รับจ้างนั้นเปรียบเสมือนเป็นการเพิ่มช่องทางในการประกอบอาชีพของผู้ขับขี่จักรยานยนต์รวมไปถึงผู้ใช้จักรยานยนต์ทั่วไป ทำให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการใช้จักรยานยนต์ในมุมมองหรือลักษณะที่แตกต่างออกไปจากเดิม เช่น การใช้อุปกรณ์ชิ้นนี้เพื่อ

ช่วยเพิ่มความปลอดภัยให้กับผู้ขับขี่จักรยานยนต์มากขึ้น โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้ขับขี่จักรยานยนต์นั้นต้องการบรรทุกหรือขนย้ายสัมภาระ ที่มีขนาดและรูปทรงที่แตกแต่งกันออกไป โดยที่อุปกรณ์นี้สามารถที่จะปรับเปลี่ยนการใช้งานให้เหมาะกับสัมภาระต่างๆ รวมไปถึงการที่อุปกรณ์ดังกล่าวนั้นไม่ได้ยึดติดกับจักรยานยนต์แบบถาวรและผู้ใช้ไม่ต้องมีการดัดแปลงในส่วนของตัวจักรยานยนต์อีกด้วย ซึ่งในความหลากหลายของตัวอุปกรณ์ชิ้นนี้ จะช่วยให้ผู้ใช้งานได้รับประโยชน์สูงสุดจากอุปกรณ์รวมไปถึงการเพิ่มความปลอดภัยในการขับขี่จักรยานยนต์อีกด้วย และประเด็นสำคัญอีกประการคือการสร้างระบบหรือการการสร้างรูปแบบในการประกอบอาชีพให้เป็นมาตรฐานมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อ จะได้มีการพัฒนากลุ่มคนดังกล่าวไปในทิศทางที่ดีขึ้น

4.2 ข้อเสนอแนะ

เครื่องมือที่ได้ออกแบบนั้นยังมีจุดด้อยหลายประการ เช่น การใช้งานที่ค่อนข้างยุ่งยาก และซับซ้อนมากเกินไป ดังนั้น ต้องมีการปรับปรุงให้เครื่องมือมีความสะดวกต่อการใช้งานให้มากขึ้น โดยอาจจะลดกระบวนการที่ซับซ้อนในการติดตั้งอุปกรณ์ให้เหลือขั้นตอนน้อยที่สุด ในส่วนของตัวอุปกรณ์เสริมนั้นก็เช่นเดียวกันในอนาคตอาจมีการพัฒนาให้มีความหลากหลายในการใช้งานที่เพิ่มมากขึ้น รวมไปถึงในเรื่องของความแข็งแรงของผลิตภัณฑ์ที่เราควรให้ความสำคัญเช่นกันในส่วนของวัสดุที่นำมาใช้ในการผลิตนั้น ในอนาคตอาจจะต้องมีการพัฒนาให้มีความแข็งแรงและทนทานและมีน้ำหนักที่เบาลง และในส่วนของรูปทรงนั้นผู้ออกแบบจำเป็นต้องคำนึงถึงในจุดเล็กน้อยที่อาจจะก่อให้เกิดอันตรายหรือทำให้ผู้ใช้ได้รับบาดเจ็บได้ เช่น ตำแหน่งของลูกบิดอาจจะเปลี่ยนวัสดุที่มีความนุ่นมากกว่านี้ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการใช้งานและยังจะลดความเสี่ยงของผู้ใช้ที่จะได้รับบาดเจ็บจากผลิตภัณฑ์อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

กองบรรณาธิการ วิศวอุตสาหกรรม . *“กระบวนการผลิตเหล็กกล้าไร้สนิม”*. วิศวอุตสาหกรรม 8(94) (มิ.ย. 45) : 55-59

ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย. *กราฟแสดงรายได้ของประชาชน ปี 2531-2554*. ธนาคารแห่งประเทศไทย, http://www.bot.or.th/English/Statistics/EconomicAndFinancial/EconomicIndices/Pages/index.aspx#

ทำนอง จันทิมา. *การออกแบบ*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2532.

ธีระพงษ์ สุนทรชัยนาคแสง . *“การขึ้นรูปโลหะด้วยวิธีสปินนิ่ง”* . อินดัสเทรียลเทคโนโลยีวิว , 69 (เม.ย. 43) : 119-121

ธีริน อยู่เจริญ. *“การขึ้นรูปโลหะด้วยกระบวนการ hydroforming”* . mechanical Technology Magazine. 6(65) (ม.ค. 50) : 46-48 .

บุญเลิศ ชูเกียรติธำรง. *“มิติใหม่ในงานกลึง กัด เจาะ ประยุกต์ใช้กับการขึ้นรูปโลหะ”*. อินดัสเทรียลเทคโนโลยีวิว 7, 74 (ส.ค. 43) : 78-81

ศิริพรรณ์ ปีเตอร์. *มนุษย์และการออกแบบ*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2550.

การออกแบบเครื่องประดับกระดาษโดยได้แรงบันดาลใจจากศิลปวัฒนธรรมไทย

HANDMADE PAPERED ACCESSORY DESIGN PROJECT INSPIRED BY THAI CULTURE

มนัสนันท์ นิ่มพิศาล[1] รศ.สุวิทย์ รัตนานันท์[2] อาจารย์เพิ่มศักดิ์ สุวรรณทัต[2]

[1]นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะศิลปะและการออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2]อาจารย์ประจำ หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะศิลปะและการออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การออกแบบเครื่องประดับจากกระดาษโดยได้แรงบันดาลใจจากศิลปวัฒนธรรมไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อประยุกต์ศิลปะและวัฒนธรรมไทยให้เข้ากับแฟชั่นและความร่วมสมัย เป็นการเพิ่มมูลค่าของการออกแบบเครื่องประดับโดยนำภูมิปัญญาจากศิลปวัฒนธรรมมาออกแบบ เพื่ออนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมไทย ต่อยอดให้คงอยู่สืบไป โดยการนำวัสดุประเภทกระดาษมาใช้ในการออกแบบเป็นเครื่องประดับ โดยการทดลองพับกระดาษในรูปแบบต่างๆให้ออกมาเป็นรูปทรงที่สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมไทย ที่หยิบยกมานั้นคือ ประเพณีแห่ผีตาโขน จังหวัดเลย โดยนำความเป็นผีตาโขนมาใช้ในงานออกแบบทั้งเอกลักษณ์การพับ และลวดลายที่สื่อถึงประเพณีแห่ผีตาโขน จนได้ออกมาเป็นเครื่องประดับจากกระดาษที่ดึงเอาเอกลักษณ์ของประเพณีแห่ผีตาโขนมาใช้ในงาน โดยผลงานเครื่องประดับมีดังต่อไปนี้ กำไลแขน 2 ชิ้น แผงคอ 1 อัน ตุ้มหู 2 คู่ กระดุมติดเสื้อ 20 เม็ด เข็มขัด 1 เส้น ที่คาดผม 1 อัน สามารถนำมาประดับร่างกายได้จริง และยังเป็นแนวทางในการคิดค้นรูปแบบใหม่ของเครื่องประดับที่เกิดจากวัสดุประเภทกระดาษอีกด้วย

คำสำคัญ เครื่องประดับ, กระดาษ, เครื่องประดับกระดาษ, ศิลปวัฒนธรรม

Abstract

The design of the accessories from the paper was inspired by the art of Thai culture. The objective of this research applied Thai's culture and Thai's art to be the new fashion style of contemporary art concept. It had two main reasons of these developments that used for 1.) To add the price value of the accessories that was designed from the knowledge of art and culture. 2.) To conserve of Thai's art and cultural. The papers were used for the main material of this design. The experiments of this research were folding the paper into various forms and shape which matched with Thai culture concept of Phi Ta Khon Festival in Loei province. Phi Ta Khon's unique was the inspiration of paper folding and the pattern of it reflected to the tradition. The accessories of folding papers design were adapted from the unique of Phi Ta Khon festival. The invitation had made two bracelets, one mane, two earrings, one band, one belt, and twenty buttons. All of the accessories could wear for daily life as a fashion and these accessories which made from papers would be a new guideline of new fashion to develop in the future.

KEYWORDS: ACCESSORIES, PAPER, ACCESSORIES FROM THE PAPER, THAI CULTURE

1.บทนำ

กระดาษ เป็นวัสดุที่ผลิตขึ้นมาสำหรับการจดบันทึก มีประวัติศาสตร์ยาวนาน เชื่อกันว่ามีการใช้กระดาษครั้งแรกๆ โดยชาวอียิปต์และชาวจีนโบราณ แต่กระดาษในยุคแรกๆ ล้วนผลิตขึ้นเพื่อการจดบันทึกด้วยกันทั้งสิ้น จึงกล่าวได้ว่าระบบการเขียนคือแรงผลักดันให้เกิดการผลิตกระดาษขึ้นในโลก (วิมลรัตน์ ศรีจรัสสิน,นิตยสารสารคดี ฉบับเดือนมีนาคม พ.ศ. 2536, หน้า 154)

ปัจจุบันกระดาษไม่ได้มีประโยชน์ในการใช้จดบันทึกตัวหนังสือ หรือข้อความ เท่านั้น ยังใช้ประโยชน์อื่นๆ ได้มากมาย เช่น กระดาษชำระ กระดาษห่อของขวัญ กระดาษลูกฟูกสำหรับทำกล่อง เป็นต้น กระดาษมีมากมายมีราคาถูกและมีลวดลายให้เลือกใช้สอยตามแต่โอกาสของแต่ละช่วงเวลา กระดาษจึงเหมาะแก่การนำมาพัฒนาและสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่เพื่อเป็นการพัฒนาวงการอุตสาหกรรม

การนำศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นมาเป็นส่วนประกอบในการออกแบบผลงานจะช่วยให้ชิ้นงานทรงคุณค่าทั้งทางด้านจิตใจและภูมิปัญญารวมถึงเป็นการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ศิลปวัฒนธรรมที่เข้มแข็งย่อมสะท้อนให้เห็นถึงความมีเอกราชของชาติ และการนำศิลปวัฒนธรรมมาพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์และวิจารณญาณที่ดีว่าสิ่งใดควรอนุรักษ์ให้ถูกต้องตามแบบแผนมรดกตกทอดอย่างดีที่สุด ถูกต้องชัดเจนที่สุด และสิ่งใดควรได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงต่อไป โดยศิลปวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของไทยที่มีการสืบทอดมาช้านานทางภาคอีสานคือประเพณี "ผีตาโขน"

ผีตาโขนเป็นชื่อการละเล่นชนิดหนึ่ง โดยผู้เล่นทำรูปหน้ากาก มีลักษณะ น่าเกลียดน่ากลัว มาสวมใส่และแต่งตัวมิดชิด แล้วเข้าขบวนแห่แสดงท่าทางต่าง ๆ ในระหว่างมีงานบุญตามประเพณีประจำปีของท้องถิ่นพื้นบ้าน การเล่นผีตาโขน มีปรากฏในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะที่อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย การเล่นผีตาโขน มีเฉพาะงานบุญประเพณีที่ภาษาพื้นบ้านอำเภอด่านซ้าย เรียกว่า "บุญหลวง" (นิรนาม)

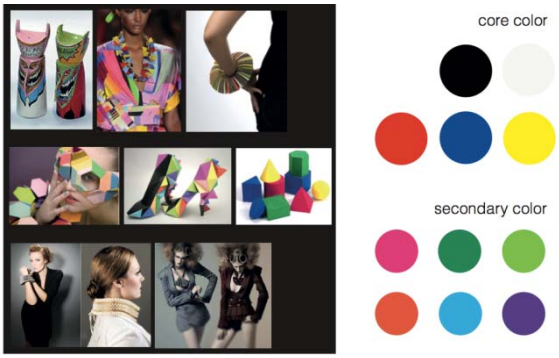
ผู้ออกแบบเล็งเห็นความสำคัญในเรื่องการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยจึงคิดออกแบบเครื่องประดับจากกระดาษโดยได้แรงบันดาลใจจากศิลปวัฒนธรรมไทยทางภาคอีสานนั้นคือ “ประเพณีแห่ผีตาโขน” โดยการดึงเอกลักษณ์ สีสันลวดลายของผีตาโขนมาใช้ในงานออกแบบเครื่องประดับเพื่อเพิ่มมูลค่าทั้งทางด้านจิตใจ ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมให้แก่ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบ และเพื่อให้เป็นการพัฒนาที่สำคัญของอุตสาหกรรมเครื่องประดับจากวัสดุอื่นๆให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย การออกแบบเครื่องประดับจากกระดาษโดยได้แรงบันดาลใจจากศิลปวัฒนธรรมไทยทางภาคอีสานนั้นจะเป็นต้นแบบหรือตัวอย่างในการออกแบบผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นๆได้อีกมากมาย ซึ่งเครื่องประดับในปัจจุบันนี้ถือกันว่าเป็นงานวิจิตรศิลป์เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพ มีความงดงาม สมบูรณ์ในตัว แม้ว่าประโยชน์ของเครื่องประดับจะมีอยู่น้อยก็ตาม แต่ตราบใดที่ผู้บริโภคนั้นมีสุนทรียภาพอยู่ในจิตใจ ศิลปะเครื่องประดับก็จะยังคงมีอยู่สืบไป อย่างไรก็ตามเครื่องประดับที่มีความวิจิตรงดงามนั้น ย่อมมีมูลค่าที่สูงตามวัสดุที่นำมาใช้ในการออกแบบ เช่น เพชร พลอย และไพลิน เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่หายากมีความสวยงามและมีมูลค่าสูง จึงทำให้เครื่องประดับแต่ละชิ้นนั้นมีราคาแพง เพราะฉะนั้นการออกแบบเครื่องประดับที่มีต้นทุนที่ลดลงจากเดิมและมีความสวยงาม จึงควรใช้วัสดุที่หาง่าย และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการออกแบบ เพื่อเป็นทางเลือกรูปแบบใหม่ของผู้บริโภคในปัจจุบัน

2. **ขั้นตอนการศึกษา**

งานออกแบบนี้ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพับกระดาษในรูปแบบต่างๆ และการศึกษาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทยที่จะเลือกนำมาใช้ร่วมกับการพับกระดาษ เพื่อให้ออกมาเป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของ

รูปลักษณ์ และความสวยงาม การพิจารณาเลือกศิลปวัฒนธรรมมาใช้ประกอบในการออกแบบ เริ่มจากการแบ่งกลุ่มวัฒนธรรมและภูมิภาค ก่อนจะเลือกกลุ่มวัฒนธรรมทางภาคอีสานที่มีวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมใกล้ตัวผู้ออกแบบ ซึ่งการเลือกในกลุ่มภูมิภาคนี้ทำให้ผู้ออกแบบสามารถเข้าใจในวิถีชีวิตของวัฒนธรรมนั้นๆได้ดี อีกทั้งยังสามารถปรับปรุงและพัฒนาได้อย่างเหมาะสมโดยไม่กระทบต่อศิลปวัฒนธรรมเดิมที่มีมานาน

“ประเพณีแห่ผีตาโขน” จึงเป็นศิลปวัฒนธรรมที่ผู้ออกแบบเลือกนำมาใช้ในการออกแบบ เนื่องจากการใช้สีสันของประเพณีแห่ผีตาโขนมีความสดใสและสนุกสนาน สื่อให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่น ซึ่งผู้ออกแบบสามารถดึงสีสันลวดลายและรูปแบบการละเล่นของวัฒนธรรมมาใช้ออกแบบร่วมกับวัสดุที่เป็นกระดาษที่เกิดจากการพับ ตัด และต่อ จนเกิดเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบเครื่องประดับ ทันสมัย สวยงาม มีความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นและสื่อให้เห็นถึงศิลปวัฒนธรรมที่เรานำมาใช้

รูปที่ 1 ขั้นตอนวิธีการศึกษารูปแบบเบื้องต้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเราสามารถแจกแจงเป็นลำดับขั้นตอนการศึกษาในการออกแบบได้ดังนี้

2.1 การศึกษาและรวบรวมข้อมูลศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อนำมาจัดกลุ่มและเลือกกลุ่มทางวัฒนธรรมนำมาวิเคราะห์และศึกษาเพื่อหาข้อสรุปในการเลือกศิลปวัฒนธรรมนั้นๆมาใช้ในการออกแบบ

2.2 ศึกษาวิเคราะห์และทดลองเพื่อหากระดาษที่เหมาะสม โดยการนำกระดาษประเภทต่างๆมาทดลองพับทดลองตัดและทดลองต่อ เพื่อให้เกิดลวดลายและรูปแบบใหม่ๆจากการพับที่หลากหลาย

2.3 การนำศิลปวัฒนธรรมมาออกแบบเป็นลวดลายโดยการตัดทอนและนำมาประกอบใหม่เพื่อให้เกิดลวดลายใหม่แต่ยังคงเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมแห่ผีตาโขน และนำลวดลายที่ได้จากการออกแบบมาคัดเลือกเพื่อนำมาประกอบร่วมกับการพับกระดาษ จนเกิดเป็นเครื่องประดับที่มีลวดลายสวยงามที่เกิดจากการออกแบบลวดลายและการพับในรูปแบบใหม่ๆ

2.4 การทำต้นแบบโดยการคัดเลือกจากรูปแบบที่ได้มีการทดลองพับกระดาษ ซึ่งดูจากความเหมาะสมขององค์ประกอบการพับกระดาษที่จะนำมาเป็นเครื่องประดับ และใส่ลวดลายเกี่ยวกับประเพณีแห่ผีตาโขนลงไป เพื่อให้เกิดลวดลายใหม่ๆจากการพับจนประยุกต์ออกมาเป็นเครื่องประดับจากกระดาษ

3. ผลการวิเคราะห์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและการออกแบบเครื่องประดับจากกระดาษโดยดึงเอาเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมไทยทางภาคอีสานมาใช้ โดยได้เลือก “ประเพณีแห่ผีตาโขน” จังหวัดเลย มาประกอบในงานออกแบบนี้ จนเกิดเป็นลวดลายและการพับกระดาษรูปแบบใหม่ที่ได้จากการวิเคราะห์

รูปที่ 2 การวิเคราะห์รูปทรงและถอดแบบเพื่อนำมาออกแบบ

โดยสิ่งที่วิเคราะห์ผลออกมาจนเกิดเป็นงานออกแบบเครื่องประดับจากกระดาษ มีการดึงความสอดคล้องกันหลายประการของงานพับกระดาษและ “ประเพณีแห่ผีตาโขน” จังหวัดเลย มาใช้เป็นแรงบันดาลใจในงานดังนี้

3.1 รูปทรงและรูปแบบการพับ ได้แรงบันดาลใจมาจากหน้ากากของผีตาโขน โดยการถอดรูปทรงออกมาลดทอนในส่วนสำคัญและนำเอารูปร่างมาพับให้เกิดรูปแบบใหม่กับกระดาษ

3.2 สีสันของเครื่องประดับนำมาจากศิลปวัฒนธรรมประเพณีแห่ผีตาโขน จังหวัดเลย การแต่งกายและการสวมใส่หน้ากากที่มีลวดลายและสีสันอันเป็นเอกลักษณ์ ในการออกแบบครั้งนี้ได้ดึงเอาทั้งรูปธรรมและนามธรรมของการละเล่นมาออกแบบเป็นลวดลายใหม่ที่จะพิมพ์ลงบนกระดาษ เมื่อเกิดการพับ การตัด การเจาะหรือฉลุแล้วจะเกิดรูปแบบใหม่ๆได้อีกมากมาย

4. บทสรุป

จากการศึกษาทดลองและการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประดับ ทำให้ได้เครื่องประดับจากกระดาษที่นำเอาศิลปวัฒนธรรมประเพณีแห่ผีตาโขนมาใช้เป็นแรงบันดาลใจและร่วมในการออกแบบ และการพับกระดาษรูปแบบใหม่ที่ทำให้เกิดลวดลายพื้นผิวและสีสันที่สวยงามเกิดมาจากการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาทดลองออกแบบและพับกระดาษ จึงสามารถทำให้สรุปผลได้ดังนี้

4.1 ได้เครื่องประดับจากกระดาษโดยนำเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านมาใช้เป็นแรงบันดาลใจ จนเกิดเป็นผลงานที่ทรงคุณค่าทั้งทางด้านสุนทรียศาสตร์ และประโยชน์ใช้สอย

4.2 สามารถนำผลการทดลองในการพับกระดาษไปใช้ต่อยอดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ชนิดอื่นได้อีก

เอกสารอ้างอิง

วิมลรัตน์ ศรีจรัสสิน, นิตยสารสารคดี ฉบับเดือนมีนาคม พ.ศ. 2536, หน้า 154.

ความแตกต่างของร่างกาย วัตถุและรูปทรง

DIFFERENT BODIES, DIFFERENT OBJECTS: DIFERENT SHAPES

ศุทธิรัตน์ จตุรงค์มโนพร[1] รศ.สุวิทย์ รัตนานันท์[2] เดวิด เชฟเฟอร์[2]

[1]นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะศิลปะและการออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2]อาจารย์ประจำ หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบ คณะศิลปะและการออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต

.....

บทคัดย่อ

เงื่อนไขสำคัญของการอยู่อาศัยในเมืองอยู่ที่พื้นที่ที่จำกัดเนื่องมาจากปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้ราคาที่ดินสูงขึ้นตลอดเวลา ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการอยู่อาศัยในระยะเวลายาวนานจึงมักจะเกิดขึ้นกับสิ่งอื่นๆนอกเหนือจากพื้นที่ วัฒนธรรมของการเปลี่ยนแปลงเครื่องเรือน การตกแต่งและผลิตภัณฑ์ในชีวิตประจำวันและห้างร้านที่ขายเครื่องเรือน ลักษณะนี้ที่เพิ่มขึ้นทุกวันเป็นหลักฐานที่ชัดเจน อย่างไรก็ตามผลิตภัณฑ์ดังกล่าวยังมีลักษณะการผลิตสำหรับผู้บริโภคแบบมวลใหญ่ วิทยานิพนธ์นี้จึงต้องการทดลองออกแบบผลิตภัณฑ์หนึ่งชิ้นที่มีประโยชน์การใช้งานที่เพิ่มขึ้นในขณะเดียวกันกับที่มีรูปลักษณ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการเฉพาะบุคคล (Individual) โดยอาศัยลักษณะเฉพาะของวัสดุแต่ละประเภทที่มีปฏิสัมพันธ์กับแรงกระทำ เช่นการนั่งในรูปแบบแตกต่างกันและจากบุคคลที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันเช่น น้ำหนัก วิธีการนั่ง เป็นต้นสร้างให้วัตถุเกิดการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกัน สิ่งที่ตามมาคือรูปทรง เหลี่ยม มุม ที่แตกต่าง

คำสำคัญ : เฟอร์นิเจอร์ การใช้สอยหลากหลาย ความต้องการส่วนบุคคล รูปทรงที่แตกต่าง

Abstract

The limitation of land area in urban's density mainly caused by economical conditions and land prize. Under such living circumstances, rather change the living space according to new needs, the alteration being made mainly on items inside. The flourishing of life style and decorative items including furnitures stores are evidences easily found in urban area. Nevertheless, these products aimed mainly to mass consumption. This thesis proposed to design product which could be used in limited area while responding to individual taste and need simultaneously. The study is focusing on characteristic of each material which interact to specific use of each individual. The individual's pressure and method of sitting create the differentiation of form of each furniture.

KEYWORDS: FURNITURE, MULTIFUNCTION, INDIVIDUAL'S TASTE AND NEED

1. บทนำ

กลุ่มคนทำงานและใช้ชีวิตในเมืองมีรสนิยมการใช้ชีวิตที่ความต้องการความแตกต่าง มีความต้องการใช้ชีวิตที่มีเอกลักษณ์ พิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานออกแบบ คนกลุ่มนี้เข้าถึงสื่อประเภทต่างๆทำให้เข้าใจงานอกอแบบมากขึ้นจึงสามารถเปิดรับสิ่งใหม่ พร้อมที่จะใช้จ่ายเพื่อบริโภคสิ่งเหล่านี้ ดังนั้นจึงเป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดการผลิตและขยายตลาดของงานงานออกแบบ วิถีในการใช้ชีวิตของกลุ่มคนเมืองนั้น เป็นวิถีที่เร่งรีบในทุกๆเรื่อง จึงเกิดความต้องการที่หลากหลายและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

วิทยานิพนธ์นี้สนใจในวัสดุที่เกิดการเปลี่ยนแปลงเมื่อเกิดแรงกระทำ หรือเกิดปฏิสัมพันธ์เมื่อเกิดการกระทำ จึงเกิดโครงการออกแบบวัตถุที่มีประโยชน์การใช้งานที่มากขึ้นในวัตถุเพียงหนึ่งชิ้น ทำให้ผู้ใช้งานเลือกใช้ได้ตามต้องการ เพื่อตอบสนองกับวิถีชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาของกลุ่มคนเมืองดังกล่าวข้างต้น

การศึกษาและสร้างแบบจากสัดส่วนของร่างกายและท่าทางในอิริยาบถต่างๆ ของมนุษย์ เพื่อการออกแบบวัตถุที่มีประโยชน์การใช้งานมากขึ้นในวัตถุหนึ่งชิ้น แนวทางการออกแบบให้วัตถุไม่แสดงออกเฉพาะเจาะจงว่าเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและสามารถกลมกลืนกับรูปแบบการใช้งาน แสดงออกถึงลักษณะเฉพาะต่อเมื่อเมื่อมีผู้ใช้งาน ซึ่งวัตถุจะเกิดการเปลี่ยนแปลงเมื่อถูกใช้งาน

2. ขั้นตอนการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออกแบบ โดยการศึกษาพฤติกรรม ท่าทาง และอิริยาบถต่างๆในการดำเนินชีวิตประจำวันของกลุ่มคนเมือง เช่น การนั่ง การพักแขน การพิง การเท้าบนสิ่งของ เป็นต้น ซึ่งเป็นท่าทางที่ช่วยผ่อนคลายอิริยาบถ และศึกษาคุณสมบัติของวัสดุต่างๆว่ามีข้อจำกัดใดบ้างเพื่อคัดเลือกมาใช้ในการออกแบบ ซึ่งคุณสมบัติของวัสดุเป็นสิ่งสำคัญอีกประเด็นหนึ่งในการออกแบบ เมื่อทราบถึงคุณสมบัติของวัสดุแล้วจึงเริ่มการทดลองการผลิต เพื่อจะทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการทดลอง และหาวิธีในการแก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการทดลอง

รูปที่ 1 รูปแบบการใช้ชีวิตของคนเมือง
ที่มา: วิถีชีวิตคนเมือง, www.google.co.th, 17 พฤษภาคม 2555

รูปที่ 2 ท่าทางอิริยาบถต่างๆ

ที่มา: อิริยาบถ, www.google.co.th, 17 พฤษภาคม 2555

จากนั้นจึงได้ทำการเลือกวัสดุที่มีความสามารถตอบรับการเปลี่ยนแปลงได้ดี ซึ่งในท้องตลาดตอนนี้มีแผ่นเปลือกไม้ที่เรียกว่าวีเนียร์(Veneer) แผ่นเปลือกไม้วีเนียร์โดยปกติใช้ในการปิดผิวผนังวัตถุอื่นอีกครั้งหนึ่งเท่านั้น จึงนำเอาแผ่นยางกันความร้อนที่มีความยืดหยุ่นสูง เปลี่ยนแปลงรูปทรงได้ง่ายมาเป็นวัสดุเพื่อทำงานร่วมกัน

รูปที่ 3 แผ่นไม้วีเนียร์และ แผ่นยางกันความร้อนและมีความยืดหยุ่นดี

จากการศึกษาข้อมูลพอสังเขปและวิเคราะห์ข้อมูลที่มีแล้ว จึงเข้าสู่กระบวนการการออกแบบ โดยการทำแบบจำลองขนาดเท่าจริง เพื่อให้เห็นรายละเอียดของปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนจากการทดลองใช้งาน โดยระหว่างขั้นตอนการทดลอง ผู้ออกแบบเกิดแนวคิดในการทำแม่แบบเพื่อการดัดไม้วีเนียร์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงนำไปศึกษาและทดลองเพื่อเป็นองค์ความรู้ที่นำมาปรับใช้และพัฒนาเทคนิคและการออกแบบให้เหมาะสมกับคุณสมบัติของวัสดุมากยิ่งขึ้น

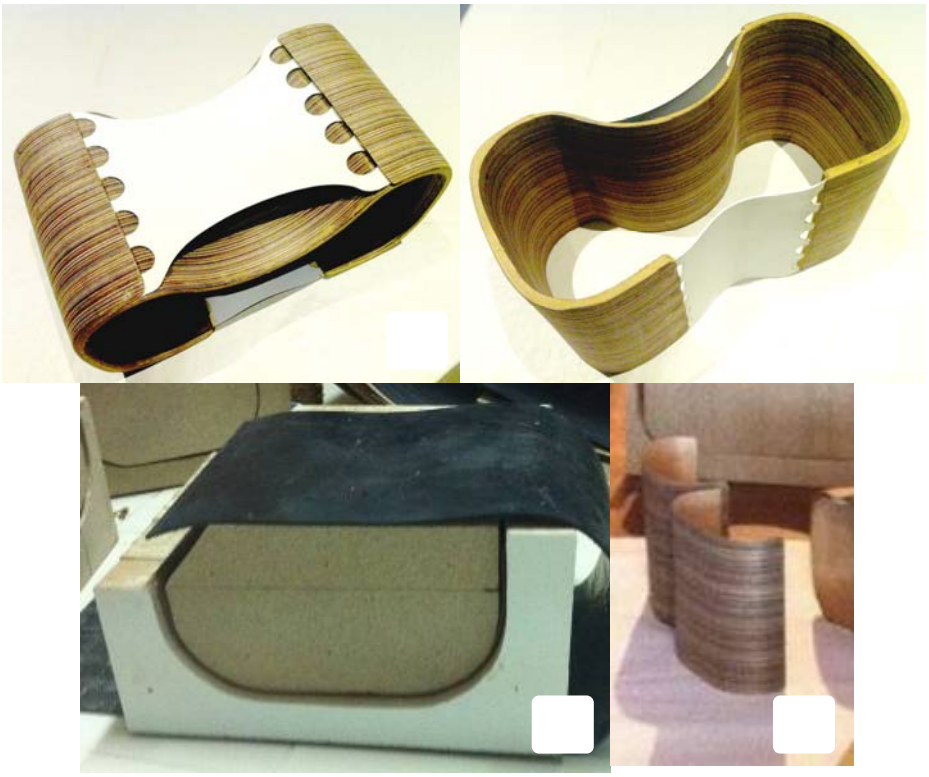
รูปที่ 4 ขั้นตอนการดัดไม้วีเนียร์และ แบบทดลองการดัดไม้วีเนียร์และ การโก่งตัวของไม้วี เนียร์

จากการออกแบบและเริ่มทดลองการทำโมเดลขนาดเท่าจริงโดยการใช้แม่แบบ (มีแม่แบบตัวผู้กับแม่แบบตัวเมีย) เป็นตัวกำหนดรูปทรงของวัตถุ ทำให้รูปทรงที่ออกแบบไว้มีความคลาดเคลื่อนน้อยลงมาก ทำให้ชิ้นงานมีความแข็งแรงไม่บิดงอ เสียรูปทรง และเกิดความสวยงามมากขึ้น

รูปที่ 5 แม่แบบตัวผู้และแม่แบบตัวเมียสำหรับดัดไม้วีเนียร์และโครงสร้างหลัก
ที่ใช้แม่แบบดัดจะไม่บิดเบี้ยวโดยใช้แม่แบบในการทดลอง

หลังจากแก้ไขปัญหาทางด้านเทคนิคของโครงสร้างหลักแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ การนำวัสดุที่มีความยืดหยุ่น(ยาง) มาหุ้มบริเวณที่มีการสัมผัสหรือเกิดการเสียดสี เพื่อให้เกิดสัมผัสที่นุ่มนวล ตามรูปแบบที่ได้ออกแบบไว้ข้างต้น หลังจากได้แบบแผ่นยางที่พอเหมาะกับโครงสร้างหลักแล้ว จึงตัดไม้เป็นรูปตัว C โดยใช้แม่แบบที่จัดทำขึ้นอีกชิ้นหนึ่งเพื่อเป็นการยึดไม่ให้โครงสร้างหลักกับแผ่นยางไหลลื่นออกจากกัน โดยเรียกว่า “C-LOCK”

รูปที่ 6 เมื่อประกอบชิ้นส่วนเข้าด้วยกันและ แม่แบบสำหรับทำ C-LOCK และตัว C-LOCK

เมื่อประกอบส่วนต่างๆและทดลองใช้งานจริง พบปัญหาความแข็งแรง เนื่องจากขนาดและสัดส่วน เมื่อรวมกับความหนาของแผ่นไม้และแผ่นยางแล้ว ทำให้ขนานและสัดส่วนเปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งการใช้งานบางส่วนยังไม่สอดคล้องกับสัดส่วนของร่างกายมนุษย์ จึงปรับแบบให้เหมาะสมกับประโยชน์การใช้งานมากยิ่งขึ้น

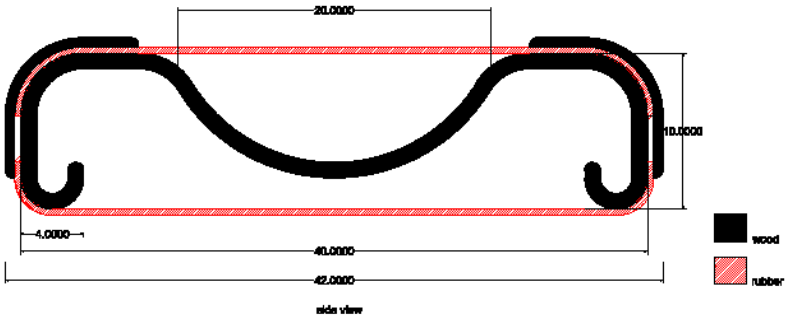
โดยปรับให้กว้างลดลงและเพิ่มความยาวให้เหมาะสมกับการใช้งานมากขึ้น และมีรูปแบบของแผ่นยางที่แตกต่างไป ดังรูปที่ 7 โดยบอกวิธีการใช้งานดังนี้

รูป n ด้านบนของรูปแสดงจุดสัมผัสแบบจุดเดียว

รูป o ด้านบนของรูปแสดงจุดสัมผัสแบบสองจุด

รูป p แสดงพื้นที่สัมผัสด้านจุดสัมผัสแบบสองจุด

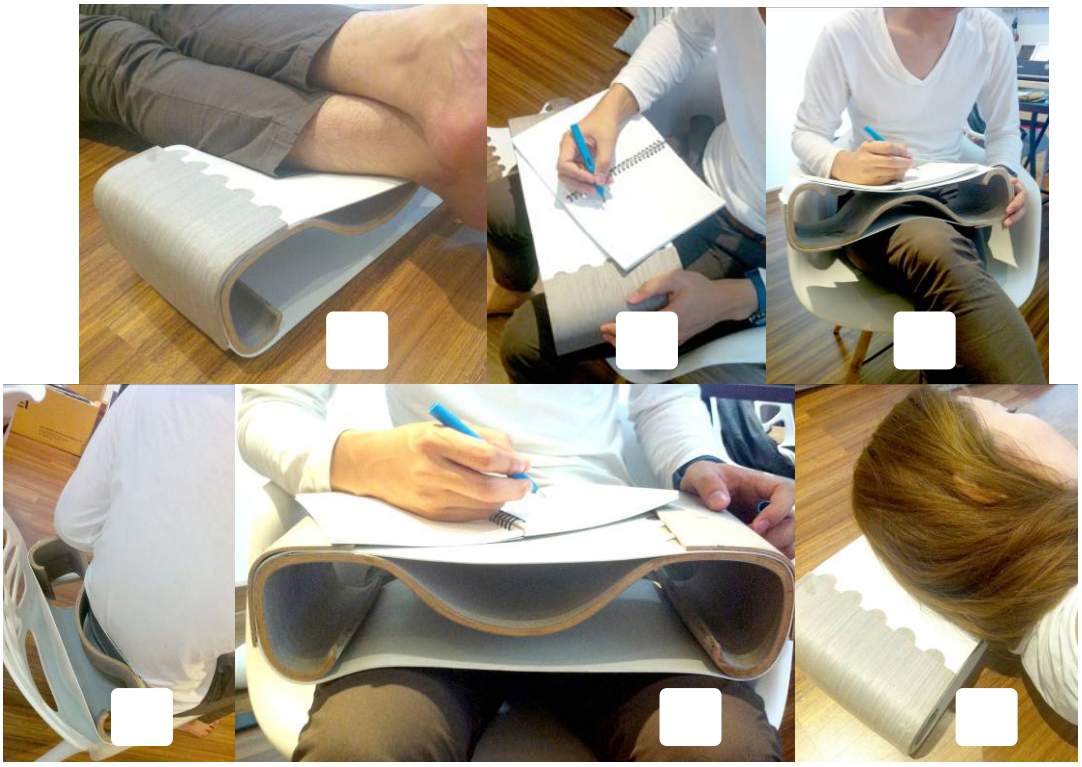
รูป q แสดงพื้นที่สัมผัสด้านจุดสัมผัสแบบจุดเดียว

รูปที่ 7 WORKING DRAWING สำหรับการผลิต

รูปที่ 8 ชิ้นงานจริง

รูปที่ 9 การใช้งานผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ

จากรูปที่ 8 รูป r, t, u และรูป w เป็นการใช้งานแบบจุดสัมผัสเดียวส่วนรูป s และ v เป็นการใช้งานแบบสองจุดสัมผัส

รูป r ใช้รองส่วนต่างๆของร่างกายเพื่อผ่อนคลายกล้ามเนื้อ

รูป s และ v ใช้รองเพื่อการเขียนและการอ่านหนังสือ โดยใช้งานแบบสองจุดสัมผัส

รูป t ใช้รองเพื่อการเขียนและการอ่านหนังสือ โดยใช้งานแบบจุดสัมผัสเดียว

รูป w ใช้รองศีรษะ

3. ผลการวิเคราะห์

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานต้นแบบที่ทดลองผลิตด้วยมือ (HANDMADE) ชิ้นงานแต่ละชิ้นอาจมีความแตกต่างกันเล็กน้อย แต่จากการทดลองใช้งาน ชิ้นงานมีความแข็งแรงทนทาน สามารถใช้งานได้จริง และสามารถใช้ได้หลากหลายประโยชน์ใช้สอย แต่ในด้านเทคนิคนั้นยังพบปัญหาอยู่บ้าง คือ เรื่องการโก่งตัวของเนื้อไม้ในแต่ละชั้นไม่สม่ำเสมอกัน เนื่องจากในการประสานไม้วีเนียร์แต่ละชั้นให้เป็นเนื้อเดียวกันต้องอาศัยกาว ซึ่งเมื่อทากาวในแผ่นไม้แล้วจึงเกิดความชื้นขึ้น ไม้จึงโก่งตัวไม่เท่ากันเพราะในขั้นตอนปฏิบัติเป็นการทดลองจึงไม่สามารถผ่านการกระบวนการอบไล่ความชื้นได้ ซึ่งกระบวนการอบไล่ความชื้นต้องทำในระบบอุตสาหกรรมที่มีสินค้าจำนวนมาก แต่ได้มีการแก้ไขด้วยการขัดให้เรียบและเก็บรอยนูนโก่งของเนื้อไม้แต่ละชั้นด้วยการยาแนวและขัดสีตามแบบทดแทน

4. สรุปผลและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการวิจัย

ในการทดลองการออกแบบวัตถุที่มีประโยชน์ใช้สอยที่มากขึ้นในของหนึ่งชิ้น เพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของกลุ่มคนเมือง ที่มีวิถีชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งเป็นกลุ่มคนที่มีการเปิดรับงานการออกแบบ ทำให้ตลาดงานออกแบบขยายตัวมากขึ้น จากวิถีชีวิตของกลุ่มคนทำให้วัตถุที่ไร้ชีวิต เกิดมีชีวิตชีวาเมื่อมีผู้ใช้งาน รูปทรงของวัตถุจะเปลี่ยนแปลงไปเมื่อมีการใช้งาน

4.2 ข้อเสนอแนะ

การทดลองออกแบบวัตถุชิ้นนี้สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ได้อีกหลากหลาย ที่เน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างชิ้นงานกับผู้ใช้งาน ซึ่งผู้บริโภคในปัจจุบันมีความต้องการเฉพาะบุคคลมากขึ้น และการสร้างความสัมพันธ์ให้กับผลิตภัณฑ์เป็นอีกหนึ่งความน่าสนใจในตลาด

ข้อเสนอแนะด้านการผลิต เทคนิคในการผลิต ถ้าผลิตในจำนวนมากในระบบอุตสาหกรรม ขั้นตอนและกระบวนการครบถ้วนจะได้ผลิตภัณฑ์ที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

และถ้าการผลิตในระบบอุตสาหกรรม จะมีการผลิตสินค้าที่หลากหลายขนาดเพื่อรองรับความต้องการของผู้ใช้งานแต่ละคน

เอกสารอ้างอิง

บ้านและสวน. “วีเนียรเยื่อบางๆจากธรรมชาติ.” [Online] เข้าถึงได้จาก :
http://www.baanlaesuan.com/.aspx?articleId=1236, 20 พฤษภาคม 2555.
“วิถีชีวิตคนเมือง.” [On line] เข้าถึงได้จาก : www.googlw.co.th, 17 พฤษภาคม 2555.
“อิริยาบถ.” [Online] เข้าถึงได้จาก : www.google.co.th, 17 พฤษภาคม 2555.

การออกแบบแสงเพื่อสื่อความเป็นตัวตนของบุคคล

CREATING INDIVIDUAL LIGHT

ปุรเชษฐ์ เหว่าสำเนียง[1] รศ.สุวิทย์ รัตนานันท์[2] อ.อรพรรณ สาระศาริน เชเฟอร์[2]

[1]นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปและการออกแบบมหาบัณฑิต สาขาออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปและการออกแบบมหาบัณฑิต สาขาออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

ในการดำเนินชีวิตประจำวันของเรานั้น ปฏิเสธไม่ได้ว่าเราจำเป็นต้องใช้แสงสว่างเพื่อประกอบกิจกรรมต่างๆ ทั้งในช่วงเวลากลางวันและยามค่ำคืน มนุษย์รู้จักใช้ประโยชน์จากแสงที่เกิดจากธรรมชาติและในขณะเดียวกันมนุษย์ก็ได้ประดิษฐ์แสงสว่างขึ้นใช้ควบคู่กันไปด้วย (แสงประดิษฐ์) นอกเหนือจากที่มนุษย์ใช้แสงสว่างเพื่อความจำเป็นในการดำรงชีวิตแล้ว มนุษย์ยังใช้แสงสว่างเพื่อการสุนทรียภาพอีกด้วย ปัจจุบันจะสังเกตได้ว่ารอบตัวเรานั้นเต็มไปด้วยแสงประดิษฐ์ อาทิ หลอดไฟ, โทรทัศน์, Media vision, ฯลฯ จนในบางครั้งเราลืมนึกถึงแสงที่เกิดโดยธรรมชาติเสียด้วยซ้ำ จากการพิจารณาข้อความข้างต้น ทำให้เกิดแนวคิดที่จะสรรสร้างงานออกแบบโดยอาศัยแสงจากธรรมชาติเข้ามามีส่วนร่วมกับชิ้นงาน ใช้ประโยชน์จากแสงธรรมชาติได้มากขึ้นด้วยวิธีที่แยบยล

คำสำคัญ: การทำงานร่วมกันของแสงและวัสดุ, สุนทรียภาพ

Abstract

During our daily life, day or night, we need light to do lots of things. Human knows how to use natural lights, in the same time human has developed their own light. Not only using it as a tool for living, human also use light for their pleasure. Now we are surrounded by the artificial light such as light from the light bulb, television, others media and visions , so much for us to forget what natural lights look like. From the concepts of the nature of light, this paper try to design products that natural lights will create an ingenious looks in a different ways.

KEY WORD: CREATING INDIVIDUAL LIGHT

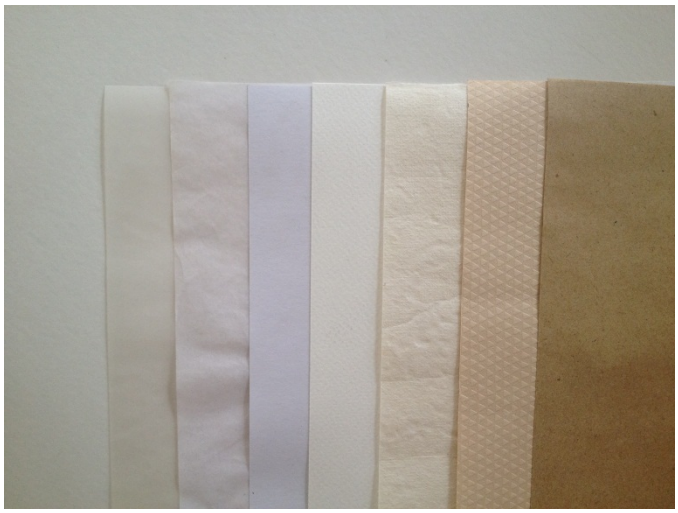
1. บทนำ

แสงธรรมชาติเป็นสิ่งที่มีอยู่รอบๆตัวเรา เราสามารถใช้ประโยชน์จากแสงธรรมชาติได้โดยอิสระ นั่นคือการใช้แสงธรรมชาติโดยปกติในชีวิต หากแต่ถ้าเรารู้จักใช้การออกแบบเพื่อออกแบบแสงที่มีอยู่ในธรรมชาติให้เป็นไปตามความรู้สึกนึกคิดของเรา แสงธรรมชาติเหล่านั้นก็จะสร้างความสุนทรีให้กับเราได้ไม่น้อยเช่นกัน หากจะว่ากันตามจริงแล้ว ในปัจจุบันมนุษย์เรานั้นก็รู้จักที่จะควบคุมแสงจากธรรมชาติด้วยวิธีต่างๆมากมาย อาทิ มู่ลี่, ม่าน, ฟิล์มกรองแสง ฯลฯ แต่นั่นเป็นเพียงเพื่อการลดปริมาณความสว่างของแสงธรรมชาติลงเพื่อให้เหมาะสมต่อการทำกิจกรรมในช่วงเวลานั้นๆ เพียงเท่านั้น

โครงการศึกษาวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ จึงเป็นการศึกษารูปแบบการกำเนิดลวดลายบนวัตถุโดยการทำงานร่วมกันของแสงธรรมชาติและชิ้นงาน เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้จริงและยังสร้างความสุนทรีให้กับชีวิตอีกด้วย

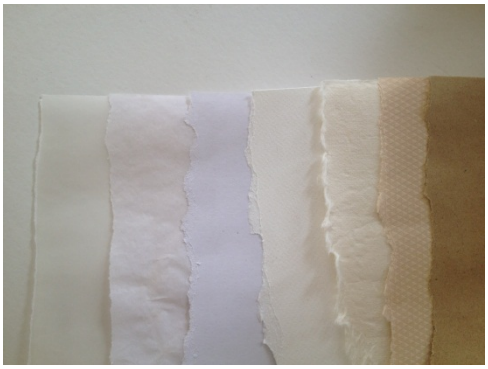
2.ขั้นตอนการศึกษา

ในงานออกแบบนี้ได้ทำการเริ่มจากศึกษารูปแบบของเนื้อกระดาษที่ต่างชนิดกัน โดยมุ่งเน้นในส่วนของคุณสมบัติความโปร่งแสงของกระดาษชนิดนั้นๆ ดังที่แสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 กระดาษแต่ละชนิด

จากนั้นทำการทดลองการฉีกเพื่อดูร่องรอยของเนื้อกระดาษแต่ละชนิดว่าเมื่อถูกฉีกด้วยมือแล้วจะเป็นอย่างไร มีความยากง่ายในการฉีกมากน้อยอย่างไรในกระดาษแต่ละชนิด ดังที่แสดงในรูปที่ 2 และรูปที่ 3

รูปที่ 2 ทดสอบรอยฉีก

รูปที่ 3 ทดสอบความความโปร่งแสง

ทำการทดลองวัสดุที่จะนำมาใช้ในการประกบเพื่อนซ่อนลวดลายของกระดาษในขณะที่ไม่ได้มองชิ้นงานผ่านแสง โดยการเลือกใช้แผ่น อะคริลิค (acrylic) สีขาวขุ่นในความหนาแตกต่างกัน เพื่อทดลองความโปร่งแสงว่าแต่ละขนาดนั้นยอมให้แสงผ่านมากน้อยกว่ากันเพียงใด และขนาดใดสามารถซ่อนลวดลายของกระดาษได้มิดชิดที่สุด ดังที่แสดงในรูปที่ 4

รูปที่ 4 *แผ่นอะคริลิค (acrylic) ความหนา0.1cm.-0.2cm.-และ0.3cm. ตามลำดับ*

จากนั้นหยิบยกเรื่องราวโดยอ้างอิงจากบทกวีของกวีชาวญี่ปุ่นที่มีชื่อว่า ไฮกุ (Haiku) ซึ่งเนื้อหาของบทกวีนั้นจะไหลเรื่อยตามธรรมชาติ สั้นกระชับ ตรงไปตรงมา และเป็นไปอย่างฉับพลัน ตามสภาวะสัจจะธรรม เรียบง่ายและตรงความรู้สึก ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการนำเสนอผลงานที่ใช้วิธีการที่เรียบง่ายที่สุดในการสร้างสรรค์ ดังในบทกวีที่ว่า

On a withered bough

A crow alone in perching;

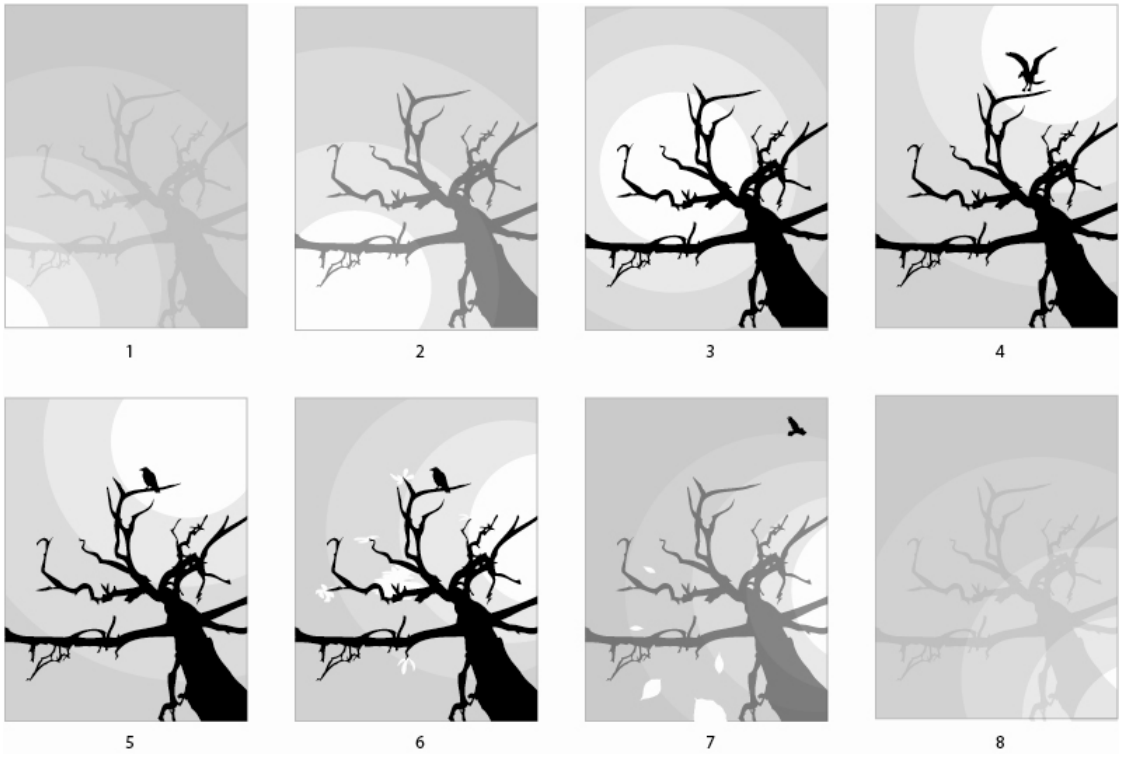
Autumn evening now.

บนคาคบไม้แห้งเหี่ยว

กาตัวหนึ่งลงเกาะเพียงโดดเดี่ยวลำพัง

ฤดูใบไม้ร่วงมาเยือนแล้ว

และทำการถ่ายทอดบทกวีดังกล่าวเป็นการเล่าเรื่องด้วยภาพ ดังในรูปที่ 5

รูปที่ 5 ถ่ายทอดเรื่องราวจากบทกวีด้วยภาพ

จากนั้นตัดกระดาษตามลายที่ได้ออกแบบไว้ และฉีกกระดาษเพื่อทำเป็นพื้นหลัง ดังในรูปที่ 6 และ รูปที่ 7

รูปที่ 6 ฉีกภาพพื้นหลัง

รูปที่ 7 ตัดในส่วนของภาพหลัก

ใช้แผ่นอะคริลิค (acrylic) ประกบเข้าทั้งสองด้าน ดังในรูปที่ 8

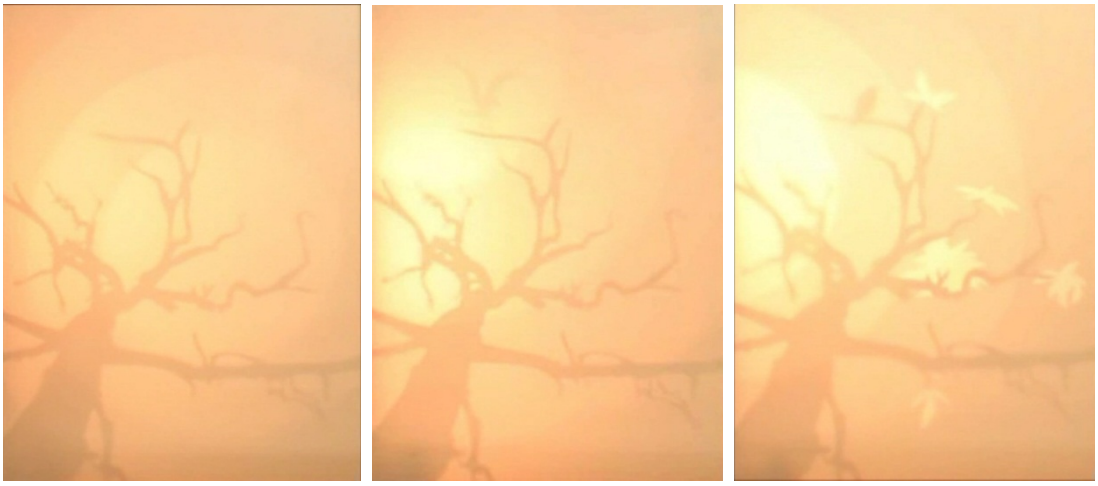
รูปที่ 8

นำผลงานไปติดตั้งในสถานที่จริง ด้วยการติดตั้งทับลงไปบนหน้าต่างของห้องทั้ง 8 บาน เรียงลำดับเรื่องราวตั้งแต่เริ่มจนจบเริ่มจากทางซ้ายและจบทางด้านขวา โดยเลือกมุมที่สามารถรับแสงธรรมชาติได้ในช่วงเช้าถึงช่วงเย็นดังในรูปที่ 9

รูปที่ 9 ติดตั้งผลงานเรียงจากซ้ายไปขวา

เมื่อมองผ่านแสงก็จะสามารถมองเห็นลวดลายที่ถูกซ่อนอยู่ด้านในดังในรูปที่ 10,11,12

รูปที่10 **รูปที่11** **รูปที่12**

3. ผลการวิเคราะห์

จากการออกแบบผลงานดังกล่าว สิ่งที่เกิดขึ้นทำให้สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ประเภทและสีของกระดาษที่ต่างกันก็มีผลอย่างมากในการส่งผ่านของแสง และในเรื่องของขนาดความหนาบางของแผ่น อะคริลิค (acrylic) ก็มีผลต่อการซ่อนลวดลายของกระดาษเช่นกัน ดังนั้นเมื่อได้ทำการทดลองตามที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว จึงได้ผลงานออกมาดังในรูปภาพที่ 9

4. บทสรุป

การถ่ายทอดข้อความหรือเรื่องราวนั้นสามารถทำได้หลายวิธีแตกต่างกันไป ซึ่งในผลงานชิ้นนี้ก็ได้เลือกที่จะหยิบเอาวิธีการที่เรียบง่ายที่สุด บวกกับสิ่งที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาตินั่นคือ แสง มาทำการถ่ายทอดเรื่องราวโดยการเล่าเรื่องด้วยภาพ โดยอาศัยแสงในการทำให้ภาพที่ถูกซ่อนอยู่ปรากฏขึ้น ตามช่วงเวลาของแสงในขณะนั้น โดยผู้ดูสามารถที่จะใช้จินตนาการร่วมกับภาพที่ได้เห็นตามช่วงเวลาของแสงนั้นๆ

ในส่วนของวัสดุที่ได้เลือกมาใช้นั้นสามารถที่จะพัฒนาได้อีก โดยใช้วัสดุเฉพาะทางและมีคุณสมบัติเหมาะสมมากกว่านี้ภายใต้เทคนิคดังกล่าว ซึ่งสามารถนำไปคิดต่อยอดเพื่อเป็นวัสดุในประดับตกแต่งสถาปัตยกรรมในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

Lorraine Ellis Harr. “Haiku Poetry.” Journal of Aesthetic Education. Vol. 9, No. 3 (Jul., 1975): pp. 112-119.

การออกแบบเรขศิลป์เชิงทดลองเพื่อให้ผู้ใช้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงสถานะสิ่งของ

EXPERIMENT IN GRAPHIC FOR USERS TO TRANSITION THE STATUS OF THING

เจษฎา วีสุวรรณ[1] **รศ.สุวิทย์ รัตนานันท์**[2] **อ.ธีรนพ หวังศิลปะคุณ**[2]

[1]นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปและการออกแบบมหาบัณฑิต สาขาออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปและการออกแบบมหาบัณฑิต สาขาออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

งานออกแบบที่ให้ผู้ใช้เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการออกแบบ (Users participation) คือการเปิดกว้างให้ผู้ใช้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดและเติมเต็มในงานออกแบบนั้นๆ เพื่อให้งานนั้นออกมาตามความพึงพอใจของผู้ใช้และมีความเป็นลักษณะเฉพาะบุคคลซึ่งขึ้นอยู่กับสิ่งที่ผู้ใช้สนใจว่าต้องการที่จะให้งานออกมาเป็นในลักษณะใด จากการหาข้อมูลในงานออกแบบประเภทการมีส่วนร่วมในกระบวนการออกแบบของผู้ใช้จึงทำให้เกิดความสนใจและการทดลองออกแบบสิ่งของที่สามารถทำให้ผู้ใช้เข้าไปมีบทบาทและมีส่วนในการกำหนดทิศทางให้กับสิ่งของและออกแบบได้ด้วยตนเองโดยผ่านการใช้งานบนสื่อประเภท 2 มิติ ซึ่งการทดลองนี้ได้สร้างรูปแบบขึ้นมาเป็นในลักษณะของอุปกรณ์หรือสิ่งของ รวมถึงการสร้างปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้ใช้โดยอาศัยความคุ้นชินของมนุษย์ในการรับรู้โดยการใช้รอยปรุเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้งาน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมในการออกแบบ ปฏิสัมพันธ์ กราฟิกดีไซน์

Abstract

The one of designs is that the users can participate in designing process(Users participation) ,so it opens to users that they can determine and complete their designs. Their designs will be satisfied to users and are unique individuals that depend on the users who want how their designs are. the research for users participation, it creates interesting and experiment in it and can determine aspect to object and design by themselves that use two- dimensional representation. This experiment makes up object or tool, including the interaction of users to the recognition of human perception that use perforated design to determine objective.

KEYWORDS: Users participation, Interaction, Graphic design

1.บทนำ

บ่อยครั้งที่ในงานประเภทกราฟิกดีไซน์จะมีความเกี่ยวข้องในเรื่องของการควบคุมของเหล่านักออกแบบที่จะเข้าไปกำหนดและควบคุมในเรื่องของการมองเห็น ควบคุมการใช้ตัวอักษร รูปแบบ สี และอื่นๆให้กับผู้ใช้แต่ในทางกลับกันแนวคิดของการมีส่วนร่วมในงานออกแบบนั้นต้องอาศัยผู้ใช้ให้เข้าไปมีบทบาทกับของสิ่งนั้นเพื่อเติมเต็มส่วนที่ขาดหายไปโดยผู้ใช้จะเป็นผู้เข้าไปกำหนดและสร้างเนื้อหาได้ด้วยตนเอง ซึ่งปัจจัยที่สำคัญๆ ของงานประเภทนี้คือ ง่ายต่อการใช้และสนุก

ดังนั้นจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาถึงรูปแบบและตัวเนื้อหาในงานออกแบบสิ่งของเชิงทดลองบนสื่อ 2 มิติ เพื่อที่จะให้ผู้ใช้สามารถเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์และความสัมพันธ์กับของสิ่งนี้ได้ตลอดจนสามารถเข้าไปกำหนดรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการใช้สี ตัวอักษร ภาพ สไตล์ ซึ่งกล่าวได้ว่าผู้ใช้นั้นจะเป็นผู้ที่จะเข้าไปกำหนดและควบคุมสิ่งต่างๆเหล่านี้ได้ด้วยตนเองรวมถึงการที่ผู้ใช้จะสามารถสร้างเนื้อหา กำหนดขอบเขตและความสนใจของตัวผู้ใช้เองที่มีต่อสิ่งของและสื่อสารออกมาในรูปแบบของตัวเองว่าต้องการจะให้งานออกมาเป็นในลักษณะใดโดยรูปแบบดังกล่าวได้ให้อิสระกับผู้ใช้ในการเข้าไปมีส่วนในการเชื่อมความสัมพันธ์กับสิ่งของและเปิดกว้างในการสร้างสรรค์งานจากสิ่งของ ทั้งนี้เพื่อจะเสนอมุมมองและไอเดียใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์งานออกแบบที่ต้องการจะปฏิเสธมุมมองและวิธีคิดแบบเก่าๆ ของงานออกแบบที่ฟังก์ชั่น ความงาม หรือแม้กระทั่งรูปแบบที่ถูกกำหนดมาแล้วโดยเหล่านักออกแบบ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้เชื่อมโยงและอ้างอิงจากดาดาและคอนสตรัคทิวิสม์ ที่ต้องการต่อต้านและปฏิเสธความงามของศิลปะที่ถูกกำหนดและตั้งกฎเกณฑ์โดยสังคมแบบทุนนิยมจากเหล่านายทุน ไม่ว่าจะเป็นภาพวาดหรืองานประติมากรรมเชิงโครงสร้าง ซึ่งทั้งดาดาและคอนสตรัคทิวิสม์นั้นได้สะท้อนออกมาว่างานศิลปะหรืองานออกแบบไม่จำเป็นต้องยึดติดอยู่กับคนกลุ่มหนึ่งเสมอไปแต่หากกลายเป็นพื้นที่ให้ศิลปินหรือคนทั่วไปสร้างสิ่งที่เขาเห็นและชอบขึ้นมาใหม่ผ่านการสร้างสรรค์ทางจินตนาการอย่างไม่มีขอบเขต

โครงการวิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษารูปแบบของการมีส่วนร่วมในการออกแบบบนสื่อ 2 มิติ โดยการออกแบบเรขศิลป์เชิงทดลองเพื่อให้ผู้ใช้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการเปลี่ยนแปลงสถานะสิ่งของที่สร้างขึ้น โดยมีรูปแบบและลักษณะที่เหมือนกันในทุกๆ ชิ้น เพื่อมุ่งเน้นการสร้างสรรค์งานที่หลากหลายสไตล์ระหว่างผู้ใช้ตลอดจนสามารถออกแบบสิ่งของนี้ให้กลายเป็นงานออกแบบที่มีความเป็นลักษณะเฉพาะบุคคล (Individual design)

2.ขั้นตอนการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้ได้ทำการศึกษาหารูปแบบที่จะสามารถนำพาผู้ใช้ให้เข้าไปสร้างปฏิสัมพันธ์ในการออกแบบเพื่อเปลี่ยนแปลงสถานะสิ่งของที่เหมือนๆกันและซ้ำกัน (Mass production) สู่ความเป็นลักษณะเฉพาะบุคคล (individual) ซึ่งจากรูปภาพดังกล่าวเป็นงานประเภทการมีส่วนร่วมในการออกแบบ (Participate Design) ดังที่แสดงในรูปที่ 1 ดังนั้นจึงได้นำมาคิดและวิเคราะห์ถึงรูปแบบและกระบวนการในการใช้งานของอุปกรณ์ที่จะสามารถเชื่อมโยงกับผู้ใช้ได้โดยไม่ต้องบ่งบอกถึงขั้นตอนในการใช้งาน

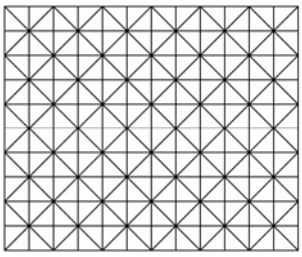
รูปที่ 1. งานออกแบบที่ต้องการให้ผู้ใช้เข้าไปมีบทบาทในเชิงออกแบบด้วยตนเอง

จากนั้นจึงได้ทำการทดลองและออกแบบวัตถุที่สนุกและง่ายต่อการใช้งานระหว่างผู้ใช้กับวัตถุชิ้นนี้และเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายต่อการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ในทางสากลที่มนุษย์ทุกคนสามารถเข้าใจและรับรู้ไปในทิศทางเดียวกันผ่านสัญลักษณ์และเครื่องหมายที่ถูกสร้างขึ้น ทั้งนี้แนวคิดดังกล่าวได้อ้างอิงและเชื่อมโยงจากสัญ-ศาสตร์ (Semiotics) โดยการหยิบยกประเด็นที่ว่าด้วยสัญญะหรือsign มาใช้ในการพัฒนางานออกแบบที่เป็นการทำข้อตกลงและเป็นที่รับรู้กันระหว่างผู้คนในเชิงสากลว่าสัญลักษณ์ (symbol) และเครื่องหมาย (Sign) นั้นให้ความหมายอย่างไรเมื่อถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารแทนภาษาและคำพูด ยกตัวอย่างเช่น ป้ายจราจร ไฟเขียว ไฟแดง ภาษามือ สัญญาณมือหรือเครื่องหมายอื่นๆ อีกมากมาย จากนั้นจึงได้ค้นหาและสังเกตถึงรูปแบบของเครื่องหมาย (Sign) ที่สามารถมีให้เห็นอยู่ได้ทั่วไปตามสิ่งของต่างๆ ที่อยู่ในชีวิตประจำวันของมนุษย์สุดท้ายจึงได้ค้นพบว่ารอยปรุที่เป็นในลักษณะของการเจาะทะลุนั้นเป็นการสื่อสารถึงเนื้อหาแบบการรับรู้โดยตรงก็ต่อเมื่อเครื่องหมายดังกล่าวถูกนำมาไว้บนสิ่งของเฉพาะรูปแบบที่ถูกกำหนดมาไว้แล้วอย่างเช่นกระดาษ ซึ่งความหมายในเชิงสัญญะของรอยปรุแบบเจาะทะลุบนกระดาษคือการฉีกออก การทำลายเพื่อให้หลุดพ้นออกจากรูปแบบเดิมๆ ที่วางไว้ การฉีก-ดึงเพื่อค้นหาสิ่งที่ถูกซ่อนอยู่ข้างใน โดยเครื่องหมายดังกล่าวมนุษย์ทุกคนสามารถเข้าใจและรับรู้ในทางสากลได้เป็นอย่างดีว่าใช้งานอย่างไรเมื่อเครื่องหมายเหล่านี้มาปรากฏอยู่บนสื่อ 2 มิติ ที่เป็นกระดาษ เช่น กล่องขนม ทิชชู่ คูปองส่วนลดและอื่นๆ อีกมากมายด้วยเหตุนี้จึงได้นำเอาเครื่องหมายดังกล่าวมาใช้ในงานออกแบบโดยวัสดุที่นำมาใช้ก็คือกระดาษ

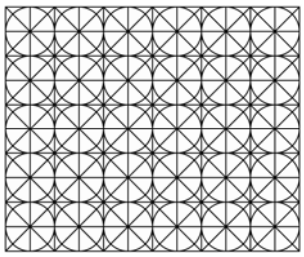
จากการสังเกตถึงรอยปรุแบบการเจาะทะลุบนสิ่งของต่างๆ ที่มนุษย์สามารถเห็นและพอเจอได้ทั่วไปนั้นจะมีลักษณะเป็นเส้นแนวตรง (linear) ไม่ซับซ้อนแต่ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดแบบการให้อิสระกับผู้ใช้ในการสร้างงานและรวมถึงการปลดปล่อยจินตนาการของผู้ใช้ที่มีต่อวัตถุสิ่งนี้จึงได้ทำการทดลองและพัฒนาสร้างรอยปรุที่ไม่ตายตัว แต่จะเป็นในลักษณะของการที่เส้นทุกเส้นนั้นสามารถเชื่อมโยงถึงกันได้หมดเพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับผู้ใช้ในการมีอิสระที่จะสามารถฉีกได้ในหลายๆ รูปแบบ

จากนั้นเมื่อค้นหารูปแบบที่สามารถเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ได้แล้วจึงได้ทำการศึกษาและคิดค้นรูปแบบในส่วนของ Pattern ที่อยู่บนกระดาษเพื่อที่จะนำมาทำเป็นเส้นปรุโดยได้ทำการคิดค้นลายที่จะสามารถออกแบบได้ในส่วนของตัวอักษรและภาพ ทั้งนี้การทดลองในการออกแบบ Pattern ที่เป็นในลักษณะของเส้นปรุลงบนกระดาษและได้ทดลองทำแบบร่างออกมาทั้งหมดสามแบบด้วยกันแบบที่หนึ่งได้ทำการทดลองออกแบบมาให้มีความเป็น Geometric form โดยการใช้รูปทรงเลขาคณิตซึ่งรูปแบบของลายก็จะดูแข็งๆ ไม่ free form ดังที่แสดงในรูปที่ 2 ส่วนแบบที่สองที่ได้ทดลองนั้นมีการออกแบบเพิ่มเติมจากแบบแรกโดยการใส่เส้นโค้งเข้าไปเพื่อให้ดูมีความโค้ง เว้า มากขึ้น ดังที่แสดงในรูปที่ 3 ส่วนแบบที่สามได้ทดลองทำออกมาเพื่อให้เส้นมีความเป็น free form และมีความ curve ในตัว ดังที่แสดงในรูปที่ 4 และสื่อที่จะนำมาใช้ในการ

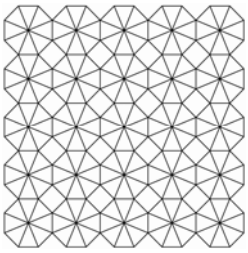
สร้างอุปกรณ์ชิ้นนี้ซึ่งก็คือกระดาษนั้นได้ใช้สีของกระดาษจำนวน 16 สี ในจำนวนทั้งหมด 50 แผ่น โดยการเรียงเฉดสีจากสีโทนอ่อน ไปยัง สีโทนเข้ม

รูปที่ 2. การออกแบบ Pattern ในลักษณะของ Geomatric form

รูปที่ 3. การออกแบบ Pattern เพื่อให้เส้นดูมีความโค้งและเว้ามากขึ้น

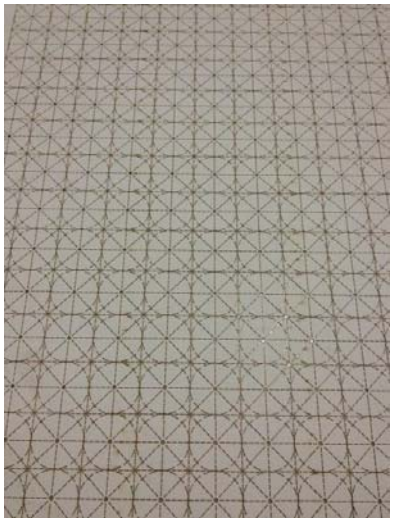
รูปที่ 4. การออกแบบ Pattern เพื่อให้เส้นมีความ Free form และ Curve

ทั้งนี้เพื่อให้มีความสอดคล้องในเรื่องขององค์ประกอบของงานออกแบบกราฟิกที่ให้ความสำคัญกับการใช้สีมากจึงได้ใช้สีในหลายๆ สีเพื่อทางเลือกในการใช้งานของตัวผู้ใช้เองส่วนสาเหตุและแรงจูงใจที่ต้องการใช้กระดาษในจำนวนเหล่านี้ก็เพราะว่าความหนาของกระดาษในจำนวนนี้จะช่วยเพิ่มทางเลือกให้ผู้ใช้นั้นได้เล่นกับความลึกและโครงสร้างของวัตถุในแต่ละแผ่นจนทำให้การสร้างสรรค์งานนั้นมีมิติมากขึ้น

ซึ่งขั้นตอนต่อไปที่ได้ทำการทดลองนั้นจะเป็นในเรื่องของกระบวนการผลิต ซึ่งงานชิ้นนี้ได้ทำการทดลองผลิตขึ้นมาในระบบอุตสาหกรรมและได้ทำการทดลองกระบวนการผลิตในหลายๆรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการผลิตที่เกิดจากเครื่อง CNC ตลอดจนการสร้างแม่พิมพ์ปั้มกระดาษขึ้นมา ซึ่งในครั้งแรกนั้นได้ทำการทดลองและค้นหาความพอดีในเรื่องของระยะห่างระหว่างเส้นประแต่ละเส้นเพื่อให้ผู้ใช้นั้นง่ายต่อการเข้าไปใช้งานในการฉีกมากสุดโดยได้ทำการทดลองความห่างของเส้นรอบแรกอยู่ที่ 2:1 มิลลิเมตรโดยการใช้เครื่อง CNC ยิงลงบนกระดาษ และเมื่อนำมาทดลองฉีกก็ได้พบว่าสเกลที่ 2:1 มิลลิเมตรนั้นยังไม่สามารถใช้งานได้ง่ายอย่างที่ต้องการ จากนั้นจึงได้ทำการทดลองขนาดของเส้นที่ 1:1 มิลลิเมตร อีกครั้งและผลสรุปว่าระยะห่างของเส้นที่ 1:1 มิลลิเมตรนั้นสามารถง่ายต่อการฉีกมากที่สุด จากนั้นจึงได้ทำการผลิตตัวอุปกรณ์ชิ้นนี้โดยการใช้เครื่อง CNC ออกมาสองแบบด้วยกัน ดังที่แสดงในรูปที่ 5 และรูปที่ 6 แต่ก็ได้เจอปัญหาในเรื่องของรอยไหม้บนกระดาษที่เยอะจนเกินไปและอีกทั้งยังเจอปัญหาในเรื่องการวาง lay out ของกระดาษลงบนเครื่องที่ไม่สม่ำเสมอกัน เลยทำให้งานที่ออกมานั้นเส้นของแต่ละแผ่นไม่ตรงกันเมื่อนำมาซ้อนกันของกระดาษในแต่ละแผ่น อีกทั้งต้นทุนในการผลิตนั้นราคาค่อนข้างสูง จากนั้นจึงได้หันมาทดลองการผลิตโดยการทำแม่พิมพ์ปั้มกระดาษแทน ดังที่แสดงในรูปที่ 7 และเมื่อนำไปปั้มลงบนกระดาษเพื่อสร้าง pattern ที่เป็นในลักษณะของรอยปรุผลที่ออกมาคือเส้นปรุบนกระดาษในแต่ละแผ่น นั้นสม่ำเสมอและเท่ากัน อีกทั้งการผลิตงานแม่พิมพ์ปั้มกระดาษนั้นสามารถผลิตซ้ำได้เรื่อยๆตามที่ต้องการและต้นทุนในการผลิตนั้นถูกกว่าการผลิตจากเครื่อง CNC

รูปที่ 5. ขั้นตอนในการทดลองและผลิตจากระบบอุตสาหกรรม โดยการใช้เครื่อง CNC ยิงลงบนกระดาษในลักษณะของเส้นปรุ ตามแบบที่ 1

รูปที่ 6. ขั้นตอนในการทดลองและผลิตจากระบบอุตสาหกรรม โดยการใช้เครื่อง CNC ยิงลงบนกระดาษในลักษณะของเส้นปรุ ตามแบบที่ 2

รูปที่ 7. ทำการทดลองสร้างแม่พิมพ์ปั๊มกระดาษขึ้นมาที่ระยะห่างของเส้น ขนาด1:1 มิลลิเมตร โดยการนำ Pattern ในแบบที่3 มาใช้ในการสร้างรูปแบบของตัวบล็อก รวมถึงการทดลองปั๊มลงบนกระดาษ

จากนั้นก็นำมาสู่ขั้นตอนของการผลิตออกมาในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ทั้งนี้เพื่อให้ง่ายต่อการใช้งานของตัวผู้ใช้เอง จึงทำให้เกิดแนวคิดในการสร้างผลิตภัณฑ์ที่ให้ความคุ้นชินกับผู้คนในเชิงรูปแบบ รูปลักษณ์ หรือลักษณะของสิ่งของที่มีอยู่แล้วซึ่งได้ทดลองทำออกมาเป็นหนังสือที่สามารถฉีกออกเป็นใบๆ เวลาที่ผู้ใช้จะนำมาใช้งานในแต่ละครั้งได้ รวมถึงการคิด Package ที่สามารถเอานำงานที่เกิดจากการผับหรือฉีกของตัวอุปกรณ์ชิ้นนี้มาใส่และแขวนบนผนังได้ เมื่องานนั้นออกมาดั่งที่ผู้ใช้นั้นพึงพอใจแล้วต้องการที่จะนำมาโชว์โดยการใส่กรอบไว้เพื่อให้ดูว่างานชิ้นนี้เสมือนเป็นงานศิลปะ ดังที่แสดงในรูปที่ 8

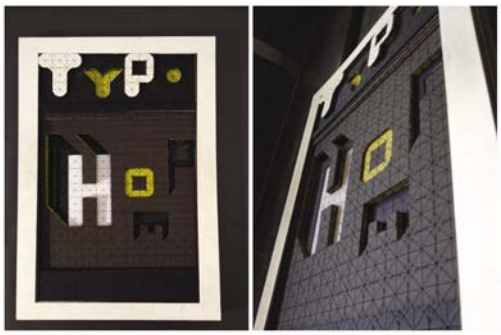
รูปที่ 8. ทดลองสร้างสิ่งของที่ง่ายต่อการใช้งานระหว่างผู้ใช้ในแต่ละครั้ง โดยทำออกมาเป็นหนังสือที่สามารถฉีกเป็นใบๆ ได้ในแต่ละครั้ง รวมถึงการสร้างอุปกรณ์สำหรับโชว์งานที่ผู้ใช้นั้นสร้างขึ้นมา

3. ผลการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้นำมาทดลองใช้โดยให้ผู้ใช้จำนวน 5 คน นั้นเข้าไปมีส่วนร่วมในการออกแบบเพื่อเปลี่ยนแปลงสถานะสิ่งของจากที่เหมือนๆ กันจนกลายเป็นงานที่มีความเป็นลักษณะเฉพาะบุคคลซึ่งกระบวนการในการใช้งานนั้นขึ้นอยู่กับความตั้งใจและความสนใจของตัวผู้ใช้เองรวมถึงการมีบทบาทที่อิสระในการเข้าไปใช้งานไม่ว่าจะด้วยการนำไปฉีก หรือพับซึ่งก็จะได้รูปแบบที่แตกต่างกันออกไปทั้งหมด 5 แบบด้วยกัน รวมถึงการสร้างงานจากอุปกรณ์ดังกล่าวออกมาที่เป็นทั้ง ภาพ 2 มิติ และ ภาพ 3 มิติแบบที่ 1 ผู้ใช้ได้มีการออกแบบทดลองเล่นกับความลึกในแต่ละส่วนของรูปทรงเลขาคณิตและความเชื่อมโยงกันในแต่ละชั้นของกระดาษ (ดังที่ในรูปที่ 9)แบบที่ 2 ผู้ใช้นั้นได้ทดลองทำออกมาในรูปแบบตัวอักษรที่มีความลึกในแต่ละตัวไม่เท่ากัน (ดังรูปที่ 10) แบบที่ 3 ผู้ใช้ได้ลองทำออกมาในแบบของการสื่อสารด้วยภาพอีกทั้งยังเล่นในเรื่องของการเชื่อมต่อของชั้นกระดาษในแต่ละแผ่นที่มีการดึงชิ้นส่วนของกระดาษแผ่นอื่นๆ ออกมาให้เชื่อมโยงกันเพื่อสร้างมิติให้กับงานโดยการทำออกมาเป็น 3 มิติ (รูปที่ 11) แบบที่ 4 และ 5 ผู้ใช้ได้ทดลองทำออกมาโดยการฉีกกระดาษเพื่อให้เป็นรูปทรงแบบอิสระและนำกลับไปสอดเข้ากับกระดาษในชั้นอื่นๆของกระดาษ โดยการซ้อนทับกันไปเรื่อยๆจนเกิดออกมาเป็นรูปแบบ 3มิติ ส่วนแบบที่ 5 ผู้ใช้ได้ทำการทดลองและออกแบบในลักษณะของภาพที่ได้มีการฉีกกระดาษในแต่ละชั้นโดยไล่ขนาดความยาวในแต่ละแผ่นและดึงชิ้นส่วนในแต่ละแผ่นให้ทะลุออกมาจากกรอบ เพื่อให้งานเกิดมิติและมีชีวิตชีวามากขึ้น (รูปที่ 12)

รูปที่ 9. ผู้ใช้ได้ทดลองเล่นกับความลึกในแต่ส่วนของรูปทรงเรขาคณิต

รูปที่ 10. ผู้ใช้ได้ทดลองทำออกมาในรูปแบบของตัวอักษรที่มีความลึกในแต่ละตัวที่ไม่เท่ากัน

รูปที่ 11. ผู้ใช้ได้ลองทำออกมาในแบบของการสื่อสารด้วยภาพ อีกทั้งยังเล่นในเรื่องของการเชื่อมต่อของชั้นกระดาษในแต่ละแผ่นเพื่อสร้างงานให้ออกมาในลักษณะของงาน 3 มิติ

รูปที่ 12. ผู้ใช้ได้ทำการทดลองและออกแบบในลักษณะการสื่อสารด้วยภาพที่ได้มีการฉีกกระดาษในแต่ละชั้นของกระดาษโดยขนาดความยาวในแต่ละแผ่นและดึงชิ้นส่วนของแต่ละแผ่นให้ทะลุออกมาจากกรอบ

ผลของการวิจัยและการทดลองครั้งนี้ผู้ใช้นั้นได้เกิดการใช้ความคิดสร้างสรรค์ทางจินตนาการในเชิงออกแบบกับอุปกรณ์สิ่งนี้เป็นอย่างมาก โดยการเข้าไปเริ่มต้นใช้งานจากสิ่งของที่มีลักษณะและรูปแบบที่เหมือนๆ กันทุกชิ้น(Mass produced product) จนสุดท้ายสามารถสร้างออกมาให้เป็นงานศิลปะในเชิงประติมากรรมกระดาษที่หลากหลายรูปแบบโดยที่ไม่ซ้ำกันเลยในแต่ละชิ้น เนื่องจากในแต่ละคนนั้นย่อมมีบุคคลิกและความชอบ ความสนใจ ที่แตกต่างกันออกไปดังนั้นการสื่อสารผ่านงานนั้นก็ย่อมมีความแตกต่างด้วยเช่นกัน

4. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการวิจัย

ในการทดลองงานออกแบบเรขศิลป์ครั้งนี้ทำให้ผู้ใช้นั้นได้เกิดความคิดและมุมมองใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์งานศิลปะหรืองานออกแบบและสร้างทางเลือกทางการออกแบบในรูปแบบที่ผู้ใช้สนใจและต้องการจะให้เป็น รวมถึงการใช้จิตวิทยาในเชิงการพัฒนาหรือสร้างความมั่นใจในกระบวนการออกแบบ โดยผลของการทดลองนี้ผู้ใช้นั้นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการออกแบบด้วยตัวเองจนเกิดออกมาเป็นงานที่หลากหลายสไตล์และหลากหลายทางความคิดของตัวผู้ใช้เองจนสามารถพัฒนาจากสิ่งของที่มีความเป็น Mass production จนกระทั่งออกมาเป็นงานที่มีความเป็นลักษะเฉพาะบุคคล ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือการเปลี่ยนถ่ายสถานะจากความเป็น Mass ไปสู่งานความเป็น individuality

4.2 ข้อเสนอแนะ

การทดลองออกแบบเรขศิลป์ชิ้นนี้สามารถนำไปพัฒนาต่อได้ทั้งทางด้าน Product design และ Graphic design ที่เน้นการสร้างความมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้กับสิ่งของรวมถึงการสร้างการมีส่วนร่วมในงานออกแบบระหว่างผู้ใช้กับสิ่งของได้ด้วยตนเอง อีกทั้งสามารถนำไปใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในวิชาศิลปะของเด็กประถม ได้ ทั้งนี้เพื่อช่วยเสริมสร้างสรรค์จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับสังคมในยุคปัจจุบันและอนาคต

เอกสารอ้างอิง

Nicola Bednarek Brower. Participate designing with user-generated content. 1st ed. New York : Princeton Architectural Press, 2011.

การออกแบบเครื่องครัวสมัยใหม่จากวัตถุดิบเก่าผ่านกรรมวิธีดั้งเดิม

THE MODEM KITCHENWARE IS MADE FROM SECONDHAND MATERIAL WITH TRADITIONAL METHODES

ณรงค์พล บุญสาใจ[1] ร.ศ.สุวิทย์ รัตนานันท์[2] อ. อรพรรณ Marc Schafer[2]

[1]นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปและการออกแบบมหาบัณฑิต สาขาออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปและการออกแบบมหาบัณฑิต สาขาออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

ในทุกวันนี้รูปแบบเครื่องครัวมีให้เลือกมากมายหลากหลายรูปแบบอันเนื่องมากจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนทำให้ต้องการเครื่องครัวที่มีรูปแบบที่สามารถใช้งานได้หลากหลาย จึงทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านวัตถุดิบและกระบวนการผลิตที่ทันสมัยขึ้นเพื่อให้ตอบสนองต่อการใช้งานในทุกรูปแบบแตกต่างจากเครื่องครัวในอดีตที่สามารถผลิตได้เองและใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติ

คำสำคัญ : เครื่องครัว, วัตถุดิบ, กระบวนการผลิต

Abstract

Today, the key to the selection of variants that are due to lifestyle change that you want to have a kitchen that can be used for a variety of applications. As a result, the development of modern materials and manufacturing processes in order to respond. For use in all types of cookware in the past but can not own the production and use of natural raw material.

KEYWORDS : kitchen, raw material , process

1. บทนำ

อาจกล่าวได้ว่าเครื่องครัวในปัจจุบันนั้นมีรูปแบบให้เลือกมากมาย และหลากหลายแล้วแต่การนำไปใช้งาน อันเนื่องมาจากเทคโนโลยีในการผลิตที่ถูกพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นและตัววัตถุดิบก็ถูกพัฒนาควบคู่ไปเพื่อให้เหมาะสมกับวิธีการขึ้นรูปจนทำให้ในปัจจุบันรูปแบบเครื่องครัวมีสีสันและลวดลายที่แตกต่างกันไปแล้วแต่การนำไปใช้งานแตกต่างจากในอดีตที่เครื่องครัวจะผลิตจากวัตถุดิบที่ได้จากธรรมชาติและมีรูปแบบซ้ำๆอาจเนื่องมาจากในอดีตยังไม่มีเทคโนโลยีในการผลิตดีเท่าที่ควร

ดังนั้นจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาเรื่องรูปแบบของ เครื่องครัวสมัยใหม่โดยรวบรวมข้อมูลของงานออกแบบเครื่องครัวที่มีอยู่ในปัจจุบันเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมกับการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไปในปัจจุบันและยังสามารถผลิตได้จากวัตถุดิบธรรมชาติ

โครงการวิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาเรื่องเครื่องครัวและประวัติเครื่องปั้นดินเผาไทยเพื่อนำมาการออกแบบและพัฒนาเครื่องครัวให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและยังเป็นการนำประโยชน์และเอกลักษณ์ของงานเครื่องปั้นดินเผามาสร้างสรรค์งานออกแบบให้กลับมามีประโยชน์อย่างที่เคยเป็นเหมือนเช่นอดีต

2.ขั้นตอนการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้ได้ทำการศึกษาประวัติเครื่องครัวในอดีตและเครื่องครัวในปัจจุบันมาทำการวิเคราะห์เพื่อหารูปแบบงานที่เหมาะสมและเข้ากับการใช้ชีวิต

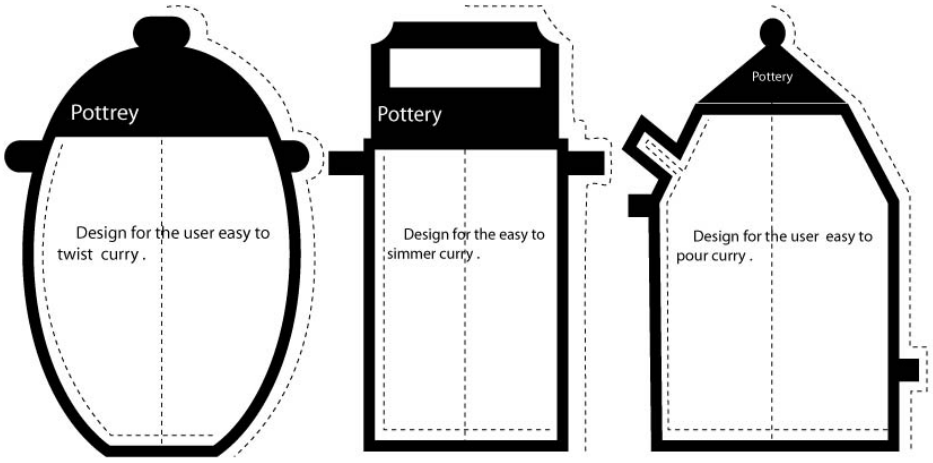
รูปที่1.งานออกแบบเครื่องใช้ในครัวที่สามารถใช้ได้มากกว่าเป็นภาชนะใส่อาหาร

รูปที่2.งานออกแบบเครื่องครัวสมัยอดีตที่มีเอกลักษณ์ของสีเนื้อดินเป็นสีส้มแดง

จากนั้นจึงได้นำรวบรวมข้อมูลของงานออกแบบเครื่องครัวในปัจจุบันที่มีรูปแบบที่สามาหยิบจับได้ง่ายและสามารถใช้งานได้หลายรูปแบบมาวิเคราะห์เพื่อหาข้อดีต่าง ๆ มาปรับใช้ในงานและได้รวบรวมหาข้อมูลเกี่ยววัตถุดิบจะมาทำการผลิต

จากข้อมูลดังกล่าวจึงได้ทำการออกแบบชิ้นงานโดยที่ได้รวบรวมข้อมูลต่างที่จะนำมาพัฒนาเครื่องครัวให้เหมาะสมกับความต้องการของการใช้ชีวิตในปัจจุบันดังจะเห็นได้จากรูปที่ 3 และ 4

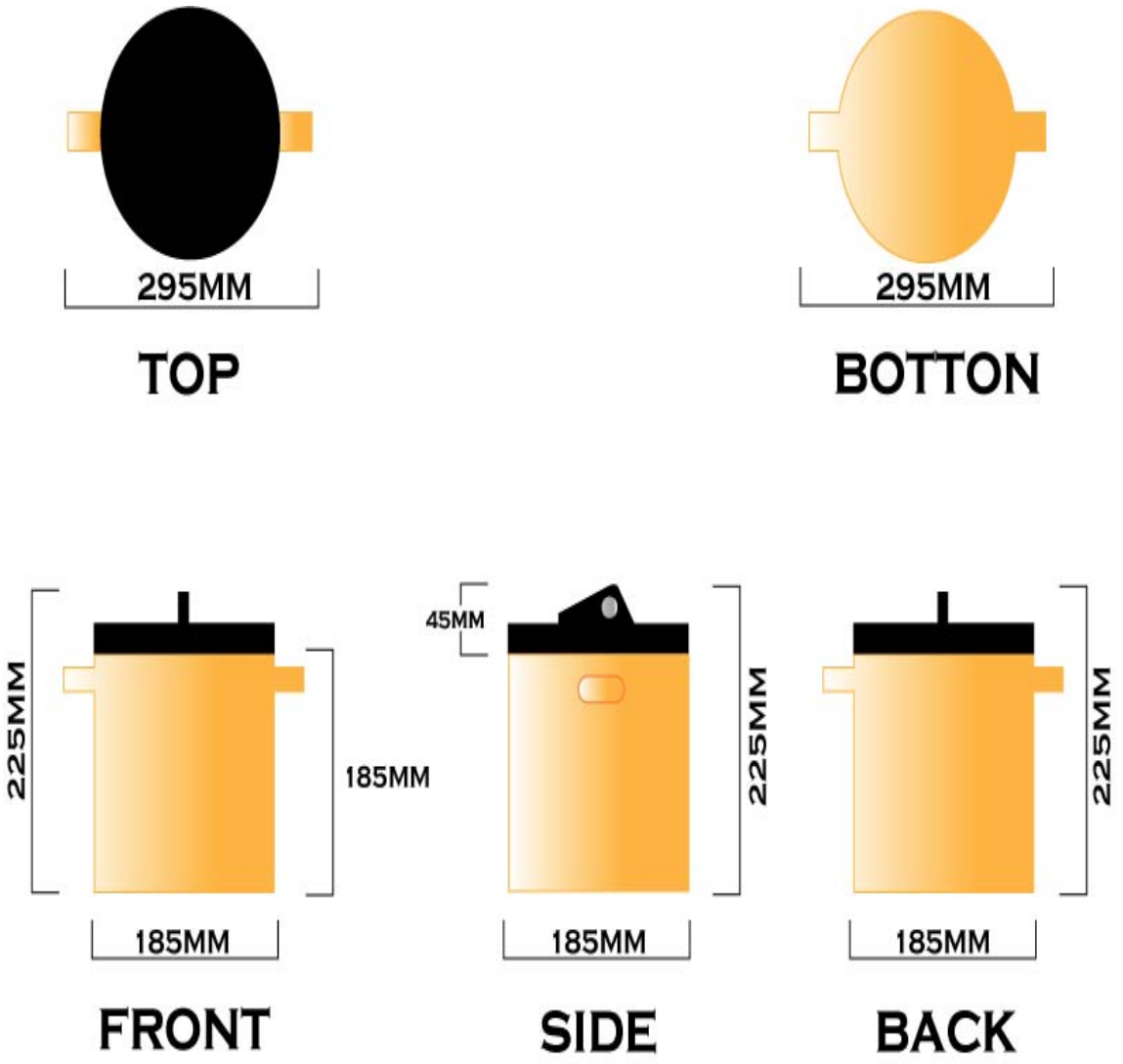

รูปที่3. แบบร่าง 2 มิติ

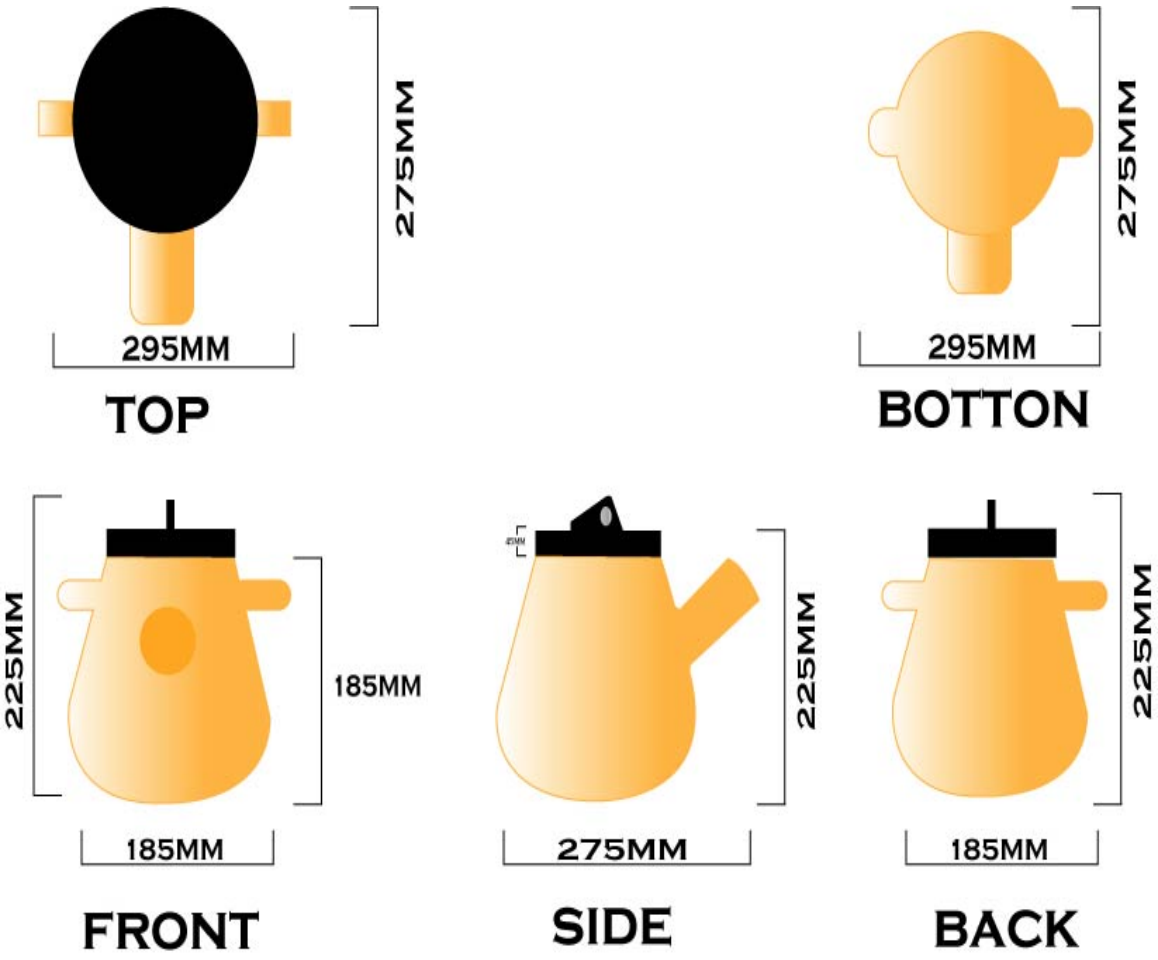

รูปที่ 4. ชิ้นงานที่ขึ้นรูปขนาดเท่าจริง

จากทดลองออกแบบแล้วทำตัวงานขึ้นมาพบว่าขนาดของเครื่องครัวที่ออกแบบนั้นมีขนาดที่ใหญ่และมีน้ำหนักมาก และหูจับตัวหม้อนั้นมีขนาดที่เล็กจนเกินไปทำให้ไม่สามารถใช้งานได้สะดวกส่วนตัวฝานั้นก็มีรูปแบบที่ใหญ่จนเกินไปทำให้เมื่อเวลาลาจะหยิบจับใช้งานตัวฝาเพื่อเปิดขึ้นนั้นค่อนข้างยากเพราะตัวหูจับตัวฝายังมีขนาดที่ไม่เหมาะมือเท่าที่ควรดั้งนั้นจึงทำการออกแบบโดยนำปัญหาจากงานออกแบบชิ้นแรกมาเป็นโจทย์เพื่อแก้ปัญหาดังจะเห็นได้จากภาพที่ 5 และ 6

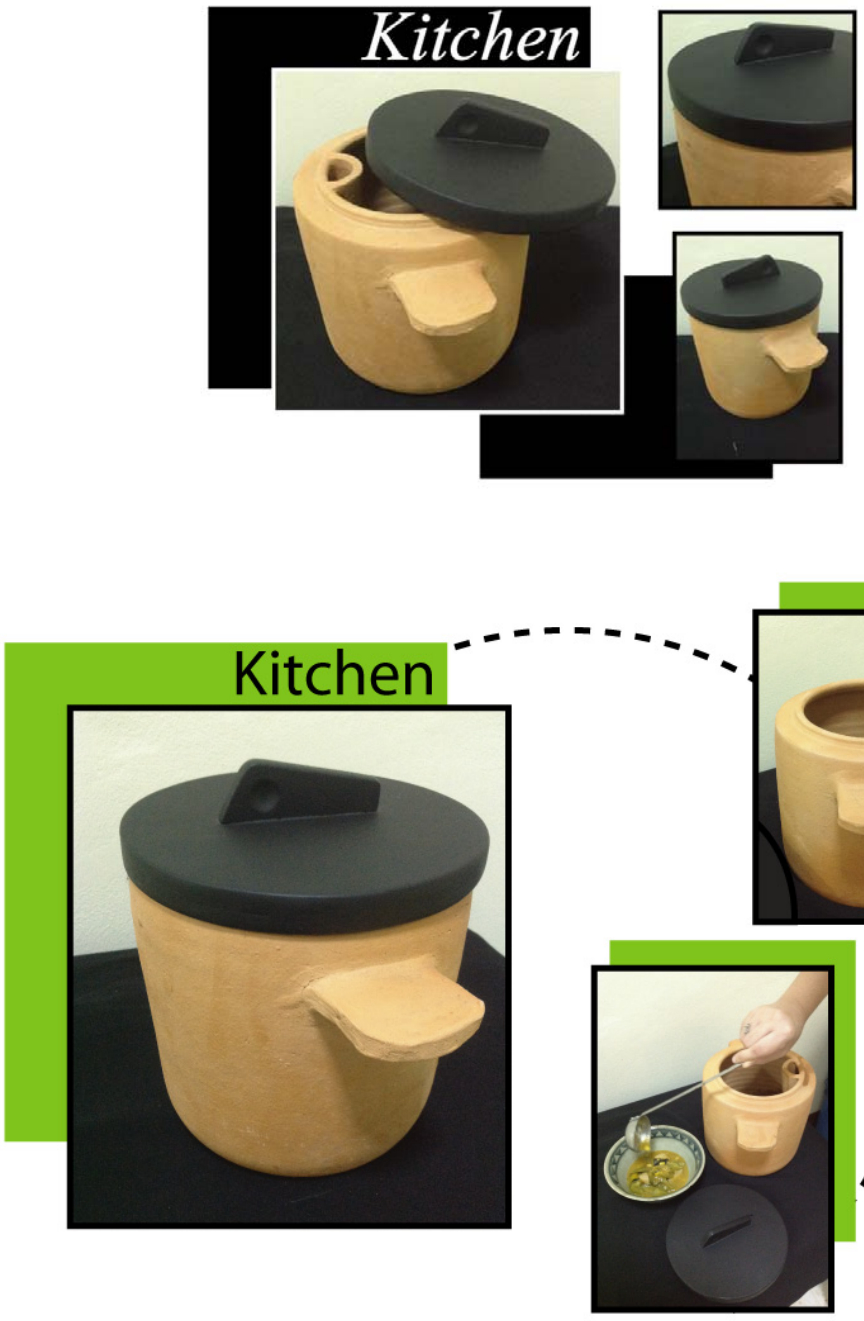

รูปที่ 5.ได้ทำการออกแบบและปรับขนาดของตัวชิ้นงานโดยตัวฝาได้ทดลองนำไม้เข้ามาใช้

รูปที่ 6. ได้ทำการออกแบบและปรับขนาดของตัวชิ้นงานโดดตัวฝาได้นำไม้เขามาใช้
และเพิ่มลักษณะพิเศษหัวตัวชิ้นงานโดยเพิ่มตัวมวยการเพื่อให้ง่ายต่อกาใช้งาน

เมื่อสรุปงานออกแบบได้แล้วจึงได้นำรูปแบบที่ปรับแก้ไปทดลองขึ้นรูปและนำไปใช้งานจริงดังจะเห็นได้จากภาพที่ 7 และ 8

รูปที่ 7 การนำไม้เข้ามาแทนตัวฝาที่เป็นเครื่องปั้นดินเผาและเพิ่มช่องตัวกรองภายในชิ้นงาน

จากการทดลองพบว่าหูจับที่มีขนาดใหญ่ขึ้นนั้นทำให้สามารถหยิบจับและใช้งานได้ง่ายขึ้นส่วนตัวหูจับตัวฝานั้นได้ทำการออกแบบให้จับยกได้ง่ายขึ้นและในตัวหม้อเองนั้นก็มีช่องสำหรับไว้กรองเศษอาหารหรือเศษเครื่องแกงที่ไม่ต้องการเมื่อนำไปประกอบอาหารพบว่าสามารถใช้งานได้และมีน้ำหนักเบาโดยได้ทดลองทำอาหารดังรูป

รูปที่ 8. การนำไม้เข้ามาแทนฝาและเพิ่มมวยกาเพื่อให้ง่ายต่อการใช้งาน

จากการทดลองพบว่างานออกแบบตัวงานชิ้นนี้ได้เพิ่มลักษณะในการจับยกเพื่อให้สามารถยกเท่ได้ง่ายจะเห็นได้ชัดตรงตัวฝาจะมีล่องสำหรับให้สามารถยกจับได้ง่ายขึ้นบวกกับตัวหูจับทำให้การยกเท่นั้นสามารถทำได้ง่าย

3. ผลการวิเคราะห์

จากการทดลองและปรับรูปแบบงานออกแบบพบว่าเมื่อนำไปใช้งานตัวหูจับที่มีขนาดใหญ่ขึ้นนั้นเมื่อนำไปทดลองใช้สามารถยกตัวหม้อได้ง่ายขึ้นและขนาดตัวหม้อที่เล็กลงนั้นทำให้มีน้ำหนักเบาเมื่อนำไปทดลองปรุงอาหารพบว่าทั้งน้ำและเครื่องปรุงต่างๆที่เติมลงไปนั้นมีน้ำหนักพอดีเมื่อทำการปรุงอาหารจริงส่วนตัวฝานั้นสามารถหยิบจับได้ง่ายขึ้น

4. บทสรุป

สรุปผลการวิจัย “งานออกแบบเครื่องครัวสมัยใหม่จากวัตถุดิบเก่าผ่านกรรมวิธีดั้งเดิม”เป็นการนำงานเครื่องปั้นดินเผามาผ่านกระบวนการออกแบบและสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดตัวเครื่องครัวที่เหมาะสมกับการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไปในปัจจุบันและยังเป็นการนำวัตถุดิบธรรมชาติที่หาได้ตามง่ายมาผ่านวิธีคิดเพื่อสร้างสรรค์ให้เหมาะกับกับใช้งานที่หลากหลายแล้วแต่ตัวผู้ใช้ต้องการ

4.2 ข้อเสนอแนะ

งานออกแบบเครื่องครัวสมัยใหม่จากวัตถุดิบเก่าผ่านกรรมวิธีดั้งเดิมนี้สามารถนำไปพัฒนาต่อได้เพราะว่างานเครื่องปั้นดินเผาในทุกวันนี้ถูกลดคุณค่าลงดังจะเห็นได้จากราคาที่ถูกลงและการนำไปใช้ตกแต่งเพื่อความสวยงานมากกว่าประโยชน์ของตัวมันเองและงานเครื่องปั้นดินเผายังเป็นภูมิปัญญาของคนในอดีตและงานเครื่องปั้นดินเผายังสามารถเล่าเรื่องในอดีต ผ่านรูปทรงและลวดลายเพราะฉะนั้นเราจึงควรจะนำงานเครื่องปั้นดินเผามาพัฒนาต่อเพื่อไม่ให้งานเครื่องปั้นดินเผาไทยค่อยๆสูญหายไปตามยุคสมัย

เอกสารอ้างอิง

ประชา สุวรีรานนท์.“ดีไซน์ + คัดเจอร์2 : สำนักพิมพ์อ่าน
ทิม บราวน์ เขียน นุจรี นาคเจริญวารี แปล “CHANGE BY DESIGN” : BUSINESS SERIES
วัชระ วชิรภัทรกุล. “การออกแบบผลิตภัณฑ์แจกัน ชุด สืบสารวัฒนธรรมบ้านเชียง”
ปริวรรณ ธรรมปรีชากร และคณะ.เครื่องถ้วยในประเทศไทย. บริษัท โอสถสภา (เต็กเฮงหยู) จำกัด
เครื่องปั้นดินเผา. สำนักพิมพ์คติ

โครงการออกแบบชุบชีวิตใหม่ให้กับของเหลือใช้

NEW LIVES FOR OLD SOULS

ประสพสุข ไชยรัตน์[1] ร.ศ.ไพจิตร อึ่งศิริวัฒน์[2] และ DEVID SCHAFER[2]

[1] นักศึกษาหลักสูตรศิลปะมหาบัณฑิต สาขาการออกแบบ

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปะมหาบัณฑิต สาขาการออกแบบ

บทคัดย่อ

โครงการออกแบบชุดนี้คำนึงถึงเครื่องตกแต่งบ้านที่ถูกละทิ้ง เชื่อได้ว่าเครื่องตกแต่งบ้านเหล้านั้นไม่ได้เสียความเป็นตัวตนไปจากการถูกละเลย โครงการออกแบบนี้จึงได้พยายามนำเสนอคุณค่า และ ศักยภาพของเครื่องตกแต่งบ้านที่ได้ผ่านการพัฒนา เครื่องตกแต่งบ้านที่ถูกละลายคล้ายขยะ จะถูกชุบชีวิตมาใหม่ด้วยการปรับปรุงรูปลักษณ์ เปลี่ยนแปลงวิธีการใช้งาน และเนรมิตรชีวิตใหม่ให้แตกต่างจากเครื่องตกแต่งบ้านแบบเดิมๆ เพื่อสร้างสรรค์การใช้ทรัพยากรเหลือใช้ให้เกิดประโยชน์และสร้างผลงานส่วนบุคคล จากการทดลองเชื่อมปฏิสัมพันธุ์ระหว่างวัสดุหลักและวัสดุรองนั้น จำเป็นต้องใช้กลวิธีการมัดอย่างกลมกลืนเพื่อไม่ให้เป็นการรบกวนภาพลักษณ์ของวัสดุเดิมมากจนเกินไป

คำสำคัญ : ศึกษาต่อ, DEVID SCHAFER, ปริญญาโท, มหาวิทยาลัย รังสิต

Abstract

This project care about furniture that has been discarded. I believe that something witch has been discarded has not been lost and this project attempts to show the value and potential of old furniture. Furniture was modified, transformed and redesigned in order give it a new life to creatively make use of an over looked, as well as produce an individual piece of work. The technique of tying and binding was developed as a way to combine parts and fragments where the joint between old and new could remind legible as well as reversible

KEYWORDS: GRADUATE STUDENTS, DEVID SCHAFER, MASTER DEGREE, RANGSIT UNIVERSITY

1. บทนำ

เครื่องตกแต่งบ้านที่ถูกละเลยที่รอกำจัดนั้นยังไม่หมดไป เกิดการผุ พัง ตามสภาพกาลเวลา เครื่องตกแต่งบ้านมีหลายประเภทเช่น โลหะ พลาสติก ไม้ มีขั้นตอนการจัดการแตกต่างกันออกไป เช่น บด ฝังกลบ เผา เป็นต้น ในแต่ละขั้นตอนการกำจัดมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมรอบข้างโดนตรง อีกทั้งไม่สามารถย่อยสลายได้ในระยะสั้นอีกด้วย

การใช้ 4R ทุกช่วงวงจรของชีวิตของเก้าอี้ไม้เหลือใช้ ในการออกแบบ

1. **Reduce** โลกร้อน เพราะเราเผาผลาญทรัพยากรเกินขีดจำกัดที่ธรรมชาติจะหมุนเวียนได้ทัน โลกบูด เพราะเราบริโภคเกินจนเกิดขยะและของเสียที่ไม่สามารถย่อยสลายตามธรรมชาติได้ทัน ไม่มีใครปฏิเสธว่า เราทุกคนต้องการอยู่ในโลกที่เย็นและโลกที่หอม ฉะนั้น จงช่วยกันลดการใช้ทรัพยากรให้เหลือแต่เท่าที่จำเป็น ช่วยกันลดการบริโภคเพื่อไม่ให้เกิดขยะและของเสียจำนวนมากอย่างที่เป็นอยู่ ลดการใช้บรรจุภัณฑ์ที่ต้องใช้เวลาชั่วอายุคนในการย่อยสลาย

2. **Reuse** สำรวจของที่ซื้อมาแล้วเพิ่งใช้เพียงหนเดียวว่า สามารถใช้ประโยชน์ซ้ำได้หรือไม่ ก่อนที่จะซื้อใหม่ เช่น เครื่องแต่งกาย รองเท้า กระเป๋า กระดาษ ภาชนะใส่ของ ฯลฯ การใช้บรรจุภัณฑ์ซ้ำ เช่น ถุงหิ้วพลาสติก กล่องใส่ของ ฯลฯ หรือหลีกเลี่ยงผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ชนิดใช้ครั้งเดียวทิ้ง (disposables)

3. **Recycle** เป็นการนำวัสดุที่หมดสภาพหรือที่ใช้แล้วมาปรับสภาพเพื่อนำมาใช้ใหม่ เริ่มจากการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่ทำจากวัสดุรีไซเคิล เช่น กระดาษ พลาสติก แก้ว โลหะ ฯลฯ

4. **Repair** ของหลายอย่างสามารถซ่อมแซมแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ได้ดังเดิม แต่ผู้บริโภคกลับได้รับการปลูกฝังค่านิยมให้ต้องเปลี่ยนหรือซื้อของใหม่ใช้อยู่ตลอด ด้วยเหตุที่ผู้ผลิตต้องการรักษาตัวเลขยอดขายสินค้าและชิ้นส่วนให้ได้มากที่สุด จนทำให้ค่าบริการหรือค่าซ่อมแพงกว่าการซื้อของใหม่ใช้ ฉะนั้น วิธีการแรก คือ พยายามใช้ของให้ถูกวิธีเพื่อยืดอายุการใช้งานและหลีกเลี่ยงการชำรุดเสียหายก่อนเวลาอันควร หากสิ่งของใดมีกำหนดเวลาที่ต้องบำรุงรักษา หมั่นตรวจสอบและปฏิบัติตามตารางการบำรุงรักษานั้นๆ ทั้งนี้เครื่องตกแต่งบ้านที่โดนละทิ้ง สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อีก แต่บางครั้งอาจเกิดการไม่ใส่ใจและมองข้ามไป จึงทำให้เกิดปริมาณขยะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆในสังคม ดังนั้นโครงการวิทยนิพนธ์นี้เกี่ยวกับเครื่องตกแต่งบ้านเหลือใช้ที่ถูกมองข้ามคุณค่ามาปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไขรูปแบบการใช้งานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ถือเป็นเหตุผลสำคัญของการลดจำนวนเศษวัสดุเหลือใช้ เพิ่มชิ้นงานด้านการออกแบบ ให้กลับมามีคุณค่า และสามารถนำกลับมาใช้งานได้ใหม่ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เห็นถึงความสำคัญ ทั้งนี้ยังเป็นแนวทางการต่อยอดพัฒนาในอนาคต

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ผลการทดลองนี้ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบของนักออกแบบ Martino Gamper , Marcel Breuer , Ludwig Miles van der Rohe , Hans Wegner เป็นต้น จึงทำให้เกิดแรงบันดานใจเกี่ยวกับผลงานของนักออกข้างต้น นอกจากนี้ยังได้ศึกษาหลักการออกแบบของนักออกแบบ เพื่อเป็นการแนวทางในการออกแบบเกาอี้ไม้เหลือใช้ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับวัสดุเดิม และ วัสดุใหม่ที่เข้ามาปรับปรุง เปลี่ยแปลง แก้ไขคุณลักษณะบางส่วน มาผสมผสาน ประยุคต์ใช้ และนำทฤษฎีการออกแบบจากหนังสือ Phaidon Design Classic 1-1000 ในการสร้างสรรค์ผลงาน

รูปที่ 1 วัสดุที่ใช้ในการออกแบบ

ชนิดของเชือก

1. **เชือกกาบมะพร้าว** ทำจากกาบมะพร้าว มีน้ำหนักเบา ลอยน้ำได้เหมาะหรับใช้ในน้ำ ไม่อมน้ำ นิยมใช้โยงเรือ กำลังงานน้อยกว่าเชือกมนิลาที่มีขนาดเท่ากัน
2. **เชือกป่าน** ทำจากต้นเฮมม์ สีเหลือง เส้นใยหยาบ แข็ง ผูกง่ายไม่เหมาะสำหรับงานเกี่ยวกับน้ำ นิยมชุบน้ำมันจึงเรียกว่าเชือกน้ำมัน เมื่อชุบน้ำแล้วกำลังงานจะน้อยลงกว่าเดิม
3. **เชือกมนิลา** ทำจากต้นมนิลามีมากในประเทศฟิลิปปินส์ สีค่อนข้างขาวอ่อนตัวดี มีกำลังมากกว่าเชือกป่าน นิยมใช้เป็นเชือกรอก ทำฐานผจญภัยและในการบุกเบิก ถ้าใช้ในที่แห้งจะทนดี แต่ถ้าเปียกน้ำบ่อย ๆ จะขาดง่าย
4. **เชือกปอ** เป็นเชือกทำจากปอกระเจาในประเทศไทย เหมาะสำหรับใช้งานชั่วคราวบนบกเช่น ขันชะเนาะ นั่งร้านเป็นต้น ต้องเก็บรักษาให้ดี ระวังทิ้งไว้ มอด และปลวกกัดกินทำให้ขาดง่าย
5. **เชือกด้าย** เป็นเชือกที่ทำจากด้ายดิบ มีสีขาวสะอาด อ่อนนิ่ม ขดม้วนง่าย ไม่มีมอด หรือปลวกอาศัย ใช้ทำแห หรือใช้งานในร่มไม่ถูกแดด
6. **เชือกไนลอน** เป็นเชือกที่ทำจากสารสังเคราะห์ มีความทนทานและเหนียวมาก มีความยืดหยุ่นมากกว่าเชือกชนิดอื่น ๆ ผูกยากเพราะคลายตัวง่าย ถ้าดึงมากเชือกยืดได้ เหมาะใช้งานในน้ำ ห้ามอยู่ใกล้ความร้อน หรือใกล้ไฟ
7. **เชือกลวดหรือลวดสลิง** ลักษณะคล้ายเชือก แต่ทำจากเหล็กกล้าเคลือบสังกะสีควั่นเป็นเกลียวมีน้ำหนักและกำลังมาก มีราคาแพงและเกิดสนิมได้ง่าย เหมาะสำหรับยึดเกาะโครงสร้างสูงเช่น ใช้ยึดทำฐานผจญภัยถาวร ยึดเสาโทรทัศน์ หรือหอคอย เป็นต้น มีหลายขนาดให้เลือก

เมื่อได้แนวทางในการออกแบบเฟอร์นิเจอร์จากวัสดุเหลือใช้แล้ว ขั้นตอนต่อไปจะเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ ในขั้นตอนแรกนั้นจะเป็นการร่างรูปแบบเพื่อทดลองหารูปแบบที่เหมาะสมที่สุด ที่จะนาไปพัฒนาในขั้นตอนต่อไป

รูปที่ 2 การพันเชือกและเชื่อมเก้าอี้ด้วยเชือก โดยใช้เงื่อนต่างๆ

จากการศึกษาประเภทของเชือกที่จะเลือกนำมาใช้งานมี7ประเภทและยังไม่นับรวมกับสวัสดุลักษณะกลมยาวคล้ายเชือก เช่น สายยาง ท่อยาง ลวด เอ็น เป็นต้น รูปแบบของเก้าอี้หลังการทดลองนั้นตอบสนองต่อหัวข้อข้างต้น แต่การผลิตและรูปลักษณ์ ยังไม่เรียบร้อยเท่าที่ควร จึงได้ทำการเปลี่ยนกลวิธีในการใช้เชือกและการพันเชือกเข้ากันผลิตภัณฑ์

รูปที่ 3 ขั้นตอนในการลดลองกลวิธีในการสร้างเก้าอี้จากเชือกใยยักษ์และน้ำยาเคลือกผิวไม้

การสร้างเก้าอี้ด้วยกลวิธีนี้คือการนำเก้าอี้เหลือใช้เป็นโครงแล้วพันด้วยเชือกใยยักษ์ จัดทรงให้เข้าที่ เคลือบด้วยน้ำยาเคลือบไม้ทิ้งไว้ให้แห้ง ตามลำดับ การทดลองนี้ไม่ตอบสนองตามหัวข้อโครงการเนื่องจาก วัสดุที่นำมาใช้เป็นของใหม่ทั้งหมด

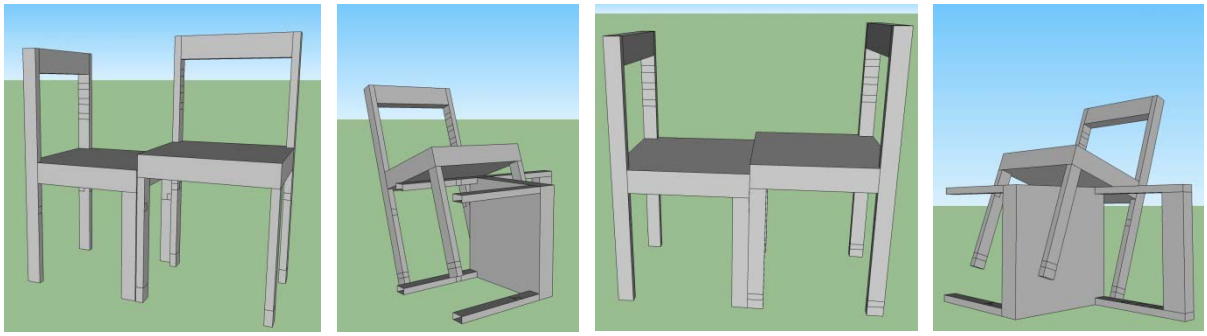
รูปที่ 4 ทดลองใช้เชือกขนาดเล็กพันบนวัสดุพื้นผิวต่างที่แตกต่างกัน

การใช้เชือกที่มีขนาดเล็กลง เช่น ไหมพรม เชือกกระสอบ เชือกป่าน เป็นต้น นำมาพันบนวัสดุรูปลักษณ์ต่างๆทำให้เกิดรูปร่าง และรูปลักษณ์ที่แปลกไปจากเดิม โดยไม่รบกวนรูปลักษณ์เดิมจนมากเกินไป ด้วยกลวิธีนี้จึงได้นำไปพัฒนาในขั้นตอนต่อไป

รูปที่ 5 เก้าอี้ไม้ที่ถูกละทิ้ง และไม่สามารถใช้งานได้

วัสดุใหม่ที่ผ่านการใช้งานจนใช้งานไม่ได้ จึงถูกละเลยและทอดทิ้งไว้ละม้ายคล้ายขยะที่ไม่มีผู้ใดต้องการ นำมาทำความสะอาดให้ดูมีชีวิตชีวามากขึ้น

รูปที่ 6 ขั้นตอนในการหารูปแบบการใช้งานใหม่

รูปที่ 7 ทดลองกลวิธีจากรูปที่ 6 โดยนำเชือกขนาดเล็กมาพันบนพื้นผิวของเก้าอี้ไม้ที่ถูกละทิ้ง

รูปที่ 8 ทดลองเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการใช้งาน 1

รูปที่ 9 ทดลองเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการใช้งาน 2

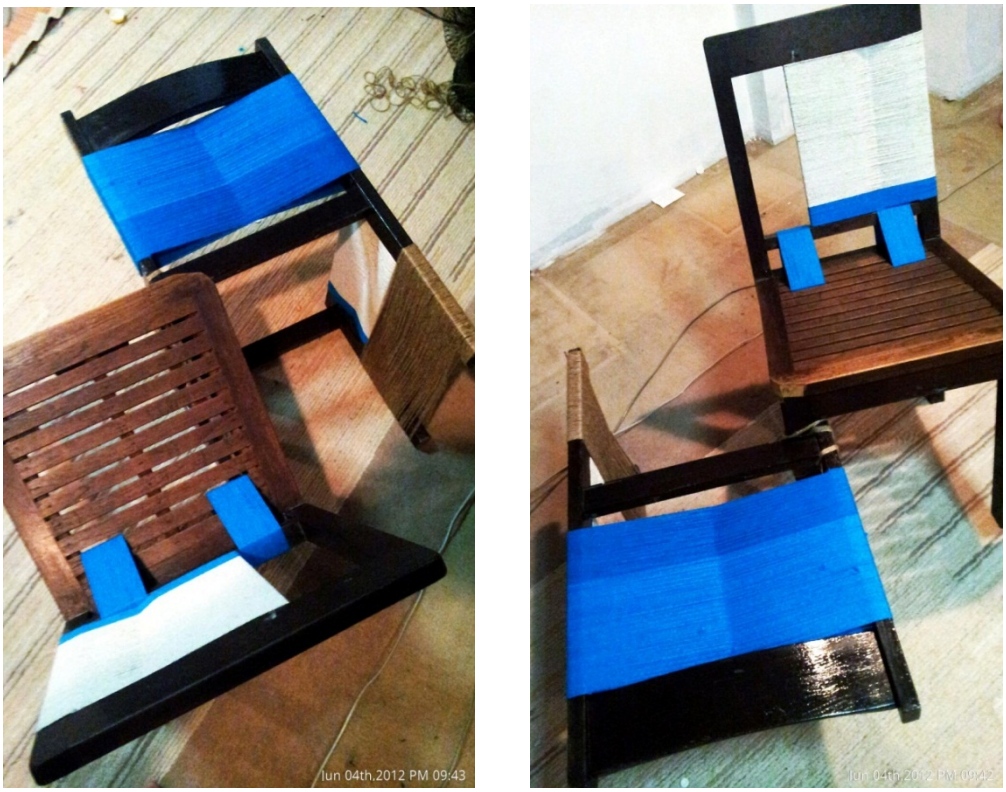
รูปที่ 10 ยึดเก้าอี้ไม้ 2 ตัวติดกันเพื่อความแข็งแรงและความปลอดภัยในการใช้งาน

รูปที่ 11 เปลี่ยนรูปลักษณ์และเสริมความสามารถบางส่วนเพิ่มเติม

3. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปราย

ผลจากการทดลองเก้าอี้ไม้เหลือใช้ตัวที่1สามารถใช้งานได้ปกติ เก้าอี้ไม้เหลือใช้ตัวที่2ไม่สามารถใช้งานได้เนื่องจากไม่มีที่รองนั่ง นำเก้าอี้ไม้เหลือใช้2ตัวมาประกอบเข้ากัน จึงได้เก้าอีกไม้รูปลักษณ์และการใช้งานที่แตกต่างออกไป

รูปที่ 12 รูปลักษณ์ที่เปลี่ยนไป และ คุณสมบัติที่เพิ่มขึ้น

จากรูปที่แสดงในข้างต้นจะแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแนวทางการออกแบบให้มีความเรียบง่ายมากขึ้น ส่วนเพิ่มเติ่มคือเชือก ที่สามารถทำให้เก้าอี้เปลี่ยนวิธีการใช้ จึงทำให้เกิดแนวความคิดการจัดสรรให้เชือกที่เพิ่มเข้ามา เพิ่มความสามารถให้กับตัวเก้าอี้และตกแต่งได้ในคลาวเดียวกัน

รูปที่ 13 ชุบชีวิตใหม่ให้กับเก้าอี้ไม้เหลือใช้

ผลจากการทดลองเพิ่มเติม จากการเปลี่ยนแปลงวิธีใช้งาน และ ปรับปรุงรูปลักษณ์ เพื่อให้มีความปราณีต มีคุณค่ามากขึ้น เพื่อเปลี่ยนภาพเดิมๆของเก้าอี้ไม้เหลือใช้ เป็นเก้าอี้ไม้น่ามอง และ น่าใช้มากยิ่งขึ้น

4. บทสรุป

จุดมุ่งหมายหลักของความคิดริเริ่มในการซ่อมบำรุงเก้าอี้ไม้เหลือใช้ชิ้นนี้ คือ การนำของเหลือใช้ที่ถูกละเลยจนมีสภาพไม่ต่างจากขยะทั่วไปมา ซ่อมบำรุง ปรับปรุงรูปลักษณ์ และ เปลี่ยนแปลงการใช้งาน โดยรบกวนสภาพเดิมของเก้าอี้ไม้เหลือใช้ที่ยังมีริ้วรอยคงเหลือไว้ซึ่งอดีต ให้เกิดคุณค่าใหม่ วัสดุที่เพิ่มเข้ามาประกอบชิ้นงาน ไม่ได้เพิ่มแค่ความสามารถเป็นหลักเท่านั้น แต่ยังเพิ่มเติมความสวยงามไปในตัว เนื่องด้วยความปราณีตในการสร้างสรรผลงาน จึงทำให้เก้าอี้ไม้เหลือใช้ชุดนี้ มีคุณค่ายิ่งนัก จากของที่ถูกทิ้งร้างสภาพคล้ายขยะ ได้ถูกชุบชีวิตใหม่ด้วยสีสรรของเชือกและไหมพรม และยังส่งเสริมฝีมือที่ต้องใช้ความเพียรในการรังสรรค์ชิ้นงาน ช่วยลดปัญหาขยะ อีกทั้งจุดประกายทางความคิดของผู้พบเห็นให้มีความกระตือรือล้นช่วยลดปัญหาขยะ และยังสร้างโอกาศให้เกิดนักออกแบบเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ดร.พิพัฒน์ ยอดพฤติการ. “*คอลัมน์พอเพียงภิวัตน์ : เวทีสำหรับการนำเสนอประเด็นและมุมมองที่น่าสนใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง*.” [online] http://pipatory.blogspot.com/2011_03_01_archive.html.2554.

ชมรมลูกเสือ-เนตรนารีวิสามัญ แห่งมหาวิทยาลัยพณิชยการธนบุรี.”*เงื่อนเชือกและชนิดของเชือก*” [online]http://www.tcc-roverden.com/knowledge/index.php?kbnum=KB004. 2550.

การออกแบบแอนิเมชั่น ศึกษากรณีการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

ANIMATION DESIGNING ABOUT HAPPINESS OF LIVING

ภัทรวินท์ รัศมิแพทย์[1] รศ.พิศประไพ สาระศาลิน[2] และ อาจารย์ชัยพร พานิชรุทติวงศ์[2]

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาคอมพิวเตอร์อาร์ต มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาคอมพิวเตอร์อาร์ต มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การออกแบบแอนิเมชั่นศึกษากรณีการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความสุขและจุดมุ่งหมายของชีวิตมนุษย์ ความสุขและแนวทางการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขเป็นอย่างไร และแบบอย่างของผู้ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขมีลักษณะอย่างไร

มนุษย์มีธรรมชาติที่ต้องการหลีกหนีความทุกข์ ความเจ็บปวด และ ปราถนา แสวงหาความสุขอยู่เสมอ แต่ในสังคมปัจจุบัน ได้เกิดปัญหานานัปการส่งผลให้ผู้คนต้องตกอยู่ภายใต้ความทุกข์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การจัดการกับความทุกข์เพื่อให้ได้มาซึ่งความสุข ของแต่ละบุคคลก็แตกต่างกันตามประสบการณ์ สภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู ลักษณะอุปนิสัยส่วนบุคคล บางคนก็สามารถเอาชนะความทุกข์และค้นพบความสุขที่ต้องการ แต่บางคนก็ตกอยู่ในวังวนแห่งความทุกข์อย่างไม่สามารถหาทางออกได้

ผลต่อการสร้างแอนิเมชัน ศึกษากรณีการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข เลือกใช้การออกแบบที่เหมาะสำหรับผู้รับชมทุกเพศ ทุกวัยในการเล่าเรื่อง เพื่อให้ผู้ดูทุกกลุ่มสามารถสัมผัสถึงอารมณ์ ความรู้สึก เทคนิคแอนิเมชันที่เป็นสื่อในการนำเสนอก็ได้ผ่านการคำนึงถึง รูปทรง บรรยากาศและสีสัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่องและประสานกันได้อย่างกลมกลืน

คำสำคัญ : แอนิเมชัน, ความสุข

Abstract

The objectives of this thesis entitled “Animation Designing about Happiness of living” were to study about purpose of living, happiness and approach to living with happiness, the guidance of how to live a happy life, as well as the prototype of person leading a happy life.

The human nature were always want to far away from all distress and require for a happiness, but presently it’s a lot problem that make human distress Inevitably. To deal with the pain to get the pleasure are different for everybody because of experience, environment, treat, behavior, habit, so some of their could be find happiness but the other couldn’t be and their were in distress Inevitably

The result of created Animation Designing about Happiness of living that used the concept of design for all gender and all ages for the purpose of every audiences can feel emotion and feeling, the animation techniques were considered about the element, composition and color according to the story in each element with a harmoniousness.

KEYWORDS : ANIMATION, HAPPINESS

1. บทนำ

ความสุขนั้น เมื่อมองตามทัศนะของคนในอดีตและปัจจุบัน มักเกิดปัญหาขึ้นมาว่า เป็นความรู้สึกทางด้านร่างกาย หรือเป็นความรู้สึกทางด้านจิตใจ เมื่อปัญหาเช่นนี้เกิดขึ้นแล้วจึงเป็นสาเหตุให้ต้องถกเถียงหรือแสดงเหตุผล ทำให้เรื่องยืดยาวออกไป เนื่องจากแนวคิดในเรื่องนี้มีความแตกต่างหลากหลาย ทำให้เป็นเรื่องไม่มีที่สิ้นสุด อย่างไรก็ดี ต่างพยายามที่จะทำความเข้าใจและค้นหาความจริงว่า ความสุขคืออะไร เพราะความสุขเป็นสิ่งสำคัญสำหรับมนุษย์และมนุษย์ทุกคนล้วนแต่ต้องการความสุข เกลียดความทุกข์ด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้น การแสวงหาความสุขให้แก่ตนเอง จึงเป็นกิจกรรมอันหนึ่งที่บังเกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มต้นมีมนุษย์เรื่อยมา จนกระทั่งถึงปัจจุบันเพื่อตอบสนองความต้องการของชีวิตเพราะมนุษย์เป็นสัตว์ที่มีอุดมคติในชีวิตซึ่งแต่ละคนล้วนมีเป้าหมายชีวิตที่แตกต่างกันไป แต่สิ่งสุดท้ายของเป้าหมายนั้น เมื่อมองตามทัศนะของปรัชญาสุขนิยม คือ ความสุขนั่นเอง (พระมหาจรัญ คัมภีโร 2547 : 1)

ปัจจุบันผู้คนมีความทุกข์มาก เพราะประสบกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้เกิดปัญหานานัปการ เช่น การถูกออกจากงาน ถูกลดเงินเดือน ค่าครองชีพสูง รายได้ไม่พอกับรายจ่าย เป็นต้น จึงก่อเกิดความเครียด ความทุกข์ยากเดือดร้อนต่างๆ ดังที่ทราบกันอยู่ ในยามวิกฤตเช่นนี้ผู้คนทั่วไปจึงพยายามแสวงหาวิธีการ แนวทางหรือแสงสว่างให้กันตนเอง บางคนก็พบทางสว่าง บางคนยิ่งมืดบอดมองไม่เห็นหนทาง ความเจริญและความเสื่อมเป็นธรรมดาของโลก เศรษฐกิจตกต่ำเป็นธรรมดาของโลก สิ่งที่สำคัญคือต้องรักษาใจของตัวเองอย่าให้ตกต่ำไปตามเศรษฐกิจ (พระราชวรมุนี 2541 : 11)

สำหรับแอนิเมชั่น(Animation) ถือว่าเป็นสื่อที่มีความน่าสนใจ, เป็นสื่อที่เข้าใจง่าย และเป็นสื่อข้ามวัฒนธรรมที่สามารถเข้าถึงคนต่างชาติต่างภาษาที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน ให้มีความเข้าใจร่วมกันถึงสิ่งที่ปรากฏอยู่ในแอนิเมชั่น ทั้งเนื้อหา เรื่องราว แม้แต่แนวคิดนามธรรมยังถูกถ่ายทอดให้เข้าใจได้ง่ายเมื่อถูกสื่อสารเป็น แอนิเมชั่น ทั้งนี้โดยคุณสมบัติพิเศษของแอนิเมชั่น ที่สามารถพรรณนาหรือบรรยายกระบวนการที่ซับซ้อนให้เห็นได้อย่างเข้าใจง่าย อีกทั้งยังเน้นส่วนที่สำคัญโดยสี หรือเสียง และใช้จินตนาการอย่างไม่มีขอบเขต จึงเสริมจินตนาการ และการตีความหมายที่เป็นนามธรรมของผู้ชม(อนุชา เสรีสุชาติ 2548 : 1)

ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะนำสื่อด้านแอนิเมชั่น มาใช้ในการออกแบบโดยสอดแทรกแง่คิดให้ผู้ชมเข้าใจถึงการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข เข้ามาขจัดความทุกข์ และสามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุขต่อไป

2. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องความสุข

2.1.1 ในทางปรัชญา

ความรู้เรื่องอะไรก็ตามที่ยังเข้าใจไม่ได้เพราะปฏิบัติยังไม่สำเร็จ ยังไม่บรรลุผลนั้นๆความจริงความรู้ชนิดนี้จะอยู่ในรูปของปรัชญา คือ ระคนด้วยความสงสัย เรื่องความสุขก็เป็นปัญหาหนึ่ง ที่มีความสำคัญในทางจริยศาสตร์ ปัญหาพื้นฐานในทางจริยศาสตร์ ได้แก่ อะไรคือความดีสูงสุดที่มนุษย์ควรประพฤติ หรืออุดมคติอันสูงสุดของมนุษย์เป็นไฉน

มนุษย์ควรประพฤติปฏิบัติอย่างไรจึงจะบรรลุถึงอุดมการณ์นั้นได้ นักปรัชญาต่างก็มีทัศนะเกี่ยวกับความดีสูงสุดแตกต่างกันออกไป บางลัทธิเห็นว่า ความสุขเป็นความดีสูงสุด เช่น ทัศนะของลัทธิสุขนิยม

(Hedonism) อย่างไรก็ตามยังมีลัทธิอื่นที่มีทัศนะแตกต่างออกไป เช่น บางลัทธิเห็นว่า ความดีอันสูงสุด ได้แก่ความสมบูรณ์ (Perfectionism) บางลัทธิเห็นว่า ความดีอันสูงสุดคือ หน้าที่เพื่อหน้าที่ (Duty For Duty's Sake) เช่น ทัศนะของค้านท์ (Kant) เป็นต้น (สุจิตรา อ่อนค้อม2523 : 2) เพราะความแตกต่างทางด้านทัศนะที่ไม่เหมือนกันดังกล่าวนี้ จึงทำให้ความต้องการความสุขของแต่ละคนไม่เหมือนกัน บางคนคิดว่าการที่ตนมีความพรั่งพร้อมทางด้านวัตถุคือความสุข บางคนมีความคิดว่า การที่มีจิตใจสงบคือความสุข ต่างคนต่างคิดกันไปโดยอาศัย เหตุผลทางตรรกะ

ต่อเมื่อนำความคิดนั้นไปปฏิบัติแล้ว ความคิดความเห็นนั้นก็จะพ้นจากความเป็นปรัชญา หลักธรรมสำหรับการดำรงชีวิตให้มีความสุขถ้ายังไม่นำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตก็เป็นเพียงความคิดความเห็นจัดอยู่ในรูปลักษณะของปรัชญา พระพุทธเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นมาเพื่อความสุขของมนุษย์ หลังจากตรัสรู้แล้วก็ทรงนำหลักธรรมที่ตรัสรู้แล้วสั่งสอนแก่มนุษย์ซึ่งหลักธรรมที่ทรงนำมาสอนนั้นเรียกว่า "พุทธธรรม" อันมีนัยต่างๆมากมาย

2.1.2 ในทางพุทธศาสนา

ความสุขมีความสำคัญมากในการปฏิบัติธรรมทางพระพุทธศาสนาอาจกล่าวได้ว่าพุทธจริยธรรมไม่แยกต่างหากจากความสุข เริ่มแต่ขั้นต้นในการทำความดี หรือกรรมดีทั่วไป ที่เรียกว่า บุญ มีพุทธพจน์ตรัสว่า "บุญเป็นชื่อของความสุข" (พระไตรปิฎก เล่มที่ 25 ข้อ 200 หน้า 173)ในการบำเพ็ญเพียรทางจิตหรือเจริญภาวนาความสุขก็เป็นปัจจัยให้เกิดสมาธิ ดังพุทธพจน์ว่า “ผู้มีสุข จิตย่อมตั้งมั่น (เป็นสมาธิ)” (พระไตรปิฎก เล่มที่ 11 ข้อ 455 หน้า 279)และเมื่อจิตเป็นสมาธิบรรลุฌานแล้ว ความสุขก็เป็นองค์ประกอบของฌานดังที่เรียกองค์ฌานต่อไปอีกจนถึงฌานที่3 ฌานสมาบัติที่สูงกว่านั้นขึ้นไป แม้จะไม่มีสุขเป็นองค์ฌาน แต่กลับเป็นสุขที่ประณีตยิ่งขึ้นไปอีก จุดหมายของพระพุทธศาสนาคือ นิพพาน ก็เป็นความสุขและเป็นบรมสุขสูงสุดด้วย (พระธรรมปิฎก 2538 : 529)

2.2 ระบบความทรงจำ การรับรู้และระบบความคิดมนุษย์

2.2.1 ธรรมชาติของความจำ

ความจำ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อมนุษย์ตลอดเวลา เพราะความจำเป็นอย่างที่ทำให้คนเราสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้ เราจำเป็นต้องใช้ความจำเพื่อบ่งบอกว่าเราเป็นใคร เราจะต้องทำอะไร คนรอบๆข้างของเราเป็นใคร มีความหมายอย่างไรกับเราบ้าง และเพื่อบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันให้อยู่กับตัวเรา เพื่อการเรียนรู้ การใช้ชีวิตประจำวัน และการพัฒนาตนเอง

สำหรับในแง่ของนักจิตวิทยาที่สนใจในเรื่องความจำได้ให้ความหมายกันไว้หลายแนว มีแนวหนึ่งกล่าวว่าความจำ (Memory) หมายถึงการเก็บรักษาข้อมูลเอาไว้ในช่วงระยะเวลาหนึ่งและระยะเวลานั้นอาจเป็นเวลาน้อยกว่าหนึ่งวินาทีหรืออาจนานตลอดชีวิต (Lachman, Lachman and Butterfield, 1979 อ้างจาก โยธิน ศันสนยุทธ และคณะ 2533, 98) อย่างไรก็ตาม ในที่นี้จะให้ความหมายว่า ความจำ หมายถึงความสามารถในการเก็บเรื่องราวต่างๆไว้ในตัวของเรา และระลึกออกมาได้เมื่อมีการอ้างถึงเรื่องนั้นๆ

2.2.2 การรับรู้

การรับรู้(Perception)เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นต่อจากการรู้สึก ทั้งจากอวัยวะรับการรู้สึกภายในและภายนอก เช่น ตา หู จมูก ลิ้น และกาย ทำหน้าที่ในการรับการรู้สึกส่งเป็นกระแสประสาทไปยังสมองในรูปแบบไฟฟ้าและเคมีเพื่อให้เกิดกระบวนการแปลและการตีความหมายต่อสิ่งเร้าแล้วทำให้รู้ว่าอะไรคือสิ่งที่ทำให้เกิดการรู้สึกนั้น

การรับรู้ คือ การสัมผัสที่ผ่านการตีความ หรือการรู้สึกที่เป็นสิ่งเร้า กับตัวเราเป็นการแปลอาการสัมผัสให้มีความหมาย ซึ่งเป็นความรู้สึกเฉพาะสำหรับบุคคลนั้น เมื่อมีการรู้สึกเกิดขึ้นจากอวัยวะในการรับความรู้สึก และถ้าการรู้สึกมีการตีความว่า การรู้สึกที่เกิดขึ้นคืออะไร ก็ถือว่ามีการรับรู้เกิดขึ้นแล้ว

การรับรู้(Perception)เกิดขึ้นต่อจากการรู้สึก(Sensation)ที่เกิดขึ้นมาก่อเป็นกระบวนการที่เกิดต่อเนื่องกัน ไม่สามารถบอกได้ว่าการรับรู้จะเกิดขึ้นต่อจากการรู้สึกตรงจุดไหน ซึ่งการรู้สึกนั้นจะมีลักษณะที่ตรงไปตรงมาไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ การจูงใจ อารมณ์ การคิด ประสบการณ์ ฯลฯ แต่การรับรู้จะมีเรื่องของการเรียนรู้ การคิด การจำ การจูงใจ อารมณ์ ประสบการณ์และเรื่องอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง

การรับรู้ คือกระบวนการจัดรวบรวมและตีความจากการรู้สึก หรือการรับรู้ หมายถึง การรู้สึกถึงสัมผัสที่ได้ตีความให้เกิดความหมาย ซึ่งสรุปคือ การรับรู้ คือการตีความของข้อมูลจากการรู้สึก

2.2.2.1. การใส่ใจ (Attention)การเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ มอร์แกนและคิงส์ (Morgan and King, 1971) กล่าวไว้ว่า การใส่ใจเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการรับรู้ ซึ่งบุคคลที่มีการรับรู้ในสิ่งเร้านั้น บุคคลจะต้องเกิดการใส่ใจในสิ่งนั้นก่อน การใส่ใจเป็นเหมือนกระบวนการเตรียมพร้อมที่จะรับรู้ เป็นกระบวนการของการกระทำที่มุ่งไปยังสิ่งเร้า โดยเริ่มตั้งแต่การปรับตัวของอวัยวะรับความรู้สึก เช่น การใช้จมูกดมกลิ่น การใช้ศีรษะหันซ้ายหันขวา การใช้สายตาในการมอง และพฤติกรรมอื่นที่นำไปสู่การใส่ใจ ถ้าสิ่งใดได้รับการใส่ใจมากสิ่งนั้นก็จะมีความชัดเจนต่อการรับรู้ ซึ่งการใส่ใจจะขึ้นได้นั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 2 ประการ คือภาวะของผู้รับรู้ (State of the Perceiver) และคุณลักษณะของสิ่งเร้า (Stimulus Characteristice)

2.2.2.2.ประสบการณ์เดิม (Previous Experience) เรื่องราวหรือความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆที่มีอยู่ไม่ว่าจะมากหรือน้อย หรือเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งใดขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ประสบการณ์เดิมของบุคคลจะทำให้การตีความจากการรู้สึก การรับรู้ชัดเจนและสอดคล้องกับสิ่งเร้านั้นมากขึ้น การรับรู้เกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่บุคคลสะสมมาตั้งแต่เริ่มเกิดจนถึงปัจจุบัน โดยบุคคลนำประสบการณ์มาใช้ในการคาดคะเน หรือเตรียมการรับรู้ ทำให้การรับรู้ที่ได้มีความหมายต่อการใช้ชีวิตประจำวันของตัวบุคคลมากขึ้น

2.2.3.3. การเตรียมการคิดและสถานการณ์ห้อมล้อม (Mental Set and Context) ประสบการณ์ต่างๆทำให้บุคคลเกิดการคาดคะเน คาดหวังในเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นกับการมีชีวิตอยู่ในสังคมที่อยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อม ที่มีอยู่มากมาย ซึ่งจะต้องตีความและรับรู้ในสิ่งเร้าที่ห้อมล้อม (Context) แล้วจึงต้องวิเคราะห์ พิจารณา เตรียมการคิด (Mental Set) ที่จะรับรู้ต่อสิ่งเร้านั้น

2.3 การศึกษาเกี่ยวกับแอนิเมชัน

2.3.1 ความหมายของแอนิเมชัน

แอนิเมชัน (Animation) หมายถึง กระบวนการที่เฟรมแต่ละเฟรมของภาพยนตร์ ถูกผลิตขึ้นต่างหากจากกันทีละเฟรม แล้วนำมาร้อยเรียงเข้าด้วยกัน โดยการฉายต่อเนื่องกัน ไม่ว่าจากวิธีการ ใช้คอมพิวเตอร์กราฟิก ถ่ายภาพรูปวาด หรือรูปถ่ายแต่ละขณะของหุ่นจำลองที่ค่อยๆขยับ เมื่อนำภาพดังกล่าวมาฉาย ด้วยความเร็วตั้งแต่ 16 เฟรมต่อวินาทีขึ้นไป เราจะเห็นเหมือนว่าภาพดังกล่าวเคลื่อนไหวได้ต่อเนื่องกัน ทั้งนี้เนื่องจากการเห็นภาพติดตา

แอนิเมชันอาศัยปรากฏการณ์ทางชีววิทยาเรียกว่า “ความต่อเนื่องของการมองเห็น” ร่วมกับการทำให้วัตถุมีการเคลื่อนที่ ที่ความเร็วระดับหนึ่ง จนตาของคนเรามองเห็นว่าวัตถุนั้นมีการเคลื่อนไหว แสดงให้เห็นว่าเมื่อเปลี่ยนภาพไปเรื่อยๆตามลำดับความเร็วที่เหมาะสม จะมองเห็นลูกบอลกระเด้งขึ้นและตกลงมาที่พื้น ภาพแต่ละภาพที่นำมาทำแอนนิเมชัน

เรียกว่า “เฟรม (Frame)”

การเปลี่ยนแปลงภาพที่มองเห็นด้วยความรวดเร็วเป็นหลักการของแอนิเมชัน เช่น การแสดงผลภาพในโทรทัศน์ 30 เฟรมต่อวินาที เป็นความเร็วที่ทำให้มองเห็นการเคลื่อนไหวที่กลมกลืน แต่ถ้าเป็นภาพยนตร์จะบันทึกด้วยอัตรา 24 เฟรมต่อวินาที แล้วฉายภาพในโรงภาพยนตร์ด้วยอัตรา 48 เฟรมต่อวินาที ตาของมนุษย์ก็จะเป็นภาพมีการเคลื่อนไหว เป็นต้น ดังนั้นการแสดงผล ภาพที่มการเปลี่ยนแปลงรูปร่างอย่างกลมกลืนด้วยความเร็วระดับหนึ่งก็คือ การแสดงแอนิเมชัน

3. แนวคิดในการสร้างแอนิเมชันศึกษากรณีการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข

ผู้วิจัยต้องการสร้างผลงานที่แสดงถึงการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข โดยนำเสนอแง่มุมที่ว่า เราควรคิดมีความสุขอยู่กับสิ่งที่เรามี สิ่งที่เป็นตัวเรา อย่ายึดติดกับสิ่งที่อยากได้ อยากมี หรือสูญเสียไปแล้ว

3.1 Pre-Production

3.1.1 การสร้างเนื้อเรื่อง

เนื้อหาของการสร้างแอนิเมชันเรื่องนี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับครอบครัวๆหนึ่งที่ต้องประสบชะตากรรมที่ต้องสูญเสียบุคคลในครอบครับอันเป็นที่รักไป จนเหลือกันเพียงแค่พี่น้องสองคน การดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคตของพวกเขาทั้งสองจึงมาถึงทางที่ต้องเลือกว่า จะยึดติดอยู่กับอยู่กับความทุกข์ที่ต้องสูญเสีย หรือเลือกที่จะมีความสุขกับการได้อยู่และดูแลกันและกันกับอีกหนึ่งคนที่ยังเหลือ

3.1.2 การสร้างบทภาพ

ขั้นตอนการเขียนบทภาพ ในขั้นแรกคือการเขียนบทภาพ ที่เป็นพล็อตเรื่องทั้งหมดออกมาก่อน ตั้งแต่ต้นจนจบ ฉากเพื่อหามุมภาพที่สวยงาม จากนั้นลงสีโดยรวมในตัวงานเพื่อที่จะได้ให้สื่อถึงบรรยากาศและสีสันโดยรวม

รูปภาพที่ 1 ภาพ Story board ภาพที่1

รูปภาพที่ 2 ภาพ Story board ภาพที่ 2

รูปภาพที่ 3 ภาพ Story board ภาพที่3

รูปภาพที่ 4 ภาพ Story board ภาพที่4

3.1.3 การออกแบบตัวละครและออกแบบฉาก

3.1.3.1 ออกแบบตัวละคร

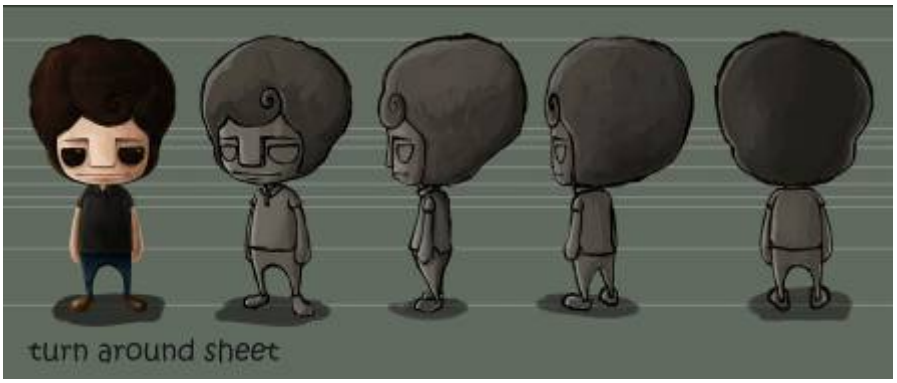
สำหรับการออกแบบตัวละคร ต้องเริ่มจากการวางรูปทรง และสร้างเอกลักษณ์ของตัวละครแต่ละตัว เพื่อความสามารถบ่งบอกถึงลักษณะนิสัยของตัวละครแต่ละตัว ก่อนจะลงสีโดยต้องทำแบบจำลองการลงสีเพื่อใช้ในการเลือกสีให้ได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่สุด

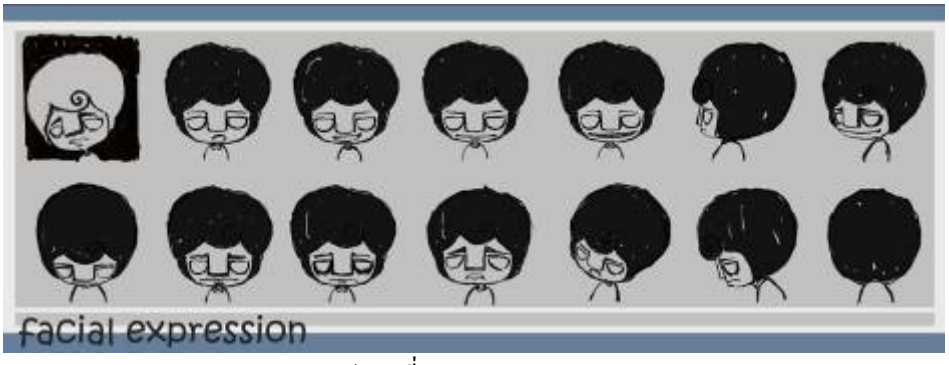
รูปภาพที่ 5 Character Sheet เป็นออกแบบรูปทรง และลักษณะนิสัยของตัวละคร

รูปภาพที่ 6 Color key เป็นการวางโครงสี ใช้ในการเปรียบเทียบเพื่อให้ได้สีที่เหมาะสมที่สุด

รูปภาพที่ 7 Turn around sheet เป็นการกำหนดลักษณะโดยรอบของตัวละคร

รูปภาพที่ 8 Facial Expression

เป็นการออกแบบการแสงอารมณ์ทางสีหน้าของตัวละคร

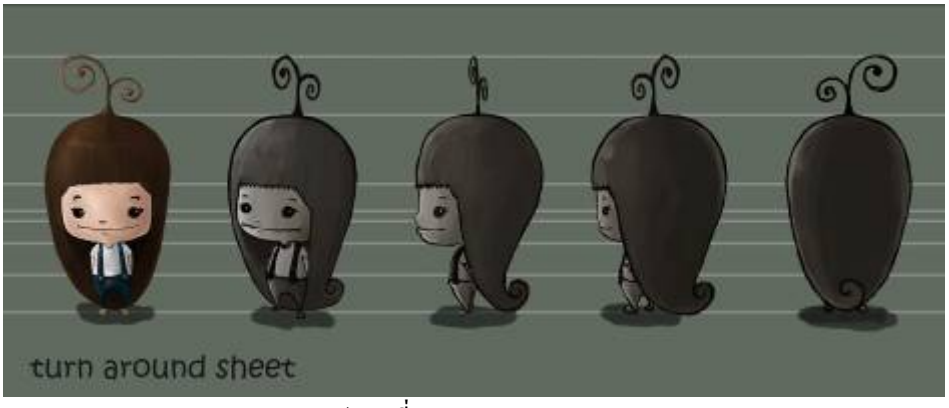
รูปภาพที่ 9 Character Sheet

เป็นออกแบบรูปทรง และลักษณะนิสัยของตัวละคร

รูปภาพที่10 Color key

เป็นการวางโครงสี ใช้ในการเปรียบเทียบเพื่อให้ได้สีที่เหมาะสมที่สุด

รูปภาพที่ 11 Turn around sheet

เป็นการกำหนดลักษณะโดยรอบของตัวละคร

รูปภาพที่ 12 Facial Expression

เป็นการออกแบบการแสงอารมณ์ทางสีหน้าของตัวละคร

3.1.3.2 ออกแบบฉาก และอารมณ์ของภาพ

ออกแบบฉากที่จะใช้ในเนื่อเรื่อง โดยคำนึงขนาดของฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากให้สมดุลย์กับตัวละครที่ออกแบบมาข้างต้น และลงสีกำหนดอารมณ์ของภาพเพื่อใช้ในขั้นตอนproduction

รูปภาพที่ 13 Key Visual

เป็นการออกแบบอารมณ์ของภาพที่แสดงถึงฉาก และอัตราส่วนของฉากกับตัวละคร

รูปภาพที่ 14 Key Visual

เป็นการออกแบบอารมณ์ของภาพที่แสดงถึงฉาก และอัตราส่วนของฉากกับตัวละคร

3.1.3.3 ออกแบบลักษณะการเคลื่อนไหว

ทดสอบการเขียนภาพแบบเฟรมต่อเฟรม เพื่อใช้ในการคำนวนความถี่ในการขยับของภาพแต่ละภาพ ในขั้นตอนproduction

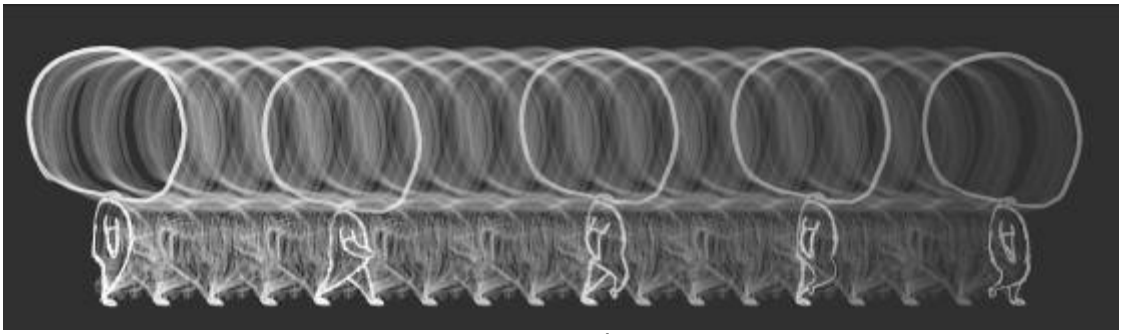
รูปภาพที่ 15

ทดสอบการกะระยะเวลา ภาพเดียว

รูปภาพที่ 16

ทดสอบการกะระยะเวลา นำหลายภาพมาประกอบกันเป็นภาพเคลื่อนไหวแสดงถึงการก้าวเท้าหนึ่งก้าว

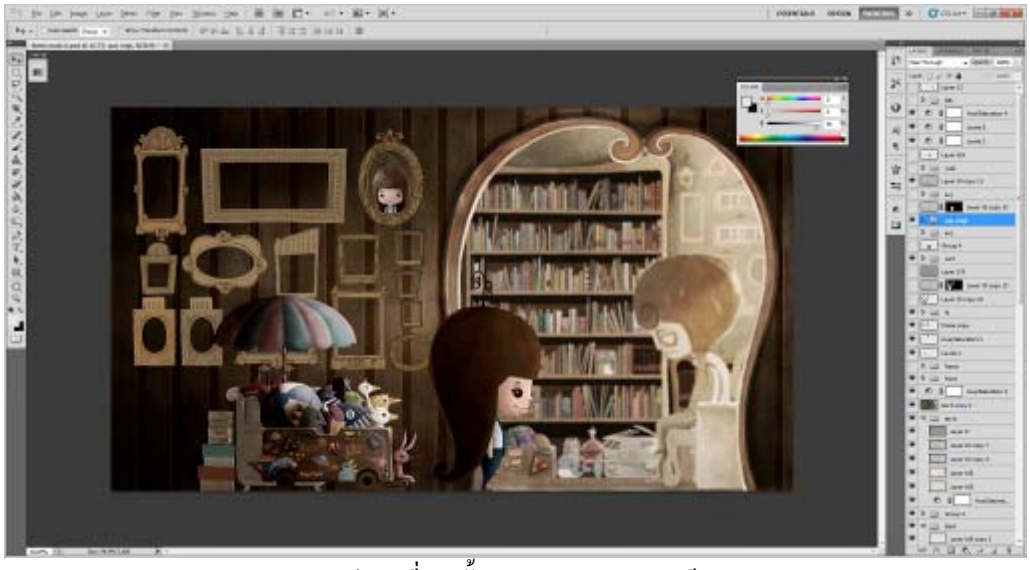

รูปภาพที่ 17
ทดสอบการกะระยะเวลา นำหลายภาพมาประกอบกันเป็นภาพเคลื่อนไหวแสดงถึงการเดิน

3.2 Production

3.2.1 ขั้นตอนการวาด

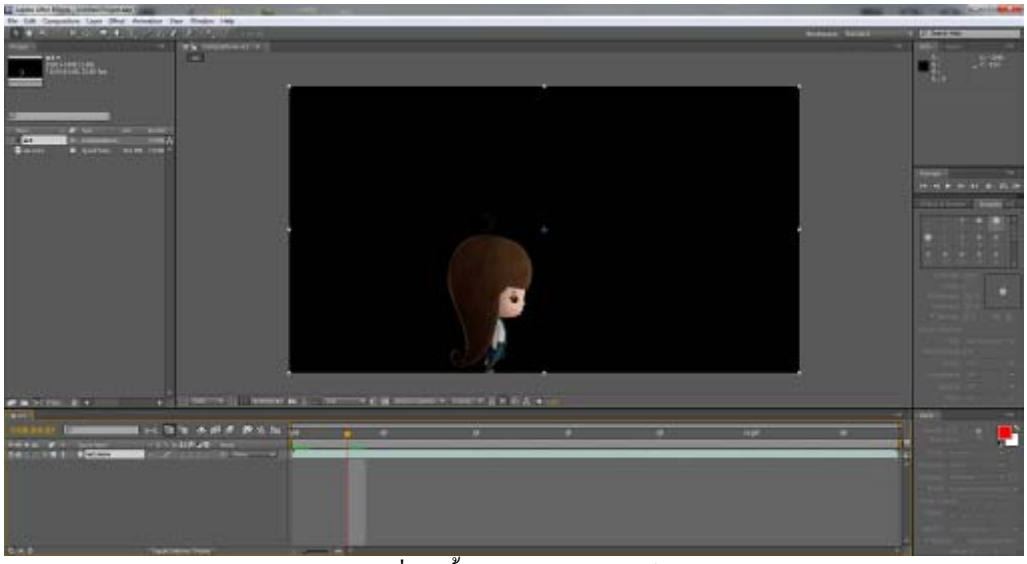
ผู้วิจัยเลือกใช้โปรแกรม Adobe Photoshop ในการวาดภาพและลงสี โดยคำนึงถึงรูปร่าง และลักษณะของตัวละคร โดยให้ออกมาตรงตามแบบที่ออกแบบไว้ โดยแต่ละฉากจะแยกภาพแต่ละระยะไว้ต่างLayerกันอย่างชัดเจนจัดเพื่อที่จะสามารถวางองค์ประกอบเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระในขั้นตอนการสร้างไฟล์video บันทึกผลงานออกมาทีละframe โดยเป็นไฟล์ภาพนิ่งนามสกุล.jpeg เพื่อนำไปรวมเป็นไฟล์videoในขั้นตอนต่อไป

รูปภาพที่ 17 ขั้นตอนการวาดและลงสี

3.2.2 ขั้นตอนการสร้างไฟล์video

นำภาพที่ได้มาเปิดด้วยโปรแกรม Adobe After Effects โดยเลือกอัตราความเร็วในการขยับไว้ที่25frameต่อวินาที ซึ่งหมายความว่าต้องใช้ไฟล์ภาพนิ่ง25ภาพต่อระยะเวลา1วินาทีในไฟล์วีดีโอ บันทึกผลงานเป็นไฟล์video นามสกุล.mov

รูปภาพที่ 18 ขั้นตอนการสร้างไฟล์video

3.2.2 ขั้นตอนการตัดต่อ

นำไฟล์videoที่ได้มาตัดต่อ และใส่เสียงด้วย โปรแกรมตัดต่อ Adobe Premiere Pro ให้เกิดเป็นงานเป็นผลงานที่สมบูรณ์ สุดท้ายทำการบันทึกเป็นไฟล์video นามสกุล.mov

3.3 Post-Production

เนื่องจากผ่านขั้นตอนการผลิตมหลายขั้นตอน ขนาดของผลงานจึงมีขนาดที่ใหญ่มากจนไม่สามารถเปิดด้วยคอมพิวเตอร์ทั่วไปได้ จึงมีความจำเป็นต้องนำมาบีบอัดไฟล์ให้ได้ไฟล์ที่มีขนาดเล็กลงแต่ยังคงความละเอียดไว้ได้ โดยในกรณีของผู้ศึกษาจะใช้การบีบอัดเป็นไฟล์นามสกุลmp.4เพื่อง่ายต่อการนำเสนอ

4. บทสรุปการวิจัย

จากการสร้างแอนิเมชั่น ศึกษากรณีการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข เนื้อเรื่องที่นำเสนอ เป็นเรื่องที่นำเสนอ ความหมายที่แท้จริงของการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข โดยเห็นว่าธรรมชาติของมนุษย์ ย่อมต้องแสวงหาความสุข แต่เมื่อเวลาผ่านไป ทุกคนก็อาจจะลืมเลือนความสุขที่แท้จริง กลับไปแสวงหาความสุขทางวัตถุ หรือเรื่องอื่นๆซึ่งตัวไม่มี ความอยากได้อยากมีนั้นจะยิ่งฉุดไปสู่ความทุกข์ยิ่งขึ้นกว่าเดิม ในทางกลับกัน หากลองหยุดแสวงหา แล้วมองย้อนกลับมามองสิ่งที่มี สิ่งที่อยู่รอบตัวก็อาจจะพบกับความสุขแม้ๆที่มีอยู่

5. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาต่อไป

การนำเสนอแอนิเมชั่น ศึกษากรณีการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข เป็นเรื่องที่นำเสนอแง่คิดในเชิงบวก ซึ่งทำได้ยากในขณะที่จมอยู่ในความคิดด้านลบ แต่หากเข้าใจถึงชีวิต รู้จักปล่อยวาง และมองเห็นถึงความสำคัญของสิ่งรอบตัว ก็จะสามารถมีความสุขได้ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ไหนก็ตาม อีกทั้งยังคงเป็นเรื่องที่น่าให้ความสนใจและพัฒนาต่อไปได้ เพราะผู้จัดทำได้นำความรู้ทางศิลปะมาผสมเข้าไปกับงานโดยการวาด การใช้สี การจัดองค์ประกอบภาพ และการออกแบบที่ให้อารมณ์ออกไปในทาง หนังสือนิทาน หรือภาพประกอบ เพื่อทำให้งานเกิดความน่าสนใจ ปัญหาที่พบในการสร้างผลงานคือการ

ถ่ายทอดความรู้สึก และการใช้เทคนิคการวาดภาพโดยต้องกำกับการเคลื่อนไหวให้เหมาะสม ทำให้ต้องใช้เวลาในการสร้างสรรค์ที่ไม่น้อย ดังนั้นหากเทคนิคนี้ได้แพร่หลายต่อผู้ที่สนใจ การนำเสนอเทคนิคนี้อาจทำให้การสร้างงานแอนิเมชั่นต่างๆได้เกิดขึ้นและนำเสนอศิลปะรูปแบบใหม่ๆได้หลากหลายมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ธรรมปพน ลีอำนวยโชค. Intro to Animation คู่มือสำหรับการเรียนรู้แอนิเมชันเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : Than Books, 2550.

ธรรมศักดิ์ เอื้อรักสกุล. การสร้างภาพยนตร์ 2D แอนิเมชัน. กรุงเทพฯ : มีเดีย อินเทลลิเจนซ์เทคโนโลยี, 2547.

อนัน วาโซะ. สร้างงาน Character Animation. นนทบุรี : ไอดีซี, 2550.

การออกแบบแอนิเมชั่น เพื่อส่งเสริมและสืบทอดประเพณีท้องถิ่น ตานก๋วยสลาก

THE DESIGNING OF PROMOTION AND PRESERVATION : A CASE OF " TAAN KUAY SALAK "

พงศธร ศรีธรานนท์ [1] รศ. พรรณเพ็ญ ฉายปรีชา [2] และ อ.ชัยพร พานิชรุทติวงศ์ [3]

[1] นักศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์อาร์ต คณะดิจิทัลอาร์ต มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์อาร์ต คณะดิจิทัลอาร์ต มหาวิทยาลัยรังสิต

[3] อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์อาร์ต คณะดิจิทัลอาร์ต มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาการออกแบบแอนิเมชั่นเพื่อส่งเสริมและสืบทอดประเพณีท้องถิ่นตานก๋วยสลากโดยอาศัยวิธีการออกแบบแอนิเมชั่นซึ่งงานแอนิเมชั่นนั้นมีองค์ประกอบของภาพและเสียงที่ตอบสนองความต้องการของจินตนาการที่ไม่สามารถเป็นไปได้ในโลกความจริงแอนิเมชั่นสามารถทำให้เรารับรู้และเข้าใจเรื่องที่ต้องการจะสื่อได้อย่างรวดเร็วและง่ายดายรวมทั้งสามารถเป็นสื่อที่ใช้ในการบอกเล่าเรื่องราวที่สร้างความน่าสนใจจูงใจให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกคล้อยตามเป็นไปในทิศทางเดียวกันดังนั้นการออกแบบและการสร้างสรรค์สื่อภาพยนตร์แอนิเมชันนั้นจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ชมได้

ผลต่อการสร้างออกแบบแอนิเมชันสามมิติเพื่อส่งเสริมและสืบทอดประเพณีท้องถิ่นตานก๋วยสลากได้เลือกใช้สื่อรูปแบบใหม่มานำเสนอความรู้ที่เกี่ยวกับประเพณีเพื่อให้เข้าถึงและสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คนในท้องถิ่นและประชาชนทั่วไป โดยมีเรื่องราวและตัวละครที่นำเสนอถึงขั้นตอนต่างๆ ของประเพณีตานก๋วยสลาก เชื่อว่าการออกแบบ แอนิเมชันสามมิติ เพื่อส่งเสริมและ สืบทอดประเพณีท้องถิ่นตานก๋วยสลากเรื่องนี้ จะเป็นอีกหนึ่ง เครื่องมือที่จะทำให้ ผู้คนในท้องถิ่นหันกลับมาใส่ใจช่วยส่งเสริมและสืบทอดประเพณีต่อไป

คำสำคัญ : ตานก๋วยสลาก, แอนิเมชัน

Abstract

The current culture is devalued and weakened the state.If the event in this way.Children and young people will move out of the local culture and so on.Finally, it is important that a cultural crisis.Now people in the local settlers to leave to find work.This is part of the local people do not pay attention and participate.Not attributed to the attention of the youth, the youth did not participate in that tradition.If the eyes are the traditional Taan-kuay-salak may be lost.

This research study design and animation.To enhance and successor. Local tradition Taan-kuay-salak By using design and animation.This is an anime that has elements of video and sound meet the needs of imagination that can not be possible in the real world.Animation can make us to recognize and understand the need to communicate quickly and easily.The media can be used to tell a story. To create interest.Persuading the audience to feel submissive is in the same

direction.Therefore, the design and the creation of the animation films. Affect the attitudes and behaviors of their audience.

Effect on the creation of three-dimensional animation design. To enhance and successor. Local tradition Taan-kuay-salak.The use of new media to present knowledge about traditional access to and awareness of the local people and the general public.The story and characters are presented to the customs procedures Taan-kuay-salak. believes that the design of the animation to promote local culture and heritage.It is another tool that will enable local people to pay attention turned back to help promote and inherited traditions.

KEYWORDS : Taan-kuay-salak,Animation

1. บทนำ

วัฒนธรรมดั้งเดิมเป็นหัวใจของการแก้ไขปัญหาทางสังคมและคุณภาพชีวิตโดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัฒน์มีแต่วัฒนธรรมเท่านั้นที่จะเอกลักษณ์ความเป็นชาติไว้ได้วัฒนธรรมจึงทำหน้าที่รักษาเอกลักษณ์ สำนักงาน คณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ (2544, หน้า 21) กล่าวไว้ว่าวัฒนธรรมไทยถูกลดคุณค่า และกลายสภาพอ่อนแอลง ถ้ายังปล่อยเหตุการณ์ ไปในลักษณะนี้ ลูกหลาน และเยาวชนไทยจะถอยจากวัฒนธรรมท้องถิ่นไปเรื่อยๆ จนสุดท้ายก็จะเป็นเรื่อง ที่เป็นวิกฤติทางวัฒนธรรม ที่สำคัญยิ่งวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น เป็นประเพณีที่บ่งบอกเอกลักษณ์ตามแต่ท้องถิ่นนั้นๆ ถึงกระนั้นก็ยังมีผู้คนจำนวนมาก ที่ไม่เคยรู้ ไม่เคยเห็น และไม่เคยได้ยินและคนในท้องถิ่นบ้างก็ไม่ได้ให้ความสนใจหรือละทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิด ไปทำงานที่อื่น จึงทำให้ประเพณีท้องถิ่นต่างๆ ที่มีมาช้านานนั้นอาจสูญหายไปได้

ประเพณีตานก๋วยสลากเป็นประเพณีท้องถิ่นเก่าแก่ของทางภาคเหนือเป็นประเพณีที่ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วและเป็นการทำบุญให้กับพระภิกษุสามเณรในวันพิธีผู้เป็นเจ้าของก๋วยสลากจะต้องเอาใบลานหรือกระดาษมาตัดเป็นแผ่นยาวๆ เขียนชื่อเจ้าของไว้ หลังจากนั้นพระภิกษุสงฆ์และสามเณร จะจับสลากที่ผู้มาทำบุญได้เตรียมไว้ เมื่อตรงกับสลากของผู้ใด เจ้าของสลากนั้นก็จะนำสลากของตนมาถวายแด่พระภิกษุสงฆ์และสามเณร แล้วพระภิกษุหรือสามเณรที่ได้รับ สลากนั้น จะกล่าวข้อความในเส้นสลาก ให้ฟังอีกครั้งหนึ่ง และกล่าวอนุโมทนาให้พรแล้วคืนเส้นสลากนั้นให้เจ้าของนั้นไปเจ้าของสลากก็จะนำเอาเส้นสลากไปรวมไว้ในวิหาร เมื่อเสร็จแล้ววัดหรือมัคนายก ก็จะเอาเส้นสลากนั้นไปเผาไฟหรือทิ้งเสีย

ในปัจจุบันผู้คนในท้องถิ่นต่างต้องออกจากถิ่นฐานเพื่อหางานทำ ยกตัวอย่างเช่น ตำบลปงยางคง อำเภอห้องฉัตร จังหวัดลำปาง (การวิจัยตรวจสอบยุทธศาสตร์ กระบวนการมีส่วนร่วมสืบทอดประเพณีตานก๋วยสลากเ พื่อความยั่งยืน: อรทัย ทรงศรีสกุล) ก็เป็นส่วนหนึ่งที่คนในท้องถิ่นนั้น ไม่ได้ให้ความสนใจ และร่วมกิจกรรมนั้นๆ ประกอบกับการ ไม่ได้รับความสนใจจากเยาวชนในท้องถิ่นนั้นๆ จึงทำให้เยาวชนไม่เข้าร่วมกิจกรรมประเพณีดังกล่าว ซึ่งหากปล่อยไว้ ประเพณีตานก๋วยสลาก อาจสูญหายได้จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องร่วมมือกัน หาวิธีสืบทอดประเพณี ตานก๋วยสลากโดยสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเยาวชนในท้องถิ่นได้เห็นความสำคัญของประเพณีตานก๋วยสลาก และร่วมใจกันอนุรักษ์ เพื่อเป็นเอกลักษณ์ให้กับท้องถิ่นนั้นๆ

จากเหตุผลที่กล่าวมาผู้ศึกษาจึงเล็งเห็นว่าประเพณีท้องถิ่นต่างๆในประเทศไทยเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาช้านาน แต่อาจจะสูญหายเพราะผู้คนในท้องถิ่นไม่ได้ให้ความสนใจจึงอาจทำให้ประเพณีนั้นๆอาจสูญหายได้ประเพณีตานก๋วยสลาก

นั้นก็เป็นประเพณีท้องถิ่นอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งมีมานานแต่ผู้คนส่วนใหญ่ มักไม่รู้จักความเป็นมาของพิธีนี้ เหมือนกับ ประเพณีอื่นๆ เช่น ประเพณีผีตาโขน เป็นต้น และการไม่ได้รับความสนใจ และการร่วมกิจกรรม ของคนในท้องถิ่นนั้น ซึ่งอาจจะทำให้ ประเพณีตานก๋วยสลากนั้นสูญหายไปได้ ผู้ศึกษาจึงต้องการ ที่จะศึกษาเพื่อเผยแพร่ และส่งเสริม สืบทอดประเพณีตานก๋วยสลาก ให้เป็นที่รู้จักถึงประวัติความเป็นมาพิธีการต่างๆ เพื่อส่งเสริมประเพณีตานก๋วยสลากให้อยู่คู่คนไทย และช่วย ส่งเสริมการท่องเที่ยวของท้องถิ่นเพื่อให้เศรษฐกิจในท้องถิ่นนั้นดีขึ้น

2. ขั้นตอนการศึกษา

2.1แนวคิดของสื่อพื้นบ้าน

ในการสื่อสารนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยสื่อหลายประเภทเพื่อให้งานพัฒนาประเทศในด้านต่างๆประสบผลสำเร็จเช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ภาพโฆษณา แผ่นพับ จดหมายข่าว สไลด์ ภาพยนตร์ วีดีโอเทป เป็นต้น แต่การใช้สื่อดังกล่าวมีขีดจำกัดในตัวของมันเอง อาทิเช่น ในด้านงบประมาณในการจัดทำคุณภาพของสื่อและความนิยมของผู้รับสารสื่ออีกชนิดหนึ่งที่มีประสิทธิภาพโ ดยเฉพาะอย่างยิ่งในท้องถิ่นชนบทคือสื่อพื้นบ้าน

สื่อพื้นบ้าน (Folk Media)หมายถึงสื่อที่อาจเป็นคณะบุคคลตลอดจนเครื่องมืออุปกรณ์ที่เกี่ยวกับการแสดงกิจกรรมและวัฒนธรรมการดำรงอยู่ทุกประเภทโดยเป็นสื่อที่ชาวบ้านสร้างสรรค์ขึ้นและยึดถือปฏิบัติสืบเนื่องกันมาแต่โบราณกาล ได้แก่ เพลงระบำละครการละเล่น(ลิเก งิ้ว หมอลำ ล่าวซอ ลำตัด หนังตะลุง มโนราห์ ฯลฯ) กีฬา ตลอดจนประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ

สื่อพื้นบ้าน เป็นสื่อที่มีผลจูงใจ ใกล้ชิดประชาชนปรับการแสดงได้หลายรูปแบบ ปรับให้เข้ากับเนื้อหาใหม่ๆ เสมอ รวมทั้งเป็นที่ชื่นชอบของบุคคลทุกเพศ ทุกวัยในแต่ละท้องถิ่น ด้วยเหตุดังกล่าว จึงเริ่มมีการสนใจ นำสื่อดั้งเดิม ที่มีอยู่ในชุมชน หรือท้องถิ่นชนบท ที่เรียกว่าสื่อพื้นบ้าน มาใช้ในการพัฒนาชนบท ซึ่งเป็นสื่ออีกชนิดหนึ่ง ที่สามารถ นำมาใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารการให้ความรู้ด้านต่างๆ แก่ประชาชนในชนบทได้เป็นอย่างดี

ดังคำกล่าวของ จุมพล รอดคำดี (2527) กล่าวถึง สื่อพื้นบ้านว่า “เป็นสื่อที่นิยมของประชาชนได้ดีกว่าสื่อสมัยใหม่ ซึ่งมีราคาถูกในแง่ต้นทุนการผลิตเนื่องจากเป็นสื่อที่มีอยู่แล้วส่วนใหญ่ใช้ในด้านบันเทิง ดังนั้น การสอดแทรกเนื้อหาในงานพัฒนาถ้าหากทำได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในแผนพัฒนามากที่สุด”และอีกคำกล่าวหนึ่งของสุรพล วีรุฬห์รักษ์ (2527) ได้กล่าวถึงข้อดีของสื่อพื้นบ้านว่า “เป็นสื่อที่ได้รับความนิยมจากคนหมู่มากและสามารถแสดงได้บ่อยๆ เปิดโอกาสให้คนดูมีส่วนร่วมได้มากตลอดจนสามารถเปิดโอกาสให้สอดแทรกข่าวสารตามที่ต้องการได้”

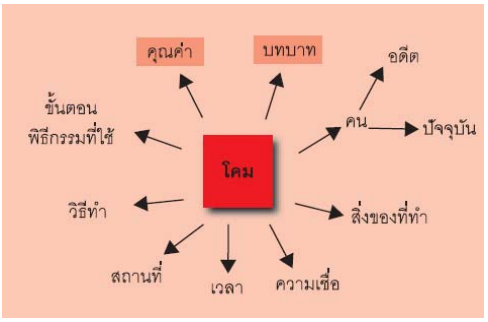
นอกจากนี้ Shyam Parmar (นักวิชาการชาวต่างประเทศ)กล่าวถึงข้อดีของสื่อพื้นบ้านว่า

1. สื่อพื้นบ้านเป็นสื่อที่ใกล้ชิดกับมวลชนทั่วประเทศและแสดงออกทางอารมณ์มากกว่าการใช้เหตุผลเชิงวิชาการ
2. สื่อพื้นบ้านสามารถดัดแปลงการแสดงได้หลายรูปแบบเพื่อตอบสนองความต้องการในด้านการสื่อสารมวลชนทุกหมู่เหล่า
3. สื่อพื้นบ้านเป็นของท้องถิ่นและมีชีวิตสามารถสร้างความสามัคคีในกลุ่มคนฟังหรือคนดูได้ดีกว่าสื่อมวลชนสมัยใหม่
4. สื่อพื้นบ้านเป็นสื่อที่หาง่ายสำหรับชาวบ้าน
5. สื่อพื้นบ้านสามารถปรับตัวเข้ากับเนื้อหาใหม่ๆ ได้เสมอ
6. สื่อพื้นบ้าน เป็นสื่อที่ชื่นชอบแก่คนทุกเพศทุกวัย
7. สื่อพื้นบ้าน เป็นสื่อที่ราคาถูก เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อมวลชนสมัยใหม่

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าสื่อพื้นบ้านเป็นสื่ออีกชนิดหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารการให้ความรู้ด้านต่างๆ แก่ประชาชนในชนบทได้เป็นอย่างดี เนื่องจากสื่อพื้นบ้านเป็นสื่อที่มีมาก่อนการเกิดขึ้นของสื่อมวลชนสมัยใหม่ดังนั้นสื่อพื้นบ้านย่อมมีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆอยู่แล้วอย่างไรก็ตามหลังจากเริ่มมีสื่อมวลชนสมัยใหม่แทรกเข้าไปในชุมชนปรากฏการณ์ก็คือสื่อพื้นบ้านในหลายพื้นที่จำเป็นต้องหลีกทางให้แก่สื่อสมัยใหม่ที่มาทีหลังแต่ถึงอย่างไรก็ตามเนื่องจากสื่อแต่ละประเภทต่างก็มีข้อเด่น ข้อด้อยในตัวเองทั้งสื่อพื้นบ้านหรือสื่อมวลชนเองก็เป็นไปตามหลักการดังกล่าวดังนั้นในท่ามกลางหมู่นักสื่อสารเพื่อพัฒนาจึงมีแนวคิดว่ายังจำเป็นต้องเอาสื่อพื้นบ้านมาใช้ในการพัฒนาสังคม

ปัจจุบันความหมาย/คุณค่า/บทบาทหน้าที่ของสื่อพื้นบ้านอันเป็นองค์ความรู้นั้นได้สูญหายไปมากที่สุดและเป็นหัวใจของสื่อพื้นบ้านเลยทีเดียวก็มีเครื่องมือที่อาจารย์กาญจนา แก้วเทพเรียกง่าย ๆ ว่า 4 รู้ เพื่อเป็นการทำความเข้าใจกับสื่อพื้นบ้านที่ต้องมี 4 รู้คือ

1. รู้จัก(วิเคราะห์คุณลักษณะ)

รู้จักโดยการวิเคราะห์คุณลักษณะผ่าน"กาลเวลาของการทำโคมวัดเมืองสาตร"การวิเคราะห์สถานภาพของสื่อพื้นบ้านเปรียบเหมือนขั้นตอนการสำรวจชุมชนในงานวิจัยคือการรู้จักสิ่งที่จะศึกษาอย่างครบถ้วนรอบด้าน การเปรียบเทียบอดีตปัจจุบัน จะพบว่า สิ่งที่เปลี่ยนแปลง/ขาดหายไป ก็คือความเชื่อหายไปว่า การทำโคมเพื่อเป็นพุทธบูชา มีอานิสงส์คือจะได้พบพุทธศาสนาในชาติต่อไป แต่ปัจจุบันนี้การทำโคมเป็นการทำเพื่อขายอย่างเดียว ปัญหาที่เกิดขึ้น ในชุมชนก็คือการเห็นแก่ตัว การแตกความสามัคคี ช่างคนทำโคมที่มีชื่อเสียง ต้องกางมุ้งทำโคม เพราะกลัวคนเลียนแบบการวิเคราะห์ปัญหาชุมชนเป็นที่มาของการตั้งคำถามวิจัยและใช้

2. รู้ใจ(รูปแบบ/คุณค่า)

เมื่อรู้จักสื่อพื้นบ้านสื่อนั้นอย่างดีแล้วก็วิเคราะห์คุณค่าด้วยเครื่องมือต้นไม้แห่งคุณค่าสิ่งที่มองเห็นในการทำพิธีกรรมทางวัฒนธรรมนั้นเปรียบเหมือนกับใบ ดอก ผล กิ่งก้านสาขาของต้นไม้ได้แก่รูปแบบพิธีกรรม สถานที่ คนที่มาร่วมพิธีกรรม ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆแต่ต้นไม้จะยืนต้นอยู่ไม่ได้ถ้าขาดรากส่วนของราก ส่วนนี้แหละคือ คุณค่าความหมายของสื่อการนำไปใช้แก้ปัญหาสังคมต้องนิยามความหมายใหม่ ให้แก้ปัญหาได้เช่น การรำนกรำโต เป็นพิธีกรรม ที่จัดในปอยออกหว่า (งานบุญออกพรรษาของชาวไทใหญ่) ซึ่งกลุ่มหนุ่มๆ มักจะดื่มเหล้าและตีกัน ผู้วิเคราะห์ ต้องดึงรากหรือคุณค่า มาชวนอภิปรายเชื่อมโยงถึง คุณค่าการร่วมขบวนนี้ เป็นพุทธบูชาถวายแด่พระพุทธเจ้า เพื่อเราจะได้มีความสุขสบายใจได้บุญ แต่ถ้าดื่มเหล้าใน ขบวนจะสมควรหรือไม่ เพราะอะไร จะไปถึงอานิสงส์ที่หวังไว้หรือไม่ สังคมจะเป็นอย่างไรพร้อมทั้งให้ชาวบ้านยกตัวอย่างพิษภัยของการดื่มสุรา ที่เคยเกิดขึ้นในสังคมให้เห็นประจักษ์จนชาวบ้านเกิดความตระหนัก โครงการก็ตามติดด้วยการสร้างกระแสการงดดื่มสุรา โดยการวางมาตรการ แก่ผู้ที่จะเข้าร่วมขบวนการ รำนก รำโต ทุกวันนี้ปฏิบัติแต่พิธีกรรมของสื่อพื้นบ้าน มันจึงไม่สามารถรับใช้ชุมชนได้แท้จริง เพราะความหมายของพิธีกรรมนั้นได้หายไปแล้ว เมื่อรื้อฟื้นความหมายคืนมาชาวบ้านไทใหญ่ที่ แม่อาย มีความเข้าใจก็ปลุกสื่อพื้นบ้านที่พังพาบของตนเองขึ้นมา เช่นมีการประกวด รำนก รำโต และรำไตอื่นๆ (รำไทใหญ่) บนเวทีงานปอยออกหว่า (ออกพรรษา) เบียดเวทีเพลงสตริง และหางเครื่องที่นุ่งน้อยห่มน้อยให้หายไปชั่วข้ามคืน (2549, เรณู อรรฐาเมศ ร์และคณะรำนกโต สื่อสัมพันธ์เพื่อสุขภาพ)

3. รู้ใช้ (บทบาทหน้าที่สื่อพื้นบ้าน)

สื่อพิธีกรรมแต่ละประเภท ในแต่ละพิธีกรรมก็จะจะทำหน้าที่ไปคนละแบบ

4 รู้รักษา (การสืบทอด/ปรับประยุกต์/เผยแพร่)

ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ สื่อพื้นบ้านเปรียบเหมือนต้นไม้ที่มีเปลือก กะพี้ และแก่น ชาวบ้านผู้ใช้สื่อพื้นบ้าน จะเป็นผู้รู้ และเลือกได้ว่าส่วนไหนเป็นแก่นที่จะต้องคงอยู่ ส่วนไหนเป็นเปลือก หรือกะพี้ จะปรับประยุกต์ได้ เช่นฟ้อนเจิง และรำไทใหญ่ผู้รำจะแบมือไม่จีบและกรีดนิ้ว เหมือนรำไทย เพราะฟ้อนเจิงนั้นมีที่มาจากท่าของนักรบ และรำไทใหญ่นั้น มีเค้ามาจากท่าของนักรบหญิงครูจึงไม่อาจและไม่ควรเปลี่ยน ท่าจีบมือ แบบควักกะปิของนักเรียนได้ ได้การนำสื่อพื้นบ้าน มาใช้ในงานพัฒนาด้านต่างๆ

มีงานวิจัยจำนวนมากที่ได้นำเอาสื่อพื้นบ้านประเภทต่างๆ มาใช้งานพัฒนาหลายๆ ด้าน นับตั้งแต่ด้านสาธารณสุข (การทำหมัน โรคเอดส์ ยาเสพติด) ด้านการเมือง ด้านการเกษตร ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านจริยธรรม การศึกษา (กองอนามัยครอบครัว กระทรวงสาธารณสุข: 2521, จุมพล: 2521, สุประณีต: 2528, สุรพล: 2529, อมรทิพย์: 2534)

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนั้นมักจะตอบคำถาม 3 ข้อสำคัญๆ คือการนำเอาสื่อพื้นบ้านมาใช้ในงานพัฒนานั้นได้ผลหรือไม่ การได้ผลจะอยู่ในระดับใด และจะมีเงื่อนไขเอื้ออำนวยหรือปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างในการนำเอาสื่อพื้นบ้านมาใช้

1. ตัวอย่างงานวิจัยที่ต้องการตอบคำถามว่าการนำเอาสื่อพื้นบ้านมาใช้ในงานพัฒนาจะได้ผลหรือไม่ งานวิจัยที่เด่นชัดที่สุดคือ งานศึกษาของกองอนามัยครอบครัว กระทรวงสาธารณสุข (2521) ที่ทดลองนำเอาหนังตะลุงมาเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการทำหมันชายในจังหวัดตรัง โดยวางแผนเป็น 3 ขั้นตอนคือ

ขั้นแรก ให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เรื่องการทำหมันชายอย่างดีไปสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานจากกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่สอง นำเอาข้อมูลดังกล่าวสร้างความรู้เรื่องหมันชายและสอดแทรกไปในหนังตะลุงแล้วให้คณะหนังตะลุงสี่คณะแสดงคณะละประมาณ 37 ครั้ง

ขั้นที่สาม หลังจากกลุ่มตัวอย่างได้ชมหนังตะลุงแล้วเจ้าหน้าที่ชุดเดิมก็จะใช้แบบสอบถามชุดเดิมไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างอีกครั้ง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทั้งความรู้เรื่องหมันกันมากขึ้น และยังมีทัศนคติที่ถูกต้องว่าการทำหมันไม่ใช่การตอน

2. ผลการวิจัยชิ้นอื่นๆ ก็ให้ผลไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ยืนยันประสิทธิภาพของสื่อพื้นบ้านว่าสามารถนำมาใช้ในการเป็นสื่อเพื่อการพัฒนาได้และส่วนที่เป็นเอกลักษณ์แตกต่างไปจากสื่อมวลชน(แต่เป็นจุดร่วมกับสื่อบุคคล) ก็คือระดับของประสิทธิภาพนั้นนอกจากจะให้ผลกระทบในด้านความรู้ความเข้าใจแล้วยังสามารถให้ผลถึงด้านทัศนคติ และท้ายสุดคือสามารถเปลี่ยนแปลงการกระทำได้ด้วย (อมรทิพย์: 2534, ปาริชาติ: 2538) ระดับของประสิทธิภาพดังกล่าวสามารถอธิบายได้จาก 2 สาเหตุ คือ ประการแรก ประชาชนผู้รับสารมีความไว้วางใจ (trustworthiness) รวมทั้ง มีความเชื่อถือ ในความรู้ความสามารถ (credibility) ในตัว ผู้แสดง/ศิลปินพื้นบ้าน ซึ่งเป็นอารมณ์ความรู้สึก ที่สืบทอดกันมาในประวัติศาสตร์เช่น ในกรณีของหนังตะลุง ผู้ชมจะเคารพนายหนัง โดยถือว่ามีสถานภาพสูงกว่าคนทั่วไป สาเหตุอีกประการหนึ่ งคือสื่อพื้นบ้านเป็นสื่อที่มีความใกล้ชิด กับประชาชน ดังนั้นทั้ง 2 ฝ่าย จึงมีความคุ้นเคยทางวัฒนธรรมซึ่งกันและกันจึงไม่มีปัญหาเรื่องของช่องว่างทางการสื่อสารการให้ความรู้ และคำแนะนำของศิลปินพื้นบ้าน ก็มีลักษณะสอดคล้องและสามารถนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตจริง

3. สำหรับคำถามสุดท้ายคือมีเงื่อนไข ที่เอื้ออำนวยและเป็นอุปสรรคอะไรบ้าง ในการนำเอาสื่อพื้นบ้าน มาใช้ในงานพัฒนาผลการวิจัยหลายๆ ชิ้นให้คำตอบเอาไว้ว่า ปัจจัยที่เอื้ออำนวยมีอยู่ 2 ปัจจัยใหญ่ๆ คือ

การตระหนักถึงบทบาทของสื่อพื้นบ้านในงานพัฒนาจากตัวศิลปินพื้นบ้าน ตัวอย่างเช่น ผลการวิจัยของสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา (2523) ที่สัมภาษณ์ทัศนะของนายหนังตะลุง และพบว่านายหนังเห็นว่าหนังตะลุงควรมีบทบาท พัฒนาประเทศด้านต่างๆ ร่วมกับทางราชการให้มากขึ้น เรื่องที่ใช้แสดงควรมีเนื้อหาเพื่อการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น และนายหนังควรจะปรับปรุงตนเองอยู่เสมอเพื่อให้การแสดงถูกต้องเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบันได้ศักยภาพ ในการปรับตัวของสื่อพื้นบ้านมีอยู่อย่างมาก ตัวอย่างเช่น จันทร์เพ็ญ (2530) พบว่า นอกจาก เนื้อหา ซอจะมีเรื่องราวแบบเดิมๆ คือซอเวสสันดรแล้วนักเล่นซอก็ยังแต่ซอที่เข้ากับยุคสมัย เช่น ซอพัฒนาเกษตร เป็นต้น

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในขณะที่ความไว้วางใจและความเชื่อถือในความรู้ความสามารถเป็นจุดแข็งของสื่อพื้นบ้าน ในเวลาเดียวกันคุณลักษณะดังกล่าวก็อาจจะกลับกลายมาเป็นจุดอ่อนได้ ตัวอย่างเช่นงานวิจัยของอินทิรา (2540) ที่ได้สัมภาษณ์นายหนังตะลุงพบว่าในการสอดแทรกความรู้เรื่องโรคเอดส์สิ่งแวดล้อมการเมืองเข้าไปในหนังตะลุงนั้นในอดีตนายหนังสามารถทำได้อย่างมั่นใจ เนื่องจากสมัยก่อนช่องทางแสวงหาความรู้มีอยู่น้อย ผู้ชมจึงมักจะ มีความรู้น้อยกว่า

นายหนังแต่ทว่าในปัจจุบัน นายหนังมีความลำบากใจตรงที่จะทำให้คนดูเชื่อถือเพราะคนมีการศึกษามากขึ้น ทำให้นายหนังไม่แน่ใจว่าตนเองจะมีความรู้มากกว่าคนดูหรือไม่

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคประการที่สองก็คือการนำเอาสื่อพื้นบ้านมาใช้ในงานพัฒนานั้นเนื่องจากสื่อพื้นบ้านมีเป้าหมายให้ความบันเทิงเป็นสำคัญ ดังนั้นหากงานพัฒนา มุ่งแต่จะให้สาระ แล้วตัดความบันเทิงออกไป จะทำให้ชาวบ้านเกิดความรู้สึกว่า “สื่อพื้นบ้านไม่ได้ทำหน้าที่แบบเดิม” แต่ในเวลาเดียวกัน อมรทิพย์ (2534) ประชาชนมีความเคยชินกับการรับรู้หน้าที่แบบเดิมของสื่อพื้นบ้าน ดังนั้นเมื่อมีการสอดแทรกความรู้เข้าไปในสื่อ คนดูอาจจะดูเอาสนุก แล้วไม่นำเอาความรู้ที่ได้ไปพูดคุยกัน

สำหรับการเผยแพร่ความรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารทางด้านสาธารณสุขยังต้องการการให้สุขศึกษาอย่างมาก ดังนั้นการใช้ศักยภาพของสื่อประเภทต่างๆ ตามความเหมาะสมเข้ามาช่วงการให้ความรู้ข่าวสารเพื่อการพัฒนางานสาธารณสุขยังคงเป็นสื่อจำเป็นที่สุดซึ่งรัฐบาลควรจะส่งเสริมให้มีการใช้สื่อในท้องถิ่นเพื่อช่วยกระจายความรู้และข่าวสารที่ส่งผลต่อการพัฒนาสุขภาพอนามัยของประชาชนในชนบทต่อไป

วิธีการสืบทอดสื่อวัฒนธรรมพื้นบ้าน กิตติ กุลศรีสว่าง (ม.ป.ป, หน้า 10) กล่าวว่า วัฒนธรรมพื้นบ้าน ในท้องถิ่นต่างๆ จะดำรงอยู่ก็เพราะคนรุ่นก่อนๆ ได้ถ่ายทอดให้คนรุ่นถัดมา รับรู้ ยึดถือประพฤติปฏิบัติตาม ซึ่งได้เสนอแนะวิธีการสืบทอดวัฒนธรรมพื้นบ้านว่า สามารถทำได้หลายวิธีดังนี้

วิธีที่1 ให้การศึกษา ในส่วนของครอบครัวควรอบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้เรื่องวัฒนธรรมพื้นบ้านให้กับลูกหลาน เช่น ในด้านภาษาดั้งเดิมของบรรพบุรุษ ด้านดนตรีนาฏศิลป์

วิธีที่2 ใช้สื่อมวลชน สถาบัน องกรค์ต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชนควรสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมพื้นบ้านเพื่อปลูกฝังเยาวชนให้เห็นความสำคัญในด้านต่างๆ เช่น จัดทางรายการ วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ต่างๆ เป็นต้น

วิธีที่3 ใช้การส่งเสริมเผยแพร่ ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมพื้นบ้านเผยแพร่ ให้เป็นที่รู้จัก กันอย่างกว้างขวาง รวมทั้ง การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับท้องถิ่นอื่นๆด้วย เช่น งานแห่ปราสาทผึ้ง จังหวัดสกลนคร งานช้าง จังหวัดสุรินทร์ งานแห่ผ้าขึ้นพระธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น

วิธีที่4 ใช้การอนุรักษ์ ทุกคนมีส่วนร่วมในการเก็บรักษาวัฒนธรรมพื้นบ้านมิให้ถูกทำลายหรือเสื่อมสลายไปเพื่อให้คนรุ่นหลังได้มีโอกาสชื่นชม น้อย สุวรรณมณี(ม.ป.ป,หน้า4-7)กล่าวถึงวิธีในการสืบทอดวัฒนธรรมพื้นบ้านให้ดำรงอยู่ตลอดไปโดยวิธีดังต่อไปนี้

วิธีที่1 สืบทอดด้วยการศึกษา

การศึกษาในทุกระดับทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนมีส่วนสำคัญอย่างมากที่จะช่วยในการสืบทอดวัฒนธรรมพื้นบ้านสู่อนุชนรุ่นหลัง ซึ่งประกอบด้วยสถาบันต่างๆดังนี้สถาบันครอบครัว

นับเป็นสถาบันแรกที่คอยถ่ายทอดลูกฝังอบรมให้

ลูกหลานเกิดการเรียนรู้และเข้าใจในคุณค่าของวัฒนธรรมพื้นบ้าน

โดยเริ่มจากวัฒนธรรมทางด้านภาษาซึ่งเป็นภาษาดั้งเดิมของ

บรรพบุรุษ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีประจำถิ่นและการประกอบอาชีพของบรรพบุรุษที่ลูกหลานมักเจริญรอยตาม เช่น ในภาคเหนือ

ถ้าพ่อแม่เป็นสล่า(ช่าง)ลูกๆส่วนใหญ่ก็จะมีอาชีพเป็นสล่าตามพ่อแม่หรือไม่ก็สืบทอดความรู้เรื่องช่างเอาไว้ทำให้สามารถศึกษาเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมพื้นบ้านในอดีตได้เป็นอย่างดี แต่เป็นที่น่าเสียดาย

อย่างยิ่งที่ผู้ปกครองของเด็กในท้องถิ่นรุ่น

ใหม่ไม่ค่อยเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยเฉพาะ อย่างยิ่งการใช้ภาษาถิ่น เพราะยึดติดอยู่กับค่านิยมที่ผิดๆ โดยเชื่อว่าถ้าบุตรหลานของตนพูดภาษากลางแล้วจะกลายเป็นคนมีหน้ามีตาในสังคมจนทำให้คนรุ่นหลังหลงลืมภาษาถิ่นจนเกิดช่องว่างระหว่างคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่

สถาบันการศึกษา สถานศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียนระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาควรจะมีบทบาทสำคัญต่อจากสถาบันครอบครัวในการอนุรักษ์ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยปรับหลักสูตร และระบบการเรียนการสอน ที่สอดแทรกวัฒนธรรมพื้นบ้านเข้าไป ในรูปกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน และสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น โดยขอความร่วมมือจากวิทยากรท้องถิ่น มาร่วมสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้าน เพื่อให้ลูกหลาน เกิดความซาบซึ้ง ภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ

สถาบันสื่อมวลชน สื่อมวลชนทุกประเภทควรจะมีบทบาทสำคัญยิ่งในการนำเอาวัฒนธรรมพื้นบ้าน อันเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้เกิดคุณค่าละความสำคัญของวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์นั้นจะช่วยประชาสัมพันธ์และสืบทอดมรดกวัฒนธรรมพื้นบ้านได้กว้างไกล ทั้งภายในและต่างประเทศ หรืออาจประชาสัมพันธ์ผ่านระบบเครือข่ายข้อมูล ก็จะทำให้คนทั้งโลกรู้จักวัฒนธรรมพื้นบ้านของไทยได้เป็นอย่างดี

สถาบันอื่นๆได้แก่องค์กรต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่นนั้นๆควรจะมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดกิจกรรมประเพณีต่างๆ ที่เป็นวัฒนธรรมพื้นบ้าน เพื่อกระตุ้นเตือน ให้เยาวชนเห็นความสำคัญ ของวัฒนธรรมพื้นบ้าน พร้อมที่จรรโลงไว้และสืบทอดต่อไปในภายภาคหน้า

วิธีที่ 2 สืบทอดโดยวิธีอนุรักษ์ การอนุรักษ์วัฒนธรรม หมายถึง การรักษาวัฒนธรรมให้คงอยู่ และยังประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม ฉะนั้นการอนุรักษ์จึงมุ่งเน้นที่ การรักษาไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในปัจจุบัน มิใช่การเก็บรักษาไว้ ในลักษณะของเก่าการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านเป็นการรักษามรดกท้องถิ่นไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้มีโอกาสชื่นชมหรือภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษก่อนที่จะถูกวัฒนธรรมต่างชาติและเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าครอบงำจนไม่เหลือร่องรอยของมรดกอันล้ำค่านี้ วัฒนธรรมพื้นบ้านทางภาคเหนือที่ล่อแหลม ต่อการสูญหาย หรือถูกทำลายไปตามเวลา ได้แก่ ภาษาคำเมือง หรือภาษาล้านนา ศิลปะล้านนาและประเพณีล้านนา เป็นต้น ชาวล้านนาทุกคน จึงควรตระหนัก คิดหาวิธีอนุรักษ เพื่อเก็บรักษาไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษา

วิธีที่3 สืบทอดโดยวิธีส่งเสริมและเผยแพร่การส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้าน ของภาคเหนือ นับว่าเป็นผลดีทำให้วัฒนธรรมล้านนาเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ทั้งคนไทยและต่างชาติ เช่น ประเพณีบวงสรวงปลาบึกของจังหวดเชียงราย ประเพณียี่เป็งและสงกรานต์ของจังหวัดเชียงใหม่ งานหลวงเวียงละกอนของจังหวัดลำปาง ประเพณีแข่งเรือของจังหวัดน่าน และพิธีจัดขบวนม้าขบวนช้างเฉลิมฉลองพระธาตุช่อแฮของจังหวัดแพร่ เป็นต้น การส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยวิธีการเหล่านี้ นอกจากจะช่วยในการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมแล้วยังจะช่วยส่งเสริม การท่องเที่ยวอีกทางหนึ่งด้วย และการท่องเที่ยวนี้เอง ที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม พื้นบ้านล้านนา กับท้องถิ่นอื่น อย่างกว้างขวางและถือเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมพื้นบ้านอีกวิธีหนึ่ง

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่าวิธีสืบทอดวัฒนธรรมพื้นบ้านสามารถกระทำได้ดังนี้

วิธีที่1 สืบทอดโดยวิธีให้การศึกษา

วิธีที่2 สืบทอดโดยวิธีส่งเสริมเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้าน

วิธีที่3 สืบทอดโดยวิธีอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน

2.2 การศึกษาเกี่ยวกับแอนิเมชัน 3 มิติ (3D Animation)

2.2.1 ความหมายของแอนิเมชัน 3 มิติ

ธรรมศักดิ์ เอื้อรักสกุล (2547 : 1) ได้ให้ความหมายของแอนิเมชันไว้ว่า คำว่าแอนิเมชัน เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Animation สามารถอ่านได้หลายแบบ เช่น อนิเมชัน แอนิเมชัน ซึ่งหมายถึง การทำภาพให้เคลื่อนไหว

ธรรมปพน ลีอำนวยโชค (2550:24)กล่าวว่าแอนิเมชัน3มิติหรือ3D แอนิเมชั่นเป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการสร้าง ภาพยนตร์การ์ตูนซึ่งในปัจจุบันผลิตในคอมพิวเตอร์ทั้งหมด (Full-length All Computer Generated Animated Film) แอนิเมชัน เรื่องแรกที่สร้างขึ้นคือเรื่อง Toy Story ของบริษัท Pixar Studio ในปี 1990

อนัน วาโซะ (2550 : 4) แอนิเมชัน แบบ 3 มิติ จะเป็นการทำงานในคอมพิวเตอร์เป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นการจัดท่าทาง สีหน้าให้อารมณ์การเคลื่อนไหวของตัวละคร ฉาก รวมทั้งการตัดต่อภาพใส่เอฟเฟ็กต์ หรือเสียง เพราะความทันสมัยนี้ จึงทำให้ปัจจุบันงาน 3D แอนิเมชัน ถูกสร้างขึ้นได้ไม่ยาก

จุฑามาศ จิวะสังข์ (2550 : 5-9) กล่าวไว้ว่า งาน 3D (3 Dimensions) เป็นการสร้างสรรค์ชิ้นงานเลียนแบบธรรมชาติ ตามที่สายตามมองเห็น โดยสามารถมองเห็นวัตถุ ตัวละครหรือฉากต่างๆ ได้ครบทุกมุมมอง มีการจัดแสงและบรรยากาศ ที่เหมือนจริง ต่างจากภาพหรือการ์ตูน 2 มิติ (นิยมเรียกว่า 2D) ที่มีมุมมองได้เพียงด้านเดียว

ดังนั้นผู้ศึกษาสามารถสรุปได้ว่า แอนิเมชัน หมายถึง การทำภาพเคลื่อนไหวโดยใช้วิธีการหรือเทคนิคให้แก่สิ่งที่ ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ให้สามารถเคลื่อนไหวหรือมีชีวิตได้ซึ่งมีเทคนิคและวิธีสร้างสรรค์หลากหลายวิธี โดยการจากนำภาพที่ถ่ายทำทั้งหมดมาเรียงต่อกัน เกิดเป็นภาพเคลื่อนไหว Animation หรือการสร้างสรรค์ ด้วยเทคนิค คอมพิวเตอร์กราฟิก ในโปรแกรมสร้างสรรค์ผลงานแอนิเมชัน โดยการฉายด้วยความเร็วโดยประมาณ 24 เฟรม ต่อวินาทีขึ้นไป โดยใช้การทำงานในคอมพิวเตอร์เป็นหลัก รวมทั้งการตัดต่อภาพใส่ เอฟเฟ็กต์ และเสียง

2.2.2 ประโยชน์ของแอนิเมชัน 3 มิติ

ปัจจุบันแอนิเมชัน 3 มิติ ถูกนำมาใช้กับสื่อต่างๆ มากขึ้น เช่น การ์ตูน ภาพยนตร์ โฆษณา เกมฯลฯ เพราะเป็นงาน ที่สร้างได้หลากหลายรูปแบบ ทำได้ทั้งตามจินตนาการเกินความจริง หรือทั้งเลียนแบบธรรมชาติ มีผู้กล่าวถึงประโยชน์ของแอนิเมชัน 3 มิติ ไว้ดังนี้ คือ

จุฑามาศ จิวะสังข์ (2550 : 5-9) กล่าวถึงประโยชน์ของแอนิเมชัน 3 มิติ ไว้ว่า ช่วงเริ่มต้นของการสร้างงาน 3D จะเป็นการทำหนังสั้นและงานที่ไม่ซับซ้อน เช่น การสร้างไตเติ้ลรายการโทรทัศน์จำพวกโลโก้บิน แล้วพัฒนามาเป็นตัวละครเคลื่อนไหว จนกระทั่งสามารถเลียนแบบธรรมชาติได้ ในปัจจุบันงาน 3D จะถูกสร้างในรูปแบบ 3D Animation เป็นส่วนใหญ่ เพราะเหมาะที่จะนำไปเผยแพร่ต่อผู้ชม เนื่องจากสามารถเคลื่อนไหว และเห็นมิติของ วัตถุ ได้เหมือนจริง นอกจากนั้น ยังสามารถนำไปใช้ในสายงานด้านต่างๆ ได้อีกมากมาย

2.2.3 องค์ประกอบของแอนิเมชัน 3 มิติ

Modeling คือ รูปร่าง รูปทรง ต่างๆ เช่น โมเดลตัวละคร และอุปกรณ์ประกอบฉากคล้ายๆกับดินน้ำมัน คือ ไม่มีรายละเอียดของพื้นผิว มีแต่รูปทรงเท่านั้น

Shading คือ รายละเอียดพื้นผิว ไม่ว่าจะเป็นส่วนของความมันวาว การสะท้อนหรือลวดลายที่ปรากฏบนพื้นผิว

Animation คือ การเคลื่อนไหว ในลักษณะต่างๆ เช่น วิ่ง เดิน ตีลังกา ฯลฯ

Lighting & Camera คือ การจัดแสงและมุมกล้อง

Rendering คือ การประมวลผลขั้นสุดท้ายเพื่อนำไปใช้งาน ในรูปแบบของ Format ต่างๆ ซึ่งต้องกำหนดขนาด

ของภาพที่จะเรนเดอร์ว่าต้องการให้มีขนาดเท่าไหร่ ซึ่งโดยปกติจะขึ้นกับการนำไปใช้งาน (ธรรมศักดิ์ เอื้อรักสกุล, 2547 : 1-7)

3. การวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางและขั้นตอนการผลิต

การออกแบบแอนิเมชันสามมิติประเพณีตานก๋วยสลากนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสืบทอดให้เยาวชนและคนในท้องถิ่นได้ตระหนักเห็นความสำคัญของประเพณีและช่วยกันส่งเสริมสืบทอดประเพณีสืบไป

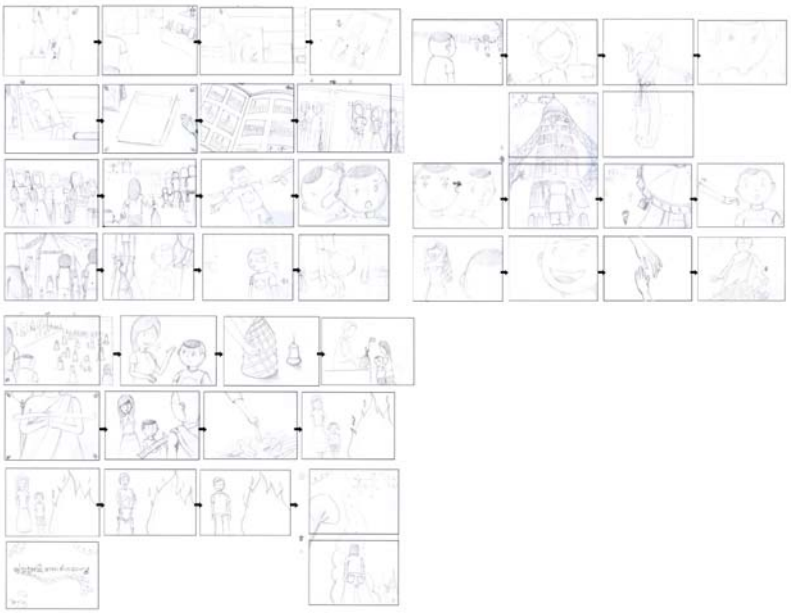
3.1 Pre-Production

3.1.1 การสร้างเนื้อเรื่อง

เนื้อหาของการสร้างแอนิเมชันเรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับแม่และลูกคู่หนึ่งกำลังที่จะไปงานตานก๋วยสลากเพื่อทำบุญให้ยายที่ล่วงลับไปแล้วแต่เด็กชายนั้นไปอยากที่จะไป แต่เมื่อไปถึงงาน ก็เห็นสิ่งต่างๆ ในงานมากมาย จึงเริ่มเกิดความสนใจประกอบกับแม่ก็ได้สอนเรื่องราวเกี่ยวกับประเพณีไปด้วยจึงทำให้ปลูกฝังตั้งแต่เด็กจนเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ก็ยังไปงานตานก๋วยสลากเพื่อทำบุญให้ผู้เป็นแม่อยู่เสมอ

3.1.2 การสร้างบทภาพ

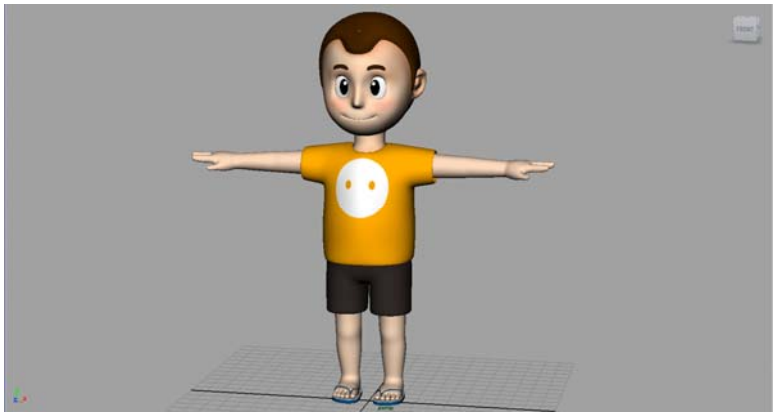
ขั้นตอนการเขียนสตอรี่บอร์ดในขั้นแรกคือการเขียนสตอรี่บอร์ดภาพที่เป็นพล็อตเรื่องทั้งหมดออกมาก่อน ตั้งแต่ต้นจนจบ จากนั้นค่อยมาใส่รายละเอียดในเรื่องของมุมกล้อง หรืออารมณ์สีหน้า และท่าทางของตัวละครทั้งหมดลงไป

รูปที่ 1 ภาพสตอรี่บอร์ด

3.1.3 การออกแบบตัวละครและออกแบบฉาก

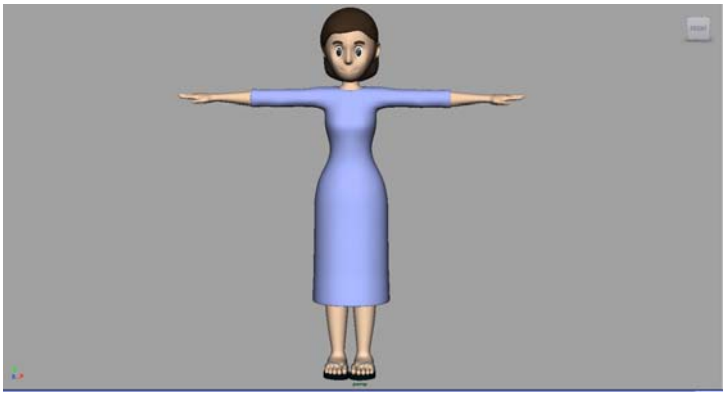
เริ่มออกแบบตัวละคร รูปแบบ การแต่งกาย บอกอุปนิสัย อายุ และออกแบบฉาก เพื่อกำหนดรูปแบบโทนสีโดยรวมของงานทั้งหมด

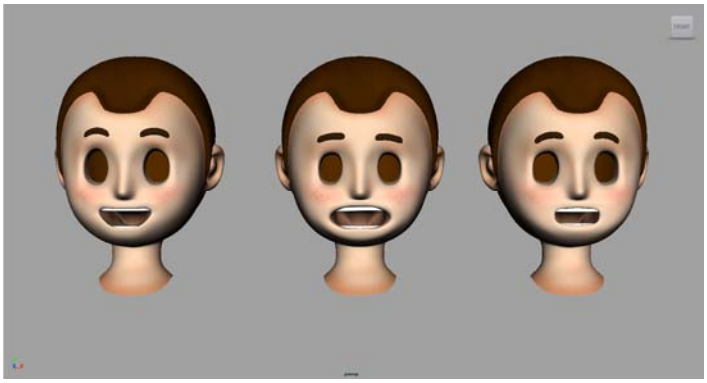
รูปที่ 2 ภาพออกแบบตัวละครภาพที่1

รูปที่ 3 ภาพออกแบบตัวละครภาพที่2

รูปที่ 3 ภาพออกแบบตัวละครภาพที่2

รูปที่ 4 Facial Expression
เป็นการออกแบบการแสงอารมณ์ทางสีหน้าของตัวละคร

รูปที่ 5 ฉากภายในบ้าน

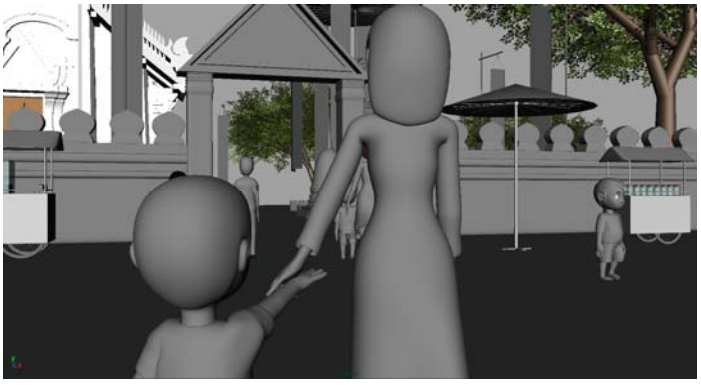
รูปที่ 6 ฉากภายนอกวัด

รูปที่ 7 ฉากภายในวัด

3.2 Production

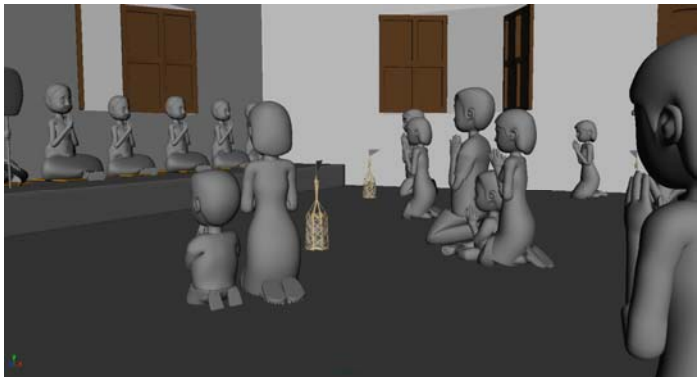
3.2.1 การสร้างตัวละครและสร้างฉาก เมื่อเราเตรียมทุกอย่างในขั้นตอนของ Pre-Production ครบถ้วนแล้ว เข้าสู่ขั้นตอนของการผลิต โดยเริ่มสร้างโมเดลตัวละครสามมิติ ด้วยโปรแกรมมายา (Maya) และขึ้นหุ่นจำลองจากโพลีกอน (Polygon) โดยคำนึงถึงรูปร่างหน้าของเด็กให้ออกมาน่ารัก หลังจากนั้นทำการกางยูวีโดยนำชิ้นส่วนต่างๆ ของตัวหุ่นจำลอง เช่น ใบหน้า ผม เครื่องแต่งกายไปทำการลงสีพื้นผิวด้วยโปรแกรมโฟโต้ช็อป (Photoshop) และนำผลที่ได้มาแมป (map) เข้ากับตัวหุ่นจำลองที่สร้างไว้และเสริมด้วยการเสริมมิติพื้นผิวของ (bump) ผิวหนังหุ่นจำลอง ให้มีลักษณะขรุขระคล้ายรูขุมขน ของผิวหนังคน เริ่มสร้างฉากที่อยู่ในงานทั้งหมด

รูปที่ 8 การจัดวางองค์ประกอบภายในฉาก

รูปที่ 9 การจัดวางองค์ประกอบภายในฉาก

รูปที่ 10 การจัดวางองค์ประกอบภายในฉาก

3.2.2 Setup Character การทำให้โมเดลแต่ละตัวสามารถเคลื่อนไหวท่าทางได้ตามต้องการ โดยการใช้โปรแกรมมายาสร้างตัวเชื่อม (joint) และใส่กระดูกให้กับหุ่นจำลองโดยและใช้ IK (Invert Kinematic) เป็นตัวควบคุมกระดูก และทำการเซ็ทใบหน้าแสดงอารมณ์ โดยวิธี (Blend Shape) เพื่อประโยชน์ ในการสร้างอารมณ์และการพูด ที่แสดงออกทางใบหน้าของตัวละคร

3.2.3 ทำการเคลื่อนไหวงานทั้งหมด

3.2.4 ทำการจัดแสงและเงาของแอนิเมชัน แสงและเงาจะสร้างมิติและอารมณ์ให้กับแอนิเมชัน ทำให้งานดูสมจริงมาขึ้น และยังบอกถึงช่วงเวลานั้นๆ

3.2.5 ทำการ Rendering ประมวลผลขั้นสุดท้ายเพื่อนำไปใช้งาน ในรูปแบบของ Format ต่างๆ

3.2.6 ทำการซ้อนภาพด้วยโปรแกรม After Effects

3.3 Post-Production

3.3.1 ทำการบันทึกเสียง เสียงพูดหรือเสียงสนทนา เสียงประกอบต่างๆ

3.3.2 และบีบอัดไฟล์วีดีโอให้ได้นามสกุลที่ต้องการนำเสนอ เป็นอันเสร็จขั้นตอน

4. บทสรุป

จากการสร้างแอนิเมชั่นเพื่อส่งเสริมและสืบทอดประเพณีตานก๋วยสลาก เนื้อเรื่องเป็นการนำเสนอขั้นตอนต่างๆ ของประเพณีและยังสอดแทรกความผูกผันของตัวละครกับประเพณีลงไปเพื่อให้เยาวชนและคนในท้องถิ่นได้ตระหนักถึงความสำคัญของประเพณีตานก๋วยสลากแล้วช่วยกันส่งเสริมและสืบทอดประเพณีตานก๋วยสลากให้คงอยู่ต่อไป

5. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาต่อไป

การนำเสนอแอนิเมชั่นเพื่อส่งเสริมและสืบทอดประเพณีตานก๋วยสลากเป็นการนำเสนอโดยผ่านตัวละครตัวหนึ่งที่ให้เห็นขั้นตอนต่างต่างๆของประเพณีอีกทั้งยังสอดแทรกความผูกผันของตัวละครกับประเพณีทำให้สามารถเข้าใจประเพณีได้ง่ายขึ้นอีกทั้งยังได้ใช้เทคนิคของแอนนิเมชั่นมานำเสนอซึ่งง่ายต่อการสื่อสารกับผู้ชม ปัญหาที่พบในการสร้างผลงานคือเทคนิคของ

งานแอนนิเมชั่นที่มีขั้นตอนที่ซับซ้อนทำให้ต้องใช้เวลาในการสร้างสรรค์งาน ดังนั้น หากเทคนิคนี้ ได้แพร่หลาย ต่อผู้ที่สนใจ การนำเสนอเทคนิคนี้ อาจทำให้การสร้างงานแอนิเมชั่นต่างๆ ได้เกิดขึ้น และนำเสนอศิลปะ รูปแบบใหม่ๆ ได้หลากหลายมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

จุฑามาศ จิวะสังข์. 3Ds Max 9 ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ : ซัคเซสมีเดียจำกัด, 2550.

ทวีรัสมิ์ ธนาคม. พัฒนาการเด็ก. กรุงเทพฯ: สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย ใน พระบรมราชินูปถัมป์, 2525.

ธรรมปพน ลีอำนวยโชค. Intro to Animation คู่มือสำหรับการเรียนรู้แอนิเมชันเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : Than Books, 2550.

ธรรมศักดิ์ เอื้อรักสกุล. การสร้างภาพยนตร์ 2D แอนิเมชัน. กรุงเทพฯ : มีเดีย อินเทลลิเจนซ์เทคโนโลยี, 2547.

อนัน วาโซะ. สร้างงาน Character Animation. นนทบุรี : ไอดีซี, 2550.

Hurlock Elizabeth. Development. New York : McGraw-Hill, 1959.

กิตติกุล ศรีสว่าง.(ม.ป.ป.)แบบเรียนหมวดวิชาส่งเสริมคุณภาพชีวิต 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น สร้างสรรค์ปัญญาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น. ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนมีนาคม-เมษายน 2551

กาญจนา แก้วเทพ (2545) เมื่อสื่อส่องและสร้างวัฒนธรรม, คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

การออกแบบสื่อภาพเคลื่อนไหวเพื่อให้เยาวชนสนใจในนาฏศิลป์ไทย (โขน)

CREATION OF MOTION PICTURE FOR PROMOTING TEENAGERS' INTEREST IN THAI CLASSICAL DANCE (KHON)

เวชวรรณ หงษ์โต

นักศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์อาร์ต คณะดิจิทัลอาร์ต มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบสื่อภาพเคลื่อนไหว เพื่อให้เยาวชนสนใจในนาฏศิลป์ไทย (โขน) เรื่อง รามเกียรติ์ ตอน นารายณ์ปราบนนทก โดยการใช้เทคนิคการถ่ายทำภาพยนตร์และคอมพิวเตอร์กราฟฟิก ผู้วิจัยได้ศึกษาความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม การแสดงโขน ปัญหาและแนวคิดการพัฒนาการแสดงโขน การผลิตภาพยนตร์ ทฤษฎีการออกแบบกราฟฟิกและกรณีศึกษาด้านการแสดงโขน ฉาก แสง สีและสเปเชียลเอฟเฟค เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบสื่อภาพเคลื่อนไหว รวมถึงอธิบายขั้นตอนการผลิตและผลที่ได้รับของงานวิจัย

คำสำคัญ: สื่อภาพเคลื่อนไหว, นาฏศิลป์, โขน

Abstract

This research aims to create a motion picture for promoting teenagers' interest in Thai Classical Dance (Khon) in the story of Ramayana (Narai Prab Nontok) by using the techniques of film and Computer Graphics. The researcher studied knowledge of art and culture, Khon, problem and development of Khon performance, film production, graphic design theory and case studies of Khon Performance, scenes, lighting, colors and special effects to be used in the create a motion picture. It also describes the process of production and the results obtained from the research.

KEYWORDS: MOTION PICTURE, THAI CLASSICAL DANCE, KHON

1. บทนำ

โขน เป็นนาฏศิลป์ชั้นสูงอย่างหนึ่งของไทย มีกำเนิดมาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 20 ได้ถูกปรับปรุงจากการเล่น 3 ประเภท คือ หนังใหญ่ ชักนาคดึกดำบรรพ์และกระบี่กระบอง เรื่องที่ใช้แสดงโขนในปัจจุบันนี้นิยมเพียงเรื่องเดียว คือ รามเกียรติ์ ซึ่งได้เค้าเรื่องเดิมมาจากเรื่อง รามายณะ ของอินเดีย การแสดงโขนในทุกวันนี้ มีวิวัฒนาการให้เหมาะกับสมัยที่ผู้ชม ต้องการชมเรื่องอย่างรวดเร็ว ทันใจ ดังนั้นจึงมีการปรับปรุง บทสำหรับแสดงโขน ให้รัดกุมตัดทอน เรื่องให้ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ไม่อืดอาด ล่าช้าอย่างสมัยก่อน แต่การปรับปรุงก็มิได้ทำให้เสียศิลปะแต่อย่างใด (กระทรวงวัฒนธรรม, 2554)

"สังคมไทยมองว่า นาฏศิลป์เป็นการแสดงที่เนื้อหาน่าเบื่อ เชย การเดินเรื่องช้าและอืดอาด แต่ มศว. กลับเห็นความสำคัญของสาขานาฏศิลป์ไทยจึงได้ส่งนิสิตไปลงพื้นที่ดูการแสดงนาฏศิลป์ไทย แล้วให้สรุปปัญหาและร่วมกันแก้ไข โดยพยายามให้คิดว่าจะทำอย่างไรให้นาฏศิลป์ไทยดำเนินเรื่องกระชับ สนุก ใช้ภาษาง่ายๆ ที่เข้าถึงคนยุคปัจจุบันมากขึ้นและนำเสนอเนื้อหาที่ทันยุคทันสมัย แต่ไม่ทิ้งของเดิมคือ จะเน้นทั้งการอนุรักษ์และการพัฒนาไปพร้อมกับการอนุรักษ์อย่างเดียวไม่อาจเข้าถึงคนรุ่นปัจจุบันได้และสุดท้ายคนรุ่นใหม่จะไม่รู้จักกับนาฏศิลป์ไทย ดังนั้นต้องดึงวัยรุ่นหันมาสนใจงานด้านนาฏศิลป์ไทยมากขึ้น" (ปรารถนา คงสำราญ, 2549)

ด้วยเหตุผลนี้ นักวิชาการและผู้มีความรู้ทางด้านนาฏศิลป์หลายๆท่าน ได้คิดที่จะพัฒนานาฏศิลป์โดยคิดสร้างสรรค์รูปแบบการแสดงใหม่ๆผสมผสานกับรากฐานเดิม เพื่อสร้างการแสดงที่มีความร่วมสมัยมากยิ่งขึ้น ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสังคม คือ คุณลักษณะด้านมีความรับผิดชอบ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสนใจใฝ่หาความรู้และความก้าวหน้าในวิชาชีพอยู่เสมอ ส่วนแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรนาฏศิลป์ ระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต แต่ละสถาบันควรมุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผลิตผลงานทางด้านนาฏศิลป์ สนองความต้องการของสังคม จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน การจัดหลักสูตรการเรียน การสอนนาฏศิลป์ในอนาคตจึงต้องให้ความสำคัญกับการปลูกฝังคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์และผลงานนาฏศิลป์เพิ่มขึ้น (วรพรรณ กีรานนท์, 2540)งานวิจัยของ อุษา สบฤกษ์ ที่ศึกษาพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในด้านการประเมินผล พบว่าการประเมินผลที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับน้อยที่สุด คือ การให้นักศึกษาประดิษฐ์ท่ารำจึงกล่าวได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะอีกประการหนึ่ง ที่ผู้เรียนวิชานาฏศิลป์จะต้องได้รับการพัฒนาทั้งในด้านความคิดและความสามารถในการผลิตผลงานสร้างสรรค์ ดังนั้นการจัดรูปแบบการเรียนการสอนด้านนาฏศิลป์ จึงต้องมีการพัฒนาเพื่อสนองตามความต้องการของสังคมและเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์แก่ผู้เรียนที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปประกอบอาชีพอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งก่อให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านวิชาการและผลงานด้านนาฏศิลป์ต่อไปอย่างยั่งยืน จะเห็นได้ว่าแนวคิดในการพัฒนานาฏศิลป์ อย่างสร้างสรรค์นั้นเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทย

จากการประเมินโดยการทำแบบสอบถาม เพื่อถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงโขน พบว่า เยาวชนรู้สึกเชยๆกับการแสดงโขน เหตุผลสำคัญที่เยาวชนไม่สนใจในการแสดงโขน คือ โขนมีการดำเนินเรื่องที่ช้า ไม่รัดกุม ไม่ตื่นเต้นเร้าใจทำให้ผู้ชมไม่คล้อยตามในการแสดงรวมถึงการเข้ามาของเทคโนโลยีและวัฒนธรรมต่างชาติ เยาวชนส่วนใหญ่ยังเห็นความจำเป็นในการอนุรักษ์การแสดงโขน แต่ต้องมีการพัฒนารูปแบบการแสดงให้มีความร่วมสมัยมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว งานวิจัยจะศึกษาปัญหาจะทำอย่างไรให้เยาวชนไทยสนใจในการแสดงโขน โดยศึกษาความรู้จากผู้มีความรู้ นักวิชาการด้านนาฏศิลป์ไทย ศึกษางานวิจัย ทฤษฎีความรู้ทางด้านการแสดงโขนและความคิดสร้างสรรค์ในการแสดง การผลิตภาพยนตร์ ทฤษฎีการออกแบบกราฟฟิกและออกแบบสื่อภาพเคลื่อนไหวเพื่อให้เยาวชนสนใจในนาฏศิลป์ไทย (โขน) ที่แสดงเรื่อง รามเกียรติ์ ตอน นารายณ์ปราบนนทก ในรูปแบบของการถ่ายทำภาพยนตร์ ผสมผสานเทคนิคคอมพิวเตอร์กราฟฟิกและดนตรีแนวร่วมสมัย ความยาวประมาณ 3 นาที เพื่อความวิจิตรตระการตา น่าสนใจและความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยและออกแบบสื่อภาพเคลื่อนไหวชิ้นนี้ จะทำให้เยาวชนมีความสนใจในการแสดงโขนมากยิ่งขึ้นและเพื่ออนุรักษ์นาฏศิลป์ไทยที่เป็นมรดกอันทรงคุณค่าของชาติ

2. วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

2.1 วัตถุประสงค์

เพื่อออกแบบสื่อภาพเคลื่อนไหวเพื่อให้เยาวชนสนใจในนาฏศิลป์ไทย (โขน)

2.2 ขอบเขตของการวิจัย

เทคนิคการถ่ายทำภาพยนตร์และเทคนิคคอมพิวเตอร์กราฟฟิก ความยาวประมาณ 3 นาที เรื่อง รามเกียรติ์ ตอน นารายณ์ปราบนนทก

3. อุปกรณ์และวิธีการ

3.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีความรู้ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับใช้เป็นแนวทางในการวางกรอบแนวคิดสำหรับการศึกษาและออกแบบสื่อภาพเคลื่อนไหว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.1 ด้านศิลปวัฒนธรรม ศึกษานิยามและความสำคัญของศิลปวัฒนธรรม

3.1.2 ด้านการแสดงโขน ศึกษาที่มา ประเภท ตัวละคร การแต่งกาย บทละคร ดนตรีที่ใช้ในการแสดง โอกาสในการแสดงโขนและเนื้อเรื่อง รามเกียรติ์ ตอน นารายณ์ปราบนนทก

3.1.3 ด้านปัญหาและแนวคิดการพัฒนาการแสดงโขน และกรณีศึกษาการแสดงของ “คิดบวกสิปป์” ที่เป็นการแสดงนาฏศิลป์เงาร่วมสมัย

3.1.4 ด้านภาพยนตร์ ศึกษามุมกล้องและขั้นตอนการผลิตภาพยนตร์

3.1.5 ด้านทฤษฎีการออกแบบกราฟฟิก ศึกษาองค์ประกอบงานกราฟฟิก สี กรณีศึกษาการจัดแสง การใช้สีของ JL Design ชื่อชิ้นงาน “Evolution” และศึกษาเทคนิคสเปเชียลเอฟเฟคจากภาพยนตร์เรื่อง “ซูซันศึกเทพยุทธถล่มฟ้า”

3.2 รวบรวมข้อมูลและสรุปผล

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำสื่อภาพเคลื่อนไหว มีขั้นตอนดังนี้

3.3.1 ศึกษาเทคนิคที่จะมาใช้ในการออกแบบสื่อภาพเคลื่อนไหว คือ การถ่ายทำภาพยนตร์ผสมเทคนิคคอมพิวเตอร์กราฟฟิก

3.3.2 เลือกเรื่องราวที่จะมาใช้ในการแสดง ได้แก่ รามเกียรติ์ ตอน นารายณ์ปราบนนทก

3.3.3 ตัดต่อดนตรีที่ใช้ในการแสดง

3.3.4 ซ้อมและถ่ายทำการแสดง

3.3.5 ตกแต่งด้วยคอมพิวเตอร์กราฟฟิก

3.3.6 ตกแต่งเสียง

3.4 ปรับปรุงแก้ไข

3.5 วิเคราะห์และประเมินผลงาน

3.6 สรุปผลการดำเนินงาน

3.7 นำเสนอผลงาน

4. ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

จากการศึกษา รวบรวมข้อมูล สรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้ผู้วิจัยได้คิดออกแบบการแสดงโขนในรูปแบบใหม่ที่มีความร่วมสมัยมากยิ่งขึ้น โดยการถ่ายทำนักแสดงที่ร่ายรำการแสดงโขนแบบดั้งเดิม ผสม ผสานดนตรีแบบร่วมสมัย

และการใช้เทคนิคทางคอมพิวเตอร์กราฟฟิก เข้ามาสร้างความน่าสนใจให้การแสดงมากยิ่งขึ้น โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

4.1 ขั้นตอนก่อนการถ่ายทำ (Pre - Production)

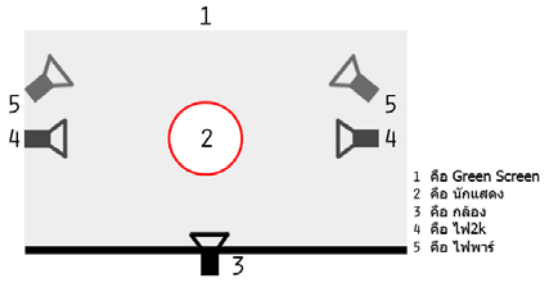
ประเมินระยะเวลา งบประประมาณ นักแสดง ทีมงาน สถานที่ถ่ายทำ อุปกรณ์และจัดตารางถ่ายทำ

4.2 ขั้นตอนการถ่ายทำ (Production)

วางแผนการซ้อมและถ่ายทำการแสดง (รูปภาพที่ 1) ออกแบบมุมภาพ (รูปภาพที่ 2) การเคลื่อนที่กล้อง ขนาดภาพ การจัดแสงและฉาก

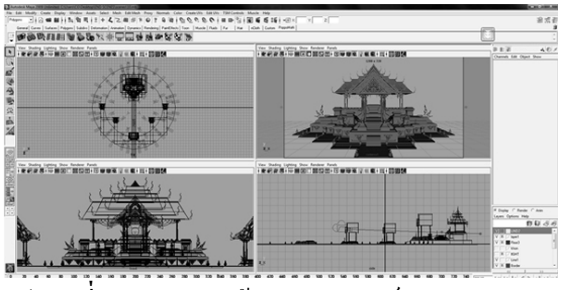
รูปภาพที่ 1 การถ่ายทำ

รูปภาพที่ 2 มุมกล้อง Top View

4.3 ขั้นตอนหลังการถ่ายทำ (Post - Production)

การจัดทำสื่อภาพเคลื่อนไหว มีการออกแบบและตกแต่งด้วยคอมพิวเตอร์กราฟฟิก (รูปภาพที่ 3) ให้มีความร่วมสมัยยิ่งขึ้น การออกแบบฉากที่เน้นภาพในจิตนาการ แต่ยังมีความสมจริง ผสมกับการจัดแสง สี ที่เน้นการใช้สีแบบคู่ตรงข้าม (รูปภาพที่ 4) เพื่อให้ชิ้นงานมีเอกลักษณ์และมีความโดดเด่นมากยิ่งขึ้น การถ่ายทำการแสดงจากนักแสดงมืออาชีพ ทำให้ภาพรวมที่ออกมามีความสวยงามและสามารถถ่ายทอดเรื่องราว รามเกียรติ์ ตอน นารายณ์ปราบนนทก ได้อย่างดี ดนตรีประกอบที่มีความร่วมสมัย แต่ยังคงลักษณะของดนตรีไทยแบบเดิม ยังช่วยให้ชิ้นงานมีความสมบูรณ์มากขึ้น

รูปภาพที่ 3 การตกแต่งด้วยคอมพิวเตอร์กราฟฟิก ฉากสวรรค์

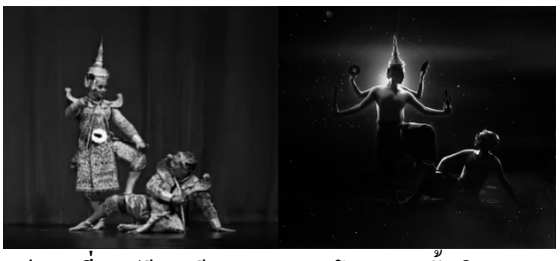

รูปภาพที่ 4 ฉาก แสง สีและตัวละคร

การตัดต่อภาพ ใช้วิธีการตัดต่อแบบหนังภาพยนตร์เพื่อได้มุมมองและระยะภาพที่หลากหลายขึ้น เช่น ฉากเปิดตัวเข้าไกรลาส (รูปภาพที่ 5) ที่ใช้ขนาดภาพแบบไกลมาก (Extreme long shot) ทำให้ภาพดูมีความยิ่งใหญ่ น่าสนใจ

รูปภาพที่ 5 ฉาก เขาไกรลาส

รูปภาพที่ 6 เปรียบเทียบการแสดงโขนแบบดั้งเดิมและแบบใหม่

การใช้เทคนิคสมัยใหม่มาผสมผสานงานชิ้นนี้ ทำให้สื่อภาพเคลื่อนไหว มีความแตกต่างออกไปจากการแสดงโขนแบบเก่า (รูปภาพที่ 6) แต่ยังคงไว้ซึ่งลักษณะเรื่องราว ท่าทางการร่ายรำแบบดั้งเดิม ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานชิ้นนี้จะมีส่วนช่วยให้เยาวชนของไทย มีความสนใจในการแสดงโขนมากยิ่งขึ้น

5. การอภิปรายผล

ผู้วิจัยศึกษาความรู้ในด้านต่างๆ พบว่าแนวทางการอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทยอย่างยั่งยืนนั้น คือ การพัฒนารูปแบบการแสดงให้ร่วมสมัยและน่าสนใจยิ่งขึ้น ทำให้ผู้วิจัยได้คิดออกแบบสื่อภาพเคลื่อนไหวเพื่อให้เยาวชนสนใจในนาฏศิลป์ไทย (โขน) ในรูปแบบของการถ่ายทำภาพยนตร์ ผสมผสานเทคนิคคอมพิวเตอร์กราฟฟิก การออกแบบเน้นให้มีความร่วมสมัย การออกแบบฉากที่เน้นภาพในจิตนาการ แต่ยังมีความสมจริง ผสมกับการจัดแสง สี ที่เน้นการใช้สีแบบคู่ตรงข้าม เพื่อให้ชิ้นงานมีเอกลักษณ์และมีความโดดเด่นมากยิ่งขึ้น การถ่ายทำการแสดงจากนักแสดงมืออาชีพ ทำให้ภาพรวมที่ออกมามี

ความสวยงามและสามารถถ่ายทอดเรื่องราว รามเกียรติ์ ตอน นารายณ์ปราบนนทก ได้อย่างดี การตัดต่อภาพ ใช้วิธีการตัดต่อแบบหนังภาพยนตร์เพื่อให้เห็นมุมมองและระยะภาพที่หลากหลายขึ้น การใช้ดนตรีประกอบที่มีความร่วมสมัย แต่ยังคงลักษณะของดนตรีไทย ยังช่วยให้ชิ้นงานมีความสมบูรณ์มากขึ้น ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยและออกแบบสื่อภาพเคลื่อนไหวชิ้นนี้ จะทำให้เยาวชนมีความสนใจในการแสดงโขนมากยิ่งขึ้นและเพื่ออนุรักษ์นาฏศิลป์ไทย

6. บทสรุป

การออกแบบสื่อภาพเคลื่อนไหวเพื่อให้เยาวชนสนใจในนาฏศิลป์ไทย (โขน) ที่แสดงเรื่อง รามเกียรติ์ ตอน นารายณ์ปราบนนทก ในรูปแบบของการถ่ายทำภาพยนตร์ ผสมผสานเทคนิคคอมพิวเตอร์กราฟฟิกและดนตรีแนวร่วมสมัย ความยาวประมาณ 3 นาที เพื่อความวิจิตรตระการตา น่าสนใจและความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้น โดยศึกษาความรู้จากผู้มีความรู้ นักวิชาการด้านนาฏศิลป์ไทย ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ความรู้และงานวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรม การแสดงโขน แนวคิดการพัฒนาการแสดงโขน การผลิตภาพยนตร์ ทฤษฎีการออกแบบกราฟฟิกและกรณีศึกษาด้านฉาก แสง สีและสเปเชียลเอฟเฟค จากนั้นทำการรวบรวมข้อมูลและสรุปผล การจัดทำสื่อภาพเคลื่อนไหว มีขั้นตอนดังนี้ ศึกษาเทคนิคที่จะมาใช้ในการออกแบบสื่อภาพยนตร์ เลือกเรื่องราวที่จะมาใช้ในการแสดง ตัดต่อดนตรีที่ใช้ในการแสดง ซ้อมและถ่ายทำการแสดง ตกแต่งด้วยคอมพิวเตอร์กราฟฟิก ตกแต่งเสียงและทำการปรับปรุงแก้ไข วิเคราะห์และประเมินผลงาน สรุปผลการดำเนินงานและเตรียมนำเสนอผลงาน

จากการประเมินโดยการทำแบบสอบถาม เพื่อถามความคิดเห็นของชิ้นงานของผู้วิจัย พบว่า เยาวชนมีความชื่นชอบในภาพรวมของชิ้นงาน ทั้งตัวละคร ฉาก แสง สีและดนตรีประกอบ การใช้เทคนิคทางคอมพิวเตอร์กราฟฟิกนั้น ช่วยให้ชิ้นงานมีความน่าสนใจและช่วยให้มีความเข้าใจในเนื้อเรื่องและมีความสนใจในการแสดงโขนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์นาฏศิลป์ของชาติให้คงอยู่สืบไป

ข้อเสนอแนะ เนื่องจากการถ่ายทำกล้องจะตั้งนิ่งอยู่กับที่ จึงทำให้มุมกล้องในการถ่ายทำขาดความหลากหลาย จึงควรจัดหาอุปกรณ์ เช่น รางดอลลี่กล้อง มาใช้ในการถ่ายทำ ซึ่งจะทำให้ภาพที่ได้มีความน่าสนใจขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงวัฒนธรรม. “โขน คืออะไร.” http://www.m-culture.go.th/detail_page.php?sub_id=2917.

วรพรรณ กีรานนท์. “การวิเคราะห์หลักสูตรนาฏศิลป์ ระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

ปรารถนา คงสำราญ. “มศว. ห่วงนาฏศิลป์ถูกทอดทิ้งสถาบันอุดมศึกษา.” เดลินิวส์, 26 กันยายน 2549, หน้าพิเศษ 27.

อุษา สบฤกษ์. “การศึกษาพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์. “วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2536.

โครงการออกแบบโฆษณาประชาสัมพันธ์กีฬาประเภทผาดโผน กรณีศึกษา: กีฬาบันจี้จัมพ์ในประเทศไทย

ADVERTISING DESIGN FOR EXTREME SPORTS, CASE STUDY: BUNGEE JUMPING IN THAILAND

ศิรภัสสร โรจนเดชานนท์[1] รศ.พิศประไพ สาระศาลิน[2] และ อาจารย์ชัยพร พานิชรุ่งวงศ์ [3]

[1] นักศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์อาร์ต คณะดิจิทัลอาร์ต มหาวิทยาลัยรังสิต

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์อาร์ต คณะดิจิทัลอาร์ต มหาวิทยาลัยรังสิต

[3] อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์อาร์ต คณะดิจิทัลอาร์ต มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาค้นคว้า เพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาที่แท้จริงทางด้านการสื่อสาร การใช้คำพูด ตลอดจนเทคนิคการถ่ายทำ มุมกล้องเพื่อให้ผู้คนหันมาสนใจกีฬาประเภทผาดโผนในประเทศไทยมากขึ้น เนื่องจากยังขาดความรู้ความเข้าในกีฬาประเภทนี้ กังวลในความปลอดภัยและกลัว ทางผู้จัดทำจึงเลือกใช้กีฬาบันจี้จัมพ์ (Bungee Jump) เป็นกรณีศึกษา การศึกษาค้นคว้าเน้นการออกแบบโมชั่นกราฟิก (Motion Graphic) การออกแบบแอนิเมชั่นหรือ3D และการใช้อาฟเตอร์ เอฟเฟค (Adobe After Effect) ประกอบควบคู่ไปกับการศึกษาเทคนิคการถ่ายทำวิดีโอ ตลอดจนการค้นหาการจัดมุมกล้องที่สร้างความตื่นเต้น น่าสนใจและความสวยงามน่าชมยิ่งขึ้น โดยหน้าที่ที่สำคัญคือการควบคุมการถ่ายทำให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้ง่ายต่อการตัดต่อและการใช้ โมชั่นกราฟิก (Motion Graphic) ประกอบวิดีโอ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่ต้องการผู้ที่มีความเข้าใจอย่างถูกต้องเพื่อให้การผลิตงาน กราฟิก (Graphic) มีคุณภาพ การศึกษาและวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเน้นการออกแบบกราฟิก (Graphic) และการนำมาสร้างเป็นภาพเคลื่อนไหวที่สามารถสื่อถึงความเป็นกีฬาประเภทผาดโผน

คำสำคัญ : บันจี้จัมพ์, โมชั่นกราฟิก, อาฟเตอร์ เอฟเฟค

Abstract

This research is objects to study on actual faction of communication field, verbal communication including with post production techniques and camera flare to arrest the attaint ion of the viewers for Extreme sports in Thailand. In this research applied case study on Bungee Jumping sport and focusing on Motion Graphic design, Animation and After Effect techniques along with moviemaker (video) techniques and ascertain on camera flare techniques that create the most exciting, interesting and attractiveness for the viewers. Which the mainstream is pointing on the effective controlling of postproduction process, that facilitate for Video Motion Graphic. This process is the most important line that need competence person for achieve the production's best quality. Hence, this research emphasizes at Graphic Design and developed as animation which can be imparted of such Extreme sport.

KEYWORDS: BUNGEE JUMP, MOTION GRAPHIC, AFTER EFFECT, GRAPHIC

1. บทนำ

ปัจจุบันกีฬาประเภทผาดโผนในประเทศไทยมีหลากหลายชนิด บางชนิดอาจได้รับความนิยมแพร่หลาย เช่น สเกตบอร์ด (Skateboard) หรือ การปั่นจักรยานผาดโผน นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมผาดโผนอีกหลายชนิดที่ยังไม่ได้รับความนิยมมากนัก เป็นสาเหตุให้ผู้จัดทำเลือกกีฬา คือ ประเภทกีฬาบันจี้จัมพ์ (Bungee Jump) มาเป็นกรณีศึกษา อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากีฬาชนิดนี้จะเป็นที่แพร่หลายและได้รับความนิยมมากในต่างประเทศแต่ในส่วนของประเทศไทย ยังไม่ค่อยได้รับความนิยมเพราะคนไทยส่วนมากอาจจะไม่ค่อยมั่นใจในเรื่องการรักษาความปลอดภัย แต่แท้จริงนั้นความปลอดภัยของเรา ก็เทียบเท่ากับประเทศอื่นๆเช่นกัน Jump Master หรือผู้ฝึก ได้เข้ารับการฝึกสอนจาก Jump Master ของประเทศนิวซีแลนด์ ซึ่งถือว่าเป็นต้นกำเนิดของกีฬาชนิดนี้ และอุปกรณ์ทุกชิ้นที่ใช้ก็ได้รับการนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นวัสดุชั้นดี และได้รับการรับรองความปลอดภัยเทียบเท่ากัน แต่กีฬาดังกล่าวยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี

ผู้จัดทำวิทยานิพนธ์จึงมีความคิดที่จะจัดทำวิดีโอประชาสัมพันธ์กีฬาประเภทผาดโผนโดยใช้กีฬาบันจี้จัมพ์ (Bungee Jump) เป็นกรณีศึกษา เพื่อประชาสัมพันธ์กีฬาประเภทผาดโผน ให้เป็นที่แพร่หลาย โดยจะแสดงให้เห็นถึงอุปกรณ์ที่ใช้ในการเล่นกีฬาบันจี้จัมพ์ (Bungee Jump) ตลอดจนถึงวิธีการกระโดดตั้งแต่ต้นจนจบ เพื่อให้เห็นถึงการรักษาความปลอดภัยที่ดี ผ่านทางวิดีโอผสมกราฟิกเคลื่อนไหว (Motion Graphic), 3D และ อินโฟกราฟิก (infographics)

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ และออกแบบสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์กีฬาผาดโผนประเภทบันจี้จัมพ์ (Bungee Jump) โดยเน้นการค้นหารูปแบบกราฟิก เคลื่อนไหว (Motion Graphic) ตั้งแต่การออกแบบตัวอักษร (Lettering Design) การใช้สี ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าเทคนิคการถ่ายทำด้วยวิดีโอ การจัดมุมกล้อง และการตัดต่อ เพื่อสื่อให้เห็นถึงความเป็นกีฬาผาดโผน ที่สร้างความตื่นเต้นน่าสนใจและมีความสวยงามน่าชม

3. ขั้นตอนการศึกษา / อุปกรณ์และวิธีการวิจัย

ผู้จัดทำได้ลำดับขั้นตอนวัตถุประสงค์การศึกษาโครงการออกแบบโฆษณาประชาสัมพันธ์กีฬาประเภทผาดโผน กรณีศึกษา: กีฬาบันจี้จัมพ์ (Bungee Jump) ในประเทศไทย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- ศึกษาประวัติของกีฬาบันจี้จัมพ์ (Bungee Jump) จาก http://library.thinkquest.org/C0123122/historybungee.htm, http://en.wikipedia.org/wiki/Bungee_jumping and http://www.bungee.com/bzapp - เพื่อให้เข้าใจถึงกระบวนวิวัฒนาการของกีฬาประเภทนี้ รวมทั้งศึกษาถึงลักษณะกิจกรรมของกีฬาเพื่อให้เข้าใจถึงขั้นตอนและอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการเล่นกีฬา
- ศึกษาการออกแบบกราฟิกที่สามารถสื่อถึงกีฬาประเภทผาดโผน เทคนิคการทำกราฟิกเคลื่อนไหว (Motion Graphic)และเทคนิคการจัดมุมกล้อง เพื่อนำมาประกอบชิ้นงาน
- ศึกษากระบวนการจัดองค์ประกอบภาพ เพื่อให้เข้าใจถึงหลักการจัดองค์ประกอบภาพลักษณะต่างๆที่มีผลต่ออารมณ์และการรับรู้ของผู้ดูตามเรื่องราวที่ต้องการจะสื่อสาร

3.1 การจัดองค์ประกอบภาพ

เป็นกระบวนการถ่ายภาพหรือบันทึกภาพให้เสนอเรื่องราวได้น่าสนใจ มีศิลปะ มองดูสวยงาม ช่างภาพอาจจะสร้างสรรค์ (Creative) งานขึ้นมาจากความรู้และประสบการณ์ของตนเอง หรืออาจจะถ่ายทำตามบท (Script) ที่กำหนดไว้

กระบวนการประกอบภาพ อาศัยหลักการคล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะเป็นภาพนิ่ง หรือโทรทัศน์นั่นคือ จะมีการจัดสิ่งที่ถ่าย การตั้งกล้องถ่ายทำ การล้างอัดขยายในกรณีที่เป็นภาพนิ่ง และกระบวนการตัดต่อภาพ ตัดต่อเสียง จนถึงขั้นตอนการทำสำเนาภาพ (Duplicate)

การจัดสิ่งที่ถ่าย ควรจะต้องพิจารณาด้วยองค์ประกอบดังต่อไปนี้

- ผู้ถ่ายภาพหรือช่างภาพต้องสำรวจดูสิ่งที่ถ่าย (Subject) ในเรื่องการแต่งกาย ท่าทาง สิ่งแวดล้อม พื้นหน้า (Foreground) พื้นหลัง (Background) ความเหมาะสมกลมกลืนเป็นธรรมชาติ
- พิจารณาแสงสว่าง (Lighting)
- พิจารณาทำเล สถานที่ถ่ายทำ (Location)
- พิจารณาสภาพแวดล้อมและบรรยากาศโดยทั่วไป

การตั้งกล้องถ่าย เป็นขั้นตอนที่ช่างภาพ จะต้องมองผ่านช่องมองภาพ (Viewer) หรือกรอบมองภาพ เพื่อสำรวจดูว่าการจัดสิ่งที่ถ่ายนั้น เป็นที่พอใจหรือไม่ ปรับปรุง หรือจัดทำให้พอใจทุกประการ แล้วลองตั้งกล้องถ่าย (ตั้งกล้องให้กรอบภาพได้ฉากหรือขนานกับเสาไฟฟ้า ยกเว้นกรณีที่ถ่ายทำภาพแบบโลดโผน) จากนั้นยังคำนึงถึงหลักการต่าง ๆ อีกหลายประการ เช่น

3.2 จุดมองภาพ (Point of view) สามารถใช้หลักการสร้างความสนใจคือ :

- หลักศูนย์สนใจ (Center of interest)
- หลักการใช้เส้น (Line)
- หลักการกำหนดพื้นภาพหรือมวล (Mass)
- หลักการตัดกัน (Contrast)

การมองภาพ มีเกณฑ์ในการพิจารณา คือ

ทิศทางกล้อง (Camera direction)

- ตรง, ซ้าย และขวา

ระดับของกล้อง หรือมุมกล้อง (Camera angle) แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

- ระดับตา (Eye Level)
- ระดับสูง (High Level)
- ระดับต่ำ (Low Level)

ระยะห่างของกล้อง (Camera distance) สามารถตั้งกล้องโดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะคือ

- Medium shot : MS (ระยะ 3-4 เมตร)
- Long shot : LS (ระยะเกิน 4 เมตร ออกไป)
- Close-up shot : CU (ระยะใกล้กว่า 3 เมตร เข้ามา)

3.3 รูปแบบของภาพ (Format) สามารถจัดเป็น 3 รูปแบบคือ

- Vertical format
- Horizontal format
- Square format

ทั้งนี้อยู่ที่ช่างภาพจะใช้กล้อง 35 มม. หรือกล้องที่ใช้ฟิล์ม6 x 6 ซม. ซึ่งถ้าเป็นภาพนิ่งธรรมดายังสามารถจะตัดตอน (Crop) ใหม่ได้ เมื่อจะทำการอัดขยายภาพ

3.4 การจัดองค์ประกอบแบบศูนย์สนใจของภาพ (Center of interest) สามารถใช้วิธีการดังนี้

3.4.1 ประกอบภาพให้มองเห็นสิ่งที่ถ่ายเด่นที่สุด

- การจัดให้มองเห็นโตที่สุด
- การจัดให้อยู่ส่วนกลางของกรอบภาพ
- การจัดให้มีสีตัดกัน เด่นจากสภาพแวดล้อม
- การจัดให้ชัดอยู่จุดเดียว

3.4.2 เสนอเรื่องราวเพียงเรื่องเดียว

3.4.3 ให้ส่วนประกอบกลมกลืนกับสิ่งที่ถ่าย

3.4.4 ประกอบภาพให้ได้สัดส่วนมีดุลภาค

3.5 การลำดับภาพ การลำดับภาพเป็นกระบวนการที่มีความละเอียดอ่อนไม่ด้วยไปจากการผสมเสียง ผลงานที่นำเสนอจะมีสีสัน มีความต่อเนื่องสัมพันธ์กันแค่ไหนขึ้นอยู่กับการลำดับภาพนั่นเอง หลังจากที่เราผสมเสียง (Mix) โดยการนำเสียงที่มีทั้งหมดในเรื่องราวที่จะนำเสนอ อาจจะเป็นเสียงบรรยาย เสียงสนทนา เพลงประกอบ เสียงประกอบ ฯลฯ บรรจุไว้ในคอมพิวเตอร์ และบันทึกลงในม้วนวีดีโอแล้ว เราก็จะตัดต่อภาพที่เตรียมไว้ลงในม้วนวีดีโอ ขั้นตอนนี้บางทีก็เรียกเป็นการตัดต่อ (Edit)

การตัดต่อภาพ ผู้ตัดต่อ (Editor) จะมีหลักการและทฤษฎีมาใช้ทั้งด้านจิตวิทยา การรับรู้ การสื่อสาร ความละมุนละไมทางศิลปะ นอกจากนี้ยังจะต้องเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ดี การคาดคะเนที่ดี เพื่อจะนำเสนอได้ว่าอะไรเกิดขึ้น และต่อไปจะเกิดอะไร หรือ ควรจะมีเหตุการณ์อะไรบ้าง ลำดับต่อเนื่องต้องนุ่มนวล ไม่ทำให้งานออกมาสดุดความรู้สึกของผู้ชมได้

3.6 การเคลื่อนไหวกล้อง การเคลื่อนไหวกล้องในระหว่างการถ่ายทำจะช่วยเพิ่มความน่าสนใจและแสดงเรื่องราวความหมายได้ดีนอกเหนือจากตัววัตถุเคลื่อนไหวหรืออาจเคลื่อนไหวทั้ง 2 อย่าง พร้อมๆกันการเคลื่อนไหวเกิดขึ้น 2 ลักษณะ คือ

1. Subject Movement คือ กล้องอยู่กับที่ แต่ Subject เคลื่อนไหว
2. Camera Movement คือ Subject อยู่กับที่ แล้วกล้องเคลื่อนไหว หรือกล้องเคลื่อนไปตาม Subject ที่กำลังเคลื่อนไหว

การเคลื่อนไหวของกล้อง

- Pan คือ การหันกล้องไปทางซ้ายหรือขวา
- Tilt คือ การแพนขึ้น-ลง ในแนวดิ่ง
- Dolly คือ การเคลื่อนกล้องจากมุมหนึ่งไปยังอีกมุมหนึ่งด้วยล้อเลื่อน
- Crane Shot คือ การนำกล้องขึ้นติดตั้งบนเครน และเคลื่อนที่จากมุมต่ำไปมุมสูงมากๆ หรือ เปลี่ยนระยะจากความสูงมากให้ต่ำลงมา - Hand – held - camera คือ การถ่ายโดยไม่ใช้ขาตั้ง การเคลื่อนไหวของเลนส์
- Zoom in คือ การดึงภาพจากไกลเข้ามาใกล้
- Zoom out คือ การถอยภาพจากไกลออกไปเป็นภาพไกล
- Shift Focus คือ การสร้างความเคลื่อนไหวด้วยการเปลี่ยนตำแหน่งความชัดของภาพ

3.7 การตัดต่อ (Editing) ภาพแต่ละภาพที่ถ่ายไว้เพื่อเตรียมที่จะตัดต่อ เปรียบเหมือนคำพูดที่ถูกเลือกไว้เพื่อจะผูกออกมาเป็นประโยค เทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการตัดต่อ

-Cut คือ การนำภาพหลายภาพมาต่อกันเพื่อแสดงความต่อเนื่องของการกระทำตั้งแต่ต้นจนจบ หรือใช้ตัดเมื่อต้องการเปลี่ยนไปสู่ฉากอื่นในทันทีทันใด

-Quick cut คือ การตัดภาพเร็ว

-Flash cut คือ การตัดภาพแวบสลับกับอีกภาพหนึ่งที่ใช้ยืนพื้น นิยมใช้สื่อความหมายถึงการคิดกลับไปสู่อดีต

- Fade in คือ การเริ่มภาพจากมืดสนิทแล้วค่อยๆ สว่างขึ้น

-Fade out คือ การที่ภาพค่อยๆ มืดลงจนกลายเป็นภาพมืดสนิท

-Dissolve คือ การที่ภาพหนึ่งค่อยๆ จางหายไป ในลักษณะที่ภาพใหม่กำลังซ้อน และค่อยๆ ปรากฏชัดขึ้นมาแทนที่

-Wipe คือ การที่ภาพเดิมถูกปาดออกไปด้วยภาพใหม่ที่เข้ามาแทนที่

-Split Screen เป็นการแบ่งจอภาพให้มีหลายส่วน และมีภาพหลายภาพปรากฏพร้อมๆ กัน แต่อยู่ต่างจุดกัน เพื่อแสดงความหลากหลายของภาพให้ดูน่าสนใจ

-Montage คือ เทคนิคที่ทำให้ภาพหลายๆ ภาพ มีการเหลื่อมซ้อนทับกัน ตัดต่อแบบรวดเร็วและสลับภาพอย่างซับซ้อนเป็นโดยมีเพลงประกอบ และเน้นความขัดแย้งทางอารมณ์เป็นสำคัญ วิธีการของ montage มีดังนี้

1. Metric montage คือ montage ที่ตัดต่อให้เวลาของแต่ละภาพมีความยาวแน่นอนตามสูตรที่กำหนดไว้ก่อน ตัวอย่างเช่นการตัดภาพตามโน้ตดนตรี montage ชนิดนี้สร้าง tension ได้ด้วยการเลือกภาพที่ต้องตัดย่นเวลาเพื่อให้เข้าจังหวะที่เรากำหนดไว้ล่วงหน้าใส่ลงไป
2. Rhythmic montage คือ montage ที่พัฒนาจากแบบ metric ขึ้นมาอีกขั้นหนึ่ง คือคำนึงถึง action และความเคลื่อนไหวภายในภาพด้วย ไม่ใช่เพียงแค่ความยาวของภาพอย่างเดียวอย่างใน metric montage montage ชนิดนี้จึงสร้าง tension ด้วยความขัดแย้งระหว่างจังหวะของความเคลื่อนไหวภายในภาพกับจังหวะความยาวของภาพ
3. Tonal montage คือ montage ที่พัฒนาขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง คือนอกจากจะเล่นกับเวลา กับ action และความเคลื่อนไหวแล้ว ยังคำนึงถึง emotional tone ของภาพอีกด้วย เป็นการตัดต่อตามอารมณ์ภาพเพื่อเล่นกับความรู้สึกของผู้ชม
4. Over tonal/association montage เป็น montage ที่นำทั้งวิธี metric, rhythmic และ tonal มาสังเคราะห์รวมกันเพื่อหวังผลที่เป็นนามธรรมและซับซ้อนขึ้นไปอีกระดับ
5. Intellectual montage เป็น montage ที่ใช้ภาพหลายๆภาพที่เมื่อแสดงต่อเนื่องกัน จะเปิดเผยความหมายในระดับสติปัญญา ตัวอย่างเช่นฉากพิธีรับศีลของไมเคิลตัดสลับกับภาพการสังหารใน Godfather ซึ่งให้ความหมายว่าการฆ่าเปรียบเสมือนดั่งการรับไมเคิลเข้าศาสนาใหม่ของโลกอาชญากร

3.8 การประกอบเสียง (Sound mixing) เสียงในภาพยนตร์มีอยู่ 3 ชนิด คือ

1. เสียงพูด (Voices) หมายถึง เสียงผู้แสดงพูด และ/หรือเสียงของผู้บรรยาย
2. เสียงธรรมชาติ (Sound Effect) รวมทั้งเสียงอิเลคทรอนิคส์ที่ประกอบขึ้นเพื่อเน้นภาพบางส่วนให้น่าสนใจ
3. เสียงดนตรี (Music) คือ เพลงที่ใช้สร้างอารมณ์ ให้ผู้ชมเกิดอารมณ์ร่วมไปกับเนื้อหาของวีดีทัศน์

3.9 ศึกษาการออกแบบโลโก้ (Logo) การออกแบบตัวอักษร (Lettering Design)

โลโก้ หรือ สัญลักษณ์ ที่ใช้สื่อความหมายและอาจบ่งบอกแทนการประกอบกิจการเพื่อง่ายในการจดจำกว่าการใช้ชื่อ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อภาพลักษณ์ของกิจการ หรือ บริษัท ในการออกแบบ โลโก้ มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ชื่อ และ ลักษณะของกิจการ ส่วนใหญ่ในการประกอบกิจการอะไรก็แล้วแต่ต้องมีการใช้ชื่อเพื่อใช้เรียกในกิจการของตน ซึ่งอาจจะมีการใช้ให้ตรงกับลักษณะของกิจการที่เรากำลังจะทำอยู่ เช่น

1.1 สีลมค้าส่ง จะบ่งบอกถึงการประกอบกิจการค้าส่ง โดย ผู้ประกอบการหรือเจ้าของที่ชื่อ สีลม หรือเป็นชื่อของสถานที่ตั้งก็ได้

1.2 ฌ กาแฟโบราณ จะบ่งบอกถึงการประกอบกิจการร้านกาแฟ โดย ผู้ประกอบการหรือเจ้าของที่ชื่อ เฌอ หรือเป็นความชอบพยัญชนะไทยตัว ฌ ก็ได้ ชื่อที่ใช้ บางครั้งอาจจะไม่เกี่ยวข้องอะไรกับกิจการก็ได้ เพราะบางครั้งชื่อที่เราใช้อาจจะเป็นความชอบส่วนตัวของคำ , ความหมาย , ความประทับใจของชื่อ ก็ได้ แต่กลับกัน ถ้าชื่อดี ความหมายดีก็จะเป็นศรี ต่อการประกอบกิจการ ซึ่งในทางหลักของโหราพยากรณ์ผู้ประกอบกิจการที่มีความเชื่อในเรื่องนี้จะมีการตรวจสอบ ชื่อที่ใช้ต่อผู้มีความรู้ในทางหลักของโหราพยากรณ์ เพื่อให้ชื่อที่ใช้ส่งผลต่อกิจการในทาง บวกซึ่งจะควบคู่กับการเลือกใช้ สี อีกด้วย

2. รูปลักษณ์ ในการออกแบบโลโก้ มีส่วนสำคัญในการจดจำเป็นอย่างดีต่อชื่อที่ใช้ เพื่อให้ง่ายต่อการจดจำ ไม่มีหลักตายตัวใดในการออกแบบ ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เป็นเจ้าของโลโก้ที่จะชื่อรูปลักษณ์ใดในการออกแบบ โลโก้ ซึ่งแบบที่ใช้เป็นอาจจะเป็น ตัวอักษร, วงกลม, วงรี, สี่เหลี่ยม, สามเหลี่ยม, หกเหลี่ยม, แปดเหลี่ยม, สีเหลี่ยมหัวมน หรือ เป็นรูปคน สัตว์ สิ่งของ ก็ได้เพื่อช่วยให้ง่ายในการจดจำ

3. สี สีเป็นสิ่งที่สะท้อนในการมองให้เกิดการเร่งเร้าต่อสัญลักษณ์ที่ใช้ซึ่งสีที่เราใช้ยังมีอำนาจในการปลุกเร้า ให้เกิดความสนใจต่อการมองอีกด้วย และ ในทางหลักของโหราพยากรณ์ก็มีความเชื่อ ในเรื่องของสีเช่นกัน หรือ เรียกว่า สีถูกโฉลก ต่อสัญลักษณ์ และ กิจการสี ที่ใช้ในการออกแบบส่วนมากจะใช้ 1 - 3 สี แต่ส่วนมากแล้วนิยมใช้ไม่เกิน 2 สี ซึ่งแบ่งเป็นสีร้อน กับ สีเย็น หรือ ให้เข้าใจง่ายก็คือ สีเข้ม กับ สีอ่อน

สีร้อน กับ สีเย็น เป็นสีที่มีพลังและอำนาจ ในการเกื้อกูล ซึ่งกันและกันในทางหลักของโหราพยากรณ์แต่ในการออกแบบจะคำนึงถึงสี สีร้อน กับ สีเย็น หรือ สีเข้ม และ สีอ่อนเพื่อให้งานที่ออกแบบนั้นดูมีเสน่ห์ ดึงดูดความสนใจกับผู้ที่มอง ในทางกลับกัน ผู้ออกแบบ บางคนอาจใช้สีร้อนกับ สีร้อน หรือ สีเข้ม กับ สีเข้ม แต่แตกต่างกันที่โทนสีมาใช้ในการออกแบบ ในการออกแบบโลโก้ และ การเลือกใช้สี ให้เหมาะสมกันนั้นเราต้องคำนึงถึงการนำไปใช้ต่อในทางอื่นอีกด้วย เช่น การนำโลโก้ ไปใช้ในทางการพิมพ์งานต่างๆ ป้าย ,กระดาษแบบฟอร์ม , เสื้อผ้า , ภาชนะ , สติ๊กเกอร์ ฯ เพื่อให้ง่ายต่อการพิมพ์และรวมถึงต้นทุนต่อการใช้สีที่พิมพ์อีกด้วย

3.10 ศึกษาเรื่อง อินโฟกราฟิก(infographics) หรืออินฟอร์เมชันกราฟิก(information graphics)

อินโฟกราฟิก (infographics) หรือ อินฟอร์เมชันกราฟิก(information graphics) เป็นการแสดงผลของข้อมูลหรือความรู้โดยภาพที่อ่านและเข้าใจง่าย งานกราฟิกประเภทนี้นิยมใช้สำหรับข้อมูลที่มีความซับซ้อน ตัวอย่างเช่น ป้าย แผนที่ งานวิจัย โดยอินโฟกราฟิกนี้ยังคงนิยมใช้ในสายงานด้าน วิทยาการคอมพิวเตอร์ คณิตศาสตร์ สถิติศาสตร์ เพื่อให้แสดงถึงข้อมูลที่ซับซ้อนให้ง่ายขึ้น

ปัจจุบันอินโฟกราฟิกปรากฏตามสื่อ ตามป้ายสาธารณะ หรือแม้แต่คู่มือการใช้งานในหลายอย่าง ซึ่งแสดงในลักษณะของตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ ตัวอย่างที่มักเห็นได้บ่อยเช่น แผนที่รถไฟฟ้า แผนผังอาคาร แผนภาพการพยากรณ์อากาศ และข้อมูลทางด้านสถิติ ที่ปรากฏตามสื่อสาธารณะ

ตัวอย่างงานอินโฟกราฟิก ในรูปแผนที่รถไฟใต้ดินของวอชิงตันเมโทร

อินโฟกราฟิกกล่าวรวมถึงการแสดงผลของข้อมูล โดยใช้งานเครื่องมือต่างๆ เช่น แผนผัง แผนภูมิ กราฟ ตาราง ไดอะแกรม แผนที่ โดยอินโฟกราฟิกที่เห็นได้บ่อยเช่น แผนภูมิแท่ง แผนภูมิวงกลม และ ตารางที่ใช้สรุปข้อมูลทางสถิติ ไดอะแกรมส่วนใหญ่จะใช้แสดงถึงการทำงานของงานที่เป็นระบบ และมีการใช้งานสำหรับผังองค์กรที่แสดงถึงเส้นของสายอำนาจ ในขณะที่ไดอะแกรมลักษณะโฟลว์ชาร์ตจะแสดงถึงเส้นทางของการเคลื่อนที่

ส่วนประกอบหลักของอินโฟกราฟิกคือเนื้อหาที่เป็น ข้อมูล สารสนเทศ หรือ ความรู้ ที่ถูกนำมาแสดงผลในลักษณะของงานกราฟิกโดยถูกนำมาจัดเรียงในลักษณะของ เส้น กล่อง ลูกศร สัญลักษณ์ หรือ พิกโตแกรม เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ นอกจากข้อมูลหลักที่แสดงผลออกมาทางกราฟิกแล้ว ข้อมูลเสริมเช่น คำอธิบายเพิ่มเติม สัดส่วนสเกลในแผนที่ รวมถึงป้ายกำกับ ยังคงเป็นอินโฟกราฟิกที่เสริมเข้ามาในชิ้นงาน

การอ่านและการตีความหมายของงานอินโฟกราฟิก จะมีหลายระดับโดยระดับพื้นฐาน งานอินโฟกราฟิกที่ใช้ข้อมูลสี หรือ สัญลักษณ์ที่เป็นสากล ที่เข้าใจง่ายเพื่อให้ผู้อ่านสามารถได้ข้อมูลที่แสดงผลได้อย่างรวดเร็ว เช่น การใช้สีแดงแสดงถึงข้อมูลที่เร่งด่วน หรือเป็นอันตราย หรือการใช้สีเขียวแสดงถึงบริเวณป่าไม้ และสีฟ้าแทนพื้นน้ำบนแผนที่

ในขณะเดียวกันอินโฟกราฟิกที่มีความซับซ้อนของข้อมูลสูง จำเป็นต้องมีการเข้าใจรูปแบบของสัญลักษณ์เป็นพื้นฐานถึงจะเข้าใจข้อมูลทั้งหมดภายในงานนั้น เช่น สัญลักษณ์สี่เหลี่ยมแทนสถานีรถประจำทาง ขณะที่สัญลักษณ์วงกลมแทนป้ายจอดรถประจำทาง

3.11 ความหมาย หลักการและขั้นตอนการออกแบบแอนิเมชั่น (Animation)

ความหมายแอนิเมชัน (Animation)

แอนิเมชัน (Animation) หมายถึง กระบวนการที่เฟรมแต่ละเฟรมของภาพยนตร์ ถูกผลิตขึ้นต่างหากจาก กันทีละเฟรม แล้วนำมาร้อยเรียงเข้าด้วยกัน โดยการฉายต่อเนื่องกัน ไม่ว่าจากวิธีการ ใช้คอมพิวเตอร์กราฟิก ถ่ายภาพรูปวาด หรือหรือรูปถ่ายแต่ละขณะของหุ่นจำลองที่ค่อย ๆ ขยับเมื่อนำภาพดังกล่าวมาฉาย ด้วยความเร็ว ตั้งแต่ 16 เฟรมต่อวินาที ขึ้นไป

เราจะเห็นเหมือนว่าภาพดังกล่าวเคลื่อนไหวได้ต่อเนื่องกัน ทั้งนี้เนื่องจาก การเห็นภาพติดตาในทาง คอมพิวเตอร์ การจัดเก็บภาพแบบอนิเมชันที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในอินเทอร์เน็ต ได้แก่เก็บในรูปแบบ GIF MNG SVG และ แฟลช

คำว่า แอนิเมชั่น (animation) รวมทั้งคำว่า animate และ animator มากจากรากศัพท์ละติน "animare" ซึ่งมีความมหมายว่าทำให้มีชีวิต ภาพยนตร์แอนิเมชั่นจึงหมายถึงการสร้างสรรค์ลายเส้นและรูปทรงที่ไม่มีชีวิต ให้เคลื่อนไหวเกิดมีชีวิตขึ้นมาได้(Paul Wells , 1998 : 10)

แอนิเมชั่น (Animation) หมายถึง "การสร้างภาพเคลื่อนไหว" ด้วยการนำภาพนิ่งมาเรียงลำดับกัน และแสดงผลอย่างต่อเนื่องทำให้ดวงตาเห็นภาพที่มีการเคลื่อนไหวในลักษณะภาพติดตา (Persistence of Vision) เมื่อตามนุษย์มองเห็นภาพที่ฉาย อย่างต่อเนื่อง เรตินาระรักษาภาพนี้ไว้ในระยะสั้นๆ ประมาณ 1/3 วินาที หากมีภาพอื่นแทรกเข้ามาในระยะเวลาดังกล่าว สมองของมนุษย์จะเชื่อมโยงภาพทั้งสองเข้าด้วยกันทำให้เห็นเป็นภาพเคลื่อนไหวที่มีความต่อเนื่องกัน แม้ว่าแอนิเมชั่นจะใช้หลักการเดียวกับวิดิโอ แต่แอนิเมชั่นสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานต่างๆได้มากมาย เช่นงานภาพยนตร์ งานโทรทัศน์ งานพัฒนาเกมส์ งานสถาปัตย์งานก่อสร้าง งานด้านวิทยาศาสตร์ หรืองานพัฒนาเว็บไซต์ เป็นต้น (ทวีศักดิ์ กาญจนสุวรรณ : 2552 : 222) สรุปความหมายของแอนิเมชั่นคือ การสร้างสรรค์ลายเส้นรูปทรงต่างๆให้เกิดการเคลื่อนไหวตามความคิดหรือจินตนาการ

ขั้นตอนการผลิตงานสำหรับทำแอนิเมชันโดยทั่วไปแล้วมีพื้นฐานดังต่อไปนี้

ไอเดีย (Idea) หรือบางคนอาจใช้คำว่า **แรงบันดาลใจ (Inspiration)** ซึ่งจะเป็น สิ่งแรกที่เราสร้างสรรค์จินตนาการและความคิดของเราว่าผู้ชมของเราควรเป็นใคร อะไรที่เรา ต้องการให้ผู้ชมทราบภายหลังจากที่ชมไปแล้ว ควรให้เรื่องที่เราสร้างออกมาเป็นสไตล์ไหน ซึ่งอาจจะมาจาก ประสบการณ์ ที่เราได้อ่านได้พบเห็นและสิ่งต่างๆ รอบตัวเป็นต้น

โครงเรื่อ ง (Story) โครงเรื่องจะประกอบไปด้วยการเล่าเรื่องที่บอกถึงเนื้อหาเรื่องราวทุกอย่างในภาพยนตร์ทั้งตัวละคร ลำดับเหตุการณ์ ฉาก แนวคิด และที่สำคัญเราควรพิจารณาว่าการเล่าเรื่องควรจะมีการหักมุมมากน้อยเพียงไร สามารถสร้างความ บันเทิงได้หรือไม่ และความน่าสนใจนี้สามารถทำให้ผู้ชมรู้สึกประทับใจ จนสามารถระลึกในความทรงจำ และทำให้คนพูดถึง ตราบนานเท่านานหรือเปล่า

บอร์ดภาพนิ่ง หรือที่รู้จักกันทั่วไปว่า สตอรีบอร์ด (Storyboards) เป็นการใช้ภาพในการเล่าเรื่องให้ได้ครบถ้วน ทั้งเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นอารมณ์ในเหตุการณ์นั้นๆสีหน้า ท่าทาง ลักษณะต่างๆของตัวละครบอกถึงสถานที่ และมุมมองของภาพซึ่งภาพวาดทั้งหมด จะเรียงต่อเนื่องเป็นเหตุผลกัน เมื่อดูแล้วสามารถเข้าใจเรื่องราวที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน

3.13 ขั้นตอนการออกและกระบวนการถ่ายทำ

Place สถานที่ถ่ายทำและการหาสถานที่กระโดดที่เหมาะสม

ทางผู้จัดทำได้เลือกสถานที่ คือที่พัทยา เพราะพัทยาเป็นเมืองท่องเที่ยว มาสถานที่ท่องเที่ยวที่มีบรรยากาศสวยงามและน่าสนใจหลายแห่ง และยังเป็นแหล่งรวบรวมกีฬาผาดโผนหลายอย่าง พัทยาบันจี้จัมพ์เป็นอีกที่หนึ่งที่ได้รับการยอมรับจากสื่อหลายแขนง (http://travel.sanook.com/trip/trip_07744.php, http://www.moopeak.com/voyager/to-travel.php?article_id=85) ได้รับความสนใจจากผู้คนมากมายทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เพราะความปลอดภัยที่เต็มร้อย, อุปกรณ์ที่ใช้, ความเชี่ยวชาญของ Jump Master รวมไปถึงสถานที่และวิวทิวทัศน์ธรรมชาติที่สวยงาม

Actor การคัดเลือกคนกระโดดให้เหมาะสม

ทางผู้จัดทำได้เลือกบุคคลที่มีความต้องการที่จะกระโดดบันจี้จัมพ์มาเป็นผู้สื่ออารมณ์ เนื่องจาก การที่ผู้กระโดดมีความต้องการที่จะกระโดดอยู่แล้วจึงทำให้สื่ออารมณ์สนุกสนาน ตื่นเต้น ปลดปล่อยออกมาได้อย่างเต็มที่

1. Jumpmaster ผู้ให้คำแนะนำ

Jumpmaster ต้องได้รับการฝึกสอนและต้องได้รับการ guarantee จาก Jumpmaster ของทางประเทศนิวซีแลนด์ ซึ่งเป็นประเทศต้นตำรับของกีฬาชนิดนี้ Jumpmaster ต้องได้รับการฝึกสอนในระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 6 เดือน และได้รับใบ certificate จากทางบันจี้จัมพ์ประเทศนิวซีแลนด์เพื่อเป็นการ guarantee ความปลอดภัยสำหรับผู้ที่สนใจกีฬาชนิดนี้

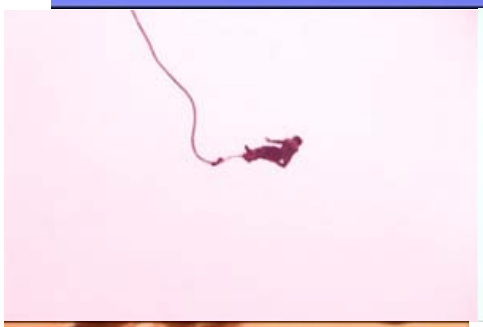
2. Safety ความปลอดภัยต้อง 100%

เป็นคำพูดของ Jumpmaster ที่ Pattaya Bungee Jump “ฟ้าฝน คืออุปสรรคทางธรรมชาติของบันจี้ จัมพ์ เพราะอุปกรณ์ทุกอย่างเปียกไม่ได้เลย ฝนมาเมื่อไร บันจี้ จัมพ์ต้องหยุดเมื่อนั้น เพราะคุณเปี๊ยกบอกว่า ต้องปลอดภัย 100 % ไม่ใช่ 99.99 %” คือคำพูดของJump Master ผู้มีมีประสบการณ์มากกว่า 13 ปี อุปกรณ์ทุกชิ้นใช้วัสดุอย่างดี เพื่อความปลอดภัย มีทั้งนำเข้าจากต่างประเทศและผลิตในประเทศไทย อุปกรณ์แต่ละชิ้นมีอายุการใช้งานแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ และการใช้งาน

การตัดต่อและการใช้ Motion Graphic ประกอบชิ้นงาน

- Theme ของ Motion Graphic ผู้จัดทำได้เลือก Adventure Theme เพื่อเป็นส่วนเสริมให้วิดีโอน่าดูและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น
- เพลงที่นำมาประกอบชิ้นงาน ผู้จัดทำได้เลือกใช้เพลง Numb ของศิลปิน Linkinpark มาเป็นเพลงประกอบวิดีโอ เพราะดนตรีและจังหวะฟังแล้วให้ความรู้สึกมีพลัง ตื่นเต้น ท้าทาย
- Theme สีที่ใช้ ทางผู้จัดทำได้เลือกใช้สี ฟ้า, ส้ม, แดง และเขียวมาย้อมบรรยากาศของงานบางส่วน ให้รู้สึกถึงอารมณ์ของกีฬาผาดโผน บ่งบอกถึงความเร็ว ความแรง และความสนุกสนาน ตื่นเต้น ท้าทาย

4. ผลการวิเคราะห์ / ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลจากการวิเคราะห์และทดลองสร้างผลงานการออกแบบโฆษณาประชาสัมพันธ์กีฬาประเภทผาดโผน กรณีศึกษา: กีฬาบันจี้จัมพ์ในประเทศไทยสรุปได้ดังนี้

งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกีฬาผาดโผนในประเทศไทยเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์กีฬาผาดโผนให้เป็นที่แพร่หลายมากขึ้นโดยเฉพาะกีฬาบันจี้จัมพ์ (Bungee Jump) โดยจะแสดงให้เห็นถึงอุปกรณ์ที่ใช้ในการเล่นกีฬาบันจี้จัมพ์ (Bungee Jump) ตลอดจนถึงวิธีการกระโดดตั้งแต่ต้นจนจบ เพื่อให้เห็นถึงการรักษาความปลอดภัยที่ดี ผ่านทางวิดีโอผสมโมชั่นกราฟิก (Motion Graphic) นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นอื่นๆที่เกี่ยวข้องอีก เช่น ศึกษากระบวนการ

จัดองค์ประกอบภาพ เทคนิคการจัดมุมกล้อง ศึกษาการออกแบบโลโก้ (Logo) การออกแบบตัวอักษร (Lettering Design) การตัดต่อแบบ Montage ซึ่งการตัดต่อแบบ Montage นี้จะสามารถตอบรับความรู้สึก Adventure motion graphic ได้ เพราะว่า ลักษณะเด่นของการตัดแบบ Montage นั้นคือ สามารถเร้าอารมณ์และเกิดความรู้สึกร่วมไปได้ดี เพราะงานวิจัยชิ้นนี้เน้นการเร้าอารมณ์และมีความน่าตื่นเต้น จึงเหมาะกับวิธีการตัดเร็วๆแบบ Montage โดยในการออกแบบโฆษณาประชาสัมพันธ์ในครั้งนี้จะเน้นการใช้โมชั่นกราฟิก ในการผลิตโฆษณาประชาสัมพันธ์ และศึกษาการใช้โปรแกรม Adobe After Effect และนำมาผลิตเป็นภาพยนตร์โฆษณาที่สามารถดึงดูดและประชาสัมพันธ์กีฬาบันจี้จัมพ์ให้คนไทยได้รู้จักและหันมาสนใจมากยิ่งขึ้น

5. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาต่อไป

เพื่อเป็นฐานวิจัยเพื่อศึกษาต่อสำหรับผู้ที่มีความสนใจด้านการทำโมชั่นกราฟิก (Motion Graphic) ประกอบการทำโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่จะสามารถใช้เป็นแนวทางเพื่อพัฒนาวงการด้าน กราฟิก (Graphic) ต่อไปในอนาคต ผู้จัดทำได้ค้นพบแนวทางการดำเนินงานตลอดจนการแก้ไขปัญหาต่างๆดังนี้

References:

ปาพจน์ หนุนภักดี. Graphic design Principles เรียนรู้การสร้างงานกราฟิกดีไซน์อย่างละเอียด. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ.บ.ไอดีซี พรีเมียร์ จำกัด,2552

พูนศักดิ์ ธนพันธ์พาณิช,บก. AE:After Effect CS5 , บริษัท เอส.พี.ซี.บุ๊คส์จำกัด,2554

ศิริพรณ์ ปีเตอร์,ผศ. Graphic Design การออกแบบกราฟิก.สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2549

Jon Krasner, Motion Graphic Design & Fine Art Animation: Principles and Practice+CD, สำนักพิมพ์ E.Q.Plus

http://www.horizoncafe.com/board2/view.php?qID=35

http://hstv.multiply.com/journal/item/7

http://www.photohutgroup.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=250897&Ntype=5

http://regelearning.payap.ac.th/docu/ca425/chapter/chapter1_4.htm

http://www.videopromote.net/frm_workthree.php

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินผลบทความวิจัย

กลุ่มสาขาวิชาบริหารและการจัดการ

รองศาสตราจารย์ ดร.อาณัติ ลีมัคเดช	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.พัชราภรณ์ เนียมมณี	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรินทร์ ศุขหมอก	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ พูนศักดิ์ แสงสันต์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ สมจิตร ล้วนจำเริญ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศรี จันทร์อินทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ดร.ประดิษฐ์ อารยะการกุล	Doi Kham Food Products Co., Ltd.
พันเอก ดร.อรรคเดช ประทีปอุยานนท์	สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
ดร.ทรรศนะ บุญขวัญ	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ดร.นันทิ สุทธิการนฤนัย	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ดร.สุวรจน์ เขมาวุฒานนท์	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี เอี่ยมละออภักดี	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพร ปั่นโภชา	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
รองศาสตราจารย์ ดร.ภิรมย์ จั่นถาวร	มหาวิทยาลัยรังสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจาภา แพ่งเกษร	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.ณกมล จันทร์สม	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.ธีระ เตชะมณีสถิตย์	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.ยศ อมรกิจวิกัย	มหาวิทยาลัยรังสิต

กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ดร.ขนบพร วัฒนสุขชัย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ดร.อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ดร.สาธิดา สกุลรัตนกุลชัย	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ดร.วัยวุฒฑ์ อยู่ในศิล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.กีรติ ตันเสถียร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ดร.กันต์ฤทัย คลังพหล	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ดาวรุ่ง ชะระอ่ำ	สถาบันเทคโนโลยีแห่งอโยธยา

ดร.ภัทราวดี มากมี	มหาวิทยาลัยบูรพา
ดร.ธเนศ จิตสุทธิภากร	ห้างหุ้นส่วนสามัญ ดีฟู้ด
ดร.ดรุณี ชูประยูร	มหาวิทยาลัยเกริก
ดร.วราภรณ์ ไทยมา	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ดร.สิรินธร สินจินดาวงศ์	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา จันทร์ประเสริฐ	มหาวิทยาลัยรังสิต
รองศาสตราจารย์ ประทุม แป้นสุวรรณ	มหาวิทยาลัยรังสิต
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเลิศ ส่องสว่าง	มหาวิทยาลัยรังสิต
รองศาสตราจารย์ ดร.สมชนก ภู่อำไพ	มหาวิทยาลัยรังสิต
รองศาสตราจารย์ ทิพวรรณ จันทรสถิตย์	มหาวิทยาลัยรังสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพียงจันทร์ จริงจิตร	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.ปรีชา บุญคมรัตน์	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร. ศรีสมร พุ่มสะอาด	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.สุพัตรา ประดับพงศ์	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.ไพกานท์ รักษาสุทธิพันธ์	มหาวิทยาลัยรังสิต

กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

พ.ต.ต.ดร.กฤษณพงศ์ พูตระกูล	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
ร.ต.อ.ดร.พชร สันทัด	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
อ.ปริมใจ พรหมสุทธิ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ดร.ประพันธ์ จึงสกุลวัฒนา	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โสภณ เจริญ	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา มีศิลปวิกกัย	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
พ.อ.ดร.นเรศน์ วงศ์สุวรรณ	สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
พันเอก ดร.ดิเรก ดีประเสริฐ	สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
พ.อ.ดร.สนธิ นวกุล	สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
ศาสตราจารย์ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์	มหาวิทยาลัยรังสิต
รองศาสตราจารย์ ดร.สังศิต พิริยะรังสรรค์	มหาวิทยาลัยรังสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธำรงศักดิ์ เพ็ชรเลิศอนันต์	มหาวิทยาลัยรังสิต
พล.ร.ต.ดร.วิโรจน์ พิมานมาศสุริยา	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.สัญญพงศ์ ลิ่มประเสริฐ	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.สมิทธ์ ตุงคะสมิต	มหาวิทยาลัยรังสิต

ดร.อาจยุทธ เนติธนากูล	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.เกสรา สุขสว่าง	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.ฉัตรวรัญ องคสิงห์	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.คทา ชื่นตา	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร	มหาวิทยาลัยรังสิต

กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี

รองศาสตราจารย์ ดร.ปริทรรศน์ พันธุยรรยงก์	ผู้อำนวยการสมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น)
รองศาสตราจารย์ ดร.เชาวลิต ลิ้มมณีวิจิตร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ดร.ชนัด เผ่าพันธ์ดี	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ดร.ชนะกัญจน์ ศรีรัตนบัลล์	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ดร.เอกธิป สุขวารี	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
รองศาสตราจารย์ ดร.ชม กิ้มปาน	มหาวิทยาลัยรังสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร.ต.หญิง ดร.วรรณี ศุขสาตร	มหาวิทยาลัยรังสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมศักดิ์ เอื้ออัฌชาศัย	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.อรรจน์ โกญจนาท	มหาวิทยาลัยรังสิต

กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาลีวัล เลิศสาครศิริ	วิทยาลัยเซนต์หลุยส์
ดร.ทวีศักดิ์ กสิผล	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
อ.ศิริยุพา นันสุนานนท์	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ดร.ทุติยรัตน์ รื่นเริง	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชลบุรี
อ.ภารณี วสุเสถียร	โรงพยาบาลราชวิถี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์ ศุภลักษณ์นารี	มหาวิทยาลัยรังสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปถมาพร สุกปลั่ง	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.พัตรา ฐิติสุนทรเจริญ	มหาวิทยาลัยรังสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉราวรรณ ทองมี	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.ศิรดา รังษีสันติวานนท์	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.สุเมธ วจนรจนา	มหาวิทยาลัยรังสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา พงษ์สถาพร	มหาวิทยาลัยรังสิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ธมลวรรณ ส่วนอรุณสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.กัญ อนันตสมบูรณ์	มหาวิทยาลัยรังสิต

ดร.กนกพร ฉายะบุระกุล	มหาวิทยาลัยรังสิต
อ.วลัยลักษณ์ ลีวัจนกุล	มหาวิทยาลัยรังสิต

กลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรม วิจิตรศิลป์ และประยุกต์ศิลป์

ศาสตราจารย์ วิโชค มุกดามณี	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยศ อิษฎ์วรพันธุ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ดร.ขนบพร วัฒนสุขชัย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ดร.วิศรุต พึ่งสุนทร	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ดร.พีรดร แก้วลาย	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ดร.อัฐวุฒิ จ่างวิทยา	บริษัท Innovative Design and Consultansy Co., Ltd.

ม ห า วิ ท ย า ลั ย รั ง สิ ต
เมืองเอก ถนนพหลโยธิน จังหวัดปทุมธานี 12000
โทร. (662) 997-2222-30 โทรสาร (662) 533-9470

คำสั่งมหาวิทยาลัยรังสิต

ที่ 1048/2555

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการการจัดการประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ประจำปีการศึกษา 2555

.....

เพื่อให้การดำเนินงานจัดการประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาประจำปีการศึกษา 2555 ในวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2555 เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 จึงเห็นสมควรแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ประจำปีการศึกษา 2555 โดยมีรายนามดังต่อไปนี้

<u>คณะกรรมการอำนวยการ</u>

1. อธิการบดี มหาวิทยาลัยรังสิต	ที่ปรึกษา
2. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยรังสิต	ที่ปรึกษา
3. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต	ประธานกรรมการ
4. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	กรรมการ
5. ผู้อำนวยการกองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์ฯ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ	กรรมการ
6. รองคณบดีฝ่ายบริหาร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต	กรรมการ
7. ตัวแทน (หอการค้าไทย)	กรรมการ
8. ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาสาทรธานี มหาวิทยาลัยรังสิต	กรรมการ
9. ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาวิภาวดี มหาวิทยาลัยรังสิต	กรรมการ
10. ผู้อำนวยการสำนักงานการตลาด มหาวิทยาลัยรังสิต	กรรมการ
11. ผู้อำนวยการสำนักงานประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยรังสิต	กรรมการ
12. ผู้อำนวยการสำนักงานการเงินและงบประมาณ มหาวิทยาลัยรังสิต	กรรมการ
13. ผู้อำนวยการศูนย์สนับสนุนและพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต	กรรมการ
14. ผู้อำนวยการสำนักงานอาคารและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยรังสิต	กรรมการ
15. ผู้อำนวยการหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต	กรรมการ
16. รองคณบดีฝ่ายวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต	กรรมการและเลขานุการ
17. นางสาวอัมพร ฤกษ์ศิริ	ผู้ช่วยเลขานุการ

โดยมีภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบดังนี้

1. กำหนดระเบียบและวิธีดำเนินงาน การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ประจำปีการศึกษา 2555
2. ควบคุมดูแลให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามวัตถุประสงค์ของการจัดงาน
3. อำนวยความสะดวก สนับสนุน ให้การจัดงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ

1. ศาสตราจารย์ ธำรง เปรมปรีด์	ที่ปรึกษา
2. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยรังสิต	ที่ปรึกษา
3. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต	ที่ปรึกษา
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพียงจันทร์ จริงจิตร	ประธานกรรมการ
5. ดร.ไพกานท์ รักษาสุทธิพันธ์	กรรมการ
6. ดร.นันทิ สุทธิการนฤนัย	กรรมการ
7. พ.อ.ดร.อรรคเดช ประทีปอุษานนท์	กรรมการ
8. ตัวแทน (หอการค้าไทย)	กรรมการ
9. ดร.วราภรณ์ ไทยมา	กรรมการ
10. ผศ.ดร.ปถมาพร สุกปลั่ง	กรรมการ
11. ดร.กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ	กรรมการ
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อวิรุทธิ์ เจริญทรัพย์	กรรมการ
13. นางสาวอัมพร ฤกษ์ศิริ	เลขานุการ

โดยมีภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบดังนี้

1. กำหนดรูปแบบและมาตรฐานของผลงานวิจัยที่ส่งเข้าร่วมการนำเสนอผลงาน
2. ตรวจสอบมาตรฐานของบทความวิจัยเบื้องต้น ก่อนให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาประเมินผล
3. พิจารณาเลือกผู้เชี่ยวชาญเพื่อการพิจารณาผลงานวิจัยที่ส่งเข้าร่วมการนำเสนอผลงานในแต่ละสาขาวิชา
4. ดูแลและควบคุมมาตรฐานวิชาการของการประชุมนำเสนอผลงาน

คณะกรรมการฝ่ายพิธีการและจัดการประชุม

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพียงจันทร์ จริงจิตร	ประธานกรรมการ
2. ดร.ไพกานท์ รักษาสุทธิพันธ์	กรรมการ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจาภา แพ่งเกษร	กรรมการ
4. ดร.กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ	กรรมการ
5. ดร.นันทิ สุทธิการนฤนัย	กรรมการ
6. นางสุภาภรณ์ โชติปกรณ์กุล	กรรมการ
7. พ.อ.หญิง อารยา จุลานนท์	กรรมการ
8. นางสาวนันทิยา ทองคณารักษ์	กรรมการ
9. นางมณฑา สิงหเสนี	กรรมการ
10. นางวรรณา ลิขิตบรรณกร	กรรมการ
11. นางวาสนา อู่เงิน	กรรมการ
12. นางสาวสินีนาถ จุ่มวงษ์	กรรมการ
13. นางอุษา สุขพิพัฒน์	กรรมการ

14. นางสาวเมทิกา ทิพย์สุขุม	กรรมการ
15. นางชุติมา อาจไชยหาญ	กรรมการ
16. นางสาวจุฑาทิพย์ กาญจนไตรภพ	กรรมการ
17. นางสาวสุภาพร เกษร	กรรมการ
18. นางสาวเบญจมาศ ชาญสมร	กรรมการ
19. นางสาวเพ็ญพิชชา ช้อยช่างทอง	กรรมการ
20. นางสาวนางสาวสาลินี จีนจรรยา	กรรมการ
21. นางสาวสุรีย์พร ท้วมทอง	กรรมการ
22. นางณัฐกานต์ เกาศล	กรรมการ
23. นางไพริน กันภัย	กรรมการ
24. นางสาวพรหมพร บุญลือ	กรรมการ
25. นายพัศพงศ์ กีรติเศรษฐวุฒิ	กรรมการ
26. นางสาวบงกชกาญจน์ สุนทรพฤกษ์	กรรมการ
27. นางสาวเจนจิรา อินทร์จันทร์	กรรมการ
28. นางสาวนัยนา คำแดง	กรรมการ
29. นายเอกชัย สมบูรณ์	กรรมการ
30. นายสมบัติ พุฒตาล	กรรมการ
31. นายสุรพล ท้วมเจริญ	กรรมการ
32. นางอุไรวรรณ จุลพันธ์	กรรมการ
33. นางสาวอัมพร ฤกษ์ศิริ	กรรมการ
34. นางสาวพัชรี ตันติวิภาวิน	กรรมการ
35. นางสาวอัจฉรา สิทธินันท์เจริญ	กรรมการและเลขานุการ

โดยมีภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบดังนี้

1. ประชาสัมพันธ์การจัดงาน
2. กำหนดรูปแบบขั้นตอน และดูแลความเรียบร้อยของการลงทะเบียนของผู้เข้าร่วมงาน
3. กำหนดรูปแบบและดูแลความเรียบร้อยของการจัดงานและพิธีการที่เกี่ยวข้อง
4. ประเมินผลการดำเนินงานการจัดการประชุม

<u>กองบรรณาธิการเอกสารการประชุมนำเสนอผลงาน</u>

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นเรฎฐ์ พันธราธร	ที่ปรึกษา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร.ต.หญิง ดร.วรรณี ศุขสาตร	ที่ปรึกษา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพียงจันทร์ จริงจิตร (มหาวิทยาลัยรังสิต)	บรรณาธิการ
4. ดร.อรรจน์ โกญจนาท (มหาวิทยาลัยรังสิต)	กองบรรณาธิการ

5. ดร.นันทิ สุทธิการนฤนัย กองบรรณาธิการ
(มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย)
6. พ.อ.ดร.นเรศน์ วงศ์สุวรรณ กองบรรณาธิการ
(สถาบันป้องกันประเทศ)
7. ตัวแทน (หอการค้าไทย) กองบรรณาธิการ
8. ศาสตราจารย์ ธำรง เปรมปรีด์ กองบรรณาธิการ
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาดล คงสมบูรณ์ กองบรรณาธิการ
(มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ เพ็ชรแสงศรี กองบรรณาธิการ
(มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง)
11. ดร.กีรติ ตันเสถียร กองบรรณาธิการ
(มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี)
12. รองศาสตราจารย์ ดร.ดาวรุ่ง ชะระอ่ำ กองบรรณาธิการ
(สถาบันเทคโนโลยีแห่งอโยธยา)
13. พ.ต.ต.ดร.กฤษณพงศ์ พูตระกูล กองบรรณาธิการ
(โรงเรียนนายร้อยตำรวจ)
14. นางสาวอัมพร ฤกษ์ศิริ เลขานุการ

โดยมีภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบดังนี้

1. กำหนดรูปแบบและมาตรฐานของเอกสารประกอบการประชุมการนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ประจำปีการศึกษา 2555
2. ดูแลและจัดทำเอกสารประกอบการประชุมการนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ประจำปีการศึกษา 2555 ทั้งในส่วนของเอกสาร และแผ่นบันทึกข้อมูล ให้เป็นไปตามรูปแบบและมาตรฐานที่กำหนด

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 5 ตุลาคม 2555

(ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์)
อธิการบดี

กองบรรณาธิการ

เอกสารประกอบการประชุม

การนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ประจำปีการศึกษา 2555

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นเรฎฐ์ พันธราธร	ที่ปรึกษา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร.ต.หญิง ดร.วรรณี ศุขสาตร	ที่ปรึกษา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพียงจันทร์ จริงจิตร (มหาวิทยาลัยรังสิต)	บรรณาธิการ
4. ดร.อรรจน์ โกญจนาท (มหาวิทยาลัยรังสิต)	กองบรรณาธิการ
5. ดร.นันทิ สุทธิการนฤนัย (มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย)	กองบรรณาธิการ
6. พ.อ.ดร.นเรศน์ วงศ์สุวรรณ (สถาบันป้องกันประเทศ)	กองบรรณาธิการ
7. ตัวแทน (หอการค้าไทย)	กองบรรณาธิการ
8. ศาสตราจารย์ ธำรง เปรมปรีด์	กองบรรณาธิการ
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาคล คงสมบูรณ์ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)	กองบรรณาธิการ
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ เพ็ชรแสงศรี (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง)	กองบรรณาธิการ
11. ดร.กีรติ ตันเสถียร (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี)	กองบรรณาธิการ
12. รองศาสตราจารย์ ดร.ดาวรุ่ง ชะระอ่ำ (สถาบันเทคโนโลยีแห่งอโยธยา)	กองบรรณาธิการ
13. พ.ต.ต.ดร.กฤษณพงศ์ พูตระกูล (โรงเรียนนายร้อยตำรวจ)	กองบรรณาธิการ
14. นางสาวอัมพร ฤกษ์ศิริ	เลขานุการ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต
52/347 ถนนพหลโยธิน อำเภอเมือง
จังหวัดปทุมธานี 12000
โทร 0 2997 2222 ต่อ 4001-4005
โทรสาร 0 2997 2222 ต่อ 4000
www.rsu.ac.th/grad

Graduate School Rangsit University
52/347 Mungake, Phaholyothin Road,
Amper Muang, Pathum Thani 12000
Tel. 0 2997 2222 ext. 4001-4005
Fax 0 2997 2222 ext. 4000
e-mail:grad@rsu.ac.th